

DICTIONARII SEV REPERTORII MORALIS

PETRI BERCHORII PICTAVIENSIS

ORDINIS DIVI BENEDICTI,

del Colegio M. y N. Pars Secunda. Vno. de C. do

QVAE DICTIONES FERÉ OMNES SACRAE THEOLOGIAE
studiosis ac verbi diuini concionatoribus vsui futuras, locorum commu-
nium instar, alphabetico ordine complectitur, earumque signi-
ficationes moribus quàm optimè accommodat.

*Hoc opus quod iam vetustate conseruerat, noua hac editione nostra in communem
sacrae theologiae studiosorum gratiam restituumus, & ab erroribus
quibus redundabat, expurgauimus.*

Duplicem apposui Indicem, alter dictionum seriem indicat, alter verò ea quae
in vnaquaque dictione pertractantur, breuiter demonstrat.

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MATOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. C. N.

V E N E T I I S,

Apud Gasparem Bindonum, sumptibus Sociorum. M D LXXXIX.

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

DICTIONARII SEV REPERTORII MORALIS

PETRI BERCHORII PICTAVIENSIS

ORDINIS DIVI BENEDICTI,

del Colegio M. y N. Pars Secunda. Un. de E. do

QVAE DICATIONES FERE OMNES SACRAE THEOLOGIAE
studiosis ac verbi diuini concionatoribus vsui futuras, locorum commu-
nium instar, alphabetico ordine complectitur, earumque signi-
ficationes moribus quam optimè accommodat.

*Hoc opus quod iam vetustate confenerat, noua hac editione nostra in communem
sacrae theologiae studioforum gratiam restituumus, & ab erroribus
quibus redundabat, expurgauimus.*

Duplicem apposuius Indicem, alter dictionum seriem indicat, alter verò ea quae
in vnaquaque dictione petraectantur, breuiter demonstrat.

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
H. C. N.

V E N E T I I S,

Apud Gasparem Bindonum, sumptibus Sociorum. M D LXXXIX.

ORDO ET SERIES DICTIONVM

QVAE IN HOC SECVNDO DICTIONARII

Volumine continentur.

E	A, eā, eorū fo. 1	tia	49	falſitas	98	foris. foras	eod.	guſtus	eod.
	Ebrictas eod.	Erudire	eod.	Fama	100	forma	140	guttur	eod.
	Ebron 3	erumpere	50	familia	101	formidare. formido eo.		H	
	Ebur eod.	Aes. greus. zneus	eod.	fanum	102	forax	142	Habere	180
ecce	eod.	efca	52	farao	eod.	fornicatio, fornicatus		Habitare	181
etiam	7	efſe	53	faretra	eod.	fol.	eod.	Habundare. habundan-	
eccleſia	8	Aeſtas	57	farina	eod.	forte. forſitan	143	tia	184
ecōtra. econtrario	10	aeſtimare. aeſtimatio	58	farifaeus	103	fortitudo	eod.	Harena	186
Aedere	eod.	efſo. efſote	60	fas	eod.	fragilis. fragilitas. debi-		harundo	eod.
Aedes	eod.	Aeſtas	eod.	faſz	eod.	lis. debilitas	145	halta	eod.
ediſum	eod.	efurire. efurire	61	faſciculus	eod.	frangere	eod.	haurire	187
edom	eod.	et	eod.	fatigatio	104	fraternitas	146	hebraeus	eodem
aedificare	11	etenim	63	fatuus	eod.	fraus. fraudare	147	hcedus	188
educere	13	Aetas	eod.	fauces	eod.	frenum	148	helias	eod.
efferre	14	Aeternus. eternitas	64	fauilla	eod.	frequentia. frequenter		herba	189
efficere. effici. effe. q. eo.		Aethiopia	65	fauus	eod.	fol.	eod.	hreditas	190
effoeminatus. Effoemina		Aethus. q. thei	60.	foedus	105	frigus	149	heremus	191
re	eod.	euadere	eod.	fel	106	frons	eod.	herere	eod.
effodere	eod.	euacuare	66	foelix. foelicitas	107	fructus. fructificare eo.		heresis	eod.
effod	eod.	euaginare	eod.	foemina	eod.	frumentum	152	heri	192
effungere	eod.	euangelium. euangeli-		femur	108	frustra	eod.	herodes. herodias	eo.
effraim	16	zare	eod.	fenus	eod.	fruges	153	heu	eod.
effugere	17	euge	eod.	feneſtra	eod.	fugere	eod.	hic aduerbi. loci	193
egenus. egeſtas	eod.	euellere	eod.	foenum	109	fulgur. fulgere	155	hic pronomen	eod.
egyptus	18	euenire	67	fera	eod.	fulgur	eod.	hac	195
ego	20	euentus	eod.	fermentum	110	fumus	156	hi, horum, his, hos	196
egredi. egreſſus	23	euertere	eod.	ferre	eod.	fundamentum	eod.	hyems	eod.
egregius	25	euphrates	eod.	ferire	eod.	funis. funiculus	eod.	hilatis	197
egrotare	eod.	euigilare	eod.	ferrum	eod.	fur	159	hymnus	eod.
eius	25	eum, ei, eo,	68	fertilitas	111	furor	eod.	hircus	eod.
eiicere	eod.	eunuchus	eod.	feruor. feruere	eod.	futurum	160	hodie	eod.
Eleazar	27	euomere	eod.	feſtinare	112	G		holocaustum	eod.
eligere. electio	eod.	ex	eod.	feſtum feſtiuitas	113	Gabaa	161	homo	199
eleuare	31	exaltare	69	foetor	114	Gabaon	eod.	honestas	202
elemoſyna	32	exaudire	70	foetus	eod.	Galaad	eod.	honor	eod.
eloqui. eloquium. elo-		exceſſus	71	foex	eod.	Gad	162	hora	203
quentia	34	exclamare	73	fiale	eod.	Galilea. galilaeus	eod.	horreum	205
elongare	35	excitare	eod.	ficus	eod.	Gaudium. gaudere	eod.	horror	eod.
emere	eod.	excutere	74	ingere. fictio, figmen-		Gaza	164	horreum	206
eminere. eminens	36	eum, ei, eo	eod.	rum. figulus	eod.	Gazophilacium	eod.	hospes	eod.
emittere	eod.	exemplum. exemplar.		fides	115	Gehenna	eod.	hoſtia	208
aemulari. aemulatio	37	fol.	73	fidelis. fidelitas	116	Gelu	eod.	hoſtis	eod.
emortuus	eod.	exercere	eod.	fiducia	117	Gelboe	eod.	hoſtium	209
emundare. emundatio.		exercitus	79	feri	eod.	gemma	eod.	huc	eod.
fol.	eod.	exire	80	figere. fixus, fixio	118	gemere. gemitus	eod.	humerus	210
en	eod.	exiſtimare	81	figulus. figmentum	119	generare. gignere	165	humilitatis	211
enarrare	38	expandere	eod.	figura	eod.	generatio	166	humus	213
aeneus	eod.	expedire. expenſa. eo.		ſilippus	eod.	gens	eod.	I	
enim	eod.	expectare	82	ſiliſtium. ſiliſtaeus. ſiliſtea	eod.	genua	168	iacere	214
enumerare	39	expellere	84	fol.	eod.	genus	eod.	iacere iactus	215
enunciare	eod.	extendere	eod.	ſilius	eod.	germen. germinare	169	iacinthus	216
enutrire	eod.	extinguere	85	ſilia	124	girus	eod.	iacob	217
epiſcopus	eod.	extra, exterius, exte-		ſinis	125	gladius	eod.	iacobus	219
epiſtola	eod.	rior	86	firmare. firmitas	126	gloria	170	lactantia. lactare	eod.
epulari. epulz	40	extraneus	87	flagellum	127	glorificare		laculum	eod.
aequalis. aequalitas	41	extrahere	eo.	flamma	128	gomorra	eod.	lam	eod.
eques. equites	eod.	extremus. extremitas.		flare. flatus	129	gratia	eod.	lanua	222
aequitas. aequalitas	eod.	fol.	eod.	ſectere	eod.	gratiarum. actio grati-		lbi	eod.
aequus	42	exurgere	88	ſeres. ſere	eod.	rudo	174	id	225
eradicare. euellere	43	exuere. expoliare	eo.	ſlos. flore	131	gradi. greſſus	175	idcirco	eod.
eregione	eod.	exultatio	eod.	ſuctus	132	gradus	176	ideo	227
eiga	44	F		ſuere. fluxus	133	grandis	eod.	idem	eod.
ergo	44	faber fabricare	89	ſumen. ſuuius	eod.	grando	177	idipſum	228
erigere	45	facere	90	fodere	136	gratis	eod.	is	eod.
eripere. eruere	47	factus, facta, factum	93	folium	137	grauis	eod.	ideſt	eod.
error errare	eod.	Facies	95	fons	eod.	grex	eod.	idolum	229
Erubere. erubeſcen-		facilitas	98	fores	139	gubernare	179	idria	230
						Index Diſt. Berchorij. To. 2.		idu.	

Ordo & series Dictionum.

idumea.idumeus	231	indignus	eod.	sto	eod.	L	loqui.locutio	423
ieiunium	232	indisciplinatus	eod.	interneccio	eod.	Labium	lorica	424
iebusfus	233	indoctus	eod.	interponere	eod.	Labi	lorum	425
ierico	eod.	inducere	eod.	interpellare	eod.	Labor.laborare.	loth	eod.
ieremias	234	indurare.indumētū	eod.	interpretari	eod.	Lac	lucere	eod.
ieroboam	235	induratio	286	interrogare	316	laceratio	lucerna	eod.
ierosolyma	eod.	inebriare	287	intestina	eod.	lachryma	lucrum	426
ierusalem	eod.	inexpugnabilis	eod.	intingere	eod.	lacus	lucus	427
iesus	239	inextinguibilis	eod.	intrare.introire	eod.	lamentum	ludere	eod.
iehu	241	infamia	eod.	introducere	320	lamina	lugere.luctus	428
iezrahel	eod.	infans	288	intueri	eod.	lampas	lumbi	430
iezabel	eod.	inferior	289	intumescere	eod.	lana	luna	eod.
igitur	eod.	infelix.infortunat ^o	290	intus.interior.intrinse-	eod.	lancea	lupus	432
ignis	242	inferius	eod.	cus	eod.	Languor.languere.lan-	lupanar	eod.
ignobilis.ignobilitas.	242	inferre	292	inuenire	322	guidus	lutum	eod.
fol.	247	infidelis	293	inuestigare	326	lapis	lustra	433
ignominia	eod.	infinitus	eod.	inueterare	327	laqueus	lux	eod.
ignorantia	249	infirmus.infirmitas	eod.	inuidia	eod.	largus.largitas	lumen.luminare	436
ignoscere	eod.	inflare	294	inuitare	eod.	lasciu	luxuria	438
ille.illius	250	influere.influentia.	eod.	iuuius	eod.	lassitudo.lassus.fatiga-	M	
illuc.illuc	252	infringere	eod.	iuuocare	eod.	tio	Machabæus	440
illico	254	infringere	eod.	iuuoluerare	328	lateres.later	Macedonia.macedo	441
illudere	eod.	ingemiscere	eod.	inutilis	329	latro.latrones	eo.	Maceria
illumina.	255	ingens	eod.	ioathan.ioachim.	10a.	laticudo.latus	Machina	eod.
illuminare.illumina-	255	ingratitude	eod.	chitas	eod.	latus.latera	Maçtare	eod.
tio	256	iniquitas	eod.	ioab	eod.	lauare	Macula	eod.
imago	258	iniquitas	295	ioab	eod.	laus.laudare	Madian	442
immaculatus	eod.	ingratus	eod.	iocunditas	eod.	lazarus	Magdalena	eod.
imber	eod.	ingressus ingredi	eod.	iohannes	330	le.Gulul.lectus.	magis	eod.
imitari.imitatio	259	inhabitare	298	ioiada	331	lædere	magister	443
imminere	eod.	inimicus.inimicitia	299	ionas	eod.	legna	magistratus	444
immittere	eod.	iniquitas	eod.	ionathas	eod.	legatus.legatio	eo.	magnates
immolare	260	inire	300	iosaphat	eod.	legio	magnanimitas	eod.
impedire	261	iniuria	eod.	iordanis	eod.	legere	magnalia Dei	446
impensa.imperare	261	iniustitia	301	ioseph	332	legimus.legitima	magnificare	eod.
imperare. imperium	262	inniti	302	iosue	333	lænitus	magnus. magnitudo	eod.
fol.	262	innocentia	eod.	hypocritis	334	leo	fol.	447
impetus	eod.	inopia.inops	304	ipse	eod.	lepra	maiestas	449
impius	263	innumerabilis	305	irasci.iratus	336	lætitia.latus	maior.maius	460
implere	265	inquinare	eod.	iræ	337	leuare	malicia	eod.
imponere	266	inquirere	eod.	irridere	338	læuitas.læui	maledicere maledictio	eod.
impossibilis	267	inquis	eod.	irrigare	339	læuis.læuitas	fol.	461
improperium	eod.	inquis	306	irritare	340	lex	malignari.malignis.fo-	
imprudencia	268	inquinare	eod.	irritare	340	ly	lio.	462
impudicitia	eod.	inquinare	eod.	irruere	eod.	liba.libamen.libamen-	malleus	eod.
impugnare	eod.	inquinare	eod.	irruere	eod.	tum.libare	malus.malum	463
imputare	eod.	inquinare	eod.	irruere	eod.	libanum	malumgranatum	465
immunditia	eod.	inquinare	eod.	irruere	eod.	libenter	mamma.mammilla.	eo.
immunis	eod.	inquinare	eod.	irruere	eod.	liber	mandare.mandatum.e.	
immutare	eod.	inquinare	eod.	irruere	eod.	liberalitas.liberalis	manducare	466
in	274	inquinare	eod.	irruere	eod.	liber.libertas	mane	467
inanis	275	inquinare	eod.	irruere	eod.	licere.licet	manere	468
inauris	276	inquinare	eod.	irruere	eod.	ligare.ligamentum.	man.manna	eod.
incallescere	eod.	inquinare	eod.	irruere	eod.	lignum.ligna	manasses	469
incantare. incantator	277	inquinare	eod.	irruere	eod.	lilium	manere	eod.
fol.	277	inquinare	eod.	irruere	eod.	limes	manifestus	470
incedere.incessus	278	inquinare	eod.	irruere	eod.	limen	manipulus	471
incendium. incendere	279	inquinare	eod.	irruere	eod.	lingua	manueto	eod.
fol.	279	inquinare	eod.	irruere	eod.	limpidus	manus	472
incensum	280	inquinare	eod.	irruere	eod.	lingere seu labere	marcescere	475
incertus	281	inquinare	eod.	irruere	eod.	linire	mardocheus	eod.
incipere	282	inquinare	eod.	irruere	eod.	linum.lineum	margarita	eod.
incidere	283	inquinare	eod.	irruere	eod.	liquefcere. liquefieri	mare	eod.
incircuncifus	284	inquinare	eod.	irruere	eod.	fol.	maria virgo	478
incitare	285	inquinare	eod.	irruere	eod.	lis.ligare.litigiosus.e.	maritus	480
inclinare	286	inquinare	eod.	irruere	eod.	litus.litoris	marmor	481
inclutus	287	inquinare	eod.	irruere	eod.	littera.literæ.	martha	eod.
includere	288	inquinare	eod.	irruere	eod.	liuor	martyrium	eod.
incredulus	289	inquinare	eod.	irruere	eod.	locuples	masfa	eod.
increpare	290	inquinare	eod.	irruere	eod.	locus	masculus	eo.
incuruare	291	inquinare	eod.	irruere	eod.	locusta	masphat	482
incumbere	292	inquinare	eod.	irruere	eod.	longanimitas	matathias	eod.
inde.deinde	293	inquinare	eod.	irruere	eod.	longæuus	materia	eod.
indicare	294	inquinare	eod.	irruere	eod.	longe.longinquus	mater	eod.
indigere.indigens	295	inquinare	eod.	irruere	eod.	longus.longitudo.	matrimonium	483
indignatio	296	inquinare	eod.	irruere	eod.			

Matu-

Ordo & series Dictionum.

Maturitas.maturare	eo.	Fol.	eod.	Nares	549	noscere	eod.	octoginta	eod.
Maxilla	eod.	mitis.mitigare	521	Nasci.natus.natiuitas.	549	nonem.non ^o .nonagin-	eod.	octingenti	610
maximus	484	moab	eod.	fol.	eod.	ta	580	occumbere	eod.
maxime	eod.	modestia.modestæ.mo-	551	Naru	551	nous.nouitas	581	occultum	eod.
mochari	eod.	defusus.moderatio.fo-	eod.	Natio	eod.	nouissimus.nouissima-	eod.	oculus	eod.
mecum	eod.	lio	eod.	Nathan	eod.	fol.	584	occupare	615
medicus.medicina.	eo.	modicum	522	nathanael	eod.	nox	586	occurrere.occurfus.fo-	
medicatus.meditari	486	modo	eod.	nathennei	eod.	nubes	eod.	lio	eod.
medius.medium	487	modus	eod.	natura	552	nudus.nuditas	588	odire.odium	616
medulla	489	moyfes	523	naus.nauicula	eod.	nudifertius	589	odor	617
mel	eod.	molestia	eod.	nazareth.nazareus.fo-	eod.	nudus	590	offendere	618
melius.melior	490	mollis.mollities	eod.	lio	553	numerus.numerare	fo	offerre.oblatio	619
melchisedech	eod.	momentum	524	nebula	554	lio	eod.	officium	622
melodia	eod.	monere	eod.	necessitas.necessaria.fo-	eod.	nunciare.nuncius.fo-	eod.	oleum	624
membra	eod.	monumentum	eod.	lio	eod.	lio	591	oliua	624
memoria.memini	491	mons.montes	525	nebis.necare.	555	nunc	592	olla	625
mens	492	monstrare	527	nepos.nepotes	eod.	nunquam	595	olim	eod.
mensa	eod.	monstrum	528	negare	eod.	nunquid	eo.	olofernes	eod.
mensis	493	morari.mora	eod.	negligentia	556	nuptia	596	omnis.omne	626
mentiri	495	mordere.morsus	eod.	negocium.negotiari.	eod.	nutrire.nutrix	597	omnino	630
merces	eod.	mors.moris.mortuus	fo.	fol.	eod.			omnipotens	eod.
meretrix	497	fol.	529	nemo	557			onager	eod.
meridies	eod.	mos.moris.mores.fo-	533	nemus	558			onus	631
meritum.mereri	498	lio	533	neomocnia	eod.	Obdormire	eod.	onias	632
meror.merere	eod.	mouere.motus	534	nepos.nepotes	eod.	obducere	eod.	operari.opus.opera.fo	
metus.metitia	499	mulier	535	neptalim	eo.	obdurare	eo.	lio	eod.
metari	eod.	multum.multitudo.fo-	539	nequando.neforte.fo-	eod.	obediencia	eod.	operire.opertus.fo-	
metere.messis.	eod.	lio	538	lio	559	obiicere	601	lio	635
metri.mensura	500	multiplicare	539	neque.nequaquam	eo.	obire.obitus	eod.	opes	637
metus.metuere	501	mundare.mundus.mu-	540	nequitia.nequam.ne-	eod.	oberrare	eod.	oppidum	eod.
met.memet	502	ditia	eod.	quiffimus	560	obligare	eo.	opportet	638
me.mei	eod.	mundus	540	nequire	561	obliquitas	eod.	opportunitas	eod.
meus.meæ.meum.fo-	505	lio	540	nequire	561	obliuio	eod.	oppressio	eod.
lio	505	munire.munitus.muni	541	nihil	eod.	obmutescere	603	opprobrium	639
michael	507	tio	541	nidus	563	obnoxius	eo.	oppare	eod.
mih	508	munus	542	nigredo	eod.	obrigescere	eod.	optimates	eod.
michol	509	murmur	543	nimietas.nimis	eod.	obruere.obrutus	eod.	optimus	eod.
miphibozet	510	murus.muri	544	niniue	564	obsecrare	eod.	oppugnare	640
migrare	eod.	mutare.mutatio	eod.	nisi	eod.	obsequium	604	oratio.orare	eod.
militia.miles.militare.	511	mutuo	546	nitere.nitor	565	obseruare	eod.	orbis	642
fol.	511	mutus	eod.	niti	eod.	obfidere	eod.	ordeum	eod.
mille	511			nix	566	obstinatio	605	ordo.ordinare	643
ministrare.minister.fo-	511			nobilis.nobilitas.	eod.	obstruere	eod.	organum	eod.
lio	511			nobiscum.uobiscum.	eod.	obstufescere	eod.	oriens.orientalis	eod.
minor.minorare.mini-	513	Naaman	547	fol.	568	obtemperare	eod.	oriri.ortus	644
mus	513	Naas	547	nocere	570	obtenebrare	eod.	ornatus	645
mirari.mirabile.	eo.	Nafon	548	nocturnus.nox.noctes.	eod.	obtinere	eo.	ortus.orti	647
misereri.miseratio.mi-	515	Nabath	548	fol.	eod.	obturare	606	osculari.osculum.fo-	
fertus	515	Nabuchodonosor	548	noe	572	obuiare	eod.	lio	eod.
miscere.mixtio.com-	516	Nabuzaſdan	548	nolle	573	occafus	eod.	os oris	648
mixtio	516	Nachor	548	nomen	574	occafio	607	os offis	649
miseria	517	Nadab	548	nondum	576	occidere.occifio	eod.	ostendere	650
mifericordia	eod.	Nam	548	non	577	ocium.ociofitas	609	ostium	651
myfterium	519	Narrare	548	nonne	579	octo.octonarius	eod.	ouis	652
mittere.miffus.miffio.	519								

F I N I S.

INDEX EORVM QVAE

SECUNDO HOC DICTIONARII

Volumine continentur.

Eam, earum, pronomen relatiuum, commēdantur; p̄ ea multa bona in scriptura, nā significat B. Virginē sanctā aiām & ecclesiā a. Ea uero in malo signat animam peccatricem ecclesiā uel religionem uitij deprauatā multipliciter ib. b.

E praepositi de seruiens ablatiuo, & designat. a, uel de vel ex & c. a.

Ealis uel elearis animalis proprietatē praedicare. e.

Ebeni ligni proprietatē parum b.

Ebrietas, h̄peritio supra b̄dās, sumitq; in bono & i malo a. ebrietas multiplex, uidelicet spiritalis & uirtuosa, quia in ebriat hominem timorosa contritione. ib. b, ebrietas dilectionis uiscerosa. ibid. c. deuotionis dulcorosa, & instructionis fructuosa. ib. d.

Ebrietas uitiōsa. f. corporalis gulositatis, q̄a p̄ ea secreta reuelantur, ḡgia feminantur, & corpora maculant. ibid. e.

Ebrietas m̄dialis p̄peritatis & criminalis iniquitatis. ibi. f. ebrietas uero dolorosa. f. inferni multiplex. ib. g. & ebrietas paradisi gaudiosa. ib. h.

Ebrietati resistunt plura secundum medicos, sic & uirtutes spiritalēs. ib. g.

Ebron ciuitas regia & portari.

Ebuli herbā proprietatē poenitentia. e.

Eburres, solida candida, frigida munda & rubicunda, quia ex dentibus elephantis signatq; multa ib. a.

Ecce dicitio demonstratiua seu aduerbium demonstradi, demonstrat enim multipliciter & c. a.

Ecce designat Dei praesentiam demonstratam, quia signat Dei potestatem imperatiuam seu ordinatiuam multiformiter. ib. b, Dei benignitatem reparatiuam multipliciter. ib. c, Dei feruorem praemiatuam multipliciter. ib. e.

Ecce denorat rerū conditionem mutabiliter uariabile ibi. f. ecce designat malorum actionem damabiliter deprauatā multipliciter. ib. g.

Ecce signat adhuc hostis deceptionem palliatam, & perfectionem consummatam multipliciter. ib. h.

Ecce etiam denorat ad bonum promptitudinem, sicq; plati fiat prompti ad iustitiam faciendam multiplex. ibi. i. clerici prompti ad decentiam obseruandam. ib. k, seculares prompti ad clementiam exequendam. ibi. l, & regulares prompti ad munditiam frequentandam. ib. m.

Ecce potest dici de rebus, uitiis, uirtutibus & c. ib. n.

Et q̄q; affirmat, & q̄q; addit, idem est quod certē, ita & c. a. etiam signat assensum ueritatis multipliciter. ib. b, augmentū & additionem bonitatis multiformiter. ib. c, adiunctionem iniquitatis & prauitatis multipliciter. ib. d, additionem aduerfitatis & paupertatis, & additionem aeternae uitae felicitatis & dignitatis. ib. e.

Ecclēsia. i. congregatio & c. estq; triplex ecclesia. f. malignantium, militantium, & triumphantium a.

Ecclēsia in quantum comprehendit omnes fideles, & statū omnium ecclesiasticorum. ib. n.

Ecclēsia multas h̄c conditiones materiales quā sp̄iales ib. c. ecclesiā ingressus prohibebatur antiquitus personis quibusdam & quid denotent. ib. d.

Ecclēsia antiquitus implebatur & hodie impletur multipliciter implere. i.

Ecclēsia potest dici cubiculum multis modis. cubiculum. d. ecclesiastici uiri sunt filii deuotionis, sanctificationis, laudis & iubilationis & c. Aa. om. l.

Ecclēsiastici debent esse dissociati & separati per distinctionem. Aaron. m.

Echenididis seu echini piscis proprietatē alligare. c, p̄fundus a. echitis lapidis proprietatē protegere. a, quarere. b.

Econtra, e contrario. uide contra.

Edere in scriptura multiplex inuenitur. a.

Aedes. distingue de aede sicut de domo, uel dic quod multiplices aedes in scriptura inueniuntur. a.

Aedificatio est ordinatio uel statutu a superiori publice divulgatum. uide de rege.

Aedom. i. Esau filius Isaac dicitur & quare. a.

Aedificare. i. cōstruere, cōponere & facere, & ē multiplex. a.

Aedificatio multiplex. f. temporalis, q̄n quis componit domum mundanae prosperitatis & opulentiae & c. ib. a, edificatio uirtualis seu morum uirtuosa. ib. b, quam si edificare uolumus habere debemus laborū poenitentiam, uirtuū stabilitatem. ib. c, atq; uirtuū fertilitatem. ib. d. edificatio criminalis. f. prauitatis & iniustitiae. ib. e, edificatio spiritalis, qua nos in bono edificamus & c. cōcurruntq; multa in hac aedificatione. ib. f, aedificatio materialis. f. domorū corporaliū. ib. g. & aedificatio aeternalis & iperialis. ib. h.

Educere. i. extra ducere, uel de uno loco ad alium extrahere educitur ita que Christus de sinu paterno, anima a Deo sinu paterno, iustus a mortis inferno & c. a.

Eductio liberatiua qua Deus educit suos de periculo & malo aliquo. ib. b, sicq; educit aiām multiplex. ib. c, educit Deo de tribulationib. quae nos reuerberant, & a tormentis quae nos dilacerant, nam ibi bonus educit multipliciter. ibi. d.

Efferre. uide ferre & portari.

Efficere, effici, effectus. uide facere, factus, factum, & fieri & c. effeminatus, effeminare. uide femina.

Effodere. uide fodere.

Effod vestis linea sacerdotalis, quidue significat. a.

Effundere. i. extra fundere uel ex toto fundere & c. a.

Effusio Dei, nam effundit humorē fluminis ad nos uegetandū. ib. a, vigorē flaminis ad nos consolandum seu uisitandū, liquorē sanguinis ad nos redimendum splendore luminis ad nos instruendū seu dirigendū. & c. alia. ibi. b.

Effusio iusti, sicq; effunditur iustus p̄ contritionem scelerū. ib. c, p̄ cōpassionē fugiendum & contemnedus p̄ multa. ib. f.

Effusio impii, nam mali effundunt gratiā & uirtutes deponēdo. ib. e, effundit sanguinem simplices affligendo, & effundunt mali multipliciter. ib. f.

Effraim fuit filius Ioseph, qui inter filios Iacob 22. tenuit locum & c. a.

Effraim signat uirum iustum, quia in eo est quaedam singularitas separatiua, ut a malis ceteris. sic respiciens, uirtutū uirtū. reuifcēs & c. ib. b. fit et in & uirtualitas roboratiua, cōtinuitas uegetatiua. ib. c, atq; imobilitas collocatiua. ib. d.

Effraim signat ecclesiā seu religionis possessionem uel augmentum, & opulentiam paradisi multipliciter. ib. e.

Effraim signat uirum iniquum, quia peccator potest dici effraim multipliciter. ib. f.

Effugere. uide fugere. euadere & c. a.

Egegnus, egestas multiplex in scriptura inuenitur & c. a.

Egestas multiplex. f. omnium iustorum. ib. a, egestas hominū malorum. f. raptorum. ib. b, auarorum peccatorum atque peruerforum. ib. c, egestas hominum miserorum pauperū & egenorū multiplex. ib. d, & egestas hominū dātorū. ib. e.

Egyptus signat multipliciter. a.

Egyptus denorat mundum, quia ibi est nimietas ardorum. f. auaritia, luxuria, iracundia aliorumq; uiciorum. ib. b, ibi est societas malorum. ib. c, & anxietas laborum. ib. d.

Egyptus signat mundū bonos afficiētē. ib. e, estq; Aegyptus, id est mundus fugiendus & contemnedus p̄ multa. ib. f.

Egyptus signat statum poenitentiae. ibi. g, signat peccatum siue peccata multipliciter. ib. h, & infernum multiformiter etiam signat. ib. i.

Ego pronomen nominatiui casus primae personae, personae quae loquitur signat & c. a.

Ego potest praedicari de Deo multipliciter. ib. a, nam potest praedicari de Deo quantum ad essentia suae diuinitatis, quia potest de seipso dicere, ego sum imperator fortissimus, liberator iustissimus, sicq; de pluribus aliis. ib. b, in sumptu ad potestiam

tiam suae sublimitatis. ib. c, quantum etiam ad clementiam suae humanitatis multipliciter. ib. d.

Ego etiam potest praedicari de iusto uiatore. ibi. e.

Ego potest praedicari de beata uirgine Maria. ib. f.

Ego potest praedicari multipliciter de quolibet peccatore. ib. g.

Egredi, egressus, egredi est de aliquo loco discedere uel exire, uel ad alium locum procedere & abire & c. a.

Egressus diuinus multiplex, sicuti filius diuinus egreditur a patre per aeternam generationem, a matre per humanam propagationem & c. ib. a.

Egressus humanus multiplex, sicuti uosus. ib. b, uitiōsus multiplex. ib. f, laboriosus, dolorosus, formidolosus, luctuosus & gaudiosus siue gloriosus. ib. g.

Egredi debemus de mundo, & ab omni mundana conuersatione & delicto. ib. c.

Egrediamur ab amicorum carnalitate. ib. d.

Egredi etiam debemus ad charitatis amorem, & ad aspectū contemplatiuum. ib. e.

Egregius, egregium dicitur quod nobile & notabile, bonū & utile in suo reperitur genere. a.

Egregius signat rerum mortalium amantem. gratiarum uirtualium utilitatem, & bonorum aeternorum felicitatem. ib. a.

Egrotare, egritudo multiplex inuenitur. f. corporalis languoris, temporalis doloris, uirtualis ualoris, criminalis horroris, & infernalis laboris. a.

Eius. uide ea, eam.

Euicere. i. expellere, fugare, contemnere & c. a.

Euicuntur peccatores a gratia sinceritate. ib. b, a mundi prosperitate. ib. c, & a superna felicitate. ib. d.

Euictio multiplex. f. perfectorum. ib. e, fautorum. ib. f, tyrannorum. ib. g, & praelatorum. ib. h.

Eleazar filius Aaron signatq; bonum praelatum. a.

Eligere, electio. i. meliorum acceptio. a.

Electio diuina nihil aliud est quam sua praedestinatio, p̄ qua Deus eligit saluandos & contemnit damnandos, sicq; eliguntur in quibus abundat benignitatis, humilitatis & sinceritatis siue puritatis uirtus. ib. a.

Electio humana bona qua eliguntur bona temporalia. ibi. b. electi boni conditio, nam talis sit firmus & solidus, plenusq; firmitate. ib. c, dulcis & fluidus plenus pietate. ib. d, castus & nitidus plenus puritate. ib. e.

Electio bona & uirtuosa qua spiritalia bona & non temporalia eliguntur & c. ib. f, electio qua eliguntur mala quae est uitiōsa. ib. g, electio qua quis eligitur ad saluationem. ib. h, electio qua quis eligitur ad praedilectionem. ib. i, & qua quis eligitur ad damnationem aeternam. ib. p.

Electione uero ex parte electi requiritur conditio uirtuosa. ib. k, nam electus sit constans & fortificatus ad perseuerandum in bono, ad resistendum malum & c. ib. l, in electione autem ex parte populi intentio studio. ib. m, & in electione ex parte Dei acceptio gratiosa. ib. n.

Electa in genere femina sicut de una sancta & electa dicitur multipliciter. ib. o.

Elephantis animalis proprietatē ac cubare b. adulatione. f. adiuuare b, k, altare. i. aduentus. e, arare. d, cura. a, consilium. a.

Eleuare. i. se de inferioribus ad superiora transferre & leuare, sumiturq; in bono & in malo a.

Eleuatio uitiōsa. f. superbia & uanitatis. ib. a, & proprietatis mundanae gloriae. ib. c.

Eleuatur mali super alios ipsos opprimendo. ib. b.

Eleuatio uirtuosa & perfectorum. ib. d.

Eleuatio interior & cordialis seu uirtualis. ib. e, exterior & temporalis. f. dignitatum & promotionum. ib. f, & superior atque aeternalis. f. gloriae paradisi. ib. g.

Eleemosyna est largitas quae diuino amore & pietatis compassione erga pauperes exercetur. a.

Eleemosyna multa operatur bona. ib. b.

Eleemosyna facienda quia docetur a rerum natura. ib. c, quae iubetur in scriptura. ib. d, quia hac etiam fouetur pauperum iactura. ib. e, quia hac deletur peccati punctura. ibi. f, quia hac augetur bonorum structura. ibi. g, quia hac cauetur poenarum uisura. ib. h, & quia hac habetur caelorum praetura, gloria paradisi. ib. i.

Eliotropii lapidis proprietatē aduentus. p. claritas. b.

Elongare. uide longe, delonge, a longe.

Eloqui, eloquium, eloquentia. uide loquis.

Eloquium Dei intelliguntur sacrae scripturae uerba quae multa operantur. ib. a.

Eloquium humanum. f. iusti moderandum. ib. b, & impij refutandum. ib. c.

Emorhois serpentis proprietatē fluere. c.

Emere est aliquid acquirere precio mediante. a.

Eemptio quae Deo humanas emit animas. ib. a, quae iustus emit merces optimas. ib. b, & emptio uitiōsa. ib. c.

Eminere, eminens, eminere. i. extra manere, uel extramane inueniturq; eminentia multiplex. a.

Emittere. i. extra mittere & c. a.

Emissio, quaedam humana. ib. a, quaedam diuina multiplex. ibi. b. emissio adhuc quaedam diuina. ib. c, quaedam humana. ib. d, & quaedam mundana. ib. e.

Emortuus. uide mors.

Emulari, emulatio multis sumitur modis. a.

Emundare, emundatio. uide munditia.

En sumitur pro certo, uere, certē uel ecce & c. a.

En demonstrat commendat & praedicat Dei ueritatē in fallibilem. ibi. a, en etiam demonstrat iusti bonitatem commēdabilem. ib. b, & impij prauitatem detestabilem. ib. c.

Enarrare. uide narrare.

Eneus. uide aes grīs.

Enydri lapidis proprietatē fletus. e.

Enydri serpentis proprietatē abscondere. f.

Enim aduerbium assertiuum est. a.

Enim uñ pertinet ad Deum summū creatorem. ibi. a. n. uñ spectat ad quemlibet iustū uiatorem multipliciter. ibi. b, & n. uñ uñm concernit uñm peccatorem multipliciter. ibi. c.

Enumerare. uide numerus, uel numerare.

Enunciare. uide nunciare, nuncius, & annunciare.

Enutrire. uide nutrire.

Episcop⁹ dicitur esse p̄fect⁹ & integer uita firma & doctrina. a.

Epistola dicitur littera uel scriptura in qua consensus & uoluntates, absentium sibi inuicem scribuntur & manifestantur.

Epistolae scriptae sunt quae in biblia continentur & c. a, epistolae uero lectae sunt ueteris legis signamentum. ib. b, & epistolae directae sunt epistolae quotidianae, uel litterae quas aliis destinamus & c. ib. c.

Epulari, epulae. uide comedere, cibare, efca māducare & c. a.

Epulatio quae fit ad naturae sustentationem, fieri dicitur bonorum associatione, cum sanctorum inuocatione, cū ciborum moderatione, & cum pauperum recordatione. ib. a.

Epulatio ad corporis impinguationem, f. gulosorum, quae multis uitiis est referta. ib. b.

Epulatio ad gratiae restorationem. f. comestio spiritalium epularum & c. ib. c, & epulatio quae fit ad gloriae delectationē & c. ibi. d.

Equalis, aequalitas signat quandam proportionem partium inuicem adaequatarum, a.

Eques equites dicuntur qui equorum auxilio & adminiculo deuehuntur. a.

Equites animi, qui in humanis latent corporibus. ib. a, equites praetati, qui subditis praesunt hominibus. ib. b, & equites iniqui qui egenis & pauperibus nocent. ib. c.

Equitas, aequalitas, nam equa dicuntur quorum unum alterum non excedit & c. a.

Equitatē & iniusticiā habeat quilibet praetatus & iudex multipliciter. ibi. d.

Equitas diuina est equissima, iustissima & rectissima. ib. b.

Equus in scriptura multipliciter significat. ib. a.

Equus signat hominem obedientem, mundam luxuriantē, & proterum superbiētem. ib. a.

Equi etherei & splendentes uirtutibus, angelos & uiros iustos signant. ib. b.

Equi boni conditiones multae, quidue signant. ibi. b, uide iudeus. a.

Equi corporei foetentis sunt peccatores. ib. c.

Equi tartarei hominibus nocentes diaboli sunt. ib. d.

Equa in exercitu Xerxis regis comperta uulpem perturrisse & c. filius. i.

Eradicare, euellere idem signat, & eradicare est uisq; ad radicem aliquid extirpare, & signat in bono & in malo. a.

Index Dict. Berchorij, To. 2. * 4 eradi-

eradicatio multiplex. f. vitiorum, iniquorum, egenorum & perfectorum &c. ib. a.
 eragione aduerbium loci, & idem est quod e contrario, & signat omnem oppositionem siue diuisionem, siue bona siue mala succurrit, etiam distinctionem. a.
 erga. i. iuxta, circa, prope signatq; plura. a.
 ergo finalem signat metam & propositionis conditionem. a.
 ergo signat mortem temporalem. ib. b., mortem aeternalem. ib. c., & lucem aeternalem, f. paradisi gloriam. ib. d.
 ergo vnum est reprehensum, quod sequitur ex sceleribus. ibid. e.
 ergo unum redargutum seu inuolutum, ergo unum eruditum. ib. f., ergo unum definitum, & ergo unum desolatum. ib. g.
 Ericii animalis proprietates, altare, ambitio. c.
 erigere. i. sursum eleuari, sublimari, & exaltari, accipiturq; in bono & in malo. a.
 Erectio multiplex. f. virtuosa, qua boni erigunt a peccatorum depressione. ib. b. erectio fructuosa, que nos erigere debemus a terrenorum delectatione. ib. c. erectio gloriosa, qua possimus erigi a mundana affectione. ib. d., & erectio vitiosa, qua quidam mali eriguntur per ambitionem, quidam per elationem, quidam per rebellionem. ib. e., & erectio quaedam periculosa. f. mundanae dignitatis & prosperitatis. ib. f.
 Eripere, erigere signant liberare &c. a.
 Eripit iustus succurrendo pressis & miseris, Angelus eripit obuiando casibus sanctis &c. Deus eripit submouedo uicia & peccata. ib. a., & eripit etiam Deus multipliciter. ibi. b.
 error multiplex. f. affectionis, electionis, cognitionis, & perfectionis. ib. b.
 errare generaliter pro peccare. ib. c.
 errant quidam propter veri luminis defectum. f. de nocte. ibi. d., errant propter falsi numinis aspectum. ib. e., errant propter boni agminis defectum, & errant propter rerum turbulis obiectum. ib. f.
 errant mali per superbiam, auaritia, complacentiam, infidelitatem & nequitiam. ib. g.
 erubescere, erubescencia. i. uerecundia siue confusio, & sumitur in bono & in malo &c. a.
 erubescencia quaedam uirtuosa. f. de peccati commissione. ib. a. quaedam uiciosa. ib. b., & quaedam dolorosa. ib. c.
 erudire. i. docere, instruere, & informare &c. a.
 eruditur quis per meditationem internam, per tribulationem externam per inspirationem superiorem, per creaturarum manu ductionem, & per scripturarum reuolutionem. a.
 erudiamur ut debite regulemus affectus interiores. ibi. b., ut cognoscamus naturas exteriores. ib. c. ut gubernemus subditos & inferiores. ib. d.
 erumpere, i. emanare, cito egredi, exire, apparere, signatq; multa &c. a.
 Aes, aereus, aeneus, aes est metallum rubeum, terreum & seculentum &c. significatq; uirum perfectum multipliciter. a.
 Aes metallum durabile uirum perfectum signat, & sic talis habeat firmitate constantissimam multipliciter. ib. b., honestate intensissimam. ib. c., & pietatem feruentissimam. ibi. d.
 Aes signat hominem in fectum & uitiosum, quia tales sunt clamosi, litigiosi &c. ib. e.
 Aes sumitur pro pecunia, & illud est effundendum per electionem synam &c. ib. f.
 esca dicitur ab edo edis. i. comedo &c. a.
 esca multiplex. f. sanctorum, malorum, sanctorum. ib. a. esca mala & periculosa. ib. b., bona & fructuosa. ib. c.
 esca adhuc sumitur in scriptura multipliciter.
 esculapii fabula de pastoris corona, corona, b.
 esuarii piscis proprietates. piscis. b.
 esse, est, pertinet ad malos & uitiosos. a., est pertinet etiam ad bonos & malos. ib. b.
 esse, si moraliter esse uolumus, oportet nos cauere a uitiis defectibus. ib. c.
 esse adhuc quoddam substantiale, & quoddam accidentale. ib. d.
 esse durable non habent qui sunt nugae amicitiae sectatores, amici mundani. ib. d., & fallacis apparentiae profectores. f. hypocritae. ib. e., & qui sunt iugacis opulentiae possessores, mali diuites. ib. f.

esse pertinet ad sanctos & gloriosos, ad Deum & angelos etiam ad bonos. ib. g.
 esse habeamus exemplo Dei. f. amicitiae iuuentum. ibi. h., patientiae sustentamentum. ibid. i., excellentissimae mortis paramentum. ib. k., & praesentiae iustam aequitatem. ib. l.
 Aetas est tempus anni calidum, i quo sol nobis propinquior & uicinior est. a.
 Aetas signat ipsi uenit, uel pna. ib. a. statum gratiae. ib. b., statum gloriae. ib. c., statum uitae praesentis, statum prosperitatis. ib. d., statum aduersitatis, feruorem & ardorem mortis, iudicii & inferni, & statum Christi aduentus &c. ibi. e.
 Aestimare, aestimatio, aestimare est de re aliqua opinatiue & ex coniecturis aliquibus iudicare. a.
 Aestimatio multiplex, f. Dei, iusti. ib. b., stulti & peccatoris. ib. c.
 Aestimant mali, male de Dei potestate. ibid. d., estimant mali, male de iusti bonitate. ib. e., de ceteris etiam male estimant & de spiritualibus de bonis aut uirtualibus parum a malis estimantur. ib. f.
 esto, estote, esto signat realem existentiam, ueritatem perfectionem &c. a. na per esto hortatur nos Deus ad multa. ib. b. per esto homo obligatur ad fidelitatem. ib. c., per esto ad tempus breue limitatur & per esto sumus constantes, & laborantes, magnum lucrum deponentes. ib. d.
 Aestus multiplex. f. ardoris & concupiscentiae, amoris & amicitiae & aestus aduersitatis et uolentiae. a.
 esuries, esurire, esuries & fames idem sunt. a.
 esuriunt iusti iustitiam sanctitatem, gratiam, & charitatem atq; coelum foelicitatis, ib. a., esuriunt etiam pauperes et misericordes. ib. b., et per esuriam Deus requiritur. ib. c., et culpa euaditur et diluitur. ib. d.
 esuries detestanda et fugienda. ib. e., ac esuries quam habet superi et beati. ib. f.
 et, dictio copulatiua et aggregatiua. a.
 et unum spectat et pertinet ad Deum per supernam diuinitatem. ib. b., quia fuit huius mundi palatii fabricator, nostrae carnis hospitii habitator, nostri flagitii expiator, duri supplicii calor etc. ib. c., vnum pertinet ad charitatem fraternam charitatem et bonitatem. ib. d., et unum pertinet ad internam charitatem. ib. e., atque et unum signat externam prauitatem. ib. f.
 Aetas signat temporis distinctiones, nam sicut per aetates seprem uita nostra decurrit, sic etiam per uirtutes speciales uita spiritualis ad summum complementum. a.
 Aetas perfecta requiritur ad promotionis celsitudinem. ib. b., ad continentiam duracionis firmitudinem. ib. c., etas uirtutis et perfectionis requiritur ad acquirendam discretionis plenitudinem. ib. d.
 etenim aduerbium affirmandi, et pro certo ponitur. a.
 etenim signat certitudinem Dei clementiae, et certitudinem suae altae potentiae, certitudinem suae melitiae seu passionis cristitiae certitudinem suae iustitiae et c. multa. ib. a.
 Aeternus, eternitas signat mensuram rei interminabilis, inflexibilis et inuariabilis etc. a.
 Aeternitas dici potest Dei immensitas siue essentia, caeli feclicitas, dicitur etiam perseuerans et eterna, et bonorum morum bonitas seu stabilitas etc. ib. a.
 Aeternitas sumit et in malo per uoluntate obstinata, per consuetudine indurata, et per poena inferni interminata. ib. b.
 Aeternitas adhuc quaedam Dei, que est immutabilis semperque manens. ib. c., quaedam iusti imitabilis, quaedam caeli appetibilis, et quaedam inferni formidabilis. ib. d.
 Aetherij piscis proprietates fluctus. g.
 Aethus, aethi populi qui promissionis terram inhabitauerunt interpretaturq; ethus stupens aut formidans etc. a.
 Aethiopia regio feruentissima, totis ardoribus exposita, ab omni aeris temperamento se mota. a.
 Aethiopia multiplex. f. penitentiae. ib. a., opulenciae. ib. b., pestilentiae. ib. c., uolentiae, defluentiae et turbulentiae. ib. d.
 Aethiopia proprietates amare. d.
 euadere sumitur pro eripi, liberari, fugere et c. a.
 euasio multiplex, f. uidelicet a loco pernicioso. f. a statu peccati, ab opere laborioso, et a tormento periculoso. ibi. a.
 euacuare, uide uacuitas.
 euaginare nihil aliud est quam gladium de uagina extrahere et c. a.
 euaginas gladios suos mali ut ledant innocentes hoies, iusti euaginat.

euaginant gladios ut corrigant fatuos delinquentes, & Deus angeliq; gladios euaginat ut puniat decedentes. ib. a.
 Euangelium, euangelizare, euangelium dicitur bonus nuntius. a.
 euangelizare est officium dominicum, quo probatur ipsius dignitas, est officium angelicum, quo probatur ipsius puritas, est officium catholicum, quo probatur ipsius ueritas, officium fructiferum, quo probatur eius uilitas, officium pacificum, quo probatur eius tranquillitas, & officium scientificum quo probatur eius subtilitas seu sagacitas. ib. a.
 euangelium est firmiter credendum, aperte fatendum, diligenter colendum, & uiriliter defendendum. ib. b.
 eucharistia sacramentum accedere prohibetur &c., accedere. g.
 euge interiectus quandoque derisua, quandoque congratu latua &c. a.
 euellere. i. eradicare, extirpare &c. a.
 euulsio in bono est mutatio de mundo ad claustrum, de seculo ad paradisum, de infidelitate ad fide, & de peccato ad gratiam. ib. a.
 euulsio in malo multiplex, f. crudelitatis, qua pauperes a rapitoribus euelluntur, aduersitatis, qua diuites per infortuniam subuertuntur & poenitentiae, qua impij per mortis impetum destruantur. ib. b.
 euenire, euenus, euenire. i. accedere seu aduenire. &c. a.
 euentus multiplex. f. necessitatis, prosperitatis aduersitatis. ib. a.
 euertere. i. ex toto uertere uel extra uertere destruere &c. a.
 euersio multiplex. f. penitentiae qua uicia subuertit iniustitiae quae peruertit, & pestilentiae quae malignos euerit. ibi. a.
 euphrates fluius Mesopotamiam a Syria diuidens, interpretaturq; frugifer, uel crescens uel humus &c. a.
 euigilare, euigilatio nihil aliud est quam a somno uel dormitione excitatio. a.
 euigilatio multiplex, na qdam notat Dei iustitiam, a. qdam stimulat iusti pigritiam, qdam agit mali nequitiam, & qdam denunciat mortis poenitentiam, f. resurrexio uirtutis. ib. b.
 eum, ei, eo, uide excutere, uide etiam infra eum, ei, eo.
 eum pronomen multa denotat &c. prope. c.
 eunuchus est ille qui truncatis genitalibus est castratus, & signat in bono & in malo. a.
 eunuchus omnium uirtutum sterilitatem. ibi. b., & omnium uirtutum pluralitatem. ib. c.
 euomere. uide uomere.
 Ex, praepositio semper aliquam signat causam, siue efficientem, siue formalem &c. a.
 Ex signat pro cessum qui ad summam spectat diuinitatem. ib. a., & signat processum spectantem ad uirtutum uilitatem. ib. b., signat processum spectantem ad iustorum societatem, signat processum spectantem ad graue dignitatem &c. alia. ib. c.
 Exaltare. i. extra saltare &c. signatq; in bono & in malo. a.
 Exaltatio Dei qui exaltatur humanorum laudibus. na Dei exaltatio quaedam fuit i cruce. ib. b., quaedam in caelo ad uentis praesidentium & in iudicio extremo ad malos prauidendum. ib. c.
 exaltatio impij qui mundanis opibus exaltatur. ib. d.
 Exaltantur quidam a parentibus, sicut nobiles exaltantur quidam lucris uigentibus exaltantur, quidam suis agentibus. i. auxilio suorum & exaltantur quidam causis latentibus seu fortunae flatibus. ib. e.
 Exaltatio iusti qui exaltatur gratiae uiribus. ib. f.
 Exaltatio beatae Mariae & cuiuslibet animae sanctae &c. ib. g.
 Exaudire. i. cum consensu audire, uel ex toto audire. a.
 Exaudiri merentur qui feruentius amant, qui attentius clamant. ib. a., qui dulcius donat, & qui amplius indiget. ib. b.
 Exaudiuit Deus ut amicitissimus uiciorum uel benignissimus distributor multipliciter. ib. b., exaudit Deus ut strenuissimus defensor. ib. c., & exaudit ut benignissimus erogator. ib. c.
 Excelsus, i. altus sublimis, erectus, eleuatus &c. suntq; multiplices &c. a.
 Celsitudo multiplex. f. temporalis praelationis. ib. b., supernalis seu aeternalis promotionis. ib. d., uirtualis perfectionis. ib. e., & cordialis affectionis. ib. f.
 Excelsi siue perfecti constituti debent praeter ceteris discretiores, ceteris maturiores, ceteris audaciores, & ceteris benigniores. ib. f.
 celsitudo potentium fulminatua. f. Dei potentia inattingibilis multipliciter. ibi. g., celsitudo cordium maculatiua, seu elenatiua. ib. h., & celsitudo malorum dissipatiua. ibid. i., celsitudo mundanorum statuum contemtuenda & timenda.

da, quia inuenitur squalor seu horror inutilis in possidente. ib. k., & error tristabilis in amittendo, seu descendendo. ib. l., & celsitudo cumulatua multiplex. ib. m.
 Exclamare, i. ex toto conatu clamare, uel excessiue clamare. uide clamare.
 Excitare, i. de somno euigilare. &c. a.
 Excitantur homines per damnationis timorem. ib. a., per rigoris correctionis, clamorem monitionis seu praeconis. ib. b.
 Excitare dicitur quasi extra cutere, uel extra expellere. a.
 Excussio multiplex, f. vitiorum, siue per flagellum confessionis, excussio terrenorum puluerum, excussio iniquorum, & excussio iustorum seu perfectorum. ib. a.
 Eum, ei, eo, &c. id eius pronomen adiectiuum & relatiuum, & potest referri ad multa. a.
 Eum signat ipsum Deum quantum ad suam dignitatem seu deitatem. ib. a., siueq; Deus adorari debet affectu mentali, honorari affectu reali, exaltari & commendari &c. ib. b., ipse etiam Deus timendus & amandus per suam essentiam incommutabilem, per suam potentiam insuperabilem, per suam clementiam incommensurabilem. ib. c., timendus & amandus per eius scientiam indeceptibilem, propter iustitiam irrefragabilem seu inuariabilem, & propter praesentiam amabilem. ib. d.
 Eum, etiam signat Christum quantum ad suam humanitatem multipliciter. ib. e.
 eum, signat hominem iustum quantum ad suam bonitatem & uirtuositatem. ib. f., siueq; Deus iustum benigniter recipit a malis eripit, mentaliter diligit. ib. f., & digne erigit. ib. g., siueq; iustus habeat intentionem rectissimam, affectionem altissimam, discretionem clarissimam, uerecundiam simplicissimam, &c. alia. ib. h.
 Eum, signat uirum malum quantum ad suam prauitatem seu iniquitatem, quia mali obstinati sunt nec corriguntur diuinis uerberibus, deprauari inquinantur multis sceleribus, excacari non illustrantur ueris splendoribus, & tribulati fatigantur multis laboribus. ib. i.
 exemplum, exemplar est illud ad cuius similitudinem fit aliud, & sumitur in bono & in malo. a.
 exemplum hominum bonorum tenendum, malorum cauendum, damnatorum timendum, & uirtuosorum quaerendum. ib. a.
 exempla bona dant praeterlati & uiri perfecti. ib. a.
 exercere, exercitium. i. diligens & frequens circa aliquid occupatio &c. a.
 exercitium uirtuosum est bona occupatio & operatio quam facere debemus & exercere frequenter. ibi. a.
 exercitio bono uirtus excitatur. ib. b., fructus reportatur. ib. c., & culpa refectur. ib. d.
 exercitus nil aliud est quam congregatio hominum ad praesidium faciendum &c. a.
 exercitus multiplex, f. hominum perfectorum, hominum uirtuosorum, & beatorum, & hominum uirtuosorum. ib. a.
 exercitus sumitur pro statu ecclesiae uel religionis. ib. b.
 exire exitus diuinus multiplex est, f. exitus Dei a patre, a matre, & a mundo &c. ib. a., exitus humanus est multiplex. ib. b., exitus uitiolosus, exitus dolorosus, & exitus gaudiosus. ib. c.
 Exitus adhuc quidam naturalis quaedam moralis. ib. d., quaedam uirtualis ad laborem. ib. e., & exitus personalis ad dolorem. ib. f.
 Existimare. uide aestimare.
 Expandere. i. extendere, aperire, dilatare &c. a.
 Expanditur uestis ad calefaciendum, expanduntur manus ad Deum deprecandum, expanduntur alae ad protegendum, expanditur rete ad capiendum, expanditur tegumē ad operiendum, expanduntur nubes ad refrigerandum, & expanditur liber ad informandum. ib. a.
 Expandere, expensae, expendere. i. expandere, extra dispergere, distribuere, exponere &c. a.
 Expendunt quidam bona naturalia; ib. a. quidam expendunt bona spiritualia. ib. b., quidam expendunt bona temporalia. ib. c.
 Expensae non fiant nimis laute ne depauperemur, non nimis parce ne uituperemur, sed moderate ut commendemur. uide &c. impensa. a, b, c, ib. d.
 Expectare, i. sperare seu sustinere, semperq; refertur ad futurum &c. a.
 Expectatio uirtuosa multiplex. f. expectatio maturitatis & sapientiae. ib. b., stabilitatis & patientiae. ib. c., confidentiae &

& credulitatis. ib. d. & expectatio vitiosa. ib. e.
Expellere. i. eijcere, emittere & extra aliquid pellere. a.
expulſio multiplex, ſ. vituofa. ibidem. a. vitioſa & doloroſa ibidem. b.
extedere. i. extra tedere, dilatare, porrigere, ſine expadere. a
extenſio diuina, nam Deus extendit manus ad percutiendum malos duriffime. ib. a, ad retribuendum bonis largiffime. ibi. b, ad recipiendum ſuos dulciſſime, & ad eripiendum ſuos tuciſſime. ib. c.
extenſio humana multiplex. ib. d, nam quilibet debet extendi ad ſuperius Deum contemplanſo. ib. e. extendi ad inferius noſtipſos catigando. ib. f, extendi ad exterius proximios adiuuando. ib. g.
extenſio ad furandum & male operandum. ib. h.
extinguere. i. ſplendorem, calorem, vel ardorem deſtruere, vel annihilare, & ſignat in bono & in malo. a.
extinctio vituofa. ſ. peccatorum, extinctio vitioſa. ſ. merito rum. ib. a, extinctio doloroſa. ſ. gaudiorum vitæ mortalit vel proſperitatis temporalit & extinctio gaudioſa. ſ. tormentorum. ib. b.
extinctionem non patitur. ſignit perfectæ dilectionit, ignit auaræ affectioſit, & ignit eternæ damnationit. ib. b.
extra, exterius, exterior, exterioritit cõditionit quæ præparanda & ordinanda eſt. ibid. a, exterioritit poſſeſſionit, ſ. bonorum temporalium & mundanorum contemnenda. ib. b. & exterioritit peccati mortalit formidanda. ib. c.
extra ſtatim gratiæ eijciuntur homine per iniquitatem. ib. d, extra mundum eijciuntur per mortem, extra veniam eijciuntur per diſperationem, & extra gloriam eijciuntur per damnationem. ib. e.
extra ſumitur in bono. ſ. extra periculum extra peccatum, & extra malum confortium ſeu locum. ib. f.
extraneus, i. peregrinut, advena, alienut & ſignat in bono & in malo. a.
extranei ſpiritaliter qui per peccata ſunt a Deo alieni. ib. a
extranei in hoc mundo boni pauperet dici poſſunt. ib. a.
extrahere. i. extra locũ trahere ſignatq; in bono & i malo. a.
extrahere. ſ. de peccato ſeu periculo eripere, vel de mundo extrahere. ib. a.
extremut, extremitat, extremut. i. vlcimut ſeu nouiſimut. a.
extremitat multiplex. ſ. commendabilit & deſideranda. ibi. a, deſteſtabilit & vituperanda. ib. b, & formidabilit & præmeditanda. ib. c.
exurgere, i. deſt ex toto furgere, vel ex affectũ vel appetitũ furgere & c. a.
exurgit Deus ad adiuuandum per potentiam, ad puniendũ per iuſticiam, ad miſerandum per clementiam. ib. a.
exuere, expoliare, i. veſteſ deponere ſeu exterioribut ſe nudare & c. a.
expoliatio multiplex. ſ. vituofa, vitioſa & doloroſa. a.
expoliatio adhuc quædam ſeruitorum, quædam ebriorum, & quædam miſerorum. ib. a.
exultatio, exultare. i. extra ſaltare & c. a.
exultatio multiplex. ſ. temporalit, ſpirituãlit, criminalit, & eternalit. ib. a.
exultare debemus quãdo vitia ſuperamus. ib. b, quãdo merita cumulamus. ib. c, & quãdo gloriã occupamus. ib. d.
F
Faber, fabricare. i. artiſicioſe operari vel facere. a.
Faber mirabilit & glorioſut. ſ. mũdi creator. ib. a, faber laudabilit & vituofut. ſ. iuſtut. ib. b, faber inutilit & vitioſut. ſ. impiut, ſicque multiplex eſt fabricatio. ib. c, & faber damnabilit & odioſut. ſ. diabolut. ib. d.
Facere eſt actut qui immediate a potentia elicitor & cauſatur, & facere. i. componere, conſtruere, agere & c. a.
Factio qdam ſuperior & diuina, nam facere Dei nihil aliud eſt quã ſuum velle ſeu ſuum imperare, & hoc multipliciter, quia facit multa notabilia. ib. a. facit & multa triſtabilia. ib. e. facit etiam multa mirabilia. ib. f.
Facti ſuperioreſ. ſ. viri perfecti, ſicut cœlum ſue firmamentum moraliter in ſe habent conſtanciam ſine defectioſne. ib. b, iuſticiã ſue acceptioſne. ib. c, & prudentiam abſque diminutione. ib. d.
Factio quæda inferior & humana quæ duplex eſt. ſ. bona & mala. bonã factioſnem operatur iuſtut multipliciter. ib. g.

nam præcipitur vt faciamus opera pietatit, vt impleamus opera ſancititit, vt doceamus opera veritatit, & ut rependamut opera charitatit. ib. h, & vt etiam habeamut regulæ conformationem. ib. i.
factio vero mala impiorum eſt; nam taleſ faciunt opera carnalititit, pa cupiditatit, opera fallacitatit, & c. alia. ib. k
factio vero inferna & ſcleratiõ, ſ. diabolica fuit in cœlo ſuperbiendo, in mundo ſuggerendo, & in inferno nequiter puniẽdo. ib. l.
factut, facta, factum participium ſemper denotat alicuiut onerit complementum, ſue bonum ſue malum fuerit. a.
factum in bono quod in virtutibut bene diſpoſitum & completum, ſue in bonit morib. conſolatut eſt, requirit ſolertem diſcretionem clare proſpicientem. ibi. b, requirit viuacem adiectionem ſemper perficientem. ib. c, & requirit conſtanciam durationem nunquam deficientem. ib. d.
factum in malo dicitur de homine iniuſto & peccatore qui magit dicitur inſectut quam factut. ib. e.
factut Chriſtut quantum ad diuinitatem nunquã dicitur factut, ſed pſi & ſcõ flaminit cogiternut, ſed quãtũ ad humanitatem factut, dicitur & vera creatura in quantum homo & c. ib. f
facta in ſceminino, vt pote de aliqua ſancã vel perſona honeſta & c. ib. g.
facieſ eſt illud membrum quod primum & principaliter aliit oſtenditur & apparet. a.
facieſ hominit cognofcitur per faciem ſcicntiæ, apparentiæ, & amicitie. ib. a.
facieſ iuſtitiæ debet eſſe ſeuertiſſima, nam iuſti facieſ eſſe debent notificata, & hominit facieſ eſſe debent munda per ſcicntiæ puritatem. ib. b.
facieſ manifeſtanda per compaſſionem, facieſ purificanda per lachrymationem, facieſ exhibenda per ſpem & conſolationem, facieſ leuanda per gterorum contemplanonem, facieſ inclinanda per humilitatem, timorem, deuotionem & prudentem ſimulationem. ib. c.
facieſ apparentiæ eſſe debemus aquilæ ſimileſ. ib. d, facieſ iuſtitiæ leoni. ib. e, & facieſ amicitie boui. ib. f.
facieſ malorum multipliceſ. ib. g.
facieſ vir iuſtut eſſe debet omnimode lætificatut. ib. h.
facieſ Dei multiplex. ſ. honorabilit. ibid. i, formidabilit. ibi. k, amicabileſ. ibid. l, & facieſ diuinæ miſericordiæ, & c. ibidem m,
facilitat, facile quod ex rei natura vel ex egentit virtute ſine difficultate & labore factibile eſt. a.
facilitat quædam diuinæ voluntatit multiplex. ib. d. facilitat quædam realit qualitatit. ib. b, ſimilit & difficultat multiplex. ib. c.
facilitat adhuc quædam cordialit lenitatit, & quædam moralit bonitatit. ib. d.
falconit auit proprietat, parentet. b.
falſitat. i. fraut, deceptio, fallacia, ſeu calliditat, a.
falſitat multiplex. ſ. amicitie. ibidem a, eloquentie. ibidem b, apparentiæ. ibidem c, malitiæ. ibid. d, & mali operit ſeu efficacit. ib. e.
fama eſt nomen bonum, rumor bonut, vel opinio bona de aliquo. a.
fama eſt bonorum lætificatiua. ibi. b, malorum triſtificatiua. ib. c, & virtutum manifeſtatiua. ib. d.
fameſ eſt ciborum indigentia. a.
fameſ, ieiunium & afflictionem, deſiderium & affectioſnem, ac indigentiam atque uexationem ſignat. ib. a.
fameſ multiplex. ſ. vituofa, videlicet appetitut æternorum vitioſa, ſ. auaritiæ ſeu deſiderium terrenorum, tẽdioſa. ib. b, glorioſa, & fameſ doloroſa. ibi. c.
fameſ adhuc multiplex, ſ. infernalit afflictionit, ſupernalit dilectionit, corporalit vexationit mundialit ambitionit, & virtualit affectioſnit. ib. d.
familia dicitur gens quæ in una domo uni domino famulatur & c. a.
familia Dei boni ſunt. ibi. a, & familia diaboli omneſ mali & iniqui. ib. b.
fanum, i. templum, ſed pprie fanum eſt vbi adorant idola & dẽmonia. tẽplũ vero ubi Deus colit & c. uide de tẽplo. a.
faraõ rex Aegypti q. Dei ppriũ flagellauit & c. ſignat diabolum vel tyrãtũ vel quẽlibet impiũ uel iniquum, quia Deum negant

negant dum crimina cõmittunt, nudant virot iuſtoſ dum rapinat facit, diſſipant pauperet & egenoſ dum furorẽ immittunt, & tandem in inferno ſubmergunt & c. a.
faretra locus vbi ſagittæ cuſtodiantur & c. a.
faretra diuinæ prouidentie ſeu patientie, faretra diuinę potentie ſeu præſidentie, faretra diuinę ſapientie & ſacrę ſcripturæ, & faretra diuinę eloquentie. ibi. a.
faretra diabolica & humana, & ſic eſt faretra crudelititit & ſeuitiæ iniquitatit & malitiæ carnalitit & luxuriæ. ibidem b.
farina de qua conſicitur panit, & ſignat ſacrã ſcripturã multipliciter. a.
farina in malo poteſt quẽlibet malitiæ ſubtilitat deſignari & c. ibidem b.
faſiſeũ faſiſeũ populi inter iudæoſ qui præceterit ſe iuſtoſ arbitrabantur & c. & ſignat ſuperſticioſoſ & hypocritã, qui multa operantur mala. ibi. a.
faſiſeũ in bono etiam ſumitur pro virit iuſtoſ & c. ibi. b.
faſ. vide licere.
faſe eſt ſolemnitit iudæorum in qua agnoſ paſchalit come debatur, & interpretatur faſe tranſitut domini. a.
faſe multiplex. ſ. ſpirituale, ſacramentale pœnitentiale, & ſupernaturale. ibi. a.
faſciculuſ eſt aliquarum rerum cumuluſ ſeu globut inuicẽ colligat & ſtrictut, etiam faſciculuſ eſt ſacrę ſcripturæ congregatio, & multiplex eſt & c. a.
faſtigio, laſſitudo, labor, & feſſio idem ſignat, ideo vide de laſſitudine & labore. & c.
faſtuuſ eſt q. ſenſu & diſcretionẽ caret. vnde faſtuuſ, inſipieſ ſulcuſ & ſoliduſ idem ſignat. a.
faſtuuſ eſt poteſt quẽlibet peccator multit de cauſit. ibi. a.
fauceſ ſunt orit concauitatit in quibut lingua voluitur & mouetur. & c. a.
fauceſ multipliceſ. ſ. gulofe comeſſionit, bonę locutionit & intimæ deuotionit. ibi. a.
faulla & ſcintilla nihil aliud ſunt quã illa ſubtiliſſima & tenuiſſima particula q. de materia poſt ignit conſummationem reſoluitur & per faullam intelligitur vilitat humanæ conditionit ſue noſtræ mortalit reſolutionit. a.
faulli ſue ſtuanit dẽmonit ſunt & c. piluſ. b.
fauuſ eſt illa materia in qua mel recolligitur, ſ. cera cũ mele & c. a.
fauuſ eſt omniſ ſpirituãlit dulcedo, ſicque eſt fauuſ multiplex. ſ. interior, inferior, exterior & ſuperior. ibi. a.
fauuſ adhuc multiplex. ſ. deuotionit, compaſſionit, deuotæ locutionit & dilectionit. ibi. b.
foedut, i. pactum, promiſſio, obligatio, & conuentio. a.
foedut multiplex, ſ. foedut tenendum, rumpendum, timendũ & amandum. a.
foedut ſue dilectio ſpiritalit. ibi. b.
foederatio omniſ habere debet durabilem ſtabilitatem. ibi. c, notabilem fidelitatem. ibi. e, atque indiuiſibilem communitatem. ibidem f.
foederatio mala, nam aliqui conſcederantur cum luxuria, aliqui cũ auaritiã, cum dẽmonibut per inſidelitatẽ, aliqui cum principibut & magnatibut per adulationem & fallacitatẽ. ibid. d.
foederit tabernaculuſ eſt eccleſia, arca fæderit virgo Maria, fæderit volumẽ ſacrã ſcriptura, fæderit verba Dei mandata, fæderit ſanguit Chriſti paſſio, fæderit tẽtũ cœleſtit patriæ, & fæderit arcuſ diuinæ ſcripturæ. ibi. g.
fel eſt reſ amariffima, & multiplex eſt, ſ. fel interiorit cõtritionit, fel exteriorit vexationit, fel deteriorit iſectioſnit. ſ. peccati, & fel poſteriorit damnationit. a.
felix, felicitat eſt omniſ bonorum aggregatione ſtatut perfectut. vide beatitudo, gloria æterna.
femina eſt nomen molliorit infirmiorit, frigi liorit ſexuſ & c. ſignatque in bono & in malo. a.
femina in bono ſignificare poteſt quemlibet virum miſericordẽ, vel quemlibet ſubditum & inferiorẽ, beatã Mariã & quẽlibet ſancã, quia beatã Mariã quantum ad exteriora ſunt gratiffima, quantum ad interiora ſunt piiffima, & quantum ad ſuperiora ſunt digniffima. ibi. a.
femina vero in malo ſignat homineſ qui carent humilitate, fidelitate & puritate. ibi. b, ſignificat etiam molliem im

perfectionem & inconſtanciam. ibi. c.
femur, femora ſunt corporit partet cæterit carnoſeſ, in quibut natura inſeruit genitalia. a.
femur homineſ quidã protegunt, quidã contegunt, & quidã detegunt. ibi. a, ſuper femur antiqui iurare conſueuerunt & c. ibi. b.
fenicit auit proprietat aliſſimut. a, apparere. g.
fenut in malo ſignificatõ ſumitur pro eſura, ſumitur etiam p elemoſyna & p cõtributionẽ mutua. a, vide de vſura.
fenetra & illa particula domut per quam domut illuminatiõnem recipit. a.
fenetra multiplex. ſ. numinit, luminit & hominit. ibi. a, quæ eſt multiformit, ſ. fenetra ad ingrediendum in mundum per natiuitatem, fenetra ad recipiendum quinq; ſenſuſ, fenetra ad proſpiciendum per intellectionẽ, & fenetra ad egrediendum per mortit exitum. ibi. b.
fenum herba quæ pro pabulo ignium vel paſtura animalũ colligitur & ſiccatur & c. a.
fenum ſignat mundi proſperitatẽ, quæ cito palleftit, carnit formoſitatẽ, quæ cito mareſcit, vitæ labilitatẽ, quæ ſtatim areſcit malorũ prauitatẽ, quæ cito ſordeſcit, virtutũ puritatẽ, q. cito vireſcit. ibi. b, doctriñe ſancitatẽ, q. nunquam putreſcit, pauperum vilitatẽ, quæ dolẽſ ſtupeſcit, & culparum raritatẽ, quæ cito euaneſcit. ibid. c.
fera, feræ ſunt illa animalia quæ per ſiluat & deſerta loca vagantur & c. a.
fera multiplex. ſ. terribilit & pernicioſa, videlicet diabolut, fera damnabilit & periculoſa, ſcilicet tyrannut & impiut, & fera laudabilit & vituofa, ſcilicet eremitæ, & homineſ ſolitarii & c. ibi. a.
fermentum facit paſtam eleuari, intumefcere & feruere, ſumiturque in bono & in malo. a.
fermentum multiplex. ſ. charitatit & amicitie. ibid. a, malignitatit & inuidiæ fermentum etiam iracundiæ, luxuriæ, hypocriſit, hæreſit & falſæ doctriñe. ibi. b.
ferre iſtud verbum multifariẽ ſumitur, nã accipitur pro portare ſeu pro veſerre pro dare ſeu conferre, pro ſuſtinere ſeu ſufferre, pro dicere ſeu referre, & c. plura. a.
ferre vnum ſpectat ad Deum. ibi. b, ferre vnum ſpectat ad iuſtum. ibi. c, & ferre vnum ſpectat ad impium. ibi. d.
ferire. vide percutere.
ferum per ferum generaliter duritiã intelligitur & c. a.
ferum multiplex. ſ. conſtancit & ſtabilitatit. ibi. a, malignitatit & obſtinationit. ibi. b, & ferum pœnalitatit. ibi. c.
ferilitat multiplex. ſ. meritorum ſeu præmiorum, terrenorum, vitiorum, tormentorum. vide fructificare de vbertate, plenitudine & c. a.
feruor, feruere. feruor. i. exceſſiuſ calor & c. ſignatq; in bono & in malo. a.
feruet vituofut & iuſtut per charitatẽ & deuotionẽ. ibi. a.
feruet impiut p cupiditatẽ & malã affectioſne. ibi. b, feruet mundut & eſt infernuſ per doloſẽ & tribulationẽ. ibid. c.
feruor multiplex. ſ. amorit, feruorit & dolorit. ibi. b.
feruor adhuc multiplex & c. calor. b, c, d.
feſtinare. i. accelerare, properare, vel aliquid celeriter exercere. a.
feſtinatio vitioſa q. dethẽri. ibi. a, & feſtinatio vitioſa. ibi. e.
feſtinatio doloroſa & feſtinatio gaudioſa. ibid. a.
feſtinare debemus ad aſcenſum felicitatit, ad deſcẽſum humilitatit ad egreſſum iniquitatit & ad tranſgreſſum proſperitatit. ibi. b.
feſtinare etiam debemus ſubueniendo inferioribut & pauperibut. ibi. c, & feſtinare debemus intimando ſeu cõiungendo proximioribut. ibi. d.
feſtum, feſtiuitat nihil aliud eſt quam gaudioſa & celebrit ſolemnitã, ſumiturque in bono & in malo. a.
feſtiuitat multiplex, ſ. interior & ſpirituãlit ſeu virtualit. ibi. a, exterior & temporalit. ſ. feſtiuitat ab eccleſia inſtituta, & ſunt tempora illa lætitiæ & exultationit, innocentiæ & iuſtificationit, miſericordiæ & miſerationit. ibi. b, feſtiuitat inferior & ſupernalit, & ſuperior & æternalit. ibid. c.
feſtiuitat in malo ſignat feſtum, gaudium, proſperitatẽ, gloriã, & ſolemnitatem impiorum. ibi. d.
feſtor nil aliud eſt quam malut vapor a corrupta cœli ſubſtãtia euaporant, ſenſum olfactuſ afficiẽſ atque lædẽſ, ſignatque

signatque semper in malo. a.
 fætor signat copulam internam, infamiam externam, & pnam eternam. ibi. a.
 fetus sunt animalium filij, seu fructus. vide filius generare. fex. feces sunt superfluitates rerum &c. a.
 fæces multiplices. f. terrenorum, vitiatorum, & tormetorum. ibi. a, vide de lacu & luto.
 fialæ sunt vasa rotunda cum orificio longo, ad contemnendum liquores apta.
 fialæ multiplices. f. fialæ gratiam continent, doctrinā effundentes, venena portantes, vnguenta habentes, vina haurientes, & furorem fundentes. ibi. a.
 ficus, vide de adducere, de arbore.
 ficus ægyptiacæ proprietates. humilitas. e.
 fingere, fictio, fictum, figmentum, sigulus. fictum dicitur illud quod apparet aliud quam est &c. a.
 fictilitas multiplex, f. virtuosa. ibidem a, ruinosas. ibi. b. & vitiola. ibid. c.
 fictio in bono nihil aliud est quā discreta simulatio &c. ib. d.
 fides est fundamentum & subiectum omnium aliarum virtutum &c. a, per fidem. n. sustentatur nostra fragilitas, per fidem dirigitur erroris cæcitas, & per fidem vivificat nostra mortalitas. ibi. b, per fidem verbera tolleramus. ibi. c, per fidem opera terminamus. ibi. d, & per fidem munera reportamus. ibi. e, per fidem Deus placatur, per fidem culpa purgatur, per fidem homo saluatur, per fidem vita servatur, & per fidem falsus donatur. ibi. f.
 fidelis, fidelitas est quā dā mētis invariabilis rectitudo &c. a.
 fideliter debemus diligere. ibi. b, fideliter dividere. ibi. c, & fideliter persistere. ibi. d.
 fidelitas diuini legibus præcipitur humanis gregibus perficitur, immensis laudibus extollitur, externis sedibus erigitur, & a cunctis gentibus diligitur. ibi. e.
 fidelitatem infringunt promissorum variatores secretorum reuelatores, amicorum defraudatores, & dominorū impugatores. ibi. e.
 fiducia. i. confidentia, spes, seu securitas. a.
 fiducia multiplex. f. commendabilis & virtuosa, detestabilis & vitiosa, & affectabilis & gloriosa. ibi. a.
 fieri signat continuationem & transitum & mutationem de vno esse ad aliud &c. a.
 fieri fit in nobis tāquā hospes & cohabitator. ib. b, fieri referri potest ad Deū, ad vñū iustū. ibid. c, & ad peccatores. ibi. d.
 fiat dicitur imperatiuū, supplicatiuū, execratiuū, seu maledictiuū &c. ibi. c.
 figere fixus, fixio, fixio stabilitatem designat, & figere sumit in bono & in malo.
 fixus & stabilis in bono proposito dēt esse bonus & iustus. ibi. a, & in nobis fit fixa intentio, affectio & locutio. ibi. b.
 sigulus & figmentum. vide fingere.
 figura accipitur pro exteriori imagine seu forma. a.
 figura multiplex. f. figura quam debemus intelligere, quam debemus emendare corrigere, & quam debemus contēnere & negligere. ibi. a.
 Philippus interpretatur lampadis seu os manuum, signās virtutum & doctorem scientificum vel prælatum. a.
 Philippus est nomen abundantia, & possessionis, intelligentia & discretiois sapientia & instructionis, amicitia & dilectionis &c. ibi. a.
 Philistim, philistæ & philistia, philistim populi infideles, pp̄o Dei sp̄ inimicātes &c. & p̄ philistim p̄t̄ intelligi demones & tyranni a vera via deum, & bonis inimici. a.
 filius est nomen subiectionis, nomen dilectionis, nomē utilitatis, nomen nobilitatis, & nomen conformitatis. a.
 filius Dei dicitur quilibet iustus. ibi. b, filius etiam dicitur qui præcellit in humilitate. ibi. c, & filius qui fundatur in charitate. ibi. d.
 filij Dei qui spirituales esse volunt, necesse est vt habeant voluntatis promptitudinem. ibi. e, dignitatis celsitudinem. ibi. f, & firmitatis fortitudinem. ibi. g.
 filij Dei dicuntur propter intimiorem dilectionem. ibi. h, propter similiorem conditionem. ibi. i, propter seduliores affectiones. ibi. k, propter vtiliorem successionem. ibi. l.
 filij naturales patribus sunt corrigendi instruendi, & diligendi. ibid. m.

filiorum amor quandoq; homini est valde nociuus. ibi. n.
 filij boni tam naturales quam morales habeant conditiones. 1. 4. ibi. o.
 filij mali peccatores ac impij multas etiam habent conditiones. ibi. p.
 filia est nomen humilitatis, nomen benignitas, nomen formositatis &c. a.
 filia habere debet puram castitatem. ibi. b, virginitatem penitentiam, firmam charitatem. ibidem c, ac competētem societatem. ibid. e.
 filia nostra. f. anima a mari a nobis debet multipliciter. ibi. d.
 filia multiplex in scriptura inuenitur. ibi. f.
 finis in singulari signat terminum alicuius rei, f. extremitatem corporis vel terminum temporis, in plurali vero signat distinctiones vel contactus terrarū & locorū &c. a.
 finis multiplex, f. laudabilis & virtuosus. ib. b, detestabilis & vitiosus. ibi. c, finis abominabilis. ibi. d, & finis desiderabilis. ibi. e.
 fines in plurali sunt fines iniquorū quos fugere debemus, fines p̄fectorū, quos petere debemus, fines beatorū, in quib⁹ manere debemus, & fines dātorū, quos horrere dēmus. ib. f, & fines iustorū & p̄fectorū quos iusti affectāt &c. ib. g.
 firmare, firmitas. i. stabilitas, fortitudo & immobilitas &c. a.
 firmitas quædam habenda, quædam, horrenda, quædam cauēda, & quædam perenda. ibi. a.
 firmitas multiplex. f. interior. ibi. b, exterior. ibi. e, atque æterna. f. gloria paradisi. ibi. f.
 firma efficitur res quā innititur solido fundamento, quā constringitur valido ligamento, quā eripitur ab hostium nocuimento, & quā protegitur plurimū iuuamento. ibi. c.
 firmus efficitur homo quando ipsum sustentat & fulcit iusticia librans æqualiter, constantia vibrans audaciter concordia ligans similiter, mestitia rigans flebiliter & facundia orans humiliter. ibi. d.
 flagellum est instrumentum de ligno & corrigiis ad verberandum animalia factum a.
 flagellum multiplex. f. correctionis verberans leniter. ibi. a.
 flagellum p̄nitentiæ, f. exactionis vulnerans grauitur. ib. b, & flagellum damnationis lacerans acriter. ibi. c.
 flāma nihil aliud est quā ignis accēsus i materia aerea &c. a.
 flāma sumit p̄ angelo spirituali, p̄ hoīe virtuali, p̄ ardore criminali, p̄ splendore scietali, & pro dolore noxiali. ibi. a.
 flamma quæ est ardor. f. culpæ interioris, ardor p̄næ exterioris, & ardor gehennæ posterioris. ibi. b.
 flāma charitatis apperēda. ibi. b, flāma fugienda mundanæ cupiditatis, flāma sustinēda p̄næ temporalis & aduersitatis, & flamma metuenda p̄næ æternæ calamitatis. ibi. c.
 flare, flatus est illud spiraculum quod ab ore mittit & p̄flat. a.
 flatus Dei mirabilis vel flatus diuini numinis. f. flatus diuinæ gratiæ & suæ inspirationis, flatus diuinæ iustitiæ, & flatus diuinæ potentia & suæ iurisdictionis. ibi. a.
 flatus moralis hoīs sicq; est flatus vitalis, verbalis, & moralis, & flatus hostilis turbis, i. diabolicæ suggestionis. ib. b.
 flectere multiplex. f. fragilitatis, signat inconstantia. a, humilitatis signat reuerentiā & benignitatis & clemētię. ib. b.
 fletus, flere. fletus, plangens, ploratus, lachrymatio, luctus, lamentum pro eodem in scriptura accipiuntur. a.
 fletus interioris contritionis virtuosus pro peccatorum cōsideratione. ibi. a, ergo flere debemus propter tormentorum afflictionem. ibi. b, propter vitiatorum infectionē. ibi. c, & propter gaudiorum dilationem. ibi. d.
 fletus bonorum & p̄fectorum est pro dilatione celestium gaudiorum, pro commissione metalem vitiatorum, & pro afflictione terrestrium tormentorum. ibi. e.
 fletus malus. f. fletus compassionis, tristis damnationis, & falsæ deceptionis. ibi. f.
 flos florere. flos est originalis materia respectu fructū &c. a.
 flos diuersimode in scriptura sumitur per florem intelligit interior affectio, exterior conuersatio, & virtutum accumulatio &c. ibi. d.
 flos multiplex. f. virtualis perfectionis. ibi. b, temporalis successiois, & æternalis scietatis. ibi. e.
 floridi esse debemus per pietatem. ibi. b, per honestatē. ibi. c, & per castitatem. ibi. d.
 flucti⁹ ē maris vel aq̄ circunvolutio, inūdatio seu mot⁹ &c. & com.

& communiter in malo accipitur. a.
 fluctus sunt superborum elationes. ibi. a, terrenorum possessiones ibidem. b, tormentorum turbationes. ibi. c, interiorum tentationum & infernalium damnationum. ibi. d.
 fluere, fluxus fluere, i. distillare, liquefcere, currere &c. & sumitur in bono & in malo. a.
 fluere signat inconstantiam & labilitatem, signat etiam luxuriam & carnalitatē. ibi. a.
 fluxus moralis & virtuosus, & sic fluunt boni per lachrymarū distillationem, per elemosinarum largitionē p̄ bonæ famæ diffusionē, & per bonæ doctrinæ eruditionē. ibi. b.
 fluxus letalis & vitiosus. ibi. c.
 flumen, fluuius in scriptura sumitur diuersimode. a.
 fluuius multiplex. f. fluuius scripturæ. ibi. b, fluuius gratiæ. ibi. e, fluuius gloriæ. ibi. f, fluuius prosperitatis qui est multiplex. ibi. g, fluuius aduersitatis. ibi. h, fluuius mortalitatis. ibi. i, fluuius cumuli perfectionis. ibi. k, fluuius laucris confusionis. ibi. l, & fluuius piscinæ deuotionis. ibi. m.
 fluuii spiritus sancti ortus nobilis quātū ad egressū, quā egreditur de loco voluptatis. i. de mente & intrinseca substantia patris & filij. ibi. c, fluuius spiritus sancti vtilis quātū ad p̄gressum. ibi. d, & ē fertilis quātū ad successū. ibi. e.
 fluuius multiplex. f. carnalitatis, crudelitatis &c. afferre. i. fluuii thesauri proprietates miranda p̄nitentiā. b.
 fodere. i. terram aperire & eruere a.
 fossura quædam signat studij diligentia quædam signat humilitē subiacentiam, quædam sagacem providentiam. ibi. b, quædam signat fertilem p̄nitentiam &c. alia. ibi. c.
 fodere sumi potest in malo multipliciter, & sic est fossura malitiæ stultitiæ nequitia &c. ibi. c.
 folium in scriptura diuersimode sumitur. a.
 folium signat verbalem locutionem, moralem conuersationem, mundanā prosperitatē, & humanā moralitatē. ib. a.
 fons est aquarum indeficiens origo in cōcauitate aliqua recepta &c. a.
 fons sumitur multipliciter. f. pro morali perfectione, p̄ gratia diffusionē, & gloriæ recreationē. ibi. a.
 fons moralis perfectionis. ibi. b, sicq; vir perfectus dī fons, quia facit alios per opera bona fortificare. ibi. c, dēt & bona opera continuare. ibi. d, debet sese alijs cōmunicare. ibi. e, debet se a culpis purificare. ibi. f.
 fons potest dici Christus, & hoc multiplici de causa, pariter & virgo Maria &c. ibi. g.
 fons purificatiuus est baptismus vel p̄nitentiā, seu spirituales tristitia. ibi. h, fons damnicatiuus. f. prosperitatis, deliciarum, seu carnalitatis. ibi. i, fons refrigeratiuus. f. gloriæ paradisi, qui dēt fons fatiatiuus, fons delectatiuus, fons speculariū &c. ibi. k.
 foramina sunt multiplicia &c. perforare b.
 fores, ianua seu portæ sunt partes ciuitatis vel domus per quas fit introitus & ingressus, & antiquitatis in portis multæ fiebant &c. a.
 fores denotant quemcunque locum publicum &c. ibi. b.
 foris, foras. i. extra, nam foras denotat exclusionem a loco vel extra locum &c. a.
 foris vnū est viatorū, f. mundi peregrinatio. ibi. a, foris vnū proditorum, foris vnū dātorum. ibi. b, foris vnū m̄ vitiatorum. ibi. c, foris vnū conuersorum seu p̄fectorum. ibi. d, & foris vnū singulorum, exterior. f. conuersatio. ibi. e.
 forma duplex, scilicet substantialis & accidentalis &c. a.
 forma corporalis quæ cinerea est. ibi. a, forma fortunę seu temporalis aerea, forma virtualis & morum etherea. ibi. b, forma supernalis sydereā, & forma criminalis sulphurea. ibi. c.
 formantur a Deo per specialem inspirationem, formantur a prædicatoribus per doctrinam & eruditionem, & formantur a prælati & maioribus per correctionem. ibi. d.
 formicæ proprietates alimentum. b.
 formidare, formido. formidare. i. timere seu dubitare. a.
 formido multiplex, scilicet virtuosa quæ est filialis. ibi. a, vitiosa, quæ est noxialis. ibi. b, luctuosa, quæ est æternalis. ibi. c.
 fornax, i. incēdium, & sic fornax multiplex est. f. dilectionis tentationis, tribulationis, & damnationis. a.

Fornicatio, fornicatus, fornicatio accipitur pro omni actu lubrico vel luxurioso &c. a.
 fornicatio carnis maculat ibidem a, mores inficit, mentē allicit. ibi. b, p̄nēis afficit, & a regno dei dēt. ibi. c.
 forte, fortitan, aduerbia dubitandi sunt a.
 forte signat fragilitatem quæ dubia est. ibi. a, signat mundi prosperitatem, & mortis necessitatem. ibi. b.
 forte vel fortitan importat dubitationem, sicq; significare potest prudentiam deliberatiuam. ibi. c, fiduciam consideratiuam. ibi. d, stultitiam deliberatiuam. ibi. e.
 fortitudo dicitur quod facile non labitur, non facilliter frangitur &c. & est multiplex. f. fortitudo corporalis, temporalis, criminalis & virtualis. a.
 fortitudo est virtus animi qua homo potens & habilis, efficitur ad resistendum malo, & ad perseuerandū in bono. & sic est vna de quatuor virtutibus cardinalibus. ibi. b.
 fortis fit homo spiritualiter quando forti per cōsideratiuam innititur. ibi. c, quando a malo per p̄niam cōuertitur. ibi. d, & quando in celo erigitur. ibi. e.
 fragilis, fragilitas, debilis, debilitas. a.
 fragilitas multiplex, f. naturalis. ibi. a, temporalis. ibi. b, & criminalis. ibi. c.
 frangere. vide confringere &c.
 fractio multiplex. f. iustorum. ibi. a, malorum, & quædam cū ætorum. f. mortis. ibi. b.
 frater, fraternitas, frater est nomen communitatis, vnitatis, æqualitatis, charitatis & societatis &c. a.
 fratres tam spirituales quam temporales decet facilliter reconciliari. ibi. b, debent concorditer sibi inuicem sociari. ibi. d, & debent æqualiter nobiles vocari &c. ibi. e.
 fratrum & sociorum discordia cauatur per superbię sumorem, per iactantię clamorem, per inuidiæ luorem &c. b. c.
 frater in bono est nomen consolatoris, supportationis enutritionis &c. ibi. f.
 fraus, fraudare, fraus, deceptio, dolus, fallacia & malitia p̄ eodem supponunt. a.
 fraudulentus in consiliis, in auxiliis. ibi. b, in colloquiis in beneficiis. ibi. c, & apparentiis. ibi. d.
 frenum est instrumentum quod equos dirigit &c. a.
 frenum multiplex. f. iustitiæ. ibi. b, prudentiæ. ibi. c, & potentia. ibi. d.
 frequentia frequenter sumitur in bono & in malo. a.
 frequentia debemus ministrare, visitare, ieiunare, segregare, cogitare & tollerare. ibi. a.
 frequentant mali vanas læticias carnis spurcitas, mundi diuitias, & verborum iactantias. ibi. b.
 frons habet repercutere, stipare, restringere, nocere & affligere. a.
 frigus multiplex. f. diuini timoris mundi tribulationis & frigus gratiæ atque deuotionis. ibi. a.
 frons est corporis pars apparēti⁹ durior & solidior &c. a.
 frons multiplex. f. apparentiæ cōuersationis. ibi. a, duræ oblationis, & constantia atque perfectionis. ibi. b.
 fructus, fructificare. fructus est vltimum quod de arbore expectatur &c. a.
 fructus multiplex. f. bonorum qui est virtuosus. ibi. a, fructus mundanus & periculosus, nam dar fructus amarus multiplicitur. ibi. g, & fructus supernus et delicioſus etiam multiplex. f. gratiæ, eucharistiæ, et gloriæ. ibi. h.
 fructificare per bona opera si volumus, refecare debemus p̄ p̄nitentiam mala &c. ibi. b, nam quidam fructificant sicut rosa in hiterico per humorem compassionis, fructificant quidam sicut oliua per temperamentum sufficientis possessionis. ibi. c, debemus etiam nos per permanentiam radicare. ibi. d, et per influentiam nos irrigare. ibi. e.
 fructus habeamus rubeos, albos, longos, rotundos, duros, molles, amaros et dulces. ibi. f.
 frumentum multiplex. f. spiritualis gratiæ, eucharistiæ, doctrinæ, vel scientiæ temporalis affluentię, et celestis gloriæ. a.
 frustra dicitur cuius legitima cessat ratio siue causa &c. a.
 frustra solent mali congregare, laborare, vigilare, ambulare, confidere et viuere. ibi. a, etiam mali frustra conturbantur, castigantur, consolantur &c. ibi. b.
 fruges multiplices. f. bonorum temporalium, operum, virtuoſo-

Index Dictionarij

virtuorum, & eternalium premiorum. a.
 fugere. i. ab aliquo termino cum celeritate abire & recedere, estque quoddam laudabile, & quoddam vituperabile &c. a. fuga multiplex. f. mobilitatis & inconstantiae, debilitatis & impotentiae, & sagacitatis atque prudentiae. ibi. b. fugere debemus abiiciendo sarcinam deteriore ibi. d. c. respiciendo terminum anteriorem. ibi. d. & aspiciendo terminum vitiosorem vel posteriorem. ibi. e.
 fugiunt mali amicitia & societatem. ibi. f. p. p. n. l. t. e. & p. n. i. t. i. a. m. i. b. i. h.
 fuga inconstantia multiplex. f. naturae, fortunae, miseriae & culpa. ibi. d. e. i.
 fulgor, fulgere. fulgor nihil aliud est nisi quaedam resplendētia corporis lucidi vel polita.
 fulgor hominum iustorum est fulgor gratiae & virtutum. ibi. a. fulgor diuitum & magnorum est peccatorum vel vitioforum. ibi. b. fulgor hominum fictorum & hypocritarum vel sanctorum. ibi. c. fulgor vero hominum sanctorum & eternalium & beatorum. ibi. d.
 fulgur ē qdā impressio naturalis ex subtiliorib⁹ elementorū partib⁹ gēata &c. & accipit i scriptura i bono & i malo. a. fulgur magnae velocitatis est obediētię, magnę caliditatis ē auaritię. ibi. a. fulgur magnae p. n. l. t. i. s. est pene eternae, & magnę formositatis est exemplorum bonorū &c. ibi. b. fulcra aues maris tempestatem praesagiunt & car. prosperitas. f.
 fumus est quaedam materia aerea quae de corporibus cōbutis vi caloris exhalatur & sumitur in bono & in malo. a. fumus laudabilis & virtuosus. f. feruida orationis bonę affectionis & altrę cōtemplationis. ibi. a. fumus damnabilis & vitiosus. f. malę affectionis, vanę elationis, fatidę infamiationis, & erroris atque deceptionis. ibi. b. & fumus tristabilis & dolorosus. ibi. d. c.
 fundamentum. i. fundi stabilimentum. a.
 fundamentū prioritatis. i. fidei. ibi. a. & istud fuit fundamētū altū, ne inuaderet solidū, ne suffoderetur sanguineum, ne dissolueret sicū, ne corrumpere prudēter factum, ne cōtemneret, & a summo rege iactum vt honoraret. ibi. b.
 fundamentum virtutis stabilitatis. f. patientię. ibi. c. & fundamentum. f. infimę humilitatis. ibi. d.
 fundamētū debile hęc hypocrisis auaritia & superbia. ibi. e.
 funis, funiculus. per funem intelligitur quodcumque vinculum vel ligamen, & sumitur in bono & in malo. a.
 funis multiplex. f. amicitia & dilectionis, qui habeat constantiam & firmitatem, decentiam & honestatem, munditiā & puritatem. ibi. d. b.
 funis obediētię & subiectionis, funis p. n. i. e. & remissionis & funis eternę providentię & distributionis. ibi. c.
 funiculus malus multiplex, nā ligant avari funibus cupiditatis, luxuriosi funib⁹ carnalitatē, peccatores funib⁹ obliuionis, dānati funibus eternę damnationis. ibi. d. d.
 fur qui fraudulenter detinet rem alienam inuito domino. a.
 fur qui simplex in scriptura reperitur. i. diabolus qui furat animā, simoniacus praebendam, viuaris pecuniam, haereticus scripturam, & hypocrita bonam famam. ibi. a.
 furor signat generaliter motum & feruorē fortis iracundię &c. a.
 furor diuinę iustitię & feneritatis, & ille infert mundo tribulationes, infertq; eternas afflictiones. ibi. a. furor humana crudelitatis, & furor extremae p. n. l. t. i. s. ibi. b.
 futurum ad prudentem virum praerita recordari, praesentia ordinare, & futura prauidere pertinet. a.
 futura qdā qdēmus prudēter p. n. e. r. e. ibi. a. & futura qdēmus potēter sustinere, futura qdēmus stupēter formidare. ibi. b. & futura quę debemus ardentē affectare. ibi. d. c.

Gabaa interpretatur vallis eius vel procliuum eius, & est nomen ciuitatis de tribu Benjamin, & signat in bono & in malo. a.
 Gabaa signat humilitatis statum, & etiam cupiditatis statū. ibi. d. a.
 Gabban ciuitas gētiliū, & interpretatur vallis tristitię signatq; p. n. i. t. i. a. & conuersionem, sapientiam discretionē, cōcordiā & foederationē, obediētiā & subiectionē &c. a.

Gad interpretatur succinctus latro, vel accinctus latrunculus, fuitque gad vnus de filiis Iacob &c. a.
 Galaad interpretatur cumulus testis, & est locus montuosus in terra Israel &c. a.
 galaad est locus diuinę possessionis, praecleara cognitionis, excelsae praerogationis, perfectae creationis. &c. ibi. a.
 galaaditis gemma. f. contra muscas, proprietates, libertas, e, protegere. a.
 galilaea, galilaeus. galilaea fuit quaedam portio terrae chanaan &c. interpretatur galilaea rota vel volubilis. a.
 galilaea statū ecclesię vel religionis signat multipliciter. ibi. a. signat etiam statum nequitiae & damnationis, & statum caelestis gloriae & saluationis. ibi. b.
 gaudiū, gaudere, gaudiū i. letitia, exultatio, iocunditas & mētis dilatatio, & est multiplex, a. gaudiū internū & cōmendabile, estq; iactitia spiritualis qua homo gaudet in dño, sicq; gaudent iusti qñ cogitant summū hospitiē deum in corde suo recepisse per gratiam, qñ pendunt lucrum aeternę gloriae meruisse, & qñ vidēt gratiam acquisiuisse. f. societatem dei, angelorum & sanctorum. ibi. a.
 gaudendum est cum quis per gratiam illuminatur. ibi. b.
 gaudet vir iustus in cōtritionis amaritudine, gaudet in spei cōsolationis certitudine, gaudet in bonorū allocatione in laborū tolleratione &c. ibi. c. gaudet ē vir iustus quantum ad proximū quem sperat saluatum multipliciter. ibi. d.
 gaudent iusti quando per fidē sunt hospitari. ibi. e, gaudet quando per gloriam sunt saturati seu quietati. ibi. d. f. & gaudent quia optime fatiati. ibi. g.
 gaudent sancti in patria de periculis euasione, de beatorum adiunctione, de damnatorum cōtemplatione, de victorię consecutione, & perfectissima repletionē. ibi. h.
 gaudium extremum & damnabile, & est multiplex. f. gaudiū superbiorum, auarorum, detractorum & guloforum. ibi. i. & gaudium aeternum &c. ibi. k.
 gaza ciuitas philistinorum, & interpretatur robustia &c. a. gazophiliacium erat vestibulum, atrium seu deambulatoriū in templo &c. a.
 gehenna accipitur pro p. n. a. & interpretatur vallis tristitię &c. a.
 gelu. vide de frigore, glacie & similibus &c.
 gelboe est nomen mōtis vbi Saul & filij eius ceciderūt &c. a.
 gemma lapis preciosus signat merita vel virtutes &c. a.
 gemere. gemitus est quidam motus mentis qui ex aliquo dolore seu tristitia generatur &c. & homo gemere potest de bono vel malo. ibi. a.
 gemitus multiplex. f. afflictionum & indigentium, contritionum & p. n. i. t. i. u. m. ibi. a. gemitus perfectorum & meditantium, & damnatorum & desperantium. ibi. b.
 generare, gignere sumitur in bono & in malo. a.
 generatio bona quando a deo vela praedicatorum vela praelato aliqui ad bonum conuertuntur. ibi. d.
 generatio mala & vitiosa. ibi. b.
 generari in nobis debet compassio fecundatiua, deuotio refrigeratiua. ibi. c, discretio cognitiua & restrictiua. ibi. d.
 generatio est omne illud quod generatur, vel quod temporis successione variatur &c. & accipitur multipliciter. a. generatio bona requirit debitam generationem. ibi. a, modestam conuersionem, & deuotam famulationē. ibi. b.
 gens nomen collectiuium, signat enim pluralitatem inuicē congregatam, & sumitur pro bona vel mala vnione & congregatione &c. a.
 gentes bonae qui inter se faderantur concorditer. ibi. b, qui a malis sunt segregati. ibi. c, qui deo sunt specialiter dedicati. ibi. d. & qui deo sunt virtualiter vendicati. ibi. e.
 gētes malae sunt peccatores, quae habēt seuitiā & crudelitātē, malitiā & fallacitatem, nequitia & iniquitatē &c. ibi. i.
 genua membra sunt flexibilia &c. a.
 genua moraliter accipiendo intelligitur mentis humilitas seu benignitatis. ibi. a, carnis infirmitas, mundi prosperitas. ibi. b, & celi felicitas. ibi. c.
 genus accipitur pro vniuersitate, pro consanguinitate, & pro qualibet generali communitate &c. a.
 generis eiusdem habere debent parem nobilitatem. ibi. b, morum conformitatem, & cordium vnitatem. ibi. c.
 gelaticis

Pet. Berchorij.

gelaticis vel gelaticis gemma proprietates, praesens. b.
 Germea germina. e. i. fructificare, emittere vel aliquid extern⁹ effundere, & pprie germē est principii fructuū &c. a.
 Germinare si spiritualiter volumus, necesse est vt dulciter vegetemur. ibi. b. vt per fidē firmiter radicemur. ibi. c, & vt per fidem cęlitus collocemur. ibi. d.
 girus idest circuitus, vide circundare vel circuitus. a.
 gladius sumitur in bono & in malo. a.
 gladius multiplex. f. commendabilis. ibi. a, detestabilis. f. peccati, & est multiplex. ibi. b, & formidabilis. f. diuinę iurisdictionis, mundanae tribulationis, & aeternae flagellationis. ibi. d. c.
 gloria idest honor, maiestatis, & sumitur pro quacumq; cordis letitia &c. a.
 gloria dicitur quidam in crimine peruersitate, mundana prosperitate, & aeterna foelicitate. a.
 gloria. i. beatitudo, estq; generale nomen perfectissimę significans bonorum omnium complementum. f. in cęlesti patriā, nam ista gloria est beatitudo valde gratiosa. ibi. b, plenitudo valde copiosa, quia ibi est iocunditas inestimabilis, sublimitas inattingibilis, sciētia infatidibilis &c. ibi. c. longitudo interminabilis. ibi. d.
 gloria mala. f. huius mundi, nam est magnae deceptionis, breuis durationis. ibi. e, nullius repletionis & tristis conclusio nis. ibi. f.
 gloria cordialis quaedam bona, quādo quis de bono gloriae & quaedam mala, quādo quis inaniter de bono, vel maligniter de aliquo malo gloriae &c. ibi. g, sicq; gloriae tur fatui in carnis pulchritudine, corporis fortitudine rerū plenitudine, mulieris gratitudine. ibi. h.
 glorificare. i. laudare, magnificare honorare, & Deus glorificatur ab homine per laudem & gratiarum actionem, homo vero a Deo glorificatur p cęlestis gloriae distributionē, & hō ab homine glorificatur per vanorū verborū adulationem &c. ibi. a.
 gomorra fuit vna de ciuitatibus Sodomorum interpretaturq; cæcitas, seditio, timor popularis vel timēs populū, & signat peccatores &c. a.
 gratia gratis data est de benignolentia, quam ex liberalitatem suę bonitatis infundit &c. a. gratia vero gratum faciens est illa mentis dispositio per quam anima Deo placita efficitur &c. ibi. b.
 gratia comparatur rori, quia est mentis humectatiua, comparatur flori, quia est mentis decoratiua. ibi. c, cōparat fontē, quia est mentis depuratiua, comparatur ponti, quia est mentis sustentatiua. ibi. d, comparatur clauis, quia est Paradisi apertura, comparatur nauis, quia est nostri transportatiua, comparatur flumini, quia est animae vegetatiua. ibi. e, comparatur luminis, quia est mentis illustratiua, & comparatur semini, quia est mentis fecundatiua. ibi. f.
 gratiarum actio, gratitudo. gratiarum actio est quaedam virtus qua hō beneficia recepta cōstet & recognoscit &c. a. gratiarum actio debet esse cum continuitate, cum iocunditate. ibi. b, cum humilitate & cum integritate. ibi. c.
 gradi, gressus, gradi, i. ambulare incedere, & spectat ad animalia &c. a.
 gressus quidā dirigēdit. f. praetorum & superiorum, praedicatorū & clericorum, & religiosorū & humiliū. ibi. b, gressus quidam corrigendi, & gressus quidam exigendi. ibi. c.
 Gradus signat locum eminentem, vel ascensum ad altum locum &c. a.
 gradum quidam imperatoris adipiscunt. f. qui ad gradus dignitatis ascendunt. ibi. a, gradum praedicatoris, & gradum ministratoris. ibi. b.
 grandis grande quod in magnitudine alia praecedit &c. & accipitur in bono & in malo. a.
 granditas multiplex. f. dignitatis. ibi. a, bonitatis, foelicitatis, iniquitatis. ibi. b, grāditas, p. n. i. t. i. s. & aduersitatis. ibi. c.
 grandis est impressio aeris de pluuię guttis in glaciem congelatis &c. a.
 grandis diuinę feneritatis metuenda, mundanae aduersitatis sustinenda, & aeternae damnationis praecauenda. ibi. a.
 gratus accipitur pro voluntariē, & pro homine qui gratitudinem seu gratiositatem habeat &c. a.
 grauis, graue dicitur quod est ponderosum, rēdiosum, diffi-

cile seu tristabile &c. a.
 grauitas multiplex. f. humilitatis virtuosae. ibi. a, iniquitatis vitiosa. ibi. b, & aduersitatis dolorosa. ibi. c.
 grex & armentum nihil aliud sunt quam congregatio animalium simul & communiter viuentium, & est grex nomen cōmunitatis, societatis, humilitatis, pluralitatis &c. a.
 grex domini cum esse volumus, habere debemus mentis sagacitatem. ibi. b, morum conformationem. ibi. d, & pacis tranquillitatem. ibi. d.
 greges disperguntur multipliciter. ibi. e.
 Griphis auis proprietates auaritia. a.
 gruis auis proprietates, parentes. b, princeps. e.
 gubernare, i. regere. vnde gubernator dicitur qui est aliorū iudex, dominus & praelatus &c. a.
 gubernator debet habere sagacitatem & subtilitatem, patientiam & benignitatem, ac diligētiā atque sedulitatem. ibi. a.
 gustus est sensus corporis discernens inter ciborum sapores &c. a.
 gustant peccatores. ibi. b, contemplatores & comprehensores. ibi. c.
 guttur est membrum in quo vox formatur, & per quod cibus ad corporis nutrimentum recipitur &c. a.
 guttur in bono designat bonam locutionem, feruentem deuotionem, & sagacem discretionem. ibi. a.
 guttur in malo signat detractoriā loquacitatem, insectoriā gulositatem, & deceptoriam fallacitatem. ibi. b.

Habere signat possessionē, & sumit in bono & i malo. a.
 habito multiplex, f. virtuosae, vitiosae, dolorosae, & gaudiosa &c. a.
 habere debemus virtutum possessionem, quia Dei largitas excitatur. ibi. b, cęli foelicitas procuratur. ibi. c, & summa calamitas euitatur. ibi. d.
 habitio vel possessio bonorum temporalium malis vitiosa, bonis virtuosae, & sanctis rēdiosa &c. ibi. e.
 habitare est in aliquo loco diurnam facere mansionem, nam habitare, morari & manere pro eodem supponuntur &c. a.
 habitatio sup. n. l. s. f. Paradisi apperēda, quae fecutissima. ibi. b, iocundissima. ibi. c, tranquillissima & fertilissima. ibi. d.
 habitatio spiritualis frequentanda, nam est gratia, ecclesię religionis & deuotionis. ibi. e, sicq; habitare qdā in mari cōtritionis amaritudine, in fluminib⁹ grę & deuotionis dulcedine desertis afflictionis solitudine. ibi. f, quidā in cōtēplationis altitudine, & qdā in concordia amoris & dilectionis societate & communitate. ibi. g, debentq; tales esse humiles ad obediendum stabiles ad perseverandum, sincere ad caste viuendum, & concordēs ad pacē tuendā. ibi. h.
 habitatio mundialis detestanda. ibi. i. habitatio corporalis cōtemnenda, & habitatio infernalis formidanda. ibi. k, atq; habitatio diuina quae est multiplex &c. ibi. l.
 habundare habundantia repletio, sufficientia, fertilitas, fecunditas, idem videtur significare &c. a.
 habundantia diuitiarum periculosa multipliciter. ibi. a, nam aufert mentis humilitatem, confert culpę iniquitatem, affert vanam iocunditatem, & infert falsam securitatem. ibi. b.
 habundantia nequitiarum perniciosa, nam est in cogitationib⁹ praesumptuosis, locutionibus defectuosis, operationibus luxuriosis, & machinationib⁹ malitiosis. ibi. c.
 habundantia iustitiarum, sicque abundare debemus dulci pietate, mentis puritate, morum bonitate &c. ibi. d.
 habundantia miseriarum habundantia suppliciorum siue penarum, & habundantia solationum. ibi. e.
 harena habet asperitatem, ariditatem, sterilitatem &c. a.
 harena asperitatis quae poenitentia signat stimulum. ibi. a, harena frigiditatis seu ariditatis, q mortalicatis designat cum ulū. ibi. b, harena sterilitatis, q iniquitatis designat titulum &c. alia. ibi. c.
 harundo in bono signat virum humilem & obediētem. a. in malo vero hominem impium qui facile cedit. ibi. b.
 hasta & lancea pro eodem supponunt, sumiturq; in bono & in malo. a.
 hasta in bono signat verbi diuini eloquētiā, ofonis efficaciam, crucis virtutem & memoriam. ibi. a, feneritatem & iusti-

Index Dictionarij.

iustitiam &c. ibid. b.
 hasta in malo est hasta detractionis, tentationis, & damnationis. ib. c.
 haurire est aquam vel alium liquorem de loco profundo extrahere &c. a.
 hauritus multiplex, s. sanguinis, luminis, & fluminis. ib. a.
 hauriunt aquam scripturæ & eruditionis docti, & aqua gratiæ & inspirationis iusti, & aqua gloria seu lætitiæ beati. ib. b.
 hebræus interpretatur vincens vel transiens vel transitus iusti, & p. hebræos in bono denotari p. viri sancti multipliciter. a. in malo hebræus signat p. dōres, q. discordes & litigiosi, imbecilles defectuosi, rebelles & p. sumptuosos. ib. b.
 hædus animal lætum, simplex & læcium &c. a.
 hædus Christum saluatorem signat. ib. a. etiam iustum viatorem. ib. b. & vanum peccatorem. ib. c.
 helias fuit vir maximæ virtutis, eximiusque propheta & interpretatur ascendens dominus &c. a.
 helix Christum saluator proprie comparatur, quia cælos ascendit, & eximius omnium prophetarum. a. comparatur vir perfectus & sanctus helix multipliciter. ib. b.
 herba in scriptura triplici reperitur significato, nam quædam herba bonorum. s. in orto ecclesiæ fidei christianorum, ib. a. quia ibi colligitur herba scripturæ visum clarificans herba gratiæ mentem roficans, seu sordes purificans. ib. b. herba honestæ apparentiæ corda lætificans, & herba cælestis gloriæ plenè fructificans. ib. c.
 herba malorum. s. herba criminalis iniquitatis, temporalis prosperitatis, & corporalis fragilitatis. ib. d. & etiam herba cunctorum &c. ib. e.
 hercules virtutis labor e.
 hæreditas est illud ius, illa possessio, illa portio quæ a parentibus ad filios derivatur &c. a.
 hæreditas multiplex. s. gratiæ procuranda, gloriæ appetenda, ecclesiæ defendenda (substantiæ temporalis contemnenda, & miseræ infernalis metuenda. ib. a.
 hæreditatem consequuntur paternam qui sunt legitime p. creati, criminibus non ligati, & parentibus non ingrati. sic si Christi hæredes esse volumus, debemus esse canonicè p. creati. ib. b. a. virtutibus liberati, sicque elegit Deus duo decim genera hominum bonarum personarum &c. ib. c. & qui sunt parentibus seu maioribus subiugati. ib. d.
 heremus vide desertum, signatq; mundum impium sine fructu peccatorem sine cultura p. niæ, & infernum horridum plenum luctu &c. heremus in bono signat statum p. nitentiæ seu hominem p. nitentem &c. a.
 hæresis, hæreticus dicitur qui veritati fidei ex certa scientia contradicit &c. a.
 hæreticus solet obditiari te mere credendo. ib. a. debet euitari prope cedendo. ib. b. debetq; extirpari asperè tundendo. ib. c.
 heri. vide nuditerius. a.
 herodes, herodias, herodes tres iuxta scripturam fuerunt, & oēs impij & crudeles fuerunt, & signant tyrannū & impium, nam tales moleste Dei laudes tolerant, innocentes grauat & lacerat, scōs contemnit & vituperat &c. a. alia. a.
 hermaphroditus fabula & perseverantia. c.
 herodi auis proprietatis. amor. g. pugnare. b.
 hester virgo pulcherrima postea Afluero regi copulata irā eius placavit populūq; suū liberavit &c. a. & p. hester intelligi potest virgo Maria vel q. liber anima sancta vel anima humilis & deuota multipliciter. a.
 heu simplex v. esse interiectio dolētis, cū vero sit triplex vt cum dicitur, heu, v. esse interiectio admirantis &c. a.
 heu signat desolatiue seu lamentatiue. a. heu etiam signat miseratiue, & etiam detestatiue. ib. b. heu sumitur admiratiue, dubitatiue, seu formidatiue. ib. c.
 hic aduerbium loci, semperue certū locum significat &c. a.
 hic in bono est locus secretus habilis ad cōtemplandū. ib. a.
 hic est locus completus, utilis ad habitandum, & hoc multipliciter. ib. b.
 hic est locus quietus & nobilis ad soporandum vel dormiendum. ib. c.
 hic potest etiā significare in malo, sicq; est locus tu multo-

sus, s. cor impij locus defectuosus. s. mundus, & locus tempestuosus, scilicet infernus. ib. d.
 hic pronomen demonstratiuum, & pronomen singularitatis significatiuum, sicque per illud pronomen hic pōt significari vir perfectus, qui est in scientia & moribus p. alijs singularis &c. a.
 hic. i. viri demonstrabiles singulares & exemplares si volumus esse, habere debemus constantiæ fortitudinem. ib. b. nam tales debent existere & perseverare in fraternitate & amicitia, humilitate & innocentia & æqualitate atque iustitia. ib. c. adhuc si hic volumus, habeamus eloquentiæ certitudinem. ib. d. & sapientiæ simplicitatem. ib. e.
 hic pronomen signat singularitatem & excellentiam virtutisam estq; pronomen demonstratiuum &c. a.
 hac signat personam bonitatis & singularitatem multipliciter. ib. a. hac signat cordis occultitatem seu grā uel lætitiæ claritatem, statum perfectionis, & cœli foelicitatem. ib. b.
 hac etiam signat ecclesiā triumphantē multipliciter. ib. c.
 hi, horum, his, hoc pronomen sumitur relatiue quandoque demonstratiue, & potest dici de impijs & iustis &c. a.
 hi qui mali dicuntur solent discordiam seminare, iactantiā fulminare, constantiam terminare, mundiciam inquinare & inferni leuitiam ruminare. ib. a. hi vero boni dicuntur quia bonorum imitatores multiformiter &c. ib. b.
 hyems tem pus frigidum & humidum varijs impressionibus obnoxio, & subiecto, sumiturq; in bono & in malo &c. a.
 hyems in bono multiplex. s. timorosa cōscientiæ. ib. a. rigorosa pœnitentiæ & gloriolæ permanentiæ. ib. b. & hyems in malo, s. culpa latentis, vitæ præsentis, & pœnæ sequentis &c. ib. c.
 hyena aialis proprietatis, circuitus. h. perfectio, c. se pelire. c. hilaritas, h. laritas midanorum, vana transitoria, spiritalis pfectorū sana & meritorea, & sup. nalis plena & saluatoria. a.
 hymnus signat læticiam canticum, gaudium seu laudē, & signat communiter in bono sicque reperitur hymnus precum & orationis, laudis & confessionis, voti & promissionis, gaudij & exultatiōis, bñficij & gratiarū actionis. ib. a.
 hyperboræi populi conditio. mens. ib.
 hircus est animal pilis hispidum, carne marcidum, vultu torridum carne fetidum, capite cornutum. a.
 hircus in bono signat viros pœnitentes & abstinentes, iustos rigidos & excellentes ibi hircus vero in malo signat peccatores quos deus abominatur &c. ib. b.
 hirundinis auis proprietatis aduentus. g. apostata. d.
 histricis sue porci ipinosi proprietatis. pilis. c.
 hodie signat tempus præsens &c. a.
 hodie signat promptam voluntatem æternam cœli foelicitatem, & humanæ ætatis breuitatem seu varietatē. ib. a.
 hodie vñ est meritōrū, sicq; debemus hodie Deo cōfederalere, no cuius exonerare, diuina cōsiderare &c. ib. b. hodie vñ ē vanū & transitoriu, & sic hodie est breuioris duritionis, vilis cōditionis gradis submersiōis &c. ib. c. et hodie vnum lummū et saluatorium, & est ē multiplex &c. ib. d.
 holocaustum erat quoddam sacrificij genus quando tota hostia domino offerebatur &c. a.
 holocaustū in bono signat p. cōra q. charitatis signis. inflāmant, corpora q. detestatis vñ. dedicant, & opera q. bonitatis legibus moderantur. ib. a.
 holocaustum in malo signat mentes, personas vel opera q. diabolo, mundo vel carni dedicantur &c. ib. b.
 homo in scriptura sumitur multipliciter quandoque naturaliter quandoque spiritualiter &c. a.
 homo signat virum nobilem & virtuosum. ib. a.
 homines spiritaliter & perfecti si esse volumus, habere debemus cordis benignitatē. ib. b. rerum tenuitatē. ib. c. sensus subtilitatē. ib. d. & mentis sublimitatem. ib. e. debemus & nostra porrigere liberaliter, nostros corrigere paternali ter, cunctos diligere rationaliter &c. a. alia. ib. f.
 homo signat in defectum, & vitiosum propter vanitatem incōstantiæ, propter falsitatem eloquentiæ, propter ruditatē ignorantia, & alia sequentia. ib. g.
 homo in malo significato est nomen deceptionis & fallaciæ, detractionis & inuidiæ, inuasiōis & calūniæ &c. ib. h.
 homo signat virū flebilē & dolorosum multipliciter. ib. i.
 hominis miseriam denotat suæ carnis vilis cōditio, fug fordis grandis

Pet. Berchorij.

grandis infectio, mundi hæcis dura turbatio, &c. ib. K.
 homo Christus d. grandis authoritatis, quia de summis sedibus, destinatus, hō dulcis humanitatis, q. incarnatus hō fortis stabilitatis, quia acutus sudib. perforatus &c. ib. l.
 homo peccat multipliciter, atque in homine ostenditur mētalitatis desolatio, regalis miseratio verbalis ipeditio, & moralis imperfectio, vide in prologo. a. b. c.
 homo accipitur vt glorificetur, damnificetur & beatificetur. vide accipere, m. n. o.
 homo fert fructus multos &c. efferre. h.
 homo perfectus agni condiciones habeat agnus. a.
 homo bonus eremum intrans a dæmone eductus &c. destrucere. e.
 honestas est virtus qua mores hominum intrinsecus & extrinsecus componuntur &c. a.
 honestè cogitare, honestè uigilare, honestè laborare, honestè ornare, &c. alia. ib. b.
 honor. i. gloria, maiestas, excellentia, dignitas, sumiturq; in bono & in malo. a.
 honor temporalis sine mundanus contemnendus, quia sensum peruertit, mores subuertit, a Deo auerit, & ad inferna diuertit. ib. a.
 honor æternalis appetendus. ib. b. & honor finalis impendendus &c. ib. e.
 hora est q. i. mensura motus cœli cōtinēs diei naturalis vice simā quartā partē, & sumit in bono & in malo &c. a.
 hora in bono sunt horæ fidei & articulorū. ib. a. sic Chris horā habuit qua carnē assumpsit, qua nos psumpsit, qua cor p. resumpsit, & qua magna psumpsit iudicio futuro. ib. b.
 horæ gratiæ & sacramentorum, sicq; est hora prima meditatiuum, hora tertia pœnitentium, sexta miserantium, & nona contemplantium. ib. c.
 horæ adhuc multæ, veniæ & remissionis, salutis & curationis, feruoris & orationis &c. ib. d. horæ gloriæ & cœli honorum. ib. e.
 hora in malo multiplices. s. caliginosa, periculosa, infidiosa, & tempestuosa. ib. f.
 horreum est illud vbi grana pro custodia reponuntur &c. a.
 horreum multiplex, s. hominum auarorum, hoim impiorū, hostium malignorum, cordium deutorum. ib. b. horreū hominum perfectorum & hominum beatorum. ib. c.
 horror, horribilis, horror est animi passio causata ex improportionalitate potentia ad obiectum &c. a.
 horror authoritatis immensa, quide Deo concipitur multipliciter. ib. a.
 horror iniquitatis intensus, s. vilis peccatoris. ib. b. horror calamitatis, s. mundi deceptoris, horror fallacitatis, s. diaboli tentatoris &c. ib. c.
 horrere. vide contemnere, fugere, similiter in alijs titulis.
 hospes, hospitalitas, hospitium, hospitalitas est liberalitas qua q. peregrinos & extraneos solet hospitio recipere & eis necessaria ministrare. a.
 hospes Christi magnus & mirabilis mentaliter recipiendus. ib. a.
 hospes diabolus malus & detestabilis uiriliter reijciendus. ibid. b.
 hospes peccator uagus & semper mobilis uerbaliter exasperandus. ib. c.
 hospes iustus seu egenus refocillandus seu realiter recipiendus. ib. d.
 hospitium est mūdus, hospitium est ecclesia, vel religio, hospitium est infernus, & hospitium est Paradisus. ib. d.
 hospitalitas facit placere Deo. ib. e. opes augere. ib. f. malis carere, & cœlum habere. ib. g.
 hospites debent diligenter, & efficaciter inuitare hospites ut maneant dulciter & decenter affari, & hospites ut nō timeant fidenter turari &c. ib. h.
 hostia, vide sacramentum, hostia generaliter signat quicqd Deo porrigitur seu offertur &c. a.
 hostia multiplex. s. vitalis, mentalis siue spiritalis, vocalis realis & legalis, s. malorum hominum &c. ib. a.
 hostis sumitur in bono & in malo &c. a.
 hostes temporales sunt placandi dulciter. ib. b. hostes aq. impugnandi & superadi, & sunt diabolus potēs & callidus, mundus ardēs & audis, p. priū corpus fētens & sordidū.

ib. c. & hostes prudenter vitandi. s. peccatores &c. ib. d.
 hostium est idem quod introitus seu ingressus, ianua seu porta uide hostia.
 huc est aduerbium loci signat. n. locum illum ubi inuitans p. sonaliter commoratur &c. a.
 huc vnum signat statum laboris. s. mundanā pestilentia. ib. a. huc unum signat statum ualoris, s. gratiam & p. niæ. ibi. b. huc unum signat statum honoris, s. bonorū. ib. c. & huc unum signat statum doloris, s. mortalis defluentia. ib. d.
 humerus est pars corporis sustinendis oneribus magis apta &c. a.
 humerus Dei qui portat omnia, nam humeri domini mala supportant, bonos transportant, & bona reportat. ib. b.
 humerus iusti q. portat graua. s. infirmitatē fraternā pie cōpatiēdo, aduersitatē externā palis tribulationis, seueritatē supernā Dei & platorum correctionem, authoritatem paternā Dei & parentum reuerentiam & timorem. ib. c. & sagacitatem internam sapientiæ & doctrinā ois. ib. d.
 humerus impij sicq; mali habent humeros denudatos per inuerecundiam & luxuriam, abscessos seu amputatos p. imbecillē ignauiam, duos per obstinatā malitiā &c. ib. e.
 humilitas accipitur in bono & in malo &c. a.
 humiles simus, q. ad hoc nos excitat scriptura, inducit natura, & a. monet figura. ib. b.
 humilitas bona & virtuosa est habenda, quia facit nos sagaciores. ib. c. facit constantiores. ib. d. & facit subliliores seu feliciores. ib. e.
 humilitas mala & vitiosa multiplex, s. deceptiua. ib. f. defectiua & deiectiua. ibid. g. & humilitas dura & dolorosa signatq; deiectionē, tribulationē vel dānationem &c. h.
 humus multipliciter in scriptura accipitur &c. a.
 humus designat naturā labilis uilitatis humanæ. ibid. a. affignat iacturā sterilitatis facultatis terrenæ. ibid. b. signat struēturam nobilē ciuitatis, amplexū aq. uel ecclesię. ib. c. & d.
 I Acere est ad terram longo corporis pronum prostratūque esse, accipiturque pro quiescere & pro dormire, & sumitur in bono & in malo. a.
 iacere virtuosum, sicq; iacet homo stupens miracula, petēs oracula, & cauens pericula. ib. a.
 iacere vitiosum & iniquū, & sic iacere em diuersas cōsiderationes diuersa signat p. dōrū g. n. a. ib. b. sic. n. iacent in terra bona terrestria perquirentes in platea mundi negocia procurantes in sanguine lites et prælia diligentes. ib. c.
 iacere dolorosum, s. aduersitatis. ibid. d.
 iacere, iactus iacere vel pijcere signat multipliciter in scriptura. a.
 iactus multiplex, s. grā saluatoris, iactus iaculi tentatoris, iactus boni p. dicatoris, iactus prudētis p. uitoris &c. a. ib. a.
 iactus, hospitis multiplex. s. p. dicatorum hominum deutorum. ib. b. iactus hoim piorum, iactus bonorum platorū, iactus dæmonum tentatorum, iactus hoim peruerforū. ib. c. & iactus hominum uerbosorum. ib. d.
 iactantiā uitiū fugiendū, quia imperfectū denotat se iactatē grauat & irritat audierē, vrit & agit ad desperantē. ib. e.
 iacinthus hominis nomen, lapidis, fructus & coloris nomen. a.
 iacinthus sumitur pro gratia, sapientia, sicq; gratia aq. cōuertitur in uelamentum puritatis & innocentie, in ornamentum castitatis & continentie, in firmamentum firmitatis patientie, in ligamentum charitatis & amicitia. ibi. b. & in calcamentum humilitatis & subiacentiæ. ib. c.
 iacinthus sumitur pro flore, lapide, veste & pelle &c. ib. d.
 iacinthi proprietatis. induere. e.
 iacob nomē p. priū, sumit tñ pro populo & persona &c. a.
 iacob in quantum representat populum Israeliticum, posses intelligere populū christianum uel ecclesiā militanrem, & iacob communiter signat virum perfectū. ib. b.
 iacob si esse volumus, seruemus simplicitatē. ib. c. & abhorreamus mundi prosperitatem. ib. d. & ad eam cœli sublimitatem. ib. e.
 iacob idest uiri perfecti si esse volumus, debemus esse Deo totaliter dedicati, i. Deo corditus iocundari, a Deo dulciter occupati &c. ib. f.
 iacob adhuc, s. uiri pfecti & ecclesiastici macipant Dei seruitijs.

eius liberantur culparum uitijs, confolantur spei blanditijs &c. ib. g.
Iacob etiam fignat domum humanæ conscientiæ, domum fidei & ecclefiæ, & domum coeli feu patriæ, & iacob in malo fumitur &c. ib. h.
Iacob fuit fpeculator Dei fecretorum, prædicator Dei pceptorum, confecrator hominum iuftorum &c. a.
Iacobus Chriftus inuitauit, iacob fe Chriftus monftrauit, iacobus fecreta Chrifti guffauit, &c. alia. ib. b.
Iactantia, iactare, iactantia nihil aliud eft quam aliquid concurere, uel mouere & fumitur multipliciter i fcriptura. a.
Iactantia raro proficit, multum officit, & cito deficit. ib. b.
Iaculum multiplex. f. correctionis, cõtritionis, detractionis tentationis, afflictionis, & damnationis. a.
Iaculum fignat correctionis puncturam, & ualet ad informandum infipientes, ftimulandum proficientes, caftigandum deficientes, & unluerandum fuperbientes. ib. b.
Iaculum etiam fignat detractionis lefuram, & damnationis iacturam. ib. c.
Iaculi ferpentis proprietates. ib. c.
Iam aduerbium temporis quandoque præfens, quandoque præteritum, & quandoque futurum tempus fignificat. a.
Iam unum fpectat ad Deum. f. iam præfentia, clementia, & potentia. ib. b.
Iam unum fpectat ad iuftum, f. q; hæt iâ charitatis & amicitia, puritatis & innocentia, liberratis & eminentia &c. ib. c.
Iam unum fpectat ad impium, f. n. impij funt fœuitia effrenari, luxuria maculati, in famia deprauati, & alia plura. ib. d.
Iam unum fpectat ad beatum & illi funt perfpicui fplendoris, cõtiniui faporis, & pfcui valoris, atq; ppetui honoris. ib. d.
Iam unum fignat uitæ breuitatem. ib. e. iam unum fignat morum bonitatem feu promptam uoluntatem, f. q; eft iam pnie diligentia, pudicitia, amicitia &c. ib. f. iam unum fignat culpæ prauitatem, & fic eft iâ fetoris, & immunditiæ, lãguoris & negligentia, furoris & uolentia &c. ib. g. iam unum fignat penæ grauitatem. ib. h. & iâ unum fignat uitæ fanctitatem, & fic eft iâ lucis & claritatis, pacis & charitatis, honoris & authoritatis, & quietis fecuritatibus. ib. d. i.
Iani Dei defcriptione incipere.
Ianna. i. introitus, domus, oftium, porta & ingreffus, & fumit in bono & in malo. a.
Ianna in malo, & fic eft ianna uitæ, per quam ingredimur, ianna mortis, per quam egredimur, ianna fenfuum, per q; ingredimur, & ianna inferni per qua congregimur. ib. a.
Ianna in bono, & fic inuenitur ianna præfentia eminentia, fidei & pnie, pacis & affluentia, cordis & confeiæ. ib. b.
Ianna quædam claudenda, quædam aperienda, quædam obseruanda, & quædam intranda. ib. c.
Iannam ecclefiæ prælati custodiens debet iudicare inter ingredientes, inuitare & recipere bonos, refutare & excludere malos, & fpectare quæ defertantur &c. alia. ib. d.
Ibi aduerbium loci f. fignificans aliquam certam dimenfionem localem, habitationem feu mansionem &c. a.
Ibi unum fpectat ad Chriftum in quo latitauit in utero uirginis, dimicauit i ara crucis, reclinauit in fepulchro, trifti phauit in refurrectione, &c. alia. ib. a.
Ibi unum fpectat ad iuftum multipliciter &c. ib. b.
Ibi in religionis uel ecclefiæ ftatu eft locus redemptionis, p delinquentibus, locus deuotionis pro deo feruientibus, locus eruditionis pro ignorantibus &c. ib. c.
Ibi unum in quo docti uernant ficut in ftudio facra fcriptura. ib. d.
Ibi unum in quo beati regnant ficut in folio, nam ibi eft clara fruitio, clara cognitio, & uera duratio. ib. e.
Ibi unum fpectat ad inuitum, f. q; eft ibi peccatorum. ib. f.
Ibi eft terrenorum, ibi eft nobiliu & honoratoru &c. ib. g.
Ibi unum damnatorum quod inhabitantes lædit & afficit, quia ibi eft dura cordis anxietas, nulla cibi fatietas, feda loci proprietates &c. ib. h.
Icarus filius Dedali nimis altè uolauit &c. uolare. d.
Id, idem eft quod illud, fignat. n. rem de qua agitur &c. & fignat in bono & in malo. a.
Id in bono eft proudentis, penitentis, miferantis, iudicantis, contemplantis, patientis &c. ib. a.
Id in malo fignat qñque uitium, quandoq; penam. ib. a.

idcirco eft coniunctio cauſalis, fignat idem quod ergo &c. & fumitur in bono & in malo. a.
Idcirco fpectans ad bonos & iuftos quod eft charitatis fœdus, æquitate modus, fedulitate actus, auctoritate ftatus. &c. ib. d.
Idcirco fpectans ad iniuftos & malos generaliter loquedo quantum ad ftatum præfentis miferia, lætæ culpe & fequentis pœnæ probatur per 14. idcirco per longum. ib. c.
Idcirco fpectans ad deum, f. q; Deus habet idcirco, f. quod redemit mundum, quod iuftos eximit, & quod malos perimit & ib. d.
Idcirco adhuc in bono fignat homines rationabiles & difcretos &c. in malo uero fignat hominem rebellem & litigiofum &c. ib. e.
Ideo cõiunctio cauſalis, fignat. n. cauſam cuiuslibet effectus ſiue bonus ſiue malus &c. a.
Ideo fignat allegationem ſiue confequentiam ad bonos ſpectans multipliciter. ib. b. ſimiliter ideo fignat confequentiam ad malos ſpectans etiam multipliciter. ib. c.
Idem fignat quandam integritatem, quandam conformitatem, & quandam eſſentiæ quidditatem. a.
Identitas quædam realis, ſicque eft identitas diuinæ eſſentiæ quæ eft immutabilis iuſtitia, quæ mirabilis & præfentia quæ eft habitabilis. ib. a.
Identitas quædam moralis, & fic quædam firmitatis quæ eft infirmatua. ib. b. quædam charitatis quæ eft transformatiua, & quædam qualitatis quæ eft conformatiua, ſicque inuenitur identitas bonorum & malorum. ib. c.
Identitas quædam localis &c. ib. d.
Idipſum fignat idem quod illud, & multipliciter poteſt fignificare &c. a.
Is communiter fumitur demonſtratiue, defignat. n. certitudinem perſonæ, & accipitur in bono & in malo. a.
Is hominem uirtuoſum fignat multipliciter. ib. a, fignat etiam hominem uitioſum &c. ib. b.
Ideſt poteſt accipi pro uña dictione uel duabus, quocunq; modo fumitur, eſt dictio interpretatiua expoſitiua, & declaratiua, & multis fumitur modis &c. a.
Ideſt fignat morum fanctitatem in proudis & prudentibus multipliciter. ib. b.
Ideſt fignat uitæ prauitatem in fatuis. ib. b.
Ideſt fignat mudi uanitatē in pſperitatibus. ib. c. ideſt fignat reru paupertatē in tribulationibus. ib. d. & ideſt fignat celi uoluptatem & fœlicitatem in beatis multipliciter. ib. e.
Idolum eſt illa imago, figura, & ftatua quæ ab infidelibus anti quitus pro Deo colebatur & erant idola quædam lignea, quædam lapidea, quædam aurea, et quædam ærea et c. a.
Idolum fignat ſuperbos, elatos, et ambitioſos qui indigne in dignitatibus ſublimantur. ibi. b. idolum etiam fignat hypocritas, qui falſitatibus palliantur. ibi. c. fignat etiam idolum quia bonis motibus ſunt elongati. ibi. d.
Idria eſt uas aquaticum de terra uel lapide ut communiter factum &c. a.
Idria nobilis quæ diuinam denotat ſcripturam, idria fragilis quæ corporis ſignat naturam multipliciter. ibi. a. idria utilis quæ fignat doctrinã lituram, & idria ſtebilis quæ fignat animæ pœnitentiam la chrimoſam. ibi. b.
Idria multiplex. f. uirginitatis, pœnalitatis, ſagacitatis. ibid. c. idria fragilitatis, benignitatis, clementia &c. ibi. d.
Idumæa, idumæus. idumæa fuit regio arabia in confinibus terræ promiſſionis &c. a.
Idumæa fignat ſtatum ſynceræ pnie. ibi. a. fignat ſtatum mundanæ inſolentia. ibi. b. ſtatum infernalis peitilentia. ibi. c. fignat ſtatum religionis, & meriti. ibi. d. fignat ſtatum pditionis & iniuſtitia, & locu dãnationis & peitilentia &c. ibi. e.
Ieiunium eſt abſtinentia a rebus comeſtibilibus ob diuinã reuerentiam ad carnis macerationem completa, & eſt quoddam ſpirituale, quoddam corporale &c. a.
Ieiunium concomitari debet oratio feruens & humilis. ibi. b. afflictio macens & ſtebilis. ibi. c. conuerſio uolens & mobilis. ibi. d. & compaſſio iuuans & utilis &c. ibi. e.
Iebuſæus interpretatur præſepe uel conculcatio, & fignat motus carnales &c. a.
Ieraleſe ſeu camelopardalis animalis proprietates. ante. d.
Iericho interpretatur luna uel odor eius, fuitque ciuitas gentilium et c. a.

Iericho fignat ſtatum horribilem, ſmudi deceptoris multipliciter. ib. b. fignat ſtatum laudabilem populi ſacrati uel iuſti &c. ib. c. fignat locum mirabilem ſeu ſpectabilem ſeculi beati. ib. d. fignat locum terribilem ſiue damnabilem barathri coccati. ib. e.
Ierico adhuc fignat proſtitulum mundanæ corruptiois, quæ eſt locus paucioſus, locus peiculoſus, & locus ruinofus, fignat latibulum eccleſia uel religionis multipliciter. ib. f. & fignat vmbra culu ſynagoga & antiq traditiõis. ib. g.
Ieremias interpretatur excellens dñs uel certitudo domini, fuitque propheta magnus &c. a.
Ieroboam fuit Rex qui maiorem partem Salomonis occupauit & rapuit, & interpretatur cauſa populi diuiſio populi &c. & per iſtum Ieroboam intelliguntur tyranni alienorum bonorum occupatores &c. a.
Ierofolyma idē qd ierufalē caput regni & ciuitatū iudeg, & interpretat pacifica uel viſio pacis &c. eſtq; multiplex. a.
Ierofolyma exterior. f. mudi & hoium mūdatorū, gaudet. n. ficta pace, falſa luce, & dira falce. ibi. b.
Ierofolyma interior. f. eccleſia militatis, religiois ſeu ſtar⁹ cuiuslibet pfecti multipliciter. ib. c. & ierofolyma ſuperior beatorū &c. ib. d.
Ierufalem fumitur quadrupliciter in ſcriptura, nam quædã eſt ſuperior eſtq; patria celeſtis, inferior eccleſia, iterioꝝ conſcientia, & exterior ciuitas in Syria multipliciter. a.
Ierufalem ſpecioſa lærens interius. i. aia ſancta, aut conſcĩa pura, uel uirgo glorioſa, aur quælibet aia ſancta, multiplicitateq; dñ. ib. b. nam illam commendat floſculus puritatis, angulus firmitatis & nodulus charitatis. ib. c. commēdat eam titulus magnificæ dignitatis multipliciter. ibi. d. commendat eam riuius magnæ pietatis, hortulus uiuacis hoſtitia &c. ib. e.
Ierufalem manens inferior uirtuoſa eſt eccleſia militas ſeu religio uel quicq; perfectionis ſtatus pp multa &c. ib. f.
Ierufalem uiuēs deterior uirtuoſa, ſicq; reges tres eã grauitate afflixerit. f. Nabuchodonofor rex Babylonis, Seſach rex Aegypti, & Antiochus rex Syria. ib. g.
Ierufalem gaudens ſuperius glorioſa eſt celeſtis Paradifus, & illa eſt appetenda propter multa &c. ib. h.
Ierufalem gemens exterior lucroſa terreſtris, multipliciter inhabitata, ſalem quondam dicta, & Ierofolima nuncupata, etiam Heſia uocata &c. ibi. i.
Ierufalem nos uilitare & tranſſettare principaliter moueat uidelicet iniquitas gētis impie paganorum & ſaracenoru q; psequimur. ib. k. hæreditas gentis pprix q; psequimur. ib. l. & uilitas tantæ uenias quam conſequimur. ibi. m.
Ieſus hoc nomen ut cõter fignat dñm ſaluatorem &c. a.
Ieſus eſt nomen benignitatis, quia benigne miferaba, nomen uilitatis, quia uilititer operabatur nomen humilitatis, quia humiliter conuerſabatur, & nomen nobilitatis, quia nobiliter dominabatur. ib. a.
Ieſum quæramus & diligamus ſicut ſolidum ſuſtētatorē. ib. b. nã ipſe eſt ſuſtētator ois debilitatis, illuſtrator ois obſcuritatis, expiator omnis iniquitatis &c. ib. c. quæramus etiam eum ſicut proudum liberatorem, nã diſcordes ad concordiam reuocauit tormenta hominib. tolerauit, & miranda inter homines demonſtrauit. ib. d. quæramus eum ſicut floridum conuerſatorem &c. ib. e.
Ieſus eſt nomen omnis perfectionis & uirtutis, nã in Ieſu na ſeſte inuenimus exemplum dulcoris multipliciter. ib. f. in Ieſu pendente ſeu manente exemplum doloris, in Ieſu ſurgente exemplum uigoris, in Ieſu aſcendente exemplum honoris. ib. g. in Ieſu ſolante apoſtolos exemplum fauoris, & in Ieſu iudicante exemplum rigoris. ib. h.
Iehu fuit Rex Iſrael malus, & interpretatur parcens uel cõmotio ſeu maleſicus &c. a.
Iezrahel fuit quædam particularis prouincia in terra pmiffionis, & interpretat ſemen Dei, uel ſeminauit dñs &c. a.
Iezabel uxor Achab regis Iſrael, & interpretatur fluxus uanus uel fluxus ſanguinis uel ſterquilinum, fuitque mulier luxuria plena prophetas interfecit, tandem à canibus læcerata &c. a.
Igitur eſt aduerbium concludiuum, diffinitiuum, & allegatiuum, & alicuius præſumptæ uel ueræ certitudinis oſtenſiuum &c. a.

igitur unum ſpectat ad Creatorem, ſigif pdeſi nationis, ſu re punitiois, tunc ſaluationis & tunc confeſſionis. ib. a.
igitur unum ſpectat ad uiatorem, ad hoïem mortale, igitur unum ad deceptorem mundum, igitur unum ad turbato rem diabolum tentatorem, igitur unum ad iuſtitia ſecta torem. ib. b. nam uiri iuſti hoies uirtuoſi & docti hüt igitur multiplex &c. ib. c. & igitur unum ſpectat ad nequitia profefforem, peccatorem, multipliciter. ib. d.
ignis multipliciter accipitur in ſcriptura, nam fignat quẽcunq; ardorem uel feruorem, bonum uel malum, quẽcunq; feruens deſiderium uel appetitum &c. a.
ignis quidam luminofus, f. ſpirituſ ſancti. ib. a. quidam uirtuoſus, ſamoris & dilectionis, uel cuiuſcunq; boni deſiderii & feruoris &c. ib. b. ſicque per charitatis ignem corda tepentia inflamantur, corda debilia roboratur, & corda contraria concordantur. ib. c.
ignis quidam uitioſus ardoris & tentationis peccatoru, & ſic eſt ignis ſuperior nubes ambitionis, ignis interior aqueus luxurie, ignis exterior flammens ſæuitia crudelitatis, iracundiæ, inuidia, & diſcordia, & ignis inferior ter reus auaritia. ib. d.
ignis quidam dolorofus, & eſt duplex, nam unus eſt præſentis tribulationis, & alter futura damnationis &c. ib. e.
ignis adhuc quãdã æthereus ſpualis bonitatis, quæ eſt ignis cõpaſſionis cõcarnia, ignis dilectiois uulſificatiua, & ignis abſterſionis purificatiua. ib. f. ignis quidã peſtoꝝ mentalis charitatis, ignis quãdã fulgureus ambiẽtis uanitatibus, ignis quidã ſulphureus carnalis uilitatis. &c. alia. ib. g.
ignis ſpūs ſcti ſolet ſe utiliter diffundere, ſolet nos mobiliter pfundere. ib. h. ſolet nos uiri r defendere facit vocat uera dicere, ſolet ſiſt corda ſimul iugere. ib. i. ſolet culpas totaliter tegere, ſolet meraliter legum facere &c. ibi. k.
ignis ad uirum iuſtum, & ad charitatis & dilectiois affectu referē d⁹, & ſic uir iuſt⁹ hēt puritatē immaculabilē, bonitatē amicitia cõcreabilem, iuſtibilitatē nõ demõſtrabilē &c. ib. l.
ignis ſpualis & moralis. f. hõ iuſtus & maxime bonus eccleſiaſticus uel platus q; gaudet ſuperius celi cõtēplando, ardet interior zelū demõſtrando, ſplēdet exterior uelum illuſtrando. ib. m. & mordet aſperius telū inſigendo. ib. n.
ignis etiam angelos fignat multipliciter. ib. o.
ignis diabolicus multiplex et c. accendere. d.
ignobilis, ignobilitas. uide nobilis ſeu nobilitas.
ignominia eſt illa confulio ſeu infamia quæ priuat hoïem bono nomine etc. et fumitur in bono et in malo. a.
ignominia interior lætæ culpæ. ib. a. et ſic eſt quædã carnalitate et immunditia, quãdã cupiditatis et auaritia, quãdã proteruitatis et pertinacia etc. alia. ib. b. et ignominia exterior parentis fame et poſterior ſerentis pœnæ. ib. c.
ignominia multiplex. f. temporalis et trãſitoria et temporalis tribulationis, criminalis et deſtructorica peccati, infernalis et damnatoria damnatorum. ib. d.
ignorantia nihil aliud eſt quam carentia ſcientia et c. a.
ignorantia quædam naturalis multiplex. ib. b. quædam criminalis. f. ſperandorum, credendorum, ageendorum, et ca uendorum, & quædam uirtualis. ib. c.
ignofcere. i. indulgere uel remittere et c. a.
ignofcere quoddam ſpectat ad Deum, quoddam ad iuſtum et quoddam ad iniuſtum etc. ib. a.
ille illius eſt pronomen relatiuum, nam ſemper refertur ad aliud antecedēs et c. et fumitur in bono et in malo et c. a.
ille Chriftum fignat multipliciter, nam refertur ad patrem, qui hunc generauit, ad matrem, quam purificauit, ad mūdum, cui prædicauit, ad cẽlos quos illuminauit etc. ib. a.
ille iuſtum fignat hoïem, ib. b. pluraque dici poſſunt de iuſto nam eſt clarus in conuerſatione, charus in dilectione, gnarus in diſcretionem et c. plura per longum. ib. c.
illi in plurali etiam iuſtos fignat multipliciter, nam in Deo digne ſperauerunt, cum Deo ſe coniunxerunt, pro Deo cuncta reliquerunt et c. ib. d.
illa i feminino genere ſicut de aliqua ſancta, uel diuina gratia, uel ſcientia poteſt dici multipliciter, nam illa ruilat ueritatis ſplendore, flammefic charitatis ardore, pcellit dignitates honore, et c. alia. ib. e.
ille fignat impiu uel iniuſtu multipliciter, nã tales orbant ronis lumine, iactant elationis flamine, uocant prodigio

nis nomine &c. ib. f. illuc, illic, sunt aduerbia significancia & denotantia locu, & sic secundum locorum diuersitate uariatur & ipsa &c. a. illic vnum proximum immundorum. ibi. b. illic, vnu infimu terrenorum. ib. c. nam illic est locus auarorum, inuidorum, superboru &c. ib. d. illic vnu pessimum damnatoru, illic unum ultimum singulorum, illic unum intimum deuotoru, na illic est feruens dilectio clamans oratio, gaudens affectio &c. ib. e. illic unum azimum perfectoru, s. status gra, ecclesie religionis vel pnie, nam illic est locus malorum purificatiuus, sanctorum accumulatiuus, aridum refrigeratiuus &c. ib. f. & illic unum optimum beatorum, quia illic societas multum honorata, satietas nuqua minorata, proprietates lucis declarata, & alia. ib. g. illico. i. statim, continuo sicque signat celeritatem tam bonam quam malam. illico in bono est scindere per contrarietatem, radere p confessionem currere per operationem, & canere per glorificationem. ib. a. illico in malo terrentur pectoraliter terrentur corporaliter & perduntur aternaliter. ib. b. illudere illusio in scriptura sumit pro carnali infectione p visuali deceptione, pro figurali fictione, & p verbali derisione &c. a. illufores spirituales multi sunt. s. adulator, hypocrita diabolus derisor prelatas & Deus. ib. b. illuminare, illuminatio, illuminare est lumen alicubi influe re uel infundere, & signat spiritualiter gratie vel scientie infusionem, vel illustratione, sicq; a Deo illuminamur p bonam eruditionem, ab angelis per intrinsecam inspirationem, a prelatas per bonam eruditionem et c. a. illuminari si volumus eligatur locus superior. ib. b. expellat forma deterior. ib. c. et perquiratur ca vtilior, s. Chrs q illuminat per eternam pdestinationem, per gra uisitacionem, per aduersorum moderationem et c. ib. d. illuminare solet Chrs delinquentes per gratiam pueniētem penitentes per ueniam subuenientem, ignorantem p sapientiam conuenientem et c. alia. ib. e. imago accipitur pro quacūque figura representatiua alicuius rei, et sumitur in bono et in malo, in bono signat bonorum imitationem, bonorum explorum emersione, et morum honestorum compositione, in malo vero malorum imitationem hypocritarum simulationem, et bonorum temporalium fictionem et c. a. imagines spūales si esse uolumus, debemus firmiter suauiter p cōstitiā et stabilitatē boni ppositi, et p fidei stabilitatē collocari et c. ib. b. nam imagines sunt fluxibilis et nō stabilis natura sicut imago terrea q auarus signat, imago vitrea supbos cerea luxuriosos, atq; iracundos etc. alia. ib. c. imagines spirituales adhuc si esse uolumus debemus esse melioribus conformari. ib. d. et debemus si esse cunctis gentibus presentari etc. ib. e. immaculatus dī qui nullam peccatorum habet maculam. a. immaculatus debet expiāre culparum maculam frequētat sanctorum copulam, et declinare peccati feditatē. ib. a. immaculati et sancti uiri famulantur legis imperio dedicantur regis seruitio, et recepiantur regis conuiuio. ib. b. imber dicitur ab imbuendo, et inebriando, eo qd habeat humectare, imbueri, et malefacere, signatq; gratiam sciam, prosperitatem, carnalitatem, aduersitatem et c. a. imitari, imitatio nihil aliud est quam alteri in moribus conformatio seu assimilatio, et sic quaedam est bona, et quaedam mala et c. a. imitatio debet esse sagax et discreta. ib. b. solita et cōpleta, et feruens, et discreta. ib. c. imminere. i. in propinquo manere, vel de propinquo emergere, insistere uel instare, require in, utulus synonymis. immittere. i. aliquid in alium mittere etc. a. immittere Deus gratiam in iustos, gloriam in beatos, culparū horrorem in iniustos, et terrorem in damnatos. a. immolare. i. aliquid pro sacrificio Deo offerre, et signat oblationem et sacrificium bonorum operum et c. a. immolent carnis nostrae corporalitatis, panes nostrae temporalitatis, boues nostrae fortitudinis, oues nostrae mansuetudinis, haed nrae iocunditatis, et hirci nostrae iniquitatis. a. immolant seipfos peccatores diabolo p galtrimargiā et gu-

lam, mundo per auaritiam ib. a. per simulationem deceptoriam, per inanem gloriam, et per luxuriam foetorem et infamiam ib. b. impedire impedimentū pōt accipi in bono et in malo. a. impedimentū in malo pctorū seu vitiōrū ib. a. impedimētū fortunæ seu terrenorū. ib. b. et impedimentū dānationis miseriz seu tormentorū. ib. c. impedimentum uero in bono quando homo impeditur facere malū et c. ib. d. impensa, impendere, expendere, impēdere. i. in alium aliqd pendere, et expendere est aliquid extra dare seu pēdere a. nam expensa sunt hominum auarorum. ib. a. homū difcretorum. ib. b. et hominum fautorum. ib. c. imperare, imperium, imperator uide de domino, rege et regno et c. a. imperiū accipit pro mādato, iurisdictione et dno etc. ib. a. imperium terre iurisdictionis quod gubernat aduersitati bus ib. a. imperium mentalis dominationis quod dat morū puentib. ib. b. imperiū ecclesiasticā sublimationem qd praefertur regnis et gentibus imperium supernæ gubernationis quod regitur æternis legibus. ib. c. imperfecti uiri perdunt fructificare et c. arbor. l. m. impetus signat celeritatem, uelocitatem subitam, et præcipuam motionem et c. a. imperus multiplex. l. commendabilis, detestabilis, et formidabilis. ib. b. impius iniquus, crudelis, peccator, et tyrānus significare potest quemlibet peccatorem, proprie tamen signat illos q sunt sine pietate multipliciter. a. impietas omnis abhorrenda est multiplici ratione. ib. b. impius a Deo uilipenditur, a diabolo subiugatur et c. quia. f. implere. i. augere, cumulare, et c. similia, et etiam multipliciter sumitur. a. impletio multiplex. f. uirtuosa. ib. b. uitiosa, dolorosa, gaudioa. ib. c. implet Deus cor hominis creaturas multiformiter. f. essentialiter, potēcialiter, spūaliter, pntialiter et c. ib. d. similiter impletur beati in patria per præfatiā creatoris clara cognitione, dulci fruitione, et lōga duratione. ib. e. impletio quedam qua Chrs lex implet operib. uirtuosis. ib. f. quæda qua impletur mens iusti munerib. precib. ib. g. qdā qua impletur cor iusti ster corib. uiscosib. ib. h. quæda qua impletur ecclesia hoibus studiosis. ib. i. quædam qua impletur damnatus seu infernus ardorib. dolorosis, et quædam qua impletur beatus dulcoribus gaudiōsis. ib. k. imponere impositionem genus multiplex reperitur s. diuersitate illorū q imponunt uel illorū quib. imponunt. a. impositio quædam magnifica summi Dei ib. a. qdam sanctifica boni plati. ib. b. quædam dignifica iusti hominis, quædam fetidica certi nominis. ib. c. qd a tyrannica durl turbinis, et quædam falsidica falsi criminis. ib. d. impossibilis. uide de posse et possibili. impotentia cunctorum naturalis, iustorum uirtualis, et malorum criminalis et c. uide potestas. e. improprium uerbum iniuriosum, opprobriosum seu vituperosum etc. a. improprium cum patientia ferendum, qn iustus grauat pro Christi nomine, improprium tacendum, quādo stultus bacchatur indocto fame et improprium timēdū, quando malus arctatur inferni turbine. ib. a. imprudentia. uide prudentia. impudicitia. uide luxuria, fornicatio immunditia. impugnare. uide bellum, pugnare, expugnare. imputare. i. culpabilem putare, uel culpa alicui attribueri. immunditia. i. fex, macula, pollutio, turpitudine, uel res quæ corpus rem uel locum polluere uel inquinare potest et accipitur pro peccato et c. a. immunditia luxuriæ quam introducit pinguedo deliciarū. ib. a. immunditia auaritiæ, quam inroducit puluis diuitiarum. ib. b. et immunditia superbiæ, quam inroducit fumus eminentiarum. ib. c. immunis. i. liber, et immunitas quod est libertas. uide de nobilitate, libertate et similibus. immutare, immutatio nihil aliud est quam unius in aliud mutatio et c. a. immutatio naturalis cōsiderāda. ib. a. uirtualis recuperāda, super-

supernalis desideranda. ib. b. criminalis vituperanda, & infernalis reitanda. ib. c. in præpositio deseruit quandoq; accusatiuo, qnq; ablatiuo, & signat quandam intimitatem seu interioritatem & quædam adiunctionem unitatem &c. a. in, ad Deū diuersimode refertur, quia uidelicet Chrs est in patre quo ad essentiā & qd dicitur, Chrs fuit in matre quo ad substantiā & corporeitatem, Chrs Deus est in fratre. i. iusto, quo ad gra & charitatē &c. alia per longum. ib. b. in, ad iustum refertur et multipliciter. f. ut in Deum tendat deuote credendo, iustus tendit in seipsum cor suum uide de uote credendo, iustus tendit in proximum ipsum diligendo, in subditum ipsum protendendo, & alia sequentia. ib. c. in, ad impium refertur, nam cadit de peccato in peccatum multimodē. ib. d. in, communiter refertur ad loca, nam nihil est corporeum quin contineatur in loco, sic et moraliter oēs mundi homines diuersa sibi uendicant loca, sicq; in signat locum scripturæ, in quo uersantur clerici & sapientes. ib. e. in signat locum nature in quo uersantur uiri naturales & philosophici. ib. f. in signat locū græ. f. ecclesie in quo uersant uiri catholici. ib. g. in signat locum pnie in quo uersant patres almifici. ib. h. in signat locum celestis gloriæ in quo uersantur sancti beatificati nam ibi est claritas quæ non obfuscat, concordia quæ non segregatur, raritas quæ non molestatur &c. ib. i. in, signat loca malorum, nam, ibi est locus foedus & fetidus caro nostra, locus uanus & fumidus mundus, q est locus ardoris & cupiditatis, feroris & forditoris, furoris & crudelitatis. ib. k. locus durus & horridus infernus, quia est carcer immundus & inquinatus, obscurus & exæcatus, æternus & non terminatus &c. ib. l. inanis, inanitas, de notat defectum firmitatis, stabilitatis, & soliditatis &c. a. inanitas uirtuosa diuini timoris. ib. a. inanitas fluctuosa terrenorum, inanitas tortuosa in sanctorum, quæ est in mentibus, actibus, statibus, etatibus affectibus, & affectibus. ac inanitas finalis tremoris damnatorum &c. ib. b. inauis erat instrumentum seu ornamentum quo antiqui in suis auribus ornabantur, & moraliter per inanes intelliguntur uirtutes, quibus auditus ornatur &c. a. incalere. uide calor, concalescere & similia. incantare, incantator dicitur quasi intus cantator &c. a. incantat prædicator dum conuertit penitentem mentem, incantat falsidicus adulator dum deludit aures audientis, incantat hypocriticus transformator dum seducit uisum inuentis, & incantat, maleficus diuinator dum seducit in se credentes. ib. a. incedere, incessus, incedere. i. passim ire uel deambulare reperiturque incessus bonus & malus &c. a. incessus a malo recessus, & iste est penitentium & de nouo conuersorū qui esse dēt cum fletu, mœnu, fetu, & spre tu. ib. a. incessus in bono processus, estq; proficientium seu prouectorum. ib. b. & incessus ad summum accessus & est consummantium seu perfectorum nam illi recte incedunt Deum deprecando, sancte deo famulando, late Deum collaudando &c. ib. c. incessus uictiosus, nam mali incedunt procaciter elatis cornibus, fallaciter transuersis cordibus, & nugaciter uelatis renibus. ib. d. incendium, incedere, incendium multiplex in scriptura reperitur &c. a. Incendiu supernū feruoris charitariui. ib. a. incendiu iternū horroris iniquitatis. ib. b. incendiu externū terroris cōmunitati, & incendium externum ardoris dissipatiui. ib. c. incēsum est liquor thuris uel cuiuslibet alterius gummi fragrantis & suauis odoris, quod deo incenditur &c. a. incensū qd sincera requirit deitas. ib. a. incensū quo fraternitas flāmescit charitas, incensū qd ad Deū eleuat puritas. ib. b. & incēsum qd in mūdo diffundit uanitas adulationis. ib. c. incertus. uide certitudo. incerti sumus multipliciter &c. uide, ubi. a. incipere signat rei initium, & cuiusq; temporis uel operis principium & in ceptionem &c. a. incipere unum spectat ad Deum, quo ad ignorantes negli-

gentes, pestilentes, & sapiētes. ib. a. incipere vnu spectat ad iustū quod est uigoris, mæroris, & honoris. ib. b. & incipere vnum spectat ad iniustū. f. in perfecta uite nouitas, incompleta morum leuitas, indiscreta culpæ prauitas, & parum læta pgnæ æternæ grauitas. ib. c. incidere, i. in aliquid malum cadere, & reperitur multiplex incidere &c. a. incidere vnu spectat ad temereos pctorē. ib. a. incidere vnum spectat ad miseros fortunę subiectos. ib. b. & incidere vnum spectat ad inferos damnatos. ib. c. incircuncius, cum incircuncisio nihil aliud sit quā circumquaque facta incisio, sicut in lege mo layca &c. a. incircuncisi moraliter peccatores uocantur, & sic quidā inueniuntur in mentibus uano cogitatu, actibus superfluo tactu, in gentibus inhonesto tractu, in uelut. superfluo tactu, &c. alia per longum. ib. a. incitare. i. commouere, prouocare, irritare, exhortari & admonere, & sumitur ut communiter. ib. a. inclinare in scriptura multis sumitur modis. a. inclinatio humilitatis, & sic inclinatur ad alexandum Deū p deuotionē. ib. b. inclinatur ad supportandū oēm tribulationē, inclinatur ad audiendū per uerā attentionem. ib. c. inclinatur per intimam compassionē, & in clinatur ad perquirendam amissam perfectionē, & in clinatur ad faciendam deuotam supplicationem. ib. d. inclytus. i. nobilis gratiosus, honorabilis & solennis &c. a. inclyti sunt qdā internē & uirtualiter. ib. a. qdā in clyti exere nē & tpaliter qdā inclyti supernē & æternaliter. ibid. b. includere. uide claudere. incredulus est ille qui ueritati uel fidei non assentit, & incredulitas prouenit communiter ex obliuione &c. a. incredulitatis multiplex periculum, quia per hanc Deus irritat celum denegatur, pna procurat, et fides enerauat. ib. a. increpare, i. arguere, reprehendere, & corrigere, estq; increpatio Dei et hominis realis et uerbalis &c. a. increpatio qdā diuina, sicq; Deus increpat p corporale afflictionē, tpale vexationem, et infernalem damnationē, increpatio humana, et sic increpās habeat in actu seueritate. ib. a. in corde benignitate, & in uerbo ueritate. ib. b. incuruare. uide supra de inclinare, nam incuruatio designat deflectionem ad peccatum etc. a. incumbere. i. accumbere, pertinere uel imminere. inde, deinde, inde signat terminum a quo, et sic s. m diuersa loca. l. bona et mala, sit ide recessus bonus et malus et c. a. inde vnu a quo est fugiendum et recedendū. l. mundus q est locus infectus, suspectus, deictus et c. ib. b. inde vnum a quo est inchoandum, s. status gratie et penitentiz. ib. c. Deinde ad Christum refertur multimodē. id. d. deinde refertur ad iustum multipliciter. ib. e. deinde et refertur ad iniustum. f. diabolum uel quemlibet impium. ib. f. indicare. i. ostendere, demonstrare, declarare uel reuelare. a. indicatio quædam utilitatis, et sic Deus iudicat per se reuelando, uel per creaturas manuducendo et imittendo, in dicat doctor uera dicendo atq; legendo, indicat prælatu uel pastor bona ostendendo et consulendo. ib. a. indicatio quædam necessitatis et qdā pompositatis. ib. b. indigere, indigens uide de paupertate. a. indignatio. i. displicentia, iracundia, superbia, impatientia, uindicta, et c. similia. a. indignatio diuina nihil aliud est quam displicentia et odiū quod habet contra peccatores etc. ib. a. et indignatio humana, quæ est multiplex. ib. b. indignus. uide dignus. indisciplinatus, i. male morigeratus et indoctus, nam reprehensibiles sunt conuersando, quod facit eorum morum prauitas et c. a. indoctus. i. fatu? idisciplinat? qd inroducit cupiditas et auaritia, ibe cillitas et ignorātia, pruritas et petulātia et c. a. inducere. i. intus ducere uel inroducere et c. a. inductio multiplex, s. bona et meritoria mala et deceptoria, tristis et afflictoria, læta et saluatoria. ib. a. induere, indumentum sumitur multipliciter in scriptura. a. indumenta qdā spūalia, et sic uirtutes et græ sunt hois tegumenta et indumenta u multipliciter. ib. b. indumenta spiri tualia habeat anima. f. puritatis loturam. ibid. c. cōpāsiō-

Index Dictionarij.

nis literam, conuersationis picturam, continentia cinctu-
ram. ib. d. permanentia & patientia statutam, & modera-
tia uoluntatis. ib. e. indumenta quadam temporalia. ib. f.
quadam criminalia & quadam supernalia. ib. g.
induratio est de mollitia ad duritiam mutatio & conuersio
& sumitur pro obstinatione mentis, uel pro confirmatio-
ne uoluntatis in malo &c. a.
induratur humana mens per affectionis ardorem, pro inde-
uorionis algorem & frigus. ib. b. induratur per despera-
tionis pondus, induratur per tribulationis ictus, & per re-
siccum temporalis possessionis. ib. c.
inebriare. uide ebrietas,
inexpugnabilis. uide expugnare uel pugnare.
inextinguibilis. uide extinguere.
infamia seu diffamatio. i. bonae famae & opinionis perditio,
attenuatio, & denigratio &c. a.
infamia quae ortum habet ex demeritis. ib. a. infamia quae ortum
habet ex suppositis & infamia quae ortum habet ex compo-
sitis. ib. b.
infamia qua mali subditos bonos diffamant prelatos. ib. c. &
infamia qua mali subditos bonos diffamant platos. ib. d.
& infamia, qua socii mali bonos diffamant socios. ib. e.
infans est homo a tempore natiuitatis usque ad pueritiam sta-
tum, & dicitur infans quasi non fans, quod est non loquens &c. a.
infans signat vitium naturae uiribus destitutum. ib. a. infans si-
gnat uirum uirtutum uiribus destitutum. ib. b. sicque infans spi-
ritualis sine dolo uiuit simpliciter, sine falso fatum ueraci-
ter sanctitatem seruatur tenaciter, et per bonitatem crescit
uiuaciter. ib. c.
inferior, inferioritas signat partem loci profundioris, in-
firmiorem, et centro terrae proximioris et c. a.
inferius unum uirtutum, quo quis per humilitatem se re-
putat in feriore. ib. a. nam locus inferior est secretior ad
meditandum, stabilior ad sustentandum, et habilior ad re-
cipiendum. ib. b. inferius etiam unum uitium, et unum
inferius luxuriosum. ib. c.
infelix, infortunatus pro eodem uidentur supponere, sicut
in eodem i scriptura de infelicitate culpae, miseris et pene. a.
infernus est locus et habitaculum damnatorum, et diuersis
nominatur nominibus et c. a.
infernus est locus ardoris inextinguibilis locus stridoris in-
mitigabilis, locus horrore irreparabilis, locus terroris
incogitabilis, etc. alia. ib. a.
infernus superioris Aegypti desertis assimilatur multiplici-
ter. ib. b.
infernum possident qui temporalibus sunt implicati, qui per-
uersis cordibus sunt indignati, qui mundi diuitiis sunt an-
plati. ib. c. qui in amicitia non sunt formati, qui carnis spur-
citia sunt maculati. ib. d. qui in excellentis sunt honora-
ti, et qui uolentis sunt effrenati. ib. e.
infernus moraliter allegoricè signat aduersitatem paupis
anxi, et tribulati, sicut huiusmodi multipliciter. ib. f.
signat iniquitatem hominis impij et reprobi. sicut huiusmodi pesti-
tis, nam talis habet ignem spiritum comburentem, sicut cupiditatem habet su-
mum sursum ascendentem. sicut pompositatem, lacu cuncta
submergeantem, sicut gulositatem, foetorem nunquam exha-
lantem, sicut luxuriam, tumultum nunquam quiescentem, sicut
iracundiam, cathenam semper stringentem. sicut accidia. ibi
g. habet et uermem semper corrodentem, sicut inuidiam, me-
tis mordacitatem, signat peruersitatem seculi noxij et
effrenati. ib. h. infernus etiam comparatur poetarum in-
ferno quem tunc fixerunt etc. ib. h.
inferno incenduntur homines plures etc. accendere. e.
inferno multi deficiunt et c. adducere. l.
inferni portae uiae sunt et c. oleum. f.
infernus olla dicitur, et quare etc. olla. c.
in ferre. i. i. utus aliquid ferre, seu intus aliquid intromittere uel
portare, accipitur et per concludere, dicere, arguere et c. a.
in ferre multiplex. s. probationis, compassionis deuotionis,
saluationis, inuasionis, et damnationis. ib. a.
infidelis qui contra fidem facit et c. a.
infinitas contrariatur fini. et c. a.
infinitas summam potentiam, quae designat extensionem perfectio-
nem, infinitas perseuerantiam, quae designat longam durationem.
ib. a. infinitas deficiuntiam, quae designat imperfectionem, et

infinitas uanæ suauitatis, quae denotat indeterminationem. ib. b.
infirmitas, infirmitas, infirmitas et egrotatio per eodem supponitur.
infirmitas spualis nihil aliud est quam peccatum seu pronitas
uel inclinatio ad peccatum, et sicut multiplex est corpo-
ris infirmitas, sic et aetate et c. ibi. a. nam infirmitas capitis est
superbia, infirmitas oculorum inuidia. ib. b. infirmitas pe-
ctoris iracundia, n. animum auaritia, uentris gulositas, re-
num luxuria, et pedum accidia. ib. c.
infirmitas et debilis est peccator ad bonum faciendum, ad o-
pus sustinendum, ad sursum ascendendum, et ad hostibus
resistendum. ib. d.
infirmitas temporalis, seu corporalis uilis est, quia per infir-
mitatem Deus requiritur homo conuertitur, et uirtus pro-
ficur. ib. e. et infirmitas naturalis et c. ib. f.
inflare. uide de uento.
inflare, influenza nihil in biblia. uide cælum uel similia:
infringere. uide frangere.
infundere paucissimam auctoritates,
ingemiscere. uide gemere.
infructuosus. uide fructus uel sterilitas.
ingens. i. magnus, grandis, notabilis, et solennis.
ingratiudo ingrati dicitur qui aliena beneficia contine-
re uolunt recipere, nunquam tamen recipere, aut retribuere. a.
ingratiudo creatorum ad iram prouocat, largitorem ad da-
do reuocat et possessorem ad peccata aduocat, ib. a.
ingrauat uide grauasse, aggrauasse.
ingressus, ingredi. i. ingredi ad alicubi introire, et est in-
gressus bonus et malus &c. a.
ingressus humanus et uirtuosus, quo ingredi debemus statu-
pnae, ecclesiae seu religionis multimode. sicut ibi securus
comoremur. ib. b. et ut facilius opera contritionis, confessio-
nis, satisfactionis, atque meditationis operemur. ib. c. et
etiam ut sagacius informemur etc. ib. d.
ingredimur tunc quidam ecclesiam procacter, tumultuose,
et imperuolentibus, quidam carnaliter et affectuose, quidam
fallaciter et insidiose, et quidam finaliter pecuniose. ib. f.
ingressus uitiuosus ad mundana delectabilia obtinenda, sic-
que ad nos ingredi caro, quae inficit, munda quae deficit, mor-
bus, quae afficit, demeritum quae officit, et mors quae interficit. ib. g.
ingressus dolorosus. s. mortis et damnationis, et ingressus,
Paradisii gaudiosus. ib. h. atque ingressus diuinus, sicut spiritus
ualiter ingreditur Deus humanam mentem, quae puram et
sanctam eam inuenit personaliter ingressus est in uerum
uirtualem in mundum, in infernum, et in cælum. ib. i.
inhabitare. i. intus habitare, sicut est inhabitatio bonorum
et malorum et c. a. inhabitatio moralis et interior, et ita
inhabitatur quidam per amarum penitentiae gustum, per
charum confidentiae secretum, et per praclarum sapientiae
uisum. i. a. inhabitatio iustorum realis et exterior, nam ibi
est locus splendoris et cognitionis, locus amoris et dile-
ctionis, locus timoris et deuotionis et c. ib. b. et inhabitatio
iustorum finalis, et superior, s. paradisii. ib. c.
inhabitatio malorum multiplex. s. interior et prophana, ex-
terior et mundana, ac posterior atque infana. ib. d.
initium. i. alicuius rei inceptio seu principium etc. a.
initium rerum est Deus initium morum est fides, timor, iusti-
tia seu recta intentio, initium temporis est inuentus, et
initium corporis sunt humores et elementa. ib. a.
inimicus, inimicitia. i. contrarietas, odium discordia, male-
uolentia et rancor et c. a.
inimicitia multiplex. s. Dei, nam Deus inimicatur peccatoribus. ib. a.
inimicitia diaboli, quae inimicatur melioribus. ib. b. et inimici-
tia hominis peccatoris, quia inimicatur sanctioribus. ib. c.
inimicatur Deo et sanctis eius quidem hominum genera et c. ib. d.
iniquitas dicitur quasi non equitas, et peccatum iniquitas
dicitur et c. a.
iniquitas quae abundat in corde, contra Deum facit superbi-
re, iniquitas facit a proximis dissentire, iniquitas non uult
facta operire, iniquitas solet mentem excicare, et caetera
alta per longum. ib. b.
inire. i. intus ire uel in aliquid ire, et c. a.
ineunt homines sedus et coniugium, bellum et iurgium, fe-
stum et conuiuium tractatum et consilium. ib. a.
iniuria contrariatur iuri, sumiturque communiter pro ini-
stia offensa, in quantum peccator, ostendit Deum, proxi-
mum

Pet. Berchorij.

mum, & semetipsum. a.
iniuria, ab iniustus solet inferri. ib. b. iniuria a perfectis solet
tollerari. ib. c. iniuria per praclarum solet auferri, & ini-
ria per dominum solet uendicari. ib. d.
iniustitia sumi potest pro omni peccato, proprie tamen su-
mitur pro contrario iustitiae. a.
iniustitia uero penitente debet confiteri, ab innocente so-
let abhorri. ib. a. iniustitia a uero pestilente solet exerce-
ri, & a Deo summo solet submoueri. ib. b.
iniustus a Deo uilipenditur, a diabolo subiugatur &c. quia. f.
inuiti. i. incumbere, appodiare, insillere uel firmare, morali-
ter innixio, est qua homo Deo innititur per fidem in ip-
sum credendo, per charitatem ipsum diligendo &c. a.
innocentia est animi puritas omnem iniuriam illationem abhor-
rens, & dicitur innocentia quasi non nocentia &c. a.
innocentem habemus operationem, si accedere ad caelum
uolumus, ib. b. habemus etiam innocentem meditatio-
nem. ib. c. & innocentem prolocutionem. ib. d.
innocentia, quaedam uicta, quaedam ficta, & quaedam picta
seu facta. ib. e.
innocens summe ueritati haeret stabilis, innocens secum col-
loquens credit humiliter, secum conuersantes mutat
in melius. ib. f. innocens falsa machinantes uincit uirilius,
tribulationes fert facilius & consolatioes habet fertilius. ib. g.
innocens uir paruulus dicitur multiformiter parum. c.
inopia inops, inopia paupertas, inedia, egestas uir idem si-
gnificare, & inopia est opum defectus & carentia &c. a.
inopia talis quae terrenis caret subsidiis est, pauperum, &
miserorum. ib. a. & inopes illos solent mali turpiter gra-
uare. ib. b.
inopes solent Deum dulciter laudare, solent et Deum & uir-
tutes uelle atque optare, & cælum tenent & occupant. ib. c.
inopia spiritualis quae uirtutum caret diuitiis. i. peccatis, & ino-
pia infernalis quae uirtutis caret solariis. ib. d.
innumerabilis. uide multitudo, omnes, & similia.
inquinare. i. sordare, & sic inquinamentum moraliter est pec-
catum &c. a.
inquinat fumus superbiae & uanitatis, inquinat humus sub-
stantiae & cupiditatis, inquinat limus luxuriae & carnali-
tatis, & inquinat sinitus malae amicitiae & societatis. ib. a.
inquirere uide quaerere.
inrania, insanans quasi non sanus, eo quod insaniam mentis aufert
sanitatem, ergo insanus dicitur, quod non est sanus mentis sicut
moraliter omne peccatum insaniam dicitur multipliciter. a.
insaniti superbus uana somniando, insaniti mundus facta fa-
ciendo,
insaniti avarus opes sciendo, & insaniti praesumptuosus alta
sentiendo. ib. b.
insania multiplex scilicet uera, ficta, & falsa. ib. b.
insanabilis. uide sanitas.
insatiabilis. uide satietas.
inscius. uide scientia.
inscrutabilis. uide scrutari.
insensatus. uide sensus,
inserere. uide opponere, uel adiungere.
insignis, auctoritates deficiunt.
insillire. uide de saltu, & salire, sed potius de ludere.
insidiari nihil aliud est quam occulta contra aliquem explo-
ratio, & fraudulenta machinatio & malitiosa inuestiga-
tio & persecutio &c. a.
insidia multiplex. s. cupiditatis & auarorum. ib. a. fallacitatis
& deceptorum, ac crudelitatis atque demoniorum. ib. b.
insidia fortunae quae suos leuant, & extollunt ut deiciant. ib. c.
insidia carnis seu malae mulieris quae suos scalpunt ut di-
ripiant, & insidia demonis quae suos latent & insidiant. ib. d.
insidia etiam mali hominis, quae faruos lactant ut decipiant
&c. ib. c.
insidijs & deceptionibus. hoc in mundo multa hominum ge-
nera uiri solent. s. mordacis eloquentiae detractores uo-
catis auaritia mercatores. ib. f. fugacis amicitiae sectatores,
fallacis inimicitiae tractatores &c. ib. g.
insipientis, insipientia contraria est sapientiae, & insipientis dicitur
qui caret sapientia, & potest dici quilibet peccator inscius
& ignarus &c. a.
insipientia multiplex. s. proteruitatis et idololatriae detesta-

bilis, simplicitatis & ignorantiae excusabilis, fatuitatis et
in scientiae uicuperabilis. ib. b.
insipientis disciplinam fugit & detestatur, sine causa timet &
conturbatur indebitum de bonis opinatur, inhoneste uiuit
& conuersatur & c. ib. c.
inspicere. uide aspicere.
inspiratio. i. per spiritum facta reuelatio. uide reuelatio.
instare, instans, instanter, instantia quandoque sumitur propin-
quitate imminente, quandoque pro tempore momenta-
neo & transeunti &c. a.
instantia quaedam quam uir prudens obseruare debet. ib. a.
sicut instanter predicare debet uerbum ueritatis inuocare opem
diuinitatis, castigare facta prauitatis &c. alia. ib. b. instan-
tia quaedam quam uir prudens cogitare debet. s. quomodo instat
diabolus ut nos percutiat mundus ut nos inficiat mors,
ut nos deiciat, & instantia quaedam quam uir prudens formi-
dare debet, s. horam extremi iudicij, mortis &c. ibid. c.
instabilis homo multiplex &c. stare. c.
instar, uide similitudo imago, ut & sicut.
instaurare. uide restituere, reparare, & reedificare.
instituere. uide constituere & statuere.
instruere quodque sumitur pro construere uel fabricare, quodque
pro ordinare, armare, seu munire, sed communiter acci-
pitur pro docere erudire, & informare. a.
insula est terrae portio a quis ex omni latere circumseptae, et
moraliter referri potest ad personas & loca &c. a.
insula deserta seu separata ab hominum ritu dicitur, quae ab alijs
separatur ab hominibus, suntque insulae plurimae, nam quaedam
natae, quaedam tremens. ib. c. quaedam tacens, quaedam
gaudens. ib. d. quaedam nascens, quae moraliter iuxta pro-
prietates earundem insularum hominem istum designat
&c. ib. e. insula quaedam secreta & sine mugitu. s. religio,
quia cingitur aquis compunctionis, estque illa insula tur-
ta & necessaria, trita & tributaria, certa & speculativa.
ibid. f. & insula quaedam repleta opulento uictu scilicet
paradisus, nam illa cingitur a quis tribulationis seu affli-
ctionis in hoc mundo &c. ib. g.
insula uero in malo signat uirum infectionis. s. impium statu-
pditionis, s. mundum & statum damnationis. s. infernum. ib. h.
insula puellarum miranda &c. res. a.
insuper signat quandam superabundantiam, quoddam aug-
mentum & quandam additionem ad oem illud quod supe-
rius ponitur uel dicitur, siue bonum siue malum fuerit. a.
insuper signat superabundantiam meritoriam & uirtuosam,
uirtuosam, dolorosam gaudiosam. ib. a.
insurgere id est contra alium surgere, & semper sumitur in
malo multimode &c. a.
integre de integritate corporis in quantum opponitur diui-
sioni et partium fractioni, nihil ad propositum, sed de in-
tegritate moralis &c. a.
integritas multiplex, uidelicet carnis, s. uirginitatis et conti-
nentiae, mentis, s. sinceritatis et conscientiae et moris seu
operis. s. uirtuositatis, et iustitiae. ib. a.
intelligere, intelligens intellectus intelligere accipitur pro
cognoscere, pro scire, pro aduertere, unde intellectus ni-
hil aliud est quam sapientia, prudentia notitia et similia. a.
intelligere debemus illa quae sunt loquenda. s. ueritate, intelligen-
re quae sunt agenda. s. equitate. ib. b. intelligere quod sunt scienda,
s. profunditate, et quae sunt timenda, s. auctoritatem. ib. c.
intelligere debemus ad nostram salutem. s. nostrum proximo-
rum necessitatem, nostrorum peccatorum, peruersitatem,
bonorum futurorum felicitatem et c. alia. ib. d.
intellectum uerum impediunt. s. mundi prosperitas et conso-
latio, mentis obscuritas et obfuscatio, et cordis fatuitas
et obstinatio. ib. e.
intendere. i. aliquid ad certum finem seu ad certum quid or-
dinare et disponere et c. a.
intento est oculus opus illuminans, angulus opus con-
terminans seu ordinans et titulus opus denominans. ib. b.
intento debet esse sancta ad Deum recta ad proximum, et
recta ad seipsum. ib. c.
intendere multiplex. s. miseratium multiforme etc. intendere
speculatiuum, eruditium admiratiuum, et maculatum. ib. d.
inter, est propositio de seruatis accusatiuum casui, et per uerbum inue-
re pluralitatem, societatem, et medietatem signare in
Index Dict. Berchorij. To. 2. * * 4. bono

Index Dictionarij.

bono & in malo. Inter in bono signat sanctos intercessores. ib. a, bonos mediatores ib. b, & signat societatis sectatores, sicq; esse, debemus inter alios multipliciter. ib. c. signat etiam bonos moderatores. ib. d.

Inter in malo signat malas intercessionem, malas meditationes, malas societates, & tristes habitationes. ib. e.

Interficere, interfecio, interfecus, interfecio nihil aliud e quam separatio uiolenta animi a corpore, sicque per interfectionem peccatum intelligitur & c. a.

interficat spiritualiter diabolus superbos alte suspendendo. ib. a. interficit auaros igne ipsos comburendo inuidos gladio perforando, luxuriosos venenum propinando. ib. b, iracundos sagitis vulnerando, gulosos aquis submergendo, & accidiosos, per accidia oppressionem. ib. c.

interire, interitus, interire. i. intus, ire, feu contere, & accipitur pro morte conteri, uel perire. a.

interitus naturalis omnibus est contingens, criminalis aia peccatorum intingens, temporalis miseros affligens & infernalis seu aternalis damnatos configens. ib. a.

interitus diuersa sunt genera, s. u. suspensio, suffocatio, toxicatio, suffocatio & c. sicque spiritualiter intelligitur & c. ib. b.

interire, interdum, interim. omittitur, quia non fuit auctoritates, interior interius uide ubi intus.

intermittere, intermissio, cum intermissio se habeat p modum negationis, restat quod intermissio boni sit mala, & intermissio mali bona & c. a.

internecto, i. rotalis & finalis mors & destructio, uide de interitu, morte & destructione.

interponere. uide de intercessione, meditatione, & mediu. interpellare. uide de rogare, precari, & innocare.

interpretatio, i. alicuius obfcuri sermonis expositio, et declaratio. a.

interpretatio multiplex. i. uerax et necessaria, fallax et deceptoria, sagax et meritoria, ac mordax atque detractoria. ib. d. a.

interrogare, id est aliquid ab aliquo sub spe responsionis inquirere uel rogare. a.

interrogatio multiplex. i. sanctae fidelitatis. ib. a, dura crude litatis pia simplicitatis. ib. b, uana nugacitatis, et sagacitatis. ib. c.

interrogatio bona facienda sapienter, diligenter, et reuerenter. ib. d.

intestina pauca auctoritates.

intingere. uide color, tingere.

intrare, introire, intrare. i. intra uel infra aliquem locum ire. a.

introitus quidam uirtuosus q. est frequentandus, sicq; intrare debemus locum supernalem ut ibi quiescamus. ib. a, intrare, etiam debemus locum internalem seu cordiale ut dolea mus. intramus ergo corda nostra ad deplorandum uel dolera commissa, ad meditandum actus et opera, ad praecauendam luctus, et uerbera, ad contemnendum onus et pondus, et ad deprecandum regentem sidera. ib. b, intrare etiam debemus locum infernale ut timeamus. ib. c.

introitus quidam gratiofus qui est procurandus, sicq; procuremus introitum pacificatum, introitum iustificatum. ib. d. introitum laudatum, et introitum saluificatum. ib. e.

introitus quidam tollerandus, sicq; intrare ad iustas et licetas dignitates per ingressum iustae promotionis. ib. f, intrare per pacificam communionem. ib. g. et per dignificam perfectionem, ib. h.

introitus quidam excludendus. i. uirtutum de conscientia. ib. i. et iniquorum ad beneficia. ib. k, et perfectorum ad maleficia. ib. l.

introitus quidam formidandus uel metuendus. i. exercitium corporeae mortis, ad iudicium impii fortis et ad exilium infernalis fortis. ib. m, et quidam introitus admirandus, s. diuinus, qui multiplex est. ib. n.

introducere, i. intus uel introducere, sicque introducuntur quidam in scripturae Gymnasium, in ecclesiae palatium, et in Paradisi conuiuium etc. a.

intueri. i. aspiceret uel uidere.

intuitus quidam, diuinus, nam Deus hnt intuitu claru et luminofum, piuu et amofum, durum, et rigorofum. ib. a, intuitus qda humanus, sicq; intuent quidam subtiliter et

consideratiu. i. Dei maiestatem, matris puritatem, coeli claritatem, mundi prauitatem et inferni asperitatem. ib. b, intuent et quidam benigniter et exuberantiu, qda feneriter et reuerberatiu, et qda crudeliter et exterminatiu. ib. c.

intumescere. uide tumor.

intus, interior, intrinsecus, intra, interioritas signat loci uel rei mediū uel profunditatem, et loquendo moraliter significat loca uel opa q nobis sunt incognita, et ignota et c. a.

interioritas est munde custodienda. i. hois conscientia et c. ib. a, nam ibi est locus secreti et meditationis, locus gratiae et inspirationis, dulcoris, et dilectionis, uirtutis et roborationis, et c. plura per longum. ib. b.

interius et non exterius quidam boni sunt. ib. c, quidam exterius et non interius boni. ib. d, quidam interius et exterius boni, et qda nec interius nec exterius boni sunt. ib. e.

intus signat infernalem inclusionem, signat etiam ecclesiae habitationem, et Paradisi possessionem. ib. f.

inuenire, nota q est inuentio actiua et passiua, nam actiua intentio signat mentis quietem et uulicacem, passiuua uero firmitatem et stabilitatem etc. a.

inuentio quaedam qua inuenitur Deus gratia seu uirtus etc. sicut. n. res perdit inuenitur per inquisitionem, ac clamorationem et per attractionem, ita Deus spūaliter inuenitur per feruentem cordis meditationem et contritionem, sed qd Chrs per diuersa perfectionis uias cucurrit. f. per uiam puritatis, in coeceptu humilitatis, in parte poenitentiae, in mortis egressu renouationis in resurrectione, et contem plationis in ascensione. ib. b. sic et quareatur in loco nobili, in uero uirginali, humili p sepio, flebili crucis patibulo et c. ib. b, et c, inuenit et Deus per uocis eloquentem proclamationem uel exorationem. ib. d, et inuenitur per manuum exequentem operationem. ib. e.

intentio quaedam qua inuenitur iustus per uirtutem perfeuerantiae, sicque inueniri debemus affabiles et gratiosi. ib. f. spectabiles et luminosi. ib. g, durabiles et uirtuosi. ib. h, obediētes atq; obsequiosi. ib. i.

inuentio quaedam qua inuenitur iniustus, nam mali inueniri uolunt in loco carnalitate, in deserto cupiditatis, in monte pompositatis, tandem in loco poenitentiae, ib. k. inuenitur adhuc malus a deo, qui ipsum iudicat a diabolo, qui ipsum uendicat a peccato, cui se applicat et ab inferno qui ipsum damnificat etc. ib. l.

inuentio qda qua inueniuntur uirtutes et grā etc. ib. m.

inuentio quaedam qua inueniuntur culpa et uicia. ib. n, estq; et inuentio qua inuenitur salus et gloria, sicq; anima in gloria et Paradiso multa inuenit. f. quiete a laborib. salutem a languorib. regumen a frigidibus, solamen a mæroribus, cetera; alia. ib. o, et est quaedam inuentio qua inuenitur dolor et tedium. i. in ferni. ib. p.

inueniuntur aliqua nunquam, sic. n. in uirginibus non inuenitur iniquitas ad insciendum, fallacitas ad deceptiendum, et mendacitas ad alliciendum, et in uirginibus seu immundis non inuenitur quicquam boni etc. c. ib. q.

inuestigare, i. perferuari, rimari, uenari, inquirere et c. a.

inuestigatio iudicis praedictis inuenit. ib. a, inuestigatio hominis sapientis, nam talis inuestigare det Dei legem, ut hanc meditetur, praedicta ut hanc gubernet, et uiri culpa qn confitetur, et est inuestigatio inuidi detractantis. ib. b.

inuetare, uide uetus et senectus.

inuidia est de bono alterius tabescentis animi cruciatus siue dolor de aliena prosperitate, a.

inuidia est pessimum uiciu, quia est cordis corrosiua, corporis lesiua. ib. b, pximi grauatina. ib. c, Deo ipugnatiua. ib. d.

inuitare. uide conuiuium, uocare.

inuius. uide uia.

inuocare. i. instanter uocare, vnde inuocatio nihil aliud est q quaedam instans et diligens uocatio, oratio et supplicatio, uel inuocatio est interior uocatio etc. a.

inuocatio spiritualis ut digne exaudiat, necesse est qd in nobis sit inferioru detestatio, supernorum affectatio. ib. b, et interioru dispositio. ga in corde fieri det Dei inuocatio, na Deo succurrit, occurrit, exaudit, defendit etc. ib. c.

inuoluere sumit pro regere, abfcedere, celare, et similibus, et inuolutio multiplex est etc. a.

inuoluit iustus sicut puer nitidis et inocentis uertib. i. uirtutu flori-

Pet. Berchorij.

floribus. ib. a, inuoluit uiciofus peruersis moribus. ib. b, inuoluit mortales multos erroribus. & languoribus. f. in nobilibus ingnorantibus, ore uocibus insolentibus, ope rebus fraudulentibus, & corpore fluctibus uolentibus. ib. c.

Inuoluitur damnatus diris doloribus, inuoluiturque scriptura uelatis uirtutibus seu foribus & c. ib. d.

Inutilis, uide uilis.

Io uirgo mutata in uaccam & c. penitentia. b.

Ioathan, iachio, ioachitas, uide interpretationes & historias de istis.

Ioab interpretat inimicus seu inimicitia & c. signatq; malos principes tyranos uel malos principum uel praetorum officiales & familiares & c. potest etiam designare bonos principes & praetatos. ib. a.

Iob fuit sanctus homo, & generaliter signat uirum iustum pp nominis interpretationem, nam Iob interpretat dolens, alulans, magnus, atque ociositas sic per Iob intelligit uir perfectus & maxime uir penitens, na ad talem pertinet ut doleat leuget, uigeat, & sedeat & c. ib. a, Iob etiam signat uirum iustum pp uirtutum cumulationem & propter uirtutum prolocutionem. ib. b.

Iocunditas, uide gaudere exultare & letari. a.

Iocunditas multiplex. f. t. palis & tranfitoria. ib. a, spiritualis & meritoria, q. iocundi de carentia uirtutum, de abundantiā meritoru, & de spe bonorum futurorum, & spūalem iocunditatem inducit Dei iustitiae consideratio, caelestis gloria desideratio, mix exuberatio, innocentiā continuatio, & laudis grā; remuneratio. ib. b, & qda saluatoria & gloriofa, nam iocunditatem illam gignit aduersitas, format aeternitas, ligat charitas & honorat dignitas & c. ib. c.

Ioannes est nomē nobilitatis, humilitatis, poenitentiae, & auctoritatis & moraliter loquedo, per nomen Ioannis quo ad sua significata potest intelligi qlibet uir perfectus, & maxime ecclesiasticus uel praetatus & c. a.

Ioannes fuit morali sapientia illustratus. ib. b, & fuit diuina prouidentia sublimatus. ib. c, fuit famosa redolentia diuulgatus. ib. d, & moralissime fuit appellatus Ioannes, na in eo apparuit uirtus amoris charitatis, uigoris sustentatiu, doloris maceratiu, & amoris prorogatiu. ib. e.

Ioiaa fuit rex Israel & interpretatur dominum cognoscens, uel domini cognitio. fuit summus pontifex, & applicari potest ad sacerdotes & c. a.

Ionas interpretatur columba uel dolens, & per ionam bonum intellige predicatorem, qui a deo mittatur, ut malos conuertat, sicut & ionas missus fuit, uel p ionam qui a domini facie fugit, intellige malum praetatum uel praedictatorem, qui peccando a deo fugit, & c. uel ionas est Christus, q a Deo patre ad pdicandum est missus, & a nauis. i. iudaeis in mare tribulationum per mortem proiectus & c. a.

Ionathas fuit dulcis amofus diligens Dauid sicut aiam suā, & per ionatham intelligi potest uir bonus & perfectus & c.

Iofaphat fuit rex in iuda satis bonus, & interpretatur ipse iudicans uel ipse iudicat, applicatur ad bonum iudicem, praetatum uel regem & c. a.

Iordanis fluuius in terra iuda signatq; plura in scriptura. a.

Iordanis signat statum praesentis pperitatis. ib. a, signat et statum uirgentis aduersitatis, signat statum labentis fragilitatis. ib. b, & statum uirtualis poenitentiae. ib. c.

Ioseph interpretatur augmentum uel appositio, & potest significare Christum uel quemlibet uirum iustum perfectu & uirtuosum, & maxime ecclesiasticum & c. a.

Ioseph si spūaliter esse uolumus, in nobis esse det affectus charitatis, profectus bonitatis, & aspectus honestatis. ib. a.

Ioseph in scriptura quattuor fuere. f. ioseph qui Christum uenditum designatur, ioseph spūs Marię, ioseph ab arimata primulus iudex, & ioseph barnabas domini discipulus, super que fors cu mathia missa est & c. sicq; qlibet iustus potest moraliter dici ioseph multiformiter & c. ib. b.

Iosue denotat Christum, quia fuit Christi figura & c. ib. c.

Iosue fuit rex & dux a Deo electus ad introducendum filios Israel in terram promissionis, & signat quemlibet bonum principem aut praetatum & c. a.

iosue digne uocatus fuit, sicq; praetatus digne uocationis titulum aliaque eius conditiones habeat & c. ib. b.

ioi lyceo Deo omni anno puer sacrificabatur & c. puer b.

ipocrisis dicitur ab ipso qd est falsum, & crisis iudicij quasi falsu iudicij, na ipocrisis falso facit de hoie iudicare & c. a.

ipocrisis in corde latentem habent infectionem. ib. a, habet foris apparentem perfectionem, hnt turgentem superbiam presumptionem. ib. b, habent mordentem asperam detractio nem, hnt dulciter lambentem locutionem. ib. c, & habet breuiter labentem durationem. ib. d.

ipse pronomen aliquando est relatiuum, & aliquando demonstratiuum, potestq; dici de multis & c. a.

ipse potest dici Deus, quia ipse pro noie. i. homine se posuit, mortem pro eo sustinendo & c. ib. a.

ipse. f. Christus est imperator dignissimus propugator fortissimus expiator mundissimus, dispensator largissimus & c. ib. b.

ipse Christus est, cuius potētia debet honorari, cuius scia debet aufcultari, & cuius clementia debet amplexari. ib. c.

ipse denotat iustum multiformiter. ib. d, & sic iustus dicitur ipse quia est charitas f raterna, firmitas aeterna, claritas externa, paruitas interna & c. ib. e.

ipse denotat impiu seu iniustu, multipliciter, sicque ipse signat peccatorem seu criminum possessorem, quia ipse p superbiam sursum erigitur; per inuidiam intus cōfigitur per malitiam hic inde uertitur & c. ib. f.

ipsa uero in faeminino genere potest significare uirginē scām, uiduam, uel faeminā & c. q. ipsa fuit poenitens & gemens, prudens, & clemens docens & non demens. ib. g.

ira, irasci, iratus ira. n. qdam diuina, & qdam humana & c. a.

ira diuina metuenda cum reuerentia. ib. b, nam Dei ira prouocant facu sapientes superbi psumentes, & dycoi discordeantes. ib. c, ira et qda cum patientia sustinenda. ib. d, & ira qda cu diligentia praecauenda, quia Deo contrariatur, proximo inimicatur, & sibipfi iniuriatur. ib. e.

ire nihil aliud est quam de termino ad terminum se praesentialiter trāsferre, & ire, signat motum profectum & transitum de loco ad locum & c. a.

ire uirtuosum est pfectus & continuatio in bonis uirtutibus, & operibus. per q ad paradisi terminu deuenimus, & sic ire debem? uigore Dei pceptoru, auctoritate imperatiua. ib. b, nam ire ad Deum spūaliter debemus per uiam poenitentiae, diligentiae, cōpassionis, discretionis & c. ib. c, ire et debem? amore & solatio socioru bonoru, nexu; copulatione p charitatis uinculu ad fortius operandu, firmius resistendu, uerius diligendu & c. ib. d, & ire debemus dulcore p mioru & fructu pmiatiuo ad Paradisi societate & qetem, na ibi est loc? iextinguibilis, charitatis i dissolubilis unitatis i defectibilis ueritatis, & iexpugnabilis firmitatis. ib. e.

ire uiciofum & damnabile, & ire tale est de peccato ad uicium de uicio ad tormentum. ibi. f.

iridis proprietates, angelus. l.

iridis lapidis proprietates, arcus. e.

irridere, i. illudere, cōtere, uilipendere, & mo dicitur reputare. estq; irrisio qdam diuina, & qdam humana, Deus est de risor peccatorum, pdiores uero sunt irrisores bonoru & pfectorum, quia derident superiores, & correctores, anti quiores & seniores, humiliores & meliores et c. a.

irrigare in scriptura diuersis sumitur modis s. m quod diuersis ex causis res artificialiter uel naturaliter irrigatur, et c. a.

Irrigatur deuotus per gratiam ut gratē uireat. ib. a. irrigat cōtrit? p la chrymas ne nimis arefcat. irrigat uulneratus. f. egenus et tribulatus p eleemosynā ut dolor qescat. ib. b, irrigatur ignis. f. indoctus p doctrinā ut magis flāmescat. ib. c, irrigatur arbor. f. beatus p gloriā ut fructus crescat, et irrigat simus, f. impius p fortunā ut cito prouefcat. ib. d.

Irritare qdque accipitur pro offendere seu prouocare qdō que pro cassare uel defraudare. a.

Irritus, irrita, irritum, i. destructum, annihilatum, dissipatum, inane, uacuum seu cassum, et proprie irritatio est alicui? boni uolatio uel destructio, et potissime alicuius cōuētionis uel pacti irruptio. a.

Irruere dicit quēdam subditum repētinum, et inexcogitatu motum potestque sumi in bono et in malo. a.

Irruicio qdam miraculosa, que est spiritus sancti inspiratio. ib. a, quēdam periculosa. f. tentatio diabolica et quēdam perniciofa, s. rapina et exario. ibi. b.

irundinis auis proprietates, aduentus, g.

Israel quadoq; supponit pro persona, quadoque pro populo, & quandoque pro regno &c.a. Israel signat virum perfectum, vel statum ecclesiasticum ubi est perfectorum congregatio. ibi. a. sicq; esse debemus secretorum contemptores. ibid. b. malorum nostrorum fauulatores. ibi. c. ac virorum bonorum imitatores. ibi. d. Israelitico populo. i. statu ecclesiastico inueniuntur peccatorum genera carentes virtute gratitudinis, fortitudinis & rectitudinis. ibi. e. Iste pronomē demonstratiuum in scriptura multis dī modis, nam quandoque dicitur de persona, quandoque de rebz, & quandoque de locis &c.a. Iste potest predicari de Christo. ibi. a. iste aliquando predicatur de iusto multipliciter. ibid. per longum b. isti vero in plurali signat viros sctos multipliciter. ibi. c. & iste aliquando predicatur de impio multiformiter. ibi. d. ista in feminino genere predicari potest de beata virgine vel de aliqua sancta etiam multimodē. ibi. e. Ita aliquando est aduerbium affirmandi, & aliquando aduerbium similitudinis &c.a. ita signat quandam imitationem vtilem & virtuosam multipliciter per longum. ibi. a. ita quandoque signat imitationem inutilem & perniciosam multimodē. ibid. b. ita signat quādam comparationē mirabilem & gloriosam. ibi. c. itaque coniunctio causalis vel rationalis sp signat conclusiue determinatiue, illatiue & desinuiue, sicut ergo iō &c.a. itaque vnum signat finem & conclusionem determinatam q̄ pertinet ad iustum &c. ibi. a. sicque est itaque vnum per qd̄ immutatur nostra conditio, s. per p̄nitentiam, & sic est itaque vnu remissionis, subiectionis, compunctionis, confessionis & satisfactiois. ibi. b. itaque vnum per quod vdicatur celi possessio. ibi. c. & itaque vnum spectat ad inuictum multiformiter. ibi. d. Iter, i. via, & dicitur ab eo, is, est enim locus per quem itur ad terminum, & sic est iter quoddam frequentandum, & quoddam detestandum &c.a. iter quoddam rectum. s. veritatis & iustitiz. ibi. a. quoddā iter latum. s. charitatis & amicitiz, quoddā curuum. s. spirituales paupertatis, quoddā arcum. s. p̄nitentiz & asperitatis. ibi. b. quoddam planum. s. innocentiz & simplicitatis, quoddā mundum, s. pudicitiz seu castitatis, & quoddā placitum. s. clementiz & pietatis. ibi. c. Iterum, iterare. iterum signat quendam reditum, profectum quoddam augmentum & continuamentum, & signat in bono & in malo &c.a. Iterare sapius debemus actum confessionis, actum compassionis, ibi. b. iterare debemus verbum saluationis actum exultationis & actum visitationis. ibi. c. iterare. debemus actum contemplationis, actum predicationis, & actum p̄nitentiz & conuersationis. ibi. d. iterum potest significare in malo, sicq; signat malam peccati frequentationem, vel malam peccati reciduationē & reiterationem, & sic est iterum cupiditatis carnalitatis, in stabilitatis, & infidelitatis. ibi. e. Inuicem quandoque supponit pro mutuo, quandoque pro simul, pro pariter & coniunctim, & potest esse coniunctio copulatiua vel aduerbium qualitatis, & signat in bono & in malo &c.a. inuicem esse debemus per omnimodam charitatem, communitatem, & vnitatem multipliciter. ibi. a. inuicem dolere per charitatiuam cōpassionem. ibi. b. & inuicem credere per fidei communionem. ibi. c. iubere de sui natura signat imperium & dominationem seu dominium & p̄lationem &c.a. iussio quādam summæ potestatis quam facit Christus rex, & sacra scribit lex. ibi. a. & sic Dei iussio & ordinatione p̄uenit quod iustus patriatur, quod malus puniatur, qd̄ pauper nutriatur &c. ibi. b. iussio quādam terrestris & canonica. s. bonorum principum & p̄latorum, sicq; ad eos spectat iubere dignos promoueri, malos submoueri lætis misereri, & Deū reuereri. ibi. c. & iussio quādam crudelis & tyrannica. ibi. d. iubilus, iubilare, iubilatio est gaudium mentis &c.a. iubilus virtualis de peccati euasione, iubilus spiritualis de meritorum adeptione, & iubilus eternalis de p̄miorum

receptione. ibi. a. iudas, iuda est nomen regni & nomen populi, iudas vero nomen personæ & nomen populi, & interpretatur iuda vel iudas confitens vel glorificans &c.a. iuda tribus alias p̄cellerit in situ digniori & nobiliori, in actu fortiori & audaciori in situ altiori & anteriori, sicque debet esse tribus & cognatio vitiorum ecclesiasticorum & maxime p̄latorum. ibi. a. iudas patriarcha cōparatus leoni, quia liberalior ad audiēdū benignior ad indulgēdū, & audacior ad resistēdū. ibi. b. iudas qui spiritualiter vult esse, debet in bono perseverare. ibi. c. debet seipsum considerare. ibi. d. & debet clementer exuberare. ibi. e. iudæa regio, in qua, s. terra promissionis tribus iuda & tribus Benjamin habitabant, vnde iudæa & terra iuda pro eodē supponunt, & interpretat cōfessio vel glorificatio, signat que statū ecclesię militaris vel statū aīe p̄nitentis &c.a. iudex potest accipi in bono & in malo. a. iudex quidam cōmendabilis. s. vir Deum confidentes, credētes, & glorificantes. &c. ibi. a. iudex quidam detestabilis sicut hodie iudex qui obstinati & exccati Deo credere de dignantur, quia habent sequitiam effrenatam. ibi. b. malitiam obstinatam. ibi. c. & miseriam aggrauatam. ibi. d. iudex iustus sit in iudicando &c. acceptio personarum. d. iudex habeat conditiones plures &c. rex. e. iudicare, i. discernere & iudicium nihil aliud est quā discretio inter qualitates & conditiones rerum. a. iudicium signat iurisdictionem ordinariam. ibi. a. & sic si iudex debite iudicari voluerit, habeat rectam veram, iustā, & honestam intentionem. ibi. b. habeat et charitatem in affectu. ibi. c. & claritatem in cognitione. ibi. d. iudiciū est signat estimationem opinatiuam. ibi. e. & sic iudicium decipit familiaritas, impedit amoris quāritas. ibi. f. & odij grauitas. ibi. g. iudicium etiam signat executiuam condemnationem extremam. iudicij. ibi. g. iudicium diuinum est in duplici differentia, nam quoddam est particulare, & quoddam vniuersale &c.a. iudicia diuina sunt commendanda, formidanda, & meditanda. ibi. h. Iudicium extremum licet ignotum, materia profunda & terribilis, est tñ aliquid dicendum de Dei cōsistorio &c. ibi. c. iudicij extremi dies est p̄conizatus. ibi. d. iudicij extremi locus est determinatus, & totus mundus citatus. ibi. e. iudex ad iudicium totus paratus, estque valde metuendus, quia eius p̄sentia impenetrabilis, potentia insuperabilis, scientia infallibilis, iustitia inflexibilis, & iracundia implacabilis. ibi. f. iudicio extremo erūt accusatores magnę improbitatis, nam ibi accusabit operum prauitas, conscientiz veritas, elementorum communitas, Christi vulnerum p̄nalitas, demonomu peruersitas, & calia. ibi. g. iudicio extremo erunt assistentes magnę autoritatis, testes maximę veritatis. ibi. h. & publicatio magnę claritatis. s. conscientiarum murmur reuelatio. ibi. i. duręq; severitatis diffinitio. ibi. k. atq; executio magnę p̄nalitatis. s. eterne damnationis. ibidem l. iugiter. i. continue, semper, sape, & permanenter &c.a. iugiter iustitiam & stabilitatem exercere debemus iugiter clemētiam & benignitatē adimplere debemus & iugiter lætitiā & iocunditatem continere debemus. ibi. a. iugum dicitur illud mediante quo boues vel asini ad trahendum onus inuicem colligantur &c.a. iugum naturę onerosum huius vitę, iugū scripturę virtuosum p̄fectorum, iugum amoris dulcorosum deuotorum, iugū erroris vitiosum peccatorū, & iugum doloris tædio sum damnatorum. ibi. a. iugum amoris diuini vel iugum mandatorum & regularis disciplinz portate debemus. s. iugū timoris. ibi. b. iugum amoris. ibi. c. & iugum doloris. ibi. d. iugum peccati & maximē iugum carnalitatis, cupiditatis & tepiditatis. &c. ibi. e. iumentū dicit animal ad hominum adiutorij ordinatum, & dicitur iumentum omne animal domesticum & laboriosum &c. & sumitur in bono & in malo. a. iumentum signat religiosum, quam seipsum humiliare debet

& per patientiam subiugari. ibi. b. per p̄nitentiam edomari. ibi. c. & per p̄nitentiam stabiliri. ibi. d. iumentum in malo signat illos qui per auariciam inflammantur, qui per immunditiam inquinantur, & qui per ignorantiam hebetantur &c. ibi. d. iungere, iunctura. iungere. i. aliquam simul necere vel vnire, vel inuicem alterum colligare, semper societatem significat, siue bona siue mala fuerit. a. iunctura desiderabilis, qua homo perfectus Deo per charitatem coniungitur. ibi. a. iunctura remunerabilis, qua deuotus simul colligatur. ibi. b. & iunctura vituperabilis qua maligni inuicem stringuntur. ibi. e. iuno Semeli inuicem batur &c. proditor. b. iupiter in pluuia aurea Danaem impregnauit &c. puluere. a. iurare, iuramentum. iurare nihil aliud est quam aliquid sub attestacione alicuius sancti nois affirmare, & est iuramentum quoddam virtuosum, quoddam vitiosum &c.a. iuramento mendacitas abesse debet. ibi. b. iuramento congruitas inesse debet, & iuramento causę necessitas adesse debet &c. ibi. c. iurgium. vide discordia. iustus, iustitia, iustificatio. iustitia quadoque accipitur pro virtute speciali, aliquando pro perfectione vniuersali & generali &c.a. iustitia, virtus & perfectio quādam ius suum vniciq; tribuens, & sic iusti & sancti esse debemus, nam a domino diligitur, a domino proteguntur in domino delectantur, & cum domino gloriantur, ac etiam p̄gnantur &c. ibi. a. iusti si esse volumus, debemus a prauis morib. alterari. ibi. b. in bonis fructibus radicari, & bonis affectib. vegetari. ibi. c. debemus celi sublimitatibus eleuari, & contemplari, & bonis operibus fecundari. ibi. d. iustitia pro virtute speciali & cardinali. sumitur quanquam possit ad omnes pertinere, quia quilibet reddere dēt vniciq; q̄ suum est, videlicet Deo reuerentiam, sibi p̄nitentiam, & proximo beneficium pertinere tamen principaliter ad iudices & p̄latos multipliciter. ibi. e. iustus iudex vel p̄latus debet per multitudinem moderari. ibi. f. per certitudinem informari. ibi. g. per rectitudinem regulari & reificari. ibi. h. & per quēdam ordinari. ibi. i. iustitia diuina habet misericordiā in p̄senti, & iustitiam in futuro, nam Dei iustitia est maiorum tristificatiua, bonorum lætificatiua, & iustorum remuneratiua. ibi. k. iustus & bonus homo futura scrutatur subtiliter, cum malis conuicit humiliter &c. alia Daniel. a. iustus hō intelligitur per eum multipliciter &c. eum. e. f. g. iustus debet esse fundatus didat? & crematus &c. lucerna, c. iustus vir dicitur lux multipliciter. &c. lux. g. h. i. iustus timeat multa &c. nequando. a. iusti dicuntur omnes multipliciter &c. Omnes. f. g. iustus commendatur multipliciter &c. oriens. c. iustus rite viuere multipliciter &c. quia. e. iustitia standum est multipliciter &c. stare. b. iustus debet esse supra Deum, proximum, celum &c. super. e. iustus vir habeat conditiones plurimas &c. lux. f. g. h. iustus stat p̄ proximo, certat pro seipso &c. alia. vide p. c. d. iustificare. i. iustum efficere, vide de gratia & iustitia. iuuare, vide adiutorium. iuuenis, iuuenus quandoque literaliter, quandoque moraliter & etiam in bono et in malo sumitur &c.a. iuuenis spiritualis, i. vir perfectus habere debet gratiosam pulchritudinem. ibi. a. vigorosam fortitudinē, studiosam promptitudinem &c. ibi. b. iuuentus naturalis & corporalis, quę debet sagaciter subiugari. ibi. c. veraciter informari. ibi. d. & vtrū occupari. ibi. e. iuxta vnum est virtuosum. ibi. a. iuxta vnum vitiosum, iuxta vnum fructuosum, iuxta vnum dolorosum, & iuxta vnum gaudiosum. ibi. b. K Alendę dicuntur primi dies mensis, siue solennitates quę in principio mensium fiebant &c.a. Karissimus dicitur a charitate, & tunc idem est quod dilectissimus, aut a caritate tunc idem est quod carissimus uel Preciosissimus, & semper notatur in bono. a. Karissimi si esse volumus sumus fortes & stabiles, & in bono

permanentem, erga Deum concordem et habilem, in conuersando dulces et humiles. ibi. b. L Abium locutionem signat, eo quod omnis vox locutio per labia exprimitur, sicut enim de locutionibus ita est labijs est distinguendum et c.a. Labium extenditur ad dulciter adulandum, ad acriter detrahendum, ad turpiter perendum, ad iactanter eloquendum, et ad scienter mentendum. ibi. b. Labium nostrę locutionis vt cōmendabile vel laudabile, dēt esse manifestū. ibi. c. iustificatum. ibi. d. et deliberatum. ibi. e. Labii. cadere vel ruere per motum & instabilitatem pedum, & potest distingui sicut de cadere &c.a. Labimur in mortem & infirmitatem de statu naturę, in luctum & aduersitatem de statu fortunę labimur per culpā & iniquitatem de statu gratię, et labimur per diabolicę rationis impulsu in peccata. ibi. a. Labitur homo in uia lubricosa, scopolosa, puluerosa, & tenebrosa. ibi. b. Labor, laborare in scriptura multipliciter sumitur &c.a. Laborem virtuosum exerceamus spiritualis contemplationis. ibi. b. laborem predicationis. ibi. c. laborem operationis seu obedientis. ibi. d. & laborem macerationis. ibi. e. Labor vitiosus & temporalis peccatorū & talis labor est avarorum ardentissimus, inuidorum p̄nalissimus superborū inanisissimus, & luxuriosorum immundissimus. ibi. f. & labor quidam laboriosus & eternalis damnatorum, qui perpetuo requiem non habebunt. ibi. g. Lac nihil aliud est quam quidam liquor dulcis & cādidus & in scriptura multiplex sumitur in bono et in malo et c.a. Lac spirituale indigentium nutritiuum, estque lac dulcedinis, pietatis compassionis. ibi. b. lac ignorantium instructiuum & nutritiuum, et est lac doctrinę, scientię, et scripturę. ibi. c. & lac poenitentium alleciuum, istud est lac dulcedinis diuinę misericordię. ibi. d. & lac triumphantium refectiuum, & est lac dulcedinis eternę. ibi. e. Lac in malo est quoddam dulciter alleciuum, & istud est lac prosperitatis humanę. ibi. f. quoddam grauius in fectiuū, scilicet lac carnalis voluptatis & delictorum corporaliū. ibi. g. & quoddam leuiter deceptiuum, & est lac fallacium verborum. ibi. h. Laceratio, lacerare accipitur pro vastare, dirumpere, frangere &c.a. Laceratio quādam contritionis, quędam detractionis. ibi. a. quādam tyrannicę vexationis, & quādam damnationis eternę. ibi. b. Lachryma multipliciter in scriptura sumitur. a. Lachryma in bono mœroris est sic punctio, lachryma dulcoris est compassio, lachryma amoris est dilectio, et lachryma doloris est afflictio. ibi. a. Lachrymandum ex causis superioribus. ibi. b. & ex causis inferioribus. ibi. c. & ex causis exterioribus. ibi. d. Lachrymę virtuosę, quia tollunt maculam internam, s. animę peccatum, placant offensam eternam, & p̄stant quietem supernam. ibi. e. Lachryma in malo est lachryma fallentis deceptionis, p̄sentis afflictionis, & sequentis damnationis. ibi. f. Lacus est fouea seu stagnum, aqua, luto, herbis, & piscib. plenum &c. & sumitur in bono & in malo. a. Lacus voraginis mūdialis est vmbrosus, luto sus, & periculosus. ibi. a. lacus voraginis cordialis. ibi. b. & lacus voraginis infernalis. ibi. c. Lamentum, luctus planctus pro eodem supponunt. a. Lamentum quoddam iustorum quia, tales emittunt lamentum contritionis, compassionis deuotionis, & desolationis. ibi. a. Lamentum quoddam fictorum vel stultorum, lamentum miserorum seu egenorum, & lamentum damnatorum. ibidem. b. Lamizę monstri proprietates adulatio. f. reuereri. a. lamina nihil aliud est quam metalli particula fusione vtr̄ malatione in latitudinem attenuata et c.a. lamina sacra signat scripturam, quę aliquando dicitur aurea per preciositatem promissorum, argentea per pulchritudinem consiliorum, ferrea per asperitatem iudiciorum,

Index Dictionarij

rum, & plumbea per molliem indulgentiam & c. ib. a.
Lampas nihil aliud est quam quoddam instrumentum vitreum igne vel oleo ad illuminandum ordinatum, & sumitur in bono & in malo. a.
Lampas in bono signat hominem perfectum, in quo sit oleum dulcoris, clementiæ, & pietatis nutritium. ibi. a. lumen splendoris, decoris, & honestatis illuminatum, ac ignis & feruor amoris & charitatis accensus. ib. b.
Lampas, vero in malo signat vitrum fragilis prosperitatis, oleum carnalitatæ & ignem cupiditatis & c. ibi. c.
Lampredæ piscis proprietates. post b.
Lana quæ passiones non sentit, nascitur ex carne, iterumque carnem vestit, & omnia interiora operit & tegit & c. a.
Lana quædam castitatis inuolatur. ib. a. quædam honestatis immaculatæ. ibi. b. quædam charitatis accumulatur, quædam facultatis multiplicatur. ib. c. & quædam veritatis sanctificatur. ib. d.
Lancea est instrumentum longum & acutum: ex ligno & ferro compositum ad perforandum & ledendum siue pro defensionis remedio fabricatum, & signat in bono & in malo & c. a.
lancea in bono quædam saluationis quam portauit Christus. f. crucis lancea. ibi. a. quædam correctionis, quam habeat prælatus & rector iudicans. ibi. b. quædam locutionis quam habeat doctor prædicans. ibi. c. & quædam compassionis, quam habeant diuites & peccatores. f. elemosinæ. ibi. d.
lancea in malo signat lanceam detractionis, prodicionis, direptionis, tentationis, & damnationis. ib. e.
languor, languere, languidus. languor videtur esse quid medium inter actum infirmitatis, & realem sanitatem & c. a.
languor quidam naturalis quo singuli lænent, nam natura humana subiecta est languori doloris & infirmitatis languoris laboris & pænalitatis, timoris & stupiditatis torporis & debilitatis & c. ib. a. languor quidam virtualis perfectorum & deuorum, qui languent præ dilectione celestis patrie, præ dilectione vnionis diuine, & præ incursione mundi miseræ. ib. b. languor quidam criminalis iniquorum. nam nullus languor deterior quæ peccatum & c. ibi. c.
lappæ seu liparis lapidis proprietates. misericordia f.
lapis multipliciter sumitur in scriptura, etiam in bono & in malo & c. a.
lapides in bono signant virtutes interiores, vel viros perfectiores multiformiter & c. ib. a.
lapides signant humilitatem per quam aggrauamur, nam lapis humilitatis semper petit inferiora & c. ib. b. signant stabilitatem per quam roboramur, & signant feruorem per quam castigamur. ib. c.
lapidibus feruentis & iustitiæ lapidari debent tam a Deo quam prælato superbi & elati proterui & obstinati, crudeles & effrenati, carnales & iniqui & c. ib. d.
lapis signat virum perfectum multipliciter. ib. e.
lapis in malo significat virum infectum, f. peccatorum multiformiter. ibi. f.
lapides duodecim præciosi quid signant & c. porta c.
laqueus. i. vinculum vel ligatura ad capiendum vel detinendum. ordinatum & communiter sumitur in malo & c. a.
laqueus peccatorum. f. temptationis, quo homines a diabolo capiuntur, miserorum. f. tribulationis huius mundi quibus infortunati & miseri detinentur, & damnatorum, f. sententiæ diuinæ & c. ib. b.
laqueantur homines pecuniam diligentes, luxuriam exercentes, & superbiam facientes. ibi. b.
largus, largitas. i. liberalitas, estque virtus quæ dat danda, & retinet retinenda, & bene per largitatem intelligitur liberalitas & c. a.
lasciua signat insolentiam mentis & corporis, & læuitatem animi, honestis moribus indecentem & c. a.
lasciua fugiat a corde & conscientia, ab ore & eloquentia, a corpore gestus impudicus, & ab opere lasciuens actus, ibidem b.
lassitudo, lassus, fatigatio cum lassitudo nihil aliud sit quam viriam hebetudo pueniens ex labore seu tædio displicentia vel languore & c. a.
lassitudo quædam laudabilis perfectum. ib. a. quædam culpa bilis iniustorum siue peccatorum. ib. b. & quædam misera

bilis miserorum & egenorum. ibi. c.
lateres, later. lateres conficiuntur ex luto & igne fortissimo, & coctidurant in lapides, ita quod apti sunt pro ædificijs construendis signantque viros sanctos. ibi. a. signant etiam diuitias, quæ in pecunijs & metallis consistunt & c. ib. a.
latro, latrones. latro dicitur latenter furatur & furripit alienum & sumitur, dupliciter, f. literaliter & spiritualiter & c. a.
latronum spualium genera sunt heretici, vsurarij, symoniaci, demones, & peccatores. ibi. b.
latitudo, latus. latitudo est reidimensio qua ad capiendum & continendum aliquid ampliatur, & sumitur in bono & in malo & c. a.
latitudo cordis in nobis fit ad affectandum, latitudo manus ad erogandum, & latitudo oris ad supplicandum. ibi. a.
latitudo quædam superior summæ ciuitatis celestis, nam ibi est amplitudo capacissima quædam securissima, & plenitudo fecundissima. ibi. b. quædam latitudo inferior summæ pietatis & quædam interior summæ charitatis. ibi. c. & quædam latitudo mala & vitiosa, & quædam mundana prosperitatis, humane voluntatis, & terrenæ cupiditatis. ibi. d.
latus, latera. latus communis significatione dicitur de omni re, sicut dicimus latera domus, turris, fluminis & c. a.
latera quædam custodienda. f. anime vel viri iusti, latera namcales pro ornamento habeant sapientiæ certitudinem, permanentiæ firmitudinem, continentię pulchritudinem, & diligentię promptitudinem, ibi. b. sicque iusti latus circumstant pauperes & indigentes vt refrigerentur, diuites vt honorentur, seruitores vt remunerentur, penitentes, vt recuperentur, & c. alia. ib. c.
latera inhabitanda, f. status ecclesiæ & fidei. ibi. d. latera quædam abominanda, f. status hominum peccatorum, quædam consideranda, f. Christi quædam vituperanda, f. impiorum & iniquorum. ibi. e. latera quædam desideranda. f. paradisi, quædam refugienda, f. damnatorum, & quædam operienda seu veltienda siue contegenda, f. pauperum egenorum. ibi. f.
lauare est aqua siue liquore aliquo aliquid mūdare, & plota intelligitur quæcumque purificatio vel mundificatio lauatur anima per baptismalem regenerationem, per verbalem confessionem, per lachrymabilem compunctionem, & per fraternalem compassionem. ibi. a.
lauari spiritualiter si volumus, necesse est quod imutetur & concutatur status nostre inique conditionis. ibi. b. & quod impia corruptio expurgetur & expietur. ibi. c. & quod purgatio varia frequenteretur. ibi. d. & quod anxia correctio tolleretur. ibi. e.
loruram in malo signat immunditiam siue munditiam simulatam & c. ibi. f.
laus, laudare. laus. i. commendatio magnificatio & meritorum alicuius verbalis relatio & exaltatio, & est duplex. f. diuina & humana & c.
laudare Deum & magnificare ipsum debemus exemplo naturæ, enigmate figuræ, & doctrina scripturæ. ibi. a.
laudare debent dominum viri prædentes in dignitatibus. ibi. b. & subiacentes aduersitatibus quia per tribulationem caro mortificatur vita rectificatur, sermo dulcificatur, & Deus glorificatur. ibi. c. laudare debent penitentes conuersi a sceleribus. ibi. d.
laus humana quædam vera qua laudatur viri virtuosus, et quædam falsa, qua laudantur viri vitiosi & c. ibi. e.
lazarus est ille quem mors prostrauit quem soror deplorauit, quem Christus amauit, quæ Christus vocauit & c. signat etiam virum penitentem. ibi. a.
lectulus, lectus est, illud in quo homines dormiunt & requiescunt et sic per requiem potest intelligi quæcumque requies siue bona siue mala fuerit & c. a.
lectus interior conscientię. ibi. b. lectus exterior penitentię. ibi. c. & lectus superior celi patriæ. ibi. d.
lectus in malo est lectus quidam deliciarum, f. luxuriosorum, quidam prosperitatis & opulentiæ, huius mundi diuitum & c. & quidam pænalitatis, f. inferni. & c. ibi. e.
lædere, grauare, nocere, offendere pro eodem supponit. a. læditur penitens quando conuertitur, læditur deliquens quando corrigitur, læditur indigens quando percutitur, læditur pestilens, i. peccator quædam corrumpitur & c. ibi. a.
læna

Pet. Berchorij.

Legna cum sit leonia femella, aial superbum, crudele, adulterum & in pariendo defectiuum, signat principum consiliarios & fautores & c. a.
Legnæ proprietates & c. præuenire. b.
Legatus legatio, legare quandoque sumitur pro dare seu assignare & c. a.
Legatio quædam sumi mediatoris, f. Christi, quædam boni prædicatoris, & quædam docti intercessoris. ibi. a.
Legatus habeat authoritatem & potestatem a superiore. ibi. b. habeat veritatem & fidelitatem. ibi. c. habeat claritatem & sagacitatem. ibi. d. habeat audaciam, & strenuitatem. ibi. e. habeat modestiam benignitatem. ibi. f. habeat fiduciam atque securitatem. ibi. g.
Legatus sedis apostolicæ quid representat & c. aduentus. i.
Legio. i. lecta vel electa societas vel congregatio nam sex milia sex centos & sexaginta sex continere dicebatur, inueniturque legio Angelorum, hominum & demonum & c. a.
Legere nota secundum diuersos libros, diuersæ & variæ sunt lecturæ & c. a.
Legendus est liber diuinæ naturæ vt in ipso semper admiramur. ibi. a. legendus liber mundi creaturæ, vt in ipso valde delectemur. ibi. b. legendus liber sacre scripturæ, vt per ipsum recte dirigamur. ibi. c. legendus liber mentalis claustræ, f. conscientię nostræ per puram confessionem & satisfactionem & c. ibi. d.
Legitimus, legitima, legitimum dicitur quasi lex optima seu iustitia, nam scriptura legitima appellatur a Deo sicut lex optima statuebatur & quæ a populo per modum legis certæ, fixæ, & perpetuæ & optimæ recipiebatur & c. a.
Lenitas, idest suauitas, & lenire, i. suauiter dulcedine mulcere & c. a.
Lenes quidam maligni & mali, sicut proditores et hypocritæ, lenes quidam benigni atque virtuosus, et quidam condigni seu gloriosi. ibi. a.
Leo in scriptura multipliciter sumitur. a.
Leo authoritas Christus, q est Rex Regum et dñs dominantium, sicut. n. leo est animal liberalissimum, sic Christus liberalis carnem assumendo. ibi. a. leo animal virtuosissimum, sic Christus mortem sustinendo. ibi. b. leo animal mirabilissimum, sic Christus in resurrectione, et leo animal pcellentissimum, sic Christus in eius in ascensione. ibi. c.
Leo stabilitatis, f. iustus & perfectus homo, nam leo est animal hominibus gratiosum, bestijs rigorosum, in inuadendo animosum. in sustinendo virtuosum & c. alia. sicque iustus tales habeat conditiones & c. ibi. d.
Leoni vir iustus assimilatur, quia vt leo multis tribulationibus edomatur. ibi. e. multis infirmitatibus aggrauatur. ibi. f. & virtutum viribus roboratur. ibi. g.
Leo iniquitatis. f. vir peccator nam sicut leo est animal infirmum et quartanarium, feruētissimum et calidissimum, elatum et leuisissimum, insidians et fraudulentum, & alia sequentia, sic etiam per leonem intelliguntur diuersa genera peccatorum & c. ibi. h.
Leo crudelitatis, f. diabolus et hoc multipliciter. ibi. i.
Leonis animalis proprietates. amare. c. aduersari. c. arguere, f. gratiarum actio. a. fugere. c. præuenire. b.
Leo ab homine auxilium petit et c. preces. b.
Leo timet multa et c. timora. a.
Lepra est quædam vilis et enormis infirmitas, quæ nunquam raro curatur, per quam cohabitantes corruptunt et c. a.
Leptosus spiritualiter signat peccatorem per symoniæ prauitatem deprauatum. ibi. b. per superbiam vanitatem elatum, per auaritiæ grauitatem inflatum. ibi. c. & per immunditiæ fæditatem deturpatum. ibi. d.
Lætitia, lætus. læticia, i. gaudium. iocunditas, exultatio, & iubilatio. a.
Lætitia quædam interior & virtuosus, qua boni in hoc mundo lætantur pp propriam conscientię rectitudinem. ibi. a. & propter diuinam sustententiam fortitudinem. ibi. b. & propter æternam opulentiæ plenitudinem. ibi. c.
Lætitia quædam exterior & vitiosa, qua peccatores in hoc mundo lætantur, & quædam superior gaudiosa, qua angelis & sanctis in paradiso gloriantur. ibi. d.
Leuare, i. sursum erigere vel portare & c. a.
Leuatio quædam virtuosus quando quis se leuat ab inferioribus ad superiora, & a temporalibus ad æterna. sic quicquid in homine est, debet esse eleuatum & c. ibi. a.
Leuemus cordis oculos ad implorandum diuinam pietatem, ad deprecandum sanctorum charitatem ad contemplanandum coelorum dignitatem & c. leuemus etiam manus sursum ad aliquid supplicandum, iudicandum & c. et leuemus vocem ad proclamandum, deplorandum et c. ibi. b.
Leuatio quædam vitiosa, quæ nihil aliud est quam superbia, et leuatio quædam gloriosa et c. ibi. b.
Leuatio quædam spectans ad Christum multiformiter. ibi. c. & leuatio quædam pertinens ad iustum, nam iustus leuare debet animum languentem ad veri contemplantationem leuare proximum egentem ad boni susceptionem, & leuare optimum iacentem ad dignam prælectionem. ibi. d. & leuatio quædam spectans ad indignam prælectionem. ibi. d. & leuatio quædam spectans ad iniustitiam, nam sic leuatur contra seipsum per Præsumptionem & superbiam contra prælatos per inobedientiam & rebellionem contra subditos per iniustitiam & oppressionem & c. ibi. e.
Leuita. leuita fuit unus de. r. a. filijs Iacob, cuius filij & successores dicti fuerunt leuitæ & c. a.
Leuitæ ad seruendum domino & ad ministrandum & in templo erant spualiter dedicati a plebis legibus, segregati, possessionibus vacuati, & variis ritibus consecrati sic per istos legitur istel ligi pnt viri ecclesiastici & religiosi multiformiter & c. ibi. a.
Leuis. leuitas est qualitas rei qua ipsa res efficitur facilis ad mouendum, de loco ad locum agiliter transferendum & c. a.
Leuitas quædam virtuosus, qua sancti viri sint expediti & agiles ad obediendum & bonum expediendum. ibi. a. leuitas quædam vitiosa per mentis instabilitatem, morum in solentiam, voluntatis inconstantiam & mobilitatem. ibi. b. & leuitas quædam gratiosa patienter sustinenda. f. Dei mandata & constitutiones, mundi tribulamina. ibi. c.
lex nil aliud est quam superioris ordinatio, vel statutum ad subditorum regimen ordinatum & c. a.
lex quædam naturæ, quædam scripturæ, & quædam humane curæ & c. ibi. a.
lex diuina habet virtutem compulsiuam, quia in multis legis passibus præcipitur sub præcepto & c. ibi. b. lex diuina tenenda & seruanda, quia habet virtutem instructiuam. ibi. c. habet uirtutem directiuam & c. ibi. d.
lex mala quædam carnalitatæ & concupiscentię & c. lex quædam iniquitatis, & quædam fatuitatis. ibi. e.
Iya vxor Iacob sippata oculis sed secunda, interpretaturque laborans vel laboriosa, ad actiuam comparata uitâ & c. a.
liba, libamen libamentum, libera. libamen dicebatur sacrificium quod fiebat in liquidis rebus, sicut in oleo vel vino & c. sumiturque in bono & in malo, a.
libamen in malo signat mala opera peruerforum & c. ibi. b.
libanus est mons Syriæ, & multipliciter signat in scriptura. a.
libanus signat statum virtualis sublimitatis & perfectionis multipliciter. ibi. a. & libanus signat decoris pulchritudinem, & sic carnis vilitas debet deputari per castitatem, cordis sinceritas humectari debet per pietatem, & mentis grauitas exaltari de per contemplantationem super celestium. ibi. b.
libanus signat mundi prosperitatem, & etiam supernalē felicitatem & c. ibi. c.
libenter, libens, seu libenter aliquid facere dicitur qui illud voluntariè & sponte atque cū placeti facere cōprobat. a.
libenter vnum bonum & commendabile multipliciter. ibi. a. & libenter vnum detestabile. ibi. b.
liber est illud in quo litere & scientię describuntur & c. a.
liber quædam nature quæ, est, inductus creaturarum. f. vniuersitas. ibi. a. liber quædam scripturæ quem Deus & Angeli dictauerunt, prophete & apst scripserunt & c. ibi. b. liber quædam diuinus. f. Deo gloriosus, & hoc multiformiter. ibi. c. & quædam humanus. f. cōsciē cordialis & apparentię corporalis & c. ibi. d.
liberalitas. liberalis liberalitas est dare danda, & retinere retinenda, estque medium inter vitia duo, f. auaritiā & prodigalitatem et c. a.
liberalitas debet tempori vel loco coaptari. ibi. b. debet pro pere vel cito festinari. ibi. c. cunctis hominibus debet elargiri, et lance prudentiā moderari. ibi. d. de proprio nostro ordinari, atque affectu intimo pertractari. ibi. e.
liber, libertas, liberare. libertas seruituti opponitur et c. a. libertas

Index Dictionarij

libertas naturæ liberat a carnis infirmitate, libertas gratiæ liberat a cordis iniquitate, & libertas gloriæ liberat a peccatorum aduersitate. ibi. a.
libertas multiplex. f. vitiosa fatuorum, virtuosa perfectorum, & gloriosa beatorum. ibi. b.
liberi si esse volumus, expiare debemus nocentium iniquitatis, sicque a peccato liberamur per elemosinam largitatem, per penitentiam grauitatem, & per continentiam puritatem. ibi. c. debemus vendicare omnis humilitatis fundamentum. ibi. d. & procurare debemus iuuentum grandis auctoritatis. ibi. e.
licere, licet, licentia, licitum cum omnia quæ non sunt a Deo rone, scriptura, lege, natura, vel homine prohibita, videantur esse licita & concessa & c. a.
licitum quoddam faciendum & exercendum. ibi. a, licitum quoddam fugiendum & cohibendum. ibi. b, licitum quoddam precauedum, & licitum quoddam sustinendum & c. ibi. c.
ligare, ligamentum. ligare in scriptura f. m. quod res multis de causis vincitur & ligatur multipliciter sumitur & c. a. ligantur boni per dilectionis combinationem. ibi. a, per subiectionis colligationem. ibi. b, & per affectionis confirmationem. ibi. c.
ligantur mali. f. avari vinculis cupiditatis. ibi. d, ligantur luxuriosi carnalitatibus funiculis, & quidam fallacitatis funibus per malos contractus. ibi. e. ligantur quidam societatis funibus, & aliqui tepiditatis funibus & c. ibi. f.
lignum, ligna. lignum in scriptura multipliciter sumitur et in bono & in malo & c. a.
lignum signat crucem & afflictionem saluatoris multipliciter. ibi. a. nam ligna crucis sunt fecunda ad egenorum recreationem. ibi. b. erecta ad depressorum subleuationem, fortia ad infirmorum sustentationem. ibi. c. & ligna ad uoluntatem ad deuorum habitationem. ibi. d.
lignum signat iustitiam uariis perfectionem, nam stabiliter debet radicari, flexibiliter humectari, & facili ter flecti. ibi. e.
ligna iusti dicuntur quia per honestatem florida, per firmitatem solida, per castitatem arida, & per pietatem humida. ibi. f.
lignum signat infectionem seu conditionem hominis peccatoris multipliciter. ibi. g.
lilium signat Christum, Mariam virginem, vel quemlibet uirum iustum multipliciter. a.
lilium signat iustum propter firmam constantiam vigorem, propter modestiam fauorem. ibi. b, propter temperantiam dulcorem, & propter amicitiam tenorem. ibi. c, propter sapientiam splendorem. ibi. d, propter opulentiam valorem. ibi. e, propter apparentiam decorem. ibi. f. & propter continentiam candorem. ibi. g.
lilium secundum Mauricium adhuc inuenitur multipliciter. ibi. h.
limes seu limitare. i. terminus seu finis. vide. ibi.
limen est pars interior ostij seu portæ, & sic per limen intelligitur introitus domus vel ipsa domus & c. a.
limen interior est conscientia quæ consideranda debet uisitari. ibi. a, sicque conscientia limen sit regulatum disciplinæ moderamine, signatum diuino sanguine, rigatum gratiæ flumine, & c. ibi. b, limen superius est coeli gloria contemplanda, limen exterius ecclesia colenda, & limen inferius mundi patria fugienda. ibi. c.
lympidus. i. purus, mundus. vide munditia & purgare.
lynx animalis proprietates. prouidentia. f.
lingua generaliter in scriptura signat locutionem, & ideo duplicem inuenimus linguam. f. bonam & malam. a.
lingua bona est mollis per compassionem, rubea per ruborem honestatis & dilectionis. ibi. a, acuta per correctionem, & placabilis per discretionem. ibi. b. & clausa per coactionem. ibi. c.
lingua mala est mollis per adulationem, acuta per detractationem, rubea per incautam locutionem & c. ibi. d.
lingere seu lambere nil aliud est, quam in lingua aliquid suauiter tangere vel palpare & c. a.
lingere quoddam predicatoris ueracis predicationis, quoddam contemplatoris tenacis meditationis quoddam adulatoris fallacis adulationis & c. ibi. a.
linire nihil aliud est quam aliquid cum aliqua re pingui & uinctuosa leniter yngere vel tractare & c. a.
linicula quoddam predicationis multiplex. ibi. a, quoddam co-

secrationis. ibi. b, & quoddam adulationis. ibi. c.
linum, lincum. linum genus herba de qua lincum textitur vestimentum, subtile, candidum & suauis & c. & sumitur in bono & in malo.
linum in malo signat cogitationem subtilem & malitiosam, conuersationem uilem & ambitiosam, delectationem puerilem & deliciasam. ibi. a.
linum in bono signat conscientiam nitorem & sanctitudinem, continentiam candorem & pulchritudinem, apparentiam decorem & gratitudinem. ibi. b. temperantiam dulcorem & mititudinem. ibi. c.
lipare vel liparia lapidis proprietates & c. presens. b.
liquefcere, liquefieri, liquefactio nihil aliud est quam alicuius duri aut solidi occasione caloris, vel aduocione humoris dissolutio & sumitur in bono & in malo. a.
liquefactio in bono signat cor penitentis per contritionem, cor diligentis per deuotionem, & cor miserentis per compassionem. ibi. a.
liquefactio in malo quoddam est mali feruoris, quoddam uanitatis, & quoddam duri doloris. ibi. b.
liquefactio etiam est ducorum elementorum. ibi. b.
lis, litigare, litigiosus, contentio, dissensio, contrarietas & discordia pro eodem supponunt, & litigium semper signat in malo. ideo p. uiribus semper est fugiendum & c. a.
littus, littoris. littus est terminus aquæ, & maxime fluminis seu maris, illa. f. terra quæ immediate aquæ iungitur, & per quam mare & fluuius terminatur & c. sumitur in bono & in malo. a.
littus signat uirtutum perfectionem. ibi. a, signat mortis & iudicij sequentem turbationem. ibi. b, & signat gloriæ Paradisi ingentem saluationem, & mundam corruptionis correctionem. ibi. c.
littera literæ, cum littera sint quædam figuratiua elementa ad uoluntatem institutoris facta, ad notificandum uocatum hominum absentium uel tacentium instituta. a.
littera quædam admiranda, ueritatem ostendentes. ibi. b, quædam meditante, futura coniecturaliter presumentes. ibi. c, quoddam penetrantem ueritatem sensibiliter abscondentes. ibi. d, quædam periclitantem, ueritatem lucidissime declarantes. ibi. e, & quoddam refutantem, obcurissimè suffocantes. ibi. f.
liuor, nota color blaus, liuidus uel subniger significat quasi fidem, nam liuor proprie dicitur quando caro, & cutis percutitur, & in subnigro colore & squalore uertitur & c. & signat quandoque tribulationem, quandoque correctionem simplicem & c. a.
locuples, locupletare. i. ditare, et locuples. i. diues. a.
locupletatio seu diuitiarum acquisitio filia est paritatis gratiæ uanitatis, nebula ueritatis, aduersaria uoluptatis, et temeraria charitatis. ibi. a.
locus est illud in quo uiaque res dicitur collocari, et est locus proprius & improprius & c. a.
locus bonus interior depurandus, conscientia, locus exterior frequentandus, f. bonæ societatis, ecclesiæ & religionis. ibi. b, locus superior efficitur ad paradisi, & locus inferior meditandus, inferni. ibi. c.
locus malus et improprius qui non dat requiem animæ uel quietem, sicut mundus peccatorum et infernus. ibi. d. nam locus mundi est arctus et stricte sterilitatis, quia est locus superbiae & elationis auaritiæ et ambitionis, iniustitiæ & inuasiouis & c. ibi. c. locus inferni durissime penalitatis, quia est locus timoris inestimabilis, erroris inuincibilis, terroris inuincibilis & c. ibi. f, & locus ecclesiæ religionis, et bonæ societatis, uirtutis securitatis, nam est balse fundatus altè leuatus, a quis uallatus, uictu ditatus, et alia. ibi. g, et locus paradisi gradis felicitatis sume appetendus, quia ibi bonorum plenitudo, laetorum quædæ, et honorum celsitudo. ibi. h.
locus multiplex reperitur et c. vide in e. f. g.
loca alta sunt affectanda & contemplanda multipliciter & c. super d.
locusta est uermis seu animal sextupes et alatum & c. a.
locusta signat uirum iustum, quia ordinate uiuere debet per discretionem. ibi. b, signat etiam diabolum, quia obstinate mordet per tentationes. ibi. c, & signat hominem impium & iniquum quia ventre voraces dente mordaces, penna uolaces & c. ibi. d.
longanimitas, laetitia stabilitas, accipiturque pro patientia per

Pet. Berchorij.

perseuerantia, benignitate & modestia & c. a.
longeuius. i. longe uiuens, & longi æui. vide de antiquitate & senectute.
longè, longinquus, longè distanter & remotè idem signant & c. a.
longinquitas quoddam commendabilis. ibi. a, quoddam detestabilis. ibi. b, quoddam conturbabilis, quoddam desolabilis, & quoddam delectabilis. ibi. c.
longinquitas quoddam immensè diuinæ notabilitatis, quoddam extensè diuinæ benignitatis, & quoddam intensè diuinæ feruoritatis. ibi. d.
longè unum ad iustum spectans, sicq; iustum longè est a Deo reputatiue, longè a celo collocatiue, longè a mundo delectatiue. ibi. e, iustum etiam est longè a peccatis exultatiue. ibi. f. longè a rebus ueris simulatiue, longè a peccato separatiue, longè a diabolo superatiue & c. ibi. g.
longè unum ad iniustum spectans, & sic impij longè sunt a Deo p. iniquitatem. ibi. h, a proxima per diuersitatem, a seipsis per uagabundiam, a celo p. cupiditatem. ibi. i. ab egenis per paruitatem, ab omni bono per desiderij tarditatem, & a paradiso per inferni penalitatem. ibi. k.
longus, longitudo quandoque signat remissionem, quandoque durationem, nam longitudo est dimensio quoddam rerum significans, spatium seu distantiam de termino ad terminum extensum, & sumitur in bono & in malo. a.
longitudo quoddam uirtuosè perfectionis, sicq; uirtuosus & uir perfectus habeat longas aures ad audiendum, longas manus ad operandum, longos pedes ad affectandum, & linguam longam ad necessaria profereandum. ibi. b.
longitudo quoddam uirtuosè conditionis, quoddam æternæ damnationis, quoddam æternæ uitæ. ibi. c.
longitudo adhuc multiplex. f. longitudo deliberatiua. ibi. d, confederatiua & exuberatiua. ibi. e.
loqui, locutio accipitur in bono & in malo & c. a.
loqui debemus quandoque alte per predicationem, balse per orationem a sepe per correctionem, clare per peccatorum confessionem & c. a.
loqui debemus attentius per orationem, sicq; Deo loqui debemus cum dolore & compunctione, cum honore & reuerentia, ac cum amore atque amicitia. ibi. b.
loqui debemus potentius per confessionem, nam illa dæmonia fugat, uicia dissipat & dominum placat, talisq; locutio confessionis sit uera sine fallacitate, cita sine tarditate, nuda sine obscuritate & c. ibi. c.
loqui debemus uilius per instructionem. ibi. d, modestius per discretionem, diuinius seu cælestius per deuotionem. ibi. e.
loquitur mali adulatoriè, diffamatoriè, ostentatoriè, & blasphematoriè. ibi. f.
locutio quoddam diuina qua Deus loquitur occultè per inspirationem, aperte per tribulationem, liberaliter per legislationem, & personaliter per predicationem. ibi. g.
lorica est uelut seu armatura ferrea annulis cathenatis facta, & ad defensionem hominis ordinata, sicq; moraliter ois uirtus ad aia tumentum dici potest lorica, præcipue uirtus fidei & iustitiæ. ibi. a, nam loricas igneas hnt uiri charitativi feruentes zelo fidei & iustitiæ, ferreas uiri uindicatiui seu criminum punitiui aureas, uiri eruditiui & c. ibi. b.
lorum nihil aliud est quam illa freni corrigia quæ manu tenetur & per eam equus ducitur & regitur atq; arceatur & c. & signat correctionis uigorem, iurisdictionis, rigorem, & rationis decorem. ibi. a.
loth nepos Abrahæ inter sodomitas bonus, & interpretatur declinans, uacans uinctus, seu conclusus, & signat uiros iustos, bonos & simplices & c. a.
lucere, lucerna nihil aliud est quam artificialis quædam uel materialis, lapas luminariu uel cædela ad illuminandū domū in solis & lucis absentia, & signat in bono & in malo. a.
lucerna in bono signat bonorum exemplorum claritatem. ibi. a, signat diuinæ scripturæ & mandatorum splendorem, signat etiam uirtutum & perfectorum decorem. ibi. b, & sic uir perfectus & iustus sit fundatus firmitatis uigore. ibi. c. ditatus ueritatis splendore, crematus charitas feruore, & doratus honestatis fulgore. ibi. d.
lucerna uero in malo signat mundi prosperitatem, & hypocritis falsitatem. ibi. e.

lucrum signat omnes acquisitiones emolumentorum, & sumitur in bono & in malo. a.
lucrum multiplex. f. laudabile per quod acquiruntur spiritalia seu uirtualia. ibi. a, damnable per quod acquiruntur temporalia. ibi. b, terribile per quod acquiruntur infernalialia, & mirabile per quod acquiruntur æternalia. f. Paradisi gloria. ibi. c.
lucus. i. nemus paruorum & altum, qualia circa nobilium prædia solent esse & c. & sic per lucum intelligi potest umbra uel obscuritas, error uel fallacia, uel colendi opportunitas & c. a.
ludere est actus lætitiæ per gestus & motus membrorum exterius declaratus & ad complacentiam tam uidentium quæ facientium ordinatus, & est multiplex ludus & c. a.
ludus quidam charitatis & innocentiæ. sicq; ludus iustus humiliter, uiliter, sublimiter & sagaciter. ibi. a, ludus quidam uanitatis & inscientiæ. ibi. b, ludus quidam fallacitatis & iniquitatis. ibi. c, ludus quædam felicitatis, & complacentiæ. ibi. d.
lugere, luctus est quoddam mentis desolatio seu mæror, qui si ne uocis expressione in animo generatur, est enim luctus dolor animi sine uocis emissionem & c. a.
luctus multiplex uirtuosus seu perfectorum, uitiosus deceptorum & dolorosus damnatorum. ibi. a.
lugeamus per compunctionem interni mæroris, & per compassionem fraterni doloris, lugeamus propter afflictionem exterioris laboris per dilationem superni splendore. ibi. b.
luctus adhuc quidam penitentium felix & optimus. ibi. c, quidam patientium seu tribulationum sustinentium breuis & infirmus, ibi. d, quidam morientium stultus & incimus maxime reprehendus. ibi. e, & quidam desperantium grauis & pessimus. ibi. f.
lumbi nota, per lumbos intelligitur spūaliter caro nostra, & maxime quædam ad luxuriam naturam inclinata est, & sic in scriptura lumbi præcipitur accingi per mentis depurationem, carnis macerationem, & mortis meditationem. ibi. a.
luna quasi lumine uia. i. prima a parte nostra, & plura in scriptura signat & c. a.
luna signat uirginem Mariam Christi Saluatoris matrem multiformiter. ibi. a, & specialiter propter tres lunæ conditiones, quia receptiua superni numinis. ibi. b, diffusiuua luminis interni. ibi. c, & repressiuua fulminis eternis. ibi. d.
luna signat proprietatem iusti uiuatoris multipliciter, ibi. e, signat uarietatem uani peccatoris. ibi. f. & prosperitatem mundi deceptoris. ibi. g.
lupus signat professores uirtutis & iustitiæ. ibi. a, signat possessores, hypocritas & fallaces. ibi. b, signat efflorescentes feracitatis & sanitiæ. signatq; diabolum. ibi. c.
lupi proprietates & quid signat & c. accubare. f. alter f. cibus. b.
lupa paut Remum & Romulum & c. puer. d.
lupanar. i. prostibulum locus ubi actus fornicationis luxuriæ exercetur, & multiplex est. a.
lutum fit ex aqua & terra inuicem mixtis, & multiplex est sumiturque in bono & in malo. a.
lutum in bono signat naturæ uilitatem, carnis mortalitatem & mentis humilitatem. ibi. a.
lutum etiā sumus in ingressu, in progressu & in egressu. ibi. b.
lutum in malo signat lutum carnalitatibus maculas tangentem, lutum iniquitatis detinens intrantem, & lutum cupiditatis aggrauans portantem. ibi. c.
lustrare. i. circuire, uel circumeundo aliqueum locum certis sacrificijs & obseruationibus expiare, & dicitur lustrum circuitus quinquæ annorum & c. a.
lux est illud per quod rerum notitia nobis datur intelligi, quia nihil potest sensibiliter uideri nisi lucis beneficio median te, & multipliciter sumitur. a.
lux quoddam honoranda, f. Deus gloriosus ratione nobilis conditionis. ibi. b, ratione stabilis durationis. ibi. c, rone mobilis seu agilis diffusionis. ibi. d, sicq; Christus fuit lux oriens, lux progrediens, lux deficiens, & lux rediens. ibi. e.
lux imitanda, f. Christus, Maria, quilibet iustus multiplex. ibi. f, sicq; uero iusto sit castitatis & continentie pulchritudo. ibi. g, firmitatis & perseuerantiæ longitudo. ibi. h, ueritatis & eloquentie certitudo. ibi. i, puritatis & innocentiæ sanctitudo multiformiter. ibi. k, honestatis & apparatus gratitudo. ibi. l, & pietas.

Index Dictionarij

l. & pietatis atque amicitia plenitudo. ibi. m.
lux continenda. f. lux gratia, scientia & honesta apparente multipliciter. ibi. n.
lux appetenda. f. scilicet lux aeternae claritatis & felicitatis &c. ibi. o. lux abhorrenda. f. mundanae prosperitatis &c. ibidem. p.
lumen, luminare, lumen est fluxus corporis liminosi, lux est ipsa forma lucis simplex, uocata & actualis &c. & est multiplex. a.
lumen quoddam superius, f. Christus vel Spiritus sanctus, sicque in isto lumine negligentium corpora excitatur. ibi. b. error ignorantium increpatur, dolor aegrotantium mitigatur. ibi. c. & amor possidentium prouocatur. ibi. d.
lumen quoddam interius virtutum, quod intus in conscientia esse debet radicatum & habendum, f. lumen gratiae fundendum, f. lumen sapientiae & doctrinae, & videndum, f. lumen honestae apparentiae. ibi. e.
lumen quoddam inferius mundanae prosperitatis, & lumen quoddam exterius generis felicitatis in quo beati iocundantur & delectantur, a quo damnati fugantur & reprobantur, quod viri iusti & sancti affectant & contemplantur, & viri impij contempnunt & deignantur. ibi. f.
luxuria dicitur concubitus carnalis, & desiderium contra rationem influens, est enim quaecumque delectatio carnis, praeterquam in matrimonio licito & honesto &c. a.
luxuria fugienda, quia est fallax & insidiosa. ibi. b. tenax & glutinosa. ibi. c. luxuria est vorax & ingluuiosa, procax, & non verecunda. ibi. d. luxuria turpis & non speciosa, mollis & deliciosa. ibi. e. luxuria grauis & iniuriosa, ardens, leuis & impetuosa. ibi. f. luxuria indiges & singultuosa, discors & tumultuosa. ibi. g. luxuria imprudens & portuosa. ibi. h. luxuria in quieta atque querulosa danabilis et periculosa. ibi. i.
luxuria fugienda & a fidelibus detestanda multipliciter cum exemplo de vdone episcopo &c. ibi. k.

Machabeus strenuissimus miles pro fide & lege sua certauit &c. signat viros in virtutibus strenuos, fidei legis utilitatem & innocentiae zelotypos &c. a.
Macedonia, macedo, macedonia, puincia Graeciae in qua Alexander macedo regnavit, & interpretatur combusta vel combustio, signatque ecclesiam combustam aduersitate &c. a.
maceria dicitur paries ad clausuram institutus & factus luto & lapidibus, compositus, & ad tuitionem domum & agrorum in circuitu ordinatus. a.
maceria quaedam naturalis corporis structuram designans, quaedam temporalis rerum armaturae denotans. ibi. a. & quaedam spiritualis virtutum clausuram designans. ibi. b.
machina machinae instrumenta bellica ad deiciendum muros & turres & ad iacendum lapides ordinata, sumiturque in bono & in malo &c.
machometi sepulchrum sit sine appodiamento. panis d.
maestare. i. aliquid tam malleo quam gladio animal morti dare &c. vide de morte & alijs titulis.
macula accipit per imunditia, & sumit in bono & in malo. a.
macula carnis est luxuria, macula vestis est auaritia, macula oris sunt vaniloqua. ibi. b. macula faucis est gastrimargia & vitium gule, macula faciei est insolentia seu inhonestas apparentia, macula in luce est infamia. ibi. c. macula parietis est superbia, macula in visu seu oculo est malitia siue inuidia. ibi. d. macula in manu est iniustitia, & macula in abscondito seu in sinu est hypocrisis seu blanditia. ibi. e.
madian fuit filius Abraham, & Cethura, a quo populus Madianitarum, & interpretatur ridentis aut dimicans, siue iniquitas aut contradictio, & signat diabolum vel peccatorem &c. a.
magdalena quae primo fuit peccatrix, postea sancta, interpretatur magifica, praemunita, praenuncia &c. a.
magdalena accessit ad pedes Iesu &c. accedere. a.
magis aduerbium signat augmentum & superabundantiam quantitativam & sumitur in bono & in malo. a.
magis abundat boni in humilitate & subiectione, in sagacitate & discretionem, in severitate & correctione, in societate & affectione &c. ibi. a.
magis superabundat mali in inani gloria, in superba obstinatione, in rigida altercatione, in filiorum affectione & dilectione &c. ibi. b.

magis quandoque sumitur accumulatiue, quandoque comparatiue multiformiter. ibi. c. & magis fortis constantique volunt desiderantque boni & iusti multipliciter. ibi. d.
magister est ille qui alios regit & docet, atque alij imperat & dominatur, ideo signat doctores, praedicatores, ductores & tutores. &c. & sumitur in bono & in malo. a.
magistri in bono debent diligenter examinari. ibi. b. debent patienter fortificari. ibi. c. debent doctissime & sagaciter illuminari, nec non sublimiter authoritari & inthronisari. ibidem. d.
magistri vero in malo sunt crudelissimi, mendacissimi nimis ignorantes, & valde gloriantes. ibi. e.
magistratus quandoque accipitur pro ipso officio seu magistratu publico in quo constituuntur rem publicam gubernantes, uel sumitur magistratus pro illis qui talibus officijs praerferuntur &c. a.
magistratus in bono personae publicae debent esse ceteris liberiores, & in honoribus ampliores. ibi. a. debent esse ceteris clementiores, ceteris discretiores seu sagaciores, ceteris synceriores & conscientia, & ceteris seueriores. ibi. b.
magistratus in malo signat illos qui in delicijs sunt laxiores, in luxurijs potiores, in consilijs nequiores, in infernalibus supplicijs tristiciores. ibi. c.
magnates vt digne & laudabiliter se regere possint, inuisi scriptura vt in ipsis sit humilitas & reuerentia, maturitas & patientia, sublimitas & sapientia &c. a. vide princeps, pater &c. a.
magnanimitas est virus moralis a magnitudine animi sic vocata &c. a.
magnanimum. i. magnum habentem animum, oportet magnum existeri virtutibus & moribus. magnis insistere, f. rebus magnis & arduis. ibi. a. magnis resistere, f. fortunae & duris casibus. atque magnis insistere. f. magnis iniurijs indulgere &c. ibi. b. magna laetitia cognoscere. f. magna laetitia Dei & operum suorum & magna deprecari. f. modica ratione aduersa. ibi. c.
magnalia Dei. vide mirabilia.
magnetis lapidis proprietates. alter. c. amicitia. i.
magnificare, magnificencia. i. honorificencia & status excellentia & magnificencia. i. honorificare, laudare & glorificare. a.
magnificencia quaedam summi creatoris multiformiter. ibi. b. magnificeturque Deus propter eius essentiam inuariabilem propter eius clementiam inexhaustibilem. ibi. c. propter eius prudentiam seu prouidentiam indeceptibilem, propter suam potentiam in superabilem, & propter iustitiam suam irrefragabilem. ibi. d.
magnificencia quaedam iusti viatoris, nam tales clarescunt virtualiter. ibi. e. splendescunt temporaliter, & nitescunt supernaturaliter. ibi. f.
magnificencia quaedam vani peccatoris, nam quidam magnificantur ratione diuitiarum, ratione mundanorum scientiarum, ratione magnarum amicitiarum &c. ibi. g.
magnus, magnitudo nihil aliud est quam quantitas rei ex naturalibus dimensionibus constituta, nam constituitur ex longitudine, latitudine sublimitate, & profunditate &c. & est multiplex. a.
magnitudo quaedam Dei creatoris multiplex secundum quatuor dimensionibus. ibi. b. dicitur etiam magnus quo ad praesidentiae celsitudinem & efficaciam fortitudinem, & prouidentiae celsitudinem &c. ibi. c.
magnitudo quaedam viri perfecti & iusti multiformiter secundum omnes dimensionibus. &c. ibi. d. etiam dicuntur magno virtualiter per perfectionem in sapientia, eloquentia, famositate & benignitate, dicuntur magno temporaliter per promotionem, atque magno aeternaliter per stationem vel fruiionem gloriae paradisi &c. ibi. e.
magnitudo quaedam vani peccatoris sicque peccatores magni sunt per prosperitatem temporalem multipliciter. ibi. f.
maiestas nihil aliud est quam maior aut subtilior status, inde est quod maiestas dicitur status, maioritas, excellentia, magnificentia, vel potestas &c.
maiestas numinis gloriosa, seu maiestas diuina metuenda quae inscrutabilis est propter profunditatem. ibi. a. honorabilis propter authoritatem, formidabilis propter seueritatem, & delectabilis propter benignitatem, seu propter futuram felicitatem. ibi. b.
Maiestas hominis virtuosus diligenda, maiestas culminis preciosus, honoranda,

Pet. Berchorij.

honoranda, & agminis vitijs euitanda. ibi. c.
maior, maior & maioritas sumitur in bono & in malo &c. a.
maioritas Dei cunctis nobilior, quia maior scientiaelympirudines potentiae plenitudine, & essentiae magnitudine. ibi. a. maioritas cunctis utilior. ibi. b. maioritas cunctis inanimior, cunctis deterior & cunctis asperior. ibi. c.
malitia. i. cauta & deliberata fallacia, sunt igitur malitiosus, qui sub fictione & palliatione alicuius boni sciunt malum alijs procurare &c. a.
malitia fugienda, quia tollit in animorum ingressu simplicitatem. ibi. b. tollit in proximorum progressu utilitatem. ibi. c. & in egressu acquirat tormentorum poenitentiam. ibi. d.
maledicere, maledictio, maledictus, paucis auctoritates. a.
maledicuntur quidam per verbalem execrationem. ibi. a. quidam per poenalem imprecationem, nam Deus maledicit omnia peccatorum genera, praecipue malitiosos, inuidiosos, luxuriosos, desidiosos &c. ibi. b. & maledicuntur quidam per aeternam damnationem. ibi. c.
malignari, malignus, malignitas dicitur a malis ignis, quasi malus totius per malitiam peruersitatem ignis &c. a.
malignitas animi penitus dimitenda, malignitas proximi uel fratris fugienda, quia tales consilia fraudulenta concutiunt colloquia uiolenta obiciunt, solacia tumultuosa concutiunt &c. ibi. b. & malignitas pessimorum demouenda. ibi. c.
malles est instrumentum ferreum ad aliquid percutiendum figendum, & consolidandum, frangendum & conterendum ordinatum &c. a.
malleus quidam diaboli tentatoris, & quidam correctionis praelatis. iudicis &c. ibi. b.
malus, malum, malus aliquando sumitur pro arbore nauis ubi uellus portatur, quae pro arbore quae dicitur pomus, quandoque pro fructu ipsius arboris, f. pro pomo &c. a.
malus. i. peccator qui a morali bonitate penitus est alienus multipliciter &c. ibi. a.
malum naturalis in clinationis multiplex, malum cordialis cogitationis. ibi. b. & malum manualis operationis. ibi. c.
malum culpa euitandum, sicque. i. malorum genera a nobis fugienda, & uitanda &c. ibi. d. & mali merentur a iustis uarij, a iusto fugari, in inferno damnari & tormentis grauari. ibi. e.
malum miseriam tolerandum, nam mundi mala sustinenda, quia imprimuntur a diuina prouidentia, reprimuntur a Deo praesidente, & insigunt, in uiro delinquentem, & sustinenda, quia his dormitur in corde poenitentem &c. ibi. f.
malum in infernalis angustiae formidandum. ibi. g.
malum granatum & malum punicum est pomum granis rubris interius plenum, humidum, liquorosum & saporosum &c. signatque uiros perfectos, ecclesiam &c. ibi. a.
mamma, mamilla, mamma & mamilla idem sunt quod uerbera membra in quibus lac conficitur, & unde attrahitur & fugitur, & ad hominum utilitates elicitur & mulgetur signatque pium miseratorem, bonum praedikatorem carnis inquinatorem &c. alia. a.
mandare, mandatum quoddam diuinum & quoddam humanum &c. a.
mandatum quoddam naturaliter impressum, quoddam scripturaliter expressum, & quoddam praetoraliter ordinatum &c. ibi. a.
mandata legis diuinae sunt praecipua ad salutem hominum ordinata, & multiplicia sunt. ibi. b.
mandata Dei obseruanda, quia habent uirtutem uiuificatiuam, habent uirtutem rectificatiuam seu illuminatiuam, ibi. c. habent uirtutem purificatiuam, uirtus est defensionis, & uirtutem concordatiuam. ibi. d. & habent uirtutem fecundatiuam. ibi. e. etiam Dei mandata multiplici de causa sunt seruanda credenda, implenda, discenda &c. ibi. f.
mandragora radice proprietates amare. e.
manducare potest accipi in bono & in malo. a.
manducatio in bono multiplex. f. naturalis spiritualis, cordialis, aeternalis. ibi. a.
manducatio in malo signat rapinam uoracitatem, uerborum mordacitatem, ciborum edacitatem, & temporalium rapacitatem. ibi. b.
mane est prima diei pars, & sumitur in scriptura multiplici

ter, signatque in bono & in malo. a.
mane vnum iuuentutis labilissimum, mane unum mundanae prosperitatis debilissimum, mane unum uita praesentis fragilissimum &c. ibi. a.
mane prout accipitur pro nostra fluida iuuentute, bona opera sunt agenda vt fructum reportemus fecundiorum. f. ad contemplandum Dei maiestatem, ad exorandum Dei bonitatem, & inquirendum Dei veritatem &c. ibi. b. mane debemus benefacere vt inueniamus actum faciliorem. ibi. c. & mane operandum vt perficiamus finem utiliorem. ibi. d.
mane signat uitam praesentem, sicque habet in ingressu obscuritatem, in progressu labilitatem, & in egressu breuitatem. ibi. e.
matutinum, matutinum seu mane est diei principium in quo incipit dies crescere & illuminari &c. & signat in bono & in malo. a.
matutinum signat laudabilem uirtutis profectum sicque in isto iuuentutis statu debemus nos Christo dedicare, corpus calcigare, Deum collaudare. ibi. a.
matutinum signat terribilem iudicis aspectum in die iudicij qui fieri de mane, signat etiam statum notabilem bonis paradisi gloriae refectum. ibi. b. mane in malo signat diligentiam ad male faciendum, ignorantiam ad parum sententiam, & inconstantiam ad cito transeundum. ibi. c.
manua quae sumitur pro quodam liquore melleo & dulci de rore caelestis generato &c. sed communiter sumitur pro cibo illo qui datus egritis fuerat filijs Israel &c. a.
manna signat Eucharistia faciem Christi mirificum, signat humanitatem indumentum Christi magnificum, signat gratiam condimentum Christi uisibilem &c. alia. ibi. b.
manasse interpretatur necessitas uel oblitescens, obliuio sus, & signat in bono & in malo in bono significat quilibet uirum iustum, praetatum uel patriarcham, quia Manasse fuit vnus de duodecim patriarchis &c. a.
manasse in malo signat hominem peccatorem &c. ibi. b.
manere. i. stare perseverare, accipiturque in bono & in malo & sic manere vnum est valde uirtuosum, vnum ualde uirtuosum, & vnum ualde gloriosum &c. a.
manendum est in Deo sicut in fundatore nostri sustentationis. ibi. b. manendum sicut in ligamento copulationis. ibi. c. & manendum sicut in roramento fecundationis. ibi. d.
manifestus, manifestatio nihil aliud est quam alicuius rei de claratio, ostensio apparitio, reuelatio & demonstratio, & est multiplex in scriptura, a.
manifestatio Dei multiplex, nam nobis manifestatur per assuetudinem in incarnationis. ibi. a. manifestatur etiam Deus per efficaciam operationis per affluentiam largae dationis & per influentiam reuelationis. ibi. b. manifestatur per euidenciam iurisdictionis, per abundantiam retributionis, & per uiolentiam condemnationis. ibi. c.
manifestatio iusti, nam manifestat seipsum Deo per puram intentionem, sacerdoti per integram confessionem, mundo per bonam conuersationem, & egeno per miseratorem. ibi. d.
manifestatio quaedam impii & iniusti &c. ibi. e.
manipulus nihil aliud est quam fegetum uel herbarum cumulus seu fasciculus quantum potest manus capere in uicem conglobatus, signatque quamcumque congregationem. f. meritum, praemiorum, perfectorum, iniquorum &c. a.
manuetudo est animi uirtus utrunque mundi statum. f. prosperitatis & aduersitatis equa lance pensans, & mansuetus. i. mitis, simplex, humilis, quietus &c. a.
manuetudo quaedam cordis quae concipit timorem & patientiam, quaedam oris seu uocis quae temperat furorem & uiolentiam, & quaedam operis quae procurat amorem & complacentiam. ibi. b.
manuetudo iungit & copulat, praefert & titulat, conformat & similit, orat atque postulat. ibi. c.
manuetudinem habeamus, quia per hanc dirigimur & docemur, per hanc impingimur & mouemur &c. ibi. d.
manicore siue mammeti animalis ferae proprietates crudelitas, a. facies, c. homo. b.
manus est membrum in homine per quod & cum quo homo naturaliter operatur, & sic uirtus operatiua siue bona siue mala fuerit intelligitur. a.
manus diuinae uirtutis & potentiae, & sic est manus prudentiae cuncta continentis, manus clementiae bona largietis & manus iustitiae malos ferientis. ibi. b.
Index. Dicit Berchorij. To. 2. * * * Manum

Index Dictionarij

Manum potentiae creaturae hēt Deus, nā manus dei potētis est deuorum protectiua, iniquorum destructiua, perfectorum adiutiua, & vniuersum luminatiua. **ib. c.**
 manum clementiae largitiuae habet Deus, nam illa, est labentium subleuatiua, debiliū sustentatiua, periclitantium liberatiua. **ib. d.**
 manum prudentiae regitiuae hēt Deus multiformiter. **ib. e.**
 manum iustitiae punitiuae hēt Deus, nam tāgit hoīem vt corrigatur, ne rigatur, vt proberetur, & vt damnetur. **ib. f.**
 manus humanae operationis & efficaciae. **ib. g. sicq;** quaedam manus sunt ad sursum erigendum. **ib. h.** quaedam ad porrigendum. **ib. i.** & quaedam ad corrigendum. **ib. k.**
 manus pōtētū & malorum in scriptura multiplex. **ib. l.**
 manus deceptoris dāmonis ad illudendum, flagellandum & occidendum. **ib. m.**
 marcescere, marcedo, macies, nam animal marcum dicitur quod in carnib. & in pinguedine plus debito est diminutum & macies opponitur pinguedine. **ib. a.**
 macies paupertatis tolleranda, pniae & abstinentiae procuranda. **ib. a.** macies sanctitatis restauranda, fallacitatis declinanda, & infelicitatis in ferni formidanda. **ib. b.**
 mardocheus fuit princeps in curia Assueri auunculus, nutritor & instructor Hester. **ib. c.** & signat bonum praelatum qui debet esse nutritor pupillorum, detector malignorū, contemptor superbiorum. **ib. c.**
 margarita generaliter accipitur pro omni lapide precioso, specialiter tamē sumitur pro lapide albo qui vīsitato vocabulo perla vocatur, signatque virum iustum, & maxime virginem. **ib. a.**
 mare est res copiosa, fluctuosa, insaporosa, periculosa, & multa signata.
 mare signat Dei possessionem copiosam. **ib. a.** mare signat cōditionem, fluctuosam, sic in mari huius mundi abūdat superbiae fumositas, **ib. b.** luxuriae spumofitas, discordiae & rixositatis clamofitas. **ib. c.** aduersitatis fluctuositas, prosperitatis fluxibilitas. **ib. d.** & cupiditatis fabulositas. **ib. c.**
 mare signat virtuosam virorum perfectionē, & denotat statum perfectorum multipliciter. **ib. f.** nam amaricatur status pniae, religionis vel ecclesiae p cōtione. **ib. g.** illuminat p discretionē, dulcificat p deuotionē & cōsolationē, & purificatur per confessionem seu correctionē. **ib. h.**
 mare signat luctuosam mortis afflictionem, l. mortis naturalis, criminalis & infernalis. **ib. i.**
 maris proprietates & amicitiae. **ib. e.**
 maria virgo quinq; figuratur literis, quarum figuratio quinque designat virtutes per pulchre. **a.**
 maria interpretatur stella maris illuminans & illuminata multipliciter. **ib. b.**
 maria fuit culparum maculis expiata, quia pōm nunquam contraxit, nec originale, nec actuale, quod ostenditur in angeli saluatione in uerbo Aue. **ib. i. sine ve** & **ib. c.**
 maria fuit virtutum titulus illustrata, quod ostendit cum dī maria, id est stella maris. **ib. d.** Maria fuit bonorum riuulus fecundata, qā, grā plena in animae infusione, plenior in natiuitatis diffusionē, plenissima in filii conceptione. **ib. e.**
 Maria fuit honorum titulis decorata, quod ostenditur cum angelus dixit Dominus tecum, **ib. f.** in ventre corde, vtero & auxilio. **ib. f.**
 maria virgo summē collaudanda, quia habet virginitatem immaculabilem. declarat hoc proprietatibus creaturarum, enigmatibus figurarum, fictionib. poetarum, & vaticinijs prophetarum. **ib. g.** hēt benignitatem inextimabilem, quia regina mix nuncupatur. **ib. h.** habetq; authoritatem insuperabilem, quia habet potestatem in caelo & in terra, in mari atque in omnibus abyssis. **ib. i.**
 maria gratiarum impetramus per Aue maria multipliciter per pulchre. **ib. k.**
 maria virgo honores vt mater oīm multiformiter. mater e. maria virgo conditiones seruauit bonas. **ib. c.** signum. **c.**
 maritus est nomen reuerentiae, diligentiae, amicitiae, qā maritus ab vxore debet reuereri, statum domus debet intueri, & sponse suae si delis haberi. **a.**
 maritus animae spiritus ualis est Christus, nam ipsam per fidē in baptismo desponsa. **t. i. b. a.**
 maritus ecclesiae spiritus ualis est patus, & maritus, sponfus si-

ue uir sponse suae corporalis. **ib. b.**
 marmor est lapis durissimus, quandoque albus, quādoq; niger, quandoq; varius, & signat in bono & in malo praelatus in bono per constantiam roboratos, in malo p crudelitatem induratos. **ib. c.**
 martha interpretatur prouocans seu irritas seu dominans, fuit Christi hospita, commēdatur de largitate, charitate & credulitate. **ib. c.**
 martyrium, martyres sunt honorandi, exorandi, quia pro Christo poenas sustulerunt, mundum contempserunt, & caelum elegerunt. **ib. c.**
 martyres accipiunt virtutes plurimas & accipere. **ib. b.**
 massa est aliquam rerum congeries inuicem collecta seu cōiuncta per modum materiae ordinata & signatq; congeriem virtutum, meritorum, uel bonorum & iustorum hominum cumulum malorum hominum. **ib. c.**
 masculus est nomen sexus virilis perfectionis, quia nobilioris conditionis calidioris complexionis, & potentioris perfectionis, quam foemina & cōmuniter signat in bono. **a.**
 masculi praelati habeant uirtutem sagaciter imperandi. **ib. b.** uirtutem uiriliter operandi, & uirtutem fortiter gerendi. **ib. c.**
 maspha erat locus ubi filij Israel contra tribum Benjamin & scelus Gabaeon coniuuauerunt, & interpretatur contēplans tempus, uel speculator peccati. **ib. c.**
 matthias fuit pater Machabaeorum, & interpretatur collatus a domino, uel donum domini. **ib. c.**
 materia est cuiuslibet rei originale principium passiuū dū taxat, q de sui natura est in potētia ad oēs formas. **ib. c.**
 mater est persona in qua & de qua foetus materialiter procreatur a qua foetus nutritur & educatur, & spiritualiter potest accipi in bono & in malo. **ib. c.**
 mater filiorum. **ib. i.** subditos esse debet praelatus. **ib. b.** matres sint subditos mouendo & corrigendo, & matres subditos regendo & dirigendo. **ib. c.** & matres sint subditos tenendo & erigendo. **ib. d.**
 mater potissimē signat uirginē gloriosam, qā mater est nōmē honoris, dēt ergo honorari ab oībus sicut mater omnium q̄ & honorauit creator omnium. **ib. e.** mater est dulcissimi & honesti amoris, & mater dulcoris. **ib. f.**
 mater sumitur in malo, & sic dicitur mater mundi prosperitatis & habitatio, carnis carnalitates & delectatio, & hostis fallacitatis & defraudatio. **ib. g.**
 matrimonium multiplex. **ib. f.** spirituale, sociale cordiale, corporale & c. vide coniugium, coniunctio & sponsum. **a.**
 maturitas, maturare accipitur pro accelerare, communiter uero pro conditione seu dispositione fructuum, & sumitur in bono & in malo & c. moraliter inuenitur maturitas in vultu, gestu, aet u. gressu & sensu. **ib. c.**
 maxilla, cum maxilla sine partes corporis animalis quae dētibibus arman, fletibus irrigantur, iustibus adaptantur, & finibus arctantur seu refrenantur, signant viros iustos, q armanentur discretionis dentibus. **ib. c.**
 maximus dicitur vel simpliciter uel comparatiuē uel optimatiuē & c. **a.**
 maximum vniū immortalē, f. Deus gloriosus, maximū unum uirtuale. **ib. f.** hō virtuosus. **ib. a.** maximū vniū tpale multiformiter, maximum vnum criminale. **ib. b.** maximum vnum supernale, & maximum vnum infernale. **ib. c.**
 maximē est aduerbiū, signatque potissime vel p̄sertim. **a.**
 mæchari. **ib. i.** cum aliena vxore concubere uel luxuriari, & sic sumitur pro fornicatione spirituali, corporali & cordiali, vide luxuria, fornicatio, adulterium.
 mecum aduerbiū, & semper signat societatem, siue bona siue mala fuerit a, mecum gloriosum signat societatem, Dei & beatorum, mecum uirtuosum signat societatem Dei & virorum perfectorum, sicque societas flebilium cōsolatiua, debiliū roboratiua, & dolētū mitigatiua mecum dulcorosum signat mutuum bonarum personarum societatem, mecum uiciosum signat societatem hoīum peruersorum & proditorum, & mecum dolorosum signat societatem mortuorum & damnatorum. **ib. b.**
 medicus, medicina est remedium contra morbum, sicque omnia quae contra morbos uirtuorum adiuuant, dici medicinā possunt. **ib. c.**

Medicing

Pet. Berchorij.

Medicinae corporales multiplices, & sic spirituales. **ib. g.** gratiae uirtutes sunt diuersimode operantes, & multipliciter in anima. **ib. a.**
 medicus quidam Christus Deus animarum reformator, medicus, quidam praedicator auditorū informator. **ib. b.** medicus quidam praelatus subditorum reparator seu gubernator, medicus etiam hypocrita & adulator plurimorū defraudator. **ib. c.**
 meditatio, meditari meditatio est circa aliquid aeterna & profunda cogitatio, & est quaedam bona & qdam mala. **ib. c.**
 meditari in bono debemus Dei maiestatem qui sursum p̄sident. **ib. b.** etiam meditari debemus morum qualitatem q nobis insidet, rerum uanitatem quas mundus possidet, & c. alia. **ib. c.**
 meditatio in malo nihil aliud est quam in aliqua malitia profunda cogitatio, & longa mali deliberatio & intentio. **ib. d.**
 medius, mediū, medius seu mediator est ille qui inter diuersas personas tenet mediā officium, mediū uero est pars illa q distat aequaliter ab extremis estq; multiplex. **ib. c.**
 medium multiplex, siuris & aequitatis, pacis & uicinitatis, uirtutis & bonitatis. **ib. b.**
 medium iustissimē aequitatis, illudq; est tēperantiae, iustitiae, & ueritatis medium in quo consistere debent principes, & iudices & plati. **ib. c.** nā medium tale iustitiae dat honorem & prglationem. **ib. d.** exigit amorem & cōmunionem. **ib. e.** ac requirit vigorem atque durationē. **ib. f.**
 medium concordissimē uicinitatis uirorum charitatorum, nam tales dati sunt ad consolationem merentium, ad reconciliationem discordantium, ad eruditionem errantium, & sequentium. **ib. g.**
 medium intimissimē uoluntatis cordis humani, quia est propugnaculum firmitatis, tabernaculum sanctitatis & habitaculum deitatis. **ib. h.**
 medium ordinatissimē bonitatis uirorum religiosorū & c. **ib. i.**
 medium mundanae ciuitatis uel prosperitatis, & illud est locus horrois, laboris, ardoris, cruoris & foetoris. **ib. k.**
 medulla est tenera & mollis substantia in medio ossum sita, ad temperamentum suae siccitatis ordinata dulcis, sapida, & delicata. **a.**
 medulla in bono denotat pinguedinem gratiae & deuotionis, dulcedinem glorie & deuotionis, mulcedinem modestiae, & benignitatis. **ib. a.**
 medulla in malo signat pinguedinem carnalitatis dulcedinem prosperitatis, mulcedinem uerbofositatis & c. **ib. b.**
 mel est res dulcissima, hinc est qd sumit in bono & in malo. **a.** mel in bono signat gratiae suauitatem, glorie felicitatem, sapientiae sinceritatem & c. **ib. a.**
 mel in malo signat carnalitatis iniquationem, fallacitatis adulationem, et prosperitatis delectationem. **ib. b.**
 mellis proprietates, comedere. **ib. b.**
 melius, melior, res quanto sunt meliores, tanto sunt acceptiores & eligibiles. **ib. c.**
 meliores debent esse praelati respectu subditorum. **ib. a.** clerici, & religio respectu laicorum multipliciter. **ib. b.** & antiqui respectu iuniorum. **ib. c.**
 melchisedech fuit rex & sacerdos iustus & pacificus & signat Christum uel quemlibet uirum perfectum. **ib. c.**
 melichrysi uel melchitis gemmae proprietates. **ib. b.**
 melodia. vide cantare, sonus & vox.
 membra sunt corporis partes constitutiua. **a.**
 membra quaedam angelorum & beatorum superiora, qdam perfectorum inferiora, quaedam reprobiorum exteriora, & quaedam meritorum interiora multiformiter. **ib. a.**
 memoria, meminī, memorari. memoria est potentia animae per quam transacta & praeterita recordamur, & accipiunt pro consideratione & cogitatione rerum absentium, ocularum & futurarum. **ib. c.**
 memoria, multiplex, c. petenda, timenda, uitanda atque dimittenda. **ib. a.**
 memoriam praeteritorum & futurorum habeant uiri iusti & c. **ib. b.**
 memorari debemus de Deo creatoris potentiam, redē pro ris elementiam & correctoris iustitiam. **ib. c.**

memorari debemus quantum ad nos uitae principium, carnis conditionem & uilitatē, mediū culpae, infectionē & prauitatem, & finem mortis, afflictionem & grauitatem. **ib. d.**
 memorari debemus quantum ad alios praedecessorum perfectionem, malefactorum, damnationem, & benefactorū affectionem. **ib. e.**
 memoratur Deus iniquorum ad eorum damnationem, per fectorum ad eorum saluationem, & infirmorum ad eorū consolationem. **ib. f.**
 mens accipitur pro anima, corde, cogitatione, constantia, & pro intentione, & in scriptura inuenitur mens bona & mala, & uirtuosa & uitiuosa. **ib. c.**
 mentem bonam habent uiri perfecti, timorosam, luminosam, amorosam, renouatam, eleuatam & c. **ib. a.**
 mentem malam habent uiri iniusti, cupidam & inflammata, stolidam & immutatam, timidam & eneruatam. **ib. b.** mens est illud in quo homines reficiuntur, & sumitur multipliciter. **a.**
 mensa quaedam uirtuosa uirorum perfectorum, & est mensa sacra scripturae ubi proponuntur fercula scientiarum. **ib. a.** mensa eucharistica ubi proponuntur fercula uirtutum. **ib. b.** mensa gratiae ubi proponuntur fercula uirtutum atq; donorum, & mensa temporalis sustentationis, ubi proponuntur fercula multorum teporalium bonorum. **ib. c.** mensa gloriosa beatorum ubi proponuntur dilectio, cognitio & fruitio. **ib. d.** mensa uitiuosa malignorum. **ib. e.** & mensa dolorosa damnatorum. **ib. f.**
 Mensis est quaedam certa & distincta pars temporis. **ib. d.** duodecima pars anni, & sumitur multis modis. **ib. c.**
 mensis transitoriae durationis huius mundi. **ib. a.** mensis meritoriae perfectionis uiri iusti. **ib. b.** mensis refectionis saluationis felicitatis aeternae, & mensis nugatoriae possessionis mundanae prosperitatis & possessionis. **ib. c.** mensis dānatoriae defectionis p̄cti, & mensis afflictionis dānationis in ferni. **ib. d.** mentiri, mendacium, mendax. mendacium est uitiū linguae a mentis rectitudine deuiantis. **ib. c.**
 mendacium signat mundanā prosperitatem humanā fragilitatem, & dolosam loquacitatem. **ib. a.**
 mendacium dāmonem imitatur Deo contrariatur, & sibi met aduersatur. **ib. b.** mendacium etiam bonis inimicā, in inferno dedicatur, & Paradiso priuatur. **ib. c.**
 merces seu praemium est salarium quod datur alicui pro labore, & quo merita hominum compensantur, siue bonū siue malum fuerit. **a.**
 merces hoīum peccatorum est mundi prosperitas, merces hoīum dānatorum est inferni penalitas. **ib. a.** merces hominum beatorum est Paradisi felicitas. **ib. b.** nā tales hāt indefectibilem firmitatem. **ib. c.** & inexhaustibilem bonitatem. **ib. b.** & incomparabilem dignitatem. **ib. c.**
 meretrix in scriptura signat omne illud quod blandiēdo decipit atque nocet, sicq; signat hostis caulationem, carnis delectationem, & mundi defraudationem. **ib. c.**
 Meretrix signat mundum, l. blandimentum bonorum teporalium signat diabolū dignitatis & eminentias suggestiones delectationes proferendo. **ib. b.** & signat carnem propriam suggestiones delectationes proferendo. **ib. b.**
 Mergi auis proprietates, prudentiae. **ib. e.**
 meridies est hora illa in qua sol est in medio firmamenti, & dicitur meridies quasi media dies uel clara dies. **ib. c.**
 meridies mundana prosperitatis. **ib. a.** & sic meridies est hora malignae habitationis, hora obscurae excepcionis, & hora quietis impugnationis. **ib. b.**
 meridies internae sinceritatis, purae cōscientiae, & meridies aeternae foelicitatis. **ib. c.**
 meritum, mereri, meritum est illud per quod attingitur ad mercedem, & de merito possumus loqui in bono, & in malo, nā per opera bona & uirtuosa iusti merentur uitā aeternam, mali uero igaem aeternū per opera mala. **ib. c.**
 meror merere id est tristari, desolari, lugere, lamentari uel flere, & sic per merorem potest accipi oīs desolatio, tristitia uel luctus, sumiturque in bono & in malo. **ib. c.**
 meror in bono merent. n. boni, qā semp sunt flebiles & merobidi, & ab oī mudi solatio fugibdi multiformiter. **ib. a.** merent iusti merore compassionis pp onera quae iusti ferunt

Index Dict. Berchorij. To. 2. * * * 2. ib.

Index Dictionarij

ib. b. & mērent iusti propter verbera q̄ ipsimet ferūt. ib. c.
 Mēror in malo, est mēror inuidiā, tristitiā, aeternā miserā,
 & futurā damnationis &c. ib. d.
 Mētus, mēticia. vide tristitia, stupor & turbatio.
 Metari est tentoria in certo loco figere uel mutare, ipsaque
 in certa meta collocare, ponere & situare &c. a.
 Metantur & collocant iustus gressus suos, uidelicet in loco
 mēroris frigoris, dulcoris & vigoris &c. ib. b.
 Meta of mali castra sua, & signat desiderium in uitiis & pec-
 catis, sicut in loco cupiditatis, iniquitatis, gulositatis &c. ib. c.
 Metere, messis est illud quod de fructibus terrā colligitur
 in gstatē, & quod post multos labores & sudores de terrā
 prouentibus reportatur &c. a.
 messis multiplex. s. hominum saluandorum, hominum dam-
 natorum. ib. a., messis bonorum terre norum. ib. b., bonorū
 interiorū, malorum aeternorū, & bonorū superiorum. ib. c.
 metiri, mensura est illud in fra cuius ambitum aliquid cōtin-
 netur, & per quod qualitates & quātitates fiunt & cogno-
 scuntur &c. a.
 mensura uirtuosa est prudentiā, cōpantiā & iustitiā, qua bo-
 ni dnt esse moderati & mensurati, a cūctis bonis morib.
 adequati &c. ib. b., mensura gloriosa distributa beatis em-
 mēsurā meritorum, mensura uitiuosa qua mali mensurāt
 se & alia immoderate &c. & mensura dolorosa quantitas
 pēnā aeternā & tormentorum, correspondens, s. delicto
 & culpā &c. ib. c.
 Metus, metuere metus id est timor, & est multiplex in scri-
 ptura. a.
 metus senilis iustorū & prudentū, nam iustus metuit nego-
 cia superiora, s. Deū, angelos & sanctos, metuit flagitia
 interiora quā commisit, metuit negocia exteriora. s. mū-
 di tribulationes & meruit supplicia posteriora, nō mor-
 tem sed futurum iudicium & infernum &c. ib. a.
 metus ferulis peccantiū, q̄ metu & nō amore abstinet à ma-
 lo &c. Et metus puerilis siue oculis imbecillum &c. ib. b.
 met, memet, met est dictio nihil significans, cum sit composi-
 tio pronominis, facit tamen pronomen cui auditur certius
 significare. a.
 met unum inuariabile, s. Dei identitas. ib. b., metunum val-
 de damnable, s. malorum quidditas. ib. c.
 me, mei est pronomen demonstratiuum primæ personæ nu-
 meri singularis & sic congrue referri potest ad oīa per-
 sonarum genera &c. a.
 me pronomé refertur ad Deū cuncti potentē, ga eius potē-
 tia oīa reguntur, eius scientia seu prudentia oīa dirigunt
 eius clemētia pauperes fouent seu alunt &c. alia. ib. a.
 me, pronomen refertur ad iustum sanctē uiuentem, ga ius-
 tus se prædicat pēnitentem & luctuosum. ib. b., iustus se
 prædicat meditantē & erupulosum seu curiosum, nam
 meditatur carnis luxum & uilitatē, uitæ fluxum & breui-
 tatem mundi cursum, & uacuitatem &c. ib. c. iustus se of-
 fert militantem & uigilantem, p̄sequendo iura mino-
 rū, sustinendo casus factorum, arguendo facta prauorum
 &c. ib. d. iustus se offert triumphantem & gloriosum. ib. e.
 me, pronomé refertur ad impiū de se loquentem, nā p̄tōr de
 scribit se miserum p̄ vilem natiuitatē, propter uitæ labi-
 litatem, p̄ rerum mobilitatem &c. ib. f., p̄tōr describit
 se quo ad nequitiam culpæ nocentis seu latentis, nā p̄di-
 cat se rudem & obliuiosum grauem & desidiofum, tristē
 & iudiosum &c. ib. g., & peccator describit se quo ad mo-
 lestiam pēnā sequentis, nam pericula sunt carcer inuasi-
 bilis, mēror in consolabilis, iudex implacabilis &c. ib. h.
 meus, mea, meū, tuus, suus sunt p̄nomina possessiua, signat
 .nā ē iā acquisitā, & in bonis alicuius iā cōuersam &c. a.
 meus refertur ad Deum, nam Deum em varios accipiendi
 modos p̄t diuersa & varia dicere sua multipliciter. ibi.
 a., nā meus est (dicere p̄t Deum) p̄dicans puram ueritatē,
 ib. b., meus est abdicans mundi uanitatē, meus est vendi-
 cans sensus & ueritatē, & meus est applicans mentis uol-
 untatem. ib. c., meus est (dicit Deum) practicans fidei puri-
 tatem. ib. d., uocat Deum suos omnes iustos tanquā subdi-
 tos generātes ecclesiasticos tanquā famulos speciales,
 p̄latos tanquā consanguineos naturales &c. ib. e.
 Meus refertur ad iustum, quia dicere p̄t, bona spūalia mea
 sunt, ga auferri nō p̄t, sed bona spūalia &c. ib. f., bona p̄-

pria iustorū et inueniunt, s. meus est Deus per quem iusti
 ficor, mea est anima per quam uiuificor, mea sunt virtu-
 tes per quas reificor &c. ib. g.
 meus refertur ad impium, nam quilibet peccator dicere po-
 test meum est peccatum & mea est iniquitas &c. ib. h.
 meus refertur tam ad bonos quam ad malos, s. mea est mor-
 tis necessitas, carnis fragilitas, mentis uarietas &c. ib. i.
 memphitis lapidis proprietates, patientia. d.
 michael interpretatur quis uisus Deū, uel quis est ut deitas, nā
 de michaelē dici potest quod fuit conformitate deificus,
 benignitate munificus, seueritate terrificus, & subtilitate
 ueridicus. ib. a.
 mihi pronomen signat quandam ad seipsum applicationē,
 quandam appropriationem, & quandam acquisitionem,
 reique uendicationem &c. a.
 mihi pronomé refertur p̄t ad Deū q̄ omnia sibi uēdicat, &
 oīa bona ab ipso dantur, nā sibi asserit essentia immuta-
 bilē, iustitiā inflexibilem, sapientiā infallibilem. &c. ib. a.
 mihi pronomen potest referri ad Deum iratum sibi cuncta
 ueniantem multiformiter &c. ib. b.
 mihi pronomen refertur p̄t ad uirū iustū malū abdicatē, &
 sic mihi unū est uirorum p̄nitentium, nā uirius dice-
 re p̄t Deum parce mihi, nā malū edidi, Deus redde mihi
 bonū q̄ pdidi, Deus faue mihi in uia nā cecidi &c. ib. c.
 mihi unum uirorū eminentiū, nam sibi uult uerā humilita-
 tē, bonā societate firmā stabilitatē &c. ib. d., mihi unum vi-
 rorum presidentiū, s. officii doctōris, rectoris & impera-
 toris, & mihi unū utrorum triumphantiū, nā illis p̄tō est
 aeternitas q̄ nunquā termina iocunditas quā non cōtri-
 statur, auctoritas quā nunquam conculcatur &c. ib. e.
 mihi pronomé refertur p̄t ad ipiū mala machinatē, s. miserias
 humanas, diuitias mundanas, delicias infanas &c. ib. f.
 nichol a Saul nata, David data, a uirō sublata, alteri ligata
 &c. animam signat, quā a Deo producit &c. a.
 midā tabula de auri opatione &c. delectare. a.
 midas rex aures habuit asinas &c. fecerunt. a.
 miphibotheth interpretatur os confusum uel uerecundum,
 filius regis Saul &c. a.
 migrare id est transire, uel de uno loco ad alium. s. transfer-
 re. uide transire.
 militia, miles, militare est pugnā seu militiam exercere uel
 contra aduersarios bellare uel dimicare, & reperitur mi-
 les multiplex, siue militia &c. a.
 militia multiplex, s. naturalis. ib. b., uirtualis. ib. c., & tempora-
 lis, nam a Deo instituta pro iustis cōstituta. ib. d., militia et
 per malos destituta multipliciter. ib. e.
 mille. millenarius est numerus magnus & perfectus, cōstans
 ex denario centies ducto &c. a.
 mille in bono signat uirtutem plenitudinem, ib. a., signat san-
 ctorum multitudinem, scripturę fortitudinem, glorię am-
 plitudinem &c. ib. b.
 mille in malo signat oēm multitudinē aggregatā i malo, &
 sic ē multitudo demoniorū, p̄tōrū, & tormentorū &c. ib. c.
 ministrare. minister sumitur in bono & in malo. a.
 ministri sūt angeli cōprehēsores, uiri scī et iusti uiatores, vi-
 ri ipij et p̄tōres, et demones infernales & tortores. ib. a.
 ministroz genera multa, nam quidam superiores, quidā
 mediocres, & quidam infimi &c. ib. b.
 minister habeat uilitatē & patientiam, stabilitatem & per-
 manentiam. ib. c., sedulitatem & diligentiam, ac fidelitatē
 atque amicitiam. ib. d.
 minor, minorare, minimus, minoritas sumitur in bono & in
 malo. a.
 minoritas signat statum moralis humilitatis, statum letalis
 iniquitatis, & statum labentis prosperitatis. ib. b.
 mirari, mirabile, miraculum est illud in quo tota rō facti
 est potentia facientis, sicq; miramur, quod aliqua sunt ual-
 de magna, aliqua ualde bona, aliqua ualde mala. &c. ib. a.
 mirabilis est Dei potentia & sanctorum bonitas, nam mirā-
 da est magnitudo suę immensitatis, claritas suę sapientię
 & ueritatis celeritas suę prouidentię &c. ib. b.
 mirabilia ad dei scientiā pertinentia mundum gubernatē.
 ib. c., mirabilia ad dei clemētiā mundum reparantē mul-
 tiformiter, & ad dei iustitiā mundum iudicantem. ib. d.
 mirabilia humane bonitatis uirorū iustorū, nā habuerūt mi-
 rabilem

Pet. Berchorij.

rabilem constantiā fortitudinē, & mirabilē decētē pul-
 chritudinē. ib. e., & etiam clemētiā magnitudinem. ibi. f.
 Myrrha proprietates. pœnitentia. d.
 Myrti arboris proprietates. p̄s. d.
 Misereri, miseratio, miseratus. cū misereri nihil aliud sit quā
 alienam miserā intueri, & sic sumitur pro clemētia &
 compassione, quando que pro uenia & indulgentia &c. a.
 miseratio quædam diuina, & sic miseretur multis generibus
 personarū. s. humilibus & timorosis, flebilibus & lachry-
 mosis, fidelibus & luminosis &c. ib. b.
 miseratio quædam humana quam quilibet impendere de-
 bet, quia nobis debet naturaliter inesse, fraternaliter ad-
 esse, & uirtualiter professe. ib. c.
 miseratio quædam infana quā quilibet debet suspendere. ib. d.
 miscere, mixtio, commixtio, mixtio signat quandam aggre-
 gationem & adiunctionem, & quandam diuersarum rerū
 combinationem, & sumitur in bono & in malo &c. a.
 mixtio in bono quædam superna & ineffabilis. ib. a., quædam inter-
 na pollēs & utilis, quædam fraterna iungēs & nobilis. ib. b.
 mixtio in malo est quædam carnaliter impuræ quædam
 societatis prauæ. ib. c., & quædam multę iniquitatis multi-
 pliciter. ib. d.
 miseria triplex, uidelicet quædam naturalis, quædam tem-
 poralis, & quædam infernalis &c. a.
 misericordia est dolentis animus affectus ad compatiendū
 proximo & largiendū ei de proprio &c. a.
 misericordia quædam superior & diuina iugiter recomen-
 danda. ib. a., quædam humana inferior fraternalis frequē-
 ter impendenda, nam misericordię uirtus nobis præcipi-
 tur scripturaliter &c. ib. b.
 misericordia est fugienda multiplici ratione, quia per miseri-
 cordiam possumus a culpa purificari, gratia uiuificari, cū
 domino parificari, cum domino dignificari &c. ib. c.
 misericordię uirtus ostenditur exemplariter, s. in rebus na-
 turalibus, in figurarum enigmatibus, & in scripturarum
 uoluminibus. ib. d.
 misericordię uirtus nobis indicitur naturaliter, quia homi-
 num natura ad clemētiā prona est &c. ib. e.
 misericordia diuina a nobis humiliter imploranda, quia est
 peccatorum reuocatiua. ib. f., miserorum consolatiua, &
 beatorum premiatiua &c. ib. g.
 mysteriū sumit pro re secreta & occulta, & pro re sub eni-
 gmatę producta & protelata, & ideo sumit pro secreto-
 rum confessione, fidei & sacramentorum absconione, &
 figurarum atque enigmatum inuolutione. a.
 mittere, missus, missio. cum mittere pertineat ad superiorē
 mitti uero ad inferiorē hinc est quod mittere authorita-
 tis mitti uero humilitatis ad signum. a.
 mittere Deus ad operationes diuersas diuersa ministrorū ge-
 nera, nam missus est filius ad nostram redemptionem, mis-
 sus spiritus sanctus ad nostrā fide cōfirmationē, mittit
 angelos ad ministrādū, p̄latos ad gubernandū &c. ib. a.
 mittere accipitur pro proponere, p̄ dare, seu distribuere,
 p̄ affigere, & cōter p̄ destinare uel legare, & sic mul-
 tipliciter sumitur, nā mittere unū signat mutabilitatem,
 quia qui tam mittuntur in mare pœnitentię, quidam in
 ignem charitatis & amicitię, quidā exterius per depre-
 sionem &c. ib. b.
 mittere signat legalem liberalitatem, & sic diuina liberali-
 tas. s. Dei filius nobis missus est sicut sapientia ad instruen-
 dum, sicut medicina ad sanandum, sicut precium ad redi-
 mendum &c. ib. c.
 mittere signat immisissam pœnitentiā. s. quā Deus mittit pesti-
 lentias & tribulationes p̄ delicta, facitq; ad nostrā cor-
 rectionem, probationem, & condemnationem. ib. d.
 mittere designat supernam auctoritatem, & sic Deus per oc-
 cultam suam prouidentiam mittit p̄latos, p̄dicatores,
 principes & iudices ad mundum regendum &c. ib. e.
 missi seu legati sint sinceriter ingredientes. ibi. f., celeriter
 progredientes, uiliter congregantes, facilliterq; regre-
 dientes. ibi. g.
 mitis, mitigare. cum mititas, benignitas māuerudo & mo-
 destia, quā pro eodē supponat, & sic mititas est quædam
 aomi modestia exterioribus uerbis & actibus declarata
 & literq; mititatis uirtus naturaliter indicitur, magistra

liter iniungitur, exemplariter ostenditur &c. a.
 moab fuit populus gentilium semper contrarius populo
 Dei, & signat peccatorem qui est transgressor diuinę uo-
 luntatis sectator superbi uanitatis, & possessor munda-
 nę facultatis &c. a.
 modestia, modestiā, modestus, modestia dicitur a modo, uo-
 de modestus id est modus honestus, nam modestia habet
 da, quia excitet compassionem, inflamat dilectionem
 ornatur conuersionem &c. a.
 modicum istud aduerbium signat in bono & in malo.
 modicum in bono inuenitur. s. modicum pœnitentię, affluē-
 tię, amicitię, & sapientię. ib. a.
 modicum in malo habet impii. s. modicum stabilitatis, cre-
 dulitatis, sagacitatis & uirtuositatis, & signat etiā pecca-
 tum. ib. b.
 modo sumitur quæque pro tempore præterito, præsentis, &
 futuro, & communiter sumitur pro nunc, statim & simili-
 bus signantibus tempus præsens. a.
 modo unum naturę labentis. s. indigentię & nuditatis, igno-
 rantię & cæcitatē, impotentię, & debilitatis. ib. a.
 modo: unum gratię præsentis, s. iustitię, & equitatis, creden-
 tię & ueritatis, innocentię & sinceritatis. .b. b.
 modo unum glorię sequentis quod nunquam deficit, clarę
 respicit & montem reficit. ib. c.
 modus quæque denotat ordinem, quæque similitudinem, quæque
 molestiam, regulam & temperantiam, & sic modus est q̄-
 dam decens & congrua adiacentia actionum, sine qua ip-
 se actiones non habent efficaciam aut ualorem &c. a.
 modum habemus in scientia, ne nimis inquiramus, modum
 in iustitia, ne nimis exuramus. ib. b., modum in letitia, ne
 nimis gaudeamus, et modum in potentia, ne nimis exur-
 gamus. ibi. c.
 moyses secundum diuersas condiciones & actus ipsius, po-
 test diuersa & uaria designare. a.
 moyses signat statum p̄latorum & p̄sidentium multipli-
 citer. ib. a., signat statum perfectorum & cōtemplantium,
 & statum iudicorū & peruentium. ib. b.
 molestia accipitur pro graui mine seu documento, uel pro
 zelo difficultate uel iniuria &c. uide nocere.
 mollis mollities moraliter signat in bono benignam locu-
 tionem terrenam affectionem, & defluentem compan-
 ctionem &c. a.
 mollities in malo signat uerborum fallacitatem animum
 fragilitatem, immundorum carnalitatem, & prospero-
 rum labilitatem. ib. b.
 momentum quando que sumitur pro fama, nomine & valo-
 re, sed communiter momentum accipitur, pro modici-
 ma parte temporis seu horę, & sic sumitur pro nūc, sta-
 tim, subito, & pro instanti, & inuenitur momentum labē-
 tis naturę, præsentis figurę, nocentis iacturę, sequentis pū-
 taturę, & latentis scripturę &c. a.
 monedulę auis proprietates. pecunia. a.
 monere. i. hortari, sollicitare inducere, instigare seu uerbis,
 exēplis aut factis ad aliquid inclinare, & sic homo moue-
 tur ad bonum faciendum. s. per stimulū tribulationis, sar-
 culum exhortationis, speculum informationis &c. a.
 monumentum. i. sepulchrum ubi mortui reconduntur, alio
 etiam modo mausoleum seu carophagum nuncupatur
 & multa in scriptura significata. a.
 monumentum signat conscientię sanctitudinem, conscien-
 tię turpitudinem, temporalium plenitudinem. &c. ib. a.
 mons montes, inuenitur in scriptura mons uirtuosus signans
 statum hominum perfectorum, mons uirtuosus signans
 statum ecclesiasticum p̄latorum, & mons gloriosus si-
 gnans statum hominum beatorum &c. a.
 mons magne securitatis, iustorū p̄fectorū, & mōs iste nihil
 aliud est quam eminētia uitę & cumulus meritorū, & ta-
 les uersus cœlū eleuātur, & a terra elongantur &c. ib. b.
 mons magne nobilitatis & p̄lationis. s. status ecclesię. ib.
 c., sicq; ecclesia uel p̄lationis status dici potest mons cō-
 passionis mons dilectionis, mons deuotionis &c. ib. d.
 mōs magne fertilitatis glorię paradisi, sic p̄ certo paradisi
 locus est locus tutus q̄ nō expugnatur, locus clarus q̄ nō
 obscurat, locus mūdus q̄ nō maculatur & sequētia. ib. e.
 mōs accipi p̄t i malo, sicq; per mortē intelligitur factus &
 Index. Dict. Berchorij. To. 1. * * * 3 arro.

Index Dictionarij

arrogantia superborum, vel fastus & eminentia peccatorum, & sic montes. i. peccatorum vento superbia uentilantur, ardore auaritia contremantur, fulmine iracundia uerberantur, &c. alia ib. f.

Mons etiam signat fastus & eminentias peccatorum, s. propter altitudinem, & dignitates temporalium quae communiter magis eminent in malis quam in bonis, sicq; est mons carnalitatatis cupiditatis, pompositatis, & alia plura. ib. g.

montium proprietates. altitudo. e.

monstrare. Deus de monstrat nobis viam bonam ut hanc tenemus, bona opera ut faciamus, viros iustos ut eligamus &c. a.

monstrum dicuntur animalia praeter ultra vel contra naturam genita semper apud Romanos aliquod prodigium monstrum denotabat, & sic signat malos homines in moribus dissimiles & difformes bonis &c. a.

morari, mora, morari. i. habitare seu in aliquo loco perseverare. a mora hominum perfectiorum uirtuosa, nam hi morantur in caelo per desiderium, in inferno per timorem, in corde proprio per contritionem &c. ib. a.

mora hominum peccatorum uitiiosa, nam talis mora est uariorum luxuriosorum, superborum &c. ib. b.

mora hominum damnatorum dolorosa, & mora hominum beatorum gaudiofa. &c. ib. c.

mordere, morsus, mordere est ad aliquid dentibus pungere uel uorare, & in scriptura multiplex reperitur morsus. a. morsus malus quidam viperae detractionis, quidam uenereae tentationis. ib. a. quidam fulgureae vexationis. ib. b. quidam tartareae damnationis, morsus sententiae superius, morsus conscientiae interioris, & morsus diabolicae militiae exterioris. ib. c.

morsus bonus conscientiae pectoralis, iustitiae pastoralis, & potentiae imperialis. ib. d.

mors, mors, mortuus, in scriptura de quadruplici morti fit mentio. a.

mors naturalis prauidenda quae nihil aliud est quam finis & uitae defectus. ib. a. sicq; mors habet in superabilem potentiam quia nulla aetas, nullus sexus, nulla conditio mortem euadit &c. ib. b. habet etiam praesentiam in euasibilem, duritiam intollerabilem, & sententiam irremediabilem. ib. c. & sic mors in patientia debet sustineri per exempla multa probatur. ib. d. mors debet cum diligentia prouideri, nam mortis consideratio bonorum uilis est ad nostram praemunitionem, uilis ad nostram animationem, & mortis consideratio malorum utilissima ad nostram consolationem. ib. e. mors enim per fortitudinem timeri non debet, quia certa & necessaria, breuis & transitoria, & utilis & meritoria. ib. f.

mors spiritualis & uirtualis appetenda, quae nihil aliud est quam iustitiae, delectio, maceratio, & ad patientiam reductio, sicq; ut perfectus mortuo comparatur, nam tumultibus non inquietatur, in multis non plus infestatur, terretibus bonis non plus meditatur, ceteraq; plura. ibi. g.

mors peccati praecauenda, quae aiam occidit & animam perire facit mortuum & infectum. sicut u. mortuus se non mouet non loquitur, non uidet, non odorat, tætet &c. sic moratur peccator intelligatur &c. ib. h. mortui conditiones adhuc homini peccatori applicari possunt quia peccator alligatur sudario male delectationis, obfcuratur sub nubilo caecae dubitationis, carceratur in tugurio stricte oblationis &c. ibi. i.

mons tormentorum metuenda, s. mors poenae aeternae quae peccatoribus perpetuo infligitur, mouenturq; aeterna morte qui diuitis sunt operati & impinguati, sequuntis occupati, inuidis macerati. ib. k.

more suo boni & iusti indigentibus compatiuntur eleemosynas erogando, innocentes compatiuntur, supplicantes afficiuntur &c. ib. a.

mors, mors, mores, est dare morem bonorum & malorum. a. mores malos habent communiter homines mali & impii, quia in eis uiget mos crudelitatis & uolentiae, mos mobilitatis & inconstitiae, mos inhonestatis & insolentiae &c. ib. b. mouere, motus, mouere seu moueri est de loco ad locum uel de forma ad formam mutari & transferri & inde duo sunt motus. s. localis & formalis &c. a.

motus tractus quo quis ad bonum trahitur, motus raptus quo

quis ducit per uoluntariam obedientiam, motus rectus quo quis directe mouetur in Deum per amorem, & motus reflexus quo quis mouetur ad superioris examinationem &c. a.

motus contritionis qui fit interiorum perfectiorum. ib. b. motus discretionis qui fit superiorum praedicatorum, motus praedicationis, qui fit exteriorum praedicatorum. ib. c. & motus compassionis qui fit inferiorum piorum. ib. d.

motus in malo designat mentis mobilitatem, in constantiam & uanitatem, sicq; motus signat uitium imperfectionis, indignationis, subannationis & uariationis &c. ib. c.

mugilis piscis proprietates. piscis. b.

mulier dicitur quasi mollis aer, a mollicie &c. & sumitur in bono & in malo. a.

mulier habeat magnam compassionem, quia prouideri debet Christi pauperibus, condolere Christi uulneribus, & supplicare pro peccatoribus. ib. a. uel habeat discretionem. ib. c.

mulier in malo signat hostium malorum deceptionem. ib. d. signat imperfectorum hominum conditionem, & mulierum malarum infectionem. ib. e.

mulier mala detestabilis est quia fallax & proditiosa, nam decipit platos & pastores praedicatorum religiosos & seculares. ib. f. loquax & garrulosa tenax & glutinosa, ardens & libidinosa. ib. g. cauta & malitiosa, leuis & curculosa, rebellis & seditiosa copiosa & curiosa. ib. h. & nocens & periculosa, quia solet attrahere decipere consumere & peruertere. ib. i.

mulier comparatur iui, propter luxuriam foeditatem, stercorei propter infamiam uilitatem urfo, propter auaritiam in stabilitatem, &c. alia. ib. k.

mulierum malis proprietates adulterium. b.

muli piscis proprietates luxuria. c.

multum, multitudo sumitur in bono & in malo. a.

multitudo in bono quaedam hominum perfectiorum commendabilis, & uirtuosa. ib. a. quaedam gratiarum & uirtutum delectabilis, & fructuosa quaedam Angelorum & sanctorum nobilis & gratiosa &c. ib. b.

multitudo in malo quaedam peccatorum hominum. ib. c. quaedam uitiorum grauium quaedam grauium tormentorum, & quaedam hominum damnatorum. ib. d.

multiplicare accipitur pro crescere. augmentari. a.

multiplicatio multiplex. s. meritorum, gaudiorum, perfectiorum, uirtutum tormentorum &c. ib. a.

mundare, mundus, munditia enim multiplex est. a.

manditia conscientiae seu innocenti uirtuosa, continentiae preciosa poenitentiae fructuosa, & honestae apparatus gratiosa. ib. a.

mundans & purgans sunt cordiales affectiones. ib. b. sensuum conditiones. ib. c. & carnum infectiones. ib. d.

mundat peccatorem diuinae gratiae inspiratio, baptismi uel lachrymosae confessionis irrigatio, poenitentiae & afflictionis castigatio &c. ib. e.

mundi apud Deum lecretorum & obseruatores, egenorum benefactores, delinquentium miseratores, & ignorantium instructores. ib. f.

mundus, de mundo & immundicia in aliis titulis queratur. mundus substantiue accipitur pro ueritate creaturarum, & pro statu praesentium miseriarum, atque pro communitate omnium malarum personarum. a.

mundus contemni dicitur, quia nocuus & periculosus. ibid. a. quae obscurus & nebulosus, quae infectus & periculosus. ib. b. quae turbidus & laboriosus, quae fallax & deceptoriosus &c. ib. c.

mundus non comparatur infulis fortunatis &c. acquirere. f.

mundus dicitur campus multipliciter. campus. c.

munire, munus, munus est rem ad defensionem alicuius loci uel ad aggregationem & praesidium. s. in multis modis &c. a.

munus uiri perfecti interioris uirtutis titulus. ib. b. munus ecclesiae & religionis exterioris iustorum cultus. ib. c. munus tur iniqui terrenis diuitijs. & potentijs mundanis. ib. d.

munus accipitur in bono & in malo, munus in bono signat quicquid utile ad salutem anime tribuitur & offertur, sicque signat eleemosynam qua pauper ditatur, uirtutum meritum & opus meritorium quo Deus placatur & paradisi gloriam qua iustus in patria praemiatur. a.

munus in malo accipitur pro donis ipsalibus & operibus quo

Pet. Berchorij.

Deo ab hypocritis & ceteris malis hominibus offeruntur, sumitur etiam pro lucro uel praemio quod mali solent dare uel offerre malis iudicibus & superioribus. ib. b.

Munera non sunt accipienda nec etiam diligenda, quia tollunt iudiciorum rectitudinem. ib. c. cauant flagitiorum multitudinem. ib. d. & inducunt suppliciorum magnitudinem. ib. e.

Murmuri. s. furor detractio, oblocutio, uel impatientiae demonstratio, & displicentiae manifestatio, sicq; murmuratores murmurant de sanctorum perfectione, de laborum afflictione, & bonorum defectione &c. a.

murus muri instituitur ad munitionem ciuitatum, & ad fabricationem & fortificationem castrorum, turrium & domorum. a.

murus in bono signat perfectorum habitationes seu ecclesiae congregaciones, actus & operationes praedicatorum, uirtutes & defensiones Angelorum, fructus & ordinationes mandatorum. ib. a.

murus signat uirum perfectum, & maxime ecclesiasticum uel praedatorem, quia talis debet esse mediator charitatis uisitor diligentissimus. ib. b. miserator liberalissimus, & contemptor eminentissimus. ib. c.

murus in malo signat carnis uilitatem, mundi facultatem, culparum prauitatem, & hostium communitatem. ib. d.

mutare, mutatio. cum naturaliter omnis res aut mutatur de loco ad locum, aut de forma ad formam, hinc est quod spiritualiter de uno statu ad alium uariatur &c. a.

mutatio multiplex. s. poenitentium & conuersorum, utilium & uirtuosorum, quaedam uiuentium uirtutum, flebilium & luctuosorum, quaedam beatorum triumphantium, nobilium & gloriosorum, &c. alia. ib. a.

mutatio nihil aliud est quam ad bonum conuersio, quod per exempla ostenditur &c. ib. b.

mutatio mentalis quae homo inustus deserit malas affectiones interiores. ib. c. realis quae reparant & inferuntur conditiones bonae exterioris, & finalis quae acquirimus promotiones posteriores & superiores &c. ib. d.

mutatio quae Deus uisus fuit incarnatus, & mutatio praedicatorum & religiosorum &c. ib. e.

mutuo & inuicem sunt idem. mutuo uero. s. simul uel aequaliter, & sumitur in bono & in malo, & semper signat societate participationem uel communitatem, sicq; in bono debemus nos mutuo salutare, mutuo uisitare, mutuo copulare &c. a.

mutuo in malo signat mutuo per luxuriam se fedare, per inuidiam murmurare, & per malitiam rebellare &c. ib. b.

mutus est ille qui loquendi non habet possibilitatem, & accipitur in bono & in malo. a.

mutus fit homo spiritualiter ratione poenitentiae, ratione negligentiae, ignorantiae, inuicentiae & uerecundiae &c. ib. b.

NAaman interpretatur decorus uel pulcherrimus, commouens uel commotio, signatq; hominem poenitentem secundum eius conditiones &c. a.

Naas fuit rex filiorum Aman, & interpretatur serpens uel coluber, augurans uel augurium, signatq; diabolus &c. a.

Naafon interpretatur coluber murmurans uel serpens inuisibilis uel aegens dolorem &c.

Nabal interpretatur stultus uel inuicentis, & fuit ille diues in monte camelis, cuius uxor fuit Abigail &c.

Naboth fuit ille quem iniquissimus rex Achab & Isebel uxor fraudulenter occidit fecerunt interpretatur autem celsio uel propheta siue concludens aut superueniens. applicari potest ad Christum &c.

Nabuchodonosor interpretatur sedes in angustia. fuit rex Babylois pessimus & superbus, inimicus filiorum Israel signat impios tyrannos, nam tales innocentes iniuste subigunt, ignorant in summis erigunt, & uitam suam ut brutum transigunt. a.

Nabuchodonosor ad bonum est applicari potest, quia futura prospexit, seipsum corripuit, uiles erexit impios desepxit, sicque principes boni ei comparari possunt &c. ib. b.

nabuzardan interpretatur est, & prophetauit &c.

nachor interpretatur requiescente luce, obsecratio nouissima, requies muneris & praeparatio iracundiae.

nadab interpretatur bonus uel spontaneus &c.

nam est aduerbium affirmandi, & certificat, rationatur allegat inducit, asserit, atque demonstrat, sumitur etiam pro quia uel pro certe &c. a.

nam refertur ad Deum, qui realiter existit, nam ipse est potentia, quia uult honorari, scientia, quia uult operari, & clementia, quia scit consolari. ib. a.

na refertur ad iustum qui ueraciter sistit, quia in ipso est uirtus castitatis, quae carnem afficit, honestatis, quae uisum reficit charitatis, quae fratrem respicit firmitatis, quae nunquam deficit &c. ib. b.

nam refertur ad diabolus qui fallaciter resistit, nam et refertur ad iniustum seu impium qui mendaciter insidit, quia talis est uanus & uarius sine constantia, caecus & inscius sine prudentia, fallax & diuinus plenus malitia &c. ibi. c.

narcissus uidens imaginem suam perit, etiam in sermone. Videre. quomodo &c. f.

narrare. i. loqui uel dicere, uel aliquid ex ordine recitare, & accipitur in bono & in malo &c. a.

narrari debent Deo necessitates naturales, calamitates temporales, infirmitates criminales, & bonitates supernales. ibid. a.

narrari debet proximo summam ueritatis eruditio, Dei uoluntatis referatio Dei bonitatis miseratio & Dei charitatis demonstratio. ib. b.

narrari debet subdito superiorum probitatis seu sanctitatis perfectio seu declaratio pro uirtutum suarum imitationem & impressionem &c. ib. c.

narratio sumitur in malo, & sic accipitur pro uerbis & narrationibus fatuorum & importunorum, deceptorum & haeticorum &c. ib. d.

nares sunt corporis partes quae sensus odoratus sunt proprium subiectum &c. a.

nares discretionis aperiendae. ibid. a. nares deuotionis sciendae, & nares elationis afficiendae. ib. b.

nasci, natus, natiuitas in bono & in malo &c. a.

natiuitas naturalis laboris miserabilis & caediosa. ibi. a. nam homo nascitur ad carnis debilitatem & fragilitatem. ibi. b. nobilitatem & flebilitem. ib. c. & nascitur ad mortis necessitatem & asperitatem. ib. d.

natiuitas supernabilis amabilis & amorosa. ib. e.

natiuitas spiritualis commendabilis & uirtuosa. ib. f.

natiuitas aeternalis & gaudiofa, natiuitas temporalis & deliciofa. & tales qui nascuntur sunt ut coeter caeci & ignorant, debiles & non durantes, miseri & laborantes &c. ibi. g.

natiuitas criminalis & uitiiosa, & natiuitas infernalis & terrore. ib. h.

naui. uide maior & senectus.

natio accipit pro populi congregatione uel regione, seu patria uel communitate &c. a.

natio in malo spiritualiter signat communitatem hominum peccatorum, malignitatem hominum uitiiosorum, & peruersitatem demonum malignorum. ib. a.

natio, in bono sanctorum atq; iustorum, nam iustus Deo seruit & ei subugat Deum laudat & regratiatur, cum Deo ligatur atq; copulatur Deo inuatur atq; uisitur &c. ib. b.

nathan fuit propheta domini, & interpretatur donum donans, uel donatus gratiae, & denotat bonum principem, & bonum regis consiliarium iuxta conditiones eius &c. a.

nathanael interpretatur domus Dei, uel donauit eum dominus signat bonos, simplices & platos quae Christo uocantur &c.

nathine fuerunt tempi seruitores, & interpretantur donantes uel donati, signatq; bonos ecclesiasticos qui a Deo dantur & inspiratiue &c. a.

natura multiplex in scriptura reperitur. a.

natura immutabilis est ille instinctus naturalis rectitudinis quem natura docuit uicium quodque animal &c. ib. a.

natura corruptibilis natura humana quantum ad corpus quod ualde corruptibilis & feda est. ib. b. natura detestabilis quod obstinatione uicia in naturam conuertit, & natura commedabilis, longa consuetudo bona, quae est altera natura. ibid. c.

nauis, nauicula. nauis est instrumentum ligneum ad transeundum mare, uel flumina ordinatum, & signat in bono & in malo. a.

nauis in bono signat conditionem capacissimam, signatq; uiri perfecti conditionem agilissimam, signat et beatam Mariam uirginis perfectionem fertilissimam, & signat poenitentiae uel religionis habitationem securissimam. ib. a.

nauis in malo signat hominum peccatorum nobilitatem & instabilitatem, signat mundanorum hominum prosperitatem & mutabilitatem, Index. Dict. Berchorij. Fo. 2. * * * 4 signat

Index Dictionarij

signat hominum viatorem fragilitate et uertibilitatem. ib. b.
 nauis repletur pulsatibus beluarum, cassatur ieiunibus adamantium, ligatur tractibus, &c. alia. ib. c.
 nauis spiritalis signat virginem Mariam, animam, seu uitam perfectam multiformiter. ib. d.
 nauis signat ecclesiam vel religionem seu poenitentiam, & talis est nauis laboris & diligentiae, moeroris & sustinentiae splendoris & sapientiae & alia sequentia. ib. e.
 nauis ecclesiae seu religionis, vel poenitentiae habeat gubernaculum sapientiae & discretionis, remos bonae affectionis & dilectionis, malum sublimis & alte contemplationis, velum mundae & castae conditionis &c. ib. f.
 Nazareth, nazareus, nazarethus. nazareth interpretat flos, virgultum sanctitas, & consecratio, uinctio munditia &c. nazareus uero & nazareus uirgultum, floridus, cultodiens, separatus mundus &c. Et per nazareth potest intelligi religio, ecclesia, beata uirgo, uel anima sancta, uel quilibet uir perfectus multiformiter. a.
 nauis montis piscis proprietates. contemplatio.
 nebula est impressio aeris ex exhalationibus & terrae in superficie generata, signatq; multa in scriptura. a.
 nebula signat uitae praesentis turbulentiā, signat mundi labentis affluentiam. ib. a, signat mentis errantis ignorantiam & signat cordis dolentis poenitentiam &c. ib. b.
 nebula spiritalis conscientiae habenda, quia est hospitatrix diuinae maiestatis, receptatrix supernae claritatis mediatricis supernae prauitatis &c. ib. b.
 necessitas, necessaria, necessarium. a.
 necessitas procuranda quam habemus de rebus pertinentibus ad salutem summè necessaria & utilis, necessitas subleuanda uel adiuuanda est aduersitas, infirmitas, infortunium, uel pauperas, & necessitas tolleranda, ad quam sustinendam necessario compellimur. ib. a.
 necessaria & utilia sunt cum diligentia procuranda, ut uirtutes & gratia in praesenti, & gloria in futura, nam ad uitam spiritualem siue ad nostram salutem requiritur humor compunctionis, feruor dilectionis, rigor correctionis, splendor discretionis &c. ib. b.
 necessitas quaedam culpa & iniquitatis, cui est compatendum, quaedam miseriae & calamitatis, cui subueniendum quaedam facti & fortunae, cui assentiendum, quaedam damni & inaduertentiae, cui dissentiendum, & alia. ib. c.
 necis, necare. i. occidere uel interficere. necis autem. i. mors quae de interficere, de morte, de occidere.
 Neamias reduxit de Babylonia captiuitate filios Israel in terram iuda. & interpretatur consolatus a domino, seu consolatio dominus, signatq; bonum pastorem &c. a.
 negare est infidelitatis, mendacitatis, pompositatis, & paritatis &c. a.
 negare & abnegare in bono debemus proprias uoluntates anxias facultates, & noxias uoluntates. ib. b.
 negligentia. uide accidit, dormire, exercere. ib. a.
 negligentia quaedam quam custodit fraterna charitas quaedam quam ostendit superna ueritas, & quaedam quam impendit externa prauitas. ib. a.
 negligunt & contemnunt mali medicinam uere scientiae, disciplina uere iustitiae, officinam summe clemetiae &c. ib. a.
 negotium, negociari, negocium accipitur pro quocumque opere uel tractatu sumiturque in bono & in malo. a.
 negotium quoddam moralis bonitatis, uirtuosum, quoddam moralis prauitatis, uirtuosum, quoddam infernalis poenitentiae, dolorosum, & quoddam aeternae felicitatis, gloriosum. ib. a.
 negotium bonorum operum & uirtutum nihil aliud est quam exercitium bonum seu labor, sicq; negociemur propter fructus plenitudinem. ib. b, propter situm amplitudinem, & propter actitudinem. ib. c.
 negotiatores & mercatores huius mundi quidam uisuris & diuitijs ampliat, quidam superbis & sequitis inflammati, & quidam luxurijs atq; delicijs inquinati &c. ib. d.
 nemo est nomen negatiuum sicut nullus, nam quicquid homo signat, & ponit nemo tollit & deponit. unde nemo, i. non homo, signatq; peccatorem &c. a.
 nemo. i. homo peccator habet duritiam impietatis. ib. a. habet obstinationem proteruitatis abdicatorem, nobilitatis indiscretionem uerbositatis, & sequentia. ib. b.

nemo in bono signat negationem alicuius mali, & sic homo potest habere fraternam charitatem, uerbalem ueritatem, firmam credulitatem &c. ib. c.
 nemo truffactorie fuit imperator nobilissimus, consolator benignissimus, castigatorem uerissimus &c. plura. ib. d.
 nemus cum sit umbrosus, ramosus, solitariū & secretum, ab hominibus raro habitatum, feris & auiibus assuetum, in scriptura significare potest multipliciter. a.
 nemus in malo signat cultum & ritum uitiorum, signat statum mundanorum, & signat locum in fernorum. ib. a.
 nemus in bono quoddam interius conscientiae, quoddam exterius religio uel ecclesia, & quoddam superius caeli curia. ib. b.
 neomenia apud iudaeos erat festum quod fiebat in nouitate lunae & principio mensis lunaris. & potest significare festum internae solennitatis, aeternae felicitatis, supernae nauitatis, & externae prosperitatis &c. a.
 nepos, nepotes, nepos est filius filij uel fratris in linea descendenti, semperq; signat dilectionem subiectione, successione, denotatq; bonum subditum qui Deo & sanctis est dilectus &c. a.
 nepotes mali sunt nequitiarum imitatores, diuitiarum deuoratores, mortis aeternae tolleratores &c. ib. a.
 neptalim interpretatur habitatio uel comparatio, siue conuertens eos, seu implicatio &c. a.
 neptunus fingitur fuisse Saturni filius &c. percutere d. nequaquam, ne forte. ite negationes compositae nequaquam, ne forte ad Deum pertinet mala comminatio, ad iustum iuste for midantem. ib. b, pertinet ad praeratum & scripturam digne consulente & doctem multipliciter. ib. c, pertinet ad impium uana metuente. nam mali timent praesentes illusiones, futuras derisiones, asperas correctiones &c. ib. d, neque, nequaquam, neq; sicut non est nec est negatiua diuersimode pertinet ad diuersos & c. a.
 neque unum est miserorum, contritorum, perfectorum beatorum iniquorum & damnatorum. ib. a.
 nequaquam est dictio fortiter & abundantur negans, sicq; per nequaquam iusto denegat mundana habitatio uel occupatio, denegatur iusto etiam humane circumuentionis uitium, & auare cumulationis precium &c. ib. b.
 nequaquam in malo sicq; est nequaquam uani timoris, leuis tenoris, mundani amoris, & parui ualoris. ib. c.
 nequitia, nequam, nequissimus. nequam. i. non equus seu inimicus, peccator, iniquus, malus, nepharius & peruersus, nequitia uero. i. non equitas seu iniquitas &c. a.
 nequitia quaedam carnalis inuentionis. ib. a, quaedam auare inclinationis. ib. b, quaedam uerbalis predicationis. ib. c. & quaedam mentalis obstinationis. & sic filij religionis uel ecclesiae sunt nequam pro mendacij uanitate, pro hypocrisis falsitate, propter sequitiae prauitatem &c. ib. d.
 nequire. i. non posse, uide posse, & de potentia, nescire. i. ignorare &c. a.
 nescire quoddam excusabile pertinens ad naturae ignorantiam, quoddam detestabile pertinens ad proteritiam cordiale, quoddam execrabile pertinens ad ignorantiam criminalem, & quoddam commendabile pertinens ad ignorantiam uirtualem. ib. a.
 nescire criminale quo nescit homo illa quae scire tenet, & maxime quae ad salutem pertinent, sicq; sunt nescientes sectatores carnalis immunditiae. ib. b. dilectores temporales eminentis possessores mundialis affluentiae & professores mundanae sapientiae. ib. c.
 nicanor interpretatur stans, lucerna uel statua lucida, princeps iniquissimus, signatq; malos consiliarios principum & magistrum, quia tales sunt fallaces & proditores, tyranni & exatores malorum fautores & sustentatores &c. a.
 nihil nihilitas nihil aliud signat quam non entitas. unde nihil esse. i. nil esse. & signat multipliciter &c. a.
 nihil unum naturale, personale, temporale, criminale, infernale &c. ib. a.
 nihil signat carentia omni boni, sicq; mali habet nihil de discretionem, de compassione, de duracione, de possessione &c. ib. b.
 nihil applicari potest ad uiros bonos & spirituales, sicque boni nihil habent cupiditatis, inhonestatis, calamitatis, carnalitatis &c. ib. c.

nihil

Pet. Berchorij

nihil apud Deum reputatur qui vigent magna potentia, polent mundi scientia, fulgent falsa uirtute &c. ib. d.
 nidus est locus qui ab auiibus edificatur & inhabitatur &c. a.
 nidus iustorum & perfectorum inferior, religio & ecclesia interior, intentio & conscientia, superior paradus & caeli curia. ib. d. a.
 nidus malorum est mundus, peccatum & infernus &c. ib. b.
 nigredo in scriptura signat tam in bono quam in malo. a.
 nigredo in bono signat uirtutem humilitatis, in malo uero mortis horrorem, culpae errorem, & inferni timorem &c. ib. a.
 nimietas, nimis, nimius, aliquando in scriptura denotat superabundantiam in bono, aliquando abundantiam & excessum signant in malo. a.
 nimis in bono habent iusti, quia habent nimium doloris contritionis, nimium laborem afflictionis, nimium clamorem confessionis, nimium splendorem discretionis &c. ib. a.
 nimis in malo signat excessum uiciorum & malorum sicque mali habent nimietatem in uiciorum & letitiam prosperitatis & affluentiae, ebrietatis & gastrimargiae, &c. alia. ib. b.
 iniue fuit ciuitas magna trium dierum itinere, magna & speciosa, signatque in bono & in malo. a.
 iniue in bono signat animam innocentem, ecclesiam militantem & patriam triumphantem &c. ib. a.
 iniue in malo signat mundum & mundi prosperitatem, potentium locum & exultationem, & fidelium luctus atque flagellationem. ib. b.
 nisi quandoque ponitur per modum exceptionis, quandoque per modum conditionis, quandoque per modum comminationis &c. a.
 nisi unum ad Deum spectat, iustos iuando & liberando, mundum regendo & moderando, seipsum reuelando & declarando, malos laedendo & vulnerando &c. ib. b.
 nisi unum ad iustum spectat, bene uiuere, recte sapere, rite credere, iuste agere. ib. c.
 nisi unum spectat ad impium. i. fallacitatis & fraudulentiae, fatuitatis & ignorantiae, pnalitatis & pestilentiae, ib. d.
 nisi unum spectat ad beatum, gloria aeterna. ib. e.
 nitore, nitore. i. splendore & inuenimus nitorem sanctitudinis, pulchritudinis, & realis seu temporalis celsitudinis. a.
 nitore. ad aliquid agendum uiriliter infilire uel conari. a.
 nitore mali inter concordis discordiam seminare in malorum potentiam intentare, fidem amicitiam eneruare, simplicium substantiam occupare, mendacem eloquentiam uentilare &c. a.
 nix habet naturaliter candidissimam perfectionem debilissimam durationem, & frigidissimam conditionem. & signat in bono & in malo. a.
 nix in bono signat uirtualem perfectionem. ib. a, signat perfectionem temporalem, & signat afflictionem corporalem. ib. b.
 nix in malo signat hypocrisis simulationem deceptiuam & infernalis tribulationem afflictiuam. ib. c.
 nobilis, nobilitas animi est generositas sensus, & hominis nobilitas est animus generosus, diciturq; multis modis. a.
 nobilitas quaedam naturalis commendanda. ib. a, quaedam uirtualis honoranda & de nobilibus qui libertatibus uirtutibus non subijcitur, sua liberaliter largitur, in equis canibus & auis delectatur, & in bellis & hastiludijs uiriliter operatur, intelligendo moraliter de uirtuosis, &c. ib. b, sicq; nobilitas spiritalis requirit benignitatem in affectione. ib. c. requirit celeritatem in operatione. ib. d. & requirit auctoritatem in damnatione &c. ib. e.
 nobilitas quaedam temporalis uilipendenda & reprobanda, quia habet uilem ingressum. ib. f, habet malum progressum, nam habet annexam uanitatem, crudelitatem & pompositatem, habetque egressum tristitem &c. ib. g.
 nobilitas quaedam aeterna affectanda. ib. h.
 nobiscum, uobiscum, nobiscum semper signat societatem siue bona siue mala fuerit, & reperitur multiformiter in scriptura &c. a.
 nobiscum est deus in carne personaliter ueniens per mundum gradens, doctrinam faciens, in cruce moriens, & de morte rediens. ib. b, nobiscum etiam est deus sub pane figuratiter seu sacramentaliter. c.
 nobiscum est deus in mente spiritaliter uel focus nobiscum manendo, uel amicus se nobis iungendo, uel adiutor a ma-

lis tuendo & uel tributor in bonis fouendo. ib. c, nobiscum est deus in caelo triumphaliter, & deus nobiscum in iudicio facit. ib. d.
 nobiscum est societas iustorum, quae fit mentaliter uirtute, pariter seu equaliter inita, stabiliter munita, & ciuilitate ordinata. ib. e, sicque fit nobiscum communis laboris diligentia, communis uiciorum continentia, communis uigoris seu tenoris patientia &c. ib. f.
 nobiscum est societas hominum malorum. i. societas crudelium impiorum, societas rapacium auarorum, societas carnalium immundorum &c. ib. g.
 nocere. nocumenta plura in scriptura reperiuntur &c. a.
 nocumenta quaedam naturalia quae post ad peccatum a Deo nobis inflata sunt. i. fames, sitis, infirmitas & mors &c. a. quaedam uero nocumenta temporalia, i. terrenorum prosperitas & oblectatio. ib. b, tormentorum aduersitas & tribulatio peruersorum malignitas & impugnatio. ib. c.
 nocumenta quaedam spiritalia multa, quia tot sunt spiritus lia nocumenta quod uicia & peccata &c. ib. d, & quaedam aeternalia. ista enim sunt tot & tanta quot sunt inferni supplicia & tormenta. ib. e.
 nocturnus, nox, noctes. nox in scriptura sumitur in bono & in malo. a.
 nox signat cordis humilitatem, seu statum humilium & perfectorum, qui de nocte uerius irrigari. ib. b, interioris contrituri, superius illustrari. ib. c, & exteriori occulari. ib. d.
 nox signat statum felicitatis, ib. e, signat statum aduersitatis. ib. f, signat statum mortalitatis, & statum simpliciteris. ib. g. nox signat statum prosperitatis seu mundanae uilitatis atque statum iniquitatis. ib. h.
 noe fuit patriarcha & arcam edificauit, & interpretatur patrias requies, signatq; quemlibet uirum iustum & sanctum, & maxime episcopum uel praeratum &c. a.
 noe in bono signat uirum perfectum, seu bonum ecclesiasticum siue praeratum, qui debet esse mente quietus. ib. d, a, robore fretus, zelo iustitiae repletus, profectu laetus, & bono completus. ib. b, corde secretus, opere factus, & tempore uetus. ib. c.
 noe in malo, quia occisus, nam interpretatur requiescens in potando ebriosus, se nudando uictiosus, se uindicando odiosus &c. ib. c.
 nolle uerbum negatiuum, contradictiuum & prohibitiuum, & potest accipi in bono & in malo &c. a.
 noli signat in bono quando nobis a Deo uel praerato prohibetur aliquid uictiosum per noli, sicque deus prohibet duram avaritiam & cupiditatem, malam amicitiam & societatem, duram crudelitatem & iracundiam, altam emulgentiam & auctoritatem &c. ib. a, sicque prohibetur diligere diuitias temporales. ib. b, prohibetur diligere delicias corporales, & appetere eminentias seculares. ib. c.
 nolite uerbum in bono nobis prohibet uicia, scilicet deperationis tristitiam excitationis ignorantiam, obstinationis malitiam &c. ib. d.
 nolite in malo, quando mali nolunt facere illa quae spectant ad salutem, sicque mali nolunt audire Deum sibi obediendo, nolunt reuerti ad Deum, nolunt Dei legem tenere &c. ib. e.
 nomen in scriptura sumitur multipliciter &c. a.
 nomen dei sanctum & honorabile quod habet fastigium summae auctoritates, quia est nomen dignitatis in cogitabilis, potestatis in superabilis, & charitatis in inestimabilis. ib. b, nam praebet refugium magne seueritatis, quod suffragium magne humilitatis, et tollit naufragium omnis iniquitatis. ib. c.
 nomen delectabile seu commendabile, et istud est nomen bonum, bona fama, siue bonus rumor cuiuslibet uiri iusti, summe appetendum, et diuitijs preponendum, delicias preferendum, et eminentijs praemittendum. ib. d, sicque ad nomen bonum acquirendum requiritur firma constantia soliditas, pia clemetiae fertilitas. ib. e, requirit et mirae decentiae formositas et magne praedentiae sagacitas. ib. f.
 nomen execrabile est mala fama uel malus rumor summe cauendum, et acquiritur per stultitiam et praesumptionem, per luxuriam et infectionem, et per sequitiam et exactionem. ib. g.
 nomen sicut et detestabile, estq; nomen hypocrisis et etc. h.

nomen

Index Dictionarij

nomen seu nominatio est ad aliquam dignitatem promotio, seu electio &c. ibi. i.

nondum semper signat dilationem, seu futuri temporis successione, & signat in bono & in malo &c. a.

nondum signat mentis prudentiam deliberatiam. ibi. a, signat celi clementiam beatificatiuam mortis potentia ac cereleatiuam, & lentam pigritiam semper dilatiuam. ibi. b.

non dictio negatiua & priuariua, quia negat & tollit, & accipitur in bono & in malo &c. a.

non vnum pertinet ad summe regem Deum, quia summe perfectus &c. a, & quia est impeccabilis, habet non, quod prohibet & vetat omne peccatum, maxime veneris & luxuriae, superbiae, accidia, auaritia &c. ibi. b.

non vnum pertinet ad hominem tristem, penitentem & culpas lugentem, nam talis negat corpori complacentiam virtuti desistentiam, criminum perseverantiam, & demoni obedientiam &c. ibi. c.

non vnum pertinet ad virum perfectum & iustum, iuste viuentem multipliciter &c. ibi. c.

non vnum pertinet ad virum beatum & beatè regnantem, quia tales non metuunt hostis iniuriam, non amittunt cordis lætitiā non sentiunt pœnæ mæstitiam &c. ibi. d.

non vnum in malo pertinet ad miseros egētes, quia in hoc mundo habent carentiam saturitatis & deliciarum carentiam prosperitatis & diuitiarum carentiam sublimitatis & eminentiarum, & alia. ibi. e.

non vnum pertinet ad dēmones virgētes seu tentantes & tribulantes, nam habent negatiuam certā veritates, dulcis pietatis, altæ dignitatis, & iustæ æquitatis ibi. f.

non vnum pertinet ad homines peccatores seu delinquentes, isti enim habent negatiuam omnis boni, quia carent veritatis eloquio, pietatis eliquio, claritatis solsequio, & sequentia. ibi. g.

non vnum pertinet ad damnatos & disperantes, quia claudit Dei benignitatem, negat omnem iocunditatē, infert omnem crudelitatem, & aufert omnem stabilitatē. ibi. h.

nonne aduerbium dubitandi & interrogandi, tamen communiter est suppositiuum aduerbi affirmandi &c. a.

nonne vnum refertur ad Deum affirmādo qualiter Deus deuotis imminet ipsos defendendo, immundis eminet ipsos abluendo, videt & retinet cuncta gubernādo, portat, & sustinet mala tollerādo &c. ibi. a.

Nonne vnum refertur ad seipsum mundanum viatorē, quia conqueritur de debilitate propriæ naturæ, de aduersitate mundanæ iacturæ, & de ebrietate gulosæ pasturæ. ibi. b.

nonne vnum refertur ad iustum, quia per nonne queritur de iusti sensibus & discretione fletibus & cōpassione, fructibus & successione, & sequentia. ibi. b.

nonne vnum refertur ad vanum peccatorem, sicque queritur de malorum cibis & potibus, pactis & catib. verbis & actibus &c. ibi. c.

nonne vnum refertur ad mundum, nam queritur de mundi potentia, nequitia & stultitia. ibi. c.

noscere. i. scire cognoscere vel sapere, notitia vero. i. scientia, cognitio vel sapientia &c.

notitia multiplex. i. rerum anteriorum, rerum posteriorum interiorum, exteriorum &c. ibi. a.

notificat Deus prædilectis virtutem suam qua protegentur, salutem qua sanantur, viam qua progrediuntur, & dexteram qua continentur &c. ibi. b.

notitia summi creatoris, nam quædam certitudinis, qua cognoscit cunctos, quædam gratitudinis, qua cognoscit sanctos, & quædam rectitudinis qua cognoscit fictos &c. ibi. c.

notitia iusti viatoris, & notitia vani peccatoris &c. ibi. d.

notet lapidis proprietates imaginē bufonis gerens &c. prius. c.

nouem, nouus, & nonaginta, nouenarius numerus qui ex ternario ter ducto componitur, atque in scriptura plurimum commendatur &c. a.

nouenarius in bono signat statum humanæ conditionis. ibi. a, signat etiam ritum angelicæ religionis. ibi. b, & signat cultum virtuosæ perfectionis. ibi. c.

nouenarius numerus spiritalis perfectionis dicitur numerus verbi Dei & prædicationis, orationis & supplicationis, diuini amoris & contritionis &c. ibi. d.

nouenarius in malo homines imperfectos signat qui obscuro

ritatis ignorantia cecantur, diuinitatis complacentia priuantur, cupiditatis somnolentia grauantur, & infidelitatis inconstantia mutantur. ibi. e.

nouus, nouitas. plura nouitatu genera in scriptura inueniuntur. a.

nouitas quædam admirabilis dominicæ incarnationis. ibi. b, nam innouata fuit Dei sublimitas per nouæ carnis assumptionem, innouata etiam fuit nostra mortalitas verbum concipiēdo, & innouata fuit nostra sagacitas fidē suscipiēdo. nam noua apparuerunt multa. f. nouus rex, noua lex, nouus Dux, noua lux, &c. alia. ibi. c.

nouitas quædam commendabilis moralis conuersationis, sicque extirpari debet culpa inficiens. ibi. d, debetq; procurari causa efficiens, & immutari status deficiens. ibi. e, debet etiam aggregari gestus proficiens, & frequentari verbum perficiens. ibi. f.

noui si esse volumus, omnia spiritaliter habeamus noua, f. nouiter cogitare, ambulare, nos orare, debellare, fructificare, viuere, sapere, & alia sequentia. ibi. g.

nouitas quædam honorabilis æternalis refectionis. quando renouabitur tota humana conditio in extrema resurrectione &c. & nouitas quædam detestabilis inanis conditio nis. f. ignorantia, atque nouitas garrulæ locutionis &c. ibi. h.

nouissimus nouissima, nouissimum. i. vltimum, posterius aut finale, & signat in bono & in malo. a.

nouissimum quoddam humilitatis continentem, nam tale confert constantiæ durationem. ibi. a, aufert turpitudinē vanæ præsumptionis, & aufert plenitudinē altæ prælationis. ibi. b.

nouissimum quoddam felicitatis appetendum nam ibi erit iocunditas sine dolore, suauitas sine labore, & immortalitas sine timore. ibi. c.

nouissimum quoddam aduersitatis sustinendum status, f. paupere. &c. ibi. d.

nouissimum signat negligentiam seu morum prolixitatem seu tarditatem, signat mundi temporalium vanitatem vel prosperitatem, signat hominis obstinati prauitatem & peruersitatem. ibi. e, signatque inferni grauitatem & pœnalitatem, nam infernus dicitur locus nouissimus, quia ibi abundat terror & gemitus, per curbar ardor & strepitus, confudit rubor adhibitus, afficit stridor & fremitus &c. ibi. f.

nox vide nocturnus.

nubes multipliciter in scriptura fumitur, tam in bono quā in malo. a.

nubes signat vanitatem humanæ naturæ, & puritate diuinæ scripturæ. ibi. a, signat etiam diuinitatem humanæ præturæ, bonitatemq; sanctæ creaturæ. i. perfectionem cuiuslibet iusti, sanctitatem virginæ clausuræ, & prauitatem superbiae iacturæ. ibi. b, signat virum perfectum, & maxime ecclesiasticum, religiosum vel prædicatorem, nam tales, habeant mirabilem perfectionem ibi. c, conformabilem conditionem, atque eleuabilem affectionem, sicque vir perfectus sit honestus luminosus, humilis & gratiofus, nobilis & gloriosus &c. ibi. d, habeantque incessabilem perfectionem, seu commotionem. ibi. e.

nubes signat virginem gloriosam, quia est luminosa per filii conceptionem, virtuosa per virtutum decorationem, & fructuosa per gratiarum infusionem. ibi. f.

nubes signat peccatum & mundi prosperitatem. ibi. f.

nubes quædam non fructificant nisi in vigilia Ioannis Baptistæ &c. vide prius b.

nudus, nuditas est vestimentorum carentia. a.

nuditas quædam naturalis inductiua humilitatis, quædam temporalis expulsiua cupiditatis. ibi. a, quædam virtualis perfectiua confessionis, & quædam criminalis exclusiua perfectionis. ibi. b.

nuditas adhuc quædam criminalis signans virtutum carentiam. ibi. c.

nudiustertius aduerbium temporis signat tempus præteritum &c. a.

nudiustertius quoddam corrigendum, quoddam resumendum, quoddam reperendum, quoddam dimittendum, quoddam attendendum, & quoddam metuendum. ibi. a.

nullus

Pet. Berchorij.

nullus priuat & tollit omnem entitatem, & sumitur in bono & in malo. a.

nullitas quædam perfectorum hominum, quædam hominū beatorum rectorum. ibi. a, quædam miserorum. & quædam iniquorum seu infectorum. ibi. b.

numerus, numerare. numerus signat in bono & in malo. a.

numerus quidā pfectorum, quidā peccatorū. ibi. b, quidā beatorū, quidā damnatorum, & quidam terrenorum. ibi. c.

numerus perfectorum & beatorum recipit virtuosam fortitudinem, luminosoam lymptudinem, gratiosoam pulchritudinem, & puderosam sanctitudinem. ibi. d.

numerus mensum determinantum, fortium prædinatorum, fortium rerum & factorum, mercium virtutum & donorum, pestium culparum & malorum. ibi. e.

nunciare, nunciis ille qui ex parte alicuius aliquid alicui dicit & narrat &c. a.

nuncii habeant humilitatem, autoritatem, ibi. a, habeant utilitatem, sedulitatem, veracitatem, & sagacitatē. ibi. b.

nuncianda est a nunciis summa veritas, Dei maiestas, celestis patriæ felicitas, inferni pœnalitas, propria iniquitas &c. ibi. c.

nunciatorum missionem & legationem consilium deliberatiuum præcedat, officium acceleratiuum procedat, & obsequium obtemporatiuum succedat ibi. d.

nuncii tribus de causis mittuntur, f. ad visitandum, mitigandum & consolandum &c. ibi. e.

nunc aduerbium temporis significat cuiuslibet durationis præsentem momentaneā & indiuisibilem portionē &c. a.

nunc vnum pertinet ad summam diuinitatem, sicque Deus habeat nunc magnitudinis quæ non minoratur, longitudinis, quæ non terminatur, fortitudinis quæ non superatur, mititudinis quæ non irritatur &c. ibi. a.

nunc nostram pertinet ad nostram humanitatem seu mortalitatem, & istud nunc cito labitur dum parum manemus, nube tegitur dum pauca videmus, morte frangitur qua cito cademus, & pœnis angitur dum pace caremus. ibi. b.

nunc vnum pertinet ad morum sinceritatem, quia magna videt clara discretio, Deum laudat sana locutio, sursum clamat frequens oratio, cito parat velox auditio, &c. plura. ibi. c.

nunc vnum pertinet ad mentis iniquitatem, f. statum & conditionem malorum, nam tales habent nunc ignorantia & obliuionis, resistentiæ & rebellionis, violentiæ & inuasionis. & alia. ibi. d.

nunc signat breuissimam temporis partem, f. breuissimam vitam nostram quæ de tempore non habet nisi nunc &c. ibi. e, sicque vitæ breuitas inducat nos ad penitentiam faciendam quæ fiat celeriter cū festinatione. ibi. f. sagaciter cū ordinatione & discretione, mentaliter cū contritione. ibi. g, realiter cum afflictione, & cum vocis emissionē &c. ibi. h.

nunquam aduerbium negatiuum, pertinetque ad Deum iustum & impium. a.

nunquam vnum est Dei iustitia quæ punit noxios, Dei clemētia iuuat anxios, Dei sapientia docet infcios, & Dei amicitia laudat sanctos vel filios. ibi. a.

nunquam vnum habet iustus, quia nunquam corrumpitur luxuria fœce, extinguitur superbiæ nece, accenditur peccuniarū face & alia. ibi. b.

nunquam vnum habet impius, quia nunquam satiatur, sed semper famescit, nunquam sæcundatur immo sterilecit, nunquam quietatur, immo plus tumescit. ibi. c.

nunquid aduerbium interrogandi semper denotat aliquam querelam factam ad maiorem veri affirmationem vel ad alicuius falsi negationem &c. a.

nunquid refertur ad Deum loquentem, constat. n. quod Deus per nunquid arguit fatuos de ignorantia, de impotentia, de iniustitia, & de inconstantia. ibi. a, Deus per nunquid solet bonos instruere, f. qualiter debeant ieiunare, qualiter debeant erogare elemosynam, qualiter debeant gubernare, & qualiter debeant adorare. ibi. b, Deus per nunquid solet sanctos extollere, & per nunquid solet se magnum dicere, quia præfert suam insuperabilem potentiam, suā inestimabilem clementiam, suam inuariabilem iustitiam &c. ibi. c, Deus per nunquid solet seua detestari, vel vana reprimere. ibi. c.

nunquid refertur ad iustum quærentem, nam per nunquid, querit de Dei pietate, potestate, æquitate, claritate, & pietate, etiam iustus per nunquid querit de proximo, ipsam excusādo de impatientia, de inconstantia, de impotentia, & de ignorantia. ibi. d, querit etiam iustus per nunquid de seipso. f. de vitæ breuitate, de mentis cæcitate, de mundi calamitate, & de fratrum fallacitate, infuper iustus querit per nunquid de impio qualiter solet vana sapere, falsa dicere, fæde viuere, vestes tingere &c. ibi. e.

nunquid refertur ad impium vana dicentem, nam per nunquid interrogat iustos deridendo, bonos arguendo, vera denegando mala allegando, & superbia iactando. ibi. f.

nuptiæ sunt solennitates seu coniuuija quæ solent fieri in cōiunctione viri & mulieris &c. a.

nuptiæ quædam corporales. f. coniugium societas, quædam temporales. f. mundana prosperitas, quædam criminales. f. mentalis iniquitas. ibi. a, quædam virtuales. f. moralis cōmunitas qua anima coniungitur Deo per gratiam & charitatem, vel per fidem & vnitatem &c. ibi. b, & quædam supernales. f. æterna felicitas vbi Christus Iesus est sponsus, & anima sponsa &c. ibi. c.

nutrire, nutrix, nutrimentorū multa sunt genera, ita & moraliter &c. a.

nutriūtur boni spiritaliter interius per nutrimentum scientiæ & lectiois, gratiæ & deuotionis, amoris & dilectionis, splendoris & contemplationis. ibi. b.

nutriuntur homines boni temporaliter exterius per nutrimentum honorum temporalium &c. ibi. c, nutriuntur et boni æternaliter superius per paradisi gloriam &c. ibi. d.

nutritorum genera septem in scriptura reperiantur, f. Christus, ecclesia, prælatus, perfectus, prædicator, dēmo, caro, & mundus. ibi. c.

O dictio diuersimode in scriptura ponitur, nā est signū allocutionis, admirationis, seu execrationis &c. a.

O signum stuporis & admirationis, dulcoris & consolationis, doloris & lamentationis, rigoris & castigationis &c. ibidem a.

O etiam signum aduocationis & clamoris, nam nos per o vocamus Deum, proximum, impium, & iustum, mortem & peccatum &c. ibi. b.

Obdormire. vide dormire.

Obducere. vide claudere.

Obdurare. vide durus & indurare.

Obedientia est virtus quæ quis alicui amore celestis patriæ sponte subiscitur &c. a.

Obedientia quædam voluntaria, quædam necessaria, quædam deceptoria, & quædam damnatoria. ibi. a.

Obedientia quædam naturali omnia creata sunt, idē o viri obedientes esse voluētis, habeamus interius humilitatem, causam dispositiuam quæ est mater obedientiæ. ibi. b, & caueamus exterius causam impeditiuam. ibi. c, teneamusque diligenter modum proficientem. ibi. d, & impleamus permanenter actum perficientem &c. ibi. e.

Obedientia vero mala nihil aliud est quā inclinatio vel cōsensus ad malum, sicut quidam obediunt cupiditati, quidam carnalitati, quidam verbositati &c. ibi. f.

Obiicere. i. opponere, imponere, contradicere, vel obitare. vide contra, contradicere.

Obire obitus vide mori & mors.

Oberrare. vide errare, delectare.

Oblatio vide offerre.

Obligare est ad aliquid agendum vel sustinendum aliqua necessitate teneri &c. a.

Obligatio quædam naturalis & necessaria, quædam virtualis, & meritoria, & quædam criminalis & damnatoria. ibi. d.

Obliquitas, obliquus, obliquum dicitur illud quod tortuosum est & non rectum &c. a.

Obliquitas multiplex. f. discretionis & prudentiæ, deceptio nis & fallaciæ, damnationis & tristitiæ &c. ibi. a.

Obluio, obliuisci accipitur pro nescire vel pro non curare, sumiturque in bono & in malo &c. a.

Obluio quædam virtuosæ quæ ad bonitatem pertinet. f. obliuisci delicias temporales, eminentias seculares, & iniurias

Olia moraliter viri iustus comparari potest propter eius proprietates. f. propter amaritudinem penitentis, pp foritudinem pmanentię, propter pulchritudinem apparentię. ib. a. propter latitudinem amicitię propter celsitudinem eminentię, & propter plenitudinem influentię, seu clementię. ib. b.

Oliuetaum est locus vbi oliuę plurimę sunt implata, signat que locum, fidei, ecclesię, uel religionis, qui dicitur locus securę habitationis, honestę conuersationis, benignę consolationis & c. plura. ib. c.

Olla est uas æternum seu terrenum ad coquendum cibos uel alia deputatum, est etiam vas concauum & profundum ignibus & incendiis affuetum & sumitur in bono & in malo. a.

Olla in bono signat cor seruę & charitatum, vbi cibi bonorum cogitatur decoquuntur. & c. ibi. a.

Olla in malo signat pectoralem capacitatem in fatiabilem, f. peccatoris conscientiam, quę in scriptura dicitur olla in biginosa caliginosa, pruriginosa. ib. b. signat aduersitatem seu iniquitatem intollerabilem, & crudelitatem infernalem immitigabilem seu inextinguibilem & c. ibi. c.

Olim aduerbium temporis signans illa quę facta sunt in tempore retroacto siue bona siue mala fuerint, reperiturque in scriptura olim multiplex. f. olim videndum, timendum, lugendum, & legendum & c. a.

Olofernes dux & princeps exercitus Nabuchodonosor regis Babylonis, & interpretatur infirmitas uel infirmas vitulum saginatum, signatq; tyrannos & potentes huius seculi multiformiter. ibi. a.

Omnē, omnes, omne, nomen semper denotat vniuersitatem, communitatem & generalitatem & c. a.

Omnē vnum in bono quoddam miserabile & est vniuersitas omnium viatorum, ita que est vniuersitas valde, miserabilis & vilis, nam subijcitur carnis fragilitati, mundi aduersitati, hostis malignitati, vitę labilitati & mortis necessitati omne vnum quoddam commendabile est que vniuersitas bonorum omnium quę in hoc mundo sunt, sic que debemus nos iniucem conformare, prelati subiugare, in vnum cohabitare & in bono perseverari. ibid. a. omne vnum quoddam detestabile, & est vniuersitas peccatorum & malignorum qui faciunt vnum corpus diaboli & c. omne vnum quoddam delectabile, & est vniuersitas omnium beatorum, quia sunt in vna societate magna iocunditate, summa felicitate, æquali sublimitate, & c. alia, & est vniuersitas damnatorum, nam omnes conscientię vermes roduntur, uolentię ensę sciuntur pestilentię metu, steruntur, & impatientię luctu teruntur. ibi. b.

Omnē in malo signat vniuersitatem malorum temporalium, vitiatorum cordialium, uirorum criminalium & dolorum infernalium. ib. c.

Omnis in bono dicitur iustus, quilibet, quia supponitur omni superiori opponitur omni deteriori, exponitur omni penali ac componitur omni vtiliori, & iustus etiam se exponit omni dolori contritionis, clamori orationis, labori bonę operationis, & fluori pię consolationis & c. ibidem. d.

Omnis in malo in singulari dici potest peccator, quia talis omni uicio subijcitur virtuti opponitur, & supplicio deputatur. ib. e.

Omnēs in plurali in bono signat omnem bonam bonorum societatem, atque omnem laudabilem vniuersitatem, vniuersitatem, & communitatem, & sic omnes iusti dicitur, quia habent summam perfectionem multiformiter, habent ueram assertionem & c. ibidem. f. habent coniunctionem firmam, id est societatem communionem firmam, habent fortem durationem, clausam intentionem, & piam deuotionem. ib. g.

Omnēs in plurali in malo dicuntur mali & impij, quia sunt amatores fallacissimi, bellatores debilissimi, prædicatores iniquissimi, peccatores immundissimi & c. plura. ibi. h.

Omnia, in neutro genere refertur ad multa nam quædam omnia sunt intuentia. f. Dei, mirabilia, quædam metuenda, f. diuina iudicia & tormenta infernalicia, quædam construenda. f. bona opera. ibi. i. quædam omnia destruenda. f. omnia vitia & peccata, quædam induenda, f. virtutes &

bona exempla, quædam cupienda, f. bona Paradisi. & alia sequentia. ibi. k.

Omnia. i. totaliter uel ex toto, integrę uel perfectę & c. a.

Omnino signat fixam & completam prohibitionem, certam & perfectam comminationem, rotam, & infectam imperfectionem, acutam atque completam consolationem. ibidem. a.

Omnipotens, omnipotentia. n. ad solum Deum pertinet, sicque potest presumptuos humiliare, delicosos amaricare, & defleuosos fortificare. ibi. a.

Omnipotens adhuc est Deus bonos ampliando, malis obuiando, iras leniendo, cuncta gubernando & c. plura. ib. b.

Onager est animal asino simile, quod nullo artificio ad onera portanda edomari, potest signatq; in bono & in malo.

Onager in bono signat virum perfectum, quia asino per humilitatem & patientiam comparatur, nam vir perfectus patientię firmatur viribus poenitentię arctatur viribus, innocentię fundatur iuribus & c. ibi. a.

Onager in malo signat virum imperfectum & peccatorem, quia est subundus per cupiditatem, vagabundus per fatuitatem, furibundus per pompositatem, & quarebundus per rixositatem. ibi. b.

Onus multiplex in scriptura reperitur tam in bono quam in malo. a.

Onus quoddam sustinendum, f. mundi tribulationes. ibid. a.

Onus quoddam appetendum, f. legis diuinę & mandatorum subingationes. & c. ibi. b.

Onus quoddam deponendum. f. peccati aggrauationes & onus quoddam metuendum. f. inferni & damnatio. ibi. c.

Onias fuit summus sacerdos populi iudeorum, & interpretatur mœrens domino, uel dolor domini, seu iniquus domino & c. a.

Operari, opus, opera, opus est actus rationalis, creaturę a deliberata voluntate procedens & c. a.

Opera quædam diuinę potestatis, quę debent admirari, quædam diuinę bonitatis, quę debent imitari, quædam humanę sanctitatis, quę debent frequentari, & quædam humanę prauitatis, quę debent euitari. ibi. a.

Opus quoddam virtuosum in quo vltimata perfectio solet consistere uel inesse, & sic bene operante requiritur quod habeat generale conditionem omnia opera sua dilatando, scilicet opera iustitię & æquitatis, clementię & pietatis scientię & veritatis, amicitię & charitatis & c. ibi. b. debet etiam operans in persona corporaliter occupari, debet ad implendum celeriter excitari seu agitari, nam bonum opus est celeriter faciendum propter temporis breuitatem, operis bonitatem, & muneris quantitatem. ibi. c.

Opus quoddam vitiosum. f. crudelitatis & seuitię carnalitatis & luxurię tepiditatis & accidię, pompositatis & superbię cupiditatis & auaritię & c. alia. ibi. d.

Opera quædam deitatis supernę, sic que reperiuntur opera diuinę potentię quę sunt speculanda seu honoranda. f. opera creationis. ibi. e. inueniuntur opera diuinę prudentię seu sapientię quę sunt admiranda. f. opera diuinę gubernationis & reperiuntur opera diuinę clementię quę sunt imitanda. f. opera bonitatis diuinę, & sunt opera humanę reparationis, fraternę consolationis internę reuelationis, externę castigationis & æternę retributionis, & inueniuntur opera diuinę iustitię quę sunt formidanda. f. quę exercet contra, impios & damnatos. ibi. f.

Opera quædam humanę bonitatis internę, & sunt opera meritorea quę debent fieri cum instanti celeritate, & cum instanti maturitate & sapientia cum præfati copiositate & opulentię, & cum distanti diurnitate & permanenti. ibi. g.

Opera quædam prauitatis externę, f. opera mala & peruersa quę faciunt mali nimis velociter loquaciter, procaciter atrociter, steriliter & nubiliter. ibi. h.

Operire, operitus, operire. i. absorbere, abscondere, tegere uel celare. & sumitur in bono & in malo. a.

Operimentum decoris facit bona operatio & honesta conuersatio operimentum laboris facit pnia & confessio, & operimentum honoris facit virtutum aggregatio. ibi. a. sic que operimentum gratię esse debet virtutum multitudinis

videns contentium ibidem. b. mirandę sanctitatis ostensum, & horrendę turpitudinis contentium seu celatum & c. ibi. c.

Operimētum in malo quoddam prosperitatis exterioris iniquitatis interioris, fallacitatis callidioris pœnalitatis aperiensis & c. ibi. d.

Operimētum quoddam hoium pfectorum, & est multiplex. f. operimentum nubę compassionis, saccę afflictionis, lanę dilectionis, pellę conuersationis & c. alia. ibi. c.

Operimentum hominum beatorum qui in patria operiuntur gloria infinita, & operimentum hominum peccatorum qui operiuntur substantia temporali fallacia corporali, nequitia criminali, & læticia müdiali & c. est que operimentum damnatorum qui operiuntur timore, pudore, dolore, & merore & c. ibi. f.

Opes in plurali signat diuitias, in singulari uero auxilium. a.

Opes quædam virtualis excellentię appetendę, quædam literalis sapientię acquirendę, quædam temporalis opulentię contemendę, & quædam æternalis affluentię eligendę. ibi. a.

Oppidū est locus ordinatus ad manendū & habitadū & c. a.

Oppidum quoddam ex eundū est mundus, quoddam sub eundū religio, quoddam affectandum paradisus, & quoddam formidandum, sinfernus. ibi. a.

Oportet, oportere dicitur quod necesse est sustinere uel facere uel habere. a.

Oportet, operari, tribulari, consolari, speculari, augmentari, & minorari. ibi. a.

Oportet habent boni. f. credere fideliter, sistere stabiliter, agere viriliter, surgere sublimiter & c. alia. ibi. b.

Oportet impiorum. f. luxurię, stultitię, ignorantię, idololatrię, & auaritię. ibi. c.

Opportunitas. i. modus cõuenientia & congruitas atq; summe necessarium in omni re sumiturque pro congruitate, & sic est qdam opportunitas verbalis, quædam localis, quædam realis, & quædam temporalis. a.

Oppressio opprimere. i. extinguere, destruere, uel sub pedibus conculcare. a.

Opprimitur homo spirituallyter per interiorē tentationē & sic est anima opprimitur tētatione carnali, mundiali, atque hostili. ibi. a.

Opprimitur homo temporaliter per exteriorē vexationem uel tribulationem, & opprimitur homo gterualiter per inferiorē damnationem. ibi. b.

Opprobrium. i. vituperium, confusio, iniuria, uel præiudiciū a, opprobrium quoddam iniquitatis euitandum, quoddam aduersitatis tollerandum, & quoddam infernalis pœnalitatis formidandum. ibi. a.

Oprali lapidis proprietates, facit enim hominem inuisibilem & c. sapientia. ibi. f.

Optare. uide desiderare.

Optimates dicuntur qui in fama & potentia sunt maiores, & indignitate & eminentia excelsiores & c. a.

Optimates p̄g ceteris delinquebāt. f. in superbia & pompositate, in proteruita & fatuitate, in accidia & tepiditate & in gastrimargia & gulositate. & c. ibi. a.

Optimus dicitur qui in suo genere est summe bonus. a.

Optimitas quædam temporalis & exterior ibi. a. quædam uirtualis & interior, & sic spiritualiter optimus dicitur q habet optimam intentionem, subiectionem, compassionem, affectionem & c. ibi. b. & quædam æternalis superior. ibidem. c.

Oppugnare. uide pugnare expugnare.

Ora est limbus seu terminus uentimenti seu panni, etiam dicitur terminus seu ripa fluminis seu maris & c. a.

Oratio, orare, oratio est quædam conuersio mentis in Deū per pium & humilem affectum & c. a.

Oratione requiritur. f. in orante uirtus & perfectio quę proficiat. ibi. b. in orando causa uel occasio quę sufficiat sic enim nos impellit amaritudo interioris intentionis, exterioris tribulationis, & posterioris damnationis. ibi. c. & in orato ualor & prælatio quę perficiat, & sic ad dominum orandum necessaria est humilitas & subiacētia, stabilitas & permanentia, sedulitas & diligentia. ibi. d. & in orando modus & conditio conueniat. ibi. e.

Oratio frequentanda & sursum ad Deum eleuanda, quia est Dei & Angelorum lætificatiua, pœnę & tormentorum refrigeratiua seu impeditiua, & hostis & vitiatorum exterminatiua. ibi. f.

Oratio perfecta requirit temporis aptitudinem, pastoris mgitudinem, localem sanctitudinem, & hominum solitudinem. ibi. g.

Oratio non exauditur pp orantis iniquitatem, ppter illius pro quo oratur indignitatem, & propter illius qui orat dubietatem, pp quod oratur inuilitatem, & propter illius qui orat extorquendam contumacitatem. ibi. b.

Orbis. i. rotunditas, & mundus dicitur rotundus, quia ad orbicularem figuram formam formatus. a.

Orbis quidam moralis, intimus & uirtuosus. f. a nimis uiri uisti qui a Deo solenniter fundatur, stabiliter firmatur, fertiliter cibatur, potenter subiugatur, & c. ibi. a. quidam legalis extimus & pessimus atq; uitiuosus. f. mundus corruptus & infectus, quia uariis & mobilis, avarus, sterilis, & plenus cupiditate & c. ibi. b. & quidam realis & seriolus, optimus & gloriosus. ibi. c.

Ordeum est granum interius medulosum exterius uero palea seu stipula coopertum. a.

Ordeum signat scripturarum sensum historicum, signat simplicium modum canonicum, & signat terrę fructum grossum & rusticum. ibi. a.

Ordo, ordinare, ordo nihil aliud est quam debita rerum dispositio, & ordinare est aliquid debite statuere, disponere, & locare. a.

Ordo quidam personalis & interior, morū & actuum. ibi. a. qdã uirtualis & exterior rerū & statū ecclesiasticę disciplinę, sicq; in ecclesiasticis ordinatē seruanda sunt, uidelicet sursum ascendere uicia vincere, gr̄as agere, stare & manere & c. ibi. b. & qdã supernalis. f. cœlestium spirituum. ibi. b.

Ordinandi examinari debent & c. uide Aaron. h.

Ordinandi sint conchatenati per dilectionem. ibi. i. & sint humilitati per subiectionem & c. ibi. k.

Organum est musicum instrumentum, sicq; per organum intelligitur læticia spiritualis & uirtuosa, supernalis & gloriosa, mundialis atque uitiuosa. a.

Oricis animalis proprietates amicitia. g. lumen. b. stella. e.

Oriens, orientalis, oriens est pars mundi magis clara, & a parte illa lux oritur, ac cælum & stellę ascendere super nostrum hemispherium comprobantur, & sumitur in bono & in malo. a.

Oriens in bono signat gratię diuinę claritatem, Dei scientię ueritatem, & cœlestis glorię uoluptatem. ibi. a.

Oriens in malo signat uoluptatem deliciarum, facultatem diuitiarum, & uanitatem eminentiarum. ibi. b.

Oriens signat uirum iustum, qui de uirtute in uirtutem oritur, & solis Christi præsentia decoratur & c. & iustus commendatur, quia habet seriosum & amorosum ingressum luminosum, progressum. ibi. c. habet copiosum seu fructuosum suggestum, uirtuosum congressum, & gloriosum egressum. ibi. d.

Orii, ortus multiplex in scriptura reperitur. a.

Ortus quidam humanę natiuitatis ualde ignobilis & vilis, quidam humanę iniquitatis damnabilis quidam mundanę aduersitatis tristabilis. ibidem a, quidam terrenę prosperitatis mutabilis, & quidam æternę diuinitatis mirabilis. ibi. b.

Ortus Christi fuit cœlestium notificatiuus, debiliū fortificatiuus, febilium lætificatiuus, & dæmonum seu hostium effugatiuus. ibidem c, fuit etiam mentium uel cordium illustratiuus, quia fuit orta iustitię rectitudo, fiducię fortitudo, scientię lympitudo, decentię pulchritudo, & c. alia. ibidem d.

Ortus iusti uel cuiuslibet boni prælati, nam in ortu caline nitur lumen clarificans, numen iustificans, semen fructificans, carmen lætificans, & agmen pacificans. ibi. e.

Ornatus, ornamentum multiplex in scriptura inuenitur. a.

Ornamentum quoddam uirtutis & perfectionis necessitatis, quoddam superbę compositionis pompositatis, & honestę conuersationis congruitatis. ibi. a.

Ornari debemus ornatu luminosę sapię, seriosę eloquentię preciosę continentię, & gratiosę apparentię. ibi. b.

Ornatus

Index Dictionarij

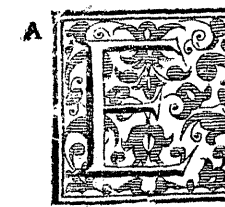
ornatus in malo quidam superbiæ designatiuus, quidam luxuriae excitatiuus, & quidam malitiæ occultatiuus. *ibid.* c. orpheus filius solis citharædus præclarus & c. prædicare. d. ortus, orti, est locus in quo herbae & arbore ortenses & domesticæ plantantur. a. ortus quidam conscientiae interius latitantis, quidam religionis & ecclesiae exterius militantis, & quidam caelestis patriæ superius triumphantis. *ibi.* a. ortus signat gloriosam Virginem Mariam, signat etiam statum mundanae prosperitatis. *ibi.* b. osculari, osculum, osculari est os ori cumulari. *ibi.* a. osculum quoddam charitatis. *ibid.* a. quoddam falsitatis & quoddam voluptatis. *ibi.* b. os, oris. os enim secundum diuersa, officia habet plures virtutes in anima designare. a. os signat virtutem discretionis, virtutem affectionis & virtutem locutionis. *ibi.* a. sicque os sit apertum ad collaudandum Dei maiestatem, ad prædicandum omnem veritatem, ad confitendum culpæ gravitatem & c. *ibi.* b. os in malo signat omne genus malæ locutionis, & sic mali habent os ad fallendum per deceptionem, ad mordendum per detractionem. *ibi.* c. ad lambendum per adulationem, ad iurandum per blasphemationem, ad clamandum per iniuriam, & alia *ibid.* a. os, ossis, ossa. in corpore sunt solidiores, & ad sustentationem fluxibilium carniū aptiores & c. a. ossa signant homines perfectos & virtuosos, & maxime ecclesiasticos & prælatos. *ibi.* a. & sic in ecclesiæ ossibus debet esse constantia fortitudo, & concordia vicissitudo. *ibi.* b. etiam esse debet modestia mititudo, & clementia plenitudo. *ibi.* c. ossa signant viros infectos & vitiosos peccatores, nam sunt ossa solida per obstinationem, vacua per imperfectionem,

arida per indevotionem, carni vicina per carnalem dilectionem. & sequentia. *ibi.* d. ostendere est aliquid alicui reuelare, monstrare, vel declarare, & sumitur in bono & in malo a. ostensio quædam diuina qua Deus hominibus ostendit viam bonam quam teneamus, culpæ periculum quod caueamus *ibi.* a. ostendit iram suam quam timeamus, inferni tormentum quod fugiamus. *ibi.* b. ostendit gratiam quam diligamus, & locum tutum quem cupiamus. *ibi.* c. ostenditur res vt timor incutatur, vt amor alliciat, vt fastus efficiatur, vt pietas eliciatur & c. alia. *ibi.* d. ostensio quædam mala, sicque ostendere signat hypocrisim & deceptionem, iactantiam & elationem, malitiam & detractionem. *ibid.* e. ostium. i. porta vel ianua & c. a. ostia quædam anteriora sagaciter custodienda exteriora apertenda, interiora manifestanda, posteriora introeunda, inferiora expauescenda, & superiora concupiscenda. *ibi.* a. ostia spiritualia sunt cor interius & sensus exterius, & illa ostia quandoque debemus referare. *ibi.* b. quandoque præparare, & quandoque obseruare. *ibi.* c. ouis, oues sunt anima debilia, & omni astutia naturali carētia & c. a. oues sunt hominibus subiugata per obedientiam, in gregibus adunatae per concordiam, & domesticæ generatae per patientiam. *ibi.* a. oues cæteris animalibus corpore minores & c. pariter & nos spiritualiter simus, & per humilitatem modicissimi, per pietatem humidissimi & compassibiles. *ibi.* b. simus per patientiam solidissimi seu benignissimi per abundantiam fecundissimi & per amicitiam concordissimi. *ibi.* c. Oues significare possunt in malo sicque inueniuntur oues segregatae, dissipatae, deuatae, & iugulatae. *ibid.*

F I N I S .

DICTIONARIUM, SEU REPERTORIUM MORALIS, PETRI BERCHORII PICTAVIENSIS, ORDINIS DIVI BENEDICTI,

Pars Secunda.

A *Eam, Earum.* Nota, quod istud pronomen ea, cum sit pronomen adiectiuum, & relatiuum, videtur posse significare quicquid suum significat substantiuum. Verum plerumque sit, quod per talia pronomia generalia perfectiones continentur in re, seu persona significantur. Ego dicam, quod per eam, in bono significato potest intelligi beata Virgo, vel qualibet sancta persona, seu anima, uel ecclesia militans vel triumphans, quia scilicet ista omnia continentur sub genere foemino. Notabis ergo, quod talis ea, commendatur in scriptura, quia Tranquillitatis sede quietatur, Diuinitatis corde adamatur, Aeternitatis fronte adiuuatur, Sublimitatis monte subleuatur, Sterilitatis forte maceratur, Felicitatis fonte adquatatur. Istam enim solet quietare pacis tranquillitas. *Matth.* 10. Veniet pax vestra super eam. & *Esaia* 56. Ecce declinabo super eam quasi flumini pacis. Item istam solet adamare fraternam charitatem. *Vnde de Hester legitur.* *Hester* 2. Rex adamauit eam super omnes mulieres. Ista enim est illa Sunamitis, de qua dicitur *3. Reg.* 1. quod adduxerunt eam ad *Dauid* Regem, Rex verò non cognouit eam. *Ad Regem enim, id est ad Christum fuit beata Virgo, anima vel ecclesia per fidem adducta, & eidem spiritualiter desponsata.* *Psal.* Adducet Regi Virgines post eam. Item ista solet adiuuare Dei benignitas. *Psal.* Adiuuabit eam Deus vultu suo, Deus in medio eius non commouebitur. Item istam solet sublimare virtutum dignitas. *Psal.* Elegit eam Deus & prælegit eam. Item istam solet macerare poenitentia sterilitatis seu a speritas, scilicet poenitentia. *Ezech.* 24. Faciam eam desertam ab austro. & *Osee* 2. Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor eius. *Idem* istam solet reclinare coeli felicitas. *Psal.* Deus in tabernaculo suo habitare facit eam. Ista enim erit *ibi*, scilicet in Paradiso

Sponsa sociata,	Dico inquam sponso sociata. <i>Vnde de filio Regis Amon, id est de Christo dicitur</i> 2. <i>Regum</i> 13.
Fama diulgata,	quod ipse apprehendit eam, & dixit. <i>Cuba</i> mecum soror mea. Fama etiam diulgata.
Gratia ditata,	<i>Gene.</i> 11. Sublata est mulier in domum Pharaonis & laudauerunt eam apud illum. <i>Canti.</i> 6. Et Reginae laudauerunt eam. Gratia etiam ditata. 1. <i>Paralip.</i> 20. Inuenit in ea auro pondus talentum, aurum enim gratiam designat. <i>Federe</i> vero ligata, id est pacificata. 2. <i>Paral.</i> 9. Portauerunt leuitem arcem, & intulerunt eam & omnem paraturam tabernaculi. Gaudio etiam letata & consolata. <i>Vnde</i> ista est illa ea, de qua scribitur <i>Esaia</i> 51. Gaudium & letitia inuenietur in ea gratiarum actio & uox laudis. Sic ergo pater quomodo ea, potest accipi in bono significato, in quantum, scilicet significat beatam Virginem, sanctam animam, uel ecclesiam. Sed si vis dic, quod ea, potest etiam accipi in malo. Et sic per eam, notabis animam peccatricem, seu ecclesiam vel Religionem vitij deprauatam & præuariatam. Et sic nota, quod talis ea,
Vitiorum fecibus fedatur,	Dico, quod ista vitiorum fedatur sterquilinio.
Deitatis gratia priuatur,	<i>Vnde de ista dicitur</i> <i>Esaia</i> 14. Ponam eam in
Amicorum ope non inuatur,	
Inimicorum dente laceratur.	

possessionem Gericij, & in plaudes aquarum. Item ista deitatis priuatur sponfalicio. Deus enim sponsus eius repudiatur & dimittit eam cum peccat. *Ezech.* 23. Recessit ab ea anima mea. Item ista amicorum orbatu patrocini, quia, scilicet omnes Angeli & sancti, qui eam solebant diligere, ipsam nunc abominantur, & horrent. *Thren.* 1. Non est qui consoletur eam ex omnibus caris eius. Immo *ibidem* dicitur, quod omnes amici eius spreuerunt eam, & facti sunt ei inimici. Item ista inimicorum grauatur maleficio. *Vnde* *Thren.* 1. dicitur. Inimici eius apprehenderunt eam inter angustias. Istud potissimum fiet in Inferno, quando ista ea, perpernis doloribus affligetur. *Hierem.* 6. Tribulatio apprehendit nos, dolores vt parturientem. Sic ergo patet quomodo ea, in bono sumitur & in malo.

E Nota, quod e, præpositio seruans ablatiuo idem signat, quod a, vel de, vel ex. Et ideo vide in alijs titulis, quia auctori rates non habeo nisi paucas.

E *Brietas.* Ebrietas in scriptura generaliter idem est, quod repletio, & siue in bono & in malo accipiat, semper vt repletio & supradantia designare. Et possumus notare, quod est quædam Ebrietas uirtuosa, Ebrietas uirtuosa est abundantia gratiæ & deuotionis, de qua potest dici illud *Cant.*

Ebrietas	}	Virtuosa,	Ebrietas uirtuosa est
		Vitiosa,	abundantia gratiæ &
		Dolorosa,	deuotionis, de qua
		Gaudiosa,	potest dici illud <i>Cant.</i>

Comedite amici & bibite, & inebriamini charissimi. Ebrietas vitiosa est abundantia culpæ & spiritalis infectionis, & de ista potest dici illud *Psal.* Turbati sunt & mori sunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorum deuorata est. Ebrietas enim communi uocabulo, est abundantia vini & corporalis refectionis, de qua *Prouerb.* 20. Luxuriosa est abundantia æternæ miseræ, & tam æternalis quam temporalis afflictionis, de quo *Esaia* 5. Inebriabo te lachryma mea. & *Thren.* 3. Inebriauit me absinthio & c. Ebrietas gaudiosa est abundantia gloriæ & futuræ consolationis, & de ista potest dici illud *Psal.* Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos, quoniam apud te est fons uitæ. Est ergo quædam ebrietas spiritalis, quædam corporalis, quædam temporalis quædam æternalis. Vt uero breuiter transeamus, primò dicamus, quod est ebrietas uirtuosa, quæ signat spiritalem mētis alienationem, per quam homo ab humano sensu & conuersatione immutat, de qua quidem potest exponi illud *Cant.* 5. Comedite amici mei & bibite, & inebriamini charissimi. ubi ostenditur, quod quattuor sunt quæ faciunt hominem spiritaliter ebrium, & ista sunt contritio timorosa, quæ potest notari in uerbo, Comedite dilectio viscerosa. (Amici inquit & charissimi) Deuotio dulcorosa, quæ notatur in uerbo (bibite) Instructio fructuosa, quæ notari potest in uerbo (Inebriamini). Dico ergo, quod hominem spiritaliter inebriat timorosa contritio. Delphini enim audito tonitruo ita timent, quod quasi epileptici facti & ebrij, ad fundum maris cadunt, & se capi & illaqueari à piscatoribus permittunt. Sic uerè charissimi, illi qui bene adiuuant, & præcipiunt diuinorum comminationum tonitruum, quod peccatoribus incutitur, statim sunt ebrij, id est timorosi & stupidi, & sic cadunt ad profundum maris, id est Inferni per considerationem, & permittunt capi & inuolui per confessionem. Ista uerò contritio ostenditur eundem dicitur (Comedite) Comedere enim nihil aliud est quam cibos terere vel masticare, & signat cōtritionem, quæ crimina facta, & præterita terit, diuidit, considerat, & masticat. Talem cibum comedebat *Dauid*, cum dicebat. Cinerem tantumquam

quam panem manducabam, & potum meum cum fletu mifcebam. & Iohel. 1. dicitur. Expergificimini ebrii, & fete, ululate, qui bibitis vinum in dulcedine. Sicut enim videmus, quod panis vigelle comestus facit hominem ebrium, sic verè talis comestio & masticatio, seu consideratio spiritalis, facit hominem stupidum, & spiritualiter ebriosum. Sicut enim videmus, quod ebrius titubat, cadit, spumat, facilliter plorat, & sine verecundia se denudat, parietibus innititur, ne corruat, sic verè ille, quem contritio facit ebrium per Dei timorem titubat, per confessionem spumat, per orationem parietibus innititur, per humilitatē cadit & deprimitur, & per compunctionem plorat & desolat, iuxta illud prædictum Esa. 16. Inebriabo & lachryma mea. & etiam per peccatorum suorum revelationem sine verecundia denudatur. Talibus ergo dicit Esa. 29. Obstupescite, & admiramini, fluctuate & vacillate, inebriamini, & non à vino, mouemini & non ab ebrietate. & illud Psal. Vistitasti & inebriasti terrā, sana contritiones eius, quā commota est. Ista est ergo ebrietas contritionis timorose. Adhuc dico, quod est ebrietas dilectionis viscerosa. (Amici inquit mei) Amor. n. similis est ebrietati. Sicut enim videmus, quod ebrius soler sua liberaliter dare, vestimenta sua abijcere, de illatis iniurijs non curare, prælium audacius inire, & in prælio ictus & uulnera non sentire, sic verè charissimi, amor Dei, quando corinebriat, facit hominem pium & liberalē, datorem vestimentorum. i. bonorum temporalium contemptorem, illatas iniurias obliuiscens, prælium contra vitia aggredientem, & pro Christo illicita verba non sentientē. vnde. Prou. 7. de mutuo amore loquens illa Amaso suo, dicebat sic. Veni, inebriemur uberibus, & fruamur cupitis amplexibus. Talem ebrietatem habuerunt martyres, qui se sicut hoies ebrii, & sine sensu morti opponerant, & de illatis uulneribus non curabant. Ipsi enim fuerunt sicut elephas, qui ex industria solet inebriari, ut ad prælium animum, & audacior efficiatur, quā verè quā amore diuino inebriati fuerunt, tunc prælia mundi tribulationum audaciter intrauerunt, & viriliter sustinuerunt. Amor enim ebrietati propriè comparatur, quā qui perfectè amat, sensum, modum & rationem non seruat. (Vt enim dicit Ouid.) Est in amore modus, non tenuis modum. (Amici ergo & charissimi) Iō talibus fecit Deus iuxta consilium. Eccl. 6. Si possides amicum, in tentatione posside eum. Ideo dicit Petrus Rau. Amor enim impetrabilis est lorica, vulnera respuit, iaculum excutit, periculo insultat, mortem irridet si amor est, oīa vincit, vñ in Ps. Calix meus inebriat, quā p̄clarus est. Exemplum de Apostolis Act. 2. qui pro seruo re spiritus, ebrii putabatur. Ista est ergo ebrietas dilectionis viscerosa. Denique est ebrietas deuotionis dulcorosa, & hoc ostenditur, cum dicitur. (Bibite) Potus enim deuotionis & perfectæ contemplationis hominem inebriat, ipsumque facit stupidū & miratorem. Ebrietas enim habet læticiam excitare, somnum et procurare, & de rebus inuisis. s. de bonis Paradisi somniat, & excogitat. Gen. 2. Noe plauit vineam, bibensque vinum inebriatus est. Exemplum illius Annæ, quæ p̄ deuotione, ebria ab Hely fuit credita quando pro Samuelis origine dominū p̄cabatur. 1. Reg. 1. Aduerte autem, quod talem ebrietatem non habent hypocritæ, licet habere videantur. Ipsi enim similes sunt cuidam lapidi, qui dicitur Dionysias, qui sicut dicit Diofcorides, distemperatus cum aqua, vinum dicitur fragrare, sed quod mirum est, ebrietati resistit. Iste lapis proculdubio signat hypocritas. isti enim dicitur, & verbis, & simulationibus suis vinum æternæ voluptatis, & dulcedinem æternæ gloriæ fragrare, sapere, & desiderare vñ. Sed pro certo istud verum non est, quia ebrietati isti. i. æternæ felicitati & fertilitati, cōtemplationi & deuotioni vñ factis & operibus resistere, & ei totis viribus cōtraire. vñ Aggei 1. Bibistis multum, & non estis inebriati. Non sic, sed simus spūaliter ebrii. s. ebrietate deuotionis dulcorosa, dormiendo per deuotionē. Rursum dico, quod inuenitur ebrietas instructionis fructuosa. Doctrina enim comparatur vino, quia s. mētes solet imbueri & inebriari, & bonis operibus fecundare, de quo Esa. 55. Descendit imber & nix de cœlo, & inebriat terram, & infundit eam, & germinare facit eam, & dat semen ferenti &c. Simus ergo ebrii charissimi dormiendo per deuotionem, diligendo per affectionem, largiendo per cōpassionem, titubado per contritionem, hauriedo per instructionem. Et sic patet, quomodo est quedam ebrietas virtuosa. Secundo dico, quod est quedam ebrietas vitiosa, & ista proculdubio triplex est, quia scilicet Vna est corporalis gulositatis, Et ista est proculdubio vitiosa, quā prout dicitur Aug. ebrietas aufert memoriam, dissipat sensum, confundit intellectum, cōcit libidinem, inuoluit linguam, corrumpit sanguinem, oīa bona debilitat, vitam dimittit, & oēm substantiam exterminat. Et sic possumus dicere, quod ista ebrietas vitiosa est propter tria, quia scilicet per istam secreta reuelantur, Quia sicut Quirinus lapis inuētus in Animi concitantur, nidis Vpuparum, quæ sunt aues ual Corpora maculantur, de immundæ, suppositus capiti dormientis, facit eum dicere secreta sua dormiendo, em Iūdo. sic verè ebrietas, quæ in nidis immūdorū ebrioforum inuenitur, facit hominem secreta abscondita reuelare. Quod bene figuratū est in Noe. Gen. 9. qui inebriatus disceperuit se, ita quod apparuerunt pudibunda sua. quia verè quod hō ebrius efficit, tūc facit se disceperit per secretorū suorū reuelationē, ita quod pudibūda. i. turpitudines quod p̄cā ipsius facilliter alijs ostendit. Iō bñ dicit Prou. 31. Noli regere vinū o Samuel, quia nullum secretū est, vbi regnat ebrietas. Iō dicit Abac. 2. Væ quod porum dat amico suo, miscens fel & inebrias ut aspiciat nuditatē eius. Per hanc ergo secreta reuelant. Item dico, quod per istam iurgia seminantur. Elephas enim licet sit aīal valde mansuetū, quod tñ inebriatur, facilliter irascitur, & iō magister suus solet ipsum inebriare, ut possit ad prælium excitare, em Plin. Sic verè sepe fit quod hoies et benigni & mites, ligioosi & iracundi efficiuntur, & in iurgijs & litib. inuoluntur, quā vino inebriant, & propterea magister eorum Diabolus eos inebriari percurat, ut sic ad prælia & seditiones ipsos attrahat, & inducat. ideo dicit Prou. 20. dicitur. Luxuriosa res vinum, & tumulosa ebrietas. Per hanc ergo iurgia seminantur. Item dico, quod per istam corpora maculantur, s. per luxuriam. Exemplum habemus de Loth Gene. 19. qui inebriatus duas proprias filias sedauit Osee 4. Vinum, fornicatio, & ebrietas auferunt cor. Ista est ergo prima ebrietas vitiosa, s. ebrietas inuoluntatis. Et pro certo talis ebrietas abominabilis est, quia Porum provocare, Dico ergo, quod ebrietas potum turbare, Mentem turbare, Mentem turbare, Væ qui surgitis mane ad ebrietatē sectādā, & pora dum vsq; ad vesperū. Itē mētē turbat. Esa. 24. Agita Penuriam generare. Item terra sicut ebrius. Itē sensum hebetat. Iob 12. Palpabunt quati in tenebris, & non in luce, & errare eos faciet quasi ebrios. Itē uomitum parit. Esa. 19. Errare fecerunt in Aegyptum, sicut errat ebrius. Item superbia eleuat. Esa. 28. Væ coronæ superbæ, ebrijs Effraim. Item iracundiam inflammat. Ecclesiast. 26. Mulier ebriosa ira magna. Item penuriam & paupertatem generat, & pro uocat. Ecclesi. 19. Operarius ebriofus non locupletabitur. Patet ergo, quod est ebrietas vitiosa, s. ebrietas inuoluntatis. Et de ista si uis, uide pulcherrimas auctoritates sanctorum in manipulo florum in titulo suo. Item dico, quod est ebrietas mundialis prosperitatis. Sicut enim qui repleti sunt vino & ebrietate, sunt, ut communitè ratio ne carentes, undiq; uacillant res, fortiter dormientes, iugiter sitientes, sic verè illi, qui diuitijs & prosperitate sunt pleni & ebrii, carent ratione debite discretionis, nesciunt enim cogitare de futuris, nec de pertinentibus ad salutem. Psal. Sicut ebrius facientia eorum deuorata est. Item isti sunt vacillantes per imbecillitatem inconstantiæ & imperfectionis. Psal. Turbati sunt, & moti sunt sicut ebrius. Item isti sunt dormientes in lecto pigritiæ, & obstinationis. 1. Thessalon. 5. Qui ebrii sunt, nocte & die dormiunt. Item isti semper sunt sitientes per ardorem auaritiæ & ambitionis. 1. ad Corin. 11. Alius quidem esurit, alius ebrius est. Esurientes enim auaritiā dignat. Psal. Esurientes & sitientes, anima eorum ipsis tabescebat. Prosperitas enim est calix Babylonis, quæ inebriat uniuersam terram, sicut dicitur Hierem. 51. Calix aureus Babylon in manu domini, de vino eius biberunt gentes, & ideo commota sunt. Tales figurantur Apocal. 17. vbi dicitur, quod Ioannes vidit mulierem sedētem super bestiam coccineam, quæ erat ebria sanguine Martyrum.

Martyrum Iesu, eratque circumdata auro, & argento, & lapidibus preciosis, & erat scriptum in titulo eius Babylon mater fornicationū terræ. Ista mulier charissima, p̄ certo signat mundum diuites, & prosperitate repletos, quod re vera dicuntur federe super bestiam, quia sedent, & quiescunt in mentibus se sua libus, & bestialibus. Dicuntur isti ebrii sanguine martyrum Iesu, quia pleni sunt pauperū Christi subditijs, & bonis spaliibus. Dicuntur circumdati argento, & auro, quia ornati sunt cunctis diuitijs, & mundanis facultatibus. Et ideo isti dicuntur Babylon mater fornicationum, quia pleni sunt fornicatione, & vitiorū cōfusione. Babylon enim interpretatur cōfuso. Et iō breuiter tales videtur dicere illud Esa. 56. Venite, fumamus vinum, & implemur ebrietate. Aduertat tñ isti, quod ista ebrietas, quæ ipsos facit mō somnari, & multa falsa, & vana p̄sumere, desiciet eis, quā per mortē à somno huius vitæ euigilabunt. Ideo dicit Iohel. 1. Expergificimini ebrii, & fete oēs, qui bibitis vinum in dulcedine, quā perit ab ore vestro. Denique dico, quod est ebrietas iniquitatis, & ista est, quā homo totaliter inuoluitur, & lapsus in vitijs, & peccatis, de quo dicit Esaia 28. Væ coronæ superbæ, ebrijs Effraim, & Hier. 48. Inebriate eum, quā cōtra dñm erectus est. Ista est ergo triplex ebrietas vitiosa, s. iniquitatis, prosperitatis, & voluptatis. Sed pro certo tales ebrietates debet fugere perfectus, iuxta illud, quod de sacerdotibus & consecratis, dicitur Leui. 10. & Numer. 9. Vinum & omne, quod inebriare potest, bibere non debebant. Tertio dico, quod est quedam ebrietas dolorosa, & ista est poena Inferni, quæ ebrietati comparatur, pro eo, quod in damnatis absorbet vñ rationis, quia nesciunt quid faciunt. Et nota, si vis, quod ebrietas Inferni habet secum Fletum æternæ desolationis, Opprobrium abiectiois, & despectionis, Amaritudinem desperationis, Omnem carentiam miseratiois. Ibi enim fletus & desolatio. Iohel. 1. Ebrii fete, & ululate. Itē ibi est opprobrium, atque despectio. Naum. 3. Inebriaberis, & eris despecta. Item ibi est tristitia, & desperatio. Vnde aīa dā nata dicit Thre. 3. Repleuit me dñs amaritudinibus, inebriauit me absynthio. Item ibi est nulla pietas, & miseratio. vñ Hier. 46. Deurabit eos gladius, & saturabitur, & inebriabit sanguine eorū. Nota, quod em medicos, plura sunt, quæ ebrietati resistunt, & ab ebrietate præseruat, s. amygdalus, crocus, porus, solus, amethystus portatus. Sic verè dico, charissimi, quod quinq; sunt virtutes spirituales, quæ ab istis malis ebrietatis, ne nobis noceant, nos præseruat. s. amygdalus, quæ calorem febrilem reprimit, hæc est carnis puritas & castitas, crocus, quæ cordi dicit subuenire, & hæc est benignitas, porus, quæ est amaritas, est penitentia asperitas, olus, quod est cibus pauperum, est abstinentia parcijs, Amethystus uerò, qui est lapis preciosus, est sapientia & sagacitas. Ista enim quinq; s. sapientia, abstinentia, penitentia, benignitas & castitas ebrietati tā corporali quā mundiali dicuntur resistere, & nos ab eis præseruare. Castitas enim & abstinentia præseruant à corporali voluptate. Sagacitas uerò & prudentia præseruant à nocimento prosperitatis mundialis. Benignitas autem, & penitentia præseruant à uitiorum iniquitate. Ostensum est ergo, quod est ebrietas dolorosa. Quarto uerò dico, quod est ebrietas gaudiosa, & ista est opulētia gloriæ Paradisi, de qua potest notari, quod sicut ebrii lætantur, & iucundantur, delectantur, & impinguantur, quietantur & consolantur, sic illi, qui uertate diuine gloriæ inebriantur, habent iucunditatem imperturbabilem. Psal. Ri uos eius inebriat multiplica genimina eius, i stillicidijs eius lætabitur germinans. Item habent quietem, & satietatem interminabilem. Hier. 31. Conuertam lacum eorum in gaudium, consolabor, & lætificabo à dolore suo, & inebriabo aīas sacerdotū pinguedine. Item habent quietem, & satietatem interminabilem. unde Hier. 31. Inebriauit animam lassam, & omnē animam esurientem saturauit. Sic ergo patet, quod est ebrietas gaudiosa, dolorosa, vitiosa, & uirtuosa, & hæc sufficiant.

Ebrion Nota quod Ebrion, quæ fuit ciuitas, regia in tribu Iuda, ubi primò regnauit Dauid super Iudā, potest significare conscientiam, ecclesiam, cœli patriam. Conscientia enim est locus, ubi Deus solet habitare. vñ Gen. 13. Abrahā habitauit iuxta cōuallē Mambra, quod est in Ebro. ecclesia est locus, ubi quisque debet militare. 2. Reg. 5. Venerunt uniuersa tribu Israel ad Dauid in Ebron. Paradisus est locus, ubi cuncti debent congregari. 1. Paralip. 12. Venerunt in Ebron, ut constituerent Regē Dauid. Ebron enim interpretatur transcendens, significans conscientiam, ubi est transcendens altissima contemplationis. Vnde de Sane dicitur Iudic. 16. quod ipse portauit ianuas ciuitatis ad verticem montis, qui respicit Ebron. Ebro interpretatur transiens, significans ecclesiam, ubi fit transitus nostræ præsentis mortalitatis peregrinationis. 2. Reg. 15. Surrexit, & abiit in Ebron. Ebro interpretatur coniugium, seu uisio sempiterna, quæ signant culmen & claritatem eterne gloriæ, & beatificā uisionis, & coniugium æternæ charitatis, & dilectionis. 2. Reg. 2. Interrogauit Dauid dominum, dicens. Quo ascendam? & respondit ei. In Ebron. Si autem per Ebron uis intelligere mundum, dicit, quod Ebron interpretatur incantator, quia s. mundus oēs se diligenter decipit, & incantat, ipsosque morte culpæ afficit, atque grauat. Gen. 23. Mortua est Sara in ciuitate Arbez, quæ est sita in terra Chanaan.

Ebur Ebur est res solida, res cãdida, res frigida, res munda, res rubicunda. Solida enim est, quia fit de dentibus, & ossibus elephantis. Et sicut aliqui uolunt, tantæ soliditatis est, quod ignibus non facilliter concrematur. Per ebur ergo intelligitur multiplex uirtus, uidelicet Patientia, quæ est candida, & non inficitur, Continentia, quæ est solida, & non comburitur, Temperantia, quæ est frigida, & non dissoluitur, Innocentia, quæ est munda, & non corrumpitur, Amicitia, quæ est ignea, & rubicunda & non extinguitur. Detali ergo ebore. i. de tā multiplici uirtute debet in nostris conscientijs fieri thronus Christi. 2. Paralip. 9. Fecit Salomō solium eburneū, & uestiuit illud auro. De tali ebore debet edificari ecclesia sancta Dei. Psal. A domibus eburneis delectauerunt te filie Regū. i. sancte aīæ. De tali ebore fuit sedes Christi. i. ipsa beata Virgo cōposita. Can. 7. Collū tuū sicut turris eburnea. & Can. 5. Venter tuus eburneus distindus saphiris. Vñ et cuilibet eburneo. i. homini sancto, uirtuoso & mundo potest dici illud Ezech. 27. Transira tua fecerunt tibi ex ebore Indico. P̄tōri autē dicit Apoc. 18. Oīa uasa eboris, recesserunt à te. Vel si uis dicere, quod iustus potest dici ebur, uel eburneus, & hoc propter soliditatem constantiæ, candorē continentie, frigiditatem temperantiæ, leuitatem mansuetudinis, & modestie, ponderositatem prudentie, munditiam innocentie, rubicunditatē charitatis & amicitie. Thren. 4. Candidiores niue, rubicundiores ebore antiquo, saphiro pulchriores.

Cce Nota quod ecce est dictio demonstratiua, seu aduerbiū dī monstratiua. Demonstrat enim res miras, res nouas, res magnas, res insolitas, res proptas, res certas uel demonstratas, res p̄tes, res uiles, res mirabiles, res derisatas, res despectas. Sumit ergo ecce, admiratiuē, quod loquitur de re mira, sicut de uirginis partu. Esa. 7. Ecce Virgo cōcipiet. De re noua. Apoc. 21. Ecce noua facio oīa. De re magna, sicut Lu. 2. Ecce euangelizo uobis gaudium magnum, quod natus est uobis Saluator mundi. De re insolita & ignota, sicut Malach. 4. Ecce mittā uobis Heliā, p̄phetā. De re propria. Esa. 6. Ecce ego mitto me. Itē sumit demonstratiuē, & sic sumit, quod loquitur de re certa, sicut cū Marci 16. Ecce locus, ubi posuerunt dñm. De re p̄titi seu ostensa. Io. 1. Ecce agnus Dei. De re uili. Iudic. 4. Ecce Holofernes iacet in terra. De re miserabili seu pia, sicut cū dicit Io. 19. Ecce hō. & Dan. 13. Ecce morior, cū nihil horum fecerim, quod isti malitiosè cōposuerunt aduersum me. Itē sumitur derisui, seu despectiuē, et sic sumitur, quod quis loquitur de re improba, et contempta, sicut in Psal. Ecce homo, quod non posuit Deū adiutorē suū. His ergo p̄missis quocunq; mō sumat ecce, possumus dicere moraliter loquēdo, quod ecce, potest oībus rebus et materijs moralibus conuenire. Cum ergo materijs morales aut tractent de personis, aut de rebus, aut de locis. De personis dico, sicut de Deo, de impio, de Diabolo, de iusto. De rebus etiam, sicut de uirtutibus, de temporalibus, de uitijs, de p̄na et de gloriā. De locis insuper sicut sūt ecclesia, mūdus, religio, Infernus et Paradisus, dicam ergo, quod hæc dictio ecce, potest ad hæc oīa pertinere. Primò quidem dicamus aliquid de ecce, in quantum pertinet ad personas. Significat ergo ecce, p̄sentiam Superne deitatis, Inuenitur ergo unum ecce, quod Mortalis prauitatis, designat Dei p̄tiam demonstratam. Res enim quanto plus habet de Hostilis falsitatis, Humanæ bonitatis, essentia, tanto plus potest habere de Dictione Berchorij. Pars ij. A 2 p̄g.

præsentia. Et inde est, q̄ Deus, qui habet esse infinitum, p̄t habere actum promptissimum & paratum. Si. n. sol subito & præsentialiter radios suos ad loca quantūcūq; remota trāsmittit, & lux quæcūq; propter suam maximam subtilitatem, & agilitatem, ad loca varia se diffundit, multo fortius ipse Deus, lucis, & solis creator, p̄t se ubi uoluerit præsentare, & ad oēs actus suos subito, & sine tarditate procedere iuxta suum arbitriū uoluntatis, & dicere semper ecce. Esa. 2. 5. Ecce Deus noster iste. In quibus uerbis ostenditur quatuor ecce, & quatuor demōstrationes ad ipsum Deū spectantes, uidelicet vnū ecce,

- Quod concernit } Rerum creationem,
- } Carnis assumptionem,
- } Mali punitionem,
- } Boni redditionem.

Primum facit pietas immensa. (Ecce Deus)
 Secundum facit charitas impenſa. (Ecce noster)
 Tertium facit æquitas offensa. (Ecce dominus)
 Quartum facit acritas incensa. (Ecce iste.)
 Primum ecce, signat Dei præsentiam in patriam. (Ecce Deus inquit)
 Secundum ecce, denotat Dei charitatem distributiuam. (Ecce noster)
 Tertium ecce, designat Dei seueritatem iudicatiuam. (Ecce dñs)
 Quartum ecce, demōstrat Dei benignitatem præmiatiuam. (Ecce iste.)
 Dico ergo, q̄ per ecce, p̄t demōstrari Dei subtilitas ordinatiua seu impatiua, uidelicet ipse Deus inquitum Deus, & inquitū creator, p̄t foris, & gubernator est rerū, qd̄ ostenditur cū dicitur. Ecce Deus. Deus. n. à principio creationis rerū se diuersimodè demōstrauit, dicens, Ecce &c. Et continuè se demōstrat. Et nota si vis, q̄ ipse se demōstrat, & repræsentat, vt. f. Creatorem cuncta fabricantem, Defensorem suos adiuuantem, Correctorem suos castigantem, Prouisorem suos ordinantem, Visitatorem suos consolantem, Benefactorem suis miserantem, Iustum prætorem mala vindicantem, Strenuum bellatorem Diabolum vincantem, Verum doctorem falsa detruantem, Doctum rectorem cuncta moderantem.

Dicā ergo, q̄ de Deo possumus dicere. Ecce Deus creas, & gñans. Vñ ipse dicit Esa. 5. 5. Ecce ego creo cęlos nouos, & terrā nouā. & Hier. 3. 2. Ecce tu fecisti cęlū, & terrā, ecce Deus iuſt & liberās. Psal. Ecce. n. Deus adiuuat me, & dñs susceptor est aīæ meæ. ecce Deus pungēs & verberās, q̄. f. Deus seueriter castigat suos, ut retrahant à malis. Vñ ipse dicit Hier. 2. 3. Ecce in ciuitate, in qua innocenti est nomē meū, sc̄ipio affligere. & 4. 5. Ecce, quos edificauit, ego destruo, & quos plātaui, ego euello, ecce Deus regēs, & imperās, q̄. f. ad Deū spectat regimē totius uniuersū. Esa. 3. 2. Ecce in iustitia regnabit Rex, ecce Deus uisitās, & cōsolās. & Esa. 62. Ecce saluator tuus uenit, ecce Deus parcens, & miserās. Psal. Ecce oculi dñi super metuentes eū, & in his, q̄ sperāt super misericordia eius. Ecce Deus ledēs, & vulnerās, f. peccatores. Hier. 23. Ecce cibabo eos absynthio, & portabo eos felle. Ecce Deus vicēs, & superās. Apoc. 5. Ecce uicit leo de tribu Iuda. Ecce Deus docens & referās. Hier. 1. Ecce dedi uerba mea in ore tuo. Ecce Deus oīa moderās, q̄. f. ordinatio, & moderatio ecclesię militantis, à Deo principaliter p̄cedit, sicut ipse dicit Esa. 54. Ecce ego sternā p̄ ordinē lapides tuos, & fundabo te in saphiris, ponā lapidē p̄ pugnacula tua, & oēs portas tuas in lapides sculptos, & oēs filios tuos doctos à dño. Porriſsimè aut̄ p̄ motio, & instinctio platorū ad ipsum pertinet. Esa. 28. Ecce mittā in fundamētis Syon lapidē probatum angularē. Vnde et̄ bono prælato à Deo promotō, dirigitur illud uerbum Hier. 1. Ecce cōstitui te super gētes & regna &c. Et tñ proh dolor, sepe cōtingit, q̄ Deus non dat nobis tales platos sicut essent necessarij, sicut, & ipse cōminatiuè dicit Zacha. 1. 1. Ecce ego suscitabo pastore in terra, q̄ derelicta nō uisitat, dispersū non quærēt, & contritū nō sanabit, & id quod stat, non enutriet, & carnes pinguiū comedet, & uingulas eorū dissoluet. Deus. n. nobis placatus, dat nobis bonos prælatos, indignatus aut̄, & iratus, dat nobis malos. Patet ergo, q̄ per ecce, p̄t designari Dei sublimitas imperatiua. Ecce Deus inquit. Deinde dico, q̄ hic ostendit Dei benignitas reparatiua. f. ipse Deus ad n̄rū aīarū redēptionē, carnisq; assumptionē incētus, qd̄ ostenditur cū dicit. (Noster) Myſteriū. n. incarnationis ipsum spe-

cialiter fecit n̄m, n̄risq; v̄sibus, & utilitatibus ordinatū. Noster inquit. Psal. Ecce manifestè ueniet Deus noster, & non silebit. & illud Esa. 40. Ecce Deus noster. Noster. n. factus est, dum carnē n̄ram assumpſit, & dum uiueret, n̄ris utilitatibus militauit. Auis. n. s̄lueſtris nostra efficitur, q̄ à nobis capitur, & in cauea posita nostris iuribus subiungat, & ibi nos delectando, corā nobis dulciter modulatur. Sic Deus Dei filius, qui primò nobis s̄lueſtis, & extraneus apparebat, caueā nostrę carnis intrauit, nobisq; cecinit, & prædicauit, & se nostrę uoluntatis v̄sibus subiungauit, & sic nostrum se fecit, & demōstrauit. Dicitur ergo noster. Et nota, q̄ iste noster factus est,

- Virginaliter hominem intrauit,
- Personaliter nobis ministravit,
- Spiritualiter nos associauit,
- Mirabiliter culpas nostras lauit,
- Salutariter nobis prædicauit,
- Quia Nostra dulciter uulnera sanauit,
- Nostras acriter penas tolerauit,
- Carnem nostram fortiter suscitauit,
- Iter nostrum ad cęlos patenter indicauit,
- Efficaciter nostros liberauit,
- Finaliter suos præmiabit.

Dico ergo, q̄ ipse n̄m se fecit, seu se nobis demōstrauit, & prætrauit, ut uirginaliter corpus subintrans. vñ Esa. 7. Ecce uirgo cōcipiet, & pariet filiū. Itē prætrauit se, vt p̄sonaliter nobis ministrantē. Lu. 5. Ecce tot annis seruii tibi. Itē demōstrauit se, ut t̄pax seu sp̄ualiter nos associantem seu uisitantē. Vnde ipse dicit Apoc. 3. Ecce ego illo ad ostium, & pulso, si quis uoluerit uocē meā, & aperuerit ianuam, introibo ad illū, & cęnabo cum illo, & ille mecum. Itē prætrauit se, vt mirabiliter culpas expiantē. Io. 1. Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit p̄cā mundi. Itē prætrauit se, vt salutariter mūdo p̄dicantē. Esa. 52. Ego, q̄ loquebar, ecce assum. Itē prætrauit se, vt n̄ra dulciter uulnera sanantē. vnde ipse dicit Hier. 33. Ecce ego obducā eis cicatricē, & sanitatē, & curabo eos. Itē prætrauit se, & demōstrauit se, ut corporaliter penas toleratē. In passione. Apoc. 5. Vidit inquit, & ecce in medio throni &c. Agnū statē tanq̄ occisū, habētē cornua septē, & oculos septē, q̄ sunt septē sp̄s Dei. Mar. 14. Ecce filius hominis tradet̄ in manus p̄c̄torū. Itē prætrauit se, vt corpus fortiter n̄m suscitantē in resurrectionē. Hier. 23. Ecce dies uenit, dicit dñs, & suscitabo Dauid. Itē prætrauit se, vt triūphaliter cęlos ascendentē. Hier. 49. Ecce quasi Aquila ascēder, & euolabit, & expādet alas suas super bosram. Itē prætrauit se, vt efficaciter suos liberatē, s̄d̄ Inferno. Esa. 62. Dicit filia Syō, ecce saluator tuus uenit. Itē ipse prætrauit, se vt æternaliter suos p̄miatē, dicens. Illud Zach. 9. Ecce, Rex tuus uenit tibi, & Esa. 62. Ecce saluator tuus uenit, ecce mercies eius cū eo. Patet ergo, q̄ hic in hoc uerbo ecce, ostenditur Dei benignitas reparatiua, cū dicit. (Ecce noster.) Denique dico, q̄ per ecce, ostenditur Dei seueritas iudicatiua, qd̄ ostenditur cū dicit. (Ecce dominus) Esa. 66. Ecce dominus in igne ueniet, & quasi turbo quadriga eius reddere in indignatione sua furorē suū, et increpationem suam in flamma ignis. Et nota, q̄ ista Dei præsentia erit terribilis, quia

Se reuelabit cunctis manifestum, Dico ergo, q̄ in iudicio ecce dñs erit cūctis manifestus. Cito uolabit per motum infestum, Apoc. 1. Ecce uenit cū nubib. et uidebit eū oīs oculus. Tunc quemq; relegabit inhonestum, Ecce superbis durus erit, et molestus. Ignis cremabit impios per æstum, Ecce superbis durus erit, et molestus, quia. f. Deus superbis, et impijs apparebit crudeliter, dicens illud Hier. 5. 1. Ecce ego ad te mons pestifer, qui cōturbat uniuersam terrā. Et illud Ezech. 29. Ecce ego ad te Pharaō Rex Aegypti, draco magne, qui cubas in medio fluminū. Deus. n. tunc præcipuè præsentialiter opponet se montibus pestiferis, i. superbis, draconib. inflammat, i. auaris, habitantib. in medio fluminum, id est delictiosis et luxuriosis. Item ecce fur tim ueniet citus, et infestus. Iaco. 5. Ecce iudex ante ianuam assistit. et illud. Ecce dies domini sicut fur in nocte ita ueniet. et 1. ad Theſſ. 5. et Esa. 5. Ecce festinus uelociter ueniet. Item

Item ecce relegabitur quisq; inhonestus, i. quilibet malus, q̄. f. à mundo & à Dei confortio relegabit in Infernum. Hier. 10. Ecce lōgē p̄iciā habitatores terrę in hac vice, & tribulatio eos. Item ecce cōcremabit per igneos æstus. vñ Ezech. 1. Ecce inquit uentus turbis ueniet ab Aglone, nubes magna, ei ignis inuoluens. Item ecce fociaabit illis cępus ignis, f. cępus Demonom, cui perpetuò coniungentur. Hier. 8. Ecce ego mittam uobis serpentes & regulos, quibus non erit incāratio. Item ecce elōgabūt ab his dies festus. i. oēs gaudium. Hier. 16. Ecce ego auferā de loco isto uocē gaudij & lætitię uocē sp̄s, & uocē sp̄s. Item ecce his locus dabit tristis & funestus. f. locus Inferni. vñ Apoc. 6. de equo pallido dicit. Ecce, inquit, equus designat Dei seueritas iudicatiua. Ecce dñs inquit. Esa. 13. Ecce dies dñi ueniet crudelis & indignationis plenus. & Esa. 40. Ecce dies dñi in fortitudine ueniet. Demum dico, q̄ per ecce, designat Dei liberalitas p̄miatiua, & hoc cū dicitur, ecce iste. Itē est. n. p̄nomē demōstratiuū, & signat Deum in patria, q̄ bona uera existentia & p̄mātura finaliter demōstrabit. Nūc nihil est p̄prie demōstrabile, q̄a oīa, q̄ uidemus, carent durabili q̄ditate. sed nō sic in patria, q̄a ibi ipse poterit dici iste & hoc, q̄ essentialiter demōstrabit, & cum eo cūcta bona. Ecce inquit iste. vñ Cant. 2. Ecce iste uenit saliens in montibus. Et si vis notare, dic, q̄ ibi est vnū ecce. f. Nobilis generis, Ibi. n. demōstrantur summi gñis nobilitates, quia. f. quot quot sūt ibi, filij Dei sunt. Sap. 5. Ecce quō Quietā tranquillitatis, computati sunt inter filios Dei, Completa formositas, & inter sanctos fors illorum est. Itē ibi demōstratur initi fcedis fraternitates, seu stabilitates, seu felicitates. P̄ Ecce q̄ bonum, & q̄ iucundum habitare fratres in vnū, & maxime quia Deus est caput & particeps iustis fcedis & amoris. Apocal. 21. Ecce tabernaculum Dei cum hoibus, & habitabit cum eis, & ipsi populus eius erūt, & ipse Deus cum eis erit eorum Deus. Item ibi demōstratur immensis numeris fertilitates, quia uidelicet ibi est pax & focietas, iucunditas, formositas, & uoluptas. Vnde dñs dirigens uerba sua p̄c̄toribus & damnatis dicit sic. Esa. 65. Ecce ferui mei comedent, & uos esuriētis. ecce ferui mei bibent, & uos sitietis. ecce ferui mei lætabuntur, & uos confundemini. ecce ferui mei laudabūt p̄ exultationē, & uos clamabitis p̄ dolore. Quod et̄ ibi demōstrat pax & tranquillitas sempiterna, patet Esa. 66. ubi dicit dñs. Ecce declinabo super eā quasi flumē pacis. De formositate uerò et pulchritudine sempiterna, q̄ ibi sp̄ualiter demōstrat, patet Can. 1. vbi sp̄s uisus à sp̄o fa, & sp̄o fa à sp̄o de pulchritudine demōstrabitur cōmē datur. Ecce inquit tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarū. Ecce tu pulchra es dilectē mi & decorus, lectulus noster floridus. Verba sunt Chrii & aīæ beate. De isto ergo ecce, dicit Aug. Ecce quid erit in fine sine fine. Quis ergo alius est finis nisi iste, ubi nullus est finis? Patet ergo quō ecce refertur ad Deū in patria se demōstratē. (Ecce iste) In iudicio nos castigatē. (Ecce dñs) in carne nos redimētē. (Ecce noster) In seipso manētē. (Ecce Deus) Primum notauit eius essentia. (Ecce Deus) Sed em̄ eius clementiam. (Ecce noster) Sed tertiu eius iustitiā. (Ecce dñs) Quartū uerò suam beatificatiuā p̄ntiā. (Ecce iste) Bene ergo dictū fuit de Deo. Ecce Deus noster iste. Patet ergo, q̄ per ecce, demōstrat rerum cōditio mirabiliter uariata. De rebus. n. subter apparentibus, & celeriter disparentibus dicitur ecce. Et quia igitur Mundus transit cum fortuna cursu, Ideo vñ, q̄ hæc oīa Vita perit temporum discursu, fortuna, l'impetus, Mors accedit cum trementi pulsu, & uitæ transitus, & mortis exitus, possunt denotari per ecce. De mundo ergo & mundi fortuna siue transitu potest dici ecce, quia Habitat arctissimè, De arcta mundi habitatione, Vacuatur citissimè, quæ. f. nulli est satis lata, p̄t Terminatur tristissimè. dicit illud 4. Reg. 6. Ecce locus in quo habitamus coram te, angustus est. De cita mundi uacuatione, cuius domus finaliter erit nuda, p̄t dici illud Lu. 23. Ecce relinquet̄ uobis domus uestra deserta. De eius finali desolatione, quæ utiq; finaliter erit magna, p̄t dici illud Hier. 4. Aspexit terrā, & ecce uacua erat, & nihil in ea, & cęlos, & nō erat lux i eis. Vidi mōtes, & ecce mouebant, & col-

les oēs conturbati sunt, intuitus sum, & non erat hō, aspexit & ecce carmelus desertus erat. Expone de diuersis mundi statibus quō nō sunt nisi unum ecce. i. aliquid momentaneū, atq; p̄ns. De uita etiā humana, q̄ non fit nisi unum ecce, patet Deuter. 31. Ecce prope sunt dies mortis tuę. q̄ breuitas huius uitæ uilis est ad uitā perpetuā acquirendam, quia. f. nūc est t̄ps merendi. Vnde 2. Corin. 6. Ecce nunc t̄ps acceptabile, ecce nunc dies salutis. De morte, q̄ fit unum ecce. i. statim & p̄ntialiter affutura, patet Deut. 4. vbi præsentialiter dicitur. Mores. Ecce morior in hac humo. & Iob 7. Ecce nunc in posuere dormio, & si mane me quæseris, non subsistā. Patet ergo quō per ecce, designatur rerum cōditio mirabiliter uariata. Secundò principaliter dico, q̄ per ecce, designatur malorum actio damnabiliter deprauata. de quolibet enim malo & impio potest dici ecce, quia. f. tanta sunt iniquitates malorum, q̄ generat miraculū & stuporem. Sicut. n. solus uisus fulminis & fulguris & auditus & tonitruū stuporem, generat in uidente, & aures fatigat a uidentis, sic uerē & uisus, & auditus noster in admiratō turbatur quādo uita malorum nostris aspectibus præsentatur, & tunc dicimus ecce. ecce. f. demōstrando suas uilitates, admirando suas prauitates, deridendo seu deridendo suas uanitates. Notabis ergo, quod de malis & uitijs ipsorum dici potest sic, Ecce

Fantasia perturbat oculos, Dico ergo, q̄ scriptura nobis ostendit multorum fantasias & uanitates, & de hoc p̄t dici illud Gen. 37. Ecce somnator uenit, uenit, ocidam eū. Itē nobis ostendit malorū luxurias & fceditates. Nu. 25. Ecce unus de filijs Israel intrauit corā fratribus inuit ad scortū Madianitarū uidētē Moyse. Itē nobis ostendit malorū discordias & diuersitates. Iudic. 12. Ecce in Ephraim orta est seditio. Item nobis ostendit proditorum nequitias & aduersitates. unde de Absalon dixit Dauid 2. Reg. 16. Ecce filius meus qui egressus est de uero meo, querit animam meam. Item nobis ostendit inflatorum superbias & crudelitates. Hester 11. Ecce quo dracones magni parati contra se ad prælium. Item nobis ostendit tyrannorum seueritates & austeritates. Isti. n. figurantur in illo pisce qui Thobīā noluit deuorare. Thob. 6. Ecce piscis immanis exiuit ad deuorandum eum. Item nobis ostendit desidiatorum pigritias & ociositates. Proverb. 14. Per agrum hominis pigri trāsui, & per uinē uiri stulti, & ecce totum repleuerunt urtica & spinæ, et maceria lapidum destructa erat. Item nobis ostendit uanas glorioforum iactantias et pompasitates. Psal. Ecce quō inimici tui sonuerunt, et qui oderunt te, exulauerūt caput. Item nobis ostendit carnaliū lasciuias et curiositates. Proverb. 7. Ecce mulier occurrit ei ornatu meretrici o. Item nobis ostendit iniquorū auaritas et cupiditates, de quibus Esa. 50. Ecce uos omnes accendētēs ignem accendit flammis. Flamma enim et ignis ardorem auaritię signat. De uiris etiā dicitur in Psal. Ecce ipsi peccatores et abundantes in seculo obtinuerunt diuitias. et alibi. Famē patientur ut canes, ecce dispergent ad manducandum, si non fuerint saturati, murmurabunt. Item nobis ostendit malorū uolētię et ebrietates. f. exēplo Holofernis, qui ebrius et dormiens fuit occisus. Iudith 14. Ecce Holofernes iacet in terra, et caput eius non est in eo. Item nobis ostendit malorū ignorantias atque cęcitates. Esa. 60. Ecce tenebrę operient terrā, et caligo populos. Item nobis ostendit gastrimargias eorum et guloſitates, Lucæ 7. Ecce homo uorator et bibens uinum, publicanorum, et peccatorum amicus. Item ostendit nobis eorum duritias et proteruitates, seu eorum malitias et obstinatas uoluntates. Vnde isti sunt, qui dicunt illud Esaie 59. Expectauimus lucem, et ecce tenebrę, splendore, et ecce uacua erat, & nihil in ea, & cęlos, quasi cęci parietē, et quasi abſque oculis attritauius &c. Diction. Berchorij. Pars ij. A 3 Patet

Patet ergo quō diuersa malorum iniquitates significant p ecce. Significatur ergo per ecce, malorum actio damniabiliter deprauata. Tertio dico, qd p ecce, designatur hostis deceptio palliata. Diabolus n. pot significari per ecce, pro eo scilicet quia sp est praesens & promptus ad nocendum & fallendum. Lu. 22. Simon, ecce Sathan expetuit te, vt cribraret ve lut triticum. Et illud praedictum 1. Reg. 16. Ecce spiritus malus exagitabat Saul. Quarto verò principaliter dico, qd p ecce, designatur perfectio consummata. De iusto enim potest dici ecce, & hoc proculdubio propter virtutes Excellentes & admirabiles, Ecce. n. vt dictum est, poni Demonstratas & imitabiles, tur admiratiue, demōstratiue, & cōmendabiles, tiue, charitatiue seu p̄sentatiue, quia. siustus est admirabilis pp sanctitatem, & demōstrabilis pp honestatē, & praesentabilis pp obsecutiua charitatem & sedulitatem. sp. n. dicit iustus ecce, & sp vult esse promptus & p̄ns, vt possit obsequi, & prodesse, dicēs cuiusq; p̄nti vel auxiliū postulanti illud Pf. Ecce concupiui madata tua. Et bene (Ecce) qd. Paratus sum p̄ns & promptus, (ecce) Sicut. n. myrrha, quā facilius, prius & promptius stillat ab arbore, melior reputat, & d̄stacte, seu myrrha electa, illa aut, q̄ tardius. si autūno & difficilius. scū clauorū p̄fectio ne d̄ arbore exilit, illa uolūtatē iudicat, sic verē charissimi, si volumus esse myrrha electa, & dare suauitatē odoris, p̄p̄tē, cito & facilius debemus ad bona opera exire, dicētes, (ecce) Esa. 6. Ecce ego, mitte me. Illi. n. qui tardē exēcut ad la bores p̄nāe tolerādos. si. in autūno senectutis, vel q̄ difficiliter. i. p̄ violentiam aduersitatis, sunt illa uolūtatē apud Deū. Nō tardes ergo cōuertit ad d̄m, & ne differas de die in diē. Eccl. 4. fed accelera, dicēdo (ecce) quasi diceret, paratus sum emendare, p̄niam facere, p̄terita plangere, futura nō cōmittere, imposita sustinere. Pf. Ecce ego i flagella paratus sum, & dolor meus in conspectu meo sp. Vbi aduerte, qd p̄niam debet esse humiliatus ad subiectionē, qd. si. ipse debet esse paratus & promptus ad flagella, contribulatus p̄ contritionē. (Dolor inq; meus in conspectu meo) continuatus p̄ durationem, cum d̄. (Semper.) Ergo circa istud vocabulū ecce, per quod promptitudo ad bonū intelligitur, possumus notare, qd quattuor personarū ḡna debent habere promptitudinem virtuosam. Debent enim esse prompti & parati Prælari ad iustitiam, Prælari (dico) debent esse prompti ad iustitiā faciendā. Corpora Clerici ad decentiam, n. cōlestia & ēt terrestria semp Regulares ad munditiā, sunt prompta & parata ad suū officium exercendum, sicut sol ad illuminandū, ignis ad cale faciendum, aqua ad refrigerandū. Sic verē charissimi dico, qd q̄ p̄latorum & superiorū officii est facere iustitiā & equitātē, cū ipsi ministri iustitiā nuncupent, bñ dico, qd ad istud officii exequendum debent cōtinuē esse p̄p̄tē. (Ecce inq;) vnde Hier. 23. Ecce dies veniunt dicit d̄s, & suscitabo Dauid germē iustum, & regnabit Rex, & sapiēs erit, & faciet iustitiam in terra. Vbi aduerte, qd p̄latus d̄ct esse Dauid. i. uultu desiderabilis per honestatē, germen iustum per aequitatem, regnare Rex p̄ auctoritatem. D̄ct sapiens esse per prudentiā & maturitatem. (Ecce ergo) Et v̄, qd ista promptitudo iustitiā, q̄ debet esse in prælatis, debet esse duplex, q̄ ipsi debent esse parati ad iustitiā erga bonos, ipsos iustē promouendo. Prælari. n. debent esse sicut apes, q̄ portāt mel & aculeū, q̄a verē quātum ad bonos ipsos, sp debent esse parati eius praebere mel dulcis cōsolationis & debita promotionis. Mat. 21. Ecce Rex tuus venit tibi māfuetus. Et q̄tū ad malos, semper prompti inferre aculeum correctionis & iustā punitionis, vt de eis dicat illud Gene. 32. Ecce vir luctabat cū illo. Quia. i. vir. i. virtuosus p̄latus sp debet luctari per acrimoniam correctionis cū dycolis & pueris, exemplo d̄ni, de quo d̄ Esa. 30. Ecce nomen d̄ni venit de lōginquo, ardens furor & gravis ad portādum. Elephas. n. est aīal pudicissimum & māfuetissimum, & tñ fm Plin. q̄ puocatur, durissimē ferit. Sic verē prælatus debet esse māfuetus & pius, veruntū si per delicta puerorum puocet, d̄ct inueniri durissimus & seuerissimus. Vnde Bern. sup Cant. Sit in vobis inquit materna pietas, & paterna seueritas, exhibete vos matres fouēdo, p̄es corripiendo, su spendite vbera, producite uerbera. De isto ergo ecce. i. de ista promptitudine quā d̄nt habere prælari ad iustitiā faciendā, p̄t dici figuratiter illud Apoc. 6. Ecce inqt

equus albus, & qui sedebat super eum, habebat arcum, & data est ei corona, & exiuit uincens, vt vinceret. Ille fessor, charissimī, signat prælari, qd p̄ certo d̄ct habere album equum. i. corpus mundum per castitatem, debet habere arcum ad sagittādum malos. i. iustitiā seueritatē, debet habere coronā. i. dignitatē & maiestatem, debet vincere per perseverantiā & longanimitatē. Istud adhuc ecce, p̄t figurari Apoc. 4. Vbi d̄. Ecce in celo sedes posita erat, & supra sedē sedes, & iris erat circū circuitu sedis sedilia viginti quatuor, & supra thronos 24. Seniores sedentes circū amicti vestimētis albis, & de throno procedebant fulgura & voces & tonitrua & lampades ardentes. Sedes ista, charissimī, est status praelationis qui in caelo sanctā Ecclesie collocatur, in quo sedes, idest quilibet Iudex vel prælatus praesidet, atque sedet, pro certo iste debet habere circa se plurima. Et primò iridem arcum celestē per quē p̄t iustitiā designari. Esa. 2. Ecce in iustitiā regnabit Rex. Item debet habere seniores, & isti significāt bonam societatem, quia. f. senes vestimenta alba. i. castam & honestam vitam ducentes debent praelatis associari, & circa eos in sedibus. i. officijs & dignitatibus habitare. Eccl. 8. Senes Iuda sedebāt iuxta me. & uidi, & ecce similitudo quasi aspectus ignis. Item de ista sede debent exire fulgura terroris & correctionis, tonitrua clamoris praedicationis, uoces dulcoris & cōsolationis, lapades amoris & dilectionis. Bene ergo d̄t ecce, quātū ad statū praelationis. vnde Lu. 19. Ecce uir nomine Zachaeus, & ipse erat princeps. Zachaeus ergo interpretatur iustitia, iustificatio, iustus consilio, iustificatus, aut felicitatio. (Ecce ergo) Et si uis nota, qd praelati in iustitiā executione prompti debent esse & parati, vel apparere Audaces & animosi, Appareant (dico) animosi simul Sagaces & studiosi, & audaces. Ad praelatos enim Veraces & non dolosi, pertinet, qd nihil timeant pro iustitiā faciendā. Hier. 50. Ecce quasi leo descendit de superbia Iordanis, & Apocalip. 5. Ecce uicit leo de tribu Iuda. Item appareant studiosi simul & sagaces. Ad praelatum. n. pertinet, qd sit sapiens. Ezech. 28. Ecce sapientior es tu Daniel. omne secretum non est absconditum a te. Itē appareant nō dolosi, sed magis veraces. Ioā. 1. Ecce verē Israelita, in quo dolus non est. Item appareant rigurosi simul & mordaces, scilicet impios corrigēdo, dicētes, scilicet cuiuslibet malo illud praedictum Hierem. 51. Ecce ego ad te mons pestifer, qui turbas vniuersam terram. Item appareant uigurosi simul & viuares, idest fortes ad perseuerandum, & mala tolerandum, vt quilibet dicere possit illud Pfal. Ecce ego in flagella paratus sum. Et Ezech. 9. Ecce uir unus & c. Item uirtuosi appareāt simul & simplices, quia, sci licet ad praelatum pertinet, qd sit mitis & dulcis. Matth. 21. Ecce Rex tuus uenit tibi māfuetus. Et de Iona, qui interpretatur columba dicitur Luc. 11. Ecce plus quam Iona hic. & Ioan. 1. Ecce agnus Dei. Et sic patet, qd praelatorum prompta conditio designatur per ecce, quia sicut dictum est, ipsi debent habere promptitudinem iustitiā. Sint ergo prompti & parati ad iustitiā faciendam. Clerici sint parati ad decentiam obseruandam. Sicut enim uidemus, qd corpora cōlestia sunt ceteris pulchriora, clariora, & formosiora, sic uerē ecclesiastici debent esse ceteris per decētiā pulchriores, per scientiam clariiores, per uita eminentiam altiiores. Vnde de isto ecce, potest dici illud, quod dicitur Zacha. 6. Ecce inquit uir oriens nomen eius, & sub ipso oriet lux, & ipse fundabit templum, et portabit gloriā, et sedebit et dominabitur in folio suo. Clerici enim debent dici oriens, quā est regio calida, quia pro certo ipsi debent habere charitatis feruorem, et ex ipsis debet oriri lux, quia ipsi debent habere honestatis splendorem, et sic ipsi fundabunt templū per exempla et documenta, et habebunt gloriā & honorem. Clerici enim charissimi, debent esse similes illi bestia, quā dicitur Cameleon, quā in pelle sua habet omnes colores circumstantes, ad colorem enim rerū oppositarum et propinquarum promptissimē et facillimē se conuertit. Sic uerē charissimi, ecclesiastici colores honestarum conditionum, quā in circumstantibus personis apparent, debent in se promptissimē recipere, et in ipsas in pelle suā conuersionem facillimē praesentare. (Ecce inquit) unde Ezech. 10. Ecce in firmamento, quod erit supra caput Cherubin, quasi lapis saphirus.

Firmamentum

Firmamentum est Ecce, Cherubin qui pro certo debet habere lapidem saphirū, qui colorē habet celestē, signat uirtutē honestatis, q̄ p̄ certo debet i Ecclesiasticis relucere, & nō solū honestas, imo ēt famositas. Gen. 27. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui bñdixit d̄s. Sint ergo parati clerici ad decētiā obseruādā. Seculares debent esse parati ad clemētiā exequendā. Sicut. n. corpora superiora p̄bent mūdo lumen, sic inferiora p̄bent mūdo nutrimentū. Terra. n. arbores, aqua, fructus ad nutrimentū oīum uiuentiū p̄ducunt. Iō quāuis superiorib. nō p̄t in lumine coguari, ipsos tñ in fructib. p̄excellunt. Sic uerē inferiores. i. seculares, quīs superiorib. f. Ecce in lumine scīa & honestatis nō adæquantē, ipsos tñ in nutrimento pietatis d̄nt supare, qui isti fructus bonorū r̄paliū, maximē elemosynarū d̄nt p̄ducere, p̄ idigētib. nū tridēs, ut sic d̄ct illud Mat. 21. Ecce praediū meū parauit, tauri mei, & altitia mea occisa sūt, uenite ad nuptias. Exēplo il li? Zachē, qd dixisse legit Lu. 19. Ecce dimidiū bonorū meorū Mdo pauperib. Regulares debent esse parati ad munditiā frequentādā. Sicut. n. res, q̄ celo sunt p̄p̄nquiores, & q̄ situ sunt altiiores, sunt cōter puriores & mūdiiores, sicut de superiori parte aeris patet, vbi pluuia vel q̄cūq; mala imp̄ffio nō ascēdit, sicut ēt patet de mōtib. vbi feces ad modū uallū nō abūdant, sic uerē q̄a religiosi & itatu & gradu habent esse caelo; idest Deo, p̄p̄nq; & vicini, & cōtemplationē circa celestia occupati, iō p̄ castitatē debent esse lucidi atq; mundi. Vñ de tali ecce, d̄t Dan. 10. Ecce uir unus uesit? lineis, & renes accinctus auro obryso, & corpus eius quasi chrisolitus, & facies eius quasi spēs fulguris, & oculi eius uelut lapas ardēs. In qb. uerbis aduerte cōditiones boni religiosi, q̄a primò iste d̄ct esse uir p̄ stabilitatis uigorē, uesit? lineis castitatis nomē, accinctus auro obryso per honestatis decorū. Et maxime circa renes. i. quātū ad opa carnis, in istis & operādō & loquēdo se debet religiosus honestissimē portare. Itē debet habere faciē cordis uelut spēs fulguris p̄ charitatis ardorē & oculi illi intelts uelut lapas ardētē, p̄ sapientia claritatis splendorē. Isti debent esse sicut apes, q̄ ualde diligunt munditiā, & iō in uolando anteq̄ intrant alueare, solent eijcere sterces & feces, ne forte alueari aliqua imūditia inueniat, vt dicit Am bro. & Plin. Sic uerē religiosi summē debent amare & seruare munditiā & castitatē, & fētorē & carnalitātē abhorrere. Et iō extra alueare religionis debēt eijcere feces suas. i. opa carnalia si q̄ in seculo habuerint, dicentes Christū illud Mar. 19. Ecce nos reliquimus oīa. Et sic patet charissimī, quō diuēt si ad diuersa bona opa d̄nt esse parati, f. regulares ad mūdi tiā, seculares ad clemētiā, Clerici ad decētiā, Prælari ad iustitiā, q̄ nota totū in isto uerbo, ecce. Et maxime hoc debet esse isto tpe sancto, in quo & iustitiā & decētiā & munditiā & clemētiā sp̄ debent in ope custodiri, q̄ fm Ap̄m; Ecce nunc tps acceptabile, ecce nunc dies salutis. 2. ad Cor. 6. Uertit charissimī, multi sunt hodie, qui faciūt cōtrariū, q̄a uerē multi sunt, qui nō sunt p̄p̄tē ad iustitiā, sed ad nequitia, nō ad decētiā, sed ad insolētiā, nō ad pietatē, sed ad auaritiā & cupiditatē, nō ad castitatē, sed ad carnalitātē. De iustis. n. & crudelib. d̄t Esa. 58. Ecce inquit ad lites & cōtentiones ieiunatis, & percutitis pugno ipiē de inhonestis & insolentibus d̄t Apoc. 6. Ecce equus pallidus, & qui sedebat super eū, nomen illi mors, & Infernus sequebat eū. Insolentes. n. habent equū pallidū p̄ inhonestā cōuersationē, & iō ipsi sunt, mors & uenenū aliorū p̄ malorū exēplorū dationē, & iō Infernus sequitur eos per p̄ternā dānationem. De cupidis & auaris d̄t Lu. 14. Ecce hō quidā hydropicus erat ante illū. Hydropicus. n. qui quanto plus bibit, tanto plus fitit, auaros signat, q̄ quāto plus habet, tāto plus cupiūt. Iō de talib. p̄t mō d̄cti illud Esa. 58. Ecce in die ieiunij uestri inuenit uoluntas uestra, & oēs debitores uestrōs requisitis. De immundis aut carnalibus d̄t Dan. 8. Ecce Hircus caprarum ueniebat ab occidēte super faciē uniuersae terrae. Tales ergo charissimī, sunt p̄p̄tē ad malum, nō ad bonum, ad uitia, nō ad uirtutes, ad opera uilia, nō ad utilia. Sed non sic, quia mundi & puri debent esse vt magis reputentur Angeli quām carnales. Mala ch. 3. Ecce ego mittā Angelum meum ad uos, qui praeparabit uiam & c. Ag. 12. Ecce Angelus d̄ni attitit & c. Res. n. pura facilius ascēdit. Sic uerē religiosi, qui per continentiam & innocentiam puri sunt ad contemplationem caelestium facilius se extollūt. 3. Reg. 18. Ecce nubecula parua ascēdebat de mari. Patet er-

parati debent esse regulares ad munditiā, seculares ad clemētiā, Clerici ad decētiā, Prælari ad iustitiā, & haec oīa sunt probata per ecce. Et sic patet, quōd ecce, pertinet ad iustum, ad Diabolum, ad malum, ad Deum. De ecce autem in quantum p̄t dici de reb. puta uitijs & uirtutib. pena & gloria, fati luculenter in serui. in eo. titulo. De uitijs quidem & de pena quā uitia merent, in 2. Membro principali. De uirtutib. aut & de gloria quib. uirtutes remunerant. in 1. Membro. 5. pen. & in quarto diuisionis mēbro. Deniq; si uis aliqd dicere de ecce, in quātū pertinet ad loca, puta ad mundū, ad Ecclesiam, Religionem, Infernum, Paradisum & c. Passim in hoc titulo poteris auctoritates notare. Ne tñ diu vagabūds abhorres, partim loca in hoc titulo designare, partim auctoritates annotare deliberaui. Si ergo ecce, ad ecclesiam uelis aptare, dic auctoritatē Apo. 21. Ecce tabernaculū Dei cum hoibus. & Eze. 6. Ecce ego demolia excelā uestra, i. ecclesias seu loca, in quib. adorasti Idola. & Zach. 9. Ecce uir oriens nomen eius, & ipse aedificabit templum d̄no. Si ad mūdum & temporalia. f. ad uitā & morbum, q̄ cum tpe ueniunt, require ibi. Primò quidem dico. in §. Nota, qd per ecce, si ad religionem, prout est locus ubi regularis uel canonicā obseruatiā fratres ad diuini cultus laudē & decus collecti morant, dic illud Pf. Ecce quā bonum, & quam iucundum habitare fratres in unum. Si ad Infernum, uide ibi. primò qdem dico in §. Deniq; dico & c. post medium. Si ad caelum uel Paradisum, uide ibidem in §. Demum dico & c. Et sic sufficit.

Etiam. Ista dictio ēt, q̄q; affirmat, quādoq; addit. Affirmat dico, & sic est idem ēt, qd certē, seu ita, seu amen, sicut Mat. 11. Christus de beato Ioāne dixit. Quid existis in desertum uidere? propheta? Etia dico uobis plus qd propheta. Et Io. 21. Petre amas me? etiā d̄ct, tu scis q̄a amo te. Addit etiam, & hoc, vt cōiter, quia ubi unq; ponitur etiam, semper addit ad conclusionem praecedentem. videtur enim supponere idem, quod adhuc, idem quod & idem, qd atq; idem, qd in super, & sic de similibus. Igitur dicitur, quōd etiam signat assensum & assertione, uel etiam augmentum & additionem, siue bona fuerit siue mala. Est ergo etiam, quod est Habendum, Primum est ueritatis affirmatio, Agendum, Secundum est bonitatis aggregatio, Cauendum, Tertium est prauitatis augmentatio, Timendum, Quartum est aduersitatis cumulatio, Sperandum, Quintum est supernae felicitatis aduētiatio, seu additio. Dico ergo, qd est unum etiā, quod signat assensum ueritatis, quia. si. nunquā debemus ueritatem negare, sed ei potius assentire, & eam affirmare. Istud. n. uocabulū etiā, i. ueritatis assertio semper debet nobiscū esse, & in ore nostro iugiter apparere. Vnde de Dauid dicitur 1. Reg. 6. Dauid erat accinctus ephod lineo: Ephod. n. est uelut firmamentum lineum & album atque clarum, & ueritatem designat, quā Dauid, i. quilibet iustus p̄cipue se induit, & adornat. Talis autem ueritas & tale etiam ephod debet potissimē apparere in Propria fragilitatis cogitatione, Appareat ergo nostrum, Veritatis fidei confessione, etiam, idest nostra assertio ueritatis propria fragilitatem p̄meditando, Fraterna dilectione, ut sic dicamus. Iob 9. Denota oratione, Peccatorum confessione, Firma spe et deuotione, Diuinae passionis compassione. Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea. Itē appareat nostrum etiam, pro fidei ueritate nos exponendo, ut sic dicamus d̄no illud Matth. 26. Etiam si oportuerit me mori tecum, non te negabo. Item appareat nostrum etiam Dei uoluntatem inuestigando. 1. Corin. 2. Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Item appareat nostrum etiam, diuina beneficia recogno scendo, vt etiam dicamus illud Lu. 10. Domine etiam Demonia subiiciūt nobis in nomine tuo. Item appareat nostrum etiam, Dei iudicia recommendādō dicendo, scilicet illud Apocalip. 16. Etiam domine Deus omnipotens, magna et uera iudicia tua. Item appareat nostrum etiam, proximos amando et diligendo, ut dicamus cum Apostolo illud 1. Thessalon. 2. Volebamus tradere uobis non solum Euangelium, sed etiam animas nostras. Diction. Berchorij. Pars ij. A 4 Item

Item appareat nostrū ēt, in feruētē p fratrib. orando suppli-
cando. 2. Thef. 1. In quo ēt oramus sp pro uobis. Itē appareat
nostrum ēt, nostra pēā cōfētō, & diuinas laudes p dīcādo.
1. Reg. 19. Ex poliauit se Saul uestimētis suis, & prophetauit.
Itē appareat nostrū ēt, in Deo sperando & cōfētendo, vt di-
camus illud Job 13. Et si occiderit me in ipso sperabo. Item
appareat nostrū ēt, i. nostra ueritas diuine passioni cōpatien-
do & dolendo. Apo. 1. Plāgent se super eū oēs trib. terrā ēt,
amen. Sic ergo patet, qd ēt, signat assensum & affectiōē ueri-
tatis. ¶ Scđō dico, qd ēt, signat augmentum & additionem bo-
nitatis. Boni. n. uiri sp bona bonis adijcere, & uirtutes uirtu-
tibus debent aggregare, & nō solum unam uirtutē, seu vnū
bonū actum, sed ēt alias & alias exercere. Vñ de tali ēt bono
rum operum multiplicatiōe, & additiōe pōt dici illud 3.
Reg. 18. Implete (inquit Helias) quatuor hydrias aqua, & ef-
fundite super holocaustum. Etiam inquit secundo hoc faci-
te. Sequitur. Tertiō idipsum facite. Quatuor. n. hydriae sunt
quatuor affectiōes cordis, quā. s. aqua deuotionis & gratiē
seu etiam lachrymōsā compunctiōis sunt implendā. Hac
ergo aqua holocaustum bonorum operum nostrorum de-
bet rigari, & non solum semel, imo etiam secundo & tertio
debet talis spiritalis irrigatio iterari. Notabis ergo, qd in no-
bis debet iterari, superaddi, & augeri
Stabilitatis forte fundamentum,
Humilitatis bassum fulcimentum,
Liberalitatis dulcoris roramentum,
Castitatis purum uestimentum,
Paupertatis nudum pauimentum,
Charitatis grande alimentum.
Igitur superaddatur in nobis fun-
damentum fortis stabilitatis. 2. Para-
lip. 4. Bases etiam
fecit & conchas,
quas superposuit basibus. Bases enim fundamentum stabili-
tatis & conscientiae signant. Item superaddatur in nobis ful-
cimentum humilitatis, unde de illo bono Rege dicitur 2.
Paralip. 17. quod ipse excelsa & lucos de Iuda abstulit. Ex-
celsa enim superbiam signant, quae a nobis aufertur, quando
humilitas superadditur, & augetur. Iudith. 8. Etiam de nostra
humilitate gloriemur. Item superaddatur roramentum libe-
ralitatis & pietatis, & sic accedat illud ēt, quod dicitur Th. 4. Si
multum tibi fuerit abundanter tribue, est exiguum libenter
impatri. Iude Hester 5. Etiam si dimidiam partē regni mei
petieris dabit tibi. Item superaddatur uestimentum purae ca-
stilitatis, unde de Iudith dicitur Iudith 16. Erat et uirtuti castitas
adiuncta. Item superaddatur pauimentum nudae paupertatis.
Luc. 10. Etiam puluerem, qui adhæsit nobis, abstergite. Pul-
uis. n. diuitias signat. Item superaddatur alimentum dulcis chari-
tatis seu benefactoriae pietatis. 2. Mach. 11. Etiam deinceps
bonorum uobis ea esse tentabo. Sic ergo patet, quod ēt signat
augmentū & additiōē bonitatis. ¶ Tertio dico, qd quandoq;
etiā designat aduersionē iniquitatis & prauitatis. In operib.
enim iniquorum semper apparet unum etiā. i. quidam per-
fectus in malo, quasi non sufficiat ei peccare semel, sed etiā
pluries, nec vno crimine corrumpi, sed etiam pluribus, nec
vnum malū committere, sed et aliud & aliud iterare, nec uni
hoi malū facere sed etiā plurib. peccatorib. alijs in crimini-
bus se alligare. Ista enim iteratio peccati implicat hodie mul-
tos & multas. Unde Osee 4. Corruer hodie, & corruet etiam
propheta tecum. Nota ergo si uis qd per etiam, intelligitur

Discordiae, quae metes stimulat, Dico ergo,
Inuidiae, quae sese iaculat, qd ēt, signat
Sensitiae, quae bonos strangulat, motum di-
Fallaciae, quae mores simulat, scordiae bo-
Luxuriae, quae carnem maculat, nis rebelan-
Inconstantiae, quae cadēs exulat, tē. Job 1. Af-
Ignorantiae, quae sensus tribulat, fuit iter eos
Pestilentiae, quae sine vapulat, ēt Sathan. i.
aduersarius. Hie. 12. Etiam ipsi pugnaverūt aduersus te. Itē si-
gnificat ense inuidie suos iaculatē. 1. Paral. 10. Irruit et ipse
(sarmiger Regis Saul) in gladium suum. Item signat actum
seuitiae bonos strangulantem. Unde de crudelibus latronib.
dicitur Luc. 10. Qui etiam spoliauerūt eum, (s. lauciatum) & pla-
gis impostis abierūt. Item signat reatum fallaciae bona simu-
lantem. i. fictionem & hypocrisim. Unde Baruch 6. de Idolis
dicitur, Ipsa etiam deaurata, & inargentata fallā sunt. Item signat
uiscum luxuriae carnē maculantē. Ezech. 15. Nunc fornicabi-
tur in fornicatione sua etiam haec. Et 4. Reg. 21. Peccare fecit
etiam Iudam in imunditijs suis. Item signat fluxum incon-

stantiae facile ruentem. Osee 5. Ruer et Iudas cū eis. Itē signat
fluuium ignorantiae sensus hebetantē. Luc. 11. Etia corpus tuū
tenebrosum erit. Item signat actum petilitiae impio in sine
perderem, & in Inferno punietē, quia. s. cōstat, qd illis, quib.
nunc superadduntur quotidie culpg mortales, finaliter super-
addentur pena & miseriae Infernales. Unde de peccatore dicit
4. Reg. 9. Etia hunc percutite in curru suo. Quia. s. Deus illos
qui sunt mala cōtinuē superaddentes, aeterna morte pcutiē
dos decreuit, ipsoq; a facie sua segregauit, & expulit. 4. Reg.
21. Peccare fecit. Manasses Rex, et Iudā abominationibus
suis. Propterea dicit dñs. Inducam mala super Hierusalē, &
Iudā, ut quicumq; audierint, tinniant ambrae aures eius. Sic er-
go patet quō etiā, signat additiōē iniquitatis & prauitatis.
¶ Quarto uerō dico, qd signat additiōē aduersitatis & pau-
peritatis. Bonis. n. quotidie superadduntur miseriae tpaes. 2.
Reg. 11. Etia seruus tuus Vrias aethus occubuit. Et Proverb.
14. Etiam proximo suo pauper odiosus erit, amici uerō diui-
tū multi. q. d. Pauperes odiosi sunt nō solum extraneis & remo-
tis, sed et uicinis & propinquis. Malis uerō finaliter superad-
dantur mēstici infernales. Ezech. 15. Et cum esset in tēgrū. s. li-
guū uitis, nō erat aptū ad opus quāto magis cū illud cōsum-
perit ignis. ¶ Quinto et dico, qd signat additiōē aeternae uir-
tutis, s. felicitatis & dignitatis, de qua Ioan. 11. Ego sum resurre-
ctio & uita, qui credit in me, et si mortuus fuerit, uiuet. s. uita
aeterna. Patet ergo quō etiā, significare pōt diuersa cremēta, &
addimenta tā uirtutū, q. uictoriū, uel et possit significare por-
sonas suae in bono suae in malo proficentes, & suae uicia ui-
tū, uel uirtutes uirtutibus cumulatas. Si uerō ad Deū ipsum
uocabulū referre cōtingit, dicit, qd iste est etiā, qui affectū mī-
sae cōtinuē hoibus superaddit. Roma. 8. Etia proprio filio
suo nō pepercit. Mala uerō malis, impia impijs finaliter sup-
p. addit. Apocal. 16. Sanguinem dedisti eis bibere, digni enim
sunt etiam domine Deus omnipotens &c. Sufficit de etiam.

Ecclesia. Nota qd ecclesia idē est, qd congregatiō. Et quia
triplex est congregatiō. s. malorū, bonorum, &
beatorum, ideo pōt triplex ecclesia designari. Est. n. ecclesia
Malignantium, Est dico ecclesia, in qua cōueniunt cuncti
Militantium, malignantes, & ista signat quascunq; con-
Triumphantium, gregationes, & conspirationes hoium ma-
lignorū, de qua dicitur Danid in Psal. Odiui ecclesiam malignan-
tium, & cum impijs non sedebo. Item est ecclesia, in qua con-
ueniunt iusti, militantes, & ista est proprie ecclesia militans,
quae est congregatiō fidelium iustorum, qui. s. sunt in militia,
& laboribus huius uitae, de qua Eccl. 3. Filij sapientiae eccle-
sia iustorum. Item est ecclesia, in qua conueniunt beati triū-
phantes, & iste est status gloriae sempiternae. de qua in Psal.
Cantate dño canticum nouum, laus eius in ecclesia sancto-
rum. De ecclesia uerō materiali. i. de oratorio nihil ad praesens.
His ergo praemissis, dicamus aliquid de ecclesia militan-
te, & hoc in quantum gñaliter cōprehendit oēs fideles, uel spe-
cialiter in quātū comprehendit statū oium ecclesiasticorū.
Igitur dicamus, qd sicut Reges terrae in ciuitatibus suis aedi-
cāt palatia seu castra, quae specialiter ipsorū habitatiōibus
deputantur, qd ēt naturali exemplo firmatur de Rege apū,
quae in medio alueari gñificant sibi domū, sic Deus licet totus
mundus sit suus, & teneat uel tenere debeat fidem suam, in
speciali tñ palatium & hospitium sibi fecit statum seu eccle-
siam ecclesiasticorum uirorum. s. praetorum, religiosorum,
& etiam clericorum, ut ibi specialibus hospitetur, ut ibi di-
ligentius excolatur, ut ibi deuotius honoretur. Mūdus. n. iste
materialis duas habet partes. s. inferiorē, quae corruptionib.
elementaribusq; impressiōibus est subiecta, diuersisq; fla-
tib. & turbini. nubib. & reuolutionib. obnoxia. Et superio-
rem, quae clara est & quietā, & a cunctis tribulatiōib. abso-
luta. Sic dicam, qd mūdus spiritalis. s. Christi fides & ecclesia,
duplicē habet partē, uidelicet inferiorē, quae est status secu-
lariū, turbulētis tribulatiōib. & angustijs ualde plenus. Et
ptē superiorē, qd est status & habitatio clericorū, q. s. debet
esse lympidus & serenus, & a cunctis malis impressiōib. i. a cun-
ctis uitijs alienis, in quib. s. pre sol & stellis. i. Papa & Praelati lu-
culēti morant, & in qua securius uiuit, & habitat. ecclesia. n.
cōparare aetheri stellas cōtinēti, corpori ex mēbris cōstitūti,
manu iustos cōtinēti, nani bonos deserētis, mari semper flu-
tuanti, cēlo stellis rutillāti, arcuro nunquā occidenti. Est. n.
ecclesia sicut ether, quem septem planetę solent inhabitare.
Septenarius

Septenarius. n. numerus uniuersitatem signat sicut Greg. quia
uniuersitas praetorum, & ecclesiasticorum peragrat, & inha-
bitat locū istū. Apo. 1. Septē stellas septē Angeli septē Ec-
clesiarū. Est et ecclesia sicut corpus, q. s. ex multis mēbris in-
uicem differētib. cōstat. Vñ Apostolus dicit 1. Cor. 12. Quia
corpus unum est, & membra habet plura. In corpore. n. sunt
oculi cetera regēs, sunt lingua & labia uerba proferētes,
sunt aures sonos audientes, sunt nares de odorib. iudicātes,
sunt manus p membris pugnantes, sunt pedes corpus susti-
nentes. Sic uerē etiā in Ecclesia sunt oculi & labia, quae uices
gerunt praedicatorum, nares, quae uices gerunt deuotorū &
religiosorū, qui. s. suauitatem aeternā odorant, manus, qd uicē
gerunt militum, pedes qui uices gerunt agricolarum. Oia. n.
ista mēbra sunt necessaria, & in Ecclesia diuersimodē seruiē-
tia & obsequētia. Sicut. n. dicit Apostolus Ro. 12. Oia mēbra
non eandem actum habēt, sic multi unum corpus sumus in
Christo, singuli autem alter alterius membra. Est et sicut ma-
nus, in qua. s. Deus cōtinē, & manu tenet omnes saluandos.
Sap. 3. Iustorum. n. aīae in manu Dei sunt, quae. s. ex diuersis &
differētib. constituitur digitis. i. personis. Est in super sicut
nauis, in qua solum qui continentur, ad portum salutis por-
tantur, illi uerō, qui extra sunt, in profundū mergunt. Prou.
32. Facta est sicut nauis insistoris. Et et sicut cēlum, quod stel-
lis. i. sanctis rutillat, qd fulget. Gen. 1. Stellas posuit in firma-
mento cōeli. est etiam sicut arcus, cōstellatio septem plan-
etarum, quae circa polum mundi. i. Christum p fidē circūit,
& apparet, nunquā uerō occidit, nec vnquam deficit, seu pe-
rit. Ista. n. per tribulationes cōtinuē est in motu, sed nunquā
cadit, aut occidit, imō semper in perpetuo statu sistit. Vñ Greg.
lib. 9. moralū dicit, qd arcus ecclesiae signat, semp. n. ueriti-
tes, & nunquam mergitur, quia ecclesia semper tribulatio-
nes tolerat, & sine termino semper durat, quinimō sicut san-
ctos, hoc hēt propriū fides & ecclesia Christiana, qd quā-
to plus tribulationibus angitur, tanto meritis & uirtutibus
plus augetur. Vñ. n. esse similis uiridario, seu prato, quod tūc
magis ridet, & floret, qd tēpestas, & pluuia magis urget, tūc
uerō magis deficcatur, & desiccit, qd aētus & serenitas magis
viget. Prosperitas. n. ecclesiae solet nocere, aduersitas uerō
sibi solet prodesse, & ualere unde Valerius, alias Hilarius de
trib. lib. ultimo dicit sic. Hoc propriū habet ecclesia, quia
dum persequitur, floret, dum opprimitur, crescit, qd cōrem-
nit, proficit, dū leditur, uincit, & tunc sperat, cum superari
uñ. Et idem ibidē. Hoc (inquit) hēt propriū, ut tūc uincat, qd
lædit, tunc intelligat, cum arguitur, tunc obtineat, dum de-
seritur. ¶ De ecclesia tamē nostra specialia uocabulo sumpta,
notabis, quōd ista debet esse, exemplō materiali Ecclesiae.

Stabilis durationis, Sit ergo Ecclesia stabilis
Flexibilis compunctiōis, & duratiua. Ecclesia. n.
Humilis orationis, materialis sit, ut cōiter
Veracis locutionis, de cetero bono & lapi-
Fidelis intentionis, dibus firmis, ut. s. diu pos-
Prudentis discretiōis, sit stare, & durare. Sic ue-
Diligentis praelationis, rē ecclesia. spūalis de p-
Consilij & ordinationis, sonis bonis & stabilib.
Auxilij & consolatiōis, constitutibus, & uirtuosis
Psalterij & iubilatiōis, det constitui, qui cemen-
Iudicij & iurisdictionis, to forris charitatis iun-
Eloquij & prēdicationis, gantur, ne facilius ad vi-
Fastidij & exaltatiōis, tia dilabantur parantur
Coniugij & concor- Et adeo isti cōparantur
dis alligatiōis, & stabili cōeli, quae a stando
Repudij & exclusiōis, & stabilitate dicuntur

Vnde Christus de Ecclesia dicit Matth. 16. Supra petram aedi-
ficabo Ecclesiam meam. Et 3. Reg. 8. dicitur. Omnis Ecclesia
Israel stabat. Quod tamen est hodie contra multos ecclesia-
sticos, qui. s. non habent constantiam uirilem, sed potius
mollitiem foemineam, quia. s. cum dicatur 1. ad Cor. 14. Tur-
pe est. n. mulierem in Ecclesia loqui, cui si loqui turpe est,
multo magis p̄esse. Item sit Ecclesia stabilis, & cōpunctiua.
In ecclesia. n. materiali semp. ut cōmuniter inuenitur aqua
benedicta. Sic uerē apud ecclesiasticos dē aqua lachrymarū
& compunctiōis uigere. Iudith 7. Factus est fletus & vlula-
tus magnus in Ecclesia magna, & clamauerūt dicentes, Pec-
cauimus. Item sit Ecclesia humilis & exoratiua. In Ecclesia
enim materiali orat passiuē, i. Ecclesia uerō spiritali sit ora-

atio actiue. Act. 12. Oratio autem fiebat sine intermissione ab
Ecclesia ad Deū pro eo. Item sit Ecclesia ueritatis prolocuti-
ua. Psal. Etenim ueritatem tuam in Ecclesia sanctorū. Itē sit
Ecclesia ueritatis expressiua. debent. n. ecclesiastici uiri iux-
ta p̄ceptū Apostoli prophana & uaniloquia diuitare. 2. Tim.
2. Sed sic uerba sua moderari, ut in ueritate possint sibi uēdi-
care illud Proverb. 8. Veritatem meditabitur guttur meum.
Item sit ecclesia fidelitatis executiua. Debet. n. habere homi-
nes fideles. 1. Machab. 3. Congregauit Iudas congregatiōē
& Ecclesiam fidelium secum. Item sit Ecclesia prudens atq;
discretiua. Viros. n. prudētes debet habere, qui prudētē de
negocijs ualeat ordinare. Elccl. 2. 1. Os prudentis queritur in
Ecclesia. Itē sit Ecclesia diligens & sollicitatiua. Viri. eccle-
siastici, & maxime praelati debent esse in regimine, & officio
diligentes, & uigiles, parenti exemplo cum Apostolo dicen-
tes. 2. Corin. 11. Instantia mea, quotidiana sollicitudo oium
Ecclesiarum. & Actu. 20. Attendite uobis & uniuerso gregi,
in quo uos posuit Spiritus sanctus episcopus regere ecclesia.
Itē sit Ecclesia cōsulens & deliberatiua. Negocia. n. Ecclesiae
debent cōsulē, & deliberatē fieri, nō p̄ptē. 1. Mach. 5. Con-
uenit Ecclesia magna cogitare quid facerent. Itē sit Ecclesia
cōpatiēs & adiuuatiua. Ibi. n. debet esse uiri misericordēs &
pij, a Deo auxilium postulant. Iudith 6. Ois populus p̄ro-
tam noctē intra Ecclesiam orauerunt, petētes auxilium a Deo
Israel. Debent etiam esse alijs beneficia, & elemosynas mis-
ericorditer impendētes. Eccl. 3. 1. Elemosynas eius enarrabit
ois Ecclesia sanctorum. Veruntamen multi ecclesiastici non
sic, quia. s. multi sunt ecclesiastici, qui nō libenter sua cōcānt,
imō potius aliena uēdicant, & affectant. Phil. 4. Nulla Eccle-
sia mihi communicauit in uōne dati & accepti. Itē sit Eccle-
sia iustitiae, & iubilatiōis. Etenim nō debet perferre diuini-
tis mancipatē miserijs, instar pharisorū facies extermina-
re dum uel orant, uel ieiunant, uel aliud quid boni operis p-
petrant, quin potius hilarem uultum praferant. Mat. 6. Vñ-
ge caput tuum, & faciem tuam laua & c. ut sic cum iubilō, &
latitia te leue iugum domini ferre comprobent. Dum iubi-
larent omnes filij Dei. Job 38. Item sit Ecclesia iuste iudicās
& determinatiua. In ecclesia. n. debet uigere iustitia. Psal. An-
nūciabo iustitiam tuam in Ecclesia magna. Item sit Ecclesia do-
cta, & p̄dicans, & enūciatiua. Viri. n. ecclesiastici debent esse
eloquentes & docti, & ad Deū laudādū, & proximū instruē-
dū instructi, & informati. unde de bono doctore dicitur Eccl. 1.
In medio Ecclesiae aperuit os eius, & impleuit eum dominus
spiritu sapientiae. Et in Psal. In medio Ecclesiae laudabo te. Et
alibi. In ecclesijs benedicam te domine. Itē sit Ecclesia altē
p̄dens, & praedominatiua. Ista. n. debet oibus praeminere.
Et uiri ecclesiastici & maxime praelati debent honorabiliter oī-
bus praesidere. Psal. Exaltent eū in Ecclesia plebis, & in cathe-
dra seniorū laudent eū. Item sit Ecclesia bonos aggregās, &
eorum concordatiua. Iud. 20. In Ecclesia Dei populi conue-
nerunt. Item sit Ecclesia malos superans, & eorum repudia-
riua, quia. s. sicut ab Ecclesia materiali arcentur & expelluntur
excommunicati, sic a statu ecclesiastico repudiari debent
uiri impij, & infecti. Tri. n. genera personarum phibent in
lege antiqua ab ingressu Ecclesiae, sicut dicitur Deut. 23. uidelicet
Eunuchi, Māseres, Ammonites & Moabites. Eunuchi. n. geni-
talibus priuati significant imbecilles, ignorantes, & desidio-
sos, qui. s. per praedicationē nesciūt alios in fide, & moribus
generare. Māseres autē ex scorto nati significant scorti. i. car-
nis filios, hoc ē dīctū, carnales & luxuriosos. Ammonites ue-
rō, & Moabites, qui interpretantur iniqui uel coangustantes
significāt crudeles & perniciosos, qui. s. alios persequuntib.
deangustant. Tales. n. ab Ecclesia debent arceri, & eis oīs pro-
motio interdicti. Et tñ pro dolor, hoc est contrariū hodie,
quia. s. iam multi iniqui Ecclesiam Dei ingrediunt, & ad gra-
dus ecclesiasticos promouentur. de quo Thre. 1. Vidit gēges
ingressas sanctuarium tuū, de quibus p̄ceperas ne intrarent Ec-
clesiam tuā. Et iō pro certo Ecclesia hodie confunditur ordine
turbato, cōcutit, turbine priuato, percutitur fulmine elato.
Iā. n. ecclesia subiacet ordinis cōfusiōni. patet, quia in multis
ipsa pōt dici Babylon, quae interpretat cōfusiō, & ēt pōt di-
ci terra miseriae & tenebrarū, ubi umbra mortis, & nullus or-
do, sed sempiternus horror est inhabitā. unde Act. 19. Erat
.n. Ecclesia confusa. Iā. n. ecclesia in seipsa subiacet discordiē
& turbatiōi, & ut uerū fatear, miseriē & desolatiōi. Vnde
malis

malis rectoribus Ecclesie potest dici illud Num. 20. Cur edu-
xistis Ecclesiam Dei in solitu din? Jam in super Ecclesia ab
exteriori subiacet multiplici tribulationi. Vnde de Herode,
qui tyranno rñ gerit figurā, dicit Act. 12. Misit Herodes rex ma-
nus, vt affligeret quosdā de Ecclesia. & Act. 8. Persecutio ma-
gna facta est in Ecclesia. Persecutio inquit, & verè persecu-
tio, quia sicut videmus, tyranni non cessant Ecclesiam impu-
gnare, sed tñ semper videmus eā finaliter p̄ualere. Tyrāni
enim similes sunt cuidā mōstro marino, quō dicitur ferra maris,
quod pro rāto ferra dicitur, quia supra dorsum habet p̄mulas scin-
dētes ad instar ferrulæ, quibus sub nauī occultè transiens, ip-
sam lacerat, atq; rūpit. De quo dicit lib. de natura rerū, quod
habeat alas altas & magnas, quā videt nauē ueliscare, p̄ ma-
ria inuidet ei, & simili mō econtrario uelificare cōtēdit, ip-
samq; concursu suo quantū pōt impedit, sibiq; obuiat, & re-
sistit. Postquā verò aliquandiu in aquæ superficie natando,
& uolādo sic fecerit, in se fatigata deficit, & subsistit, & na-
uis liberè tunc pertransit. Sic re vera maris huius mundi mō-
stra. i. monstruosi tyranni, qui. s. propter enormitatē morum
dici possunt merito monstruosi, qui. destruendo, rodendo,
& rapiendo dici possunt merito ferræ maris, & potissimè,
quā nauem ecclesie occultè per machinationes, & fallaces
adnuetiones, si apertè hoc facere non audeant, ferrant, dif-
sipant, & cōsumit, isti (dico) videntes nauē istam Ecclesie
sanctæ Dei cū suis priuilegijs, & immunitatib. p̄ mundū libe-
rè trāsfrerare, inuidēt ei, & dolent, quod eam statum suum libe-
rius, & facilius uelificat per hunc mūdū. Constat. n. quod eccle-
siastici eam status suos magis honorabiliter opulētē, & fe-
liciter ipsius mūdī principib. ducunt, & transigunt cursum
vitæ, p̄ quod ipsi secularēs ecclesiasticis inuidēt quantū p̄t.
Exemplifica quō mūdī nobilibus vī, quod nec clericus, nec mo-
nachus debet statū ducere, nec bonis vestib. indui, nec bo-
nū equum etiam equitare, & sic de alijs. vnde Greg. in homi-
l. dicit, quod dum electi p̄suntur, inuidi ad furoris rabie
animantur, bonaq; nascētia, quæ imitari nesciunt perse-
quunt. Et iō tales maligni, & monstruosi Ecclesijs liberè ve-
lificantib. obuiare nitunt, sibiq; & suis priuilegijs obfistunt,
& ei sinuoso velo contrarie conantur, finaliter tñ lassati de-
ficere cōprobant, & Ecclesia liberè, statu Spiritus sancti re-
gente, oppressis tyrānis, ad patriam nauigans trāsportatur.
Nauis. n. Petri fluctuante legitur, nō perijisse, quia ecclesia. Chri-
sti fluctuare quidem poterit tyrannorū tribulationibus, nec
rñ peribit, quinimō vt dictum est, plus valebit. vnde Cassio.
super Psal. Nouit ecclesia ingranata in suis cladibus diuino
beneficiō triumphare. Persecutionibus. n. p̄ficit, tribulatio-
nib. augetur, sanguine martyrum rigatur, tristitia magis eri-
gitur, angustia dilatatur, scitibus quoq; pacitur, ieiunijs fa-
tiatur, indeq; potius crescit vnde mūdus deficere cōsuevit.
Sed heu proh dolor, timeo, quod hæc solum dicta sint de primi-
tina ecclesia, & quod modernæ ecclesie non debeant conueni-
re. Teste. n. scriptura, filij Israel Deum obliuiscētes, & genti-
liū se idololatrijs & vitijs polluentes, in ipsorum gentilium
manib. à Deo tradebāt, vt ab eis depressi, à suis vitijs pur-
garentur. Iudi. 3. Fecerunt filij Israel malum in conspectu do-
mini, & oblitī sunt Dei sui, seruientes Baalim & Astaroth, iras-
tasq; dominus cōtra Israel tradidit illos in manu Chulana
sathaim regis Mesopotamiæ. Sic verè timeo hodie, quod nos
Israelitici seu ecclesiastici tāta mala facim, & cōmittimus,
& itā Deū, & eius mādata obliuiscimur, & horremus, quod dñs
per inimicos suos. i. p̄ regē Mesopotamiæ & suos. i. p̄ ipsum
diabolū, & peccatores secularēs, & tyrannos nos punit, &
nos in eorū manibus tradet, & per eos, vt in spiritalib. emen-
demur, in temporalibus nos confundet. Vnde de vitijs eccle-
siasticorū loquit Bern. in apologetico. O (inquit) vanitas vani-
tatum, sed nō vanior quā infanior. fulget Ecclesia in parietib.
sed eget in pauperib. suos lapides auro induit, & suos filios
nudos deserit. De sumptib. n. egenorum seruitur oculis diui-
tium. Non sic charissimi, sed potius finis ecclesia sancta, &
immaculata & mūda, vt. de terrena Hierusalē transforme-
mus in triūphantem, & celsē Hierusalē, claram, perpetuā,
atq; nouam, quod nobis cōcedat Christus Dei filius spon-
sus noster sufficit, quia in titulis valde multis fit mentio de ec-
clesia, & ecclesiasticis, siue spiritalib. siue bonis, siue malis.

Econtra, Econtrario. Vide in titulo, Contra.

Dere. Nota, quod in scriptura inuenitur A-
guloforum, Gulof. n. dicuntur edere cibos vora-
Tyrannorum, ceter. vnde de malo sermo dicitur Luc. 12.
Peccatorum, quod si ipse cepit percurrere seruos, &
Misericordiarum, ancillas, & edere & bibere, & inebriari,
Doctorem, veniet dñs eius hora, quæ ne-
Peccatorum, scit partēq; eius ponet cū infidelib.
Beatorum, Tyranni edunt pauperes crudeliter
Psal. Appropriant sup me nocētes, vt edāt carnes meas. Pec-
catores edunt culpas suauiter. Mali. n. peccata dicunt edere,
quia ipsa sibi solēt incorporare, & per cōplacētā incima-
re. vnde Tho. 1. dicit, quod cum oēs ederent de cibis gentilium
iste solus custodiuit aiām suam. Cibi. n. gentiliū sunt pecca-
ta. Pauperes edunt panem alacriter. Psal. Edent pauperes, &
saturabunt, viuēt corda eorū in seculo seculi. Docti humiles
comedunt scripturas dulciter. Matt. 15. Catelli edunt de mi-
cis, quæ cadunt de mensa dominorū suorum. Perfecti edunt
Christum humiliter, quod si iusti edunt Christū in alari. Hebr.
13. Habemus altare, de quo edere nō habent pratem, qui ta-
bernaculo corporis deseruiunt. Edunt etiam Christum per
gratiam, ipsūq; vna cū meritis, & virtutibus sibi incorpo-
rant incessanter. 1. ad Cor. 9. Qui in sacratio operantur, quæ
de sacratio sunt edunt. Beati verò edunt Deum feliciter.
vnde dominus dicit Eccl. 24. Qui edunt me adhuc esurient,
& qui bibunt me, adhuc sitient. & illud Apoc. 2. Vincenti da-
bo edere de ligno vitæ &c. vide supra de verbo comedere.

Aedes. Distingue de aede sicut supra de domo. Et si vis, A-
notā, quod in scriptura inuenitur
interioris conscientie, Aedes interior est præ-
exterioris opulentię, paranda. s. cōscientia,
securioris residentie, de qua videlicet, oīa
superioris eminentie, immunda debent ei-
ci, & oīa munda, & sancta immitti & induci. Mac. 13. Mun-
dauit aedes, in quibus fuerant simulachra. & 2. Mach. 3. dicit, quod
aedem & atria sanctificauerunt. Aedes exterior est detestan-
da. s. status & opulētia habitatiōnis mundanæ, quia re verè
istæ sunt aedes voluptuosæ, aedes litigiosæ, aedes ruinosæ, &
periculosæ (Voluptuosæ, dico) Esa. 13. Respondebunt vlti-
mè in aedibus voluptatis. Litigiosæ etiam, quia. s. in aedibus mun-
danæ opulentiæ nō sunt nisturbatiōnes & lites. vnde de ma-
lis dicitur Mich. 7. Lingent puluerem sicut serpēs, velut re-
ptiliā terræ, perturbabuntur in aedibus suis. Periculo se etiā
sunt, & ruinosæ, quia. s. tales domus, aedes, & status finaliter
& facilliter destrui solent & perire. Vñ Amos 3. Diripentur
aedes tuæ, & iterum ibidem. Dissipabunt aedes multæ. Aedes
securior est habitanda. s. aedes fidei & Ecclesie, extra quā nō
est salus, & in qua morant, & habitant oēs iusti. De quo Pro-
uerb. 30. Stelliō manibus nititur, & moratur in aedibus regū.
Aedes. n. & status ecclesiastici fuerunt aedes regum. i. virorū
excellentium & sanctorum. Istas ergo soli stelliones, qui ani-
malia sunt stellata, & variè p̄figurata. i. viri iusti vita, & con-
uersatione ornati, debet habitare, & ibi sistere & manere,
quamuis hodie pro dolor verificetur illud 2. Mach. 6. quod
in sacratib. aedibus mulieres vltro se ingerebāt. quod vtiq; de
locis sanctis potest intelligi, quod impudicè quandoq; à mulie-
ribus frequētantur, vel etiam de statibus & officijs Ecclesie
vni mulieres. i. p̄sonæ muliebres & ineptæ multoties p̄mo-
uentur. Aedes superior est affectiua. s. aedes Paradisi, & istæ
sunt secundæ aedes Assueri, de quibus dicit Hester 2. quod virgi-
nes reginæ de cubiculo regio in secundas aedes de ceabantur.
Cubiculum regium est Ecclesia militans, secundæ aedes sunt
Ecclesia triumphans. Paradisus. n. est illa aedes sancta, ad cu-
ius aedificatiōem David se dicit impētas varias preparasse.
1. Paralip. 39. Et sic ergo patet quomodo aedes dicitur multis
modis &c. transeo, quia supra multa dixi de domo.

Edictum. Edictum est ordinatio, vel statum à supe-
riore publicè diuulgatum, quod. s. pertinet
ad Deum, iudicem, vel prælaturam. Vide ergo de Rege.

Edom. Nota, quod Edom idem est, quod Esau, sicut dicit A-
Gen. 36. Esau ipse est Edom. Fuit. n. primogeni-
tus Isaac, cui debet primogenitura, quæ priuatus fuit, &
terrā Idumæ & terrā inhabitauit, sicut patet in histo-
ria Gen. & per discursum Bibliæ in multis locis. Interpretat-
tur. n. Edom rufus vel fuluus, siue terrenus, aut sanguineus,
Quia

Quia ergo Edom fuit regnum filijs Israel inimicum, etiam
ipse Edom, vel Esau filius Isaac fuit malus, & idē iure pri-
mogenituræ priuatus. vñ, quod per Edom potest intelligi mun-
dus, vel etiā quilibet vir iniquus, qui. s. filijs Israel. i. iustis ho-
minibus continuè se opponit, & eorum vitæ & moribus cō-
tradicit. De rege. n. Edom legitur, quod transitū filiorum Israel
impediuit, & eos p̄transire penitus recusauit. Num. 20. Rū-
dit Edom. Non transibis per me, alioquin armatus occur-
ram tibi, quia. s. mali societates honorū recusant, & eis be-
nefacere semp negant, ipsiq; obedire refutant & rebellant.
2. Paralip. 21. Rebellaui Edom ne esset subditus Iudæ. Tales
enim sunt rufi per falsitatem, fului per inuidiæ palliditatem,
terreni per cupiditatem, Sanguinei autem, quia sanguinem
alienum libenter fundūt, vel quia finaliter sanguinis fusi-
oni, & morti & occisioni sempiternæ succumbunt. Vnde Esa.
34. Facta est interfectio magna in terra Edom.

Aedificare. Nota, quod aedificare, cōstruere, cōpone-
re, & facere, idem significare videtur.
Aedificare. n. dicitur p̄prie à quē locū, vel domū p̄ habitatiōem
cōstruere, & sic dicitur aedificatio ab aede, & facio facis, quasi
aedes facio. est ergo (moraliter loquendo) multiplex aedifica-
tio. s. p̄pali, virtualis, criminalis, spiritalis, corporalis, æter-
nalis. Primò dico, quod est p̄pali aedificatio. quā. s. aliquis com-
ponit, & cōstituit factū, de omū mundanæ prosperitatis &
opulentię, in qua quidē tot lapides ponunt, quot bona r̄pa-
lia acquirit. Et aduerte, quod aedificium prosperitatis mun-
danæ concomitant, vt cōmuniter quatuor mala, videlicet
Iniquitas in acquirendo, De iniquitate, & iniu-
Crudelitas in possidendo, stitia dicit Hier. 22. Vñ
Fragilitas in p̄sidoendo, aedificat domum suam
Fragilitas in resedendo, & corruedo. in iustitia, & cænacula
sua non in iudicio. De crudelitate, & violentia dicit Abach.
2. Vñ qui aedificat ciuitatem in sanguine. De pompositate &
iactantia seu superbia dicit Dan. 4. quod Nabuchodonosor su-
perbia elatus deambulans p̄ aulam Babylonis dicebat. Nonne
ista est Babylon, quā aedificauī in domū regni in robore for-
titudinis meæ, & in gloria decoris mei? De fragilitate verò
& ruinosa existentia dicit Mal. 1. Aedificabunt, & ergo destruant.
Istos. n. vñ dñs modò aedificare, quia facit eis oīa ad votum suc-
cedere, & statū eorū semp in melius cōstatere. Ipsos tñ de-
struet, & palatē & æternaliter hos confundet. P̄. destrues
eos, & non aedificabis illos. & Hier. 45. Ecce quos aedificauī,
ego destruo &c. Et Iob 27. Aedificauit sicut tinea domum
suā. Ista est. n. domus, quod nō est aedificata supra firmā petram,
sed supra arenā bonorum tp̄alium, iō facilliter deperit, & cas-
sa est. P̄. Nisi dñs aedificauerit domū, in vanū laborant, quod aedi-
ficat eam. Item spiritalis aedificatio est, quando aliquis aedi-
ficat domum interioris voluntatis & conscientie. s. mentem,
in qua tot lapides ponuntur, quot virtutes & gratie procu-
rantur. Ephes. 2. Constructa crescit in templum sanctum in
domino, in quo & vos cōaedificamini in habitaculum Dei
in Spiritu sancto. Item æternalis aedificatio est, quando aliq; aedi-
ficat sibi superiorem & perpetuam mansiōem, in qua
tot lapides ponit, quot bona opera facit, & quot merita
apud Deum acquirit. de quo potest dici illud Psal. Hierusa-
lem, quæ aedificat vt ciuitas, cuius participatio eius in idip-
sum. Iste sunt ergo tres aedificatiōnes, quarū prima est vitio-
sa, se cunda virtuosa, tertia gloriosa. Secundo dicamus ali-
quid de aedificatione virtuali seu morum, quod est virtuosa, quia
re vera charissimi, quilibet nostrum debet se aedificare, com-
ponere, & cōstruere, vt effici mereatur domus, & aedificiū
summi regis. Apes. n. primò aedificat domum regis sui, &
postmodum aedificat domos suas s̄m Plin. & Amb. Sic verè
charissimi, primò, & principaliter nos debemus aedificare
domum pro rege. i. pro Christo. s. mentē interiorē, & post-
modum aedificat domum pro nobis. s. cōuersationem
exteriorem, sicut fecit Salomon, qui primò aedificauit tem-
plum domini, & postmodum aedificauit domum suam, iuxta
illud 1. Paral. 21. Consergite, & aedificate sanctuarium domi-
ni Deo. Sic non faciunt hypocritæ, qui domum exterioris
cōuersationis suæ bene aedificant, domum verò Dei. i. domū
interioris cōscientiæ prætermittunt, dicentes illud Aggei
1. Nondum venit tempus domus dñi aedificandæ, imò quod peius
est, ipsam peccatis & vitijs destruant, & subuertunt. Psal.
Destrues, & non aedificabis eos. Non sic ergo, sed tā domum

interiorem, quā exteriorem, tam domum Dei, quā nostram aedi-
ficemus, componamus, cōstruamus, iuxta illud Aggei 1. A-
scendite (inquit) in montem, portate ligna, & aedificate do-
mū. Et videte, quod sicut in quolibet aedificio necesse est labores
subire, onera sustinere, materiam hñe, sic verè si nōsp̄fos a-
edificare volumus virtualiter necesse est, quod nos laboribus af-
fligamus. Ascendite (inquit) in montem, quod vtiq; magnus
est labor. Item quod nos oneribus supponamus, quod ostē-
ditur cum dicit. Portate. Quod nos virtutibus fulciamus, quæ
nomine lignorum intelliguntur. (Lignum inquit) Ligna eni-
m. i. virtutes sunt materia, de quibus homo virtuosus aedi-
ficatur. Habeamus ergo laboris pœnalitatem, virilem stabili-
tatem, virtutum fertilitatem. Dico, quod si volumus aedi-
ficare nōsp̄fos habitaculum virtutum, nos debemus habere
pœnalitatem laborum, quod ostenditur cum dicitur. (Ascendite
in montem) Sicut. n. ascendere in montem graue est & labo-
riofum, & maximè senibus, pueris & infirmis, sic verè ad
montem. i. ad morum perfectionem ascendere, & graue est
& difficile. & ideo necesse est in bonis & actib. & operibus la-
borare, & maximè nobis, qui sumus infirmi per incōstantiā,
qui sumus pueri per imprudētiā, qui sumus senes per im-
potentiā. Ascendamus ergo in montē. Esa. 2. Venite ascen-
damus in montem dñi, & ad domum Dei Iacob. Et 1. Ed. 1.
Ascenderunt ad aedificandum templum dñi. Necessaria est er-
go laboris pœnalitas, quæ per ascensum in montem denota-
tur. Mos. n. perfectionem designat, & ascensus in montem la-
borem & pœnalitatem signat. Apes. n. qui magnis industrijs
& laborib. aedificant domos suas. Nō cessant. n. laborare, & di-
scurrere, quia sicut dicit Plin. inter ipsas nulla est ociofa, imò
ociofas à se eiiciunt, & eas secum habitare non permittunt.
Sic verè charissimi, cōtinuè debemus esse in labore & exer-
cicio operis virtuosū, vt. i. domos cōscientiarum nŕarum possi-
mus virtualiter aedificare. Ocium. n. debemus fugere, quia oīa
mala docuit ociofitas. Eccl. 33. Et ocioforum desideriorum
cōfortia declinare, iuxta illud Senec. 37. epitola. Labor su-
tritaos gūrosos. cur laborem recusās nō est viri timere fu-
dorem. Quod vtiq; est contra multos, quia sunt delictosi, quod
in bonis operib. nolunt aequaliter laborare, de quib. dicit in
Psal. In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagella-
bunt. Iō tenuit eos supbia, operi sunt iniquitate & impie-
te sua. Sed aduertat isti, quod dicit Bern. sup cātica. Qui in labo-
rib. hominum nō sunt, in laborib. demonum erunt. Nō sic ergo,
sed habeamus laboris pœnalitatem. (Ascendite inquit in
mōtem.) Amos 9. Qui aedificat in celo ascensionem suam.
Et 2. Paral. 27. Vrbes aedificant in montib. Insuper dico, quod si
volumus virtualiter aedificare, necesse est, quod habeamus viri-
lem stabilitatem, quia onera diuersarum tribulationum, man-
datorum & regularium statutorum portare, & in patientia
sustinere debemus, iuxta illud Micheæ 7. Ira dñi portabo,
quā peccauī ei. Hic. 10. Hęc infirmitas mea est, & portabo eā.
Formicæ. n. magnas festucas & pōderosas trahūt, & portāt,
vt ex illis aedificent loca sua. Sic verè, charissimi, nos onus
magnarum & grauium tribulationum sustinere, & portare
debemus, vt nobis aedificium virtutū & morum in isto mun-
do, & aedificium Paradisi in alio pręparare possimus. Debe-
mus ergo habere virilem stabilitatem, seu patientiæ firmita-
tem. (Portat inquit.) Denique debemus habere virtutum D
fertilitatem, quod notatur quod dicitur (Lignum) Ligna. n. quibus do-
mus moralis cōstruitur, sunt virtutes. Sicut. n. dicit Plin. Ca-
stores miro modo iuxta flumina aedificant domos suas, & di-
cit, quod gregatim vadunt ad syluam, & cum dentib. ligna scin-
dunt, & vñ de societate supinū ad terrā posternunt, & in-
ter eius ribias ligna ponūt, & sic de ipso alij quadrigā faciūt,
& ipsum cū lignis ad locū aedificij sui trahunt. Sic verè cha-
rissimi, ad syluā p̄fectionis debemus gregatim. i. cōcorder
ambulare. Ligna etiā virtutum & grarum cum dentib. cum
oīonib. debemus abscondere, & p̄curare. Ad terrā etiā de-
bemus nos per humilitatem p̄ternere, & inclinare. Esa. 51.
Posuisti vt terram corpus tuum, & sicut viam transeuntib.
Ligna. i. virtutes debemus amplexari, & retinere. Et sic aedi-
ficium perfectionis debemus cōstruere, & iuxta fluum
deuotionis continuè permanere. Et de hoc potest intelligi il-
lud 4. Reg. 6. Eamus singuli vsq; ad Iordanem, & tollamus
singuli de sylua materias singulas, vt aedificemus ibi locum
ab habitandum. Et est aduertendum, quod in aedificio requiruntur

Fundam.

Fundamentum,
Parietes,
Tectum,
Cementum,
Lapides,
Ligna,
Clauis.

Sic verè in aedificio morali requiritur fundamentum, hoc est fides. Ephes. 2. Super aedificat sup fundamentu Apo stolorum. Item requiruntur quattuor cardinales virtutes. Ezech. 41. Parietes aedificij quinque cubitoru. Quinq; inqt qa tecti, q; ceteris supereminet, est spes, q; semp est de superiorib. q; facit quantã dimensione in aedificio isto. Itè sequit cemètũ, q; oia ligat, hæc est charitas, q; est vinculu pfectionis. ad Col. 3. Quia sicut dñs 1. ad Cor. 8. Sciencia inflat, charitas verò aedificat. Itè requirunt lapides. Idu rities cõstatiã, pfeueratiã, & duratiõnis, ligna èt. i. memoria crucis & diuina passionis, clauis èt, in punctura cõpassionis & contritionis, de q. b. pòt dici illud 2. Reg. 4. Paruerit biblij ligna & lapides ad aedificandũ domum. Itis ergo congregatis aedificat hõ interior & domiciliu mentis p dño hospitando. & sic ista erit illa domus, de qua dñs Prou. 9. Sapientia aedificauit sibi domum, excidit colunas septẽ. Sapientia. n. i. q. libet hõ sapiens de seipso aedificat domum virtutum, in qua p certo septe columnã ponunt. i. septe pceditã, q; ad domũ virtutũ requirunt. f. fundamentũ fidei, parietes virtutũ, tectũ spei, cemètum charitatis, lapides firmitatis, ligna crucis & passionis, clauis èt cõpunctiõnis. Talis erat domus de qua dicebat Salomõ 2. Para. 2. Domus, quã aedificare cupio, magna est nimis & incluta. Sic ergo patet charissimi, q; si bñ volum? nos ipsos aedificare, nos debemus hñe, sicut dicitũ est, virtutũ fertilitatẽ, virium stabilitatẽ, laboris sedulitatẽ, & sic de nobis dicit illud 1. Cor. 3. Dei agricultura estis, Dei aedificatio estis. Ista est ergo aedificatio virtuosa. Et si vis, pone, q; sicut in aedificio ecclesiã materialis aedificat altare, sedes cãpanã, campanilla, & multa alia, sic in aedificio cõscientiã & c. Dic si vis sicut in eodẽ, vbi agit de ecclesia. Ista est ergo aedificatio virtualis, quã est aedificatio interioris voluntatis & cõscientiã.

Tertio dico, q; inuenit aedificatio criminalis, q; est aedificatio prauitatis & iniustitiã. Sicut. n. boni aedificant spũale aedificiũ. i. virtutũ cõpaginẽ in seipsis, vt ibi secũ possit p gratiã dñs habitare. Neã. 2. Venite aedificemus Hierusalẽ. q; èt ipse dñs cõsulit, & regit. Aggei 1. Aedificate domũ dñi. sic p certo mali nõ cessant aedificare domũ diabolo in seipsis. f. cõgeriem vitiõrũ. Videmus. n. q; araneã, q; sunt aialia venenosa, mirabili artificio faciunt telas suas, & ad hoc solent diligentissimẽ laborare. Sic verè venenosus peccatores ad aedificandũ telã diabolicã. i. vitiõrũ cõgeriem diligenter intendunt, ex hoc solo gaudentes q; mucas terrenõrũ bonõrũ mediante vitiõrũ reti & aedificio capiunt, & acquirunt. Vñ de peccatore pòt dici illud Iob 27. Aedificauit sicut rinea domũ suã. Ergo notabis, quòd mali aedificat in seipsis altare crudelitatis, vbi cremat pauperes egentes, cauernã cupiditatis, in qua cõgregat chamos larentes, lupanar carnalitatũ, in quo natant ad actus fetentes, ascensum pompositatis, quo aspirat ad status ingentes. Dico ergo, q; isti aedificant in seipsis altare crudelitatis & sanitiã. Antiquitus. n. in altarib. cremabant aialia, vt dño offerrent. Sic mali vñ adhuc vitium crudelitatis, loco altaris in seipsis cõstruere, in quo solent pauperes affligere, & cremare, quos reprehendẽs scriptura dicit Iosue 22. Quẽ est ista trãgressio: cur reliquistis dñm Deũ Israel, aedificates altare sacri legũ? Item dico, q; isti aedificant in seipsis tẽplum cupiditatis & auaritiã. Auaritiã. n. tẽplo cõparat, qa ex ag gregatis lapidib. cõstituit, & ab hoibus ibi donaria & pecuniã cõgregant. Et istud est fanum chamos idoli Moab, q; infatuatus Salomon legi aedificasse, qa. f. chamos interpretat cõgregans, significã auaritiã, q; solet oia cõgregare. 3. Reg. 11. Aedificauit Salomõ fanũ chamos idoli Moab. Itè dico, q; mali aedificant in seipsis lupanar carnalitatũ, & immunditiã. Ezech. 16. Aedificasti tibi lupanar, fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis, ad oẽ caput via aedificasti signũ prostitutionis tuã. Item dico, q; mali aedificant in seipsis turrem seu ascensum pompositatis & superbiã. Hier. 32. Posuerunt idola sua in domo, in qua inuocatu est nomẽ meũ, & aedificauerunt excelsa Baal. Excelsa. n. Baal signat altitudinẽ superbiã. Ista est ergo aedificatio criminalis. **Quarto dico,** q; inuenit aedificatio spiritalis, & ista est aedificatio, qua nos in bono aedificam? pxi mos, qñ eis do cum èra salutis dam? vel qñ bñ viuẽdo exẽpla virtutũ eidẽ ministramus. Q; libet. n. bonũ do cum ètũ vel exẽplũ est vnus lapis in aedificio cõuersionis fraternẽ.

1. Theff. 1. Consolamini inuicem, & aedificate alterutrũ. Ista est igit aedificatio qua ecclesia p fidẽ & gratiã spiritaliter aedificat, & qua à Deo dirigente, à pralato regente, à pdicatore monente, ab Angelo inspirate, & iusto quolibet coadiuante spiritaliter constructi, & format. Deus. n. principaliter aedificauit & fundauit ecclesiã. Non. n. facta est humano opere, sed diuino. Nisi. n. dñs aedificauerit domũ in vanũ laborauerunt q; aedificant eã. Vnde iste facit sicut ille rex, de quo legitur Iud. 1. quia ipse aedificauit ciuitatem potentissimã & c. Expone si vis de ecclesia, & vide ibi. Vnde ista est illa sponsa Christi, de qua ipse sponsus loquens Angelis pdicatorib. apostolis, martyrib. & platis, q. loes in eius cõstructione sunt, & fuerunt Dei adiutores, iuxta illud, q; dñs ciuitati nobilissimã Tyro, Ezech. 27. Finitimi tui, q; aedificauerunt te, ipsi impleuerunt decorem tuum, dicebat sic. Cant. 8. Si murus est, aedificemus super eum p pugnacula argentea, si ostiũ, cõpingamus illud tabulis cedrinis. Et re vera ecclesia, & murus, est & ostiũ. Murus est dico, q; boni defendunt & cõtinent in via, ostiũ verò, quo boni introducunt ad gloriam in patria. Murus est, cuius articuli fidei lapides fuerunt. Martyres p cemento istius muri p prium sanguinẽ prãbuerunt. Ista. n. est illa turris, de qua fit metio in historia Mellini, quã à terra absorbebatur quoties aedificabãt, quousq; sanguis iuuenis sine patre fundamẽtis aedificij fuit mixtus. Ista est ecclesia, qa lapides eius. f. partes veteris testamenti oes in inferno absorbebant, quousq; aedificiũ fuit Christi & martyru sanguine cementaru. Vnde Christo dicebat antiquitus sancti patres illud Psal. Benigne fac dñe in bona voluntate tua Syon, vt aedificent muri Hierusalẽ. q. d. tu esto sicut agnus benignus, & da nobis sanguinẽ p cemeto. Ostium èt ecclesia, p qd. f. boni ad gloriam admittunt, & mali èt excluduntur. Quid ergo pro certo ista debet aedificari & compingi tabulis cedrinis. i. bonis & alcis personis, & ornari debet propugnaculis argenteis. i. preciosis virtutibus atq; donis. Ecclesia. n. est illa turris, de qua dñs Cant. 5. Sicut turris David collum tuũ, q; aedificata est cũ p pugnaculis, mille clypei pendet ex ea, ois armatura fortiu. In ista enim turri David & sunt propugnacula, & sunt clypei. i. diuersa genera virtutum, quarum quãdam dicuntur propugnacula, quia valent ad hostes inuadendum, & dicuntur clypei, quia valent ad nos ab hostibus defendendum. De istis ergo mille clypeis & propugnaculis, quã in illo dicuntur propter perfectionem & complementum, quòd habet, qa mille narius numerus est perfectissimus, quẽ quidem virtutes sunt armatura fortium & sanctorum, postumus dicere, & notare quòd isti clypei & propugnacula, quã ad aedificationem ecclesiã concurrere dignoscuntur, sunt Amor, charitatis & amicitia, celli, in quoru quolibet suspentur tres clypei, hoc est virtutũ variãrũ triplicati cohortes & cunei. Dico ergo, quòd in hoc aedificio dẽt inueniri amor & charitas vel amicitia. vnde Ezech. 40. Ostendit mihi Angelus aedificiũ ciuitatis vergentis ad austrum. Aufer. n. pars mundi calida feruorẽ dilectionis designat, quia sicut dicit 1. ad Cor. 8. Charitas aedificat. Item ibi debet esse pax & tranquillitas atq; concordia. Rom. 13. Quã pacis sunt sc̃ctetur, & quã aedificationis sunt inuicem, custodiamus. Item ibi debet esse splendor, & veritas & sapientia, quia sicut dicitur Prouer. 24. Sapientia aedificabitur domus. Item ibi debet esse rigor & aequitas atque iustitia. Eccl. 3. In iustitia aedificabit tibi. Itè sit tibi timor humilitas & reuerentia. Vnde Act. 9. dicitur, quia ecclesia habebat pacem, & aedificabatur, ambulãs in timore domini, & in cõsolatione Spiritus sancti. Itè ibi debet esse vigor, & firmitas, & permanentia, quia. f. Deus est ille pater homo sapiens, de quo dñs Matth. 7. quia ipse aedificauit domum suam supra petram. Item ibi debet esse honor, honestas, atque decencia. 1. Cor. 14. Omnia ad aedificationem fiant. Vnde etiã de pulchritudine conuersationis & honestatis potest dici illud quod canit ecclesia & accipitur à Thob. 13. c. Omnes muri tui & turres Hierusalẽ gemmis aedificabunt. Item dẽt ibi esse squalor, & paupertas, & abstinentia. De quo Esa. 58. Aedificabunt in te deserta.

deserta à seculo. Ista ergo sunt propugnacula turris nostrã, quã à Deo fuerunt antiquitus aedificata, & in ecclesia conflata, ita q; tun dicebat dominus illud Esa. 44. Dico Hierusalẽ, aedificaberis, & ciuitatibus Iuda, aedificabimini, & deserta eius suscitabo. Sed re vera istud aedificiũ pro magna parte collapsum, & destructum, & per vicia ibidem male pidentium, & habitantium dispersum est. Nam Prouer. 14. dñs, qa sapiens mulier. i. sapiens aia vel persona aedificat domũ suã, insipies verò extructam destruit manibus. Quia re vera iam tot sunt in ecclesia insipietes, & ineptæ personæ, q; aedificia virtutum, quã dudũ ibi sancti viri aedificauerunt, iam per vicia penitus destruxerunt. Vnde cuiuslibet malo potest dominus dicere illud 1. Paralip. 22. Multam sanguinem fudisti. i. multa peccata fecisti, non potes aedificare domũ nomini meo. Oportet ergo, q; Deo ipfam reaedificaret, & repararet, & virtutibus, & moribus renouaret, alijs forte oĩno corrueret. 1. Mach. 10. Cõpita aedificare, & renouare ciuitatem, dicens. Filium Zach. 1. Reuertar ad Hierusalem in misericordijs, & domus mea aedificabitur in ea. Et Hie. 31. In charitate perpetua dilexi te, iõ atraxi te miserã, rursusq; aedificabo te, & aedificaberis virgo Israel. Pater ergo, q; est aedificatio spiritalis. **¶ Quinto dico,** q; inuenitur aedificatio materialis. Et ista p certo est duplex, aedificiũ Dei, & publicum, quod debet fabricari cum diligentia, & aedificiũ nostrum, seu priuatum, quod debet moderari cum tẽperantia. De aedificio ergo materialis Ecclesiã, seu templi constat, q; ad eius constructionẽ debemus oes currere, & ad hoc diligẽter succurrere, & pro viribus laborare. Natura. n. primò format, & aedificat in corpore membra publica q; priuata. Primò. n. format cor hepar & cerebrũ, quã sunt cõia, & vniuersalia mẽbra, q; aures, & pedes, q; sunt particularia. Sic verè nos primò, & principaliter debemus intendere ad aedificationẽ domus Dei, q; oibus est cõis, q; ad domõrũ nostrũrũ particulariũ, & priuatarũ instauratiõnẽ. Ad quã facit figura de Salomone, q; primitus legitur domum dñi, q; domum suam aedificasse. Filij Israel templum primitus in Hierusalem reaedificauerunt, quã cõstruere domos priuatas. Ad hoc. n. astringimur pcepto cogẽte. Ad hoc èt instrumitur natura docente, ad hoc inducimur spiritu fauente. Pcepto dico cogẽte, qa. f. per mãdata Dei quilibet ad hoc cogitur. 1. Esdrã 1. Cyrus rex proposuit aedificiũ, vt domus Dei aedificaretur. Natura etiã ad hoc inducit. Nam de apibus legitur, quòd primò, & ante omnia aedificat domum regis, ergo nos debemus multò fortius domum Dei. Spiritus èt sanctus ad hoc fauet, & hoc sibi placere p̃tendit. Vnde illud ad Eph. 2. Ois aedificatio constructa crescit in tẽplum sanctum in domino, in quo & vos cõedificamini in habitaculũ Dei in Spiritu sancto. vnde de tẽplorum aedificatoribus dñs Deo illud verbũ Luc. 7. Dignus est, vt hoc ei p̃stes, diligit. n. g̃tẽm nostrã, & synagogam aedificauit nobis. Tales. n. tẽplorum aedificatores à Deo commendantur, & donis, & diuitijs ampliãtur. vnde est illud p̃dictũ Zach. 6. Ecce vir oriens nomen eius, & ipse aedificabit tẽplum domino, & ipse portabit gloriam, & sedebit, & dominabit sup folio suo. **¶ De aedificio nostro priuato** notare possumus, q; istud est moderandum, & superfluitatibus, quã status nostris excedunt, sagaciter p̃scindendum. A quã. n. vno nido & leones vna fouea sunt contenti, apes etiã vna cella. Quidam èt philosophi fuerunt, qui medio dolo pro omni aedificatio contenti fuisse leguntur. Etiam quãdã sunt nobiles. p̃uincia, in quibus hoies cauernis pro domibus vtuntur, sicut exemplificat de Brachmannis in historia Alexandri, & alijs, vbi hoies testudinum marinarum (quã in illis partibus sunt maxime) singuli vna pro habitaculo contentant, sicut exemplificat Solinus. Et ad hoc vñ alludere Sene. in lib. de morali, qui dicit, q; breue tugurium virtutes recipit. Aedificia ergo nõ sunt in superbia m, & magnitudinem amplianda, nec in aliorum p̃iudiciũ fabricanda, quia sicut dicitur Eccl. 1. Qui aedificat domum suam impendijs alienis, quasi qui colligit lapides in hyeme. Lapides. n. qui in hyeme de lapidicinis colliguntur, gelantur, atq; franguntur. Sic verè talia aedificia cum aliorum iniurijs facta nõ debent diu durare, sed facilliter solent, & debent corruere, & perire. Ista est ergo aedificatio materialis. **¶ Sexto dico,** q; inuenitur aedificatio æternalis & imperialis, & ista est aedificatio gloriã, & palatii Paradisi.

Istud. n. palatium nobis aedificamus, qñ fide, & opere Deo fideliter militamus, & qñ per bona opera laboramus. Ista est. n. aedificatio lata, grata, rata, clara, cara. Lata est multos recipiens. Vnde Dus vñ dicere illud 2. Paral. 2. Domus, quam aedificare cupio, magna est nimis, & incluta. Grata est cunctos alliciens. 2. Corint. 5. Aedificationem ex Deo habeamus, & domum non manu factam, sed æternam in cælis. Rata est. f. & firma, nunquam deficiens. Psal. Aedificauit sicut unicorns sanctificiũ suũ in terra, quẽ fundauit in aetula. Clara est, & luculenta Deũ prospiciens. Psal. Aedificabit dñs Syon, & ibi videbitur in gloria sua. Cara est, atq; tranquilla, quietẽ sentiens. Psal. Aedificabo i generatione, & generationẽ sedẽ tuã. Sedes. n. quietẽ signat. Lata est & sublimis, & alta, honores subiẽs. Amos 9. Aedificat in cælo ascensionẽ suã. Sic ergo patet quò inuenit i scriptura aedificatio supernalis, corporea, spiritalis, criminalis, virtualis, & tpalis & c. vide de domo, & similib. **¶ Educere.** Nota, q; educere idẽ est, qd extra ducere. i. q; de vno loco ad alium extrahere. Notabo ergo, quòd educitur Christus de sinu paterno, Et sic ergo dicã, q; educit Christus de p̃ris gremio, vt mundũ visitet. Iustus à mortis in ferno, Educitur spiritus à Dei Impius de ventre materno, Educitur spiritus à Dei Diabolus de corde interno, Educitur spiritus à Dei filio, vt carnem inhabitet. Educitur iustus à culpã vitiõ, vt liber volitet. Educitur impius de statu proprio, vt pauens hæstet. Educitur diabolus de corde impio, dũ ipse penitet. **¶ Dicã** ergo, q; Christus educitur de patris gremio, & hoc quidẽ sit p̃ternam g̃tationem, & productionẽ, vel p beatã ad nos missionem, & in carnationẽ, vñ Baruc. 3. Quis ascẽdit in cælos, & accepit eam. f. sapientiam increatã, & eduxit eam de nubibus? **¶ Item** educitur spiritus à Dei filio. Spiritus. n. ronalis & humanus, cum cetera educantur de potentia materiã, de nihilo creatur, & educitur ab ipso Deo per suam potentiam infinitam. Vñ de hoc potest dicere quilibet Exodi 13. In manu forti eduxit te dñs. **¶ Item** educitur iustus à culpã vitiõ. Deut. 30. Dominus Deus tuus tecum est, qui eduxit te de terra Aegypti. i. de statu peccati. **¶ Item** ducitur impius à loco proprio, quia. f. diabolus educit malos de statu gratiã, & hoc hoc educitur p̃scis de fluuio, vt comedat, vel sicut educitur murena serpẽtis sibilio, vt impregnetur. Deus verò per mortem, & damnationem de mundi prosperitate, & etiam de corpore educit eos, & hoc. f. sicut educitur latro de carcere, ut suspendatur. De Sansone. n. legitur, q; educus de carcere, ludebat coram Philistijm ex cæcatus. Iudic. 16. De Athalia etiam nequissima p̃cipitur sic. 2. Paral. 23. Educite eam extra septa templi, & interficiatur foris gladio. Tales. n. à mundo, qui quamuis sit carcer, tñ vñ eis palatium seu templum, finaliter per mortẽ educuntur, & coram Philisteis. i. coram dæmonibus in inferno ludentes, ab ipsis acriter occiduntur. Talis autẽ educitiõ fiet in iudicio potissimẽ, vbi Angeli oes hoies terra p resurrectionem educentes, & secus lites sedẽtes, eligent bonos in vasa sua, malos aut foras mittent. vbi. f. mali p̃rã despiratione dicẽt illud Iob 10. Quare de vulua educisti me? qui vnam consumptus essem, ne oculus me videret. **¶ Item** educit diabolus de corde impio, quod. f. sit qñ peccator conuertitur, & sic per gratiam diuinã diabolus educitur de eo, sicut Iob 26. dñs quia obstetricante manu Dei educus est coluber tortuosus, quia. f. dum manus diuine gratiã & potentia intercedere dignatur, necesse est, vt de corde peccatoris diabolus educatur. **¶ His ergo p̃missis,** solum de educatione liberatiua, qua. f. Deus educit suos de periculo vel de malo, aliquid est dicendum. Deus. n. est sicut ceruus, qui. f. vt ait Pli. lib. 8. flatu suo p̃t serpentes de cauernis suis extrahere, & educere, vt sic possit eos in incorporare sibi, & comedere. De serpente èt legitur, q; de corpore, quod intrauit, educitur, quando lacris calidi odoribus euocatur. Sic verè serpentes. i. peccatores flatu attrãctiuo suã inspirationis. De cauernis suis. i. de terrenorum amore, et de corpore diaboli solet educere, et sibi per fidem, et charitatem incorporare, adiungere, et vnire, quod vtique melius fit, qñ lac, et suauitas suã dulcedinis, et misericordia ipsius peccatoribus ostenditur, per quod ad spem veniã currentes, de corpore diaboli. i. de iniquorum congerie facilius educuntur. Vnde in persona talium educatorum dicebat Dauid in Ps. Educus me de laqueo

laqueo, quod statuerunt mihi, & a scandalis operantiu iniquitatem. Et istud etiam ipse dicebat alibi, cum dicebat domino. Educ de custodia animam meam, ad confitendum, nomini tuo, me expectat iusti, donec retribuas mihi. Vbi nota, quod quia homo potest subijci tribus malis, videlicet

Malo { Culpa, seu nequitia spiritualis, Ideo ab istis tribus petit David Noxa, seu miseria temporalis, Huius verbis educi, & liberari, a malo culpa, seu nequitia, quae metes in carcerat. (Educ inquit animam meam ad confitendum) a malo noxae seu miseriae, quae mentes macerat. (De custodia inquit) a malo poenae seu tristitia, quae metes lacerat. Me expectat inquit. f. in Paradiso, donec retribuas mihi. Homo. n. educit a culpa per poenitentiam, & confessionem. (Educ inquit) ad confitendum. Homo et educitur a miseria per gratiam, & consolationem. (De custodia inquit, supple miseriae praesentis) Homo iustus educitur a poena. i. infernali, per gloriam, & retributionem. (Me inquit expectat, donec retribuas mihi) Dico ergo, quod Deus nos educit a culpa, quae nos in carcerat. Constat. n. quod peccatum carcer est, ex quo nullus liberatur, nisi per confessionem, & poenitentiam inde a Deo misericorditer extrahatur. Et hoc est, quod petit, cum dicit. Educ de carcere animam meam ad confitendum. Pl. Eduxisti ab inferno animam meam, saluasti me a descendentibus in lacum. Peccatum. n. infernus & lacus dicitur, pro eo, quod ibi peccator, per conscientiae remorsum sicut in inferno affligitur, & ibi per diuersas immundicias sicut in lacu fetido maculatur. Et nota si vis, quod Deus educit animam

C tenebris ignorantiae, Educit Deus ab ignorantiae tenebris. Plal. latebris auaritia, Educit eos de tenebris inuidientiae, Educit eos de tenebris immundiciae, & vmbra mortis, & vincula eorum palpebris extollentiae, dirupit. Item educit a sepulchris gastrimargiae, latebris auaritia. C. feretris accidiae seu pigriciae. C. tractus. n. auaritia semper volunt latere. Ipsi. n. auari tenent in latebris bona sua. Iudicum 6. Eduxi vos de domo feruituris. Teste. n. Apostolo ad Gal. 5. Auaritia est idolorum feruitur. Auaritia etiam ignis est, a quo suos educit dominus, ne crementur. Neq. 9. Eduxisti Abraham de igne Chaldaeorum. Item educit dominus de inuidientiae terebris. Inuidia. n. est sicut terebra, quae terebrat, & perforat corda nostra. Ista est. fornax ferrea Babylonia, in qua Nabuchodonosor diabolus cremat, & affligit pueros. i. simplices imperfectos, nisi inde a domino misericorditer educantur. Deut. 4. Vos autem tulit dominus, & educit de fornace ferrea. Item educit de immundiciae terebris. Terebra. n. humana membra sunt mollia, flegmatica, & immunda, quae. f. multas immundas superstitias; emittunt, sicut luxuria. Et ideò ista comparatur lacui seu feci, quae facilliter maculat contingentes. Ideò dicebat David in Plal. Eduxit me dominus. f. de lacu miseriae, & de luto fecis. Itē educit ab extollentiae palpebris. i. a peccato superbiae, quae plerumque in palpebris designat. vnde in Plal. Educit vincos in fortitudine, similiter eos, qui exasperant. Exasperare. n. ad superbiae spectat. Itē educit de gastrimargiae sepulchris. Eze. 37. Aperiā tumulos vestros, & educā vos de sepulchris vestris. Itē educit de accidiae seu pigriciae carceribus feretris. Pigri. n. & accidiosi quasi in feretro sunt ligati, & quasi in carcere conuoluti. Pl. Educ de carcere animam meam. & Hier. 52. Eduxit eum de domo carceris. Patet ergo, quod Deus nos educit de peccatis, quae nos in carcerant. (Educ inquit.)

D Scdō dico, quod ipse nos educit de tribulationibus, quae nos reuerberant, quod ostenditur, cum dicit. (De custodia) Homo. n. in mundo isto est in custodia, & miseria detentus, & corporis, & mundi vinculis alligatus, diuersis angustijs circumfusus. Act. 4. Posuerunt eos. f. A postolos in custodia publica. Vnde de est terra Aegypti, in qua filij Israel in seruitute fuerunt. Aegyptus. n. interpretatur angustia. Suos ergo dominus de ista custodia. i. de mundi tribulationibus, & angustijs eripit, quae ad statum religionis, & ecclesiae ipsos conuertit, & quae a mundo, & mundanis vitijs, & miserijs ipsos liberat, & educit. Pl. Ego. n. sum dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti. & Neq. 9. Iste est Deus tuus, qui eduxit te de Aegypto, Tertio dico, quod ipse educit a tormentis, quae nos dilacerant. f. a purgatorio vel in inferno, quod ostenditur, cum dicit. Me expectant iusti, donec retribuas mihi. Rebutio. n. aeterna est liberatio, & sal-

uatio, educio, & ereptio a poena, & angustia sempiterna. Prouerb. 13. Iustis retribuentur bona. Talis autem finalis retributio, & educio continet multa bona. Ibi enim educitur homo bonus.

A paupertate penuriosa, Dico ergo, quod beati educiti sunt a paupertate & indigentia. Plal. Eduxit eos cum argento, & auro, & non erat in tribubus eorum infirmus. Item educiti sunt a seruitute, & subiecta. Dan. 6. Danielem praecipit educi de lacu. Figura de Ioseph, de quo legitur Gen. 41. quod educit de carcere rotoderunt, & mutatis vestibus ipsum regi praesentauerunt. Item educiti sunt ab arctitudine, & angustia. Pl. Eduxit me in latitudinem, saluum me fecit, quoniam voluit me. Item educuntur a turbatione, & tristitia. Plal. Eduxit populum suum in exultatione, & electos suos in latitia. Patet igitur quomodo iusti a Deo educuntur ab angustijs infernalis. Sap. 10. Ab altitudine infernorum educit illos. De miserijs temporalibus dicitur Exodi 20. Ego dominus, qui eduxi te de terra Aegypti. A nequitijs cordialibus. Sapient. 10. Eduxit eum scilicet. Ad a delictis suis, & educit eum de limo terrae. Et hoc de verbo educere sufficit. Vide de extrahere, & liberare.

F Ferre. Vide de titulo portare, & infra de verbo, ferre.

Efficere, Effici, Effectus. Vide in titulis, facere, factus, facium, & fieri.

Effeminatus, Effeminare. Vide infra de foemina.

Effodere. Vide infra de titulo, fodere.

Ephod. Nota, quod ephod erat quaedam vestis sacerdotalis, linea, & antiqua lege, ad cuius praesentiam dominus dabat responsum, sicut bene supponitur 1. Regum 30. vbi David applicato ephod, legitur responsum a domino habuisse. In quo scilicet notatur, quod illis, qui ephod lineum, id est puritatem innocentiae continentiae seruant, solet dominus spiritualiter apparere, & eis secreta caelestia reuelare. Castitas enim est proprie vestis sacerdotalis, quam qui habet, dignus est domino ministrare & iubilare, & ab ipso reuelationes reportare, & pro ipso tribulamina tolerare. Ministrare dico, exemplo Samuelis, de quo dicitur 1. Regum 2. Samuel ministrabat ante conspectum domini, puer accinctus ephod lineo. Iubilare etiam, exemplo David, de quo dicitur 2. Regum 6. quod David accinctus ephod lineo, ludebat ante arcam. Reuelationes recipere in super, sicut 1. Regum 30. dicitur, quod Abiathar applicuit ephod ad David, & consuluit dominum. Mala etiam ab impijs tolerare, quia sicut dicitur 1. Regum 22. Saul malus rex occidit 85. viros vestitos ephod lineo, & ritum sacerdotalem transiit ad dominium priuatum, contra domini voluntatem, de quo grauius est punitus, quia scilicet in vindictam omnes filij eius legitimi per vnum spurium sunt occisi, sicut dicitur Iud. 8. De Michas etiam legimus Iudic. 17. quod idolum sibi fecit, & quod factus lauita sibi in ephod ministravit, & sic vestem diuinis vrbibus deputatam in vsum idolorum conuertit. Ita recte videntur facere hypocritae, quia. f. vestes sacerdotales, & lineas. i. sanctam & honestam conuersationem, & castam, & mundam conditionem, quas exterius praetendunt, solent in vsum idolorum ad voluntatem demonum conuertere, & ad priuatas vtilitates lucrata; temporalia ordinare. Et ideò sicut Iud. 14. legitur, ipse Michas fuit ab hostibus spoliatus, & in hoc, quod male egerat, est punitus, quia. f. tales a Deo finaliter puniuntur, pro eo, quod illud, quod solum ad Dei laudem debet fieri, in contrarijs vrbibus exequuntur.

Effundere. Nota, quod effundere id est, quod extra fundere, vel ex toto fundere. Effundere. n. pertinet ad res liquidas, vel ad res etiam separatas, sicut est aqua, vel sanguis, vel pecunia, sicut expandere pertinet ad res continuas atque siccas, sicut est pannus, vel huiusmodi. Dicam ergo, quod effusio pertinet ad Deum, ad iustum, & ad impium. Ad Deum dico pertinet, quia scilicet quando res melior est, & perfectior, tanto solet se diffundere lauius, & abundantius vniuersis. Et sic notabis, quod Deus effundit Dulciter

Dulciter riuulos fluminis, Isti enim sunt Dei negotia, quae a Deo non solum diffunduntur, immo etiam effunduntur. Dicam Effundit granditer honorem fulminis, ergo, quod Deo effundit honorem hominis ad nos vegetandum, & ista est effusio suae misericordiae & gratiae, quae aquae seu flumini comparatur, quia. f. Deus gratiam suam spualem & talem non cessat effundere, & nos suis beneficijs irrigare. Effundit misericordiam suam, culpas indulgendo. Eccl. 18. Patiens est Deus in illis, & pro hoc effundit misericordiam suam super illos. Effundit gratiam, virtutes augendo. Eccl. 24. Ego sapientia effudi flumina. Effundit baptismum metes abluedo. ad Tit. 3. Per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus sancti, quem effudit in nos abunde ut iustificati & c. effundit lacrimas poenitentiae, culpas abstergendo. Eze. 36. Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini. Effundit et terrenam substantiam, cunctis succurrendo, quia. f. sicut pluuia effundit in locis fructuosos & infructuosos, sic Dei beneficia effunduntur a bonis, quae malis. Tob. 36. Effundit imbres ad instar gurgitum qui de nubibus fiunt. Effundit ergo Deus humorē fluminis ad nos vegetandum. Denique dico, quod ipse effundit vigorem flaminis ad nos confortandum seu visitandum. Sicut. n. leo inspirando, & Spiritu seu anhelitu effundendo & emittendo super catulos suos, ipsos viuificat & confortat, sic Deus Spiritum sanctum effundendo super fideles, ipsos viuificat & confortat. Vnde ipse est qui dicit Eze. 36. Effundam Spiritum meum super omnē domum Israel, & Iohel. 2. Effundam de spiritu meo super omnem carnem. Adhuc dico, quod Deus effundit liquorem sanguinis ad nos redimendum, more. f. pellicanis, qui proprium sanguinem pro pullis viuificandis effundit. Hebr. 9. Sine sanguinis effusione non fit remissio. & Heb. 11. Fide celebravit pascha in sanguinis effusione. Et illud Marth. 21. hic est sanguis meus noui & aeterni testamenti, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Insuper dico, quod Deus effundit splendorem luminis ad nos instruendum seu dirigendum, & iste est splendor & sapientiae & doctrinae, quem inspirando & praedicando, & per scripturam declarando diffundit. Eccl. 25. Doctrinam quasi prophetiam effundam. Rursum dico, quod Deus effundit ardorem fulminis ad nos puniendum, hoc est dictum, vigorē suae iustitiae. Vnde pro certo iste est, qui effundit iram suam in gentes, quae eum non cognouerunt, & in regna, quae nomen eius non inuocauerunt. Iste est, qui effundit iram suam, & cetera similia. quia. f. Deus in iudicio cōtra impios se eriget, & iram suam in ipsos dirigit & effundit. Hier. 14. Effundam super eos malum suum. Demum dico, quod Deus effundit honorem culminis ad humiliter sublimandum. Patet in Saul, cuius humilitas facileprehendit, dum patris ainas quae perierant quaesuit, & se de minima Tribu Israel, & de nouissima cognatione inter omnes familias de Tribu Benjamin fatebatur. 1. Reg. 9. & tamen Dei iustum & inspiratione ad regni Israelitici fastigium per Samuelem leuatur. 1. Regum 10. Tulit Samuel lenticulam olei, & effudit super caput eius. f. Saul, & deofcularus est eum, & ait. Ecce vnxit te Deus super hereditatem suam in principem. Dei autem hereditas Israel. Efa. 19. Hereditas autem mea Israel. Patet ergo quomodo effusio pertinet ad Deum. Secundo dico, quod effundere potest referri ad virum iustum. Iusti. n. effundunt se & sua. Se dico, quod fit quando ad voluntatē Dei & vtilitatem proximi totaliter se exponunt. Pl. Si cut aqua effusus sum, & dispersa sunt omnia ossa mea. Proximi etiam quod fit quando suo iustitiam distribuunt, & expendunt. Ioan. 2. Nummulariorum educit. Sicut ergo videtur quod liquor effusus ad nihilum reducit, terra exinde humectatur & imbibitur, aer etiam inde refrigeratur & temperatus efficitur, sic dicam, quod cor nostrum effusum, resolutū liquefactū, ad nihilum deducitur in conspectu. f. sui ipsius per humilitatem, & contritionem. Terram et alienam. f. pauperes humectat, & impingat per eleemosynam & compassionem. Aerem verē conscientiae temperat & refrigerat per gratiam & deuotionem. Rei et, quae tangit. ipso Deo se applicat seu intimat per orationem & dilectionem. Et sic dico, quod est

effusio tangens cor proprium, haec est contritio, & est effusio quae fit ad proximum, haec est compassio, & est effusio pertinet ad Deum, haec est deuotio seu oratio aut dilectio. Sic ergo dico, quod iustus effunditur per Contritionem delictorum memoratiuam, Effundit, dico Proximorum compassionem consolatiuam, iustus per deuotionem diuinorum amplexatiuam. Contritionem scelerum. Nubes. n. effusa pluuia solet emittere, & in se ipsa solet deficere, & cōsumptis vaporibus aerē seruare. Sic verē effusio contritionis nubem. i. cor nubilosum solet resoluere, & aquae lacrymarum stillare, & aerem conscientiae a vaporibus criminum emundare. Amos 5. Vocat aquas maris, & effundit super faciem terrae, & illud praedictum Eze. 36. Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini. Aqua. n. maris est lacryma amara, quae vera aqua mundana dicitur, quia quae per contritionem effundit, aqua lauat, & a peccatis abstergitur. Vnde Thre. 2. dicit. Defecerunt praelachrymis oculi mei, conturbata sunt viscera mea, effusum est in terra iecur meum. f. per contritionem. Item dico, quod effunditur iustus per compassionem miserum. Quia. n. ignis terram tangit, statim resoluunt, & per ebullitione effundit, & circumquaque exiens segregat. Sic affectio nostra aliena miseria tacta, solet per compassionem resoluunt, & per exteriora beneficia ad proximos conuolunt, & maxime ista debent ad pauperes distillari, & misericorditer ordinari. Et ista proprie videtur oleum Magdalena, quae effudit super caput Iesu, sicut dicit Mat. 26. quia. f. vnguentum seu oleum misericordiae & eleemosynae in Iesum. i. in pauperes Christi representantes, dicit effundi, & in vsum eorum expendi, ut est sicut de Magdalena dicitur ibidem, quia. f. domus repleta est odore vnguenti. Io. 12. sic de tali eleemosynaria & compassiua effusione odor bonae famae possit ab omnibus patiri. Cant. 2. In odore vnguentorum tuorum curremus, oleum effusum nomen tuum. Dicit ergo quilibet pius homo illud Efa. 44. Effundam aquas super siccitatem, & fluentia super aridam, quia. f. super pauperes siccitates & aridos debet aquae & flumina beneficiorum effundi, & merito quia pro certo sicut dicit Efa. 58. Cum effuderis esurienti animam tuam, supple per compassionem interiorē, & animam afflictam repleueris. f. per eleemosynam exteriorē, tunc, inquit orietur in tenebris lux tua, & tenebrae tuae erunt sicut merides. Ista est ergo effusio, quae effundit iustus per compassionem viscerum. Itē dico, quod iustus effundit per deuotionem superum. Cor. n. ad Deum eleuatur, per deuotionem effunditur, & in se ipso per dilectionem liquefit, dissoluitur & mouetur, & sic homo per orationem ad Deum se effundere comprobatur. Effundit ergo per deuotionem. Plal. Effundite coram eo corda vestra, Deus auditor vester in aeternum. Item per dilectionem, Roma. 5. Caritas Dei diffusa est in cordibus vestris. Per praedicationem. Plal. Diffusa est gratia in labijs tuis. Per orationem. Plal. Effundo in conspectu eius orationem meam, & tribulationem meam ante ipsum pronuncio. Sic ergo patet quomodo inuenitur effusio pertinet ad iustum. Tertio dico, quod inuenitur effusio pertinet ad impium. De malo. n. homine nota, quod ipse effundit Gratiam ipsam amittendo, Dico ergo, quod mali effundunt gratiam, virtutes sanguinem, proximum ledendo, fundunt gratiam, virtutes se ipsum, malis exponendo, deponendo. Fatui. n. si quae hnt aliquid gratiae & virtutis, non solent illud feruare; sed potius facili occasione perdere & euacuare. Prouerbi enim commune est, quod miser vel infelix nunquam habebit bonam scutellam, quin eam effundat. De belidibus & filiabus regis: Danae legitur, quod viros suos ad instinctum patris, prima nocte nuptiarum proditiose occiderunt, propter quod dicit fabula, quod ipsas dii ad poenam aeternam in inferno damnauerunt, quod fuit ut dolium sine fundo implere volentes, sp aquam infunderent, ut. f. quantum a superiori posset infundi, semper a parte inferiori effunderetur, & sic in perpetuum laborarent. Sic verē dico, quod in mundo sunt multi peccatores infelices, qui scilicet non possunt habere aliquam bonam scutellam (ut rudi & inusitato vocabulo vtar). i. aliquid virtutum copiam congregate, quin ipsam effundant facilliter & emittant, & peccando occasione facili ipsam perdant. Vnde. n. habere doliū cordis perforatum, & fundo seu fundamentum constantiae & perseverantiae priuatum, quia. f. quantum infundunt, tantum effundunt, & quantum boni laborando acquirunt, tantum peccando admittunt. Bene ergo dicitur Eccl. 20. Gratia factorum effundentur. Et merito, quia sicut subiungitur Eccl. fi. 12.

fi. 12. fatui quasi vas confractum, & omnem sapientiam non tenebit. Patet ergo, qd mali effundunt gratiam, virtutes deponendo. Item dico, qd mali effundunt sanguinem, simplices affligendo. Crudeles. n. homines vtr similes leonibus, qui. f. in sanguinis effusione se delectant. Sicut. n. d. Prou. 1. Pedes eorum ad malum currunt, & festinant, vt effundat sanguinem. Et isti pro certo sunt fatui, quia scriptura nunquam fallitur, quae dicit Gen. 6. Quicumque effuderit humanum sanguinem, effundetur sanguis illius. Sed de hoc vide infra de sanguine. Effundunt ergo mali sanguinem humanum, impiè agendo, vel proximum affligendo. Itē dico, qd isti effundunt seipfos, peccatis exponendo. Ille. n. aliquid dicit effundere, qui nihil sibi vult retinere. Sic homo tunc temporis se effundit, quando extorto vitio se exponit. Et sic dico, quod aliqui effunduntur. Delitiosè edendo, Effundunt (dico) dum egrediuntur Luxuriosè agendo, loquax vel delitiosè contra illud Seditiosè viuendo, Eccl. 35. Nō te effundas sup om nē escā. Itē agēdo impudicē & Impetuosè loquendo, luxuriosè, sicut Rubē, qui feda Opulentiam deserendo, vit cōcubinā patris sui Iacob, Culpā veniā desperando, vt dicit Gen. 49. Ascendisti cubile patris tui, effusus es sicut aqua, nō crescas. Itē viuēdo iracundē, & litigiosè, de quo in Pl. Effusa est cōtentio super principes. Item loquendo indiscretè & impetuosè, & contra illud Eccl. 32. Vbi nō est auditus, nō effundas sermonē. Quia sicut ibidē dicit, adolefcēs, loquere in tua cā, vix &c. Item aggregādo rerum copiā affectuosè, sicut in psonā auariterrena affectantis, dicit Hie. Thre. 2. Effusum est in terra iecur meum. In terra inquit. i. in terrenis. Item effunduntur dimittendo opulentia dolorosè atq; luctuosè. f. in morte, qn. lipi morient, & bona eorum vndiq; effundunt. 3. Reg. 13. Alcare scindet, & effundet cinis. Itē desperādō culpā veniā oblinatē & psum ptuosè, sicut. f. de Iuda desperatē dicit Act. 1. qd effusa sunt oia viscera eius. Mali ergo ad multa mala vitia effunduntur & et diffundunt. Diffundunt. n. se in mundi prosperis dilatactis, & mundi opulētias ambiētes. 2. Reg. 5. Philistim diffusi sunt in valle Raphā. Diffundent autē postea oīdō deficiētes & peuntes. Sap. 5. Spes impij tanq; lanugo. sequit. Et tanquam fumus, qui a vento diffusus est. & Sap. 2. dicitur de morte eius. Exinctus cinis erit corpus nostrum, & spiritus diffundetur tanquam mollis aer. Sufficit de effundere seu diffundere.

A Effraim. Nota, qd Effraim fuit vnus de fratrib. Ioseph, qui inter filios Iacob duodecimum tenuit locū, & duodecimā fecit tribū. Ioseph. n. in Effraim & Manasse fratribus suis, duplicem sortem habuit, & sic in loco duorū succēdit, p. eo qd Leui, cui dabant decimā, nullā hereditatē assumpit. Igitur cum Effraim interpretet̄ crescens seu augmētatus, seu et fertilitas vel augmētū, cū et trib. Effraim fuerit illa, q. magis idoloraria vacauit, & q. prima filios Israel ad idololatrandum induxit, q. a. Ieroboā, q. regnū Israel diuisit, & contra dñm suū Salomonem se erexit, & q. virulos aureos in Dan & Berfabee cōstituit, de Effraim. tribu fuit, sicut. dicit. 3. Reg. 11. & Ecclesi. 47. ex Effren imperare imperium durum &c. v. q. in bono & in malo possit assumi. Dicā ergo, qd per Effraim, pōt intelligi vir iustus, Ecclesia, Paradisus, vel et vir impius seu iniustus. Primò ergo dicā, qd Effraim, significat virū iustū, q. crescens augmentatus dicit, p. eo qd semp in melius p̄ficiēs, gratijs & virtutib. augmentat, & eo qd vique ad magnā perfectionis cumulum proficiscitur. Et ideo in scriptura in plurib. locis fit mētio de monte Effraim, ad denotādū, qd iustus sp̄ dēt esse ī monte nō in valle. i. in p̄fectionis acumine, nō ī pede. Iud. 19. Fuit qdā vir Leuites, habitās in latere montis Effraim. In qb. verbis ostēdit, qd quicumque vult esse bonus Effraim. i. vir iustus atq; p̄fectus, debet esse. A malis caribus respiciens, Primū fit, quia debet virtutum viribus reuiuiscens, viuere singulariter. P̄fectis actibus proficiscens, (Quidam inquit) Secundū fit, quia debet a vanis motibus obliuiscens, p̄fici virtualiter (Vir inquit) Tertium fit, qd debet augeri efficaciter (Leuites. i. aditio & appositio) Quartum fit, qd dēt locari immobiliter. (Habitans) Quintū fit, qd dēt leuari supernaliter. (In latere montis Effraim) Sit ergo in ipso qdā singularitas separatiua, q. ipse dēt esse quidā, nō ois. Teste. n. Sen. in epistola, Nūquā est, q. vbiq; est. Res. n. solitariē & singulares sunt in natu-

ra p̄ ceteris excellētes, patet de plēnice aue vnica & singulari, quā ī natura p̄ ceteris admiramur. Patet de margarita, q. & vno dicit, q. vna & singularis sp̄ in suo cōchili reperit, q. tū in medicina p̄ ceteris lapidibus cōmendat. Patet de polo arctico, qui in nro hemispherio est vnica & singularis stella & immobilis, q. ad dirigendū, nautas, p̄ astronomos, p̄ ceteris vtilior reperit. Sic vera dicā, q. illi, q. singulares & solitarij vult viuere, & a cōi cōfortio hoim plus abesse solēt & possunt p̄ ceteris boni esse, & sibi & alijs p̄ficere & p̄desse. Sed de hoc videbif infra de solitudine, vel et singularis, q. qd ostendit, cū dicit quidā, q. idē est qd vnus & singularis. Qui ergo vult secū solū morari, magis pōt esse Effraim. i. magis pōt virtutibus augmentari. Oseā 8. Onager solitarius sibi Effraim. (Quidā inq.) De quo pōt exponi illud, q. scribitur Iud. 17. Fuit eo tpe vir quidā de monte Effraim, hoīe Michas. Michas. n. interpretat̄ qd est hic, aut qd est iste, quia. itales singulares ita solent alios virtutib. excellere, q. admirando postulus dicere, qui sunt hi, & qui sunt isti dicere & clamare. Sic ergo in Effraim. i. in viro iusto, augmentato virtutib. vel aduocō, qdā est singularitas separatiua. Deniq; fit in ipso qdā virtualitas roboratiua. Vir inq. q. d. ā virtute vel ā virefcētia vel virore. Arbor. n. nunq; augmentat, nisi qdā virefcit, sicca. n. arbor nunq; crescit. Sic verē nec aliquis augmentatus efficit vel p̄fectus, nisi virore grāe fit humectus. Vir inquit. 1. Reg. 1. Fuit vir vnus de Ramatha in Sophin, de monte Effraim, & nomē eius Helcana, q. interpretat̄ zelus, vel Dei possessio &c. Vide infra de virore in tabula in multis locis. Sit ergo in illo, q. vult esse Effraim, qdā virtualitas roboratiua. Plal. Effraim fortitudo capitis. A dhuc. fr̄ in ipso qdā cōtinuitas vegetatiua, q. ostendit, cū dicit, Leuites, q. interpretat̄ appositio seu additio. q. a. sicut puri nunq; ad augmentū debitu ducit, nisi nutrimentū cōtinuū mēbris ipsi apponat, sic nec hō cōplemētū morū & virtutū attingit nisi q. continuū in virtutib. & bonis operib. vegetat & crescit. (Leuites inq.) Iud. 18. Cū venissent in montē Effraim, intrauerunt domū Michas, agnoscentes vocē adolescentis Leuitae. Adolefcēs, q. adhuc est in crescēdo, & Leuita, q. interpretat̄ appositio, in crementū & p̄fectū virtutū designat, de quo Hie. 32. Audiui Effraim trāsmigratē. i. de bono in melius p̄cedentem. Sic ergo in illo, q. vult esse Effraim. i. iustus & augmentatus & cōpletus, dēt esse qdā cōtinuitas augmētatiua seu vegetatiua. (Leuites inq.) In sup. fit in ipso qdā immobilitas collocatiua, q. ostēdit cū dicit habitans. Habitare. n. morans & statū in aliquo loco designat, q. a. peregrinus, q. nō facit nisi transire, nō d. p̄prie habitare. Plāta. n. nunq; augmētāt, aut crescit, nec ad debitu cōplemētū attingit, nisi illa, q. ī aliquo certo loco sine mutatione residet, atq; resistit. teste. n. Sen. in epistola. Nō cōualefcit plāta, q. saepe trāsfert, & nihil adeo sanitatē impedit, vt remediōrū crebra mutatio. Sic verē dicā, q. status, quies, p̄seueratiā, & immobilitas ī vno p̄posito seu loco, valde p̄ficat ad obrinendū virtutum debitu cōplemētū, & ad hoc, q. qd Effraim sp̄ualiter possit dici, q. a. nemo ī virtutib. magnū efficit, nisi q. a motu mētis, & corporis quiescit, atq; sistit, & nisi q. magis habitator q. peregrinus cōfēt (Habitās inq.) Vide infra de habitare. vñ Iud. 19. Apparuit hō senex, reuertēs de agro, q. & ipse erat de monte Effraim, & habitabat in Gabaa. Sit ergo in illo, q. vult esse virtuosus & iustus, qdā immobilitas queratiua (habitās inq.) Demū fit ī ipso qdā supernalitas cōtēplatiua seu subleuatiua. f. cōtemplatio vel affectio superiorum & ḡternorum bonorum, q. ostendit, cū dicit. In latere montis Effraim. mons. n. altitudinem cōtemplationis designat. Vnde de Moyse legit Deut. 34. q. ipse ascendit super montem Nebo, & ostendit ei Deus totā terrā Effraim. & de Gedeone Iud. 7. dicit, q. ipse misit nuncios in omnem montem Effraim. Et nota si vis, quod illi qui tali modo dicuntur Effraim, scilicet viri iusti, Deum Aspiciunt fide cognoscendo, Talib. n. Deo manifestat. Suscipiunt mente diligendo, Pl. Qui sedes sup Cherubim, manifestare corā Effraim. Apud tales & dñs hospitāt. Plal. Effraim susceptio capitis mei. Talib. in super Deum cōicat, q. a. sicut sunt filij & successores Dei in gloria Paradisi. Hie. 31. Effraim primogenitus meus, & ibidem. Filius honorabilis mihi Effraim. Patet ergo quo per Effraim, intelligitur iusti conditio. Secundū dico, q. per Effraim, intelligitur ecclesiae seu religionis possessio. Ista

Ista est. n. quae virtutibus augetur, & quae bonis operibus quotidie augmentatur. Dicitur ergo pot Effraim, quia ibi viget deuotio. De deuotione patet, qd in Plal. dicit illud Clamar confessio, p̄dictum. Effraim susceptio capitis. Audit p̄dicatio, mei. De confessione et patet, quia sicut Sentit castigatio. dicit Iud. 3. Insonuit buccina in monte Effraim. De p̄dicatione verò pot dici illud Iud. 7. Misit Gedeo nuncios in oem motem Effraim dicens. Descedite in occursum Madiā, sequit. Clamauitq; ois Effraim. Et illud q. dicit in Pl. Ecce audiui meum in euphrata. De correptione vero pot dici illud Pl. Filij Effrem intēdentes & mittentes arcū. & Iud. 5. Effraim deleuit eos. Si verò velis p Effraim, pot intelligere augm, & opulētā Paradisi, q. videlicet ibi Conspicitur Dei essentia, Eff. n. locus clarus, ī quo Deus Percipit Dei clementia, nude cōspicitur. Pl. Manifesta Cōmendat Dei potentia, re corā Effraim &c. vt supra. Vendicatur alta p̄sentia. Item est locus opulētus, vbi bonū omne p̄cipit, q. a. sibi est felicitas sempiterna. Gene. 48. Effraim posuit ad dexterā. Dexterā. n. felicitatē aeternā signat. Itē ibi est locus laetus, vbi Deus alte cōmendat. Vñ illud p̄dictum Iud. 3. Insonuit buccina in monte Effraim. Itē ibi est locus altus, vbi iustus digne principat. Vñ illud p̄dictum Iud. 19. Habitās in latere montis Effraim. Tertio dico, q. per Effraim, pot intelligi vir iniquus. Cōstat. n. q. malicium Dei derelinquunt, idola. i. peccata seu bona terrena amplectantur, colunt, vitulos aureos. i. mandī diuitias deauratas adulando adorāt, & diligunt. Oseā 40. Particeps idolorum Effraim. Et nota, q. peccator pot est Effraim, quia Inuidus & maliciosus, Est (dico) inuidus & maliciosus. Ela. 9. Vnusquisque carnē brachij sui vorabit, Manasses Effraim, & Effraim Languidus & desidiosus, Ignarus & obliuiosus, Auarus & calumniosus, Inanis & vanigloriosus, Instabilis & infructuosus, Infidelis & periculosus, Finaliter ipse erit stebilis. atque luctuosus.

Effugere. Vide infra de fugere vbi fiet, vel infra de euadere, & alijs similibus.

Egenus, Egestas. Nota, q. quadruplex est egestas, videlicet egestas Commendabilis & veneranda, Primò ergo dicitur Detestabilis, & euitanda, q. inuenit egestas hominum iustorum, & ista est quaedam egestas terperantia & abstinētia, q. a. f. Quarta verò egestas viri dolorosi. f. dānati. sicut voluntariè sunt pauperes & egeni, vt in Paradiso valeant abundare. Exemplo Christi, de quo dicit 2. Corin. 8. q. cum diues es, pro nobis egenus factus es. Tali autem egestate egerunt sancti, dum viuerent in hoc mundo, quia sicut dicit Apostolus Heb. 11. Isti fuerunt egenus, angustiatī, afflictī, quibus dignus non erat mundus, in solitudine, errantes, in speluncis & in caernis terrae. & 2. Corin. 6. dicit de sanctis q. ipsi fuerunt sicut egenus, multos aut locupletantes, tanquam nihil habentes, & omnia possidentes. Ista est ergo egestas hominum iustorum. Secūdo dico, q. inuenitur egestas hoim malorum, & ista est, sp̄ualiter loquendo egestas ra-

ptōrum; egestas auarorum; egestas et omnium peccatorum. Oēs. n. isti sunt sicut ignis, qui cōsumit, & deuorat quicquid apponitur, & rursus indiget, vt rursus nutriatur. De rapiorib. patet, q. oia bona aliorū deuorant, & tamen sp̄ pauperes sunt & egeni. Figurati in illis vaccis macilentis. Gen. 41. quae deuorata pinguedine aliarū nullū saturitatis dedere vestigiū. 16. Prou. 11. dicit, alij diuiditū propria, & ditiores sūt, alij rapiunt non sua, & sp̄ in egestate sunt. Et pro certo sūt nobiles nostri hōi sūt & magni viri, qui rectē vñ esse maledicti maledictione Iob principis militiae Dauid; de quo dicit 2. Reg. 3. Non deficiat de domo Iob fluxū feminis sustinens, & leprosus & tenens solum cadens gladio, indigens pane, quia. f. tales nobiles feminis sūt per luxuriā, leprosi sūt. i. foetentes p infamiā, tenent solum p mollitiē effeminatam, cadunt gladio piracundiā, & finaliter p diuinam iusticiā, & sp̄ pane indigent per penuriā. Antimalia enim rapacia sūt, vt cōiter, pauperiora. Et 16. Eccl. 10. dicit, Mellior est, qui operatur, & abundat, q. qui gloriatur & indiget pane. Et verē tales gloriantes & gloriosi bene dñr, eo. f. quia per superbiā, iactantiam & vanā gloriam p̄ ceteris extolluntur, non tñ propter hoc minus indigent & esse pauperes dignoscuntur. Et hoc est, q. dicit in scriptura. Prou. 14. q. vbi verba sunt plurima, ibi frequenter egestas. Quod ē de inferiorib. & balliuis clientulisque dominorum saepe videmus quia. sicut aliena rapiunt, vt ditentur, sed tandem sua a superiorib. aliquoties rapiūt, & sic ad egestatē ampliorem deducuntur. vñ Prouer. 22. Qui calūniatur pauperē, vt auget diuitias suas, dabit ipse ditiori se, & egebit. Multi. n. nobiles sunt, qui quanto plus rapiunt alienum, tanto amplius pauperes sūt. De istis ergo determino, q. isti quibusdam suis pauperibus viliores, & quibusdam suis rusticis sūt p̄iores, q. bene restatur scriptura dicens. Prou. 12. Melior est pauper & sufficiens sibi quā gloriosus, & indigens pane, et merito, quia pro certo indigentiam & insufficiētiā agnorum, oppressio est, & destructio. subditorum, quia sicut dicit Prouer. 29. Dux indigens censu multos opprimet p calūniā. De auaris verò, q. continuè egeant patet, q. a. f. sicut vorago seu carybdis aquas absorbens quanto plus de aquis recipit, tanto minus apparet, q. recipit, imò semper indigere videtur vt recipiat iterato, sic auari nunquam satiantur receptis, sed semper indigent recipiendis. Pl. Diuites egerunt, & eluriant, inquirentes autem dominum non inueniunt omnino bono. Isti videntur intrasse maledictionē Tantalī, qui secundum fabulas in inferno positus est in aqua vsque ad labrū inferius, sed q. caput inclinare nō pōt, quanto plus abundat, tanto magis eger, & quanto plus habet aquam, tanto plus habet sitim. Indigentia. n. sua inuitilis, quia affluentia potentia amplius irrat. Sic est de diuitibus & auaris, quanto n. plus habent, tanto magis eger. Vñ Senec. dicit, q. diues est non qui magis habet, sed qui minus eger. Et ideo de maledictione istorum dicit Mal. 2. Mittā in vos egestatem, & maledicam benedictionibus vestris, id est opulentijs vestris. Vnde de diuitibus dicit Apoc. 3. Dicit (inq.) qd diues sum et nullus egeo, cū sis miser, et miserabilis et pauper, cæcus et nudus. De peccatorib. aut patet, q. a. f. oib. bonis sp̄ualib. indigent. Sūt. n. sicut terra sterilis & deserta, in qua est carentia & indigētia ois boni. Prou. 3. Egestas a dño in domo impij, q. vtiq; non est de iustus. Isti. n. non sunt egestes, sed potius abundantes. sicut. n. dicit Luc. 7. Honestā nostrā, supple membra nullius egent. Teste. n. Senec. Iustus nō egent nisi seipso, in hoc. f. Deum imitās. De quo dicit Eccl. 42. q. neq; adiectū est, neq; minuetur, neq; eger alicuius consilio, & in Pl. Deus meus es, qm bonorum meorum nō eges. Sic verē in sti, q. Deū et seipso secū hñt nullius prorsus egent. Ad q. monet scriptura Eccl. 40. Filij in tempore vitae tuae nō indiges, melius est. n. mori q. indigere. Non indigeas inquit supple virtutib. vel non indigeas, supple terrenis opib. sed modo dico contentus ipas abhorreas et contemnas, qui pro certo melius est mori, quā taliter indigere. Isti. n. non indigent terrena opulētia, nō indigent poenitentia, nō indigent sapientia, nō indigent nisi frequenti confessionis mūditiā & aeterna hospitalis cōplacētia & mutua firmitatis beneuolētia. Qd nō indigeant opulētia, patet Prou. 31. vbi de muliere forti. i. de diuina gratia dicit, q. cōsistit in ea cor viri sui & spolijs nō indigebit. Item q. non indigebit poenitētia, q. a. f. Diction. Berchorij. Pars ij. B scili-

scilicet nō cōmitti penitēda, patet Lu. 15. de nonagintano uē iustis, q̄ ipsi nō indigent penitētia. Quod isti nō indigeat sapiētia, patet q̄. si ipsam administrat liberaliter eis Deus. patet Iac. 1. vbi dī. Si quis vestrū indiget sapiētia, postulet a Deo, qui dat omnib. affluenter. s. foli q̄ isti indigeat purificatiua confessione & munditia, s. pro quotidianis venialib. patet Ioan. 13. Qui lotus est, nō indiget nisi vt pedes lauet. Itē q̄ isti indigeat aterni hospitiū cōplacētia, patet Lu. 19. vbi dicunt. Nulla re indigemus nisi hospitio. Itē q̄ isti indigeant mutue charitatis firmitate & amicitia, patet, q̄ sicut omnia membra indigent vnū altero, sic hoīes. 1. Cor. 12. Non pōt dicere oculus manus opera tua non indigeo &c. Sed reuera econtra mali omnib. indigent dicentes illud Hie. 44. Ex eo tempore quo cessauimus sacrificare reginæ coeli, & libere ei libamina, omnib. indignimus, & gladio & peste consumpti sumus. Mali. n. qui reginæ coeli. i. beatæ Virginī per bona opera non sacrificat, constat, q̄ bonis omnibus indigent, atque carent. Isti enim indigent

Gratia viuificante, Dico ergo, q̄ mali indigent gratia, quæ viuificat. Iob 30. Vita ipse Doctrina reſtificante, sa putabantur indigni, egestate & fame steriles. Item indigent Iocunditate lætificante, gloria, quæ beatificat. Ro. 3. Omnia Stabilitate fortificante, nes. n. peccauerunt, & egē gloriā Dei. Itē indiget doctrina, quæ reſtificat. Heb. 5. Rursus indigetis, vt doceamini. Itē indiget iocunditate, q̄ lætificat. Vnde Proue. 31. Da merentibus vinum &c. sequit. Bibant, & obliuiscant egestatis suæ. Itē egent fidelitate, quæ iustificat. De quo Prouer. 11. Qui despiciat amicum, indigens est corde. Itē egent stabilitate, q̄ fortificat, q̄. tales nō habēt cōstantiā & stabilitatē cordis. Prouer. 10. Virga in dorso eius, qui indiget corde. tales. n. sunt mali egeni, seu indigētes, q̄. n. non sunt digni stare inter bonos hoīes & valentes, iuxta illud, q̄. præcipitur Deut. 15. Oīnd indigēs & mēdicus nō erit inter vos. Et Act. 4. dī. q̄ inter Apostolos & discipulos nullus penitus egenus erat. Patet ergo, q̄ est & inuenitur egestas & indigētia hoīum puerforū. Tertio dico, q̄ inuenit indigētia hoīum miserorū, & pauperū, & egenorū, & ista p̄ certo

A tyrannis solet despici crudeliter, Dico ergo, q̄ tyranni egenos crudeliter A clementibus solet aspici benigniter, ni egenos crudeliter A domino solet liberari salubriter, ter affligunt & de Ab eodem solet exaltari feliciter. spiciunt. Despiciunt enim eos, necessaria denegando. Efa. 41. Egeni & pauperes querunt aquas, & nō sunt. Ipsos decipiēdo, atq; fraudādo. Amos 4. Audite verbū hoc uacc pingues, q̄ estis in monte Samarie, q̄ calumniam facitis egenis, & cōfringitis pauperes. Ipsos laedendo seu iniuriando. Iob 24. Mane in taphnis conſurgit homicida, vt interficiat egenū & pauperē. Itē dico q̄ clementes egenos benigniter adiuuāt, & respiciunt. iuxta illud Ecclē. 4. Rogationē contribulati nō abijcias, & ne auertas faciē tuā ab egeno, & ab inope ne auertas oculos tuos. & aduerte, q̄ isti dēt respici & videri, uidelicet vt foueant. Efa. 58. Egenos & vagos induc in domum tuam, cū videris nudū, operi eum. Vt eruantur. sab impijs oppressorib. P̄. Eri pite pauperē & egenū de manu peccatoris liberate eum. Et vt præmia æterna exinde recipiant, & promereant, q̄. s. sicut dī. in P̄. Beatus, qui intelligit sup egenū & pauperē, in die mala liberabit eū dñs. Itē dico, q̄ Deus & Sācti egenos salubriter liberāt, & eripiūt. P̄. Ego verō egenus & pauper sum, Deus adiuua me, & alibi dī de eo, q̄ ipse erit in opē de manu fortiorū eius egenū & pauperē a diripientib. eū. Itē dico, q̄ Deus, & Sācti egenos q̄q; tēporaliter, sp̄ aut æterna liter exaltāt & p̄ficiūt, q̄. s. sicut dī 1. Reg. 2. Deus est de pulvere suscitās egenū, & de stercore erigens pauperē. Ista est ergo indigentia oīum miserorū. Quarto principaliter dico, q̄ inuenit indigentia seu egestas hoīum damnatorum, isti. n. indigent oī bono. Vnde dānatis maledicit dñs Deut. 28. Percussit te dñs egestate & febrī, frigore & æstu, & aere corrupto ac rubigine. Et si vis nota, q̄ egestas & paupertas æterna & etiam temporalis acquiritur propter

Indisciplinam proteritatem, De proteruitate indisciplinata dicit Inexercitiam seu nimis sopitam ociositatem, Prou. 13. De Egestas & ignominia ei, q̄ deservit disciplinā. guloſitate i-

ordinata & immoderata dī Prou. 1. q̄ qui diligit epulas, in egestate erit. De fatuitate inerudita dī Prouer. 10. Qui inducitur sunt, in cordis egestate morientur. De pigritia & ociositate somnolenta & consopita dī Prouer. 28. Qui seclatū r ocium replebit egestate. Et ibidem 21. Omnis piger semper in egestate est. Et ideo bene consilium Prouer. 20. Noli diliger somnū, ne te egestas op primat. Ista est ergo egestas dānatorum. De beatis verō constat, q̄ egestas eis non conueniat, quia. s. sicut dī Apoc. 21. Ciuitas hæc non eget sole neq; luna. Et ibidem 22. dī de Sanctis, quia ipsi nō egent lumine luna, neque lumine solis, quoniam dominus illuminabit illos. Hoc ergo de egestate seu indigentia sufficit.

Aegyptus. Aegyptus, vt cōiter, quadrupliciter signat. A signat. n. mundum penitentiæ statū, peccatū, & infernū. Aegyptus. n. interpretat tenebrā. Et iō signat mundū, in quo est tenebrositas errorū. Signat penitentiæ statum, qui est tenebrositas humiliatorū. Signat peccatorem vel p̄ctū, q̄ est tenebrositas victorū. Signat infernū, vbi est tenebrositas tormentorū. Qd̄ ergo p̄ Aegyptū mundus intelligat, patet Efa. 19. vbi de incarnatione Chri dī. Ascendet dñs sup nubē leuē, & ingredit̄ Aegyptum. Qd̄ ē p̄ Aegyptum intelligat p̄ntis status, patet Exo. 3. Vidi afflictionem populi mei, qui est i Aegyptio. Qd̄ ē per Aegyptū intelligat peccatum vel peccator, patet Efa. 31. Aegyptus hō, & nō Deus, & equi eius caro, non sp̄s. Quod ē per Aegyptum intelligat infernus, patet Eze. 26. Ecce ego ad te Pharaō rex Aegypti, Draco magne, qui cubas in medio fluminum. Primō ergo dicamus aliquid de Aegypto in quantum signat mundum, & notemus q̄ per Aegyptum potest mundus intelligi triplici ratione. Primō in Aegypto est calor inſammatio. Secūdo dō ferarū habitatio. Tertio deserti peragratio. Aegyptus. n. æstus. inſammāt, a feris habitatur, desertis cōuallatur. Si verē charissimi in mundo isto est

Cupiditas feruentissima, Calores. n. ardoris cupiditatē, Societas iniuissima, fera & Bestiæ designat malorū, Anxietas p̄nalissima, societate, desertū verō denotat laboris anxietatē. Dico ergo, q̄ i Aegypto ista est nimietas ardorū. In Aegypto. n. superiorū tantus viget, æstus sicut Iſid. q̄ nullus hō pōt ibi tute morari. Soli. n. fer p̄tes, & basilisci, & alia reptilia viuunt ibi. Illi. n. hoīes, q̄ ibi cōuersant, toti nigri efficiunt p̄ calorē. Sic verē i Aegypto huius mūdi, & maximē in parte superiori. i. in statu diuinitū & superiorū regnant hodie multi et varij calores & ardores. s. auaritia, luxuria, iracundia, p̄ q̄ ibi pauci hoīes. i. paucæ personæ rōne vtētēs cōuersant, & multi Serpētēs & mali p̄ctores inibi cōmorantur. vñ Eze. 30. Dabo terrorē in terra Aegypti, et disperdā terrā phatures, & dabo ignē in taphnis. Sequit. Interficiā multitudinē Alexandriæ, & dabo ignem in Aegypto. Vnde aduerte, q̄ qui in ista Aegypto ardore auaritiæ sunt inſammati habent generaliter ista vitia, scilicet Ignorantiam, Ignorantia ostendit, cū dī (Aegypti) q̄ in Fraudulentia, terpretat tenebra. Iō dī. Dabo terrorem in Detractionē, terra Aegypti. Ad denotādum q̄ illi, q̄ sunt Adulationem. per ignorantiam tenebrosi, facilliter sunt stupidi tremulos, q̄ maximē pertinet ad auaros, q̄ semper timent amittere bona sua. Quia s̄m Sene. Quantum accessimus ad successum, tantum successimus ad metum. Et in P̄. Trepidauerunt timore, vbi non erat timor. Itē fraudulentia ostendit, cū dī. Phatures. i. status illorū, q̄ sunt deceptio pauperū, calcator et oppressor. Item detractio denotatur in vocabulo taphnis, q̄ interpretatur os insanum serpentum. Detractores. n. serpentib. similes sunt, q̄ os eorum insanū est, et uenenosum et perniciosum. P̄. Os eorum abundauit malitia. Itē adulatio intelligitur per multitudinem Alexandriæ, q̄ interpretat alleuans tenebras, quia. s. adulatores aduladō et facta aliorū iustificandō, tenebras suæ desperationis et timoris alleuant, et supportat, q̄ isti sunt, q̄ in malicijs suis lætificat regē, et in mēdacijs suis principes, sicut dī Oſe 7. In ista ergo Aegypto. i. in mūdo put dicit̄ est inuenit deceptio, detractio, adulatio, et ignorantia offuscatio. Viget. n. hodie in mundo ignis et ardor auaritiæ et cupiditatis, luxuriæ et carnalitati, et iracundiæ et crudelitatis. Dabo (inquit) ignē in Aegypto. Et sic hō dico, q̄ in ista Aegypto. i. in mundo est nimietas ardorū. Dico ē, q̄ ibi est societas malorū. In Aegypto. n. habitāt multa crudeliū aialium ḡna. Sunt. n. ibi

ibi hippopotami, qui sunt equi fluuiales, qui de die in agnata, de nocte verō exeunt, segetes hominum depascunt. Item ibi sunt crocodili, qui in Nili fluuio commorant, mādibula superiorē soli inter oīa aīalia dicuntur mouere. Itē ibi nascuntur basilisci, qui solo visu & flatu dicuntur oīa viuētia interimere, & necare. Et pro certo in Aegypto huius mundi sunt talia genera aīalium peruerforum. Primi. n. sunt luxuriosi, qui more hippopotamorū in fluuijs delitiarū versantes, de nocte. i. in abscondito & occulto exeunt facere facta sua turpia & immunda. Iob 24. Oculus adulteri obseruat caliginē. Et iō isti dicuntur equi fluuiales, q̄ equus est animal valdē luxuriosum. Hier. 5. Ego amatores in foeminas, & emissarij facti sunt, vni quicq; ad vxorē proximi sui hinniebat. Itē sunt ibi auari & ambitiosi, qui more crocodilorū mandibulam superiorē tantum modo mouēt, inferiorē verō immobilem semper tenent, quia. i. isti semp ad superiora anhelant, inferiora verō. s. proximitatē, mortis necessitatem, & inferni profunditatē non considerant, neq; cauent, sed solū mouere superiorē mandibulam. i. tractare, & masti care de superbis & sublimib. vanitatib. se delectant, dicētes. s. illud Efa. 14. Ascendam in cœlū &c. Sūt et ibi inuidiosi, quorū visus more basilisci alijs venenū est, quia. s. omnib. quos in prosperitate vidēt, inuidēt & ipsos detrahendo inueniant, & corrumpunt. Et sic bene dico, q̄ quia in ista Aegypto. n. mundo commorant inuidiosi, ambitiosi, luxuriosi, bene dico, q̄ ibi est societas malorum. Vñ Eze. 30. Fortissimi gentium aduocentur ad disperdendā terram, & euaginantur gladios suos super Aegyptū. & sequit. Tradam terram in manus pessimorum, ibi est ergo societas malorum. Est p̄terra ibi anxietas laborū, Aegyptus. n. ex vna parte circumdatur mari, ex omni alia parte desertis inaccessibilib. est vallata. Sic verē charissimi, mundus & mari & deserto. i. omni genere tribulationū, laborū & amaritudinū est vallatus. Eze. 29. Erit terra Aegypti in deserto & in solitudine. Istud maximē patet in filijs Israel, qui quādiu fuerunt in Aegypto, s̄p fuerunt in seruitute, oppressionē, & tribulatione sicut dī Exo. 3. Et possumus aduertere, q̄ sicut Aegyptus antiquitus decē plagis principalib. fuit afflicta. s. fan guine, ranis, cinisib. & mulsis, sicut dī Exo. 7. & 8. itē morte animalū, grandine & vesicis, sicut ibidē dī. itē locustis & tenebris, sicut dī Exo. 10. item morte primogenitorū, sicut dī Exo. 12. sic verē charissimi, Aegyptus mūdi multis plagis vulneratur, multo tormentis subiicit, multis vitijs imbut, multis tribulationib. inſectatur. Et maximē ibi sunt decem plagæ, per quas possumus intelligere quatuor genera hominum malorum, & sex genera principalium vitiōrū. Quatuor. n. malorū hoīum genera significant per quatuor reptilia animata, de quib. fit mentio per ranas, cinifes, mulsas, & locustas. Rana. n. clamose significat malos aduocatos qui non cessant clamare, coaxare, & coarctare. Per Cinifes, qui gallicē dicuntur thentes, quæ dormientes in quietant, intelligas malos balliuos, qui nō cessant alios molestare. Per Mulsas, q̄ vlcerib. inſidiantur, intelligo malos iudices, qui non cessant aliorum defectus & vlcera, seu scelera inuestigare, vt sanguinem suæ substantiæ temporalis possint per emendas sugere, & habere. Locustæ signat detractores, qui famā aliorū nō cessant rodere, & vastare. Locusta. n. os habet triangulum, & in cauda portat aculeum. Ideo de istis quatuor dī in P̄. quia rana, cynomia. i. Mulca, cinifex & locusta fuerūt in Aegypto. Sed dico adhuc, q̄ in istis plagis possunt intelligi sex genera vitiōrum. Ibi. n. est sanguis, ecce peccatum luxuria, quia sicut dī Oſe 4. Furtum & adulterium in undauerunt super terram, & sanguis sanguinem tetigit. Item ibi fuit mors animalium, ecce peccatum pigritiæ, quod hoīes bestiales occidit. q̄ s̄m Sen. Ociū sine literis mors est, & viu hoīs sepultura. Item ibi est vesica inflata, ecce peccatum superbia. Item ibi est grando, quæ durē percudit, ecce peccatū rapinæ & sœuitiæ. Ibi fuerunt tenebræ, ecce peccatum ignorantia. Ibi est mors primogenitorum. i. aīarū, ecce peccatū inuidiæ. Qui. n. odit fratrem suum, manet in morte. 1. Ioann. 3. Istis ergo vitijs, & tribulationib. subiicit Aegyptus huius mundi, quia sicut dī Efa. 19. Dabo Aegyptum in manu crudelium dominorum. Ista ergo est Aegyptus, prout dicit̄ est, vbi inuenitur anxietas laborū, societas malorum, & nimietas ardorum. Ideo de ista Aegypto debēt filij Israel quā-

tū ad affectū recedere, & ad terrā promissionis, quæ est in cęlo anhelare. iuxta illud Oſe. 11. Puer Israel & dilexi eum, & ex Aegypto vocaui filium meū. Sed si vis adhuc notare, dic q̄ Aegyptus signat mundum bonos afficiētē. Aegyptus. n. s̄p legitur fuisse filijs Israel inimica, vel falsa amica. Inimica (dico) quia ipsos tenuit in seruitute, sicut patet Deut. 6. vbi dī. Serui eram Pharaonis in Aegypto. Falsa verō amica. vñ de de fallacia mundani auxiliij dī Efa. 36. Confidis super baculū arundinē contractum istū super Aegyptū, cui si iniunxerit fuerit hō, intrabit in manum eius. Sic verē dicā de mundo, quia. s. sp̄ est & fuit inimica nocuius & contrarius filijs Israel. i. viris iustis & bonis, & maximē viris ecclesiasticis, & religiosis. Constat. n. q̄ mundani s̄p cōsueuerunt odire & persequi viros iustos, & se eis ostendunt inimicos. Exo. 1. Oderant aut filios Israel Aegyptij, vel saltem sp̄ est & fuit ipis falsus, & infidelis amicus, & sustentator arundineus, atq; vanus, & iō sperantes in mundo & mundanis arguuntur. Efa. 30. Vñ filij desertores, qui ambulatis, vt descendatis in Aegyptū, sperantes auxiliū in fortitudine Pharaonis. Talis ergo regio debet dimitti, & a viris prudētib. despici & exiri. Hier. 42. Nolite intrare in Aegyptū. Ille. n. Aegyptū intrat, qui mundū, & mūdi p̄pā diligit, & affectat. In Aegyptū ergo, & in mundū p̄ affectū, cōplacētā nō est intrandū, sed abinde potius exeundū. Et meritō, quia pro certo ibidē residentes diuersis vitijs & varijs aīarū periculis supponunt. Hier. 42. Si ingrediamini in Aegyptū, vt ibi habitetis, gladius, quæ vos formidatis, vi apprehendet vos in terra Aegypti, & fames pro qua solliciti estis, & adhærebit vobis in Aegypto. Abinde verō exeuntes, & ipsum quantum ad effectum dimittentes, sanctificant & emēdantur. P̄. In exitu Israel de Aegypto &c. facta est iudea sanctificatio eius. Et si vis notare, q̄ ista Aegyptus, idest mundus fugiendus est & contemnedus propter multa, videlicet, quia est ibi

Gulæ voracitas, Est (dico) in isto Aegypto voracitas gulofitatis. Vnde illi gulofī dicebāt Num. 11. Recordamur pisciū, quos comedebamus in Aegypto. Vulgus enim p̄miscuū, vt dī ibidem cœpit fragrare desiderio carnum &c. Et percussit dominus populum plaga magna, & vocatus est locus ille, sepulchra concupiscētiæ. Item est ibi captiuitas, seu seruitus ociositatis. in mundo. n. seu in statu peccati sunt hoīes in seruitute pigritiæ & ociositatis detenti. Deut. 24. Memento, q̄ seruius in Aegypto. Item est ibi immunditia, seu luxus carnalitaris. Vnde ibi abundat equi amatores in feminas. i. viri luxuriosi. Sicut dī 3. Reg. 10. Adducebant eq̄ de Aegypto Salomoni. vnde et de Asmodeo demōnio, quod occidebat fornicarios. i. de Spiritu fornicationis dī Thob. 8. q̄ ligatus fuit in deserto superioris Aegypti. Aegyptus. n. superior signat statum mundanorum, qui. s. dī de deserto. q̄ carent omni bonitate, & dñr spiritū fornicationis secum habere, q̄a pleni sunt carnis voluptate. Item est ibi fames & esuries cupiditatis. Hie. 42. Fames adhærebit vobis in Aegypto. Itē est ibi effrenitas crudelitatis potissimē apud superiores & magnates. Efa. 19. Dabo Aegyptum in manu dominorū crudeliū. Itē est ibi obscuritas erroneitatis. Efa. 19. Emarcuerunt principes Memphos deperūt Aegyptū angulum populorum eius. Dñs miscuit in medio eius ipsum vertiginis, & errare fecerūt Aegyptū in oī ope suo. Itē ibi est debilitas fragilitatis. Efa. 19. Aegyptus quasi mulieres. Itē est ibi facilitas infidelitatis. Infidelis. n. dī mundus, quia promittit auxiliū, qd̄ nō reddit. Efa. 30. Aegyptus frustra & vanē auxiliabitur. Falsus ē & infidelis dī, quia aliud apparet quā inneniatur. Et iō tā infideles, quā hypocritæ mōstruosū aialib. q̄ apparēt esse homines, etiam imaginib. & idolis comparantur. Vnde Ezech. 20. In idolis Aegypti nolite pollui. Itē est ibi prosperitas totius unitatis. Hierem. 46. Vitula formosa, & elegas Aegyptus, stimulator ab aquilone veniet ei. Itē ibi est sterilitas rotius bonitatis. Vnde prædictum Ezechi. 29. Dabo terram Aegypti desertam. Item ibi est verboritas adulatoriæ prauitatis. Vnde de adulatore pōt dici illud Oſe 12. Fædus cum Aſyrijs iniij, & oleum in Aegypto ferebat. Item Diction. Berchorij. Pars ij. B 2 ibi

ibi est aduersitas grauis prosperitatis, quia in mundo viget multa aspera & aduersa. Vnde Esaiæ 19. Onus Aegypti, concurre faciam Aegyptios aduersus Aegyptios & dirumpetur spiritus Aegypti. Item ibi est necessitas mortis, & mortalitatis, quia. spoli omnia necesse est omnes mori. Amos 4. Misit in vos mortem in via Aegypti. Ista ergo oia vitia, & pericula sunt in Aegypto. in mundo, quapropter filij Israel. i. viri iusti ipsum, vt dictum est debent exire, ipsumq; contemnere, & horrere. Eze. 23. Aegypti non recordaberis amplius. Quapropter etiam dominus solet inde suos educere, & saluare. Iosue 24. Dominus Deus noster eduxit nos, & patres nostros de Aegypto. i. de mundo vel peccato. Sed dico, quod per Aegyptum potest status poenitentiae intelligi. Exod. 3. Vnde afflictionem populi mei, qui est in Aegypto. Aegyptus. n. magnis calorib. inflammatur. Solitudinib. circumdat. Aq; & fluminib. irrigatur. Sic verè charissimi, poenitentiae status habet ardorem contritionis. Eze. 30. Dabo ignem in Aegypto. Flumina lachrymosa compunctionis. Gene. 50. Fluit Aegyptum 70. dieb. Habet etiam deserta laboriosa afflictionis. Eze. 29. Dabo terram Aegypti desertam, & seruient domino Aegyptij. Matt. 2. dr. q. Angelus praecepit Ioseph matrè & puerum accipere, & in Aegyptu à facie Herodis fugere. In quib. verbis notare possum, q. à facie Herodis. i. Diaboli, in Aegyptum. i. ad caliginè humilitatis, & ad poenitentiae statum debemus fugere, vt puerum. i. puritatem cum matre eius innocetia possumus seruari. Quia re vera in Aegypto debet esse altare nostrae deuotionis, & seruitium diuinæ obedientiae & famulationis. Seruient (inquit) domino Aegyptij. i. humiles & poenitentes. ¶ Et si vis notabis, q. in Aegypto. i. in statu humilitatis, religionis, & poenitentiae manendum est cum puero. Quia locus est Saluationis tutissima, Cognitionis certissima, Dilectionis charissima, Reuerentis vltima. Ibi enim animæ saluantur, & liberantur. Exod. 2. Vir Aegyptius liberavit nos. Ibi etiam diuina creduntur, & cognoscuntur. Esaiæ 19. Cognoscetur dñs ab Aegypto. Ibi et omnes amantur, & diliguntur. Deut. 23. Non abominaueris Idumeum, quia frater tuus, nec Aegyptium &c. Ibi in super ad Deum reuertuntur, & reducuntur. Esaiæ 19. Reuertetur Aegyptij ad dominum &c. Tertio dico, quod per Aegyptum intelligitur peccatum vel peccata, & hoc quia

Solet { Luxuriosè aspiciere, Dico ergo, q. Aegyptij. i. peccatores seu mundani solent inspiciere luxuriosè. Vnde Gen. 12. dr. q. viderit Aegyptij mulierè pulchram, & fecerunt, q. sublata est in domù Pharaonis. Graues dolores incurrere. raonis. Item dico, q. isti solent erigere se capiosè, habent. n. cor & caput contra deum, & proximum induratum, & obstinatum. Exo. 14. Indurabo cor Aegyptiorum & persequantur vos. Indurabo inquit, id est indurari permitam. Item isti solent se regere litigiosè, vnde illud Esaiæ 19. Concurre faciam Aegyptios contra Aegyptios. Item solent conuiuere solatiosè. Mali enim non curant nisi solatiari, & ludere in prosperis huius mundi. Item isti solent contemnere superiores. Vnde de Agar Aegyptia dicitur Gen. 16. q. concepit se videns, despexit dominam suam. De proteruis etiam subditis, qui praelatos & superiores contemnunt dici potest illud Gen. 46. Detestantur Aegyptij omnes pastores ouium. Item isti solent opprimere inferiores. vnde Exo. 1. Oderant filios Israel Aegyptij, & affligebant eos, atq; ad amaritudinem perducebant vitam illorum operibus duris. Item isti solent dimittere se meliores, quia. f. mali non curant de societate bonorum. Abominant. n. & comedere, & cohabitare cum eis contemnunt. Gene. 43. dr. q. Aegyptijs prophatum putant homini conuiuium. Isti etiã solent incurrere graues dolores. f. finaliter in inferno. Figurati in illis Aegyptijs, qui submersi sunt in mari rubro, per quod denotatur amaritudo inferni, cum Pharaone rege suo, per quem Diabolus denotatur. De quo Exodi 14. Fugientib. Aegyptijs occurrerunt aquae, & in uoluit eos dominus in medijs fluctib. Quarto dico, q. ad huc Aegyptus signat infernum, & hoc propter

Ardorem exitiosum, Squalorem penuriosum, Errorem caliginosum, Furorem imperiosum. Vnde illud prae dictum Ezechiae 29. Dabo terram Aegypti desertam. Item ibi est error in illustrabilis, vnde de Aegypto interpretatur tenebrae, seu angustia, aut tribulatio. vnde Exo. 10. Tenebrae super terram Aegypti tamen dēse, vt palpari queant. Item ibi est furor nunquam placabilis, q. a. f. sicut in superiori Aegypto sunt ferae crudeles, sic in inferno demones. vnde illud Esaiæ 19. Dabo Aegyptum in manu dominorum crudelium. Patet ergo, q. Aegyptus signat mundum poenitentiae statum, peccatum, infernum. Ego. No. q. ista dictio ego, est pronomen nominatiui ca. s. sus, numeri singularis, primae personae, omnis generis, quod. f. semper personam illius, qui loquitur signat, & p. primae personae se copulat, atque ligat. Igitur dico, quod ego, ad omnia potest referri, scilicet ad Summum creatorem, Iustum viatorem, Ducem vel pastorem, Vnum peccatorem, Hostem proditorem, Mundum deceptorem. Dicam ergo, q. ego, potest praedici cari de Deo, & q. d. eus potest dici ego, & etiam ipse de seipso potest dicere ego. Est. n. iste ego, nominatiuus propter diuulgatam famositatem, habet. n. nomen admirabile in vniuersa terra. vnde ipse dicit Esaiæ 42. Ego dominus, hoc est nomen meum. Item ipse est singularis numeri, propter summam & vnicam dignitatē. Esaiæ 45. Ego dñs, & non est alter. & Deu. 3. Videte, q. ego sum solus, & non sit alius Deus praeter me, ego occidam, & ego viuere faciam, percutiã & ego sanabo. Item ipse est primae personae pp superiorē excellentiam, propter antiquiorem existentiam, pp efficaciorē influentiam. Primus. n. est, quia prior in dignitate, dum ab ipso cūcti gubernantur. Esaiæ 41. & Apoc. 1. Ego primus & nouissimus, quia prior in aeternitate, & antiquitate, dum post ipsum cuncta generantur. Ioan. 8. Antequam Abraham fieret ego sum, q. prior in bonitate, dū ab ipso sicut à primo principio oia procedere comprobant. Vñ ipse de seipso loquens dicit Io. 8. Ego principium, qui & loquor vobis. Itē est ois generis pp oem, & vniuersalem superioritatē. Esaiæ 45. Ego dñs faciens oia. Item ipse testimoniu perhibet de se ipso pp summā & ineffabilem veritatē. Ista. n. dictio ego, semper loquitur de seipso, sicut Deus dū allegare nequeat aliud verius se testimonium phibet bisipij. vñ ipse est, qui dicit Ioan. 8. Si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimoniu meū, quia scio vñ venio, & quo uado. Vñ ipse est, qui dicit de seipso illud Exodi 3. Ego sum, qui sum. In q. uerbis uerbis ostenditur, q. ipse de seipso praedicat suā Veritatis summam essentiam, quae nunquam deficit, Maiestatis summam potentiam, quae totum efficit, Bonitatis summam clementiam, quae cunctis proficit. ¶ Primum spectat ad eius diuinitatem, Secundum ad eius auctoritatem, Sed tertium ad eius humanitatem. ¶ Eius essentia nunquam uariatur. (Ego sum) Eius potentia semper operatur. (Qui inquit) Eius clementia cunctis praesentatur. (Sum inquit.) Ista. n. dictio sum, est dictio substantiua. Ista dictio qui est dictio effectiua, semper enim ad istam dictionem qui, sequit aliquis actus, ut cum dicitur, qui uiuit, qui dormit, qui bibit &c. Ista dictio sum, est dictio representatiua, ut cum dictum est Ioan. 18. Quem quaeritis? Iesum Nazarenum, dixi uobis, quia ego sum. f. hic ad praesens, & sic bene dixi, quod hic ostenditur de Deo per istud ego. Diuinitas durans perpetuè. (ego sum) Sublimitas egeus assidue. (ego qui) Humanitas praesens continuè. (ego sum.) ¶ Dico ergo, q. istud ego, potest praedicari de Deo quātū ad essentiam suā diuinitatis. (Ego sum inquit) Sū. n. signat quādam existentiam inuariabilem, & aeternam, quae vtiq; competit Deo soli, cum praeter ipsum nihil sit reperire, qd propriè sit, q. a. f. ois creatura eo q. creatū est, à uerò esse deficit & desinit. quod patet de Angelis, de quibus dicitur Iob 4. Ecce qui seruiunt ei, non sunt stabiles. de caelis dicitur 1. 5. Ecce caeli non sunt mundi in conspectu eius. Quod patet etiam de hominibus, de quibus dicitur Esai. 40. Omnes gentes quasi

res quasi non sint, sic sunt coram Deo. De terra etiam, & de mari dr Apoc. 21. Primum celum, & prima terra abiit & mare iam non est. Ad Deum ergo solum pertinet dicere. Ego sum, qui. f. ipse habet verum, & summum perpetuitatis & essentiae fundamentum. Vnde ipse est, qui dicit Leuiti. 18. & 19. Ego dominus. & iterum. Ego sum dominus Deus vester. & iterum. Ego sum dominus Deus vester. Et sic notare potest, q. Deus potest dicere de seipso, suam. f. aeternam essentiam praedicando. Ego sum Imperator fortissimus, Liberator tutissimus, Vendicator durissimus, Expiator sanctissimus, Reuelator verissimus, Speculator certissimus, Fabricator doctissimus, Dominator altissimus. Dicit ergo se esse fortissimū imperatorē. Vnde ipse dicit Iacob Gen. 56. Ego sum fortissimus Deus patris tui, noli temere. Item dicit se esse tutissimū liberatorem, de quo ipse dicit Gen. 26. Ego sum Deus Abraham patris tui, noli timere, quia ego tecum sum (supple) paratus liberare, & iuuare te. Item ipse dicit se durissimum vindicatorem. vnde ipse est, qui dicit Exo. 20. Ego. n. sum fortissimus Zelotes Deus tuus visitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam & quartam generationem. Item ipse se dicit esse sanctissimum expiatorē. f. nostrorū criminum & culparem. Vnde ipse est, qui dicit Leuiti. 20. Sanctificamini, & estote sancti, quia ego sum sanctus dñs Deus vester. & sequitur. Ego dominus qui sanctifico vos. Item se esse dicit verissimum reuelatorem. Vnde ipse dicit se esse lucem, quae omnia abscondita reuelat. Iob 8. Ego sum lux mundi. Item ipse se dicit certissimum speculatorem. Hier. 7. Ego sum, ego vidi dicit dominus. Item ipse se dicit doctissimum procreatorem & fabricatorem. Vnde ipse ait Apocalyp. 1. Ego sum primus & nouissimus. & ibidem. Ego principium & finis. Item ipse dicit se esse altissimum dominatorem. Leuiti. 24. Ego sum dominus Deus vester. Et aduertit, quia communiter vbiq; que Deus dicit. ego sum. ipse videtur loqui comminatioe & etiam prohibitiue, quasi dicat. Cauetis à malo, quia ego dominus, qui punirem vos. Leuiti. 19. vbi in principio dicitur. Ego dominus Deus vester, nolite conuertere ad idola, sequitur. Ego dominus Deus vester, non facietis furum, non mentemini, nec de cipiat vnuquisq; proximum suum &c. quia re vera valde debet à vitijs quasi cauere, qui scit talem dominum se habere, qui. f. paratus bonos, & obediētes remunerare, proteruos uerò & discolos castigare. vnde Leuiti. 25. Nolite affligere tribulos vestros, sed timeat vnuquisq; Deum suum, quia ego dominus Deus vester. Facite pcepta mea, & iudicia mea custodite, & implete ea, vt habitare possitis in terra absque vilo pauore. Patet ergo, quod ego, potest dici de Deo, quantum ad essentiam suā diuinitatis (Ego sum inquit.) ¶ Adhuc, dico, quod ego, potest dici de Deo, quantum ad potentia suā sublimitatis, & hoc ostenditur cum dicitur (Qui) Qui enim est vnus pronomen, quod solet factum aliquod sequens notare, & significare, vt dictum est, vtpote cum dicitur. Qui uiuit in aeternum, creauit omnia simul. Eccl. 1. 8. & in Pl. Qui habitas in caelis miserere nobis. Et Prouer. 12. Qui operatur terram suam saturabitur panib. &c. Et ideo o dco, q. quandoq; Deus, qui esse dicitur, in quo operatiua ipsius potentia designatur. Vnde ipse est, Qui Sanctificat, Est. n. sanctificatio deuotorum ipsos constituit in felicitate Leuiti. 20. Ego dñs, q. sanctifico vos. Est etiam saluificatio, seu liberatio depressorum ipsos eripiens ab aduersitate. Esai. 63. Ego q. loquor iustitiã, & q. propugnator sum ad saluandum. Et etiam iustificatio peccatorum ipsos mundificans ab iniquitate. Esai. 43. Ego sum, ego sum ipse, qui delicta iniquitates tuas propter me. Est insuper iustificatio miserorum ipsos iustificans à capriuitate, & ideo iste est, qui dicit in Pl. Ego. n. sum dñs Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti, dilata os tuū, & implebo illud. Sic ergo dico, quod ego, referatur ad Deum quantum ad potentiam suā sublimitatis. (Qui inquit) Vide infra de q. in titulo suo in litera Q. ¶ Deniq; dico, q. ego, potest referri ad Deum quantum ad clementiam suā humanitatis, quod ostenditur cum dr. (Sum) Sum enim vt dictū est, verbum substantiuum est, signat. n. substantiam. substantia autem accidētia sustentat. Sic in Christo diuinitas humanitatem sustinet, atq; portat, ipsamq; in personam filij suppositat, per sonat, & limitat, & eius dependentia determinat, atq; sedat. Vnde ipse est, q. dicit illud Act. 9. Ego sum Iesus Nazarenus. (Ego inquit sum.) Ecce quō diuinitas substat humanæ naturæ. (Iesus inqt.) i. Saluator. Ecce quomodo obuiat humanæ naturæ. (Nazarenus in qrt.) i. floridus. Ecce quō portat flores sanctitatis purg. Et aduertit, q. iste ego. f. Christus de seipso humanatō & incarnatō potest, & poterat dicere quę sequuntur, videlicet. Ego sum Ecce ergo quot modis i scriptura Christus dr ego. Iste ei superne veritatis fuit procurator. A patre enim processit, & ab ipso fuit legatus & procurator in mundū missus dicens. Eccl. 2. 4. Ego ex ore altissimi prodij, & Io. 7. dicit. Ego scio eū, q. ab ipso sum, & ipse me misit. Itē iste eterne veritatis fuit praedicator. vñ ipse dicit Io. 13. Ego sum via, & veritas, & vita. & Ioan. 18. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni, vt testimonium perhibeam veritati. vel etiam ipse humanæ ruditatis fuit in formator. vñ ipse dicit Esai. 48. Ego dñs docens te vtilia. Iste egenę paupertatis fuit frequentator, quia. f. quādiu Chrs vixit, fuit pauper. Pl. Pauper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea. Item iste magnę sagacitatis fuit consolator. Prou. 8. Ego sapientia habito in consilio. Item ista chara fraternitatis fuit confessor. Prou. 8. Ego diligentes me diligo. & Can. 6. Ego dilectio meo, & dilectus meus mihi. Item iste grandis sublimitatis fuit imperator. i. Ego ecclesiastes fui rex Israel. Item iste grandis humilitatis fuit famulator. Iste. n. dicebat Luc. 22. Ego in medio vestrum sum, sicut qui ministrat. Item iste omnis obsecratoris fuit illustrator. Vnde ipse dicit Eccl. 24. Ego feci in caelis, vt oriret lumē indeficē, quia. f. ab ipso reuelata est lux fidei & scriptura, patefacta rerum obscuritas, q. latebat. Vñ ipse dicebat Io. 8. Ego sum lux mundi. & Io. 12. Ego lux in mundum veni. Itē iste aduersitatis fuit consolator. Vnde ipse dicit se esse vitem & vineam, q. vinum lactificat cor hoīs. Io. 15. Ego sum vitis vera. & Eccl. 23. Ego quasi terebinthus qua si vitis. vñ etiam ipse dicit Lu. 14. Ego sum, nolite timere. Itē iste magnę sedulitatis fuit conseruator. Valde. n. diligēs est, & fuit ad animam & Ecclesiam conseruandam. Vnde de vinea dicit ipse Esai. 27. Ego dominus, qui seruo eam. sequit, Nocte & die seruo eam. Item iste omnis iniquitatis fuit expiator. Vnde ipse est, qui dicit Ezechia. 37. Ego dominus sanctificator Israel. Item ista dura seueritatis fuit castigator. Ariter. n. reprehendebat peccatores sicut legit Matth. 21. & Io. 2. vbi fecit flagellum, ad vendentes eiendum de templo. Vnde ipse est, qui dicit Eze. 19. Ecce ego ad te Pharao rex Aegypti &c. & Eze. 26. Ecce ego sup te Tyre &c. Bonos ēc quādoque castigat, & tribulat ne delinquant, quia ipse est, qui dicit Apoc. 3. Ego, quos amo, & arguo, & castigo. Item iste nostrae mortalitatis est, & erit suscitator, quia scilicet iste suscitabat in iudicio mortuos corporaliter, nunc uerò quotidie ipse per gratiam suscitac mortuos spiritualiter. f. peccatores. vnde ipse dicit Ioan. 11. Ego sum resurrectio, & vita, qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet. Item iste grandis auctoritatis fuit gubernator. Pastor enim erat, & greges fidelium pascebat, & gubernat. Ioan. 10. Ego sum pastor bonus. Item iste dulcis benignitatis fuit erogator. Libenter. n. pauperibus beneficiebat, & alios pauperibus benefecerat mandabat. Vnde ipse dicit Io. 6. Ego sum panis viuus, & ego sum panis vitę (supple) ad alios nutriendum. & Osee 11. dicit, Ego quasi nutritius Efraim. Item iste magnę fidelitatis fuit attestator. Vnde ipse dicit Hie. 29. Ego sum in

tion. Berchorij. Pars ij. B 3 dex

dex & testamentis. & Ioann. 8. Si ego testimonium phibeo veritatis, testimonium meum verum est. Itē iste inuicta potestatis fuit triumphator. Vnde ipse est, qui dicit. Cōfide, ego sum, qui vici mundū. Ioan. 17. Itē iste ex celsa ciuitatis fuit speculator, seu contemplator. Ecclesi. 24. Ego in altissimis habito, & thronus meus in columna nubis. Item immēse largitatis fuit prēmiator, q. a. l. prēmia vitæ æternę datiu stis, sicut ipse dicit Ioan. 10. Ego cognosco oues meas, & sequuntur me, & ego vitam æternam do eis. Itē præclarę maiestatis est dominator. Vnde ipse est qui dicit Apoc. 22. Ego sum genus, & radix David stella splendida & marutina. Et si vis, dic quod iste dicitur ego, quia præcedit alios antiquitate, & æternitate, quia. s. ipse est, qui dicit. Io. 8. Antequam Abraham fieret, ego sum. Dicitur genus & radix, quia ipse influit alijs bonitate, & pietate. Genus enim cōmunicat se speciebus, & radix influit in ramos. Dicitur David. i. vultu desiderabilis, quia ipse præcessit alios cōuersationis pulchritudine. & honestate. Dicitur stella splendida & marutina, quia omnes alios præcedebat scientia, & claritate, & sublimitate. Patet ergo, q. ego, prædicatur de Deo, & quantum ad suam humanitatem, qua se præsentauit nobis pro ficuē. (Sū inquit) Et quantum ad suam auctoritatem, qua se repræsentat agens a sūduē. Qui inquit. Et quantum ad suam diuinitatem, qua sp̄ extitit durans perpetuē. (Ego sum.) Bene ergo dicit. (Ego sum qui sum) Patet ergo, q. ego, pōt dici de summo creatore. s. de Deo Et hoc est primum principale. ¶ Secūdo dico, q. ego, pōt dici & p̄dicari de iusto viatore. Iustus enim dī ego, quia sicut dictum est, ego est primę personę, & verbo primę personę coniungitur, nominatiui casus & numeri singularis. Pronomen est, quod. s. pro nomine ponitur, omnis generis est, & semper signat personam illius, qui loquitur, sicut supra de Deo declarauit. Itē. n. iustus viator debet esse primę personę, quia alios debet præcedere. s. bona opera inchoando & anticipando. vnde illud Apoc. 1. Ego prima. & Esa. 45. Ego ante te ibo. Primę personę debet coniungi, quia. s. primorib. Deo & Sāctis, & meliorib. se debet iungere, iporum bonos mores imitando, & societatem sectando. Vnde iste bonis personis debet dicere illud Matth. vlti. ego autem a vobiscum sum omnib. diebus vsque ad cōsummationem seculi. Nominatiui casus debet esse. s. bonum nomen & famam habendo, & uendicando. Eccl. 41. Curā habere de bono nomine. Numeri singularis debet esse. s. alios virutib. singulariter excellēdos vel societatem aliorū fugiēdo, & solitarie singulariter habitando. P̄. Singulariter sum ego, donec transeam. Pronomen debet esse, quia. s. pro alijs se dēt ponere, opponere, & exponere, ipsos adiudando, & defendendo, & pro eis orando & supplicando. Lucā 22. Ego rogari pro te, vt non deficiat fides tua. & 3. Reg. 1. optime loquitur. Ego loquar pro te regi. Omnis generis debet esse. s. omnibus subueniendo, & se omnib. conformando. 1. Corin. 9. Omnib. omnia factus sum. Sequitur. Ego autē sic curro. De seipso autem libenter loquitur. s. se reprehendendo, & propriam fragilitatem recolendo, & etiam bona sua vt sit exemplum alijs recitando, dicens illud Ioan. 8. Ego testimonium perhibeo de meipso. Et aduerte, si vis, q. per ego, potest prædicare & dicere suę Naturę fragilitatem, Fortunę sterilitatem, Miserię calamitatem, Præcedētis culpę iniquitatem, Penitentię poenitentiam, Abstinentię austeritatem, Clementię benignitatem, Patientię stabilitatem, Efficacię fecunditatem. ¶ Item dico, q. ipse potest prædicare per hoc pnōmē ego Doctrinę amplitudinem, Mundicię pulchritudinem, Iustitię rectitudinem, Fiducię certitudinem, Charitatis vicissitudinem, Humilitatis bassitudinem, Sublimitatis celsitudinem, Orationis fortitudinem, Item si sibi dicatur, & ab eo queratur. Qui es tu, quantum ad naturę fragilitatē? Respondet Sap. 7. Sum quidē homo mortalis, similis hominibus, & ex genere terrene illius, qui primō factus est. Item quis es tu, quantum ad fortunę tenuitatē seu sterilitatem? Respondet illud P̄. Pauper sum ego, & in laborib. iuuentute mea. Itē quis es tu, quantum ad miseriz calamitatem? Respondet illud P̄. Ego sū vermis, & non homo, opproprium hominis & abiectio plebis. Item quid fuisti, quantum ad præcedentis culpę peruer-

Deuotionis quietudinem, Pręlationis statum seu subditorum multitudinem, finalis mortalitatis mestitudinē, & cū Apostolo. Ro. 7. Ego presentis aduersitatis magnitudinem, Futurę felicitatis plenitudinē. quantum ad penitentię poenitentiam, Respondet illud P̄. Ego autem cum mihi molesti essent, induēbar cilicio. Item quid facit quantum ad abstinentię austeritatem? Respondet illud Thob. 12. Ego inuisibilis cibo, & potu vtor. Item qualis es tu, quantum ad clemētię dulcedinem & pietatem? Respondet in P̄. Ego quasi oliua fructificauit in domo Dei. Item qualis es tu quantum ad patientię stabilitatem. Respondet illud P̄. Ego aut in flagella paratus sum. Itē quid fecisti quantum ad operum efficacitę fecunditatem? Respondet Eccl. 24. Ego quasi vitis fructificauit suauitate odoris, & flores mei fructus honoris & honestatis & gratię. Si verō vltra procedendo queratur, qd fecerit, quantum ad doctrinę amplitudinem. Respondet. Eccl. 24. Ego sapientiam effudi luminosā, & ibidē. Ego quasi trames aque immensę defluo. Ego quasi fluuius dorix dixi. Rigabo hortum plantationē mearū. Item si queratur qualis sit, quantum ad mundicię seu calimonie pulchritudinem. Respondet illud Can. 2. Ego flos cāpi, & lilium conualliu. Item si queratur qualis est quantum ad iustitię rectitudinem? Rñdet illud Esa. 63. Ego, qui loquor iustitię. Item si queratur qualis sit quantum ad fiducię certitudinē? Rñdet illud P̄. Ego aut in domino sperauit, exultabo, & letabor in misericordia. Item si queratur qualis est quantum ad charitatis vicissitudinē, Respondet illud prædictum Prou. 8. Ego diligentes me diligo. Item si queratur qualis est quantum ad humilitatis bassitudinem. Respondet illud P̄. Ego verō egenus & pauper sum. & illud. Ego seruus tuus, & filius ancillę tuę & c. Ego autem humiliatus sum nimis. Iustus. n. libentius allegat illud, quod pertinet ad humilitatem. Exemplo Amos propheta, qui dicebat. Amos 7. Non sum propheta, nec sum filius prophete, sed armentarius ego sum, vellicans sycomoros. Item si queratur qualis est quantum ad contemplationis celsitudinem. Respondet illud prædictum Eccl. 24. Ego in altissimis habito. Item si queratur qualis fuit quantum ad orationis fortitudinem. Rñdet illud P̄. Ego autem orabam. & illud. Ego clamaui, & exaudisti me. ¶ Itē si queratur qualis est quantum ad deuotionis quietudinem. Respondet illud Cant. 5. Ego dormio & cor meum vigilat. Item si queratur qualis est quantum ad prælationis statum, seu quantum ad subditorum multitudinem. Respondet illud prædictum Io. 10. Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscunt me meę. Item si queratur qualis est quantum ad mortis mestitudinem. Respondet illud 2. Timo. 4. Ego. n. iam delibor, & tps meę resolutionis instat. Et illud 3. Regum 2. Ecce ego ingredior viam vniuersę carnis. Item si queratur qualis est quantum ad omnis perfectionis sanctitudinem. Respondet illud prædictum Apoc. 22. Ego sum genus & radix David, stella splendida & marutina. Vide eam expositam & diuisam infra de stella. Itē si queratur qualis sperat esse quantum ad eterne glorię & saluationis plenitudinem. Respondet dirigēdo verba sua ipsi Deo, & dicit illud P̄. Ego autem in iustitia apparebo in conspectu tuo, fatiabor cum apparuerit gloria tua. Ecce ergo quo istud vocabulum ego, cōprehendere pōt oēs virtutes & opera virtuosā. Patet ergo quomodo ego, pōt intelligi de quolibet uiro iusto. ¶ Et si vis applicare ad beatam Virgine Mariā, dic. q. per ego, pōt intelligi, & p̄dicari suę Puritatis candescens flosculus, Pietatis frondescens hortulus, Charitatis ardescens lectulus, Vbertatis concrescens riuiulus, Dignitatis splendescens titulus. De sua puritate potest dicere illud prædictum. Ego autem sicut oliua & c. De charitate verō sua potest dicere ipsa, illud prædictum Cantico. 2. Ego dilectio meo & c. De vbertate verō sua potuit dicere illud prædictum. Ego quasi vitis fructificauit & c. De dignitate verō, & finali felicitate potest dicere illud prædictum. Ego sum genus & radix & c. Dicit potest igitur ego, de iusto viatore, & etiam de cœli possessore, quod est secundum. ¶ Tertio dico,

dico, q. ego, pōt dici de quolibet peccatore. Peccatores. n. volunt esse primę personę, alios præcedendo per plationē & dominationem, primis personis volunt cōiungi, per magnorum seruitia & associationem, & per suā præsumptuosam reputationem. Omnis generis sunt, per variationē, & adulationem, nominatiui casus volunt esse, per suā infamā & nois inanem diuulgationē. Singularis etiam numeri voluit esse per singularem conditionem, & per alienę vitę cōtempnū, abominationē, & præsumptionem. Sp̄ de seipsis loqui gestunt, per iactantiam & elationem. Et breuiter notare potes, q. peccator dī ego, propter multa, videlicet, q. Auaritię fame cruciatur, Violentię dente effrenatur, Immunditię fæce maculatur, Præsumptionis verbis effertur, Obstinatis clausura duratur, Desperatio nis timore turbatur, Tribulationis carcere ligatur. Dico igitur q. peccator denotatur p ego, quia cruciatur auaritię fame, & iō ipsi comparatur cani, q. semper famescit, & filio p̄digo, qui durē laguefcit. Vnde iste pōt dicere cū Goliath. Nunqd canis sum ego, quia tu venis ad me cum baculo. 1. Reg. 17. & cum filio prodigo. Luc. 15. Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus? ego autē fame hic pereo. Quia vera bonis sufficit, quod habent, & sic abundant. Malis autem nihil sufficit, & sic esuriunt & mendicant. Item peccator dī ego, quia effrenatur violentię dente. Similis. s. illi Ro boam, qui super bē loquens populo dicebat. 2. Paral. 10. Pater meus cecidit vos flagellis, ego autem cedam vos scorpionibus. Item quia maculatur immunditię fæce. s. carnalitate & luxuria, dicere potest illud prædictum P̄. Ego autem sum vermis, & non homo. & illud prædictum Roma. 7. Ego autem carnalis sum. Item dico, q. iste potest significari per ego, quia effertur per præsumptionem, v. n. sibi, q. perpetuo non deficiat prosperitas status sui. Vnde iste est, qui dicit illud P̄. Ego dixi in abundantia mea, & non mouebor in æternum. Item quia induratur per obstinationem. Peccator enim induratus in malitia, nō vult audire vel dicere q. quā boni. P̄. Ego autem tanquam surdus non audiebam & c. Itē quia conturbatur per desperationem. Vide. n. peccator q. p̄petuo non pōt veniam adipisci. Vnde iste dicit domino illud P̄. Ego dixi in excessu mentis meę, proiectus sum a facie oculorum tuorum. Item quia carceratur. s. in inferno p æternam tribulationem. Vnde talis ego, potest dicere illud Esa. 48. Ego dixi in dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi. Et illud Iob 7. Nunquid mare sum ego aut cæcus, quia circumdedisti me carcere? Patet igitur quomodo ego, potest referri ad impium, ad iustum, & ad Deum. De alijs autem nihil amplius volo notare, quia possumt sub præcedentibus contineri. Sufficit igitur de ego.

A Egredi, Egredus. Nota, q. egredi idem est, qd de aliquo loco discedere, vel exire, vel ad alium locum procedere, & abire. Vnde propriē egredi signat de termino a quo, ire ad terminū ad quem. Et ideo sicut est dare bonum locum, & malum, vitio sum, & virtuosum, sic proculdubio possumt distinguere egredium, & exitum, vitalem & inuitalem, commendabilem & detestabilem, meritorium & damnatorium. Egredus ergo commendabilis potest de creatore, & creaturis intelligi, & breuiter dico, quod duplex est egredus, diuinus. s. & humanus. ¶ Est ergo egredus domini seu diuini seu diuinus. Si cut enim video, q. egreditur a sole radius, egreditur a fonte fluuius, egreditur a domo nuncijs, egreditur de bello faucijs, sic verē diuersi modē egreditur diuinus filius, a patre per æternam generationem. A matre, per humanam propagationem. A cœlo, p temporalem incarnationem. A mundo, per corporalē mortem & passionem. Egredus est ergo Dei filius a patre per generationem æternam. Ioan. 6. Exiui a patre & veni in mundum. Et Michę 5. Egredus eius a dieb. æternitatis. & iste est egredus radij ab ipsius solis substantia. Ab ipso. n. continuē egreditur, & manat, & tamen cum ipso perpetuē indiuisibiliter manet, & durat. Sic filius a patre exiit, & in patre semper est, & fuit. Ioā. 14. Ego in patre & pater in me. Iste est ergo egredus a patre, per generationem æternam. Item dico, q. est egredus a matre, per propagationem humanam, & ista fuit in die natiuitatis, quando ipse exiit de utero matris in mundum. De quo Iohel. 2. Egrediatu sponfus de cubili suo.

& Bsaia 11. Egredietur virga de radice Iessę. Et iste sicut egredus floris a stipite, qui sine eius corruptione foras exiit. Esa. 26. Egredietur domus de cœlo sancto suo. Item dico, q. egredus est de cœlo, per incarnationem temporalem. Vnde in P̄. A summo cœlo egredus eius. Item egredus est a mudo per passionem corporalem. vnde Io. 16. Exiui a patre, & veni in mundum, iterum relinquo mundum, & vado ad patrem. Et iste egredus fuit sicut hospitis, qui exit de hospicio, vt. cad proprium domicilium reuertatur. dicēs cum Iacob Gene. 32. In baculo meo transiui Iordanem, nunc cum duabus turmis regredior. Christus. n. in crucis baculo, Iordanē nostrę mortalitatis transiuit, & cum duabus turmis. i. corpore & anima ad patris gremium est regressus. Et si vis, nota, quod Christus est egredus in mundum ad Egredus est (dico) ad nos benigniter refrigerandum mentaliter, Illuminandum mentaliter, Saluificandum vtiliter, Affligendum seueriter, Erudiendum subtiliter, Miserandum dulciter, Regendum sagaciter. ¶ Egreffus est (dico) ad nos benigniter refrigerandum, qd scilicet fecit in baptisimi institutione vel gratię infusione. Ioel. 3. Fons de domo domini egredietur ad irrigandum torrentem spinarum. Item ad nos spiritualiter illuminandum. Genes. 19. Sol egredus est super terram, & Loth ingressus est Segor. Itē ad nos vtiliter saluificandum. Abacuc. 2. Egredus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo. Item ad se pro nobis corporaliter affligendum per passionem. s. & mortē Iesus egredus est trans Torrentem Cedron, scilicet ad locum vbi a Iuda tradit, a Iudæis capi, ad Pilatum, ad probra, & ad flagella, & ad mortem se trahi præsciuit. Io. 8. vt (supra. Itē ad nos subtiliter erudiendum. Marci 1. Egredus Iesus, cōpit prædicare. Itē ad nos dulciter, & misericorditer miserandum. Lucę 22. Egredus Iesus ibat in montem oliuarum. Oliua. n. pietatem signat, veniam & dulcorem. Item ad nos sagaciter regendum, & gubernandum. Gen. 49. Inde pastor egredus est, lapis Israel. Iste est ergo egredus dominicus. ¶ Est et egredus humanus, & iste proculdubio multiplex est, videlicet virtuosus, vitiosus, laborosus, dolorosus, formidolosus, lucuosus, & gloriosus. ¶ Primus ergo est egredus, seu exitus virtuosus, & iste est quando homo exiit a vitijs, et procedit ad virtutes. Sicut. n. vapor ab inferiorib. egreditur, et sursum in cęlestib. inalteratur, sic verē ab inferiorib. bonis, et oblectamentis, nec non a peccatis, et vitijs, egredi, dilcedere, et sursum ad bona spiritualia, & virtualia nos transferre. Ita videtur fecisse Abraham. Genes. duodecimo. Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & veni in terrā quam monstrauero tibi. ¶ In quib. verbis ostenduntur duo, a qb. est nobis egredus, & exitus inchoandus, et duo ad quę est terminandus & ordinandus. Egredi. n. debemus ab infectione cupiditatis, iō dī egredere de terra, ab infectione carnalitate, ideo dī, egredere de cognatione tua, et de domo patris tui. Quorsum ergo, ad proinquitatem charitativam, ideo dicitur, veni. i. appropinqua te. Quorsum? ad serenitatē contemplatiuam, ideo dī in terram, quam ego monstrauero tibi. Egrediamur ergo a terrenorum cupiditate. Egredere (inquit) de terra tua. Terra enim nostra est mundus, a qua pro certo tunc temporis egrediemur, cū terrenas cupiditates & bona temporalia detestauer. Serpentes enim dum de terra egreduntur visum, quem prę obscuritate amiserant respiciendo solem recuperare dicuntur, vt dicit Irido. Hirundines autem & ciconię terram propriam in hyeme exeunt, & dimittunt, & in remotis partibus pascua sibi querunt. In quibus proculdubio nostra, docetur infirmitas, quod terrā propriam, scilicet mundum & mundanas cupiditates debemus quantum ad affectum. exire, et relinquere, et ad solem iustitię Christum per deuotionem nos conuerrere, et ad terram remotissimam. s. ad Paradisum per affectum et desiderium nos transferre. vnde Gene. 2. Fons descendebat de terra. Sequitur. Fluuius egrediebatur de loco uoluptatis. Terra enim et locus voluptatis dicitur mundus iste, a quo pro certo quantum ad affectum egreduntur, qui fontes, per puritatem, fluuij, per pietatem nuncupari merentur. Quod vtique est contra multos, qui ita sunt immixti et inuoluti in affectibus terrenis, quod exinde egredi perpetuō nunquam queunt. Isti sunt similes cuidam api fallę, quę

dicitur labion, que fm Plinij qñ pōt intrare aluere tanto ardore in mel infigit, vt comedat, q̄ amplius egredi nō pōt, sed ab apib. ibi inuenitur, à qb. necatur, & occiditur. Et similes etiam sunt mufcis, quæ in telis aranearū, dū in caute volitant, circa ipfas taliter se inuoluunt, q̄ exinde amplius egredi nequeunt, imò qñq; ibi ab araneis captæ inueniunt, capiuntur, & occidunt. Re vera charissimi sic accidit multis peccatorib. huius mundi, quia verè tanto impetu, & appeti tu, tanta afflictione, & delectatione, tam incautè & tā indiscretè in melle voluptatum carnalium, & in reti cupiditatem temporalium se infigunt, immergunt, & inuoluunt p luxuriam & auaritiā, q̄ exinde non possunt amplius refilire. Sicut patet de luxuriosis & auaris, induratis & obstinatis, qui nunquā exinde quæruunt exire, imò vsq; ad mortem perseuerantes, ibidē capti, & irretiti istis criminib. ab araneis. i. à demonib. inueniunt, poena perpetua in inferno feruntur. De quo Matthei 5. Amen dico tibi, nō exibis inde. Vñ isti possunt dicere illud 3. Reg. 2. Non egrediar, sed hic moriar. Non sic charissimi, sed egrediamur a terrenorū cupiditate. (De terra inquit tua) Hier. 50. Recedite de medio Babylonis, & de terra Chaldeorū egredimini. & Hier. 51. Murus Babylonis corruet, egredimini de medio eius popule meus, & saluet vnusquisq; animam suam. ¶ Et notabis si vis, q̄ nos debemus egredi de mundo, & et de omni mundana conuersatione, & delicto. Egredere ergo de mundo, sicut

De	{	Solatio delizioso,	Igitur egrediendum est a mundo, quia inficit voluntatibus. Vnde illud Gē.
		Officio laborioso,	2. Fluius egrediebatur de loco voluptatis. Et ideo Angelus monet Loth, q̄ egrediat de sodomis, quia. f. per carnis immunditiam erat locus infestus. Gen. 10. Surgite, & egredimini de loco isto, quia debet dñs ciuitatem istam. Itē quia affligit aduersitatib. Mundus. n. est Aegyptus, in quo filij Israel diuersis aduersitatib. sunt afflicti, & ideo inde egressi fuerunt. Exod. 12. Egressus est exercitus domini de terra Aegypti. Item quia coniungit malis hominib. Ibi. n. sunt mala societates, quæ merito sūt fugiendæ. Esa. 48. Egredimini à Babylone. i. à mundo, quia vt dñs Esaia 13. ibi habitant Dracones, strutiones, pilosi, viu la, syrenæ &c. per quæ animalia peccatores varijs polluti criminib. designant, quorū societas est abhorrenda, quia cū peruerso peruerteris. P. Item quia succedit cupiditatib. Vnde mundus est sicut fornax Babylonica, a qua pueri sancti illæsi egressi fuerunt. Dani. 4. Sydrach, Misach, & Abdenago egredimini, & venite. Sequit̄, q̄ statim egressi sunt de medio ignis. A mundo ergo debemus mentaliter egredi, & eū cordialiter detestari. Genē. 31. Surge, & egredere de terra hac. Egredi eū est ergo a terrenorū cupiditate. ¶ Item egrediamur ab amicorum carnalitate. A carnali. n. afflictione, & a nimia parentum nostrorum dilectione debemus discedere & egredi, quod ostenditur cum dñs. De cognatione tua, & de domo patris tui. quia. f. cognatorum & parentum debet a nobis affectio & carnalitas vilipendi. & de hoc commendatur Aarom Deut. 23. de quo dñs ibidē. Qui dixerit patri suo, & matri suæ, nescio vos, & fratrib. suis, ignoro uos, nescierunt filios suos, hic custodierunt eloquium tuū. Sicut. n. aquila nō curat de proprijs filijs, & maxime de illis, qui a pertis oculis sine lachrymatione solem respicere nequeunt, (imò fm Arist. tales consuevit de nido proprio eicere, & sicut alienos dimittere, & de eis penitus non curare,) sic verè maxime nos Prælati, & clerici de nostris carnalib. filijs. i. nepotibus & cognatis non nimis debemus per affectionē curare. Sed de nido cordialis affectionis ipsos expellere, & fugare nisi ita forti perfecti fuerint, & prouecti, q̄ solem Chrm p contemplationē possint respicere, & videre. Tales. n. solos de cognatis, & consanguineis nobis in nido cordialis affectus retinere debemus, & ipsos promouere, & fouere, & de alijs verò imperfectis, & in sufficientib. non curare. Egredere ergo de cognatione tua, & de domo patris tui. P. Obluisci scere populum tuum, & domum patris tui, & concupiscere rex decorem tuum. Quod (proh dolor) est contra multos tam clericos, q̄ prælatos, qui ad consanguineos carnales taliter afficiuntur, q̄ contra Deum & iustitiam illos tā ignorantes, q̄ imperfectos promouere nituntur. Isti sunt sicut pellicanus, qui pro salute filiorum mortis periculo se exponit.

Sic re vera multi sunt, qui pro carnalib. filijs, & cognatis tādīs nō timent multas iniustitias committere, & se mortis æternæ periculis obligare. Isti possunt figurari Apoc. 14. vbi dñs, q̄ ipse vidit supra montē Syon agnū stantem, & in conspectu eius quadraginta quatuor milia habentium nomen eius, & nomē patris eius, scriptū in frontib. suis. Mōs. n. Syō signa statū Ecclesiæ & plationis. De isto. n. dñs Esaia 2. Venite ascendamus ad montē dñi. Sed pro certo charissimi, multo ties accidit, q̄ agni. i. simplices & ignorantēs in isto monte præficiuntur, & ad prælationis apicem promouent. Iuxta illud Esaia 3. Dabo pueros principes eorum, & effeminati dominabuntur eis. Quid ultra, & pro certo statim, q̄ tales igni & insufficientes sunt promoti ipsi proculdubio nunquā cessabunt, quousque in cōspectu suo in patria. i. in ecclesia, in præbēdis, & dignitatib. officijs, & beneficijs ecclesiæ suæ, fecerint venire, & stare quadraginta quatuor milia. I. quam plurimos poterunt de illis, qui portant nomen suū, & patris sui. i. de proprijs parentib. & cognatis, compariotis, familiarib. atq; notis. Isti ergo non egrediuntur de domo patris, & carnalium parentum affectione. Exod. 12. Nullus vestrum egredietur ostium domus suæ. Non sic charissimi nō, sed egrediamur ab amicorum carnalitate. Vnde Iohel. 2. Egredietur sponfus de cubili suo. i. de affectione carnali. Isti sunt ergo duo termini, a quib. est egrediendum. f. carnalis affectio, & temporalis possessio. ¶ Sed adhuc dico, q̄ sunt alij duo termini, ad quos est gradiendum. Et isti sunt sicut dictū est, propinquitas charitatis, & leuitas contemplatiua. Dico ergo, q̄ egredi debemus ad amorem charitatis, qd̄ ostenditur cum dñs, veni. Venire ergo idem est, quod appropinquare & de loco remoto egredi, & exire, & ad locum propinquū se trahere Cant. 2. Surge amica mea, & veni. Surge dico de loco, in quo itas egrediendum. veni et ad Deum p̄ amorē appropinquando. Egrediamur ergo ad amplexum charitativum. Murena. n. serpenti sibilo euocata de fluuio egreditur, & ad amplexum serpentis venit, & attrahitur, & sic a serpente concupit, & impregnatur. Sic verè (charissimi) ad sibillum, et euocationem Dei (qui Nume. 16. per anemum serpentem figuratur) de fluuio mundanæ prosperitatis & voluptatis debemus egredi, & exire, ad Christum per charitatem nos trahere, & venire, & sic ap ipso poterimus per gratiam imprægnari, & per bona opera fecundari. Istō ē modo. egressa mulier. Charanaca a finib. Tyri et Sydonis accessit ad dominum, et curatioē filie suæ precib. impetravit. Tyrus. n. angustia interpretatur. Sydon verò uenatio dñs, quæ vtique peccatum et mundum designat, vbi et angustia tribulationum, et uenatio tentationum inuenitur. vnde cum quis egreditur et ad Christum per charitatem accedit, curatioem filie suæ. i. anime impetrat, et acquirit. Notabis autē, si uis, q̄ iustus debet ad Deum venire, et egredi ad plura bona opera faciendā, uidelicet ad

Plorandum luctuoso fletu,	De luctu contritionis dicitur Matthei 16. q̄ Petrus postquam negauit dominum, egressus foras fleuit amarè. De clamore orationis dñs Exod. 10. quia egressus Moyses de cōspectu Pharaonis, orauit dominum. De pugna uerò bonæ resistentiæ, et virtuosæ operationis dicitur Exodi 17. Egressus pugna contra Amalech. De dulcore consolationis dicitur Esaia 7. Egredere in occursum Acham et dices ei, noli timere. De timore meditationis dñs Gene. 24. quia Isaac fuerat egressus ad meditando in agro. De rigore autem punitionis et castigationis dñs Exod. 2. quia Moyses egressus ad fratres suos, cum vidisset Aegyptum percutiētē Hebræum, sepeliuit eum sub fabulo, et occidit. Egrediendum est ergo ad amplexandum charitativum. Veni. Dani. 3. Egredimini, et uenite. ¶ Item dico, q̄ nos debemus egredi ad aspectum cōtemplatiuum. Venite (inquit) in terram, quam monstrauero tibi. Igitur terra, quā monstrat nobis Deus, est Paradisus, ad quam pro certo videndam, et cōtemplandam debemus de peccatis et vitijs, et de mūdi negocijs, et delicijs egredi, et exire. Iuxta illud Can. 7. Egrediamur in agrum, commoremur in villis, mane surgamus ad uineas &c. expone. Apes quando de aluicari suo egrediuntur, statim sursum uersus celum
---------------------------	---

Ium celeriter eleuati. In quo docemur, q̄ ad hoc de inferiorib. egredi debemus, vt sursum ad contēplationē celestium ascendamus. Can. 3. Egredimini filie Syon, & videte regē Saionē in diademate &c. Zac. 6. Isti sunt quatuor venti cęli, qui egrediuntur, vt stent corā dominatore oīs terræ. Sic ergo pater charissim, q̄ egressus esse debet contemplatiuus, charitativus, delectatiuus, carnalitaris, & fugitiuus cupiditatis. ¶ Sed dō dico, q̄ est quidam egressus hoīs vitiosus, & iste est q̄ q̄s egrediit de bono ad malū, de virtute ad vitij, de religione ad seculum, de gratia ad peccatū. Tales ergo sunt similes talpæ, q̄ incautè de cavernis suis egrediit exterius sup terrā, ita q̄ sape à miluo rapit, vel ab aliquo capitur, atq; necatur. Sic verè faciunt multi, qui cauernas. f. humilitatē & religionē deserunt, & exeunt, & exterius ad mundi negocia se conuertunt, sicut patet de multis religiosis, qui claustrū abominantur, & ad exteriora negocia & beneficia exeunt, qui cū nesciant se regere à miluo. i. Diabolo diuersis criminibus capiunt. quod figuratum est in Dina. Gen. 34. q̄ egressa, vt uideret mulieres regionis, & uxor est corrupta. Quia verè dū aia à suæ cōscientiæ secreto, vel à religionis claustrō ad exteriora egreditur, sape fit q̄ ab Emori. i. Diabolo corrum pitur. De isto ergo vitioso egresu pōt dici illud Gē. 4. Egressus Caim à facie dñi habitauit vagus & profugus in terra. Iste est ergo egressus vitiosus. Et si vis, potes de malis dicere, quod egrediunt ad malum, & ab ipsis etiam procedunt, & egrediuntur omnia mala. Egrediuntur dico ad mala, scilicet

Ad	{	Inaniter gaudendum,	Dico, quod in malis inuenit egressus ad prosperitates, gaudia profuēda. Vnde de filijs malorum dicitur Iob 21. q̄ egrediuntur quasi greges paruuli eorum & infantes eorum exultāt iussu. tenent tympanum & psalteriū, & gaudēt ad sonitum organi, du cunt in bonis diebus suis & in puncto ad inferna descendunt. Ita. n. est veritas, & illi qui à Deo & à statu gratiæ ad mundi prosperitatem egrediuntur, finaliter ad mundi aduersitatem egrediuntur. Exemplum de Amō, de quo legitur Hester 5. quod egressus est Amon die latus & alacer, & tñ sequi, q̄ in crastino fuit suspensus. Item egrediuntur mali ad fallacitatis studia peragēda. Vnde 3. Reg. 22. Egressus est spiritus, & stetit corā dño & ait. Ego decipiam Achab. Sequitur. Egrediar, & ero spiritus mēdax in ore omnium prophetaum. sequitur. Egredere, & fac ita. Item egrediuntur ad crudelitatis scelera committēda. f. ad nocendū & ad grauandū bonos. Vnde diabolus videtur præcipere culibet malo illud, quod Nabuchodonosor præcepit Holoferni, dicens Judith 2. Egredere aduersus omne regnum occidentis, & contra illos præcipue, qui contempserunt imperium meum, non parceret oculus tuus vlli regno. Diabolus. n. præcipue vult per malos molestare, illos. f. qui contēnēt imperium suum. Item egrediuntur ad carnalitatis opera faciēda, signati in malis senibus & impudicis. Dani. 13. de quibus dñs, & egressi recesserunt à se. Et de garula muliere legitur Prou. 7. & facuo iuuenē loquebatur dicens. Egressa sum in occursum tuum, desideras te videre, & reperi te &c. Item egrediuntur mali ad rixositatis verba proferendā. exemplo Goliath, de quo dñs 1. Reg. 17. Egressus est vir spurius de castris Philistinorū nomine Goliath. & dñs ibi, qd̄ ipse exprobrabat agminib. Israel. Item finaliter isti egrediuntur ad aduersitatis verba sustinēda, f. ad pēnas inferni subeundas. De quo 3. Reg. 2. Quocunq; die egressus fueris de Hierusalem, cito te interficiendum. Qui. n. de Hierusalem. i. de statu gratiæ egreditur, necesse est, q̄ in inferno perpetuò occidatur. Vñ quilibet damnatus potest dicere illud Hierē. 13. Si egressus fuero ad agros, ecce occisi gladio, & si introiero ciuitatē, ecce attenuati fame. Et Hierē. 5. Eieci illos à facie mea, & egredient. Et si dixerint, quod egrediemur, dic eis. Hæc dicit dñs. Qui ad mortem, ad mortem, qui ad gladium, ad gladium, & qui ad famem, ad famem, & qui ad captiuitatem, ad captiuitatem. Iste est ergo egressus malorum à malis. ¶ Sed adhuc notabis, q̄ inuenit egressus malorum à malis. A mala. n. arbore nūquam egreditur nisi malus fructus. Sic à malis hominibus non potest egredi, nec emanare nisi malus actus. Vnde nota, quod ab ipsis malis egrediuntur actus
----	---	---------------------	---

Nequitie, male iudicando, Ab ipsis (dico) egreditur actus nequitie & iniustitiæ. Abac. 1. Idcirco egreditur iudicium peruersum, quia impijs præualet aduersus iustum. Item ab eis egreditur actus scititiæ, & violentiæ. vnde Iob 41. de Leuiathan dñs, q̄ flamma ex ore eius egreditur. Halitus. n. prunas ardere facit. Itē ab ipsis egreditur actus fallaciæ, & fraudulentie. Esa. 14. De radice cubri, egrediet regulus. pater ergo, q̄ est multiplex gressus viriolus. ¶ Tertio dico q̄ inuenit egressus laboriosus, & iste est egressus ad vitā mortalem. De quo Iob 3. Nudus egressus sum de vtero matris meæ, nudus reuertar illuc. De quo quidem egressu plangendo dicebat Hieremias. Hier. 20. Quare de vulua egressus sum, vt viderem laborem & dolorē, & cōsumerentur in cōfusione dies mei. ¶ Quarto dico, quod est egressus dolorosus, & iste est egressus de mundo, qui fit per mortē. 3. Reg. 19. Egressus Helias stetit in ostio speluicæ, i. sepulchri. ¶ Quinto dico, quod inuenit egressus formidolosus, & iste est egressus Christi ad iudicium. Vnde de Christo tunc à patre egrediente & veniente poterit dici illud Dan. 7. Fluius igneus rapidusq; egrediebatur à facie eius. Tunc enim verificabitur illud Hierē. 4. Egredietur vt ignis indignatio. ¶ Sexto dico, q̄ est egressus luctuosus, & iste est egressus ad damnationem & infernum. De quo supra immediatè vbi agitur de egressu vitioso in fine. ¶ Septimò inuenitur egressus gaudiosus & gloriosus, de quo Esa. 55. In lætitiā egrediemini. & Eccles. 4. Quod interdum egredietur de carcere quis ad regnum &c. Sufficit.

Egregius. Nota, q̄ illud egregiū esse dicitur, quod nobile & notabile, bonum & vile in suo genere reperitur. Dicitur ergo aliquid esse egregiū temporaliter, aliquid virtualiter, aliquid eternaliter. Primum significatrum mortalium amoenitatem, & tale nihil aliud est, quàm prosperitas temporalis, vel formositas corporalis, vel nobilitas popularis. Prospera enim mundi dicuntur egregia, quæ sunt contēnenda. Num. 18. Non peccabitis super hoc pinquā vobis & egregia reseruantēs. i. non reseruetis vobis talia egregia, ne peccatis. Pulchri etiam iuuenes dicuntur egregij. Vnde de Ooliba meretricē dicitur figuratiter Ezech. 23. q̄ ipsa in sanuuit libidine in adolecentibus, qui erāt forma egregia. Nobiles etiam viri dicuntur egregij, & quicūque diuites & præclari. Ezech. 31. Omnia ligna voluptatis egregia atque præclara in libano, vniuersa quæ irrigabantur. Ita est ergo egregietas, quæ signat rerum mortalium amoenitatem. ¶ Secundò signat gratiarum virtualium vtilitatem. Et sic quilibet iustus egregius potest dici. vnde de Sadoch dicitur 1. Paral. 12. quod ipse erat puer egregiæ indolis. De Dauid verò dicitur 2. Reg. 23. Egregius platus &c. ¶ Tertio signat bonorum æternalium felicitatem. Vnde de terra, id est de habitatione Paradisi dicitur, quod dixit Moyses filijs Israel. Deut. 4. vō transibitis Iordanem, & possidebitis terram egregiam. & Ezech. 20. dicitur, quod ista est egregia inter omnes terras.

Aegrotare. Nota, quod inuenitur multiplex ægrotatio, videlicet ægrotatio

Corporalis languoris,	Ægrotat enim mortales omnes corporaliter. Vñ Gen. 48. dñs, q̄ nunciatur est Ioseph, q̄ ægrotaret pater eius. Ægrotant pauperes & pauperes enim ægroti dicuntur, in quantum immundi, stata debiles, & nullius valoris reputantur, imò ab omnibus horrentur, & fastidiuntur. De quo 1. Reg. 30. Dereliquit me dominus, quia ægrotare cœpi. ¶ Ægrotant iusti virtualiter. Iustus enim ægrotat, in quantum spiritu forti, & corpore & reb. debilis inuenitur. Aeger enim dolet, & tristatur, calefcit, & inflammatur, & gustus eius aliter, quàm ante fuerat reperitur, quiescere cōpellitur, & libet, à medicinis congnis refouetur, ab amicis visitatur, & medicis frequenter, à nociuis cibarijs præseruatur, & diligenti custodiæ cōmittitur, & in lecto ne exeat qñq; per violentiam detinetur. Sic verè iustus dolet per contritionem, tristatur per timorem, calefcit per diuinum amorem. 2. Reg. 3. Adamauit Amon, aliàs Amon, Thamar sororem suā, ita vt ægrotaret propter amorem
-----------------------	--

morem eius. Gustat suavitatem diuinam per cōtemplationem. Talis etiam solet quiescere per deuotionē, medicinis fouetur per sacramentorum, & bonorum documentorum adhibitionē, ab amicis uisitur per sanctorum reuelationē & per Dei & Angelorum consolationē, à medicis frequenter custoditur per Dei & superiorum gubernationē, uolenter et quandoque in lecto miserix detinetur per tribulationē & flagellationem. Aeger erat Dauid de quo dicitur 2. Reg. 19. q. cum quæreretur, ut ueniret ad Saulem, Responsum est, q. aegrotabat. Et de Ezechia etiam rege iusto dicitur 4. Reg. 20. q. aegrotauit Ezechias vsque ad mortē. Et re vera tales egri gratijs vnguntur, à sanctis iuuantur, à Christo curant. Gratijs (dico) vngunt. vnde Mar. 6. dicitur, q. Apostoli vngēbat oleo multos aegros. A sanctis etiā iuuantur & consolantur. Vnde de sanctis dicitur Mar. 16. q. super aegros manus imponent, & bene habebunt. A Christo et curantur. vnde Adū 6. dicitur, q. afferebant aegros, & curabantur. Aegrotat ergo iusti virtualiter. Aegrotant etiam impij criminaliter. Peccator n. aeger dicitur, quia ad omne bonū impotens reperitur. 4. Reg. 8. Aegrotabit Benadab rex Syria. Aegrotant etiam damnati aeternaliter. Vnde Acham regi pessimo dictum est. 2. Paral. 21. Tu autem aegrotabis pessimo languore vteri & c. Vide infra de infirmitate.

Ius. vide vbi eam & ea.
Eijcere. Nota, quod eijcere idem, est quod expellere, fugare, contemnere, non curare. Res. n. quæ eijciuntur, signū est, quod nō diligunt, imō quod potius contemnuntur, & quod de eis non curat. Possumus ergo breuiter notare, quod peccatores eiectionem triplicem faciunt. eijciuntur enim

A statu { Virtutis & bonitatis, Primò eijcitur peccator à gratiæ syncretitate, & hoc fit, quando peccat mortaliter, tūc n. perdit statum gratiæ securitatē, & Dei & Angelorū societate. Apes. n. mortuus ab alueari eijciuntur, & ipsas secum esse non permittunt. Sic verè Deus mortuū, i. peccatorū, de alueari, i. de statu gratiæ eijcit, & ipsum à Sanctorū & Sāctarum Angelorum societate bānit & expellit. Tales n. mortui à Deo cōtemnunt, & ab alueari statum græ vel et ecclesiæ expelluntur. In signum huius Adam statim qñ peccauit, de Paradiso fuit eiectus, & ad laborem & culturam exterius in mūdo miserabiliter condemnatus. Et possumus notare, q. ab isto statu differentix vel ecclesiæ eijciuntur, vel eijci merentur ambitiosi, luxuriosi, inuidiosi, desidiōsi, & furiosi. Primò ambitiosi. Istud patet in lucifero qui æqualitatem Dei ambiens, de empireo caelo est eiectus. Sic verè qui ultra quā debent ambiunt, & superbiunt, de statu gratiæ eijciuntur, & finaliter statu gloriæ priuantur. P. sal. Deiecit eos, dum alleuarentur. & Ezech. 28. Peccasti, & eiecit te de mōte sancto Dei, & perdidisti Cherubin. Itē eijciuntur luxuriosi. Et isti figurantur in leprosis, de quibus dicitur Num. 5. Præcipe filiis Israel, ut eijciant de castris omnem leprosum, & qui semine suū. Item eijciuntur inuidiosi, qui figurantur in Caim, qui inuidia motus fratrem occidit. Et idē Gene. 4. dixit. Ecce eijcis me hodie à facie terræ, & à facie tua & c. Itē eijciuntur desidiōsi. Vnde Mat. 23. dicitur de seruo, qui talento operari noluit. Seruum inutilem eijcite in tenebras exteriores. De furiosis autem & obstinatis, qui. f. nō faciunt nisi turbare alios, similes dæmonibus, dicitur Matt. 10. Infirmos curate, dæmones eijcite. Isti ergo peccatores à Deo eijciuntur, ab eius amore, acceptione, & grā expellunt. Eijciuntur ergo à gratiæ sinceritate. Secundo dico, quod peccatores eijciuntur à mundana prosperitate. Aranea n. muscam captam in laqueis suis, ipsam primò in cauernam suā portat, diligēter reponit, humiditatem ipsius paulatim hauriens, cū vacua fuerit ipsam expellit, citius eijcit, & emittit. Sic verè charissimi, cum aranea. i. Diabolus aliquem in laqueo malarum suggestionum, & tentationum coeperit, ligauerit & inuoluerit, ipsum primò in cauernā suā. i. in amorem mundanæ, & terrenæ prosperitatis portat, vbi totū humorem gratiæ, & deuotionis, quam habebat, sibi aufert, extrahit, & exhaurit. Cū verò ipsum in profundo mundani amo-

ris uiderit, in cūctis. i. vitijs inuolutum, oī humore gratiæ, & deuotionis & compassionis vacuum, tūc à cauerna huius mundi ipsum per mortem eijcit, & ad inferos trāmittit. Et iste bene figuratur in Sansone, qui cum supra genua Dalidæ dormiuisset, incepit ipsum condere, & cū septem crines sibi abstulisset, eiecit eum, dicēs. Philistim super te Sanson. Charissimi Dalida ista signat diabolū, qui proculdubio duo genua habet. i. duplicem mundi prosperitatem. i. delicias, diuitias, supra quæ cum homo per malas complacētias obdormit, primò ab ipso diabolo vallerē diuitiarū, & garum ton detur, & septem crinibus. i. septem donis Spiritus sancti vacuatur, & priuatur, & tandem per mortem temporale de mūdo eijcitur, & inferni funibus colligatur. Isti figurant in Nabuchodonosor, rege gloriosissimo & potentissimo, qui dū gloriaretur in gloria Babylonis, & diceret. Nōne ista est Babylon, quā ædificauit in domū regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei? audiui uocem de caelo dicētem sibi. Regnum trānsibit à te, & ab hominib. te eijciet, & cū bestijs, ferisq; erit habitatio tua. Quia p. certo tales gloriosi & psumptuosi subito de societate hoīum per mortē eijciuntur, & feris infernalibus exponuntur. vnde Hier. 16. dicit. Eijciam vos de terra hac in terram, quam ignoratis vos, & patres vestri, & seruietis dijs alienis die ac nocte, q. nō dabit vobis requiem die ac nocte. Terra n. quam ignoramus, est infernus vbi sunt dii alieni, i. dæmones, quibus damnati à mundana prosperitate eiecti seruiunt, & obediūt omni horra, vbi tū non inueniunt requiem aut quietem. Isti ergo eijciuntur à mundana prosperitate. Tertio dico, quod peccatores eijciuntur à superna felicitate. Mali. n. in die iudicij de caelesti hereditate, & gratia fugabuntur, non q. ibi sint vel fuerint, sed quod ibi essent si non peccassent. Sicut. n. dicit Amb. & Pli. Apes ocio sas valde odiunt. & ipsas à se eijciūt, & secum viuere non permittunt. Sic verè Deus, Sancti, & Angeli in die iudicij peccatores, qui in opere bono fuerūt desides & ociosi, ab hereditate Paradisi possidēda eijciēt, & priuabūt, & à tā iocunda societate bannient, & fugabūt. vñ Iud. 11. Eiecerunt Iepte fratres sui, dicēs. Heres in domo nostra esse non potes, quia de adultera natus es. & Hier. 17. Eieci eos, & egredientur, & qui ad mortem, ad mortem, & qui ad gladium, ad gladium, & qui ad famem, ad famem, q. ad captiuitatem, ad captiuitatem. Sic ergo patet quod mali eijciuntur à gratiæ sinceritate, à mundana prosperitate, à superna felicitate. Possumus adhuc notare, qd eiectio pot accipi i bono, & in malo. In bono. n. qñ nociua eijcimus, & fugamus. Vnde Gal. 4. Eijce ancillā & filium eius. i. cōcupiscentiā, & peccatum. In malo verò, qñ vitia & proficua expellimus, & de eis non curamus. Vnde in P. Proiecit sermones meos retrorsum. Notabis ergo, quod inuenitur

Eiectio { Perfectorum, Est ergo eiectio pfecto- rum, qui eijciunt res vitiosas. Sicut. n. videm⁹, Praelatorum, oia naturaliter solent eijcere suas superfluitates, & illa propter quæ sibi vidēt periculum immnere. Et idē est. q. arbores omni anno solent folia sua eijcere, & etiam superfluum exterius emittere. Elephantes etiam scientes, & quodam sensu naturalī aduertentes se venari propter dentes suos eburneos, solent ipsos frangere, & excutere, & ne sibi sint causa periculi, ipsos spontē dimittere venatoribus & cassare. Quid dicā de castris. q. pp testiculos medicinales quos gestant videntes se persequi à venatore, & ob hoc timentes capi, et periculum incurere, ipsos sponte cum dentibus truncant, et rūpūt, et venatoribus eijciunt, et dimitunt, et sic solent euadere periculum, qd timebant? His ergo exemplis instrumur, q. bona mundi superflua per contēptum eijcere debemus, et peccata et crimina si qua insunt, à nobis penitus abdicare, cum re vera ista sint nobis causa periculi mortis æternæ, pp ista enim à venatoribus, id est à tyrannis et dæmonibus, tentationibus, et exactioibus infestamur. Sic ergo fit uti esse volumus à periculo, oportet, ut quantum ad desiderium et affectum hæc omnia dimittamus. Eijciamus ergo testiculos carnos, id est totius carnalitatē, et luxuriæ feditatē. Eijciamus in super folia, et fructus arboris. i. temporalis substantiæ facultatem. More etiam cerui eijciamus cornua, id est elationis et superbiæ vanitatem. Scriptum est enim Mar. 9. Si ocu-

lulus tuus scandalizet te, eijce eum abste, quasi dicat. Quicquid habeamus, quo nobis est periculo & scādalo à nobis est eijciendū, & cum diligētia dimittendū. Si enim ista à nobis saltem quantum ad amorem & desiderium eijciamus, & truncemus, mortis æternæ periculū euademus. Vnde de tali eiectione potest dici illud Mat. 7. & Luc. 6. Eijce trabem de oculo tuo. Sicut. n. trabs si esset in oculo, periculum cecitatis induceret, & idē statim eijcienda esset, sic verè talia quia periculū cecitatis mortis æternæ possunt inducere, iō statim debemus de oculo cordis emittere, & eijcere. Ista est ergo eiectio perfectorū, q. eijciunt res vitiosas. Est etiam eiectio fauorum, qui eijciunt res virtuosas. Mali enim sunt sicut stomachus infirmus, qui euomit, & eijcit medicinam, quæ ipsum poterat curare, & etiam nutrimentū quod ipsum poterat sustentare, quia. i. isti proijciunt illa bona, quæ sibi pnt esse vitia ad salutem. Osee 8. Proiecit Israel bonum, & inimicus persequetur eum. Mali. n. proijciunt legē, nolētes dirigi, Dei timorē, nolētes terri, disciplina, nolētes corrigi, doctrinam, nolētes doceri. Proijciunt (dico) legē Dei, & eius mandata. Hier. 6. Verba mea nō audierunt, & legem meam proiecerunt. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo proiciuntur. Itē Dei timorē, atque iudicia. Ezech. 3. Iudicia mea proiecerunt, & præcepta mea non custodierunt. Item disciplinam & bona monita. P. t. Verò odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos retrorsum. Item Dei scientiā, atq; documenta. 1. Reg. 15. Proiecisti sermonem dñi & proiecit te dñs. Et proculdubio tales sunt vt mali & imbecilles milites, qui arma sua proijciunt vt fugiant, qui cum comprehensi fuerint, nō hnt cum quo defendere se possunt. sic isti proijciūt virtutes, quæ sunt arma spiritalia. 1. Mach. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt, & iō contra dæmones non defenduntur, sed ab eis capiunt, quæ propterea tanquam inuiles à Deo

Mala. n. electio est, quando homo de priuato iudicio rationis, mala eligit, & bona dimittit, sicut patet, quia mali quoadq; malos eligunt in magistris viros impios, & constituit eos dominos regionis. ¶ Dicamus ergo aliquid de bono rē electione. Et primò de prelatione magis sufficientes. Sicut. n. eligendi sunt. n. ad prelationem magis sufficientes. Sicut. n. natura bene disposita de cibis eligit, quod est melius & purius ad corporis nutrimentum, sic subditus in collegio dēt eligere meliorem ad Ecclesię regimentū, exēplo Alexandri magni, de quo narrat Iustinus, q̄ cum esset in lecto mortis, & peteretur ab eo, quem eligerēt tanti imperij successore? Respondit, dignissimum, & quamuis haberet fratrem, & filium, neutrum nominauit, sed potius designauit debere eligi meliorem, & ad regimen digniorem. Tunc. n. em Vegetium & Senecā, bene respublica regebatur, q̄ nō poterat esse maior, nisi qui melior. Iuxta illud 4. Reg. 10. Eligite meliorem de filiis dñi vestri, & eam, qui vobis placuerit, & ponite eum super solium patris sui. Dicamus ergo de quolibet bono electo, & exponamus illum Ezech. 18. vbi dicit, q̄ Moyses electis viris strenuis de cunctis Israel, constituit eos principes populi, & tribunos & centuriones quinquagenarios & decanos, vt iudicaretur populum oī tpe. Vbi ostēdit, q̄ praelati debent esse assumpti cū deliberatione, iō dī (electus) Repleti omni perfectione, idē dī (Viris strenuis) Promoti sine acceptione, idē dī (Ex omni Israel) Occupatietiam iustitię executione, quia constituit eos &c. vt indicaret populum oī tpe. Sed quia istorum profecuto nimis esset proluxa, idē aliam auctoritatē breuiorem accipiamus. Esa. 40. Forte lignum & impuribile elegit artifex sapiens. ¶ In quibus verbis ostenditur conditio boni electi. Debent. n. habere Constantiē vigorem. (Forte inquit) Sit igitur firmitas dulcorē, quia debet esse lignum. Clementię nitorem, quia dēt esse impuribile. Munditię nitorem, quia dēt esse impuribile. Puritatem monstrat fœcis immunitas. (Impuribile) Sit ergo electus cōstans & solidus, plenus firmitate, quia. i. ipse dēt esse fortis. Columnę. n. fortes & stabiles solent eligi, vt domus q̄dificia possint firmiter sustentari. Sicut etiam dicit Plinius, cerui flumium trāsiri solent fortiorem eligere, & ipsum alijs pręponere, & eius cornibus innitendo flumium pertrāsire. Sic verē charissimi ille, qui in prelatū eligitur, alijs fortior & solidior debet esse, quia nisi fuerit fortis, solidus atque constans, onus officij sui & pondus regiminis pasto ralis sustinere nequibit, nec ad transcendēdū, flumium. i. cursum fluxibilis vitę huius subditos adiuuare. (Forte igit) Fortis. n. debet esse, cōstāter aduersa sustinēdo, potēs, subditos protegēdo, strenuus alios aiando. Sit ergo fortis aduersa sustinēdo. 1. Reg. 18. Esto vir fortis, & pręliare pręlia dñi. Item sit fortis, subditos ptegendo valenter. Lu. 11. Si fortis armatus custodit atriu suū. Item sit fortis alios animando valenter. Vnde 2. Mach. 6. Adolescentibus forte exemplum relinquam. Tales ergo fortes & solidi sunt prę alij eligendi, iuxta illud 1. Paral. 19. Elegit viros fortissimos ex Israel. Debet ergo electus esse fortis & solidus, plenus firmitate. (Forte inquit.) ¶ Item dico, q̄ ipse debet esse dulcis & fluidus, plenus pietate, quod ostēditur, cum dī, q̄ ipse dēt esse lignum. Lignum. n. liquorem fluidum solet emittere, sicut patet de pino & cedro. Fructus etiam solet ad nutriendū hosē parturire, sicut patet de pomo & moro. Sic verē bonus electus, vel pręlatus dēt esse interius gummosus per benignitatem & compassionem, exterius fecundus & fructuosus p eleemosynarum emissionem, & per bonorū operū vbertatem. Gen. 3. Vidit mulier lignum, q̄ esset pulchrū visu, & ad vescendū suauē. Et sicut lignum quāuis exterius sit durum, intus tñ sp̄t medullosum, quia. i. vix aut nunquā est dare lignum quā intus habeat aliquid de medulla, sic verē pręlatus quamuis exterius ostendat duriciam iustitię, intus tamen in corde semper debet habere medullam clementię & misericordię. Vnde pręlatus debet esse similis cedro, quā est arbor alta, pulchra, gummosa, & ad malos nauium apta. Sic verē vī dicere scriptura. Ezech. 27. Cedrū de libano tulerunt, vt facerent tibi malum. Ad denotandum, q̄ illi, qui in malum nauium. i. pręlati esse eliguntur, cedri, idēst viri

perfecti. Gummosi per pietatē pulchri, per honestatē, altē per contemplationis sublimitatem esse tenentur. Iuxta illud Can. 5. Species eius vt libani, electus vt cedri. P. Beatus, quē elegisti & assumpsisti, habitauit in atrijs tui. Sit igitur dulcis & fluidus, plenus pietate. ¶ Insuper dico, q̄ electus dēt esse castus & nitidus, plenus puritate. Et hoc ostēditur, quādo dī, impuribile. Ligna enim impuribilia debent esse illi, q̄ ad prelationem eliguntur, quia quāuis in aquis deliciarum ipsos esse contingat, quamuis foris ad mundana negocia ipsos exire oporteat, quamuis ventos & turbines tentationū ipsos sentire & sustinere sepe accidat, ipstamen nūquā debent per luxuriam vel impudiciā putrefieri, nec per peccatum aliquod corrumpi. De qua quidem putredine dī Iohel. 1. Computruerunt iumenta in stercore suo. Ad edificandum. n. arcam testamenti, & altare thymiamatis, electa fuerunt ligna impuribilia & incremabilia. i. ligna Sethim, sicut dī Exo. 38. Ad denotandum, q̄ illi, qui in tabernaculo sanctę ecclesię habent esse arca testamenti. i. pręlati, qui. i. virga correctionis, manna compassionis, & tabulas scriptas scientię & discretionis continere debēt, qui etiam more altaris thymiamata deuotionis & orationis sp̄ debent habere, de lignis impuribilibus & incremabilibus. i. de psonis, quę nec per avaritiam crementur, nec per luxuriam corrumpantur, debent edificari, eligi, assumi, vt de tali possit dici illud Psal. Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. 2. Pet. 1. Fugientes eam, quę in mundo est concupiscentię corruptionem. Vt sic de tali electo possit dici illud Num. 16. Quęmēcūque dominus elegerit, ipse erit sanctus. i. purus & mūdus. Vnde illud Esa. 44. Noli timere serue meus Iacob, & rectissimē, quem elegi. Item eiusdem 42. & Matt. 12. Ecce puer meus, quem elegi &c. Idē de bono electo pōt dici illud Cant. 5. Dilectus meus candidus & rubicundus, electus ex millibus. Vide et supra vbi de titulo dilectus profequi. Et nota q̄ dī dilectus, ecce benignitas. Debet. n. facere, q̄ diligatur, dicitur, quod maximē facit mansuetudo, dicitur cādidus & ecce dicitur, ex milib. electus esse, & ecce preciositas, raritas & singularitas. Inter mille enim debet eligi, qui debet alijs principari. Vnde de Moysē dicitur, Ecce 45. q̄ Deus i fide & lenitate ipse sanctum fecit illum & elegit eum ex omni carne. Patet ergo, q̄ electus debet habere puritatem & mūdiciam, pietatem & clementiā, firmitatem & constantiam. Et ista est electio, qua eliguntur boni. ¶ Sed adhuc dico, q̄ est quedam electio, qua eliguntur bona, & hęc est virtuosa. Vnde nota, q̄ nos debemus eligere specialiter bona spūalia, non tpalia, cœlestia, & terrena, virtutes, non crimina. Esa. 7. Sciat reprobare malum, & eligere bonum. Būfo enim dicitur habere duo iecora, vnum medicinale, & aliud venenosum, quę secundum Plinium taliter cognoscuntur, quia būfone mortuo in fornicario proiecto formicę iecur medicinale eligunt & comedunt. Aliud verō, qđ venenosum est intactum relinquit. Sic verē charissimi, tantum duo sunt in mundo bona. i. spūalia & temporalia, quorum quidē prima sunt aię medicinalia, alia venosa. Nos procul dubio illa debemus eligere & bona & vtilia reputare, quę dudū a formicis. i. a Christo & a sanctis fuerunt electa, & frequētata, & illa et refutare, quę ab eis fuerunt refutata. Ita dico, q̄ nos similiter ista bona diligere & eligere debemus, quę sancti & sanctę elegerunt. i. humilitatem paupertatē, tribulationem, & compassionem. iuxta illud Iob 24. Iudicium eligamus nobis, & inter ea nos videamus, quod sit melius. Et si vis nota, quod nos debemus eligere

Eligamus ergo humilitatē. P. Elegi abiectus esse in domo domini. Itē eligamus paupertatem & deiectionem, quia sicut dicit fac. 2. Elegit Pauperes Deus. Itē eligamus aduersitatē & tribulationē sicut Moyses, de quo dicitur Heb. 11. Magis eligens affligi cū populo Dei, quā temporales peccati habere iocunditatē. Exemplum de Susanna, quę magis elegit occidi, quā fornari cari. Dan. 13. Exemplum 2. Mach. 13. de Razia, qui eligens nobiliter

nobiliter mori, potius quā subditus fieri peccatorib. gladio se petijt interimi. Item eligamus sublimitatem & contemplationem. Vnde Iob 6. Elegit sūspendium aię mea. Itē eligamus maturitatē & discretionē. 3. Reg. 13. Eligite vobis bonum vnum. Bos. n. maturitatem signat. Item eligamus stabilitatem & duracionē. Esa. 62. Planū facite iter, & eligite lapides. Item eligamus veritatem & rationem. P. Viam veritatis elegi, & iudicia tua nō sum oblitus. Item eligamus docilitatem, & electionem. Prou. 8. Accipite disciplinam, & non pecuniam, doctrinam magis, quā aurum eligite. Item finaliter eligamus summam felicitatem & saluationem. i. gloriam Paradisi, & vitam æternam. vnde illud Deu. 21. Elige ergo vitam, vt & tu viuas. Vita. n. est summum & optimum eligibile, potissimē autē vita æterna. Idē de Maria dicitur Luc. 10. Maria optimam partem elegit, quę non auferetur ab ea. ¶ Ista est ergo electio qua eliguntur bona. ¶ Sed adhuc est vltima electio, qua eliguntur mala, quę est vitiosa. Sicut. n. mulier impregnata bonos cibos fastidit, viles verō cibos. i. carbones, fructus acidos, & alia talia solet eligere & comedere, sic verē multi sunt, qui conceptu diabolico impregnati, bonos cibos. i. spūalia bona vilipendunt, vilia vera. i. bona tpalia, & vitia & crimina eligunt, & diligunt. Sicut. n. camelus em Plinium aquam turbidam eligit, a quam verō clarā contemnit, sic verē multi sunt, qui aquā turbidam bonorum tpalium diligunt & eligunt, aquam verō clarā spūalium virtutum contemunt, quibus dicitur Hier. 2. Et nunc quid tibi vis super viam Aegypti, vt bibas aquam turbidā? Ibi figurantur in filijs Israel. Num. 11. qui contempno magna dulcissimo cibo, Aegyptias mēsas affectabant. Figurantur et in illis Pharisęis, qui in conuiuio primos recubitus eligebant. Luc. 14. Figurantur etiam in Loth, qui interpretatur declinans, qui dimissa societate Abraham, elegit regionem circa Iordanem, & habitauit cum Sodomis, vbi post modū fuit vi & vehementia Sodomorū afflictus. Gen. 19. & 2. Pet. 2. Sic verē tales declinantes peccatores, qui oculos suos sternerūt declinare in terram, societatem & amorem Abraham, idēst Dei relinquentes, & māna. i. bonorum spūalium dulce dinem abhorrentes, regionem Iordanis. i. statum prosperitatis mundanę sectantes, cibos Aegypti. i. bona tpalia eligūt & affectāt. Iuxta illud Esa. 65. Facebatis malū in conspectu meo, & quę nolui eligistis. Et sic ergo patet, q̄ est quedam electio diuina, quedam humana, quedā virtuosa, quedā vitiosa. ¶ Sed si vis notare, adhuc potes dicere, q̄ i scriptura reperitur tria genera electorū, quib. liquida sunt, qui eliguntur saluationem, Primos electos eligit dominus, secūdos electos eligit populus, tertios electos elegit mūdus. ¶ Primò ergo dico, q̄ est electio qua elegit Deus ad saluationē, & ista est electio suę occulte predestinationis. Deus enim est sicut campfor, q̄ oēs quidē pecunias in sacum suū recolligit, tandem in statera omnia ponderans, qđ melius est eligere, & in melius referuando reponit, quod verō minus iuste ponderat, tanquam reprobū ad partem ponit, & ad conflandum vendit, vel ad expendendum exponit. Sic verē Deus omnes quidem ad burfam ecclesię vocat, sed in statera iudicii sui, oculisq; præscientię illos, qui habent vel habituri sunt debitum pōdus virtutis & gratię, eligit, ceteros verō repudiat & repellit. Dan. 15. Appensus est in statera, & inuentus est minus habens. Sic ergo constat q̄ oēs quidem ad fidē vocantur, pauci verō & optimi sunt electi. Matt. 20. Multi sunt vocati, pauci verō electi. Et idē dominus Matth. 13. comparat talem fidem & ecclesiā fagenā missā in mari, vbi. i. p̄dicatores. i. p̄dicatores informando & loquendo. Deus verō & Angeli inspirando & reuelando, ex oī genere piscium, idēst hominum congregauerūt, in fine tamen. i. in iudicio ad limites & ad terminum fluctuosę vitę detracti, examinabuntur. Boni verō in vasis & receptaculis Paradisi eligentur & reponentur, mali verō reprobabuntur, & foras in infernum mittentur. Elegerunt (inquit) bonos in vasa sua, malos autem foras miserunt &c. Tales igitur

& præordinati. Accepti sunt dico. Mat. 12. Ecce puer meus, quē elegi, dilectus meus, in quo bene cōplacuit aię meę, & Act. 9. Vas electionis est mihi iste. Præordinati sunt et. Io. 13. Ego scio quos elegerim. Itē quia fide sunt illustres & illuminari. fac. 2. Nōne pauperes elegit Deus, diuites i fide. Sap. 3. Dabitur inquit illis fidei donum, & fors in tēplo Dei acceptissima. Itē quia virtutib. sunt diuites & accumulati. vñ ipis dicitur illud 1. Petr. 2. Vos genus electum, gens sancta populus acquisitionis. Vnde de accumulatione virtutū pōt dici illud Col. 3. Induite vos sicut electi Dei, viscera misericordię, benignitatē, humilitatē, modestiā, patientiā supponentes inuicem, & donantes. Item quia sunt stabiles & fortificati. Ad hoc. n. eliguntur, vt contra diaboli, & vitia prælietur. Vnde de Christo pōt dici illud Iud. 3. De vnuerfis autē vrbib. accepit sibi auxilios viros fortes & electos ad bel. lū. Itē quia in cœlis erunt felices atque beati. Ad hoc. n. electio operat, vt æterna beatificatio subsequatur. Sap. 3. Fulgebunt iusti, & tanquā scintillę in arundinetis discurrent, iudicabunt nationes, & dominabuntur populis, sequitur. Quā donum & pax est electis Dei. Ibi. n. electi Deum laudant perenni carmine, sp̄ gaudent sine turbamine, clarē vident sine caligine, altē sedent in summo culmine. De laude dī in P. Ad videndum in bonitate electorum tuorum, vt laudaris cum hereditate tua. De lætitiā dī in P. Eduxit populum cū exultatione, & electos suos in lætitiā. De visione æternā dī 2. Re. 6. Congregauit Dauid omnes electos, Israel autem interpretatus videus Deum. De honorabili verō sublimatione dī in P. Exultauit electus de plebe mea. Ista. n. bona æterna electis Dei finaliter distribuuntur, & ista Dei hereditas ipis disponitur, atq; datur. P. Disposui restm electis meis. Et idē bene concluditur illud P. Beata gens cuius est dominus Deus eius populus, quem elegit in hereditatem sibi. Patet ergo, q̄ est electio, qua quis eligitur ad salutem. ¶ Secūdo dico, q̄ est electio, qua quis assumitur ad prelationem, nullus. n. debet officiu prelaturę propria auctoritate accipere, sed potius ab illis, qui potestatem ad hoc habent, debet eligi, vt dignē possit alijs imperare. Grues. n. (vt sepe dictum est) eligunt sibi duces, & apes. Feligūt sibi regē. De vinea et videmus q̄ quando est plena fructibus custos sibi eligitur, & preponitur, a quo & fructus & vinea custodit. Sic ergo & nos, nobis, & vineę nostrę. i. presentī ecclesię debemus regem, ducem & custodem eligere, qui. i. nos possit cum diligentia custodire. Sed re vera admirando & stupendo, & inquirendo dī Hiere. 46. Et quis erit electus quem ego præficiam etc. d. Pauci sunt digni eligi. Et idē dominus cum magna diligentia sibi eligēdi. Isti. n. debent esse sancti, q̄ eorū participatione alij boni & electi possint esse, iuxta illud P. Cum sancto sanctus eris, & cum electo electus eris. Aduerte ergo, q̄ sicut reb. naturalib. duę causę concurrunt, videlicet causa propinqua & remota, mediata & immediata, superior & inferior, constat. n. q̄ in generatione, homines facit hō, & sol. hō. n. visibiliter agit, sol verō & cœlum inuisibiliter in fluit, quinimō ipse pater nihil faceret, nisi virtus superior hunc mouerēt. sic verē dicam, quod in electio ne hominis non solum operat causa extrinseca, visibilis & apparet, videlicet ministrū electorum, verum et primò & principaliter ipse Deus tanquam causa superior & cœlestis, ipse enim est, qui principaliter eligit, & qui voluerit eligentium corda vertit, vel verti a diabolo permittit. vnde et sepe fit, q̄ in vindictā & odium nostrī, malos eligi sustinet, quos et ipse se elegisse dicit, sicut clarē patet de Saul, qui contra Dei voluntatem fuit electus, & qui regimine fuit malus, & tamē electus domini fuit dictus. Quod contra Dei voluntatem fuerit electus, patet ex eo, q̄ cum maiores natu Israel peterent a Samuele, vt fu per se regem constitueret orati, propterea ad dominum Samuēl responsum est. Non te abiecerunt. i. me, ne regem super eos. 1. Reg. 8. quę verba vtique displicentia & indignatione plena sunt. Qđ verō fuerit malus in regimine, patet, q̄ reprobatu a Samuele. 1. Reg. 13. Nequaquam regnū tuū vltra cōsurget. Causa ponitur. 1. Regum 19. Spiritus domini recessit a Saul, & exagitabat eum spiritus nequam. Quod autem fuerit dilectus domini dictus, patet. 2. Reg. 12. Cuiusdam eius in Gabaa Saul quondam electi domini, & tamen de eo ironice dicitur 1. Regum 21. Nunc igitur p̄sto est rex vester, quem elegistis & petijstis, ecce dedit vobis dominus

dominus regē. Et ipse dñs dicit. Dabo tibi regē in iurore meo. Osee 13. Deus. n. qñq; eligit malos malis, vt per malos inferat mala malis. Ad Deū ergo spectat principaliter electio. Et idē ad ipsum dēt haberi recursus & deuotio. Et inde est, q̄ Veni creator Spūs i electiōib. canit, vt Spūs scti grā in electiōib. effundat, & vt ille, quē Deus eligibilē iudicat ab electorib. eligatur. Iō cuiuslibet electori dī Deut. 17. Eū cōstitues, quē dñs De^o tu^o elegerit. Vbi nota aliqd̄ quātū ad

Electum accedentem, Ista enim tria sunt necessaria Subditum eligentem, in electiōe, videlicet electus Dñm dirigentē seu influentē. accedēs, q̄ fit virtuosus (Eum inquit) Subditus procedens, qui fit studiosus (Cōstitues inquit). I. tu elector. Dominus dirigens, qui fit gloriosus, quē dñs Deus tuus elegerit. Requirit ergo a parte electi cōiūrio virtuosā, q̄ ostendit, cū dī. Eū. Illud enim sūt pronomen relatiuū eū, referēt ad ipsum electū, qui. I. dēt esse virtuosus, bonus. Bonitas ēt ipsius electi in hoc pronome denotat. Est. n. eū. p̄ nomen adiectiuū, accusatiui casus, numeri singularis. Ad denotādū, q̄ electus dēt esse, p̄ nomen, q̄ pronome ponitur, quia. I. p̄ alijs se dēt ponere, ip̄os adiūuādo, & pro eis apud Deū intercedendo, & gregē suum contra diabolu & tyrānos defendendo. P̄. Elegit David seruū suū, de post fētatēs accepit eū. De post fētatēs inquit, quas. I. regebat, & defendebat. Accusatiui casus dēt esse, q̄. I. seip̄am dēt accusare, & se indignū ad officiū reputare. Scriptū est. n. Prou. 18. q̄ iustus prior est accusator sui. Vñ de bonis arborib. quas alia arborēs voluerunt in regem eligere, I. deficiū oliua, & vite legitur Iud. 9. q̄ se excusauerūt, & regnum accipere noluerūt, quia. I. boni suā imperfectiōē accusantes, & se eum quādā dīsp̄licentia excusantes debēt magis inuite trahi ad officia, q̄ volūtariē accedere. Vnde Paulo dicit Actū. 9. q̄ circūfūsit eum lux de celo. Sequit. Ad manus aut̄ illum trahentes, introduxerunt Damascū. Et subditur. Vade, quia vas electiōis est mihi iste. Trahi. n. dēt electus, & nō se ingerere. Trahi dico per diuinā inspirationem, per fociorum supplicationem, per malorum impositionem, & p̄ vilitatis publicę, quā sperat se facturum, desideriu & affectiōē. Numeri ēt singularis dēt esse, quia. I. iste debet esse singularis vitę & perfectiōis, & a multis singulariter electus, & inter multos singulariter perfectus. Vnde de isto eum dī Eccl. 45. Elegit eum ex oī carne. Debet ēt adiectiuū dici, qui. I. sp̄ debet virtutes virtutib. addicere, & merita meritis aggregare. Et breuiter iste est illud eum, q̄ a Deo est electus a Deo erit vnctus, & in alto regimine constitutus & finaliter in cœli gloria coronatus, sicut in P̄. dicitur. Elegit eum dñs facerdotem sibi ad sacrificandū ei hostiā laudis. Inuenit dominus David seruum suum, Oleo Sctō suo vnxit eum. A mat̄ eū dominus & ornauit eum, stolam glorię induit eum, & ad portas Paradisi coronauit eum. Ecce ergo qualiter in isto pronome eum, intelligitur iusti electio virtuosā, quia re vera istud est summe necessarium, quōd electus sit virtuosus, & iustus. Vnde nota, quōd iste debet

L Durabilis constantiā fundamento fundari, Electus. n. debet esse cōstās Norabilis iustitię libramento librari, & fortificat^o, Amabilis munditię velamento velari, videlicet ad Spectabilis decentię paramento parari, perseverandū ad Humilis subiacentię pondere subiugari, in bono. 2. Paral. 29. Vos elegit Deus, vt steter corā eo. Ad resistendū malo. Dan. 11. Confurgent electi ad resistendum. Item debet esse iustus & reificatus. Esa. 44. Noli timere serue meus Iacob, & reificatus, quē elegi &c. Item debet esse mundus & purificatus. Mat. 12. & Esa. 42. Ecce puer meus, quē elegi. Puer. n. munditiā puritatis signat. Item debet esse decens seu venustatus. Dan. 12. Eligentur, & dealbābuntur & quasi ignis p̄babunt. Itē dēt esse subditus & humiliatus. Esa. 44. Audi Iacob seruus meus, Israel quem elegi. Item debet esse fertilis atque fecundans, supple in bonis operib. Io. 15. Elegi vos & posui vos, vt catis, & fructū afferatis, & fructus vester maneat. Sic ergo ostendit, q̄ in electiōe debet esse ex parte

M electi conditio virtuosā. (Cum inquit.) Item ibi debet esse ex parte populi intentio studiosā (Constitues inquit) Constituire, n. eligere, & nominare pertinet ad subditos electores. 4. Reg. 10. Eligite meliorem de filijs domini vestri. Et 1. Reg. 17. Eligite ex vobis virum. Ecce instantia acceleratiua,

eligite. Ecce notitia consideratiua, ex vobis. Ecce iustitia p̄ponderatiua (virum inquit) Accelerare. n. debēt electores, personam etiam debent cognoscere, & idē ex seipsis, si idoneum reperit virū. i. personam virilem & iustam debent eligere, non effeminatum aut imbecilem. Quā tamē sunt cōtra multos, qui inter se inuidi & discordes, solēt magis extra se quā ex se eligere, & magis foeminas, q̄ viros. i. magis imbecilles quā prouidos pmouere. Talib. ergo sēpe cōtingit sicut figuratiter cōtigit arborib. q̄ elegerunt ramū arborem quādām degenerem & indignā, de qua tñ electa & p̄mota dī Iud. 9. exiuit ignis ex ea, & succendit ēt cedros libani. Quia re vera qñ aliq̄ rānus spinosus, degener, insufficiens, extraneus & indignus eligitur, sēpe fit, q̄ ignis rapinā & inuidiā ab eo finaliter succēdit, a quo ip̄i sui electores ēt quāuis sint Cedri libani. I. quāuis sint magni, & boni & nobiles molestant. Ex vobis ergo cōstituite si potestis, & si idoneum inuenietis. Vnde Deut. 17. dī. Non poteris alterius ge ntis regem facere, qui non sit frater tuus, cū que fuerit constitutus, non multiplicabit sibi equos. Aduerte tamen, q̄ multi possunt dicere. Illud 1. Ioan. 2. Ex nobis poterit dierunt, sed ex nobis non erāt. Quia p̄ certo sēpe accidit, q̄ illi, qui eliquitur ex gremio, sunt peiores, quā extranei, crudelius agunt in subditos, quā quicunq; remouit. Inuehe, & bene cōtra tales, quia etiam em veritate, vt iustus est qñq; cōstituire extraneos, quā p̄pinquos, & maximē qñ quis inuenit eos idoneos atque bonos. Dicit. n. Plinius, quod coturnices mare transiunt, eligunt sibi duces, extraneos. I. eomites, qui eas defendāt ab aduersarijs auib. cum de se sint debiles & imbecilles. Sic verē si nos, qui mare huius fluctuosę vitę transimus, videmus, q̄ nullus est inter nos idoneus & defensor, qui gregē nostrū ab aduersarijs dēmonebus & tyrānis dignē possit defendere, vel tueri, debemus ducē externi gregis eligere, & extra gremium nostrum extraneū aliq̄ē p̄creare, potissimē cū nullus propriē sit extraneus, imō oēs fumus ciues Sanctorum & domesticci Dei eiusdem fidei & ecclesię Christi deuori. Non est. n. dicere apud nos. Ego sum Paulus, ego sum Apollo, ego sum Cephe, cū proculdubio in corpore Christi mystico, sicut dicit Apostolus Collo. 3. Non est masculus & foemina, gentilis & Iudeus, circūcisio & p̄putium, Barbarus & Scythia, seruus & liber, sed Christus in omnibus. Induite ergo vos sicut electi Dei. q. d. Ad hoc, q̄ possitis electi Dei esse, nullū oportet extraneū reputare, nec patriē conditionis, aut generis allegare varietatem, dum omnes simus Christi in fide, & debemus alterutrum tanquam vno gremio reputare. Eligite ergo ex vobis virum. Dicit vis vis infra de viro, & ista oīa ostenduntur, cum dī. Constitues. 2. Paral. 10. Omnis Israel conueniat, vt constitueret regem &c. vide supra de constituitere. Istud est ergo secundum requisitum in electiōe. I. ex parte populi intentio studiosā, seu collectio amorosa. Constitues inquit a con, qd̄ est simul, & statuo quasi simul statūs.

¶ Etiam in prælati erectione requiritur ex parte Dei acceptio gratiosa. Quē (inquit) dominus elegerit. q. d. ille p̄ homines debet institui, qui a Deo meretur eligi, & assumi. Deus. n. propriē dī eligere, in quātū. I. vt supra dictum est, electiōē solet inspirare, & tandem tanquam gratiam & vtilem accipere (Deus elegerit inquit) Vnde David de seip̄o dicit 1. Paral. 28. Elegit me dñs Deus Israel, vt essem rex sup̄ Israel. Sequitur. Placuit ei vt me eligeret regem. & subditur. Dominus elegit Salomonem filium meū, vt sederet in throno dñi super Israel. Et proculdubio tales, qui a Deo eliguntur & acceptantur, & q̄ ē carne & sanguine, p̄cedit timore, & fauore non introducuntur, propriē electi Dei dici merentur. 1. Petr. 2. Vos estis genus electū &c. sicut supra. Iō bene concluditur in P̄. Beatus, quē elegisti, & assumpsisti, habitabit in atrijs tuis. Et bene dicit habitabit, quia. I. tales diliguntur in suis ecclesijs & in suis beneficijs remanere, non alienis locis inutiliter deagari. Cuius qui cōtrariū faciunt, electi proculdubio non sunt, imō de talibus non Dei, sed diaboli electi, sic in mundi negocijs inuolutis dī Exod. 15. Electi principes eius submersi sunt in mari rubro Abyssī operuerūt eos, descēderūt in profundū quasi lapis. &c. Expone & inuehe contra tales, & vide infra de malo electo, qui. I. eligitur ad damnationem. Patet ergo quomodo in qualibet electiōe requirit, videlicet Dei acceptatio, occultē

Quem (inquit) dñs elegerit. Plebis assensio, operis p̄fidens. (Cōstitues inquit) Iusti. Feligēdi p̄fectio gradis & euidēs (Eū inquit) Et sic hñ didū fuit. (Eū cōstitues, quē elegerit dñs) Sic ergo patet, q̄ est qd̄ electio ad p̄lationem. ¶ Sed si forte vis loq̄ de vna sctā vel de vna electā in gñe feminino, dic, q̄ p̄iōse magnarū eliguntur, vt in coronis regum & principū apponantur, vt sup̄ caput honorabiliter deferantur. Sic verē dico, q̄ sanctę feming eliguntur a Deo, vt in corona Dei, quā est congeries, seu collegium p̄latorum possint coram alijs rutilare, & in dignitatis capite comparere. P̄sal. Elegit eam Deus, & p̄relegit eam, & habitare eam fecit in tabernaculo suo. Et si vis, notabis, q̄ in scriptura reperio electā Dei filium concipiendum. Prima fuit beata Virgo, Carnis lilium custodiendum, de qua dī Can. 6. q̄ ipsa mundi solium recipiendum, est pulchra, vt luna, electi Celi gaudium accipiendum. Cita, vt sol, terribilis, vt castrorū acies ordinata. Vñ de ea & Ch̄o p̄t dici illud Iud. 5. Pulcherrima feminarū eligi ei. Sctā est qlibet sctimonia Iis vel aliqua virgo mūda, & casta. De qua Hec̄er 2. Deambu Iabab añ vestibulū domus, i. qua electę virgines seruabant. I. Mardocheus. Tertia p̄t dici qlibet p̄gelata vel abbatissa, de qua. I. p̄t dici illud p̄dicitū. Elegit eā Deus, & p̄legit eā &c. q̄ ēt dēt esse talis, q̄ possit dicere de seip̄a Illud Eccl. 24. In plateis sicut cinamomū & balsamū aromatizās, odorē dēdi, quasi myrrha electa dedi fuitatē odoris. Quarta est qlibet sctā aia vel p̄sona, q̄. I. a Deo eligit, vt sibi in gñā p̄petuo vniat. 2. Paral. 6. Elegi Hierusalē, vt sit nomē meū in ea. Vñ ēt de Deo in patria p̄t dici illud Eccl. 1. Cū electis feminis graditur, & cū iustis & fidelib. agnosci. ¶ Si verō de sancta ecclesia dī, q̄ ista sit electa, dic, q̄ de hoc dī Can. 6. Vna est columba mea, perfecta mea, vna est matri suę electa genitrici suę. Patet ergo, q̄ est electio, qua quis assumit ad p̄lationē. ¶ Tertio dico, q̄ est electio, qua quis assumit ad damnationē, & ista est electio diaboli sive mundi. Ip̄orum. n. felices. I. mūdi diuites peccatores vñ esse ceteris p̄relecti, quia. I. ita sūt mundi prosperitate fulgentes, q̄ respectum ipsorū oēs alij videntur esse reprobi & sp̄eti. Vnde de Bacchi de. i. de diabolo dicitur 1. Mac. 9. q̄ ip̄e elegit viros impios, & constituit eos dominos regionis. Aduerte tamen, q̄ tales electi succidentur a statu mundanę prosperitatis, dico, q̄ succi comeduntur ex haustu dēmōnū gulofitatis, denē a mundi Occidentur in lacu æternę crudelitatis, prosperitate. Vñ in persona Nabuchodonosorū, diaboli dī 4. Reg. 19. & Esa. 37. Succidam excel̄sa cedrorū eius & electās abieret illius. Itē comedunt dēmōnū gulofitatis. I. per tentationem q̄ fit qñ per p̄tā de corpore vel societate eius efficiunt, & in cōgeriē malorū trahunt. Abac. 1. In crassa est pars eius, & cibus eius electus. Item occiduntur æterna crudelitate. sin inferno Hie. 48. Electi inuenies eius descēderūt in occisionē. Sic ergo patet, q̄ mali eligunt ad dānationē, digni ad p̄lationem, iusti ad saluationem, & hoc de eligere sufficit.

A Eleuare. Nota, q̄ eleuare idē est, q̄ se de inferiorib. ad superiora trāsferre, & leuare. Et sic ista vocabula sūt eiudē significati. Eleuatio, exaltatio, sublimatio, surgere, sursum, in prauolare, ascendere, & p̄t accipi cōter in bono, & in malo. In malo. n. eleuat hō per superbiā & eleuationē, & hac est eleuatio vitiosa p̄tōrū. In bono verō leuat p̄ celestū cōtēplationē, & p̄ bonorū æternorū desiderii & affectiōē, & p̄ p̄alem, seu perpetuā promotionē, & ista est eleuatio virtuosā. Prima est eleuatio p̄tōrū, & ista est duplex, q̄ vna est vanitatis, & sup̄bia, sctā prosperitatis & mundanę grā. Eprimō de eleuatione vitiosa superbię & vanitatis p̄t dici illud Osee 13. Eleuauerunt cor suū, & obliuati sunt mei. Istis. n. accidit sicut in terramotū aliqñ solet cōtingere. Ventus. n. in interioribus cauernis terrę, terrā cōcutit, interioris quasi cōtinetrum facit, quę ētq; sibi exitū, terrā in altū eleuat quasi montē, q̄ tandē crepat, & rumpit, & sic nihil de illo mōte nisi vorago seu concauitas inuenit. Sic verē fit, q̄ interior vētus. I. interior cogitatio, seu p̄suptio in seip̄a cōcutit, & effert, ita q̄ hō in seip̄o quasi vnus mōs p̄ superbiā erigit, & leuat, & istud fit qñ hō p̄sumit de se, vtp̄ote de diuitijs, nobilitate, pulchritudine vel fortitudine. Eze. 28. Eleuatū est cor tuū in decore tuo. Per mortē tñ subito rūpit, ita q̄ rota eleuata sua motuositas ad nihilū cōputat, & i voraginē ifernalē inclinat. 2. Paral. 32. Eleuatū ē cor ei^o, & fa

ta ē cōtra eū ira. Si aut vis, potes adhuc notare, & dicere, q̄ Eleuantur mali super alios, ip̄os opprimendo, Super seip̄os, de se p̄sumendo, Contra dominum, ip̄sum & omnes cōtēnendo. Eleuantur dico sū p̄ alios. Nu. 17. Cur eleuamini super populum dñi Super seip̄os. Th re. 3. Sedebit solitarius, & tacebit, qñ leuauit se supra se. Cōtra dñm. Esa. 3. Eleuare sunt filia Syon, & ambulauerūt extēto collo &c. Et tñ dñs phibet tales superbas eleuationes. Hier. 13. Nolite eleuari, q̄ dñs locutus est. & meritō, q̄ p̄ certo de tali eleuatione sequit̄ mors æterna sicut de illo rege dī 2. Paral. 26. Cū roboratus esset, eleuatū est cor eius in interitū suū cōtra dñm. Isti figurant in illa cedro eleuari ssima, fēcū diffima, & pulcherrima, q̄ tñ subito legi corruisse, de qua dī Eze. 31. Vñ dī in P̄. Vidī impiū super exaltatū sicut cedros libani, trāsui, & ecce nō erat. Ista est ergo eleuatio vanitatis, q̄ est vitiosa. ¶ Adhuc dico, q̄ est eleuatio viriōse prosperitatis. I. mundanę glorię, q̄ est periculosa. Corn. n. nucem, quā frangere nequit, sursum eleuat, vt dū ab alto occiderit, ipsam frangat. Sic verē diabolus hōiem p̄ p̄sumptionē & superbiā facit eleuari & erigi ei, qñq; ēt per mundi prosperitatem ip̄sum facit exaltari, vt primō cadat per p̄tā, tandē frangat p̄ mortē finaliter comedat p̄ p̄nā æternam. Tob. 3. o. Eleuasti inquit me, & quasi sup̄ ventū ponens collisisti me valide, & illud P̄. Quia eleuans allisisti me. Illa. n. anis maxima, quā dī Roc, elephātē rapiens sursum leuat, & eū dimittit cadere, & dū sic occiditur, eū deuoret, vt dicit Marcus Paulus in libello suo de regionib. orientis. Sic diabolus tales. Eze. 31. Eleuarūm est cor eius in altitudine sua. Ista est ergo eleuatio duplex p̄tōrū, q̄ est vitiosa. ¶ Sed dī dico, q̄ inuenit eleuatio virtuosā & p̄fectorū, & ista est eleuatio, quā boni apud Deū & hōies tam sp̄ualiter, quā æternaliter eleuant. Vapores. n. quāto puriores, tāto facilius eleuantur sursum. Et ip̄de est, q̄ res celestes, quę sunt sursum eleuatę, & superiores sunt ceteris puriores. Sic verē charissimi, illi, qui sunt puri & scti sp̄ sunt sursum sp̄ualiter per affectum & desiderium eleuati. Quia verē hō quāto sanctior fuerit, tāto ab inferioribus & inferiorum amore, magis remotus & eleuatus erit. vñ huic p̄t dici illud Esa. 52. Ecce intelliget seruus meus, exaltabitur, & eleuabit, & sublimis erit valde, de q̄. verbis ostidit q̄ triplex ē eleuatio, quā boni diuersimodē subleuant, Vna est interior, Vna est (dico) interior & cordialis. Et ista est qñ intellect^o & affectus ad affectū & affectū Vna est cordialis affectiōis, superiorum per cōtēplationē. Alia tp̄alis promotionis, nē & desiderii eleuantur, qñ Tertia sup̄nalis p̄lationis, quis a vitiorum casu ad statum gratię erigit, qñ a terrenorū affectu ad amorē celestii extollitur, qñ quis a cura & notitia inferiorum ad cōtēplationē leuatur. De eleuatione. n. a statu peccati ad grę perfectiōē dī Esa. 52. Eleuare, eleuare, cōsurge Hierusalē, & illud Exo. 19. Sanctificabis illos eleuans corā dño, q̄ p̄t dici de sacerdotibus de p̄nitentibus de conuersis. De eleuatione terrenorū ad æternorū affectiōē dī Eze. 1. q̄ Cherubin. i. iusti cum euntibus ibant, & cū stantib. stabāt, & cū eleuatis a terra pariter eleuabant. De elatione verō ab inuestigatione inferiorum ad superiorū cōtēplationem p̄t dici illud Num. 24. Eleuās Balaā oculos, Israel vidit in tentorijs suis. i. Sanctos in patria. De ista ergo triplici virtuosā eleuatione p̄t dici illud. Ecce puer meus exaltabitur & eleuabitur. Alia est exterior & mundialis. Et ista est qñ boni & digni ad promotiones & dignitates eriguntur & sublimant. De quo dī illud. Seruus meus exaltabitur &c. Tertia in sup̄ est superior & æternalis, & ista est, qñ boni & digni, post huius mūdi labores, ad cœli celsitudinem prouehunt. Iō dī. Sublimis erit valde. Ista ergo triplicem eleuationē & exaltationem aliquantulum latius prosequamur. ¶ Dicamus ergo, q̄ est qd̄ eleuatio interior & cordialis seu virtualis. Lignū enim sub aqua positum superius se eleuat, & nisi p̄ violentiā teneat, naturaliter sursum natat. Ignis ēt inferius esse naturaliter designat, q̄ iō naturaliter sursum fert & eleuat. Arbores ēt statim, qñ de terra nascunt, & exeūt sursum, versus cœlū se eleuat, & ascēdit. Aues ēt quādiu sunt in feris, sūt in periculo, qñ verō superius se eleuant sunt in tuto. Sic p̄culdubio, charissimi, nos nunq̄ debemus inferiora mundi

bona diligere, nec ibidē manere nisi per quā violentiā, vepore q̄a n̄tum officii, seu negocium hic requirit remanere, sed sursum ad bona p̄ affectionē, & cōtemplationē debemus ferri & eleuari, vt sic possimus a peccatis & periculis liberari. Et hoc maximē erit, si nos fuerimus lignū. i. teneri p̄ pietatē, ignis. i. calidi per charitatē, arborēs. i. sursum eleuari p̄ cōtēplationē, aues. i. sp̄iales p̄ sanctitatē. Iob 39. Ad p̄ceptum tuum eleuabit aquila, & in arduis ponet nidū suū. Quod tñ est contra multos, q̄ sunt s̄tes q̄busdā lignis, q̄ ita sunt solida & ponde rosa, q̄ more lapidis ad fundū descēdētia nunq̄ sursum natāt, aut eleuantur, sicut dicit Plini⁹, videlicet de buxo, hebeno, fico Aegyptiaca. Similes ēt sunt q̄busdam auib⁹, quē ita sunt carnosā & ponderosā, q̄ nunquā superius volant, nec de terra surgūt, aut se eleuat, sicut patet de strutione. Similes ēt sunt quibusdam arborib⁹, q̄ ita sunt debiles, q̄ nunquā p̄nt sursum crescere vel eleuari, sed sp̄ circa terrā solent repere & inclinari sicut patet de veprib⁹ & de rubis. Et re vera charissimi, tali modo impediūtur multi, ne p̄ cōtēplationē sursum ad cōlestia eleuent. Primi sunt deliciofi, Deliciofi. n. aquis deliciarū se immergunt, nunquā sursum ad cōtēplationē vel affectionē cōlestiū erigunt. Vepres insuper. i. auari & ambitiosi irā circa terrā & terrena & auaritiā se dilatāt & diffundūt, q̄ ad cōlestia nūquā eleuant vel cōscūt. Vñ hōis p̄t dici illud Iud. 8. Non poterāt ultra ceruices eleuare. Nō sic ergo charissimi, sed eleuemur ad Deū. i. ad bona aterna, bona terrestria vilipēdēdo, cōmissa crimina p̄meditādo, secreta cōlestia inuestigādo. Eleuemur ergo ex terrenorū affectione. Hierē. 10. Eleuat nebulas ab extremis terrā. Et eleuemur a p̄tōrū delectatione. Eze. 3. Eleuauit me spiritus & assumpsit, & abij amarus in indignatione spiritus mei. glo. Quanto dulcescit, supple spiritui, qui intus videt, tātō in amaritudinē vertit, q̄ foris hēt. Item eleuemur in supernorū p̄seruatione. vñ Eze. 43. Eleuauit me sp̄s & introduxit me in atrium interius, & ecce gloria erat repleta domus dñi. Ita est ergo eleuatio interior & cordialis. Intelligit inquit & eleuabit. Inde d̄ Deut. 32. Vtinā saperent, & intelligerēt, & prudenter nouissima prouiderēt. De Chrō verō d̄ Act. 1. q̄ eleuatis manib⁹ ferebat in cōclū. Et si vis, potes notare, q̄ boni debēt eleuare cor p̄ affectionē, oculos p̄ cōtēplationē, vocē p̄ laudē & cōfessionē, faciē p̄ sp̄i cōsolationē, manus p̄ orōnē. Eleuari (dico) debet Affectus, Eleuet igit primō superius ad dñm affectus Affectus, cordialis. Qd̄ bñ figuratur in hostia, cuius p̄ Affectus, Ausculum debebat eleuari corā dño. Pectus Conspectus, enim cordiale affectionē designat. Leu. 8. Tu Effectus, lit p̄ctu sculū eleuans corā dño. Et Leuit. 10. Eleuauerūt armū & pectus corā dño. Item eleuetur a spectus visualis. i. consideratio. 1. Paral. 21. Eleuās Dauid oculos vidit Angelum. & Gen. 22. d̄ de Abrahā, q̄ eleuatis oculis vidit locū pro cul. Item eleuetur affectus verbalis p̄ honestā locutionē, quia pro certō iūsti eleuant, vocē amarē plangēdo, dñm laudādo, culpas cōfiteōdo. Amarē dico plorādo. I. p̄ culpā cōmissionē, sicut 1. Re. 11. d̄. Eleuauit oīs populus vocem suam, & fleuit, p̄ fraterna compassione sicut de Ioseph d̄ Gen. 45. q̄ videns fratrem suum, eleuauit vocem cum fleu, dñm laudādo. Pl. Eleuauerunt flumina vocem suā. Culpas ēt cōfiteōdo. Iob 48. Eleuabis in nebula vocē tuam. & il lud 1. Elēdr̄ 3. Eleuabāt vocē in læritia. Item eleuetur cōsp̄ctus facilis p̄ sp̄em, fiduciā, & deuotionem. Iob 21. Eleuabis ad Deum faciem tuā, rogabis eum, & exaudiet te. Itē eleuetur effectus manualis p̄ deuotam supplicationē. Neq̄. 8. Eleuātes manus incuruati sunt. & Exo. 7. d̄. Cūq̄; leuaret Moyses manus, vincebat Israël &c. Ita est ergo eleuatio interior & virtualis. Est ēt quādā eleuatio exterior & tp̄alis, & ista est eleuatio dignitatum & p̄mōtionū, ad quas boni & iusti sunt assumendi & eleuādi. quod ostēditur, cum d̄. Seruus meus exaltabitur. Illi. n. q̄ sūnt serui Dei per humilitatē & sedulitatem, debēt eligi & exaltari ad tp̄alem & ecclēsiasticā dignitatem, q̄a sicut d̄ Lu. 14. & 18. q̄ se humiliat, exaltabit, & im Gre. Nō est equū, vt alijs p̄nt, q̄ subesse non didicerunt. Natura. n. illā arborē s̄let exaltare, & eleuare, q̄ aquis

seu fontib⁹ irrigat, q̄ in terrē p̄fundo radicāt, q̄ ramis & frō dib⁹ inferius nō grauat. Sic verē ille dēt ad statum platiōnis exaltari, q̄ aq̄s deuotionis fuerit irrigatus. Iuxta illud Eze. 31. A q̄ nutriuerunt ipsum, abysus exaltauit eū. Itē qui per humilitatē fuerit profundatus, q̄a sicut d̄ Eccl. 11. Sap. humiliari exaltabit caput. Item q̄ ramorum. i. nepotulorū, & cognatorum multitudine circa radicem. i. circa cordiālem affectum non fuerit p̄grauiatus, vel ēt ramorū. i. bonorū tp̄aliū. Quia verē illi merentur p̄moueri, exaltari, p̄glati & superiores fieri, q̄ quantū ad desiderū & amorē ramis bonorū tp̄aliū sunt nudati. Vñ Luc. 1. Exaltauit humiles & esuriētēs impleuit bonis. Ita est ergo eleuatio exterior, & tp̄alis. 2. Re. 3. Eleuet thronus Dauid super Israel. Adhuc dico, q̄ est eleuatio superior & aterna. Et ista est eleuatio, & exaltatio gloriā Paradisi, q̄ ostēdit cū d̄. Sublimis erit valde. Cōtrariā. n. substantiā, cōtrarios hnt actus, cōtraria loca, cōtrarias hnt cōsuetudines, & iō ista de se vera cōiter inueniūtur, q̄ in vno loco deprimūt, in loco eius cōtrario & sublimat, & eleuatur. Istud patet in planetis, q̄ in diuersis, & cōtrarijs signis hnt suas exaltationes, & suas depressiones. Vñ de planeta, q̄ in vno signo deprimūt, in signo cōtrario exaltat. Re vera, charissimi, sic est, q̄ mūdus & Paradisus, vita p̄ns & futura sūt quasi duo signa, duæ regiones, duæ habitationes q̄ cōtrariānt, & aduersant & i morib⁹ & cōditionib⁹. Dic si vis quō sic est, q̄ in vno istorū. s̄ in mūdo boni deprimunt & tribulant, mali verō exaltant, & p̄perant. Ergo dignū & iustum est, q̄ in cōtrario signo. s̄ in statu post mortē & in futura vita mali dānent, & deprimant, boni verō p̄mouent, & exaltentur. Et cetero ita sit, q̄ illi q̄ mō sunt in tribulatione & depressione. s̄ pauperes & depressi, in alia vita erūt in Paradiso, in exaltatione & p̄mōtione (Sublimis inq̄) erit valde. Ge. 7. Multiplicata sunt aquæ, & eleuauerūt arcā in sublimi a terra. Aq̄ inquit. tribulationū tp̄alium, quia. s̄ ista sunt causa finalis eleuationis & saluationis. vñ de Sanctis d̄ in Pl. Qm̄ dij fortes terrē eleuati sūt. Illi verō, q̄ mō sunt in debite & iniuste in mundi exaltatione & gloria, erunt in alia vita in inferni depressione & miseria. vñ Esa. 2. Humiliabit sublimitas virorū. Et sic verificabit illud euangelicū. Lu. 1. Deposuit potēs de sede, & exaltauit humiles. & Eze. 11. Eleuauerunt Cherubin alas suas, & rotē cū eis, & gloria dñi erat supra eas. Patet ergo triplicē esse bonorū exaltationē, eleuationem & sublimationem. s̄ interiorē & cordiālem, exteriorē & tp̄alem, superiorē & aeternalem, & hęc sufficiāt. Vide supra vbi ascendere, & in fra in alijs titulis supra in principio notatis, & vide supra vbi adducere, vbi inuenies illam auctoritatem diuina. Eze. 8. Eleuauit me spiritus & adduxit me Hierusalem in visione Dei &c.

Eleemosyna. Nora, q̄ eleemosyna propriē d̄ largitas, q̄ diuino amore, & pietatis compassione erga pauperes exercet. Bona. n. mundi idē diuitibus sunt concessa a Deo, vt necessitatē tpe Dei procuratorib⁹, s̄ pauperibus eius personam representantib⁹, restituantur, & per eleemosynas cōcedant. Sicut. n. natura humorē radicalem arborū posuit in radicem & medullam, vt inde ad ramos deriuetur, sanguinē etiam fontalem posuit in corde & hepate, vt inde ad nutrienda membra sumatur, & deriuetur: sic verē Deus in diuitib⁹ sanguinē, et humorē, et honorē bonorum tp̄alium, voluit reponi, vt tandem membris et ramis. i. pauperib⁹. valeant per eleemosynas circūfundi, condūidi pariter, et largiri. ¶ Largiendā sunt ergo eleemosynæ, Calamitas pauperū tēperetur, Eleemosyna ergo tē Crimitū malignitas expietur, perat pauperū calamitatem fecūditas p̄pinetur, mitatem. Fimus, quē Cœlorum fertilitas p̄curetur, a boue egeritur, et e- In inferni poenaltas declinetur. mittit, aqua, q̄ a fonte distillatur, ros, qui a cœlo diffundit, terrā aridā imbuunt & fecundāt. Sic eleemosynæ, q̄ a viris pijs et misericordib⁹ distribuunt, aridos pauperes recreāt, nutriunt, et cōfortāt. Aridi. n. et pauperes nō diuites sunt donis et eleemosynis fecundādi, iuxta illud Dan. 4. Peccata tua eleemosynis redime, et iniquitates tuas misericordijs pauperū. Tēperat ergo eleemosyna pauperū calamitatem. Et ēt eleemosyna eripit criminum iniquitatem. Sicut. n. aīā, q̄ d̄ muscus, a postemate timēs mori, ad arborē se fricat, et a postema rūpēs, humorē emittit, et sic infirmitatē et mortē euadit. sic diues sentiens se infir-

se infirmum per plura peccata, fricat se ad arborē crucis p̄ deuotionē, rūpat & aperiat a postema suū, vbi sunt amores diuitiarum recōditū. sarcā vel bursum p̄ eleemosynarū largitionē, faciātq̄ illud fluere pauperib⁹. erogādo, & sic ab infirmitate p̄tī liberabit, Dei miām cōsequēdo, q̄a beari misericordes, qm̄ ipsi miām cōsequunt. Matt. 5. Sicut. n. d̄ Eccl. 3. ficut aqua extinguit ignē, ita eleemosyna reficit p̄tīs. Item eleemosyna p̄pinat bonorum fertilitatē. Sicut. n. fons q̄to plus de aqua p̄ riuulos mittit, tāto sibi natura ab interiorib⁹. oculis meatib⁹. de aqua amplius transmittit, sic verē illi, q̄ sunt misericordes, q̄to plus p̄ eleemosynas exterius pauperib⁹ largiunt, tāto p̄ occultā Dei p̄uisionē sibi a Deo ampliorē donant, sicut de Ioāne eleemosynario d̄, q̄ q̄to plus dabat, ranto plus abundabat. Iuxta illud Prou. 11. Alij diuidunt propria, & ditiores sunt. Alij rapiunt nō sua, & sp̄ in egestate sūt. vñ Eccl. 17. & 29. Eleemosyna viri quasi sacculus cum ipso. ¶ Item eleemosyna p̄curat cœlorū fertilitatē. vñ Anglib⁹. de verbis dñi Si vis (inquit) esse mercator optimus, cene rator egregius, da, qd̄ nō potes amittere, da modicū, vt accipias cœtoplū, da tp̄alia, & accipe aeterna. ¶ Item eleemosyna declinat in ferni p̄gnalitātē, q̄a sicut dicit Hier. vel Greg. Nō recol me vidisse hoīem malē mortuum, qui libenter exerceret opera pietatis. vñ Tho. 5. & 12. d̄. Eleemosyna a morte liberat, & ipsa est, q̄ purgat p̄tā, & facit iuenire vitā aeternā. Sed si vis adhuc aliquantulum curiosus, & plenius distiguere, dic, q̄ eleemosyna nihil aliud sit, q̄ miā vel pietas indi gētib⁹. p̄ effectus demonstrata, possum dicere, q̄ eleemosyna faciēda & exequenda est propter multa, videlicet quia hac Docetur a rerum natura, Dicit ergo, q̄ faciēda est eleemosyna, q̄a hoc docetur a rerū natura. Ius. n. naturale dicit hoc, vt q̄ nobis ab alijs volumus fieri hoc alijs faciamus, & e-conuerso, vt quicquid nobis oderimus fieri hoc ne faciamus alteri. Prima istarum regulariū naturalium ponit a Chfo. Matt. 7. Secūda verō ponitur Th. 4. Cum ergo nos oēs essemus indigētēs vellemus nobis ab alijs eleemosynas dari, & bñficia impendi, oderimus etiā ipsa nobis negari, & impiē cōtradicī, inde possumus concludere, q̄ indigētib⁹. ex naturali instinctu dēmus eleemosynas dare & nō negare, & im q̄ nra regit facultas, & ipsorū necessitas ipsi misericorditer subuenire. Natura. n. nō creauit bona sua p̄ singulis, sed p̄ oib⁹. Et iō q̄a euēditē naturā sumus & fratres, dēmus & naturā bonorū simul esse particeps, & cōfortes. Paup. n. caro & frater n̄ est, & iō ip̄m sicut carnem propriā dēmus diligere, & ipsi tanq̄ fratri bona nra cōdiuidere atq̄ dare. Et hoc allegādo clamāt Esa. di. Esa. 58. Frange (inq̄) esuriētī panē tuū, & egenos, vagosq̄; induc in domum tuā, cū videris nudum operi eū, & carnē tuā ne despexeris. Et bene dicit carnem tuā. i. pauperem, q̄a sicut d̄ Eph. 5. Nemo vnq̄ carnem suam odio habuit, sed nutrit, & fouet eā. Et re vera natura rerū, & natura aīalium ad eleemosynas nos inducūt. Sicut. n. s̄pe dixi, oīa opera naturā diffundunt, & cōicant semetipsa. Aues ēt nobiles quis rostra habeant pungentia & acuta, hnt tñ digitos non cōtiguos, sed diuisos. Manus ēt humana non est cōtigua neq̄; clausa, sed in plures partes & digitos est disticta, q̄ qd̄ sagax ordinauit naturā, vt se facillē possit extendere, & ad erogandū seu operādū facilliter dilatare. De re. n. diuisa & distictinua, & fixa facillē cadit, qd̄ hēt, Et iō in forma manus hoīs, & pedis auis nobiliss, satis vna natura inuener, & manus nras debemus alijs extendere, bona nra cū oīs diuidere & dimittere, & sola ne cessaria retinere. Et meritō, q̄a p̄ certo bona nra melius seruātur erogādo, q̄ retinendo. Frumentū. n. in arca non multiplicat, imō la r̄sup̄ t̄pis corrūpit, seminatum verō in agro fertili multiplicatur, & succēssuē si nō in se, tñ in suo siti melius cōseruat, & p̄ grano seminato, p̄ vno qd̄ dē multiplex, pro corrupto integro, p̄ veteri nouū finaliter reportat. Sic verē dico, q̄ bona nra in agro pauperū p̄ eleemosynas seminata & sparā, melius seruātur, & multiplicat, q̄ si a nobis retineātur. Ager. n. pauperū fertillis est, restituit. n. magna p̄ paruis, multa pro paucis, aeterna p̄ caducis, cōlestia p̄ terrenis. Vñ Aug. in sermone de dedicatione. Eleemosyna p̄tā mundat, & p̄ nobis ad Deū interpellat. Quicq̄. n. pauperib⁹. dederimus, integrē

possidemus. Et iō Chri. sup̄ Matt. dicit sic. Melius seruāt i cunia in dextera pauperis, q̄ in arca. Hāc calūniator nō extorquebit, iudis nō criminat, latro nō auferet, fur nocturn⁹ nō diripit, seruus fugā meditās nō tollit, sed sp̄ ēt tuta, sp̄ integra, semper salua. & Aug. lib. de verbis dñi dicit, q̄ fecundus ager pauperum cito reddidit donantib⁹. fructum. Vñ ad cęlum sunt pauperibus erogare. Patet ergo, q̄ eleemosyna faciēda est, quia hoc docetur a rerū natura. ¶ Secūdo faciēda est, quia hoc iubetur in scriptura. Inter cętera enim opera virtuosa scriptura solet eleemosynā mirabit cōmendare, & singl̄ imperare. Præcipit. n. & cōmendat eleemosynā, Numinum exoratricem, Præcipit ergo vt numinū Omnium emundatricem, exoratrix. Ecclē. 19. Conclude eleemosynā in sinu pauperis, & ipsa pro te exorabit. Item vt hostiū debellatrix. Narrat de quodā, q̄ iō sero cōfueuerat vnū pauperē hospitari & pascere, & cōtigit quodā sero, q̄ vnū inuenit & inuitauit, vxor hoc nesciēs, alij inuenit, & inuitauit, famulus suus hoc ignorans, alij inuenit & inuitauit, dñs verō vnū solū se hęc credēs, & in sero tres inueniēs, oēs tres gaudēs recipit & pauit, in sero ip̄e raptus ad iudiciū cū in quadā domo inclusus a dæmonib⁹. obfiderēt, affuerūt tres pauperes su pradicti, q̄ ianus custodiētēs, hostes. repulerūt, & eū defenderunt. Ideo de eleemosyna d̄ Ecclē. 29. q̄ eleemosyna viri quasi sacculus cū ipso. Sequit. Sup̄ serūt potētis, & sup̄ lanceā aduersus inimicū suū pugnabit. ¶ Item præcipit vt oīum emundatrix. Luc. 11. Date eleemosynā, & oīa munda sunt vobis. Et idē b̄ Tho. 1. 4. cōcludit sic. Filij (inquit) vestris mādāte, vt faciāt eleemosynas & iustitias, vt sint memores Dei. Patet ergo, q̄ eleemosyna faciēda est, q̄a hoc iubet in sacra scriptura. ¶ Tertio dico, q̄ faciēda est, q̄a hoc fouet pauperū iacturas. Pauperes. n. morerent, nisi eleemosynis diuitū fonerent, & iō diuina p̄uidencia quosdā pauperes esse decreuit, vt ipsi ex sua patētia lucrarent, & vt pp̄ inopiā a malis cohiberent, & vt pietas diuitū in eis p̄baret & exercitaret. & iō dicit Basilius in quadā homil. q̄ non iniustus est Deus, res ināquā distribuit, vt alter pauper sit, alter abidēt, q̄a hoc facit, vt & tu disp̄sationis merita cōsequaris, ille autē patētia brauijs coronet. Panis famelicū ergo est panis, quē tu tenes, nudū tunica, quā tu recludis, discaleari calceus, quē tu reseruas, argētū, qd̄ possides indigētis, & tor iniurias facis, quot subuenire dū vales omittis. ¶ Fiat ergo eleemosyna, q̄a hoc fouet pauperum iactura. Pauperum (dico) viuorum, qui per eleemosynas corporaliter recreantur. Pauperū ēt mortuorum qui per amicorum eleemosynas a purgatorio liberantur. Eleemosyna. n. opus est satisfactoriū nō solū p̄ proprijs, imō ēt pro alienis peccatis. Cum. n. p̄ mortuo eleemosyna pauperi dat, pauper ille, qui languet in purgatorio, cōsolatur, & a sua miseria liberat, in quantum p̄ hoc diuina iustitiae satisfactio impendit, quę placat. Igit faciamus sicut facere solebat Crates, atque Thracēs populi tunc pagani, in mortibus amicorum. Sicut. n. ponit Pompeius, in funebrib⁹ mortuorū amici cōueniebāt, & circa corpus quicq̄ precioso sarum opum, & quicquid armorum habebant, exponebant & plicabant. Parati cum fato iacentis si daretur, aut pacisci cum diuitijs, aut decernere, seu bellare cum armis. Sic verē dico, q̄ pro amicis nostris mortuis debemus exponere, & opes, & arma. Opes dico diuitiarū eleemosynas p̄ eis faciēdo. Arma ēt orationum, pro eis apud Deum intercedēdo. Sic ergo cū fato istius mortui. n. cum morte vel purgatorio, seu cū diuina iustitia poterimus decernere, vel pacisci, Decernere, & bellare p̄ orationē, Pacisci & cōcordare p̄ eleemosynarum largitionem. Vt & sic possimus dicere illud Esa. 28. Pepigimus fœdus cū morte & cū inferno fecimus pactum. Et idē ad talem eleemosynā mortuis impendendam scriptura inducit. Ecclēsi. 4. vbi dicit sic. Eleemosynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne transferas a paupere, animam esurientem despexeris. ¶ Fiat ergo eleemosyna, quia hoc fouetur pauperum iactura. ¶ Quarto dico, quod faciēda est eleemosyna, quia hac deletus peccati punctura. Peccata enim per eleemosynas redimuntur. Vñ Nabuchodonosor fuit dictum. Daniel 4. Peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordijs pauperum. Istud potētissimē pertinet ad seculares, qui possunt vacare ad alia opera satisfactoria. s̄ orationem, electionem, cōtemplationem, Berchorij. Pars ij. C. tionem,

tionem, quia videlicet isti per eleemosynas debent saluare, & præ ceteris pijs operibus infundare. Legitur. n. in vita beati Antonij, q̄ dum ipse Antonius iuit p̄deserta videre Paulum primum hæremetã, inuenit hominem equo innixum, cuius dato, q̄ verba nõ intelligeret, sibi cũ viã ostendit, & statim fuga volueri aufugit per desertum, tandem inuenit in alto loco homuncionẽ aduncis naribus, fronte cornib. asperata, qui ei dactylos porrigebat, à quo peteret quis esset, respondit. Mortalis ego sum, vnus ex accolis hẽremi, legatione fungor pro grege populi mei, vt cõem Deum ores pro nobis p̄camur &c. Tunc et̄ legitur dixisse Antonius. Vg tibi Alexandria, bestiaẽ Christum loquuntur, & homines ignorãt. In his ergo notabo, q̄ equo innixi. i. viri lubrici & luxuriosi, homunciones verõ. i. simplices & ignari, in naribus percutissies diminuti, & cornibus bestialitatis muniti, solent sanctos & pauperes præ ceteris recognoscere, & dactylos bonorum terrenorum per eleemosynas largiri, & viam veritatis ipsi, qui bestiaẽ sunt, demonstrare. Et fm̄ rei veritatem ista quotidie fiunt, quia. s. bestiaẽ melius loquuntur Christum, q̄ homines, simplices & laici plus insunt eleemosynis, q̄ clerici, imò et̄ ipsi laici viam vitæ de facto clericis ostendunt, & bene agendo, malè agẽtes clericos reprehendunt. Asina enim Balaam melius vidit Angelum & eius gladiũ quã propheta, & idẽ agladij itinere declinabat, à quo tñ propheta Balaam non cauebat, quã asina postea reprehendit, & ipse in saniam increpauit, sicut d̄ Num. 2. Prophetã. n. i. ecclesiasticus viri, Angelum. i. Deum & gladium suã durã snã nõ vñ aduertere, idẽ nõ curant à via vitiorum diuertere. Asinã verõ. i. simplices & Deum, & eius gladium aduertunt & attendunt, & iõ à mala via fugiunt, & diuertunt, & sic de facto p̄phetas. i. clericos reprehendunt. Breuiter ergo ista est veritas, q̄ sicut inter aialia femina magis vacãt nutritioni s̄gnum, & pullorum, q̄ masculi, verè inter homines secularẽ, imbecilles & femine plus solent vacare nutritioni pauperum, q̄ clerici vel prælati. Et in hoc quidẽ ipsi benafaciunt, & nos malè, quia. s. peccata sua eleemosynis redimunt, & iniquitates suas misericordijs pauperum. Quia sicut d̄r Eccl. 3. Sicut aqua extinguit ignem, sic eleemosyna resistit peccatis. Faciamus ergo eleemosynam, quia hac delect peccati punctura. ¶ Quinto dico faciendã est, quia hac augetur bonorum structura. Bona. n. non solum spiritualia & eterna, imò et̄ tpalia vel terrena per eleemosynam augetur, multiplicatur, & continuatur. Pone exemplum, si vis de motibus salis in Cathalonia, qui exhausti ab incolis, ibidem sal accipientibus, & foueas magnas facientib. statim adueniente pluuia foueam replente, & in naturam salis se vertente, ipsi montes redinteguntur, & in naturam pristinã reuertuntur. Sic dicam de multis, qui non possunt tm̄ per eleemosynas, & per bonorum suorum cõicacionem minui, quin virtute diuina ipsos videmus in diuitijs non minui, sed augeri. Narra si vis de simplici, qui vnica vaccam suam dedit pro Deo, vt centum haberet, audito. s. verbo euãgelico. Date, & centuplum accipietis. Tandem medicus factus, cũ in domo regis cum alijs pauperibus eleemosynam peteret, in sero & in obscuro rogauit Deum, q̄ pro vna de centum vaccis suis lumen tunc t̄pis sibi daret. Statim ergo cereus splendens de celo descendit, qui totũ palatium illuminauit. Quo audito rex p̄p̄ verificationem euãgelij non agnoscit nouem vaccas sibi dari præcepit. Per eleemosynam ergo et̄ bona tpalia augetur. Vide hoc supra de dare in fine secundi membri. De bonis verõ æternis constat, q̄ illa per eleemosynas augetur & in infinitũ multiplicant. Eleemosyna. n. est semen, de quo fructus æternæ scelicitatis succrescit. Vnde Deo super illud Luc. 6. c. Date, & dabitur vobis. Da, ingt, quod accipias, sere quod metas, sparge quod colligas, quis. n. non habeas nisi qđ acceperis, nõ potes tamen non hẽre, q̄ dederis. Fatuus. n. est, qui sibi non vult esse perpetuum, quod extimat diligendũ. Ideo consultur Luc. 12. Vendite, quod possidetis, & date eleemosynam, facite vobis sacculos, qui non veterascunt, thesaurum indeficientem. Faciamus ergo eleemosynam, q̄ hac augetur bonorum structura. ¶ Sexto dico, q̄ faciendã est, quia hac cauetur pœnarum vsura. Per eleemosynam. n. liberatur homo à pœna tpali & æterna. Constat. n. q̄ multi rei liberantur à pœnis, dando munera iudicibus vel eorũ amicis. Sic ergo si Christo in persona pauperum eleemosynas

damus, maximè cum isti sint ipsius amici specialissimi, constat, q̄ apud eum gratias impetramus, & sic mortem temporalem & perpetuam euitamus. vnde Tho. 4. Eleemosyna à peccato & à morte liberat, & non patietur animas ne in tenebras. Ista est. n. veritas, q̄ quicquid fit pro Christo pauperi, Christus sibi reputat esse factum, iuxta illud Matth. 25. Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis, & idẽ bene consulebatur cuidam, q̄ non poterat ieiunare, q̄. s. quoties ieiunium frangeret, vnus pauperem secum vocaret ad comedendum, vt. s. si ipsum dominus in iudicio argueret, q̄ in die ieiunabili comedisset, posset respondere, & dicere. dñe & tu mecum. De quodam etiam Burgenfeduro & tenaci legitur, q̄ cum quadam die cuidam pauperi importuno dedisset panem vnus, & eum despectiue p̄ radio percussisset proiciens sibi panem, nocte tractus ad iudicium, præponderauit panis proiectus, contra oia mala sua, qui euigilans, eleemosynas multas fecit, & tandem tunica propria cuidam pauperi dedit, qui statim eam vendidit, sed postea apud emptorem cognita, doluit, & se indignum dicebat, q̄ pauper eius tunica vteretur. Nocte eadem vidit Christum eius tunica indutum, & euigilans aiebat. Heu mihi, quilibet pauper Christus est, ego ergo volo esse Christus, volo esse pauper. Omnibus ergo suis venditis & datis, seipsum finaliter vendi fecit, & precium erogari, & in virum perfectum creuit, & multa pro eo miracula Deus fecit. Bene ergo dico, q̄ eleemosyna faciendã est, quia hac cauetur pœnarum vsura. ¶ Septimo verò dico, q̄ faciendã est, quia hac habetur cœlorum prætura. s. gloria Paradisi. Constat. n. q̄ per eleemosynam, cœlum emittit, & pro temporali bono q̄ datur, cœlestis gloria p̄meretur. Et idẽ dicit Petrus Ranc. in sermone quodam. Da pauperi terram pro cœlo, nummum p̄ regno, quia quod pauperi dederis, hoc habebis, q̄ non dederis, habebit alter. Et idẽ bene d̄r Thob. 12. Eleemosyna à morte liberat, & ipsa est, quæ purgat peccata, & facit inuenire vitam æternam. Et pro certo ista est veritas, q̄ ille, qui hic dare non vult aliquid in persona pauperum ipsi Christo, nunquã se debet sperare aliquid ab eo recepturum in cœlo. Et idẽ sicut videmus, q̄ mercatores in alienis partibus laborantes, quicquid acquirunt, ad domum suam portantes ibidem recolligunt & reponunt, aues etiam ad nidus suos rapinam solent deferre, & formicæ, & hericij, & apes solent illa, q̄ foris acquirunt, ad sua domicilia, vbi habitaturi sunt, reportare: sic verò & nos si sapientes mercatores fuerimus, bona, q̄ hic in ista aliena patria possidemus, vbi tantum peregrini transimus ad domum nostram, quæ Paradisus est, per manus pauperum transmittemus. vnde Augustin. in quadam epistola dicit sic. Si vis esse mercator optimus, fenerator egrégius, quod non potes retinere, vt accipias, q̄ non potes amittere, da modicum, vt accipias centuplum, commuta temporalia cum æternis. Præmittamus ergo illuc per pauperes bona nostra, quia secundum Christ. super illud Matth. 6. Nolite thesaurizare thesauros in terra. Stulticia est illic relinquere, vnde exiturus es, & illic non præmittere quo iturus es. Illic ergo substantiam tuam colloca, vbi te habere patriam cognoscis, & sequitur. Qui in terra thesauros collocat, nõ habet, quod speret in cœlo, vt quid inquit cœlum respicis, vbi nihil repositum habes? Quicquid pro anima tua dederis, tuum est, quicquid reliqueris, perdidisti. Sic ergo dico, quod septem rationibus eleemosynæ sunt faciendæ. Vide infra de misericordia, pietate, dare, erogare, & similibus.

Eloqui, Eloquium, Eloquentia. Quia infra in titulo de loquutionis materia loco isto. Nota ergo breuiter, quod in scriptura fit mentio de eloquio diuino humano. ¶ Primum ergo aliquid de diuino eloquio dicamus. Per eloquia enim Dei intelliguntur proprie verba sacra scriptura, quibus scilicet ipse Deus nobis loquitur, & quibus nos debemus credere, sicut illis eloquijs, quæ ore diuino promuntur. vnde Apostolus Rom. 3. loquẽs de populo Iudæorum, dicit, quod quidem credita sunt illis eloquia Dei. Sicut enim in Psal. dicitur. Deus emittit eloquium suum terræ, velociter currit sermo eius. Breuiter ergo notabo, q̄ eloquium Dei. i. sacra Dei verba & diuina scriptura est credendum, tenendum, legendum, & frequentandum multiplici rone, videlicet quia viuificat

uiuificat morientes, iustificat poenitentes, lartificat confidentes, trillificat meruentes, Certificat contemplantes, Redificat operantes, Flamificat affectantes, Dulcificat Christũ degustantes, Saluificat hosti rebellantes. Dico ergo, q̄ eloquium Dei morientes viuificat per grã restitutionẽ. Psal. Eloquium tuum viuificauit me. Itẽ poenitentes saluificat seu iustificat per virtutum reparacionem. Ps. In eloquiũ iustitiæ tuæ fac cũ seruo tuo fm̄ m. Saluificat hosti rebellantes. fericordiam tuã, & iustificationẽ tuas doce me. Itẽ confidentes lartificat p̄ spem, & consolationem, seu per futurorũ bonorum reppromissionẽ. Psal. Lætabor ego sup̄ eloquia tua, sicut q̄ inuenit spolia multa. Itẽ meruentes trillificat p̄ timorẽ & cõtritionẽ. Psal. Statue seruo tuo eloquium tuum in timore tuo. Item contemplantes certificat per doctrinã, & institutionem. Ps. Iuxta eloquium tuũ da mihi intellectũ. Itẽ operantes redificat p̄ prudentẽ gubernationẽ seu directionẽ. Psal. Gressus meos dirige fm̄ eloquium tuũ. Itẽ affectates flamificat p̄ desiderũ & dilectionẽ. Ps. Ignitũ eloquiũ tuũ vehemẽter, & serũ tuus dilexit illud. Et de Ioseph d̄r in Ps. Eloquiũ dñi inñãmãuit eũ. Itẽ Christũ degustantes dulcificat per deuotionẽ. Ps. Quã dulcia fauicibus meis eloquia tua. Itẽ q̄ hosti repugnãtes tuificat per adiutorium & subuentiõẽ. Ps. Intret pollutatio mea in conspectũ tuũ, fm̄ eloquiũ tuũ eripe me. Et illud. Iudica iudicium meũ, & eripe me p̄ eloquiũ tuũ. Et breuiter oia bona p̄t inueniri in eloquijs diuinis. Ista. n. sunt eloquia casta, argentũ igne examinatũ, probatũ terræ, purgatũ sepulũ. Et iõ proculdubio ista sunt meditanda, p̄dicanda, audienda, & in corde perpetuo reponenda & cõseruanda. Meditanda dico. Psal. Præuenerunt oculi mei ad te diluculo, vt meditarer eloquia tua. P̄dicanda et̄. Ps. Pronunciabit lingua mea eloquiũ tuũ, quia oia mandata tua æquitas. Audiẽda in sup. Prou. 4. Fili mi, si uultus sermones meos, & ad eloquia mea inclina aurẽ tuã. Cõseruanda in super. & in cordib. abscondenda. Ps. In corde meo abscondi eloquia tua, vt nõ peccẽ tibi. Istud est ergo eloquium Dei, qđ est venerandũ. ¶ Secũdo dico, q̄ inuenit eloquiũ humanũ, qđ est duplex. Vnũ iustũ, q̄ est moderandũ. Sicut. n. video, q̄ status artificis in infirio mofico facit diuersos dulcificos sonos promi, sic status & inspiratio tactus & admonitio Spiritus sancti diuersa bonorũ eloquiõrũ gña fideles homines fecit loqui, sicut bñ d̄r Act. 1. q̄ Apostoli loquebantur varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloq. illis. Eloquẽtia. n. est quoddam spãle Spũs sancti donũ, q̄ proculdubio valde necessariũ est cuilibet oratori, q̄. s. p̄dicando, docendo, allegando alijs hẽd loqui. Teste. n. Casiod. Eloquẽs est ille, q̄ scit magna granditer, parua submisse, & media diceretẽperatẽ, qui scit inuenire præclare, nunciare magnificẽ, aptẽ dispõnere, variẽ figurare. Ad mores ergo applicando, dico, q̄ in iustis inuenitur multiplex bonũ eloquiũ, videlicet eloquiũ Confessionis, quo se debet fortiter accusare, Orationis, quo Deum debet dulciter reclamare, Responfionis quo cuilibet debet suauiter uerba dare, P̄dicacionis, quo quandoque debet uiliter informare, Eloquium gratiarum actionis, quo debet Deũ verbaliter laudare & commendare. De eloquio confessionis suijspsius accusatio d̄r Iob 18. Dimittam aduersum me eloquiũ meum, loquar in amaritudine aĩæ meæ. De eloquio orationis Dei & sanctorum deprecatio dicitur Iob 5. Quam obrem dominũ deprecabor, & ad Deum ponam eloquium meum. De eloquio responfionis cuilibet dulciter satisfaciũo dicitur Gen. 29. Neptalim seruus emisus, dans eloquia pulchritudinis. Et Cant. 4. dicitur. Sicut vitæ coccinea labia tua, & eloquiũ tuũ dulce. Et in Psal. Erunt, ut complacentur eloquia tua. De eloquio p̄dicacionis aliorum utiliter informatiuo, dicitur illud Eccl. 39. Tanquam imber mittet eloquia sapientiæ suæ. & Deut. 32. Cõrescat in pluuiam doctrina mea, fluat, ut ros eloquium meum. De eloquio autem gratiarum actionis diuinæ laudis emissiuo & depromptiuo, d̄r in Ps. Incundũ sit ei eloquiũ meũ, ego verò delectabor in dño. Istud est ergo eloquiũ iustũ, qđ est moderandũ. ¶ Sed adhuc dico, q̄ inuenit eloquiũ impiũ, qđ est refutandũ. ¶ Sed dico, q̄ est eloquium Derisionis, De eloquio derisorio dicitur Iob 6. Ad increpandum tantum eloquia concinnatis, & in vento verba profertis. De Deracionis, De eloquio iactatorio dicitur Iob 29. Ver-

bis meis addere nihil audebant, & super ipsos stillabat eloquium meum. De eloquio verò detractorio d̄r Esa. 29. Et erit quasi Phitonis de terra vox tua, & de hõ eloquiũ tuum multabit. De eloquio autẽ simulationis, seu hypocritice fictionis d̄r ibidem Esa. 29. Humiliaberis de terra loqueris, & de humo audietur eloquium tuum. Sic ergo pater, q̄ est eloquium impij, iustũ, & Dei. Vide de titulo loqui, vox, & verbũ.

Elongare. Vide vbi longè, de longè, à longè.

Mere. Cum emere nihil aliud sit quã ali-

Emptio { quid acquirere, precio mediante, possumus notare, & dicere, quod in scriptura inuenitur Dei, quæ est speciosa, Emit Deus humanas aĩas, Iusti, quæ est virtuosa, seipsum tribuens. Emit n. Impij, quæ est vitiosa. Ius virtutes optimas, se culpis exuens. Emit impius merces vilissimas, se culpis imbuẽs. Est ergo emptio, qua Deus emit humanas aĩas. Et ista p̄ certo nihil aliud est, q̄ humani gnũs redẽptio, qua femeti p̄sum dedit & morti exposuit, p̄ eo habendo, emendo, & redi mẽdo. Istud. n. fuit precii nimis carũ, cuius valor in infinitũ mercium valorẽ excedit, sed hoc fecit, vt amorẽ suũ erga nos declararet, & nos ad se amandũ obligaret. Et iõ quia rã charitatiuẽ fuimus empti, debemus emptorẽ nostrũ summè diligere, & ne in seruitutem pristinã labamur, summo p̄re p̄cauere. Elephas. n. suũ liberatorẽ de fouea diligit, & pãthera suũ benefactorẽ agnoscit. Cũ ergo Deo de fouea peccati & seruitute diaboli nos emerit, & libertati restituerit, valde debemus ipsũ diligere. 1. Cor. 6. Empti. n. estis p̄cio magno, glorificate & portate Deũ in corpore uestro, & et̄ ab oĩ seruitute peccati de cetero præcauere & et̄ abstinere. 1. Cor. 7. Precio empti estis, nolite fieri serui. Ista est ergo emptio, qua Deus emit nras aĩas, q̄ est emptio speciosa. Sed de hoc vide infra de verbo, redimere, & de p̄cio. ¶ Sed d̄ dico, q̄ est emptio qua iustũ emit merces optimas, & ista p̄culdubio nihil aliud est q̄ bonorũ operũ exercitatio. Hõ. n. qñ bñ operãt, cũ Deo cõtrahit, & precii soluit, quo Dei beniuolentiã & gratiã in p̄senti, & gloria in futuro emit. vñ Aug. in persona Christi dicit sic. Venale habeo, qđ paupertate emit. Emamus ergo terra cœlũ, paupertate regnũ, labore requiẽ, morte vitã. Et iõ scriptura vocat nos ad talẽ virtuosũ emptiõnẽ faciendã, dicens Esa. 55. Oĩs sitietes venite ad aquas, p̄perate, emite, & comedite. Et si petis, q̄ sunt illa emenda, & per bona opera à Deo vendicanda & acquirẽda, rĩdeo, quod tu debes emere Charitatis igniculum, qui semper ardeat, Emamus ergo Veritatis spectaculũ, quod semper luceat, charitatẽ emptiõnẽ Pieratis cõnaculum, quod fratres foueat, per ardentem. Firmitatis renaculum, qđ semper maneat, Apoca. 5. Sua-Benignitatis riuulũ, qui Christum mulceat, deo tibi emere Incunditatis poculũ, quo semper gaudeat, aurũ ignitũ p̄ Aeternitatis hortulum, qui semper floreat, batum, vt locu ples fias, & indumẽtis albis induaris. Item emamus veritatẽ clarẽ lucentẽ. Veritas. n. & sapiẽtia emit, qñ studẽdo, legẽdo & audiẽdo, interrogãdo, & iustigãdo, ad acquisitionẽ ipsius laborãt. De quo Prou. 23. Veritatẽ eme, & nolĩ vẽdere sapiẽtiã, & doctrinã & intelligẽtiã. Itẽ emamus pietatẽ pauperes fouentem. Mar. 6. Euntes emamus ducẽtis denarijs panes, & dabimus his māducare. Itẽ emamus firmitatẽ sem p̄p̄manentẽ. 4. Reg. 22. Emanẽ ligna & lapides ad instaurãdũ tẽplũ. Itẽ emamus benignitatẽ Christũ demulcentẽ. Mar. 16. Emerunt aromata, vt veniẽtes vngerẽt Iesum. Itẽ emamus iucũditatẽ in Deo gaudentẽ. Esa. 55. Emite absq̄ argẽto & vlla cõmuratione vinũ & la c. Vinũ. n. lartificat cor hoĩs. Itẽ emamus scelicitatẽ sem p̄ abundantẽ. s. gloria Paradisi, q̄. s. est thesaurus & margarita in agro cœli, quẽ q̄ inuenit hõ, abscondit, & emit agrum illũ &c. Mat. 13. Vñ de sagaci muliere d̄r Prou. 55. Cõsiderauit agrũ, & emit illum. Ista est ergo emptio, qua iustus emit merces optimas. ¶ Tertio dico, q̄ est emptio vitiosa, qua C impius emit opes pessimas. Et ista nihil aliud est, q̄ peccatiõ. Hõ. n. peccãdo cũ diabolo cõtrahit, & ab ipso primò mũdi delectabilia, tandẽ in ferni terribilia emit. Siue. n. agat de emptiõnib. auarorũ, de qua Prou. 20. Malũ est, malũ est, dicit oĩs emptor, siue de emptiõne symoniacorum, q̄. s. emunt spiritalia beneficia, de qua Mar. 1. d̄r. quod Christus cõp̄p̄eice re vẽdentes, & emẽtes de tẽplo, siue de emptiõne quorum-Diction. Berchorij. Pars ij. C 2 libet

valuerunt epistolae, quam verba, & magis scripta, quam dicta, & plus absentia, quam praesentia. De quo potest dici illud 2. Cor. 10. Epistolae (inquunt) graues sunt & fortes, praesentia corporis infirma, & sermo contemptibilis. Constat enim de Aug. Hiero. Sen. & alijs scriptoribus, quod eorum epistolae plus quotidie proficiunt, quam ipsi per suam praesentiam profecerunt. Ista sunt ergo epistolae scriptae, quae nostrae fidei fundamentum. Secundò dico, quod sunt epistolae lectae, quae sunt veteris legis signamentum, & istae sunt epistolae, quae leguntur in missis, istae n. leguntur ante euangelium, & dum leguntur, homines sedent. Euangelium verò veterem legem signat, euangelium, legem nouam. Igitur epistola. i. lex antiqua nouam legem praecedit. Auditores verò antiquae legis. i. sancti patres cedendo in tenebris, & umbra mortis, istam epistolam. i. sacram prophetarum scripturam audiebant, & aduentum veri luminis expectabant. Auditores verò legis nouae. f. fideles, stare dicuntur, quia parati debent esse fide defendere, & quae quasi gaudentes, & Christum quasi praesentem in sacris litteris audientes sibi affurgere comprobantur, de quo potest intelligi illud 2. Par. 30. Scripsit Ezechias epistolas ad Efraim & Manasse, ut venirent in Hierusalem in domum domini, & facerent pascha. Tertio dico, quod sunt epistolae directae, & istae sunt quotidianae, vel litterae, quas alij destinamus, & quibus conceptus nros alij declaramus, & istae procul dubio debent scribi discretè, & claudis secerè, & celari fideliter atque tute. Scribi in quo discretè, valde. n. magnum periculum est indiscretè scribere, & nimis conceptus suos exprimere, vel nimis affluere, quae facilliter possunt aperiri, & inde mala plurima euenire. De hoc ponit exemplum Orosius, quod cum rex Xerxes suum horrendum exercitum ubi mille millia hominum, & quinque millia nauium fuisse dicitur pararet contra Graeciam, rex quidam graecus, qui apud eum in pside exulabat, voluit scribere graecis, quod praecaueret, sed non ausus, accepit licentiam scribendi filij suae in cera, & non in littera. Ille autem cautela adhibens, littera continentem negocium & regis contra graecos apparatus, super tabulas extendit, & post super epistolam lignum cera vestiuit, & post in cera extensa aliqua superficialiter scripsit, & si nuncius cum talibus tabulis graeciam venit. Filia verò cautela patri cognoscens, se cretum graecis aperuit. Cautelas istas adhibent illi, qui scribunt cum succo caprarum in papyrus, ubi tandem nihil vest scriptum, sed cum calefactu fortiter ad ignem fuerit, tunc rubescere littera legi potest. Scribendum est ergo cautè & discretè. Itè claudis debent secretè, ne. f. forsitan inueniant, & impediant, & ideo mos fuit apud Aegyptios epistolae alis columbarum, quas de alienis & diuersis terris ad hoc deportauerunt, ligare, quae emissa statim ad loca natiuitatis suae vtpote ad castra obfessa & ad remota amicorum loca volabat, quas alij cognoscentes recipiebant, & epistolam inueniebant. Etiam debent esse fideles & tute. Constat. n. quod de iure naturae secretum debet celari, de iure. n. gentium legati ubique poterant ire liberè & prophanè erant ipsos aequaliter violare, & exinde exiuit forte illud puerbum gallicanum, quod. f. dicitur, quod nuncius nec debet bonum audire, nec malum recipere. Messagieris ne bien ouyr, ne malauoir. Cum igitur epistolae nri sint legati & nuncij nostri, & secreta intima mentis nostrae in se contineant, pro certo ire debent liberè ad illos ad quos mittunt, quinimò quod ipsas iniuriosè violat, aut aperit sine voluntate mittentis iuris gentium violator dici poterit. In hoc comendat ille quondam victoriosus Iulius Caesar, qui cum haberet bellum contra Pompeium, quem postea superauit, & gentes suae in mari capissent litteras plurimum senatorum, quae Pompeio mittebant, ipsas aperiri noluit, nec alienum secretum, quamquam esset inimicorum suorum, passus fuit reuelari, sed eas potius latas remisit &c. Dilata, si vis de epistolis instructorijs, allectorijs, deceptorijs, comminatorijs. Et pone, si vis, differentiã inter epistolam & concionem. Concio enim est ornata locutio, quae fit praesentibus verbo. Epistola verò est illa locutio, quae fit absentibus facta.

A Epulari, Epula. Quia supra de comedere, cibare, manducare, & alijs synonymis multa dicuntur, restabit de epulacione, quae pro conuiuio supponit, paululum apponere. Notabo ergo, quod est epulatio conuiuiorum, quae fit ad naturae sustentationem,

Malorum, quae fit ad corporis impinguationem, Iustorum, quae fit ad gratiae reparationem, Sanctorum, quae fit ad gloriae delectationem. Per epulam, non potest intelligi quilibet delectatio vel consolatio, siue fuerit bona siue mala. Primum ergo dico, quod est quaedam quae fit naturae sustentationem, & ista pro certo necessaria est ut viuere ad restaurationem humidi radicalis, quod pro calidè naturalem consumitur omni hora. Et procul dubio talis epulatio debet fieri Bonorum sociatione, Dico cum associacione honorum. Magna est. n. & valde delectabilis consolatio cum bonis sanctis iustis & discretis hominibus conuiuari. Plus. n. proficiunt bona verba, quam pingua cibaria. Non. n. in solo pane viuunt homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Ideò bene consulat Thobias filio suo dicens. Thob. 2. Vade (inquit) & adduc aliquos de Tribu nostra timentes Deum, ut epuletur nobiscum. Item debet esse cum inuocatione sanctorum, quia. f. in principio debet fieri benedictio, in fine verò gratiarum actio. De benedictione verò dicit Thob. 7. Epulati sunt benedicentes Deum. De gratiarum autem actione dicit in Psal. Iusti epulentur, & exultent in conspectu Dei, & delectentur in latitia. Item debet fieri epulatio cum moderacione ciborum. Vnde Eccl. 31. praecipitur sic. Noli (inquit) esse auarus in opulacione, & non effundas super oem escam, in multis. n. escis erit infirmitas. & ideo benedicitur Eccl. 29. quod melior est victus pauperis sub regimine astrictum, quam epulae splendidae. Item debet fieri epulatio cum recordacione egenorum. Vnde de Pharaone legitur Gen. 40. quod inter epulas recordatus est magistri pincernarum qui erat in carcere. Ista est ergo epulatio, & ad naturae sustentationem. Secundò inuenitur epulatio, quae fit ad corporis impinguationem. Et ista est epulatio gulosorum, quae procul dubio multis vitijs est referta. Hanc enim concomitantur Oblitio fraterni memoris, Tales. n. epulaciones fraterno memoriam non cogunt dolere, quae. f. tales non cogunt in misericordia de pauperum miserijs, figurati in diuite illo, quod epulabat quotidie splendide, indutus purpura & bysso, de quo legitur Luc. 16. quod Lazarus non dignabatur dare micam seu reliquias mensae suae, qui tamen guttam aquae postea ab ipso petijt in inferno. Item diuini timori non sunt subiacere. Non. n. epulatur in timore Dei, sed potius in superbia & elacione. Vnde Iudas in canonica dixit. Hi sunt in epulis suis maculae conuuantes sine timore, pascentes semetipsos. Item isti aliena facta solent remordere. Iud. 16. Inter epulas & pocula maledicebant Abimelech. Itè aliena mala solent deridere, sicut de foeminis deridentibus Sansonem excaecatum dicit Iudic. 16. quod sumptuosam epulis praeparant, ut vocaretur Sanson, ut lu deret ante eos. Item isti facta luxuriae solent exercere. Iac. 5. Epulati estis super terram, & in luxurijs vestris enutristis corda vestra. Item isti in inferni tormetis debent lugere, seu mortis pericula debent sustinere, sicut patet Luc. 12. ubi illi diuiti, qui dicebat, aia mea, multa bona habes reposita in annos plurimos, requiesce comede, bibe, epulare, dictum fuit. stulte, hac nocte reperent aiam tuam a te. Ideò Prou. 12. dicitur. Qui diligit epulas semper in egestate erit. In inferno. Patet ergo quod inuenit quaedam epulatio, quae fit ad corporis impinguationem. Tertio dico, quod inuenitur quaedam epulatio, quae fit ad gratiae sustentationem, & ista est satietas, comessio, seu epulatio spiritualium epularum. f. studij scripturae & doctrinae, receptio Eucharistiae, & similia. Talis. n. epulatio debet fieri Innocentiae puritate, In innocentia (dico) puritate. i. Cor. 5. Itaque epulemur non in fermento veteri, neque in fermento malitiae & nequitiae &c. Itè in conscientia sanctitate. Deut. 24. Comedes coram domino Deo tuo, & epulaberis illud. Istud. n. fit coram domino non coram mundo, quando fit in conscientia, corde puro. Item in mutua charitate. 2. Esd. 9. Abierunt epulari, & dare munera his, qui non habebant. Item in cordis iucunditate. Vnde prope in die paschae, quando recipitur corpus Christi, quilibet debet dicere fratri

fratri suo illud Luca 25. Epulari & gaudere oportebat, quia frater tuus. f. Christus, mortuus fuit, & reuixit. Hae est ergo epulatio, quae fit ad gratiae reparationem. Quarto dico, quod inuenitur epulatio, quae fit ad gloriae delectationem, & ista nihil aliud est, quam fructio ipsius Dei, vel preceptio ipsius voluptatis aeternae, quae. f. erit gaudiosa & copiosa, perpetua, durabilis, & gloriosa. Psal. In voce exultationis sonus epulantis. & Deut. 16. Epulaberis in festiuitate tua &c. Vide in alijs titulis Synonymis. f. ubi cibis, conuiuio, prandium, coena, societas, esca, alimentum, comedere, & cetera similia.

A Aequalis, Aequalitas. Cum aequalitas significet quandam proportionem rerum inuicem aequatam videtur, quod idem sit quod similitudo, & sic potest significare equitatem & iustitiam, societatem & amicitiam, imitationem seu similitudinem & equiparantiam. De tali ergo aequalitate, & iustitia vide supra de amore, charitate, & amicitia, & infra de imitatione, similitudine, & consonantia.

B Ques, Equites. Proprie dicitur illi, quod equorum auxilio & adminiculo, deuehatur, & in factis militiae super equos aguntur, cum igitur equites respectu pedum sint, ut communiter, Conditione nobiliores, Videtur, quod per equites intelligitur oes illi, quod factis bellicis virtuosiores, alios virtute & potentia praecellunt, & alijs ad inuadendum audaciores, Tyrannos pauperibus nocentes. Dicam ergo, quod equites significant animos corporum fouentes, Praelatos subditos regentes, equites possunt dici Tyrannos pauperibus nocentes. Animi, qui in humanis latent corporibus. Animus. n. seu spiritus est quasi equus, corpus uero est sicut equus, iuxta illud Esa. 31. Equi eorum caro, & non spiritus, quia. f. sicut equus equi solet obedire, & mediante freno & calcaribus ad voluntatem eius incedere, & suos proprios impetus ad votum ipsius equitis cohibere, sic uero corpus ad uoluntatem spiritus debet regi mediante freno temperantiae, & calcari diuini timoris a suis uanitatibus, cohiberi. Istorum. n. conditio nobilior est & utilior, quia. f. isti semper debent peccata fugere & hostes animae impugnare. Quod ergo spiritus tam humani, quam angelici significetur per equites, patet Cant. 1. ubi Christus loquens animae spon sae suae dixit sic. Equitatus meo assimilaui te. Equitatus enim Christi sunt Angeli, quibus. f. anima assimilatur, quando dominus & uirtutibus decoratur. Equites ergo sunt animi, qui in humanis latent corporibus. Secundò dico, quod equites sunt Praelati, qui subditis praesunt hominibus, quia. f. isti sunt qui subditos freno mandatorum & statutorum regulant, & calcaribus rigoris & iustitiae stimulant & pungunt. Isti. n. alij nobiliores debent esse, in bello contra mores malos fortius debent pugnare, sagacius debent peccata fugere, & bona audacius & fortius attentare. Vnde de exercitu Iudae dicitur 2. Mach. 13. quod exercitus erat ordinatus, bestiae & equites oportuno loco compositi. Etiam bono praelato potest dici illud 2. Mach. 11. quod cum filij Iuda pariter & prompto animo procederent Hierosolimam, apparuit praecedens eos equus in ueste cadida, armis aureis uibrans. Tertio dico, quod equites sunt iniqui, qui egenis nocent & pauperibus, uidelicet mali diuites huius mundi, qui. f. equites esse dicuntur. pro eo, quod alijs altiores & potentiores, & ad nocendum agiliores sunt, ad bene autem agendum fugaciores esse non solum. Ecclesiast. 10. Vidi seruos in equis, & princeps ambulantes super terram, Et si uis, nota, de talibus equitibus Diaboli, quod isti Terrenorum opibus induuntur, Induuntur (dico) uitijs seu operibus terrenorum. Tormentorum claudibus puniuntur, ribus terrenorum. vnde Ezech. 24. Infanuit, scilicet Hierusalem Oliba in amatores suos Assyrios uestitos hircyntho, principes & magistratos, cupidinis iuuenes, uniuersos equites, & ascensores equorum. Expone si uis, sicut in Psal. dicitur. Hi in curribus, & hi in equis. Item isti ambulant fluctibus uitijs, figurati, scilicet in equitibus Pharaonis, qui oes in mari Rubro submersi sunt, sicut dicitur Exod. 14. quia. f. equites Diaboli mali diuites & tyranni in mari & amaritudine uitijs conuuant demerguntur. unde Exod. 15. Ingressus est. n. Pharaon cum cur-

ribus, & equitibus in mare. Itè isti Inferni claudibus puniuntur, unde babiloni. i. Inferno potest dici illud Hiero. 51. Collidam in te equum & equitem &c. quod benefigeratur Ezech. 39. ubi dicitur sic. Dic omni uolucris, & uniuersis auibus cunctisque bestijs agri, conuenite, properate, concurrite uidi; quod uictimam meam. Sequitur. Et saturabimini super mensam meam de equo, & equite forti, & de uniuersis uiris bellatoribus air dominus. Bestiae. n. uolucres & aues. sunt Demones, qui. f. finaliter conuocantur ad tales equites deuorandum, & in Inferno crudeliter puniendum. Sic ergo patet, quod equites possunt dici diuites mali, praelati, & boni spiritus.

Aequitas, Aequalitas. Nota, quod aequitas seu equalitas. f. litas nomina sunt relatiua. Vnde illa equa dicitur, quorum unum alterum non excedit, & si una & eadem res equa dicatur, illa aequitas videtur ad partes ipsius referri, quia. f. quando partes rei inuicem sunt equae, & equaliter collocantur, ipsa res aequa proprie potest dici. Moraliter tamen & breuiter aequitas pertinet ad iustitiam rectitudinem. Aequitas. n. ratio & iustitia equiparantur. Index quippe princeps uel praelatus, equus, iustus, & rationabilis debet esse, quia. f. equus & iustus debet inter uirum, & eius proximum iudicare, & ad utrumque sine acceptione personae equaliter se habere, sicut quod iustitia persuadet. iste. n. debet esse similis libræ seu stateræ, quae est instrumentum equalis & equi ponderis, quod. f. in tali equalitate & proportione constituit, quod nunquam, si uera sit, ad unam partem plusquam ad aliam ponderare uis, iuxta illud Exod. 30. Aequalis ponderis erunt oia. Sic uero iudex uel praelatus debet esse equissimus uel iustissimus, & in proportione aequitatis & iustitiae rectissimè mensuratur. Ponderare. n. uel se inclinare ad unam partem plusquam ad aliam nunquam debet, nec uniuersam iustitiam facere, & alteri denegare, nec unum promouere, alium dimittere, sed confideratis meritis personarum, & proportione de merito ad meritum facta, debet ad oes aequè & aequaliter se habere, iuxta illud Sap. 6. Aequaliter est ei cura de oibus. Curam. n. debet habere iudex princeps uel praelatus de omnibus, quae. f. ita bene curare de remotis, ut de propinquis, de pauperibus, ut de diuitibus, de extraneis, ut de notis, iuxta illud Deuter. 1. Sine cuius sit ille siue peregrinus, nulla erit distantia personarum, ita paruum, ut magnum audiet, & sic quilibet talis iudex uel praelatus poterit dicere illud Prouer. 8. Meum est consilium & aequitas, mea est prudentia, mea est fortitudo. In quibus uerbis tria notantur, quae pertinere ad bonos praelatos seu iudices dignoscuntur. Debent. n. habere prudentiam in deliberando. (Meum est inquit, consilium) Iustitiam in determinando. (Mea est inquit, aequitas) Constantiam in persequendo. (Mea est inquit, fortitudo) Habent igitur

Prudentiam deliberatiuam, tales debent habere prudentiam in deliberando, quod ostenditur, cum dicitur, (Meum est inquit, consilium) quia re uera tales debent semper sequi consilia peritorum, non proprijs inniti sententijs, iuxta illud Thob. 4. Consilium a sapiente proquire. quia sicut dicit Prou. 11. Salus ubi multa consilia. Firmamento. n. & suo raptui celerissimo adiuncti sunt 7. planetarum motus & diuersi, quia utique rectè prouisum est à natura, ut contrarietas planetarum motum firmamenti raperet, & uolentiam temperaret, quod si non faceret, raptus est impetus firmamenti, quod totam mundi machinam inflammaret. Sic uero charissimi, cum firmamentum. i. principes & superiores sint, ut coiter, ad uindictam & iracundiam praecipites, & ueloces, ipsi tamen secum debent habere planetas. i. uiros perfectos, quorum scientijs, & consilij, & adiutorijs utantur ad rempublicam gubernandam, & quorum prudentia reprimitur, ne ad motum suorum appetituum sensuorum, impetuose & sine ratione ferant, ne forte nisi sic fieret, tota subdita patria rapinis & exactionibus, uindictis & executionibus inflammaretur. Consilium. Ergo bene dicit ille Philosophus Sedechias in libro de dictis Philosophorum, quod bene est populo, cuius Rex est bonae discretionis, & boni consilij, & sapiens in scientijs, quod male est ipsi, si aliquid praedictorum defecerit ei. De consilio uero pulchre loquitur Petrus Rauen. Consilium

Confilium (inquit) peritorum & ex apertis obscura, ex parulis magna, ex propinquis remota, & ex paribus tota estimat & pendit, nouit. n. qualiter, & qua via aggredi debeant vniuersa. Confilium ergo & deliberatio debent aequitatem comitari, aequitatem habere & frequentare, aequitatem attendere & cogitare, iuxta illud Ps. Oculi tui videant aequitatem. Ille est enim aequus animus, id est placidus, tranquillius & quies, prudens & deliberatius, qui saepe suggeritur in scriptura, qui scilicet valde est necessarius tribus generibus personarum; scilicet Praesidentibus, Meuentibus, Contemplantibus. Aequum ergo animum debent habere viri praesidentes, & idem illi Regi Israel Achab dr. 3. Reg. 21. Grandis auctoritatis es, & bene Regis regnum Israel, surge, & comede panem, & aequo esto animo. Item aequum animum debent habere viri merentes seu viri tribulati, & patientes, vt. f. melius deliberent quid agendum circa pericula vitanda sit. Vnde filijs Israel in tribulatione constitutus dicitur est Iudith. 7. Aequo animo estote fratres, & expectemus a domino misericordiam. Item aequum animum debent habere viri contemplantes. Deum, & caelestia meditates. Vnde Iaco. 5. dr. Oret aequo animo, & psallat. q. d. Oratione cum aequo animo debet fieri. Habeant ergo illi, qui aequi & perfecti esse voluerint, prudentiam in deliberando. Secundum dico, q. habere debent iustitiam in determinando, qd ostenditur, cum dr. (Mea est aequitas) Praelatus. n. & iudex debent dicere aequitatem suam, p. p. i. esse, q. a. si ipse debet esse equus principaliter quo ad duo. I. in prolatione iudiciorum, secundum, in distributione beneficiorum. Sic igitur aequus in iudicijs, si iustitiam alienam & proximum iudicando, item in beneficijs aequum remotum & propinquum admittendo. Iudex. n. debet esse sicut centrum in medio sphaerae, quod ab omnibus partibus sphaerae aequaliter distat. Et etiam debet esse sicut terra, quae in medio firmamenti diametraliter & aequaliter est suspensa. Similis etiam debet esse soli, qui est medius inter planetas, qui quae ad signa Arietis & Librae puenerit, noctes & dies aequales facit. Sic verum charissimi bonus Praelatus & Iudex in medio iustitiae debet esse, & ad oes subditos patrie sibi commissos aequali affectione quantum ad iustitiam se habere noctesq; & dies. I. pauperes & diuites, amicos & inimicos em q. merita ipsorum exigunt, aequanimitate ordinare. De aequalitate ergo quantum ad beneficia & alias promotiones potest dici illud Leui. 7. Cunctis filijs Aaron aequa mensura per singulos diuidetur. Aequa mensura dico. f. facta, p. portione & deductione meritis vt rorum q. Item de aequalitate quantum ad iudicia reddenda & faciendae potest dici illud Leui. 19. Statera iusta & aequa sint pondera, iustus modus, aequusque sextarius. Et Col. 4. Quod iustum est & aequum, seruis praestate. Sed heu pro dolor, q. multi sunt, q. carent iusta iustitiae aequitate. ubi sunt hodie, pro Deo, illi qui in promotionibus & iudicijs aequaliter se habeant? Si vis, dic sicut supra de acceptione personarum, & pone si vis exemplum de aqua, quae dr quasi aqua, quae tamen varijs causis redditur inaequalis & c. Debent ergo habere iustitiam determinatiua (Aequitas inquit) vt sic subditi dicant eis illud Psal. Cognoui domine quia aequitas iudicia tua. & id dicebat Salomon parabolas suas proficere, Prouer. 1. ad intelligendum verba prudentiae, & ad suscipiendum iudicium, iustitiam, aequitatem. Habeant igitur iustitiam determinatiua, quod vtiq; figuratum est Ezech. 43. vbi de Ariele. de altari dicebatur, q. quadrangulum aequis lateribus debebat esse. & Apoc. 21. dr. q. ciuitatis nouae Hierusalem longitudo & latitudo aequalia sunt. Ad de notandum, q. Principes & Praelati, qui. f. Hierusalem. i. Ecclesiae altare & longitudo. i. partes principales possunt dici, debent aequalitatem diligere, aequitatem & iustitiam custodire, vt vnus sit interitus hoium & iumentorum, & equa vtriusq; conditio. Eccl. 3. Aequitas igitur siue interior, quae signat mentis tranquillitatem & modestiam, de qua Malac. 2. In pace & aequitate ambulauit mecum, siue exterior, quae signat, vt dictum est, iustitiam, valde est commendanda, a bonis hominibus frequenter ad. Ideo dicebat sapiens. Prouer. 4. Viam sapientiae monstrabo tibi, ducam te per semitas egritatis, quas eum ingressus fueris, non arctabuntur gressus tui, & currens non habebis offendiculum. Habeant igitur iustitiam determinatiua. Tertio dico, q. tales debent habere constantiam

corroboratiua, quod ostenditur, cum dr. (Mea est fortitudo) De fortitudine ergo constantiam, quam debent habere Praelati ad hoc, ut possint aequitatem iustitiae conseruare, vide supra tit. de electione, primo memb. illius auctoritatis. Forte lignum & impuribile & c. in tit. de fortitudine, & vbi alibi agitur de constantia & fortitudine, in pluribus locis. Et sic viro seu Praelato forti poterit dici illud Ps. Virga aequitatis, virga regni tui. Virga. n. fortitudinem praelationis significat, iuxta illud Psal. Custodi innocentiam, & vide aequitatem, quae sunt reliquae homini pacifico. Plangendo tamen possumus dicere de curijs & domibus multorum iudicium & Praelatorum illud Esa. 59. Cuius est retrorsum iudicium, & iustitia longae stetit, & corrumpit in plateis veritas, & aequitas non potuit ingredi. Cuilibet etiam iniquo dr in Psal. Dilexisti malitiam super benignitatem, iniquitatem magis, quam loqui equitatem. Non sic charissimi. Patet ergo, q. ille, qui bene vult habere aequitatem, debet habere prudentiam in deliberando seu prouidendo, iustitiam in determinando seu ordinando, constantiam in perseverando seu resistendo. De aequitate verò diuina nota, q. Deus aequissimus & iustissimus & rectissimus est, suaq; iudicia & opera equa sunt atque iusta, licet quandoq; prima facie contrarium videatur. Lan cea. n. in aqua partim intus et partim extra posita, licet sit rectissima, fracta tamen, et tortuosa videtur, quod utique facit diuersitas. f. raritas, & densitas mediorum. Visus. n. noster facilius fallit, quia sicut dicit Sen. Nihil acie nostra fallacius. Sic verè oculus rationis nostrae ita est imperfectus, q. de Dei aequitate, et de lancea suae iustitiae rectissima quantum ad actus iudiciorum suorum, iudicamus sepius, q. sit torta, et q. ini qua sit, et non recta. Eze. 33. Dixerunt filij populi mei. non est equi ponderis via domini. Illa tamen tortuositas non est in Dei operibus, sed in defectuoso iudicio mentis nostrae. Cōstat. n. q. ipsa est vera aequitas, et q. omnia opera sua iusta sunt, non iniqua. Ps. Iustus dominus et iustitiam dilexit, aequitatem vidit vultus eius. Et aduerte si vis, q. aequitas diuina viuificat poenitentes, gratiam infundendo, iustificat confidentes, impios arguendo, iustificat obedientes, mandata iniungendo, Tristificat delinquentes, tormenta immitiendo, Beatificat triumphantes, praemia largiendo. De viuificatione poenitentium dr in Psal. Viuificabis me in aequitate tua. De iustificatione in se speratum dr Esa. 11. Iudicabit in iustitia pauperes, et arguet in aequitate pro man fuerit terra. De iustificatione obedientium, quae. f. sit per mandata aequa et iusta eis tradita, dr in Psal. Fidelia omnia mandata eius, confirmata in seculum seculi, facta in veritate et aequitate. De damnatione uero seu tristificatione delinquentium dr Sap. 5. Sumet scutum inexpugnabile aequitate, acuet iram duram in lanceam, et pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. De saluificatione autem seu beatificatione triumphantium dicitur in Psal. Replebimur in bonis domus tuae, sanctum est templum tuum, mirabile in aequitate. Haec igitur de aequitate tam diuina, quam humana sufficiant.

Equus. Equus in scriptura multipliciter significat, denotat enim quandoq; bonum, quandoque malum. Vnde generaliter quadoque equus significat subditum obedientem, carnalem luxuriantem, proteruum superbientem. Primo dico, q. equus signat hominem obedientem. Equus enim super omnia animalia frenis, et capistris ligatur, et sine rebellione non ad suam, sed ad voluntatem ducitur praesidentis. Sic verò subditi debent freno obedientiae ligari. Ps. In chamo et freno maxillas eorum constringe. non ad suam, sed ad voluntatem sefforis sui et praelati regere se & ordinare. Figura Apoc. 6. Ecce (inquit) equus albus, et qui sedebat super eum, habebat arcum, et Abacuc. 3. Via fecisti in mari equis tuis. Signat ergo subditum obedientem. Secundum dico, q. equus designat mundum luxuriantem. Equus. n. est animal valde luxuriosum. Omnia. n. tempore si adest opportunitas, vult luxuriari. sic verè multi sunt & c. ideò dicitur Esa. 31. Equi eorum caro et non spiritus, et Hier. 5. Equi amatores in feminas, uniuersisq; ad uxorem proximi sui hinniebat. Ipsi figurantur Apoc. 6. Ecce inquit equus rufus, et q. sedebat super eum, nomen illi mors. Tertio dico, q. equus designat proteruum superbientem. equus. n. animal est superbum, in nullo. n. animali tam apparet superbia sicut in equo, est. n. animal

malita superbum, q. sonitu tubarum audito, magis incitatur ad bellum, quam terreatur. Sic multi sunt ita proterui & superbi, q. sonitu tubarum. i. terrore diuinorum iudiciorum non terrentur, nec à bellis & contentionibus retardant, sed (quod peius est) amplius animantur. Nau. 3. dr. Vox imperis rotarum & equi frementis. Ipsi figurantur Zacha. 6. in equis varijs & fortib. qui querebant discurrere per uniuersam terram. Breuiter ergo tam in bono, quam in malo per equum intelligitur superbens, pelliciens, & obediens & c. Vide in tabula exemplorum & vocabulorum quae in fine fiet. Sed si vis aliter distinguere, dico q. in scriptura reperio equos Splendentes & ethereos, Dico ergo, q. inueniuntur equi ethereis virtutibus splendentes, & tartareos, virtutibus splendentes, & isti p. certo significat Angelos, vel quolibet viros iustos, q. amore eq. vt dictum est, freno diuinae legis stringuntur, diuini timoris calcari pungunt à Praelato p. correctione, victu satis sterili. f. sereno, grano, & aqua. i. cibo macilentos pascuntur. Ad voluntatem sui ductoris. f. Dei uel Praelati per obedientiam regunt atq; ducunt. vñ Iaco. 3. in p. sone Praelatorum superiorum & antiquorum de subditis dr. Equis frenos in ora mittimus ad consentiendum nobis, & omne corpus eorum circumferimus. Et si vis scire conditione boni equi, dic, q. iste debet esse Pedibus agilis, Sic verè dico, q. iustus est pedibus agilis p. diligentiam Hier. 4. Velociter aquis equi eius. Et bene dicitur aequis, q. est auis, quia. f. iusti debent esse similes illi equo fictio q. Pegasus dicebat, q. fm fabulas, alas in pedibus habebat, & volando paera magistrum suum Perseum vna die ab oriente in occidentem portabat. q. f. boni debent esse alati p. virtute agilitatis, & ad votum magistrum sui Dei, uel praelati citissime debent volare p. impetum bonae sedulitatis. Aba. 1. Leuiore pardis equi eius. Item debet esse talis equus in freno docilis per obedientiam & subiectionem. vnde illud praedictum Iaco. 3. equis frenos in ora mittimus. Equus. n. qui freno non obedit, periculosus est. Vnde de iustis & obedientibus potest dici illud Machab. 10. Apparuerunt aduersarijs. f. Iudaeorum. f. Timotheo cum exercitu peregrino multitudine & equitatu Assano) quinque viri de caelo in equis, frenis aureis doceri. Itè debet esse fortis non humilis, sed altus & erectus cervicis per audaciam & spei erectionem, metisq; in Deum eleuationem. Equus. n. audax & nobilis caput gerit directum. Sic verè ad iustos pertinet, q. sint audaces & superbi contra fidei inimicos, sicut exemplificat Solinus de equo regis Scytharum, qui occisorem magistrum sui cum eum equo spoliare vellet, dentibus lanauit. Alti etiam debent caput mentis habere, in quantum. f. semper debet de altis & caelestibus cogitare. Apocalip. 9. Capita equorum erant tanquam capita leonum. Item talis equus debet esse visu seu aspectu terribilis per se ferocem contra malos indignatione. Iohe. 2. Quasi aspectus equorum, aspectus eorum. Itè debet esse solus stabilis per perseverantiam & durationem. Esa. 5. Vngulae equorum eius vt flix. Item debet esse vocis hinnibilis per laudem, & confessionem, seu praedicationem, & gratiarum actionem, & per asperam malorum reprehensionem, & redargutionem. Nau. 3. Vox flagelli, & vox imperii rotarum, & equi frementis, & equi drigae feruentis. Et breuiter & iusti, & Angeli possunt dici equi. Angeli. n. apparuerunt quadoq; in specie equorum ignitorum, ad figurandum feruorem charitatis eorum. unde 4. Reg. 2. dr. q. equi ignei & currus Heliam leuauerunt in caelum. & 4. Reg. 6. dicitur, q. puer Helisei vidit plenum montem equis & curribus igneis. Apparuit (inquit) dominus oculos pueri, & vidit, & ecce mons equorum & currum igneorum in circuitu Helisei. Constat. n. q. illi erant Angeli, qui pro eo equi dicunt, quia per eos iusti in caelum portant. Abacuch 3. Qui ascendis super equos tuos, & quadrigae tuae saluatio. Secundum dico, q. inueniuntur equi corporei, criminibus ferentes. Et isti sunt, p. peccatores, quos Diabolus dicit & equitae quocunq; vult, & isti proprie dicuntur equi, quia sunt Bestiales per ignorantiam, Carnales per immunditiam, Discurrentes per inconstantiam, Hinnientes per malam eloquentiam, Deficientes per fraudulentiam.

ri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Item per immunditiam sunt carnales. Thob. 6. Sua libidinea vacant sicut equus & mulus. Item per inconstantiam sunt currentes, quod scilicet facit obliuio & praesumptio. De qua Ecclesiast. 30. Equus in domo sua euadet durus. Item per eloquentiam sunt hinnientes. Hierem. 22. Quomodo contendere poteris cum equis? Item per desipientiam sunt deficientes. Psalm. Fallax equus ad salutem. Illi sunt ergo equi, qui à Deo uolunt pendunt, quia sicut dicitur in Psalm. Non in fortitudine equi voluntatem habeat. Et finaliter aeternis poenis & uinculis supponuntur. Prouerbi. 26. Flagellum equo, & chamus asino. Et meritò, quia isti dum uiuunt, semper contra pauperes fremere, & eos ledere dignoscuntur. Hierem. 8. A Dan auditus est fremitus equorum. Illi sunt ergo equi corporei, criminibus ferentes. Tertio inueniuntur equi tartarei, hominibus nocentes. Illi sunt Demones figurati in locustis de Abyssio ascendentibus, similibus equis paratis ad praelium, quorum potestas nocere hominibus. Apocal. 9. Vide ibi & c. sufficit.

Radicare, Euellere. Idem sunt quod alicuius ad radicem aliquid extirpare, & possunt significare in bono & in malo. In bono. n. significant bonam mutationem & transitionem. In malo verò designant pauperum destructionem & euulsionem. Oulus enim & porrum de uno loco solet euelli, & radicari, vt in alio loco plantatum melius proficiat. Sic & nos de amore mundi debemus eradicari, & euelli, & in agrum Paradisi per affectum & desiderium transplantari, vel etiam in agrum poenitentiae commutari. vnde Luc. 17. Eradicare, & transplantare in mare. Ibi enim melius fructificabimus, & proficiemus per opera uirtuosa. Vel distingue melius, q. est eradicatio uitiorum, iniquorum, egenorum, peccatorum. Vicia. n. eradicantur à corde per contritionem. Iniqui à mundo per damnationem. Egeni à propria domo per exheredationem. Boni uerò ab hoc seculo per contemptum & abominationem. Eradicantur ergo vicia per contritionem, quia. f. à radice. i. à corde debet euelli, quae. n. à corde non eradicantur, iterum more zizaniae repullulare noscuntur. Matt. 15. Omnis plantatio, quae non plantata patet meus, eradicabitur. & Prou. 15. Cogitationes impiorum eradicabuntur. Item eradicantur iniqui. f. de mundo per damnationem. Elephas. n. fm Plin. etiam maximas aibores solet eradicare, significans Christum, quia. f. Christus illos, q. sunt potentes, & maximi, per mortem & damnationem eradicat, & subuertit. vnde Eccl. 21. Substantia superbi eradicabitur, & Sap. 4. A nimicitate uentis eradicabitur: Item eradicantur pauperes per exheredationem. unde de ciuitate Hierusalem dr 1. Mach. 5. q. Antiochus eradicauit eam, & accepit spolia eius. Item eradicantur boni de mundo per conuersionem & mutationem, sicut porrum uel oulus eradicantur, & alibi transplantantur, vt proficiant. Vide supra in principio. Lu. 17. Eradicare, & transplantare in mare & c.

Eregione. Nota, q. eregione, sicut mihi videtur est vna dictio composita de eo, quod est contra, & regio, quasi contra regionem. Est. n. vt opinor, aduerbium loci, & signat idem quod e contrario. signat igitur contrarietatem & appositionem, & ideò sicut contrarietas ponitur in bono & malo significato, sicut supra patuit in litera C. sic istud uocabulum eregione. Nota ergo breuiter, quod eregione signat omnem oppositionem, seu diuisionem, siue bona fuerit, siue mala. Signat enim contrarietatem, qua mali opponuntur bonis, & sic de Ismahel dicitur Gene. 16. Manus eius contra omnes & manus omnium contra eum, & eregione uniuersorum fratrum suorum figet tabernacula. Item signat diuisionem, qua boni distinguuntur à malis, & sic dr Deuter. 27. q. tribus ignobiles, quae ordinare fuerant ad maledicendum, eregione tribuum nobilium ad benedicendum ordinatarum stare debebant. Itè signat distinctionem, qua boni distinguuntur à bonis, & sic dr Num. 8. q. mensa (q. signat pietatem) ponebat ad partem borealem, q. signat aduersitatem. Lucerna uerò contra boream eregione ponebat, f. versus austrum, q. signat prosperitatem, quia. f. lucerna prudentiae necessaria est in prosperitate, virtus uerò clementiae in aduersitate. Item signat oppositionem, qua contrarietate mali malis, sicut de illis, qui se inuicem occiderunt, dicitur 2. Reg. 2.

pedem affectionis ad Deum erigere. vnde 2. Paral. 3. de Cherubin templi dicitur. Ipsi stabant erectis pedibus. facies aut eorum erant avertæ ad exteriorem domum. Item genua suæ deuotionis & orationis flectat. vnde Dan. 10. Erexit me super genua mea. In tali ergo erectione à pñtò consistit spiritalis decor aîæ, qui ostensus est qñ dicitur est. Circûda tibi decorem. Et sic qñ oia mēbra spiritalia aîæ erunt bene erecta & directæ, sibi poterit dici illud Cant. 7. Pulchra es & decora filia Hierusalem, terribilis, vt caltrotrum acies ordinata. Et ipsa etiam poterit dicere illud Ezech. 27. Perfecti decoris ego sum, & in corde maris ista. Istud est ergo primum genus erectionis, scilicet peccatorû depressione, quod notat gratiæ inspiratio. 1. Reg. 13. Erexit se Israel aduersus Philistinim. Vt & de Deo dicitur illud, quod de Moyse dicitur Num. 7. Erexit tabernaculum, & vixit, & sanctificauit illud. Et hæc erectio ostenditur, cum dicitur. Circûda tibi decorem. Secundo dico, qñ est erectio fructuosa, qua nos debemus erigere à terrenorum affectione, qñ notat sublimis contemplatio (In sublimi inquit erigere) Simia quamuis naturaliter pedibus & manibus terram tangat, cum sit aial quadrupes, tñ quando que docetur sursum se erigere, & super posteriores pedes incidere sicut homo. Sic verè charissimi, quamuis homo naturaliter sit aial quadrupes, quia, scilicet p quattuor affectiones ducitur curuatus & incli-natus ad terrenum, ipsa tñ à terrenorû affectu se debet sursum ad cœlestia contemplanda erigere, & sicut homo. i. tanquã persona rationalis erectus ad cœlestia ambulare. Ita qñ ipse de se, & alijs peccatorib. possit dicere illud Psal. Ipsi obligati sunt & ceciderunt, nos autem surreximus, & erecti sumus. Et sic de tali erectione, & sublimatione pñt dici illud Esa. 52. Ecce intelliget se ruus meus, & exaltabitur, & eleuabitur, & sublimis erit valde. Vnde de ista erectione dicitur Iob 39. Cum tempus venerit, in altum alas eriget. Tertio dico, qñ est erectio gloriosa, qua nos possumus erigi à mundana afflictione quod facit finalis pmiatio, quæ ostenditur, cum dicitur. (Et esto gloriosus) In quibus verbis nota, qñ erectio gloriæ Paradisi consistit in trib. in charitate & dilectione, quod notat dicitio copulatiua (Et) Firmitate & directione, quod probat dicitio substantiua (Esto) dignitate & promotione, quod monstrat dicitio honoratiua. (Gloriosus) Per istam ergo promotionem eriguntur miseri & depressi, quia sicut pars rota, quæ est inferior, qñ rota vertitur & erigitur, sit superior, sic ecouerso, pars, quæ superius eminet, si tota uertitur, inferior descendit, & deprimitur. Sic charissimi, illi, qui modò sunt pauperes & depressi, in die iudicij, qñ rota huius mundi voluerit, tunc ad statum eternæ superioritatis & gloriæ erigentur, econuerso autè illi, qui modò sunt in exultatione & gloria, tunc erunt in depressione & miseria. Vnde Prou. 29. Superbum sequitur humilitas, & humilem spiritu suscipiet gloria. De tali ergo, erectione pñt dici illud Iob 5. Ponit humiles in sublimi, & mērgentes erigit solpitate. Figura Num. 8. Vbi dicitur, qñ candelabrum in australi parte erigatur. Australis. n. pars ubi est ardor & splendor, Paradisum signat, ubi est charitas & vnitas, vbi. i. candelabra, i. viri sancti, & iusti finaliter eriguntur. Eccl. 1. Erexit eum ab humilitate. Patet ergo, qñ est quedam erectio gloriosa, finalis & pmiatiua, quedam fructuosa, mentalis & contemplatiua, quedam uirtuosa, uitalis & eleuatiua. Vna erigimur, vt dicitur est, à mundi depressione, alia à terrena affectione, alia à peccati infectione. Et sic patet de erectione virtuosa. Quarto dico, qñ est quedam erectio vitiosa. Et ista est erectio superbiorum & obstinatorum, elatorum & proteruorum, qui eriguntur contra Deum per oblationem, contra proximum per dedignationem, contra seipsum per elationem, pñtatis inobediēdo, & subditos ipsos depredando. De talibus ergo potest dici illud Iob 11. Vir vanus in superbiam erigitur, & quasi pullum onagri se liberum natum putat. Et possumus notare, qñ mali tripliciter eriguntur. Nam

Eriguntur per } Ambitionem,
} Elationem,
} Rebellionem.
Ambitio quærit principari,
Elatio cupit honorari,
Rebellio non uult subigari.

Eriguntur ergo quidam per ambitionem, vt principentur. Draco enim ad uelum nauis ubi scit flare uentum, ualde desiderat uolare & erigi, vt ardorem suum possit uenti rosculo tēperare. Sic verè charissimi, ambitio

uentum & statum desiderant uanæ laudis, & ideo nihil aliud querunt qñ sursum in nauî Ecclesie ad uelum. i. ad pñtationis statum erigi & leuari, ut sic uento uanæ laudis possit ardor suæ ambitionis & uanæ uoluntatis tēperari, & recreari. Isti figurantur in Dathan & Abiron, & Chore, qui contra uoluntatem Dei ad sacerdotium Dei ambientes, quidam igne sunt consumpti, alij uerò à terra uiuentes sunt absorpti. Ideo illis dicitur est Nu. 16. Multum erigimini filij Leui. Isti. n. sunt sicut ille Adonias, de quo dicitur 3. Reg. 1. qui eleuabatur dicens (Ego regnabo) isti sunt ergo qui eriguntur per ambitionem, ut principentur. Item quidam eriguntur per elationem, ut glorientur. Isti sunt quidam superbi, qui in se eriguntur & effertur. se iactando, de se psumendo, & se præ alijs reputando, similes illi, serpenti, qui ad aliqñ uenit, qui sepe dicitur erectus incidere, si. n. se inclinaret uel incuruaret, statim creparet. Sic verè quidam sunt ita superbi & eleuari, qñ nullo modo uolunt se inclinare per humilitatem, sed magis & magis se erigere, erecto collo incidere, de se ultra debitum psumere, de alijs uerò nihil curare. Et breuiter ita grossi & inflati sūt, qñ citius creparent, qñ se ad aliqñ humilitatem, seu misericordiam incuruarent. De talibus pñt dici illud Iob 15. Curruerit aduersus Deum erecto collo, & pinguet crurice armatus est. Figurati in Saul, qui erexit sibi fornem triumphalem, & in Absalon, qui exeraxerat titulum nomini suo, sicut dicitur 1. Reg. 15. & 2. Reg. 18. Quidam etiam eriguntur per rebellionem. Isti sunt superbi & inobedientes subditi, qui contra pñtatos eriguntur. Isti sunt balliui, qui contra pauperes animant. Isti sūt etiam principes tyranni, qui ad depredandos subditos rotantur. Vnde tales similes sunt basilisco, qui est serpens uene-nosissimus, qui sepe dicitur incidere erectus. Ideo possunt alij dicere de eisdem illud Thren. 1. Vide dñe afflictionem meam, qñ erectus est inimicus. Ista est ergo triplex erectio vitiosa. Quinto dico, qñ est quedam erectio periculosa, mundana, dignitatis & prosperitatis, qua qñque mali plus eriguntur, qñ boni, qui tñ similes sunt locustis, quæ qñque saltant sursum & eriguntur, statim tñ cum se sursum tenere nesciant, ruunt inferius & deprimuntur, quia uerè tales, quos mundana prosperitas ita eleuatis erigit & extollit, statim erigunt, & statim deprimunt, subito promouentur, subito annihilantur. Et uerè sicut altè. i. ad alta officia se subito erigunt, & saluati, ita iusto Dei iudicio cito pereunt, & descendunt, deficient & corruunt, iuxta illud Nu. 2. Quo erigentur, ita & deprimuntur. De talibus loquitur Sen. lib. de tranquillitate animi circa mediū. Letiores (inquit) uidebis, quos fortuna nunquam respexit, qñ quos deseruit. Noli huic tranquillitati cōfidere, in momento mare euertitur, & eodem die, quo nauigia luxuriat, absorbentur. Et breuiter charissimi ex ista erectione non sequitur nisi depressio, nisi non in hoc mudo, tñ in alio. Ista est ergo erectio periculosa. Periculosa. n. est sibijpsis, qui eriguntur, quia per ipsam in Infernū picipitantur. Periculosa et est alijs, quia. i. dum tales sunt in sua prosperitate & erectione, oēs alios uolunt deprimere, oēs uolunt subiugare, omnibus uolunt pñfici, ab omnibus uolunt honorari, omnibus uolunt nocere, & paucis seu nemini complacere. Exemplum habemus ad Aman, qui ad dignitatem erectus, Mardocheum, qui ipsum non uenerabatur suspendere procurauit, & etiam in despectum ipsius, & uindictam, totum uoluit destruere suum genus, nisi Deus aliàs prouidisset, sicut habetur Hester 15. Exemplum et habemus de Abimalech, qui erectus in Regē, oēs fratres suos occidit, sicut dicitur Iud. 9. Isti ergo bene pñt figurantur in statua aurea, quam fecit erigi Nabuchodonosor Rex, quæ 60. cubitos in altum, sex uerò in latum habebat, coram qua omnia genere instrumentorum citharizabantur, & qui non flectebant genua ante eam, & qui non adorabant, in caminum ignis mittebantur, sicut dicitur Dan. 3. Sic uerè charissimi, sepe fit, qñ Rex Nabuchodonosor, i. aliquis princeps, aut pñtatus erigit in aliquo officio alto et statu, aliquã statuum. i. aliquem hominem ignorantem, quam. i. facit auream. i. diuitem et potentem. doram talibus igitur sic promotis et erectis oportet citharizare per adulationem, oportet genua flectere per obedientiam et subiectionem, alioquin caminus ignis, i. tribulatio et aduersitas sequitur, alioquin mors et destructio procuratur, sicut dicitur 2. Mach. 15. quoddam Nicanor quadã summa superbia erectus, cogitauerat cœ trophæu de Iuda. patet ergo gñaliter, qñ quintuplex est erectio,

prima

prima virtuosa, secunda fructuosa, tertia gloriosa, quarta uitiuosa, quinta periculosa. Sufficit ergo. Vide supra ubi eleuare, ascendere, & in pluribus alijs locis & titulis.

Eripere, Eruiere. Idem significant, qñ liberare. Pertinet. n. eripere, & eruiere ad hominem potentem, clementem, & atque prudentem, eripi uerò pertinet ad hominem miserum, & se defendere nō ualentem. Inuenio ergo, qñ eripit iustus, & Angelus, & Deus.

Eripit } Iustus, pñtis succurrendo, Primò dico, qñ iustus, Angelus, holtem repellendo, si eripit succurrendo pñtis & miseris. Ad uirum. n. iustum pertinet, qñ pro posse miseris & iniuriatis eripiat, de manibus tyrannorum. Proverb. 24. Erue eos, q ducunt ad mortem, & qui trahuntur ad interitum, libera ne cesses. Vnde filij Israel, vt à Gentilibus eriperent, inuocabat auxilium Machabæi, dicentes 1. Mac. 5. Congregate sunt gentes, vt auferat nos, nunc ergo ueni, & eripe nos de manibus eorum. Iuxta illud Psal. Eripite pauperem & egenum de manu &c. Scdò dico, qñ Angelus eripit obuiando casibus asperis, seu fe opponēdo hostibus temeris. Demoniabus. unde Tho. de Angelo loquens Thob. 12. dicit sic. Me ipsum à deuotione pñtis eripuit. Petrus et ab Angelo liberatus dicebat Act. 12. Misit dñs Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, & de o expectatione plebis Iudæorum. Et ideo dicit Pl. Immittere Angelus dñi in circuitu timētiū eū, & eripiet eos. Tertio dico, qñ Deus eripit subuolendo sarcinā sceleris. i. uitiā & pñtā, & et pñcauēdo ne incurramus pericula & tormenta. Eccl. 51. Eruiere sustinentes te dñe, & libera eos de manu angustiarū dñe Deus noster. Deus. n. semper est pñsens suis, vt ipsos eruat, ut & eis in oī necessitate subueniat, & succurrat. Vnde ipse loquens Hieremias, dicit sic. Hier. 1. Ne timeas à facie eorum, quia tecum sum, vt eruat te. Et ista est pro certo magna consolatio homini, quando. i. cogitat, qñ semper Deum & bonum Angelū secum habet, qui ipsum possunt eripere, & saluare. Deuc. 23. Dominus Deus tuus ambulat in medio castrorum tuorum, vt eruat te. Si vis nota, qñ Deus eripit, atque saluat

Humiles & timorosos, qñ dñs ergo eripiat humiles debiles & lachrymofos, & timorosos, patet i Pl. vbi dicitur. Deuotos in se sperantes, uide humilitatē meā, & eripe contritos ad se clamantes. me. Item qñ eripiat debiles & luctuosos, patet in Psal. vbi dicitur. Aiam meam eripuit de morte, oculos meos à lachrymis, pedes meos à lapidibus. Item qñ eripiat in se sperantes atque deuotos, patet in Psal. vbi dicitur. Sperauit in domino, eripiat eum, saluum faciat eum, quoniam uult eum. Item qñ eripiat ad se clamantes atque cōtritos, patet Basuch. 4. vbi dicitur. Clamate ad dominum, & eripiet uos. Et Iudic. 10. & Num. 10. Clamatis ad me, & erui uos de manu eorum. Et aduertit, qñ Deus eripit suos ab omnibus tribulationibus, periculis, & delictis. Erui enim eos à

Cupiditate inflammatiua, Dico ergo, qñ Deus eripit eos à mundi cupiditate. Gal. 1. Dedit semetipsum, vt eriperet nos à pñti seculo nequā. Itē à ferenti carnalitate seu uoluptate. Prou. 2. Euaris de uia mala, & à muliere aliena & extranea, q mollit sermones. Et in Psal. petit Dauid à dño dicens. Eripe me de luto, vt nō insigat, & de profundis aquarum. Item ab ignorantia obsecrat. Corin. 1. Eripuit nos de pñte tenebrarum. Item à tyrannorum crudelitate. Pl. Eripe de inimicis meis Deus meus. Et alibi. Erue me de manu filiorum alienorum, & à persequeantibus. Itē à Demoniū malignitate. Psal. Erue à framea Deus aiam meam, & de manu canis &c. Et alibi. Eripe aiam meam ab impio. Item à fallaci societate. Psal. A uiro iniqum & doloso erue me. Item à mēta li timiditate. Psal. A timore inimici eripe aiam meam. Item à criminum iniquitate. Psal. Ab omnibus iniquitatibus meis eripe me. Et alibi. Eruat à morte aias eorum. (Morte dico. i. culpam.) Item à rpal aduersitate. Psal. Ex oī tribulatione eripisti me. Itē à Infernali calamitate. Psal. Eruat animam meā de manu Inferi, cum acceperit me. Et alibi. Eripisti animam meam de Inferno. Breuiter ergo lo-

quendo, dicere possum, qñ Deus semp paratus est suos eruere, & eripere, & à culpa interiori, miseria exteriori, pena seu tristitia posteriori misericorditer liberare, & eos in loco uero Paradisi constituere, & locare. Psal. Clamauit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum &c. Vide infra de liberare.

Error, Errare. Errare idem est, quod deficere cum credulitate benefaciendi. Accipitur. n. proprie errare, pro illo defectu, quem facit homo crede. is se bñ facere, quibus improprie pro quocunq; defectu sapissime sumatur. Moraliter aut dicere possumus, qñ errare, nihil aliud est, qñ aliquem à rectitudine deuiare. Et iō possumus aduertere, qñ plura sunt gñæ errorū, & plura sunt, qñ faciunt nos errare in uia morū. Et quia de errore fit mentio in isto opere in multis exemplis, ideo breuiter trāseundo possumus notare, qñ multiplex est error in moribus. Est. n.

Error } Affectionis, Primò igitur est error in affectione, & iste est qñ illud, quod minus est, affectatur. illud uerò, qñ plus est & melius, cōtemnitur. & sic uidentur errasse filij Israel, qñ pepones, porros, & alia, & ollas affectates carnum, māna dulcissimū abhorrebant, sicut dicitur Num. 11. signifiantes auaros & carnales, q mundi bona, & carnalia oblectamenta per auaritiā & luxuriā affectant, & diligunt, māna uerò. i. bona spiritalia & eterna contemunt, & negligunt. De tali ergo errore, pñt exponi illud 1. Timo. 6. Radix oīum malorum est cupiditas, quam quidam appetētes errauerunt. Iste est ergo error affectionis. Secundo dico, qñ est error electionis, & iste est, quando nescitur quid est melius, ita qñ quandoq; peius pro meliori eligitur, & ecouerso. Iustum uerò errorē inducit cœcitas ignorantia, quæ nō sinit hominem rectè eligere, uel iudicare. Si. n. denarius aureus, uel plumbeus cœco anteferet, facilliter erraret in eligendo. Tali modo errauit Iacob, cui de nocte supposita est Lya pro Rachel, ipse uerò Lya pro Rachele suscepit, & cum ea delicias duxit, qui tñ eam nō suscepisset, si eam clara luce uideret. Tali modo decipiuntur multi in electionibus pñtatorū, quia. n. cœcitas ignorantia, cœcitas etiā affectionis ipsos excœcat, ideo sæpe fit, qñ uñ pro alio, plumbum pro auro, malum pro bono, hypocritam, p uero sancto eligunt, & assumunt. Vide supra de electione. Vnde Thre. 4. Errauerunt cœci in plateis. Tertio dico, qñ est error cognitionis, & isto modo potissime errat pñtati in promotionibus subditorū, figurati in Isaac, qui cœcitiis, & Iacob Esau esse credens, pellibus caprinis, quibus mediantibus, ipsum teigerat deceptus, benedictionē primogeniti scidido genito concessit, sicut dicitur Gene. 27. Quia uerè pñtatus, quando est cœcitiis & ignorans, maxime quado agit personā mediā te pelle carnalis adionis, sæpe taliter errat, & decipitur, qñ primo genitos, & filios Ecclesie suæ subditos meliores & antiquiores impromotos dimittit, iuniores uerò & imperfectiores, ad quos efficit, promouet, & extollit, & benedictionem. i. beneficium, quod ad alios pertinebat, eis indebitè cōcedit. De isto ergo errore Eccles. 10. dicitur. Est malum, quod uidi sub sole, quasi per errorem à facie principis positū stultū in dignitate sublimi, & diuites sedere deorsum. Isto etiam modo errant iudices in iudicijs. Ignorātes. n. quid agere debeant, & ignorant merita personarū, sæpe fit, qñ malos dimittunt, bonos puniunt. Exēplo Lamech, qui cæcus credens sagittare bestiam, hominem interfecit, sicut dicitur Gen. 4. in historia Scholastica. Isto etiam genere errorum erratur in fide & ueritate, quado. i. hæresis fides credit, & quando mendacium ueritas reputatur. Esa. 53. Omnes nos quasi oues errauimus. Quarto dico, qñ est error professionis. In uia. n. malorum facilliter erratur, quia quandoq; uia, quæ ducit ad mortem, eligitur. uia uerò, quæ ducit ad uitam, cōtemnitur, quia est uia, quæ uidetur homini recta, nouissima uerò ipsius ducunt ad mortem, sicut dicitur Proverb. 14. Sicut enim cursor, qui tenet aliam uiam, quam debet tenere, & maxime si tenet uiam contrariam, nunquam uenit ad terminum quo tendebat, sic uerè si uitam ducimus aliter quam debemus, & à uia rectitudine deuiemus, nunquam ad terminū Paradisi ueniemus. Psal. Errauerunt in solitudine in iniquo, uiam ciuitatis

ciuitatis habitaculi non inuenerunt. Si igitur in ista via errauerimus, faciamus sicut apes, q̄ q̄ ab acie errauerunt, & deuiauerunt, solent odore sentire, q̄ uia alia tenuerunt, & eadē p̄sequi, & ad aciem reuenire. Sic uerē charissimi, si ab acie sancte Ecclesie, & a congregatione fidelium errare per p̄ctā, si nos cōtingat, p̄culdubio debemus odorare, & sentire, per deuotionem, & per considerationē, q̄ uiam alij tenuerunt, & q̄ uiam illi, qui p̄cedunt nos. f. sancti & sancte inueniunt, & inueniemus, qd̄ per humilitatis uia, paupertatis, & martyrij &c. ambulauerunt. Per tales ergo uias debemus post eos ire, si ab errore uolumus reduci, & ad rectitudinē peruenire. Et sic poterimus dño dicere illud Psal. Posuerunt p̄ctōres laqueum mihi, & de mandatis tuis non erraui. Sic ergo patet, q̄ est multiplex error. f. perambulatio, cognoscendo, eligendo, affectando &c. ¶ Sed si uis, potes adhuc notare & dicere, q̄ errare ḡnāliter sumitur pro peccato. Prou. 14. Errant, qui operantur malum. Sicut. n. uide mus, q̄ natura dī errare, q̄m̄ oīstrum, uel partum defectu- sum contingit facere, & generare, ḡnālis. n. intentio natura est, ut formet s̄ctum p̄fectum, errat tñ q̄q̄, quia uel ex abundantia, uel diminutione materia, procreat aliquoties imperfectum, & monstruositate uaria deformatum, sic dicā q̄ tunc aīa propria errat, q̄n̄ partum monstruosum. i. opus defectuosum procreat. Constat. n. q̄ generalis intentio aīe est benefacere, & benefaciendo ad beatitudinem peruenire, quod bene apparet in synderesi, quod est pars potentie rationalis, quæ sem̄ proclamat, & remordet quoties animam ad malum actum declinare sentit, & uidet. Sic re uera s̄p̄e fit, q̄ per superfluitatem, uel diminutionem materiae. i. p̄ superabundantiam, uel penuriam bonorum terrenorum, mū- diq̄; delectabilem decipitur, & sic monstruosa, defectuosa & deformatia opera per errorem procreari uidentur. 4. Reg. 17. Errauit Iuda, & ambulauit in erroribus. Homo. n. qui nescit uiam, si ductorem suum dimittit, facilliter errabit, cum ergo uia uitæ homini sit ignota, nisi (inquā) ductorē habeamus dominum nostrum Iesum Christum, sicut dicit in sermone Aug. de resurrectione, restat, q̄ si peccādo mortaliter iustum ductorē dimittimus, facilliter errabimus, & p̄ diuer- sas malas uias deuiabimus, & vademus. Figurati in Agar, de qua dicitur Gen. 21. q̄ cum abijisset, & ab Abraham recessisset, errabat i solitudine. Et notabis, q̄ multa sunt, q̄ sunt, & fuerunt occasio hominibus peccati erroris, uidelicet

D Defectus veri luminis, Primò errant quidam p̄ ue-
ri luminis defectū de nocte,
Aspectus falsi luminis, q̄ q̄n̄ lumen deficit, errant
Despectus sancti agminis, q̄ q̄n̄ agminis deficit, errant
Obiectus rerum turbinis, q̄ q̄n̄ turbis deficit, errant

¶ Sed si uis, potes adhuc notare & dicere, q̄ errare ḡnāliter sumitur pro peccato. Prou. 14. Errant, qui operantur malum. Sicut. n. uide mus, q̄ natura dī errare, q̄m̄ oīstrum, uel partum defectu- sum contingit facere, & generare, ḡnālis. n. intentio natura est, ut formet s̄ctum p̄fectum, errat tñ q̄q̄, quia uel ex abundantia, uel diminutione materia, procreat aliquoties imperfectum, & monstruositate uaria deformatum, sic dicā q̄ tunc aīa propria errat, q̄n̄ partum monstruosum. i. opus defectuosum procreat. Constat. n. q̄ generalis intentio aīe est benefacere, & benefaciendo ad beatitudinem peruenire, quod bene apparet in synderesi, quod est pars potentie rationalis, quæ sem̄ proclamat, & remordet quoties animam ad malum actum declinare sentit, & uidet. Sic re uera s̄p̄e fit, q̄ per superfluitatem, uel diminutionem materiae. i. p̄ superabundantiam, uel penuriam bonorum terrenorum, mū- diq̄; delectabilem decipitur, & sic monstruosa, defectuosa & deformatia opera per errorem procreari uidentur. 4. Reg. 17. Errauit Iuda, & ambulauit in erroribus. Homo. n. qui nescit uiam, si ductorem suum dimittit, facilliter errabit, cum ergo uia uitæ homini sit ignota, nisi (inquā) ductorē habeamus dominum nostrum Iesum Christum, sicut dicit in sermone Aug. de resurrectione, restat, q̄ si peccādo mortaliter iustum ductorē dimittimus, facilliter errabimus, & p̄ diuer- sas malas uias deuiabimus, & vademus. Figurati in Agar, de qua dicitur Gen. 21. q̄ cum abijisset, & ab Abraham recessisset, errabat i solitudine. Et notabis, q̄ multa sunt, q̄ sunt, & fuerunt occasio hominibus peccati erroris, uidelicet

D Defectus veri luminis, Primò errant quidam p̄ ue-
ri luminis defectū de nocte,
Aspectus falsi luminis, q̄ q̄n̄ lumen deficit, errant
Despectus sancti agminis, q̄ q̄n̄ agminis deficit, errant
Obiectus rerum turbinis, q̄ q̄n̄ turbis deficit, errant

teribus. Patet ergo, q̄ aliqui errāt p̄ veri luminis defectum. ¶ Secundo dico, q̄ aliqui errant propter falsi luminis aspectum. Et iste est error idololatriarum, qui Idola picta & bene pulchra credunt deitatem habere, quod bene inuinitur Sapient. 14. ubi dī. Prouexit autem ad horum culturā, & hos, q̄ ignorabant, artificis eximia diligentia. Vñ Ezec. 44. Lōgē recesserant à me in errore filiorum Israel, & errauerunt à me post Idola sua. Iste. n. fuit summus error. f. adorare idolum p̄ Deo, & credere Deum, quod ipse homo fecerat, qui crede- bat, credere et deitate esse non uolum in syderibus & plane- tis, uerum et in multis aialibus, serpentibus, atq̄; ranis. Sapi. 11. r. Quidam errantes colebant mutos serpētes, & bestias su- peruacuas. Ista ad litteram uera fuerunt de Babylonis, q̄ er- rantes, pro Deo adorabant draconem, sicut dī Dan. 14. Ista fuerunt uera de Romanis, q̄ ab Epidaurō accerserūt Escu- lapium. i. quēdam horrendum serpentem, quē loco Escula- pij p̄ Deo adorauerunt, & pestē epidimix iuxta libros Sibyl- linos cessare p̄ eo crediderūt, sicut ponit Ouid. de Transformatis. li. vlt. fabula pen. Ista et fuerūt uera de Libero, q̄. Iouem Ammonē in sp̄e draconis cum aretino capite adora- bar. De errore ergo idololatriæ dī Sap. 17. Indisciplinata aīg errauerunt. In quem quidē errorem se non incidisse, gloria- bāt sapiens cū dicebat. Sap. 15. Non. n. in errore induxit nos hoīum malę artis excogitatio, nec umbra picturę, labor sine fructu, & effigies sculpta p̄ uarios colores. Errat ergo aliq̄ p̄ falsi luminis aspectum. ¶ Tertio dico, q̄ aliqui errāt p̄ boni agminis defectum, qui. n. illorum, qui sciunt uiam, se q̄ uellegia dedignantur errare facillē comprobantur. Bonorum. n. & prudentium societas errare hoīem non permittit, sollicitudo uerō & singularitas in errore facillē immitit. Psal. Errauerunt in solitudine, & in ina quoso. & Esa. 16. Errauerunt in deserto. & Heb. 11. In solitudine ueritatis errat. ¶ Quarto dico, q̄ aliqui errant propter rerum turbinis obiectum. Obiectū. n. & p̄sentatio aeris turbidi & obscuri sunt causa s̄p̄issimē deuij uel erroris. Sic uerē dico de rebus mundi, q̄ re uera turbidę sunt & obscurę, nihil habentes limpidi uel trāquilli, quia quādo alicui plus abundanter debito p̄sen- tantur, & quando in mundi bonis aliqui superfluē prosperā- tur, p̄ certo in multis errare, & deficere, & multos errores incurere comprobantur. Hominem enim errare faciunt Seculi dignitates per superbiam, Carnales uoluptates per luxuriam, Terrenę facultates per auariciam, Blandē uerbostrates per complacentiam, Hostiles facultates per nequitiam. ¶ Dico igitur, q̄ mali errant per superbiam, q̄ faciunt secu- li dignitates. De quo potest dici illud Ezec. 34. Errauerunt greges mei in cunctis montibus. Montes. n. altitudinē digni- tatum designant. Isti. n. superbi, sunt nubes sine aqua, & syde- ra errantia, sicut dicitur in canonica Iuda. Item errant mali per superbiam, quod p̄curant carnis uoluptates. de quo Esa. 28. Errauerunt p̄ ebrietate, absorpti sunt à uino. ¶ Item er- rant per auariciam, quod faciunt terrenę facultates. De quo Iudas. Vñ illis, qui in uiam Caim abierunt & errore Balaam mercede effusi sunt. ¶ Item errant in malo per cōplacentiā, quod faciunt subtiles uerbostrates. f. uerba adulatorum. Vñ de in persona diuitem dicitur adulatoribus. Esa. 30. Loqui- mini nobis placentia, uidete nobis errores, diminate nobis somnia, cesset à facie nostra sanctus Israel. Ad litterā. n. uer- ba adulatorum & malorum consiliatorum sunt causę uare mundi Principes in multis deuiant, & oberrant. Vñ Esaia 19. dicitur. Sapientes consiliarij Pharaonis dederunt consilium insipienti. Sequitur. Errauerunt principes Memphis, de ceperunt Aegyptum, Angulum populorū. ¶ Itē errāt per infidelitatem & nequitiam, quod faciunt hostium fallitates. seu demonum prauitates, Constat enim, q̄ diaboli fallacia multos in errorem immitit, quod potissimē fiet in tempore Antichristi. Mat. 24. Surgēt. n. p̄ pseudo Christi & pseudo propheta, & dabūt signa magna & prodigia, ita ut in errore inducantur, si fieri pōt, etiam electi. Ista potissimē uerificabuntur de Antichristo, q̄ causa erroris & dānationis multos erit. Et ideo Ap̄s. 2. Thessa. 2. uocat eū operationē erroris, dicēs. Eo q̄ charitatem ueritatis non receperunt, ut salui fierent, mit- tet illis operationem erroris, ut credant mendacio. Sic ergo patet quomodo mali multis erroribus seducuntur. Eccle. 11. Error

Error & tenebrę p̄ctōrib. concreat sunt. Errantes autē à Deo adiuntur & contemunt. Eccl. 15. Omne execrmentū erroris odit Deus. Et idē finaliter tales errantes & erronei cū demonib. quib. credunt, & obediunt, disponuntur, & par- tem sortiunt. Prou. 21. Vir, q̄ errauerit à uia doctrinę, in cętu gigātū cōmorabit. Et sic patet, quō quatuor modis ḡnāliter errāt mali. f. p̄ rerū obiectū seu affectū, p̄ bonę societatis despectū, p̄ idololatrię aspectū, & p̄ ignorantia defectū &c.

A Erubescere. Erubescencia. Idē est quod uerecū dia seu confusio. Et accipitur, quandoque in bono, quōque in malo. Et idē nota breuiter, q̄ qdā est uerecundia seu erubescencia uirtuosa, quādam uitiōsa, quādam dolorosa. Uirtuosa est, q̄n̄ hō erube- scit crimina. Uitiōsa est, q̄n̄ cōfundit crimina dicere. dolorosa est, q̄n̄ compellitur crimina pandere. ¶ Prima ergo uere- cundia uirtuosa est de p̄cti cōmissione, de qua pōt dici illud Eze. 36. Erubescite super uis uestris. Scđa uerecundia uitiō- sa est de peccati confessione. Dan. 13. Erubescēbant indica- re sibi. vnde in Ps. Erubescant impij deducantur in infernū, muta fiant labia dolorosa. Ad litteram. n. ista erubescētia, labia facit muta, quia peccata confiteri non sinit. Uerecundia do- lorosa erit in inferno de p̄ctōrum ostensione. Ibi. n. perpetuum opprobrium æterna uerecundia, sempiterna confu- sio, & immortalis erubescencia semper erit. Ps. Erubescant & conturbentur oēs inimici mei, conuertantur & erubescant ualde uelociter. Dicamus ergo aliquid de qualibet istarum trium confusio. ¶ Primò ergo est quādam erubescencia uirtuosa, & ista est quando homo erubescit de malis factis & perpetratis, quando homo uerecundatur de re cōfu- sibili & inhonestā, si eam commiserit, uel si sibi imposita fue- rit. Elephas. n. ab alio uictus, intantum uerecundatur, quod in p̄sentia ip̄is nō audet amplius apparere, sicut dicit Plin. Si uocē uictoris audierit, statim fugit. Sic uerē (charissimi) si aduersarius noster diabolus nos uicerit per tentationē, & nos induxit in peccatū, nos proculdubio debemus uerecundari & pudere, & nos uictos ab ip̄so fuisse, uel inho- nestum aliquid commississe, uerecundum & indecens repu- tare. Debemus enim dicere illud 1. Eld. 9. Deus cōfundor, & erubescō leuare faciem meam Deum meum ad te. Istius ergo uictoris diaboli debemus confortium fugere, & uocem suę suggestionis, nō libētē attendere uel audire ipsamq̄; horre- re pariter, & timere. Et sic loquitur Amb. lib. de morte Abel. Erubescere (inquit) debemus, & contemnere peccatum, nō defendere, quia pudore culpa minuitur, defensione cumula- tur. Erubescere enim debet hō, & potissimē iuuenis, & maxi- me quando reprehenditur à maiore. Idē dicitur Hier. 31. Postquam ostendisti mihi femur meum confusus sum, & erubui. Ista. n. uirtus ualde est commendabilis & in natura, & in scriptura. In natura enim commendatur pluribus exem- plis, sicut dicit Solinus de mirabilibus mundi. In signum. n. uerecundię, si corpora uiri & mulieris flumine submergunt corpus uiri supinum, corpus uerō mulieris ad terram pronum inuenitur. Natura enim uult cœlare sexum, & abscon- dere uerēda mulieris. Patet in alijs exemplis. Canes enim uenatici, aures habentes pendentes p̄ alijs nobiles repu- tant. Elephas et aures pendentes habet, ipsaq̄; nunquā erigit nisi quando contra draconem contendit. In India etiam dñr esse homines ore, & loquela carentes. In quibus proculdubio exemplis possimus instrui, quod uerecundiā de- bemus sectari. Ista est enim, quæ aures submittit, os. i. auda- ciam loquendi deponit, quicquid uerecundum & inhone- stū est, cœlat, contegit, & abscondit. De ista ergo uirtute lo- quitur Bern. super Cant. Quid inquit amabilis uerecundiā? hæc enim spei bonæ nuncia, bonæ indolis radix, uirga dīci- plinæ, expugnat rix malorū, propugnatrix puritatis, gloria conscientię, famę custos, uitę decus, uirtutū hæres, gratiarū primitiæ, naturę laus, in signe totius honestatis. Sed heu ph- dolor. O quam maximē ista uirtus hodie in multis deficit, & cessauit, quia uerē multi sunt inuerecundi & frontosi, q̄ nō erubescunt crimina facere, correctiones audire, suas inue- recundias detegere. Non enim erubescunt si sua facta mala sciuntur, imò quod peius est, in hoc gloriantur & lætantur. In India enim est quędā insula, ubi homines communiter uadunt nudi & manifesti, ita quod omnia eorum crimina & pudibunda sciuntur, & uidentur, ipsi uerō non cōfundū-

tur. Iuxta illud Genes. 2. Erant autem nudi Adā & vxor eius & non erubescēbant. Tales etiam sunt similes aīnis indicis, qui in fronte more uincornis inter oculos uincum habent cornu, ut dicit Plinius. Verē, charissimi, tales inuerecundi & frontosi in fronte, id est in apparentia & in promptu cornu obstinationibus & inuerecundię sunt armati, quæ uerē arguuntur ab aliquo, statim inuenit eos inuerecundos cornu- tos, proteruos & obstinatos, ita quod deis potest dici illud Hier. 3. Frons meretricis facta est tibi noli uisui erubescere. Et de publicis ysurijs uidetur loqui Hier. 8. Confusi sunt, quia abominationem fecerunt. quin potius confusione nō sunt confusi, & erubescere nescierunt. Patet ergo charissi- mi, quod est quādam uerecundia uirtuosa. Vnde Hier. 31. Post- quam conueristi me, egī p̄nitentiam, confusus sum, & erubui, quoniam sustinui opprobrium adolescentię meę. ¶ Secundo dico, quod est quędam uerecundia uitiōsa, & ista est, quando homo uerecundatur dicere peccata in confes- sione. Sicut enim infirmus quantumcunq̄ uelera ipsius sint horribilia & pudenda, discreto tamen & sano medico ipsa ostendere non erubescit, sic uerē crimina nostra quā- quam uilia & enormia nō debemus uerecundare medicis, i. sacerdotibus confiteri. Palm. Deus meus in te confido, non erubescam. Talis enim uerecundia ualde est periculo- sa. Ipsa enim equiparatur infirmitati quinantię, quę gut- tur ita stringit, quod anhelitum ab interioribus exire non permittit, quæ statim hominem interficit nisi celeriter suc- curatur. Sic uerē uerecundia confitendi guttur hominis facit ita stricturn, quod de interioribus guscitū suę nō po- test anhelitus & flarus confessionis exire & idē sine reme- dio mors æterna talibus est propinqua. Narratur enim de quodam sancto, q̄ cum p̄dicaret confessionem, uidit dia- bolum, qui in singulorum auribus confedebat, à quo cum peteret quid ageret, r̄spondit. Facio inquit emendas meas, & q̄ abstuli hominib. reddo. Abstuli. n. eis uerecundiam quando peccabant, nunc ipsam eis restituo quādo cōfiteri debent. Isti sunt sicut reus, qui ducitur ad patibulum, qui p̄ uerecundia non audet appellare. Isti sunt sicut ouis, quam lupus strangulat, quæ quia tenetur ad guttur, nō pōt clama- re. Isti sunt sicut ille, qui submergitur, qui p̄ a quæ multitu- dine nō pōt spirare, quia breuiter uerecundiā talib. ita clau- dit, hos q̄ appellationis clamorem & spirationem confes- sionis celant, & sic mortē æternam inducit. Vnde 2. Tim. 1. dicitur. Noli erubescere tēstimonium. i. confessionem. Ponē hic, si uis quō leo capitur cum duplici fouea s̄m Hiero. sup Ezec. 19. Sed omitto causa breuitatis. Vide supra de tracta- tu hui⁹ uerbi ascōdere ubi posui. ¶ Nota uerō, q̄ est aliud ge- nus malę uerecundię, proueniens ex superbia. Et ista est, nō detegere suā conditionē seu possessionē. Cōditionē dico, sicut sunt multi, qui erubescunt cōfiteri paupertatē suę pa- rentelę, paupertēq̄; socios & cognatos pudē recognosce- re & amare, imò ip̄os solēt refugere, & negare. Deut. 33. Dixit patri & matri suę nescio uos, & fratrib. suis, ignoro il- los. Professionē dico sicut illi, qui erubescūt se dicere Chri- stianos de qb. dī Luc. 9. Qui me erubuerit corā hoīb. erube- scet eū filius hoīs corā Angelis eius. De talibus ergo uerecū- dis malis dicit Ps. Uerecundia mea cōtra me est sp̄. i. pecca- tum meū contra me est sp̄. Ista est ergo uerecundia uitiōsa. ¶ Tertio dico, q̄ est alia uerecundia dolorosa, & ista signat cōfusionem & opprobrium mortis æternę. O quam magna & ponderosa erit illa uerecundia, q̄ oīa crimina damnato- rū Deo & Angelis, s̄ctis & dānatis sine aliquo operculo ap- parebunt & monstrabuntur, q̄n̄ tanq̄ excōicati de honorū cōfortio expellentur, q̄n̄ tanq̄ scelerati infernalib. carceri- bus mancipabuntur, & q̄n̄ tanquā publici inimici & male- factores p̄ defectum suum tormentis & incendijs exponē- tur. Idē talib. poterit dici illud. Rom. 6. Quem fructum habuistis in illis, in quibus nūc erubescitis: Nam fructus uel si- nis illorum mors est. Et Hier. 22. Confunderis & erubescēs ab omni malitia. Sic ergo patet, q̄ est triplex uerecundia, f. Vna uirtuosa, quæ est habēda, vna uitiōsa, quæ est cauēda, vna dolorosa, quæ est timēda. Sufficit. Vide de uerecundia.

Erudire. Nota, q̄ erudire idem est, q̄ docere, instruere, informare. Et sic ille dicitur eruditus, qui est sapiens, prudens, bene doctus, disciplinatus, instructus & informatus. Et uidetur esse differētia inter docere, & Diction. Berchorij. Pars ij. D erudire,

erudire, quia erudire semper accipitur in bono, & docere verò quadoque in bono, quandoque in malo accipitur. Nota ergo, quod homo eruditur & instruitur, scilicet

- Per { Interiorem meditationem, Eruditur (dico) per Exteriorem inspirationem, meditationem in Superiorem inspirationem, teriorē. Vnde Pro- Creaturarum manductionem, ue. 8. Ego sapientia Scripturarum reuolutionem, habito in consilio,

& eruditus inter sum cogitationibus. Item eruditur per tribulationem exteriorem. Vnde Hier. 31. Castigasti me domine, & eruditus sum quasi iuuenulus indomitus. Item eruditur per inspirationem superiorem. Vñ Thre. 1. De excelso mi sit ignem in ossibus meis, & erudiuit me. Item eruditur per manductionem creaturarum. Vnde Iob 3. 5. dñs, q̄ Deus docet nos super iumenta terræ, & super volucres cœli erudit nos. Item eruditur per reuolutionem scripturarum. vnde Act. 22. Eruditus iuxta veritatem paternæ legis. possumus ergo dicere, q̄ duo genera personarum debent esse principaliter erudita, videlicet Doctores, & rectores. Eruditi. n. debent esse doctores, vt sciant quid dicendum est, quid tacē dñi. Rectores verò, vt sciant quid agendū, & quid nō agēdū. Ideò breuiter de talibus potest intelligi illud Dauidicum verbum. Ps. 2. Et nunc reges intelligite erudimini, q̄ iudicatis terrā. In quibus verbis ostenduntur tria, ad quæ eruditio & sapientia est necessaria. Ita. n. necessaria est, vt prudēter Nos ipsos regulemus. (Reges inquit) Primò ergo Occulta cogitemus. (Intelligite inquit) Erudiamur, vt debite regulemus affectus interiores. (Qui iudicatis inquit terram.) Erudiamur ego

Ad { Regulandum nostras condiciones, Erudiamur ego Meditandum rerum perfectiones, vt debite regulemus affectus interiores. Gubernandum subditas nationes, desideria cordis, & carnis, quod ostenditur, cum dicitur (Reges) Ille. n. veraciter est rex, qui nouit seipsum regere, & suis passionibus imperare, & mentem & carnem rōnis legibus & viribus subiugare. Iob 19. Rex ergo estu dicitis, quia rex sum ego. Vide infra de rege. Ideò de homine sic moraliter erudito potest intelligi illud Prouer. 15. Semita vitæ super eruditum, vt inclinetur de inferno nouissimò. Et notabis, q̄ homo, qui se discretè vult regere, debet esse eruditus circa

Modum { Comestionis, De modo viuēdi dñs Eccl. 31. Quā sufficiens viro erudito vinum exiguum. De modo loquendi dñs Prou. 16. Eruditus in verbo recipiet bona. De modo cōuersandi dñs Eccl. 21. Stultus à fenestra respiciet in domū, vir autem eruditus foris stabit. De modo verò suæ propriæ à malo obseruationis dñs Eccl. 40. Vir disciplinatus & eruditus custodiet se. Sic ergo debent in se erudiri, q̄ alios voluerint erudire, regibus & maioribus assistere, & se dignè in moribus gubernare. Exemplo sanctorum puerorum, de quib. dñs Dan. 1. q̄ ipsi erant sine vlla macula, de cori forma, eruditi oī sapientia, cauti scientia, docti disciplina. Ita est ergo eruditio, qua regulamus affectus interiores (Rege inquit). Secūdo dico, q̄ erudiri debemus vt cognoscamus naturas exteriores. Intelligite inquit. Ille enim eruditus & sapiens debet dici, qui scit cognoscere & intelligere illa,

Quæ sunt { Agenda, Bona. opera debem⁹ agere, fidei articulos debem⁹ credere, peccata & mūdī bona debemus horrere, Timenda. veritates & bona æterna debemus amare, Infernū & Dei iudicium debemus timere. Ps. Intelligite insipientes in populo, & stulti aliqui sapite. Et sic de quolibet sic intelligente, cogitante, & desiderante poterit dici illud Esa. 52. Ecce intelliget seruus meus &c. Vide eā p̄secutā supra in titulo, Eleuare. Actū. 7. Eruditus est Moy ses in omni sapientia. Ita autem sapientia & intelligentia Christi legem facit meditari, Ita. n. Christi legem Sanctum gregem facit informari, iugiter meditatē. Ps. Summum regem facit honorari. Beatus, quem tu erudieris dñe, & de lege tua doceris eum. Ita etiam sanctum gregem. i. subditos corrigit, & sectatur. Prou. 10. Labia iusti erudiunt plurimos. & Eccl. 6. Filij tibi sunt, erudi illos. Summum regem. s. Christum limpide contemplatur. Dan. 12

Qui ad iustitiam erudiunt plurimos, quasi stellæ in perpetuas æternitates fulgebunt. Erudiamur ergo, vt cogitemus naturas secretiores vel vtiliores. Tertio debemus erudiri, vt gubernemus subditos, & inferiores. (Qui iudicatis terram inquit) Illi. n. qui alios habet erudire, & corrigere, dēnt esse eruditi & correcti, disciplinati & ordinati. Cœlum. n. & stellæ, quæ terram & inferiora habent regere, sunt in suis motibus & cursibus ordinatissimi, nunquā. n. deficiunt à solito cursu suo, vt cōiter. Sic verè (charissimi) illi, qui alios regunt, iudicant, & gubernant, debēt p̄ alijs esse eruditi, docti, disciplinati, & regulati, ita q̄ à debito cursu suo. s. a prudentia & iustitia, nunquam debēt aliquāter variari, iuxta illud Sap. 1. Diligite iustitiam, qui iudicatis terrā. Ita tñ sūt cōtra multos, q̄ sunt familes stellis erraticis, q̄ q̄q; sunt retrogradæ, ita q̄ tunc temporis ipsæ perdunt sui directi vel stationarij rursus & regulæ disciplinā. Sic verè multi sūt hodie iudices & plari, q̄ multimodè à cursu & motu suæ ordinatæ gressionis, eruditionis, prudentiæ, iustitiæ & disciplinæ retrogradi efficiuntur, quod vtique q̄q; facit affectio, q̄q; munerū acceptio, q̄q; odiū & iracūdia, q̄q; timor mor & uia, q̄q; error & ignorātia. Multis. i. modis retrograditū illi, q̄ iudicāt terrā, à rectitudine veritatis. Nō sic ergo, sed simus eruditi, vt gubernemus subditos in feriores, q̄a sicut dñs Eccl. 37. Vir sapiens plebē suā erudit. Simus ergo eruditi. s. subditos gubernando, discretè & cogitādo, nos ipsos regulādo. Vide supra de titulo docere, & Eccl. 37. Vir pitus multos erudit. & infra de tractatu, instruere, & informare.

Erumpere. Nota, q̄ erumpere idem est, q̄ emanare, cito egredi, exire, & apparere. Vnde erumpere idem est, q̄ de interiori loco extra rumpere, & impetuose procedere. Signat ergo erumpere aliquem actū violentum, & celerē & promptum. Significat ergo q̄nque Cogentem compassionem, Ingentem promotionem, Vigentem damnationem, Rigentem malorum multiplicationem.

Prompta & Cogentem compassionem, Ingentem promotionem, Vigentem damnationem, Rigentem malorum multiplicationem. De passione patet de Ioseph Gen. 43. qui visis fratribus, nō poterat se continere, quia erumpebat lachrymā. De promotione potest dici illud Esa. 58. Si videris nudum, operi eum. Sequitur. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum. De damnatione verò malorum, quæ erumpit. I. quæ cito venit, dicitur Ezech. 13. Erumpere faciam spiritum tempestatum &c. De eruptione autem iniuorum in communi, quæ cōtinuè erumpunt ad nocendum, dicitur Esa. 59. Oua aspidum ruperūt, te las aranæ texuerunt. Sequitur. Quod conforum est, erumpet in regulum. Et 1. Reg. 30. dñs. Dedit latrunculos, qui erumpebant aduersus nos. Et si vis, dic, q̄ a nobis debent emanare & erumpere cuncta bona. Nam sicut erumpunt

De { Terra radices, Sic dico, q̄ ab homine sancto & iusto erumpit radix bonæ intentionis. Os 13. Erupet radix eius, vt libani. Erumpit vox laudis confessionis. Gal. 4. Erūpe, & clama, q̄ non parturis, Erumpit lux honestæ conuersationis. Esa. 58. Erumpet quasi mane lumen tuum. Erumpit fons sapientiæ & discretionis. Deut. 8. In cuius cāpis & montibus erumpit fluiorū abyssi. Et Prou. 3. Sapiētia illius eruperūt abyssi. Erumpit flos bonæ affectionis. Num. 17. Turgētib. gemmis erūpebant flores. Erumpit fructus bonæ operationis. Ezech. 17. Erumpet in germen, & faciet fructum. Erumpit luctus. i. lachryma compassionis. Gen. 43. Commota sunt viscera sua super fratre suo, & erumpebat lachrymæ. Erumpit fluctus asperæ correctionis & malorum punitionis. Iob 38. Conclufit ossijs mare, quando erumpebant quasi de vulua procedens &c. Sufficit de eruptione. Vide vbi Egredi & exire, & similibus.

Aes, Aereus, Aeneus. Nota, quod æs, est metal lum rubeum, terreum, & foeculentum, & potest significare in bono, & in malo. Potest enim significare virum perfectum, & virum imperfectum. Potest ergo significare virum perfectum. Sicut enim æs, seu cuprum est

Metallum

Metallum { Rubei coloris, Sic verè vir perfectus dēc esse rubeus & igneus per Aurei splendoris. amicitia, sonorus & cano debet rubere feruētē diligendo. Vñ Ezech. 24. Pone eā super prunas, vacua, vt incalcescat, & liquefat æs illud. Iste dēt sonare patenter prædicando, vt sic dicat illud Hier. 48. Cor meum ad Moab quasi Tibia grīs sonabit. Iste iste debet fulgere honestè cōuertendo. vnde de Eldra dñs 1. Efd. 8. q̄ ipse reportauit de Babalone vasa æris fulgentis optimi. De tali ergo viro rubente p̄ dilectionem, sonante per prædicationē, fulgente per honestam conuersationem, potest dici illud Ezech. 40. Et ecce vir, cuius erat species quasi species æris. In quibus verbis ostenditur, quod sicut æs naturaliter

Est { Solidum & durabile, Sic p̄culdubio vir iustus debet esse solidus per cōstātiā & firmitatē (Vir inquit) Fulgidus & spectabile, Fluidum & liquabile. stātiā & firmitatē (Vir inquit) Fulgidus per decētiā & honestatē (Cuius erat inqt) Fluidus per clemētiā & pietatē (Quasi inquit spēs grīs) q̄. s. lequefit ad ignē. Primò ergo habeamus firmitatē constantissimā, q̄ ostenditur, cum dñs, Vir. Aes. n. est metallū valde durabile, ita ē forte & solidū, q̄ cū instrumentis æreis solebant antiqui colere terras, exercere bella, & oīa sua opera facere, antequā inuentus fuit vsus ferri, s. m. Iste. Sic verè charissimi, nos debemus esse fortes & solidi, durabiles & perseverantes & firmi. Terrā. n. corporis nri debemus colere per p̄niam, bella ē cōtra diabolum p̄ nos & propter subditos debemus mouere per audaciā & constantiam, semper ē debemus durare per perseverantiam, vt de nobis dicatur, quod de cœlis dñs Iob 37. Tu forsitā cum eo fabricatus es cœlos, qui solidissimi, quasi ære fundati sunt. Et circa hæc nota, q̄ ærea fortitudo necessaria est ad multa, videlicet

Ad { Resistendum tentationibus, Dico. n. q̄ t̄palē fortitudinē tentationib. resistimus. Assistentium oppressionibus, Hie. 1. Dedi te ī viro grū, & in columna ferreā, & pliabuntur aduersum te, & p̄ualere nō poterunt. Iterum necessaria est

Ad { Morbos auferendum, Sordes abludendum, Carnem macerandum, Fidem prædicandum. Morbos auferendum, Sordes abludendum, Carnem macerandum, Fidem prædicandum. tribulationib. subfistimus. Ita est. n. basis fundamētū ad omnia difficilia sustinendum. 2. Paral. 6. Fecit Salomon basim æneā. & Exo. 30. dñs. q̄ in tabernaculo factæ sūt colūne æneæ. cū basibus suis. Itē bonis operib. assistimus. Ps. Posuisti, vt arcū æreū brachia mea. Itē operationib. insistimus. Vnde Num. 17. dñs. q̄ ibi erant thuribula ærea. Itē per istam ab infirmitatibus nos curamus. Vnde Num. 21. dñs. q̄ per aspectū serpentis ænei curabantur percussū à serpente. Item a nris sordibus nos lauamus. vnde 3. Reg. 8. dñs. q̄ Salomon fecerat mare æneum, in quo sacerotes immolaturi lauabant. Istud enim mare significabat a marā poenitentiam, in qua sordes vitiorum lauantur. Itē carnē nostram arcemus, & deuincimus. vñ 2. Paral. 4. dñs. q̄ altare æneum factum est in templo, in quo. s. carnales hostiæ cremabant. & Exo. 35. dñs. q̄ ipse fecit altare æneum, & craticulam eius æneam. Tale. n. altare est fortis iustus, seu cor solidum viri iusti, quod carnē concremat, & comburit. Itē per hanc æneam fortitudinē fidem prædicamus, & Deum bene dici mus. vnde Exo. 30. dicit, quod factum est labiū æneum cum base sua. Et breuiter omnes virtutes nostræ debent esse æreæ, idest perseverantia & fortitudine cōmunita. 4. Reg. 25. Omnia ærea. Vñ Exo. 27. Oīa vasa ex ære fabricabis. Ita constantia seu perseverantia ostenditur cum dñs, Vir. quod est nomen fortitudinis, & virtutis. Et ecce inquit vir. In quibus tribus verbis aduerte, quod vir perfectus debet esse

Fortis ad laborandum (vir) Et verò designat aliquam superaditā plenitudinem. Nā & sp̄ v. bicung; sit significat aliquid sequens post se, ita q̄ propriè per &, potest significari clemētiam, supe radditio, adiunctio & profectus ad alia bona, & superabundantia meritorū, vt sic de tali &, idest de tali clemente & de profectu ad complementum perfe-

ctiois, possit dici illud Prouer. 4. Iustorum semita quasi lux splendēs procedit, & crescit vsq; ad perfectum diem. Sic ergo vir, vt de eo dicatur illud Iob 1. Vir erat in terra Hus, no mine Iob, & erat ille simplex, & rectus, & timens Deum, recedens à malo, & permanens in innocentia sua. Habemus ergo firmitatem constantissimam. Cuius tamen cōtrarium est in multis, qui non sunt fortes sed debiles dicentes illud Iob 6. Non. n. fortitudo mea, vt fortitudo lapidū, nec caro mea aenea est. Secundo dico quod nos debemus hfe honestatem intentissimam, quod ostenditur, cum dicitur (Cuius species) Aes enim quado bene politum & splēdidum, valde est speciosum. speciem enim auri videtur prætere, & habere. Sic verè viri iusti & honesti, quando ab omni rubigine peccati vel malæ consuetudinis sunt purgati, & per maturā conuersationem limati & politi, tunc verè Deo, & hominibus speciosi sunt & grati. Vnde Can. 5. Species eius, vt libani electus cedri. Aduerte tamen quod æs valde facit rubiginatur, nisi sæpe oleo liniatur, vel arena fricetur, vel auro, seu stagno liniatur, vel deauretur. Ita enim tria conseruant æs à rubigine, scilicet

Olei linitura, Sic verè charissimi, species honestatis humanæ facit cōtrahit rubiginem Auri deauretura. alicuius peccati, alicuius insolētiæ, alicuius infamiae, nisi liniatur oleo clemētiæ & pietatis, nisi confricetur arena poenitentiae, & asperitatis, nisi etiam deauretur auro sapientiæ, & fulgentissimæ sanctitatis. Et ideò hypocritæ, qui istis tribus videntur carere, rubiginantur, & à fulgore honestæ conuersationis denigrant. Eze. 24. Vg ciuitati sanguinum, ollæ cuius rubigo in ea est. Habemus ergo honestatem fulgentissimam. de quo 1. Mach. 6. Refulfit sol in clypeos aureos, & resplendunt feruentissimam, quod etiam potest denotari in vocabulo æs (quasi inquit species) grīs. Si cut. n. æs per appositionem ignis potest liquefieri, sic verè per clemētiā & compassionem statim, q̄ ignis. i. a speritas aliens miseræ nobis adiungitur, debemus misericorditer liquefieri, & resolui, & ad modum rei liquefactæ formis & figuris alienis. i. necessitatibus & miserijs aliorum benigniter applicari, dicendo cum Pl. Factum est cor meum tāquam cera liquefacta in me. ven. mei. Et Iob 38. Lapis solutus calore in æs vertitur. Multi enim sunt sicut quedam species æris, quæ difficilè funditur, & multas malleationes recipit, sicut patet de ære, de quo sunt pelues, quod nec ignis. s. soluitur, nec malleis facit dissipatur. Sic verè charissimi multi sunt ita duri, parci, & auari, quod nec igne diuini timoris soluuntur per clemētiā & compassionem, nec malleis tribulationis superatū per contritionem. Isti potissimè sūt illi, qui sunt pelues ad pauperes decoquendos, scilicet impij & tyranni, quia verè tales nec pauperibus compatiuntur, nec correctionib. vel tribulationib. emendant. Vñ Hier. 5. Domine percussisti eos, & non doluerunt, attriuisisti eos, & reuerunt accipere disciplinam. Non sic charissimi, sed simus sicut illud æs, de quo sunt campanæ, quæ in altis campanilibus ponuntur, & cum quibus gentes ad ecclesiam vocantur, quod facit dissoluit & liquefit, quia verè charissimi, illi, qui digni sunt & habiles, alto gradu & statu ecclesie collocentur p̄ plationem, vt alios conuocent ad fidem per prædicationē. Tales ergo debent facit per cōpassionē dissolui, & per pietatē & clemētiā liquefieri, dicētes illud Can. 5. Aīa mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. Patet ergo charissimi, quod boni & p̄fecti viri comparant grī, durant per infirmitatem, Si vis, potes Quia { fulgent per honestatem, applicare figurā illā de quatuor animalibus, de quibus dicitur Eze. 1. q̄ in ipsis erāt scintillæ quasi a p̄fectus æris cādētis. Patet ergo, q̄ q̄s, significat hominem perfectū & virtuosum. Sed adhuc dico, q̄ æs, potest significare hominem infectum & vitiosum. Malū. n. sunt simulachra aurea, & argentea, & ærea, de quibus fit mērio Apocalyp. 9. Aes enim statim clamat si percutitur. Aes insuper facit rubigescit si non fricatur seu strigilatur. Aes liquefit si ad ignem ponitur. Aes durum est si palpatur seu si tangit. Sic verè charissimi, peccatores, per impatentiam sunt clamosi, per inhonestam conuersationem sunt rubiginosi, per mala desideria sunt liquefacti.

Diçtion. Berchorij. Pars ij. D 2 biles.

biles, fluidi & deliciofi, per crudelitatem & fauicia sunt du-
ri & rigorofi. Quod verò tales vt clamofi & ligiofi, patet
1. Cor. 13. Factus sum velut as fonas, aut cymbalum tinniens.
Quod verò sint rubiginofi, patet per illud Dan. 14. vbi de
idolo Belis dicebatur, qd intrinsecus erat luteus, extrinsecus
æreus. Illi. n. qui sunt idolum pictum & fictum, f. hypocrita,
sine proculdubio viles & lutei intrus in consciëntia, foris ve-
rò sunt ærei in apparentia Iob 41. Reputabit quasi lignum
putridum es. Quos et sint carnales & deliciofi, patet Dan. 2. v-
bi de statua dicitur, qd venter eius, & fœmora ex ære erant. Qd in-
super sint crudèles & furiofi, patet Esa. 48. vbi dicitur, Scio. n. qd
durus est tu, & neruus ferreus ceruix tua, & frons tua græa.
De superbis igitur dicitur Zach. 6. Et montes, montes ærei. Illi. n.
sunt dij aurei & græi, qui à fatuis cultoribus. i. ab adulatori-
bus laudantur, sicut dicitur Dan. 5. qui tñ à Deo finaliter confrin-
guntur. Pl. Cõtriuir portas græas, & vestes ferreos confrin-
git. De talib. ergo psonis facit diabolus vasa sua, quia. f. de
aliquibus facit ollas ad pauperes decoquendum. De aliqui-
bus facit tubas ad iactandum & comminandum. De aliqui-
bus facit cymbala sua ad aliorum laudes prædicandum & re-
sonandum. De alijs autem facit arma sua ad alios puniendũ
& inuadendum. Goliath. n. veniẽs cõtra Dauid armatus erat
æreis ocreis, & galea ærea, sicut dicitur 1. Reg. 17. Rex etiam Ro-
boam pro scutis aureis, quæ abstulerat rex Aegypti, fecit
fieri in Hierusalem scuta ærea, ad denotandũ, qd qd rex Aeg-
ypti diabolus, de Hierusalem. i. de statu ecclesiæ & religio-
nis abstulit hodie clypeos aureos. i. viros perfectos, idcirco
in loco ipforum cõstituitur scuta ærea. i. peccatores & im-
perfecti. Breuiter de peccatoribus potest dici illud Deuter.
28. Sit cœlum, quod supra te est æneum, & terra, quam cal-
cas, ferrea. Cœlũ. n. & terra ferrei sunt ænei, qñ subditi. i. ter-
ra sunt ferrei, i. obliuati, & quando prælati, qui sunt cœli,
sunt ærei, i. rigidi & mali. Et si vis, nota, qd mali dñr ærei, quia
vitijs corrumpuntur, quia malis desiderijs dissoluuntur, qd
in infernalibus supplicijs finaliter consumuntur. Ibi (dico) cor-
rumpuntur diuersis vitijs. Hier. 6. Omnes isti principes de-
clinantium, ambulantes fraudulenter, æs & ferrum, vniuer-
si corrupti sunt. Itẽ isti dissoluuntur peruersis desiderijs. vnde
de aia peccatrice dicitur Ezech. 23. Pone eam super prunas va-
cuam, vt liquefiat æs eius, & confletur. Item isti consumunt
in supplicijs, sfinaliter in inferno, vñ de Chaldaeis. i. de dæmo-
nibus dicitur 4. Reg. 23. qd ipsi transfulerunt omnes æs in Babylo-
nem, i. omnem peccatorem in infernum. Vnde de peccato-
ribus in inferno damnandis potest dici illud Ezech. 22. Omnes
isti es, & ferrum, & stannũ in medio fornacis. Patet ergo quo-
modo per æs intelliguntur non solum viri virtuosĩ, sed et
vitiõsi. De ære verò, in quantum sumitur pro pecunia, nota
bis quod istud est æs per eleemosynam effundendum es per
paupertatem voluntariam abijciendum, æs per deuotionẽ
in vñs domini conuertendum, & Deo afferendum. De æris
effusione dicitur Ioan. 2. Numulariorum effudit æs. De æris abie-
ctione dicitur Mar. 6. qd Apostoli non debebant portare æs in zo-
na. De æris oblatione dicitur Exod. 38. qd æris oblata sunt talenta
72. milia. Quod autem per es quoadq; intelligatur duritia
peccati, & obstinatio malitię, patet Dan. 4. vbi de Nabucho-
donosor dicitur, Alligetur vinculo ferreo & græo. & Eccl. 28. di-
citur de peccatore. Vinculum eius vinculum græum. i. fu-
giet pœnitentiam, & incurret in pœnam æternam. Portę et
inferi portę erę nominant. Esa. 45. c. Portas græas & con-
tam & c. Hęc ergo de es æneus, & græus sufficiunt.

Esca. Nota titulo, qd esca dicitur ab edo. i. comedo.
Cum alibi sit actum de comedere, de cibo,
de pane, de mādūcare, epulari, & similib. hinc est,
& de esca bñ transeũdũ uerit. Nota ergo breuiter,
qd sicut supra dictum est de epulatione, in scriptura reperi-
tur esca cunctorum malorum, iustorum, & sanctorum,

Esca { Cunctorum est necessaria, Esca cunctorũ est fo-
{ Malorum est deceptorã, bria & tẽperata. Cõ-
{ Iustorum resectorã, stat. n. qd natura non
{ Sanctorum saluatorã, parauit mortalibus,
{ Prima solet naturam sustentare, esca nimis delicatas
{ Secunda solet carnales impinguare, nec cõfetas, nec car-
{ Quarta solet virtutes reparare, citas, sed potius sim-
{ Quinta verò solet animas delectare, plices, & non nimis
{ lautas. Gen. 1. Dedi vobis omnem herbam, vt sit vobis in E-

scam. Esca malorum est lapida, & venenata, sive. n. sint car-
nis gulositates, sive peccata vel iniuicitates, sive diuiti, vel
facultates (quę. f. omnia possunt dici esca malorum) semper
venenum diabolice deceptionis occultatur ibidem, ex quo
randem sequitur mors eterne. Eccl. 37. In multis escis erit
infirmas. Esca iustorum est aspera & medicatiua, & iste
sunt esca spirituales, quę sanimam refocillant, & quę me-
dicina sunt & remedium contra peccata 1. Cor. 10. Omnes
eandem spirituales escam manducauerunt. Esca sancto-
rum est vilis & delicata, f. esca glorię Paradisi. de qua in
Pl. Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & mise-
rator dñs escam dedit timẽtibus se. His igitur præmissis, di-
cendum est generaliter, qd inueniuntur esca malæ & pericu-
losa esca esse bonæ & fructuosæ. Primò. n. malæ & periculo-
sæ esca possunt dici oia illa in quibus delectantur mali. Si-
cut. n. dicit Plinius, aliqui sunt populi Indorum qui escas co-
medunt venenosas, imò ipsum venenum est eis delectamẽ-
tum & esca, sicut etiam in epistola Arist. ad Alexandrum dicitur
qd puella nutria venenosa fuit ei oblata. Oloricus etiã di-
cit qd serpentes sunt esca cõs multis Indorum populis. In
partibus. n. illis sunt plurimi serpentes, & maximi, alia verò
aialia rara pp loca arenaria, sterilia, & deserta. Et iõ hoies ne-
cesse hñt assuescere serpentes comedere, cum alia animalia
non habeant, quia est regula gnalis, qd ois natio consuevit
sibi facere escas de illis rebus & aialibus quæ in suis partib.
abundant. Et inde est quod Cumani & Aquilonares comẽ-
dunt equos, occidentes verò oues & boues, Arabes & Per-
sæ comedunt camelos, Indi leones, serpentes & Elephates,
Aethiopes verò dracones, ad quod. falludis scriptura dicit
in Pl. Tu confregisti capita draconis, dedisti eum esca po-
pulis Aethiopum. Breuiter ergo concludo, quod aliquę sũt
gentes quibus esca sũt, at que cibis illa, quæ de sui natura ve-
nenosa sũt nociua. Re vera tales gentes sũt homines mali,
quia. f. isti de rebus venenosis. i. inuidis & nociuis faciunt si-
bi escas. Patet de luxuriosis, quorum esca sunt malæ mulie-
res. Sap. 19. Tanquã equi deprauauerunt escã. Eg. n. luxurio-
si sunt & carnales, qui loco escarum carnes, appetũt mulie-
rum, similes illis equis Dyonijs tyranni, quorum esca erant
carnes humanæ, sicut Homerum Num. 11. Quis dabit nobis
escas carniũ? Patet de gulosis etiam, quibus esca sunt vene-
na, in quantum sunt vitiorum & criminum incentiua. Con-
tra quos loquitur Eccl. 36. Oẽm escã manducabit venter, & est
cibus cibo melior. Cib. dico. f. spũalis, cibo. f. corporali, qd
scilicet cib. spũalis, aiam nutrit, corporalis verò si superfluẽ su-
matur illam occidit. Idẽd cõsult sapiens Eccl. 37. dicens.
Noli esse auisus in omni epulatione, & non te effundas sup-
omnem escam. Patet etiam in tyrannis, qd de pauperibus &
egenis faciunt sibi escas, in quantum. f. iporum carnes, id est
iporum temporales substantias deuorant, rapiunt atque
edunt. Pl. Deuorant plebem meam sicut escam panis. Illi. n.
sunt sicut Aquilæ, quæ de auibus innocentibus, id est de
pauperibus sibi & pullis suis faciunt escas. Iob 9. Quasi Aquila
volans ad escam. Item in persona pauperum dicebat Da-
uid in Pl. Dedisti nos sicut oues escarum, & in gentibus di-
spersisti nos. Patet etiam in dæmonibus, quia. f. de peccari-
cibus animabus faciunt escas suas, in quantum. f. in eorum
corpus, id est in corpus peccati, & in congeriem iniquorũ
primò trahuntur, & peccando comeduntur, & in fine in-
quantum in eorum pennis, & miserijs delectantur. Vnde Hie-
re. 6. Dabo cadaver eorum in escam volatilibus cœli. Cada-
uer enim & morticinum animas peccatrices designat, quę
scilicet mortuæ sunt, & ferentes & putridæ coram Deo, Ta-
les. n. sunt diuitiæ, malæ esca malorum, quæ scilicet bonarũ
escarum, id est bonorum spiritualium & virtutum saltidum
generant. Psal. Omnem escam abominata est anima eorũ,
& appropinquauerunt vsq; ad portas mortis. Et Dei & san-
ctorum indignationem procurant. Pl. Adhuc esca eorum
erant in ore iporum, & ira Dei ascendit super eos. Et meri-
tò, quia pro certo istę sunt,
In quibus scandalizamus,
Pro quibus exhæredamus,
A quibus nos confortamur,
Ab istis (dico) scandalizamus. 1. Corinthiorũ 8. Si esca scan-
dalizet fratrem meum, non manducabo carnẽ in æternum.
Pro istis etiam exhæredamus. f. à gloria Paradisi. Hebr. 12.
Propter

Propter vnam escam perdidit Esau primogenita. Ab istis
non roboramur, nec in bono confortamur. Heb. 13. Opti-
mum. n. est gratia stabilire cor, non escis, quæ non profue-
runt & c. Iste ergo sunt malæ esca & periculosa. Secundo
dico, qd inueniuntur esca bonæ & fructuosæ, & iste præ-
ter signant omnia, quibus boni spiritualiter pascuntur, & in
quibus spũaliter delectantur. Et sic dico qd boni pascuntur
{ Pœnitentiæ & tribulationis, Cõtritiõ. n. &
{ Gratia atque deuotionis, pnia sũt esca
{ Doctrinę legis & lectiõnis, laborantium.
{ Eucharistiæ & sacra refectionis, Vnde illud Pl.
{ Cœlestis gloriæ & consolatiõnis. Cinerem tan-
quã panẽ mādūcabam, & potum meum cum fletu miscebã.
Christus etiam dicit per Pl. Dederunt in escam meam fel,
& in firi mea potauerunt me aceto. Deuotio etiã & grã sunt
esca incipientium seu religio forum & simplicium. Psal. Qui
dat iumentis escam iporum, & pullis Coruorum inuocan-
tibus eum. Iumenta. n. sunt simplices & laici, pulli verò cor-
uorum sunt religiosi atque clerici, magis hispidi & pœnitẽ-
tia squalidi, & ad inuocandum dominum ordinati. Doctrina,
scriptura & Eucharistia sunt cibis proficiendum. Scriptu-
ra. n. sacra est illa arbor pulcherrima, de qua fit micio. Dan.
4. cuius rami pulcherrimi, & fructus eius nimius, & esca vni-
uersorum in eo, quia. f. in ista arbore vniuersi. f. docti & in-
docti simplices & prouecti, diuites & egeni, maiores & pa-
uili inueniunt sibi escam. i. doctrinam & scientiam, vnicui-
que sicut statum suum proportionatam. Et idẽd sequitur ibi-
dem, qd bestia gentium habitabant sub arbore, aues verò
cœli in ramis ipsius volitant, ad denotandum, qd bestia. i.
simplices sub arbore scripturę quiescunt, simplices escam
doctrinæ rudioris sumendo, firmiter credendo, & simplici-
ter cõsistendo. Aues verò. i. subtile, & prouecti per ramos. i.
p libros eius volitant studendo, & disputando, aliorum intel-
ligendo. Quia breuiter scriptura sacra est sicut arbor Noę, vbi
sicut dicit Gen. 3. pro nutriendis oibus generibus aialium
reposita sunt oia gna escarum. vnde ibidem dicitur. Tolles tecũ
esca oibus escis, qd mādūcari pnt, & comortabis apud te, &
erunt tã tibi qd illis in cibum & c. Expone. Ergo bñ regrabi-
do dicit Dauid in Pl. Constemini Deo cœli, qui dat escam
oĩ carni. Vñ et de nubibus. i. de prædicatoribus, prælati, &
doctõrib. qd sacra doctrinã & scientiã sunt ministri, dicit Iob
36. Per hæc. n. iudicat populos, & dat escas multis mortalibus.
Eucharistia et proficiendum esca est, panis. n. cor hoĩs
cõfortat, ne deficiat in labore. Vnde de Christo esca istam
hominibus ministrat, dicitur p̄ illud 1. Mach. 6. Posuit in ci-
uitate auxilia, & apparatus escarũ. Aeterna gloria esca est
perfectõrum & contemplantium. Ista. n. est esca, quæ datur,
Orantibus & supplicantibus Dei largitatem,
Sperantibus & expectantibus Dei bonitatem,
Videntibus & speculantibus summam veritatem,
Cupientibus & desiderantibus supernam vbertatem.
Datur (dico) Dei largitatem postulantibus. Psal. Catuli leo-
num rugientes vt ra piant, & querant à Deo escam sibi. Da-
tur etiam Dei bonitatem seu pietatem sperantibus. Pl. Oia
à te expectant vt de illis esca in tempore. Datur in super sũ-
mã veritatẽ speculantibus. Vnde de Aquila, quæ est auis lim-
pidissima visus dicitur Iob 39. In inaccessis rupibus cõmorat, in-
de contemplatur escam, & longẽ oculi eius prospiciunt. Da-
tur nihilominus, supernam vbertatem cupientibus, & affe-
ctantibus. Pl. Facit iudicium iniuriarum patientibus, dat escã esu-
rientibus. Esurire. n. idem est, qd escam auidẽ desiderare. Sic er-
go patet quò inueniunt esca fructuosã & esca periculosa.
vide supra de cibo, & alijs similib. Sed si vis alio modo bre-
uiter distingue, dic & Nota, quòd esca seu cibus multipliciter
signat in scriptura. Est enim

Esca { Temporalis, Esca temporalis signat bo-
{ Spiritualis, norum tpalium vbertatẽ.
{ Sacramentalis, Esca spiritualis signat virtu-
{ Sempiternalis, tum & grarum puritatem.
sacramentalis signat sanctæ Eucharistię dignitatẽ. Esca sem-
piternalis signat bonorum supernaturalium voluptatẽ. Esca tẽ-
poralis est gratiosissima ad digerendũ. Esca spiritualis est pu-
rissima ad nutriendum. Esca sacramentalis est aptissima ad
roborandum. Esca supernalis seu æternalis est dulcissima ad
recreandum. Esca tpalis est temperate sumenda, quia sicut

qd dicitur Eccl. 37. multis escis erit infirmitas. Esca spiritalis. sicut
& scia seu doctrina est auidẽ procurada. Vñ 1. Cor. 10. Oes
eadẽ escã spiritalẽ manducauerunt & c. Itẽ esca sacralis est
deuotẽ suscipienda. vñ Pl. Oia à te expectant, vt des illis es-
cã in tpe. Esca verò æternalis est aurenter desideranda, &
cõsideranda. Vñ Iob 39. Inde (inquit) contemplant esca, & ocu-
li eius de longẽ prospiciunt. Esca tpalis est vituperanda. vñ
Pl. Oẽm esca abominata est aia eorũ. Esca spiritalis est defi-
deranda. Psal. Oculi oĩum in te sperant dñe, & tu das illis es-
cã & c. Esca sacralis est reuerenda. vnde Pl. Esca dedit timẽ-
tibus se. Esca æternalis est affectanda, vt sic sumus quasi Ag-
la volans ad escã sicut dicitur Iob 9. De istis ergo escis potest fieri
magnus tractatus, sed qd supra dictum est de cibo, & de
comedere satis prolixẽ, idẽd omitto causa breuitatis.

Esse. Nota de erat, supra in titulo de Abraham, vbi satis
inuenies. Nota autem de esse in gnali, qd istud verbũ,
scilicet esse, quãto in locis pluribus inuenitur, tãto plura si-
gnificare dignoscitur. Istud est. n. verbum anormum, quod
non sequitur regulam aliorum. Istud est et verbum substanti-
uum, qd signat substantiã & ronalẽ existentiã subiectõrũ.
Et iõ sicut ista ipsius duplicem naturam possunt denotare
duo ipsius significata, vnum. f. bonum, & vnum malũ. Note-
mus ergo, qd esse, potest p̄tinere ad vitiosũ, ad virtuosũ, & ad
gloriosũ. Primò quidem dico, qd est, pertinet ad malos &
vitiosos. Sicut. n. sum, es, verbũ est anormũ, qd regulas alio-
rum nõ sequitur, qd nulli coniugationi subijcitur, quod sin-
gularem modũ seruare dignoscitur, & qd et quãdã immu-
tabilem existentiã significare vñ, quod alijs verbis sicut cõ-
iugationem assimilari vñ dedignari, sic verẽ charissimi, mul-
ti similita p̄terui, inobedientes & obstinati, qd alijs verbis. i.
alijs socijs dedignant assimilari p cõformitatẽ, regulis Dei
& platorum nõ volunt subijci p obedientiam & humilitate,
nullã et sequunt cõiugationẽ. i. nullã frequentant cõiug-
ationẽ, vnitatẽ, charitatẽ, & societate, sed sunt in malo exi-
stentes, perseverantes & immutabiles per obstinationẽ &
maliciã prauitatẽ. Idẽd propriẽ isti possunt dici verba ano-
mala, quia. f. isti alieni sunt à norma & iustitia totius disciplina-
rũ. De talib. ergo solis singularib. obstinatis & immutabili-
bus & anomalis potest dici illud Eccl. 4. Vnus est, & sicut nõ hẽt.
Vbi aduertẽ, qd tales mali alijs nõ cõiunguntur per charita-
tẽ, quia vnus est, i. singularis, alijs nõ conformant, per socie-
tatẽ, quia sicut nõ hñt, alijs et non subiugant per humilitatẽ,
qd ostenditur in vocabulo nõ omnibus. n. contra dicunt, om-
nibus sunt rebelles. Iuxta illud Hier. 2. A seculo confregisti
iugum, dixisti, non seruiã. Isti sunt ergo singulares sine con-
formitate, (vnus inquit) solitarij sine societate, quia nõ ha-
bent sedm, inobediẽtes sine humilitate, qui. f. cui libet dicunt,
non. Dico ergo, qd isti sunt sine conformitate. (Vnus inquit
est.) Multi. sunt, qui gloriantur esse vnus, i. singulares & par-
tiales, sicut sunt superbi, quia alijs non dignantur copulari
vel cõfirmari, similes illi cõpẽ caninæ, sunt squila, quæ qñ
vna seu sola inuenitur, semper est venenosa, quando verò
duæ simul inueniuntur, tunc vtriusque malitia temperatur.
Similes et sunt illi aui, quæ dicitur phenix, quæ vna & sola est in
natura, quæ etiam alijs auibus in conditionibus est diffor-
mis. Similes et sunt vni generi margaritarũ, quod dicitur vnio,
eo qd vna semper, & nunquam duę simul inueniuntur. Sic
verẽ charissimi, multi sunt hodie, qui singularitatẽ & vanita-
tem in moribus volũt seruare, & nulli alij se dignantur con-
formare, oibus. n. alijs nobiliores & meliores se reputant,
idẽd per charitatẽ & concordiam nequaquã alter alteri se
conformant. Isti figurantur in illo Thoma Apostolo, de quo
dicitur Io. 20. qd Thomas vnus de duodecim non erat cum disci-
pulis quũ venit Iesus. Et idẽd quãdiu & vnus & solus fuit,
sibi non legitur Christus apparuisse, sed tunc quũ cũ alijs est
inuentus. In quib. verbis instrumur, qd illi, qui sunt Thomas,
qui interpretatur Abyssus. i. tales singulares, qui more Abyssi
si vix possunt cognosci, vel inuestigari, talibus (dico) Chris-
tus nõ dicitur apparere, sed nisi ad societate & congregationẽ
aliorum redierint, ipsos inuicatos relinquere. Nota ergo,
qd tales, qui consistunt in tali singularitate & vnitate, sunt
Frigidi sine charitate, Sunt (dico) frigidĩ sine cha-
Fragiles sine firmitate, ritate. Ecclesia. 4. Duo foue
Impij sine pietate, hũnt mutuo, vnũ quomodo
Proditoris sine fidelitate. calefiat. Sunt etiam fragi-
Diction. Berchorij. Pars ij. D 3 les

les sine firmitate, facilliter.n.cadunt in peccatum. vnde Pfa. Sicut vnus ex principibus cadetis. Item ipsi sunt crudeles sine pietate. Eccl. 11. A scintilla vna augetur ignis, & ab vno doloso augetur sanguis. Tales ergo in super sunt pditores sine fidelitate. Vnde Io. 13. Vnus ex vobis me tradet. Patet ergo, quod isti sunt singulares sine conformitate. Itē isti sunt solitarij sine societate, q. a. I. isti nō habēt sed m. Habere. n. secundum nihil aliud est, nisi quā habere socium. Vnde 2. Esdræ 3. Secundo loco sedebat à Dario, & cognatus Darij vocabatur. De quo Matt. 22. Secundum verò simile est huic, quo vti que tales carere noscuntur, quia. f. societatem & amicitia detestant. Apoc. 11. Secundum abijt. Item dico, q. isti sūt superbi sine humilitate, quod ostenditur, cum dicitur, nō. Istud. n. vocabulum soliti sunt dicere superbi. Non. n. volūt maioribus obedire, sed eis negatiuē contradicere, & contraire, dicentes, non ibo, non faciam, non dicam. Isti respondent sicut Ioānes. Io. 1. cū peteretur. Tu quis es? Respondit se nō esse Chrm, & dixerunt. Hælias es tu? Respondit, nō. Propheta es tu? Respondit, non. Tales. n. negant se esse Chrm & Hæliam, & Prophetam. Christus. n. Grecē interpretatur vnctus, Hælias verò interpretatur robultus, propheta autem interpretatur videns. Quia verē isti non sunt Christus. i. vncti per pietatē. Non sunt Hælias. i. robultus per firmitatem. Nō sunt ppheta. i. occulta considerantes per prouidentiam & sagacitatē. Vnde tales possunt dicere illud Amos 7. Non sum propheta, nec filius propheta, armentarius ego sum, vellicans sycamoros. Isti sunt ergo illi, qui sunt malo modo essendi, qui, scilicet in malo stabiles & firmi sunt, non in bono, Vnde nota, q. isti sunt, sunt (dico) fallacitate velati. Eccl. 1. 9. Est qui nequit se humiliat, & interiora eius plena sunt dolo. Item sunt tenacitate ligati. Eccl. 11. Est qui loqueratur parce agendo. Item sunt procacitate effrenati. Eccl. 20. Est odibilis qui procax est ad loquendum. Item sunt facacitate seu infidelitate deprauati. Eccl. 6. Est amicus focius mensæ, & non permanebit in die necessitatis. Itē sunt iactantia & verbositate immoderati. Prou. 13. Est quasi diues, cum nihil habeat. Item sunt voracitate non satiati, seu cupiditate ab omni sufficientia vacuati. Prou. 13. Et quasi pauper, cū in multis diuitijs sit. Tales igitur sunt, qui in malo. f. perseverant & sicut, ita q. cuilibet tali sic indurato & existēti potest dici illud Esa. 48. Scio. n. quia durus es tu, & neruus ferreus cervix tua, & frons tua ærea. Et Exod. 7. Induratum est cor Pharaonis. Et breuiter, tales qui sic sunt, possunt dicere illud Pl. Factus sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber. & c. & similia. vide supra de ego, in malo significato, & infra de tu, & vos, & in locis alijs plurimis, vbi ponit est, siue sunt, in malo si gnificato, siue in bono. Sic ergo patet, q. istud verbum, sum es, signat quandoq. malos & vitiosos. ¶ Secundo dico, q. q. q. pertinet ad bonos & virtuosos. Esse. n. signat substantiæ realitatem, & essentia veritatem, & illos signat qui sunt reales, perfecti, fortes, stabiles & firmi, existentes & perseverantes, non hypocritæ, neque superficialiter apparentes. Quilibet ergo talis potest dicere illud Luc. 24. Videre manus meas & pedes meos, quia ego ipse sum. In quibus verbis aduerte, q. ille, qui veraciter existit, est humilis ad operandum, quia habet manus. Est agilis ad ambulandum, quia habet pedes. Est et stabilis ad permanendum, ideò dicit, quia ego ipse sum. Tales. n. suos ostendunt effectus, ideò dicit. (Videte manus) Suos detegunt effectus, ideò dicunt (Videte pedes) Nullos incurrunt defectus, q. a. f. ipse perseverant, idè dicunt (quia ego ipse sum) Tales. n. hoies veri & non ficti nihil sciunt celare, imò illa, quæ in eis sunt, volunt omnibus apparere. Vnde ipsi ostendunt alijs

Sunt, Dicamus ergo, q. si volumus esse virtuos reales & existentes, nos debemus habere virtuos effectus, quod ostenditur, cum dicitur. (Videte inquit manus meas) Per manus. n. intelligitur virtus operatiua, quam pro certo quilibet debet habere, si tamen veram & realem existentiam cupiat obtinere. Idola. n. non habent verū esse sed fictum, & ideò non habent virtutem operatiuam, quia

scilicet nihil possunt facere, iuxta illud, quod dicitur in Psa. Manus habent, & non palpabunt. Talibus etiam dicitur Esa. 47. Bene autem, aut male si potestis facite. Sic verè charissimi, multi sunt hodie idolum, i. similitudo hominis, & nō homo, sicut sunt multi, qui habent apparentiam, non existentiam, videlicet ficti & hypocritæ, quia verè tales carent virtute operandi & bonum faciendi, & ideò isti non propriè sunt, imò quasi sunt. Similes. n. sunt ficarijs, qui sunt monstra humanam speciem habentia, non tamen existentia, quia quāuis homines esse videantur exterius in figura, constat tamē q. non sunt homines in natura. Opera. n. humana nō faciūt, nec ratione vtuntur, imò propriè bestia sunt, & bestialiter operentur. Sic verè, charissimi, tales non sunt homines, sed quasi homines, quia. f. quamuis isti habeant apparentiā, nō tamen habent existentiam. Quia breuiter isti opera rationalia non faciunt, sed more bestiarum opera bestialia irrationalia & carnalia operantur & agunt. Vnde de talibus, potest dici illud, quod dictum est de ceco nato. Io. 9. quomodo dicebat, quia hic est, alij verò dicebat, non, sed similis eius est. Non sic ergo, sed habeamus manus. i. virtutem bene operandi & faciendi, vt sic dicamus illud Cant. 5. Manus meę stillauerunt myrrham. Dico ergo, q. nos debemus habere virtuosos effectus. (Manus inquit) Vide infra de manu. ¶ Insuper dico, q. nos debemus habere laudabiles affectus, q. ostenditur, cum dicitur. (Videte pedes meos) Per pedes enim affectiones intelliguntur, quia secundum Aug. Pes meus. n. affectus meus, & eo feror quocunque feror. Et nota, sicut ad naturalem hominis existentiam requiritur, q. habeat pedes, quibus ambulet, sic ad morale perfectionem requiritur, q. habeat affectus, quibus desideret. Habeat ergo pedes, nō scilicet vnus, sed duos, quia. f. duæ naturæ corporales ceteris nobiliores, videlicet natura hominis, & natura auis, non vni pedi, nec tribus, nec quattuor, sed tantum duobus innituntur. Sic verè, charissimi, illi, qui sunt homines. i. id est personæ ratione vtentes, illi etiam, qui sunt aues. i. per contemplationem sursum in coelestibus habitantes, proculdubio duobus pedibus debent muniri, quia. f. duas principales affectiones debent habere, vnam. f. quæ ad Deum erigatur, aliam, quæ ad proximum dirigatur, vnam, per quam sursum coelestia contemplantur, aliam, per quam in inferius in teporalibus gubernentur. Est enim genus Aquilæ secundum Pli. quæ vnus pedem habet clausum more auis natatilis, quo natat, & vadit per aquam, alium verò habet diuisum & apertum more auis rapacis, cum quo rapit & accipit prædam suam. Sic verè charissimi, viri perfecti duobus pedibus. i. duabus affectioibus vtuntur, vna spūali, alia tpali, vna cōtemplatiua, alia actiua, vna est tpalis, q. clauditur, alia spiritalis, quæ aperitur, vna cū qua se dirigunt in aquis deuotionis, alia cum qua gradiuntur ad laborem operationis. ¶ Et istud potissimè pertinet ad prælatos, qui debēt habere vtunque pedem. i. vtunque vitam. Lactiuam & contemplatiuam, figurati in illo Angelo Apo. 10. qui posuit pedem suum dextrum super mare, sinistram verò super terram. Prglatus. n. dicitur Angelus, q. a. f. iste debet esse totus Angelicus & coelestis. Malach. 2. Labia sacerdotis custodiunt scientiam, quia Angelus dñi exercituum est. Iste ergo vnus pedem ponit in aqua, alium in terra, quia. f. dextrum pedem. i. affectum spiritali debet ad mare. i. ad Paradisi opulentiam extendere per deuotionem, sinistram verò. i. affectum tpalem debet ad terrā. i. ad regimen terrenorum dilatari per bonum exercitiū & operationē. Habemus ergo pedes. i. laudabiles affectus, si nos volumus esse stabiles. i. perseverantes. Iuxta illud Eccl. 26. Columnæ aureæ super bases argenteas, & pedes firmi super platas stabilis mulieris. Ne. 9. non sunt attriti pedes eorū. Et in Pl. Stantes erant pedes nostri in atrijs tuis Hierusalem. Quamuis proculdubio multi possunt dicere illud Pl. Mei autem penè moti sunt pedes, penè effusi sunt gressus mei. Sed pro certo remedium ponitur alibi in Pl. vbi dicitur. Si dicebam motus est pes meus, misericordia tua domine adiuuabat me. Et possumus notare, q. isti pedes nostri

Sunt { Lauandi, Sunt (dico) lauādi per lachrymationem. Genes. 19. Lauate pedes vestros, & requiescite sub arbore. Et Leuit. 1. Intestina & pedes lauabunt. Item sunt vngendi per compassionem.

tionem. Vñ Io. 12. dicit, q. Maria vnxit pedes Iesu. Itē sunt strigendi per inanem gloriæ excusationē. Luc. 9. Excutite puluerem de pedibus vestris. Itē sunt tegendi, & celandi per discretē custodię absconsonē & tuitionē. Exo. 12. Calceamenta habebitis in pedibus vestris. Debemus ergo habere laudabiles affectus, (Videte inquit pedes meos.) ¶ Adhuc dico, q. si moraliter esse, & existere volumus, oportet nos cauere a vitiosis defectibus, quia. f. nos sp. debemus in bonis perseverare, nō deficere nec cessare, q. ostendit cū dicitur. Ego ipse sum. Istud. n. verbū sum, q. est presentis tps, signat veram existentiam, & perseverantiam. Alia. n. tps. f. preterita, vel futura sp. denotant mihi aliquem fluxum, aliquem defectum, aliquam distantiam, aliquem transecum seu motum, sicut cum dicitur (Fui, erā, ero) Solū verò præsens tempus veram & realem existentiam designat. Idè dicit (Quia ego ipse sum) Et ideò cuius essentia non nouit præteritum vel futurum, suam continuam essentia p. verbum presentis temporis declarat. Exo. 3. vbi dicit. (Ego sum, qui sum) Sic dices eis. Qui est, admittit me ad vos. Dicit ergo quilibet illud prædictū (Ego ipse sum) Et notemus, quod nos debemus esse stabiles & principaliter perseverantes, & hoc principaliter in sex conditionibus, scilicet

In { Perfectione, Simus ergo stabiles in perfectione, & perseveremus in bono, dicentes illud 1. Cor. 15. Gratia Dei sum, id quod sum, & gratia eius in me vacua non fuit, sed gratia eius semper in me manet. Quod est contra leues & instabiles, q. mō sunt, mō non sunt, quia. f. si bene facere incipiunt, statim desunt & desinunt. Iuxta illud Sapient. 5. Sic & nos nati contumō desinimus esse, & nullum quidem virtutis signum valui nus ostendere. Similes pisci, qui dicitur Ephimera, qui moritur eodē die quo nascit ita q. isti possunt dicere illud Tob 10. Fuissem quasi non essem, de vtero trāslatum ad tumulum. Isti. n. in vita morali non perseverant, quia statim q. viuere per grām incipiunt, p. mō moriunt & desinunt, quia si de vtero mundi vel carnis per grām q. egreditur, statim ad tumulum bonorum temporalium per avaritiam transferuntur, vel statim per p. mō moriunt, & in tumulo malarum concupiscentiarum inuoluuntur. Idè de talibus bene potest dici illud Eccl. 4. Perierunt quasi qui non fuerunt, & nati sunt quasi non nati. ¶ Iterum simus stabiles & perseverantes in locutione. habeamus scilicet verba vera stabilia & firma, iuxta illud Matt. 5. Sit sermo vester est esse, non non. & ista habebat Apollolus 2. Cor. 1. dicens. Sermo noster, qui fuit apud vos, nō fuit in illo, est, & non, sed est in illo, fuit. Iterum simus perseverantes in dilectione, iuxta illud Sen. Sic diligamus quasi desinere non liceat. Quod est contra multos qui non diligunt verè, sed fide, non in aduersitate, sed tantum in prosperitate. De quibus dicitur Eccl. 6. Est amicus focius mensæ, & non permanebit in die necessitatis. Item simus perseverantes in fidelitate, vt de nobis dicatur, quod de Moyse dicitur Nu. 12. At non talis seruo meus Moyses, qui in cotadomo mea fidelissimus est. ¶ Item simus perseverantes in humilitate. ¶ Item non simus tacti multi qui quando sunt pauperes, valde sunt humiles, statim verò quādo diuites sunt, vel quando ad aliquam dignitatem ascendunt, præ alijs sunt superbi, sicut apparuit de Saule. Simus igitur sicut Apollolus, qui dicebat 1. Cor. 15. Ego sum minimus Apostolorū qui nō sum dignus vocari Apollolus. ¶ Item simus perseverantes in tranquillitate & stabilitate, quia siue succedat prospera siue aduersa, semper debemus esse solidi & tranquillissimi. Nō enim debemus propter casus fortuitos esse alij & alij, sed semper ijdem & ipsi, vt sic nobis possit dici illud Pl. Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient. Similes Cælo, q. quāuis continuè voluatur & moueatur, nunquam tamen propter hoc sua essentia variatur, imò semper eadem reperitur. Sic & nos debemus esse, dicentes illud Iob 19. Quem visurus sum ego ipse, & non alius. Et sic ergo patet, q. si nos veraciter esse volumus, necesse est, q. caueamus defectus vitiosos, q. habeamus affectus virtuosos, q. producamus effectus fertiles & fructuosos. ¶ Sed adhuc nota, q. cū duplex sit esse, f. substantiale & accidentale, quorum primum est permanens & fixum, aliud verò transitorium, & debile, & in-

ptum: sic verè duo sunt esse moralia, scilicet substantiale, & permanens, qd. p. tinet ad bonos, accidentale & transiens, qd. pertinet ad malos. Et idè possumus notare, q. tria sunt genera hominum, qui propriè possunt dici non existere vel non esse, qui. f. non habent perseverantiam in bono, nec permanentiam virtuosam, qui. f. non habent esse verum & substantiale, sed esse fictum & accidentale. Et isti pro certo sunt Nugacis amicitia sectatores, Primi ergo, qui Fallacis apparentia professores, dicunt, nō esse, Fugacis opulentiæ possessores, sunt nugacis amicitia sectatores. f. amicitia mundani. Isti. n. Primi sunt amici mundi, non hñr permanentem existentiam, quia. f. nūquam in amicitia perseverant. Si. n. hodie sunt amici, in crastino sūt inimici. Amici. n. sunt dum durant prospera, inimici verò sunt dum veniunt aduersa. Isti. n. similes sunt muscis & locustis, quæ sunt in æstate, quando terra solet esse munita fructibus. in hyeme verò deficiunt omnes. In vere enim quādo virent flores, folia generantur, in autumo verò adueniente frigore, moriuntur. Sic verè falsi & mundani amici, vt re & in æstate, id est in prosperitatis tempore, quando fructus & lacta possunt inuenire, ipsi pro certo

Sunt, Sed proculdubio si estas illa transuerit, si tempus prosperitatis defecerit, si perseverat: frigus aduersitatis deuenire, tū certè desinunt esse, tunc nō inueniuntur, sed absconduntur, tūc non accedunt, sed recedunt. Istud bene apparuit in Petro, q. sp. fuit amicus domini quouique venit ad aduersitatem, scilicet cum diceret ei. tu ex discipulis eius es: ipse. n. tūc quā cito & statim desijt esse, dicens. O homo non sum. De quibus dicit Ezech. 13. Non est paries, & non sunt qui liniunt eum: Stratum. n. vt paries. i. mortalis hō definit esse, & perdit esse prosperitatis & status sui, statim pro certo illi, qui iniebat eum, qui applaudebant ei. f. adulatores, & falsi amici incipiunt non esse. Hier. 31. & Mat. 2. Rachel plorans filios suos noluit consolari, quia non sunt. Isti ergo dicuntur non esse, quia scilicet sunt nugacis amicitia sectatores. ¶ Sunt alij, q. possunt dici non esse, qui. f. sunt fallacis apparentia professores, f. hypocritæ. Isti. n. videntur esse, & non sunt. tales. n. non habent esse permanens, sed transitorium, & transcurrens, quia quāuis aliquandiu perseverent in sua ficta essentia, illud tñ durare nō pōt, quia, vt cōiter prauitas istorum manifestat, & sic tota sua ficta existentia euanescit. Si cut. n. dicit Sen. Nihil quod simulatum & fictum est, potest esse diuturnum. Ideò talibus dicit illud Esa. 41. Ecce vos estis ex nihilo, & opus vestrum ex eo, quod non est: Itē isti sunt sicut Poma, quæ nascuntur circa lacum Asphali, vbi dudum fuit ciuitas Sodomorum, quæ habent apparentiam, sed non existentiam, sunt. n. exterius pulcherrima, interius autē sunt fauilla & cinerea, quia verè tales habent apparentiam, nō existentiam, formositatem, non bonitatem, honestatem, non sanctitatem. Contra quos loquitur Chrysol. Hypocrita inquit, aut appare qd. es, aut esto quod appares. Isti ergo sunt fallacis apparentia professores. ¶ Sunt tertij qui dicuntur non esse, q. sunt fugacis opulentiæ possessores. Et isti sunt mali diuites, q. exaltantur subito, subito pereunt & deprimunt, modò sunt, modò non sunt. Isti enim sunt similes illis torrentibus, q. p. aggregationē aquarū plurimarum subito crescunt, sed æstate & siccatate adueniente amplius non sunt, immo esse desinunt & desinunt. Sic verè tales per aggregationē aquarum, id est diuitiarum efficiuntur potentes & magni, sed tan dem æstate & feruore mortis virgente, ita subito pereunt, q. non possunt amplius inueniri. Pl. Vidi impium super exaltatum & eleuatum sicut cedros libani, transiui, & ecce non erat, quæsiui, & non est inuentus locus eius. Isti figurantur in Hederā Ionæ, quæ subito, super caput eius exorta fuit, & subito siccata periit. Figurantur etiam in illa bestia quæ portabat mulierem ebriam sanguine martyrum Iesu, quæ erat ornata auro & argento, & lapide precioso. De qua tamē dicit Apoc. 17. Ego tibi dicam sacramentum mulieris, est bestia quæ portat eā. Bestia, quam vidisti, fuit & non est, & ascensura est de Abyssu, & in interitum vadit. Bestia enim ista

fignat tales malos hoies peruerfos & bestiales, more bestie de futuris non cogitantes, & de sanguine martyrum Iesu. de rapinis pauperu suas mulieres inebriantes & replentes, ipsaq; auro, & argēto & lapide preciofo parantes & ornates, quia verē tales subitō in interitū mortis & inferni ruūt & vadunt. Ita q; de eis pōt dici. Fuerunt & non sunt. Bestia (inquam) quam vidisti, fuit, & non est. Ezech. 17. Ad nihilū deducta es, & non eris vīq; in perpetuū. Patet ergo quod tria sunt gēa hominum, quæ non habent esse durabile, scilicet Diuites inhumani, Sic ergo patet quō esse referat ad Hipocrytæ vani, virōs inutiles & viciofos, & ad vi Amici mundani, ros laudabiles & virtuosos. Et hoc est scdm. Tertio verò dico, q; esse p̄inet ad sanctos mirabiles & gloriosos. scilicet ad Deū & ad Angelos, & ad bonos. Isti. n. p̄priē, q; ab existentia suæ beatitudinis nunquā p̄p̄tūd cadere possunt. Vnde de sanctis & beatis dicitur A. poc. 7. Hi qui amici sunt stolis albis, q; sunt, & vñ venerūt? Hi sunt q; venerunt ex magna tribulatione, iō sunt ante thronū Dei, & seruūt ei die ac nocte. De Angelis ē pōt dici illud Apoc. 14. Hi sunt, qui cum mulierib. non sunt coinquinati, sine macula sunt ante thronum Dei. Apoc. dicitur Angeli sunt. De Deo verò dicitur ipse propriē est, & nullus alius præter ipsum. Eia. 43. Ego sum, ego sum dñs & c. Vide supra de Ego, & vbi de essentia exponitur illa auctoritas. Ego sum qui sum. De Deo enim propriē non dicitur fuit, vel erit, sed sp̄ est, q; verē æternitas & essentia summa non nouit p̄teritum neq; futurum, imō est tota simul, tota p̄s. p̄terita, & oīa futura con siderat in p̄nti, & iō dicit est, q; istud verbū significat re i existentia, rei p̄ntiā, rei quantitatem. Sicut. n. videmus, q; cor pora cęlestia sp̄ sunt, & nunquā deficiunt nec corrumpunt, imō in suis proprietatibus perpetuō perseruant, (nam licet cęlū qñq; operit, ita q; quod ad apparentiam videatur aliquid se immutare, semper tñ in se corruptibile & im mutabile perseruat,) sic verē charissimi, Deus quāuis in as sumpta carne videatur nubib. i. purissimis Virginis viscerib. vel sacratissimis humanis carnibus inuolurus, p̄p̄ quod quā tum ad apparentiam aliquam mutabilitatem habere visus fuerit, nullam tñ commutationem, corruptionem vel alienationem habuit, quantum est in rei veritate, imō sub nube humanitatis semper vñ diuinitas existēs & immobilis latita re. Est inquit. Ideo de isto potest dici illud Io. 6. Hic est verē Propheta, qui venturus est in mundum. Si ergo quæritur Quis est, Ad oīa possum? rōdere p̄ est. Si ergo quærit, Quis est? pōt rōdere & dicere illud Exod. 30. Ego sum q; sū. Qui est, misit me ad vos. Vbi est, Eccle. 20. Est q; multa redimat p̄cio modico. Vnde est. Prou. 13. Est quasi diues, cum nihil habeat, & est quasi pauper, cum in diuitijs sit. Item si quæritur. Quātus, pōt dici illud Iob 11. Excelsior celo est, & qd facies? profundior inferno est, & vñ cognosces longior terra mensura eius, & latior mari. Itē si quærat. Qualis est, pōt rōdere & dicere. Bonus est. Thre. 3. Misericors est. Deut. 4. Iustus est. 2. Paral. 12. Itē si quærat, Vbi est, p̄p̄ certo ipse poterit rōdere illud Eia. 65. Cęlum mihi sedes est, & terra scabellum pedum meorū. Itē possumus & nos sibi dicere illud Ps. Si ascende ro in Cęlum, tu illic es, si descendero in infernum, ades. Si quærat. Vnde est, ad hoc potest dici illud Io. 3. Qui de terra est, de terra loquitur, qui de Cęlo venit, super omnes est. Istud est, pro. certo est contra multos mutabiles, instabiles, diuisibiles, corruptibiles, fragiles & destructibiles, q; p̄priē loquendo non sunt, quia. f. nō hnt aliquam existētiā firmi tatis, nec perseruantia nec virtutis, quia. f. ad modicum im pulsum tentationis de esse in non esse, de gratia in p̄nti, de virtute in vitium conuertuntur, & tales ideō non sunt, & iō ipsi p̄t dicere illud Sap. 5. Nos autem vt nati sumus conti nuō desinimus esse. Sicut enim videmus, q; nix hēt debilissimā existētiā, quia. f. ad modicū calorem dissoluitur & desinit esse, sic verē multi sunt qui habent debilissimā existētiā in moribus suis, sicut hypocritæ & falsi amici, & le ues, instabiles, & variabiles personæ, quæ. f. ad modicū calo rem. i. ad modicam displicentiam & tentationem & occasio nem resoluuntur, & desinunt esse, quod potissimē verū est de falsis aduocatis, qui non habent aliquam firmitatem, si miles lingua stateræ, quæ nihil habet de stabilitate, quia. f. mō pender ad vnam partem, quandiu nihil ponitur ad aliā,

statim verò cum pōdus ponitur ad alteram, se declinabit ad partem oppositam. Sic verē multi sunt tales, qui non perseuerant cū vna persona quāuis ei p̄miserint, quia si alia pars magis offert de pōdere pecunię, dimissa prima parte ad aliā se conuertunt. Tales ergo non sunt, & ideō talib. hypocritis & talib. falsis amicis oibus duplicib. & fictis adulatoribus & aduocatis potest dici illud Eia. 41. Ecce vos estis ex nihilo & opus vestrū ex eo qd non est. Sic ergo quilibet talis pōt cū Petro dicere illud Luc. 22. O homo non sum. Hipocrita. n. & falsus amicus apparet, & non est. & ideō dicitur Io. 9. Alij dicebant, q; hic est, alij dicebant q; hic non est, similis enim eius est. Charissimi sic, non Christus, quia re vera ipse habuit existētiā veritatis, stabilitatis & firmitatis, & potissimē quātum ad diuinitatem, quia verē ipse est æternitas, diuinitas, & incōmutabilitas. Est inquit. Ideo de isto pōt dici illud Matt. 27. Hic est Iesus Nazarenus, Rex Iudæorum. Et aduertamus q; istud est, significat essentiam vt dictum est. Præsentiam, q; est præsentis temporis. Singularitatem, quia est verbū anomalum. Generalitatem quia omnibus rebus indifferēter cōuenit esse. Omnia enim conueniunt in essendo. & ideō pro certo charissimi, tales proprietates habet propriē Deus, & etiam quilibet ecclesiasticus debet habere, sicut patet in au thoritate prædicta. Competenter enim significat sicut dictū est, præsentiam, & ideō dicitur est Anomalitatem, ideō dicitur Rex. Et dicamus, quod exemplo Dei ista debent nobis moraliter inesse. Sit ergo in nobis Amicitia præsentati, Habeat igitur quilibet Præsentati, Præsentati, Patientia sustentatio, Patientia sustentatio, Singularitas perfectionis, Singularitas perfectionis, Generalitas affectionis, Generalitas affectionis, quod ad peritiā, q; debet esse hic, quod est pronomen demonstratiuum, habeat patientia sustentationem, quod notatur in hoc verbo est, q; significat existētiā, quæ ad accidentia recipienda paties est & parata. Habeat perfectionis singularitatem quo ad vitā, quia dicit esse Nazarenus: habeat affectionis generalitatem, q; debet esse Rex. Nā sine acceptione personarum debet generaliter iudicare. Primō dico, q; debemus habere exemplo Dei amicitia iuuamentū. Hic (inquit) quia sicut pronomen, hic, est demonstratiuū, & rem promptam & præsentem signat, sic verē quilibet vir perfectus, & maximē prælatus, sp̄ se debet promptum & præsentem exhibere alijs ad iuuandū & consolandum, ad instruendum & corrigendum, ad subue niendum & succurrendum. De tali ad, potest dici illud Iob 39. Vbi cunq; cadauer fuerit, statim adest. & sic pro certo facit Deus. Ideo de ipso dicit Amb. in lib. de Virginib. Omnia (inquit) Christus est. Si caro impugnat, victor est, si febris æstus, fons est, si grauiter iniquitate, iustitia est, si auxilio indiges, virtus est, si mortem times, vita est. Auxilio. Ista est adiutrix Christi presentia, & ostenditur cum dicitur, Hic, quia hoc pronomen hic, demonstratiuum est. Adhuc notan dum quod nos debemus modis prædictis nos præsentare & demonstrare, vt de quolibet dicatur illud Luc. 23. Verē hic homo iustus erat. Vbi nota, quod huius præsentiam admittere debet communis fidelitas in affectu (Verē) Benignitas in aspectu (Homo) Soliditas in affectu (Iustus) Homo est animal naturaliter mansuetum. Sed pro certo charissimales hic, non sunt hodie multi, quia vere charissimi, pauci sunt hodie qui habent veritatem amicitia, & qui se velint alijs in necessitatibus præsentare. Hodie homines non se præsen tant in necessitate, sed in p̄p̄teritate, nō ad subueniendū, sed dñ, nō ad adiutorium, sed ad beneficium, sicut omnia patēt de falsis amicis, qui ad accipiendum habent manus apertas, ad dandum clausas, cōtra doctrinam sapientis. Eccl. 4. Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad dandum col lecta. Patet & in alijs ecclesiasticis, qui nunquam sunt p̄sen tes in ecclesijs seruiendo, sed optimē ad accipiendū fructus. Tales ergo non sunt hic, quia non sunt pronomē demonstra tiuum. Quilibet enim talis aliquando creditur esse hic, l. bo nus & iustus in necessitate, p̄ certo ipse est alius, scilicet duplex, falsus, diuisibilis & variabilis & inconstans. Similis cui dam animali quod dicitur Hyena, quod immutat sexum se cundum Plin. & Irido. quia scilicet inuenitur vno tempore sexus masculini, alio tempore inuenitur sexus foeminei. Sic verē charissimi, tales mutant sexum. i. conditionem, q; ve rē qñ in tempore necessitatis & aduersitatis qui credit eos inuenire

inuenire masculos. i. bonos & legales, amicos & constātes, ipse pro certo inuenit eos foemellas. i. variabiles, & vanos. Talis ergo non est hic, & ideō de tali cuilibet potest dici il lud Io. 18. Non hunc, sed Barrabam. Erat. n. Barrabas latro. Non sic charissimi, quia ipse in assumpta carne cum homi nib. conuersatus, exhibuit nobis amicitia iuuamentū. Quia bene omnia fecit, & surdos fecit audire, & mutos loqui. Marc. 7. Fuit hic, quod est pronomen demonstratiuum, quia se nobis in nostris necessitatibus adiutorium pijsimū demō strauit, maximē dico in isto in carnem aduentu. 1. Paralip. 1. Hic stetit in medio agri, & defendit eum. Ad denotandū, q; prælatus debet ditioni suæ commissos, ab omni infestatio nem temporali, q; sp̄ ipsa est fundamentum oīum accidentiū exteriorū. Nam quāuis accidentia metuentur & varient, semper tamen manent essentia. & præseruat. Re vera charissi mi, talis essentia est virtus patientia & constantia, quando est perfecta, quia verē ista debet in perfectis & ecclesiasticis esse tanta, q; omnia accidentia exteriorum tribulationū & tentationū sine sui corruptione & mutatione æquanimiter tolleret, quod ostenditur cum dicitur, Est, quia nunquā debet in eis desinere patientia & constantia firmitas. Ps. Tu autē idē ipse es & c. vt supra. Et talem essentiam non habent hodie multi. Vnde possumus notare, q; peccatores desinunt esse per avaritiam, per inconstantiam, & imprudentiam. Per avaritiā ergo. vnde dicit Iob 9. Terra data est in manib. impij, quod si ille non est, quis ergo est, quasi diceret. Illi, qui habent terram per avaritiam, non sunt propriē per existētiā. Itē alij desinunt esse per inconstantiam, sicut falsi amici, de qui bus in Pl. Transiui, & ecce non erat, quæsiui eum, & non est inuentus locus eius. Ecclesi. 6. Est amicus focum mēse, & nō permanebit in die necessitatis. Item mali desinunt esse per imprudentiam. Ideo dicit Eia. 37. Non est populus sapiens, iō nō miserēbit eius, qui fecit eum. Tales ergo, qui perseruantia constantiam & essentiam non habent, sunt similes vitro, vi trum. n. cum sit splendidi & clarū, habet tñ debilissimā existētiā, quia non potest aliquantulū percuti, quin frangat & quin resonet & tinniat, atq; clamet. Sic verē multi sunt, q; quāuis videant boni & clari, lucidi atq; sancti, qñ tñ tan guntur per correptionem vel reprehensionem, a Deo vel p̄ lato, ipsi pro certo nequeunt sustinere, immo statim fraguntur, statim per impatientiam & desperationem incipiunt recalcitrare, & per murmuratiōem, & detractionem sonare. Talis propriē non est, de eo. n. potest dici illud Io. 9. Non est hic homo a Deo. Non sic charissimi, sed habeamus patientia forte fundamentū, est inquit. Tertio dico q; tu debes habere excellentissimi moris paramentū, quia tu debes esse exē plo Christi Nazarenus. i. floridus. Istud. n. verbum est, est verbum anomalū, quia non sequitur regulam aliorum verbo rum. est etiam singularis numeri, & ex hoc datur intelligi, q; ecclesiasticus & maximē prælatus debet habere excellentiā morū & perfectionum. debet itaq; habere eminentiā & sin gularitatem vitæ pariter & sanctitatem. Debet esse anomalus. i. a regulis aliorum superexcellere. & ideō de hominis singularitate dicitur illud Eccl. 4. Vnus est, & scdm nō hēt. & hoc ostenditur cū dicitur, Nazarenus, quia Nazarenus interpretatur virgulū, floridus, custodiēs, separatus, mundus, sanctus, vin ctus, consecratus. q; re vera charissimi, nos debemus esse virgulū, q; dicitur ad viriditatem per honestatis apparitiā, flori di, per sanctitatis redolentiā, custodes. f. & regere per pasto rale diligentia, separati. f. a conditionib. aliorū mundi per purgatā consciām, sancti per mandatorū Dei obseruatiam, vñcti p̄ dulcissimam locutionem, consecrati per dignissimā vocationem, & sic erimus Nazarei, singulares, anomali, p̄fecti, & sic de nobis dicitur illud Thre. 4. Candidi facti sunt Nazarei eius. Sequitur Candidiores vino, nitidi ores lacte, rubi cundiores ebore antiquo, saphiro pulchriores, & talis pro certo fuit Christus in carne, & ideō Nazarenus dicitur. Matth. 21. Hic est Iesus propheta a Nazareth Galilee. Et pro certo charissimi ista hodie sunt contra multos, quia verē multi sunt hodie in seculo & in claustro, qui non debēt dici Nazarei, sed Iebusi, id est nō florentes, sed fetidi, nō alios

custodientes, sed suffodientes, non ab alijs separari, sed cōi bus vitijs inquinari, non vñcti, non consecrati sicut Chrs. De istis pōt dici illud A. Gu. 24. Inuenimus hunc hoīem pesti ferū, & concitantem seditiones, & auctōrē seditionis. scilicet Nazarenorum. Non sic charissimi, sed habeamus excellenti simū moris paramentū (Nazarenus inquit) exēplo Chrsi, q; fuit excellens & singularis p̄fectionis. In p̄fectionis san ctitate, in discrectionis claritate, in cōditionis puritate, nec ēt ipse hēt aliquē simile, nec parē. Vñ ipse est sicut phœnix, q; est auis vnica & singularis nullū habens cōparē aut con sulē i natura. Ps. Quis similis est tui in dijs dñe nō est qm̄ ope ra tua. Et iō de eo pōt dicere illud Deut. 6. Deus vnus est. Ha buit ergo excellentiā singularitatem. Nazarenus. Quærdō dico, q; iste habuit præsentiam iustā æquitatē, quia rex Iudæo rū. Charissimi, istud verbū est, est generalissimā significatio nis, omnib. reb. pōt competere, & de reb. omnib. prædica ri & applicari, oīa. n. participant essentia & esse cuiuscūq; cōditionis existant. Re vera, charissimi, tale verbū debet esse prælatus, q; iste debet se generaliter & æqualiter ad oīa habere, & sine acceptione personarū omnib. suis subditis se cōicare, & oīb. æqualiter s̄m merita personarū, & s̄m p̄ portionē, & correctionē iustē & debite dilatare. & de tali p̄lato dici pōt, quod de Deo dicit Sap. 6. Aequaliter est cura illi de oīb. Talis. n. Deus est, quia sicut dicit A. Ct. 10. In veritate com peri, quia non est acceptio personarū apud Deū. Tales. n. de bent esse ecclesiastici, maximē prælati, iudices, principes & rectores, sicut præcipitur. Deut. 1. Sine cuius sit ille, sine pere grinus, nulla erit distantia personarū, quod ostendit, cum dicitur. (Rex) Rex. n. dicitur a regendo, eo q; oēs suos subditos debet æquē regere, & generaliter dedit ad oēs suū proudū regimē dilatare. Et de hoc Eze. 37. Vnus erit oīb. imperans. Et nota, q; p̄latus potissimē debet imperare, & cōparari regi apum, q; lumina hēt mansuetudinē, & sine acceptione oēs æquali ter regit. Applica de rege apum quicquid volueris. Sed verē ista sunt cōtra multos, quia verē non sunt sicut reges apū p̄ benignitatē, mansuetudinē & clementiā ac æquitatē, imō sicut rex auis per crudelitatem & iniquitatē, per superbā & vanitatem. Dic de aquila contra infideles prælatos, prin cipes, iudices & rectores sicut volueris. Et ita p̄nt dicere subditi illud Dan. 3. Tradidisti nos in manus inimicorū pesti morū, præuicatorumq; & regi iniusto et pessimo. Rex. n. iniustus est crudelis, raptor, et p̄sonarum acceptor, qui non expedit & promouet nisi notos, familiares et cōpatriotas. Præuicatores. n. iniqui & mali sunt talis coadiutores & officiales et aduocati. Applica quicquid volueris de ac ceptione p̄sonarū. Non sic charissimi nō, sed habeat, quilibet ecclesiasticus, et maximē prælatus, exēplo Chrsi, videlicet, Præsentiam iustam æqualitatem, Et sic cuilibet dicit Excellentiam singularitatem, Est. Ita. n. sunt qua tuor mēbra auctori Amicitia promptam charitatem, Et sic erimus cōformes Deo Chro, q; sicut dicitur hābuit uerā et realē existētiā qñ ad diuinitatē, q; verē ipse fuit æternitas diuinitas et incommutabilis, q; ostendit, cum dicitur, Est. Ita ergo de tractatu esse, esse, essentia, gratia breuitatis sufficiant. Aestas Est tempus anni calidum, et in quo sol est no bis propinquior et uicinior. Cū ergo aestas plu res habeat p̄p̄teritates, possumus aduertere, q; s̄m diuerfas conditiones potest diuersa significare, Vnde breuiter possumus notare, quod aestas significat tempus, videlicet Veniæ, Primo ergo dico q; per Gratia, æstatem, intelligitur tem pus veniæ uel poenitentiæ, ista est enim que cul pas abolet & abstergit, Sicut. n. uidemus q; in tē pore æstatis solēt a sole arbores interi? penetra ri, et gummofiac uiscosi liquores exterius expel li, et tādē flores, fructus, folia generari et produ ci, sic uerē charissimi in æstate poenitentia: homi nes penetrantur a sole. i. a diuina

diuina gratia per deuotionem & contritionem, viscosi hu-
mores emittuntur per confessionem, & tandem boni fru-
ctus. bona opera producantur per satisfactionem. Vnde
tali aestate potest dici illud Gen. 8. Aestas & hyems, nox &
dies non requiescent. Aestas. n. est feruor & acerbitas cotri-
tionis. Hyems pluuiosa, est humor & teneritas lachrymatio-
nis. Nox obscura est horror profunditatis meditationis. Dies
clara est splendor & iocunditas contemplationis. Ista. n. se-
habent per ordinem. Quia primo homo fit feruidus per co-
tritionem. (Aestas) Secundo homo fit roridus per lachryma-
tionem. (Hiems) Tercio homo fit obscurus per timorem &
profundam meditationem. (Nox) Quarto vero homo effici-
tur hilaris & clarus per conscientiae depurationem. (Dies)
idest per spei consolationem. Ista est ergo aestas. uenia seu
penitentia. Secundo dico, qd est aestas gratia. Sicut. n. in
aestate fructus abundant, uolucres cantant, & tuta sicantur, ho-
mines ditantur, sic uere in statu gratiae, quando. f. soluitur
Christus nobis est per charitatem propinquus, tunc pro-
certo solent fructus bonorum operum abundare, uolucres di-
uinae laudis gratiarum actiones resonare, luta peccatorum
solent deficere, & merita bonorum operum ampliari. Vn-
de de statu gratiae potest dici illud Ps. Tuus est dies, & tua est
nox, tu fabricatus es auroram & solem, tui sunt omnes fines
terrae, aestatem & yer plasmasi ea. In quibus uerbis ad-
uerte, qd istud pronomen tuus, quod est pronomen possessi-
uum, aggregat possessionem Dei & in aestate & statu gratiae
quatuor genera personarum.

Diem,	Fulgore nitentes (Dies)
Noctem,	Per quae Timore pallentes (Nox)
Auroram,	Aurorae denotant Humore madentes uel dulcore.
Et solem,	fluentes (Aurora)

¶ Sit ergo in nobis Amore uel calore feruetes (Sol.)
Splendor honestatis (Dies) Istam auctoritatem
Umbram humilitatis (Nox) potes prosequi &
Dulcor pietatis (Aurora) applicare ubique
Feruar charitatis (Sol.) in themate in pfo-
na Dei dr. Tuus uel tui, uel etiam potest dici de aestate, sed o-
mitto gratia breuitatis. ¶ Tertio dico, qd per aestatem intelli-
gitur status gloriae. Sicut. n. in aestate fructus ad quos homo
laborauerat per totum annum, recolliguntur, feruores sunt
ampliores, dies longiores, noctes breuiores, sic uere charis-
simi in aestate gloriae Paradisi omne illud praemium, ad quod
& propter quod ordinant omnes labores totius anni. i. coti-
us uirtus humanae, recipitur & habetur. Ibi etiam est dies p-
fectissimae scientiae, quae quidem est longissima, quia. f. nun-
quam corrumpitur seu deficit. Nox etiam ignorantiae ibi est
breuissima, quia. f. beati parum aut nihil ignorant, quia sicut
dr Apoc. 1. Nox non erit in ea. & Esa. 60. Non occidet ultra
sol tuus, & luna tua non minuetur. Ibi et sunt ardores fer-
uentissimae charitatis &c. Vnde de tali aestate potest dici il-
lud Eccl. 50. Quasi lilia, quae sunt in transitu aquae, & quasi
thuis redolens in diebus aestatis. Sancti. n. qui sunt in patria,
sunt quasi lilia per puritatem, sunt in transitu aquae per vo-
luptatem, sunt quasi thuis per orationem & deuotionem,
sunt redolentes per fame diffusionem, sunt etiam in diebus
aestatis per feruorem & dilectionem. Aialia. n. quae in hieme
propter defectum cibi macerantur, solent in aestate propter
ciborum copiam impingui, sicut patet in ouib. & similib.
Animalia uero quae propter defectum & paucitatem motus
ciborum copia in hieme impinguntur, sicut sunt porci,
in aestate postmodum propter motus multitudinem a carni-
bus pauperantur. Sic uere charissimi, illi qui in hieme huius
uitae sunt pauperes, & depressi, & qui propter carentiam bo-
norum temporalium sunt carni. i. diuitijs denudati, sicut
sunt oues. i. simplices & pauperes, isti dico in aestate. i. in sta-
tu felicitatis impinguntur, & uoluptate bonorum omnium
replebuntur. Ps. Replebimur in bonis domus tuae. Sed. pcul
dubio porci. i. mundi peccatores, qui in hieme uita praesen-
tis delictijs & diuitijs impinguntur, quando finaliter ueniet
ad aestatem. i. ad statum post mortem, tunc macres & famelici
per eternam miseriam inuenietur. Esa. 17. Attenuabitur glo-
ria Iacob, & pingues carnes eius macrescent. Nunc. n. sunt
tales pingues, quia parum mouentur per infortunia & tribu-
lationes, quia. f. parum laborant, & tristantur. Vnde Hier.
48. Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua requieuit in foeci-

bus suis, non transfusus de uase in uas, in captiuitate non a-
biit. Tunc uero in aestate aliterius uita, qd feruor & ardor &
rigor mortis & iudicij inclinauerit, tunc quia motu eterni
laboris mouebuntur, necesse erit, qd carne ois prosperitatis
& uoluptatis denudentur. Ista est ergo aestas & gloria, quae
perpetuo durat, & ubi aues. i. Angeli perpetuo modulatur.
De quo Esa. 18. Aestate perpetua erunt super eum uolucres.
Patet ergo, qd per aestate intelligitur status glorie, gratiae, uen-
nie, seu pniae. ¶ Quarto dico, qd per aestatem intelligitur sta-
tus uiae praesentis. Sicut. n. aestas est tps in quo debemus labo-
rare & pro uiuendo in hieme fructus & necessaria procura-
re, sic uere uita praesens est tps, in quo debemus laborare,
& uirtutes, & pniae cogitare, ut finaliter in hieme mortis
& in tpe post hanc uitam possimus inde uitam eternam ac-
quirere & habere. Vnde Prou. 6. ponitur exemplum de formi-
ca. Vade inquit ad formicam o piger, & cõsidera uias eius,
& discite sapientiam, quae cum non habeat ducem aut praec-
eptorem aut principem, parat in aestate cibum sibi, & p-
parat in messe, qd comedat. ¶ Quinto dico, qd aestas signat sta-
tum prosperitatis. Sicut. n. uideamus, qd in tpe aestatis arbores
& terrae fructus floribus & folijs adornantur, aues modula-
tur, gntus augmentatur, sic in statu prosperitatis solent hoies
fructibus & folijs. i. bonis exterioribus, adornari, & more auium
ineptis & insolentibus. solatijs iocundari, gntus. et auriat, &
luxuriae magis, qd alias in flammis. Et possumus notare, qd ista
aestas. status prosperitatis est amicorum congregatiuum, uiti-
orum generatiuum, malignorum uenenatiuum. In aestate. n.
prosperitatis amici circa hominem aggregantur. Cornices
enim mures & hirundines, quae in hieme dormiunt & ab-
sconduntur, in aestate inueniuntur, uigilant & apparer. Gru-
es et, quae in hieme solent recedere, in aestate solent iterum
reuenire. Sic pro certo charissimi, amici mundi in hieme,
idest in aduersitate discedunt, fugiunt & dormiunt & non in-
ueniuntur, in aestate uero prosperitatis quadiu. homo habet
fructus bonorum temporalium ipsi ueniunt applaudunt &
se sociant, & praesentes efficiuntur, quia breuiter sicut dicit
Prou. 19. Diuitiae addunt amicos plurimos. Itẽ in ista aestate
uita generantur. sicut. n. uideamus, qd uermes, mulces, culices,
pediculi & pulices solent generari in aestate, sic omnia uitia
in prosperitate. Et ideo homini accidit sicut rutae, cui plus
proficit hyems, qd aestas. In aestate ab erucis. o comedis, in hye-
me uero non. Sic uere multi sunt, quibus plus proficit aduer-
tas quam prosperitas. quia. f. in hieme aduersitatis perseue-
rant in bono, in aestate uero prosperitatis, erucis. i. peccatis
& uitijs corroduntur. Vnde Ps. Ecce ipsi peccatores in secu-
lo obtinuerunt diuitias. ¶ Itẽ in ista aestate maligni inuenen-
tur, quia. f. sicut serpentes sunt magis uenenosius, plus non cõt-
in aestate qua in hieme, sic mali in prosperitate qua in ad-
uersitate. Aestas ergo signat statum prosperitatis, quod be-
ne figuratur Iudic. 3. in Eglon rege Moab, qa solus sedens
in aestate cõnaculo ocellus est ab inimico, quia. f. illi qui
gntiui cõnaculo speritatis sectantur, a demonibus occiduntur.
Vnde Prou. 10. Qui stetit aestate, filius confusionis est. ¶ Sex-
to dico, qd aestas potest significare statum aduersitatis. feruorẽ &
ardore mortis, iudicij, & inferni, de quo potest dici illud qd
scribitur Prou. 20. Propter frigus piger arare noli, men-
dicabit ergo aestate, & nodabitur ei. Constat. n. qd illi, qui
nunc arare. i. operari negligunt, in aestate futurae mortis fa-
mescunt. ¶ Septimo aut dico, qd aestas significare potest statum
Christi aduentus, & suae nobis ostensa charitatis &c. sufficiat.

Aestimare. Aestimatio. Cum aestimare nihil aliud sit, qd de aliqua re
opinari uel ex coniecturis aliquibus iudicare, poterit dice-
re, qd aestimare qnq; sumit cõparatiue, sicut Baruc. 3. ubi dr.
Hic est Deus noster, & nõ estimabit alius aduersus eum. i. nul-
lus cõparabit illi. Qnq; sumitur adaequatiue, seu mensurati-
ue, sicut dr. Leu. 6. Offeret arietem pro peccato, & dabit eum
sacerdoti iuxta estimationem mensurae que delicti. Et illud
Leuit. 27. Iuxta mensuram sementis estimabitur praecium.
Quandoque sumitur deestatiue, seu abominatiue, sicut
cum dicitur in Psal. Aestimati sumus sicut oues occisionis.
Quandoque sumitur opinatiue, seu reputatiue, & sic ut cõ-
muniter sumitur, quia. f. aestimare ut communiter, idem est,
quod de occultis aliquid opinari, seu reputare, uidere, cre-
dere, in dicare. ¶ Notemus ergo, qd in scriptura reperitur
Aestimatio

B Aestimatio } Summae scientiae,
Sanae prudentiae,
Vanae stultitiae.

¶ Aestimantur enim res
A } Deo realiter & intuitiue,
Iusto sagaciter & ponderatiue,
Ab impio fallaciter & opinatiue.

¶ Primo Deus res appreciat & aestimat, ipsa; uidet & cõsiderat, put sunt sine quacumq; de-ceptione. Vnde de sapietia increata, qua dñs est, dr Sap. 8. qd ipsa scit praerita, & de futuris aestimat. ¶ Secõdõ iustus aestimat res, quantum ualent cũ prudenti põderatione & discretionem, nõ. n. attendit rerum apparentiam, sed ualorem. Vnde pro certo ipse iuxta doctrinã Seneca in epistola non aestimat bonã nauẽ, qa bene picta, sed iuncta, bonũ ensem qa bene splẽdẽs, sed bene sciendens, bonã reguã qa bene scripta, sed bene recta, & sic de alijs. Aestimatio. n. iustus in seipso quãta sit fragilitas in mundanis, & quanta mobilitas in diuinis, quanta nobilitas in infernis, quanta poenaltas in eternis, qta fe-licitas in spũalibus, & quãta uilitas. De tali ergo sãcta & prudẽti aestimatione dr. Leu. 27. Ois aestimatio fictio sanctuarij põderabitur. De propria ergo fragilitate, qd ipsam debeat cogitare & aestimare, patet p Senecam in Prou. ubi dicit, qd nisi aestimatis uiribus aggrediaris sarcinam, subiacebis. Et illud Gal. 6. Nã si quis existimat se aliquid esse cum nihil sit ipse seducit. De mundanorũ uarietate & mobilitate, qd debeat aestimari, patet Phil. 3. ubi dr. Existimo omnia detrimentum esse. De Dei uero & sanctorum, & aeternae gloriæ felicitate, qd aestimanda sit, patet Lu. 13. ubi dr. Cui simile existimabo regnum Dei? De inferni poenaltate qd sit aestimanda, patet Sap. 3. Aestimata est afflictio & exitus illorũ, & ab itinere iusto abierunt in exterminiu. i. desolationẽ infernalẽ, ubi morsibus puerorũ colubrorũ exterminant. i. demoliunt. Sap. 16. Itẽ de aeterna felicitate aestimada potest dici ad Deũ illud Act. 26. Aestimo me beatum apud te. De bonorũ uero spũaliũ uilitate, qd aestimari debeat & pensari, patet, qa. f. nos debemus cõsiderare & aestimare, mudi tribulationes, qd cito transeunt, malorũ elationes, qd cito pereunt, nostras imperfectiones, quae stare nequeunt, uirtutũ promotiones, quae bonos p-uehant. Existima ergo, qd sunt breues mundi tribulationes, ad Ro. 8. Existimo, qd non sunt condignae passionibus huius tẽporis ad eternã gloriã qd reuelabitur in nobis. Item existima quam uana sunt malorum consolationes. Ps. Zelauit super ini-
quos, pacẽ peccatorũ uidet. existimabã ut cognoscerẽ hic labor est ante me. Itẽ existima, qd sunt labiles nostrae imperfectiones. 1. Cor. 10. Si quis itaq; existimat se stare, uideat ne cadat. Itẽ existima qd sunt bonae uirtutũ promotiones. Cor. 4. Sic nos existimẽ hõ ut ministros Christi, & dispensatores ministeriorum Dei &c. Sic ergo dico, qd iustus aestimat res, put ualẽt cũ prudenti ponderatione. ¶ Tertio peccator & stultus aestimat res, prout apparer cũ indiscreta meditatione & opinione. Iudicã. n. de reb. fm exteriorẽ figurã, nõ fm interiorẽ naturã, fm qualitatẽ patentẽ, nõ fm bonitatẽ lætẽtẽ fm qd sensus exterior apprehendit, nõ fm qd rõ cõprehendit. Qnq; n. accidit qd oculus pp aliquã sanguineã infectionem, spiritum uisibile in neruo optico interius immutatẽ, aestimat sanguineũ & rubeũ quicquid uidet. Fit et qnq; qd ppter phantasmã conturbatã a uino aestimat ebrius illud, quã uideat se uidere. Ad qd facit fabula Ouidij de baccho Deo uini, lib. 3. fabula uictima, de quo dicit qd cũ esset iuuenis pulcherrimus & a nautis tyrrhenis deferretur nauis, uirtute eius factum est, qd armenta nauis mutata sunt in lynces, tigrides & qd pãtheras timentes nauae de nauis profugerunt, & in mari submersi fuerunt. hoc autem ad ostendendum uirtutẽ uini a poetis factum, & uidelicet qualiter bacchus. i. uinũ facit res aliter quam sint imaginari, & uinũ pro alio aestimari, & demum nauis esse tigridem opinari. Quare uere laesa & turbata imaginatio, de reb. non ueraciter aestimat, sed unum esse putat aliud sicut ad literam patet de Melancholico, qui pp infectionem cerebri ab humore melancholico, seipsum qnq; aestimat esse regẽ, uel et bestia seu ouem, qnq; coelum humeris portare, qnq; caput aureum uel arietinũ habere, sicut in pluribus locis exemplificant naturales. Virtus. n. aestimatiua inficitur, & infecta de reb. non ueraciter opinatur. Sic uere dico loquendo spiritualiter, qd multi sunt, quorum phantasia & imaginatio interiorq; sensus & ratio quasi penitus sunt corrupti. Vinũ. n. sanguis. & hu-

mor. i. uoluptas, uanitas, prosperitas terrenorum ipsos inficit multipliciter & corrumpit. Ps. Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt, nõ est qd faciat bonũ. Et iõ pro certo isti ne-
sciunt de reb. ueraciter iudicare, immo solẽt multa false & malẽ aestimare. Vnde de inuido dr Prou. 23. quod ipse ad similitudinẽ harioli & coniectoris aestimat quod ignorat. ¶ Notabo ergo qd mali malẽ aestimant & iudicant

D Summa ueritate quae cunctis praeminet,
De } Iusti bonitate, quae a malis abstinet,
Vitae uanitate, quae corpus sustinet.

Aestimant ergo mali male de Dei maiestate, & hoc potissimẽ faciunt idololatrae, qd deitate attribuunt lapidibus, arg. lignis, & et hominibus mortalibus. & terrenis, sicut apparuit in illis, qui crediderunt Iouem, Herculem, Esculapium, & Saturnum deificatos, quos tñ constat fuisse morales oes impios & iniustos. Contra quos dr Sap. 14. qd eum qui ante tempus tanquã homo honoratus fuerat Deum aestimauerunt & incommunicabile deitatis nomen lignis & lapidibus. imposituerunt. Et ideo in Ps. dr. Aestimasti iniqui, qd ero tui similis. Illud et pertinet ad illos, qui praestobinatione & superbia Dei iustitiam contemnent, uidentur eam nimis leuem aestimare, & de eius duritia non curare, figurati in illo Behemoth, de quo dr Iob 41. qd quasi si pulam aestimabit malleum, & deri debet uibrantem hastam. Pertinet et ad illos, qui beneficia Dei nesciunt cogitare, immo illud quod a Deo recipiunt, credunt a se & a suis meritis obtinere. Figurati in Nabuchodonosor. Esa. 10. qui quanquam a Deo missus & ordinatus esset tanquam uirga furoris sui ad regna plurima conterenda, ipse tñ potentiam illã & fortunã a Deo sibi datã, sibi attribuebat, & suis uirtutibus ascribebat. Vnde ibidẽ dr sic. Ad getem fallacem mittam eum, & contra populum furoris mei, mandabo illi ut auferat spolia, & diripiat pãdam. Sequitur. Ipse autem non sic arrabitur, & cor eius non ira aestimabit &c. Et uere multi sunt tales, qui. f. non cõsiderant esse baculos furoris Dei in filios pestilentes, nec cõsiderant, qd postquã quis uirga puerum castigauit ipsam uirgam in ignem ponit. Sic etiam dominus postquam crudeles & impios ad castigationẽ suorum accinxerit, ipsos finaliter igni tribulationum committit. Pertinet etiam talis aestimatio ad uiros furibundos & superbos, qui se existimant ultra posse facturos, sicut de superbo Antiocho dr 2. Mach. 5. qd ipse p superbia aestimauit se terrã ad nauigandum, pelagus uerõ ad iter agendum deducturum. Patet ergo quõ mali malẽ aestimant de Dei maiestate. ¶ Iterũ dico, quod mali malẽ estimant de iusti bonitate. Sicut. n. teste Arist. puer sua innocentia alios mẽsurat, & inde est, qd pueri cũ sint innocentes, oes alios innocentes forma simili credunt esse, & ideo facilliter solent credere, & alijs assentire, sic isti ex propria nequitia alios estimant & iudicant de eisdem, quia. n. ipsi mali sunt, hinc est, qd oes alios malos credunt, & quia se sciunt non esse bonos, ideo omnes alios estimant esse malos. Eccl. 10. stultus iuxta uiam suam ambulans, cum ipse insipies sit, omnes stultos estimat. isti figurati sunt 1. Reg. 1. in Heli sacerdotẽ, qui Annã eo, qd feruenter orabat, temulentã & ebriã estimabat. Figurati sunt et in Thobia, de quo dr Thob. 9. qd ipse uocauit ad se Angelũ, quẽ hoĩem estimabat, quia. f. tales illos, qui feruenter sciunt orare per deuotionem, illos et, qui sunt Angeli per uitã mundiciã & carnis macerationem et coercionem, credunt et estimant esse malos, & hoies carnales et uirtutibus nudos, et abundantia criminũ temulentos. Et breuiter boni possunt dicere, de quolibet tali malo estimatore illud Sap. 2. Tanquã nugae estimati sumus ab illo. Sicut et David sanctus de seipso dicebat in Ps. Aestimatus sum cum descendebat in lacum. In uitam personã etiam ipsorum malorum dicitur. Sapient. 5. Nos autem nitam illorũ. f. bonorum estimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei. Isti ergo mali malẽ estimant de iusti bonitate. Demum dico, quod mali mala estimant de uita uanitate. Et sic dico, quod ipsi malẽ estimant

De } Terrenis, quae diligunt nimis diligenter,
Aeternis, quae negligunt nimis imprudenter,
Virtualibus, quae eligunt nimis negligenter.

De terrenis (dico) malẽ estimat Sap. 9. Difficile aestimamus, quae in terra sunt. Constat. n. qd in aestimatione istorũ terrena spirituali-

spiritualibus preferuntur, & tñ scriptum est ad Heb. 11. q. Moyses maiores diuitias & aestimauit imperium Christi thesauris Aegyptiorum. Vnde de istis dicitur 1. Tim. 6. q. ipsi aestimant quantum esse pietatis. Pueri. n. magis aestimant pomum quam castum, aem quam lucem, nutricem quam matrem. De aeternis et male aestimant, quia. si ipsa non tñ diligunt ut deberent. vnde de hoc potest dici illud Sap. 17. Aestimauerunt deteriora esse, quae non videbantur quasi. Inuisibilia bona deteriora esse visibilibus, ab eis aestimantur. De spiritualibus. verò bonis, aut virtutibus, qualiter parum aestimantur ab istis, patet Sap. 7. vbi dicitur. Tanquam lutum aestimabitur argentum. Argentum. n. spiritualia bona designat, quae ab istis lutea reputantur. Breuiter ergo patet, quomodo inuenitur aestimatio impij, iusti & Dei, & hoc satis sint.

A Esto, Estote. Nota, quod istud vocabulum esto, cum sit dependens de sum, es, potest significare realem existentiam, veritatem perfectionem, robur, constantiam, & perseverantiam, sicut sum, es, quae tunc temporis nobis iubentur, quando per imperium esto, vel estote nobis dicitur, sicut illud Exod. 24. Ascende in montem ad me, & esto ibi, id est per seuera ibi. Et illud 1. Re. 18. Esto vir fortis, quod praeparare praemia dñi. Et illud 2. Estote filij fortitudinis. Exponamus ergo istud Apo. 2. Esto fidelis vsq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitae. Et aduertamus, quod quatuor sunt quare athleta in stadio fortius pugnat, & perseverat, scilicet Exterior exhortatio, Interior obligatio, Breuior tribulatio, Largior premiatio. Sic verè dico, quod nos debemus stabiles & fortes esse, quia ad hoc districtius exhortamur. (Esto) Quia ad hoc veracius obligamur (Fidelis inquit) Quia in hoc breuissimè tribulamur, quia. s. tñ vsq; ad mortem quae nihil durat. Quia ex hoc ditissimè praemiamur. Dabo (inquit) coronam vitae. ista. n. sunt quatuor causae, quae faciunt hominem stabilem & constantem, laborantem, perseverantem. Exhortatio, obligatio, vitae breuitas, lucris quantitas seu bonitas. Primum ergo estote constantes, quia Deus ad hoc exhortatur, quod ostendit, cum dicitur (Esto) quod est imperium modi. Equi. n. tunc temporis melius & audacius currunt & pugnant, quoniam tubis acclamationibus exhortantur. Accipiter et melius volat & rapit, quoniam ab aucupe exhortatur & acclamatur. Canes et tunc feruētius laborant, & currunt, quoniam a magistris suis exhortantur & excitantur. Sic verè charissimi, quia videmus, quod magister noster Deus praeparat & praedicatorum & boni socij non cessant nos continè exhortari, monere & excitare, ideo pro certo debemus ad bene operandum animari & proborari (Esto inquit) Et ideo notare possumus, quod Deus ad multa nos principaliter exhortatur per Esto, scilicet,

- Charitatis vicissitudinem,
- Pietatis plenitudinem,
- Sobrietatis sanctitudinem,
- Sagacitatis lympitudinem,
- Honestatis pulchritudinem,
- Firmitatis fortitudinem.

Item esto

- Pacificus in conuersando,
- Benignus in agendo,
- Cautus in respondendo,
- Diligens legem scrutando,
- Prouidens mortem meditando,
- Stabilis fidem obseruando,
- Agilis in obediendo,
- Vigil fidem praedicando,
- Humilis de se non praesumendo,
- Sanctus culpas non committendo,
- Doctus virtutes omnes admittendo.

Ad charitatis dico vicissitudinem. Vnde ad Gala. 4. Estote sicut ego, quia & ego sicut vos. Item ad pietatis plenitudinem Luc. 6. Estote misericordes, sicut & pater vester misericors est. Item ad sobrietatis sanctitudinem. 2. Tim. 4. Ministerium tuum, imple, sobrius esto. Item ad sagacitatis lympitudinem. 1. Petri 4. Estote itaque prudentes. & c. Item ad honestatis pulchritudinem. Job. 40. Esto gloriosus, & speciosus induere vestibus. Item ad firmitatis fortitudinem. Ecclesi. 7. Esto firmus in via domini. Et 1. Reg. 18. Esto vir fortis, & praeparare praemia domini. Item dico quod per esto nos exhortamur ad pacificè viuendum. Mat. 5. Esto cõsentiens aduersario tuo, dum es in via cum eo. Item ad benignè agendum. Eph. 4. Estote inuicem benigni. Item ad sapienter loquendum Ecclesi. 3. 2. In multis esto quasi in seculis, & audi tacens simul & quarens, & loquens in medio magnatorum non praesumas, (ecce vbi sunt senes non multum loquaris. Item ad legem Dei diligenter cogitandum atq; seruandum Ecclesi. 27. In medio cogitanti legem Dei assiduos esto. Item ad futura prudenter meditandum. In morte, iudicium, & infernum. Ecclesi. 24. Memor esto, quoniam mors non tardabit. & Ecclesi. 38. Memor esto iudicij mei. Item ad fidelitatem firmiter obseruandum. Apoc. 2. Esto fidelis vsq; ad mortem. Item ad agiler obediendum & bene operandum. Ecclesi. 31. In omnibus operibus tuis esto velocis. Item ad vigilanter alios informandum. Apo. 3. Esto vigilans, & confirma cetera, quae moritura erant. Item ad humiliter regendum & ordinandum. Ecclesi. 33. Rectorem te posuerunt noli extolli, esto in illis quasi vnus ex ipsis. Item ad sanctè & synceriter perseverandum, atq; manendum. Leu. 29. Sanctificamini, & estote sancti. & Leu. 11. Et vos sancti estote, quoniam ego sanctus sum. Item ad docet virtuosè, & sagaciter omnia faciendum. Mat. 10. Estote prudentes sicut serpentes & c. In quibus etiam verbis ipse exhortatur ad sapientiam & subtilitatem (Estote inquit prudentes) Exhortatur et ad virtutes. scilicet patientiam & fidelitatem, sicut inquit serpentes, qui. s. totum corpus pro defendendo capite exponunt, ad temperantiam & benignitatem. Simples inquit sicut columbae. Simus ergo constantes, permanentes, & perseverantes, quia ad hoc Deus exhortatur. (Esto inquit) Secundo, quia ad hoc non obli-gat, quod ostenditur cum dicitur, fidelis. n. dicitur a feudo, eo quod illi, qui feudum a domino suscipiunt, ad fidelitatem seruandam se obligant & exponunt, & id tales vasalli & fideles dñm suū tenentur defendere, & pro ipso pugnare & laborare. Sic verè quia Christus plura feuda. i. plura beneficia dedit, & per consequens ad fidelitatem sibi seruandam & impendendam nos omnes plurimum obligauit, bene dico, quod pro ipso debemus constantè & fideliter laborare. Pone exemplum quo elephas liberatus a fouea sequitur venatorè. Itè de leone de quo in historia hierosolymitana, qui per militè liberatus a quodam serpente, qui ipsum intoxicauerat, ipsum militè secutus, contra hostes pro eo pugnabat, & praedat, quas capiebat eidem apportabat. Bene ergo praecipit Ecclesi. 22. Fide posside cum amico tuo, & in tpe tribulationis permanet illi fidelis. Simus ergo constantes & perseverantes, quia ad hoc obligamur (Fidelis inquit) Act. 23. Esto cõstantis Paule. Tertio, quia ad tēpus breue limitatur. vsq; ad mortem. Miles. n. fortius pugnat, & constantius perseverat, quoniam scit, quod labor habet modicum durare. Sic verè quia labor bonorum non habet durare nisi modicum. Idem durat misera vita nostra (vsq; inquit ad mortem) bene sequitur, quod constantè debemus pugnare, operari & laborare, iuxta illud Ecclesi. 4. vsq; ad mortem certa pro iustitia. Et Mat. 2. Esto ibi, vsq; dum dicat tibi. Quarto verò debemus esse constantes & laborantes, quia. s. lucrum magnum reportatur, quod ostendit, cum dicitur (Dabo tibi coronam uitae) Corona. n. vitæ est gloria Paradisi, quae corona dicitur, quia ipse Deus, quod ad modum coronae caret sine & principio, est merces laborantium, & corona. Ista. n. est corona stellarum. 1. 2. 1. 2. particularium gaudiorum, quae sunt in patria, quibus. mulier. i. aia beata exiit coronata. Vide supra de 1. 2. Numerato è beato Ber. circa finem & c. Verumtamen valde consideranda sunt verba Apo. 2. Tim. 2. Nemo coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Et ideo bene sequitur ibidem (Labora sicut bonus miles Christi) quia prout dicitur Iacob. 1. Beatus vir, qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae, quam repromisit Deus diligentibus. se. sequitur ibidem. Estote factores verbi, & non auditores tantum. Bene ergo dicitur est, quod stādum est & strenuè laborandum propter lucrum, quod reportatur, propter terminum, qui breuiatur, propter animam seu hominem quod obligatur, propter dominum, qui exhortatur.

Aestus.

Nota, quod in scriptura triplex inuenit aëstus. Est enim aëstus vitiosus, vitiosus, dolorosus. Aestus vitiosus est auaritia seu cupiditas, Aestus virtuosus est amicitia, amor & charitas, Dolorosus est violentia seu aduersitas.

De aëstu ardoris & concupiscentie potest dici illud Hierem. 36. Cadaver eius proiecietur ad aëstum patris. Cadaver enim signat fetentem carnem luxuriosam, vel uilem concupiscentiam auarorum, qui aëstu luxurie & auaricie inflammantur. Vñ Iudith. 8. d. Manasse, quod in diebus messis herdeaceae, instabat enim super allegantes manipulos in campo, (ecce signum auaricie) uenit aëstus super caput eius, & mortuus est. Concu-

Concupiscentia enim folet Vrere, Vrere dico, videlicet per sollicitudinem. Soluere, Gene. 31. Die nocteque; aëstu vrere & gelu, Præmere, fugiebatque; somnus ab oculis meis. Soluere etiam. s. per luxurie turpitudinem. Esa. 5. Vae qui confurgitis mane ad ebrietatem sectandam, vt vino aëstuetis, cui cõsentanea est luxuria. Prou. 20. Luxuriosa res est vinum. Præmere per terrenorum pondus & grauedinem. Mat. 20. Portauimus pondus diei, & aëstus. Item de aëstu amoris & amicitiae potest exponi illud Iob 38. Iudica mihi, per quam viam spargitur lux super terram, & diuiditur aëstus. Item de aëstu aduersitatis & violentiae potest dici, quod duplex est aëstus aduersitatis, scilicet temporalis, & aeternus. Temporalis fuit ille, de quo dicitur Ione 4. Orus est sol super caput Ionae, & aëstuebat. Aeternus est ille, de quo dicitur Apoc. 16. Aëstauerunt hoies aëstu magno, & blasphemauerunt Deum. A talibus ergo aëstus. saluant iusti, quia sicut dicit Hier. 17. Beatus uir qui confidit in dño, & erit tanquam lignum quod transplantatur super aquas, & ad humorem mittit radices, & non timebit cum uenerit aëstus. Ista omittio profecti, quia paucissimi sunt auctoritates, & quia superius dictum est de calore, & de ardore. Praedictas et figuram de aëstuatione Ionae & Manasse, & c. omitto.

Esuries, Esurire. Nota, quod esuries, & fames idem sunt. esuries. n. nihil aliud est quam uehemens appetitus sumendi cibum, sicut de Christo dicitur Matth. 4. Cum ieiunasset 40. diebus, postea esuriit. Potest etiam transumptiuè significare indigentiam qualemcunque, sicut dicitur in Psal. Diuites egerunt, & esurierunt. Vel etiam significare potest quodcunque desiderium vel affectum, sicut Mat. 5. Beati, qui esuriunt & sitiunt iustitiam. Notabis ergo, quod in scriptura reperitur

- Esuries { Iustorum, Primò esuriunt iusti coelum
- { Misericordum, aequitatis, velum honestatis,
- { Iniquorum, zelum charitatis, cõsummationem
- { Beatorum, felicitatis. Esuriunt. n. iustitiam,

vt mali puniantur. Ili. n. affectant & zelus pro iustitia. Mat. 5. Beati, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam, quoniam ipsorum est regnum coelorum. Item esuriunt sanctitatem & gratiam seu eucharistiam, vt inde nutriantur. Ois. n. natura suum & sibi conueniens appetit, & esurit nutrimentum. Gratia autem & eucharistia, sapientia & doctrina sunt animae nutrimenta, quinimmo etiam poenitentiam & abstinentiam quae quae sint de se tristitia & amara, esurit & affectat anima Deo gratia. Vnde Prou. 27. Anima esuriens amarum pro dulci sumet. Itè esuriunt charitatem, vt inde reficiantur. Vnde de primis patribus Ecclesiae dicitur in Psal. Deus collocauit illic esurientes & constituerunt ciuitatem habitationis. (Ciuitatem inquit) i. ciuium vnitatem, quae. s. charitas est. Item esuriunt coelum felicitatis, in qua fatientur boni. n. in miseria huius vitae valde esuriunt fatietatem gloriae Paradisi. Luc. 4. Cõsummatis diebus esuriit. Sic ergo patet, quomodo esuriunt iusti.

Secundo dico, quod esuriunt pauperes miseri, generaliter. n. per esuriam intelligitur inopia, paupertas & miseria, indigentia, vacuitas, & tenuitas bonorum temporalium, quae utique valde est commendabilis, quia per istam uenit ad fatietatem bonorum aeternorum, iuxta illud Luc. 14. Esurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes. & nota, quod talis esurient potest esse valde utilis. Per hanc enim mundum contemnimus, Dico ergo, quod per esuriam coelum appetimus, mūdus contemnitur. Sicut. n. puer cum aliquo amaro solet a maribus vberibus ablacari & separari, sic verè homo quando videt, quod mater sua mundus infert ei tot amaritudines, tot miseriae & paupertates, solet ipsum contemnere, & opera sua rufallacium voluptatum effugere & horrere. vnde Act. 10. Cum esurriet, voluit gustare. Item dico, quod per esuriam coelum appetit. Aquila. n. filios & pullos suos in nido facit exurire, vt necessitate compulsi nidum dimittant, & volare superius assuescant. Sic verè Deus in mūdo isto facit hoies bonos sitire, & esurire, indigere, & miseriae sustinere, vt sic cõpellatur alibi solatium querere, nidum huius mundi contemneret, & sursum ad coelum per desiderium euolare. De tali esurie dicit Luc. 6. Beati, qui nunc esuritis, quia saturabimini. Nunc enim. i. in hoc seculo bonum est esurire, vt non alio possimus

cum Angelis manducare. Nā sicut mercenarius, qui per totum diem laborauit in agro esuriens, solet sero a patrefamilias benigniter recolligi, & affluenter refici & satiari, sic verè illi, qui in hoc mūdo sunt in esurie & labore, in sero mortis a Deo recolligentur, & voluptate aeternae gloriae replebuntur. Quia sicut dicitur Apocal. 7. non esurient, neque sitiet amplius, neque cadet super illos sol, neque vllus aëstus. Per hanc ergo cõsummationem appetitur. Adhuc dico, quod per esuriam Deum requirit. Sicut. n. pulli quoniam esuriunt, solent ad mortem recurrere & clamare, quoniam Gallinae & anseres sunt famelicae, tunc solent ad homines recurrere, & ipsos, vt aliquid accipiant in festare, in aëstate verò quoniam satis quidem comedere inueniunt, tunc petere ab hominibus, dedignantur, sic verè quando homo est in esurie paupertatis, rādium ad Deum recurrit, & ipsum supplicat & requirit. Gen. 41. vbi dicitur, quod plebs esuriens clamauit ad Pharaonem, alimenta petens. Quando uero homines mundi cibis replentur, & satiantur, tunc ad Deum recurrere non dignantur. Vnde Baruch 2. Oculi deficientes & animae esuriens dant tibi gloriam. Per hanc ergo esuriam Deum requiritur. Denique dico, quod per istam esuriam culpa enaditur seu diluitur. Sicut. n. esuries & abstinentia impediunt infirmitates, & reddunt hominem quietum & sanum corporaliter, sic verè quoniam homo praepaupertate compellitur esurire, & a mundi diuitijs & delicijs abstinere, tunc pro certo infirmitates multorum peccatorum euadit, & a talibus praeseruetur, quia communiter per talem dietam sanatur homo a febre auariciae & ab apostemate superbiae. Vnde Apostolus talem esuriam elegit, sicut dicit 1. Corin. 4. Adhuc inquit esurimus, & sitimus alapis caedimur, & nudi sumus. Talis ergo esuries quamquam sit tristabilis & amara, est tamen animabus utilis, atque sana. Et id talibus esurientibus, est miserandum, & compatiendum, & etiam subueniendum, iuxta illud Esa. 58. Frange esurienti panem tuum & c. Et de Thobia dicitur Thob. 1. quod esurientes aiebat, nudis vestimenta praebat. Cum tamen contrarium faciant impij, quia. s. esurientes & pauperes molestant, & laedunt, ipsosque; per rapinas & iniurias exasperant, & confundunt. vnde Iob 22. Esurienti subtraxisti panem. Ista est ergo esuries virtuosa & sustinenda, quae. s. esurient pauperes & miseri. Tertio dico, quod alia esuries detestanda & fugienda, quae esuriunt nequam & temeri. Et ista esuries significat

Famem dico auariciae, Crudelitatis seuitiae, Sicut. n. canis sp esurire, Infernalis indigentiae, & famelicit, sic multi sunt, qui per famem auariciae sp diuitias esuriunt & affectat. Prou. 19. Aia eorum in ipsis defecit. Ili. n. semper esuriunt & nunquam satiari possunt Esa. 9. Declinabit ad dexteram, & esuriet, & comedet ad sinistram, & non saturabitur. Item est esuries crudelitatis & seuitiae, quia sicut animalia crudelia semper esuriunt & cupiunt alijs nocere, sic crudes principes & tyranni semper esuriunt & desiderant alios in festare. Prou. 28. Leo rugiens & vrsus esuriens princeps impius super populum pauperem. Vnde de famelicis nobilibus dicit Esa. 8. Cum esurierit, irascetur, & maledicet regi suo. Item est esuries infernalis indigentiae, de qua Esa. 67. Ecce serui mei comedent, & uos esurietis. Et sic patet, quod est esuries, quae languet temeri. Quarto dico, quod est esuries quam habet superi. s. beati, qui semper Deo fruuntur, & tamen ipsum semper desiderant, & cum quadam cõtinuandi esurie in eo delectantur. de quo Ecclesi. 24. Qui edunt me, adhuc esurient, & qui bibunt me, adhuc sitient. Sufficit.

Nota, quod ista dictio et, est dictio copulatiua et aggregatiua, solet. n. dictiones diuisionibus copulare & sententias aggregare. Sine ista. n. dictione nulla oratio orationi, nec verbum verbo, seu sententia sententiae iunguntur. Cum ergo ista sp significet copulam vel augmentum (Copula dico, sicut dicitur Actuum 3. Petrus & Ioannes ascēderant in templum. Augmentum dico seu additamentum, sicut cum dicitur Gen. 1. In principio creauit Deus caelum & terram. Et in Psal. Dñi est terra & plenitudo eius & c. Et. n. sp addit aliquid ad prece denria, et semper addit cumulum dictionis. Pl. Et auxit populum suum uehementer) possumus dicere, quod per et, potest intelligi omnis additio, seu societas, siue bona fuerit siue mala. Nota ergo, quod in scriptura reperitur vnus et, Quod

Quod pertinet ad } Supernam diuinitatem,
 } Fraternalm societatem,
 } Internam mentis charitatem,
 } Externa m gentis prauitatem.

Dico ergo, q inuenitur in scriptura vnū &, quod ad Deum spectat, & pertinet, vnū &, fraternalm, per quod vir iustus splendet & eminet, vnū &, internam, quod diuersa ligat & continet, vnū &, externam, quod terrena ambit, & retinet.

Primò ergo est vnū &, q pertinet ad supernā diuinitatē. Ista. n. dicitio &, in quantum est copulatiua & adiunctiua, potest significare ipsum Deum, qui. s. manu tenendo copulat vnuerſa, & per suam æternam providentiam moderatur & colligat totius harmoniam vnuerſi. In rerum. n. machina nūquam tot diuersæ naturæ inuicem moderarētur, nisi per istum &, id est per ipsum Deum pariter iūgerentur, & ad p. portionem debitam reducerentur. P. Et tu domine in principio terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt cæli sequitur. Tu autem idem ipse es, & annitui non deficiet. Homines et copulatiue & charitatiue ligat & vnit, ipsoq; inuicem in vnitate fidei & charitatis coniungit. Nu. 16. Separauit vos ab omni populo, & iunxit sibi, vt seruiretis ei. Porri mē autem ista dicitio &, spectat ad Dei filium, qui coniunxit Deū & hoīem in vnitate personæ, & qui mediator est Dei & hoīum, hō Christus Iesus. Spectat et specialiter ad spiritū sanctū, qui. s. patris & filij amor est atq; nexus, q. s. sicut dicit Ioan. 5. Pater & verbum & Spiritus sanctus hi tres vnū sunt. Et filius. Io. 10. Ego & pater vnū sumus. Vnū dico. s. per &, id est spiritū, qui nos vnit. Et. it. ipse Deus nō solum habet virtutem copulatiuam, vt visum est, imo etiam habet virtutem additiuam, & adiunctiuam, per istum. n. oīa bona in homine multiplicantur, & virtutes virtutib. adaugentur, & post merita præmia cumulantur. P. Et benedixit eis, & multiplicari sunt nimis. Et possumus notare de isto &, id est de Deo copulatiuo & charitatiuo, & bonorum omniū augmentatiuo & multiplicatiuo, q ipse est & fuit

C Fabricator mundi palatij, Dico ergo, q ipse &, est & fuit huius mundi palatij fabricator. Vnde in principio Gen. legit oīa fecisse, & creaturam omnium ordinem diuissime. vnde ibidē dicitur. Et vidit lucem, q effect bona, & diuisit lucem à tenebris. sequit. Et fecit firmamentum, & diuisit aquas ab aquis, Sicut. n. in P. d. Ipse dixit, & facta sunt, ipse mandauit, & creata sunt. Et similiter. Domini est terra, & plenitudo eius, orbis & c. Itē iste est nostræ carnis hospitij habitator, qui. s. ipse Deus in Virgine nostram humanitatem assumpsit, Apoc. 10. Et vidit Angelum alium fortem descendentem de cælo, in amictu nube, & iris erat in capite eius, & facies eius vt sol, & pedes eius tanquam columna ignis, & habebat in manu sua libellum apertum, & posuit pedem dextrum super mare, sinistrū autem super terram. Et sequitur, q leuauit manum suam ad cælū. Iste. n. &, id est Deus filius dī Angelus propter puritatē, alius propter singularitatem, fortis pp æternitatē, descēdēs pp humilitatem, amictus nube propter humanitatem, iris in eius capite pp dignitatē vel diuinitatē. Facies eius, vt sol propter maiestatem, pedes habens igneos propter charitatem, libellum habens in manu propter scripturæ auctoritatem, per terram & mare tenens pedes, & ad cælum et leuās manus, pp generalem rerum oīum potestatem. De isto ergo &, in quantum fuit nostræ carnis inhabitator, & nostræ humanitatis assumptor, dicit Baruc 3. In terris visus est, & cū hominibus conuersatus est. Item iste nostrī fuit flagitij expiator. P. Et sustulit eos de via iniquitatis eorū Vnde Dauid in P. petebat per istum &, id est per ipsum Christum à suis iniquitatibus liberari, dicens. Et in peccatis cōcepit me mater mea. Et em multitudinem miserationum tuarum dele & c. Et spiritum rectum innoua in visceribus meis, & spiritum sanctum tuum ne auferas à me. Item ipse fuit duri supplicij zelator. Cin cruce. P. Et sustinui, qui similis cōtristaretur & a libi. Et flagellatus fui tota die. Item ipse fuit huius exilij frequentator, fuit. n. sicut peregrinus in mundo. P. Et intra

uit Israel in Aegyptū, & Iacob accola fuit in terra Chā. Item et fuit dulcis eloquij prædicator. Idū vniuer in hoc mūdo. P. Et suscitauit testimonium in Iacob, & legem posuit in Israel. Et Luca. 1. Et loquebatur benedicens Deum. Item iste fuit cæli fastigij imperator, quod. s. summē apparuit, qn triumphauit de morte resurgendo & ascendendo. Et iō de isto et dicit in symbolo Athanasij. Et incarnatus est de Spiritu scō, & resurrexit tertia die, & ascendit in cælum sedet ad dextram patris. de dño autē imperiali dicit in P. & dñabit à mari vsq; ad mare, & à flumine vsq; ad terminos orbis terrarū, & canit ecclesia. Ecce aduenit dominator dñs, & regnū in manu eius, & potestas & imperium. De perpetuitate autem ipsius dicit in P. Et permanebit cum sole & ante lunā, in generatione & generationem. Sicut. n. dicit Dan. 7. Potestas eius potestas æterna, & regnum eius q nō auferetur. Item iste &, fuit tui refugij defensor. Ad imperatorem. n. pertinet defendere gentem suā. Et ideo Chrs versus imperator defendit & protegit oēs suos, vt de sanctis in isto &, id est in Deo sperantib. & de Deo ipso adiuuante & protegente dicit Sapient. 10. Et fuit illis in velamento diei, & in luce stellarū nocte. Et tranſiit illos per mare rubrum, & tranſiuit eos per aquam nimiam, & ab altitudine inferorū eduxit illos. Item est & fuit magni stipendij præmiator, quia. s. iste &, temporaliter & spūaliter & æternaliter dicit & præmiat deuotos. Iste. n. dat suis rēgalia, vt nutriantur, scientialia, vt erudiant, sacramentalia, vt reficiantur, spūalia, vt prouehantur, æternalia, vt perpetua leticia potiuntur. De rēgalib. dicit in P. Et dedit eis regiones gentium. Et alibi. Et eduxit eos cū argento & auro, & non est in tribubus eorum infirmus. De scientialibus dicit in P. Eduxit aquam de petra, & eduxit tanquā flumina a quas. Petra. n. est sacra scriptura, de qua aqua flumina. i. diuersa scientiarum genera educuntur. De sacramentalibus dicit in P. Et pluit illis manna ad manducandum, & pane cæli saturauit eos. De spūalib. autē & virtualib. dicit in P. Et mandauit nubibus desuper, & ianuas cæli aperuit. Et eduxit eos in nube diei, & tota nocte in illuminatione. Illuminatio. n. nihil aliud est, quā gratiarum infusio. De æternalib. verò. i. de bonis æternis, quæ ab isto &, id est à Deo dīstribuntur, dicit Mat. 25. Et tradidit illis bona sua, & vni qd dedit qnq; talē rā, alij autem duo, alij vero vnū. Et Luca 11. dicit, q præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis. Iste ergo fuit & est largi stipendij munerator. Iste. n. amat & remunerat omnes iustos suos. vnde de iusto beatificando canitur illud Eccl. 15. Amanit eū dñs, & ornauit eum, solam gloriæ induit eū, et ad portas Paradisi coronauit eum. Item dico, q ipse et, est et erit duri iudicij fulminator. s. contra malos. Et ideo de feruente sua dicit in P. Et occidit pingues eorum, & electos Israel impediuit, et conuertit in sanguinem flumina eorum, & dedit erugini fructus eorum, & tradidit grandini iumenta eorum, & possessionem eorum igni. Ecce ergo quomodo Christus omnia faciens, in carnē veniens, & scelera diluens, tormenta subiens, exilium patiens, saluberrimē erudiens, in fernum adiens, ad cælos rediens, suos defendendo proiciens, iustis retribuens, et malos puniens, potest intelligi per et. Pater ergo primum principale. s. vnū et, quod pertinet ad supernam diuinitatē. Secundo dico, q in scriptura inuenitur vnū &, qd pertinet ad fraternalm charitatem et bonitatem. et enim, vt dictū est copulat & addit, et sic potest significare quēlibet virū iustum, q. s. viri iusti sunt copulatiui, seipso alij charitatiue associando, et inter alios charitatiue conuiuendo et cōuersando, et inter discordes mediando, et eos ad concordiam reducendo. Vnde Apoc. 1. beatus Ioannes de seipso dicebat sic. Ego Ioannes frater vester particeps et socius in tribulatione et regno. Esa. 11. Virulus et Leo, et omnis simul morabuntur, et puer paruulus minabit eos. q. d. Isti quidē morabuntur simul charitatiue conuersando, et puer minabit eos, inter eos mediado. Isti. n. iusti nō solum copulatiui sunt, vt dictū est, imo & additiui sp in melius proficiendo, et virtutes virtutib. aggregado, et vsq; ad æternā gloriā et felicitatē crescēdo. Lu. 2. Crescebat et cōfortabatur plenus sapientia, et gratia Dei erat in illo. Ad qd suadet scriptura. Gene. 1. dicens. Crescite et multiplicamini, et replete terrā. De tali ergo et. i. de viro iusto sociatiuo, charitatiuo et bonorū aggregatiuo, et multiplicatiuo possumus notare et dicere, q ipse multiplicat

Florendo

Florendo per bonam affectionem, Iustus. n. per affectionem, Virendo per bonam conuersionem, Madendo per deuotam lachrymationem, Ardendo per feruentem dilectionem, Viuendo per gratiam & deuotionem, Manendo per perseverantem durationem, Viuendo per lympidam contemplationem, Gaudendo per æternam consolationem. Eccle. 24. Et flores mei fructus honoris & honestatis. Item per conseruationem conseruit virere. Hiere. 17. Et erit folium eius viride, nec aliquādo desinet facere fructum. Item per lachrymationem solet madere. P. Et erit tanquam lignum, quod plantatum est secus de cursu aquarum, quod fructum suū dabit in tempore suo. Item per dilectionem solet ardere. Lu. 12. Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi vt ardeat? Item per gratiam solet viuere, seu vigere. vnde in P. Et viuet, & dabitur ei de auro Arabiæ aurū signat gratiam. Item per perseverantiam solet manere. P. Et mansit in solitudine. & Ioan. 15. Et maneo in eius dilectione. Item p lym pidam contemplationem solet videre. Ezec. 11. Aperi sunt cæli, & vidi visiones Dei. Et Ioan. 9. Abij & laui & vidi. Item per æternam gloriam solet exultare. P. Exultabit Iacob, & lætabitur Israel. & Esa. 6. Gaudens gaudebo, & exultabit anima mea in Deo meo. Vnde de iustis simul associatis & iustis dicit Mat. 2. Et videntes stellā, gauisi sunt gaudio magno valde, & intrantes domum & c. in P. Et gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum. Pater ergo, quomodo &, pertinet ad fraternalm bonitatem. Tertio dico, q & quandoq; pertinet ad maternā charitatem. Non solum. n. per & intelligitur vir charitatiuus & augmentatiuus, vt dictum est, imo etiam ipsa charitas, quæ. s. habet ligare & coniungere, hęc et augere, & virtutes alias cumulare. Charitas. n. dicit, & quia coniungit Deum cū homine. Apoc. 21. Ecce tabernaculum Dei cum hominib. & ipsi populi eius erunt, & ipse Deus cū eis, erit eorum Deus. Coniungit et hominē cū Deo. Vnde in P. Dauid loquens domino dicit. Et ego sp tecum. Ista etiam coniungit hominem cum homine. P. Simul in vnū diues & pauper. Et si vis, nota, quod ista dicitio &, id est Mentem lætificat, Charitas (dico) mentem lætificat. P. Et immisit in os meū canitum nouum, carmen Deo nō Statum magnificat, stro. Item solet carnem tristificare. P. Et posui vestimentum meum cilicium, & operui in ieiunio animam meā & c. Item solet vires fortificare. Apoc. 2. Et tenes nomen meum, & nō negasti fidem meam. Et Apoc. 2. sustinuiti propter nomen meum, & non defecisti & c. Item solet seipsum magnificare. P. Et benedictum nomen maiestatis eius in æternū. Item solet omnes pacificare. P. Factus est in pace locus eius, & habitatio eius in Syon. Ecce ergo quomodo &, signat internā charitatē. Quarto dico, q &, signat externā prauitatē, quia. s. per coniunctiū & additiuū potest intelligi mala societas, quæ semper est malorum adunatiua, & etiam auaritia seu cupiditas, quæ semper est terrenorum aggregatiua & cumulatiua. Vel etiam possunt intelligi ipsi mali, qui iunt cum alijs malis, & cum diabolo confederatiui & coniunctiui, & vitiolorum accumulatiui, & sp in deterius perfectiui & terrenorum per auaritiā congregatiui. De mala malorū confederatione dicit in P. Et commixti sunt inter genus, & didicerūt opera eorum, & seruiērūt sculpsitibus eorum, & factum est eis in scandalum. De malo malorum profectu & vitiolorū cumulatione dicit in P. Et apposuerūt peccare ei. De eorū aut duratione, & terrenorū acquisitione dicit in P. Ecce ipsi peccatores, & abūdantes in seculo obtinuerūt diuitias. Isti ergo sunt &. Et si vis, notabis, q dicunt mali &, q sunt Carnales & delicioſi, Sunt (dico) carnales & delitio Verbales & iniuriosi, si seu luxuriosi. P. Et manduca Fallaces & malitiosi, uerunt, & saturati sunt nimis. Fugaces & defectuosi. Item sunt verbales & iniuriosi. P. Et male locuti sunt de Deo. Item sunt fallaces & malitiosi. P. Et dilexerunt eum in ore suo, & lingua mēcti sunt ei. Cor autem eorum non erat rectum cum eo & c. Itē sunt fugaces & defectuosi. P. Et defecerunt in vanitate dies eorum, & anni eorum cum festinatione. Sic ergo patet quomodo &, in scriptura sumitur multis modis.

Etenim. Cum etenim sic aduerbium affirmandi, quod A idem signat grammaticaliter, quod pro certo possum dicere, quod etenim potest intelligi.

Certitudo	{	Dei carnem affumentis,	Etenim ergo signat certitudinē Dei clementiæ. P. Etenim dominus dabit benignitatē, & terra dabit fructum suum. Item signat certitudinē suā altæ penitentia.
		Eius altē præsidentis,	Io. 13. Vos vocatis magister & domine, & bene dicitis, sum etenim. Itē signat certitudinē suā mestitiæ, suā passionis & tristitia. 1. Cori. 5. Etenim pascha nostrum immolatus est Chrs. Itē signat certitudinē suā iustitiæ. P. Etenim sagittæ tuę trā seunt, vox tonitruū tui in roca. P. Etenim correxerit orbē terræ, qui non commouebitur. Et Hebr. 12. Etenim dñs nostrę ignis consumens est. Item signat certitudinē suā munificentia. P. Etenim benedictionem dabit legislator, Ibunt de virtute in virtutem, videbit Deus Deorum in Syon. Item signat certitudinē nostræ obedientia. P. Etenim passer inuenit sibi domum, & turtur nidū, vbi reponat pullos suos; altaria tua domine virtutum. Passer. n. est anima deuota, q. s. apud altaria Dei. i. in religione & statu obedientiæ domum inuenit atque nidum. P. Iudicia dñi vera & c. Sequitur. Etenim seruus tuus custodit ea in custodiendis illis retributio multa. Item signat certitudinē incredulitatis & obstinatę malitiæ & c. P. Etenim non credentes inhabitare dominū Deum & c. vide de hoc titulo, Etenim.
		Eius pœnas sustinentis,	
		Dei malos punientis,	
		Eius bonos extollentis,	
Iusti Deo obsequentis,			
Impij Deum non timentis.			

Nota, q ætas, signat litteraliter temporis distinctiones. Et ideo omnes illæ res, quæ tempore mesurantur, quibusdam ætatibus distinguuntur, & variant. Aetas ergo alicuius rei signat suam totalem durationem, vel suæ durationis aliquam certā distinctionē. Sed qd de ætate naturali nō intēdimus agere, nisi qd ad mores possumus applicare, iō breuiter dicamus, q ætas rei potest mihi denotare

Aetas. Nota, q ætas, signat litteraliter temporis distinctiones. Et ideo omnes illæ res, quæ tempore mesurantur, quibusdam ætatibus distinguuntur, & variant. Aetas ergo alicuius rei signat suam totalem durationem, vel suæ durationis aliquam certā distinctionē. Sed qd de ætate naturali nō intēdimus agere, nisi qd ad mores possumus applicare, iō breuiter dicamus, q ætas rei potest mihi denotare

Suum	{	Crementum,	Idē breuiter nota, q sicut vi
		Augmentum,	ta naturalis per septem ætates
		Complementū,	vsq; ad finē decurrit, sic vita spiritalis & moralis per septē speciales virtutes ad suum peruenit complementum. In vita. n. naturali septem ætates em aliquos cōputant. s. infantia, pueritia, adolescentia iuuentus, senectus, senium, decrepitas. Scdm verò alios quinq; ætates tantūmodo cōputant. s. infantia, pueritia, adolescentia, iuuentus, senectus. Et possumus dicere, q similitur in vita moralis debet esse quinq; speciales virtutes. Sit igitur in nobis. I. Infantia verecundia & humilitatis, Infantia. n. signat verecundiam & humilitatem. In Senectus prudentia & maturitatis, fans. n. dicit quasi non fans. i. quasi non loquens, quia. s. verecundia & humilitas non præsumunt nec audent loqui, & maximē de bonis propinquis. Amos 5. Propter hæc prudens in illo tpe ta cebit, qm dies mali sunt. Pueritia signat vitę & ignoratię puritatem. Pueritia. n. à puritate dicit. Vnde Osee 11. Puer Israel, & dilexi eum. Adolescentia designat perseverantia cōtinuitatem, quia adolescens dicitur quasi adhuc crescēs, vel quasi aduultus & crescēs. Vnde Lu. 7. Adolescens, tibi dico surge. Surge inquit. i. quod incepisti, continua & perfice. Iuuenis signat constantia probitatem. 1. Io. 2. Scribo uobis iuuenes, quia fortes estis, & verbum Dei in vobis manet. Senectus vero signat prudentia maturitatem. Vnde Iob 12. In antiquis est sapientia, & in multo tempore prudentia. Tales ergo ætates spirituales debemus habere, & sic vitam nostram poterimus laudabiliter consummare. Vnde 3. Reg. 1. Et rex Dauid senuerat, & habebat ætatis dies plurimos. Et videte hic tria, quæ perfectam ætatem possunt in homine denotare tā temporaliter, quā spiritualiter. s. honoris celsitudo. (Rex) vigoris fortitudo. (Dauid, manu fortis) Sensuum plenitudo, quia senuerat, & habebat ætatis plurimos dies. Ista enim tria nō solēt inueniri, nisi in illis, qui perfectæ sunt ætatis. s. Honor & eminentia, Sic vera spiritaliter ne Vigor & permanentia, cesse est, q ætatem spiritalem Senfus & sapientia, Lem plenam & perfectā. s. omnium

omnium virtutum congeriem habeamus, si ista tria in se & debite habere cupimus, scilicet
Celsitudinem promotionis (Rex) **Primò ergo requiritur perfecta**
Fortitudinem durationis (David) **Fortitudinem discretionis (Senuerat.)** **atque ad promotionem celsitudinem, quia. homo quoadu est puerilis ætatis & imperfectæ, non admittitur ad honorem, nec etiam ad mēsam patris recipit, quia sūm philosophū, iuuenes nemo eligit duces. Sic verè illi, qui spiritualiter sunt prouecti & pfe cta ætatis, ad prælationem & promotionem debent recipi & admitti, quod ostenditur, cum dicitur. (Rex) quia. f. qui hnt ætatem perfectam, debent fieri reges & præfides aliorū. f. maiores indignitate & honore. Quod vtiq; natura sagax bene vñ in suis operib. designare. Animalia. n. bruta qñ habent plures filios, sicut sunt fues & caniculae, solent primò nascentem plus diligere, & primam & pinguiorem mamillā eisdem porrigere & extendere. ad quod quidē facit illa figura de Ioseph, qui vocans fratres suos ad conuiuium, vnumquemq; iuxta ætatem suam primū vel vltimū fecit sedere, sicut dicitur Gen. 43. quia quanto plus habuerunt de ætate, tanto plus habuerunt in illa menta de proprietate. Et pro certo charissimi, talis Ioseph debet esse quilibet superior prælatus, qui ad mensam ecclesiasticorum beneficiorū habet alios promouere, situare, & inuare, quia. f. ipse det eos situare vnumquemq; sūm ætatē suā. i. sūm suā perfectionē & virtutē. Quanto. n. est antiquior in tali ætate, tanto pro certo debet esse prior in dignitate, & potior in beneficij quantitate. Priorib. n. & antiquiorib. & melioribus, & perfectiorib. sunt potiores mammillæ, & vberiores porrigendæ. Ipbendæ vberiores, sedes & prælationes priores distribuendæ & concedendæ. Nam et inter elephantes ille dicitur ducere gregem, qui perfectiorem habet ætatem. Quia verè ad gregem subditorū legendū, ducendum, gubernandum, ille est sufficientior, qui in ætate est antiquior. i. in virtutib. perfectior. (Rex inquit.) Et ideò fratres Ioseph videntes ipsum ætatis adhuc imperfectæ dicebant. Gen. 38. Nunquid rex noster eris, aut subijciemur ditioni tuæ? q. d. non decet, quia. f. non pueri, sed prouecti sunt aliorum præfides & maiores cōstituendi. Quia sicut de David legitur. 1. Paral. 23. David senex & plenus dierum, regem constituit Salomonem. Iō de tali promotione potest exponi illud Dan. 5. vbi dicitur, q. in cōuiuio Balthasar vnusquisq; sūm suā bibebat ætatem. Requiritur ergo talis ætas spiritalis ad obtinendam celsitudinem promotionis. **Secundò dico, q. talis ætas requiritur ad continendā firmitudinē durationis, q. ostēditur cum dicitur David, quod interpretat manu fortis. Quia verè nullus efficit manu fortis, nullus efficit David, nullus efficit constans & robustus, nisi sit in ætate perfecta. i. in virtutum congerie constitutus. Vñ Iudi. 8. Luxra ætatem robur est hominis. Iō de tali David, & eius fortitudine dicitur. 1. Reg. 18. Percussit Saul mille, & David decem milia. Et. 1. Reg. 17. dicitur q. festinauit David & cucurrit ad pugnam. **Tertiò dico, q. talis ætas virtutis & perfectionis requiritur ad acquirendam plenitudinem discretionis, qd ostendit, cū dicitur. Senuerat. Senectus. n. Sapiētiam designat, q. sicut dicitur Sapi. 4. Cani sunt sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata. Teste. n. Plinio, Archelaus dicit q. cuniculi seu parui lepores quot habent annos in ætate, tot introitus faciunt in cauernis suis. vnde in hoc videntur esse sagaciores, in quantum. f. introitus ad cauernā suam sibi parant, & faciunt ampliores. Sic verè charissimi, in hoc debet esse sagacitas spiritalis ætatis nostræ, q. quanto plus habemus de ætate & naturali & morali, tanto ad cauernam nostrā. f. ad Paradisum debemus nobis plures introitus per bona opera facere, & plures vias intrandi Paradisum inuenire, & plures modos intrandi celestē Hierusalē procurare. Qd ostenditur cum dicitur q. David senuerat, & habebat ætatis plurimos dies. Dies. n. isti sunt virtutes & perfectiones, quos quanto plures habemus, tanto plures vias nobis ad cœlū facimus, & paramus, tanto etiam ampliori sagacitate & spiritali prudentia præpollemus. Vnde eccle. 6. Plures dies ætatis habuerit. De David dicitur. 1. Paral. vlt. q. mortuus est in senectute bona, plenus dierum & diuitijs. Ista verò discretio summè debet apparere, in perfectè loquēdo, & discretè alios instruēdo. Iuxta illud Ioan. 9. Aetatem habet, ipse de se loquatur. & Job 32. Sperabam, q. ætas prolixior loqueretur, & annorum******

multitudo doceret sapientiam. Patet ergo, q. spiritalis ætas hominem habilem reddit ad promotionem, facit stabilem ad durationem, facit subtilem per discretionem. Habile (dico) ad promotionem, quia præstat eminentiam honoris. 2. Mach. 6. Cogitare cepit ætatis & senectutis suæ eminentiam. Item stabilem ad durationem, quia præstat permanentiā vigoris. Eccl. 26. Species faciei super ætatem stabilem. Itē subtilem ad discretionem, quia præstat sapientiam splendoris. Lu. 2. Iesus autē proficiebat sapientia, ætate, & gratia. Quæ tñ sunt cōtra malos, qui. f. sunt ætate & antiquitate pleni, quia in malis annis. i. in vitijs indurantur. 2. Mach. 6. Aetate pariter, & dementia prouectus. Et sic de ætate spūali sufficit. Vide infra de senectute, & supra de anno, & die, & antiquitate.

Aeternus, Aeternitas. Nota, q. aeternitas significat mēsurā durationis interminabilis, inflexibilis, inuariabilis. Ips. n. est mēsuramotus. Et iō sicut mobile spū vertitur, fuit, & de loco ad locū mouet, sic tps, quod ipse est mēsurā, spū de mōmēto ad mōmētum fluit, & nunquam in eodem statu subsistit. Aeternitas autē est mēsurā rei permanentis, si ipsius, cuius essentia est tota simul, ita q. nō nouit pteritū vel futurū. Et iō ipsa æternitas est idem, q. duratio vel mēsuratio, q. nec esse incipit, nec esse desinit, nec de puncto ad punctū labit, nec de statu ad statū variat, possumus ergo notare, q. duplex est æternitas. f. bona & mala. per bonā. n. æternitatem designat Dei immensitas seu essentia, Primò ergo de Cœli felicitas & opulencia, bona æternitate dico. Perseuerantia morum stabilitas & permanentia, Perseuerantia Dei. n. immensitas nunquam variatur, uerās. n. et æter Cœli felicitas nunquam terminatur, na pōt dici Dei. Bonorum bonitas semper augmentatur. immensitas. Vñ de Dan. 7. dicitur potestas eius, potestas æterna. Et Prou. 8. Ab æterno ordinata sum. Itē perseuerans et æterna pōt dici cœli felicitas. Vnde eccle. 3. Perfectus inuentus est, et erit illi gloria æterna. Item perseuerans, et æterna potest dici morū stabilitas, quia. f. boni semper debent in sua bonitate perseuerare, & nunquam amplius deficere, vel cessare, vnde Sapien. 5. Iusti autem in perpetuum viuunt. Et eccle. 15. Nominē æterno hereditabit illi. De ista verò vltima æternitate. i. bonorū p̄seuerantia, et durabilitate multa possumus dicere, sed in alijs titulis iam dicitis de perseuerantia et stabilitate multa meminimus nos dixisse, hic solum aduertendū est, q. oīa, quæ sunt, desiderant et affectant attingere ad æternitatem. i. ad sui cōtinuationē et p̄seuerationē. Nihil est. n. q. naturaliter desideret non esse vel non fuisse. Et iō ad talē cōtinuationē vel p̄seuerationē habendā solēt oīa procurare p̄ficua, et declinare nociua. Sic verè p̄seuerationē p̄seuerantia, et æternitatem superne gloriæ summè debemus diligere, et ad eā totis viscerib. laborare. Nullus. n. sapiens dēt velle morale pdere, sed ipse sum debet perseuerare sine peccati resistentia cōseruare. Dan. 5. Rex in æternū viuere etc. Vide de gloria æterna et de beatitudine, de perseuerantia, de durabilitate, cōstantia, et ceteris similib. Sic ergo æternitas accipitur in bono. **Secdō dico, q. æternitas potest dici in malo, et sic accipitur**

Voluntate obstinata, De obstinata ergo Pro { Consuetudine indurata, voluntate dici potest illud Iudæ, qui Peena inferni interminata, test illud Iudæ, qui dicit q. Deus malos Angelos vinculis æternis sub caligine referuauit. Itē de indurata consuetudine pōt dici illud ecclesiast. 12. Ibit homo in domum æternitatis suæ. Item de interminata pœnitentia potest dici illud Ps. Laborabit in æternum, et viuere adhuc in finem. **Si autem vis adhuc notare alio modo dic, q. in scriptura reperitur**

Aeternitas { Immutabilis, Prima est æternitas Dei, Imitabilis, Secunda iusti, Appetibilis, Tertia cœli, Formidabilis, Quarta inferni. **Primò ergo est æternitas Dei, quæ semper est manens, & immutabilis. Veritas. n. suæ essentia nunquam mutatur aut variatur, imo ipse idem permanet, nec aliquatenus immutatur p̄. Veritas domini manet in æternum. Et alibi. Tu autem domine in æternum permanens, et memoriale tuū in generatione et generationem. Ipse enim est æternus a parte ante, quia sicut dicitur Miche. 5. Egressus est a diebus æternitatis. A parte nunc, quia sicut dicitur Esa. 57. Ipse est habitas æterni-**

æternitatem, & sanctū nomē ei. A parte post. 2. Pe. 3. Ipsi gloria nunc & in dieb. æternitatis. Et in Psal. Sedebit dñs rex in æternum. Quia ergo iste æternus est immutabilis, atq; firmus, iustus est, q. tanquā rei firmæ & stabili & tanquā fundamenti indefectibili, eidē p̄ fidē, spē, & deuotionem principatū innitatur, & ab oī fama defectibili & crudelitate penitus abstrahatur. Sicut. n. dicit Io. 5. Hic est verus Deus, & vita æterna. Et Dan. 6. dicit, q. ipse est viuus & æternus. Oīa. n. q. in Deo sunt indefectibilia, & æterna sunt. Ipse. n. habet æternum nomen, æternum verbum, æternā misericordiam, æternam iustitiam, æternā vitam, æternam veritatem, æternam potestatem. De nomine. n. Dei dicitur eccle. 37. q. nomen est illi, viuēs in æternum. De uerbo Dei dicitur in Psal. In æternū dñe permanet uerbum tuum. De misericordia autem Dei dicitur in Psal. Misericordia dñi ab æterno usq; in æternum super timētes eū. De iustitia Dei dicitur in Psal. Iustitia tua iustitia in æternum. De uita Dei dicitur eccle. 18. Qui uiuit in æternū, creauit omnia simul. De ueritate eius dicitur in Psal. Veritas dñi manet in æternum. De potestate uerò eius dicitur Dan. 7. Potestas eius potestas æterna &c. Hæc est ergo æternitas Dei, quæ semper est manens, & immutabilis uita. **Secundò dico, quod est æternitas iusti, quæ est imitabilis, quia dat nominis perpetuitatem. eccle. 15. Nominē æterno hereditabit eum. Quia conferre gloriæ copiositatem. 2. Cor. 4. Aeternum gloriæ pondus operatur in nobis. Quia re promittit æternū uitæ hereditatem. Hebr. 9. Repromissionem accipiant, qui uocati sunt æternæ hereditatis. **Tertiò dico, q. est æternitas Dei, quæ est appetenda, quia ibi est infinita gloria. 1. Pet. 5. Vocauit nos in æternā suam gloriam. Quia ibi est habitatio tuta ab omni ruina. 2. Cor. 5. Habemus domum non manufactam, sed æternam in cœlis. Quia ibi est consolatio congrua. 2. Thess. 2. Qui dilexit nos, & dedit consolationem æternam. **Quartò dico, quod est æternitas inferni, quæ est formidanda, quia ibi nulla est flammæ crepantis extinctio. Baruch 4. Ignis superueniet ei ab æterno, quia ibi nulla est penarum intermissio. 2. Thes. 1. Penas dabunt in incertū æterno. Quia ibi nulla est liberatio. (Iudas in Capharna sua) Vin culis æternis sub caligine referuatur. sup. damnati.******

Aethiopia. Nota, q. Aethiopia est regio ferētissima, solis ardorib. exposita, & ab omni æris temperamento semota. Et ideo homines istius regionis nigri sunt, & deformes, & caliginosi, & in multis partib. monstruosi, qui etiam quasi penitus uadunt nudi. Ista regio feris & serpētib. est referta, & pro magna parte arena, & uacua & deserta. Et ideo res nomine congruere dignoscitur, quia Aethiopia, caligo uel tenebræ interpretatur. Igitur moraliter loquendo dico, quod Aethiopia significare potest Pœnitentiā & statum iustorum, Peccatum & statum malorum, Mundum & statum uanorum, Tribulationem & statum miserorum, Mortem & statum defunctorum, Infernum & statum mundanorum. **Et sic dico, quod inuenitur**

Aethiopia { Pœnitentiæ, Opulentiæ, Pestilentia, Violentiæ, Defluentia, Turbulentiæ. **Primò ergo dico, quod Aethiopia significat statum religionis uel hominum pœnitentium. Ibi enim abundat calor macerationis, ardor contritionis, Nigredo palloris & humilis conuersationis, Nuditas paupertatis & tenuis possessionis. **Ista est ergo Aethiopia, quæ Deum pręuenit per deuotionem, Deum requirit per orationem, Pressos liberat per compassionem, Cœlum occupat per saluationem. Deum (dico) pręuenit sibi deuotè credendo. Psal. Aethiopia pręuenit manus eius Deo. Deum etiam honorat deuotè orando. Ps. Corā illo prouident Aethiopes. vñ de eunucho Cādacis reginæ Aethiopiū dicitur. Act. 8. quod ipse uenerat in Hierusalē. Alijs etiam subuenit ipis misericorditer cōpatien-****

do. Vñ de Abdemelech Aethiopo dicitur Hie. 38. q. ipse com passus Hieremiæ, qui erat in luto carceris fecit eum liberari. Cœlū uerò & Paradisum occupat, sibi finatū habitadō. Vñ de Hierim loquitur David in Psal. Ecce alienigenæ & tyrus, & populus Aethiopiū hi fuerūt illic. Ista est ergo Aethiopia pnia. **Secdō dico, q. inuenit Aethiopia opulentiā, & sic Aethiopia signat statū peccati, uel et statū mudi, vbi. f. uiget ardor concupiscentiæ & avaritiæ, calor & fides in deuotionis & spiritalis indigentiæ, ubi feræ & serpētes. i. p̄ctōres uersant, & ubi nigredo malæ cōuersationis & obscuritas ignorantie reperitur. Nota ergo, quod in ista Aethiopia est Flumen deliciarum, De flumine deliciarum dicitur Gene. 2. q. Draco maliciarum, fluius Phison circuit oēm terram Pauor tristitiarum, Aethiopiæ. De dracone maliciarū dicitur Labor molestiarum, in Psal. Contribulasti capita draconum Horror nequitiarum. nū in aquis, dedisti eā efca p̄pulis Aethiopiū. De pauore tristitiarum dicitur Eze. 30. Erit pauor in Aethiopia ceciderint cū vulnerati i Aegypto. De labore molestiarū dicitur Es. 45. Labor Aegypti & negotiatio Aethiopiæ ad te transibunt. De horrore uerò nequitiarum dicitur Abac. 3. Pro iniquitate uidi tentoria Aethiopiæ, turbabūt pelles terræ Madian. **Tertiò dico, q. inuenit Aethiopia pestilentia. Psal. res. n. & mundani p̄t dici Aethiopes, quia sicut Aethiopes spū legunt fuisse inimici filiorū Israē, & contra eos p̄ crudelibus regib. dimicasse, sicut legitur 2. Paral. 14. sic mali spū sunt inimici bonorū & laici clericorum, & mundani religionum. Et sicut Aethiopes hnt nigredinem sempiternam, quæ nec natura pōt mutari, sic mali perpetua nigredine uitorum & malæ conuersationis rubigine taliter sunt infecti, & ita in suis iniquitatibus indurati, q. vix aut nunquam possunt mutari, uel ad bonum conuerti. Hier. 13. Si pōt Aethiops mutare pellem suam, & pardus uarietates suas, sic & uos poteritis bonum facere, cum didiceritis malū. Ista est ergo Aethiopia pestilentia. f. status peccati uel mundi. **Quartò dico, q. inuenitur Aethiopia uiolentiæ, & ista est status tribulationis. Status. n. tribulationis presentis habet feras & dracones, i. mundi tyrannos. Habet deserta. i. sterilitatem bonorum. Habet ardorem. i. infirmitatē & laborē. **Quintò dico, q. est Aethiopia defluentia. f. status mortis, qui habet dracones & serpētes, qui comedunt corpus, & habet sterilitatem, & uacuitatem bonorum oīum mundi, & habet ardorem multipliciū dolorum. **Sextò dico, q. est Aethiopia turbulentiæ. f. status infernalis, q. hnt dracones & feras, habet atrocitatē demeritorum, habet et ardorem, & squalorē. i. acerbiter igniū & tormentorum. Et sic ergo bene concluditur, q. quilibet istorum statū aduersitatis per Aethiopiā designatur. Soph. 2. Et uos Aethiopes interfecit gladio meo eritis &c. Vide in tabula, quia in diuersis locis deponitur ex epla Aethiopia.**********

Etheus. Ethei fuerūt quidā populi, q. terrā p̄missionis inhabitauerunt, sed per aduentum filiorum Israēl partim subiecti fuerūt. Et credo, q. Sydonij & Tyrij fuerunt reliquæ Etheorū. Interpretatur autē Etheus, stupēs aut formidās, seu stupidus aut formido. Vrius autē fidelis miles, quē David occidi fecit, de isto populo. i. de reliquijs huius populi fuit, sicut dicitur 2. Regum. 11. Vnde ibidem dicitur. Seruus tuus Vrius Etheus mortuus est. & quæ sequuntur **Euadere.** Nota, quod euadere sumitur pro eripipi, liberari & fugere, uel exire, pertinet ergo ad illum, qui fuit in angustia uel dolore, qui. f. cupit euadere & saluari. Cum ergo sint generaliter tria mala, uidelicet Pœnitentium, qui euadunt spiritalē, Sapientium, qui euadunt temporale, Triumphantium, qui euadunt malum æternale. Est ergo euasio a loco pernicioso. f. a statu peccati, a quo solent homines euadere, quando per pœnitentiā fugiunt, & in statu gratiæ, qui est locus securitatis se ponunt, sicut dicitur Deuteronom. 4. quod ciuitates refugij institutæ sunt, ad quas euadere poterat, qui homicidium commiserat. Talis ciuitas est gratia & pœnitentia, quia. f. in ista euadit, & eripitur, qui animam suam per peccatum occidit, & ex hoc arguit Hie. 50. Vox fugientium & eorum, qui de terra Babylo nis euaserunt. (Vox inquit fugientium) q. d. ad tale euasione requirit vox confessionis, & fuga totius malæ occasionis. **Itē est euasio ab onere laborioso & sic euadunt illi, qui**

per prudentiam sciunt euadere mundi tribulationes, vel et eas per patientiam superare. Vel qui onus temporalium bonorum sciunt & volunt per paupertatem voluntariam declinare. Iudic. 1. Relictis omnibus euadere conabantur. Ipsi. n. vult gloriari, quia alijs in mundi periculis manentibus. ipsi se sentiunt liberatos. ex eplo illius nuncijs Iob, qui alijs mortuis dicebat. Iob 1. Euasi ego solus vt annunciarer tibi. Item est euasio et tormento periculo. sicut a morte & periculo infernali, quod proprie euaserunt beati. Vnde de periculo maris dicitur Act. 27. quod fracta nauis factum est periculum, ut omnes animae euaderent ad terram, ut sic quilibet beatus possit de diabolo dicere illud 1. Cor. 11. Euasi manus eius in nomine domini &c.

Euacuare. Vide vbi uanitas, in litera V.

A Euaginare. Cum euaginare nihil aliud sit, quam gladium de vagina sua extrahere, notare possumus, quod secundum diuersitatem gladiorum inuenitur diuersitas euagationum. Signat enim gladius iracundiam & punitionem, verbum Dei & orationem, euaginatio vero signat huius gladii executionem, & actuum applicationem, sicut uagina signat huius gladii coactionem. Dicam ergo, quod inuenitur euaginatio Malorum, quae fit contra bonorum innocentiam, Bonorum, quae fit contra malorum iniustitiam, Dei & sanctorum, quae fit contra reprobos insolentiam. Dico ergo primo, quod mali euaginant gladios suos, ut ledant homines innocentes, quia gladius crudelitatis euaginat ad ledendum corporaliter, gladium linguae ad infamandum personam liter, gladium malitiae ad malignandum personam. De ista euagatione dicit in Psalm. Gladium euaginauerunt peccatores, intenderunt arcum suum. Item secundo iusti euaginant gladios, ut corrigant factuos delinquentes, quia si prelarus euaginat gladium iustae correctionis, doctor gladium praedicationis, religiosus gladium orationis. Primo gladio percutit malus subditus. Secundo gladio percutit peccator obstinatus. Tertio gladio percutit diabolus effrenatus. Ios. 5. Vidit Angelus euaginatam tenentem gladium. Item est gladius Petri, qui reponit in vaginam. Io. 18. Mitte gladium tuum in vaginam, quia gladius iustitiae & punitionis vel est excommunicationis, per certo magis est reponendus, quam extrahendus, magis hebetandus, quam acuendus, & magis retinendus, quam vibrandus. Eze. 21. Reuertere in vaginam tuam mucro domini. Quod tunc est contra multos crudeliter iudices, & magistros, qui gladium istum faciliter euaginat. Vnde isti vult dicere illud Eze. 21. Mucro mucro euaginare ad occidendum. Immo et isti de baiulis & filiis suis gloriantur quasi gladios euaginaturos habent & ad occidendum paratos. Iud. 9. Euagina gladium tuum, & percute me. Item tertio dico, quod Deus & Angelus euaginant gladios suos vt puniant impios decentes, quod scilicet fiet in iudicio quando dominus dicit illud Deo. 3. Euaginato gladium meum, & interficiet eos manus mea. Vide de gladio.

A Euangelium, Euangelizare. Nota, quod euangelium dicitur ab eu, quod est bonum & Angelus, quod est nuncius, seu gelos, quod est nuncius quasi bonum nuncius. Est ergo euangelium ipsa fides & regula legis nouae, & ipsa doctrina domini saluatoris. Euangelista vero Dei qui istam legem credit, praedicat aut sectatur. Notandum ergo est, quod euangelizare est officium, scilicet

Officium	{	Dignitatis, quia dominicum, Dico ergo, quod euangelizare est officium dominicum, quo praebatur ipsi.
		Puritatis, quia angelicum, nangelizare est officium angelicum, quo praebatur angelis.
		Veritatis, quia catholicum, officium dominicum, quo praebatur universis.
		Vtilitatis, quia fructiferum, quo praebatur hominibus, ut saluentur.

Sublimitatis, quia scientissimum. se. n. legit euangelizare & praedicasse, & euangelicam veritatem verbo suo confirmasse. Vnde Luc. 8. dicit, quod Christus iter faciebat per ciuitates euangelizans, & praedicans regnum Dei. Item istud est officium euangelicum, quo praebatur ipsius puritas. Angelus enim qui sunt purissimi, euangelizasse leguntur. In quo notatur, quod praedicator seu euangelista puri & euangelici esse tenentur. Luc. 2. dixit Angelus. Euangelizo vobis gaudium magnum. Vnde Apoc. 14. dicit, quod ipse vidit angelum habentem euangelium, vt euangelizaret sedentibus super terram. Item est officium catholicum, quo praebatur ipsius veritas. Scriptura enim euangelica verissima est, quia ab ore veritatis deprompta, & ipsius euangelizatores veri fideles

& catholici debent esse. Gal. 2. Veritas Euangelij permaneat. Item est officium fructiferum, quod probat eius utilitas, quia fructus gloriae Paradisi per hoc euangelizatur, & annunciat, qui est utilissimus. Vnde Eph. 3. Missi autem oium sanctorum minima data est gratia in gentibus euangelizare inuestigabiles diuitias gratiae Dei. Item est officium pacificum, quod probat eius tranquillitatem. Praedicator enim debet esse homo pacificus & benignus, quia si euangelium pacis, quod tunc pacis, a Deo pacis factum est, euangelizant. Euangelizant enim euangelium pacis, vt dicit Eph. 6. Calceati pedes in praeparatione euangelij pacis. Et ideo euangelizantes pacifici esse iubentur. Ro. 10. Quam speciosi pedes euangelizantium pacem euangelizantium bona. Item est officium scientificum, quod probatur eius subtilitas, seu sagacitas. Praedicator enim debet esse viri scientifici, & contemplatiui, & diuinae reuelationis receptiuus. scriptum est enim in Ps. quod dominus dabit verbu euangelizantibus virtute multa. & Efa. 40. dicit. Super montem excelsum ascende tu qui euangelizas Syon. quia. f. talis debet a Deo illuminari, & diuini verbis per reuelationem informari, & in monte contemplationis iugiter conuersari. Et breuiter dico, quod Euangelium est Firmiter credendum, Firmiter (dico) credendum. Apertè fatendum, Mat. 1. Penitemini, & credite euangelio. Apertè, et Diligenter colendum, Viriliter defendendum, seu publicè fatendum, & confitendum. Roma. 1. Non enim erubescite euangelium. Diligenter colendum. 2. Tim. 1. Collabora in euangelio. Viriliter insuper defendendum. Phil. 1. Habeo vos in defensione & confirmatione focios euangelij. Praemissa enim oia. f. credere, dicere, colere, & defendere, alta contemplari, pacifice conuersari, & puritatem sectari, sunt opera quae decent praedicatoris & euangelistae. De quo 2. Tim. 4. Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac euangelistae, sobrius esto &c. Vide etiam infra de titulo, praedicare &c.

Euge. Nota, quod Euge, est interiectio, quae quae est derisiva, quandoque congratulatio. Est dico quandoque congratulatio, & pertinet ad Dei charitatem. Et sic loquitur Deus beatis & benemeritis, & ad celestem gloriam acceptatis. Luc. 19. dicit. Euge serue bone & fidelis, intra in gaudium domini tui. Et idem Mat. 27. Quandoque est derisiva, & pertinet ad malorum superbiam & prauitatem. Psal. Ferant confestim confusionem suam qui dicunt mihi euge, euge. Signat ergo derisionem & contemptum, quas nunc a malis sustinent boni. Ps. Dixerunt, euge euge, viderunt oculi nostri. Signat etiam derisionem, quam in inferno a demonibus sustinebunt damnati, quam derisionem, petebat euicare David dicens in Psal. Dicant in cordibus suis, euge euge animae nostrae, nec dicant deuorabimus eum &c. Vide supra ubi desidero.

Euellere. Nota, quod euellere idem est, quod eradicare, & extirpare, & aliquid de loco suo tollere & auferre. Et potest accipi in bono, veruntamen communiter accipitur in malo. Primo in bono accipitur & significat mutationem, scilicet

De mundo ad claustrum, Sicut enim bona herba fouent euelli, & eradicari de exterioribus syluis & memoribus ut in hortis, & uicarijs transplantent, sic Deus de sylua peccati, seu mundi praedestinos suos per gratiam & uocationem, seu etiam spiritualiter per mortis afflictionem eradicat & euellit, vt in spirituali horto suo. In Ecclesia per fidem, in regulatione per conuersationem, vel etiam in Paradiso per beatitudinem transplantentur. Et sic fuerit dictum He. 1. Ecce tunc constitui super gentes & regna, vt euellas & destruas, & edifices, & plantes boni. n. per mortem destruant & euellant, ut in Paradiso edificentur & plantentur. He. 3. 1. Sicut uigilauit super eos ut euellerem & demolirer, disperserem & affigerem, sic uigilabo super eos ut edificem & plantem. Ita est ergo euellere bona & uirtuosa, in quantum euellere potest accipi in bono. Secundo dico adhuc, quod euellere communiter accipitur in malo. Et sic possum notare, quod euellere, est aliquid ex toto uellere, & colligere. Et sic possumus dicere, quod est

Cruditatis, Prima est euellere, quia panperes a radice auerteris, prout de domesticis euellunt. De Penalitatis, quia Eze. 17. Aquila grandis uenit ad libanum, tulit medullam cedri, summam frondum eius euellit.

euellit. Aquila grandis est crudelis & raptor, qui cedros, i. subditos frequenter solet uisitare, vt frondes bonorum suorum exteriorum possit rapina ab eis euellere & auferre. Secunda est euellere, quia diuites per infortunia subuertunt. Multos enim uident euellere & euertere a fortuna, quod ipsam platanum fuerat, & erecti. Iam fortuna potest dicere illud He. 45. Quos platanum, ego euello. Tertia euellere est, quia ipsi per mortem impetum destruantur, de quibus dicit in Psal. Euellit te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radice tua de terra uiuentium. Sicut enim herba euellit, vt in sterquilino ponatur, & ab equis & bestijs comedat, vel vt siccata incendijs exponatur, sic uere mali de mundo & de uita ista per mortem euelluntur, ut in inferni sterquilino possint, a bestijs. i. demonibus deuorantur, & vt perpetuis incendijs comburantur. Psal. Fiant sicut fenem te otorum, quod priusquam euellatur, exaruit. Et proprie tales dicit euellere, quia sicut arbor quae euellit nihil de ea remanet, quod si uisus ad radicem eradicatur, sic uere talium mors proprie est euellere, quia post ipsos nihil remanet de ipsis, quia nec fama, nec substantia, nec memoria. Nomen enim & fama talium perditur, & substantia eorum post mortem dispergitur, memoria uero sua obliuiscitur. Ideo in persona talium loquitur Iob 29. Expoliabit me gloria mea, abstulit coronam de capite meo, & destruxit me uindicta, & pereit, & quasi euellit arbori abstulit spem meam. Sic ergo patet, quod duplex est euellere, scilicet bona & mala, uide supra de eradicare.

A Euenire, Euentus. Nota, quod euenire idem est, quod accidere, seu aduenire. De fortuitis ergo & subitis accidentibus, & euentibus rerum, quae ab occultata Dei prouidentia insperato procedunt, multa possunt dici, sed breuiter transeo, hoc solum nota, quod inuenitur

Euentus { Necesstatis, Euentus necessitatis contingit cum prosperitatis, tunc uiuentibus, & iste est euentus Asperitatis, mortis. Eccl. 9. Eadem cunctis eueniunt. Euentus prosperitatis contingit illis credentibus, quia si uis eueniunt finaliter, prospera, uel in hoc seculo, uel in futuro. 2. Paral. 20. Credite prophetis eius, & cuncta euenient prospera. Euentus aduersitatis contingit illis lugentibus. Iob 3. Timor, quod timebam euenit mihi. Aduertit ergo, pro euentus rerum & futura contingentia debent praecogitari, & per prudentiam praeniri. Sap. 8. Signa & monstra licet antequam fiant, euentus temporum & seculorum. Cogitatio enim debet habere, quod euentus prosperi possunt aspero fine claudi, ut non inflectant. Et euentus asperi plerumque bono fine clauduntur, ut per hoc non turbent. Mens enim humana debet esse solida atque firma contra biformes euentus fortunae, & scire quia sicut dicit Reg. 11. Varius est euentus belli, & nunc hunc, nunc illum consumit gladius, ideo si infortunatus euentus eueniat sibi, constantiter debet sustinere, et uirili animo tolerare. Exemplo Thobiae, de quo dicitur Thobiae 2. quod non est contristatus contra Deum, quod plaga caecitatis euenit ei &c. Vide supra de aduenire et accidere, & de contingere.

A Euertere. Nota, quod euertere idem est, quod ex toto uertere, uel extra uertere, destruere uel euellere. Est ergo euellere Poenitentiae, quae euerit machina uitiatorum, Est (dico) euerit iniustitiae, quae euerit series animorum, sicut poenitentiae, Pestilentiae, quae euerit gloria malignorum, quae uitia subuertit. Vnde de muliere, i. de ratione quae dragmam gratiae per periculum perdiderat, dicitur Lu. 15. quod ipsa euerit domum. i. congeriem uitiatorum, & quae erit diligenter donec inueniat. De Hieremia et dicitur Eccl. 49. quod consecratus est propheta euertere & perdere. Est etiam euerit iniustitiae, quae animos peruertit, mens enim quorundam per obstinationem & peccata quasi totaliter eueritur, & omnis uirtutum machina in eis dissipatur. Quam euerit timens David dicebat. Impulsus euerit sum ut caderem, sed dominus suscepit me. Et Dan. 13. de malis senibus, dicit, quod euerit sensum suum, & declinauerunt oculos suos, ut non uiderent caelum, & non recordarentur iudiciorum iustorum. Est in super euerit pestilentiae, quae malignos euerit, quia. sicut tyranni a Deo per infortunia quandoque temporaliter, sicut autem aeternaliter destruantur, & eorum status, & gloria dissipantur. De malis. n. & symoniacis praedictis dicit Marc. 11. quod Christus calchedras uentem euerit. De tyrannis et dicit Sap. 5. quod malignitas euerit sedes potentium &c. Vide supra de titulo Destruere & similib.

Euphrates. Fluvius Mesopotamiam a Syria diuidens, in montibus maioribus Armeniae uisibiliter, in Paradiso uero terrestris subterraneae & inuisibiliter ortu sumens, tandem in mare Persicum iuncto sibi fluuiio Tigride se diffundens. Interpretatur autem Euphrates frugifer, uel crescens, uel humus, aut puluerulentus. Igitur per istum potest notare omnia, quae de fluuiio inferius annotantur. Significat enim gratiam, quae cuncta uegetantur, scientiam, quae mores augmentatur, vitam praesentem, quae fluctus agitantur, mortem sequentem, quae cuncta terminantur. Omnia prosequere, & concordare si uis, quia omitto gratia breuitatis.

Euigilare. Cum euigilatio nihil aliud sit, quam a somno, uel a dormitione excitatio, uidetur, quod secundum diuersa genera somniorum, diuersa sunt genera uigilationum. Dicam ergo breuiter, quod

Euigilat { Deus ad malos puniendum, Primo (dico) Iustus ad bona faciendum, quod est quod euipius ad malum prosequendum, gilatio, quod de Mortuus ad uitam resumendum, notat Dei iustitiam.

Euigilabit contra Babylonem cogitatio domini. Et in Ps. In ira excitauerunt excelsum in iniquo. Miseria uero & clamores pauperum & tribulatio excitat suam clementiam, uel eis succurrat, & subueniat. Ista duo letargicum excitant, quando pungitur, & quasi circa eum clamatur. Sic Deus suscitatur a somno suae dissimulationis, uel per puncturam malae & horridae malorum actionis, uel per clamorem feruentis bonorum orationis. Iob 8. Si diluculo surrexeris, & ad omnipotentem fueris deprecatus euigilabit ad te, & placatum reddet tabernaculum suum, in Psal. dicitur. Et excitatus est tanquam dormiens dominus, & sequitur. Et percussit inimicos suos in posteriora. Ista est ergo excitatio, seu euigilatio quae denotat Dei iustitiam. Secundo dico, quod inuenitur euigilatio, quae stimulat iusti pigritiam. Iusti enim per pigritiam quandoque dormire quo ad benefaciendum uidentur. Et ideo necesse est ad euigilandum, quod uel per Dei tribulationes, uel per superiorum minas & orationes, uel per diuinorum iudiciorum conitrua & comminationes, uel per summi infernalis considerationes stimulentur & excitentur. 1. Corin. 25. Euigilate iusti & nolite peccare. Ista enim euigilatio a peccato, cum incipimus culpas horrere, ab ignorantia, cum incipimus clare uidere, a pigritia, cum incipimus bonis uigere, seu bona opera exercere. Euigilat ergo boni peccata diluendo per contritionem. Vnde de Petro incarcero & cathenato legitur Act. 12. quod Angelus percussit laterem eius excitauit eum, dicens. Surge velociter. Angelus enim, i. ratio, i. latu conscientiae peccatoris carcere peccati detentus, & cathena mala concupiscentiae ligatus per contritionem percussus, a peccato ipsum euigilat, excitat & reducit. Gen. 45. Iacob ait quasi de graui somno euigilans &c. Item euigilant secreta medicando per contemplationem. 3. Regum 3. Euigilauit Salomon, & intellexit, quod dominus esset. Et 2. Esdr. 2. dicitur, quod multi quorum sensus excitatus est, ascenderunt in Hierusalem. Item euigilant & excitantur ad bene laborandum per bonam operationem. Eccl. 6. Si uideris sensatum, euigila ad illum. Sequitur. Cogitatum habe in praecipis Dei. Dormientes enim ualde mane excitantur ad opera, & qui nocte dormierant, mane euigilant ad agenda. Pone si uis quomodo oryx bestiola in ortu caniculae euigilat, & tripudiat, quod imber & frigus abijt, insistentque vapores ignei solis, ut uestiatur terra floribus, herbaeque proferat & fructus, sicut alibi dixi. Pone ergo contra carnales & contra obstinatos quomodo sicut glires & uersi difficulter euigilant, sic mali. Iob 14. Donec atteratur caelum, non euigilabunt. Multi enim sunt, qui ita fortiter dormiunt in peccato, quod non nisi forti clamore praedicationis, uel forti conuulsione tribulationis excitari possunt. De Lazaro enim mortuo legitur, quod ad eius excitationem necessaria fuit Dei praesentia, & etiam ipsius clamor & eloquentia. Legit enim Christum fleuisse, & alta uoce clamasse. Lazare ueni foras. Sic uere ad hoc, quod Lazarus. i. peccator, quatuordecim & fetidus, & malis conditionibus Berchorij. Pars ij. 2. fuerit.

fuetudinib. inuolutus, & sub lapide dura obstinationis sepultus exciret & euigilet a pctō, necesse est, q̄ Christus p̄ntia liter per suā gratiā immiffionem, & q̄ vox scripturā vel p̄dicacionis intercedat per bonā bonorū exhortationem, Io. 11. Lazarus amicus noster dormit, vado, ut a somno excitem illum. Est ergo euigilatio quā stimulat nostrā pigritiā. Tertio dico, q̄ est quādam euigilatio, quā agit malū nequitiam. Malū n. ad malū euigilant, & ad malos actus excitantur & narrant. vnde & ebriofus dicit Prou. 23. Qm̄ euigilabo & rursus vina reperiam. Quarto dico, q̄ erit quādam euigilatio, quā deuincet mortis potentiam, scilicet resurrexio vltima. De qua dī Dan. 12. Qui dormiunt in pulvere terræ euigilabunt &c. Vide infra de vigilare, & supra de dormire, & infra de exurgere, &c.

Eum, Ei, Eo. &c. Vide infra post excutere.

A Eunuchus. Eunuchus est ille, qui truncatis genitalibus est castratus. In quibusdam enim partibus iuuenes castrantur, vt ipsi prouocēt mulierum custodia fecurij committatur. Signat. n. eunuchus in bono, & in malo. In bono. n. denotat castitatem atq; munditiā, in malo uerō designat sterilitatē & impotentia. Dico ergo, q̄ teste scriptura sunt eunuchi, q̄ sic ex utero matris nati sunt, & isti sunt illi quos frigidus & ad generationē inhabiles reputamus. Sunt eunuchi quos facit hoīum violentia. Illi q̄ ex certa scia castrant & deruncant. Vñ ad idē. Sunt eunuchi q̄ facti sunt ab hoīb. Sunt eunuchi quos fecit virtutis continentia, illi. q̄ qui seipfos quātū ad actus libidinis castrat, & in castitate & munditia perseuerat. Vñ ad idē. Sūt eunuchi qui se castrauerunt p̄ regnum cœlorū. Dicā ergo moraliter, q̄ per eunuchos, significatur q̄q; viri steriles & viriosi, q̄q; viri nobiles & viruosi. Primo dico, q̄ eunuchitas, signat oīum sterilitatē. Pctō res. n. eunuchi dīr, quia uirtutē generatiuā bonorū opere perdidērunt, quia vires cōstantis fortitudinis & uirilē audaciā amiserunt, quia barbā atq; prudentiā dimiserūt, quia cantū spūalem. i. Dei laudem & gratiarū actionē p̄mere cessauerunt. Aīalia. n. castrata perdunt audaciā & fortitudinem, patet, quin bos & capro non ita pugnant, sicut Taurus & gallus. Perdunt decentiā & pulchritudinem, q̄. f. hō perdit barbā, & gallus cristā, perdunt lætitiā & mentis latitudinem, perdunt etiā generandi efficaciam & perdunt cōtinuā aptitudinem. Sic uerē dico, q̄ peccatores perdūt audaciā, & contra tentationes nesciunt pugnare & decentiā perdunt, quia cristā & barbā. i. honestā & uirilem conuersationem nesciunt gestare, perdunt lætitiā, quia Deum laudando nesciunt cantare, perdunt generandi potentiam, quia bona opera nesciunt generare. De talib. ergo eunuchis & pctōribus dīr Gene. 40. Accidit ut peccarent duo eunuchi Pharaonis, iratusq; contra eos misit eos in carcerē. Breuiter ergo tales eunuchi. i. peccatores æterna gloria priuabūtur. Vnde Deute. 23. dīr. Non introibit eunuchus attritus aut amputatis testiculis in templum domini. Ista est ergo eunuchitas quā signant uirtutum omnium sterilitatem. Secundo dico, q̄ eunuchi signant omnium uirtutum pluralitatem. Eunuchi. n. quia carnis immundicia sunt liberi, uiros puros & mundos designant, qui per uotum continentia uel per constantiam boni propositi sese castrant, & societatem castrarū personarū frequētant. Hester. 2. Aegeus eunuchus custos uirginum. Sicut ergo eunuchi truncati & castrati sunt puritatis maioris, pietatis amplioris, dignitatis etiā eminentioris (solent. n. palatia frequentare, regnum seruitijs insudare, & reginas & regum filias custodire, & cum eis habitare, sicut dicit 4. Reg. 20. Erant eunuchi in palatio regis, & in multis alijs locis) sic dico, q̄ illi, qui spiritualiter sunt casti & castrati sunt mundi p̄nno ocentiā, sunt pij per clementiā, sunt & erunt digni per finaliē dignitatē & eminentiā. De pietate. n. talium habemus exēplum Hie. 3. 8. in Abdemelech Ethiopie eunuchō, q̄ Hieremiā a lacu extrahi procurauit, & eum de mortis periculo liberauit. De puritate habemus exēplum A. 8. de illo eunuchō candidacis reginæ Ethiopum, qui uenerat ad adorādum in Hierusalem, & fuit baptizatus, lotus & purificatus. De finali uerō dignitate & cœli foelicitate q̄ talibus dabitur, dicitur Esa. 56. Non dicat eunuchus, ecce ego lignum aridum, quia hæc dicit dominus eunuchis, Dabo eis in domo mea, & in muris meis locum, & nomen me-

lius a filijs & filiabus &c. Vide supra de castitate, & castrare, & similibus.

Euomere. Vide infra de Vomere.

EX. Nota, q̄ ista præpositio ex, semper signat aliquid, quā causam, siue efficientem, siue formalem, aut certē materiale, aut finale, siue quocunq; modo principatiuam. Sp. n. uideatur supponere p̄ termino inchoatiuo, & alicuius rei uel negocij productione. Sic ergo dico moraliter, quod ex, significat Aeternam diuinitatem, Virtutum utilitatem, Bonorum societatem, Gratia sinceritatem, Aeternæ gloriæ satietatem, Dei filij humanitatem, Cœlorum immensitatem, Dæmonum peruersitatem, Terrenam uanitatē, Mundanam uarietatem, Processum filij a patre, Filij a matre, Spiritus sancti a filio & a patre, Bonorum omnium ab ipsa beatissima Trinitate.

Primo ergo dico, q̄ ex, signat processum q̄ spectat ad summam diuinitatē, & sic signat processum filij dico a patre. Ioan. 8. Ego autem ex Deo processi. Filij etiā a Virgine matre. Num. 24. Orietur stella ex Jacob. Et in symbolo Apostolorū, Natus ex Maria Virgine. Spiritus sancti a filio & a patre. Vnde in symbolo Athanasij. Qui ex patre filioq; procedit. Bonorum et omnium ab ipsa Trinitate. Io. 8. Qui ex Deo est, uerba Dei audit, p̄pterea uos nō auditis, quia ex Deo non estis. Sicut. n. omnes radij luminis sūt ex sole sicut ex quodam principio causatiuo, sic omnes iusti & omnes iustorum uirtutes ex Deo procedunt, & per quādam spirituale emanationem ab eodem oriuntur & fluunt. Vnde Apostolus dicebat 2. Corin. 3. Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis tanquam ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est. Non solum autem bona, imō etiā omnis boni causæ ex Deo sunt. Vnde Ioan. 4. Nos ex Deo sumus, qui autem non est ex Deo, non audit nos. Signat ergo, ex processum qui spectat ad supremam diuinitatem. Secundo dico, quod signat processum spectantem ad uirtutum utilitatem. Iustus enim & sua iustitia, & uirtutibus procedunt. De veste enim sacerdotali dicitur Exod. 28. q̄ ipsa quoque textura & cuncta operis uarietas erit ex auro & hyacintho & purpura, coccoq; bis tincto. De ciuitate etiam noua Hierusalem dicitur Apo. 21. quod structura muri eius erat ex lapide iaspide, ipsa uerō ciuitas aurum mundum. Vnde in hymno canimus. Plateæ, & muri eius ex auro purissimo. Si re uera dico, q̄ ciuitas noua Hierusalem, idest interior conscientia, uelut sacerdotalis, idest exterior apparentia, ex auro & iaspide, idest, ex uirtutum preciositate contextitur, & varijs bonis habitibus, operibus, & actibus fabricatur. Oritur. n. ex bono cogitatu exteriori. Mart. 12. Ex abundantia cordis loquitur. Item ex affatu exteriori ibidē. Ex uerbis tuis iustificaberis. Item ex fructu seu actu ueriori & uiltiori. Ibidem ex fructu arbor cognoscitur. Signat ergo ex, processum spectantem ad uirtutum utilitatem. Tertio dico, q̄ ex, significat processum spectantem ad iustorum societatem. Ex. n. denotat congregationem bonorum. A. 8. Erant autem in Hierusalem uiri religiosi ex omni natione quæ sub cœlo est. Quarto significat processum spectantem ad gratia sinceritatem. Vnde de gratia baptismi dicitur Io. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non intrabit in regnum cœlorum. Quinto signat cœlestis gloriæ societatem. Pf. Cibauit eos ex adipe frumenti, & de perramelle saturauit eos. Sexto dico, q̄ ex, signat Dei filij humanitatē, & sui sacramenti bonitatem. vnde Luc. 1. de Christi incarnatione dicit beata Virgo. Ecce. n. ex hoc beatam me dicent omnes generationes. De sacramento uerō altaris dicitur Io. 6. Si quis manducauerit ex hoc pane, uiuet in æternū. Septimo dico, q̄ ex, significat immensitatem, testimoniō Gen. 1. Vocauit Deus firmamentum cœlum. Cœlum uerō moraliter diuinam scripturā representat, de qua in gloria interlineari super uerbo. Fiat firmamentum in medio aquarum. Gen. 1. dicitur. Cœlum sicut liber plicabitur. & Apoc. 6. Cœlum recessit sicut liber inuolutus. Verē cœli. i. sacra scriptura liber inuolutus & plicatus est, ita ut nulla arte, nullo ingenio, nulla ratione possit cōmodē explicari, uel alicuius calami-

A

B

C

calami longitudine mēsurari, quin potius iuxta Psal. Ex hoc in hoc inclinā & inducit, pura de sensu historico in allegorico, & de littera ad intelligentiam morale, de terrenis ad cœlestia, de humanis ad diuina, ita ut uirtute poteris de illa dicere illud Iob 11. Excelsior cœlo est, profundior inferno longior terra mensura eius, & latior mari, Signat ergo ex cœlo rum immensitatem. Pf. Ex hoc in hoc &c. Octauo dico, q̄ in malo signat malorum omnium communitatē & processum, qui spectat ad Diaboli peruersitatem. oēs. n. mali ex Diabolo procedunt. Io. 8. Vos ex patre diabolo estis. & Io. 11. Non creditis, quia non estis ex ouibus meis. Non signat bonorū terrenorum uanitatē & inualiditatē. Ioā. 8. Omnis qui bibit ex hac aqua, sitiet iterum. q. d. ista non replet. Decimo signat mundi status uarietatem & mutabilitatem. Pf. salm. Et inclinauit ex hoc in hoc, ueruntamen fex eius non est exinanita, bibent omnes peccatores terræ &c.

A Exaltare. Nota, q̄ exaltare idē est, q̄ extra saltare. Vñ exaltatio idem est, quod quādam excellens & superior saltatio & eleuatio, & pōt significare in bono & malo. Diuide sicut in alijs titulis similib. Et ideo uide supra de altitudo, ubi ponitur illa autoritas. f. Ascendam super altitudinem nubium. Et adiunge illud. Super astra cœli exaltabo solum meū. Item uide supra de eleuare, ubi exponitur illa auctoritas. Ecce intelligit seruus meus Iacob, eleuabitur & exaltabitur, & sublimis erit ualde. Itē uide supra de titulis ascēdere, ambitione, erigere, & infra de sublimitate, & uide supra de uerbo adducere ubi exponit illa auctoritas. Eleuauit me spiritus, & adduxit in Hierl'm. & infra de excelso. uide si uis i Mauricio de exaltatione Christi, ubi satis bene profertur. Sed si uis dic, q̄ in scriptura reperitur multiplex eleuatio, promotio seu honoratio, uidelicet Dei, impij, & iusti, Deus enim exaltatur humanis uocibus, Impius exaltatur humanis opibus, Iustus exaltatur diuinis uocibus.

B Primo ergo dico, q̄ inuenitur exaltatio Dei, qui exaltatur laudib. humanorū. Exaltatio. n. Dei nihil aliud est, quā eius laus & honoratio, & suæ potētiæ estimatio & cogitatio. Deus. n. de se nec minuit nec exaltat, sed ex estimatiōe humana eius uirtus & magnificentia exaltabilis p̄dicat. Proprie autē Deus altus & exaltatus dīr, quia eius altitudinis & immēsitatis cognitio nunquam ab humano corde attingitur, immo quāto plus cogitauerimus, & locuti fuerimus de eodē, ipsūmq; cognoscere tentauerimus, tanto supra cognitionē nostrā amplius exaltat. Pf. Accedet hō ad cor altū, & exaltabitur Deus. Eccl. 43. Glorificare dñm quātuncunq; potestis, si ualebit adhuc, & admirabilis magnificentia eius. Benedicētes dñm exaltate eū, quāntum potestis, maior est. n. omni laude. Exaltantes eū replemini uirtute, nō. n. cōprehendētis. Aduerte autē, q̄ Dei q̄tum ad humanitatē triplex exaltatio, uidelicet i cruce sicut in equo bellū aggressurus est. In glo sicut in folio regnum obtenturus. In iudicio finali, sicut in palatio iura redditurus. Dico, q̄ fuit exaltatio Dei in cruce, in qua fuit exaltatus ad mundū redimendum. Io. 3. Sicut Moyses exaltauit serpentes in deserto, sic exaltari oportet filiū hominis. Ipse. n. exaltatus fuit in cruce sicut in palatio, & et ipse per hoc exaltatus crucem, & magnificauit gloriā, ligni crucis, qd̄ antea in uituperium habebatur. Pf. Exaltabuntur cornua iusti. & Eccl. 17. Exaltabit lignum humile, florere feci lignum aridum in Pf. Exaltabuntur ligna campi & cedri libani, quas plantauit, illic passerēs nidificabunt. Po ne, si uis quō crux fuit exaltata & honorata, & quō factū est ornamentū Imperatorū, q̄ fuerat supplicij malefactorū. Po ne quō Helena clauum in freno trudi fecit, & cum alio ferro miseri, ut cā esset uictoriæ Cōstantino, q̄ quidē ostenditur hodie in Carpētorate propē Aunionē in ecclesia sancti Ciredi. Et breuiter de cornu. i. de cruce cornuta dīr 1. Regum 2. Exaltatū est cornu meū in Deo meo. & Eccl. 47. Exaltauit cornu gētis sue. Ista est ergo exaltatio Dei, q̄ facta est in cruce ad mundū redimendum. Iterū dīr hō, q̄ est exaltatio Dei q̄ facta fuit in cœlo ad cūctis p̄sidiū. Sicut enim dīr Phil. 2. Christus humiliatit fœmetipsum, factus obediens usque ad mortem, propter quem Deus illum exaltauit, & dedit illi nomen, quod est super omne nomen &c. quod petens Dand dicebat in Psal. Exaltare super cœlos Deus & super oēm

terrā gloria tua. Quāto. n. sagitta plus in arco deprimit, tāto emilla altius exaltat. Sic quia Christus in arco. i. in ligno crucis magis per mortem fuit depressus, tāto ad altitudinē Paradisi ad ipsius patris dexterā fuit amplius exaltatus. Esa. 55. Sicut exaltantur cœli a terra, sic exaltatē sunt uia meā a uis uestris, dicit dominus. Ista est ergo exaltatio Dei in cœlo ad cūctis p̄sidiū. Insuper dico, q̄ erit exaltatio Dei in iudicio ad malos puniendum. Sua enim iustitia, quæ nunc videtur perdita & depressa, tunc erit famosa, sublimis, & exaltata. Et nota, quod Deus in iudicio exaltabitur

vindicandum pauperes poterit, Tun c. n. pauperi iudicandum humiles clementer, res de peperciss eradicanum superbos poterit. iniurijs uindicta bit. Pf. Exurge domine, & exaltetur manus tua ne obliuiscaris pauperum. Item tunc humiles misericorditer liberabit, & iustificabit. Esa. 30. Exaltabitur dñs parcens uobis, q̄a De iudicij est. Itē tūc impios furialiter eradicabit. Esa. 2. Exaltabitur dñs solus in die illa, quia dies domini super omne superbum, & excelsum, & arrogantem &c. Et in Psal. dīr. Exaltare, qui iudicas terrā, redde retributionem superbis. Patet ergo, q̄ est exaltatio Dei, qua exaltatur immensis laudib. Et hoc est primum principale. Secundo principaliter dico, q̄ in scriptura inuenitur exaltatio impij, qui exaltatur quādam nis opibus, uel qui eleuatur peruersis moribus. Constat. n. q̄ illi, quæ sunt leuia & inania, facilius exaltantur, & inde est q̄ nubes quæ nullam habent in se firmitatem aut stabilitatē, exaltantur in aere ad altam sublimitatem. Sic uerē in moribus illi, qui sunt inanes & uirtutibus vacui, qui sunt iustabiles & nubi, facilius inaltantur, & mentaliter & temporaliter exaltatur. Exaltantur enim mentaliter per præsumptionem, & superbiam, uerbaliter per elationem & iactantiam, realiter per uanam operationem & inanem gloriā, temporaliter per terrenam promotionem & potentiam. Quia breuiter mali exaltantur in corde, in ore, in uisu, in opere & in effectu, in reb. seu in statu. In corde (dico) superbiendo & irascendo. Prouerb. 18. Antequam conteratur, exaltatur cor hominis, & antequam glorificetur, humiliatur. & Eccl. 28. Hō iracundus exaltabit iram suam. In ore, iactando & deridendo. Eccl. 21. Fatuus in risu exaltat uocem suam. In uisu alios despiciendo, & elatē oculos circumferēdo. cuius tñ cōtrarium facit iustus, dicens cum Dauid in Psal. Domine nō est exaltatum cor meum, neq; elati sunt oculi mei. In actu superbē agendo & cuncta sua opera pompaciter faciendo. Vnde de Goliath superbē agente, & de suis uiribus præsumente, & uerba superba dicente, dīr Eccl. 47. quod Dauid deiecit exaltationem Goliath. & 2. Esdræ 8. Iniquitates nostræ exaltatæ sunt usq; ad cœlum. Opera enim iniqua ad cœlum exaltari dicuntur, quando sursum ad diuinā iustitiæ notitiā perueniunt, ut exinde uindicta sumatur. In statu etiā exaltantur, bonis mundi præ cæteris abundando & altis seculi dignitates sibi uendicando. Iudith 1. Exaltatum est regnum Nabuchodonosor. Et aduerte, quod alicuius rei exaltatio habet fieri quandoque

radicis vegetationem, sicut arboris, continuam appositionem, sicut turris, desuper attractionem, sicut uaporis, uolentiam impulsioem, sicut sagittæ uel lapidis.

Per Primo sunt, qui exaltant a parentib. sicut nobiles nostri radice. i. parenti successione sunt exaltati. De quo Ezec. 31. Ecce Assur quasi cedrus &c. A quæ nutriuerit illū, abyssus exaltauit eum. Sequit. Erat. n. radix illius super aquas. Vnde culliber talipot dici illud Pf. Exaltabit te, ut hæreditate capias terram. Sed sunt, qui exaltantur lucris uigentibus. sicut sunt uirurij & mercatores, qui postea sunt milites, quæ. scilicet appositione grossorū lapidū. i. acquisitione nouorū & grossorū, lucrorū alti sūt sicut turres. Iudit. 1. Posuit turres eius in altitudine cubitorum centum. Tertij sunt illi, qui exaltantur suis agentibus. i. auxilio suorum, sicut compatriotæ, familiares & nepotuli prælatorum, uel officiales tyrannorū. Isti enim per desuper attractionem sicut uapores exaltant. Virtute enim aliena sursum attrahuntur, & a sole suo. i. auunculis, uel dominus ad altas dignitates & officia Ecclesiæ uel seculi exaltantur. vnde Hester 3. Rex Affuerus exaltauit Aman filium Amadathi, de quo etiam potest dici illud Eccl. 15. Exaltabit illum (fortuna supple) apud proximos Diction. Berchorij. Pars ij. E 3 suos.

suos. Quarta sunt illi, qui exaltantur causis latentibus, seu fortunę flacibus. & isti sunt illi, qui sine causa apparenti subito promouentur. vñ. n. sicut vna sagitta subita sursum iacti, & quasi fortunę impetu sublimati, qđ qđ potest facere, & pcurare Diabolus, vt per ipsos bonis noceret, vel ut cor eadem in profundum infortuniorum mundialiũ, & tormentorũ infernalium demergat. Et hoc dñs in Psal. Inimici verò dñi mox, vt honorificati fuerint & exaltati, deficientes quędam modũ fumus deficient. Mali. n. sunt sicut locustę, qđ subito saluunt, & exaltantur, sed qđ in alto stare aut perseuerare nequeunt, subito cadere cõprobant. Negociã. n. subita nõ sunt bene stabilia, sed potius defecibilia & transiua. Vñ Ps. Vidi impiũ super exaltatũ, & eleuatũ sicut cedros Libani, trãsui, & ecce non erat, qđ sui eũ, & non est inuẽtus locus eius. Et breuiter oēs, qui in iustis exaltant, necesse est, qđ snat̃r deprimant, qđ qđq; t̃p̃at̃r, sp̃at̃r æternaliter confundant. Vñ pars rotę, qđ se exaltando erigit, qđ ad altũ & ad altitudinis vltimũ punctũ venerit, protinus st̃ra p̃t̃it, & vsque ad vltimum depressiõnis punctũ descendit. Impij rota sunt, quia. f. cõtinuè de malo ad malũ, de statu ad statũ, de officio ad offiũ variabiliter fluũt, & currũt. 1. Reg. 25. Aia inimicorũ tuorũ rotabit, quasi impetu & circulo fundat. Ista ergo rotã est nunc exaltat, & erigit per mũdi p̃mõtiõnes & per mentis elatiõnes, finaliter rotãdo cadit & deprimat p̃ tribulationes. Planetã. n. qui in vno signo exaltatur, & regnat, in eius oppõsito cadit, deprimunt, & exaltat, s̃m Altrologos. Sic tales qui hic in hac vita indubitè exaltantur, & imperat, in altera vita, quę huic est cõtraria p̃r tribulationes, & depressiõnes corrunt atq; nutant. E contra etiam est de bonis, quia. f. si in isto signo. i. in ista vita p̃muntur & tribulantur, in eius contrario. f. in uita futura exaltantur. Et hæc est s̃ma saluatoris Luc. 14. & 18. Qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur. Inuenit ergo in scriptura exaltatio impij, qui eleuatur per ueris motib. & hoc est scđm principale. ¶ Terriõ dico, qđ inuenit exaltatio iusti, qui exaltat gratiã virib. Iustus. n. est sicut arbor, qđ vñq; ad debitũ completũ semper exaltatur & creuit. Humor. n. qui latet interius in radice, & calor solis, qui ipsam penetrat inuisibiliter sub cortice, ipsam in altum facit crescere & transire. Sic verè dicã, qđ calor solis. i. radius diuinę gratiã de sursum veniens, humor deuot̃ ac lachrymose mentis intus obediens, ita vegetant & imbunt sp̃ualiter cordã iustorũ, qđ sursum ad dominũ eleuantur, et varijs bonis et proficuis eleuationibus exaltantur. Vnde in Psal. Dextera domini exaltauit me, dextera domini fecit virtutem non moriar. f. viuam, & narrabo opera domini. Est ergo quintuplex bona bonorũ exaltatio, uidelicet

- Exaltatio { Mentalis, quę ima abdicat, Quia uidelicet iusti exaltantur
- { Moralis, quã uirtus duplicat, iustit̃r, celestia desiderando. Ps. Accedet hõ ad cor altũ, et exaltabitur. De. et Eccl. 51.
- { Vulgaris, quã fama p̃dicat, m̃t̃r, celestia desiderando. Ps. Accedet hõ ad cor altũ, et exaltabitur. De. et Eccl. 51.
- { Tpalis, quam honor indicat, st̃a desiderando. Ps. Accedet hõ ad cor altũ, et exaltabitur. De. et Eccl. 51.
- { Sup̃nalis, quã Deus uendicat, do. Ps. Accedet hõ ad cor altũ, et exaltabitur. De. et Eccl. 51.

¶ Et sic inuenitur Exaltatio { Affectionis, Dñe Deus exaltasti sup̃ terrã

- { Perfectionis, Dñe Deus exaltasti sup̃ terrã
- { Famę seu reputationis, Dñe Deus exaltasti sup̃ terrã
- { Domini seu prelationis, Dñe Deus exaltasti sup̃ terrã
- { Celi seu celestis saluationis, Dñe Deus exaltasti sup̃ terrã

meã. & Eze. 10. Eleuatiã Cherubin alas suas exaltata sũt à terra. Mora. f. uirtutes accumulando. Eccl. 40. Facultates et uirtutes exaltat cor, sup̃ oĩa timor domini. Vulgariter seu opinat̃r, famã & nomẽ acquirendo. Eccl. 15. Exaltabit illum apud proximos suos. Sequitur. Et nomine æterno hereditabit illum. Temporaliter ad prelationẽ ascendendo. Ps. Exaltati electũ de plebe mea. et alibi. Exaltent eũ i ecclesia plebis, et in cathedra seniorum laudent eum. A eternaliter, celestẽ gloriam adipiscendo. Ps. Exaltabit te ut hereditate capias terrã. Iste ergo exaltationes bonę, qbus. f. exaltantur

- Viri { Humiles, quos firmat patientiã, De humilib.
- { Simples, quos domat temperantiã, dñs Luc. 1. Et exaltauit humiles. et Iac. 4. Humiliamini, et exaltabit uos. De simplicibus dñs in Ps. Exaltabit m̃t̃r uos in salutẽ. De prudentib. uerò dñs Eccl. 11. Sapiẽtia humilitati exaltabit caput. Valde auxilio possent, qđ rãmen de talib. exaltationib. supra in locis plurimis, ut dictũ est, sit m̃tio, sup̃ p̃deco quo ad p̃ns. ¶ De exal-

tatione tñ, qua beata Virgo uel quelibet sancta aia quinque modis p̃dicat̃r, uel aliquo eorundem exaltantur à Deo potest dici illud Eccl. 24. Quasi cedrus exaltata sum in libano, & quasi platanus exaltata sum iuxta aquas & cetera. Vide eam infra de Quasi. Et dic, quod ista fuit exaltata propter Cedrus contemplationis, Prosequere ficut ibi, si uis. Oliuam compassionis, Vide de Sursum infra, et Montem Syon contemplationis & cetera. supra, ubi Ascendere, Eleuare, & similia.

Exaudire. Idẽ est, qđ eum consensu audire, uel idem qđ ex toto audire. Vnde ille exaudit nocẽ alterius, qui eius precib. annuit et applaudit. Et iõ exaudire signat misericordiam, pietatem, benignitatem, indulgentiam, liberalitatem, concessionem, consensum, et complementi executionem. Est ergo exaudire idem, quod aduerte re, attendere, auscultare, concedere, consentire. Et generaliter in scriptura exaudire pertinet ad Deum, & vix ad nũquam intuenitur exaudire nisi ad personam Dei referatur. Possimus ergo notare, quod quatuor genera personarũ solent à Deo exaudiri, uidelicet

- 1. Feruentius amantes, Primò ergo dico, qđ exaudiri merẽtur illi, qui feruentius amant. Ista est dulcius miserantes, rõ naturalis, qđ ille, qui amat, plus, Amplius indigentes. Facilius impetrat. Cumus. n. quanto à fortiori igne procedit, tanto ascẽdit altius, & penetrat intimius. Sic oratio quanto ab igne charitatis fortiore noscitur procedere, tanto solet ad intima diuini beneplaciti profundiũ & altius penetrare. vnde Psal. Dilexi quoniam exaudiet dominus uocem orationis meę. ¶ Secundò dico, qđ exaudiri merentur illi, qđ arcentius clamant. Diligentia. n. supplicantis facit supplicationem exaudiri, quando enim pulli in nido clamant ad matrem, solet eis alimenta pcurare. Pauperes verò quando clamant ad pium elemosynariũ, solet eos misericorditer exaudire. Ideò dicebat Ps. Ad dñm cõtribulauer̃ clamaui & exaudiuit me. Ideò dicit Ps. in persona Dei, Clamaui ad me, & ego exaudiã eum, cũ ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum. In quib. uerbis aduerte, qđ Deus tripliciter exaudit clamantes ad se, scilicet

- 1. Terris associando (Cum ipso sum)
- 2. Pcedis auxiliando (in tribulatione eripiam)
- 3. Celis beatificando. (Glorificabo eum.)

¶ Exaudit ergo iste ut amicissimus uisitor (Cũ ipso sũ) Es. f. n. cũ aliquo, signat præsentialẽ uisitationem, quia uerè Deus sp̃ est præsens in uocantib. eum. Iuxta illud Ps. Prope est dñs oib. in uocantib. eum. Cũ ipse. n. est sicut doctor ad docẽdũ, sicut tutor ad protegendũ, sicut ductor ad dirigẽdũ. Est ergo Deus nobiscũ sicut doctor, vt nos doceat, qđ ipse dñs, qđ docet manus nostras ad p̃lũm, & digitos nostros ad bellũ. Itẽ nobiscũ est sicut tutor, vt nos protegat. Esa. 41. Cũ trãferis per aquas, tecum ero, & flumina nõ operient te. 2. Gen. 26. Noli timere, quia ego tecũ sum. Item iste est nobiscũ sicut ductor, vt nos dirigat. 1. Para. 3. 7. Fui tecũ quocunq; que perrexiisti. Iste est ergo uisitor amicissimus. Iste. n. sicut uerus amicus desiderat nobiscũ esse, & nos per gratiam & charitatem secum habere. Grues. n. societates & uicinitatẽ hominum amat, & ideo iuxta hominum habitacula faciũt nidos suos. Canis etiam societatem hominis amat, & ideo quãquã uerberatus fuerit & repulsus, semper se solet in societatem hominum ingerere, & cum ipsis malis gratib. habitare. Sic verè Deus amicissimus uisitor noster sp̃ diligit nobiscũ per gratiã esse, & societatem nostrã per charitatẽ & amicitia frequentare, & maximẽ si fuerimus hoies. i. uiri rationabiles & p̃f̃cti (Cum ipso sum inquit) vñ Prou. 8. Delicta meę esse cũ filijs hoium. Fuit ergo amicissimus uisitor. Iste. n. frequentauit societatem, scilicet

- Societatem { Paternam, Fuit. n. (dico) in societate pater
- { Maternam, na. Ideo in p̃sona patris sibi p̃t̃
- { Fraternalẽ, dicit illud Luc. 1. Fili tu sp̃ mecum es, & omnia mea tua sunt. Item fuit in societate materna. Vnde Angelus dixit Virgini matri suę. Dominus tecum benedicta tu. Luc. 1. Vbi dicit Aug. Dominus inquit tecum, in ventre, tecum in mente, tecum in uero, tecũ in auxilio. Itẽ ipse fuit in societate fraternali. cum animalibus in p̃sepio, cũ discipulis in seculo, cũ latronib. in patibulo, cũ ca-

prius in inferno, cũ Angelis in Paradiso. Fuit ergo cũ aialib. p̃qđ intelligunt simplices & innocentes, quos Deus libenter uisitat & frequentat. vñ Mar. 1. Erat cũ bestijs, & Angeli ministrabant ei. Itẽ fuit cũ discipulis, per quos intelligunt uiri humiles & obediẽtes. Io. 11. Ibi morabãt cũ discipulis suis. Itẽ fuit cũ latronib. qui erãt in cruce, per quos designant uiri afflicti & p̃nitẽtes. Esa. 53. Cũ sceleratis reputatus est. Itẽ ipse fuit cũ patrib. in inferno, p quos intelligunt uiri sperantes & expectates. Vñ illi possunt dicere illud Iudith. 13. Aperite portas, quia nobiscũ Deus. Num. 14. Dñs nobiscũ, & nolite timere. Itẽ ipse est, & fuit cũ Angelis in Paradiso, p quos intelligunt uiri discreti & contemplantes. Matth. 16. Filius hois uenturus est in gloria patris sui cũ Angelis suis. Iustorum. n. solet Deus frequentare societatem. f. simpliciũ & innocentium, humilium & obediẽtiũ, contritorũ & p̃nium, sperantiũ & expectantiũ, prudentiũ & cõtẽplantiũ (Cũ ipso sum) iõ cuiuslibet tali p̃t̃ dicere ipse Deus illud Mat. 17. Ego aut̃ uobiscũ sum usq; ad cõsumationẽ seculi. Dico igit̃ qđ Deus exaudit nos, ut amicissimus uisitor. Esa. 49. In t̃p̃e placito exaudiuit me. ¶ Itẽ dico, qđ Deus exaudit clamates ut strenuissimus defensor, qđ odicit cũ dñs. In tribulatione eripiam eum. Istud est. n. certum & uerũ, & hõ qui est in tribulatione, si deuotè ad Deũ clamauerit exaudietur & liberat̃ & eripiet. & iõ cessante causãrũ inferiorũ adiutorio ad superiores est recurrendum. Sicut. n. à grauius iudicis inferioris ad superiorẽ est appellandum, sic uerè charissimi qđ causã & iudices inferiores. i. mundi tribulationes & miserie inuasiõib. affligunt nos, tũc debemus ad superiorẽ Deũ p̃ orationẽ recurrere, & nos totos sibi cõmittere, & tunc pro certo ipse exaudit nos, & misericorditer liberabit. Tũc. n. ut dicit quidã sanctus, p̃optius sentit Dei auxiliũ, qđ deficit humanum p̃fidiũ. Deus. n. est sicut cæcus, qui pisces marinos solet à crocodillo defendere, & protegere, & iõ pisces uidentes crocodillum ipsos deuorare uolente, & contra ipsos fumũ uenensum & foetidũ emittẽtẽ, solet se post caudam cõt̃i ponere. cæcus uerò solet pro ipsis cõtra crocodillum pugnare, & sic pisces ab eius malitia eruere & saluare, sicut dicit Iorath. & Plin. Sic uerè charissimi, crocodillus, i. mundus uel Diabolus, uult nos inuenenare per delectationes, uel deuorare per tribulationes, nos pro certo debemus de cõto, idẽ Deo scutum nostrum facere, eum sequi, & nos sibi per sp̃em, & orationem committere, & sic ipse pugnat̃ pro nobis, & clementer eripiet & saluabit. In tribulatione inquit eripiam eũ. Ideo dicebat Dauid. Quoniã tribulor uelociter exaudi me. Et sic poterimus dicere illud Psal. Eripuit me de inimicis meis fortissimis, & ab his qđ oderit me, quoniam confortati sunt super me. Istud figuratum fuit in Thobia iuniore, quẽ piscis uolebat comedere, nisi ipsũ Angelus eripisset. unde ipse dicit Tho. 12. Me inquit sanum duxit & reduxit, pecuniã à gabelo suscepit, uxorem me habere fecit, demõnium ab ipsa cõpescuit, gaudium parentib. eius fecit, & me ipsum à deuorante piscis eripuit. Iste ergo exaudit clamantes, ut strenuissimus defensor. ¶ Deniq; dico, qđ ipse exaudit egentes, ut benignissimus erogator, quia. sicut dat & erogat p̃mũm æternę glorię, quod ostendit cum dñs. Glorificabo eum, i. in gloria beatificabo. Sicut. n. res solet militem post labores & uictorias glorificare, & p̃miare, sic Deus post labores huius mudi, & post uictorias uitiorum & tormentorum solet homini honorem & gloriam distribuere & dispensare. 1. Reg. 2. Quicunq; honorificauerit me, glorificabo eum. Psal. Gloria & honore coronasti eum domine. Ideo dicebat Dauid. Eduxit me in latitudinem domini, saluũ me fecit, qđ uoluit me. Sic ergo patet Deum esse benignissimum distributorẽ, Et ideo ipse exaudit strenuissimum defensorẽ, dicit clamantes ad Amicissimum uisitorẽ. f. uisum est ergo quõ Deus exaudit firmiter amãtes, fortiter clamates. ¶ Terriõ dico, qđ libenter exaudit largiter donãtes. f. uiros pios & misericordes, qđ libenter exaudiunt deprecationes pauperum, tales. n. à Deo merentur exaudiri. Vnde Esa. 48. Frange esurienti panem tuum, & egenos undosq; induc in domum tuam. Sequitur. Tunc inuocabis, & dominus exaudietur, clamabis, & dices, ecce assum. Et contra qui preces pauperum exaudire nolunt, & Deo non exaudietur, quia sicut dicitur Iaco. 2. Iudicium sine misericordia fiet illi qui non fecit mi-

sericordiam. Seneca dicit. Ab altero expecta, alteri qđ feceris. Et ideo secundum sententiam Salomonis Prouerb. 21. Qui obturat aures suas ne audiat, pauperem, clamabit ipse, & non exaudietur. ¶ Quarto dico, quod libenter exaudiet Deus magis uel amplius indigentes, cuiusmodi sunt innocentes, peccatores, pauperes. Indigent enim innocentes custodia, ne ruant. Gene. 21. Exaudiuit dominus uocem pueri, idẽt innocentiũ. & Custodit innocentiũ uiam. Prouer. 13. Indigent peccatores ueniã, ne pereant. Exod. 22. Exaudiam quoniam misericors sum, & auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur. Esa. 66. Indigent pauperes alimonia, ut uiuant. Psal. Desiderium pauperum exaudiuit dominus, dans. f. uictui necessaria. Psal. Pauperes eius saturabo panibus. Exaudiuntur ergo à Deo Multipliciter egentes, Vide supra de audire in diuersis titulis. De Oratione, & supra de clamare & c. Sufficit.

Excelsus. Nota, qđ excelsus idem est, qđ altus, sublimis, erectus, eleuatus, exaltatus. Et potest accipi multipliciter in scriptura. Est enim Deus, Est. n. excelsus Deus per dominationẽ, Status, vnde Ps. Excelsus oēs gẽtes dominus. Locum, Est excelsus status. f. status plationis p Actus. iurisdictionẽ. vñ Eccl. 45. Excelsus fecit Aaron fratrẽ suũ. Est excelsus locus, f. Paradisus per eleuationẽ. vñ Mat. 17. dñs, qđ Iesus assumpsit Petrũ & Iacobũ & Ioannẽ & duxit eos in montem excelsũ seorsum. Est & excelsus actus per cõtẽplationẽ. vñ Esa. 38. Attenuati sunt oculi mei, suscipientes in excelsum. Potest. n. accipi. excelsitudo in bono & malo, in bono enim significat Vitę perfectionem, Istis. n. quatuor modis p̃t̃ hõ esse Status promotionem, sp̃ualit̃r erectus uel excelsus, vt de Mentis erectionem, tali celsitudine exponatur illud Cœli possessionem. Deu. 32. Cõstituit eũ sup̃ excelsam terrã, ut comederet fructus agrorũ, ut fugeret mel de petra, oleumq; de saxo durissimo. In quibus uerbis ostẽdit, qđ hõ qđq; à Deo quadrupliciter fit excelsus. f. qđq; per prelationẽ t̃palem. (Cõstituit inquit eum) per promotionem æternalẽ (Super excelsam terram) per perfectionem uirtualẽ qđ (notatur per fructus agrorum) per contemplationem uel affectionẽ cordialẽ, qđ notatur per suctionem olei & mellis, ut inqt̃ fugeret uel de petra. ¶ Primò ergo dico, qđ est celsitudo t̃paliõ plationis, qđ ostẽdit cum dñs (Cõstituit eum) Cõstituitur. n. idẽ est, quod in aliquo officio statuere & ponere, sicut dñs in Psal. Ego aut̃ constitutus sum rex ab eo super Syon montem Sanctum eius. & de Ioseph. Et legitur in Psal. Cõstituit eum dñm domus suę, & principem omnis possessionis suę. Constitutio ergo nihil aliud est, quã ad aliquem gradum facta per superiorẽ eleuatio. superior. n. debet in officiis & dignitatib. uiros bonos constituit, & sine affectione uel acceptione personarum ipsos secundum seruitutes & merita p̃mouere. Vñ Pharaõ rex Aegypti p̃cepit Ioseph, qui erat dispensator domus suę, de fratrib. suis. Si quos inquit nouisti in eis uiros industrios, constitue eos magistros pecorũ meorum. Et re uera magistri pecorũ. i. prelati subditorum non debent cõstitui nisi uiri industrij & discreti. Tales. n. qđ sic cõstituant, debent esse discipuli, & examinati. (Si quos inqt̃ nouisti) Discreti & illuminati (Industrios) P̃f̃cti & fortificati (Viros inqt̃) Tales cõsulebat Ietro sacerdos Madiã socero suo Moyse, qđ ipse cõstitueret sup̃ populũ, dicens Exo. 18. prouide inqt̃ de oĩ plebe uiros potẽtes & timentes Deũ in qb. sit ueritas, & qđ odit auaritiã, & cõstitue eos tribunos, cõturationes & decanos. Tales. n. cõstituedi sunt cõ deliberatione. Prouide. Sine omni acceptione, quia ex oĩ plebe. Pleni magna perfectione, qđ debent esse uiri potentes. Taliter. n. constituti debent esse p̃r ceteris discretiores, perfectiores seu maturiores, audaciores & benigniores. Discretiori dico, qđ sicut Aquila, quę super omnes aues clariũ uidet, regina est auium constituta, sic uerè illi reges et prelati aliorum debent constitui, qui clariõri discretionis uisu p̃r ceteris sunt muniti. vnde 3. Reg. 1. dicitur iam illud p̃dicũm (Cõstituit eum dominum) Et sequitur. Vt erudiret principes eius et senes eius prudentiam doceret. ¶ Item debent constitui ceteris maturiores. Bos enim, qui est animal maturissimum, Berchorij. Pars ij. E 4 sumum,

sumum, patietissimū, laboriosissimū, est cōstitutus rex oīum iumentorū, sicut dicit Greg. super Eze. Ad denotandū q̄ illi, qui alijs debent p̄esse, maturi & humiles, fortes, & patientes & stabiles debent esse. Vnde Dan. 4. Damnať excelsus in regno hoīum, & hoīem humilē constituet super illud. Item debent esse audaces. Leo. n. est rex ferarū, qui sup oīa aīa lia audacior fert esse. vñ Prou. 3. o. Leo fortissimus bestiarum ad nullius pauebit occursum. Ad denotandū, q̄ illi, qui dñan tur, & q̄ super alios imperant atq; regnāt, dñt esse audacissimi ad malos corrigendum, & ad iura Ecclesie defendēdū, vñ dicitur Hie. 1. Ecce constituit te super gentes & regna, vt euellas & destruas, adifices & plantes. ¶ Itē dico q̄ isti debent esse ceteris benigniores. Hō. n. qui est aīal mansuetum, naturaliter est rex oīum aliorum animalium. Vnde in Psal. Constituit eum super opera manuum tuarum. Rex ēt ap̄le aculeo carere dī, quamuis alijs apibus maior in duplo esse noscatur. Ad denotandū, q̄ illi qui sunt aliorū reges, dñi & praelati, debent esse humiles, pijs & benigni. vnde Lucē 7. Nā & ego hō sum sub potestate constitutus. Et breuiter charissimī ista sunt vera, q̄ illi, qui praelati constitūtur prudentiores, sapientiores, audaciores & etiam benigniores esse tenentur. Quod est pro certo contra multos in dignitatib. constitutos, qui verē non habent prudentiam aquilinam, patietiam bouinam, audaciam leoninā, benignitatem humanā, immo multi pro certo sunt, qui alio modo possunt dici Agla, Bos, Leo, homo, quia. s. multi sunt

Aquila per crudelitatem, Leones per uoracitatem, Boves per ignorantiam & tarditatem, Homines verō per debilitatem, & fragilitatem. Et ideo multi uidentur figurati in praela to Abimelech, q̄ cōstitutus rex, occidit omnes fratres suos, sicut dī Iud. 9. Quia verē multi sunt, q̄ statim quādo sunt cōstituti reges. i. praelati, iudices & maiores ipsi conuertuntur ad crudelitatem & iniquitatem, ita q̄ fratres. i. subditos suos depellunt, exhæredant & deuiant. Et ideo de cōstitutione talium potest dici illud 1. Mac. 9. vbi dicitur, q̄ Bachides elegit viros impios, & constituit eos dominos regionis. Adhuc si vis pone exemplo quomodo Iuppiter dedit ranis regem truceum, qui nihil faciebat eis, postea hydram, qui omnes deuorabat &c. Sic ergo patet, quod est quedam celsitudo praelationis temporalis, que ostenditur cum dicitur. Constituit eum. Ideo de tali celsitudine potest dici illud Iud. 20. Erat turris excelsa in medio ciuitatis. vbi aduertit, quod praelatus debet esse

Fortissimē roboratus (Turis) Altissimē sublimatus (Excelsa) Equissimē regulatus (In medio ciuitatis.)

Dico ergo, q̄ est celsitudo praelationis tpalis. ¶ Secundū dico, q̄ est quedam celsitudo supernalis seu æternalis promotionis, quæ ostenditur cum dicitur (Super excelsam terrā) Excelsa. n. terra Paradisus est, vbi pro certo est status sublimitas (super) Loci securitas (excelsam) Vitæ stabilitas vel victifertilitas (terram) Terra. n. est stabilis & fertilis, status sublimis est superior, locus excelsus est securior, terra infima est fertilior. Dico ergo, q̄ ille locus habet dignitatem, quia super. vnde Esa. 7. Pete tibi signum à domino Deo tuo. in profundum maris, siue in excelsum supra. Item iste locus habet securitatem excelsam. Loca. n. & castra, quæ sunt excelsa & alta, sunt magis tuta & secura. Et ideo de isto loco securo & excelso potest dici illud Psal. Sup excelsa statuens me, q̄ do cet manus meas ad praeliū. Posuisti, vt arcū æreum brachia mea. Itē iste locus habet fertilitatem terram. vnde Eze. 34. In montib. excelsis pascam eos. Sequitur. Ibi requiescent in herbis virentib. Ista est ergo celsitudo æternalis promotionis. ¶ Tertio dico, q̄ est celsitudo virtualis perfectionis. Sicut enim aggregatio & cumulus paruarū arenarū facit quando que motē magnum & excelsum, sic quādo particulares virtutes in homine aggregantur vir magnus, perfectus, excelsus etiā efficitur, quod ostenditur cū dicitur. Fructus. n. agri sunt virtutes, gratiæ & merita boni viri, quæ ipsum faciunt perfectum & excelsum. vnde Lu. 12. Hominis cuiusdā diuitis vberes fructus ager attulit. Ideo de tali celsitudine potest dici illud Eccl. 43. Sol in aspectu annūcians in exitu, vas admirabile opus excelsi. Vir. n. perfectus dicitur sol ppter claritatem honestatis, dicitur vas propter capacitatem chari-

tatis. Dicitur admirabile pp plenitudinem sanctitatis. Et sic ista celsitudo est virtualis perfectionis. ¶ Quarto dico, q̄ est celsitudo cordialis affectionis. Et ista est quando cor efficitur altum & excelsum per supernorum affectionem & contemplationem. vnde Iob. 16. Ecce in caelis est testis meus, & conscius meus in excelsis. Et hoc ostenditur, cum dicitur. Vt figeret mel de petra, oleumq; de saxo durissimo. Contemplatio. n. & affectio fugunt, attrahunt & sibi incorporant mel & oleum. i. dulcedinē gloriæ Paradisi. Mel. n. quod est dulce, signat dulcedinem fructuonis. Oleum autem quod ignem nutrit & lapidum lumina, signat plenitudinem dilectionis & claritatem beatissimæ visionis, quæ uerē gloria æterna consistit in perfecta fruitione, & cōpleta dilectione, & clarissima visione. & ideo cōtemplatio qui iā bonis æternis nutritur potest dici illud Eze. 16. Similam, & mel, & oleum comedisti, & decora facta es vehemēter. Sicut. n. agnō poplites fleuit, caput erigit, & vbera matris fugit, & exinde suum nutrimentum extrahit, sic debemus poplites cordis fleuere p humilitatem, caput erigere per intentionis ad Deū eleuationem, & vbera matris nostræ. i. dulcedinē illius q̄ sumum est. Hier. 17. q̄ est mater nostra, fugere, & nobis incorporare per contemplationē. Esa. 66. Gloria gentiū fugetis, & ad vbera potabimini. Sed p certo multi sunt, qui alio modo fugunt superiora, sed inferiora, nō æterna, sed terrena, nō superna, sed temporalia. Isti sunt diuites & auari, qui sunt similes araneis, q̄ non cessant fugere & haurire humiditatem mularū. Similes etiā sunt sanguifugis, q̄ nō cessant sanguinē membrorū, q̄ b. nisi dent fugere & haurire. Sic verē tales non cessant fugere, attrahere, haurire & auarē rapere & fumere humiditatem & sanguinē. i. temporalem substantiā aliorū, & maximē mularum. i. pauperum & illorum, quib. insident. i. vicinorum. De tali ergo fūctione dicitur Iob. 30. Caput aspidis fuger, & occidit eū lingua viperæ. Caput enim aspidis est intentio auari, qui non cessat fugere bona aliorū, & iō lingua viperæ eum sine liter occidit. Non sic ergo, sed fugamus æterna & superiora, & sic per cōtēplationē erimus alti & excelsi, vt sic de nobis & nostrum quolibet possit dominus dicere illud Esa. 40. Super montem excelsum ascendit tu qui euangelizas Syon &c. Patet ergo, quod quadruplex celsitudo. i.

Praelationis temporalis, Et sic patet, quod quidā sunt excelsi i bono. ¶ Sed si forte alio modo velis distinguere de excelsis, dic, q̄ in scriptura reperitur multiplex celsitudo, videlicet celsitudo Potentes fulminans, Et dico quedā celsitudo potētis fulminatiua, & ista est celsitudo Dei, & suæ potentie inattēgibilis magnitudo. Iob 11. Excelsior celo est, & quid facies? Ista est enim celsitudo potentie diuinæ, quæ. s. est

imperandum satis egregia, Ista est ergo celsitudo miserandum satis propitia, do summa & imperandum satis proficua, ratia. Vnde de filio considerandum satis prospicua. dicit pater in Psal. Et ego primogenitū ponā illū, excelsum p̄ regib. terræ, & ponam in mari manū eius, &c. Res enim celsiores sunt ceteris potētiores. Patet de fulmine, quod de excelsis venit. sic dico secundum Pl. quoniam excelsus est dominus, terribilis rex est super omnes deos. Itē ista est celsitudo dulcis & misericordiosa. Res. n. excelsiores, & stabiliiores sunt, & molliiores, patet in arborum summitatib. res p̄tē sp̄itum & ramorum. Patet etiā in nubib. excelsis, quæ ita sunt humidæ & teneræ, quod ros & pluuia ab eis dē descendit. Sic à Deo ros gratiæ, pluuia misericordiæ, & flexibilitas indulgentiæ proueniūt. Iste enim habet gratiam immutatiuam à culpa. Psal. Hęc mutatio dexteræ excelsi. Et gratiā liberatiuā à pœna. Pl. Deus excelsus redemptor eorum est. Item ista est celsitudo virilis & operatiua. Vñ de ipsa dicitur in Psal. Ipse deduxit filios Israel de Aegypto, in manu potenti & brachio excelsi. Item ista est celsitudo sublimis & consideratiua. Excelsa. n. corpora prospicua sunt & luminosa, sicut dicitur in Psal. Excelsus dominus, & humilia respicit, & alta à longe cognoscit. Oculi. n. habet aquilinos & luminosos, qui de excelsis vident. Pl. prospexit de excelsis sancto suo, dominus de celo in terram

ram aspexit. Iste ergo excelsus & summus, cui. s. mali malē cōtraducunt & officiunt. Psal. In ira excitauerunt excelsum in iniquo. Boni verō obediunt, atq; seruiunt, & ideò gratiam & gloriam ab ipso finaliter perpendunt & percipiunt. Vnde bonis dī in Pl. Ego dixi, dī estis, & filij excelsi omnes. ¶ Ista est ergo quedam celsitudo potenter fulminatiua. ¶ Adhuc est quedam celsitudo cordium maculatiua, seu etiā eleuatiua. Et ista signat altitudinem superbiæ mentalis presumptionis, vt quando. s. quis in suis oculis est excelsus, & se putat in virtutibus, genere, & pulchritudine, & opib. præ eminentem. Talis. n. excelsitas superbiæ valde est abominabilis Deo. Constat enim, q̄ antiquitas demones in excelsis colebantur, & propter hoc excelsa destrui à Deo precipiebantur, & mandantur, sicut patet Num. 33. Sic verē dico, q̄ excelsus locus. i. cor quod est excelsum per superbiam est, p̄prie locus demonibus dedicatus, & cultibus damonū & virtiorum aptatus. ideò Deus talia excelsa. i. superbiæ elationē mandat destrui, nec vult talia altaria, seu tales superbiæ cultus i terra Israel fabricari, sed potius fideles suos vult i imo humilitatis sacrificia bonorum operum cōsecrare. 2. Paral. 32. Nunquid non iste est Ezechias qui destruxit Excelsa? De multis. n. regibus Israel legitur, q̄ boni fuerunt. f. Deū adora uerunt, & idola contempserunt, veruntamen in hoc repræhensibiles iudicantur, quia excelsa non abstulerunt, & quia populum in excelsis sacrificare etiam domino permiserunt, contra prohibitionē diuinam. Populus. n. in excelsis immolare delectabatur, qui tamen solū sacrificare in templo domini iubebatur. 3. Reg. 3. Attamē populus immolabat in excelsis. Et de Salomone dicitur ibidem, q̄ ipse ambulauit in vijs patris sui, ex cepto q̄ in excelsis immolabat. Sic verē dico, q̄ multi sunt, qui quīs sint boni, & bonorum operū ministri. excelsa tamen. i. superbiā & fastum, & quādam elationem & præsumptionem, laudemq; & iactantiā quā ex bonis suis cōcipiūt, solent diligere, & in gloria se plurimū delectare. Vix enim est dare aliquem ita sanctum quin gloriari & eleuetur, si commendari audiat factum suum. Talis ergo Deum colit, sed excelsa non auferet, quando. s. bene q̄dem operatur, sed exinde eleuatur in gloria propter laudē, quam aliena adulatio sibi affert. 3. Reg. 15. Fecit asa rectum in conspectu domini, sicut Dauid pater eius abstulit effeminatos, purgauit fordes idolorum, subuertit specum priapi, destruxit idolum turpissimum, excelsa autem non abstulit. Soli. n. tres de oibus regibus Iuda abstulisse excelsa leguntur videlicet Iosias, Iosaphat, & Ezechias. De Iosi. 3. Reg. 23. Excelsa quoq; quæ erāt in Hierusalē, polluit rex &c. De Iosaphat. 2. Paral. 17. Etiam excelsa & lucos de Iuda abstulit. De Ezech. 4. Reg. 18. Dissipauit excelsa. f. Ezechias. Ad denotandum, q̄ pauci sunt, qui talia excelsa. i. inanis gloriæ laudem & eleuationem non libet admittat. Ista est ergo excelsitas cordiū eleuatiua. 2. Paral. 33. Instaurauit excelsa, & fecit lucos. ¶ Tertio dico, q̄ est excelsitas malorū diffipatiua & ista est altitudo status & prosperitatis & eminentie malignorū, q̄ cā est suæ dānationis & mortis. Istud potissimē dico de illis, qui per vlturas & rapinas, & per vana fortunæ lenocinia subitō efficiunt excelsi, & de humili plebe ad sublimem statū erecti, sicut patet de multis burgensib. & aduocatis, & alijs de nihilo pcreatis, tandē ad statū militiæ assumptis, & inter maximos cōparatis, ita q̄ de multis potest intelligi illud Deut. 2. Fuerunt habitatores eius populus magnus & validus, & tam excelsus vt de Enachim stirpe quasi gigantes crederentur. quasi diceret. Multi taliū ita sunt magna prosperitate leuati, & ita in diuitijs & pompa ornati, q̄ p gigantes. i. nobiles antiquos vident esse pgeniti & creati, vt talibus dicitur illud Esa. 22. Excidisti in excelsis memoriale. Aduertit autē, q̄ midanorū statū celsitudo cōtēntēda est, & cōmendanda, quæ est

Status { Incertus & periculosus, Loca enim excelsa ad Desertus & penuriosus, ascendendū sunt difficilis & laboriosa, ad remanendum sunt inutilia & penuriosa, ad descendendum sunt terribilia & periculosa. Inuenitur ergo labor difficilis in ascendendo, per multas. n. ambages, p multos laboriosos nexos, per multos graues accessus perueniunt hoīes ad excelsa. Sic per multas ambages fraudum, laudum, corporum, & sollicitudines mentium ascendunt homines ad suprema. Esa. 16. Laborauit Moab super excelsis suis. ¶ Item inuenitur

squalor, seu horror inutilis in possidēdo, excelsa. n. loca sūt alijs magis sterilia. Sic mundi dignitates & officia alta & magna sterilia dicuntur, vel quia bonorum spiritualium vberitate priuantur, vel quia mens humana nunquam ab eis nec in eis satiatur. Esa. 42. De fertos faciam montes excelsos, & comitat, vt in pluribus, frigus & fames, sicut de monte ventoso propē Auinionem dī, q̄ quisquis ad summam tēdem eius ascendit, se famelicum experitur. Sic dico de celsitudine mundi officiorum & statuum, quia pro certo ibi viget frigus in deuotionis, & fames auaritiæ & ambitionis, flexibilitasq; oīs sufficientiæ & repletionis. Vñ propriē ista sunt excelsa Baalim, q̄ interpretatur deuoratores, quia. s. illi, quib. dē ascendunt, solēt mundi bona cōtinuē occupare & deuorare, & tū nunquam se possunt reficere, vel replere. Hier. 19. Aedificauit excelsa Baalim. ¶ Item inuenitur error terribilis in descendendo, seu amittēdo. Loca. n. excelsa periculosa sunt, & hoc ideò, quia per terrarum facilius destruitur, & cadunt, & quia illi, qui ibi sunt, faciliē corruunt, & inde vix sine malo descendunt. Sic verē est de excelsis mundi statibus, faciliē. n. à Deo concutiuntur, & per terrarum infortuniorum ad nihilum deducuntur, & ipsi q̄ ibi habitant, mortis æternæ periculum consequent. De quo Esa. 2. Ecce dies domini super omnem superbum & excelsum, & super arrogantem omnem, & humiliabitur, & super omnes cedros libani sublimes & erectas, & super omnes quercus Bafan, & super omnes montes excelsos, & eleuatos, & super omnem turrim eleuatam, & murum munitum, & super omnes naues tharsis, & super omne lignum quod visu pulchrum est. Patet ergo q̄ inuenitur excelsitas malorū subuersiua seu tribulatiua & destructiua. ¶ Tertio dico, quod inuenitur celsitudo cumulatua &c. Vide supra de quadruplici celsitudine viri iusti, quæ sequitur in distinctione, videlicet Virtuali, (Virtuali) dico, quam facit cumulatua moralium perfectio. (Cordiali) quam facit eleuata mentis affectio. (Temporali) quam facit vendicata digna praelatio. (Æternali) quam facit occupata cœli possessio. Vide supra de eodem in principio in auctoritate diuina & profecuta, & supra, de exaltare, & locis alijs.

Exclamare. Idem est, q̄ ex toto conatu clamare, A vel excessiue clamare, vel excessiue clamare, vel excessiue clamare. Et iterum potest significare feruorem orationis, prædicatinnis, & similia. Vide supra de clamare.

Excitare. Nota, q̄ excitare idē est, q̄ de somno euigilare. Et quia per somnum intelligit statum peccati, ideò per excitationem, seu euigilationem, potest intelligi exurctio à peccato. Possumus ergo breuiter notare, q̄ tribus modis excitatur homo à somno peccati. i. Per Timorem, (Per timorem) Hoīem. n. excitat timor dānationis rigor correctionis. Per Rigorem, mor dānationis rigor correctionis. Per Clamorem, clamor monitionis seu pconis. ¶ Primo ergo quidā excitant p dānationis timorē. Grues. n. quæ aliarum seruant excubias, solent lapillum in pedem ponere, vt ex eius casu si dormierint possint à somno euigilare, & excitari. Casus ēt horologii, q̄ fluxit vsq; ad certū p̄ctū suum, dormientes ad surgendum excitat & inuitat. Sic verē charissimi, dico, q̄ lapidē. n. pœnæ æternæ vel iudicij diuini duritiam debemus per considerationē portare, & casum horologii. i. mortem aliorum attendere, vt sic per timorem inde cōceptū possimus excitari & euigilare. Tonitruum, qd̄ est sonus terribilis, hoīem excitat, & ipsū ne dormiat impedit & retardat. Quia verē si quis tonitruum diuini timoris, terroremq; suæ suæ & iudicialis clamoris attendit, nunq̄ p peccatū dormitabit. Bene ergo monet Ap̄ostolus. 1. Cor. 15. Euigilate iusti, & nolite peccare. Dicit. n. Plinius, q̄ si homo propter morsum aspidis efficitur lethargicus. i. violentē dormiens & sopitus, tūc cinis mustellæ combustus bibirus excitat patientem. Quia verē cinis. i. consideratio mortis & maximē mustellæ combustæ. i. malorum hominū combustorum in inferno & damnatorū, etiam excitat hominē à somno desidij & peccati. Tales ergo excitantur à peccato timore dānationis. ¶ Secundū dico, q̄ quidam excitantur rigore correctionis. Sicut. n. lethargici fortibus verberibus & medicinis asperis, vt pote signari vel pipere excitant, si in naribus mittat, sic isti sunt ita dormientes & sopiti in vijs & pec-

& peccatis suis, qd no possunt euigilare, nisi duris & asperis correctionibus excitentur, sicut dicitur Esa. 28. Sola vexatio dat intellectum. Quod bene figuratum fuit in Petro chatenato dormiente & incarcerato, de quo dicitur Act. 12. quod Angelus percussio latere Petri excitauit eum dicens. Surge velociter. Quia vere charissimi quando homo est per peccatum dormiens & sopitus, qd etiam est per malas complacencias alligatus & incatenatus, & per malas consuetudines incarnatus, tunc necesse est, qd Angelus. i. platus per correctionem ipsum percussio & affligat, ad hoc, vt in tali somno euigilet & exurgat. Isti ergo excitantur rigore correctionis. Tertio dico, qd aliqui excitantur clamore monitionis seu preconis. Clamor n. tubarum solet equos ad prelium excitare. Clamor etiam Leonis solet caulos suos a morte suscitare. Sic vere charissimi clamor preconis & exhortationis, solet mortuos peccatores a somno peccati excitare, & ad prelium virtutum monere & animare. Osee 11. Leo rugiet, & formidabit filij maris. Sic ergo patet, qd excitatio per clamorem, per rigorem, & per timorem &c. sufficit.

Excitere. Nota qd per excutere, dicitur quasi extra cutere, id est extra proficere vel expellere. Dicam ergo, quod excutiuntur, scilicet et Peccata per confessionem, Terrena per refectionem, Impij per damnationem, Iusti per tribulationem. Est ergo excussio vitiu, qua fit per flagellum confessionis. Sicut n. spiritus cum lingua de ore excutitur, & extra spuitur, & eijcitur, sic peccatum cum lingua (id est) per confessionem debet excuti, vt palatum conscientie inde valeat mundificari. Sicut n. equus nobilis de stabulo surgens, solet torporem excutere, & per membrorum excussione ad iter se concutiens preparare, sic homo, qui quandoq; iacuit in peccato, quandoq; se per contritionem concutit, & quicquid in ipso torporis & peccati fuerat, per confessionem excutit, & si liber ad bona opera deambulat, & discurrat. Gen. 27. Tempus veniet, vt soluas, & excutias iugum eius de ceruicibus tuis. Item est excussio terrenorum. Sicut n. pulvis de pannis excutitur, vt vestis mundior habeatur, sic pulueres terrenorum debemus cotemnerre, & excutere, vt mundi possimus dno seruire. vnde Apostolus precipit. Math. 10. Excute puluerem de pedibus vestris. Vnde anima consulitur. Esaie 52. sic. Excute de puluere, confurge Hierusalem. Item inuenitur excussio iniquorum, quia. f. Deus de mundo malos excutit, et eos in infernum precipit et immittit. Iob 38. Excussisti impios ex ea. f. ex ecclesia, vel ex terra. Item est excussio iustorum seu perfectorum, quos. f. d. e. cu flagello mortis more tritici excutit, et in horreo Paradisi reponit. Vnde Iudic. 6. dicitur, qd Gedeon intrauerat in torcular, vt excuteret et purgaret frumentum etc.

Eum, Eo, Ei. Nota qd istud pronomen is, eius, cum suis casibus, cum sit adiectiuum, et ad personam dico, et sic potest referri ad Deum, ad iustum, ad Diabolum, ad impium. Item ad res, et sic refertur ad gratiam, ad gloriam, ad misericordiam, et ad penam, seu ad virtutes, ad praemia, ad peccata, ad tormenta. Item ad loca, et sic refertur ad mundum, ad religionem seu Ecclesiam, ad infernum seu ad iudicium, et ad Paradisum. Ad ista. n. oia possunt dicta pronomina applicari, et de ipsis ad omnia concordari. Ad euitandum tñ tantam congeriem prolixitatum, dicamus solum in quantum refertur ad personas. Et sic dico, qd per Eum, potest intelligi Deus et eius dignitas in superabilis, Primò ergo dico, qd per Eum, Christus et eius charitas inextimabilis, & qd per Eum, Iustus et eius bonitas incomparabilis, intelligitur ipse Angelus et eius puritas immaculabilis, se Deus quàm Impius et eius vanitas incorrigibilis, tum ad suam, p. priam dignitatem, seu etiam deitatem. Deus, n. pprie inominabilis est. Nō. n. potest sua perfectio aliquo certo noie designari, vnde et ipse dixit Gen. 32. Cur quæris inquit nomē meum, quod est mirabile? quia pro certo sicut dicitur Esa. 9. Vocabitur nomē eius admirabilis consiliarius, Deus fortis, pater futuri seculi, princeps pacis multiplicabitur eius imperium, et pacis non erit finis. Et ideo conueniens reputatur, qd ipsa Dei proprietates, ipsiusq; magnificentia et perfectio infinita, per aliquod generale pronomen debeat designari. Designatur ergo per istud

pronomen eū, eo vel ei. vnde Apoc. 1. dicitur, Gratia vobis & pax ab eo, qui est, qui erat, qui venturus est. Deus. n. pater significatur per eum, sicut pater Iob. 14. vbi dicitur, Domine ostende nobis patrem. Philippe, qd videt me, videt & patrem meum, & ammodo cognoscens eum, & vidit eum. f. patrem, Deus etiam filius intelligitur per eum. Vnde in persona patris loquentis de filio dicitur 3. Reg. 7. Ego ero ei in patrem. Deus etiam Spiritus sanctus designatur per eum, sicut de Spiritu sancto Christus loquens dicit Iob. 16. Cum assumptus fuero, mittam vobis eum. Breuiter ergo dicam, quod iste eum, scilicet ipse Deus sic generaliter nominatur, debet Adorari, Debet (dico) adorari affectu mentali. Pf. Honorari, Adorate eum oēs Angeli eius, audit, & extat, & laeta est syon. Item debet honorari effectū reali. Eccl. 38. Dedit hominibus scientiam altissimam, honorari in mirabilibus suis. Dicitur et extatari affatu verbalis. Eccl. 43. Exaltate eum, quantum potestis, est. n. omni laude. Item debet commendari sono musicali. Psalm. Laudate dominum de caelis, laudate eum in excelis. Laudate eum in sono tubæ, laudate eum in psalterio & cithara. Laudate eum in tympano & choro, laudate eum in chordis & organo. Laudate eum in cymbalis bene sonantibus, laudate eum in cymbalis inubilationis, omnis spiritus laudet dominum. Item debet amplexari manu cordiali. De quo potest dici illud Math. 26. Ipse est, tenete eum. & Cant. 3. Teni eum, nec dimittam. Item debet frequentari nexu sociali. vnde de sapientia potest dici illud Eccl. 1. Omnis sapientia à domino Deo est, & cum eo fuit semper, & est ante eum, vt sic quilibet dicat illud Prouer. 9. Cum eo eram cuncta componens. Item debet contemplari sensu visuali. Numer. 34. Videbatur eum, sed non modo, intuebor eum, sed non propè. Item debet formidari metu filiali. De quo Math. 10. Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere, sed potius timere eum, qui potest corpus & animam occidere & mittere in gehennam. Item debet visitari gressu spirituali. f. finaliter in Paradiso, quando verificabitur illud Iob. 14. Ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Et sic breuiter patet quomodo per illud pronomen potest ipse Deus, & ipsius perfectio designari. Dicam ergo, qd iste est perfectissimus & excellentissimus propter multa, quæ. f. omnia per istud pronomen signantur, videlicet quia habet Essentiam incommutabilem, Dico ergo, qd Deus est timendus est & amandus est propter suam essentiam incommutabilem. Res enim durabiliores sunt in suo genere meliores, & ideo amabiliiores. Pater i auro respectu metallorum, cuius essentia etiā in igne durat. cum ergo essentia Dei sit immutabilis & aeterna, bene dico, qd efficaciter est amanda. Psalm. Benedictum nomen maiestatis eius in aeternum & alibi. Sit nomen eius benedictum in secula, ante solē permanet nomen eius. vnde illud praedictum. Ipse est, tenete eum. Item timendus est vel amandus propter suam potentiam insuperabilem. Qui n. habet fortes hostes bene diligit habere adiutorem potentem, & adiuuare volentem. De isto autem adiutore legitur Dan. 7. qd potestas eius potestas aeterna, quæ non auferetur, & regnum eius quod non corrumpetur. Vnde etiam dicitur, qd milia milium ministrabant ei, & decies centena milia assidebant ei. Ista enim potentia nō solum est inferius, sed etiam superius, quia sicut dicitur in Psalm. Magnificencia eius & virtus eius in nubibus, nec solum superius, sed inferius, quia sicut dicitur Iob 41. Non est potestas super terram, quæ cōparetur ei. & merito, quia sicut dicitur Iob 25. Potestas & terror apud eum est. Item timendus est vel amandus propter suam clementiam incomparabilem. Res enim valde diligit iudicem clementem. Pauper verò libenter sequitur diuitem piū & compatiētem. Deus autem iudex clemens

mens & diues misericors & compatiens est. vnde Luc. 1. Misericordia eius à generatione in generationem timentibus eum. & in Psalm. In aeternum misericordia eius, & à generatione in generationem veritas eius. Clementia enim & misericordia illius apparet, quia

Dat Vitam morientibus, Dat (dico) morientibus vitam gratiæ, qd. f. facit quando peccatores conuertit. Deut. 30. Adhæreas ei, quā ipse est vita tua. Dat etiam indigentibus panem Eucharistiæ. Osee 9. Sacrificia eius quasi panis lugentium. Gen. 49. Aser pinguis panis eius, & præbebit delicias regibus. Dat insuper laborantibus, quietem pacis & concordie. Iob 22. Acquiesce ergo & habeto pacem, quia sicut dicitur Prou. 3. Via eius via pulchra, & omnes semite illius pacificæ, longitudo dierum in dextera eius, & in sinistra illius diuitiæ & gloria. Dat insuper pereuntibus salutem securitatis & aeternæ gloriæ. Vnde de naufragare timentibus Apostolus, dicit Mat. 8. qd accesserunt ad eum discipuli eius, & suscitauerunt eum dicentes. Dñe salua nos, perimus, qui surgens imperauit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna. Sequitur. Veni & mare obediunt ei. Item timendus est & amandus est, frequentandus & adorandus propter scientiam inacceptibilem. Magister. n. omnia scit docere, diligitur. Iudex verò, qui oia scit, timetur. Sic Deus. Ipse n. habet sapientiam & scientiam infinitam, nihil. n. latet eum. Et io dicitur Eccl. 39. qd collaudabunt multi sapientiam eius. vnde in Psalm. dicitur, qd oculi eius super gētes respiciunt, palpebræ eius interrogant filios hominum. Vnde etiam de oculis suis clarissimæ notitiæ dicit Apoc. 1. qd oculi eius velut flamma ignis, & capilli eius candidi velut lana alba. Item timendus est & amandus propter iustitiam irrefragabilem seu inuariabilem. Iustus. n. iudex diligitur, & timetur. Diligitur (dico) à bonis, timetur à malis, vel diligitur, quia remunerat bonos, timeat, quia punit malos. Talis est Deus. vnde in Psalm. Iustitia eius manet in seculum seculi. Et alibi. Annuntiabunt cœli iustitiam eius. Ista autem iustitia eius potissimè apparet in iudicio, quā ignis à facie eius exardescet, & inflammabit in circuitu inimicos eius, sicut dicitur Apoc. 1. Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt, & plangent se super eum omnes trib. terre. Istud ergo iudicium & ista iustitia eius figuratur Dan. 7. vbi dicitur, Aspiciet ab (inquit) donec throni positi sunt, & autique aedem sedit, vestimentum eius quasi lux candidum, & capilli eius quasi lana alba, thronus eius quasi flammæ ignis, rotæ eius ignis accensus fluminis igneus, rapidusq; egrediebatur à facie eius &c. Expone si vis. Item amandus & venerandus est, quia habet præsentiam valde amabilem, quod potissimè erit in patria, vbi principaliter videbitur, qd. f. ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus, qd. f. accedemus ad eum vt illuminemur, & facies nostræ non cōfundentur, quā etiam præueniemus faciem eius in confessione, & quando procidemus & adorabimus ante eum, quando insuper ibi eum videbimus sicut dixit nobis, sicut dicit Mar. 16. & quādo nos perpetuo diligemus eum, quoniam ipse prior dilexit nos. Iob. 4. & quando erimus similes ei. Iob. 3. Nos scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicut est. Pater ergo, quomodo per eum, denotatur Dei præsentia, iustitia, scientia, clementia, potestias, Essentia. Et sic dico, quod per eum, intelligitur ipse Deus. f. quantum ad suam deitatem. Secundò dico, quod per eum, intelligitur ipse Christus. f. quantum ad suam humanitatem. Et sic notabo, quod illud pronomen signat Christum, A patre exeuntem aeternaliter, Igitur dico, qd per eum & eius, intelligitur Christus à patre exiens. Pf. A summo celo egressio eius, & occursum eius vique ad summū eum. & Mic. 5. dicitur, Egressus eius à diebus aternitatis. Item intelligitur Christus à mare prodiens. f. per natiuitatem corporalem. Luc. 2. Inuenerunt puerum cum Maria mater eius, & prociētes adorauerunt eum, & apertis labiis suis obulerunt ei munera. Item

intelligitur Christus per mundum transiens. Iob. 1. In propria venit, & sui eum non receperunt. Item per eum intelligitur Christus in cruce moriens. Esa. 53. Vidimus eum, & nō erat aspectus, vñ nec reputauimus eum. Verè dolores nostros ipse portauit, & lāguores nostros ipse tulit, & nos putauimus eum quasi leprosum, percussum à Deo, & humiliatum. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras. Sequitur. Disciplina pacis nostræ sup eum, & liuore eius facti sumus. Item per eum, denotatur Christus ad vitam rediens. Gal. 1. Deus suscitauit eum à mortuis. De Deo. n. potest intelligi illud Iob 37. Abscōdit lucem, & præcipit ei, vt rursus adueniat. Lux. n. est Christus, qui absconditus est per sepulchrum & mortem, sed rursus aduenit per resurrectionem. Item per eum, designatur Christus ad cœlos adiens. Act. 1. Quemadmodum vidistis eum in cœlum, ita veniet. Item per eum, designatur Christus à cœlis veniens. f. ad iudicium. de quo Malach. 3. Et quis poterit cogitare diē aduentus eius, & quis stabit ad videndum eum? ipse. n. quasi ignis cōflans. Vnde de eo ad iudicium veniente potest dici illud Iohel 2. post eum solitudo deserti, neq; est, qui effugiat eum. Et ibidem. Ante faciem eius ignis vorans, & post eum comburans flamma. Item per eum, designatur Christus in cœlis glorians. Vnde Deo patri potuit dici de Christo illud Psalm. Gloria, & honore coronasti eum dñe &c. illud. Gloriam, & magnū decorem impones super eum, quoniam prænitiū eū in benedictionibus dulcedinis &c. Et illud Esaie 60. Gloria libani data est ei, decor carmeli & Saron. Sic ergo patet quomodo per eum vel eius, vel ei, vel eo, intelligitur Christus quantum ad suam humanitatem. Tertio dico, qd per eum, potest intelligi homo iustus quantum ad suam bonitatem & virtuositatem, vel etiam quilibet perfectus, & potissimè vir talis, cuius virtutes non faciliè particulatim exprimitur, imò necesse est, quod aliquo generali vocabulo denotentur. De tali eo seu eum, potest dici, quod Deus talem eum, solet Benigniter recipere, Dico ergo, qd talem eum, solet Christus vtiliter eripere, secum recipere. vn Mentaliter diligere, Nobiliter erigere. de dominus dicit Iob. 6. Eum, qui venit ad me, non eijciam foras. Deus. n. qui vult venire ad eum per fidem, religionem & poenitentiam, nunquam repudiat, aut eijcit, sed eum potius lætiter recipit atq; nutrit. Luc. 19. At ille excepit eum in domum suam gaudens. Similis. n. videt Offrago, qui recipere & nutrire consuevit pullum ab aliqua derelictum. Secundum historias etiā Romanorum, antiqui duces exercituum transfugas libenter recipiebant, & eos cum suis militibus admittēbant. Tales autē transfugæ quandoq; multa bona ipsi, ad eos transfugerant faciēbant, ita qd eis mediantibus, sepe alios superabāt, sciebat. n. secreta partis aduersæ, & ideo qd volebat esse fideles, quam plurimum vitales erant. Sic verè Deus neminem repudiat aut refutat, sed omnes, qd de exercitu diaboli ad ipsum ppœnitentiam refugiunt, vel ipsos, quos aquila Diaboli repulit & eiecit. f. pauperes & egenos, libenter recipit & acceptat. Trāsfuga enim fuit Paulus, & Dionysius, & qui primò fuerant milites diaboli, facti sunt milites Christi. Isti. n. multa de secretis aduersæ partis. f. Diaboli sciuerūt, & ideo nostris plurimum profecerunt. Eos ergo debuit Christus reijcere, sed potius recipere, & amare. Psalm. Suscepit eos de via iniquitatis eorum. Vnde vñ, qd quilibet talis eū, figuratur in illo pisce. Thob. 6. qui primò voluit deuorare Thobiam, qd apprehēdens eū attraxit eū ad terrā, & inuenit in eo fel. de quo illuminauit postea patrem suū, & per eius fumū demonium effugauit. Talis piscis fuit Paulus cum philosophis primitiuis, quia. f. isti primò Thobiam. i. Christū & eius fidē deuorare & destruere conati sunt, iste tamē Thobias, istos eos ad se per fidem attraxit, & eos ad se conuertit. Ezech. 3. Expandam super eū rete meum, & capietur in sagena mea. & sic eorū felle & fumo vñsus fuit. Felle dico. i. sua spiritali contra vitia indignatione. Fumo. i. sua deuota oratione & affectione. Isti. n. mediantibus, patrem suum cœcum. i. populum Iudaicum quo ad multas personas Christus illuminauit, & demonum potentiam effugauit. 2. Reg. 23. Fecit eum David auricularium & secretarium. Vnde de quolibet tali eum, potest dici illud Psalm. Inuenit eum in terra deserta, in loco horris & vāstis solitudinis. Cjrcūduxit eū & docuit, custodiuit

tureum quasi pupillā oculi. Posuit in eo verba signorū suorum, & custodiuit quasi pupillam oculi sui. Patet ergo, q̄ illum, qui dicitur eum, solet Christus benigniter secum recipere. Item dico, q̄ talem eum, solet Christus malis eripere. Psa. Immitter Angelus dñi in circuitu timētiū eum, & eripiet eos. Sicut. n. quodam naturali instinctu aialia solent catulos suos defendere, & iuare, sic Chrs, eos quos suos nouit esse. Istos. n. a tentationibus eripit. Istos a mundi tribulationibus protegit. Istos ab inferni damnationibus liberat & defendit. Psa. Eruet eos a peccatoribus, & saluabit eos, qm̄ sperauerunt in eo. Et alibi. Eripiet eos a contradictionibus populi. &c. Et alibi. Eripiam eum, & glorificabo eum. Item dico, q̄ talem eum, solet Chrs summē diligere. Vnde Gene. 32. dñ. Israel autem diligebat eum. Ioseph su per oēs filios suos, eo q̄ in senectute sua genuisset eum. & Gen. 44. Pater. n. tenerrime diligit eum. Signū autem, q̄ Deus diligit eos, i. sanctos & iustos, satis potest esse euident, quia. sicut pater filium, quem diligit, solet induere magis honestē, solet arguere magis molestē, solet honorare & promouere magis manifestē, sic quia Christus bonos & iustos stola gratiæ honestē induit. 1. Mach. 10. Induit eum purpura, zelo iustitię molestē arguit. Matt. 18. Corripit eum inter te & ipsum solum. & Esa. 27. Qui formauit eum, non parcat ei. Corona glorię honorabiliter eum aluit. Psa. Gloria & magnum decorem impones super eum dñe. bene est uersimile, q̄ eos amat, & q̄ bonum & salutem eorū affectat. Vnde de tali eū, canit Ecclesia. Amavit eum dñs, & ornauit eum, stolam glorię induit eum, & ad portas Paradisi coronauit eum. Vnde 1. Mach. 10. dñ. q̄ rex scripsit eum inter primos amicos. Et 1. Mach. 11. dñ. q̄ rex exaltauit eum ante conspectum amicum. Patet ergo, q̄ talem eum, solet Christus summē diligere. Adhuc dico, q̄ talē eum, solet Chrs dignē erigere. Cōstat. n. q̄ Chrs illos qui sunt eum. i. viros iustos & bonos erigit & eleuat interius per contemplationē & affectionē. Act. 7. Eleuatus est, & nubes suscepit eum. Exterius per p̄motionem & p̄lationem. Deus. n. de modico statu q̄q; hoīem erigit, & ad statum altę p̄motionis deducit. Vnde de Dauid dñ in Psa. q̄ sustulit eum de gregibus ouium, & de post forctantes eorum. Et alibi. Constituit eum dñm. omnis sup, & principem oīs possessionis suę. Posterius per finalē saluationē, & p̄ternę glorię adeptionem. Deut. 33. Constituit eum super excelsum terrę, vt comederet fructus agrorū &c. Chrs. n. sanctos finaliter erigit, & eos ad societatē & societatem æternā secū aduocat, & extollit. 2. Reg. 11. Vocauit eum Dauid vt comederet corā eo. Vnde in cāntico canit Ecclesia dicens. Et rege eos, & extolle illos vsq; in æternum. Et breuiter isti beati a Deo in cœlo honorabiliter recipiunt. 1. Mach. 11. Delectatus est rex in aduentu eorum. Ab angelis admirabiliter associant. Gen. 32. Inuertit ei obuiā Angeli Dei, quia sicut dñ. 1. Mach. 10. Scripsit Alexander rex Ionathę, vt ueniret obuiā sibi. Ab oībus sanctis delectabiliter & festinanter alliciunt. Matt. 25. Ecce sponsus uenit, exite obuiam ei. In pace perpetua constituunt. Hier. 33. Reuelabo eis deprecationem pacis. & in Psa. Factus est in pace locus eius, & habitatio eius in Syon. Et ideo oīa, quę desiderant, eis finaliter cōceduntur. Psa. Desiderium eorum attulit eis, nō sunt fraudati a desiderio suo. Et alibi in Psa. dñ. Pluit illis manna ad manducandum, & panem cœli dedit eis, panem angelorū manducauit homo, cibaria misit eis in abundantia. Patet ergo, q̄ illi, qui dicitur eum. i. quilibet uir perfectus, est a Deo receptus, & non eiectus, ereptus, & nō derelictus, dilectus, & nō spreus, erectus, & non despectus. Et sic patet quō per eū & eos, pōt intelligi perfectio virtualis. Et iō breuiter de quolibet uiro perfectio pōt dominus dicere illud Cantic. 5. Dilectus meus candidus & rubicūdus, electus ex milibus, caput eius aurum optimū, comę eius sicut elatę palmarum. Oculi eius sicut colūbę, genę illius sicut areolę aromatatum, labia eius distillantia myrrhā primā, manus eius tornatiles, caureę plenę hyacinthis, uenter eius eburneus distinctus saphiris, crura illius colūnę marmoreę, species eius ut libani, electus ut Cedri. In ista auctoritate sunt nouē genitiui p̄nominales, qui possessionē & p̄fectionem uirtutum signat. Et sic nota, q̄ illē, qui denotatur per eū vel p̄ eius, debet habere Intentionis rectitudinem. (Caput eius aurum) Affectionis celsitudinē. (Comę eius sicut elatę palmarum)

Discretionis limpiditatem. (Oculi eius sicut colūbę) Verecundię gratitudinem. (Genę eius sicut areolę) Eloquentię sanctitudinem. (Labia eius distillantia) Efficacię fortitudinem. (Manus eius tornatiles) Abstinētię mēlitudinem. (Venter eburneus) Permanentię firmitudinem. (Crura eius sicut colūnę) Apparentię pulchritudinem. (Species eius ut libani.) Dico ergo, q̄ iste eius, debet habere intentionem rectissimā, H quod ostenditur cum dñ. (Caput eius aurum optimū) Caput. n. quod est primum & principale membrum corporis. quo infirmo cetera membra dolent, intentionem signat, quę prima & principalis pars est cuiuslibet actionis, q̄ si sana fuerit, & recta, totū corpus actionis sanū est & syncerum, & et econuerso. Caput ergo eius debet esse aurum optimū, q̄. i. intentio nostra debet esse aurea & syncera, & sic omnia sequentia erunt salubria aut sana. Bonitas. n. uel malitia oīs actus a capite intentionis dependet. Sic ergo eius. i. intentio cuiuslibet uiri iusti, aurum optimū. Vnde de sancta muliere. i. de sancta aīa dñ Apoc. 12. q̄ in capite eius corona stellarum duodecim. Duodecim. n. stellę, fidem duodecim articulorum designat, quę. i. in capite nostrę intentionis continēte est tenenda, quia. s. oīa quę agimus, cum intentione uerę fidei sunt agēda. Psa. Posuisti in capite eius coronam de lapide preciofo. Vnde etiam canit Ecclesia, & accipit ab Eccle. 45. c. Corona aurea super caput eius expressa signo sanctitatis, gloria, honoris, & opus fortitudinis. Habere ergo debet iste eius intentionē rectissimā. (Caput eius inquit aurum) Dan. 2. Caput statua ex auro erat. Item debet habere affectionē altissimā, quod ostendit cum dicitur. Comę eius sicut elatę palmarum. Comę procedentes a capite, sunt affectiones procedentes a corde, quę. s. sicut folia palmarum, q̄ oīa tundunt fursum, debent esse, inquantū fursum, ad cœlestia debent esse erectę & sublimes. Cant. 7. Comę capitis eius sicut purpura. Item debet habere discretionē clarissimā, quod ostenditur, cum dñ. q̄ iste habet oculos. (Oculi inquit eius sicut colūbę super riuos aquarum) Colūbę. n. ita habet oculos claros, q̄ uisā vmbra accipit in aqua, statim, refugit. Sic oculi ad foramē discretionis nrę debent esse clarissimi, quia. s. in aqua sacra scripturę, uel in aqua lachrymosę penitentię statim debemus vmbra intentionis percedere, & sic ab accipere diabolo p̄cauere, & ad foramē cōscie refugere & transire. Dan. 10. Oculi eius, ut lampas ardēs. Item debet habere uerecundiā simplicissimā, quod ostenditur, cum dñ. Genę eius sicut areolę aromatatum. In genis. n. summę apparet uerecundiā, quę areolę aromatatum comparat, quia. s. nihil fragrantius uel odorosius uerecundiā facie iudicatur. Vnde Cant. 4. Sicut fragmen mali punici genę tuę. Et Eccl. 7. dñ. gratia uerecundię illius super aurum. Item dico, quod debet habere eloquentiam uerissimā, quod ostenditur, cum dñ. q̄ labia eius sunt distillantia myrrhā primā. Myrrhā. n. prima, quę sine infectione & uolentia stillat ab arbore, est ueritas, quę. s. prima est inter uirtutes, & sine difficultate dēt a nostris labijs spontē & uoluntariē distillare. Illa est ad modū myrrhę odorosa sed amara, q̄. s. fama ueritatis est magna. licet q̄q; multis sit displicibilis & amara. Psa. Scuto circundabit te ueritas eius. 1. Pet. 3. Prohibeat linguā suā a malo, & labia sua ne loquantur doli. & Prou. 16. Labijs eius addet grām. Ecōtra tñ multa sunt labia, q̄ nō distillant myrrhā ueritatis, sed fœtentem immunditię falsitatis, & uenenosę & detractorię loquacitatis. Psa. Venenum aspidum sub labijs eorum. Venenum aspidis dormire primū facit, & post dormiendo occidit, & inuenenat. vñ Esa. 33. Labia eius repleta sūt indignatione, & lingua eius quasi deorās ignis. Item debet hñe efficaciam fortissimā, quod ostendit cum dñ. q̄ manus eius tornatiles aureę, distinctę hyacinthis. Manus. n. uirtutem operatiuam, & bonorum operum effectum, designant, quam. s. quilibet eius. i. quilibet iustus debet habere, ut. s. hyacinthis uirtutū in ipis suis manibus. i. in suis operibus debeant coruscare. Tornatiles et debent dici, pro eo, quia operationis nrę bonę nunc ad Deum, nūc ad nos, nūc ad proximū tornari debent & uerti. Psa. Manus eius in cophino seruierunt. Et alibi. Ponam in mari manum eius, & in fluminibus dexteram eius. Et breuiter de bonis operibus potest dici illud Psa. Opera manuum eius annuntiat firmamentum. Et Tob 1. dicitur. Operibus manuum eius benedixisti, & possessio

possessio eius creuit in terra. Multi. n. sunt, qui habent manū aridam ad bene operandum, & cęcum oculum ad uidentū. De quo dicitur Zacha. 11. Brachium eius dextrum ariditate sciccabitur, & oculus eius dexter tenebre scēs obscurabitur. Item dico, q̄ talis eius, debet habere abstinētiā arctissimā seu cōtinentiam mundissimā, quod ostenditur, cum dicitur (Venter eius eburneus) Eburn. n. quod est candidum & frigidū, caliditate designat, quę per puritatem est candida, & per temperatiā frigida & modesta. Vnde Iob 7. De ventre eius fluent aquę uiuę. Et Thre. 4. dñ. Candidi facti sunt Nazarei eius. Sequitur. Candidiores niue, rubicundiores ebore antiquo, saphiro pulchriores. Talē tñ ventrē eburneum cū aquis niuis, castitatis & puritatis nō hñt aliqui, sed potius ventrem ubi habitat ignis cupiditatis & carnalitatē. vnde Eccl. 40. In ventre eius ignis ardebit. Item dico, q̄ iste debet habere permanentiam firmissimā, quod ostendit cum dñ. q̄ cura eius sicut colūnę marmoreę, quę fundatę sunt super bases aureas. Marmoreę. n. colūnę stabiles sunt bases aureę oneri nō succumbunt. Sic perseveratiā nostra nunquam debet deficere, sed in firmitate roboris continui & p̄ceptui perdurare. Vnde talis eius, pōt figurari in illo Angelo Apoc. 10. de quo dicitur, q̄ amictus erat nube, & iris in capite eius, & facies eius erat ut sol, & pedes eius sicut colūnę ignis. Nubes. n. signat puritatem, iris, quę fit ex resplendētia lucis, signat diuinę gratię luminositatē. Sol uerō signat charitatem. Colūnę perseverantię & stabilitatem. Ignis uerō signat impurebitatē. Item dico, q̄ talis eius, dēt habere apparentiam pulcherrimā, quod ostenditur cū dicitur. Species eius ut libani, electus, ut Cedri. q. d. Species eius debet esse per honestatem pulcherrimam, more. i. libani, q̄ est more sycis semper uirens. vnde de tali specie dicitur Danielis 10. Ecce uir inqt uestitus lineis, renes eius accincti auro obryzo, corpus eius quasi Chrysolitus, & facies ei? uelut species fulguris &c. Si uis exponere, & dic, q̄ uestitus lineis est innocētia. Aurū circa renes est continentia, Corpus lapideū est p̄manētia. Facies & species fulguris est clara & honesta apparenētia. Sic ergo patet nouē bonę cōditionis istius eius. Et adēd breuiter fuit in uita ista Deo placēs & gratiosus, i. se bonus & uirtuosus. Et ideo finaliter in Paradiso ipse est & fuit altē regnans & gloriosus. Ille. n. Deo placuit. Sap. 4. Placita erant Deo anima eius. Ille etiam mores coluit. Psa. Anima eius in bonis demorabitur. Ille in super cœlum meruit. Psa. Gloria, & diuitię in domo eius, & iustitia eius manet in seculum seculi. Et Prou. 3. dicit, q̄ longitudo dierum in dextera eius, & in sinistra illius diuitię & gloria. Sic ergo patet quomodo per eum, & per eius, potest intelligi conditio uiri iusti &c. Si uerō de pluribus simul loqui uolueris, dic, q̄ per eos & eis & eorum, potest intelligere uirtutes & condiciones sanctorum. Isti sunt enim, quorum

dico, q̄ per istud pronomen potest intelligi uir malus quantum ad suā prauitatem seu iniquitatē. Aliquid. n. sunt ita mali, q̄ aliquo speciali uocabulo, nō possunt cōmodē diffiniri, & ideo solent a scriptura aliquo generali uocabulo appellari. Quādoque ergo tales per istud pronomen eum & eos, designantur, & eorum nequitia tali generali uocabulo appellantur. Notabo ergo, quod mali, qui denotantur per eos, Indurantur diuino uerbere, Ipsi. n. sunt obstinati, nec corrigunt diuinis uerbibus, & ideo Hier. 5. dicitur. Domine percussisti eos, & nō doluerūt. Atriuisti eos, & reuerūt accipere discipulnā, indurantur facies suas supra petram, noluerunt reuerti. Item isti sunt impingnati & delectant carnis uerbibus. Vnde isti sunt illi equi, de quibus dicitur Esa. 31. Equi eorum caro, & non spiritus. Carnales. n. equi dicitur, eo. s. quia sicut equus & mulus sensu & ratione priuant. Iohel. 2. Quasi aspectus equorum aspectus eorum. Item isti sunt desperati, & sociantur hostis fœderibus. vnde Iob 1. Affuit inter eos fathan. Videntur. n. mali magis fœderari diabolo quā Deo. Psa. Auertentur se, & non seruauerunt pacem quem admogunt patres eorum. Item isti sunt deprauati, & inquantur multis sceleribus. Vnde Ezech. 32. Fuerunt iniquitates eorum in ossibus eorum. Item isti sunt excecati, nec illustrant ueris splendore, quia. s. plerumq; mali cœcitate ignorantia sunt percussisti. Psa. Obscurentur oculi eorum, ne videant, & dorsum eorum semper incurua. Et Luc. 24. dñ. q̄ oculi eorum tenebantur, ne eum agnoscerent. Item isti sunt tribulati, & fatigantur multis laboribus. constat. n. q̄ mali in uita ista multis miserijs & tribulationibus affliguntur. Vnde in Psa. dñ. q̄ dominus misit in eos iram indignationis suę, indignationem, & iram, & tribulationem, immisionem per Angelos malos. Et sequitur ibidē, q̄ ipse cœciterit in sanguinem flumina eorum, & imbres eorum ne biberent. Misit in eos cynomiā, & comedit eos ranam, & disperdidit eos. Dedit erugini factus eorum, & labores eorum locustę. Et tradidit grandini iumenta eorū, & possessiones eorum igni. Ecce ergo quomodo isti eos, & eorum. i. mali multi in presenti uita miserijs affligunt. Item dico, q̄ isti sunt cōdemnati, vt de uorentur, seu crucientur diris uulneribus, quod utique fiet finaliter in inferno, quādo. s. verificabitur illud, q̄ dñ Deut. 32. Congregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis. Confundent fame, & deuorabit eos aues moris amarissimi. Montes bestiarum immittam in eos cum furore & eis. Foris uastabit eos gladius, & intus pauor. Sequit. Vna eorū uua fellis, & botrus amarissimus. Fel draconū uinū eorū, & uenum insanabile. Et iterum. Mea est uictio, & ego retribuā eis in tempore, ut labatur pes eorum. Isti ergo erunt cōdemnati & truncabuntur multis uulneribus. In inferno. Itē dico, q̄ isti erunt exulati q̄ spoliabuntur summis honoribus, gloria & felicitate cœlesti. quia. s. isti non solum habebunt p̄nā sensus, quam sustinebunt in inferno, imō p̄nā damni, quam pariuntur priuati Dei & sanctorum cōsortio. vnde Olee. 9. Propter nequitiam ad inuentum eorum de domo mea eijciam eos. Breuiter ergo cōcludo, q̄ per eos eorum & eis, possunt pluraliter intelligi uiri mali. Sed si uis, potes dicere, quod etiam in singulari numero per eum, ei & eius &c. potest intelligi singulariter quilibet uir iniquus. Et hoc quia sicut probari potest per scripturam, iste

Deus. n. complet iustorū affectum. Psa. Desideriū eorū attulit eis, nō sunt fraudati a desiderio suo. Et alibi in Psa. Præparationem cordis eorum audiuit auris tua. Deus etiam exaudiuit iustorum iustas. i. eorum orationes & preces. Psa. Oculi dñi super iustos, & aures eius in preces eorum, ut eruat morte animas eorum, & alat eos in fame. Deus in super remunerat iustorum effectus, id est bona opera & uirtutes eorum. Psa. Da illis secundum opera eorum, & secundum opera manuum eorum tribue illis. Deus nihilominus illuminat iustorum aspectus, i. intellectus & notitias eorum. Psa. Eduxit eos de tenebris & umbra mortis, & vincula eorum dirupit. Et alibi. Expandit nubē in p̄fectionem eorum, & ignem vt luceret eis per noctē. Deus etiam reificat iustorum processus. Psa. Eduxit eos in uiam rectā, vt irent in ciuitatem habitationis. Deus in super saluificat uer beatificat iustorum successus. Psa. Et saluauit eos propter nomē suum, ut notam faceret potētiā suā. Sequitur. Et saluauit eos de manu odietū, & redemit eos de manu inimici, iniqua alia possent hic applicari de eos referēdo ad omnem uirtutē, sed omitto gratia breuitatis. Patet ergo quomodo p̄ istud pronomen eos, eorū, eis, eum, ei, eius, &c. intelligitur homo inuis quantū ad suam bonitatē. Quarto

Dico ergo, quod talis excecatur p̄ ignorantiam. Esa. 6. Excecatur cor populi huius, & aures ei⁹ aggraua. Et 3. Reg. 14. dicitur. Caligauerunt oculi eius p̄ senectute. De Thobia etiam legitur. Thob. 2. quod stercora calida cœcauerunt oculos eius. Sic faciunt plerumque stercora & immunditię uitiolum. Item iste maculatur per immunditiam. Vnde de immundo & luxurioso potest dici illud Thren. 1. cap. Sordes eius in pedibus eius, nec recordata est finis sui. vnde Prouerb. 7. dicitur de luxurioso. Et ecce ornatus meretricio occurrit ei mulier. Item iste inflammatur per auaritiam.

riam. Pfall. Ignis in conspectu eius exardescet, & in circuitu eius tepestas valida. Avaritia. n. & ignis dicitur, & tepestas. Quis iste infatuat per imprudentiam. De iusto. n. dicitur, quod collaudabit multi sapientiam eius &c. de peccatore vero dicitur Prou. 27. Non auferetur ab eo stulticia eius. Item iste incitatur per iracundiam. Vnde de iracundo potest dici illud Ps. Ignis a facie eius exarsit, carbones succenti sunt ab eo. Patet ergo quomodo singulariter & pluraliter per illud pronomen eum, potest intelligi. f. Vir iniquus, Sed si adhuc vis aliquid dicere de ea, in Viriustus, genere feminino, nota &c. Pone illud Homo impius, quod supra positum est de ea. Nota, quia Deus summus, supra in littera D. conditionem naturam Angelicam, & eius moralizationem, similiter est diaboli rationem moraliter discussimus, ea hic iterare superfluum arbitramur. Ideo ne vel in curia, vel negligentia putet quis factum esse, ut in capite huius tituli diuidendo, Angelum & diabolum per eum, ei, eo, posse intelligi meminerimus, nec id auctorum testimonio deduxerimus, volumus lectori supra in loco designato esse satisfactum, ut ibi aptas intentioni suae auctoritates comportet, & colligat. Sufficit.

Exemplum, Exemplar. Nota, quod exemplum & exemplar est illud, ad cuius similitudinem fit aliud. Et siue accipitur in bono vel in malo, semper denotat aliquam similitudinem. Est ergo quadruplex exemplum, scilicet

Tenendum, Exemplum tenendum, est exemplum bonorum, quorum, si vis & semita sunt Cauendum, bonorum, quorum, si vis & semita sunt Timendum, sequeunda. i. Petr. 2. Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Exemplum cauendum, est exemplum malorum, quorum vitia, & semita sunt fugienda. vnde Num. 5. dicitur, quod mulier adultera post ventris diuptionem, & post amarum aquarum potationem, erat in maledictione, & in exemplum omni populo. In exemplum (dico) non imitandum nec assimilandum, sed magis cauendum & euitandum. Exemplum timendum, est exemplum damnatorum. Poena. n. istorum est alijs in exemplum. i. in signum, quod si similiter fecerit, similiter damnatus erit. Vnde in canonica iuda dicitur, quod Sodoma & Gomorra factae sunt in exemplum ignis aeterni. Exemplum querendum, est exemplum bonorum, quod si datur alijs exemplum, quod qui similiter fecerit, similiter recipiet & habebit. Exo. 25. Attende, & fac iuxta exemplar quod tibi in monte monstratum est. De exemplo tenendo, sequendo & imitando possumus aliquantulum dilatare, quod vita, conditio, & conuersatio bonorum & perfectorum sunt quaedam exempla, quae debemus sequi & imitari, & quibus debemus conformari. Canaleon. n. est aial Aethiopicum, quod talis est conditionis, ut dicitur Iud. 13. ad formam, figuram & colorem rerum exteriorum dicitur proprium colorem vertere & mutare, siue fuerit paries alba siue fuerit color rubeus, siue fuerit arbor viridis. Sic pro certo charissimi, dico, quod colores, i. exteriora opera & exempla quae in alijs existunt, debent a nobis per imitationem recipi, quae si albedo castitatis, Rubedo charitatis, Viror est honestatis, quae in alijs personis inueniuntur, a nobis debent recipi & exemplariter imitari, & ad ipsam debemus conditionem nostram vertere, & nos eis moraliter conformare, ut sic dicamus illud Prouer. 24. Quod cum vidissem, posui in corde meo, & exemplo didici disciplinam. Accipiamus ergo bona exempla a superioribus, & simus tales, quod bona exempla demus inferioribus. Medicus. n. bonas herbas solet colligere, & de malis & inutilibus non curare. Columba est bona grana solet colligere, mala autem & inutilia refutare. Apes etiam flores bonos & puros solent frequentare, ut inde possint mel condicere & gnare. Sic verum charissimi, bonos flores, bona grana, bonas herbas. i. bona aliorum exempla debemus per imitationem recipere & colligere, mala vero respicere & horrere. Vt. n. dicit Plin. Apes, quae flores amarus frequentant, sicut est flos absinthij, solent mel amariu facere. Quia verum illi, qui amara & mala aliorum exempla recipiunt, exinde mel amarum. i. opera mala & inutilia conficiunt. Bona ergo bonorum exempla frequentemus, mala autem malorum opera. i. exempla respiciamus. Id nobis dicitur in persona bonorum. Iud. 9. Quod me videritis facere, hoc instanter facite. Boni ergo exempli acceptio pertinet ad subditos, boni est exempli datio pertinet ad praedictos. Sicut. n. videmus, quod

formica quae non potest portare onus suum, solet ipsum praecedere, & praecedens ipsum cum ore post trahere, a priore videntes venatorem filios suos inuadere, ut dicit Plinius, praecedunt eos, & pro eis pugnant & eos defendunt, sic pro certo charissimi, praedictus, qui habet aliquod onus, id est aliquod onerosum subditum, volens eum portare ad Paradisum, & a venatore diabolo tueri & defendere, tutissimum est & optimum quod eum per boni exempli dationem praedat, & quod eum ore, id est cum verbo consolatorio & exhortatorio secum ducat. Faciat ergo talis iuxta consilium Apostoli. 1. ad Timotheum. 4. Exemplum inquit esto fidelium in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide, & in castitate. In quibus verbis quinque ostenduntur, in quibus praedicti & viri perfecti alios praedecere, & alijs dare bona exempla tenentur, scilicet

- Eloquentiae veritate. (In verbo)
- Apparentiae venustate. (In conuersatione)
- In Amicitiae firmitate. (In charitate)
- Sapientiae claritate. (In fide)
- Continentiae puritate. (In castitate)

Ista enim quinque debent in viris perfectis principaliter esse, ut alijs minus perfecti possint ibi bonum exemplum accipere. Ad bonos enim pertinet, ut habeant Verbo veritatem, Illa omitto prosequi gratia breuitatis, quia hoc in Conuersatione honestatem, vocabulum exemplum, Charitate firmitatem, sicut rari est in scriptura, Fide stabilitatem, Multa. n. poteris ad Castitate puritatem.

propositum inuenire in alijs titulis. Et idem vide infra de imitari. Et si vis prosequi praedictam auctoritatem, vide prosecutionem in alijs particularibus titulis.

Exercere. Nota, quod exercitium idem est, quod diligens & frequens circa aliquid occupatio. Vnde de exercere idem est, quod aliquid diligenter & frequenter facere, vel circa aliquid laborare. Est ergo duplex exercitium seu opus. s. vnum virtuosum, aliud vitiosum, vnum perfectorum, aliud peccatorum. Est ergo exercitium virtuosum, & illa est bona occupatio & operatio, quam debemus semper facere & continere exercere. Creatura ergo quanto plus habent de perfectione, tanto plus habent de exercitio & occupatione. Istud patet in Angelis, qui continere se exercitatem Deum contemplando, patet in stellis, quae continere se exercitant nobis in fluendo, patet in terra, quae continere se exercitatem fructum producendo, patet etiam in mari, quod continere se exercitatem sese purgando & agitando. Et breuiter non est dare aliquam nobilem creaturam, quin exercitium diligat, & frequenter. Sic verum charissimi, loquendo spiritualiter, omnes illi, qui volunt esse nobiles & perfecti, debent seipos exercere, & in bonis operibus occupare, quia verum aut debemus sicut Angeli superiorum contemplationi vacare, aut sicut stella per pietatem in aliquos influere, & eis bene facere. Iuxta illud 1. Tim. 4. Exerce te ipsum ad pietatem. Aut sicut terra fructus bonorum operum continere producere. Aut sicut mare per contritionem & nostri status discussionem continere nos agitare, & per confessionem nos purgare. Sicut. n. per philosophos, motus maris est eam quare ipsum non putrescit nec corrumpitur, sic verum motus & exercitium bonorum operum est causa, quod homo per peccatum non corrumpitur, quia. s. dicit homo in honestis operibus occupatur, a peccatorum corruptionibus praeseruat. Idem bene consulebat Hiero. dicitur. Semp aliquid boni facito, ne te diabolus inueniat ociosum. Quia verum pauca sunt auctoritates de isto vocabulo exercere, idem nolo aliquam auctoritatem diuidere, sed breuiter aliquid volo distinguere & notare. Notemus ergo, quod bonum exercitium, bonus labor, bona occupatio, bonum opus debet ex causa triplici frequentari, quae. s. p. bonum exercitium Virtus excitatur, Primo dico, quod per bonum Fructus reportatur, exercitium virtus excitatur. Culpa refecatur. Siue. n. in corporalibus, siue in scietalibus, siue et in moralibus, nulla virtus sine exercitio conualefcit. Quia sicut dicit Vegetius de re militari, omnes aeres, & opera iugibus exercitijs conualescent. Apes. n. ut dicit Plinius, & Ambrosius, si diu quiescant, infirmant. Si vero opera sua & labores suos continuauerint, in sanitate perseverant, & vegetantur. Animalia et syluestria sunt domesticis, ut capiter, fortiora, & velociter, & ad eum sapidiora & me-

& meliora, sicut patet de apris respectu domesticorum porcorum, quod vtiq; facit continuas motus & laboris, cibi etiam siccitas, & aeris puritas. Nam per motus continuatatem mali humores consumuntur, pori aperuntur, virtus roboratur & vigoratur. Cuius tamen in animalibus domesticis totum contrarium inuenitur. Sic verum charissimi, illi, qui maioribus studijs & exercitijs occupantur, saniores & fortiores & meliores efficiuntur, & tam in temporalibus, quam spiritualibus roborantur. Puritas. n. aeris. i. puritas conscientiae cibi siccitas, id est parcitas abstinentiae, motus continuas, id est labor exercitij & obedientie praeseruant hominem ab infirmitate, & morali, & corporali, quam tamen quies, id est, ocio in introducit. Idem dicit Hugo in lib. 9. Exemplorum. Constat oem operam aegre resumere, si diu ab exercitio quiescat. Cum. n. non frequentantur studia consueta, & ingenia in artibus, & brachia in corporibus irrefecti. Per exercitium ergo virtus roboratur. Et idem videmus de multis, quod nullo bono exercitio sese occupant, quod in eis reperitur

- Nullius Virtus, Similes quibusdam hominibus, qui sunt in Aethiopia, quae sunt Plidicuntur Ganphantes, qui nullo penit exercitio se occupant, sed sicut bestiae continere vadunt nudi. Ad denotandum, quod illi, qui bonis exercitijs, studijs & laboribus non occupantur, nudi, scientijs & moribus, nudi etiam bonis temporalibus, nudi etiam gratijs, & virtutibus inueniunt. Vnde tales possunt dicere illud Iob. 1. Nudus egressus sum de vtero matris meae, nudus reuertar illuc. Exerceamur ergo, & occupemur in bono, nec aliquo modo vacemus ocio vel quieti, quia verum per exercitium virtus roboratur. Secundo dico, quod per exercitium fructus reportatur. Terra. n. si bene colitur, vinea si bene foditur, arbor si bene purgat, solet melius fructificare, & fructus magis vberes producere & portare. Et si conuerso, si debita cultura deficiat, tunc terra vepres & viticam occupant, vinea & arbores a fructibus se retardat. Sic verum charissimi, per culturam & exercitium bonorum operum fructus meritorum & praemiorum reportat, acquirunt, & habentur. Alias. n. nisi bonum exercitium frequenter, vepres peccatorum in nobis oriuntur, & fructus aeternae gloriae retardant. vnde Prou. 24. Per agrum hominis pigri transiui, & per vineam viri stulti, & ecce totum repleuerat viticam, operuerat faciem eius spinam, & maceria lapidum destructa erat. Spinam significat peccata, quae conscientiam per remorsum continere pungunt. Viticam, quae carnem pungunt, designat mala desideria, quae non cessant mentem inflammare. Talibus ergo spinis & viticis ager, i. cor peccatoris repletur quando per bonum exercitium non colitur. vnde Prouer. 23. Diligenter exerce agrum tuum. Dico, quod per exercitium fructus reportatur. vnde ad Heb. 12. Omnis disciplina in praesenti non est esse gaudij, sed marmoris, postea autem exercitatem per ipsam fructum pacatissimum reddet. Tertio dico, quod per exercitium culpa refecatur. Sicut. n. vestes, quae saepe concutiuntur, & verberantur, saepe a tineis praeseruantur, aqua et putei in quo saepe haurit, pro motu & exercitium a putredine praeseruat, sic homo motu saepe mouetur, & bonis exercitijs occupatur, nec tinea malarum cogitationum roditur, nec a corruptione peccatorum mortalium vitatur. Sicut. n. dicit Ioannicus, exercitium est vnum de illis septem accidentibus, quae ad conseruationem humanae vitae requiruntur, quae. s. sunt. aer, cibus, potus, somnus, vigilia, exercitium, requies. Quia re vera charissimi, ad vitam spiritualis conuersationem ista requiruntur, si Aer, id est, gratia deuotionis sinceritas, Cibus, id est, verbi Dei suauitas, Potus, id est, passio Christi acerbitas, Somnus, id est, contemplationis profunditas, Vigilia, id est, discretionis subtilitas, Exercitium, id est, occupationis sedulitas, Requies, id est, stabilitatis tranquillitas.

Exercitium ergo valet ad vitam spiritualis conuersationem, & per consequens ad mortis. i. peccati destructionem & expiationem. Sicut. n. dicit Constantinus, exercitium ad tria valet. scilicet ad calorem naturalis excitationem, ad membrorum solidationem, ad superfluum consumptionem. Quia re vera charissimi, bonum exercitium, bona occupatio, bonus labor, calorem excitat charitatis, vigorem solidat firmitatis,

superflua verum id est peccata destruit, & deuastat. Et propter hoc pulcherrime loquitur de exercitio fulgentius tractans illud Prouer. vlt. f. Panem ociosa non comedit. in quodam sermone allegans dicta sapientis cuiusdam, sic dicens. Honestus labor vitae humanae est custodia fida, dormientis naturae vigil, stimulus sopiti caloris, lima superfluitatis, conseruatio vitiorum, languorum medicina, lucrum tepis, iuuentutis debitu, adolescentiae disciplina, senectutis gaudiu, salutis adiutorium, nutricis oium malorum, saccidia & ocij inimica. Ille nepe solus ab exercitio se subtrahat & labore, quod felicitatis gaudijs vult carere. Et sic patet charissimi, quod exercitium ad multa est vtile, quae. s. sicut dictum est, bonum exercitium est Culparum impeditium, Paucissima sunt auctores de exercitio in scriptura, & Bonorum acqussitium, idem nihil diuisi. Sed Virtutum roboratum. vide in alijs titulis, Per exercitium enim ut dictum est, Annulatur culparum prauitas, qui eundem habet Procucatur coeli fertilitas, sensum. f. de labore, Excitatur virtutum probitas. Fortitates de exercitio in scriptura, & de occupatione, de operatione, de facere, de profectu, de motu, de currere, & caeteris similibus. Item dico, quod exercitium potest accipi in malo, & sic signat malum malorum laborem. Isti enim sunt similes araneae, quae capiendos mufcas continuere se exercitatem atque vacat. Sic mali sunt in continuo exercitio & labore ad alios capiendum. vnde Iudith 9. Exercebant latrocinia &c. Vide alia in praedictis titulis.

Exercitus. Nota, quod exercitus nihil aliud est, quam congregatio hominum ad praellium faciendum, siue pro hostium inuasionem, siue pro hostium defensionem. Exercitus ergo loquendo spiritualiter, potest denotare societatem, communitatem, concordem & indiuiduam vnitatem. Et propter hoc nos possumus distinguere, quod quadruplex est exercitus, scilicet

- Exercitus Hominum perfectorum, De exercitu perfectorum. i. de societate malorum, qui quasi vna nimes non cessant contra pauperes praellari, dicitur 4. Reg. 24. Persecutus est exercitus Chaldaeorum, regem, comprehenditque eum. Et Hierem. 32. Exercitus regis Babilonis obsidebat Hierusalem. De exercitu vero demoniorum dicitur Iudith 5. Ita multiplicati sunt. f. Madianitae, ut eorum exercitus numerari non posset. De exercitu beatorum dicitur 4. Reg. 22. Vidi dominum sedentem super solum suum, & omnem exercitum coeli adstantem ei. Quamuis ergo exercitus multis modis potest accipi, generaliter tamen per exercitum quis potest accipere statum ecclesiae vel religionis. Illi enim, qui sunt eiusdem exercitus communiter

uiuunt, Sicut. n. exercitus sequitur superiores, impugnat exteriores, diligit interiores, inter se bene ordinat, exterius hospitat, continere laborat & agitatur, sic proculdubio exercitus fidelium de superioribus. f. Deo & praedictis obedire. 16. de verbo Dei dicitur Apoc. 19. Exercitus, qui in celo sunt, sequebantur eum in equis albis. Debet exteriores. f. hostes spirituales impugnare. Iosue 10. Exercitus dispofo oppugnabat eam. Debet et interiorum. f. socios & vicinos diligere & amare. Iud. 20. Comportet exercitum cibaria. Debet etiam per prudentiam bene ordinari. 2. Macha. 15. Exercitus erat ordinarius. Debet sicut hostes in mundo peregrinari. 2. Cor. 5. Quando sumus in hoc corpore, peregrinamur a domino. Debet et semper in bonis exercitijs occupari. Semper. n. debemus esse parati contra hostes praellari, & nos per bona opera defendere & tueri. vbi Ezec. 37. Ingressus est in ea spiritus, & reuixerunt, steteruntque super pedes suos exercitus magni nimis. Vbi nota, quod illi, qui in hoc exercitu congregantur, debent habere Ductorem praecipientem. (Spiritus) Gratiam perficientem. (Vixerunt) Vigorem stabilientem. (Steterunt) Vide vbi ponitur quomodo exercitus apum est bene ordinatus, & occupatus &c. Omitto gratia breuitatis, quia pauca themata inueniuntur. Vide supra de bello &c.

Exire. Quia supra, satis tractatum est de egressu, quod idem est, quod exitus, ideo parum dicere intendo de exitu. Notare ergo possumus, quod est exitus diuinus & humanus. Primum dico, quod est exitus diuinus, qui est multiplex. Deus enim exiuit
 A patre per generationem,
 A matre per incarnationem,
 A mundo per mortem & passionem,
 Exierit uero de Paradiso ad Iudicij promulgationem,
 Primus fuit valoris,
 Secundus amoris,
 Tertius doloris,
 Quartus terroris.
 filius a patre exeat, cum ipso tamen continue perseverat. Ioan. 16. Exiui a patre, & ueni in mundum, iterum relinquo mundum, & uado ad patrem. Item est exitus Dei a matre per incarnationem temporalem. De ista n. exiuit sine matris corruptione, sicut flos exit de arbore, sicut odor exit de flore, sicut uiror exit de calamo, sicut spousus exit de thalamo. Vnde iste fuit sicut murena, quae ad sibilum exit de fluuio, & cum eo carnaliter coniungitur. Sic uere Christus ad sibilum orationis & deuotionis serpentis, i. uirginis prudentis, fluuium Paradisi exiuit, & cum ea mirabiliter se coniunxit. vnde de tali exitu dicit Esai. 2. De Syon exiit lex, & uerbum domini de Hierusalem. Sancta n. uirgo dicitur Syon, quod interpretatur specula, dicitur Hierusalem, quae interpretatur uisio pacis, quae uere ista semper fuit diuinae maiestatis speculatrix, & Dei & hominum concordatrix & pacificatrix. Ab ista ergo exiuit lex & uerbum, id est Dei filius benedictus, qui dicitur lex totius aequitatis, & uerbum totius ueritatis. De isto ergo dicitur, quo Christus exiuit ab utero matris in exilium mundi, dicitur in Psalmo. Exiit homo ad opus suum & ad operationem suam usque ad uesperam. Vbi nota, quod iste exitus est
 Moerorem, Moerorem consilii flebilis natu
 Ad Laborem, Laborem, (Homo) Laborem intulit p
 Dolorem, Dolorem, (Homo) Dolorem intulit p
 Dolorem attulit termini clausura. s. mors, quae notatur per aduerbium usque, & per nomen uesperam. Item Christus exiuit de mundo per passionem corporalem, & pro certo fuit sicut exitus pegrini de hospitio, sicut exitus militis de stadio, sicut exitus uictoris de praelio. Vnde de isto exitu mortis potest dici illud Psal. Exiit spiritus eius, & reuertetur in terram suam. De Christo n. exiuit spiritus eius per passionem, & sic reuersus fuit in terram suam. In Paradisum per resurrectionem & ascensionem. Item iste exiit. s. de Paradiso ad diffusionem generalem. Ad iudicandum uiuos & mortuos, & sic iste exiit sicut rex de palatio ad exterius praedictum, sicut gladius exit de vagina ad alios occidendum, sicut fulgur exit de nube ad aliquos exterius comburendum. vnde Matth. 24. Sicut exit fulgur ab oriente, & apparet in occidente, sic erit aduentus filij hominis. Et Zach. 9. Exiit ut fulgur iaculum eius. Item est exitus regis apum, qui quando exit de aluaria, tota turba tumultuat, ita quod per tres dies ante demonstratur exitus eius. Quando etiam exit, solet a turba apum circumdari & vallari, quia pro certo exitu regis Christi ad iudicium circumdabitur turba Angelorum, praenosticabit clamor tubarum, ipsum etiam venturum denunciat per tres dies. s. tempore legis, naturae, & gratiae turba prophetarum. vnde 1. Mach. 3. Exiit rex ab Antiochia. Sic ergo patet, quod est quadruplex exitus Christi, scilicet
 Primus de patre, qui est mirabilis,
 Secundus de matre, qui est amabilis,
 Tertius de mundo, qui fuit tristabilis,
 Quartus de Paradiso, qui erit terribilis.
 Bene ergo dicitur illud in persona Dei. Eccle. 24. Ego quasi fluuius dorix, & quasi aqua ductus exiui de Paradiso. Iste est ergo exitus diuinus. Secundo dico, quod est exitus humanus, & iste est multiplex. Quia est
 Virtuosus, Exitus ergo uirtuosus est, quoniam homo exit de mundo per uoluntariam paupertatem, de carne per meritariam castitatem, de delictis per purgatoriam asperitatem, de eminentijs per depresso-
 sioriam humilitatem, de carcere peccati per gratiam liberta-

tem. Ideo ad talem exitum inducimur ad Heb. 13. Exeamus ad eum extra castra improprium eius portantes &c. Item exitus uirtuosus est, quando homo exit de
 Bona societate, Vnde Luc. 22. Tanquam ad latronem existis comprehendere me. Item
 Gratiae puritate, Fidei uel religionis ueritate.
 Exitus dolorosus est, quando homo compellitur exire
 Diuitijs ad paupertatem, Vnde Marc. 11. Exclamans uoce magna e-
 De Vita ad mortem, xijt. Item exitus gau-
 Mundo ad infernum, diosus est, quoniam exit de
 Fortuna ad infortunium. mundo ad Paradisum, de miseria ad fastidium, de tristitia ad solatium. vnde Deut. 33. Luctare Zabulon in exitu tuo. Possumus ergo de bono & morali exitu diuidere illam auctoritatem praedictam. Exiit homo ad opus suum & ad operationem suam usque ad uesperam. In quibus uerbis ostenditur triplex exitus moralis. Est n. exitus naturalis. Exit homo in mundum naturaliter uiuendo. Virtualis. Exit homo in mundo uirtualiter operando. Personalis. Exit homo in mundo personaliter recedendo. Primus est exitus matoris, qui ostenditur cum dicitur. (Exiit homo) Secundus est exitus laboris, cum dicitur. (Ad opus suum) Tertius est exitus doloris, i. mortis, quod ostendit cum dicitur. (Vsq; ad uesperam.) Dico ergo, quod exitus naturalis est exitus matoris, qui ostenditur, cum dicitur. (Exiit homo) Quoniam n. homo exit in mundum per generationem naturalem, pro certo exit ad lachrymas & ad luctum. In cuius signum puer statim quoniam est natus incipit clamare, plorare, & dicere. A. si sit masculus. Vel dicere. E. si sit femella. Per litteram A. denotans Adam. Per litteram uero E. denotans Euam. In signum, quod per Adam & Euam uenerunt nobis causa luctus & fletus. s. miseria huius mundi. Ille uero mator ostenditur cum dicitur. (Homo,) quod est animal flebile & lachrymabile. vnde Sap. 7. Sum quidam mortalis homo, similis hominibus de genere terreno illius, qui prior factus est. Sequitur. Et ego natus accepi communem aerem, & primam uocem similem omnibus emisit plorans. Ad quod quidem factum uerbum Bern. in quodam sermone. Consideranti tibi quid sis, occurrit tibi homo nudus sic plorans & murmurans. Quod sic homo (inquit) nascitur de muliere, ideo cum reat. Breui uiuens tempore, ideo cum metu. Repletur multis miserijs, ideo cum fletu. Additur multis, quia anima & corporis. haec Bern. Ille est ergo exitus naturalis, qui est ad matorem. (Homo) Sicut n. dicunt naturales, & maxime Constantinus, & Auicenna, nullum animal respectu corporis habet ita magnum, nec ita humidum cerebrum sicut homo, & ideo potest super oia et plorare & flere, & ideo est quod pueri qui cerebrum habent humidius, & egeris gemitibus plorant facilius. Charissimi, per cerebrum, ubi est sedes rationis possumus intelligere prudentiam & disciplinam siue discretionem, quae re uera in hominibus solet esse maior, quoniam in alijs corporalibus creaturis, & ideo ad istum potius pertinet flere quam alia animalia. magis n. abundat in humore. i. in miseria & fragilitate, & ideo plures habet causas fletus & matoris. Melius etiam debet causas ipsas cogitare, in quantum praeteris participat rationem. Ploret ergo, & mereat homo de sua uili conditione,
 Praesentis uitae miseria & afflictione,
 Futurae mortis tristabili defunctione,
 Futurae uitae tam longa & incerta dilatione.
 Homo enim quantum ad originem est uilissimus. vnde Eccle. 17. Deus de terra creauit hominem &c. Item in quantum ad praesentem uitam est miserissimus. vnde Iob 13. Homo natus de muliere, breui uiuens tempore, repletur multis miserijs. Item quantum ad statum futurum est timidissimus. Timere enim debet de morte certitudine. vnde ad Heb. 3. Statutum est hominibus semel mori. Item timere debet de futurae salutis incertitudine. vnde Eccle. 6. Nescit homo utrum amorem uel odium Dei dignus sit. Patet ergo, quod est exitus naturalis, quod est ad matorem. vnde de causis istius matoris dicit Eccle. 40. Occupatio magna creata est omnibus hominibus, iugum graue super filios Adam a die exitus de ventre matris ipsorum. Insuper dico, quod est exitus uirtuosus, qui est ad laborem. Ibit ad opus suum. Sicut n. homo exit de lecto ad operandum, cursor exit de hospitio ad ambulandum, auis exit de nido ad uolandum, sic uere charissimi, nos debemus exire exterius ad labores, & hoc, ut operemur per uirtuosam actionem, ut uolite-

mus per altam contemplationem. (Ad opus suum inquit) Oia n. quae sunt, certis laboribus. seu operibus occupantur, sicut patet in apibus & formicis, quia apes operantur flores colligendo. Formica uero laborant grana congregando, ut n. dicit Ambr. & Plin. Mira est inter apes solertia operis & laboris. Nulla enim est inter eas, quin aliquibus laboribus occupetur. alia n. ut dicitur, contra alias sicut in bello campestri certant: alia circa uictum uigilant: alia uero futuros imbres praedictant, & explorant, seu nubium concursus attendunt: alia uero ceras & mella conficiunt: alia domos cellulasque componunt, & tunc ut dicitur, inter tam diuersa opera nulla alterius laboribus insidiat, nulla raptu uictum quaerit, sed proprio uolatu inter herbas & flores cibaria recolligit & requirit. Et re uere charissimi, mirum exemplum operandi bene & laborandi in tam paruis animalibus nobis datur, quia proculdubio (charissimi) nullus uacare debet inter nos ocio, uel torpori, quia pro certo (charissimi) nos se debemus ad aliqua bona opera uacare, nunquam uero ociose esse. Vnde dicitur Eccle. 3. Oia mala docuit ociose. Aut n. debemus regi nostro Christo assistere per contemplationem, dicentes cum Heliseo 4. Reg. 3. Viuit dominus, in cuius conspectu sto. Aut futuros imbres prosperitatis aeternales, uel futuros concursus aduersitatis infernalis praedictari per prudentiam circumspectionem. Iuxta illud Seneca. Futura praecave, praesentia ordina, meditare praeterita, aut circa uictum, i. circa acquisitionem bonorum temporalium ad humanam uitam necessitate opportuno inuigilare per diligentem attentionem. vnde Iob 24. Vigilantes ad praedam praeparat panem liberis. Aut domos & cellulas nobis in Paradiso edificare per operum pietatis executionem. Vnde Zach. 11. Reuertar ad Hierusalem in misericordia, domus mea edificabitur in ea: aut cellas seu mella conficere, i. dulcedinem & deuotionem. vñ Cant. 5. Comedi fauam cum melle meo. Aut saltem nulli alteri inuidere nec alios quodam modo laedere per aliquam machinationem. Nec etiam raptu uictum quaerere per aliquam exactionem, sed magis laboribus & operibus insistere, & uacare. Et sic dico, quod multis generibus bonorum operum debemus laborare, & nos diu uiuimus occupare. (Ad opus inquit suum) vnde Eccle. 3. dicitur. Quodcumque potest manus tua facere instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec scientia, nec sapientia erunt apud inferos. Ille est ergo exitus uirtuosus, qui est ad laborem. bona opera exequenda. vnde Matth. 13. dicitur. Exiit qui seminat seminare semine suum. Ista tri sunt contra multos, qui uere non exeunt ad bona opera, sed ad mala. s. ad mundi ludibria & negacia, quibus accidunt sicut apibus, quia dum exterius exeunt ad pastum, quoniam apprehendunt eos pluuia uel tempestas, per quam pereunt, & necantur. Sic uere multi sunt qui dum incaute exeunt ad exterius opera & negacia mundana, quandoque accidit, quod pluuia uoluptatis, uel tempestas tetationis ipsos obruit, uel submergit, & sic mortem aeternam de suo exitu, & de suis operibus & laboribus reportant, quia sicut dicitur Esa. 59. Opera eorum opera inutilia, & labores eorum sine fructu. Ista potissime patent in religiosis, qui claustra exeunt, & dimittunt, & curias principum frequentant, ut mundi negocia administrant, qui proprie figurantur in Esau, qui exiens foris ad uenationem perdidit benedictionem. Quia uere religiosi & ecclesiastici, qui exterius ad mundi negocia exeunt sine causa benedictionem caelestem perdunt. vnde 1. Mac. 5. dicitur. Ceciderunt sacerdotes in bello dum sine consilio exiuerunt in praedium. No sic ergo, sed habeamus exitum uirtuosum, qui fit ad laborem (Ad opus suum inquit.) Adhuc dico, quod est quidam exitus personalis, qui est ad dolorem. Et iste est exitus mortis. Et iste notatur, cum dicitur (Vsq; ad uesperam.) Istud n. aduerbium usque, est aduerbium limitatiuum & terminatiuum. s. n. signat terminum loci uel temporis usque; ad quem potest homo procedere, & ulterius non transire. Et sic proprie istud uocabulum usque, potest intelligi terminus mortis, usque ad quem possumus procedere & uiuere, sed ultra non possumus pertransire, tunc n. de seculo, & de mundo exire necessario oportet, ut sic homini dicatur illud Iob 38. Circumdedi mare terminis meis, & dixi, usque; huc uenies & non procedes amplius, & hic confringes tumentes fluctus tuos. Mare (charissimi) signat hominem mortalem, & fluctuosum, quem pro certo Deus infra duos terminos circun-

dedit, & conclusit, s. inter natiuitatem, & mortem. Sibi ergo potest dici, usque; huc uenies. s. usque ad mortem, & amplius non procedes. ac si tunc de mundo exies, & fluctus uictus tibi terminabis & confringes. De isto ergo usque; i. de termino uitae humanae potest dici illud 4. Re. 20. Aegrotauit Ezechias usque; ad mortem, i. usque; ad uesperam. Uespera n. quae est finis diei, significat mortem, quae re uera finis est & terminus diei uita nostrae. Sicut n. sol per totum diem super nostrum hemisphaerium lucet, quando uero usque; ad occidentem discurrerit, tunc sol de nostro hemisphaerio exit, & ad uesperam scilicet die nox succedit, sic uere charissimi, quamuis sol, i. homo per diem uita praesentis appareat, circueat & discurrat, quoniam tamen ueniet ad uesperam senectutis, necesse est, quod de mundo exeat, & discedat, & quod nox, i. mors ueniat, & succedat. Ps. De mane usque; ad uesperam finies me. & Eccl. 18. A mane usque; ad uesperam immutabitur tempus. De tali ergo exitu mortis potest dici illud 2. Reg. 15. Huius uenisti, & hodie compelleris egredi Scriptura n. non facit differentiationem inter uitam & mortem, nisi quantum inter heri & hodie. (Compelleris inquit egredi) Sicut n. hyena mortuos de sepulchris eicit, & euellit, sic pro certo mors animas de sepulchris, de suis corporibus exire compellit. Vnde Ps. Exiit spiritus eius, & reuertetur, in terram suam. Patet ergo, quod est triplex exitus, scilicet naturalis, uirtuosus, personalis, primus ad mare rem, secundus ad laborem, tertius ad dolorem &c. Vnde supra de egressu.
Existimare. Vide supra estimare.
Expandere. Nota, quod expandere idem est, quod extendere, aperire, & dilatare, cooperire, defendere, capere, inuoluere. Notare ergo possumus, quod expanditur
 Vestis ad calefaciendum, Dico ergo, quod
 Manus ad orationem, expandit ue-
 Ala ad protectionem, stis ad calefa-
 Rete ad inuolutionem, ciendum. Vestis
 Tegumen ad absconsonem, enim signat
 Nubes ad reservationem, bona nostra
 Liber ad instructionem. temporalia, quae
 pro certo debemus expandere & per misericordiam ad proximos dilatare. uñ Ruth. 3. dicitur. Expande pallium tuum super ancillam tuam, quia propinquus es. Itē dico, quod expandit manus ad Deum deprecandum. unde Ps. expandi manus meas ad te. Et alibi. Si expandimus manus nostras ad Deum alienum. Itē expanduntur ala ad protegendum. Per alas n. intelligit potentia defensionum. uñ in Ps. In regimine alarum tuarum sperabo. Iō Deu. 32. dicitur. Expandit alas suas, & assumpsit eos. Itē expanditur rete ad capiendum. Per rete n. intelligit teta- tio ubi peccatores capiuntur, uel per rete intelligit mors, in qua oēs hoies inuoluuntur. unde Eze. 17. Expandam super eum rete meum, & capies in sagena mea. Item expandit tegumen ad operiendum, & istud tegumen potest significare uirtutem honestatis, quae omnia uerecunda operat; tegit. Vnde Eze. ch. 16. Expandi amictum meum super te, & operui ignominiam tuam. Item expanditur nubes ad refrigerationem. Et ista significat uirtutem clementiae superiorum, quam ipsi tenentur expandere, ut possint pauperes recreare. Vnde in Ps. dicitur. Expandi nubem in protectionem eorum. Itē expanditur liber ad informandum. Et iste signat uirtutem scientiae & discretionis quae alijs est praedicanda, & expandenda. vnde Eze. 2. Ecce manus missae ad me, in qua erat liber inuolutus, & expandit illum coram me. Manus n. ista doctorem uel predicatorem signat, qui librum sacrae scripturae in pectore clausum habet, quod pro certo debet alijs expandere, & per doctrinam, & eruditionem aperire. Sic ergo patet, quod expansio sumitur multis modis. Vide supra alia multa in titulo dilatare, & infra de extendere.
Expendere, Expenla. Nota, quod expendere idem est, quod expandere, id est extra dispergere, distribuere, expendere, dispensare, disponere. Expendere est quando aliquis rem suam extra se pandit, & in alios alienat. Et possumus dicere, quod expensa dicitur illud precium, quod pro alia re traditur, seu datur, quia uero uocabulum expendere, rarum, immo quasi nullum est in scriptura, quamquam multa inueniuntur extra, ideo Diction. Berchorij. Pars ij. F omittit

omitto gratia breuitatis. Veruntamē possum notare, quod
 Quidam expendunt { Bona naturalia, Primò ergo di
 Bona spiritalia, co, q quidā ex
 Bona temporalia, pendunt bona
 naturalia, q sunt gratiæ naturales, sicut sunt fortitudo, pul-
 chritudo, subtilitas, seu lymptudo, q pculdubio in Dei lau-
 dib. & in bonis vsib. sunt expendenda, & dispenlanda. Cu-
 ius tamen contrarium multi faciunt, qui scilicet expendit
 Fortitudinem in stulticia, Et sic tales figurant in filio
 Pulchritudinem in luxuria, prodigo, q portione bonorū
 Subtilitatem in malicia, à patre recepta abiit in regio-
 nē longinquā, vbi dissipauit oia sua viuendo luxuriosē. Lu-
 15. Quia charissimi, multi sunt, qui portione bonorū natura-
 liū, q eis pater ipforū Deus distribuit, & dispensat, in regio-
 ne peccati, quæ longinqua est, quia longē est dñs ab impijs.
 Prou. 15. dissipant oia ista bona. f. viuendo luxuriosē, ipis su-
 perfluē vtendo, & ea indebitē expendendo. ¶ Scdō dico, q
 quidā expendunt bona spiritalia, quæ sunt græ spūales, i.
 virtutes tā theologica, q morales, q. in bono debēt expen-
 di, quia. si ipis est debetē vtendū nō vltra debetū præsumen-
 dū, sicut faciebat ille phariseus Luc. 18. dicens. Ieiuno bis in
 sab batho, decimas do oīum, q possideo. Tales. n. q bona sua
 spūalia vltra modum reputant, & dilatant, & qui de se plus
 merito præsumunt, ipsa incautē expendunt, & perdunt.
 Nota ē circa hoc, q ille dñs malē sua expendere, qui p mo-
 dicis datur magna, pro nocuius vtilia, pro vilib. nobilia. Sic
 verē multi sunt, q bona spiritalia, s. gratiā & virtutes, quæ
 vera sunt magna vtilia & nobilia, dant pro delectabilib.
 huius mundi, quæ proculdubio sunt modica, inutilia, vilia,
 & nocua. Isti sunt similes fatuis nobilib. qui ab vsurarijs ac-
 cipiunt mutuo pecuniam ad tps aliquod pro soluendā hæ-
 reditatem suam obligantes, & bona propria distrahentes,
 qb. pro certo accidit, quod cum illa bona recepta fuerint
 expensa, cum ad hæreditatem suam non habeat regressum
 oportet eos miserabiliter mendicare. Sic verē charissimi, il-
 li, qui hæreditatem gratiæ & gloriæ obligant vsurarijs in-
 fernalib. dæmonib. & ab eis vsq. ad tps. i. vsq. ad mortē ac-
 cipiunt bona temporalia, & mudi delectabilia, isti pro cer-
 to cum tempus hoc transierit, & tps mortis aduenit, tñc
 pro certo incipient mendicare, cum. f. hæreditatem suā ex-
 penderit indifcretē. Et sic tales possunt plangere cū Hier.
 Thre. 5. Hæreditas mea versa est ad alienos. Talib. n. facit dia-
 bolus sicut tabernarius istis ribaldis quādo videt eos habe-
 re pecuniam, cupiens. n. burlam eorum euacuare, ponit eis
 mensam, offert eis liberaliter vinum, & carnes, incipit eum
 eis ludere cum trib. talis, Et sic primò perdunt, & expēdūt
 pecuniam, quæ erat in bursa, deinde vestimenta, cum nihil
 habuerint, nudi de taberna eijciuntur, & quod prius est e-
 gregie sapesimē verberantur. Re vera sic facit diabolus
 talib. A perit. n. eis huius mundi delectabilia, ponit eis men-
 sam prosperitatis, admittit eis panem, & vinum. i. omnia
 genera voluptatis, ludit cum ipsis trib. talis. i. cum triplici
 concupiscētia. & sic burlam eorum euacuat à gratia. Ipsos
 ē finaliter spoliat, & denudat ab honesta cōuersatione &
 bona, & sic nudos & pauperes de taberna ista. i. de mūdo p
 mortē eijcit, & in inferno verberat, & confundit. vnde Iob
 24. Nudos dimittūt homines, vestimenta tollentes. ¶ Tertio
 dico, quod quidam expendunt bona tēporalia, quæ sunt di-
 uitiarū temporales, quæ pro certo debent liberē expendi, &
 bene & meritorie dispensari. Ille. n. inter tauros nobilior dñs
 secundum Plinium, qui arenam cum pedib. altius spargit &
 qui in arena eijciendo & spargendo amplius se delectat. Di-
 cit. n. Plinius, quod ille taurus dicitur generosus, qui
 Frontem habet cornutam, Sic verē charissimi, ille
 Aspectum ferocem, moraliter dicitur gene-
 Aures acutas, rosus, nobilis pariter &
 Dimicationem alijs præoffert, perfectus, qui frontē ha-
 In altum spargit arenam. bet cornutam, i. duriorē
 p instantiam, aspectum ferocem per audaciam, aurem
 acutiorē. i. ad audiēdum veritatem, negociorum prōptio-
 rem: qui etiam alijs bella præoffert per rigorem & iusticiā,
 & qui arenam diuitiarum altius & liberalius eijcit, & spar-
 git per eleemosynam & clementiam. Vnde in Pf. de psonis
 liberalib. dicitur, Dispersit, dedit pauperib. Vnum tamē cir-
 ca huiusmodi sparsionem est aduertendum, quia pro certo

expensæ temporales faciendæ sunt
 Non nimis lautē ne de pauperemur,
 Non nimis parçæ, ne vituperemur,
 Sed moderatæ, vt commendemur.
 Primum enim facit fatuitas, & prodigalitas,
 Secundum facit parçitas seu cupiditas,
 Tertium verò largitas, seu liberalitas.
 In casu. n. expendendi quidā sunt superflui, quidā sunt dimi-
 nuti. Sicut. n. in spinis quædam sunt rectæ, & extensæ. q quā-
 uis acriter pungant, nihil tamen sibi retinent, quædam verò
 sunt curuæ, quæ pungunt, & illud quod pungunt retinent,
 nec dimittunt, sic verē charissimi, plura sunt genera spina-
 rū. i. raptorum pungentium & excoantium, & aliena bo-
 na occupantium. Quidā. n. sunt extenti & liberales, & isti
 sunt prodigi nobiles, quæ per rapinam bene pungunt, ve-
 runtamen nihil sibi retinent, sed in superfluitatib. totum ex-
 pendunt. Et ideo isti pauperes & vacui semper manent. De
 qb. dñs Prou. 11. Alij rapiunt non sua, & semper in egestate
 sunt: Alij verò curui sunt & retracti. i. parci, & per avaritiam
 restricti & reflexi, sicut sunt vsurarij & auari, qui bene ra-
 piunt, & pungunt, veruntamen capta vel acquiſita, nec di-
 mittunt, nec expendunt, sed totum sibi retinēt, atq; seruāt.
 Vnde isti possunt dicere illud Exod. 5. Nescio dominum, &
 Israel non dimittam. Non sic charissimi, non simus pro-
 digi, vel auari, non simus vltra debitum expendentes,
 nec vltra debitum retinentes. Nam sicut corpus ex ni-
 mio sudore & egestione debilitatur, & vacuatur, ex ni-
 mia verò retentione & confipatione inflatur, & torque-
 tur & perimitur, sic verē illi, qui vltra debitum egerunt,
 & expendunt, efficiuntur vacui pauperes & debiles. Illi ve-
 rò, qui vltra debitū bona retinent, inflantur per superbiā,
 torquentur per inuidiam, conspātur per parçitatem, per
 iniquitatem moriuntur. Non ergo oportet nimis retinere,
 nec nimis expendere, sed proculdubio aliqua sunt retinen-
 da, & aliqua expendenda. Sicut. n. pinus & aliæ arbores gū-
 mosæ humorem pro sui & ramorum suorum nutrimento in-
 tus retinent, illud verò, quod eis superest de gummi seu hu-
 more, exterius emittit, sic verē charissimi illa, quæ sunt no-
 bis & ramis nostris. i. propinquis & parentib. necessaria de
 humore nostrorum bonorum temporalium debemus retine-
 re, illa verò, quæ sunt superflua debemus emittere, & expē-
 dere, & ad alios deriuare. Homo. n. plus tenetur sibi, quam
 alijs, quia charitas incipit à seipſa. Ideo dicitur Helias 3. Re-
 gum 17. Fac mihi prius subcineribus panes, tibi autem &
 filio tuo facies postea. Sic ergo patet qualiter tria genera
 bonorum sunt expendenda, scilicet
 Naturalia, Possunt tamen adhuc aduer-
 Spiritalia, te, quomodo bona aliorū
 Temporalia, indebitē expenduntur, sicut
 quorundam in superbia, quorundam in luxuria. Multa om-
 mitto gratia breuitatis.
 Expectare. Nota, q istud vocabulum Expectare, idē
 est, quod sperare, seu sustinere. Expecta-
 re. n. semper refertur ad aliquod futurum. Et ideo breuiter
 loquendo, expectare, videtur significare quādoq; in bono,
 quādoq; in malo. In bono. n. designat patientiā longitū-
 dinem, cōfidentia certitudinem. In malo autem signat pigri-
 tia seu accidiē magnitudinē. Dico ergo, quod quidā expe-
 ctant cum patientiā longanimitate. Vnde in Pf. dicitur, Im-
 proprium expectauit cor meum & miseriam. Item alij ex-
 pectant cum spe seu cōfidentia firmitate. vnde in Pf. dicitur.
 Expectabam eum, qui saluum me fecit à pusillanimitate
 spiritus & tempestate. Item quidam expectant cum pigri-
 tia & tarditate, sicut sunt illi, qui expectant conuerti, & cō-
 fiteri vsq; ad mortem, & qui expectant, & sperant habere
 Paradisum sine operib. De qb. dicitur Iob 3. Expectet lucē,
 & non videat, nec ortum surgentis aurorę ¶ Dico ergo bre-
 uiter charissimi, quod est quædam expectatio virtuosa, & est
 expectatio vitiosa. ¶ Primò dico, qd est expectatio virtuosa,
 quando scilicet aliqua prosperitas seu consolatio futu-
 ra cum spe & fiducia expectatur, sicut resurrectio mortuo-
 rum, quam in die iudicij expectamus. ad Phil. 3. Saluatorem
 expectamus dominū, q reformabit corpus humilitatis nos-
 træ. Vel etiā qd aliqua futura aduersitas cum patientia præ-
 solatur. Vnde de certa correctione mortis futurę dicebat
 Iob 14.

Iob 14. Cunctis diebus, quibus nūc milito, expecto donec
 mutatis inuitis mea. Sen. etiam dicit, q sapiens eadē pa-
 tientia mortem aliorum sustinet, qua suam expectat. Nā re-
 vera charissimi, sicut videmus, q agricola expectat tempus
 quo fructus sunt recolligendi, nec cessat per totū annū la-
 borare, vt fructum expectatū valeat reportare, sic verē cha-
 rissimi, fructum eternæ gloriæ expectare, & sperare debe-
 mus, & vt ipsum tempore suo. i. in morte colligamus, cōti-
 nuē per bona opera laborare debemus. vnde Iacob 5. dñs. Ec-
 ce agricola expectat & precioso fructum terræ, pariter
 ferens, donec accipiat. Possunt ergo notare, quod triplex
 est bona expectatio.
 Vna quæ est sapientiæ & maturitatis, Dicamus ergo
 Alia quæ est patientiæ & stabilitatis, q est quædam
 Tertia quæ est cōfidentia & crudelitatis. expectatio ma-
 turitatis & sapientiæ. Et sic expectatio opponit scurrilitati,
 leuitati, & mobilitati. Sapiēs. n. qñ est ad mēsam diuitis, nō
 se solet replere grossis cibarijs, q sibi in principio offeruntur,
 imò sapienter expectat, & diffimat quousque veniāt
 cibaria delicata. Pulli etiam in nido quāquā famē sustineāt,
 de nido propter hoc non exeunt, neque volāt, sed matrem
 dnā eis cibū afferentem patienter expectat. Expectans etiā
 beneficiū in bona collatione, multa parua beneficia qñq;
 refutat, vt post lōgam expectatiōē melius recipiat, & ha-
 beat. Sic p certo charissimi, illi, qui sunt prudentes & sapiē-
 tes, nō sunt nimis celeres præcipites, & festinantes, quia si-
 cut dicit Seneca. Velox consiliū sequit plenitudo, imò p-
 culdubio vsq; ad tempus oportū expectat, vt finē melio-
 rē consequatur, & habeant, quia sicut dicit Eccl. 1. Vsque
 ad tempus sustinebit patiens, & postea reddito iocundita-
 tis. Tales ergo praua beneficia huius mundi, & grossa ciba-
 ria bonorum temporalium respuit, & refutat, & vsq; dñ
 vniat bona beneficia & cibi delicati bonorū aternalium sa-
 pienter expectant. Vnde Thren. 3. Bonum est prætolari cū
 silentio salutare Dei. Inter pullos etiam, qui sunt in nido
 religionis & Ecclesiæ, ista debent esse maturitas, & pruden-
 tia, quia scilicet non debent nimis festinare, vt
 Nidum exeant, Imò pro certo ipsi debent
 Claustra dimittant, expectare. q mater ipsorū,
 Exteriora beneficia habeant, scilicet prælatos ipsos, se-
 cundum merita sua promoueat, & q ipsos nutriet, atq; pa-
 ſcat. Iuxta illud Iudic. 8. Expectemus humiles consolatiōē
 eius. Sed pro certo charissimi, ista sunt hodie cōtra multos,
 quia re vera non expectant tempus suæ temporalis promo-
 tionis, vel et tempus futuræ saluationis, & recreationis. Isti
 sunt mundani diuites, qui ad modum rusticorū se grossis re-
 plent cibarijs. s. bonis temporalibus, vt finaliter nō repleantur,
 nec fatient delicatis, quia secundum Hieronymū. Im-
 possibile est, q hic ventrem, illic mentem impleas, & q in
 vtroq; seculo appareas gloriosus. Isti et sunt subditi ambi-
 tiosi, qui tempus suæ promotionis nolunt expectare, similes
 filijs viperarū, q in partu solutionem naturæ non expectan-
 tes, ante tempus volunt ventrem exire. & iō quia mater nō
 potest eos parere & emittere, q ips eorum nodum venit,
 ideo solent matrem corrodere, & dentib. laniare, & violen-
 ter exterius exire. Sic verē charissimi, multi sunt ita ambitio-
 si, & intarū desiderant promoueri, q pro certo ipsi nolunt
 expectare tps suæ promotionis, & parturitionis, i. tps. l. quo
 possint formari, & perfici quo ad mores, vt tandem mere-
 antur promoueri & exterius parturiri ad honores, imò ma-
 trem suam prælatum, dētib. i. inurij, & appellatiōib. mor-
 dent & corrodunt, ipsūmq; depauperant, attenuant, & affli-
 gunt, & sic antē tps promouentur, & exeunt. Oēs aut filij a-
 nimaliū, q sunt gulosa, & voracis naturæ, sicut sunt filij ca-
 nū & luporum, imperfecti generantur. Catuli. n. leonis na-
 scunt mortui, catuli canū nascunt cæci, catuli vsforū nascunt
 tur informati, & hoc quia p eorū gulositatē natura non
 expectat quod in vtero formetur, ne forte dentib. & yn-
 guibus corroderent matrem suam, & ideo ad vitandū ma-
 ris periculum, solet eos natura ante tempus emittere, & iō
 necesse est istos imperfectos parturiri. Sic verē charissimi, ta-
 les gulosi & ambitiosi imperfecti paruriuntur, & promouē-
 tur, quia. n. propter gulositatem ambitionis, tempus suę for-
 mationis, & perfectionis expectare nequeunt, ideo ne for-
 te in matres, i. in prælatos inſurgāt, necesse est, q cæci, igno-

rantes, & imperfecti, peccatores, mortui, & incorrecti ante
 tempus debitum promouentur, & pariantur. Expectare
 ergo oportet, non festinare. Vnde Prou. 10. Expectatio iusto-
 rum leticia &c. Vnum tamen circa hoc aduertendū est, qd
 multi sunt, qui nimis haberent expectatē si expectatē pro-
 motionem prælatorum suorum, quia verē vix hodie per præ-
 latorum suos aliquis bene meritis promouetur, quia nisi pro-
 motores, aut fautores habuerit, nunquam ab aliquo respi-
 citur vel inuatur. Figura ad hæc habetur Io. 5. de probatica
 piscina, in quā primus de scēdēs post aquę motum sanabatur,
 ita q erat ibi magna multitudo languentium expectantium
 aquæ motum, veruntamen erat ibi vnus languidus circa a-
 quas, qui 30. annis expectauerat, & nūquam sanatus fuerat,
 iō quia hoīem, qui ipsum portaret, non habebat, & p hoc
 alius ante eum se ponebat, qui sanitatis beneficiū recipie-
 bat. Re vera charissimi, ista piscinā signat Ecclesiā vel reli-
 gionē, in qua pro certo tunc aqua mouet, qñ aliquis prior
 vel canonicus moritur, & decedit. Et ideo circa istam pisci-
 nā, est hodie magna multitudo expectantium aquæ motū. i.
 desideratium & expectantiū mortē alicuius, tñc qñ aliquis
 sanatur à languore desiderij sui. s. ille, qui tunc tēporis pmo-
 uetur. Sed proculdubio (charissimi) aliqui sunt, q bene pnt
 expectare per triginta annos. i. illi, qui non habent auuncu-
 lum, aut parentem, qui nō habent fautorem, adiutorē, vel
 promotorem. Et pro certo tales quasi perperuo remanent
 sine promotione, quamquā sint boni & sufficientes, ita q ip-
 si lamentando, & conquerendo possunt dicere illud Esa. 59.
 Expectauimus iudiciū, & non est salutare, & elongata est
 a nobis. Non sic ergo, faciant eos prælati ultra debitū expe-
 ctare, sed solū vsq; ad ipsorum perfectionem & moralem
 formationem, quia sicut qñ materia est disposita, natura am-
 plius non expectat, imò statim solet infundere sibi formā,
 sicut et artifex metallo liquefacto, & preparato, solet ipsū
 fabricare, & formā, quā intēdit, imprimere, qd si nimis diu
 expectat, inſrigidabitur, & sic nō poterit operari, sic verē
 charissimi, statim qñ subditus est liquefactus, paratus, & di-
 spōsitus ad promotionē, artifex platus non debet expecta-
 re, nec differre, sed statim ipsum sibi merita promouere, &
 formare. Sgpe. n. fit, q illi, qui vltra debitū postponunt, re-
 frigerantur per inuentionē, indurantur p obstinationē, &
 sic in oib. peiorantur. Et sic isti dicunt illud Iob 30. Expecta-
 bā bona & venerunt mihi mala. Pater ergo, q est quædam
 expectatio maturitatis & sapientiæ. ¶ Insuper dico, q est quæ-
 dā expectatio stabilitatis & patientiæ. In patientia. n. sunt
 expectanda infortunia futura. Non est. n. bonus miles, qui in
 campo non audeat aduersarium expectare, & qui ante fugit,
 quā percutiat. Expectari ergo & sustineri debent tenta-
 tiones & tribulationes à militantibus in hoc seculo. Et po-
 tissimē expectatio patientiæ spectat principaliter ad præla-
 tos qui nunquā in promouendo & iudicando debent esse
 celeres vel festini, quinimo multa debent expectare & tole-
 rare, & vsq; ad tps dissimulare, sicut et facit ipse Deus, qui
 modò diu expectat peccatores, vt ad pniām conuertant, se-
 cut dñs Esa. 30. Expectat dñs, vt misereatur vestri. Vnde enim
 dicitur 2. Petr. 3. Patienter agit Deus circa nos, nolens ali-
 quem perire, sed omnes ad pniām reuerti. Ipse enim, vt di-
 citur Sapient. 11. Dissimulat peccata hominum propter pœ-
 nitentiam. Aduertant tamen illi, qui istam expectatiōem
 & patientiam vilipendunt, quia pro certo quanto ipsos pro
 tempore huius vitæ expectat diutius, tanto pro certo ipsos,
 nisi cōuersi fuerint, percutiet acrius & impetuosi. Sicut. n.
 lapis quanto altius & remotius elongatur à terra, tanto re-
 diens fortius ipsam percutere conuenit, sicut etiam aries
 quanto amplius recedat, tanto rediens fortius percutit,
 atq; ferit, sic verē Deus quanto peccatores diutius sustinet
 & expectat, & quanto plus ab eorum percussione & puni-
 tione in præſenti dissimulando se elongat, tanto ipsos du-
 rius percutiet in mundo, & tanto etiam ipsos finaliter crude-
 lius cōdēnabit. Vñ in Pf. dñs. Nisi conuersi fuerint, gladjum
 suum vibrauit, arcū suū tetendit, & parauit illum, & para-
 uit in eo vasa mortis &c. Ista videmus quādoq; ad oculū in
 hoc mūdo in tyrannis & peccatoribus, quos Deus diu pmit-
 tit viuere, vt ad eū conuertant, qd finaliter facere nolunt
 solet ipsos morte subita percutere, tam temporaliter quā
 aternaliter cruciare, dicens illud Esaig 42. Tacui, semper
 Diction. Berchorij. Pars ij. F 2 filij,

filii, patiens fui quasi parturiens loquar, dissipabo, & abforbebo simul. Ilii, n. sunt sicut illa vinea. Esa. 5. de qua dicit dñs. Expectaui, vt faceret vinas, fecit autē spinas. Ista est ergo expectatio patientiæ & stabilitatis &c. ¶ Adhuc dico, qd est expectatio confidentiæ. f. expectatio spei, quia futuram gloriam expectamus. De qua 2 Osee 3. dieb. multis expectabis me. De ista ergo expectatione potest dici illud Pl. Expecta dñm, viri liter age. Vide eā supra expōsitā titulo de Agere. Et Tho. 2. Il lā vitam expectamus, quā Deus daturus est fidelib. suis. Et sic patet qd est triplex expectatio virtuosa. f. spei & confidentiæ, patientiæ, sapientiæ. ¶ Scdō dico, qd est quædam expectatio tarditatis. Prima pertinet ad vsurarios deceptores, qui ita expectant pauperes ipsi in sidjādo, sicut catus expectat murē, & venator talpā. Ideo dicunt ipsi pauperes illud Pl. Me expectauerunt peccatores, vt perderent me. & Hie. 3. In vijs, fedebas expectans eos sicut latrō. Secunda pertinet ad tardiloquos conuersores, Lad illos qui vsq; ad mortē expectāt & continuē procrastinant cōueri ad dñm. Ilii dñs illud Hie. 13. Expectabitis lucem, & ponet eam in vmbra mortis & caliginem. Et ista est expectatio vitiosa. Vide de tarditate &c. Sufficiunt ista de expectatione.

A Expellere. Nota, quod expellere idem est, quod eijcere & emittere, & extra aliquid pellere. Possumus ergo dicere, quod est

Quædam { Virtuosa, Prima est faciendā, secunda fugiēda, tertia prouidendā. ¶ Dico ergo primō, qd est quædā expulsio virtuosa, & ista est quæ expelluntur peccata per confessionem, vel quæ expelluntur bona temporalia per elemosynam & cōpassionē. Sicut. n. videmus, qd fortis medicina stomacho recepta ventrē mouet & malos humores expellit, sic verē timor Dei qñ in stomacho cordis recipit, & concipit, solet ventrē consciæ mouere per contritionem, humores peccatorū expellere per confessionem, sicut dñs Eccl. 1. Timor dñi peccatū. sicut. n. herba, qd dñs dicitur, sagittā de corpore cerui dñs expellere, sic verē contritio, vel timor Dei, spes et veniā seu gratia sagittā peccati seu desperationis de corde expellit. vnde Eccl. 30. dñs. Continua & congrega cor tuum in sanctitate. & tristitia longe expelle te. ¶ Per istam etiam expulsionem debemus expellere malos hoīes de societate nostra, sicut etiā de apib. dñs, quia si aliqua ipsarum in alueari suo mortua fuerit, statim aliæ apes ipsam extra projiciunt & expellunt. Hoc idē dñs facere nautæ, quia cadaver mortuū nunquā secum portant, sed ipsam statim eijciunt & emittunt. In quo docemur socios mortuos, i. corruptos & obstinatos fugere, & ipsos a nobis expellere, & vitare, ne forte si nobiscū remaneant, p ipsos corrumparamur. Et sic patet, qd ista est expulsio virtuosa. ¶ Scdō dico, qd est quædam expulsio vitiosa. Et ista est qñ dñs per pctm expellimus, vel qñ amicos pauperes refutamus, & eijcimus. Quidam. n. expellunt Deum de cōscia, sicut. n. formicæ de domib. suis per fumum expelluntur, sic Deus qñ in domo conscientie fumum malarum cogitationum inuenit, exinde expellitur, & recedit. Idē dicit quidā, qd fumus, & mulier, & stillicidia expellunt hoīem de domo propria. ¶ Item alij expellunt proximum. isti sunt crudeles, impij & ingrati, qui recipiūt hoīes, dñi sunt eis vitiles & necessarij, i. dum durat eorum prosperitas, ipsos verō fugiūt, & expellunt cū eis superuenerit aduersitas, isti sunt similes apib. quæ quæsdam alias apes steriles & non mellificantes, qd dñs fu ci, bene recipiunt. secum ad laborandum, & ad domos suas ædificandū, sed qñ eis plus nō indigent, ipsas expellūt, & de melle suo comedere non permittunt, vt dicit Pl. Sic verē charissimi, multi sunt, qui proximos suos steriles & pauperes bene recipiunt ad laborandum, non tñ ad consolandum, quia. f. dum eorum auxilio indigent, ab eis recipiūt, si verō eis amplius non indigent ab eis eijciunt & expelluntur. Vnde Eccl. 13. Dines commotus confirmat ab amicis, humilis autē cū ceciderit, expellerur et a notis. Ista est ergo expulsio vitiosa. ¶ Tertio dico, qd est quædam expulsio dolorosa. Et ista est, qñ hō expellitur de mundo per mortem. Mors. n. est durissimus ianitor, qui de cōuiuio huius mundi omnes expellit. Vnde Iob 18. dñs Expeller eum de luce in tenebras. Et posses hic allegare de illo Rege, qui post annum expellebatur, de quo narratur in floribus sanctorum in hi

storia Barlaā &c. Patet ergo, quod est expulsio virtuosa, vitiosa, dolorosa, &c. Vide supra de eijcere, & abijcere.

Extendere. Nota, quod extendere idem est, quod dilatare, porrigere, seu expandere. Quia ergo extensio potest referri ad Deum & hominem, ideo de vtroq; potest aliquid annotari. Est ergo extensio diuina & humana. ¶ Primo ergo dñs co, quod est extensio diuina, quæ potest significare suam Iustitiam & correctionem, Clementiam & largitionem, Veniam & receptionem, Potentiam & ereptionem. ¶ Et ista quatuor possunt significari per extensionem manus, quia manus extenditur. Ad percutiendum, Largiendum, Recipiendum, Protegendum & eripiendum. Num suā extendere, & ipsos atrociter verberare. Elephas. n. quāuis sit benignus, & mitis natura, qñ tñ procuratur, grauit ter solet irasci, ita quod aures & promuscidē suā. i. nostrū suum, quo vitur loco manus, extendit, & durē percutit, atque ferit. Sic verē Deus quanquam sit benignissimus, qñ tñ diu per mala opera peccatorum ad iracundiam procurat, solet contra impios manū suā iustitiæ extendere, & ipsos per mortem subitam percutere, & p mortē perpetuam vulnerare. Vnde Esa. 5. dñs. Iratus est furor dñi sup populū suum, & extendit manum suam super eum. Talib. ergo dñs Eze. 20. In manu forti & brachio extēto, & in furore effuso, regnabo super vos. ¶ Insuper dico, qd manus diuina operationis extēditur ad retribuendum bonis largiendum. Ipse. n. extendit manum misericordiæ suæ. f. filiū suū vsq; ad nos per incarnationē, ipsamq; continuē nobis extendit per beneficiorū suorū collationē, & cōcessionē. Et iō Deus pater figuratur in Afuero rege, qd extēdit virgā aureā, quā manu tenebat, vsq; ad Hester reginā, in signū clementiæ, per quam extensionē, ipsa petitionem suā impetrauit, & populū suū de Amā malitia liberauit, sicut dñs Hest. 5. Quia verē charissimi, Affuer, qd interpretat beatitudo. i. Deus pater, extendit ad Hester reginā, i. ad beatam uirginem, Virgam virtutis suæ, aquā emisit ex Syon per beatam incarnationem, & sic ergo nobis ostendit suā clementiā & dilectionē, & nobis concessit humani generis liberationē & ereptionē. Vñ Iud. 6. dñs, Extēdit Angel⁹ summatē virgē &c. Nūc ē charissimi, quotidie extēdit manū suā ad nos sua bona largiendum. Finaliter autē & picipuē extēdit nobis celestem gloriā dispensando. Pl. Extēdit manū suā in retribuendo. Et nūc dicit hō illud Pl. Extēditisti manū tuā, & saluū me fecit dextera tua. Extēdit ergo ista manus ad distribuendū bonis largiendum. ¶ Denique, qd ista manus extendit ad recipiendū suos dulcissimē. Sicut. n. manus extenduntur ad amplexandum, & ad recipiendum, sic verē charissimi, porriget nobis manū misericordiæ suæ, nos ad veniā recipiendū, & nos charitatiuē amplexadō, & diligendo. Et in signū huius Chrs fuit crucifixus extētis manib. & p ectore perforato, ad innuendum, qd paratus est oēs ad misericordiam recipere, & cordialem affectum oib. aperire. Vnde leproso a Iesu mandato dñs Luc. 5. Extendens manum Iesus tetigit eū, dicens. Volo mundare. Extenditur ergo manus ad recipiendū suos dulcissimē. ¶ Rursum dico, qd manus diuinae misericordiæ extenditur ad eripiendum suos tutissimē. Sicut. n. hō mini, qd in foueā cecidit, manus porrigitur, vt extrahatur, sicut et manus extendendo alios defendimus, & cōtra eorum aduersarios dimicamus, sic verē manum misericordiæ suæ Deus nobis porrigit, & nos de foueā peccati extrahit, & educit per ipsam, & ab hostenostro diabolo nos protegit & defendit. vnde Hier. 21. dñs, Debella bo ego in manu extēta & in brachio forti. Sic ergo patet, quod manus diuinae virtutis nobis extenditur

Ereptrix tutissima, Ista est ergo extēsis, diuina. Ereptrix dulcissima, Secundo dico, qd est extēdit. Retributrix clemētissima, sio humana. Sicut. n. vide. Castigatrix seuerissima. mus, qd auis qñ volat, totū, scilicet qcquid habet extendit. f. collum caput ad partē anteriorē, pedes & caudam ad posteriorem partē, duas verō alas

alas ad partem exteriorē, sic verē charissimi si volumus sursum ad Paradisum volare, & nos trāsferre de mundo ad celū, necesse est qd quicquid in nobis moraliter extendamus, qd. f. & caput quod est membrū principale. i. bona intētio, & collum per qd vox exit, i. bona locutio, pedes cū quib. gra dimur. i. bona a fectio, cauda quæ est finis corporis. i. finalis perseuerantia & duratio, alæ verō quæ sursum aues portant, idest spiritualis contemplatio & meditatio, omnia ad bonos actus debemus extendere, & ad diuina beneplacita ordinare, vt sic extēti & dispositi possimus ad celestia finali ter trāsualare. Iō de viro perfectō sic extēto, & sic ad cuncta bona opera disposito potest exponi illud Pl. Extēdēs celum sicut pellem, qui tegis aquas superiora eius. Vir. n. perfectus dñs celum, qui sicut pellis debet extēti, & aquis spiritualibus debet contegi. Ecce ergo hic tria ad quæ debemus extendere nosmetipsos. Debet enim homo extēdi Deum, Debet. n. extēdi ad Deum, ipsum cōtemplando, quod ostendit cū dñs. Cę se ipsum, Debet ēc extēdi ad seipsum, sefē castigando, qd ostendit cum dñs. Pellis. Debet extēdi ad proximum ipsum adiunando, qd ostendit cum dñs, qd ipse tegitur aquis, per quas intelligitur roficatio pietatis. Extēdamur ergo ad Deū, contēplando supernaturalia. Ad nos ipsos, macedando corporalia. Ad proximum, erogando tpalia. ¶ Dico ergo qd quilibet extēdi debet superius Deū contēplado, quia. f. hō debet esse sursum per Dei & bonorū aternorum contēplationē, & pistorū inferiorū superationē, cōtemptū, & abominationē. Vnde Prou. 25. dñs. Cęlum sursum, & terra deorsum. De talib. ergo celis sic extētis potest dici illud Hie. 51. Extēdit celos prudentia sua Cęlin. extēditurū suprema tagēdo, infima tegēdo, cūcta cōtinēdo. Sic viri perfecti dēnt esse extēti tagēdo, superiora. f. Deū & bona aterna per contēplationem & orationem. vnde Eccl. 51. dñs. Manus meas extēdi in altum. Tangendo inferiora. f. subditos per protectionem & defensionem. Vnde Iob 36. dñs. Extēdet quasi nubes tentorium suum. Contēnendo ēc oia. f. bonos & malos generaliter p charitatem & dilectionem. Vnde Esa. 54. dñs. Dilata locum tentorij tui, & pelles tabernaculorum tuorum extēde. Extēdi ergo debemus superius, Deum contēplando, quia dñs Cęlum. Vnde Iob 9. Qui extēdit celos suos &c. ¶ Deniq; nos debemus extēdi inferi⁹ nos ipsos castigando, quod ostendit cum dicitur, pellis, extēdēs inquit sicut pellem. Pellis. n. de qua fit pergamēnū, primō in ligno extēditur, deinde instrumentis ferreis aditur & a carnositate & pinguedine depuratur, creta alba delinit, in librum postea formatur, qui primō literis nigris scribit & postea literis aureis & rubeis decorat, & tādē alij in ipso docentur & informantur. Sic verē charissimi nos si fuerimus pellis, quæ adhæret carni. i. viri carnales & delitio si, si libri. i. viri perfecti volumus fieri, ista sunt nobis necessaria per ordinem. f. quod extendamus in ligno crucis per dominicæ passionis meditationem & compassionem. Secundo, quod a carnalitate radamur & abstergamur per pœnitentiam & macerationem. Tertio, quod in nobis scribantur literæ. i. scientiæ per doctrinam & eruditionem. Quarto, qd illuminemur & purgemur & decoremur per bonorū exemplorum receptionem. Et sic poterimus esse libri. i. viri perfecti aliorum informatiui & instructiui. Vñ Baruc. 4. dicit. Hic est liber mandatorum Dei, & lex quæ est in aeternum. De tali ergo pelle dñs Esa. 54. Pelles tabernaculorum tuorum extēde. Et aduerte, quod pellis qñ est bene extēta & bene sicca, optime sonat, sicut patet in Tympano. Sic verē charissimi, illi qui bene sunt extēti per penitentia a speritatem, qui bene sunt sicci per paupertatem, optime sonant apud Deum per orationem & laudem & spiritualement iocunditatem. Debet ergo vir perfectus esse extētus, iuxta illud Eze. 28. Tu cherub extētus & protegens in Paradiso Dei fuisti &c. Et potissimē charissimi manus debet habere extētas ad Deum, quia scilicet manus extenduntur

Orantibus, Prima est extensio deuotionis, qñ. f. hō extēdit manus suas ad Deū orādo. De quo dñs 3. Reg. 6. Extēdebant alas suas. Secunda est extensio euasionis, quia scilicet ille qui est in aqua manus extendendo, & aqua post se projiciendo natat, & a submersione seruatur. Sic verē

charissimi, illi qui sunt in aquis deliciarum sine diuitiarum extendentes manus ad pauperes per elemosynam, & aqua diuitiarum pulsando & se vilipendendo, saluantur & eripiuntur. Vnde Esa. 25. dñs, Extēdit natus ad nandū manus suas. Tertio est extensio dilectionis, quando scilicet aliquis ab alio amplexatur &c. Explica si vis sicut de alijs duobus. ¶ Insuper dico, quod nos debemus extēdi exterius proximos adiunando. Sicut enim lux est natura comunicabilis, ita quod non est contenta in se ipsa consistere, immo in instanti sui ortus solet se vsque ad nos diffundere, communicare & extendere, sic verē charissimi nos debemus esse comunicati per pietatem, quia. f. debemus nos vsque ad alios diffundere, dilatare & extendere per misericordiā & largitatem, qd ostendit cum dicitur. Tegis aqua superiora eius, A quæ. n. signat pietatem, quia. f. sicut aqua continuē se extēdit, dunt quousq; inueniat aliquem locum vacuum quem impleat, sic verē pietas & misericordia incessanter se solent diffundere, & extendere, vt locos vacuos. i. pauperes & inanes possint replere beneficijs & iuuare. Aqua. n. de se est male terminabilis, & sinitur termino alieno. qd verē vir pius non debet quiescere quousq; terminum inueniat alienū. f. in quo sinitur, idest pauperem vel debilem. vnde de hoc Prou. 31. dñs, Palmas suas extendit ad pauperem. Tegis inquit aquis. Quia verē charissimi arbores. i. homines, qui aquis pietatis reguntur & nutriuntur, magis ad alios dilatantur, sicut de illo Cedro metaphoricē dñs Ezech. 31. quæ erat pulcherrima in dilatare arbustorum suorū. Erat. n. radix illius super aquas multas. Extēdendo ergo exterius proximis adiunando. Eccl. 24. Quasi terebinthus extēdi ramos meos. Vide de dilatare & expandere, & vide de cherubini, vbi auctoritas diuina. Tu cherub extētus &c. Patet ergo quod est triplex bona extensio. f. Extensio proximi iuuatiua. Extensio nostri maceratiua. Extensio Dei contēplatiua. ¶ Sed adhuc H dico, quod est alia mala extensio, quando scilicet aliquis extenditur ad furandum & ad malē operandum, quando scilicet homo transgreditur limites sibi datos, & vltra debitum se extendit. Plalm. Non extendant iusti ad iniquitatem manus suas &c. cetera.

Extinguere. Nota, quod extinguere nihil aliud est A quam lumen vel splendorem vel calorem vel ardorem destruere, vel annihilare. Potest ergo significare, moraliter loquendo, in bono & in malo. Vnde quadruplex est extinctio, scilicet

Quædam { Virtuosa, Primō dico, quod est extinctio virtuosā, quæ est extinctio peccatorū. vnde Ecclesiast. 3. Ignem ardentem extinguit aqua, sic & elemosyna extinguit peccatum. ¶ Secundo dico, quod est extinctio vitiosa, quæ est extinctio meritorū. Et ista est quædo gratiæ & virtutes extinguuntur & perduntur, quod vti que magis facit prosperitas quam aduersitas. Quia sicut dicitur quod apes oleo extinguntur, quæ aceto viuificantur, calix etiam oleo extinguitur, quæ aqua calefcit, & inflammatur, (quod etiam dicitur de lapide qui dicitur gagate) carbunculus etiam in igne extinguitur, qui aqua superflua recuperat claritatem, sic verē oleum & ignis mundanæ prosperitatis, quæ dicitur oleum, quia sedat & inficit per carnalitatem, quæ dicitur ignis, quia inflammat & vrit per cupiditatem, extinguit in homine lucem meritatorum, & gratiarum claritatem. Aqua verō & acetum miserie & tribulationis, de qua dicitur in Pl. Saluum me fac Deus, qm intrauerūt aq vsq; ad animā meā, sunt recte causa & occasio quod tales virtutes & gratiæ conualescunt. Et ideo fatiq; virgines vidēt quod suum oleum. i. mundi prosperitas, vel carnalitas nihil valebat, alienum oleum petebant, dicentes. Matt. 25. Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostrę extingunt. Aqua. n. tribulationum in viris perfectis, virtutes & gratias non extinguit, quia sicut dicitur Canti. 8. A que multæ non poterunt extingui charitatem. ¶ Tertio dico qd est extinctio dolorosa. f. Extinctio gaudiorum vitæ mortalitatis, vel prosperitatis temporalis. De qua dicitur Iob 18. Nonne lux impij extinguetur? ¶ Quarto est extinctio gaudiosa tormentorum, sicut accidit illis qui de tribulationibus mundi vel purgatorij eripiuntur. De quo ad Hebr. 11. dicitur. Extinge Diction. Berchorij. Parsij. F 3 runt

run; impetum ignis &c. ¶ Aduerte tamē, quod multiplex est ignis, qui non patitur extinctionem, scilicet
 Ignis { Perfectæ dilectionis, Primus ergo ignis. f. Auaræ affectionis, Perfectæ dilectionis. Aeternæ damnationis. est inextinguibilis.
 Iste. n. nunquā potest extingui, quia verus amor non potest ab alio dissipari. Vñ ad Rom. 8. dicitur. Quis nos separabit à charitate Christi tribulatio, an angustia? & sequitur. Certus sum. n. quia neque mors neque vita &c. quod dicitur. Nec aduersitas, nec prosperitas poterit veram charitatem extinguere. Vera. n. charitas est sicut carunculus, cuius splendor de nocte non extinguitur, sed amplius augmentatur. Sic verè non tribulationum veram charitatem non extinguit, sed eam potius manifestat, & relucere facit. Vnde Prou. 3. dicitur. Non extinguetur in nocte lucerna eius. ¶ Sed ignis inextinguibilis est ignis. scilicet auaræ affectionis. Ex quo. n. aliquis igne avaritiæ semel fuerit inflammatus, vix aut nunquam potest amplius extingui. vnde Eccl. 23. dicitur. Animalia calida qua ignis ardens non extinguitur, donec aliquid glutiat. ¶ Tertius est ignis aeternæ damnationis, quod sine aliqua extinctione vel refrigeratione corpus & anima damnatorum aeternis ignibus succendentur. Vnde Esa. 1. Succendetur vtrumque simul, & non erit qui extinguat. Damna. t. n. sunt sicut lapis, qui dicitur asbestos, qui semel accensus perpetuo non potest extingui, quia breuiter sicut dicitur Esa. 66. & Marci 9. Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur &c. Vide in tabula.

Extra, Exterius, Exterior. Nota, quod ista vocabula signant diuersimodè in scriptura. Posunt. n. denotare circumstantiam loci, & circumstantiam rei. Quoniam. n. ista concernunt res, signant illa, quæ nobis sunt apparentia atque nota, sicut sunt bona temporalia, & facta corporalia. Ista. n. sunt quædam extrinseca, quæ hominibus possunt apparere, & quæ extra & præter rei substantiam velut accidentia possunt esse. Vnde ista proprie signant exteriorem conuersationem & conditionem, vel exteriorem subuentionem seu possessionem. Quando verò concernunt locum, signant à loco exclusionem, elongationem, & remotionem, sicut dicitur Ioannes, est exterius vel extra, vel exterior. Moraliter ergo accipiendo, ista verba exterius, & extra, & mihi possunt notare, scilicet

Exteriorem { Conditionem, } Quæ est { Preparanda, }
 { Possessionem, } { Eiectionem. } { Derelicta, }
 { Formidanda. }

¶ Primò ergo dico, quod est quædam exterioritas conditionis, quæ preparanda & ordinanda est. Exterior conuersatio. Sicut. n. color & pictura ponitur in superficie, non in cætro, pulchritudo consistit in pelle exteriori, non in carne interiori, sic verè color, pulchritudo & pictura conuersationis in interioribus principaliter consistit. Ista. n. exteriora. scilicet operatio & conuersatio principaliter ab hominibus aspiciunt, & aspectibus hominum principaliter obijciuntur. Et ideo à prudentibus ista mundus & pulchritudo & honestas ornantur, & gubernant. Sicut. n. radij solares inclusi in vêtre nubis causant exterius arcum cælestem, in quo pulcherrimi colores apparèt, sic verè radius diuinæ gratiæ si in vêtre nubis, id est in corde nostro habitauerit, ipse pro certo exterius in apparentia coloris pulcherrimæ & honestæ conuersationis efficiet, & causabit. Et cætera omitto, quia nullas habeo auctoritates. Male dicitur qui in concordantijs dimisit. Sed vide infra vbi foris & foras, vbi satis poteris inuenire. Vide et supra de apparere, & de conuersatione. Et vide de hypocritis quod dicitur. Hypocrita magis studet exteriora parare, quàm interiora, magis laborat circa honestatē exteriorē, quàm circa honestatē interiorē. Cuius tamen cõtrariū facit natura, quia primò format membra interiora. scilicet cor, epar, cerebrum, & talia, & postea membra exteriora. scilicet manus, pedes, & similia. Ad denotandū, quod primò & principaliter debemus curare de interiori conscientia paranda, ordinanda, & virtutibus perficienda, & postea de exteriori conuersatione, & apparentia est tractandū. vnde Mat. 23. dicitur. Munda prius quod intus est calicis paropisidii, ut fiat, & illud quod de foris est mundū. Ex munditia enim interiori solet exterior munditia redundare. Sic ergo patet, quod exterioritas signat exteriorem possessionem, quæ est preparanda. ¶ Scd̄ dico, quod signat exteriorem possessionem, quæ est contentenda. scilicet bona temporalia & mundana, quæ exterius apparent. Ista. n.

sunt cā multorum malorum. Calor. n. accidentalis & exterior solet esse cā mortificationis & euaporationis calor naturalis. Aperit. n. poros & vias per quas calor interior euaporat, & inde est, quod quanto homo est frigidior exterius, tanto solet esse interior calidior, & dispositior. Sic verè charissimi, bona temporalia, quæ causant calorē auaritiæ exterius, sunt cā, quod conscientia, & cor interior calore diuinæ græ priuantur, & euacuantur. Quoniam. n. homo est exterius frigidus & pauper quantum ad temporalia, tunc est interior calidior quantum ad spiritualia. Exterior. n. picturæ phreneticis & melancholicis sunt nociuæ, augent. n. melancholiā & furorē. Et iō tales infirmi non sunt in locis pictis & coloratis ponendi. Sic verè exteriora bona, quæ non sunt nisi picturæ quædam, quia. n. non habent existentiam veram, infirmis peccatoribus non sunt necessaria. Augent. n. imagines malorum desideriorum, & sunt causa furoris & melancholiæ, id est diuersorum peccatorum. Et breuiter talia exteriora non sunt quærenda vel diligenda, sed magis timenda, & fugienda. Vñ Greg. lib. moral. c. 1. Sancti (inquit) viri cum sibi suppetere & prospera conspiciunt, pauca suspitione turbantur. Timet. n. ne hic laborum suorum fructus recipiant, timetque, quod diuina iustitia eos exterius. n. muneribus cumulans, ab internis repellat. Ista est ergo exterioritas quæ est contentenda. ¶ Tertio dico, quod est alia exterioritas formidanda, & hæc est exterioritas peccati mortalis, quæ ponit hominem exterius à statu gratiæ, vel ista est damnatio infernalis, quæ extra Paradisum eiecit peccatores. Ideo de peccatore fiet, quod in die iudicii quoniam rex veniet de Paradiso ut videat discumbentes, & videbit ibi non habentem vestem nuptialē. id est gratiā, ipse pro certo ligatis manibus & pedibus. faciet cum mitti in tenebras exteriores, sicut dicitur Mat. 22. & Hier. 22. Sepultura asini sepelietur, putrefactus, & proiectus extra portas Hierusalē. Et sic patet triplex exterioritas. Sed adhuc nota, quod quidam pijsiunt extra gratiam per iniquitatem, extra mundū per mortē, extra veniam per desperationem, extra gloriam per damnationē. ¶ Primi ergo per iniquitatem extra statum gratiæ eieciunt. Vnde de talis quilibet est reus sicut piscis exiens extra aquam, quod necessariò morietur. Sicut ovis exiens extra tectum, quæ à lupis deuoratur. Sicut etiam malefactor exiens extra locū priuilegiatum, qui à balliuis capitur, & suspenditur. Ista bene figurat ter dicitur Num. 35. vbi dicitur. Interfectores quædiu erat in aliqua ciuitate refugij, tutus erat, sed statim quando erat extra in periculo, quia occidi poterat ab amicis & parentibus interfici. Sic verè illi, qui animam suam occiderunt, & interfecerunt per peccatum mortale, debent pro certo recurrere ad ciuitatē refugij. scilicet ad statum gratiæ vel penitentia, alius si extra istam ciuitatem inueniunt, mortis eterne periculo subiacere noscuntur. quia verè in die iudicii quoniam venient amici parentes istius animæ sic interfector. scilicet Deus & Angeli, nisi istum malefactorē. id est peccatorē in loco tuo & priuilegiato inueniatur, id est in statu gratiæ, ipsum occident. Status enim gratiæ est sicut vmbra cuiusdam arboris, quæ dicitur perfidion, in qua umbra quædiu columbæ manserint, Draco non potest eis nocere, statim verò quoniam extra vmbra exierint, solet eas deuorare, quia pro certo quando in vmbra. id est in refrigerio gratiæ manserimus, à dracone diabolo non lædemur. Si verò extra istam vmbra, id est extra statum gratiæ fuerimus, à dracone diabolo rapiemur. Ista potissimè videmus de apostatis, cum quibus rectè ludit diabolus, sicut lupus cum boue ludit, ut ipsum extra societatem vsque; ad nemus paulatim deducat, quem cum in nemore tenuerit, ipsum strangulat, & occidit. Sic verè diabolus per malas suggestiones ludit cum religiosis, ipsosque extra religionem vsque; ad nemus mundi prahit, vbi per diuersa peccata ipsos permittit. Ista figurantur in vitula illa. Num. 19. quam extra castra tantummodo erat licitum cremari. Deus enim, & diabolus fecerunt partitum ludum, quia illa, quæ sunt intra, sunt Dei, & quæ extra sunt, diaboli. Ideo de pessima Athalia dicitur 4. Reg. 11. & 2. Paralip. 23. Educite eam extra septa templi, & interficite ibi. Tales ergo per culpam extra gratiam eieciuntur. ¶ Secundo per mortem extra mundum projiciuntur. Sicut. n. factio & finitio conuiuio, ianitor solet inuitatos extra emittere, & bene cauet, quod secum de bonis hospitij nihil portent, sic verè mors, quæ est ianitor in conuiuio huius mundi, oēs finaliter extra conuiuium huius mundi mittit, & de bonis huius mundi portat aliquid

si aliquid non permittit. vñ de morte potest dici, quod de Iudis dicitur Act. 7. quod eicientes Stephanum extra ciuitatem lapidabant &c. ¶ Tertij per desperationem extra veniam constituntur. Istis accidit sicut accipitri, quod redire renuens extra taliter diuagatus, quod syluestri efficitur. Sic verè charissimi, se peccati dicit, quod dum homines extra manū Dei per peccatum mortale ponunt, ita quoniam desperant, & obstantur, quod vltimus redire ad ipsum pro noiam dedignant. Figurati in coruo. Gene. 8. qui extra arcem dimissus redire ad Noë amplius noluit, sed cadaueribus contentus circa ea penitus se occupauit. isti sunt similes corallo, quod dicitur est in aqua, radix dicitur, verò extra ponitur, in lapidis duritiā commutatur. Quia verè multi sunt, quod libenter exeunt de arca & de aqua. id est de statu gratiæ per peccatum, sed verè cum extra fuerint, vix aut nunquā tractant amplius de reditu, imò circa bona temporalia & circa cadauera carnalium taliter occupantur, quod eis totaliter contenti, de alijs cura non videntur, sed quod prius est in lapideā duritiā vertunt, & commutantur per obstinationem, de quibus dicitur illud Iob 21. Cor eius indurabit quasi lapis &c. Isti ergo extra veniunt per desperationē constituntur. ¶ Quarti extra gloriam per damnationē stabiliunt. Sicut. n. apes expellunt forores suas foras extra alueare suum, nec secū habitare permittunt, sic Deus & Angelis expellent in die iudicii a societate sua peccatores. Quod figuratur de leproso Leuit. 13. qui solus extra castra debet habitare. quæ verè leprosi & infecti peccatores in die iudicii de castris. id est Angelici exercitus cõgregatione expellentur, & extra Paradisum. Iam in inferno damnabuntur, & relegabuntur. Vñ Nu. 12. dicitur. Separent septem diebus extra castra. Sic ergo patet, quod est quadruplex malum extra. ¶ Sed adhuc possumus dicere, quod istud vocabulū extra, potest iumi in bono significato, sicut cum aliquid ponitur. Extra per locum. Extra per partem, Extra malū consortiū, seu locum. Et sic loquitur Apostolus ad Hebr. 14. Exeamus ad eum extra castra, improprium eius portantes. Vide supra de Egredi, & Exire, quia ista denotant recessum extra locum.

Extraneus. Nota, quod extraneus idem est, quod peregrinus, advena, alienus. Et potest significare re in bono, & in malo. Extraneus. n. significat virum perfectum, à mundo & à mundi negocijs alienū, sicut fuerunt sancti, quos mundus extraneos reputabat, & velut extraneos à suis promotionibus repellere. Vnde Sap. 19. dicitur. Inuiti recipiebant extraneos. In malo verò illos, qui nullam habent nobilitatē familiaritatem, sicut sunt pauperes & ignoti. Spiritualiter et loquedo, extranei sunt, illi, qui per peccata sua à Deo sunt alieni, & qui in hereditate Paradisi nihil habent, sed sicut extranei, extra nati, ipsa perpetuo priuabuntur. Vnde Prouerb. 14. dicitur. In gaudio eius non miscebitur extraneus. Boni ergo pauperes possunt dici extranei in hoc mundo. Nam sicut extranei non cognoscuntur, non honorantur, vili penduntur, & nulla certa domo, vel hereditate ditant, sic verè pauperes & viri perfecti, in hoc mundo, sunt sicut extranei, quia. n. ipsi sunt sine honore, ab omnibus contempti & conculcati, nullus. n. vult ipsos cognoscere, imò et fratres & amici dignoscuntur de talibus non curare. Aspides. n. aphis & mauris non nocent, extraneos verò lateraliter occidunt, ut dicit Isidorus. Ideo aphri & mauri volentes probare de pueris an sint filij sui, solent eos aspides, apponere, & si aspides eos non siferint, solent eos ut proprios retinere. Si verò ipsos aspides momorderint, solent eos tanquam extraneos & degeneres refutare. Sic verè aspides. id est venenosi tyranni palliui mauros & aphros. id est nigros peccatores, & maxime vsurarios non lædunt, imò sicut notos, & amicos ipsos protegant, & defendunt. Sed proculdubio extraneos & ignotos, id est pauperes & debiles, rapinis & excoiationibus vulnerat & occidunt. Ideo dicitur talis cum Pl. Extraneus factus sum fratri. meis, & peregrinus filijs matris meæ.

¶ Item nota, quod sicut ciues, & non extranei ad ciuitatis officia, & consilia solent admitti, iuxta illud Eccl. 8. Cor extraneo ne facito consilium. sic in ciuitate Ecclesiæ boni & non mali debent promoueri, & ordinari. Cuius tamen contrarium fit hodie. vñ modò plangunt veri filij Ecclesiæ dicentes illud Thren. 5. Hereditas nostra versa est ad alienos, domus nostræ ad extraneos &c. Cætera omitto, quia pauca sunt auctoritates, Et inuenies de extraneo supra de acceptione,

& de equo, & infra de peregrino, & supra de alieno, & advena. Et breuiter multa inuenimus exempla, sed copia auctoritatum deficit &c.

Extrahere. Nota, quod extrahere idem est, quod extrahere. cum trahere. Et potest significare in bono, & in malo. In bono. n. signat de peccato, seu aliquo periculo ereptionem, & saluationem. Vnde 2. Re. 22. Misit de excelso, assumpsit me, & traxit me de aquis multis. & Dan. 14. Extraxerunt Danielē de lacu leonū. In malo autē signat de propria hereditate eiectionē, vel de mundo expulsionem. Sicut. n. hyena extrahit mortuos de sepulchro, ut eos deuoret, piscator et extrahit pisces de fluuio, ut eos manducet, sic raptor extrahit hominem de propria domo, diabolus extrahit peccatores, de fluuio. id est de deliciarium irriguo, mors verò extrahit oēs de corporis hospitio. Vnde de peccatoribus dicitur Eccl. 29. Ecce ego ad te dracono magne, qui cubas in medio fluminum, extraham te de medio fluminum. Pauperibus etiam possunt dicere usurarij & raptores illud Eccl. 3. Extraham te in sagena mea &c. Multa exempla habemus de extrahere, sed auctoritates deficiunt. Vide supra de titulis Eijcere & Expellere, & infra de trahere

Extremus, Extremitas. Nota, quod extremus idem est, quod vltimus seu nouissimus, & signat finē sine posteriore partem rei. Et ideo loquendo moraliter possumus dicere, quod extremitas potest significare humilitatem, tepiditatem, moralitatem. Et ideo possumus dicere, quod est quedam

Extremitas commendabilis, Quædam detestabilis, Quædam formidabilis, Prima est desideranda, Secunda vituperanda, Tertia consideranda.

Primò ergo est quædam extremitas commedabilis & desideranda, & ista est extremitas humilitatis. Vir. n. humilis (s) alijs se possunt, seque alijs non ingerit, aut proponit, immo respectu omnium malorum se oium extremum, & vltimum reputat, & supponit. Catuli. n. secundum Plinium. qui nascuntur vltiores, sunt, ut cõter, ceteris meliores. Sic verè illi qui vltimi & extremi sunt per humilitatē, & quod ab alijs vltimi reputantur pro corporale miseriam & paupertatem, sunt quo ad Deū meliores, quod figuratum est in Beniamin, qui inter fratres Ioseph fuit vltimo natus, qui tamen Ioseph amplius fuit dilectus, & in mensa sua ferculis amplioribus satiatus, sicut dicitur Gen. 43. Quia verè charissimi, verus Ioseph Christus illos plenius in mensa Paradisi reficit, quos in hoc mundo verè humilitas, & paupertas vltimos & extremos facit. Ideo de Iuda Machabeo i figura Christi dicitur Machabeo. 5. Erat Iudas congregans extremos. & Esa. 49. Salus mea vsque; ad extremum terræ, quia breuiter secundum regulam Saluatoris, erunt primi nouissimi, & nouissimi primi. Matthæi 20. quia sicut dicitur March. 20. Paterfamilias incepit à nouissimis denarium diurnum seu salarium dispensare. Ad denotandum, quod illi, qui sunt nouissimi per humilitatem & temporalem paupertatem, erunt primi in gloria Paradisi. Sic ergo patet, quod est quedam extremitas commendabilis & desideranda. ¶ Secundo dico, quod est alia extremitas detestabilis & vituperanda. Et ista est extremitas illorum, qui ad omne bonum faciendū volunt esse vltimi atque tardi, & ista est extremitas atque vltimitas pigritiæ, negligentia, seu accidentia, quæ valde est vituperabilis. Tales. n. extremi si fugiunt, primi a persecutoribus comprehenduntur. Extremi etiam pauperes per eleemosynam minus laute reficiuntur. Illi etiam, qui extremi ad operandum minus laute de labore reportare merent. Sic verè illi, qui volunt esse vltimi & extremi ad bene operandum, minus in Paradiso de præmio reportabunt & persecutoribus, inuasoribus & tentatoribus subiacent. Exempla habemus Num. 11. vbi dicitur, quod ignis deuorauit extremam partem castrorum. Extremum enim fructus ficu, quæ scilicet circa autumnum nascuntur, nihil valent, quia scilicet nunquam possunt maturefcere. Quia verè charissimi, illi, qui bene operando volunt esse extremi, sicut sunt illi, qui tempus autumnij, id est fenesturam expectant, verè tales vix possunt in moribus maturefcere, vel ad bonum aliquid peruenire. Vnde Nu. 24. dicitur. Principium gentium Amalech, cuius extrema perdetur. Ista est ergo extremitas detestabilis & vituperanda. ¶ Tertio dico, quod est extremitas

tas formidabilis & prae-medica. Et ista est extremitas vitae & finis corporis, terminus & meta prosperitatis, quae per certum timenda sunt & consideranda. Coelum. n. habet duas extremitates imobiles, s. poli arcticum & polu antarcticum, q. sunt stelle immobiles, inter quas tota coeli substantia continetur rapit & mouetur. Sic verè homo habet duas extremitates, s. natiuitatem & mortem. Isti. n. sunt duo poli. i. duo termini sibi inuicè contrarij, in quorum vtroq; hō immobilis reperitur. Ante. n. natiuitatē, & post mortē hō non mouetur, sed verè infra istos terminos vita humana voluit, & continuè diuersis variationib. agrat. Tort. n. cgl. i. tota mens nostra continet. volui per considerationē infra istas duas extremitates. Nunç cogitādo de natiuitatis vilitate, nunc de mortis acciditate meditādo. Vñ sicut Eccl. 48. dī. Spiritu magno vidit vltima. Ita. n. vltima, & extrema q. finaliter cōtingit, s. mors iudicium, infernus, Paradisus, sunt spiritu magno praeuidenda & consideranda. Animal. n. quod extremitatē. i. caudā perdidit, a sacrificio repellebatur, sicut dī Len. 22. Sic verè illi, qui talem extremitatē, i. extremorū considerationem non habent nec Deo sacrificari, nec ab eo acceptari merent. Ideo dī in Pl. Si sumptero pennas meas diluculo, & habitauero in extremitatibus maris, etenim illuc manus tua deducet me. Extrema. n. maris sunt ista, eo q. multis amaritudinib. sunt resperfa. Aduerte tñ, quod quidam sunt sicut simia, & sicut homo, qui sunt aialia ingeniosa, quae tñ talib. extremitatib. s. cauda carere noscuntur. Ad denotandum, q. illi, qui ingenio & rōne amplius vigent, de mortis consideratione minus habent. Istis facit diabolus sicut formica grano, cui. s. extremitates auferit, ne possit fructificare. Sic diabolus auferit peccatorib. futurorum considerationes, ne aliqd bonum opus possint facere. Non sic charissimi, &c. Sufficit. replica distinctionem.

A Exurgere. Nota, q. exurgere idem est, qd ex toto surgere vel ex affectu, vel ex appetitu surgere, & se superius eleuare. Sicut de beata Virgine dī Luc. 1. Exurgens Maria abiit in montana cū festinatione. Potest ergo referri ad Deum & hominem. Deus. n. exurgit. Ad diuandum per potentiam, Deus. n. aliquos ad Puniendum per iustitiam, inuau per potētā. Miserandum per clementiam. Vñ in Pl. dī. Exurge domine, adiua nos. Item aliquos cruciat per iustitiam. Vñ Pl. Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius. Itē aliquib. parcat per clementiam. Vnde Pl. Tu exurgens misereberis Syon &c. Item exurgit homo a cadendo, a sedendo, a dormiendo. Sic verè exurgere debet homo spiritualiter, quando cadit per iniquitatem, quando dormit per carnalitatē. Surgamus ergo a casu iniquitatis. Vnde Michæ 7. Ne late ris inimica mea quia cecidit, con surgam. Item a somno carnalitatē. Vnde Ephe. 5. Surge qui dormis, exurge a mortuis, & illuminabit te Christus. Item surgamus a fede, seu quiete tepiditatis. Vnde Luc. 1. Exurgēs Maria abiit in montana cum festinatione. Vide supra de eleuare & erigere, & exaltare, & infra de surgere & de sursum. Et si vis pone illā auctoritatē. Exurgens Saul de spelunca pergebat cepro itinere. Istam diuide sicut in illo sermone. Exurge in occursum meum, & vide &c.

A Exuere, Expoliare. Nota, q. expoliare siue exuere idem est, q. vestes deponere, seu exteriorib. apparatus se nudare. Et ideo sicut sunt tria genera vestimentorum moralium, scilicet. Bona { Spirituality, Virtuosa est illa, qua nos exuimus temporalibus per largitatem. Vitiōsa est illa qua nos denudamus spiritualibus per prauitatem. Dolorosa est illa, qua priuamus nos aeternalib. per iniquitatem. Prima est seruitorum, qui se expoliant vt possint melius seruire. Et ista est expoliatio, qua se expoliant Danid vt luderet corā arca. 2. Reg. 6. De qua et dī Cant. 5. Expoliant me tunica mea, quomodo induam illam? Secunda est ebriorum, qui impudenter quandoq; se expoliant, ita quod apparent pudibunda sua, sicut apparuit Noe Gen. 9. quia. s. illi, qui vi no peccati sunt ebrij, vestimentis virtutum se expoliant,

& sic pudibunda suorum malorum operum omnib. manifestant. Vnde 1. Reg. 3. dī. Expoliantur Saul armis suis. Tertia est expoliatio miserorum, quae fit his qui nō possunt solvere quod expenderunt, qui proprijs vestib. expoliant. Sic verè damnati in Die iudicij quando rationem de commissis & omisiss reddere nō poterunt vestib. aeternae gloriae priuabuntur. Vñ 1. Reg. 3. 1. Venerunt Philistei vt expoliant & interfeceros. Sunt ergo, vt dictum est, aliqua vestimenta, quae debemus exuere. s. vestes exterioris possessionis, vel et vestes exterioris malae conuersationis. Item sunt aliae vestes, quibus expoliantur Iudith, vt posset Holofernem decipere & occidere. Istae etiam sunt ille veteres pelles, quib. se solent serpentes expoliare, & exuere, vt inuentum possint recuperare. Quia verè charissimi, qui contra Holofernem, idest diabolum vult prauelere, & inuentum moralis conuersationis recuperare, necesse est, quod pellem veteris & malae conuersationis expoliet, & q. vestibus bonorum temporalium saltem quantum ad affectum se denudet. Sicut de Ionatha dicitur 1. Reg. 18. Expoliantur se Ionathae tunica sua, & dedit eā Dauid. Ideo de Iudith dicitur. Iudith 10. Exuit vestimentum viduitatis suae, lauit corpus suum, & vnxit se myrto optimo. In quibus verbis notatur

Deponere, Abstergere, Corrigere.

Rerum facultates sunt deponendae, culpa prauitates sunt abstergendae, carnis voluptates sunt corrigendae. Primū probat vestis nudatio (Exuit se vestimentis viduitatis suae) Secundū probat factis ablutio (Laui corpus suum) Tertium probat carnis afflictio (Vnxit se myrto optimo) Igitur deponamus rerum possessionem, abluamus mētis infectionē, h. beamus carnis afflictionem. Quae. s. denotatur per myrram, quod est vnguentum valde amarum. Ista possemus valde notare, & de expoliare exempla plurima reperire, sed quae pauca sunt auctoritates, ideo omitto. Et propter hoc vide de utilimento, de nuditate, & de spoliare.

Exultatio. Nota, q. exultare idem est, quod extra saltare. Et est exultatio quaedam laetitia, quae in tantum abundat interiori, quod per certa signa apparet exteriori. Est ergo exultatio excellens gaudium seu laetitia, aliquibus certis indicij declarata, possumus ergo notare, quod multiplex est exultatio, scilicet

Quaedam { Temporalis & transitoria, Primò ergo dico, q. est q. dā exultatio tēporalis. Et hae est illa, quae aliqd bonū tēporale, seu aliqua tēporalis prosperitas introducit, & ista est exultatio quorū, q. in reb. modicis & inutilib. magis exultant, quā in magis utilib. Est etiā sicut exultatio nauarum, qui qñq; eadē die qua exultauerunt ē mari abforbentur, quia extrema gaudij, quia. s. tēporalis luctus occupat, sicut dī Prou. 14. unde Iacob 4. Omnis exultatio talis maligna est, & dī Iacob 3. terrena animalis & diabolica. Vide istā auctoritatē profecutam supra in titulo. Secundū est qdā exultatio spūalis, & ista est iustorū, qui in reb. spūalib. exultant. In conscientia puritate, in amicitia bonorū & charitate, in spei securitate, in pacis tranquillitate. Vñ in Pl. dī. Exultate iusti in dño, rectos decet collaudatio. Et iterum. Sancti eius exultatione exultabūt. Tertio est quaedā exultatio criminalis, & ista est qñ aliquis exultat de peccato proprio, vel de alterius incommodo, sicut illi, de quib. Prou. 2. qui lætantur cum malefecerint & exultant in reb. pessimis. Et in Pl. dī. Qui tribulant me, exultabūt si motus fuero. Quarto est exultatio aeternalis. Et hae est illa, q. sancti post huius uitae labores superius in Paradiso habebunt, quia tunc exultabunt sancti in gloria, lætabunt in cubilib. suis, tunc exultabūt filij Syon, i. animae, in rege suo, dicentes. Hae est dies, quam fecit dñs, exultemus & lætemur in ea. De talibus ergo exultationibus, quibus. s. sancti in hoc mundo per spem, in alio per speciem exultant, potest exponi illud Esa. 9. Exultat victores capta praeda, quando diuidit spolia. In quibus verbis ostenditur, quod eē tribus est principaliter exultandum, scilicet De uitiorum superatione (Exultant victores) De meritum acquisitione (Capta praeda)

De prae-

De praeiorum distributione (Diuidunt spolia.) Exultemus ergo qñ vitia superamus (Victores) Simulq; sicut elephantis, qui. s. secundum Plinium, exultant, & gaudent qñ vincunt, tristantur, & dolent qñ vincunt. Quia reuera boni & iusti, qui cōtra hostem diabolum in hoc mundo sicut in stadio sunt locati, qñ hostem diaboli & eius iacula. s. mundi tribulationes & tērationes superant atq; vincunt, valde exultant, & lætantur, quia tunc exultationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorū. Si vero contingat, q. aliquo casu vincantur, & q. a diabolo vel eius tentationib. superentur, valde solent p. cōritationē dolere, & signum doloris per confessionē & poenitentia ostendere. Vnde Iudith 16. Per tres mēses huius victoriae gaudiū celebratū est. Tres isti mēses sunt exultatio cordis, vocis, & operis. Sicut. n. videmus, q. Gallus post victoria cantat, & exultat, exultationēq; sua voce & alis denotat, & demonstrat. Sic verè iusti, superato & victo diabolo lætantur, & gaudent, & exultando Deo regratiantur, & cantāt. Abac. 3. Sup excelsa deducet me victor, in Psalmis canentē. Vnde in Pl. dī. Vox exultationis & salutis in tabernaculis iustorū. Legemur ergo, & exultemus, quando vitia superamus. Iterū dico, q. nos debemus exultare qñ merita cumulamur, q. ostenditur, cum dī. Capta praeda. prada. n. quam debemus sequi, & insequi, venari pariter & inquirere, sunt merita, gratia, virtutes, boni habitus, bonae dispositiones & cōditiones. Sicut. n. videmus, q. canis nobilis praedam suam diligenter querit, qua inuenta solet saltare & exultare, & nono latrādige nere gaudium sui animi declarare, sic verè charissimi, p. dam virtutū & meritōrū tenemur diligenter querere, quā si acquirere possumus, valde gaudent & exultare debemus. Vnde Pl. Pinguescent speciosa deserti & exultatione colles accingentur. Induti sunt arietes ouū, & valles abundabūt frumento, quasi dicat. Sicut de serū gaudet de pluuiā irrigatione, sicut colles lætant de roris na defactione, sicut arietes exultant de pabuli ministratōne, sicut in sup valles virtuosiorū de frumenti p. ductione, abundantia & multiplicatione. Sic verè boni lætantur, & gaudent de virtutū & meritōrū acquisitione. Ista est ergo praeda nra (Capta inquit praeda) Vnde de quolibet viro iusto pōt dici illud Eze. 19. Leo factus est, & didicit capere praedam. Talis. n. dī leo, quia p. g. dā, quā cepit, nō solet libetere dimittere, imò si aliquā viderit solet eam cum pedibus amplexari, & pro ipsa defendenda p. liari. Sic verè praedam virtutum, quā capimus, & acquisimus debemus custodire, ip. famq; viriliter defendere, & pro ipsa contra hostes infernales strenuissimè militare. Et sic dicitur de eo, Leo factus &c. Vbi aduerte, q. talis, q. taliter accipit talem praedam, debet habere Fortitudinis firmitatem (Leo) Sanctitudinis complementum (Factus est) Certitudinis documentum (Didicit.) Et sic habebit spiritum plenitudinis nutrimentū, quia capiet praedam. Debemus ergo exultare. s. quando merita cum gloria occupamus, quod ostendit, cum dicitur. Quando diuidunt spolia. Istud enim aduerbium quādo, signat terminum finalem temporis, in quo aliquid est faciendū. Et verè istud est quādo mortis, in quo sancti diuidunt inter se secundum diuisionē meritōrū, spolia & diuitias praeiorū aeternorum, quia secundum Apostolum 1. ad Cor. 12. Diuisiones gratiarum sunt, vnus autem spiritus diuidens singulis, propter vult. Ideo de isto quando dicitur in Pl. Quando diuidebat altissimus gentes, qñ separabat filios Adam. q. d. In isto quando. s. in gloria Paradisi, altissimus diuidit gentes, vnūquemque secundum meritum diuersimodè premiādo, & separabat filios Adā, idest bonos a malis perēniter distinguēdo. Sicut ergo videmus, qd nautae post maris pericula valde exultant, quando perueniunt ad securū portum. Operarius post laborem exultat, quando in sero recipit pramiū. Curfor post cursum lætatur, quādo pro mercede recipit brauiū. Milles etiam gaudent, quādo post triumphum acquirunt solij. Sic verè illi Paradiso, qui in isto mundo fuerunt sicut in mari vt nauigarent, sicut in opere, vt laborarent, sicut in stadio, vt properarent, sicut in praelio, vt dimicarent, tūc proculdubio lætantur, & exultant, quando perueniunt, scilicet Ad portum securitatis,

Ad pramiū foelicitatis, Ad brauium aeternitatis, Ad solium sublimitatis, Tunc enim percipiunt, q. verum est verbum Thobiae, Thob. 3. vbi dicitur, q. Deus post tempestatem tranquillum facit, & post lachrymationem & fletum exultationem infundit, Isti enim modò exultant,

Quia { Dulcissimè recreantur, Tutissimè collocantur, Largissimè premiāntur, Legissimè modulantur,

Isti (dico) delectantur siue recreantur dulcissimè. Iō dicitur illud Pl. Exultauimus, & lætati sumus. Item collocant, seu situantur tutissimè. i. in p. rectione & saluatione domini. Pl. In velamento alarum tuarum exultabo. Item isti premiāntur, & remunerant largissimè. Vnde in Pl. Veniet cum exultatione portātes manipulos suos. Et alibi. Qui semināt in lachrymis, in exultatione metent. Isti in super modulāt, & regratiantur lætissimè. Vnde in Pl. dicitur. Vox exultationis & salutis in tabernaculis iustorum. Et alibi. Exultabunt labia mea cū canauero tibi. Tunc ergo exultamus, vt dictum est, qñ celestem gloria occupamus. qd ostenditur, cū dī. Qñ diuidit spolia. Vnde in Pl. dī. Exultabo & diuidam sicut hima. Sicut enim interpretat laboriosa, & signat gloria Paradisi, quae acquiritur laboribus infinitis, quae tñ qñ diuiditur seu attribuitur, tunc aeternum gaudium & exultatio in homine cumulat. Patet ergo, q. est triplex bona exultatio. s. vna de superatione vitiorum alia de acquisitione meritum, tertia de distributione praeiorum. Explicet litera E.

Incipit litera F.

Faber, Fabricare. Nota, q. fabri care idē est q.

aliquid artificiosè operari vel facere. Peruenit autem fabricare ad illos artifices mechanicos, qui cum manualibus laboribus percussionibusque & idib. solet aliqd cōstruere, vel formare. & sic solemus fabri dicere illū q. de ferro, aere, ligno, vel lapide solet aliqd fabricare. Moraliter igit loquēdo dicā, q. i scriptura reperit multiplex faber, videlicet Faber gloriosus, qui fabricat opus mirabile, Virtuosus, qui fabricat opus laudabile, Vitiōsus, qui fabricat opus inutile, Odiōsus, qui fabricat opus damnabile, Gloriosus est mundi creator, Virtuosus est iustus viator, Vitiōsus est vanus peccator, Odiōsus est hostis tentator. Primò igitur dico, q. i scriptura reperit faber mirabilis & gloriosus. Et iste est Deus qui sine malleo vel securi fabricauit, & fabricat vnuerfa. Vnde etiam quantum ad diuinitatem iste dicitur est faber, quia fuit omnium creator. Pl. Tuus est dies, & tua est nox, tu fabricatus es auroram & solem. Tu fecisti oēs terminos terrae, aetatem & ver tu plasmasti ea. Quantum et ad humanatē iste dicitur est faber, quia fuit mundi creator. Vnde de Christo dī Matth. 13. Nonne iste est fabri filius? Nōne mater eius dī Maria, s. n. fabri filius, ergo faber. q. a. n. nō pōt filius facere nisi quae viderit patrem faciētē, & q. cunq; ille fecerit, hae & similiter filius facit. Io. 5. Quātum verò ad vtrūq; faber dici pōt, quia ipse est in vtris iustis virtutū oium generator. Vnde sibi pōt dici illud Iob 27. Fabricatus es coelos, q. solidissimè quasi aere fundati sūt. Iste. n. quotidie fabricat coelos. i. viros, quos. s. sp. interiorē grāe infusionē & exteriorē tribulationē & tuncionem facit solidos atq; firmos. Et sic dico, q. Deus est faber mirabilis & gloriosus. Secundò dico, q. iustus est faber laudabilis & virtuosus. Iustus. n. tēplum Dei in seipso fabricat, qñ cōgeriem virtutum aggregat, & ibidē habitaculum Deo parat. Alios etiam fabricat, & aedificat, quando per bonā eruditionem vel correctionem ipsos ad bonū instruit, & informat, & sic eos in Christi habitaculum construit, & format. Sibi etiam in Paradiso domum cōstruit, qñ per bona opera Deo seruit. bonorum enim operū executio aeternae possessionis & habitacionis est cōstruēdo. Sicut enim dī Heb. 3. Omnis nāque domus fabricat ab ini quo. Vñ de bono fabro, idest vi-

ro iusto virtualiter fabricante & operante potest dici illud Esa. 44. Faber ferrarius lima operatus est, in prunis & i maleis formaui illud, & operat^r est i brachio fortitudinis suae. Iustus enim faber ferrarius dicitur, eo q^o contra labores ad modum ferri duratur. in lima et operari dicitur, eo q^o lima poenitentiae se carpinat, & alios et lima disciplinae & iustitiae cupit a suis vitijs expiari. In prunis etia opera sua facit, eo q^o in feruore charitatis facit & fabricat q^o quid agit. Maleos et q^oque adhibet, q^o sepe necesse est, q^o seueritatis icibus & timoris diuini rursuonibus se & alios fabricet atque domet. Sic igit in brachio fortitudinis operatur q^o faciendo bonu & declinando a malo cōtra damones fortiter p^oliatur. De tali ergo fabro videtur dominus loqui Esa. 54. Ego creauit fabrum sufflaui in igne prunas, & producere vas in opus suu. Sed heu pro certo pauci tales fabri, q^o sciat se & alios in bonis moribus fabricare, inueniuntur in mundo. D^r enim figuratiter 1. Reg. 13. q^o in omni terra Israel nō inueniebatur faber ferrarius, quod pro tanto erat, quia philitim, qui filios Israel sibi subiecerant, ordinauerunt, q^o nullus faber ferrarius in terra Israel habitaret, ne forte lanceas aut gladios fabricaret. Sic verē videtur hodie factū. Nam quia philitim, id est demones Israelitas, id est Christianos sibi per vitia subiacerūt; id eorum ordinatione factum est, q^o de terra Israel, id est statu ecclesiae vel fidei Christianae fabri ferrarij, hoc est dictu, boni virtutum fabricatores, vel boni pra^olati, & praedicatores, qui. salios in morib. fabricat atq; formant, quasi in pluribus defecerūt. Nolunt enim demones, q^o peccatores a suę feruitutis iugo possint resurgence, & id nolūt q^o arma spiritualia valeant fabricare, quia p^opter bonos fabros studerunt in medio submonere. De quo Hier. 29. Egredius est faber & inclusor de Hierusalem. Non sic charissimi, sed sint in nobis boni fabri. i. boni praedicatores & pra^olati, & homines alij virtuos. Vnde Eccl. 38. dicit, q^o omnis faber & architectus nocte tanquā diem trāsigit, qui sculpsit signacula &c. Sequit. Faber ferrarius sedēs in xta incudem. cōsiderans opus ferri, vapor ignis vrit carnes eius, & i calore fornacis cōcertat. Vox mallei in nouat aurē eius & cōtra similitudinem vasis oculus eius. cor suum dabit in cōsummatione operū. Expone si vis de bono fabro, id est de homine virtuoso, qui noctem & diem trāsigit i bono p^ofenerado, in nocte & die bñfaciedo, signaculus sculpsit virtutum imagines in se pinguēdo, iuxta incudē parietis federe icibus tribulationē se affluēfaciedo. Opus ferri cōsiderat omnem difficultatem & duriciem virtute vincendo, & superado. Carnes tuas igne cōtritionis vrit abstinētia & p^onitētia carnē attenuado & macerado. Informace infernali concertat ibi iugiter meditando. Vocē mallei, id est cōmationis diuine libeter audit, scripturis & sermonib. vacando, & attendendo, & sic ad consummationē operū attingit virtutum multitudinem aggregando, & tandem operū p^omia reportado. Patet igit, q^o iustus est faber laudabilis & virtuosus. Tertio dico, q^o impius est faber inutilis & virtuosus Impius. n. faber d^r, q^o in se p^oclm domū diabolo fabricat, & etiam pro se in inferno habitaculum operatur. Quodlibet enim peccatum, quod facit, vnus est icūs adificij diaboli, hic in congerie vitiorum, & postea in congerie tormētorum. Et nota, q^o impij dicuntur fabri seu fabricatores, q^o Percutiunt, iustos crudeliter, Et sic dicā, q^o est vna fabricatio crudelitatis & seuitig. Decipiunt bonos facilliter, Sicut enim fabri Recipiunt opes rapaciter, pcutiūt sup ferrū Superbiunt nimis inaniter, sic tyranni nō cessant tribulationum malleis percutere pauperē populū atq; iustum. P^o supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suā. Itē est fabricatio malitiae & iniquitatis. smachinatio fraudum peruersarū, quā viri malitio si nō cessant quotidie cōtra alios fabricare. Ideo dicitur Eccl. 11. Attende tibi a pestifero, fabricatur. n. mala, ne forte inducat super te subannationem in perpetuum. Itē est fabricatio fallaciae & medacitatis. f. a parte ipsorū agentium seu ignorantiae & fatuitatis. f. a parte fatuē credētium & obedientium. Sic introductores sectarū malarū fuerunt, mali praedicatores, & aliorū deceptores, sicut fuit Machometus & similes. Contra quos d^r Esa. 25. Abierunt in

confusione fabricatores errorum. Itē est fabricatio auaritia & cupiditatis. Constat. n. q^o auari per malos quasit fabricant, & aedificant edificium status sui, & opum congeriē & structuram. Baruch. 3. Argentum fabricat, & solliciti sunt, nec est inuentio operū illorum. Baruch 6. Recepto auro fabricata sunt idola. coronas certē habent aureas super capita sua. Item est fabricatio superbiae & pōpositatis, sicut patet de superbis, qui fabricat alta palatia, q^o sibi procurat, & fabricant altos status. 4. Paral. 21. Dereliquerat dñm Deū patrum suorum, in super excelsa fabricatus est &c. Itē est fabricatio luxuria & carnalitatē. Eze. 16. Fabricasti tibi lupanar, & fecisti tibi p^ostibulū. Sic ergo patet quō peccator dicitur faber inutilis & vitiosus. Quarto verō dico, q^o diabolus est faber damnabilis & odiosus. Ille est enim q^o fabricat omne malum in cordibus impiorum. Vnde dicit, q^o diabolus ita fabricat quemadmodū Sap. 13. d^r de fabricatore idolorum. Si q^o artifex faber de sylua lignū rectū securerit, & huius doctē eradāt oēm corticē, & arca sua vsus diligētē fabricet vas inutile in conuersationem vitae. Constat enim q^o iste faber de sylua ecclesie, ligna. i. recta, viros iustos p^o tentationes fecat, & cortice bonae conuersationis enudat, & eos in vasa inutilia fabricat atq; format &c. Et sicut videmus, q^o fabri vtuntur malleis & securibus, limis, ferris, tebris & dolabris, & varijs vtesilib. & sicut faber ferrarius maram suam in igne molliciat, & super incudē ipsam fortiter pcutit atq; domat, sic diabolus impios igne infernali inflāmabit, & eos malleis aeternae tribulationis pcutiet & grauabit. Vñ Zac. 1. d^r. q^o ipse primū vidit quatuor, q^o erāt cornua quae vētilauerūt Iudā Poltea vidit quatuor fabros, q^o venerāt deterere cornua supradicta. Quattuor. n. cornua significat vniuersitatem malorum, & maximē superbiorū & tyrannorum, qui in quattuor mundi plagis grauant, & vētilāt innocētēs. Fabri autē isti demones sunt, qui. f. in quattuor mūdi plagis oē malū fabricant & componunt. Quattuor autē fabri quattuor cornua dēterēt, quia. f. demones ipsos tyrānos & superbos finaliter in inferno cōfundūt. Esa. 40. Nūquid sculptile cōflabit faber? Sic ergo patet quō diabolus & impius iustus et, & Deus diuersimodē fabricare dicunt &c. Vide infra de facere, & de edificare, & cōstruere. **Facere.** nota, q^o istud verbum facere, est cōe omnipotentiae & virtuti actiuae & operatiuae. Vnde facere p^opriē est ille actus, qui a potētia immediatē elicitur & causatur. Et est facere idē quod componere, cōstruere, agere, peragere, aedificare, operari & fabricare. Et idē breuiter possumus disti nguere, & est multiplex factio. f. diuina & superior. Humana & inferior. Diabolica & cōfusoria. Nam **Deus,** In rebus enim nihil est Facit } iustus & impius, oculos, nec est aliqd Diabolus, dare, quin continē facit opus suum. De Deo enim d^r in Ps. quia ipse est mare, & ipse fecit illud & aridam fundauerunt manus eius. Et alibi. Tu es Deus qui facis mirabilia. de iusto verō d^r Prouerb. 21. q^o gaudium est iusto facere iudiciū. De impijs verō dicitur. Prou. 2. q^o ipsi latantur cū malefecerint & exultant in rebus pessimis. De diabolo verō dicitur Matthaei 13. Inimicus homo hoc fecit. f. seminauit Zizaniam. Primū ergo dicamus aliquid de factioe diuina, q^o est superior. Facere enim Dei nihil aliud est quā suum velle, siue suum imperare. Et idē quātum ad Deum facere semper denotat potestatem & auctoritatem. Vnde Ps. Ipse dicit, & facta sunt, ipse mandauit, & creata sunt. Sicut enim bonus artifex solet bona opera facere, bona causa solet bonum effectū producere, bona arbor solet bonum fructū p^ocreare, sic verē Deus cum sit artifex, qui errore non decipitur, cum sit causa quae occasione nō deluditur, cum sit arbor, quae accidētibus nō impeditur, bonos affectus in mūdo producit, & sicut rex, aut Imperator omnia ad votum suū facit, atque ordinat. Vnde Gen. 1. Vidit deus cuncta, q^o fecerat, & erant valde bona &c. Mirabiles enim causae non faciunt nisi mirabiles affectus. & verē iste est mirabilis causa q^o nō necessario, aut violenter sed liberē & voluntariē & omnipotentē atq; supernaturaliter operatur. P^o Tu es Deus qui facis mirabilia. Itē sibi potest dici illud Hester 14. Tu fecisti caelum, & terram, & quicqd caeli ambitu contineēt, quia breuiter omnia, quae sunt, siue prospera siue aduersa, siue media, a Dei factioe, prouidentia

dentia vel ordinatione vno modo vel alio pcedunt. Et idē hic possumus videre, q^o Deus facit summa, facit infima, facit media. Ipse enim facit superiorum prosperitatem, quae notatur per caelum, inferiorum aduersitatem, quae notatur per terram: exteriorum varietatē, quae notatur per ea quae cōli ambitu continentur. Ab eius factioe procedit Promotio superiorum, Ipse enim facit quādoq; opa notabilia in Depressio inferiorum, aliquidum promotioe: opera terribilia in aliquorū depressione, opera mirabilia in aliquorum ostensione. Facit dico delectabilia, quae bonis placeant, cōtristabilia, quae malos terreant, admirabilia, quae cunctos stupeant. Dico, q^o Deus multa facit laudabilia. Et ista pro certo sunt promotiones bonorū tam epales, q^o aeternae, quae per caelum, designantur. Quia verē nullus bonus efficitur caelum, id est vir celestis quantū ad bonitatē, vir altus quantum ad dignitatē, vir clarus quantum ad honestatē, nisi a Deo principaliter fiat, & nisi Deus ipsum faciat, & cōponat. Vnde Ps. Qui facit caelos in intellectu. Idē de talium factioe dicitur Gen. 1. q^o factum est firmamentū in medio aquarum superiorū & inferiorum. Fecit inquit firmamentum in medio aquarum, & diuisit aquas ab aq^os. Sequitur. Vocauitq; Deus firmamentum caelum, quia verē, illi qui sunt firmamentum siue caelum per eminentiam dignitatis, debent esse in medio aquarum, id est subditorum per tēperantia aequitatis, & debent diuidere, & discernere aquas ab aquis, id est bonos a malis per sapientiā veritatis. Aduertere ergo, quōd illi, qui volunt fieri caelum, id est superiores, debent habere principatū tria. f. Constantiam sine defectione, Constantiam probatitatem Inuitiam sine acceptione, stabilitas, q^o Prudentiam plenam abque diminutione. itabilis, q^o debet esse firmamentum. Iustitia pbat localis aequitas, quia dēt esse in medio aquarum. Prudentia probat sensus subtilitatis, quia debet diuidere aquas ab aquis. Habeant ergo tales constantia firmitatem. (Fiat inquit firmamentum.) Sicut. n. corallus quandiu est in aqua, ipse fit mollis sicut radix, quādo tñ super aquas ponitur, & de infra aquas extrahitur, efficit corallus, ut lapis solidus atq; firmus. sic verē quamdiu homo est inter aquas, id est inter socios & inferiores. sin statu subiectionis, fit quādoq; mollis, fragilis, & sine firmitate, ipse tamen, quando exiit de trahitur, & super aquas. i. super socios, inter quos nutritus fuerat, ponit, & p^oficat, ipse durus, cōstans, firmus, solidus, & lapideus est tunc esse tenet. Vnde Ezech. 10. Ecce in firmamento lapis saphirus. Vnde ipse debet esse firmus, in se stabiliter perseuerado, firmamentū aliorum, ipsos fouendo & protegendo. Vnde de quolibet tali potest dici illud Ps. Irit firmamentū in terra in summis montium, super extolletur super libanum. Sicut. n. firmamentum Claritatem, Sic verē vir pfectus maximē pra- Sublimitatē, laus debet habere claritatem di- Capacitatē, cretionis. Vnde Gen. 1. Fiant lumi Stabilitatē. naria in firmamento caeli. Sublimitatem contemplationis. Vnde Eccl. 43. Vas castrorum in excelsis, in firmamento caeli resplendens gloriosē. Capacitatem dilectionis. Eccl. 27. In tpe agnitionis inueniet firmamentum. Stabilitatem dura tionis. Vnde de Ioseph d^r Eccl. 49. q^o ipse erat firmamentum gentium, rector fratrum, stabili mentum populi. Isti ergo debent habere constantia firmitatem. Insuper dico, q^o isti debēt habere iustitiae aequitatē, quod ostenditur, cū d^r. (In medio) Res enim, quae est in medio aequaliter se habet ad oēs partes, sicut patet de centro, quod aequaliter distat ab omnib. partibus sphaeræ. Sicut etiā patet de medulla, quae aequaliter se hēt ad omnes partes ligni. Sic verē charissimi, pra^olatus sine aliqua affectione vel acceptione personarū se dēt ad oēs partes sphaeræ suae. i. ad omnes subditos collegij sui vel ecclesiae sibi commissae aequaliter se hēt. Vnde ipse debet dicere omnibus subditis illud Luc. 22. Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministat &c. Vide de isto medio supra in titulo. Habeat ergo iustitiae aequitatem. Deinde dico, q^o ipse q^o vult taliter firmamentum fieri a Deo vel formari, debet habere prudētē claritatem, quia. f. ipse debet esse talis, ut ipse sciat diuidere aquas ab aquis. Aquae enim signāt subditos, quia sicut dicitur Apoc. 17. Aquae multae populi sunt. Inter quos p certo di-

uidendum est, & prudenter distinguendum & discernendū. Diuidēda enim sunt aquae ab aquis, id est boni a malis, sapientes ab ignaris. vt sciatur, qui sint p^omouendi, & q^o repellendi, qui puniendi, & qui dimittēdi. Idē de ista diuisione dicitur Gē. 1. Fiat lux, & facta est lux, & diuisit lucē de tenebris. Et ibidem d^r, q^o Deus diuisit aquas quae erant in firmamento, ab his, quae erant super firmamentum. quia verē charissimi valde debet pra^olatus diuidere & discernere quae aquae & q^o subditi sunt super & subras. Qui. f. sunt sursum per contemplationem, & per caelestium affectionem, & qui sunt deorsum per terrenorum ambitionem, & p auaritia excacationem. Secundum. n. Isidorū, in mari sunt aquae dulces & fluuiales, mixtae cum marinis & amaris. Sed dulces dicuntur in pluuia resoluti, & sursum ascendere, marinae verō, quae grossae sunt ponderosae & amarae, dñr inferius remanere. Ad denotādū q^o illi, qui sunt dulces & boni, sursum ascendunt, caelestia desiderando, illi verō, qui sunt pētōres, & amari, deorsum manent, terrestria frequentando. Dulces. n. sunt a platis superius eleuandi per promotionem, amari verō, rudes, pōderosi atq; graues sunt inferius relinquenti p depressionē, iuxta illud Deu. 28. Ipse ascēder, & erit superior, tu autē descender, & eris inferior &c. Diuidendū est igitur & discernendū inter aquas superiores & inferiores, sicut d^r in Ps. Diuisit mare rubrū in diuisiones. Sic igitur patet quō aliquis pōt fieri caelum, i. vir celestis & altus per diuinam p^omotionem. (Tu inquit fecisti caelum) Vnde d^r q^o dñs fecit caelum & terrā, mare, & oia quae in eis sunt. Et sic patet, q^o Deus multa facit notabilia. Adhuc dico quantū ad secundā Dei factioe, q^o Deus multa facit tristabilia (Terram inquit) & istae sunt depressiones inferiorū, quia verē sicut Dei misericordia aliquos facit esse caelū, ipsos alē p^omouēdo, sic eius iustitia, aliquos facit esse terrā ipsos in statu paupertatis dimittendo, & conculcari per tribulationes ab alijs faciēdo. Terra. n. q^o inferius collocatur, & quae ab oib. conculcatur, & quae nullo splendore vel colore decoratur, signat statū paupertatis, aduersitatis & calamitatis, quae ceteris est inferior. cōculcatio est vtilior, & splendore prosperitatis est prouatior. De qua dicitur Hier. 17. Habitat in deserto, in siccitate, in terra saluginis & inhabitabilis. Et de hoc et d^r in Ps. Sufficiens a terra in opem, & de stercore erigens pauperem. q^o sicut d^r 1. Reg. 2. Dñs pauperē facit, & ditat, humiliat, & sublimat. Tale igitur terrā. i. talem pauperiem & aduersitatem facit & causat, q^o sicut d^r Amos 3. Non est malū in ciuitate, quod non faciat Deus. Malum supple pōngit, non culpe. Vnde ipse dicit Hier. 27. Ego feci terram, & homines, & iumenta, quae sunt super faciem vniuersae terrae. Sicut. n. secundum naturales, sol est causa amaritudinis maris, & hoc quia dulces partes aquae maris euaporat facit, & p magna parte consumit, & remanēt grossa & terreae partes, quae magis ac magis decoquantur, & in falsedinem commutantur, sic verē charissimi, Deus est causa, quae amaritudinem paupertatis & aduersitatis in mari huius seculi generantur. Iste. n. p radios suae occulte prouidentiae aquas dulces. i. dulcedinē consolationis q^oq; ab hoibus aufert, & tollit, ipse solq; in falsedine & amaritudine tribulationum cōstituit, & dimittit. Vnde breuiter de Deo d^r in Ps. Omnia quae cūq; voluit fecit in caelo & in terra, in mari, & in omnib. abyssis. Patet igitur, q^o Deus facit multa tristabilia. Denique dico quantū ad tertiā Dei factioe, q^o ipse facit multa mirabilia, & ista sunt conditiones exteriorum seu vniuersorum, quod ostendit cū d^r (Quidquid est ambitu cōtinetur.) Quia breuiter charissimi, nihil fit in terra sine causa, sicut d^r Iob 5. Et idē quicquid in mundo agitur, rotum a Dei dispositioibus ordinatur. Quilibet. n. sentit & percipit in seipso quanta quotidie circa eum virtus diuinae prudentiae operetur, q^o f. in eum speratur, vel deuotē per orationē ad eū clamatur. P^o Speret in eo, & ipse faciet. Et 4. Reg. 2. Postula quod vis, & faciam tibi. Vnde dicunt quidā solennes theologi, quod non est ita modicus vermis in mūdo, quin oporteat, q^o Deus animam ipsius faciat, creet, atq; formet. Oia etiam alia, quae nobis casualia videntur, a Deo dispositiue fiunt, quia sicut dicitur Mat. 10. Nec capill^o perit de capite, nec auicula laqueo capitur, nec passer precio venditur, quin totum a Deo fiat, & disponatur, quod satis videtur mirabile, vt. s. illa Dei tā immodica prouiso se de tam modicis intronitit. Idē bene dicitur

citur de Deo illud Ps. Omnia in sapientia fecisti, impleta est terra possessione tua. Patet igitur, quod Deus facit mirabilia, terribilia, amabilia. Et sic notabis, quod Deus solet facere

Facta { Potentia, Prudentia, Iustitia, Clementia. Ipse enim per potentiam creat, & peragat. Per prudentiam regit & dirigit, per iustitiam perimit & corrigat, per clementiam iuuat & porrigit. Sunt igitur quedam facta Dei, quæ concernunt suam potentiam, & ista sunt facta creationis, de quo Luc. 1. Fecit potentiam in brachio suo. Et in Ps. Tu fecisti omnes terminos terræ. Et alibi, fecit magnalia in Aegypto, mirabilia in terra Chæ, terribilia in mari rubro. Et Iob 10. Memento quæso, quod sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. Item quedam sunt facta quæ concernunt suam prudentiam, & ita sunt facta prudentie Dei & ordinationis & gubernationis rerum, quæ scilicet facit oia certis ordinibus conuenire. Iob 25. Facit concordiam in sublimibus, suis. Omnia enim per Dei sapientiam & prudentiam fiunt. Vnde Esa. 66. Omnia hæc manus mea fecit. Item quedam sunt facta, quæ concernunt suam iustitiam, ista autem sunt immissiones tribulationum siue in bonos siue in malos. Dan. 3. Iustus es in omnibus, quæ fecisti nobis. Et ibidem. Omnia, quæ fecisti nobis dñe in vero iudicio fecisti. Et sunt verba puerorum, qui erant in igne. Potissimum autem talia facta fiunt in vltimo iudicio. De quo in Ps. De celo auditu fecisti iudicium, terra tremuit, & quiescit. Item aliqua sunt Dei facta, quæ concernunt suam clementiam. Luc. 1. Fecit mihi magna qui potes esse, & sanctum nomen eius. Et misericordia eius ad progeniem in progenies timentibus. Ista autem eius clementia seu misericordia apparet in infinitis gratiis, quæ nobis facit. Iste enim A culpulis liberat, Liberat (dico) à culpa. In pœnis temperat, Ps. Saluum me fecit à pu Occulta referat, fillanimitate spūs & tē In cœlis munerat, peccata. Temperat et à pœnis. Ps. Saluum me fecit dextera tua. Informat et in oculis. Deut. 4. De celo audire te fecit vocem suam. Remunerat et in excelsis. Ps. Notas fecisti mihi vias vitæ adimplebis me letitia cum vulu tuo, delectationes in dextera tua vsq; in finem. Et sic patet, quod est quedam factio superior & diuina. Secundo dico, quod est quedam factio seu operatio inferior & humana, quæ quidem nihil aliud est, quàm actio, operatio, occupatio, exercitium & c. Ista igitur quandoque est bona, quæque est mala. De bona dicit Gal. 6. Bonum autem facientes non desiciamus. De mala vero dicit in Ps. Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt, non est, qui faciat bonum. Est itaque factio iusti & impij. Dicamus aliquod de factione bona, quæ facit & operat iustus. Omnis enim homo tenetur bonum facere, à malo et peccare. Iuxta illud Ps. Declina à malo, & fac bonum. Sicut enim causæ naturales sp & cōtinuè faciunt suos effectus, sicut patet de igne sp calefaciente, de terra continuè fructificante, de sole cōtinuè illuminante, de cœlo continuè se mouente & corrente, sic pro certo charissimi hō nunquam dēt esse ociosus, sp. n. debet aliquid boni facere, & se in aliquo bono continuè occupare, iuxta illud Hieron. Semper aliquid boni facito, vt te diabolus inueniat occupatum. Debet enim alios calefacere per charitatem & dilectionem, aut fructus eleemosynarum emittere per pietatem & cōpassionē, aut alios illuminare per prudentiam & discretionem. Vnde ad Col. 3. Oia in nomine dñi Iesu Christi facite. Nobis igitur præcipitur, quod bona faciamus, & quod à malis actibus. caueamus. Vnde cuiuslibet dicit illud Exo. 25. Respice, & oia fac sicut exemplar, quod tibi in monte monstratum est. In quibus verbis ostenduntur tria necessaria cuiuslibet, qui vult aliquid boni facere. Est enim sibi necessaria attentam meditationem, ideo dicit. (Respice) Magna informatio, ideo dicit. (Fac.) Regulæ conformatio, ideo dicit. (Secundum exemplar.) Debet igitur habere, qui bene vult facere opus suum, attentam meditationem, quia verè nullus potest bene facere, nisi sit diligens & attentus, quæ sicut dicit Hier. 48. Maledictus qui facit opus domini negligenter. Alia littera habet fraudulenter. Ideo præcipitur. 2. Paral. 19. Cum diligentia cuncta facite, quod ostenditur cum dicit. Respice, i. c. considera, delibera, & attende. Vnde Iudic. 18. dicit, quod missi sunt viri fortissimi, vt explorarent terram, & diligenter inspicere. Sicut enim artifex, qui opus difficile vult facere, circa opus suum diligenter inspicit, & attendit, sicut

patet de scriptoribus, qui nihil possunt bene facere, nisi cōtinuè inspiciant, & considerent opus suum, aliàs enim bene inspicere, nunquam rectè aut congruè scriberent. Immo de facili deuiarent, & vnà litteram pro alia facili facerent, aut locarent, sic verè charissimi, ad hoc, quod bene possimus operari & facere, necesse est, quod diligenter inspiciamus & attendamus, & quod prudenter consideremus, & videamus qualiter opera nostra sicut debentur ordinem faciamus, ipsa scilicet ad bonum finem ordinando, bona intentione incipiendo, & ipsa bonis circumstantiis circūdando & circūvallando. Abiās facili terimus deficere, & vnà litteram pro alia. vnū malū, opus pro vno bono facere, & locare. Vnde de tali circūspecta attentione dicit Deut. 29. Intelligatis vniuersa, & quæ facitis. Nota illi, quod de nocte aliquid facit, nec cessaria est lucerna. Nos autem oēs in nocte sumus, & 16 lucerna attentionis discretionis indigemus. Exod. 25. Facies & lucernas septem & pones eas super candelabrum, vt luceant ex aduerso. Respiciendū igitur. Ideo de Anna dicit Tho. 11. Anna sedebat in supercilio montis, vnde respicere poterat. Superciliū. n. est locus altus, ad denotandū, quod illi, qui facta sua bene volunt inspicere & videre, ab infimis & humanis debent mentem & animum eleuare. Sic igitur nos debemus habere attentam meditationem. Item dico, quod si bene volumus facere nos debemus habere magistri exercitationem seu informationem, quod ostendit cum dicit, Fac. Fac. n. est imperatiui modi, & presentis tps, ad denotandū, quod illa, quæ nobis à nostris superioribus imperantur, à nobis promptè p̄saliter exequi, & impleri debent. Fac igitur. Et si querimus iuxta Euangelium dicendo illud Luc. 10. & 18. Magister, quid faciendum est? Possumus norare, quod à Deo & à scriptura multa nobis iniunguntur faciendū, & implenda. Nobis enim præcipitur, vt faciamus opera pietatis, Faciamus igitur eleemosynam & pietatē. Impleamus opera sanctitatis, Iuxta illud Luc. 16. Facite opera veritatis, Doceamus opera veritatis, Rependamus opera charitatis. Facite vobis sacculos, qui non veterascunt, thesaurum indeficientem in cœlis. Item impleamus sanctimoniam & bonitatem. Deut. 6. Fac, quod beneplacitum est & bonum in conspectu domini. Item doceamus sapientiam & veritatem. Num. 10. Fac tibi duas tubas argenteas. i. predicationem vtriusque testamenti. Vnde 2. Tim. 4. Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac euāgelizantem, ministerium tuum imple. Item rependamus amicitiam & charitatem, ad quam. Pertinet illud affirmatiuum. Mat. 7. Omnia quæcumque vultis, vt faciant vobis hoies, ita & vos facite illis. Et illud negatiuum. Tho. 4. Quod tibi oderis fieri vide ne alijs facias. Et rō redditur à Seneca, qui dicit. Ab altero expecta, alteri quod feceris. Nullus enim vnquam debet facere alij, nisi quod sibi fieri vellet, quia verè istud ex Dei iustitia sepius fit, vt quod quis alicui fecerit, siue bonū siue rit siue malum, hoc eodem modo alteri fiat. Ideo de illo rege, qui dicebatur Adonibezech, qui abstulerat extremitates manuum 70. regibus qui colligebant reliquias mensæ suæ, dicit Iudicium 1. quod summitates manuum suarum sibi filij Israel abstulerunt, & ideo ipse compulsus est dicere, vt habet sibi idem. Sicut fecit, ita reddidit mihi Deus. Ad quod facit illud Hier. 50. Iuxta oia, quæ fecit, reddite ei. Et ibidem. Sicut fecit facite ei. Patet igitur quō ad benefaciendum necesse est habere magistri informationem. Vnde & bonos magistros debemus diligere, & eos, vt nos doceant implorare, dicentes sicut dicebat Saul Samuel. 1. Reg. 28. Vocauit ergo te, vt ostēderes mihi quid faciat. Habeamus igitur magistri informationem. (Fac inquit.) Imperatiuè loquitur. n. & informatiue & ideo pro certo isto verbo imperiali debemus obedire, & quicquid nobis præcipitur, facere, & implere. Deut. 12. Quod præcipio tibi, hoc tū fac. Nos verò respondendo dicamus, illud Iosue 1. Oia, quæ præcepisti nobis, faciemus. Iosue 14. Sicut præcepit dñs Moysi, ita fecerunt filij Israel. Bonus enim obediens magis intelligitur facere voluntatem Dei vel prælati, quàm propriam, exemplo Christi dicentis Io. 6. Descendi de celo non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. Et merito, quia pro certo omnis, qui facit voluntatem domini, manet in æternū. 1. Io. 2. Facite vobis cor nouum, & spiritum nouum. Ezech. 18. Facite v-

te fructus dignos poenitentia. Mat. 3. Facite iudicium & iustitiam. Hier. 22. Bonas facite vias vestras, & studia vestra. Hier. 7. Quæcumque dixerit vobis Christus facite. Io. 3. Sic facite vt salui sitis. Eccl. 3. Valer igitur ad benefaciendū, quod habeamus magistralem informationem, quod ostenditur cum dicitur (Fac.) Insuper dico, quod si bene volumus facere nos debemus habere regulam conformationem, quod ostendit cū dicitur. (Secundum exemplar) Ista enim præpositio secundum, semper denotat, si similitudinem, conformitatem, imitationem & cōsecutionem. Sicut enim videmus, quod scriptor & pictor, artifex lignarius & cementarius operatur, & cedūt, pingūt & scribūt sicut regulam & exemplar, cui cōformatur, & quæ sequi & imitari tenentur, sic verè charissimi, cum Deo desiderit nobis aliqua exemplaria certa, & aliquas certas regulas. scilicet vitam Christi & Sanctorum (quia omnis Christi actio nostra est instructio sicut Aug. proculdubio necesse est, quod ista exemplaria sequamur, & quod secundum eorum regulam operemur, quodque eis in oibus cōformemur. Vnde de isto secundum. i. de ista exemplari conformitate dicitur Eldra 8. Omnia secundum legem Dei fiunt. Et 1. Cor. 15. Omnia honestè & secundum ordinem fiunt in vobis. Apes enim reges suos sequuntur, & eis quantum plus possunt conformantur. Et ideo secundum Plin. Apum rex quantumcumque præcesserit, statim sequitur eum exercitus apum: tantam enim regi suo reuerentiam exhibet, quod de cellis suis non exeunt, donec prius rex earum exierit. & sibi volatus vendicauerit principatum. Sic verè charissimi debet esse de nobis. Reges enim nostri. i. Christus & Sanctos tenemus sequi, & nos ipsi attentius conformare, & ad omnia bona opera ad quæ ipsi nos præcesserunt per instructionem, exire post eos, & proficiisci per imitationem. Sicut enim dicitur Io. 5. Quæcumque viderit filius patris facere hæc & similiter filius facit. Ideo dicitur Iudic. 9. Quod me videritis facere, hoc instanter facite. Sic igitur patet, quod ad hoc, quod iustus bene faciat aliquod bonum opus, tria requiruntur, scilicet

Attentè considerare, Nūc restat dicere de Magistro obtemperare, factione imperiorū, Regulæ se conformare, quæ quæ pauci sunt, hodie faciunt ista, quæ iā dicta sunt. hodie enim multi sunt, qui non operantur cum deliberatione, sed subito absq; p̄meditatione. Non sequuntur magistri mandata, sed suæ voluntatis imperium & appetitū. Nō se cōformāt bonis exemplaribus, sed malis personis & infamibus. Et ideo tales nō possunt bene facere, imò solent quod plurimum deuari. De quo cōqueritur dñs dicens Hier. 9. Quid est, quod dilectus meus in domo mea facit scelera multa? Vnde nota, quod tales faciunt

opera { Carnalitates, Cupiditatis, Fallacitatis, POMPPOSITATIS, Crudelitates. Faciunt igitur opera carnalitates & luxuria. vnde Ezech. 8. Ecce vides abominaciones quas ipsi sibi faciunt. Ita ipsi faciunt opera cupiditatis & auaritia. vnde Hier. 6. & 3. A maiore vsq; ad minorem oēs auaritia studeat. A propheta vsq; ad sacerdotē omnes faciunt dolum. Item faciunt opera fallacitatis. Apoc. 22. Foris ciuitatē stet omnis, qui amat, & facit mendacium. Item ipsi faciunt opera p̄posititatis & superbia. De quo in Ps. Non habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiā. Item ipsi faciunt opera crudelitatis & inimicitia. Vñ in Ps. Noli æmulari in eo, qui prosperatur in via sua, in homine faciente iniustitias. De talibus ergo dicitur generaliter Hier. 3. 2. Erāt filij Israel & filij Iuda ingiter facientes malū. Et bene dicitur facientes, quia. sicut cōtinuè incesant. Iud. 2. Addiderunt filij Israel facere malum. Et tamen in Psal. dicitur. Ipse retrahet abundanter facientibus superbiā. & Eccl. 27. quod facientis nequissimum consilium reuertetur super eum. Nō sic charissimè, sed declina à malo & fac bonum. Inquire pacem, & sequere eam. Tertio dico, quod est quedam factio inferna, & scelerator. scilicet diabolica, quæ nihil aliud est quàm malitia & nequitia diabolica, cui sp & in omni loco fuit, est & erit intentus. Sicut enim à Deo optimo, quod est omnis bonitatis & æquitatis auctor, & origo, nil nisi bona & aqua emanat iuxta illud Gen. 40. Dabo vobis oia bona, & Ps. Omnia madata tua æquitas, sic à diabolo iniquissimo, quod est opium vitiōis & fordium artifex & magister, iuxta illud Eccl. 25. Non est caput, quia super caput collū, brinil nisi fraudes iniquitates operantur

& procurant, iuxta illud Hieremias loquentis diabolo. Hier. 22. Tui verò oculi, & cur ad calumniam & ad cursum mali operis. Et verè Spiritus ille nequam paratus est facere cursum mali operis, & in omni tpe, & in omni loco. Fecit enim malum & in cœlo, facit malū & hoc in mundo, facit malū & hoc in mundo, termino & in inferno. Fecit (dico) malum. scilicet superbiā in cœlo, dum dicebat in corde suo. Afcē dā super altitudinem nubium, & similis ero altissimo. Esa. 14. Propter quod dicitur ei in Dei persona p̄ Ps. Nō habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiā. & Hier. 3. Fecisti mala, & potuisti. Ergo detraheris in profundum loci. Esa. 14. Item facit quotidie mala hominibus. scilicet suggerendo. Suggestio enim & inspiratio, dat & suadet ad oia scelera licentiā & cupidinem, imò & perpetratiōem, dicens 1. Paral. 17. Omnia, quæ in corde tuo sunt, fac. Et 1. Reg. 18. Fac omnia quæ placent animo tuo. Nec aduertit miser peccator quod facit sibi vincula & cathenas, ponitque in collum, vt trahatur in infernum. Hier. 27. Fac tibi vincula & c. Item facit malū in mundi termino & in inferno, dum quos hic suis fraudulentijs & inspirationibus venenosus infecit, decipit & illaqueat, sicum post extremi iudicij sententiā ad inferni tormenta trahet & deducet. Quæ est peccatorum malignitas iusti Dei iudicio meruit, diabolus tamen non amore iustitiae, sed furore inuidie fallacia, seuitia, & exquisita nequitia, improbat malorum cohorti debita præmia dispensabit, iuxta Dei edictū dicentis. Sicut fecit, sic facite ei. Hier. 50. Fecit scelera, sustineat tormenta. Baruch 4. Sustinete irā, quæ superueniet vobis. Hinc diabolus auctoritate sumpta à Deo dicit sibi & tribus damnatis. Cum in inferno fecimus pactum. Esa. 28. Dicit et Deo. Ego cibabo populum istum ablynthio, & potum da bo eis aquā fellis. Hier. 9. Et Esa. 6. Erit populus iste quasi esca ignis & c. Possent hic plura adiungi, sed quia de pœnis, flamma, igne, inferno, tormento & c. satis inuenies, statui hic iā esse cessandum. Patuit ergo triplex facere diaboli. scilicet in cœlo superbiendo, in mundo, suggerendo, in inferno nequiter puniendo. Sic igitur patet charissimi, quomodo est alia factio diuina & superior alia humana & inferior tertia diabolica vel inferna & scelerator.

Factus, Facta, Factum. Nota, quod factus parti Accipium semper denotat alicuius operis complementum, siue bonum fuerit siue malum. Quod possumus ad tria hominum genera referre, scilicet ad hominem iustum, ad Dei & hominum meditationem, Deum & hominem Iesum Christum. Primo ergo dicamus in bono significato, quod illud dicitur esse factum, quod est in virtutibus bene dispositum & completum, seu in bonis moribus consummatum. Sic igitur facti viri & iusti facti dñi, quia virtutum perfectione & complementum latentur. Hominem enim non in fieri, sed in factum esse dicimus quia virtutum plenitudine consummatur, vsq; quilibet iustus bene compositus atq; formatus dicitur illud Ps. Vigilauit, & factus sum. In quibus verbis aduertit, quod ad hoc, quod vir iustus factus proprie dici possit, necessaria sunt tria, videlicet vnum Inchoarium, Primum est ornamentū animi studiosi (Vigilauit) Secundum est incrementum operis copiosum. (Et factus) quod. scilicet additionem significat. Tertium est fundamentū roboris virtuosum. (Sum.) Adesse igitur debet in homine diligens oculus clarè prospiciens, bonorum rinulus semper proficiens, roboris titulus nunquam deficiens. Ista enim tria necessaria sunt homini qui vult fieri vel factus esse. scilicet studiose discretio, quæ scit insistere. (Vigilans) Operosa p̄fectio, quæ scit insistere. (Et inquit) Virtuosa p̄fectio, quæ scit persistere. (Sum.) Dico igitur, quod habenda est solers discretio clarè prospiciens, & hoc ostenditur cum dicitur. (Vigilauit) Vigilia enim quæ contraria est dormitioni, & vbi oculi, et alij sensus non sunt per somnū impediti vel ligati, solertiam et diligentiam, discretionemque et prudentiam signat, quæ pro certo necessaria est, ad quod aliquis possit in moribus fieri vel componi. Aedificia enim non solent fieri ab artifice dormiente, sed potius vigilante. Illa enim, quæ à dormiente fiunt, non proprie dicuntur facta, sed potius dicitur facta, sicut sunt somnus, et somnia, quæ contingunt. Naturales etiam virtutes in corpore semper vigilare et nunquam dormire videntur, et sic corpus perficitur et completur.

tur. Vigilia igitur, id est diligentia & discretio requiritur ad hoc, quod quis virtutum complemento doceat, quia proculdubio sine agamus de scientijs, sine de diuitijs, sine de virtutibus, sine de quibusdam fortunę, gratię, vel etiã gloria operibus, nihil in suo complemento perficitur, nisi quod diligentia & vigilia pręuenitur. Vnde Ecc. 3. dicitur de artificē diligere, Vigilia sua perficit opus. sequitur. Cor. luti dabit in cōmationē operū, & vigilia sua ornabit imperfectionē, & sic de hoīe p diligentia & discretionē factō & perfectō posset dici illud Gen. 2. In spirauit Deus spiraculum vitę in faciem eius & factus est hō in aīam vinētem. Hō. n. rōnem & discretionem signat, vita verō viuens motum diligentia designat. Vigila igitur. 2. Tim. 4. Tu verō vigila, in oīb. labora, opus fac euāgelizā. Et Hie. 4. Vigila bo super verbo meo, vt faciam illud. Patet igitur, quod ad virtutū actionē seu perfectionē habēdā necessaria est solers discretio, somnū discutens, vel clarē prospiciens, sicut Salomon dicebat Eccl. 1. Ecce magnus effectus sum, & p̄cessit sapiētia oīs qui fuerunt ante me in Hierusalem, & mens mea contemplata est multum sapiēter. (Vigilauit inquit.) Iterum dico, quod ad talē factionem requiritur viuax adiectio sp̄ perficiens. Profectus. n. in bono & consummatio virtutum & bonorum operū requiritur ad hoc, vt quis possit dici factus. i. ad hoc vt perfectus efficiat, quod dicitur, cū dicitur, quod est dicitio aggregatiua & dictionum dictionib. negociorūq; negocijs adiunctiua, signans. s. profectū in virtutib. quo. s. vires virib. & morēs morib. aggregant, vt quis ad perfectū attingere mereat. Nunquā. n. perfectus, seu cōpletus q̄s fieret, nisi in eo vires virib. adderent, & nisi corpus ipsius augmentaret. Sic verē nullus factus aut perfectus efficit, nisi ille, quod crescit in virtutib. & augetur. Vñ Gen. 21. Creuit puer, & moratus est in solitudine, & factus est inuenis sagittarius, & habitauit in deserto Pharam. Vbi nota quod ipsum augmentauit & perfecit, & in bono proficere fecit Gratia, quod ipsum vegetauit. (Creuit inquit) Prouidentia, quod ipsū ordinauit. (Moratus) i. morosus siue morigerosus fuit. Pnia, quā ipse frequentauit, quā ipse fuit in solitudine & deserto. Cōstitiā, quod ipsū roborauit. (Inuenis inquit) Iustitia, quā multos castigauit. (Sagittarius) Abstinētia qua corpus macerauit, quia habitauit in deserto. Eloquentia qua multos informauit, quia in Pharam, quod interpretatur frugifer siue onager. Prädicator. n. frugifer est, quia fruges doctrine profert. Onager ē dicitur, quia horas diei, & noctis. cōditiones grę & p̄cti clamat & refert. Factus est igit inuenis sagittarius. (Et inquit) Vnde de quolibet tali potest dici illud quod de Isaac dicitur Gen. 26. Et ibat proficiens atq; succrescēs donec uehementer magnus effectus est. Requiritur igitur ad talē factionē seu cōpletam perfectionem, morū adiectio sp̄ proficiens. vide supra de Et. Adhuc dico, quod requiritur constans duratio nūquam deficiens. (Sum inquit) Sum. n. verbū substantiuū signat durabilem existentiam & vigorem, sicut supra de esse satis apparet, & etiam in multis alijs locis. Exitentia. n. stabilitas & duratio rei bene factę sunt condicio. Nullus. n. domum bene factam fuisse diceret, quę statim cū esset facta corrueret. Sum inquit seu factus sum. 1. Cor. 13. Factus sum vir, & euacuāui quę erant paruuli. Vnde de quolibet viro durabili atque forti potest dici illud Pf. & Matth. 21. Hic factus est caput anguli, a dño factum est illud. Et nota, quod iustus, factus, & perfectus dicitur propter, Animi dulcem affectionem, Virtutum laram possessionem, Morum clarā conuersationem, Oris sanam locutionem, Auris mutam eruditionem, Humilem mentis subiectionem, Communem plebis dilectionem, Deuotam laudis confessionem, Flebilem miserorum compassionem, Delectabilem aternorum consolationem. Quia igitur isti bene sunt facti & formati quātū & ad animi affectionem, patet in Pf. vbi dicitur. Factum est cor meum tāquā cera liquefcens in medio ventris mei. Item quātum ad virtutum possessionem, patet 1. Cor. 1. In omnibus diuites facti estis in Christo. Item quantum ad moralem & honestā conuersationem. 1. Cor. 4. vbi dicitur. Spectaculum facti sumus mundo, & angelis, & hominibus. Sancti. n. p̄fectaculum

alijs sunt, pp admirabilē conuersationē ipsorum. Itē quantum ad oris locutionem. 1. Cor. 13. Factus sum velut cymbalans cymbalum tinniens. Item quantum ad auris audicionem, seu quantum ad patientiam iniuriarum tolerationē. Pf. Et factus sum sicut hō non audiens, & non habēs in ore suo redargutiones. Item quantum ad humilitatem seu subiectionē. Pf. Opprobrium factus sum multis, & tu adiutor fortis. Item quantum ad mutam charitatem & subuentionem. 1. Cor. 9. Omnibus omnia factus sum, vt oēs facerem saluos. Item quantum ad laudem & confessionē. 1. Cor. 9. Factus sum iudæis iudæus. Iudæus interpretatur cōfitemens. Item quantum ad pietatem & compassionem. 1. Corin. 9. Factus sum infirmis infirmus, vt infirmos lucrifacerem. Item finaliter bene erunt facti formati & perfecti quantum ad aternā consolationem. Pf. In conuenerunt dominus captiuitatem Syon, facti sumus sicut cōsolati, Tunc repletū est gaudio os nostrum, & lingua nostra exultatione. Tunc dicent inter gētes & c. Isti igitur, qui taliter sunt facti, & sic tam virtualiter quā aternaliter sunt completi, bene dicuntur durabiles & perfecti. Sunt inquit. 2. Eld. 8. Et ego conuersans aīo factus sum. vnde istis dicitur Ephe. 2. Vos, qui aliquando fuistis longē, facti estis prope. & meritū, quā participes facti sunt Spiritus sancti. Heb. 6. Et fortes facti sunt in bello. Heb. 11. Patet igitur quomodo ad sancti vel iusti viri factionem, cōmpletionem, seu perfectionem moralem requiritur, seu necessaria est existentia nunquā deficiens. (Sum) Ex cōfessōria semper perficiens. (Vigilauit) Bene ergo dicitur (Vigilauit & factus sum.) Secundo dicitur de homine iniustus & peccatore, qui magis dicitur infamis quā factus. Agens. n. perfectum semper in materia bene disposita facit opus perfectum & bonum, sicut supra dixi in tit. precedenti. Imperfectum autem non solet perfectum opus facere, sed imperfectum potius, & ineptum, sicut patet in monstris & faunis, vbi virtus naturę debilis, factus malē factos & deformes producit. Sic verē dicā. quod cum mali non sint facti a Deo qui est agens perfectissimus, sed potius a diabolo malē suggerente, vel a fortuna, seu a mundo malē promouente, quę quidē sunt agēria imperfectissima, necesse est quod sint mali, & malē formati & facti, malēq; morigerati. vnde isti possunt dici illud Pf. Facti sumus opprobrium vicinis nostris subnatio & illusio his, qui in circuitu nostro sunt. Isti autē sunt similes monstris Aethiopię, quia verē isti nō sunt ita facti, sed potius mō contrario. Sunt enim homines in Aethiopia, vt dicit Solinus, qui non sunt facti sicut alij hoīes, quia. Tali qui sunt illi, qui habēt oculos in humeris, alij qui carent capite, alij, qui os habent in ventre. Sic verē in mōdo isto multi sunt, qui in morib. facti seu perfecti nullatenus dici p̄nt, quia. Laut carent capite rectę intentionis, aut in humeris. i. in suis humeralib. & collateralib. amicis, hñt oculos acceptionis, affectionis & attentionis. aut in ventre habent os p̄ gulostatem voracis cōmestionis, habentq; nigredinē malę conuersationis, & turpitudinem malę operationis. Et breuiter isti sunt contrario mō facti, iuxta illud Hiere. 7. Factique sunt retrorsum, & nō ante. ita quod proprie isti nō debent dici facti, sed potius imperfecti. Ezech. 22. Oēs isti cę, & stannū, & ferrum, & plumbum in medio fornacis, scoria argenti facti sunt. Isti. n. dicuntur cę, quod facillē rubiginatur, stannum, quod facillē dissoluitur & eliquatur, ferrum, quod prę alijs induratur, plumbum, quo manus facillē maculatur. Quia. s. isti cito rubiginantur per inuidiam corrosiuam, dissoluantur, & eliquantur per inconstantiam defectiuam, duri sunt per crudelitatem & iniusticiam inuasiuam, alios maculant per carnalitatē & luxuriam infectiuā. Et sic scoria loco veri argēti sūt per generalem nequitiam bonorum omnium destructiua. Et possumus notare, quod mali facti sunt inepti propter pigritiam, quę ipsos vincular, distincti, propter inuidiam, quę ipsos stimulat: elati, propter superbiam, quę ipsos exultat, immundi propter luxuriam, quę ipsos maculat, indocti, propter stulticiam, quę ipsos iaculat, infirmi, propter inconstantiam qua virtus tremulat, seducti, per fraudulētiā quā hostis cumulat, perditii, per pestilentiam quę ipsos iugulat. Dico igitur, quod isti facti sunt inepti propter pigritiam. Psal. Simul iniuriles facti sunt, non est, qui faciat bonum. Itē facti sunt distincti propter inuidiam. Thren. 1. Omnes amici eius spreuerūt eam, & facti sunt ei inimici. Inuidia enim de amicis

amicis facit inimicos. Itē facti sunt elati pp superbiam. Pf. Homo vanitati similis factus est, dies eius sicut vmbra prętereunt. Ad literam enim elatio superbiorum parum durat. Item facti sunt immundi propter luxuriam. Pf. Abominabiles facti sunt in studijs suis. Hiere. 5. dicitur, quod qui amatores in feminas & emissarij facti sunt, & vnusquisq; ad vxorem proximi sui hinciebat. Item facti sunt indocti pp stulticiam. Hier. 10. Stultus factus est omnis homo a scientia. Hiere. 23. Factus sum quasi vir ebrius, & quasi homo madidus vino. qui. s. vsu debet rationis caret. Et Hiere. 49. dicitur, quod inutilis facta est superbia eorum. Item facti sunt infirmi p̄ inconstantiam. Hiere. 51. Deuoratum est robur eorū, facti sunt quasi mulieres. Et Heb. 5. Imbecilles facti estis. Item facti sunt seducti p̄ fraudulētiā. Osee 7. Factus est Efraim quasi columba seducta, nō habens cor. Item facti sunt p̄ditii per pestilentiam, quod potissimē fiet in inferno, quod damnatus quilibet poterit dicere illud Pf. Factus sum quasi vas perditum, quā audiui vituperationem multorum & c. Et idē factus sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos. Sic igitur patet, qui sunt vel qui facti sunt ipsi mali. Terriō dicamus de humanitaris Christi factione. Etenim quantum ad diuinitatem nunquam dicitur factus, sed patri & sancto flammī coęternus. Et idē in symbolo Athanasij dicitur. Genitum, nō factum. Et idē Arrius reprehēditur, qui ipsum inter res factas cōputat, s. filiumq; Dei ad optium & creaturā fuisse opinatur, sicut patet in historia tripartita, vbi ē dicitur, quod idem Arrius crepuit, & intestina sicut Iudas in Cōstantinopolim effudit. Sed re vera quantum ad humanitatem factus dicitur, & vera creatura fuisse in quantum hō perhibetur, & de parua quantitate ad magnam creuitū creditur, & docetur. Scribitur. n. Rom. 9. quod verbum abbreviatum fecit dñs sup terram. Et Io. 1. dicitur, Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Et Gal. 4. dicitur, quod Deus misit filium suum factum ex muliere, factū sub lege vt eos quod sub lege erant redimeret. Quantum autem ad virtutes, cōstat, quod ipse ab infārii sū cōceptionis Dei tale fuit vnitus, & p̄ cōlegens beatus, & sic de necessitate perfectus, & cū istis virtutibus cōpletus, & quantum ad diuersos effectus erga nos id quod ante fuerat, fuit factus. Vnde nota, quod Christus in mundum veniens factus est

ab effigie dicitur, quia in facie est certa figura hominis, & plena personę cognitio. Et idē facies dicitur vultus, quasi voluntatis reus, quia voluntas interior siue tristis fuerit, siue læta per vultum & per faciem denotat. Igitur spiritualiter per faciem potest intelligi illud, per quod aliquis cognoscitur. Et idē possumus distinguere. s. faciem Dei, & faciem hominis. Facies Dei, per quam cognoscitur, est duplex. s. iustitia, & misericordia. Facies hominis est quadruplex, scilicet Interior conscientia, Primō ergo dicamus Exterior apparentia, de facie hominis. Hō Favor etiam & amicitia, mo. n. cognoscitur a Rigor in super seu iustitia. Deo per faciem conscientię, cognoscitur ab homine per faciem apparentię, cognoscitur a pauperibus per faciem amicitię, cognoscitur a peccantibus per faciem iustitię. Facies conscientię debet esse mundissima, iuxta illud Matth. 6. Inunge caput tuum & faciem tuam laua. Facies apparentię debet esse honestissima. 2. Mach. 4. Ornauerunt faciem templi coronis aureis. Facies amicitię debet esse fidelissima, quia. s. ista debemus alijs in tēpore necessitatis ostēdere, & eis fauorē nostrū & amicitiam de clarare. Tho. 4. Non auertas faciem tuam ab illo paupere. Cuius tamen contrarium faciunt multi, qui necessitatis tempore alijs dorsum non faciem sp̄ monstrant, iuxta illud Hie. 3. 2. Verterunt ad me terga, & nō facies. Isti sūt similes stultę, in qua hauritur aqua, quę tandū vertit faciem fontis, quamdiu potest aquam recipere, statim verō cum plena fuerit, reiecit ei dorsum. Sic verē falsi amici quādiū possunt ab alijs lucrum & emolumentum recipere vertunt ei faciem, applaudunt ei, videntur eum diligere & fauorem ei promittunt impendē, si verō quis ad talem statum veniat, quod inde aliquid amplius recipere vel habere non p̄nt, tunc proculdubio dorsum ei vertunt, & de ipso amplius non curantes. Hie. 18. Dorsum & non faciem ostendunt eis. Facies iustitię debet esse seuerissima, quia. s. per tristitiam vultus, corrigitur animus delinquentis. Eccl. 7. Vnde dicitur iudicibus. Eze. 4. Obfirma faciem tuam aduersus ciuitatē. Ista est igitur facies quadruplex moralis, quam viri perfecti, maxime p̄lati debēt habere, vt de quolibet exp̄notatur illud Ezech. 1. Quattuor facies vni, & quattuor pennę vni. In quibus verbis ostenditur, quod quilibet vir perfectus debet esse multimodē notificatus, omnimodē simplicatus, altimodē lenificatus. Debet (dico) esse multimodē notificatus, quod ostenditur cum dicitur, quod ipse debet habere quattuor facies, i. quattuor modos se notificandi. Item debet esse omnimodē simplicatus, quia debet esse vnus. (Vñ inquit.) Debet esse omnimodē lenificatus, quia, s. ipse debet habere quattuor pennas. i. quattuor modos se eleuandi per cōmplantationem. Iustus. n. solet ostendere, quod in eo fulgeat virtutū qualitas. (Quattuor facies) Solet existere p̄cā se transeat simplex identitas. (Vñ inquit) Solet accēdere vt sursum leudeat eius sedulitas. (Quattuor pennę) Dico ergo, quod vir iustus debet esse multimodē notificatus, quia. s. ipse debet habere quattuor facies. i. quattuor modos notificandi, sicut superius dictum est, scilicet modam conscientiam, per quam a Deo cognoscatur, honestam apparentiam, per quam ab hominibus videatur, veram amicitiam, per quam ab omnibus diligatur, seueram iustitiam, per quam a male agentibus timeatur. Iste sunt illę quattuor facies, quę habebāt anima. Ezech. 1. & 10. Ipse. n. videbat vnū animal, quod habebat quattuor facies. s. faciem hominis anterius, faciem Aquilę superius, faciem leonis ad dexteram, faciem bouis ad sinistram. Facies enim hominis, quę est munda, signat conscientię puritatem: facies Aquilę, quę est clara & pennis induta, signat apparentię claritatem: facies leonis, quę est curua signat iustitię seueritatem: facies bouis, quę est benigna signat amicitię bonitatem. Nos igitur in facie conscientię debemus esse homines, quia sicut facies hominis est sensibus ornata, capillis nudata, mundē conseruata, sic verē facies conscientię debet esse ornata sensibus discretionis Eccl. 19. Ab occurso faciei cognoscitur senfatus. Et Prouer. 16. In facie prudentis lucet sapientia. Nudata crinibus malę affectionis. Baruch 6. Extergunt facies eorum pp puluerem. Nudata fœcibus totius inquinatiōis & infectionis. Vnde Gen. 43. Locus facie egressus, cōtinuit se. Et si vis nota, quod facies voluntatis & interioris conscientię & mētis nigrit

Facies. Nota, quod facies est illud membrum, quod primō & principaliter alijs ostenditur & apparet, & inde est, quod per faciem habetur noticia personę, secundum Greg. super Ezech. quia, vt communiter, nullus ad plēnū cognoscitur, nisi per faciem videatur, vt enim dicit Iud. Facies

Manifestanda,
Purificanda,
Exhilaranda,
Alte leuanda,
Fortificanda,
Balsè premia.

Est in auribus meis. Aures enim Dei, sunt confessores, quib. pro certo est facies conscientie reuelanda, & vox confessionis declaranda. Quod utiq; est contra multos, qui faciem conscientie non denudant per confessionem, sed ipsam operiunt atq; velant per peccatorum excussionem & abscofionem. Exo. 3. Abscondit Moyses faciem suam. Item dico, q; ista facies est purificanda per lachrymationem. Vnde Job 16. Facies mea intrumuit à fletu. Itè dico, q; facies conscientie exhilaranda per spem & consolationem. De quo dicit in Pl. vt exhilaret facie in oleo. Itè ista facies est alte leuanda per externorū cōtemplationē, seu deuotionem & orationem. Job 22. Super oipotente delictijs afflues, & laudabis ad. Deū facie tuam, rogabis eum, & exaudiet te. Item ista facies est fortificanda per constantiam & durationē. Facies enim est mēbrum corporis, quod magis exponitur frigoribus atque ventis. Sic voluntas iustorum dēt esse solida & fortis cōtra tribulationes. Ezech. 3. Dedi faciem tuam valentiorē facieb. eorum, & frontem tuam duriorē frontibus eorū, & quasi filicem & adamantem dedi faciem tuam. Facies. n. cordis debet esse fortis & firma in bono opere, & in bono proposito solida & fundata. Luc. 6. Firmavit faciem suam, vt iret in Hierusalem. Item ista facies est inclinanda per humilitatē, timorēq; & deuotionem, & prudentē dissimulationē. Eccl. 19. Est iustus, q; nimis se submittit à multa humilitate, & est iustus qui inclināt facie, & dissimulat se nō videre. Ista est ergo facies hoīs: Vnde Apoc. 9. facies earum quasi facies hominum. Aduerte tamen, quod multi sunt similes cuidam bestie, quæ dicitur manticora vel mammonetus, quæ fertur habere faciem hominis, & tamē bestia est crudelissima. Habet. n. tres ordines dentium in ore, cum quibus carnes humanas diligit deuorare. Sic verē charissimi, multi sunt hodie, qui videantur hēre facies, i. conscientias mundas, vndas & sanctas, qui tamen in operibus sunt crudeles, quia. i. cum tribus ordinibus dentium alios deuorat & corrodūt. habēt enim dentes detractionis, cum quib. corrodunt aliorum psonam, habent insuper dentes rapacitatis, cum quibus deuorant oliorum substantiā. Et idē de ista bestia dicitur, quod in cauda portat aculeum, quia verē tales quamuis per fictam conscientiam & apparentiam se esse homines dissimulant, cauda tamē. i. finis suorū operum & executio ipsos scorpiones esse probant. Et idē isti figurantur in illis locustis, quæ ascenderūt de puteo Abyss. Apoc. 9. quæ habebant facies hoīum, sed aculei erant in caudis earū, & de ore earū exhibat ignis & sulphur & fumus &c. Nō sic igitur, sed simus in facie conscientie hoīs. Sicut. n. facies est illa pars corporis, q; ab alijs libentius inspicitur, & quæ in signum amoris ad hoīem conuertitur, sic voluntas & conscientia nostra Deo est magis placens & amabilis, quā p ipsam ad eum in signū amoris sp debemus cōuētere, & cū complacendō, vel opē ipsius implorando, faciem cordis ad eum applicare. De suspensio. n. exprimitur, vt cōmuniter vidēt, q; facies eorum versus solem conuertunt. Facies ē solsequij solem dēsequi, & ad eum conuerti & aperiri. Sic hō, maxime per cōtemplationem suspensus & à terrenis, p contemptum eleuatus faciem cordis ad eum conuertit, & eum libet respicit atq; cernit. Thob. 4. ad te domine faciem meam, cōuerto, & ad te oculos meos erigo. Ista est igitur facies hominis, q; signat interiorē conscientiam. Item dico, q; in facie apparentie debemus esse Aquilæ. Facies. n. Aquilæ habet oculos paruos & profundos, rostrum demissum & inclinatum, cute plumatam atq; pennatā. Sic verē charissimi, facies nostræ apparentie debet esse plumis diuersarum virtutū, vestita, oculis profundis & nō eleuatis & vagis munita, rostro locutionis verecundo & inclinato ornata. Ista enim tria faciem nostræ apparentie faciunt aptam & gratam. s. humilis cōuērsatio, quæ notatur per operaturam plumarum seu suū referatio, custodia & cohibitio, quæ notatur p profundā inclusionem oculorum, verecunda locutio, quæ notatur per inclinationem rostrorū. De ista igitur facies Aquilæ dicitur Eze.

Dico igit, q; ista facies est manifestada per compassionem, iuxta illud Dan. 2. Ostende mihi facie tuam, sonet vox tua in auribus meis. Aures enim Dei, sunt confessores, quib. pro certo est facies conscientie reuelanda, & vox confessionis declaranda. Quod utiq; est contra multos, qui faciem conscientie non denudant per confessionem, sed ipsam operiunt atq; velant per peccatorum excussionem & abscofionem. Exo. 3. Abscondit Moyses faciem suam. Item dico, q; ista facies est purificanda per lachrymationem. Vnde Job 16. Facies mea intrumuit à fletu. Itè dico, q; facies conscientie exhilaranda per spem & consolationem. De quo dicit in Pl. vt exhilaret facie in oleo. Itè ista facies est alte leuanda per externorū cōtemplationē, seu deuotionem & orationem. Job 22. Super oipotente delictijs afflues, & laudabis ad. Deū facie tuam, rogabis eum, & exaudiet te. Item ista facies est fortificanda per constantiam & durationē. Facies enim est mēbrum corporis, quod magis exponitur frigoribus atque ventis. Sic voluntas iustorum dēt esse solida & fortis cōtra tribulationes. Ezech. 3. Dedi faciem tuam valentiorē facieb. eorum, & frontem tuam duriorē frontibus eorū, & quasi filicem & adamantem dedi faciem tuam. Facies. n. cordis debet esse fortis & firma in bono opere, & in bono proposito solida & fundata. Luc. 6. Firmavit faciem suam, vt iret in Hierusalem. Item ista facies est inclinanda per humilitatē, timorēq; & deuotionem, & prudentē dissimulationē. Eccl. 19. Est iustus, q; nimis se submittit à multa humilitate, & est iustus qui inclināt facie, & dissimulat se nō videre. Ista est ergo facies hoīs: Vnde Apoc. 9. facies earum quasi facies hominum. Aduerte tamen, quod multi sunt similes cuidam bestie, quæ dicitur manticora vel mammonetus, quæ fertur habere faciem hominis, & tamē bestia est crudelissima. Habet. n. tres ordines dentium in ore, cum quibus carnes humanas diligit deuorare. Sic verē charissimi, multi sunt hodie, qui videantur hēre facies, i. conscientias mundas, vndas & sanctas, qui tamen in operibus sunt crudeles, quia. i. cum tribus ordinibus dentium alios deuorat & corrodūt. habēt enim dentes detractionis, cum quib. corrodunt aliorum psonam, habent insuper dentes rapacitatis, cum quibus deuorant oliorum substantiā. Et idē de ista bestia dicitur, quod in cauda portat aculeum, quia verē tales quamuis per fictam conscientiam & apparentiam se esse homines dissimulant, cauda tamē. i. finis suorū operum & executio ipsos scorpiones esse probant. Et idē isti figurantur in illis locustis, quæ ascenderūt de puteo Abyss. Apoc. 9. quæ habebant facies hoīum, sed aculei erant in caudis earū, & de ore earū exhibat ignis & sulphur & fumus &c. Nō sic igitur, sed simus in facie conscientie hoīs. Sicut. n. facies est illa pars corporis, q; ab alijs libentius inspicitur, & quæ in signum amoris ad hoīem conuertitur, sic voluntas & conscientia nostra Deo est magis placens & amabilis, quā p ipsam ad eum in signū amoris sp debemus cōuētere, & cū complacendō, vel opē ipsius implorando, faciem cordis ad eum applicare. De suspensio. n. exprimitur, vt cōmuniter vidēt, q; facies eorum versus solem conuertunt. Facies ē solsequij solem dēsequi, & ad eum conuerti & aperiri. Sic hō, maxime per cōtemplationem suspensus & à terrenis, p contemptum eleuatus faciem cordis ad eum conuertit, & eum libet respicit atq; cernit. Thob. 4. ad te domine faciem meam, cōuerto, & ad te oculos meos erigo. Ista est igitur facies hominis, q; signat interiorē conscientiam. Item dico, q; in facie apparentie debemus esse Aquilæ. Facies. n. Aquilæ habet oculos paruos & profundos, rostrum demissum & inclinatum, cute plumatam atq; pennatā. Sic verē charissimi, facies nostræ apparentie debet esse plumis diuersarum virtutū, vestita, oculis profundis & nō eleuatis & vagis munita, rostro locutionis verecundo & inclinato ornata. Ista enim tria faciem nostræ apparentie faciunt aptam & gratam. s. humilis cōuērsatio, quæ notatur per operaturam plumarum seu suū referatio, custodia & cohibitio, quæ notatur p profundā inclusionem oculorum, verecunda locutio, quæ notatur per inclinationem rostrorū. De ista igitur facies Aquilæ dicitur Eze.

1. Facies Aquilæ desuper ipsorum quatuor. Ista enim facies apparet desuper. Exterius in risu hominum. Et nota si vis, quod ista facies. s. nostra presentia & apparentia De auersione à vanis appetitibus mulierum dicitur Eccl. 9. Per lætitiā est exhilaranda, Auerte facie tuā à muliere compta. De affabilitate pauperū & egenorū dicitur Thob. 4. Noli auertere faciem tuam ab illo paupere. De spiritali læticia dicitur in Pl. Vt exhilaret faciem in oleo. De prudentia verō & sapientia quæ in facie nostræ cōuersationis debet apparere, dicitur Prou. 17. in facie prudentis lucet sapientia. Et aduerte si vis, q; ista facies est testis interiorum habituum. Vt. n. dicitur Isid. Facies est quædam mentis imago. Eccl. 34. ante faciem hominis similitudo alterius hominis. Ad qd facit scriptura Eccl. 13. Cor hominis immutat faciem eius sive in bono, sive in malo. Quia breuiter secundum Grego. Per hoc, quæ foris apparet, quod intus lateat, aperitur. Cuius contrarium, in hypocritis inuenitur, quorum. s. cōuersatio conscientie non est testis. Vnde isti non habent faciem Aquilæ, imò verē videntur hēre faciem camaleontis, qui secundum Plin. habet similitudinē porci & simie, quia verē facies cōuersationis talium in parte similis est simie quantum ad similem simulationem, in parte similis est Porco, quantum ad immundiciā & infectionem. Esa. 13. Facies cōbustæ vultus eorum. Talibus accidit sicut mulieribus fucatis, quæ quamuis ad tempus faciem suam decorare & clarare videantur, illa tñ proculdubio ad modicū latū venti deficiunt, & turpitudine pristina reuincunt: quæ verē charissimi ficta & colorata facies hypocritarum non potest diu durare, imò per mala opera solet turpitudine talium apparere. Vnde isti sunt sicut illi, de quib. dicit Thren. 4. Candidiores niue, pulchriores saphiro. Et statim sequitur. Denigratæ sunt facies eorum super carbones. Non sic igitur, sed in facie apparentie simus aquilæ. i. toti spirituales & Aquilini. Item dico, q; in facie iustitiæ debemus esse leones. Viri. n. perfecti & maxime prelati debent qnq; induere faciem leoninam, iustitiam exequendo, & more leones ad impios acriter irrumpendo, vt de talib. dicit illud 1. Paral. 12. quod de quibusdam viris fortissimis dicitur. q; facies eorum quasi leonis, & veloces quasi capræ in montibus. Sicut. n. facies leonis habet cōstantiam inflexibilem, habet audaciā inuincibilem, habet potētiā insuperabilem respectu aliorum animalium, sic verē tales semper debent habere, & ostendere faciem constantem, audacem, & potentem. (Constantē dico) ad perseuerandū. Vnde Luc. 9. Firmavit faciem suam, vt iret in Hierusalem, audacem ad aggrediendū. s. malos. Vnde Hie. 1. Ollam succensam ego video, & faciem eius à facie Aquilonis, potētē ad resistendū. Vnde Ezech. 3. Dedi frontem tuam duriorē &c. & Esa. 50. Faciem meam non auerti ad increpantes & cōspuentibus in me. Et alibi. Posui faciem meam, vt petra durissimam, sciens qm non confundar. In facie. n. posuit Deus signa seueritatis & asperitatis. s. oculos, vt contra inimicos coruscant, dentes, vt fremescant, cornua vt percutiant. Sic dico spiritualiter, q; in facie & presentia viri iusti cōtra malos debent apparere iustitiæ & seueritatis signa, & Zelus diuine legis & iustitiæ figurari, vt. s. loco & tpe sciat indignationem aspiciendo ostendere, frendorem dentium reprehēdēdo, & arguendo prætereundere, percussuram cornuum, lationem, corporalem & castigationem inferre. Vnde nota, q; talis facies. i. talis iustitiæ seueritas dēt acui & ostendat Superbis clericis & doctoribus, Inuisus auaris & raptoribus, Falsis & iniquis scrutatoribus, Fictis & velatis deceptoribus. De malis clericis & subtilibus, qui dici possunt Israel, idest videns Deum, dicitur Ezech. 6. Fili hominis pone faciem tuā super montes Israel. De auaris & raptoribus, qui possunt dici Sydon, qui interpretatur Pharaon, qui interpretatur nudans & discooperiens virum, quia. s. isti alios nudant, & discooperiunt bonis suis, potest dici illud Ezech. 29. Pone faciem tuam cōtra Pharaonem. De falsis verō scrutatoribus, & explorando venantur, dicitur Ezech. 28. Pone faciem tuam cōtra Sydon. Sydon interpretatur venatio tristitia. De fictis deceptoribus, idest iniquis doctoribus & prophetis, qui propheta-

tant de corde suo, & docent hominum mandata &c. dicitur ad Gala. 2. In faciem ei restitit. Et Thob. 4. Noli auertere faciem tuam ab illo peccatore. Ista est igitur facies leonis, quæ est iustitiæ. Item dico, q; in facie amicitie debemus esse boues. Sicut. n. bos est animal hominis maxime iuuatium, in rām q; tempore Pythagoræ, qui bouem occidebat, criminis reus erat, quia. s. fratrem & incolam enecabat, vt dicit Plin. sic verus amicus semper dat alijs solatium & iuuamen. Ezech. 1. Facies bonis à sinistro, quia pro certo (charissimi) facies & fauor bonorum amicorum semper præcipuè inuenitur in parte sinistra. i. in tempore aduersitatis & paupertatis, iuxta illud Eccl. 4. Ne auertas faciem tuam ab egeno. Quod tamē est contra multos, qui facie fauoris & amicitie suæ tempore necessitatis alijs non ostēdunt, sed ipsam auerunt, & abscofunt. Vnde isti videntur dicere illud Hier. 18. Dorsum & non faciem ostēdam eis in die perditionis eorum. Non sic igitur, sed habeamus quatuor facies. i. quatuor modos prædictos notificandi nos. Vnde Mat. 17. Resplēdit facies eius, vt sol. Facies. n. conscientia debet resplendere sicut sol per innocentie puritatem. Facies exterior apparet debet refulgere per bonam cōuersationem & honestam. Facies iustitiæ debet resplendere per veritatem & æquitatem. Facies vero amicitie debet resplendere per clementiam pietatem & bonitatem. Sic igitur dico charissimi, q; vir perfectus, maximè prælatus, debet esse multimodè notificatus. Deniq; dico, q; vir iustus debet esse omnimodè simplicitatus, quod ostenditur, cum dicitur (Vni.) Vnus est, & simplex debet esse homo in intentione, quia quamuis multipliciter operatur, mediet & contempletur, omnia tamen ad vnum finem, qui Deus est, ordinare tenetur. Sic igitur vnus, non bicus, simplex non duplex. i. non varius. Eccl. 4. Vnus est, & scdm non habet &c. Vnde infra de vno. Naturaliter. n. vnum animal contentum est vna facie, aliās effert monstrum. Sic verē homo in suo genere vnitatem & simplicitatem in suis faciebus. i. in intentione interiori, & in apparetia exteriori debet habere, quia. s. in intentione, & in cōuersatione, & in locutione, & operatione dupliciter reprobarur, & tñ pro dolor, hodie sunt multij, qui per veritates, & fraudes diuersimodè habent vultus, similes illis hoibus, qui in montibus Scythiæ habitare dicuntur, qui duplicem faciem. s. humanā & caninā habere noscuntur. Sic isti. s. proditores & hypocritæ, falsi amici &c. Dan. 5. Facies regis commutata est. Et Ezech. 10. Quatuor facies habebat vnum. Quatuor. n. facies malæ sunt quatuor varietares. i. in intentione, cōuersatione, locutione, & operatione. Et si vis nota, q; facies malorum sunt & esse conuenerunt

- Obstinatæ per contrariam rebellionem,
- Palliatae per hypocritis deceptionem,
- Inclinatæ per terrenorum affectionem,
- Dilatatae per terrenorum promotionem,
- Maculatæ per carnalium infectionem,
- Exornatæ ad luxuriæ attractionem,
- Concitatae per iracundiæ turbationem.

De facie obstinata dicitur Iud. 20. q; illi, qui prius simulauerant fugam versā facie fortius resistebant. De facie palliata dicitur in Psal. Viquequo indicatis iniquitatem, & faciem peccatorū sumitis. De facie inclinata dicitur 2. Reg. 1. Cecidit super faciem suam. Et 2. Reg. 2. Leuare non potero faciem meam. De facie dilatata, seu ad exteriorē honores elargita & expensa dicitur potest illud 2. Paral. 3. Facies eorum versæ ad exteriorē domum. i. ad mundum. De facie maculata dicitur illud prædicationum Naum 2. Facies omnium sicut nigredo ollæ. De facie exornata dicitur Iud. 15. q; ludith in facie speciei suæ dissoluit eum. s. Holofernem. De facie verō iracunda & concitata dicitur Eze. 10. Impetum singulorum ante faciem suam. Ista sunt. n. mala malorum facies, quas pro certo Deus non hēt gratū videre, sed potius ipsas solet confundere, & horrere. Pl. Imple facies eorū ignominia. Vnde ipse finaliter dicit 1. Machab. 7. Nolite mihi ostendere faciem eorum, & occidit eos exercitus. Isti igitur non sunt facies vna, sed multæ. Nō sic. s. sic vir iustus omnimodè simplicitatus, (vni inq;.) Adhuc dico, q; vir iustus debet esse omnimodè laudificatus, quia. s. quatuor pennas debet habere, per quas. i. volitet ad remota. i. quatuor genera cōsiderationis & meditationis, cū vna debet volare ad considerandum carnis fragilitatem, cū alia debet volare ad considerandum mundi labilitatē, cum alia

debet volare ad cōsiderandū mortis, inferni & iudicij asperitatem, cum quarta debet volare ad considerandum Paradisi felicitatem & securitatem. Et sic ipse erit illa bestia, de qua dicit Dan. 7. q; ipsa habebat alas quasi auis quatuor super se. Ezech. 10. Quatuor vultus vni, & quatuor pennæ vni. vide supra de ala. Sic igitur patet, quod vir perfectus debet notificari, Et sic patet, q; est quædam facies inferior & humana &c. Secundo dico, q; est facies superior diuina. Et ista facies est illud, per q; Deus nobis notificatur. Et quia Deus notificatur mundo per filij sui incarnationem, per iustitiæ suæ executionem, & per suæ misericordie distributionem, idē in scriptura triplex Dei facies reperitur, habet enim faciem Honorabilem, Facies Dei honorabilis est filij humilitas seu humanitas. Per istam. n. faciem fuit nobis Deus ostensus & manifestatus, & iō est facies honorabilis, & desiderabilis, iuxta illud Prou. 6. s. honora faciem senis, & in Psal. dicebat Sancti. Ostende faciem tuam, & salui erimus. Ista tamen facies est duplex, quia. s. in Christo est facies diuinitatis, & humanitatis, vt sic bene figuretur Ezech. 41. vbi dicitur. Duas facies habebat Cherub. Cherub. n. erat facies auis, seu aquilæ alias ignota, quæ in tēplo erat depicta, quæ duas facies habebat. Ad denotandum, q; Cherub, qui interpretatur plenitudo scientiæ. s. Christus, qui plenus est scientia per discretionē, figuram habet aquilæ per cōtemplationem. Duas etiam habet facies per vtriusq; naturæ vnionem & coniunctionem. Ista igitur faciem desiderabant sancti patres, dicentes in Psal. Non auertas faciem Christi tui. Et de istius facie dilatione, conquerebantur, dicentes. Quare faciem tuam auertis, obliuisceris inopia nostræ, & tribulationis nostræ? quia verē, auertente te faciem tuam, turbabunt. Ista est igitur facies honorabilis. Insuper dico, q; est quædam facies Dei. s. facies formidabilis. Et ista est facies suæ iustitiæ, quam in fine peccatoribus ostendit. Panthera est animal, quod à cunctis alijs diligitur, & insequitur, quia tñ vultum habet quodammodo terribilem, idē facie eius toruitate terrentur, vt dicit Plin. Sic verē charissimi, quāuis Deus sit summè laudabilis, & amabilis, quia tñ facies suæ iustitiæ & suæ occulte prouidentie est terribilis, idē q; ipsam bene consideramus terri & formidare debemus. Istud bene figuratur. Exo. 34. vbi dicitur, q; filij Israel viderunt faciem Moysi cornutam, & timuerunt prope accedere. Quia verē q; bene intuetur faciem diuine iustitiæ & æquitatis, ipsam pro certo inuenit armatā cornibus magnæ seueritatis. Vnde Exod. 34. dicitur. Facies Moysi cornuta erat ex consortio sermonis domini. Ista autem est facies, quam David formidabat dicens. Auerte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele. Ista est igitur facies quæ peccatores in inferno deualtat. Leui. 26. Pannam faciem meam contra vos. Ista est facies, quam omnes debemus timere, & per timorem eius à vitijs abstinere. Latro. n. effert bene fatuus, qui non timeret committere furtum ante faciem iudicis. Idē Iob dicit. A facie ipsius turbatus sum, & considerans cum timore sollicitor. Iob 23. Et merito, quia pro certo in iudicio facies eius erit sicut species fulguris, sicut dicit Dan. 10. Quia. s. ignis à facie eius exardescet, succendentur carbones ab eo, sicut dicitur in Psal. Et alibi. A facie domini mota est terra, à facie Dei Iacob. Sicut enim dicitur Iohelis 2. A facie eius cruciabantur populi, omnes vultus redigentur in ollam. Adhuc dico, quod est facies Dei amicabile. Et ista est eius clementia & benignitas. Et istam faciem ostendit Deus tripliciter, scilicet

- Peccatorum correctione,
- Spiritualium largitione,
- Aeternorum concessione.

Facies igitur diuine misericordie ostenditur in correctione delinquentium, quia pro certo quando Deus dimittit hominem secundum voluntatem suam vagari per vitia & peccata, nec ipsum corrigit vel castigat, signum est diuine iracundiæ non clementiæ, indignationis, non compassionis, contemptus, & non affectus. Sicut enim dicitur 2. Machab. 4. Etenim non sinere peccatoribus ex sententia agere, magni beneficia est indicium. Et idē Deus similis est illi aui, quæ dicitur Kaladrius &c. Vide de hoc, & dicitur supra titulo de auertere. Tunc enim videtur Deus à peccatoribus faciem auertere, quando ipsos non dignatur per-

cutere, vel punire. Psal. Auertit faciem suā, ne videat in sinē. De quo timens David dicebat. Auertisti faciem tuam a me, & factus sum conturbatus. Vnde alibi. Ne projicias faciem tuam a me, & Spiritum Sanctum tuum ne auferas a me. Itē dico, quod facies diuini misericordie ostendit in largitione spiritualium. Psal. Misericordia & veritas præcedent faciem tuam. Ideo dicitur Apocal. 10. Facies eius sicut sol, qui scilicet gratiarum radios mittit. Item ista facies ostenditur in æternorum concessione, Et ista est facies in qua & Angeli & beati respicere delectantur. De qua 2. Paral. 6. Omnis populus desiderabat videre faciem Salomonis, & audire sapientiam eius. Deus enim similis est speculo, cui si faciem ostenderit, faciem ostendit tibi, & si dorsum sibi verteris, dorsum similiter tibi vertet. Sic verè charissimi, si faciem cordis, & conscientiam ad Deum conuerterimus p deuotionem, ipse p certo faciem suā misericordie ad nos conuertet p gratiæ & gloriæ largitionem. Iuxta illud Num. 12. Loquebāt dñs facie ad faciem. Si verò dorsum eidem yererimus de eo non curando, & nos ad eius oppositum, s. ad bona temporalia conuertendo, siue etiam ad peccatam, ipse verè dorsum suū indignationis ad nos vertet, & nos tanquam extraneos respuet, & contemnet. Iuxta illud prædictum. Dorsum & non faciem ostendam eis. Hier. 18. Et rationem reddit. Hier. 1. Verterunt ad me dorsum, & non faciem. Ideo David in Psal. dicebat. Exquisiuit te facies mea, faciem tuam dñe requirā. Ista est igitur facies, quæ sanctis, Paradiso erit lætissima, quādo. s. verificabitur illud Job 33. Videbis faciem eius cum iubilo &c. Ipsiq; erit tutissima & certissima. Iudi. 6. Vidi Angelum domini facie ad faciem, ista erit facies desideratissima & amantissima. 2. Para. 6. Ois populus desiderabat videre faciem Salomonis, & audire sapientiam eius. Et meritò qd p certo ista est mirabilissima, & gratissima. Hester 15. Valde. n. admirabilis es domine, & facies tua plena est gratiarū. Sic igitur patet, quod triplex est facies diuina. Et quadruplex facies humana. De facie verò diaboli fallaci & proditiosa, minaci & tumultuosa, mordaci & periculosa, potest dici illud Eccl. 21. A facie colubri fuge &c. Sufficit de facie.

A Facilitas. Nota, quod illud dicitur facile, quod ex rei natura, vel ex egentis virtute sine difficultate & labore est factibile. Est ergo facilitas, quæ pertinet ad Dei voluntatem, Primò ergo dico, quod est Rerum qualitatem, Facilitas diuinæ voluntatis, qd. s. apud voluntate diuinā omnia sunt Ad Cordis leuitatem, Morum sanctitatem. Facilia, & nihil est difficile, seu impossibile apud eū. Gen. 18. Nunquid Deo est qui equam? Difficultas enim rebus prouenit ex agentis impotentia & defectu virtutis, quia. s. virtus & potentia agentium naturalium creata est, & ad certum quid determinata & contracta. Potentia autē & virtus diuina cū sit increata, infinita est, nec limitata ad aliqd, sed omnia indifferenter extenta. Et ideò nihil est difficile apud illum. Hierem. 32. Non erit tibi difficile omne verbum. Ista autem facilitas videtur, quod appareat in tribus, videlicet Egenorum promotione, Apparet (dico) in miseriorum subita promotione. Præmiorum redditione. Videmus enim, quod Dei prouidentia mediante pauper quandoq; ad magnum statū erigitur, & mira facilitate contra spem omnium a domino promouetur. vnde Eccl. 11. Facile est in oculis domini subitò honestare pauperem. De prælorū commissione & victorie inspirata concessione patet. Sepe enim fit, quod quadā facilitate fortuna, vel quadam diuina, prouidentia inopinata virtute fortiores a debilibus superantur, & plures a paucioribus facilliter debellantur. vnde 1. Mach. 4. Facile est concludi multos in manu paucorū. & 2. Reg. 14. Nō est difficile domino vel in multis, vel in paucis salutare. De p̄miorū redditione seu de meritorū retributione patet, qd. s. cū ipse sit op̄torēs, facile est sibi retribuere iuxta merita vel demerita singulorum. Eccl. 11. Facile est enim in conspectu Dei in die obitus retribuere vnicuiq; secundum vias suas. Ista est igitur facilitas diuinæ voluntatis, quæ. s. facilliter operatur oia B iuxta vorum. Secundo dico, quod facilitas inuenit realis qualitatis. Aquilæ. n. res de sui natura & qualitate sunt faciles, vel difficiles. Facile est. n. homini bono facere & intelligere bonum. Prouer. 20. Doctrina prudentium facilis. Difficile verò

facere malū, & adherere malo. Plus est enim difficultatis in malo faciendo, quàm in bono. Nihil. n. difficilius aui, quàm volare contra statū venti, nautæ, quàm nauigare cōtra ætū freti, planetæ, quàm currere contra impetū firmamenti. Sic verè dico, quod maior difficultas est homini contra statū Spiritus sancti volare, & contra ætū seu contra fluctum p̄prie conscientie, redarguentis & remordētis agere, & cōtra firmamentum Dei mādatorum currere. Sic enim dicit Eccl. 46. Pugnare contra Deum non est facile. Vnde etiam scriptura introducit ipsos malos in iudicio desolatos desperantes & dicentes illud Sap. 5. Lassati sumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulauimus vias difficiles. Nota tamen, quod inuenitur difficultas.

Virtutis facia, Est (dico) difficultas virtuosa, & ista est Homini noxia, illa, quæ adhibet homo virtuofus ad Plurimis anxia, terribilia & ad ardua opera faciēda. Secundū. n. philosophos, virtus est circa bonū, & circa difficile. nec enim homo virtuofus quis dicit, nisi qui circa res arduas & difficiles occupatur. Vnde etiā Hercules, Perseus Iason, & alij mirabiles homines magnis laudib. extollunt, quod aggressi fuisset res difficiles dignoscunt. Teste. n. Seneca, res difficilis est virtus, Ideò Heliseo spiritum Helie perenti dicitur est 4. Regum 2. Rem difficilem postulasti. Ista est igitur difficultas virtuosa. Et ista est difficultas, quæ est Scientijs pectoralibus, De difficultate In Diuitijs temporalibus, Scientiarum di Nequitijs criminalibus, citur Prou. 30. Tria sunt mihi difficilia, & quartū penitus ignoro. & Eccl. 1. dicitur, Cunctę res difficiles, nec potest eas homo explicare sermonibus. Vtilis igitur est facillioribus scientijs vacare, qd. difficultibus, quia etiam potus secundum medicos, quia facillius traicitur vitior & nutritior est quàm cibus. De difficultate diuitiarū patet. Isti enim sunt difficiles in acquisitione, in custodia, in perditione, & potissimè in regni cœlestis executione, quæ fit per ipsas. Cōstat. n. quod malus diues difficiat saluat, & quod per malè quæstas diuitias cœlestis ianua clauditur, & feratur. Teste enim scriptura. Matth. 19. Facilius est intrare camelum per foramen acus, quàm diuitem in regnum cœlorum. Funiculus enim, quo ligantur diuites, triplex est. s. Funiculus male acquirēdi, male detinēdi, male expendēdi, seu etiā de eis male ordinandi. Et ideò dicit Eccl. 4. quod funiculus triplex difficile rumpitur. Vnde etiā Mar. 10. dicitur, quod difficile, qui pecunias habent, intrabunt in regnū cœlorum. De difficultate nequitiarum patet. Constat enim, quod ipsa peccata semper habent annexam difficultatem resurgendi. Eccl. 1. Peruersi difficile corriguntur, & stultorū inānitus est numerus. Ista est igitur difficultas vitiosa. Itē dico, quod est difficultas periculosa & cœdiola. s. ipsa pœna æterna, quæ est difficilis atque grauis. De quo 2. Mach. 12. dicitur. Erat enim præsidium carmon in ex pugnabile, accessuque difficile propter locorum angustias. Carmon enim infernum signat, quia interpretatur discindens merentes, aut diuisio murmurantium. quia. s. in inferno damnati qui sunt merentes, murmurantes desperati & dolētes, per tormenta scinduntur, & ab omni societate charitatiua diuiduntur. Patet igitur, quod inuenitur facilitas seu difficultas realis qualitatis. Tertio inuenitur facilitas cordialis leuitatis, hæc est, quæ quis facilliter inclinatus ad malum, & qua facillè conuertitur ad iniquitatem, similis signo seu gallo, quod est supra campanile, quod ad statum venti se cōuertit. Sic mali ad modicam tentationem diaboli. Vnde Prou. 29. Qui ad indignam dum facilis est, erit ad peccandum procliuior. Quarto inuenitur facilitas moralis bonitatis, & ista est illa, quæ quis Deo & prælati facilliter obedit. Vnde de manna cœlestis dicitur Sap. 19. quod facillè dissoluebatur sicut glacies. Sic isti per compassionem, confessionem & affectionem facillè dissoluntur, & ideò Deo & prælati obediendo a glaciali duritia immutantur. Et hoc sufficit de facili & difficili, quod ad præsens, quia pauca sunt auctoritates, & ideò trāseo &c.

Falstas. Nota, quod falstas idem est, quod fraus, deceptio, fallacia, seu calliditas, Et est proprie falstas quando aliquid apparet simulatum & fictum pro verò & certo traditur, & habetur. Et sic falstas & veritas contrariantur. possumus igitur notare breuiter, quod triplex est falstas. Est enim falstas

In affectione, Prima significat amittiam nugacem. In locutione, Secunda significat eloquentiam mendacē. In ostensione, Tertia denotat apparentiam fallacem. In intentione, Quarta designat malitiam perniciousam. In operatione, Quinta verò signat efficaciam non veracem. Dico igit, quod est quadā falstas amittiam. Et ista est illa, quæ falsi amici fingunt se hñe, p quā alios decipiunt, & defraudant: Sub sp̄. n. amicitia hñe & paliatæ sūt hodie oēs fraudes, deceptiones, & pditiones. Sicut. n. illa bestia, qd dicitur hyena, dicitur fingere vocē humanā, ita quod vox eius sicut Plinij cū sūtu la pōt misceri, & iō tabernacula pastorū solet circuire, & canes cū dulcedine vocis sūtu ad se sequendū inuitare, & sic solet eos comedere. (Et ista ē illa bestia, qd dicitur de sepulchris mortuos eijcere, & carnes eorū deuorare) sic verè charissimi, tales falsi cōsiliarij & amici, & etiā vsurarij fraudulēti habent vocē humanā, & verba dulcia attractiua & allectiua, pmissiua & adulariua, & sic dū alijs sophisticatedis illorū sequunt, & dū eorū cōsilijs obtemperat, sepe ad dānū & periculū ab eis p̄trahunt. Vnde Prouer. 12. Cōsilia impiorū fraudulēta. Istud potissimè patet de vsurarijs, qd primò multa pauperib. fallaciter p̄mittūt, & tādē ipsos de suis sepulchris. i. de suis habitacionibus eijciūt, & expellūt. De talib. igit fraudulētis amicis dicit Hier. 9. Vnus sq; (inquit) a proximo suo se custodiat, & in oī fratre suo nō habeat fiduciā, quā oīs frater sup̄plātās sup̄plābit, & oīs amicus fraudulēter incedet. Isti. n. similes sunt malæ mulieri, qd sub mala intēctione falsā amicitia prædicit. De qua dicit Prouer. 5. Ne intēderis fallaciæ mulieris. Fauus. n. distillās labia eius. Sequit. Nouissima eius amara sicut absynthium. Ista est igitur falstas amittiam, quæ verè tales nō habet amicitia veram, sed fictam, non exitū ēdē, sed ap parentem, non realem, sed verbalem, non stabilem, sed mutabilem. Scdō dico, quod est quadā falstas eloquentia. Et ista est falstas mendacij. Mendaces. n. habent falstas in verbis, vnum. n. dicunt, & aliud sentiunt, vnum loquuntur, & aliud meditantur, vnum habent in ore, & aliud in pectore. Prouer. 24. Fraudēs labia eorum loquuntur. Et hoc etiā dicit Prouer. 26. Lingua fallax non amat veritatē. Et ista falstas tunc t̄pis est summè nocua, qd ad alienam perniciem est intentā. Venenum. n. ferens, quod habet in dentibus, & in ore, quamuis semper de sui natura sit malum, t̄p̄ efficitur pessimum quā in alios diffunditur, & qd quicquid inde laedit, aut mordetur. Sic verè quoniam venenum mendacij sp̄ sit malū, t̄p̄ efficitur pessimum, quā per detractionem, deceptionē vel falsum testimonium extenditur in proximum seu in proximum nocumentum. Ps. Alienati sunt peccatores a vulua, errauerunt ab vtero, locuti sunt falsa. Et t̄p̄ scriptum est Exo. 20. Non loqueris cōtra proximum tuum falsum testimonium. Et meritò, quia sicut dicit Prouer. 19. Falsus testis non erit impunitus. Ista est igitur falstas eloquentia. Tertio dico, quod est quadā falstas apparentie. Et ista est falstas hypocrisis, qui fingunt se esse vnū, & sunt aliud, qui vñ esse optimi, & sunt pessimi, figurati in illo sup̄plātore Iacob, qui se esse Esau finxit, vt benedictionem illius reportaret. vnde de eo dicitur Gen. 27. Venit germanus tuus fraudulenter & surripuit benedictionem tuam. Fingunt. n. se alios quā sunt, vt beneficia, qd primogenitis. i. bonis & iustis debentur reportent. Prouer. 12. Consilia imperiorum fraudulēta, & Daniel. 11. Obtinebit regnum in fraudulētia. Sicut. n. cerastes pulchritudine cornuum suorum corolatorum aues fallit, & decipit, qd. s. toto reliquo corpore sub arena occultato dū aues ista cornua credūt esse vermes, ad ipsa descēdūt, credentes ipsa comedere, qd tamē econuerso a ceraste comeduntur, & deuorantur, sicut dicit Isid. & Plin. sic verè sepe fit vt hypocritæ & heretici toto corpore, i. tota malorū suorū congerie sub arena pœnitentiæ exterioris abscondita, ab auib. i. a simplicibus, vermes. i. viri benigni & humiles esse credātur, iuxta illud Psal. Ego sum vermis, & non hō, qui tamen serpentes nequissimi esse realiter comprobant, quia cū simplices, hoc errore decepti vsq; ad ipsos accesserit ab eis malis suggestionibus inuaduntur, & malis eorū exēplis & operibus spiritaliter perimuntur. Tales figurantur in Simone magno qui dicit Act. 14. O plene omni dolo & omni fallacia, fili diaboli, & inimice oīs iustitiæ, non desinis subuertere vias domini rectas. Tales igitur habent falstas seu fallaciam apparentiam. Pulchri. n. sunt exterius in cōuersatione, ve

nenos tamē interius in intentione. Prou. 31. Fallax gratia & vana est pulchritudo. Quarto dico, quod est quadā falstas malitiæ. Quidam enim ita sunt falsi, ita cauti, ita malitiosi, tot sciunt vias alios decipiendū, quod non pōt bene quis euadere manus suas, sicut patet de proditoribus, qui p multas vias, cautelas, simulationes, & fraudes sciūt alios decipere, inuoluerē, & irretire. De quibus Thren. 2. dicit Propheta tui viderunt tibi falsa. Et 2. Cor. 11. Periculum id falsis fratribus &c. Istud etiam patet de fallacibus aduocatis. vnde videtur, quod tales sunt similes Pardo, qui est animal multis coloribus & maculis picturatus, quæ re vera charissimi, tales sunt hodie toti pleni maculis & oculis cautelarū fallaciarū & fraudum. Isti. n. sunt sicut illud animal. Ezech. 1. quod erat ante & retro plenum oculis, quod ē vna facie contentū nō erat, imò quattuor facies habebat. Quia. s. vna parte habeat faciem hominis, in alia faciem leonis, in alia faciem aquilæ, in alia faciem bouis. Sic verè charissimi, tales sunt hodie multis oculis, i. multis cautelis & malitijs oculati. Apocal. 4. Totum corpus in circuitu erat plenum oculis. Et ideò p certo de talibus vix potest sciri quid sunt, vel quid intendunt. Habent. n. plures facies, i. plures modos cum alijs se habendi. Nunc. n. vñ hñe faciem hominis per benignitatem, quādoque faciem bouis per laborē & pœnalitatem, nūc faciem leonis per feruitiam & crudelitatem, nunc faciem Aquilæ p fallaciam & subtilitatem. De istis dicit Dan. 11. Impij in testamentum simulabunt fraudulenter, vt eis possit dici illud Eccl. 1. Cor tuū plenum est dolo & fallacia. De istis loquitur Hier. 5. Principes declinantium ambulantes fraudulenter. Ista est igitur falstas malitiæ. Quinto dico, quod inuenitur quadā falstas mali operis, seu efficacis. Et ista est illa, quæ a falsarijs falsæ monete, vel falsæ literæ fabricantur. Vnde nota, quod sic est de falsarijs sicut de humorib. venenatis, qui commixti cum corporis humoribus tanq̄ veri humores in venis recipiunt, vbi naturæ destructionē, & mortē, & periculum operantur. Si verè isti hoies venenosi cum tales esse nascantur, ab alijs non cauentur. Quapropter totum corpus, i. totā patriā inuenenāt, & sub specie veritatis, sūe falstatis nocumēta propinant. Isti igit inter & sup̄ oēs malos sunt periculosi, & toti reipublicæ plus damnosi. 2. Cor. 21. Periculum in falsis fratribus. Igitur sicut acri medicina venenosi humores eijcendi sunt de corpore, sic acri & seuera disciplina falsarij eijcendi sunt de populo, vel de plebe. Dicunt. n. auctores Ambr. & Plin. quod inter veras apes, quandoq; inueniuntur quadam falsæ apes, quæ dicuntur furari, quæ. s. nunq̄ mellificanc, sed aluearia subintrantes, mel aliarum deuorant, quas tñ verè apes aculeo pungunt, & ab alueari fugant. Sic verè falsæ apes, i. falsarij, qui propriè furari dicuntur, pro eo quod furtiue officium alienum vsurpant, & furantur, societates, & collegia, præbendas & beneficia falso modo subintrant, & mel alienum, i. beneficia vbi non habent ius, furripunt, & deuorant. Quapropter verè apes, i. quilibet bonus & maxime iudices & prælati, quando suā percipiunt falstatem, aculeo iustitię ipsos pungunt, eijciunt & trucidant. De talibus dicit Apost. ad Gal. 2. quod falsi fratres subintrauerunt explorare libertatem nostrā, quæ est in Christo, vnos in seruitutem redigerent. Isti figurantur in illa falsa bestia, & in illo pseudo propheta, de quo legitur Apocal. 13. qui. s. habebat cornua sicut agnus, & loquebāt sicut draco, qui seducit habitantes in terra propter signa, quæ data sunt illi facere, & sic cit omnes pusillos & magnos habere characterem bestię. Et sequitur Apoc. 19. quod apprehensus est pseudo propheta & omnes, qui acceperunt characterem, & adorauerunt imaginem bestię, & viui missi sunt in stagnum ignis & sulphuris. Re vera sic erit de talibus pseudo prophetis seu falsarijs, qui. s. faciunt signa & sigilla characteres & imagines falsas & qd seducunt vrbem & orbē, & qui fingunt se habere cornua agni. i. potestatem Papæ vel prælati, & tñ loquuntur sicut draco, pro eo. s. quod verba eorum plena sunt malitiæ & veneno, quia verè illi, quos suos adorant characteres & imagines. i. quos falsis vtuntur literis, in stagnum ignis finaliter mittuntur, in quantum ardori tribulationū supponuntur. Contra tales loquitur scriptura. Hierem. 10. Stultus (inquit) factus est omnis homo a sciētia sua. Cōfusus est omnis artifex a sculptili, quā falsum est, quod conflauit, & non est spiritus in eis. Vana sunt, & opus risu dignum, in tpe visitationis sūe peribūt. Stultus (inquit) factus est.

Etus est ois homo a scientia sua, quia re vera scientia & subtilitas talium in fatuat eos, qui falsa sculptilia & literas coponunt. Et ideo merito debent esse cofusi, quia isti praeter ceteris confessione digni sunt. Et ad literam ista sunt vana opera & rifu digna, in quibus non est spiritus. In quibus non est aliqua efficacia seu virtus. Et ideo tpe visitationis uecessa est, qd pereant, & qd reprehendantur, & qd autores scelerum puniantur. Inter alia enim oia crimen falsi est illud, quod minus potest celari, & quod finaliter est neccessa inueniri, si seruitor corrigi & puniri. Prou. 19. Falsus testis non erit impunitus. Sicut. n. dicit Seneca, nihil, quod simulatum & fictum est, potest esse diuturnum. Stultum est igitur tale facere, vel sperare, quod non potest proficere vel durare. Psal. Beatus, cuius est ois Deus spes eius, qd non respexit in vanitates & insanias falsas. Patet igitur, qd quintuplex fraus seu falsitas inuenitur. scilicet falsitas efficacia, malicia, apparatus, eloquentia, amicitia & sitia. Sufficit.

Fama. Fama idem est, quod bonum nomen, bonus rumor, vel bona opinio de aliqua. Etiam est recte fama quasi quoddam accidens, qd de virtutis substantia solet emanare. Sicut. n. videmus, qd arbores aromaticae a sua interiori substantia solent aliqua bona accidentia emittere. scilicet bonos odores & liquores, sicut patet in Cedro & cypro, qd sunt arbores bonae & perfectae interioris, & suauem odorem fragrant, & diffundunt exterius, sic verum charissimi bona fama est quoddam spirituale accidens, quod de virtutibus viri perfecti diffunditur & emanat, quia nisi sunt boni & perfecti interioris, ideo odorem bonae famae fundunt, & emittunt exterius. Nam sicut odor sentit a re, ex qua exit, sic verum bona fama longe lateq; potest diffundi, & ad loca remotissima dilatari. Sicut de Christo dicitur Luc. 4. qd fama exiit per vniuersam regionem de illo. Et aduerte, qd secundum finem sapientis summum curandum est de habenda bona fama, sicut dicitur Eccl. 4. 1. Curam habe de bono nomine. Sicut. n. dicitur Prou. 22. Melius est nomen bonum, quam diuitiae multae. Seneca in Prouer. dicit qd honestus rumor alterum est ne patrimonium. Triplici vero ratione possumus dicere, qd fama bona est habenda, quia. scilicet. lista est

B Bonorum laudificatiua, Dico igitur, qd bona fama est Malorum tristificatiua, bonorum laudificatiua, omnia Virtutum manifestatiua. enim, quae sunt (vt communiter) solent in bonis odoribus delectari. Vnde de istis prauis animalibus, apibus. scilicet & formicis legitur quod in bonis odoribus delectantur, & a malis fetoribus occidunt, & ideo flores & arbores odoriferas solent frequentare, a locis vero fetidis solent fugere, recedere & abire. Sic verum charissimi, boni & iusti in bono odore & in bona fama aliorum bonorum solent delectari, & iocundari, & et recreari (quia sicut dicitur Prou. 27. Vnguentis & odoribus varijs delectatur) cor & societatem talium frequentare, a societate vero fetentium seu infamium personarum debet summopere resiliere. Tali modo fecit Regina Saba, quae a finibus terrae sensit, & audiuit famam Salomonis, sicut dicitur 2. Para. 9. & ideo venit eum personaliter visitare, & videre & eius sapientiam audire, dicens sibi. Non credebam narrantibus mihi donec ipsa veni, & vidi, & probassem, qd media pars mihi narrata non fuisset. vidisti famam virtutibus tuis. Fama. n. est illud, quod summum appetit cor generosum & ideo pro fama acquirenda antiqui oia ardua opera faciebant, gloriamq; & famam pro finali premio suorum operum expectabant. Et hoc quia vera coeli gloria verumq; sempiternum premium ignorabant. Fama etiam est talis conditio, qd velociter & etiam inuito hoie ad remotissima loca transit. Et ideo sicut Fulgentium, per Pegasum equum Persei, qui alas in pedibus habebat, & per aera celeriter volitabant fama intelligebatur, per quam illius virtuosus militis virtus, & noicitia vndique vehebatur. Ad literam. n. fama equus alatus dicitur, pro eo qd citissime circumferat. Ruth. 1. Velox apud cunctos fama percrebuit. Est igitur fama bonorum laudificatiua. Secundo dico, qd bona fama est malorum tradificatiua. Mali. n. & maxime inuidi in infamia aliorum laetantur, & in bona fama tristantur. Cum. n. omnia animalia diligant pantheram, de suaui odore, quem de ore emittit, quam plurimum delectantur, solus draco istum odorem refugit, & abhorret, & eum non valens sufferre, fugit, & absconditur in cauerna, vt dicit Plin. Sic verum charissimi, cum ois hoies naturaliter debeant diligere odorem bonae famae bonarum personarum, & in eo delectari, & eo ad eos sequendum, frequentandum,

& diligendum animari, iuxta illud Can. 1. In odore vnguentorum tuorum currimus, oleum effusum nomen tuum, id est adolescentulam dilexerunt te. Draco tamen detractores inuidiosos tales odores refugit, & ipsos nequies sustinere a talium pectus se abscondit. Bubo et odore vineae floribus sustinere non valens, exinde fugit, & exit. Sic verum inuidiosus & detractor odore bonae famae aliorum sentiens & audiens, solet exinde recedere, & exinde dolore & tristitia concipere, & hinc. Ideo dicebat Apostolus 2. Cor. 2. Christi bonus odor fumus Deo in his, qui pereunt, alijs quidem odor mortis in mortem, alijs odor vitae ad vitam. Et breuiter bene dicit Sen. qd quotquot sunt bona felicitium, tot sunt tormenta inuidiosorum. Aiunt. n. illud 1. Reg. 2. Non est bona fama, quam audio. Isti. n. sicut porci, qd magis delectantur in fetoribus, qd in odoribus, qd quis sepe accidit, qd alij falsi vulpi opinionibus. famam magnam acquirat, & famam efficiant antequam virtuosus. Vnde dicit Boethius 3. de consolatione. Plures (inquit) falsis vulgi opinionibus. magnum nomen acceperunt, quo tamen nihil turpius esse credo. Tales potissime sunt hypocritae, quae hinc nomen sine re, gloria sine dignitate, & sine bonitate, famam sine virtute. Sed proculdubio talis fama non potest durare, vel perseverare, quae sicut accidens naturae non perseverat, nisi in substantia radicet, sicut patet de fictis pomis ambris, qd quae in loco, ubi ambram fuit aliquandiu tenent, id est vera pomae pro odore credunt, quae tamen ambram substantiam desunt, id est odor cito dilabit, & recedit, & sic falsum pomum a falso factu apothecario se ostendit. Sic nec talis fama potest durare, qd in virtutis substantia non fundat. Ideo dicit Cassio. lib. 8. Melius est cogitare de vita, qd de fama, post mortem. n. si aliquid egimus, nomen est, si aliquid habuerimus, alienum est. Aduerte igitur, qd fama est recte sicut umbra, quam si secutus fueris, fugiet, & si ipsam fugeris, te sequetur. Sic verum sicut Alanum de plantis naturae verae famae haec est gloria, proprietates, vt appetitores sui contentat, & appetat contentos, famamq; fugiendo consequitur, quem perditum insequendo. Et id est de fame appetitoribus pulchre loquitur Pet. Rauin. in quadam epistola. Qui (inquit) laudes hominum vilipendunt, in hoc sunt laudabiles, qui in oia tpe famam seculi venantur, oia tpe sunt infames. Bene igitur dico, qd bona fama est virtutum manifestatiua, & malorum tristificatiua, & bonorum laudificatiua. Et haec de fama sufficiat.

Fames. Nota, qd fames est indigentia ciborum, vel accipitur pro desiderio & appetitu comedendi. Et ideo fames in scriptura potest designare Ieiunium & afflictionem, Signat (dico) ieiunium & afflictionem. 2. Cor. 11. In. Desiderium & affectionem, fame & siti, in frigore, & Supplicium & vexationem. nuditate. & Ruth. 1. Facta est fames magna in Samaria. Item signat desiderium & affectionem. Et sic signat quandoq; desiderium bonum, vt Amos 8. Mittam famem in terra, non famem panis, neq; sitim aquae, sed audiendi verbum domini. Quandoque etiam desiderium malum. scilicet appetitum auaritia, de quo dicitur in Psal. Famem patientur, vt canes, & circuibunt ciuitatem. Item signat indigentiam & vexationem, & sic accipitur communiter in scriptura. Esa. 5. Nobiles eius interiorum fame, multitudine eius siti exaruit. Generaliter igitur possumus dicere, quod in scriptura reperitur

Fames { Habenda, Primò dico, qd fames virtuosa est appetitus aeternorum. Tales. n. famelicos, requirit dominus ad mensam suam. Vñ Luc. 1. Esurientes impleuit bonis. Tob 5. In fame cruet de morte. It est fames vitiosa. Et ista est fames auaritia, seu desiderium terrenorum. Hic. 14. Si introiero ciuitatem, ecce attenuati fame. Istam famem quoridie patiuntur auari, qd recte videntur habere hostilium

C Mali. n. & maxime inuidi in infamia aliorum laetantur, & in bona fama tristantur. Cum. n. omnia animalia diligant pantheram, de suaui odore, quem de ore emittit, quam plurimum delectantur, solus draco istum odorem refugit, & abhorret, & eum non valens sufferre, fugit, & absconditur in cauerna, vt dicit Plin. Sic verum charissimi, cum ois hoies naturaliter debeant diligere odorem bonae famae bonarum personarum, & in eo delectari, & eo ad eos sequendum, frequentandum,

num spirituale. Hostilium. n. est infirmitas, quae continet facit hominem esurire, & appetitum caninum habere. Quia verum tales bonis mundi fatiari nequeunt, imò per auaritiam continentur more canes esuriunt, & famelici. Sicut enim dicitur Prouer. 13. Venit impiorum infaturabilis. Vnde possumus notare, qd quidam nituntur temperare istam famem per seuitiam & crudelitatem sicut sunt mali nobiles & raptores. De quibus dicitur illud praedictum Esa. 5. Nobiles eius interiorum fame. Alij nituntur eam supplere per vsuram & cupiditatem, sicut sunt vsurarij & auari mercatores, qui sicut canes famelicum non cessant vndique circuire. Iuxta illud Psal. praedictum. Famem patientur, vt canes, & circuibunt ciuitatem. Alij vero sunt, qui istam famem nituntur temperare per fallaciam & calliditatem, sicut sunt mali aduocati, & deceptores. De quibus Job 5. In vastitate & fame ridebis. Et ibidem. Cuius messum famelicus comedit. Tales enim ridendo & dissimulando, messum. l. bona temporalia aliorum acquirunt, & sic famem auaritia suae satiare intendunt. Ista est igitur fames vitiosa, de qua dicitur Prouer. 10. Affliget dominus fame animam iusti. Tertio dico, qd est fames raediosa. scilicet fames paupertatis, & pauperum calamitatis, quae. f. est in patientia sustinenda, & hoc quia talis fames meretur eter nam satietatem, & talis calamitas in aeternam mutabitur felicitatem. Matt. 5. Beati qd nunc esuritis, quia saturabimini. & 1. Reg. 2. Infirmi accincti sunt robore, & famelici saturati sunt. Quarto dico, qd est fames gloriosa. Et ista est fames, quam habent in patria comprehensores de essentia diuina videnda & contemplanda, quia. scilicet. ipsi dum esuriunt, satiantur, & dum satiantur, desiderant, & amplius animantur. Iuxta illud Psal. In dieb. famis saturabuntur. & Eccl. 24. Qui edunt me, adhuc esurient. Quinto dico, qd fames dolorosa. Et ista est illa, quam sustinent iniqui & peccatores. Sicut enim videmus, qd talpa dum est viuia, non scit nisi nocere, & prata & possessiones hominum dissipare, quando vero capitur, tunc per pedes suscipitur, & fame interficitur, & nec caetur. Miluus etiam, qui dum viuus, non cessat pullos, mures minutas bestias infestare, quando ad senectutem peruenit, rapere non potest, imò per pigritiam & ignauiam fame moritur, sic verum peccatores & maxime auari & raptores, qui modò dum sunt in vita ista, non cessant terras & possessiones hominum inuadere, & vsurpare, & pullos. i. simplices & pauperes ledere, & molestante, finaliter capiuntur per mortem, & in inferno fame perpetuae afflictionis & indigentiae perimuntur. Vnde de talibus dicit Apoc. 18. In die venient plagae eius. scilicet mors & luctus, fames & ignis. Tales enim habent Mortem interminabilem, Quia breuiter, sicut dicitur Luctum inconfolabilem, Eccl. 3. Ignis, fames, grandis & mors, haec omnia ad famem infatiabilem, vindictam creata sunt. Sic igitur patet, qd est quintuplex fames. scilicet fames infernalis afflictionis, fames supernalis dilectionis, fames corporalis vexationis, fames mundialis afflictionis & pectoralis ambitionis, fames virtualis affectionis. Sic igitur patet, qd multi affliguntur triplici fame, videlicet fame Carnalitate & penuria, De fame miseriae seu penuriae & paupertatis satis patet. Iusto enim iudicio fit, qd perueri nobiles & tyranni semper indigent, & famelici, & semper, cum nihil eis sufficit, esuriunt, & languescunt. Prouer. 11. Rapiunt non sua, & semper in egestate sunt. Quod bene figuratur Gen. 41. Consumptura est (inquit) fames oem terram. Et dicitur ibidem, qd ipse vidit septem vaccas squallidas, famelicas, atq; macras, quae septem vaccas pinguisimas deuorauerunt, quae tamen propter hoc nullum saturitatis dedere vestigiū. Sic verum dico, qd terra Aegypti. i. generatio nobilium & raptorum, fame & indigentia Dei iudicio consumitur, quia semper pro macris & pauperes esse noscuntur, quia dato qd vaccas pingues. i. subditos & vicinos pro rapinas & extortiones consumant, famem tamen suam miseriae ex hoc non satiant neq; replent, similes illi hericio, de quo narrat fabula, vt refert Ouidius, qd quae arborem careris violauit, & scidit tanta famis violentia est percussus, qd primò omnia sua consumpsit & deuorauit, tandem carnem propria consumpsit & deuorauit, & in fine vitae perijt & decessit. Si cisti quia arbores careris, id est bonos & simplices deuorat & violat pro rapina,

fame paupertatis & miseriae affligunt intantum qd sua & aliena consumere, & in fame & miseria viuere, & tandem mori, & deficere dignoscitur. Vnde Esa. 5. illud praedictum. Nobiles eius interiorum fame. & Eccl. 40. Fames, & coertio, & flagella super impios. De fame verum nequitiae patet. Constat enim qd omne peccatum semper solet habere famem annexam. i. desiderium continuandi, patet hoc de luxuria, de qua dicitur Eccl. 23. Homini fornicario omnis panis dulcis non fatigabitur transgrediens vsq; in finem. Patet de auaritia, quae est ignis, qui nunq; dicit sufficit. Prou. 30. Patet de inani gloria & superbia, de qua dicitur Eccl. 1. qd non satiatur oculus visu, nec auris auditu impletur. i. vana laude, & sic de alijs. Gen. 43. Fames omnem terram vehementius praemebat. De fame verum tristitia & indigentiae satis dictum est in §. praecedenti. sufficit. Vide supra. De esurire, & infra de ieiunio.

Familia. Nota, qd familia dicitur illa gens, quae in vna domo vni domino familiariter famulatur, seu ille populus, qui in vna congregatione seu consanguinitate ab alijs distinctus moratur. Sicut patet ex decuribus scripturae, ubi dilucide patet, qd populus Israel & familiae, & domos distinguebatur. Notare igitur possumus (sicut de qualibet congregatione) quod est familia Superior, quae est beatorum, Ista est igitur quintuplex familia. Sed vt breuius dicamus, ponamus so lummodo quas familias. scilicet. familiam Dei, de qua sunt omnes boni, & familiam diaboli de qua sunt ois mali. Primò ergo dico, qd boni de familia Dei sunt, quia ei famulantur, & subsunt, & ab eo sicut proprii familiares priuilegia gratiae, vestes conuersationis honestae, cibos eucharistiae, stipendia caelestis gloriae recipiunt & acquirunt. Vnde de Ioseph dicitur Luc. 2. qd ipse erat de domo & de familia Dauid, propter quod venit in Bethleem, vt describeretur ibidem. Ioseph. n. interpretatur augmentum vel adpositio. Bethleem verò domus panis interpretatur. Ad denotandum, qd illi, qui virtutibus se augmentant (Iuxta Gen. 49. Filius accrescens Ioseph &c.) de familia Dauid. i. Christi esse noscunt, quia pp Christiani dicuntur, & ideo in domo panis. i. in caelesti habitatione finaliter describuntur. Ista est enim familia quam iustus prelatas debet gubernare, quam ipse Christus solet vendicare, quae Christum dominum solet adorare. Haec. n. debet hinc fidelis hoies dispensatorem. Mat. 24. Quis putas est fidelis seruus quem constituit dominus super familiam suam, vt det illis cibum in tpe? Haec etiam habet ipsum Deum pro possessore & vendicatore. Gen. 12. Fuerit eis oues, & boues, & familia. Haec in super istum adoratur, & ei feruit pro Deo & creatore. Psal. Adorabunt in conspectu eius omnes familiae gentium. Aduerte autem, quod illi, qui sunt de familia, dicuntur familiares & famuli. Et ideo nota, quod sicut famuli & serui Per dominos solent castigari, Sic dico, qd famuli & famulantes Christi per Christum dominos debent federari, stum castigantur per tria A dominis solent munerari. bulationes. Exo. 4. En famuli tui flagellis cedunt. Pro Christo praestantur contra tentationes. Num. 32. Nos autem famuli tui omnes ex pediti pergemus ad bellum. Cū ipso federant pro charitate & fidei colligationes. 7. Reg. 20. Fugus me famulum tecum inire fecisti. Ab eo praemiantur pro aeterni premij retributiones. 3. Reg. 3. Fecit Salomon grande conuiuium vniuersis seruis suis. Ista est igitur familia bona, de qua sunt famuli Christi. Secundo dico, qd inuenitur familia mala, de qua sunt omnes iniqui generaliter, qui. scilicet. sunt famuli diaboli. Sicut. n. famuli dñorum portant vestes, arma, & signa magistrorum suorum, p qstatum possunt cognosci, de cuius familia sint, sic verum mali in sua conuersatione mala, portant signa magistrorum sui diaboli, quae sunt diuersa mala opera & peccata. vnde mali vbi diceret diabolo illud, qd dicitur est Holoferni. Iud. 3. Omnes facultates nostrae & familiae in potestate tua sunt, sint omnia sub lege tua. Nos etiam & filij nostri serui tui sumus, veni nobis pacificus dominus, & vt vere seruitio nostro, sicut plaerit tibi. Sic igitur patet de famulis & familijs malis. De familiaritate verum prout accipitur communiter, potest dici, quod valde cautè est & prudenter in ea procedendum. Fatuum est enim in familiaritate recidere, quem quisq; neccessa est dimittere. Telle. n. Diction. Berchorij. Pars ij. G 3 Sen.

Sen. Turpissimum est cum illo bellū gerere, cum quo familiariter vixeris. Sicut. n. videmus, q. cū omne dulce familiare & amicabile sit naturā cauendum, est tamen q. cum dulci nullum sit venenum admixtum, sic valde cauendum est q. homo in familiarē nō recedat, qui venenū malitiā sub specie amicitia habeat. Teste. n. sententia sapientum. Nulla bestis grauior, quam familiaris inimicus. Cauendum est et ne contra naturam status nostri ita nos familiares alij offendamus, q. cōtemptibiles nos reddamus. Aliqui. n. sunt, qui illos quos sibi vidēt familiares, viciniore & amicitiores, solēt aliquantulum contēnere, extraneos verō magis recipere & amare. Exēplo quorundā animalū, quæ teste Odorico, sunt in quadā puincia regni Cœlari in India quæ vicinios inueniunt, & contemnendo lædunt, extraneos verō diligunt. Figura ad hoc de muliere, q. plus gauisa est de dragma vna nouiter inuenta, quam super nouē quas antea habebat & possidebat, dato q. illæ nouē multo plus valerent quā illa. De Angelis dicitur ibidem. f. Luc. 15. q. maius est eis gaudium super vno peccatore penitentiam agente (qui. f. extraneus eis fuerat & remotus) quā super 99. iustis, qui non indigent penitentia, quos. f. semp. familiares habuerunt & amicos. Ad idē etiam facit alia figura de filio prodigo idem Lucæ 15. qui. f. extraneus patri fuerat, cum d. ibidem, q. pater fecit sibi maius festum, ipsumq. amplius honorauit quam primogenito filio qui semper familiariter cū eo pmanebat. Sic re vera dico de multis, qui quotidianos & familiares quamquam sint meliores, contēnunt, extraneos verō & nouiter venientes prediligunt. Noua enim magis solēt placere. Et teste Terentio, nimia familiaritas solet contēptū & odiū generare. Cum tamē dicat in scriptura Eccl. 9. Ne derelinquas amicum antiquum, nouus. n. non erit similis illi. Aduertendum ē. q. quidam econuerso familiares suos nimis diligunt, ipsosq. quantum possunt, ditant, commendant, promouēt & extollunt. omnes etiam alios vilipendunt, & impromotus relinquunt. Sed de hoc vide satis vbi cum que agitur de acceptione personarum. sufficit igitur de familia, famulo, & familiari.

Fanum. Nota, q. fanum idem est, q. templum, sed propriē fanū est vbi adorantur idola, vel demonia, templū verō vbi Deus colit & adorat. vnde Iud. 9. d. q. ingressi sunt fanum Dei sui Berit. & 2. Paral. 24. d. q. Athalia impiissima ornauerat faciem Baalim. Dico igit. q. fanum vbi coluntur demonia, signat malā constantiā, mundum, & magnarum tyrannidem. Et cetera omitto. Vide infra de tēplo.

Pharaon. Nota, q. Pharaon fuit rex Aegypti qui. f. Dei populum flagellauit, & tandem dominus ipsum in mari rubro submersit. Quamuis enim Pharaon esset tēporibus illis nomen commune regū Aegypti, scriptura tamen specialiter & magis cōiter de illo Pharaone rege Aegypti mentionem facit, qui filios Israel sub Moysē & Aaron molestant, sicut patet Exod. 1. & deinceps vsq. ad 15. Interpretatur autem Pharaon, nudauit virum, vel dissipauit eum, seu denegans virum, vel discooperiens eum. Iste igitur signat diabolum vel tyrannum, seu quemlibet impium vel iniquum. Diabolus. n. in Aegypto. i. in mūdo, dominatur filiis Israel. i. fideles Christi persequitur, & eis aduersatur, bonus gratijs & virtutibus eos denudare molitur, & tandem eos infideliter seducere, & in inferno dissipare & destruere comprobatur, & tandem cum exercitu suo. i. cum omni membro in mari rubro. i. in infernali amaritudine submergitur. Psal. Excusit Pharaonem & virtutem eius in mari rubro. Quod etiam significet tyrannos seu crudeles & impios, patet, isti. n. Deū negant, impia committunt, viros. i. iustos nudant, diuitias tollendo, Hebræos. i. pauperes grauant & dissipant, iniuste deprimendo, in mari inferni pereunt, tormenta sustinendo. Negant igitur Deum saltem factio, si non verbo, dum crimina cōmittunt, sicut dicit Apostolus ad Titum 1. Confitentur quidem se nosse Deū, factis autem negant. Vnde de Pharaone legitur. Exod. 5. q. ipse dixit Moysi. Nescio dominum & Israel non dimittam. Item nudant viros iustos, & maxime ecclesiasticos, dum rapinas committunt, quia. f. sicut d. Job 24. Nudos dimittunt homines, vestimenta tollētes. Vnde de tali Pharaone d. Gen. 47. En vt cernitis, & vos, & terram vestram Pharaon possidet. Item dissipant scilicet pauperes

& egenos, dum furorem immittunt. vnde ipsi possunt dicere illud Psal. Dissipata sunt ossa nostra secus infernum. Vnde de Pharaone dicitur Exod. 5. Dixit Pharaon, sequitur. Opprimantur operibus & c. Item submerguntur. f. in inferno cum se mori conspiciunt. Exod. 15. Ingressus est enim eques Pharaon cum curribus & equitibus in mari, & reduxit dominus super eos aquas maris. Breuiter ergo dicam, quod Pharaon, id est quilibet tyrannus vel peccator Proterua solet indurari vocaliter, Luxuria solet inquinari carnaliter, Superbia solet agitari pompaliter, Fallacia solet variari mobiliter, Malitia solet effrenari crudeliter, Pharaonis, & non audiuit. Item immundus & luxuriosus. Gen. 12. Sublata est mulier in domum Pharaonis. Item est pompaticus & ambitiosus. Cant. 1. Equitatu meo affimilauit te in curribus Pharaonis. Item est variabilis & defectuosus, quia decipit oēs in eo confidentes. Vnde 4. Reg. 28. d. q. Pharaon rex Aegypti est sicut baculus arundineus his, qui confidunt in eo. Itē est crudelis & malitiosus. vnde ille cōparat draconi. Ezech. 39. vbi d. Ecce ego ad te Pharaon rex Aegypti, draco magne & c.

Faretra. Cum faretra sit locus vbi sagittæ custodiunt, vnde sagittæ emittuntur, & vbi sagittæ reponuntur, videtur, q. secundum diuersitatem sagittarum inueniatur vniuersitas faretrarum. Dicam igitur, quod est faretra diuina, diabolica, & humana. Primò igitur quantum ad Deum dico, quod ipse habet faretram Latentis prouidentia, Est (dico) faretra diuina prouidentia seu patietia, i. qua. f. Deus ligat & abscondit illas sagittas, Potentis prouidentia, ligat & abscondit illas sagittas, Patentis euidētia, quas tandem hēt emittere, seu Ingentis sapientia, illa iudicia vel opera, q. tandē Virentis eloquentia, illa iudicia vel opera, q. tandē Deus proponit loco & tempore. Vnde etiam Esa. de seipso dicebat. Esa. 49. In faretra sua abscondit me, & posuit me sicut sagittam electam. Est igitur faretra diuina potētia seu prouidentia qua. f. semper est potens emittere sagittas suas. De qua Thre. Misit in renibus meis filias faretræ suæ. Est insuper diuina iustitia sua euidētia. Ista est. n. faretra, quæ emittit sagittas, quas prouidentia & patientia retinetur, & potētia acuerat, & parauerat. De qua d. Job 30. Faretra sua aperuit, & afflixit me, & frenum posuit in os meum. Ista est autem faretra iustitia, quæ potētissimè aperietur in die iudicij, quā. f. Christus sagittas venenatas cōtra peccatores emittet. Hier. 5. Faretra eius quasi sepulchrum patens. q. d. aperta erit ad impios sagittandum. Item est faretra diuina sapientia. Et ista est propriē faretra sacræ scripturæ, vbi latent sagittæ diuinorum eloquiorum. Vnde diuersi libri prophetarum & Apostolorum possunt dici diuersæ faretræ. vnde 1. Paral. 18. d. q. tulit David faretras aureas quas habuerat serui Adadesser. Item est faretra diuina eloquentia, & sic faretra potēt dici quilibet bonus ductor vel predicator diuinæ eloquentia, quia. f. ipso mediante Deus sagittas diuinorum eloquiorum suorum emittit. Vnde Job 39. Super ipsum. f. super equū, sonabit faretra, vibrabit hasta & clypeus, quia. f. super prædicatorē & doctorem debet faretra eloquentia resonare, & inde sagittæ eloquiorum volare, quib. possit peccatores cordialiter vulnerare. Vnde sibi dicit dominus illud Genes. 27. Sume arma tua, faretram & arcum, & affer mihi de venatione. Iste sunt igitur faretræ diuina. Secundo dico, q. inueniunt faretræ diabolica & humana. Et sic nota, q. faretra Crudelitatis & sœuitia, De faretra interioris crudelitatis emittuntur sagittæ Iniquitatis & malitia, te tribulationum. Psal. Ecce peccatores intenderunt arcum, parauerunt sagittas suas in faretra, vt sagittent in obscuro rectos corde. De faretra malignioris iniquitatis. i. interioris malitie & prauitatis emanant sagittæ detractioem & proditioem. Hier. 51. Acuite sagittas, implete faretras. In faretra immundioris carnalitatatis reponuntur luxuriosorum sagittæ. Iste enim sunt faretræ carneæ malarum mulierum, & de quibus dicitur Eccl. 26. In filia non auertente se, firma custodiam. sequitur. Sicut viator sitiens ad fontem os aperiet, & contra omnem sagittā aperiet faretram & c. Vide de sagitta & arcu & c. Sufficit.

Farina. Nota, quod farina, de qua fit panis, significare potēt sacram scripturam, quæ scilicet mola

Talis igitur est proteruus & presumptuosus. Exo. 7. Induratum est cor Pharaonis, & non audiuit. Item immundus & luxuriosus. Gen. 12. Sublata est mulier in domum Pharaonis. Item est pompaticus & ambitiosus. Cant. 1. Equitatu meo affimilauit te in curribus Pharaonis. Item est variabilis & defectuosus, quia decipit oēs in eo confidentes. Vnde 4. Reg. 28. d. q. Pharaon rex Aegypti est sicut baculus arundineus his, qui confidunt in eo. Itē est crudelis & malitiosus. vnde ille cōparat draconi. Ezech. 39. vbi d. Ecce ego ad te Pharaon rex Aegypti, draco magne & c.

Mola sani intellectus terit, cortex rudis historia per expositionem frangitur, & tandem cibus seu panis sanctæ doctrinæ vitæ conficit, & adiuncta aqua vel oleo diuinæ gratiæ in cibos varios transformatur. Vel etiā farina, quæ est materia ciborum ad vitæ humanæ sustentationem, signat diuinā gratiā, quia optimum est gratia stabilire cor. Ista est enim farina, qua Helyseus cibū amarū tēperat, & indulcorat. 4. Reg. 4. Ista est farina, quā in tribus satis mulier euangelica fermētat. Math. 13. Ista est farina, quæ apud viduā indeficiens Helyæ precibus perseuerat. 3. Reg. 17. Ista est farina, quam conspersam populus Israel Aegyptum exiēs secum portat. Exo. 12. Ista est farina, de qua Gedeon Angelo panes parat. Iud. 6. Ista est farina, de qua libamina Deo Moyses fieri mandat. Leu. 6. Quia pculdubio charissimi, farina diuinæ gratiæ, seu etiā diuinæ scripturæ omne amarū temperat per cōsolationem in tribus satis. i. in fide Sanctæ Trinitatis continent, & ibi fermentatur, & conficitur per expositionē & pferuorē, & dilectionem. Fermentum. n. d. a feruendo, quia pasta facit feruere. Transfuitur mare rubrum. i. huius amare vitæ periculum. Ista se cum portant per fidem & deuotionē, hanc Gedeon. i. quicūq. fidelis, Angelo testamenti Christo offert & præsentat per gratiarū actionē, eamq. Deo sacrificat atq. libat per puram & sanctam intentionem. Sicq. ista apud viduam sanctā. i. apud Ecclesiā indefectibilis perseuerat per Helyæ. i. per Dei prouidentiam, & ordinationē. Vnde 3. Reg. 18. Fac mihi de farinaula subniceritū panē, hæc. n. dicit dñs. Hydria farina non deficiet, & lechitus olei non minuetur. Bene igit d. Esa. 47. Tolle molā, mola farina, denudat turpitudinem tuam. Sed si in malo significato vis farinam accipere, dic. q. per farinā, quæ est res subtilis, pot. qualibet subtilitas malitiæ designari. Malitia. n. est illa farina diabolica, de qua Thamar. i. anima peccatrix facit forbitūculas. i. cōplacencias Amon. i. diabolo fratri suo, a quo tamē per diuerfa vitia opprimitur, sicut d. 2. Reg. 13. Cauet tamen illi, qui farinam malitiæ se cū portat, quia sicut dicitur Gen. 40. Pincerna Pharaonis, qui secundum somni sui visionē tria canistra farina super caput suū portabat, a Pharaone fuit crucifixus, & a cœli auiibus laceratus. quia. f. quifarinā malitiæ & nequitia in tribus canistris, i. in corde, ore, & opere portat, ipsos finaliter Pharaon cū suis auiibus, i. lucifer cum suis demonibus crucifigit, lacerat, & cruciat, & c. vide de similia.

Phariseus. Nota, q. Pharisei fuerunt quidā populi in terra Iudaos, qui. f. se præ ceteris iustos arbitrabantur, & quandam specialem sectā, quosdam mores seueros sectabantur, & sequebant. Et ideo Pharisei dicti sunt qui interpretantur diuini, vel diuidētes, seu volētē, vel dissipantes, q. in ritu & moribus ab alijs diuidebant & segregabant. Isti tū ceteris peiores erant, & ceteris deterius opera bantur, sicut patet per excursum euangeliorū. Per istos igitur possunt intelligi superstitiosi & hypocritæ, qui. f. sicut ad fictitios mores suos se solent ab alijs diuidere, & distinguere, se alijs meliores solent dicere, atq. alios respectu sui solent vilipendere & contemnere, malis tū operib. solent præcæteris abundare. Bene igitur consulit Matth. 16. Cauete a fermento Phariseorum, quod est hypocritis. Nota igitur, q. tales Pharisei, id est hypocritæ, seu ficti Veritatis lumine priuantur, Isti igitur non splendent luce veritatis. Vnde de Phariseis dicitur Matt. 15. Iactantia flamine gloriantur, Scis quoniam Pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt. Sequitur. Sint illos, cæci sunt, & duces cæcorum. & Matth. 23. dicitur. Pharisee cæce munda prius, quod de intus est. Item isti delitescunt sub velo falsitatis. i. sub ficta & falsa conuersatione. De quo Math. 23. Veh Vobis scribæ & Pharisei hypocritæ, qui similes estis sepulchris dealbatis, quæ apparent quidem hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum & omni spurcicia. Item non arefcunt facibus charitatis. Vnde & Pharisei (vt supra dictum est) diuini interpretantur, eo q. nunquam per charitatem inuicem colligantur, & per consequens calore Spiritus nullatenus inflammantur, cum res ab inuicem diuisæ rard calefcere comprobentur. Vnde de diuisione, odio, & discordia talium d. Actū. 23. Cum Paulus dixisset. Nam & ego

Phariseus sum, & filius Phariseorum, d. ibidem, q. facta est dissensio inter Phariseos, & Saduceos, & soluta est inuidiam. De Phariseis. n. legit, q. isti Christi operibus inuidebant, & contra eum maligna consilia pertrahabant. Io. 11. Collegerunt Pontifices & Pharisei cōsiliū aduersus Iesum. vnde etiam Marc. 15. dicitur, quod Pilatus sciebat q. per inuidiam tradidissent eum. Item isti intumescunt turbine vanitatis. f. de se presumendo, & bona sua iactando, & alios contemnendo. Vnde Luc. 18. de Phariseo d. q. apud se orans dicebat. Domine nō sum sicut ceteri hominum, raptores, adulteri, velut etiā publicanus, ieiunio bis in sabbatho & c. Item isti inflammescunt face cupiditatis. Vnde Luc. 16. d. q. Pharisei, q. erant auari, audiebant verba Iesu, & deridebant eum. Sic igitur pater quō Phariseus accipit in malo. In bono verò potest dici, q. p. Phariseos quicūq. intelliguntur viri iusti. Isti. n. ceteris Iudæis erant crudelitatis veracioris. Credebant. n. alteram vitam, & resurrectionem mortuorum, sicut dicit A. 23. quod Saducei non faciebant. Sunt vel fuerunt orationis deuotioris, & etiam elemosynæ & compassionis abundantioris. Vnde et de Christo legitur Luc. 7. q. ipse intrauit in domū cuiusdā Pharisei sabbatho māducare panem & c. Vnde Paulus se Phariseum & Phariseorum filiū dixit. Et in hoc festo eorū præ ceteris approbuit. & c. vide supra de diuidere.

Fas. Vide infra vbi Licere.

Phafe. Phafe est solennitas Iudæorum, in quo agnus paschalis comedebatur, & in quo omne fermentū abesse a Iudæorū tabernaculis iubebat, sicut d. Exo. 12. interpretatur et phafe transitus dñi pro eo q. tunc quando ista solennitas fuit instituta, Angelus occisis Aegyptijs filios Israel pertransiit, nullumq. primogenitum in eorū domibus signatis agni sanguine trucidauit, tunc etiā mare rubrum filijs Israel trāstueiunt, & sic solennitatem istā phafe. i. transitum vocauerunt. Dico igitur, quod istud phafe signat Spiritualem refectionem, Est igitur vñm phafe Sacramentalem comestionem, Spirituale, & istud est Penitentialem conuersionem, quando iustus in corde suo agnum paschalem. i. Christum per compassionem immolat, & eius sanguine purpurat, & de amore mundi ad amorē cœlestiū se trāsportat. Iste enim est bonus & spiritualis transitus, qui de bono tendit in melius. Deu. 19. Obserua mentem nouarum frugum & verni primi temporis, vt facias phafe dño tuo. Tale enim phafe mense 9. verno tpe, & Luna 14. qui numerus surgit ex decem & quattuor, efficitur pro eo q. talis spiritualis solennitas in nouitate spiritus cum denario cōplementi decalogi & quaternario virtutum cardinalium in animo consumatur. Item est phafe sacramentalis, & istud est sumptio & comestio sacramenti altaris, quod loco agni paschalis succedit, quod. f. oēs fideles debēt sumere, & eum religiosè & deuorè comedere & recipere. Exo. 12. Hæc est religio phafe, & Num. 9. Faciant filij Israel phafe in tpe suo. Item est phafe penitentiale, & istud est quando homo per mare rubrū. i. per amaritudinē penitentia transit, & Aegyptios cum Pharaone. i. peccatum cū diabolo in isto mari submergit, Exod. 12. Est. n. phafe. i. transitus domini. Penitentia. n. transitus dicitur, eo q. ipsa mediante, mundi periculū se curē transitur, & eo q. per eam de morte ad vitā, & de culpa ad gratiā, de gratia verò ad gloriā peruenit. Item phafe subnaturalis. f. festum ciuium Paradisi, vbi. f. agnus Dei, qui tollit peccata mundi. f. Christus, per clarā visionē cognoscitur, per dulcem fruitionem gustatur, & per firmam securitatē & perpetuitatem tenetur. Num. 33. Fecerunt phafe filij Israel. filij. n. Israel qui interpretatur videns Deum, Sanctos & beatos signat, q. phafe æterni cōiuiij Deū clarē speculādo celebrat.

Fasciculus. Cum fasciculus sit aliquarū rerum cumulus seu gibbus inuicem colligatus & strictus, possum dicere, quod multiplex est fasciculus, id est congregatio in scriptura, videlicet fasciculus Bonorum, Fasciculum iustorū ligat charitas. Vnde de Malorum, David dicitur 1. Reg. 25. quod ipse custodierat quasi in fasciculo viuientium. Fasciculum iniquorū stringit prauitas, scilicet cupiditas & mala societas. Esa. 24. Congregabuntur congregatio. Berchorij. Pars ij. G 4 gatione

gnatione vnus fascis in lacu. Fasciculum virtutu, seu merito iungit bonitas, seu sanctitas. Leu. 23. Eleuabit fasciculum cora dno. Fasciculum doloru seu tormetoru adunat aduersitas, ipsumq; lenit, ac teperat pietas & benignitas. vii Esa. 58. Solue fasciculos deprimentes, & oē onus dirumpe.

Fatigatio. Nota, q fatigatio, lassitudo, labor, & festio idem sonant, & significant. Et ideo vide de laborare seu lassitudine.

Fatuus. Nota, q fatuus est ille, qui sensu & discretione caret. Vnde fatuus, insipiens, stultus & stolidus idem sunt. Et potest dici fatuus a fateor fateris, quod idem est quod reuelo reuelas, qd tales nesciunt secreta tenere, qd sicut dicitur Eccl. 21. Cor fatui quasi vas contractu. Sicut breuiter fatuus dicitur ille, qui motibus rationis non regitur, sed sensuualitatis & propriæ volutatis ductibus gubernat. Et potest intelligi literaliter, & spiritualiter. Et breuiter per fatua, potest intelligi vir peccator, qd sicut fatuus sine causa letatur, sine causa irascitur, facilliter currit & mouetur, altè & indeliberatè loquitur, amicitia nō seruat, secreta reuelat, sapientes non amat, nec frequentat, dominum nō honorat, de utilitate propria non curat, de periculo vitado non certat, nec de futuris cogitat, seu tractat. Vel si vis dic. Sicut fatuus sine causa gaudet inaniter, iracundè frendet facilliter, vagabundè currit mobiliter, indiscretè loquitur iugiter, vim secreti prodit facilliter, sapientes odit legaliter, in amore nō durat firmiter, de vitii non curat libenter, non vult corrigi patietè, de futuris nō certat prudētè, inhonestè agit imprudētè, pericula non cauet studenter. Sicut proculdubio charissimi peccator potest dici spiritualiter fatuus, qd sine causa letat p incepta consolationem. Eccl. 21. Fatuus in risu exultat vocem suam. Item sine causa irascitur per iracundia cōtentionem, quia sicut dicitur Prou. 12. Fatuus statim indicat iram suam. Item facilliter currit, & mouetur per inconstantiam & mutationem. Vnde Eccl. 31. Pes fatui facillis. Item altè & indeliberatè loquitur per iactantiam stultiloquium & muleiloquij pulationem. Esa. 32. Stultus autem fatua loquetur. & ideo dicitur Eccl. 20. quod ex ore fatui reprobatur parabola, quia non dicit eam tempore suo. Et meritò, quia sicut dicitur Eccl. 21. Narratio fatui quasi sarcina in via. Itè secreta sua & aliena reuelat per iactantiam & proditorem. Vnde isti sunt sicut serpēs, qui habet cor iuxta guttur, quia. Itales quicquid habent in corde, statim transit ad guttur & ad linguā. Vnde Eccl. 21. In corde sapientium os eorum, & in ore stultorum cor eorum. Tales. n. nihil sciunt celare. Vnde Eccl. 19. A facie verbi parturit fatuus. Item talis sō cietatem bonorum & prudentiam refugit, & nō amat, pp dissimilem cōuersionem. Eccl. 31. Cum fatuus consilium non habeas, non. n. poterunt diligere nisi quæ eis placent. Item talis amicitiam nō seruat pp duplicitatem, & varietatem. Vnde Eccl. 20. Fatuo non est amicus. Et maxime hoc est verum de amicitia Dei & sanctorum, quam tales per peccatum perdunt. Item talis de utilitate propria non curat, per stultitiam & indiscretionem, quia. f. de diuitijs gratiarum & virtutū non curant, bona Paradisi non procurant, pericula inferni non deuitant, imò oia bona sua perdunt per peccatorum obligationem. Vnde Eccl. 20. Gratia fatuorum effundentur. Item talis nunquam potest corrigi, propter mētis duriciam & oblationem, quia sicut dicitur Eccl. 1. Peruersi difficilè corriguntur & stultorum infinitus est numerus. & Eccl. 22. Qui docet fatuum, quasi qui conglutinat testam. Item talis nunquam cogitat de futuris, per mortis, inferni, iudicij, & paradisi considerationem. Vnde Eccl. 4. Melior est puer pauper & sapiens, Rege. sene & stulto, qui nescit prouidere impofterum. Item inhonestè agit impudenter. Prouer. 17. Expedit magis Vra occurrere raptis foetibus, quam fatuo confidenti sibi, in stultitia sua. Is. n. sibi omnia putat licere. Item pericula non cauet, iuxta illud prædictum Prouer. 12. Stultus statim indicat iram suam. Et ideo breuiter de talibus fatuis, q. f. plus amant pomum, q. castrum, mundum, q. cœlum, seculum q. Paradisum, potest dici illud Hier. 50. Habitabunt dracones cum fatuis scarijs, & habitabunt in ea strutiones. Vbi ostenditur, q fatui possunt dici tria genera peccatorum. scilicet, qui sunt inflammati crudelitate, (dracones) illi, qui sunt palliati caliditate. f. hypocritæ. (Ficarij inquit,) qui sunt bestie, & tñ videntur hoī. s. Item illi, qui sunt aggrauati cupiditate. Stru-

thionis, qui sunt aues nunq̄ a terra se eleuantes &c. Si vis potes dilatare materiā istā, sed nō est necesse, qd multa iuuenies in mētioneib. cōtra sapiam. & iō sufficit. vide infra de stultitia.

Fauces. Nota, q fauces, sunt illæ concavitates oris, in quibus lingua voluitur, & mouetur, quæ & locutioni conferunt, & gustui famulantur. Dico igitur, quod inueniuntur fauces

Gulofæ comestionis, Fauces comestionis debent obseruari p abstinentiam. Eccl. 31. Super mentem magnam sedisti, ne aperies faucem tuam super illā prior. Fauces locutionis debet moderari p temperantiam. Psal. Adhæsit lingua mea faucibus meis. Fauces deuotionis, quæ. f. gustant spiritualia, debent referari per sapientiā. Psal. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo. Dico igitur breuiter, q fauces signat virtutem discretionis, virtutem bonæ locutionis, virtutem deuotionis. Itæ sunt. n. quæ saporem. i. virtutem rerum dijudicat, & distinguunt, & verborum varietatē emittunt. Iob 12. Nonne auris verba di iudicat, & fauces comedētis sapores? &c. Vide de Ore infra.

Fauilla. Nota, q fauilla & scintilla nihil aliud sunt, q illa subtilissima & tenuissima particula, quæ de materia post ignis consumptionem resolutur. In hoc tamen differre videntur, quia scintilla dicitur est viua, fauilla verò dum est mortua vel extincta. Cum igitur fauilla idem sit, q cinis vel cineris particula, quæ valde vilis est, idcirco, qd per fauilla potest intelligi vilitas humanæ conditionis, seu nostræ mortalitatis resolutionis. Iob 30. Comparatus sum luto & assimilatus sum fauillæ & cineri. Seu vilitas diuitiarum vel terrenæ possessionis, quia. f. more fauillarum facilè dispergitur, & facilliter congregatur. Bona. n. mundi vel etiam ipsa vita humana sunt sicut paleæ ante faciem venti, aut sicut fauilla quam turbo dispergit. Iob 21. Seu asperitas poenitentia & macerationis, seu acrimonia mortis memoria & cōpunctionis. Iob 42. Ipse me reprehendo, & ago poenitentia in fauilla & cinere. Seu quæcunq; vanitas & leuitas, vel etiā defectus fortitudinis & durationis. Vnde cuiuslibet potest dici, qui est imbecillus, illud Esa. 1. Erit fortitudo vestra vt fauilla stupæ, & opus vestrum quasi scintilla. & Esa. 5. Radix eorum velut fauilla erit, & germen eorum, vt puluis ascendet &c. Vide supra de cinere, & infra de scintilla.

Fauus. Nota, q fauus est illa materia, in qua mel recolligit. f. cera vna cum melle ibidè cōcreto. Est. n. fauus illa materia cerea, q diuersis cellulis distinguit, in qua apes velut in domicilijs hospitatur, & in qua mel cōficitur, & ex qua postmodum distillantur, & eliquatur. Fauus etiam est res dulcissima & sapidissima. Et ideo per fauum potest ois spūalis dulcedo intelligi, vt sic de fauo spūaliter possit dici illud Can. 4. Fauus distillans labia tua spōnsa. In quib. verbis ostenditur quadruplex spūalis dulcedo. Est. n. quædam dulcedo Interior, Dulcedo interior est deuotio, quæ ostendit, cum dicitur. (Labia tua) Dulcedo superior est dilectio. Sille perfectus amor, qui habetur in patria, quæ ostenditur cum dicitur. (Sponsa) Ista igitur verba. (Fauus distillans labia tua sponsa), possunt referri ad quamlibet sanctam animam, vel etiā ad quālibet virginem, vel et ad quamlibet honestam personam, quæ pro certo debet habere Fauum dulcis deuotionis, distillationè dulcis cōpassionis, labia dulcis locutionis, sponfalitatē dulcis & perfectæ dilectionis. Habeamus igitur fauum & fauorem deuotionis. Fauus. n. nihil aliud signat, quam illum fauorem, illum dulcorem, illā suauitatem, quam homo inuenit gustando, contemplando, & considerando bona spiritualia & diuina. Vnde Can. 5. Come di fauum cum melle meo. Item habeamus fauum & feruorem compassionis. (Distillans inquit) Talem enim fauū debent apes. i. viri misericordes componere, & ipsum pauperibus distillare. Cant. 5. Manus meæ distillauerunt myrrham. & Prouer. 24. Fauum dulcissimum gutturi. Item habeamus fauum & dulcorem deuotæ locutionis, quia. f. dulcedinè diuinarum eloquiorū debemus gustare. Quod ostenditur cum dicitur. (Labia tua) Vnde Prou. 16. Fauus mellis labia composita. Vnde

Vnde dicitur in Psal. Dulciora super mel & fauum. Itè habeamus fauum & fauorē dilectionis, qd ostenditur, cū dicitur. (Sponsa) quia. f. cū dno debemus de spōsari, & per charitatē vniri, qd potissimè fiet in patria, ubi est perfecta dulcedo dilectionis, quia sicut dicitur Eccl. 24. Spūs meus super mel dulcis, & hæreditas mea super mel & fauum &c. Sufficit. Potes dilatare hic quemodo anima, vel qualibet virgo potest dici spōsa Christi & maxime beata Virgo, quæ ad modum faui infra cellulas ventris sui, mel, idest, Dei filium portauit.

Foedus. Nota, quod foedus idem est, qd pactum, pmissio, obligatio, cōtentio. Et si aduerbium verba scripturæ, inuenimus, qd sp loquitur de percussione fcedis. sicut 2. Reg. 5. Percussit David rex cū eis fcedus. Et 1. Reg. 11. In hoc feriam vobiscum fcedus qd &c. Vt vnde talis vitatus modus loquendi in scriptura inoleuit, nescio, nisi forte pro tanto, quod quado fuit aliquæ pactio, soler quilibet contra hentium manum alterius tã gere & percutere, in signū, quod dicta pactio debet firmiter teneri & obseruari. Possunt igitur dicere, quod est

Foedus Tenendum, Foedus tenendum est illa pactio vel cōuentio, obligatio, quæ est inter nos & Deū, quā in baptismo secum pepigimus. Et de hoc 2. Para. 16. dicitur. Inter me & te fcedus est. Foedus rumpendum est, hoc est illa cōfederatio, quam facit hō cū diabolo, uel cum carne, qn eius suggestio nibus consentit & obediit. De quo Iud. 2. Non ferietis foedus cum habitatoribus terræ huius. Foedus timendum est, illud pactum & illa cōnexio, quam videtur habere damnati cum in inferno a quo perpetuò non recedunt. de quo Esa. 28. Pepigimus foedus cū morte, & cum inferno fecimus pactum. Foedus amandum est nempe illa cōnexio, quam habent sancti in patria cum Deo, de quo Hier. 50. Apponentur ad dominū foedere sempiterno. Dicamus aliquid de spirituali cōfederatone, seu dilectione. Sicut. n. homines contrarij & diuersi aliquando inuicem cōfederantur, ita qd unum & idem efficiuntur, qd vtique per communia matrimonia solet esse, sic Deus & hō qui inter se fuerunt diuersissimi & contrarijissimi, quia altissimi odio habet peccatores. Eccl. 12. cōfederati sunt inuicem & vniti. Deus. n. filium humani generis. f. naturā humanā in uxore assumpsit, & sic de nostro genere factus fuit, & nos de suo, & ita inter nos & ipsam foedus, perpetuum est ligatum, amor perpetuus est cōbinatus, obligatio mutua interfecta, qd ppetuò dissoluere nullus debet. Vnde Deus pater poterat dicere illud Gen. 6. Posam arcum meum in nubib. & amicitia reparauit. Antiquitus enim pacta fiebat, & creatus seu federa ligabantur quando manus ad manum applicabatur & extendebatur. Et talis federatō uocabatur dextera. Vnde 2. Mach. 11. Damas dexteras securitatis. Et ibidem. Bene igitur feceris si dexteram dederis. Item quandoq; uirtulus occidebatur, & in duo diuidebatur, & illi, qui erant federati, per uirtuli medium transibatur, sicut ad plenum innuunt. Hier. 34. Vitulum conderunt in duas partes, & trāsierunt inter diuisiones eius principes Iuda & principes Hierusalem &c. supple uolentes inire foedus. Et et Nea. 6. Veni, & percutiamus fcedus in uiculis. Item quandoq; aqua super terram effundebatur, in signum, qd sicut de terra & aqua supereffusa efficitur unum, sic Deo & populo sibi federatō debebat ex tunc perfecta unitas, amor, & charitas reperiri, & sic loquitur 1. Reg. 7. Conuenerunt in Masphar, hauserunt aquam, & effuderunt in conspectu domini. Et re uera charissimi, istis modis fuit, ut uideretur, nobis dominus federatus in cruce. Ibi. interuenit sanguinis effusio, manuum, in cruce extensio, aqua de suo latere effusio. Et sic pro certo nobiscum fuit cōfederatus, & perpetuis amicitia uinculis alligatus, vt ipse cuiuslibet uiro iusto possit dicere illud Gen. 9. Hoc est signū fcederis, qd do inter me & te. In qd. uerbis potest ostendi, qd istud foedus, quo nos sumus cū domino cōfederati, & et quodcunq; foedus seu cōuentio nostra debet habere

Stabilitatem indefectibilem, Foedus igitur & Fidelitatem inuolubilem, cōfederatio charitatis & amicitie nostræ debet esse stabiliter firmata, quod ostendit cū dicitur, hoc est, fideliter seruata. (Foedus inquit) quod secundum Iud. dicitur a sidus da, dum, seu a fide. Communiter ligato, quod debet esse inter me & te. Primò igitur dico, qd omnis federatō debet habere durabilem stabilitatem, non. n. debet hō qui cum Deo cōfederatus est, per peccatum aliquid illud irrumpere, nec eius aduersario diabolo cōsentire. (hoc est inquit) Sicut. n. u. fallus, qui ratione feudi domino suo foedus & fidelitatem fecit, si rupto foedere eius aduersario se copular, feudum amittit, & etiam p ditor reputatur, sic uerè charissimi, homo, qui in baptismo Deo federatur & copulatur, & foedus gratia in præfenti, & gloria in futuro, ab ipso se tenere & sperare probatur, si suo aduersario diabolo p peccatum coniungitur (contra illud Iud. 2. Non ferietis foedus cum habitatoribus terræ huius) tunc foedus, quod in se fuerat, uiolatur, & ius, quod habebat in feudo Paradisi, penitus annullat. Stabili igitur debet esse ista federatō, qd ostenditur, cū dicitur. (Hoc est) ac si durabilis est, & nō deficiet nec cessabit. Vñ 2. Para. 16. Inter me & te foedus est. Sicut. n. menbra inter se & cum capite sunt perpetuo federe copulata, sic uerè nos & inter nos inuicem & cum capite nostro Christo ita debemus firmiter federari, qd nullo mō debemus ab hōi federe separari. Quod tamen est contra multos, qui re uera non seruauit nec Deo, nec proximo fidelitatem, nec foedus, ita qd de eis potest dici illud Esa. 24. Terra infecta est ab habitatoribus suis, quia (inquit) transgressi sunt leges, mutauerunt ius, dissipauerunt foedus sempiternum. Ege. re uera charissimi, inter Deum & hominem & proximum debet esse foedus sempiternum & firmum, quod tamen hodie multipliciter rumpitur, & diuersimodè uiolatur, iuxta illud Osee 8. Transgressi sunt foedus meum. Vnde nota, quod quidam foedus Dei rumpunt, cōfederando se cum carne per luxuriam, quidam cōfederando se cum mundo per auaritiā, quidam cōfederando se cum dēmonibus per errorem & idololatriam, quidam cōfederando se cum principibus per adulationem & fallaciam. Omnes isti figurati sunt in filijs Israel, qui quamuis federe perpetuo se domino coniunxissent, ipse tamen contra formam pacti, uxores alienigenas acceperunt, & eis cōfederati fuerunt, sicut dicitur Nea. 9. & 10. Uxores enim alienigenas sunt prædictæ diaboli filia, scilicet luxuria, auaritia, infidelitas, adulatio. Quidam igitur cōfederantur cum luxuria, & istud est foedus nimis foedum, quod cum initum est uix potest dissolui. Istud. n. est sicut bitumē Asphalti, quod indissolubiler ligat & iungit, ita, qd nec aqua nec igne potest dissolui, quia uerè luxuria ita fortiter ligat, qd si quis ipsa ligatus fuerit nellinitus, uix aut nunquam se poterit expedire. De isto malo federe loquitur scriptura Esa. 57. Suscepisti (inquit) adulterū, dilatasti cubile tuum, & pepegisti cum eis foedus. Quidam cōfederantur cum auaritia. Auaritia. n. est filia diaboli ditissima, cum qua pro certo uidentur federati oēs diuites huius mundi, ita qd recedere a ea nunquam possunt. Vnde ipse possunt dicere illud prædictum Esa. 48. Pepigimus foedus cum morte, & cum inferno fecimus pactum. Auaritia. n. & mors & infernus dicitur propter insatiabilitatem suam, quia sicut dicitur Prouer. 27. Infernus & perditio non implebuntur, similiter & oculi hominum insatiabiles. Quidam insuper cōfederantur cum dēmonibus per infidelitatem. Et isti sunt fortilegi hæretici, & alij similes qui cum dēmonibus habent secreta pacta & foedera. Figurati in populo Iabes Galaad, cui rex Amon se cōfederare uoluit, sub tali tamen pacto & foedere, vt oculos eorum dextros erueret, sicut dicitur 1. Reg. 11. Iabes. n. interpretatur siccitas, Galaad interpretatur testes transmigrautes, quia uerè tales hæretici, qui siccitate indeuotionis arent, & qui testes falsitatis existentes pacta Dei transgredient, & transgrediuntur, cum rege Amon diabolo tale foedus inijsse uidentur, quia pro certo dextrum oculū. i. lumen ueræ & certæ fidei eis aufert, & sinistrum oculum. i. malā & falsam fidem eis dimittit & infert. Iudi. 8. Filij Israel fornicati sunt cum Baalim, pufferuntq; cum Baal foedus. Quidam insuper cōfederantur cum principibus & magnatibus adulationem & fallaciam. adultores. n. nihil aliud querunt nisi per adulationē decipere, ut sic possint se cum talibus cōfederare. Vnde Osee 12. Foedus cum Assyrijs inijsit, & oleum in Aegypto ferebat. Vide illā auctoritatem expōsitā supra de adulatione.

adulatione. Ose. 10. Ferietis fœdus cū mēdācio. Et pro certo qui cū potentib. adulant, necesse est, q̄ fœdus cū mendacio percipiāt & seſtentur. Non sic chariffimi, nō cōfringamus, nec irritū faciamus fœdus, qđ habemus cū Deo per quascū que alias confederationes, sed istud fœdus itabiliter & inuolubiliter confirmemus, quia verē sicut dictum est, fœdus debet habere durabilem itabilitatē. Ait. n. sico pacto seruato, hoc est inquit. Recordaberis fœderis sempiterni, qđ pepigi tecū. ¶ Scđo dico, qđ istud fœdus debet habere notabile fidelitatē, qđ ondit in isto noīe fœdus, qđ dī a fidus vel a fide. quia verē illi, qui sunt per fœdus & pactū inuicem confederati, debent sibi ipsi esse fidi, fideles & securi. Qđ tñ est contra multos q̄ reuera quāquā per amicitia vel per genus sint inuicē fœderati, ipsi tñ sibi ipsi fidelitatē non seruant, sed p̄ proditōnes & deceptiones fœdus suū multipliciter intērrunt & la cerāt. De quib. pōt dici illud Rom. 1. vbi Apostolus ait de talib. quos vocat in p̄dēs, in cōpositos, sine affectione, sine fœdere, sine misericordia. ¶ Tertio dico, qđ istud fœdus debet habere indiuisibilem cōitatem, quod ostenditur cū dī. Inter me & te. Ita. n. verba inter me & te, denotant quādam mutuam cōmunitatem & æqualitatem, quia pro certo inter fœderatos dēt esse cōitas & æqualitas. Ita. n. ligat & obligatur vnus, vt alius pauper sicut diues, & cōuerso. Qñ. n. ad fœdus amicitia venit, oēs æquales esse censent, qñ nulla cōsiderat in maiortate diuersitas, qñ in sede charitatis est vnitas & cōitas, qđ onditur in ista p̄positione iter: qđ est p̄positio duos diuersos terminos ligans, & ad cōitātē reducens. Vnde de ista cōitate dicitur Zach. 6. Cōsiliū pacis erit inter illos. & 2. Paral. 16. Fœdus inter me & te est. Inter admanem & ferrum est quādam naturalis cōfœderatio, seu cōnexus, ita qđ Adamas ferrum attrahit, & ipsum sibi copulat, & cōiungit. Inter rutam & sicū videtur esse quādam amicitia naturalis, quia. fruta melius dicitur proficere, si iuxta ficum fuerit feminata. Inter oliuas & mala granata est quādam naturalis cōformitas, quia. si vna fuerit iuxta aliam plantata, dūr sibi inuicem proficere, & altera alteram in suis operationibus adiuuare. Sic verē chariffimi, inter Deum & hominē, & vxorem & uirum, & proximum cum proximo debet esse quādam cōfœderatio, seu quādam amicitia spūalis, quam proculdubio vnus tenetur alteri, ita qđ alter virtutē & efficaciam alterius debet proficere, & perfectionē aliquā exinde recipere, & habere. Vnde Prouer. 14. Inter iustos morabitur gratia. Sit igitur inter tales perfecta charitas & cōitas, vt. ille, qui est perfectior & potentior, alterum adiuuet & supportet. Quando. n. pauperes sunt situati & plātati iuxta diuites, ignari iuxta sapientes, imperfecti iuxta perfectos iuuenes iuxta prociōs, exinde debent proficere, & temporaliter atq; spiritualiter adiuuari, vt de talibus sic adiuti & ad cōmunitatem meliorum admittis dicatur illud Sapi. 5. Computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorū est. Ita etiam possunt dici de cōfœderatione Dei & hominum. Ex quo. n. fuit inter eos cōfœderatio incarnationis, ferrū, ruta & oliua, i. peccator durus, vt ferrum per obstinationem, amarus, vt ruta per desperationem, debilis, vt oliua per imperfectiōnem, fuit ad bonum attractus & inclinatus, & virtute tantæ cōitatis bonis operibus fœcundatus. De tali igitur fœdere, & cōmuni colligatione potest dici illud iam p̄dictum 2. Paral. 16. Inter me & te fœdus est. Ita. n. sūt contra multos, quia verē multi sunt hodie, qui quamuis sint inuicem fœderati, vel per genus vel per amicitiam colligat, nullam tamen inter se videntur habere cōmunitatem, qđ, scilicet nullus alteri bona sua cōicat, aut ipsum adiuuat aut supportat. Istud videmus de illis qui sunt eiusdem generis, eiusdem operis, eiusdem regionis, eiusdē religionis, eiusdē Ecclesiæ, eiusdem patriæ, ipsi tamen non habent inter se cōmunitatem, sed contrarietatem, non pacem, sed litem, non amorem, sed rancorem, non dilectionem, sed dissensionem, non cōcordiam, sed inuidiam. Sicut. n. pluma Aquilæ & pēna columbæ nullam habent contrarietatem, quia pluma Aquilæ pennam columbæ attenuat & corrodit, sic verē chariffimi multi sunt, qui quis prima facie videantur esse similes & conformes, amici & fœderati, sepe tñ fit, quod intus habent aliquam occultā cōtrarietatem, s. aliquam radicem odij vel inuidiæ, p̄ quā vnus alteri inimicatur, & per quā de-

trahendo, nocendo, inuadendo publicē vel occultē alter ab altero corroditur & grauatur. Vnde de tali inter, potest dici illud Luc. 22. Facta est dissensio inter eos, quis eorum videre tur esse maior. Ita tamē dissensio seu contrarietas, vt cōiter habet fieri inter tales ratione bonorum temporalium. Canes. n. tunc inter se habent brigam, qñ habent aliquod os in uicē corrodere, quilibet. n. vult ipsum rodere solus, & ideō solet cōtra aliū pro ipso pugnare. Guerra ē, vt cōstet, non sunt inter aīalia nisi rōne cibi, vel rōne vxorū, vt dicit Arist. Sic vere chariffimi, ista dissensiones & lites, inuidiæ & cōtrouersie inter tales solent cōfurgere rōne ciborū t̄paliū, vel rōne vxorū, i. p̄bendarum & beneficiorum spiritualiū. Ita. n. solent inter homines iurgia suscitare, iuxta illud Prouerbiōr. 13. Inter superbos semper sunt iurgia. Quod bene figuratum est Gen. 13. vbi dicitur, quod quia substantia Loth & Abraham erat nimia, non simul habitare poterant, & iō facta est rixa inter pastores vnus & pastores alteri. Quia breuiter istud est verum, qđ illi, quorum possessio est nimia, s. mundi diuites & potētes vix possunt pacifice habitare. Nō sic chariffimi, non simus contrarij vel diuersi, sed habeamus charitatē & cōcordiā, atq; pariter vnitate. Inter me & te fratres. n. sumus. Igitur dico, qđ inter nos dēt esse fœdus, vt. salter alterum diligamus, & alter alteri fideliter succurramus. Deus. n. fœdus & fidelem ligat & amicitiam summē videtur diligere, quod patet, quia ipse cū genere humano, vt visum est fœdus legitur fecisse, & in arca fœderis, & in tabernaculo fœderis dicitur habitasse. In scriptura. n. inuenitur Tabernaculum fœderis, Tabernaculum fœderis est Arca fœderis, Arca fœderis est Volumen fœderis, Verba fœderis, Sanguis fœderis, Tectum fœderis, Arcus fœderis. Tectum fœderis est cœli patria. Arcus fœderis est Christi, persona. Ecce igitur quō omnia, que ad Deum spectant, nomen pacis & fœderis secum portant. ¶ Est igitur tabernaculum fœderis. i. Ecclesiā, quod debemus per fidem sectari. Num. 8. Leuitas sperabis de medio filiorum Israel, vt sint mei, & ingredientur tabernaculum fœderis, vt seruiant mihi. ¶ Item est arca fœderis. i. beata Virgo Maria, cui debemus famulari. Iosue 3. Ecce arca fœderis domini. ¶ Item est volumen fœderis. i. sacra scriptura, in qua debemus meditari. Exo. 24. Assumens Moyses volumen fœderis domini, legit coram omni populo. ¶ Item sunt verba fœderis, que sunt Dei mandata, que debemus operari. Deut. 29. Hec sunt verba fœderis, que p̄cepit dominus Moyfi. ¶ Item est sanguis fœderis, qui signat Christi passionem, quo debemus per compassionem aperi, & irrigari. In Scotia. n. sunt quādam prouincie vbi homines fœdus inuiti, sanguinem alter alterius bibunt, & cōfœderati amplius se diligunt. Tale est fœdus Dei, & hominum. Ipse. n. bibit sanguinem nostrum, carnem & sanguinem assumendo. Nos autem sanguinem suum bibimus, ipsum in sacramento recipiendo. Exo. 24. Hoc est sanguis fœderis, quod dominus pepigit vobiscum. ¶ Item est tectum fœderis, qđ signat cœlestem patriam, vbi debemus iate gloriari. Et hoc dicitur Num. 14. Apparuit gloria domini super tectum fœderis. ¶ Item est arcus fœderis, qui signat diuinam secundam personam, que pro hominibus voluit incarnari. Et de hoc dicitur Gen. 9. Arcum meū ponam in nubibus. i. Filium in Mariæ visceribus. & erit signum fœderis inter me & terram. Patet igitur, quomodo inter Deū & hominem sunt multa fœdera, quomodo Deus multis modis nobiscum iungit amicitias atq; pacta. Inter me (inquit) & te. Nos etiam cōuerso cum ipso fœdus iungamus, vt a fide ipsius nunquam per peccatum & hæresim recedamus. 2. Paral. 29. Placet mihi, vt ineamus fœdus cum domino & c. Vide de pacto. Sic igitur patet, qđ fœderatio nostra debet habere cōmunitatem indiuisibilem, fidelitatem indissolubilem, itabilitatem indefectibilem semper durabilem & c.

Fel. Nota, qđ fel, quod est res amarissima, potest plurima significare. signat. n. cōtritionis amarum saporem, uexationis mundanæ dolorem, infectionis peccati luorē, dānationis inferni furorem. ¶ Est igitur fel interioris cōtritionis. Fel enim amarum est, & tamen vtile medicinæ, quia. f. fel

fel animum rapacium valet ad claritatem oculorū. Vñ vir cōtritus, & penitens pōt dicere de dño illud Thr. 3. Circundat me felle & labore collocavit me in obscuris. ¶ Est et fel exterioris vexationis seu tribulationis, Amara. n. est tribulatio mundana, sed sana & vtilis peccantibus & patienter sufferentibus. Figurata. s. in felle piscis, quo Thobia oculi sunt sanati. Thob. 6. & 11. Ideo Christus poculum fellis voluit pro nobis sumere, vt nos posset a cęcitate culpæ & miseria liberare. Psal. Dederunt in escā meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto. ¶ Item est fel deterioris infectionis. s. fel peccati. Peccatū. n. fel dicitur, eo qđ sicut fel est amarum, & corporis curam fœdat quando in corpore nimis abundat, sicut patet i. Ictericā passione, sic p̄ctm amaritudinē remorsus cōscientiæ secum portat, & curam cōuersationis si abundet, maculat, & inquinat. Vnde diabolus potest de peccatoribus dicere illud Hier. 9. Ecce ego cibabo populum meum absinthio, & potū dabo eis aquam fellis. Potissimē autem peccata, que de sui natura sunt amara, intelliguntur p̄ fel, sicut est inuidia, ira cundia & tristitia. Vnde A. & 8. In felle amaritudinis & obligatione iniquitatis uideo te esse. ¶ Itē est fel posterioris damnationis. s. turbationis infernalis, de qua Deuter. 32. Vna eorum uua fellis, & boccus amarissimus.

Fœlix, Fœlicitas. Sicut & beatitudo, status est omnium bonorum aggregatione perfectus. Quamuis autem fœlicitas quandoque fumatur pro fortuna, seu p̄ gloria t̄pali, sicut illud Senecæ. Infelicitissimū, genus infortunij est aliquando fuisse fœlicem, & illud Senecæ in epistola. Res est in quieta fœlicitas, alios in superbiam, alios in luxuriam agitans, propriētū loquendo fœlicitas sumitur pro primo significato. Paucæ vel nullæ sunt auctoritates æternæ, & vbi cunq; agitur de prosperitate.

Fœmina. Nota, qđ cū fœmina sit nomē sexus mollioris, infirmioris, frigidioris, callidioris, ideo spiritualiter loquendo potest in scriptura diuersimodē designare. Potest. n. significare in bono, & in malo. In bono. n. pōt significare hominē clemētem, misericordem, mollem, piū, viscerosum, & benignum. Vnde de creatione hominis dicit Gen. 1. qđ Deus ad imaginem suam creauit eum, masculum, & fœminam creauit eos. Item potest significare in malo, & sic per fœminam intelligitur viri imperfecti, & peccatores virtute & fortitudine carentes. Vnde Deut. 22. Vir non vestit fœminea, quasi diceret. Fœmineitas non decet virum. ¶ Primō igitur potest fœmina accipi in bono, & sic potest significare quemlibet virum misericordem, vel quemlibet virum subditum & inferiorem. Et potissimē per fœminam in scriptura potest intelligi beata Virgo, & etiam quemlibet sc̄ta. Sicut. n. fœmina de natura sua ē pulchrior & formosior, mollior & humidior etiam circa s̄gum diligentior & attentior, & naturaliter clemētior, & benignior, sic verē beata Virgo fuit & spiritualiter & corporaliter pulcherrima. Vnde Can. 6. dr. Pulchra es & decora filia Hierusalem. Fuit etiam & est per benignitatem molissima. Vnde dicitur mulier quasi mollis aer. Vnde Prou. 11. Mulier gratiosa inueniet gloriam. Fuit etiā & est circa s̄gum suos, i. erga peccatores sibi deuotos de fendendos, s. & miserandos diligentissima, & ad eis benefaciendum clementissima. Figurata in illa fœmina, que defendendo se alios Abimelech interfecit. Iud. 9. De quo dicitur ibidem. Manus fœminæ deiecerunt eum. Istam igitur fœminam Dei filius concupuit. Huic fœminæ se matrimonialiter copulauit. Infra sinum istius fœminæ per incarnationis gratiam reclinauit. Iuxta illud Hie. 3. 1. Creauit Deus nouum super terram. Fœmina circundabit virum. De ipsa igitur potest intelligi illud Iud. 5. Pulcherrima fœminarum eligatur ei. Aduerte igitur quod ista fœmina habet Venustatem gloriosissimam, quia dicitur pulcherrima. Pietatem fluuientissimam, quia dicitur fœmina foeminarum. Dignitatem affluentissimam, quia eligitur ei. Ita enim Quantum ad exteriora fuit gratissima Quantum ad interiora fuit piissima, Quantum ad superiora fuit dignissima. Dico igitur, qđ ista habuit gratiosissimam venustatem, quia dicitur pulcherrima. Ita. n. fuit pulchra facie sed pulchrior fide, pulchra honestate, sed pulchrior sanctitate, pulchra in apparentia exteriori, sed pulchrior in cōscia interiori. Ita

enim est sicut p̄thera iter aīalia, cuius pellis est pulchrior, cuius anhelitus est suauior, cuius animus est liberalior, cui⁹ ēr modus est familiarior. Et iō ista bestia ab oib. p̄ter draconem diligitur & frequentatur, a dracone verō fugitur & timetur. Talis proculdubio fuit, beata Virgo, ipsa. n. omnium aliarum mulierū fuit pulcherrima nō solum spiritua, imō & corporaliter intantum, qđ beatus Dionysius (cui Paulus Apostolus ipsam ondit) fertur dixisse ista verba. nisi inquit fide illuminatus essem aliū Deū nō crederē p̄ter istum. Vñ de ipsa potuit dici illud Can. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Anhelitū etiā, i. vocem habuit suauē & dulcem, oib. dulciter rōdendo, & nulli durē loquendo. Cant. 4. Sicut vita coccinea labia tua, & eloquium tuum dulce. Ita ēr habet animum liberalissimum, nulli. n. denegat bene facere, oib. parata, est subuenire. Ita. n. est fons patens de cuius Iacob. Zach. 13. Et ideo breuiter istam debent omnes deuotionem, & orationem frequentare, diligere & honorare, cū parata sit oēs benigniter adiuuare. A facie. n. istius draconi diabolus timet & turbatur, & in eius presentia apparere non audēs tota virtus eius virtute virginis eneruat. Iō de eius virtute pulchritudine dr. Can. 1. Pulchra vt litna, electa vt sol, terribilis vt castrorū acies ordinata. ¶ Istā est pulchra vt luna, p̄ cādidissimā castitatē, electa vt sol, p̄ feruentissimā charitatē, terribilis. s. draconi diabolo p̄ excellentissimā p̄tē, ordinata, p̄ rationabilissimā voluntatem. ¶ Ita. n. fuit pulchra respectu sui, electa respectu Dei, terribilis respectu diaboli, ordinata respectu pximi, pulcherrima igitur. Ideo breuiter recurrere potest ad eam quilibet deuotus, & dicere illud Can. 7. Quam pulchri sunt gressus tui in calcamentis filia principis. Ostende mihi faciētūā, sonet uox tua in aurib. meis, uox. n. tua dulcis, & facies tua decora. Dico igitur, qđ ista quantū ad exteriora fuit gratissima, & in hoc potest etiam dici fœmina, quia. s. fœminea habent, vt cōiter facies magis gratas, & pulchras, quā viri. ideo etiam pōt dici illud Can. 5. Qualis est dilectus tuus o pulcherrima inter mulieres? ¶ Insuper dico, qđ ista potest dici fœmina, quia quantum ad interiora fuit piissima, quod ostenditur, cū dicitur. (Foeminarum) Fœmina. n. de sui natura est valde mollis & humida. Et iō propter abundantiam humorum facilius solet lachrimari, quā vir. Sic verē chariffimi, ista super omnes est plena humore pietatis, & ideo o stillas & lachrymas dulcoris & compassionis emittit, quib. peccatores rigantur, & quibus suæ in deuotionis ariditas temperatur. Vnde ipsa potest dicere illud Gen. 3. Iuxta consuetudinem foeminarum accidit mihi. De consuetudine. n. est, quod ipsa debent esse clementes & benignæ. Et iō ad istam debet alia fœmina. i. alia p̄sona pia & deuotē recurrere, & ab ipsa pietatē recipere & haurire. Istā est. n. de qua potest dici illud Hester. 1. Vasthi regina fecit conuiuium foeminarum. Istā igitur quātum ad interiora fuit piissima. ¶ Deniq; dico, qđ ista quantū ad superiora fuit dignissima, quia. s. eligitur ei. Dignissima. n. reputatur puella, quæ Regi Fracię eligitur in vxorem. multo igitur fortius ista est dignissima quæ ei. i. filio Dei est electa. Elegit eā Deus, & p̄legit eam, & habitare eam fecit in tabernaculo suo, vt dicitur in Psal. De ista. n. dicit Dei filius in Psal. Hæc requies mea in seculū seculi, hic habitabo, quoniam elegi eā. Vnde de ista & alijs sanctis virginibus dicitur Eccle. 1. Cum electis foeminis graditur, & cum iustis & fidelibus agnosceit. ¶ Deus. Sic igitur patet, qđ ista est fœmina gratissima, piissima dignissima. Sed heu pro dolor, quā pauca sunt hodie fœminæ, quæ istis trib. conditionibus sunt dotatæ. Quia reuera pauca sunt hodie curantes de pulchritudine spūali, multæ verō de corporali. Quia verē hodie multæ curant de corporis ornamento, parum verō de cōscientiæ paramento. Itē pauca sunt quæ habent pietatem, multæ verō, quæ habēt auaritiā & cupiditatem. Istud potissimē patet de vxoribus. usurariorum & aduocatorum, quæ magis sunt crudeles & cupidæ quā viri. De istis igitur est sicut de Leopardis & vris, inter quos, ut dicit Aristoteles, fœminæ sunt fortiores & crudeliores, quæ verē inter raptores & vsurarios solent quādoq; mulieres crudeliores & auariores esse, & etiam crudelitatem & cupiditatem solent aliquādo viros & masculos incitare, ita qđ pauperes possunt dicere illud Iud. 9. A fœmina interfectus sum, quia breuiter sicut dicitur Eccle. 2. 5. Breuis omnis malitia super malitiam mulieris. Item pauca sunt, qđ habeant dignita-

Dignitatem, multæ verò, quæ habent indecentiam & vilitatem. Secundo dico, quod fœmina potest accipi in malo, & sic de malis fœminis possumus dicere, quod ipsæ carent dignitate spiritali, quando

Carent } Humilitate dico, sicut sunt quædam fœminæ brigosæ, rebelles & ligiosæ, quæ non cessant voluntariè virorum esse contrariae similes phocis vel boacis, i. vaccis marinis, inter quas s'm Arist. fœminæ contra masculos d'ur pugnare, intatû, q. à suis fœminis qñq; masculi perimunt. Sic verè multæ sunt malæ fœminæ, quæ sine humilitate & reuerentia non cessant contra viros proprios debellare, & quicquid possunt, cõtra eos machinari, quia sicut d' Eccl. 25. Mulier si primatum h'eat cõtraria est viro. Itè indignæ possunt dici, qñ carent fidelitate, sicut sunt illæ, q. proprios viros non diligunt, neq; seruiat, sed qñq; inueniant, atq; necant. Dicit. n. Arist. q. fœmina m' sculo est natura r' infidelior. Vñ dicit, q. inter eos sapius masculus pugnat pro fœmina, non tñ cõuerso, quia fœmina nõ pugnat pro masculino, sed potius contra ipsum. Sic verè mulier hodie viri fœminas suas amantes, & pro eis vestitiõis & honestè tenendis laborantes, qui tñ ab ipsis non amantur sed qñq; ab eis morti traduntur & decipiuntur. Exemplum de Sanfone per Dalilã decepto. De qua dicitur Iud. 16. Tradidit eum dominus in manu fœminæ. Item indignæ sunt illæ, quæ carent castitate. Quia secundum qd' d' Eccl. 26. Nõ est comparatio animæ continentis. Sic verè cõuerso nulla est tanta vilitas & indignitas sicut fœminæ luxuriantis. Vñ Dan. 11. Et erit in concupiscentiis fœminarum. Ad qd' facit illud Hester. 2. De triclinio fœminarum ad regis triclinium transibant. s. puellæ. Non sic, charissimi, sed ad modum bonæ fœminæ sitis, ut dictum est supra paragrafo. Primò igitur, dignitate pollentes, pietate fulgentes, venustate excellētes.

C Sed adhuc dico, q. fœmina potest intelligi in malo. Et sic p'culdubio per fœminam significatur mollicies, imperfectio vel inconstantia, uel etiam quilibet vir imperfectus, uel etiam quilibet malus actus. Fœmina enim parũ habet de calore, parum de vigore, de barba nihil, & multum de humore. Sic peccator nihil h'et de calore charitatis, parũ de vigore, constantiæ & firmitatis, nihil de barba prudentiæ & sagacitatis, multũ verò de humore carnalitat' & voluptatis, vñ talis propriè fœmina dicitur, quia mores fœmineos imitatur. Sicut. n. in regno Amazonum non sunt nisi mulieres, viri. n. exinde expelluntur, & ibi viuere non permittuntur, sic verè inter illos, qui sunt Amazones, ab. a. quod est sine, & mazo, qd' est mamilla, quasi sine mamilla misericordiæ. s. inter m' di peccatores auaros & crudeles, non diligunt viri hodie, i. personæ virtuosæ, sed potius mulieres, i. personæ imperfectæ & infertiles. Tales. n. i. viros bonos peccatores secum viuere non permittunt, sed eos eiiciunt & expellunt, malos verò & fœmineos magis diligunt, & ipsos secum retinent, promouent, & extollunt. Tob. 36. Vita eorum inter effeminatos. Istud potissimè videmus hodie in multis collegiis & Ecclesijs, in quib. plus promouetur fœminæ, q. masculi, simplices, quàm eruditi, imperfecti, quàm perfecti, iuxta illud Hier. Populus meus mulieres in medio tui. Diabolus enim est sicut Pharaõ, qui sicut dicitur Exod. 1. Pueros Hebræorum præcepit destrui & submergi, fœminas verò reseruari. Sic verè diabolus summè nititur de Ecclesia viros & virtuosos homines eradicare, & ibidem fœminas, i. imperfectos & infcios plātare. Iuxta illud 3. Reg. 14. Effeminati fuerūt in terra. Vnde etiã de mollib. & imbecillib. principibus & praelatis d' Esa. 3. Dabo pueros principes eorum, & effeminati dominabunt eis. Ideo hodie cõqueritur Moyses. i. Christus. Num. 31. Cur (inquit) fœminas reseruastis, nonne istæ sunt, quæ deceperunt filios Israel? Et re uera isti non essent reseruandi, sed potius de mundo eradicandi. 3. Regum 15. Abstulit effeminatos de terra, scilicet Aza rex Iuda, purgauitque uniuersas fordes idolorum. Patet igitur, quod fœmina potest accipi in bono, & in malo &c. Vide infra de muliere, & supra in pluribus titulis, sicut in tabulis poteris inuenire.

Fœmur. Cum fœmora sint partes corporis cæteris carnosiores, in quib. natura inseruit genitalia, & in quibus vis luxuriæ & virtus generatiua quiescit, possumus dicere quod per fœmur intelligatur ipsa caro, vel ipsa carnis

la sciuita, seu ipsa carnalis fomitis corruptela. Notabis ergo quod fœmur proprie carnis

Quidam } Amant & protegunt. Dico igitur, q. quidã Velant & contegunt, fœmur suũ solent p' Nudant & detegunt. tegere. Fœmur. n. carnis. i. ipsa conditio & inclinatio carnalis ualde est debilis, & ad luxuriæ peccata procliuis, & ideo necesse est, quod gladio diuini timoris armetur, ense orationis tueatur, & cingulo temperantiæ stringatur. Vnde Psalm. Accingere gladium tuum super fœmur tuum potentissimè. Item quidam fœmur solent contegere, & isti sunt honesti viri, qui pallio honestæ conuersationis contegunt actus uenereos, & pudendos, quod potissimè spectat ad uiros ecclesiasticos & prælatos. Vnde de Aaron & filijs eius dicitur Exod. 33. Facies fœmoralia linea, ut operiant carnem turpitudinis suæ à reprobis; ad fœmora. Hæbraicarum species ab Ezechiele fœmoralia dicuntur, quib. sacerdotum uerenda operiebant, in signũ quod casti & pudici esse tenebantur. Ezech. 44. Fœmoralia linea erunt in lumbis eorum. Item quidam istud fœmur solent detegere, & isti sunt illi, qui actib. libidinosis vacant. De quo Eccl. 47. d' ipsi Salomoni, qui ualde fuit libidinofus. Inclinaisti fœmora tua mulierib. habuisti potestatem in corpore tuo, dedisti maculam in gloria tua. & Hier. 13. Nudauisti fœmora tua ante faciem tuam, & apparuit ignominia tua. Et bene dixit, apparuit ignominia tua, quia. s. immunditiæ fœmoralis. i. opera luxuriæ cito per infamiam diuulgantur, uixq; diu possunt latere, immo facilius reuelantur, quod satis ad præfens figurari potest in statua Nabuchodonosor, de qua d' Dan. 12. q. fœmora eius erant ex ære, quod. s. est metallũ ualde clamorosum. In quo notat, q. clamor & sonus infamiæ fœmora carnalitat' & luxuriæ comitat. Et breuiter luxuriosus dicitur Num. 7. Putrefcere faciat fœmur tuum, & tumens uenter tuus dirumpatur. Nota uerò si vis, quod antiqui Patriarchæ quando aliquè iuro obligare uolebant, ipsũ super fœmur suum iurare faciebant, sicut pater Gen. 47. ubi Iacob dixit Ioseph. Pone manum tuam super fœmur tuum, & intra mihi q. non sepelias me in Aegypto. Hac autem pro tãto faciebant, quia Christũ de suo semine & de suis fœmoribus corporaliter propagari sciebant, & sic in Christo uenturo ipsos iurare intendebat. Nota etiam, q. per fœmur, qd' est carneum, Christi caro seu humanitas intelligitur. Et ideo Apo. 19. d' quod in fœmore & uesimento Dei erat scriptũ. Rex regum & dominus dominantium ad denotandũ, q. ipse Christus etiam in quantum homo, rex & dominus regum erat.

Fœnus. Nota, q. fœnus in malo significat aro sumitur profuura. Deut. 23. Non fœnerabis fratri tuo. Quandoq; sumitur p' elemosyna, q. sicut in fenore amplius reportatur, quàm detur, sic in elemosyna modicum datur, & coeli gloria retribuitur. Ideo bene d' Prone. 19. Fœneratur dño qui miseret pauperis. Quique pro cõtributione murua. Vnde Luc. 6. Peccatores peccatorib. fœnerant, ut recipiant æqualiter &c. omitto. Vide d' uisura, uel uide si vis Mauriciũ.

Fenestra. Nota, q. fenestra est illa domus particula, per quam domus illuminationem recipit, & per quam ille qui interius est, exterius respicit, & per quam q. intrat & exit. Igitur dico, quod est

Fenestra } Numinis, Prima. s. numinis fuit humana natura, per Luminis, qua Deus mundũ intrauit. Secunda. s. luminis est diuina scriptura, per qua fides mundũ illustrauit. Tertia est multiplex structura, qua fœmur hominis temperauit. Fenestra numinis est purissima, & ista est beata Virgo, uel etiam humanitas ipsius Christi, quia nõ per ostium, sed per fenestrã, quæ est uia extraordinaria, & inconueta, ingressus est Dei filius in mundum. i. per Virgine gloriosam, qui ingressus ualde exorbitauit à communi aliorum regula. Vnde de Salomone dicitur 3. Reg. 9. q. ipse fecit in templo fenestras obliquas. Et Ezech. 40. d' q. super ostia erit fenestra clausa. Quia pro certo ipsa Virgo & ipsa Christi humanitas, fenestrae sunt obliquæ & clausæ. Clausæ dico per uirginitatem, obliquæ per extraordinariam & naturæ contrariam qualitatē. Fenestra luminis est clarissima. Ista est. n. fenestra sacre scripturæ, per quam lux Dei in Ecclesia subintrauit. Ista est etiam fenestra, per qua hõ uidet, & considerat, quod est extra. Exinde. n. uidet Paradisum, iudicium, & infer-

& infernum, bonos, & malos, & quicquid ad fidē p'tinet & ad mores. Vnde de doctorib. & de contemplatiuis dicitur Esa. 40. Qui sunt isti, qui nubes volant, & quasi columbæ ad fenestras suas? Et Prou. 7. dicebat Salomon. De fenestra domus meæ per cancellos profexi. Fenestra hoium est latissima. Homo. n. multas habet fenestras, quæ omnes ita sunt late & magnæ, quod per istas homo omnia comprehendit. Et sic nota, quod homo habet

Fenestram ad } Ingreddiendum, Fenestra ad ingredien- Recipiendum, dum est natiuitas corporalis. Per natiuitatē. n. intrat hõ in mundum. Egrediendum.

4 Reg. 13. Aperi fenestrã orientale. Fenestra et ad ingredium spiritualiter est p'na siue fides. Per has. n. fenestras intrat hõ in ecclesiam militatē, & finaliter in ecclesiã triumphantē, & p' istas exit p'tm seu mudi periculum & iactantiã. Vñ Apostolus dicebat 2. Cor. 11. Per fenestram dimissus sum in spora, & sic euasi manus eius in noie dñi. Aduerte. n. q. ista fenestra p'nae sp' debet habere uerecundiam & ruborem. Et inde est, q. sicut d' Ios. 2. Domus in cuius fenestra funiculus pendebat coccineus, à destructione est saluata. Fenestra ad recipiendum est sensualitas. Quinq; . n. fenestras quinque fenestras sunt, per quas intra mentem recipimus omnia bona & mala. Eze. 40. Erant. n. in uestibulis fenestras. Ista. n. sunt fenestras quæ debent esse clausæ, & quæ semper debent esse p' diligentiã custoditæ. Per istas. n. p'icit diabolus sagittas ad animã per tentationem occidentam. Hier. 9. Mors ascendit per fenestras nostras, ingressa est domos nostras. Per istas etiã fenestras multa uana inaniter respiciunt, propter quæ Deum offendimus, & turbamus. Eccl. 21. Stultus à fenestra respicit in domum. De Michol etiam legitur 2. Reg. 6. q. ipsa per fenestram uidit Dauid saltantem, & contempsit eum. De uana etiam lætitiã quæ in fenestris oris & oculorum apparet, dicitur Soph. 2. q. vox cantantis in fenestra coruus in super luminari. Fenestra ad prospiciendum est rationalitas, idest intellectus uel uoluntas. Can. 2. En ipse dilectus stat post ianem nostrum respiciens per fenestras, prospiciens per cœcelos. Fenestra ad egrediendum est mortis necessitas. Mors. n. est quedam fenestra stricissima, in tantum, q. qui per eam de mundo egreditur, nihil secũ portare permittit, immo nõ udu necesse est, ut emittatur. Ioh. 2. Per fenestras cadet, & nõ demolientur, s. quantum ad animam. Et hæc sufficiant de fenestris. Vide de ostio, & de foramine, & de similibus.

Fœnum. Cũ fœnum sit herba, quæ pro pabulo ignium uel pastura aialium colligitur & ficcat, quæ seodem anno, quo nascitur ex terra euellit, & cum ardore solis sustinere nõ possit, uisore, & humore facit spolia tur, uidetur, quod per fœnum, possunt illa omnia denotari, quæ facile solent deficere, uel euelli. Omne. n. quod habet intellectum uel uoluntas, quæ raram per fœnum intelligitur, quod scilicet in suo esse non durat, sed continuo dissipatur. Sic igitur dicam quod per fœnum intelligitur

Mundi prosperitas, quæ cito pallefcit, Igitur dico, q. Carnis formositas, quæ cito marcescit, per fœnũ, intelligit' g'it' facile pallefcens mundi p' Virtutem puritas, quæ cito uirescit, speritas. Ista est Doctrinæ sanitas, quæ nunquam putrefcit, cib. iumentorũ Pauperum uilitas, quæ dolens stupefcit, i. hoium rudũ Culparum raritas, quæ cito euanescit, mundanorũ. P' Producentis fœnum iumentis, & herbam seruituti hominũ. Ista est et, quæ parum solet durare, quia est cito solet crescere, cito tñ solet deficere. Esa. 40. Omnis gloria eius quasi flos fœni. Et Iacob. 1. Exortus est sol cũ ardore suo, & arefcit fœnum, & flos eius decidit. Ardor. n. aduersitatis facilius deficit fœnum, & florē prosperitatis. Item per fœnum, intelligitur facile marcescens carnis formositas. Esa. 40. Omnis caro fœnum. Et ibidem. Verè fœnum est populus. Caro. n. defectibilis est, & uana pulchritudo ipsius, subito p' antiquitatē uel mortē est pertransibilis & caduca. Eccl. 4. Omnis caro sicut fœnum ueterascet. Esa. 40. Extinctum est fœnum, & cecidit flos, & decor uultus eius deperijt. Item per fœnum, intelligitur facile decrescens uitæ uilitas. Vita. n. humana ad modum fœni cito deficit, & si hodie est, cras perijt. Marth. 6. Fœnũ agri, quod hodie est, cras in cõbunũ mittitur. Itè per

fœnum, intelligitur facile sordescēs culpæ malignitas, seu malorum prauitas. Ipsi. n. peccatores fœnum dicuntur, & hoc quia parum in uisore suæ prosperitatis durabũt. Imò p' mortem siccabuntur, & à iumentis, i. adgemonibus deuorabuntur, & inferni incēdijs cremabunt, exiccabuntur. Exiccabuntur dico. Vñ 4. Reg. 19. Facti sunt sicut fœnũ agri, & uirens herba rectorũ, q. arefacta est ante quã ueniat ad maturitatē. P' Fiat sicut fœnũ rectorũ, q. prius quã euellatur, exaruit. Deuorabuntur et. Vñ de diabolo d' Iob 40. q. fœnũ quasi bos comeder. Cremabuntur insuper, & comburentur. Apo. 8. Omne fœnum uiri combustum est. Item per fœnum, intelligitur iugiter uirescens uirtutum puritas. Ipsi. n. uiri iusti sunt sicut prata uirentia, ubi fœnum, idest uirtutum congeries nascitur, qua iumenta, idest simplices per bona opera nutriuntur. Proverb. 27. Aperta sunt prata, apparuert herba uirentes, & collecta sunt fœna de motib. Ipsi. n. uiri iusti uirtuosi p' fœnũ intelligunt, qui sp' uirentes & floridi esse noscuntur. Psal. Percussus sum, ut fœnum, & aruit cor meum. Item per fœnum intelligitur nequaquam putrescens, seu torpescens doctrinæ sanitas. Ipsa. n. simplex doctrina sacre scripturæ per fœnũ intelligitur, in qua iumenta. i. simplices impinguntur. Vñ Mar. 14. & Marc. 6. dicitur, qd' Iesus præcepit turbis discumbere super fœnum. Istud est fœnum, quod montes. i. contemptiui doctores, prophetæ & Apostoli produxerunt & nutrierunt. P' Producit in montib. fœnum, & herbam seruituti hoium. Aduerte tñ, quod mali montes producant malum fœnum. i. mali doctores & hæretici mala sciam, & corrupta. Dicit. n. Plin. lib. 2. c. 106. q. in poto fluuius est affluens in cuius pratis oues, quæ ibi nutriuntur, uel quæ fœno ipso pascuntur lac nigrum proferre noscuntur. Tales. n. corrupti doctores, seu talia mala prata, quos. s. fluuius corruptæ scientiæ rigauit, fœnum malæ doctrinæ proferunt, & ideo qui talium fœno pascuntur, lac nigrum. i. opera mala produciunt. Psal. In similitudinem uitiuli comedentis fœnum. Item per fœnum, intelligitur facile gemisces pauperum uilitas. Fœnum. n. est herba renuis & minuta, modici precij uel momenti, quæ ab animalibus depascitur, & etiam conculcatur. Sic pauperes à tyrannis per crudelitatem & rapinam cõculcant, & depascuntur. Zac. 12. Ponam duces Iuda quasi faciem ignis in fœno. Et ramentum Apo. 9. dicitur, q. malis locustis præceptum est ne laderent fœnum terræ, quia. s. pauperes nunquam debent ledi à principibus & tyrannis, qui tamen contrarium faciunt, quia etiam de locusta & bruco dicitur in Psal. q. comedit omne fœnum in terra ipsorum, & comedit omnem fructum terræ eorum. Item per fœnum, intelligitur cito euanescentes culparum raritas, scilicet ipsa peccata uenialia, quæ letitia sunt, & facile igne purgatorij seu poenitentia consumptibilia sicut fœnum. De quo 1. Corinth. 3. Si quis superedificauerit aurum, argentum, & lapides preciosos, lignum, fœnum, stipulam, uñ uisus; opus manifestum erit. Per lignum enim fœnum, & stipulam intelliguntur uenialia, quæ facile consumuntur. Sufficit de fœno.

Fera. Cum ferae sint illa animalia, quæ per suas & desertas loca vagantur, nulliq; iugo disciplinae subdunt, humanis uiribus nullatenus submittuntur, ab hominum consortio segregantur, & inter se solitariè commorantur, uota re possunt moraliter, quod in scriptura reperitur

Fera } Terribilis, animas iugulans, Est (dico) fera terri- Damna bilis, pauperes tribulans, bilis & pernicio- Lauda bilis, mundo exulans. Et ista est diabolus. Fera. n. naturaliter sunt crudeles, & bestiarum innocetium inimicæ, sicut patet de leonibus & pardis, & similibus. Sic demones crudeles sunt hominum inimici. Vnde Gen. 37. Fera pessima deuorauit filium meum Ioseph. Est etiam fera dånabilis & periculosa. Et sic per feram, intelligitur tyrannus & quilibet impius, quia impius, & tyrannus est societate hominum, i. Dei & sanctorum, bonarumque & rationabilium personarum alienus, animalium simplicium, i. pauperum est inimicus, & sanguinis eorum, idest eorum temporalis subitantiæ sitibundus. Vnde in figura taliũ de Nabuchodonosor dicitur Dan. 4. Cum feris sit pars eius in herba terræ, cor eius ab humano commutetur, & cor feræ detur ei. Sequitur. Et cum feris sit pabulum eius. Iste. n. fera à ferocitate dicitur, quia cõtra pauperes, & innocetes uelociter debacchant. Vnde de Israel dictum est Gen. 16. Hic erit ferus homo, manus

ntis eius contra omnes. Est in super fera laudabilis atq; virtuosus. Et sic per feras intelliguntur omnes eremita, & homines solitariae vitae, qui societatem hominum fugientes, silvas, & eremos frequentant, & sic a mundi populo & vitijs se abdicant ut liberius Deo vacent. De talibus dicit dñs illud Psal. Mea sunt oēs fera silvarum, iumenta in montibus, & boues, mea sunt oia volatilia caeli &c. Vnde etiam de illis sanctis hominibus a crudelitate tyrannorum & idololatricae periculo fugientibus dicitur 2. Mach. 20. quod inter feras vitam agebant.

Fermentum. Nota, qd fermentum dicitur a ferueo ferues. Facit enim pastam eleuari, in miscere, & feruere. Modicum. n. fermentum in magna farinae massa postit. ipsam solet ab ipsa naturali azimale puritate quam primitus habebat, corrumpere, & in aliam conditionem conuertere & mutare. Potest igitur in bono & in malo significare. Sic dicam, quod fermentum significat

Charitatis feruorem, Illi. n. omnia fermento comparatur, vel quia feruere faciunt suo modo, vel corrumpere eodem, vel corrumpere eodem probantur. Est igitur fermentum charitatis & amicitiae. Istud est. n. qd mentem facit feruere, & homines desiderijs aestuare. Panis. n. fermentatus sanior est, vt coiter, quazimuz. Et inde est, qd mulier euangelica commendatur, quia fermentum in trib. satis farinae posuisse praedicatur, sicut dicitur Lu. 13. In hostia etiam pacificorum panes fermentati iubeantur, sicut patet Leuiti. 7. Panes etiam duo fermentati pro primitijs domino iubeantur offerri, & cum eis septem agni animalculi, & vnus vitulus, & vnus aries immolari, sicut dicitur Leuiti. 23. In quo notatur, quod mulier euangelica. i. Ecclesia vel anima, cum trib. satis farinae. i. cum fide Trinitatis, miscere debet fermentum intimae charitatis, nec. n. hostia pacificorum. i. pax & concordia celebratur, nec Deo debetur primitiae offeruntur, nisi fermentum charitatis adhibeatur, & sibi septem agni. i. septem dona Spiritus sancti, cum vitulo spiritalis laetitiae, & arietate fortitudinis & audacia adiungantur. Amos 4. Offerte mane victimas vestras, tribus diebus decimas vestras, & sacrificare de fermentato. Istud est igitur fermentum charitatis & amicitiae. Insuper dico, qd inuenit fermentum malignitatis & inuidiae. Quando. n. fermentum malitiae & inuidiae cor exagitat, ipsum p certo feruere facit & inflamat, & omnem in eo puritatem corrumpens, ipsum in alienam naturam mutat. Idem etiam dicitur de fermento iracundiae, luxuriae, hypocrisis & heresis, seu falsae doctrinae. Scriptum est. n. 1. Cor. 5. qd modicum fermentum totam massam corrumpit. Et ideo ibidem dicitur. Expurgate veter fermentum, vt sitis noua conspersio, sicut estis azimi. Itaque epulemur non in fermento malitiae & nequitiae, sed in azimis sinceritatis & veritatis. Quod bene figuratur Leu. 2. vbi praecipitur sic. Omnis inquit oblatio, quae offertur domino, abique fermento fiet, nec quicquam fermenti aut mellis adolebitur in sacrificio. Et ideo in omni bono opere quod Deo offerimus, seu quod pro Deo facimus, a fermento malae intentionis, seu malitiae, nequitiae, inuidiae, heresisq; hypocrisis & fallaciae, nec non a melle adulatricis blanditiae abstinere debemus. Luc. 12. Attendite a fermento Phariseorum, quod est hypocrisis. Vnde Leu. 6. Comedet Aaron cum filijs suis absque fermento. Et Ose. 7. dicitur. Qui euit paululum ciuitas a commixtione fermenti. Et Matth. 16. dicitur. Cauete a fermento Phariseorum & Saduceorum. Exponit dominus ibidem. A fermento, idest a mala doctrina. Sic igitur patet quomodo fermentum in bono sumitur & in malo.

Ferre. Cuiusmodi verbum ferre, multifarie exponatur, vbi, qd ipsum simpliciter omnia illa significet qd sua composita significat. Et sic patet, qd sumitur pro portare seu de ferre. Gen. 7. Arca ferebatur super aquas. Et Io. 2. Haurite nuc & ferre Archierichino. Item sumitur pro dare seu committere. Pl. Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius. Item sumitur pro sustinere seu sufferre. Iacob. 5. Ecce agricola expectat fructum preciosum terrae, patienter ferens donec accipiat. Item accipitur pro dicere seu referre, & fert pro dicitur. Hester 13. Apud nullum feruntur interpretum. Et Iudic. 19. Ferre sententiam, & in commune decernite. Itē accipitur pro producere, seu proferre, vel etiam pro aduer-

tere, seu afferre. Io. 15. Oem palmitē in me non ferentem fructum, tollet eū, & oem qui fert fructum purgabit eum, ut fructum plus afferat. Itē sumit, p tollere, seu pro auferre. Thob. 1. Iussit eum occidi, & tulit omnem substantiam eius. Item sumitur pro prolongare seu pro differre. Prou. 27. Impetum concitati spiritus quis poterit ferre, i. differre? Et Sap. 12. dñs. Molestie ferebant, in quibus patientes indignabantur. Itē sumitur pro immittere seu pro inferre. 4. Reg. 23. Tulit populus terrae Ioacham, & constituerunt eum in regem. Item sumitur pro circumagere seu pro proferre. Et sic dicitur Gen. 1. qd spiritus domini ferebatur super aquas. Item sumitur p auferre, pro extrahere. Et sic de naufragantibus dicitur Act. 27. quod alios iussit natando euadere, alios autem in tabulis ferebant. Igitur cum loquimur de ferre, fm oia ista signata, hoc solū notabo, qd in scriptura inuenit loquendo de spu scti, ferre Dei, ferre iusti, & ferre ipij. Primū igitur dico, quod ferre, spectat ad Deum, & sic dico, quod Deus habet

Vnum ferre, quod est Potentia, Nam per potentiam fecit omnia. Esa. 46. Ego feci, & ego feram, & ego portabo & saluabo. Per patientiam hic fert immania, quia. i. ipse tulit p nobis tormenta. Esa. 37. Verē lāguores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Et etiam cōtinuē ipse suffert, & tolerat humana delicta. Per amicitiam hic fert vitia. qd. i. ipse fert, profert & affert nobis multa pscua atq; bona. s. gratiam in praesenti, & gloriam in futuro. Psal. Dominus opem ferat illi &c. Istud est igitur vnum ferre, diuinum. Dilata si vis de patientia seu de potentia Dei. Secundo dico, qd est vnu ferre, quod spectat ad iustum. Et sic notare potes, quod homo fert quantum

Ad Deum, onus humilis subiugationis; Mundum icūs flebilis tribulationis; Seipsum, fructum vtilis operationis; Proximum, opem fertilis consolationis.

Ferre dico, debet humiliter Dei onera. Esa. 52. Mundamini; qui vasa domini fertis &c. Quicquid. n. nobis iniungit Deus, humiliter ferre debemus, dicens illud 4. Reg. 18. Peccauit recede a me, omne, qd imposueris mihi, feram. Item ferre debet homo patienter seu stabiliter mundi verbera. Debet. n. esse hō sicut illa aqua, de qua. n. narrat Seneca in naturalibus quaestionibus, quae cuncta grauiā ferre possunt, sicut est ille lacus perfidis Arethusa. sic homo ferre debet omnia grauiā patienter. Vnde Seneca in Prou. Libenter feras quod necesse est. Item ferre debet hō fertilitate bona opera. s. quantum ad se. Io. 13. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum. Item ferre debet homo vtiliter grata munera. quantum ad proximum. Dan. 14. Abacuch ferre Dei fer prandium in Babylonē Danieli, qui est in lacu leonum. Et 1. Machab. 8. dicitur. Si inuenerit bellum Romanis, auxilium feret gēs Iudeorum, prout tempus commiserit. Sic igitur patet, qd est vnu ferre, qd spectat ad iustum. Potes si vis dilatare quomodo diuersae arbores diuersos & varios fructus ferunt. diuersa bona opera & virtutes. Tertio dico, qd est vnu ferre, qd spectat ad impium. Et istud sunt mala opera. Sunt. n. aliquae arbores, quae fructum venenosum ferunt. Psal. Ferant confestim confusionem suam, qui dicunt mihi euge euge. Mali. n. ferunt fructus ad diabolum pabulandum, & recreandum. Iob 40. Huic montes herbas ferunt &c. Vide de portare & sustinere, vbi magis plenē inuenies, & infra de tollere.

Ferre. Vide de tractatu, Percutere.

Ferrum. Nota, qd per ferrum generaliter intelligit duritia. Et ideo quia duritia moralis multiplex est, hinc est, quod per ferrum, designatur quaedam

Duritia { Virtuosa, Duritia virtuosa est firmas durationis, de qua Deute. 33. Ferrum & aes calciamentum eius. Duritia virtuosa est immutabilitas obstinationis. De qua 3. Regum 22. Fecit sibi Sedechias cornu ferrea. Duritia dolorosa est acerbitas tribulationis. De qua dicitur in Psal. Vincos in mendicitate & ferro. Dico igitur, quod est { S. abilitatis, Primum ferrum debemus habere, sed secundum debemus cauere, tertium demus horrere. { Malignitatis, { Penalitatis,

horrere. Primū igitur est quoddam ferrum firmitatis, constantiae & stabilitatis, quia sicut ferrum trahitur ab adamante, propter quandā similitudinem quam habent adinuicē, sic verē viri fortes & constantes qui non facile corrumpunt, nec ad peccatum inclinant, ab adamante, i. a Christo tanquā sibi in hoc casu consimiles, attrahuntur, & inuitantur, & ad cælum & caelestia finaliter deducuntur. Vnde Iob 28. Ferrum de terra tollitur. Tali. n. ferro. i. fortitudine & virtute debemus esse armati contra mundi tribulationes, ne facile ab eis superemur. 2. Reg. 23. Armabitur ferro, & ligno & lancea, vt sic de quolibet tali dicatur illud Hie. 1. Dedi te in ciuitatem munitam & in columnam ferrea, & in murum pneum, & bellabit aduersum te, & non praeualebunt. Istud est igitur ferrum stabilitatis, quod debemus habere. Secūdo dico, qd est aliud ferrum qd debemus cauere. Et istud est ferrum. i. obstinationis duritiae interioris, & crudelitatis seu seuitiae exterioris. Elephas. n. habens ferrum in corpore bibit oleū, & sanat. Ceruus et si ferrum in corpore habuerit, herbā, qd dicitur amara, & ipsam comedēs ferrum expellit, & periculū euadit. Sic verē charissimi, si ferrum duritiae desperationis vel duritiae obstinationis vel crudelitatis in corde habemus, p Deo recurrere debemus ad dictamū, idest ad verba sacrae scripturae, & videre quid ibi cōtineatur. Eccl. 3. Cor durū malē habebit in nouissimo. Bibe et & tibi i corpora oleū diuinae misericordiae, vel et pietatis humanae, & hoc proculdubio istud ferrum. i. ista duritia superabit, & te a mortis aeternae periculo liberabit. Dicitur. n. sacra scriptura remouit ferrum obstinationis: oleum diuinae misericordiae liberat a ferro desperationis: oleum pietatis & elemosynae liberat a duritia crudelitatis & inflammationis. Esa. 45. Portas graes conterā, & veſtes ferreas confringam. Possum igitur notare, qd istud ferrum, ista durities temperatur, & molliatur aliquo per scripturam meditationem. Aliquando per diuinā misericordiae considerationem. Sicut de istis duobus posita sunt exempla etiā de ceruo & elephante. Item per cōtritionis liquefactionem, per pnia cōfricationē, & per mortis meditationem. Sicut enim lima seu sabulum ferrum fricando corrodit, & ipsum limat, & polit, sic verē charissimi, quamuis hō sit durus, ferreus & etiam obstinatus, si cū igne contritionis caleſcat, & resoluatur, si arena, i. in mortis meditatione fricetur, si etiam lima, i. infernalis poenae corrodione p considerationem vergeatur, vel lima etiam temporalis tribulationis acriter corrodatur, & sepe fit, vt qd erat rubiginosus, efficiatur clarus, qui erat durus & obstinatus, efficiatur molliſ, tractabilis, & benignus, qui erat malus, efficiatur bonus. Sicut. n. dicitur Iob 28. Ferrū de terra tollit, & auro locus est, in quo conflatur, & lapis solutus calore in aes vertitur. Sed videmus hodie, qd multi sūt ita duri & obstinati, qd nullo modo possunt ad bonum conuerti. Quidam. n. sunt duri & ferrei p inuerecundiam & obstinationē: quidam per crudelitatem, rapinam, & exactiōnem: quidam per malam consuetudinem, & induratum contradiciōnem. De obstinatis dicitur Esa. 48. Scio. n. quia durus es tu, & neruus ferreus ceruix tua, & frons tua aerea. Peccator. n. pōt dici ferreus propter tria. i. propter duritiam obstinationis, frigiditatem indeuotionis, ponderositatem suae onerosae conditionis. Sicut. n. dicit Eccl. 12. Arenam & salem & massam ferri facilius est portare quam vnum stultum. De crudelibus etiam dicitur, qd ipsi sunt similes illi crudeli bestiae de qua dicit Dan. 7. qd habebat dentes & ungues ferreos, & deuorabat & comminabat, & reliqua pedibus conculcabat. De induratis etiam propter malam consuetudinem possumus dicere, qd ipsi sūt sicut statua Nabuchodonosor, cuius tibiae erant ferreae, & pedū quaedam pars lapis, tñ dicitur de monte cecidisse, qui totam statuam dñs cōfregisse, sicut dicit Dan. 2. Quia verē charissimi, qui habent pedes. i. finem vitae ferreos. i. per malam consuetudinem induratos, subit dum non aduertunt, venit de monte, i. a Deo lapis occultae sententiae Dei, qui ipsos per mortem destruit & confundit. quia sicut dicitur in Psal. Dominus contriuit portas areas, & ueſtes ferreas confregit. Istud est igitur ferrum

quod debemus cauere. Tertio dico, qd est aliud ferrum, qd debemus timere. Et ista est duritia magis poenae tam temporalis, quam aeternae. Sicut bubalus, qui nullo modo domari potest, quando capitur circulo ferreo in naso immisso circumducitur per violentiam & tenetur, sicut etiam latro ferreus vinculis ne euadat ligatur, homicida etiam ferro pcuti

& necatur, sic uerē mundi peccatores, qui reuera idomabiles, fures, homicidae possunt dici, eo qd Dei legibus non subiciuntur, & qd aiam suā propriā per peccatum interficientes Deo furantur, qd per mortē capiuntur, circulo & catena ferrea, i. duritia mortis aeternae inuoluuntur, & uiolenter aggrauantur. Eccl. 2. 4. Iugum eius, iugum ferreum. Et in Psal. dicitur. Reges eorum in compediibus, & nobiles eorum in manibus ferreis. Aduerte tamen, qd per ferrum, qdq; intelligitur pernatpalis, seu rigor iustitiae, qui proculdubio qdq; necessarius est, quia sicut de Placato dicitur, qd caput habet ita durum, qd ad hoc, qd loqui doceatur, est necesse, vt caput eius uirga ferrea percuciat, sic verē multi sunt ita duri & ita obstinati, qd ad nullū bonū possunt instrui vel doceri, nisi uirga ferrea, i. duritiae rigoris & iustitiae vinculo mediante. Psal. Reges eos in uirga ferrea &c. Patet igitur, quod triplex est ferrea duritia, videlicet virtuosa, vitiosa, & dolorosa. Vide supra de tractatu afferre, vbi inuenies auctoritatē diuina, & supra de Aere &c.

Fertilitas. Cum multiplex sit fertilitas, s. meritum a seu praemiorum, terrenorum, & uoluntariorum, vitiatorum, plurima possemus dicere, sed deficiunt auctoritates vocales. Vide igitur de titulis fructificare, vbertate, plenitudine, & replere.

Feruor, Feruere. Feruor idem est, qd excessus uoluntatis. Vnde & olla feruere dicitur, quae mediante calore compellitur ebullire. Ergo tam in bono, quam in malo dico, quod in scriptura reperitur.

Virtuosus, qui est charitas & deuotio, Vitiuosus, qui est cupiditas & affectio, Dolorosus, qui est aduersitas & afflictio.

Primū dico, qd feruet iustus per charitatem & deuotionē, qd. i. sicut fontes quidā virtute sui caloris innati feruere & bullire non cessant, sic iusti, qui perfecta desiderant, sp ad Deum, & ad bona aeterna feruēt, ebullit & anhelat, sicut de A polo dicitur Act. 18. qd feruens spu loquebat, quae Iesu sunt. Et aduerte, qd sicut olla feruens spuma purgatur, aqua pauperatur, & a mufcis insidentibus liberatur, sic dico, quod hō bono spiritu feruens spumam vitiatorum emittit, a quam voluptatis dimittit, mufcas malorum cogitationum nō admittit. Bene ergo consulit Apostolus Rom. 12. dicens. Spiritu feruentes, domino seruientes. Feruet ergo iustus per charitatem & deuotionē. Secūdo dico, quod feruet impius p cupiditatem & malam affectionē. Multum. n. quando impurum est, semper feruet, cum verò depuratum fuerit, tunc quiescit. Sic hō peccator & impurus semper p mala desideria fremit & feruet. Si verò purus fuerit, tunc per animi tranquillitatem in Deo quiescit. Esa. 57. Cor impij quasi mare feruens, qd quiescere non valet. Feruet. n. impius per auaritiā, per superbiam, per iracundiam, per luxuriam, & per superbiam, spumamq; malorum uerborum, fluitum malorum desideriorum contra Dei uoluntatem emittit. De auaritia. n. dicitur Iob 41. quod Leuiathan, quod interpretatur additamentū, i. auaritia, qd semper fundet diuitia addere, feruescere faciet quasi ollam profundum maris. i. cor auari. De superbia dicitur Prouerb. 19. Stultitia hominis supplantat gressus eius, & contra Deū feruet animo suo. De iracundia verò seu de iracundia dicit Iob 4. quod de naribus eius procedit fumus sicut olla succensae atque feruentis. Crudelēs. n. & iracundi figurantur in illo mari, de quo dicit Ionæ 2. quod stetit mare cum feruore cum Ionam absorbuisset, quia. i. feruor furoris talium non quiescit donec absorbeant, & destruant innocentem. De luxuria verò siue de luxurioso potest exponi illud, quod de equo, qd animal luxuriosum est, dicitur Iob 39. Ferus & fremens sorbet terram, nec reputat tubā perfonare clāgorē: ad literā. n. equi & luxuriosi ad actus venereos sunt feruentes sonosque tubae. i. diuinae scripturae seu praedicationis uerba modicum reputantes. Patet igitur, qd feruet impius per malam affectionem. Tertio dico, qd feruet mundus & et infernus per dolorem & tribulationem. Ois. n. feruor afflictius est & cōsumptiuus. Feruor igitur mundanae tribulationis est utiuis. Feruor eterne damnationis est flebilis. Arbores enim medicinales sicut est palma, piper & cinamomum, in locis feruentibus solent crescere, quia. i. boni & medicinales uiri feruore mundi tribulaminum solent proficere & ualere. Gen. 8. Apparuit dominus Abraham sedenti ad ostiū tabernaculi sui in ipso feruore diei. Dracons etiam & fere crudelēs in locis feruentibus

uidis. In Aethiopia habitare dicitur, quia simplici & dānati in ipso feruore inferni perpetuo commoratur. Vnde dānatis dicitur illud Amos 4. Leuabunt vos in contis, & reliquias vestras in ollis feruentibus. De quolibet verò beato dicitur Eccl. 14. Procegerit sub tegmine illius, scilicet Dei à feruore, & in gloria requiescet. Sed si vis alio modo dicere, dicit quod feruere id est est, quod bullire. Est autem differentia inter ardere & feruere, quia ardere est in materia sicca, feruere verò in materia liquida. Feruor igitur spiritualiter loquendo, nihil aliud est, quàm motus cordis, & eleuatio, & quaedam desideriorum ebullitio, quæ quandoque mala dicitur, & quandoque bona. Nota igitur quod est feruor

Deuotionis & amicitia, } Est igitur } Feruor } Amoris, }
 Turbationis & iracundia, } } Furoris, }
 Vexationis & angustia. } } Doloris. }
 Est (dico) feruor amoris, & iste est, quoniam quis per deuotionem & dilectionem est totus feruidus & accensus. Calor, n. facit aquam feruere & superius eleuari. Sic calor charitatis & amoris facit quæ per bona desideria feruidum, & sursum ad Deum per deuotionem & contemplationem erectum. Vnde Ro. 12. Spiritus feruente, dno feruente. Heliotropium est lapis preciosus, qui ad radios solis positus in aqua facit aquam feruere, & ebullire. Sic verè charitas vna cum radio diuina gratia faciunt feruida corda nostra. Act. 18. Feruens Spiritu loquebatur cum fiducia. Deinde dico, quod est feruor furoris. Et iste est feruor auaritia, luxuria, sequitiae, & iracundia, quibus cor peruersum quotidie feruet & inflammatur. Sicut enim mare in parte mundi circa deserta inhabitabilia Libyæ & Aethiopiæ dicitur in nauigabile propter hoc, quod propter nimium solis calorem illud mare sicut olla dicitur feruere & continuè ebullire, sic verè charissimi, cor peccatoris propter ardorem concupiscentiæ, quæ ipsum continuè exurit, continuè feruoribus malorum desideriorum æstuat & ebullit. Feruet enim per luxuriosam affectionem, feruet per auaritiam & ambitionem, feruet per crudelitatem, iracundiam, vindictam, punitiorem. Vnde Esaiæ 57. Cor impij quasi mare feruens, quod quiescere non valet. Iob 41. Dum feruere faciet quasi ollam profundum maris. Iste est igitur feruor furoris. Denique dico, quod est feruor doloris. Et iste est feruor temporalis tribulationis, & feruor infernalis afflictionis. Sicut enim in regionibus feruidis inueniuntur species aromaticæ, sicut patet de pipere, quod inuenitur in feruoribus montis Caucaasi, sic verè sub feruore, & ardore tribulationum continentur, & habitant viri virtuosus & aromatici & famosi. Sicut Gen. 18. dicitur, quod in ipso feruore diei apparuerunt Abraham tres viri. Sicut etiam in feruoribus desertorum habitant basiliscus & dracones, & animalia venenosa, sic verè in feruoribus inferni tenentur & affliguntur venenosi & impij peccatores vnde Amos 4. Leuabunt vos in contis, & reliquias vestras in ollis feruentibus. Sic igitur patet, quod est feruor dolorosus, furiosus & amorosus &c. vide supra de tractatu, ardere, calore.

A Festinare. Nota, quod festinare idem est, quod accelerare, properare, vel aliquid celeriter exercere. Et est quadruplex

Festinatio	Virtuosa,	Virtuosam debemus habere.
	Vitiosa,	De qua Prouerb. 9. Doce iustum, & festinabit accipere. Vitiosam debemus cauere. De qua Prou. 1. Pedes eorum ad malum currunt, & festinant, vt effundant sanguinem. Dolorosam debemus timere. De qua dicitur Deu. 32. Iuxta est dies perditionis, & adesse festinant tempora. Primò igitur dico, quod est festinatio virtuosa, quæ debet haberi, & ista est celeritas obedientiæ & bonæ operationis, quia verè nos debemus esse solliciti & festini ad faciendum bona opera & virtuosa, iuxta illud Eccl. 3. In omnibus operibus tuis esto uelox, & omnis infirmitas non occurret tibi. Sicut enim viator, qui magis festinat currere, citius peruenit ad terminum, operarius quanto magis festinat opus complere, citius peruenit ad brauium, nauis quanto plus festinat transfretare citius peruenit ad portum, sic verè charissimi quanto quis magis festinans est bona opera exequi, tanto citius peruenit ad Paradisum. Ideo quilibet dicitur Prou. 6. Discurrere, festina, suscita amicum tuum, ne dederis somnum oculis. In quibus uerbis aduerte, quod nos debemus festinare.

Obediendi maioribus. (Discurrere) Festinamus igitur obedire superioribus & subueniendi minoribus. (Suscita) dire superioribus & Cōpatiēdo charioribus. (Amicū igitur tuū) maioribus. i. Deo & pralato (discurrere igitur) Sicut enim ad nutum aucupis solet accipiter discurrere, & uolare, & totis viribus festinare, vt prædā sibi oñsam capiat, & attingat, canis etiam nobilis ad instinctum magistrī sui oñsa sibi præda discurrat, & festinat, planetæ etiam qui sunt sub firmamento, sicut cursum firmamenti non cessant discurrere, & sub ipso continuè properare, sic re uera, charissimi, ad uocem, mandatū, & instinctū, uolūtate, & regulā superiorū, & magistrorū nostrorū, Dei. i. & platorū debem⁹ p obedientiam ad exercitiū bonorum operum celeriter festinare & discurrere. (Festina) Vnde Ezech. 1. Hæc erat uisio discurrēns in medio aialium, splendor ignis, & deigne fulgur egrediens. Vbi notat, quod ille qui bene uult currere, & festinare, necesse est, quod habeat directricē subtilitatē. (Visio igitur) adiutricem societatem, quia ipse debet esse in medio aialium, charitatis fortitudinem. (Ignis) uoluntatis promptitudinem. (Fulgur) Et sic pro certo debent discurrere & festinare uiri sancti ad uoluntatē superiorum. Iuxta illud Zach. 6. ubi dicitur, quod equi fortissimi & robustissimi quæbant discurrere per uniuersam terrā. (Discurrere ergo & festina) Et postillum notare, quod ad mandatū magistrorū & superiorum nostrorū debemus festinare principaliter ad quatuor, scilicet

Ad Ascensum felicitatis, Festinamus igitur felicitatē acquirere. Iuxta Descensum humilitatis, citatē acquirere. Iuxta Egressum iniquitatis, illud Hebræ. 4. Festinare Transgressum prosperitatis. Ergo ingredi ad illam requiem. Item festinamus per humilitatem descendere. Vnde Luca 19. Zachæe festinans descendere, quia hodie in domo tua oportet me manere. Item festinamus egredi iniquitatem. 2. Regum 17. Transferunt festinantes gustata paululum aqua. Item festinamus transgredi uel exire, & sperare. Vnde Iosue 4. Festinavit populus & transiit Iordanem. Sic igitur dico, quod nos debemus discurrere & festinare. (Discurrere inquit & festina) Ista enim sunt duo uerba imperatiui modi, quæ pertinent ad superiores & principales. Denique dico, quod nos debemus festinare subueniendo inferioribus, id est pauperibus, quia sicut aliquo membro lesa natura statim festinat illuc sanguinem mittere, vt membrum possit sanare, & adiuuare, sic verè in corpore Ecclesie si aliquod membrum, id est aliquis Christianus per paupertatē fuerit lesus, uel per aliud infortunium vulneratus, non proculdubio dem⁹ sanguinē nostrum, i. subsidium bonorū nostrorū ad ipsum mittere festinantes, & ipsum quā citius poterimus erigere & iuuare, quod ostendit cum dicitur (Suscita) Suscitare enim est aliquem de statu infimo ad statum superiorē leuare. Iuxta illud Ps. Suscitas de terra inopem, & de stercore erigēs pauperē. Vnde ista festinatione quæ debemus habere ad beneficiendum pauperibus, figuratim potest dici illud 1. Regum 25. ubi dicitur, quod Abigail festinavit, & tulit ducetos panes, & portauit ad Dauid in desertum. Festinamus igitur subueniēdo pauperibus.

Insuper festinamus nos intimando seu coniungendo proximioribus. (Amicum inquit tuum) Omnia enim quæ inter se habent amicitiam, seu similitudinem, cum quadam festinatione cupiunt inuicem copulari. Sicut patet de lapide uel de quocunque graui sursum iactato, quod cum magna festinatione iterum descendit ad centrum, cum quo habet naturalem similitudinem atque nexum. Sic proculdubio quilibet amicus debet amicū diligere, & si aliqua occasione ab ipso fuerit separatus uel distinctus, ad ipsum festinantes, & sine uolentia se transferre. Exemplo Virginis gloriose, de qua Luca 1. dicitur. Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione, & salutauit Elisabeth. Festinantes ergo debemus nostris proximioribus copulari. (Amicum tuum) Iuxta illud Eccl. 1. 22. Est enim egressus ad amicū. Vide supra de amicitia, ubi satis habes. Patet igitur, quæ sunt festinantes faciēda, quia charitas erigenda, paupertas subleuanda, maiestas obsequenda. Debemus ergo festinantes, vt dictum est, obedire superioribus, subuenire pauperioribus, nos uirere proximioribus. Et ista est festinatio virtuosa. Secundo dico, quod est quædam festinatio vitiosa. Et ista est illa, quæ mali libenter, celeriter & festinantes mala opera faciūt, sicut patet de raptoribus, qui festinantes ad rapiendum debacchantur, de iracundis & crudelibus, qui mortuè & festinantes contra alios sine deliberatione de-

festinantur. De quo potest dici. Sicut Aquila festinans ad comedendum omnes ad prædam uenit. Abacuc. 1. Et illud Prou. 1. & Esa. 49. Pedes eorum ad malum currunt, & festinant, vt effundant sanguinem innocētum. Item etiam est quædam alia festinatio vitiosa. Illa cum aliquis festinat, subito & celeriter efficitur diues felix, quia festinat Prou. 28. Qui festinat ditari, non erit innocens. Et festinatio talis subitas promotiones sequitur infortunium, uel sit presentis, uel in futuro, quia sicut dicit Prou. 20. Hæreditas iad quam festinat, in fine benedictione carebit. De hoc supra in titulis cito, & Curere. Tertio dico, quod est quædam festinatio dolorosa. Et ista proculdubio est poena æterna, uel etiam mors, quæ contra malos fatigat & festinat. De quo Eccl. 20. Casus malorum festinant uenire. Quarto autem potest dici, quod est, quædam festinatio gaudiosa. Et ista est illa, quæ Deus festinat præstare & miseris subuenire. De quo in Ps. Domine ad adiudandum me festina. De quo et 1. Reg. 23. Festina & ueni, quia infunderunt se Philistei super terram. Et hoc de festinatione sufficit. Vide supra de cito, & infra de tractatu uelociter & subito.

Festum, Festiuitas Nota, quod festiuitas nihil aliud est, quàm gaudiosa & celebris solemnitas. Dicam igitur, quod festiuitas in bono sumitur, & in malo. Dico igitur primò, quod festiuitas sumitur in bono. Aues enim & animalia suo modo faciunt festa sua. Vno tempore magis quàm alio simul conueniunt, & exultando & cantando Deum laudat, & signū amoris lætitiæ simul ostendunt, & tandē pro uictu quotidiano ad cōsuetos labores redeit & accedit, sic uerè dico debet facere iusti. Quis enim ne cedere est, vt festina & sanctis est sibi ipsi faciāt, ubi lætē & charitatiuè cōueniāt, & ubi recreati onē à laboribus capiāt, & Deo feruiant atque uiuāt Nañ 1. Celebra Iuda festiuitates tuas. Notabis igitur, quod tria uel quatuor sunt gēna bonarum festiuitatum, uidelicet

Spirituale, quod interiorius. Dico igitur, quod inuenit Temporale, quod est exterius. Festiuitas interior, & Supernale, quod est inferius, spiritalis seu uirtualis. Aeternale, quod est superius. Apud iustos non interiorius in cōscientijs & in corde bonæ cogitationes & affectiones, uirtutesque habitus uirtuales faciunt, spiritaliter festa sua i presentia Dei sui, qui. Ipsis per gratiam præsentantur. Ibi enim cōfessio & gratiarū actio cātant. Ibi laus & prædicatione uicinat. Ibi fides & deuotio charitatur. Ibi charitas operis & lætitiæ producit. Ibi temperantia & prudentia festum ordinat. Iustitia uerò & fortitudo istud festum descendunt custodiunt atque seruāt. De tali igitur spiritali festo loquitur Dauid in Psal. Quis cogitatio hōis cōstabit tibi, & reliquæ cogitationis diem festum agent tibi. Et re uera talia festa spiritalia hodie in cordibus nostris in ecclesiasticis deficiunt, & oēs luctus & tristitiæ prætercunt. Vnde dæmones uident dicere illud Ps. Cognatio eorū simul, quiescere faciamus dies festos Dei

ad terram. Ista est igitur festiuitas interior & spūalis. Deinde dico, quod apud iustos inuenit festiuitas & temporalis. Et ista sunt festiuitates, quæ ab Ecclesia sunt institutæ, & ad Dei laudem & gloriā ordinatæ, vt. scilicet hōi religiosis exterioribus, negocijs, ad dominū se cōuertat, & p deuotionē, orationem & cōtēplationē se ipsum ad Deū cōtrahat, & reducat. In festiuitatibus enim debemus esse deuotiores, & bonis operibus pleniores. Sunt enim quædam arbores, quæ ac si uirtutem festorum sentirent, solēt circa aliquam folijs, florib. & fructib. plus solito abundare, sicut de quibusdā nucibus est expertus, quæ sicq; ad festum beati Ioannis solent peruenire, nullū uultum uicioris ostendere, uel monstrare, sed alijs uiorem & fructū facientibus ariditate, faciem hyemalem prætercunt, & feruare. At ubi ad uigiliam, festiuitatis sancti Ioannis attingunt, quædam occulta & mirabili uirtute flores fructus & folia producūt, ita quod in mane ab alijs nucibus non differūt, & in ipsa festiuitate fructiferas & floridas se ostendunt. Multæ tales inueniunt in varijs locis. Et de vna tali exp̄liscat Geruafius i libro de oculis imperialibus. quod in quincunā apud uillē de variolis i Aquēstio celi illis tēpib. habebatur. Istud igitur adducā ad propositū, & dicā, quod isti nunci hōies similes debēt esse, quia. scilicet dato quod antea aridi fuerint atque siccū uiorem græ, folijsque & florib. honestæ apparentiæ, & fructibus boni operis. i. efficaciæ p diuersa uicia denudati, quæ uenit festiuitas Dei uel alicuius sancti, statim debēt uirtutib. se inuere, & de nouo bonis operib. se uellere, nunquā enim dēt (& maxime i festiuitatibus) uirtutib. esse nudi, imò

si ante peccatores fuerint, tunc debent fieri iusti & iusti alijs similes inueniri. Vnde de Iudith dicitur, quod ipsa erat diebus festis procedens in gloria magna. Iudith. 16. Et aduerte, quod sicut in festis commuiter diuitem & magnatum inueniuntur

Cibi lautiores, Sic in festis spiritalibus, Vestes pulchriores, epulendum est lauius, dulcius etiam atque sapidius Vultus lætiores, Cuius etiam atque sapidius Cantus altiores. p deuotionem & eucharistiæ sumptionem & etiam pauperibus largitionem. Deut. 16. Edulaberis in festiuitate tua. vnde Iob 2. dicitur, quod cum esset dies festus dñi, factū est prandiu bonum in domo Thob. Vestis dum est pulchrius, atque mūdus p mundā & honestā conuersationem. Eccl. 43. Luna signum diei festi. Luna inquit. i. pulchritudo cōuersationis. Exultandū est lætius & iocundius p spūale gaudiū. 2. Reg. 8. Fecit Salomon in tpe illo festiuitatē celebrem, & oīs Israel cum eo. sequitur. Lætantes & alacri corde. Vociferandū est lætius p Dei laudem & gratiarū actionē, seu per cōfessionē & orationem. Io. 7. In die magno festiuitatis stabat Iesus & clamabat. Et Io. 12. Ascēderit, vt adarent in die festo. Et sic igitur dicā, quod festa debent esse tpa lætitiæ & exultationis, Quod festa sint tpa lætitiæ, uisum est statim Innocentiæ & iustificationis, Misericordiæ & miserationis. supra. Item, quod debeant esse tempora iustitiæ & innocentie, & quod nihil inuisit ad crudelē debeat in festiuitatibus committi, patet per uerba etiā ipsorum crudeliū Iudæorum, qui. i. in die festo Chrm quem occidere aīo & mente decreuerunt, corpore tamen occidere meruebant. Vnde ipsi dicebant Matt. 26. & Mar. 14. Non in die festo, ne forte tumultus fieret i populo. Tumultus dico. i. scandalum, quia. i. magnum scandalum est quod in festiuitatibus sunt mala. Itē quod festa debeant esse tpa misericordie, clemētiæ & indulgentiæ, patet quia tūc debemus indigentibus porius subuenire, & in nos delinquentibus indulgere. Et inde dicitur Luc. 23. quod iudex necesse habebat dimittere unum vincitum in die festo. De illis igitur, quod non seruāt festa, multa possent dici. Cōstat enim quod ille, qui sabbatum non coluit, sed in eo signa collegerat, dno iubente lapidatus est, sicut dicitur Num. 15. Secundū ē fabulas, Pentheus rex Thebarum qui festum Bacchi colere contemnebat, & colentes in super impediēbat, à matre & sororibus proprijs fuit trucidatus, & ab eis Bacchi iusto iudicio interfecit. Sic igitur qui festa Dei & sanctorum non coluerit, uindictę, & periculum subiacebit, quia. i. propria mater eū sororibus. Deus eū sanctis i eū uindictabit. Sed uide infra de sabbatho, quia. i. trāseo grā breuitatis. Dico igitur, quod in scriptura inuenitur festiuitas exterior & temporalis. Insuper dico, quod apud iustos inuenitur festiuitas inferior & supernalis. Et ista est festiuitas, cōiuiuij & solennitatis, quæ iusti inter se quæ faciunt grā cōitatis & inuitu charitatis. De quo Num. 10. dicitur. Si quoniam habebitis epulum & dies festos. i. Kalendas, eanetis tubis &c. Tales enim gaudijs festiuitates & societates uidentur hodie penitus defecisse, & luctus & tristitia, tribulatioque, & angustia vndique successe, ita quod vix verificatum illud Thre. 2. Oblivioni tradidit dñs in Syō festiuitatē & sabbatum, & in opprobrium indignationem furoris sui regē & sacerdotem. Denique dico, quod in scriptura reperitur festiuitas superior & æternalis. Et ista est solennitas beatorum, quod scilicet superius cum Deo & Angelis quiescunt iubilat festiuitatē. De quo potest intelligi illud Io. 5. Erat dies festus Iudæorū, & ascendit Iesus Hierosolymā. Hierosolyma, quod interpretatur uisio pacis, signat Paradisum, ubi est pax, tranquillitas atque festus cōe, quia. i. (sicut dicit Aug. in Omelia super Ioannem.) Ibi est festiuitas sine labe, serenitas sine nube, æternitas sine fine. Sic igitur patet quod festiuitas accipi potest in bono.

Secundò principaliter dico, quod festiuitas sumi potest in malo, et per festum intelligi potest gaudium et prosperitas, gloria et solennitas impiorum. Siue igitur agamus de festis et conuiujs temporalibus malorum, siue de eorum prosperitatibus, glorijs et statibus fortunatis, possumus notare, quod talia festa bonos afficiunt, Bonos (dico) grauant afficiunt. Constat enim quod mali diuites de substantijs pauperum faciunt festa sua. In festo paschali apud Iudæos necesse erat occidi agnū, quia. i. sin festis, & in cōiuiuijs talis cū ipsi de suo non possint ea facere, necesse est, quod agni. i. subditi innocentes grauent, et pelle. i. exteriori iubilantia spoliem Diction. Berchorij. Parsij. H tur.

tur. Luc. 22. Appropinquabat dies festus azimorum, qui dicitur Pascha. Vnde taliter festinantibus vñ dñs dicit illud Esa. 1. Neomeniam, sabbatum, & festiuitates alias nō ferā iniqui sunt cætus vestri. Vnde cito etiam cessant & desunt. Vnde de superba synagoga dicit Osæ 2. Cessare faciamus, gaudium eius & solennitatem eius, Neomeniam eius, sabbatum eius, & omnia festa temporum eius. Luctus in super generant, & adducunt, quia vt cõter, omnia festa & solatia mundi finaliter vel conuertuntur in temporalem tribulationem & luctum, vel in æternale supplicium, & tormentum. Amos 8. Tenere faciam terrā in die luminis, & conuertā festiuitates vestras in luctum, & oia cantica vestra in planctum. Tales igitur festiuitates mundanæ, lætitiæ & prosperitates a Deo odiuntur, & in perniciē taliter festinantium conuertuntur. Vnde Amos 5, dicit dñs. Odi & proieci festiuitates vestras, & nō capiam odorem cætuum vestrorum &c. Vide de gloria mundi, gaudio, prosperitate, & fortuna, & cæteris similibus.

Fætor. Cū fætor nihil aliud sit, quā malus vapor a corrupta cœli substantia euaporans, sensum olfactus afficiens atque ledens, videtur quod fætor semper signat in malum. Signat enim Culpam internam, Infamiam externam, Poenam æternam. Antiocho dicit Mach. 9, q. vermibus de carne eius scaturientibus, exercitus fætoris ipsius grauabatur. Vermes sunt peccata, quæ per remorsum conscientie mentem lacerant, atque mordēt. Est etiam fætor infamie. Vapor n. malæ opinionis quæ de substantia operum alicuius personæ falsæ vel vere eructat, qui alios per malam imitationem inficit, vel duplicem grauat. Vnde Esa. 24. De cadaueribus eorum ascendet fætor. Est in super fætor poenæ seu miserie. Constat n. q. fætor est grauissima pena ipsam continuē sustinenti. Vnde poena æterna fætor dicitur, quia grauat, inficit eos a quibus suffertur. Et iō cõminatiue dicitur ipsi malis Esa. 3. q. ipsi erit profuauit odore fætor, & pro zona funiculus, & pro crispanti crine caluitiū &c. omitto, quia pauca sunt auctoritates vocales. Vide de odore, & de fama & de infamia, & similibus.

Fætus. Nota, q. fætus sunt animalium filij, seu fructus. Et inde dicitur fætus seu fætosus adiectiuum, idem quod in generando fructuosus & copiosus. Vide igitur infra vbi filius, & de Generare.

Fæx. Cum fœces sint partes seu superfluitates rerū, quæ a natura tanquam inutiles eiiciuntur, seu ad fundū vasorum a pluribus liquoribus segregantur mundantur, conseruans est quod fœces sunt res cæteris impuriore, viliores, & inutiliores. Igitur possumus dicere, quod in scriptura reperuntur scilicet fœces

Terrenorum, Fœces (dico) terrenorum, qui in imo locantur. In liquoribus n. partes puriores & meliores sunt superius, fœces verò inferius subsunt. Itē sunt fœces vbi anguilla & Ranæ versantur, & vbi scabrones & porci delectantur & volutantur, quia. s. porci. i. luxuriosi, scabrones. i. auari circa diuitias diligentes & studiosi, anguilla. i. cauetosi, qui. s. ad similitudinem anguilla difficiliter tenentur, & de manibus cito labuntur. Ranæ. i. detractores & clamosi, ad fœces bonorum terrenorum versantur, & ibidem mente & corpore detinentur. Pl. Fœx eius non est exinanita, bibit oēs peccatores terræ. Itē sunt fœces vitiorum, quæ in corde velantur. Pctā enim fœces sunt, in quibus. s. m. di. pctōres delectantur, & sistūt. Multi. n. sunt sicut onocrotali, aues immundæ, quæ magis fœces diligunt quā res mūdās, q. b. tñ dñs cõminat. Soph. 1. Vi scabo inquit. sup viros defixos in fœcibus suis. Itē sunt fœces tormentorū vbi mali iactant. Pena. n. cõparat fœcibus. q. i. ista est inferus in pundo, & q. a. in isto horribili loco piciunt dānati. Qd igitur p fœces tribulatio & miseria designet, patet Ezech. 23. vbi aīe dānatæ in figura idololatæ ciuitatis Hierusalē cõminat dñs dicens. Calicē sororis tuæ bibes, profundū & latū, & eris in derisum & subannationē, q. est capacissima, ebrietate & dolore repleberis, calicē maroris & tristitiæ, calicē sororis tuæ Samarie, & bibes illū, & potabis vsq; ad fœces. Et ideō David gloriabatur a talibus fœcibus liberatum dicens in Psal. Eduxit me de lacu miserie, & de luto fœcis, & statuit supra petram gressus meos &c. Vide de lacu & luto.

Fiala. Cum fialæ sint vasa rotunda cū orificio longē ad cõtinendū liquores apta sñt diuersā conditionē liquorum, necesse est diuersitatem ponere fialarum. Et sic nota, quod sunt fialæ

Continendum gratiæ dulcorem, Dico igitur, Effundendum doctriinē liquorum, q. sunt fialæ gratiam continent, & Retinendum culpam, horrorem. Augendum auditus errorem, Hauriendum vitiorum saporem, iste p. priē mētes iustorum significat, q. scilicet gratiam continent, & Emitrendum viandictæ furorem. Prime fialæ sunt mentes iustorum, Secundæ fialæ sunt corda doctorum, Tertiæ fialæ sunt corda peccatorum, Quartæ fialæ sunt ora adulatorum, Quintæ fialæ sunt ventres guloorum, Sextæ verò fialæ sunt conscientie iracundorum. De quibus dicit beatus Io. Apoc. 5. q. seniores circa thronum habebant fialas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum. Item sunt fialæ doctrinæ effundentes. Et isti sunt doctores & prædicatores, qui liquorē sanctæ doctrinæ distillant. Istæ sunt aut fialæ, quas Moyses fecit in vasa beerna cili, sicut dicit Exo. 37. & quas Salomon fabricauit in vasis altaris & templi, sicut patet 3. Reg. 7. quia. s. doctores, & prædicatores fuerunt in tabernaculo, & in templo, id est legē antiquā & nouā, pp. q. 1. E. dicitur. 1. dicitur. q. repositæ sunt in Hierusalem fialæ aureæ triginta, & fialæ argenteæ mille. Aduertē tñ, q. hodie in multis verificatur illud 4. Re. 27. vbi dicitur. q. Chaldaei tulerunt de templo omnia vasa ærea, nec nō thuribula & fialas. Quia verè demones de templo Ecclesiæ subtraxerunt thuribula orationis, & fialas deuotionis, & lectio nis. Item sunt fialæ venena portantes. Et isti sunt viri mali, qui venena diuersorum vitiorum habent. Isti mali figurantur Apoca. 16. vbi visi sunt septem Angeli habentes septem plagas nouissimas, & septē fialas, quas effundentes fecerūt in hoīb. strages magnas. Septem. n. isti Angeli, vniuersitatē malorum significat. Quia sñm Grego. septenarius numerus semper vniuersitatem signat, & quia pro certo. isti habent septem fialas. i. vniuersitatem vitiorum, idē isti habebūt septem plagas nouissimas. i. vniuersitatem peccatorum, & tormentorum. Item sunt fialæ vnguenta habentes. Et istæ pro certo significat adultores, & malos & falsos diuitum cõsiliarios, qui. s. libamina seu liquorē adulationis & proditiōnis de fialis cordiū suorū emittunt, quibus diuites inebriant, & perfundunt, & eos ad oē vitiiū pronos reddunt. Figurati Apoc. 16. vbi dicitur. q. quidam Angelus effudit fialam suā in solem, & datum est ei affligere homines estu magno. Quia re vera qñ isti mali Angeli fialam oris sui aperuerunt, & venena adulationum, detractiōnum & malorum consiliorum in solem, i. in aliquem superiorum emittunt, tunc cum ita ad malum inflammant, q. alij ab eo affliguntur, & pereunt. Vnde ibidem dicitur. q. vna fiala effusa est in terram, & factum est vulnus sœuum. Item sunt fialæ vina haurientes. Et isti sunt viri ebriosi, contra quos dicit Amos 6. q. bibentes vinum in fialis, & vnguentis optimis delibuti, nihil patiebantur super contritione Ioseph. Item sunt fialæ furorem fundentes, & isti sunt tyranni, qui. s. furorem & iracundiam extra propinant. Vnde isti sunt illi mali Angeli, de quibus dicit Apoc. 15. q. ipsi habebant fialas plenas iracundia Dei &c.

Ficus. Vide supra de adducere, vbi est illa auctoritas Numer. 20. Adduxisti nos in locum istum pessimum, qui nec ficum gerit &c. Vide etiam supra de arbore, vbi est illa auctoritas. Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua &c.

Fingere, Fictio, Fictū, Fingentū, Fingulus.

Nota, quod fictum dicitur illud, quod apparet aliud quā sit. Et inde est, q. omne illud opus fictile dicitur, quod de terra in alienam figurā efficitur, & formatur. Signat ergo fictio, vel fictilitas animi humilem subiectionem, corporis fragilitatem cõditionem, culpam mobilē receptionē. Primò ergo est fictilitas virtuosa. Et ista est quando hō se reputat fictilem, terreum & mortale, & per consequens deiectū, humilem atque vilem. vnde Nume. 5. dicitur. Accipiat sacerdos aquam sanctam in vase fictili, id est, in corde humili, in quo. s. aqua sancta. i. gratia continetur, sicut terra paupum. i. mortis & mortalitatis

talitatis cõsideratio eidē adiungatur. Gratia. n. Dei, est quidā liquor preciosissimus, qui sñm rei veritatē in tali vase fictili vult seruari. vnde Apostolus dicit 2. Cor. 4. Habemus thesaurū istū in vasis fictilibus. Aduerte tñ, q. nos viles & fictiles debemus Deum recognoscere sicut proprium figulū & fictorem. Ipse. n. dicit Hier. 18. Sicut lutū in manu figuli, sic vos in manu mea domus Israel. Nā sicut dicit Rom. 9. Ille figurus ex eadem massa facit vas in honorem, & vas in contumeliā. Et bene proph. dolor, quia sicut multi, qui eum non cognoscūt vt fictorē suū, quāuis ipse sit verus Prometheus, de quo fingunt fabulæ, q. imagines & statuas fictiles fecit ambulare & viuere, nihilominus nos ipsum ac si nō esset fictor noster, cõtenemus. Sap. 5. Cinis est. n. cor eius, & terra superuacua spes illius, & luto vilior vita eius, quā ignorat qui se finxit, & q. in spirauit illi aīam & eidē cõtradiximus, & contra eū superabimus. De quo admiratiue dicit Rom. 9. Nunquid dicit figurū ei qui se finxit, & quare fecisti me sic? & Esa. 29. Hęc est cogitatio vestra quasi si cõtra figurū lutū cogitet, & dicat opus factori suo, nō me fecisti. & figurū dicit fictori suo, nō intelligis. Non sic charissimi, sed honorem figurū, & fictorē nostrum, quia sñm Pl. Ipse est qui cognouit figmentū nostrum, & q. finxit sigillatim corda nostra. Ista est igitur fictilitas seu fictio virtuosa. Sed dico, q. inuenit fictilitas ruinosa. Et sic per res fictiles intelligit terra & fragilis vita nostra, quæ. s. per tentationes frangit, & maximē qñ alicui morticio. vel immundo per malam complacentiam sociatur. Leu. 19. Vasa fictile quod immūdo terigeit, cõfringentis, qñ etiam mortalitate finaliter dissipatur, sic de statu Nabuchodonosor dicitur Dan. 2. q. partem pedum eius q. erat fictilis, lapis, qui desuper cecidit, dissipauit. Pes. n. fidem virtutis signat, quā quia fictilem & terrē, lapis. i. mortis duricia inuenit ipsam cassat. Istud est patet de diuitibus, qui fictitijs bonis modò pinguntur, sed presentibus, & futuris tribulationibus a Deo cõfringuntur. Esa. 30. Communetur sicut cõteritur lagena siguli cõtritione perualida. Tertiò dico, q. inuenitur fictio vitiosa. Et ista est fictio quæ fit in moribus, quā. s. malitiosā & hypocritæ mala fingit esse bona, & etiam bona mala, & quado exterius in verbis & conuersatione vnū simulat, atq; fingunt in corde verò & intentione aliud cogitant atq; gerūt, similes statuis & figmentis. Sap. 10. Stās figmentum falsi. Talem autem fictionem Spiritus sanctus abominatur, & omnes fallaces & fictiosos detestatur. Sap. 1. Spiritus sanctus discipline effugiet fictū. Virisq; muri fictilis cõraminant, dicens. Eulabo, & clamabo ad viros muri fictilis lamentantes. Hier. 48. Sapiens etiam ista fictione se carere dicebat. Sap. 7. Hęc sine fictione didici, & sine inuidia communico. A postolus verò nō in ficta charitate aliquid faciendū esse dicebat. 2. Cor. 6. In charitate non ficta. Figulus autem istorū est diabolus, qui eos fingit, & efficit fictos. Vnde de multis ecclesiasticis lamentatur Hier. Thre. 4. dicens. Quomodo inquit reputati sunt in vasa testea, opus manuum figuli? Et bene testea, quia verè tales testea a sua ficta conuersione franguntur. vnde Pl. Tanquam vas figuli cõfringes eos. Non sic charissimi, quia sicut dicitur 2. Mach. 6. Non. n. etati nostra dignum est fingere. Aduerte tamen, q. fictio quandoque capit in bono, quæ nihil aliud est, quā discreta simulatio, sicut de hypocritis, malitia, sine fraude, & similibus. Iongius ire. Luc. 24. Talis autem fictio potissimē spectat ad prælatos & iudices &c. Vide de mala fictione vbi cunq; infra agit de hypocritis, malitia, sine fraude, & similibus.

Fides. Nota, q. fides est fundamentum & subiectum omnium aliarum virtutum, & ideò sicut subiectū subijcitur bonis & malis accidentibus, ipso inuariabili permanente, sic fides potest perseuerare, & inuolabilis permanere sub pctis & virtutibus. Est et fides informis, & fides formata. Fides informis est, q. forma gratiæ & charitatis caret pp cõcomitantiam peccati mortalis. Formata verò dicitur, qñ charitati & gratiæ est coniuncta. Describitur autem fides ab Apostolo Heb. 11. Fides est sperandarū substantia rerum, argumentum non apparentium. Describitur ab Isid. Fides est, quæ veraciter credimus id, quod nunquam videre valeamus. Describitur in super a Chryl. Fides est sanctissimæ religionis fundamentum. Fides. n. fundamentum dicitur, quia sicut sine fundamento nihil potest edificari, sic impossibile est aliquam sine fide virtutum congeriem fabricari, quia sicut

dicitur Heb. 11. Sine fide est impossibile quenquam placere Deo. Est. n. fides inter virtutes sicut mater inter filias, sicut stipes inter frondes, sicut caput inter membra exteriora, sicut cor inter membra interiora. Et iō sicut in natura sñm Arist. primò formatur cor inter oia alia membra, sic verè nobis debet esse principalis & scipua cura de fide nostra, primò & ante oia bene formanda & ordinada. Quia re vera fides est

Pes ad sustentandum, Per fidem. n. sustentata nra fragilitas. vñ Sicut. Oculus ad dirigendum, tur nra fragilitas. vñ Cor ad viuificandum. Col. 1. Permanetis in fide fundati. Item per fidem dirigit erroris cæcitas. vñ Heb. 11. Aspicietes in authorē fidei & cõsummatore Iesum. ita q. de illis duob. pōt dicere ipsa fides illud Iob 29. Oculus sui cæco, & pes claudō. Qtrē per fidē viuificatur nra mortalitas, quia sicut dicit Rom. 1. Gal. 3. Heb. 10. Iustus ex fide viuuit. Et iō charissimū, diabolus vñ esse similes alturo luctatori, draconi deceptoris, accipitri raptoris, luctatori. n. pedes locij sui sup plāta, draco pugnās cum elephāte oculos sibi si pōt extrahit, vt cæcus efficiat, accipiter aut capra pda, cor ipsum eradicat, vt exinde fatietur. Nihil. n. sapiens accipitri, q. cor comedere pda suā. Et proculdubio charissimi sic facit diabolus, quia verè summē dñs nobis auferre pedem fidei sustentantis, oculum fidei dirigētis, cor et fidei viuificantis. Sic. n. diabolus, q. sine tali pede nō stamus, vel in bono pfeueramus, sine tali oculo illa, quæ sunt credenda nō intelligimus nec consideramus, sine tali corde vitæ gratiæ habemus nec continuamus. De diabolo igitur bene præmonetur. 1. Petr. 5. Aduersarius vester diabolus tanquā Leo rugiens, circuit q. renens quem deuo ret, cui resistite fortes in fide. Diabolo est. n. fortiter resistendum, quod tñ non faciunt, qui per errores hereses & sortilegia vñ cor & pedem & oculum amississe. De quibus. 2. Tim. 2. A veritate exciderūt & subuerterunt quorundam fidem. Non sic charissimi, sed contra diabolum viriliter dimicemus, & cor pedem & oculum fidei seruemus. Iuxta illud 2. Tim. 4. Bonum certamen certauit, cursum consummaui, fidem seruauit, ideò reposita est mihi corona iustitiæ &c. In quibus verbis ostenditur, q. per fidem Mundi prælium superamus. Bonum inquit certamen. Vitæ terminum consummamus. Cursum inquit. Cœli brauium reportamus. Ideò inquit reposita est mihi corona iustitiæ. Et fides. n. iuuat in prælijs viriliter dimicare, facit in studijs scilicet cõsummare, facit de brauijs vtiliter reportare. Dat igitur fides Constantiam roboratiuam, Primò igitur dico, q. Perseueratiuam consummatiuam, per fidē verbera toleramus, q. ostēditur cū Cœli gloriam præmiatiuam. df. Bonum certamen Verbera toleramus, certam. Istud est. n. bonum certamen certare, tribulationes & angustias sustinere pro fide & iustitia, iuxta illud Eccl. 4. Vsq; ad mortē certa pro iustitia. Sicut. n. dicit Aucepsna & Amb. in hexameron. Apes pro defensione regis sui certant & pugnant, & pro eo perire pulchrum putant. Serpens etiam p. capite suo ne ledatur corpus obijcit, & plagis & verberibus pro seruando capite totum corpus exponit. Sic verè charissimi si fideles & boni fuerimus, pro rege & capite nostro. s. pro Christo & eius fide defendendo & sustinendo, certare & præliari debemus scilicet contra dæmonum tētationes, contra mundanas tribulationes, & etiam contra infidelium impugnationes, corpusq; nostrum & membra poenis & laboribus exponere propter ipsum, iuxta illud 1. Tim. 6. Certa bonum certamen fidei. Istud verbum potissimē potest dici militibus. cruce signatis, vel alijs contra infideles, vel etiam quibuscunq; iustum prælium ingressuris, quia pro certo fides pro qua pugnant, quam sciunt esse certā & veram debet eis maximum esse in certamine fundamentum, & audacia fulcimentum. Bonum ergo certamen certauit. Et hoc quia pro certo sicut dicitur 2. Timo. 2. Non coronabitur, nisi qui legitimē certauerit. Et si vis potes hoc dilatare quomodo certandum est contra mundum, carnem, & hostē, & quot modis succumbit, & quot modis in hoc certamine præliatur. Et vide supra de bello. Patet igitur, q. per fidem verbera viriliter toleramus. Secundo dico, q. per fidem opera terminamus. Cursum consummaui. Fides enim quā de Deo, & de rebus inuisibilibus & futuris habemus, valde iuuat hominem, vt

complementi carentiam, & necdum adeptam perfectione. Igitur cum significare possit in bono & in malo dicamus, qd fieri in bono significato potest referri ad Deum, & ad quemlibet virum iustum. In malo significato ad quemlibet impium & peccatorem. Primum ergo de fieri Dei dicamus. Quauis. n. Deus quatum ad essentiam suam nunquam consistit in fieri, sed potius in facto esse, cum nullam imperfectionem habeat, nec in aliquo transitu aut alteratione consistat, respectu tamen nostri quod fit & efficit, in quantum in nobis secundum merita in diuersa mutatur. Quauis. n. sol in sua essentia est immutabilis, in suis tamen effectibus. & quantum ad exteriora facit, secundum quod in diuersis signis currit, multipliciter alterat. Sic Deus quauis spiritus ipse sit, tamen ad effectus, & secundum signa per quod decurrit, secundum qualitates hominum in quos agit multipliciter variatur. Et sic notabo, quod Deus

Hospes & habitator, Qd fiat nobis
Tutor & defensor, hospes & visita
Pater & consolator, tor seu cohabi
Concordator & mediator, tator, pater Io.

1. vbi dicitur, quod verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Ista enim fuit quada factio & alteratio mirabilis, quia factus est Deus homo, summus, imus, eternus, mortalis. Ista factio est propheta desiderauit, natura stupuit & expauit. Maria tamen credidit & accepit. Propheta (dico) desiderauit, dicens in Ps. Fiat misericordia tua domine super nos, quemadmodum sperauimus in te. Et illud. Fiat manus tua super virum dexteram tuam, & super filium hominis quem confirmasti tibi. Natura et ipsam reformidauit. Vnde per mutationem ordinis nature, beata Virgo expauescens dicebat Luc. 1. Quo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Maria tamen ipsa credidit & humiliter accepit, dicens ibi de. Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Sic igitur dico, quod Christus quantum ad diuinitatem non fit, nec fuit factus. Vnde in simbolo canit. Genitum, non factum, consubstantialiter patri, per quem omnia facta sunt. Quantum vero ad humanitatem fuit in fieri, & et factus, vnde Gal. 4. Misit Deus filium suum factum de muliere, factum sub lege. Iste igitur fit nobis spes & visitator, pater in Ps. vbi dicitur. Fiat manus tua vt saluet me. Ite quod nobis fiat pater & consolator, pater in Ps. vbi dicitur. Fiat misericordia tua, vt consoletur me. Ite quod nobis fiat concordator & mediator, pater in Ps. vbi dicitur. Fiat pax in virtute tua. Sic igitur pater quod fieri, spectare potest ad Deum. Secundum dico, quod fieri, potest referri ad virum iustum. Iustus enim continuus fit, & perficitur, & de bono in melius alteratur, vt. ad supremum factum ad summam perfectionem. Ite eternam beatitudinem attingere mereat. Sicut enim puer in vtero non cessat formari, & fieri, quousque ad maturam perfectionem ipsum contingat parturiri, sic in vtero huius mundi semper debemus esse in fieri quousque mater nostra Deus, bene formatos & factos, in lucem eternitatis emittat. Matth. 8. Sicut credidisti, fiat tibi. Deus enim talem factionem in nobis appetit, & nos bonos fieri concupiscit. vnde 2. Tim. 2. dicitur, quod ipse omnes homines vult saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Et sic nota, quod ipse vult nos

Stabiles & solidos, Igitur siamus stabiles & solidi. Gen. 1. Fiat firmamentum in medio aquarum. Ite Mat. 4. Dic vt lapides isti panes fiant. Ite siamus humiles & modestos & prouidos. pauidi Luc. 22. Qui maior est vestri, fiat minor. & illud Iac. 3. Nolite plures magistri fieri, fratres mei, scientes, quoniam magis iudicium sumitis. Rom. 3. Subditus fiat omnis mundus Deo. Item siamus clementes & fluidi. Luc. 12. Dicitis, nimbus venit, & ita fit. Nimbus enim suorum pietatis designat. Item siamus tabernentes & audis. In oratione & deuotione. 1. Cor. 16. Omnia vestra in charitate fiat, & Act. 12. fiebat autem oratio sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo. Item siamus honesti & lucidi. Rom. 8. Conformes fieri imagini filij sui. & Gen. 1. Fiat lux. Et ibi dicitur. Fiant luminaria in firmamento caeli. Lux enim & imago honestam conuersationem designant. Item siamus modesti & prouidi. 1. Corin. 14. Omnia secundum ordinem fiant in vobis. Ista sunt igitur, quae oportet fieri. A potest. Quia si ista non fierent, non fieret salua omnis caro. Tertio dico, quod fieri, potest referri ad peccatores, qui non sunt modo iam dicti. Sunt enim sicut monstra, quae faciendo errant natura, quia p

certa omnia videntur in eis. modo inordinato & rationi contrario esse facta. Iste enim fuit

Rebelles & litigiosi, Quod fiant rebelles & litigiosi pater in Ps. vbi dicitur. Fiant contra deum spiritus. Ite quod fiant Carnales & luxuriosi, imbecilles & desidiosi, pater 2. Reg. 18. vbi dicitur. Fiant sicut puer inimici domini. & Exo. 15. Fiant immobiles quasi lapis. Item quod fiant carnales & luxuriosi, pater Eph. 5. vbi de luxuriosis dicitur, quod quae in occulto ab eis sunt, turpe est dicere, & tamen in palea dicitur. Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Item quod fiant crudeles & iniuriosi pater Gene. 49. vbi dicitur, Fiat dan coluber in via, ceraastes in semita, mordens vngulas equi. Item quod fiant instabiles & defectuosi pater Hier. 18. vbi dicitur. Fiant corruentes in conspectu tuo, defectuosi. Libres & imperseuerantes. Ps. Fiant dies eius pauci. Item quod isti finaliter miserabiles, & penuriosi, scilicet post mortem in inferno, pater in Ps. Vbi dicitur. Fiat habitatio eius deserta, fiant filij eius orphanis, fiant nati eius in interitum. Et alibi. Fiant tanquam puluis ante faciem venti, & Angelus domini persequens eos &c. sufficiat de fiat, tam in bono quam in malo significato. Sed si vis potes dicere, quod istud verbum fiat, dicitur imperatiue, supplicatiue, execratiue seu maledictiue, & ordinatiue imperatiue dicitur, quod sicut illud (Fiat lux &c.) Supplicatiue, sicut illud (Fiat misericordia tua domine super nos) Maledictiue seu execratiue, sicut cum dicitur (Fiant nati eius in interitum, in generatione vna, deleatur nomen eius) Ordinatiue, sicut illud (Omnia vestra in charitate fiant) Adhuc dico, quod est vnum fiat, quod est

Potentia, Fiat potentia, pertinet ad Deum creatorem. Gene. 1. Fiat lux. Fiac clementia, clementia, pertinet ad Christum redemptorem. vnde dicitur in Ps. Fiat pax in virtute tua. Fiat iustitia, pertinet ad viatorem bonum. Prou. 18. Longi sient dies eius. Fiat nequitia, pertinet ad vanum peccatorem. Psal. Fiat ei, supple maledictio, sicut vestimentum quo operitur &c. Sufficit.

Figere, Fixus, Fixio. Nota, quod cum illud, quod fixum est siue sit palus, siue sit clauus, stabiliter adhaereat rei, cui infigitur, videtur, quod loquendo moraliter, fixio stabilitatem designet. Homo enim fixus dicitur, qui in aliquo proposito efficaciter stabilitur. Sumitur igitur figere in bono & in malo significato. In bono enim significat perseverantiam & durationem. In malo vero designat cordis proteritiam & obstinationem. Bonus enim debet esse fixus, & in bono proposito stabilis. Sicut enim pali tabernaculorum quanto profundius in terra figuntur, tanto ipsa tentoria contra ventorum impetum efficacius statuuntur, sic homo bonus cum in profundo boni proposito in virtutibus radicatur, contra tentationum flatus & fluctus stabiliter roboratur. Arbor enim facilliter evertitur, quae in terra non figitur, aut cuius radix nullatenus profundatur. Igitur figamur in Deo per fidem, ipse perfecte credendo. Esa. 22. Figam illum paxillum in loco fidelis: figamur in proximo per charitatem, ipsum fortiter amando. Eccl. 6. Amicus si permanerit fixus, erit tibi sicut coequus. Figamur in caelo per spem, bona aeterna cordialiter affectando. Vnde illud quod dicitur in collecta. Ibi nostra fixa sint corda, vbi vera sunt gaudia. Quidam enim sanctus pater cum rogaretur a discipulis verbum salutis proponere, solum ista duo aduerbia dicebat. Ibi, vbi. & rogatus exponere dictam collectam, dixit. Ibi, inquit nostra fixa &c. Spes enim, fides & charitas sunt tres clauis tabernaculi cordis nostri, & tres radices arboris mentis nostrae, & tres columnae aedificij virtutum nostrarum, quae si stabiliter fixa fuerint, nunquam cadere poterunt aut perire. Exod. 19. Israel fixit tentoria in regione montis. Et breuiter in nobis debet esse

Intentio, De fixa intentione potest dici illud Eccl. 27. In medio compaginis palus figurat. De fixa affectione potest dici illud Eccl. 6. Amicus &c. vt supra. De fixa locutione potest dici illud 2. Reg. 19. Fixum est quod locutus sum. De malis etiam & obstinatis quomodo in suis opinionibus & malis propositis fixi sunt, pater. Arbores in fructuose, vt communiter

inter profundius figuratur in terra, & maiores & excellenciores existunt quam arbores fructuosae. pater de quercubus & de vlmis respectu mali punici seu mori. Sic verum mali & infructuosi, profundius figuratur in suo malo proposito, quam boni figuratur, in bono figuratur. Act. 27. in illa nauis cuius proxa in bitalasso ita stabat immobilis, quae ante fracta est quae laxata. Sic mali vlt; ad fractionem mortis fixi & stabiles permanere in delictis. Vnde de Ismael dicitur Gene. 16. quod est regione vniuersorum fratrum suorum figet tabernacula. Figuras, Figmentum. Vide in tractatu fingere.

Nota, quod figura accipit per exteriori imagine seu forma. Et inde est, quod in scientialibus illud figura dicitur, vbi sub exteriori apparentia historiae vel littere interiora mysteria continent. Nota igitur, quod figura secundum vtrumque suum significatum, quo vel secundum litteram, vel secundum littere mysticam intelligentiam signat, significare moraliter potest Caliginem velatae veritatis, Inuenitur igitur figura quae debemus intelligere. re. Et ista est figuralis & enigmatica scripturarum processus, sub quo verus intellectus latet, de qua dicit 1. Cor. 10. quod sanctis patribus. oia in figura contingebant. Nam facta antiquorum ex veris historijs procellerunt & futurorum legis nouae sacramentorum signa & figurae fuerunt. Parabolae et Christi figuratiue dictae sunt, quia vnum quidem interius, aliud vero exterius significant, & praedictur. Cognitio est nostra pro tempore huius vitae nunquam est nuda facialis, sed potius obfcura, enigmatica & figuralis. Cuius tamen contrarium erit in patria, quia ibi non erit parabola vel figura, sed nuda veritas atque clara, ita quod de quolibet beato poterit dici illud Num. 12. Non per figuras & enigmata, sed facie ad faciem, Deum videt. Item inuenitur figura quae debemus emendare & corrigere. Et ista est figura exterioris conuersationis, quae per virtutes ornatur, atque pingitur. 4. Reg. 1. Cuius figurae & habitus est viri, qui occurrit vobis? Raderunt. Vir pilosus, & Zona pellicea praecinctus renibus. Per vitia autem haec figura deformatur, & inficitur. vnde Leu. 19. Neque figuram aliquam, aut figuram facietis vobis. Figuras (dico), i. mala conuersationis imagines. Per poenitentiam vero antiquae & malae figurae destruantur. 4. Reg. 23. figuram idolorum & immundicias abstulit Iosias. Noua vero & sancta figura reparatur & reficitur, sicut Nabuchodonosor. Dan. 4. De seipso prius in bestiam mutato & tandem reformato dicit. Figura mea reuerfa est ad me. Item inuenitur figura quam debemus contemnere & negligere. Et ista est figura curus & imago prosperitatis mudanae, de qua 1. Cor. 6. Preterit. n. figura huius mundi &c. Vide infra de imagine, & de forma, & alijs similibus.

Philippus. Nota, quod Philippus interpretatur os lampadis seu os manuum, significans virum iustum, & maxime doctorem scientificum vel praedicatorum, qui dicit os, quia loquitur alios instruendo, lampadis, quia fulget alios exemplariter illuminando. Dicitur os manuum, quia ori manus applicat, quia id quod docet praedicatorum, confirmat operando. Et si vis nota, quod Philippus est nomen Abundantiae & possessionis, Philippus enim abundauit in virtutibus. vnde Io. 1. Erat autem Philippus de Bethsaida ciuitatis Petri & Andreae. Bethsaida enim interpretatur domus frugum. Fruges vero, virtutes designant. Item Philippus igno-rates informauit. pater Act. 8. vbi dicitur, quod eunuchus in curru suo legenti Esaiam, adiunctus est Philippus, qui scripturam sibi aperuit, & eum conuertit & baptizauit. Item Philippus clara intelligentia postulauit. Io. 14. Dixit Christo Philippus, Domine ostende nobis patrem, & sufficit nobis. Sequitur. Qui videt me, videt & patrem meum. Item veram amicitiam frequentauit promotionem & honorem acquisiuit. vnde 1. Mach. 6. dicitur rex vocauit Philippum vnum de amicis suis, & proposuit eum super vniuersum regnum suum. Item Philippus fidem Dei praedicauit. Vnde & bene interpretatur os lampadis, vt praedictum est. Vnde iste & euangelista & bonus annunciator di-

cutur fuisse. Act. 21. Intrans domum Philippi euangelistae qui erat vnus ex septem, mansimus ibi &c. Item Philippus celestia vindicauit. Act. 8. Spiritus domini rapuit Philippum & inuentus est in azaro, id est in Paradiso &c.

Philistijm, Philistens, Philistea. Cui Philistijm fuerint populi infideles, dudum in illa parte Syriae, quae nunc Palestina dicitur habitantes, populo Dei spiritum inimicantes, & eos vel bellis impetentes, vel seruitute praeterentes, vt per Philistijm possunt intelligi, vel daemones vel tyranii a vera fide deuij, & bonis omnibus inimici. Iste enim contra bonos continue militat, ipseque diuersimode fatigat & molestant. 1. Reg. 31. Philistijm pugnabant aduersum Israel. interpretatur enim Philistijm vel Philistaei poculo ruentes, quia. Ipsi daemones poculo superbiq; imbuti, ceciderunt de caelo. Mali vero poculo vitiorum ebrii, quotidie cadunt inferius in inferno. 1. Re. 9. Humiliati sunt Philistijm, nec apposuerunt vltra vt virent in terminis Israel. Tales enim finaliter per damnationem humiliabuntur, & terminis Israel. patria Deum videntium, hoc est caelestis gloria priuabuntur. Et merito, quia pro certo tales Philistijm, id est mali & maxime tyranni Mundi substantiae eligunt cumulos, Sic igitur pater, quod Altae potentiae vendicant titulos, tales Philistaei poculo Mala concordiae constringunt nodulos, auaritia diligit Tritis inuidiae sustinent famulos, terrena. Re. 23. Philistijm infuderunt se super terram. Per superbiam ascendunt amena. 1. Reg. 17. Philistijm stabant super montem. Per malam concordiam iuncti sunt habena. Vnde ibidem dicitur. Congregauerunt Philistijm agmina sua. Et per inuidiam sparguntur, vt arena, id est diuiduntur ab inuicem. 2. Reg. 5. Philistijm diffusi sunt in valle.

Filius. Nota, quod filius est nomen subiectionis, nomen dilectionis, nomen utilitatis, nomen nobilitatis, nomen conformitatis. Nomen dico subiectionis, quia patri debet subiugari. Nomen dilectionis, quia a patre dicitur. Nomen utilitatis, quia pater debet subrogari. In successione. Nomen nobilitatis, quia liber dicitur iudicari. Nomen conformitatis, quia dicitur patri in virtutibus imitari. Iste quinque modis charissimi, debemus pro certo esse filij Dei & sanctorum, quia pro certo (charissimi) boni & perfecti viri istis quinque rationibus possunt spirituales filij nuncupari. I. quia isti habent Humilitatis subiectionem, Boni enim humiliter maioribus subiugantur. vnde Sap. 9. & Charitatis dilectionem, et in Ps. Ego seruus tuus, & Nobilitatis dilectionem, filius ancillae tuae. Ite alter Conformitatis applicationem. nati diligunt & diligunt. Ite tam ad Deo quam ab hominibus. Vnde Gene. 22. Tolle filium tuum, quem diligis Isaac. & Luc. 3. Tu es filius meus dilectus. Item isti sunt nobiles moraliter & liberi, quia. I. isti sunt filij, & non serui, qui. n. facit peccatum, seruus est peccati. Io. 8. Et ided quia sancti sine tali seruitute fuerunt liberi, & nobiles spiritualiter dici poterunt. Vnde Sap. 2. Si est verum filius Dei, liberabit eum. Ite vtiliter hereditatur, quia. filij spirituales Dei & Ecclesiae, habent ius in hereditate & successione patris & matris. in bonis Ecclesiae, in bonis gratiae, in bonis gloriae. Vnde Gal. 4. Quod si filius, & haeres. Ite isti conformiter imitant, quia patres spirituales, videlicet Deus, praetatos, & sanctos viros debent imitari, & eis in virtutibus conformari. vnde Gen. 5. Genuit Adam filium ad imaginem suam. Et sic pro certo charissimi, si istas quinque conditiones quis habuerit, bene spiritualis. I. Dei filius dicitur erit. Et sic poterit dici de ipso illud praedictum Lu. 3. Tu es filius meus dilectus. In quibus verbis ostenditur, quod ad hoc, quod quis filius Dei possit dici, tria principaliter requiruntur. Debet enim esse habilis ad aeternam susceptionem, quia dicitur (Filius) Humilis per internam subiectionem, quia dicitur (Meus) Amabilis per supernam dilectionem, quia dicitur (Dilectus). Ite enim sunt

Dei Successores, Dei successores, quod probat conditio, quia (Filius vel filij). Dei Seruitores, Dei seruitores, quod probat possessio (Meus). i. mihi subditus, vel a me possessus. Dei Amatores, quod probat affectio. (Dilectus inquit) Si enim a Deo est dilectus, per consequens ipsum supponere diligitur, iuxta illud Sen. Ama f. vis amari. Primum ergo dico, quod in Dictione. Bei chorij. Parsij. H 4 stus

flus dñ filius Dei, quia succedit in hereditatem, & hoc ostenditur cum dñ. (Filius) Filius. n. dñ patri naturaliter succedere. Sic sancti & iusti qui per gratiam filij Dei constituuntur in hereditate sua. sequenti gloria, vel in presenti ecclesia, heredes & successores fieri merentur. Et ideo videmus, qd Deus facit talibus, sicut vitulus marinus, qui est aial natus in aquis, & graditur in terris, qd filios suos in terra generat atque parit, ipsosq; finaliter ad mare ducit & ibidem ipsos natate docet, instruit & inducit, sicut dicit Pli. Sic verè charissimi, Deus pater filios suos fideles, in terra. i. in hoc mundo generat per gratiam, & tandè in morte ipsos ad mare. i. ad affluentiam Paradisi perducit, & regni Paradisi successores tanquam legitimos filios eos facit. Ideò de talibus pòt dici illud Io. 18. Seruus non manet in domo in aternu. Ideò de tali filio loquitur Christus Luc. 15. Fili, tu semper mecum es, & oia mea tua sunt. Sic igitur dico, qd quicunque iustus dñ Dei filius, quia succedit in hereditate. ¶ Secùdò dico, qd filius pòt dici, qui præcellit in humilitate, illud. n. nomen est humilitatis. illud. n. vocabulum filius, importat de se quod sit in paterna præte, cum sit vocabulum relatiuum. Et hoc èt ostenditur cum dñ Meus, quod est pronomen possessiuum. ista. n. pronomina, meus, tuus, & suus, significat quasi possessionem & subiectionem ad denotandum, qd illi, qui filij spirituales Dei & ecclesiæ volunt esse, debent per humilitate Deo suis & maioribus subijci, & per abdicationem propriæ voluntatis alterius iuris fieri, & non sui. (Meus inquit) vnde Mat. 17. Hic est filius meus, vt sic qlibet dicat illud Gen. 27. Ego sum filius tuus Esau. Vbi nota, qd talis humilitas debet habere obedientiæ præpitudine, quod notatur, cum dñ. (Ego) quod est primæ personæ. Ad denotandum, qd ad promptè obediendum debet inter ceteros primus esse. Itè debet habere perseverantiæ firmitudinem, quod ostenditur cum dñ. (Sum) Item debet habere humilitatis præpitudinem, quod notatur cum dñ. (Tuus) Item debet habere fecunditatis plenitudinem, qd dñ Esau, quod interpretatur terra. De isto igitur meus. i. de ista subiectiua possessione pòt quilibet talium dicere illud Ps. Dñs dixit ad me, filius meus es tu. Iustus igitur filius Dei dñ, qd præcellit in humilitate. ¶ Terriò dico, qd talis filius Dei dñ, quia fundatur in charitate, qd ostenditur cum dñ. Dilectus. Quia. n. tales à Deo sunt dilecti, ideò supponitur, qd ipsi Deum diligant, quia Deus non diligentes se, non diligit, iuxta illud Prou. 8. Ego diligentes me diligo. Et in persona talium dñ. Io. 4. Nos igitur diligamus Deum, qm ipse prior dilexit nos. Amor. n. habet naturam reciprocam, diffunditur. n. de vno in aliù, quia sicut humor à radice trãsfunditur in ramos, sicut pater tempore verno, & econuerso à ramis diffunditur in radicem, sicut pater in tpe hiberno, sic verè à radice. i. à Deo, patribus & prælatis & maioribus amor transfunditur vel transfundi debet primò & principaliter in ramos. i. in filios & subditos quoslibet viros iustos, sicut dicebat David in persona talium superiorum. 2. Reg. 1. Sicut mater vnicum amat filium, ita te diligebam. Sed pro certo ab istis ramis. i. inferioribus debet iste humor. i. iste amor iterum in Deum & superiores vice reciproca refundi, quia valde est cõsonum rationi, vt illos à quibus diligimur, rotis affectibus diligamus, iuxta illud Io. 15. Hoc est præceptum meum, vt diligaris inuicem &c. Sic ergo pater breuiter, quòd si filius Dei quis esse voluerit, sicut à Deo & superioribus suis diligitur, sic ipsos diligere tenetur. Dilectus inquit. vnde Mat. 17. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Sed heu pro dolor charissimi, quam pauci sunt hodie filij, qui istum amorem rependant aut repensant. Amor. n. quem habet Deus ad hoies, non rependitur, quia quamuis à Deo diligamur, ipsum tñ non diligimus nec timemus Pellicanus. n. sicut dicit magister Iacobus in lib. de mirabilibus orientalium regionum, quamuis p viuificandis filijs suis se ipsum vulnerat & debilitat, vt virtute sui effusi sanguinis filios ipsos suscitet & viuificet, sic tñ vt dicit idem, quod quidam ipsorum filiorum de patre sic pro eis debilitato non curant, nec ei necessaria ministrant, qd aduertens ipse pater, quando ad sanitatem peruenit, ipsos filios punit, & à nido suo eijcit, & expellit. Istud charissimi, quotidie videmus in nobis, qui sumus filij Dei per creationem. Quamuis. n. pater noster Deus sanguinem suum in cruce fuderit, vt nos mortuos viuificaret & suscitaret, nos

tñ tati beneficij immemores, sibi in persona pauperu suoru debilitato, depresso, & fatigato non subuenimus, nec de ipso curamus, quãuis ipse clamet in scriptura Esa. 28. Reficite lassum, & hoc est meū refrigeriũ. Nec èt vulneribus, qd p nobis sustinuit, in aliquo condolemus, quãuis ipse clamet Thre. 1. O vos oēs, qd transitis p viã, attendite & videte si est dolor sicut dolor meus. Et iò verè ppiè ipse pòt de nobis dicere illud Esa. 1. Filios enutriui, & exaltaui, ipsi aut spreuerunt me. Et iò finaliter de nido Paradisi tales eijciet, & in die iudicij consortio suo & hereditate Paradisi tanquã ingratos priuabit, & in infernum deijciet, & fugabit, dicens illud Esa. 1. Veh genti peccatrici, femini nequã, populo grani ini quitate, filijs sceleratis. Ista etiam. s. ingrata filialitas apparet in multis ecclesiasticis, qui quamuis sint Ecclesiæ vel religionis filij & ministri, & quãuis ab ipsius scia fuerint educa ti, nutriti, edocti & augmentati, viuificati, & ad statũ p moti, ipsi tñ hoc non videntur aduertere, nec de matris suæ neces sitatibus curare. De vtilitate. n. cõi non curant, sed de ppa ria tñ, quin verò vt propriã vtilitatẽ faciãt, derogare cõi quodammodo non formidant, ita quod de talibus dñ Baruc. 3. Non est qui consoletur eam ex oibus filijs, quos genuit. Sed quid dicem? charissimi, de naturali filialitate: Inuenitur ne ibi prædicta ingratitude sic proculdubio, qd verè multi sũt filij ita ingrati, & peruersi, quòd quamuis à parentibus suis oia bona recipiant, quamuis patres vel parentes eorum oia bona expendant pro eis, vel sanguinem suum tpalis substatie in eorum vtilitate, & viuificatione & viuificatione expendunt, ita quod sæpe fit, qd exinde ad debilitate paupertatis veniũt, ipsi tñ ingrati filij, pauperes parentes & depauperatos contemnunt, nec eisdem subueniunt aut succurrunt, ita quod bene de talibus pòt dici illud Deut. 32. Gñatio. n. peruersa est, & infideles filij. Non sic charissimi, non habeamus ingratitude, sed amicitia firmitudinem. Non obliuiscamur benefactores, sed diligamus nostros amatores. Sic ergo pater charissimi, qd qui spualis filius esse voluerit, necesse est sicut dictũ est, quod habeat nobilẽ conditionem, humilem subiectionem, vtilem dilectionem. Sic ergo dictum est (Tu es filius meus dilectus). ¶ Sed adhuc dico, qd istud vocabulũ filij, in plurali pòt in scriptura multipliciter inueniri. Ideò gñaliter quotiens istud vocabulũ filij, pluraliter inuenitur vel ponitur in scriptura, pòt allegari illa auctoritas. 1. Io. 3. Nũc filij Dei sumus. In quib. verbis ostenditur, qd illi, qui volunt esse filij Dei spirituales, vt filij naturales habeant voluntatis promptitudinem, cum dicitur (Nunc) Dignitatis celsitudinem, cum dicitur (Filij Dei) Firmitatis fortitudinem, cum dicitur (Sumus.) Dico ergo primò, quòd illi, qui boni filij Dei esse volunt, necesse est quòd habeant voluntatis promptitudinem, quod ostenditur cum dicitur. Nunc promptitudo enim est presentia, denotantur per istud aduerbium nunc, quia illi, qui veri filij Dei volunt esse, debent esse

Promptissimi ad	}	Obediendum,	Boni. n. filij
		Compatiendum,	tenentur ma
		Consentiendum.	iorib. obe

dire. Vnde Col. 3. Filij obedite parentibus vestris &c. Itè debent suis minoribus subuenire. vnde in Ps. dicitur. Filij tui sicut nouellæ oliuarum. Item debent suis cõsortibus cõsentire, qd. sicut filij eiusdẽ patris sunt, vt cõter, inuicẽ cõsentientes, & inuicẽ pacifici & cõcordes, sic boni & iusti debent alter alteri consentire, & inter se pacificè cõuersari, quia iuxta illud Mat. 5. Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Habemus. n. vnum patrem, & vnam matrẽ. s. Deum & Ecclesiã. Vnde Gene. 42. Oēs filij vnus viri sumus. Et Malach. 2. Vnus pater est oium nostrum. Habemus igitur mentalem promptitudinem ad obediendum isti patri & matri. Nũc inquit Prouer. 8. Nunc ergo filij audite me, quia sicut Aquila filios suos excitat ad volandum, & ad ipsam extra nidum sequendum, qd nisi promptè fecerint, solet eos percutere, vel vnguibus perforare, sic verè filij Dei. s. sancti & sancte, exemplo patris sui Christi debent ad bonũ animari, & ipsum extra nidum mūdani amoris proptè obediendo insequi, nec per pigritiam retardari. Quod quia quandoque nõ faciũt, sed aliquibus oblectamentis detenti, in mudo diutius sistũt: ideò sæpe fit vt à Deo corrigantur, & varijs tribulationibus feriantur, & sic quasi per violentiã contēnere, & dimittere mundi

mundi ludibria compellatur. Hebr. 12. Flagellat. n. dominus omnem filiu, quem recipit. Et ideo charissimi, qui in hoc mundo incorrecti dimituntur, & in nido mundi delectabiliu sine tribulatione relinquuntur, nec Deum prompre se quuntur, vel ei obsequuntur, filij Dei dici non merentur, & ideo sicut alieni, hereditate celestis glorię priuabunt. Isti. n. sunt sicut filij illegitimi, de quibus pater parum curat, eis de hereditate propria nihil donat. Oleez 2. Filij fornicationũ sunt, quia fornicata est mater eoru. Non sic ergo, sed simus sicut veri & legitimi filij, uoluntati Dei nostri promptè parentes, & obediētes, quia uerè si filij Dei esse uolumus, nos debemus habere uoluntatis promptitudinẽ. (Nunc inquit.) ¶ Secundò dico, qd nos debemus habere dignitatis celsitudinẽ, quia debemus esse filij Dei, quod est summa dignitas. Gratia. n. nos facit filios Dei, peccatũ uerò filios diaboli. Et maxime & specialiter filij Dei possunt dici filij ecclesiastici & religiosi, qui à Deo sunt specialiter adoptati, & Deo specialiter dedicati. vnde illud 1. Io. 3. Videte qualem charitatẽ fecit nobis Deus vt filij Dei nominemur, & simus. Sed p certo charissimi, tps modernum vt retro tractũ ad tẽpora Noe, in quibus, sicut dñ Gen. 6. videntes filij Dei filias hominũ, qd essent pulchre, acceperunt sibi vxores ex oib. quas elegerant. Et ideo illis temporibus factum fuit diluuiũ, quo totus fuit populus dissipatus. Sic verè charissimi, hodie filij Dei. i. viri ecclesiastici & religiosi fece luxuria mculati, vxores & concubinas de filiabus hominũ sibi accipiunt, & sic Dei Ecclesiã maculant, diluuiũ ecclesiasticã ruinã introducunt. Ideo Iob 1. dicitur, qd cum filij Dei compareret in conspectu domini, affuit etiam inter illos & Sathan. Sathan. n. qd interpretatur aduersarius, signat peccatum luxuriã, qd pro certo inter Dei filios habitat & versat, & eis totis virib. aduersatur. Non sic, sed simus filij Dei, Deum collaudates, Deũ adorantes, Deo seruientes &c. Dei (dico) collaudantes. Iob 38. Vbi eras cũ me laudarent simul astra matutina, & iubilarent oēs filij Dei? Itè Deũ adorantes, iuxta illud Psal. Afferte dño filij Dei, afferite dño filios arietũ. Itè Deo famulantes. Ro. 8. Quicunq; Spiritu Dei aguntur, hi filij Dei sunt. Tales ergo habent dignitatis celsitudinẽ, qd filij Dei. ¶ Terriò dico, qd tales habent vel habere debent firmitatis fortitudinẽ, qd ostẽditur, cũ dicitur (Sumus) quod est verbum substantiuũ qd. s. tales debent sequi modum substantiæ, cum patre suo Deo stabiliter perseverando, nõ modum accidentis, ipsum facilliter dimittendo, vel occasione mūdanoũ tribulationum, delectationum vel tentationum ab eo facilliter descendendo, vt sic dicamus illud Th. 2. Filij sanctorũ sumus &c. dic de isto sumus, complicando & inuehendo sicut habes bene supra vbi esse, & vbi estote. Vel si vis, dic quòd sicut ligna Sethim sunt incremabilia & impuribilia, sic isti nec aliqua voluptate debent esse putrefactibiles, nec igne concupiscẽtiæ cremabiles, imò sp sunt stabiles, & durabiles, vt dũ sic in vita habuerint firmitatẽ constantẽ, p oĩt vitam habituri fiat perpetuitatem aternæ gloriæ. Heb. 4. Initiũ substantiæ eius vsq; in finẽ firmũ retineamus. & Exod. 15. Introduces eos & platabis in mōte hereditatis tuę, firmissimo habitaculo tuo qd operatus es dñe. Sic ergo pater, qd illi, qd spuales filij dici volunt firmitatẽ, dignitatẽ & promptã voluntatẽ habere debent & pnt. ¶ Sed si vis, adhuc dic, qd de bonis filijs potest exponi illa auctoritas. Ps. Filij tui sicut nouellæ oliuarum in circuitu mēsæ tuæ. Vbi nota, qd boni dñ filij Dei propter

H Intimiozem dilectionem. (Tui)
Similiorem conditionem. (Sicut nouellæ oliuarum)
Humiliorem subiectionem. (In circuitu)
Vtiliorem successionem. (mensæ tuæ.)

Primò propter intimiozem dilectionem (Tui &c.) Nota, qd filius proprius perfectius diligit instigante natura vel instigatione nature, qd putariũs. Exemplum de tribus sagittariibus contra patrẽ iudicio Salomonis, quorum verus noluit sagittare, alij autem sagittauere &c. Nota historica, quia. s. veri filij, i. iusti, non libenter per peccata sagittant Christũ, putatiũ verò, idest mali audacter peccando irritant Chrm. Sed hoc est hodie pro dolor contra multos, quos in Ecclesia comperimus, qui sunt non verò filio, sed illi malo & putatiũo similes, quia. s. ad hunc finem, qd hereditatem bonoru ecclesiasticorum beneficiorum & præbendarũ possint habere, non veraciter parentes suos. s. platos aut Ecclesiã, qd

eos genuerunt aut nutrierunt diligunt, imò detractio nibus aut litib. sagittare appellationib. lacerare & brigis & cõtentionib. vulnerare non verentur, quinimo sic est hodie, qd q profundius patrem, platum, vel matrem Ecclesiã sagittati, & atrocius & grauius vulnerat, depauperat ac defamar, hereditatẽ beneficioru Ecclesiæ citius se habiturũ sperat, sicut ad literã de ambitiosis & brigosis religiosi possumus videre, qui pro beneficijs extorquendis solent brigas & lites cõtra suos platos & Ecclesiã suscitare. Similes illis populus in India, quorum mos est parentes proprios mortuos loco sepulturæ comedere, & ad eos comedendum amicos alios inuitare, & sic credunt eos mirabiliter honorare. Sic verè tales litigiosi & ambitiosi, parêtes. i. platos & ecclesiã suas cõtentionib. comedunt, & ad hoc èt ami eos suos excitat, & inducunt, ita qd iam impletum vñ illud Mat. 10. Insuper filij in parentes, & eos morte afficient &c. Morte inq; idest infamia vel tribulatione, qd. s. mors quæ affligit & fere re facit tribulationẽ & infamiam protendit. Isti ergo non sunt filij parentũ dilectores, sed inuafores, non sunt pij, sed impij, nõ sunt fideles, sed potius infideles. Ideo in Ps. & originaliter. Deut. 32. bene dñ qd generatio puerfa est, & infideles filij. Sed non sic isti pro certo, vt iam dictum est. Isti dicit fuerũt filij propter fideliozem dilectionem. (Filij inq; tui) Vnde dño pòt optimè de istis dici hodie illud Esaie 60. Filij tui de longe venient. & Tho. 2. Ipsi sunt, qui fidẽ suã nunquã mutant ab ipso. ¶ Secò dico, qd isti fuerũt dicit filij propter similiorem cõditionẽ, qd sicut filius naturaliter consuevit esse similis parentib. sic isti conformari voluerunt Deo, & Sanctis, patrib. & superiorib. dicentes illud 1. Ioan. 3. Nũc filij Dei sumus. Et hæc moralis imitatio & conformatio ostẽditur cum dñ. Sicut nouellæ oliuarum. Istud. n. aduerbium similitudinis sicut, conformitatem signat. nouella verò oliua qd est tenera, & qd facilliter vbi quis voluerit se inclinat, illum signat qui per imitationem bonis hoibus vel in oibus se cõformat. quales proculdubio fuerunt isti, & quales debent esse quilibet viri iusti, qui fuerunt sicut oliuæ speciosæ in capis. Et sicut dñ Zac. 4. Ipsi fuerũt filij olei splendoris, qd assũt dominatori vnuerfæ. Sed heu ph dolor charissimi, vbi sũt hodie in Ecclesia filij qui studeant filio parentib. i. Chro & suis bonis prædecessorib. assimilari, & ipsorum virtutes & gratias imitari? Videamus pro Deo qui prælatu imitatur suos prædecessores, vel melior est in regimine? qd clericus imitatur suos bonos superiores, quis religiosus imitat primos sui ordinis fundatores. Re uera nulli, qd pro certo mo res filiorum Eccl. taliter à primis suis parentibus & prædecessorib. diuersificantur, qd eccl. moderni nunquam taliũ patrum vestigia sequi videtur. Vñ videtur, qd nos. n. õ simus veri filij Dei vel sanctorum, immo videmus esse spurij vel bastardi. Constat. n. qd multæ sunt matres, quæ non à suis maritis, sed ab adulteris concipiunt. Et ideo talium filij non viris ipsoru, sed adulteris similes sunt. vnde etiam inter bruta reperimus, qd qñq; uisa est mulier serpentẽ peperisse. Equæ èt in exercitu Xerxis regis comperta est uulpẽ parturisse, s. m Orofũ. Secũdũ èt naturales, leena adulterã cum pardo leopardũ generat, qui à generositate leonis multũ deuia & discordat. Sic igit fit, qd tales matres filios dissimiles uiris suis generat, eo qd de adulteris non de uiris propriis ipsos habet. Sic re uera charissimi mater nra. s. Eccle. uniuersalis, q. s. unico & uero spõso. s. Chro extitit desponsata, & èt religiones & Ecclesiæ particulares iã vñ proprios uiros, scilicet Christum & Sanctos pdecessores & fundatores & spernere, & adulteros. s. mundum, sanguinẽ, carnẽ & diabolu eligere, & sic filios degeneres, & pdictis maritis dissimiles, à talibus adulteris generare. Et inde est, qd istæ matres qñq; pariũt uulpes. i. homines maliciosos, quandoq; serpentes p auaritiã, qñq; leopardos per superbiam. Isti. n. filij nũc p carnalem affectionẽ, nunc per fraudem & hypocriticã fictionem, nunc per symonicã munerum acceptionem in Ecclesia concipiuntur, quia propter dissimiles suis bonis pdecessoribus esse comprobantur. Et si uis, exemplifica qd o moderni religiosi sunt dissimiles pcedentibus, & in habitu, & in gestu, & in scientia, & cõscientia. Dan. 7. Dissimilis erat ceteris bestijs, quas uiderã ante eam. Et si queris quare, p certo potest responderi, quia de adulterio sunt producti. Et ideo sicut leõ uxorem adulterã dicitur lacerare, sic uerè

tendere ad illud, q̄ dicitur Eccl. 1. vbi dicit, q̄ Deus nō con cupiscit multitudinem infidelium filiorū, & inuiliū. Item inueniuntur filij auari & ambitiosi. Peccatores. n. per auaritiam famescunt, & ardent. Famescūt (dico) cū nihil eis sufficiat. Psal. Mutantes transferantur filij eius, & mendicent. Et Hier. 18. Da filios eorum infamem. Ardent verō; cū mēs eorum ad habendum semp̄ anhelet atq; ambiat. Vnde de demonibus dicit Hier. 9. Aedificauerunt excelsa Baalim, ad cōburēdum filios suos igni. Baal enim interpretat̄ deuator, significans deuoratiōem, scilicet auaritiā, cuius cultores igne cupiditatis vruntur. Item inueniuntur filij astuti, & malitiosi. vnde Luc. 16. Filij huius seculi prudentiores filij lucis in generatione sua sunt. Item inueniuntur filij superbi, & pr̄sumptuosi. Vnde de diabolo legitur Job 40. q̄ ipse est rex super omnes filios superbie. Item inueniuntur filij prodigi atq; sumptuosi: expendunt nā debite bona gratiæ, & fortunæ & naturę, vt Luc. 15. d̄ de inuore filio & prodigo, q̄ ipse dissipauit bona sui uiuendo luxuriose. Itē inueniuntur filij rebelles & tumultuosi, q̄ maxime de malis subditis patet respectu p̄latorum, de quib. d̄ Mat. 10. Insuper gent in parentes filij, & morte eius efficiant, & morte dico salutē infamie, q̄ genus est mortis. figurati in Chā filio Noe. Gen. 6. Item inueniuntur filij carnales & luxuriosi. Osee 1. Fac filios fornicationum; Et Osee 2. Filij fornicationum sunt &c. Et Gen. 6. Videntes filij Dei filias hominum; q̄ elegerunt pulchræ elegerunt sibi uxores. Item inueniuntur bilingues & detractoriosi. Ps. Filij hominū dentes eorum arma & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus &c. Itē inueniuntur filij negligentes, & desidiōsi. Negligentes. n. sunt mali & ad bene operandū, & ad Dei gratiā cōuertendā. Ad bene operandum. Prou. 10. Qui congregat in messe, filius sapiens est, qui aut fertur in aestate, filius cōfusiois est. Ad Dei verō gratiā retinendā. 1. Reg. 26. Viuit dñs, q̄ filij mortis estis, qui nō custodistis Ch̄m &c. Itē inueniuntur filij lasciuientes seu insolētes, atq; curiosi. Ps. Filij tui sicut nouella oliuarū in circuitu mēse tuæ. Et alibi. Quōtum filij sicut nouella plātatiō nes in iuuentute sua. Filia eorū composita, circūornata. vt similitudo tēpli. Itē inueniuntur filij mendaces, & sp̄ verbosi. Ps. Filij alieni mentis sunt mihi, filij alieni inuenerati sunt, & claudicauerunt a semitis suis. Et finaliter dico q̄ inueniuntur filij mortuos atq; luctuosos, q̄ sperunt in inferno. Thre. 1. Facti sunt filij mei perditū, qm̄ inualuit inimicus.

A Filia. Nota, q̄ filia est nomē humilitatis, nomē benignitatis, nomē formositate, nomē verecundiæ & honestatis, nomē in super clementiæ & pietatis, nomē lætitiæ & iocunditatis. Est (dico) nomen humilitatis. vnde Esa. 47. Descende, sede in puluere virgo filia Babylonis. Itē nomen benignitatis & virginitatis. Iudicum 19. Habeo filia virgine. Itē nomē est formositate. vnde Psal. Audi filia & vide, & obliuiscere populum tuum &c. & concupiscet rex decore tuū. Item nomen est verecundiæ & honestatis. Ps. Filia eorum composita, circūornata vt similitudo tēpli. &c. Itē nomen est clementiæ & pietatis. Ps. Filia tū in muneribus vultum tuū deprecabuntur oēs diuites plebis. Itē nomen est lætitiæ & iocunditatis. vnde Zac. 9. Exulta satis filia Syō, iubila filia Hierusalē. De qualibet ergo tali filia. Spirituali potest breuiter exponi illud Can. 3. Sicut liliū inter spinas, sic amica mea inter filias. In quib. verbis aduertit, q̄ ad hoc q̄ aliqua persona seu anima possit dici filia, quatuor requiruntur. Debet. n. habere puritatem interiōrē, q̄a debet esse sicut liliū, p̄nalitatem exteriōrē, q̄a debet esse inter spinas. charitatem feruentiōrē, q̄a debet esse inter filias. Filia. n. naturalis se debet mundē seruare, in p̄nitentia debet versari: amicos debet amare & uenerari, bona cōsortia debet sectari. Dico primō, q̄ talis filia debet habere purā castitatem, quia debet esse sicut liliū. Liliū. n. q̄ integrū redolet, fractum verō fetet, cuius color est cādidius, cuius decore est pallidus, cuius venter continet grana aurea, cuius figura sex habet folia, signat castitatem. Quia, re uera castitas dum integra perseverat, redolet per bonam famā, si verō p̄ luxuriam frangitur, tunc per infamiam valde fetet. Ista est etiam placida & candida per puritatem, pallida per constantiā decorem, fert aurea grana per cordis pudici florē, exteriū habet sex folia, id est, sex virtutum multiplicitatē, quæ sunt humilitas, verecundiā, abstinentiā, castitatem, caritatem, occu-

patio, occasiois vitatio. Ista. n. sex virtutes sunt castitatis, cultodes, quia si quis istas virtutes habuerit, grana aurea. n. castitatis merita poterit illa & integra custodire, sicut liliū, videlicet

- Liliū { Purum, Mundum, Placidum, Nitidum.

fitatem perdidit Dyna filia Iacob q̄ egressa est, vt videret mulieres regionis, & corrupta ē ab Emor filio regis Sichē, sicut d̄ Gen. 34. Sic verē hodie sunt multę filię, q̄a nimis & indiscretē volūt discurrere, & vagari. Iad festa, ad villas, hospitia & ludibria, sepe corrumpuntur, & luxuriant. Vnde 1. Tim. 5. Discunt circuire domos, & cū fornicata fuerint, volunt nubere. Non sic bona & spiritualis filia, quia ista semp̄ seruat param castitatem. Vñ Exo. 2. descendebat filia Pharaonis, vt lauaretur in homine. Lotura. n. puritatē significat. Secundo dico, q̄ omnis talis filia debet habere vrgentem p̄nalitatem, quia. l. ipsa debet esse inter spinas. Spina. n. significat asperitatem poenitentię, sedulitatem diligentię, puritatem diuini timoris, lulurā diuini amoris. Ista. n. sunt q̄dā spina, quæ animā debent continē pungere, & animam ad bonū sollicitare, & a malo etiam tardare. Osee 2. Sepi autē vias tuas spinis, & sic ista erit filia maris, filia amaritudinis, de qua Esa. 33. Transi terram tuā filia maris, non cingulū vltra tibi. Tercio dico, q̄ ipsa debet habere firmam charitatem (Amica inquit mea) amicitiam. debet habere filia spiritualis, & maxime aia, & erga Deum & erga proximum, & erga seip̄sam, Deum. n. debet diligere, proximo tenetur benefacere, seip̄sam debet carā & nobilē reputare, & non p̄ modico seip̄sam dare, ne sic dicat sibi diabolus illud Can. 2. Surge amica mea, & veni. Nos et̄ spiritualiter loquendo, filiā nostrā. sciam, debemus charē diligere, ip̄samq; cautē seruare & custodire. Iuxta illud Eccl. 26. In filia non aduertēte se, firma custodiā. Vnde postūmus notare, q̄ filia nostra scilicet anima debet a nobis amari propter suam

Illis enim causis diliguntur filia. iuuenes. s. quādo sunt pulchræ, quādo sunt nobiles, quādo sunt diuites, qm̄ sunt prudentes, quādo sunt hilares. Sic verē anima seu persona vel conscientia sancta istis quinq; rationibus debet amari. Est. n. in ipsa quādā formositas naturalis, q̄a. n. ea resultat imago totius Trinitatis. Vnde Can. 6. Quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis filia principis. & Can. 6. Pulchra es decora filia Hierusalem. Item in ipsa est nobilitas virtualis. Ista. n. est filia summi regis. 4. Reg. 9. filia regis est. & ideo nō debet maritari cū fatuo. i. cum diabolo, q̄ pro vna sola superbia perdidit hereditatem Paradisi. Nec etiam cū rustico. i. cum mundo, q̄ plus diligit grossa cibaria, quā delicata, bona. sc̄ temporalia, quā æterna. Nec cum puero. i. cū carne, qui more pueri se solet sepius maculare. vnde Deu. 7. Filiam tuam non dabis filio eius vxorem. Cuius tamen multi faciunt contrariū Et iō quia dant filiam suam alicui talium meritorum, sepius est efficitur vilissima & pauperrima, quia per abusum talium meritorum hereditatē pdit. Igratiā in presentī, & gloriā in futuro. Vnde in Ps. Filia Babylonis misera. Quidam verō sunt adhuc omnibus deteriores, quia. l. istā filiam suā prostituūt omnibus vitijs & peccatis, contra illud Leui. 19. Ne prostituas filiam suā. Item dico, q̄ ista filia adamari debet propter suam æternalem hereditatē, quia. l. ad istā pertinet maxima successio bonorū. Paradisi: vnde d̄ Nu. 37. Ad filiam transibit hereditas. Itē propter suam cordialem sagacitatem. vnde Eccl. 22. filia prudens hereditas est viro suo. Itē propter suam spiritualem iocunditatem. Psal. Filia Syon exultent in rege suo, ergo dico, q̄ filia spiritualis siue sit anima siue bona persona, debet per charitatem amari, & per charitatem amare. (Amica inquit mea) Debet ergo habere firmam charitatem. Quarto dico, q̄ ois talis filia debet frequentare competentem societate, q̄a. l. ipsa debet esse inter filias & inter alias p̄sonas humiles & deuotas. vnde Gen. 19. Dug filię eius cum eo &c. Dic de isto vocabulo inter, sicut in titulo suo patebit. Vñ t̄m modo nota. q̄ aliq̄ sunt, q̄ filiam suam. i. animā prostituūt per luxuriam, q̄dam eā in-

terficiunt

terficiunt per inuidiam, quidam eam demonio tradūt p̄ idolatriam. Contra primum d̄ Leu. 19. Ne prostituas filia tuā. De secundo d̄ Mat. 9. Filia mea modō defuncta est. De tertio dicitur in Ps. Imolauerunt filios suos & filias suas demonijs. Mat. 20. Filia mea malē a demonio vexatur. Et breuiter potest notare, quōd in scriptura reperitur

- Filia { Superba & pr̄sumptuosa, Crudelis & perniciofa, Lasciuia atque curiosa, Impudica & luxuriosa, Auaa & ambitiosa.

De filia superba, & pr̄sumptuosa dicitur Esa. 3. Eleuata sunt filię Syon, & ambulauerunt erecto collo &c. De filia crudeli & perniciofa d̄ Thr. 4. Filia populi mei crudelis quasi strutio in deserto. De filia lasciuia atque curiosa d̄ in Ps. filia eorū composita circūornata, vt similitudo tēpli. De filia impudica & luxuriosa d̄ Eccl. 42. Super filiam luxuriosam contitue custodiam. De filia auaa & ambitiosa d̄ Prou. 30. Sanguisugæ duæ sunt filie dicentes, affer, affer. Et breuiter quibet talis potest dici filia latronis, filia Pharaonis, filia Babylonis. Filia dico latronis, quia per diabolum Deo furatur & subrahif. Iō sibi d̄ Mic. 5. Nunc vastaberis filia latronis. Filia Pharaonis, quia delicijs rigat & imbuitur Exo. 20. Descendebat filia Pharaonis vt lauaret in flumine: filia etiam Babylonis, quia finaliter damnatur & confunditur. Babylō. n. interpretatur confusio. Ps. Filia Babylonis misera. Et hæc causa vel gratia collationis dicta de filia sufficiat. Vidē si vis in Mauricio, vbi inuenies de filia mortua suscitata, & de filia Chananea a demonio liberata.

A Finis. Nota q̄ finis in singulari signat terminū alicuius rei. Extrematē alicuius corporis, vel terminum alicuius temporis. In plurali verō signat distinctiones vel contractus terrarum, & locorum. Generaliter verō finis significat communiter loquendo,

- Locorum distinctionem, Vltimam dimensionem, Postremam directionem, Mentalem intentionem, Complementū & perfectionē, Fundamentum & reductionē, Durationis defectionem.
- Significat (dico) locorum distinctionem. Vnde in Ps. Viderunt omnes fines terræ salutare Dei. Itē signat vltimam dimensionem. s. extremitatem corporis, tēporum & locorum. vnde Sap. 8. Atingit a fine vsque ad finem fortiter. Eze chiel. 43. Finis eius cubiti vnus. Item signat postremam durationē. Ps. Omnis summationis vidi finem. Item signat mentalem intentionem. vnde Thr. 3. Perijt finis meus, & spes mea dño. Et iste finis philosophicus. s. finalis causa & intentio quare aliquid fit, de isto fine nihil ad præsens. Itē signat complementum & perfectionem. Mat. 23. Qui autem perseverauerit vsque in finem, hic saluus erit. Item signat complementum & perfectionem. Mat. 23. Qui autem perseverauerit vsque in finem, hic saluus erit. Itē signat fundamentum & reductionē, quia. l. finis est illud ad quod omnia reducuntur, sicut dicit Ro. 10. Finis legis Christus. 1. Tim. 1. Finis præcepti est charitas. Item signat defectum & corruptionem. vnde Gene. 6. Finis vniuersæ carnis venit coram me. De fine ergo quantum signat vltimitatem vel posteritatem durationis, finem gratiæ vel temporis mortis vel senectutis, aliquid breuiter distinguamus. Dicamus ergo, quōd finis hominis est in quaduplici differentia. Est enim

- Finis { Laudabilis, Primò ergo dico, q̄ est finis laudabilis & virtuosus, & iste ē finis senectutis & mortis. s. qm̄ hō in bonis virtutibus terminatur, & qm̄ quicquid in iuuentute fecerit per bonitatem finis & ætatis emendat &c. Fructus. n. in principio sunt acidi, in fine tñ sunt dulces, sapidi & maturi. Sic etiam verē charissimi, virga etiam quanto altius in arbore ponit, tanto gracilior inuenit, & eius gracilitas sp̄ in fine amplior quā in principio comprobatur. Sic verē charissimi quamuis hō in principio inuentus sit viridis, & immaturus, & insolens. s. malē compositus, & malē doctus, q̄nque tñ per actionē diuine inspirationis taliter dirigitur, cōuertitur & castigatur, q̄ in fine fit dulcis per benignitatē, maturus per honestatē, bonus & sapiens per pietatē. Sicut. n. dicit A postolus, vbi abundauit delictū, ibi superabundauit & gratia. Ro. 5. Sicut. n. dicit Isidorus de summo bono, Deus non respicit quales antea fuimus vel vixerimus, sed quales

in fine erimus. Ambrosius etiam super epistolam ad Gal. dicit sic. Non queritur qualis quis fuerit, sed quid sit, præterita. n. non indicant, nec damnant. De bono ergo fine habēdo de bona finali perseverantia finaliter tenenda, valde debemus certare, & ipsum totis virtutibus pro creare. Finis. n. nō pugna coronat, quia sicut d̄ Ecclesiastici. 7. Melior est finis orationis quā principium. Et iste est finis, qui est commendabilis & virtuosus. Secundo dico, q̄ est quidā finis detestabilis & vitiosus. Et iste est finis etiam instabilium & imperfectorū. Ista. n. quatuor genera hominum. s. falforū amicorum, proditorū, hypocritarum, inconstantium, solent bene incipere, & malē finire. Falsi. n. amici quamuis in principio boni & veri esse vñ, in fine tñ contrarij esse comprobantur. De quib. d̄ Eccl. 37. Sodalis amico conio cundabitur in oblectatione, & in tempore tribulationis aduersarius erit. Sic et̄ faciunt proditores, q̄ in principio fingunt se esse bonos & veros, sed in fine inuenta occasione nocendi ostēdūt se erudeles & inimicos, similes illæ bestię, quæ dicitur matorā, quæ faciem hominis habet, in cauda verō habet aculeū instar scorpionis, quia. l. tales in facie & principio vident esse hoies. i. iusti, benigni & fideles, in fine verō ostendunt se esse scorpiones. i. pungētes, impios & crudeles, fallaces pariter & infideles. De istis pōt intelligi illud Prou. 5. Fauus di stillans labia meretricis, nouissima verō illius amara velut abynthium & acuta uelut gladius biceps. Hypocritæ etiam finem vt communiter habent vituperabilem, quia quāuis aliquandiu videantur perseverare. tñ in cito eorum ficta perfectio dilabitur & cassatur. vnde Eccl. 14. Omne opus corruptibile in fine deficiet, & qui operatur illud, ibit cum illo. Inconstantes in super & instabiles finem habēt vituperabilem, quia. l. quamuis in principio quandoque inueniantur ferientes, & boni in fine tñ inueniunt repentes & mali. Secundum. n. Philosophum. Acres in principio, franguntur in fine. Isti sunt sicut pilosi, qui ab effigie humana incipiunt, & in bestialem similitudinē terminantur, quia. l. in principio homines, viri deuoti rationabiles & perfecti vñ esse, q̄ tñ & pristino feruore paulatim deficientes, finaliter bestia. i. viri bestiales & carnales fiunt, iuxta illud Gal. 3. Sic stultitatis, ut cū spiritū ceperitis, carne consummabit. Iste est ergo finis vituperabilis. vñ Thre. 4. Appropinquauit finis noster, completi sunt dies nostri, quia venit finis noster. Et Eze. 7. Finis venit, venit finis super quatuor plagas terræ &c. De tali ergo malo fide d̄ in Ps. Irritat aduersarius nomen tuū in fine. Tertio dico, q̄ est quidā finis abominabilis, & iste est finis malorū & peruersorum, qui nihil aliud est, q̄ mors æterna. Phil. 3. Quorū finis interius & gloria in confusione eorum q̄ terrena sapiūt. Vt cōiter. n. ex malo semine gignitur mala planta, ex malis pramissis sequitur mala conclusio, ex mala vita sequitur mala mors, ex malis principijs sequitur malus finis, iuxta illud 2. Corin. 11. Quorum finis erit fm̄ opera eorum. vnde Eccl. 21. Via impiorum complata lapidib. & in fine illorum inferi & tenebrę, & poenā. Finis enim altarum nubium est conspectio, herbarum viridum finis est desiccatio, finis est delinquentium damnatio & destructio. Ps. Propterea Deus destruet te in fine, euellet te & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra viuentium. Iste est ergo finis abominabilis. Quarto dico, q̄ est quidam finis desiderabilis, & iste est finis bonorū. s. gloria Paradisi, & vita beata. Sicut. n. agricola post multos labores in fine recolligit fructum, nauta post multa pericula finaliter venit ad portum, operarius post multas p̄nas in fine venit ad præmium. sic sancti & iusti post multas mundi miseras veniunt finaliter ad Paradisum. Iste. n. finis vltimus est, ad quem debent omnia ordinari. Iste. n. est finis & perfectio, q̄ nunquam potest amplius deitri vel dissipari, & merito, quia ipse Deus proprius & sc̄ipius finis noster est, sicut ipsemet dicit Apo. 1. Ego sum alpha & omega, principium & finis. vnde 1. Cor. 15. Deinde finis cū tradiderit Deo regnum & patri. Et 1. Petri. 1. d̄. Reportantes fidem fidei vestrę, salutem animarum vestrarum. De quo fine dicit Augustinus de ciuitate Dei. lib. 22. Ipse finis erit desideriorum nostrorū qui sine fine videbitur, sine fastidio amabitur, sine fatigatione laudabitur. Sequitur ibidē. Vacabimus & videbimus, videbimus, & amabimus, & laudabimus ecce quid erit in fine sine fine, & q̄ ergo noster est finis, nisi esse ubi nullus est finis?

nis? Quem finem nobis concedat ille, qui sine fine vivit, & regnat &c. Vide supra de extremitate, & infra de ultimo & nouissimo, & de post seu potterius. Si autem adhuc vis dicere aliquid de finibus in plurali, potes notare, quod in scriptura reperuntur

- Iniquorum, quos debes fugere,
- Perfectorum, quos debes petere,
- Beatorum, in quibus debes manere,
- Damnatorem, quos debes horrere.

Dico ergo primò, qd sunt fines iniquorum quos iusti fugiunt, & isti pro certo signant statum mundi vel peccati. In istis. n. finibus abundant oia mala & pericula. Isti. n. sunt fines periculosi, in quibus pro certo latrones & animalia venenosa. i. impij & tyranni, & etiam ipsi demones infernales luctus dominatur & conuersantur ibidem, figurati in finibus Aegypti; de quibus dicit Exo. 10. qd innumerabiles locustae ascenderunt in vniuersam terram Aegypti, & in omnibus finibus Aegyptiorum operueruntq; vniuersam superficiem terrae omnia deuastantes. Locustae istae sunt demones, & et iniqui homines & crudeles, & etiam ipsa peccata & culpa interiora, quia. s. in finibus peccatorum. i. in ipsorum interiori conscientia, locustae idest interiora vitia omnia deuorant, & destrunt virtuosia. In finibus etiam peccatorum, idest in suo statu & in mundi opulentia, locustae. i. demones confundunt omnia seriosa. Vel in finibus eorum. i. in ipsorum comitatu & confratru; locustae idest mali & raptores abundant qui deuastant omnia speciosa. Ps. Dixit & venit cymonia & cinifes in omnibus finibus eorum. Et si vis nota, quod

Ab istis finibus iusti repelluntur, Iusti (inquit) inde re-
pelluntur. Constat. n.
In istis finibus sancta non gustantur, quod boni non recipiuntur, nec diliguntur, aut promouentur in finibus iniquorum, Nolunt. n. habere sanctos sibi dissimiles, vel socios sibi dissimiles, sed conformes. vnde Nu. 20. dicit, qd cum filij Israel dicerent populo Edom. In extremis finibus tuis positi, obsecramus, vt nobis tra fire liceat per terram tuam, Edò dicit respondisse. Nò transibis per me, alioquin armatus occurrat tibi, qd. s. mali nunquam volunt bonos secum habere, nec vt boni secum gaudeant sustinere. Vnde Chro dicit Mar. 8. qd illi de regione Gerasenorum viso miraculo de demoniacis curatis, & porcis mortuis & submersis rogabant dnm, vt transiret à finibus eorum, nolebant. n. secum habere ita sanctum hominem, qui. s. malos vellet corrigere vel sanare. Vnde Nu. 21. dicit, quod rex Amorreorum noluit cedere re qd transiret Israel p fines suos &c. Ab istis ergo finibus boni secludunt. Itè stulti, seu mali extollunt Prou. 17. Oculi stultorum in finibus terrae Exo. 10. sederunt in oib. finibus Aegyptiorum. Itè in istis finibus sancta nò gustantur. Vnde Exo. 16. dicit, qd vbi filij Israel attingerunt fines Chanaan, defecit eis manna, qd in finibus malorum, manna deuotionis non inuenitur, nec bonorum spiritualium dulcedo. Itè ab istis finibus boni separantur. De muliere. n. Chananea legitur Mat. 15. qd à finibus illis egressa erat, qd curationem filiae à domino impetrauit, quae antea à demonio vexabatur. In quo notat, quod nulla mulier. i. nulla persona curatione filiae fugi. propria conscientiae à demone per vitia occupatae impetrat, nisi qd à malorum finibus se elongat. Vnde Lu. 11. dicit, quod regina Saba de finibus terrae venerat, vt sapientiam Salomonis audiret. qd. s. diuina sapientia nò cognoscitur, nisi cù quis à mundi finibus segregat. Patet ergo qd sunt fines iniquorum, quos iusti fugiunt. Deniq; dico, qd sunt fines iustorum & perfectorum, quos iusti cupiunt. Et isti fines proculdubio signant statum gratiae & iustitiae, statumq; religionis & Ecclesiae, vbi. s. iusti delectantur versari. Isti. n. sunt fines in quibus homo potest viuere, & non ultra. Teste. n. Pòpeio, in Aegypto est quidam lacus in cuius profundo facta fuit antiquitus quaedam ara, sic quod vsq; ad finem illius arae poterat quis sine periculo nauigare, si aut finem illos transiret, peribat & corpus ipsius. Tales sunt fines iustitiae. Si quis. n. exinde exierit & exterius ad iniquitatem proruperit, statim pro certo vita gratiae priuabit, & vitiorum putredine corrumperet. Ara ergo & altare legis diuinae nobis datur in signum ne eam transcendamus, & ne de iustitia finibus exeamus. Prou. 8. Legem ponebat aqs, ne transirent fines suos. Et nota, quod tales fines non sunt transeundi vel dimittendi, quia scilicet ibidem

Diuinae legis auditur predicatio, In talibus igitur finibus diuina lex auditur. Vnde de praedicatoribus dicitur Ps. In oem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terrae verba eorum. Itè ibidè supernus rex sentit qd. s. prudentia & gubernatio diuina pcepit manifeste. Psal. In manu eius sunt oes fines terrae. Itè ibidè fidelis grex vnus, qd. s. inter iustos inuenit vnitatis pacis & concordiae. Ps. Posuit fines tuos pacem, & adipe frumenti faciat te. Itè ibidè Dei virtus metur. Ps. Timeat vsq; oes fines terrae. Itè ibidè laudis fructus habet. Ps. Laus eius vsq; ad fines terrae. Itè ibidè mortis caueat. Mac. 10. Hierkm sit libera cù finibus suis. Itè ibidè precis actus vsq; ad fines terrae. De alijs duobus finibus. s. beatorum & damnatorum concordia, si vis scire in principio de finibus malorum. Et haec de finibus iustorum sufficiant.

Firmare, Firmitas. Nota, qd firmitas idè est qd stabilitas, fortitudo & immobilitas. Et est firmitas qn aliquid fortiter & stabiliter, & sine mutatione corruptione & varietate pseruat. Est ergo qdā Firmitas Habenda, Firmitas habenda est stabilitas durabilis, ratiōnis, perseverantia in bono. Firmitas Horrenda, De qua Eccl. 5. Esto firmus in domino. Firmitas horrenda est immobilitas oblationis, quam. s. habent illi, qd in malo suo posito volunt firmiter & immobiliter pmanere. De qua in Ps. Firmauerunt sibi sermonem nequam. Firmitas cauenda est pspertitas mundi, potestatis & diuitiarum. De qua Iob 5. Vidi stultum firma radice, & male dixi pulchritudini eius statim. Firmitas petenda est immortalis aeternae durationis, quā Sancti habebunt in patria. Vnde Deu. 3. Firmamur habita cū tuo, qd operatus es dñe. De prima ergo firmitate. s. stabilitate constantiae & perseverantiae, fortitudinis & durationis possumus dicere, & notare, qd sicut illa, qd sunt aliorum fundamentum debet esse ceteris magis solida atq; firma, sicut patet de stipitibus. & columnis; sic verè nos ecclesiastici debemus esse sustentatio & fundamentum aliorum, debemus esse solidi atq; firmi puerantes, stabiles & constantes, iuxta illud Ro. 15. Debemus aut nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere, vt sic de quolibet exponat illud Prou. 18. Frater, qd adiuvat à fratre, quasi ciuitate firma. Vide supra vbi adiutorium, vbi ponit praedicta auctoritas pfecta & diuina. Idè vide supra vbi diligentia & edificare, vbi ponit illa auctoritas. Aedificauit Roboā ciuitates, & firmavit eas summa diligentia, &c. Si aut de firmitate constantiae & virtutis vis aliquantulum loq magis, notabis, qd res firma est sumopere diligenda. Ista est. n. cui qs securè pot in niti, & à qua pot sine periculo sustentari. Et iō bona spūalia. & aeterna, qd de sui natura solida sunt & firma, & à principijs firmis & solidis pgressua debemus summe diligere, cū ista fiat, qd nō pnt sine periculo sustentare. Vnde de Dauid legitur 1. Reg. 23. Morabat Dauid in deserto, in locis firmissimis. Et aduertè, quod triplex bona firmitas reperitur, scilicet

- Interna, Prima est firmitas virtualis quā facit
 - Externa, grā intus exuberans. Scdā est firmitas
 - Aeterna, tpalis, quā facit fortuna dure reuerberas. Tertia est firmitas supnalis, quā facit gloria altè remuneras.
- Primò ergo de firmitate interna dico, qd boni hnt firmitatē grā, quā denotat virtutū vberitas, qd notat in verbo, Dauid. (Morabat inquit Dauid) Firmitatē fortunae, quā declarat bonorum paupertas, qd notatur in verbo, deserto. (In deserto inquit) Firmitatē glorię, quam designat celorum libertas, qd notat per uerbum (In locis firmissimis) idest in caelis. Ista. n. sunt tria, quae faciunt hominem firmum, uidelicet Virtus interior, Dicā ergo, qd inuenitur firmitas status virtualis, & ista est firmitas iustorum, qui. s. in omni bono sunt solidi atq; firmi. Arborea. n. quāto profundiores habet radices, tanto sunt cōter firmiores, & contra quolibet impetus fortiores. Magnitudo enim radicum est causa firmitatis. Vnde narrat Plinius, qd cū exercitus Romanus semel p quendam lacum nauigaret, apparuerunt eis de longe multae arborea & protensa, erectae super aquas natantes, & se per radicem suarum amplitudinem contra status firmiter sustē tantes,

tantes, alluione enim radicatae fuerāt, & sic erectae super aquas natabant. Exercitus ergo Romanus obuiū exercitum esse credens, direxit aciem contra ipsas: Et quia iusti, qui proprie possunt dici arbores fructuosae, (Mar. 8. Video homines quasi arbores, quae bona arbor bonus fructus facit. Mat. 7.) ideo habent radices cordis valde protensas & longas, quae cordis sui affectio attingit vsq; ad Paradisū, vt eū appetat, cordis sui timor attingit vsq; ad infernum, vt eum fugiat, cordis sui dolor attingit vsq; ad proprium delictū, vt ipsum defleat, cordis sui amor attingit ad Deum, vt sibi faueat, cordis sui dulcor attingit vsq; ad amicū, vt eū foueat. Vnde dico, qd firmi in bono proposito possunt esse, & contra lapsū, quem introducunt delicta, contra impulsū, quem irritat diuitia, contra insultum, quem machinantur inuidiae, cōtra ruinā & casum, quem patiuntur eminentiae, firmi & solidi apparere. Eccl. 15. Qui timeat Deum, faciet bona. Sequitur. Firmabitur in illo. s. in Deo, & non flebitur, & continebit eū & non confunderet. Iusti. n. etiam in fluctibus tribulationum & tentationum mediante radicum cordis latitudine rectè nauigant, & contra quolibet impetus firmi nataant. Gen. 1. Fiat firmamentum in medio aquarum. Et illud Sap. 14. Dedit sibi in mari viā & in fluctibus semitam firmissimam. Et nota, qd res efficitur firma quando Innititur solido fundamento, Constringitur valido ligamento, Eripitur ab hostium noxamento, Protegitur pluriq; iuuamento, Moraliter autem loquendo, dico, qd solidū fundamentū est veritas: validum ligamentum est charitas. Hostiū noxamentum est daemonum iniquitas: pluriq; iuuamentum est virtutū communitas. Firmi sunt ergo iusti, quia innituntur fundamento solidae veritatis, videlicet ipsi Christo, qui est via, veritas & vita, quia firmamentum est dñs iumentibus eū, secūdū Ps. Et fidei Christianae, quae est firmissima & tutissima. Colo. 2. Firmamentum eius, quae in Christo est, fidei nostrae. Et bonis etiam spiritualibus & aeternis, quae sunt incorruptibilia. Eccl. 43. Vas castrosum in excelis in firmamento resplescens, vt sic figuretur in illa domo euangelicae Matth. 7. quae fluctibus & flatibus non fuit obruta vel cassata. Et cū subiungitur, fundata. n. erat supra firmā petram. Iud est ergo fundamentū solidae veritatis. 2. Timo. 2. Firmum fundamentū Dei stat habens signaculū. Itè firmi sunt iusti, quia cōstringuntur ligamento validae charitatis. Vinculū. n. charitatis quū cōstringit hominem, vel attingit Deo & proximo, facit eū firmum in omni bono. Ecclesia. 7. Non te pigeat visitare infirmum, ex his enim in dilectione firmaberis. Itè firmi sunt iusti quia carent noxamento totius prauitatis. Res. n. quae carent noxamento exteriori seu interiori corruptempe, sunt, vt cōter, magis firmae, patet in corporibus celestibus, quae nec interiori nec exteriori habent aliquid per quod corrumpantur, & ideo in firmitate perpetua sp durant. Sic iusti & maxime iusti, qui per spem affectionum & contemplationū superius sunt erecti, à cunctis vitiorum corruptionibus, & in bono per consequens sunt magis firmi. Hier. 41. Firmavit in excelso robur suum. & Eccl. 43. altitudinis firmamentum, pulchritudo eius. Itè firmi sunt iusti quando polent fulcimento totius bonitatis. Sicut. n. multi stipites vndique sustentantes faciunt firmā arborem, sic multae virtutes hominem. Et sic dico, qd homo efficitur bene firmus quando ipsū sustentat & fulcit,

- Iustitia librans aequaliter,
 - Clementia cibrans iuuatiter,
 - Constantia vibrans iuuatiter,
 - Concordia ligans similiter,
 - Mæsticia rigans flebiliter,
 - Facundia orans humiliter.
- De iustitia dicit Prou. 16. Iustitia firmatur soliu. De clementia dicit Prou. 35. Aufer impietatem de vultu regis & firmabit clementia thronus eius. De constantia dicit in Ps. Deus firmavit terram super stabilitatem suam, non inclinabitur in seculū seculi. De concordantia dicitur Leu. 26. firmabo pactū meū vobiscum. De lachrymosa verò mæstitia dicitur in Ps. Deus firmavit terram sup aquas. vnde de illa cedro dicit Eze. 17. qd transportata fuit in vrbe negociatorum, vt firmaret radices super aquas. De facundia verò seu eloquentia dicitur 2. Para. 6. Firmetur sermo tuus, quem locutus es. Sic ergo

patet quō inuenitur firmitas status virtualis, & hoc ostendit cum dicitur morabatur Dauid. Mora enim & assuefactio in bono solida, atque firmat, quia sicut in Ouidio libro de remedio amoris. Mora facit vires, teneras quoque praecouit vnas. Et validas segetes, qd fuit herba, facit, Dauid etiā manu fortis & vultu desiderabilis signat uirum iustum, multis virtutibus adornatum, & bonis moribus confirmatum. Vide supra de Dauid si vis. vnde de tali firmitate dicit 2. Reg. 5. Cognouit Dauid, qd firmasset dñs eum in regem. Ista aut omnia possunt dici de firmamento & firmitate ecclesiae militantis, quae. s. firma est & perpetua ratione fundamenti, ligamenti & iuuamenti. & ideo Ecclesia proprie dicitur firmamentum, qd in medio aquarum. i. in mundi fluctibus, est factum, & luminaribus. s. Sanctis hominibus adimpletū. Gen. 1. Fiat firmamentū in medio aquarū & ibidè. Fiat luminaria in firmamento caeli. Ista ergo firmitas status virtualis. Scdò dico, qd inuenitur firmitas exterior status tpalis. Et ista est proprie illa firmitas, quā hnt pauperes voluntarij, qui. s. in infimo statu iacent, & modicis sunt contenti. Nihil. n. cā firmū sicut illud, qd infimū & profundū. Status infimus teste Ouidio, non hnt vti cadat. vnde in libro de ponto dixit, qd fortuna miserrima tuta est, & in libro de tristibus dixit. Ardua p praecipit gloria vadit iter. Et ideo, qui arduas mundi glorias contempserunt, & status pauperes elegerūt, firmi & stabiles in fide & moribus permanserunt. Ps. Posuisti firmamentum eius formidinet. qd. s. Paupertas, qd mundi diuitibus, est formido, est Sanctis hominibus firmamentum, qd ostenditur, cum dicitur In deserto. Sap. 11. Iter fecerunt per desertum, quae non inhabitantur, & in locis secretis fecerūt casas. Fixio. n. firmitatem signat. Ista est ergo firmitas status temporalis. In deserto inquit. Tertio dico, quod inuenitur firmitas aeterna status supnalis scilicet firmitas glorię Paradisi. Res enim caelestes sunt ceteris firmiores. Vnde 37. dicitur de caelis, qd solidissimo quasi aere fundati sunt. Sic uerè beati & bona aeterna solida sunt & firma, nulli defectu vel corruptioni subiacentia, sed ppetuo durantia, sicut in Ps. dicit. Etenim Deus firmabit orbē terrae, qd nō commouebitur, parata est sedes tua ex tunc. Et hoc ostendit, cū dicitur (In locis firmissimis). Loca. n. illa sunt firma & tuta. Ps. Erit firmamentum in summis montium, super extolletur super libanū fluctus eius, & florebunt de ciuitate dñi super foenū terrae. Et quia locus iste firmus est purus & altius eleuatus, floridus & amenus, ideo illic introducentur solum personę floridæ, firmę pariter atque purę, cum locus locato debeat respondere. vnde dicit Eze. 10. Vidi & ecce in firmamento, qd erat super caput cherubin quasi saphirus, & quasi species similitudinis solij apparuit super eum. Ibi enim est

Claritas lucis (Vidi) Et sic patet quomodo iusti gaudent, vt visum est, triplici firmitate, vel fulgore (Cherubin) tate, vel sunt in triplici firmamento. Plenitudo sciētiae (Quasi) to. s. Interiori, quae est gratię, exteriori, quae est fortunę, superio Puritas vernas (Saphirus) ri, quae est glorię. Dignitas regnans. (Species inquit similitudinis solij)

Flagellum. Nota, qd flagellū est instrumentū de ligno ordinatū. Signat ergo flagellū quilibet correctionē, punitionē, vel castigationē, vel quilibet carnis vel animi inuoluntariam læsionem. Dicam ergo, qd triplex est flagellū in scriptura, videlicet flagellū correctionis, & est flagellū filiorū, leuiter verberans; punitionis, & est flagellū peccatorū, turpiter lacerans; Damnationis, & est flagellum damnatorum grauitè macerās. Primò ergo dico, qd inuenit flagellum correctionis, verberās leuiter. Hō. n. duplici flagello vitif. flagello quo ledit filios, & flagello grosso quo ledit a finos. Sic verè Deus in vita ista utitur duplici tribulatione. s. quadā parua & charitativa, qd est ad bonorum correctionē, de qua in Ps. Fui flagellatus tota die, & castigatio mea in matutinis. Et quadā grossa qd pertinet ad supborum afflictionē & punitionē, & de qua dicit infra. Et aduerte, qd (sicut video)

- Velis, vt puluis excutiat,ur,
 - Puer, vt doctus efficiatur,
 - Stultus, ne periculis subiciatur,
 - Vrsus, vt pinguis inueniatur,
 - Catulus, ut leo terreat.
- Sic uerè dico, qd boni à Deo flagellantur, corriguntur, & tēpora-

raliter dolorem, angustiam, tristitiam & miseriam. Et ideo possumus distinguere, quod est quidam

Fletus Interior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Exterior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Interior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Exterior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Interior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Exterior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Interior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Exterior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Interior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Exterior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Interior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Exterior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Interior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Exterior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Interior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Exterior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Interior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Exterior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Interior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Exterior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Interior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Exterior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Interior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

Fletus Exterior, Fletus contritionis est excrucians. Sic faciebat Esaias, q. Esa. 2. dicit sic. Recedite a me, & amarè flebo. Et idè 33. Angeli pa-

templantes, dum hic in terris viuunt, per tot causas luctus & fletus Deu pro certo cõpellunt q̄rere, & ad ipsum recurrere, & viã in Syon. viã ad cœli gloriã p̄curare. Sicut. n. dicit Greg. Mala, q̄ hic nos p̄munt, citius ad Deum venire com-

pellunt. Ista sunt ergo flumina tribulationũ & mundanarũ afflictionũ, q̄ proculdubio debent nobis esse causa luctus & fletus. Mat. 7. Venerunt flumina, & flauerunt venti, & iruerunt super domũ illã. Ista miserã bene percipit hõ, cũ nascitur, qui statim incipit flere, & primã vocem plorando emittit, & suo fleru miserã i quã intrat, indicij p̄signare & p̄-

nostricare. vñ dicit Ber. tractans illud Iob 14. Homo natus de muliere, breui viuens tempore. Homo inquit natus de muliere, iõ cum reatu, breui viuens tpe, iõ cum metu, repletur multis miserijs, iõ cum fletu. Flere ergo debemus pp tormentorum afflictionem. Vnde Hie. 31. In fletu venient, & per torrentes aquarum deducam eos in viã rectã. Istud tñ non aduertunt multi, qui quamuis sint in loco fletus & luctus. sin-

miseria vita ista, ipsi tñ gaudent & solatiunt, & q̄ hic flere nolunt, ad fletũ æternæ miserie deducunt. vnde dicit Greg. in moral. Lachrymarũ causas quidã ridetẽs peragunt, & mortis suæ negocium tripudiantes exequunt. Iste ergo dñs illud Luc. 6. Veh vobis diuitib. qui hic habetis consolationẽ, quia lugebitis, & flebitis. Ista est prima cã quare debemus flere. s. pp tormentorum afflictionẽ. Super flumina inquit sedimus & fleuimus. Nec. 1. Cunq; audissem verba huiusmodi, sedi & fleui. Scdõ dico, q̄ nos debemus flere pp vitiõrũ in-

fectionẽ vel defectionẽ, q̄ ostendit, cũ dicit, Babylon. n. cõfuso interpretat. Babylon fuit ciuitas idolorarũ. Babylon inimica fuit Dei cultorũ. Babylon a rege crudeli Nabuchodonosor fuit edificata. Babylon nõ est cunctis generibus bestiarũ est inhabitata, sicut dñs Dan. 4. & Esa. 13. Ista ciuitas charissimã, p̄culdubio significat statũ p̄cũ, q̄ iõ cõfuso interpretat, q̄a in p̄cõ oia cõfusa & sine ordine inueniuntur. ibi. n. ancilla. i. caro dominat, domina. i. aia famulat. Ibi et illud, qd̄ debet esse superius per cõẽplationẽ, uidelicet mēs & affectio, efficiuntur in seruis per terrenã auaritiã & am-

bitionẽ. vnde Apoc. 18. dñs. Veh veh, veh Babylon ciuitas illa magna. Vnde de ista confusione dicit Bern. Ancilla dominari, uel dominam ancillari magna abusus est. In ista. n. ciuitate Nabuchodonosor. i. diabolus sicut dominus imperat, ibi etiã multitudo bestiarũ. i. p̄cõrũ inhabitat. Qñ ergo viri boni & iusti ad istam ciuitatẽ. i. ad cõfusionẽ p̄cũ aliquo casu perueniunt, vel olim se peruissent sentiunt, tunc meriti graui fletu & moerore se afficiunt, dum. sin. ciuitate p̄cũ se detentos & captiuos aspiciunt. Et iõ dñs in tit. Thr. 1. Postquã in ciuitatem redactus est Israel, sedit Hieremias flens, & planxit lamentatione. Sicut. n. mandragora dñs clamare, quãdo a terra eradicat, sic p̄culdubio viri iusti & boni quãdo a suo fũdamẽtali principio. s. a Deo p̄ alq̄ p̄cũ se viderint auelli, ipsi pro certo clamare, & flere nõcunt, & perfectẽ et p̄-

nitere, sicut apparuit in Petro. Mat. 26. qui postquã dominum negasset, egressus foras, fleuit amarè. Et ideo sicut Petrus p̄ fletũ ipetrauit p̄cũ sui remissionẽ, Ezechias et rex impetravit per fletũ vitæ suæ prolongationẽ, sicut dñs Esa. 38. Fleuit Ezechias fletu magno & c. p̄ fletũ quoq; Susanna ipetrauit de manib. salforũ iudicũ liberationẽ, sicut dñs Dan. 13. sic pro certo per fletũ cõpunctionis & doloris veniã a Deo reportamus, vitã gratiã prolongamus, & nõsp̄fos de manib. dẽmonum liberamus. Sicut. n. narratur in fabulis poetarũ, Cygnus Stheneli filius, ex materno gñe frater Phaetontis, cum fieret de fulminatione sui fratris, quẽ Iuppiter fulminauerat, cõuersus fuit in aue fluminalẽ albisimã, q̄ nũc cygnus uocõter appellatur, q̄ solet in fluminibus habitare, & pro cantu gemere seu flere. Ouidius lib. 2. Meta. fab. 3. & c. Sic p̄ certo, charissimã, si fletum cõpunctionis, contritionis, & cõpunctionis frequentabimus, pro certo nos de hoie in volucrum, de p̄cõrẽ in virum spiritualem mutabimur & cõuertemur, & fluuiales & candidi, flebiles pariter & gembundii. perfecti deuoti & casti de cetero efficiemur. sic loquitur Iohel 2. Conuertimini in ieiunio, & fletu, & planctu. Flendum est ergo propter p̄p̄iam iniquitatem. Vnde dñs Iohel. 1. Exergiscimini ebris, & flete. Propter proximorum necessitatem, sicut faciebat Iob, qui 30. c. dicebat. Flebam quondam super eo, qui afflictus erat. & Luc. 19. dicitur, q̄ videns Iesus ciuitatem, fleuit super illam. Item propter mutuam amorem, &

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem,

charitatem, sicut dñs de Ioseph Genes. 46. q̄ inter amplexus Benjamin fleuit, & Thob. 1. dñs, q̄ fleuerunt ambo p̄ gaudio. Sic ergo patet, q̄ nos debemus flere propter vitiõrum confusionem, quã confusio notatur in nomine Babylonis, quia sicut dñs in Psalm. Filia Babylonis misera & c. Tertio dico, q̄ sancti & iusti in isto mundo flet propter gaudiorum dilationem, quã ostenditur, cum dñs. Dum recordaremur tui Syon. Sicut. n. captiui solent flere, quando vident perditam libertatem, fatui & miseri solent flere, quando considerant venditam hereditatem, banniti & relegati solent flere, quãdo considerant vitam & interdiciã patriæ dulcedinẽ & amnitatẽ (q̄ a. f. km leges vniciũ; patria sua est dulcissima) sic & nos captiui in hoc mundo, & a libertate hereditate, & patriã Paradisi excludi, banniti & relegati, debemus suspirare & flere dum ipsam cœlestem patriam vel cœlestem gloriam recordamur, & dum ab ipsa sicut peregrini, & hospites exulamus. Dñ recordaremur inquit tui Syon. Et ad hoc monet nos Esa. 46. Redite p̄ruaricatores ad cor, recordamini priores seculi. Paradisus. n. dñs prius seculi, q̄ a homo & Angelus ibidem prius habitauerunt, sed suis demeritis exigentibus exinde banniti, relegati, & expulsi fuerunt. Ergo pro patriã dilationem debemus flere, suspirare, & dolere, & ad ipsam totis desiderijs anhelare, exemplo Susanna, de qua dñs Dan. 13. q̄ fens suspexit in cœlum. Istud est ergo irriguũ superius, q̄ dedit Caleph filix suã in hereditatem, sicut dñs Iohes. 5. & Iudicum 1. Secundum. n. Grego. filia ista significat aiam, quã a patre Deo pro presentis hereditate accipit duplex irriguum. i. duplices lachrymas seu fletus. s. inferius & superius, in quantum. s. ipsa plorat pro presentis miserie tribulatione, & p̄ superioris gloriã dilatione. Iste est ergo triplex fletus bonorum & perfectiorum, quia. f. flere debemus

D Dilatione cœlestium gaudiorum, Fleamus et Pro Commissione mentalium vitiõrum, go pro istis Afflictione terrestrium tormentorum. causis, vt exinde ad latitiã veniamus, vt tps nostrum debitẽ expendamus, vt ad talem fletum alios prouocemus, & inuite mus. Flendum est ergo pp futurã consolationem. Vnde Thob. 3. Post lachrymationẽ & fletũ, exultationem infundis & c. Ite flendũ est pp tps conditionem, quia sicut dñs Eccl. 3. Tempus flendi. Item flendũ est pp aliorum prouocationem, sicut dñs 1. Edrã 10. q̄ flete Edrã, fleuerunt alij. Et iõ p̄ ista vltima causa legitur Christum ter fletuisse. s. in Lazari suscitatione, sup ciuitatis futura tribulatione, in cruce & in passione & c. Vide si vis in distinctionibus Maurij, vnde illud vltimum accepi. Et nota 3. quod bonus fletus frequentandus est,

Ad Deum currere, Per fletum. n. ad Deũ currimus celeriter. Aeterna cernere, Citius. n. vadit hõ p̄ Mortem effergere, Ciuitas. n. vadit hõ p̄ Cœlum ascendere, aquam nauigando, q̄

per terram itinerando. Vnde Hie. 50. Ambulantes & flentes properabunt ad dominum Deum suum. Item p̄ fletum eterna cernimus celeriter. s. contemplan-do. Cœlum enim melius videtur post pluuiam aere purificato. Vnde de Susanna dicitur Dan. 13. quod fens suspexit in cœlum. Item per fletum mortem effugimus sagaciter. Vnde de Ezechia rege dñs Esa. 38. q̄ audita morte sua, vertit se ad parietẽ, & fleuit fletu magno, & impetrauit prolongationem vitæ. Item per fletum cœlum ascendimus finaliter. 2. Reg. 15. Dauid ascendebat cœlium oliuarii flens, & cooperto capite. Et hæc de bono fletu sufficiant. Scd si volumus possumus notare de malo fletu, q̄ triplex est generaliter malus fletus. Est enim

Fletus Ficta compassionis, Fletus ergo ficta compassionis pertinet ad vsurarios depredatores, qui re

Fletus Tristis damnationis, sionis pertinet ad vsurarios depredatores, qui re

Fletus Falsa deceptionis, rios depredatores, qui re

Et videntur flere, & miserijs pauperũ condolere, dñ eis aliquid accommodant, seu p̄stant, qui tamen finaliter ipsos exheredant, & molestant. Vnde tales sunt similes crocodillo, q̄ inueniens hominem iuxta fluuium occidit eum, & postmodum plorat eum, & finaliter deuorat ipsum. Sic et tales vsurarij, pauperes primò occidunt ipsos in suis contractibus, irretiendo, & obligando, tandem ipsos flent, & plorant, eis sicut eum deuorant, & eis ad mutuum p̄stlando, finaliter vero ipsos deuorant, eos exheredando & penitus consumendo. Vnde isti secundum dictum Apostoli possunt dici illi, qui flent tanquam non flentes, & qui gaudent tanquam nõ gau-

dent. 1. Corin. 7. Eleuatus verò deceptions pertinet ad falsos amicos & proditores, de quibus dicitur Ecclesiast. 12. Oculis suis lachrymabitur inimicus, si uenerit tempus, non satiabitur sanguine. De quib. Ouidius ait. Vt flerent oculos, erudire suos. Eleuatus verò finalis damnationis pertinet ad miseros mortuos peccatores, qui. s. perpetuo habent flere in inferno, similes illi lapidi, qui dicitur enydros, qui. s. perpetuò & continuè emittit lachrymas. Vnde de ipso dñs in lapidario. Perpetui fletus lachrymas distillat enydros, quẽ. s. isti damnati p̄petuò habent lachrymas emittere, & perpetuis fletibus suspirare, iuxta illud Luca 13. Ibi erit fletus & stridor dentium. Et hæc de triplici malo fletu sufficiant.

Flos, Florere Nota, q̄ flos nihil aliud est, quã quẽdam originalis materia respectu fructus. Flos. n. prædicit fructum, sicut via prædicit terminũ, sicut p̄missa p̄cedunt cõclusionẽ, sicut materia p̄cedit rei p̄fectionẽ. Est. n. flos illud, qd̄ in arbore exterius vñ, & illud, quod primò & principaliter oculis iuuetur. Põr ergo flos dñ uerisimodè significare in scriptura. Per flos. n. intelligitur Interior affectio, Per flos. n. intelligitur Exterior conuersatio, Interior affectio, quia. s. sicut flos præcedit fructum, & est inuentus inchoatio, eius materia, sic bona affectio præcedit bonum opus, & est eius principium, & origo. Eccl. 24. Flores mei fructus honoris & honestatis. & Gen. 40. Videbunt post flores vvas maturefcere. Item per flos. n. intelligitur exterior cõuersatio. Vnde Cant. 2. Flores apparuerunt in terra. Item per flos. n. intelligitur gratiarum & virtutum decoratio. ideo nobis præcipit Eccl. 39. Florete flores, & quasi lilium date odorem. Item per flos. n. intelligitur inuentus inchoatio. Iob 13. Quasi flos egreditur. Item per flos. n. intelligitur mundi prosperitas, seu transitoria consolatio, quã habet naturam valde debile, & facilliter transit & perit. Vnde 1. Pet. 1. Gloria eius quasi flos feni. Iexiccarum est fœnum, & cecidit flos. Sic ergo patet, quomodo flos diuersimodè sumitur in scriptura. Dicam ergo breuiter, quod est quidam flos

Virtualis perfectionis, Primus est flos quẽ debemus habere: Temporalis successiois, Secundus est flos quem debemus horrere: Aeternalis recreationis, Tertius est flos quẽ debemus gaudere. Dicamus ergo primò aliquid de flore virtualis perfectionis, & dicamus, q̄ sicut arbor nõ est perfecta qua florib. non decoratur, & quã fructibus non foecundatur, sic homo non potest dici perfectus, qui floribus virtutum nõ est ornatus, & qui fructibus bonorum operũ nõ est repletus. Et ideo ad habendũ tales flores monet scriptura. dicens Eccl. 39. Florete flores, & quasi lilium date odorem. In quibus uerbis ostenditur, q̄ sicut in flore est dare humore, colorem, odore, sic in uirtuali perfectione est dare humore, seu fluorem pietatis. Florete inquit, idest florem habete, quia flos dicitur a fluendo. Item colorem seu decorem honestatis, quẽ ostenditur cum dicitur, flos. Item odorẽ seu uirorẽ castitatis, quã inquit lilium. Dico ergo, q̄ si volumus esse floridi p̄ sanctitatẽ, nos debemus esse fluidi per pietatẽ, quod ostendit in uocabulo, florete, idest fluore pietatis habete. Flos enim est naturaliter mollis & humidus, in tactu suauis & fluidus, quã uerè illi, qui per sanctitatẽ volunt esse flores & floridi, debent p̄ pietatem & benignitatem esse molles & humidi: temp enim dñr in alios fluere, & per pietatem se & sua ad alios dilatare, iuxta illud Iohel. 3. Stillabunt montes dulcedinẽ, & colles fluent lac & mel. Montes enim sunt viri p̄fecti, qui dulcedinẽ pietatis & clemẽtiã, lac benignitatis & modestiã, mel deuotionis & dulcis eloquẽtiã debent sicut veri flores alijs distillare. Ideo de talib. floribus possumus dicere illud Can. 7. Videamus si uinea nostra floruit, & si flores fructũ parturiunt. Uinea enim, quã earum habet de cortice, & multũ de medulla, significat viros pios & misericordes, qui quia sunt pleni medulla pietatis, ideo parum eis remanet de cortice temporalis facultatis. Istõrum ergo flores fructus parturiunt, quando ipsorum piã & fluidã affectiones fructus bonorum operum producunt. Pareat ergo, quod nos debemus esse fluidi per pietatem. Item dico, quod nos debemus esse citidi per honestatem quod etiam ostenditur in uocabulo flores. Diction. Berchorij. Pars ij. I 2 Sicut

Primus est flos quẽ debemus habere: Secundus est flos quem debemus horrere: Tertius est flos quẽ debemus gaudere. Dicamus ergo primò aliquid de flore virtualis perfectionis, & dicamus, q̄ sicut arbor nõ est perfecta qua florib. non decoratur, & quã fructibus non foecundatur, sic homo non potest dici perfectus, qui floribus virtutum nõ est ornatus, & qui fructibus bonorum operũ nõ est repletus. Et ideo ad habendũ tales flores monet scriptura. dicens Eccl. 39. Florete flores, & quasi lilium date odorem. In quibus uerbis ostenditur, q̄ sicut in flore est dare humore, colorem, odore, sic in uirtuali perfectione est dare humore, seu fluorem pietatis. Florete inquit, idest florem habete, quia flos dicitur a fluendo. Item colorem seu decorem honestatis, quẽ ostenditur cum dicitur, flos. Item odorẽ seu uirorẽ castitatis, quã inquit lilium. Dico ergo, q̄ si volumus esse floridi p̄ sanctitatẽ, nos debemus esse fluidi per pietatẽ, quod ostendit in uocabulo, florete, idest fluore pietatis habete. Flos enim est naturaliter mollis & humidus, in tactu suauis & fluidus, quã uerè illi, qui per sanctitatẽ volunt esse flores & floridi, debent p̄ pietatem & benignitatem esse molles & humidi: temp enim dñr in alios fluere, & per pietatem se & sua ad alios dilatare, iuxta illud Iohel. 3. Stillabunt montes dulcedinẽ, & colles fluent lac & mel. Montes enim sunt viri p̄fecti, qui dulcedinẽ pietatis & clemẽtiã, lac benignitatis & modestiã, mel deuotionis & dulcis eloquẽtiã debent sicut veri flores alijs distillare. Ideo de talib. floribus possumus dicere illud Can. 7. Videamus si uinea nostra floruit, & si flores fructũ parturiunt. Uinea enim, quã earum habet de cortice, & multũ de medulla, significat viros pios & misericordes, qui quia sunt pleni medulla pietatis, ideo parum eis remanet de cortice temporalis facultatis. Istõrum ergo flores fructus parturiunt, quando ipsorum piã & fluidã affectiones fructus bonorum operum producunt. Pareat ergo, quod nos debemus esse fluidi per pietatem. Item dico, quod nos debemus esse citidi per honestatem quod etiam ostenditur in uocabulo flores. Diction. Berchorij. Pars ij. I 2 Sicut

Primus est flos quẽ debemus habere: Secundus est flos quem debemus horrere: Tertius est flos quẽ debemus gaudere. Dicamus ergo primò aliquid de flore virtualis perfectionis, & dicamus, q̄ sicut arbor nõ est perfecta qua florib. non decoratur, & quã fructibus non foecundatur, sic homo non potest dici perfectus, qui floribus virtutum nõ est ornatus, & qui fructibus bonorum operũ nõ est repletus. Et ideo ad habendũ tales flores monet scriptura. dicens Eccl. 39. Florete flores, & quasi lilium date odorem. In quibus uerbis ostenditur, q̄ sicut in flore est dare humore, colorem, odore, sic in uirtuali perfectione est dare humore, seu fluorem pietatis. Florete inquit, idest florem habete, quia flos dicitur a fluendo. Item colorem seu decorem honestatis, quẽ ostenditur cum dicitur, flos. Item odorẽ seu uirorẽ castitatis, quã inquit lilium. Dico ergo, q̄ si volumus esse floridi p̄ sanctitatẽ, nos debemus esse fluidi per pietatẽ, quod ostendit in uocabulo, florete, idest fluore pietatis habete. Flos enim est naturaliter mollis & humidus, in tactu suauis & fluidus, quã uerè illi, qui per sanctitatẽ volunt esse flores & floridi, debent p̄ pietatem & benignitatem esse molles & humidi: temp enim dñr in alios fluere, & per pietatem se & sua ad alios dilatare, iuxta illud Iohel. 3. Stillabunt montes dulcedinẽ, & colles fluent lac & mel. Montes enim sunt viri p̄fecti, qui dulcedinẽ pietatis & clemẽtiã, lac benignitatis & modestiã, mel deuotionis & dulcis eloquẽtiã debent sicut veri flores alijs distillare. Ideo de talib. floribus possumus dicere illud Can. 7. Videamus si uinea nostra floruit, & si flores fructũ parturiunt. Uinea enim, quã earum habet de cortice, & multũ de medulla, significat viros pios & misericordes, qui quia sunt pleni medulla pietatis, ideo parum eis remanet de cortice temporalis facultatis. Istõrum ergo flores fructus parturiunt, quando ipsorum piã & fluidã affectiones fructus bonorum operum producunt. Pareat ergo, quod nos debemus esse fluidi per pietatem. Item dico, quod nos debemus esse citidi per honestatem quod etiam ostenditur in uocabulo flores. Diction. Berchorij. Pars ij. I 2 Sicut

Primus est flos quẽ debemus habere: Secundus est flos quem debemus horrere: Tertius est flos quẽ debemus gaudere. Dicamus ergo primò aliquid de flore virtualis perfectionis, & dicamus, q̄ sicut arbor nõ est perfecta qua florib. non decoratur, & quã fructibus non foecundatur, sic homo non potest dici perfectus, qui floribus virtutum nõ est ornatus, & qui fructibus bonorum operũ nõ est repletus. Et ideo ad habendũ tales flores monet scriptura. dicens Eccl. 39. Florete flores, & quasi lilium date odorem. In quibus uerbis ostenditur, q̄ sicut in flore est dare humore, colorem, odore, sic in uirtuali perfectione est dare humore, seu fluorem pietatis. Florete inquit, idest florem habete, quia flos dicitur a fluendo. Item colorem seu decorem honestatis, quẽ ostenditur cum dicitur, flos. Item odorẽ seu uirorẽ castitatis, quã inquit lilium. Dico ergo, q̄ si volumus esse floridi p̄ sanctitatẽ, nos debemus esse fluidi per pietatẽ, quod ostendit in uocabulo, florete, idest fluore pietatis habete. Flos enim est naturaliter mollis & humidus, in tactu suauis & fluidus, quã uerè illi, qui per sanctitatẽ volunt esse flores & floridi, debent p̄ pietatem & benignitatem esse molles & humidi: temp enim dñr in alios fluere, & per pietatem se & sua ad alios dilatare, iuxta illud Iohel. 3. Stillabunt montes dulcedinẽ, & colles fluent lac & mel. Montes enim sunt viri p̄fecti, qui dulcedinẽ pietatis & clemẽtiã, lac benignitatis & modestiã, mel deuotionis & dulcis eloquẽtiã debent sicut veri flores alijs distillare. Ideo de talib. floribus possumus dicere illud Can. 7. Videamus si uinea nostra floruit, & si flores fructũ parturiunt. Uinea enim, quã earum habet de cortice, & multũ de medulla, significat viros pios & misericordes, qui quia sunt pleni medulla pietatis, ideo parum eis remanet de cortice temporalis facultatis. Istõrum ergo flores fructus parturiunt, quando ipsorum piã & fluidã affectiones fructus bonorum operum producunt. Pareat ergo, quod nos debemus esse fluidi per pietatem. Item dico, quod nos debemus esse citidi per honestatem quod etiam ostenditur in uocabulo flores. Diction. Berchorij. Pars ij. I 2 Sicut

Primus est flos quẽ debemus habere: Secundus est flos quem debemus horrere: Tertius est flos quẽ debemus gaudere. Dicamus ergo primò aliquid de flore virtualis perfectionis, & dicamus, q̄ sicut arbor nõ est perfecta qua florib. non decoratur, & quã fructibus non foecundatur, sic homo non potest dici perfectus, qui floribus virtutum nõ est ornatus, & qui fructibus bonorum operũ nõ est repletus. Et ideo ad habendũ tales flores monet scriptura. dicens Eccl. 39. Florete flores, & quasi lilium date odorem. In quibus uerbis ostenditur, q̄ sicut in flore est dare humore, colorem, odore, sic in uirtuali perfectione est dare humore, seu fluorem pietatis. Florete inquit, idest florem habete, quia flos dicitur a fluendo. Item colorem seu decorem honestatis, quẽ ostenditur cum dicitur, flos. Item odorẽ seu uirorẽ castitatis, quã inquit lilium. Dico ergo, q̄ si volumus esse floridi p̄ sanctitatẽ, nos debemus esse fluidi per pietatẽ, quod ostendit in uocabulo, florete, idest fluore pietatis habete. Flos enim est naturaliter mollis & humidus, in tactu suauis & fluidus, quã uerè illi, qui per sanctitatẽ volunt esse flores & floridi, debent p̄ pietatem & benignitatem esse molles & humidi: temp enim dñr in alios fluere, & per pietatem se & sua ad alios dilatare, iuxta illud Iohel. 3. Stillabunt montes dulcedinẽ, & colles fluent lac & mel. Montes enim sunt viri p̄fecti, qui dulcedinẽ pietatis & clemẽtiã, lac benignitatis & modestiã, mel deuotionis & dulcis eloquẽtiã debent sicut veri flores alijs distillare. Ideo de talib. floribus possumus dicere illud Can. 7. Videamus si uinea nostra floruit, & si flores fructũ parturiunt. Uinea enim, quã earum habet de cortice, & multũ de medulla, significat viros pios & misericordes, qui quia sunt pleni medulla pietatis, ideo parum eis remanet de cortice temporalis facultatis. Istõrum ergo flores fructus parturiunt, quando ipsorum piã & fluidã affectiones fructus bonorum operum producunt. Pareat ergo, quod nos debemus esse fluidi per pietatem. Item dico, quod nos debemus esse citidi per honestatem quod etiam ostenditur in uocabulo flores. Diction. Berchorij. Pars ij. I 2 Sicut

Primus est flos quẽ debemus habere: Secundus est flos quem debemus horrere: Tertius est flos quẽ debemus gaudere. Dicamus ergo primò aliquid de flore virtualis perfectionis, & dicamus, q̄ sicut arbor nõ est perfecta qua florib. non decoratur, & quã fructibus non foecundatur, sic homo non potest dici perfectus, qui floribus virtutum nõ est ornatus, & qui fructibus bonorum operũ nõ est repletus. Et ideo ad habendũ tales flores monet scriptura. dicens Eccl. 39. Florete flores, & quasi lilium date odorem. In quibus uerbis ostenditur, q̄ sicut in flore est dare humore, colorem, odore, sic in uirtuali perfectione est dare humore, seu fluorem pietatis. Florete inquit, idest florem habete, quia flos dicitur a fluendo. Item colorem seu decorem honestatis, quẽ ostenditur cum dicitur, flos. Item odorẽ seu uirorẽ castitatis, quã inquit lilium. Dico ergo, q̄ si volumus esse floridi p̄ sanctitatẽ, nos debemus esse fluidi per pietatẽ, quod ostendit in uocabulo, florete, idest fluore pietatis habete. Flos enim est naturaliter mollis & humidus, in tactu suauis & fluidus, quã uerè illi, qui per sanctitatẽ volunt esse flores & floridi, debent p̄ pietatem & benignitatem esse molles & humidi: temp enim dñr in alios fluere, & per pietatem se & sua ad alios dilatare, iuxta illud Iohel. 3. Stillabunt montes dulcedinẽ, & colles fluent lac & mel. Montes enim sunt viri p̄fecti, qui dulcedinẽ pietatis & clemẽtiã, lac benignitatis & modestiã, mel deuotionis & dulcis eloquẽtiã debent sicut veri flores alijs distillare. Ideo de talib. floribus possumus dicere illud Can. 7. Videamus si uinea nostra floruit, & si flores fructũ parturiunt. Uinea enim, quã earum habet de cortice

Sicut enim patet in naturalibus, dico, quod flores sunt Arborum ornamentum, Apum nutrimentum, Moaborum medicamentum, stæ conuersationis sunt recte sicut quoddam gratissimū paramētum in hoīe virtuoso. Pulchrum. n. est videre hoīem, in quo releuet viola humilitatis, rosa rubea charitatis, lilium castitatis, amygdalum pietatis, & tales possunt dicere illud seditum. Flores apparuerunt in terra nostra. Apes. n. i. viri simplices & imperfecti quando inueniunt tales flores. i. talia bona exempla vel virtutes, ibi proculdubio suum nutrimentū spirituale, i. suas bonas informationes accipiūt, q. p. certo tales flores contra oīa vitia medicina sunt, q. dīcretē recipiuntur, & q. n. ad bona opera applicātur. Vnde Eccl. 12. Florebit amygdalum, impinguabitur locusta. Q. n. amygdalum. i. vir iustus vel prælati floret per bonam conuersationē, tunc verē locusta. i. simplex imperfectus aut subditus impinguatur per bonā ipsius imitationem. Aduertamus tñ qd dicit Isaac in dietis, q. f. apes, quæ pascuntur, & quæ comedunt flores amaros, faciunt, vt cōiter, mel amarum, ad denotandum, q. illi, qui frequentant malos hoīes & amaros, & q. ab ipsis amaros flores. i. mala exempla recipiunt & accipiūt, tales dico mel amarum. i. mala & amara opera faciunt. Adonides. n. fm fabulas poetarum, iuuenis pulcherrimus fuisse dī, qui colligendo flores rubeos mortuus est, & ideo a paganis anti quus plangebatur, sicut dī Ezech. 8. vbi dī, q. ipse vidit mulieres plangentes Adonidem. Tales ergo sunt malorum exemplorum collectores, qui q. colligunt ab alijs flores rubeos. i. carnales, & mala exempla, ideo spiritualiter moriuntur. Malos ergo flores. i. mala malorum exempla debemus cauere, & fugere, & bonos flores. i. bona exempla frequentare, vt dicamus illud Sap. 2. Coronemus nos rosis antequā marcescant. Sequitur. Non prætereant nos flos temporis. Iste est ergo flos bonæ conuersationis, quem debemus habere. Aduertamus tñ, q. hypocritæ habent istum florem sine fructu. Similes. n. sunt iambuco, cuius flores redolent, fructus verò fegent. Sic flos conuersationis hypocritarum est odoriferus, fructus verò suæ operationis est malus & pestiferus. Quia sicut dī Matth. 7. Mala arbor malos fructus facit. Isti. n. sunt sicut Epithimum, quod est quædam herba, cuius tota virtus fm medicos est in flore. Sic verè tota perfectio rationis consistit in conuersatione, cum nihil habeant de bona operatione. Nō sic ergo, sed simus florentes & nitidi per honestatem, iuxta illud Psalm. Iustus vt palma florebit, sicut cedrus libani multiplicabitur. Itē dico, q. nos debemus esse florentes & candidi per castitatem, quod ostenditur, cū dī. Quasi lilium date odorem. Lilium. n. est flos purissimus & candidissimus, cuius color est gratiosissimus ad videndum, & cuius odor est suauissimus ad odorandum, & signat virtutē castitatis, quæ cum sit virtus purissima, Deo & Angelis est gratissima, & apud oēs famosissima & fragrantissima. Et iō de isto flore dī in Psalm. Iustus germinabit sicut lilium, & florebit in æternum dñm &c. Vide supra ubi filia, in illa auctoritate. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Patet ergo, q. flos. i. vir perfectus uel spiritualis perfectio, dēt habere annexam pietatem, honestatem, & castitatem, vt sic quilibet vir perfectus dicat illud Cant. 2. Ego flos campi & lilium conuallium. Iste est ergo flos virtualis perfectionis. ¶ Secundo per florem intelligitur amenitas temporalis successione. Sicut. n. flos est quoddā debilissimum & fragilissimum, quod modico vento diruitur, modica nebula corrumpitur modico calore siccat, sic verè mudi prosperitas, q. f. consistit in fortitudine, pulchritudine, sensus limpiditate, inuenture, & rerū q̄titate, fragilis est & caduca. Illa. n. oī florē comparantur, qui a fluendo dī, quia. f. hæc oīa facilliter fluūt, & labunt, & tribulatione vel morte siccant, & destrunt. De quo dī Esa. 40. Oīs (iquit) caro fenum, & oīs gloria eius quasi flos feni. exiccatum est fenum, & cecidit flos. Ista et possunt applicari ad hypocritas, & ad istabiles, & incōstātes, quorū scita perfectio quis sit florida & gratiofa, nō est tñ durabilis neq; firma, q. a. i. modica tēratione fluūt, & labūt, & deficiūt, & frāgunt. Vñ Iob 8. Cū adhuc sit in flore, nec carpāt manu, ante oēs herbas arefcit. Iste est ergo flos t̄pālis prosperitatis. ¶ Tertio dico, q. inuenit in scriptura flos æternalis felicitatis. Vñ Pl. Florebit de ciuitate dñi sicut feni terræ. Itē in Pl. Plan

tate in domo dñi, in atrijs domus Dei florebit. Qd per florē accipitur beata Virgo, patet per prædictum Can. 2. Ego flos campi &c. vel Christus, sicut illud Esa. 11. Egre dietur virga de radice iessæ, & flos de radice eius ascēdat. Potest applicari quod dictum est supra. f. q. flos habet humorem, odorem, colorem &c. per oē, sicut supra & plura alia. sed omitto grā breuitatis, quia etiā in multis alijs locis fit mentio de flore. **Fluctus.** Nota, q. fluctus, qui nihil aliud sunt quā maris vel aquæ circunolutio, vel inundatio, seu motus, vt communiter in scriptura accipiuntur in malo. Fluctus enim communiter signant Superborum elationes, Terrenorum possessiones, Tormentorum turbationes, Cordiales tentationes, Infernales damnationes. Significant (dico) superborum elationes, q. cōiter fluctus maris emittit magnum clamorem, generant magnum terrorem, producant spumæ foetorem, frequentāt motus horrore. Sic proculdubio superbi & impij sunt clamorosi per iactantiam, discordiam, & comminationem. Psalm. Eleuauerunt flumina fluctus suos ad vocibus aquarum multarum. Sunt terrenes per nihil pensam & cōtempti onem. Esaie 57. Redundant fluctus eius in conculcationem & in lutum. i. in simplices & humiles sunt etiam spumantes & immundi per luxuriam, carnalitatē, & infectionem. vnde Iudas in sua canonica. Fluctus feri maris despumantes suas confusiones. Sunt etiam continuè se mouentes per inconstantia & mutationē, nec non per tristitia & cordis afflictionem. 1. Mach. 6. In quos fluctus tristitia ege deueni. Et iō de talibus loquitur scriptura. Esaie 57. Impij quasi mare feruens, quod quiescere nō valet, & redūdāt fluctus eius. Isti etiā dicuntur impij, rōne crudelitatis. Dicuntur mare feruens, ratione cupiditatis. Dicuntur quiescere nō valētes, ratione mobilitatis. Dicitur redūdare fluctus eorū, ratione multitudinis iniquitatis. ¶ Secundo dico, q. per fluctus intelligitur terrenorū possessiones. Recte & n. sicut fluctus ipetuoia collisione agitant, sic mētes eorū q. terrena cū affectione nimia possidēt, cōtrarijs & repugnātibz cogitationibus cōcuriunt. Suadet. n. parte una, superbia ad magnificētia ostēdationē possessā debere cōuerti, nec aurū sp in arca esse claudendum, sed in apparatus editum, supellectis, conuiuiorum, & solatorum ac aliarum mundi vanitātū expendendū, exemplo diuitis epulonis, iduti purpura & bysso, & epulātis quotidie splēdidē. Luca 16. Contra suadet auaritia, possessam. f. minam inuolui, in fodi, & quidem nec ad videndū exhiberi, exēplo inutilis & timidi ferui. Luca 16. Hinc igitur ambitio ad supba tractāda sollicitat, & leuat, hinc auaritia ad humilia deprimit, & arctat. Illa vult effossum aurum ad seculi pōpā extolli, ista vult ipsum in peneralib. infimis sepeliri. quofit, vt continua dissensionē turbati & confusi, instar estuantis freti fluctuent atq; fremant, iuxta illud Hier. 51. Afcēdit super Babylonem mare, multitudine fluctuum eius opera est. & Iac. 1. Similis est fluctui maris. Fluctus ergo signat terrenorum possessiones. ¶ Tertio dico, q. per fluctus intelliguntur tormentorum turbationes. Per fluctus. n. mundi tribulationes intelliguntur, quibus in huius maris pelago hoīes velut naues mouentur, & quatuntur. Matth. 8. Motus magnus factus est in mari, ita ut nauicula operiretur fluctibus. Talibus. n. fluctibus subiacet homo dum nauigat per pelagus huius mudi: & ideo ne huiusmodi fluctibus absorbeatur, debet facere sicut quidam pisciculus, qui dī Etheus, qui videns mare fluctuosum & tempestosum, timens ne forte fluctibus extra eijciatur ad siccum, & ne piscatorū sportulis imponat, solet ad fundū descēdere, & alicui lapidi fortiter adherere, & ibi tandū remanere, quousque trāserint dicti fluctus. Sic verè charissimi, si fluctus magna tribulationis taliter abūdauerint, quod ab ipsis timeamus spiritualiter subruī vel submergi, nos proculdubio debemus inferius ad fundū infernū per considerationem tormentorum ascēdere, & lapidē. i. pondus diuini timoris, seu etiā futuræ fortis per meditationem accipere. sic pro certo poterimus fluctus mundanarū tribulationum facilliter superare. Sic faciebat Iob 31. dicens sic. Semper inquit quasi tumentes fluctus, timui Deū, & pondus eius ferre nō potui. Et. p. certo charissimi, si timor Dei, & iudiciorum suorū seueritas, & si status mortis, & suę incertitudinis dubietas, si pēna inferni & suę poenalaris asperitas debita

debitè reconsideratur, fluctus mundanarum tribulationū modicè reputabuntur, & facilliter superabuntur. Sic superauerat illos ille, qui dicebat Ecclesiast. 24. Profundum Abyssi pernetraui, & in fluctibus maris ambulauī, & in oī terra steti. Fluctus ergo signant tormentorū tribulationes. ¶ Quarto dico, q. p. fluctus intelliguntur interiores tentationes. Tentationes. n. & carnis & cordis sunt recte sicut qdā fluctus, in quos dū hō peruenit, mortis pētiā periculū viū exadit. Diabolus. n. est sicut balena, quæ videns filiū circa arenā maris arestum, magnos fluctus aquæ super ipsum euomit, & ipsum ad mare trahit & deducit. Sic verè diabolus q̄n videt, q. aliquis filius suus. i. peccator circa arenam p̄nā aliquid restatur, fluctus tērationū super eum eijcit, & sic eū ad mare. i. ad maris peccati amaritudinē reducit. Vnde in Psalm. Fluctus tui super me trāserunt. Vnde Matth. 14. Nauicula in medio maris iactabatur magnis fluctibus. Per fluctus ergo intelliguntur legales tentationes, superfluz cogitationes: impij. n. desiderijs & tentationibz fluctuare non cessant, & ideo fumos & spumas multorum criminum euaporant. Et ideo sicut fluctus arenis circumstantibus silitur, sic fluctus tentationum arena & timore mortis, & p̄nā ariditate finitur. Vnde cordi peruerso dicitur illud Iob 38. Circūdedi mare terminis meis, & dixi hucusque venies, & nō procedes amplius & hic confringes tumentes fluctus tuos. ¶ Quinto dico, q. per fluctus intelliguntur inferni vexationes. Vnde Luca 21. Erit in terris pressura genitum, p̄r confusione sonitus maris & fluctuum arefcentibus hominibus. Ista ergo de quintuplici fluctu sufficiunt. Nota, q. fluere idem est qd distillare, liquescere, currere, accedere, & in se non subsistere, sed ad alium locum transire. Et potest accipi in bono, & in malo. In bono. n. signat clemētia & pietatē, diligentiam & sedulitatem, in malo verò signat inconstantia & labilitatē, luxuriā & carnalitatē. Signat ergo fluxus iste clemētia & pietatē. Iohel. 3. Stillabunt mōtes dulcedinem, & colles fluent lac & mel. Item signat diligentiam & sedulitatem. Vnde Esa. 2. Erit in nouissimis diebus p̄paratus mons domus dñi, & fluent ad eum oēs gētes. Itē signat inconstantiam & labilitatē, & sic status & prosperitas maris dī fluxibilis, quia de facili est defectibilis. Vnde Psalm. Sicut cera, q. fluūt auferentur, super cecidit ignis, & non uideunt solē. Mundi. n. prosperitates sunt sicut montes facti de niuib. q. ad modicū calorem fluunt, atq; deficiunt. Sic verè mali & eorum status niuei esse vñr, quia per ardorem tribulationum vel Dei vltimam iniam & iudiciū in nihilū defluunt & soluuntur. Psalm. Mōtes sicut cera fluxerunt a facie dñi oīs terra. Et bene dicit montes, quia non est dare ita magnū mōtē. i. ita diuēt vel superbū, ita excellentē regē vel regnū, q. n. a statu suo finaliter habeat defluere, vel perire. Teste. n. Seneca, Certis cūcta t̄pib. nasci debent crescere, & extingui. Iob 14. Mons cadens defluit, & alluione paulatim terra consumit. Iste est. n. fluxus rerum, quæ semper tendit de esse in nō esse. Vñ Esa. 2. Fluxit, & defluxit terra, & infirmata est, defluxit orbis terræ, & infirmata est altitudo populi terræ, & terra infesta est ab habitatorib. suis. Sic aut nō erit in p̄nā, q. a. f. de quolibet sancto dī in Pl. q. solū eius nō defluet, & oīa, q. cūq; faciet, sp. p̄serabunt. Signat aut fluere incōstātia & labilitatē. Itē signat luxuriā & carnalitatē. Vnde 2. Mach. 12. dī, q. stagnum hierico sanguine interfectorum videt defluere. De luxuriosis etiā dī Eze. 23. Quorū carnes sunt vt asinorum & sicut fluxus equorum, fluxus eorum. ¶ Primo ergo aliquid de morali fluxu & virtuoso dicamus, q. f. sicut metalla quibus sint durissima, tamen per fortem ignem efficiunt fluxibilia sicut aqua, sicut etiā flores & herba in alembico ponuntur, & per actionē ignis in aquam fluunt & distillantur, sic verè charissimi quāuis hō q̄nq; sit durus & obstinatus, q̄n tñ ignis Spiritus sancti ipsum in flāmā interius, vel etiā ignis tribulationis exterius, tunc verè per contritionem resoluitur taliter, q. ab ipso aqua lachrymarum fluit & dilabitur, & qd totus per compunctionem & compassionem in virū mollē & fluxibile dilatat. Vñ in Psalm. Flauit lapis eius, & fluunt aquæ. Breuiter ergo loquēdo, dico, q. boni quadrupliciter fluūt. f. Per lachrymarum distillationem, Fluunt ergo boni p lachrymarum distillationē, quia. f. in ve Per bonæ famæ diffusionem, Per bonæ doctrinæ eruditionem.

de ea fluit aqua. Sic verè quādo hō scindit per contritionē, tunc ab eo fluit aqua lachrymarum per compunctionē. Vñ Psalm. Percussit petram, & fluxerunt aquæ. Petra. n. est durum cor peccatoris, q. quando per cōtritionem vel exteriorem tribulationem percucitur, tunc per lachrymarum distillationem fluit, & eliquatur. Item boni fluunt per lachrymarum largitionem. Sicut. n. myrrha, balsamum, & aliæ medicinales arbores omni anno fluunt, & stillāt liquorem ad hoīm inuamentum, sic uiri pij continuè fluunt, & diffundunt elemosynas ad pauperum nutrimentum Iohel. 3. Stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lac & mel. Itē fluunt iusti per bonæ famæ diffusionē, sicut arbores aromaticæ fluunt & fundunt odorem. Vnde Can. 4. Surge aufer, perfla hortū meū, & fluent aromata illius. Item fluunt iusti per bonam & utilem doctrinam & locutionem. Vñ Deu. 32. Concrepascit vt pluuia doctrina mea, fluat ut ros elo quū meū. Et sic patet, q. est qdā fluxus moralis & virtuosus. ¶ Secundo dico, q. est quidā fluxus lēgalis & vitiosus. Et iste est fluxus uitiorum & iste fluxus denotatur in fluxu sanguinis illius mulieris, q. sicut dicitur Matt. 9. duodecim annis fluxum sanguinis patiebatur. Sicut. n. serpens, qui dī hermorrohis, q̄n percucit hominē, dissoluit oēs venas eius, ita qd fluxus sanguinis facit eū vitam finire, sicut dicit Isid. lib. 12. & iō hermorrohis dicitur ab hēma, qd est sanguis, & rhois, qd est fluxus. Sic verè charissimi, diabolus q̄n aliquē mordet, & inficit quocūq; mō per malas tentationes & complacētijs, facit eum sanguinē p̄torum fluere, & emitere taliter fluēdo vitam gratiæ amittere, & perdere. Vnde talis fluxus uitiorum figuratur Leui. 13. & 15. vbi dī, q. vir de cuius capite capilli fluunt, & alb. vel rufus color fuerit exortus, vel qui patitur fluxum feminis, immundus in lege reputabatur, similiter, & mulier, quæ patitur fluxum sanguinis: quæ pro certo illi, a quib. fluit, & emanat semen malæ doctrinæ, capillus malorum exēplorū, & sanguis peccati & luxuriæ, tales dico apud Deum fluit in mundi. Iō dī in Psalm. Sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant p̄tōres a facie Dei. Talia. n. habent quēdā fluxum eminentiæ, in quantum oriuntur ab ipsis malis. Sed p. certo ipsi habent vltimus vnum fluxum desistentiæ, quia. f. talia mala & maximè malitiosè facta nō diu perseverant. Vnde Esaie 34. Omnis malitia eorum defluet, sicut defluit solum de vinea. Sic ergo patet, q. est fluxus laudabilis, & vituperabilis. **Flumen, Fluuius.** Nota, quod flumen seu fluuius diuersimodè sumitur in scriptura. Est enim Scripturæ, Primò ergo dico, q. est fluuius scripturæ, i. quo. f. aqua sciētiarum abundat, & in quo piscis. i. viri virtuosi & studiosi inueniunt spūalia nutrimenta. De quo dī in Psalm. Flumen Dei repletū est aquis, parasti cibū illorum. Et iste fluuius ita est profundus, quod vix pōt seiri vel inuestigari. Soli. n. sagaces nauæ. i. soli excellentes doctores profunditatem illius attingūt. Vñ Iob 28. dī de talib. doctoribz. Profunda fluuiorū scrutatus est, & abscondita p̄dicit in lucē. Scriptura. n. est fluuius nitidus, in quo emūdatur, fluuius frigidus, in quo recreamur, fluuius sapidus, in quo satiamur, fluuius viuus, in quo vegetamur, fluuius splēdidus, in quo speculamur. Est dico purus & nitidus, emundans delinquentes. Vnde de Naaman dī 4. Reg. 5. qd a lepra in flumine est mundatus. & Eze. 32. Tunc purissimas reddā aquas eorum & flumina eorum quasi oleum. Itē iste fluuius est recens & frigidus, irrigans æstuantē. Vnde Exod. 2. Descendebat filia Pharaonis, vt lauaretur in flumine. Item est dulcis & sapidus, alens famefcētes. Gen. 41. Putabam me stare super ripam fluminis. Et sequitur, quod ibi septem vacca pingues vireta carpebant. Item iste est fortis & viuus irrorans arefcētes. Genef. 2. Fluuius egrediebatur &c. irrigans & cæte. Ioan. 7. Flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Item est lucens & splēdidus, docens speculantes. Vnde Ezechiel. 1. Iuxta flumen Chob. ir vidit visiones, & Apocalip. 22. Olfendit mihi fluuium aquæ vitæ, splēdidum quasi crystallū &c. ¶ Secundo dico, quod est fluuius gratiæ. Iste est fluuius vegetatiuus, quia. f. terram, i. animam quam irrigat, facit bonis Diction. Berchorij. Pars ij. I 3 fru-

fructibus. i. bonis operibus. abudare. Ideo de sic irrigatis dicitur Num. 24. Tabernacula tua Jacob, & terra tua Israel, ut valles nemorosae, ut horti iuxta fluuios irrigui, & tabernacula quae sunt domus, quasi cedri iuxta aquas. In quibus verbis ostendit, quod illi, qui in isto flumine sunt irrigati seu per istum fluuium, fortificati per constantiam, quia dicitur Jacob, qui interpretatur luctator: clarificatur per prudentiam, quia dicitur Israel, qui interpretatur videns Deum; rectificatur per iustitiam, quia dicitur quasi cedrus. In isto enim flumine debent viri sancti habitare, & se ibidem continue balneare &c. Casto res enim iuxta flumina morantur, ubi domos suas miro edificio fabricare debent, ut cauda sua, quae de natura sua piscis est, ne putrescat possint continue balneare. Sic per certo charissimi, sancti, quorum caput est intellectus, & quorum cauda est voluntas, circa fluuium gratiae habitates morantur, in quo cauda sua defecitua voluntas, quae pro certo natura est piscis, i. corruptibilis, mutabilis, & varia, ne per peccata corrumpatur, iugiter balneatur. Illud bene patet Ezech. 1. ubi Ezechiel erat iuxta fluuium Chobar, & aperti sunt caeli, & vidit visiones Dei. Iste enim est fluuius gratiae, qui etiam potest dici fluuius, per quem potest intelligi Spiritus sanctus vel Spiritus sancti dona, de quibus dicitur Io. 7. Qui credit in me flumina de ventre eius fluent aquae viuae. Iste enim Spiritus sanctus est ille fluuius, de quo dicitur Dan. 7. Fluuius igneus, rapidusque, egrediebatur a facie eius, qui diuiditur in quatuor capita. Vbi aduerte, quod huius fluuii Spiritus sancti ortus est nobilis, quia egreditur de loco voluptatis. Finis est vitilis, quia iste progreditur ad irrigandum Paradisum. i. Ecclesiam vel animam. Actus est fertilis, quia iste diuiditur in quatuor capita. Frequenter ergo istum fluuium, quia nobilis est quantum ad egressum, quia scilicet egreditur de loco voluptatis. i. de mente & intrinseca substantia patris & filij. Iste enim Spiritus sanctus qui a patre procedit, dicitur Eccl. 24. Ego quasi fluuius doric exiui de Paradiso. Vnde recte videtur, quod Dei filius sit similis balneae, de qua dicitur ille Philosophus Iorath, quod videns catulum suum propter aquae paucitatem in cumulo sabuli arrestatum, ita quod ipsum per maris profundum se qui non valet, sed ibidem necesse habet sistere, in sui periculum, & commodum piscatorum, ad profundum magis pergens magnam quantitatem aquae haurit & bibit, quam tandem super catulum arrestatum, sicut quendam fluuium euomit, & sic ipsum ad mare retrahit & reducit, a periculo liberat & educit. Sic verè charissimi, quia balnea nostra Christus videbat catulos suos. i. Apostolos & fideles propter aenasas peras. i. propter tribulationum timorem, a sui sequela penitus arrestatos, paucos, debiles & infirmos, nuper in ascensione iuit ad profundum maris. i. Paradisi, & tandem hodie reuertens, super catulos suos Apostolos euomit maximum fluuium. i. Spiritum sanctum, qui istos fortificauit & confirmauit, & a peccata arrestatione liberauit, & ad sequendum per fidem & dilectionem animauit & solidauit. Ideo de tali fluuiio dicitur Io. 7. Flumina de ventre eius fluent aquae viuae. Figura Apoc. 12. ubi dicitur, quod serpens emisit de ore suo aquam tanquam flumen, ut mulierem faceret trahi a flumine. Sic verè Christus serpenti comparatur in scriptura Io. 3. ubi, sicut Moyses exaltauit ser. &c. fluuius Spiritus sancti euomit hodie & emisit, ut mulierem. i. Apostolos & fideles, qui ad modum mulieris erant debiles & infirmi, attraheret, & moneret ad fidei negotium exercendum. Egreditur ergo iste de loco voluptatis, id est de mente patris & filij. Vnde de illo potest dici illud Iob 1. Flamma de ore eius egreditur. Et illud Iohel. 3. Fons de domo domini egreditur ad irrigandum torrentem spinarum. Et notandum, quod Spiritus sanctus egreditur in mundum, ut tutor, ut ductor, ut doctor, & prator, Tutor ad defendendum, Ideo de isto potest quilibet Ductor ad dirigendum, dicere illud Esa. 51. Egredietur Ductor ad instruendum, sus est saluator meus. Est etiam Petor ad corrigendum, ergo Spiritus sanctus fluuius nobilis quantum ad egressum. Insuper dico, quod fluuius. i. Spiritus sanctus est vitilis quantum ad egressum, quia scilicet venit ad irrigandum superficiem terrae. Sicut enim fluuius est vitilis qui terram irrigat & fecundat, & qui maculas abluit & lauat, sic verè & Spiritus sanctus, quia terra cordis humani irrigat interiorius inspirando, fecundat exteriorius procurando, lauat & purgat peccatorum maculas abluendo. Vnde iste dicitur illud Eccl. 24. Exiui de Paradiso, dixi rigabo hortum plantationum mearum, penetrabo versus ad inferos partes terrae, & illuminabo dormientes in domino. Vbi aduerte quod iste Spiritus habet ortus, celsitudinem, quia exiit de Paradiso. Habet fructus ple-

nitudinè, quia rigat hortum plantationum. Habet actus fortitudinè, quia penetrat inferiores partes terrae. Habet status pulchritudinè, quia illuminat dormientes. Et io charissimi istum fluuium, frequentemus, & simus similes elephantum, quod secundum Plinium, est animal valde fluuiale, diligit enim habitare iuxta flumina, natat in aquas, & se balneare, quod maxime facere in nouilunio consuevit. Sic verè charissimi, fluuium Spiritus debemus deuotionem frequentare, Et maxime quantum Per dilectionem subintrare, & in eo, diu durat nouilunium Confessionem balneare. nium vitæ huius, quæ propter velocem transitum nouilunio comparatur, quia in momento perficitur, & consumitur. Et sic erimus sicut filia Pharaonis, quæ dum veniret, ut se lauaret in flumini, inuenit ibi puerum vagientem, quem in filium adoptauit, ut dicitur Exo. 2. Sic verè in flumine Spiritus sancti debemus nos per deuotionem balneare, & puerum Iesum per fidem querere, & ipsum per spem & desiderium inuenire, & per charitatem adoptare in nostris cordibus, & nutrire. Fides enim querit, Ad irrigandum igitur. Nam de Spe inuenit, virtute irrigatiua dicit Greg. Charitas nutrit. sup. C. 4. Spiritus sanctus mentem, quam replet illuminans irrorat, & irrorans illuminat, ut de luce eius videatur, quod appetit, & de rore eius se refrigeret ne lassescat. Iste est ergo fluuius vitilis quantum ad progressum. Denique dico, quod iste est fluuius fertilis quantum ad profectum, quia scilicet fertilitate se distribuit illis, quos inuenit dignos se, quod ostenditur, cum dicitur, quod ipse diuiditur in quatuor capita. Diuiditur enim iste fluuius in Fluum laticatiuum, Iste enim fluuius laticat, quia Fluum fructificatiuum, fluminis ipeius laticat, Fluum purificatiuum, fluminis ipeius laticat, Fluum pacificatiuum, est fluuius Gyon, qui circumcui terram Aethiopiae, quia scilicet Spiritus sanctus illos, qui in Aethiopia. i. i feruore tribulationum morantur circuit, laticat & consolatur. Iste iste ampliat, seu fructificat, quia flumen Dei repletum est a quis. Vnde iste est Euphrates, qui interpretatur crescens, vel frugifer, quia scilicet facit hominem crescere spiritualiter, & fruges bonorum operum percreare. Iste iste purificat. Exo. 2. Descendebat, ut lauaret in flumine. Ideo iste est fluuius Tigris, qui interpretatur velox, quia scilicet fluuius quanto velocior, tanto mundior & medicabilior. Vnde iste est quasi fluuius violentus, quæ Spiritus sancti cogit. Esa. 59. Iste iste pacificam pacem inforis & bonorum conseruat, quia ad modum fluuii descendit ciuitatem Ecclesiam ab hostibus, & seruat pacem ciuili & quietem. Io iste est fluuius Phison, qui circuit terram Euilath, ubi est aurum optimi, quia scilicet Spiritus sanctus viros sanctos & aureos circuit, vegetat atque fouet, ptegit, pacificat, & defendit. Vnde Esa. 66. Declinabo super eum quasi fluuium pacis. Iste est ergo fluuius, qui diuiditur in quatuor capita, quia sicut dicitur 1. Cor. 12. Diuisiones gratiarum sunt, vnus autem spiritus diuisus singulari puritate. Sed heu charissimi, quot sunt hodie miseris peccatores, qui de isto flumine non curantes alia flumina sibi querunt, videlicet Fluum delictiarum, Et bene dicitur Quidam Quærunr fluuium diuitiarum, ista esse flumina, Fluum scientiarum, quia sicut flumina semper sunt in fluxu, & semper defluunt vsque ad mare ubi terminantur, iuxta illud Ecclesiast. 1. Omnia flumina intrant mare, sic verè mundi prosperitas, quæ consistit in delicijs, diuitijs, scientijs, pulchritudine, fortitudine, nobilitate, celsitudine continue fluit, & nunquam proprie potest stare, imò ad mortis & inferni amaritudinem semper tendit. Psalm. Abierunt in sicco flumina. Ecclesiast. 40. Substantia impiorum quasi fluuius siccabuntur. In flumine delictiarum morantur luxuriosi. In flumine diuitiarum & eminentiarum morantur auari & ambitiosi. In flumine scientiarum & corporaliu elegantiarum morantur, & delectantur superbi & presumptuosi. Talibus accidit sicut ceruo, qui calefactus, & a venatoribus fatigatus, in flumine se submergit, ubi taliter refrigescit, & irrigescit, quod tandem fugere nescit, & nequit, & a venatore capitur, atque perit. Sic verè charissimi, illi, qui tribulatione fatigati, tentationibus calefacti, in fluuium mundanae prosperitatis se immergunt, ibi quandoque frigescent pro inuentionem statum quod non possunt fugere nec cauere per bonam operationem, imò necesse est eos capi per aeternam damnationem. Vnde Iob 22. Sublati sunt ante te spiritus fluuii, &

fluuius subuertit fundamenta eorum. Ipsi igitur possunt lamentari cum David. Sup flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus. Vbi notandum, quod quatuor dicitur esse flumina Babylonis. Ite dicitur de eis sicut in tabula & allega figura de dracone magno qui cubat in medio fluminum. Ezech. 29. sicut habes ibidem vel in morali titulo de dracone. Non sic igitur charissimi, non frequentemus ista flumina, sed fluuium Spiritus sancti, quia vera iste est fluuius fertilis, vitilis, nobilis. Iste igitur fluuius de quo dicitur Gen. 2. Fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum vnuerfam superficiem terrae. Hic est igitur fluuius gratiae. Tertio dico, quod inuenitur fluuius gloriae. Gloria enim Paradisi dicitur fluuius Generat iocunditatem, Generat (dico) iocunditatem, iuxta Quia Continet fertilitatem, cunditatem, iuxta Etiam perfectam continet claritatem. Illud Psalm. Fluminis ipeius laticat ciuitatem Dei. Continet etiam fertilitatem, quia sicut dicitur Eccl. 39. Benedictio illius quasi fluuius inundabit. Habet in super omnia claritatem, quia sicut dicitur Apo. 22. Ostendit mihi Angelus fluuium aquae vitae, splendidi sicut crystallum. Hic est igitur fluuius gloriae, in quo profecto beati perfectissimi saturantur: & ad quem perfecti anhelat & afficiuntur. Ceruus enim fatigatus non sinit in riuolo, ut bibat, sciens quod ibi non potest commodè recreari, sed continue currit quousque inueniat fluuium, ubi profecto refrigeratur, & ubi plenissime saturatur. Sic verè charissimi, viri iusti quousque desideriorum aliquotiens inflammantur: tñ in riuolo bonorum spiritualium non sinit per affectionem: imò continue currunt per bonam operationem, quousque ad bona Paradisi perueniant per finale praemiationem: ubi in flumine aeternae voluptatis perfectè possunt inuenire fatietatem & recreationem. Vnde de isto plenissimo fluuiio potest dici illud Apo. 22. Ex vtraque parte fluminis lignum vitæ afferet fructus duodecim. Iste est igitur fluuius gloriae. Quarto dico, quod est fluuius prosperitatis. Mundi enim prosperitas potest vnus fluuius comparari: quia scilicet ista semper fluit & non persequitur, & finaliter quando mare intrat, dulcedinem suam perdit: i. quando mortis amaritudo succedit. omnia enim flumina intrant mare, sicut dicitur Eccl. 1. quia scilicet omnia mundi dulcia ad finalem amaritudinem conuertuntur. Iste enim est fluuius, qui dicitur in scriptura Turbidus, Turbidus est per falsitatem, Rapidus, quia scilicet veritas ibi non videtur ad plenum, quod maxime Ignis, apparet in cognitione veræ Piceus, amicitiae, quod pro certo prope ritaris tempore non cognoscitur. Vnde Seneca dicit, quod ob Sanguineus, hoc solè amanda est paupertas, Defectuus, hoc solè amanda est paupertas, quia a quo amaris ostendit. Conuertitur igitur de prosperitate, quæ est contra paupertatem, quæ certo ista est turbida, & obfcura. Vnde Hie. 2. Quid tibi vis in via Assyriorum, ut bibas flumina. Item rapidus est paupertatis. Illi enim qui in isto flumine habitant, ut cõter pauperibus, sunt austeri. Vnde Esa. 18. Diripuerunt flumina terram eius. Abacuch 3. Nunquid in fluminibus furor tuus? Item igneus est pro cupiditate. Vnde Dan. 7. Fluuius igneus rapidusque, egrediebatur a facie eius. Item piceus est per carnalitatem, quia scilicet luxuria ad modum picis maculat quicquid tangit. Esa. 34. Conuertentur torrentes eius in picem, & humus eius in sulphur. Item sanguineus est per crudelitatem. Ideo iste est fluuius Aegypti, qui verus fuit in sanguinem. i. in crudelitatem. Exo. 7. Quicquid haueris de fluuiio, vertetur in sanguinem. Et in Psalm. dicitur. Conuertitur in sanguinem flumina eorum, & imbrēs eorum. Item tumultuosus est per rixositatem. In fluuiio enim prosperitatis multae sunt rixae & discordiae. Iste enim sunt aquae rasini, quod non vadit cõ silentio. Vnde in Psalm. Eleuauerunt flumina vocem suam, eleuauerunt flumina fluctus suos. Item periculosus est propter frequentantium societatem, quia sicut fluuius, qui dicitur Nilus, frequentant animalia crudelia. Hippotami, equi fluuiales, crocodilli & dracones, sic verè fluuium prosperitatis frequentant multa genera peccatorum & demoniorum. Ezech. 29. Draco magne qui cubat in medio fluuii. Et ideo periculo sum est habitare ibidem, quia sicut dicitur 2. Cor. 11. Periculum in mari, periculum in flumine. Item defectuosus est, quia scilicet parum durat, cito deficit, & in amaritudinem conuertitur. Vnde Esa. 19. Defolabitur fluuius, & siccabitur. & Eccl. 40. Substantia iniustorum sicut fluuius siccabitur. Iste enim est fluuius

in quo masculi Hebraeorum fuerunt submersi. Exo. 1. Quicquid masculinum fuerit, in flumen proiecit, quia verè charissimi, Pharao diabolus summè cupit, quod masculi, i. perfecti in fluuiio prosperitatis ponant, ut ibidem per vitia submergant: Et hoc pro certo pro tanto vñ facere, quia iste fluuius est de natura illius fluminis cyconum, de quo dicitur Plinius, quod non solè virgultum, imò uolatilia in illo proiecta tractu temporis lapidescunt, quia verè vix est dare aliquè ita spūalem & scientificū atque bonum, quin prosperitas faciat ipsum malū. Exemplifica de Alexandro, Tiberio, Nerone, & similib. antea virtuosos, qui tñ in prosperitate facti sunt vitiosi. Figura Apo. 9. vbi dicitur, quod quatuor Angeli erant alligati in flumine magno Euphrate, quia scilicet viri Angelici in isto flumine vitij alligantur. Sap. 19. Eructa vit fluuius ranarum multitudinem. Vitandus est igitur fluuius iste, quia aqua ipsius pernicio sa est. Io praecipitur Esa. 49. Transite flumina &c. Iste est igitur fluuius prosperitatis. Quinto dico, quod est fluuius aduerfitatis. Sicut enim fluuius solet impetuose currere, & terras circumiacentes subuertere & dissipare, sic aduerfitas impetu suo oēs quos tangit diuersimodè destruit & etiam subuertit. Io dicitur de impijs. Iob 22. Nunquid semitæ seculorum custodire cupis, quæ calcauerunt viri iniqui: qui sublati sunt ante te spiritus suum, & fluuius subuertit fundamenta eorum? Fluuius aduerfitatis siue sit temporalis, siue iudicialis, siue aeternalis, siue infernalis, est ille fluuius cyconum, de quo loquitur Seneca, Onidius, & Solinus, quod scilicet tangit lapidea efficit, quia scilicet fluuius tam praesentis quam ultimæ aduerfitatis homines facit immobiles quasi lapides: & est frigidus, miseros & egenos. Similes illi capiti illius monstri terribilis, quod dicebat Gorgon, ad cuius aspectum homines lapidificabant. Iob 38. In similitudine lapidis vertunt aquae, & superficies Abyssis constringitur. Et breuiter, per aduerfitatem mortis, iudicij vel inferni fiunt oia lapidea. i. ipotenta & caduca. De aduerfitate igitur palam dicit, quod iste est fluuius, qui pauperes submergit pro potentia tyrannorum, sicut dicitur Apo. 11. quod quidam draco volens quendam mulierem impedire ne fugeretur, aqua ad modum fluminis post eam vomit, & emisit. Quia verè dracones. i. tyranni & raptores non cessant fluuium tribulationum emittere, ut mulieres. i. debiles & pauperes possint contra iustitiam perturbare. Sed quod dicitur Apo. 12. pro certo dicitur, quod terra aperit os suum. i. se pulchrū aperiet: & nos pro morte recipiet in seipsam, & tunc flumen mundanarum tribulationum siccat, ita quod ex tunc ab oibus mundi periculis eruemur. Vnde mors potest dicere illud Esa. 50. Pona flumina in sicco, ut ad mortem referamus illud Psalm. Dirupisti fontes & torrentes, tu siccasti fluuios Etha. Mors est enim sicut quidam lapis, qui dicitur Achates, virtute cuius scilicet flumina sistuntur, quia scilicet pellas tribulationum, tentationum, delectationum, per istum lapidem. Mortem fedantur, limitantur, & arrestantur, quia sicut dicit Seneca: Si multi sunt, qui tibi mortem intentant, vnus eripiet de manibus aliorum. Quia breuiter mors est illud, quo finiuntur & prospera & aduersa. Vnde in Psalm. Abierunt in sicco flumina. De isto vide supra de Fleru: ubi ponitur illa auctoritas. Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus. Iste est igitur fluuius aduerfitatis. Sexto dico, quod est fluuius mortalitatis. Vita enim ista mortalitas comparatur fluuiio, & quantum ad naturalia, & quantum ad moralia. Quantum dico ad naturalia, quia sicut fluuius quotidie labitur & fluit, & continue descendit ad mare, multa et sunt flumina quae ab arenis absorbentur, sicut de Euphrate & Nilo exemplificant tamen Seneca, quæ Solinus, sic homo naturaliter est in continuo fluxu & motu, quia scilicet se egreditur, & cõteritur, & fugit velut umbra, & nunquam in eodè statu permanet. Iob 14. Et finaliter ad mare. i. ad mortem amaritudinem cõpelitur deuenire. Vnde Eccl. 1. Omnia flumina intrant mare, & ab arenis etiam absorbentur, in quantum sub terra uel arena finaliter sepe litur. Hier. 5. Poluit arenam terminum mari. Et illud praedictum Apoc. 12. Aperuit terra os suum, & absorbit fluuium. Fluit enim iste fluuius de inueniente ad senectutem, de sanitate ad infirmitatem, de diuitijs ad paupertatem, de prosperitate ad aduerfitatem, de vita ad mortem. Item vita ista mortalitas quantum ad moralia etiam fluuius comparatur, quia sicut fluuius semper labitur & currit nunquam in se permanet aut sistit, semper tortuosè incedit, semper ad ima descendit, & finaliter ad mare tendit, sic pro certo homo nunquam in eodem statu permanet, etiam quantum ad modum, quia scilicet continue variatur de cogitatione ad cogitationem, Diction. Berchorij. Pars ij. I 4 de af-

de afflictione ad affectionem (Iuxta illud Job 20. Cogitationes variae succedunt sibi, & mens in diuersa rapi) de tristitia ad lætitiã: de peccato ad gratiam: & econuerso. Ille etiam nunquã recte incedit, quia. Chõ natura nũquã tenet rectitudinem iustitiã, imò p malitiã naturaliter nititur incedere tortuosã. fallaciter, pueris: & ad imã. i. ad peccata naturã declinare, quia sicut dicit Bern. 8. Sensus & cogitatio humani cordis pronã sunt in malũ ab adolescentia sua. Et iõ iste fluuius ad mare peruenit, quia nisi Deus impediãt ad amaritudinẽ mortis inferni (quantũ est de se) labitur, atq; tendit. Vñ Eccl. 24. Fluuius meus appropinquat ad mare. Ille est igitur fluuius humanã mortalitatis & cõditionis. ¶ Septimò dico, qd fluuius signat cumulũ perfectionis. Fluuius. n. signat virũ pfectũ, q. l. amore fluuij est purus per castitatem, est humidus per pietatẽ, est clarus per honestatẽ, est deorsum descendens p mentis humilitatẽ, est ad mare perueniens, cõsiderãdo mortis & inferni poenalitãtẽ & aduersitatẽ, est et cito, & uelociter currẽs, & circuiens per diligentĩã & sedulitatẽ, vt sic q. libet talis dicat illud Eccl. 24. Ego quasi fluuius dorix, Et sicut aquã ductus exiui de Paradiso, dixi. rigabo hortũ, plãtionum, & inebriabo partus mei fructũ. Dorix. n. interpretat medicamentũ, q. a verẽ viri iusti & pfecti medent alijs p cõpassionẽ, inebrianturq; eos p gram & deuotionẽ. Et aduertẽ hic, q. qlibet vir pfectus põt dici fluuius multiplici rõne. Fluuius. n. oib. se cõicat, imagines i se reprẽtat, cõtinuẽ currit & pperat, vtiliter iuat, & munerat Sic verẽ dicã, q. vir iustus Charitatem communicatiuã, Iustus. n. cõicat Qualitatem reprẽsentatiuã, generatũ, iõ dicit Firmitatem continuatiuã, (Ego) qd est ois Bonitatem auxiliatiuã. generis. Bonos imitatur virtualiter, iõ dicit (Quasi) Continuat actualiter (Fluuius) qui dicitur de fluẽdo. Auxiliãt supnaliter, iõ dicit (Dorix). i. medicamentum. Item & c. Ego & c. vide supra de titulo Ego, & applica sicut vis. Vñ Eccl. 24. Ego sapiẽtia effudi flumina. Vñ de virtute cõicatiua dicitur Genes. 2. Fluuius egrediebãt ad irrigandum. Itẽ & c. Quasi. fluuius. n. recipit imagines speculantiũ, sic iustus per imitationẽ virtutes recipit aliorũ. (Quasi inquit) vide infra de quasi. Vñ Amos 8. Ascendit quasi fluuius immensus, & defluet quasi riuus Aegypti. Item & c. fluuius affluendo. continuatur. n. & perseuerat, donec crescat i immẽsum. Hester 10. Fons paruus creuit in fluuiũ magnum. Item & c. Dorix, qd interpretatur medicamentũ, q. a. i. iustus suis dictis & exemplis est alijs medicina. A po. 22. Ex vtraque parte fluminis lignũ vitã, sequitur. Et folia ligni ad medicinã. Ille est igitur fluuius perfectionis. ¶ Octauò dico, qd fluuius signat lauarum confessionis, baptisimi & pniã, & lachrymationis, vel cuiuslibet spiritualis purificationis. Cõpara si vis istum fluuium illi, qui est in Sicilia, de quo dicitur in lib. de naturis rerũ, qd oues nigras si inde biberint, facit albas. Sic verẽ de animabus peccatricibus facit sanctas. Et breuiter iste est fluuius ad quem descendunt elephantes, vt balneentur. Ille est fluuius ad quem venit vxor Leonis post fornicationẽ cõpardo, vt lauetur. Ad quem filia Pharaonis lauanda descendit: & puerum vagientem inuenit: sicut dicitur Exod. 2. Ille est fluuius in quo Naaman Syrus lotus, a lepra sanitate recuperauit: sicut dicitur 4. Regum 5. Quia reuera charissimi, in flumine baptisimi, poenitentia vel confessionis, debet qui debet fidelis balneari & lauari, quia in isto Foetor luxuriã mundatur, Lepra auaritiã purgatur, Puer Iesus per gratiam inuenitur & recuperatur. In isto homo pfectẽ sanatur & balneatur. Exo. 2. Ecce descẽdebat filia Pharaonis, vt lauaretur in flumine. Ille est igitur fluuius cõfessionis. ¶ Nonò dico, qd fluuius signat piscinã deuotionis. Et ille est fluuius, qui venit de Paradiso, qui trãsit p Babyloniã, in quo liguum preciosum aloes reperit, sicut dicit Isidorus. Quia verẽ charissimi, fluuius deuotionis, cõpunctionis, & lachrymationis, de Paradiso. i. à superna inspiratione & influẽtia venit, & generat. In quo pculdubio lignũ aromaticũ. s. odor & memoria ligni crucis potest à deuotis mentib. inueniri. In isto fluuio latitabat murena. i. beata Virgo, qd serpẽs magnã prudentia Deum pater, p sibilum suum. i. per Gabrielẽ, ipsã ad cõnubium euocauit, & in ipsã Dei filiũ generauit. Ille est fluuius, de quo dicitur Tob 20. Non videat riuulos fluminis currẽtis lactis & mellis. Ille. n. fluuius à Deo

principaliter pcedit, iuxta illud Eccl. 24. Ego sapiẽtia effudi flumina. ego quasi trames aquã immẽsa. Sic igitur patet de fluuio deuotionis, confessionis, perfectionis, mortalitatis, aduersitatis, prosperitatis, gloria, igitur, scripturã uel scientia. Vide supra de aqua, vbi inuenies illam auctoritatẽ diuina & profectam. Ostendit mihi dñs fluuiũ aquã vitã. Itẽ vide supra de fleru, vbi inuenies illã auctoritatẽ. Super flumina Babilonis illic sedim, & fleuim. Hęc igitur de flumine sufficiãt.

Oderẽ. Nota, quod cum fodere idem sit, quod terram aperire & euertere, dicam, qd cũ

Fodiendo	}	Fontes aperiamus,	Humanã mortalitatẽ.
		Fundamenta faciamus,	Signat (dico) verbalem loquacitatẽ, quia ficut quãdã arbores que plus abundãt in folijs quã in fructibus, quia vt cõiter arbores, quã vltra debitũ abundant in folijs: vt cõiter fructibus non abundant, sic quidã homines plus abundant in verbis q̃ in operibus, & isti figurantur in illa ficulnea. Mar. 11. in qua non inuenit Iesus nisi folia: & ideò ab ipso exiit maledicta: & penitus desiccata. ad denotandum, qd illi, qui verbis vltra mensurã sunt abundantes, sunt vt cõiter sicci. i. virtute & perfectione carentes. Iuxta illud Prouer. 14. Vbi sunt verba plurima, ibi frequentẽr egestas. Sicut etiam arbores quãque habent folia medicinalia & vtilia, sicut boni habent verba salubria, & honesta. Dan. 4. Eze. 51. & Apoc. 22. Folia eius ad medicinã. Item dico, qd signat morale conuerfationem, quã aliqñ in aliquibus est bona. Sicut dicit Hier. 17. de viro iusto. Erit folium eius viride, nec aliqñ definet facere fructum. Aliqñ in aliquibus est mala, sicut in hypocritis, qui consumunt folia ficus. i. qui connectunt suã fictam conuerfationem ad pudenda sua, ad sua mala opera cõtregenda. Ista tñ folia cito desiccantur, quia. f. ficta conuersatio talium faciliẽr dilabitur. Efa. 1. c. Et erunt quasi quercus desinentibus folijs. Item foliũ signat mundanã prosperitatẽ, quia. f. ad modũ folij foler faciliẽr desicari. Efa. 24. Omnis malicia eorum defluet sicut defluit folium de vinea & de ficu. ¶ Item folium signat humanã mortalitatẽ seu fragilitatẽ. Vnde Tob 13. Contra folium, quod vento rapitur, offensis potentiam tuã.

Potero notare, qd fossura potest significare in scriptura moraliter loquendo, & etiam in bono significato accipiẽdo, Studij sedulitatẽ, Nam si studes, tu fodis scripturas, & fontes aperies. nam si sis humilis, tu fodis cor tuum, & Discretã sagacitatẽ, bases congeris. Nam si sis diuinitatẽ fertilitatẽ, secretũ, tu fodis virtutes & eas Eleemosynã liberalitatẽ. operis: nam si sis poenitens, tu fodis carnẽ tuã, & eam conteris: nam si sis subtilis, tu fodis alios, & quæstiones loqueris: nam si sis liberalis, tu fodis res tuas: & eis exueris. ¶ Est igitur quedã fossura, q̃ signat studij diligentiam. Homo. n. qui studendo, exponendo & inuestigando scripturã laborat, põt dici spiritualis agricola siue fossor, per cuius diligentiam puteus aquarũ viuentiũ, idest sapientiã & doctrinã aperitur, vt sic dicat quilibet bonus doctor illud Gen. 21. Ego fodi puteum istum. Aduertẽ tamen quòd Gen. 26. dicitur, quòd puteos quos Isaac & serui sui fodiendo aperiebant Philistei operiebant, signantes. Hæreticos, qui puteos scientiarum & doctrinarũ, quos sancti doctores apparuerunt, per malas & hæreticas compositiones claudunt. Vnde Gen. 26. Inuidentes palestini, puteos quos foderant serui Abraham obstruxerunt implentes humo. Hęc est igitur fossura, quã signat studij diligentia. Gene. 26. Foderunt in torrente, & repererunt aquã viuã. Itẽ est fossura, quã signat humilem subiectantiam. Tuum enim fundamentum non iacitur in profundum, nisi fundum proximitus fodiat. Nos igitur in profundo fodimus, quando nos humiliamus, & sic virtutes nostras firmiter stabilimus. Mart. 21. Fodit torcular, & edificauit turrim. Item est quedã fossura quã signat sagacẽ prouidentiam, & ista est illa, quã cum fossorio prudentia cauetas & circumstantias adhibemus, per tam virtutes nostras quã viria sepeliamus & abscondamus. Thob. 8. Abierunt & foderunt sepulchrũ. Item est quedã fossura, quã signat fertilem poenitentiam. Poenitens enim hortum & vineã proprij cordis per contritionem scindit, per cõfessionẽ aperit, & p factisfactionẽ & laborẽ fodit: & sic seipsum ad virtutum fructum disponit: & maximẽ qñ aq; lachrymarum se perfundit, & stercorea. i. propria vtilitatis & mortis memoriã apponit. Vñ de ficu sterili dicit Luc. 13. Sine fodiã circa illam, & mittam stercorea. Itẽ est quedã fossura, quã signat inquisitionẽ sapientiã. Fodiendo. n. radices bonarum herbarum inquirimus, & thesauros absconditos, & preciosos lapides, & metalla in terrã viscerib. inuestigamus. Sic facit sapiens per fossurã sapientiã, & à Deo proximo bona & vtilia pscit & acquirit. Efa. 37. Ego fodi, & bibi aquã. Itẽ est fossura quedã q̃ signat elemosynã & affluẽtiã. Fodiendo. n. terrã eiecimus, & ipsã dispersimus & mouemus. Sic liberalis hõ bona sua solet p elemosynã fodere, & ipsã alijs erogare. Taurus. n. & equus gloriaẽ terrã cum vngula fodere, & eã retro iacere uel iactare. Iob 39. Terrã vngula fodit, & exultat, & in occurũ vadit armatis. Sic igitur dico, qd fodere sumit in bono. ¶ Sed adhuc dico, qd fodere sumi potest in malo. Vnde nota, quòd est vnũ fodere, qd est Malitiã, De fossura malitiã, qua. f. sepe fit, quod mali fodiunt alijs foueas, & parant pericula & offendicula, in quibus incidunt, dicitur Prouer. 26. Qui fodit foueam, incidet in eã. De fossura stultitiã,

stultitiã, contra illos qui stultẽ scrutantur scientias seculares, dicit Hier. 2. qd foderunt sibi cisternas dissipatas, & dereliquerunt fontem aquã vitã, De fossura sentitiã. qua. f. tyranni fodiunt & lacerant pauperes, dicitur in Psalm. Foderunt manus meas & pedes meos & c. De fossura nequitia, qua. f. demones fodiunt homini foueas tentationũ, dicitur Hier. 18. Foderunt foueam animã meã. De fossura auaritiã, qua. f. diuites fodiunt thesauros in terra & c. dicitur Matt. 23. Alius fodit in terrã, & abscondit talentum. De fossura æternã damnationis & melfitiã dicitur in Psalm. Donec fodiatur peccatori fouea. & hæc sufficiãt.

Folium. Nota, qd folium diuersimodẽ sumitur in scriptura. Est. n. foliũ illa pars arboris exterior, debiliõ & fragiliõ, & ad casũ, seu desiccationẽ faciliõ, & in suã pad statũ vici mobiliõ & vertibiliõ. Et signat foliũ verbalem locutionem, Signat (dico) verbalem loquacitatẽ, quia ficut quãdã arbores que plus abundãt in folijs quã in fructibus, quia vt cõiter arbores, quã vltra debitũ abundant in folijs: vt cõiter fructibus non abundant, sic quidã homines plus abundant in verbis q̃ in operibus, & isti figurantur in illa ficulnea. Mar. 11. in qua non inuenit Iesus nisi folia: & ideò ab ipso exiit maledicta: & penitus desiccata. ad denotandum, qd illi, qui verbis vltra mensurã sunt abundantes, sunt vt cõiter sicci. i. virtute & perfectione carentes. Iuxta illud Prouer. 14. Vbi sunt verba plurima, ibi frequentẽr egestas. Sicut etiam arbores quãque habent folia medicinalia & vtilia, sicut boni habent verba salubria, & honesta. Dan. 4. Eze. 51. & Apoc. 22. Folia eius ad medicinã. Item dico, qd signat morale conuerfationem, quã aliqñ in aliquibus est bona. Sicut dicit Hier. 17. de viro iusto. Erit folium eius viride, nec aliqñ definet facere fructum. Aliqñ in aliquibus est mala, sicut in hypocritis, qui consumunt folia ficus. i. qui connectunt suã fictam conuerfationem ad pudenda sua, ad sua mala opera cõtregenda. Ista tñ folia cito desiccantur, quia. f. ficta conuersatio talium faciliẽr dilabitur. Efa. 1. c. Et erunt quasi quercus desinentibus folijs. Item foliũ signat mundanã prosperitatẽ, quia. f. ad modũ folij foler faciliẽr desicari. Efa. 24. Omnis malicia eorum defluet sicut defluit folium de vinea & de ficu. ¶ Item folium signat humanã mortalitatẽ seu fragilitatẽ. Vnde Tob 13. Contra folium, quod vento rapitur, offensis potentiam tuã.

Fons. Nota, qd fons nihil aliud est, qd aquarum indeficiens origo in concuitate aliqua recepta, qd quot aquas ab interiori recipit, tot exterius p riuulos emittit. Et signat fons multipliciter in scriptura, signat enim p maiori parte illa, quã significat fluuius seu aqua. Accipitur enim pro Morali perfectione, Accipitur (dico) fons pro morali perfectione. Et sic per fontẽ intelligit Christus, vel beata Virgo, vel etiam quilibet vir perfectus. Vnde dicitur Dan. 4. Hortus cõclusus, fons signatus. Item dico, quòd sumitur pro gratiã diffusionẽ. Num. 20. Aperi domine thesaurum tuum, fontem aquã vitã. Item accipitur pro gloria in exhaustibili consolatione. Efa. 12. Hauritis aquas in gaudio de fontibus saluatoris. Item accipitur pro baptisimi mundatione. Vnde Iudith 12. Exhibat nobiscibus in vallem bethuliz, & baptizabat se in fonte aquã. Vnde Zach. 13. Erit fons potens domui Iacob. in ablutionẽ peccatoris & menstruã. Et Hier. 9. Quis dabit capiti meo aquã, & oculis meis fontem lachrymarum. Item accipitur pro sacra scripturã humectatione. Prou. 16. Torrens redundans fons sapientiã. Potest etiam accipi pro carnalitatẽ infectione, sicut Marci 5. Accipitur, vbi dicitur, qd siccatus est fons sanguinis. Et Sap. 12. dicitur, Pro fonte sempiterni fluminis, sanguinem dedisti ei bibere. ¶ Vt ergo de ceteris rãceamus, dicamus aliquid de fonte moralis perfectionis, hoc est dictũ, in quantum per fontem potest intelligi vir perfectus, vt de hoc exponamus illud Cant. 4. Fons hortorum, puteus aquarum viuentiũ, quod fluunt impetu de libano. In quib. verbis aduertẽ, quòd fons naturaliter est herbarũ multiplicatiuus, ideò dicitur fons hortorum, est sui cur-

sus continuatiuus, quia dicitur puteus aquarũ viuentiũ, est aquã suã cõicatiuus, quã fluunt inquit impetu, oium sordium purificationis, quod ostenditur cum dicitur de libano: quia libanus interpretatur candor, qui. sicut purior inter colores, sic pro certo dico, qd vir iustus & perfectus solet in alijs herbas. i. virtutes multiplicare per scientiam, & sic dicitur fons hortorũ, quã fouens hortos. Solet et fluxum bonorũ operum continuare per constantiam, quia dicitur puteus aquarum viuentiũ, quã. l. continuẽ perseuerant. Solet et bona cõicare vel clementiam, quod ostenditur in verbo, Fluunt. Solet in super se & alios purificare per cõtinentiam, quod ostenditur in verbo, libano. Iustus. n. facit alios per sanctitatẽ fructificare. Solet seipsum perseuerando cõtinuare. Solet bona sua per pietatẽ cõicare. Solet corpus suum p castitatẽ purificare. ¶ Dico igitur primò, qd vir perfectus dicitur fons, quia facit alios p bona opera fructificare, quia dicitur fons hortorũ. Fons. n. dicitur à fouendo, sicut Isid. quia fouens & fecundans hortos. Sicut. n. fons hortos, quos irrigat, fecundat, sic vir perfectus illos quos per doctrinã & predicationem irrigat, facit bonis operibus abundare. Vnde Iohelis 3. Fons de domo dñi egredietur ad irrigandum torrentem spinarũ. Fons. n. est platus doctor, vel quilibet vir pfectus, qd de domo Dei, quã est Ecclesia, dẽt ad mundum egredi per predicationẽ, & torrentẽ spinarum. i. populum concium peccatorum debet irrigare per doctrinã & boni exempli eruditionem, & sic facit eum fructificare per bonã operationem: ita qd ipsi erunt quasi hortus irriguus: cuius non deficiat aquã. Multi tñ sunt homines forte alterius conditionis, qui. sicut per doctrinã & bonã exẽplã nõ causant in alijs virtutum seu operum vbertatem, imò p suã malã vitã & doctrinã causant in eis oium bonorum operum sterilitatẽ. Similes illi fonti, qui dicitur esse in Sicilia, qui dicitur causare in porantib. sterilitatẽ, potãtes. n. de aqua fontis illius, efficiunt steriles, & ad gnationem inhãbiles & inanes, quia p certo multi sunt hodie fontes mali. i. plati, p dicatores, vel et peruersi in oibus: & per oia vitiosi, de quibus dicit Pet. 2. Hi sunt fontes sine aqua, & nebula turbidib. exagitata, quibus caligo tenebrarum referatur. Ipsi igitur per suã malam vitã & doctrinã audicores & imitãtores suos faciunt steriles, & à fructu bonorũ operũ vacuos & inanes. Figurati i fonte Hierico, qd terrã quã irrigabat, qd. est set oprima, sterile faciebat, sicut dicit 4. Reg. 2. Quia certẽ multi sunt p dicatores, plati, & ecclesiastici mali, qd terrã quã irrigant. i. p populũ quem docent & gubernãt, suis malis verbis & exẽplis, bonis virtutibus sterilitant. Non sic igitur sit vir perfectus, sed sit fons hortorũ. i. vegetã circumstantes, & a cõtẽ eos (vt dictũ est) p bona opera fructificare. ¶ Scdò dico, qd qd vult esse fons spũalis, ipse dẽt bona opera continuare: quia. sicut ipse debet esse puteus aquarũ viuentiũ. A quã. n. viuentes sunt illã, qd nunq. deficiunt nec cessant: sed cõtinuẽ scaturiunt atq; manant. Quia verẽ vir pfectus sine cessatione & defectu dẽt aquas viuas. i. virtutes & gratias sem p hęc & indefectibiliter cõtinere. Et sic erit ille fons, de quo dicitur in Psalm. Apud te est fons vitã, & in lumine tuo videbimus lumen. Et Num. 20. dicitur. Aperi thesaurum tuum, fontem aquã vitã. Quatuor autem videntur esse genera aquarum viuentiũ. i. aquarum, quã in nobis viuere, & perseuerare debent. Et istẽ sunt Aquã gratiã & deuotionis, Ipsi. n. sunt aquã vitã Aquã clementiã & compassionis, uã, & etiã aquã viã Aquã lachrymarũ & compunctionis, rã, quia. f. nunquam Scientiã doctrinã, & lectiõis, debet in nobis scitari, vt per ipsas vitã æternã possimus amplectari. Et sic quilibet fons dicitur fons aquã salientis in vitã æternã, sicut dicit Ioan. 4. Sed proh dolor vñ hodie in multis, qd ipsi nõ habent aquas viuas, quia. f. multi inueniuntur homines in quib. aquã istã penitus sunt siccata, vt de eis possit dici illud Iohelis 1. Exiccati sunt fontes aquarum, & ignis consumpsit speciosa deserti. Ignis. n. auaritiã, ignis luxuriã, ignis iracundiã & stultitiã cõsumit hodie in multis fontib. tales aquas iuxta illud Psalm. Tu dirupisti fontes & torrentes, tu siccasti fluuios Ethã. Non sic igitur, sed sumus puteus aquarũ viuentiũ. Puteus. n. est profundus inferius, est aputus superius, est aqua plenus interius. Sic pculdubio nos debemus esse putei. sicut putei profundũ, p humilitatẽ & subiectiõem: putei surfum aperti, per superiorum contemplatiõẽ & affectionem, putei interius aqua pleni, per gratiam, cõtinentiam & repletionem, Puteus

Puteus igitur aquarum uiuentium. Et sic de quolibet tali puteo dicitur illud Gen. 16. Appellauit putei uiuentis & uidentis. Et Eccle. 50. Emanauerunt putei aquarum. Debet igitur talis fons bona opera continuare. Tertio dico, qd ille, qui uult esse fons spiritualis, debet sese alijs cōicare, quod ostēditur in verbo, Fluūt impetu. Sicut. n. fons aq̄ quam ab interiori recipit, sibi non retinet, immo cōtinuē per riuulos ipsam fluit & emittit, ita qd liberaliter aq̄ suam omnib. indifferenter cōicat, & diffundit, sic uerē uir pfectus bona sua spalia, & et spiritualia, qua. sab interiori. i. a Deo uenit recipere, & habere (iuxta illud 1. Cor. 4. Quid habes hō, qd nō accepisti?) cōtinuē non cesset per pietatem alijs hominibus sine personarū acceptione diffundere, & cōmunicare, iuxta illud Prouer. 5. Deriuent fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide. (Fluunt inquit) Vnde Psal. Fluit spiritus, & fluxerunt aq̄, & torrentes inuaduerunt. Vnde talis est fons, qui ascēdebat de terra, irrigans uniuersam faciem terræ. Viri. n. pij & misericordes dicuntur de terra ascendere, spalia conremnendo, & dicuntur alios illustrare, spalia ministrando & erogando. ista tñ sunt contra multos, & maxime contra auaros, qui p certo non sunt sicut fons, aquam bonorū spalium cōicādo, imō uerē sunt sicut stellio, seu maris vorago, ipsa vndiq; absorbendo & attrahēdo. De quibus Iob 40. Absorbēbit fluuiū, & non mirabitur, habet. n. fiduciam, quōd in fluat Iordanis in eos. Non sic ergo, sed si uolumus esse fontes spirituales, nos debemus nos alijs cōicare. Quarto dico, qd uir perfectus more fontis debet se a culpis purificare, quod ostenditur, cum dicitur. De libano. Sicut. n. fons naturaliter est purus & purificatiuus, & scoria reiectiua, macularum & scordium ablutiuus, sic pro certo uiri perfecti debent esse fontes puri per castitatem, iuxta illud Virgil. At liquidi fontes (& car.) Ouidius. Fons sonat a dextra, tenui per lucidus unde. Et debent esse fontes purificatiui per boni exempli & per bonæ doctrinæ sanctitatem. Vnde illud prædictum Zachar. 13. Erit fons patens domui Iacob in ablutionē p̄tōris. Et illud est contra multos, qui non sunt fontes puri, sed fontes obscuro, quia. n. non hnt puritatem castitatis, sed immundiciam carnalitatis. Vñ isti sunt fontes sanguinei, non aquei, similes fonti Iacob, qd esse in Idumea, qui quamuis aliquo tiens inueniatur clarus, quater tñ in anno efficit sanguineus, ut dicit Isido. Sic uerē sunt multi, qui quamuis aliquo uenture sint puri, & mundi per castitatem, sunt tñ qñque rubei & sanguinei p carnalitatem. Figurati in fluuio Aegypti, q cum esset clarus & purus, percussus tñ uirga Moysi, factus fuit sanguineus, ad denotandū, qd illi, qui uirga tērationis percipiunt, in sanguinē luxuriæ, carnalitatis & immunditiæ conuertunt. Vnde de talibus fontibus dicit Sap. 11. Pro fonte semper terni fluminis sanguinem dedisti iniustus. Non sic charissimi, sed simus fontes puri & mundi, casti & sancti, qd ostendit, cū dicitur (De libano) Libanus. n. interpretat candor vel candidus, p quem quidem colorem puritas atq; castitas denotatur. Libanus. n. est mōs, qd ppetuis niuib. cādidat, qui etiā herbis aromaticis atq; arboribus adornatur, qd uerē illi, qui cādidatū nūea castitate, sunt, ut cōiter, odoriferi & aromatica famōsitate. vnde Eccl. 24. Quasi libanus nō incisus odor meus & c. Patet igitur, qd uir perfectus pōt dici fons, ratione castitatis purificatiuæ, ratione pietatis cōicatiuæ, rōne firmitatis, seu longanimitatis cōtinuatiuæ, ratione fecunditatis multiplicatiuæ. Bene ergo dictum est. Fons hortorum, puteus aquarum uiuentium, quæ fluunt impetu de libano. Aduerte tñ, qd Chrs pōt dici fons multiplici ratione. Fons. n. est sui renouatiuus, fons est aquarum suarum indifferenter oibus distributiuus, fons est suis p̄p̄is ad æqualitatem operis sui & altitudinem eleuatiuus. Sic pro certo Christus fuit sui renouatiuus in incarnatione. Fuit aquarū suarū distributiuus in gratiæ & doctrinæ diffusionē & collatione. Fuit etiā suis p̄p̄is ad illā, de qua descēderat altitudinē eleuatiuus in ascēsiōne, ut de istis tribus dicit illud Gen. 2. Fons ascēdebat de terra, irrigans uniuersam sup̄ficiē terræ. Iste. n. fuit fons de terra, p ortū, & natiuitatē. Fuit fons irrigans p gratiæ & doctrinæ fōcū dicitur, fuit fons ascēdēs p reāsumptā coelestiuū sc̄l̄icitatē. Ostēdit igitur illa auctoritate Chri natiuitas & incarnatio, qd fons de terra Chri benignitas atq; compassio, qd irrigabat, Chri sanctitas & eleuatio, quia ascēdebat. Nota, qd p fontem potest intelligi beata Virgo, quia pro certo ista fuit

Per castitatem purificata, Fuit (dico) purificata per uirginitatē, quia per pietatem communicata, sicut dicitur Cant. 4. Per humilitatem amplificata. Ista est hortus cōclusus, fons signatus. Item ista fuit cōicāta per pietatem, quia ista est ille fons patens domui Iacob, de quo fit mentio. Zach. 13. Dicitur. n. fons patens, quia quilibet potest ibi haurire, & bibere secundum Bernardum, quia Peccator ueniam, Iustus gratiam, Angelus latitiam, Deus gloriam. Ista. n. gratia plena fuit, de cuius plenitudine accipiunt uniuersa. Itē ista fuit amplificata per humilitatē, qd ista est fons paruus, qui creuit in fluuium magnū, sicut dicit Hester 10. & c. Applicata si uis primam auctoritatē diuisam per oia sicut de uirō iusto. Sed adhuc dico, qd est inuenire quandam fontem purificatiuum, quandam fontem damnicatiuum, quēdam fontem refrigeratiuum. Fons purificatiuus est baptismus uel penitentia, est deuotio seu gratia, est lachrymatio seu spiritualis tristitia. Sicut. n. accipit anti quatuor ascendendo sursum fortiter uolando, & tandē in fonte uiuo se balneando, plumas antiquas eiecit & deponit, nouas uerō plumas recipit, & resumit, & sic iuuentus ipsius renouat, eius fortitudo recuperat, & sui uisus cecitas purificatur, & clarificatur, sic pro certo peccator sursum ascendendo p cōlestium consideratiōnē, fortiter uolando p bonorū operū ex ercitationem, anti quas plumas. i. peccata dimittēdo p contritiōnē & confessionē, seipsum in fonte gratiæ & penitentia balneando p lachrymationē & cōpunctiōnē, plumas nouas. i. uirtutes & gratias recipiendo p moralē cōuersationē & imitationē, pculdubio poterit spiritualiter se renouare, & oculos cordis sui poterit purificare & mūdare. Vñ de quibusdā sic balneatis, renouatis & lotis, cantat Ecclesia dicens. Illi sunt agni nouelli & c. sequit, Modō uenerūt ad fontes aquarum, induti sunt claritate. Penitentia. n. est sicut quidā fons qd esse in Epyro, in quo faces extinctæ si immergunt iterū accendunt, sicut dicit Aug. lib. de ciuit. Dei. 2. c. 5. Cuius similis inuenit circa Gratianopolim in Gallia Lugdunēsi, quia uerē illi, qui sunt extincti p peccatum, si in fonte penitentia intingant, possunt iterū reaccendi, & lumine gratiæ iterū illustrari. vnde dicit Ber. qd penitentia cecos illuminat, mortuos uiuificat, uirtutes reparat, peccata purgat & c. Iste est igitur fons purificatiuus. Vñ iste est fons Sardinia, qd dicitur oculis infirmis mederi. Verū tñ si faues dato iusto i isto fonte lauant, & penitentia ppe ferunt, sicut Isid. Quia uerē fons cōfessionis, & penitentia oculo cordis medet, præter qd in illis qd malē cōsistendo peccata p propria furant. Insuper dico, qd est fons dānicatiuus, & iste est fons prosperitatis deliriarum seu carnalitatis. Damnicatiuus. n. est fons iste, qd inflamat affectiōnem, obfuscat cognitiōnē, effrenat et rōnē. Inflamat dico affectiōnē. Vñ iste est sicut fons Tantalū, de quo quāto plus bibebat, tātō plus sitiebat. qd de bonis mundanę prosperitatis quāto plus qd habuerit, tātō plus cupit & sitit. Vñ Io. 4. Ois qd bibit ex hac aqua, sitiet iterū, sed aqua quam ego dabo, fiet in eo fons aq̄ salētis in uitam æternā. Esa. 29. Somniant sicut qd bibit, & cū expergefactus fuerit, lassus adhuc sitit. Item obfuscat cognitiōnem. Vnde iste est fons Beotia qui dicitur inducere obliuionem. quia uerē illi, qui aqua mūdantē prosperitatis sunt repleti, Deū facit obliuiscunt, nec salutis et p̄p̄iæ recordantur. Ideo conuerit dñs Hier. 2. Me dereliquerunt, fontē aquę uiuę, & foderūt sibi cisternas dissipatas. Et ibidē dicit. Populus meus oblitus est mei diebus innumeris. Iste. n. est sicut quidā fons, qui est in Norugia, in quo sicut Isid. omne coriū immisum, in lapidis substantiam indurat. Quia uerē qd in isto fonte ponunt, lapide p obstinationem & Dei obliuionē efficiunt. Vnde Iob 40. Cor eius indurabit quasi lapis. Item iste fons effrenat rationem seu discretiōnem. Vnde iste est sicut quidam fons, qd secundum Isid. est in Aethiopia rubei coloris, de quo qd bibere, lymphaticus efficitur. Iste est fons prosperitatis, & maxime carnalitatis, quia pro certo illos, quos rapuit, facit p malū humorē lymphaticos. i. ultra limites rationis effrenat os & totaliter insensatos. Vnde dicit Seneca, qd fortuna, quem nimium fouet, stultum facit. Iste est igitur fons dānicatiuus. Et de isto uide latius supra de aqua in yltima distinctione, ubi multa inuenies de fonte prosperitatis, & de fonte aduersitatis & c. Deniq; dico, qd est quidā fons refrigeratiuus, & ille est fons glorię Paradisi. Et de isto poteris uiderē supra de desiderio,

desiderio, ubi exponitur illa auctoritas. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum. Sancti. n. sunt sicut cerui, qui post mundi aduersitates tribulationes & calefactiones nihil aliud faciunt qd gloriam Paradisi, dicentes illud Psal. Situi aia mea ad Deū fontem uiuum, qd ueniam & apparebo ante faciem dñi? Et nota, qd gloria æterna dicitur fons Satiatur, Recreatur, Speculamur, Continuumur, seu in quo perpetuamur, Latificamur. Dico igitur, qd iste fons est satiatiuus in fonte. n. melius satiatu sitius quam in riuo. Sic anima melius satiatu in patria, q̄ in mundo. Num. 20. Aperi eis domine thesaurum tuum, fontem aquę uiuę, ut satiati, cesset murmuratio eorū. Item iste est fons recreatiuus seu delectatiuus. Psal. Quia apud te est fons uitę, & in lumine tuo uidebimus lumen. Item est fons speculatiuus in isto. n. potest omnis ueritas uideri, & omne dubium reuelari. Ps. Apparuerunt fontes aquarū, & reuelata sunt fundamenta orbis terrarum. In isto. n. fonte & in isto speculo æterno possunt beati uidere & cognoscere qcquid uolūt. Itē iste est fons perpetuatiuus. quia. i. a qua se licitatis æternę, quæ ab isto fonte prorumpit, nunquam deficiet in æternum. Iste est. n. fons iuuentutis, quem posuerunt poetę in quo senes inueniunt. Esa. 48. Erit quasi horrus irriguus, & sicut fons aquarum cuius non deficiet aqua. Itē iste est fons latificatiuus. Esa. 2. Haurietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris. Et breuiter iste est fons ardoris, splendoris, & uigoris. Est. n. in isto fonte ardor perfectę charitatis. Vnde iste est fons ignium, de quo loquitur Plinius lib. 2. c. de miraculis ignium, qui exiens de petra, etiam in alienam tranfit materiam, quia. i. fons igneę charitatis, de petra. i. de Christo exit, & alienā materiam. i. sanctos & Angelos incendit. Vnde iste est fons solis, de quo fit mentio Iohē 1. 5. In Paradiso etiam sunt fontes calidi. Est etiam ibi fons ille, qui omnem materiam combustibilem statim accēdit. Est tñ ibi ille fons ignis, qui in montibus Capis iuxta ciuitatē Baruch inuenitur, quia. i. fons charitatis est in Paradiso, quo statim inflammatur ois, qui moratur in illo. Hester 10. Fons paruus creuit in fluuium maximū, & in lucem solemq; conuertitur. Iste igitur in isto ardor perfectę charitatis. Item in ipso est splendor syncerę ueritatis, quia. i. sicut dicitur Eccl. 1. ubi est fons sapientię uerbum Dei. Item ibi est uigor perpetuatiuus & continuatiuus, quia. i. sicut dicitur Cant. 4. Iste est fons hortorum puteus aquarum uiuentium & c.

A. Fores. Nota, qd fores Ianuę seu Portę sunt illę partes ciuitatis uel domus, per quas fit introitus & ingressus. Et quia in foribus ciuitatum antiquitus fiebant iudicia, in foribus fiebant prædicationes, indictiones & præconia, in foribus debebat pauperibus elemosynę & beneficia, in foribus examinantur intrantes, ne forte uelint machinari aliqua maleficia, ibiq; ponuntur custodię ad præcauendum ne subintrātes hostes operentur flagitia, in foribus fiebant orationes & sacrificia, vñ, qm cum Ecclesia, qd est domus Dei, & ciuitas summi Regis, habeat duas portas, uidelicet forinsecā, quæ est pars militās, & intrinsecā, qd est triūphās, vñ inq; qd per fores qd de foris apparet, pōt ipsa militās Ecclesia designari. In istis. n. forib. p̄sident plati, ad bonos introducendum, & indignos excludendū, exēplo Loth, de quo dicit Gen. 19. qd eo sedente in forib. ciuitatis, cum uidisset Angelos, iuit eis obuiā, rogās qd ad domū ipsius declinarent. Ibidem etiā dicit qd cū mali hoies de nocte uellent intrare, ita ut prope esset, qd fores frangerent, nō sunt pmissi qd interius introirēt. Quia re uera Loth. i. bonus prælator, qd in foribus Ecclesię. i. in loco publico & statu iudiciario præsidet, atq; sedet, debet Angelos. i. uiros Angelicos intrus in Ecclesiam ad officia & beneficia Ecclesiastica admittere. imō ipso rogare & trahere, malos uerō & malitiosos, qui uolēter intrare nitunt, debet excludere, & fugare. Exo. 40. Applicabis Aaron & filios eius ad forēs tabernaculi, & lotos aqua indues sanctis uestibus, ut ministrēt mihi. Cuius tñ cōtrariū fit hodie, qd. i. moderni inuitores libentius recipiunt malos, qd bonos. Vnde Hester 3. Cuncti serui regis, qui in forib. palatij uerfabantur, stēdebant genua, & adorabant Aman, Mardocheus autem istud nullatenus faciebat, quia. i. mali plati, & non boni

admittunt Aman. i. indignos quoslibet ad honores. Item in istis foribus sunt boni iudices, ad iura reddendum, & iustitiam faciendum. Vnde Hester 6. dicit qd Mardocheus Iudæus, qui sedebat ante fores palatij, fuit pro rege mirabiliter honoratus. Item in istis foribus sunt boni præcones. i. prædicatores, ad ædificā regis prouulgādum & enunciandū. Prou. 8. Stans iuxta portam ciuitatis in ipfis foribus loquitur dicens. O uiri ad uos clamito, inrelligite paruuli astutiam. Item in istis forib. i. in statu ecclesiastico sunt boni dispensatores, ad elemosynas pauperibus largiendum, & concedendum. i. boni achiui & pij uiri. Gen. 44. In ipfis foribus accedentes ad dispēsatorem locuti sunt. Item in istis foribus examinantur per custodes hi, qui uolunt intrare, ne maleficium uel flagitium machinentur, immo personę de his suspectę ingredi prohibentur. Deut. 22. Eijcient eam extra fores domus. Item in istis foribus sunt deuoti uiri, ad Deum orandum, & ei sacrificandum. Constat. n. qd antiquitus in foribus tabernaculi fiebant sacrificia. Ibi et ante fores per populum, quem non erat licitum intus ingredi, fiebant orationes & suffragia: Sic uerē in Ecclesia militante sunt multi deuoti adoratores, & sacrificiorem bonorum operū oblatores. Exo. 33. Adorabant per fores tabernaculorum suorum. Et de consecratione Aaron & filiorum suorum, & sacrificijs ad hoc necessarijs, dicitur. Levit. 8. qd facta est ante fores tabernaculi. De foribus uerō pōt adhuc dici, qd denotant quęcunq; B locum publicum & cōem, pro eo. i. ut dicitur est, qd oia negocia publica fiebant antiquitus, & sunt adhuc in aliquibus partibus in foribus ciuitatum. Et sic loquitur scriptura. Gen. 4. ubi dicit. Nonne si bene egeris, recipies, sināt statim peccatum in foribus aderit, i. publicē sciet, quasi diceret. Nihil occultum quod non reueletur, quia. i. Aug. Si regis, Deus detegit, si detegis, Deus teget. Etiam qd fores pro publico sumant, patet Prou. 9. ubi de mala muliere stulta & clamosa dicit, qd sedet in forib. domus sue sup̄ sella in excelso uerbis loco, ut uocet trāseuntes uia & c. Vide infra de ianuā, & de porta.

Foris, Foras. Nota, qd foris, seu foras idem est, quod A extra, signat enim partem externiorem rei uel loci. Denotat enim foras exclusionem a loco, uel extra locum emissionem, uel extrinsecam rei dimensionem. Et idēdō possumus breuiter notare, quod reperitur in scriptura, uidelicet unum foris, quod est

Viatorum, Mundus est quædam forinseca peregrinatio, paupertas est quædam forinseca abominatio, proditio est quædam forinseca inhabitatio, ifernus est quædam forinseca relegatio, peccati est quædam forinseca transpositio, poenitentia seu gratia est quædam forinseca liberatio, habitus uerō seu apparatus est quædam forinseca conuersatio. Dicam igitur, qd est unum foris, quod est viatorum. Et sic dico, qd istud aduerbium foris, signat mundi peregrinationem. Quādiu. n. uiuimus in mundo, nos stamus foris a Paradiso, & a Paradisi conuiuio seu hospitio. vnde uiri sancti reputant se esse in mundo, sicut exterius in quædam forinseca peregrinatione & expeditione. Vnde Christo ostenditur. Matth. 12. Ecce mater tua & fratres tui foris stant. Et aduerte, qd religio potest intelligi per intus, mūdus autem per foris. Sicut. n. illa, quæ parum ualent, foris eijciuntur, bona uerō & uirtutia intus retinentur & custodiuntur, sic dico, quod bonos in domo religionis & Ecclesię collocat, malos autem & inuitiles foris ad mundū & mundana eiecit atque fugat. Vnde illud Apoc. 1. Atrium autem, quod est foris templum, eijce foras & ne metiaris illud, quoniam datum est genib. Et aduerte, qd in isto loco forinseco. i. in mundo Mali relegantur, Foris dico. i. in mundo mali relegantur, Iusti tribulantur, legatur. Vnde de Esaū dicit Gen. 27. qd sibi dictum est egredere foras. Lad uenādum. Et dicitur ibidem, qd dum esset foras, frater suus, qui remanserat domi reportauit benedictionem, & ipse non, quia. i. illi, qui in religione & Ecclesia remanēt, benediciuntur, illi uerō, qui foris uagando, ad mundi negocia discurrunt, benedictione priuantur. Et idēdō de amicis suis dicit Christus Ioan. 6. Eum qui uenit ad me, nō eijciam foras. Item in isto foris, scilicet in mundo iusti tribulantur. Foris enim abundant leones & bestię,

bestiæ, q̄ deorant bestias innocentes. Sic in mundo abudat tyranni, qui lædunt & tribulant ipotentes. Vnde Gene. 4. dicitur Cain volens Abel occidere, dixit. Egrediamur foras. Et sic quod est in agro foras occidit. Vñ Prou. 22. Leo est foris occidendus sum. Deut. 32. Foris vastabit eos gladius. Itē in isto foris. In mundo lites gñantur. Foris. n. plures ventorū sunt impetus q̄ in domo. 2. Cor. 7. Foris pugna. Itē foris. In mundo impij conuerfant, q̄. latrones magis habitāt foris q̄ in domib. seu villis. Vñ Osee 7. Fur ingressus est spolians latrūculus foris. Istud est igit vñ foris, q̄ est viatorum. sanundus. Scđō dico, q̄ est vñ foris, q̄ est miserorū. Pauperes. n. i bonis domib. non recolligunt, sed foris in miseria p̄mittunt, q̄ utiq; de bonis ecclesiasticis p̄t dici, q̄. i. foris in statu paupertatis extra statum & promotionē ecclesiasticā dimituntur iacere. Vñ de Maria dicitur Io. 20. Maria autē stabat ad monumentum foris plorans. Et de Petro dicitur Io. 18. q̄ Petrus stabat ad ostiū foris. Foris. n. Paradisum sunt sancti in p̄ti mundo. Foris ē Ecclesiā dimitunt boni sine aliqua p̄motione &c. Verumt̄ isti finaliter in conuiuiū Paradisi introducent, ita quod cuilibet dicit illud Gen. 24. Ingredere benedictē dñi, quid foris stas? Vñ sic de bonis ecclesiasticis, & ē de alijs pauperib. dicitur illud Iob 31. Foris non māsit peregrinus ostium meum viatori paruit. Alij verō qui vñ mō esse intus, & nō foris, sicut sunt multi, qui in magnis statib. Ecclesiæ sunt introducti, finaliter foras mittentur, & in tenebris exteriores eijciuntur, iuxta illud Mat. 13. Elegerunt bonos in vasa sua, malos autem foras miserunt. Istud est igit vnum foris egenorum. Tertio dico, q̄ inuenitur vnum foris, quod est p̄ditorum. Proditores. n. & detractores ab interiori amicitia recedunt, & vt liberi obloquatur & noceant, foris in absentia esse videntur. Et si indigebatur, vt videret vana loquebatur, cor eius congregauit iniquitatem sibi. Egrediebatur foris, & loquebatur in idipsum. Quarto dico, q̄ est vñ foras, quod est damnatorum. Nam foris, signat inferni relegationem, quia sicut canes foris conuiuium eijciuntur, latrones foris ciuitates suspenduntur, illa, quæ nihil valent, foris domicilium dimitunt, sic mali & peruersi foris mundum p̄ mortem, foris Paradisum per iudicium suam bannuntur. Mat. 25. Ad nihilum valet vltra, nisi vt mittatur foras, & conculcetur ab hoibus. Et Esa. 43. dicitur. Educ foras populum cœcum, & oculos habentem, & surdum, & aures eis sunt. Apo. 22. Foris canes, & venesci, homicidæ, & idolis seruientes, & ois, qui amat & facit mendacium. Istud autem potissimē verificabitur in iudicio. Luc. 13. Cum autem intrauerit paterfamilias, & clauerit ianuam, incipietis foris stare. Istud est igit vnum foris, quod est damnatorum. Quinto dico, q̄ est vñ foris, quod est vitiatorum, quia. i. foris, potest significare peccati extrapositionem. Diabolus enim sicut ceruus, qui volens serpentes comedere, ipso cum anhelitu suo foras de cauernis extrahit & educit, quos cum foris venerit, ipso liberē deorant & transgreditur. Est etiam diabolus sicut draco, qui insidians columbis, si extra vmbra arboris, quæ dicitur p̄sidion ipsas foris inuenit, statim ipsas deorat atq; rapit. Est etiam diabolus sicut piscator, qui cum linea sua pisces de aqua foris extrahit, & tunc ipso accipit & occidit. Quia pro certo charissimi, quando homo est in aqua gratiæ & deuotionis, & in vmbra memoriæ crucis & dominicæ passionis in cauernâ humiliatis, & lux mortis cōsiderationis, tandiu pro certo diabolus, qui est recte sicut draco insidians per fallaciam, sicut ceruus cornutus per superbiam, sicut piscator acutus per diligeñtiam, non potest ei nocere, sed se ipsum exinde cū statu suæ suggestiōis, cum linea suæ tentationis extrahere foris ad statum p̄ti peruenit, ipsum proculdubio facilliter deorabit. Quod bene figuratum est 2. Paral. 23. vbi Athalia nequissima educta est extra septa templi, vt interficeretur foras. Ad denotandum, quod p̄tōr primō extra templum, i. extra statum gratiæ ponitur, vt foris in statu peccati liberi occidatur. vnde de peccatore dicitur Io. 15. Mitteretur foras sicut palmes, & arefcit, & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet. Istud est igit foris peccatorum, quod signat peccati exclusionem. Sexto dico, q̄ est vnum foris, quod est conuerforum seu perfectorum, qd signat gratiæ seu p̄tiæ liberationem. Sicut. n. piscis, qui potest exire foras sportulam piscatoris, & fera quando potest exire chordulam venatoris, efficitur extra periculum, & restituit libertati, sic peccator

q̄ de laqueo peccati potest exire, & foris ad statum gratiæ vel penitentiæ trāsfere, t̄c̄ rurus & liber efficit, & à mortis æternæ periculo liberatur. Sic fuit liberatus Petrus, de quo dicitur Matth. 26. q̄ recordatus peccati egressus foras seip̄t amarē. Sic etiam liberatus fuit Lazarus, de quo dicitur Io. 21. Lazare, veni foras. Bene igitur signat foris gratiæ libertatem. Vnde istud est foris, de quo Prou. 1. Sapientia foris prædicat, in plareis dat vocem suam. De quo dicit Prou. 24. Præpara foris opus tuum. In isto. n. foris. i. statu gratiæ, vel penitentiæ, & libertate desiderat dñs deuotos suos inuenire, dicens cuilibet illud Cant. 8. Quis mihi det te fratrem meum fugentem vbera matris meæ, vt inueniā te solum foris, & deoculer te? &c. Septimo dico, quod est vnum foris, quod est singularum, quod potest significare exteriorē conuersationem. Illud. n. de foris est in aliqua re, quod primō oculis obijciatur, & quod principaliter intuetur. Sic verē conuersatio est illud in homine, quod principaliter attenditur, & quod ab hominib. præcipue consideratur. Homines. n. non vident cor s̄m quod vident foris in conuersatione, iudicant de interiori intētiōe & cogitatione. Quia s̄m Greg. in homelia per hæc, quæ foris apparent, quid intus lateat aperitur. Figurati in illa arca. Exod. 25. quæ erat vestita auro purissimo intus & foris. Et in illo libro Apo. 5. qui intus & foris erat scriptus, quia. i. viri sancti habent auream sanctitatē, & scripturæ etiam veritatem foris & in conuersatione, & intus in intentione. Hypocrite contrarium tñ faciunt, sua. n. foris seca & exteriora non signant sua interiora, quia sicut dicit Mat. 23. Isti mundant quod est de foris calicis & paropfidis, intus tamen pleni sunt rapina & immunditia. Sicut. n. malogranata videntur esse exterius & aquosa, sicutales foris in conuersatione per penitentiam & abstinēntiam sunt duri & sicci, intus tñ in corde per delicias & luxuriā sunt molles, atq; fluidi. Non sic debet esse, quia vñ debet alijs correspondere, imō et intentione & affectio sem p̄t esse melior, q̄ conuersatio. Vnde 2. Cor. 4. Si is qui foris est noster hō corumpitur, ille tamen qui intus est, renouat de die in diem &c. Vide supra de exteriori vel exterioris, & vide de conuersatione & hypocritis &c.

Forma. Cum forma sit in duplici differentia, s̄ substantialis, q̄ dat esse rei, & accidentalis, quæ dat apparen-
 tiam rei, de forma substantiali (quæ moraliter loquendo, diuiditur in naturalem, & sic est anima, in virtualē, & sic est gratia, in temporalem, & sic est fortuna, & supernalē seu æternalem, & sic est gloria) nihil ad præsens, pro eo q̄ nullæ sunt auctoritates in biblia de tali forma mentionem vocaliter facientes. Sed si vis, vide in reductorio meo morali lib. 6. cap. 2. vbi de talibus formis inuenies satis dictum. De forma verō accidentali superficiali, qui. i. nihil aliud est, quàm exterior apparenia vel figura, potes notare, quod talis forma reperitur multiplex in scriptura, videlicet forma
 Corporalis, quæ est cinerea, Primo igitur est quædā forma seu figura, q̄ est aerea seu corporalis.
 Temporalis, quæ est aerea, Et ista est forma, figurata, & pulchritudo corporalis, quæ est sydereā, Criminalis, quæ est sulphurea.
 Primō igitur est quædā forma seu figura, q̄ est aerea seu corporalis. Et ista est forma, figurata, & pulchritudo corporalis, quæ est sydereā, Criminalis, quæ est sulphurea.
 Corporalis, quæ est cinerea, Primo igitur est quædā forma seu figura, q̄ est aerea seu corporalis.
 Temporalis, quæ est aerea, Et ista est forma, figurata, & pulchritudo corporalis, quæ est sydereā, Criminalis, quæ est sulphurea.

eodem luto formatus sum. Secundo dico, q̄ inuenitur quædā forma, quæ est aerea. Et ista est forma fortuna. Homo. n. exterior in suo esse fortuali habet suam formā specificā. i. ipsum statum mundialem, & ipsam gloriā temporalem, quæ. i. forma aerea potest dici, quia debilissimum habet esse. Ita. n. est sicut forma, quæ apparet in speculo, vel sicut forma, quæ accipit diabolus vel Angelus, quæ magis est aerea, quàm corporea, magis vana q̄ firma. Subitō. n. apparet, & subitō desinit: sic status fortunæ. Vnde de quolibet sic formato atq; formoso p̄t dici illud Hie. 46. Vitula elegans atque formosa Aegyptus, stimulator ab aquilone veniet ei. 1. Reg. 28. Deos vidi, supple ego Phitonissa, ascēdētēs de terra. & dixit (supple Saul) qualis est forma eius? De illis igit, qui bene per fortunam formati sunt, p̄t dici illud Ezech. 23. Adolefcētib. forma cunctis egregia. Tertio dico, q̄ est quædā forma, quæ est ætherea. Et ista est forma virtutum & morū, q̄. i. boni exterioris sunt compositi & formati. Puer. n. bene formatus & figuratus dicitur, q̄ membra ipsius in se & inter se debite disponuntur. Sic verē boni bene dicuntur formati, q̄ bonis moribus in omnibus suis membris. i. in oibus suis actibus & conditionibus sunt dotati. Plal. Speciosus forma præfilijs hominum, diffusa est gratia in labijs tuis. Iusti. n. ita sunt formati, q̄ ipsi sunt forma & regula aliorum. Vnde Apostolus dicebat talib. illud 1. Thef. 1. Imitatores nostri facti estis, ita vt & facti sitis forma oibus creditibus. Bonus. n. artifex istos format. Deus, & ideō non mirum si congruē sunt formati. Esa. 43. Ego creauit eum, formauit eum, & feci eum. Et Esa. 49. Et nunc hæc dicit dñs, formans me ex vtero seruum sibi. Rōne igitur talis formæ. i. talis virtutis imaginis vel figure, isti possunt dici formosi, & morali pulchritudine decori. Esa. 63. Ille formosus in stola sua gradiens, in multitudine fortitudinis suæ. Sancta ē et aia sic virtutibus formata & formosa loquitur sponfus Cant. 2. dicit. Surge, propera amica mea, speciosa mea, formosa mea, & veni. Vt cōmuniter. n. formosi viri volunt habere formosas sponfas. Et ideō cū Christus sit speciosus forma p̄ filijs hominum, vult, q̄ aia sp̄osa sua etiam virtutibus sit formosa, dicens illud Cant. 1. Nigra sum, sed formosa, filie Hierusalem. Patet igit, q̄ est vna forma virtualis & ætherea. Quarto dico, q̄ est quædā forma, q̄ est sydereā, & ista est forma beatifica, q̄. i. sanctos in patria facit sydereos atq; claros. Forma. n. cœlestis ita replet oēs materiæ appetitus, & materiā non appetit amplius aliam formam. Sic Deus, qui est forma beatifica, & ipsa summa ratio beatitudinis, oia aia desideria satiat, ipsam taliter p̄ficiatque format, q̄ nihil aliud appetit affectat. Deus. n. p̄ficat dicit Esa. 43. est creas iacob, & formans israel. iacob luctator, signat iustum viatorem. Israel videns Deum, signat beatum cōprehensorem. quia. i. & iusti & beati formantur à Deo per gratiā in presenti, & p̄ gloriā in futuro. faciens est igit eos conformes imagini filij Dei, sicut dicit Rom. 8. Ille. n. tunc reformabit corpus humilitatis nostræ, sicut dicit ad Philip. 3. Vnde ipse p̄t dicere illud Esa. 44. Omnem, q̄ inuocat nomen meum, in gloriā meā formauit, & creauit, & feci eum. Ille est igit forma sydereā. De forma verō sulphurea. i. de statu, moribus, & consuetudinibus hois peccatoris, & de figura exteriorum conditionum suarum multa possunt dici. Similes. n. vidētur hominibus monstruosos, quos quia natura nefcit, bene formare p̄t indispotionem materiæ, format eos pessimē. Sic diabolus tales &c. Excoquit. n. tales in fornace tentationis, percutit eos malleis suggestionis, fricat eos ruina comminationis, & sic introducit in eos formā ois iniquitatis & corruptionis. Vnde de artifice formante idolum dicit Esa. 44. Faber ferrarius operatus est in prunis, & in malicis formauit illud &c. Sic igitur patet de multiplici forma & figura. Sed si vis potes adhuc dicere de multiplici formatore. Vnde nota, q̄ formare est idē qd̄ facere vel creare. Et p̄prie formare idē est, q̄ formā. i. figuram dare. Et potest significare moraliter quamlibet moralem exemplarem cōpositionem & instructionem, quæ quidem p̄tinet ad spirituales artifices. i. ad Deum, q̄ format formā sciæ & fidei, inueniēdo. Ad prælatum, qui format formam virtutum & morum, per correctionem imprimēdo. Deum igitur format spiritualiter hominem quo ad mores per spiritualem inspirationem. Doctōr format eum per bonam doctrinam & eruditionem. Prælatus verō format eum per bonam monitionē

& correctionem. Quō igitur homo spiritualiter formatur, cōuertitur, & perficitur, possent multa dici, sed quia oia pertinent vel ad correctionem, vel ad conuersionem, vel ad perfectionem, de quibus in suis titulis satis est dictum, vel postea dicitur, ideō omitto gratiā breuitatis, & maximē quia pauca sunt auctoritates ad propositū faciētēs. Breuiter tñ possumus dicere, q̄ quidā formantur à Deo per specialē inspirationem, & sic fuit formatus Paulus, dicens 1. Cor. 15. Gratia Dei sum id quod sum. Sicut. n. multa sunt aialia, quæ solum per influentiā cœlestem creantur, & formantur, sicut sunt illa, quæ sunt sine carnis copula, & sine carnali gñatione, sic verē per influentiā gratiæ Dei multi formantur, & perficiuntur, nullo humano exercitio suffragante, vt de talibus dicatur illud Gen. 2. Formauit itaq; Deus hominem de limo terræ &c. Item quidam formantur à prædicatoribus per doctrinam & eruditionem. Vñ. n. foetus suos, q̄ informes nascuntur (.i. ad modum vnius fructus carnis) lambendo dicitur formare, & ad completam formam perducere, ita q̄ bene formati & viuī finaliter efficiuntur. Sic verē doctōres & prædicatorum cum lingua. i. cū verbis foetus suos. i. subditos & auditores informes. i. sine forma virtutum, & carnalitate plenos solent lineare & formare, perficere pariter, & complere, & formam seu figuram virtutū in eis introducere, & creare. Vnde Esa. 43. Formauit eum, & feci eum. Item quidam formantur à prælati & à maiorib. per correctionem. sicut. n. in operibus mechanicis formæ & figuræ introducuntur p̄ multas scissuras & sculpturas, & maximē quā materia est valde dura, sic prælatus q̄ habet aliquem durum & obstinatum subditum, quem ipse vult perficere in moribus vel formare, p̄ certo necesse est, q̄ scissura vel sculptura foris correctionis intercedat, vt sic talis formatus dicatur illud Pl. Tu formasti me, & posuisti sup me manum tuam. Aduerte tñ, q̄ oia animalia rapacia & gulosa, vt cōiter generat filios informes & imperfectos. Patet de vulpe, & cane, q̄ generat filios cœcos, de leone, q̄ generat mortuos &c. Sic verē istud est cōtinuum & generale, & illi, qui sunt patres gulosi, i. prælati cupidi & auari, generat vt cōiter filios informes, quia. i. filij. i. subditi talium male, vt cōiter, format, & informatur. Accipiunt. n. munera, & promouent sui generant informes personas. i. inscios & ignaros, anteq̄ formēt & probēt in sciētis & virtutibus &c. Isti. n. præposternat ordinem naturæ. Natura. n. primō format, postea parit & generat, vt cōiter, isti verō anteq̄ forment filios subditos vel nepotes, ipsos pariunt promouendo. Non sic, sed primō dicant illud Hiere. 1. Priusquam te formarē in vtero, nouite, & antequam exires de ventre, sanctificauit te, & prophetam in gentibus dedite, & cōstitui te super gentes & regna &c. Homo. n. antequam exeat de ventre. i. de claustro, debet primō sanctificari, & tādē super gētes & regna promoueri & colloari, vt sit speciosus forma præfilijs hominum &c. Sic igitur acquirit homo formam virtutum, q̄. i. interuenit Dei inspiratio superna, doctōris informatio interna, & prælati castigatio externa. Sufficiat. Vide infra de imagine. Forma. n. vt cōmuniter in scriptura accipitur pro exemplo, imagine, vel figura

Formidare, Formido. Cum formidare idem sit, A quod timere seu dubitare, potest dici, quod inuenitur formido
 Iustorum, quæ facit cautiorem, Primo modo formidant filij mandatum
 Vanorum, quæ reddit laxiorem, dant filij mandatum
 Malorum, quæ facit tristiorem, paternum: secundo
 modo formidant deuij dolorem æternū, tertio modo formidant impij stridorem æternum. Dicam igitur, q̄ est quædā formido, qua timēt humiles regis imperia. Item est alia formido, qua timent debiles mundi cauteria. Item est etiā alia formido, qua timēt stebiles orci suspiria. Primō igitur (dico) q̄ inuenit formido virtuosa, q̄ est filialis, & ista est filia qua iusti semper trepidant & formidat. Omne. n. inferius quodā instinctu naturali reueretur & formidat suū superius, sicut patet de filio respectu p̄ris, de famulo respectu regis, de seruo respectu dñi, de discipulo respectu magistri. Cum igitur Deus sit pater, & rex, & dñs, & etiam magister, dignū est, q̄ à iustis tanquam à filijs, seruis & discipulis formidēt sua clementia paternalis, sua iustitia regalis & principalis, sua doctrina & sapiētia magistralis. Formida igitur Deū patrē tuum, qui te potest exheredare. Osee 11. Formidabunt filij maris.
 Item

Item formida Deum regem regum, qui te potest transuerberare. Psal. Ab increpatione tua fugient, a voce tonitru tui formidabunt. Item formida Deum doctore tuum, qui te no...

Deo personaliter visitantur, Visitantur (dico) a iustis actualiter consolantur, Deo personaliter. Prælaris regulariter gubernatur, Ideo Ioâ. 14. dicitur Non Deo & sanctis virtutibus comitantur...

in fornace ferrea Aegypti, de qua filij Israel. i. sancti eripiuntur, sicut dicitur Deut. 4. & in quo mali consumuntur, & deorum...

Fornicatio, Fornicatus. Cum fornicatio accipiatur, sicut dicitur Deut. 4. & in quo mali consumuntur, & deorum...

maior pena, quam vita fornicaria, in qua mens inquietatur, tempus perditur, fama læditur, substantia diminuitur, corpus laboribus fatigatur...

Forte, Forsitan. Nota, quod ista vocabula forte seu forsitan, sunt aduerbia dubitandi, & vbiq; ponuntur in scriptura, significat dubietatem & incertitudinem...

Fortitudo. Nota, quod fortitudo dicitur illud, quod facilius non labitur, id quod facilius non frangitur, id quod facilius non vincitur...

Malorum detractiones, Verbales derisiones, Crudeles inuasiones, Ineptas locutiones, Ingratas obliuiones, Fortunæ concussiones, Culparum deceptiones, Aeternas damnationes. Timeat ergo prudens & caueat linguas detractorum...

Forte lignum imputribile &c. de ista aliquid sic iam dictum. Est ergo fortitudo virtus animi, qua homo potens & habilis efficitur ad resistendum malo, & ad perseverandum in bono. Et sunt huiusmodi secundum Macrobiū septē species. scilicet magnanimitas, fiducia, securitas, magnificentia, constantia, tolerantia, perseverantia. Ista est ergo una de quatuor virtutibus cardinalibus, quae quae non habuerit, ab adversario suo diabolo faciliter victus erit. Sicut enim athleta, qui in stadio habet pugnare, columna, quae magnū pondus habet portare, viator qui magnum cursum habet consummare, vel continuare, debet habere fortitudinem & vigorem, sic proculdubio nos alij, qui in stadio pugnare ad militandum sumus positi, qui oneribus tribulationum sustinendis sumus suppositi, qui cursum & laboribus bonarum operationum ad continuandum sumus expositi, debemus esse stabiles atque fortes, quia sine speciali fortitudine nec pugna tribulationum toleratur. Ideo dicitur Hebr. 11. Fortes facti sunt in bello convaluerunt de infirmitate. Nec pondus tribulationum sustentatur. Ideo dicitur Thren. 1. Abierunt absque fortitudine ante faciem tribulationis. Et ideo dicitur Esa. 25. Factus est fortitudo pauperum, fortitudo egeno in tribulatione. Nec cursus bonorum laborum continuatur. Ideo dicitur Dani. 8. Concurrat ad eum impetu fortitudinis suae. Et Helia dicitur 3. Reg. 19. quod ipse ambulavit in fortitudine cibi illius versus montem Dei Oreb. Et ideo de huiusmodi fortitudine virtuosa potest breviter exponi illa auctoritas Esa. 40. Sancti, qui sperant in domino, mutant fortitudinem, assumunt pennas ut Aquilae. In quibus verbis ostenditur, quod specialis fortitudo tripliciter potest acquiri. Sicut enim aliquis dicitur fortis innitendo in rem fortis, dimittendo rem debiliorem, ascendendo locum ceteriorem, sic pro certo efficitur homo specialiter fortis, qui Deo innititur, in ipso penitus confidendo, quod ostenditur cum dicitur Sancti, qui sperant in domino. Ista est enim virtus fortior. Item cum a malo convertitur, ab ipso penitus recedendo, quod ostenditur, cum dicitur Mutabunt fortitudinem. Iste enim est status vilior & debilior. Item cum in caelo erigitur, superna cordi citius ascendendo seu contemplanando, quod ostenditur, cum dicitur Assument pennas ut Aquilae. Caelum enim est locus tutior &c. Fit ergo homo spiritualiter fortis, qui Deo innititur per attentionem, cum a malo reuertitur per conversionem, cum in caelo erigitur per affectionem.

C Dico ergo primo, quod homo fit specialiter fortis, qui forti per confidentiam innititur. Sicut enim Deo, quod ostenditur, cum dicitur Sancti, qui sperant in domino. Dominus enim est tutor & defensor fortissimus, cui si quis per spem & confidentiam innixus fuerit, fortis & stabilis factus erit. Turrus enim fortissima nomen domus, ad eam fugit sanctus & salvabitur. Proverb. 18. Stella enim efficitur in suis effectibus fortiores, quando stellis & signis fortibus coniunguntur. Sic verum ille efficitur stabilior & fortior, qui cum illo, qui fortissimus est, scilicet Deo, per confidentiam & devotionem iungitur, & qui per spem & charitatem cum ipso penitus copulatur. Sancti inquit, qui sperant in domino, & erit dominus fiducia eius. Sic ergo pater hominem esse fortem, qui forti per confidentiam innititur. Fortis enim est turrus supra firmam petram fundata, fortis & arbor in profunda terra plantata, fortis est domus columnis fortibus sustentata. Sic pro certo fortis est anima quando per spem & devotionem est in Deo fortiter radicata. A Deo enim principaliter venit fortitudo, quia sicut Machab. 3. dicitur. De caelo inquit fortitudo, quia nullus ad resistendum peccatis fortis efficitur, nisi a Deo mentaliter solidetur. Ideo dicebat David in Psal. Diligam te domine fortitudo mea, dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus. Et nota, quod fortitudo divina Bonos tangit, ipsos corrigendo, Malos frangit, ipsos puniendo, Hostem angit, ipsum reprimendo, Sanctos regit, ipsos defendendo, Cuncta regit, ipsa gubernando. pp. iniquitate corripuit hominem. Item puniendo solet fragere. Liberos & malos, quod potissimum fiet in iudicio. Esa. 2. Introibunt in speluncas petrarum, & in voragine terrae facie bellitudinis domini, cum turrexerit peccata terrae. Item reprimendo solet augere. Sicut enim diaboli. Psal. Deduxisti me, quia factus es spes mea, turrus fortitudinis a facie inimici. Item defendendo solet regere. Psal. Dominus fortitudo plebis suae, & pector saluatio

na Christi sui est. Item puniendo solet regere. Vnde illud Iob 12. Apud illum est sapientia & fortitudo. Ideo in persona Dei dicitur Prou. 8. Meum est consilium & aequitas, mea est prudentia, mea est fortitudo. Ipse ergo ranquam fortissimus est per spem & fiduciam innitendum, ut fortis efficiamur, & ut eius fortitudine roboremur, ut sic dicat quilibet sic fortissimus illud 2. Reg. 22. Quis fortis praeter dominum Deum, qui praecinxit me virtute & fortitudine? Patet ergo, quod homo fit fortis, quando forti per fiduciam innititur. Sperant inquit in domino. Secundo dico, quod homo fit spiritualiter fortis cum a malo per poenitentiam convertitur, quod ostenditur cum dicitur Mutabunt fortitudinem. Poenitentia enim mutat hominem, quia ille, qui fuerat fortis ad resistendum bono, efficitur fortis ad resistendum malo, ille, qui erat fortis in criminibus, efficitur fortis in virtutibus. Ille, qui fuerat fortis & durus per oblationem, efficitur fortis per constantiam & perfectionem. Ista appaerunt in Paulo & Magdalena, in quibus ubi abundauerat peccatum, ibi superabundavit & gratia, quae secundum Greg. Magdalena quod in se habuit oblectamenta, tot de se fecit Deo hoc locausta. Sicut enim tunc scriptura, lapis fortis & durus per decoctionem ignis mutat & efficitur metallum, vel vertitur in metallum, & sic efficitur magis fortis, ita quod eius primaria fortitudo in meliorem fortitudinem commutatur, iuxta illud Iob 28. Lapis solutus calore in aes vertitur, sic pro certo saepe fit, quod illi qui prius erant lapides duri per obstinationem, & quod ad faciendum malum erant feroces per mala assuetudinem, quae igne Spiritus sancti decoquuntur interius, & igne tribulationis & poenitentiae affliguntur exterius, tunc ipsi mutant fortitudinem, quia. Sicut enim efficitur metallum. Ipsi fancti & boni, firmi, & fortes per constantiam, sonori & resonantes per eloquentiam, & sic ipsi mutant in virum alterum, quia haec est mutatio dextrae excelsae. Vnde de ista mutatione fortitudinis loquitur dominus Esa. 41. Accedant inquit ad me in silva, & gentes mutant fortitudinem. Tali modo non faciunt multi peccatores, qui vera sua fortitudinem mutant in deterius, & non in melius, quia sicut infantes primo sunt magis habiles & fortes in parte superiori. scilicet quantum ad cor & manus, processum tamen tempore mutant fortitudinem ad partes inferiores, ita quod finem eorum inferiora sunt fortiora & fortiora. Sic multi, qui fortitudinem, quae habent in parte superiori. scilicet in bonis spiritualibus, commutant ad partem inferiorem. scilicet ad bona temporalia & terrena, vel in vitia, & peccata sunt finaliter fortes ad faciendum mala, similes Asino, qui fortior est in parte posteriori, quae in parte anteriori, ubi est crux, quia verum multi sunt asini, quae fortiores sunt in parte posteriori, quae anteriori, in criminibus, quam in virtutibus. ad laborandum pro mundo, quod pro Deo, ad acquirendum temporalia, quae debent postponi, quae spiritualia, quae debent anteponi. Istud patet in avaris, quae plus sunt fortiores ad laborandum pro divitiis, quam pro virtutibus. Vnde illud Iob 22. in fortitudine brachij tui possidebas terram. Tales potissimum sunt raptores & tyranni, qui optime allegant illud philosophi. Omnia sunt virorum fortium. Et illud Prou. 12. Manus fortium dominatur. Videntur enim sentire, quod bona mundi occupanti commendantur, & quod se indit gladius inter duos, fortioris est. & ideo ipsi dicunt illud Sap. 2. Opprimamus pauperem, & non parcamus viduae. &c. Sequitur fit fortitudo nostra, lex iustitiae. Patet etiam illud in luxuriosis, qui optime sunt fortes ad suam impudicitiam exercendam. Vnde de fortitudine talium dicitur in Psal. quod dominus neque in fortitudine voluntate habebit. Patet etiam in superbis, quae valde sunt fortes ad laborandum, pro mundi gloria acquirenda. Vnde isti dicunt illud Amos 6. Nunquid in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua? Patet etiam in iracundis, qui optime sunt fortes ad suam iracundiam vindicandam, quia isti sunt sicut leo fortissimus bestiarum, quae ad nullius pauebit occursum. Prou. 39. Patet etiam in gulosis, & ebriosis, quae optime sunt fortes ad suam gastrimargiam faciendam. Esa. 5. Vae qui fortes estis ad bibendum vinum &c. Non sic charissimi, sed mutemus fortitudinem malam in bonam, quia pro certo ille spiritualiter est fortis, quae a malo convertitur, ut sic de quolibet tali forti dicatur illud 1. Reg. 16. Ecce vidi filiū Isaiher leemite sciētem pallere, fortissimum robore, & virū bellicolū, prudētem in verbis, & virū pulchrū, dñs est cū eo. Expone, si vis. Iste est ergo fortis, qui a malo convertitur.

Tertio dico, quod ille est spiritualiter fortis, qui in caelo erigitur. Sicut enim turrus, quae in alto loco situata, fortior, ut ceteri reputat, quia

quia. hostes non possunt ita faciliter ipsam cum suis machinis impugnare, sic verum homo qui sursum, in Paradiso pro cōtemplatione est erectus, tunc fortis est spiritualiter, & robustus, & ab hostium spiritualium machinis. scilicet tentationibus, satis tutus, quod ostenditur, cum dicitur Assument pennas ut Aquilae. 2. Reg. 1. Aquilis velociore, leonibus fortiores. Pennae enim aquilae pro quas in altum fert significat virtutem cōtemplationis, quae hominem elevat aërialiter ad aeterna, & dicitur pennae aquilae, quia. scilicet tria sunt genera aquilarum, vnde videlicet, quae rapit in terra, aliud quae rapit in aqua aliud, quae rapit sursum in aere, inter quas illae, quae sursum in aere rapiunt, iudicant nobiliores, fortiores & animosiores, sicut dicit Aristoteles. apes etiam, quae in montibus pascunt, fortiores & velociore esse dicitur, quae ille, quae in vallibus conuertunt, sic proculdubio tria sunt genera bonorum hominum, quia. scilicet quaedam praedicta aeternae vitae quaerunt in terra: isti sunt boni actiui, qui in terra ministrando lucrantur vitam aeternam, iuxta illud Prou. 12. Qui operatur terram suam, saturabit panibus. Alii sunt, qui istam praedictam quaerunt in aqua, & isti sunt boni doctores & clerici, qui in aqua scripturae versantes, aeternam vitam laborando mercantur. Alii sunt, qui istam praedictam quaerunt in aere, & isti sunt boni cōtemplativi, qui. scilicet sursum in aere Paradisi per iugem meditationem & cōtemplationem morantur, de quibus dicitur Deut. 33. Habitaculum eius sursum. Isti sunt apes, quae pascunt de floribus montanorum, quia cōtemplativi iam nutriuntur de floribus. de gaudiis coelestium regionum, iuxta illud Eze. 34. In excelsis montibus Israel pascam eas ibi erunt in herbis virentibus. Quid ultra: pro certo dico charissimi, quae tales cōtemplativi sunt ceteris fortiores, & in bono constantiores, & perfectiores, & ad bona opera velociore, & ad resistendum tentationibus, & ad subsistendum tribulationibus, aptiores. Iō dicit Esa. 51. Consurge, consurge, induere fortitudinem brachij domini Syon. Vnde de quolibet tali potest dici illud Apoc. 14. Vidi Angelum Dei fortem volantem per medium caeli. Assumit ergo pennas ut Aquila. Vnde de Apoc. 8. Audiui vocem unius Aquilae volantis per medium caelum. Sic ergo patet, quod spirituale fortitudinem introducit aeternorum cōtemplationem, potest detestatio, robustior amplexatio, seu Dei & sancti fiducia & invocatio. Isti ergo sunt fortes, quae digni sunt Hosti resistere.

Illam est fortitudo moralis & virtualis, quae hosti fortiter resistit. 1. Pet. 5. Cui resistite fortes in fide. scilicet adversario & ad Heb. 11. Convaluerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum. Item regi. Christo feruenter assistit. Can. 3. En iaculum Salomonis septuaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel, oēs tenentes gladios. Item tute & secure perfitit. Vir enim fortis semper est securus & tute. Prou. 30. Leo fortissimus bestiarum ad nullius pauebit occursum. Itē bonū opus complet & perficit ad fortem. non oportet operari. 1. Para. 9. Fortissimi robore ad faciendum opus. Item perseuerat, & nunquam deficit. Vnde de viro forti duro & perseuerante dicit Esa. 40. Forte lignū & impuribile elegit sibi artifex sapiens. & Amos. 2. Altitudo cedrorum sublimitas eius, fortis ipse quasi quercus. Itē in melius valet, & proficit. Vnde illud Hie. 20. Fortior fuisti & inualuisti. & 2. Reg. 1. Aquilis velociore, leonibus fortiores. Sed proculdubio vnde, quod hodie talis spiritualis fortitudo cessauit, & fugit a nobis, & recessit. De Sansone enim legitur, quod cum capillos per Dalidam perdidisset recessit ab eo fortitudo sicut dicitur Iudic. 16. Sic verum video, quod Dalida sitibunda. scilicet caro, carniem virtutum multis subtrahit, & sic ab eis omnem fortitudinem tollit. vnde Prou. 7. de mala muliere dicitur, quod fortissimi quique ab ea interfecit. sunt. Nos enim non sumus fortes, sed potius infirmi & vacillantes. Amos. 2. Peribit fuga a veloce, & fortis non obtinebit virtutem suam. Non sic, sed sumus spiritualiter fortes & in bene agendo & mala tolerando validi & potentes. 2. Reg. 2. Confortentur manus vestrae, & estote filij fortitudinis. Et haec de bona fortitudine sufficiunt.

Fragilis, Fragilitas, debilis, debilitas. Nota, quod in scriptura reperitur triplex fragilitas seu debilitas, videlicet naturalis, quae est medicata, temporalis, quae est supportanda, criminalis, quae est euitanda. P. imo ergo est quaedam fragilitas naturalis, quae debet iu-

giter meditari. Et ista est illa, quae sensus & cogitatio hominis, praena sunt in malū ab adolescentia sua. Gen. 8. in castro. n. oblesso partes magis debiles sapienter reuifant, & diligētius muniant. In corpore est humanus, cum oculus sit membrum delicatissimū & fragilissimū conditionis, iō diligētius custodiatur, quā est ipsa natura ipsum voluit diligētius custodire inquantū ipsum in concavitate voluit ossum claudere, & palpebris operire. Ista est ergo veritas, quae res fragiliores diligētius debent seruari, & sepius visitari. Sic verum dico, quod cum castrum personae nostrae, & est oculus metis nostrae duplicem habeat portionem, videlicet quandam magis fortem, quae est ratio naturalis, alia debile, quae est sensuualis, ipse debemus circa fragilitatem istius intendere, & eam piugē meditatione cōtinue visitare. Considerari enim fragilitas debet, ut humilitas cōcipiatur ne superbiat, & ut praecaueat ne cadat. Esa. 35. Confortate manus dissolutas, genua debilia roborate. Et de tali consideratione quod proficit vide supra in tit. de consideratione & similibus. Ista est ergo quaedam fragilitas naturalis, quae debet iugiter meditari. Secundo dico, quod inuenitur quaedam fragilitas temporalis, quae debet dulciter supportari. Et ista est debilitas, quae quis est debilis corporaliter per infirmitatem, vel temporaliter, pro paupertate. Talis enim infirmitas est a fortibus, perfectis & diuitibus supportanda, & misericorditer subleuanda, quia pro certo tales fragiles & debiles vult dominus per eleemosynam sustentari, vult dominus a ditioribus honorari. Vult ergo per eleemosynas sustentent. Luc. 14. Cū facis cōuiuium, voca pauperes & debiles, claudos & ceccos, & beatus eris. Item vult, quod a diuitibus honorentur, exemplo David, qui Miphiboseth debilem & claudum honorauit & in mensa sua sedere fecit, & hoc quia erat filius Ionathae amici sui, sicut dicitur 2. Re. 4. In quo notat, quod nullus bonus, & maxime amicus, cō sanguineus vel vicinus est propter debilitatem status sui cōtēnendus, sed potius honorandus, sicut de Iuda & suis militibus dicit Mach. 8. quod praedicta omnia diuise rūt, & quā portionē debilibus pupillis & viduis, sed & senioribus facientes. Itē vult, quod secū in patria gloriētur, ideo dicit Matt. 18. Bonū est tibi ad vitam ingredi debilem vel claudum &c. Ista est ergo debilitas temporalis, quae debet dulciter supportari.

Tertio est debilitas criminalis, quae debet acriter castigari. Et ista est illa debilitas seu fragilitas, quae introducit infirmitas vitiorum. Infirmitas enim solent esse fragiles, & se sustinere non valentes, & multas immunditias emittentes. Et iō infirmi ad mensas nobilitum non admittunt, nec debiles, ac fragiles ad praedia deducuntur. Sic verum dico, quod peccatores, vitiorum humoribus praesens, solent debilitatem incurere, tentationibus & tribulationibus non subsistere, sed facilliter de peccato in peccatum cadere, & corruere, & tandem immunditias malorum operum emittunt, quia propter contra demones praesens non possunt, & iō Deus & Sancti ipsos ad mensam Paradisi non recipiunt, sed eos reijciunt, & repellit. Quod bene figuratum est Leu. 21. & 22. ubi plonge & aialia debilia in forma & mutilata a diuino sacrificio repellunt. Iō dicitur Ma. 1. quod maledictus est qui immolat domino debile. & Deuter. 35. Debile non immolabitur domino. Multa & quasi infinita infirmitas dici de fragilitate morali, sed omnino deficient auctoritates vocales. Et ideo vide de infirmo, aegro & mobilis.

Frangere. Vide supra de titulo confringere. Cum fractio diuisionem, & rei dissolutionem & cuiuslibet integritatis dissipationem designet, possum dicere, quod fractio in bono sumitur & in malo. Nota ergo, quod in scriptura reperitur fractio virtuosa, quae frangit iustus: fractio vitiosa, quae frangitur stultus: fractio dolorosa, quae frangitur cunctus. Primo ergo est fractio iustorum, & ista est illa, quae iusti mentem frangunt diuino timore, quae iusti frangunt panem pauperum amore, quae iusti frangunt carnem peccatorum labore. Dico ergo, quod mens iustorum frangit per diuinum timorem, quia. scilicet boni facilliter franguntur, & inclinant ad bonum, & retrahuntur a malitia & obstinatione proterua. scilicet per timorem concucientem, vel per dulcorē allicientē. Et sic loquitur Prou. 15. ubi dicitur, quod responso mollis frangit iram. Item dico, quod panis iustorum frangitur pauperum amore. Et sic dicit Esa. 58. Frange esurienti panem tuum &c. Et 1. Corin. 11. Accipit panem, & benedicens fregit, & dixit Accipite, & manducate, hoc est corpus. &c. Talis enim fractio & bonorum terrenorum diuisio mētē illuminat ad Deū cognoscendū. Diction. Berchorij. Pars ij. K Lucē

Luce 24. Cognouerunt dñm in fractiōe panis. Talis fractiō Chrm lætificat. Vñ de Magdalena dñs, q fractiō alabastro effudit vnguentum super caput Iesu &c. Mar. 14. Talis est fractiō mentem fortificat. Vñ de Act. 27. dñs, q Paulus ieiunium naufragantibus dixit. Rogo vos accipere cibum. Sequitur, & cōfregisset, cepit manducare. Panis ergo iustorū frangitur p pauperum amorem. Item caro iustorum frangitur per poenarum laborem. Sp̄ p̄nam vel martyrium. Iusti. n. in vita ista voluerunt frangi, & lacerari, vt in alia vita redintegrarent. Carbores. n. de sua natura sunt valde frangibiles, & tñ præceteris rebus sunt impuribiles & incorruptibiles, quia. f. illi, qui martyrio & p̄na franguntur, in æternum durare, & viuere dignoscuntur. Speculum. n. qñ frangitur, plures representat imagines quam integrum faciebat, quia. f. Sancti per martyriū fracti & mortui, multo plures virtutum & miraculorum imagis representant, quā dum viuere faciebāt. Fractio. n. martyrum fuit salus & consolatio, & consolidatio fidei, & cōfirmatio fidelium, ita qd̄ quilibet potest dicere illud Ro. 11. Fracti sunt rami, vt ego inferar. Et reuera talis fractura tribulationum in vita æterna consolidat, & firmitate perpetua roboratur. Vnde dñs dixit Ezech. 34. Quod fractum fuerat, alligabo, & q̄ infirmum fuerat, consolidabo. Sic ergo pater, q̄ inuenit fractiō iustorū. Scd̄ dico, q̄ inuenit fractiō malorū. Mali. n. malleo tentationis franguntur, & a soliditate constanti dissipantur. Apo. 16. Fracta est ciuitas magna in tres partes. & loquitur de babylone, q̄ verè mali finaliter in tres partes frangunt in quantum intus, quo ad culpā exterius quo ad palē poenā, & posterius quo ad æternā miseriam dissipant. Esa. 21. Frages, & cadet, & peribit. Et nota, q̄ facilliter frangunt illi, q̄ sunt vacui, q̄ sunt fatui, qui sunt ardui. De vacuis, q̄ virtutibus carent, dñs Ezech. 29. Qñ apprehenderunt te manu, confractus es, & loquitur de baculo arundineo interius concauo. De fatuis dñs Ezech. 21. Cor fatui quasi vas confractum. De arduis vero. i. de superbis dicitur Iudith. 2. q̄ Holofernes fregit omnes ciuitates excelas. Hæc est ergo fractiō malorum. Tertio est fractiō conctorum, f. mors. Hier. 30. Insanabilis fractura tua &c. Sufficit.

Frater, Fraternitas. Nota, q̄ frater est nomen communis, vnitatis, & qualitatis, charitatis, & societatis. Significat ergo frater, & communiter in bono, quamuis aliquoties signat in malo. Per fratres enim generaliter intelligitur illi, qui æquales in conditione, successione, & dilectione. Et ideo fratres spirituales possunt dici illi, qui eiusdem Religionis, Sicut. n. fratres solent æqualiter Communicationis, diuidere, veraciter diligere, cōfidei & professionis, corditer habitare, vel conuiuere, sic verè nos omnes Christiani, & maximè ecclesiastici & religiosi debemus inter nos bona nostra communicare per mutuam subventionem, Prou. 17. Inter fratres hæreditatem diuidet. Debemus alter alterum diligere per mutuā affectionem. Prou. 18. Vir amabilis ad societate, magis amicus erit quā frater. Debemus concorditer conuersari & viuere per mutuam unionem & coniunctionem. vnde Ps. Ecce quā bonum & quam iocundum habitare fratres in vnum. Exponamus ergo de spirituali fraternitate illud q̄ dictum est Gen. 13. Ne quæso sit iurgium inter me & te, fratres. n. sumus. Vnde deamus ergo, q̄ nos possimus dici fratres, quia fratres facilliter reconciliantur, Sicut verè dico, q̄ Communiter simul conuersantur, inter nos debet Aequaliter nobiles censentur. concorditas facilliter reformari (Ne quæso sit iurgium) Societas cōiter frequentari (Inter me inquit & te) Nobilitas æqualiter reputari (Fratres. n. sumus.) Dico ergo primo, q̄ fratres tā spirituales, quam temporales de cet facilliter reconciliari (Ne quæso inquit sit iurgium) Illa. n. quæ sunt contra naturā, facilliter reuertuntur ad regulam naturalem. Vnde cū aqua fñm Isid. de sui natura habeat in superficie esse aqua, iō si in casu aliquo moueat, facilliter postmodū tranquillatur, & q̄atur. Sic verè cum fratres & naturales & spirituales habeat & debeant naturaliter in tranquillitate & pace viuere, iō si aliqua occasione turbati fuerint vel commoti, statim debent inter se tranquillari, & reconciliari, & ad pristinam concordiam reuocari, exemplo Ioseph. qui quamuis à fratrib. suis fuisset venditus atq; læsus, ipsi tñ fuit facilliter reconciliatus.

Gen. 45. Osculatus est Ioseph oēs fratres suos (Ne quæso inquit sit iurgium) q. d. Non decet vt illi, qui fraterno amore ligantur, aliquo iurgio moueant. Et iō qui inter fratres seminatur discordia, à Deo in sacra pagina reprobat. f. Prou. 6. Talib. est comminatur scriptura. Prou. 17. Sp. n. iurgia quarit malus, Angelus autem crudelis mittetur contra eū (Ne quæso ergo sit iurgium) Et re vera charissimi, inter fratres non debet esse iurgium vel litigium aliquale, sed pax, seu cōcordia sempiterna. Concordia. n. fratru est vnum de illis, quæ bene placita sunt sapienti. Eccl. 25. Et ideo illi, qui isti amore rumpere conantur, pessimi esse præ ceteris comprobantur. Dicit. n. Plin. q̄ bufo in dextro suo latere habet vñ os occultum, q̄ si in aqua feruenti fuerit positus, statim aqua desinit ebullire, paulatim refrigerata cessat totaliter à feruore. Sic verè charissimi multoties accidit, q̄ bufones. mali prælati & principes. qñq; hñt circa se in latere dextro aliquod os occultum. i. occultos laterales cōsiliarios, detractores, & accusatores, q̄ re vera qñ miscentur cum aqua feruenti. i. cum personis, quæ verè & feruēt amore se diligunt, ipsi pro certo suis detractioib. siue malis cōsilijs & machinationib. faciunt ipsos tepescere à feruore, & dilectione. atq; introducto iurgio, & odio, feruorem & amorem faciunt in eis deficere, & cessare. vnde de talibus bene confilatur. Prou. 22. Ejice derisorem, & exibit cum eo iurgiu, ceflabuntque rixæ & contumelie. Et si vis, nota, quod iurgia inter fratres & socios concitantur per Superbiæ tumorem, Dico, q̄ iurgia cōcitant p̄ C lactantiæ clamorem, superbiā plumptuosam, Inuidiæ liuorem, Vnde illud Prou. 13. Inter iracundiæ furorem, superbos semper iurgia sunt. & Gen. 31. Tumens Auaritiæ feruorem, Iacob cū iurgio ait. Item Galtrimargiæ sudorem, Iacob cū iurgio ait. Item Luxuriæ & immunditiæ fatorem, per iactantiam tumuluosam. Prou. 28. Qui se lactat vel dilatat iurgia concitat &c. Itē per inuidiam malitiosam. Prou. 6. Homo apostata, vir inuitilis, terit pedes, digito loquitur, ore peruerso gradit, & in omni tempore iurgia feminat. Item per iracundiam seditiosam. Prou. 25. Quæ viderunt oculi tui, ne proferas in iurgio cito, ne forte pgniteas cum dehoneftaueris amicu tuū. Item per auaritiā ambitiosam. Constat. n. q̄ diuitiæ sunt materia iurgiorum. Vnde Gen. 26. cum abymelech. dixisset Isaac. Recede à nobis, quia potēior nobis factus es sequif. statim q̄ inter ipsorum pastores factum est iurgiu, q. f. q̄ iabet dicebat. nostra est aqua. Item per galtrimargiā delitiosam. Prou. 17. Melior est bucella panis cum gaudio, quāna domus plena victimis cum iurgio. & Exo. 17. Iurgatus est populus cōtra Moysen, dicens. da nobis aquā vt bibamus &c. Sequit. Vocauit nomen loci illius tentatio, p̄ iurgiu. Item per luxuriā contagiosam. Leu. 24. Filius mulieris Israeliti, dis, quē pepererat de viro Aegyptio iurgatus est in castris cum viro Israelita. Non sic ergo charissimi, nō sumus inuicem iurgantes, sed coniuuantes. Exod. 17. Quid iurgamini contra me? Patet ergo, qd̄ illi, qui temporaliter volunt esse fratres debent facilliter reconciliari. Vnde Mar. 18. Si peccauerit in me frater meus, dimittam ei septies; Et dixit illi Iesus. Non dico tibi septies, sed vsq; septuagesies septies. vnde Act. 7. dicitur de Moysē, q̄ ipse duob. litigantib. dixit viri fratres estis, vt quid noceris alterutrum, Debēt ergo fratres facilliter reconciliari. Secundo dico, quod ipsi debent concorditer sibi sociari. (Inquit inter me &c.) Ista enim præpositio inter semper habet esse in medio duorum terminorū, solet enim in ordine orationis duas extremitates coniungere & litigare, & sibi inuicem copulare, & signat copulam charitatis coniunctionis & societatis. Quia re vera quamuis sumus diuersi termini, diuersæ extremitates, diuersæ personæ, quia tamē sumus eiusdem fraternitatis, ideo debem inuicem copulari, & per charitatem & amicitiam colligari. Inter me inquit & te. De isto inter dicitur Prou. 17. Seruus sapiens, inter fratres hæreditatem diuidet &c. Et Ioan. 21. Exijt sermo inter fratres. Sed quid, pro certo charissimi, pauca sunt hodie inter fratres amicitia, societates, & fidelitates, imò quod nefarium est, sunt hodie inter eos odia, inuidiæ, contrarietates. Dicitur enim Hierem. 9. Vnusquisq; a proximo suo se custodiat, & in omni fratre suo nō habeat fiduciam, quia ois frater supplantans supplantabit & omnis

& omnis amicus fraudulenter incedet, & veritate nō loquetur. Mich. 7. Vir fratrem suum venatur ad mortē. & Inimici hoīs domestici eius. Ista. n. videmus hodie ad sensum quia sicut inter canes nullus viget fraternitatis amor, quini mō quamuis sint vel fuerint ex eodē patre & matre nati, solent tñ multoties se mordere, & cibum alter alteri auferre, & alter alterum sicut extraneum impugnare, sic verè multi sunt hodie ita rabidi & canini, q̄ inter se charitatē, & amicitiam non possunt habere, imò quamuis sint eiisdē fraternitatis, tñ non habent inter se concordia vel amorē, sed odii, inuidiā, & rancorē, alter. n. bona alterius prædari conat, alter alterū per detractiōē mordere molitur, alter et in alterum per lites & iurgia debacchatur. Et bñ, verū est hodie, qd̄ dñs Hie. 12. Fratres tui & domus patris tui pugnaverūt aduersus te. Illud potissimè videmus de pauperib. quos nec fratres, nec amici dignantur respicere, iuxta illud Prou. 19. Fratres pauperis hoīs oderunt eum, & in super noti eius longè recesserunt ab eo. Vnde quilibet pauper potest dicere illud Ps. Extraneus factus sum fratribus meis, & peregrinus filijs matris meæ. Non sic ergo charissimi, sed sumus concordēs, cōcōes, & sociales. (Inter me inquit & te) Vnde Zach. 6. Consiiliū pacis erit inter illos. & Iob 42. Dedit eis pater earū hæreditatē inter fratres suos. Isti ergo debent concorditer sibi sociari. Tertio dico, q̄ illi, qui naturaliter seu spiritualiter sunt fratres, debent æqualiter nobiles vocari, vel debēt æqualiter à patre ditari. (Fratres. n. inquit sumus) Fratres in quantum fratres, & maximè si sint legitimi fratres participant eandē nobilitatem, vt q̄ nati sunt de eisdē parentib. Itē ipsi admittuntur ad eandē hæreditatem, & quāntū admittantur & diuersos gradus, oēs tñ ad ipsam aduānt. Sic verè charissimi, illi, qui sunt fratres in eadem fide, religione, vel ecclesia, vident esse eiisdē nobilitatis, q. f. vnus pater, vnus Deus, vel vnus platus, vel vnus religiosus, vel Ecclesie fundator, vna et mater. f. vna fides, ecclesia vel religio ipsos generat, concipit, atq; portat. Vnde Gen. 42. Duodecim fratres sumus, filij vnus hoīs. Vna et hæreditas eis debetur. f. hæreditas gratiæ in præsentī, & gloriæ in futuro. Vñ de Chro potest dici illud Num. 27. Habebit successores fratres suos. Et iō pro certo dico, q̄ isti debent æqualiter nobiles vocari, vel æqualiter à patre ditari. Debemus. n. ad hæreditatē græ vel gloriæ æqualiter seu generaliter paratos admittere, quamuis non ad æquales portiones, sicut de Ioseph habemus Gen. 43. qui fratres suos ad mensam & conuiuū generaliter admisit, nō tñ æqualiter oib. diuisit. q. f. fratri suo verino Benjamin dedit maiorē & meliorē ceteris portione. Sic verè Chrs licet oēs hoies bonos ad mensam græ vel gloriæ recipiat, æquales tñ portiones non oib. donat, q̄ sicut dñs 1. Cor. 12. Diuisiones gratiarum sunt, vnus autē spūs diuidens singulis, prout vult. Fratres. n. veteris. i. personis magis Sanctis & iustis solet abundantius ministrare, iuxta illud Nu. 33. Plurib. latiorē partem dabit. Debemus ergo similiter à patre ditari, quia fratres (inquit) sumus. Gen. 42. Duodecim serui tui fratres sumus. Et si vis, inuehe hic cōtra fratres spurios, qui nihil participat de hæreditate, sicut supra de filijs. In ser et quo plati, q̄ sunt spūales fratres, debēt alios visitare, castigare, informare, solidare, & sublimare. Visitare dico, de illis & eorum defectib. inquiredo. 1. Re. 17. Fratres tuos visitabis si rectē agāt. & Gen. 37. Fratres meos quæro indica mihi vbi pascant greges. Item castigare eorū crimina puniendo. Vnde Mar. 18. Si peccauerit in te frater tuus, corripe eū. Itē informare, docēdo, & p̄dicado. Ps. Narrabo nomen tuū fratrib. meis. Itē solidare, ipsos salubriter cōsolando. Luce 22. Tu aliqui cōuersus cōfirma fratres tuos. Item sublimare ipsos benigniter. pmouendo. Zac. 7. Miseri cordiā & iudicio facite vnusq; cū pximo suo fratre &c. Et si vis, adhuc potes dicere, q̄ frater i bono significato est

ter alterius onera portare. Itē solet informare rudes & inhables. Ad Coll. 4. Oia nota faciet vobis Tychitus charissimus frater vester. Itē solet impugnare pauperes & steriles. 6. Para. 37. Fratres eorū læuitic parauerunt eis cibos. Itē solet enarrare laudes mirabiles, f. laudando Deum & sanctos. Ps. Narrabo nomen tuū fratrib. meis, in medio ecclesie laudabo te. Item solet procurare nexum amabiles. Ps. Ecce quā bonum, & quā iocundū habitare fratres in vnum. Itē solet ad mare infusus & humiles. 1. Reg. 2. Doleo super te frater mi Ionatha decore, & amabilis. Sequit. Sicut mater vnici filii, ita te diligebā. Sed pro certo hodie inueniunt in religione & alibi multi fratres contrariæ conditionis. Nam inueniunt

Fratres	{	Falsi proditiosi,	Item, q̄ sint falsi & proditiosi,
		Dyscolici & litigiosi,	vbi Apostolus dicit q̄ pequeruli & iniuriosi,
		Insolētes & impetiosi,	vnde de hypocritis etiā voracres & gulosi,
		Ingrati & obliuosi,	df Gal. 2. q̄ falsi fratres subintrauerunt explorare libertatem nostrā. Itē
		Ignari & tenebrofi,	re libertatem nostrā. Itē q̄ sint discordes & seditiosi, patet Hie. 13. vbi df. Dispergam eos virum à fratre suo. Itē q̄ sint rebelles & litigiosi, patet Esa. 29. vbi df. Pugnabit vir contra fratrem suum. Itē qd̄ sint queruli & iniuriosi, patet in Ps. vbi dicit. Sedes aduersus fratrem tuum loquebaris. Item q̄ sint insolentes & impetiosi, patet 2. Thef. 3. Subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatē. Item q̄ sint uoraces & valde gulosi, patet Iob 2. vbi dicitur, q̄ cum filij Iob biberent vinum in domo fratris sui primogeniti, oppressi sunt. Item quod sint ingrati & obliuosi, patet in Ps. vbi paup dicit. Extraneus factus sum fratrib. meis & peregrinus filijs matris meæ. & Deut. 33. Dixit patri suo & matri suæ, nescio vos, & fratrib. suis, ignoro illos. Itē q̄ sint ignari & non studiosi, patet Hie. 31. vbi df. Non docebit vitra vir proximū suū & fratrem suū. Nō sic, sed sumus boni fratres, dulces, amabiles, & cōcordes Ps. Propter fratres meos & proximos meos loquebar pacē. Patet ergo q̄ fratres tā naturales, quā spūales dēt facilliter reconciliari, cōcorditer sibi sociari, æqualiter à patre ditari. Et hoc de fratrib. sufficit. Vide supra de fēdus, q̄ eadē vi esse materia.

Fraus, Fraudare. Nota, q̄ fraus, deceptio, dolus, A fallaciā & malitiā, pro eodem supponunt. Est autem fraus quando quis præter intentionē suam per aliquam apparentiam falsam decipitur ab altero. Fraudulenti. n. semper solent fraudem & deceptionē suam sub aliquo veritatis vel amicitia velamine tegere, vt possint simplices nō præcauentes in periculum præcipitare & inducere. Similes. n. sunt venatoribus luporum & ferrarū qui foueas operiunt herbis & follis, ita quod fera se ruzē credens incedere, labitur in profundum. Et mirū quod cum inter fraudem & veritatem sit maxima contrarietas, fraus tamen semper vult induere pallium veritatis, ne appareat dolus eius. Turpes enim & vetulæ mulieres solēt pulchrius, & curiosius se ornare, ne forsā sua appareat turpitudō, quia alias quilibet eas abhorreret. Et verè qui videret faciem mentis fraudulentorum & eorum corruptam intentionem, nunquam ad eos accederet, sed ab eis potius declinaret. Isti enim duas habent facies. Ezech. 41. Duas facies habebat Cherub. f. quandam pulchram & allicientem, quā ostendunt, & quandam turpem, tristē, & terribilem, quā abscondunt. Similes. n. sunt illis monstris quæ sunt in desertis Scythiæ, quæ duos vultus habere dicuntur, caninum. f. & humanum, & sunt quædam species cynocephalorum, quia. f. isti in parte prima. i. in principio & in præsentia vident homines, sed pro certo à parte post. i. in absentia inueniuntur canes, hoc est dicitur in satiabiles & mordaces. Canis. n. lambit & mordet. Sic isti lambunt applaudendo, sed tandē mordent acriter nocendo. Ideo bene dicitur Prou. 27. q̄ meliora sunt vulnera diligentis, quā fraudulenta odientis oscula. Et nota, q̄ inuenio quattuor genera fraudulentorum, videlicet fraudulentos

Nomen	{	Consolationis,	Bonus. n. frater solet cōsolare miserios & debiles, exemplo. f.
		Supportationis,	Afferri, qui Hester. f. timorosā confortans, dicebat quid habes Hester? Ego sum frater tuus Hest. 15. Itē solet supportare fractos & debiles Proue.
		Eruditionis,	
		Enutritionis,	
		Inubilationis,	

18. Frater, qui adiuuat, à fratre, tanquam ciuitas firma. Ideo Gal. 6. df Fratres, si occupatus fuerit hō in aliquo dilecto al

fraudulenter incedet, & veritatem non loquetur, inimici hominis domestici eius. In consilijs. n. committitur duplex fraus. Una falsè vel falsa consulendo. Prou. 12. Consilia impiorum fraudulenta. Est & alia fraus, consilia reuelando, & detegendo. Prou. 11. Qui ambulat fraudulenter, reuelat arcanum. Item in auxilijs fraudant feneratores, qui sub specie dandi auxilijs fraudant pauperes hereditatibus suis, & tunc sicut dicitur Leu. 6. talis tenetur reddere oia quæ per fraudem voluit obtinere. & pro certo talia bona fraude quaesita, non perseuerant, imo sicut perdidit quis fraudulenta furatur omnium aliarum animam oua, quæ tandem fota & adulta istam falsam & fraudulentam matrem euolando dimittit, sic bona fraudulenter acquisita non perseuerant, sed fugiunt. Prouer. 12. Non inueniat fraudulenti lucrum. Ideo bene dicitur Prou. 23. Ne erigas oculos tuos ad opes, quas habere non potes. i. non debes, quia faciet sibi pennas, & sicut aquilæ volabit. Item in colloquijs fraudat adultores. Isti. n. sunt, qui fraude & dolo verborum suorum decipiunt superiores, vt surripiant ab eis beneficia & præmia, quæ magis meritis debeantur. Figurati in supplantatore Iacob, qui per falsitatem verborum & pelles animalium & cooperaturas manuum fratris primogeniti benedictionem obtinuit, quia. f. adulatores (de quibus dicitur, vox quidem vox Iacob est) loquendo fraudulenter patri. i. prælato uel principi, & adhibendo in manibus suis cooperaturas munerum & donorum, tunc sæpe faciunt quod ab ipsis sit in alienum præiudicium obtinent quicquid volunt. Dan. 11. Veniet clam, & obtinebit regnum in fraudulencia. Ideo bene potest dicere prælatus taliter defraudatus quod a beneficentis præmia vel salaria requiruntur, illud Gen. 27. Venit germanus tuus fraudulenter, & surripuit benedictionem tuam. Ideo de fraudulenti colloquijs dicit Mich. 6. Loquebantur mendacium, repleti sunt iniquitate, & lingua eorum fraudulenta in ore ipsorum. Itè in beneficijs fraudat mali dispensatores, qui. n. non diuidunt æqualiter, sed sibi & suis potiora referunt, & alios decipiunt, atque fraudant, quod non solum potest dici de malis prælatis beneficiis male dispensantibus, imo etiam de malis domorum Dei ministris, pauperum deceptoribus, & fraudatoribus. cetera illud Eccl. 4. Eleemosynas pauperum non defraudes, fili, & oculos tuos ne transfueras ad pauperem etc. Item deberent aduere ad illud, quod dicitur Eccl. 3. Panis egentium vita pauperis est, qui defraudat eum, homo sanguinis est. & sequitur. Qui effundit sanguinem, & qui fraudem facit mercenario frater sunt. Et isti tam primi quam secundi figurati videntur in illo Anania, & vxore eius, qui quia fraudauerunt de precio agri, sibi scilicet retinentes quod communitati pauperum erat diuidendum, morte subita sunt percussi. Act. 5. O quot mali plati & mali dispensatores percuterentur hodie mala morte si oes illi, qui male diuidunt & dispensant, & qui sufficientes personas & pauperes portionibus debitis sibi fraudant, sibiq; & suis oia retinent, & referunt, in præfenti seculo punirentur, quia pro certo quasi vñ impleta propheta Hieremias, quod dicit Hier. 6. omnes isti principes declinantes, sunt ambulantes fraudulenter. Sequitur. Vniuersi corrupti sunt, & bñ corrupti, quia. f. tales non conferunt aliquid nisi corruptionibus, symonia suffragantibus. Item in apparentijs fraudat dissimulatores, seu hypocritas, deceptores. n. isti fraudant se & mundum. Dico se, quia fraudantur bonis presentibus, & futuris, alij autem peccatores solum bonis futuris fraudant, quia saltim in hoc mundo aliqua delectabilia consequuntur, hypocritæ non. Vnde quilibet potest dicere illud Eccl. 4. Cui laboro & fraudo animam meam bonis: quod etiã de parca & miseris potest dici &c. Mundum et fraudat isti, quia volut credi iusti, cum sint mali, & sub pallio sanctitatis, quæ exterius prætedunt, iniquitates suas intus fraudulenter abscondunt. De quo dicit Dan. 11. q. impij in testamentum simulantur fraudulenter, vt. f. impleant visionem. Et tamè isti debent attendere ad illud quod scribitur He. 4. vbi dicitur, quod maledictus qui facit opus domini fraudulenter. Isti. n. opus dñi, id est bona opera faciunt fraudulenter, in quantum. f. cum mala intentione peragunt incessanter. Et sic patet quòd fraus committitur multis modis, iusti tamen neminem fraudant iuxta illud 1. Cor. 7. Nolite fraudare inuicem. Et ideo isti bonis perpetuis finaliter non fraudabuntur, sed ad ipsa semè meta admittentur. Ps. Desiderium animæ eius tribuisti ei, & volu-

tate labiorum eius non fraudasti eum. Ipsi etiam fraudes, quod sibi machinantur, prouident, & de ipsis se liberant. Prou. 1. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur, & moluntur fraudes contra animas suas. Moluntur (dico) & insidiantur, i. præcauent & imaginantur. **Frenum.** Nota, quod frenum est instrumentum, quod equos a dirigit vel equos corrigit, & quod equos affligit. Corrigit dico ipso a deuijs diuertendo. Dirigit et, ipso in stadijs conuertendo. Affligit in super, ipso a noxijs coercendo. Frenum enim equum Istin. tres effectus sunt freni. f. Vertit a cursu verito, Istin. tres effectus sunt freni. f. Regit ingressu debito, equi correctio, directio, & ar-Cogit impulsu subito, restatio. Dico moraliter loquendo, quod in scriptura reperuntur tria spiritalia frena, quibus. f. homines & hominum imperiosos voluntates vel corriguntur, vel diriguntur, vel extoro sistantur, videlicet **Frenum** { Iustitiæ, Iustitia. n. est freno, quo rector sub- Prudentiæ, ditum a malo reducit. Prudentia est Potentiæ, frenum, quo iustus animam per recta deducit. Potentia est frenum, quo Deus impij ad poenã inducit. Primò ergo est quoddam frenum, quod est iustitia. Frenum. n. vt coiter, est ferreum, & ori & dicitur. ne equus mordeat applicatum. Iquo. f. equus ab itinere erroneo reducit, & ad iter idoneum reuocatur. talis est virtus iustitiæ, quæ. f. de sui natura ferrea & dura est. Ista est. n. mediata quæ mali corrigunt, & a malis suis itineribus, & operibus, reducant, aut ne mordeant colubenter. Vnde prælatus debet dicere quilibet delinquenti illud Ezech. 19. Ecce ego ad te Pharaon draco magne, qui cubas in medio fluminum tuorum, & ponas frenum in maxillis tuis, & extrahas te de medio fluminum tuorum, & proiciam te in desertum &c. Pharaon. n. interpretatur denegans virum, & signat peccatores, quibus malis operibus, negat Deum, qui. f. est de illis, qui semper Apollolium contententur verbis se nosse Deum, factis autem negant. ad Titum 1. Qui. n. est draco per auaritiam inflammatus, & delictarum fluminibus affluens, freno iustitiæ debet per prælatum teneri, & corrigi, & ad desertum poenæ extrahi, & reduci. Ps. In chamo & freno maxillas eorum constringe, qui non approximat ad te. Istud est ergo frenum, quod est iustitia. **Secundò dico, quod est vnum frenum, quod est prudentia. Iusti. a. motus carnis & mentis suæ per prudentiæ & temperatiæ frenum frenant, ira quod corpus & mentem dirigunt & deducunt sine vitiorum offendiculo per semitas æquitatis. Ideo Iac. 3. dicitur. Equus frenos in ora mittimus ad consentiendum aobis, & totum corpus circumferimus, Et bene dicitur in ora, quia pro certo inter cæteras partes hominis ora maximè sunt frenanda. In ore. n. notatur edacitas, quæ est frenanda per abstinenciam. In ore notatur loquacitas, quæ est frenanda per continentiam. In ore notatur mordacitas, quæ est frenanda per pacienciam. De freno abstinenciæ potest dici Iac. 3. 7. Frenum ponam in labijs tuis, & reducã te. De freno taciturnitatis & moderantiæ verborum dicitur Eccl. 28. Verbis tuis facito statera, & frenos ori tuo rectos. De freno verò pacienciæ dicitur Mach. 10. de quoque viris è cœlo ducatum præstantibus Hebræis. Frenis aureis decori. Aurum. n. percussum non resonat, pacienciam signat, & iò oes iusti possunt figurari in illis militibus, qui habebant frenos aureos &c. Freni. n. aurei sunt virtutes, quibus vt dixi, mētis & carnis appetitus frenant. Patet ergo, quod est vnum frenum quod est prudentia. **Tertiò dico, quod est vnum frenum, quod est potentia, & istud est illud, quo Deus refrenat & tenet proteruitates malorum. f. mors, iudicium, & poena æterna. De quo potest quilibet dānatus dicere illud Iob 30. Pharetram suam aperuit, & afflixit me, & frenum posuit in os meum. Istud est frenum, quo. f. equi. i. superbi & luxuriosi violenter in inferno tenentur. Beati verò frenati sunt in patria frenò e contrario. f. freno laudis diuinæ, quo ornati dño psetant. Esa. 48. Laude mea infrenabo te. Sic ergo patet, quod est frenum iustitiæ, prudentiæ, & potentiæ. Et possumus addere frenum nequitie, quo. f. diaboli frenat oes malos, & eos vbi vult ad iniqua deducit. Et istud est frenum tributi, quod est in maxillis oium populorum, sicut dicitur Esa. 30. Sufficit.****

Frequentia, Frequenter. Nota, quod frequentia sæpe idem significat. Est autem frequentia bona & mala. Boni enim frequentant bona, & mali similitur mala. De bo-

De bona ergo & virtuali frequentatione potest dici, quod non sufficit semel bonum facere, nisi hoc est multotiens ipsum studet frequentare. Sicut. n. sumptio cibi est frequentanda propter deperditum nutrimenti reiterationem, aliam non posset vita vel sanitas conseruari, sic dico, quod executio bonorum operum est continuanda si volumus in vita gratiæ vegetari. Et nota, quod (sicut videmus) ad bonos pertinet **Ministrare,** Debet (dico) iustus frequenter ministrare, sua largiendo. **Visitare,** Lu. 10. Martha autem satagebat circa frequēs ministeriū. Itè debet frequentare visitare, tristes consolando. Vnde illa matrona visitata quæ per Heliseum dicebat illud 3. Reg. 4. Vir iste Dei sanctus est, qui transit per nos frequentet. Itè debet frequentare ieiunare, carnem macerando. Mat. 9. Nos & discipuli Iohannis frequentet ieiunamus. Itè debet se frequenter segregare, alta cœplado. Vñ Io. 18. dicitur, quod trans torrentem Cedron erat hortus, vbi Christus frequentet conueniebat cum discipulis suis. Itè debet frequentet cogitare, aspera meditatio carnis est afflictio. Item debet frequentet tolerare tristitia supportando. Et sic dicebat Apost. 2. Cor. 11. quod ipse fuerat in plagis supra modum, in mortibus frequentet. **E contrario verò de malo dico, quod ipsi videlicet frequentant. Gaudenter vanas latitias,** Dico, quod frequentant vanas latitias, vt patet Esa. 23. vbi dicitur, Ardentem mundi diuitias, dicitur. Summe citharæ, circui Ardentem uocis iactantias, ciuitatem meretrici obliuioni tradita, bene canere, frequenta canticum. Item quod frequentat carnis spurcitas, latitias, vt patet Esa. 23. vbi dicitur, Ardentem mundi diuitias, dicitur. Summe citharæ, circui Ardentem uocis iactantias, ciuitatem meretrici obliuioni tradita, bene canere, frequenta canticum. Item quod frequentat iactantias, patet Dan. 17. vbi de impudicis senibus dicitur, quod frequentabant domum Ioaachim, cuius. f. vxorem cupiebant foederare. Item quod frequentant mundi diuitias, ipse. f. auarè congregando, patet Eccl. 6. vbi dicitur. Est aliud malum, quod vidi sub sole, & quidem frequens apud homines. Vir, cui dedit Deus diuitias & substantiam &c. sequitur. Nec tribuit ei Deus potestatem, vt comedat. Itè quod frequentant verborum iactantias, patet Prou. 14. vbi dicitur, quod vbi verba sunt plurima, ibi egestas frequentet &c. Vide infra de fape, & similibus. **Frigus.** Nota, quod frigus habet repercute, habet stipare & restringere, habet etiam nocere, & affligere. Est. n. frigus seu frigiditas, quædam qualitas passiva, quæ habet motum a circumferentia versus centrum. Et iò ista hæc partem materiam, in quam agit congregare, & versus centrum constringere, & arcere. Et ideo per frigus potest intelligi poenitentia castitas vel abstinencia, quæ carnis voluptates hæc restringit, timor Dei, qui vanas cogitationes habet repercute, mundi vel inferni tribulatio, quæ homines hæc affligere, gressu & deuotionis refrigeratio, quæ ardores hæc reprimere. Frigus enim poenitentia defeccat carnis infectiones. Vnde Eccl. 43. Frigidus ventus aquilo flauit, & gelauit crystallus ab aquis. Istud est frigus, propter quod piger arare noluit, mendicabit ergo, & dabit ei. Prou. 20. Frigus diuini timoris restringit mentis diuagationes. Ideo Apo. 3. Vtinam calidus esses aut frigidus, quasi dicat, aut timorosus, aut charitatiuus. Itè frigus tribulationis mundi defeccat omnes delectationes. Ps. Mittit crystallum suum sicut buccellas ante faciem frigoris eius quis sustinebit. (Frigus verò æternæ damnationis tollit omnes consolationes. Deut. 28. Percutiet dominus egestate, febre & frigore, ardore, & estu, & aere corrupto, & rubigine. Item frigus gratiæ & deuotionis refrigerat ardores & tentationes. Itè est calix aquæ frigidæ, quem qui dederit, non perdet mercedem suam. Matth. 10. Frigus in deuotionis extinguit amoris inflammationes. Zac. 14. In die illa non erit lux, sed frigus & gelu &c. omitto, quamuis materia de se potest esse multum fertilis, quia pauca sunt in Biblia auctoritates. vide in tabula, quæ fiet super opus istud. **Frons.** Nota, quod frons est pars corporis apparentior, durior, & solidior, & ideo frons diuersi modè signat in scriptura. Signat enim Exteriorem conuersionem, Primò ergo dico, Interioriorem obstinationem, quod frons signat Solidiorem cõstantiã & perfectionem. apparentiam conuersionis. secundum Aristot. enim frons est quædam imago mentis, quia. f. in fronte apparent interiores animæ passion-

fiones, sicut est tristitia vel læticia. Sic pro certo in apparentia & conuersione exteriori apparent interiores animæ passionis, siue bonæ fuerint siue malæ. vt. n. dicit Greg. Per hæc, quæ foris apparent, quid intus lateat aperitur. In ista. n. fronte. i. in nostra exteriori apparentia debent reducere gratiæ, & virtutes, sicut quædam spiritalia signa. Apoc. 7. Signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum. Reluceat ergo ibi Virtus { Contritionis & poenitentia, Honestatis & verecundia, Firmitatis & permanentia. Reluceat ibi virtus poenitentia & contritionis. In fronte. n. solet interior tristitia apparere. Vñ Eze. 9. Signa thau. super frontem virorem gementium, & dolentium. Item reluceat ibi signum verecundia & deiectionis, quæ etiam solet in fronte hominis verecundia relucere. Et ista est illa lamina aurea, quam summus pontifex in fronte portare debet, sicut dicitur Exo. 28. Quia verè in fronte & apparentia cuiuslibet pontificis, seu ecclesiastici cuiusq; nulla lamina clarior, nullus lapis preciosior, nulla virtus de centior, quam verecundia & honestas. Istud est signum Dei viui, quo turba sanctorum signata, stare meruerunt ante thronum, & quo seruus Dei signatus, nocuementum angelicum euaserunt, sicut dicitur Apoc. 7. Item reluceat in ea fronte signum constantia & perfectionis. Virtus. n. & audacia cuiuslibet animæ in fronte præcipue apparet, vt dicit Arist. ad deuorandum, quod quilibet Christiani, maximè ecclesiastici vel prælati, pro fide & Ecclesia defendenda debent esse frontosi & animosi. Et sic isti figurabatur in illis, de quibus dicitur Apo. 14. quod illi habebant nomè agni & nomè patris sui scriptum in frontibus eorum. sicut propriè fuerunt Apostoli & martyres, quod in frõte, & in præputio, & apparentia manifestè & notoriè nomen Dei cum cõstantia prædicauerunt. Ista ergo est frons bonæ conuersionis. **Secundò dico, quod inuenitur frons dura obstinationis. Sicut enim vnicornis cornu habet in fronte, cum quo solet oia alia animalia ventilare, sic multi sunt peccatores, quod in fronte obstinationis suæ cornua crudelitatis & superbie semper portant, quibus omnes focios durissimè feriunt & molestant, figurati in illo hircu Dan. 7. qui inter oculos vnicornis cornu habebat, & contra meridiem & orientem fortitudinè ventilarat, & omnè bestiam ouinam lædebat, & subigabat. In quo proculdubio viri oblinati figurantur a quibus oes alij molestant. Ideo de Philiteo dicitur. 1. Reg. 17. quod percussus est in fronte, & infixus est lapis in fronte eius. Philistei. n. mali, in fronte percutiuntur, quando in publico & in apparentia vitijs insciantur. Lapis verò insigitur, quando ibi obstinatio & inuerecundia, proteruitas & inobediencia, crude litas quoque, & duritia generatur. Nota ergo, quod in ista frõte apparent generaliter tria vitia, scilicet. **Impugnentiæ,** Dico ergo impugnentiæ. Vnde **Inuerecundiæ,** Esa. 47. Scio. n. quod durus es tu, **Impudiciæ,** & neruus ferreus ceruicis tua, & frons tua ærea. Itè vitii inuerecundiæ. Vñ Hie. 3. Frons mulieris meretricis facta est tibi, noluit habere rubescere. Item vitium impudiciæ. Vnde Apo. 13. dicitur, quod pusilli, & magni diuites & pauperes liberi, & serui acceperunt charactere bestia in frontibus suis. De quibus tamen dicitur Apoc. 14. quod omnes tales cruciabantur igne & sulphure &c. Et re vera in frontibus ad literam apparet signum luxurie, sicut de malis mulieribus constat, quæ inuerecundiæ sunt & frontosa, figuratæ in illa meretrice magna, de qua fit mentio Apo. 17. quæ habebat in fronte scriptum. Babilõ magna, mater fornicationum. Ista est ergo frõs obstinationis. **Tertiò dico, quod est frons constantia & perfectionis, de qua supra satis dictum est. De qua etiam dicit Eze. 3. Dedi frontem tuam duriorum frontibus eorum, & faciem tuam valentiorum facieb eorum, quasi silicem, & adamantem dedi faciem tuam &c. Et sic patet de fronte. **Fructus, Fructificare.** Nota, quod fructus est illud, quod ultimo de arbore expectatur. Ad fructum. n. velut ad vltimum finem ordinantur omnes arboris partes. f. germen, flos, folium &c. Est. n. fructus illud, quod pro vtilitate hominum ab arboribus colligit, & dicitur a fruendo, eo quod ab hominibus fruitur, vel etiam manducatur. Et ideo breuiter fructus potest multipliciter accipi in scriptura. Accipitur enim, vt communiter, pro Diction. Berchorij. Pars ij. K 3 Ope-****

B Operatione humana, Prosperitate seu possessione mundana, Refectione superna. Fructificat. n. vir iustus per bonā operationē. Vñ Eze. 17. dr, Vineā fructificauit in palmites, & emisit propagines. & Math. 7. Arbor bona fructus bonos facit. Fructificat impius per malorum operum executionem. Vnde ibidē. Arbor mala fructum malum facit. Fructificat mundus per bonorum suorum productionem & emissionē. Vñ Luc. 12. Hominis vnus diuitis ager vberes fructus attulit: fructificat et Paradisus per gaudiorum propinationem & per beatorū recreationē. Vñ Esa. 4. Erit fructus terræ sublimis. & Cant. 2. Fructus illius dulcis gutturi meo. Fructus ergo iusti est virtuosus, fructus impij est perniciosus, fructus mundi periculosus, fructus cęli est deliciosus. Dicamus ergo primò aliquid de fructu humano, q̄ est duplex. s. bonorū & malorum. De fructu bonorū, q̄ est virtuosus dico, q̄ sicut arbor, q̄ naturaliter radicē habet in terra inferius, staturā autē erectā superius primò germina, deinde flores & tandem fructus producit, sic verē vir iustus, qui radicē cordis hēt inferius p̄ humilitatem, erectus autē est ad cęlum superius per contemplationis sublimitatem, primò emittit germina bonarū cogitationū, deinde flores sanctarū affectionū diffundit, & tandem fructus bonarum operationū producit. Vñ dr Cant. 7. Videamus si vinea nostra floruit, si flores fructus parturiūt. Nā sicut arbor, q̄ fructum non facit, inutilis reputat, & ne vltierus terrā occupet succidit, & ignib. applicat, sic verē apud Deū ille, q̄ fructus bonorū operū nō producit, reputatur penitus nihil valere, quinimò ab ipso finaliter dederit huius mundi p̄ mortē succiditur, & ignib. perpetuis deputat. Vnde Mar. 3. Iā securis ad radicem arboris posita est. Ois arbor, q̄ nō facit fructū, excidet, & in ignē mittet. & Ioā. 15. dr. Ego sum vitis, & vos palmites, oēm palmite in me nō ferentē fructū, tollet eum, & oēm, qui fert fructum, purgabit eum, vt fructū plus afferat. Et iō charissimi, faciamus iuxta euangeliū. Mar. 3. Facite fructū dignū poenitentia, vt sic ad nos videat directū illud Eccl. 19. Quasi rosa plantata super riuos aquarum fructificat. in quib. verbis aduerte, quòd sicut arbor ad hoc, qd̄ fructificet, debet habere tria, scilicet Culturam, Culturā (dico) quantū ad (superfluorū) refecturam, cationē, q̄ notat in verbo, rosa, q̄. s. omnia no indiget s̄m Plin. vt eius superflua refectetur, itē staturam quantum ad firmam radicationem, q̄ ostendit in verbo, (Plantata) item loturā quantum ad iugem humectationem, q̄ ostendit in verbo (Riuos aquarum) q̄ a breuiter ista tria requiruntur in arbore ad hoc vt fructificet. s. vt excolatur, vt radiceatur, vt irriget: sic verē charissimi dico spiritualiter loquendo, qd̄ ad hoc, q̄ hō possit per bona opera fructificare, ista tria sunt necessaria. s. vt excolat per poenitentia asperiorē, q̄. s. dēt esse rosa, vt radiceatur p̄ permanentiā solidiorē, q̄. s. dēt esse plātata, vt irrigetur per influentia superiorē, q̄. s. ipse dēt esse super riuos aquarum. ¶ Dico ergo, q̄ si volumus fructificare per bona opera, nos debemus p̄ p̄niam mala refecare. Et hoc ostenditur, cū dr̄ (Rosa) Quasi rosa inquit, Rosa. n. sicut vinea, teste Plin. indiget cultura, debet. n. fodi, putari, refecari, & transplantari. Quia sicut idem dicit, rosa proficit per incisionē & trāsplātationem, alijs si domestica fuerit, degenerat in siluestre. Ad denotandū, q̄ si bene fructificare volumus, necesse est, vt culturā p̄nā subeamus, q̄a qui per p̄niam non colitur, de domestico siluestris. i. de bono malus efficitur, quia re vera nobis proficit incisio correctionis, & transportatio moralis conuersationis & munitiois (Quasi rosa inquit) Et sic erit homo iuxta illud Eccl. 24. quasi palma exaltata in cades, & quasi plantatio rosę in hierico, quasi oliua speciosa in campis. Et nota, quòd ipse dicit, q̄ necesse est fructificare p̄ poenitentiam sicut palmam, sicut rosam, & sicut oliuā. Palma. n. fructificat in feruida regione, rosa fructificat in humida mansione, oliua verò fructificat in temperata habitatio ne. Simus ergo sicut palma, & fructificemus per feruorem verē dilectionis. Sicut. n. s̄m Pliniū, palma fructificat in locis feruidis & soli expositis, in locis verò frigidis nequaquā, sicut patet in Italia, quæ est regio frigida, vbi sunt palmæ nihil fructificantes, quæ si quandoq; fructus faciunt, ipsi tamen minime maturescunt, sic pro certo charissimi si fructum bonorum operum producere volumus, necesse est, vt

in feruore diuini amoris, vel et in feruore poenitentia se deamus. Nunquā. n. bonorū operū fructib. scunda n̄ illi, q̄ frigore in deuotionis stringunt. Sicut. n. dr̄ Gal. 5. Fructus spiritus est charitas, q̄a verē charissimi, sola charitas & dilectio facit fructificare p̄ bona opera. Quia sicut dicit Pl. Iustus vt palma florebit, sicut cedrus libani multiplicabit. Sicut ergo palma exaltata sum in cades. Cades. n. interpretat̄ mutata. ad denotandū q̄ illi q̄ sicut palma volūt fructificare, dent de loco frigidus ad calidū, de malo ad bonum, de virtute ad op̄timū se mutare. Isti ergo fructificat sicut palma, p̄ feruorem dilectionis. Can. 7. Ascendā in palmā, & apprehēdā fructus eius. ¶ Itē qd̄ fructificat sicut rosa in hierico, per humore cōpassionis. Rosa. n. in locis humidis melius solet fructificare, q̄a verē nullus pōt fructū bonorum operū producere, nisi humor pietatis & gratiæ ipsum valeat irrigare. Vnde de vinea dr̄ Eze. 17. q̄ in terra bona super aquas multas plantata est, vt faciat frondes, & portet fructū. Et de rosa dr̄ Eccl. 50. Quasi rosa in dieb. veris, & quasi lilium, q̄ est in transitu aq̄. Itē dico, q̄ quidā fructificant sicut oliuā p̄ temperamentum sufficientis possessionis. Dicit. n. Plinius, q̄ oliua melius fructificat i temperata terra, q̄. s. sit medio cris inter humiditatem & siccitatem, & inter caliditatem & frigiditatem, q̄a si terra nimis pinguit aut nimis macra fuerit, tūc oliua fructus p̄ducere nō cōsuevit. Sic verē charissimi, multi sunt, q̄ nec in terra pingui prosperitatis, nec in terra macra paupertatis & aduersitatis fructificare possunt, imò status temperatū & medium exigunt & requirunt. Talis videbat esse Salomō, q̄ dicebat Prou. 30. Nec diuitias, nec paupertatē dederis mihi dñe, sed tñ victū meo tribue necessaria. Quia verē multi sunt, q̄b. nō p̄ficiunt, nec prospera nec aduersa, q̄a in p̄spe ris corrumpunt superflue eis vtendo, in aduersis verò deficient, impatiēter ferendo & desperado. Talib. n. esset necessaria temperata sufficiētia, vt (sicut Apostolus dicebat. 1. Tim. 6.) Habentes alimenta, & quib. regamur, his cōtenti simus. Tales ergo tenētes medium statum p̄nt per bona opera fructificare, q̄ si tenerēt aliquid extremorū, nullū possent fructū bonorum operum procreare. Patet de extremo diuitiarū & p̄speritatis, in ficulnea Lu. 13. in qua erāt folia, ad quā dū Ch̄s se diuerteret, nō inuenit ibi fructum, q̄a verē sepe sic, q̄ illi, qui folijs diuitiarū vestiunt, fructib. bonorū operū nō ditant, q̄a sicut dr̄ Eccl. 5. Qui amat diuitias fructū, nō capiet ex eis &c. Patet et de extremo miseriarū & calamitatis. Scribit. n. Mar. 13. q̄ semē, q̄ sup̄ petrā cecidit caruit fructu, quia non habuit humore. Ad denotandū, q̄ carētia humoris, i. t̄palis substantia vel sustentationis, est cā quā; carētia fructū bonorum operationis & hoc pp̄ vitium impatiētia, furti, inuidia, murmuris & desperationis. Pl. Fructū eorum de terra p̄des. i. de oliua. i. de hoīe mediocriter temperato & sufficienter ditato, q̄ p̄ducit fructus bonorū operū & virtutū, patet in Pl. vbi dr̄. Ego autē sicut oliua fructificauit, & Hie. 11. dr̄, Oliuā pulchrā vberē, fructiferā, speciosā vocauit Deus nomē tuū. Breuiter ergo bñ dico, q̄ bñ vult fructificare, dēt p̄ p̄niam refecare, q̄ ostēsum est in verbo (Rosa.) ¶ In sup̄ dico, q̄ vir iustus dēt p̄ p̄niam se radicare, q̄ ostendit cū dr̄, Plātata. Plātatio. n. signat radicationē, stabilitatē, & durationē. Nā sicut arbor, q̄ non hēt radicē bene fundatā, & radicatā nō pōt fructus facere, sic sp̄ualiter hō qui p̄ p̄ueratiā in fide & morib. nō est fundatus & firmiter radicus, nō pōt fructū bonorū fertiliter esse dotat. Vñ. n. dr̄ Sen. Non cōualefcit planta, q̄ sepe transfert. necesse est ergo p̄seuerare, qui bonū fructū voluerit procreare. (Plantata inquit) Vnde de viro iusto dr̄ in Pl. q̄ erit tanquā lignū q̄ plantatū est secus decursus aquarū, qd̄ fructum suū dabit in tpe suo, & foliū eius nō defluet. Palma. n. diu perseuerat plantata & profundē radicata, solet melius fructificare. Solet. n. palma antiquior, tātō esse fecundior, secūdā Plin. Sic verē hō quanto diutius in bono antiq̄atur, & perseuerat, tanto melius & fertilius per bona opera fructificat. Esa. 37. Mittet radices deorsum, & faciet fructum suum. Debet ergo per permanentiam se radicare. ¶ Denique dico, quòd si fructificare volumus, nos debemus per influentiam nos irrigare, quod ostenditur, cum dicitur (Super riuos aquarum) Riuus. n. aquarū, qui a fonte Paradisi procedūt, sunt diuina gratia, & deuotio cordis, clemētia & compassio exterior, modestia & alloquutio, sacra et̄ scriptura & eruditio talibus

talibus. n. riuus debet homo rigari, & humectari, & ad fructificandum per bona opera habitari. Vnde de quolibet tali dicitur Hiere. 27. Benedictus vir qui cōsedit in dño, & erit tāquam lignum, q̄ plantatum est super aquas, quod ad humorem mittit radices, & non timebit cum venerit æstus, & in tempore siccitatis non erit sollicitū, & erit foliū eius viridē, nec aliquādo desinet facere fructū. Vbi aduerte, q̄ hōmō irrigatio valet ad obtinendū fidei fundamentū, quia ad humorem mittit radices. valet ad sustinendū p̄narū nocumentum, quia non timebit cum venerit æstus. valet ad cotennēdum bonorum detrimentū, quia in tempore siccitatis non erit sollicitum. valet ad procurandum virtutum paramētū, quia erit folium eius viridē. valet ad producendū operū complementū, quia aliquando non desinet facere fructum. ¶ Isti ergo riuus spiritualis in fluentia optimē figurant Apoc. 22. vbi dicit Ioannes. Ostendit mihi dominus fluium aquæ vitę, splendidū tanquā crystallū. Et dr̄ ibidē, q̄ ex vtraq; parte fluminis lignū virgē afferens fructus duodecim per mēses singulos, & folia ad sanitatem gentiū. Iste fluius charissimi, signat fluium gratiæ & scientiæ, deuotionis & cōpassionis, quæ et̄ dicuntur aquæ vitę, salientes in vitam eternam. Io. 4. Lignum ergo, q̄ aquis istis rigat est vir iustus, qui pro certo p̄ menses singulos fructus duodecim habet portare, si aquis istis debite fuerit irrigatus. Isti verò duodecim fructus spirituales enumerantur ab Apostolo ad Gal. 5. Fructus inquit spiritus sunt charitas, gaudium, pax, patientia, bonitas, longanimitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. De istis. n. fructib. quidā sunt, qui reficiunt Deum. sicut est fides, gaudium, charitas. quidam reficiunt proximum, sicut est pax, patientia, bonitas: quidam nutriūt animam, sicut est longanimitas, benignitas, mansuetudo: quidā sunt qui reficiunt corpus, sicut est modestia, continentia, castitas. Fructificemus ergo super riuos aquarū, & simus sicut amygdalus, sicut ficus, sicut palma, sicut vinea. Amygdalus. n. sterilis & antiqua fructificat & fecundatur per radicis fixationē, & mali humoris emissionem. Ficus antiqua & sterilis vel sterilizata fecundatur per simi ad radicem appositionem, & per dulcis aquę irrigationem. Palma verò fecundatur, qñ sal vel cinis ad eius radicem immittitur. Vineā verò sterilis fecundatur, qñ foditur atq; scindit. Sic verē charissimi, istis quatuor modis possumus fecundari, & fructū bonorū operū ampliari. Radix. n. cordis nostrat̄ ad modum amygdali debet scindi per contritionē. Rigari debemus sicut ficus p̄ gratiam & deuotionē. Sal & cinerem debemus habere sicut palma p̄ prudentiā & discretionē, & per n̄rā cineritatis considerationem. Superfluos ramos diuitiarum debemus p̄scindere more vineę, per elemosynarū largitionē. Per contritionem ergo radicem cordis scindamus, vt per confessionē exeat corruptus humor peccatorū. Vñ Io. helis 2. Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra. Per deuotionem nos ipsos rigemus, & humectemus, vt habeamus incrementum meritum. Vñ Eccl. 24. Rigabo horum plantationū, inebriabo partus mei fructum. Per considerationē sal discretionis & cinerem nostrę mortalitatis nobis adiungamus, vt euitemus periculū mundi gaudiorum. iuxta illud Mar. 9. Habete in vobis sal. Per elemosynarū largitionem scindamus, & euellamus superfluitatem nostrorum ramorū, siue bonorū temporalium. Eccl. 3. Ego quasi terebinthus exteadi ramos meos &c. Et sic pro certo charissimi, si ista quatuor fecerimus, fructus bonorum operum p̄ducemus. Fructificabimus enim habebimus

optimos. Itē habeamus fructus amarus poenitentia & asperitatis. Vnde Lu. 3. Facite dignos fructus poenitentia. Itē habemus fructus dulces clemētia, & pietatis. Vnde Can. 1. Fructus eius dulcis gutturi meo. Sic ergo dico, q̄ nos poterim fructificare per bona opera, si fuerimus

Per { Influentiam irrigati, Visum est ergo supra de fru
Poenitentiam refecati, ctu bonorū, q̄ est fructus bo
videre de fructu malorū, q̄ est malus & perniciosus. Teste. n. scriptura, mala arbor malos fructus facit. Mat. 7. q̄a sicut qdā sunt arbores, q̄ hnt fructus malos & venenosos, sicut dr̄ de infgamo, cuius fructus, seu semē comedentib. est venenū, sic verē multi sunt hoīes, qui non fructificāt nisi malos fructus malorū operū, qui. s. comedentib. simitantib. sunt mortiferi & venenosi. Sapiētia 4. Fructus eorū inutilis, & acerbi ad manducandū. Tales. n. sunt sicut fambuca q̄ flores hēt albos & odoriferos, fructus tñ hēt fatidos atq; nigros, q̄a verē mūdi p̄tōres quāuis in mundo pulchrē floreāt, p̄ prosperitatē, hnt tñ fructus operū nigros p̄ iniquitatē. De talib. fructib. loquit Prou. 15. In fructib. impij cōturbatio. Et Prou. 16. dr̄, q̄ multi fructus cū iniquitate. Breuiter ergo fructus operationis malorū est fructus pniciōsus. Et hæc de fructu humano bono & malo sufficiant. ¶ Secundò dico, q̄ est qdam fructus mundanus periculosus. Et iste est fructus huius mūdi, q̄. s. diuidit in fructus amarus diuitiarū. Eccl. 5. Qui amat diuitias, fructū nō capiet ex eis, qui. s. amarus dr̄, q̄a ipsū multę sollicitudines comitant. vñ Luc. 8. de diuitijs dr̄, q̄ exortę spinæ suffocauerūt fructū. Itē in fructus dulces deliciarū. Eccl. 11. Initiū dulcoris hēt fructus illius. Itē in fructus pulchros scientiarum. Ephe. 5. Fructus lucis est in oī bonitate. Scientia. n. lucratiuæ vñ hoīb. fructus pulchri, pp̄ lucrum, quod apportant. De quo pōt dici illud Pl. A fructu frumētū vini, & olei multiplicati sunt. Frumentū, q̄ est grossius, signat scientiā legū: vinū, q̄ est dulcius, scientiā canōū: oleū, q̄ est limpidius, scientiā medicorū. Istæ. n. tres sciētia & isti tres fructus faciūt hoīes multiplicari, & diuitijs augmentari. Fructus diuitiarū est periculosus, quia nimis stringit p̄ auaritiā. Vñ de diuite dr̄ Iob 20. Cū faciatus fuerit arcabitur. Fructus deliciarum est periculosus, quia nimis laxat per luxuriā. Ite est. n. fructus illius arboris, q̄ dr̄ taxus, q̄ ita laxat hominē, q̄ ipsum interficit, q̄a sicut dr̄ 1. Tim. 5. Vidua viuens in delicijs, mortua est. Fructus scientiarū periculosus est, quia nimis inflat per superbiā. Vñ 1. Cor. 9. Scientia inflat, charitas autē edificat. Et nota, q̄ iste et̄ fructus periculosus, quia verū aufert saporē, quia malū affert saporē, quia malū infert dolorem. Ite (dico) aufert saporē, quia sicut fructus peruertunt gustum, ne inueniatur saporē in bono vino, sic mundi bona peruertūt aię gustū & appetitū, ne in bonis sp̄ualib. inueniatur saporē, q̄ figurat in filijs Israel. Nu. 11. q̄ fuerunt repleti fructib. Aegyptijs. L. porris, cepis, alijs, & p̄ponib. iō manna dulcissimū abhorrebāt, & ad p̄dictos fructus anhelabāt. Fuit et̄ figuratū Iosue 5. vbi dr̄, q̄ postquā filij Israel comederūt de fructib. terrę, defecit eis manna ad denotandū, q̄ illi, qui mundi fructib. satiant, nunquā in māna. i. in fructib. bonorū sp̄ualium dulcedine delectant. vñ Prou. 12. De fructu oris sui vnusquisq; replebit. Ite ergo fructus tollit bonū saporē. Itē iste fructus affert malum saporē. Sicut. n. fructus mādragoræ odore suo facit hoīes dormire, sic bona tēporalia huius mundi faciunt adoratores & amatores suos in peccato delectari & q̄scere. Istud apparuit in illo diuite Lu. 12. cuius ager vberes fructus attulit, & iō ipse dicebat aię. Aia mea multa bona habes reposita in annos plurimos epulare &c. Itē iste fructus infert magnū dolorem, quia sicut arbor, q̄ est multis fructib. onerata, à transeuntib. solet impeti, & pro extorquendis fructib. baculis & lapidib. infestari, quandoq; etiam frangi penitus & cessari. Sic pro certo in mundo isto accidit, q̄ illi, qui fructib. bonorum temporalium præ ceteris sunt repleti, vt cōiter à trāseuntib. i. à balliis & principibus, à tyrānis & raptorib. ab iuidis & latronib. p̄ ceteris sūt impugnatī. vñ Pl. Venitq; locusta, & bruchus, cuius nō erat numerus, & comedit oēm sēnū in terra eorum, & fructū terrę eorum &c. Et alibi in Pl. Dedit erugini fructus eorum, & labores eorū locusta. Locusta. n. q̄ nō cessat rodere quādiu inuenit herbas & fructus, significat mundi raptores, q̄ tādū non cessant simplices molitare, quādiu fructus bonorum

- F** Fructus { Rubeos, Habemus ergo fructus rubeos charitatis, quia sicut dr̄ Gal. 5. Fructus spiritus est charitas. Habemus fructus candidos castitatis. vnde Eccl. 39. Quasi rosa super riuos aquarum fructificata, quasi libanus odorē suauitatis habet, florete flores quasi lilium. Habemus fructus longos patientia & munitiois. vnde Iac. 5. Agricola expectat preciosum fructū terrę suę. Habemus fructum rotundū obedientia & velocitatis. Prou. 4. Primi & purissimi fructus eius. Item habemus fructus duros iustitia & leuitatis. Iac. 3. Fructus iustitia in pace semināt. Itē fructus molles pacis & benignitatis. Vnde Iob 22. Aquiesce & habeto pacē, & p̄ hoc habebis fructus

temporalium sperant ab eis reportare. Etiam de fructu deliciarum patet cum quantis laboribus acquiruntur, & habetur. De fructu vero sciarum cum quantis doloribus & sudoribus colligitur, & postea possidetur, patet. Item n. qui habent scientias lucratiuas, non possunt habere requiem, quia. f. pro dandis consilijs ab hominibus fatigantur, sicut patet Lu. 13. ubi dicitur, quod Iesus iuit ad siculneam, quarens in ea fructus, quare tamen non habebat nisi folia, quia. f. tales non habent veros fructus rerum, sed folia verborum. Et sic ergo bene dico, quod iste fructus est causans dolorem, soporem, & saporem. Et hæc de fructu mundano sufficiant. Tertio dico, quod est quidam fructus supernus & deliciosus, & iste fructus est triplex. scilicet gratia, eucharistia, gloria. Fructus gratia est sustentatiuus, fructus eucharistia est roboratiuus, fructus gloria est satiatiuus & c. Vel alio modo dico sic, quod fructus gratia sustentatur in cipiētes. Fructus eucharistia roboratur proficientes. Fructus celestis gloriae fatiantur peruenientes. Fructus gratia dat sanitatem peccatoribus. Fructus eucharistia dat firmitatem viatoribus. Fructus celestis gloriae dat satietatem apprehensoribus. Fructus ergo gratia malis denegatur. Vnde Gen. 3. dicitur, quod post peccatum, fructus ligni vitæ fuit homini denegatus. Vnde in Psalmo dicitur, Fructum eorum de terra perdes & c. Fructus eucharistia bonis tantum datur. Vnde iste est sicut fructus amygdalarum, qui secundum Plinium hominibus dat sanitatem, vulpibus autem dat mortem. Ad denotandum, quod fructus corporis Christi est hominibus bonis personis sanitas, vulpibus vero & peccatoribus est mors & æterna calamitas. Iste est ergo fructus, quem terra nostra. i. beata Virgo nobis prulit, atque dedit, iuxta illud Psal. Terra nostra dabit fructum suum. Iste est ille fructus, quem duo exploratores attulerunt de terra promissionis in desertum, ut filios Israel allicerent ad illuc eundem, sicut dicitur Nu. 13. Duo enim exploratores isti fuerunt Gabriel & beata Virgo, qui de terra promissionis Paradisi, istum fructum dulcissimum in veste humanitatis nobis ad desertum huius seculi detulerunt, ut exiatis ad vbertatem celestis patriæ moueremur. Iste est fructus, de quo beata Virgini dictum fuit Luc. 1. Benedicta in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui. Et Deuter. 28. dicitur, Benedictus fructus ventris tui & terræ tuæ. Iste est ergo fructus roboratiuus, quia in fortitudine cibi istius potest ire Helias vsque ad montem Dei. Panis. n. sicut dicitur in Psalmo cor hominis confirmat. Sed adhuc dico, quod fructus gloriae est satiatiuus. De isto dicitur in Psalmo Satiabor, cum apparuerit gloria tua. Sicut. n. fructus in mensa diuinitatis dantur vltimi, sicut fructus, qui sunt in summitate, sunt suauissimi, quibus ad habendum sunt difficillimi, sicut etiam fructus qui nascuntur in montibus, sunt suauissimi, sicut dicitur Isaac in diariis, sic per certo fructus gloriae Paradisi, qui in superiori monte & summitate caeli nascuntur, suauissimi esse creduntur. Et ideo in mensa celestis regis in fine. post montem sanctis hominibus conferuntur, ut exinde perpetuo satietur, quamuis ad istos faciendum non modica difficultas habeatur, quia sicut dicitur ad Hebr. 12. Omnis disciplina presentis non vult esse gaudij, sed maioris, postea autem fructum pacatissimi exercitatus peccati reddet. Quia sicut dicitur Sap. 3. Bonorum laborum gloriosus est fructus. Et ideo breuiter de isto fructu potest intelligi illud Deuter. 33. De benedictione domini terra eius, de pomis fructuum solis & lunæ, de pomis colium æternorum fructibus, terræ, & plenitudine eius. Et sic patet, quod triplex est fructus, supernus & deliciosus, scilicet fructus inchoatiuus, qui est gratia, profectiuus, qui est Eucharistia, fructus consumatiuus, qui est celestis gloria. Et sic patet in generali triplex fructus. scilicet supernus & deliciosus, mundanus, & perniciosus, humanus, qui est virtuosus & virtuosus. Et hæc de fructu sufficiant. Vide infra de Sterilitate.

A Frumentum. Nota, quod frumentum signat quodcumque spirituale vel temporale nutrimentum. Signat enim

Nutrimentum	{	Spiritualis gratia,	Signat (dico) nutrimentum spirituale
		Eucharistia,	Signat (dico) nutrimentum spirituale
		Doctrina vel scientia,	gratia. Et istud est nutrimentum
		Temporalis affluentia,	frumentum, quo loquuntur

re saccos fratrum suorum, sicut dicitur Gen. 44. Imple saccos eorum frumento & c. Quia verè frater noster Christus summe cupit, ut plenos saccos frumento. i. conscientias gratia

plenas habeamus. Vnde Iudith. Congregauerunt frumenta in preparationem pugnae. Item signat nutrimentum Eucharistia. Et ideo de ipso dicitur in Psalmo Cibauit illos, ex adipe frumenti. Istud est. n. granum frumenti, quod in hortu virginalis veteri fuit seminatum per incarnationem, tandem in cruce fuit mortificatum per passionem, modo est summè multiplicatum per gratiam & gloriæ pullulationem. Sicut. n. dicitur Io. 12. Ni si granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit, ipsum solum manet, si verò mortuum fuerit, multum fructum afferet. Et ideo de illis, qui habent iustum fructum, dicitur in Psalmo Fructus frumenti vini & olei multiplicati sunt. Item est nutrimentum doctrinae & scientia, & de hoc dicitur in Psalmo Induti sunt arietes ouium, & valles abundabunt frumento, clamabunt etenim hymni dicent. Valles. n. sunt humiles, quæ ceteris frumentis scientia & doctrina sunt repleti, & ideo ad clamandum, & ad docendum vera sunt, ut cõter, magis apti. De isto frumento dicitur Iob 37. Frumentum desiderat nubes, & nubes spargunt lumen suum. Item est nutrimentum temporalis opulentia. Osee 2. dicitur. Dedi eis frumentum, vinum & oleum, argentum & aurum multiplicauit & c. Vltimo verò est nutrimentum gloriæ, vel affluentia. Et ideo de hoc dicitur Zach. 9. Quid bonum eius, & quod pulchrum ei, nisi si frumentum electorum? Et de isto frumento dicitur Hier. 31. Confluent ad bona domini super frumentum, vino, & oleo & Sufficiant & hæc.

Frustra. Nota, quod illud dicitur esse frustra, cuius legitima cessat ratio sine causa. Frustra. n. proprie dicitur quod factum inutiliter reperit. Et ideo frustra ad impios, quod nihil sciunt rationabiliter facere, sed sp. frustra & inutiliter laborare. Deus autem & natura & viri iusti nihil faciunt frustra, quia si multa facta frustra videantur nobis, tñ si causas videremus eorum, quæ sapienter eos sunt occulte, facta non frustra, sed rationabiliter videntur. Vnde Iob 5. dicitur, nihil in terra sine causa fit. Et Iob 34. dicitur, quod verè Deus non cõdēnabit frustra, nec oipotēs subuertet iudicium. Notabis ergo bñ, quod mali solent frustra Congregare, Laborare, Vigilare, Incedere, Confidere, Vinere. **Item frustra,** Conturbantur, Castigantur, Consolantur, Operantur, Componuntur, Colloquuntur, Extolluntur, Decipiuntur. Dico ergo, quod mali frustra congregant per auaritiā. Constat. n. quod auari non gaudent de bonis suis, immo ipsi frustra accumulāt alienis. Vnde in persona talium dicitur Eccl. 2. sic. Coaceruauit mihi argentum & aurum & c. Sequitur. Cuncte me conuertissem ad uniuersos labores, quibus frustra sudauerā, vidi in omnibus vanitatem. Vnde auari post mortem suam possunt dicere illud 1. Re. 25. verè frustra seruauimus omnia. Istud. n. frustra seruatum dicitur, quod non ad vtilitatem propria, sed ad alienam ordinatur. Vnde talibus dicitur Leu. 26. Frustra seretis semetē, quia ab alienis denouabitur. Item mali frustra laborat per diligeñtiam. Mali. n. valde laborant, quæ labores frustra, & inutiliter sunt, in quantum ipsos ad bonum finem non ordinat. Iob 6. Impius quare frustra laborauit? Eco uerso autem de bonis dicitur Eccl. 6. Non laborabunt frustra, quæ semē benedictorum est. Itē mali frustra vigilant per sapientiam. P. Nisi dñs custodierit ciuitatem, frustra vigilat qui custodit eam. Item frustra ambulant per ignorantiam. Ille. n. qui vadit & nescit quo debeat tendere, frustra dicitur incedere. Vnde dicitur Iob 17. Deus decipit eos. i. permittit decipi, ut frustra incedant per inuim. Palpabunt quasi in tenebris & non in luce, & errare faciet eos quasi ebrios. Itē frustra sperant per confidentiam. Mali. n. sperant finaliter ad gloriam Paradisi venire, sed hoc est frustra. Iob 15. Non credat frustra errore decepto, quod aliquo precio redimendus sit. Itē frustra viuunt per insolentiam. Vita. n. malorum frustra est, & nihil, quia ad nullum bonum ordinatur, quinimo melius fuisset talibus nati non fuissent. Eccl. 5. Frustra venit, & pergit ad tenebras, & obliuione delebit nomen eius. Itē frustra conturbantur per vanum timorem. Mali. n. trepidant timore vbi non fuit timor. P. Veruntamen in imagine petræ hie homo, sed & frustra conturbatur. Item frustra castigantur per penam rigorem. Obstinati. n. sunt, nec proficit correctio & tribulatio, quæ infertur. Hierem. 2. Frustra percussit filios vestros, disciplinam non receperunt. Item frustra consolantur per verbi dulcorē. Cõsolationes enim factæ per malos frustra sunt, quia semper ad adulationem, & malū tēdunt.

Iob 21. Quare frustra consolamini me, cum respõsio vestra ostensa sic contradicere veritati. Item frustra operantur per vanum sudorem. Constat. n. quod opera eorum sunt opera inutilia, & labores sine fructu, sicut dicitur Sap. 3. Et hoc quod de ipsorum operibus cum sit mortua, non sequitur vita æterna. Vnde de talibus videtur Hie. 46. frustra multiplicasti medicinam, sanitas non erit tibi. Ideo malis sacerdotibus dicitur E. l. 1. Ne offeratis mihi sacrificium frustra. Frustra componuntur per fictum decorem, sicut vult hypocritæ, qui frustra, & sine fructu ornant, componunt conuersationem suam. Vnde Hier. 4. in persona meretricis ornata dicitur. Cum vestieris te coccineo, cum ornata fueris monili aureo, & pinxeris stibio oculos tuos, frustra componeris. Vnde et de hypocritis potest intelligi illud Prouer. 29. Pulchras frustra habet claudus tibias. Item frustra colloquuntur per vanum clamorem. Verba. n. malorum vana & frustratoria, & mendacia sunt. Iob 35. Igitur Iob frustra aperuit os suum. Iob interpretatur dolens. significans p̄ctõrē, qui dolendo & inuidendo loquitur contra bonos, contra illud Prouer. 24. Ne sis testis frustra contra proximum tuum. Item frustra extolluntur per vanum honorem, cõtra quos dicitur 2. Mac. 7. Tu autem scelestissimè noli frustra extolli. Item frustra decipiuntur per vanum errorem. 2. Mac. 7. Noli frustra errare. Ideo reprehenduntur dicitur Eccl. 1. R. sicut reputaui errorem, & gaudio dixi, quid frustra decipis? & c. Patet ergo quod frustra signat multitudinē vitiourum, quæ. f. frustra sunt, vel per quæ hoies frustrantur, & decipiuntur & c. Sufficit. Vide de Vano.

A Fruges. Nota bñ, quod per fruges in scriptura intelliguntur bona temporalia, opera virtuosæ, præmia æterna, primæ fruges sunt pauperibus distribuendæ. vñ Prouer. 3. De primitijs frugum tuarum de pauperibus. Secundæ fruges Deo sunt attribuendæ. Vnde Num. 18. vniuersa frugum initia, quæ gignit humus, dño depertant. De istis verò frugibus. de nostris operibus potest dici illud. Gen. 47. Accipite semina, & seminate agros, ut fruges habere possitis. Tertie verò fruges sunt bonis contribuendæ. scilicet electis. Vnde Eccl. 20. Qui operatur terram suam, inaltabit æcernum frugum.

Vgere. Nota, quod frugere idem est, quod ab aliquo termino potest esse virtuosæ vel vitiosæ. Postumus ergo distinguere duplicem fugam, vnam. scilicet laudabilem, aliam vituperabilem, vnam bonam & aliam malam, vnam meritioriam, & aliam deceptoriam. Fuga bona est, quæ a malo fugimus, ut quæ recedimus a mundo, a diabolo, vel a p̄ctõ. vñ 1. Reg. 19. Fugit David, & saluatus est. Fuga mala est quæ recedimus a Deo, a bono cõfortio, vel ab opere perfecto. & sic videbat Ionas fugere, quod abiit, ut fugeret a facie dñi, & ideo (sicut dicitur Ionę 2.) a mari & a cetero fuit absorptus. Notabo ergo, quod est quæda fuga mobilitatis & inconstantia, de qua dicitur Iob 13. Hic quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut vmbra. Est fuga debilitatis & impotentia. Et ista est fuga diaboli, quæ rectè similis est hyenæ, quæ fugientem hominem sequitur, sequentē fugit & c. quia diabolus fugientes & tepidos solet inuadere, audaces verò & resistentes solet timere, & fugere. vnde Iac. 4. Resistite diabolo, & fugiet a vobis. Item est fuga sagacitatis & prudentia. Et ista est fuga bonorum sapientium qui prudenter fugiunt, cauent, & relinquunt illa, quæ sibi videt contraria & nocua. De qua dicitur Eccl. 21. Quasi a facie colubri fuge peccatum & c. Et de ista si placet latius differemus. Dicamus. n. quod (sicut videmus) naturaliter omnia fugiunt suum contrariū. Et inde est, quod in ætate fontes & putei solent esse frigidiores, quod vitæ accidit per frigiditatem, quæ exterioris aeris calorem refugit, & ab ipso sicut a suo contrario in terra in interioribus se abscondit. Et inde etiam est, quod natura quibusdam impotentibus, animalibus dedit summam corporis leuitatem, sicut sunt lepores & capreoli, & hoc fecit, quia qui non poterant se saluare a suis contrarijs eis resistendo, se saluarent ab eis fugiendo, quibus exemplis vitæ docemur, quod a nostris contrarijs debemus fugere, & ne forsitā succumbamus, ab eis cautius resiliere. Constat. n. quod sumus im potentēs & inualidi, & ad resistendum tentationibus & tribulationibus valde debiles & infirmi, & ideo non habemus remediū nisi prudenter fugiamus, quod a peccatis occasionibus caueamus, exemplo Ioseph, qui relicto in manu dominæ

suæ pallio, ab ipsa fugit, & recessit. v. sic de ipso, & de quolibet fugere volente possit dici illud Amos 2. Robustus corde inter fortes nudus fugiet. Et de quolibet exponatur illud Psal. Mare vidit & fugit, Iordanis cõuersus est retrorsum. Et vñ, quod in verbis istis ostenduntur tria, quæ ad bene agendum sunt necessaria. oportet. n. exonerare sarcinam quam deferimus, oportet considerare terminum detestabilem quæ dimittimus, oportet desiderare terminum detestabilem ad quem tendimus. Per ista. n. tria excitamur ad bene agendum. scilicet per expoliationem sarcinæ. scilicet p̄ctõrum vel bonorum temporalium, quæ ipsam videmus importabilem, quod ostenditur cum dicitur mare, quia mare hêt se purificare ab hoibus superfluis. Per considerationem termini a quo, quæ illum videmus detestabilem, quod ostenditur, cum dicitur. Vidit & fugit. Per desiderationem termini ad quem, quæ ipsam videmus detestabilem, quod ostenditur, cum dicitur. Conuersus est retrorsum, ad Deum vel ad Paradisum, quem retro nos antea tenebamus. Oportet ergo eum, qui vult fugere, deponere deteriora. (Mare inquit) Relinquere anteriora. (Vidit inquit & fugit) Diligere posteriora. scilicet Deum & Paradisum, quæ post mortem acquirunt. Conuersus inquit est retrorsum. Primum igitur dico, quod debemus fugere abijciendo sarcinam deteriorē, quod ostenditur cum dicitur, (Mare) quia sicut mare quæ feruet, solet oēs immunditias abijcere, & superfluis oibus. & rebus mortuis se purgare, sic qui bene vult fugere, dēt per cõtritionem feruere, iuxta illud Iob 41. Feruere faciet quasi ollam, profundum maris & oibus malis oneribus. oibus p̄ctõs & bonis temporalibus. quæ ad affectum debet se exonerare & expedire. Vnde Psal. Conuertit mare in aridam. Et Apoc. 20. Mare dedit mortuos suos. Sicut. n. videmus, ille, qui bene vult currere & fugere solet ab oibus sarcinis se exonerare. Vnde de leone dicit Plinius, quod si quæ repletus est cibarijs, inuadatur a venatore, timens ne per repletionem fugere nequeat, solet comestos cibos euomere, & ipsos cum proprijs vnguibus de gutture suo eijcere. Similia. n. per onus sotularium, quibus se imprudenter dē ligare, cum ipsos ad voluntatem dimittere nequeat, per pondus erit filiorum quos imprudenter dē portare, veniente venatore fugere non valens, capi necessariò se permittit. Aperit per ardo rem suæ interioris vrinæ in fugiendo grauati dē, & ideo nisi ipsam eiecerit, facilliter capitur, & superatur. Quibus vitæ exemplis docemur, quod oia, quæ ad fugam vitiorum nobis sunt graua & nocua, debemus abijcere, ut sic sine periculo possimus fugere & recedere. Repletio. n. ciborum. i. abundantia bonorum temporalium, onus filiorum. i. nimia affectio parentum carnalium, ardor et vrinæ siue humorum. i. infectio interiorum criminum cordialium, nos grauati & impediunt ad virtutem liter fugiendum, iuxta illud Amos 2. Peribit fuga a veloce, & fortis non obtinebit virtutem suam. Necessè est ergo, ut cibos temporalium per elemosinas eijciamus, ut filijs. i. partem carnalium amore nos saga ceter excutiamus, ut vrinam ardeti. i. interioribus criminibus nos per confessionem expediamus. Et sic cum ab oibus istis fuerimus denudati, & ad modum maris purgati & purificati, tunc fugere poterimus, & a cunctis periculis nos saluare. Vnde Amos 2. Robustus corde inter fortes nudus effugiet. Sicut. n. castor truncat sibi testiculos, sicut elephas rumpit dentes eburneos, ut fugere dimitatur, sic quicquid potest in nobis esse causa periculi, debemus dimittere, ut a periculo possimus fugere. vnde 2. Mac. 7. Proiecerunt arma sua, & fugerunt. Ideo de motu, de fuga, & de recessu istius maris dicitur in Psalmo. Moueatur mare, & plenitudo eius. & iterum. Quid est tibi mare, quod fugisti? Fugiamus ergo abijciendo sarcinam deteriorē. mare inquit. Scdō dico, quod si bene volumus D fugere, nos debemus respicere terminum anteriorem. (Vidit inquit & fugit) Hic. n. tunc aiatat ad bene agendum, & fugiendum de aliquo loco, quando videt locum illum esse periculosum. Pisces. n. videntes periculum rheris, non libenter intrant. Vnde mugil est piscis, quod perpendit rherem piscatoris, ita cito fertur resiliere, & fugere, quod rectius videtur volare, quod saltare. Pisces et f. m Plin. lib. 10. (vt assumit Vincentius in speculo naturali lib. 13. c. 7.) gñaliter locum occisionis vel abluccionis alterius piscis solent fugere, & odorem sanguinis suorum sociorum horre. Nautæ et pericula maris attentè fugiunt, & cum ipsa perpendunt, ad ea non accedunt. Sic verè charissimi, quia diabolus, mundus & caro sunt sicut quidam termini periculosissimi, quia. f. erga diabolum inuenimus

mus rhere deceptiois, quia periculum in falsis fratribus. 2. Corin. 11. Erga mundum inueniemus periculum turbationis, quia periculum in mari. Ibidem. Erga carnem inueniemus periculum falsę delectationis, quia periculum in fluminib. Ibidem. Et sic erga pctm inueniemus periculum mortis damnationis, quia sicut dicitur Eccl. 4. Qui amat, peribit in illo. Iō dico, q̄ debemus abinde fugere, & recedere, & ibidem aliquantulum non manere. Fugiamus ergo diabolum, qui semper parat nobis rhere alicuius tētationis. Vnde Amos 5. Fugiat vir a facie leonis. Fugiamus mundum, quia verē ille est mare, vbi est periculum multiplicis tribulationis. Ibi. n. est fluctus superbie. Ibi vorago seu stilla auaritię, ibi bitalafus luxurię, ibi cantus syrenarum. i. deceptio fallorum amicorum, ibi pirata. i. societates hoium peruersorum. Mundus ergo est illa ciuitas, de qua Hier. 51. Fugite de medio Babylonis vt saluet vnusquisq; aiām suam. Item fugiamus carnem, quia pro certo iste est locus falsę delectationis. Exemplo nautarū, qui cantus & saltus fugiunt syrenarum. Vnde de fuga malę mulieris pōt dici illud Prou. 4. Fuge ab ea, nec transeas per illam, declina, & desere eā. Et Eccl. 7. d. Vincula sunt manus eius, qui placet Deo, effugiet illam. Item fugiamus pctm, quia pro certo iste est locus occisionis, & perditiōis. In isto. n. loco fuerunt occisi, & interfecti, damnati pariter & perditumulti socij nostri, qui p̄ceserunt nos. Et idē qm̄ sentimus odorem & infamiam suę occisionis & damnationis, dico, q̄ istū locū. i. istū actū debemus fugere, & ab ipso quanto poterimus abstinere, iuxta illud Eccl. 21. Quasi a facie colubri fuge pctm, quia dentes leonis dentes eius interficiētes animas hoium. Quasi romphea bis acuta oīs iniquitas. Vidit (ing) ergo & fugit, quasi diceret. Si hō ita pericula viderit, & prudēter cōsiderauerit, ipse, si sapiens est fugiet, & cauebit, vt in persona mundi, diaboli vel pcti, dicatur illud Psal. Qui viderit me, foras fugerunt a me. & Hester 14. d. q̄ Hester regina cō fugit ad dñm, pauens periculum, q̄ imminēbat. Ite ergo terminus a quo, q̄ est periculum, & iō ab eo est fugiendum. Nota ergo, q̄ fugiendum est a detractiōne verbali, q̄ interficit ab inquinatiōne carnali, q̄ nos inficit, ab affectiōne mentali, cui nihil sufficit, a congregatiōne mundiali, quā nō perficit, ab inflammatiōne t̄pali, q̄ nos afficit. Fugiamus ergo linguam detractiōnis Iob 19. Fugite quoq; a facie gladij. Lingua. n. ad modū gladij est facta, & iō p̄ gladium intelligitur vitium linguę. Psal. Lingua eorū gladius acutus, quod. i. fugiēdū est, & meritō, quia sicut dicitur Hier. 44. Qui fugerint gladium, reuertent de terra Aegypti. Ite fugiamus maculā infectiōnis. Pctm luxurię. 1. Cor. 6. Fugite fornicationem &c. Item fugiamus faculam affectiōnis, i. vana desideria. 2. Tim. 2. Inuētilia desideria fuge. Item fugiamus chordulā mūdā federatiōnis. i. societates malorum, exemplo. i. Tho. de quo dicitur Tho. 1. q̄ fugiebat confortia hoium, qui adorabant vitulos aureos, & solus pergebat ad Hierusalem ad templum dñi, & ibi adorabat. Et pro certo fuga malę societatis & occasiōis summē est necessaria. Pl. Ecce elongaui fugiens & mansi in solitudine. Item fugiamus scitulam auaritię & ambitionis. 2. Pet. 1. Fugientes eius, quā in mundo est concupiscentię corruptiōnem. Isti ergo sunt mali termini, a quib. est fugiendum & recedendum. 1. Tim. 6. Tu autem hō Dei hoc fuge. Fugiamus ergo respiciēdo terminum anteriorem. Tertio fugiamus apiciēdo terminum vtiliorem vel posteriorem. Conuersus est inquit retrorsum. Ille. n. qui ab aliquo loco fugit & resilit, necesse est, vt se ad alium retrouertat. Et idē tūc hō ad fugam fortius aiatur, q̄ ex bonitate sperata vititate ad terminum, ad quē tendit, allicitur, & delectatur. Et quā charissimi, a diabolo, mūdo, & carne vel pctō debemus fugere, terminus ad quē fugere debemus, est ipse Deus vel Paradisus, q̄. i. terminus est valde vtilis & delectabilis &c. iō dico quod ex eius cōsideratiōne debemus ad ipsum fugere, & ad eius adiutoriū nos trāsferre. Sicut. n. puer læsus fugit ad matris gremium, hō grauat us fugit & recurrit ad superioris p̄sidium, populus impugnatus fugit ad castri refugiu, sic verē nos in quacūq; nra tribulatione refugere debemus ad Dei adiutoriū & remedium, quia vt dicitur Prou. 18. Turre fortissima nomen dñi, ad ipsum fugit iustus & saluabitur. Et bene saluabitur: trānsfugā. n. apud anti quos saluabantur ab illis, ad quos trānsfugiebant sicut patet de Dauid, qui fugit ad Ahis a fa-

cie Saulis mali regis, sicut dicitur 1. Reg. 27. Ad quōd facit scriptura Deut. 33. vbi p̄s p̄cepit sic. Nō tradas seruum dño suo, qui ad te cō fugerit. Quia re vera si ad dñm confugerimus, a diabolo (qui i statu peccati noster dñs fuerat) tuti erimus. Deus. n. & status gr̄a est sicut ciuitas refugij, ad quam oportebat trāns fugere, si quis volebat ab homicidio tutus esse. Deut. 19. Quia pro certo si aiām nram occiderimus per peccatum necesse est, q̄ ad Deum, & ad Ecclesię, & gratię statū fugiamus, si mortem aternā effugere cupiamus. 1. Reg. 4. Fugit vnusquisq; in tabernaculum suum. Conuertamur ergo retrorsum, & fugiamus ad protectiōnem diuini nominis, ad refectiōnem superoi culminis, ad recreationē aterni luminis, iuxta illud Esa. 44. Conuersi sunt sapientes retrorsum. Deus. n. & bona Paradisi dicuntur esse retrorsum, eo. i. quia cum ab eis recesserimus per pctm, & ipsa retro nos posuerimus, ad ea debemus retro nos conuertere, & p̄niam ad ipsa confugere, & ab illis, quę prius amaueramus, recedere, & resiliere. Vnde Thre. 1. Ipsa autem gemens cōuersa est retrorsum. Fugiamus ergo ad Deum & ad Paradisum sicut ad montem protectiōnis, sicut ad fontem refectiōnis, sicut ad pontem saluatiōnis. Fugiamus (dico) ad istum sicut ad montem protectiōnis. Vnde Cant. 8. Fuge dilectē mi, affimula caprę hinnulq; ceruorum super montes Bethel. Simus ergo sicut Loth, cui dictū est Gen. 19. Non stes in omni circa regione, sed in monte saluū te fac. Vnde 1. Mach. 2. Fugit ipse & filij eius. i. p̄s. Mathatias. in montes. Matt. 24. Qui in Iudea sunt, fugiat ad montes. Item fugiamus ad ipsum sicut ad fontē refectiōnis, quia sicut ceruus & fugiēs & sticiens currit ad fontes aquarū, vt plenariē satiet. sic & nos debemus fugere ad Deū, vt eius gratijs recreemur. Exo. 24. Fugientib. Aegyptijs occurrerunt aquę. Itē fugiamus ad ipsum sicut ad pontē saluatiōnis. Nam sicut videmus, q̄ ille, q̄ vult trāsire fluuium, fugit & vadit ad pōtē ne periclitetur, sic nos, q̄ trāsire habemus fluuiū huius mortalitatis vitę, recurrere debemus ad Deū sicut ad pōtē per quem possumus trāsire. Iuxta illud p̄dictum Hester 14. Hester quoq; regina pauens periculum, fugit ad Dñm. Patet ergo quod si virtualiter volumus fugere, necesse habemus aspiciere terminū posteriorem, attendere terminum anteriorem, deponere sarcinam deteriorem. Et hæc de bona fuga sufficiat. Sed p̄ certo dico, q̄ multi eccl̄o fero frequētāt malā fugā & nō bonā, sicut sunt illi, q̄ libēter fugiūt a bono, & accedūt ad malum. Vnde possumus notare, q̄ mali gualiter fugiūt quattuor. i. Amicitiam, & societatem, Fugientem (dico) societatem, Penitentiam & penalitatem, & amicitia. Aues. n. p̄dales Iustitiam & seueritatem, societatem fugiunt, & solitudinem & stabilitatem. tudinē amant, vt dicit Greg. in morali. Vnde vnus par vulturum nō libenter nidificat in loco, vbi scit aliud par vulturum habitare. Sic verē multi sunt, q̄ societate, charitate, & amicitia aliorū refugiant, & declināt. Volūt. n. viuere soli, soli ab hoib. videri, & reputari, socium in bonis suis nō habere, sed soli bona sua consumere, & deuorare. Vnde isti dicunt illud Pl. Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. Istud potissimē ptinet ad auaros, q̄ bona sua volunt soli comedere, & idē nōlūt aliquē socium inuenire. Pertinet et ad falsos amicos, qui pro certo societatem amicorum suorum fugiunt, & potissimē tūc t̄pis qm̄ ad paupertatē & aduersitatē ipsos deuenisse cernunt. Sicut. n. serpens naturaliter hoīem nudū dicit fugere, sic tales falsi amici pauperum denudatorum & in aduersitate positorum solent consortium abhorre. Et idē in persona pauperum loquitur Iob 19. Noti mei quasi alieni recesserunt a me, dereliquerunt me proximi mei, & q̄ me nouerūt oblitī sunt mei. Iob 50. d. Abominātur me, & lōgē fugiunt a me. Et in Pl. d. Qui viderunt me, foras fugerunt a me. Isti ergo fugiunt societate & amicitiam. Insuper dico, q̄ quidā fugiunt poenalitatem & poenitentia. Sicut. n. serpens naturaliter fugit rutam, quę est herba valde amara, vnde etiā in locis, vbi est ruta, nec serpentes nec animalia venenosa raro inueniuntur, sic pctōres veneno si & serpenti, rutam amarā. i. poenitentia amaritudinem fugiūt, & in loco vbi est ruta. i. vbi poenitentia viget, libenter facilliter non subsistunt, & isti sunt fatui, quā dum fugiunt poenam temporale ipsi incurrun finaliter æternalem. Vnde Iob 20. Fugiet arma ferrea, & incidet in arcum æreū. Isti ergo fugiūt poenalitatem

tem & poenitentiam. Deniq; dico, q̄ quidam fugiunt seueritatē & iustitiā, & isti sunt illi, qui nec a Deo, nec a p̄lato volunt corrigi, nec puniri, imō vt possint fugere, solēt q̄q; cōtra correctores suos insurgere, & ipsos per appellatiōnes, vel alijs impugnare, similes illi bestię, q̄ dicitur bonnacō, q̄ dicitur stercus f̄t̄issimū cōtra venatorē projicere, & sic eā p̄sequi dimittit, & bestia recedit & fugit. Sic verē multi sūt, q̄ venatores & profecutores suos. i. iudices & correctores cū stercorib. suis ardentib. i. cum verbis diffamatorijs & exasperantib. faciūt a correctiōne cessare, & recedere, & sic incorrecti dimittunt abire, & fugere. Vnde de hoc pōt dici illud Gen. 16. Affligente eā saray, fugam inijs. Sicut. n. dicit Solinus, tēplū Herculis nō intrabāt muscę, clauam verō Herculis, q̄ in tēplo pendebat solo odoratu fugiebāt canes. Sic verē dico, q̄ tēplū religionis & clauā correctiōnis, quā Hercules. i. Christus fortissimū insiguit, solēt muscę. i. mūdi homines fugere, & clauam correctiōnis solent canes & impij declinare. Ista est. n. veritas, q̄ mali & peruersi & impij sp̄ solēt tēplū deuotiōnis fugere, & a locis & statib. & mūdīs, & puris recedere, correctiōnis baculum euitare. Psal. Ab increpatione tua fugiēt, a voce tonitruī formidabūt. Isti ergo fugiūt seueritatē & iustitiā. Adhuc dico, q̄ quā fugiūt stabilitatē & constantiā. Et isti sunt illi, qui in bono nolunt p̄seuerare, nec tētationib. resistere, quā statim quādo aliqua tentatione vel tribulatione impinguntur, solent fugere, & a bono proposito desistere. Vnde de talibus dicitur Prou. 28. Fugiet impius nemi ne persequente. Et Leu. 26. Fugieris nemi ne persequente. Et tū isti debent considerare, q̄ diabolus ad modū crocodili est animal fugax, & fugietis inuadit resistentes fugit, & idē isti debent fortiter resistere, vt ipsum cogēt retroire. Iac. 4. Resistite diabolo, & fugiet a vobis. Sed si vis, nota, q̄ fuga inconstantē est quadruplex. i. Naturę, Prima est fuga omnis viuētis. Natura. n. humana sp̄ est in transitu, & infusa. Iob 13. Quasi flos egreditur, & cōterit, & fugit velut vmbra, & nūquā in eodem statu permanet. Sed a est fuga fortunę, vel mundi labentis. Oīa. n. bona mundi fugitiua sunt, & etiā suos fugiunt appetitores. Vnde de qualibet re temporalī potest dici illud Esa. 13. Et erit quasi damula fugiens. Tertia est fuga miserię vel fluidi mentis, quā. n. necit tentationis, vel tribulationis resistere, nec in eodem proposito remanere. Similis illi Caim, de quo dicitur Gen. 4. q̄ ipse fugit vagus & p̄fugus super terram &c. Quarta est dominū derelinquētis. i. cuiuslibet peccatoris a Deo recedentis, vel apostate religionem dimittentis. Tales. n. fugitiui videntur similes illi lapidi, qui in Pl. solebat esse in porta Cyzini in Asia minori, qui lapis fugitiuus dicebatur, eo q̄ quando illic alligatur naues, & fugere, & nescio qua virtute recedere ad alium locū dicebatur. quousq; i. per incolas fuit plumbo ligatus, & ne fugeret adiuncto pondere aggrauatus, sicut dicit Pl. lib. 36. c. 15. Sic proculdubio dico, q̄ sunt multi in statu perfectiōnis, qui. n. naues. i. seculares debent suis doctrinis & exēplis a vanis fluctib. stabilire, & in bonis propositis anchorare, quā tamen per peccatum a Deo vel per apostasiam a religionis claustro fugiunt, & per mundum & peccati statum vagabū di discurrunt. Gen. 16. A facie saray dñę meę fugio. Quā p̄pter isti quandoque per p̄latos ligantur, & vinculis ad litem arrestantur, fugiunt in Iona, qui dum fugeret a facie domini vt iret in Tharsis, in mare fuit p̄ictus, & a p̄ce deuoratus. Idē de talibus dicitur illud 1. Reg. 25. Hodie increuerunt serui, qui fugiunt dominos suos, qui camen debent dicere illud Pl. Quo ibo a spiritu tuo, & quo a facie tua fugiam? Quia sicut dicitur Thob. 13. Non est, qui effugiat manum Dei. Et sic sufficit de fugere.

Fulgor, Fulgere. Nota, quod fulgor cum nihil aliud sit, nisi quādam resplendentia corporis lucidi vel polij, possum notare, quod quadruplex fulgor in scriptura reperitur, scilicet

Fulgor	{	Virtualis & fructificus,	Primus est gratię,
		Temporalis & dānicus,	quo fulgēt pctōra iustorum: sed est opulētis, quo fulgēt corpora magnorū, tertius est falsę apparitię, quo fulgēt corpora fictiorū, quartus est æternę glorię, quo fulgēt
		Criminalis & phanaticus,	
		Æternalis & beatificus.	

æthera cōtōrū. Primò ergo dico, q̄ est fulgor hoium interiorū, & iste est fulgor gratię, q̄ illuminat mēre sanctitatē interioris, & exteriorē gustū & habitū honestatē. Isti. n. fulgent in hac vita triplici radio vel fulgore. i. gratię, scientię, & honestatis. Gratia dico. Th. 13. Luce splendida fulgebis. Scię et seu doctrinę. Dan. 12. Qui autē docti fuerint fulgebunt sicut stellę in p̄petuas æternitates. Honestatis verò & bonę apparitię. Hest. 8. Fulgebat Mardocheus vestib. regijs & hyacinthinis &c. Sicut ergo video, q̄ vasa fulgētia solēt acceptari in Diuinis templis, Sic iusti taliter fulgēt digni sunt, Theauris amplis, vt ad templū. i. ad statū ecclesiasticum, debeant assumi, & in thesauro diuinę acceptiōnis & p̄determinatiōnis debeant reponi, in conuiuio summi regis in Paradiso debeant poni. Ista sunt ergo vasa æris fulgentis optimi, quę Esdras de Babylone in Hierusalē reportauit, sicut dicitur 1. Esd. 8. Vnde sancta Hester dicitur. Hester 15. quod die tertio accepit vestimēta ornatus sui, & circundata gloria sua, & fulgens regio habitū inuocauit omnium rectorem. Dies. n. tertius est dies gratię. Tres enim dies sunt spirituales, scilicet

Dies	{	Naturę,	Tali ergo die tertio. i. in statu gratię (de quo dicitur Osee 6. Viuisimilitudine suscitabit nos) debet quilibet Hester abscidit. i. quilibet humilis persona, vestibus honestę apparentię, doctrina glorię & sapientię, regio habitū, sanctitatis & gratię fulgere, & rectorē oium inuocare. Sap. 3. Fulgebunt iusti, & tanquā scintillę in arundinetis discurrent. Præter ergo, qd est fulgor hoium iustorum. Sed dō dico, q̄ est fulgor diuinitatis magnorū. Et iste est fulgor hominum pctōrum, vel viciōrorū. Fulgor. n. oculos inuentiū lædit. Et iō aues debilib. visus in fulgore solis se solent abscondere, cū nō sufficiat huius fulgorem videre. Sic fulgor glorię & prosperitatis mūdang oculos mentis solet lædere, & eos lumine gratię spoliare. Eccl. 43. Refulgens radijs suis excæcat oculos. Quā propter viri perfecti, qui oculos discretiōnis habent debiles, debent talem fulgorem fugere & prosperitatis gloriā euitare. Post magnum fulgorē cōfusiōnis sequit tempestas, grandinis & turbationis, quā. i. vbi fulgor prosperitatis præcesserit, verisimile est, q̄ dānatiōnis tonitruum vel grandis subibit. Pl. Præ fulgore in conspectu eius nubes transierunt, grandis & carbonēs ignis. Iste est ergo fulgor diuinitatis magnorū. Ter tido dico, q̄ est fulgor hoium fictorum. i. hypocritarum, qui. i. fulgēt ad modū ligni putridi, q̄ q̄q; fulgēt de nocte, de die nunquā, quia. i. sicut in nocte ignorant. I. apud eos, q̄ non bene cognoscūt eos, fulgēt, & p̄ sanctitatē apparentē respiciunt. Isti figurantur in imaginib. lapideis auro pictis, q̄ non intus, sed extra fulgēt. Sic hypocritę fulgorē sanctitatis nō habent intus, sed solū extra in apparentia. Vnde de idolis dicitur Baruc. 6. Nisi aliquis eruginem exterferit, nō fulgebūt. Isti hypocritę & maximē falsi pctōres sunt similes gladio limato & polito, & exacuto, qui. i. fulgēt, & scindit, quā. i. tales vt communiter, fulgent per fictam sanctitatē & bonitatē, & per adulatoriam falsitatē, scindūt tamen per detractiōnis & proditiōnis iniquitatē. Vnde Eze. 21. de gladio dicitur, q̄ vt splendeat limatus est, vt cedat victimas exacutus est. Et sequitur. Dedit in omnibus portis eorum conturbationem gladij limati ad fugiendum & ad cedendum. Quarto inuenitur fulgor hominum sanctorum. i. beatorum, qui sunt in patria, qui fulgent mente per cognitionem inextimabilem, & corpore per claritatem inobfuscabilem, & fama per miraculorum gloriā admirabilem. Matt. 13. Tunc fulgebunt iusti sicut sol in regno patris illorum. Vnde de fulgore glorię Paradisi potest dici cuiuslibet sancto illud Iob 11. Meridianus fulgor confurget tibi ad vesperam, & cum te consurpsum putaueris, orieris vt Lucifer, & habebis fiduciam propofita tibi spe, & de fossis securus dormies, re quiesces, & non erit q̄ te exterreat, & deprecabuntur faciem tuam plurimi. Ista. n. possit optimē dici de sanctis & fulgore miraculorum suorum &c. Vide infra de lucere, & splendere.
------	---	---------	--

Fulgor. Nota, q̄ fulgur nihil aliud est, quā quædam impressio naturalis ex sublimioribus elementorum patribus generata. Est fulgur quædam substantia ignea valde penetratiua & actiua. Et idē in scriptura multipliciter accipitur. Accipitur enim in bono & in malo. Accipitur p̄ Obediē-

rare, & perseverare nequeunt, sed Dei mediante iustitia facili- ter per mortem vel aduersitatem deficiunt, & pereunt. Ideo pulchre loquitur scriptura cuiuslibet viatori, dicens sic. Iob 22. Nūquid semitam seculorum custodire, quam calca- uerunt viri iniqui, qui subiti sunt ante tempus suum, & flu- uius subuertit fundamenta eorum? quasi diceret, non. Ergo non sic sed habeamus & queramus fundamentum firmū. I. ipsum Deum bonam intentionem, virtutem patientiæ & p- seuerantiæ, & sic erimus stabiles & durabiles, & in bono p- manentes & perseverantes. Ecclesi. 26. Fundamenta æterna supra petram solidam, pedes firmi super plantas stabilis mu- lieris. i. stabilis animæ. Sic igitur accipitur fundamentum p- vir stabilitate. Et aduerte, qd ad hoc, qd cor humanum possit esse bene stabilitum, necesse est, videlicet

Quod sit { Quadratum per concordiam, Ligatum per concordiam & amicitiam, Celatum & calcatum per poenitentiam.

De iustitia dicitur Esa. 54. In iustitia fundaberis, recede procul a calumnia. De charitate verò & concordia dicitur ad Ephes. 3. In charitate radicati & fundati, ut possitis comprehendere cū oibus sanctis, quæ sit lōgitudō, latitudo, stabilitas, & profundum. De poenitentia verò dicitur ad Heb. 9. Iacientes fundamentum poenitentia ab operibus mortuis. Paret igitur, qd fundamētum accipit pro virtutis stabilitate. Tertio dico, qd fundamētum accipit p- cordiali profunditate, & sic accipitur pro virtute humilitatis, & p- cōsideratione mortis. Sicut. n. radix est arboris fundamētū, quæ quāto plus in terra fundatur, tanto arbor solidior viuacior fecundior inuenitur, sic verè quāto radix cordis nostri in terra humilitatis & nostræ mortalitatis fuerit magis profunda, tātō arbor nostræ moralis conuersationis erit magis virtutib. fecundata. Sicut. n. fundamenta stabilia & fortia solēt fieri de calce, lapidibus & arena, sic p- certo fundamētū oīum virtutum constituit, qñ arena humilitatis, lapides cōfatiæ & firmitatis, calx seu cementū amicitia & charitatis. In nostris cordibus apponuntur. humilitas igitur & cōsideratio mortis sunt quædam infima & profunda aīæ fundamenta. Itæ. n. duæ virtutes semper volūt loca profunda & infima tenere, & de rebus p- fundis, & infimis cogitare. s. de morte, de iudicio, de inferno.

Vñ Hier. 31. Nunquid mensurari pōt cœlum de fursis, & inuestigare fundamenta terræ deorsum? Itud est igitur triplex bonum fundamentum. s. primum, qd est Deus, fides seu bona intentio, quia sicut dicitur 1. Cor. 3. Fundamentum aliud nemo pōt ponere pter id qd positū, qd est Christus Iesus. Item scdm fundamentum, qd est cōfatiā, Dei & sanctorum spes seu fiducia. De quo fundamētum dicitur 2. Tim. 2. Firmum fundamētum Dei stat. Item tertium fundamentum profundū, qd est virtus humilitatis, & cōsideratio nostræ mortalitatis. 2. Paral. 31. Cęperūt aceruorum latera fundamēta. Et sic si ista tria fundamenta habuerimus, omnem virtutum cōgeriē su perædificare poterimus, ita qd de bonis poterit dici illud Esa. 54. Sternam per ordinem lapides tuos, & fundabo te in saphiris, & ponā iaspide propugnacula tua, & portas tuas in lapides sculptos. Sed si vis, dicitur, qd tria sunt qd habēt valde debilia fundamenta, videlicet hypocrisis, auaritia, & superbia. Hypocrisis. n. habet pro fundamento malā integritatē. Auarus habet p- fundamētō rerū possessionem. Superb. hēt pro fundamētō cordis elationem. Fundamentum hypocrisitarum finaliter reuelatur. s. ficta intentio. Vñ Eze. 13. loquēs dñs de hypocrisis dicit sic. Destruam parietatē, quem lini- stis absq; Speramento, ad quābo eum terræ, & reuelabitur fundamentum eius, & cadet. Fundamentum auarorum facili- ter dissipatur, s. eorum t- palis possessio. Ecclesi. 16. Com- mouebuntur fundamenta terræ. Fundamentum superbōrū debiliter situatur, qd. s. situat in vana gloria & vana laude, & ideo parum valet, & valde cedit in nihilū. Sap. 4. Dirūpet illos inflatos sine voce, & cōmouebit illos a fundamētis. Et Indith 16. Montes mouebuntur a fundamētis &c. Sufficit.

A Funis, Funiculus. Nota, qd per funem intelligitur quodcūq; vinculum vel ligamē, & potest accipi moraliter in bono, & in malo, sicut vide- mus, qd cum funibus sunt multa bona, & multa mala. Funi- bus. n. vimur, ad ligandum, ad stringendum, ad trahendū, ad suspendendum, ad cingendum, ad mensurandum. Et iō breuiter per funem possum intelligere quamlibet ligatu-

ram, siue bonam siue malam. Vnde notare breuiter possum, quod est finis

Obedientiæ & subiectionis, Et isti sunt bo- ni funes, figura- ti in illis funi- bus Hester 1. qd erant in tentorio regis Assueri, quia. s. tentorium regis Chr̄s qd est Ecclesia, talibus funibus. i. talibus virtutib. est repleta. Vnde Esa. 53. dicitur civitati Hierusalem. Lōgos fac funiculos, & caluos tuos consolida. Itē in malo funes ligantur malarū affectionū, malarū cōplacētiam & delectationem, malarum consuetudinū & obstinationē, æternam etiam & malarum poenarum & damnationū. Ligantur. n. superbi funi- bus vanitatis. ligantur avari funibus cupiditatis. Ligantur lu- xuriosi funibus carnalitatib. ligantur obstinati funibus duritiæ volūtatis. ligantur funibus æternæ clausuræ & calamitatis. Et breuiter p- cōres in hoc mundo ligantur funibus p- cōrum, post mortem verò ligantur tormentorum, sicut dicitur Prou. 5. Iniquitates suæ capiunt impium, & funibus peccatorum quicūq; suorum constringitur. Notare ergo possum, qd funes { Virtuosif, virtutum debemus habere, Vitiōsif, funes vitiōrū debemus horrere, Dolorosif, tormentorum debemus cauere, Gaudiosif, gaudiorum debemus optare.

Dico ergo primò, qd sunt funes boni, quibus sumus ligandi. Et isti pro certo sunt quattuor, scilicet

Funis { Amicitia & dilectionis, Funis amicitia & dilectionis quo debem' ligari est funicul' triplex, q. a. s. charitas dēt ligare se cū Deo, cū amico, & cum inimico. Et sic erit ille funiculus, de quo dicitur Eccle- siast. 4. Funiculus triplex difficilē rumpitur. Simus igitur ligati fune amicitia & dilectionis. Per istum enim funem Inuicem iungimur, De isto dicitur Osee 12. In funiculis Adā traham eos, i. vinculis charitatis. Pariter vimur, Ille est ille funiculus coc- cineus, cum quo exploratores de vrbe Hierico fuerūt emis- si, & a mortis periculo liberati, & p- quē Raab meretrix post mundum de vrbe excidio est saluata, sicut dicitur Iosue 2. & 6. Quia verè charissimi funis cocineus & igneus. i. seruos & amor, charitas & vanitas, ligatura & iūctura qñ interuenit inter personas, solēt ab omnibus periculis liberare. Ideò de quolibet viro charitatio pōt dici illud Ezech. 40. Ecce vir cuius erat species quasi species æris & funiculus lineus in manu eius. In quib. verbis aduerte, qd funis amicitia dēt hēre Constantiam & firmitatem, Debet (dico) habere Decentiam & honestatem, firmitatē & constan- tiam, quod ostendit- tur cum dicitur. Ecce vir. quia. s. illi, qui diligit se, debēt esse viri. i. in amore constantes & perfecti. Ille. n. funis non debet modica occasione rūpi, iuxta illud Sen. Sic diligamus, quasi definere non liceat. Quamuis multi pōt dicere illud Hier. 10. Tabernaculum meū vastatū, omnes funiculi mei dirupti sunt. Ille est funis amicitia & dilectionis. Sicut. n. nauis funi- bus vincitur, & cum funibus velum erigitur, per funes tota nauis ad portum applicatur, sic vera nauis aīæ vel Ecclesiæ funibus verè dilectionis ad portum Paradisi trahitur. Vel- lū cordis nostri cum funibus amoris sursum erigitur. Et to- ta vita nostra talibus funibus regitur, & dirigitur &c. Itē debet habere honestatem & decetiam, quod ostenditur, cū dicitur. Cuius erat species quasi species æris, quia illi, qui se dili- gunt, præsertim ecclesiastici, debēt esse ærei. i. per bonā & cō- mendabilis vitæ apparentiam & existentiam, sicut æs. qd est splendidū & rutilum, coruscū, & alter alterius mutui amoris officio decenter & honestē vti, figurati in vasis græis, quæ v- sui tabernaculi fuerunt deputata. Exo. 17. Omnia vasa ex æ- re fabricabis, sed pro dolor, sunt multi, quorum scelerata species non est splendidā per decetiam & honestatē, sed omninò tenebrosā p- malitiam & iniquitatem, quibus iuste potest

potest imprecari illud Esa. 5. Vt qui trahitis iniquitatē i funi- culis vanitatis. Item debet hēre puritatem & mundiciā, qd ostenditur cū dicitur. Funiculus lineus in manu eius, quia illi, qd diligunt, debēt habere funiculum lineū, qui est albus & pu- rus, in manib. i. in oib. operationib. i. albus debent oīa opera sua æquitatis funiculo metiri, & ligare, vt sic quilibet eorū possit dicere dño illud Pl. Semitā meā & funiculū meū inue- stigasti. Sed re vera sunt consortia malorū, qd hnt in manu fu- niculū non lineū, sed neruicē, nō album, & purū, sed squa- lidum cruentatū, nō vt opera sua pietate & iustitia, sed cru- delitate & malitia congloberent. Et tales sunt maximē tyran- ni & eorū officiales raptores, & auari, qd vel subditos & pau- peres multis iniurijs & exactionib. illaqueāt, ita vt mi- feri oppressi crudeliorib. illis restē dirigat illud Pl. Funes ex- tenderunt in laqueum, &c. vel per malam consuetudinē ob- tinati se nullis patiuntur religionis vel honestatis funi- bus vniri, sed oēs funes rumpunt, sicut de Sansone dicitur Iudic. 16. Non sic charissimū, sed sumis amicitia fune sic ligati, vt habeamus in animo constantiam & firmitatem (Virt) in cō- uersatione decetiam, & honestatem. (Spēs eris) in opere mū- ditiā & puritatem. (Funiculus lineus, &c.) dilata si placet.

C Adhuc est alius funis, obedientie, s. & subiectionis, quo de- bemus et ligari. Sicut. n. aīalia sine iustitia funibus ligant vt do- ment, & vt ad voluntatem dñi sui ducantur, & ne etiam fugiant & diuantur, sic funibus obedientia & diuinorū man- datorum debemus ligari, vt. s. ad volūtatem magistrī nostri Dei. s. & prælati possumus melius circūdūci, & in disciplinā, & morib. edomari. Ligemur igitur circa collum funibus humili- tatis, dicentes illud 3. Reg. 20. Ponamus facos in lumbis, & funiculos in capitibus nostris. Item ligemur circa renes funi- bus castitatis. vnde Iob 12. Dissoluit baltheo regum, & p- cia- git fune renes eorū. Itē ligemur circa cor funibus charitatis. vnde illud Osee 11. In funiculis Adā traham eos in vinculis charitatis est igitur funis obedientia & subiectionis. Et alius funis p- & remissionis. Sicut. n. per funes hoies de p- fundis carceribus extrahuntur per funes onera grauiā fur- sum ad alta subleuantur, sic per virtutem poenitentia peccatores extrahuntur de fouea & de carcere peccati, eleuantur, & portantur ad altum edificium Paradisum. Vnde iste est funis, de quo dicitur Hier. 38. Extraxerūt Hieremiam funibus de lacu. Est deniq; funis æternæ prouidentia & distributionis. Sicut. n. per funes fortes distribuuntur, & hereditates diui- duntur & metiuntur, sic per funiculum diuinæ distributio- nis & suæ occultæ prouidentia & ordinationis, hereditas Paradisi sibi nobis distribuitur, & vniciq; scdm propria merita certa sibi portio dispētas. Et de talib. funibus loquitur Pl. dicens. Funes ceciderunt mihi in præclaris, etenim hereditas mea præclara est mihi. Et illud Pl. Sorte diuisi eis terram in funiculo distributionis. Sic ergo patet quadruplex funi- culus bonus. Secundò dico, qd multiplex est funiculus ma- lus. In malo enim significatio per funem intelligitur quālibet mala ligatura. Et sic per funem intelligitur

Ligamen { Cupiditatis, Ligant. n. auari funib. cupiditatis. Auaritia Indurat obstinationis. enim est quidā funis, Aeternæ damnationis. qd cū hoīem ligauerit qd cū hoīem ligauerit

ita fortiter eum stringit, qd vt proprijs manib. ad aliquid lar- giendum ipsum aliquantulum non permittit. Vnde de isto fu- ne dicitur Iud. 15. Ligauerunt Sanson duob. nouis funibus. Duo. n. funes significat duplicem auaritiam. s. male acquirendi, & male acquisita seruandi, qui quidem dñr noui, pp hoc, qd a- uaritia quotidie innouatur, quia sicut Seneca, Ceteris vitijs in senectute senescuntibus, sola auaritia inuenescit. Itē ligant luxuriosif funibus carnalitatib. Actus. n. & nutus & cātus & gestus mulierum sunt quidam funes, quibus hoies per malas complacencias alligantur. Vnde mala mulier fortiter dixisse iuueni luxurioso Prou. 7. Intexui funibus lectum meū. Itē ligantur peccatores funibus obstinationis. Mala. n. consue- tudines sunt quidam mali funes, quibus homo per obstina- tionē taliter ligatur, qd vix potest a malo amplius resiliere. Isti sunt funes quib. ligatus fuit Sanson a Dalida, de quibus dicitur Iud. 16. Si ligatus fuero septem neruicē funibus, ero infir- mus sicut ceteri homines. Septem. n. funes sunt septem crimi- na mortalia, quibus si homo ligatus fuerit, & in illis per obstinationē & malam consuetudinē implicatus, ipse p-

certo taliter fiet spūaliter infirmus, qd alicui tentationi non poterit cōtraire, ita qd tunc poterit dicere cū Pl. Funes pec- catorū circūplexi sunt me. Isti sūt funiculi, quib. Hieremias fuit submissus i lacū. Hie. 38. Submiserūt Hieremiā funib. in lacū. i. in infernū. De istis igitur funibus dicit Prou. 5. Illud p- allega- tum. Iniquitates suæ capiunt impium, & funibus peccatorum suorū quicūq; constringitur. Item ligantur damnati funibus damnationis. Aeterna. n. dānatio est quidam funis, & quod- dam indissolubile vinculum quo qui ligati fuerint, nequeunt amplius diligiari. Ille est. n. funis quo suspenduntur Latro- nes. i. peccatores. Vnde 2. Reg. 22. Funes inferni circūdede- runt me. Ille est funiculus ad occidendū, de quo loquitur 2. Reg. 9. Mensus est. s. Dauid duos funiculos vnū occiden- dum. Ideò de talib. dicit Soph. 2. Vt qui habitatis funiculū ma- ris, gens perditorum. Sic igitur patet quomodo funiculus in bono & in malo signat &c.

Fur. Nota, qd fur est ille, qui fraudulenter detinet rē alie- nā inuito dño. Et bñ loquendo quintuplex fur potest in scriptura notari. Est. n. fur. s. diabolus, symoniacus, vfu- rarius, hereticus, & hypocrita diabolus. n. furatur animam, sy- moniacus furatur præbendam, vfuarius furatur pecuniam, hereticus furatur scripturam, hypocrita furatur famā. Om- nes isti dicuntur fures, quia sicut fur subtiliter intrat, in ob- scuro vadit, solitarius incedit, & ne nemi vult associari vel vi- deri, in sine tamen suspenditur dum deprehenditur, sic qui- libet istorum in occulto vult facere facta sua. Ois enim qui malè agit, odit lucem, & nō venit ad lucem, vt nō arguan- tur opera eius. Io. 3. Isti sunt sicut cati, qd melius in obscuro venantur, sunt etiam sicut aues Lucifugæ, quæ communiter de nocte prædantur. Quia breuiter tales nullo modò volūt quod videantur nec ingressus nec progressus ipsorum. No- tare ergo possumus breuiter, quòd

Diabolicæ monitionis, Diabolus. n. dñr fur nobis aīam sub- trahendo. Vñ de isto fure dicit Io. 10. Symoniacæ surreptionis, Furum Mammaiacæ surreptionis, Fur non venit nisi Harreticæ infectionis, Fur non venit nisi Sophisticæ deuotionis.

vt furetur, & mactet, & pdat. Symoniacus dñr fur, occultè & fallaciter ingrediendo, qd sicut dicitur Ibidē. Io. 10. Qui nō in- trat per ostium in ouile, ille fur est & latro. Ipsi. n. sunt sicut qdā falsæ apes, quæ dicuntur fures, quæ, vt dicit Plin. hnt mi- rabiliter magnum ventrem, & furtiue intrant aluearia alie- na aliarum apum, & ipsarum mella comedunt, & furantur, qñ tñ deprehenduntur, occiduntur, & de alueari eijciuntur. Sic verè symoniaci, qui ventrem. i. appetitum habent valde magnum per ambitionem, quia sicut dicitur Prou. 12. Ven- ter impiorum insatiabilis. furtiue hodie subintrant aluea- ria. i. ecclesiastica beneficia & officia, & mella. i. bona palia occultè comedunt, & acquirunt. Tales igitur finaliter in te- nebras eijciuntur, & per damnationem perpetuam occidē- tur. De isto igitur symoniacorū ingressu dicitur Io. 2. Per fenestras intrabunt quasi fures. Item vfuarius dicitur, bona aliorū occultè, & furtiue surripiendo. Iob 24. Interfecit ege- nū & pauperem, de nocte verò erit quasi fur. Itē hereticus dicitur fur, verum intellectum scripturæ tollendo, & subti- liter peruertendo. Iō prælati cōtra istum furem vigilare de- bent, quia sicut dicitur Luc. 12. Si sciret pater familias, quā hora fur veniret, vigilaret vtique, & nō ineret perfordi do- mū suam. Item hypocrita dicitur fur, bonam famam iniuste vendicando & bonam intentionem. Deo furando. Et iste furatur, vt efurientem pascat animam, sicut dicitur Prou. 6. Furat. n. sibi appropriat alienam famam, vt animam suam, quæ vanam gloriam efurit possit aliquantulum recreare. Vnde iste est de illis, de quib. dicitur Hie. 23. Qui furantur Dei ser- mones &c. Et breuiter isti fures finaliter suspendētur in in- fernop per damnationem, & extra ciuitatem Paradisi eijciuntur & bannientur, quia sicut dicitur 1. Cor. 6. Neque fures, neque auari regnum Dei possidebunt &c. Omittō materiā istam, quia valde est sterilis.

Furor. Nota, qd furor generaliter signat motum & fer- uorem fortis ira cundie. Vnde p- priè furor est quædam animi passio ex cōditione cōplexionis cholericæ generata. Et ideo furor propriè pertinet ad animalia cho- lericæ & iracunda, tranſumptiuè tamen potest accipi tripli- citer in scriptura. Vnde possumus notare, quòd est

Furor { Diuinae saueritatis, Primò dico, qd est furor
Humanae crudelitatis, diuinae iustitiae & sae-
Aeternae pnalitatis. ritatis. Et iste est furor. i.
iustitiae feror, qui contra pctores mouet ad ipsos punien-
dum, & ad vindictam de eis accipiendum. vnde 2. Para. 28. Magnus
furor dñi imminet nobis. Est. n. duplex furor iustitiae diuinæ,
scilicet quidam, qui est utilis ad corrigendum, & quidam, qui est
implicabilis, ad condemnandum. ¶ Vnus infert mundi tribu-
lationes, de quo in Pl. Super me confirmatus est furor tuus,
& omnes fluctus tuos induxisti super me. Et iste est p certo
nò contemnendus, sed maximè formidandus. Pl. Ab ira tua
de fecimus, & à furore turbati sumus. Puer. n. valde timet,
qn patrem sentit iratum, q vult eum verberare. Quidam. n. sunt
ita dycolii, qd Dei minas non metunt, & iò necesse est, qd p
eis corrigendis furore rigoris vtatur. Eze. 10. In brachio ex-
tenso in furore effuso regnabo super vos. Alius furor infert
aeternas afflictiones. Et iste furor ppriè apparebit in die iudicij,
qn verbum illud Prou. 6. implebit. Zelus & furor viri
non parcat in die vindictae, nec aquietet cuiuscumq; precib.
nec recipiet pro redemptioe dona plurima. Deus. n. erit tuc
sicut leo, qd est aial furibundus, & potissimè qd perdit praeda
sua. Tunc. n. frendet dentib. tuc cauda terra verberat, tunc
signis exterioribus animi furorem ostendit. Sic verè in die
iudicij, verus leo de Tribu Iuda, radix David. f. Christus, qd
videbit, qd praedam sua. fanimas Christianas necesse habebit
pro maiori parte dimittere, cõtra peccatores apparebit fu-
ribundus, & in summa feruente iustitiae constitutus efficie-
tur omnibus tremebundus. Et iò contra ipsos frendebit dẽ-
tibus per duram sententiae promulgationem & afflictionem.
Vñ Esa. 10. Cõsummabitur indignatio mea, & furor meus su-
per scelus eorũ. Istum furorem timebat David, in Pl. dicens.
Dñe ne in furore tuo arguas me. Hier. 10. dicitur Corripe
me domine, verumamen in iudicio, & non in furore tuo, ne
forte ad nihilum redigas me. Aduerte tamen, quod furor
iste diuinæ indignationis

Habet ardorem inextinguibilem, Istũ. n. furo-
Infert timorem consolabilem, rem cõcomi-
Conferat laborem inextinguibilem. tatur ardor
Incentus. Deut. 32. Ignis succensus est in furore meo, & arde-
bit vsq; ad inferni nouissima. Item ipsum concomitat timor
incentus. Pl. Tunc loquet ad eos in ira sua, & in furore suo
conturbabit eos. Item ipsum concomitatur labor immẽsus
vnde Hier. 6. Idcirco furore domini repletus sum, laboraui
sustinens. Iste est igitur furor iracundiae Dei,

Qui { Percutit malos pudentes, De malis praefi-
Reprimit dure resistentes, destribus dicit
Arguit mundi sapientes, Zach. 10. Super
Perdit mala machinantes, pastores iratos
Detrahit alta praesumentes. est furor meus
& super Hircos visitabo. De dure resistentibus. i. de obstina-
tis dñ Leu. 26. Si ambulaueris contra me, & ego incendã ad-
uersus vos in fore contrario. De mundi sapientibus & ma-
ximè de malis clericis dicitur. 4. Reg. 13. Iratus est furor do-
mini contra Israel. De malitiõs dicitur Esa. 33. Indignatio
domini super omnes gentes, & furor sup vnuerfam mali-
tiam earum. De superbis verò & praesumentibus dicit Iob
40. Disperge superbos in furore tuo, & omnem arrogatẽ
humilia. Patet igit. qd est furor superne auctoritatis. iudicia-
riae potestatis. Et iste est furor. i. austeritas rigoris quem pra-
latus contra proteruos exercet. Vnde illud praedictum Prou.
6. Zelus & furor viri non parcat in die vindictae. & c. Hic
est igitur furor diuinæ saueritatis. Scdò dico, qd est furor hu-
manæ crudelitatis. Et sic furor idem est, qd ira, vindicta, seui-
tia & c. Iracundi. n. comparantur animalib. furibundis, eo qd
scilicet in suis iracundijs non seruant ordinẽ ronis, sed po-
tius motu brutali mouentur. Vnde in Pl. dicitur. Furor illis
est in similitudinẽ serpentis, sicut aspidis furdẽ, & obturantis
aures suas. Et notandũ, qd istum furorem inducit qnq; mundi
prosperitas. Sicut. n. abundantia humoris causat febrem, fe-
bris verè furorẽ solet inducere, sic verè humores bonorũ
xpaliũ febrem auaritiæ solet inducere, & exinde solet fu-
ror iracundiæ, superbiæ & seuitiæ provenire. Sicut. n. dicit
Plinius, semen iulquiam. i. immoderate sumptum, furorẽ &
amentia inducit, qd etiam facit semen coriandri si immode-
rate comedatur, vt dicit idem. qd tñ si moderate sumpta suc-

rint medicinalia sunt & bona. Sic pculdubio charissimi, se-
mina bonorum xpaliũ quamuis moderate & licet eis vtẽ-
tib. medicinalia sint & vtilia ad salutẽ eis, tñ male vtentib. f.
ipsa male acquirẽtib. seruantib. & dispensantib. periculo-
sa sunt & non bona, inducunt. n. furorem & ardorem auari-
tiæ, iracundiæ, seuitiæ, luxuriæ, & superbiæ, quibus mali cõ-
tra alios effrenantur, & quibus ad impugnanũ alios inci-
tant. Qd bene apparuit Hester 1. vbi dicitur, qd Assuerus in
cõuiuio iratus est, & nimio furore succensus deposuit regi-
nã Vasthi à sua regia iuaestate. Sicut. n. dñ Prou. 27. Ira non
habet misericordiã, nec erumpens furor. Ideò breuiter de
talib. furibundis dñ Eccle. 39. In furore suo confirmauerunt
tormeta sua. Iste est igitur furor humanae crudelitatis. ¶ Ter-
tiò dico, qd est furor extremẽ pnalitatis, & iste est furor dẽ-
monũ deuoratiũ aias in inferno, qui. f. sine aliqua misericor-
dia, sicut aialia furibunda, peccatores confundunt. Vñ Deu.
32. dñ de dãnatis. Dentes bestiarũ immittit in eos cũ furore
trahentiũ sup terrã atq; serpentiũ foris vastabit eos gladius,
& intus pauor. Et hęc de triplici malo furore sufficiunt.

Futurum. Cum teste. Sen. ad prudentẽ virum pertinent
perita recordari praesentia ordinare, futu-
ra prauidere, videtur, quod sicut rector nauis semper respi-
cit ad nauis posteriora, sic prudẽs homo semper debeat at-
tendere ad illa, quae sunt postiora & futura, quae debent
Pracaueri, Pracauere debes culpas & scelera,
Sustineri, Sustinere debes fatorem aspera,
Abhorrerẽ, Abhorrere debes inferni verbera,
Obtineri. Obtinere debes coelorum munera.

Dico ergo primò, qd sunt quaedã futura qd debemus pruden-
ter pracauere, & ista sunt futuri casus tam culpę, quã misẽ-
riæ. Qui. n. stat videat ne cadat. 1. Cor. 10. Nullus est ita san-
ctus, quin possit cadere in pctũ, si dominus laxet manũ. Et
ideò teste. Amb. Nullus debet sibi quicquam vindicare de-
meritis, qd de praterito meminit se habere quod doleat,
& de futuro videt sibi superesse qd timeat. Per lubricã. n. viã
habemus incedere, & iò ne in futurũ cadamus necesse est pra-
cauere. Cõstat. n. qd hostis antiquus nobis insidiabit, iuxta il-
lud Mat. 2. Futurũ est, vt Herodes qrat aiam pueri. Et iò op-
portet, qd ipsius futura malitia caueat. Vnde Luc. 21. Vigilate
itaq; oĩt pe, orantes, vt digni habeamini fugere oĩa ista, qd
futura sunt, & stare ante filiũ hoĩs. Etiã quantum ad tempo-
rale prosperitatẽ & ad p̄sentẽ futurã, oportet cõsideratio-
nẽ nrã in futura p̄cipere, & casus fortunæ, qd nobis & a-
lijs p̄t cõtingere cogitare. De illo. n. maximo, fortunatissi-
moq; rege Nabuchodonosor dñ Dan. 2. qd licet esset pessimũ
cepit tñ in statu suo cogitare qd futurũ esset post hæc, & sic
ostẽdit sibi dñs visionẽ itatũq; mirandã, qd re vera nullus
est ita superbus, aut malus quin cogitare debeat de futuris.
Eccle. 11. Si annis multis vixerit ho, & his oib. latus fuerit, me-
minisse debet temporis tenebrosi, diernũq; multorum. De
alijs verò, quorũ prosperitatẽ in praesenti videmus, constat
qd sp cõsiderare debemus ad eorum ad futurã infortunia
q̄ sequuntur, & hoc tam ex cõsideratione aliorum praecẽ-
dentiũ, quibus multa contigerunt aduersa quam ex commi-
natione scripturarum, quæ ad cõsiderandũ talia nos horã-
tur, dicẽtes Eccle. 9. Non Zeles gloriam & opes peccatoris,
non. n. scis, qd futura sit illius subuersio. Et breuiter concludo
qd quilibet vir perfectus debet habere oculos ad futura ma-
la, vt ea pracauere, & ad futura bona, vt ea perseueratẽ sa-
ciat, atq; cõpleat, dicens. f. cum illa sancta anima illud Eccle.
24. Creata sum, & vsq; ad futurum seculum non desinam, &
in habitatione sancta coram ipso ministraui, & in Hieru-
salẽ potestas mea. Istã autem praecautiam, prouidentia &
cautelam nobis satis videtur dominus indixisse, in quantum
nobis abstulit notitiam futurorum. sicut. n. dicitur Eccle. 9.
Omnia in futurum seruãtur incerta. In hoc. n. voluit nos in-
struere, vt simus vigilẽs ad considerandum per industria, qd
scire non possumus per naturam. Patet igit, qd sunt quaedã
futura quae debemus prudenter pracauere. ¶ Hic potes in-
uehere, si vis contra illos, qui futura nituntur per scientias
scire. f. per septem scientias diuinatorias, quæ sunt
Pyromantia, Magis. n. proficit ad salutem igno-
Aerimantia, rare futura, qd scire, cũ ex hoc red-
Hydromantia, dat hõ magis diligens atq; cautus,
Geomantia, & maximè qd ad dominũ spectat
propriè

Incipit littera G.

Gabaon. Nota, qd Gabaa interpretatur vallis A
eius, vel procliuum eius. Et est Ga-
baa nomẽ ciuitatis de tribu Benjamin, de qua
fuit Saul. Et pot significare in bono, & i malo.
In bono signat Ecclesiã vel statum religionis,
vbi est vallis. i. humilitatis descensus. In malo
signat mundũ, vbi est pcliũ. i. iniquitatis de cursus. Signat
igit Gabaa humilitatis statũ. Nã in Gabaa arca reponitur, in
Gabaa buccina canit, de Gabaa princeps eligiẽ. Sic verè in
valle humilitatis. i. in statu, vel in mente humili reponit arca
diuinæ legis. 1. Reg. 7. Venerunt viri chariathyarim, & redur-
xerũt arca dñi, & intulerũt eã in domũ Aminadab in Gabaa.
Exauit tuba sup naẽ legis. f. pdicationis, orationis, & laudis.
Osee 5. Clãgite buccina in Gabaa, tuba in rama. Eligiẽ prin-
ceps humani gregis, qd. f. humiles dẽnt eligi i principes, nò
sup pbi. 2. Reg. 21. Gabaa Saul quodã electi dñi. & 1. Re. 11. dñ. qd
Saul, qd erat, rex morabat in Gabaa, qd qd liber. f. rex vel prin-
ceps dẽnt in valle humilitatis manere, signat igit statũ humi-
litis. ¶ Secundò dico, qd potest significare statum cupidita-
tis. f. mundum, qui est vallis miseræ, & nequitiæ, semper ten-
dens, & declinans ad ima. Est enim Gabaa, i. mundus, locus
Luxuriæ & crudelitatis. De carnalitate constat, qd vxor
Superbiæ & pompositatis, lenitã i Gabaa fuit fãdata Iud.
Tristitiæ & aduerfitatis. 19. De pompositate constat, qd
domus superbi regis Saul in Gabaa fuit parata. 1. Reg. 15.
Saul descẽdit in domum suam in Gabaa. De aduerfitate verò
constat, quia ciuitas Gabaa fuit finaliter deuastata, sicut
patet Iudic. 20. scilicet propter scelus luxuriæ & c. sufficit.

Gabaon. Nota, qd Gabaon fuit ciuitas gentiliũ, quæ A
quamuis iudicata fuisset, qd per filios Israel
deleteretur, Gabaonitẽ tñ praesentientes Hebræorũ aduentũ,
longe iuerunt eis obuiam, fingentes se esse de alio populo,
quã de illo, cuius terra Hebræis erat concessa, & in testimo-
niũ longinquitatis acceperũt panes ficos, & antiqus, ves-
tes diruptas, & cõsumptas, calciamenta dirupta atq; fracta
ac si de longẽ venissent, & in via diuini remãssissent. Sic igit
pacem cũ Hebræis impetrauerũt, qui eis Hebræi tandẽ
cognita pia fraude, frangere noluerunt, sed eos secum viue-
re permiserunt, ipsos tñ ad templi seruitutem ordinauerũt,
& subiecerunt, & in cultũ diuini noĩs receperunt, sicut po-
nitur Iosue 9. Tabernaculũ aut Moyssi cum altari aëo fuit
tandẽ postũ in excelso Gabaon, vbi vsq; ad templi fabrica-
tionẽ fuit locus orationis, sicut bñ patet. 2. Paral. 11. Dicã igit
breuiter, qd Gabaon, quæ interpretatur vallis tristitiæ, potest si-
gnificare multa. f. poenitentia, & conuersionem, vbi. f. est tri-
stitiã de peccatis, qd et Gabaonitẽ de ritu gentili ad diuinũ
officiũ conuersi sunt, & cum signis poenitentia, & humili-
tatis se liberauerunt, sicut patet vbi supra. Item sapientiam
& discretionem, quia. f. prudentissimè cogitauerunt de illa
pia deceptione. Item concordia, & fãderationem. Vnde ipsi
dixerunt. Serui vestri sumus, pactũ inire nobi scũ. Item obe-
diẽtia subiectionẽ, qd subiugati seruituti tabernaculi. Item
reuerẽtia, & religionẽ, qd. f. i Gabao fuit tabernaculũ, sicut
dñ 2. Paral. 1. Itẽ celi gloria, & Dei visionẽ, qd sicut dñ 3. Reg.
9. Apparuit dñs Salomoni, sicut apparuerat in Gabaon. Itẽ
eminẽtia, & mētis eleuationẽ. 3. Reg. 3. Abijt Salomõ in Ga-
baon, vt immolaret ibi. Istud enim erat excelsum maximũ.

Galaad. Interpretat cumulus testis. Et est Galaad loc⁹ A
montuosus i terra Israel, vbi Iac. & Laban sibi
mutuo iurauerunt. Pot igit Galaad significare Ecclesiam mil-
itantẽ, vbi inter Iacob & Laban, fidelem. f. & idoloatrã, Iu-
dãum & gentilem, facta est in vnitate fidei cõfãderatio sine
liga, & vbi cumulus. i. mors & passio Christi testis est fidei
christianæ, & adimpletionis iuramẽti quo Deus iurauit pa-
tribus nostris daturum se nobis. Et aduerte, qd iste Galaad est

Locus { Diuinae possessionis, Isti. n. Galaad. i. ec-
Præclaræ cognitionis, clesia vel religio est
Excelsæ prælationis, specialis Dei posses-
Perfectæ curationis, sio Pl. Me⁹ est Gala-
& quandoque ex toto solent dimittere, & obliuioni dare, ad, & me⁹ è Manaf-
Noxialis tentationis, ses & Effraim susce-
Triumphalis victorizationis, prio capitis mei. Itẽ
ibi est visualis Dei cognitio. f. per cõtemplationẽ. 2. Reg. 17.
Diction. Berchorij. Pars ij. L in

Spatulamantia, propriè notitia futurorum. Solius est pro
Augurimantia, prium scire futura Dei. Et Esd. 4. 1. dñ. Annũ
Extamantia, ciar qd vtrũ sunt, & dicemus qd dij estis
vos. Ista sunt igitur futura, quæ debemus prudenter pracau-
ere. ¶ Secundò dico, qd sunt quaedã futura, quæ debemus
potenter sustinere, & ista sunt futuræ aduerfitates & mors.
Dicit. n. scriptura, qd non contristabit iustum quicquid ei ac-
ciderit. Prouer. 12. Vir. n. perfectus semper debet esse indiffe-
rens ad subeundum futura prospera vel aduersa. Nullus. n.
est in tanta gloria constitutus, quin em occulta Dei iudicia
tribulationibus & miserijs obnoxius forsitan sit futurus. Vn
de Abrehae eximio Patriarcha dictum fuit Genesi 15. Scito
prænotescens, qd peregrinum futurum sit semen tuum in ter-
ra non sua, subijcient eos seruituti, & affigent. Et ipi Dei fi-
lio dicitur Hier. 14. Quare (inquit) sicut colonus futurus es
in terra, & quasi viator de clinans ad manendum. Talia igit
futura debemus sustinere. ¶ Tertio dico, qd sunt quaedã futu-
ra, quæ debemus stupenter formidare, & ista sunt, Dei iudi-
cium, & infernus, quæ in futurum seruantur iniquis. Carni-
fex. n. animalia sua pascit, vt in futurum occidat, sic diabo-
lus malos & c. Ista figurantur in illa arbore fici Lucã 13. de
qua dicitur agricolæ, qd nisi fructum fecerint, in futurũ ludi-
catur eam. Ideò Antiocho in persona cunctorum dñ 2. Mac.
7. Tu autem non existimes tibi impune futurum, qd contra
Deum pugnare tentaueris. Ista sunt igitur futura, quæ debe-
mus stupenter formidare. ¶ Quarto dico, qd sunt quaedã fu-
tura, quæ debemus ardentẽ affectare, & ista sunt gaudia Pa-
radisi. Ista est. n. differentia inter bonos, & malos, quia mali
semper proponunt sibi, & semper sperant, & anhelant ad
futuram prosperitatẽ, & tñ ipsi incurunt futuram aduer-
sitatem, boni econuerso timent, & pudent futuras aduer-
sitates, & ideò ipsi à Deo referuntur futuræ prosperitates,
& foelicitates, quæ bene figurata videntur in duobus serui-
toribus Pharaonis in carcere deputatis simul, sed diuersimodè
dè somniantibus de futuris, quia. f. pistior vidit tria canis-
tra, & oĩa ciborum genera, & desuper volatilia comedentia,
qui tandem patibulo fuit suspensus. Pincerna vidit vias
& tres propagines, vnaq; maturas erumpentes, quæ
in calice Pharaonis exprimebat, & poculum regi dabat, &
iste fuit ad pristinum officium restitutus, sicut ponitur Ge-
nes. 40. isti. n. duo significant malos, & bonos mundi, & car-
nis carcere nunc detentos. Vterq; n. licet diuersimodè, som-
niant, & glibet de futuris cogitat, atq; tractat, & ideò dispar-
salarium vnusquisq; reportat. Mali. n. qui per pistorem in rel-
liguntur, nò somniant nisi canistra farinẽ cibos, & volucres
i. diuitias, & honores. Diuitia. n. significantur per canistra
farinæ, quæ faciliẽ dispergitur, delitq; per cibos, quibus
corpora delectantur, honores p volatilia, quæ superius eri-
guntur. Breuiter. n. oĩa omnia. i. ois spes, & cura futurorum
apud ipsos malos veritit circa ista. Sed re vera futurũ pre-
mium contrarium datur istis, quia. f. quando isti de carcere
mundi extrahuntur, statim inferni patibulo suspenduntur.
Prouer. 24. Non habent futurorum spem mali, & lucerna im-
piorum extinguetur. Boni verò, qui intelliguntur per pin-
cernam, ponunt cor suum atque curam ad vitam cum trib.
propaginibus. i. ad fidem trinitatis tenendum atque creden-
dum, & ad vinum consolationis in calice tribulationis pau-
perum propinandum, & exinde regem Christi lætificandũ
vt vinum lætificet cor hoĩs. Psal. 103. Quapropter isti in fu-
turum beatificantur, & ad Christi ministerium admittuntur.
Et ita boni possunt modo dicere illud Rom. 8. Non sunt con-
dignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ
reuelabit in nobis. Et meritò, quia pro certo tunc iusti erũt
cum illo personaliter, qui est pater futuri seculi, princeps
pacis. Esa. 9. Et sic patet, quod est vnum futurum

In { coelis triumphantium, Adhuc est vnum futurũ
in inferno lamentantium, scilicet dissolutorum in
mundo vacillantium, operibus virtuosis pro-
Noctua meditantium, & p̄cauentiũ. craftinantium, & negli-
gentium, quia. f. multi sunt, qui in praesenti nolunt bonum
incipere, sed semper pro crastina, & in futurum differre,
& quandoque ex toto solent dimittere, & obliuioni dare,
Ecclesi. 2. Futura tempora cuncta obliuione pariter operiet
& c. Vide de Cras, & de post, & posterius, & similib. Sufficiat
tiam dicta de ratiõne Futurum. Efficit littera F.

Castrametatus est Israel (qui interpretatur videns Deum) in terra Galaad. Item est ibi supernalis, & alta p. motio. Hier. 46. Ascende galaad, & tolle Refinam. Itē ibi est virtualis culpa curatio, quia sibi sunt remedia sacramentorum, quibus aia medicantur. Hier. 8. Nunquid Refina non est in galaad, aut medicus non est ibi? Item ibi est fraternalis, & pia compassio, quia sibi exercentur opera pietatis, sicut de sepultura mortuorum. 2. Reg. 2. dī. q. viri labe galaad sepelierunt Saul. Item ibi est noxialis hostis tentatio, quia s. mundus, caro, & dāmonia, ibi contra nos prāliantur. Vnde de Naas dī 1. Reg. 11. Naas amonites pugnare cepit contra labe galaad. Et dicitur ibi quod oculos eorum dextros volebat eruere. Bellum etiam regis Syriæ contra regem Israel fuit factum in Ramod galaad, sicut dicitur 2. Paral. 22. Item ibi est triumphalis victoriatio. Iudi. 1. Fuit tempore illo Ieptē galaadites vir fortissimus, & pugnator, & hæc sufficiant.

Gad. Interpretat succinctus latro, vel accinctus latroculus. Fuit autem Gad vnus de filiis Jacob, sicut dicitur Gen. 30. Fuit et alius tempore David, sicut dī 1. Reg. 22.

Galilea, Galileus. Nota, q. Galilea fuit quedā portio terræ Chanaam, à Iosue & filiis Israel acquisita, & in vsum filiorum Israel conuersa. Interpretatur autem Galilea, rota vel volubilis, transmigrens vel transmigratione facta. Galileus verò interpretatur transmeās, volubilis, vel rotatus. Notare ergo possumus, q. per galileā pōt intelligi status Ecclesie, & pfectionis, status mundanæ opulentiæ, & corruptionis, status celestis gloriæ, & saluationis. Primò igitur dico, q. per galileam pōt intelligi status Ecclesie vel religionis. Ista. n. pōt dici transmigratione vel transmigratione, quia. i. religio vel Ecclesia ad modū rotæ volubilis nunquam in eodē persistit, semper. n. est in motu tribulationum, & in profectu virtutum, & in quadam transmigratione de hoc mūdo ad patrē, quia breuiter ista galilea. i. religio vel Ecclesia, non est nisi quedam via, quidam transitus, & quedam transmigratione ad eundem in cœlum Esa. 9. Aggravata est via maris trans Iordanem galileæ gentium. Vnde Chril. o. & de discipulis dī Mar. 9. q. pfecti ptergredebant galileā. Vñ qd ēt p galileā intelligit Ecclesia, patet Act. 9. vbi dī. q. Ecclesia p oēm Iudæam, & Galileam, & Samariam habebat pacem. Et aduerte, q. in ista galilea. i. in religione, & Ecclesijs debet habitare fex genera personarū, s. Contemplantes subtiliter rerum negocia, Refutantes viriliter hostis imperia, Prædicantes vtiliter Dei iudicia, Defensantes salubriter fratrum consortia, Conuersantes communiter, & cum læticia, Habitantes simpliciter, & cum iustitia.

Est igitur ista galilea regio subtiliter contēplantium, quia. i. ibi debent habitare Prophete. i. viri spiritualia contēplantes Mat. 21. Hic est Iesus Propheta à Nazath galileæ. In ista. n. galilea per fidem, & contēplationem, & nō alibi vī Deus. Matth. 28. Præcedit vos in galileam, ibi eum videbitis. Item ista est regio viriliter resistentium. Vnde de Nabuchodonosor, qui signat diabolum, dī Iudith 1. q. ipse misit nuncios suos ad illos, qui erant in galilea, q. oēs vno aīo contradixerunt ei. Item ista est regio vtiliter prædicantium. Vnde de Christo dī Mat. 4. q. ipse circuibat totam galileam, docens in synagogis eorum. & Luc. 4. dicitur, q. ipse erat prædicans in synagogis galileæ. Itē ista est regio salubriter adiuuantium, quia. i. viri ecclesiastici debent alterutrum adiuuare. 1. Mach. 5. Dixit Iudas Symoni fratri suo. Libera fratres tuos, qui sunt in galilea. Item est regio cōiter viuentium, & conuersantium. vnde Io. 2. dī. q. nuptiæ factæ sunt in Chana galileæ, & erat mater Iesu ibi, vocatusq; est Iesus, & discipuli eius ad nuptias. Item ista est regio simpliciter habitantium. Vnde de Nathanaele, qui interpretatur datus à Deo, & de quo scribitur Io. 1. Hic est verè Israelita, in dolo non est, dī Io. 2. 1. q. Nathanael erat à Chana galileæ. Breuiter igitur dico, q. oēs isti galilei dicuntur, qui transire per mundū, & nō manere, & volui & rotari in laboribus comprobatur. Act. 2. Oēs isti, qui loquuntur, galilei sunt. Sed pro certo pro dolor, ista galilea habet hodie alios habitatores non tales. Nā Io. 7. dī. q. propheta à galilea non surgit. Et 1. Macha. 5. dicit, q. galilea repleta est alienigenis. Signat igitur galilea statum & ecclesie, & perfectionis. Secundò dico, q. signat statum ne-

quitie, & damnationis. s. statum mūdi seu peccati, quia. i. & mundus, & peccatum nunquam in eodem statu, imò & mente, & re semper voluntur, & rotantur. In galilea imperauit Herodes, & ibi fuit retrarcha, sicut dī Luc. 3. Iustam galileam pertranfuit Christus, quia sicut dī Ioan. 6. Abijt Iesus trans mare galileæ qd est tyberiadis. q. a. i. in isto mundo mali solēt regnare, boni verò inde recedere, & abire. Signat igitur statum mundanæ nequitie, & damnationis. Tertio dico, q. pōt significare statum celestis gloriæ, & saluationis. Vnde de Christo ascendente pōt dici illud Ioan. 4. Abijt iterū in galileā. & Mat. 26. Cum aut resurrexero, præcedam vos in galileā &c. Viri galilei quid admiramini aspicientes in cœlum?

Gaudium, Gaudere. Nota, q. gaudium idem est, quod læticia, exultatio, iocunditas, & mētis dilatatio. Est et gaudium multiplex in sacra scriptura. Inuenitur enim

Gaudium { Internum est iocunditas spiritualis, Externum est iocunditas temporalis, Aeternum est iocunditas supernalis.

Primum est gaudium iustorum, quod mentem perficit, Secundum est gaudium malorum, quod mentem inficit, Tertium est gaudium sanctorum, quod mentem reficit.

Dico igitur primò, q. est gaudium internum, & commendabile, & istud est læticia spiritualis, qua. s. hō gaudet in domino. Vnde possumus notare, q. sicut homo temporaliter gaudet de periculo euasione, de magni hospitis receptione, de lucri acquisitione, de gratæ societatis adiunctione, sic boni & iusti spiritualiter lætantur, & gaudent, qn considerant, q. peccati, mundi, & inferni pericula euaserunt, dicentes dño illud Psal. Conuertisti planctū meum in gaudium mihi, conficisti faccum meū, & circūdediti me læticia. Itē gaudent iusti qn cogitant, q. summum hospitem Deum in corde suo per gratiam repererunt, tunc. n. dicit illud Esa. 61. Gaudens gaudebo in dño. quia sicut dī Ioan. 20. Gauisus sunt discipuli viso domino. Et bene apparuit Luc. 19. de Zachæo recipiente Christū, vbi dī. At ille excepit eū gaudens in domum suā.

Item gaudent iusti qn perpendunt, q. lucrum æternæ gloriæ meruerunt. Et istud est gaudium spei, quia sancti iā gaudent de spe futuræ gloriæ, quam expectant. Vnde Rom. 12. Spe gaudentes in tribulatione. Item iusti gaudent, qn vident, q. per gratiam in qua sunt, societatem Dei, sanctorum & Angelorum acquisierunt. Ista est. n. magna læticia viro iusto, qn. s. cogitat se esse per gratiam, Dei & sanctorū socium & amicum. Vnde dicit Gen. 45. Venerunt fratres Ioseph, & gauisus est Pharaon, & oīs familia eius. Istis pculdubio quatuor rationibus gaudet vir iustus, & in domino spiritualiter iocundatur, iuxta illud, quod dī Eccl. 9. Vade igitur, & comede in læticia panem tuum, & bibe in gaudio, vinum tuū, quia Deo placent opera tua. Et idē breuiter de isto spiritali gaudio possum exponere illud Mat. 2. Videntes stellā, gauisus sunt gaudio magno valde, & intrantes domum, inuenierunt puerū cum Maria matre eius. Et videte, q. in hac auctoritate quatuor ostendunt, quæ debent gaudii generare, sicut ad sensum apparet. Ille. n. qui est in tenebris, debet gaudere, qn lumen ostendit, & hoc notatur in verbo (videntes stellam.) Peregrinus solet gaudere qn in hospicio noctu recipitur, & hoc notatur qn dī. Intrantes domum. Ille qui aliquid querit, solet gaudere qn res q̄sita ei porrigitur, & hoc notatur qn dī. Inuenierunt puerum. Ille, qui est solus, solet gaudere qn bona societas ei adiungitur, quod notatur cum dī. (Cum Maria matre eius.) Istis quatuor modis gaudet spiritaliter viri iusti. Gaudet. n. qn sunt liberati à criminum obscuris fecibus, qn. s. sunt vidētēs stellam &c. Qn sunt collocati in fidei securis sedibus, qn. s. intrauerunt domum Ecclesie per fidem. Qn sunt quietati à laboris sedulis moribus, quando. s. inueniunt quod quærebant. Qn sunt combinati cum supernis, & celi ciuibus, qn. s. iam habent puerum cum Maria matre eius. Duo istorum pertinent ad statum viæ, alia duo ad statum patriæ. In viā. n. gaudet sancti qn vident per gratiā illustratos, & qn se vident per fidem in domo Ecclesie receptatos. In patria verò lætantur, qn iam inueniunt, q. quæsierant, & qn iam sunt infocietate quā amauerant. Dico igitur, quod gaudendum est cum quibus per gratiam illuminatur. Videntes inquit stellam. Lux enim est maximè, gaudij causaria, & idē cœci, qui non vident lucem

lucē, sunt, vt cōiter, semper tristes, iuxta illud Thob. 5. Quale gaudium mihi est, qui in tenebris sedeo, & lumen cœli nō video? q. d. nullum. Sic pro certo sine lumine gratiæ nullum potest esse gaudium spirituale. Et idē illi, qui per peccatū isto lumine sūt priuati, sunt vt, cōiter tristes timidi, de solati. Peccatores. n. nunquā perfectè gaudent, quia semper portant causam secum tristitiæ suæ. i. remorsum conscientie p criminibus, quæ fecerunt. psal. Non gaudebit inimicus meus super me. Sed pro certo iusti gaudent, quia se vident per gratiam illuminatos, & à cæcitate criminum liberatos, quod bene apparuit Act. 8. vbi dī. q. ille eunuchus postquam fuit baptizatus, & per fidem illuminatus, ibat per viam gaudēs. Videntes igitur stellam, gauisus sunt. Et idē de isto gaudio spiritali potest dici illud Hester. 8. Iudæis noua lux oriri visa est, gaudium, honor, & tripudium. Tunc. n. q. est illuminatus, gaudet iustus multa ratione, videlicet quantum ad se, quem sentit sanatum, quantum ad proximum, quem videt saluatum, quantum ad Deū, quē credit placatum. Gaudet dico quantum ad se, quē sentit sanatum. Infirmitas. n. summè gaudet, qn videt periculum vbi fuit, & sentit, q. euasit, sicut. n. q. (sicut dī Eccl. 30.) Non est census super sanitate corporis, & non est oblectatio super cordis gaudiū. Gaudet enim iustus

amare contritione, Gaudet (dico) vir iustus in contritionis amaritudine. Mulier n. quæ de nouo concepit magis gaudet in saporibus acetodiuinæ laudis iubilatione, sis quam dulcibus. Sic etiam aia, quæ per fidem, & deuotionem concepit Christū, vnde Prou. 14. Cor, quod nouit amaritudinem animæ suæ, in gaudio eius non miscebitur extraneus. Contritio. n. semper habet timorem admixtum, qui etiam gaudiū generat, in timente, quia sicut dī Eccl. 1. Timor domini delectabit cor, & dabit læticiam, & gaudium. Item gaudet in spei consolationis certitudine. Luc. 19. Gaudete, & exultate, quia nō mina vestra scripta sunt in cœlis. Item gaudet in bonorum associata multitudine. Rom. 12. Gaudete cum gaudentibus. Item gaudet in laborum perpetua multitudine. Act. 5. Habant Apostoli gaudentes à conspectu concilij, qn digni habitus sunt pro noīe consumelam pati. & Iacob. 1. Oē gaudium existimate fratres mei, cum in tentationes varias inciditis. Item gaudet in penitentia auctera architudine. Hierem. 31. Cōuertam luctum eorum in gaudiū. Item gaudet in sancta rēditudine Prou. 21. Gaudiū iusto, facere iudiciū. Item gaudet de diuinæ laudis pulchritudine. vnde de Hieru salem. i. de anima bona dī Esa. 51. Gaudium & læticia inueniuntur in ea, gratiarum actio, & vox laudis. Item gaudet de scientiæ acquisita plenitudine. Esa. 12. Haurietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris. Taliter aut gaudet vir illuminatus per gratiam quantum ad se, quem sentit sanatum. Gaudet etiam iustus quantum ad proximum, quem sperat saluatum. Iusti. n. valde gaudent in bonis aliorum iustorum, & maxime quando eos vident

A vitij diuertere, Deum diligendo, De aliorum Pacificè conuersari, simul assistendo, cōuersione Vnitatem coniungere, idem sapiendo, dī in psal. In Veritatem diligere, nunquam mentiendo. cōuertendo dominus captiuitatem Syon, facti sumus sicut cōsolati. Tūc repleum est gaudio os nostrū. De pacifica conuersatione dicitur Prou. 12. Qui suscepit pacis consilia, sequitur eum gaudium. De vnitatis fœderatione dī Phil. 1. Implete gaudiū meū, vt idem sapiatis. De veritatis dilectione dī 1. Cor. 13. Non gaudet super iniquitati, congaudet autem veritati. Taliter igitur gaudet vir illustratus per gratiam quantum ad proximum, quem sperat saluatum. Gaudet denique iustus quantum ad Deum, quem credit placatum. Et sic dico, quod ipse gaudet in domino

incarnatione superni numinis, Dico ergo, q. iusti in reparatione interni hominis, gaudent de verbi acquisitione moralis regiminis, incarnatione. Luc. consolatiōne finalis luminis. 2. Euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus est hodie saluator mundi. Item gaudent de mentis reparatione. Luc. 17. Epulari autem, & gaude: oportebat, quia

frater tuus. s. hō interior, moriturus fuerat, & renixit. Item gaudent de virtutū acquisitione: Esa. 61. Gaudens gaudebo in dño, quia induit me indumento salutis. Itē gaudet de finali saluatione. Matth. 5. Gaudete in illo die, qm merces vestra multa est in cælis. & Phil. 4. Gaudete (dico) in dño semper iterū dico gaudete. Sic igitur gaudet vir p gratiam illuminatus. Videntes inquit stellam, gauisus sunt 1. Reg. 6. Viderūt arcā, & gauisus sunt. Istud est igitur primū gaudiū iustorū, qn vident, q. per gratiā sunt liberati. Deniq; dico, q. iusti gaudent, quia per fidem sunt hospitati. (Intrantes inquit domū.) Sicut. n. peregrino deuato, & in periculo hostium constituto, magnū gaudium est, qn pōt domum intrare, & à periculis hostium se seruare, sic pculdubio iusti gaudēt, quia vident, q. domū Ecclesie per fidē intrauerūt, extra quā nō est salus, & extra quā quicunq; latronibus infernalibus est subiectus. Sicut. n. membrū gaudet se esse coniunctū corpori, summè verò dolet si ab eo diuidatur, sic pro certo iustus gaudet se corpori Christi mystico esse cōiunctū p fidē, & summè debet tristari si ab eo separaretur per culpā, quia sicut ouis, q. extra domū in fero remanet, à lupis deuoratur, peregrinus qui extra ciuitatē in nocte remanet, à latronibus spoliatur, obfes si extra exiuerit, ab hostibus iugulatur, sic illi, qui extra domū, castrū, & ciuitatem Ecclesie sunt per infidelitatem, hostibus latronibus, & lupis infernalibus exponunt, & ab eis p multa vitia deuorantur. Bonum est igitur esse intra domū. vnde Matth. 25. Intra in gaudium domini tui. Qd tñ est contra miseris infideles, qui magis gaudēt de sua infidelitate, quā nos facimus de nostra credulitate. Similes. n. sunt cygno, q. est auis fluuiialis, q. tunc dī cantare, & gaudere, qn debet mori. Similes ēt tunc delphinis, & syrenis, & multis generibus piscium, q. tunc dicuntur in mari gaudere & saltare, qn tēpestas dēt insurgere, & venire. Tales pculdubio sunt infideles, & vt cōiter oēs peccatores, quia verè isti gaudent, saltant, tripudiant, & lætantur in mari mundanæ prosperitatis, vel in mari. i. in amaritudine peccati, cū tñ ex tali suo gaudio sequat tempestas, & mors damnationis æternæ. vnde de istis dī Iob 21. Gaudet (inquit) ad sonitū organi, ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Non sic charissimi, sed gaudemus intra domum Ecclesie, & ibi per fidē, & gratiam manere, iuxta illud 1. Macha. 14. Gauisus sumus introitu. Quia verè charissimi, summum gaudium iustorum est, quando vident, q. per fidem sunt hospitati. (Intrantes inquit domum.) Insuper dico, q. iusti tunc potissimè gaudent, qn per gloriam sunt saturati seu quietati, qn ostēditur cum dī. (Inueniuntur.) Sicut. n. ceruus summè gaudet qn post multā sitim inuenit fontē, canis tunc gaudet, & saluat qn post multum cursum inuenit prædā, laborans, tunc gaudet summè, & exultat qn post laborem inuenit quietē, sic verè sancti tunc temporis summè lætātur, & gaudent, qn post mundi labores, & dolores, post sitim, famē, penuriam, & miseriam, fontem, prædā, & quietem inueniunt gloriæ Paradisi. Tunc. n. recreantur, & faciuntur, tūc quietantur, & cōsolantur, tunc lætātur, & delectantur. Vnde de gaudio istius intentionis, dī Luc. 15. Congratulamini mihi, quia inueni dragmā meā. & Matth. 13. q. simile est regnū cœlorū thesauro abscondito in agro, quē qui indēnit hō, abscondit, & præ gaudio illius vadit &c. Tale gaudiū charissimi, nō est in hoc mundo, sed in gloria, quia verè mūdi gaudia non sunt in inuentione, sed in continua, quærendi inuestigatione, cum. n. vnum habetur, aliud semper querit, & ambitur, nunquā. n. ibi est perfecta inuentio, imò quidam cōtinuus labor, & inuestigatio. In Paradiso verò est contrarium, quia ibi perfectissimè inuenitur, qd diu in hoc mundo quæbat. Et iō epulari, & gaudere oportebat, quia frater tuus. i. Paradisus perierat. s. quantum ad te, & inuentus est. Luc. 15. Vnde isti dicunt illud Thren. 2. Hæcine est vrbs perfecti decoris, gaudiū vnuerse terræ? Sequitur. Et hæc est dies, quāam expectabamus, inuenimus, & vidimus. Et illud pōt dī Esa. 2. Gaudium & læticia inueniuntur in ea, gratiarum actio, & vox laudis. Gaudet igitur iusti qn sunt per gloriam quietati. Inueniunt. Rursum (dico) quod sancti gaudent, quia sunt optimè sociati, quod ostenditur, cum dī, q. ipsi habent puerum cū Maria matre eius. gaudiū sum. n. est habere gratiam, & mundam societate. Nulla verò societas potest esse gratiosior, quā societas iuuenū, & puellarū. Et iō isti modo sunt in gratia societate, quia. i. Libi est puer, & puella. i. Christus & Maria

ria mater eius. O quam grata est, & gratiosa talis societas, esse. cum tali puero, & cum tali puella, & verè est istud gaudiosum, & delectabile. Simia. n. magis gaudent cum pueris ludere, & cum pueris, & paruulis esse. Nota mirabile. Elephantes etiam in cantu puellarum delectantur, & ad eas labendù, & osculandum quodam naturali instinctu inclinant. Quid dicà de vnicorni, qui puellâ virginis se reddidit, & subjugat, & oî feritate deposita, virginis gremio se reclinat. De quodam etiam delphino legi, quod quendam puerum solitum in mare natare, summe diligebat, & cum eo ludere, & solitari gaudebat, quare cum quadâ die puerita in remotis maris ludendo cum belua enataisset, deficiens viribus mortuus est, belua verò de puero dolens ipsum ad litus eduxit, & extra mare exiens, præ nimio dolore mortua est. Mater verò, quæ ex auditu habuerat, quod in mari erat quidâ delphinus, qui cum eo ludebat, perpendit ex rei euentu, quod iste erat piscis q. cum puero ludebat, & lætabatur, vt recitat Pli-nius, & Solinus. Ecce igitur si est gaudium sum brutis, & aialibus cū pueris, & puellis habitare, quanto magis sancti in patria gaudent esse cum illo puero, & puella, qui nunquã aliquam peccati maculam contraxerunt. Isti. n. qui in mundo isto fuerunt cū stentibus, gaudent mō cum gaudentibus. Rom. 1. 2. Et breuiter de gaudio illius ciuitatis, & illius societatis potest dici illud Act. 8. Factū est gaudium magnū in illa ciuitate. Et de ista societate potest dici illud Act. 1. Erant oēs perseuerantes cum mulieribus & Maria matre eius. Ista est igitur societas pfecti gaudij, vbi. s. quilibet est in perpetua quiete, in æterna societate, in perfecta felicitate, vbi. s. nullus est, q. insidietur, nullus est qui cōtrarietur, nullus est qui malū faciat, nullus est, q. malū sentiat, nullus est qui bonū nesciat. Vbi est claritas sine obscuritate, leuitas sine tarditate, subtilitas sine tarditate, impassibilitas sine mortalitate. Et breuiter de isto gaudio dicitur Esa. 51. Veniēt in Syon laudantes, & lætitia sempiterna super capita eorum, gaudium & exultationem tenebunt, & fugiet dolor, & gemitus, quia ego ipse cōsolabor eos, dicit dominus. Gaudent igitur sancti in patria

H Periculorum euasione, Gaudent igitur de periculi euasione, De Diuinitatis contemplatione, quia. Cois discipli-na in præsentia nō Victoriz consecutione, vī esse gaudij, sed Perfectissima repletione.

meioris, Hebr. 12. Sed tunc omnis mæror præteritus in gaudium conuertetur. Io. 16. Tristitia vertetur in gaudium. Gaudent etiam de læra, & sancta sociatione, quia. sibi est societas gaudiosissima. s. Dei, sanctorum Angelorum. 3. Reg. 1. Dixit omnis populus, viuat rex Salomon, & ascēdit vniuersa multitudo post eum, populus canentium tibijs, & lætantū gaudio magno. Gaudent in super de deitatis visione, & cōtemplatione. Psal. Lætificabis eos in gaudio cum vultu tuo, & Io. 20. c. Gausi sunt discipuli viso domino. Gaudent vltius de victoriosa triumphatione. Esa. 61. Darem eis coronam p cinere, & oleum gaudij pro luctu. Gaudent verò super omnia de ois plenitudinis adeptione. Io. 16. Petite, & accipietis, vt gaudium vestrum plenum sit. Summè aut gaudent de sui gaudij perpetuatione, quæ sicut dicitur Io. 16. Videbo vos, gaudebit cor vestrū, & gaudium vestrum nemo toller. à vobis. Sic igitur pater fratres charissimi quadruplex gaudium bonorū. s. gaudium in patria duplex, & duplex in via, quia. s. in patria gaudent de amabili societate, quia. sunt cum puero & Maria matre eius, Item de notabili vtilitate, quia. s. qd in mundo quaesierant iam inuenerunt. In via verò gausi fuerant de status fidei securitate, quia. s. intrauerunt domum. De lucis gratia syncheritate, quia. s. ipsi fuerunt videntes stellam. Bene igitur dictum est, q. videntes stellam, gausi sunt. & intrantes domum inuenerunt puerum cū Maria matre eius. Scdō dico, q. est gaudium externum, & damnabile. Et istud est læticia eorum, qui in hoc mundo plus gaudent in cæcitate te, quàm in claritate, in peccato, q. in meritò, in culpa, quàm in gratia, in bonis temporalibus, q. in spiritualibus. Isti sunt similes larronibus, qui plus gaudent de nocte, q. de die, & hoc quia de nocte surantur, & capiunt alienum. Sunt etiam similes bubonibus, qui in obscuritate luminis lunæ lætantur, & in claritate luminis solis tristantur. Sunt etiam similes bufonibus, qui de nocte solent discurrere, & gaudere, de die verò solent torpescere, & in absconditis se celare. Sic charissi-

mi, pro certo mundi peccatores, qui proculdubio possunt latrones, alienum appetentes per auaritiam, bubones aues immunda per luxuriam, bufones animalia inflata p superbiã, non gaudent esse in lumine gratiæ, sed magis in nocte, & obscuritate peccati. Vnde de malo gaudio talium, loquitur scriptura in Esa. 22. Vocauit dominus ad fletum, & planctum, ad caluicium, & cingulum sacci, & ecce gaudium, & lætitia, occidere vitulos, iugulare arietes, comedere carnes & bibere vinum. Dñs. n. in mundo isto vocauit nos ad poenitentiam, isti verò se exercent ad magnam læticiam. Vnde in ista auctoritate ponitur quadruplex mala malorum læticia. s. læticia superbiorum, & nobilium, læticia auarorum & crudelium, læticia detractorum, læticia guloorum. Læticia superbiorum, & nobilium est occidere vitulos. i. impugnare alios superbos, & contra ipsos luctari, & debellare, sicut patet de fatuis nobilibus, q. non gaudent nisi esse in tyrociuijs & in guerris, sicut dicitur Prouerb. Stultitia gaudium fultio. Est etiam læticia auarorum, & crudelium. Isti enim non gaudent nisi iugulare arietes. i. dissipare, & exheredare simplices, & imbecilles. Vnde Esa. 32. Gaudium onagrorum, pascea gre-gum. Adhuc est læticia detractorum. Isti enim summè gaudent comedere carnes. i. aliena vitæ detrahere, iuxta illud Hier. 19. Vnuquisq. carnes amici sui comedit. Vnde tales dicitur esse illud Eccl. 8. Deprehendi nihil esse melius, q. comedere, bibere, & gaudere. Est denique læticia guloorū. Isti enim summè gaudent bibere, vinum. i. in comestationibus, & ebrietatibus delectari. Vnde bene audierunt consiliū illud Eccl. 9. Bibe cū gaudio vinum tuum. Et sic patet quadruplex malū gaudij, s. gaudium superbiorum, gaudium auarorum, gaudium detractorum, & gaudium guloorum. Isti igitur magis gaudent de obscuritate peccati, q. de claritate gratiæ, & tñ isti debent aduertere, q. ex talibus malis gaudijs sequitur tristitia sempiterna. Sicut. n. dicitur Prou. 14. Ritus dolore, miscbitur, & extrema gaudij luctus occupat, quia. s. gaudia malorum sunt defectiua, & sui in dolorem, & amaritudinē conuersiua. Esa. 24. Cessauit gaudium tympanorum, quieuit sonitus lætantium, cōticit dulcedo citharæ, cum cantico nō bibēt vinum, amara erit potio bibentibus illā. Et idēd finat de gaudio, dicit Esa. 24. Translatum est gaudium terræ. & Thre. 5. Defecit gaudium cordis nri, versus est in luctum chorus noster, cecidit corona de capite nostro, vt nobis, q. peccauimus. Et breuiter bene dicitur Iob 20. quod gaudium hypocritæ ad instar puncti & c. Non sic, charissimi, non gaudeamus in criminibus, sed in virtutibus, non in iniquitate, sed in bonitate, non in malicia, sed in iustitia, non in peccati obscuritate, sed in gratiæ claritate. Tertio esset dicendum de gaudio æterno, sed de illo dictum est in hoc tit. in §. Insuper dico. & in §. Rursum dico, & hoc. ppter autoritatis prosecutionem, idēd illuc est regrediendum. Et hæc de gaudio sufficiunt.

Gaza. Nota, q. gazophylacium erat vestibulum, atrium seu deambulatorium, seu vestiariū in domo regia, & in templo. Gazophylacium. Accipit pro pena æterna, & interpretatur vallis tristitiæ, seu de valle sunt. Ebenna. Pauca sunt auctoritates, idēd omitto. Vnde de frigore, glacie, & similibus. Signat enim tribulationem temporalem, vel terrenam. Gelboe. Nomen est montium, vbi Saul & filij sui ceciderunt. Et interpretatur aceruus, per antiphrasim. Vnde David dicebat. 2. Reg. 1. Montes gelboe, nec ros, nec pluuia veniat super vos. Gemma. Lapis preciosus, signat merita vel virtutes, sed omitto causa breuitatis. Gemere, Gemitus. Nota, quod gemitur est, quidam motus mentis qui ex aliquo dolore seu tristitia generatur cum alicuius signi exterioris emissione, & offensione. Et idēd quia homo potest duplicem gemitum. Est enim gemitus Afflictorum, & indigentium, Conuictorum, & poenitentium, Perfectorum, & meditantium, Damnatorem, & desperantium. Gemit. n. afflicti de presentis peng impositione. Vnde isti sunt sicut, affluus.

affluus, qui gemit quando verberatur, & quando pondere prægrauatur. Exod. 2. Ingemiscetes filij Israel propter opera vociferati sunt. Vnde dicitur Esaia. 59. Rugiemus quasi vrsi, & quasi columbæ meditantem gememus. Vnde de tyrannis, qui sunt causa istorum gemituum, dicitur Iob. 24. De ciuitatibus fecerunt viros gemere, & animæ vulneratorum clamabunt. & tamen Deus tales gemitus solet audire, & attendere, & gementes miseros liberare. psal. Propter miseriam inopum, & gemitum pauperum nunc exurgam, dicit Dominus. Item gemitu contriti de transacta culpa commissione. Vnde isti sunt sicut turtur, quæ pro cantu gemitu reddit, & amisso comprare dolet. Quia verè penitentes qñ vidēt, q. propter peccata, suum comparem. i. Christum perdididerunt, nunquam debent lætari, vel gaudere, sed per contritionē gemere, & plorare, dicetes cum David Lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meū rigabo. Talis autem gemitus contritionis Carnis lasciuia solet domare, Cordis læticiam solet frenare, Dei clementiam solet orare, Diuinam gratiam solet captare, Culpæ nequitiam solet vitare.

Domat (dico) contritionis gemitus carnis lasciuia. Ezech. 21. Ingemisce in contritione lum borum, in amaritudinibus ingemisce coram eis. Frenat etiam iste gemitus cordis læticiam. Esa. 24. Ingemuerunt qui lætabantur corde, cessauit gaudium tympanorum. Orat etiã talis gemitus Dei clementiam. Thobi. 3. Ingemuit Thobias, & orare cepit dominum. & Dan. 13. dicitur, quod ingemuit Susanna & ait. Angustia sunt mihi vndique. Caprat etiam Dei beneuolentiam. Exo. 5. Audiui gemitum filiorum Israel Vitat etiam talis gemitus culpæ nequitiam, quia. s. conuertit animam a peccato. Thren. 1. Ipsa autem gemens conuersa est retrorsum. Et idēd etiam sperandum est, q. iste gemitus auferat, & tollat omnem angustiam, quia sicut dicitur Ezech. 9. Solæ frontes virorum dolentium, & gemiturum fuerunt signata, & ipsi à percussione Angeli liberati. & Exodi. 2. dicitur, q. dominus audiuit gemitum filiorum Israel, & liberauit eos. Meritò igitur gemitu contriti de transacta culpa

B commissione. Item gemitu perfecti de cœlestis patriæ dilatione. Vnde isti sunt sicut cygnus, quæ est auis albilissima, quæ in fluminibus conuersatur, quæ semper solet gemere, & nunquam solet cantare nisi solum, quando debet mori, vel vitam finire. Quia pro certo viri perfecti, qui in fluminibus deuotionis versantur, & qui candorē castitatis vestitū tur, pro dilatione cœlestis patriæ semper gemit, & solū quando mors eis instat, quando sperant se cito ad patrem transire, gaudent tripudiant, & exultant. Vnde de gemitu talium dicitur Thren. 1. Sacerdotes eius gementes, virgines eius squalidæ, & ipsa oppressa amaritudine. Ille est gemitus amorosus, quem habet anima desiderio videndi sponsum. Vnde Rom. 8. Ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum expectantes. & 2. Corin. 5. In hoc ingemiscimus habitationē nostram, quæ ex celo est, superindui cupientes. Item gemitu damnati per æternæ poenæ oppressionem. vnde Iob 26. Gigantes gemitu sub aquis, & qui habitant cum eis. & Sap. 5. Videntes turbantur timore horribili, dicentes intra se, poenitentiam agentes, & præ angustia spiritus gementes. Vnde isti sunt propriè sicut vrsus, qui de nouo capus in nemore, & in cathenis ferreis ligatus, incipit gemere, & rugire, & præ desperatione cadere, rodere, & mordere. Quia pro certo damnati, quando de nemore huius mundi educuntur, & in cathenis infernalibus astringuntur, tunc præ desperatione habent necessario gemere, & rugitum, & lamentum facere, & ducere. Vnde de isti dicunt illud psal. Afflictus sum, & hmiliatus sum nimis, rugiebam à gemitu cordis mei. Sic igitur patet, quomodo à diuersis diuersimodè gemitur, & quomodo diuersi gemitus ad diuersa tendūt. omitto causa breuitatis. Vide supra de desiderio, dolore, Fle tu, & infra de suspirio.

A Generare, Gignere. Nota, quod illi spiritualiter generantur, qui de bonis malis, vel de malis boni efficiuntur. Generare enim spiritualiter loquendo, nihil aliud est, quàm quædam conuersio, mutatio, & spiritualis formatio, vel creatio, vel etiam quædam ad aliquè statum promotorio, vel introductio. Potest ergo accipi in bono, & in malo. In bono ergo accipitur quando

à Deo vel à prædicatore vel à prælato aliqui ad bonum conuertuntur, Deus enim generat per bonam inspirationem, prædicator per bonam informationem, prælatus verò per bonam castigationem. Generat (dico) Deus interius inspirando. Et de hoc dicitur Iob 38. Quis est pluuia pater, aut quis genuit stillas roris? De cuius vtero egressa est glacies, & gelu de celo quis genuit? Peccatores. n. dicuntur glacies, rōne fragilitatis, dicuntur gelu rōne in deuotionis, & spiritualis frigiditatis, qui tamen ros, & pluuia ad irrigandum alios efficiuntur, quando à Deo per inspirationem generantur, & conuertuntur sicut apparuit in beato Paulo, qui per diuinā generationem de gelu, & glacie factus est ros, & pluuia. Itē generat prædicator exterius informando, & sic generabat beatus Paulus illos, quibus dicebat. 1. Cor. 4. Per euangelium ego vos genui. Idēd præcipitur Prou. 23. Audi patrem tuum, qui genuit te. Item generat prælatus per bonam correctionem, & per bonorum exemplorum dationem, & offensionem. Vnde de Adam dicitur Gen. 5. quod ipse genuit filium ad imaginem & similitudinem suā. Ista est generatio bona, & virtuosa. De ista ergo bona generatione, & conuersatione possumus dicere illud 1. Pet. 2. Quasi modo genui infantes lac concupiscite. Sed adhuc dico, q. est alia generatio mala, & vitiosa, & ista est generatio, qua homines mali efficiuntur. Et sic generantur quidam à diabolo per suggestionem superbiæ, quidam à carne per infectionem luxuriæ, quidam à mundo per inflammationem auaritiæ. Vñ de istis malis generationibus dicitur Osæ 5. Præuaricati sunt, quia filios alienos genuerunt. Et idēd breuiter de ista generatione bona, & mala dicitur illud præallegatum Iob 38. Quis est pluuia pater? Vide eam supra. In quibus verbis aduerte, q. sicut in aere diuersæ, & contrariæ sunt impressiones, alia bonæ, alia malæ, sic etiam in cordibus humanis generatur alique passionis, & conditiones, quædam bonæ, & virtuosæ, quædam verò malæ, & perniciosæ sive vitiosæ. Dicamus ergo, q. in aliquibus generatur fecunditas compassionis, ista est generatio pluuia. Quis est (inquit) pluuia pater? Humiditas deuotionis, ista est generatio roris. Aut quis inquit genuit stillas roris? Consideratio suæ fragilitatis, ista est generatio glacie. De cuius vtero (inquit) egressa est glacies? Consideratio suæ labilitatis, ista est gelu. Et gelu inquit quis genuit? Generatur ergo in nobis compassio proximis adiuuata seu fecundatua. (Pluuia inquit.) Deuotio tentationum refrigeratiua. (Roris inquit.) Discretio nostri cognitua. (Glacies inquit.) Turbatio nostri constrictiua. (Gelu inquit.) Primum ergo dico, q. in nobis debet generari compassio fecundatua. (Pluuia inquit.) Sicut. n. pluuia generatur qñ virtute caloris vapores humidi congregati in corpus nubes dissoluunt, & fluere compelluntur, sic verè qñ calor diuinæ gratiæ dissoluit hominem per compassionem, tunc vapores sui congregati. i. bona sua temporalia, quæ ad modum vaporis fragilia sunt, & facilliter euaporabilia, conuertuntur in pluuia per elemosynarum largitionē, ex qua quidem alij irrigantur, & inundantur per beneficium, & subuentionem. vnde Eccl. 3. 5. in fi. Speciosa misericordia Dei in tempore tribulationis, quasi nubes pluuie in tempore siccitatis. Sed pro hoc lor, multi sunt in quorum cordibus ista pluuia non generat. Sicut. n. qñ calidi, sicci, & humidi vapores sursum à terra exhalant, & in nubium sinu inuoluuntur, non solent pluuia generare, sed fulgura, & tēpestates, sic quia multi pleni sunt calore, & ardore, cupiditate, & siccitate, in deuotionis, & spiritualis ariditatis, in talibus nō solet pluuia pietatis generari, sed fulgur rapinæ, & crudelitatis, tempestas exactiois, & aduersitatis in eis generatur quibus vicini affliguntur, & diuersimodè cruciantur. Vnde in Psal. Posuit pluuia eorum grandinem, ignem comburentem in terra eorum. Non sic charissimi, sed generet in nobis compassio rorificatiua. Scdō dico, q. in nobis debet generari deuotio refrigeratiua. (Stillas inquit roris.) Res. n. qui de celo venit, & qui de nocte occultè descendit, & qui ardorem aeris refrigerat, atque tollit, & siccitatem herbarū temperat, eas vegetat atq. nutrit, significat virtutem deuotionis, quæ de sursum à Deo principaliter immittit, & de qua ardorationū refrigerat, & temperat, & p quā hō spūaliter vegetatur, & nutritur Eccl. 18. Ardorē refrigerabit ros. De talis roris generatio dicitur Num. 11. Cū descenderet sup castra ros, descendebat patrum. Berchorij. Pars ij. L 3 riter,

riter & manna. Manna.n. significat gratiam, quæ tunc temporis super hominem abundantius descendit, qñ ros deuotionis ipsam præcedit. Sed verè multi sunt sicut montes Gelboæ, qui fuerunt à Deo maledicti, id in eis nullus ros potuit generari, iuxta illud 2. Reg. 1. Montes Gelboæ nec ros nec pluuia cadat super vos. Sic verè multi sunt, ita à Deo maledicti, q nec ros deuotionis, nec pluuia compassionis descendere pòt sup eos. Tertio dico, q in nobis generari debet, discretio nostri cognitua, quia. sibi debet esse glacies. Glacies. n. dum est integra, lucet & est pulchra, modico tñ calore soluitur modico istu frangitur, & in lucum finaliter conuertitur, & muratur. Sic nostra misera conditio, & mundana prosperitas, & possessio quamuis aliquando splendean, & luceant, tñ, vt cõter, non diu durant, facile. n. deficiunt, & annihilantur, & per mortem vel aduersitatem franguntur, & dissipant. Ista ergo glacies. i. nostræ glacialis fragilitatis conditio, seu cõsideratio debet in nobis generari, & à nobis cõtinuè meditari, vt sic de nobis dicatur illud Psal. Ignis, grande, nix, glacies, spiritus procellarum &c. Per istas. n. impressiones spiritualiter intellectas, debet in nobis vel in nostris cordibus per cõsiderationem generari ignis. i. ardor infernalis penalitatis. Item debet generari grahd. i. inuasio temporalis aduersitatis, nix. i. fluxibilitas temporalis prosperitatis, glacies. i. fragilitas nostræ naturalis infirmitatis. Ista ergo. i. istoru cõsideratio, dẽnt in nobis generare turbationẽ nostri constrictiuam. i. constrictiõẽ diuini timoris, quæ notat per gelu. Quarto igitur dico, q à nobis debet generari gelu. Gelu. n. oia exteriora humida constringit, contrahit, & desiccatur, & signat frigus diuini timoris, q qñ bene in nobis generatur, ois humor luxuriæ constringitur, & oes affectiones fluxibiles coarctantur. Vnde tali gelu constrictus fuit Iacob, cum dicebat Gen. 3. 1. Aestu virgebar, & gelu, fugiebatq; somnus ab oculis meis. Quia verè charissimi, illi à somno mundanæ delectationis restringuntur, qui aestu diuini amoris inflammantur, & gelu diuini timoris turbantur. vnde Iob 37. Flante Deo cõcreuit gelu, & rursum latissimè funduntur aquæ. Sic igitur pater, qio quadruplex impressio spiritualis in nostris cordibus generatur. Sed quia de ista generatione morum vel virtutum parum, aut nihil possum notabiliter concordare, idcirco super sedeo valde sterilis est, quantum ad exempla mirabiliter fertilis posset esse. Et idẽo vide supra tit. de fructificare, & infra tit. de sterilitate.

A Generatio. Nota, q generatio est omne illud, quod generatur, vel omne illud, quod successione temporis variatur. Vnde generatio idem est, q pprios genies, profapia, seu parentela. Et sic accipitur. Thob. 14. vbi dicit, q ipse vidit quintam generationem, & filios filioru. Item accipitur gnatio pro ipso modo generandi, & producendi, & sic accipitur. Esa. 54. vbi dicit de Christi generatione. Generationem eius quis enarrabit? Item accipit pro qualibet particulari progenie, & natione. Vnde Matt. 12. Generatio mala, & adultera signum querit. Et in Psal. dicitur. Vt cognoscat generatio altera. Item accipitur pro temporis successione, & sic accipitur in Psal. vbi dicit. Donec annunciem brachium tuum generationi ois, quæ ventura est. Per generationem igitur, vt cõmuniter, intelligitur cõitas vnus nationes, societas vnus conditionis consanguinitas eiusdẽ propagationis, conformitas eiusdem religionis. Et sic notare possumus, quod est duplex generatio, vna bona, & alia mala, vna virtuosa, alia vitiosa, vna laudabilis, alia damna-bilis. De generatione igitur bona notare possumus, quod ista debet habere tres conditiones. Debet enim debet generari, Modeste conuersari, Deuote famulari. Debet (dico) debet generari. Generatio. n. bona dicitur, quæ de legitimo matrimonio gnatur. Et sic per bonam generationẽ possunt spiritaliter intelligi, qui sunt in sancta matre Ecclesia iuste, & licitè introducti, illi videlicet, quos non introduxit ambitio, quos non procreauit carnis affectio, quos non promouit, vel exaltauit aliqua symoniaca munerum datio, vel exceptio. Oes. n. qui taliter generant, generatio adultera, & spuria spiritualiter appellantur, eo. q ex legitimo Christi, & Ecclesia matrimonio non nascuntur. Vbi isti sunt sicut generatio multorum, quæ habet fieri de parẽtibus diuersarũ

spẽrum. Qñ. n. asinus conuenit cum vxore equi, tunc generat ibi mulus, q est aial ita frigidum, q non pòt fructificare vel generare. Sic p certo charissimi, symoniaci ex quodam adulterino concubitu generant. Qñ. n. asinus. i. malus platus cõiungit cũ vxore equi. i. cum aliqua Ecclesia vel platura, quæ equi. i. boni prælati debuerat esse vxor, tũ, pculdubio generant ibidẽ muli. i. viri symoniaci, contra Deũ, & rone introduci, & promoti, qui re vera sunt ita frigidi per intentionẽ, q non possunt fructum producere per bonã operationem. Vide pro Deo de symoniacè promoris, & generatis qualiter in Ecclesia fructificant, certè pessimè, q, vt cõter, nec temporaliter, nec spũaliter prosperantur. Et idẽo sicut dicit Matt. 12. Isti sunt gnatio mala, & adultera, quæ signũ querit, sed signũ nõ dabitur ei, nisi signum lonæ prophete, q. i. in mare proiectus est, & deuoratus à ceto, q, pro certo tales finaliter in mare. i. in inferni amaritudine projiciẽt, & à ceto. i. à diabolo deuorabunt. Non sic charissimi, q si volumus esse bona generatio, nos debemus debite generari. i. iuste in ecclesia promoueri, quia sicut dicit in Psal. Dns in generatione iusta est. exẽplo Noæ, de quo dicit Gen. 6. Noæ vir iustus atq; perfectus in generationibus suis fuit. Et iõ in arcã fuit introductus, quia. i. solli iusti in arca ecclesie debent admitti. Gen. 7. Ingredere in arcã q te vidi iustum coram me. Scdò dico, q si volumus esse bona generatio, nos debemus modeste conuersari. Psal. Hæc est generatio quærentium dominũ, q pro certo illi, qui nõ cõuersantur pacificè, & modeste, generatio bona dici nõ debent. Isti. n. sunt sicut generatio canũ. Quamuis. n. Oes canes funt eiusdẽ spẽi, eiusdem generis eiusdẽ generationis, isti tñ inter se modeste vel pacificè nõ conuersant, imò alter ab altero spũsime mordet & impugnat. Sic verè multi, qui quãuis sint eiusdem generis, vel sanguinis, eiusdem regionis, vel religionis, ipsi tñ nõ sunt pacificè viuere, sed per detractiõem, & iniuriã illationem alter alterum mordere, & impugnare. vnde ista est illa generatio de qua dicitur Prou. 26. Generatio, quæ patri suo maledicit. Generatio, quæ pro dentibus gladios habet. Non sic igitur, quia nos debemus modeste conuersari. Tertio dico, q si volumus esse bona generatio, nos debemus deuote famulari. De qua dicit in Psal. Generatio rectorum benedictet. Non est. n. bona generatio, quæ suis genitoribus humiliter nõ obedit. Et iõ multi sunt qui mala generatio dici possunt, illi videlicet, qui genitoribus suis. i. Deo, vel prælato, vel parentibus carnalibus nõ sunt fideliter obedire, sed potius eis infideliter contraire. Isti sunt generatio viperina, quæ proprijs dentibus proprios parentes interficit, & corrodit. q, verè multi sunt hodie maligni, & mala generatio, q pprios parentes. i. prælatu, vel Ecclesiã, in qua sunt dentib. & moribus. i. diffamationibus litibus, & tribulationibus afficiunt, & molestãt. Isti sunt generatio peruersa, & infideles filij. Vñ eis dicit Deut. 32. Generatio praua atq; peruersa, hæc cene reddis dño, popule stulte, & insipientes. Non sic charissimi, sed simus generatio bona vt possumus deuote famulari, quia re vera sicut dictum est, illi sunt bona generatio, quæ deuote famulantur, qui modeste conuersantur, qui debite generantur, quia sicut dicit in Ps. Hæc est generatio quærentium dñm, quærentium faciem Dei Iacob. De generatione mala supra in singulis paragraphis clausula subinferta est.

Gens. Nota, q gens est nomẽ collectiuũ sicut populus, A signat. n. psonarũ pluralitatẽ inuicẽ congregatã. Vnde gens idem est, q natio, generatio, populus, & plurium personarũ collectio. Et accipit, vt cõter, vel pro bona vel pro mala vnione, & cõgregatione. Gens igitur in bono signat bonã cõcordiã, & vnitatẽ. Et sic intelligit illud Esa. 2. Nõ leuabit gẽs cõtra gentẽ gladiũ. Et illud Io. 3. Congregabo oes gẽtes &c. In malo signat malã amicitia, & societate, & sic accipit. 1. Mach. 5. Cõgregatae sunt gẽtes aduersus Israel. Gentes. n. fuerunt oes illæ nationes didicẽ, quæ erant p vnium mundum pter filios Israel, & idẽo dicebantur gentes, quafi sine rege viuetes. Et sic gentes poterunt significare oes mũdi peccatores, & iniquos, qui legi Dei non subiiciuntur, q à filiis Israel. i. à viris sanctis separant, & distinguuntur, qui etiã idolis. i. diuersis vitijs supponunt subiugantur, quia sicut dicit in Ps. Simulachra gentiũ argentũ, & aurũ. Dicamus igitur aliqd de gẽtib. in bono significato. Dicamus ergo, q nos debemus esse gentes. i. nos simul per concordia coniungẽtes, vel

vel gentes. i. nos per prudentiam bene regẽtes, vel gentes. i. peccata nostra per pnia lugentes, atq; plangentes. Et si tales fuerimus, nobis poterit dici illud 1. Pet. 2. Vos estis gens electũ, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitiõis. In quibus verbis ostenditur, q illi sunt bonæ, & virtuosæ gentes, qui sunt inter se cõcorditer foederati. (Genus inquit) A malis singulariter segregati. (Electũ inquit) Dño spũaliter dedicati. (Regale inquit sacerdotium) A Deo virtua-liter vendicati. (Populus inquit acquisitiõis). Dico igitur primò, q isti sunt bonæ gentes, qui inter se foederantur concorditer, & hoc ostenditur cum dicit, Gentes. Sicut. n. in gñe intellectuali, & logico vnuntur, & aggregantur diuersæ species, & diuersa indiuidua, & in gñe sanguinis seu corporali aggregantur, & continentur diuersi gradus consanguinitatis, sicut in super in gente vel in populo aggregantur plures personæ diuersæ & contrariæ qualitatis, sic pro certo quãquã simus diuersi, & contrarij, qualitate & conditione consanguinitate & natione, patria, loco, & regione, debemus tñ in vno gñe. i. in vna cõi concordia conuenire. (Genus inquit) Act. 17. Ex vno omne genus hoium propagatum est. Et ideo de Abraham, qui interpretatur pater malarum gentiũ, dicit Act. 13. Filij gñis Abraham &c. Sed proh dolor charissimi, quam multæ sunt hodie gentes, congregationes, nationes, quæ non habent concordie vnitate, sed potius alterius controuersie diuersitate. Vnde isti non constituunt gentes cõitatis, sed magis constituunt species diuisionis & partialitatis. Vnde 1. Mach. 5. dicit, q audierunt gentes, q edificatum est altare, & cogitabant tollere genus Iacob. Isti sunt proprie detractores, inuadi & iracundi, qui genus cõitatis concordie, & amicitia nequeunt sustinere, sed ipsum nituntur tollere, & dissipare. Isti sunt sicut quædam gens, quæ est in quadam insula India, vbi parer filium, & filius parrem soler quæque occidere, q vident se inuicem infirmari, & occisos eos solent manducare. Dicunt. n. q melius est occidere amicos suos, cum mori debeant fm rñsum deorum fuorum, quam ipfos diu dimittere infirmari. Melius est et, vt dicunt, eos comedere, q quod vermes ipsos comederent vel vorarẽt. Ista narratur in libro de mirabilibus orientis. Pro certo charissimi, tales gentes vñ esse vsurarij, & detractores. ipsi. n. amicitijs proprijs non parcent, sed oes deuorant, & corrodunt. Videntur. n. sentire, q melius est amicos, socios & vicinos comedere, vel corrodere, q ipfos ab alijs deuorari permittere. Ideo de istis dicit Hier. 19. Vnuquisq; carnes amici sui comedit. Isti sunt igitur illa gens, de qua dicit Luc. 21. Exurget gens contra gentem, & regnum aduersus regnum. Non sic, sed simus foederatũ concorditer. (Vos estis inquit genus). Secundo dico, q illi sunt à malis segregati, quia nos debemus esse gens electũ. Illud. n. q per excellentiam bonitatis est ab alijs separabile, est illud etiã, q inter multos eligitur, & ab alijs separatur, & seungitur. Sic verè charissimi, cũ nos Christiani, & maxime ecclesiastici simus à Deo inter omnes nationes electi (iuxta illud Io. 15. Elegi vos, vt caris, & fructum afferatis) dico, q per excellentiam virtutum debemus esse ab oibus distincti, & separati. Et verè charissimi, istam nostram electionem, & vocationem summẽ debemus attendere, & eius occasione nos ab alijs separare. Istud proprie pertinet ad nos, & alios ecclesiasticos, qui ad Dei serui-tium sumus electi. Nos. n. sumus populus sapiens, & intelligens, gens magna. Deut. 4. Ideo dicit ibidem. Quæ est alia gens sic inclytat quæ habeat cerimonias, iustasq; iudicia? Ista tamẽ sunt contra multos, qui pro certo non sunt electa gens, sed gens infecta, non gens inclyta, sed gens perditã, nõ gens virtuosa, sed gens vitiosa. Talibus dicit Esa. 1. Vegenti peccatrici populo graui iniquitate, semini nequam, filijs scelceratis. Isti sunt sicut quædam gentes, quæ sunt in aliquibus desertis Aethiopiæ, quæ à pecudibus nõ vñr esse separata vel distincta. Quidam. n. sunt, qui vadunt mundi fine aliquo vestimento, imò mirantur q vident aliqẽ vestitũ, dicentes hoc esse malè factum, cum Deus creauerit Adã nudũ. Alij vadũt pro-na facie super manus. Alij matrimonij leges non seruãt imò mulieres oes, cuiuslibet, & singulæ, oium. Sic verè charissimi, inter mundi peccatores sunt quidam, qui nudi sunt sine virtutum vestimento, & maxime isti sunt insolentes, & viri inuercundi, & viri inhonesti, qui quia non portant palliũ honestatis, monstrant oia sua pudibũda. Beatus. n. qui custo-

dit vestimẽta sua, ne nudus ambulet, dicit Apoc. 17. Mirantur isti dũ alij sunt vestiti, quia verè mali mirantur quõ alij possunt esse boni, & qd in se vident impossibile, in alijs credunt mirabile. Istos spoliant Deus, sicut dicit Abac. 2. Tu spolias gẽtes onustas. Nuda igitur ista gẽs p virtutũ carentiam. Alij sunt curui ad terrã per auaritiã. Psal. Oculos suos statuerunt declinare in terrã. Et in Ps. Gentes sub pedibus eius. Sũt sine matrimonio, p luxuriã. Vñ de ista est gẽs abominata, de qua loquit Esa. 49. c. Nõ sic, sed simus gẽtes electe, inclite, & virtuosæ, q sicut dicit Prou. 14. Iustitia eleuat gẽtẽ, miserum facit peccatum populos. Simus igitur à malis segregati virtualiter. (Electus inquit). Tertio dico, q si volumus esse bona gentes, & virtuosæ, nos debemus esse Deo dedicati specialiter, q nos debemus esse regale sacerdotium, & gens sancta. Sacerdotiũ. n. est officiu diuini vñus aprũ, & deputatũ. Et iõ qñ vocat nos sacerdotiũ, debemus Deo specialiter dedicari, q potissimè pertinet ad ecclesiasticos, q, q sunt assumpti ad sacerdotiũ regale, iuxta illud Apoc. 5. Fecisti nos Deo nõ regnũ, & sacerdotes, iõ debemus esse gens sancta, & immaculata, quia verè illi, qui ad ecclesiasticos gradus, seu officia assumunt, sanctitatem hfe, & seruare tenent, iuxta illud Esa. 26. Aperite portas, & ingrediet gẽs iusta, & custodiẽs veritatẽ. Tales. n. gentes dẽnt portas Ecclesie intrare, tales pona dẽnt intra Ecclesiã habitare, alia verò gẽtes, q sunt alterius conditionis nõ debent Ecclesiam introire. Vñ nota, q Deus prohibuit ingressum Ecclesie suæ tribus generibus gẽtium, sicut dicit Deut. 23. q sunt. i. Manzeres. i. filij meretricum, Amonites. i. populus illius patriæ, & moabites &c. Iste tres gẽtes charissimi, significant tria gña hoim, quos Deus ab Ecclesia sua abdicat, & repellit. Manzeres. i. filij meretricũ significant symoniacos. Symonia. n. meretrix dicitur, q nõ diligit nisi donã tẽ. Et amonites, q interpretantur filijs generis, significãt parentes, & nepotulos. Moabites, q interpretantur de patre geniti, significant pteruos, & ambitiosos, q de istis dicit Io. 8. Vos ex patre diabolo estis. Iste tres gentes. i. illos, q per Symoniacã prauitatẽ ad bñficia pmouent illos, qui p affectionẽ carnis, vel generis exaltant, illos, q per ambitionẽ superbiam in Ecclesia introducuntur, non vult Deus Ecclesiã suã intrare, nec ibi locũ aliquẽ obtinere, iuxta illud Iudicum 3. Hæc sunt gentes, quas dereliquit dñs. Sed proh dolor, isti q à Deo repudiantur, nostris temporibus (sicut videmus) amplius eliguntur. Vix. n. aliq sunt, qui hodie promouẽtur, nisi p carnalem affectionẽ, aut per ambitionem, aut per symoniã assumant. Vnde vñ verificatum illud Luc. 21. Hierusalem calcabitur à gentibus, q, verè Hierusalẽ. i. Ecclesia est hodie, vt cõter, à talibus gẽtibus occupata, & per eos diuersis oppressionibus cõculcata. Iõ plãgit scriptura Thre. 1. Vidit gentes ingressas sanctuariũ tuum, de quib. præceperas, ne intrarẽt Ecclesiam tuã. Nõ sic igitur charissimi, sed simus gens sancta, vt regale sacerdotium assumamus, & vt simus Deo dedicati specialiter. Regale inquit sacerdotiũ, gens sancta. Et sic potes hic applicare quõ diuersæ gentes non Deo, sed diuersis dæmonibus, seu numinibus dedicant, sicut in India, vbi quidã adorãt canem, & quidã bouem, & antiquitus quidã Baal, quidã Astaroth. applica si vis. hoc est igitur tertium. Quarto dico, q nos debemus esse bona gentes, q sumus p Deum vendicati virtuatũ, q õndit cũ dicit. Populus acquisitiõis. Sicut. n. populus p aliquẽ acquisitus. i. de manibus hostiũ liberatus, liberatori suo tenet fidem. i. amorẽ seruare, & facere, & erga ipsum melius se hfe, sic verè q Deus de dæmonũ pte liberauit, & acquisiuit, iõ tenemur necessario erga cum fideles esse, & boni. Nos. n. sumus ille mons, de quo dicit in Ps. Montẽ, quẽ acquisiuit dextera eius. Nũc ergo patet, q rone vendicationis q sumus populus acquisitiõis, rone deprecationis, q sumus regale sacerdotiũ. i. gens sancta, rone acceptationis, quia sumus gens electa, rone colligationis, q sumus genus. i. cõitatis &c. nos debemus esse gentes bonæ & virtuosæ. Et sic patet, q nomen gentis accipitur in bono. Sed si vis, adhuc res notare, q sub noie gentis possunt intelligi vnuerfi mali gentes, & peccatores. Vñ nota, q per gentes intelliguntur illi q habent Crudelitatem, & nequitia, Diuersitatem, & discordiã, Aduersitatem, & miserã. Peccatores. n. habent sanritiam, & crudelitatem. Vñ illi sunt illa gens, de qua Amos 6. Suscitabo sup vos gentẽ, q cõteret vos. Itẽ habet malitiã & fallacitatẽ. Vñ Esa. 10. Ad gentes fallacẽ mittã eũ. Item hfc Diction. Berchorij. Pars ij. I 4 nequi-

nequitiam, & iniquitatem. Vnde Ezech. 7. Adducam pessimos de gentibus. Itē habent discordiā, & diuersitatem. Vnde Luc. 21. Exurget gens contra gentem. Itē finaliter habebunt miseriam, & aduersitatem. Vnde in Psal. dī. Manus tua gentes disperdidit. Et Luc. 21. In terris pressura gētiū &c. Et Soph. 3. Disperdidisti gentes, & dissipatae sunt. Et sic patet, quō nomē gentis accipit in malo. Et posset multū dilatare, qui vellet, sed sufficit, quod dictū est supra in inuentionibus.

A Genua. Nota, q̄ Genua sunt mēbra flexibilia. Ista enim membra sunt illa in corpore, quae facilius deflectuntur, & quibus mediantibus corpus ad terrā proster nitur, & inclinā. Primō ergo dico, q̄ moraliter accipiendo, per genua potest intelligi mentis humilitas seu benignitas. Ista. n. sunt duo genera aīe deuorae, quae. f. facili ter inclināntur, & ad omne, quod iustum fuerit, incuruātur, sicut de Petro dī Act. 9. Petrus ponens genua orauit. Elephas. n. q̄ dormit, super anteriora genua se inclinā. Camelus q̄ oneratur, se solet super anteriora genua incuruare. Inter genua etiā, & oculos dī esse conuenientia, quia puer, q̄ est in vtero cōplicitus, solet duo genua super duos oculos tenere, & inde est, vt dicunt aliqui, q̄ hō flexis genibus facilius flere solet. Sic pro certo charissimi, genua mentis nostrae. i. affectionem, & voluntatem debemus flectere per humilitatem & ipsa coram Deo curuare per benignitatem, & sic lacrymas debemus emittere per compunctionem, & Deum humiliter requirere p orationem. exemplo Danielis, qui (sicut dī Dan. 6.) tribus vicibus in die flectebat genua sua. Et hoc praecipitur. Philip. 2. In noīe Iesu omne genua flectatur, caelestium, terrestrium, & infernorum. Per ista igitur genua intelligitur mentis humilitas. Scdō dico, q̄ per genua intelligitur carnis infirmitas. Et sic intelligit in Psal. Genua mea infirmata sunt a ieiunio. Ista. n. genua flectuntur ad mundi delectabilia, & ad oīa vitia, & peccata. Ideō figuratē dī Iud. 7. q̄ illi, qui flexis genibus biberunt aquam fluminis fuerunt a Gedeonis exercitu reprobati. Ad denotandum, q̄ illi, qui genua. i. desideria cordis sui flectunt, & facili ter se inclināt ad aquam fluminis. i. ad delectabilia huius mūdi, digni sunt a Deo exercitu relegari, & a Deo perpetuo reprobari. Vnde & Ezech. 21. & 7. dī. Tabesceat omne cor, & dissoluentur uniuersae manus, & infirmabitur oīs spiritus, & per cuncta genua flent aquae. Et sic per genua intelligitur carnis infirmitas. Tertio dico, q̄ per genua intelligitur mundi prosperitas. Sicut. n. nutritur super genua tener puerum, vt ei blandiatur, iuxta illud Esa. 66. Super genua blandientur vobis, sic p certo mundus super duo genua suae mundanae prosperitatis, quae sunt diuitiae, & deliciae, pueris suis. i. mundi peccatoribus blanditur, & eos diuersimodē consolatur. Pleiades. n. sunt quaedam stellae, quae sunt stae inter genua Tauri, vt dicit Isido. quae sunt stella pluuiales, q̄ pro certo mundi peccatores, qui pluuia mundanae prosperitatis desiderant, & affectant, situati sunt inter duo genua tauri, i. inter delicias & diuitias huius mundi, figurati in Sansone, qui super genua Dalila meretricis obdormiens, tonsus est capillis suis, & fortitudinem suā amisit, & sic a Dalila expulsus fuit, & suis traditus inimicis, a quib. fuit postmodum excæcatus. Dalila. n. meretrix signat mundum, qui more meretricis non diligit nisi illos, a quibus lucrum reportat. q̄ igitur hō dormit super genua eius. i. quando delectatur in mundi prosperitate ipse pro certo capillis gratiarum, & virtutū primō spoliat, & sic fortitudo suae cōstitūe eneruatur, inimicis verō suis. i. demonibus per diuersa peccata traditur, & obligatur, a quibus etiam per obstinationem excæcatur, & per quos finaliter inferni carceribus alligatur. Et ideō Iob se super genua talia fuisse plagebat, dicens. Iob 3. Quare non in vulua mortuus sum? egressus ex vtero non statim perij? Cur excepit genibus? cur lactatus vberibus? &c. q. d. Damnosum, & damnable mihī est super genua mundanae prosperitatis quiescere, & ab vberibus carnalīs dulcedinis lac gustare. Sic igitur patet, q̄ per genua intelligitur mundi prosperitas. Quartō dico, quod per genua potest intelligi caeli felicitas. Sicut enim homo dormit sup genua amici sui, sic beati in patria dormiunt in amore Dei sui. Et ideō caelestis gloria per genua intelligitur, supra quae spes beatorum omnium quietatur. vnde potest dici illis illud Esa. 66. Inundantem gloriam fugetis, ad vbera portabimini, & super genua blandient vo-

bis. Sic igitur patet, quō per genua intelligit caeli felicitas, mundi prosperitas, carnis infirmitas, & mentis humilitas. **Genus.** Nota, q̄ genus accipitur pro vniuersitate, pro consanguinitate, & pro qualibet generali communitate. Accipitur (dico) pro vniuersitate, & sic genus est terminus vniuersalis, sub quo sunt spēs, & in quo indiuidua continentur. De quo Dan. 3. Sonitum sambuca, & vniuersi generis musicorum. Et Eccl. 23. Duo genera hoīum abundāt in peccatis. Item accipitur pro cōsanguinitate, & sic genus idem est, q̄ parentela. Vnde Sap. 7. Sum quidem hō mortalis, similis hoībus alijs, ex genere terreno illius, q̄ prior factus est. Item accipitur pro omni cōitate vel generalitate, & sic genus signat illa, quae sunt eiusdem societatis, conformitatis, & qualitatis, sicut Matt. 13. vbi dī, q̄ simile est regnum caelorum fagenae missae in mare, & ex omni genere piscium cōgreganti. Quia igitur genus quocunq; mō accipitur, signat quandam collectionem, & congregationem, ideō specialiter per illos, qui dicuntur eiusdem generis, possumus intelligere illos, qui sunt eiusdem consanguinitatis, cōitatis, & societatis, & vniuersitatis, qui. f. originaliter ab vno patre, & ab vna matre, ab vno fundatore, vel ab vno creatore principium assumpserunt. Possumus etiam notare, quod illi, qui taliter sunt eiusdem generis, debent habere **Parem nobilitatem,** **Parem dico nobilitatē, & iō** **Morum conformitatem,** **fati sunt,** qui de suis generibus gloriantur. **Constat. n.** q̄ oēs sumus de eodem genere naturali. f. de genere Adā, sicut dictum est supra. Sap. 7. Sum quidem homo &c. Item de eodem genere spirituali, f. eiusdem fidei, vel eiusdem Ecclesiae vel religionis. Sicut. n. dī Act. 17. Ex vno oē genus hominum propagatum est. Eadem igitur nobilitatem habemus, quantum est de natura, & ideō nullus se debet alteri anteferre, nisi ipsum morum, & sciētīę nobilitas anteponat. Vnde Hiero. in quadā epistola dicit, q̄ nobilitas corporis solet ignobilitatē parere mentis. Et ideō Chryf. exponens illud. Nos habemus patrem Abraham. Ioan. 8. dicit sic. Melius est de contemptibili clarum, q̄ de claro genere contemptibile nasci. Ita melius est, q̄ parem nobilitatem habeamus. Quod tñ est contra multos, qui quamuis sint eiusdem generis vel cōditionis, se tñ reputant alij nobiliores, vt vident alijs foeliciores vel ditiores, imō quod peius est, f. q̄ illi rustici, qui fauente fortuna milites, vel diuites efficiuntur, alios genere suo aduocare, & recognoscere dedignantur. Isti sunt sicut papilioes, qui quamuis a natura originaliter sint erucæ, quae tandem assumptis alis tales auiculæ sunt effectæ, sicut dicit Isido. ipsi tñ videntur esse alterius speciei vel generis, quam erucæ, nolunt. n. cum pedibus terram repere, imō volant per aera sicut aues. Sic verē tales licet de crucis papilioes. i. de rusticis nobiles sunt effecti, ipsi pro certo ex tūc a suo proprio genere se discernunt, & cū auib. i. cum nobilibus volare, & discurrere contentunt, vt dicit Seneca lib. de sentētījs oratorū, iuxta versiculū. Crudelius nihil est humili, cū surgit in altū. Nō sic charissimi, quia verē illi, q̄ sunt eiusdē generis, habent, vt cōiter, parem nobilitatem. Item habent, vt cōiter, morum conformitatem. Illi. n. qui sunt eiusdem generis, & maximē q̄ sunt p̄p̄inqui, sicut fratres &c. vt cōiter habēt inter se aliquas similitudines corporales, vt cōiter etiam quilibet nititur imitari assimilari illis, a quorum genere ortum sumpsit. Et ideō nos omnes, qui spiritualiter eiusdem generis sumus, vt dictū est, debemus in bono nostris praedecessoribus conformari, & alterum bonis moribus imitari. Vnde Sap. 9. Omnis creatura a principio ad suum genus refiguratur. Item dico, q̄ illi, qui sunt eiusdem generis, debēt habere cordium vnitatem. Animalia. n. eiusdem speciei solent inter se pacificē viuere, vnum aliud diligere, & defendere, & quodam cōsanguinitatis nexu infimul habitare. Omne. n. animal diligit simile sibi, sicut dicit Eccl. 13. Vnde et auctor dicit, q̄ animalia eiusdem speciei nunquā se solent comedere praeter pisces. Ad denotandum, q̄ nos, qui sumus de eodem genere, vel naturali, vel morali, debemus nos inuicem diligere, & per pacem, & concordia alter alterū frequentare, nulli nocere, sed omnes iuuare, & sic

sic erimus sicut Thobias, de quo dī Tho. 1. q̄ omnia, quae habere poterat, quotidie cum captiuis fratrib. qui erant de genere suo, impartebar. Sit igitur in nobis amoris vnitatis, morum conformitas, compar nobilitas. Et hęc de genere sufficiunt. Vide supra de cognatione, de consanguinitate, & in tabula vide in multis titulis vbi fit mentio de illis, q̄ sunt eiusdem generis vel sanguinis.

A Germen, Germinare. Nota, q̄ germi nare idem est, q̄ fructificare, emitte re, & aliquid exterius effundere. Et est propriē germen principium fructuum, i. illud, q̄ ad creationē fructus natura primō emitit. Et iō moraliter loquendo, germen, pro cogitatione, pro affectione, vel pro cuiuslibet operis inchoatione sumitur. Sicut. n. in herbis & arborib. germē primō ab arbo re exit, & tādē in flores & folia prorumpit, & in fine in fructus multiplices se diffundit, sic verē in moralibus, hō primō emittit germē cogitationis, tādē flores desiderij & affectio nis, & postea folia locutionis vel exterioris cōuersationis, finaliter verō fructus bonē operationis. Prou. 11. Iustus quasi virens folium germinat. Et breuiter de germinatione spiri tualī possumus exponere illud Ezech. 17. Sumā ego de medulla cedri, & plātābo, super montē excelsū, & erūper ibi germen, & faciet fructū. In quib. verbis ostenditur, q̄ sicut ad hoc, q̄ arbor germinat, requirunt tria, f. humor sufficiens, q̄a debet hīc medullam, radix stabilens, quia debet esse planta ra, locus expeditus, quia debet esse super montē. Sic spūali ter ad hoc, q̄ hō proferat germē gēre & virtutū, ipse debet per charitatem dulciter vegetari, ista est. n. medulla glutino sa, per fidem firmiter radicari, ista est. n. quae mentem stabili tat, qui plantat, per spem celi tus collocari, ista. n. super mō tem excelsū Paradisi lēuat mentē. Charitas. n. mētem ve getat, fides mentem firmat & plantat, spes verō in debito lo co ipsum situat, atq; locat. Primō igitur dico, q̄ si volumus spūaliter germinare, necesse est vt dulciter vegetemur. (Su mā inquit de medulla) Medulla. n. quae naturaliter est tenax & glutinosa & arborē nutrit & vegetat, q̄ in medio arboris latitat, & sine qua arbor nō germinat, nec fructificat, signat charitatē, q̄ tenax & glutinosa est, q̄a per ipsam diuersa cor da tenaciter iunguntur & glutinatur, quia sicut dicit Ape stolus ad Col. 3. Charitatem debemus super oīa hīc, quod est vinculū perfectionis. Ista. n. in medio arboris quasi in cor de hoīs habet principaliter sedem suam, ibidem. n. existēs, totam aīam spūaliter per deuotionem & gratiā nutrit, & p virtutes & bona opera germinat, & fructificat multiplici ter ipsam facit. Ista est. n. sicut quidam ros spiritualis, quo si mens irrigata fuerit, affluēt vtiq; germinabit, vt ipsa dicit illud Osee. 14. Ero quasi ros, & Israel germinabit quasi liliū. Sicut. n. arbores, quae multum hīc de medulla, solēt facili ter germinare, sicut patet in vinea, q̄ multū abundat in medulla, sic proculdubio illi, qui abundant in medulla charitatis, in medulla pietatis, in medulla benignitatis, in medulla deuotionis, in medulla compassionis, solēt per bona opera germinare, & fructus virtutum facili ter procreare, vt de eis dicatur illud Osee. 14. Viuent tritico, & germinabunt quasi vinea. Et ideō de ista medulla irrigatione pōt dici illud Iob 21. Viscera eius plena sunt adipe, & medullis ossa illius irrigan tur. Sed heu, de multis vt verisicatum illud, quod dī Eze. 17. Aquila grandis venit ad libanum, tulit medullam cedri &c. Quia verē charissimi, Aquila altē volans. i. super b. diabolus, venit hodie ad libanum, quae interpretatur cadidus. i. ad cor da illorum, qui candore prosperitatis vestiuntur, & maximē ad cedros. i. ad illos, qui per superbiam, vt cedrus libani ele uantur ad istos. n. venit diabolus, & de ipsorum cordib. medullam charitati subtrahit, & sic virtutem germinadi spūaliter eis tollit. Et iō de multis vt hodie dicit illud Abac. 3. Ficus nō florebit, & non erit germē in vineis. Mentietur opus oliuae, & arua nō afferent cibum. Nō sic charissimi, sed si volumus germinare, necesse est, vt per charitatem dulciter in Crigemus. (Sumam inquit medullam.) Scdō dico, q̄ si volumus spiritualiter germinare, necesse est, vt per fidē firmi ter radice mur, quod ostenditur cum dī. Plantabo. Sicut. n. ar bor quae non est plantata, & in terra profunde radicata, nō potest bene germinare, sic nec homo, qui non est per fidem bene radicans & plantatus, non pōt germen virtutum nec fructum bonorum operū procreare. Ideō de iusto dī in Ps.

Iustus germinabit sicut liliū, & florebit in aeternū ante do minum, plantatus in domo dñi. Et nota, q̄ ipse dicit, germi nabit sicut liliū. liliū. n. habet vnum modum satis mirabi lem germinandi, f. n. hatta liliū curuetur & terra cooperiat, dum tñ semper se teneat cum radice inuenies post paucos dies, q̄ ex quolibet nodo germinabitur vna bulla seu cassā, quod ēt ab Arist. in lib. de vegetabilib. satis mirabile reputa tur. Sic verē charissimi, vir iustus, quando cum radice. i. cum Deo coadiungitur per fidem & deuotionem, quando infel rius incuruatur per humilitatem & subiectionem, quando terra cooperitur per mortis cōsiderationē, tunc verē fit, q̄ ex quolibet nodo eius. i. ex qualibet affectione ipsius pro ruit aliquod bonum germen. i. aliquod bonum opus. Vnde Exo. 1. Quasi germinates multiplicati sunt. Et Osee. 14. Ger minabit quasi liliū, & erum per radix eius. Necesse est igitur, vt firmiter radicemus per fidem. Tertio dico, q̄ si volumus D germinare, necesse est, vt per fidem celi tus collocemur, q̄ ostenditur cum dī. Super montem excelsū. Sicut. n. arbor nō bene germinat nisi in terra bona situet & plantetur, sic nec hō nisi in terra bona Paradisi per spem & desiderium conuerfant, solēt aquis fluere per deuotionem, solent velut aues canere per gratiarū actionē, solent velut arbores germinare per bonā operationem iuxta illud Gen. 1. Germinet terra herbam vi rentē. & Eze. 34. In montib. excelsis Israel erūt pasua eorū, ibi requiescent in herbis virentibus. Et possumus notare, q̄

Quidam sicut germinat { Liliū per castitatem, Folium per honestatem, Vineā per pietatem, Terra per humilitatem,

Germinant (dico) quidam per castitatem sicut liliū. Liliū enim candidum, castitatem denotat, in scriptura. Vnde in Ps. Iustus germinabit sicut liliū. Item quidam germinant p honestatem sicut folium, Vnde Prou. 11. Iustus quasi virens folium germinabit. Item quidam germinant per pietatem sicut vinea. Vñ illud Osee. 14. Germinabit quasi vinea. Quidam germinant per humilitatem sicut terra. n. quae est infim um elementum, signat personam humilem. Quidam sicut vinea, quae est medulla plena, & signat personas miserico des. vnde Zac. 8. Vineā dabit fructum suum. Sic igitur patet, quō diuersimodē diuersi germinant, quamquam videamus malos malē multipliciter germinare. Germinat. n. mali ger men vanū per superbiam, germen amarū per inuidiam, ger men profundum per auaritiam (germen dico vanū per super biam.) Vnde Ezech. 7. Floruit virga, germinauit superbia. Item germen amarum per inuidiam. Vnde Deut. 29. Ne sit inter vox radix germinans fel & amaritudinē. Item germi nant germen sicū per auaritiam. Vnde Dan. 4. Germen radi cum eius in terra finire. Est igitur terra illa maledicta de qua dī Gen. 3. Maledicta terra in opere tuo, cum operatus fueris eam, non dabit fructus suos, spinas & tribulos germinabit tibi. Non sic (charissimi) non, non germinetis mala germi na, sed bona, non opera vitiosa, sed virtuosa, quia verē de ra libus germinibus in p̄senti, sequitur fructus gloriae in futu ro. Ideo cui libet dicitur in Ps. Ri uos eius inebrians, multipli ca gemina eius, in stillicidijs eius latabitur germinans. Pa tet igitur, q̄ nos poterimus spiritualiter germinare, si per spem debitē collocemur, si per fidem firmiter radicemur, si per charitatem dulciter humectemur. Et hęc de germina tione sufficiant.

Girus. Nota, q̄ girus idem est, quod circuitus. Vide supra de circundare vel circuitu. Sin litera. C. **Gladius.** Nota, q̄ gladius in scriptura accipitur in bo no & in malo. Cum igitur gladius, vt cōiter fiat ad occidendum, possumus notare, q̄ est quidam gladius commendabilis, detestabilis, formidabilis. Gladius commendabilis est, gladius verbi, quo demones impugnant, & quo peccata & vitia detrunctantur. vnde Eph. 6. Gladium sa lutis accipe, quod est verbum Dei. Sicut. n. gladius habet Leuitatem, splendorem, Acutiem, sic verbum Dei debet esse leue & lauae per dulces consolationes, quandoque spē dens & clarum per planam interpretationem, quādoq; pū gens

cuntur comedere, quonia se solent in bonis terrenis plus de bito delectare. Isti figurant. Leu. 11. vbi dicitur, quod ois animal quadrupes, quod super pedes gradiebatur, immundum erat. Ibi etiam dicitur, quod ois volucris, quae super quatuor pedes gradiebatur, erat immunda. Quia pro certo charissimi, & inter quadrupedes, inter seculares, & inter volucres, inter clericos, & inter regulares, illi coram Deo sunt immundi, qui cum quatuor pedibus, cum quatuor affectionibus, & cum peccatore, cum cordis desiderio & amore gradiuntur inferius circa terram, i. circa bona delectabilia, & terrena. De quibus dicitur Ezech. 20. Post idola graditur cor eorum. Et de talibus gressibus dicitur Proverb. 7. vbi loquitur de mala muliere dicens, quod pedes eius descendunt in mortem & ad inferos. gressus eius penetrant. Mali enim gradiuntur

Elate super superbiam, De superbia dicitur Dan. 4. Gradus in superbia potest humiliare. De stultitia dicitur 3. Malitiosus per iracundiam. Re. 9. Incessus quasi incessus Jehu vultus, praecipit. n. graditur. Prou. 19. Stulticia hominis supplantat gressus eius. De ignorantia dicitur Prou. 7. In obscuris graditur ad vesperum. De iracundia dicitur 2. Reg. 16. quod semey gradiebatur maledicens David: isti igitur sunt gressus corrigendi, iuxta illud Hebr. 12. Rectos gressus facite pedibus vestris. Tertio dico, quod sunt quidam gressus erigendi, & ab his temporalibus eleuandi. vnde Amos 4. Faciens matutinam nebulam, & gradiens super excelsa terra. Et sic igitur patet triplex gressus. s. dirigendus, corrigendus, & erigendus. Et haec de gressu sufficiant quo ad praesens.

Gradus. Nota, quod gradus significat quae locum eminentem, vel ascensum ad altum locum per distinctionem passuum ordinatum, & vt communiter gradus accipitur pro distinctione statuum vel dignitatum. Et sic notabo, quod inuenitur multiplex distinctio gradualis scilicet

Gradus ad Imperandum, Primum igitur dico, quod quidam gradus ad Praxdicandum, ad ipsos gradum Imperatoris. Et isti sunt illi, qui ad altos gradus dignitatum ascendunt, vt coiter. Sicut. n. p. gradus inferiores, ascendunt ad superiores, sic per status minorum ascendunt ad maiores. Figura 3. Reg. 10. vbi ad ascendendum thronum eburneum Salomonis sex facti fuerunt gradus, & vestitit eum auro fuluo nimis, & sedile tenebant duae manus, & iuxta manus duo leones hinc, atque illinc & vnus leuculus ex vtraque parte cuiuslibet gradus. Talis igitur thronus, mundi signat dignitates, quae auro vestitae dicitur, pro eo, quia ibi aurum diuinae sapientiae & eburneae innocentiae abundare tenent. Manu vero bonae operationis, & leones fortis iustitiae & feruae iudicium hinc atque illinc cubare iubent, quia verum thronum, i. officium iudicium ista quinque debet habere, videlicet eburneae mundanae intentionis, aurum splendide discretionis, manus executivae operationis, sedile matura tranquillitatis & delibationis. Et leones feruoris iustitiae & correctionis. uel leones, i. assistentes sanctae & regiae coactionis. P. Sedisti super thronum, qui iudicis iustitiam. Ad rales thronos dignitatum per gradus ascendit, quia. s. gradatim ad honores venit. Isti th gradus de ebore sunt, qui. s. per candorem innocentiae iustitiae, & canonicam ascendere tenent. Leuculi et, qui sunt aialia audacia & fortia, eis assistunt ad denotandum, quod illi, qui per istos gradus ascendunt, audacia aggressiua & constantia perseverantia necessaria iudicant. Ezech. 40. In gradibus septem ascendebat ad portam australem. Per gradus. n. ordinatae distinctionis, vel per gradus septem plebis virtutis & perfectionis ascendendum est, & non per gradus consanguinitatis & agnationis, quia. s. talis ascensus prohibetur Exo. 20. Non ascendes per gradus ad altare Dei tui. Cuius throni coarctari sunt, quoniam quis consanguineos & nepotes quanto in gradu consanguinitatis, sunt propinquiores, tanto magis, ac magis extollit. Iste est igitur gradus Imperatoris, vel platorum, vel plati, de quo dicit Greg. quod quanto gradus altior, tanto casus grauior. Imperator noster Christus non sedit in hoc mundo in gradibus dignitatis, sed in gradibus humilitatis. s. in vtero Virginis, de quo dicitur Nea 8. Stetit Esdras scriba super gradum lignum. De gradu igitur dignitatis dicitur 1. Ti. 3. quod qui bene ministraverit, gradum bonum sibi acquirat. Patet igitur, quod aliqui adipiscunt gradum Imperatoris. Secundo dico, quod aliqui adipiscunt gradum praedicatoris. vnde 2. Para. 9. dicitur. De lignis thynis fecit Salomon gradus in domo domini, & in

domo regia citharas quoque & psalteria cantoribus. Tertio dico, quod quidam adipiscunt gradum subditi seu ministratoris. Nea 8. Populus autem in gradu suo stabat. Et breuiter ista est veritas, quod quilibet debet esse contentus statu & gradu, officio, & beneficio sibi dato. vnde Dan. 10. Daniel vir desideriosus, intellige verba, quae ego loquor ad te, & ista in gradu tuo

Grandis. Nota, quod grande dicitur id, quod in magnitudine alia precellit. vnde illud est proprie grande, quod quantum ad omnes dimensiones suas perfectum continet complementum. Et potest accipi in bono & in malo. In bono. n. grande dicitur illud, quod ex pluribus bonis partibus aggregatis ad incrementum completum producit. & econuerso. De vtroque igitur notare possumus, quod in scriptura multa grandia inueniuntur. Inueniuntur enim quaedam

Granditas Dignitatis, Primus igitur dico, quod inuenitur gradus dignitatis, & sic dicitur grandes, boni & sublimes prelati. De quo dicitur 3. Re. 21. Grandis auctoritatis es, & bene regis regnum Israel. Sic etiam dicitur grandes magni impij & tyranni, de quibus Ezech. 27. Aquila gradus venit ad libanum, culic medullam cedri, & summitatem frondi eius euulsi. Potentes. n. huius mundi & tyranni dicitur grandes, per tyalem auctoritatem, dicuntur aquile, p seuis simam crudelitatem, dicuntur venire ad libanum, qui est mos altus, per superbiam & vanitatem, dicuntur euellere ramos, & medullas cedrorum. i. substantias pauperum, per auaritia & rapacitatem. Ista est igitur granditas dignitatis. Secundo dico, quod est alia granditas bonitatis. Et sic ille, qui est melior, est grandior. Grandes. n. sunt illi, qui sunt alti per contemplationem, qui sunt lati per dilectionem, qui sunt longi per perseverantiam & durationem, & sic tales figurantur in throno eburneo Salomonis, de quo dicitur 2. Para. 9. rex Salomon fecit solium eburneum grande, in quo erant sex gradus, & vestitum erat auro mundissimo. In quo notatur, quod illi, qui sunt spiritualiter grandes, sunt sedes & solium Christi Iesu per pacem & tranquillitatem, quia in pace factus est locus, eius sicut eburnei per munditiam, & puritatem, habent sex gradus. i. sex opera misericordiae per vniuersalem clementiam, & pietatem. Ista est igitur granditas bonitatis. Tertio dico, quod est granditas feclicitatis. Et ista est granditas & excellentia bonorum aeternorum, quae ita grandia sunt, quod nequeunt per hominem digne promereri. Ibi est. n. illud grande conuiuium, quod fecit Abraham in ablatatione filij sui Isaac, de quo dicitur Gen. 21. & 2. Para. 3. c. Facta est grandis solennitas in Hierusalē. Quarto dico, quod est granditas iniquitatis. Et ista est granditas peccatorum & uitiorum, de qua Nea 9. Fecerunt grandes blasphemias. Et granditas iniquorum, & pernerforum, qui. s. figurant in gradibus ista, quae stabat coram Nabuchodonosor, sicut dicitur Dan. 2. & in grandi pisce, qui Ionam in pelago deuorauit. Coram. n. regum. i. coram mundi principibus & prelatibus apparent hodie multae staturae, & multi magni pisces, a quibus mundi pauperes deprimuntur. Quinto dico, quod est granditas prosperitatis. Et ista signat grades status, grandes diuitias, delicias, & honores, & sic mundi prosperitas est illud grande conuiuium, quod fecit Balthazar rex Babylonis, sicut dicitur Dan. 5. in quo dum sederent, Babylon fuit capta & Balthazar interfectus. Istud est grande conuiuium, quod facit rex Assuerus, in quo Regina Vasthi perdidit potestatem suam, sicut dicitur Hester 1. Quia verum charissimi, quanto conuiuium mundanae prosperitatis est grandius, tanto ibi homo per peccatum facilius interficatur, & tanto a regia dignitate & potestate mundanorum turpius quaeque deijcitur & deponitur. Sexto dico, quod est granditas aduersitatis. Et ista est granditas poenae aeternae, quae respectu omnium aliarum poenarum grandis dicitur, & cuius respectu omnes aliae modicae reputantur. Et de ista potest dici illud Esaię 27. Visitauit dominus in gladio suo duro forti & grandis super Leuiathan serpentem tortuosum, & occidit eum, quod est in mari. Serpentes. n. anti qui & tortuosi. i. viri peccatores serpentine, per tortuositatem malitiae deprauati, & ceterus quod est in mari. mundi diuites in magnis affluentibus educati, finaliter visitabuntur, & gladio grandi, & duro diuinae sententiae ferientur, & per aeternam miseriam occidetur. vnde Dominus de talibus dicit Ezech. 13. Dabo lapides per grandes de super irruentes, & ventum procellae dissipantem. vt sic ad quem-

ad quemlibet damnatum referatur illud, quod dicitur 2. Reg. 18. Proiecerunt Abalon in saeuum in fontem grandem. Et sic igitur patet quomodo istud vocabulum grande, seu grandis diuersimodum fumiatur in scriptura. vide infra de magnitudine.

Grando. Nota, quod grande idem est, quod impressio aeris de pluuia guttis in glaciem congelatis (vt dicunt aliqui) generata. Et quia grando habet cum impetu descendere, habet fortiter percutere, habet quem tangit acriter laedere, ideo generaliter per grandinem potest intelligi quaeunque tribulatio, seu afflictio, siue temporalis, siue aeterna, siue ab homine, siue a Deo sit illata. Possimus igitur dicere, quod est

Grando Diuinae saueritatis, Prima grando est mundanae aduersitatis, metuenda, quia sicut dicitur Esa. 28. Ecce validus & fortis dominus sicut imperus gradinis. Ista est enim grando, quae aialia Aegyptiaca fuerunt mortua & occisa, quae. s. illi, qui sunt animales. i. bestiales, grandine diuinae saueritatis, & iustitiae finaliter occiduntur, iuxta illud Iosua. Mortui plures lapidibus grandinis. Secunda grando est sustinenda. Grando. n. mundanae aduersitatis facilius frangitur, & facilius tractatur, & facilius dissoluitur. vnde Ezech. 43. Confracti sunt lapides grandinis. Tertia grando est praecauenda. s. grando aeternae poenae & danationis, de qua dicitur in Ps. Igitur, grando, nix, glacies, spiritus, procellarum, pars calicis eorum. & Ezech. 39. dicitur. Igitur grando, fames & mors omnia haec in vindictam creata sunt. Ista est illa grando, de qua dicitur Apoc. 16. quod grando magna sicut laterum descendit de caelo in homines, & bla phemauerunt Deum propter plagam grandinis. Et haec dicitur de grandine sufficiant gratia breuitatis.

Gratis. Nota, quod gratis accipitur pro voluntarie, & gratis sumitur pro homine, qui gratia uoluntate sine gratia operatur. Sed de virtute gratitudinis vide supra de gratiarum actione. De ista. n. dicitur Mat. 10. Gratis accepistis, gratis deditis. & Apoc. 22. dicitur, qui vult, accipiat aquam vitae gratis. De virtute vero complacentiae & bonae gratiositatis dicitur Act. 7. Moyses etiam fuit gratus Deo. & similia. De arbitrio vero liberae voluntatis, quae. s. gratis. i. uoluntarie & liberè facit quod vult, dicitur in bono. 2. Cor. 11. Gratis euangelium Christi euangelizauit vobis. In malo vero de malis, qui gratis. i. sola uoluntate sine iusta causa faciunt malum, dicitur in Ps. Impugnauerunt me gratis. Et alibi gratis absconderunt mihi interitum laquei sui

Grauis. Nota, quod graue idem est, quod ponderosum, & diosum, difficile seu tritabile. Est. n. graue ois illud, quod habet motum a circumferentia versus centrum, vel quod a superiori inferius descendit naturaliter & mouetur. Et ideo breuiter graue dicitur illud, quod est

Difficile Ad sustinendum, Ad ascendendum, Ad faciendum. Breuiter igitur possumus notare, quod est quaedam Grauitas Virtuosa, Grauitas virtuosa signat pondus humilitatis, grauitas Vitiiosa, Grauitas vitiiosa signat pondus superbiae, Dolorosa. Grauitas dolorosa signat pondus aduersitatis. Dico igitur primo, quod est quaedam grauitas humilitatis, quae est virtuosa. sicut. n. illud, quod est graue, naturaliter vult inferius descendere, & difficile potest moueri vel discurrere, sic spiritualiter loquendo, illi, qui sunt graues, i. maturi ponderosi, honesti humiles, & virtuosissimi, semper volunt inferius descendere per subiectionem, habent subsistere per perfectionem, nec facilius possunt moueri per temptationem. Multa. n. sunt species, inter quae illa, quae est grauior, est melior, sicut de cassia fistula dicitur, & sicut de pomis, qui harachę, alij haranchię dicuntur comprobatur. Inter istas. n. illa, quae est grauior, est melior, & hoc quia humore dignoscitur esse plenior. Sic pro certo charissimi, illi, qui sunt humoribus grauiores sunt apud Deum & homines meliores. Plenitudo. n. humoris gratiae & pietatis ipsos graues efficit, & meliores apud Deum eos facit. De ista igitur grauitate. i. de ista morali honestate & mentali humilitate, dicitur ad Tit. 2. Te ipsum prebe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, & grauitate morum. Quod est contra multos, qui grauitate morum non possunt, quae sicut dicitur Mat. 23. Ipsi relinquunt, quae grauiora sunt legis &c.

ita quod de ipsis dici potest illud Prou. 8. Nec dum montes graui mole coliterant. Ista est igitur grauitas humilitatis, quae est virtuosa. Sed dico, quod est grauitas iniquitatis, quae est vitiiosa. Peccatores. n. & iniqui facilius descendunt inferius ad terrena desideranda. difficiliter. n. possunt moueri ad bona opera facienda, & exequenda. Isti. n. sunt sicut elephantes, qui ita sunt ponderosi & graues quod si deciderint, non possunt surgere. Isti etiam sunt sicut strutiones, quae quauis sint aues, ita graues sunt, quod nunquam possunt volare, vel ascendere. Quia pro certo mundi peccatores ita sunt graues & inuoluti vitijs & peccatis, & ad oem motum bonorum operum inhabiles affecti, quod a vitijs in quibus ceciderunt nequeunt surgere, nec sursum ad celestia per aliquod bonum desiderium se eleuare. Et ideo tales a scriptura maledicuntur, reprehenduntur, vilipenduntur, & vituperantur. Dico igitur in scriptura maledicuntur. vnde Esa. 1. Vae gēti peccatrici, populo graui iniquitate, semina nequam, filijs sceleratis. Item isti in scriptura reprehenduntur. vnde in Ps. dicitur. Filij hominum, vique quo graui corde vt quod diligitis vanitatem, & queritis mendaciam. Itē ab oibus vilipendunt. Vnde cuiuslibet tali dicitur Sap. 2. Grauis est nobis etiam videntium, quoniam dissimilis est alijs vita eius. Item tales ab alijs subterfuguntur, quia sicut dicitur Prou. 27. Graue est saxum, & onerosa arena, sed ira stulti vtroque grauior. Ista est igitur grauitas iniquitatis de qua dicitur in Ps. Iniquitates meae supergraua sunt caput meum, & sicut onus graue grauauerunt super me. Peccatores enim sunt ita graues, quod difficiles sunt

Ad Dimicandum contra vitia, Grauat igitur malos contra Audiendum vituperia, Defendendum mala propria, vitia dimicant. Speculandum salutaria, vitia dimicant. Sustinendum temporalia. Educ me de exercitu, quae grauitate vulneratus sum. Itē grauat eos correptione tolerare Act. 28. Auribus suis grauitate audierunt, & oculos suos compresserunt. Item grauat eos propria crimina sustinere, quia mala nostra sunt tanta, quod non possumus sustinere. Esa. 24. Grauabit terram iniquitas sua. Item grauat eas salutaria cogitare Mar. 14. Oculi eorum erant graui. Itē grauat eos gubernare temporalia 2. Reg. 14. Grauabat eum caecitates capillorum. A bialone. Ista est igitur grauitas iniquitatis, quae est vitiiosa. Tertio dico, quod est grauitas aduersitatis, quae est dolorosa. Et ista grauitas quaeque est vitiosa, & castigatiua, quaeque est intolerabilis, & defoliatua, quaeque est dissipabilis, & dissipatiua. Grauitas vitiosa est tribulatio temporalis, quae non excedit vires nostras, multa bona conferre solet, quae sicut dicitur Eccl. 3. Infirmus grauis sobria facit aiam. Grauitas flexibilis est tribulatio naturalis, de qua Eccl. 40. Occupatio magna creata est oibus hominibus, iugum graue super filios Adae. Grauitas dampnabilis est tribulatio aeternalis, de qua Esa. 30. Ardens furor eius & grauis ad portadum. & Esa. 46. Onera vestra graui pondere concabuerunt. Sic igitur patet, quod grauitas est triplex. s. grauitas miseriae, quae est dolorosa. Grauitas culpae, quae est vitiiosa. Grauitas gratiae, quae est virtuosa.

Grex. Nota, quod grex & armentum nihil aliud sunt, quod congregatio animalium simul, & coiter viuunt. Et est grex nomen coitatis, nomen loci etatis, nomen humilitatis, nomen pluralitatis. Et ideo grex potest significare illos, qui habent gregatim & coiter coherere, sicut sunt illi, qui sunt eiusdem ecclesiae, eiusdem patrie, eiusdem regionis, eiusdem religionis. Nos autem sumus eiusdem regis, eiusdem legis, eiusdem gregis. Sicut. n. aialia mansueta gregatim viuunt, gregatim vadunt, gregatim comedunt, sic verum nos alij qui sumus in pace ecclesiae constituti, debemus gregatim, & socialiter per charitatem viuere, & in vno per concordiam habitare, & sic erimus grex dominicus per charitatem & per vniuersalem concordiam & vnitatem, vt de nobis dicitur illud Ezech. 36. Multiplicabo eos, vt gregem hominum, vt gregem sanctum, vt gregem Hierusalem. In quibus verbis ostenditur, quod grex nostrae societatis ad similitudinem animalium debet habere Sensus subtilitatem, Nos. n. debemus viuere Morum conformitatem, sagaciter, quod ostendit, Pacis tranquillitatem. cū dicitur Greges hominum. Homines. n. sunt aialia vtiencia ratione. Item nos debemus viuere conformiter, quod ostenditur in verbo. (Sicut) & in verbo. (vt) quae sunt aduerbia similitudinis. Item nos debemus viuere concorditer, quod ostenditur in verbo Hierusalem, Diction. Berchorij. Pars ij. M quod

quod interpretatur visio pacis. Dico igitur primò, qd si volumus esse de grege dñi, nos debemus habere mentis sagacitatem, quia. si nos debemus esse grege hoium, non grege bestiarum, grege hoium inquit. Aialia. n. quæ gregatim viuunt, solent cæteris esse sagaciora. Istud patet in apibus mellificatibus, in formicis grana procurantibus, in elephantibus, regè cognoscentibus, & lunam nouam adorantibus, in colubis inter accipitres discernentibus. Ista sunt. n. animalia, q̄ gregatim viuunt, ad quorum naturalem prudentiam sensus hominis vix ascendunt. Mira. n. videtur esse sagacitas in apibus, quæ bene considerant mellis compositionem, & cellularum suarum ordinationem. Item in formicis magna industria, q̄ bene considerant suæ prouidentie executionem. In elephantibus etiam magna vñ esse prudentia, in hoc, qd regis necesse habere cognitionem, & in hoc, qd nouæ lunæ dñr facere reuerentiam & inclinationem. In columbis etiam magna dñ esse discretio, quia. listæ sciunt discernere inter accipitru capientiũ in terra, & rapientium in aere variam & diuersã conditionem, & contra vtriusque insidias adhibere remediũ, & cautela, sicut oia dicit Plinius, & alij Philoſopi naturalis. Quid et dicemus ad gruibus, quæ gregatim volant, quæ tãta naturali industria sunt doratæ, qd excubias noctis sciũt ordinare, & vnam sociarum suarũ ad vigilandum super custodia torius gregis constituere? Et breuiter circueamus, nos inueniemus, qd animalia gregatim viuẽtia solẽt esse cæteris sagaciora, & ad rōnis opera aptiora. In quibus pculdubio instrumitur nos alij, qui grege. i. in cõmunicare fidei, Ecclesiæ vel religionis viuimus, & manemus, quod nos debemus esse prudentes & sagaces, & in omni spũali prudentia efficaces. Et idẽ breuiter habeamus sagacitatem apum, conficiendo, mel deuotionis prudentiam formicarum pcauendo, famem futuræ hyemalis seu infernalis damnationis discretionem elephantum, cognoscendo regem Chr̄m per familiorem contemplationem: Industriam columbarum, pcauendo accipitrem. i. diabolum & eius tentationem. Sapientiam etiam gruum, de nocte vigilando per diligẽtiam & discretionem. Et si istas proprietates habuerimus, nos erimus grege hoium. i. societas & congregatio personarum rōnabilium & bonarum. Et ita poterit de nobis dici illud. 1. Re. 10. obuium habebis grege Prophetarũ descendentũ de excelso, & ante eos citharam & Psalterium, tibiã & tympanũ, ipsosq; Prophetas. Vbi nota, qd nos debemus esse sicut grege Prophetarum, per futurorũ & absconditorũ discretam meditationem. Debemus de excelso descendere per ois superbia & elationis abdicationem. Debemus et citharã & Psalterium hñe per diuinę laudis cõfessionem, & per gratiarum actionẽ. Sic igit patet, qd si volumus, esse grege dñi nos debemus hñe sensus viuã citatẽ. Grege hoium inquit. Vnde Ezech. 34. Vos aut grege mei, grege Pasce meã hois estis. Scd dõ dico, qd si volumus esse grege dñi, nos debemus hñe morum conformitatem, qd notatur cum dñ. Sicut, & vt, quæ sũt aduerbia similitudinis, quia sicut aialia eiusdẽ gregis solẽt esse, vt cõiter, similia in specie, & natura, sic illi, qui sunt eiusdem gremij, vel societatis, debent esse in bonis operib. similes & conformes. Non. n. decet vt illi, qui sunt eiusdẽ societatis, sint contrariæ conformitatis. Debent. n. esse similes in conuersatione, similes in habitus cõditiõne, similes in legũ & statutorũ obseruatione. Sint igitur similes peiores melioribus eos imitando, minores superioribus, eis obediendo, superiores inferiorib. eos iuste regendo, ditiores pauperib. & eis cõpatiẽdo. Breuiter. n. nihil valet cõitate cõtrarietas, sed in oib. & prẽ oibus præexcellit morum vnitas & cõformitas, quod ostẽsum est in verbo, (vt) & in verbo, sicut. 10 de isto sicut põt dici illud Can. 4. Capilli tu sicut grege caprarũ, dentes tui sicut grege tonfarum. & Can. 6. Dentes tui sicut grege ouiu. Et breuiter, vbi cumq; est vnũ grege, ibi debet esse vnum sicut. i. vbi cumq; est eadẽ cõitate, ibi dẽt esse vitæ & morũ conformitas, vt sic alter dicat alteri illud Gal. 4. Estote sicut ego, quia ego sicut vos. Vide rogo te, quõ aialia eiusdẽ gregis sũt, vt cõiter, eiusdẽ legis, & quõ illa, q̄ frequentant eandẽ conditionẽ, & quõ illa, quæ viuunt in eodẽ consortio, deputantur eidẽ officio & hospicio, sicut discurrendo per singula põt notari. Patet. n. de formicis, apibus, castoribus, elephantibus, & alijs gregatim viuẽtib. Oib. n. est similes figura, similes natura, similes modus pacẽdũ, simi-

lis modus viuẽdi. Sed istud proh dolor, non sit hodie apud multos, quia pro certo hodie gloriantur hoies in singularitate, nõ in cõformitate. Gloriantur soli videri, nõ alijs similes haberi. Istud videmus in bono, & in malo. Primò in bono. videmus. n. aliquos hoies, qui ita volunt esse singulares in abstinentia, in poenitentia, in vestiu vilitate & in familia, qd rectẽ non videntur esse eiusdẽ collegij vel gregis. Vnde isti vidẽtur dicere sicut dicebat ille Phariseus. 17. dicẽs. Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri homines, raptores, adulteri, iniusti, velut et hic publicanus, ieiunio bis i sabbatho decimas do omniumq; possi Deo. Nouit verò Deus vtrum ista difformitas veniat ex sanctitate, vel ex inanis gloriæ vanitate. Cõtra tales loquitur Hier. ad Nepotianum. Ne nimis (inquit) vel religio sa velis videri, nec plus humilis quẽ necesse est. gloriam inquit fugiendo non quæras. Itẽ vide in malo qualiter aliqui ab alijs difformant. In omni. n. statu inuenies aliquos, qui & in vestibus, & in gestibus, in actibus indignatũ alijs cõformari. Hodie. n. inuenies monachos venatores clericos bellatores, prælatos mercatores. Et breuiter hodie gloriantur homines alijs suis partibus difformari, & personis gregis & collegij sui deignant in bonis moribus cõformari. Et idẽ turpe est & graue bonis psonistales videre sic a rectis cõsuetudinib. deuiare, vt de quolibet dicatur illud Sap. 1. Gaus est nobis etiam ad videndum, qm distimilis est alijs vita eius. Et idẽ videtur, qd multi clerici figuratur Matt. 8. vbi dicitur, qd erat ibi grege porcorum multorum, in quos legio dæmonũ introiuit, ita qd omnis grege præceptos abijt in mare. Quia pastores moderni gregis nostri magis videntur esse porcorum, qd hominum, quia propter eorum insolentias agitati, & in mare, id est amaritudinem omnium vitiorum præcipitati. Hier. 10. Stulte egerunt pastores, dominum non quæserunt propterea nõ intellexerunt, & omnis grege eorum dispersus est. Non sic charissimi, sed simus vicinis nostris, & socijs, & bonis personis gregis, & gremij nostri bonitate similes & conformes, quod notatũ est in verbo sicut, quod, sicut dictum est, signat similitudinem. vt de ista cõformitate dicamus illud Esa. 40. Sicut pastor grege suum pascit, sicut. n. (id est) similitudo & conformitas est rectẽ quasi pastor spiritualis, a quo grege dominicus nutritur, pasцитur, & fouetur. Sic igitur patet qd si volumus esse grege dñi, nos debemus habere morum cõformitatem. Tertiò dico, qd si volumus esse grege dñi, nos debemus habere pacis tranquillitatem, quod ostenditur, cum dñ (grege Hierusalem, &c. quia Hierusalẽ interpretatur visio pacis, vel pacifica. Sicut. n. animalia eiusdem naturę vel speciei solent pacificẽ viuere, se inuicem diligere, pro se inuicem pugnare, & inter se cõcorditer habitare, sic p certo nos alijs debemus pacificẽ, cõcorditer, cũ amore, & amicitia alter alteri frequentare, vt de tali grege sic vnito, concordato, & in vnum pacificato, & dicatur illud Hier. 12. Cõgrega eos quasi grege. De ista verò pacifica Hierusalẽ dñ in Ps. Rogate, qd ad pacem sunt Hierusalẽ. Sed nota, qd ad hoc quod iste grege possit viuere pacificẽ & quiete, necesse est, qd a pastorib. regatur, quod a pastoribus ducatur, qd a pastoribus educatur. Pastores enim (id est) plati debent sibi commissos regere per discretionem. vnde Act. 20. Attendite vobis & vniuerso gregi in quo posuit vos Spiritus sanctus regere Ecclesiam Dei. Item isti debent grege ducere per viã veritatis ostensionẽ. Vnde in Ps. dñ, qd perduxit eos tanquam grege in deserto. & Posuit sicut oues familias. Item isti debent grege commissum pascere per doctrinam & p̄dicationẽ vel elemosynarum largitionem. vnde 1. Petr. 5. Pasce te eum, qui in vobis est, grege Dei. Sed pro certo charissimi, nõ sic fit hodie, quia pro certo moderni grege a platis & a pastoribus non reguntur, sed negliguntur, non ducunt, sed dimittunt, nõ pascent, sed a bonis pasceis expellunt. 10 plangit Ecclesia Hier. 50. Grege perditus factus est populus meus, pastores eorũ seduxerunt eos, feceruntq; vagari in montibus. Sicut. n. videmus, grege disperguntur, & distrahuntur aliquando. Propter { Luporum crudelitatem, Pastores, n. sine causa, Luporum rapacitatem, aliqñ pcutiũt. Lupi torum iniquitatem, tum grege inſiciũt. Leonum malignitatem. Latrones totũ grege decipiunt. Leonestorum grege subripiunt. Pastores. n. sunt mali prælati, subditos impie foriscentes. Et de hoc dicit Ezech.

34. Nonne grege pasceitur a pastoribus? Lac comedebatis, & lanis cooperiebamini, qd crassum erat, occidebatis grege aut meũ non pascebatis, qd infirmũ fuit, nõ cõsolidastis &c. Mulca vide ibi, quia ibi ponitur tota regula crudelium platorum. Lupi rapaces sunt exteriores principes & tyranni, a quib. grege fidelium multimodẽ molestantur. Vnde Hier. 23. Vã pastoribus, qui dispergũt, & dilacerant grege pasce meã. Latrones interiores hæretici. vñ Iob 24. Diripiunt grege, & pauperũ eos. Leones sunt dæmones malefici, a quib. per diuersas tentationes hoies inquietantur. Vñ Hier. 50. Grege dispersus factus est Israel, leones deiecerunt eum. Quilibet. n. tyrannus (sicut dñ Mich. 5.) est quasi leo inter iumenta filiarum, & quasi carulus leonis rugiens in gregibus pecorũ. His igitur multimodis occasio in quietantur grege. i. congregatio ouis dominici, & eorum pax multimodẽ perturbatur, ita quod ipsam non sunt sicut grege dominici. i. grege pacifici, quia sicut dñ Hier. 32. Exercitus regis Babylonis obsidebat Hierusalẽ. Et propter hoc pastores regis summẽ debet vigilare ad pacem istius gregis cõdendam & defendendam. Figurati in illis pastoribus. Luc. 2. qui custodiebat vigilias noctis super grege suum. iuxta illud Hier. 12. Congrega eos, s. subditos, sicut grege. Et hoc ne forte dñs dicat tibi in die iudicij illud Hier. 13. Vbi est grege, qui datus est tibi, pecus in clypeum tuum? Et sic si grege iste bene a pastoribus regatur, viuẽt concorditer, viuẽt conformiter, viuẽt sagaciter. Et hæc de grege sufficiunt.

Gubernare. Nota, qd gubernare, idem est quod regere. Vnde gubernator potest dici ille, qui est aliorum iudex, dominus, & prælati. Et quamuis materia possit multum dilatare quantum ad figuras & exempla, quia tamen sunt pauca auctoritates vocales, idẽ breuiter transeo quantum possum. Notare tamen possumus, quod gubernator debet

Habere { Patientiam, Debet (dico) habere sapientiam, sagacitatem & subtilitatẽ. vñ Ezech. 27. Sapientes tui o tyre facti sunt gubernatores tui. Sicut. n. gubernator nauis si est ignarus, põt faciliter esse causa periculij, sic rector communicati nisi sit sapiens, totã nauẽ Ecclesiæ sibi commissã facit periculum sustinere. Sicut. n. dicit Prouer. 11. Vbi nõ est gubernator, populus corruet, salus autem vbi multa consilia. & Prouer. 1. dñ qd intelligens gubernacula possidebit. Item dico, quod gubernator debet habere patientiam, & benignitatem. Reges. n. apum carent aculeo, ad denotandum quod illi, qui sunt aliorum gubernatores, & rectores debent magis vti clementia, & benignitate, q̄ iustitia punitiua, & seueritate. Sic faciebat ille rex, qui dicebat Hest. 13. Dum totum orbem ditionẽ meã subiugastem, nequaquam volui potentie abuti magnitudine, sed clementia & lenitate gubernare subiectos. Tertiò dico, qd gubernator debet habere diligẽtiam & sedulitatem. Nisi. n. gubernator nauis sit diligens circa officia subditorum, nauis faciliter deperiret. Et idẽ dñ Iouẽ 2. quod cũ Ionas in naui dormiret, gubernator nauis videns periculum imminere dixit ei. Vsq̄quo graui somno deprimeris? surge, inuoca Deum tuum. Et dñ ibidem, qd p̄ ipsum Ionam nauis periclitabatur, idẽ gubernator fecit eum de nauis in mare eijci & expelli. In quo instruuntur prælati & gubernatores, quod si in naui religionis vel Ecclesiæ sibi commissã vident aliquem in vitijs obdormire, debent ipsum excitare per monitionem, & nauis propter eum pereat, in mare, i. amaritudinem poenæ proijcere per fortem correccionem. vnde Prou. 20. Gubernaculis tractanda sunt bella. Et sic igitur patet quod bonus gubernator debet habere iusticiam, & seueritatem, clementiam, & benignitatem, prudentiam, & sagacitatem. Et hæc de gubernatione sufficiunt.

Gustus. Nota, quod per gustum, qui est sensus corporis discernens inter sapores ciborum, qui pro nutrimento recipiuntur, potest intelligi moraliter virtus animæ, quæ inter actus & fructus spirituales discernit, ex quibus anima est spiritualiter nutrienda. Et sic per eum potest intelligi

Virtus { Affectiois, Anima. n. habet suos sensus naturales. Ibi. n. est { Discretiois, { Deuotionis.

visus fidei. odoratus spei, auditus obediẽtiæ, tactus compassionis, gustus deuotionis seu affectionis. Possumus igitur breuiter distinguere aliquid de gustu. Est enim

Gustus { Inſectus, Gustus infectus est gustans temporalia: gustus { Perfectus, { Refectus. Perfectus est gustans spiritualiter. gustus reſectus est gustans æterna. Primò modò gustant peccatores, qui. s. habent gustum voluptatis ita infectum & repletum grossis cibarijs bonorum temporalium, quod in cibis delicatis spiritualiũ nullatenus delectantur. similes mulieri prægnanti, cuius gustus infectus magis appetit viliora, q̄ meliora, & quicquid plus delectatur in carbonibus, quàm in caponibus. Figurati etiã in filijs Israel, quorum quia gustus erat infectus cibus Aegypti, idẽ abhorrebant manna deserti, sicut dñ Num. 11. Quia pro certo charissimi, qd gustus voluptatis cibus Aegypti. i. bonis temporalibus per auaritiã inſicitur dulcedinem bonorum spiritualium detestatur. Et idẽ mundus & mundana sunt rectẽ sicut olla Helisei, in qua herbæ amarissimę sũt decoctæ, quas cum gustasset filij Prophetarum, exclamauerunt. Mors in olla vir Dei. Reg. 4. Herbæ. n. amaræ sunt bona temporalia, quæ multis amaritudinibus sunt perspersa, q̄ quamuis gustum mundanorum per auaritiã inſiciant, filij tamen Prophetarum. i. viri sancti quando ista per considerationem gustant, optimẽ percipiunt, quod mors est in olla, & gustus, qui in temporalibus delectatur, morte piuminum criminum prægrauatur. Et idẽ simus sicut Salmo, qui cum gustauerit aquam dulcem, nunquã redit amplius ad amarum, quia ex quo dulcedinem gratiæ & scripturę gustauimus, nõ quam amplius ad amaritudinem bonorum temporalium redire debemus. Et idẽ faciamus sicut Christus, qui oblata sibi portione amara, cum gustasset, voluit bibere. Matt. 27. Et hoc est, quod præcipitur Iouẽ 3. Homines & iumenta non gustent quicquam nec pascantur, nec bibant aquam. Isto igitur modò gustant peccatores. Secundo modò gustant contemplantos. Viri. n. spirituales postquam bona spiritualia gustauerunt, nunquam amplius in bonis temporalibus comprehensibilibus delectantur. Isti sunt autem sicut Ionathas, de quo dñ. 1. Reg. 14. quod cum gustasset Paululum de melle illuminari sunt oculi eius &c. Tertiò modò gustant contemplatiui. Isti. n. gustant in patria in mensa æternæ beatitudinis suauitatem dulcedinis sempiternæ. 1. Petr. 2. Si tamen gustatis, quoniam dulcis est dominus. Et in Ps. dñ. Gustate & videte quoniam suauis est dominus, Beati omnes &c. Veruntamẽ sicut in parabola euãgelica dicitur Luc. 14. quod tria genera personarum ne venirent ad cenam domini, se excusauerunt, sille, qui villam emerat, ille, qui quinque iuga bonum comparauerat, & ille qui vxorem duxerat, & propter hoc a patrefamilias sunt condemnati, ne cenam istam possent amplius gustare. (Amen, inquit, dico vobis quia nemo viro rum illorum, qui vocati sunt gustabit cenam meam) sic pro certo multi sunt, qui a gustatione huius cenæ diuersimodẽ impediunt. Illi. s. qui emunt villam, illi, qui emendo & vendendo circa bona temporalia per auaritiã meditant. Itẽ illi, qui emunt quinque iuga bouum, i. qui circa delectabilia quinque sensuum corporis occupantur. Item illi, qui ducunt vxorem, i. illi, qui carnis delictijs per luxuriam delectantur. Oes. n. isti cenam æternæ beatitudinis non gustabũt, nec dulcedinem illius cenæ percipient vel habebunt. Boni. n. tãtum & nõ mali gustabunt istam cenam, quia sicut dñ Sap. 16. Hi autem in breui inopes facti nouam gustauerunt escam. Sic igitur patet aliquid de gustu bonorum, aliquid de gustu malignorum & c. vide supra de titulis comedere, bibere cenam conuiuium, esca, & infra de sapore.

Guttur. Nota, qd guttur est membrum, in quo vox format, & per quod cibus ad nutrimentũ corporis recipitur, & per quod sapores ciborum discernuntur, & p qd in saporib. siue in opere delectantur. Põt igitur guttur accipi in bono & in malo. Primò in bono per guttur designat Bona locutio, Bona. n. locutio sonus verborum Dulcis deuotio, Vtilium modulatur. Sagax discretio, sanctorũ aliquando emittit sonũ lectum per gratiarum actionem. Aliqñ sonũ altũ p feruẽtẽm p̄dicationẽ. Aliqñ sonum bassum per deuotã orationem Sancti. n. per gratã actionem sonant latissime. isti. n. sunt fidiõn. Berchorij. Pars ij. M 2 cut

cut cicadae, quae in Isid. miram formant cantilenam, quia sicut dicitur in Ps. Exultationes Dei in gutture eorum. Iste etiam per praedicationem clamant fortissimè. Vnde isti sunt sicut Agla, in cuius gutture formatur vox fortis, quae est terror animi aliarum, iuxta illud Osee 8. In gutture tuo sit tuba quasi Agla super domum dñi. Item isti per humilem & profundam orationem clamant bassissimè. Vnde isti sunt sicut cygnus, in cuius gutture formatur vox gemebunda, & cuius guttur est valde longum, eo quod de profundo aquarum extrahi cibum suum, ut de talibus dicitur illud Prou. 8. Veritatem meditabitur guttur meum. Istud est igitur guttur bonae locutionis, per quod verbis vtilibus modulatur. Sed dicitur, quod per guttur intelligitur feruens deuotio, per quam in cibis spiritualibus delectamur. Vnde Can. 2. Sub umbra eius, quem desiderabam, sed di, & fructus eius dulcis gutturi meo. Tertio per istam intelligitur sagax discretio, per quam ad discernendum bonum à malo informamur. Vnde Iob 34. Auris. n. verba probat, & guttur efcas gustu dijudicat. Et sic guttur potest accipi in bono. Secundò dico, quod per guttur intelligitur Detractoriam loquacitatem, Intelligitur igitur Infectoariam loquacitatem, per guttur loquacitas detractoria. Deceptoriam fallacitatem. Vnde in Ps. dicitur Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant. Venenum aspidum sub labijs eorum. Guttur. n. detractorum comparatur sepulchro patenti solet eruere pestiferum fœtorum. Comparatur linguæ dolosae, quae solet promulgare venenosum clamorè, quia proculdubio de gutture detractorum exit fœtor malorum verborum, inficiens illos, de quibus loquuntur, & exinde procedit sapor male complacentiae, decipiens illos, coram quibus fabulantur. Comparantur etiam veneno aspidum, quod solet gnare mortiferum soporem. Item per guttur intelligitur gulofitas voratorjo. Vnde Hier. 2. Prohibe pedem tuum à nuditate, & guttur tuum à siti. Item per guttur intelligitur fallacitas deceptorum, & maximè deceptorum pulchritudinis mulierum, quia. l. inter membra corporis mulieris, guttur solet esse amplius delicatum. Vnde Prou. 5. Ne intenderis fallacis mulieris. Fauus. n. distillas labijs meretricis, & nitidus oleo guttur eius. Sic igitur patet quomodo guttur signat in bono & in malo. Sed quia pauca sunt auctoritates, quae dicta sunt breuitatis gratia sufficiant. Explicit littera G.

Incipit littera H.

Habere. Nota, quod habere signat possessionem, & idèdè in q. res, quae habentur, potest esse bona vel mala, secundum hoc possumus distinguere, quod habere in bono sumitur & in malo. Sumitur. n. in bono, quando habentur res viles & fructuosae, sumitur in malo, quando habentur res damnabiles & vitiosae. Et idèdè breuiter possumus dicere, quod inuenitur habitio virtuosae. Prima est habitio spiritualium meritorum, vitiosa, Secunda est habitio criminalium vitiorum, dolorosa, Tercia est habitio infernalium tormentorum, gaudiosa. Quarta est habitio aeternalium gaudiorum, Primus habet viatores perfecti: secundum habent peccatores infecti: tertium habent maledicti damnati: quartum habent benedicti beati. Habent igitur viri perfecti meritorum plenitudinem. Vnde 2. Cor. 9. In omnibus omnem sufficientiam habentes, abundantes in omni opere boni. Habent viri infecti peccatorum magnitudinem. Isti sunt illi, de quibus dicitur Marc. 6. Adduxerunt ad Iesum eos, quae male habebant, sanauit eos. Habent viri damnati tormentorum magnitudinem. Vnde Apoc. 2. Habitis tribulationem diebus decem. i. semper. Habent viri beati gaudiorum celsitudinem. Vnde quilibet istorum potest dicere, illud Phil. 4. Habeo autem omnia, & abundo. Breuiter igitur de bona habitatione, & possessione, quae nos debemus habere gratiam in praesenti, & gloriam in futuro, possumus exponere illud euangelicum Luc. 19. Omni habenti dabit, & abundabit, ei autem, qui non habet, et id quod habet, auferetur ab eo. In quibus verbis ostenditur, quod virtutum possessio est habenda triplici ratione, quia per hoc Excitatur Dei largitio, Per istam. n. possessionem. Excitamus Procuratur caeli adeptio, Declinat rerum defectio.

amicitiâ, procuramus caeli bonitatem & opulentiam, declinamus morum paupertatem & indigentiam. Per istam (dico) possessionem excitamus Dei largitatem, quod ostenditur in verbo dabitur. (Omni habenti dabitur inquit.) Item per istam procuramus rerum facultatem, quod ostenditur in verbo (abundabit.) Itèdè per istam declinamus summam paupertatem, quod ostenditur in verbo (et quod habet auferetur ab eo.) Primò igitur, dico, quod habere debemus possessionem virtutum, quia per hoc Dei largitas excitatur, quod ostenditur cum dicitur. Habenti dabitur. O. n. simile attrahit suum simile. Vnde videmus quod in prata & herbis, quae multum habent de humore, facilius descendit ros, quod vtiq; ex quodam similitudine attrahere, suum simile potest esse. Sic verè in spiritualibus diuinae abundantiae & gratiae facilius descendit in illos, in quibus aliqua similitudine & humorem gratiae poterit inuenire. Et idèdè necesse est, ut aliquid habeamus, antequam aliud recipiamus. (habenti inquit dabitur.) Habenti poenitentiam dabitur venia, habenti peccati displicentiam dabitur gratia: habenti verò gratiam, dabitur gloria. Gratia. n. in caelo & gloriam dabit dñs nec priuabit bonis eos, qui ambulant in innocentia. Ps. 83. Adamas. n. non dat influentiam suam ferro ipsum mirabiliter mouedo, sed ipsum ferrum habet aliquam occultam dispositionem seu similitudinem, per quam potest ad recipiendum praedictam influentiam magis est aptum. Sic verè charissimi, Deus non dat influentiam gratiarum & virtutum alicui, nisi habeat primò aliquam spirituale dispositionem, per quam praedicta influentia sibi detur. (habenti inquit dabitur) iuxta illud Eccl. 13. Si habueris aliquid, conuiuet tecum, nihil habueris, derelinquet te. & Luc. 8. dicitur. Qui habet dabit ei. Et idèdè possumus notare, quod nos debemus habere Erga Deum fiduciam & credulitatem, Sit igitur in Erga proximum concordiam & vnitatem, nobis fiduciam, Erga nos ipsos munditiam & charitatem, nobis munditiam & charitatem, Erga subditos diligentiam & sedulitatem, Sedulitas Mat. 3. Nolite timere, habete fiduciam, ego sum. Sit in nobis amor, còcordia, seu tranquillitas. Iob 15. A quiete igitur eius, & habet pacem, & per hoc habebis fructus plurimos. & Mar. 9. Habete in vobis fiduciam, & pacem habete inter vos. Itèdè sit in nobis munditia & mentis puritas seu sanctitas. Vnde Mat. 1. Inuenta est in vtero habens de Spiritu sancto. Item sit in nobis erga subditos cura, diligentia, atq; sedulitas. quia Luc. 10. stabulario dictum est de faucibus. Curam illius habet, & quod superrogaueris, reddam tibi. Et sic charissimi, si ista habuerimus, nos pro certo Dei liberalitatem erga nos prouocabimus. (Habenti dabitur.) Deus. n. est sicut canis ioculatoris, qui applaudit illi, quem videt meliores vestes habere. Quia sicut dicitur in parabola euangelica, quod ipse in nuptijs vidit hominem non habentem vestem nuptialem, ligatis pedibus, & manibus fecit eum proijci in tenebras exteriores. Matt. 22. Ad denotandum, quod Deus non diligit illos, qui in virtutibus sunt pauperes, sed illos, qui vestes virtutum & gratiarum sunt habentes. Et idèdè iuxta dictum. A postoli 1. Tim. 6. Habete alimèta, & quibus tegamur, his contenti simus. Patet igitur, quod per virtutum, possessionem diuina largitas excitatur. Sed dicitur, quod per virtutum possessionem caeli felicitas procuratur, quod ostenditur in verbo (abundabit.) Ille. n. abundat qui tamen habet quod nihil sibi deficit. Et idèdè sicut homo qui in principio solet habere & congregare, finaliter potest sine indigentia abundare, sic illi, qui hic incipiunt habere, & possidere per gratiam, solent abundare finaliter per gloriam. Quando. n. homo paulatim, & particulariter habet virtutes & gratias in hac vita, finaliter ipse peruenit ad abundantiam plenissimam in alia. (Abundabit inquit.) Vnde Phil. 4. Habete autem omnia, & abundo. Arbores. n. quae in iuuentute sunt steriles, & idèdè in senectute quae habet centum annos, solet fructibus abundare. E conuerso autem arbores, quae in sua iuuentute solent fructibus abundare, solent in senectute fructibus sterile scere, & carere. Humor. n. radicalis per nimis repetitâ fructificationem consumitur, & sic ante tempus arbor defeccat, & per consequens fructuum abundantiam impedit. Sic verè charissimi, arbor. i. homo (quia sicut dicitur Mar. 8. Video homines quasi arbores) qui in principio & in iuuentute sua, hoc est dictu in ista vita, vbi non facit nisi incipere viuere, fructibus mundanae prosperitatis abundat, solet in sua senectute. i. in tpe

post mortem prosperitatis fructibus defecere & carere, & e conuerso illi, qui in hoc mundo consolationibus indigentibus, erunt tunc tunc abundantes, quae sicut dicitur 2. Cor. 8. altissima paupertas eorum abundauit in diuitias simplicitatis eorum. Tunc. n. dñs esurientes implebit bonis, & diuites dimittet inanes, quae sicut in quod abundat passio Christi in nobis, ita & per Christum abundabit consolatio nostra 2. Cor. 1. Diuites. n. sunt sicut laene, quae in iuuentute sua solet parere abundantius, quod in senectute Primò, n. anno parit sex catulos, secundo 5. Tertio quattuor, quarto tres, quinto duos, sexto vnum, & tunc nota liter sterile sicut in Plin. Sic verè mundi diuites in suo principio. i. in hac vita sunt multum diuitiarum fructibus abundantes, sed verè quod senectus mortis aduenit, tunc verè ois paupertas & indigentia ipsos grauabit, quia quantum in hoc mundo de gloria & abundantia habuerunt, tantum post mortem de poena & miseria sustinebunt, iuxta illud Apoc. 18. Quantum glorificauit se, & in delicijs fuit, tantum date illi tormèta, & luctum. Quia. n. abundantia temporalium est eis causa culpae, iuxta illud Ezech. 16. Hæc fuit iniquitas Sodomae fororis tuae, abundantia panis, & superbia vitae, idèdè erit eis finaliter causa poenae. Er. pp hoc istis consulitur. Eccl. 18. Memor esto paupertatis in diebus abundantiae. Sed e conuerso pauperes sunt sicut oliua, quae si vno anno deficiat, in alio plus abundat, quia. i. isti in anno praesentis vitae esuriunt & deficiunt, & idèdè in sequenti anno futuræ vitae gloria fructibus abundabunt, videlicet Pacis tranquillitate, Isti (dico) abundabunt pacis tranquillitate, quia tunc oriuntur in diebus illis iusti Plena satietate, Inuidia malignitatem, Perfecta charitate, Proteruia fatuitatem, Longa stabilitate. Ignorantia cecitatem, Pigritia tarditatem. Habent } De habitio luxurie dicitur Eccl. 17. Inclinaisti superbia vanitatem, } mora tua mulieribus, } Inuidia malignitatem, } potestatem habuisti in } Proteruia fatuitatem, } corpe tuo dedisti maculam in gloria tua. } Ignorantia cecitatem, } Eze c. 16. dicitur Habens fiduciam in decore tuo, maculata es. De superbia dicitur Baruc. 6. Coronas quidem habet aureas in capitis suis. De malitia dicitur Esa. 47. Fiduciam habuisti in malitia tua. De odio verò & inuidia dicitur 2. Regum 19. Diligis odientes te. De fatuitate verò & proteruia dicitur Amos 5. quod odio habuerunt in porta corripientem. De cecitate & ignorantia dicitur Hier. 5. Oculos habentes non vident. & Esa. 43. Educ foras populum caecum, & oculos habentem. De inuidia verò & pigritia dicitur in Ps. quod oculos habent, & non videbunt, manus habent, & non palpabunt. Aures habent, & non audient, pedes habent, & non ambulabunt, ac si dicat iniqui habent omnia inuilia. Nota, quia de habitio criminalium, peccatorum, infernalium tormentorum, aeternalium gaudiorum, supra & infra vbi dolor, vbi damnatio, vbi infernus, vbi coelum vbi Paradisus, &c. abunde dictum est idèdè hic omittit gratia breuitatis.

est quaedam habitio & possessio bonorum temporalium. Et si vellemus, possumus breuiter notare, quod ista habitio & possessio est Malis vitiosa, Bonis mundi sunt recte Bonis virtuosae, sicut seruientes, quae in Sanctis radiosa, iura non possunt proprie possideri, quia. i. ista bona, quae suos amatores faciunt seruos non sunt habenda proprie nec ex toto, quia non sunt habenda nisi pro parte, quia. i. si possidentur corporaliter non tunc potest possideri cordialiter, ut sic habentes sunt quasi non habentes, sicut dicitur 2. Cor. 6. Quasi nihil habentes, & oia possidentes, ut de quolibet dicitur illud Prou. 13. Est quasi diues, cum nihil habeat, & quasi pauper, cum multis in diuitijs sit. Vir. n. sanctus si nihil hæt de temporalibus, diues tamen est in virtutibus. Sufficit etiam sibi quod habet, & sola sufficientia diuitie facit. Item dato, quod iste in multis diuitijs sit, ipse tamen est quasi pauper, quia. i. sibi non ponit cogitatum vel affectum, sed sic diuitias possidet, ac si penitus nihil haberet, &c. Et quia nomen habedi est communissimum, idèdè potest multipliciter dilacari, & maximè potest applicari ad auaritiam, quae nihil aliud est, quam amor habendi. Item ad diuersa peccata, quae secundum quod homo potest hære plures corporis infirmitates, sic potest habere ex diuersis causis multas in anima prauiitates. Vnde nota, quod mali

Habitare. Nota, quod habitare nihil aliud est, quam in aliquo loco diuturnam facere mansionem. Moriari. n. habitare, & manere pro eodem supponunt. Et idèdè spiritualiter loquendo, per habitationem possumus intelligere loco cum actum, opus, occupationem, in quo homo quantum ad affectionem diutius immoratur. Sicut. n. videmus, quod inter aialia quaedam habitant in aere, sicut sunt volucres & anes, quaedam in aqua, sicut sunt ranæ & pisces, quaedam in terra, sicut sunt oves & boues, quaedam sub terra, sicut sunt talpae, & serpentes, sic pro certo charissimi, boni diuersas & diuersimodè sibi spirituales vendicant mansiones. Quidam. n. habitant sursum in aere, i. in caelo per contemplationem, quidam in aqua sacrae scripturae per studium & lectionem, quidam in terra. i. in mundo per bonam actionem & occupationem, quidam sibi terra. i. inferno per timorè & considerationem. Sicut enim in domo Paradisi mansiones multae sunt, in quibus sancti in patria habitant & versantur sic in domo Dei, quae est Ecclesia, multae sunt spirituales mansiones, in quibus boni spiritualiter commorantur. Vnde 4. Reg. 13. Habitauerunt filij Israel in tabernaculis suis. Notare agitur possumus generaliter, quod multiplex est habitatio. Est enim

In caelo. n. habitant beati, quia sicut dicitur in Ps. Beati, qui habitant in domo tua dñe, in secula seculorum laudabit te. Diction. Berchorij. Parsij. M 3 In

In Ecclesia habitant perfecti, quia sicut dicitur in Ps. Habitabit rectus cum vultu tuo, delectationes in dextera tua. In mundo habitant in fecti Gen. 4. Egressus Caim a facie domini habitavit profugus, in terra. In corpore habitant delicati. Vnde Iob 4. Habitant domos luteas, & terrenum habent fundamentum. In inferno vero habitant damnati, Vnde in Ps. Nisi quia dominus adiuvit me, paulominus habitasset in inferno. anima mea. De istis igitur. 5. habitacionibus possemus notare, quod habitatio.

Supernalis est appetenda, Spiritualis frequentanda, Temporalis seu mundialis est declinanda, Corporalis est contemnenda, Infernalis est euitanda.

Habitare in locis altis pro securitate, in locis claris pro iocunditate, in locis gratis pro amantate, in locis plenis, pro fertilitate, in locis pacificis pro tranquillitate, in locis fructificis pro satietate, sic pro certo dico, quod affectibile & desiderabile est in Paradiso habitare, quia est locus

Altissimus & securissimus, Iocundissimus & laetissimus, Gracissimus & amantissimus, Pacificus & tranquillissimus, Fructificus & repletissimus.

in fectis machinari, sicut. n. caprea rupes altissimas habitat, ubi venatorum difficilis est accessus, sic Sancti modo sunt in altissimo loco Paradisi, ubi nullus hostis potest attingere vel nocere. Deus. n. altissimum posuit tabernaculum suum. Deu. 33. Habitaculum eius sursum, quia sicut dicitur 1. Reg. 24. habitavit David in locis turtissimis. Istum igitur locum debemus affectare, ut ibi secure possimus habitare, qui nos in hoc mundo sentimus oibus impugnationibus & periculis subiacere, iuxta illud Leu. 28. Comedetis panem vestrum in saturitate, & absque pauore habitabitis in terra vestra. dabo pacem in terminis vestris dormietis, & non erit qui exterreat. Auferu malis bestias & gladius non transibit terminos vestros. Ibi est igitur habitatio securissima, quia sicut dicitur in Ps. Non commouebitur in eternum, qui habitat in Hierusalem. Item dico, quod ista habitatio est iocundissima. Sicut. n. delectabilis est habitare in locis nemorosissimis, & montuosissimis, pro aues, quae modulatur ibidem, sic quia in monte & nemore Paradisi est congregatio Angelorum & Sanctorum, qui per laudem & gratiarum actionem modulari non cessant, dico, quod affectibile, & delectabile est ibi esse. Beati qui habitant in domo tua dñe in secula seculorum laudabunt te. Ps. 83. Valde. n. placet habitare in grata & laeta societate. Vnde et apes in habitacionibus, & aluearibus suis retinentur, quoniam sonitus campanarum aut turbarum ab eis audiuntur. Ad denotandum, quod mens nostra debet ad habitacionem Paradisi allici quoniam consideramus sonitum & laetiam, quae est ibi, sicut dicitur in Ps. Sicut letantium omnium habitatio est in te. Ps. 86. Et loquitur de caelesti Hierusalem, in qua Deus habitare facit sterilem in domo, matrem filiorum letantium. Ps. 112. Quia ipse in sancto habitat laus Israel. Ps. 21. Ista est igitur habitatio iocundissima. Vnde in Ps. Ecce quam bonum, & quod iocundum habitare fratres in vnum. Ps. 133. dico in vnum. i. in Deum, de quo Deut. 6. Dominus Deus tuus vnus est. Item ista habitatio est amantissima. Sicut. n. diuites qui in hyeme morati fuerant in ciuitatibus, & in villis, quoniam venientibus, solent exire ad loca delectabilia, & amena, sic verè sancti & iusti qui in hyeme presentis vitae habitauerant in ciuitate. huius mundi, quoniam venientibus aeternae vitae, de ista habitacione exeunt ad amantatem Paradisi, & ut ibi habitent se conuertunt. Nos et quantum ad effectum debemus mundum derelinquere, & ad amantatem gloriae Paradisi per desiderium nos transferre. Leu. 23. Sumetis vobis fructus arboris pulcherrimae, spatulaeque palmarum. Sequitur. Habitabitis in vmbra culi septem diebus. Item ista habitatio est tranquillissima, ibi. n. est pax perpetua, charitas aeterna, concordia sempiterna. Ideo de quolibet ibi habitante potest dici illud Ps. Factus est in pace locus eius, & in syon habitatio eius. Ps. 75. Item ista habitatio est fertilissima. Ista est sicut habitatio insulae fortunatae, ubi est summa fructuum fertilitas, ita quoniam nunquam deest satietas comedere cupienti, quia sicut dicitur Prover. 21. Thesaurus incomparabilis & oleum in habitaculo iusti. Ista est igitur charissimae habitacionis caelestis & superioris, in qua Sa-

cti, qui sunt in patria habitant, & morantur, iuxta illud Esa. 65. Hereditabunt eam electi mei, & serui mei habitabunt ibi. qui vero sunt illi electi, & illi serui? audi in Ps. dicentem. Dñe quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quae requiescet in monte sancto tuo? Psal. 14. Et respondet. Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam. Qui loquitur veritatem in ore suo, &c. In quibus verbis ostenduntur tria genera hominum, qui ad habitacionem eius admittuntur, scilicet, qui habent mundam conuersationem. (Sine macula inquit.) Rectam operationem. (Operatur iustitiam inquit.) Certam praedicationem. (Qui inquit loquitur veritatem in ore suo, & non egit dolus in lingua sua.) Et Esa. 33. dicitur, quod ille, qui ambulat in iustitijs, & loquitur veritatem, qui proicit auaritiam, & excutit manus suas ab omni munere, qui obturat aurem suam, ne audiat sanguinem claudat oculos suos ne videat malum, iste in excelis habitat munimenta faxorum sublimitas eius, panis est ei datus, regem in decore suo videbit. Ista est igitur habitatio aeternalis, quae est affectanda. Secundo dico, quod est habitatio spiritualis, quae est frequentanda, & ista est habitatio gratiae, habitatio Ecclesiae, habitaculum religionis, habitaculum deuotionis. sicut. n. videmus, quod rex habet generaliter aliquod magnum palatium, ubi familiares sui in diuersis habitaculis & diuerticulis habitant & morantur, caelum et generaliter est habitatio stellarum, ipsae vero stellae in diuersis habitacionibus, & orbibus locis & spatijs particularibus commorantur, sic verè in sancta matre Ecclesia est quoddam habitaculum, seu palatium summi regis, in quo sunt diuersae mansiones & distinctiones, diuersi status & actus, diuersae bonae occupationes & operationes, in quibus. s. boni viri diuersimodè etiam occupantur. Vnde sicut video, quod inter animalia

Maris fluctibus, Aquis dulcibus, Aliqua inhabitant Desertis partibus, Altis montibus, Magis societatis.

Quia, sicut in mari habitat vituli marini in aquis fluentibus habitant caeteros & sibi, in montibus habitat Aquila volantes, in deserto vero habitant onagri, currentes, in societatis habitant pecudes pascentes, sic proculdubio dico loquendo spiritualiter, quod virorum perfectorum, Quidam habitant in mari, i. in amaritudine contritionis, Quidam in aqua dulci, i. in dulcedine deuotionis, quidam in locis desertis, i. in solitudine penitentiae & afflictionis, quidam in altis in locis, i. in celsitudine contemplationis, quidam in magnis gregibus, i. in communitate amoris & dilectionis. Dico igitur breuiter, quod quidam habitant in mari, i. in amaritudine contritionis, quia sicut dicitur Mich. 1. Infirmata est in bonum quae habitabat in Marathi, i. in amaritudine. Sicut. n. vitulus marinus est aial in terra gradiens, & in mari natus, sic peccator postquam per terram diuersimodè circumierit per suae voluntatis adimplerionem, ipse debet per mare penitentiae natare per amaritudinem, & per amaritudinis inferni considerationem, iuxta illud Psal. Si sumptero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris, etenim illuc manus tua deducet me, & tene, &c. Ps. 138. Boni. n. accipiunt pennas discretae considerationis, quia. s. ipsi considerant mala, quae fecerunt, penas quas meruerunt, bona quae perdidit. Et sic pro certo isti habitant in extremis maris, i. in profunditate amaritudinis. Et ita ibidem tenentur, & deducuntur dextera diuinæ protectionis. Istud potissimè debet esse in religiosis, quae isti semper debent esse in amaritudine & dolore. vnde Gen. 49. Zabulon in littore maris habitabit. Isti igitur habitant in amaritudine contritionis. Item quidam habitant in fluminibus, id est in dulcedine gratiae & deuotionis, quia sicut caeteros semper vult habitare iuxta flumina, ne cauda sua, quae est de natura piscis putrescat, sic sancti viri semper volunt in fluminibus, i. in profluio gratiae, deuotionis & compunctionis habitare, ut esse suum spirituale possint debite conseruare. Naum. 3. Nunquid melior est Alexandria populorum, quae habitat in fluminibus? Sicut enim piscis extra habitacionem aquae non potest viuere, sic nec homo extra fluium gratiae vel deuotionis potest in bono perseverare. Vnde 3. Reg. 2. dicitur. Habita inquit in Hierusalem, & non egredieris inde huc, atque illuc, quacunque enim die egressus fueris, & transferis torrentem Cedron, scito te interficiendum,

ciendum. Ista. n. verba fuerunt dicta a Salomone semey, qui interpretatur audi me. Quia verè charissimi, Hierusalem, i. sancta matris Ecclesiae status, torrentis cedroni. fluius deuotionis & gratiae sunt rectè quaedam spirituales habitaciones, a quibus non licet egredi huc atque illuc per peccatum, si aut taliter inde egredimur, statim mors patitur in fligitur, & mors inferni inde promeretur. Habitandum est igitur in deuotionis dulcedine. Pone et exemplum de salmone, qui libentius habitat in aqua dulci, quàm in salua. Item quidam habitant in desertis, i. in solitudine afflictionis, sicut fuerunt eremitae, similes anagris, qui se voluit in desertis vagari, & solitarii habitare. Vnde Iob 30. In desertis habitabant torrentium, in cauenis terrae, vel super glaream. Item quidam habitant in altitudine contemplationis, similes Aquila, quae semper secundu Greg. in arduis solet ponere nidum suum, & in altis rupibus solet habitare, & raro nisi pro praeda capienda ad terram solet descendere, & venire, quia. s. viri ceteri platiui semper solent alta loca Paradisi frequentare, & a terrenis & infimis se abstinere, sed in monte caeli pro considerationem & affectionem iugiter habitare, ut sic quilibet possit dicere illud Eccl. 24. Ego in altissimis habito, & thronus meus in columna nubis. Item quidam habitant in societate, id est in communitate concordiae, amoris, & dilectionis. Sicut. n. aialia pacifica & modesta solent in societate viuere, & in simul pacifice habitare, sicut patet de bobus, ouibus, ceruis, & elephantibus, sic verè pacifici & modesti simul per concordiam habitant, & societatem & vnitatem frequentant. Vnde Ps. Ecce quam bonum, & quam iocundum habitare fratres in vnum. Ista igitur sunt quinque genera bonarum personarum, quae in sancta Ecclesia habitare noscuntur. Et ideo breuiter quae libet sancta persona potest dicere illud Eccl. 24. In habitacione sancta coram ipso ministravi, & sic in syon firmata sum, & in ciuitate sanctificata similiter requieui, & in Hierusalem potestas mea. In quibus verbis aduerte, quod illi, qui in Hierusalem, i. in Ecclesia habitant, debent habere quatuor conditiones, scilicet Obedientiam sedulitatem, Permanentem stabilitatem, Castimoniam sinceritatem, Amicitiam concorditatem. In eis. n. debet esse humilitas in obediendo, quia. s. isti debent esse ministri. (Coram ipso inquit ministravi.) Item stabilitas in perseverando, quia debent esse firmi. In syon inquit firmata sum. Item sinceritas in mundo viuendo, quia. s. ipsi sunt in ciuitate sanctificata. Itè concordias in pace seruanda, quia ipsi debent simul requiescere (similiter inquit requieui.) Dico igitur, quia illi, qui in Ecclesia habitant, debent esse humiles ad obediendum, quia. s. ipsi debent esse ministri. (Ministravi inquit.) Ministrare. n. nomen est humilitatis, nomen etiam sedulitatis, quia. s. habitatores Ecclesiae debent esse seduli in ministrando, & humiles in obediendo. Vnde in Psal. dicitur. Filij seruorum tuorum habitabunt, & semen eorum in seculum dirigetur. Dicitur. n. in euangelio. Qui mihi ministrat, me sequatur, & ubi sum ego, illic & minister meus erit. Oes enim quotquot sumus in Ecclesia, sumus ministri Dei, quia sicut dicitur Heb. 1. Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi. Insuper dico, quod nos debemus esse stabiles ad perseverandum, quod ostenditur in verbo firmata. Firmati. n. debemus esse in fide & in bonitate. Quia sicut stelle in habitaculis suis firmiter perseverant, ita quoniam a lumine suo deficiunt, nec a locis suis cadunt, sic nec nos debemus cadere a loco nostrae professionis, nec a lumine fidei, gratiae & deuotionis iuxta illud Eccl. 5. Esto firmus in via dñi. Quia sicut dicitur in Ps. Non commouebitur in eternum, qui habitat in Hierusalem. Denique debemus esse sinceri ad caste viuendum, quod ostenditur, quia ipsi habitant in ciuitate sanctificata. Non enim decet immunda persona esse, & habitare in loco sancto, sicut inter locatum & locum debet esse proportio, quod satis potest figurari Exo. 3. & Iosue 5. vbi dicitur. Tolle calciamenta de pedibus tuis, locus. n. quo stas, terra Sancta est. Calciamenta. n. quae de pelle & carne mortua sunt possunt significare carnalitates seu carnis peccata, quae pro certo illi debent se tollere, qui in terra sancta Ecclesiae dignè voluerint habitare, ut sic quilibet tali dicitur illud Ps. Tu autem in Sancto habitas laus Israel. Debemus igitur esse sinceri ad caste viuendum. Adhuc dico, quod nos debemus esse concordēs

ad pacem tenendum, quod ostenditur, cum dicitur. (Similiter requieuit.) Illi. n. similiter habitant, & morantur, qui in pace & concordia, ut communitate, quiescunt, & versantur. Patet de stellis, qui similiter in coelo sunt fixae, quarum altera locum alterius non inuadit, nec ipsam in suis motibus retardat, seu impedit. Quae quae. n. stellae contentae sunt locis & orbibus suis, & ideo inter se pace & ordine perpetuo quietant, sicut dicunt astrologi, & et sicut dicit scriptura Eccl. 16. vbi loquitur de corporibus caelestibus, dicens quod vnusquisque proximum suum non coarctabit. Apes etiam, quae simul habitant pacifice inter se quiescunt, & viuunt, Generaliter. n. omnia, quae simul habitant, & in societate viuunt, ut communitate, in pacis & concordiae tranquillitate ad denotandum quod nos alij qui in religione, in Ecclesia in collegijs simul viuimus, & manemus in pace, & concordia habitare, & requiescere debemus. Alter. n. non debet alterum laedere, nec pacem ipsi perturbare. (Similiter inquit requieui) ut dicat quilibet de pace religionis illius illud Ps. Hec requies mea in seculum seculi, hic habitabo, quoniam elegi eam. Et ideo de tali communi, concordia & pacifica habitacione, quae debet esse inter nos in Ecclesia quamquam sumus natione & conditione diuersi, potest dici illud Esa. 11. Habitat ibi lupus cum agno, & pardus cum hircio accubabit. Vitulus & leo, & ouis simul morabuntur. Vitulus & versus pasceatur simul quod nulli debent esse tam diuersae conditionis & nationis, quin debeant esse similes charitatis, pacis & dilectionis, quoniam fuerit eisdem societatis & habitacionis. Sic igitur patet quatuor genera personarum, quae debent in ecclesia habitare. Sed pro dolor quam multi sunt hodie in ista Hierusalem, i. in ecclesia habitatores alterius conditionis, quia pro certo hodie habitant in Ecclesia habitatores

Pacifici, sed venefici, Sanctificati, sed maculati, Stabiles, sed debiles, Seduli, sed emuli, Humiles ministratores, sed superbi Imperatores,

Et ideo pro dolor scriptura plangit Esa. 1. Quo inquit facta est meretrix ciuitas fidelis, plena iudicij iustitia habitauit in ea, nunc aut homicida. Et 1. Mach. 1. dicitur. Fugerunt habitatores Hierusalem, & facta est habitatio exterorum & facta est extranea a femine suo, & nati eius reliquerunt eam. Quia pro certo charissimi, ciuitas Ecclesiae, quae dudum dicebatur Hierusalem pro pacis vnitatem, fidelis pro fidei firmitatem. Plena iudicij & iustitiae propter equitatem modè inquit (pro dolor) facta est meretrix pro venalitate symoniae. Ibi habitant homicidae propter malignitatem inuidiae. Habitatio est exterorum, i. peccatorum, pro subuersionem iustitiae. Extranea est a femine suo. Semen. n. de quo fuit, seminata Ecclesia, fuit gēs iusta, a qua. n. nunc facta est multipliciter aliena. Mat. 13. Dicitur nonne bonum semen seminasti in agro tuo, vnde igitur habet zizania? Inimicus hō hoc fecit. Diabolus. n. seminavit ibi zizania. i. malos habitatores, figuratos in illo cadmo, qui seminavit in agro dentes serpentis, de quibus nati sunt milites armati, qui se mutuo occiderunt, sicut ponit. Ouidius lib. 3. Meta. fabula. 1. Sic verè diabolus hodie seminavit in agro Ecclesiae dentes serpentinos, i. homines peccatores & venenosos, qui etiam transformantur in milites, quia. s. ad literam, multi sunt ecclesiastici, qui actus & habitus agunt & deserunt seculares, & etiam se inuicem occidunt, quia. s. discorde & irreligiose viuunt. De talibus igitur malis habitatoribus dicitur Apo. 18. Cecidit, cecidit Babylō ciuitas illa magna, & facta est habitatio demoniorum, & omnis spiritus immundi, & ois volucris immunda & odibilis. Demones, qui nunquam possunt conuerti, significant obstinatos. Spiritus immundi, significant hypocritas fectos & luxuria maculatos, & licet spirituales appareant, carnis, immunditiae defecatos. Volucres etiam odibiles, quae. s. de nocte clamant, detractores & verbis friuolis effrenatos significant. talibus dicitur Luc. 11. quod vnus immundus spiritus assumit alios septem nequiores se, & ingressi habitant ibi. Non sic igitur charissimi, sed sint ibi habitatores

Boni & non mali, Sancti & non fecti, Perfecti & non infecti, Pacifici & non malefici, Quia pro certo sicut dictum est, ista est habitatio spiritualis, quae est fructuosa. Et hoc est fecundum principale. De malis autem habitatoribus Diction. Berchorij. Pars ij. M 4 ribus

Tertio dico, q̄ inuenitur herba cunctorum. Etenim non solum iniquitas sed prosperitas, imò etiam corporalis fragilitas d̄ herba. Herba. n. v. cōiter, h̄t esse valde debile, de mane. n. v. q̄ r̄d vesperā siccat, & si in æstate viret, in hyeme t̄m mortificat. Sic vita humana de mane iuuentutis ad vesperā fenectutis arefcit. Et si in hoc mundo virefcere videat, h̄me t̄m mortis deficit, & pallefcit. Pf. Mane sicut herba transeat, vesperē decidat, & arefcit. Et h̄c de herba sufficiant.

Hæreditas. Nota q̄ hæreditas est illud ius, illa possessio, illa portio, q̄ à parentibus ad filios deriuatur. Ius igitur hæreditarium, & acquisitū differūt, q̄ bona hæreditaria sunt quasi substantia, acquisitiua verò sunt quasi accidentalia. Hæreditas igitur signat possessionem, diuitias & portionē, & maximè illā, q̄ de iure hoī debet, & quæ fixe, & permanenter ad hoīem nō sc̄itur pertinere, & q̄ post mortē ab eo expectatur. Et idē loquendo moraliter, possumus distinguere multiplicem hæreditatem. Est enim

Hæreditas	Gratiæ, Hæreditas gratiæ est summè pcuranda. Gratia. n. est illa filia, de qua d̄r Eccle. 22. Filia prudēs
Substantiæ temporalis.	est hæreditas viro suo. Hæreditas gloriæ est summè appetēda. Ista. n. est illa de qua d̄r in Pf. Elegit nobis h̄reditatem suam sp̄m Iacob, quā dilexit. Hæreditas Ecclesiæ est tutē defendenda. Pf. Iusti autem hæreditabunt terram, & inhabitabūt in seculum seculi super eam. Hæreditas temporalis est valde contemnenda. Vnde Pf. Abominatus est hæreditatē suā, & possessionē suā spreuit. Hæreditas infernalis est summè metuenda, quia sicut d̄r Eccle. 6. Improprium & cōtumeliā malus hæreditabit. Dicamus igitur aliquid de bona hæreditate generaliter, hoc est d̄ctū de successione Ecclesiæ militantis, vel ēt Ecclesiæ triumphantis. Et dicamus, q̄ sicut h̄reditas acquiritur filiis per morte patris, sic hæreditas Ecclesiæ vel gloriæ per mortē Christi nobis extitit acquisita. Et iō bona Ecclesiæ dicuntur patrimoniu crucifixi, eo q̄ in virtute sanguinis, & crucifixionis Christi hæreditas ista extitit nobis data, & ad nos iure hæreditario deuoluta. Idē de ista hæreditate p̄t dici illud Esaiæ 65. Hæreditabunt eā electi mei, & serui mei hæreditabūt ibi. Et aduertē, q̄ sicut ad hæreditatem paternam admittuntur illi, qui sunt

Legitimè procreati, Legitimè (dico) procreati, quia. f. Criminibus non ligati, sp̄ritij ad h̄reditatē non admittuntur. Parentibus non ingrati. tunc, criminibus non grauati, quia. f. criminosi & maximè læsc̄e iustit̄e maiestatis hæreditate priuantur, item parentibus non ingrati, quia. f. propter vitium ingratiudinis homines hæreditate priuari merentur, sic loquendo spiritualiter, illi debent ad hæreditatem p̄sentis, Ecclesiæ vel c̄lestis patriæ recipi, & admitti, q̄ legitimè procreantur per canonicam promotionem, isti sunt, qui dicuntur mei. Qui criminibus non grauantur per sanctificacōnem, isti sunt, qui dicuntur electi. Qui parentibus subiugantur per saluificam saluationem, isti sunt, qui dicuntur serui. Dico igitur primò, q̄ si volumus esse Christi hæredes nos debemus esse canonicè procreati, quia. f. nos debemus esse filij legitimi, nō spurij, filij boni, non mali, filij propriij, non alieni, filij canonicè procreati, non symoniacè introducti, quod ostenditur, q̄n̄ dominus nos vocat (me inquit). i. à me geniti, & introducti. Adulteri & nō propriij d̄r, qui ab alio, q̄ à proprio viro recipiuntur. Et iō symoniaci nō sunt propriij filij qui à carnali affectionē vel à munerū acceptione, & non à Christi vocatione fuerunt in Ecclesia generati. Istis d̄r Iudci. 1. Hæres in domo nostra esse nō poteris, q̄ de adultera natus es. Et t̄m proh dolor nos possumus plāgere cum Pf. dicentes. Deus, venerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum possuerunt Hierusalem in pomorum custodia. Possumus etiam plangere cū Hieremia Thren. 5. Hæreditas nostra versa est ad alienos, domus nostræ ad extraneos. Hæreditas. n. nōstrā, quæ est Ecclesia, hodie ad alienos vertitur, & magis à peccatoribus, q̄ à iustis, magis ab illegitimis Christi filiis, q̄ à proprijs, magis à malis q̄ à bonis (quod dolendum est) occupatur. Istis igitur temporibus veniunt gentes in istam Christi hæreditatē. Gēzes dico. i. sine lege viuentes, hoc est dictum viri peccatores legem Dei & Ecclesiam negligentes, à quibus proculdubio templū Dei per diuersa peccata polluit, & tota ciuitas Hierusalem dissipatur. Pater. n. spiritualis. f. prælatus valde debet attendere quales filios introducit, & generat in hæreditate Ecclesiæ. De Abraham. n. legitur, q̄ cum haberet filium legitimū de vxore. f. Isaac, & filium spurium de ancilla. f. Imael, bene cauit, q̄ spurio hæreditatem suam nō dedit, sed legitimè sicut bene d̄r Gen. 21. Eijce ancillam & filium eius, non. n. hæres erit filius ancillæ cum filio libere. Sic verè cum prælatus habeat duo genera filiorum. f. legitimos. i. sufficientes, & veros Ecclesiæ filios & insufficientes in ancilla. i. in carnis affectione genitos, valde debet attendere, q̄ in hæreditate Ecclesiæ promoueatur liberos, & non seruos, & illos, quibus de iure debetur ista hæreditas, non alios, cuius t̄m fit contrarium, nam pp̄ peccata ecclesiasticorū Deus perimit, q̄ ipsorum hæreditas ad manus veniat alienas. Hier. 8. Verbū inquit domini proiecerunt, & sapientia nulla est in eis. propter hoc dabo mulieres. i. ecclesias eorum exteris, & agros eorum alienis hæredib. Et breuiter, tales alieni subintroducti videntur velle cōtra legitimos, & bonos machinari, & Christi h̄reditatem inter se diuidere & partiri, dicentes illud Mat. 21. Hic est hæres venite occidentis eum, & nostra erit hæreditas. Et in Pf. Hæreditate possideamus sanctuariū Dei in terra. Et idē sicut videmus q̄ aialia munda dicuntur habitationem immundam derelinquere, & exinde recedere, & fugere sicut d̄r de apib. & formicis, quæ domos suas deserunt q̄ fumo, vel aliquo malo odore ipsas plenas inueniunt, sicut ēt de taxo d̄r, qui domum suam d̄r derelinquere q̄ ipsam stercoreib. vulpis inuenit maculatam. sic proculdubio Deus, qui ipfam h̄reditatem suam, quæ est Ecclesiæ videt hodie multis vitijis maculatā, & infectam, & à vulpibus ibidem habitantib. i. à suis malis possessorib. diuersimodē deturpatā ipsam videtur hodie reliquisse, & in manibus principum secularium velut extraneā dimisisse. Ibi. n. est tantus fumus superbiæ, ibi est tantus fetor luxuriæ, ibi est tantus ardor avaritiæ, q̄ ipsam necessariò Deus abominatur, & deserit, & velut extraneam respuit, & dimittit. Vnde in Pf. d̄r. Iratus est furor domini in populum, & abominatus est hæreditatem suam, & tradidit eos in manus ḡtium, & dominari sunt eorum, qui oderunt eos. Non sic charissimi, nō simus illegitimè hæredes, sed legitimi, nec simus indebitè in ecclesia generari, sed à Deo iustè & canonicè procreati. (Mei inquit) vt sic de quolibet nostrum dicat illud Gen. 15. Ecce vernaculus meus hæres erit. Scd̄ dico, q̄ si volumus esse Dei spirituales hæredes, nos debemus esse à vitijis liberati, q̄ ostenditur, cum d̄r. Electi. Ad hæreditatem enim non quilibet filius admittitur, sed ille, qui à patre in testamento specialiter eligitur. Hæreditate etiam paternā non omnes generaliter d̄tantur, sed illi solum, qui sunt personæ habiles ad eam admittuntur. Et inde, q̄ est criminosi hæredes non sunt, imò propter sua crimina ius hæreditatis & possessionis perdit. Sic verè ad habendum hæreditatem gloriæ Paradisi vel etiā hæreditatem Ecclesiæ militantis, necesse est, q̄ simus viri electi per diuinam prædeterminationem, viri sancti, non habentes criminum maculam seu infectionem, viri perfecti, possidentes virtutum perfectionem. Talib. n. electis. i. viris iustis, & perfectis distribuitur hæreditas cælestis gloriæ, & in talib. est distribueda hæreditas militantis Ecclesiæ. Elegit. n. nobis Deus hæreditatem suam speciem Iacob, quem dilexit, sicut dicit in Pf. & idē præcipitur Eccle. 24. In Iacob inhabitabit, & in Israel hæreditate, & in electus meis mitte radices. Et sic notabis, q̄ ad istam spirituales vel supernales hæreditatem Deus in testamento sacræ paginæ scribit, & eligit omnes bonos. Eligit enim ibi

Penurij squalore maridos, Ista. n. sunt duodecim genera bonarū psonarū, q̄ ad hæreditatē Ecclesiæ militantis pro presentē tpe debent admitti, & qui ad hæreditatē Paradisi finaliter admittentur. Ista igitur hæreditatē obtinebūt penuria marcētes. Iac. 2. Dñs elegit pauperes in hoc mundo, diuites in similes diligētib. se. Item constantia vigentes, f. viri solidi & fortes.

Fortes. Eccl. 46. Fortis in bello Iesus naue expugnauit in supergentes hostes, vt consequeretur hæreditatē. Item iustitia vigentes. Esa. 60. Oēs iusti in perpetuū hæreditabunt terrā. Itē fiducia feruentes. Esa. 57. Qui fiducia habent mei, hæreditabunt terram. Item clementia fluentes. 1. Reg. 10. Vnxit Deus super hæreditatem suam. vnctura. n. modestiā & pietatem designat. Vnde in Pf. Mansueti aut hæreditabunt terram. Item tristitia timentes. Pf. Dediti hæreditatem timentibus nomen tuum. Item prudentia seu sapientia fulgētes. Eccl. 4. Qui tenuerit sapientiam, vitam hæreditabit. vnde de sapiente seruo d̄r Prou. 17. q̄ inter fratres hæreditatem diuidet. Item eloquentia docentes. f. boni doctores & prædicatores. 2. Mach. 2. Caleph dum testificatus est in Ecclesia, accepit hæreditatem. Item digne præfidentes. Eccl. 37. Sapies in populo hæreditabit honorem. Itē viri patientes. Pf. Sustinētes aut dominum, ipsi hæreditabunt terram. Item viri cōpatientes. Esa. 44. Hi sunt viri misericordiae. Sequitur. Et cum semine illorum perseverabit hæreditas. Itē viri cōtinentes, & innocentes. Pf. Nouit dñs dies immaculatoꝝ, & hæreditas eorum in æternum permanet. Isti igitur sunt, qui ad Christi h̄reditatem debent admitti, & non ab ea deijci, & expelli. Mali verò econuerso de ea debent eijci, & excludi. Sicut enim sunt aliquæ insulæ in quibus aues immundæ intrare non possunt, d̄r de Creta, quæ est insula maris, in quam non p̄t intrare noctua neq̄ bubo, sic proculdubio hæreditatem Paradisi non intrabunt viri peccatores & immundi, nec ēt ad h̄reditatem bonorum Ecclesiæ quoquo modo admitti debēt vel recipi, sed ipsi debent priuari penitus & excludi. Et hoc est, quod d̄r Ephe. 5. Scitote inquit intelligentes q̄n̄ omnis fornicator & immundus aut auarus non habet hæreditatē in regno Christi & Dei. Non sic igitur charissimi, sed simus electi, non infecti, simus iusti, non iniusti, simus Deo placidi & accepti, non criminibus marcidis vel despectis. Quia sicut d̄r in Pf. Iusti aut hæreditabunt terram, & inhabitabunt in seculum seculi super eam. Et ibidem d̄r, q̄ mansueti hæreditabunt terram, & delestantur in multitudine pacis. Simus igitur criminibus non grauati. Tertio dico, q̄ si volumus esse hæredes Dei, nos debemus esse parentibus non ingrati, sed maioribus subiugati, q̄ ostenditur cum d̄r. (Serui mei.) Sicut. n. filius, qui patri ingratus efficit, & ei in necessitate seruire dēdignatur paternā hæreditate priuari meretur, sic p̄culdubio nos si Deo, & prælati de tantis diuinis, & beneficijs ingrati sumus, & sibi debita seruitia impendere negligimus, pro certo ius hæreditatis paternæ perdimus & amittimus, nec ēt ad hæreditatem Ecclesiæ admitti debemus. Nos igitur debemus esse serui Dei. i. seruitijs eius mancipati, q̄ sicut d̄r Esa. 45. Hęc est hæreditas seruorum domini. Et idē proh dolor, video, q̄ in hæreditate domini, quæ est ecclesia, sunt multi, qui ipsam debent amittere, qui. f. in nullo se volunt diuinis officijs mancipare. Isti. n. sunt sicut bubones, q̄ intrant Ecclesiam non vt Deo seruiant sed vt oleum bibant, & vt Ecclesiam suis stercoreibus maculent, & inficiant. Isti sicut ēt sicut gallinæ in æstate, quæ quando repleta fuerint & fatiatæ, ad vocē clamantis dēdignantur venire. Quia verè multi sunt, q̄ intrant Ecclesiam, & bibunt oleū. i. accipiūt fructus, & distributiones, & cætera talia, ipsam t̄m non verè aut suis stercoreibus. i. suis criminibus maculare. De quib. d̄r Hier. 2. Ingressi contaminauistis terram meā, & hæreditatem meā posuistis in abominationē, quinimò statim, q̄ tales fructibus ecclesiarum fuerint satiati, nunquā volunt amplius venire ad Deo seruiendū, sed magis curant vndiq̄ recedere ad spatiandū, & solatiandū. vnde Hier. 2. Locutus sum tibi in abundantia tua, dixisti, non seruiam. Non sic charissimi, quia pro certo si volumus esse heredes Dei, oportet q̄ simus ipsius seruitores, quia sicut dictū est. Hęc est hæreditas seruorū domini. vnde in Pf. d̄r. Habitabunt ibi, & hæreditate acquirent eam, & semen seruorum eius possidebit eam, & qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea. Et sic igitur patet quò hæreditas Paradisi vel ēt hæreditas Ecclesiæ militantis distribuitur illis, qui sunt legitimi generati per canonicā promotionem. (Mei inquit) Illis qui non sunt criminibus grauati per sanctificacōnem conditionem. (Electi inquit) illis, qui sunt maioribus subiugati per saluificā subiectionem. (Serui inquit) Et hæc de hæreditate seu hærede sufficiant quo ad p̄sens. Vide supra de domo, & habitatione.

Hæremus. Vide vbi desertum. Et si vis, dic, q̄ heremus a locus aridus est, & desertus ab ariditate sic dicitur. Et signat multipliciter in scriptura. Signat. n. mundū, impium, & infernum. Heremus. n. est locus sterilis, incultus, & horribilis. Et sic dico, quod

Mundus est aridus, & sine fructu,	Quis mundus dicatur heremus sine fructu, patet Sap. 5. vbi d̄r, q̄ ad heremum perducet omnem terram iniquitatis eorū. f. habitatorum ipsius. ad heremum dico. i. carentiā oīum bonorū. Quis peccator dicatur heremus sine cultu, & sine cultura poenitentiae vel laboris, patet Eccl. 6. vbi d̄r sic. Ne extollaris in cogitatione tua sicut taurus, ne forte elidatur virtus tua per stultitiā, & folia tua comedat, & fructus tuos p̄dat, & reliquaris velut lignum aridum in heremo. Quis ēt infernus dicatur heremus plenus luctu, vbi. f. habitant feres, & vbi aialia imbecillia à crudelib. deuorant patet Eccl. 13. vbi d̄r, q̄ venatio leonis onager in heremo, & Deut. 1. dicit. Transibimus per heremum terribilem, & maximè solitudinē. In bono verò significato heremus signat statum poenitentiae, seu etiam hoīem poenitentem, squalentem, & abstinentē, & fructib. diuitiarū & deliciarū carentē. Iste. n. cōmone per contritiōē. Sap. 18. Commotio in heremo facta est. Iste plorat per compunctionem. Pf. Interrupit petram in heremo, & adaquauit eos. Iste siccus est per carnis macerationē. Eccl. 6. Relinqueris sicut lignū aridū in heremo. Talis igitur heremi fuit habitator beatus Ioannes, sicut d̄r in hymno, Heremique cultor maximè varum. Sufficiat quia pauca sunt auctoritates. Vide satis plenius supra de Deserto.
-----------------------------------	--

Hærese. Vide supra vbi ad hærese.

Hæresis. Nota q̄ hæresis latinæ loquendo, posset deriuari ab hærendo, p̄ eo q̄ hæreticus nimis hæret opinioni fallax. D̄r aut hæreticus ille, q̄ veritati fidei ex certa scientia contradicit. Si. n. ex ignorantia hoc faceret, d̄t t̄m non esset crassa vel supina, tunc diceretur errans, & non hæreticus. Quia s̄m Aug. Errare potero, hæreticus non ero. De hæreticis igitur aliter sapientib. quæ catholica fides supponat, multa possunt dici, sed auctoritates deficiunt in scriptura. Et idē tranleo quia in multis materijs fit mentio de eisdem hæreticis. Dicitur tamen si vis, quod hæreticus Solet obstinari temere credendo, Primò dico, q̄ hæretici debent euitari prope cedendo, ci solent obstinari crederent, debent extirpari asperè tundendo. dendo t̄m, similes hirudinib. quæ sunt aues multorū in cantū flexuū, à locis occultis oī anno venientes. de q̄. dicit Pl. q̄ ista sola inter aues domesticari nō possunt. Sic & hæretici qui occultè surgentes, multis & varijs sunt cātilenarum ambagibus flexuosi, ex quo semel ceciderunt in errorē vix aut nunquā possunt amplius reuocari, nec ad fidē domesticari, nec à suo errore corrigi vel domari. Vnde Aug. cōtra Donatistas lib. 2. dicit sic. Aliter aliquid sapere, q̄ res se habet, humana t̄tatio est: nimis aut amando sententiā suā, vel inuidendo melioribus vsq̄ ad p̄sciendā cōiōnis, condendi scismatis vel hæresis sacrilegiū peruenire, diabolica p̄sumptio est. In nullo autē aliter sapere, quam res se habet est Angelica perfectio. Carne itaq̄ hoīes sumus, sed spe Angeli Dei sumus, q̄ bus similes in resurrectione futuri sumus. Quādiu igitur nō habemus p̄fectionē Angeli, nō habemus p̄sumptionem diaboli. Isti igitur solent obstinari credēdo temere. Scd̄ dico, q̄ hæretici debent euitari cedēdo p̄pere, q̄. f. talis societas est contagiosa, sicut societas leprosorū. Dicit. n. Plinius lib. 3. c. 2. q̄ est quidā fons dictus lunaris, q̄ sæpius mutat locū, sed q̄ est mirū, vbiunq̄ se transtulerit, pisces suos secū transportat & ducit. Illi aut pisces (vt ait) sunt vaticini. Habent enim virtutē præfagitiuam, & futurorū demonstratiuā. Et idē si alicui petenti responsum eius debebat bene cōtingere, cibum de manu eius accipiebant, & ei applaudebant, si verò male sibi successurum esset, cibum de manu ipsius refuta bāt. Talis fons est Ecclesia, vbi aqua baptismalis abūdat. Ista enim quod otidie mutat loca, primò. n. fuit in oriente, in Iudea, in Syria, tandē in meridie, in Aegypto, & Africā, & postea in Septentrione. i. in Grecia, & Hibernia. Nūc verò in Occidēte. i. Italia, Germania, Gallia, Hispania. Sed p̄ certo iste fons veros pisces suos, f. catholicos semper portat fertū. Isti etiam

etiam pisces nunquam dimitunt fontem suum. f. Ecclesia, seu fidem. Sciunt. n. q. (sicut dicitur Esa. 50.) computrescet piscos sine aqua morientur in siti. Illi vero pisces, qui non erant sui scilicet scismatici, & hæretici in illis partibus remanerunt, nec fidei, nec Ecclesie adhæserunt. Io. 11. Oves meæ vocem meam audiunt, & cognosco eas, & sequuntur me. & c. Et pro certo isti pisces. i. catholici viri debent habere vim discretivam, quia. si ipsi debent discernere inter bonos, & malos hæreticos & catholicos, cibum doctrinæ nunquam debent à malis, & hæreticis recipere, sed eos potius refutare. & infortunium æternum eis prædicare. Bonis verò doctoribus debent applaudere, societatem eorum sequi, & cibum sanæ doctrinæ de suis manibus recipere. Ideo dicitur ad Titum. 3. Hæreticum hominem post primam, & secundam correptionem de vita, sciens quoniam subversus est eiusmodi. & 1. Corin. 5. Cum eiusmodi nec cibum sumere. Isti igitur debent vitari cedendo prope.

C Tertio dico, quod hæretici debent extirpari radendo asperere. Sicut. n. ponit Genesius, reperit eum, quod quoniam viri agni fornicatur cum alio, qui cum compare suo, alij agni iniucem cogregati solent eam verberare, & deplumare, & de suo consortio segregari morti, & frigori exponere. Sic verè quoniam aliqua persona à suo verò coniuge Christo fornicatur per hæresim, & errorem, & alteri. scilicet diabolo se coniungit, alij catholici, & maxime Episcopi, & prælati debent contra eam insurgere, & à cõione fidelium diuidere, plumas. i. beneficia, & bona temporalia confiscare, & ad eum tollere, & eum tanquam brachium putridum ab Ecclesia segregare, & penis & doloribus condemnare. Quod est proprie fiet in iudicio quoniam Angeli congregati hæreticos igne perpetuo condemnabunt. Vnde de adulteris mulieribus. Oolla & Ooliba dicitur Ezech. 23. quod viri iusti sunt, & iudicio adulterarum iudicabunt eas & c. Vide in ritualibus multis vbi fit mentio de hæreticis, quia omittit pro auctoritate defectu, vide in tabula, quæ te dirigit vbi quæres & c.

Heri. Vide infra in litera N. vbi fit mentio de nudis sterius, vbi inuenies satis de Heri & c.

A Herodes. Herodias. Nota quod cum fuerint tres Herodes prout ex dictis scripturæ bene deducit magister in historia. Scholastica. omnes tamen fuerunt principes impij, & crudeliter, quia propter generaliter loquendo, per Herodem possumus quemcumque tyrannum, & impium designare. Interpretatur autem Herodes vtrilibus glorians, vel pellicibus gloriosus, quia. factales solent in pellibus, & in spolijis innocentium, & simplicium gloriari, quoniam ipsas possunt rapere vel furari. Improprie etiam in pellibus pulchritudine gloriantur quoniam perinane gloriam in sua carnis specie delectantur. De talibus igitur notari potest, quod. si ipsi Dei laudes molestè tolerant, Dico igitur, quod isti solent Dei laudes molestè tolerare. Vnde de Herode dicitur Matt. 2. quod Magis regem iudeorum adorare volentibus, & stellæ miraculum referentibus, audiens Herodes turbatus est, & ois Hierosolyma cum illo. Item isti solent innocentes iniuste lacerare. vnde Matt. 2. dicitur, quod futurum erat, ut Herodes quæret puerum ad perdendum eum. Ibi et dicitur quod Herodes misit in Bethleem, & occidit omnes pueros, & Matt. 14. & Marci. 6. dicitur quod Herodes Ioannem in carcere decollauit. Item isti solent sanctos contemnere atque vituperare. Vnde de Christo legitur Luc. 33. quod spreuit illum Herodes cum exercitu suo, & illi indutum ueste alba. Item isti solent cum iniuris sese confederare. vnde Luc. 23. dicitur quod facti sunt amici Herodes & Pilatus. Item solent Ecclesia iniuste molestare. Act. 12. Misit Herodes manus, ut affligeret quosdam de ecclesia. Item solent adulatoribus laute remunerare. vnde Matt. 14. dicitur quod cum filia Herodias saltasset, & placuisset Herodi, & simul discumbentibus, promisit & dimidium regni sui. Itè finaliter isti solent male mori, & turpiter expirare. vnde Act. 12. de Herode dicitur, quod percussit eum Angelus domini, & consumptus à vermibus expirauit. Isti igitur septem rationibus possunt tyranni, & iniuri reges, & principes Herodi crudeliter comparari. Vide si vis quomodo loquitur pulchre contra crudelitatem Herodis Ioannes Chrysostomus de Ioanne Baptista.

Hester. Cum Hester virgo pulcherrima primo captiua postea regina fuerit. Assuero regi nupsit iram suam placauerit, populum suum liberauerit. & Amā populi sui hostem superauerit, & suspēdi. pcurauerit, vbi per Hester potest intelligi beata Virgo, vel et quilibet Christiana Sancta, vel quælibet anima humilis & deuota, quæ de captiuitate huius vitæ ad regnum cælestis traducitur vbi Assuero, qui interpretatur beatificus. i. Christo beatificè iungitur, & annectitur, ita, quod eius precibus deuotus sibi populus liberatur, & Amā superbus diabolus superatur. Vnde nota, quod ista fuit decens & speciosa, Istas. n. septem condiciones habuit Hester regina, quæ Placens & gratiosa, re vera debent in Sancta muliere, vel Virgine reperiri. Sit igitur decens, & speciosa per puritatem. Vnde de Nobilis & gloriosa. Hester dicitur Hester. 2. quod Hester erat pulchra nimis & decora facie. Item si placens & gratiosa per honestatē: vnde Hester præ ceteris placuit regi & Eunucho, quia & de Hester legitur Hester. 2. quod inter ceteras puellas placuit, & inuenit gratia coram eo. Et ibidem dicitur, quod adamauit eam rex super omnes mulieres, & inuenit gratia & misericordiam coram eo. Itè sit pauens, & timorosa per humilitatem. Hester 14. Hester autem cõfugit ad domum suam, pauens periculum quod imminerebat. Itè sit latens & pudorosa per secreti profunditatem, quia. f. ad Virginem spectat, quod sit abscondita, & secreta, & à publico reposita, & remota. vnde Hester interpretatur abscondita. vnde Hester. 14. dicitur quod deposit vestes regias, & flexibus & luctuina apta vestimenta suscepit. Item sit fidelis & amorosa per charitatē sicut fuit ista Hester, quæ vt fidei & amoris suum erga populum Iudaicum, quem Assuero à puero vsque ad senem iussit deleri indicare, contra regis edictum, se morti, & periculo tradituram, iniussamque regiam aulam accessuram Mardocheo promisit & pro populo suo deprecaturā, vt dicitur Hester 4. Et sicut dicitur Hester. 6. dixit regi. Da mihi populum meum pro quo obsecro. Magni vti que amoris & fidei iudicium in foemina quæ cum diuitiarum, & imperandi flagrent cupidine, sicut de Semiramide dicit Orosius, lib. 4. & de multis alijs legitur, hæc tamen contra mores. scemineos, neutro illorum vincit potuit, nam rex ei medietatē regni, & imperij obtulit, sed populi sui amore victa vtrique contempsit, & Iudæis vitam, & salutē impetrauit. Itè sit stabilis, & vigorosa per constantiam firmitatem sicut fuit ista Hester, quæ vanis precibus. Aman flecti nequiuit, quousque de effectu est iustitiam complementi, sicut dicitur Hester 7. quod etiam moraliter loquendo, de Virgine potest dici, quod precibus, & deprecationibus hostis suis. i. proprii corporis non debet consentire, sed eum potius subfugare. Item sic erit finaliter nobilis, & gloriosa per æternam felicitatē, sicut de Hester dicitur Hester. 1. quod placuit regi super omnes mulieres, & posuit diademata regni sui super caput eius. Vnde de finali gloria istius potest dici illud Hester. 5. Induta est Hester regalibus vestimentis, & stetit in arrio domus regie. Vide figuras de Hester in multis locis dispersis in hoc opere & c.

Heu. Nota quod heu fit simplex, vnde interiectio dolentis, si verò sit triplex, vt cum simul dicitur, heu, heu, heu, tunc vnde interiectio admirantis. Iustis. n. dolent, & stupent, & verba seu signa doloris & stuporis sunt, quæ exigit manifestat. Dico igitur breuiter quod heu siue sit simplex, siue triplex dicatur, quod cum dicitur ad maiorem assertionem dicitur heu. Est enim Defolationis, Dico igitur primò, quod heu signat Miserationis, desolatiuè seu lamentatiuè, quia. f. Aemulationis, hõ quoniam sentit se miserum atque tristè Detestationis, & videt presentem vel futuram Admirationis, cam miseriam, & doloris prædesol Dubitationis, latone solet dicere heu, & dolorem Formidationis, rem tali signo vocis demonstrare. Dolet enim homo & desolatur

Quid. Videt statum damnabilem, Dolet (dico) seu desolatur Sentit locum horribilem, dicitur heu propter miseriam non perdit fructum amabilem. xij status, quia. f. quoniam hõ videt, & considerat, quod status suos, tã corporaliter, quod spiritualiter est malus, valde debet dolere, & dicere heu sicut faciebat, illa vidua. 2. Reg. 13. quæ dicebat. Heu quia malier vidua ego sum, mortuus est. n. vir meus. Dolet et, & desolatur homo dicens

uens heu propter angustiam anxij loci, sicut videlicet quoniam si videtur decenterum, & in carceratum in loco sterili, & horribili, & vili, & à patria relegatum, & cum feris, & latronibus sociatum. Sic dolent iusti in via. i. in mundo isto, vbi sunt bantati, & elogati à patria, & vbi impij homines sunt cõiuncti, & bonis oib. spiritualibus priuari. Sic dicebat in persona talium David in Psal. Heu mihi, quia incolatus meus, prolongatus est habitatio cui habitatio Cedar, multum incola fuit anima mea. Dolet in super, & desolatur hõ dicens, heu propter carentiam proprij fructus, qui. f. hõ multum tristatur, quoniam perdit socios, filios & amicos. Sic etiam spiritualiter iustus tristatur, & desolatur, quoniam Deum & sanctos, qui filij & socij sui erant per gratiam (iuxta illud verbum Matt. 12. Quicumque fecerit voluntatē patris mei, qui in caelis est, ille frater meus, & soror, & mater mea est) à se per peccatum sentit fieri alienos. Et sic desolabat Thobias à Thobia 20. pro filio à se absente dicens. Heu me fili mi, vt quid te misimus peregrinari lumē oculorum nostrorum? Sic desolari et, & tristari debent patres spirituales. i. prælati, quoniam filios. i. subditos vident per peccatum mortuos, & cõsumptos sicut de Propheta à leone occiso dicitur 3. Reg. 13. Planxerunt eam heu heu mi frater. Patet igitur quoniam heu signat desolatiuè. Secundò dico, quod heu signat miseratiuè seu compatiuè. Hõ. n. de miseris alienis debet contristari, & eisdem cõpari & flebiliter misereri, dicens illud Iudic. Heu me filia mea, decepti me, & ipsa decepta es. Et sic loquebatur miserato Ezechiel videns fenera Dei iudicia erga populum, dicens sic Ezech. 9. Heu, heu, heu Dñe Deus, ergo ne disperdes omnes reliquias Israel, effundens furorem tuum super Hierusalem? & Ezech. 11. Heu, heu, heu Dñe Deus, con summationē tu facies reliquiarum Israel? Quamuis. n. iusti conformiter voluntatem suam voluntati diuinæ, compatiuntur tamen quoniam vident contra alios Dei iudicia seueriter infligenda, sicut de Samuele legitur, quod plorabat Saul præ cõpassione, pro eo, quod Dñs abiecerat eum. 1. Reg. 16. Sumitur igitur heu, vt dictum est, miseratiuè, seu compatiuè. Tertio dico, quod heu sumitur emulatiuè seu vindictatiuè. Ille. n. qui zelat & appetit vindictam inimicorum, dicit heu, sicut Dñs dicit Esa. 1. Heu cõsolabor super hostibus meis, & vedicabor super inimicis meis. Quarto dico, quod heu sumitur detestatiuè. Ille. n. qui de re abominabili & displicenti loquitur, consuevit cum indignatione dicere heu. Et idè Ezech. 6. dicitur. Percute manum tuam, & allide pedem tuum, & dicit heu ad oes abominationes malorum domus Israel. Quintò dico, quod heu sumitur quandoque admiratiuè, quia. f. quotiens homo videt rem insolitam atque nouam, magnam, mirabilem, & stupendam, solet dicere heu. Et sic miratur homo

De. Suprema Dei potentia, Homo igitur dicit heu, considerans Dei potentiam. Et sic loquitur Hieremias, dicit Hier. 32. Heu, heu, heu Dñe Deus, ecce tu fecisti cælum, & terram, & fortitudine tua magna. & Num. 24. Heu quis victurus est quoniam faciet Deus? Item homo dicit heu, considerans Dei iustitiam. Ex consideratione. n. iudiciorum & occultæ iustitiæ diuinæ solet oriri admiratio, seu stupor. Sic videbatur admirari. Hieremias Propheta de hoc, quod Deus videbatur ordinasse punitionem malorum datam, quod eis pax publice promitteretur, dicit Hier. 4. Heu, heu, heu ergo ne Dñe decepti populum istum dicens, pax erit vobis, & ecce puenit gladius vsque ad animam? Item homo dicit heu, considerans Dei prudentiam, seu eius occultam prouidentiam. Et sic 4. Reg. 3. vbi dicitur, quod exercitus triu regum videbantur propter aquam carentiam cõsumpti, sed diuina prouidentia ad preces Hellsij remediauerit, qui aquas contra spem oium procurauit, dicit per regem Israel sic. Heu, heu, heu, cõgregauit nos Deus tres reges, vt traderet in manu Moab. Sic igitur dico, quod heu sumitur quoniam admiratiuè. Sextò dico, quod heu quoniam sumitur dubitatiuè seu formidatiuè. Sic dicebat ille puer Hellsij videns exercitum regis Syriæ missum ad capiendū magistrum suum, dicens 4. Reg. 6. Heu, heu, heu, Domine mi, quid faciemus? Sic ergo patet, quod heu est interiectio dubitatiua, detestatiua, admiratiua, indignatiua, seu amulatiua, miseratiua, & desolatiua. Vide sup. in plog. De A, a, a

A. Hic aduerbium loci. Nota, quod istud aduerbium loci, semper significat certum locum, sed moraliter loquendo, inueniunt bona & mala loca, ergo in bono

no sumit & in malo. Et primò dico, quod heu signat bono, quia. f. per hic potest intelligi omnis locus vtilis, virtuosus, & bonus. Est enim vnum hic interius in conscientia, & est aliud hic exterius in Ecclesia, & hic superius in patria,

Hic in. Corde est locus secretus, Primò igitur dico, Ecclesia est locus completus, quod hic est locus secretus habilis ad contemplantum, quia. f. viri contemplatiui solent venire & intrare ad istud hic. i. ad secretum conscientie, exemplo Helie, qui in monte Dei Oreb mansit in spelunca, & post egressus stetit in monte coram Dño, sibi quod dictum est. Quid hic agis? Respondit. zelo zelatus sum & c. 3. Re. 19. Quia. f. illi, qui sunt in isto hic. i. in spelunca profundæ conscientie meditates, & stant coram Dño in culmine eminentie contemplantes, possunt dicere, quod ipsi sunt hic pro domo Dñi zelantes, & Deum videntes & considerantes. Genes. 16. Hic vidi posteriora videntis mei. Posteriora. n. Dei sunt ipsius humanitas, sui quod futuri iudicij seueritas, & Paradisi felicitas, quia. f. posteriora eueniunt in futurum, quæ. f. in isto hic. i. conscientia debent videri, & contemplari. 1. Reg. 9. ca. Num hic est videns? responderunt, hic est. Hic est igitur locus secretus, habilis ad contemplantum. Secundò dico, quod heu est locus completus, vtilis ad habitandum. Et iste est locus Ecclesie & religionis, statufque gratie & perfectionis. Nam hic est locus

Expectationis alta sperantibus, Igitur de isto hic, i. de statu Ecclesie, religionis, vel gratie dico, quod hic est locus expectatiuis, quia. f. hic oportet uiuere in spe, & patientia, & expectare beatam spem, & aduentum glorie magni dei. Ad Titum 2. Vnde Abraham ascendens in montem legitur dixisse duobus pueris suis Gen. 22. Expectate hic cum asino. Asinus. n. patientiam designat, quia. f. Abraham. i. Christus, quoniam montem Paradisi ascendit, in spe & expectatione & patientia pueros & feruos suos viuere persuasit. Marci 24. Sustinete hic. Item hic est locus liberationis. Hic. n. liberatur hõ de periculo dationis æternæ, per fidem & charitatē, quod bene figuratū est Gen. 19. Vbi Loth audiens Sodomam perituram, dixit Domino. Non possum (inquit) saluari in morte, est ciuitas hic iuxta parua, ad quam possum fugere, & saluabor in ea, quia, p. certo in monte eminentie huius mundi non est salus, sed in parua ciuitate, quod est hic iuxta. i. in religione vel Ecclesia militate. Item hic est locus regetionis in statu. n. mundi vel peccati non est nisi labor, in statu verò Ecclesie, vel religionis, vel gratie est pax, iõ cuilibet quod est mentis amanti, dicit illud Ruth 4. Declina parumper, & sede hic, & 4. Re. 2. Sede hic, quia Dñs misit me. Sedere. n. quietè signat. Item hic est locus dispensationis, quia. f. hic sunt prælati, qui bene meritis dispensant beneficia, & curati, quod penitentibus dispensant sacramentorum remedia, & Deus & sancti, qui cunctis dispensant gratiarum, & virtutum suffragia. 1. Corint. 4. Hic iam quaritur inter dispensatores, & fidelis quis inueniatur. Item hic est locus eruditionis. Et iõ figuratè dicitur Io. 6. Est puer vnus hic, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisces. Puer. n. est Christus qui hic in Ecclesia administrat egentibus, & communicat quinque panes, id est, scientiam quinquè librorum Moysi, & duos pisces, id est, scientiam Euangeliorum, & Epistolarum noui testamenti. Item hic est locus adorationis. 1. Regum 1. Steti coram te hic orans. Item hic est locus castigationis, quia hic debet homo coerceri, & corrigere suos vagos, & deuos appetitus. Iob 38. Hic cõfringes tumentes fluctus tuos. Item hic est locus peregrinationis, quia. f. ciuitas ista non est manens, sed transiens de hoc mundo ad patrem. Hebr. 13. Non habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Item hic est locus longæ mansionis, quia. f. scilicet in loco determinato, & certo, scilicet in claustro, & in religione, & fide oportet perseverare vsque ad mortem, non per mundum, & mundi negocia diuagare. 3. Regum 2. Non egrediar, sed hic moriar. & Exodi 24. Expectate hic donec reuertar. Vnde de bene perseverantibus dicitur Matthæi 16. Diction. Berchorij. Pars ij. N. Sunt

Sunt aliqui hic stantes, qui non gustabunt mortem donec videant filium hominis in regno suo. Item hic est locus meditationis, seu considerationis. Ideo dicitur Luc 23. Suffinete hic, & vigilate. Item hic est locus introductionis, quia. i. ista est via, & porta ad eundem in coelum. Gen. 28. Verè non est hic aliud nisi domus Dei, & porta celi. Patet igitur, quod est quidam locus completus, utilis in habitandū. Tertio dico, quod est hic locus quietus, & nobilis ad cooperandū seu ad soporandū vel dormiendū. Et iste est locus Paradisi, qui est vnum hic, ubi est perfecta requies. In mundo. n. non est requies, sed labor. Ideo bene dicit Michę. 2. Surgite & ite, quia non habetis hic requiē. Sed certè in Paradiso est hic quietis, iuxta illud Io. 16. In mundo pressuram habebitis, in me autē pacem. Ideo de tali hic. i. de quiete Paradisi dicit in Psal. Hęc requies mea in seculum seculi, hic habitabo, quoniam elegi eam. Sic igitur patet, quod hic signat locum quietum, locum completum, locum secretum. Et sic signat in bono. Sed adhuc dico, quod hic significare potest in malo, & sic dico, quod hic

Signat { Cor impium, Primus est locus tumultuosus, quem dñs solet fugere. Infernum anxiū. Cor. n. impij quasi mare feruens quod quiescere nō valet. Esa. 57. De Christo verò constat, quod factus est in pace locus eius, & habitatio eius i Syō. Ps. 57. Et ideò in tali hic. i. in corde impio nō potest Christus pacificè requiescere, vel manere. Matt. 24. Si dixerint, ecce hic est Christus, aut illic, nolite credere, quia oportet primum hæc fieri &c. Mar. 16. Surrexit, nō est hic. Et certe malè, quia hō potest sibi dicere illud Io. 11. Dñe si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus. Secundus est locus defectuosus. I. mūdus, cui vir iustus debet cedere. Et meritò, quia pro certo per opera virtuosa mundus nō colitur. Mar. 20. Quid hic stas tota die ociofus? Imò quilibet iustus ibi grauat, & cōtemnitur. Gen. 40. Hic innocens in lacum missus sum. Et ideò non mirū si finaliter veniat ad cōfusionem, & ad exiliū deducatur, quia sicut dicit Matt. 24. Non relinquetur hic lapis super lapidem. Et propter hoc dñs in scripturis consultit, quod iste deseratur, & quod a bonis hoibus cōtemnatur. 3. Reg. 19. Quid hic agis Helias? &c. sicut supra. & Thob. 14. Nolite manere hic filij, dirigite egressus vestros, ut exeatis hinc, video. n. quod sua iniquitas sine dabit ei. Deridendo est loquitur contra mundi habitatores, dicens Esa. 22. Tu quis hic, aut quasi quis hic, quia excidisti tibi hic sepulchrum? &c. Subiungit. Ecce asportari te faciet dñs, sicut asportatur gallus gallinaceus &c. Expone &c. Tertius est locus respectuosus. I. infernus, a quo debet quilibet mēuere. Et meritò, quia ibi est labor & miseria. Michę 2. Non habebitis hic requiem. Ibi est fames, & penuria. Vnde damnatus quilibet potest dicere illud Luc 15. Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus, ego autē hic fame pereō. Sic igitur patet quomodo hic aduerbium in bono signat, & in malo.

Hic pronomen. Nota, quod illud pronomen, hic est pronomen demonstratiuum, & est nomen singularitatis significatiuum. Et ideò per illud pronomen hic, potest significari quilibet vir perfectus, qui est in scientia, & moribus præ alijs singularis, & qui rōne perfectionis, & sanctitatis est alijs specularis, & exemplaris. Demonstratur. n. per hic, alijs res mirabiliores, res excellentiores, res insolitiores, seu rariores, & nouiores. Et ideò vir perfectus potest dici hic, quia pro certò nihil ipso mirabilius. Vnde de ipso dicit Eccl. 3. 1. Quis est hic, & laudabimus eum? fecit. n. mirabilia in vita sua, qui probatus est in illo, & perfectus inuentus est. Itē viro perfecto nihil excellentius, excellent. n. alios in scientiarū & morum virtute, & quantitate, vt de isto hic dicitur illud Luc 1. Hic erit magnus, & filius altissimi vocabitur. Itē viro perfectio nihil insolitius, rarius, seu nouius. Et ideò de tali hic potest dici illud, quod dictum fuit vna nouitate signorū, & miraculorum passionis Christi Luc 23. Verè hic hō iustus erat. Et propter hoc de tali hic. i. de tali viro perfecto sic demonstrabili, sic speculari, sic singulari, sic exemplari, possumus breuiter exponere illud, quod dicitur Io. 6. Hic est verè propheta. In quibus uerbis ostenditur, quod homo potest dici hic, hoc est dictum, virtutis demonstrabilis, & singularis, triplici ratione, scilicet quando habet Constantiā vel permanentiā fortitudinē, Ista. n. tria faciūt Facundiā vel eloquentiā rectitudinem, hōiem spectabilem, demōstrabilem

atq; clarum. I. permanentiā fortitudo, quod ostenditur, cum dicitur, hic est. Eloquentiā certitudo, quod notatur in aduerbio verè. Sapientiā simplicitudo, quæ notatur, cum dicitur (Propheta.) Vir enim perfectus debet habere Constantiam sine vanitate vel varietate, Facundiā sine falsitate, Prudentiā sine habere. Primo igitur dico, quod si volumus esse hic, i. viri demōstrabiles, singulares & exemplares, nos debemus constantiā fortitudinem, quod ostenditur, cum dicitur, hic est. Ille. n. veraciter dicitur esse, qui propter exteriora accidentia ne scit deesse. Istud. n. verbum sum, es, & grammaticus est substantium verbum, ad denotandum, quod ipse est ad modū substantiæ, qui propter mutationem accidentium nō variatur. Quia. i. ille, qui spiritualiter vult esse, nūquā propter accidentiū tribulationē vel tērationē debet ab esse morali deficere vel cessare, sed semper in bono cōsistere, & p̄seuerare, quod ostenditur cum dicitur, hic est, quod est presentis t̄pis, ad denotandū, quod nos debemus esse semper, & continuè, & p̄sentialiter existentes, & in bono p̄seuerantes, exēplo primæ materiæ, quæ est inuariabilis incorruptibilis, & immutabilis. Quoniam. n. formæ, & accidentia, quibus ipsa subsistat variantur, alterant, & corrumpant, ipsa t̄m semper eadē manet, nec quoquo modo corrumpitur, vel mutatur. Quia pro certò vir perfectus semper debet esse in bono cōstās, p̄seuerans, incommutabilis & æternus. Et quamuis forma sua exterior, hoc est dicitur, sua prosperitas temporalis, sua sublimitas secularis, suæ etiā sanitas corporalis varietur, multiplicetur, mutetur, vel per tribulationē penitus destruat, ipse tamē propter hoc nō debet mutari vel deficere, nec per peccatum a bono statu resistere sed semper in bono p̄seuerare & p̄sistere. Sicut. n. dicit Prouer. 12. Non cōtristabit iustū quicquid ei acciderit. Ita quod de essentiā. i. de p̄seuerantia talium potest dici illud Psal. Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficiēt. Hic est igitur. Et nota, quod talis debet existere & p̄seuerare In { Fraternitate & amicitia, Debet (dico) p̄seuerare C Humilitate & innocentiā, in amicitia & fraternitate, Aequalitate & iustitia, vt de ipso dicitur illud 2. Matt. 15. Hic est frater amator, qui multū orat pro populo. Debet et permanere in humilitate, & innocentiā, vt de ipso dicitur illud, quod de Christo Matthæi 3. Hic est filius meus dilectus. Debet et p̄sistere in iustitia seu æqualitate, vt de ipso dicitur illud Luc. 23. Verè hic homo iustus erat. Sed heu pro dolor, vñ hodie, quod multi sunt, qui tali essentiā, existentiā, seu p̄seuerantiā, sunt carentes. Nō. n. habent esse duratium, sed defectiuū. Non habent statum existentem, sed deficientem. Non statū stabilē, sed mutabilē. Istud patet inter mūdānos amicos, qui p̄seuerat in prosperitate, deficiūt t̄m in aduersitate. Istud patet inter alios mundanos, qui sunt innocentes & humiles in tēpore paupertatis, sunt verò superbi & iniqui tēpore prosperitatis. Istud et patet generaliter inter oēs incōstātes, & leues, qui si quæ sunt iusti, occasione modica sūt iniusti. Oēs. n. isti habent esse debile, & nō durable, mō. n. sunt, mō non sunt, modo apparent, modo disparent, mō existunt, & modo desistant. Isti sunt sicut stellæ, quæ dicuntur comete, quæ sunt stellæ tēporales, nō æternales, stellæ fluidæ, nō solidæ, stellæ apparentes, nō existentes. Ista. n. vidētur stellæ, & nō sunt, sed sunt quædam impressiones aeris, quæ ad tempus veniunt, & ad tempus recedunt, quia sicut dicit Apocalip. 2. Isti sunt illi, qui se dicunt Iudeos, & non sunt, sed sunt synagoga sathana. Quia p̄culdubio tales hoies incōstantes facilliter mutantur, & variantur, & de bono ad malū, de ueritate ad mendacium commutantur, vt de talibus dicitur illud Esa. 4. 1. Ecce vos estis ex nihilo, & opus vestrum ex eo quod non est. Et ideò de falsa apparentia talium, & de falsa apparentia hypocritarum, qui recte videntur esse, & non sunt, potest despectiuè dici illud Esaia 22. Tu quis hic, aut quæ si quis hic, quia excidisti tibi hic sepulchrum? Tales enim falsi amici, hypocritæ & falsi humiles non possunt dici hic, sed quasi hic, nō possunt dici quod, sed quasi quis, quia scilicet isti vt dictum est, non habent existentiam, sed solum apparentiā, & hoc est, quod sequitur. Quia exciderūt sibi hic sepulchrum. Sepulchrum enim, quod est pulchrum exterius, interioris

Verò vile & foetidum, signat vitiū hypocrisis & cuiuscunque simulationis, quæ. i. exterius est pulchra per sicā apparentiā, interioris verò est vilis, & turpis per malā & falsā existentiam. Quia. i. tales mali sunt in intentione, sed bonis assimilantur in apparentia, similes miluis, qui in rostro & pluma sunt similes auib. prædabilibus, nō t̄m in efficacia, vel virtute, quia. i. tales in pluma. i. in habitu, & conuersatione, in rostro. i. in verbis, & locutione, bonis viris & fidelib. amicis sunt similes, nunquā t̄m in virtute & perfectione. De talibus igitur dicit Io. 9. quod dicebatur de cæco nato. Alij dicebāt quia hic est, alij autē dicebant, non, sed similis est ei. Non sic charissimi, Non habemus est, & non, nō habeamus accidēs, sed subiectum, non apparentiā, sed existentiam. vt de quolibet. I. dicitur hic est, vt sic dicitur illud Io. 1. Hic est verè Israelita, in quo dolus non est. Patet igitur, quod si volumus esse demonstrabiles, singulares & exemplares, nos debemus habere existentiam seu permanentiā firmitatē. (Hic est inquit.) Secundo dico, quod si volumus esse hic. i. viri demonstrabiles, singulares & exemplares, nos debemus habere eloquentiā certitudinē (verè inquit.) Istud verò aduerbium pertinet verè, certè firmiter & infallibiliter loq. Sicut. n. sanctitas debet esse talibus in intentione, sic veritas in locutione, vt eis dicit illud Iud. 8. Oia, quæ locutus es, vera sunt, & non est in sermonib. tuis vlla reprehensio. Rostro. n. auis rapaciū sunt curua & acuta, nostra verò auium manufactura & simpliciū sunt plana, & recta. Ad denotandū, quod sicut rostro, & ora rapaciū, & malorū sunt curua p̄ falsitatē, sic nostra, & ora bonorū, & simpliciū debet esse recta, & plana per veritatē. vñ Prouer. 8. Aperientur labia mea, vt recta p̄dicent, veritatē meditabitur guttur meū. De tali igitur hic. i. de tali eloquentiā veritate potest dici, quod de Apolline dicit Act. 18. Hic erat edoctus viam dñi, & feruens spiritu loquebatur ea, quæ sunt Iesu. Sequitur. Hic igitur fiducialiter agebat in Synagoga. Habemus igitur eloquentiā certitudinē. Tertio dico, quod si volumus esse hic, habeamus sapientiā simplicitudinē. Propheta inquit. Propheta. n. est ille, qui tractat, & cogitat de rebus secretioribus, superioribus futuris, & occultioribus, & signat virū sapientem, & prudētem, qui. i. de rebus futuris & occultis. I. de poenis inferni, de gaudijs Paradisi, de terrore iudicij, de offensa Dei, de vilitate peccati, de vanitate mundi, de fragilitate corporis, humani solet cogitare, & considerare, meditari pariter, & tractare. Ista est igitur vera prophetia, quæ cogitat de rebus absentibus nō de presentibus, de occultis, nō de manifestis, de æternis, non de mundanis. Et sic de tali poterit dici illud Io. 6. Hic est verè propheta, qui vēturus est in mūdū, & Mar. 2. 1. dicitur Hic est Iesus propheta a Nazareth Galilee. Talis. n. hic dicitur singularitatis perfectionis, dicit Iesus. i. saluator per benignitatē cōpassionis, dicit propheta per sagacitatē discretions, dicit a Nazareth, quod interpretatur floridus, per famositatē cōuerfationis, dicit esse de Galilea, quod interpretatur volubilis, p̄ celeritatem bonæ operationis. Sic igitur patet charissimi, quod ille, qui vult esse hic. i. vir spiritualis, demonstrabilis & exemplaris, perfectus & singularis, debet habere sapientiam consideratiuam, Eloquentiam certificatiuā, Existentiam p̄seueratiuam. Et breuiter tali huic, quod sic est demōstrabilis atque clarus, solet dñs pacem concedere, tutè defendere, & bona tribuere, celo recipere, honorē pandere, saluum efficere, Mariæ iungere. Deus enim talibus pacem cōcedit. Mar. 20. Pax huic. Item tales dominus iuuat & defendit, & bona eis tribuit. Matt. 20. Volo & huic nouissimo dare sicut & tibi. Item istum Dominus in cœlum introducit. Io. 10. Huic ostia aperit. Item istum Dominus honorari facit. Luc. 14. Da huic locum. Et finaliter ipsum saluat, & in Paradisum deducit. Luc. 19. Hodie huic domui salus facta est. Et ipsum beatæ Virginis affociat, & coniungit, quia sicut dicitur Luc 18. Huic erat foror nomine Maria.

Hic. Nota, quod illud pronomen hic sicut & hic signat singularitatem, & excellentiam virtuosam, est enim pronomen demonstratiuum, & per consequens exemplaris excellentiæ & euidenter designatiuum. Siue igitur referat ad beatā Virgine, vel ad quacūq; sanctā, siue ad supernā legitimā, & ciuitatē, potest breuiter notari, quod istud pronomen hic in scriptura signat quandā excellentiā singularē in materia de qua agitur. Et ideò possum dicere, quod istud pronomen hic significat

Personæ bonitatem, Cordis iocunditatem, Vitæ singularitatem, Cœli felicitatem. Primò ergo dico, quod signat Personæ bonitatē, & singularitatem, quia. i. hæc est foemina nini gr̄is, noiatini cas⁹ numeri singularis. Sic ista sancta, de qua agimus, fuit foemina pietatē. Noiatina p̄ famositatē. Singularis numeri per vitæ, & famæ excellentiā moralitatē. Et idē de tali hæc canit Ecclesia illud, quod virginibus dicit. Hęc est virgo sapiens, & vna de numero prudentū, quæ secū accepit oleū, & ornauerunt lapides suas. In quibus verbis Ecclesia commendat tales, I. Sagacitate, A sagacitate dico, quia hæc est virgo sapiens, & vna de numero prudentum. A Pietate, pietate est, quia hæc est virgo sapiens, quæ accepit lampadibus sumpsit secū oleum in vasis. A Castitate. Castitate dico, quia hæc est virgo sapientia, quæ accepit lampadibus sumpsit secū oleum in vasis. Vnde hæc est, quæ nesciuit thorum in delictis, habebit fructum in respectu aiarum. Et idē breuiter in respectu perfectionis istius hæc. i. istius sanctæ potest exponi illud Ezech. 1. Hęc erat visio discurrens in medio quatuor aialū, splendor ignis & de igne fulgur egrediens. In quibus verbis aduerte quatuor rōnes, quare ista potuit dici singularis, demōstrabilis, & exemplaris. I. quia ista bona sedulitate occupatur, quæ hæc erat visio discurrens, firma stabilitate roboratur, quia hæc erat in Me. 4. animalium, feruenti charitate inflammabatur, quia ignis. I. lucenti venustate decorabatur, quia dicebatur ignis, splendor & fulgur, quia. i. semper lucet hæc operando fuit oimoda, quia discurrens hæc p̄seuerando fuit solida, quia in medio hæc diligendo fuit feruida, quia ignis hæc conuersando fuit lucida, quia fulgur & splendor. Fuit igitur ista obediens, & operosa, discurrens, similis Marthæ, quæ satagebat circa frequēs ministerium. Luc 10. & Gen. 2. Hęc vocabitur virago, quæ dicitur à virtute. Act. 9. Hęc erat plena operibus bonis. Item hæc fuit firmiter residens & virtuosa, quia fuit in medio, illud enim quod est in medio, magis est firmum. Ps. Hęc mutatio dexteræ excelsi. Ioan. 19. Hęc est mater tua. Itē hæc fuit seruēs & amorosa. 4. Reg. 8. Hęc est mulier, & hic est filius eius. Amor enim denotatur in filio. Item hæc fuit lucens & luminosa. Sap. 7. Est. n. hæc speciosior sole. Et bene speciosior, quia. i. in ipsa resp̄ludit iustitiæ firma sanctio. Leuit. 7. Hęc est lex clementiæ, dulcis vnctio. Exod. 7. Hęc est vnctio Aaron. & Matth. 27. Mittens. n. hæc mulier hoc vnguentum in corpus meū, ad sepeliendū me fecit. & Marci 12. Vidua hæc pauper plus oibus misit. Munditię pura lotio. Vnde de Susanna dicitur Dan. 13. quæ egressa est hæc cū duabus puellis, vt lauaret in pomerio. Decentię pulchra rō, quia. i. sicut dicitur Ruth. 1. Hęc est illa noemi, quæ. i. interpretatur pulchra. Vide prosecutionem istius auctoritatis in diuersis. I. discurrens, supra de titulis currere, & discurrens. In medio, supra vbi Cherub, in illo verbo vbi dicitur. In medio lapidum ignitorum. vide vbi fulgur, & fulgur vel in tabula. Patet igitur, quod istud pronomen hic signat personę bonitatem. Secundo dico, quod signat cordis iocunditatem, seu gratię vel legitimi claritatem. Vnde de sapientia dicit Sapi. 7. Hęc speciosior est sole. Et 10. Hęc vendit iustū non dereliquit. De gratia vero dicit Pet. 2. Hęc est gr̄a pp̄ Deum. De legitimitate verò dicit in Psal. Hęc est die, quæ fecit dñs, exultemus & letemur in ea. Et breuiter si per hæc intelligat Ecclesia vel religio, iuxta illud Exo. 12. Hęc est religio Phasę, vel est status gr̄e, sapientię vel glorię, dic, quod hæc est locus peregrinationis. Gene. 47. Ad peregrinādū in terrā hęc venimus. Est locus salutis, & p̄missionis. Gen. 15. Semini tuo dabo terrā hęc. Est visionis & cōtemplationis. Exo. 3. Vadā & videbo uisionē hęc magnā. Est loc⁹ amoris & dilectionis. Indic. 14. Hęc mihi accipe, quia placuit oculis meis. Est locus iustitię & perfectionis. Gen. 7. Te vidi iustum coram me in generatione hac. Est locus cōstantię & liberationis. Iud. 6. Vade, in hac fortitudine tua liberabis Israel. Signat igitur hæc gratię, vel Ecclesię libertatē. Tertio dico, quod signat vitę singularitatem. I. statum perfectionis, sicut ibi Esa. 30. Hęc est via, ambulate in ea, neq; declinetis ad dexterā, neq; ad sinistram. Quarto dico, quod potest significare cœli felicitatē. Vnde pro certo istud pronomen hic prædicatur sapientiæ de ciuitate. Ecclesia militantis & etiam triumphantis. De militante. n. canimus. Hęc est domus Domini firmiter edificata &c. De Ecclesia vero triumphante dicitur Io. 17. Hęc est vitæ æternæ. Et nota, quod ista dicitur hæc, id est clara & demonstrabilis propter multitudinem rationum, scilicet propter

Perfectam iucunditatem, Completam amoenitatem, Quietem tranquillitatem, Immutatam securitatem, Honestam societatem, Inuentam felicitatem.

Est enim ibi locus perfecta iocunditatis, ita qd ibi, qui sunt ibi, dicit illud Psal. Hæc est dies, quæ fecit dominus, exultemus, & letemur in ea. Item ibi est locus completæ formositatis, vnde Thren. 2. Hæc cuncta est vrbis perfecti decoris, gaudium vniuersæ terræ. Itæ ibi est locus quietæ tranquillitatis. vnde Psal. Hæc requies mea in seculum seculi, hic habitabo, quoniam elegi eam. Itæ ibi est locus æternæ securitatis. vnde Soph. 2. Hæc est ciuitas gloriosa habitans in confidentia. Itæ ibi est locus honestæ societatis, ibi. n. non sunt nisi sancti & iusti. Gloria. n. hæc est oib. sanctis eius. Vñ Psal. Hæc porta domini, iusti intrabunt per eam. Item ibi est locus inuentæ fertilitatis vel felicitatis. Vnde sancti possunt modo dicere illud Thren. 2. En hæc est dies, quam expectabamus, inuenimus & vidimus. Sicut. n. laboras, quoniam inuenit requiem, famelicus, quoniam inuenit panem, operarius, quoniam inuenit mercedem, obfessus, quoniam inuenit pacem, folent gaudere, & diem illam plurimum commendare, sic sancti in patria, vbi pro certo inueniunt requiem, & tranquillitatem, panem, & societatem, mercedem, & utilitatem pacis, & securitatem, perfectè exultant, & quia talem locum inueniunt, summè iucundantur, & gaudent. Et breuiter de hæc. i. de ciuitate ista & de eius opulentia, & felicitate dicit Esa. 54. Hæc est hæreditas seruatorum Domini. & in Psal. Hæc est generatio querentium dñm. De mundi verò prosperitate vel de mundana iniquitate, qd demonstrari possit per pronomen hæc, allega illud Dan. 4. Nōne hæc est Babylō illa magna? De impietate etiam dicit Zacha. 5. Hæc est oculus eorum. Et de fine talium dicit Macha. 13. Hæc prospectum habebat in præceptis, ista est igitur terra, de qua est egrediendum. Genes. 3. Surge egredere de terra hac. & Genes. 19. Oēs qui tui sunt, educ de hac vrbe. Et merito, quia, s. dominus contra homi est indignatus, propter quod alibi est fugiendum, Hiere. 33. Abscondam faciem meam à ciuitate hac, quia, i. ista cōdemnata est ad venundandum, & destruendum Luc. 19. Et quid in hac die, quæ ad pacem tibi, sed venient dies, in quibus non relinquent in te lapidem &c. Et sic igitur patet, quō istud pronomen hæc potest in feminino genere magna, & mirabilia designare.

Nota, qd sicut de hic dictū est, ita & illud pronomen hi quandoque sumitur relatiuè, quandoque demonstratiuè, Et sic dico, qd moraliter loquendo, dicit & prædicari potest, de impijs, & de iustis. Impij. n. sunt relatiui per malam malorum imitationem, & mala sui ad malos relatione, applicatione & cōformatione. Boni verò & iusti sunt relatiui, quia Deum folent imitari. Demōstratiui èt quia per suam vitam clarant & honestam possunt alijs tanquam regula, & exēplū demonstrari. Igitur de malis qualiter dicitur hi, & qualiter malos imitantur, & qualiter propter suā vitā horribilem, & infamem alijs digito demonstratur, possum notare, qd hoc est, qd discordiam per mundum seminant, Inconstantiam pomposè fulminant, Constantiam rumpunt & terminant, Munditiam foedant & inquinant, Scitiam inferni ruminant.

Mali. n. discordiā solent seminare, Nam quia hi pacem odiunt, & contemnunt (Psal. Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus) idè aliorum pacem diripiunt, & distinguunt. Thren. 7. Ab his diuisæ sunt insule gentium. Gen. 10. Itæ isti hi inconstantiam solent fulminare. Tales. n. vt cōiter pomposi sunt, & superbi. Psal. Hi in curribus, & hi in equis, nos aut in noīe dñi inuocabimus.

Item tales hi constantiā solent terminare, seu etiā non seruare, quia. s. mali parum perseverant in bono. Lucæ 8. Hi radices non habent, quia ad tēpus credunt, & in tempore tērationis recedunt. Item tales hi munditiam solent inquinare. s. per luxuriā. Vnde isti sunt illi, qui descendunt in lacū. i. in munditiā & fetorē. Figurati in illis, de quibus dicit Lucæ 3. qd hi sunt, qui à solitudinibus. i. peccatis, & diuitijs & voluptatibus suffocantur. Ezech. 3. 1. Deceat multitudinē Aegypti ad terram ultimā cum his, qui descendunt in lacum. Et iō breuiter dico, qd tales hi. i. tales, qui taliter sunt per enormem, infamem & malam vitam demōstrabiles inferni scitiam, miseriam, seu tristitiam solēt perpetuo ruminare, ipsamq; experiri, realiter & tentare, Vñ de dānatione taliū dicit Ezech.

Nota, qd sicut de hic dictū est, ita & illud pronomen hi quandoque sumitur relatiuè, quandoque demonstratiuè, Et sic dico, qd moraliter loquendo, dicit & prædicari potest, de impijs, & de iustis. Impij. n. sunt relatiui per malam malorum imitationem, & mala sui ad malos relatione, applicatione & cōformatione. Boni verò & iusti sunt relatiui, quia Deum folent imitari. Demōstratiui èt quia per suam vitam clarant & honestam possunt alijs tanquam regula, & exēplū demonstrari. Igitur de malis qualiter dicitur hi, & qualiter malos imitantur, & qualiter propter suā vitā horribilem, & infamem alijs digito demonstratur, possum notare, qd hoc est, qd discordiam per mundum seminant, Inconstantiam pomposè fulminant, Constantiam rumpunt & terminant, Munditiam foedant & inquinant, Scitiam inferni ruminant.

Mali. n. discordiā solent seminare, Nam quia hi pacem odiunt, & contemnunt (Psal. Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus) idè aliorum pacem diripiunt, & distinguunt. Thren. 7. Ab his diuisæ sunt insule gentium. Gen. 10. Itæ isti hi inconstantiam solent fulminare. Tales. n. vt cōiter pomposi sunt, & superbi. Psal. Hi in curribus, & hi in equis, nos aut in noīe dñi inuocabimus.

Item tales hi constantiā solent terminare, seu etiā non seruare, quia. s. mali parum perseverant in bono. Lucæ 8. Hi radices non habent, quia ad tēpus credunt, & in tempore tērationis recedunt. Item tales hi munditiam solent inquinare. s. per luxuriā. Vnde isti sunt illi, qui descendunt in lacū. i. in munditiā & fetorē. Figurati in illis, de quibus dicit Lucæ 3. qd hi sunt, qui à solitudinibus. i. peccatis, & diuitijs & voluptatibus suffocantur. Ezech. 3. 1. Deceat multitudinē Aegypti ad terram ultimā cum his, qui descendunt in lacum. Et iō breuiter dico, qd tales hi. i. tales, qui taliter sunt per enormem, infamem & malam vitam demōstrabiles inferni scitiam, miseriam, seu tristitiam solēt perpetuo ruminare, ipsamq; experiri, realiter & tentare, Vñ de dānatione taliū dicit Ezech.

Nota, qd sicut de hic dictū est, ita & illud pronomen hi quandoque sumitur relatiuè, quandoque demonstratiuè, Et sic dico, qd moraliter loquendo, dicit & prædicari potest, de impijs, & de iustis. Impij. n. sunt relatiui per malam malorum imitationem, & mala sui ad malos relatione, applicatione & cōformatione. Boni verò & iusti sunt relatiui, quia Deum folent imitari. Demōstratiui èt quia per suam vitam clarant & honestam possunt alijs tanquam regula, & exēplū demonstrari. Igitur de malis qualiter dicitur hi, & qualiter malos imitantur, & qualiter propter suā vitā horribilem, & infamem alijs digito demonstratur, possum notare, qd hoc est, qd discordiam per mundum seminant, Inconstantiam pomposè fulminant, Constantiam rumpunt & terminant, Munditiam foedant & inquinant, Scitiam inferni ruminant.

Mali. n. discordiā solent seminare, Nam quia hi pacem odiunt, & contemnunt (Psal. Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus) idè aliorum pacem diripiunt, & distinguunt. Thren. 7. Ab his diuisæ sunt insule gentium. Gen. 10. Itæ isti hi inconstantiam solent fulminare. Tales. n. vt cōiter pomposi sunt, & superbi. Psal. Hi in curribus, & hi in equis, nos aut in noīe dñi inuocabimus.

Item tales hi constantiā solent terminare, seu etiā non seruare, quia. s. mali parum perseverant in bono. Lucæ 8. Hi radices non habent, quia ad tēpus credunt, & in tempore tērationis recedunt. Item tales hi munditiam solent inquinare. s. per luxuriā. Vnde isti sunt illi, qui descendunt in lacū. i. in munditiā & fetorē. Figurati in illis, de quibus dicit Lucæ 3. qd hi sunt, qui à solitudinibus. i. peccatis, & diuitijs & voluptatibus suffocantur. Ezech. 3. 1. Deceat multitudinē Aegypti ad terram ultimā cum his, qui descendunt in lacum. Et iō breuiter dico, qd tales hi. i. tales, qui taliter sunt per enormem, infamem & malam vitam demōstrabiles inferni scitiam, miseriam, seu tristitiam solēt perpetuo ruminare, ipsamq; experiri, realiter & tentare, Vñ de dānatione taliū dicit Ezech.

Nota, qd sicut de hic dictū est, ita & illud pronomen hi quandoque sumitur relatiuè, quandoque demonstratiuè, Et sic dico, qd moraliter loquendo, dicit & prædicari potest, de impijs, & de iustis. Impij. n. sunt relatiui per malam malorum imitationem, & mala sui ad malos relatione, applicatione & cōformatione. Boni verò & iusti sunt relatiui, quia Deum folent imitari. Demōstratiui èt quia per suam vitam clarant & honestam possunt alijs tanquam regula, & exēplū demonstrari. Igitur de malis qualiter dicitur hi, & qualiter malos imitantur, & qualiter propter suā vitā horribilem, & infamem alijs digito demonstratur, possum notare, qd hoc est, qd discordiam per mundum seminant, Inconstantiam pomposè fulminant, Constantiam rumpunt & terminant, Munditiam foedant & inquinant, Scitiam inferni ruminant.

Mali. n. discordiā solent seminare, Nam quia hi pacem odiunt, & contemnunt (Psal. Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus) idè aliorum pacem diripiunt, & distinguunt. Thren. 7. Ab his diuisæ sunt insule gentium. Gen. 10. Itæ isti hi inconstantiam solent fulminare. Tales. n. vt cōiter pomposi sunt, & superbi. Psal. Hi in curribus, & hi in equis, nos aut in noīe dñi inuocabimus.

Item tales hi constantiā solent terminare, seu etiā non seruare, quia. s. mali parum perseverant in bono. Lucæ 8. Hi radices non habent, quia ad tēpus credunt, & in tempore tērationis recedunt. Item tales hi munditiam solent inquinare. s. per luxuriā. Vnde isti sunt illi, qui descendunt in lacū. i. in munditiā & fetorē. Figurati in illis, de quibus dicit Lucæ 3. qd hi sunt, qui à solitudinibus. i. peccatis, & diuitijs & voluptatibus suffocantur. Ezech. 3. 1. Deceat multitudinē Aegypti ad terram ultimā cum his, qui descendunt in lacum. Et iō breuiter dico, qd tales hi. i. tales, qui taliter sunt per enormem, infamem & malam vitam demōstrabiles inferni scitiam, miseriam, seu tristitiam solēt perpetuo ruminare, ipsamq; experiri, realiter & tentare, Vñ de dānatione taliū dicit Ezech.

Nota, qd sicut de hic dictū est, ita & illud pronomen hi quandoque sumitur relatiuè, quandoque demonstratiuè, Et sic dico, qd moraliter loquendo, dicit & prædicari potest, de impijs, & de iustis. Impij. n. sunt relatiui per malam malorum imitationem, & mala sui ad malos relatione, applicatione & cōformatione. Boni verò & iusti sunt relatiui, quia Deum folent imitari. Demōstratiui èt quia per suam vitam clarant & honestam possunt alijs tanquam regula, & exēplū demonstrari. Igitur de malis qualiter dicitur hi, & qualiter malos imitantur, & qualiter propter suā vitā horribilem, & infamem alijs digito demonstratur, possum notare, qd hoc est, qd discordiam per mundum seminant, Inconstantiam pomposè fulminant, Constantiam rumpunt & terminant, Munditiam foedant & inquinant, Scitiam inferni ruminant.

Mali. n. discordiā solent seminare, Nam quia hi pacem odiunt, & contemnunt (Psal. Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus) idè aliorum pacem diripiunt, & distinguunt. Thren. 7. Ab his diuisæ sunt insule gentium. Gen. 10. Itæ isti hi inconstantiam solent fulminare. Tales. n. vt cōiter pomposi sunt, & superbi. Psal. Hi in curribus, & hi in equis, nos aut in noīe dñi inuocabimus.

Item tales hi constantiā solent terminare, seu etiā non seruare, quia. s. mali parum perseverant in bono. Lucæ 8. Hi radices non habent, quia ad tēpus credunt, & in tempore tērationis recedunt. Item tales hi munditiam solent inquinare. s. per luxuriā. Vnde isti sunt illi, qui descendunt in lacū. i. in munditiā & fetorē. Figurati in illis, de quibus dicit Lucæ 3. qd hi sunt, qui à solitudinibus. i. peccatis, & diuitijs & voluptatibus suffocantur. Ezech. 3. 1. Deceat multitudinē Aegypti ad terram ultimā cum his, qui descendunt in lacum. Et iō breuiter dico, qd tales hi. i. tales, qui taliter sunt per enormem, infamem & malam vitam demōstrabiles inferni scitiam, miseriam, seu tristitiam solēt perpetuo ruminare, ipsamq; experiri, realiter & tentare, Vñ de dānatione taliū dicit Ezech.

Nota, qd sicut de hic dictū est, ita & illud pronomen hi quandoque sumitur relatiuè, quandoque demonstratiuè, Et sic dico, qd moraliter loquendo, dicit & prædicari potest, de impijs, & de iustis. Impij. n. sunt relatiui per malam malorum imitationem, & mala sui ad malos relatione, applicatione & cōformatione. Boni verò & iusti sunt relatiui, quia Deum folent imitari. Demōstratiui èt quia per suam vitam clarant & honestam possunt alijs tanquam regula, & exēplū demonstrari. Igitur de malis qualiter dicitur hi, & qualiter malos imitantur, & qualiter propter suā vitā horribilem, & infamem alijs digito demonstratur, possum notare, qd hoc est, qd discordiam per mundum seminant, Inconstantiam pomposè fulminant, Constantiam rumpunt & terminant, Munditiam foedant & inquinant, Scitiam inferni ruminant.

Mali. n. discordiā solent seminare, Nam quia hi pacem odiunt, & contemnunt (Psal. Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus) idè aliorum pacem diripiunt, & distinguunt. Thren. 7. Ab his diuisæ sunt insule gentium. Gen. 10. Itæ isti hi inconstantiam solent fulminare. Tales. n. vt cōiter pomposi sunt, & superbi. Psal. Hi in curribus, & hi in equis, nos aut in noīe dñi inuocabimus.

Item tales hi constantiā solent terminare, seu etiā non seruare, quia. s. mali parum perseverant in bono. Lucæ 8. Hi radices non habent, quia ad tēpus credunt, & in tempore tērationis recedunt. Item tales hi munditiam solent inquinare. s. per luxuriā. Vnde isti sunt illi, qui descendunt in lacū. i. in munditiā & fetorē. Figurati in illis, de quibus dicit Lucæ 3. qd hi sunt, qui à solitudinibus. i. peccatis, & diuitijs & voluptatibus suffocantur. Ezech. 3. 1. Deceat multitudinē Aegypti ad terram ultimā cum his, qui descendunt in lacum. Et iō breuiter dico, qd tales hi. i. tales, qui taliter sunt per enormem, infamem & malam vitam demōstrabiles inferni scitiam, miseriam, seu tristitiam solēt perpetuo ruminare, ipsamq; experiri, realiter & tentare, Vñ de dānatione taliū dicit Ezech.

Nota, qd sicut de hic dictū est, ita & illud pronomen hi quandoque sumitur relatiuè, quandoque demonstratiuè, Et sic dico, qd moraliter loquendo, dicit & prædicari potest, de impijs, & de iustis. Impij. n. sunt relatiui per malam malorum imitationem, & mala sui ad malos relatione, applicatione & cōformatione. Boni verò & iusti sunt relatiui, quia Deum folent imitari. Demōstratiui èt quia per suam vitam clarant & honestam possunt alijs tanquam regula, & exēplū demonstrari. Igitur de malis qualiter dicitur hi, & qualiter malos imitantur, & qualiter propter suā vitā horribilem, & infamem alijs digito demonstratur, possum notare, qd hoc est, qd discordiam per mundum seminant, Inconstantiam pomposè fulminant, Constantiam rumpunt & terminant, Munditiam foedant & inquinant, Scitiam inferni ruminant.

Mali. n. discordiā solent seminare, Nam quia hi pacem odiunt, & contemnunt (Psal. Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus) idè aliorum pacem diripiunt, & distinguunt. Thren. 7. Ab his diuisæ sunt insule gentium. Gen. 10. Itæ isti hi inconstantiam solent fulminare. Tales. n. vt cōiter pomposi sunt, & superbi. Psal. Hi in curribus, & hi in equis, nos aut in noīe dñi inuocabimus.

Item tales hi constantiā solent terminare, seu etiā non seruare, quia. s. mali parum perseverant in bono. Lucæ 8. Hi radices non habent, quia ad tēpus credunt, & in tempore tērationis recedunt. Item tales hi munditiam solent inquinare. s. per luxuriā. Vnde isti sunt illi, qui descendunt in lacū. i. in munditiā & fetorē. Figurati in illis, de quibus dicit Lucæ 3. qd hi sunt, qui à solitudinibus. i. peccatis, & diuitijs & voluptatibus suffocantur. Ezech. 3. 1. Deceat multitudinē Aegypti ad terram ultimā cum his, qui descendunt in lacum. Et iō breuiter dico, qd tales hi. i. tales, qui taliter sunt per enormem, infamem & malam vitam demōstrabiles inferni scitiam, miseriam, seu tristitiam solēt perpetuo ruminare, ipsamq; experiri, realiter & tentare, Vñ de dānatione taliū dicit Ezech.

Nota, qd sicut de hic dictū est, ita & illud pronomen hi quandoque sumitur relatiuè, quandoque demonstratiuè, Et sic dico, qd moraliter loquendo, dicit & prædicari potest, de impijs, & de iustis. Impij. n. sunt relatiui per malam malorum imitationem, & mala sui ad malos relatione, applicatione & cōformatione. Boni verò & iusti sunt relatiui, quia Deum folent imitari. Demōstratiui èt quia per suam vitam clarant & honestam possunt alijs tanquam regula, & exēplū demonstrari. Igitur de malis qualiter dicitur hi, & qualiter malos imitantur, & qualiter propter suā vitā horribilem, & infamem alijs digito demonstratur, possum notare, qd hoc est, qd discordiam per mundum seminant, Inconstantiam pomposè fulminant, Constantiam rumpunt & terminant, Munditiam foedant & inquinant, Scitiam inferni ruminant.

Mali. n. discordiā solent seminare, Nam quia hi pacem odiunt, & contemnunt (Psal. Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus) idè aliorum pacem diripiunt, & distinguunt. Thren. 7. Ab his diuisæ sunt insule gentium. Gen. 10. Itæ isti hi inconstantiam solent fulminare. Tales. n. vt cōiter pomposi sunt, & superbi. Psal. Hi in curribus, & hi in equis, nos aut in noīe dñi inuocabimus.

Item tales hi constantiā solent terminare, seu etiā non seruare, quia. s. mali parum perseverant in bono. Lucæ 8. Hi radices non habent, quia ad tēpus credunt, & in tempore tērationis recedunt. Item tales hi munditiam solent inquinare. s. per luxuriā. Vnde isti sunt illi, qui descendunt in lacū. i. in munditiā & fetorē. Figurati in illis, de quibus dicit Lucæ 3. qd hi sunt, qui à solitudinibus. i. peccatis, & diuitijs & voluptatibus suffocantur. Ezech. 3. 1. Deceat multitudinē Aegypti ad terram ultimā cum his, qui descendunt in lacum. Et iō breuiter dico, qd tales hi. i. tales, qui taliter sunt per enormem, infamem & malam vitam demōstrabiles inferni scitiam, miseriam, seu tristitiam solēt perpetuo ruminare, ipsamq; experiri, realiter & tentare, Vñ de dānatione taliū dicit Ezech.

Nota, qd sicut de hic dictū est, ita & illud pronomen hi quandoque sumitur relatiuè, quandoque demonstratiuè, Et sic dico, qd moraliter loquendo, dicit & prædicari potest, de impijs, & de iustis. Impij. n. sunt relatiui per malam malorum imitationem, & mala sui ad malos relatione, applicatione & cōformatione. Boni verò & iusti sunt relatiui, quia Deum folent imitari. Demōstratiui èt quia per suam vitam clarant & honestam possunt alijs tanquam regula, & exēplū demonstrari. Igitur de malis qualiter dicitur hi, & qualiter malos imitantur, & qualiter propter suā vitā horribilem, & infamem alijs digito demonstratur, possum notare, qd hoc est, qd discordiam per mundum seminant, Inconstantiam pomposè fulminant, Constantiam rumpunt & terminant, Munditiam foedant & inquinant, Scitiam inferni ruminant.

Mali. n. discordiā solent seminare, Nam quia hi pacem odiunt, & contemnunt (Psal. Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus) idè aliorum pacem diripiunt, & distinguunt. Thren. 7. Ab his diuisæ sunt insule gentium. Gen. 10. Itæ isti hi inconstantiam solent fulminare. Tales. n. vt cōiter pomposi sunt, & superbi. Psal. Hi in curribus, & hi in equis, nos aut in noīe dñi inuocabimus.

Item tales hi constantiā solent terminare, seu etiā non seruare, quia. s. mali parum perseverant in bono. Lucæ 8. Hi radices non habent, quia ad tēpus credunt, & in tempore tērationis recedunt. Item tales hi munditiam solent inquinare. s. per luxuriā. Vnde isti sunt illi, qui descendunt in lacū. i. in munditiā & fetorē. Figurati in illis, de quibus dicit Lucæ 3. qd hi sunt, qui à solitudinibus. i. peccatis, & diuitijs & voluptatibus suffocantur. Ezech. 3. 1. Deceat multitudinē Aegypti ad terram ultimā cum his, qui descendunt in lacum. Et iō breuiter dico, qd tales hi. i. tales, qui taliter sunt per enormem, infamem & malam vitam demōstrabiles inferni scitiam, miseriam, seu tristitiam solēt perpetuo ruminare, ipsamq; experiri, realiter & tentare, Vñ de dānatione taliū dicit Ezech.

Nota, qd sicut de hic dictū est, ita & illud pronomen hi quandoque sumitur relatiuè, quandoque demonstratiuè, Et sic dico, qd moraliter loquendo, dicit & prædicari potest, de impijs, & de iustis. Impij. n. sunt relatiui per malam malorum imitationem, & mala sui ad malos relatione, applicatione & cōformatione. Boni verò & iusti sunt relatiui, quia Deum folent imitari. Demōstratiui èt quia per suam vitam clarant & honestam possunt alijs tanquam regula, & exēplū demonstrari. Igitur de malis qualiter dicitur hi, & qualiter malos imitantur, & qualiter propter suā vitā horribilem, & infamem alijs digito demonstratur, possum notare, qd hoc est, qd discordiam per mundum seminant, Inconstantiam pomposè fulminant, Constantiam rumpunt & terminant, Munditiam foedant & inquinant, Scitiam inferni ruminant.

Mali. n. discordiā solent seminare, Nam quia hi pacem odiunt, & contemnunt (Psal. Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus) idè aliorum pacem diripiunt, & distinguunt. Thren. 7. Ab his diuisæ sunt insule gentium. Gen. 10. Itæ isti hi inconstantiam solent fulminare. Tales. n. vt cōiter pomposi sunt, & superbi. Psal. Hi in curribus, & hi in equis, nos aut in noīe dñi inuocabimus.

Item tales hi constantiā solent terminare, seu etiā non seruare, quia. s. mali parum perseverant in bono. Lucæ 8. Hi radices non habent, quia ad tēpus credunt, & in tempore tērationis recedunt. Item tales hi munditiam solent inquinare. s. per luxuriā. Vnde isti sunt illi, qui descendunt in lacū. i. in munditiā & fetorē. Figurati in illis, de quibus dicit Lucæ 3. qd hi sunt, qui à solitudinibus. i. peccatis, & diuitijs & voluptatibus suffocantur. Ezech. 3. 1. Deceat multitudinē Aegypti ad terram ultimā cum his, qui descendunt in lacum. Et iō breuiter dico, qd tales hi. i. tales, qui taliter sunt per enormem, infamem & malam vitam demōstrabiles inferni scitiam, miseriam, seu tristitiam solēt perpetuo ruminare, ipsamq; experiri, realiter & tentare, Vñ de dānatione taliū dicit Ezech.

Nota, qd sicut de hic dictū est, ita & illud pronomen hi quandoque sumitur relatiuè, quandoque demonstratiuè, Et sic dico, qd moraliter loquendo, dicit & prædicari potest, de impijs, & de iustis. Impij. n. sunt relatiui per malam malorum imitationem, & mala sui ad malos relatione, applicatione & cōformatione. Boni verò & iusti sunt relatiui, quia Deum folent imitari. Demōstratiui èt quia per suam vitam clarant & honestam possunt alijs tanquam regula, & exēplū demonstrari. Igitur de malis qualiter dicitur hi, & qualiter malos imitantur, & qualiter propter suā vitā horribilem, & infamem alijs digito demonstratur, possum notare, qd hoc est, qd discordiam per mundum seminant, Inconstantiam pomposè fulminant, Constantiam rumpunt & terminant, Munditiam foedant & inquinant, Scitiam inferni ruminant.

Mali. n. discordiā solent seminare, Nam quia hi pacem odiunt, & contemnunt (Psal. Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus) idè aliorum pacem diripiunt, & distinguunt. Thren. 7. Ab his diuisæ sunt insule gentium. Gen. 10. Itæ isti hi inconstantiam solent fulminare. Tales. n. vt cōiter pomposi sunt, & superbi. Psal. Hi in curribus, & hi in equis, nos aut in noīe dñi inuocabimus.

Item tales hi constantiā solent terminare, seu etiā non seruare, quia. s. mali parum perseverant in bono. Lucæ 8. Hi radices non habent, quia ad tēpus credunt, & in tempore tērationis recedunt. Item tales hi munditiam solent inquinare. s. per luxuriā. Vnde isti sunt illi, qui descendunt in lacū. i. in munditiā & fetorē. Figurati in illis, de quibus dicit Lucæ 3. qd hi sunt, qui à solitudinibus. i. peccatis, & diuitijs & voluptatibus suffocantur. Ezech. 3. 1. Deceat multitudinē Aegypti ad terram ultimā cum his, qui descendunt in lacum. Et iō breuiter dico, qd tales hi. i. tales, qui taliter sunt per enormem, infamem & malam vitam demōstrabiles inferni scitiam, miseriam, seu tristitiam solēt perpetuo ruminare, ipsamq; experiri, realiter & tentare, Vñ de dānatione taliū dicit Ezech.

32. Omnes hi incircuncisi dicuntur, quia ipsorum superfluitas, & vitia nunquam per penitentiam, vel disciplinam farculum rescantur. Et idè non mirum si damnationis gladio feriuntur. vnde Sapi. 6. Iudicium durissimum fiet his. Pater igitur quō mali dicuntur hi. Si verò vis notare. Boni etiam dicuntur hi, pro eo. s. quia sunt bonorum imitatores, & in se demōstrabiles, & spectabiles &c. dic. qd de talibus dicit Roman. 8. quod cuiusq; spiritu Dei aguntur, hi filij Dei sunt. Vnde de talibus his. i. de talibus filijs potest dici illud Io. 1. qd Deus dedit potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius, qui non ex sanguinibus &c. sed ex Deo nati sunt. Et si vis dicere de talibus his, dic. quod isti habent veritatis splendorem limpidum, Tales igitur hi in cognoscendo sunt valde limpidi. Tenent charitatis amorem feruidum, Seruant æquitatis tenorem rigidum, Orant deitatis dulcorem placidum, Habent honestatis fulgorem splendidum, His, qui cognoscunt veritatem, oīs Dei creatura bona. Itæ diligendo sunt valde feruidi. Rom. 8. Diligentibus Deū oia cooperantur in bonum, his qui s. m. propositū vocati sunt sancti. Itæ isti iuste agendo sunt valde rigidi. Psal. 35. Et iustitiam tuam his, qui recto sunt corde. Itæ isti Deum rogando sunt valde prouidi. 2. Timo. 2. Sequare iustitiam, fidem, charitatem & pacem cum his, qui inuocant dñm corde puro. Itæ isti honestè viuendo sunt valde fulgidi. Lucæ 1. Illuminare his, qui in tenebris, & in vmbra mortis sedent. Item isti securè manendo sunt valde solidi, quia. s. semper habent Deum iuxta se ad auxiliandum paratum. Psal. Iuxta est dñs his, qui tribulato sunt corde &c. Sed p. certo de malis his dicit contrarium, quia. s. isti pacè dissipando sunt valde auidi. Psal. Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus. Et idè isti aternè lugendo erunt valde stupidi, quia sicut dicit Sap. 6. Iudicium durissimum fiet his, qui præsumunt. Et ista de his, & Hi sufficiant.

Hyems. Cum hyems sit tempus frigidum, & humidum, varijs impressionibus obnoxii, & subiectum, non rare possum, qd in bono signat & in malo. Et sic nota, qd in scriptura reperio primo in bono hyemem

Latentem & solitariam, In bono. n. significato diringentem & necessariam, co, qd prima hyems latec Seditatem & secretariam, in conscientia timorosa.

sed secūda scaturit in penitentiā rigorosa, vltima patet in opulentia gaudiosa. Dico igitur primò, qd in scriptura reperitur, hyems timorosa conscientie, quia vera conscientia viri iusti, hyemi comparatur. Sicut. n. in hyeme abundat algor in gens, dolor pungens, humor vngens, cādor iungens, vapor vrgens, feruor vngens, & nitor exurgens, sic constat, qd in bona conscientia nos sentimus algorem ingentem, hoc est frigus diuini timoris, nos sentimus dolorem pungentem, hoc est, iustus contritus stuporis, nos sentimus humorem vngentem, hoc est, fletus deuoti meroris, nos sentimus candorem iungentē, hoc est, decus precati pudoris, nos sentimus vaporem, vrgentem, hoc est, flarus spūs ualoris, nos sentimus feruorē vngentem, hoc est, estus ambitus amoris, nos sentimus pingentem nitorē, hoc est, virtus ornatus decoris. Ista sunt enim bonæ cōditiones hyemis. i. cōscientiæ viri iusti. Quia igitur deficientibus auctoritatibus uocalibus non possem oia concordare, hoc solū allego, qd de tali hyeme. i. de cōscientiā iusti viri potest dici illud Hier. 3. Rex sedebat in domo hyemali mense nono, & posita erat coram eo arula plena p. unis. Rex. n. Christus in tali conscientia istat, & sedet, quæ mensis nonus. i. nouē Angelorum numerus circūfidet, & altat, & quæ arula & prunæ. i. feruor charitatis visitat, & frequentat. Hæc est igitur hyems virtuosæ conscientie. Secundo dico, quod inuenitur hyems rigorosæ penitentiæ, quæ. s. est turbida per mortis meditationem, Et breuiter penitentiā è hyems post cuius transitū spōsa. i. aia vocatur ad gloriā, & qua præcedente, per sponsum trahitur ad coronam, dicentem illud Canti. 2. lam hyems transijt, hiber abijt, & recessit, surge amica mea, & veni. Ista est Nichopolis, quæ interpretatur germinas, de qua Apostolus ad Tit. 3. dicit. Festina ad me venire Nichopolim, quia ibi statui hyemare. Ista è èt illa hyems de qua

de qua dicit Matth. 24. Videte ne fiat fuga vestra in hyeme. Hæc est igitur hyems rigorosæ penitentiæ. Tertio dico, qd inuenitur hyems gloriosæ permanentiæ. Vita. n. æterna hyemi comparatur, quia. s. post labores ætatis homo solet in hyeme gescere, & fructibus in ætate recollectis in hyeme perfrui, & utilitatem recipere de campis, ad domum se recolligere, circa ignem versari, & in viribus naturalibus plus valere. Sic verè dico, quod in hyeme futuræ vitæ nos

A laborum leuamus ictibus, Et breuiter eglo, vel de Paradiso potest dici illud Esa. 18. Volucres & oēs bestie terræ sup eō hyemabunt. Sic igitur patet, quomodo inuenitur hyems timorosa, rigorosa, & gaudiosa. Et sic sumitur in bono. In malo verò dic, quod in scriptura reperitur

Culpa latentis, Hyems culpa est sterilis, carēs virtutibus fructu Poenæ sequentis, sis: hyems vitæ est mobilis

vigens laboribus tediosis: hyems poenæ est flebilis, stridens oneribus luuosis. De hyeme culpa, quæ est sterilis, carens virtutibus, dicitur Io. 10. qd Christus nō inuenit ficus in arbo re, quia hyems erat, propter quod eī maledixit, & aruit. De ista dicit Apostolus 1. Timoth. 4. Festina ante hyemem venire. De hyemē vitæ seu præsentis miseris, quæ est labilis & plena laboribus, dicitur Gen. 8. Aestas & hyms non requiescēt. De hyeme verò poenæ, quæ est flebilis, subiaccens oneribus, dicitur Amos 3. Percutiet dominus domum hyemalem. Sufficit, quia paucæ sunt auctoritates

Nota qd in scriptura reperitur hilaritas tpa lis, quæ est sana, & meritoria, hilaritas supernalis, quæ est plena, & saluatoria. Primò est hilaritas mundanorū, qui letantur in superfluis. Exemplo Assueri, de quo dicit Hester 1. qd cū factus esset hilarior, & vino incauissit post nimiam potationē, præcepit introduci Reginam Vasthi ad denotandum, qd talis hilaritas luxuriā excitat, & vinolentiā dil

culiber nunc viuenti illud Ecclesiastici 38. Memor esto iudicij mei, sic enim erit & tuū, mihi heri, & tibi hodie. De isto triplici hodie possumus aliquantulum loqui. Dico igitur, q̄ est vnum hodie, quod est bonum voluntarium, & meritum, unum hodie, quod est vanum transitorium, & damnatorium, vnum hodie, quod est summum, & permanforium & saluatorium. ¶ Dico igitur primò, q̄ est vnum hodie, quod est meritorium, & istud est promptitudo voluntatis ad bonum & perseverantia in statu gratiæ. Status n. gratiæ designatur per hodie, quia hodie signat tēpus p̄ns, nihil autē presentat hoīem Deo nisi gratia, peccatum vero nō sic, quia absentat hoīem à Deo, & idēd non possit per hodie p̄priē designari. vnde figura iudicij 19. vbi focer legit dixisse leuitæ. Mane apud me hodie & c. & dī ibi, q̄ manendo cū eo, salus fuit cū vxore, statim at q̄ recessit, vxor eius fuit stuprata & extincta. Sic verē Deus dicit nobis, q̄ maneamus cū eo hodie. i. q̄ sibi nos p̄os per gratiā p̄sentemus, & q̄ in gratia perseueremus, & q̄ prompti sibi ad obediendū sine procrastinatione siamus. Deuter. 29. Vos statis hodie cuncti coram dño. Et iud. 19. Quæso vt hodie hic maneas. Si igitur sibi obediuerimus sine periculo erimus. Si verò istud hodie contempserimus, à Gabanonitis, i. à dēmonibus corruptemur, & vxorem nostrā, i. aīam amittemus. Iō hī cōsulit scriptura Deut. 6. dicēs. Timeamus dñm, vt bene sit nobis cunctis diebus, sicut est hodie. Igitur taliter accipiendū hodie, dico, q̄ nos debemus

- ¶ Nos Deo confederare, Igitur dico, q̄ in tali hodie, i. i statu gratiæ hō
- ¶ Nocius exonerare, Deo cōfēderat. Deut.
- ¶ Diuina considerare, Deo cōfēderat. Deut.
- ¶ Cōstanter perseuerare, 27. Hodie fact⁹ est populi dñi. & Deuter. 26.
- ¶ Feruenter Deum orare, Dñm elegisti hodie, vt
- ¶ Letanter obtemperare, sit tibi De⁹, & dñs ele
- ¶ In bonis exuberare, git te hodie, ut sis ei
- ¶ Exemplis illuminare, popul⁹ peculiaris. Ip-
- ¶ Honores recuperare, se. n. dicit illud Lu. 19. Hodie in domo tua oportet me manere. Itē in tali hodie hō nocius exoneratur. i. peccatis & terrenorum affectu. Deut. 2. Tu trāsis hodie terminos Moab. i. mundum vel peccatū. Exod. 13. Hodie egredimini mēse nouarum frugum. Item in tali hodie qui quid est veri, consideratur. Deut. 11. Cognoscite hodie, q̄ ignorant filij vestri. Item in tali hodie forti aīo perseueratur. Hier. 1. Ego quippe dedi te hodie in ciuitatē munitā, & i columnā ferreā, & in murum æneum, & præliabuntur aduersus te, & præualere non poterunt. Item in tali hodie feruenter Deus oratur. vnde Deut. 30. Inuoco hodie cælum & terram. & 3. Reg. 8. Seruus tuus erat coram te hodie, vt sint oculi tui aperti. Item in tali hodie mandatis obreperatur. vnde illud Psal. Hodie si vocē eius audieris, & illud Deuter. 7. Custodi ergo præcepta, & cerimonias atq; iudicia. quæ ego mando tibi hodie. Item in isto hodie bonis operibus exuberatur. Prouer. 7. Victimam pro salute deuoui, hodie reddidi vota mea. Item in isto hodie populus illuminatur. s. per bona documenta, & exēpla maiorū. Vnde ipsi perfectioribus dī Deut. 1. Vos estis hodie sicut stellæ cæli. & Exod. 19. Sanctifica eos hodie & cras. Item in isto hodie homo remuneratur, & s̄m merita honoratur. Hier. 1. Ecce constitui te hodie super gētes, & regna & c. Patet igitur, q̄ est vñū hodie, qd̄ est bonū voluntarium, & meritum. ¶ Scd̄o dico, q̄ est vñū hodie, qd̄ est vanū, & transitorium. Et sic signat præsentiam humanæ vitæ, de qua supra satis te tigi, & p̄ntiam mundanæ calamitatis & prosperitatis. Et de ista figuratur Matt. 16. vbi dī, q̄ cum cælum mane rubicidum vñ, hodierna tempestas figuratur. Hodie inquit erit tempestas, rutilat. n. ruit cælum. Quia pro certo decor, & rubor prosperitatis hodiernæ non est nisi vñū signum tempestatis futuræ. Deutero. 30. Prædico tibi hodie, q̄ pereas. Et nota, q̄ hodie præsentis prosperitatis, & iniquitatis, est vnum

Breuis duratiois, Dico igitur, q̄ istud hodie hēt breuē durationem. Vilis conditionis, Quia si de vita mortali Grandis subuersionis, loqueris, scriptū ē Ecc. Duræ vexationis, 10. q̄ hodie ē rex, & cras morietur. Si de mundi gloria loqueris, scriptum est 2. Regū 16. Heri venisti, hodie compelleris nobiscum egredi. Si de instabilitate peccatoris loqueris, scriptū est Eccle. 10. q̄ hodie generatur qs, & cras reperit. Item istud hodie habet vi-

lem conditionem, oēs. n. subijcit seruituti. 1. Reg. 25. Hodie increuerunt serui, q̄ fugiunt dños suos. Et Neq. 9. Ecce nos ipsi hodie serui sumus. Item istud hodie habet grandē subuersionem. Cor. n. malorum auersum est à dño, contra illud Deut. 29. Ne forte sit hodie inter eos vir, aut mulier, aut tribus, cuius cor auersum est à dño. Item istud hodie habet duram vexationem, quia sabundant opera crudelia, & horribilia, sicut patet de illis matribus, quæ dixerant proprios filios deuorare, dicente. 4. Reg. 6. Da mihi filiū tuū, vt comedamus eum hodie, & filium meū comedamus cras. Tale verò p̄ctm̄ sit adhuc hodie inter impias matres. i. inter tyrannos ecclesiasticos, & mundanos, de filijs. i. de subditis deuorādīs. Et iō sequit, q̄ istud hodie habet tristē cōclusionē, q̄ a. i. ignis inferni erit finis taliū. Mat. 6. Foenū, qd̄ hodie est, cras in clibanum mittitur. Patet igitur, q̄ est vnum hodie, qd̄ est vanum, transitorium, & damnatorium. ¶ Tertio principaliter dico, q̄ est vnum hodie, qd̄ est summum, & permanforium, seu saluatorium. Et istud est ciuitas & gaudium Paradisi, & p̄nitentia felicitatis æternæ. Et nota, q̄ istud est vnum hodie

¶ Destruiunt omnis calamitas, Dicam igitur, q̄ istud hodie ē

¶ Restituitur foelix hereditas, vñū tēpus liberatiōis, q̄ a. i. ibi cessat

¶ Constituitur regni sublimitas, s. i. ibi cessat

¶ Distribuitur superna claritas, oē op̄ p̄driū

¶ Retribuitur merita bonitas, atq; malū. Io-

¶ Instituitur perfecta charitas, sur 6. Hodie

¶ Rite colitur vera iocunditas, acq; malū. Io-

¶ Tutā redditur vitæ securitas, sur 6. Hodie

¶ sustuli à te opprobrium Aegypti. Itē est tps̄ restitutionis. 2. Reg. 16. Hodie restituet mihi dñs Israel regnum patris mei. Itē est tps̄ exaltationis. Iosue 3. Iosue incipiā te exaltare corā populo meo. Et Hier. 1. Hodie constitui te super gentes & regna. Item est tempus reuelationis, quia. sibi vñ Deus facie ad faciem. Leui. 9. Hodie dñs apparebit vobis. Et illud. Hodie scietis, q̄a venit dñs, & mane videbitis gloriā eius. Item est tempus retributionis. Zach. 9. Hodie quoque annuncians duplicia reddam tibi. Item tempus foederationis seu dilectionis. Vnde illud Luc. 23. Hodie mecum eris in Paradiso. Item est tempus exultationis. 2. Reg. 6. Quam gloriosus fuit rex Israel hodie & c. Item est tempus saluificationis, seu saluationis. Luc. 19. Hodie huic domui salus à Deo facta est, eo, q̄ & ipse filius sit Abrahæ, & hæc sufficit de tract. hodie.

Holocaustum. Nota, q̄ holocaustum erat quoddam genus sacrificij, qd̄. s. tota hostia domino offerebatur, & incendebatur, ita quod nihil sacerdoti aut parti referuabatur, sed totum dño immolabatur. Et iō holocaustum dī ab Holon, quod est totum, & cauma, quod est incendium, quasi totū incensum. Igitur dico, q̄ holocaustum in bono sumitur & in malo. In bono. n. signat p̄cepta, quæ charitatis ignibus totaliter inflāmant corpora, q̄ deitatis vñibus totaliter dedicantur, opera, q̄ bonitatis legibus, totaliter moderantur. Ista sunt. n. spiritualia holocausta, q̄. s. Deus acceptat, & q̄ iustus soli Deo dedicat, & nulli alteri diuidit aut dispensat. Vnde 3. Reg. 8. Sanctificauit rex medium, atrij interioris, & fecit holocaustum. Medium. n. atrij est mediū cordis, quod. s. debet esse sanctificatum, vt holocaustum bonarū cogitationum occupationum, & operationum ibidem digne valeat esse factum, iuxta illud Eze. 46. Faciet holocaustū dño quotidie. Sed pro certo iam vñ verificari illud Dan. 3. Non est tempore hoc princeps, & propheta, & dux neq; holocaustum, neq; sacrificium, neq; oblatio, neq; incensum, neque locus primitiæ coram te. Expone. Et rō est, quia re vera sicut dī 1. Mach. 1. Misit. (s. Antiochus) nuncios suos in Hierusalē, qui prohiberent holocausta, & sacrificia, & placationes fieri in templo Dei, & celebrari sabbatum, & dies solēnes. Quia re vera Antiochus, i. diabolus mittit hodie in Hierusalē. i. in christianitatem nuncios suos, i. vitiz quibus medianibus in templo Ecclesiæ, vel cordis humani fieri holocausta bonorum op̄um prohibet, & impedit, sabbatāq; i. mentis quietem, & spirituallem requiē inde tollit. Non sic, sed offeramus domino spiritualia holocausta. i. totam mentem, totum corpus, & tota opera nostra domino offeramus, & nos totos diuinis voluntatibus immolemus, iuxta illud Psal. Holocausta medulla offeram tibi cum incenso arietum, offeram tibi boues cum hircis. Patet igitur, quomodo holocaustum sumitur in bono.

¶ Sed

B ¶ Sed adhuc dico, q̄ qnq; accipitur in malo. Et sic dico, q̄ holocausta significant mentes, personas vel opera, quæ diabolo, mundo, vel carni p̄nitus dedicant, & quæ in malis vñibus totaliter occupantur. Talibus. n. holocaustis Deus non delectatur, sed ipsa potius detestatur. Psal. Vti q; holocaustis non delectaberis. Et Esa. 1. Holocausta arietum, & adipem pingiū & sanguinem vitulorum, & agnorū, & hircorū nolui, incensum abominatio est mihi. Et Hier. 6. Holocaustomata vestra non sunt accepta, victimæ vestræ non placuerunt mihi. Patet igitur, quō holocaustū in bono sumitur, & in malo. Transito breuiter. Vide de hostia, victima, sacrificio, oblatione.

A Homo. Nota, q̄ hō multipliciter accipitur in scriptura. Accipitur quique naturaliter, quandoq; spiritualiter. Homo. n. habet naturaliter naturam ceteris fragiliorē, quia sicut dī Psal. Veruntamen vniuersa vanitas oīs homo viuens. Homo etiam spiritualiter habet naturam nobiliorē, quia. s. habet naturam participatē rōnis. Vnde in Psal. Domine, quid est homo, q̄ memor es eius, aut filius hominis, quæ reputas eum? Sequitur. Omnia subiecisti sub pedib. eius & c. Generaliter igitur per hominem potest intelligi

- ¶ Nobilis & virtuosus, Et idēd s̄m istum triplicē
- ¶ Fragilis & vitiosus, modum aliquid de quolibet differamus. Dicamus
- ¶ Flebilis & luctuosus, bet differamus. Dicamus

igitur primò, q̄ per hominem intelligitur vir nobilis, & virtuosus, quia sicut homo est animal naturaliter p̄fectissimū, sic debet esse spūaliter sanctissimū, & virtuosissimū. Sicut. n. videmus, naturaliter loquēdo, humana natura in multis est priuilegiata. Quia sicut dicit Pli. & Soli. Caput hoīs crinibus regitur, status hoīs sursum erigitur, occisor hominis sanguine proditur, gladius occidens à recto siccatur, figura hominis in rebus pingit, potestas hoīs à feris percipit, virtuti hominis fulmine paritur, & sexus hoīs aquis distinguit, natura hoīs verbū coniungitur, & oīs dignitas cunctis p̄ficiat. Constat. n. q̄ solus hō habet caput capillis velatū, & aliud corpus nudū. Itē cōstat, q̄ solus hō inter aīalia erectus incedit. Itē si q̄ occidat hoīem, sanguis folet erumpere in p̄ntia homicidæ. Gladius ē, quo hō occisus fuerit, nunquā (vt dī) amplius reclusus erit. Natura ē, p̄ speciali priuilegio figurā humanā in pluribus rebus depingit, quia. s. scd̄m Pli. nium, qnq; visa est in cœlestibus stella cometa figuram habens humanam. In brutis sunt in monstra sp̄m humanam habētia. s. Fauni, Satyri, & Piloī in serpentibus aut sunt similes virginibus, sicut dracopedes, q̄ habent faciem virginē, aut volatilibus, sicut sunt sphynxes, & harpyiæ. In natantibus sicut nereides, & syrenæ, in minerallibus sicut sunt camahu, & in herbis sicut sunt mandragoræ. Etiam fera aīalia potentiam, & nobilitatem humanam cognoscunt, & timēt, sicut de panthera exemplificat Pli. quæ inueniens passum hoīs in arena deserit, statim mutat caulos. Aelephates ē, si hoīs passum inuenerunt, sicut gradum. Fulgur alia aīalia percussa semp̄ occidit, hoīem verò non semper. Aqua. vñ dī fingere in sexu humano, quia si hō, & mulier submerguntur, masculus supinus, mulier prona fluctuabit. Ista ē natura tanquam nobiliorē assumpsit verbū, & isti oīa sunt aīalia subiecta, & sic humana dignitas multis rebus vel inscribitur, vel p̄ficiat. Igitur moraliter loquendo, bene pōt noīe hoīs quæcunque moralis, & virtualis nobilitas designari. Et quicunq; iustus pōt hō propriē nunciari. Luc. 23. Verē hic hō iustus erat. Et Lucæ 19. Hō quidam nobilis & c. Vt sic de morali eius virtute exponatur illud Eccl. 27. Hō sanctus in sapientia manet sicut sol. In q̄bus verbis aduerte, q̄ s̄m quatuor proprietates hoīs, nos debemus habere quattuor, speciales virtutes, si spirituales hoīs volumus inueniri. Hō. n. naturaliter, est aīal humidū, & iō dī homo ab humore, siue ab humore. Homo. n. naturaliter est aīal nudū, & idēd dī sanctus. i. sine terra. Homo etiam est naturaliter aīal rōnale, & discretum, & idēd dī, q̄ in sapientia manet. Hō in super est aīal sursum eleuatū, & erectū, & iō dī esse sicut sol. ¶ Sic proculdubio loquēdo spiritualiter, si nos volumus esse spūales homines, & perfecti, nos debemus habere istas quatuor virtutes moraliter intellectas, quia. s. nos debemus esse humidi, per dulcē, benignitatē, quia. s. nos debemus esse hō, nudū, per tēnitatem, quia. s. nos debemus esse sanctus. i. sine terra, discreti per cordis sagacitatē, q̄. s. nos debemus manere in sapientia: erecti per mentis sublimitatē, q̄. s. nos debemus

esse sicut sol. Habeamus igitur dulcē benignitatē, & simus homo, qui dī ab humore. s̄m. n. Auicēnam, Hō est aīal valde humidū. Vnde et dicit, q̄ hō inter oīa aīalia respectu corporis sui magis abundat, in medulla ad denotandū, q̄ illi, q̄ spiritualiter volunt esse hoīs, dēt esse humorosi, & medullofi, mansueti pariter, & benigni, pij, misericordes, dulcorosi, & viscerosi. Hō. n. s̄m Aristotelem, est aīal mansuetū. Nā in huius signū hō non habet vngues sicut leones, nec dētes sicut apri, nec cornua sicut cerui, imò penitus est aīal imbecille, ad denotandū, q̄ nihil debet habere feritatis, vel crudelitatis, multum verò pietatis, & benignitatis. Nullum. n. debet lædere vel percutere, sed erga oēs dulciter & benigniter se habere, iuxta illud Prou. 19. Hō indigēs misericors est. Et 26. dī, q̄ homo iracundus suscitatur rixas, qui aut parēs est, mitiget suscitatur. Ista tñ sunt hodie contra multos, qui pro certo nihil habent de benignitate, multū verò de crudelitate. Vnde isti dicuntur esse nō hoīs, imò feræ. Sunt. n. similes illi bestia, quæ dī manticora, quæ licet videatur habere faciem hoīs, in nullo tñ imitatur naturā hoīs, habet. n. os maximū, & horrendū, tribus ordinibus dētium circumseptū, carnes aut humanas summē deuorare diligit, & ad modum tubæ clamat, tumultuat, atq; barrit, sicut dicit Plinius, qui istā bestia vocat manticoram, sicut et dicit Auicenna, qui istam bestia vocat barricum. Sicut et dicit Arist. qui istam bestiam vocat lupum indicum. Tales p̄culdubio (charissimi) sunt multi, qui solummodo habent faciem humanā. i. apparentiā, non existentiam. Non. n. sunt benigni, sed maligni, nō sunt misericordes, sed discordes, nō sunt propitij, sed impij, nō sunt fideles, sed crudeles. Tales potissimē sunt iracundi & tyranni, tales et sunt detractores, & magniloqui. Isti. n. semper ore parulo nituntur carnes, & vitā bonorum cōsumere, & deuorare, & sua voce horrenda & tubali omnes alios perturbare. Vnde Eccl. 9. dī. Terribilis in ciuitate sua hō linguosus. Vñ tales figurant in illo leone Ezech. 19. de quo dī, q̄ leo factus est, & didicit capere prædam. Hoīs deuorare, q̄. s. tales deuorant homines ipsos in corpore, & in rebus iniuriose lædendo, ipsorū t̄palem substantiā auferendo, ipsorum vitā & famam impij mordendo, & corrodendo. De tali hoīe sic crudeli, inhumano & imbenigno, dī Gen. 16. q̄ dictum est de Ismahele. Hic erit ferus hō, manus eius contra oēs, & manus oīum contra eum, & è regione oīum fratru suoru figet tabernacula. Tales figurant in illo Nabuchodonosor crudelissimo, q̄ de hoīe in bestia est mutatus. Vel et in illo Sycaone Archadiæ tyranno rapitore, qui de homine factus est lupus, s̄m Ouid. lib. 1. fabula. 6. Vnde de talibus impijs, & inhumanis dī Dan. 4. Cor eius ab humano immutetur, & cor feræ det ei, alliget vinculo ferreo, & cū ferris sit pars eius. Isti. n. perdidit penitus cor humanū, & cor habent impium, & ferinū, & ferarum. i. aliorū crudeliū, & iniquorū sectant, & amant consortium. Talibus igitur dī illud Iob 10. Nunquid sicut dies hoīs dies tui, & anni tui, sicut humana sūt tēpora? quasi diceret, nō. nos verò nō sic, sed simus hoīs, & humani, qd̄ potissimē dēt esse iudices, & prælati, qui præ cæteris dēt esse humani, compatiētes erroribus, & esse fluidi, parentes interdū delinquentibus. Vnde de spiritu. i. de viro spirituali dī Sapientia 12. q̄ ipse est humanus, benignus, stabilis, certus, securus. Qui. n. p̄priā fragilitatē attendit, erga alios benignus existit. Rom. 6. Humanum dico p̄ infirmitatē carnis vestræ. Et meritò prælatus debet humanus esse, & dulcis, quia certē corda bonorum, & nobilium subditorū melius vincuntur per humanitatē, q̄ per feruitatē. Teste. n. Seneca, Generosus animus facilius ducitur, q̄ trahatur. Exemplum de Elephante, qui voluntarie obedit illi, q̄ eum de fouea liberatur humanitatem sibi factam humiliter componens. Ideo bene dicit 1. Pet. 2. Subiecti estote omni humanæ creaturæ propter Deum. Ergo charissimi, habeamus dulcem benignitatem. ¶ Item si volumus esse spirituales homines, nos debemus habere rerum tenuitatem, qd̄ ostenditur, cum dicitur. (Sanctus) quia sanctus etymologizatur, quasi sine terra. Sicut. n. homo est animal naturaliter nudū, nascitur. n. sine pilis, sic nos si volumus esse spirituales hoīs, nos debemus esse nudi, quantum ad amorem omnis temporalis possessionis, & pilis diuitiarum carere, & sine terra temporalium bonorum manere, quantum ad amorem cordialis affectionis. (Sanctus inquit.) Vnde Exodi 22. Viri sancti

Dictio. Berchorij. Pars ij. N 4 eritis

sustinet à malis hominib. multa mala. Periculum. n. fuit à quodam Philosopho quid erat inimicissimum hoi, & ruid, alter homo. A malis. n. sustinemus famæ detractioe. Sap. 12. Comestores viscerum hoim, & deuoratores sanguinis. Bonoru distractionem. Prou. 29. Hoies pessilentes dissipant ciuitate, Et Job 24. Nudos dimittunt homines, vestimenta tollentes. Item corporum destructionem seu lesione. Eccle. 41. Luctus hoim in corpore iporum. Et in Psal. Posuisti tribulationes in dorso, imposuisti hoies super capita nostra. Ista est igitur mundi cladis dura percussio. Itē sustinetur hic à nobis vitæ finis & mortis solutio, quia sicut dicit Apostolus Hebr. 9. Statum est oibus hominibus semel mori. Item vleimò denotat hois miseriam infernalis tristis cõclusio. Inter miserias. n. humana ista est summa, quia. f. homo est in periculo descendendi finaliter ad infernum. Lucæ 16. Homo quidam erat diues. Sequitur mortuus est aut diues, & sepultus est in infernum. Sic igitur patet, quomodo hominis miseria patet ex multis, ita breuiter, q̄ quando quaeritur. Quid est homo, non possumus respondere & dicere, quòd homo est sicut

Mare magnæ mobilitatis, In Pl. Sciant gentes qm hoies snt. Et breuiter de senectute, de iuuetute, de vita & morte humana, multa possent dici, sed ista sufficiat quo ad pns, q̄a satis in suis titulis de singulis differemus. Sic igitur patet generaliter, q̄ per hominem intelliguntur viri fragiles & dolorosi, viri impij & vitiosi, viri perfecti & virtuos. ¶ Si verò de Christo, qui fuit Deus & homo, vis aliqua dicere, notabis, quòd iste dicitur homo, quia

L Destinat us de summis sedibus, Dico igitur, quòd ille est homo grã dis auctoritatis, Incarnatus sub mortis sordibus, Perforatus acutis sudibus, Reuocatus à mortis cladibus, Sublimatus supremis sedibus, Expectatus ab altis aedibus. Deus. n. pater misit ipsum tanq̄ salutis humanæ legatum. Io. 1. Fuit homo misus à Deo. Et Gal. 4. Misit Deus filium suum &c. Item est homo dulcis humanitatis, quia fuit sub mortis sordibus incarnatus. Phil. 2. In similitudinem hoim factus, & habitu inuentus, vt hõ, figuratus. Apo. 14. in filio hois ascendente sup nubem candidam. i. Virginẽ Gloriosam. Et ideò canitur. Natus de Maria Virgine, & homo factus est. Et Sap. 7. Sum quidem mortalis homo &c. Item iste est homo fortis stabilitatis, quia acutis sudibus fuit perforatus. In passione. Vnde de eo flagellato dixit Pilatus Io. 19. Ecce homo. & Ro. 6. dñ. Hõ noster crucifixus est. Figuratus Apoc. 19. in illo rege regũ, q̄ habebat vestes asperas sanguine. Item iste est homo mirandæ nouitatis, quia à mortis cladibus fuit reuocatus. In resurrectione. Figuratus Apo. 1. in illo filio hois cum seprẽ stellis, & candelabris &c. qui dñ. Fui mortuus, & ecce sum viuens. Figuratus et 2. Reg. 1. vbi dñ. q̄ die tertio apparuit hõ veniens de castris Saul veste conscissa. Itē est homo præcellẽ dignitatis, quia supremis sedibus fuit sublimatus. In ascensione. Psal. Accedet hõ ad cor altũ, & exaltabitur Deus. Itē est hõ duræ seueritatis, quia ab altis sedibus nũc est expectatus. In venia ad iudiciũ. Figuratus Dan. 7. vbi dñ. Ecce in nubibus celi filius hois veniebat &c. vide ibi. ¶ Si verò diabolũ velis vocare hoim, dic figuram de zizania, vbi de diabolo dñ. In micus homo hoc fecit. Et applica oia, quæ supra dicta sunt de homine vitioso. Sufficit de homine quo ad præsens.

A Honestas. Nota, q̄ honestas est virtus, qua mores hominum intrinsecus, & extrinsecus componuntur, & qua sub quadam regula disciplinæ omni turpitudine refecata feruntur. Dicã igitur breuiter, q̄ quicquid est in homine Christiano, siue interius siue exterius, debet esse fulgidum & honestũ, vt omnia q̄ facimus cũ corpore, mentaliter quia sint & luminosa quo ad intus, & extra sint bona cõnferentia sp̄ plena, & in omni sui parte fulgida atq; clara. Quia videlicet & illud, quod est intra nos. scogitatio vel affectus, & illud qd̄ est extra nos. factus, gestus, habitus, & affectus, debet fulgere limpida claritate, & relucere florida venustate, & carere qualibet inhonestas & stollida vilitate. iuxta illud Apost. 1. Cor. 14. Omnia honeste, & secundum ordinem snt in vobis. Quod potissimè spectare debet ad ecclesiastici-

cos, quia verè in ipsis debent esse p̄ ceteris omnia limpida & honesta. Legitur. n. q̄ Nero Imperator fecit tẽplum forung de quibusdam lapidibus lucentib. vt crystallis, & trãs lucidis atq; claris, q̄ in Arabia & Capadocia inueniuntur, sicut dicit Plin. lib. 36. c. 22. ita q̄ intrantib. illud tẽplum cuncta clara & peruia videbantur. In quo notandum est, q̄ tẽplum, quod summus Imperator Christus fecit. f. Ecclesia, vel status Eccle siæ synagoga debet esse de lapidibus trãs lucidis & honestis, vitiõrum caligine non foedatis. Vnde Thob. 13. Luce splendida fulgebis. Sequitur. Beatus ero, si fuerint reliquæ seminis mei ad vidẽdum claritatem Hierusalem, ex Saphiro & Smeraldo edificabitur. Ista tñ sunt contra multos, qui si honesti sunt in verbis, tñ non in factis, in conuersatione, sed non intentione, in gestu corporis, non fructu operis. Itis loquitur Seneca epistol. 2. 1. Melius inquit probas honestas, q̄ sequaris, vbi posita sit foelicitatis, sed ad illa accedere non aues. Non sic, sed omnia honeste & em ordinem fiant in nobis. Et iuxta doctrinam Apostoli ad Rom. 13. Abijciamus opera tenebrarum, & induamur arma lucis, sic vt in die honeste ambulemus. Vnde notabo, q̄ nos debemus honeste Cogitare, interius mentem ruminantes, Vigilare, asperius carnem macerantes, Laborare, exterius bene operantes, Nos ornare, sincerius mores ornantes, Continuare, vltierius bonum perpetrantes, Nos armare, posterius mala tolerantes.

¶ Igitur dico, q̄ necesse est honeste cogitare, quia sicut dicit Tullius in officijs li. 3. Etiã si Deos & hoies lateat, nihil est bono viro turpiter faciẽdũ. Statis inquit nobis, si modo in Philosophia aliquid p̄fecimus, persuasum esse debet, si omnes Deos, hiesq̄ celare possemus, nihil tñ auare, nihil iniuste, nihil libidinose, nihil incontinẽter esse faciẽdũ. Vnde de vi no. i. de grã Dei dñ. 2. Eld. 3. Præcordia facit honesta. Item necesse est honeste vigilare. f. studendo & contẽplando ad maiorem carnis edomationem. Quia pro certo sicut dñ. Eccl. 31. Vigilia honestatis tabefaciet. Item necesse est honeste laborare. Vnde de iusto dñ. Sap. 10. q̄ honestũ fecit illum in laboribus, & cõpleuit labores illius. Et Sap. 8. In operibus manuũ illius honestas. Itē necesse est nos ornare. f. per bonã & exemplarem conuersatione. Vnde Eccl. 24. Ego quã vitis fructificauit auaritatem odoris, & flores mei fructus honoris & honestatis. Et bene dicit fructus, quia flores amgnis honoris & honestatis producant odores amgnitatis, & gignunt fructus vtilitatis. Ideò bñ dñ. 1. Thef. 4. Honestẽ ambuletis ad eos, q̄ foris sunt. Itē necesse est honeste cõtinuare. Nõ. n. sufficit honestatis amplexus in principio vel semel factũ, sed regit & sapit, & sine intermissione, & in oĩ opere honestatẽ obseruare Sap. 8. Honestas sine defectioe. Itē necesse est honeste mala portare. f. pauperẽ, & abliũctiã, & finaliter mortẽ. Vñ Eccl. 1. 1. Bona & mala, vita & mors, pauperas & honestas, à Deo snt, & iõ tolerada. Ista de honestate morali sufficiat, q̄ d̄ honesta cõuersatione i locis inuitis est actũ, de honestate verò inq̄rũ signat p̄pã, & claritatẽ status mundani, nihil ad p̄s.

Honor. Nota, q̄ honor accipitur in bono & in malo est. n. honor idem, q̄ gloria, maiestas, excellẽtia, dignitas. Et ideò honor potest distingui in temporale & æternalem, in diuinum etiam & humanum. Honor enim

Honor { Temporalis est contemnendus, Primò igitur dico, q̄ est honor palis, quẽ dẽmus cõtem nere. Itē. n. honor est valde piculos⁹. Post magnũ. n. honorẽ incurrit sæpe hõ magnum vituperium & pudorẽ. Exẽplũ hẽmus in Amã, coram quo cuncti serui regis flecebant genu, & adorabãt eũ, sicut dñ. Hest. 3. q̄ postmodũ vituperabiter est suspenus, sicut dñ. Hest. 7. Et sic verificat illud Grego rij, qui dicit. Nõ est tanti honoris excellẽtia tenuisse, quãti meritis de excellis corruisse. Constat enim, q̄ honor mĩdanus sensum peruertit, Mores subuertit, A Deo auertit, Ad inferna diuertit. Dico igitur, q̄ honor mundanus sensum peruertit. Homo. n. q̄ in locum nimis altum ascendit cerebrum ipsius

ipsum solet turbare, ita q̄ de rebus infimis bene iudicare nõ potest. Noctua etiã quanto altius de die volat, tanto minus videt. Sic multi in altis honorib. & in die & in claritate mundanæ dignitatis, & p̄speritatis constituti, visum verè discretionis perdunt, quod patet, quia tunc et proprios benefactores, aut socios non cognoscunt. Vnde de quodam nobili scholari narratur, q̄ solitus erat dicere oēs mundi prælatos esse cecos, eo. f. q̄ magistro suo, qui erat solennis clericus, beneficiũ non dabat. Tandem factus prælatus de magistro non cogitabat, propter quod cum quodam die ciuitatem intraret, magister in hora meridiei cum magnis luminarib. & accensis iuit ei obuiam in introitu ciuitatis, & quærenti discipulo quid hoc esset, respondit magister, illumino tibi inquit domine, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum socium non cognosceret, illi quæretũ & dicenti. Pater sancte non cognosce me. Rñdit. Vade miser, & quõ te cognoscerem? quia me ipsum non agnosco. Bene igitur, dñ. in Psal. Homo cum in honore esset, non intellexerit, comparatus est iumentis. Honor igit mundanus sensum peruertit. Item mores subuertit. Nota, q̄ multi primò sunt boni, tandem honorati facti, sunt mali. Regis iudicium de Nerone & Saul. Honores. n. mutant mores. Et tñ proh dolor, isti honores hodie summè peruntur. Vñ Saul dicebat Samueli. 1. Reg. 15. Honora me corã seniorib. Itē iste honor à Deo auertit. Exẽplum de Iuliano, quia cœcus es sicut & alij. De quodam etiam Papa legitur, qui cum soci

furrogationem Christi precipue rutilauit. Ideo ante istud tempus fuit dictum illud Ioan. 2. Quid mihi & tibi mulier? nondum enim venit hora. Et aduerte, qd Christus habet vel habuit quatuor principales horas videlicet

Horam Venientis ad hoc exilium, Patientis crucis supplicium, Redeuntis ad carnis hospitium, Scientis sui iudicium, Christum igitur habuit vna horam, quam carnem assumpsit.

Et ista est hora diuinae incarnationis, qua. f. Christus venit vocare peccatores ad poenitentiam. Vnde de Deo patre dicitur Luc. 13. qd homo quidam facit cenam magnam, & vocauit multos, & misit seruum suum hora cenae dicere inuitatis vt venirent. Cena. n. magna seu conuiuium generale quod Deus fecit a principio fuit fides, sed hora cenae fuit ille punctus fidei, in quo comedendus erat vitulus saginatus. i. sacramentum altaris, & status gratiae. In ista igitur hora misit Deus pater feruum Christum per beatam incarnationem, vt. f. hoies inuitaret ad ta laetam & lautam refectioem. Ista est igitur hora, qua carnem assumpsit. Item habuit Christus vnam horam, qua mors hunc consumpsit. Ista fuit hora passionis, qua. f. quo ad vitam corpoream ipse fuit absentus. Iob 33. Consumpta est caro eius a supplicijs. Vnde de ista hora dicitur Matth. 20. Ecce appropinquabit hora, & filius hois tradet in manus peccatorum. Vnde Io. 19. dicitur qd Christus hora sexta emisit spiritum. Item habuit Christus vnam horam, qua corpus resumpsit. Ista. n. fuit hora resurrectionis & propriae glorificationis, de qua Io. 17. Patet, venit hora clarifica filium tuum. Itē est alia hora Christi, qua magna praesumpit, sumendo. f. praeteritum pro futuro. i. hora futuri iudicij, & vltimae resurrectionis aut reparationis, de qua Io. 5. Venit hora, & nunc est qm mortui audient vocē filij Dei, & qui audierint, viuent. Et Apoc. 14. Venit hora iudicij eius. Patet igitur quō in scriptura reperitur hora, seu horae fidei & articulorum. ¶ Secundō dico, qd ibi reperitur horae gratia & sacramentorum. Dies enim gratiae habet suas horas & sua puncta. Circa quod nota, qd in scriptura reperitur hora

Prima, quae est hora meditantium, Tertia, quae est hora poenitentium, Sexta, quae est hora miserantium, Nona, quae est hora contemplantium. ¶ Prima igitur hora diei gratiae, seu cogitantium, seu vigilantium, quando. f. homo euigilat a peccato, & vigilat, considerans quid agere debeat. Mat. 27. Nō potuisti vna hora vigilare mecum? ¶ Tertia est hora poenitentium. Poenitentia enim habet tres partes, scilicet, Cordis contritionem, Oris confessionem, Operis satisfactionem.

Et ista est illa hora terria, de qua dicitur Mat. 20. qd paterfamilias circa bonam terram inuenit in foro ociosos, & misit eos in vineam suam. Vineam. n. laborem poenitentiae signat, paterfamilias o ociosos peccatores inuitat, & laboris & abstinentiae eos arctat. Act. 2. Non. n. sicut existimatis hi ebrii sunt, cum sit hora diei tertia. Sexta hora est hora miserantium, illorum. f. qd sex opera misericordiae libenter exercent. Et ista est illa hora qua febris. i. ardor auaritia curatur, sicut de filio illius dicitur Io. 4. qd hora sexta reliquit eum febris. pro eo quia ad opera misericordiae liberalis existit, nunquam per auaritiam inflamatur. Vnde et in eodem c. dicitur qd qm mulier Samaritana venit ad hauriendum aquam, vbi inuenit Iesum iuxta puteum ex itinere fatigatum, hora erat quasi sexta ad denotandum, qd hora sexta. i. virtus misericordiae Iesum in suis pauperibus fatigatum recreat. Iuxta illud Esa. 28. Reficitē lassum, & ecce hoc mesu refrigerium est. Virtus misericordiae est puteus & aqua bñficiorū cōicat, & mulierē. i. pauperes refrigerat, & confortat. ¶ Nona hora, est hora contemplantium. Et ista bene vadunt per ordinē, vt. f. hora prima homo vigilat, statū suū considerat, tertia hora poeniteat, a peccatorū ocio surgendo & laborando: sexta hora hō ad puteū nō vadit, Iesum in psona pauperū adaquando & recreando: nona verō cōtēplationi intendat: Deū orando & celestia cogitando. Act. 3. Petrus & Ioannes ascēderat in tēplū ad horā orationis nonā. Ista. n. Angelorū hora, qd nouē ordinibus continentur, & iō horā nonā. i. virtutē cōtēplationis seclantur, Vnde & Act. 10. dicitur qd hora nona Angelus apparuit Petro. Sicut. n. ponit Rasel in lib. suo, Certi An-

geli deputati sunt super horas, & singuli supra singulas. Ad quod factis alludit illud verbum scripturae Apoc. 9. vbi dicitur, Angeli parati erant in hora & die, & annū. In quo moratur notabo, qd Angeli beati solent istas spūales horas & puncta gratiae & virtutū seruare. & ad bene operandum hoies adiungere. ¶ Genera igitur de hora & statu gratiae notabo, qd ista est hora Veniae & remissionis, Salutis & curationis, Feruoris & orationis, Audaciae & expugnationis, Laboris & occupationis, Studij & meditationis, Doctrinae & praedicationis, Connubij & coniugationis, Laudis & benedictionis, Gaudij & exultationis.

¶ Genera igitur de hora & statu gratiae notabo, qd ista est hora Veniae & remissionis, Salutis & curationis, Feruoris & orationis, Audaciae & expugnationis, Laboris & occupationis, Studij & meditationis, Doctrinae & praedicationis, Connubij & coniugationis, Laudis & benedictionis, Gaudij & exultationis. ¶ Genera igitur de hora & statu gratiae notabo, qd ista est hora Veniae & remissionis, Salutis & curationis, Feruoris & orationis, Audaciae & expugnationis, Laboris & occupationis, Studij & meditationis, Doctrinae & praedicationis, Connubij & coniugationis, Laudis & benedictionis, Gaudij & exultationis.

¶ Genera igitur de hora & statu gratiae notabo, qd ista est hora Veniae & remissionis, Salutis & curationis, Feruoris & orationis, Audaciae & expugnationis, Laboris & occupationis, Studij & meditationis, Doctrinae & praedicationis, Connubij & coniugationis, Laudis & benedictionis, Gaudij & exultationis. ¶ Genera igitur de hora & statu gratiae notabo, qd ista est hora Veniae & remissionis, Salutis & curationis, Feruoris & orationis, Audaciae & expugnationis, Laboris & occupationis, Studij & meditationis, Doctrinae & praedicationis, Connubij & coniugationis, Laudis & benedictionis, Gaudij & exultationis.

¶ Genera igitur de hora & statu gratiae notabo, qd ista est hora Veniae & remissionis, Salutis & curationis, Feruoris & orationis, Audaciae & expugnationis, Laboris & occupationis, Studij & meditationis, Doctrinae & praedicationis, Connubij & coniugationis, Laudis & benedictionis, Gaudij & exultationis.

certa. Vnde hora mortis & iudicij & inferni, cōparatur aduentui furis, qd bene cauet, qd aduentus ipsius non sciat. Luc. 12. Si. n. sciret paterfamilias, qua hora fur veniret, vigilaret vtiq, & nō sneret perisodi domū suā. vigilare itaq, quia nescitis diē neq, horā. Et breuiter dicam, qd hora mortis est hora puidenda. Hora iudicij est hora metuenda. Hora inferni est hora pcauenda. Nā hora mortis subito nos tenebit. Mat. 24. De die illa & hora nemo scit. Hora iudicij grauer nos terrebūt. Apoc. 11. In illa hora factus est terremotus. & Apo. 18. Vna hora venit iudiciū tuū. Hora inferni penitus nō delectabit. Apo. 14. Venit hora vt metatur, qm maturauit messis terrae & Apo. 18. Vna hora desituta sunt tanta diuitia. Expone, si vis, istas duas auctoritates per modum figura. Et vide ibi. Sic igitur patet, quō hora in bono sumitur & in malo.

¶ Nota cum horreum sit illud seu illa concantitas vbi grana pro custodia reponuntur, idē in scriptura potest multiplex horreum reperiri, tam in bono quam in malo, videlicet

Horreum Mundi, Impij, Inferni, Iusti, Christi, Coeli. ¶ Primum est horreum, quo auari terrena reponunt: Secundū est horreū, quo maligni peccata cōponunt: tertium est horreū, quo dānati seipso supponunt: quartum est horreum, quo deuoti virtutes disponunt: quintū est horreū, quo praefati fideles apponunt: sextū est horreum, quo Angeli beatos deponunt. ¶ Primū igitur est vnum horreū hoim auarorum, qd. f. summe cupiunt bona terrena accumulare, & in horreis recondere & seruare exēplo illius qui dicebat Luc. 12. Hoc faciā, destrua horrea, & maiora faciā, & illic cōgregabo oia qd nata sunt mihi, & dicā aīa mea. Aīa, multa bona habes reposita i annos plurimos, comedē & bibe &c. Ista igitur est cogitatio tota auarorum, oia in horreis cōgregare, ipsoq, claudere & serare, & nihil pauperibus erogare, cum tū ipsa deberet potius aperire, & necessitatē tpe pauperes enutrire. Exēplo Ioseph, qd aperuit horrea, & vedit Aegyptijs. Et merito quia p certo per talem apertionē & erogationē horrea huius mundi solent amplius exuberare, & bonis oibus abundare. Prou. 3. Honora Dñm de tua substantia, & de primitijs frugū tuarum da pauperibus, & implebunt horrea tua saturitate, & vino torcularia redundabunt. Et merito, quia pro certo sicut Prou. 28. dicit sapiens. Qui dat pauperi, non indigebit. Istud est igitur horreum hoim auarorum.

¶ Secundū dico, qd est vnum horreum hoim impiotum, & istud est arca proprij cordis sui, vbi. f. ipsi reponunt vitia & peccata. Ista aut horrea. i. impiorū corda, funthodie per vitia demolita, & multipliciter dissipata. Iohel 1. Computruerunt iumenta in stercore suo, demolita sunt horrea, dissipatae sunt apothecae. ¶ Tertio dico, qd est vnum horreū hoim maligiorū. Et istud est infernus, vbi diaboli reponit suū preciosum thesaurum, quē cū tantis diligentijs nunc acquirunt. f. hoies impios & damnatos. Vnde diabolus potē dicit illud Deut. 28. Maledictū horreū tuum, & maledicta reliquiae tuae. ¶ Quarto est vnum horreum cordiū deuotorū, & istud nihil aliud est qd mens & cōsciētia viri iusti, vbi. f. reponit merita & virtutes. Vnde Christus vñ cuiuslibet dicere illud Malac. 3. Inferte oēm decimationē in horreum meū. i. oēm virtutē in cor vestrū, sit cibus in domo mea. & 2. Paral. 31. Praeparent horrea in domo dñi. ¶ Quinto est vnum horreum hoim perfectorum, & istud est Ecclesia vel religio, quae proprie est horreum, vbi Christus sub fidei disciplina fideles reponere cōsuevit. Luc. 3. Triticum congregabit in horreū suū. Ecclesia. n. potē dici horreū publicū, vbi. f. beneficia p sufficientib, & diuitiis pro indigentibus reponuntur, sicut Gen. 47. dicitur qd ex horreis publicis dabant cibaria sacerdotibus. & idē non sunt cōpulsū vendere hereditatē suam. Ista tū horrea nō videntur hodie esse publica, qd. f. inde plus recipiunt filij & nepotes, qd viri scientia aut dñi sacerdotēs. ¶ Sexto dico, qd est vnum horreum hoim beatorum. f. Paradisus, vbi thesaurus aeternae gloriae, & sanctorū societas reponuntur. Vnde Christus in iudicio dicit Angelis illud Mat. 13. Colligite primum zizania ad comburendum, triticum autē congregate in horreum meum. Et idē de talibus horreis potest dici illud Christo Deut. 28. Benedicta causa ouium tuarum, & benedicta reliquiae tuae. Patet igitur, quomodo horreum in bono sumitur & in malo.

Horror. Horribilis. Cum horror sit animi passio cautata ex improprietate potē ad obiectum, vt potē quia quando obiectum in tantum praecellit vires potentiae, qd nō sufficit ad comprehensionem ipsius, quidā stupor & quaedam detestatio generatur in ipsa quae horror vulgariter nuncupatur, notabo igitur quod aliquid dicitur horribile vel horrendum

Ratione Auctoritatis immensa, Iniquitatis intensa, Calamitatis extensa, Fallacitatis offensa, Penalitatis in censa. Et sic dico, qd horribilis potē dici & admirabilis & stupenda maiestas creatoris, qd oēm virtutem creatam excedit. Prauitas peccatoris, qd Deo nō obedit. Vanitas deceptoris mudi, qd nō pcedit. Fallitas tetatoris, qd nihil boni cōcedit, vel cui nullus tuō credit. Grauitas exultoris. f. inferni, qd ppetuō laedit. Dicā igitur primū qd inuenit qdā horror qd cōcipit de Deo summo creatore. Sicut. n. videm⁹ oē qd est imbecillis virtutis, solet horrere illud qd est respectu suū infirmitatis inestimabilis quātitatis, intolerabilis claritatis, insuperabilis pccatis, immitigabilis feueritatis. Et sic dico, qd

Horret Sensus celorum tenorem, Visus solarem splendorem, Auditus nubium fragorem, Tactus ignium ardorem, Gustus amarum saporem, Olfactus foetidum odorem. Hec duo membra si quis vult psequi accipiat quod sibi cōgruit ex auctoritate. Sapient. 11. qd De⁹ immittere potuit &c. qd ponitur infra §. Scdō dico. Nunc ad deductionem priorū quatuor. Nota, qd inter sensum & sensatū debet esse proportio. & idē qd sensatū nimis excedit, in sensu gaatur quaedā horrore & stuporis cōcussio & in cursio. Vnde de illa insolita & mirabili visione de qua fit mentio. Eze. 1. vbi. f. v. t. u. turbinis veniebat ab Aquilone, & nubes magna, & ignis inuoluens & splendor in circuitu, quem. f. quatuor stupēda aīalia, & quatuor rocae mirabiles cōcomitabant, dī ibi qd statura erat i roris, & horribilis aspectus, & totū corpus in circuitu plenū oculis. ¶ Tali igitur modo dicā Deū esse nā infirmitati horribilē & stupēdū, rōne essentiae, qd manet infinita. Et idē cōparatur celo, cuncta cōtinenti. Eze. 2. Similitudo firmamēti quasi aspectus crystalli horribilis & extēti. ¶ Itē rōne scientiae, qd nihil est oblita, & dico comparat soli semp radianti. Vnde de pfunditate diuināe scientiae dicit Iob 4. Porro ad me dictum est verbum absconditū in horrore visionis nocturnae qd solet sopor occupare hoies, pauor tenuit me, & tremor & Iob 7. dicitur Terribis me per somnia, & p visiones horrore concutiens. ¶ Itē rōne potentiae, qd nunquā est cōtrita, & idē comparat nubi fulmen emittētī. Vnde illud praedictum Ezech. 1. Nubes magna & ignis inuoluens. Sequitur. Et horribilis aspectus. vñ de sua potentia potē dici illud Mal. 1. Horribile nomen meum in gentibus. & 2. Para. 6. Horribilis dñs sup oēs Deos. ¶ Item rōne iustitiae, qd nunquam est lenita, & idē cōparatur igni cuncta deuorati. Vnde Gen. 15. dicitur qd pauor irruit sup Abraham, & horror magnus. Sequit, qd facta est caligo tenebrosa, & apparuit clibanus fumans & lā pas ignis transiens. Iste horror potissimē erit in die iudicij, vbi pro certo Christus apparebit horribilis vniuersis, & maxime peccatoribus, & damnatis. Nam qui modo volunt horrere, nec timere suā potentiā, horrebūt tunc suam iustitiam. Mal. 4. Dies dñi magnus & horribilis. Vnde de ista die dicitur ipse peccatoribus. Sap. 6. Horrende & cito apparebit, quia iudiciū durissimum fiet his qd praesunt. Nam quia tunc Christus habebit iudicare peccatores terribiles & horrendos, congruū erit, qd horribilis appareat & horrendus, vt. f. horrendē & terribiliter timeatur, iuxta illud Sap. 8. Disponam populos, & nationes mihi erunt subiectae, timebūt me audientes reges horrendi. Et sic patet, qd in scriptura reperitur quidam horror, qui concipitur de summo creatore. ¶ Secundō dico, qd inuenitur quidam horror qui concipitur de vili peccatore, quia vera sicut sunt aliqua animalia quae tantae sunt deformitatis, crudelitatis, venenositatis, quod horrorem faciunt inuenti, sic dico qd multi sunt peccatores, qui ita in moribus sunt deformes, in actibus sic crudeles, in exemplis & gestis & sermonibus sic venenosi & infames, quod sine dubio ipsi sunt horribiles ad videndum, detestabiles ad conuersandū, & intolerabiles ad sustinendum. Vnde de peccatoribus notatis quod ipsi sunt horrendi, scilicet ratione

Superbia,

Superbię
Iactantia,
Sauritia,
Auaritia.

De superbia horrenda dicitur Sap. 10. q. Moy-
ses stetit contra reges horrendos in portu
tis & signis. Reges horridi sunt superbi.
de iactantia horrenda dicitur Ose. 13. Loquen-
tes Effraim horronuafit Israel. De sauritia seu crudelitate
horreda dicitur Sap. 11. q. Deus immittere potuit Aegyptijs mul-
titudine yrforu, aut audaces leones aut noui generis ira ple-
nas & ignotas bestias, aut vaporę igneum spirates, aut odo-
rem fumi perferentes, aut horrendas scintillas ab oculis e-
mittentes. De horrore vero auaritia potest dici illud Abac. 1.
vbi Dns dicit sic cominatie loquedo. Sufcitabo iquit Chal-
deos, gentem amaram & velocem, ambulantes super multi-
tudine terra, vt possideat tabernacula no sua, horribilis &
terribilis ex semeti ipsa. Iste est igitur horrore, qui concipitur
ex vili peccatore. Tertio dico, q. inuenitur quida horrore,
qui concipit ex mudo defertore seu deceptore, quia. f. mun-
dus bene consideratus, nihil aliud est, q. quoddam desertum
horribile & vitandū. Pal. Inuenit eu in terra deserta, in lo-
co horrore & vastę solitudinis. Quarto dico, q. concipit
horrore ex hoste teratore. f. ex diabolo, q. pro certo damo-
nes dici put horribiles & stupendi. Vnde de pctoribus & de
monibus opprimentibus dicitur Job 20. Vudent, & veniet su-
per eos horribiles. Quinto vero dico, q. est horrore qui con-
cipitur ex graui cobullione. f. ex penis infernalibus, quia. f.
in inferno est terror, horrore, & error. De terrore dicitur Sap. 5. q.
videntes turbantur terrore horribili & Sap. 17. Pauentes
horrendę, & turbatione nimia perturbati. De hoc horrore
dicitur Job 10. q. infernus est terra miseria & tenebrarum,
vbi vmbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horrore
inhabitat. De errore vero dicitur Exo. 10. quod tenebra hor-
ribiles factę sunt in vniuersa terra Aegypti, ita quod tribus
diebus nemo vidit fratrem suum.

Horrere. Vide supra vbi contemneret, & fugere, simili-
ter in alijs titulis.

Hospes. Hospitalitas. Hospitium. Nota, q. ho-
spitalitas e

illa liberalitas, qua quis peregrinos, & extraneos solet ho-
spitio recipere, & eis necessaria ministrare. Hospes vero no
solum est ille, qui recipit imo et ille, qui recipitur, quia iux-
ta sententiam grammaticorum ibi. Hospes, qui recipit, &
qui que receptus habetur. Sic est qui nutrit, & qui nutritur,
alumnus. Accipitur igitur hospes siue actiue, siue passiue,
notabo, q. in scriptura inuenitur

Magnus & admirabilis, Primus hospes est
Malus & detestabilis, Chrs, qui debet p-
Vanus & semper mobilis, cipi: Sed hospes
Iustus & miserabilis, est diabolus, q. de-

bet excipi. tertius hospes est ho vanus, q. debet corripi. quartus
hospes est egenus, qui debet recipi. Primo igitur dico q.
Chrs est hospes metaliter recipiendus. Ipsi. f. hospes hone-
statis & auctoritatis immensa, & ideo hospitium laudū, mū-
dum, tutū & quietum requirit, quia videlicet cu iste de corde
humano faciat hospitium suum necesse est q. istud
Per innocenciam si purum.

Per charitatem sit laurum.

Per tranquillitatem sit quietum.

Per fidem & constantiam sit valde firmum.

In tali aut hospitio vult Christus hospitari, & ibidē humi-
liter honorari, & cu suis fidelibus recreari. Vnde ipse est q. re-
gratiando dicit Matt. 25. Hospes erā, & recepistis me, nudus
eram, & in carcere erā &c. Et merito recepistis, q. iste illos
qui eu honorabiliter hospitant, solet ditare, & gratijs & vir-
tutibus impinguare. Sicut ad litterā faciunt nobiles liberales,
qui illis apud quos hospitant, solēt q. plura apportare q.
ibi expendere, & plures tribuere, q. auferre. Ad qd facit nar-
ratio q. facit. Quid de pauperulis coniugibus philomene, &
baucide lib. 8. fabula 7. qui Iouem & Mercurium ab alijs re-
futaros hospitio recipere, qui eos liberauerūt, & alios sub-
merferūt, & de eorū domo tepū fecerunt, vbi ipsos in sa-
cerdotiū pmouerūt. Et finaliter Philomenē i fructū, & bau-
cedē in tiliā mutauerunt. in quo notat q. illi q. in domo cor-
dis sui volunt Iouem & Mercuriū. Chrm & sanctos hospio
recipere, ipsi solent bona spūalia eorū sic illos hospitio
recipiunt multiplicare, & a cunctis eorū periculis libe-
rare, & ipsorū corda in templū domicilij cōsecrare, & eos

per deuotionē sacerdotes facere, & finaliter in arbores. i. in
immortales, & durabiles cōmutare, tales igitur hospites i cor-
de debēt deuorē recipi, p. quos tot bona pnt percipi. Figura
Gen. 19. vbi dicitur, q. Angelus quē Loth recepit hospitio, ipsum
liberauit a submersione & incēdio. Vnde de nuncijs Corne-
lij ab Angelo missi, dicitur Act. 10. q. Petrus introducēs eos rece-
pit hospitio. Patet igitur, q. Christus est mentatē percipiendus.
Sed dico, q. diabolus est hospes viriliter recipiendus. Hos-
tes. n. sub figura hospitum q. ciuitates & hospitia subin-
trāt, sed cū introducti fuerint, & recepti, oia iugulāt, & de-
uastāt. Sic iste falsus hospes diabolus hospitij cordis subfi-
gura boni q. solet intrare, & i corde sub aliquo bono co-
lore aliqua malā complacētā generare. Sed statim cum ibi
fuerit, cuncta bona solet rapere & auferre, ignē cōcupiscē-
tiarum accendere, & oia desolare. Similis illi auicula, q. scal-
pendo intrat ventrē crocodili, quē cū intrauerit, oia visce-
ra eius lacerat, & sic pariter facit diabolus, quod potest appli-
cari cōtra falsos hypocritas, contra et proditores, et cōtra
falsos cōsanguineos ac amicos, qui sub spē boni intrant, &
postquā introducti fuerint, oia diripiunt, & molestant. Patet
de hypocritis, qui sub spē sanctitatis intrant Ecclesias, occu-
pant praelaturas, cum aut ibi fuerint, hostes non hospites se
declarat. Item de proditoribus, qui sub spē societatis intrant
aliorum cōfortia, vt secreta scrutentur, & postea nocumen-
ta machinantur. Item et de malis amicis cōsanguineis, qui
sub specie cōsanguinitatis hospitia diuina solet intrare,
vbi cum recepti fuerint, cuncta nituntur cum luxuria macu-
lare. Quod et de falsis religiosis multoties est cōpertum. Et
ideō tales mali hospites figurari possunt in illo principe tri-
butorum Antiochi, qui loquens verba pacifica in dolo, rece-
pit in Hierusalem, sed statim vbi se receptum vidit, ciui-
tatē occupauit, & spoliavit, ipsam succendit, & muros eius
dissepauit, sicut ponitur i. Mac. 1. Sic verē diabolus in cor-
dē manu, & hypocrita in Ecclesia vel platurā domū, & proditor
iniquus cōsuetū arcanū, & luxuriosus sub spē pacis, &
amici introeunt, sed cū intrauerint, oia bona inde rapiunt,
& qd diabolus p. suggestione, hypocrita per exactionē, p-
ditor p. rapinam, luxuriosus, p. concupiscētā vniuersa suc-
cendunt, murosq. ois discipline subuertunt. De tali igitur frau-
dulento hospite dicitur Eccl. 29. c. Vbi hospitabitur nō fiducialiter
aget, hospitabitur, & pascet, & portabit &c. Sed nota, q.
diabolus nō solū est fraudulentus, hospes, accipiendo hospite
passiue, imo et accipiendo actiue. Quia re vera iste est sicut
hospes seu stabularius, q. hospites gratanter recipit, sed tan-
dē receptos spoliat, & occidit, similis illi hospitij seu sta-
bularia, de qua loquitur Aug. lib. 18. de ciuitate Dei c. 18. q. ho-
spites suos mutabat in asinos. Vel illi circū filij Iouis, q. oēs
ad suū hospitij declinantes, cōtinuē mutabat in porcos &
diuersas bestias, sicut de socijs Vlyssis ponit Ouid. in reditu
de excidio Troiano. lib. 14. fab. 5. Similes et illi gigantes, q. vo-
cabatur Cercion, qui hospites grate recipiebat, & p. pedibus
lauandis super arbores, quas violenter cōplicauerat, federe
faciebat, inter quas cōpressi & vincti examinabant, & pos-
tea in mare proieciēbantur. Ouid. lib. 7. fab. 24. Quia p. certo
diabolus, & haretici, & et mali plati solent illos, qui ad sua
hospitia veniunt, blande attrahendo decipere, sed tandē so-
lent eos destruere, & grauare. Diabolus. n. p. oēs ad suū ho-
spitij. i. ad mundanū statum benignē recipit, ita q. plerosq.
sup arborē. i. ambitionē dignitaturū p. cicit, & disponit, plures
tū porcos per delicias efficit, & alios in asinos laboriosus p.
auaritiā cōmutat, & vertit, sed pro certo finalitē oēs destruit,
& occidit, & in mare. i. in inferni amaritudinē p. cicit, & sub-
uertit. Quod etiā haretici faciunt, quia. f. simplices & illite-
ratos blande attrahūt, quos tandē destruunt, & corrumpunt.
Et hoc et mali praelati solent facere, quia oēs subditos suos
solent suis malis exemplis corrumpere, & in porcos & in as-
nos. i. in luxuriosos & auaros mutare. De tali igitur hospitali-
tate, imo certē in hospitalitate potest dici illud Sap. 19. Etenim
inquit detestabilem hospitalitatem instituerunt. Alij quidē
ignotos non recipiebāt aduenas. Alij bonos hospites in ser-
uitutem redigebant. Ista est igitur pessima hospitalitas tam
passiua, q. actiua. Et sic bene ostensum est, q. diabolus est ho-
spes viriliter recipiendus. Tertio dico, q. peccator est hospes
verbaliter exasperandus. Hospes. n. est ille, qui per alia vaga-
tur hospitia non per sua. Et ideo mundani hospites dicuntur,
quia

quia. f. sicut quidam sunt, q. rarissime penes se, sepius autē
penes alios hospitantur, sicut hodie faciūt multi milites &
barones, qui sicut archiepiscopi vadunt penes alios cōtinu-
ē deuastando, sic loquedo spiritualiter mundani in nullo
sunt stabiles, neq. firmi, nec in hospitio pprio. sin fide vel
in gratia, vel et p. spem in celesti patria sunt fixi, sed in mun-
di hospitio circa diuitias & eminentias circuncurrūt vaga-
bundi. vnde Eccl. 29. Transi hospes, orna mensam &c. Exem-
plo Thesei, de quo narrat Ouidius, q. rediēs a vellere aureo
conquerēdo, a patre suo rege Atheniensium non fuit cog-
nitus, sed prima fronte repulsus. Vnde isti et sunt, q. in alienis
hospitijs tandiu per affectiōem morātur, & re vera timen-
dum est, q. q. ad suum proprium reuenient hospitium. f. ad
Paradisū, a patre & fratrib. i. a Christo & Angelis minime
cognoscuntur. Iud. 19. Sedebant in platea ciuitatis, & nullus
eos recipere volebat hospitio. Isti igitur cauent ne eos oporteat
ad malum hospitium & ad hospites malos. f. ad infernū
diuertere, vbi qui hospitātur, nunquā possunt de cetero re-
uenire. Talium igitur vagorum hospitium in terra vagatio
prehenditur Sap. 5. vbi dicitur, q. spes impij tanquam lanugo,
q. a vento tollitur, tanq. spuma graciis, quę a vento disper-
gitur, & tanquam fumus, qui a vento diffusus est, & tanquā
memoria hospitis vnus diei prateriuntis. Hic est igitur ver-
baliter exasperandus seu corrigendus. Act. 17. Athenienses &
aduenę hospites ad nihil aliud vacabant, nisi aut dicere aut
audire aliqd noui. Sed re vera tales hospites non sunt iusti,
quia ipsi non sunt ciues & domestici Paradisi. vnde Ephe. 2.
Fratres, nō estis hospites & aduenę, sed estis ciues sanctorū,
& domestici Dei &c. Hic est igitur hospes corrigendus & exa-
latus. Quarto verē dico, q. iustus seu egenus est hospes
realiter recipiendus seu refocillandus. Omnes. n. iusti spūali-
tē dñi hospites, q. cum in hoc mundo manent nō hēant
ciuitatē, neque aut recipi dicitur Heb. 11. Peregrini & ho-
spites sunt super terram. Isti. n. peregrini sunt in hoc mudo,
quia istorum hospitium est in celo. Vnde nota, q. mundus
est hospitium, in quo cuncti nascuntur, oēs boni & mali cō-
ueniunt ibi sicut in hospitali cōi. In isto. n. hospitio p. natiui-
tatem intramus, & inde per mortē eximus. Iud. 19. Ingressus
est homo hospitij meum. Item Ecclesia, vel religio est ho-
spitij, in quo iusti versantur, vel in quo cuncti saluātur, q. a. f.
in hospitio Ecclesie per fidem, gratiā & penitentiā est pro-
prie hospitium in quo mali ligantur, sed in carcere carcerant. Istud
est hospitij cerealium, qui oēs hospites suos dijs suis immo-
labant, pp. q. crudelitate, & fabulas, ipsos mutauerūt in
tauros. Ouid. lib. 19. fab. 6. Sic verē maligni spūs illos, quos in
hoc suo hospitio recipiunt, vniuersos & occidunt, & ideo
tauri. i. superbi & petuli dicitur possunt. Vnde de damnatis dicitur
pōt illud Iudith 13. vbi dicitur, q. serui Holofernis festinauerunt
ad hospitia sua, & clausit vaga ostia cubiculi. Item Paradi-
sus est hospitium, in quo beati latētur, quia. f. sicut operarij,
qui tota die laborauerunt, & pondus diei & estus sustinuerunt.
Viatores et, qui tota die decurrerunt, solent q. de sero
ad hospitium veniūt, exultare, & ibi epulari & gaudere, sic
iusti qui in hoc mundo sunt cursores & laboratores, in sero
mortis ad hospitij Paradisi veniūt, & ibi pascunt, & latant,
exultant, dormiunt, & quiescunt. Istud. n. est hospitium sum-
me necessarium, quia pro certo illi, qui extra istud hospitij
remanēt, lupis & latronibus. i. demonibus, subiacent. Nos igitur
bene possumus dicere illud Iud. 19. Nulla re indigemus, nisi
hospitio. Igitur qui in hoc mundo adhuc laborare & pere-
grinari noscuntur, & qui ad istud hospitij properant, & mo-
uentur, hospites propriē nominantur, iuxta illud prędictū
Heb. 11. Peregrini & hospites sunt super terrā. In celo autē
erimus in pprio hospitio, nō in alieno, ita q. tunc pprie nō
erimus hospites, imo ciues. Ad quod facit illud prędictum.
Fratres iam non estis hospites & aduenę &c. Ad quod facit
Aug. de verbis dñi. c. 32. dicens, est Christianus, q. & in domo
sua peregrinū se esse noscit. patria nra sursum est, ibi hospite-
ris nō erimus. Isti igitur hospites & oibus alijs extra p-
prium domum ex iusta cā peregrinantibus. & maximē paupe-
ribus & egenis, domum aut hospitium nō habētibus, sed ad
celi hospitium anhelantibus. debet hospitalitas fieri, & ois hu-

mana liberalitas impartiri. Virtus & hospitalitas summę
Deo solet placere. Et ideo ipsam debēt, qui possunt, libeter
& liberaliter exercere. In arca. n. Noe ad aialia introducēda
fuit ostium, sicut dicitur Gen. 6. & tabernaculum fœderis a parte
orientis fuit apertum, sicut dicitur Exo. 27. In quo notatur, q. ostia
nostra debēt semper esse aperta bonis & honestis hospitijs.
& maximē peregrinis & pauperibus, vt dicamus illud Iob
31. Foris nō mansit peregrinus, ostium meum viatori paruit.
Et ad hoc hortamur ad Heb. 13. vbi dicitur, Hospitalitatem
nolite obliuisci. Et merito hospitalitas obliuisci nō debet,
quia pro certo ista facit

Deo placere,
Opes augere,
Malum cauere,
Cœlum habere.

Deo dico facit hospitalitas pla-
cere, quia re vera quicquid p ho-
spitalitatem fit pauperi, Deus re-
putat factum sibi, sicut ipse dicit
Mat. 25. Hospes eram, & collegistis me. Sequitur. Q. n. te vidi-
mus hospitem & collegimus te? &c. Et respondet. Amen dico
vobis, quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Et
q. talis munificentiā Deo placeat, satis patet Gen. 19. vbi An-
geli recepti hospitio, suos hospites saluauerunt. nō solū. n.
Angeli, imo etiam Christus quique sub figura hospitis latuit.
vnde Aug. lib. cōtra quinq. hereses dicit sic. Discite Christia-
ni nō indiseretē exhibere hospitia, ne fortē cui domū clau-
feritis, ipse sit Christus. Quę tñ oia sunt cōtra multos, qui. f.
aut recipiūt nullos, aut malos. Quia pro certo nullo sunt, q.
bene faciūt hospitalitatem malis, & nō bonis, diuitibus, &
nō pauperibus, superbis, & nō humilibus, similes mari mor-
tuo, quod nihil vitij potest in se recipere, nec immergere, oē
verō mortuum solet in se cōtinuē pfundare, sicut ponit So-
linus & magister in historia scholastica. Sic verē isti libētius
recipiūt i hospitio mortuos q. viuos, seculares, q. religiosos,
malos, q. bonos, quia. f. malos solēt in suis hospitij honora-
re bonos aut aut refutare, aut de eis nō curare. Talis igitur ho-
spitalitas nō placet, imo displicet ipsi Deo, q. pro certo bo-
ni potissime sunt recipiendi, & ad hospitij prę ceteris ad-
mittendi. De Atlante. n. rege Aphricę legimus, q. in corde
suo disposuerat nunq. se aliquē Iouis filiū hospitio receptu-
rum, & hoc quia poma aurea, q. horus ipsius pducebat, se
metuebat per Iouis filios amissurū, in cuius vindictā, Perseus
Iouis filius ab eo refutatus, ipsum mutauit in lapidē, & cor-
pus eius giganteū trāsformauit in montē, sicut ponit Ouid.
de transformatis lib. 4. fab. 17. Sic verē multi sunt Magni &
gigantei diuites, q. oino abominatur filios Iouis. i. religiosos
bonos & clericos hospitio recipere, semp. rimētes quia poma
sua aurea. i. vxores eorū vel filias dēt rapere vel federe.
Perseus igitur. i. Christus ab his in psona taliū refutatus, finaliter
tales punit, & eos lapidificat. In malo facit obstinari,
& montes p. superbiā fieri patitur & permittit. Non sic igitur
sed exerceamus hospitalitatem, quę Deo debeat placere, &
nos Deo faciat complacere, iuxta illud prędictum Heb. 13.
Hospitalitatem nolite obliuisci. Per hanc. n. placuerūt qui-
dā Angelis hospitio recepti. Et si vis, potes notare, quod
ad hoc quod hospitalitas Deo placeat, necesse est q. ipsa sit
Liberalis in inuitatione, Quia pro certo boni
Hilaris in prosecutione, hospites debent fer-
Fidelis in defensionē, uenter hortari vt in-
troeant. Decenter affari, vt remaneāt. Fidēter tutari vt nō ti-
meant. Dico igitur, q. hospites debent, vt introeant feruenter
hortari, seu diligenter & efficaciter inuitari. Quod est cō-
tra illos, q. superficialiter & lente & sine ostensione interioris
affectus inuitant hospites ad manendū, sed boni non sic,
similes illi Laban filio Bethuelis. Gen. 24. q. inueniens seruū
Abrahę, q. de longe venerat, dicebat sic. Ingrede Dñe dicitē
Dñi, cur foris stas? pręparau locum & domum. Sequitur. Et
introduxit eum in hospitium. Itē dico, q. hospites debent,
vt maneant decenter & dulciter affari, q. a. i. ocūda verba, &
villia, nō vana nec detractoria debemus hospitibus nris da-
re 2. Pet. 4. Hospitales inuicem sine murmuratione. Et merito
1. quia sicut dicitur 2. Corint. 9. Hilarem datorem diligit Deus.
Itē debēt hospites, ne timeant, fidēter tutari, La. f. ex quo
quis ad nostrū venit hospitij, ipsum debemus tutari, defendere,
& sicut nos ipsos defendere, protegere & fouere. Sic fa-
ciebat ille Iud. 19. q. dicebat illud de leuita hospitio recepto,
volens ipsum ab impudicis defendere. Nolite inquit facere
malum hoc, ingressus est homo hospitium meum. Si igitur
hospita-

hospitalitas talis fuerit, non est dubiu, q̄ Deo & Angelis cōplacebit. Sic igitur dicam, q̄ bona hospitalitas facit Deo placere. Itē hospitalitas facit opes augere. Quia re vera hoies hospitales solent p̄ ceteris abundare, & t̄paliū sufficientia plus gaudere. Exemplo Helix, qui hospitatus à vidua, & ipsius farina recreatus fecit, q̄ suus filius fuit à mortuis suscitatus, & q̄ farina in hydra, & oleum in lechyto multiplicata fuerunt. Et de Heliō ē legitur, q̄ suā hospitiā oleū multiplicauit, eiusq̄ filium suscitauit. Et de Chro q̄ Marthæ cuius comederat panem, resuscitauit Lazarum fratrem, sicut hæc oia patēt 3. Re. 18. 4. Re. 3. & Io. 11. In Ouidio ē legitur, q̄ cum latona mater appollinis & Diana fugitiua & vagabunda p̄ iram Iunonis, nō inueniret in orbe, q̄ eā auerret, aut uellet recipere hospitio, nec ut apud se pareret. sustinere, eadē insula dolos, q̄ tunc t̄pis erat mobilis & errās errāri cōpatiens ipsam recipit, & in ea apud se parturire p̄mittit, p̄ q̄ humanitatē ipsa insula uirtute deæ latonæ deerranti & mobili stabilis, & immobilis facta fuit. Quia pro certō ista est ueritas, q̄ illi, qui Heliā, Halisæum, & latonā, & Christi, i. bonos hospites, & indigentes recipiunt hospitio, promerentur ditari t̄pali, & spirituali beneficio. Nam Deus talium bona terrena solet multiplicare, & si errantes, seu mobiles fuerint & vagantes, ipsos solet stabiles facere, & cōtra morum t̄tationum firmare, fratrem & filios mortuos. i. interioris affectus p̄ p̄m̄ mortuos & sopitos solet in eis uiuificare, & eos in bonis t̄paliū & spiritualib. ampliare, iuxta illud Luc. 6. Date, & dabitur uobis. Quia sicut d̄ Prouerb. 11. Alij diuidunt propria, & ditiores sunt, alij rapiunt non sua, & sp̄ in egestate sunt bene igitur monet Apostolus Ro. 12. dicens. necessitatib. sanctorum cōciantes, hospitalitatem se stantes. Hospitalitas igitur facit opes augere. Item hospitalitas facit malis carere. Cōstat. n. q̄ boni hospites gratanter, & honestē recepti, sunt sepissimē suis receptoribus cādamni uitandi, & t̄paliū captandi. Exemplum de meretrice, q̄ q̄a recepit nuncios Iosue, & eos fideliter saluauit, & seruauit, ab eis tandē capta Hierico liberata fuit, sicut patet Iosue 6. Chrs̄ ē receptus à Zacheo dixit Lucæ 19. Hodie huic domui salus facta est. Exemplum ē de Loth, qui p̄ Angelos hospites à subuersione periculo fuit saluatus. Gen. 19. Vnde Augu. cōtra quinq; hæreses dicit sic. Obsecutus Loth Angelis tanquam peregrinis, pro consuetudine hospitalitatis liberatus est, ciuitas t̄pale euasit incendium, æternum consecutus est præmium. Item hospitalitas facit celo gaudere, quia. i. ista est q̄ procurat uitam æternam. Cōmuni. n. iure seruatur, q̄ qui aliquem extraneum hospitio recepit, ab eo in suis partibus reperiatur, vicem receptam sibi reddit, ipsumq̄ gaudens recipere consueuit. Sic uerē illi, qui nunc in hac peregrinatione Christum in persona peregrinorum recipiunt, ab eo tandem post mortem in sua patria, idest in alio seculo cognoscuntur, & in celi hospitio recipiuntur. Matt. 25. Hospes eram, & collegistis me. Sequitur. uenite benedicti patris mei, percipite paratum uobis regnū. Patet igitur, q̄ in scriptura quadruplex hospitalitas reperitur &c. Vide ubi recipere, & introducere.

A Hostia. Vide ubi sacrificiū. Vel si vis, dic breuiter, q̄ hostia generaliter signat quicquid Deo porrigitur vel offertur. Dico igitur, q̄ Deo offertur

- Vitalis, Hostia (dico) vitalis, & ista ē Christus, qui patri fuit oblatus, qui fuit
- Mentalis, hostia pacificorum, quia mors eius pacem inter Deum & homines reformauit. Martyres etiam
- Vocalis, hostia pacificorum, quia mors eius pacem inter Deum & homines reformauit. Martyres etiam
- Realis, hostia pacificorum, quia mors eius pacem inter Deum & homines reformauit. Martyres etiam
- Letalis, hostia pacificorum, quia mors eius pacem inter Deum & homines reformauit. Martyres etiam

sancti hostiæ dici potuerunt, quia Deo immolati fuerunt. Deut. 12. Sanguinem hostiarum fundes in altari. Item est hostia mētalis seu spiritualis, & ista nihil aliud est, q̄ bona cogitatio uel affectio, & etiam bona actio & operatio. Ista enim omnia sunt spirituales hostiæ, quæ Deo sunt acceptabiles 3. Reg. 3. Mille hostias in holocaustum obtulit. Salomon 1. Pet. 2. c. Offerte spirituales hostias acceptabiles. Item est hostia uocalis. vnde in Psal. Tibi sacrificabo hostias laudis. Item est hostia realis. vnde Esa. 19. Cognoscent Dominū Aegyptij, & colent eum in hostijs & muneribus. vnde Hebr. 8. Ois Pontifex ad offerendum munera constituitur. Item est hostia letale, & ista signat malos, qui de se faciunt hostiam diabolo. Iudic. 16. Philistij obtulerunt hostias Dagon Deo

suo. Vel mala opera, quæ à malis quotidie offeruntur. Prou. 21. Hostiæ impiorum abominabiles. Si vis potes applicare quō peccator conuertendo se ad Deum, facit de se spiritualem hostiam. Et idē sicut hostia primò ad ostium tabernaculi ad sacerdotes abducebatur, manus sacerdotum eius capiti imponebatur, sanguis effundi iubebat, pellis à toto corpore detrahebatur, artus in frusta cōcidebantur, omnia tandem lauabantur, cuncta finaliter concremabantur (sicut per omnia d̄ Leui. 1.) Sic proculdubio talis hostia debet esse homo. Debet. n. ad sacerdotes applicari, per bonorum hoim consilium & frequentationem. vnde Ecclē. 6. In multitudine presbyterorum prudentium ista, & sapientia eorum ex corde cōiungere. Debet manus eius capiti imponi, per boni cōsili collationem, & per diuinā gratiā implorationem. Quia sicut d̄ Act. 19. de Paulo cū imposuisset eis manus, uenit Spiritus sanctus super eos. Debet sanguis peccati defluere, p̄ ois carnalitatē expiationem. Pellis ois excusationis d̄ extrahi, per puram & mundam confessionem. vnde Io. 1. Pellem pro pelle, & cuncta, quæ hēt homo dabit pro anima sua. Debet artus eius in frusta committi, per omnium actuum circumstantib. declarationem. Debet postmodum totaliter lauari, per ois uanæ gloriæ abstersionem. Esa. 1. Lauamini, mūditi estote, auferte mala cogitationem uestrarum. Debet tandem ignis oia cremare, per penam dolorē & satisfactiōē. sicut. n. d̄ Heb. 9. Sanguis hircorū & vitulorum, ut cinis uitiū læ aspersus in quinatos sanctificat ad emundationem. Sic igitur peccator poterit Deo offerri, & eius sacrificiū & hostia spiritualiter ordinari. Vnde Rom. 12. Exhibeatis membra uestra Deo hostiam uiuentem, sanctam Deo placentem, rationabile obsequium uestrū, & nolite cōformari huic seculo, sed reformamini in nouitate sensus uestri. Vide infra ubi sacrificium. Et uide in tabula de Eucharistia, & ubi de pane.

Hostis. Nora, q̄ hostis potest sumi in bono & in malo. Bonus. n. hostis est ille, qui se opponit & hostem & rebellem ostendit malis hoibus per iustitiam, mundo & uitijs per penitentiā, hæreticis per fidem & sapientiam, demonijs per innocentiam. Omnibus. n. talibus inimicis debemus nos hostes ostēdere, & eos totis uiribus impugnare, & ditioni nostræ hostiliter subiugare, ut de tali bona hostilitate dicatur illud, quod dictum est filijs Israel. Num. 25. Hostes uos sentiant madianitæ. Sed de tali hostilitate nihil amplius ad præsens, cū uocales auctoritates desint. Malus. n. hostis est ille, qui alium sine causa, uel ob malā causam persequitur, ipsumq̄ue hostiliter odit, & contra eum machinatur. & sic dico, quod in scriptura reperiuntur

- Hostes Nostrī, qui sunt temporales,
- Iusti qui sunt spirituales,
- Dei qui sunt criminales,
- Temporales debemus placere factori uel loquela,
- Spirituales debemus placere uigoris tutela,
- Criminales debemus vitare debita cautela.

Primò igitur dico, q̄ sunt hostes placandi dulciter, & isti sunt hostes nostri temporales, quos. n. nos pro uiribus debemus uobis placere, & reconciliare, & ad pacem & concordiam reuocare. Et si à nobis uicti uel superati fuerint, ipsos debemus benigniter tractare, & perentib. ueniā dulciter indulgere. vnde Chryso. 8. lib. de cōpunctione cordis super Matth. 6. dicit sic. Qualem uis erga te Deum esse talem te debes erga hostes tuos exhibere. Ad quod facit Isid. 3. de sum. bo. dicens, q̄ frustra propitiari sibi Deum querit, qui delinquenti proximo nō placatur. Et nihil est tam contrarium in natura quin possit ad cōcordiam reduci, sicut patet de igne & aqua, quæ sunt contrarijssima elementa, quæ t̄m mediante forma celesti in mixto corpore sunt unum, utrūq; n. aciem sui rigoris habebat, ut alteri cōueniat & se iungat. Sic uerē nullus debet esse alteri ita rebellis uel hostis, quin mediante forma celesti. i. charitatis uirtute, sibi esse debeat beniuolus atq; mitis, & quin oēm rigorem odij taliter debeat temperare, q̄ possit inuicē conuenire. Igitur rancorē animi dimittamus, & omnes hostiles actus deponamus & nostris hostibus indulgentes, ipsis nos cordialiter uniamus. sicut. n. dicit Petrus Rauē. in sermone. Dimittēdo alteri tibi parcis, & Seneca in Moral. dicit, q̄ magnarum uirium est cōtemnere lædentem. Quod est contra illos, qui nunquam uolunt hostib. reconciliari, imò sine pietate quacunque uolunt de eis vindicare,

dicare, similes populis scythiæ, qui postquā hostes suos occiderint, non contenti t̄m hac crudelitate, etiam solent sanguinem eorū bibere, & cum craterē capitis in memoriā perpetuæ uindictæ quamdiu uiuunt potū fumere, ut dicit Plin. Quia uerē multi sunt ita crudeles q̄ non solum hostes suos ad interemptionē prosterunt imò et eorum sanguinē. i. eorū cō sanguineos annihilare & exhaurire uolunt, & post mortē in eorū capitib. i. capita lib. p̄dis potum sumunt. vñ Heli. Iudæis interfectio parabat, & hostes eorum inhabitat san guini. Non sic charissimi hostib. nostris insidiamur, sed facilliter indulgentes ipsos nobis reconciliare curemus. Ad qd̄ facit documentum Seneca in Prou. ubi dicit. Optimum est sp̄ ignoscere, tanquā si tui p̄ se quotidie pecces. Sequit̄. Alteri sape ignoscito, tibi nunquam Dico igitur, q̄ sunt quidam hostes dupliciter placandi. Secundo dico, q̄ sunt quidam hostes fortiter placandi. i. impugnandi, & isti sunt hostes aia, qui. i. in triplici differentia solent esse, quia. i. anima habet

Hostem { Superbum, qui allicit ad eminentiam, Auarum, qui allicit ad opulentiam, Insectum, qui allicit ad immundiciam.

Et de istis trib. hostib. primus est diabolus, qui in alta animos eleuat, secundus est mundus, qui in ima animos degrauat, tertius est propriū corpus q̄ ad foeda animos deprauat. Sic igitur dico, quod inuenitur vnus

Hostis { Potens & callidus, Et isti tres hostes uidentur esse similes trib. generibus aquilarum, quæ sunt auib. innocentib. i. i. m. i. c. i. e. Nā ut dicit magister de proprietatibus allegans Plinium, aliqua sunt aquila, quæ uenatur in aere, aliqua in terra, aliqua in aqua. Sic uerē de nobis spiritualib. hostib. Aliqui sunt aerei. i. demones & mundana eminentia, aliqui sunt terrei, isti sunt mundus & mundi opes & diuitiæ, aliqui aq̄e, isti sunt caro & carnis luxur & delicia. Isti. n. sunt tres hostes, qui nos impugnant, & qui per multa uitia nos debellant. Isti aut tres hostes potuerunt figurari in illis trib. hostilib. nocentis, de quib. fit mentio. 1. Par. 21. ubi d̄ sic. Vnū de trib. tibi elige, aut per tres menses fugerit te hostes tuos, & gladium eorum nō posse euadere, aut te tribus annis pestilentiam, aut trib. dieb. gladium dñi, & mortem uersari in terra tua, & Angelum Dñi percutientem in uniuersis filijs Israel. Angelus. n. percutiens est diabolus, qui superbiæ morte nos percutit. Hostis persequens est iste mundus, qui auaritiæ face nos succēdit. Pestilentia bona corrumpens, est propria caro, quæ luxuriæ nos foete confundit. Primus hostis. i. diabolus fuerit in tempore. i. in capite quia. i. superbia est illud uicium, quod summē facit hominē phantasiari, & uana & inutilia imaginari. vñ Thr. 1. Facti sūt hostes eius in capite. Secundus hostis. i. mundus ferit in peccatore, quia. i. auaritia est illud, quod peccus & cor facit inlā mari, & ad bona temporalia dilatare. 2. Par. 26. Incenderunt hostes domū Dñi. Tercius hostis. i. caro, ferit in iecore seu in fœmore, quia. i. luxuria facit illas partes principaliter inquinari. vñ Heli. 9. Hostes eorum inhabitant sanguini. Et breuiter ego possum concludere, q̄ tales hostes non facilliter suppeditantur, nisi Dei auxilia nos defendant. Dicamus igit̄ Deo & sanctis illud Iob 6. De subitanna uestra donate mihi, de manu hostis liberate me, & de manu robutorum eruite me. Patet igitur, q̄ sunt quidam hostes fortiter placandi. seu uiriliter impugnandi Ios. 23. Vnus ex uobis hostiū persequet̄ decē milia. Quod t̄m, est contra multos, qui. i. ita sunt imbecilles, q̄ hostib. nunquam fortiter resistunt, imò ad primos insultus deficiunt & succumbunt, cū t̄m isti hostes ita debiles sint, q̄ uoluntarios solos vincit, debiles est. n. hostis qui non pot̄ vincere nisi uolentem. vnde Ios. 7. d̄. Dñe Deus quid dicam uident Hierusalē hostib. suis terga uertentē? & Deut. 28. Tradet te Dñs corruentem ante hostes tuos. Et reuera superbia de uictoria habita & inanis gloria exinde cōcepta, uanaq; securitas, & defectus diuini timoris, proprieque cōsiderationis, sunt quæcūq; Deo dimittit hominē quōq; corruiere ante hostes suos & tandem multipliciter in peccata, ut. i. d̄ sc̄at cognoscere seipsum, & in uirtute diuina non propria triumphasse. vnde Iudic. 8. Percussit castra hostium, qui securi erant, & nihil aduersi suspicabant. Isti igitur sunt hostes fortiter placandi. Tercio dico, q̄ inueniuntur hostes prodestiter uitandi. Et isti generaliter sunt oēs pec

carores, q̄. i. Dei, sãctorū innocētū aduersarij sunt & hostes quare uera sicut necessariū est, q̄ hō uiter societates hostiū t̄paliū, & hoc ne fortē p̄ eos capiā, sic homo dēt uitare societates malorū, ne ip̄forū malis errorib. corrumpat. Hō. n. libenter solet uitare illos, quos amici sui odiunt, & illos, q̄ suis principalib. inimicis cōfederati sunt. Cū igitur mali sint inimici Dei & sanctorū, qui sunt amici nri specialissimi, & demōnib. cōfederati uidentur, qui sunt hostes nostri crude lissimi restat q̄ eorū societas est uitanda, & ip̄forū cōditio contemnēda. Et nota si vis q̄ tales hostes. i. peccatores Indignando solent respicere, Tales igit̄ hostes sunt Sublannando solent despiciere, indignatis aspect̄. Iob Dissipando solent diripere, 16. Hostis meus terribi Inaniter solent se tollere, lib. oculis me intrinuis Facilliter solent deficere. est. Item sunt sublannans despectus, q̄. i. tales non cessant ridere & sublanna re facta bonorū. Thr. 1. Viderunt eā hostes, & deriserūt, sabbara eius. tē sunt dissipantis effectus, quia. i. oia bona aliorum nituntur rapere, & furari. Thre. 1. Manum suā misit hostis ad oia desiderabilia eius. Itē sunt superbientis affectus quia isti sunt, qui uolunt super alios honorari, & in honori bus eleuari, Exemplum in Amā, de quo d̄ Heli. 3. q̄ rex exaltauit Aman filium Amadathi. Sequitur. c. 7. Hostis & inimicus noster pessimus est iste Aman. Item isti sunt corrūctis defectus, quia uidelicet tales à statu prosperitatis solent cadere, & temporaliter & æternaliter deperire. vnde de casu t̄p̄rali talium d̄ Esa. 11. Hostes Iuda peribunt. De casu uerò talium, & de punitione qua Deus eos puniet in inferno, d̄ Esa. 1. Heu consolabor sup hostib. meis, & uindico sup inimicis mei & Hierē. 48. In descensu Oranaim hostes uulū tum audierunt. i. in descensu inferni, quia. i. Oranaim inter pretatur foramen trititiæ. Sic igitur patet, q̄ inueniunt hostes, quos debes uincere. Hostes, quos debes flectere. Hostes quos debes fugere &c. sufficit, uide de amico.

Hostium. Nora, q̄ hostium idē est q̄ introitus seu ingressus, in uia seu porta. Et iō uide infra in dictis tit. Et uide infra in littera. O. ubi ponuntur concordātiæ de Ostia. Non. n. debet scribi cum aspiratione &c.

Uc. Nota, q̄ huc, sicut hic, est aduerbium loci, A signat. n. illum locum ubi inuitans personaliter cōmoratur, & ad quem aliquis per alium inuitatur. Secundum igitur diuersos inuitatores inuenire possumus diuersa huc & sic notabo quod in scriptura inuenitur

Vnum huc quod est { Laboris, Primò igitur dico, q̄ est Valoris, vnū huc, q̄ signat statū Honoris, laboris, hoc est mūdānā Doloris, pestilentiā. Istud est unum

huc ad q̄ sp̄ diabolus nos inuitat, & hoc ut nos polluamus p̄ immunditiā, ut res acquiramus p̄ auaritiā, ut alios lædamus p̄ insolentiā. Hic est. n. locus infectionis & luxurie. Vñ de isto huc d̄ Ge. 19. Educ uiros, ut cognoscam̄ eos. & Esa. 57. Accedite huc filij auguratricis, semē adulteræ & fornicariæ Itē huc est locus ambitionis & auaritiæ. Et iō istud huc. i. sc̄itū auaritiæ iustus refutat, & ab eo pro uirib. se elōgat dicēs cū Samaritana Chro illud Io. 4. Dñe, da mihi hanc aquā, ut nō sit iā iterū, & nō ueniā huc auerire, q̄. d. Ois aqua. i. ois t̄paliū substantia, q̄ est huc nō sufficiens, ad sitim auaritiæ tēperādū, nec est facillis ad acquirēdū, seu hauriēdū. Itē iste est locus seditionis & uolentia, q̄. i. illi, q̄ huc. i. in mundi officijs & statib. se ingerūt, bonos libenter fatigāt, & offendunt. Vñ de Saulo. Act. 9. d̄ sic. Et huc ad hoc uenit, ut uinctos duce ret in Hierusalē. i. illos q̄ nomē Dñi inuocabant. Iste autem erat Saulus, q̄ erat spiras minarū & cedis in discipulos Dñi. Istud est igit̄ vnū huc, q̄ signat statū laboris, hoc est mūdānā pestilentiā. Scd̄o dico, q̄ est vnū huc q̄ signat statū ualoris, hoc est gratiā & penitentia. n. & gr̄a religio seu ecclesia sūt quedam huc ad quæ Dominus nos aduocat, & ad ueniēdū & accendendum istud huc igitur excitat & inuitat. Et meritō, quia pro certo istud huc est focus, seu status ubi Probantur & examinantur cælum possessori, Docentur & illuminantur fidem professuri, Sanantur & emundantur culpas dimissuri, Morantur & sp̄tiantur iuste conuicturi. Est enim istud huc locus examinis & probationis. Ideo.

Isaac dixit Jacob Gen. 28. Accede huc, ut tangam te, & probe si es filius meus. Itē est locus scientiæ & instructionis, quia, sicut dicitur & dicitur verbū Dei. Ios. 3. Accedite huc, & audite verbū Dñi. Itē est locus salutis & curationis, quia, sicut dicitur oēs, qui per vitia sunt infirmi, per penitentiam mundari & curari, quia, sicut dicitur illi, qui sunt lunatici per inconstantiā, vnde de lunatico Mat. 17. dixit Christus. Afferte huc illū ad me, & exiit ab illo dæmoniu, & curatus est puer. Illi et, qui sunt debiles per simplicitatem & ignorantiam Lu. 14. Exi cito in plateas & dicis civitatis, & quoscunq; inueneris, debiles & pauperes cæcos & claudos, introduce huc. Illi insup, qui sunt sine auribus, qui audire, & obedire designant p oblationem, malitiam, & insolentiam. vnde de illo, qui aure perdidit, dixit Chrs Luc. 22. Sinite vsq; huc, & cum tetigisset auriculam eius, sanauit eum. Istud est igitur huc. i. locus salutis & curationis. Item istud est locus moris & habitacionis, quia, sicut dicitur huc conuertantur, & morantur oēs viri iusti & boni, & quicunq; Deo volunt esse confederati & cōiuncti, dicentes illud 1. Reg. 14. Accedamus huc ad Deū, vnde 4. Re. 8. dicitur, Vir Dei venit huc. Sic igitur patet, qd est vñ huc, qd signat statum valoris, s. gratiam & penitentiam. Tertio dico, quod est vñ huc, quod signat statum honoris, hoc est dignitatis eminentiā. Ad istud. n. huc. i. ad statū honoris & dignitatis inuocantur boni, & inter repudiantur mali. Boni dico ad istud huc diuina gratia deducuntur & ad dignitatis excellentiam sublimantur, vnde de Dauid suam regiam dignitatem admirans, dicebat Dño. 1. Re. 7. quæ est domus mea, quia adduxisti me huc vsq; q. d. Non eram dignus tanto honore. Mali etiā ab isto huc repudiantur. Et sic aduertit, qd tria gna personarū repudiantur inde, videlicet Carentes priuilegio libertatis, illi, sicut sunt in feruitute peccati 2. Par. 28. Non introducetis hic captiuos. Itē torpentes sub contagio facultatis, illi q. s. amore bonorū terrenorū sunt inuoluti, & oppressi. Figurati in Moyses calciaio cui dicitur Exo. 3. Nō appropies inquit huc, tolle calciamenta de pedib. tuis. locus. n. in quo stas, terra sancta est q. d. Locus ecclesiasticæ dignitatis sanctus est, & ideo nō vult habere hoies calciaios, i. terrenorū affectib. inuolutos. Itē gentes, qd panitegio honestatis ideit illi, qui vult habere honestatē carēt. vnde illi, qd nō habebat vestem nuptialē, & tñ ad nuptias regis intrauerat, dicit Mat. 22. Amice quō huc intrasti nō habens vestem nuptialē? Et sequitur qd ligatis manib. & pedib. proiectus est in tenebras exteriores. Quia re vera illi, qui sunt egētes honestatis amœnæ panitegio, illi qui sunt torpentes facultatis terrenæ sub contagio, illi qui sunt carentes libertatis serenæ priuilegio, si ad istud huc. i. ad dignitates ecclesiasticas psumūt accedere digni sunt tenebras exteriores sentire, & duplici morte perire vnde breuiter talib. indignis huc intrantib. & se indigne ingerentib. dici pōt reprehensū illud Iud. 18. Quis te adduxit? quid hic agis? qd ob causam huc venire voluisti, Patet igitur qd est vñ huc quod signat statū honoris, i. dignitatis eminentiam. Quarto dico, qd est vñ huc, quod signat statum doloris, hoc est mortalem defluentiam. Mors. n. est vñ huc, ad quod oportet oēs accedere, & in quo oportet oēs manere, & p̄sistere, & vltra quod nō est licitum, transire, vel procedere. vnde dñs loquens de fluuio maris. i. de vita, dicit Iob 38. Circundedi mare terminis meis, & posui vestem & ostia, & dixi, hucusque venies, & hic confriges tumentes fluctus tuos. Mors. n. est vñ huc, quod est malis ad damnationem, bonis verò ad gaudium & saluationem, seu vitæ æternæ acquisitionem. vnde Hier. 50. dicit de iustis in tpe illo venietes filij Israel & filij Iuda simul, ambulantes & stetes properabunt, & Dñm Deū suū, quærunt in Syon interrogabunt viā, huc facies eorū venient, & apponent Dño fœdere sempiterno, quod nulla obliuione delebit. Ista est. n. veritas, qd flendo oportet Dñm quærere si viam in Syon. i. in celi speculā volumus inuenire, & si huc volumus nos Deo cōiungere & vnire, & fœdere perpetuō copulare. Sic igitur patet qd in scriptura inuenit vñ huc, qd est doloris, vñ huc, qd est honoris, vñ huc, qd est valoris, vñ huc, qd est laboris. Hoc est dictū, status mortis qui est vltimus, status dignitatis, qui est maximus, status gratiæ seu meriti qd est optimus, status mundi seu peccati, qui est pessimus.

Humerus Cum humerus sit pars corporis sustinēdis onerib. magis apta, in qd quicquid ponde-

ris corpori supponitur, per humeros facilliter sustentat, dicā, qd moraliter & spūaliter loquendo vel ē in corpore moralit virtuosō & mystico, vel ē in corpore ciuili & politico, per humeros significat illi, qui in corpore Ecclesiæ militatis fiunt, & p̄t sustentare alios, sicut sunt p̄lati & viri perfecti. Vel in corpore morali per humeros designant illa virtutes, quæ omnia mala tolerant, & quæ sine murmure cuncta portant, sicut est virtus potentia, constantia, misericordia, & prudentia. Constat. n. qd istæ virtutes sunt humeri spūaliter, quia. sicut prudentia & prudētia sunt humeri dexter, qui æquanimiter sustinet prospera. Potentia verò & misericordia sunt humeri sinister, qui fortiter sustinet aduersa. Dicam igitur, qd in scriptura inuenitur

Humerus { Dei, qui portat omnia, Primò igitur dico, qd Iusti, qui portat grauiā, inuenitur humerus Impij, qui portat læuā, Dei, qui portat oia. ad Heb. j. portās oia verba virtutis suæ. Deus. n. est sicut elephas, qd ita fortes hēt humeros, qd caltrū ligneū sup se portat, sic iste nō caltrū ligneū sed stellum. s. ipsum celum, & quicquid celi ambitu cōtinetur portat. Deus. n. habet duos humeros. i. humerū dextrum, qui signat eius protectionē & potentiam, & humerū sinistru, qui signat dissimulationē eius & patientiam. Et sic dicam, qd diuini humeri Mala supportant, Mala (dico) supportant, quia. sicut Bonos transportant, humeri sustinuerūt crucē, & patienter dissimulādo sustinent quorū cuncta mala. Esa. 22. Erit. s. eliachim quasi pater habitārib. Hierusalē & domui Iuda. Et dabo clauē domus Dauid super humerū eius, & aperiet, & nō erit qui claudat, claudet, & nō erit qui aperiat. Clauis Dauid est crux. Bonos (dico) transportant, s. ad gloriam celi & ad requiem Paradisi similes aquilæ, qd humeri sui, pullos suos in summū eleuat, & claritatē luminis illis monstrat. vñ Deu. 32. Expandit alas suas, & assumpsit eū, atq; portauit in humeris suis. Sequitur. cōstituit eū sup excelsum terrā, vt cū comederet fructus agrorum &c. Bono insuper reportant, quia. sicut dignitas & excellentia, tranquillitas cōplacētia inuenit in istis humeris. De dignitate. n. dicit Esa. 9. qd factus est principatus eius sup humerum eius, & vocabit Deus fortis &c. De tranquillitate verò dicit in p̄sona cuiuslibet Beati. Deu. 33. beniamin amatissim⁹ Dñi habitabit cōsēdēt, in eo quasi in thalamo demorabitur, & inter humeros illius requiescet. Sic igitur patet, qd inuenit humerus Dei. Scdō dico, qd inuenit humerus iusti, qui portat grauiā. Humerus. n. patientia signat, quia mediante grauiā & difficulta cuncta portat. Vñ de hoīe patiente dicit Ge. 99. Iacob finis fortis, & vocabitur inter terminos, vidit requiem, qd esset bona, & terrā, qd esset optima, & supposuit humeros ad portandum, factusque est tributis seruicus. Et bene dicit finis qui. s. portat crucē super humeros. quia. sicut crux. i. ois cruciatus debet à iustis in patientia tolerari. Et sic nota, qd humeri patientiæ & temperantiæ charitatis & clementiæ, debent portare & supportare Infirmiā fraternā, Portetur igitur ab humeris nostris infirmis fraterna, Adueritatē externā, pie compatiendo, sicut de illo qui onem perdidit dicit Sagacitatē internā. Lu. 15. qd cū inuenit eā imponit i humeros suos gaudēs &c. Quis. n. p̄dita infirmos fratres signat, & maximē illos, qd sūa p̄diti p̄ p̄ctm, & qd a domo Ecclesiæ vel fidei sunt errātes, q. s. pie sunt supportandi, & ad Ecclesiæ domiciliū reducēdi, qd sicut ibi dicitur, est Angelis Dei gaudiū sup uno p̄ctōre sic sup p̄ios humeros reportat. Itē portet istis humeris aduersitas externa. i. cuiuscūq; palis tribulatio. Sic. n. dicit Par. 2. In adificatione tēpli erāt septuaginta milia virorū qd onera p̄prij humeris deferebat. Ad denotandū, qd illi, qd in tēplo. Dei famulant dēnt p̄prij humeris cūcta grauiā & difficulta sustinere. Quāto. n. qd est tēplo Dei cōiūctor, & gradu eccl̄æ intimior specialior, tāto dēt esse ad sustinēdū. difficulta fortior & p̄p̄tior. Figura Nu. 7. vbi dicitur filij Cahat qd i tabernaculo secretus læuitis ceteris feruebāt, onera nō in plaustris, sicut ceteri, sed i p̄prij humeris deferebat. Quia. n. isti arcā, & altare, & vasa tenebant portare, nō audebāt ea bobus & plaustris cōmittere, imò tenebant ea p̄prij humeris sustinere. Ad denotandū, qd quanto qd maior ē & Deo familiarior in Ecclesia tenet gradum, tāto

ranto ad portandū vasa Dñi. ad sustinendū onus & difficultatem Dei mandatorū, & Ecclesiæ negociorū, laborūque & tribulationū, debet p̄bere humeros, & recedēt. Ne. 9. Dederūt humerū recedētē, & cervicē suā indurauerunt, nec audierunt. Sed re vera ipsos bene subiiciunt mūdi iugo, carnis officio, & diaboli laborioso dño. Baruc 2. Inclinare humerū, & seruire regi Babylonis, qd. s. nullus labor munda nus est eis durus, nec aliquāter difficilis aut auferus. figura ti in illis babylonijs, de quibus dicit Baruc. 6. Videbitis in babylonia Deos aureos & argenteos & lapideos & ligneos in humeris portari. Babylonia. n. est mundus, vbi. s. a malis diligēter portant, & sustinent onera grauiā atq; dura, dum tñ spectent ad aurū & argentū. i. ad terrenū emolumentū vel lucrū. Vel ista p̄t dici cōtra malos p̄latos ecclesiasticos, qd Deos suos. i. p̄dilectos nepotulos & cōsanguineos per nimia diligentia sp̄ portant, & in humeris sustineant, atq; fouēt, cū sint lapidei & lignei. i. habetes & ingari, ipsos tñ argenteos & aureos per dinitias fieri procurant. Vnde de idolo dicit Esa. 46. qd magistri illius producant aurum de sacco, & argentum itatera ponderant, vt cōducant artificē, vt faciat Deū, & procidūt, & adorāt ante est, & portāt illū in humeris gestantes. Quot sunt hodie tales, qd. s. auro & argēto artifices. i. superiores conducunt, & p̄māt, vt filios suos in Deos. i. in magnos diuites p̄moueāt, ita qd p̄ nimia cura vñ qd sp̄ in humeris eos portant. Et breuiter nota, qd mali habent Denudatos, quo nesciunt velare, Et sic dicitur Amputatos, qui nō volunt laborare, co, quōd Obstinatos qui solent nō cessare, apud malum Laceratos, quos decet dissipare. los inueniuntur humeri nudi per inuerecūdiā & luxuriā. vnde Esa. 47. de babylone in figura mulieris malæ dicit sic. Disce operi humerum, reuēla crura, transi flumina, reuēlabitur ignominia tua, videbitur appropriū tuum. Ista potissimē p̄t dici de dominabus modernis, quæ humeros portant ad liberam disceptos, vt appareat alba caro, & incient hoies ad venerē. Itē inueniuntur humeri abscissi per imbecillē ignauiam. quia. s. multi sunt ita inepti & ignaui ad bene operandū, qd rectē vñ habere humeros amputatos. Mach. 15. Manum nicanoris cū humero abscissam iustis iudas perferri Hierusalē. & Iob 31. Humerus meus à iunctura sua cadit, & brachiū meum cum suis ossib. cōfringit. Item inueniuntur humeri duri per obstinatā malitiam. vnde obstinatus & crudeliter dicit Eze. 34. Laterib. & humeris impingebatis, & cornibus ventillabatis oia infirma pecora, donec dispergerentur foras. Itē inueniuntur humeri lacerati per futurā damnationis pestilentiam, quia. sicut teste Plinio, dracones volāt super humeros elephantum, vt eorum sanguine sariuntur, sic dæmones finaliter super humeros malorum volabūt, & eos per damnationem perpetuā lacerabūt. Esa. 11. Volabūt in humeros philistijm, p̄dabunt filios orientis. Vnde diabolo pōt dici illud Eze. 29. quod Pharaoni regi Aegypti dicitur fuit baculus arundineus domui Israel, & qd cōprehenderunt te, confractus es, & lacerasti humerum eorū & dissoluisti oēs renes eorū, & innitentib. eis sup te comminutus es. Diabolus. n. his, qui in eo confidunt, baculus est arundineus, qd. s. innitenti frangitur, ita qd per damnationē æternā is, qui sibi innititur, laceratur. Sic igitur patet, qd inuenit humerus impij qui quærit læuā, humerus iusti qui suffert grauiā, humerus Dei qui portat omnia.

Humilitas. Nota, qd humilitas accipitur in bono & in malo. In bono. n. accipitur pro virtuali subiectione. vnde 1. Petr. 5. Humiliamini sub potēti manu Dei vt vos exaltet. In malo accipitur pro p̄gnali depressione & tribulatione, & sic accipitur Esa. 13. Arrogantiam fortium humiliabo. Et illud sæpe dictum in Euangelio Mat. 18. 23. qd se exaltet, humiliabitur. Accipitur etiam in malo pro ficta & humiliata professione & cōpassione, sicut de hypocritis dicit Ecclē. 19. Est qd nequit se humiliat, & interiora eius plena sunt dolo. Et in Pl. Humiliati sunt in iniquitatib. suis. Sed quia non intendo aliquid dicere nisi de humilitate morali, dico, qd triplex est humilitas. Est enim Bona & virtuosa, Primo igitur de humilitate Mala & vitiosa, bona & virtuosa dico, qd Dura & dolorosa. nos debemus esse humiles multipliciter rōne. Ad hoc. n. excitat scriptura. Ad hoc inducitur Diction. Berchorij. Pars ij. O 2 cit

cia natura. Adhuc in super ad monet figura. Scriptura. n. sp. pradicat humilitate. Chrs. n. dicit Matt. 11. Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde. Eccl. etiam. 7. d. f. & praeceptur. Humilia valde spiritum tuum, quia vindicta carnis impij, ignis & vermes. Item natura inducit humilitate. Nulla. n. natura fragilior, nulla natura vilior, nulla natura ad humilitate habilior, q. humana. Homo. n. est plenus foetorib. & sudorib. humorib. & stercorebus, colorib. & laborib. Ideo sibi d. Mich. 6. Humiliatio tua in medio tui. i. causa humilitatis tuae. Itē figura ad monet humilitatem, quia sicut d. Esa. 40. Ois mos & collis humiliabitur, & erunt praua indirecta, & aspera in vias planas. Quia. f. ad hoc, q. prauitas vitorum vertatur in directum, virtutum, & ad hoc, q. asperitas tribulationum vertatur in planitiam consolationum, necesse est, q. ois mons & collis. i. ois tumor & elatio superbia humilietur, & q. humilitas cum diligentia frequentetur. Quia sicut d. Luc. 18. Qui se humiliat exaltabitur, & qui se exaltat humiliabitur. Humiliemur igitur & simus sicut spica, quae qn est granis plena, solet inclinari, & versus terram inferius incuruari. Si vero vacua fuerit, & inanis tunc solet sursum erigi, & extendi, & versus celum sine incuruatione aliqua eleuari. Sic vere charissimi, qui granis virtutum sunt pleni. sp. solet inclinari inferius per humilitate. Illi vero, qui virtutibus sunt vacui, se solent sursum erigere, & recti est incedere per superbiam & vanitatem. Breuiter. n. quanto quis est melior, tanto efficitur humilior. Et quanto quis est deterior, tanto efficitur clarior, & superior. Et hoc est, q. d. Eccl. 3. Quanto maior es, humilia te in oibus, & coram Deo inuenies gratiam. Boni igitur debent humiliari, quia sicut dicit Gre. 27. Mora. Virtutis origo humilitas est. Illa igitur virtus tantummodo pullulat, q. in ista radice proprie perseuerat. De bonorum igitur humilitate possimus exponere illud Esa. 2. Incuruabitur sublimitas hominum & humiliabitur altitudo virorum. In quibus verbis aduertē, q. humilitas habenda est propter tria bona, quae per eam nobis insunt scilicet quia per hanc

Efficiuntur Sagaciores, Humilitas. n. facit nos sagaciter occulta considerare, q. a. f. facit nos hoies idoneos rationabiles. (Hominum inquit.) Item facit nos in bono stabiliter perseuerare, q. ostendit, cum d. (Virorum.) Facit enim nos viros. i. stabiles & virtuosos. Item facit nos foeliciter ad summa accelerare, vel foeliciter excelsa participare, q. ostenditur, cu d. (Altitudo.) Humilitas. n. acuit humanam sagacitate, quia facit hoies (hominum inquit.) Roborat aeternam foelicitate, quia facit nos viros. (Virorum inquit.) Eleuat ad summam foelicitatem, quia nos facit altos. (Altitudo inquit.) Igitur dico, q. bona virtuosa humilitas, est habenda, quia nos facit sagaciores, quod ostenditur in verbo hoim. Humilitas. n. nos facit hoies. i. discretos & rationabiles & ad considerandum propria vilitatem. Sicut. n. d. Eccl. 11. Sapientia humiliati exaltabit caput eius. Sicut. n. videmus, animalia minora & inferiora sunt, vt communiter sagaciora & ingeniosiora, sicut patet de formicis, apib. & araneis, ad quorum operum subtilitatem humana ratio, no attingit sicut dicit Pli. Dicit. n. idem, q. animalia parui corporis hnt sensus valde acutos. vident. n. audiunt, & olfaciunt miro modo, sicut videmus de pulicib. quae statim quando quis vult eas capere, solent fugere, & saltare. Sicut etiam videmus de araneis, quae statim videt musca, qn est in laqueis suis capta. Sic vere charissimi, spiritualiter loquendo, illi, qui sunt minores per humilitate, sunt, vt communiter, sagaciores per spiritualem sapientiam & subtilitatem. habent. n. sensus spirituales acutos, subriles & discretos. per humilitatem absconditos & velatos. Qua sicut d. Prou. 11. Vbi fuerit humilitas, ibi, & sapientia. Et hoc ostenditur in verbo hominu, quia. f. humilitas facit nos esse hoies. i. rationales & discretos. f. ad rationabiliter consideranda illa, quae pertinent ad salutem. Vn Prou. 18. Cor hois antequam exaltatur humiliatur. Istud est contra superbos, qui recte non videntur esse sapientes, vt hoies, sed stulti & ignorantes, vt bestia. Nihil. n. videntur sapere vel sentire de humana vilitate vel fragilitate. figurati in Nabuchodonosor Dan. 4. qui cum esset homo superbissimus, mutatus fuit in bestia, nec potuit sibi humana figura venire, nisi quousque humiliatus fuit oculos ad celum leuauit, & altissimo benedixit, & q. dominaet excelsus in regno

hominum recognouit. tunc. n. figuram humanam recuperavit, & sensum suum humilitate reparauit. Quia breuiter sicut superbia de hoib. facit bestias, & de sapientib. stultos, iuxta illud Prou. 11. Vbi fuerit superbia, ibi erit & cotumelia. & Eccl. 17. d. f. q. sapientia longe abest a superbia & dolose humilitas de bestiis facit homines, & de ignorantib. sapientes. 1. Mac. 1. Per loca humilia ibant caute & ordinate. Patet igitur, q. humilitas nos facit sagaciores. Deinde dico, q. humilitas virtuosa nos facit constantiores, facit. n. nos esse viros. i. constantes & virtuosos. (Virorum inquit.) Vnde Esa. 2. Incuruauit se homo, & humiliatus est vir. Sicut. n. arbor, quae radicem habet profundam in terra, fortior est contra ventorum impatens & insultus, sic illi, quorum radix. i. cor est profundum radicatum p humilitate, est contra ventos tribulationu & tentationu magis fortis per constantia firmitate. Eccl. 10. Plantauit humiles es ipsi gentib. Radix. n. q. est pars arboris inferior, humidoir & flexibilior, & quae est totius arboris fundamentum, & est nutrimentu, signat virtutem cordialis humilitatis. Ista. n. inferior est per subiectionem, humilior per deuotionem, flexibilior per compassionem, fundamentum per constantiam, nutrimentum aia per diuinam gratia. Deus. n. superbis resistit, humilib. aut dat gratia. 1. Pet. 5. Et nota, q. d. q. Deus humilib. debet dare gratia, q. a sicut aqua sp. currit ad loca infima, sic diuina gra ad loca & corda humilia. Et sicut valles & loca humilia sunt, vt coiter, fertiliora & foecundiora, iuxta illud P. Valles abundabunt frumeto, sic pro certo corda humilia sunt coiter fructib. i. virtutib. pleniora. in aluaria. n. apu faui, qui sunt inferiores, sunt melle pleniores & repletiores. Illi vero, qui sunt superiores sunt magis vacui & inaniore. Sic vere charissimi, inter personas ille, q. sunt inferiores, & infime per humilitatem, sunt melle deuotionis & gratiae magis plene per duorum spiritualiu vberitate. Illi vero, qui per arrogantiam & superbiam uolunt esse superiores & eleuari, ut coiter, melle deuotionis & gratiae priuati sunt, & euacuati. Deus. n. deponit potestates de sede, & exaltauit humiles. Esurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes. Humilitas igitur uos facit viros, in costates, perfectos & uirtuosos, & uirtutibus, & gratijs plenios fertiles & fecundos. Ista est. n. sicut radix, de qua uenit fructu, i. uirtutum origo. Quia fm Greg. Virtutu origo est humilitas & est sicut fundamentum, de quo prouenit oium spiritualium fortitudo. Vn Aug. Cogitans magnam fabrica construere celsitudinis, de fundamento cogitet humilitatis Dico igitur, q. humilitas nos facit constantiores. Insuper dico, q. habenda est humilitas virtuosa, quia nos facit sublimiores seu foeliciores. Altitudo. n. celestis gloriae per humilitate acquiritur, & habetur. Sicut. n. palma, quae profundas & in finitas habet radices, ad magnam altitudinem eleuatur, parui et & puri uapores a sursum facilius exaltantur, sagitta et quanto in ferus in corda trahitur, tato superius & altius sublimatur, sic pro certo dico, q. illi, qui per humilitatem sunt profundiores, minores & depressiores, sunt finaliter in coelesti gloria altiores. Humiles. n. puros & sanctos solius fitiae Chrs sursum ad celi gloriam eleuat, & quanto hic depressum inferius, tato illic superius eos ordinat, atq; locat. Quia sicut d. Prou. 15. Timor dñi disciplina sapientiae, & gloriam praecedit humilitas. Prou. 17. d. f. q. superbum sequit humilitas, & humilem spiritu suscipiet gloria. Viri. n. humiles & perfecti sunt sicut ficus Aegyptiaca, cuius lignu in aqua positum, continuē petit fundum, & cum inferius descenderit, & aquis repletum fuerit & imbutu, tunc contra natura aliaru arboru solet supnare sursum, & sicut testat Plin. ad aqua superficiali reuenire. Sic pro certo uiri humiles locu & gradu inferiorē solent petere, & se maiorib. aequalib. & minorib. fm diuersos humilitatis gradus submittere, & supponere. Quia sicut d. Eccl. 19. Est iustus, qui nimiu se submittit a multa humilitate. Cum uero in tali loco & gradu infimo & profundo isti imbuti fuerint, & repleti, aquis gratiae & deuotionis, aquis lachrymaru & copulationis, aq; insup clementiae & compassionis, finaliter ipsi post mortē ad supficiem Paradisi ascēdunt, & eleuant p gloria supernatā, & sublimant. Et hoc est q. d. Job 5. q. Deus ponit humiles in sublimi & merces erigit sospitate Et Job 22. d. f. q. q. humiliatus fuerit, erit in gloria, & q. in clinauerit oculos, saluabitur. Bene igitur consiluitur primo. Petr. 2. Humiliamini sub potestate

ti manu

ti manu Dei; vt vos exaltet in tempore uisitationis. Exemplo Christi, qui humiliatus se formam serui accipiens &c. Sequitur. Propter quod Deus exaltauit illum. Phil. 2. Sic igitur patet, q. nos debemus esse humiles, quia per humilitatem sublimius & altius & eleuamur. Et haec sunt tria membra auctori tatis nra. Nos igitur debemus esse humiles ueraciter, & non fallaciter, Perfe etē, & non fictē, existenter, & non apparenter. Quia sicut dicit Valerius Episcopus in sermone, Humilitas in amicitijs grata, in uolentijs ociosa, inter amicos blanda, inter inimicos officiosa, non extorquet seruitium, nec requirit uoces adulancium. Haec igitur dicta sint de humilitate uera. Secundo de humilitate mala & uiciofa possumus dicere, q. est Humilitas Deceptiua, Humilitas deceptiua est humilitas hypocritarum. Ista. n. fingit se humiles, vt boni & sancti ab hoibus reputentur, & vt ad dignitates & officia libentius assumantur, similes vulpi, quae fixit se mortuum in uia vt uenientes bubulci, qui ducebant quadrigam pullulorum, ipsam pp pelle habenda sursum proiecerent in quadriga, ubi cum fuit posita, incepit uina, no mortua apparere, quia. f. oēs pullos incepit occidere & deuorare. De quib. d. Eccl. Est qui nequitur se humilia, & interiora eius plena sunt dolores. Tales. n. q. sunt in Ecclesia uel collegio, solēt se fingere mortuos & deiectos humiles pariter, & deuotos, & hoc vt super cathedram praedicationis ponantur, vt ad aliquem gradum ecclesiasticum assumantur, ubi si assumpti fuerint promoti, statim incipiunt pullos. i. subditos rodere, & suam fictam humilitatem in credulitate & superbia commutare. De talib. pot dicit illud 1. Mac. 11. Humiliatus, ad terram in gestatione portabatur. Hypochritae. n. sunt sicut cerastes, qui cum sit serpens uenocissimus, solet tū mitiorē seu mortuū se fingere, & auib. ut ipsas alliciat & suscipiat, solet cornua sua, quae habet ad modum arietis demittere, quia pro certo tales solent se alijs ostendere mitissimos & humiles, quamuis in ueritate sint serpētini, uenocosi & crudeles. Ad nihil. n. intendit nisi alios decipere, & sub humilitatis fictione uenocifam malitiam suam palliare. De humilitate uero talium loquitur Ber. sic. Hypochritae uolunt esse humiles sine despectu, pauperes sine defectu, bene ueluti sine sollicitudine, delicatae palci sine labore alij adulantes, & alij detrahentes, mordaces ut canes, dolosi ut uulpes, superbi ut leones, rapaces ut lupi, lasciuu ut uiri. Hi uolunt esse sine auctoritate iudices, sine uisu testes, postremo falsē accusantes & omni ueritate carentes. Ista est igitur humilitas deceptiua. Secundo dico, q. est quedam humilitas deceptiua. Et ista est humilitas quam habent imbecilles & molles praetati qui qnq; erga subditos se habent ita humiliter, q. parum aut modicu reputantur, & q. ab eis negliguntur, & contemunt. Teste. n. Inno. in lib. de miseria humana. Crudelitas generat odium, & familiaritas parit contemptum. Non decet. n. sp esse humilem & benignum, sed qnq; autenticum & austerum, iuxta illud Eccl. 13. Noli esse humilis in sapientia tua, ut qui per humilitatem non emendantur, p seueritate & iustitiam corrigantur. Mare. n. talis est conditio, q. erga debilia debile efficitur, & forte erga fortia reperitur. Vnde in terra mea circa mare tale est prouerbiu, q. mare a debili uincitur, illud uero, qd forte est, a mari superatur. Istud nihil aliud est dicere, nisi quia loca lutuosa fabulosa & paludosa, quae sunt circa mare, p aggregationem luti & fabuli cotinū dilatauntur, & sic mare circa talia retrahitur, & quodammodo uincitur. Loca uero fortia dura, & petrosa a mari fortius impelluntur & paulatim ab eo corroduntur. Et sic uerū est, qd dictū est, q. mare dura & fortia superat, a debilib. uero & mollib. superatur. Sic pro certo debet esse de praetato, quae uere qn inuenit personas molles, benignas & humiles, non det contra ipsas fremere, nec rigorose pcedere, sed benigniter & humiliter se habere. Si uero inueniat rupē dura. i. subditu obstinatu & proteruū, tūc det humilitate deponere, superbā apparentia induere, contra ipsum per rigorem & iustitia procedere, & contra ipsum per uolentia praualere. Decet enim q. praetatus ab humilib. precib. uicini se permittat, qd- que viros pestiferos & supos feriat atq; vincat. Et de hoc Leo Papa in sermone, & ponitur in decreto 87. de Odio ha

beatur peccata, & non hoies, corripiantur tumidi, & toleretur infirmi. Et q. seuerius necesse est castigare. no puniat se uientis aio, sed medentis. No decet igit praetatu nimis esse humile, quia talis humilitas defectiua. Et de hac d. Esa. 29. Vox phitonis vox tua & humiliaberis, de terra loqueris, & de humo eloquiū tuū mustabit, q. d. Tales uix audent aperte loqui. Itē inuenitur humilitas deiectiua. Et ista humilitas nihil aliud est quā peccati deiectio & uilitas, de qua Thr. 5. Mulieres in syon humiliauerunt, & uirgines in ciuitatib. Iuda. Et 2. c. Repleuit dñs in filia Iuda humilitatē & humiliatā. Sic igit patet, q. inuenitur humilitas deiectiua, defectiua, & deceptiua. Et sic patet q. in scriptura inuenitur humilitas non solū virtuosa, imò etiam uiciofa. Tertio dico, q. est humilitas dura & dolorosa. Et sic humilitas signat de pressionem tribulationem, uel damnationem. Possumus ergo breuiter dicere, q. illi, qui in hoc mundo plus ceteris per superbiam eriguntur, in futuro amplius deprimēt & humiliabuntur, iuxta illud P. Tu humiliasti sicut uulneratu superbu, in brachio uirtutis tuae dispersisti inimicos tuos, Sicut. n. lapis quanto ab altiori descendit. tanto in terrā profundius se figit, & quāto pars rotae est superior, tato uersa rota efficitur inferior, sic illi qui in hoc mundo sunt superiores, qn p morte ceciderint, & rota uita uersa fuerit & mutata, ipse efficitur tur humiliores & depressiores, & in inferno inferiores & uiliores, quia sicut d. Baruc. 5. Constituit dñs humiliare oēm montē excelsū. Et Esa. 45. d. f. Gloriosos terrae humiliabo. Et Job 40. d. d. Dispergere superbos in uirtute tua, & omnem arrogantem humiliare. Ofese 7. Humiliabitur superbia Irael. Patet igitur, q. triplex est humilitas, prima, q. est moralis & uirtuosa, secunda, quae est letalis & uiciofa, tertia, quae est poenalis & dolorosa. Et haec de humilitate sufficit quoad praesens, quia in multis titulis huius libri tractatu est hinc tractabitur ad eadem, & tabula te diriget ubi fiet. Vnde etiā si uis in mauritio, ubi satis pulchram theoricam de humilitate poteris inuenire.

Humus. Nota, q. humus multipliciter accipitur in scriptura. Signatur enim per humum Humanæ uilitatis labilis natura, Terrenæ facultatis sterilitis iactura, Diuinæ ciuitatis nobilis structura, Infernæ fedicitatis flebilis uisura. Dico igitur, q. humus signat labile naturā uilitatis humanæ. Humus. n. uicif ab humore, quia. f. humana conditio ex humore bus costat. Vn nota q. humana conditio deuoratur per humum Vitalis ingressus, Pimò igitur dico, q. Ratione Fatalis progressus, humus signat naturā Finalis egressus, labilis uilitatis humana. homo. n. de humo creatur originaliter. Vn de eo d. Esa. 41. q. adducet magistratus quasi lutum, & quasi plastes cōculcans humum. Et Soph. 1. d. f. Effundetur sanguis eorum sicut fumus q. d. nostra corporalis cōplexio costat ex humorib. f. sanguine, adipe, atq; Humo. Homo. n. super humū uiuit temporaliter. Deu. 12. Cunctis dieb. quib. super humum gradieris, faciet praeccepta & iudicia. Homo insuper ad humū tendit corporaliter. f. in fine per mortem. Esa. 2. Ingredere in mortem, & abscondere in fossa humo. Sic igitur patet quod humus signat naturā flebilem uilitatis humanæ. Secundo dico q. humus signat iacturā sterilem facultatis terrenæ. Terrena. n. possessio humus d. f. quia de humo principaliter generatur. Zacha. 9. Aedificauit cyrus munitiōem suā, coaceruauit argentū quasi humum, & aurum quasi lutū platearū. Et pro certo terrena substantia humus d. f. quia immunda animalia. i. peccatores ibidē nascuntur, & conuersant. Constat enim q. animalia, quae ex humo nascuntur, & quae sine generatione maris & fgmīne producantur, sicut sunt mures, limaecae, & hmōi, uiliora ceteris iudicantur. Sic re uera mali, quo rum ortus & cōuersatio est in humo facultatis terrenæ, debent uiliores ceteris iudicari. Vnde de peccatorib. in humo terrenoy iacentib. d. figuratiter Leu. 11. q. omne quadrupes, quod super pectus suum per humū trahitur, immundū reputabatur, & tangi uel comedi a filijs Irael uetebatur. Et sicut etiam lacerta & alia animalia quatuor pedes habentia peccatore tan. en humum tangentia, & per humum corpus trahentia, immunda erāt, nec filij Irael talibus uesci debebant, sic re uera dico, q. illi homines, qui quatuor pedibus Diction. Berchorij. Pars ij. O 3 idest

id est quatuor affectionibus, humo. i. terrenæ facultati, necto re hoc est dictu cordialiter in harent circueundo mudi negocia, & ibi trahuntur, volutant & delectantur, immundi apud Deum reputantur, & tangi per associatione, & manducari sibi incorporari per imitationem ab Israeliticis. i. a quibusus Christi fidelibus prohibetur. Et ideo breuiter possum concludere, qd talis humus. i. talis terrena possessio affectus macerat curis ingentibus, Animos obferat culpis stringentibus, Animas onerat poenis vrgentibus, Homines lacerat verbis pungentibus. Igitur humus ista solet curis affectus lacerare. Vnde Esai. 3. Super humum populi mei spinæ ascendent. Itē ista humus solet culpis animos obturare. Vñ Gen. 25. dñf. Obstruxerunt serui Abimelech puteos Isaac, implentes humo. Itē ista humus solet poenis aias onerare, quia. f. terrena possessio trahit hoies in infernum. Vnde de Dathan & Abyron dñf. Nu. 16. qd descenderunt in infernum operi humo. Itē ista solet verbis hoies lacerare, quia. f. ista facit hoies. p. strumeliosos, & detractores, & alioru verbis laceratiuis, & pungentibus, afflictores. Vñ detractorib. dñf. illud Esa. 29. Humiliaberis, de terra loqueris, & de humo eloquiū tuum munitabit. Signat igitur humus iaciturā sterilitē facultatis terrenæ.

C Tertio dico qd humus in scriptura signat fructurā nobilē seu fertilem ciuitatis amenæ aīæ, vel Ecclesiæ. Ista est. n. humus fertilis, quæ si bene & rite colitur fructus uberes & gloriosos producit. Est. n. humus secretior, quæ pducit fructus meritorum. Et ista est anima quælibet vel conscientia sancta, de qua Nu. 25. Terra, q̄ circumimus, valde bona est, si proprius fuerit nobis dñs, inducet nos in eam, & tradet nobis lacte & melle manantem. Item est humus vberior, quæ producit plantas electorum. Et ista est humus religionis vel Ecclesiæ, de qua dñf. Gen. 1. Produxit dñs Deus de humo omne lignum pulchrum visu, & ad vscendum suauē. Item est humus felicior, quæ producit fructus gaudiorū. Et ista est humus Paradisi, & habitatio mansionis celestis, vbi est quies & gaudium sempiternum. Vnde dñs vñ dicere post iudiciū ipsius beatis illud Ezech. 37. Scietis (inquit) quia ego Dñs, cum aperuero sepulchra vestra, & eduxero vos de tumulis vestris, & dederō spūm meum in vobis, & vixeritis, & requiescere vos faciam super humū vestram. Et bene dicit requiescere, quia. f. illa requies erit ppetua & quæta. Vnde Amos 9. Plantabo eos super humum suam, & non euellat eos vltra de terra sua, q̄ dedi eis. Et si vis, nota, qd humus aīæ debet esse sicca, carens voluptatis humore. Iosua. 3. Sacerdotes, qui portabant arcā fcederis dñi, stabāt super humū sicā in medio iordanis. Humus Ecclesiæ debet esse opulenta plena splendore. Nec. 9. Humū pinguem possederunt, & domos plenas cuuctis bonis. Humus celestis patriæ semp erit læta, plena charitatis tenore. Vnde Ezech. 11. Congregabo vos de populis, & adunabo vos de terris, & dabo vobis humū Israel. Sequit. Dabo eis cor vñū, & spūm vnum tribuam in viscerib. eorū. Sic igitur patet, qd humus signat fructurā nobilē ciuitatis amenæ. Quarto dico, qd humus significare pot vlturā flebilem feditatis æternæ seu infernæ, hoc est dictu, habitacionē infernalē. Et de hac potest dici illud Amos 7. Filij tui & filia tuæ gladio cadent, humus tua funiculo metietur, tu in terra polluta morieris. Et Esa. 34. de tali humo dñf. Victimā dñi in bozra, & interfecio magna in terra Edom. Et descendet vnicornes cum eis, & tauri cum potenti bus, inebriabit terra eorum sanguine, & humus eorum adipe pinguium, quia dies vltionis domini, annus retributionis iudicij syon &c. Vide ibi. Sic igitur patet, qd est quadruplex humus. f. internalis, virtualis, temporalis, & corporalis. Sufficiat. Vide infra de terra. Explicit littera H.

Incipit littera I.

Iacere. Nota, qd iacere, idem est, quod ad terram longo corporis pronum prostratumque esse. Et accipitur iacere pro quiescere, & pro dormire. Et potest accipi in bono & in malo, in bono. n. signat depressionē humilitatis, in malo designat incuruationem cupiditatis, in mediocri autem potest significare inclinatio nem aduersitatis. Est igitur iacere virtuosum, iacere vitiosum, & iacere dolorosum. Primo igitur dico, qd est quod-

dam iacere, quod est virtuosum. Et sic nota, quod iacet Homo { Scrupulis miracula, Perens oracula, Cauens pericula. De stupete miracula patet Dan. 10. vbi viso illo admirabili Angelo stupens Daniel de seipso dicebat. Nō remansit in me fortitudo, sed species mea immutata est in me, & emarcui. Sequit. Et audiui vocē sermonū eius, & audies iacebā confternatus, stultusq; meus hærebat terra. De petente verò oracula dñf. 1. Esdræ 10. qd orante Esdra & implorante Deū, & fente & iacente ante templum Dei, collectus est ad eum de Israel cærus grandis. Istud est. n. iacere humilitatis. Sic. n. solebant iacere & ad terram se prosternere antiqui, in signum humilitatis, qd Deū volebāt orare. Sic fecit moyses, sicut ipse dicit Deu. 9. Iacui coram dño quadraginta diebus. De timente verò pericula, qd iacere debeat, patet Caute la enim est, qd hō leoni, vel apro obuius iacet in terra. Sicut. n. aper non potest nocere hoīem iacentem, vel ad terra pstratum, sic nec diabolus hoīem contritū & humiliatū. Apes. n. erectos non iacentes solet inuadere. Et diabolus superbos & non humiles solet in peccatū deijcere, & tentationib. infestare. Ideo de David legitur. 2. Reg. 12. qd dum de pctō, qd in vriam commiserat, timeret & peniteret, qd mori puerum formidaret, ingressus leonem iacuit in terra. Istud est iacere virtuosum, quod est humilitatis. Secundo dico, qd est iacere vitiosum, quod est iniquitatis. Et sic iacere fm diuersas considerationes signat diuersa genera peccatorum. Ille. n. qui iacet, non operat, nō se exercet aliquod bonum opus, nisi forte ad impudicitias, & ad malum, & sic iacere signat viciū ociositatis, quia ociosi videntur iacentes, non operantes, nō. n. ambulāt, nec operant p diligentē & vigorē, imò iacent, dormiunt, & querantur per ignauiam & torporē. Vñ 4. Re. 4. Puer mortuus iacebat in lectulo. Tales. n. dñr pueri, pp heberationē sensus & rōnis, dñr mortui, pp carentiā bonæ operationis, dñr esse in lectulo, pp quietē malæ dilectionis. Itē ille, qd iacet, quasi ex toto corpore est expansus & extensus super terram. Et sic per iacentē significant auri, q. lex toto corpore. i. ex toto affectu & appetitu, terrā, i. terrena & temporalia per auariciam amplexant. Ergo tales auri figurantur in illo Idolo Dagon, quod cū esset iuxta arcā dñi situatū, ipsum tñ inuentum est iacens capite detruca to, sicut dñf. 1. Reg. 5. Quia verē charissimi, nō sunt hodie positi in ara Ecclesiæ iuxta arcā testamenti. i. iuxta corpus Chri in diuersis Ecclesiæ gradib. constituti, quia. f. dñr idoli, qd. f. habet apparentiā, & nō existentīā, imaginē, & nō veritatē, fictionē, & nō imperfectionē. 1. Cor. 8. Idoli nihil est. Dñr ē Dagon, qd interpretat, piscis inutilis, qd. f. isti sunt pisces, qd in aquis deliciari vrsantur, dñr inuiles, quia nihil vtile in Ecclesia operantur. Esa. 59. Opera eorum opera inutilia. Tales igitur inueniunt hodie iacentes in terra. i. in terrenis bonis p auariciam quiescentes, & capite rectæ intentionis per maliciam carētes. Figurati etiam in Holoferne, cui mulier abstulit caput, sicut dñf. Judith 14. De quo dñf. Ecce Holofernes iacet in terra, & caput eius nō est in eo. Mulier. n. ista est auaritia, q̄ talib. aufert caput. i. rectam intentionem. Et ideo ipsi iacent in terra per cupiditatem, & per terrenorum affectionem figurati in focru Simonis Mat. 8. quæ erat iacens & febricitans. Vnde nota, quod quidam iacent

In luto sicut porci, per luxuriam, In stercore sicut v. pupa, per pigritiam, Alæ in arboribus sicut aues, per superbiam, Et breuiter hodie esset multum necessaria probatica piscina vbi (sicut dñf. Io. 5.) iacebat multitudo magna languētū, quia re vera multi inueniuntur diuersimodē languētes. Vn de notabo, quod quidam iacent

Terre, perquirentes bona terrestria, Platea, procurantes mundi negocia, Sanguine, diligentes lites & prælia, Igne, suscitantes rixas & odia, Deserto, languentes falsa moestitia, Lecto exercentes carnis officia, Domo, incurrentes mortem & ocia, Vmbraculo, haurientes vinum & brodia, Ostio, ambientes ad beneficia, Monticulo, tumentes vana superbia. Isti sunt igitur multitudo languentiū & iacentiū in spiritalibus languoribus. atque culpis. Ergo dicā, qd iaciturā

terra iacent bona terrestria perquirentes. Thre. 2. Iacuerūt in terra foris puer & senex. Item in platea iacēt mudi negocia procurantes. Thob. 2. Nunciauerunt vnum ex filijs Israel iugulatum in platea iacere. Itē in sanguine iacent lites & plia diligentes. 2. Reg. 20. Amasa conspersus sanguine iacebat in via. Itē in igne iacent rixas, & odia suscitantes. Nu. 26. Præcipe Eleazaro sacerdoti, ut tollat thuribula, quæ iacent in incedio. Itē in deserto iacent languentes falsa moestitia. f. hypochrita. Vnde Nu. 14. Cadauera uestra iacebunt in solitudine, filij uestri uagi erunt in deserto. Item in lecto iacent carnis officia frequentantes. Vnde de Holoferne temulēto & Judith amplexus expectate dñf. Judith 13. qd Holofernes iacebat in lecto. Et Iud. 19. Concubina iacebat ante hostium. Item in domo iacent somnos & ocia exercentes. Exo. 12. Nulla erat domus, in qua non iaceret mortuus. Et Mar. 2. dñf. qd per tectum submiserunt grabatum, in quo iacebat paralyticus. Item in vmbraculo iacent vinum & pin guia glutientes. Vnde in Ezechiel dñf. Gen. 10. quod nudaria iacebat in tabernaculo. Item in ostio iacent ad beneficia ambientes, illi. f. qui necdū intrauerit sed sperant & expectant ingressum. Vnde illud Luc. 16. Lazarus iacebat ad ianuam diuitis, vlcerebus plenus, cupiens saturari de micis quas canes manducabant, & nemo illi dabat, sed veniebat canes & lingebant vlcera eius. Iste. n. ambitiosus peccator, qd expectat ad ianuā, vt de micis quas canes. i. infatigabiles ecclesiastici comedunt, faties. Et tamen sape fit qd paucos inuenit dantes, sed solū lambentes vlcera. i. fallaces promissores, verbales, & deceptores. Item in monte iacent alta dominia considerantes, seu vana superbia tumescentes. Vnde de Philiteis. i. demonib. dñf. 1. Reg. 31. qd ipsi inuenerunt Saul & filios eius iacentes in monte Gelboe, & præciderunt caput Saul. Et bene dicit præciderunt, quia verā superbi & potentes, qui in montib. dignitatem iacent, capite. i. sensu & discretionē hodie carent, quia. f. isti non vntur in suis actib. ratione sed potius voluntate & affectione. Vnde illud prædictum Iudit 14. Caput Holofernis non est in eo, qui. f. mortuus iacebat in tentorio. igitur de quolibet tali iacente & languente. i. de quolibet peccatore dici potest, & exponi illud Matt. 7. Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, & me torquetur. Peccator. n. dñf. puer, quia libenter maculat per carnalitatē, sicut de Amō luxurioso dñf. 2. Reg. 13. quod ipse iacebat in lecto expectans Thamar. Dñf. iacere, qd ad terram applicatur per cupiditatem. Dñf. etiam paralyticus, quia ad nullum bonum opus mouetur per sedulitatem. Dñf. male torquetur, quia mentaliter anxietur. Vnde Matt. 9. Erant vexati & iacentes sicut oues per inuidiam, & malignitatem. Et aduerte, qd sicut porcus, secundum Plinium quando iacet i luto, semp pro maiori parte iacet i dextero latere, sic tales peccatores sic iacentes semp solent in dextera parte diuinæ misericordiæ quiescere, semp. n. sperant, qd in fine misericordiam consequentur, & sic ad dexteram diuinæ misericordiæ, nō ad sinistram suæ iustitiæ respicere dignoscunt. Vnde 1. Reg. 26. Inuenerunt Saul iacentem & dormientem. Dormientem dico. i. in spe veniæ quiescentem. Istud est igitur iacere vitiosum, quod est iniquitatis. Iosua 7. Surge, cur iacere pronus in terra? Tertio dico, qd est iacere dolorosum, quod est aduersitatis. Iacere. n. signat statum depressionis, sicut erigi signat statum promotionis. Ille. n. qui iacet, ad terram deprimitur. Sic pauper & tribulatus inferius sub aliorū pedib. conculcatur. Vnde Iudic. 3. Inuenerunt dominū suū mortuum iacentem in terra. Et ideo miseri & tribulati qui iacent sub cladib. fortunæ, possunt figurari in Sifara, qui a Iahel fuit occisus postquam sitiens satis de lacte bibisset, ita quod iacens & mortuus est inuentus. Vñ Iudic. 4. dñf. Vidit Silaram mortuū iacentē, & clauit in tpe eius. Quia re vera sape fit, qd post potus lactis. i. post haustus dulcedinis mundanæ p speritatis, aliquis a statu deijcitur, & iacens & mortuus, i. de pressus & miserabilis inuenitur. 2. Mach. 3. Ille quidem p diuinam virtutem iacebat murus, & omni spe & virtute priuatus. Tales igitur sic iacentes sunt misericorditer eleuandi sicut de asino ponitur exemplum Exo. 23. quod si iacens sub onere cecidisset, subleuari debebat. Veruntamen mali in fine in inferno iacebunt, & ibi sine remedio remanebunt. Pro uerbiorū. 14. Iacebunt mali ante bonos, & impij ante portas iustorum. Et sic igitur patet, qd est iacere dolorosum, vi-

tiosum, & virtuosum. Vide supra de verberis cadere & dormire & habitare.

Iacere. Iactus. Nota, qd iacere vel proijcere signat A multipliciter in scriptura, nam

Iacitur { Semen vt fructus faciat, Primus est iactus gratiæ saluatoris, qd scilicet i cor de humano solet semen gratiæ præuenientis iacere, vt fructus gratiæ gratum facientis valeat pullulare. Vnde Mar. 4. Sic est regnum Dei quædam modum si homo iaciat sementem in terram, & dormiat, & exurgat die ac nocte, & semen germinet & increfcet. Et tamen multis potest dici illud Deut. 28. Sementem multam iacies in terram, & modicum congregabis, quia locustæ omnia deuorabunt. Secundus est iactus iaculi tentatoris. f. sagittæ diabolicæ. 2. Para. 18. Accidit, vt vnus è populo in incertum sagittam iaceret, & percussit regem Israel. Tertius est iactus boni prædicatoris, qui. f. rete prædicationis peccatorum. rendit. Et tñ de obstinatis superbis dñf. Prou. 1. qd frustra iacitur rete ante oculos penatorum. Quartus est iactus prudentis prouisoris, qui. f. in oib. quæ facit, iacit debitum fundamentum, sicut in credibilib. fidem, in agibilibus intentionem rectā &c. Vnde In sup. 6. In primogenito suo iaciat fundamentum. Primogenitus est fides, vel recta intētio. Quintus est iactus inuidi vexatoris, qui in delictis contra iustitiam mala opera vel mala verba Io. 8. Tulerunt lapides, vt iacerent in eum. Sextus est iactus terreni cōceptoris. illius. f. qui iacit & proijcit terrena ne pariant periculū, sicut ad litem fit in nauī qñ est nimis onerata. Vnde Act. 27. Secunda die iactum fecerunt. Vñ si vis, adhuc alio modo. Et sic nota, qd aliquid iacitur vel iactatur multiplici ratione. f. quia iactatio seu iactantia solet fieri vt quid

Multiplicetur, Fortificetur, Saluificetur, Damnificetur, Decipiatur, Percutiat, Exaudiatur. Et sic dico, qd iacitur, Sementum, vt magis exeat, Fundamentum, vt pondus subeat, Frumentum, ne panis pereat, Telum, vt nocens lugeat, Rete, vt piscis capiat, Lapis, vt quicquid feriat, Verbum, vt alē iaciat. Primus est iactus prædicatorū. Isti sunt. n. qui semen verbi diuini solēt iacere vt fructus honorū operū inde possit multipliciter puenire. Marc. 4. Sic est regnū Dei quemadmodū iaciat hō sementē in terrā & dormiat, & exurgat die ac nocte, & semen germinet & increfcet. Multi sunt tñ, qui parū proficiūt semina iaciēdo, qd cor in deuotum non proficit fructificando. Vnde Deut. 28. Sementē multā iacies in terram, & modicū congregabis. Secundus est iactus hoīm deuotorū, qui. f. fundamentū fidei charitatis, & spei, recteq; intentionis & deuotionis in oibus operib. suis solēt præiacere, vt virtutū edificii possint stabiliter fabricare. Aggei 2. A die qua fundamenta iacta sunt tēpli dñi ponite sup cor vestrū. Et ideo de iactu fundamenti spei dñf. in Pl. Iacta sup dñm curā tuā, & ipse te enutriet. Tertius est iactus hoīm piorum seu largitorū qui. f. ad modū illorū qd sunt in mari, & vident nauē suā nimis oneratā, & ex hoc timēt submergi, iaciāt in mare & i fluctus merces suas, sic pij & timorati diuitias suas solēt i mare. i. in pauperes iacere & dispergere, & se a mortis æternæ periculis liberare. Aduerte tñ, qd fm legē rhodiā de iactu, talia tpe periculi iactata, si ad portū & litus applicabāt & impellebātur, a mari, suis dñs reddebantur, qd. f. talia q̄ iactant & proijciunt, pauperib. in portum & litora Paradisi suis restituent iactorib. Act. 27. Alleuabant nauem, iaciētes triticū in mare. Et sequitur, qd paulus & socii sui salua ti fuerunt a periculo. Quartus est iactus iacientium in filios pestilentie Figura 2. Mac. 10. ubi dicitur, qd quinque viri coelitus missi in equis frenis aureis decori, ducatu iudeis pstabāt, & Machabeū mediū protegebant, & in aduersarios tela iaciebant, quia. f. boni & celestes duces, qui equos. i. corpora sua p temperantiā frenant, bonas protegunt, & malos sagittat. Diction. Berchorij. Pars ij. O 4 Vnde

Vnde de Iesu naue dicitur Eccl. 46. q. gloriam adeptus est tollendo manus suas, & iactando contra ciuitates rompheas. Quintus est iactus dæmonum tentarorum, qui. freta tentationum iaciunt, vt pisces, feras & aues. i. vt inferiores defraudent. Veruntamen de prudentibus, qui sciunt tentationum retia præcauere, dicitur Prou. 1. Frustra iacit rete ante oculos penatorum, ipsi. n. contra sanguinè suam insidiantur. Sextus est iactus hominum peruersorum, qui. spœnas & tormeta detractionis & murmura iaciunt contra bonos, sicut dicitur Mach. 10. q. illi qui erant intus, sermone nephandos contra filios Israel iactabant. Et 8. dicitur, q. Iudæi tulerunt lapides, vt iacerent in Iesum. De tali aut iactu vel iactura, quæ idè est, q. tribulatio seu dānum, dicitur Mat. Nauicula in medio mari iacta datur fluctibus. Septimus est iactus hominum verbosorum, qui. verba sua iactant, efferunt, & extollunt, & seipos propalat per iactantiam & præponunt. Istud est. n. vitium iactantiæ, quo multi mirabiliter sunt in feci. qui. tantum solent in suis operibus & prosperis successibus gloriari, q. non possunt à iactantia moderari. Isti tñ debent attendere, q. in hoie infirmo acuto morbo, signum est mortis, qñ sæpe & inquiete soler brachia iactare, & denudare, sicut dicitur in prænoticiis. Sic verè qñ infirmus vir simplex vel peccator, brachia sua. i. opera facta & alia bona, si q. habet, inquiete & ordinate denudat, & ipsa ostentat & publicat, atq. iactat, signum est perditionis & mortis. Quia. f. tales magis videntur in morib. esse mortui quam viui, & magis esse inutiles quam prouecti. Nā, vt dicit Valerius maximus, nihil est, q. magis diminat laudes præconū, quā suos iactare successus. Et isti videntur similes hispanis, quorum mos est brachia non regere, nec velli re, sed nuda & discooperta habere, & tenere. Sic etiā tales & c. Esa. 29. Minabit rex Assyrius captiuitatē Aegypti nudam, discalciatam, & discoopertis natibus. Et nota, q. dicitur natus, contra illos qui etiam sua pudibunda denudant. Istud enim vitium tunc est pessimum, qñ homo non solū se iactat de bonis suis, sed et de malis & vitijs, similes istis medicantibus, qui turpiora & magis horribilia & morbida membra libentius ostendunt. Vnde istis accidit sicut antiquitus accidebat in sulā Cypri, de qua dicit Geruasius, q. antiquitus nullum mortuum retinebat, imò terra illius in sulā q. quid mortuum sepeliebatur idipsum protinus euomebat. Helena tñ Constantini mater de Hierosolima rediens, cruce boni latronis, quam cum cruce Christi inuenerat ibidem reliquit, virtute cuius terra mortuos retinuit, & sepulros euomere tūc cessauit, sicut dicit Geruasius in lib. de oicijs Imperialibus. Sic verè videntur esse multi, qui nihil sepultū aut secretum sciunt tenere, quinimò mortuos suos. i. peccata sua solent per iactantiam euomere. & coram oib. ostentare. Esa. 4. Peccata sua sicut Sodoma prædicauerunt nec abscondunt. Necessè est igitur talibus, q. crucis memoriam habeant, vt verecundia ducti, mortuos suos. i. peccata sua teneant & abscondant, nec ea per iactantiam publicè & ostendunt. Talibus igitur dicitur Iob 18. Vsq. ad què finem iactabis? quare reputati sumus vt iumenta & forduimus corā te? Vnde de tali vomitu dicitur Prou. 29. Verbum custodiens filius extra perditionem erit. Et sequitur Prou. 30. In principio. Verba congregantis filij vomentis. Et nota, q. vitium iactantiæ fugiendum est, quia

Signum est imperfectionis, Istud. n. imperfectum denotat se iactantem, Perfecti enim viri nunquā sunt, vt cōiter iactatores, imò probitatis, virtutū, & viriū occultatores, iuxta illud Sen. Esto occultator virtutum, sicut alij vitiatorum. Ecōtra autè est de imperfectis, quia isti solent præ alijs se iactare, quia sicut dicit Seneca. Debilior canis magis indulget latratibus. Vnde Hier. 47. dicitur Audiuius superbia Moab, superbus est valde. Sequitur. Ego scio, dicit dñs, iactantiam eius, q. non sit iuxta eam virtus eius, nec iuxta quod poterat, conata sit faceret, quasi diceret maior est iactantia quam potentia. Itè ista grauat & irritat audientem. Quia pro certò sæpe fit, q. per iactantias fatuorum, multi audientes prouocantur & indignantur. Vñ scriptum est Prou. 28. q. qui se iactat & dilatat, iurgia concitat. Vnde de Esculapio, qui mirabiles curas faciebat in medicina, ita q. mortuos videbatur ad vitam reducere, scriptum est, q. fulmine periit. Et dicit fabula Ouidij q. quia nimium

se iactabat, & artem suam nimium propalabat, diij indignati fulminauerunt eum. Item iactantia ante & agit: de iactantem. Quanto. n. quis fuit prius gloriosior se iactando, tanto quā venit ad infortunium, fit miserabilior desperando. Vñ de damnatis dicitur Sapien. 5. quod ipsi p. desperatione dicent. Quid nobis, inquit, profuit superbia, quid diuitiarū iactantia? transferunt oia sicut vmbra, & tanquā nuncijs percurrens, & tanquā nauis pertransiēs fluctuosam aquā. Patet igitur, q. iactantia designat imperfectionē, prouocat indignationē, Augmētat desperationē, Trāleo, quia paucissime sunt auctoritates vocales. Vide de titulis, lingua, labio, sermo. loq.

Iacintus. Nota, q. Iacintus est nomen hominis, nomen lapidis, nomen fructus, nomen coloris. Fuit. n. Iacintus iuuenis graciosus, est Iacintus lapis preciosus, est Iacintus frutex virtuosus, est Iacintus color speciosus. Et sic dico, q. est nomen iuuenis nomen lapidis, nomen floris. Fuit (dico) iuuenis graciosus, a phæbo plurimum adamatus. Ponit. n. Ouid. lib. 10. fab. 5. q. Iacintus fuit quidam iuuenis quē Phæbus Deus luminis plurimum adamauit, qui ludens cum phæbo casu periit, & idē Phæb. ipsum in florē sui nominis transformauit. Item Iacintus est lapis plurimū preciosus, fundamentis cælestis Hierusalem applicatus. Quia sicut supponitur Apoc. 21. in noua Hierusalem fundamentum vndecimum erat Iacintus. Item Iacintus est color plurimū speciosus, sacris altaribus dedicatus. Est. n. color cælestis, vnus ex quatuor principalibus, de quibus facta sunt sacerdotum legis & tabernaculi fundamenta & paramenta. Item Iacintus est flos plurimum virtuosus medicinis varijs deputatus, quia. Iacintus est nomē herbaræ & floris, cælestem colorem habentis. Et credo, q. est ille flos q. a medicis vros appellat. Et sic dico, q. Iacintus fuit puer placans Apollinem. Iacintus est lapis mūtās imaginē, q. a. f. em tempus variat colorē. Iacintus est color decorans velamen. Iacintus est herba quæ sanat hoīem. Breuiter tñ applicando ad mores, dico, q. per Iacintum possunt intelligi variæ gratiæ & virtutes colorem cælestem & spiritalem imaginem prætendentes, Phæbo. i. soli iustitiæ placētes, templum & sacerdotem. Istatum Ecclesiæ decorantes, genus humanū spiritualiter medicantes, & morbos vitiatorum pellentes. Tales. n. Iacintus voluit Christus portare, & talibus se voluit adornare. Vnde Can. 5. dicitur de sponso, q. manus erant tornatis, & aureæ, plenæ Iacintus. Et aduertē, q. Iacintus. i. cælestis gratia, sapientia, conuersatio siue virtus ad diuersos vsus animæ spiritualiter conuertitur. Vnde nota, q. secundum scripturam, de Iacintus

Fit	{	Velamentum,	Sic verè dico, q. virtus seu gratia aīe conuertitur in velum seu velamentū puritatis & innocentia. Exo. 26. Facies velum de Iacintus, & purpura, & cocobis tincto, & bysso retorta. Item in decorem seu ornamentum castitatis, & cōtinentiæ. Vnde de Aaron scribitur Eccl. 45. q. dñs induit eū stolam Sanctā auro Iacintus & purpura, opus textile viri sapientis. Et dicitur ibidem q. circum pedes & femoralia imposuit ei. Femoralia. n. quæ applicantur membris pudibundis, virtutem castitatis designant. Item in fundamentum firmitatis, & patientiæ. Apo. 21. Fundamentū vñ decimū Iacintus. Itè in ligamentum charitatis & amicitia. Vñ Exo. 28. Stringatur rationale annulis suis, cum annulis super humeralis vitta Iacintina, ut maneat iunctura fabricata. Itè in calciamentū humilitatis & subiacentiæ. Calciamentum. n. tenet inferiorē locū. sic & humilitas. Vñ aīe dicitur Eze. 16. Calciaui te Iacintus, cinxi te bysso, indui te subtilibus, ornaui te ornamento. Item in mantellum, seu operimentum honestatis atq. decentiæ. Vnde gñaliter quicquid erat in tabernaculo federis, pallius Iacintinus uel pellibus debebat operiri. Ad denotandum, q. in tabernaculo ecclesiæ non debet esse aliquod vas. i. aliqua persona, quin Iacintus honestatē uic & conuersationis specialiter sit uestita. Nu. 4. Vasa altaris operiāt uelamine Iacintinarū pellium. Pelles. n. q. remanent post aīalia mortua, significant exēpla sanctorum, q. post eos hoībus remanserunt, quæ quia Iacintina id est cælestia & spiritalia fuerunt, id vasa altaris. i. ministri Ecclesiæ se talibus induere debuērunt. Figura. Nume. 4. ubi dicitur
-----	---	-------------	---

dicitur, q. candelabrum luminis, mensa, & altare aureum, & vasa alia operienda erant pallijs Iacintinis, & postea etiā desuper oīa debebant inuolui operimento pellium Iacintinarū. Quia re vera non est dare in Ecclesia altare aureū. i. virum sanctitate nitentem, nec candelabrum luminis. i. virū veritate fulgentem, nec mensam propositionis. i. virum pietatem pollentem, quin Iacintino pallio vel operimento. i. cælesti & honesta conuersatione debeat operiri, & virtutū coloribus insigniri. Hester 8. Mardocheus autē de palatio, & de cōspectu regis egrediēs fulgebat uestib. Iacintinis. Aduertē tñ, q. istud pallium Iacintinum, i. honesta conuersationis decorem accipiunt hodie multi mali, & maximè viri hypocritæ atq. ficti, figurati in idolis gentilium, de quibus dicit Hier. 10. ubi dicitur, q. lignū dicitur inuoluiti, Iacintus, & purpura indumentum eorū artificum vniuersa hæc. Quia pro certo vniuersa idola. i. hypocritæ aliud prætendentes quā ipsi sint, lignum sunt pro certo argēto inuoluiti, quia. f. interioris valent modicū, extra multū. interioris sunt lignei. i. impij exterioris apparent aurei. i. iusti, quia. f. artificiosè sunt facti, & Iacintus honeste conuersationis, & purpura ficti charitatis & dilectionis induit. Vñ Apo. 9. dicitur de illis locustis mirabilibus, q. habebant loricas igneas & Iacintinas. Applicati, si vis totā figurā contra tales. ¶ Sed adhuc dico, q. Iacintus cū sit color cælestis qñq. trāsumit ad illas res q. colore cælesti sūt coloratæ. Et sic dico, q. I. scriptura Iacintus sumit

Pro	{	Flore,	Inuenitur. n. flos q. dicitur Iacintus, de quo fingit fabulā sicut ponit Ouidius lib. 10. fabula 5. q. fuit puer pulcherrimū, a sole prædictus, sed dum luderet, per locum alterius discum sursum iaciendo, eo capiti suo iniecto dum præcepit decideret, mortuus est, & per phæbū in florem sui nominis mutatus est. ¶ Lapis est inuenitur cælestis coloris qui Iacintus dicitur, qui in fundamento ciuitatis Hierusalem applicatus, sicut dicitur Apoc. 24. ¶ Vestes etiam coloris cælestis dicuntur Iacintus, de quibus Aaron fuit ornatus, sicut dicitur Exo. 28. ¶ Pelles tali colore tinctæ Iacintina vocabantur, de quibus tabernaculum tegebatur, sicut dicitur Exo. 26. Breuiter ista est veritas, q. color Iacintinus diuinis vsibus specialiter fuit dedicatus, & sacerdotibus uestibus applicatus, templi velis, & operatorijs deputatus, & ad ornamentū regū, & Principū ordinatus. De Iacintino. i. de panno Iacintino fiebat vela ad interiora templi celandum, separata ligandam, ad pallia & sancta vasa inuoluendū, vestes ad sacerdotem ornandū, operatoria ad tabernacula operiendū. Dicā igitur, q. talis color pōt significare viros cælestes, cælestē vitā & cōuersationē habentes, cælestia contemplantes, & spūalia diligētes. Isti. n. dñr flores, rōne sanctæ affectionis. Dicuntur lapides, rōne solidæ intentionis, & durationis. Dicuntur vestes, rōne honestæ conuersationis. Dicuntur pelles, rōne poenitentia & carnis mortificationis. Pelles. n. de mortuis aīalibus sunt. Et idē isti qñq. sunt vela puritatis, & innocētiæ. Exo. 26. Facies velum de Iacintus, & purpura, & cocobis tincto, & bysso retorta. Qñq. sunt tunicæ charitatis, & amicitia. Tunica. n. defendit a frigore. Leu. 8. Vestit Pontificem subucula linea, accingens eum baltheo, & induens tunica Iacintina. Qñq. sunt vitæ, seu ligamina pacis, seu tranquillitatis. Exo. 39. dicitur, q. cingulum Aaron erat de Iacintus, & purpura, & c. Qñq. sunt pallia honestatis & apparentiæ. Num. 4. Mēsam inuoluit Iacintino pallio. Qñq. sunt operimenta pellicea humilitatis & patientiæ. Illud. n. operimentum erat expositū pluuijs, & tempestatibus, sic et patientia est exposita exterioribus nocuentis. Nu. 4. Arcam domini & vasa altaris operient uelamine Iacintinarum pellium. Talibus igitur cælestibus velamentis debemus esse uestiti, & talibus virtutibus adornati, exēplo Mardochei, de quo dicit Hester 8. q. egrediens fulgebat uestibus Iacintinis, coronā aureā habens in capite. Aduertē tñ, q. hypocritæ vsurpant sibi falsè tales vestes, quia. f. quāuis mali sint, cælestem tñ conuersationem moluntur hñe, figurati in idolis de quibus dicit Hier. 10. q. Iacintus & purpura indumentum eorum. Figurati et in Chaldeis, de quibus Ezech. 23. dicitur Insuper libidine Oolla in amatores suos Assyrios, uestitos Iacintus, & c. Figurati et in illis locustis Apo. 9. q. habebat loricas Iacintinas.
-----	---	--------	--

Iacob. Quāuis istud nomen Iacob sit nomen proprium quia tñ commune est in scriptura, aliquid est dicitur. Nota igitur, q. Iacob aliqñ sumitur pro populo, ali-

quando pro persona. Pro populo sumitur Nu. 23. ubi dicitur. Nō est idolum in Iacob. Pro persona. n. sumitur Gen. 29. Profectus Iacob venit in terram orientalem. Vt igitur aliquid morale de isto noie extrahamus, possumus dicere, q. per istud vocabulum pōt intelligi perfectus populus, vel perfectus hō. Per Iacob. n. in quantum repræsentant personā Patriarchę, intelligitur vir perfectus. Iacob. n. interpretatur supplantator. Iacob cū Angelo fuit Iustator. Iacob mutato noie dicitur est Israel speculator. Sic pro certo vir perfectus debet esse supplantator diaboli ipsam decipiendo. Vnde. Gen. 27. Redē vocatum est nomen eius Iacob, & alia vice supplantauit me. Debet etiam esse Iustator, mundi tribulationes & cōtentiones sustinendo, & contra eas propugnando. Vnde de Iacob dicitur Osee 12. In vtero supplantauit fratrem suū, & in fortitudine sua directus est cum Angelo. Dicitur insuper esse Israel. i. Deū videns, ipsum subtilissimè cōtemplando. Vñ Gen. 32. Nequaquam (inquit) Iacob vocabitur nomen tuum, sed Israel. ¶ Item per Iacob in quantum repræsentat populū Israeliticum, qui ab ipso Iacob descendit, possumus intelligere populū Christianū, vel Ecclesiā militante, quæ adhuc in hoc mundo Iustatur, tribulationes sustinendo, sed finaliter quādiu bolum supplantauerit, vocabitur Israel, quā fiet ecclesiā triūphantis, Deum in patria speculari. Vnde in Ps. Exultabit Iacob, & Iustabitur Israel. Et Esa. 14. Miserebitur. n. dñs Iacob, & sanabitur Israel. Quocunq. igitur modō accipiatur Iacob, siue p. populo, siue p. persona, semper potest significare virum perfectum. Ideo de tali Iacob possumus exponere illud quod dicitur Gē. 28. Egressus Iacob de Bersabea pergebat Aran. In quibus verbis ostenditur, q. Iacob. f. quilibet vir perfectus ad modum Iacob debet facere tria. Iacob. n. in simplicitate vixit, quia. f. fuit pastor ouium. Itè propriā patriā dereliquit, timebat. n. fratrem Esau, cuius benedictionem surripuerat. Item aliam terrā adiuit, ubi plurima acquisiuit sicut hæc oīa narrantur. Gen. 28. & 29. & deinceps. Sic verè vir perfectus ad hoc, q. sit spiritualis Iacob, ipse dēt esse fug simplicitatis declarari, idē dicitur. Egressus. Mundi prosperitatis detestari, q. notat in verbo Bersabea, q. interpretatur puteus saturitatis. Cœli sublimitatis affectum, q. notatur cū dicitur, q. pergebat Aran, q. Aran interpretatur excelsum. Oīs. n. vir bonus & perfectus debet detegere suā simplicitatem, quia iste debet egredi de velamine oīs simulationis, & falsitatis, & manifestare qualitatem suæ bonitatis, & simplicitatis. Egressus inquit. Item dēt deserere mūdī prosperitatem, qd. ostenditur cum dicitur, q. debet exire de Bersabea id est de puteo saturitatis. Itè dēt appetere cœli sublimitatem, quia. f. per desiderium, & affectum debet pergere Aran, qd. interpretatur excelsum. ¶ Primò igitur dico, de Iacob prout signat personā, q. si vis esse Iacob, serua simplicitatē. Egressus inquit. Debes. n. exire. i. qualis es intrinsecus talem debes te foris per simplicitatē, & veritatē, manifestare. Vir. n. simplex, innocens & fidelis, nescit aliquid dissimulare, vel tege re, imò quicquid habet i corde, solet oībus declarare. Et id talis dicitur egredi, quia. f. ad modum egredientis, & exterioris de latibulo exeuntis solet alijs manifestari, vt ab oībus cognosci valeat, vel videri, iuxta illud, q. dicitur est Iacob Gen. 31. Surge, & egredere. Sicut. n. aqua de occultis terræ meatibus, egreditur, & exterioris qualis est visibiliter manifestatur, ignis et à nube solet egredi, & exterioris coruscare & apparere, puer insuper de ventre egreditur, & qualis in vtero latuerat manifestatur, sic verè vir simplex, & rectus timens Deū, nunquā vult latere, vel velari p. simulata fallaciatē, imò semp vult egredi, & manifestari p. veritatē. Ita faciebat Iob cū dicebat Iob 1. Nudus egressus sum de vtero matris meæ. nudus reuertar illuc. Nudus inquit sine operimento, i. sine cuiuscunq. simulationis velamento. Ista sunt cōtra hypocritas qui magis dicuntur ingredi, quam egredi, intrare quā exire, & magis volūt celari, quā videri, & magis in occulte, & in obscuro, quam in oriente limido seu claro. Similes li macibus, quæ sunt animalia vilia limosa, quæ si quandoq. de testa sua egrediuntur, in ipsa tamen occasione modica recluduntur. Rana etiam si quāq. exterioris apparēt, ad modicū tñ strepitum, iterū ingrediuntur. Et statim cum se videri perciperint, ingrediuntur, & dissipant. Sic verè multi sunt, q. nullo modō volunt, q. opera sua videantur, quia sicut dicitur Iob 3. Oīs, qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, vt nō

manife-

manifestentur opera eius. Ipsi sunt hypocritæ, qui ad modum limacis sunt
 Viscosi per immundiciam, Quia. s. in testa sua
 Sunt corrupti per superbiam, ficiæ, & simulatq; cõ
 Sunt tardi per accidiam, uerfationis in clu
 duntur, ita q; suorum actuum prauitas ab hoibus non vñ. Ipsi
 enim boni vñr i cõuerfatione & locutione, mali verò sunt
 in operatione, ita q; ppriè de talibus pòt dici illud Gen. 27.
 Vox quidem vox Iacob est, sed manus sunt Esau. Ipsi habent
 vocem Iacob. i. eloquentiam hominis simplicis, & perfecti,
 sed manus habent Esau. i. opera viri impij, & peruersi. Non
 sic, sed finis Iacob, non Esau, quia sicut dicit Gen. 27. Esau ho
 mo pilosus exiit, Iacob lenis. vñ Mal. 1. Iacob dilexi, Esau
 autem hodie habui. Habeamus igitur vitæ simplicitatem.
 Egressus inquit. Secundo dico, q; si volumus esse Iacob ne
 cesse est, q; abhorreamus mundi prosperitatē, q; sicut Iacob
 propriam patriam dereliquit, & domū fratris sui, ne à fra
 tre peruerso occideret, sic & nos debemus domus, & patriā
 huius mundi derelinquere, hoc est mundi prosperitatē quā
 tum ad affectū deserere, ne fortē Esau. i. Lucifer primogeni
 tus frater noster nos possit per vitia trucidare, q; offenditur cū
 dicitur Berfabæ, quæ interpretatur (vt dictū est) puteus, p; ex
 eundi difficultatem, & vbi est saturitas p; temporalium vber
 tatem. Et hoc est, q; videtur præceptum. Amos 3. In Galgala
 nolite intrare, & Berfabæ non intrabit. Galgala. n. inter
 pretatur collis circuncisionis, & signat collē. i. eminentiam
 dignitatum & bonorum, vbi homo à virtutibus facilliter cir
 cunditur, & priuatur. In Galgala igitur. i. in vatu eminentiam
 quantum ad effectum non est intrandum, nec in Berfa
 bæ. i. in diuitiarum opulentiam est transeundum. Vnde de
 tali Iacob dicitur Gē. 32. Hæc dicit Iacob frater tuus, apud Labā
 peregrinatus sum vsq; ad hunc mundum, & hodie debemus sicut
 peregrini viuere, & sicut hospites, & nō ciues in mudi pro
 speris habitare. 1. Petr. 2. Obsecro vos tanquam aduenas, &
 peregrinos. Et Esa. 17. Attenuabit gloria Iacob, & pingues
 carnes eius marcescent. Horreamus igitur mundi prosperi
 tatem. Tertio dico, q; si volumus esse spirituales Iacob, ne
 cesse est, q; adeamus cœli sublimitatem, quia. s. sicut Iacob
 patria derelicta adijt ciuitatem Aran, quæ interpretatur ex
 celsus, vbi vxorem, & liberos, & possessionem plurimā acq
 suuit, sic verē charissimi, relicta quantum ad affectū patria hu
 ius mundi, nos debemus ire Aran. i. nos mentaliter transfe
 re ad celsitudinem Paradisi, vt. i. vxorem & liberos ibi duca
 mus. i. vt cœli gloriam, & gaudia sempiterna ibi perenniter
 habeamus. Vnde Gen. 29. Profectus Iacob venit in terram
 orientalem. Et vt possessione virtutum perpetuò polleamus
 Vnde Ps. Intrauit Israel in Aegyptum, & Iacob accola fuit
 in terra Cham. Vir. n. perfectus, qui dicitur Iacob per toleran
 tiam tribulationum, qui dicitur Israel per claritatem contem
 plationū, dicitur primò intrare Aegyptū. i. angustiam pœnitent
 iæ, vt finaliter fiat accola in terra Cham. i. in possessione cœ
 lestis opulentiæ. Sicut. n. Iacob primogenito fratre repulso
 obtinuit paternam benedictionem, & hæreditatem, sic bonus
 & perfectus hō obtinebit Dei patris benedictionem. i.
 gratiam in præfenti, & hæreditatē. i. gloriā in futuro, vnde
 frater suus primogenitus diabolus exheredatur, & priuatur.
 Et iō talis pòt dici Iacob. i. supplantator, q; q; frater suū
 diabolū supplantauit, in quantum benedictionem & hæ
 reditatē ipsius reportauit. vt de talibus dicitur illud Gen. 11. Ve
 nerūt vsq; Aran, & habitauerūt ibi. Et Gen. 32. Iacob quoq;
 abiit itinere quo ceperat, fuerūtq; ei obuiā Angeli Dei. Arā
 em interpretat aceruus tritici, & signat opulētū à Paradisi,
 vbi p certo nos debemus mentaliter accedere, & venire,
 & ibi cordialiter habitare, vt nobis possint Angeli finaliter
 obuiare. Sic igitur erim⁹ Iacob, i. viri spūales, & perfecti.
 Circa qd notādū, q; si volum⁹ effectuales Iacob, nos dem⁹ eē
 Deo præcipuē dedicati, Deo (dico) totaliter dedicati, q; a
 In Deo cordibus ordinati, ter dedicati, q; a
 A Deo dulciter habitati, cut dicitur Nu. 23. Non
 Per Deum fortiter adiuuati, est idolum i Iacob
 Cum Deo firmiter colligati, nec augurium in Is
 Pro Deo grauitèr flagellati, rael. Item in Deo
 cordib. ordinati, q; sicut dicitur in Ps. Latabitur Iacob, & exul
 tabit Israel. Item à Deo dulciter habitati Ecclē. 23. In Ia
 cob inhabitata, & in Israel hæreditare. Item per Deum for

titer adiuuati. vnde Ps. Beatus cuius De⁹ Iacob adiutor eius.
 Item cum Deo firmiter colligati. Vnde in Ps. Iacob elegit
 sibi Dominus, Israel in possessionem sibi. Item per Deo gra
 uiter perturbati. Vnde Hier. 30. Tempus tribulationis Iacob
 Illi igitur, qui sic sunt, & dicuntur Iacob. s. viri vel populi ec
 clesiastici, vel perfecti,
 Mancipantur Dei seruitijs, Tales (dico) Dei ser
 uitijs mancipantur. Vn
 Liberantur culparum vitijs, de in Ps. Semen Abra
 Consolantur spei blanditijs, ham serui, eius filij Ia
 Frequentantur plebis officijs, cob electi eius. Et ali
 Informantur veris scientijs, bi. Iacob funiculus hē
 Releuantur mundi mēstitijs, reditatis eius. Itē ta
 Sublimantur cœli fastigijs, les culparum vitijs li
 Quietantur summis solatijs, berantur, quia. s. Deus tales liberat à captiuitate peccati Ps.
 Benedixisti Domine terram tuam, auertisti, captiuitatem Ia
 cob. Et alibi dicitur, quod Deus redemit in brachio suo filios Ia
 cob, & Ioseph. Item tales spei blanditijs confortant. Vn
 de quemlibet talem vñ dicitur consolari Hier. 30. Tu igitur ne
 timeas serue meus. Iacob, & ne pauas Israel. Itē tales ple
 bis officijs honorantur, seu frequentantur. Vnde de alijs vñr
 dicere illud Esa. 2. Venite, & ascendamus ad montem Domini,
 & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas. Item ta
 les veris scientijs informantur. Vnde Baruc 3. de sapientia
 vera dicit, q; Deus dedit illam Iacob populo suo, & Israel ele
 cto suo. Item tales à mundi mēstitijs releuantur. Vnde A
 mos. 7. dicitur. Quis suscitabit Iacob, quia paruulus est. Item ta
 les cœli fastigijs sublimantur Luc. 1. Regnabit in domo Ia
 cob in æternum. Item tales summis solatijs quietant. Hier.
 30. Reuertetur Iacob, & requiescet, & cunctis affluet bonis, &
 nō erit, quem formidet. Vnde et de loco future habitatio
 nis istius Iacob dicitur Nu. 24. Quam pulchra tabernacula
 tua Iacob, & tētoria tua Israel, sicut valles ne morosæ, sicut
 horti iuxta fluuios irrigui. Et bene dicitur. Irrigui, quia. sibi in
 delicijs æternis pascuntur, & bonis oibus recreantur. Ps. Pa
 scere Iacob seruum suum, & Israel hæreditatē suā. Sed heu
 proh dolor, q; pauci sunt hodie tales Iacob, quia reuera mo
 derni Ecclesiastici & Chriani, q; s. dederūt esse veri Iacob
 Nihil habent { Auctoritatis, Illi igitur carent
 Stabilitatis, auctoritate, & ex
 Securitatis, cellentia. Vñ Esa.
 Iocunditatis, 17. attenuabit glori
 Iniquitatis, a Iacob, & pin
 Pœnalitatis, guedo carnis eius
 marcescet. Item ipsi carent stabilitate, & permanentia. 1.
 Mach. 1. Commota est terra super habitante in ea, & vniuer
 sa domus Iacob induit confusionem. Item isti carent secu
 ritate, & confidentia, quia. s. Deus mundus & diabolus pu
 gnant in dies contra eos Thren. 1. Mandauit dominus aduer
 sus Iacob in circuitu eius hostes eius. Itē isti carent iocun
 ditate, & cōplacencia. 1. Mac. 3. Ablata est voluptas à Iacob,
 & defecit ibi tibia & cithara. Item isti abundant iniquitate
 atq; malitia. Esa. 58. Clama ne cesses, quasi tuba exalta vocē
 tuam, annuncia populo meo scelera eorum, & domui Ia
 cob peccata eorum. Item isti finaliter abundabunt aduer
 sitate atq; miseria, sicut in inferno. Vnde Hier. 30. Vñ quia ma
 gna est dies illa, nec similis eius tēpūsq; est tribulationis Ia
 cob. Non sic charissimi, non sumus mali, sed boni Iacob, s.
 Affectando cœli sublimitatem, Sed adhuc di
 Detestando mundi prosperitatem, co, quod per Ia
 Demonstrando nostram simplicitatem. cob potes intel
 ligere populum seu regionem populi Israelitici. Vnde pos
 sumus notare, quod est vnus Iacob
 Interius latens, Primum signat domum huma
 Exterius patens, nā conscientie, in qua Deus de
 Superius perens, bet habitare. Ecclē. 24. In Iacob
 inhabitata. Ista ē pulchra, & sincera habitatio, nisi forte per vi
 tia sit fēdata. Nu. 24. Quā pulchra tabernacula tua Iacob, &
 tētoria tua Israel. Sed m signat domū fidei, vel Ecclesiæ. Ec
 clesiā. n. militans bene dicit Iacob, q; in ea est locus luctus,
 & tribulationis. Iacob. n. fuit luctator, & etiam ista est in la
 boribus & in luctu. Hier. 30. Tēpus tribulationis Iacob. Item
 militans ecclesiā est locus redemptionis & miserationis. Ps.
 Auertisti captiuitatē Iacob, remisisti impietatem plebis tuę.
 Est locus lectionis, vel eruditionis. Esa. 2. venite ascendamus
 ad

ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas. Est etiam lo
 cus afflictionis, & macerationis. 1. Mach. 3. Ablata est volu
 ptas à Iacob. Tertiu signat domū cœli, seu patrie, quia. s. Iac
 ob finaliter fuit vocatus Israel, quod interpretatur videns
 Deū pro eo. s. q; in isto Iacob, i. cœlo Deus beatificē vñ Deur.
 33. Oculis Iacob in terra frumenti. Et illud Ps. Iacob elegit
 sibi Dñs, & Israel in possessionem suam. Ista igitur de Iacob
 sufficiant, nisi velis dicere in malo significato, q; Iacob fuit
 luctator, & seditiosus, quia luctatus est contra Angelū, sicut
 mali faciūt contra bonos. Item fraudator & maliciosus, q; a
 furripuit benedictionem fratris, & consensit furto idolorū
 Labā. Itē adulator & deceptiosus, sicut apparuit Gen. 33. vbi
 adulādo dixit Esau, qd ipse viderat faciem eius sicut faciem
 Dei expone applica, & concorda reliqua quæ sequuntur.
 A Iacobus. Dic de Iacob quicquid dictum est de Iacob,
 quia quasi eadem est interpretatio vtriusque
 Et si vis nota, quod Iacobus fuit
 Speculator Dei secretorum, Quod fuerit secreto
 Prædicator Dei præceptorum, torum Dei contem
 Consecrator hominum iustorum, plator patet Matt. 17.
 Castigator durus peccatorum, vbi dicitur. Assumpsit Ie
 Detestator verus terrenorum, sus Petrum Iacobum
 & Ioannem, & transfiguratus est ante eos. Et 1. Cor. 15. Dein
 de visus est Iacob. Item q; fuerit celestiu mandatorum p
 dicator, patet Actū. 5. vbi dicitur. Post quam tacuerunt, r
 spondit Iacobus dicens. Viri fratres, audite me. Item q; fue
 rit iustorum hominum confessor, seu frequenter, patet A
 ctū. 1. vbi dicitur. Discipuli ascenderunt ad superiora, vbi mane
 bant Petrus, & Ioannes Iacobus, & Andreas Philippus Tho
 mas &c. Item q; fuerit peccatorum durus castigatōr, pa
 tet Lu. 9. vbi dicitur. Iacobus, & Ioannes petierūt à Christo, q;
 faceret ignem de cœlo descendere qui consumeret illos q;
 dominum resisterent. Item q; fuerit terrenorum verus de
 testator patet Matt. 4. vbi dicitur. Iacobus, & Ioannes, reli
 ctis retibus, & patre secuti sunt dominum. Vel si vis,
 adhuc q; Iacobus interpretatur supplantans festinantē, vel
 supplantator consilij, quia videlicet Beatus Iacobus diaboli
 consilia supplantauit, & illum, qui bonos festinat decipere,
 ab intentione sua defraudauit. Et idē potest figurari in Ia
 cob, qui interpretatur supplantator. Et sic quicquid de Ia
 cob dicitur, de eo potest dici. Et nota, quod
 B Iacobus Christus inuitauit, Beatus. n. Iacobus te
 Iacobus fuit Christus monstrauit, ste scriptura, à Chri
 Iacobus secreta gustauit, sto fuit vocatus, &
 Iacobus Christus admauit, inuitatus specialiter,
 Iacobus bonos frequentauit. Vnde Matth. 3. Proce
 dens Iesus vidit alios duos fratres, Iacobum, & Ioannem, &
 vocauit eos. Et Mar. 5. dicitur. Iesus non admittit quenquam se
 sequi, nisi Petrum, Iacobū, & Ioannem. Itē beatus Iacobus
 per Christum fuit visitatus personaliter. De isto. n. legitur, q;
 Christus post passionem sibi personaliter apparuit. 1. Cor.
 15. Deinde visus est Iacob. Item iste à Christo fuit reuelatus
 seu secretorum reuelatione dotatus facialiter. Matt. 17.
 Accepit Iesus Petrum Iacobum, & Ioannem, & duxit eos in
 montem seorsum, & transfiguratus est ante eos. Item iste
 fuit adamarus fraternaliter. Vnde Iacobus in euangelio fra
 ter Domini dicebatur Gal. A postfororum neminem, vidi ni
 si Iacobum fratrem domini. Item iste per bonos fuit comi
 tatus socialiter, quia. s. sanctorum societatem sectabatur. Vn
 de Actū. 11. dicitur. Simul manebant Petrus, & Ioannes, Iacobus
 & Andreas, & Vide de Iacob, q; idem signat qd Iacobus, Et
 si vis dicere de miraculis beati Iacobi, vide flores sanctorū
 vel vide speculum historiale, vbi ponuntur miracula eius ex
 cerpta de libro beati Calixti, de miraculis eius confecto.
 A Iactantia, Iactare. Cum iactantia nihil aliud sit,
 quam aliquid conuocare, vel
 mouere, possum dicere, q; quādoq; iactare sumitur pro mo
 tu fluctuantis conscientie, sicut dicitur Matt. 14. q; nautica
 in medio mari iactabatur fluctibus. Quādoq; pro contem
 ptu temporalis opulentię, sicut fit qñ nauatimenes peri
 culū, iactant in mare diuitias suas, vt alleuient nauem super
 quo factus est ille titulus iuris ciuiliis. Ad legē rhodiam de
 iacta. De quo Act. 27. Allenabant nauem, iactantes triticum
 in mare. Quāq; sumitur pro appetitu diuinę prouidentie seu
 gratie, sicut cum dicitur in Ps. Iacta super Dominum curam
 tuam, & ipse te nutriet. Quādoque pro actu filialis vestimen
 tia, sicut cum dicitur Luc. 19. quod discipuli iactantes vesti
 menta sua super pullum imposuerunt Iesum. Quāq; pro iac
 tu iracundię, sicut 2. Mach. 10. dicitur de illis maledictis, q;
 nephandos sermones iactabant. Quādoq; verò pro actu in
 temperatę eloquentie, & hoc est quando quis iactat, & dil
 latat apud alios bona sua. ipse. s. extollendo, & per inanem
 gloriam ostendendo. Et istud est vitium iactantię, de quo
 fit mentio in scriptura, de qua multa possent dici, sed pau
 ca sunt auctoritates. Nota tamen, quod iactantia
 Raro proficit, Raro (dico) solet proficere, quando
 Multum officit, que tamen. quia. s. cautela est, q; illi, q;
 Cito deficit, volunt ab alijs honorari, & timeri,
 iactant se de bonis habitis, & nō habitis, vt sic possint à sub
 ditis reuereri, sicut de Numa Rege Romanorum dicitur, qd
 se iactabat vxorem de ductus, sibi veller, & posset melius
 tē in quodam nemore conuenire, & ab ea cultum deorum,
 & populi regimen accipere, & hoc faciebat, vt populus tim
 more, & reuerentia deæ ductus, sibi veller, & posset melius
 obedire. Simile fecit Lycurgus rex lacedæmoniorum, q; leg
 ges suas ab Apolline accepisse fingebat, vt ad earum obser
 uantiā populum inclinaret. Simile vñ fecisse Afluerus Hester
 1. vbi dicitur, q; ipse fecit illud solemnissimum conuiuium
 vt ostenderet diuitias glorię regni sui, & magnitudine atq;
 iactantiā potentie. Iactantia igitur aliquando, sed raro profi
 cit. Sed pro certo sæpius officit, quia. s. illi, qui se, genus, fa
 cta, & diuitias suas iactant, se magis apud prudentes vitupe
 rant, q; exaltant. Vnde Valerius maximus dixit, quod nihil
 est, q; magis diminuat laudis præconium, quā suos iactare
 successus. Quādoq; etiam fit, q; præ indignatione audien
 tium iurgia suscitant, iuxta illud Prou. 28. Qui se iactat, & di
 latat, iurgia suscitāt. Quāq; in super ad sibi nocendum aliorū
 auariciam irritant, & inuitant. Coruus. n. piscis est, qui qñ ha
 bet filios, semper gemit, ita qd proprio sono se prodit, sicut
 ponit liber de natura rerum. Et iō à corui volucris similitu
 dine dictus fuit. Sic verē est de multis, qui qñ hnt filios. i. sus
 scipientes, vel diuitias aliquales non possunt abstinere à gru
 nitu. i. à iactantia vel à dictu. Et idē sepe fit, qd seiplos pro
 dunt, ita quod occasione iactantię proprię alijs preda fiūt.
 Vnde Greg. Hostes conuocat ad rapinam, qui suas eorum,
 noticię diuitias denudat, Hier. 48. Iactantiam eius scio idēd
 super Moab euulabo. Sed pro certo ista cito deficit, quia, vt
 communiter tales vani gloriosi sunt illi, qui minus in p;pe
 ris perseverat. vnde Sap. 5. Quid nobis profuit superbia qd
 diuitiarum iactantia, transierunt omnia velut vmbra. Vide
 in titulis infinitis.

Iaculum. Nota, quod in scriptura inuenitur
 A Iaculum. Nota, quod in scriptura inuenitur
 Correctionis, Correctio. n. pungit de
 Contritionis, linquentes. Vnde pra
 Detractionis, tis, & prædicatoribus di
 Tentationis, citur Hier. 50. Non par
 Afflictionis, catis iaculis, quia Domi
 Damnationis, no peccauit. s. Babylon.
 Iaculum { Correctionis, Correctio. n. pungit de
 Contritionis, linquentes. Vnde pra
 Detractionis, tis, & prædicatoribus di
 Tentationis, citur Hier. 50. Non par
 Afflictionis, catis iaculis, quia Domi
 Damnationis, no peccauit. s. Babylon.
 Iaculum { Contritio pungit pœnitentes. 4. Reg. 13. Percute terram ia
 culo, & percussit tribus vicibus. Terra. n. cordis nostri percu
 tienda est iaculo contritionis. Et hoc non semel, imò tribus
 vicibus, vt. h. homo cōteratur de peccato cordis, oris, & ope
 ris. Detractio pungit innocetes. Ps. Molliti sunt sermones
 eius super oleū, & ipsi sunt iacula. Tentatio pungit negli
 gentes, q; non sunt bene armati virtutibus. vnde 1. Paral. In
 uenerunt Saul sagittarij, & vulnerauerunt eum iaculis. Af
 flictio seu tribulatio pugit hic viuentes, q; a. s. boni, & ma
 li subiacēt iaculis tribulationū. Et certē magis boni, q; mali.
 Vnde de Ioseph dicitur. Gen. 49. quod fratres sui exaspera
 uerunt eū, inuideruntq; illi, habentes iacula. Damnatio pun
 git impios morientes. vnde de Deo malos iudicantē, & pun
 niente dicit Zach. 9. Dñs Deus super eos videbitur, & exhibit,
 vt fulgur iaculum eius, & Dominus Deus in tuba canet, &
 vadet in turbine austru. Vide sagitta. Cum iaculum sit instru
 mentum bellicu, qd. s. lō gum, & strictum, pro maiori par
 te ligneum, in sui tamen extremitate ferreū, & acutū, in li
 gno tñ, & in ferro rectum ad iaciendum, & de longē ferien
 dum aptum, & idē à iaciendo iaculum nūcupatum, possum
 notare, quod per iaculum in scriptura potest intelligi.
 Punctura

super montē in igne, & ascendit fumus ex eo sicut de fornace. Ista n. possunt intelligi de igne, præcedet iudiciū, vel de igne inferni, qui sequetur. Signat igitur istud aduerbium. (Iam) Infernalis pœnæ grauitatem. Quinto dico, q̄ inuenit, vnum iam significans vitæ sanctitatem. s. vitam æternam, & gloriam beatorum. Et sic nota, quod istud est vnum iam
 Lucis atq; claritatis, Ibi. n. vigebit claritas cognitionis veræ Gen. 32.
 Pacis atque charitatis, Dimittite me, iam. n. ascendet aurora. Aurora dico, id est claritas æterna, de qua canitur. Aurora iam spargit polū, terris dies illabitur. Item ibi vigebit trāquillitas seu syncretitas dilectionis char. vnde Can. 2. dicitur. Iam hyems trā sijn, hiber abijt, & recessit. surge amica mea, & veni. Item ibi vigebit auctoritas conditionis claræ, quia. s. omnes erūt ciues & domestici Dei. ad Eph. 2. Fratres, iam; nō estis hospites & aduenæ, sed estis ciues sanctorū, & domestici Dei, &c. Item ibi vigebit dulcor quietionis puræ. Vñ Apoc. 13. A modo iam deficit spiritus, vt requiescant à laboribus suis. Sic igitur patet, quō iam signat diuersorum temporum, seu statuum, qualitates. s. gloriæ, pœnæ, culpæ, gratiæ, & naturæ.

A Ianua. Nota, q̄ ianua idem est, q̄ introitus domus, ostiū, porta & ingressus. & possumus notare, q̄ in scriptura reperitur multiplex ianua tam in bono, quam in malo. Primo igitur dico, q̄ ianua potest significare in malo. Et sic dico, quod in scriptura inuenitur ianua

Per quam { Ingreddimur, Est igitur ianua vitæ, p quā est ingressus. i. ad mundū. Ista. n. est ianua de qua dicit Mat. 26. q̄ exiit. Petro ianuam, vidit eum alia ancilla, quia. s. ancilla. i. seruitus miseriarū apprehēdit quemlibet istam ianuā exiit. Et est etiam ianua mortis, per quam est egressus. s. de carcere corporis ad iudiciū. Iacob 5. Iudex ante ianuam assistit. Deniq; est ianua sensuum, per quam fit aggressus, q̄ scilicet ibi hostes animæ faciunt prælium, & ibi semper nituntur apponere vitiōrum incendium. Ps. Exciderūt ianuas eius in idipsum, incenderunt igni sanctuarium tuum in terra. Insuper est ianua inferni, in qua erit mortalis cōgressus, vbi. s. peccator claudetur in perpetuū seruicūtis domicilium. Vnde de seruo dicitur Deut. 15. Perforabis aurem eius in ianua, eritq; tibi seruus sempiternus. Et sic ianua potest significare in malo. Secundo dico, q̄ potest significare in bono. Et sic dico, quod in scriptura inuenitur

Culminis, & eminētis, Est (dico) ianua prælatu- fidei & poenitentia, rē velenētā, per q̄. s. Pacis & affluentia, intratur ad beneficia ecclēstia. Et idē in ea debet sedere prudens ianitor vel prælatus, qui. s. debet esse vigilans, & diligens, iuxta illud Mat. 13. Ianitori præcepit vt vigilaret. Et etiam debet esse prouidus. s. ad præcauendū nec mali intrent, & ad introducendū bonos &c. 2. Paral. 3. Ianitores per portas singulas obseruabant. Quia tales ianue sunt bonis aperiendæ, malis claudendæ, & obseruandæ. Act. 21. Statim clausæ sunt ianuæ. Nota tñ, q̄ Lazarus plenus vlcibus stabat ad ianuam. Sic ambitiosi &c. Item est ianua fidei vel poenitentia, ista. n. sunt duæ ianuæ per quas itur ad cœlum. Hester 6. Reuerfus est mardocheus ad ianuam palatii. Item est ianua pacis & affluentia, s. ianua Paradisi. Ps. Ianuas celi aperuit, & pluit illis manna ad Manducandum. Item est ianua cordis, & cōscientiæ. vñ Act. 12. Præ gaudio non aperuit ianuam. Sed si vis, nota breuiter q̄ in scriptura sunt quedā

Ianua { Culminis, & eminētis, Est (dico) ianua prælatu- fidei & poenitentia, rē velenētā, per q̄. s. Pacis & affluentia, intratur ad beneficia ecclēstia. Et idē in ea debet sedere prudens ianitor vel prælatus, qui. s. debet esse vigilans, & diligens, iuxta illud Mat. 13. Ianitori præcepit vt vigilaret. Et etiam debet esse prouidus. s. ad præcauendū nec mali intrent, & ad introducendū bonos &c. 2. Paral. 3. Ianitores per portas singulas obseruabant. Quia tales ianue sunt bonis aperiendæ, malis claudendæ, & obseruandæ. Act. 21. Statim clausæ sunt ianuæ. Nota tñ, q̄ Lazarus plenus vlcibus stabat ad ianuam. Sic ambitiosi &c. Item est ianua fidei vel poenitentia, ista. n. sunt duæ ianuæ per quas itur ad cœlum. Hester 6. Reuerfus est mardocheus ad ianuam palatii. Item est ianua pacis & affluentia, s. ianua Paradisi. Ps. Ianuas celi aperuit, & pluit illis manna ad Manducandum. Item est ianua cordis, & cōscientiæ. vñ Act. 12. Præ gaudio non aperuit ianuam. Sed si vis, nota breuiter q̄ in scriptura sunt quedā

Ianua { Claudendæ, Ianua claudenda est ianua sensuū corporis humani, istam. n. debemus claudere, ne mala desideria valeant subintrare. Taxus. n. cauda pillosa ianuam cauernæ per quā ventus intrat, dicit claudere, aliam verò ianuam, per quam ventus non venit, dicit aperire, quia. s. ianuā sensuum corporis per quam ventus vanitatis intrat, cū cauda. i. cū mortis memoria debemus obstruere. Ianuam verò bonarum affectionum debemus Deo & bonis spiritualibus referare. De hoc dicit Io. 20. Venit Iesus clausis ianuis, & dixit. Pax vobis. Iesus autem venit ad nos p gratiam, q̄ sensus corporis sunt clausi per diligentiē custodiā. Et tunc habet homo pacem interius, q̄ nō possunt intrare

hostes exterius. Sed quædam ianue sensuū sunt aperte, latrones, & hostes delectationis, & tentationis sunt ad intrandū vsq; ad iam statim promptæ. vnde Iob 30. Aperta ianua irruerunt in me. Ianuam. n. sensuum non solent incendi solunt per malas delectationes vel fraudulenter aperiri per falsas suggestiones, imò etiam frangi, & violenter intrari per fortes tentationes. Ps. Quasi in lysua lignorum securibus exciderunt ianuas eius in idipsum. Ianua aperienda est ianua cordis nostri, quam. s. debemus Deo aperire per bonum desiderium, & affectum, vt per gratiam ad nos intret. vñ Apo. 3. Ecce sto ad ostium, & pulso, si quis aperuerit mihi, intra bo ad eū, & manducabo cum illo. Ianua obseruanda est ianua Ecclēsiæ se ingressus statim ecclēstia, ista est. n. ianua palatii Christi, vbi prælati sicut boni ianitores sedent, vt indignus arceat dignos verò recipiat, & admittat. Hester 2. Mardocheus ad ianuā regis morabatur. Ianua intranda est ianua Paradisi, de qua s. 4. 5. Aperiā ante eum ianuam. Ista tñ est sic ut ianua ordinati conuiuij, quæ solis honestis, & nobilib. aperit, inhonestis verò claudit. ex. p. l. o. Virginij. Mat. 25. q. a. s. ianua nuptiarum prudētibus fuit aperta, & clausa fuit clausa. vñ Act. 21. Statim clausæ sūt ianuæ. Et si vis, circa hoc nota, q̄ sicut ianitor portæ palatii Papæ, vel regis habet officium iudicantis, quia dicitur. Sic prælatus custodiens ianuam, studens ianuam Ecclēsiæ, debet iudicare, & discernere inter Inuitantis, quia recipit, Expectantis, quia continē ibi persistit, Defendentis, quia custodit, Vigilantis, quia non dormit, 5. Iudex ante ianuā assistit. Habet inuitare & recipere. s. bonos, sicut de ancilla Apostolorum dicitur Act. 12. q̄ audis Petrū stare ante ianuam, præ gaudio nō statim aperuit, sed introcurrens ad Apostolos, eadē Petrum interius introduxit. Quia re vera ad bonā ancillam ostiariam. i. ad bonū prælatum pertinet, q̄ q̄ videt Petrum. i. aliquem sanctū virum, ianuam Ecclēsiæ statimq; ecclēstia introire volentem multum debet gaudere, non tñ ipsum statim debet introducere, quia scriptū est. 1. Tim. 2. Nemini cito manus imponas. imò debet cum Apostolis. i. cum alijs bonis personis cōsiliū habere, & eum tandem gaudēt aīo acceptare. Item habet referare & excludere. s. malos. 2. Paral. 3. 5. Ianitores per portas singulas obseruabant (supple) ne intrarent hostes. Item habet expectare, vt audiatur, quæ ad eam deferantur, in xta illud prædictum Hester 2. Mardocheus ad regis ianuam mora batur. Itē habet defendere, & protegere, i. cōtra hostes Ecclēsiæ; hoc est contra dæmōnes, hæreticos & tyrannos, qd. s. per prædicationem solet potissimē fieri. vnde Nec. 10. Ibi erant sacerdotes, & cantores, & ministri. Cantores. s. prædicationē designant. Item habet vigilare, & attendere. s. ad horam ne fur veniat, & ne fiat perfodi domum suam, & etiā qua hora Dominus ipsius sit venturus. Vnde Mar. 13. Ianitori præcepit vt vigilaret. &c. Vide de Ostio & de Porta, & intra re ingredi, claudere, & aperire, & similibus.

B. Nota, q̄ ibi est aduerbiū loci, semper significās aliquam certam dimensionem localem, habitationem mansionem. Nihil. n. est dare in hoc mundo quin habeat suum ibi. Ergo loquendo moraliter dico, q̄ istud aduerbium ibi potest referri ad illa loca q̄ concernunt Christum, & ad illa loca, q̄ concernunt iustum, & ad illa loca, quæ concernunt beatam, & ad illa, quæ concernunt in iustum. Et primò quidem dicamus de ibi, quod concernit Christum. Constat enim q̄ Christus habuit diuersa ibi, i. diuersa loca in quibus mansit corporaliter, & etiam adhuc in quibus manet spiritualiter. Sic igitur notabo, qd Christus habuit vnum ibi in quo Latitauit, Latitauit sub vmbra corporis in matris lilio. Dimicauit sub ramis arboris in crucis prælio. Reclinauit sub Petra marmoris in sepulchri. dolio. Triumphauit de morte splendoris re sumpto pallio. Disputabit cum peccatoris de culpa lolio seu polio. Festinabit post fluctus equoris in cœli folio. Habitabit in cordis anchoris gratia folio. Primum ibi est corpus Virginis, in quo latitauit alma diuinitas. Ezech. 8. Ecce ibi gloria Domini. In isto enim ibi, id est in corpore Virginis gloriose fuerunt

runt facta nuptiæ diuinitatis, & humanitatis Io. 2. Nuptiæ factæ sunt in Chana Galileæ, & rar Mater Iesu ibi. Secundū ibi est lignum sanguinis, in quo dimicauit strata humanitas. Abac. 3. Cornua. s. crucis, in manibus eius, s. Christi, ibi abscondita est fortitudo eius. Scquitur. Ante faciē eius ibit mors. Tertium ibi est sepulchrum tegminis, quo. s. reclinavit carnis necessitas. Gen. 49. Ibi sepultus est Isaac. Quartū ibi est status luminis, q̄ recuperavit victrix sublimitas. s. i. resurrectione & ascensione. Exo. 24. Ascēde ad me in mōtē, & esto ibi. Verbum est pariter ad istum. Quintum ibi est vallis turbinis, in qua iudicabit, seu disputabit alta seueritas. s. in valle Iosaphat. Ioh. 3. Ibi sedebō vt iudicē omnes gentes. Sextū ibi est domus numinis, in quo nos festinabit seu p̄miabit regnās æternitas, quia. s. sicut dicit Mar. 16. Ipse præcedet vos in Galileā. in Paradisum, ibi eū videbitis, sicut dixit vobis. Visio. n. tota merces est. Septimū ibi est peccus hoīs, q̄ inhabitabit summa benignitas, quia. s. Deus per gratiam habitat in corde humano, q̄ ipsum purum inuenit atq; mundū, de quo potest dicere aīa cordi suo illud. 4. Reg. 4. Animaduerto, q̄ vir iste sanctus est qui transit p nos frequenter. Faciamus igitur ei cenaculum paruum, & ponamus in eo lectulū, & mesam, & sellam, & candelabrum, vt eū venerit, maneat ibi. In isto. n. ibi, hoc est in corde humano tūc spūaliter requisierit & manet, q̄ munditiam ibi reperit, & q̄ mentem miseriacordia, cellam iustitiæ, & candelabrum sapientiæ nolter animus ibi tenet, vt propriē dicat hō illud Ezech. 2. Ecce ibi super me manus Domini. Sed quid? pro certo iste vir sanctus Christus, dimisit hodie in multis hoibus istud ibi pp peccata, & immunditias vitiōrū. Esa. 13. Non habitabit ibi vir, nec incoler eā filius hominis. Sic igitur patet quō istud aduerbiū, ibi q̄nq; refertur ad iustum. Et sic dico, q̄ istud ibi signat qdam certā, & determinatā loca, iusti hominibus deputata. Et sic notabo, q̄ in scriptura reperitur vnum ibi vel vñ stadium, in quo pugnant iusti militantes, vnum ibi vel vñ stadium in quo vernant iusti contemplantes, vñ ibi vel vñ stadium, in quo regnant iusti triūphantes, primum ibi signat Ecclēsiā, vbi viget gratia puritas, secundum ibi signat scripturā sophiam, in qua viget doctrina veritas, tertium ibi signat cœlestē gloriā, in qua viget æterna claritas. Dicam igit, q̄ est vnum ibi. vñ certus locus, in quo pugnant iusti, sicut in stadio, & istud est Ecclēsia militans, in qua. s. semper abudat labor, & pugna, tribulatio & angustia seu dolor. Ibi. n. dolores vt parturientis, in spiritu vehementi cōteres nauas thariss. Ps. 37. Nauicula. n. Petri semper iactat magnis fluctibus, & vnda tribulationū, & tērationū incessanter impellit, ita q̄ necesse est, qd ad Deum deuotus precibus cōtinuē recuratur, & qd Domine salua nos, perimus, cū magnis vocibus exclamatur. Mar. 8. Et aduerte, q̄ sicut hō existens in mari, dū imminet maris pericula, oīno necesse habet ibidem refidere, cum inde exire nequeat, nisi ad mortē, ad periculū & ad mare, sic cū extra statū Ecclēsiæ nō sit salus, necesse est, qd cōtinuē per fidē, & grām remaneamus ibidē, & q̄ inde nullatenus recedamus. Ita etiam dico de religione, qui quicūq; per professionem ibi existit, inde amplius sine periculo nō exibat. Luc. 19. In qua cunq; domum intraueritis, ibi manete. Istud. n. ibi vñ simile illi nemori, vbi habitabant puella fatatæ, sic ponitur in historia Alexandri, quæ quādiu morabantur ibidē, viuēbant, si verò aliquo casu vmbra nemonis dimitterent, morti continuò subiacēbant. Nemo est religio vel Ecclēsia, vmbra verò est fides seu gratia. Ista. n. sūt, intra quorum ambitū puellæ. i. aīæ possunt viuere, & si inde recesserint, necesse est primò per culpā, & post per pœnā miserabiliter interire. Et ista bene vñ figurata. 3. Regum 2. vbi rex Salomō dixit semey. Aedifica tibi domum in Hierusalē & habita ibi, & non egredieris inde huc atq; illuc, quacūq; enim die egressus fueris, & transferis deserts cedrō, scito te interficiendū. Qd. s. postea factū est, quia. s. frandē famey obliuis madata, iuit in Geth ad repetendum seruos suos, qui illic fugerāt, & sic à Salomone fuit occisus Sic verè charissimū, cū ciuitas Hierusalē. i. Ecclēsia militās vel religio sit nobis assignata ad habitandum, & sum pœna mortis æternæ abinde nō exeundū, restat vt quicūq; inde nec p̄tū vel apofastam exiuerit, mortis æternæ periculis subiacēbit. Seruos igit nostros. i. mūdū diuitias nō debemus velle repetere, nec in Geth qui interpretatur torcular vel opprimes. i. in mūdum, vel in peccati oppressionem redire, alioquin necesse habebimus gernaliter interire. In ista igit Hierusalē manemus, & inde nullatenus recedam. Nu. 11. Egreffi. s. filij Israel de sepulchro concupiscentiæ, venerūt in Aroth, & mēserūt ibi. Afferoth interpretatur, beatitudines morales, significās Ecclēsiā, vel religionis statum, vbi & non alibi p̄t beatitudines morales. i. quæ haberi possunt à mortalibus, inueniri. Et nota, si vis, q̄ istud ibi est inhabitandum, quia est locus Redemptionis pro delinquentibus, Deuotionis pro Deo seruientibus, Eruditionis pro ignorantibus, Contemplationis pro speculantibus, Peregrinationis pro mundi contemptantibus, Sanctificationis pro Deū laudantibus, & ei ministrantibus. Item q̄ ibi sit locus redemptionis, patet, quia ibi sunt septē sacramenta, & alia salutis remedia, per quæ redimur, & mūdus reddi tōis hō. Nichez 4. Ibi liberaberis, ibi redimet Dominus te de manibus inimicōrum tuorū. Item q̄ ibi sit locus deuotionis, patet Gen. 3. vbi de Iacob dicitur, q̄ ibi gdi ficauit altare Dño. Altare dico. i. cultum deuotionis, & orationis. Item q̄ sit locus eruditionis, patet Luc. 4. vbi de Iesu dicit, p ipse descēdit Capharnaū, ibiq; docebat sabbathis. Itē q̄ ibi sit locus contemplationis, patet in Ps. vbi dicit q̄ ibi Beniamin adolefcens in mētē excessu. Itē q̄ ibi sit locus peregrinationis, patet Gen. 26. Quiesce in terra quā dixerō tibi, & peregrinare ibi. Itē q̄ ibi sit locus sanctificationis, seu sctæ habitationis, patet Nez. 10. vbi sic dicit. Ibi erāt sacerdotes leuitæ, cantores, & ianitores, vbi ostēdūt quatuor genera personarum, quæ habitāt in hoc ibi, videlicet hi, q̄ Præbent diuinitati thura. (Sacerdotes.) Colunt scripturarum rura. (Cantores.) Regunt iustitiæ iura. (Ianitores.) Christo præbent thura, sacerdotes innocentes, Assunt mente pura leuitæ ministrantes, Iustitiæ iura reddunt prædicates, Scripturarum rura colunt Prædicantes, De istis igitur quatuor generibus personarum. s. innocētibus & simplicib. sacerdotib. puris leuitis, & ministrantibus, p̄sidentibus & ianuas Ecclēsiæ custodientibus, scientificis, & prædicantibus, potes dilatare quomodo ipsi sunt in isto ibi. i. in ecclēsia militante, & potes videre in alijs. s. vbi sacerdos, leuita, ianitor vel ianua, & vbi cantor &c. Breuiter igit de isto ibi. i. de ecclēsia militante, & de bonis personis ibidem Deo seruientibus, in gradibus, & statibus. diuersis potest dici illud Esa. 65. Educam de Iacob semen, & de Iuda possidentē montes sanctos, & hæreditabunt eam electi mei, & serui mei habitabunt ibi. Patet igitur, qd est vnum ibi in quo iusti pugnant sicut in stadio. Ecclēsia. Secundo, qd est vñ ibi, in quo docti vernant sicut in studio, & istud nihil aliud est, q̄ locus sacre scripturæ, quæ. s. est proprius locus, & certū ibi, vbi viri scientifici studendo cogitant, & laborant. Figurati in Helia de quo dicit 3. Reg. 17. qd Dñs sibi dixerit. Vade & absconde in torrente carith, qui est contra iordanē, & de torrente ibi bibes, coruisq; præcepit, vt pascant te ibi. Carith interpretat signū occurrentis, iordanis riuus iudicij, significat scripturā, vbi multa signa mirabilia inueniunt, & occurrunt, & vbi sicut in riuulo, vel in fonte scaturiunt iudicia veritatis. Helias igitur. i. quilibet doctus homo de tali semper torrente. i. defluētis sacre scripturæ debet bibere, & ibi se abscondere, vt melius studeat, & latere. Et tunc fiet, qd corui. i. sancti doctores p penitentiam denigrati, ipsum nutriunt p doctrinā, sibiq; ministrabunt, & dabunt veræ scie disciplinā. Istud est igitur illud ibi, vbi viri speculatiui meditantur. Ps. Ibi Beniamin adolefcens in mentis excessu. Et vbi simplices docent, & informant. Can. 8. Apprehendam te, & ducam te in cubiculū genitricis meæ, ibi me docebis. Verba sūt discipuli ad magistrū. Mater. n. nra est Ecclēsia, cubiculū est scriptura. Ibi igitur doctor introducit ad discipulo, q̄ aliquid ab eo postulat. Scriptura enim est vnum ibi, & vnus locus

dum, vel in peccati oppressionem redire, alioquin necesse habebimus gernaliter interire. In ista igit Hierusalē manemus, & inde nullatenus recedam. Nu. 11. Egreffi. s. filij Israel de sepulchro concupiscentiæ, venerūt in Aroth, & mēserūt ibi. Afferoth interpretatur, beatitudines morales, significās Ecclēsiā, vel religionis statum, vbi & non alibi p̄t beatitudines morales. i. quæ haberi possunt à mortalibus, inueniri. Et nota, si vis, q̄ istud ibi est inhabitandum, quia est locus Redemptionis pro delinquentibus, Deuotionis pro Deo seruientibus, Eruditionis pro ignorantibus, Contemplationis pro speculantibus, Peregrinationis pro mundi contemptantibus, Sanctificationis pro Deū laudantibus, & ei ministrantibus. Item q̄ ibi sit locus redemptionis, patet, quia ibi sunt septē sacramenta, & alia salutis remedia, per quæ redimur, & mūdus reddi tōis hō. Nichez 4. Ibi liberaberis, ibi redimet Dominus te de manibus inimicōrum tuorū. Item q̄ ibi sit locus deuotionis, patet Gen. 3. vbi de Iacob dicitur, q̄ ibi gdi ficauit altare Dño. Altare dico. i. cultum deuotionis, & orationis. Item q̄ sit locus eruditionis, patet Luc. 4. vbi de Iesu dicit, p ipse descēdit Capharnaū, ibiq; docebat sabbathis. Itē q̄ ibi sit locus contemplationis, patet in Ps. vbi dicit q̄ ibi Beniamin adolefcens in mētē excessu. Itē q̄ ibi sit locus peregrinationis, patet Gen. 26. Quiesce in terra quā dixerō tibi, & peregrinare ibi. Itē q̄ ibi sit locus sanctificationis, seu sctæ habitationis, patet Nez. 10. vbi sic dicit. Ibi erāt sacerdotes leuitæ, cantores, & ianitores, vbi ostēdūt quatuor genera personarum, quæ habitāt in hoc ibi, videlicet hi, q̄ Præbent diuinitati thura. (Sacerdotes.) Colunt scripturarum rura. (Cantores.) Regunt iustitiæ iura. (Ianitores.) Christo præbent thura, sacerdotes innocentes, Assunt mente pura leuitæ ministrantes, Iustitiæ iura reddunt prædicates, Scripturarum rura colunt Prædicantes, De istis igitur quatuor generibus personarum. s. innocētibus & simplicib. sacerdotib. puris leuitis, & ministrantibus, p̄sidentibus & ianuas Ecclēsiæ custodientibus, scientificis, & prædicantibus, potes dilatare quomodo ipsi sunt in isto ibi. i. in ecclēsia militante, & potes videre in alijs. s. vbi sacerdos, leuita, ianitor vel ianua, & vbi cantor &c. Breuiter igit de isto ibi. i. de ecclēsia militante, & de bonis personis ibidem Deo seruientibus, in gradibus, & statibus. diuersis potest dici illud Esa. 65. Educam de Iacob semen, & de Iuda possidentē montes sanctos, & hæreditabunt eam electi mei, & serui mei habitabunt ibi. Patet igitur, qd est vnum ibi in quo iusti pugnant sicut in stadio. Ecclēsia. Secundo, qd est vñ ibi, in quo docti vernant sicut in studio, & istud nihil aliud est, q̄ locus sacre scripturæ, quæ. s. est proprius locus, & certū ibi, vbi viri scientifici studendo cogitant, & laborant. Figurati in Helia de quo dicit 3. Reg. 17. qd Dñs sibi dixerit. Vade & absconde in torrente carith, qui est contra iordanē, & de torrente ibi bibes, coruisq; præcepit, vt pascant te ibi. Carith interpretat signū occurrentis, iordanis riuus iudicij, significat scripturā, vbi multa signa mirabilia inueniunt, & occurrunt, & vbi sicut in riuulo, vel in fonte scaturiunt iudicia veritatis. Helias igitur. i. quilibet doctus homo de tali semper torrente. i. defluētis sacre scripturæ debet bibere, & ibi se abscondere, vt melius studeat, & latere. Et tunc fiet, qd corui. i. sancti doctores p penitentiam denigrati, ipsum nutriunt p doctrinā, sibiq; ministrabunt, & dabunt veræ scie disciplinā. Istud est igitur illud ibi, vbi viri speculatiui meditantur. Ps. Ibi Beniamin adolefcens in mentis excessu. Et vbi simplices docent, & informant. Can. 8. Apprehendam te, & ducam te in cubiculū genitricis meæ, ibi me docebis. Verba sūt discipuli ad magistrū. Mater. n. nra est Ecclēsia, cubiculū est scriptura. Ibi igitur doctor introducit ad discipulo, q̄ aliquid ab eo postulat. Scriptura enim est vnum ibi, & vnus locus

Boni reficiuntur. Vbi (dico) reficiunt boni, q. a. s. Mali concutiuntur. isti p consolationē scripturam. Cuncti recipiuntur. rū spem cōcipiūt futurorum. Iob 3. Ibi requieuerūt fessū robore, & quondā vincū pariter sine molestia nō exaudierūt vocē exaōris. Vbi ē cōcutiū tur mali, q. s. cōminationes scripturarū p timorē concutiunt malos,

malos, ipfosq; retrahunt a peccatis. Iob 3. Ibi impij cessauerunt a tumultu. Vbi in super cuncti fouentur, & recipiuntur, quia. f. scriptura oibus sunt communes. Iob 3. Paruus & magnus ibi sunt, & seruus liber a Dño suo. Pater igit, q est vnũ ibi in quo docti vernant sicut in studio. Tertio dico, q est vnũ ibi in quo beati regnant sicut in p̄dio, vel sicut in solio. Et istud ibi signat Paradisum seu etiam ipsum celsũ, vbi. f. est locus gloria & triumphi. Principes. n. & Duces olim postquã in diuersis partibus bella cõtra inimicos gesserant, & victores extiterat. Romã reuerrebant, & ibi triumphabãt, & sm merita honorabantur, & cum triumpho. i. cũ certo honore, victorię suę debito, sedendo in curru, quatuor equis albis vecto, vrbem ingrediebant, sicut ponit Titius Linius in multis. Sic verè dico, q iusti, qui in hoc mudo contra hostes aĩe pugnauerunt, & victoriam ab eis reportauerunt, digni sunt ad vrbẽ vrbũ Paradisum finaliter accedere, & ibidẽ in curru proprij corporis quatuor eqs albis. i. quatuor dotib. insignto, laudem & gloria reportare. vnde quilibet beatus potest dicere illud Eze. 4. Veni inquit ad transmigratiõẽ, ad ceruum nonarũ frugũ, & ad eos, qui habitabant iuxta flumẽ Chobar, & sedi vbi illi sedebant, & māsĩ ibi tribdieb. Chobar, n. interpretatur iuxta electum, quia re vera sancti, & iusti finaliter ad illos, qui iuxta electum Christum in flumine deliciarum Paradisi habitant. f. ad Angelos veniunt, & accedunt, & cum eis sedent perpetuò vel quiescũt, vel tribus diebus, qui sunt tres aĩe dotes, manẽt perenniter, & persistunt. Tres. n. dies isti sunt Clara, fructio, Clara cognitio. Vera duratio, seu æterna securitas atq; tentio. ¶ E. n. ibi clara fructio gustas suauiter, quia. f. Paradisus potest dici illud cœnaculum grande stratum, vbi Christus præcepit parari cœnam. Ibi inquit parate vobis. Luc. 22. ¶ Ibi letabimur in ipso. vnde & Aug. de verbis Apost. c. 11. dixit. Quid est inquit fursũ habere cor ibi spera, ibi ama, inde spera, virtutẽ, ibi expecta mercedem. vnde Aug. de ciuitate Dei. 21. dicit sic. Ibi beata vita i suo fonte bibitur, vbi veritatis visio charissimẽ aperitur. Item ibi est clara cognitio videns veraciter. Mar. 16. Ibi eũ videbitis sicut dixit vobis. De quo idem Aug. ibidem dicit. Ibi inquit tota virtus erit videre quod amas, & summa felicitas, amare, q videas. Item est ibi vera duratio viuens perenniter. Vnde Christus potest dicere de quolibet beatificatio illud, q dicitur 1. Rej. Ducam eum, vt appareat in conspectu Domini, & maneat ibi igitur. Vnde de ista securitate gemitatis dicit Aug. vbi supra. Ibi inquit vocabimur, & videbimus, amabimus, & laudabimus. Ede inquit quod erit in fine sine fine. Nam quis noster est finis, nisi peruenire ad Regnũ, cuius nullus est finis? vt de isto ibi, & de animarũ foelicitate, & beatorum ibidem existentia dicitur illud Eze. 34. In montibus excelsis Israel erunt Pascuę earum, ibi requiescent in herbis virentibus, & in Pascuis pinguib. Pascua enim ista sunt vera, & æterna, & semper virentia, gaudia Paradisi, quã. f. habent ortum ex grata sanctorum, & Angelorum societate. Esa. 65. Serui mei habitabunt ibi. Item habent ortum gaudia Paradisi ex sublata malorum peruersitate, quia. f. sicut dñs Esa. 35. Tũc inquit saliet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum. Sequitur. Et erit ibi semita & via sancta vocabitur. Non erit ibi leo, & mala bestia non ascendet per eam, nec inuenietur ibi. Item ex offensa Dei præsentia, & suę gloria claritate, quia sicut dñs Eze. 8. Ecce ibi gloria Domini. & Eze. 48. Nomen ciuitatis ex illa die, Deus ibidem. Item ex perfectã vitæ decencia, & status nobilitate, & libertate, quia. f. ibi cessauit ois seruitus, & ois Principatus, nec aliquis erit alteri subditus, sed quilibet alteri socius, & amicus. Iob 3. Paruus, & magnus ibi sũt, & seruus & liber a Domino suo. Et idẽ breuiter de isto ibi loquitur. Prosper libro de vita contemplatiua. vbi dicit. Futura inq; vita ibi creditur esse beatã sempiternã, sempiterna beata, vbi est certa securitas, & secura tràquillitas, & c. sicut supra vbi gloria. Sic igitur pater, q iusti habent vnum ibi, vbi regnant cum somno gaudio, vnum ibi, vbi vacant sicut in studio, vnum ibi, vbi certant sicut in stadio. Et sic patet quomodo istud aduerbium ibi quõq; refertur ad iniustum. ¶ Quarto dico, q quõq; ibi spectat ad iniustum. Et sic per ibi possunt intelligi tria loca videlicet. Vnum ibi in quod regent culpæ sectatores. Aliud, in quod vigent rerum delectores. Tertium, in quod lugent mortis possessores

¶ Primum ibi est interius, Dicam igitur, q est vnũ ibi, q est peccatorũ, qd inhabitat es fecerat, & inficit. Et istud pro certo signat statum peccati, Secũdũ ibi trahit, & allicit. quia illi, q ibi habitãt, diuersis malis moribus inficitur, Tertium ibi necat & officit. ¶ Primum ibi est peccati status, & de vitio ad vitũ dilabunt. Secũdũ ibi è caro vel mĩdus, Pater in figura Mat. 22. vbi dñs, Tertũ ibi est sequẽs in infernũ. q spiritus immundus rediẽs ad hoĩem, affumit secum septem alios nequiores se, qui intrantes habitant ibi, & sũt nouissima hoĩs illius peiora prioribus. Spiritus immundus p̄m signat, quia. f. vnum septem secũ adducit, inquantũ. f. teste. Greg. suo pondere ad aliud trahit, ita qd vnũ septẽ. i. aliorũ vniuersitatem introducere cõsuevit. Istud igitur ibi non est inhabitandum, sed oĩ diligentia fugiendũ. Esa. 23. Consurgens transfereta ibi, qm̄ erit requies, ibi, quia re vera qui in tali ibi. f. in peccato habitauerit, morti p̄petuę subiacet, iuxta illud Hier. 42. Oēs viri, qui posuerũt faciẽ suam, vt ingrediantur Aegyptũ, vt habitent ibi, morientur fame, gladio, & peste. Aegyptus. n. q̄ interpretat tenebrã, signat peccatũ, quod mètẽ facit hĩpidam, & obscurã. In tali igitur Aegyptũ. i. peccato, sunt ista tria mala, videlicet Pestis seu epidimia, hoc est, tam p̄prij subiecti, q̄ aliorũ infectio, & corpeuo. gladii. i. vermis cordis, punctura & remorsio. Fames. i. desideriorũ inq̄etus, & indeterminatus appetitus, & affectio. Qd̄ autẽ istud ibi. f. peccatorũ sit sui, & aliorũ corruptiũ, & infestum, pater Can. 8. vbi dñs. Ibi corrupta est Mater tua, vbi violata est genitrix tua. Mater. n. & genitrix est voluntas. Item q̄ istud ibi sit more gladii p̄gitiũ, & remorsũ, pater Hier. 42. vbi dñs. Si intraueritis Aegyptum, vt ibi habitetis, gladius, quẽ vos formidatis, ibi cõprehendet vos. Itẽ q̄ istud ibi sit infamis appetitus inquietatiũ, & inflammatiũ, pater ibidẽ vbi dñs. Fames p̄ qua solliciti estis, adhærebit vobis in Aegypto, & ibi moriemini. Quia breuiter in peccato nõ est dare requiẽ sufficientẽ aut quierẽ Esa. 23. Ibi non erit requies tibi. Pater igitur, q est vnũ ibi, qd̄ est iniquorũ, qd̄ inhabitat es, fcedat & inficit. ¶ Deinde dico, q est vnũ ibi qd̄ est terrenorum qd̄ inhabitantes trahit & allicit. Et istud pro certo est mundus, qui rectẽ est vnum ibi seu vnum locus more Charybdis attractus, & abforbẽs. Charybdis. n. est locus fore vorago aut periculum in mari, qd̄ naues attrahit, & abforbet. Sic mĩdus attrahit mètẽ hoĩs allicitũ, & abforbet, & sibi incorporat glutendo. Alij. n. attrahuntur ad delicias, aliq̄ ad diuitias, & alij ad eminetias. Postquam autẽ attracti fuerint aut allecti inde amplius vix exeũt, aut euadũt. Dicit. n. illud Hier. 42. Pergemus (inquit) vbi nõ videbimus bellũ, clangorem tubæ nõ audiemus, famẽ nõ sustinebimus, & ibi habitabimus. Et aduertẽ, q tale ibi est euitãdum p̄ honoratos, qui inde recedunt, p̄ sceleratos, qui ibi procedunt, p̄ effrenatos, qui nocent & lædunt. ¶ Ibi. n. est nobilitas & honoratorũ indigentia, quia. f. vbi, vt cõiter, nõ habitãt viri sancti. Esa. 34. Nobiles eius non erũt ibi, regẽ potius innocabũt, & oēs Principes eius erunt in nihilum. & Esa. 14. dñs. Non figet ibi tentoria Arabs, nec pastores requiescẽt ibi. Arabs interpretat vigilans pater, significãt contemplatiuos. Pastores verò significãt bonos platos, & actiuos, qui. f. non habitant hodie in hoc mundo. Vnde illud Hier. 50. Nõ habitabit ibi viri. virtuosus. Item quia ibi est debilitũ, & sceleratorũ opulẽtia, quã. f. mali & scelerati florẽt p̄ ceteris in hoc ibi. vnde Esa. 13. Requiescent ibi bestia, & replebuntur domus eorũ draconibus, & habitabũt ibi struthionibus, & pilosũ saltabũt ibi, & respondebunt ibi vlulũ in ædibus eius, & syrenũ in delubris voluptatis. Vide eam expositã in titulo de delubris. Itẽ quã. f. ibi est crudeliũ, & efferatorũ violentia, quã. f. ibi habitant crudeles, & tyranni. q̄ grauat & lædũt hoĩes innocentes, de quibus Baruch 3. dñs. Ibi fuerũt Gigantes nominati a principio, statura magna sciẽtes bellũ, nõ hos elegit Dñs. & Esa. 34. Occurret (inquit) dæmonia, Onocœtaurus, & pilosus clamabit alter ad alterã, ibi cubauit lamia, & inuenit sibi, requiẽ, ibi habuit foueã hericius, & nutriuit carulos. Vide eã expositã i titulo de. Et applica quõ dæmonia significãt impios, & crudeles Onocœtauri mixti ex asino, & tauro significãt rufficos & nobilitatos. & nobiles factos, pilosũ hypocritas, lamia luxoriosos, q̄ mōstrũ est foemineũ cũ pedib. equinis.

quã hericius cum spinis signat auaros. Omnes enim tales in mundo habitant, & ibi bonos impetunt atq; grauant. Et breuiter ego dico, q est ibi locus Immunditiæ corpus maculantis, Infolentiæ bona dissipantis, Inconstantia praua machinantis, Iniustitiã Deum prouocantis, Defluentia cito corrutis. Dico igitur, q in hoc ibi per immunditiã corpus maculat. Et hoc pro certo eã in seculo, quã in claustro. Olee 6. In domo mea vidi horrẽdum ibi fornicationes Effraim, contaminatus est Israel, & iuda. Itẽ ibi per insolentiã virtus dissipatur. Sic verè de filio prodigo dicitur Luc. 15. quod accepta portione sua a patre, iuit in regionẽ lõgin quam, & ibi dissipauit substantiam suam viuendo luxuriosẽ. i. superfluẽ. In mundo. n. qui rectẽ a Deo longinquus, & remotus dñs, homo substantiam virtutis, & gratiẽ dissipat, dum ibi luxuria. i. superbe, & insolenter habitat. Item ibi per inconstantiam homo variatur. Iac. 3. Ibi inconstantia, & oẽ opus prauum. Itẽ ibi per iniustitiã Deus prouocatur Olee 9. Ibi exosos habui propter multitudinem adiuuationum eorum. Item per defluentiam vigor eneruatur, quia. f. ibi facilius corrutur in peccatum, Psa. Ibi ceciderunt, qui operantur iniquitatem, cõfusi sunt, qm̄ Deus spreuit eos. Et merito, quia pro certo ibi impellimur ab hoste, a quo eã armis spiritualibus spoliatur, quia. f. sicut dicitur in Ps. Diabolus ibi confregit potentias, arcum, scutum, gladium, & bellum. & c. expone. Sic igitur patet quomodo per ibi intelligitur mundus. Et sic dico quod est vnum ibi qd̄ est terrenorũ, quod inhabitantes trahit, & allicit. ¶ Insuper dico, q est vnũ ibi, q est damnatorum, q inhabitantes lædit, & afficit. Et istud est infernus, vbi dñati cruciantur, & dolent, & vbi desolantur & lugent. Infernus est quoddam seu quidam locus metendus, & fugiendus multiplici ratione, videlicet quia ibi est Dura cordis anxietas, Ibi. f. in inferno malũ est habitare Nulla cibi satietas, pp durã cordis anxietatem, quã. f. Feda loci proprietates, sicut dñs Matthia 8. Ibi erit fletus, Multa poena varietas, & Aridor dentũ. Itẽ pp nullã cõditã genitã societatis, bi satietatem. 42. Ibi morient gladio, & fame. Itẽ pp malã loci proprietatẽ, quã. f. iste locus est locus foeridus, & etiam carcer obscurus. Esa. 24. Congregabũtur congregatio vniũ fascis in lacum, & claudentur ibi in carcere. Item pp multã poenã varietatẽ, quã. f. sibi dolores vt parturiẽtis. Pl. 47. Vñ de dãnando Eze. 12. dicit Dñs sic. Extendã rete meũ sup illũ, & capiet in sagena mea, & dũ eã eũ in babilonẽ, & ipsã nõ videbit, ibiq; moriet. Ibi. n. rapiẽ, & inuadẽ, quã capiet in sagena. Ibi ligat, & inuoluit, quã extendit sup eũ rete. Ibi vituperatur, & confunditur, quã adducitur in babilonem, quã interpretatur confusio. Ibi etiã obtenebratur, & obunditur ipsam inquit non videbit. Ibi exterminatur, & occiditur, ibiq; morietur. Igitur horẽdus est locus iste, pp multã poenã veritatem. Itẽ p̄pter dirã loci societate, quã. f. sibi sũt dæmones, & dñati. Vñ si vis scire qualia genera personarũ habitãt ibi, dic illud Eze. 32. Ibi Assur, ibi Elã, ibi Mosuch, & Tubal, ibi, dic Idumea, & reges eius, ibi Principes Aquilonis oēs, & vniuersi venatores. Vide eã diuisã, & p̄secutã i titulo de inferno in §. Itẽ est locus malę societatis. Et sic igitur patet, q ibi inquantũ spectat ad iniustum

leprã nõ creuisse, p̄cipiet, & lauabũt id, i quo est lepra. Et sic verificabit illud 2. Mach. 12. q id, q factũ fuerat delictũ obliuioni tradẽt. Itẽ vnũ id, q spectat ad miseratẽ, & istud est virtus clementiã. vñ Deut. 23. Fratri autũ tuo, id quo indiget sine vfura cõmodabis. Itẽ vnũ id, q spectat ad iudicantẽ seu ad p̄sidentẽ, & istud est factũ iustitiã. vñ Iob 6. Rñdete obsecro absq; cõtentione, & loquẽtes id, q iustũ est iudicare. Itẽ vnũ id, q spectat ad cõtẽplatiõẽ, & istud est illuminatio mentis luce sciẽtiã. vñ Dan. 8. Id q viderã in principio, vidi in visione mea. Itẽ vnũ id, q spectat ad patientẽ seu sustinẽtẽ, istud est virtus fiduciã, f. spes illius, qd̄ sequit de paciẽtia aduerforũ. f. gloria Paradisi, de qua 2. Cor. Id. n. q̄ in p̄nti ad momentaneũ, & leue tribulationis, & æternũ glorię pondus operabit in nobis. illud eã, q cõcomitat illũ actũ tribulationis, & tẽtationis. f. auxiliũ diuinã gratiã, & virtutis, de quo 1. Cor. 10. Fidelis Deus est, & non permittet vos tentari vltra id, q̄ potestis. Itẽ est vnũ id, qd̄ spectat ad stabilitẽ p̄manẽtẽ, & istud est virtus cõstãtiã, de qua Esa. 6. Semẽ sanctũ erit id, qd̄ stererit i ea. Ad qd̄ hortã scriptura Apo. 2. Tñ id, qd̄ haberis, tenere donec veniã. Itẽ vnũ id, qd̄ spectat ad humiliẽ submittẽtẽ, & ista est virtus humilitatis, qualẽ. f. videbat hĩe Christus, qm̄ illis, q b. bñfecerat, p̄cipiebat vehemẽter, & istud est virtus promptã voluntatis, de qua dñs 2. Cor. 8. q si voluntas prompta est, sm̄ id, qd̄ hẽt accepta est, nõ sm̄ id, qd̄ nõ hẽt. Sic igitur patet, qd̄ istud pronomẽ id quõq; signat in bono. ¶ Sed vñ, qd̄ id eã quõq; hẽt significare in malo. vñ quõq; signat vitũ, quõq; penã: Vitũ dico, sicut de vitio hypocritis scribit. Mat. 23. Vã vobis scribã, & Pharisei hypocritã, qui mundatis, quod de foris est. Penã etiam signat, sicut de peccatoribus quod Io. 2. quod cum inebriati fuerint, supplẽ vitijs in hac vita, datur eis tunc id, quod dererius est, hoc est dictum de pena æterna. Et hoc sufficit de id. Vide de huius, & his similib. in litera H. & vide de idipsum infra, & vbi id eã in fine. ¶ Idcircò. Nota, q idcircò sicut, & iõ est cõiunctio causalis, significãs idẽ, qd̄ erga, & similia. Signat. n. quandam conclusionẽ, & quandam præmissarum probationẽ, & consequentiã. Dicam igitur moraliter, quod sicut ex præmissis sequit cõclusio ex veris vera, & ex falsis falsa, sic eã in morib. sm̄ qd̄ boni, vel mali p̄cefferint, conclusiones, & cõsequẽtia bonã, vel malã sequent. Iõ possumus dicere qd̄ idcircò potest accipi i bono, & in malo. In bono dico, quã. f. ex bonis p̄missis. i. ex bona intẽtione, & voluntate, ex bona fide, & veritate, ex bona dilectione, & charitate, sequit quolibet iusto bonũ idcircò. i. bõa cõclusio, videlicet victoriũ detestatio, bonorũ habitũ, & virtutũ gñatio, bonorũ opũ p̄ductio, & vitę æternã acq̄sitiõ. ex bõa. n. radice puenit bonũ fructũ, ex bono semine bõa plãta, ex bonis p̄cipijs bonũ finis. ¶ Primum igitur notabo, q boni, & iusti hñt vnũ idcircò Charitatis foederatiũ, Dico igitur, q in hoc idcircò est charitatis modus oĩa foederans. Vnde de phinees dicitur Numer. 25. Phinees auertit irã meã ne delerẽ filios Israel idcircò loquere ad eum. ¶ Item in ipis est equitatis. modus omnia temperans. Deut. 19. Idcircò p̄cipio tibi, vt tres ciuitates æqualis intra se sparij diuidas. Item in ipis est sedulitatis, actus iustis obtemperas 2. Regum 19. Agnosco ego seruus tuus peccatum meum, idcircò hodie primus veni de omnido nõ oseph, descendiq; in occursum Domini mei regis. Item in ipis est auctoritatis status, alijs imperãs. Constat. n. quod Deus promouet, quã. f. Diction. Berchorij. Pars ij. P. quan-

- Denotat { Peccatum, statum iniquorum, Hunc mundum, nidum malignorum, Infernum, locum damnatorum.
- Et sic bene patet, q ibi quandoq; refertur ad iniustum, quandoque ad beatum, quandoque ad infernum, quandoq; ad Christum. Sufficit. Vide de illic.
- ¶ Nota, q id idem est, quod illud, quod signat. n. rem de qua agitur, & maximẽ rem solidam atque certam. Et si vis, dic, & nota, q in scriptura reperitur vnum id, quod
- ¶ Prouidentis, Dico igitur, q nos debemus habere vnum id, q spectat ad prouidentem
 - ¶ Misericordis, f. id, q est necessarium ad vitam. vñ de Exo. 15. dñs de manna, q singuli
 - ¶ Iudicantis, iuxta id, q edere poterãt cõgregauerũt. Itẽ vnũ id, q spectat ad p̄nitentẽ, & istud est lauare crimina p̄nitentẽ, & cõfitemdo. Vnde p̄cipitur Leui. 13. q si sacerdos viderit
 - ¶ Contemplantis, q̄ ibi fuerit Gigantes nominati a principio, statura magna sciẽtes bellũ, nõ hos elegit Dñs. & Esa. 34. Occurret (inquit) dæmonia, Onocœtaurus, & pilosus clamabit alter ad alterã, ibi cubauit lamia, & inuenit sibi, requiẽ, ibi habuit foueã hericius, & nutriuit carulos. Vide eã expositã i titulo de.
 - ¶ Patientis, Et applica quõ dæmonia significãt impios, & crudeles Onocœtauri mixti ex asino, & tauro significãt rufficos & nobilitatos. & nobiles factos, pilosũ hypocritas, lamia luxoriosos, q̄ mōstrũ est foemineũ cũ pedib. equinis.
 - ¶ Permanentis, q̄ ibi fuerit Gigantes nominati a principio, statura magna sciẽtes bellũ, nõ hos elegit Dñs. & Esa. 34. Occurret (inquit) dæmonia, Onocœtaurus, & pilosus clamabit alter ad alterã, ibi cubauit lamia, & inuenit sibi, requiẽ, ibi habuit foueã hericius, & nutriuit carulos. Vide eã expositã i titulo de.
 - ¶ Submittentis, q̄ ibi fuerit Gigantes nominati a principio, statura magna sciẽtes bellũ, nõ hos elegit Dñs. & Esa. 34. Occurret (inquit) dæmonia, Onocœtaurus, & pilosus clamabit alter ad alterã, ibi cubauit lamia, & inuenit sibi, requiẽ, ibi habuit foueã hericius, & nutriuit carulos. Vide eã expositã i titulo de.
 - ¶ Est obediẽtis.

quandoque iustos ad arduas dignitates, vt iustè iudicent, & vt proficiant alienis. Vnde de isto idcirco dicitur 2 Paral. 9. Diligit Deus Israel, & vult seruare, eum idcirco posuit te super eum regem, vt facias iudicium atq; iustitiam. Item in ipfis est humilitas prece exuberans. vnde 1. Paral. 17. Idcirco inuenit seruus tuus fiduciam, vt oret coram te. Item in ipfis est sagacitas deliberans. Nex. 4. Idcirco nunc veni vt ineamus cõsiliu pariter. Item est in ipfis meditatio mentem reuerberans. Iulii. n. turbantur, & timent qñ considerant maiestatem diuinam. Iob 23. Idcirco à facie ipsius turbatus sum, & confiderans eum, timore sollicitor. Et èt qñ animaduertunt iniquitatem humanam, vnde Eccl. 2. Idcirco tædedit me in vita mea videntem mala vniuersa esse sub celo. Itè in ipfis est discretio sermones moderans. Eccl. 5. Deus inquit in celo, & tu super terram, idcirco sint pauci sermones tui. Itè est in ipfis, compassio fletu exuberans. Thren. 1. Idcirco ego plorans, & oculus meus deducens aquas. Iterum dico, q in ipfis est afflictio corpora macerans. vnde quilibet pòt dicere illud Iob 42. Idcirco ipse me reprehendo, & ago pñitentiam in fauilla, & cinere. Cinis. n. & fauilla mortificationem, & maceratione carnis designat. Itè ego dico, q in ipfis est consolatio salutè operas, & ista est finalis cõsolatio. Paradisi, in qua ois dolor aufertur, & ois lætitia quies, atq; felicitas subinfert. Vnde aia desolatæ, & in præfenti tribulationibus afflictæ dicitur Efa. 51. Quis contristabitur super te, vastitas, & contritio, & fames, & gladius. Quis consolabitur te? Sequitur. Idcirco au di pauperula, & ebria non à vino. Ecce tui de manu tua calicem soporis, & fundum calicis indignationis meæ. Sic igitur patet, q inuenitur vnum idcirco qd spectat ad iustum. Secundò dico, qd est vnum idcirco, spectans ad iniustu. Mali. n. in triplici statu suo, qui est culpæ, miseræ, & pœnæ, habent in quolibet suu idcirco. i. suã diffinitiuã decisionè, suamq; finem, & cõclusionem. Dico igitur, q isti habent vnu idcirco Possessionis, & opulentiæ, Infectionis, & immunditiæ, Confusionis, & verecundiæ, Turbationis, & inconstantiæ, Dormitionis, & negligentia, Obliuionis, & ignorantia, Elationis, & superbiæ, Obtinacionis, & malitiæ, Desolationis, atque tristitiæ, Vacuationis, atque penuriæ, Vistationis, atque iustitiæ, Diffinitionis, atque sententiæ, Relegationis, & impotentia, Executionis, & violentiæ, & possessis, quia. i. mali in hoc mō, p̄spicitate, & diuitijs florent. vñ Hier. 48. Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, non est transfusus de vase ad vas, idcirco remanet gustus in eo, & odor ipsius non est immutatus. Item isti habent, vnu idcirco immunditiæ, & infectionis, quia. i. mali vt cõiter luxuriæ veneno sunt infecti. Vnde in persona luxuriosa mulieris fatuam iuuenem alloquentis dicitur Prouerb. 7. Victimæ pro salute deuouit, hodie reddidi vota mea, idcirco egressa sum, in occursum tuum, desiderans te videre, & reperi. Item isti habent vnu idcirco verecundiæ, & cõfusionis, quia oia sunt apud eos inordinata, & cõfusa. Vñ de turri vbi cõfusum est labiu vniuersæ terræ, dicitur Gen. 11. quod idcirco vocatum est, nomen eius Babel, quod interpretatur confusio. Item habent vnu idcirco inconstantia, & turbationis. semper enim sunt in volutione, & motu, & cõ animo inquieto. Iob 20. Idcirco cogitationes variaz succedunt sibi, & mens in diuersa rapitur. Item habent vnum idcirco negligentia, & dormitionis. Sunt enim sicut homines mortui, sine motu bonorum operum, & virtutum. Vnde illi infirmo, & pessimo regi Achab dictum est. 4. Reg. 1. Idcirco de lectulo super quem ascendisti, non descendens, sed morte morieris. Item habent vnum idcirco ignorantia, & obliuionis. Isti enim obliuati sunt Dei creatoris sui, & idè ab ipso finaliter obliuioni tradentur. vnde Iob 34. Nouit enim opera eorum, & idcirco inducet noctem, & conterentur. Nox enim designat ignorantiam, & errorem. Item isti habent vnum idcirco superbiæ, atq; elationis. Hier. 5. Confrēgerunt iugū, ruperunt vincula idcirco percussit eos leo de filio. Leo enim superbiã signat, qui. i.

illos percutit, & innadit, qui vincula disciplina legis, & iustitiæ rumpunt. Item isti habet vnum idcirco malitiæ, & obliuionis. Isti enim ita obliuati sunt in malo, qd per quamcunq; tribulationem nunquam possunt flecti ad bonum, quinimò multi sunt, qui videntur positi esse à Deo sicut ad sagittam, vt Deus miracula potentia suæ offendar in afflictione ipsorum, sicut de Pharaone legitur. Vnde de tali idcirco dicitur Exo. 9. Idcirco autem posui te, vt ostendam in te fortitudinem meam. Et loquitur dominus Pharaoni. Item isti habent vnum idcirco tristitiæ, & desperationis seu desolationis. Constat enim quod mali desperant de vita futura, & idè non nunquam habent veram lætiam, imò semper sunt in mentali tristitia atque dolore. Vnde de tali idcirco dicitur Efa. 16. Audiuius superbiã Moab &c. Sequitur Idcirco vlulabit Moab, ad Moab vniuersus vlulabit. Vlulabit dicitur. i. defolabitur, & desperabit. Item isti habent vnum idcirco penuriæ, & vacuationis. Mali enim habent penuriam, & vacuationem bonorum spiritualium, & etiam quandoq; temporalium. Quia etiam sape fit, quod est abundant diuitijs, infingente tamen auaritia semper sunt in indigentis, & penuria. Teste enim Seneca, diues est non, qui magis habet, sed qui minus cupit. Saepè etiam fit, q cum Deus dederit in manibus eorum omnia, ipsi tamen vnuunt eis in superbia, nec benefactorem modo debito recognoscunt, & idè que ipse Deus indignatus solet bona sua retrahere, & auferre, & eos ad pauperatatem ducere, & deferre. Vnde tali idcirco dicitur Osee 2. Ego dedi eis frumentum, & vinum, & oleum, & argentum multiplicauit eis, & aurum, quæ fecerunt Baal. Idcirco conuertar, & sumam frumentum meum in tempore suo, & vinum meum in tempore suo. Item dico, q tales habent vnum idcirco iustitiæ, & visitationis. quia. i. Deus videt iniquitatis istorum, solet eos iusticialiter vitare, & eos secundu demerita iudicare, quod potissimè fit in die iudicij vel particularis vel generalis, de quo idcirco dicitur Hie. 6. Cõfusione (inquit) nō sunt confusi, erubescere nescierunt. Idcirco cadent inter corruptes, in tempore visitationis suæ corruent. Deus. n. illos quos amplioribus doctuit, & fauoribus maioribus ampliavit, solet si ingrati sūt, acrius visitare, & eos feruenter castigare. Vnde Amos 3. dicitur. Tantummodo vos cognouit ex oibus cognationibus terræ, idcirco vitabo super vos oēs iniquitates vestras. Item isti habent vnum idcirco sententiæ, & diffinitionis. Vnde de Balthasar eo, quod superbè egerat, dicitur Dan. 5. Idcirco missus est à Deo articulus manus, q scriptus in pariete. Mane Thelhel phares. Expone. Scriptura. n. significat sententiam diffinitiuam, quæ sicut iura, dari debet in scriptis. Itè isti habet postea vnu idcirco miseræ, & relegationis. Excluditur. n. à visione diuina, & à gloria. Paradisi. vñ de. 2. Reg. 5. Idcirco dicitur in Prouerbio, cecus, & claudus nō intrabunt templum. Itè vltimò dico, quod isti habent vnum idcirco. i. vnum finem, & cõclusionem violentiæ, & executionis. Iudex. n. sententiam suam debet exequi, & eam p̄ violentiam, & potentiam consecrari. vnde Eze. 21. Idcirco egredietur gladius meus de vagina sua ad omnem carnem ab austro vsq; ad Aquilonem, ut sciat ois caro, quod ego Dñs edu xi gladium meum de vagina sua irruocabilè. & 2. Paral. 34. Idcirco stillabit furor meus super locum istum, & nō extinguetur. Et certè si conquerantur dānati quare talia patiunt, pòt eis rāderi per idcirco, & dici illud quod scribitur. 1. Reg. 28. Quia nō obedisti voci Dñi, idcirco quod pateris, fecit tibi Dñs hodie. Itè quod èt ipsimet cõfiteo proprios reatus, recognoscet finaliter culpam suã, & se cõfitebuntur necessario iustè pati, dicente quolibet illud idcirco, qd scribitur. Hie. 6. Idcirco furore Domini plenus sum, laboraui sustinēs. Vnde breuiter concludendo, de eis pòt dici illud, qd scribitur. 3. Reg. 9. quod quia Dñs eduxit patres eorum de Aegypto, & ipsi adorauerūt Deos alienos, & adorauerūt eos, & coluerunt, idcirco induxit Dñs super eos oē malum hoc. Patet igitur quomodo inuenitur vnum idcirco spectas ad iniustum. Tertio verò possum dicere, q inuenitur vnum idcirco, qd spectat ad Deum. Et sic dico, q Deus habet vnum idcirco Mundum redimit, Deus. n. diffinitiuè, & Iustus eximit, conclusiuè mundum Malos perimit. voluit redimere. Et idè ipse dicit Efa. 28. Idcirco hæc dicit Dominus Deus. Ecce ego mittam in fundamentis Syon lapidem, lapidem probatum

batum, angulare, preciosum, in fundamento fundamentum. Ille. n. lapis angularis fuit Christus, qui per incarnationem in mundum redimendum fuit missus, & Syon. i. Ecclesiæ fundamentum effectus. Item Deus bonos & iustos à malis interdedit liberare & eximere. vnde ipse est, qd dicit de hoie iusto illud Hie. 31. Filius honorabilis mihi Esraim, adhuc recordabor eius. Idcirco cõcurbara sunt viscera mea super eum, miserans miserebor eius, ait Dñs. Itè Deus malos decreuit cõdemnare, & deprimerè. vnde Eze. 7. ipse dicit. Iudicia inquit mea, piecerunt, & in præceptis meis non ambulauerunt. Idcirco hæc dicit Dñs Deus. Sequitur. Faciam in te iudicia, & ventilabo vniuersas reliquias tuas in omnem ventum. Idcirco viuo ego, dicit Dominus. Sequitur. Confringam, & non parceret oculus meus, & non miserebor. Sic igitur patet, quò idcirco potest spectare ad iustum, ad impiu, & ad Deu. Sed si velles alio modo sumere, posses dicere, qd idcirco in bono significato potest designare hoies rationabiles, & discretos, qui. i. sciunt ad omne propositum respondere, & oem bonã cõclusionem finem, & terminum imponere vel inferre. Vnde proprietates possunt dici idcirco. Et sic dico, q isti sunt idcirco Charitatis, æquitatis, & sicut patet supra paragrafo. i. igitur notabo. Et allega per oia sicut ibi. In malo verò significato dic, q idcirco pòt significare hominem rebellè, & litigiosum, qui. i. nulli rationi vel assertioni vult acquiescere fedè obibus factis suis vult rōnem reddere, & vnum idcirco de omnibus assignare. Talis igitur potest dici ergo, vnde, idè, vel idcirco dic oia de tali idcirco, quæ supra dicta sunt in paragrafo. Secundò dico, quod iste est idcirco possessio, infectio, & confusio. concordat si vis. Nota, qd idè est coniunctio causalis, signat. n. causam cuiuslibet effectus, siue bonus fuerit siue malus Dico igitur, q idè se habet per modum causatiuæ responsionis, quæ non est dare aliquam quætionem, quæ per iō non possit solui. Ista. n. duo aduerbia, quare & iō, videntur fuisse duo disputantes, unus quarens, alius respondēs, vnus discipulus, alius doctor. Quia. i. quare se habet per modu discipuli vel quærentis, iō verò se habet per modum magistri vel rōdētis. Opportet tñ, qd semper secū habeat bacalaueros suos, qui vt cõiter vocant, vt & quia, si. n. fiat quæstio quare Christus fuit in carnate, respondetur. Idè seu propter hoc vt homo esset saluatus, vel quia ad hoc fuerat a patre destinatus? & missus. Igitur dicam qd idè semper signat allegationè, vel consequentis effectus designationem. Et sic dico, q idè idè pertinens ad bonos, & idè pertinens ad malos. Primò igitur dico, q idè signat allegationem vel cõsequentiam, quæ spectat ad bonos. Et idè dico, q quia iusti & sancti Deo, seruerunt, Deu timuerunt, Deum dilexerunt, neminè læserunt, oēs adiuerunt, illis responderunt per scripturam, q idè Vocantur per poenitentiam, ne pereant, Illud est. n. Dicantur per opulentiam, ne egeant, iō bonorū, Firmantur per patientiam, vt maneant, & iustorū, Mundantur per continentiam, vt septeant, quia bōi, Famantur per redolentiam, vt placeant, iusti per me Sectantur Christi præsentiam, vt pareant, rita sua in p̄ Læuantur ad eminentiam, vt sedeant, scti gratias, Portantur ad regni gloriam vt gaudeant. & virtutes, in futuro verò gloriam, & beatitudinem sortiuntur, quod. i. totum pòt probari per idè. Dico igitur, q idè vocatur ad poenitentiam. Vocatio. n. ad poenitentiam vel fidem ex occultata Dei prædestinatione puenit. Hie. 31. In charitate ppetua dilexite, idè attraxi te miserans tui. Itè dico, q idè dicitur per opulentiã. Iustus. n. vt cõiter datur sufficientia terrenorum, quia sicut scriptum est. Non affiget dñs fame aiam iusti: quinimò sape fit Dei prouidentia occulta, q diuitia malorum reseruantur bonis, sicut apparuit de terra promissio nis, quæ dudum fuit hoim malignorum, quos Deus expulit, & deleuit, & ibi filios Israel introduxit. Vnde dicit Prouer. 13. q custodit iusto substantia peccatoris. Vnde Sap. 10. dicit, q iusti rulerunt spolia impiorū, & decitauerunt. Domine, nomen sanctum tuum, & victricem manum tuam laudauerunt patrier. Item dico, q idè firmantur per patientia. Etenim, quia iusti probantur per patientiam, & perfecti inueniunt cõstantia, sicut de Abraham legitur Gen. 22. idè stabilita sunt bona illorū in Dño Eccl. 31. Itè dico, q idè mundantur per cõtinentia. Luc. 1. Ideoq; & q nascit ex te, sanctum vocabit.

Sanctitudo. n. munditia mentis, & carnis designat. Itè dico, q idè famantur per redolentiam. Cant. 1. Oleu effusum nomè tuu idè adolefcentulæ dilexerunt te nimis. Quia. n. nomen & fama vbiq; diffunditur, iō meritò ab adolefcentulis. i. ab innocētibz mentibus adamat. Itè dico, q quia iusti sunt, iō sectant Christi p̄sentia. Astant. n. Christo, eidè ingiter feruendo. vnde Apoc. 7. dicit, q quia ipsi lauarunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine agni, iō sunt ante thronu Dei, feruiunt ei die ac nocte. Iustus. n. plus amat obedire diuinis mādatis, quã abundare diuitijs infuitis. vnde Psal. Idè dilexi mandata tua super aurum, & topazion. Itè dico, q quia iusti sunt, idè leuantur ad eminentia, quæ vera iusti p̄ uidentia diuinam qñq; leuatur, & exaltantur ad prælationè & eminentia temporalè, sicut de Abraham dicitur Eccl. 44. q quia inuentus est fidelis, idè iureiurando dedit illi gloria in gen te sua. Item dico, q quia iusti sunt, idè portantur ad æternalem excellentiam, sicut Sap. 5. dicit, q idè iusti recipient regnum, & diadema speciei de manu Dei. Itud aut fiet in patria, qñ verificabitur illud Ps. Idè conuertet populus meus hic, & dies pleni inueniētur in eis. Patet igitur quò istud aduerbium idè pòt significare quandam allegationè vel consequentiam, quæ spectat ad bonos. Sed dico, q pòt significare quandam allegationem vel consequentiam, quæ spectat ad malos. Et sic dico, q quia mali sunt, & peruersi, idè leuat ipsos vana superbiã cordialis, Mali. n. quia, Turbat ipsos grauis inuidia peccoralis, mali sunt iō, Grauat eos tristis molestia corporalis, per superbiã Damnat illos grandis sententia supernalis. leuantur cordialiter. Ps. Idè tenuit eos superbiã, operi sunt impietate, & iniquitate sua. Et cã redditur, quia. i. prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum. Item dico, q quia mali sunt iō per inuidia læduntur peccoraliter. Vnde Eccl. 31. de oculo nequam, per quem intelligitur oculus inuidus, dicit. Memento quã malus est oculus nequam. Nequius oculo qd creatum est? Idè ab oī facie sua lachrymabitur, ac si dicat. Inuidus solet p malū oculū insidiari, èt qñq; qñ ledere non pōt, lachrymari. Vñ de detractoribus, & inuidis dicitur Eze. 5. Idè patres comedent filios in medio tui, & filij comedent patres suos. Itè dico, q mali quia mali sunt, idè per molestia lædunt corporaliter. Cõstat. n. q propter malum culpæ sequitur etiam corporaliter malum pœnæ, vt potè infirmitas, vel tribulatio temporalis, sicut de rege Israel Achab scribitur. 4. Reg. 1. q quia miserat ad cõsulēdu Deū Accaron, dicitur est sibi. Idè de lecto super què ascēdisti, non descēdes, sed morte morieris. Mortuus est igitur. &c. Item dico, q mali, quia mali sunt, iō p̄ iustitiam dānantur seu præmunt æternaliter, quia. i. in iudicio non resurgunt ad gloria, sicut sancti, imò cõprimuntur ad miseriam, vt iniusti. Vnde in Psal. dicitur. Idè non resurgunt impij in iudicio, neq; peccatores in cõsilio iustorū. Sic igitur patet, quò idè est, quædam allegatio, quæ spectat ad malos, & ad bonos. Vide de titulo, pp̄ infra in littera P. & etiam de idcirco, & de igitur, & de quare, & de quapropter. Si vis aut, dic de idè sicut de idcirco, quia. i. per idè intelliguntur homines scientiosi, & respondentes, & homines quarulosi, & contra dicentes &c. Vide de idcirco in paragrafo vltimò. Idem. Nota, quod idem signat quandam integritatem, A quandam cõformitatem, & quandam essentia, quidditatem. Et sic notabis, quod est. Identitas realis, Identitas moralis, Identitas localis. Dico igitur primò, quod est identitas realis. Et ista est identitas diuinæ Essentia, quæ est immutabilis, Clarū. n. est iustitiã, & præ iustitiã, quæ est imitabilis, fencia diuinam nihil aliud Præsentia, quæ est habitabilis. est quã diuinã essentia, q. i. nec remutatur, nec tpe, imò semper eadem, & in eodè statu perueniat. De rebus aut creatis non sic, quia istæ, continuè variantur, quinimò sunt, & fuerunt Philosophi, q dixerunt, q omnia t̄palia mutantur cum tpe, æterna verò stant, & eadem essentialiter perseverant. Vñ èt isti dixerūt, & hō nunq; est idè. Nō. n. idem, vt aiunt, iuuenis, q senex. Nō idè in vno loco, q in alio. Nō idem dexter, q sinister. Nō idè mortuus, q viuus. &c. similia. Ad q satis facit illud, q scribitur Iob 13. Homo natus de muliere, breui viuēs tempore repletur multis miserijs. Qui quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut vmbra, & nunquam ipse est, qui in eodem statu perma net. Sed p̄ certo de Deo est aliud, quia. i. dicit. Ego Dñs, qui Diction. Berchorij. Parsij. P 2 non

non mutor. Mal. 3. Ipse est, de quo dicitur. Non est Deus, ut mentitur, nec tanquam filius hominis ut mutetur. Num. 23. Ille semper vnus, & idem est, & in eodē statu immutabilis permanet & consistit. Et hoc est, q̄ bene dicitur in Psal. & Hebr. 1. Ipse peribnat, tu autē permanes, & oēs, sicut vestimentū veterascent, & velut amictum mutabis eos, & mutabūtur. Tu autē ipse es, & anni tui non deficient. Et idē 1. Cor. 12. dicitur. Diuisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus, & diuisiones ministracionū sunt, idem autem Dominus, & diuisiones operationum sunt, idem autem Deus. Et sequitur. Idem autem spiritus, diuidens singulis prout vult. Ista est igitur iocētitas, quę est realis. ¶ Secundo dico, quod est identitas quę est moralis. Et sic dicam, quod est identitas

Conflans & solida, Primam facit vigoris fortitudo, Instans & feruida, Secundā facit amoris certitudo, Aftans & prouida, Tertiā facit moris similitudo.

¶ Dico igitur, q̄ inuenitur identitas firmitatis quę est informatiua, & hæc est illa summa, & inæstimabilis fortitudo, q̄ mētem ita format firmiter, & informat in bono proposito, q̄ siue veniant prospera, siue in surgant aduersa, siue interneniāt varia, & diuersa, semper tam in virtute, & constantia manet idem, vt nec sit motus variatatis in pectore, nec gestus contrarietatis in corpore, nec actus difformitatis in opere. Semper igitur debet esse idem, iuxta illud 1. Cor. 1. Sitis autē perfecti in eodē sensu, & in eadē scientia. Phil. 3. Idē sapiamus, & in eadem permaneamus regula. Allega hic Senecam, qui in multis passibus loquitur de tali identitate. Et si vis, inuehe cōtra illos, qui carent hmoi virtuosā, & stabili identitate, & qui nunquā in eodem statu persistunt, imō ad modicū statū fortunę vel asperę, vel secundę, tam interius, q̄ exterius statum mutant. Similes illi lapidi selenici, qui sē lunam mutat imaginē, quia. sicut luna mutatur in celo, sic imago lunę, q̄ est in lapide, mutatur & variatur in ipsius corpulculo, sic tales ad mutationem lunę. i. fortunę, mutant imaginem status sui. Similes tēstis vati, qui sē fabulam, de viro in fœminā, & de fœmina in virum fuit mutatus, qui tñ oculorū lumine fuit priuatus, vt dicit Quid. lib. 3. fabula 4. sic tales q̄q; sunt viri, q̄q; fœmina, quandoq; fortes, quandoq; infirmi, q̄que læti, quandoq; tristes, quandoq; magnanimi, quādoq; parui. Et sic nunquam sunt idem. Iob 13. Nunquā in eodem statu, pmanet. Quā potissimē patet in nobis ecclesiasticis, q̄ fortunę subijcimus nosmetipsos, & facili occasione volumur, & roramus. Iob 4. Ecce qui seruiunt ei, nō sunt stabiles. Ista est igitur identitas firmitatis, quę est informatiua. Itē dico, q̄ in moribus inuenitur identitas charitatis, quę est informatiua. Amor. n. transformā amantem in amatum. Et idē amor, ppriē comparatur igni qui. s. duo metalla solet taliter liquefacere, & ignire, q̄ efficiuntur vnū, & idem sic etiam amor. Vnde Seneca in epistola dicit de amico. Est. n. amicus quasi alter idem. ¶ Item dico, q̄ inuenitur in moribus identitas qualitatis, quę est conformatiua. Idem. n. quandoq; accipitur pro simili. Vnde q̄ vnū est alteri similitudine, tunc dicitur esse idem cum ipso, sicut cum dicitur ad Rom. 2. Eadem. n. agis, q̄ iudicas. Eadem. n. dico, si similia. Et sic dico, q̄ nos inuenimus identitatem bonorum, & identitatem malorū. Bonorum dico, qui. s. volunt se bonis alijs conformare, & cum eis esse idem in moribus; & in vita, quia. sicut solent idem credere, idem sapere, idem facere, ibidem sistere. Habent. n. iusti eundem locum, quia. s. oēs sunt in Ecclesia militante. Et oēs, qui sunt eiusdē religionis, debent esse eiusdē habitacionis. Act. 3. Erant autē oēs Discipuli pariter in eodem loco. Credunt et iusti eundem Deum. 2. Cor. 4. Habentes autem eundem fidei spiritum &c. Habent et iusti eundem scientiæ fractum, quia. s. omnes eadem doctrina, & scientia sunt instructi. 1. Cor. 10. Omnes. n. vnū potum spiritualem biberunt. Et Phil. 3. Idē sapiatis, eandem charitatē habētes, vnā animē idipsum sentientes. Faciunt etiam iusti eundē bonę operationis actum, quia. s. in actibus, & ritibus vnus alteri se conformat. Num. 15. Tam indigenę quā peregrini eodem ritu offerēt sacrificia. Eccl. 44. Et Isaac eodem fecit modō. Inuenimus et identitatem malorū, quia. s. mali habent identitatem obstinationis, & identitatem conuersationis. Obstinationis, dico quia. s. ita sunt obstinati in malo, q̄ semper volūt esse idē, nec a suo malo proposito possunt aliquāter immutari. Conuersationis est, quā semper se solet vnus alteri in moribus cōforma-

re, eosdem actus facere, & idem dicere & sentire. Prou. 10. Idem sequitur aues volantes. i. quilibet talis idem se cōformat auius volatibus. i. alijs vanis hominibus & ineptis. Et sic patet, q̄ est quādā identitas q̄ est moralis. ¶ Tertio dico, q̄ est quādā identitas quę est localis. Quia pro certo iusti habent eundem locum, s. Ecclesiā militante in via. Iosua. 5. Māserunt in eodem castrorum loco donec sanarentur. Et Paradisum seu ecclesiā triumphantem in futuro. Nu. 9. cūctis diebus quibus stabat nubes super tabernaculū, manebāt in eodem loco. Et mali etiam in eodē loco manent, quia. s. in vita sua isti habēt eadē habitacionē, & finaliter in inferno eadē habēt damnationem. Vnde de illo iniquo andronico, q̄ Oniā occiderat, dicitur 2. Mac. 4. q̄ in eodē loco, in quo Oniā interfecerat, iussit rex Antiochus sacrilegium vita priuari. Et hæc de idē, & de eodem sufficiat. Vide de hmoi in littera H.

Idipsum. Quia idipsum videtur significare illud, quod A. idem, notare possum, quod nos debemus. Sapere, Idipsum dico sapere. Rom. 15. Deus aūt pacis, & solati det vobis idipsum. Facere, sum sapere alterutrum. Itē idipsum sperare, dicere. 1. Corin. 1. Obsecro autē vos Laudare. fratres, vt idipsum dicatis oēs, & non sint in vobis schismata. Itē idipsum facere Phil. 2. Gaudet & congratulor vobis, idipsum autem, & vos gaudere, & congratulamini mihi. Item idipsum sperare. Psal. In pace in idipsum dormiam, & requiescam. Item idipsum laudare. Psal. Exultemus nomen eius in idipsum.

Js. Nota, q̄ is vt cōius accipit demonstratiuē, designat. n. A. certitudinē personę. Et idē q̄ ois persona aut esse bona aut esse mala, dicā, q̄ is pōt in bono, & in malo significare, & designare hominem virtuosum, & hominem vitiosum. ¶ Primo ergo dico, q̄ is signat hominem virtuosum. Virtuosus. n. pōt dici is, quia. s. iste est demonstrabilis, & spectabilis apud omnes ratione vitę, apparetia, & doctrinā. Et sic notabis, q̄ homo pōt dici is, idest demonstrabilis, & virtuosus, ratione Sapientię speculatiuę, Talis. n. is solet subtiliter speculari. Vnde A. & 1. o. dicit, q̄ is vidit in visu manifestē, quasi hora nona. Angelum Dei. Itē is solet suppliciter rogare. Vnde illo claudō, q̄ sedebat ad portam speciosam, dicit A. & 3. q̄ is videns Petrū, & Ioannem incipientes introire in tēplū, rogabat vt elemosinam acciperet. Item is solet stabiliter portare, supple tribulationes. vñ 2. Mach. 7. dicit, de sexto martyre Machabeorū, q̄ is mori incipiens, Antiochū arguebat. Item is solet sincere amare, supple Deum & quemlibet benefactorem. vnde Luc. 7. Quis inquit eū plus diligit? Respondetur. Existimo, q̄ is cui plus donauit. Item solet animū renouare. s. per penitentiam opportunam. Vnde 2. Cor. 4. Licet is, q̄ de foris est noster hō corrumpatur, is tñ quintus est, renouatur de die in diē. Item is solet se Deo subiugare. vnde de demoniaco dicit Luc. 8. Is vt vidit Iesum, pcedit ante illum. Sic igitur dico, q̄ is designat hominem virtuosum. ¶ Secundo dico, q̄ potest designare hominem vitiosum, qui. s. demonstratiuus potest dici, pro eo, quod quandoque sic abundat, in vitijs, quod tanquam monstrum vel spectaculum per alios, digito demonstratur. Et hoc meritō, quia pro certo is Abundat mendacijs sine veritate, Talis (dico) solet Prędicat eloquijs plenis falsitate, mēdacia semina. Pestundat nequitijs sua prauitate, re. 1. Jo. 2. Quis est Redundat spurcitijs, & cupiditate, mendax, quasi is, q̄ negat, qm̄ Iesus non est Christus. Item solet fallacia prędicare. 2. Cor. 11. Si is, qui venit, aliū Christum p̄dicat (quē nos nō prędicamus supple) falsum p̄dicat &c. Itē solet in vitijs abundare. s. in luxuria, & auaritia. 1. Cor. 5. Si is, qui frater nominat inter vos, est fornicator, aut auarus aut idolis seruiens &c. cū hmoi nec cibū sumere. Itē solet ad vitia concitare, seu pducere. s. alios suis malis dicitis, & factis. 1. The. 3. Missi ad cognoscendū fidē vestrā, ne forte retauerit vos is, q̄ tētat, & inanis fiat labor vester. Transeo, quia sterilis est materia.

Idest. Nota, q̄ idest potest accipi pro vna dictione vel A. pro duabus. Quocunq; tamē modo accipiat, dicitur esse interpretatiua, expositiua, & declaratiua. Et sic nota, quod istud vocabulum idest, signat prudentem sagacitatem,

gacitatem, rebellem fatuitatem, presentem prosperitatem, mundanā aduerfitatem, & celestem felicitatem. Ista. n. oia habent vim interpretatiuam, vel alterius, q̄ ostendat significatiuā. Nā per primū. i. notatur morum sanctitas in puidis per s. m. i. notatur vitę prauitas in fatuis, per tertium, idest notatur mundi vanitas in prosperitatis, per quartum idest notatur rerum paupertas in tribulatis, & per quintū idest notatur coeli foelicitas in beatis. ¶ Primo igitur dico, q̄ ista dicitio. i. signat in prouidis, & prudentib. morū sanctitatē. Prudens. n. homo nihil aliud est quā vnū idest, qui. s. isti sui sciunt interpretari res aliter, quam eas proferant. Ipsi sunt etiam aliud aliquoties quā ostendat, quia proculdubio quamuis non semper appareant, isti tamen sunt quandoque viri Penitentes, & magni doloris, Permanentes, & magni vigoris, Continentes, & magni vigoris, Præcellentes, & grandis valoris. vt de ipforū quolibet dicatur illud Gen. 35. quod. s. Rachel appellauit nomen filij sui Benoni. i. filius doloris. Itē quidā sunt viri permanentes vigore muniti, vt. s. de quolibet dicatur illud Gen. 35. Pater verō vocauit eū Benjamin, i. filius dextrę. Dextera. n. fortitudinem bonę operationis designat. Item dico, q̄ quidā sunt viri cōtinentes decore floridi seu politici, vt de tali dicatur illud Iudic. 16. Nazareus. i. consecratus dicitur Dño. Nazareus autē floridus interpretatur. Item dico, q̄ quidā sunt, viri præcellentes valore fulciti. Et isti sunt illi, qui licet modici videantur, sciunt tñ, & possunt magna facere, magnis resistere, & p fide magna, & grauiā sustinere. vt de talibus dicatur illud Dan. 4. Viri autem hit res. i. Sydrac Misac, & Abdenago, ceciderunt in medio ignis colligati, & ambulabāt in medio flammę laudantes Deum. Habes autem de istis ibidē quō prouinciā Babylonis rexerunt, & quomodo iniquis regis iustionibus contraxerunt, vt de quolibet tali dicat illud 3. Reg. 7. Vocauit columnam Achin. i. firmitas. Et sic igitur dicam, q̄ istud. i. signat morum sanctitatem. ¶ Secundo dico, q̄ ista dicitio. i. signat in fatuis vitę prauitatem, per. i. intelligi potest quidā, qui & in verbis, & in factis nō sunt nisi vnū. i. vnū aliud quā ostendat. In verbis dico, sicut sunt rebelles & litigiosi, heretici & superstitiosi, mendaces, & proditiosi. Isti enim habēt sua verba semper duplicia, & obscura, quia nunquam sunt talia sicut esse videtur, imō semper vnū idest. i. vna fallaci expositioe gloriata, & interpretat noscitur, & tamē verba nostra debent esse ita solida, q̄ nulla calua occasione vel ficta interpretatione debent mutari, sed in ea intentione qua prolata sunt immutabiliter debent errari. Leuit. 27. Si quis vouerit, sanctum erit, nec mutari poterit. i. nec melius malo nec peius bono. In factis etiā, sicut sunt hy pocrite, & maliciosi, quorum vita non est nisi vnū. i. quia. s. alia est existentia, q̄ apparentia, alia conuersatio, q̄ operatio, alia vestis, quā pectus. Vnde de malis dicitur Iudic. 19. Venerunt viri ciuitatis illius filij Belial. i. absque iugo. Vnde de peccatis talium pōt dici illud Deut. 29. Vidistis abominaciones, & sordis, i. idola eorum. Patet igitur, q̄. i. quandoque sumitur, & designat vitę prauitatem. ¶ Tertio dico, q̄ idest signat in prosperitatis mundi vanitatem. Mundi. n. gloria nō est nisi vnū. i. vnū. n. ostendit, & aliud præterdit, vnū est, & aliud erit, vnū patet, & aliud latet. Quia re vera mūdus videtur splendere, & tamē solet fetere, videtur ridere, & in veniuntur lugere, vt gaudere, & solet tegere, quia re vera, & in mundo & in mundanis plus est de amaritudine, quā de dulcedine, plus de tēdio quā de gaudio, plus de labore, q̄ de sopore. Et idē de tali. i. potest talis mundana persona dicere illud Ruth. 1. Non vocetis me noēm. i. pulchram, sed vocetis me mara. amaram, quia amaritudine repleuit me omnipotens. Talis autē amaritudo, & tale. i. tunc præcipue complebitur, q̄ per damnationē aternā omne, quod dulce fuerat, in amaritudinem conuertetur, & quando mundana gloria futuris in fortunjs destruet. Vnde de futuris infortunjs dicitur Hierem. 31. Sanabitur fluctus quasi aquę multę, quia venit super eam. i. super Babylonem, prædo, & apprehensit sunt fortes eius, & emarcuit arcus eorum, quia fortis vltor Dominus retribuet. Patet igitur, q̄. i. quandoq; designat mūdū de vanitate. ¶ Quarto dico, q̄. i. designat in tribulatis rerū paupertatem. Constat. n. q̄ status præsentis tribulationis, & paupertatis non est nisi vnū idest. Signat. n. pro tempore

futuro aliud q̄ pro modo, quia pro certo miseria presentium tribulationū signum, & futurarum cōsolationū. Quod bene figuratum est Gen. 48. vbi dicit, q̄ Ioseph posuit Effraim ad sinistram suam. i. ad dexteram Israel. Quia re vera quādo Ioseph, qui interpretatur augmentum vel appositio. i. mūdū prosperitas, in qua est bonorum terrenorum augmentum, ponit aliquem ad sinistram suam. i. in statu tribulationum, istud non est nisi vnū. i. hoc est dicit vnū signum, & vna demonstratio, q̄ ipse erit finaliter ad dexteram Israel, i. in foelicitate aternarum cōsolationū, & in societate, Israeli. Deū videntū, hoc est spiritualiū cōtēplationū. Signat igitur. i. rerū paupertatem, & aduerfitatē. ¶ Quinto dico, q̄. i. signat in beatis celi voluptatē, & felicitatē. Idest. n. signat declarationē, & expositionē illorum quę dicta sunt. Et quia in vita oia sūt clara, nuda, exposita & aperta, bene dico, q̄ celi vita pōt dici. i. ¶ Vnde nota, q̄ ibi est declaratio & manifestatio Veritatis & scientiæ, Ibi. n. resulget veritas, & Charitatis & lætitię, cognitio, quia. s. ibi sūt cherubini, qui interpretantur Securitatis & fiducię, plenitudo sciētia. 3. Reg. Libertatis & indulgentię, 6. Mensura pariopus vnū Saturitatis & opulentię, erat in duob. cherubin. i. altitudinem habebant. 10. cubitorum. Hoc est dicit, altitudinem mentis ad cognoscēdum verum denariū retributionis aternę. Item ibi resulget charitas, & dilectio: vnus. n. alterū affectat, desiderat alterum intueri, & per charitatē, & inuicē cōsolari. Rom. 1. Desidero. n. videre vos, i. simul cōsolari in vobis per eam, quę inuicē est fidem vestram atq; meā. Item ibi resulget securitas, & tuitio, quia. s. est secura habitatio, quę a nemine perturbatur. Vnde istud est tabernaculum nō manufactum. i. nō huius creationis. Heb. 9. Vnde Gen. 32. dicit, q̄ Jacob cum obuia habuisset Angelos, appellauit nomē loci illius manaim. i. castra. Et 33. dicit, q̄ appellauit nomē loci illius Sochor. i. tabernacula. Vnde celesti habitacione dicitur Heb. 11. Nunc autē inquit, meliorē appetunt supple habitacionem seu patriā. i. celestē, parauit. n. illis ciuitatē. Itē ibi resulget tranquillitas & quietio Leuit. 23. Die primō, & die octauo erit sabbatū. i. requies. Itē ibi resulget libertas & remissio, quia. s. oēs opus seruitutis remittet, & cessabit ibi, sicut Num. 27. Et Leuit. 27. dicit, q̄ cū Iubileus. i. annus remissionis aduenerit, restituetur hæreditas pristino possessori. Hęc est autē hæreditas seruorū Dñi. s. gloria sempiterna. Item ibi declaratur saturitas, & refectio, quia. s. diuinitas & humanitas Christi sunt duo fercula, quibus aīa beatorū recreantur, & corpora. Vnde Exo. 16. dicit, q̄ filij Israel de māna celesti colligebant cibos duplices. s. duo gomor per singulos hoies. Et Exo. 12. Est. n. phasē idest transitus Domini. Phasē enim idest Pascha erat festum vbi comedebatur agnus Paschale

Idolom. Nota, q̄ idolū est illa imago figura statua seu similitudo, quę antiquitus ab infidelibus p Deo colebatur. Veruntamen quāuis generaliter idola in scriptura significant Deos gentilium, possunt tamē designare diuersa genera peccatorum, vel etiam diuersa genera vitiolorum. Et breuiter dico, quod in scriptura inueniunt idola Bonorum exteriorum, Bona. n. terrena dicunt idola, quę Deorum dexteriorum, ista nō sunt verē, res imō imagi-vitiolorum interiorum, nes rerū. Quādā est fictiones a-Peruerforū & peccatorū, cunct esse idola quas hebetes, & stulti faciūt Deos suos. Et iō cōsulit Esa. 2. In illa die. pijciet hō idola argēti sui, & simulacra auri, quę fecerat, vt adoraret. Ad literā. n. antiquitus per totū orbē fuerit idola, in q̄ fatui idololatrę crediderūt, & ea coluerūt, & adorauerūt. De q̄. Eze. 20. In idolis Aegypti nolite pollui. Peccata ē p̄t di-ci idola, quia. s. multi sūt, q̄ de diuersis p̄ctis Deos suos faciūt, & in cordib. suis ea adorāt, & colūt, sicut patet de carnalib. q̄ rectē vñ luxuriam deificare. Et de auaris, qui vñ auaritiā adorare. Eph. 5. Auaritia, q̄ est idolorū seruitus. Peccatores et dicunt idola, quia. s. certō sicut idolū nullū erat virtutis quīs magna esset auctoritatis, sic p̄ctores nulli sūt virtutis apud Deū, quīs magne sint auctoritatis apud mūdū. Et sicut idola de diuersis metallis, & materijs solebāt fieri, quia. s. q̄dā erant Ligneę, Sic verē mundi peccatores dicuntur esse li-gneę p fragilitatē, lapidei per infensibilitatē, aurei p pompositatē, ærei. i. facilliter resonantes per iactantiā, & detractoriā prauitatem. Diction. Berchorij. Pars ij. P 3 tem,

rem, iuxta illud Pſal. Simulacra gentium argentum & aurum. De talibus igitur, & eorum malis operibus pōt dici illud Sap. 13. Infandum, n. idolorum cultura omnis mali causa est. Et breuiter poſſumus notare, quod per idola poſſunt accipi tria vel quatuor genera peccatorum. ſ. illi, q. magnis ſtatib. ſublimantur, qui falſis ritibus palliantur, qui à bonis morib. elongantur. Primi ſunt ſuperbi & ambitioſi, ſecūdi ſunt hypocrita & proditioſi, tertij ſunt pigri & accidioſi. ¶ Primò igitur dico, q. idolū ſignat ſuperbos elatos, & ambitioſos, ſicut. n. idolum quāuis eſſet ſine virtute, & ſine ſenſu, tamen antiquitus in alto loco ponebatur, tāquam Deus adorabaſ, coram ipſo thurificabatur, & diuerſis culcibus, & munerib. ab infidelibus colebatur, ſic verè hodie multi ſunt ambitioſi qui quamuis careant omni ſenſu & ratione, oī virtute, & diſcretione, oī motu, & bona operatione, ipſi tamen hodie in altis dignitatibus, & officiis ſublimantur, vbi diſ. i. viri excellentes, & perfecti eſſe creduntur, vbi etiam ab infidelibus. i. ab adulatoribus coluntur, & honorantur, & vbi per adulationē, & vanę laudis exhibitionē thurificantur, & incenſantur. Iſti figurantur in illo idolo. i. in illa ſtatua, quam fecit erigi Nabuchodonosor rex, coram qua instrumentis varijs cantabatur, & quam qui adorare volebant, in fornacem igneā ponebant, ſicut dicitur Dan. 3. Sic verè chariſſimi, videmus, q. hodie multa idola. i. multę ſtatue. i. multę perſonę inuiles, & ignorātes à rege Nabuchodonosor. i. à Papa rege vel Imperatore in altis dignitatibus, officijs, prelaturis & beneficijs erigunt, & ſtatim p. certo aſſunt corā talib. cātores muſicatos. i. fallaces adultores, mali cōſiliarij, & ſuggeſtores & ſuorum malorum actuum iuſtificatores. Tales. n. corā talibus idolis continē reſonant, & adulantur, & p. ſonos vanę laudis coram eis modulantur, iuxta illud Eſa. 30. quod p. priē vī eſſe dictum talium idolorum laudes adulatorū diligentiū. Loquimini in quiete nobis placencia, videte nobis errores, auferre à me viam, declinate à me ſemitam, ceſſate à facie noſtra ſanctus Iſrael. Et breuiter, pauperes ſubditi talia idola adorare, & munera dare cogunt, quod ſi facere noluerint, igne diuerſarum tribulationum cremantur. quia verè ſi tales talibus malis principibus vel prelatis, officialibus vel balliuis nō offerunt munera ſtatim incurrit lites, & verbera. De talibus igitur idolis loquitur Ezech. 8. q. ipſe vidit, in templo vniuerſa idola domus Iſrael depiſta in parietib. quibus ſeniores Iſrael thurificabāt. Hoc. n. in templo Eccleſie idola. i. perſonę malę ſunt in dignitatibus ſapius cōſtituta. Quia re vera ſunt viri pigri, & ficti, corā quib. ſeniores. i. illi, qui debent eſſe conſilio ſaniores, non ceſſant thur. & incenſum adulationis in cendere, & verba placētia incenſare. Quia verè iſtud ſit hodie in domibus prelatorū, & magnatū quod ſeniores. i. illi, qui in eorū curijs ſunt maiores, & in cōſilijs ſecretiores, & ad quos pinet magis vnū magiſtris ſuis dicere, & ipſos de malefactis corrigere, ſūt hodie ad thurificadum, & adulandum promptiores, & ad dicendū veritatē remotiores. ſicut. n. dicit Seneca. Cū diuites oīa habeāt, hoc eis ſolum deſicit. ſ. qui eis verū dicat. Tales. n. nō curāt verū dicere, ſed magis magiſtros ſuos p. adulationē decipere vt. ſ. poſſint magiſtri ſui diuitias exhaurire, & ſuas proprias ampliare. Et inde eſt, q. talia idola, i. tales principes vel prelati ſunt hodie pauperes, ſeniores verò iſti, ſ. ſui balliui & cōſiliarij ſunt diuites, & potentes. Iſtud figuratur Dan. 14. vbi dī, q. in Babylone erat vnū idolum, corā quo magna infinitas ciborum oī die ponebatur, & quod totum comedere, à populo credebatur. In ſero. n. apponebantur cibaria, ſed de nocte facerotes, qui ſeruabant iſtud idolum, cum vxoribus, & paruulis oīa occultē comedebāt, ita quod in caſtino nulla coram idolo cibaria apparebāt. populus verò ſtupebat quō illud idolum tā ſubito tot, & tanta comedebat. Sic verè chariſſimi, coram idolis noſtris, i. coram ignaris principibus, & prelatis opponuntur hodie infiniti cibi, i. infinitę diuitię, q. de eorum redditibus quotidie apportantur. Quia ſicut dicit Prouerb. 13. Multi cibi in noualibus patrum, Meſa verò ipſorum nō videtur eſſe in caſtino propter iſtos fertiliores vel reptiliores, q. a. ſ. facerotes, qui ſunt circa idolū, i. ſeruitores, cōſiliarij, & officiales talium totum occultē deuote, ſuran tur, & ſubtrahunt, & ſic nihil apparet coram idolo, ſuran t. pauperes, & miſeri ſemper ſunt. Idē bene conſulitur Eccl. 5. A cōſiliario malo abſconde aīam tuā. Quia breuiter, men-

ſa dominorum ſunt inanes, & vacuę, menſa verò talium ſacerdotū bonis dominorū ſunt repleta. vnde Eccl. 30. Quid proderit idolo libatio? nec. n. manducabit, nec odorabitur. Tales igitur dicuntur idola, ſ. viri ambitioſi, de quibus dī, q. rex Antiochus poſuit abominandum idolum deſolationis in templo, ſicut dī 1. Machab. 1. Quia. ſ. hodie in templo Eccleſie ſunt multa talia idola conſtituta, p. quod ipſa eſt hodie quaſi penitus deſolata. Multa ſunt igit talia idola. Et certè malum eſt eis thurificare, & eos colere, & eis ſeruire. Vnde 1. Cor. 10. Fugite à cultura idolorum. Et merito, quia ſicut dicitur Sap. 14. infandum idolorum cultura omnis mali cā eſt. Et ſequuntur ibidem vitia talium idololatrarum, i. talium curialium & adulatorum. Aut. n. inquit, dum letantur inſaniunt, aut certè vaticinātur falſa, aut viuunt iniuſte, aut per iurant cito. dū. n. cōfidunt in idolis, quę ſunt ſine aīa, male iurantes noceri ſe non ſperant. O Deus quot vitijs hodie tales idolantur. Vt. n. dicit ille poeta, Nulla fides pietasq. viris, qui caſtra ſequuntur. Veruntamen quandoq. ſit, q. in talium curijs, & ſeruitijs ſunt aliqui qui in medio curſu vadūt, q. a. ſ. & bonam cōſcientiam ſeruire volunt, & magiſtris ſuis ſeruiunt, & obediunt, quod fatis eſt impoſſibile, cum nemo po teſt duob. Dominis ſeruire. Iſti figurati ſunt in Samaritanis, qui ſimul Deum, & idola colere voluerunt. Vnde 4. Reg. 17. in fine dī, quod fuerunt gentes timentes Deum, & nihilominus idolis ſuis ſeruietes. Breuiter igitur iſtud eſt verum, q. hodie ſunt multi, qui gaudent ſe eſſe in ſeruitio vnus talis idoli, dicentes illud Oſeę 12. Veruntamen diues eſt effectus ſum inueni idolū mihi. Significat igit iſta idola illos qui indigni in dignitatibus ſublimantur. ¶ Secundò dico, q. p. idola poſſunt hypocrita ſignificari, qui falſitatib. palliantur. ſicut. n. idolum nihil hēt niſi exteriorē apparenciam, quia. ſ. non habet niſi mēbra exteriora, ſ. oculos, manus, faciem &c. de mēbris verò interioribus nihil habet, quia cor, viſcera, medullam & ſanguinem nō habet, ſic hypocrita optimē ſunt formati, & figurati in exterioribus, ſed nunquā in interioribus, quia. ſ. illud, quod in eis exterior apparet, ſ. oſ locutionis, oculi diſcretionis, manus operationis, eſt i. ipſis optimē compoſiti, ſed verè illa, quę latent interioris, ſ. cor intentionis, viſcera compaſſionis, medulla deuotionis, ſanguinis &c. idēſt memoria Dominicę Paſſionis, nō ſunt in eis facta vel formata nec compoſita vel figurata. Oibus. n. talib. membris. i. virtutibus interioribus carent, & illa ſolū habēt, quę exterior apparet, figurati in idolo Bel, quod erat in Babylone, de quo dicitur Dan. 14. Ne erres (inquit) rex, iſte intrinſecus luteus eſt, foris verò æreus. Vñ de deceptione, & ſitione talium idolorum, qui vnū videntur exterioris, & aliud ſūt interioris dī Amos 2. Deceperunt eos idola ſua. Iſta ſunt igitur hypocrita fallaciatibus palliati. ¶ Tertio dicuntur idola illi, qui ſunt à bonis motibus elongati. Idolum enim

Caret ſenſu, idolum. n. non cogitat, non videt, nō audit, nō operatur, nō ſentit, nō odorat, non ambulat, non loquitur. De idolis. n. dicitur in Pſal. q. os habent, & non loquuntur, oculos habent, & non vident. Sic verè viri pigri, ocioſi peccatores, & deſidioſi nullo motu boni exercitij mouent, nec in aliquo bono opere occupantur. Non. n. cogitant per contemplationem, nō vidēt per diſcretionem, non audiunt per informationem, nō operantur per aliquam bonam operationem, nō ſentiunt p. compaſſionem, non adorant per deuotionem, non ambulant p. aliquam bonam affectionem, non loquuntur per confeſſionem, orationem, & gratiarū actionem. De talibus loquitur Sap. 14. Conſidunt (inquit) in idolis, q. ſunt ſine anima. Talia igit idola. i. tales mundi peccatores à Deo finaliter deſtruentur, & confundentur. Quia ſicut dicitur Oſeę 10. Diſpergentur excelsa idoli. patet igitur, quomodo per idola poſſunt intelligi accidię torpidi ſectatores, hypocriſis fallaces profeſſores, dignitatum indigni poſſeſſores.

Idria. Nota, quod idria eſt vas aquaticum de terra vel a in ſcriptura moraliter

Diuina ſcriptura, Primò igit eſt idria nobilis, q. de Fragili natura, notat ſcripturā, q. a. ſ. idria q. ē re Doctrinę, licura, poſteriori liquoris, ſignat ſcripturam, quę eſt re poſitorum ſcientia.

ria. vnde de Salomone dicitur 3. Reg. 7. qd ipſe fecit idrias, & fuſcinulas in templo. ¶ Secundò dico, q. eſt idria fragilis, quę denotat naturā. Natura. n. corporis, quę fragilis, eſt po teſt per idriam deſignari, quę. ſ. faciliſter frangitur, & caſſat. Vnde Eccleſiaſtes 12. Ibit homo in domū æternitatis ſuę, & circumbunt in platea plangētes antequam rumpat funiculus argenteus, & recurrat vita aurea, & contētur idria ſuper fontē, & cōfringat rota ſuper cifterna, & reuertat puluis in terrā ſuam vnde erat, & ſpiritus redeat ad Deum, q. de dit illum. ¶ Aduerte tñ, q. in fragili idria latent aliquotiens, multa quia. ſ. ſub humani corporis velamēto latent qñq. virtutes dignę mirabili monumento. Qñq. n. ibi recondit aqua qñq. farina, quādoq. lucerna reconditur. Dico, q. ibi reconditur aqua lachrymoſę deuotionis. Io. 2. Implete idrias aqua. Reconditur etiam ibi farina pię, & viſcerofę compaſſionis, quia. ſ. nutrit, & ſuſtentat miſeros indigētis. Vnde iſta eſt idria farine, quę pauperculę Heliam nutriente fuit multiplicata, ita q. licet quotidie exinde comederunt, nunquā tñ conſumebatur, ſicut dicitur 3. Regum 17. In quo nota, q. idria. i. virtus compaſſionis, ſubuentioſis, clementię, & beneſicentia tantę eſt efficaç, q. ſuam farinam. i. bona ſua tē poralia, quibus Helias, i. iuſti, & pauperes ſuſtentantur, non minuit, ſed auget. Quia ſicut dicitur Prouerb. 11. Alij diuidit propria, & ditiores ſunt. Et Lucę 6. Date, & dabitur vobis. Prouer. 28. Qui dat pauperi, nō indigēbit. Ad quod etiam applicari poteſt illud de nuptijs Galilee Ioan. 2. vbi dicitur quod aqua quę fuit in ſex idrijs poſita ſecundum purificationē Iudæorum, conuerſa fuit in vinū. Ad denotādū, q. ſex opera miſericordię, quę idrię lapideę. i. firmę, & ſolidę cōtinuant, & permanentes debent eſſe, & quę eſt ad purificationem criminum inſtituta fuerunt, tantę ſunt efficaç, qd ſemper aqua mutatur in vinū, minus mutatur in maius, bonum mutatur in melius, modicum mutatur in magnum, terrenum conuertitur in æternum. 3. Reg. 17. Idria farina nō deſicit, & lechyus oleo non minuetur, vñq. ad diem, qua Diſ Deus daturus eſt pluuiam ſuper faciem terrę. Reconditur in ſuper in idria etiam lucerna clara, & miraculoſa conuerſa tionis. Lucerna. n. mira ſanctitatis qñq. latet ſub fragilium corporum velamento, quę qñ exterioris manifeſtatur, virtus latentis luminis declaratur, quod poſſimē patet in martyribus, qui in idrijs fragilium corporum lumen veritatis, & ſi dei continuerunt, quibus tandem morte conſtractis, lux ſi virtutis emicuit, quę mundum exēplis, & miraculis illuſtrauit, qd poſſimē apparuit in Chriſto, in cuius corpore idria. i. in cuius corpore lux diuinitatis latuit, quę fracto corpore, & mortuo per fidem miracula reſplenduit, & reſuſcit. Figura ad hoc in idrijs Gedeonis Indic. 7. vbi dicitur, quod fractis idrijs lucernę intus poſita apparuerunt, q. madianitas taliter terruerunt, quod filij Iſrael fugatis, & victis hoſtibus victoriam habuerunt. Quia. ſ. fractura idriarum. i. mors Chriſti & martyrum, & maceratio corporum hominum iuſtorū & apparentia lucis. i. bonorum exemplorum documentorū & miraculorum eſt, & fuit terror, & horror dēmonū, & omnium impiorum. Patet igitur, quod inuenitur idria fragilis, quę denotat corporis naturam. ¶ Tertio dico, quod eſt idria vilis, quę deſignat doctrinā lituram. Idria enim, quę vt ſupra dictum eſt, fundit aquam, miniſtrat farinam, occultat lucernam, ſignat doctores, qui. ſ. fundunt aquam. i. ſimplicem doctrinam pro imbecillibus, & incipientibus. Farinam. i. doctrinam fortiorem pro proficiētibus. Lucernam. i. doctrinā ſubriliorem pro perfectis, & excellentibus. 3. Reg. 18. Implete quatuor idrias aqua, & fundite ſuper holocauſtum. Quatuor. n. idrias, doctores euangelicos, & doctrinā quatuor euāgelistarum deſignant. Qui aqua ſapientię repleti, holocauſta. i. illos, qui Deo offeruntur, docendo & prædicando irrogant, & humectant. Si. n. aliquis petierit à doctore dicendo illud Gen. 24. Inclina idriam tuam, vt bibam, ſtatim debet aquam doctrinę infundere, & eum in ſalutaribus informare iuxta illud, quod ſequitur ibidem. Effundens idriam in canalibus, recurrit ad puteum, vt hauriret aquā, & hauſit omni bus camelis dedit. Doctōr. n. debet illud, qd hauſit, & ſuaduit, eſſundere, & pro iterum hauriendo ad puteum recurrere, vt iterum hauſta doctrinā poſſit alios adquare. vnde ibi dē dī. Celeriter depoſuit Rebecca idriam in vlnam ſuam, & dedit potum, ſ. ſeruo Abrahę. Hęc eſt igitur idria vilis &c.

¶ Quartò dico, q. in ſcriptura reperitur idria flebilis, quę deſignat aīę locuram. i. poenitentia lachrymoſam. Et de hoc dicitur Gen. 24. q. Rebecca deſcēderat ad fontē aquę, & repleuerat idriam, & reuertebatur. Quia re vera dum aīa peccatrix ad fontē diuinę miſericordię deſcendit, idriam cordis ſolet aqua lachrymarum implere, & ſic ad domū Eccleſię, & ſtatim gratię ſolet reuerti per poenitentiam, & redire. ¶ Si vis adhuc de idria alio modo, cū idria ſit vas cōcauum, continendis liquoribus aptum, poſſum dicere quod idria ſignificant tam perſonas quā virtutes liquorē gratię continentēs. Sic iuxta Mauricium nota, quod in ſcriptura reperit

Idria	{	Continentium,	Prima eſt idria virginitatis. Et iſta eſt illa, q. de Rebecca dicit portat ſe, qui vt dicitur Gene. 24. erat puella decora nimis, virgoq. pulcherrima, hñs. ſ. idriam in ſcapula. Pōnit aut Mauricij, q. ſicut idrię, quę erant in nuptijs, vbi vocatus eſt Ieſus, cōtinēbant qualibet metretas binas vel ternas, ſic iſtę ſpirituales idrię binos vel ternos hēt gradus. Virginitas. n. habet metretas binas, quia. ſ. ipſa debet eſſe in corde, & in carne. Vel ternas, quia triplex eſt caſtitas. ſ. caſtitas virginalis, diuialis, & coniugalis. ¶ Secunda eſt idria penalitatis, quā. ſ. deſerunt poenitētes, & figurati in illis, qui erant in exercitu Gedeonis qui frangentes idrias, & lampades oſtendentes, hoſtes ſuos ſuperauerunt. Quia. ſ. hoſtis aīę ſuperatur, qñ idria corporis & carnalitatis per poenitentiam frangitur, & mortificatur, & lampas. ſ. ſplendor bonorum operum declaratur. Poenitentia ē ſm Mauricij binas habet metretas, q. a mortificat malos affectus, & malos actus. Vel ternas, quia conſtat ex trib. ſ. Cordis contritione, Tertia eſt idria ſagacitatis, figurata i. idrijs aureis, quas Salomon ſapiētiffimus fabricauit in templo, ſicut dicitur 3. Reg. 7. Quia ſapiētia per ſplendorem aureum denotatur. Et iſta ſimiliter binas habet metretas, in quātum. ſ. iſta apparet in circūſpectione ſpiritualium & temporalium. Vel ternas, quia. ſ. iſta prudenter agit in recollectione præteritorum, ordinatione præſentiu, cautela futurorum. ¶ Quarta eſt idria fragilitatis, quā. ſ. viri meditatiui debent cōſiderando portare, & quia fragilis, ipſam modicum reputare. Eccl. 1. 1. Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tuę, ante quam veniat tempus afflictionis tuę, & reuertatur &c. Et ſequit. Antequā cōteratur idria ſuper fontem. Dux aut metretę iſtius ſunt labor præſentium, & incertitudo futurorū. Ternę ſūt, carnis infirmitas, rerū tenuitas, mortis neceſſitas. ¶ Quinta eſt idria benignitatis ſeu clementię, & pietatis, figurata in idria farine & lechyto olei, quib. Helias fuit in ſarepta nutritus, q. ſ. hauriendo nō fuit diminuta. Et iſta ſimiliter habet metretas binas, q. ſunt, iniurias indulgere, & miſeris proximorum releuare. Vel ternas, quę ſunt, corde diligere, ore inſtruere, opere prouidere. Sexta eſt idria temporalitatis, quā. ſ. cōtemplantes debent dimittere, vt ſoli Deo poſſint vacare figurati in illa muliere Ioan. 4. quę idriam depoſuit, Chriſtiq. ſermonibus vacauit. Et iſtius binę metretę ſunt, contemptus terrenorum, & affectus coeleſtium. Ternę verò ſunt, curarum abdicatio, mentis deuotio, ſcripturarum lectio, & inaeſtigatio. Si igit iſtas idrias habuerimus, vinū coeleſtis dulcedinis pro aqua miſerię præſentis reportabimus. <p>Idumea, Idumeus. Nota, quod Idumea fuit regio Arabię in conſinib. terrę promiſſionis, vbi habitauit poſteritas Edom. i. Eſau fuit autem populus idumę ſemper filij Iſrael inuidioſus, & ipſis plurimū in omnibus, quę potuit odioſus. Interpretatur autem idumea, ruſa vel ſanguinea, rubea vel terrena. Igitur per idumeam poſſunt intelligere</p> <table border="0"> <tr> <td rowspan="3">Statum</td> <td rowspan="3">{</td> <td>Hominis poenitentis,</td> <td>Et primò dico,</td> </tr> <tr> <td>Seculi peſtilentis,</td> <td>q. idumea pōt ſignificare ſtatum ſyncerę poenitentię. Penitentia enim dicitur rubea, p. ignem dolorem ſeu feruorem, qui ſit in cōtritione ſanguifſionis, terra verò ſeu terrena, propter pondus graue, & difficile, quod ſit in ſatisfactione. Et ſic dico, quod in idumea</td> </tr> <tr> <td>Inferni punientis,</td> <td>Diſtion. Berchorij. Pars ij. P 4 idēſt</td> </tr> </table>	Statum	{	Hominis poenitentis,	Et primò dico,	Seculi peſtilentis,	q. idumea pōt ſignificare ſtatum ſyncerę poenitentię. Penitentia enim dicitur rubea, p. ignem dolorem ſeu feruorem, qui ſit in cōtritione ſanguifſionis, terra verò ſeu terrena, propter pondus graue, & difficile, quod ſit in ſatisfactione. Et ſic dico, quod in idumea	Inferni punientis,	Diſtion. Berchorij. Pars ij. P 4 idēſt
		Statum	{			Hominis poenitentis,	Et primò dico,				
						Seculi peſtilentis,	q. idumea pōt ſignificare ſtatum ſyncerę poenitentię. Penitentia enim dicitur rubea, p. ignem dolorem ſeu feruorem, qui ſit in cōtritione ſanguifſionis, terra verò ſeu terrena, propter pondus graue, & difficile, quod ſit in ſatisfactione. Et ſic dico, quod in idumea				
				Inferni punientis,	Diſtion. Berchorij. Pars ij. P 4 idēſt						

id est in statu penitentia, religionis vel Ecclesie, est obsequium humilitatis, est presidium securitatis, est solatium societatis. Ibi. n. est humilitas obsequiosa, quia ibi p[ro]p[ri]e seruit Deo. 2. Reg. 8. Facta est idumea seruiens David. & Esa. 11. Idumea & Moab p[re]ceptum manus eorum, & filij Amon obedientes erunt. Item ibi est securitas p[re]diosa, quia. In statu penitentia viget potissime custodia, & defensio Evangelica. Vnde de David, i. de Christo dicitur 2. Reg. 8. q[ui] ipse posuit custodes in idumea. It[em] ibi adest societas solatio, q[ui]a. f. Deus adest penitentibus & deuotis, dicens illud Psal. In idumea extendam calciamentu meum, mihi alienigena subditi sunt. Quis deducet me in ciuitate munita? quis deducet me vsq[ue] in idumeam? Deus. n. diligit eum talibus habitare, & eos tanquam suos proregere, & seruare. Num. 24. Erit idumea possessio eius. Et ideo vult, & p[re]cipit, quod quilibet talis foueri debeat, & amari. Deut. 23. Non abominaberis idumeam, quia frater tuus est. Peccator enim quando penitet, efficitur proximus, qui antea fuerat alienus. Patet igitur, q[uo]d idumea signat statu[m] penitentia. ¶ Secundo dico, q[uo]d signat statum mundana[m] insolentia. Status. n. peccati, & mundi significatur per idumeam, quia. sibi est filiorum Israel, id est iustorum odium, & inuidia. Ibi est rubor, & rufedo, id est calliditas, & malitia. Ibi est sanguinitas. i. crudelitas & sciticia: ibi est terrefreitas, id est cupiditas & auaritia. Sunt enim tales idumei id est mundani, vel peccatores

Ignorantes & stultissimi, In istis enim viget ignorantia, seu furuitas. vnde Abdi[as] 1. Perdam sapientes in idumea. Item in istis viget indigentia seu cupiditas Hier. 49. Erit idumea deserta. Cupiditas. n. deserta d[icitur], pro eo quod propter defectu[m] sufficientia feminis sterilis, & vacua reperitur. Item ibi est sciticia, seu crudelitas. vnde 1. Reg. 22. d[icitur], quod Doech idumeus irruit in sacerdotas Domini, & occidit eos. & 2. Esdr[as] 4. dicitur, q[uo]d idumei incenderunt templum Domini. Item ibi est fallacia seu calliditas. Psal. Simul aduersum me testamentum disposuerunt tabernacula idumeorum, & Imahelitarum. Signat igitur statum mundialis insolentia. ¶ Tertio dico, quod signat statum in fernalis pestilentia. Idumea. n. signat infernum, & idumei significant demones infernales. Isti enim sunt qui contra filios Israel id est contra fideles per tentationes, & tribulationes opponuntur, & ipsos pro viribus persequuntur. 2. Paral. 28. Venerunt idumei, & percusserunt multos ex Iuda, & ceperunt p[re]dam magnam. Idumea enim, id est infernus, potest dici refusus, & rubeus propter furorem, sanguineus propter furorem terrenus seu terrenus propter longum reuorem. Ibi enim est Furor percutiens, Furor (dico) percutiens, q[ui]a. f. Fecit inficiens, idumea interpretat[ur] rufa vel Tenor irretiens. rubea, qui sunt colores hominis furiosi. Vnde de Christo malos in inferno percutiente, & puni[en]te potest dici illud, quod de rege Israel dicitur 4. Reg. 8. Venit foras seyr & omnis exercitus cum eo, & surrexit nocte, percussitq[ue] idumeos. ¶ Fecit etiam inficiens, quia. f. Idumea interpretatur sanguinea. vnde Esa. 34. d[icitur], sic ecce super idumeam descendet, & sup[er] populu[m] interfecionis mee ad iudiciu[m]. Sequit[ur]. Descendent vnicornes cu[m] eis, & tauri cum potentibus. Inebriabit terra eoru[m] sanguine, & conuertent torrentes eius in picem, & humus eius in sulphur &c. Vide ibi. Tenor in super irretiens, q[ui]a. f. p[er]na illa in aeternu[m] durabit. Et inde est, q[uo]d idumea interpretatur, terrena, q[ui]a terra est solidissimu[m] elementu[m], iuxta illud Eccl. 1. Terra aut[em] in aeternu[m] stat. Vnde de eterna co[n]clusionone, & captiuitate, seu seruitute damnatorum pot[est] dici illud Amos 1. Trastulit captiuitate[m] perfectam vt concluderet ea in idumeam. Vt de tali idumea concludat illud Iohelis 3. Aegyptus in desolationem erit, & idumea in desertum perditionis. Sic igitur per idumeam pot[est] designari

Damnatorum, Nota adhuc alio modo, q[uo]d Status { Mundanorum, idumea fuit patria filioru[m] Conuerforum. Edom, qui ab Esau descendit, quae in principio Abrah[ae] in arenis, & montibus fuit sita, quae semper fuit filijs Israel inimica, quae rufa, vel rubea interpretat[ur], seu sanguinea vel terrena, de femine primitus genita, sed a cultu diuino paulatim facta est aliena. Igitur

per istam potest moraliter intelligi status claustrii, mundi, & inferni. Signat enim idumea

Religionis & meriti, Signat (dico) statum co[n]uersionis seu religionis, Statu { Perdicionis & peccati, uersionis seu religionis, Damnationis & tormenti. & meriti, q[ui]a. f. status penitentia[m] p[er] memoria[m] D[omi]ni Passio[n]is est rubeus, seu sanguineus, p[er] asperitatem arenosus, p[er] cont[em]plationis eminentiam montuosus. Ista. n. idumea. f. penitentia, religio vel Ecclesia, montuosa dicitur, eo quod perinde ad celorum altitudinem peruenitur. 4. Reg. 3. Per quam via ascendemus? Redit per desertum idumea, ac si dicat, ista est via ascendendi ad celum. Et merito, q[ui]a pro certo in ista idumea domino seruitur, ex hac idumea ad Christum venit, in hac idumea iustus custoditur, ab hac idumea d[omi]n[u]s auditur. Ibi dico domino seruitur. 2. Reg. 8. Facta est idumea seruiens David. & Numer. 24. Erit idumea possessio eius. Item ex hac idumea ad Deum venit. Marci 3. Multa turba secuta est Iesum ab idumea. Item in hac idumea iustus custoditur. 2. Reg. 8. Posuit David custodes in idumea, statimq[ue] p[re]sidiu[m]. Item p[er] hac d[omi]n[u]s auditur, quia. f. p[re]cepta diuina percipiuntur ibide[m]. Vnde Esa. 11. Idumea & Moab p[re]ceptum manus eorum, & filij Amon obedientes erunt. Idumea igitur signat statum religionis & penitentia. ¶ Secundo dico, q[uo]d quandoq[ue] signat statum perdicionis, & iniusticia, f. statum mundi vel peccati. Constat. n. quod idumea. i. peccatores, & mundani ab Abraham, i. a Christo geniti, & creati fuerunt, & t[ame]n a cultu verae fidei recesserunt, & idolis. i. bonis terrenis, & vitijs adhaerunt. Et ideo sanguinei per luxuriam, terreni per auaritia[m], rufi per malitiam interpretari merito debuerunt. Et merito, quia filiorum Israel id est sanctorum, & iustorum inimici sunt, & fuerunt. Psal. Aduersum me testamentum disposuerunt tabernacula idum eorum & Imahelitarum, Moab & argareni Gebal &c. Et nota, quod talis idumea debet vitari,

De est virtutum vbertas, Ista igit idumea caret bonorum Quia ibi { Cessat animi libertas, Adest prudentium paupertas. oium vbertate. Vnde Hier. 49. Erit idumea deserta, ois qui transibit p[er] ea, stupebit. Item caret virtutis animi libertate, quia. f. illa subiacet seruituti peccati, vnde diabolus potest dicere illud Psal. In idumeam extendam calciamentum meum, mihi alienigena subditi sunt. Item non caret prudentium hominum paupertate. Abdi[as] 1. perdam sapientes de idumea. Ista est igit idumea, cuius habitatores. f. demones vel peccatores templum Dei succedunt, & sacerdotes occidunt, sicut d[icitur] 2. Esdr[as] 4. & 1. Regu[m] 22. Quia. f. mali semper nituntur templum ecclesiae destruere, & sacerdotes. i. ecclesiasticos dissipare. 2. Paralip. 28. Venerunt idumei, & percusserunt multos ex Iuda, & ceperunt p[re]dam magnam. Signat igitur idumea statum perdicionis, & iniusticia. ¶ Tertio dico, q[uo]d idumea signat locum damnationis, & pestilentia. f. infernum. Vnde Ioh. 3. Aegyptus in desolationem erit, & idumea in desertum perditionis. Ideo dicitur Esa. 34. Inebriatus est in caelo gladius meus, super idumeam descendet, & super populu[m] interfecionis mee ad iudiciu[m], inebriabitur & terra eorum sanguine, & conuertentur torrentes eius in picem &c. Vide vbi de inferno.

Ieiunium. Nota, q[uo]d ieiunium est abstinentia a rebus comestibilibus ob diuinam reuerentiam ad carnis macerationem completa. Est autem duplex ieiunium, vnu. f. spirituale, quo abstinemus a vitijs, aliud corporale, quo abstinemus a corporibus cibarijs. De ieiunio spirituali loquitur. Esa. 58. Hoc est enim ieiunium quod elegi, dissolue colligationes impietatis, solue fasciculos deprimentes, dimitte eos, qui confracti sunt liberis, & omne opus dirumpe. De ieiunio vero corporali dicitur Hester. 14. Humiliauit corpus suum ieiunijs, & cinere & stercore impleuit caput. Sed quia plene tractaui supra de abstinentia, de ieiunio vero supra in aliquo loco vel in aliquo sermone, de quo ad praesens non recordor, factis plenè scripsi, i[tem] omitto gratia breuitatis. hanc solum expono auctoritate, Genua mea infirmata sunt a ieiunio, & caro mea immutata est pp oleum. Psal. 108. In ista igitur auctoritate ostendit quor sunt verò ieiunio necessaria ad hoc, q[uo]d D[omi]n[u]s sit acceptu[m]. Habeat igitur humilè oratione[m]. (Genua inquit mea infirmata sunt.) Corporis afflictionem. (Ieiunio inquit, & caro.) Morale conuersionem. (Muta est inquit.) Clementem compassionem. (Oleum inquit.) Ista. n. sunt necessaria in vero ieiunio, scilicet

Feruens oratio, De istis igitur d[icitur] Thob. 12. Bona est oratio cu[m] ieiunio, & elemosyna magis q[uam] thesauros aurum condere. Ista. n. quatuor requiruntur ad hoc, q[uo]d ieiunium acceptu[m] habeatur, videlicet. Quatum ad Deum feruens oratio cum humilitate. Genua infirmata sunt. Quantum ad corpus proprium mordens afflictio s[er]uata voluptate. Ieiunio inquit & caro. Quantum ad aiam seu ad spiritum morum conuersio ab iniustitate. Muta inquit. Quantum ad pauperem seu ad proximum pia co[m]passio cum humanitate. Propter oleum, quod. f. co[m]passio[n]e[m] signat.

¶ Dico igitur primo, q[uo]d ieiunium debet comitari oratio feruens & humilis. Sputum. n. ho[m]i[n]is ieiunio valde est virtuosum, occidit. n. serpentes si ex ipso gustauerit. sicut dicit Isido. In quo notatur, q[uo]d sputum quod exit ex ore. i. oratio quae est humilis & deuota, valde est utilis atq[ue] digna. Serpentes. n. diabolum vel peccatum superat, & eum an corde mortificat atque necat, quod bene figuratur Matt. 17. & Marc. 9. vbi d[icitur] de demonio, q[uo]d discipuli eiecerunt nequiterunt, quia hoc genus demoniorum non eiecit nisi in oratione & ieiunio. Ista. n. duo simul debent esse. Ieiunium & oratio, sicut Luca 2. d[icitur] de Anna prophetissa, q[uo]d non recedebat de templo, ieiunijs & obsecrationibus seruens die ac nocte. Vas. n. vacuum melius sonat qua[m] plenum. Cithara concaua, sicca & vacua & dulciter modulatur, quae si plena esset, vel humecta, vel solida, nullum sonu[m] emittere posset, nec melodia ipsius audiretur. Sic verò homo siccus, macer, ieiunus & vacuus, & maceratiōe[m] corporis affluens, solet per orationem dulcius canere, & in diuinis auribus acceptus & melodiosus resonare. Ille vero qui per voluptatem est humidus, & per carnis delicias, cibis & potibus sp[iritu] plenus, raro fit sono orationis deditus, nec sonus ipsius Deo acceptabilis s[er]uatur. Bene igitur dicebat David in Psal. Humiliabam in ieiunio anima[m] meam, & oratio mea in sinu meo conuertetur. Ista aut[em] oratio ostendit cu[m] d[icitur]. Genua mea infirmata sunt. Quae. n. oratio fit, genua solent incuruari, & ex incuruatione hebetari & infirmari. Neem. 8. Incuruati sunt, & adorauerunt Deum. Requiritur igitur ad ieiunium oratio seruens humilis. (Genua inquit mea in &c.)

¶ Secundo dico, q[uo]d ad ieiunium requiritur afflictio carnis & flebilis, quia. f. ieiunium debet fieri cu[m] maceratione carnis, no[n] cum cibarijs delitiosis, quod ostenditur in verbo a ieiunio, & in verbo. Caro mea. Constat. n. quod per ieiunium maceratur caro. 3. Re. 21. Scidit Achab vestem suam & operuit cilicio carnem suam, ieiunauitq[ue] & dormiuit i[n] sacco, & ambulauit dimisso capite. Et de regina Hester d[icitur] Hest. 14. q[uo]d ipsa pauens periculum, co[n]fugit ad D[omi]n[u]m, & dimissis vestibus regijs luctui apta indumenta suscepit, & pro vnguentis varijs cinere & stercore impleuit caput. & corpus suum humiliavit ieiunijs. Mac. 3. Fatigati sumus ieiunio hodie. Requiritur igitur ad ieiunium afflictio carnis & flebilis. ¶ Tertio dico, q[uo]d ad ieiunium requiritur conuersio voluens & mobilis quod ostenditur cum d[icitur]. Immutata. Quia tunc bonum ieiunium reputatur, si a peruersis moribus animus immutatur. Vnde illis qui ieiunantes immutantur nec conuertuntur, d[icitur] Esa. 58. Ecce inquit in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra, & oes debitores vestros repetitis. Ecce ad lites & contentiones ieiunatis, & percucitis pugno impie. Sequitur. Nunquid tale est ieiunium, q[uo]d elegi, per die[m] affligere ho[m]i[n]em, co[n]torquere quasi circulum caput suum, & sacco & cinere sternere, nunquid no[n] vocabis istud ieiunium, & die[m] acceptabile[m] d[omi]no? q. d. Non sequitur, Nonne hoc est magis ieiunium quod elegi, Dissolue colligationes impietatis? &c. sicut supra in principio illi[us] tituli. Isti igitur no[n] bene ieiunant, qui se a vitijs no[n] immutant. Immutata inquit. Vide igitur de mutare Dan. 5. Vultus regis immutatus est. Et Daniel. 10. Species mea in me immutata est. Vnde de tali conuersione potest dici illud Iohel. 2. Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu & plactu, & scindite corda vestra &c. Requiritur igitur ad ieiunij perfectione[m] conuersio velis & nobilis. Immutata est inquit &c. ¶ Quarto dico, q[uo]d ad bonu[m] ieiunium requiritur co[m]passio iuuans & utilis, & hoc ostenditur cum d[icitur] oleu[m]. Oleu[m] enim h[ab]et l[ic]etificare & lenire. Ad denotadu[m], q[uo]d ille, qui ieiunare debet esse letus & hilares quantu[m] ad se. sicut dicitur, sicut Mat. 23. d[icitur], q[uo]d duo

Christum, & debet esse vngens & leniens per co[m]passione[m] & elemosynam quo ad proximum Mat. 6. Cum ieiunatis. nolite fieri sicut hypocrite tristes, exterminant. n. facies suas vt appareant hominibus ieiunantes. Tu autem cum ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua. Caput tuu[m] Christus est, qui. f. ieiunare ingitur, q[ui] in pauperem persona per elemosynam visitatur. P[er] Ex hilares faciem in oleo & panis cor hominis confirmet. Homini dico. f. pauperis. Vide de oleo. Patet igitur quadruplex conditio boni ieiunij, &c. Vide supra de abstinentia

Iebuseus. Nota, q[uo]d Iebuseus, qui interpretatur p[re]sepe A vel conculcatio fuit vnus de populis Chanaanorum, quos D[omi]n[u]s deleri p[re]cepit, & quorum terram filijs Israel assignauit. Filij n[on] Israel populum istum Iebuseorum delere non potuerunt, sed ipsum subiugauerunt, & sic fecit sub tributo viuere permiserunt. Ios. 15. Iebuseum no[n] potuerunt delere filij Iuda. Iste igitur populus moraliter mortuos carnales significat, qui. f. sunt quoddam p[re]sepe, vbi diabolus se impinguit, & quo mediante motus rationis subiegat & conculcat. Istos igitur non possunt filij Israel. quicunque & quantumcunque iusti, de terra sua. i. de corpore suo penitus delere, imò necesse est, vt eos permittant secum viuere & manere. Ipsos t[ame]n iugo seruitutis debet p[re]mere & sub rationis ferula subiugare, nec ad votum permittere lasciuire. Iud. 1. Iebuseum non deleuerunt filij Benjamin.

Hierico. Nota, q[uo]d hierico, quae interpretatur luna, uel odor eius, fuit ciuitas gentium, quae a Deo circumdante Iosua cum exercitu Israel, & rubis & buccinis resonantibus, & populis processionaliter euntibus, vnde quae fuit destructa, & muris miraculose corruptis, distipata, & a filijs Israel occiso populo cum suis bonis omnibus igni data, sicut d[icitur] Iosua 6. Lapsu vero temporis iuxta impreca[n]te[m] Iosua[m] serui Dei ab Ahiele de Bethel reedificata est, & in morte primogeniti filij sui fuit fundata, & in morte sui vltimogeniti co[m]summata. Iosua. n. maledixerat Hierico, vt quicunq[ue] eam amplius reedificaret, in primogenito suo iaceret fundamentum eius, & in vltimogenito poneret valuas eius, quod. f. posita factum est, quia. f. Ahiele, qui eam reedificauit, q[ui] fundamenta eius posuit, primogenitum suum perdidit, q[ui] vero co[m]pleto aedificio valuas apposuit, vltimogenitum amisit, sicut dicitur 3. Reg. 19. in fine applicando igitur ad mores, dico, q[uo]d hierico potest significare statum

Horribilem mundi vel peccati, Isti. n. quatuor status hominu[m] Laudabilem populi sacraei, & eorum habitaciones & loca, videlicet Mundus & sceleratus, Ecclesia & iustificatus, Paradisus & beatus, Infernus & damnatus possunt per Hierico signari. ¶ Primo igitur dico, q[uo]d per Hierico possumus intelligere statum horribilem mundi deceptoris. Mundus. n. propriè d[icitur] Hierico. i. luna, quia. f. iste co[n]tinuè ad modum lunae varietur, vnde. f. ille verficat[ur] bene dicit, q[uo]d. f. Status fortunae variat imagine lunae, Crescit, decrescit in eod[em] s[er]uare nescit. Vnde etiam de ho[m]i[n]e mutabili & mundano d[icitur] Eccl. 17. Stultus ut luna mutatur. Mundus igitur est Hierico, quem Iosua. i. Christus cum exercitu iustorum impugnare, & tubando. i. p[re]dicando circuire no[n] cessat, ita q[uo]d muros suae obstinationis quae subuertit & truncat, & vitia occidendo, populu[m] eius spiritualiter interficit, dum ipsum conuertendo in melius mutat. Heb. 11. Fide muri Hierico corruerunt. Iste est etiã Hierico cuius dilectores & edificatores primogenitum suum. f. animam primò perdunt, deinde vltimò genitum. f. corpus amittunt. Nota igitur, quòd in isto Hierico sunt

Insidiantes parcentes nemini, Ibi. n. demones insidiant. Cęcutientes rebelles lumini, Luc. 10. Homo guidã deficientes nocentes homini. scēdebat de Hierusalem in Hierico, & icidit in latrones, qui et spoliauerunt eum, & plagis impositis abierunt semiuuio relicto. Quia re vera q[ui] h[ab]et dimissa Hierusalē. i. dimisso statu gra[m] ecclesiae vel penitētie, descendit. f. ad co[m]placencias mundiales. Statim ad sunt latrones demones qui ei insidiant, qui. f. ipsum bonis sp[irit]ualibus spoliantes. Per diuersa mala desideria plagantes & vulnerantes, ipsum semiuuū, in quantum. f. a[m]a[m] mortuo corpore solum viuunt, dimittere co[m]probantur. ¶ Item ibi simplices obtenebrantur, seu per ignorantiam ex cęcutant, sicut Mat. 23. d[icitur], q[uo]d duo

coeci egredientes de Hierico clamauerunt ad Christum, vt illum inuenirent. Hic verò exiit in Hierico. in mundo, cecus manet, qui si ad Christum per poenitentiam & per mundi contemptum egreditur, statim videt. Christus. n. egredientes de mundo per fidem gratiã & sapientiã illuminat, quas mundus secum retinens cecus seruat. Luc. 18. Cum appropinquaret Hierico, cecus qdã sedebat secus viã mendicans. Item ibi homines excerebrantur. i. capiuntur per demones, & dantur. Hier. 52. Exercitus Chaldeorum apprehenderunt Sedechiam in deserto quod est iuxta Hierico & ois comitatus eius defugit ab eo, & adduxerunt Sedechiam ad regem Babylonis. Quia. in deserto huius mundi exercitus demonum solent Sedechiam. i. hominem peccatorem per mortem comprehendere, & eum ad regem Babylonis luciferum in infernum deducere vel portare. Signat igitur hierico statum horribilem mundi deceptoris. Secundo dico, qd hierico signat statum laudabilem legis professoris. i. hois seu populi iusti. Hoc est dictum statum ecclesie, fidei, vel poenitentiae, quae. luna dicitur, propter fidei splendorem, & odor eius, propter deuotionis feruorem. Talis. n. hierico seu talis status aut ciuitas est locus Tutus ad habitandum, Dico igitur, qd hierico. i. status religionis, vel Ecclesie est locus turæ habitacionis Ios. 6. Hierico clausa erat atq; munita. Muri. n. diuina legis claudunt & ambiunt istum locum, & iõ tutum est habitare ibidem, exemplo Helsei, de quo dicitur 4. Reg. 2. At ille habitabat hierico. Itẽ iste est locus gratie visitacionis seu etiã spaciacionis, quia. in loco isto sunt flores & fructus bonorum operum & virtutum, & copia et arborum & herbarum. i. bonarum & sanctarum personarum. Eccl. 24. Quasi plantatio rosae in hierico, quasi oliua speciosa in capis. Et inde est qd sancti solent hic spaciari, & per gratiam habitare. Lu. 19. Egressus Iesus perambulabat hierico. Item iste est locus apertus pululacionis, ibi. n. crescunt virtutes & merita incessanter. Vnde seruis Dauid qui carebant barba dictum est. 2. Reg. 10. Mane te in hierico, donec crescat barba vestra. Barba. n. qd ornat faciem, signat virtutes, quae ornant animam seu mentem. Sic igitur patet qd hierico signat statum laudabilem legis professoris. Tertio dico, qd signat locum mirabilem summi creatoris. f. Paradisum, qui bene dicitur luna vel odor, pro eo, quia ibi claritas lucis aeternae, iuxta illud Esai. 60. Non occidet vltra sol tuus, & luna tua non minuetur. Et et quia ibi est fragrantia suauitatis immensa. Cant. 4. Odor eius super oia aromata. Et nota de ista hierico, qd haec est locus, vbi sunt pulchra, quae considerantur, laeta, quae desiderantur, iuxta quae remunerantur, tuta, qd non vulnerantur seu verberantur. Dico, qd hic sunt pulchra digna considerari. Ios. 2. Considerate terram vrbemq; hierico. Item hic sunt bona digna desiderari, quia. sibi est conuiuium sempiternum. Ios. 5. Fecerunt Phasae in caempestribus hierico. Item hic sunt iuxta digna remunerari, quia. sibi est locus retribucionis triumphalis & iõ hierico in scriptura ciuitas palmarum dicitur, qd. s. significat victoriã. vnde de filiis Israel dicitur, qd ipsi adduxerunt filios Iuda in hierico ciuitatem palmarum ad fratres suos. 2. Para. 28. Filij. n. Israel Deum videntes sunt Angeli, qui. s. filios Iuda. i. hoies Deum contentes, in hierico. i. in Paradisum deducunt, vbi palmam. i. triumphum & victoriã iuxta merita cum fratribus suis. i. cum sanctis recipiunt. Itẽ ibi sunt tuta digna non vulnerari seu nõ impugnari. Ista. n. ciuitas valde tuta est, quia. s. ista est extra oem tumultum inimicorum. f. extra limites huius vitæ. Nu. 21. Trans Iordanem hierico sita est. Patet igitur qd hierico signat locum mirabilem summi creatoris. Quarto dico, qd signat locum terribilem hostis tentatoris. i. infernum, qui proprie dicitur luna, quia. sibi est perpetua eclipsis. Et ad hoc applica de Sedechia, qui in deserto iuxta hierico fuit captiuatus, & ad regem Babylonie ductus per eum, excruciat & ligatus, & in Babylonem. i. in confusione & perpetuam seruitutem tractus, sicut dicitur Hier. 52. Vel si vis, dic de hierico alio modo, quod interpretatur luna seu odor eius. Euit. n. primõ ciuitas idololatrie dedita a Deo maledicta, & filij Israel dissipata, clangentibus buccinis a diuino plus qd humanõ opere diruta subuersa, trans Iordanem sita est, & a quibusdam vrbis palmarum, vulgariter nuncupata & tandem ab Ahiel, qui interpretatur pater meus, vel patris deitas, mediante morte sui primogeniti filij fundata & renouata, & mediante morte sui vltimogeniti consummata, & tan-

dem solenis ciuitas magis, quam antea & reputata. sicut hęc oia patent Ios. 6. & 3. Reg. 16. & deinceps. Postum ergo dicere, qd p hierico potest significari in scriptura mundi prostibulum, in quo iacet qd saepe delinquit. Chri latibulum, in quo gaudet qui mundum relinquunt. Legis vmbraclum, in quo sedent qui fidem addiscunt. Dico igitur, qd per hierico intelligitur prostibulum mundanae corruptionis, quia pro certo mundus est ciuitas idololatriarum. i. peccatorum, quae a filiis Israel. i. a sanctis hominibus superata, vltra Iordanem qui interpretatur riuus iudicij. i. vltra oem rationem & iudicium fuit fundata, luna quae semper est in mutatione & motu, propter inhabilitatem suorum fluctuum coparata. Et si vis, nota, qd hierico signat mundum propter tria videlicet quia est Penuriosus, Est dico locus penuriosus, quia caret virtutum fructibus. vnde Hier. 2. dicitur, qd iuxta hierico erat desertum, in quo apprehensus Sedechias & eis exercitus eius fugit ab eo, quia. f. desertum. i. caritatis ois boni inuenitur hic vbi cum quis deducitur, a suis mundanis amicis & comitibus, deseritur & odetur. Itẽ est locus periculosus quia abundat prauis hominibus. vnde Luc. 10. dicitur, qd homo quidam descendebat a Hierusalem in hierico, & incidit in latrones & c. Item est locus defestuosus, seu etiam ruinosus. Hebr. 11. Fide muri hierico corruerunt. Istud est igitur hierico quod signat prostibulum mundanae corruptionis. Insuper dico, qd hierico signat latibulum fidei Ecclesiae vel religionis. hierico. n. i. Ecclesia de antiqua facta fuit noua, in quantum de Synagoga, nra noua & fidelis Ecclesia fuit orta, quae sub Ahiel. i. a Deo patre in morte sui primogeniti Christi fuit fundata, & gratijs & virtutibus reparata, & trans Iordanem. i. vltra fluxum mundanae habitacionis mirabiliter collocata. Nu. 21. Trans Iordanem hierico sita est. Et aduertẽ, qd status fidei religionis vel Ecclesiae intelligitur per hierico. Iquia Vallatur claufulis mandatorum, Ista. n. hierico est Dei madatis clauula vel vallata. Ios. 6. Hierico autẽ clausa erat atq; vallata, & nullus egredi audebat. Itẽ ista est a bonis platis visa vel scrutata, hoc est dictum, correcta vel visitata. Vnde exploratoribus dictum fuit Ios. 2. Considerate terram, vrbemq; hierico. Item ista est virtutum plantulis aucta vel diruta. Vnde ipsa etiã potest dicere illud Eccl. 24. Quasi palma exaltata sum in cades, & quasi plantatio rosae in hierico. & bene dicitur quasi palma, quia. s. signat victoriã quia. sibi solet de vitijs victoria reportari. 1. Para. 28. Imposuerunt eos in iumentis, & adduxerunt in hierico ciuitatem palmarum. Item ista est a viris honestis sp habitata. Nam. 2. Re. 14. dicitur qd seruis Dauid praecceptum est, qd manerent in hierico donec cresceret barba sua. Barba dico, i. sapientia seu virtus & 4. Re. 2. dicitur, qd Helseus habitauit in hierico. Sequitur. Ecce habitacio ciuitatis huius optima est. Patet igitur, qd hierico signat latibulum Ecclesiae vel religionis. Deniq; dico, qd hierico signat vmbraclum synagoga & antiquae traditionis. Ista. n. fuit ciuitas p filios Israel destructa & in noua ecclesia transformata. Ad istam. n. Christis personaliter venit, & ipsam lumine fidei, & gratia illustrauit, & moribus & virtutibus informauit. vñ Luc. 18. dicitur, qd cum Christus appropinquaret hierico, cecus quidã clamauit. Iesu filijs Dauid, miserere mei, qui statim illuminauit eum. Cecus. n. iste fuit populus Iudaicus, qui in aduentu Christi ad hierico. i. ad synagogam, fuit illuminatus, & fide & miraculis illustratus, sic igitur patet, qd hierico potest mundum Ecclesiam & synagogam signare & c. Sufficit.

Ieremias. Nota, qd Ieremias interpretatur excelsus Domino, vel celsitudo Domini. Fuit autem Ieremias Propheta, speculator Dei secretorum, tolerator mundi tormentorum, Procurator caeli gaudiorum. Ille. n. Dei secreta contemplantur. vnde Hier. 1. Quid tu vides Ieremias? o lam succensam ego video & c. Itẽ iste mundi tormenta amplexabatur, quia. s. multas penas sustinuit pro veritate Hier. 32. Exercitus Babylonis obidebat Hierusalem, & Ieremias erat clausus in atrio carceris. Itẽ p peccatoribus deprecabatur. 2. Mac. 15. Hic est qui multum orat pro populo Ieremias Propheta, Exemplifica, si vis quõ in vtero sanctificatus fuit, quõ ad pdicandum destinatus fuit, quõ murus ferreus rone suae constantie putatus fuit & c. sicut patet Iere. 1. & deinceps. Ieroboam.

Ieroboam. Nota, qd Ieroboam fuit ille rex qui maiorem partem regni Salomonis occupauit & rapuit, & qui scisma inter filios Israel primo fecit, qui vitulos fecit costilites, & in populo Dñi idololatriã introduxit Interpretatur autẽ Ieroboã ca populi, diuisio populi discernens populum, aut superos diuidicans. Per istum igitur pnt intelligi tyranni aliorum bonorum occupatores diuisionũ & discordiarum & scismatum introductores, idololatriã. i. vitiorum & iniquitatũ in suo populo gloriatores & inferiorum per potentiam iudices & Imperatores. Ista autẽ oia pnt haberi p historiã 4. Reg. 12. & deinceps. & 2. Para. 10. & c. Sed vltimus non curo prolequi, nisi soli, qd tales sapiuntur in vitijs moralibus. facitũ malitijs fallacibus, feritũ supplicijs letalibus vel finalibus. De obdormire in vitijs, quod facit obstinatio, dicitur 3. Reg. 13. Dormiuit Ieroboam cum patribus suis. De occupatione in malitijs, quã facit machinatio, dicitur 2. Para. 13. Ieroboã retro moliebatur in sidias. De afflictione seu infictione in supplicijs, quod facit condemnatio seu aeternae mortis vulneratio, dicitur Amos 6. In gladio morietur Ieroboã. Quia breuiter, tyranni in vitijs totaliter obstantur, malitijs totaliter occupantur, supplicijs finaliter lacerantur seu terminantur. & sic isti sunt Ieroboam

Hierosolyma. Nota, qd hierosolyma idem fuit, qd Hierusalem, caput. f. regni & ciuitatum Iudaeae, antiquitus etiam apud infidelis mirabiliter commendata. Solinus. n. de Iudaea loquens dicit sic. Huius inquit Iudaeae vrbs ad hierosolyma urbium orientis longẽ clarissima. Interpretatur autẽ hierosolyma, pacifica vel visio pacis. Et sic ponit magister in historia scholastica. Ista primõ fuit dicta facta, ubi fuit rex Melchisedech, sicut dicitur Gene. 14. in fine. Tãdẽ pro eo, qd populus Iebuseorum habitauit ibi, sicut dicitur Ios. 15. dicta est Hiebusalem, & sic b. mutata in r. Hierusalem finaliter nuncupata. Tandem verõ tpe Salomonis a Hierusalem hierosolyma fuit dicta, & visio pacis nominata. Dicam igitur, qd quia hierosolyma interpretatur pacifica, vt dictum est sm. qd in rebus inuenio triplicem partem sic dicam triplicem esse hierosolymam. Inuenitur. n. pax temporalis, quae est mundialis, pax peccatorum, quae est spiritualis, pax aetherea, quae est aeterna. Prima est malorum, secunda iustorum, tertia sanctorum. Sic verõ dicam, qd in scriptura fit mentio de hierosolyma exteriori, quae signat statum mundanorum, interiori quae signat statum perfectõrum, & superiori, quae signat statum electõrum. Prima spectat ad iniuos cum seculo prosperantes, secunda spectat ad electos in seculo militantes, tertia spectat ad beatos de seculo triumphantes. Et sic dico, qd est triplex hierosolyma. f. mundus, Ecclesia, Paradisus. Primõ igitur dico, qd inuenitur hierosolyma exterior, & ista proprie signat mundum & statum hominum mundanorum, qui. s. in prosperis & terrenis rebus viuunt pacifici & quieti. In ista. n. hierosolyma. f. in mundo, sicut pace mali vtuntur. Falsa lucẽ vani fruunt. Dirae falce boni cruciantur. Primũ facit rerum prosperitas, secundum facit mundi calliditas, tertium facit dira crudelitas. Dicã igitur, qd hierosolyma. f. mundus, gaudet sicut pacis, quia. sibi mali videtur esse in quiete & pace, & tũ ista nõ est pax vera, imo instabilis atq; vana Diabolus. n. vñ peccatoribus pacem ad tempus concedere, vbi tñ non sperat, solet infringere, & eos temporaliter & eternaliter molestare. Fugura. n. Mach. 5. vbi dicitur, qd Apollonius intendens oes Iudaeos perfectæ caritatis interficere, mulieres & paruulos viderẽ, cũ venisset hierosolymam, pacem simulans, quieuit vsq; ad diẽ sabbati. In sabbato verõ armari fecit suum exercitum cõtra ipsos, & vbi non precauebant, oes, qui ad spectaculum venerunt interfecit. Quia re vera Apollonius, qui interpretatur exterminans. i. Diabolus, qui ad nihil aliud intẽdit nisi genus humanum vendere & occidere, in hierosolyma huius mundi solet sistẽ, & fallaciter pacem, & prosperitatẽ offerre & ptendere, sed re vera in sabbato requieie mundana & vbi nõ se sperat esse i maiori quiete, solet tribulationes & infortunia suscitare. Ioannis 10. Facta sunt enenia in hierosolymis & hyems erat, quia. f. semper cũ encenijs, & cũ festis hyems tribulationis insurgit. Gaudet igitur ista hierosolyma sicut pace. Insuper dico, qd ista lucet seu splendet vana facie. i. vana sapientia. Vnde 1. Mach. 1. dicitur, qd iniqui filij Israel edificauerunt Gymnasium hierosolymis. Gymnasium. n. i. studiũ, quia studium fallacis sapientiae viger ibi. Denique dico, qd

ista hierosolyma stridet dira seu dura falce. i. dura crudelitate strage. Ibi boni iniuste grauantur, & molestantur a malis. Vnde Mar. 10. Ecce ascendimus hierosolymam, & filius hominis tradetur & c. Et condemnabunt eum morte & c. Ista est igitur hierosolyma exterior. Secundo dico, qd inuenitur hierosolyma interior, & ista est Ecclesia militans seu religio vel status quilibet saluandorum, quia. s. ista habet pacem interiorẽ in via, & videt & sperat pacem superiorem in patria. Et sic bene interpretatur visio pacis & pacifica. Dic autem, quod ista Hierosolyma est

Locus	}	Obscrationis,	Nam pro certo hic adorã diuinitas. Io. 4. Hierosolymis est locus, vbi adorare oportet. Item hic expectatur dignitas. f. gloriae Paradisi. Act. 1. praecipit illis ab Hierosolymis ne discederet, sed expectaret pmissio nẽ patris. Itẽ hic expectatur veritas. Math. 2. Ecce magi ab oriente venerunt Hierosolymam, dicentes, vbi est, qui natus rex Iudeorũ? Itẽ hic visitatur charitas. Vnde Apostolus ad Gal. 1. Deinde post annos tres veni hierosolymam videre Petrum, & mansi apud eum diebus quindecim. Item hic predicatur sanitas. i. poenitentia & remissio peccatorũ. Lu. 24. Oportebat predicari poenitentiam in remissionem incipientibus. a Hierosolymis. Itẽ hic expiatur prauitas, quia. f. oblatio pura & immaculata offertur ibidem pro peccatis & culpis. Vnde de Machabeo dicitur 2. Mach. 12. qd ipse misit duodecim milia dragmas argẽti hierosolymã offerri ea ibi pro peccatis mortuorum. Itẽ hic procuratur puritas, quia. f. sicut dicitur Ioan. 5. Erat autẽ Hierosolymis probatica piscina, circa quã iacebat multitudo languentium, cecorum, claudorum, & aridorum & qd mora aqua per Angelũ, primus descenderat sanus erat. Itẽ hic federatur, seu colligatur vnitas seu etiam amor, charitas & fraternitas. Vnde 2. Mach. 1. Fratres, qui sunt per Aegyptũ Iudaeis salutẽ dicunt fratres, qui sunt Hierosolymis. Itẽ hic castigatur vnitas, quia. s. illi qd in Ecclesia peccant, debet acriter castigari, & potissime Symoniaci exẽplo illius, quod dicitur Io. 2. vbi dicitur, qd Iesus ascendit hierosolymam, & inuenit ementes & vendentes in templo, & factõ flagello eiecit eos, & dixit. Aufer te ista hinc, & nolite facere domum patris mei domũ negociacionis. Ista est igitur hierosolyma exterior. Si vis facere tertium de Hierosolyma morali & interiori. f. de mente vel de aia, potes dicere oia quae hic sunt dicta, quia. s. oia pnt ad morale propositum applicari. Tertio dico, qd inuenitur Hierosolyma superior, & ista signat Paradisum, quae. f. est habitatio pacifica & pacis visio. Ibi. n. non solũ pacificẽ & tute viuunt, sed in super ille qui est pax nostra, & fecit vtraq; vnũ ibi iussibiliter cõtemplatur, iuxta illud ad Gal. 1. Veni Hierosolymis videre Petrum & c. Ibi. n. est beata visio & beata tuitio & fruitio, & bonorum oim foelix & lauta acquisitio, iuxta illud. 2. Esd. 1. Fecit Iosias Pascha in Hierosolymis. Pascha enim signat conuiuium Paradisi, vbi ipse Agnus Dei qui tollit peccata mundi, praesentialiter recipitur & gustatur. Et sic patet quomodo Hierosolyma potest accipi multis modis. f. p futuro statu sanctorum, pro praesenti statu iustorum, pro nefando statu malorum & c. Vide infra de Hierusalem.
		Expectacionis,	
		Inquisitionis,	
		Visitationis,	
		Praedicationis,	
		Expiacionis,	
Emandacionis,			
Foederationis,			
Castigationis.			

Hierusalem. Nota, qd istud vocabulum Hierusalem quadrupliciter sumitur in scriptura Si cut. n. dicit Innocentius in sermone quadragesimã, quae dicitur Letare Hierusalem, est Hierusalem

Quaedam	}	Superior, Superior inquit est in patria,
		Inferior, Inferior est Ecclesia, qd est in misia,
		Interior, Interior est in conscientia,
		Exterior, Exterior est in Syria.

Accipiendo igitur Hierusalem pro ciuitate sancta, in qua dñs dicitur spiritualiter habitare (iuxta illud Eccl. 24. In ciuitate sanctificata similiter requieui, & in Hierusalem potestas mea) possumus dicere qd est Hierusalem superior, quae est gloriosa. Et ista est Ecclesia triumphans, iuxta illud Esai. 46. Dabo in Syon salutem, & in Hierusalem gloriam meam. Item inferior, quae est virtuosa. Et ista est Ecclesia militans, de qua dicitur Esai. 60. Surge, illumina Hierusalem, quia venit lumen tuũ. Item interior, quae est speciosa. Et ista est bona conscientia vel

via vel bona aia, de qua Can. 6. Pulchra es amica mea suavis & decora sicut Hierusalem. Itē exterior, quā est dolorosa. Et ista est Hierusalem terrestris, quā nunc ab infidelibus occupatur, de quo in Psal. Deus, venerunt gentes in hereditate tua, polluerunt templū sanctū tuū, posuerunt Hierusalem in pomoriū custodiā. & Gala. 4. Quā nunc est Hierusalem, seruit cū filiis suis. De isto igitur vocabulo Hierusalem possumus dicere, qd si gnat Paradisi habitatiōe. Quia nō cōmouebitur in aeternū qui habitat in Hierusalem. Ps. Ecclesia cōgregatiōe. Lu. 2. Hō quidā erat in Hierusalem noie Symeon. Bonā personā suā bonā cōscientiā perfectione. Vnde i. Mac. 10. Ierusalem sit sancta & libera. Ierosolymā mansiōe seu regiōe, & de qua Hie. 38. Factū est, vt caperetur Hierusalem. De ista igitur quadrupli ci Hierusalem possent multa & mirabilia dici, sed qā i plurib. locis particulatim distū ē de eis dē, idcirco, super sedeo quō ad p̄sens. Vide igitur de Hierusalem superiori supra vbi adducere in illa auctoritate. Eleuauit me spūs, & induxit in Hierusalem. Ez. 8. De Hierusalem verō inferiori. i. Ecclesia, vide supra vbi custodire, vel vbi cōstituerē, i illa auctoritate diuisa super muros tuos Hierusalem cōstitui custodes. Esa. 62. & ifra. Lætare Hierusalem. De Hierusalem inferiori. de bona cōscientiā vel bona p̄sona vide in sermone. Mater tua Leena. de assumptione beate Virginis, in illa auctoritate diuisa. Illa q̄ sicut est Hierusalem libera est, q̄ est mater nostra. Gal. 4. in sermone. Quā sursum est Hierusalem. Itē in sermone. Videbūt filiū hoīs, in illa auctoritate. Venit lumē tuū Hierusalem. De Hierusalem verō exteriori & terrestris vide bene i sermone de pasfagio. q̄ incipit. Recordamini prioris seculi, & Hierusalem ascēdat super cor vestrū. In istis. n. & plurib. alijs locis de Hierusalem fit mentio, & idē dēstinaui superfluum amplius dicere, ex quo in tot locis de Hierusalem memini me dixisse. Sed si vis istā materiā dilatare, dic, qd in scriptura reperit Hierusalem

Spectiosa latens interius. Dicamus igitur primō, qd inueniōsa manens inferius, nō vna Hierusalem latens in Virtuosa viuens dēterius, terius, q̄ est speciosa. Et ista est Gloriafa gaudens superius, aia sancta aut cōscientia pura, Luctuosa gemens exterius, vel beata Virgo, vel q̄libet Virgo sancta. Ista. n. dī Hierusalem, pro eo, qd sicut i Hierusalem fuit antiquus sedes regis. Tēplū legis, Fidelitas gregis, Quia. i. ibi fuit sedes æquitatis, q̄ David tenuit, templū pietatis, quocultus viguit, populus sanctitatis, qui Deū coluit, seu timuit, sic verē dico, qd in ista spūali Hierusalem est sedes & habitatiō summi regis, qui. i. ibi per grām habitat, & qui iustitiam ibidē fuscitat, atq; plantat. Hier. 3. Vocabunt Hierusalem solū Dñi. Ibi ē est tēplum deuotionis, in quo. i. Deus spūaliter colitur, & i quo per spūm cōtribulatum quotidie sacrificat, & hostia laudis, & ofonis offertur. Psal. In tēplo tuo, qd est i Hierusalem, tibi offerent reges mūnera. 2. Par. 30. Facta est grandis celebratio in Hierusalem. Ibi ē est populus vidēs. i. cōgregatiō virtutū, q̄. i. ista ciuitatē inhabitat, & illā ornāt, visitāt & frequentāt. Sicut. n. in Psal. dī ista est Hierusalem, q̄ ædificat, vt ciuitas cuius participatiō eius in idipsum. Ciuitas idē est, quod ciuiū vnitas. Quia. i. Hierusalem aia sancta habet in se spūalē ciuitatem. i. virtutum & affectiōnum vnitatē & bonorum spūalium participatiōe & fertilitatē. Pl. Rogate, qd ad pacē sunt Hierusalem, & abundantia diligentib. te. Ista est igit speciosa, q̄ est iterius. De qua pōt dici illud Can. 6. Pulchra es amica mea, suavis, & decora sicut Hierusalem. In quib. verbis aduertē, quōd ista spūalis Hierusalem describitur, vt Purificata nitoris flosculo, Fuit. n. in ista Hierusalem flosculus nitoris & innocentie. (Pulchra.) Angul⁹ vigoris & permanentie. (Es.) Magnificata honoris titulo, & permanentie. (Es.) Lætificata dulcoris riualo, Nodus amoris & amicitie. (Amica.) Titul⁹ honoris & excelletie. (Mea) Riualus dulcoris & patientie (Suavis) Hortulus vioris & apparatus (Decora) Modulus decoris & adiacetie (Sicut) Scrupulus timoris & reuerentie (Hierusalem.) Dico igitur, qd ista spūalem Hierusalem cōmendat flosculus puritatis. (Pulchra inquit.) Nihil. n. tam pulchrā facit aiam sicut puritas & innocentia. Pulchritudo. n. corporis consistit in debita membrorum proportione, & in oīs maculæ carētia & delectatione. Sic verē aia spūaliter pulchra dī, qn̄ oia mēbra sua

spūalia. i. oēs interiores affectiōnes & potentie in Deū ordīnantur, & in se debite regulant. Cant. 6. Quā pulchra es, & q̄ decora charissima in delirij. Vnde ista fuit ciuitas noua Hierusalem, q̄ vidit Ioannes descendētē de celo. Apo. 21. Ego (inquit) Ioannes vidi ciuitatē sanctā Hierusalem, nouā descendētē de celo, a Deo paratā, sicut sponfam ornātā viro suo. Ista. n. habuit pulchritudinem vnitatis, quā ciuitas. i. ciuiū vnitas, pulchritudinē bonitatis, quā sancta, pulchritudinē puritatis, quā noua, pulchritudinē humilitatis, quā descendens pulchritudinē dignitatis, quā de celo, Pulchritudinē honestatis, quā parata, pulchritudinē charitatis, quā spūsa pulchritudinē decoris, quā ornata, Pulchritudinē fidelitatis, quā viro suo vide pulchritudinē Hierusalem Cant. 1. Sequitur. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui colūbarum. Ista igitur cōmendat flosculus puritatis. Insuper dico, qd ista cōmendat angulus firmitatis, qd ostenditur cum dī. Es. illud. n. verbū es, signat boni propositi firmitatē, & cōstantis perseverantiæ stabilitatē. Es. n. verbum est substantiuum, suā. n. stat, accidentia verō fluunt. Ideō de ista Hierusalem sic ente & manente dī Ezech. 5. Ista est Hierusalem, in medio gētiū posui eā. Vide eā infra vbi ille. Vnde Esa. 33. oculi tui, videbunt Hierusalem habitatiōe opulentā, taberna culū, qd nequaquā vltra transferri poterit, nec auferētur clauis eius in sempiternū. Nullus. n. hostis pōt sanctam aiam vincere, nec eā a soliditate suā cōstantiā immutare. Vnde Zac. 14. Anathema nō erit amplius, sed est Hierusalem secura. Dein de dico, qd ista Hierusalem cōmendat nodulus charitatis. Et hoc ostenditur, cum dī. Amica. vide supra de amica. Ista. n. amica dī, quia magno zelo a Chfo diligitur & zelatur. Zac. 1. zelatus sum Hierusalem zelo magno. Quia re vera sicut homo tū diligit spōsam vel amicā, qd nullo modo vult, qd prater ipsū aliquis rāgat illā, imō si cum alio amatore coniungitur, acriter animaduertit in ipsam, sic Deus ita zelo typē diligit aiam amicā suā, qd si alicui, alteri amator. i. mūdo, carni, vel diabolo se peccando cōiungit, Deus ipsam per tribulationes verberat, & si emēdare noluērit, ipsam destruit & occidit. Tho. 13. Hierusalem ciuitas Dei, castigauit te Dñs. Verūtū sicut homo perfectē diligens amicam, licet irascatur ei dum intelligit, qd alteri se fecerit gratā & placidā, illi tū recōciliatur dū de offensa penitet, & lachrymatur, sic Deus perfectē diligēs aiam hoīs, eam despicit & abominatur, cum se p̄cti & diaboli amplexibus polluit, n̄ ipsam penitentē nō excludit, sed recipit, dicens illud Can. 2. Iam hyems transiit, imber abiit, & recessit, surge amica mea & veni. Vnde ipse est, qui dicit Zac. 1. Reuertar ad Hierusalem in misericordia domus mea ædificabitur in ea. Cōmendat igitur istā perfectæ nodulus charitatis. Deinceps dico, qd istam cōmendat prouectū titulus dignitatis, cum dī. Mea. Magna. n. est dignitas esse amicam vel sponfam regis, multo plus igitur Dei. 3. Par. 6. Elegi Hierusalem, vt sit nomen meum ibi. Vnde de tali dignitate dī Baruc. 5. Exue te Hierusalem stola luctus & vexationis tuæ, & induere decore & honore eius, quā a Deo tibi est, sempiterna gloria. Sequitur. Exurge Hierusalem, & ista in excelso. Et nota si vis, qd dignitas ista consistit in

Carentia seruitutis, Ista. n. habuit carentiam malæ seruitutis, quia. i. peccatis & vitij nō fuit subiecta. Mach. 10. Hierusalem: sit sancta & libera. & Gal. 4. Quæ sursum est Hierusalem libera est. Item habuit decentiam sanctæ iuuentutis. i. innocentiam & puritatem. Vnde ista dī noua. Apoc. 3. Scribā super illum nomen meum & nomen ciuitatis Dei mei nouæ Hierusalem. Itē habuit prudentiā doctæ senectutis. Hie. 6. Erudite Hierusalem, ne forte recedat aia mea a te. Item habuit munditiā puræ sanctitatis. Esa. 52. Induere vestimenta glorie tuæ Hierusalem ciuitas sancti. Item habuit faciendā magnæ veritatis. Zach. Vocabitur Hierusalem ciuitas veritatis. Item habuit lēgitiā summæ iucunditatis. Pl. Lauda Hierusalem Dñm, lauda, Deū tuum Syon. Esa. 65. Ego. grego Hierusalem exultationem. Sic igitur dicam, quōd istam cōmendat prouectū titulus dignitatis. Deniq; dico, qd ipsam cōmendat benignæ riualus pietatis, & hoc notatur, quando dī (Suavis) Suavis, en ip̄ lenitatem misericordiam, & benignitatem designat. Psal. Suavis est misericordia tua. Res. n. suavis tangentem non lædit, sed ip-

sed ipsum poti⁹, delectat atq; lenit. Sic persona pacifica & benigna nō solet alios contingentes, & secum cōuersantes lædere, sed mulcere, & ad oēs dulciter & pacificē se hie. Psal. Rogate, qd ad pacē sunt Hierusalem. Et sequitur. Fiat pax in virtute tua, & abundantia in turribus tuis. Suavis igitur. Can. 5. Guttur illius suauissimū. Et dī dico, qd ipsam cōmendat viua cis hortulus honestatis, quia dicit decora. vnde Tho. 2. Cui assimilabo te filia Hierusalem: Sequitur. Hæccine est vrbs pfecti decoris, gaudiū vniuersæ terræ? Vide vbi decor. Adhuc dico, qd ipsam cōmendat volentis modulus qualitatis, qd ostēditur, cum dī (Sicut) quod est aduerbiū similitudinis, qd. i. ista per virtutē humilitatis & obedientie voluebat se ad oēm actū virtutis, & se bonis personis oib⁹ cōformabat (Sicut inquit.) Vnde illud Apo. 21. Vidi ciuitatē sanctā Hierusalem a Deo paratā sicut sponfam ornātā viro suo. Vide infra vbi dī, ut & ipsa dicat illud Eccl. 24. Sicut cinamomum & balsamū aromatizās odorem dedi. Vltimo verō dico, qd ista cōmendat turbare scrupulus voluntatis, qd ostēditur in verbo Hierusalem, qd Hierusalem interpretatur perfectus, quia. i. ad sanctā aiam, Virginitatem vel p̄sonā pertinet, qd pfecte timeat Deum suum Baruc. 4. Cōtristatis Hierusalem nutrice vestra. Timor. n. filialis deducit ad securitatem perpetuam cōsolationis. vnde. Esa. 60. Surge illuminare Hierusalem, quia gloria Dñi super te orta est. Quia ecce tenebrę operiet terrā & caligo populos. Super te aut orietur Dñs, & gloria eius in te videbitur. qd. de caligine p̄sentis timoris peruenitur ad lumē glorie & honoris. Pone hic de finali beatitudine seugloria aeterna, qd dabitur isti Hierusalem pp̄ merita supradicta. iuxta illud Esa. 46. Dabo in Syon salutem, & in Hierusalem gloriam meā. Pater igitur quō inuenitur vna Hierusalem latens interius, qd est speciosa. i. aia vel quælibet virgo Sancta. Et hoc est principale. Sed principaliter dico, qd inuenit vna Hierusalem manens inferius, qd est virtuosā. Et ista est Ecclesia militans, seu religio, vel quicūque perfectionis status. Ista est enim Hierusalem, qd Christus inhabitauit, & vbi habitatiōnem fidelium ordinauit, & vbi specialiter credi, & coli voluit, & mādauit, vbi Christus de Deo patre loquens videtur dicere illud 2. Para. vlt. & 1. Ed. 1. Omnia regna terræ dedit mihi Dñs Deus cœli, & ipse præcepit mihi, vt ædificarem ei domū in Hierusalem, quæ est Iudæa. i. quæ est in fide confessione. Et notabis, quōd Ecclesia vel religio dicitur Hierusalem propter multa, videlicet quia est locus

Turæ habitatiōnis, Ibi igitur est habitatio tua. Turum. n. & secretū est habitare in castro forti, & maxime qn̄ rex & fortissimi de seniores habitāt ibi. Sic est ista Hierusalem, quia Deus & Angeli ipsam inhabitat & defendit, & idē hostes spūales istā non capiūt nec offendunt. Thren. 4. Nō crederit oēs habitatores vrbis, qd ingrederetur hostis per portas Hierusalem. Securus est igitur ibi venire, & ibidem per gratiam habitare. 2. Reg. 19. Veni mecum, dixit rex David Berzelai, vt securus quietescas in Hierusalem. Item ibi est cumulatio lauta. i. diuitiarum spūalium. i. grarū & virtutum abundantia. Pl. Hierusalem q̄ ædificatur vt ciuitas, cuius participatiō eius in idipsum. Vnde 3. Re. 10. dī, qd Salomō fecit vt abundantia tāta esset argenti in Hierusalem, vt lapidū. Item ibi est p̄dicatio doctæ. vnde Esa. 41. Hierusalem euangelisā dabo. & Esa. 2. De Syon exhibit lex, & verbum Dñi de Hierusalem. & Hier. 2. Vade & clama in aurib. Hierusalem. Item ibi est inquisitiō seu tētatio cauta, quia Regina Saba audita fama Salomonis, venit in Hierusalem, vt tētaret eum in enigmatib. 3. Re. 10. Item ibi est eruditio certa, quia. i. veritas sapientiæ & fidei viger ibi. Vnde illud Zac. 8. Vocabit Hierusalem ciuitas veritatis. & Esa. 60. Surge illuminare Hierusalem. Item ibi est iurisdicitiō iusta. Hier. 4. Dabo vobis pastores iuxta cor meum. Sequitur. Et vocabitur Hierusalem filium Dñi. Item illi est imitatio multa, quia. i. sibi viger bellum tentatiōnū & tribulationum 2. Para. 17. Bellatores & robusti erant in Hierusalem. Itē ibi est cōtemplatiō alta. Ezech. 8. Eleuauit me spūs inter cœlū & terrā, & adduxit me in Hierusalem.

rusalē in visione Dei. Itē ibi est exultatiō læta, quia. i. sibi lætē & iucundē laudat Deus. Nec. 12. Audita est lætitiā in Hierusalem. Itē ibi est cōgregatiō Sancta, quia. i. sibi est societas hominum sanctorum & innocentium. Psal. Aedificās Hierusalem Dñs, dispersiones Israel cōgregabit. Item ibi est visitatiō digna, quia. i. sibi sunt plati, qd habent subditos custodire & visitare. Soph. 1. Scrutabor Hierusalem in lucernis, & visitabo super viros defixos in fœcibus suis. & Esa. 62. Super muros tuos Hierusalem cōstitui custodes &c. Item ibi est cōsolatiō magna, quia. i. sibi ē spes diuini cōsilij & auxiliij, & arra glorie sempiternę. Iō illud p̄dictū Esa. 46. Dabo in Syon salutē, & in Hierusalem gloriā meā. vnde Esa. 40. dī. Cōsolamini cōsolamini popule meus, dicit Dñs Deus vester. Sequit. Loquimini ad cor Hierusalem &c. Ista est igitur Hierusalem vbi debemus per gratiam habitare, & Deo humiliter deseruire, quia sicut in Psal. dī. Te decet hymnus Deus in Syon. & tibi reddet votū in Hierusalem. Exemplo Christi, de quo dī Luc. 2. Remansit puer Iesus in Hierusalem &c. Quia re vera, qui in ista Hierusalem per gratiā nō manserit, mortis aeternę periculis subiacebit. Quōd bene figuratum est Luc. 10. vbi hō qui descendebat de Hierusalem in hierico, incidit in latrones, qui spoliauerūt eū, & plagis impositis abierunt semiuiuo relicto. Quia p̄ certo q̄ statim per p̄ctm & cupiditatem & affectum vult Hierusalem istā. i. statū gratiæ religionis vel Ecclesiæ dimittere, & in hierico q̄ interpretatur luna. i. in mūdum varium & mutabilem per avaritiā, & negociationem descendere, sciat latrones. i. tentationes & demones p̄to esse, qui. i. solent eum gratuitū virtutib. & spoliare, & in naturalib. vulnerare, & semiuiuū, hoc est solo corpore viuētē, aia iam occisā dimittere, & abire, ita qd media pars cōpositi mortua est ex quo mortali crimini subiungat. Bene igitur p̄cipit. 3. Reg. 2. per Salomonem illi Semey fic. Aedifica tibi in Hierusalem domum & nō exeat inde huc, atq; illuc, quacūq; n. die exieris, scitote interficiendum. Ista est igitur Hierusalem manens inferius, qd est virtuosā, & istud est fm̄ principale. Tertiō dico, qd inuenit vna Hierusalem viuens dēterius, qd est vitiōsa. Et sic dico, qd sicut Hierusalem qn̄q; fuit ciuitas diuino cultui specialiter dedicata, ciuitas nobilis, regia, & ornata, tū relicto cultu diuino facta est idolis subiugata, & a Deo cōtemptra, & a gentib. cōculcata, sic verē aia & ecclesia fuit in principio spūsa vel ciuitas summi regis, qd videlicet in baptismo p̄ fidē sibi & cultui suo specialiter dedicauit, vbi p̄grām regnauit, & habitauit, ita qd ornata virtutib. ipsam p̄ alijs exaltauit. Nūc vero pro dolor, vñ in multis ista spūsa proprium sponsum Chm cōtempnere, cultū diuinæ legis dimittere, & idolis. i. dēmonibus vel p̄ctis, mundoq; & secularib. negocijs dānabitur adherere. Et idē Deus istam ciuitatem purificatorem. i. aiam vel Ecclesiā peccatricem iam videtur in gentiliū. i. in tyrānorum manib. dimisisse, & se ab ea elōgasse, qui reuera non cessant ipsam quotidie cōculcare, & p̄ctis & iniurijs molestare. De hoc vñ plangere David & dicere in Psal. Deus, venerūt gentes in hereditatē tuam, polluerunt templum sanctum tuum posuerunt Hierusalem in pomorum custodiā. Et si vis nota, qd tres reges legunt Hierusalem specialiter afflixisse videlicet Nabuchodonosor rex Babylonis, qui eā cepit cōbussit, captiuaui, & dissipauit, & regem ipsius excecavit. Hier. 39. Selach. Rex Aegypti, qd thesauros dom⁹ dñi & scuta aurea qd fecit Salomō, ide tulit, & vniuersa diripuit & vastauit, sicut dī. 3. Re. 14. Et Antiochus Rex Syriæ, qd muros Hierusalem destruxit, templum spoliavit, & idolum abominationis in templo posuit, sicut dī 1. Mach. 1. Primus istorum regum Nabuchodonosor, qd interpretatur sedēs i angustia, qd fuit Rex Babylonis, quæ interpretatur cōfusio, signat p̄ctm avaritiæ, quia. i. ista est, qd sedet in angustia, quia. i. avaritia angustiat cor auri uel desiderio acquirendi, vel studio cōseruandi, uel timore perendi. Nullius. n. cor magis est in angustia positum qd auri. Dan. 13. Angustia mihi sunt undiq; quid eligam ignoro. Istud etiā peccatum rex Babylonis. i. cōfusionis dī, p̄ eo, qd diligentes pecunias finaliter cōfundunt, & ad nihilū deducunt. Phi. 3. Gloria in cōfusione eorū, qd terrena sapiūt. Ille igit rex. i. avaritia, n̄ iam Hierusalem. i. aiam uel ecclesiā capinat uel dissipat, & sibi submittit & subiungat, & p̄ desideriu habēdi incēdit pariter & infāmar. Pl. Ignis accētus est in Iacob flāma, cōbussit p̄ctores. Sed vs istorum regū fuit Selach. Rex Aegypti, & iste signat peccatum luxuriæ, Selach. n. inter-

interpretatur humecta, Aegyptus, tenebrae. Luxuriosi. n. velut esse in humoribus, carnalium deliciarum, & in latebris, & absconditis tenebrarum. Tob. 24. Oculi adulteri obseruat, caliginem. Et iste rex. Luxuria de templo Dni. i. de Ecclesia vel aia aufert & surripit thesauros & scuta aurea. Thesauros dico grae & denotionis, scuta aurea bonae & splendens conuersationis. Thre. 4. Quo obscuratum est aurum. Tertius istorum regu fuit Antiochus Rex Syriae, q interpretatur pauper silens. Et Syria interpretat sublimis & signat peccatum superbiq, q. s. vt plurimum facit hominem pauperem & mendicium, sublimem tñ & eleuatum, & per superbiam exaltatum, & altum. Et iste Rex. f. superbia, ista Hierusalem, aiam. f. vel Ecclesia inuadit, & super pediat, & murum regularis obseruatiæ & diuinorum mandatorum subuertit, & dissipat. Nec. 2. Considerabam murum Hierusalẽ dissipatũ. Templũ. i. clericorum & religioforum, seu deuotionis statũ, bonis spũalib. depredat, & spoliat, & idolum abominandum. i. ignaras & inutile psonat vel vitia ibidẽ collocat, ipsosq; munere vel fauore ibidem pmouet & exaltat, & honorãdos i altas plationes eleuat & pñtat. 4. Reg. 21. Posuit idolum luci in templo Dni. Isti sunt igit tres reges. i. tria capitalia crimina, q Hierusalẽ spũalẽ capiũt confundunt, q. a. f. Auaricia ipsam succendit Baruc. 1. Ceperunt Chaldei. Hierusalem, & succederunt eã igni. Luxuria ipsam confundit. Thre. 1. Facta est Hierusalem quasi pullula mentris. & 2. Para. 21. Fornicati sunt habitatores Hierusalẽ. Superbia ipsam offendit. Hiere. 13. Putrescere faciam superbiam Iuda, & superbiam Hierusalẽ multam. Et breuiter ista Hierusalem repleta est hodie vitij & malicijs, quia. sibi regnat Crudelitas & seuitia, De crudelitate dñi 4. Re. 23. Fallacitas & malitia, q. Manasses repleuit Hierusalẽ cruore innocentiũ. Contrarietas & discordia, Hierusalẽ cruore innocentiũ. Instabilitas & inconstantia. De fallacitate verò dñi 2. Para. 25. Terenderunt infidias in Hierusalem. De rebeli contrarietate dñi 1. E. s. d. 4. Venerunt in Hierusalẽ ciuitatẽ rebellẽ. De instabilitate verò dñi Thre. 1. Peccatum peccauit Hierusalẽ propterea instabilis facta est. Et idẽ pro certo in ista Hierusalem inuenitur aduersitas & pestilentia. vnde 2. Par. 24. Dereliquerunt tẽplum Dni Dei patrum suorum, & seruiẽrũ lucis & sculptilib. Et facta est ira dñi cõtra Iudam & Hierusalẽ Sic igitur patet, q inuenitur vna Hierusalem viuens deteri, q est vitiosa. Quartò verò dico, q inuenitur vna Hierusalẽ gaudes superius, q est gloriosa & ista est Hierusalẽ celestis. f. Paradisus, vbi Salomõ pacificus Chrs imperat, atq; regnat. Sed q de Hierusalẽ inqũtũ denotat Paradisum, satis dixi alibi, sicut notauimus superius i principio huius tituli, iõ parũ dicã. Hoc solũ dic, q ista Hierusalẽ. f. celestis patria est appetẽda & desideranda ppter multa, videlicet quia ibi est, & inuenitur Fertilitas, quæ cunctis sufficit, Est (dico) ibi, quæ cunctis sufficit miraculis, quæ cunctis sufficit, Tranquillitas, cui nullus officit, cunctis sufficit mira Iocunditas, quæ corda reficit, ra fertilitas, q. a. f. Aeternitas, qui nunquam deficit, ibi est abundantia oim bonorũ Pl. Vi. Subtilitas, quæ cuncta conspicit. deas bona Hierusalẽ, oib. dieb. vitæ tuæ. Et alibi. Hierusalem abundantia in turribus tuis. & E. s. d. 33. Oculi tui viderunt Hierusalem ciuitatem opulentã. Itẽ ibi est, cui nullus officit, pacis tranquillitas. Ibi n. est pax & requies æterna. Psal. Rogate, quæ ad pacem sunt Hierusalem. Item ibi est, quæ corda reficit læta iocunditas. 2. Par. 20. Reuersus est ois Iuda & habitatores Hierusalem & Iosaphat ante eos in Hierusalẽ cũ lætitia magna. Et illud pñctum Nec. 12. Audita est lætitia in Hierusalem. Item ibi est, q cuncta perficit vera securitas. Zach. 14. Sedebit Hierusalem secunda &c. Item ibi est q cuncta conspicit, clara subtilitas, q. a. sibi est perfecta visio & intuitiua cognitio. vnde E. s. d. 60. Illuminare Hierusalem & illud Eze. 8. Eleuauit me spũs, & adduxit in Hierusalem in uisione Dei &c. Sic igitur patet, q est vna Hierusalem gaudes superius, quæ est gloriosa. Quin rò dico, q inuenit qdã Hierusalem gemens exterius, q est lucuosa, & iste est Hieim terrestris, q. f. teste Apostolo Gala. 4. Nunc seruit cum filijs suis. Ista est. n. Hieim de qua lamentando dñi Thre. 5. Hereditas nra versa est ad alienos, domus nra ad extraneos. Cõstat. n. q Hieim & terra Sancta est specialis & peculiaris hereditas populi Christiani, q. sibi per Chrm exitit acquisita, prophetarum vaticinijs insignita, lege Dei pceptis erudita, diuino cultui dedicata, Chri pgrẽtia deo

rata, & eius sacro sanguine cõsecrata. Ista. n. est q Melchisedech sacerdos Dei summi primitiuis habitauit. Ista est q Dauid de manu Iebuzeorum abstulit & regni Israel caput effecit. Ista est, q Salomõ templo & mirãdis edificijs insigniuit & immensis diuitijs cumulauit. Ista est, q destructã à Chaldeis Neemias rãdificauit. Ista est, q Christus personaliter visitauit, & in qua redemptionis humani gũis mysterium celebrauit, ip samq; pprio sanguine decorauit. Ista est, i qua sub Cõstãtino, & alijs Romanis Imperatorib. fides catholica pullulauit, & q tandem per thurcas possessam francorũ populus acquisiuit, in qua pannos plurimos regnauit & imperauit. Ista est, q sub Melchisedech salem fuit dicta, tandem à Iebuzeorum populo ibidem habitante fuit Hierusalem, quasi Iebusalẽ appellata. Postea vero tpe Salomonis Hierosolyma nuncupata. Postremo vero ab Hadriano Imperatore Romano, qui Heliseus fuit, reparata, & Helia nuncupata, & ab ipso Iudeis interdita, & Christianis assignata. Sed proh dolor ista est q tandem Agareni ceperunt & vastauerunt, Aegyptij tenuerunt & possederunt, Tarrari affixerunt & confuderunt & Saraceni cõdauerunt & subiecerunt. Ista igitur est proh dolor q à Saracenis calcatur, quæ ab infidelib. regitur, quæ à fidelib. plangitur, quæ à gentib. occupatur. Iam igitur pro dõlor vñ impletum illud Lu. 21. Hieim calcabitur à gentib. do nec impleantur tpa nationũ. Ad istã igitur Hierusalem debemus anhelare, istã debemus desiderare, istã debemus appetere & repetere, & p recuperatione ipsius totis conatib. laborare. Dicam igitur Christiani fidelib. illud Hie. 5. Recordamini procul Dni, & Hierusalem ascendat super cor vestrum Confusi sumus, quoniam audiuimus opprobrium, quia uenerunt alieni super sanctificationem domus Dei. Dicit igitur populus Christianus illud Zach. 1. Reuertar ad Hieim in misericordia, domus mea edificabit in ea, vt & de quolibet deuoto Christiano dicat illud Luc. 1. Firm auit facie suam vt irer i Hieim. Et nota, q tria principaliter dñt nos mouere ad Hierusalẽ visitandum & Maria transfuerendum, videlicet Iniquitas gentis impiæ, quam persequitur, Hereditas gentis propriæ, quam persequimur, Vitilitas tantæ veniæ, quam consequimur. Dico igitur, q mouere nos debet iniquitas gẽtis, impiæ. f. Paganorum & Saracenorum, qui in signum nostri vituperij tenent & possidẽt terram sanctã, & qui villpendunt et vituperat nomen Christi et calcant, et insciunt illa loca, q Christ suo sanguine dedicauit. Ad vindicandum igitur Christi mortem et iniurias illatas nomini Christiano, et ad extirpandum sectã impij Machometi, nos zelo fidei et iustitiæ moniti, illuc debemus accedere, et terrã illam præsentialiter visitare. Excessus. n. criminũ mouere debet animum viri iusti ad vindictam de impijs sumendam. Vnde aliam causã nõ allegat Dñs in scriptura, quare deleuit habitatores antiquos istius terræ sanctæ. f. Eueos, Amorreos, Iebuzeos &c. nisi qã horre dis criminib. abundabant, quæ Dñs non potuit amplius sustinere, et iõ terrã istã filijs Israel voluit dare, et Chananeorũ populos extirpare, sicut patet Deu. 4. et deinceps Horror vero criminum mouit eum. De filijs et Israel legitur Iud. 19. et 29. Qualiter cõgregati sunt ad delendam ciuitatẽ Gabaa p scelus cõmissum in vxorem læuitæ, q. f. occiderant abutẽdo. Et iã ipsa bruta animalia quodammodo nos incitant ad hoc ipsum, quia. s. si bos aliquis alicubi occisus fuerit, alij boues odorem sanguinis sentientes quodam honore cõmuni mugit atq; clamãt, et de morte socij sicut mulat atq; sonãt. Cum igitur socius noster Chrs occisus fuerit in Iudæa, et vñ rãlẽuit. i. filij Dei vxor, hoc est humanitas ibidem mortua fuerit, et occisa indebitẽ et iniustẽ, cõstat, q odor istius sanguinis et excessus istius criminis debet nos mouere ad istud eodũ et ad istud facinus vindicandũ, et sceleratos hoies puniendum. Vnde de iniquitate istorum, q nunc calcãt et habitant terram sanctã pñt dici illud Psal. Deus, uenerunt gentes in hereditatem tuã, polluerunt templum sanctum tuum, pauerunt Hierusalem pomorum custodia. Effuderunt sanguinem filiorum et filiarum tuarum tanquam in circuitu Hierusalẽ, et nõ erat qui sepeliret. Igitur nos mouere debet iniquitas gentis impiæ. Item dico, q mouere nos debet hereditas gentis propriæ. Cõstat. n. quod terra illa hereditas nostra est, & nobis à Deo distributa & data. Ista. n. terra promissionis dñi, p iõ eo, q à Deo fuit promissa Abraham patri nostro & semi-

& semini eius distributa. f. Iosua. Cum igitur nos simus Abraham verũ semen, restat, q ista est ppria terra nra. Deus. n. q est verus terræ & rerũ Dñs, dedit eã plebi Israeliticæ, & voluit vt ibi primò vigeret cultus & fides ipsius, & exinde diffunde retur in orbẽ. Terra mea est inquit Dñs, & cui voluero dabo ipsam. Ergo cum oia naturaliter diligãt loca propriã, q. a. f. q dam naturalis amor & quædã proportio est insita inter locum & locatũ, inter auem & nidum suum, inter patriã & virum, inter hoiem & aliud qd est suum. (Aues. n. p nidis suis pugnãt, & ipso perditos recuperant. Canes. n. ad domos do minorum suorum de lõginquis partib. redeunt, & solo odore pcedentium viam qruunt, re vera dico, q terrã sanctã tanquam hereditatem nostrã, & domum Dni Dei nri, & tanquã proprium nidum nsum debemus amare & repetere, & ipsã pugnãdo recuperare, & acquirere, & odor veri Dni nostri. f. Chri & patrum nostrorum. f. Prophetarum & Apostolorũ, q ibi fuerunt, nos ad hoc debet trahere & mouere. 2. Paral. 20. Reuersus est ois vir Iuda in Hierusalem cũ lætitia magna. Similes Naboth, q pro hereditate sua seruãda mortẽ recepit. 3. Re. 21. & E. s. d. 54. Hæc est hereditas seruatorum Dni, & sic dicat quilibet illud Eccl. 24. In oibus requiem q̃sui, & in hære ditate Dni morabor. Sequit. In ciuitate sanctificata similiter requiem, & in Hierusalẽ potestas mea. Moueat igit nos hære ditas gentis ppriæ. Dico, q mouere nos debet vitilitas datæ veniæ, quia. s. illi q istã viam aggrediunt, pctõrum suorũ plenam indulgentiam cõsequuntur. Nõne mercatores p lucrõ epali mare transeunt, & diuersis periculis se exponunt? Turres et hirundines, & ciconiae mare solẽt trãfere, in tpe hyemis ad vberiora loca, ad regiones calidas se transferre. Vultur et odorem corporum mortuorum vitra mare sentit illucq; tranfouat & accedit sicut patet p Pliniũ & Solinum. Multo igit fortius pro lucris spiritualib. & æternalib. f. p veniã pctõrum & gloria seu copia coelestium pmiorum trãfere debemus Maria & in terram sanctã transfretare, & Chrm et mortuũ deuotis cordib. adorare, & etiã ad spũalia pasca & gterna mentaliter & corporaliter nos trãfere. Cum. n. Dñs nunc velit in terra sanctã fidem suã seminare, & deuorum et populũ habitare, ipse p certo vult & pcepit, q nos eum pcedamus, & q inimicos suos exinde tollamus & subuertamus, & q locum habitaculum eidem pparamus. Mar. 14. Iussit Iesus discipulos suos descẽdere i nauiculã, & pcedere eũ trãfretum. Et ad hoc monet scriptura. 1. E. s. d. 1. vbi dñi q suscitauit Dñs spũm vñ Regis Perfarum, ita vt diceret sic. Deus cõli pcepit mihi vt ædificem ei domum in Hierusalem q est in Iudæa. Quis est in vobis de vniuerso populo eius? Sit dñs illius cum eo. Ascendat in Hierusalem, quæ est in Iudæa, vt ædificet domum Dei Israel. Dico igitur, quod propter Vitilitatem, quam consequimur, Nos debemus Hierusalẽ hereditatem, quam persequimur, Iẽ trãfretare, & ad ter Gentilitatem, quam persequimur, rẽ sanctę acquisitionẽ totis conatib. anhelare. exemplo Iudæ Machabçi dicentis 1. Mac. 4. Ecce cõtriti sunt inimici nri, ascendamus nũc mũdare sanctã & renouare, & dñi ibidẽ, q cõgregatus est ois exercitus, & ascenderunt in montem Syon. Sic igitur patet, quõ inuenitur i scriptura Hierusalẽ, exterior, superior, deterior, inferior, interior. Et hoc sufficit. Vide de Hierosolyma.

benè apparuit Lu. 19. vbi puidens miserias ciuitatis Hierusalem fleuit super eã. & Io. 11. vbi cõdolens Lazaro mortuo lachrymatus est super sepulchrum. Item iste vitiler opera bas. Opera. n. q faciebat, testimonium perhibeat de ipso. Ite. n. operatus est salutem in medio terræ, sicut dñi Abac. 3. Vnde de ipso dñi Act. 1. q cepit Iesus facere & docere. Itẽ iste humiliter cõuersabatur. Ite. n. fuit humilis in nascendo, humilis, in viuendo humilis, humilis in moriẽdo, quia sicut dñi Phil. 2. Hoc sentite in vobis, q in Chfo Iesu, qui cum in forma Dei esset, se metipsum exinaniuit formã serui accipiẽs, & habitu inuentus vt hõ, humiliãuit semetipsum, factus obediens vsq; ad mortem. Item notabiliter damnabãt, q. a. f. iste est ille hõ nobilis, qui venit in regionem longinquam huius mundi accipere sibi regnum. Lu. 19. Et idẽ de isto scribitur, q iste est Iesus Nazarenus Rex Iudæorum. Io. 19. & Lu. 23. Vnde ipse poterat dicere oibus sibi deuotis illud Actu. 22. Ego sum Iesus Nazarenus, quem vos queritis. In quibus ostenditur, quod Iesus est Amandus, Quærendus, Laudandus & magnificandus triplici ratione. f. quia iste est Fortissimus sustentator, Primum probat dictio solida Pissimus liberator, (Ego sum) Sed em dictio flui Mundissimus conuerfator. da. Iesus. i. Saluator. Sed terciũ dictio florida (Nazarenus) q interpretatur florens. Ite. n. fuit solidus sustentando. (Ego sum inquit) Fluidus in adiuuando. (Iesus) Floridus munde conuerfando (Nazarenus.) Primò igitur dico & cõsulo, q gramus & diligamus Iesum sicut solidum sustentatorem, quia dñi. (Ego sum) Oẽ. n. debile & fragile qd per se nequit stare, indiget aliquo forti & solido cui sua fragilitas innitatur. Et iõ videmus, q debiles & infirmi indigent aliquo magno & forti cui possint inniti, & per quẽ perentur, & sustineant. A quæ et naturaliter indiget terrena firmitate inferius, vt per terrã spirititatẽ earũ fluxibilitas pteatur. Et indigeretur firmitate celi superius, vt p coeli soliditatẽ aquea labilitas sifteretur. Idẽ dñi Gen. 1. Fiat firmamentum in medio aquarum. Vineæ et, q sunt debiles, indiget aliqua alia firmitate, & idẽ palis fixis & solidis solent alligari, vt earũ possit fragilitas sustentari. Et quia igit charissimi nos qui sumus in hac vita, facilliter per tentationes vincimur, sumus infirmi, quia facilliter p affectiones labimur, sumus aque, quia facilliter per delectationes flectimur, sumus vineæ. Idẽ valde indigemus, q ad Christum Iesum sicut ad quid fortẽ & solidum recurramus. Quia. s. ipse est ita solidus, atq; firmus, q ipse pñt nostram fragilitatem portare, nostrã labilitatẽ siftere, & nostrã flexibilitatẽ firmiter sustinere, qd ostẽditur cum dñi. (Ego sum) Illud. n. verbum sum, est verbum substantiuum, significãt essentiam, substantiam, fortitudinem, & firmitatẽ, Qd bene notauit cum dixit Moyss illud Exo. 3. Ego sum qui sum. Sequit. Qui est, misit me ad vos vnde. Luc. 23. Hic est Iesus Nazarenus Rex Iudæorum. & Io. 18. Quem qritis? Rõdẽrũt. Iesum Nazarenum. Dixit eis. Ego sum. & Act. 9. Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris. Ad denotandum, q iste est per se, & nõ per participationem. Ite est. n. sicut adamus, cuius existẽtia nõ ferro vincitur, nec igne crematur. Est etiam sicut columba cyprina, quæ onere non deprimitur, nec aliquo graui flectitur, q. a. f. ita est sua firmitas, bonitas & fidelitas, q quicunq; ei per deuotionem & confidentiã innititur ab ipso inuatur, fouetur & sustentatur, & in omnibus tribulationib. sustinetur. Ego sum inquit. Et si quæ rerur ab eo, q quæsitum est ab ipso Ioanne Ioa. 8. Tu quis es? Ipse pro certo respondere & dicere potest. Ego sum Sustentator omnis debilitatis, Illustrator omnis obscuritatis, Expiator omnis iniquitatis, Renouator omnis antiquitatis, Imperator grandis auctoritatis, Prædicator magnæ sagacitatis, Satiator magnæ fertilitatis, Consolator magnæ securitatis, Gubernator magnæ benignitatis, Amplexator magnæ fidelitatis, Tolerator omnis aduersitatis, Ministrator omnis humilitatis, Reparator omnis mortalitatis. Dico igitur, q respõdendo ad q̃tionem. Tu quis es? Ipse potest se vocare debilitatis sustentatorem. Et idẽ ipse pñt dicere illud Gen. 47. Ego sum fortissimus Deus patris tui. Item vocat se obscuritatis illustratorem. Vnde ipse potest dicere illud Ioan. 8. Ego sum lux mundi & illud Ioan. 12. Ego lux veni in mundum. Item vocat se iniquitatis expiatorem. Vnde E. s. d. 43. Ego sum qui de-

H
I

A
Nomen

Benignitatis, Vitilitatis, Humilitatis, Nobilitatis, Iesum enim Benigniter miserabatur, Vitiler operabatur, Humiliter conuerfatur, Nobiliter dominabatur. Dico, q Iesus benigniter miserabatur. vnde ipse dicebat illud. Mar. 8. Ecce iam triduo sustinent me, nec habent, q manducent. Et idẽ quia benignus & misericors, ad ipsum est pcepit recurrẽdum, & eius auxilium implorãdũ. exemplo cerui, q arctatur à canib. desuperans de euasione, vltro refugit ad hoiem sũ Ifid. senties ipsum instancũ naturę esse zial misericors & benignum. Sic faciebat ille cecus Lu. 18. dicens. Iesu pceptor mi miserere mei. Misericordia verò sua

Dico igitur, q respõdendo ad q̃tionem. Tu quis es? Ipse potest se vocare debilitatis sustentatorem. Et idẽ ipse pñt dicere illud Gen. 47. Ego sum fortissimus Deus patris tui. Item vocat se obscuritatis illustratorem. Vnde ipse potest dicere illud Ioan. 8. Ego sum lux mundi & illud Ioan. 12. Ego lux veni in mundum. Item vocat se iniquitatis expiatorem. Vnde E. s. d. 43. Ego sum qui de-

leo iniquitates pp me, dicit Dñs. Itē vocat se antiquitatis renouatorē. Vnde Esa. 43. Ecce ego facio noua. & 44. Ego sum Dñs faciens oia. Itē ipse vocat se auctoritatis Imperatorē. Vñ ipsemet dixit Pilato. Tu dicis, qd Rex sum ego & Esa. 43. Ego sum Dñs, & absq; me nō est Saluator. Itē vocat se sagacitatis p̄dicatorem. vnde Esa. 63. Ego, q loquor iustitiā & ppugnator sum ad saluādū. Itē vocat se fertilitatis fatiatorē. Vñ ipse dicit Io. 6. Ego sum panis vitæ. Itē vocat se securitatis cōsolatorē. Vnde ipse dixit Mat. 14. Ego sum nolite timere. & Esa. 41. Fugiet dolor & gemitus, ego ipse, q cōsolabor vos. & Esa. 66. Ego cōsolabor vos, & in Hierusalē cōsolabimini. Itē vocat se benignitatis gubernatorē. Vnde ipse dixit Io. 10. Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas. Itē vocat se fidelitatis amplexatorē. vñ Io. 12. Quæ ego loquor, sicut se dixit mihi pater sic loquor. q. d. Nolo loqui nisi, q mandatū est mihi à patre qui misit me, qd descendit de celo, non ut faciā volūtātē meā, sed voluntatē eius, qui misit me. Item iste se vocat aduersitatis coleratore. vnde Act. 9. Quis es? Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris. Itē ipse se vocat humilitatis executorem vel ministratorem. vnde Lu. 22. Ego autē in medio vestri sum sicut qui ministrat. Item vocat se mortaliū reparatorem vnde Io. 11. Ego sum resurrectio & vita, qui credit in me, & si mortuus fuerit viuere. Et Io. 14. Ego sum via veritas, & vita. Ad Iesum igitur est recurrendū, & ipsius auxilium deuotissimè requirendū, quia. f. tot bona potest hoibus facere, & tantis beneficijs fragilitatem hoim sustinere, qd totum ostenditur. (Ego sum) Act. 9. Iesus Nazarenus, quē tu persequeris. Requiritur ergo & diligamus ipsam fiduciam sustentatorem. Scdō, qd debemus ipsam q̄rere & diligere sicut prouidū liberatorem, qd ostendit, qd dñs Iesus, quia. f. Iesus interpretat Saluator. Saluare. n. nihil aliud est q̄ aliqd de periculo liberare. Et iō canimus. Iesu Saluator seculi. Et de eius noīe dñs Lu. 1. Et vocabis nomen eius Iesum. Ipse. n. saluum faciet populu suū à p̄ccis eorū. Et nota, qd iste dñs Saluator seu liberator, quia sicut vincit & incarcerauit p virtutē Sapphiri & m Diof. de vinculis liberauit, vt dñs in lapidario. Hic lapis (vt perhibent) educit carcere victos, sic iste victos in medietate & ferro, & de inferno primit liberat, & saluauit. Nūc etiam illos, q sibi deuoti sunt, de vinculis p̄ccorū educit. Sed sicut ille lapis nō saluat, nec liberat hoīem, nisi mundus fuerit, atq; castus, sic p certo nec Iesus saluat aliquos, nisi illos, q vitā bonā duxerūt, & mundā. Et nota, qd iste liberat nos discordes ad concordiam reuocando, Iste. n. discordes Tormenta pro hominibus tolerando, ad cōcordiā reuocauit. Fecit. n. vtraq; vnum. f. ex populo Iudæo & gentili vñ Ecclēsiā cōstituit & cōcordiam Dei patris & hoim cōcordauit. Iste. n. fuit sicut adamas, q est lapis recōciliationis. Vnde de ipso dñs Io. 20. Stetit Iesus in medio, & dixit. Pax vobis. Item iste tormenta p hoibus tolerauit. Vnde ipse fuit aries Abrahā p cuius mortē fuit Isaac liberatus, quia. f. p mortē Christi fuit genus humanū liberatū & saluatū. vnde Matt. 28. Iesum, q crucifixus est, q̄ritis. Item iste miranda inter hoies demōstrauit. vnde Io. vlt. Multa quidē & alia signa fecit Iesus. Et iō sicut elephas sequitur suum de fouea liberatorem, sic nos debemus diligere istum nostrū Redemptorem & Saluatorem, dicētes illud Io. 12. Dñs vult Iesum uidere. Iste. n. nō solum liberat de fouea p̄ccū, imō etiam iuuat existētes in fouea inferni. Legitur. n. qd quidā sanctus vidit in inferno quendā q erat totus in igne, & requisitus quare caput suum non patiebatur, r̄ndit. Quia inquit nomen Iesus cū digito in fronte scribere deuotē solebam. Istum igitur diligamus sicut prouidum liberatorem. Tertio diligamus & q̄ramus, eum sicut floridum cōuerfatorem, quod notatur cum dñs Nazarenus, q interpretatur floridus. Iste. n. habuit floridam cōuersationē. i. mundam, purā, placidā & honestā. Matt. 21. Hic est Iesus propheta à Nazareth Galilæ. Figuratus in Nazareo, sicut dñs supra de abstinentia, & applica de flore ad perfectiōē, id ad cōuersationem sicut supra. Ideo de isto dñs Io. 10. Hic est Iesus Nazarenus, Rex Iudæorū. Et vide istā auctoritatē diuisā & profecuram in sc̄o sermone. Prope est astas & c. Patet igitur istius cōuersatio, q̄ fuit nobilis, istius liberatio, q̄ fuit vilis, istius sustentatio, quæ fuit stabilis. Si autem de Iesu vis magis aliquantulum dilatare, dic qd illud nomen Iesus est nōm̄ oīs perfectiōis & virtutis. In isto. n. inuenit homo

omnia necessaria ad salutem. Teste. n. Bernardo supra Cant. Nomen Iesus, quam charum, quam vtile. Si vili (inquit) non esset, nō me lucraretur Iesus mel in ore, melos in aure, iubilus in corde: ista est. n. veritas, q si nomen ad nominatum referimus, & status & conditiones Iesu attendimus, certē in ipso sex exempla vtilia requirimus. Ergo vide Iesum

Nascentem,	} Ecce signum	dulcoris,	In Iesu nascente
Pendentem,		doloris,	cōcipies humilita
Surgentem,		vigoris,	tē. in Iesu p̄dēte,
Scandētem,		honoris,	seu moriēte cōci-
Solanrem,		favoris,	pies asperitatē. f.
Tonantem,		rigoris,	penitentię. In Iesu

furgēte & de inferis redeunte concipies strenuitatē. In Iesu ascēdēte & triūphante cōcipies felicitatē. In Iesu solate seu dona Spūs sc̄i tribuēte cōcipies liberalitatē. In Iesu ronate vel iudicatē cōcipies feueritatē. Ita. n. sunt sex exēpla, quæ nos inuenimus in Iesu, videlicet exēplū doloris & amicitie, & hoc cū nascit humiliter, exēplū doloris & penitentiæ, & hoc cū moriū flebiliter, exēplū vigoris & permanentiæ, & hoc cum resurgit viriliter, exemplum honoris & excellētię & hoc cū triumphat nobiliter, exemplū favoris & beniuolētiæ, & hoc cū cōsolatur discipulos liberaliter, exemplum rigoris atque iustitiæ, & hoc cum iudicabit terribiliter. Dico igitur, qd in Iesu nascente nos inuenimus exēplū dulcoris. Quid. n. dulcorosus, qd humilis, quod benignus, q̄ qd Deus hō fieret carnem sumeret, pauper videret, nullum laderet, oibus subueniret. Sicut. n. dñs Io. 1. Vidit Ioan. Iesum venientē ad se, & ait. Ecce agnus Dei, Ecce qui tollit peccata mundi. Agno. n. nihil māfuetius, humilius, seu dulcius. Vnde ipse est, qui dixit Hie. 1. Ego quasi agnus mansuetus, q portatur ad victoriam, & benē agnus, in quo quicquid est, totū est bonū & vtile. f. pellis, lana, & caro Quia p certo in Iesu nihil fuit nisi bonum & nisi humano generi vtile, & proficiū, & hoc nō solum in carne fluidē cōpassionis, aut in lana dōctrię & eruditionis, imō etiam in pelle honestæ cōuersationis. Et sic notabis, qd Iesus nascens fuit hominibus exemplum & signū Puritatis & innocentie, Fuit. n. Iesus innocentissimus Veritatis & sapientiæ, sine malitia, & iō dñs Lucæ 2. Humilitatis & patientiæ, Remansit puer Iesus in Hier. Debilitatis & impotentia, rusalē. Itē fuit Iesus sapien- Benignitatis & iustitiam. tissimus sine stulticia. vñ Lu. 2. Iesus autē proficiebat sapientiā & etate coram Deo & hominibus. Item fuit Iesus patētissimus sine proteruita seu superbia. Vñ cū se posset defendere q̄ voluerit eū lapidare, tñ dñs Io. 8. Iesus autē abscondit se, & exiuit de tēplo. Itē fuit Iesus penitentissimus sine maceratissimus sine blāditia, q. d. f. p vixit in penitentiā & penuria. vñ Mat. 4. Duxit Iesus in desertū, vt tentaret & c. Desertū. n. penitentiæ & penuriæ asperitatē designat. Item fuit Iesus miseratissimus sine duritia, qd sicut dñs Io. 11. de morte Lazari. Lachrimatus est Iesus, p cōpassione. Vñ ille cecus Luc. 17. dicebat. Iesu p̄ceptor misere- re mei. & iō iste Iesus. i. Saluator, qd oib. sp voluit benefacere, & oēs misericorditer adiuuare. Luc. 1. vocatū est nomen eius Iesus. Patet igit, qd nos inuenimus Iesu nascēte exēplū dulcoris. Itē inuenimus in Iesu pendēte seu moriēte exēplū plūm doloris. Cōstat. n. qd Christi passio fuit nobis in exēplū vt p̄ccas & miseria p ipso sustinere loco & tpe debeamus. Quia Christus passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum, vt sequamur vestigia eius. 1. Pet. 2. Vnde de Christo dñs Io. 19. Exiit Iesus portans spineā coronā & purpureū vestimētum. Et dixit. Pilatus. Ecce, hō quasi dicebat. Ecce exēplū penitentiæ & doloris. Vñ Bernardus super Can. dicit sic habemus Christū Iesum ex patre nascētem, in patre cubantē, et cū patre sedētē, sub patre pendētē, à patre ambulantē, pro patre stantē, sine patre morientē. Itē dico, qd nos inuenimus in Iesu surgēte exēplū vigoris. Cōstat. n. qd Iesus in triduo illo dæmones debellauit, inferos spoliari, patres liberauit, & radē refurgēs mortis potentia superauit, id quo vigorē suæ infinitæ potentie demonstrat, & exemplū pugnandi cōtra vitia & vincēdi hostiles impetus nobis dedit. Eccl. 46. Fortis in bello Iesus nau. Mat. 28. Iesum, qui crucifixus est, quæritis, surrexit, nō est hic. Item inuenimus in Iesu scandente seu ascendēte exēplū honoris. in hoc. n. qd Christus Iesus (teste Apostolo) semetipsum exinanīuit, formā ser- uī accipiēs, & humiliatū semetipsum, factus obediens vsq; ad

ad mortē, pp qd Deo axalcauit illū & dedit illi nomē qd ē sup oē nomē, vt iō noīe Iesu oē genu flectat cælestiū, terrestriū, & infernorū, & oīs lingua cōfiteat, qd Dñs Iesus Ch̄s gloria est Dei patris, sicut dñs Phi. 2. datū est exēplū fidelib. qd p viā p̄ccatō, martyrij, vel laboris puenit ad fastigiū excelli p̄mij vel honoris, & qd p exercitiū laboriosū nomē acq̄rit ḡtosū. In noīe inq̄ Iesu oē genu flectat. Et reuera istud nomē est foris simū & honorabilissimū Angelis est sc̄tis gratissimū, dæmonib. verō ē terribilissimū. Teste. n. Bern. sup. Cā. Nomē Iesu lu cet p̄dicatū pascit cogitatū, lenit inuocatū. Hoc. n. reparat sēsus roborat virtutes, vegetat bonos mores castas fouet affectiōes. Si vis narra de illo milite qui cū iuisset pegrinari. Hier̄m. & circūisset oīa loca q̄ Ch̄s i scriptura legit ambu lassē, & sinarū venisset ad Oliuetū vñ Iesus i cœlū a cœdit, tūc Iesū amplius seq nō valēs nimia cordis affectiōe p̄rat^r expirauit, & p̄dentib. medicis qd p̄ gaudio mortuū est corp^s eius, i medio cordis inuētū ē scriptū, Amor meus Iesus. Et istud ē nomē summi honoris. vñ Lu. 23. Hic est Rex Iudæorū. Ergo vide i Iesu scandente exēplū honoris. Itē inuenimus in Iesu solante Apostolos, & p̄missionē spūs mittēte, exem plū favoris. Ad regem. n. in regni solio pacificē & potenter dñantē, & diuitijs abundatē bñ spectat qd se fauorabilē & liberalē ostendat, & qd de bonis suis oib. sibi deuotis largire tribuat & concedat, sicut fecit Ch̄s, quia iā regnans in cœlis Spūs sc̄m̄ misit & discipulos suos donis varijs ditauit, ipso qd cōsolatione multiplici cōfirmat oib. f. dans exēplū qd illi, q sciunt & p̄nt, dēt alijs & maxime indigētib. & desolatis bñ facere & cūctis fauorabile se p̄bere. Ite. n. cōfert Gram penitentibus, Est. n. Iesus p̄nitentiū. ḡrosus. Io. 1. Gra Lætitia cōtemplatib. & veritas p̄ Iesū Ch̄m facta. Est et Ie Gloria triumphatib. sus cōtēplatib. gaudiosus. vñ Abac. 3. dñs Ego autē i Dño gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo. Est insup Iesus beat^s p̄ triūphatib. gloriosus. Vñ ip̄i dicere p̄nt illud Heb. 2. videmus Iesum ḡta & honore coronatū. Et illd Act. 7. Ecce video cœlos apertos, & Iesum stantē à dextris vir tutis Dei. Patet igit, qd nos inuenimus i Iesu solate exēplū fauoris. Sexto dico, qd nos inuenimus i Iesu tonate exēplū rigoris hoc ē dictū i Iesu iudicatē. Decet. n. Principē esse non solū amorosū bonis, imō et iustū & rigorosum malis. Iō Iesus nō solū est pius grām bonis dādo, imō et ē i iudicio rigoro- sus & iust^s ipios puniēdo. vñ Act. 10. dñs. Verbū misit Dñs filijs Israel, annūciās pacē p̄ Iesū Ch̄m. Se quī. Quē cōstituit iudicē viuorū atq; mortuorū: rigore ē Iesu dñi vueret habem^s exēplū Io. 2. vbi eiecit emētēs & v̄dētēs dē tēplo, factō flagello d̄ funiculari. & Mar. 3. dñs qd circūspiciēs eos cū ira cō tristat^s ē. Et sic igit bñ dico, qd em diuersos stat^s suos dat^s ē nobis i exēplū Rigoris, Favoris, Honoris, Vigoris, Doloris, Amoris, seu dulcoris. Hec sufficiat d̄ Iesu. Vide de Ch̄o & c.

Iehu. Fuit rex Israel, q̄ quis esset malus, tñ ad puniēdū Io rā qd erat deterior & ad delendū, domū, ipsius, nec nō ad extirpādū cultū Baal & p̄phetas ipsi^s, fuit à Dño rex electus. Sed qd multis alijs peccauit, & exequēdo Dei volūtatē excessit iō dom^s eius h̄m̄ p̄ijt, & semē eius d̄ regno Israel abiit & recessit sicut d̄ Ose. Interpretat autē parrens, vel cōmotio, seu malefic^s seu maleficiū. Vide historiā Iehu. 4. Re. 9. & deinceps & 2. Par. 19. Et applica put volueris & c.

Iezrael. Nota, qd Iezrael fuit qdā particularis puincia in terra promissionis, agris fertilib. insignita, vbi sinar^s i illa Regina Iezabel vxor Achab fuit à canib. deuorata, pp hoc qd idē Naboth occidi fecerat sine cā & c. interpretat autē semē Dei, vel seminatū Dñs, sicut hæc apparēt. 3. Re. 21. & 4. Re. 9. Expone si vis quō mūdi fertilitas & p̄ speritas possessores suos facit diuersis vitijs inq̄nari, pp qd necesse est ipsos finaliter ab infernalib. canib. deuorari & c.

Iezabel. Vxor Achab regis Israel, q̄ interpretat fluxus vanus, vel fluxus sanguinis, sine cohabitrix, aut sterquiliniū, fuit mulier luxuria plena fetorib. seu ite sp̄i xas ardorib. angustia facit d̄ Ose. n. habitu meretricio legit ornata, p̄phetarū seu inoētū supplicio fuit fatiata, & radē canina laceratioē fuit deuorata, sicut hæc oia patēt. 3. Re. 18. & 21. & 4. Re. 9. Et sic bñ fuit interpretata fluxus van^s, quo ad luxuriā qua fuit possessa, fluxus sanguine quo ad seuitiam quā fuit p̄fessa, sterquiliniū quo ad miseriam seu angustia qua fuit depressa. Et si vis hæc applica cōtra malas & improbas Dñas & Reginas qd fetēt luxuriæ carnalitate. Vñ de ista legit 4. Re. 9. q̄ ita orauit se & depinxit stibio oculos suos, vt Iehu ad libidinē puocaret. Et iō de talib. d̄ Apo. 2. Permissis

mulierē Iezabel q̄ se dixit p̄phetare, docere & seducere seruos meos, fornicari, & comedere de idolotitīs, & dedi illi tps vt p̄niamageret. Itē qd stridēt feuitiæ crudelitate, sicut de ista legit qd p̄pheta Dñi occidit. Heliā ē summū Prophe- tā occidere voluit, & Naboth iustū, qd vineā suā noluit ven- dere, iterfici p̄curauit. 3. Re. 18. Cū interficeret Iezabel, p̄pheta Dñi tulit Abdias cētū p̄phetas & abscondit eos. Itē q̄ finali- ter dolēt angustie seu miserie calamitate, videlicet i inferno, qd. f. sicut canes Dei iudicio comederūt istā pessimā mulierē corpuliter sic tales à canib. infernalib. deuorabunt æternāfr. 3. Re. 21. Canes comederūt Iezabel i cāpo Iezrael & sufficit.

Igitur. Cum igitur sit aduerbiū cōclusiū diffinitiuum & allegatiū & aliquid p̄sumptiuū vel verē certitudinis ostēsiū, notabo qd morat^s loquēdo, igitur significat cōclusionē & terminū oīs rei, & cōclusionē & cōclusionē ad aliquid faciendū, vel ad aliquid sustinendū. Et notemus qd igitur siue actiue siue passiuē sumatur, potest referri ad Deum, ad iustum, ad hominē, ad mudū, ad impiū. Per igitur. n. p̄c̄ intelligi conclusio Summi creatoris, Dico igitur primò est vñ igit spectās ad Viri viatoris, Creatorē. Ite. n. & oīones sc̄orū & eo Mundi deceptoris, rū merita & opa sūt vñ igit quo De^s Diaboli turbatoris, arctat & cōcludit ad q̄sta miter cōce- Iusti sc̄atoris, dēdū. 1. Par. 22. p̄bete igit corda v̄a Vani peccatoris. & aias vt q̄ratis Dñm Deū v̄m. Sic vole bat eū cōcludē ille Eze. 2. Par. 29. vbi dicebat sic. Nūc igit pla- cet mihi vt ineam^s fēd^s cū Deo, Deo n̄o, ut aurtat à nobis furorē iræ suæ. Et si vis, dic qd ad Deū spectat multiplex igit cōclusiū determinatiū tā actiue, q̄ passiue, vñ vñ igitur Prædeterminationis. Ad Deū. n. p̄ctat vñ igit cuncta p̄desti- Durā punitionis, nās. Cōclusiue. n. & determinatiue pot- Tutæ saluationis, etiā p̄destinatiua p̄manet apud ipsūm Tutæ cōfessionis. vñ Ro. 9. dñs. Igitur nō est volētis neq; cur- rētis, sed Dei miseratīs. Itē ad eū spectat vñ igit malis ex- terminās. Ite. n. sinar^s & cōclusiue p̄dit & dissipat oēs malos Eze. 9. Igitur me^s nō parcat oculū, neq; mi f̄bor. & Eze. 20. Ego igit leuauī manū meā sup eos i deserto ne introducerē eos i terra fluētē lac & mel. Itē ad ipsū spectat vñ igit bonos il- luminās, qd. f. sinar^s & cōclusiue oēs boni p̄ eū saluabunt. Iob 36. Erupiet pauperē de angustia sua & reuelabit i tribu- latioē aurē ei^s igit saluabit te de ore angustio lacrimis, & nō hūte fundamētū subter te. Istud autē igit. ista cōclusio erit i patria, q̄n. f. Deus cessare faciet à beatis oē malū, dicēs illud Gē. 8. Nō igit vltra peutiā oēm aiam viuēt. Et q̄n ipsi cōse- p̄t eō bonū. Mat. 12. Igitur inuenit i vos regnū Dei. Itē ad ipsū spectat vñ igit laudās & carminās, qd. f. sc̄i & Angeli laudāt & magnificāt ipsū i patria, dicēdo. i. illud. 1. Par. 29. Nūc igit De^s n̄ cōstetur & laudam^s nomē tuū in clytū. Patet igit qd est vñ igit spectās ad Creatorē. Scdō dico, qd est vñ igit spe- ctās ad viatorē. i. ad hoīem mortālē, iste. n. h̄c igit actiū & nō passiuē, cōcluditur. n. & nō concludit, qd. f. mors & sepul- chrū ipsū solēt sinar^s cōcludere, & infra suos limites coar- ctare. 4. Reg. 13. Mortu^s ē igit Heliuseus, & sepelierūt eū. Ter- tiò dico, qd est vñ igit qd spectat ad deceptorē. i. ad mudū, qd. f. decipiēdo mētēs humanas, & eas ad voluptates alliciē- do, vt inferre illd igit & illā cōclusionē, q̄ scribit. Ecc. 8. vbi i p̄sona mūdi p̄t dici. Laudauī igit laciā & qd nō est hoī bo- nū sub sole nisi qd comederet, biberet & gauderet. Et fm ve- ritatē istud est euidēs, qd. f. mūdus & mūdani nullā aliā cōclu- sionē commēdant, nisi qd hō sit in p̄senti gaudio vel quiere. Quarto dico, qd est vñ igit qd p̄nter ad turbatorē. i. ad diabolū tentatorē, qd. f. ad nihil aliud vt cōcludere aut inten- dere qd ad ledēdū vel ad occidēdū dānādo. Iob 2. Egressus igit tur sat̄hā à facie Dñi, p̄cussit Iob vlcere pessimo. Quinto di- co, qd est vñ igit seu vna cōclusio q̄ spectat ad iustitię sc̄torē, hoc est dictū, ad virū iustū, iste. n. p̄t dici igit & dicere igit tur, quia. f. vir iustus dēt bonā cōclusionē facere, & ex oib. p̄missis cogitationum & affectiōnū suarū aliqd bonū finē & bonā diffinitionē inferre. 1. Paral. 22. Surge igit & fac, & erit Dñs tecū. Supponēdo igitur qd per igitur intelligitur sanctū viri et hoies virtuosū & docti, qui optimē sciūt cōclu- dere facta sua, & oia sine & cōclusiōe debitis terminare, in x- ta illud 3. Reg. 6. Igitur edificauit Salomon domū, & cōsum- mauit eam, notare possum qd tales sunt & dici p̄nt vñ igit. f. Cōuersationis & penitentiæ, Dico igit, qd in iustis inuenitur Discretionis & sapientiæ, vñ igit. i. vna cōclusio p̄ntiæ Remissionis & indulgentiæ, atq; cōuersiōis. Vñ Act. 3. P̄c- Diçtion. Berchorij. Pars ij. Q nite-

submergit hodie diabolus peccatores. Et ideo de filio, qui erat oblectus a demone, dicitur Mar. 9. q. diabolus frequenter ipsum in aqua & in igne misit, ut eum perderet. Vt in aqua ignis sicut ligna solum, q. nec igne cremari, nec aqua putrefieri valebant, ut sic nobis possit dicere Dns illud Esa. 43. Cu transferis per aquas, tecu ero, & flumina no operient te, q. ambulaueris per igne, no combureris, & flama no ardebit te. Tecum inquit ero, q. bene est necessarium, q. illi Deu per gram socium habeant, qui per aquas & flumina deliciarum hnt trasire, si volunt, q. ignis & lama carnalis tentationis ipso vire nequeat, vel cremare. Iste est igitur ignis aqueus & interior. Ite est ignis flammeus, & exterior, & iste est ignis sententia crudelitatis, & iracundia, inuidia pariter & discordia. Sicut n. dracones tantum sunt caliditatis, q. flammam ab ore emittit, quib. aer circumiacentem inflammans, sic crudelis & iracundi ignem iracundia & crudelitatis sp. spirat, quib. oes alios inflammant, cruciat, & molestant. Exemplu de Antiocho, de quod dicitur 2. Mac. 9. q. superbia repletus, igne spirans animo, in ludios negociu accelerari iussit &c. Iste patet de raptoribus, balluis, tyrannis, crudelibus, & vindicatis, figuratis in Nabuchodonosor Dan. 3. qui oes, q. sibi obedire nolebant, in fornace ignis mittebat. figurati et in parabola de ramno Ind. 9. qui electus in regem arborum, egressus est ignis ab eo, q. deuorauit cedros libani, quia. f. crudeliter & tyranni, iniqui & vindicari q. ad regnum, seu aliquod aliud officiu assumitur, oes subditos & vicinos, verbis, minis, exactionibus, & iniurijs comburere, & inflammare nituntur. Vbi Iohel. 3. Ante faciem eius ignis vorans, & post eum exurens flamma. De igne vere iracundia & inuidia, pprie pot dici illud Eze. 28. Ignem produca de medio tui, q. comedat te. Quia. iste ignis q. vige in medio cordis humani, primo & principaliter suum vrit, & violat possessore. Iste est ignis flammeus & exterior. Ite est n. gladius igneus & versatilis, q. prohibet introitu. Paradisi, sicut dicitur Gen. 3. Ite est ignis terrenus & inferior, & iste est ignis auaritia, q. circa terras & terrena habet intentas operari. In quibusdam n. montibus, aluerna & machina est ignis qui terra continue cremat & vrit, ipsam q. v. q. ad magna interualla deuorat, & consumit. Sic enim illis montibus lapides, & minie combustibiles, qui continue comburant, ita q. de locis combustis et carbones fabricantur in magna copia extrahuntur. Sic vere charissimi, in mundi superbis diuitibus, latrat hodie ignis auaritia, qui terras circumiacentes, possessiones vicinorum suorum consumit, deuorat, & ipsas annihilat & deuorat. Ite est ignis v. q. ad consumptione deuorans. Iob 3. Ite est ignis, qui nunquam dicitur sufficit. Pro. 30. Ite est ignis, qui km q. plus de lignis apponitur, amplus exardescit, sicut dicitur Eccl. 28. Quia. ignis auaritia peccatorum lignorum, diuitiaru q. apponitur, non minuitur, sed augetur. Ite est ignis terrenus & inferior. Quia. f. per istu igne terre & possessiones homiu, ab auaris & impijs consumuntur. Vnde Esa. 4. Erit terra eius in picem ardere. Et Soph. 1. In igne zelus mei deuorabitur ois terra. Patet igitur, q. est ignis, terrenus, flammeus, aqueus, & nubes. Quarto principiter dico, q. est quidam ignis, qui est dolorosus. Et iste est duplex, vnus est ignis presentis tribulationis, q. est in patientia colerandus. Alius est ignis futuræ damnationis, q. est cum vigilantia formidandus. Ignis dolorosus presentis tribulationis, quauis sit afflictus, est tñ purificatiuus. Quia sicut ignis a metallis rubiginem tollit, & ipsa ad fabrica & adfiguratione disponit, ita q. quadiu durat ignis possunt formari & figurari, statim vero cum virtus ignis defecerit, figurari nequeat vel malleari, sic vere tribulatio tñ proficit hominibus, q. ab ipis rubiginem peccatorum tollit, & ad obedientiam dispositioni artificis Dei vel plati ipsos disponit, & in figuras & in formas variarum virtutu ipsos. occasionaliter mutat. Annum. n. in igne purgatur, & meliorat. Sic ho in tribulatione emendatur. Sic n. dicitur Eccl. 2. in igne probatur aurum & argenti, hoies vero receptabiles in camino humiliationis. Et istud patet in multis, qui dum sunt actualiter in igne tribulationis, sunt malleabiles, conuertibiles & boni, si vero ignis iste recesserit, tunc sicut prius indurantur, & obtinant, & ad conuersione inhabiles efficiuntur. Sancti igitur talem ignem sustinerunt, qui. sexin xruet imperu ignis, & fugauerunt aciem gladii, sicut dicitur Heb. 11. & inde pbati & purgati fuerunt, iuxta illud Pl. Igne me examinasti,

Ignis.

& non est inuenta in me iniquitas. Sancti n. sunt sicut quoddam genus salis, quod est in Sicilia, quod in igne positum ab igne non resilit, sed ibi sicut aqua liquefit. Quia. s. boni no refugiunt igne tribulationis, sed et resoluuntur per virtute deuotionis & compassionis. Multa possent dici de isto igne, sed in alijs titulis inuenies. Iste est igitur ignis in patientia tolerandus. Qd tñ non faciunt multi atq; stulti, similes salis nostro, seu et castanea non incisa. Sal. n. nostru igni applicatum statim crepitat, atq; stridet. Castanea vero in igne posita ab igne resilit, & clamorem magnum facit. Sic vere multi sunt, qui ab igne correctionis, vel tribulationis refugiunt & si eos a Deo vel a maioribus talis igne castigari contigerit, statim strident murmurando, & statim clamorib. faciunt impatientiam ostendendo, & statim fugiunt, & resiliunt totu onus sibi impositu dimittendo. Ista patet in illis, qui penitentias iniunctas facere nolunt, vel in illis, qui apostatant occasione correctionis &c. Sicut n. dicitur Prou. 15. Non amat pestilens eum, qui se corripit. Sed pro certo quia tales fugiunt igne tpalis correctionis, ipsi finaliter ponentur in igne infernalis damnationis. Tales n. fugiunt arma ferrea, & incidunt in arcum aureum. Iob 2. occ. Dedit in syllam, qui vult vitare Chazribdim. Et de hoc Ezech. 4. De igne egredientur, & ignis consumet eos. Ite est igitur ignis dolorosus presentis tribulationis, qui est tolerandus. Sicut n. patientia. Ignis vero dolorosus futuræ damnationis est ignis formidandus. f. tribulatio infernalis. Sicut n. ligna inutilia & arbores, quæ nec pro edificijs, nec pro fructibus, aliquid valent, in ignem mitti, sic infructuosi peccatores, qui Paradisi edificijs nihil valent, ignibus infernalibus cremabuntur, iuxta sententia saluatoris, q. dicit Mar. 3. & Luc. 3. Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur. Inferius n. est sicut quædam regio, quæ dicitur Theozonia, quæ perpetuo igne flammatur, ut dicit Geruasius in libro suo de mirabilibus mundi. Est aut dicta regio in finibus Aethiopiae a partibus Meridiet, vbi præ nimio solis ardore Oceanus dicitur feruere, ut cacabus. Sic proculdubio in inferno est ignis & flama perpetua, & feruor & ebullitio sepe eterna. Ibi n. diabolus fecit seruere quasi ollam profundum maris, sicut dicitur Iob 41. Ibi est sicut dicitur ibidem, ablitus diaboli prunas ardere facit, quia. f. ignis eorum non extinguetur, & vermis eorum non morietur. Esa. vlt. & Mar. 9. c. Ignis n. sulphur & spiritus procellarum, pars calicis eorum. Pl. In isto igne reponent finaliter peccatores. Vnde Apo. 14. Qui adorauerit bestiam, cruciabitur igne & sulphure. Et Apo. 19. dicitur q. bestia & Pseudo Propheta missi sunt in flagru ignis & sulphuris. Bestia n. significat demones, Pseudo Propheta malos, qui in iudicio pariter igni infernali cremabuntur. ideo de diabolo & collegio reproborum dicit Dns Eze. 38. igne & sulphur pluum super eu & super exercitum eius. hic est igitur ignis dolorosus futuræ damnationis, q. est formidandus, ignis infernalis. De igne autem purgatorij nihil ad presens dico, neque de igne coflagrationis in iudicio, timens prolixitate. Vide de eis alibi. Et sic igitur patet quadruplex ignis. f. luminosus, virtuosus, vitiosus, & dolorosus. Sed si adhuc vis aliquid superaddere, dico, q. in scriptura reperitur sextuplex ignis, scilicet

Ignis	Aethereus, Pectoreus, Fulgureus, Sulphureus, Cinereus, Tartareus, qui erit	Spiritualis bonitas,
		Mentalis charitas,
		Ambiens vanitas,
		Carnalis vilitas,
		Opum cupiditas,
		Poenæ crudelitas.

Primo igitur dico, q. in sacra pagina reperit ignis Aethereus, & iste pro certo significat diuini spiritus bonitatem. Ignis n. celestis luminis triplicis est virtutis. Nam sicut dicit Dionysius de diuinis nominibus, ignis hnt virtute communicatiuam, virtutem viuificatiuam, virtutem purificatiuam. Ignis n. sese coicat, quod patet quia vna candela potest accendere mille sine sui detrimento. Ignis et cuncta viuificat. Nam secudum naturales, nihil potest viuere sine virtute ignei caloris & solaris. Ignis in super purificat, sicut patet ad sensum, q. fordes metallorum purificant in igne. Et re vera charissimi, talis ignis est Spiritus sanctus, quia vere iste sese coicat per liberalem compassionem, mentes viuificat per cordiale dilectione, corda purificat per criminalem absterfionem. Habet (dico) Spiritus sanctus copassionem coicatiuam.

Vnde

Ignis.

Vnde iste est, qui per septem dona non cessat quotidie se coicare, & distribuere. Ideo dicitur a Dionysio vbi supra, q. ignis per oia dare se venit. Vnde de ista virtute coicatiua dicit Greg. q. per septem gradus erit ascensus per ciuitate celeste. f. Hierusalem. i. per spiritum septiforme, vt. f. sumus, per timore humiles, per pietate misericordes, per scientia discreti, per fortitudine liberi, per consilium cauti, per intellectum prouidi, per sapientiam maturi. Ite est igitur ignis copassionis coicatiua. Ite Spiritus sanctus est ignis dilectionis viuificatiua. Sicut n. Salamandra ex igne viuuit. Halecer aqua, cameleon ex aere, talpa de terra, q. lista quatuor viuunt ex istis quatuor elementis, sic vere charissimi, nos debemus viuere igni Spiritus sancti. f. charitatis, aere in nocetie & puritate, aqua clementia & pietatis, terra patientia & firmitatis. Ideo de ista virtute viuificatiua dicit Innocentius in sermone de Spiritu sancto. Spiritus sanctus ad discipulos in igne mittitur, vt splendeant per sapientia, & caleant per charitatem. Caritas n. informat vitam, & sapientia informat doctrina. Ite Spus sanctus est ignis absterfionis purificatiua. Sicut n. ignis aufert immundicia a metallis, iuxta illud Eccl. 2. In igne probatur aurum, sic Spiritus sanctus ab animabus tollit maculas peccatorum. Vnde Innocentius ibidem. Ignis per splendorem illustrat, per calorem purificat. Spiritus sanctus illuminat mentem hois per sapientia, purificat per charitatem. Igitur Spiritus sanctus est ignis purificatiuus, viuificatiuus, coicatiuus. Cum n. ignis habeat duplicem qualitate. f. calorem, & ardore. iste tñ quæ abinuenit separatur. Ignis n. est in empyreo co splendor, & sine ardore, & in inferno cum ardore, & sine splendore, in hoc mundo cu splendore simul & ardore. Ite ignis, qui est in hoc mundo, comparatur Spus sancto, qui ardet & splendet, quia Spiritus sanctus est splendor veritatem, & est ardens per charitatem. Ideo de isto igne dicitur Eccl. 39. Inritu necessaria rei vitæ hoium, aqua, ignis, & ferru. Aqua (dico) pietatis. Ignis charitatis, ferrum firmitatis. Sed dico, q. inuenitur ignis peccatores, & iste pro certo designat perfecti animi charitatem. Sed isto plenè dictum est in isto eodem titulo supra. Tertio dico, q. inuenitur ignis fulgureus significans ardentis ambitus vanitatem. Quia. f. fulgur de materia terrea fortiter ignita est sursum alcendens, sed finaliter deorsum cadens. Sic ambituosus igne & ardore dominandi accensus, sursum quamdiu viuunt sp. nitit alcendere, sed finaliter in morte compellitur vsque ad infernum descendere & transire. Vnde Eze. 1. Hæc erat visio discurrens, splendor ignis & de igne fulgur egredies. vbi aduerte, q. ambitio habet

Mentis	Laborem (dicere) Ardorem (ignis) Furorem (fulgur), qui erit	Ite est igitur ignis fulgureus. Quarto dico, q. inuenitur ignis sulphureus, significans carnalis imperus vilitatem. Quia. f. ignis sulphureus significat peccatum luxuria, quod valde feret, in quo balneatur luxuriosus. Vnde istud peccatum est illud stagnu ignis & sulphuris, in quo posita est bestia & Pseudo Propheta. Apo. 19. Vnde in Pl. Ignis sulphur & sp. procellarum, pars calicis eorum. Vbi aduerte, q. istud peccatum vrit affectione (ignis) habet infectione (sulphur). In sermone damnatione (spiritus) procellarum, pars calicis eorum. Hic est igitur ignis sulphureus. Quinto dico, q. inuenitur ignis cinereus, significans auari animi paruitate, & ardore auaricia, qui sub cineribus sub mundi diuitijs custoditur. Diuitia n. sunt similes cineri iuniperi, qui seruat igne grauem inextinguibile. Sic diuitia ignem auaricia no dimittit extingui, imò sp. angent ipsu. Hic est ignis, qui nunquam dicitur sufficit. Prou. 30. Vnde Iob 3. Ignis est vsq; ad perditionem deuorans. Hic est igitur ignis cinereus. Sexto dico, q. inuenitur ignis tartareus, significans tomerti pessimi grauitatem. Quia. f. ignis iste est damnatio æterna, qua inflammatur danati similes illi lapidi, qui dicitur asbestos, qui semel accensus nunquam amplius extinguitur. Sic vere aia peccatrix igne infernali semel accensa nunquam amplius extinguatur. Vnde Esa. Vlt. Ignis eorum no extinguet, & vermis eorum non morietur. Qd vtiq; iudicium erit no solum in aia, imò etiam in corpore. Vnde Esa. 2. Succendet vtrumq; simul, & non erit q. extinguat. Sed de istis ignibus vide plenius in alijs pcedentibus. De aethereo in s. primo dico, q. est quidam ignis qui est luminosus. De peccatore in s. Secundo dico, q. est quidam ignis qui est virtuosus. De fulgureo, sulphureo, cinereo per ordinem in s. Tertio dico, q. est quidam ignis, q. est vitiosus. De
--------	---	--

tartareo in s. Quarto dico, q. est quidam ignis, qui est dolorosus. Nota, si placet specialiter de igne Spiritus sancti differere, exponere istum versiculum Psalmistæ. Expandit nubem in protectionem eorum, & ignem vt luceret eis per nocte. In ista n. auctoritate patet, quod sicut ignis habet virtutem sui diffusiuam, Quia. f. ignis sine sui diminutione se diffundit coicat & expandit. Ignis n. in q. agit materiam, cito mouet, & viuificat. Simul coniunctiuam, (Nubem) ignis. f. bene pportionatus res custodit, & tutificat. (In protectione) Ignis res ostendit atq; demonstrat. (Eorum inquit) quod est pronomen relatiu. Ignis res coniungit, & consolidat. Et coniunctio copulatiua. Ignis foeces consumit, & res expurgat (ignem) Ignis visum reficit atq; delectat (Lucet) Ignis vmbra tollit & aerem illuminat. (Per nocte) Sic re vera dicamus, q. Spiritus sanctus ad modum materialis ignis solet se vtiliter diffundere, quia Deum ipsum expandit. Solet mobiliter se diffundere, quia vocat nubes, quæ sp. est in motu, solet vtiliter nos defendere, q. datur in protectionem, facit vocaliter veru dicere, quia facit nos esse eorum. i. pronomia relatiua, solet similiter corda iungere, q. dicitur, q. est coniunctio copulatiua, solet totaliter culpas tergere, quia dicitur ignis, qui. f. metalla purgat, solet mentaliter latum facere, quia dicitur luceret. Et tunc nihil cofolabilius est oculis, solet analiter pandere, q. dicitur illuminare p nocte. Primo igitur dico, q. iste ignis. f. Spiritus sanctus solet vtiliter se diffundere, quia. f. sicut ignis habet naturam sui ipsius diffusiuam & multiplicatiuam, qd patet extensiuam, quia de vna cō dela potest accedi mille & sine sui diminutione. Patet et extensiuam, quia ignis multiplicatur in infinitu si materia ministratur, sic Spiritus sanctus per diuersas gratias in hoies diffunditur, & km, q. inuenit cordis materia ignibilem. & ad recipiendum influentiam ipsius præparata, continue augmetur. Quod bene apparuit in Apostolis Act. 2. super quos Spiritus sanctus in sp. ignis descendit, supra singulos eorum sedit, & domum vbi erat sedentes repleuit, & varijs donis. f. ritualibus ipsos impleuit, seq. in eis diffundit & multiplicauit. Quia. f. sicut ibidem dicitur, repleti sunt oes Spiritus sancto & ceperunt loqui. Et hoc ostenditur cum dicitur (Expandit) quia. f. Deus pater istum ignem expandit, diffundit, dilatauit & multiplicauit per diuersa christiana gratiarum. Vnde de Spiritu sancto potest dici illud Esa. 6. c. Erat in ostensione sicut terebinthus, & sicut quercus, quæ expandit ramos suos. De multiplicata aut magnitudine istius ignis dicitur Deut. 4. De celo audire te fecit Dns vocem suam, vt doceret te. & in terra ostendit tibi igne suum maximum. Solet igitur ignis iste vtiliter se diffundere (expandit). Sed dico, q. ipse solet mobiliter nos perfundere, seu se infundere. Et hoc ostenditur cum dicitur Nubes. Nubes n. est inquit valde mobilis, & sui ipsas ad diuersas partes aeris translatiuum, & sui et in formas varias conuersiuum, terræ etiam siccitatis irrigatiuum, & ardoris solis refrigeratiuum. Ignis et valde mobilis, quod esse dignoscitur, quia semper se agit in motu. Et illam in quam agit materiam mouere, & agitare dignoscitur, & probatur. Sic vere Spiritus sanctus mobilis est, vbi vult, se diffundit, vnum dimittit, alteru tangit, iuxta illud Io. 3. Spiritus vbi vult spirat. Sicut patet, quia David suscepit, & Saul dimisit, Paulum intrauit, Iudam contempsit, gentiles conuertit, Iudæos excæcauit. Vnde Sap. 7. dicitur q. iste est sp. intelligentia, vnicus, multiplex, subtilis, mobilis, incoquinatus, suavis. Mobilis etiam dicitur pro eo, q. illos, quos inhabitat, ad bonum mobiles diligentes & agiles facere comprobatur. Nescit n. tarda molimina Spus sancti gra, sicut dicit Ambrosius in quadam homilia. Et breuiter, iste est, qui terram cordis humani solet donis & gratijs irrigare, arderet tribulationum & reationum temperare, & tutu subiectum, quod inhabitat, bonis operibus fecundare. Nubem inquit. Vnde Ezech. 1. Nubes magna, & ignis inuoluens, splendor in circuitu. Quia sicut dicitur in Pl. Transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium. Comparati vis istum ignem illi, de quo dicit Plinius, q. Bitumen, qd dicitur naphra, quod alio nomine vocatur oleum de Bacuth, talis est naturæ, quod ignem vbiunque visum rapit. De longè enim solet ignis proficere, & accendi in re, quæ tali Bitum.

Diotion. Berchorij. Pars ij. Q 3 mine

mine fuerit inuncta. Vñ luminaria inuncta tali bitumine p se vñr accendi, ac si vna candela et à longe ostendatur eidē. Est. n. istud bitumen cognatū ignib. sicut ait. Tale bitumē est grā diuina. Ita. n. cognata est igni Spūs sancti, quia re vera vbiq; fuerit, statim ignis iste Spiritus sanctus rapitur, & cor illud per sancta desideria inflāmat. Pl. Accendatur velut ignis zelus tuus. Solet igitur est ignis mobiliter se infundere. (Nubē inquit.) Tertio dico, q̄ solet viriliter nos defendere. (In protectionem inquit.) Nonne gladius igneus & versatilis datus est Angelo ad defendendum & custodiendum Paradisum, & viam et vitę & ligni vitę iste est Spūs, q. l. & ignis; & gladius pōt dici, quia. lab inimicis nris nos protegit, & defendit. Vñ Zach. 2. Ego ero murus ignis in circuitu Hierusalem, & in gloria ero in medio eius. Vnde iste est q̄ dicit Gen. 15. Noli timere Abraham, ego protektor tuus sū. Sequit. Apparuit clibanus fumās, & lampas ignis. Quarto dico, q̄ iste ignis facit vocaliter vera dicere, & hoc ostendit cum dicit. Eorum, quia istud est pronomen relatiuū, quia. sicut ignis nō est sine vocali sono & strepitu, sicut dicit Exo. 19. q̄ clāgor buccinę vehementius perstrepebat, totusq; mons Synai fumigabat, eo q̄ discēditet Dñs super Israelē in igne, sic dico, q̄ istum ignem sp̄ cōcomitatur sonitus laudis Dei. Quia pro certo qñ semper aliquos venerit, facit eos in Dei laudē per p̄dicationem pronūpere, facit eos relatiua, in quā tum facit eos verba p̄dicare, & referre. (Eorum inquit.) Vñ Act. 2. dicit q̄ apparuerunt. s. Ap̄stolis, disparitē linguę, sicut ignis, sediq; super singulos eorum, & repleti sunt oēs Spūs sancto, & ceperunt loqui varijs linguis prout Spūs sanctus dabat eloq; illis. Facit agit vocaliter vera dicere. (Eorū inq̄) Efa. 66. Ignis eorū non extinguetur. figura de illo filio hoīs. Apo. 1. qui habebat oculos sicut scintillas ignis, & vox eius erat tanquā vox aquarū multarum. Quicunq; illum ignē habuerint, p̄dicando, & laudando vocem suā facit exaltabit. Hier. 17. Ecce dedi verba mea in ore tuo in ignem. Facit igitur vocaliter vera dicere. (Eorū inq̄.) Quinto verò dico, q̄ iste ignis solet simul corda iungere. Sicut. n. ignis hēt virtutē consolidatiuā & coniunctiuam, & duorum metallorum in vnum affectiuam, sic Spiritus s̄ctus, qñ est in cordib. hoīm, ipsos ad vnitatē & cōcordiā renocat, & p̄ pacis & charitatis vinculū eos ligat. Et hoc ostendit, cū dicit, & q̄ est cōiunctio copulatiua. Quia. lignis Spūs sancti solet diuersa inuicē cōcordare. Et inq̄. Io. 17. Sup seruos meos & ancillas meas effundā sp̄m meum, & dabo p̄digia in cęlo & in terra, sanguinem & ignem & vaporē fumi. Aduertē tñ, q̄ per ignem nō cōsolidantur aut vniuntur nisi aliqua pinguedine mediantē, sicut patet qñ aliq̄d metallū deauratur, & qñ aurum alteri copulatur, q̄ nō vniuntur sibi inuicē, nisi aliqua terra pingui interueniente. Sicut et patet, qñ ferū cū ferro iungitur, quia semper lutū vel terra pinguis interuenire, & apponi probatur, quo. l. mediatē vñū efficiunt. Sic verē dicā, q̄ mediantē igne Spūs s̄cti nunquam p̄t diuersa corda ligari, vel vnum per charitatem fieri, nisi terra & lutū. l. cōsideratio nre terrę mortalitatis interueniat, aut nisi pinguedo diuinę grę intercedat. vnde de tali terra, & de tali igne pōt dici illud Luc. 12. Ignem veni mittere in terram; & quid volo nisi ut ardeat. Re vera qñ cū igne. i. cū Spiritus sancti grā terra. i. nostrā terretatis cōsideratio iungitur, necesse est q̄ per charitatē & cōcordiā accendat. Efa. 50. Succendetur vtrunque simul, & q̄d erit qui extinguat. Solet igitur ignis iste simul corda iungere. Sexto dico. q̄ iste ignis solet totaliter culpas tergere. (Ignem inquit.) Ignis. n. habet virtutē absterfuam, purgatiuam, & mūdificatiuam. Patet in metallis sophisticatis, sicut est argentum, vel aurū cum plumbo vel cupro mixtum. Quia si in igne ponuntur, virtute ignis totum illud mutile, quod superadditū fuerat consumitur, & vera auri substantia purgata remanere probatur. Sic verē dicam de Spiritu sancto, quia pro certo, qñ i cor humanū diffunditur, oēm p̄cti maculā, & oēm mixtionem malorum desideriorum, vel labē quacunq; superfluam vitiōrum exinde tollere annihilare, & consumere noscitur, ita q̄ hō mundus & purus sanctus & impollutus efficit dū purgatur. Deut. 4. Deus tuus ignis consumens est. Teste. n. Plinio, fulgur qñ percussit aial venenosum, omne venenum in ipso cōsumere cōsuevit. Sic Spiritus sanctus, qñ insuffiat in hominem peccatorem, omne peccatum seu omni peccati

venenum consumit & destruit in eodem, sicut apparuit in Paulo & similib. Vnde illud Sap. 16. In aqua, q̄ oia extinguit, plus ignis valebat. Benē igitur dicit de talib. sic purgatis illud Eccl. 2. Igne probatur aurum. Quia sicut dicit Efa. 9. Succensa est quia signis impietas. Solet igitur totaliter culpas tergere. (Ignis inquit.) Septimo dico, q̄ iste ignis solet mentaliter latum facere, quod ostenditur qñ cōparatur luci, vel luce ret inquit eis. Nihil. n. cōsolabilis luce, quia sicut dicit Eccl. n. Dulce lumen, & delectabile est oculis videre solem. De Spū verō sancto dicit Io. 14. q̄ paraclētus. i. conator & per ipsum dñm appellatur. Benē igitur de Efa. 10. Erit lumen Israel in igne. (vt luceret inquit) Pro. 15. Lux oculorum laticat anī mam. Solet igitur ignis iste mentaliter latum facere. Octauo dico, q̄ ignis iste solet totaliter vmbra tollere. i. vmbra ignorantia, vel erroris. Quod ostenditur cum dicit (Per noctē) Quia. sicut est, qui mentem per inspirationem & reuelationē illuminat, & oēm noctem erroris inde fugat. Pl. Eduxit eos in nube diei, & tota noctē in illuminatione ignis. Patet igit qñ iste ignis, errores tollit, latū facit, culpas euellit, simul coniungit, vera proponit, tute defendit, cito operatur & agit, & vititer se cōicat & diffundit. Et sic benē dico qd̄ Deus expandit nubem in protectionem eorum, & ignē, vt luceret eis per noctē. Iste igitur quidam ignis, qui est de Spiritu sancto specialiter expositus. Adhuc dico, q̄ est qui dam ignis qui est ad virum iustum, & etiam ad charitatis, & dilectionis affectum referendus. Dicamus ergo aliquid de viro iusto, prelatō vel quolibet sancto viro, de Angelo, de Christo. Primo de viro iusto prelatō vel sancto dico, q̄ est ignis, quia ignis est

Sui	{	Purgatiuus,	Sui (dico) purgatiuus,
		Diffusiuus,	Ignis. n. est elementif-
		Occultatiuus,	num, nō recipit. n. alē
		Augmentatiuus,	quam virtutē, quia. l.

quicquid ei accidit, consumit, & sic in puritate sua necessario silit. Item ignis est elementū comunicatissimū, quia. l. in omnia se diffundit, & virtutem suam cunctis distribuit, & effundit. Et inde est, q̄ oē corpus penetrat, & intime cum corpore se coniungit. Item ignis est elementum occultissimū, q. a. l. ignis de sua natura est inuisibilis, nec ab oculo corporali vñi qñ aliquid materię terrestri vel aerę incorporatur. Item ignis est elementum infinitū seu maximū, quia scilicet ignis si applicetur materia in q̄ agit, in infinitū solet crescere, & se continuē augmentare, sicut hæc oia patēt p̄ sanctum Dionysiu. c. 12. de Angelica Hierarchia. Sic verē dicit q̄, q̄ vir iustus habet puritatem immaculabilem. Nihil. n. in mundum recipit, quia quicquid malę suggestionis vel cogitationis sibi adiungitur, illud statim consumere cōprobatur. Nullam. n. prauam imaginationem per dilectionē recipit, imō statim per firmitatem boni propositi illam annihilat & confundit, & sic purus & immaculatus persistit. Et sic dico, q̄ iustus s̄m Palmistam, est sicut ignis qui comburit siluam. l. cogitationum. Et sicut flamma comburens montes, vanarum. l. elationum. Item dico, q̄ habet bonitatem concreabilem amicitia, quia. l. n. minem solet continere, sed cunctis benigniter se incorporare & coniungere, & beneficicia sua communicare & diffundere. Act. 2. Ignis sedit super singulos eorū, & repleti sunt oēs, s. bñficijs huius ignis. Item dico, q̄ iste ignis habet inuisibilitatem non demonstrabilem. Quia. sicut iustus semper vult esse incognitus & ignotus, & per iactantiam & ostentationem nunquam hominib. p̄palatus. Et nunquam nisi per adiunctionem terrestri materię. i. nisi per incorporationem alicuius actualis operis virtutis sit libenter hominib. manifestus. Vnde Seneca. Esto occultator virtutum, sicut alij vitiōrum. Vnde iste est ignis ille absconditus, de quo dicit Mach. 1. quod sacerdotes, qui tunc Dei cultores erāt, acceptum ignem de altari occultē absconderunt in valle vbi erat puteus altus & siccus. Exponē de iusto. l. qui semper vult abscondi in puteo profundo humilitatis, & in siccitate abstinentię, & paupertatis. Pro. 6. Nunq̄ potest quis abscondere ignem in sinu suo? Pl. Considerabā ad dexteram, & videbam, & non erat qui cognosceret me. Item habet quantitatem supercrefibilem, quia. l. iustus nō cessat quamdiu vivit virtutib. crescere, & si ligna. i. occasiones & bene operādi materia eidē apponit, se semper solet in melius augmentare. Eccl. 11. A scintilla vna auget ignis.

Et

Et Eccl. 28. Secundum ligna flux ignis ardebit. Breuiter igitur dico, q̄ vir iustus ignis dicit, & igni merito comparatur. Vnde de Helia Propeta dicitur Eccl. 48. Surrexit Helias Propeta quasi ignis. Vbi aduertē, quod sicut ignis Superius gaudet, Interius ardet, Exterius splendet, Asperius mordet. Sic verē iustus gaudet superius deitatis cęlo. (Surrexit.) Ardet interius charitatis zelo. (Helias.) Splendet exterius decētię velo. (Propeta) Mordet asperius iustitię telo. (Quasi ignis.) Primo igitur dico, q̄ spiritualis, & moralis. s. homo iustus, & maximē bonus ecclesiasticus, vel prelatus superius gaudet cōtemplando cęlum. (Surrexit inquit.) Quia re vera sicut ignis habet regionem suam superius, ita q̄ in inferis nūquā ibi mente quiescere cōprobatur, imō semper tētāt & conatur inferiora dimittere, & superius agitant, sursumq; per desiderium circumet, & mouentur, dicent. s. illud. Nō habemus hic manētē ciuitatē, sed futurā inquirimus. Heb. 13. iuxta illud Col. 3. Que sursum sunt q̄rite, vbi Christus. &c. (Surrexit inquit) Iosue 7. Surge, cur iaces pronus in terra? Vñ de talis ignis motu & ascensu dicit Iud. 6. Ascendit ignis de petra, & carnes, azimōsq; panes consumpsit. Exponē igitur dico, q̄ talis sp̄ualis ignis superius gaudet cōtemplando cęlum. (Surrexit inquit.) Secūdo dico, q̄ iustus interius ardet de monstrando zelū. Et hoc ostenditur, cū dicit Helias, q. l. inter ceteros sanctos plus inuenitur zelasse pro fide & veritate, sicut ipse dicit 3. Reg. 19. zelo zelatus sum pro Dño exercituum &c. Et iste zelus facit apparuit qñ ignem super quinquagenarios descendere iussit. 4. Reg. 1. Et qñ Prophetas Baalim interfecit. 3. Reg. 8. Sicut. n. ignis ex natura propria feruet, & ardet, sic iustus pro fide & veritate zelat. Pl. Ascendet velut ignis habet tuus. 7. Mac. 2. Helias cū zelat zelū legis, receptus est in cęlū, qd̄. l. factum fuit in curru igneo sicut dicit 4. Reg. 2. Igitur iustus ad modū ignis interius ardet demōstrādo zelum. (Helias inquit) ignis. n. zeli & profundi amoris est ille ignis q̄ in stupis contineri non pōt cum apparet. Vnde Hieremias de sermone Dñi ad se facto dicit sic. Hier. 20. Dixi, nō recordabor Dñi, neq; loquar in nomine illius. Sequit. Et factus est in corde meo quasi ignis exaltans, claususq; in ossib. meis, & defeci, ferre nō sustinens. Ignis igitur iste interius ardet demonstrando zelū. (Helias inquit) Tertio dico, q̄ iustus exterius splendet illustrādo velū. i. exteriorē habitū. Quia. sicut ignis habet innatū splendore annexū essentia suę, p̄ que nō solū in se splendet & rutilat, imō et alia illustrat & illuminat, sic verē iustus habet annexū duplicē sp̄uale splendore. s. vñū interius, q̄ est splendor veritatis fidei & sapientię, de quo illud Efa. 4. Creauit Dñs super oēm locum montis Syon splendore ignis flāmatis in noctē. Et aliu exterius, & iste est splendor honestatis & decentię seu bonę apparentię, de quo Efa. 10. Erit lumē Israel in igne. Igitur talis ignis. s. hō iustus, & in se lucet, & alios illuminat, q. a. l. in se lucet interius p̄ fidē sapientiā & veritatē, exterius per decentiā & honestatē seu cōuersationis sanctitatē. Et alios illuminat quantum ad primū per scientiā, & doctrinā vtilitatem, & subtilitatē, & quantum ad s̄m per bonorū exemplorū regulā & puritatē. Vñ de tali directiōe splendore dicit Eze. 1. q̄ illa sancta aialia viros iustos significācia erant splendētia & ignea. Vñ ibidē dicit sic. Hęc erat visio discurrens in medio aialiu, splendor ignis, & de igne fulgur egrediēs. Fulgur (dico). l. bonorū exemplorū. Igitur iustus exterius splendet, auferēdo velū. s. caliginis & erroris, seu illustrādo velū. i. habitū honestatis. Et hoc ostenditur, cū dicit Propeta, quia. l. Propeta, & interius splendet per diuinas reuelationes, & exterius fulget per conuersationes directiuas, & exemplares sanctitatis cōditiones, ita vt sibi ab alijs possit dici illud Io. 4. Dñe, vñ deo, q̄ Propeta es tu. & Mat. 11. Quid existis videre, Propeta inquit, q. d. Tales pp̄ suam exemplarē vitam digni sunt ab oibus inspicī & videri. Ignis igitur. i. iustus exterius splendet, auferendo velum. Propeta inquit. Quarto verò dico, q̄ iustus asperius mordet insurgendo telum. Et hoc ostenditur,

cum dicit. (Quasi ignis) De natura. n. ignis est nō solū, q̄ splendet, imō et q̄ lædat affligat, atq; mordeat. Vnde et apes hñt telum, qd̄ igne fertur esse virtutis, quia. l. dolorē, & adustionē inducit. Ignis. n. qlibet res ignea vel ignita, hēt ledere, & affligere, purgare, & abstergere, attenuare, & cōsumere. Sic verē dico, q̄ iustus, & maximē inde vel prelatus dicit hñt exēplo apū telū igneū. i. rigorē & feueritatem iustitię, q. a. l. & verbo corrigendo, & opere puniendo, & vultu feueritatē prætendendo, dēt esse igneus, vt. l. possit malos corrigrere, asfergere, & purgare, & si forte noluerit, possit eos cōsumere vel delere. Mal. 3. Ipse. n. quasi ignis cōstās, & quasi herba fullonum, & sedebit cōstās, & emundās argentū, & purgabit filios leui, & colabit eos quasi aurum, & quasi argentū, & erūt offeretes Dño sacrificia in iustitia. Et breuiter de talib. dicit Zac. 12. In die illa ponā Duces Iuda sicut caminum ignis in lignis, & sicut faciē ignis in sceno. Aduertē tñ, q̄ ignis in metallis nobilib. non cōsumit substantiā, sed accidens & fœculentiam inter mixtam, sicut est argentū & aurum. Ad denotandum, q̄ intentio boni iudicis & iusti prelati debet esse ad exterminandum vitia, & nō naturā, & ad purgandum & purificandum hoīem, nō damnandū, similes illi igni, vbi fuerunt positi Sydrag, Mysach, & Abdenago, qui. l. viros ipsos non læsit aut conurbauit, vincula tñ dirupit, & eos liberauit. Ad denotandum, q̄ iudex quāuis igneus, seu feuerus, nō debet ad consumptionē personarū intendere, sed ad dissolutionē & cōsumptionē vinculorū. i. culparū principaliter anhelare. Mat. 3. Congregabit triticum in horreū, paleas autē cōburet igni extinguibili. Cuius tñ cōtrariū est in multis, qui. l. non curant nisi, q̄ possint emendas, & mu nera reportare, de purgatione verò vel emendationē personarum solent attendere, vel curare, similes cuiusdam speciei fulguris. i. celestis, de quo facit Plinius mentionē, dicens q̄ est sp̄s fulguris q̄ dissoluit aurum in sacculis, ipsi sacculis & signilis sacculorū intactis, vinum etiam cōsumit in doliō, & gladiū in vagina, intactis & illeis doliō & vagina. Illud. n. qd̄ melius est, accipit iste ignis, illud autē, qd̄ nihil valet, nō accipit, sed dimittit. Sic verē sunt multi, q̄ in punitionib. & correctionib. suis non curāt, nec querunt nisi aurū à barbaris extorquere, vinum & arma, & oia p̄ciosa subriperē, de sacculis verò vagina & dolijs. i. de inutilib. & parū vtilibus, imō et de culpis & vitijs delinquentium non curare, quinimō multi sunt, qui magis amant fediciosos q̄ pacificos, eo q̄ ab ipsis solent vtilitatem & commoditatem rōne suorū criminum reportare. Io. 17. Ignis cū sumpsit speciosa deserti. Non sic igitur, sed debet & cum intentione synccera ignis sp̄ualis mordeat, iustitię velo splendat, charitatis zelo ardeat, eminētī cęlo gaudeat. Et sic bene dicitur (Surrexit Helias Propeta quasi ignis) Iste est igitur ignis ad virum iustum referendus. Si verò velis ad Angelos applicare, & ipsos igneos appellare, dic, q̄ sicut ignis inter elementa Seder superius, Sic dico Angeli sunt in statu superiori. Volat celerius, res, sunt in motu celeriores, sunt in Splendore vberius, intellectu splendidiore, sunt in affectu feruentius, etu feruentiores, sunt in effectu potentius. Agit potentius. tiores. Benē igitur dicit, in Pl. q̄ Deus facit Angelos suos spiritus, & ministros suos ignē vrentem. Si verò ad Christum applicare velis, dic sicut supra de Spiritu sancto, vel et hic de iusto &c. Nota, q̄ omnia quę de igne viri iusti moralifata sūt à s. qui inquit. Adhuc dico, q̄ est quidam ignis qui est ad virum iustum &c. possunt applicari supra ad s. vbi agitur de igne virtuoso.

Ignobilis. t. as. Vide vbi nobilis, seu nobilitas.

Ignominia. Nota, q̄ ignominia habet cōtrarietatem a cum nomine. Est. n. ignobilia illa confusio seu infamia, q̄ priuat hoīem bono noīe. Et idēd ignominia nihil aliud est propriē loquendo, q̄ boni noīs priuatio vel carentia. Accipitur autē, vt cōiter, pro cōfusione. Et idēd cū ignominia semper accipitur in malo, scriptura verò nō faciat mentionē gñaliter nisi de triplici malo, videlicet de malo culpa, miserię & pœnæ, hinc est, q̄ de triplici ignominia possumus facere mentionē. Et sic dico, q̄ est ignominia plena vitijs ignominia cum cōiitijs, ignominia cū supplicijs. Prima est ignominia culpa latentis. Secunda est ignominia vocis seu famę patētis. Tertia est ignominia pœne sceleris, Diction. Berchorij. Pars ij. Q 4 ¶ Primo

scat mihi Dñs seruo suo. Quod est contra multos, qui bene volunt sibi ignosci, sed nunquam volunt ignoscere cuiquam figurati illi seruo nequa, q. a Dño suo indulgentia petijt & accepit, & tñ cõseruo suo voluit indulgere, sicut dñs Matt. 18. qua propter fuit à Dño damnatus, & in tenebris exteriorib. cõdēnatus. Quia sicut peccator sibi vult ignosci, sic dñs & ipse alijs, misereri, sicut dñs Dan. 4. Peccata tua elemosynis redime, & iniquitates tuas misericordijs pauperũ. Forsitã ignoscet dominus delectis tuis. q. d. Si tu ignoscis ille ignoscet. Vide de dimittere, venia, indulgentia, parcere, misereri.

Ille. Illius. Nota, q. istud pronome ille est, p. nomen relatiuũ, refertur, n. semper ad aliud antecedens. Et sic dico loquedo morali ter, q. ille pōt accipi in bono, & in malo. Habet enim ille in seipso quandã naturam non sustentatiuã, sed ad aliud, vt dictũ est, relatiuã. Et sic dicam, q. per hoc pronome ille intelligitur Christus, Impius, Diabolus, mundus Christus est ille, qui cuncta iudicat, Primò igitur dicamus de ille inquam Impius est ille, qui bona abdicat, tum significat Christum, Diabolus est ille, qui culpas duplicat, stum, Christus. n. p. Mundus est ille, qui pompas explicat. prièdici potuit relatiuus. Habet. n. antecedens Deum patrem, quantum ad diuinitatē. Virginem Matrem, quantum ad humanitatem. Et sic fuit relatiuus, in quantum ipsos in mundum reulit per prædicationis, & fidei veritatē. Et sic dico, q. Chrs est similis illis plantis, q. vocantur agnata, quarum in natura est sicut Plinium lib. 16. c. 44. q. cum sedem suam nascendi. i. propria nõ habeant in aliena viuūt, sicut de visco, polypodio, dolicho ac serpillo exemplificat ibidem. Sic verè iste est ille, qui quodammodo agnatus. i. simul natus fuit cõ patre quo ad diuinitatē, & fuit et agnatus matri. i. matri inuitus, & aliunde portatus, quo ad humanitatem. Dicit. n. Plinius ibidē, q. quicquid robori agnascit, seu quicquid aliunde in robore creuit, & gignit, de celo missum credit. Quia re vera iste fuit de celo in Virginē missus, & ibi in aliena, sede genitus & formatus. Et sic fuit relatiuus in antecedenti fuit positus, & fundatus. Fuit igitur Chrs ille. Vnde notate Charissimi, quod hic est

- Monstrauit patris splendorem, Et sic bene dicitur, q. iste ille, Seruauit matris pudorem, co, q. iste ille, Prædicauit verbi tenorem, & reulit multa, Reseruaui plebis terrorem, ta, & fuit relatiuus ad multa. Sanauit populi languorem, tus ad multa. Accepit morum fulgorem, Refertur igitur, Habitauit carnis humorem, ille ad patrem, Diuulgauit famæ ualorem, qui hunc generauit, Tolerauit mortis laborem, ruit, vt pater dicit illud Io.

16. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annuntiabit uobis. Item refertur ad matrem, quam purificauit. I. quam benedixit, & purã seruauit. Ruth. 3. At ille. Benedicte es inquit a Dño filia. Item refertur ad mundum, cui prædicauit. Io. 14. Paracletus aut Spiritus sanctus, quem mittet pater in nomine meo, ille uos docebit oia, & suggeret uobis oia. Item refertur ad cõcos, quos illuminauit, quia sicut dñs Io. 5. Ille erat lucerna ardens, & lucens. Item refertur ad infirmos, quos ille curauit. Luc. 4. c. At ille singulis manus imponens curabat illos. Itē iste refertur ad uirtutes, quibus abundauit. vnde 4. Re. 1. Cuius figura, & habitus est uir ille sequitur. Vir pilosus, & zona pellicea accinctus renib. Vir. n. dñs à uirtute ¶ Itē iste refertur ad corpus quod inhabitauit. Gen. 24. Quis est ille, q. uenit p agrũ? & Ioan. 9. Ille homo, qui dñs Iesus, spatum fecit ex luto, & liniuit oculos meos, & uideo. Lutũ. n. ex spu to, est corpus ex terra, & sanguine, uirtute. s. cuius humanũ genus, qd cõcũ erat, fuit illuminatũ. Itē iste refertur ad famã q. hũc diuulgauit, q. a. ille fuit honestissimã & maximã famã. vñ Io. 1. Erat aut uir ille magnus inter oēs orientales, iustus & rectus, ac timens Deũ. Itē iste refertur ad mortē, q. ipsum pstrauit. vñ 2. Mach. 6. Ille gloriofam mortē amplectens uoluntariē ibat ad suppliciu. ¶ Itē iste refertur ad celũ quod recuperauit. Ascendendo. vñ Iudic. 19. At ille cõsurgens coepit uelle proficisci. Ille est. n. in quo est confidendũ, cui est acquiescendum, & cui obediendũ. Et merito, q. pro certo sicut dñs Sap. 3. Qui cõfidunt in illo, intelligent ueritatē, & fideles in dilectione acquiescent illi. Qui sicut dñs in Pl.

Iustitia illius in filios filiorũ illius, qui seruauit testamētũ eius, & memores sunt mandatorũ illius ad faciendũ. ea. Et sic igitur patet, quò Chrs potuit dici ille, & quò fuit relatiuus ad multa. Ille igitur signat Chrm. ¶ Sedò dico, q. ille signat iustũ. iustus. n. pōt dici ille, & hoc, quia ille, vt dictũ est, est pronome relatiuũ. Conformatur. n. & refertur ad suũ antecedens, & ipsum antecedens supponit signat, & refert. Sic reuera uir iustus pōt, dici pronome, q. pro noie hoc est dictũ, p. Chro nominatissimo ponit, in quantum. s. pro ipso, & ipse fide, & iustitia contra malos prædicat, & eis opponit. Act. 9. Ego ostēdã illi, quantum oportet eũ pro noie meo pati. Vel et in quantum pro ipso, & loco ipse prælatu prædicat vel superior ordinatur. 2. Cor. 5. Pro Chro legatione fungimur. Ponitur igitur pro noie. s. pro Chro. Hic et dñs ille pro nome relatiuũ, q. ipse habuit relationē ad suũ antecedens. s. ad Deum, & prælatũ. Ad prælatũ, ei in bonis morib. conformando, & obediendo. Ad Deum, ipse Dei fidē tenēdo credēdo & adorando, iuxta illud Gen. 1. Ad imaginem, & similitudinem suam fecit illũ. Ipsos et retulit, & præsentauit p̄dicando, & magnificando, & uirtutes ipsorũ in se exēplari ter ostendendo. Bene igitur pōt dici ille, & maximē, q. a iste non solũ est relatiuũ, imò et aliquotiens demonstratiuũ q. a. iustus solet, vt dictũ est, antecedens. s. Deum & sanctos patres exemplariter ostendere, & ueritatis, alijs uerbo, & opere demonstrare. Vñ illud p̄dictũ Io. 14. Ille nos docebit oia. & 4. Re. 6. At ille mōstrauit ei locũ. Sic igitur possum dicere, q. ille pōt significare grandē p̄fectionem. Est. n. ille uocabulũ generalissimũ, sub quo possunt contineri oēs homines uirtuosi. Vñ de isto sancto possum dicere, q. tanta fuit in illo perfectio, q. non potuit proprio noie nominari & id necesse fuit eũ generali uocabulo noiari, & nũcupari. Dicitur igitur ille. De isto igitur ille possum notare, q. ille fuit

Clarus in conuersatione, Charus in dilectione, Gnarus in discretionē, Purus in affectione, Durus in correctione, Mirus in duratione, Mitis in responsione, Eortis in oratione, Tristis uel dulcis præ compassione, Plenus operatione, Altus in contemplatione, Doctus in prædicatione, Certus in locutione, Iustus in prælatione, Sanctus in religione, Promptus in subiectione, Lætus in conuersatione, Tutus in saluatione. Operando, & cõuersando. Io. 1. Non erat ille lux, sed vt testimoniũ phiberet de lumine. Sed reuera boni sunt lumen, & luminosi, q. a. s. in se lucet p gratiã, & cõuersationē, & alios illuminat p doctrinã, & explorũ representationē. Vñ Sap. 10. dñs de talib. illis, q. Deus fuit illis in uelamēto diei, & i lucē stellarũ noctē, & transfudit illos p mare rubrũ, & transfudit illos p aquã nimiam, inimicos aut illorũ, demersit i mare, & ab altitudine inferorũ eduxit illos. expone si uis. Talis igitur fuit iste ille, q. a. s. iste fuit clarã cõditionis. Itē iste ille fuit charē dilectionis, q. a. s. ille dilexit Deũ, & p̄ximũ supra modũ. vñ Eccl. 47. dñs, q. de oĩ corde suo laudauit Dñm, & dilexit Deũ, q. fecit illũ, & dedit illi cõtra inimicos potentiã. A Deo et fuit dilectus, & cũ Deo cõfederatus. vñ Eccl. 44. Enoch placuit Deo, & transfatus est in Paradisũ. Noe inuentus est p̄fectus, & iustus, & testamēta seculi posita sunt apud illũ. Vt & ipse dñs dicat illud Sap. 8. Amator factus sũ forme illius. Quia et dilexit p̄ximũ, patet ex ep̄lo Saul, de quo dñs 1. Re. 16. Venit Dauid ad Saul, & iterit corã eo, at ille dilexit eũ nimis. & Ge. 6. Videbo illũ, & recordabor federis mei. Itē ille fuit gnare discretiois, discret. n. sciēs & sapiēs fuit ille, vñ Sap. 10. Iustũ deduxit dñs p uias rectas, & ostēdit illi regnũ Dei, & dedit illi sciam sãctorũ. honestauit illũ in laboribus, & cõpleuit labores illius. in fraude circũuentiũ illũ affuit illi, & honestũ fecit illũ. Certũ fortē dedit illi, vt uinceret, & sciret, qm oĩum potētor est sapiētia, Itē ille fuit purē affectiois.

affectiois. Affectio. n. illius nõ fuit lubrica uel immũda, imò semper casta, nitida, & honesta. vnde Eccl. 45. In fide & lenitate ipse sanctum fecit illum, & elegit illum de oĩ carnis, audiuit. n. uocē ipsius, & induxit illũ in nubē. Et dedit illi cor ad precepta, & legē uitæ, & disciplinã. de oĩ. n. carnē de oĩ carnalitate fuit segregatũ, puritatē fuit uelatus, & corde, & aĩo Dei mandata fuit amplexus. Itē ille fuit durę correctionis, quia. s. prædicando, arguendo, & puniēdo impios durē corripbat. vnde Eccl. 48. In dieb. suis non primuit principē, & in potentia nemo uicit illum, nec superauit illũ uerbum aliquod. Itē ille fuit mirã durationis. Fuit. n. cõstãs, & perseverans in bono, & in tentationib. & tribulationib. & probationib. semper fortis, quã propter diuini reuelationib. meruit illustrari. Vt de tali illo dicatur illud, quod scribitur Eccl. 4. Timorē, & morũ, & probationē inducet super illum, & cruciabit illum in tribulationē doctrinæ suæ, donec tentet eum in cogitationib. suis, & credat aĩo illius, & firmabit illũ, & iter directũ adducet ad illum, & iustificabit illũ, & denudabit ab seorsã sua illũ, & thesaurizat super illũ sciētiã, & intellectu inuictiã. Itē ille fuit mitis rñsonis Ge. 43. At ille respondit. Pax uobiscum. Nolite timere. Sequitur. At ille clemēter refalutatus illis. Item ille fuit fortis orationis. 2. Para. 18. Ille clamauit ad dñm, & auxiliatus est ei. & Luca 18. At ille multo magis clamabat. Iesu filij Dei, miserere mei. Itē ille fuit dulcis compassiois, quia. s. piē cõpatiebat uir indigentib. & elemosynas dabat illis. 4. Reg. 9. At ille fuit oleũ super caput eius. vnde Eccl. 3. 1. Erit illi gloria gratia, qui potuit transgredi, & non transgressus, & facere malũ, & nõ fecit, idē ita bilia sunt bona illius in Dño, & elemosynas illius engrarabit uis Ecclesiã sanctorum. Itē ille fuit bonę operationis. Iacobi 2. Abraham pater noster nonne ex operib. iustificatus est? Est sequitur. Fides cooperabatur operib. suis. Vnde ille fuit de illis, de quib. dicit Apoc. 14. Opera illorum sequuntur illos & Sap. 8. In operibus illius honestas. Item illa fuit alta contemplationis. 2. Para. 24. Ille conuocatis maioribus ascendit in domum Dñi. in Paradisũ uel cõtemplando. Act. 1. Cumq. intuerent in celũ enit illũ, ecce duo uiri astiterunt iuxta illos. Et ibidē dñs. Videntib. illis eleuatus est, ut de quolibet per contemplationem eleuato dicatur illud Eccl. 45. Excelsũ fecit Aaron fratrem eius sequitur. Induit illum coronam gloriæ & coronauit illum in uas uirtutis. Item ille fuit hõ doctũ prædicationis. Marc. 1. At ille egressus cepit prædicare, & diffamare sermonem. & 2. Para. 18. At ille. Idcirco aut audire uerbum Dñi. Item ille fuit hõ certa locutionis. Verba. n. uera, & certa, & nõ mendacia consueuit conferre. vnde Sapi. 1. Cordis illius scrutator est uerus. & c. 2. Videamus si sermo nes illius ueri sint, vt de ueritate locutionis illius dicatur. 2. Cor. 1. Non est in illo est, & non, sed est in illo est. Item ille fuit hõ iuste prælationis. P. Iustitia illius in filios filiorum. Vnde de eo potest exponi illud Eccl. 15. Qui continēs est iustitiã, apprehendet illam. s. sapiētiã, & obuiauit illi, quasi mater honorificata, & quasi mulier cum uirginitate suscipiet illũ. Cibabit illũ pane uitæ, & intellectus, & aqua sapiētiã salutaris portabit illum, & firmabitur in illo, & nõ steterit, & continebit illũ, & non confundetur, & exaltabit illum apud proximos suos. In medio Ecclesiã aperuit os eius, & impleuit illũ spiritu sapiētiã, & intellectus, & stola gloriæ induit eum. Locunditatis, & exultationē thesaurizat sup eũ, & noie æterno hereditabit illum. Vide id ista auroritate quanta bona facit iustitia cuiuslibet tali ille. Patet igitur, q. iste ille fuit hõ iuste prælationis. Itē ille fuit homo sanctę religionis. Vnde ipse uis fuisse de illis regularib. de quibus dñs Gala. 3. Quicumq. hæc regulã secuti fuerint, pax sup eos. Itē ille fuit hõ promptę subiectionis, quia. s. Deo & maiorib. promptę obediãt, & se eis penitus submittebat. exemplo Abraham, de quo dñs Gen. 22. q. cum Deus, uocasse illum, at ille respondit assum. Et sequitur, q. mandato Dñi filiũ imolare iubens statim obedire uoluit, & parer. Gen. 30. At ille. Tu nosti quò fernierim tibi & c. Itē ille fuit hõ grata acceptiois seu grata cõuersionis, q. a. s. Deus ualde habuit gratam, & acceptam conuersionē illius, ex ep̄lo illius filij, q. conuersus ad patrem dixit. Pater, peccauit in celũ, & corã te & c. Luca 15. c. De quo subdit, q. uidit illũ pater illius, & misericordia motus super illum dixit. Cito proferte stolã pri-

mã, & induite illũ. ¶ Vltimò uerò dico, q. ille fuit hõ tutã saluationis seu celestis mansionis, q. a. s. iste finaliter obtinuit gloriã sempiternã. vñ Eccl. 44. c. Similē illũ fecit i gloria sãctorũ, glorificauit illũ in cõspectu regũ, & misit illũ corã populo suo, & ostēdit illi gloriã suã. & Sap. 10. Descendit cum illo in foueã, & in uinculis non dereliquit illũ, donec afferret illi sceptrũ regni, & dedit illi claritatē æternã. Sic igitur patet multis deductionib. quò istud pronome ille significat oĩm perfectionē, & quò refertur ad iustum. Sed si de sanctis loqueris in plurali, potes simili mō dicere, q. ipsorum perfectio in pronomine ille significatur. Et sic notabis, q. illi sunt, qui in Deo Digne sperauerunt, Dico, q. illi in Deo digne sperauerunt. Sap. 3. Spes illi Pro Deo contra reliquerunt, lorum immoralitate plena est. in paucis uexantur, in Deo multa prædixerunt, na est. in paucis uexantur, in Sub Deo dura pertulerunt, multis bene disponuntur, A Deo magna receperunt, qm Deus tentauit illos, & inuenit eos dignos se. Item illi cum Deo sese cõiunxerunt. s. p charitatē. Act. 12. At illi vnanimis uenerunt ad eum. ¶ Itē illi pro Deo cuncta reliquerunt. Matt. 4. At illi cõtinuò relictis reuic. se cuti sunt eum. Itē illi de Deo multa prædixerunt. s. eũ laudãdo, & p̄dicãdo. Act. 2. 1. At illi cõ audiuissent, magnificabãt Deũ. Itē illi sub Deo multa ptulerunt. Sap. 2. Tãquã aurũ in fornace pbauit illos, & quasi holocausti hostiã accēpit illos, & in tpe erit respectus illorũ. Itē illi à Deo magna retulerunt, seu receperunt. i. liberatiõnem ab inferno, & possessionem gloriã Paradisi, sicut deliberatione ab inferno, & à periculis dñs Sap. 10. Fuit illis in uelamento diei & c. Vide eã supra in s. qui incipit. Dico igitur, q. ille fuit clarã cõditionis. De acquisitione uerò Paradisi dñs Sap. 5. Iustorũ cõ in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum malitiã. Vñ sunt oculis insipientium mori, & æstimate est affectio, exitus illorum, illi autē sunt in pace. Vñ in Ps. Saluum hæc populum tuum Dñe, & benedic hereditati tuã, & regē eos, & exrolle illos usq. in æternum. Et alibi. Tu das esomã illorum in tpe oportuno. ¶ Sed si adhuc vis loqui de illa in fẽmi neo genere, ut potē de aliqua facta, uel diuina gratiã uel sciētiã, dicitur, q. ista fuit demonstratiua conformatiua, relatiua & c. sicut supra. dic ergo, q. in isto uocabulo illa, istius facta perfectio designatur. Vnde nota, quod illa

- Veritatis rutilat splendore, Dico igitur de gratia facta pietia uel aia seu Virgine gloriosa, uel alia facta, q. illa rutilat splendore ueritatis. Sap. 7. Sup salutem, & spēm dilexi eã, & p̄posui p̄luce habere illã. Itē dico, q. illa flammescit ardore charitatis. illa. n. diligit oēs, & ab oĩb. det diligi, q. qui illã diligit, diligit à Deo. Eccl. 4. Eos q. diligunt illam, diligit Deus id dicebat ille Sap. 8. Hãc amari, & exquisitã eã iuuentute mea, & q̄sui. mihi sp̄o fam assumere eã, & amator factus sum formã illius, sed oĩum Dñs dilexit eã. ¶ Item dñs co, q. illa præcellit honore dignitatis. Nihil. n. pōt cõparari dignitatis, & excellentiã uirtutum ipsius. Sap. 7. Proposui illã regnis, & sedib. & diuitias nihil esse dixi in cõparatione illius, nec cõparauit illi lapidem preciosum, qm omne aurum in cõparatione illius arena est exigua, & tanquã lutum æstimabit argentum in cõspectu illius. Item dico, q. illa redundat ualere bonitatis. Vnde ibidem. Venerit mihi oia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas p manus illius. Itē dico, q. illa abundat dulcore pietatis, figurata i columba Noe, de qua dñs Gen. 8. q. illa uenit ad Noe ad uespere ram, ferens namque oliua uirentib. folijs. Oliua. n. pietatem designat. Item dico, q. illa redolet odore castitatis, seu, q. illa redolet uirtore puritatis. vnde Ezech. 36. Illa terra inculta, facta est, quasi hortus uoluptatis. Item dico, q. illa refulsit decore uenustatis. Sap. 8. In operib. manũ illius honestas sine defectioe, circuibãrens, ut mihi illã assumerem. Itē dico, q. illa uirescit uirtore seu uirtore uiuacitatis. illa. n. est per quam uita spiritalis, & moralis datur hoĩb. Eccl. 4. Qui illã diligit, diligit uitã, & q. uigilauerit ad illã, complectetur

tur placatorē eius, qui tenuerit illā, vitam hāreabit. Item dico, q̄ illa confirmat tenore securitatis. Eccl. 4. Qui audit illā, iudicat gentes, & qui intuetur illam, permanebit confideris. Item dico, q̄ illa quietat fauorem tranquillitatis. Cū ista & non cū alia est vera quies, Sap. 4. Intrans in domum meā conuiescam cum illa. Item dico, q̄ illa exultat. sopo re felicitatis seu æternitatis, vel q̄ illa triumphat splendore nobilitatis. s. superius in Paradiso, Gal. 3. Illa quæ sursum est Hierusalē, libera est, quæ est mater nostra. Sic igitur patet, q̄ tā illi, q̄ illa, q̄ illa possunt moraliter perfectionē, oīmodā designare. Terriō dico, q̄ ille q̄nq; refertur ad impium vel ad iustum. Peccator, n. & iniustus dī propriē, relatiuus, q̄. s. in seipso non sinit per constantiam, sed suū antecedentē. s. diabolum vel alios malos sequitur, & ad illos se refert per imitationem, & complacentiam, illos et in vita, & moribus representat, & demonstrat per mala vitæ, & doctrinā appretentiam. Et sic dico, q̄ ille. s. peccator, & generaliter dī ille cum nullum proprium vocabulum, quod sua mala possit designare, propter suarum iniquitatum abundantiam. Ideo breuiter Christus videtur dicere de quolibet tali illo illud Ioan. 7. Testimonium perhibeo de illo, quia opera illius mala sunt. Et sic dico de talibus illis, quod illi

Rationis. orbantur lumine, His. n. & similibus malis accidentib. replet, quilibet talis ille. i. qui Infectionis foedantur crimine, liber impius, & peccator. Dico igitur de tali Compassionis priuantur lumine, bus illis, q̄. hi. rōnis lumine orbant. vt de quo Deceptionis ligantur vimine, liber tali dicatur illud. Damnationis turbantur turbine. 3. Reg. 14. At ille nō poterat videre, quia oculi eius caligauerant p̄. seneſcente. & Num. 14. Illi contenebrati ascenderunt in verticem mōtis. Item dico, q̄ elationis flamine iactantur, sicut. s. patet in superbis, de quib. dī Eccl. 16. Non exorauerunt p̄. peccatis suis antiqui gigantes, & non peperit peregrinationi eorū sed percutit eos, & execratus est illos p̄. superbia uerbi illoc. Item dico, q̄ proditionis noie vocantur. Vnde de prodiore dī Marci 14. Vē autē homini illi, per quē filius hoīs traditus, bonum erat ei si natus non fuisset homo ille. Itē dico, q̄ infectionis crimine foedantur hoc est dicitur peccato luxurie, figurati in illis de monib. de quib. dī Mat. 8. q̄ illi. exuunt abierunt in porcos. Vnde et de Dalila meretrice Sā. fontis dī Iud. 16. q̄ illa dormire eum fecit super genua sua. Itē dico, q̄ derisionis fame, vtuntur sep. loquuntur. Mali. sp. subannabant, & deridit bonos. 2. Paral. 36. At illi subannabant nuncios Dei. Itē dico, q̄ compassionis lumine priuantur. Crudeles. n. sunt, & non misericordes, exemplo illorum de quib. dī Marci 15. At illi magis clamauerunt. Crucifige eum. & 3. Reg. 21. At illi. s. viri diaboli, falsum testimoniu dixerunt contra Naboth, propter quod. locifus est. Itē dico, q̄ promotionis lumine læduntur, q̄. s. in lumine. i. in ingressu promotionū tales soleat symoniacē se habere. vnde Ioan. 10. Qui intrat per ostium in ouile, sed ascendit aliunde, ille fur est, & latro. Itē dico, q̄ deceptionis vimine ligant. Tales, n. facile decipiuntur, & maxime, q̄n non credunt bono consilio. Vnde de Roboam dī. 2. Para. 10. At ille reliquit consilium senum, & cū iuuenib. tractare cepit. Et ideō talibus illi accidit illud Ps. Veniat illi laqueus quē ignorat, & captio quam abscondit, apprehendat eum. Item dico, q̄ dāpnationis turbine turbant. s. qualiter in inferno. Vñ dñs cōminat illis in Ps. dicens. Persequar inimicos meos, & cōprehendam illos, & non conuertar donec deficiant. Sapient. 3. dī quæ aqua est spes illorum, & labores sine fructu, maledicta creatura illorum, & sine honore erit nouissima illorū seneſtus. Pl. q̄ non intellexerunt opera Domini, destrues illos & non ædificabis illos, Et alibi. Da illis secundum opera eorum, secundum opera manuum eorum tribue illis &c. Hæc igitur de Ille, illi, illa, cum suis cassib. sufficiant tam in bono, q̄ in malo. Et si vis de diabolo vel de mundo dicere, applica sicut de peccatore vel impio.

Illic. Illic. Nota, q̄ ista aduerbia illic, & illuc vñr composita de hic, & huc, sic q̄ illic dicitur quasi illic hic, & huc quasi illud huc, & videntur idem significare, nisi q̄ hic, & illic sunt aduerbia loci, significantia statum

sicut sede hic, & mane illic. Huc verò, & illuc sunt aduerbia significancia motū, sicut veni huc, & vade illuc. Videntur et significare hic, & huc locū hōi magis propinquū. Illic verò & illuc locū ab hōie magis remotū. Sed de istis gramaticallib. differentiis nō curantes, ad mores istis aduertimus & dicamus, q̄ cū illic, & illuc sine aduerbia denotata, & designantia locū, hinc est q̄, em diuersitate locorū moralū ista aduerbia variatur. Et sic dīcā, q̄ nos inuenimus locum Proximum, Illa. n. sunt septem loca seu septem habitations, quarū tres incoluntur a malis, vna a cunctis, tres a bonis. A malis. n. incoluntur Vltimum, locus proximus, qui est ueniosus, & iste nihil aliud est, q̄ caro seu corpus, qui nobis naturaliter est proxima, & coniuncta. Itē Intimum, locus qui est ruinosus, & iste est mundus. Azimum, Itē locus pessimus, qui est anxiosus, & iste est infernus. Optimum, cūctis verò incolit locus vitiosus, q̄ est mors scilicet mundus. Itē a nobis incolunt alia tria loca, videlicet locus intimus, qui est gratiosus, & iste est mēs seu ānus. Locus azimum. i. purus, q̄ est luminus, & iste est Ecclia, religio, vel vitæ, & græ status. Loc⁹ optim⁹, q̄ est gloriosus, & iste est celestis Paradis⁹. Et sic dīcā, q̄ scriptura inuenit multiplex illic seu illuc videlicet Proximum, qd est mundum, Dico igitur primò, q̄ Infimum, quod est terrenorum, est vnum illic, qd est Infimum, quod est damnatorum, mundum, & istud finitimum, quod est singulorum, gnatur corpus propriū. Intimum, quod est deutorum, Illic. n. habitant, & iudicant tria genera per Azimum, quod est perfectorum, sonarum, qui. s. nō quæ runt nisi delicias corporales, s. gulosi, luxuriosi, desidiosi. Gu. losti quærun comedere. Luxuriosi quærun colludere. Desidiosi quærun quiescere. Iste locus vñ similis domui Desidiosi, vbi em poetria Ouidij quicunq; illic intrabat vel appropinquabat, dormire p̄tinus apperebat. Dicit, n. idē, q̄ ibi erant herbe iuquias mus, & papauer, quæ somnū prouocāt, & quietem. Quia re vera quicunq; corpus propriū incolit, dormitoni, & q̄erit, & quilibet carnal. voluptati se facit dīper, & dīcat, & consentit. Illic. n. vñgnat delitiosi. 3. Reg. 19. Cū q; peruenisset illic, vnges Azazel regē. Reges. n. & dīnates p̄ ceteris delicijs iunguntur. n. s. illi foedant luxuriosū. Pl. illic passeris nidificabit passer auis est luxuriosa. Itē illic fo p̄iuntur desidiosi Marci 2. Erant autē illic, qdā deficiētes sedentes. quia. s. illic, hoc est in cultura corporis seu, carnis habitāt hodie ista tria genera p̄sonarū, velsita tria generatiōrū. s. gula, luxuria, & desidā, quæ sunt (vt cōter) inuicē cōiuncta. vñ Bā. 34. Illic cōgregati sunt milui aler ad Aterū. Miluus. n. est auis, & miluus dīcā, q̄ molliter volat, ecce desidā. Auis est ciborū grūla, ecce gula. Auis est immūda & ponderosa, & est immundis vefcēs & vefcēs, ecce luxuria. Et re vera in isto illic multi sunt milui. i. peccatores, q̄ multi lis reptilib. i. malis desiderijs, & cogitationib. associant, sicut patet et de mulis, qui in proprijs nidis suis reptilia, & vermes aggregare nō sicut. Pl. Hoc mare magnū, & spatiosum manib. illic reptilia quorū non est numerus. Dico igit, q̄ est vñ illic, qd est immūdorū. s. sed dīco, q̄ est vñ illic, q̄ est terrenorū. Et istud est mūdus, vbi terreni, & auari habitant, & quiescūt, nō q̄rentes alibi conuersari, nec alias nec aliter p̄perari, similes q̄busdā piscib. qui em Pliniū inueniuntur circa paphlagonia ciuitatē, q̄ infra terrā, & nō in aqua. hnt sedes suas, quamuis natura pisciū sit habitare in aqua, iuxta illud Bā. 50. Cōputrescent pisces sine aqua, & morietur in siti. Isti tñ de aquis exuunt, & more talparū terras effodiunt, & ibidem habitare, & viuere comprobant, sicut exemplat Plin. allegans Theophrastum dicentem, q̄ mirum est tales pisces labores sumere terras effodiendo vt viuent a quas contrarias. A qua. n. vñ istis piscibus contraria, & tamen est alijs nutrimentum. Et ideō terras effodiunt, & subintrant vt terrenum recipiant nutrimentum, sicut vidēt tangere. Pl. lib. 9. Ista re vera possunt applicari ad mūdanos qui. s. terrenis negocijs delectati, illic & non alibi volunt vñ uere, & manere. Flumen. n. religionis, aquam scientiæ, sapiētiæ, gratiæ, & deuotionis non amant, & eas tāquā cōtrarias refugiunt, & euitāt in terra. i. in terrenis negocijs cauernas domos, & habitations querentes, illis se ingerūt, & subintrant. Ita q̄ de diabolo, & de mundanis, & de isto illic videntur

tur dīctum illud Ps. Collocauit illuc esurientes, & constituerunt ciuitatē habitations. Et feminauerunt agros, & plāta uerunt vineas, & fecerunt fructum naturitatis. Ista potissimè possunt applicari ad religioſos, & ad clericos nostrī tēporis, qui cum deberent esse pisces aquei, non terrei. Ideo tñ, & in aqua deuotionis, & gratiæ, & scientiæ nutriti, & delectari, ipsi tñ vñ esse pisces terrei, & non aquei. Aquas. s. & flumina deuotionis, & orationis horrentes, & in terra, i. terrenis negocijs habitantes. Regum curias, & iudicia procuratōes, & relictis claustris, & Ecclesijs secularia negocia praestantes, qd maxime de mendicantib. pōt dici &c. vnde 1. Paral. 10. Dereliquerunt. s. filij Israel vrbes suas, & huc illucq; dispersi sunt. Qd tñ est contra illud, qd scribit. 3. Reg. 2. Aedifica tibi in domum in Hierusalē, non egredieris inde huc atq; illuc, quacunq; n. die egressus fueris huc, & illuc, scito te morte moriturū. Religioſi. n. & clericis inhiēt ne huc, & illuc. i. vñdīq; per mundi negocia transeant, & ne claustra aut Ecclesijs dimittant, alioquin mortis æternæ supplicium sibi parant. Hier. 43. Ne ingrediamini Aegyptū, vt habitetis illic. Et hoc est, qd p̄cipit Gen. 24. Filium meum ne reducas illuc. Deus. n. nō vult, q̄ illi, qui facti sunt filij sui, religionē vel itatum ecclesiasticum profitendo, & reducant ad istud illuc. s. ad secularib. negocijs implicādo. Istud est igitur vnum illic seu illuc, quod est terrenorū. Et si vis nota de isto illic. i. de mundo, q̄ illic solent abundare diuitiæ, pullulare tristes inuidiæ, imperare viri superbia, moleſtare gentes seuitiæ conturbare viri discordiæ, studēt defraudare viri, nequitia, formidare viri detidia, applicare gētes tristitia, nequit habitare hō iustitia. Dico igitur, q̄ illic solent esse locus auarorum. s. magnæ diuitiæ solent abundare in isto illic. vnde 1. Mach. 6. Audiuit Antiochus esse ciuitatem Elymaidem nobilissimam in Perside, & copiosam in argento, & auro, & templum in ea locupletis, & illic velamina aurea, & lorica, & scuta reliquit Alexander &c. Itē illic solent esse locus inuidiorum, quia. s. in mundo regnat auaritia rūpēs & diuidens charitatē, de qua. 2. Reg. 2. Percutit aquas, & diuisa sunt huc atq; illuc. Itē illic solent esse locus crudeliū, q̄. s. alios affligunt iniuste, & grauant. vnde Io. 18. dī de Iuda. q̄ cum accepisset cohortē, venit illuc cum lateris, & facib. & armis. s. ad Iesum capiendum. Iō non est turū habitare illic, vbi. s. tot iniqua, & crudelia committunt. Vnde & ipsi Chō fuit dīctum per apostolos sic Io. 11. Nūc q̄rebant te Iudæ lapidare, & tu iterū vadis illuc? Item illic solent esse locus discordiorū. Illic. n. abundat dissensiones, & lites. 2. Reg. 23. Exprobauerunt Philistim, & congregati sunt illic in prelium. vnde Act. 17. Venerunt illuc commouētes, & conturbantes multitudinem. Itē illic solent esse locus fallacium, qui. s. alijs insidiatur. vnde 1. Machab. 1. Et posterūt illic gentem peccatricem, viros iniquos &c. Sequitur. Et factum est hoc ad insidias sanctificationis, & in dolū magnū in Israel. Itē illic solent esse locus timentiu. hōium imbecilliu, & imperfectorū, qui. s. sine cā, & vbi non est timēdū, timent. Pl. Illic tepidauerunt timore vbi nō fuit timor. Itē illic solent esse locus dolentium, q̄. s. in mundo non est aliquis sine dolore. Vñ in Pl. dī. Ecce alienigenæ, & tyrus, & populus Aethiopia hī fuerunt illic. Tyrus. n. interpretat an gustia vel tribulatio. Aethiopia verò interpretatur caligo seu tenebræ. Quia. s. illic. i. in mundo est dolor, & angustia ratione caliginis, & ignorantia, & rōne tribulaminis atq; molestia. Item illic solent esse locus non bonorū, q̄ nullus bonus libenter habitat illic. Vñ de Christo dī Matthæ 24. Si qs vobis dixerit. Ecce hic est Chīs, aut illic, nolite credere. qd. Iusti non habitant in tali illic. Patet igitur, q̄ est vñ illic, qd est terrenorum. Terriō dico, q̄ est vñ illic, quod est damnatorū, & illud est infernus. Itē. n. est sicut cloaca in qua recipiuntur omnes ciuitatis fœces, & sicut carcer Dei vt illic includat omnes impios & latrones. Baruch. 6. Ingressi itaq; Babyloniam eritis illic annis plurimis. Et ideō de tali illic in quo moriuntur miserabiliter damnati, pōt dici illud 1. Machab. 6. Decidit in lectum, & incidit in languorē p̄ tristitia, & erat illic dies multos. Sequitur. Et mortuus est illic Antiochus Rex. vnde 2. Machab. 3. Christo vñ dīctū illud. Si quē habes

hostem aut insidiatorem Regni tui, mitte eum illuc, ac si dicat. Ille est finalis locus hostiū Iesu Christi. Patet igitur tria illic. i. tres habitations malorū. s. corpus propriū, mundi, & dānati. Quartō dico, q̄ est vnum illic, quod est singulorū. Et iste locus signat mortem seu sepulchrū, ubi. s. recipiunt oēs hoies quo ad corpus. Illic. n. recipiuntur finaliter cūctā mortalia, sicut i mari recipiūt cūctā fluxibilia. Iob 7. Nudus egressus sū de vtero matris meæ, nud⁹ reuertar illuc. Quin tō dico, in bono significato, q̄ est vnum illic, quod est deuotorum, & istud signat mentem iusti. Illic. n. debent deuoti p̄ considerationem iugiter habitare, & illic de se, & de Deo cogitare. Vnde de Helia dī 3. Reg. 19. Cumq; venisset illuc. s. in montem Dei Oreb, mansit in spelunca. Hō. n. qui in montem perfectionis ascenderit in spelunca. i. in secreto cordis habitare debet. Et meriō, quia pro certo illic inuenitur feruent dilectio, ex auditur clamās oratio, spariatur seu delectatur gaudens affectio, lachrymatur dolens compūctio, commoratur seu receptatur Christus hospitio. Illic dico feruens dilectio solet inueniri. 2. Alcare inueniuntur illic Et numeri 16. dī de sacerdote, q̄ ignē huc illucq; dispergat. Illic et clamans oratio solet exaudiri. Gen. 22. Ego & puer illic properantes, cum adorauerimus, reuertemur ad vos. Illic iterū gaudens affectio debet gratulari, seu etiam consolari. Eccl. 3. Hora surgendi non te tristat. Præcurrē prior in domū tuā, & illic aduocare, & illic lude, & age cōceptiones tuas nō in dilectis, & vbo superbo. Illic insup dolens compūctio solet lachrymari, q̄. s. aqua lachrymarū illic abundat. vnde Io. 3. Aqua multæ erāt illic, & veniebāt, & baptizabant. Illic nihilominus Chīs hospitio solet receptari, q̄. s. Chīs solet habitare in cordib. deuotorū. vñ Ioan. 3. Iesū venit in terram Iudæā, & illic demorabāt, & baptizabat. Est igitur vnum illic, quod est deuotorum. Sextō dico, q̄ est vñ illic quod est perfectorum, & istud nihil aliud est, q̄ status gratiæ vel Ecclie, seu locus religionis vel penitentia. Illic. n. & nō alibi morantē iusti, & si qui inde exiuerint, efficiunt iniusti. Aialia. n. munda naturaliter diligunt loca mūda, sicut exemplificatur de apibus, q̄ alucaria noua, & munda diligunt, vt illic faciāt mella sua. Impugnati et ab hostib. mirabiliter appetunt loca tura, vt illic. s. ab hostibus tueant, & ab impugnatis defendantur. Sic igit, & nos debemus loca p̄dīcā diligere, vbi munde, & tute possumus, & sine periculo habitare, quia re vera illic est

Locus

- Malorum purificatiuus, Dico igitur, q̄ illic. s.
- Sanctorū cōfederatiuus, in religione vel Ecclie
- Arduorū refrigeratiuus, sia seu in statu fidei, &
- Egenorum refatiatiuus, græ est locus purifica
- Mortuorum resuscitatiuus, tiuus malorū, q̄. s. cul
- Bonorum fructificatiuus, p̄. & vitia p̄ baptis
- Iustorum assimilatiuus, mū, & penitentia pu
- Multorum confociatiuus, rificat ibidē. Vnde de
- Iudiciorū deernatiuus. Iesu dī Ioā. 10. q̄ ipse

abijt trās Iordanē in loco vbi erat Ioānes baptizās primū, & mansit illic. Itē dico, q̄ ille est locus accumulatiuus sanctorū. Illic. n. solēt sancti inuicē cōgregari. Io. 18. Frequēter Iesū cōuenerat illuc cū discipulis suis. Iste. n. est locus Dei & scōrū, in quo. s. semp est manēdū, & nunquā p̄ p̄tū inde recedendū aut fugiendū, iuxta illud Marci. 6. Quocunq; introieritis in domū, illic manete. Et in quocunq; loco, & itatu voce p̄dicatiōnis sanctorū audieritis, illic est vñdīq; & fide & morib. concurrentū, conuersandū. vnde Nee. 4. In loco quocunq; audieritis vocē tubæ, illic concurrite. Itē illic est locus refrigeratiuus ardorū, q̄. s. in isto illic abundāt aquæ græ, & lachrymarum, scientiæ & deuotionis, quæ ardores tentationū mitigant, & refrenant. Io. 3. Aquæ multæ erant illic. Itē illic est locus refatiatiuus egenorū. Illic. n. inueniūt cib. Eucharistiæ, cib. scientiæ, cib. corporalis elemosynæ, p̄ pauperib. tā spūalib. q̄ corporalib. nutriendis. vnde Mar. 14. Demonstrabit vobis cœnaculum grande statum, & illic parate. Iste. n. locus dī cœnaculū, cœnando, quia ibi expectatur serotina. i. futura retributio. Dī grande, quia ibi capiūt, & detinetur multorū ram perfectorum, q̄ simplicium congregatio. Dicitur strati, quia ibi sternitur in p̄senti lapidū viuorum. i. iustorum humilis, & constantis delectio, & subiectio. Et illic dī esse paratum, supple conuiuium spirituale, q̄ illic est oīum bonorum spiritualiū consolatio, & recreatio. Et breuiter

breniter ista est veritas, q̄ oīs, qui in isto illic per gratiā nō habitat per ambitionem, & avaritiā efurit, & mēdicat. Itē illic est locus viuificatiuus mortuorum. Illi. n. qui per peccatum sunt mortui illic per poenitentia fūt viui. Pater de mulijs, qui in seculo peccatores fuerunt, qui tandem in Ecclesia vel in clauſtro facti sunt iuſti. De mulis ēt, qui fuerunt in seculo ſimplices, & ignorantē, qui tandē in ſtatu Eccleſiaſtico ſunt ſcientifici vel prudentes. Similes illis auibus, quę vulgariter in terra mea piſtantię dicuntur cranāt, vel aq̄s arboreę, quę. ſ. in arborib. generantur, quę. ſ. quāndiu ſunt pendentes ad lignum ſunt mortuę, qñ verò in mare ceciderunt, illic poſt aliquantum t̄pis ſunt viuę. Quia verè muli ſunt, qui in arbore, & in loco natiuitatis ſuę fuerunt fatui, q̄ qñ ad mare religionis vel Eccleſię peruenerit ſpūaliter hnt docti, & in vita, & in morib. ſuſcitati. P̄. Suſcitatus de puluere egenū &c. vnde Eccl. 6. Quid habet amplius ſapiens a ſulto & quid pauperi niſi, q̄ pergat illic, vbi eſt vita? Item illic eſt locus fructificatiuus bonorum, quia. ſ. oēs fructus bonorum operum pullulant, & fructificat illic. Eccl. 43. Qui nauigant mare, enarrant pericula eius, & in terra, illic præclara, & mirabilia opera. Itē illic eſt locus aſſimilatiuus iuſtorum quia. ſ. illic ſolent ſimplices perfectiorib. & minorib. maiorib. nec non minus boni melliorib. in virtutibus conformari. Figura Eze. 1. vbi d̄r de aſalib. q̄ vn̄quodq̄ ante faciem ſuam ambulabat, & vbi erat imperus ſpiritus, illic gradiebant, nec reuertebantur cum ambularent, q̄a re vera in hoc loco iuſti ambulant ante ſe ſemper in melius p̄ficiendo ſpiritu. i. ſpiritus ſancti inſtinctum, vel ēt ſpirituales viros ſequuntur, in bonis morib. ſe illic conformado, nec reuertuntur aut retrocedunt, a bonis operib. inceptis deſiſtendo. Vñ ſequit̄ ibidem. Quocunq̄ ibat ſpūs, illic & rota pariter eleuabatur ſequentes eū. Item illic eſt locus conſolatiuus multorum, quia. ſ. illic conſederantur ſimul in fidei vnitate, & in mutua charitate parui, & magni, ſimplices & docti, imperfecti, & perfecti. Vnde in P̄. Illic reptilla, quorū nō eſt numerus aialia puſilla cum magnis, illic paues prantibūt. Reptilia. n. q̄ circa terram, & terrena reptūt, ſunt laici. Aialia puſilla ſunt ſimplices religioſi, & clerici. Magna verò, ſunt viri ſapientes & docti. Naues verò, quę in vno loco nō p̄manent, imò cōtinuē ſunt in motu, ſunt perfecti hoies, & prouecti, qui in ſeculo nō ſiſtentes, nec hic manentē ciuitatē habēt, ad æternā ſunt euecti. 1. Mach. 1. Venerūt illic, qui miſi erant a rege. i. qui ſunt vocati a Chriſto. Itē illic eſt locus determinatiuus iudiciorū, quia. ſ. iuſtitia, & iudiciū ſunt illic. P̄. Quia illic ſederunt ſedes in iudicio, ſedes ſup domū David. i. ſed eſt igit̄ vnum illic, quod eſt p̄ſeſtorum. Septimò dico, q̄ eſt vnum illic. i. vnus locus, q̄ eſt beatorum, videlicet Paradifus. Et ſic nota, quòd illic eſt Societas multum honorata, q̄ illic eſt igitur, ſocietas, q̄a ſatieta nūquam minorata, id eſt in isto illic. i. in Paradifo Proprietas lucis de clarata, eſt ſocietas Dei, & ſanctorū Tocunditas omnis exaltata. & ēt beatorum Angelorum. Quod. n. illic ſit Deus cum ſanctis, patet Ioan. 12. vbi d̄r. Vbi ego ſum, illic & miniſter meus erit. Quia pro certo in isto illic. ſ. in Paradifo inuenitur Deus præſentialiter, illicq̄; deducet iuſtos alectabiliter, eosq̄; manu tenet, & cuſto dit ibidē perenniter, & æternaliter. P̄. Si aſcendero in cęlū, tu illic eſt Sequitur. Etenim manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua. Itē q̄ illic ſit Deus cum Angelis, patet Luc. 16. Vbi-
cunque fuerit corpus, illic congregabunt, & aquilę. Eſt igitur ſocietas honorabilis. 3. Reg. 12. Illic. n. congregatus erat oīs Iſrael. Itē dico, q̄ illic eſt ſatietas delectabilis, quia. ſ. illic eſt vera, & nuda viſio deitatis, quę totaliter reſicit oēs animę appetitus. vnde 4. Reg. 9. Cumq̄; peruenis illic, vide bis Teſu filium Iofaphat. ehu. n. interpretat̄ vita uel requies Iofaphat Dñs iudicabit, quia. ſ. illic eſt perpetua requies, atque vita in viſione filij Dei patris, qui viuos, & mortuos iudicabit. Vnde de viſione æternæ, quę erit illic, d̄r in P̄. Saru-
rabuntur ligna campi, & cędri libani, quas plantauit, illic paſſeres nidiſcabūt. Itē illic eſt luciditas admirabilis, q̄a. ſ. lumē increatū, quod illuminat omnem curiā beatorum. P̄. Illic producim cornu David, parauit lucernam Chſo meo. Item illic eſt iocunditas conſolabilis, q̄a. ſ. tibi viuunt in lætitiā, & in laude. P̄. Illic. n. aſcenderunt trib. trib. dñi teſtimium Iſrael ad cōſtitendum nomini Domini. Vt ſic patet quo

modo per illic, & illic in ſcriptura ſacra poſſunt intelligi cuncta loca.
Illico Cum illico idē ſignificet, quod ſtatim aut cōtinuò a poſſumus notare, q̄ illico ſignificat celeritatē tam bonam, quā malā. Et ſic nota in bono, quòd nos debemus illico ſciendere per contritiōē, & b̄t per ordinē. ſ. cōtritiō illico currere per operationem, cōfeſſio, ſatisfactio ſeu illico canere per glorificationē. operatio, & Dei laus, & glorificatio. Dico igitur, q̄ iuſti qñ ſentiūt ſe peccaſſe, illico ſe ſcindūt p̄ contritiōē. Figura. Exodi. 4. vbi d̄r, q̄ cum dñs occurrens ueller occidere Moyſen, pro eo, q̄ ſiū ſuū non circūciderat, tulit illico ſephora. ſ. vxor. moyſi acutiſſimā petra, & circūcidit præputium filij ſui. Quia. ſ. qñ iuſti Deū contra ſe indignatū attendunt, ſtatim cū peccati ſuū timoris, ſiū ſuū. i. aium ſuū p̄ cōtritiōē ſcindūt, & præputium, oīs ſupfluitatis illico inde diſciūt, & auellūt. Itē illico eſt tradunt per cōfeſſionē. Figurati Nu. 6. vbi d̄r, q̄ nazareus cuius cōſecratio fuit per mortuū in quinata, & polluta, debebat illico caput ſuū radere, & cōſecrationis obſeruatia ite- rare. (Rader inq̄ illico caput ſuū &c.) Quia. ſ. ſi mortuum. i. mortale p̄t̄m̄ nobis viderimus, illico caput mētis p̄ cōfeſſionē radere, & nos ab oī ſupfluitate purgare debemus. Itē illico diſcurrūt per bonā operationē. vñ Thob. 1. Vidit a longe, & illico cognouit veniētē filiu ſuū, curensq̄; n̄ ciuit viro ſuo. Itē illico cōtinuē per glorificationē. Lucā 1. Apertum eſt illico os eius, & loquebatur benedicēs Deū. In malo verò ſignificatio nota, q̄ mali illico teruntur peccatori- ter, terunt corporaliter, p̄dunt æternaliter. Illico dico terent. Vñ de illo iniquiſſimo Amā d̄r Helter. 7. q̄ illico obſtupuit, vultu regis, & reginę ferre non ſuſtinens. Illico ēt te- ruat. ſ. per infortuniū corporale. Parū. n. durat gloria malorū. Ioſua. 6. igit̄ vociferante populo, & clangentib. tubis mūri illico corruerunt. q̄ d̄. Perijt, & illico deſecit memoria lorū cū ſonitu. i. gaudio ſingularū, q̄a ſm P̄. Lætabit iuſtus cū viderit vindictā. Illic in ſuperſternunt ſeu deſtrunt. ſ. p̄ dānationē æternā. Vñ peccator p̄t̄ dicere illud Iob 30. Ad dexterā oriētis calamitatis meę illico ſurrexerūt (ſupple de mones) cōtra me, pedes meos ſubuerterūt, & oppreſſerūt, diſſipauerūt ianera mea. ſ. ſſidiat̄ ſūt mihi, & p̄ualuerūt, & nō fuit, q̄ ferret auxiliū &c. Vide de ſtatim, de cito, de cōtinuò.
Illudere Nota, q̄ illuſio in ſcriptura qñq̄; ſumitur pro carnali inſectiōe, qñq̄; e, qñq̄; p̄ viuiali deceptiōe, ſeu p̄ figurali ſectiōe ſeu ſimulatione ſeu deſiſſione. Qd̄ accipiat̄ pro fornicatione, patet Iudic. 19. vbi d̄r, q̄ vn̄ ſaluaſet Leuita a cōtumelia ſodomitica, eduxit cōcubinā ſua hoib. ciuitat̄ is, & eis tradidit illudendā. & Gen. 39. dixit vxor̄ pati far ad ipſum Intro duxit huc virum Hebręum vt illuderet mihi. Itē, q̄ ſignificet ſenſuū deceptiōē, aut ſictā apparet̄ t̄ię oſtenſionē, patet, quia. ſ. illi. q̄ arte magica decipiūt ſenſus, & faciunt apparere, quod nō eſt, illuſores dicuntur, de quo Prou. 3. Abominatio eſt Dñi oīs illuſor. Itē q̄ ſignificet opprobriofam deſiſſionē, patet quaſi vbiq̄; in ſcriptura. Mat. 27. Illudebat Dño genu flexo, dicentes. Aue Rex Iudęorum. Iſto aut̄ vltimò modo, vt cōiter, accipitur in ſcriptura. Illudere. n. nihil aliud eſt, q̄ illegitimē ludere, & ſub ſp̄e ſicti ludi aliū deridere. Eſt aut̄ illuſio, quę fit verbis, quę fit factis, & quę fit ſignis. Verbis dico, ſicut Luc. 14. d̄r, q̄ oēs q̄ viderint illum aſſidicantem, incipient ei ludere, dicētes. Hic hō incepit edificare, & non potuit conſummare. Factus ēt, ſicut de Herode legiunt Luc. 23. q̄ ipſe illuſit Chriſtū, & induit veſte alba & Lucē 22. dicitur, q̄ Iudei illudebant ei, cedentes eum. Signis inſup, ſicut Mat. 27. d̄r, q̄ prætereuntes blaſphemabant, mouentes capita ſua. Sequitur. Similiter, & Principes ſacerdotum illudentes &c. moraliter autem a cci-
piendo, notare, poſſum, q̄ in ſcriptura reperiuntur multi ſpirituales illuſores, videlicet, Adulator, qui illudit verbis alliciendo, Illudit igit̄ adula Hypocrita, qui illudit factis decipiēdo, tor verbis alliciēs. Diabolus, qui illudit ſignis officiēdo, Vñ illi regi. Abd. 1. Deriſor, qui illudit bonos decipiēdo, d̄r. Viri fēderis tui Prælatuſ, qui illudit malos aſſiciendo, illuſerunt tibi, in-
Deus, qui illudit durē percutiēdo. valuerunt aduerſuſ te viri pacis tuę. Adulatores. n. nihil quærunt niſi uerbis, blandis

blādis opināndū tā de ſe quā de alijs aliud quā ſunt eos inducere, vt inde poſſint cōmodū reportare. Vnde de diabolo p̄r de adulatorē decipiētē & illudentē dicit̄ il lud P̄. Draco iſte quem formaſti ad illudendum ei. oīa te expectant vt deſ illi eſcam in t̄pe, dante te illis colligent, aperiente te manum tuam oēs implebunt bonitate, auertē te aut̄ te faciem tuam, turbabūt &c. Comparā adulatorē draconi, qui, ſ. habet in ore ſiſtulam ſibilantē, quia. ſ. tales videntur facti ad illudendū diuites quib. ſeruiunt vt eſcā & ne cęſaria recipiant ab eiſdē, q̄a. ſ. data libenter colligūt & eis collectis bonitate. i. alacritate & lætitiā pleni ſunt. Si verò facies ab eis auertitur, protinus imprecatur, & in puluere. i. in priſtinā miſeriam conuertuntur. Item illudit hypocrita factis decipiens. hypocrita. n. illudit & oculos & mētes aliorū oſtendēs. ſ. in ſeipſo aliud quā ſit, ibi videlicet virtutes ſictas ſuppoſitas & non veras. Vnde in canonicā Iudā d̄r q̄ in nouiſſimis temporib. venient illuſores ſm deſideria ſua ambulantes in pietate. Hi ſunt qui ſegregant ſemetipſos aiales & ſpiritum non habentes. Item illudit diabolus ſignat̄ officiēns, quia. ſ. diabolus de vitijs quę ſuggerit, facit q̄ alia apparent quam exiſtant. Facit. ſ. apparere bonum quod malū, dulce quod eſt amarum, molle quod eſt durum. Vnde de tali illuſione illud præmiſſum P̄. Draco iſte quem formaſti ad illudendum ei &c. Eccl. 27. Facienti nequiffimum cōcilium, ſuper ipſum deuoluetur, & non agn oſcit vñ eueniet illi illuſio. & improprie ſuperbori. Iſti tñ ſpecialiter deludēt animas & deridebunt aīas in inferno. Et ideò non immeritō t̄mebat Saul illudi per incircuncifos ſicut d̄r. 1. Paral. 10. Vt & damnati poſſint dicere illud P̄. Facti ſumus opprobriū vicinis noſtris, ſubſannatio & illuſio his q̄ in circuiſu noſtro ſunt. Item illudit deriſor bonos decipiens, ſicut de pueris malis d̄r 4. Reg. 2. qui Helioſe illudebant, dicentes. Aſcēde calue, qui tñ ſtatim fuerunt a Leone occiſi. Scriptū eſt. n. Prou. 3. q̄ illuſores Deus deludet, manuſ eius aut̄ dabit gratiā. Item illudit prælatuſ malos aſſiciens, quia. ſ. prælatuſ viro iuſto bene licet præteruſ vel malos quandoque mediāte iuſtitia deridere & illudere, & etiam quandoq̄; decipere vel fraudare. Exemplo filiorū Iſrael, qui illuſerūt & deceperunt Aegyptios theſauros mutuo accipientes ab eis Exemplo ēt Helix, de quo d̄r. 3. Reg. 18. quod prophetis Baal illudebat Helias dicens. Clamate voce maiori, Deus. n. eſt, & forſitan aut loquitur aut in diuerſorio itinere eſt, aut forte dormit. Itē illud Deus durē percutiens. ſ. per damnationē æternam. 1. Mach. 9. Vindicabat in illos & illudebat. & illud Iſa. 66. Illudam illuſores eorū Cōmuniter illi qui alios derident & illudunt, a Deo vel ab alijs finaliter illuduntur. Prou. 3. Illuſores ipſe deludit.

Illuminare. Illuminatio Nota, q̄ illuminare alicui inſciētiæ vel in fundere. Et ſignificat ſpiritualiter gratiā vel ſcientiæ inſuſionē vel illuſtrationē. Nam ſicut corpora luminofa ſunt in ſe lucentia, & lucis ſeu luminis in alios in fluxina, ſic Deus angeli & viri ſancti ſunt in ſe primò & principaliter luminis gratiā contentiui, & aliorū p̄ bonas in fluxetias illuminatiui & illuſtratiui. Ideò d̄r Gen. 1. Fiat luminaria in firmamento cœli, vt illuminent terrā. Illud. n. quod eſt ſuperius, ſp̄ illuminat illud quod eſt inferius. Vnde ſecundum Dionyſium Angeli ſuperiores illuminant inferiores. Corpora etiam ſuperiora ſicut ſunt Sol & Stellę, in fundunt lumē ſuū ad inferiora. ſ. in aerem & in aquam. Sic pro certo illi q̄ ſunt ſuperiores & clarioreſ per ſcientiam, gratiam & p̄fectionē, debent alios illuminare per grā, ſcientiā, & bonorum exemplorum illuſtrationē. Luc. 1. Illuminare his q̄ in tenebris & in vmbra mortis ſedent, ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis. Illuminemur igit̄. A Deo p̄ grā inſuſionē Ab angelis p̄ intrinſecam inſpirationē. A prælatiſ per extrinſecā interpretationem. A viris diſcretis p̄ bonā eruditionē. A viris perfectis p̄ bonorū exemplorū oſtenſionē. Et ſic quilibet ſic illuminans p̄t̄ figurari in illo Angelo Apoc. 18. Vidi alium Angelum deſcendentem de cęlo, habentē poteſtatē magnā, & terra illuminata eſt a gloria eius. Et iō breuiter cuiuſlibet indigentī tali ſp̄iali illuminatione p̄t̄ dici illud Eph. 5. Surge qui dormis, & exurge a mortuis, & illuminabit te Chſ. In quib. verbis aduertē q̄ illi qui a Deo volunt illuminari, dñt dimittere terminum impediē-

tē. Exurge. i. extra ſurge. Debent diſponere animū ſuſcipiētē, quia. ſ. ipſi dñt furgere a dormitione & a morte. Dēnt p̄quirere actorē ſufficientē. ſ. Chſm. Illuminabit inq̄; tē Chſ. Sicut. n. videmus ad illuminationē naturalē iſta tria requirūt tur. ſ. locus expediēs. iō d̄r. Exurge q̄a. ſ. i. p̄fundis foueis nō fit bene illuminatio. Itē mediū ſuſcipiens, q̄a. ſ. oculus non p̄t̄ illuminari niſi vigilet & niſi ſit bñ diſpoſitūſ d̄r. Surge q̄ dormis, exurge a mortuis. Itē cā efficiens. ſ. ſoſ, corpus luminofum. iō d̄r Chſ; q̄. eſt lux vera, quę illuminat oēm hoīem venientem in hunc mundū. Io. 1. Dico igitur quā ad illuminationem gratiæ vel ſcientiæ ſuſcipiendā neceſſe eſt. Quod relinquamus locum impediētē. Exurge, Quod diſponamus mentē ſuſcipiētē. dormis, & a mortuis. Qd̄ eligamus cauſam efficiētē. Chſ. Ergo chariſſimi. Eligatur locus ſuperior. Primò igitur dico q̄ ſi volu-
Expellatur forma deterior. mus illuminari nos debemus Perquiratur cauſa vtilior. aſcendere locum ſuperiorē, qd̄ oñdit cū d̄r. Exurgere, i. extra ſurge. Sicut. n. ille q̄ eſt infra & intra terrā nō p̄t̄ illuminari, quia. ſ. illuminatio perfecta nō p̄t̄ loca intima p̄fundare, ſc illi q̄ ſunt in fouea & in p̄fundo p̄t̄orū conſtituti, & in terra p̄ avaritiā inuoluti illuminari p̄ grām nō merent, quā pp̄ neceſſe eſt de profundis do p̄t̄orū & de amore terrenorū exeuntes ſurfum ad bona æterna p̄ aſſeſtū & deſideriū transferant. Exurge inq̄; & ſurge. Et hoc eſt qd̄ d̄r Eſa. 60. Surge, illuminare Hieruſalem. vt ſic peccator dicat illud P̄. Exurrexi, & ad huc tecū ſuū. Loca. n. ſuperiora hnt magis illuminari quā inferiora. Aues ēt q̄ ſurfum hnt volare, hnt viſum limpidiorem & magis illuminatū q̄ aialia q̄ inferius verſant. Saura ēt & viperā & alij ſerpentes p̄ longam moram quā in hyeme contrahunt in interiorib. terrę viſcerib. quaſi penitus excecātur, q̄ tñ in vere exurgentes iterum illuminantur. Quia verā chariſſimi illi q̄ inferius in amore terrenorum & in profunditate peccati per obſtinationem & avaritiā diu manent, lumine diuina grę & viſu ſanę intelligentiæ ſe denudant. Qd̄ patet, q̄a tales ſic obſtinati & excecati neſciunt, & volunt ad viā veritatis redire, nec a proprijs iniquitatib. reſſire, ſicut dicit̄ Prou. 18. Impius cū in profundū peccatorū venerit, contēnet. Illi verò q̄ ſurfum circa Deū & circa bona Paradifiſ per contemplationem & deſideriū habitant & uerſantur, lumine diuina grę & viſu ſanę intelligentiæ & ſapientiæ decorant. Surge igit̄ & exurge. Luc. 1. Exurgens Maria abij in mōtana & ſequit̄ in eodē c. Illuminare his q̄ in tenebris &c. Aſcendamus igit̄ ad locū ſuperiorē. Scđ̄ dico, q̄ ſi volumus
illuminari, expellamus formā deteriorē. Dormis & a mortuis. Vna. n. forma nō introducit niſi ſua contraria expellat̄. vñ aliquid ſubicctū nō illuminat, niſi forma luci cōtraria. ſ. vmbra & tenebrę exinde primitus auferatur. Sic verē chariſſimi aīa nūquā. p̄t̄ p̄ gratiā & ſapientiā illuminari, niſi peccata q̄ ſunt ſpirituales tenebrę, luci diuina grę & ſcientiæ contrarię, primitus expellant̄. ſicut. n. d̄r Sap. 1. In malivolā aīam nō introibit ſapientia. Iſta aut̄ forma cōtraria luci diuina q̄ eſt auferenda, eſt peccatū & obſcuritas, q̄ intelligunt in verbo, dormis, & in verbo, mortuis. Dormitio. n. ſignat̄ mortalitā. Iō perebat illuminari David in P̄. Illumina oculos meos ne vnquā obdormiā i morte &c. Tertiò ſi vo-
lumus illuminari, oportet qd̄ eligamus cauſam utiliore. Chſ. Melius. n. illuminat̄ domus per ſolem, q̄ per candelam ſic aīa p̄ Chriſtū quā per quācunq̄ creaturam. Vnde de ciuitate Hieruſalem, i. de aīa d̄r Apoc. 21. q̄ ciuitas non eger Sole & Luna, ſed claritas Dei illuminabit eam, & lucerna eius eſt agnus. Et ſic nota ſi uis quòd Chriſtus non illuminat Ab æterno prædeſtinando. Illuminat igitur nos Chriſtus per æternā p̄deſtinationem. P̄. Illuminat̄ tu mirabiliter a mōtib. æternis, turbati ſunt oēs incipientes corde. Item per gratiā viſitationem. P̄. Accedit̄ ad eū, & illuminamini, & facies veſtrę nō confundentur. Acceſſus. n. ad Chſm ſignat̄ grām gratiā datā, illuminatio uerò grām gratiā facientē. Item illuminat̄ p̄ aduerſorū moderationem. Lucā 1. Illuminare his qui in tenebris & vmbra &c. Et in P̄. Dñs illuminat cœcos, Dñs erigit eliſos. Item illuminat̄ per ſacrę ſcripturę eruditionem P̄. Præceptū Dñi lucidū, illuminans oculos. Item illumina-

minat per gratia distributionem. Apo. 18. Vidi alteru Ange lum, & terra illuminata est a gloria eius. & Esa. 60. Illumina re Hierusalē, quia venit lumē, tuū & gloria dñi super te or ta est. Iste est igitur Chrs versus illuminator. Eccl. 4. Sol illum inans per oia respexit. Facti sunt igitur qui magis volūt illuminari per Lunā q̄ per Solē, a mundo q̄ a Chrō, per tpa lem prosperitatē q̄ per Chrii spiritualē grām & benignita tē. Ili sunt sicut vespertiones, qui de lumine soli, non cu rant, sed in lunā. seu candelę lumine se delectant. Quia. f. mundi peccatores plus gaudent illuminari a creatura q̄ a creatore, a dato q̄ a datore, a prosperitate defectibili q̄ a p pteud largitore, illuminatio. n. ista quā. f. procedit a mundi scientiis, vel a mundi diuitijs, solet computere per auaritiā. Pl. Tota noctē in illuminatione ignis. Solet decipere p igno ranciam Exo. 14. Erat autem nubes tenebrosa & illuminatio noctem. Solet inficere per immunditiā Pl. Nox illuminatio mea in delictijs meis. Et breuiter ista illuminationes sunt po tius obnebrationes, similes corrufcationi. que ita tārsto riē radiat, q̄ plus obscurat q̄ illuminat & magis nocet q̄ iua nat. Peccatores igitur non illuminantur, & hoc vel pp defe ctū illuminatiōis. f. doctorum vel p̄latorum, qui. f. ita obscu ri sunt & ignari quod alios illuminare non possunt, iuxta il lud quod de idolis d̄ Baruc. 6. Signa inquit in celo in genti bus non ostendunt, neq; illuminabunt vt sol, neq; lumina bunt vt luna. Vel propter maximam obscuritatem recipien tiū, quia. f. multi sunt ita per peccatum obscuritati & indura ti, q̄ nullo modo possunt illuminari. Sap. 17. Neq; syderū limpida flammā illuminare poterāt noctem illam horre n dam. Nō sic, sed a Chrō respiciamus spūales illuminatio nes, non a mundo tpaes. vt dicamus illud Pl. Dñs. illumina tio mea, & salus mea, quem timebo. Chrs inquit. vñ 2. Tim. 1. Gratia data est nobis in Chrō Iesu ante tēpora secularia manifesta aut nūc per illuminationē Dñi nostri Iesu Chrii, qui destruxit morte, illuminauit autē vitā. Eligat igitur cau sa efficiens, Christus expellat forma deficiens. Mors & dormitio. Perquiratur status proficiens. Surge & exurge. Et si vis nota q̄ Christus multos diuersimodē solet illuminare, vi delicet Delinquentes p gratiā p̄uenientem. Penitentes p veniā subuenientem. Ignorantes p sapientiā vel p doctrinā conuenientē. Indigentes vel patientes p lēxitiā proficiētē. Triumphantēs seu consummantēs p gloriā proficiētē. Il luminat igitur Christus delinquentes, ipsos p̄ueniēs per gratiā infusionem. Peccator. n. non se cognosceret nec a peccato respicere, proponeret nisi ipsum Deum p gratiam p̄ueniret. Et ista est illuminatio mortuorū. i. p̄tērum, de qua in Pl. Dñe illumina tenebras meas. Et illud. Illumina oculos meos ne vnquam obdormiā in morte. Itē illumina tē patientes seu proficientes ipsi subueniens per uenit col lationē. Et ista est illuminatio illius cœci qui ex luto factō de spūto linitis oculis illuminatus est vt videret clare oia, si cut d̄ Io. 9. Spūtu. n. ab ominationē & vilitatē status p̄tēri si gnar, lutū verō mortis memoriā designat, q̄ duo s̄. Chrs ap pofuerit, cōstat qd̄ p̄tōrē illuminabit, & sibi visū spūalē p grām veniā reformabit. Ita est et illuminatio Thobia, q̄ cū felle piscis illuminat⁹ est. Fel. n. a maritudinē p̄nā signat & cōtritiōis. vñ de illa illuminatione & sanatione spūali d̄ Ec cle. 34. quod Deus est deprecatō offensionis, adiutoriū casus, exaltans aīam, illuminās oculos, dans sanitatē & vitā & benedictionem. Itē illumina tē innocentes seu se regere ne scientes per doctrinā propinationem. Doctrina. n. fides & sapientia Dei instruunt & elucidant intellectu. Pl. Præceptū Dñi lucidū, illuminans oculos. Istud est mel quod comedit Ionathas, illuminati sunt oculi eius, sicut d̄ 1. Reg. 14. Item illuminat tribulatos seu patientes per spem, fiduciam, & cō solationē. Esa. 60. Surge illumina Hierusalē, quia venit lumen tuū. i. consolatio tua & c. Vñ Christus est ille Angelus habens potestatem magnā, & terra illuminata est a gloria eius. Apocal. 18. Terrā. n. obscurōs desolatos & tenebrosos designat, quos Dei misericordia illuminat & cōsumat. Heb. 10. Illuminati magnū certamen passionis sustinuitis. Itē il luminat sanctos & beatos seu triumphantes per gloriā re tributionem, quia. f. soli. Christus per oia respexit. Eccl. 42. Quia sicut d̄ Apocal. 21. de ciuitate Paradisi seu de beata anima, Claritas Dei illuminabit eam, & lucerna eius est a gnus. Vide de Luce, de Lumine & c. Sufficit.

Mago. Nota q̄ imago accipit pro quacunq; figū ra representatiua alicuius rei. Moraliter aut accipitur in bono & in malo In bono. n. signat bonā honorū imitationē bonorū exemplorum e mersionē. Morū honestorū cōpositionē. Et sic imago pōt di ci ille qui ad similitudinem Dei & sanctorū est honestē cō positus & formatus. Alijs minus perfectus in exemplar da rus, & alijs meliorib. conformatus, & ipsorū virtutes pro vi rib. imitatus & consecutus. Et sic igitur imago designat virū perfectū, bonis & gratijs & virtutib. cōpositū & dotatū, de qb. intelligit illud. Ro. 8. Quos præsciuit hos, & prædestina uit conformes fieri imaginis filij sui. Itē imago accipit in malo. Et sic signat malā malorū imitationē, hypocritarū si militudinē, bonorū tpaļu fictionē. Sicut. n. imago nō hēt ef fe verū, sed fictū & simulatū, nō hēt ē mēbra interiora, nō pōt ēt se mouere cū nō habeat vitā, sic hypocritā hēt simi litudinē, non veritatem. Ili. n. vñ esse, & non sunt, q. a. ipsi hēt tm̄ exteriorem apparenciā, nullā aut hēt interiōrē exi stentiā. Ili. n. sunt quedā ficta & picta idola, quæ quauis mul ti hēt formositatis & honestatis, nihil tñ hēt sanctitatis seu bonitatis. Vñ de factōrib. idolorū d̄ Esa. 44. Fecit inquit ima ginē viri, quasi speciosum hoīem habitantē in domo. Qd̄ ēt tales imagines nihil habeat p̄tēis, patet Sap. 13. Vbi d̄. Nō pōt se adiuuare, imago. n. est, & opus est illi adiutoriū. Bona ēt mundi p̄tē dici imago, nō sunt. n. nisi qdā similitudo bo norū æternorū. Vnde in Pl. d̄. Veru tamen in imagine per trāit hō. Prosperitas. n. & vitā p̄tē sicut imago q̄ apparet in aqua, q̄ est motū aquæ statim curbat. Debitum. n. ualde hēt existentiā, ita q̄ facillimē dissipatur, quia. f. motus tribula tiōnū, mortis, infirmitatis, paupertatis, & aduersitatis ista imaginē, facilliter cōturbat & destruit, ipsamq; finaliter pe nitus annihilat & subuertit. Pl. Imaginē ipsorū ad nihilū re diges. De bona, igitur imagine. de viro p̄fectō possum⁹ expo nere illud Sap. 7. Candor. n. est lucis æternæ, & speculū sine macula, & imago bonitatis. Auctoritatē istā habes expositiā diuisā, & p̄secutā in sermone de purificatione. Lumē reful sit in habitaculo. Iō ad plene exponamus illud Iob 4. Stetit quidā cuius nō agnosceba vultū imago corā oculis meis. In qb. verbis aduertē q̄ sicut imagines sctōrū in Ecclesijs firmi ter situant, aliud imitant, publicē demōstrant, sic verē si nos volumus Dei & sanctorū imagines esse, & figurā, nos debemus videlicet firmiter situari p̄ aīorū stabilitatē. Aliud imita ri p̄ meliorū cōformitatē. Publicē demonstrari per exem plorū claritatē. Simus ergo charissimi Cordialiter roborati. Stetit inq; qd̄. Virtualiter cōformati. Imago inq; Exē plariter præsentati. Corā oculis meis. Dico igitur primō, q̄ si volumus esse spūales imagines, nos debemus firmiter situa ri. Stetit inq; quidā. Sicut. n. videmus q̄ imagines sanctorū de aliqua forti & solida materia, sicut sicut de lapide vel de aliquo solido ligno vel ēt de metallo, & hoc vt diucius du rent, & ne facilliter corrūpant, vñ de illo ligno qd̄ d̄ illex, so lent fieri in tēplo imagines s̄m Iisd. eo q̄ lignū sit fortē impu tribile, ita q̄ sub aqua ad modū lapidis indurat (Vñ Esa. 40. Fortē lignū & impuribile elegit artifex sapiens & c. & lo quit de idolis. Et Esa. 44. d̄ Artifex lignarius fecit imaginem succidit cędros tulit ilicem & quercū) solent etiā in locis firmis locari & situari, ne p̄impulsū ventorū uel alias faci liter cadant & destruant. (Vnde Hier. 10. Clauis & malleis cōpēgit illud vt nō dissoluatur) sic p̄ certo charissimi nos debemus esse firmi & solidi p̄ cōstantiā & stabilitatem boni propositi, & in stabili loco sanctæ Ecclesiæ per stabilitatem fidei collocati, vt. f. per p̄seuerantiā impulsū tentationū. nō moneamur, & ne p̄p̄tē cadaamus a statu grę uel corrūpa mur. Stetit inq; Iō p̄cipitur. 2. The. 2. Stare & tenete traditio nes quas didicistis. Vt simus de illis de qb. d̄ Apoc. 8. Vidi se prem Angelos stantes in cōspectu Dñi. vt iste sit sicut supra dictū est, candor lucis æternæ, & speculū sine macula, & ima go bonitatis Dei. Sap. 7. & 14. Imago. n. est. Esse enim stabilitatem designat. Sed pro certo charissimi video hodie multas imagines idest multas personas quæ talis p̄seueratiæ fir mitate nullatenus sunt dotati. Et ideo videatur quod multi sunt sicut imagines debiles & non stabiles, fluxidæ & nō so lidæ, deficientes & non permanentes. Et iō notare possu mus quod sunt plures imagines quæ non sunt stabiles sed fluxibilis naturæ. Vnde nota quod sunt Imagines

Terrez

Terrez, Vitreæ, Cereæ, Aqueæ, In speculo, In muro. Omnes. n. imagines facilliter ge nerant, & facilliter destruant. Esse n. ipsarum non est durabile, sed defectibile, & variabile, sicut ad sētum apparet, qd̄ imago terrea cito cōterit, vitrea leuiter fragit cerea cito dissoluit, aquea cito conturbatur in speculū cito immutat, in muro cito maculat. Imago terrea signat auaros. Ili. n. sunt terra, & terrei, in terrenis, & tēporalib. occu pati. Esa. 57. Possiuit, vt terrā corpus tuū. Vnde cuiuslibet auaro pōt dicere diabolus illud Hier. 2. Traduxi vos per deser tum, per terrā inhabitabilem, & imaginē mortis, per terrā stis & iniuiam, in qua non ambulauit vir, nec habitauit hō. Imago vitrea signat superbos. Ili. n. ad modū vitri volunt splen dere, & per inanem gloriā relucere. Vnde de superbis, & elac tis pōt dici Abacuch 3. capi. Splēdor eius, vt lux erit, cornua in manibus eius. Vnde superbo pōt dici illud Esa. 44. qd̄ dia bolus fecit imaginē, quasi speciosū hoīs habitantis in domo. Et Ezechia 7. d̄. quod ornamenta monilium suorum in superbiā posuerunt, & imagines abominationum suarū fecerunt ex eo. Imago cerea signat luxuriosos. Ili. n. modico igne carnalis cōcupiscentiæ excitant, & in libidinē resoluū tur, de quib. d̄ in Pl. Sicut cera, quæ fluit auferet, sup cecidit ignis, & nō viderit solem. Vnde luxuriosæ mulieri d̄ Eze c. 16. Fecisti tibi imagines masculinas, & fornicata es. Vñ ista est imago bestia, de qua d̄ Apoc. 13. quod diabolus dicit habi tantibus super terrā, quod ipsi faciant imaginem bestia, q̄ habet plagā gladij. Expone cōtra luxuriā, & mulieres. Imago aquea signat iracundos, quia. f. sicut imago, in aqua appa renis ad modicū aquæ motum cōturbat, sic iracundi occa sione modica concitantur, vñ in Plal. d̄. Sicut aqua diffusus sum, & dispersa sunt oīa offa mea. Et alibi. Turbati sūt, & mo ti sunt scilicet ebrius, & oīs sapientia eorum deuorata est. Ite rum. Plal. Veruntamen in imagine pertransit homo, sed & fru stra cōturbat. Imago in speculo homini ridenti solet ar ridere, & cū tristato tristitia simulare. Quia. f. modus ē adula torum se oibus cōformare, & maxime diuitibus, cum quib. sunt ita, vt rectē videantur gaudere cum gaudentibus, & fle re cum flentibus, iuxta illud Sap. 16. Ad quid quis uolebat, cō uertebarur. Vnde aduatores videtur posse dicere illud 2. Corinthior. 3. Gloria Domini speculantes in eandē imagi nem transformamur. Imago verō in muro signat hypocri tas deceptores. Talis. n. imago non habent nisi apparentiam. Ili. n. more talis imaginis pulchri, & honesti apparent exte rius, qui tñ sunt lutei, & lapidei, peccatores, & infestis interius. vñ talib. d̄ Ad. 23. Percutiet te Deus paries dealbare. Vn de propriē hypocrita d̄ imago mortis, quæ nō potest se mo uere, de qua Sap. 15. Aspectus eius dat insensato concupiscē tiam, & diligit mortuæ imaginis effigiem sine aīa. Tales ima gines, itales hypocritæ figurantur Ezech. 13. vbi d̄, q̄ Ooli ba vidit viros depictos in parietibus, imagines Chaldeorum expressas coloribus, Baltheis accinctos, renes, tyaras tinctas habentes in capitibus, formam ducū, oīum similitudinem si liorum Babylonis. Iste imagines charissimi, significant mul tos sctos, & varios ecclesiasticos, qui in parietibus sanctæ ecclesiæ habent hodie formā ducum, & p̄latorum, & por tant tyaras atq; myrras. Ili. n. dñr viri picti pp suā indurabilē vnitatē. Dñr expressi colorib. pp suā cōuersationis sctam formositatē, & honestatē. Dñr hñe Baltheos in renib. pp vio lentiā continentia, & castitatē. Dñr hñe myrrā in capitib. pp obtēctā ab eis ecclesiasticā dignitatē. Dñr hñe formā ducū, i. speciē bonorū, non essentia, nec veritatē. Dñr tñ cū hoc hñe sctitudinē filiorū Babylonis, i. virorū peccatorū, pp suā ma la vitæ occultā peruersitatē, & iniquitatē. Tales igitur imagi nes facilliter a statu gratiæ deficiunt, & corrumpūt, & faci liter in peccatum decidunt, & labūt, & sic spiritus liter cō terunt. Vnde 4. Reg. 11. Destruerunt Aras Baal, & imagi nes contriuerunt valide. Non sic igitur charissimi, sed spūta les imagines simus. Et sic erimus in virtutibus conforma ti. Stetit inquit 1. Corin. 10. Qui stat videat ne cadat. Sctō si volumus esse spirituales imagines, nos debemus esse melio ribus cōformati, qd̄ ostendit in verbo imago. Natura. n. ima gines est, q̄ conformetur illi rei, cuius est imago, & q̄ ipsam, quantum est possibile repræsentet. Ideo de Adam d̄ Gen. 5. q̄ ipse genuit filium ad imaginem, & similitudinem suam. Et iō

charissimi, quia nos alij sum⁹ in Ecclesia, in loco, statu, & gra du priorum sanctorum, & virorum perfectorum, qui añ nos fuerunt, unde benē dico, q̄ ipsos nos debemus imitari, & eo rum uirtutibus conformari. 1. Corint. 15. Sicut portauimus imaginem terreni. portemus & imaginem cęlestis. Selenites .n. lapis est præciosus in se. continens imaginem lunæ, quæ qdem imago ipsi lunæ in oib. se conformat, ipsa. n. crescente crescit, & decrescit. Ad denotādum, q̄ imago lunæ. i. con formitas Dei, & sanctorum debet i nobis relucere, ita q̄ q tum erit possibile, conditiones, & mores nostros eorum. mo ribus conformemus, quantum ad crementū boni profectus quantum ad detrimentū mūdani successus, quantum ad lumē, suæ honestatis quātum ad obscuritatē suæ humilitatis, vt di camus illud 2. Corin. 3. Iā reuelata faciē gloriā dñi speculā tes, in eadē imaginem transformemus. Qñ tñ est cōtra mul tos, qui nō se conformant melioribus, sed peiorib. Non per fecisti sed in fecisti. Nō uirtuosus, sed uitiōsus. Ili figurant in il lis, qui adorauerunt bestia, & adorauerūt imaginē, qui tadē vna cū bestia missi sunt in stagnū ignis, & sulphuris, sicut d̄ Apo. 13. 14. 15. 16. & 19. Bestia verō ē diabolus, eius verō ima go, & repræsentatio est peccatum. Quia. f. illi, qui imaginem diaboli, & uiuorum iniquorum secum portant per imitatiō nē, finaliter i ignē sulphuris, & æternam dānationem mittū tur. Sicut verō d̄ Apoc. 17. Illi, qui uicerunt bestia, & imagi nem eius. f. diabolum, & peccatum, stabāt super mare uirtuū .i. in affluētia claritatis æternæ cū Canticis, & Citharis. Sim⁹ igit nō peioribus, sed melioribus cōformati. Terriō si uolu mus esse spirituales imagines, nos debemus esse cūctis genti bus præsentati. (Corā me inquit.) Sicut. n. imagines in locis publicis, & non occultis ponūt, vt per earū aspectū hoīes ad deuotionē inuitentur, sic boni uiri ad aliorum exemplar proponuntur, ut uidentes eos per eorū doctrinā, & exēpla ad melius excitentur. (Corā me inquit.) Iuxta illud Matth. 5. Sic luceat lux uestra corā hoīb. ut uideāt opera uestra bona, & glorificent patrem uestrū, qui in cęlis est. Qñ tñ est cō tra multos, qui ita sunt turpes, & infames i cōuersatione, q̄ nō sunt digni alijs p̄poni pro exēplari. Quāuis. n. bona exē pla a suis prædecessoribus potuerint accepisse, ipsa tñ alijs repræsentare nō nouerūt. Sūt. n. similes quibusdā speculis, q̄ est cuiuscūq; pulchri hoīs imaginē recipiant, ipsam tñ alijs turpissimā repræsentat. Similes ēt sunt lapidi, qui d̄ Topazius, qui imaginē in se receptam reuersam repræsentat. Sūt uerō multi, qui imaginē bonorū exemplorū, quæ a suis maiorib. accipiūt, in se nō retinent, nec recipiunt, imo alijs totū con trarium, & totū reuersum repræsentat, & ostendunt. Quia si dant eis bona exēpla, ipsi tñ dant alijs turpia, infamia, atq; mala. Vñ de talibus d̄ Rom. 1. q̄ ipsi mutauerunt gloriā in incorru ptilibus, de in similitudinē imaginis corruptibilis hoīs, & vo lucrū, & quadrupedū, ac si dicat. Ili imaginē Dei, i. repræsen tationem bonorum exemplorū debere tñ alijs per exemplar ostendere, ipsi tñ ostendunt eis similitudinem corruptibilis hoīs, per luxuriā, similitudinē uolucrum per superbiā, simi litudinē quadrupedū p auaritiā. Et si uis pone, q̄ qdam sunt Imagines { Porci per luxuriā, Et tñ isti debe } Leonis per superbiam, rēt aduertere ad } Canis per auaritiā, illud, quod scri } Talpę, cęcā per ignorantia, bitur Apoca. 14. } Bouis per pigritiam. qd̄ quicūq; ado } rauerit bestiam uel imaginē eius, bibet de uino iræ Dei. Nō sic charissimi, sed corā alijs repræsentemus imagines bonorū exēplorū, vt de nobis possit dici illud Lu. 14. Fuit uir Pro pheta potens in opere, & sermo eorum coram Deo & hominib. Vt sit etiā sicut ille liber, de quo quilibet possit dicere illud Eze. 2. Erat liber in uolutus, scriptus intus, & foris, & scrip te erant in eo lamentationes carmen & vā, & expandit illū co ram me. Expone sicut supra. Simus igitur tales, ut coram alijs pro exemplari proponi possimus, & debeamus. Talis. n. ima go uiri iusti non est uelanda uel occultanda, sed cunctis exē plariter demonstranda. Vnde 1. Corin. 11. Vir. i. uirtuosus hō non debet uelare caput, quia imago, & gloria Dei est. Et sic igit patet quō poterimus esse bonæ, & spirituales imagines .i. si simus cūctis exēplariter præsentati. Bonis uirtualiter cō formati. Inus cordialiter confirmati. Et hęc de imagine sus ficiant. Vide de idolo. Nihil dico de imagine Dei, quæ re sultat in anima, quia hoc est magis scientiale, quam morale. Diction. Berchorij. Pars ij. R Nec

Nec de imagine patris, qui est filius, quia, sicut aliqui sunt specula cœca, quæ imaginem longè à se projiciunt, ita quæ imago non intra speculum, sed longè extra apparere videtur, ita quæ quasi posse palpari creditur ab ignavis, sic Dominus pater speculum sine macula per pietatem concavit, & depressum, imaginem suam, scilicet benedictum extra in mundum proiecit, & immisit. sicut per incarnationem beatam, in terram palpabilis, & visibilis apparuit vniuersis. Vnde Baruch 4. Postea in terris visus est, & cū hoīb. conuersatus est. sicut Christus, qui sicut dicitur Colos. 1. Est imago inuisibilis Dei. Sed de ista nihil ad presens.

Immaculatus. Nota, quod immaculatus dicitur ille, qui nullam habet maculam peccatorum. Et idem immaculatus idem est, quod sanctus, qui de peccato liber est; & immunis, iuxta illud Psalmi. Ero immaculatus cum eo, & obseruabo me ab iniquitate mea. Vbi ostenditur, quod ad hoc, quod aliquis possit esse innocens, & immaculatus, tria sunt necessaria, quæ etiam sunt necessaria illi, qui vult seruare mundiciam corporalem. Oportet enim primo Expiare, quod solet inficere, Primum erit culpa. Frequentare, quod solet proficere, rû macula. (Immaculatus.) Sed in sancto rû copula idem dicitur. (Cū eo.) Sed tertium peccati crapula cū dicitur. (Obseruabo me.) Igitur abstergamus culparum fecunditatem quia sicut dicitur Col. 1. Exhibete vos sanctos, & immaculatos, & irreprehensibiles coram Deo. (Immaculatus inquit.) Igitur habeamus bonam societatem. (Cum eo inquit.) i. cū Deo, vel cū viro sancto, & honesto, quia sicut dicitur in Ps. Cū sancto sanctus eris, & cū viro innocente innocens eris. Et in canonica Iude. Potens est. n. Deus vos obseruare sine peccato, etiam constitueret immaculatos. Igitur caueamus culpam malignitatem. (Obseruabo me inquit ab iniquitate.) Vnde Deus 8. Obseruabo & caue ne quando obliuiscaris Domini Dei tui. Quia sicut dicitur Iacob 1. Religio munda, & immaculata hæc est, immaculata se custodire ab hoc seculo. Obseruabo igitur me ab iniquitate mea, q. d. Alias immaculatus non ero. Bene igitur dicitur Petr. 3. Saragite immaculati, & inuolati ei inueniri in pace. Et merito, quia pro certo viri sancti mundi, & immaculati.

Famulantur imperio legis, Tales. n. diuina legis imperio solent obedire. Cō Delectantur seruitio regis, perio solent obedire. Cō Receptantur conuiuio gregis, stat. n. q. viri mundi, & innocentes magis sunt obedientes, q. pessimi vel proterui, patet in pueris, & in puellis & quorum, qui facile docentur ambulare &c. Sic isti. Ps. Beati immaculati in via, qui ambulat in lege Domini. Et bene dicitur in lege Domini, quia pro certo sicut in Psal. dicitur Lex Domini immaculata, conuertens aīas, testimonium Domini fidele, sapiētiam præstās paruulis. Et nota, quod ista est, quæ viros immaculatos exigit, & requirit. Item tales summi regis seruitio solent conuenire. Constat. n. q. mundi viri volunt habere viros immaculatos, & mundos in seruitio suo. Et inde est, quod in lege ubique præcipitur aliquid offerri, semper præcipitur, quod sit immaculatum, & mundum, & hoc siue sit bos siue aries, siue ouis siue agnus vitulus vel hircus &c. Quia re vera quicquid seipsum offert seruitio diuino, non sit bos, siue rudis, & laboriosus, aries, dux gregis. i. prælatus, & gloriosus, siue ouis. i. simplex laicus diues, & lanosus, siue agnus. i. iuuenis, & ignarus, & obliuiosus, siue vitulus. i. laicius in solus, & folatiofus, siue hircus. i. pauper hispīdus, & penuriosus, sed pro certo ex quo ad Dei seruitium aduenit, immaculatus, & mundus esse debet. sicut pro ipso, qui semetipsum obtulit immaculatum Deo, sicut dicitur Hebr. 9. Nā quia immaculatus est, immaculatus vult habere seruos. Vnde Leui. 22. dicitur sic: Hō qui obtulerit victimam Dño &c. immaculatum offeret, vt acceptabile sit. Isti igitur summi regis seruitio solent conuenire. Item isti celsi regis conuiuio solent laiciuire. s. in conuiuio æterno, & gloria Paradisi. Ps. Nouit Dñs dies immaculatorum, & hñditas eorū i æternū erit. Plura possunt dici de immaculatione, sed vide de macula, de imunditia, de innocentia. Pauca. n. hic themata. Et iō p̄mittit diffusum dilatare.

Imber. Nota, quod imber dicitur ab imbuedo, & inebriando, eo. s. quod habeat humectare, imbueret, & madefacere. Vnde Esa. 55. Descendit imber, & nix de celo & illuc ultra nō reuertitur, feda iebriat terram, & infundit eā, & germinare eā facit. Et nota, quod imber potest significare gratiam, scientiam, prosperitatem, carnalitatem, & aduersitatem. Ista. n. habet aīam imbueret siue in bono siue in malo, & ipsam bona

uel mala opa faciunt germinare. De imbre igitur diuina gratia, & clementia dicitur Prouer. 16. Clementia eius, quasi imber Serotinus. De imbre scientia, & doctrina dicitur Esa. 5. Nubibus madabo de super ne pluat super eam imbrēm. Et Eccl. 49. dicitur. Et ipse quasi imber emittet eloquia sapientia suæ. De imbre prosperitatis potest dici illud Ioelis 2. Descende re faciet Dominus ad vos imbrēm matutinam. De imbre carnalitatē dicitur Ezech. 38. Iudicabo eum peste, & sanguine, & imbre vehemēti. De imbre verò aduersitatis potest dici illud Ezech. 13. Erit. n. imber inundans in furore meo, & dabo lapides pergrandes &c. Omitto gratia breuitatis. Vide infra de pluuia. Et vide si vis in distinctionibus.

Imitari. Imitatio. Nota quod Imitatio nihil aliud est, quam alteri in moribus conformatio seu assimilatio. Cum igitur mores aliquorum sint boni, & aliorum mali, necesse est supponere, quod est dare imitationem bonam & malam: bonam dico, quam habent boni qui imitantur hoīes virtuosos: malam verò, quam habent mali, qui imitantur homines vitiosos. De bona igitur imitatione notandum, quod sicut nullus est ita sapiēs siue doctus, quin bene debeat alijs credere, & adherendo melioribus intellectu proprio aliorum captiuare, & non in sensu proprio vltra dicitur abudare, iuxta illud, Noli eē sapiēs apud temetipsum, sic verè nullus est ita sanctus, seu perfectus, qui de sanctitate sua debeat totaliter præsumere, quin bñ velit melioribus se conformare, & se per virtuosam imitationem bonis aliorum moribus coaptare, sicut Apostolus Philippis scribat dicens. Phil. 3. Imitatores mei esse fratres. In quibus verbis aduertet, quod imitatio debet esse sagax, vt eligat congruū obiectū, tenax, & negligat assumptum subiectū, verax, vt diligat cōm profectum: Debent. n. esse prudētes in eligendo, manens non desistendo, feruens in diligendo. Primum probat regula sanctitatis nobis obiecta. (Mei inquit.) Secundum probat verba firmitatis nunquam deiecta. (Estote inquit.) Tertium probat facula charitatis nobis iniecta. (Fratres inquit.) Probat sanctitatem signum exemplatiuum. (Mei inquit.) Probat firmitatem verbum substantiuum. (Estote.) Probat charitatem nomen compositiuū seu aggregatiuū. (Fratres inquit.) Igitur dico primo, quod imitatio debet eē sagax, & discretiva, quia. s. homo debet discrete, & sagaciter eligere quæ debeat imitari, & qui iuribus taliter proleat, quod imitari sit dignus. Et hoc ostenditur cum Apostolus dicit Mei. Ille. n. q. erat sanctissima regula, & exemplar virtutū, semetipsum imitandum proponit. (Mei inquit.) 1. Corint. 4. Imitatores mei estote, sicut ego Christi. Seneca. n. dicit, quod maximum in eo vitium est, qui non tam melioribus placere studet, q. pluribus, ac si dicat, semper melioribus est placendum, & eorum moribus per imitationis formulam insistentem. Vitale est. n. speculo, quod recipiat imaginem rei mundæ, quia si res immun da fuerit, sæpe fit, quod macula perpetua in se cōtrahit, sicut apparet quando in speculo nouo speculatur mulier mestruosa. Sed re vera si res visa pulchra fuerit, atq; munda, tūc eius imago sine lachione speculi apparet i eo grauiosa. Sic verè dico, quod utile est homini mundanarum, & sanctorū personarum formam, & similitudinem in se per imitationem recipere, & se melioribus nō deterioribus conformare. Quia. s. à bono exemplari bonū effigiatur transumptum. Et à bona, & recta regula rectum efficitur regulatum. Econtra verò per receptionem malæ, & imundæ imaginis, & per imitationem malæ personæ, macula vitiorum contrahitur, & ipsius speculi, i. ipsius, qui specularis esse debuerat conuersatio, & superficialis deturpatur. Imitatores igitur mei, estote, inquit Apostolus. Vnde ipse est, qui dixit 2. The. 3. Subtrahatis vos ab oi fratre ambulare inordinante. Ipsū. s. scitis quæ admodū oportet vos imitari nos, quā nō iquei fuimus apud vos, ut nosmetipsos formā daremus vobis ad imitandū nos. Quæ tūc cōtra multos, q. a. multi sunt iter maiores, q. nō se exhibēt tales formulas aut exempla, q. ab alijs deant imitari, sed potius refugii, sicut abominabiles, & horrenti, iuxta illud Prou. 3. Ne emuleris hoīem iniustū, nec imiteris vias, q. abominatio Dñi est oīs illudor. Multi et sunt, q. bona exempla bonorum nobis per imitationem recipere, sed malis & nō bonis se conāt in moribus conformare, cōtra illud, q. dicitur in 3. Canonica Io. Noli imitari malū. Multi et sunt, qui nunq. possunt imitari vel in seipsis repræsentare imaginem quæ eis pulcherrima præsentatur,

retur, sicut patet in aqua mota, & turbata, in qua nunquā imago potest formari debita nec decora. Sicut et patet in speculo ruginoso vel immundo vel et concavo, vbi nunquam apparent tales imagines, vt deberent. Sic re vera quidam sunt sicut aqua mota per inuidiam tristitiam, vel inconstāciam, quidā rubiginosi per auariciam, quidā verò immundi per luxuriā, quidā in super cōcaui, & inanes per superbiam, & isti pro certo nunq. bona exempla vel imagines. i. bonos mores bonorū, solent in seipsis per imitationem ostendere, sed aliud, & aliter quā receperunt, solent in suis moribus præsentare, & se nō melioribus, sed peioribus conformare. Deus. 18. Cauet ne imitari velis abominaciones gētiū. (Mei inquit igitur Apostolus.) Et merito, quia sicut dicit Aug. in sermone. Non solum Apostolum imò Christū solum possumus imitari &c. Imitari dico, nō quantum ad opera potētia, sed quantum ad opera iustitiæ. Vnde 1. The. 1. Imitatores nostri facti estis, & Domini. Igitur imitatio debet esse prudēs, & discreta. (Mei inquit.) Scdō dico, quod debet esse manēs, & concreta. i. solida, & completa. Et hoc ostenditur in verbo substantiuo durabili, & permānuo cū dicitur. (Estote.) Eph. 5. Estote imitatores Dei sicut filij charissimi. Et bene dicitur filij, quia filius magis realiter, q. quicquid aliud imitatur patrem. Cuius tū cōtrarium aliquoties inuenit in filijs monstruosis, qui. s. pulchros, & bene formatos nullatenus imitantur parentes, sicut de muliere, q. peperit serpentē & alia, quæ elephantem, dicit Plinius, et sicut in fabulis poetarum, vbi dicitur Ocyroe Ohirois, & Charictæ filia quāuis à principio fuerit in humanā effigiem per parētis figurata, finaliter tū suam in equā conuertit. Itē fingit de Erychonio Vulcani, & Mineruæ filio, quod superior pars corporis humanā speciem præredebant, sed reliquam instar draconis conpedis. i. serpentis habebat. Item de focijs Vlyssis est fabula, quod per circuitum fuerit i varias bestias, puta leones, fues, vtros, lupos &c. mutati, sicut ponit Virg. & Ouidius. Sic verè dico, quod multæ sunt filia, & filij, seu subditi, qui dici possunt merito monstruosi, q. a. s. quamuis ipsi habeant perfectissimos parentes, videlicet Deū, sanctos, bonos doctores, & prelatos, qui ipsos habeant i moribus pulchros, & bene formatos, pducere, & bona exempla dādo seipsis imitabiles prætere, ipsi tū ipsos in nullo volunt imitari, sed p diuersa vitia i peccatores, & serpentes hoīes transformari, quia quāuis in parte. i. in principio, & iuuentute sint hoīes, ipsi tū mutant finaliter in equos. i. in luxuriosos i serpētes. i. in maliciosos in elephātes. i. i superbos, & alios peccatores. Vñ isti nō sunt imitatores Dei sicut filij charissimi, imò certè sunt filij diaboli, sicut filij pessimi. Sap. 2. Imitatur aut illum. s. diabolum, qui sunt ex parte ipsius. Et 2. Para. 2. dicitur de illo malo rege Ioram, quod ipse fuit imitatus fornicationem domus Achab. Nō sic imitatio manens, & concreta. Estote inquit. Dic de isto Estote, & de perseverantia sicut supra in littera. E. in es &c. sicut volueris. Tertio dico, quod ista imitatio debet esse feruens, & secreta. (Fratres.) Fratritatis n. signat charitatem feruentem, & secretam, & amicitiam cōpetētē, quia. s. ille, qui bonos imitatur, debet hoc facere feruenter, & amorosè sine fitione, secretè verò, & occultè sine propalatione. 1. The. 2. Vos. n. imitatores facti estis fratres Eccl. 1. Dei. quæ sunt in iudæa. Dic si vis contra illos, q. nō ex fraternitate vel amore imitantur bonos, sed potius de timore, & necessitate. Dic et quō nomē fraternitatis importat, & signat charitatem, sicut supra de fratre i littera F. Sic igitur patet, quod boni imitant bonos feruētē manēs, & prudētē. Et sic satis visū est de imitatione bona & mala. Vide vbi exēplū, imago, similitudo, sicut, tanq. uelut, & i alijs titu. simili b.

Imminere. Nota, quod imminere idem est, quod impropino quo manere. Et sic imminere idem est, quod aliquid de propinquo emergere, insilire vel instare. Vide igitur in alijs titulis synonymis.

Immittere. Nota, quod immittere idem est, quod aliquid in alium mittere. Et si de Deo agitur, dic & nota, quod ipse immittit seu immittere permittit. In iustis gratia dulcorem, Dico igitur, quod Deus in iustos, immittere gratiam. Gen. 3. Immisit Dñs soporē in iustos culpam horrorem, & filias recogitatus affectus, & actus isti solent in seruitio demonum occultare, & de Dei seruitio non curare, & sic eos demonijs spūaliter immolare. Quod etiam ad litteram verificat sapientia de filijs, & filiabus naturalibus, quia. s. mundani ipsos mundi lucris, & negocijs dedicāt, & sic occasionaliter ipsos

Deus in iniustos immittit. i. immittere permittit culpam. Exo. 8. Immitterā i te oēs genus muscarū. i. oēs genus vitiōrū. Musca. n. q. inqetāt carnē, significat vitia, & tentationes, malos motus, & cogitationes, q. inqetāt i mētē. Vñ de tali immissione culpæ potest dici illud 2. Reg. 24. Immisit Dñs pestilentiam i Israel. Pestilentia. n. q. est corruptio aeris, mortē introducēs, signat corruptionē culpæ, q. introducit finaliter mortē penā. Quarto verò dico, quod Deus in damnatos immittit penā. Et certè penā Timoris. In damnatos. n. & peccatores immittit à Dño timor cō Terroris, cutiēs. Eccl. 3.6. Immitte timorē tuū Dño sup gen Scridoris, res, q. nō exq̄ ferūt te. Itē terror, & crudelitas ho Lāguoris, sicut malignorū recutiēs. 4. Reg. 17. Immisit Dñs in Ardoris. eos leones, q. interfeciebant. In eos dico, qui. s. nō timebāt Dñm vt dicitur ibidē. Itē stridor discutiēs Deu. 32. Dent bestiarū immittā in eos cū furore trahētū sup terrā atq; serpentū. Itē languor incutiens. s. languor infirmitatis, & famis. Ezech. 14. Conterā uirgam panis eius, & immittā in eum famē, & interficiā. Item ardor excutiens. s. omnem fortitudinem, & virtutem. Ezech. 39. Immitte ignem in Magos, & in his, qui habitant in insulis. Vide alia in titulo mittere.

Immolare. Nota, quod immolare idem est, quod aliquid a sacrificio Deo offerre. Et signat precipue oblationē, & sacrificiū bonorū, quia sicut dicitur in Ps. Sacrificium Deo, spiritus contribulatus, cor contritū, & humiliatū &c. possumus notare, quod sicut antiquitus Deo immolabant carnes, panes, boues, oues, hædi, vituli, hirci, sic moraliter accipiēdo nos debemus Deo offerre carnes nostras, ipsas p penitentiam affligēdo, panes nostræ tēporalis facultatis, ipsas p Deo pauperibus erogando boues. i. fortitudines, nostrorū laborū, ipsos in eius seruitio impēdendo, oues. i. mansuetudinē nostræ simplicitatis, ipsas ad eū referēdo. hædos & vitulos. i. leticiā nostrā, ad laudē ipsius ordinādo, hircos et. i. fetorē peccatorū nostrorū, ipsas ne corā ipso fetēt cū igne penitentia cōburēdo. Itā. n. sicut quæ spūales victimæ, q. i altari cordis nostri debēt Deo specialiter, imolent igitur, & offerant Deo carnes nostræ corporalitatis, De immolatione. n. carnis nostræ temporalitatis, nis dicitur Ozeæ 9. Immolabant carnes, & comedent. De panib. fit mentio Num. 6. De bobus Hirci nostræ iniquitatis, verò, & ouibus dicitur 3. Reg. 8. Immolabant oues, & boues. De hædo dicitur Exo. 12. Immolabit eum. s. hædū vniuersa multitudo filiorū Israel. De vitulo autem dicitur Leu. 1. Immolabit vitulum coram Domino. De hircō autem emissario fit mentio Leu. 16. Et breuiter de qualibet immolatione spirituali potest dici illud Psal. Immo la Deo sacrificium laudis, & redde altissimo uota tua. Sed pro certo charissimi, peccatores nō sic, quia sicut dicitur Deut. 32. Ipsi immolauerunt dēmonijs, & nō Deo, dijs, quos ignorabāt. Peccatores. n. immolāt diabolo, videlicet carnes sue carnalitatē, per gastrimargiam panes suæ facultatis, p auariciam, boues suæ fortitudinis per superbiam, oues suæ simplicitatis, per hypocritica malitiam, vitulos suæ iocunditatis p inanē gloriari, hircos suæ iniquitatis, p luxuriā fetorē, & infamiam. Vnde dicitur Osee 11. Baalim immolabāt, & dēmonijs sacrificabant. Et aduertet, quod sicut antiquitus gentiles immolabāt diuersis dēmonijs, sic hodie multi sunt, qui seipso immolant, & dedicant diuersis vitijs. Quidā. n. immolant se ventri per gulam, & gastrimargiam, nou cessant. n. immolare noua fercula sicut noua sacrificia. Ille est enim Deus Baal, qui interpretatur deuorator. Quia. s. uenite talis fatiari, seu contentari non potest. Daniel. 14. Nunquid tibi vñ Bel Deus uiuens pan verò non uides quantum bibat, & comedat quotidie? Item quidam se immolant mundo per auariciam, sicut sunt illi, qui ex toto se dant negocijs, & lucris, & ambitionibus. Isti enim sunt, de quibus dicit Sene. quod ubiq; sunt præterquam secum, quia cum de aliorū negocijs sapissimè tractāt, de suo nunquam. Et tamen alibi dicit, quod nusquam est quod ubiq; est. Isti sunt illi de quibus dicit in Psal. q. immolauerunt filios suos, & filias suas dēmonijs. Quia re vera filios suos, & filias recogitatus affectus, & actus isti solent in seruitio demonum occultare, & de Dei seruitio non curare, & sic eos demonijs spūaliter immolare. Quod etiam ad litteram verificat sapientia de filijs, & filiabus naturalibus, quia. s. mundani ipsos mundi lucris, & negocijs dedicāt, & sic occasionaliter ipsos

venit, sed vno, & eodem tempore totum implent. Dei aut providentia cuncta solet supplere. Potentia. n. providentia divina implet, & faciat vniuersa. Vnde in Ps. Oculi omnia in te sperant Domine, & tu das escam illorum in tempore opportuno. Aperiens tu manum tuam, & implet omnia benedictione. Divina vero gratia cuncta facit vigere. Illa est. n. quae implet aiam omni bono, & quae virtutes in ipsa generat, & producit, de qua in Psal. dicit. Oia a te expectant ut des illis escam in tempore. Dante te illis colligent. Aperiens te manum tuam omnia implebuntur bonitate. Divina aut gloria cuncta facit ridere, quia. i. ista est, quae implet oes aia appetitus, & quae beatos implet, & faciat oia bono. vnde Ioanne. 15. Gaudium meum in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur. Et nota si vis quod beati impleantur in patria per praesentiam creatoris Clara cognitione, quae cuncta propiciat, Dulci fruitione, quae cuncta reficit, Longa duratione, quae nunquam deficit.

Isti. n. impleantur a Deo splendore cognitionis. Esa. 58. Requiri tibi dabit Dominus Deus semper, & implebit splendorem aiam tuam. Item impleantur a Deo dulcore fruitionis. Vnde Eccl. 24. Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, & a generationibus meis implemini, spiritus. n. meus super mel dulcis, & hereditas mea super mel, & fauam. Qui edunt me, adhuc esuriant, & qui bibunt me, adhuc sitient. Item impleantur a Deo reno. i. perpetuitate durationis, quia. i. gloria eorum durabit perpetuo. Non. n. erit in fecundia, & sterilis terra tua, numerum dierum meorum implebo. Exo. 23. Breuiter de plenitudine cuiuslibet beati potest dici illud Exodi 40. Postquam cuncta perfecta sunt, operuit nubes tabernaculum te simonij, & gloria Domini impleuit illud. Sed adhuc nota, quod in scriptura inuenitur multiplex impletio tam actiue, quam passiuè. Est enim impletio

Perfecti operis, } Facere, }
Diuini muneris, } Sumere, }
Immisi sceleris, } quam debes } Fugere, }
Praesentis ecclesiae, } Viuere, }
Sequentis miseriae. } Tremere. }

Impletur igitur. Lex Christi pijs operibus, Cor iusti sacris virtutibus, Mens stulti multis sceleribus, Ecclesia bonis hominibus, Inferna cunctis doloribus, Patria bonis foelicibus seu summis dulcoribus. Primò igitur dico, quod inuenitur impletio, qua implebitur lex Christi, & hoc operibus virtuosus, & ista est illa, qua iusti pro viribus implent, & perscunt voluntatem diuinam, & ipsius opera, & mandata. De filijs. n. Israel, qui Dei voluntatem in deserto violauerunt, nec eam perfecerunt aut impleuerunt dicit Num. 32. quod terram promissionis intraturi non essent. De Caleph autem & Iosue, qui Dei voluntatem impleuerat dicit ibidem, quod terram promissionis intrarent. Isti (inquit) impleuerunt voluntatem meam. Quia verè terram promissionis Paradisi illi soli possunt intrare, qui Dei voluntatem studuerint ad implere. Ideò benè dicitur Deuter. 4. Praecepta atque iustitias sicut mandauit Dominus facietis, & obseruabitis, & implebitis opere. Et aduertè, quod nos debemus implere

Perfectionis, Per primum implemus scripta
Subiectionis, deorum, silegem Dei, & Eccle
Compassionis, fidei, & fidei ceremonias, & man
Dilectionis, mandata, de quo Mat. 3. Decet nos
Discretionis, implere omnem iustitiam. Lucae

Opera Quod scriptum est oportet impleri. Per sicut implemus iustitiam, hoc est dictum praelatorum, & superiorum nostrorum, sicut faciunt veri obedientes, qui libèter implent, & faciunt quicquid mandatur iuste. Istud est. n. implere obedientiam, quo. s. illa, quae volumus vel promissimus, vel illa, quae a praelatis in mandatis accepimus adimplere debemus. Exemplo creaturarum, quae optime implent officia, quae sibi a Deo vel a natura iniuncta sunt. Exemplifica dea quis fluentibus, maribus fluctuantibus, ventis flantibus. Ideò benè dicitur Num. 32. Implere quod polliciti estis. & Timot. 4. Tu verò vigila in omnibus labora, opera. n. opus fac. Euangelistae, ministerium tuum imple, sobrius esto. Per tertium implemus seu supple-

mus vasa minorum, hoc est dictum, miserias pauperum, & egenorum, & infortunia tribulatoorum, qui. s. sunt vacui & inanes, & indigent per pietatem impleri, iuxta doctrinam Apostoli. 2. Cor. 8. In praesenti tempore illorum inopia vestra abundantia suppleat, & vt illorum abundantia vestra inopia sit supplemètu. Isti sunt igitur pauperes, qui indigent impleri, figurati in illo, qui verè suu cupiebat implere siliquis, quas porci manducabant. Lucae 15. Vnde Gene. 44. Imple saccos eorum frumento quantum possunt capere, & pone pecuniam in ore sacci. Per quantum implemus corda nostra. s. per dilectionem proximi. sicut. n. dicit Rom. 13. Qui diligit proximum, legem impleuit. & Gal. 5. Oislex in uno sermone impletur. (Diliges &c.) Per quintum implemus seu supplemus damna stultorum. s. per opera eruditionis doctrinae, & discretionis, per quae. s. ignorantibus, & fatuosis fide, & veritate replemus, de quo Ioan. 2. Implete hydrias aqua, & ferte Architrachino. & impleuerit vsq; ad summum. Et istae hydriae erant postea sicut confuetudine ludaeorum, in quibus. s. Dominus mutauit aquam in vinum. significantes. s. bonos doctores, & praedicatores, qui alios purificant, qui. s. impleti scientia alios implent, & aquam doctrinae suae in vinum consolationis mutant. Iste igitur dicit alijs illud Colos. 1. Implemini agnitione voluntatis Dei. Vnde de bono doctore alios implente dicit Eccl. 24. quod ipse implet quasi Phison sapientiam. Impletur igitur lex Christi, & hoc, operibus virtuosus. Sed dico, quod impletur mens iusti, & hoc muneribus preciosis. i. per gratias & virtutes. Cōstat. n. quod Deus implet mentem, quam habitat ois bono. Nam sicut prudens miles castrum suum, quod incendit ab hostibus ipsum impugnantibus tueri, & defendere, & in quo intèdit morari, & habitare, solet bonis necessarijs implere, & munire, sicut etiam apes faciunt naturaliter vasa, quae. s. inhabitant, quae cera & melle, floribus, & pasta replent, & muniunt, sic Deus cor humanum, in quo cupit per gratiam habitare, & quod ab hostibus ipsum impugnantibus uult tueri, & defendere, bonis spiritualibus primò implet, & primò ibi tutè & delectabiliter residet, atque manet. Num. 14. Implebitur gloria Domini vniuersa terra. Vnde dicitur volens implere gratia cor humanum, solet facere sicut hō, quod volens benè implere, faccum suum, solet ipsum mouere, & percutere, vt plura possit in eo cumulare, & mensuram referant, & cogitant in eo congregare. Sic verè Deus volens implere cor humanum ipsum bonis affectionibus, in inspirationibus, & cogitationibus, & quibus vexationibus primò mouet, & agitat, & sic ipsum ad capiendum dilatat, & tandem bonis oibus, ornat. Vnde Augustinus in libro de bono viduitatis dicit sic. Vestrum (inquit) est uelle, sed uoluntas ipsa mouetur, ut surgat, subleuatur, ut ualeat dilatatur, ut capiat, implet, ut habeat. Breuiter ista est ueritas, quod Deus est sicut dines usurarius, qui plena diligit, & non vacua, bona similiter, & non mala. Exodi 23. Non apparebis in conspectu meo vacuus. Igitur nota quod iusti impleantur quandoque

Sapientia, ut erudiant, Impleantur iusti sapientia, ut alios Opulentia, ut subueniant, possint erudire. Eccl. 17. Sicut in Indigentia, ne superbiat, pleuit cor eorum, bona & mala ostendit eis. Eccl. 5. Impleuit illum Dñs spiritu sapientiae, & intellectus, & aqua sapientiae salutaris potauit illum &c. Item impleantur opulencia, ut alijs possint subuenire. Prou. 3. Da (inquit) pauperibus, & implebitur horrea tua saturitate, & vino torcularia redundabunt. Itè impleantur indigentia, seu tribulatione, & penuria ne possint superbiere. Psal. Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Dñe. & Job 9. In turbine (inquit) conteret me, & multiplicabit uulnera mea etiam sine causa, nō cōcedet quiescere spiritu meum, & implebit me amaritudinibus. Et breuiter ista est ueritas, quod iusti impleantur ois gratia, iustitia, & uirtute, ut. s. finaliter impleantur aeterna gloria cum salute. Ps. Quam magnificata sunt opera tua Domine, oia i sapientia fecisti, impleta est terra possessione tua. Possessione dico. i. uirtutum, et bonorum operum cumulatione. Igitur parer, quod implet mens iusti, et hoc muneribus preciosis. Tertio dico, quod implet cor stulti, et hoc stercoibus uiscosis. Porci. n. magis delectant impleri stercoibus, quā odoribus, et magis sapiunt eis foetida, et immunda, quā nita da, seu munda. Sic uerè peccatores magis uolunt saluari, et impleri cumulari, et secundari reb. foetidis, et immundis, quā redolentibus, et puris, et hoc est dictum, rebus temporalibus, et uitio sis, immundicijs, peccatorum carnalium, et delictorum, quibus-

quibuscunque operibus odoriferis spiritualium uirtutum. Figurati in illo prodigo, qui cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant, sicut dicitur Luc. 15. Et sic de malis notabis, quod impleri uolunt quidam Luxuria & carnali spuro, Impletur igitur mali luxuria & crudelitate, dicentes. s. Senitia & crudeli scuto, illud Sap. 2. Vno precioso Superbia & ferali bruto, & vnguetis impleamus nos. Auaritia & latrali lato, & coronemus nos rosis antequam marcescant, nullum sit pratum, quod non pertranseat luxuria nostra. Et illud Psal. Lumbi mei impleti sunt illusio nibus. Item impletur mali seuitia, & crudelitate. 4. Reg. 21. Sanguinem innocuum fudit Manasses multum, donec imple retur Hierusalem vsq; ad os. Item impletur mali superbia & pompositate. Vnde de praesumptione superbi potè dici illud Exo. 15. Dixit inimicus, persequar, & cōprehendā, diuidam spolia, implebitur aia mea, euaginato gladiū. Item impletur auaritia & cupiditate, quia. s. isti sunt, qui terrenis substantijs impleri uolunt, aut rapina, aut furto, aut fraude. Rapina (dico) figurati in illo leone, de quo Naum 2. Leo cepit sufficienter catulis, necauit leenis suis. & impleuit praeda speluncas suas, & cubile suum rapina. Furto etiam. Vnde Prou. 6. Figuratur. n. vt esurient implet aia. Fraude uerò. Prou. 1. Veni nobiscum, insidiamur sanguini abscondamus tendiculum contra fontem. Sequitur. Oem preciosam substantiam reperiemus, implebimus domos nostras spolijs. Et tū tales auari sunt fatui, quia. s. impleri credunt bonis terrenis, cum terra cum oib. bonis, recte scriptura, sit naturaliter inanis & vacua. Gen. 1. Inane aut nunquam implet locum in quo quāto plus in loco est de uacuo, & inani, tanto minus est ibi de ple no. Et sic benè sequitur, quod auari quanto plus implent, tanto minus impleantur. Eccl. 5. Auarus nō implebitur pecunia. & aia illius non implebitur. Ezech. 7. Argentum eorum, & aurum eorum non ualeat liberare eos. s. ab auaritia. Sequit. Aiam suam non saturabunt, & ventres eorum nō implebunt. Item impleantur inuolentia, & ebrietate. Esa. 5. Vx, qui cōsurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandū vsq; ad uesperam, vt uino aethetis. Patet igitur, quō impletur cor stulti, & hoc stercoibus uiscosis. Quarto dico, quod impletur ecclesia, & hoc hominibus studiosis. Licet. n. ecclesia generalis impleta sit bonis & malis personis, figurata in sagena missa in mari, qui cum impleta esset educentes & secus litus sedentes, elegerūt bonos in uasa sua, malos aut foras miserunt, per eo. s. quia sagena. i. ecclesia militans bonis & malis coitèr plena sit in presenti, qui tū per Christum & Angelos diuident abinuenit in futuro, ecclesia tū prout sumitur pro statu psonarum ecclesiasticarum, solis bonis personis debet impleri, & solis uirtuosus hoib. impartiri, & uirtuibus, & bonis moribus adornari. Et pro certo sic fuit in principio, quia ecclesia Christi euangelio emergenti impleta fuit hominibus uirtuosis, & per consequens moribus, & uirtutibus generosis. Vnde de quolibet iusto potest Dominus dicere illud Aggei. Venier desideratis cunctis gentibus, & implebit domum istam gloria. Et nota ecclesia antiquitus implebatur

Iustitia vigore, Dico igitur, quod primitus impleuit ecclesia iustitia seu lex uirtutis. Efa. 33. Impleuit Dominus Syon iudicio, & iustitia, & erit fides tibi. Item munditia, seu nix decoris. & Ezech. 27. Ecclesia videbatur sic loqui. Perfecti decoris ego sum, & in corde maris sita. Sequit. Finissimi qui aedificauerunt te, ipsi impleuerūt decorē tuū, Item laetitia seu lux dulcoris. Mach. 3. Templum inquit, quod paulò ante timore, ac tumultu erat plenum, apparen te dño gaudio & laetitia impletum est. Itè ip sam implebat uirtus, & gloria seu laus honoris. Vnde Eze. 44. Vidi, & ecce impleuit gloria domū dñi. Item ipsam implebat fama fragrantia seu uiror odoris. vnde Ioan. 12. Domus impleta est ex odore uinguenti. Sed quid? procul dubio non sic hodie, quia re uera tū ecclesiastici, quod religiosi magis impleri desiderant in utilibus, quā uilibus, magis uirtus, quā uirtutibus, & magis in solentis, quam bonis moribus. Vnde dñs cōquerens dicit Hier. 27. Contaminauerunt (inquit) terram meam in morticinis idolorum suorum, & abominationibus suis impleuerūt hereditatem meam. Morticina. n. sunt uiles & corruptae personae, quibus ho-

die impletur ecclesia. Abominationes uerò sunt mala opera & peccata, quae hodie ibidem habitant & abundant. Et nota si vis, quod ecclesia impletur hodie Symoniae lepris, Impletur (dico) ecclesia lepris symoniae. Vnde 3. Reg. 13. Quicumque uolebat, implebat manum suam, & fiebat sacerdos. Itè impletur stupris luxuria. vnde illud praedictum Hie. 16. Abominationibus impleuerunt hereditatem meam. Item implet scalpris inuidia. i. mortuis detractio nis. vnde inuidis uidetur dictum illud Eze. 9. Trāsite per ciuitatē & percutite, nō parcat populus uestros, neque misereamini, senem, adolescentem, & uirginē, & mulieres interficite & a sanctuario meo incipite. Sequitur. Contaminatè domum impletè atria interfecit. Applica bene contra inuidos & detractores, qui nemini parcunt. Itè impletur scabris. i. scortibus & infamia. Figurata in Regina Hester, de qua legitur Hest. 14. quod pro uinguentis varijs, cinere & stercore impleuit caput. Item impletur sonis. i. cantoribus inanis laetitia. vnde illud Zach. 8. Plateae ciuitatis implebuntur infantibus, & puellis ludentibus in plateis. Item impletur somnis defidia, negligentia & pigritia. vnde illud Matt. 24. Impletae sunt nuptiae discumbentibus. Discumbere enim ocium & pigritiam designat. Ita autem omnia possunt figurari a pmo. i. ubi dicitur, quod impletum est templum Dei fumo, & nemo poterat introire in templum, donec cōsummarentur septē plagae. Quia re uera pro dolor, Templum Dei, quod est ecclesia, impletum est hodie fumo, id est peccato Fundo dico occultè seu tortuosè intrante (ecce symonia) Testa maculante (ecce luxuria) Oculos laedente (ecce inuidia) Naribus foetente (ecce infamia) Cilia claudente (ecce inuidia) Cerebrum mouente (ecce uana gloria) Surfum ascendente (ecce superbia) Ab igne nascente (ecce Accidia) Acriter mordente (ecce iracundia) Cuncta desiccante (ecce tristitia.)

Et breuiter templum ecclesiae, quod dolendum est, in multis sui partibus multiplici fumo impletum est, iuxta illud 3. Re. 8. Nebula impleuit domum Domini. Ita quod iam nulli uel rari templum istud ingrediunt, aut introeunt, nisi duntaxat qui sunt tales, quod septem plagas. i. septē mortalia crimina cōsum ment, atque faciunt, qui pro certo hodie quaeque sit, quod malicitus intrant, & promouentur, quod boni, & facilius admittuntur ad beneficia, quod perfecti. Vnde de terra. i. ecclesia potè hodie dici illud Ezech. 30. Fortissimi (inquit) gentium. i. daemoneum, adducentur ad disperdendum terram. i. ecclesiam, & implebit terram interfecit. i. peccatoribus, & faciam alueos fluminum aridos, & tradam terram in manu pessimorum, & dissipabo terram & plenitudinē eius in manu alienorū. Expono totum de moderna religione, uel ecclesia. Nō sic, sed impleatur ecclesia moribus generosis, seu hominibus studiosis. Quinto uerò dico, quod impletur damnatus seu infernus & hoc ardoribus dolorosis. Cōstat. n. quod in inferno quotidie impletur & cumulat peccatoribus, qui illic fluunt. Ipsi uerò peccatores impleantur tormentis & doloribus. Et idò damnato dicit illud Eze. 32. Satiabo de te bestias vniuersae terrae, & dabo carnes tuas super montes, & implebo colles tuos sanie tua, & irrigabo terram fetore sanguinis tui, in super montes & ualles implebuntur ex te. Impletur igitur dānatus, & hoc ardoribus dolorosis. Sexto uerò dico, quod impletur beatus, & hoc dulcoribus gaudijs. Cōstat. n. quod pro tpe uitae huius cor humanum nunquam impletur, solus. n. Deus per gloriam illapsus mētis perfectae ipsam implet, intratū, quod nihil aliud querit, sed sibi sufficit quod iam tenet. Sed de hoc facis dictum est supra in fine illius. s. qui incipit. Sed si vis adhuc aliquid dicere. Patet igitur, quomodo impletio sumitur multis modis, uide ubi adimplere, complere, plenitudo, replere, satiare.

Imponere. Nota, quod in scriptura reperio multiplex A genus impositio, & hoc sicut diuersitatem illorum, qui imponunt, uel illorum quae imponuntur, & illorum, quibus imponitur. Et sic breuiter notabo, quod in scriptura reperitur tam actiua, quam passiuā impositio Summi

Summi numinis, quæ est magnifica, Celsi culminis, i. pralati, quæ est sanctifica, Iusti hominis, } dignifica, Certi nominis, } fatidica, Curi turbinis, } quæ est } tyrannica, Falsi criminis, } falsidica, Deus. n. imponit õnus, sed hoc imperatiuè, Prælatus imponit manus, sed hoc ministratiuè, Iustus imponit manus, sed hoc famulatiuè, Mundus imponit nomen, sed hoc ordinatiuè, Tyrannus imponit grauamen, sed hoc tempestatiuè, Iniquus imponit crimen, sed hoc machinatiuè.

¶ Primò igitur dico, q̄ inuenitur impositio, quæ est magnifica. Et ista est impositio Dei, quia. f. Deus sicut iudex & Imperator imponit

Leges oberrantibus,	Imponit. n. Deus leges ad gubernandum. Vnde de illud
Manus indigentibus,	Iosua 24. Imposuit populo precepta & iudicia in
Pœnam delinquentibus,	chem. Item imponit manus ad adiudandum. Vnde de mulie
Gloriam promerentibus,	re curia dñ Luc. 13. q̄ Iesus imposuit illi manus, & cõfestum

erecã est. Item imponit pœnam ad puniendam. f. bonos quique tpaliter. Psal. posuisti tribulationes in dorso nostro, imposuisti homines super capita nostra. Et malos æternaliter. Eze. 7. Iudicabo te iuxta vias tuas, & imponam tibi oia scelera tua, & nõ parceret oculus meus, neq; miserebor. Itẽ imponit gloriam ad p̄miandum. Gloriam dico dignitatis terrene sicut quõ; sic cum ex inspiratione diuina promouet q̄s tẽporaliter, sicut dñ Exo. 29. Cinges Aarõ & liberos eius Baltheo, & impones eis mitras, eruntq; sacerdotes mei in religione perpetua. Gloriam etiam s̄licitatis æternæ. Sicut. n. fit quando in cõlis coronatur quis æternaliter. Psal. Gloriam & magnum decorem impones super eum Dñe, posuisti in capite eius coronam de lapide præcioso, & Baruc. 5. dñ anima beate, q̄ Deus imponet mitram capiti suo honoris æterni. Ista est igitur impositio, quæ est magnifica. Et ista pro certo est impositio, quæ facit bonus prælatus, quia. f. imponit hominis manus. Circa quod nota, quod qua manus habet

Inungere,	Dico, q̄ per impositionem manus, quam
Abstergere,	facit prælatus, potest intelligi impositio
Inungere,	indulgentiæ vel absolutionis, quæ inun-
Erigere,	git, impositio p̄nitentiæ vel correctio-
Percutere,	nis, q̄ abstergit, impositio p̄nitentiæ &

ordinacionis, quæ iniungit, impositio excellentiæ, seu promotionis, quæ erigit, impositio potentiæ vel defensionis, q̄ percutit. Prælatus. n. ab soluendo lenit, & inungit. Mar. 16. Super egros manus imponent, & benè habebunt. Et maxime p̄latum inungere dñ. Anquantum Sp̄s sanctus, qui dñ inũctio, per talẽ impositionẽ datur. Act. 8. Tunc imponebant manus super illos & accipiebant Sp̄m sanctum. Corrigendo seu p̄nitentiã infigendo mundat & abstergit, vt & sic figuraretur & Abraham Ge. 24. qui imposuit virem aquæ & panẽ scapulis agar & q̄ imposuit ligna super Isaac, qui Deo immolari debebat, sicut dñ Gen. 22. Ad denotandũ, q̄ abrahã. i. bonus p̄latu de bet quõ; panem & aquã. i. p̄nitentiã in pane & aqua alijs imponere, & si culpa maior exigit ligna ad eos cõburẽdũ. i. publicã p̄nã imponere. Itẽ iniungendo m̄dat, & restringit, sicut pater, q̄ imponitur lex & p̄na, vel q̄ imponitur s̄liciti malis, sicut Matt. 23. dñ. q̄ Iesus imposuit s̄licitum Sa ducetis. Et merito, quia sicut dñ Prou. 26. Qui imposuit stulto silentium, iram mitigat. Itẽ promouendo, seu adiudando lenat, & erigit, quia. f. ad p̄latum pertinet, q̄ malos erigat, ipsos per p̄nitentiã reducendo, vt patet Luca 15. vbi dñ, q̄ quem recuperatam imponit in humeros suos gaudes. Et q̄ etiam bonos erigat ad eminentiam promouendo. 3. Reg. 1. Imposuerunt Salomonem super mulã Dauid regis, q̄. f. fuit coronatus in regem. & 2. Para. 23. Imposuerunt ei. f. oas diadema. Item defendendo tuctur, & percutit, quia. f. ad prælaturũ p̄inet bona iura & libertates ditionis suæ ab inuasorib. & tyrannis et̄ repercutiendo seu resistẽdo custodire, iuxta illud Eze. 7. Vias tuas imponam tibi. q. d. quia in via tyranni di & violentiã me & commissã mihi ditionem niteris vxare, ego vi & manu statui tibi, quia lex, fas, natura, vim v. p̄pellere suadent. Patet igitur, q̄ inuenitur impositio, q̄ est sal

musica. Sed si vis, vide supra de absolutione, vbi agit de absolutione sacramentali & manu impositione. ¶ Tertio dico, q̄ inuenit impositio valde dignifica. Et ista est quãstus hõ se & sua imponit in seruitio diuino. Psal. Imponet super altare tuum vitulos. Et quãstus sibi ipsi imponit legem & coercionem a malo, sicut de bono filio Noe legit Gen. 6. q̄ pallium imposuit humeris, ne videret, & vt cooperiret pudibunda patris. Et sicut de intelligente dñ Prou. 30. Si. n. intellexisset, ori suo manum imposuisset. Manus. n. est imponenda ori, vt a vanis sermonib. taceamus. Pallium humero, vt proximorũ turpia cõtegamus. Vitulus altari, vt carnalem lasciuiam per p̄nitentiã cõburamus. Ista est igitur impositio fatidica. Et ista est impositio nominis. Impositio. n. nominis quasi quid essentialitẽ vitæ, vel fortunæ humanæ vñ em imaginationẽ quorundam a quodam fato. i. a quadam occulta Dei ordinatione & prouidentia, vel vt dicunt alij, ab ipso originali cõstellatione hois dependere iuxta illud Esa. 62. Vocabitur tibi nomen nouum, quod os dñi nominauit. Et inde est, q̄ illi, qui volunt hoĩ per artes occultas p̄ficere vel nocere, solent nomẽ originale, & baptismale inquirere, vt sua maleficia valeat exercere. Vnde sicut intellexi, q̄ quõ certo p̄posito pueris magnum baptismalia nomina daturatur, & alijs nominibus q̄ proprijs appellantur, ne per maleficos fascinoentur. Esa. 65. Seruos suos vocabit nomine alio. Breuiter igitur impositio nominum responderet rebu, & res etiam suis, vt cõter, correspondet nominib. Vñ de Petro, q̄ erat futurus petra. i. petreum & solidum Ecclesię fundamentum, dñ Mar. 13. q̄ Iesus imposuit Symoni nomen Petrus. Ista est ergo quædam impositio fatidica. ¶ Quinto dico, q̄ inuenitur quædam impositio tyrannica. De malis. n. & hypocritis sacerdotib. dicitur Mat. 23. q̄ ipsi imponit onera grauiã & importabilia in humeros hoim, digito autẽ suo nolunt ea mouere, sicut patet de illis, qui graues alijs imponunt p̄nitentias, & non sibi, & qui de eisdem criminib. alios puniunt sibi paruot. De tyrannia verò eorũ, qui imponit alijs graues p̄nas, dñ 2. Reg. 12. Pater tuus iugum durissimũ imposuit nobis. Et de illis sate litib. et̄, qui Christum ducebant ad mortẽ, dñ Luc. 23. q̄ ipsi apprehenderunt cyrenẽũ, & imposuerunt sibi crucẽ portare post se sum. ¶ Sexto dico, q̄ inuenitur quædam impositio, q̄ est falsidica. Et ista est, q̄ alijs imponit alteri falsum crimẽ, q̄ est valde cõe, & maxime apud iniquos iudices, & peruersos. Ista. n. quia sub colore & pallio iustitiæ nocere possunt, hinc fit, q̄ q̄ malitiosẽ nocere voluit, ante omnia aliquid falsum crimen imponunt & sic per fas vel nefas iustitiam subuertunt, & innocentiam lædunt. Deut. 22. Filiã meã dedi huic vxorem, quam quia odit, imponit ei nomẽ pessimum, dicens. Nõ inueni filiam tuam virginẽ. Et dñ ibidem, q̄ talis, qui alium indebitẽ diffamabat, per fenẽ vrbis puniri & castigari debebat. Sed de ista materia vide vbiq; q̄ fit mentio de infamia. Et hæc de imponere sufficiunt. Vide de ponere.

Impossibilis. Vide de tractatibus posse, & possibili.

Improprium. Nota, quod improprium idem est quod verbum iniuriosum, & opprobriũ, seu negociũ infamiã, & opprobriosum seu vituperosum. Et nota, q̄ in scriptura inuenit impropriũ ferẽdum cũ iustus grauatur, pro Christi noie. Improprium tacendũ, cum stultus bacchatur in dõcto famine. Impropriũ timendum, cum malus arctatur inferni turbine. ¶ Est igitur improprium ferẽdum cum patientia, & istud est impropriũ seu vituperium, quod infertur pro Christo, quod pro certo late debet anima sustine, sicut fecerunt martyres, qui vituperia, & impropria sustinuerunt p̄ Christo, sicut de Moyse dicitur Heb. 11. q̄ beatius reputauit impropriũ Christi thesauris Aegyptiorũ. Vnde Apostolus Hebr. 13. dixit. Exeamus ad eum extra castra, impropriũ eius portantes. Et meritò quia pro certo talia impropria conuertuntur finaliter in honorem, sicut Sap. 5. dicitur de bonis in p̄sona malorũ. Hi sunt, quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinẽ impropriũ. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorũ est. Itẽ est improprium, quod vtuntur mali & iniuriosi. f. alios diffamando, verẽdũ eis exprobrando, & si qd pro eis fecerint opponẽdo & recitãdo. vnde Eccl. 18. Stultus acriter improprietur, & datus in discipuli nati tabescere facit oculos. Exigua enim dabit, & multa improprie-

properabit, sicut dñ Eccl. 20. Prudens. n. homo super oia debet cauere ne improprietur bñficia collata. Eccl. 41. Cauet ab amicis de verbis improprietur, & cũ dederis ne improprietur. Nec et̄ improprietur maleficia ab alijs p̄petrata. Eccl. 31. Verba improprietur non dicas, & meritò, quia pro certo, dñ Eccl. 23. Homo assidens in verbis improprietur, cunctis diebus non erudiet. Ideò dicebat Dauid in Psal. Vsq̄quo Deus improprietur inimicus, irritat aduersarius nomen tuum in finem? Item est improprium timendũ, & istud est finale improprium, & cõfuso infernalis, q̄ finaliter dabitur impijs & damnatis, de quo Eccl. 6. Improprium & cõtumeliã malus hẽ reditabit. vnde ipsi possunt dicere Deo illud Baruch 3. Ecce nos in captiuitate nostra sumus, quo nos dispersisti in improprium & in maledictum & in peccatum. Vide de inimicis in alijs tit. magis s̄cundis, sicut est verbum loqui, lingua, & similia, & infra de opprobrium, & supra de exprobare.

Imprudencia. Vide de prudentia.

Impudencia. Vbi luxuria, fornicatio, immunditia.

Impugnare. Vbi bellum, pugnare, & expugnare.

Imputare. Idest culpabilem putare, vel culpam alicui attribuire omitto, quia non sunt autoritates.

Immunditia. Idem est, quod s̄ex, macula, pollutio, curpiudo, & quõ; res, quæ potest, corpus rem vel locũ polluerẽ, vel inquinare. Et generaliter immunditia pro p̄cto sumitur. cõtrariatur aut̄ immunditia puritati, innocentiã, sanctitati, & oĩ gratiã & virtuti. Sicut. n. videmus, q̄ tria sunt, quæ oẽm rem, quã contingunt faciunt immũda, f. pinguedo, puluis, & fumũ, sic verẽ charissimi tria sunt genera peccatorũ, quæ immundos faciunt quos cõtingunt, videlicet peccatorũ carnalitatũ, puluis palitatis, fumũ superbiã & vanitatis, pinguedo deliciarum causat immunditiã carnalitatũ, puluis diuitiarum causat immunditiã cupiditatis, fumus eminentiarum causat immunditiã superbiã & vanitatis. ¶ Dico ergo primò, q̄ est immunditia luxuriã, q̄ introducit pinguedo deliciarum. Sicut. n. videmus, q̄ oleũ, pix & carnes causant facilius immunditiã in tangente, quia. f. qui tetigerit picẽ in quinabijur ab ea, sicut dñ Eccl. 13. sic mundanã deliciã facilius mentes solẽt per carnis immunditiã maculare. Galat. 5. Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, luxuria. Et ideò sicut pardus, qui inter cetera animalia magis deliciose & sine labore nutritur, & plus et̄ ceteris animalibus impinguat soler esse aial fœtidũ, & immundum loca immunda frequentans, & et̄ rebus immundissimis delectãtis, sic verẽ illi porci, & peccatores, qui nullis p̄nitentiã laborib. exercitantur, & q̄ corporalib. delicijs impinguant, cito & facilius per carnis immunditiã maculatur, ita q̄ ad litteram ibi immundis rebus & actibus delectantur. Isti figurantur Leu. 15. vbi dñ, q̄ vir q̄ patitur fluxum seminis, immundus erat. stratu etiam in quo dormiebat, immundum faciebat, & ois quem ipse tãgebat, immunditiã contrahebat. Sic verẽ charissimi, viri tales realiter immundi sunt, & stratum maculant, vbi dormiunt. i. domum, locum ecclesiã, vel patriã, in qua sunt, illos in super, qui ipsos per societatem & frequentationem contingunt p̄ suam malã vitã, & exempla, immunditiã, & p̄cto subiiciunt, & per sui imitationẽ inficiunt, & corrumpunt. vnde Nu. 19. Quicquid tetigerit immundus, immundũ faciet. Lima ces. n. & c. animalia immunda, & vicio sa non solum sunt in se vilia, & immunda, imò in loco, per quẽ transeunt, immunditiã vestigiũ derelinquunt, quia. f. tales immundi tanta sunt immunditia maculati, q̄ sp̄ in loco vbi sunt, vel fuerit vestigiũ malorum exemplorum, aut malã famã contagium ad alios transmittunt, & in eis immunditiã generant, & inducunt. vnde Leu. 22. dñ. Qui tetigerit reptile, vel quodlibet sordidũ cuius tactus est sordidus, immundus erit. Ista est igitur immunditia luxuriã, q̄ introducit pinguedo deliciarum. ¶ Secundo dico, q̄ est immunditia auaritiã, q̄ introducit puluis diuitiarum. Sicut. n. puluis & terra, & lutum maculant vestimenta, sic mundanã diuitiã, quæ terra sunt & de terra, maculant p̄ auaritiã corda nostra. Auari. n. immundi dicuntur, & ideò sicut immũdi a regno cõlorum finaliter expellẽt. vñ Eph. 5.

Immundus, aut auarus, quod est idolorũ seruitus, non habet hereditatem in Regno Christi & Dei. Isti figurantur. Leu. 11. vbi dñ, q̄ omne aial, quod ambulat super manus ex cunctis animalib. qui incedit quadrupedia (cuiusmodi sunt omniẽ) immundum erit. Ista. n. aialia significat auaros, qui. f. cum pedibus affectionum, cum manib. operationum hñt terrã. i. terrena tãgere, & tractare, & se ex toto in terrenis negocijs occupare, quia. f. tales apud Deum, & hoies sunt immundi. Ista est ergo immunditia auaritiã. Sed pro certo charissimi, ista immunditia extẽditur ad Symoniacos & ambitiosos, q̄ sub auaritiã continentur, cum auaritiã nihil aliud sit, q̄ ardor habendi. Immundi. n. antiquitus ab introitu templi iacebãtur, iuxta illud 2. Para. 29. Auertẽ oẽm immunditiã a sanctuario. Sed pro certo modo tales immũdi & corrupti in tẽplo sancte Ecclesiã introducuntur. Vnde proh dolor plangẽdo posset dici ecclesiã illud Eze. 22. Tu es terra immunda & nõ cõpluis. Legitur. n. 2. Para. 23. q̄ Ioiada summus sacerdos cõstituit ianitores in portis domus Dñi, vt nõ ingrederetur quis immundus. Sed pro certo moderno tpe illi, qui sunt ianitores in portis Ecclesiã. f. p̄lati, qui a summo Pontifice ad hoc ordinati sunt, vt tales immundos arceant, ab ingressu, ipsos potius introducunt, quod figuratum est in ancilla ostiaria, q̄ ad vocem illius discipuli, q̄ erat notus Pontifici, intro duxit Petrum in loco vbi Christus illudebatur, q̄ tñ Petrus Symon cõter dicebatur. Vide rogo te de dñis ostiarijs & ianitorib. nostris. f. prælatis, quales hodie introducunt in loco, vbi Christus illuditur. i. in terrã sanctã Ecclesiã, vbi hodie sunt multi Dñi illusores. verẽ tu inuenies, q̄ ad preces & ad vocem illorum, qui sunt noti Pontifici. f. carnalium parentũ & talium ipsi introducunt illos, qui vocantur Symon. i. qui sunt symoniaci & corrupti, quis alio nomine vocentur Petrus, dñi a petra. f. quãuis sunt ad modũ petræ insensibiles, & ignari. Vnde de talib. immundis, sic in Ecclesiã introductis p̄t hodie dici illud Mar. 1. Erat hõ in synagoga in spiritu immũdo. Ista est ergo immunditia auaritiã, q̄ introducit puluis diuitiarum. ¶ Tertio dico, q̄ est immunditia superbiã, q̄ introducit fumus eminentiarum. Sicut. n. fumus, qui semp̄ habet sursum ascendere, solet illa, q̄ tãgit nigra, & immunda facere, accipitres & apes lædere, & totius domus pulchritudinem maculare, sic verẽ fumus cito euanescentis mudanã gloriã, & peccatũ superbiã, animam fœtidã, & immũdam, & totam domum conscientiã facit turpẽ horribilem & obscuram, & ideò accipitres, q̄ alte volant. i. boni contemplatiui, apes quæ conficiunt mel. i. boni actiui, fumum istum fugiunt, & abhorret, ne forte maculam contrahant, & p̄tũ. Tales igitur, qui per superbiã sunt immundi, figurantur Leu. 11. vbi dñ, q̄ omne aial quadrupes quod habet alas (sicut griphes) immundum est. Sic verẽ tales bestia. i. peccatores, q̄ quadrupes dicuntur, quia. f. quatuor affectionum pedibus deuehuntur, q̄ alis superbiã sunt muniti, debent ab omnibus immundi reputari. Isti etiam sunt spiritus immundi, quia. f. sicut spiritus immundi sunt superbiissimi, & honoris appetentissimi immundissimi, & calidissimi, sic isti, de quibus dicitur Matth. 8. quòd Iesus eijciebat spiritus immundos. Et sic patet quomodo triplex immunditia contrahitur in hoc mundo, scilicet luxuriã, auaritiã, & superbiã.

Immunitas. Idem est, quod liber. Et immunitas idem est, quod libertas. Vide infra de nobilitate, libertate, & similib. Et distingue si vis de immũditia, fortitudi ne grã & gloriã, quasi nullæ sunt auctoritates. Ideò omitto.

Immutare. Nota, q̄ immutatio nihil aliud est quam vnus in aliud mutatio. Et quia infra in loco suo de mutatione dicitur ad plenum, ideò de isto cõposito breuiter pertranibo. Nota, q̄ in scriptura reperitur

Immutatio	{	Naturalis, quæ est consideranda,	tur dico, q̄	
		Virtualis, quæ est recuperanda,		
		Supernalis, quæ est desideranda,		est immutatio
		Criminalis, quæ est vituperanda,		est immutatio

infernalis, quæ est reiteranda seu continuanda & perpetuanda. ber confiderari. Constat enim quòd in rebus m̄ndi omnia sunt in continuo fluxu & mutatione, & hoc quia omnia subsunt temporĩ, quod continuè mutatur & defluit, iuxta illud Eccl. 18. Amen vsque ad vesperam immutabitur tempus. Apparet euidenter in homine, qui continuè se percipit immutari

mutari. f. de sanitate ad infirmitatem, de iuuetute ad senectutem, de vita ad mortem, de laritia ad tristitia, de beniuolentia ad iracundiam. Vnde in Psal dicebat David. Caro mea immutata est pp oleum, & ego ad nihilum redactus sum, & ne sciu. Oleum pot hic significare humidum radicale, quod ga in hoie continuè consumitur, idèd homo continuè immutatur, & finaliter per mortis exterminium ad nihilum deducitur, & mouetur, quam quidè finalem mortis immutationem expectabat Iob 14. Cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto donec veniat immutatio mea. Res etià fortunæ cōtinuè immutantur, sicut est rerum amplitudo, status celsitudo, vulsus pulchritudo operum Dei magnitudo. De mutabilitate rerum dicit Esa. 9. Lateres ceciderunt, sed quadris lapidibus edificabimus, sycomoros succiderunt, sed cedros immutabimus. De mutabilitate verò staturum dicit 2. Mac. 1. In omni loco in gemuerunt Principes & seniores, iuuenes & virgines infirmitati sunt, & speciositas mulierum immutata est, De mutabilitate aut vultuum & facierum patet, q qnq; immutant rō ne furoris. Dan. 3. Nabuchodonosor repletus est ira, & a spe cū faciei suæ immutatus est super Sydrach, Misac, & Abdenago. Qnq; rōne stuporis, sicut de Balthasar vidente digitor scribentes in pariete & admirante dicit Dan. 5. q conturbatus est, & vultus eius immutatus est. Qnq; rōne timoris, sicut Daniel timens viso illo Angelo mirabili, dicit de seipso. Dan. 10. Nō remansit in me fortitudo, sed spēs mea immutata est in me. De mutabilitate verò diuinorum iudiciorum & operū quō sū diuersitate temporū variatur, dicit Eccl. 3. In noua signa, & immuta mirabilia, & etiam de ipsi sanctis Iob 15. Ecce inter Sanctos eius nemo est immutabilis. Et breuiter, nō est dare aliquid creatum quin mutabilitati subiaceat naturali. Solus n. Deus est immutabilis, & æternus, & ad omni motu & mutacione semotus. Mal. 4. Ego dñs, q nō mutor. & Nu. 22. Non potero immutare verbum Dei mei. Ista est igit immutatio consideranda, quia. f. multum debet hō considerare, q ipse, qui mutabilis est, rebus mutabilibus nō adhgreat, sed q ipsi Deo perperuō, & immutabili per dilectionem in se stat, vt. f. sua immutabilis potestas ipsius mutabilitati resistat ipsamq; teneat, atque sistat. Est igit immutatio naturalis, q debet considerari. Scd dō dico, q est immutatio virtualis, q debet recuperari, & ista est, qn quis immutat de malo in bonum, vel de bono in melius transformatur. Radix n. solares in terram in verè appropinquantes, & herbas & arbores in visibilibus subintrantes immutant formam, & conditionem ipsarū, in quantum. f. de ficcis faciunt virides, de nudis foliosos, & floridos, & de sterilibus fructuosos. Sic re vera radix diuinæ gratiæ q cor humanū subintrant, ipsius est, erit vel fuit in patre, quo ad essentiā quidditatiā, in matre, quo ad substantiam incarnatiuam, in fratre. i. in iusto, quo ad gratiā seu presentiam charitatiuam, in paupere, quo ad clementiā miseratiuam, in cōlo quo ad potentiā imperatiuam, in mūdo quo ad prudentiā gubernatiuam, in iudicio, quo ad iustitiā retributiua, in inferno, quo ad duritiā executiua, in Paradiso, quo ad laticiam cōsolatiuam. Dicam ergo, q Christus est in patre quo ad essentiā & quidditatiā, in ipso. n. est vera essentiā deitatis, sicut dicit 1. Cor. 1. Nō est in illo est & non, sed est in illo est. Et in ipso est vera vnitas in essentiā paternitatis, secundum essentiā. n. & veritatem naturæ ipse in patre, & pater in eo est, iuxta illud Io. 14. Ego sum in patre, & pater in me est. Item dico, q Christus fuit in matre, quo ad substantiam & corporeitatem. Radius. n. exiens à re visa quando reflectitur in centro speculi, repræsentat imaginē visæ rei. Sic re vera radius. i. filius Dei patris, in centro speculi. i. in vtero virginis profundatus, & ibi per incarnationem reflexus, & quasi cōtra ordinem retrouersus, in carnatā imaginem repræsentauit, ita quod iste radius. Dei filius qui prius erat inuisibilis, seipsum in corporis imaginē demonstrauit. vnde Isac. 1. Hic assumilabitur viro consideranti vultū natiuitatis suæ in speculo. Tale. n. n. natiuitatē incarnatiuā petebat beata Virgo. Can. 6. Descendit dilectus meus in hortum suū adareolam aromatum, vt ibi pascatur in hortis, & lilia colligat. Sequitur. Descendit in hortum meū vt viderem poma conuallium, & inspicere si floruisse vinea, & germinassent mala punica. Expone torum de beata Virgine. Fuit igit Christus in matre quo ad substantiam & corporeitatem. Item Deus est in fratre. i. in viro iusto quō ad gratiā & cha-

ritatem. Per gratiā. n. habitat Christus in corde, sicut virtus solis habitat in arbore, ipsa mō; facit ramos, & folia pferre & producere. vnde Io. 14. Illo die vos cognoscetis, quia ego sum in patre meo, & vos in me, & ego in vobis. Et re vera istud in quo. f. Deus manet in nobis, & nos manemus in illo. p gratiā & charitatem, facit hominē spirituafr fructificare, & bonis oibus abundare. vnde Io. 15. dixit ipse Christus. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert multum fructum, q sine me nihil potestis facere. vnde ipse est, q dicit Hie. 31. In charitate perpetua dilexi te, iō attraxi te miserās. Habitatio. n. Dei in nobis saluat, & seruat nos à periculis. Psal. Nisi quia Dñs erat in nobis, dicat nūc Israel, nisi quia Dñs erat in nobis. Cum exurgerent hoies in nos, forte viuos &c. Cum irasceretur furor &c. Itē dico, q Christus est in paupere p clementiam & benignitatem. Psal. Oculi eius in paupere respiciunt. Et alibi. Cū ipso sum in tribulatione, eripiā eū, & glorificabo eum. Item Christus est in cōlo, quo ad potentiā & dignitatē, quāuis. n. vbiq; sit, potens, in cōlo tñ & in reb. cœlestibus principaliter apparet potētia sua, quemadmodum natura cuiuslibet aialis viui magis apparet in corde & in capite. q in membris alijs quibuscunq; vnde Dan. 1. Est Deus in cœlis reuelās mysteria. Psal. Magnificentiā eius & virtus eius in nubibus. Item Christus est seu fuit in mundo quo ad prudentiā & sagacitatem. Deus. n. est in omnib. rebus creatus, & prudentia sua vbiq; se diffundit. f. omnia gubernando, & de oibus ordinando. Exemplo lucis, q visibiliter & inuisibiliter diffunditur in oibus creaturis. vnde Ioan. 1. 2. Ego lux veni in mundum. & Io. 9. Quamdiu sum in mundo lux sum mundi. Et p certo si hō bene attenderet, vix inueniret ita modicū negocium quin prouidētia Dei ibi occultatā perenderet, & videret, & quin cognoscere, q mundi facta magis sunt à quadā occulta virtute, hoc est à cœli potētia vel à Dei, prouidētia, q ab humana sapientia aut industria. Radix. n. iustus lucis est in terrē interiorib. se pfundant, & tñ multi sunt pōres ita improfundis & inodōcti, qui nihil de ista occulta virtute cogitant seu tractant. vnde Io. 2. Lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quā lucem. Quia re vera ipse in propria venit, sicut dicit Io. 1. imō & continuè venire non cessat & sui eum non receperunt. In mundo erat & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognouit. Et nota, q Deus etiam corporaliter venit in mundum,

U Nota, q ista ppositio in, quæ qnq; seruit accusatiuo, quando q; ablatiuo, semp signat quandam incimitatem, seu interioritatē, & quandam adiunctiōnē & vnitatem, quandamq; pfixiuam qualitatem in alienam substantiam. Et est vnum attendendum, q ista dicitio in quotiens ponitur simpliciter & perse, semper signat affirmatiuē & positiuē, sicut cū dicit. In Dño confido. in me sunt Deus vota tua. Quotiens verò accipitur compositiuē & coniuunctiuē, vt potē qn coniuungitur cū altero, tunc semper signat negatiuē vel ē priuatiuē, sicut cū dicit. In insipienti & indoctus. i. nō sapiens, & non doctus, & sic de alijs. Igitur cū ista dicitio in configuratiua sit & perse nihil significet, sed quando alteri copulatur, idèd sū multitudinē dictionum, quibus adiungitur, ipsius significatio variatur. Et sic dicam, q cum in moribus aliqua inueniamus quæ cōcernunt personas, aliqua, quæ concernunt res, aliqua, q cōcernunt loca. Personas dico, sicut Deū & Angelos viros iustos, impios, laicos, religiosos & clericos, platos, dānatos, & spiritus malignos. Res est, vt potē virtutes, vitia, aduersitatē, p speritatē, carnē, aiām, gloriā, & pœnam. Loca insip, sicut est mūdus, ecclesiā vel religio, corpus, cor & cōsciētia, purgatoriū, Paradisus, infernus. sic dico, q ista dicitio in, multipliciter pot accipi, & ad multa potest referri. Et vt illud sub cōpendio possit tractari, dico, q ista dicitio in, refert ad personas, ad res, ad loca. Primò igitur dicamus de in, in quantum refertur ad personas. Et sic dico, q ista dicitio in potest referri ad Deum. Ista. n. dicitio in, quæ intimitatem & elapsam in alienam substantiam signat (vt dictum est) propriè spectat ad Deum. qui. f. illabitur oī rei, & p sens est essentialiter cuiusq; & in quo & infra cuius insinuat omia cōtinentur. Cum. n. teste Apostolo, ipse sit oīa in oibus, sicut dicit Colo. 3. Oīa & in omnibus Christus, sic etiam teste eodem oīa cōtinentur ab ipso, & oīa concluduntur in ipso. Act. 17. In ipso. n. viuimus, mouemur, & sumus, quia. f. per ipsum, & cum ipso, & in ipso sunt omnia. Et iō nota, q Christus, seu Dei filius est, erit vel fuit in patre, quo ad essentiā quidditatiā, in matre, quo ad substantiam incarnatiuam, in fratre. i. in iusto, quo ad gratiā seu presentiam charitatiuam, in paupere, quo ad clementiā miseratiuam, in cōlo quo ad potentiā imperatiuam, in mūdo quo ad prudentiā gubernatiuam, in iudicio, quo ad iustitiā retributiua, in inferno, quo ad duritiā executiua, in Paradiso, quo ad laticiam cōsolatiuam. Dicam ergo, q Christus est in patre quo ad essentiā & quidditatiā, in ipso. n. est vera essentiā deitatis, sicut dicit 1. Cor. 1. Nō est in illo est & non, sed est in illo est. Et in ipso est vera vnitas in essentiā paternitatis, secundum essentiā. n. & veritatem naturæ ipse in patre, & pater in eo est, iuxta illud Io. 14. Ego sum in patre, & pater in me est. Item dico, q Christus fuit in matre, quo ad substantiam & corporeitatem. Radius. n. exiens à re visa quando reflectitur in centro speculi, repræsentat imaginē visæ rei. Sic re vera radius. i. filius Dei patris, in centro speculi. i. in vtero virginis profundatus, & ibi per incarnationem reflexus, & quasi cōtra ordinem retrouersus, in carnatā imaginem repræsentauit, ita quod iste radius. Dei filius qui prius erat inuisibilis, seipsum in corporis imaginē demonstrauit. vnde Isac. 1. Hic assumilabitur viro consideranti vultū natiuitatis suæ in speculo. Tale. n. n. natiuitatē incarnatiuā petebat beata Virgo. Can. 6. Descendit dilectus meus in hortum suū adareolam aromatum, vt ibi pascatur in hortis, & lilia colligat. Sequitur. Descendit in hortum meū vt viderem poma conuallium, & inspicere si floruisse vinea, & germinassent mala punica. Expone torum de beata Virgine. Fuit igit Christus in matre quo ad substantiam & corporeitatem. Item Deus est in fratre. i. in viro iusto quō ad gratiā & cha-

rita-

ritatem. Per gratiā. n. habitat Christus in corde, sicut virtus solis habitat in arbore, ipsa mō; facit ramos, & folia pferre & producere. vnde Io. 14. Illo die vos cognoscetis, quia ego sum in patre meo, & vos in me, & ego in vobis. Et re vera istud in quo. f. Deus manet in nobis, & nos manemus in illo. p gratiā & charitatem, facit hominē spirituafr fructificare, & bonis oibus abundare. vnde Io. 15. dixit ipse Christus. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert multum fructum, q sine me nihil potestis facere. vnde ipse est, q dicit Hie. 31. In charitate perpetua dilexi te, iō attraxi te miserās. Habitatio. n. Dei in nobis saluat, & seruat nos à periculis. Psal. Nisi quia Dñs erat in nobis, dicat nūc Israel, nisi quia Dñs erat in nobis. Cum exurgerent hoies in nos, forte viuos &c. Cum irasceretur furor &c. Itē dico, q Christus est in paupere p clementiam & benignitatem. Psal. Oculi eius in paupere respiciunt. Et alibi. Cū ipso sum in tribulatione, eripiā eū, & glorificabo eum. Item Christus est in cōlo, quo ad potentiā & dignitatē, quāuis. n. vbiq; sit, potens, in cōlo tñ & in reb. cœlestibus principaliter apparet potētia sua, quemadmodum natura cuiuslibet aialis viui magis apparet in corde & in capite. q in membris alijs quibuscunq; vnde Dan. 1. Est Deus in cœlis reuelās mysteria. Psal. Magnificentiā eius & virtus eius in nubibus. Item Christus est seu fuit in mundo quo ad prudentiā & sagacitatem. Deus. n. est in omnib. rebus creatus, & prudentia sua vbiq; se diffundit. f. omnia gubernando, & de oibus ordinando. Exemplo lucis, q visibiliter & inuisibiliter diffunditur in oibus creaturis. vnde Ioan. 1. 2. Ego lux veni in mundum. & Io. 9. Quamdiu sum in mundo lux sum mundi. Et p certo si hō bene attenderet, vix inueniret ita modicū negocium quin prouidētia Dei ibi occultatā perenderet, & videret, & quin cognoscere, q mundi facta magis sunt à quadā occulta virtute, hoc est à cœli potētia vel à Dei, prouidētia, q ab humana sapientia aut industria. Radix. n. iustus lucis est in terrē interiorib. se pfundant, & tñ multi sunt pōres ita improfundis & inodōcti, qui nihil de ista occulta virtute cogitant seu tractant. vnde Io. 2. Lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quā lucem. Quia re vera ipse in propria venit, sicut dicit Io. 1. imō & continuè venire non cessat & sui eum non receperunt. In mundo erat & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognouit. Et nota, q Deus etiam corporaliter venit in mundum,

Carne videret focios, Fuit. n. in carne, vt Sede doceret infcios, visibiliter focios. In cruce mēderet faucios, visitaret. Bar. 3. Po Inferno turbaret noxios, itea in terris visus. Paradiso saluaret anxios, est, & cum hoibus cōuersatus est. Fuit et in sede vt in scios informaret, quia. f. ipse in hoc venit in mundum, vt testimoniu perhiberet veritati. vñ Mar. 4. Circuibat Iesus totā Galileam, docens in synagogis eorum. & Mat. 5. dicit, q ipse ascendit in montem, & cum sedisset, aperuit os suum, & docebat eos &c. & Luc. 2. Inuenerunt ipsum in templo sedentē in medio doctorū, audientē eos & interrogatē. Fuit in cruce, vt faucios reformaret. i. vt pōres sanaret, & liberaret. Luc. 9. Ascendit in arbore sycomorum. & Phil. 2. In similitudinē hoim factus, & habitu inuentus vt hō. Sequitur. Factus obediens vsq; ad mortem, mortē aut crucis. Fuit in inferno, vt noxios. f. dæmones subiugaret, seu conturbaret, & vt sanctos de eorū potētia liberaret. Vnde de Christo & humano genere dicit Sap. 10. Descenditq; cum illo in foueam, & in vinculis non dereliquit eum. Sequitur. Et reddidit iustus mercedem laborū suorum, & deduxit illos in via mirabili, & fuit illis in velamento diei & in luce stellarum nocte. Inimicos aut illorū submersit in mare. & ab altitudine inferorū eduxit illos. Expone de sanctis patrib. extractis de inferno. Fuit et in Paradiso, vt cōscios seu anxios coronaret seu exaltaret, dicēs humano generi tunc saluato illud Luc. 23. Hodie mecū eris in Paradiso. Patet igitur, q Deus est in mundo quo ad prouidētiā & sedulitatē. Itē dico, q Christus venit i iudiciū quo ad iustitiā & æqualitatem. Io. hel. 2. Congregabo oēs gentes, & deducam eos in vallem Iosaphat, & disceptabo cum eis ibi. Psal. In cōspectu gentium reuelauit iustitiā suam. Et illud Psal. Diriget manus tuas in iudicio. Esa. 9. Super solium David sedebit, vt cōfirmet illud & corroboret in iudicio & iustitiā vsq; in sempiternum. Itē dico, q Christus venit in infernum quo ad duri-

tiam & seueritatem. f. ad inferendam dāpnatis penam. Psal. Si ascendero in cœlum, tu illic es, si descēdero ad infernum, ades. Vnde ipse est qui vicit Amos 9. de impijs & dānatis. Si absconditi fuerint in vertice carneli, inde scrutans auferā eos. Et si celauerint se in pfundo maris, ibi mādabo serpenti, & mordebit eos. Et si abierint i captiuitatē corā inimicis suis, ibi mādabo gladio, & occidet eos. Itē dico, q Christus est in Paradiso quo ad clementiā & benignitatē. f. faciēdam bonis, seu quo ad laritiā & felicitatem, quia. f. ipse est ibi sicut in palatio, sicut in solario, sicut in cōuiuio. Vnde ipse est, q dixit illud Io. 14. In domo patris mei māsones multe sūt, vado parare vobis locū. vt & nos dicam⁹ beatis illud Psal. Procedet vos in Galileam, ibi eū videbitis sicut dixit vobis. Vt & qlibet dicat illud Psal. In pace in idipsum dormiā & requiescam, quia ipse est, q dicit illud Io 16. In mundo pæsurā habebitis, in me aut pacē. Sic igitur patet quō in diuersimodē refert ad Deum. Adhuc dico de ista dicitio in in quantum refertur ad personas, q qnq; refertur ad iustum, Iustus. n. habet suum in qua. f. ipse solet se Deo intimare & intimū facere per deuotionem, pimo per dilectionem, sibi ipsi per sui considerationem, quia pro certo iustus debet in omnib. reb. esse, & in omnes rerum partes vno modo vel alio modo se in omnes formas, & figuras morales & bonas se virtualiter transformare & mutare, iuxta illud 2. Cor. 6. in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in omnia patientia. Et sic notabimus, quod iustus moraliter tendit

- Deum, deuotè credendo,
- Seipsum, cor suum credendo,
- Iustum, ipsum diligendo,
- Prælatum, ipsi seruiendo,
- Subditum, ipsum protegendo,
- Virtutes, ipsas exercendo,
- Pauperes, ipsi succurrendo,
- Clastrum, carnem macerando,
- Templum, Deum adorando,
- Cœlum, alta contemplando,
- Infernum, dura meditando,
- Paradisum, læta vendicando.

Igitur sumus in Deo seu tēdamus in Deū deuotè credēdo. Vnde Dei filius dicit. Io. 14. Creditis in Deum? & in me credite, qa sicut dicit Io. 6. Omnis, qui videt filiū & credit in eum, habet vitam æternam. Et aduertē, q in Deum debemus credere & sperare propter multa, videlicet quia p certo ipse ad se clamantes, se diligentes, & in se sperantes

Tutificare, Solet dico tutificare, seu defendere, quia. f. Deus pro talibus se opponit, & vbi nō cogitant, prouidit & innocentia se exponit. Exemplum de Susanna Dan. 13. Vnde in Psal. In te domine speraui, non confundar in æternum & alibi. In ipso speraui cor meum, & adiutor sum. Et alibi. Deus meus adiutor meus, sperabo in eum. Solet etiam fortificare. vnde Collecta dicit. Deus in te sperantium fortitudo. & Esa. 40. Qui sperat in Domino, habebunt fortitudinē, assumunt pennas vt aquila, current, & non laborabunt ambulabunt, & non deficient. Solet in super letificare. Gaudens gaudebo in Domino & exultabo &c. Esa. 61. & Phil. 4. Gaude in Dño, semper, iterum dico gaude. vnde in Psal. In eo letabitur cor nostrū, & in nomine sancto eius sperabimus. Solet nihilominus saluificare, seu ab oib. periculis liberare. Psal. Domine Deus in te speraui, saluum me fac ab oibus sequentib. me, & libera me. Solet etiā nutrire, seu alimētare. Oculi omnium in te sperant Dñe, & tu das illis escam in tpe opportuno. Aperis tu manum tuam, & imple &c. Et alibi. Spera in Domino, & fac bonitatem, & pascere in delictis eius. Item solet certificare, seu verificare. Psal. in lumine tuo videbimus lumen, & Sap. 3. Qui cōfidunt in Domino, intelligunt veritatem. Item ipsos solet magnificare seu beatificare. Psal. Beatus vir, qui sperat in Domino. Et alibi beati omnes, qui sperant in eo. Igitur sicut concludit Psal. Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda vestra, Deus adiutor noster in æternum. Et certē

- Credendum dico, quia
- Fidendum, fideles i dilectione ac-
- Figendum, quiseēt illi. Sap. 3. &c.
- Manendum, Fidendum dico, quia

qui confidunt in Dño, sicut mons Syon, nō commouebitur in aeternum, qui habitat in Hierusalē Pl. 124. Figendum in su per. l. cor per deuotionem Psal. Iacta cogitatio tuū in Dño & ipse te enutriet &c. Mane domum nihil omis. Io. 15. Mane te in dilectione mea. Et bene, quia sicut ibidem dicitur. Sicut pal mes non potest ferre fructū nisi māserit in vite, sic nec vos nisi in me māseritis. Sequitur. Si quis in me non māserit, mit tatur foras sicut palmes, & arefcet, & colligēt eū, & in ignē mittent, & ardet. Si verō māseritis in me, & verba mea in vo bis māserint, quodcumq; volueritis petetis, & fiet vobis. Igi tur dico, qd iustus est & intendit in Deo vel in Deum deuote credendo. Item dico, qd iustus tendit in seipsum cor suum videndo. Secundum n. per speculatos ad hoc, qd oculus videat aliquid, necesse est qd radius luminaris exiens ab oculo refle ctatur iterum in seipsum. Et ista est rō, quare visus fortificat videndo in speculum, p. eo. l. quia p. oprius radius qd exit ab oculo, reflectitur in seipsum, & duplicatur in bonis meritis fonti suo. Sic vera qd humanus visus spūalis. i. humana cognitio in semetipsam reflectitur vt potē, qd homo cogitat quod est, quid fuit, & quid erit, quid faciet, & quid facit, proculdubio talis spūalis cognitio & consideratio efficitur magis gradis, & totus homo interior magis fortis. Vnde de isto in dici po test illud Psal. Transferentur montes in cor maris. Et iterum de iusto dicitur, & ascensiones in corde suo disposuit in valle la chrymarum in loco quē posuit. Et aduertendum, qd prudens homo diligenter considerare solet interiora domus suae & multo magis qd alienae, vtrum videlicet domus em statū suū sit bene munita, bene ornata, & bene ordinata, & vtrū sit sibi ad habitandū, camera ad iacendū, lectus ad quiescendū, ignis ad coquendum, oleū ad vngendū. aqua ad lauandum, vinum ad bibendum, lucerna ad illuminandum, panis a cre sciendum, sedes ad quiescendum, gradus ad ascendendum, capella ad orandum, vestis ad cōtegendū. Sic verē prudens hō debet multum intras in cōscientia respicere si fuerit debi tis munitis repleta, & diuersis virtutibus adornata, iuxta illud Hier. 2. Vide vias tuas in conuallibus, scito quid feceris, qd p. certo in isto in, debet esse aula, in q. l. oēs recipiuntur, sed extranei finaliter repelluntur, & domestici retinentur, hoc est interior cogitatio. Ista est n. quā oēs recipit cogitatio, qd sicut dicitur Tob. 20. Multae cogitationes versantur in corde viri. Vanas tū & inutiles debemus repellere tanquā extraneos, bonas viro retinere tāquā domesticos & propinquos. Ibi et debet esse camera secretae meditationis, lectus quietae deuotionis, aqua munditiae & cōfessionis, ignis charitatis & dile ctionis, oleū pietatis & cōpassionis, vinū iocūdiratis & spūa lis cōsolationis, lucerna legis & discretionis, panis Eucharis tiae & virtualis refectiois, sedes iustitiae & quietis & rōnis, gradus & ascensus cōtemplationis, capella orationis, vestis verecundiae & honestatis. Sit igitur ibi timor & meditatio. Psa. In me turbatum est cor meum. vnde Hier. 8. Dolor meus super dolorem, in me cor meum merēs. Item sit ibi quies atq; deuotio. Can. 3. In lectulo meo per noctem quiescit quae dili git aīa mea. Psal. Requiescet in monte sancto tuo. Iterū Psal. In pace in idipsum dormiā & requiescam. Item sit ibi mūdi ticia & cōfessio. Psal. Praeoccupemus faciē eius in cōfessio ne. Item sit ibi charitas & dilectio. Psal. Cōculcauit cor meū intrā me & in meditatione mea exardescet ignis. Item sit ibi pietas & cōpassio. 2. Pet. 1. Ministrare in pietate amorem fra ternitatis. Item sit ibi iocunditas, & exultatio seu cōsolatio. Psal. Secundū multitudinem dolorū meorum in corde meo cōsolationes tuae iustificauerunt aīam meam. Itē sit ibi diuī ne legis lucerna, vel illuminatio. Psa. In corde meo abscondi eloq; tua vt nō peccē tibi. Itē sit ibi cibus Eucharistiae, seu spūalis refectio. Mala. 3. Sit cibus in domo tua. Itē sit ibi quietas & iustitia. Prou. 12. In semita iustitiae, vita. Item sit ibi gradus ad cōtemplandum. Esa. 2. Ascēdamus in montē Dñi i. altitudinē cōtemplationis. Itē sit ibi deuota iugis oratio. Thob. 3. In oratione persistens cum lachrymis. Et sit etiā ibi vestis quae oīa operā. verecunda & honesta cōuersatio, qd s. Regina. i. aīa debet assistere & dextris Chri in vestitu deau rato, circumstanta varietate, quamuis multi hodie pnt dicere illud Esa. 3. Non sum medicus, & in domo mea nō est parīs neq; vestimentū. Et sic si omnes istae mansiones & virtutum distinctiones fuerint in corde, bone possit his ornatus dice re illud Io. 14. In domo patris mei mansiones multae sunt. Ten

dit igitur iustus in semetipsum cor suum videndo. Hier. 2. Vi de vias tuas in conuallibus, scito quid feceris. Item dico, qd ius tus tendit in proximum ipsum diligendo. Et potissime in vi rum iustum, bonum exemplum accipiendo. Luc. 16. Et quis est eius proximus, qui fecit misericordiam in ipso. vnde illi claudō dixerunt Apostoli Act. 3. Respice in nos. In iustos. n. est respiciendum, & bonum exemplum ab eis accipiendū, sicut. l. patet, qd pictor respicit in imagine vel exemplum, di scipulus in librum, scholaris in magistrum, frater vel socius in amicum iuxta illud Exo. 25. Inspice, & fac iuxta exēplar, quod tibi in monte monstratum est. Item iustus tendit in praelatum sibi seruiendo seu obediendo. Psal. Oculi seruatorū in manibus dominorum suorum. Item in subditum ipsum protegendo seu dirigendo, vt & subditi vident illud Psa. Respice in seruos tuos & in opera tua, & dirige filios eorū. Item respiciat vel attendat in virtutes, ipsas exercēdo, qd s. sicut prudens mercator semper cogitat in bonis mercibus pertractandis de quibus potest acquirere magnū lucrum, sic quilibet sapiens in virtutes, per quas acquirunt coeli reg num. Ista enim debet acquirere, istas debet in seipso continere, & in istis debet cor suū ponere & firmare, vt sic possit dicere illud Eccl. 24. In me gratia omnis viæ & veritatis, in me omnis spes vitæ & virtutis. Igitur finis

<p>Legis opere meditantēs, Pacis foedere conuerfantēs, In iusto pondere nos librantes, Lucis sydere speculantes, Coeli aethere iubilantes.</p>	<p>igitur iustus meditat in legi operē. Psa. Beatus vir, qui non abiit in cō filio impiorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiae nō sedit, sed in lege Dñi voluntas eius, & in lege eius meditabitur die, ac nocte. Itē cōuersat in pacis se dere, dicēs. Illud Psa. In pace idipsum, dormiā & requiescā. Et Mala. 2. In pace & quietate ambulauit mecum. Itē mōde ratur in iusto pondere, quia. l. sanctitatem & iustitiā corā ip so oib. diebus nostris. Item speculat sub claro sydere. l. sub lumine scientie & veritatis. Psa. Dñe in lumine tuo ambula būr, & iustitia tua exultabūr. Et alibi. In lumine tuo videbi mus lamē. Itē iubilāt in alto aethere. l. per virtutē cōtēplati onis. Act. 7. Intuens in celum ait. Ecce videro celos apertos. Igitur cogit iustus seu tendat in virtutes, ipsas exercendo. Itē iustus tendat in pauperes, ipsi succurrendo. Psa. Oculi eius in pauperes respiciunt. Itē tendat, seu mentē habeat in clau strum seu religionē, carnē macerando. Psa. Cōuersus sum in erumna mea dum cōfigitur spina. Itē tendat in templū, Des. Adorando Act. 3. Petrus & Ioannes ascendebant in templū ad horā orationis nonā. Itē tendat in celi, alta cōtēplādo. Eccl. 24. Ego in altissimis habito, & thronas meus in colum na nubis. Itē tendat in infernum, dura meditādo & metuēdo. Psa. Descendat ad infernum viuentēs, & Iob 17. In profundū sinum inferni descendat oīa mea. Itē tendat in Paradisum, late exultādo. Psa. In domum Dñi latantes ibimus. Sic igitur pa ter qd iusti habent suum in. i. suos terminos in quos tendant. Et sic visum est, qd ista dicitio in, quantum refert ad psonas, et refertur ad iustum. Deniq; dico, qd ista dicitio in relata ad personas, et refert ad impium. Scriptum est. n. qd impius cū in pfundum peccatorum suorum venerit, contemnet. Prou. 18. Scriptum est et, qd impius in iniquitatibus conceptus est, & in peccatis concepit eum mater sua. Psa. Scriptum est in su per, qd corrupti sunt & abominabiles facti sūt in studijs suis. Ex quib. satis patet, qd terminus ad quē & in quem tendit & terminatur peccator, & terminus, in quo peccator contine tur & sistit, est peccatum, quia. l. cum peccator peccatum fa cit, & in peccatum tanquā in quid delectabile tendit, finaliter in foueā obstinationis & desperationis, & postea finalis damnationis cadit. Eccl. 2. Qui fodit foueam, incidet in eā. Peccatum. n. teste Grego. quod per poenitentiam non dele tur, mox suo pōdere ad aliud trahit. peccator. n. est sicut cor pus rotundum, quod si in loco decliui ceciderit, sicut in gra dario vel in scala, ibidem pro certo non sistit imō de gradu saltando vsque ad imum ruit & currit. Sic verē peccator qd dicitur res rotunda, conuexa, tumorosa, seu gibbosa, quā. l. male cōuenit cum regula vel recto, qd. l. in solo puncto tan git rectū, & quae etiam caret angulis & omnimoda quadra tura, pro eo. l. quod peccator est gibbosus per malitiam, tu morosus per superbiam, conuexus, & decliuis per incōstan tiam</p>
--	---

tiam, non planus per veritatē & simplicitatē, nō quadratus per firmitatē, & stabilitatē & rectitudinē iustitiae, nō ap plicabilis pp peccati turpitudinē & coruitatē, qd. l. diabo lus posuit eum in pendētē, vt potē qd facit eum decliuiem & declinabilem ad peccandum, & ad bona mundi affectandū, & considerandum, si cōtingit eum in aliquod peccatum cade re, non solet ibi sistere, nec illo pōtō cōtēntus esse, sed po rius de gradu in gradum, & de pōtō in peccatū pōt saltare quousq; ad imum barathri & ad profundū vitiōrum ipsum contigerit ruere, vel venire. Hier. 50. Trāserunt de monte in collem, oblici sunt cubilis sui. Peccator. n. est sicut simia dia boli, qd ipse facit saltare ex hoc in hoc, veruntamen sepe eius est exinanita. Igitur nota, qd peccator venit ad multiplex in. i. multiplicem malum terminum aut pōtō. Nam ipse refugit omnē terminū virtuosum, quia. l. ipse non curat de termino legis, de termino regis, de termino gregis. Legis dico, quia de Peccatorib. dicitur in Psa. qd in lege eius voluerunt ambulare. Regis etiā. l. Christi, qd de peccatore dicitur in Psa. Nō est Deus in cōspectu eius in quinquā sunt viæ illius in omni tempore. gregis in super, hoc est dictū societatis bonorum, quia sicut dicitur in Psa. de peccatorib. In labore hominum nō sunt, & cū hominibus non flagellabunt. Ideō tenuit eos superbia, oper ti sunt impietate, & iniquitate sua, Ideō ipse venit, & intrat omnem terminum vitiōsum. Nam

<p>Luxuria maculatur fece, Desidia vincular nece, Fallacia fabular praee, Superbia eleuatur arce, Auaritia inflammatur face, Opulentia quietatur pace, Prudentia spoliatur luce, Inuidia cruciatur cruce, Iustitia non libratur lance, Clementia non rigatur nuce, Dementia vapulatur duce.</p>	<p>Peccator</p>	<p>Pētores. n. maculāt fece lu xuria. Esa. 66. Aīa eorū abo minationibus suis delectata est. & Rom. 1. Tradidit illos Deus in passio nes ignomi niae. Sequitur.</p>
---	-----------------	---

Exarserunt in desiderijs suis. Itē isti vinculant nece desidia, vt. l. bonum operari nō possint. Psa. Ad alligandos reges eorū in cōpedib. & nobiles eorū in manicis ferreis, vt faciant in eis iudicium cōscriptū. Itē isti fabulant praee fallacia, qd. l. tales solēt loqui ambulādo mentiēdo & defraudādo. Osee 6. In maleficijs suis iustificauerunt ducē, & in mendacijs suis Principes. Psa. Labia dolosa, in corde & corde locuti sunt. Itē isti eleuant arce superbia. Iob 24. Dedit ei Dñs locū poeniten tiae, & ille abutitur eo in superbiam. Psa. Loquitur aduersus iustū in superbia & abusione. Itē iste inflammatur face auaritia. Amos 9. Auaritia in capite oīum, & nouissima eorū gladio interficiā. Itē isti quietant pace opulētia, quia. l. peccatores fruunt in hoc mundo pspertitate & opulētia rerū. Psa. Ecce ipsi peccatores, & abundātes in seculo obtinuerūt diuitias, & tñ alibi dicitur in Psa. Noli emulari in malignantibus. Sequit. No li emulari in eo, qui pperatur in via sua, & in hoīe faciente iniustitias. Itē isti spoliatur luce prudentia. Non. n. vident, quae sunt necessaria ad salutem, itā qd quilibet peccator pōt dicere de diabolo illud Psa. Collocauit me in obscuris sicut mortuus seculi, in tenebrosis & in vmbra mortis. Itē isti cru ciantur cruce tristitia, seu inuidia, vt sic cuilibet inuidio di catur illud Gen. 40. Auferet Pharao caput tuū, & suspendet in cruce, & lacerabūt volucres carnes tuas. Itē isti nō librā tur lance iustitiae. Esa. 59. Conuersum est retrorsum iudicium & iustitia longe stetit, qd corruit in plateis veritas, & quietas nō potuit ingredi. Item isti non rigant nuce clementia. i. oleo vel dulcore miseriae. quia. l. peccatores, vt cōiter pietatis oleo non sunt vnti, sed impietate & crudelitate muniti. de prudentibus. n. virginibus. legitur Matt. 25. qd illa acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. sed de facuis dicitur, qd ipse in lampadibus suis oleo carnerūt & sic ad nuptijs exclusa fuerūt. Quia verē qui oleum pietatis in corde nō habuerit, nec lam pas suae conuersionis lucebit, nec ad regis clementis nuptias introibit. Ideō de peccatoribus. crudelibus & impijs dicit Zac. 5. qd in medio amphorae sedebat impietas. Amphora. n. est pec cator, in quo. l. impietas semp sedet. Item vapulant duce de mentia. Diabolus istos ventilar in inferno & gernaliter ver berat, & molestat. Vnde peccatoribus. vt dñs de demonibus. lo qui Amos 4. vbi dicit sic. Ecce dies venient, & eleuabūt vos (l. demones) in contis, & reliquas vestras in ollis feruentibus

sequitur. Et projiciemini in Armon. Sic igitur patet quō ista dicitio in, refertur ad virum impium. De alijs verō personis ad quas pōt referri. l. de praelato, subditō, diuite, paupere & similib. nihil amplius ad p̄sens. Sed dō principaliter dico de alio modo tractandi de in, in quantum. l. pōt referri ad res tā bonas qd malas, videlicet ad virtutes, ad vitia, ad diuitias, ad aduersitates, p̄nam & gloriam, nihil ad praesens, quia satis visum est supra, & videbit in fra in distinctione sequenti. Refertur igitur ad res. Tertiō verō principaliter dico, qd in, qd qd, imō vt communiter refertur ad loca. Nihil est enim corpo reum quin contineat in loco, & quanto aliquid est nobilius, tanto magis nobili loco debet cōtineri, cum inter locum & locatum debeat esse proportio, sicut videmus de stellis quae sunt in aethere, de auiibus quae sunt in aere, de piscibus quae sunt in aequore, de animalibus, quae sunt in terra seu in littore. Sic verē dico loquendo moraliter, qd omnes mundi homines diuersa vendicāt sibi loca, & secundum quod boni vel mali sunt, bona similiter seu mala loca exquirunt. Nobiles enim creaturae. i. viri iusti in bonis mansionibus habitant. Mali verō & ignobiles loca ignobilia sibi parant. Et sic nota, qd in scri ptura fit mentio de bonis locis & de malis, seu habitationibus bonorū & de habitationibus malorum. In cipianus ergo & dicamus de bonis, & sic distinguē, quod nos inuenimus

<p>Idereum pro sapientibus, Aereum pro speculantibus, Aequoreum pro militantibus, Cinereum pro penitentibus, Aethereum pro triumphantibus.</p>	<p>In istis. n. quinque lo cis habitāt boni, vide licet in lo co scripturae, natura, ecclesia, religionis & poenitentiae. Para disti seu gloria. In priori loco sunt sacri clerici. In secūdo lo co versantur physici. In tertio loco viuūt catholici. In quarto aut loco pugnat almifici. In quinto verō loco regnat bea tifici. Dicamus ergo, qd locus scripturae est, in quo versant clerici sapientes, quia re vera scriptura sacra est vnus locus, vnus viridarium, vnus status in quo sapientes oportet stude re & in quo necesse est cum diligētia vigilare, iuxta illud Eccl. 39. Sapientiam oīum antiquorū exquiret sapiens, & in Prophetis vocabit, narrationem virorū nominatorum cōseruabit, & in verutias parabolarū simul introibit, occulta prouerbiorum exquiret, & in absconditis parabolarum cō uersabitur. In medio magnatorum ministrabit, & in conspe ctu praedictis apparebit. In terram alienigenarum gentiū trā fiet, bona, & mala in oibus tentabit, cor suum tradet ad vigi landum diluculo. Ista. n. auctōritas videtur continere omnia ad sapientem studentem, & in isto in. i. in sacra pagina medi tantem, pertinentia. Quia pro certo talis debet</p>
--	--

Doctores rimari, multum vigilare; oīa tentare. Bona Magnis fabulari. inquit & mala in oibus tentabit. Et bene bona & mala, quia pro certo nō solum libros bonos, sed etiam malos, non solum catholicos, sed et haereticos, non solum diuina, sed secularia, non solū euangelica, sed & poetica debet sapiens theologus videre, vt. l. bona possit fa cere, mala cauere, bona docere mala verō vitanda, & decli nanda monstrare. Non. n. euitatur malum nisi cognitum, & non percipitur erroris periculum, nisi ante omnia sita per tum. Non est. n. reprehensibile si boni clerici qd; in scientijs prohibitis & in libris (bona tñ intentione) studeant, vt. l. de spinis rosas colligētes, oīa in laudem Dei dirigant, & cō uerant, & vt bene dicere, & retinere sciant, mala verō cum opus fuerit reprehendēt, exēplo Senecae in epistola, qui quā uis reprehendat de libro ad librum de scientia ad sciētiam transire dicentes, qd non conualefcit planta, quae saepe tran sferitur, & non profunt remedia nisi immorentur transeo (in quit) tamen quandoque ad aliena castra, non sicut transfuga, sed sicut explorator. Transfuga. n. est ille, qui tranfit ad exercitum hostium, & dimittit totaliter sicut proditor par tem suam. Explorator est ille, qui bene vadit ad exercitum hostiū, sed hoc nō, vt sit de parte eorū, nec vt ibi moret, sed vt hostiū intētionēs, & malitias non cituras cūiib. speculetur & vt captata occasione & p̄uis hostis malitijs ad ciues redeat denūcians malitias, qd aguntur. Et pro certo talis differe tia est inter malos studentes & bonos, quia. l. boni quādo que trāseūt ad alienos, & ad aliena hostiū castra. i. ad alienos libros, sciētias & dogmata, & hoc vt exploratores nō vt trās fugae

fuge. i. non ut ibi sint manfuri, aut finalem terminum pofitu
ri, nec tanquam talib. hofliū castris & exercitijs. i. talib. &
talib. libris & dogmatibus abhafuri. Mali verò & reprobi il
luc tanquam trāsfugæ tranfeunt, quia pofitū castra hoflium
i. fcientias, libros, & dogmata malorum viderint, nō q̄runt
amplius refipifcere, fed ibidem dimiffis proprijs & necesfa
rijs ftudijs immorari. Figura ad vtrumque de columba & de
coruo emiffis de arca Noe Gen. 8. quia. f. coruus emiffus non
amplius legitur rediffe ad arcam, columba verò redijt, & ra
mum virentis oliuæ in ore fuo finaliter apportauit. Quia re
vera corui. i. mali q̄n̄ exterius exeūt ad alienas fcientias ſpe
candas, arcā Noe. i. facram theologiā ex toto dimittunt,
ita q̄ transfugas; & nō exploratores ſe fortē oftēdunt. Hie.
7. Indurauerunt facies fuas, noluerūt reuerti. Sed p̄ certo co
lumbæ. i. viri ſimplices & boni ſi q̄n̄q; dimiffa h̄mōi arca. i.
facultate theologica, ad diluuium, & confufionē aliarū ſciē
tiarū exeunt, ibi requiem ad finalem dulcedinem non inue
niunt nec quærunr. Et ideō ramū oliuæ. i. quicquid boni p̄ſt
excepit; & ad arcam. i. theologiæ ſtudium redeunt & ver
runt, dicētes illud Eccl. 24. In oib. requiē quæſui, & in hære
ditate Dñi morabor, tunc p̄cepit & dixit mihi creator oim.
in Iacob inhabitare, & in Iſrael hæreditare, & in electis meis
mitte radices. In omnibus inquit ſcientijs requiem quæſui,
& in hæreditate Dñi. i. in theologia, vbi. f. & non alibi eſt ve
ra requies, morā. i. in habitationem trahere dignū duxi, & in
Iacob ludatore. i. in practica, in Iſrael vidēte Deum. i. in ſpe
culatina, & in electis Dñi. i. ſanctorum doctorum oſum comi
tina radices figere cōprobauit. Sic igit̄ pater, q̄ in ſignat lo
cum ſcripturæ, in quo verfantur ſcientifici, vt ſic de ſcienti
ficis exponat illud Abac. 3. Sol & Luna ſteterunt in habitacu
lo ſuo, in luce ſagittarum tuarum ibunt in ſplendore fulgu
ris hæta tuæ, Sol & luna ſunt ſpecularius & actius. q. f.
ſtat, & morant̄ in habitaculo ſacræ ſcripturæ, & in luce ſciē
tię theologicę, q. f. comparatur ſagittæ, fulguri, ſeu hæte. Si
gnat igit̄ in locū ſcripturæ, in quo cōuerſantur ſcientifici.
¶ Itē dico, q̄ p̄ in intelligitur locus naturæ in quo verfantur
viri Phyfici. hoc eſt dictū, viri naturales & phyloſophici. Phy
ſic. n. idē eſt, q̄ natura, q̄ re vera decet & neceſſarium eſt, q̄
ſint aliqui, q̄ rerū naturā, & opera Dei velint, ſciāt cū diligē
tia ſpeculari, & eius mirabilia inquirere itelligere, vel ſeru
tari, dicētes Dño cū Pl. Meditabor in oibus operib. tuis, & i
ad inuētiōib. tuis exercabor. Deus. n. & natura ſit ſicut Rex
& Regina, vir & femina, artifex & exemplaris norma, q̄ oia
p̄duxerunt in eſſe, & creaturarū multitudine, formarū pul
chritudinē, & rerum magnitudinem genuerūt, & iſtū ordi
nē vniuerſi cū ſuis varietatib. formauerunt, vt eſt poſſit de
natura dici illud Pl. Aſtitit. Regina à dextris tuis i veſtibu de
aurato, circumdata varietate, creaturarū ſupple. Sicut varie
tas creaturarū, & earum mirabilis proprietas delectat, & re
ſcit intellectum, igit̄ in iſta ſtudeamus, & eius mirabilia inq̄
ramus, vt exinde ad Creatoris laudē, & gloriā aſſurgamus.
Teſte. n. Apoſtolo Ro. 1. Inuiſibilia. n. Dei, à creatura mundi
per ea, q̄ facta ſunt, intellecta conſpiciunt. & Sap. 13. A ma
gnitudine. n. creaturæ & ſp̄ei cognofcibiliter poterit horū
Creator videri. Creaturæ. n. Dei ſunt veſtigij Creatoris, q̄
ſicut eius imago, & veſtigium mentē humanam in aliqua
ipſius cognitionem perducunt. Narrat. n. Plin. lib. 8. c. 2. q̄ ele
phantas inuenientes veſtigium hoīs in deſerto quaſi ſtupidi
ſolent ſtare, circūſpectare, iras, proſtare, & non calcare. Ti
gris eſt, vt ait, dato q̄ nunquā hoīem viderit, eiufdē tñ veſti
giū inueniens in deſerto ſtatim ſentit, & quodā naturæ ſen
ſu hoīs progantiam cognofcitur, & iō timens carulos ſuos
à loco mutare cōtinuō cōſuevit. Mirū (inquit Plin.) q̄ aialia
tam præſtantia virib. tam velocia curſu, veſtigium hoīs ti
meant. Sed hæc (inquit) natura rerum vt q̄ nunq̄ vidiffet quē
rimere debeant, ſtatim intelligant cum ſit timendū. His igit̄
inſtruumur, q̄ ſi bruta veſtigio hoīs ſtatim ducitur ad no
titiā quid ſit homo & ſtatim percipiunt hoc eſſe veſtigij ta
lis rei q̄ eis eſt ſuperior in natura, multo fortius nos rōnabi
les dum videmus creaturas, naturam rerum & ordinē vni
uerſi, quæ. f. ſunt ipſius Dei veſtigium & character, debemus
ad ipſum cognofcendum & honorandum induci. Et iuxta
Apoſtolum Rom. 1. Per viſibilia, q̄ facta ſunt, Dei inuiſibilia
meditari, contempleri pariter & ſeruari: Ideō dicamus cū
Plal. Quā terribilia ſunt opera tua Dñe, oia in ſapientia feci

ſi, impleta eſt terra poſſeſſione tua. Et alibi dī ipſi Deo i Pl.
In mari via tua & ſemita tuæ in aquis multis, & veſtigia tua
non cognofcent. Vnum tñ volo addere. f. quia non oia, q̄ re
ſultāt in iſto veſtigio, ſunt ab hoibus perſcrutanda, ſed ſolū
neceſſaria & cognofci poſſibilia, quia. f. multa, quæ humanā
cognitionem tranſcendunt, quæ. f. ſuos inueſtigatores ſi ſim
plices fuerint, nō in veritatē, ſed in cęcitatem & errorē de
ducunt. Vnde caro. Sine arcana Dei, quid ſit inquirere noli.
Et Eccl. 3. dī. Altiora te, ne quæſieris, fortiora te, ne ſcrutatus
fueris, ſed præcepit tibi Deus, illa cogita ſemp. & in plurib.
operibus eius ne fueris curioſus. Sequitur. Plurima. n. ſuper
ſenſum hoīs oſtēſa ſunt tibi, multos. n. ſupplantauit ſuſpiti
illorum, & in vanitate detinuit ſenſus illorum. Patet igit̄,
q̄ in ſignat locū naturæ in quo verfantur viri phyfici. ¶ Item
dico, q̄ per in, q̄que intelligitur locus gratię, in quo verfan
tur viri catholici. Eccleſia. n. fides & ſtatus gratiæ eſt quedam
habitatio, quodā regio, quidā locus in quo neceſſe eſt oīm
catholicum cōuerſari, cum extra iſtud in. i. extra locū iſtum
non ſit remedium neque ſalus. Narrat Solinus, q̄ circa fon
tem vbi oritur fluius ganges, gens habitat, quæ ſolo pom
orum odore viuūt. ſi verò alibi tranſuerit, vbi odorē ſentire
nequeat, cito perit. Simile vſ Solinus dicere de Androginis,
qui in alieno celo, q̄ in illo, in quo nati ſunt, viuere nō p̄nt.
Ad quod facit illud, quod narratur in hiſtoria Alexandri, vbi
ponitur, q̄ ipſe dum eſſet in medis, venit ad quoddā nemus
puellarum. Habitat, n. ibi ſicut dicit illa hiſtoria, puellæ pul
cherriam, ſicut nymphæ, q̄ ſola vmbra & ſolo odore arbo
rum alebantur. Ad quas veniens Alexander cum exercitu dū
aliquas vellet extrahere & ſecum ducere vel portare cogni
to, q̄ ſi frueret, protinus morerētur, ipſas in ſuo nemore di
miſerunt. Re vera ſic eſt de ſtatu & de nemore vbi. ſeſt vmb
ra fidei, odor ſpei, ſons, charitatis, fluius græ, & veritatis,
quia re vera puellæ. i. aīæ & illi quicūq; ſint, q̄ in iſto loco di
uinitus ſunt locati, & ad fidē attracti cęlitus & vocati, alibi
viuere nequeunt vita. f. ḡ, cū alibi nō ſit ſalus quinimō ſi ex
inde exiuerint peccādo, vel vmbra fidei, odorē ſpei, fontem
græ, & fluiū Dei miſericordiæ dimittendo, & alibi. f. de bon
nis incōmitabilib. ad bona cōmutabilia ſe vertendo, protinus
mortē peccati incurunt, & vitam ſp̄ialem perdunt, & mor
ti æternæ finaliter ſe ſubmittunt. Et hoc eſt, qd̄ dī figuratiuē
ſilijs Iſrael Hie. 40. Si quieſcentes mæſeritis in terra hac, ḡd̄i
cabo vos, & nō deſtrua, plantabo & non euellā. Sequitur. Et
dabo vobis miſericordiam, & habitare vos faciam in terra
veſtra. Si autē dixeritis. Non habitabimus in terra iſta, ſed ad
terrā Aegypti pergemus, & ibi habitabimus, gladius quem
vos formidatis, cōprehēdet vos in terra Aegypti, & fames,
p̄ qua ſolliciti eſtis, adhærebit vobis in Aegypto, & ibi mor
iemini dico, f. morte culpe, & poſtea. f. morte p̄næ. Mors in
olla vir Dei. 4. Reg. 4. Sed heu proh dolor, q̄ ſunt hodie illi, q̄
intra Eccleſiæ ſtatum honeſtē & clericaliter viuendo perfe
uerant, & q̄ de tranſeundo in Aegyptū, in mundo de viuē
do ſeculariter & criminaliter nihil curant; verē pauci, q̄ p̄
certo in iſto in. i. in iſto ſtatu Eccleſiæ ſunt hodie multi qui
ſecularibus ſunt peiores, & diuerſis criminibus pleniore.
vnde de talibus conqueritur dominus Hier. 17. Quid eſt, q̄
dilectus. i. populus eccleſiaſticus, in domo mea facit ſclera
multa? & Oſeæ 6. In domo Iſrael vidi horrendum. Et pone ſi
vis illa, quæ ciuitati Hieruſalem dicta ſunt Eze. 22. quæ po
nuntur infra eodē tit. vbi agitur de mundo, vbi dicitur. Sce
lus operaci ſunt in medio tui & c. Patet ergo, quod per in in
telligitur locus Eccleſiæ, in quo verfant̄ viri catholici. ¶ Itē
dico, quod per in, intelligitur locus poenitentię, in quo ver
ſantur patres almiſici. Status enim communis fidei & Chri
ſtianæ religionis eſt ſicut aula Eccleſiæ militantis, in qua. f.
recipiuntur omnes. ſ. parui & magni, docti & indocti, ſimpli
ces ignari, & etiam boni & mali, dum tamen ſint fidei ſigna
culo inſigniti, ſed pro certo religio & ſtatus poenitentię eſt
ſicut ſecretaria regis camera, in qua. f. non debet eſſe, nec
admitti niſi dignus, & regis familiaris & charus & ipſius
Chriſti ſeruitio deditus, & ſollicitus & intentus, dicens. ſil
lud Pl. In terra deſerta inuia & in aquoſa, ſic in ſancto appa
rui tibi, vt viderem virtutē tuam & gloriā tuam. Et illud.
Elegi eſſe abiectus in domo Dei magis, quā habitarē in ta
bernaculis peccatorū. Et merito, quia pro certo iſta camera
eſt in loco alio ad contemplandum,

Eſt

Est in loco { Tuto ad habitandum.
Grato ad læte ſpariandum ſeu conuerſandū,
Sancto ad Deo ſeruendum.
¶ Eſt etenim religio locus altæ cōtēplationis. vñ Exo. 24. A
ſcende ad me in monte, & eſto ibi. Et Eze. 8. Eleuauit me ſpi
ritus & adduxit in Hieruſalē in uiſione Dei. Itē eſt locus tu
æ habitationis, quia. ſibi nō ſunt tot allicientia & trahētia
ad p̄tū ſicut in mundo. Et iō hoſtes ſp̄iales nō poſſunt ibi
tra nocere, maxime quia Deus eſt tutor, & deſenſor huius
loci. Eſai. 26. Vrbis fortitudinis nræ ſyon, ſaluator ponetur in
ea, murus & antemurale & c. Itē eſt locus græ cōuerſationis
ſanctæ famulationis. Phi. 2. Cōuerſatio nrā i cęlis eſt famulā
tib. Et Deo i hoc loco pōt dici illud Nu. 10. Separauit vos De
Iſrael ab oī populo, & iunxit ſibi, vt ſeruiretis ei in cultu ta
bernaculi Vñ quilibet pōt dicere de iſto in illud Eccl. 23. in
ſyon firmata ſum, & in ciuitate ſanctificata ſimiliter requi
& in Hieruſalē ptas mea. Et radicaui in populo honorifica
to, & in partes Dei mei hæreditas illius, & in plenitudine ſā
ctorū detentio mea. In iſto. n. loco eſt ſtabilitas & cōſtantia.
(In ſyon firmata ſum) Cōitās & cōcordia (In ciuitate inqt)
ideſt ciuili vnitatē. Synchronitas & mundicia (ſanctificata inqt)
ſimiliter requieui) Trāquillitas & læticia (Hieruſalē inquit)
q̄ dī pacis viſio Auctoritas & emiētia (Potestas inqt mea)
ſcilicet in meipſum. Nobilitas & excellētia (In populo in
quit honorificato) Radicaui. Fertilitas & opulencia. (Hære
ditas inquit mea in plenitudine) Aeternitas & permanētia
(detentio mea inqt) immanſio perpetua. Iſta exponē ſi de
ſanctitate religionis, de qua eſt cuilibet intranti in iſtud in
dī. Exo. 3. Solue calciamēta de pedib. tuis, locus. n. i. quo ſta
terra ſancta eſt. Iſte eſt ergo locus græ conuerſationis. iſte
eſt locus ſanctę famulationis ſeu cōgregationis. Iſte. n. locus
moraliter loquēdo, eſt pulcherrimus, & oib. arborib. i. ſan
ctis perſonis referretur, vt ſic aīa ſancta, vel perſona poſſit di
cere illud Eccl. 24. Quasi cœdrus exaltata ſum in libano, &
& quasi cypreſſus in monte ſyon, quasi palma exaltata ſum
in cades, & quasi plantatio roſæ in Hierico, quasi oliua ſpe
cioſa in cāpis, & quasi platenus exaltata ſum iuxta aquas i
plateis. Sicut cynamomum, & baſama aromatzans odorē
dō, quasi myrrha electa dedi ſuauitatē odoris. Cōpara
locū religionis libano, ſyō, cades, hierico, cāpis aquis, & pla
teis. Bonū verò religioſum cōpara cœdro exaltato, rōne cō
templationis cypreſſo ſurſum erecto, rōne affectionis, pal
mæ diuiniſſimæ virentis, rōne durationis roſæ rubenti, rōne
charitatis & dilectionis, oliuæ oleū diſtillanti rōne cōpaſſio
nis, plantano aquas diligenti, rōne deuotionis & cōpunctio
nis, cinnamomo ſiccō, ſed fragranti, rōne carnis maceratio
nis, baſamo odorati, rōne bonæ famæ & opinionis, my
rrhæ amaritudinē p̄ndenti, rōne poenitentię & cōtriti
onis. In tali ergo in vbi ſunt tot genera bonorū hoīm, & vir
tutū eſt manendū, & ibi ſemper mundē & ſynceriter cōuer
ſandū, & Deo ſeruēdum, Iō canitur de quolibet ſcō viro
Dñe iſte ſanctus habitabit in tabernaculo tuo, requieſcet in
monte ſcō tuo. Patet igit̄, q̄ p̄ in intelligitur locus p̄næ
in quo cōuerſant̄, & Deo famulant̄ viri almiſici. ¶ Itē dico q̄ p̄
in ſignificatur locus cęleſtis glorię, in quo conuerſant̄ ſan
cti beatifici. i. paradifus. Sicut. n. ſtellæ, quæ ſunt incorruptibi
les, collocantur in loco incorruptibili & æterno. f. in firma
mēto cęli illud Ge. 2. Fiant luminaria, vt luceāt in firmamē
to cęli, & illuminent terram, ſic pro certo ſancti, qui iam
ſunt incorruptibiles & immortales, dedit Deus locū perpe
tuum & æternum, videlicet Paradifum, vt cuilibet dicatur il
lud Eze. 28. Tu cherub extentus, & protegens, & poſuit te in
Monte Sancto Dei in medio lapidum ignitorum ambulasti,
perfectus in vijs tuis. Et præmittit ibidem. Tu ſignaculū ſimi
litudinis plenus ſapientię, perfectus decore, in delicijs Pa
radifui Dei fuiſti. Et aduerte, q̄ paradifus eſt
{ Claritas, Eſt. n. ibi claritas, q̄ nō obfu
{ Paritas, ſcatur, q̄ caret ibi eſt clari
{ Raritas, tas diuinæ cognitionis, & i
{ Charitas, terioris & certē viſibiliū &
{ Puritas, inuiſibiliū ſpeculationis. De
{ Veritas. Deo. n. dī in Pſal. q̄ videbitur
Deus deorum in ſyon. De creaturis eſt, quæ. f. videantur i ſpe
culo diuinitatis, dī in Pſ. In lumine tuo videbimus lumen,
ita q̄ quilibet Beatus pōt dicere de Deo illud Pl. Emitte lu

cem tuā, & veritatē tuā, ipſa me deduxerunt & adduxerunt
in montē ſanctū tuū, & in tabernacula tua. Itē ibi eſt paritas
q̄ nō ſegregatur. i. vnitas & concordia ſempiterna, q̄. a. ſ. oēs
ſunt pares, quo ad quid, q̄ videlicet. Oēs ſunt filij Dei. Oēs
vident Deum. Et oēs ſunt beati, licet diuerſim. odē. Mat. 20. c.
Ite & vos in vinea meā. i. in Paradifum. Sequitur. Hi nouiſſi
mi una hora fecerunt, & pares illos nobis feciſti, qui porta
uimus pondus diei & æltus. Itē illic eſt raritas, q̄ nō mole
ſtat, ibi. n. viuūt ſine preſſura. q̄. a. f. in vinea Dñi Sabaoth mul
ti ſunt vocati, pauci uerò electi. Vnde Matt. 7. dī & arcta eſt
via, q̄ ducit ad vitā, & pauci ſunt, qui inueniunt eā. Et in Pl.
dī. Cum eſſent numero breui, pauciſſimi & incolæ eius, & p
traſerunt de gente in gentem, & de regno ad populū alte
rum, nō reliq̄t hoīem nocere eis. De gente inqt in gentē. i.
de Eccleſia militatē ad eccleſiā triumphatē. Itē ibi eſt cha
ritas q̄ nō perturbatur ſcriptum. n. Leui. 6. c. q̄ ignis in alta
ri meo ſp̄ ardebit. Et coltat, q̄ ibi eſt altare & oratoriū Dei
viui, Et iō neceſſe eſt, q̄ ignis charitatis ſemper inſit & ar
deat in hoc loco, quo. f. bene inſlamantur in Dei gloriā atq;
laudem. vnde Eſa. 51. Cōſolabitur Dñs ſyon, gaudiū & læti
tia inuenietur in ea, gratiarum actio, & vox laudis. Item il
lic eſt puritas, q̄ nō macularur. quia. f. ibi non habitant niſi
hoīes mundi & puri. Vnde Pl. Dñe quis habitabit in taber
naculo tuo, aut quis requieſcet in monte ſancto tuo? Qui
ingreditur ſine macula. Itē illic eſt veritas, quæ nō obſcu
ratur. quia. f. ibi verē & certifficē vſ eſſentia diuina. Eſa. 33.
Quis poterit ex vobis habitare cum ardorib. ſempiternis?
Qui proicit auaritiā & calumniam, & excutit manus ſuas
ab omni munere. ſequitur. Iſte in excelsis habitabit, muni
mēta faxorum ſublimitas eius, panis ei datus eſt, aquæ eius
fideles ſunt, regē in decore ſuo uidebunt, oculi eius cernēt
terram de longe. Ibi. n. ſunt ardores ſempiterni per charita
tē inextinguibilem, ibi vſ rex, ideſt Deus in decore p̄ clarita
tem in obſcubilem, ibi etiam vſ & cognofcitur terra ideſt
vniuerſalis rerum machina per veritatem in deceptibilem.
Sic igit̄ pater, q̄ in iſto in. i. Paradifum ſunt omnia bona, &
nullum malum. Vnde de beatis dī Eſai. 32. Erit ſecuritas vſ
que in ſempiternum, & ſedebit populus meus in pulchritu
dine pacis, & in tabernaculis fiducię, & in requie opulenta.
vbi nota, quod iſtud in ideſt iſte locus.
Caret hoſtili terrore (Erit ſecuritas) Proſequere
Manet æterno tenore (In ſempiternum) ſi ſuis, & alle
Gaudet ſubtrato labore (Sedebit) ga de in. De
Fulget regio honore (populus meus) ſecuritate
Floret ruilo decore (In pulchritudine) enim illius
Silet quieto dulcore (Pacis inquit) loci dicē. 2.
Audet ſecuro vigore (In tabernaculo fiducię,) Re. 19. Veni
Studet peccato ſopore (In requie) vt regeſcas
Pollet immenſo valore (Opulenta) ſecuritas me
cū in Hieruſalē, dixit Dauid Barzeilax & c. Concorda de a
lijſ patet ergo, q̄ p̄ in intelligit̄ locus glorię, in quo conuer
ſantur viri beatifici. Sic ergo patet, q̄ in denotat loca bono
rum. Sed adhuc dico, q̄ p̄ in intelligitur loca malorum. ¶ Et
ſic notabo, q̄ ſicut temporaliter loquendo, diuites ſibi uen
dicant tria loca. f. Vnum pro uerē, in quo manent ad cōſolā
dū. Vñ p̄ eſtate, in quo manēt ad congregādū. Vñ p̄ hye
me, in quo manent ad expendendū. Primus eſt delicioſus. ſe
cūduſ tumultuoſus, tertius laborioſus ſeu penurioſus. Sic
uerē dicā loquendo ſp̄ialiter, q̄ mali hāt generaliter tria lo
ca, videlicet, vnum delicioſum, qui nō caret ſc̄dis humorib.
hic eſt caro, vñ tumultuoſum, qui plenus eſt magnis labo
rib. hic eſt mundus, vnum penurioſum, q̄ abundat duris do
lorib. hic eſt infernus. In carne latitāt in uerē florentis am
nitatis. In mūdo militēt, æltate feruent cupiditatis. In infer
no habitent. Hyeme ſequentis aduerſitatis. Hoīes. n. in uerē
nolunt latari, in æltate uolūt ditari, in hyeme uolūt calidis
dari. Sic pro certo ipſi p̄ctores, in carne latant & conſolan
tur, in mundo ditantur & cumulantur, in inferno creman
t & cōflagrant. Dicā ergo, p̄ per in intelligitur quidam locus
Foedus & foetidus, Dico ergo, q̄ per in intelligit̄
Vanus & fumidus, caro, quæ eſt locus foedus & ſe
Durus & horridus. tid. Sicut enim natura forma
uit quædam animalia naturaliter immunda, & ſc̄da, qui
bus etiam dedit foedas & immundas habitationes & loca,
ſic diabolus quosdam ſc̄dāt & inſicit luxuriæ, & immun
Diction. Berchorij. Pars ij. S dicia

dicia fetorib. & iō ipsi in habitationem procurat, & cōcedit loca immunda. f. carnem cum suis humorib. & stercoreib. Vnde Apost. Ro. 7. loquens in persona carnaliū dicit sic. Cū effemus in carne, passionēs p̄tōrum operabuntur in nobis. Et Ro. 8. dicit, q̄ q̄ in carne sunt, Deo placere nō possunt. & Eph. 1. dicit. Aliq̄ cōuerfati fumus in desiderijs carnis, faciētes voluntatem carnis. Aduerte tñ, q̄ aliud est esse in carne, & viuere carnaliter. Aliud autē est uiuere in carne, nō tñ carnaliter, sed spiritualiter. Primo. n. modo sunt in carne mali. 2. Pet. 2. Post carnem in concupiscentijs ambulat. Secūdo uero modo sunt in carne boni, quia. f. sancti viri habitāt in carne sicut in hospitio degunt, sicut in nauigio quo regunt, sicut in tugurio, quo se regunt. Et sic dicam sancti & iusti Contra carnem in carne militant, Infra carnem cōs in habitant, Præter carnem in carne volitant. In carne dico militat cōtra carnē. 2. Cor. 10. In carne ambulantes, nō s̄m carnē militamus. A rma. n. militiæ n̄ræ nō sunt carnalia. In cēlis ē habitant supra carnē. Ro. 8. Vos autē in carne nō estis sed in sp̄, s̄ tñ sp̄s Dei habitant in uobis. In carne insuper volitant extra carnē. quia sicut dicit sanctus Hieronimus. In carne præter carnē vitæ, potius est angelicū, q̄ humanū. Sic uolabat ille, qui dicebat Iob. 19. In carne mea uidebo Deum saluatorem meum. Patet igitur, q̄ per intelligitur caro, quæ est locus foedus & foetidus. Deniq; dico, q̄ per intelligi potest mundus, qui est locus uanus & fumidus. Et pro certo mundus est locus ubi abundat

Fum ^{Vanitatis & superbiae, Fumus. n. alte ascensionis, dit ecce superbia. Fu}
 Prosperitatis & opulentiæ, dit ecce superbia. Fu
 Obscuritatis & immundiciæ, mus concomitatur ignē & parū durat, ecce auaritia & opulentiā. Fumus ē aerē obscurat & parietes fēdat (ecce luxuria) Iō d̄. 1. Io. 2. Oē, q̄ mūdo est, aut est cōcupiscentia oculorū, aut cōcupiscentia carnis, aut supbia vitę. Nota ergo de isto i. i. de mūdo, q̄ iste est

Loc ^{Ardoris & cupiditatis, Quod fit ibi vnū in. i. vnus}
 Furoris & sordiditatis, locus ardoris & auaritiæ
 Furoris & crudelitatis, patet Amos 1. vbi d̄. Mittā ignē in domo Azahel.
 Dolores & penalitatis, Mittā ignē in murū Gaze.
 Laboris & sterilitatis, Mittā ignē in murū Tyri. Mittā
 Mœroris & flebilittatis, Mittā ignē in Moab. Mittā ignē in Iuda. Exponē de diuersis mūdi statib. quia. f. vix est hodie dare aliquē statū ubi nō ardeat ignis iste, & ubi auaritia non teneat regnū suū. Amos. 9. Auaritiā in capite oīum, & nouissima eorū gladio interficiā. Vñ & de diabolo dicit illud Pl. q̄ ipse dedit in gradine pluias eorum, ignē cōburentē in terrā ipsorū. Et Pl. sequen. d̄. Exarsit ignis in synagoga eorū flāma cōbussit p̄tōres. Itē dico, q̄ illic est unus locus fetoris, & immundiciæ. Vnde mūdo potest dici illud Eze. 12. Scelus operati sunt in medio tui uerecundiora patris disco operauerunt te immunditiā menstruatē humiliauerūt in te. Et vnusquisq; in vxorē proximi opatus est abominationē, & focer nurū suū pollutit nefariē, frater sororem suā, filiā patris sui oppressit in te. Itē illic est locus furoris & uolentis, q̄. f. ibi pater filii, homo p̄ximū, filius patrē, diues pauperē vel factis vel uerbis solet impetere, alter alterū sine mīa, vel in bonis vel in corpore vel in fama crudeliter impugnare. Vnde Eze. 5. Patres comedent filios in medio tui, & filij tui comedēt patres suos. Et Eze. 22. d̄. Viri detractores fuerūt in te ad effundēdū sanguinē, sup mōtes comederunt in te. Et Hie. 51. d̄. sic. Collidis tu nūc uasa belli, & ego collidā in te gentes, & disperdā in te regna, & collidā in te uirū, & mulierē, collidā in te pastorē & gregē. Collidā in te iuuenē, & uirginē. Collidā in te agricolā, & iugales eius. Et collidā in te duces & magistratus. Et breuiter istud est uerū, q̄ non est dare statū, aut p̄sonā, quia in isto in. i. in mundo tribulationib. collidat & quin crudeliū furorib. feriat. Vnde Hie. 51. In oī terra eius mugier vulneratus. Itē iste est locus doloris seu Angustię. Dolores. n. obtinuerunt oēs habitatores philistij. Vnde de Iob, q̄ interpretat̄ dolens, d̄ Iob 1. Vir erat in terra Hus, no mine Iob Nō. n. est hoīem dare sine dolore in hoc mūdo. Et 30. Onus iumentorū austri in terra tribulationis & angustię. Itē iste est locus laboris & indigentię. Hic. n. deficit oē bonū Pl. Inuenit̄ eū in terra deserta, in loco horrois & uastę solitudinis. Item iste est locus mœroris atq; tristitię. Marth.

2. Vox in rama audita est, ploratus & ulularus multus. Ibi. n. est meror & desolatio sempiterna, & maximē pauperum & iustorū. Eccl. 12. Circuibunt in platea plāgentes. Patet igit, q̄ p̄ in pot̄ intelligi mūdus, q̄ est locus uanus & fumidus. Teritiō adhuc dico, q̄ p̄ in pot̄ intelligi infernus, q̄ est locus durus & horrendus. Ista. n. p̄p̄ositiō, in signat inclusionē, ablationem accusationem. Seruit. n. accusatiuo & ablatiuo. Sic uerē dicam, quōd locus inferni est

Conclusiuus, In isto. n. in. i. in inferno includit̄, & in
 Accusatiuus, fertur infelix populus, deregit, & de
 Ablatiuus, fertur culparū cumulus excutiē, & au
 fertur bonorū titulus. Est. n. in inferno claudens tenaciter Dei sn̄a. Vnde Esa. 24. d̄. de peccatorib. q̄ cōgregabunt con
 gregatione vnus fascis in lacum, & claudēt ibi in carcere & post multos dies uisitantur. Sin die iudicij. Est ibi d̄. ete
 gens, & uidens procaciter cordis scientia, q̄. f. seruiet accusatiuo, q̄ ipfos accusabit cōtinuē. Eccl. 41. Nō est. n. in inferno accusatiuo vitæ. Ergo ibi est accusatiuo mortis. Pl. Testimo
 niū in Iacob posuit cū exiret de terra Aegipti, linguam, q̄ non nouerat, audiuit. Q̄. n. Iacob luctator. i. homo p̄tōr & supplantator exit de terra Aegipti. i. de mundo, Deus p̄ cer
 to ponit in eo testimonium perpetuum. i. conscientię rem
 morum, qui. f. oīa mala sua cōtinuē testificetur, & dicit. Itē ibi est mordēs atrociter, hostis seuitia, q̄. f. aufert ab eo omne bonum. Et hoc est in. q̄ uerē dicitur est, fertur casui ablatiuo, q̄ uidelicet in inferno oīa bona gratuita & fortuita auferunt̄ a malis. vnde Mat. 25. de seruo pigro d̄. Tollite ab eo talentum: sequit̄. Et inutilem seruum projicite in tenebras exteriores. Et sic dico, q̄ istud. in. i. infernus, est quid in clu
 uum, est quid delatiuum seu accusatiuum, est quid ablatiuū. Et si uis nota de isto. in. idest de inferno, q̄ iste est carcer

Immundus & inquinatiuus, Mali igitur & dānati
 Obscurus & excęptatiuus, cōcludit̄ur in infer
 no sicut in carcere
 Aeternus & non terminatiuus, immūdo & inquina
 Flebilis & desolatiuus, tiuo. Esa. 43. Cōuertē
 Crudelis & in flammatiuus, tur torrentes eius in picem, & humus eius in sulphur, & er
 rit terra eius in picem ardentē noctē & die & nō extinguet̄
 in sempiternum. Pix autē ardens super oīa cōinquinat, atq; fēdat. Itē sicut in carcere obscuro & excęptatiuo, vt q̄libet dānatus dicit illud Pl. Collocauit me in obscuris sicut mor
 tuos seculi in tenebris & in umbra mortis. Item sicut in carcere æterno nō terminatiuo. Vnde de dānato d̄ Pl. La
 borabit in æternū, & uiuet adhuc in sinē. Item sicut in car
 cere flebili & desolato. vnde de illo, q̄ intrauerat ad nuptias nō indutus ueste nuptiali, d̄ Mat. 22. q̄ rex dixit. Mittite eū in tenebras exteriores, ibi erit fletus, & stridor dentū. Item sicut in carcere crudeli & in flammatiuo, quia sicut d̄ in Pl. Dñs in ignem deiiciet eos in miserijs, & non subsistent. Ista ergo sufficiunt de in, quia cum sit dictio communissima & cōsignificatiua, infinita et multa possent dici de ea

Inanis. Nota, q̄ cū inanis denotat mihi defectum firmi
 tatis, et stabilitatis, et soliditatis, & p̄ cōsequens
 facilitatē mobilitatis, statumq; uacuitatis debilitatis & in
 firmitatis, quia. f. illa res inanis dicit̄, quę nec de se solida est
 nec aliquo solido fundamento fulcitur, notabo, q̄ in scri
 ptura reperitur

Inanitas ^{Virtuosa, Prima est inanitas diuini timoris,}
 Fluctuosa, q̄. f. timor diuinus reddit hoīem
 Tortuosa, in sui reputatione uacuum & ina
 Luctuosa, nē, nihil in se solidū reputat̄, sed i
 medio spei & timoris in p̄dulo fluctuat. Et sic figuratiuē
 p̄cipit̄ Exo. 27. q̄. saltare Holocausti esset inane, nō inqt̄ soli
 dū, sed inane & cōcauū intrinsecus faciēs illud. Ex ep̄lo Ch̄i
 de cui⁹ humilitate d̄ Phi. 2. q̄ exinanituit semetipsū, formā
 serui accipiēs, & habitū iuēt̄. vthō. Et re uera talis inanitas
 finaliter in Deo firmat̄, & solidat̄, & ab ipso replet̄, & satiā.
 Aer. n. licet uideatur corpus inane nihil replēs, aut satiās, in
 rei tñ ueritate corpori vitę humanę pro spiraculo necessa
 riū est & loci uacui repletiū, sicut patet in uetosa, uel alio
 uase, ubi uersa facie contra aquā, et oīa uia subintrādī alium
 aerē seclusa, non intrat interioris ipsa aqua, pro eo. f. q̄ locus
 qui reputabat̄ uacuum et inanis, quia plenus est aere, nō po
 test aliud corpus recipere, cum duo corpora in loco eodē
 non habitent. Sic uerē dico de aere diuinę gratię, quia sci
 licet

licet uas cordis humani in quo est, uideat̄ q̄nq; uacui oī bo
 no. tñ nō est, quia pro certo illud taliter p̄ sufficiētā sp̄aliā
 & cōtemp̄ū mundaliū fatiat̄ q̄ illud corpus. f. terrena bo
 na p̄ amorē intra se nō admittit. Cor. n. q̄ diuina gr̄a fatiat̄,
 se in terrenis operib. nō delectat. Vñ de Deo & de eius gr̄a
 d̄ in Pl. Satiatur aīam inanē, & aīam esuriētē fatiatur bonis.

Incantare. Nota, q̄ inanis erat instrumentum seu orna
 mentum, quo antiqui in suis aurib. ornabant̄
 Antiqui. n. in oib. mēbris exteriorib. cōseruāt habere aliqua
 ornamenta, sicut torquem in collo, in aurem in aure & c. f. mīa.
 Moraliter autē per in aures intelligunt̄ illę uirtutes, q̄
 bus auris. i. auditus, ornatur, sicut est patientia & uerecūdia,
 diligentia & obedientia. Patientia. n. & uerecūdia aures in
 clinant & deprimunt. Attentio uerō seu diligentia & obe
 dientia aures accunt, & erigunt. Prou. 25. Inauris aurea, &
 margarita fulgens, qui arguit sapientem & aurem obediē
 tem. Et aduerte, q̄ tales in aures. i. tales uirtutes proficiunt
 Ad ^{Templum fidei construendum, Talibus. n. inau}
 Vultum animę instruendum, rib. templū Dei
 Hostem omnium destruendum, construit. Vnde
 Ope cœlicas restituendum. Exo. 37. d̄. q̄ q̄
 quid ad cultum & ueltes sanctas necessarium erat, uiri cum
 mulierib. p̄buerunt armillas & in aures, annulos & dex
 tralia. Et Exod. 31. d̄. Tollite in aures aureas in donaria Dñi. Qd̄
 tñ nō faciunt hypochritę, quia. f. in aures sp̄uales, quas uir
 habere, in xta illud Iud. 8. In aures. n. aures Ismaelitę habere
 cōsueuerant, non dedicant in donaria Dñi, sed diaboli,
 nō ad Dei laudem, sed ad inanem gloriā eas uerunt. Figura
 ti Iud. 8. Vbi Gedeon tulit in aures de præda, & fecit exinde
 Ephod in quo fornicatus est Israel. Itē talib. inaurib. decor
 sp̄s instruit̄, q̄ figuratur Ge. 24. vbi d̄, q̄ Abraham misit in
 aures Rebecę, q̄ filio suo Isaac erat nuptura. Talib. n. orna
 bantur uirgines speciosę, quia. f. aīa Dei filio nuptura p̄ glo
 riam, primo necesse est, q̄ talib. inaurib. ornentur, & decorēt̄

gratiam. Vnde Deus loquens aīa uirtuosa dicit Eze. 16.
 Dedi in aurem super os tuum, & circulos in aurib. tuis, & co
 ronā decoris in capite tuo. Aduerte tñ, q̄ Deus priuat aīam
 talib. inaurib. q̄ peccat, uirtutesq; suas subtrahit aīa delin
 quenti. Vñ Esa. 3. d̄, q̄ in die illa auferet Dñs filib. syon tor
 ques monilia & armillas. sequitur. In aures annulos & gēmas
 Itē talib. inaurib. uirtus dān. onis destruit. Virtutes. n. sum
 mē ualēt ad hostes animę subiugandum. Figura. Iud. 10. vbi
 d̄, q̄ Iudith quando noluit ire ad occidēdam Holofernem,
 assumpsit dexteralia, & lilia, & in aures, & annulos, & omnib.
 ornamentis suis ornauit se. Aīa. n. q̄ hēt dexteralia. i. uirtu
 tē bonę operationis, lilia. i. candorē castę conuersationis,
 in aures obedientię & subiectionis, & annulos. i. arras fidei, &
 dilectionis, Holofernē. i. diaboliū faciliē superat, & ipsius
 potentia uite domat. Itē talib. inaurib. amissa gratia resti
 tuūt. Figura Iob 42. vbi d̄, q̄ amici Iob uenerunt ad cōsolā
 dū eū, & dederunt unūquisq; ouem unā & inaurē aureā
 vnam, Dñs autem benedixit nouissimis Iob Et sic patet quo
 modo inauris sumitur in scriptura. uide de aure

Incalescere. Vide ubi calor, & ubi concalescere, &
 cetera familia.

Incantare. Incantator. Nota, q̄ incantator
 d̄ quasi intus cantator. Intus. n. in anima & in mente uideatur incantator can
 tare, in quantum mentem alienā foleat p̄ malas artes ad aliud
 ad quod alias inclinanda non fuerat, inclinare, uanas spe
 cies oculis representare, & aciem uisus deludere & fraudare.
 Moraliter potest dici incantator quilibet

Veridicus prædicator, Incantat. n. prædicator
 Falsidicus adulator, dum conuertit mētem
 Hypocriticus transformator, p̄nitentis, q̄. f. prædi
 Maleficus diuinator, cator suis uerbis & ex
 hortationib. facit hoīem aliud credere, uelle, & facere q̄ an
 tea faciebat. Et sic vñ hoīem incantare, & uoluntatem huma
 nā Dei mandatorum uinculis alligare. Quod tñ est contra
 obstinatos, similes aspidi, qui aures suas cauda claudit ne au
 diat incantantē. Sic obstinati aures p̄dicatoris uerba dedig
 nant̄, auremq; claudere cōprobantur, ne forsitan conuer
 tantur. Pl. Furor illis s̄m similitudinē serpentis, sicut aspidis
 furdę & obrurantis aures suas, q̄ non exaudiet uocē incan
 tantū, & uenefici incantantis sapienter. Et Hie. 8. d̄. Mittā
 uobis serpentes, & regulos, quib. non erit incantatio. Itē
 incantant adulator, dum deludit aures audientes. Sicut. n. in
 cantator uerbis suis rem esse aliā, q̄ in ueritate sit, credi fac
 cit, & p̄sonā incantatā ad uotum suum quicquid uult ille
 cōpellit, ita qd̄ mentem incantati in sua uoluntate uirtu
 te diabolica ponit, sic adulator. Qd̄ patet de illis, qui aures
 potentū leniunt, & ipsos taliter scalpunt, & decipiunt, q̄
 suę obedientię quasi penitus eos subdunt, sicut de incanta
 torib. Pharaonis legit̄ Exo. 7. q̄ per incatationes Aegyptias
 uirgās in dracones uertit, q̄ certē adultores q̄ Principi
 bus suggerunt, dum ipsos Dominos suos de iustis crudeles
 faciunt, uirga in dracones uertunt & cum nri magnates ta
 les incantatores & adultores sp̄ secum uolunt habere, ip
 sisq; in oib. obediunt, & per ipsos in oibus reguntur, & re
 gunt. Vnde de Manassēs rege Iuda d̄. 2. Para. 33. quod obser
 uabat somnia, se stabatur auguria, maleficus artib. in seruiē
 bat, habebatq; secum magos, & incantatores Itē incantat
 palliator seu hypocyta, dum seducit uisum intuentis. Isti. n.
 sunt, qui se sciunt in alios trāsfigurare, formam & figurā ui
 ri boni induere, & tñ semper essentiam uiri nequam & im
 pij retinere. Nonne de Mercurio Deo latronū legit̄ in Ouidio,
 q̄ uirtute incantationis figuras rei mutabat, & de albis
 nigra, & de nigris alba faciebat, & se de uiro in femina, &
 in uirū de femina transformabat? Sic hypocrita maleficio
 fraudis suę se trāsformat & uariat i formas uarias & diuer
 sas, cōtra illud Deu. 18. Nec sit in te maleficus, aut incantator,
 Item incantat diuinator, dū seducit in se credēs Reales. n.
 incantatores, qui. f. per artes magicas operantur, ualde uirtu
 perantur, & a Deo, & sacris legib. cōdemnantur, & nō solū
 ipsi, sed et illi, qui in talib. cōfidere cōprobantur. Vnde de
 riorie ciuitati Babylonicę, q̄ in scientijs superuacuis fuit
 anti quitus occupata, d̄ sic Esa. 48. Sta inquit eū incantatori
 bus tuis, & cum multitudine maleficiorum tuorū in quibus
 laborasti ab adulescentia tua, si forte quid proficit tibi, aut si
 Diction. Berchorij. Pars ij. S 2 possis

possit fieri fortior &c. vide ibi. Sic ergo patet quomodo incantator sumitur quattuor modis, videlicet maleficus, scificus, falsidicus veridicus seu mirificus. hoc est dictu, diuinatior, palliator, adulator, vel predicator.

Incedere. Incessus. Nota, qd incedere idem est, qd passim ire vel deambulare. Et quia in titulis de ire, ambulare, egressus via, iter & similibus plurima de motu incessiuo dicuntur, pauca dicere nunc intendendo. Notabis igitur, qd inuenitur incessus bonus, & incessus malus. Et primo dico, qd est incessus bonus & virtuosus. Boni. n. viri & iusti, nolunt esse immobiles sicut lapis, quinimo semper volunt per viam virtutu incedere, & hinc inde per bona opera se mouere. Et aduerte qd verbum incedere signat tres motus scilicet

Motum { A quo, Primus pcedit, secundus pcedit, tertius antecedit. Primus est motus inchoatiuus, quem exercent viri poenitentes. Scd's est motus frequentatiuus seu cotinuatiuus, quem exercent proficentes. Tertius est motus consummatus, quem exercent attingentes, seu sancti cotemplantes. Et sic dico, qd inuenitur incessus cotuersoru, que faciunt a malo recedendo. Incessus profectorum, que faciunt in bono procedendo. Incessus profectoru, que faciunt ad summum accedendo seu cotemplando. Dico igitur primo, qd est quida incessus a malo recessiuus. Et iste est incessus poenitentiu, & de nouo et cotuersoru, quorum. f. motus est retrogradus ad modum planetæ retrogradi, qui. f. virtute radioru pcedentiu planetarum taliter qnq; repercutit, qd motu retrogrado incedere coprobat. Aliqui et dicunt esse adamates, seu magnetes, qd furtu no attrahunt sed repellunt, ipsuq; mouere, & incedere motu contrario, & a se recedere copellunt. Sic verè sepe fit, qd ferrum & planeta, qd alio mo vocat stella erratici. i. ho peccator erraticus p indi

cretionè, ferreus p obstinationè, a suo malo motu & cursu, & a sua mala vita & doctrina retrogradit poenitendo, & cotrario motu incipit incedere, bene viuere incipiedo, qd certe qnq; sit p influentiã radioru diuinæ græ & sanctoru, qd ipsu repellunt ne male procedat, & qnq; et p ipsius adamatis. i. p ipsius pcti turpitudinè, qd ipsu a se reijcit, vt ab eo p pniã fugiat, & recedat. & talis incessus retrogradus fuit figuratus Ge. 9. vbi dr, qd Sem & Iaphet imposuerunt pallium in hameris suis, & retrorsum incedentes operuerunt veredu da patris sui, faciesq; coru auerfa erant. Quia p certo viri pniã, palliu verecundia debet recipere, & p pniã retrorsum incedere, & verecundia patris suis. i. pctã propria qd diabolus q fuerat pater eoru, & renelauerat, cotegere & dele re, & facies cotscietiaru suaru a pcto auertere, & in cotrariu se mouere. Et nota qd talis incessus poenitentiu det esse

Cum { Fletu, Poenitens. n. debet lugere, figuratus in Metu, Daud, q impugnatus a pprio filio & Foetu, a Regno suo expulsus est, sicut dr 2. Re. Spreu. 15. Ascendebat oliuaru scan dens & fens, opero capite, & nudis pedib. incedens. Itè p nitens det tremere. Pl. Tristis incedo dum conturbant ossa mea, & affligit me inimicus. Itè poenitens det parere supple pctã p confessionè. Iob 30. Merens incedebã sine furore. con surgens in turbã elamabã. frater sui draconu, & locius stru thionu. Item poenitens debet spernere, supple mundi bona, figuratus in Daud cotra Goliã pugnaturu. 1. Reg. 17. vbi dr, qd cepit cõtare si armatus posset incedere, supple arma Saulis ferendo, qd quia no potuit, deponit arma illa, & sic spualit. Arma Saulis sunt bona mudi, qd Saul interpretatur abutens aut abusuuum. Ista ergo det poenitens saltè quacu ad affectum deponere, si vult tute p pniã incedere, & de Goliã diabolotriumphare, Iob 24. Nudis & incedentib. absq; vestimento & esuriẽtib. tulerunt spicas. Et bene dicit nudis, qd vera q se bonis terrenis p cotemptum no spolauerit a pcto recedere, nec sursum se ad Deum erigere, & in via virtutum incedere no valebit. Ista sunt. n. quedã vincula, qd bus mens taliter stringit, qd inferius inclinata se ad Deum erigere, & p poenitiã incedere p pediat. Vnde dñs loquẽs filiis Israel ex egiptu. de Aegypto dicit Leu. 26. Confregi cathenas ceruicũ vestrarũ, vt incederitis erecti. Patet igit,

B qd est quida incessus a malo recessiuus. Deinde dico, qd est quida incessus in bono processiuus, & iste est incessus pfcien

tiu seu prouectoru. A liter. n. incedit pueri aliter adolescentes, aliter viri pfecti. Sic verè aliter, & aliter incedit pueri. i. poenitentes & incipientes, adolescentes. i. pfecti & pfcientes viri. i. pfecti & cotummates. Pueri. n. incedunt nuc adedo, nuc resurgendo, nuc plorando, nuc exultado, nuc pflado, nuc vacillado. & hic, vt supra visum est, est incessus de nouo incipientiu. Iste. n. opus est instrumentum ligneu cu rotis, vt ei innitatur, & vt incedere doceant, q. a. f. necessesse est vt isti vtant adiutorio ligni crucis, & vt ipsi per spem & fiducia innitentes eidẽ, recto tramite deducant, vt de qualibet aia poenitente & de nouo incedere incipienti dicat illud. Bar. 2. Aia qd tristis est super mali magnitudinem, & incedit curua & infirma, & oculi deficientes, & aia efuriens dat dño gloria. Adolescentes aut more leonis incedunt fortiter ambulando, nunc currẽdo, nuc saliendo, nunc cotra hostes pugnado, nuc superado, no deficiendo, nec a bono opere defistendo. Et hic est incessus in bono proficietiu, qd. f. debet fortiter & ardentem in virtutib. procedere, & nuqua retrocedere aut deficere. Figuratus i illis sanctis aialib. Eze. 1. de quib. dr, qd vnu quodq; ante facie sua ambulabat, & no reuertebant cu incederẽt. vt de fortitudine cuiuslibet taliter incedẽtis dicitur illud Eze. 19. Incedebat inter leones & factus est leo & didicit Idẽ capere. Pone hic si vis de leone, quo saltado incedit. Viri verò incedit plane, mature ambulado, & virtutis fortitudinẽ atatisq; maiestatem in suis gressib. ostendendo. Et hic est incessus profectorum & consummantiu, de quib. dr Ios. 24. Per turmas & cuneos incedebant (supple filij Israel) per loca plana atque campestria. Patet ergo, qd est quida incessus in bono processiuus. Deniq; dico, qd est quida incessus ad summũ accessiuus, & iste est incessus consummantiu seu perfectoru. Viri. n. perfecti qui iã sunt ab alijs hominib. segregati, Deo & Angelis mentaliter sociati, quoru cotuersatio in celis est, imo qd exceliores sunt facti, habent suũ specialẽ modũ viuendi. Iste. n. incedit Rectè, Deum deprecando, Sanctè, Deo famulando, Letè, Deum collaudando, Altè, Deum contemplan do, Doctè Deum predicando, Turè, Deum vendicando. Dico ergo qd perfectorum vita & incessus est Dei deprecatus, tales enim in puris & sanctis orationib. continue exercent. Tob 8. Si diluculo cofurrexeris ad Deum, & omnipotẽtem fueris deprecatus, si mundus & reus incesseris, statim euigilabit ad te, & placatum reddet habitaculum iustitiæ tuæ. Item est Dei comitatiuus seu famulatiuus. Tales. n. seruitio diuino solerè dedicari, ipsiq; student assistere, & ipsu in temp libet & Ecclesijs comitari. 2. Re. 16. Vniuersis bellatores a dextro & a sinistro latere regis Daud incedebant. Item est Dei collaudatiuus, qd. f. tales in Dei laudib. & gratiaru actionib. se delectant. Vñ de Aaron dr Eccl. 45. qd Deus cinxit illum tintinabulis aureis plurimis in gyro, dare sonitum in incessu suo, auditum facere sonitum in templo. Itè est Dei contemplatiuus. Vnde de Melia Heliseo dr. 4. Re. 2. Cumq; pgerent, & incedentes sermocinarentur, ecce currus igneus, & eq ignei diuiserunt eos, & ascendit Helias per turbinem in celũ. Itè est Dei deprecatus, qd. f. tales in pdicanda lege diuina solent sepius occupari. Vñ Exod. 39. dr, qd in uestib. summi sacerdotis erant mala punica & tintinabula aurea, quib. inq; ornatus incedebat Pontifex, qd ministerio fungebatur. Tintinabula. n. sonitum pdicationis designant. Item est Dei vendicatiuus, quia. f. taliter sic incedentes finaliter Deũ vendicant per felicitatem æternam. Prouerbiu 30. Incedit foeliciter leo fortissimus bestiaru, vt tales dicant illud Hergorum 6. Dñi fortissimus solatium habeamus, qui confugimus ad tenendum propositum specie, qd sicut anchorã habemus tutam & firmã, incedentẽ, vt que ad interiora velamini. Et breuiter de talib. iustis potest dici illud. Lu. 1. Erãt autem ambo iusti ante Deum, incedentes in omnib. mãdatis & Iustificationib. Domini. Et sic patet quomodo inuenit incessus ad Deum accessiuus, in bono processiuus, a malo recessiuus. Et sic dico, qd est quoddam incedere virtuosum. Secũdo principaliter dico, qd est quoddam incedere vitio sum. Incedunt enim mali quidam Procaciter elatis cornibus, Fallaciter transuersis cordibus, Nugaciter uelatis renibus. Primi incedunt erecti, qd superbia facit elatio, similes scilicet

scilicet basilico, qd ab vmbilico sursum incedit semper erectus. Sic potissimum nostri iuuenes & iuuenulae, qui pã su perbia & lasciuia ita videntur erecti incedere, ac si non possent collum hac humeros complicare. E. f. 3. Ambulauerunt extento collo, & nutibus oculo rum ibant, & coposto gradu incedebat. Secundi incedit ille, quod de ceptrix facit proditio Hie. 9. In omni fratri tuo non habeas fiducia, quia ois frater supplantans supplantabitur, & omnis amicus fraudulenter incedet, & veritatem non loquetur. Tertij verò incedunt deiecti seu despecti, quod hypocrisis facit cotfictio. Vnde de Ismael dr Hier. 41. qd Ismael incedens & plorans ibat, supple animo ficto, vt deciperet inuidentes, sicut patet ibidem. Et sic dico, qd incedere in malo sumitur & in bono.

Incendium. Incendere. Nota, qd in scriptura inuenitur incendium su pernum, internum, externum & æternum. Primum generat Dei benignitas, secundum inflammat hostis malignitas, tertium, suscitatur mundi peruersitas, quartum autem pro creatore crudelitas. Primum ergo dico, qd inuenitur incendium feruoris charitatiu. Et illud pro certo venit de super, quia nemo potest per charitatẽ incendi nisi per diuinam gratiã fuerit inflammat. Charitas, n. incendit aiam, per dolorẽ contritionis, per fauorem deuotionis, per ardorem dilectionis, per primum culpas eliminat, per em mentem illuminat, per tertium Deo conglutinat. Incendium charitatis illumina, p gat. Et eliminat. Et hoc est, quod bene supponitur Tho. 6. vbi dr, qd incensio iecore fugabitur de omni. Pone si vis per modũ figuræ, quo iecur piscis incedum fugat dæmoniu a smodeum, quod luxuriosos necabat, hoc est pctũ luxurię quod per incendium charitatiuẽ cotritionis fugatur. Item incendium charitatis mentẽ purgat, & illuminat. Ignis. n. incensio solet illuminare domum. Sic facit charitas cor deuotu Exo. 30. Adolebit Aaron incedum super altare suauẽ & fragrans, mane qd coponet lucernas incedent illud. Itè incedum charitatis corda ligat, & coglutinat. Metalla. n. sic, qd ex plurib. fiat vnu, nec coglobantur, nec cofolidantur nisi p ignẽ. Sic nec homo Deo aut proximo sine charitatis incendio copulatur. Exo. 29. Offerret totum arietem in incensu super altare. Oblatio est dño odor suauissimus vitimã Dñi.

B Et sic patet, qd inuenit incendiũ feruoris charitatiu. Scdò dico, qd inuenitur incendiũ horrois iniquitatiu. i. incediũ peccati, qd. f. per ignẽ triplicis cotupiscentiæ generat. Sicut enim hostes solent incendere tecta & ciuitates, quas capiunt sic hostes aia, qd ceperrit ciuitatem uel habitaculu mentis humana, ipsam solent diuersis vitijs incendere, & cremare. 2. Par. 26. Incederunt hostes domũ Dñi. Et bene domũ Dñi quia pro certo domus Dñi secretoru, qd est aia, uel voluntas, imo et domus exterior. i. Ecclesia, hodie malis ignib. est incedita. Caro. n. ibi accendit ignem luxuriæ. Mundus aut ibi accendit ignẽ auaritiæ & inuidiæ. Diabolus verò ibi incedit ignẽ, & feruorem iracundiæ, inuidiæ, ambitionis & superbiæ; ut iã plangendo dicamus cum Daud illud Pf. Incederunt igni sanctuarium tuum in terra polluerunt tabernaculu nominis tui, posuerunt Hierusalem in promorum custodiam. De incendio. n. luxuriæ dr Hier. 5. Paludes incensæ sunt igni. De incendio auaritiæ dr Hie. 3. 7. Chaldei bellabunt contra Hierusalem & capient eã, & incendunt. Chaldei. n. qui interpretantur quasi vbera, uel quasi dæmones, significat vsurarios qui. f. primo sunt vbera dum hoies lactant, sed tãdem dæmones, dum cuncta dissipant. Iste. n. sunt illi, qui antiquitus incedebat filios suos, immolando eos dæmonib. qd. f. vsurarij filios suos summe studet amore pecuniæ & pcto auaritiæ incendere & lucri cotupiscentia cremare. Hie. 6. Aedificauerunt excella tophe, vt incenderent filios suos & filias suas igni. De incendio iracundiæ dr Eccl. 28. Hõ iracundus incedit litem. De incendio inuidiæ dr Ia. 3. Quantum ignis qd magna siluã incendit: De incendio uero ambitionis & superbiæ dr in Pf. Dum superbit impius, incenditur. Patet ergo, qd in scriptura reperitur incendiũ horrois iniquitatiu. Tertio dico, qd inuenitur incendiũ horrois cotinuatiu. Et istud p certo est incendium mundi tribulationum tpaliu, quo bo ni sicut aurum probantur, mali verò, ut redeat, flagellantur. Vnde cuiuslibet tribulatio a tribulationum incendio castigato dicatur illud Leu. 10. Fratres nostri & ois domus Israel plangat incendium, qd Dñs suscitauit. De malis verò qui nõ

emendantur incendijs tẽporalium tribulationum, dr Amos 4. Subuerit vos sicut subuerit Dñs Sodomã & Gomorram, & facti estis quasi tortis raprus ab incendio, & nõ redistis ad me dicit Dñs. Hoc est ergo incendium terroris comminatiui vel molestatiui. Quarto dico, qd inuenitur incendiũ ardoris dissipatiui. Et hoc est incendium infernale. Vnde de aia damnata sub specie babylonis destructa. dr Apo. 18. Clamauerunt (inquit) videntes locum incendiũ eius. Vã; vã ciuitas magna. Et sic patet quõ quadruplex est incendium, videlicet incendiũ dolorosum & infernale, incendiũ languorosum & tẽpale, incendiũ uitiosum & criminale, incendiũ virtuosum & spiritale. Vide infra ubi succendere, & in aliis titulis synonymis. Et si vis exempla, uide de igne & similib.

Incensum. Cũ incensum idẽ sit, qd liquor thuris uel cuiuslibet alterius gummi fragrantis & suauis odoris, qd Deo & ad Dei honorem incenditur, vt eius ira placetur, & beniuolentia procuretur, igitur est incensũ gummi in igne liquefcens, & sursum in fumum odoriferum euaporas, domum obnubilans, & depurans, & nares odoratũ gratificas, & cofortas. Dicã ergo, qd cum incensum, vt dictũ est, numinib. dicatur, in ignib. liquatur per fumum eleuatur ad nares applicatur possum intelligere, Per primũ Dei cultum & deuotionem, per em cordis motum & dilectionẽ, p tertium mentis affectum & orationẽ, per quartũ uocis afflatum & adulationem. Primum incensum requirit deitas, em incensum exhibet charitas, tertium incensum extollit puritas, quartũ uero incensum diligit uanitas. Et pro certo ista apparent ex quadruplici vsu ipsius incensũ, quod. f. dat Deo & numinib. datur iustis & fidelib. Datur sanctis & altaribus, dat idolis & dæmonib. Primo modo incensat fides & deuotio. Sed secundo incensat amor & dilectio. Sed tertio incensat humilitas & oratio. Quarto uero incensat uanitas & adulatio. Primo igitur dico de incenso, quod sincera requirit deitas. Et istud quõ nihilo aliud est, qd uerus & sincerus cultus latrariæ qui p incensum designatur. A principio. n. incensum & thurificationem & thuris incensionem & adorationẽ uoluit, quolibet natio Deo suo appropriare, & ipsu p talia suffumigia honorare. Cogitauit. n. humana discretio cum superiora numina. i. Deum & Angeli sit spũs, qd res, quæ inter corporalia magis appropinquat ad spiritua lem naturã cuiusmodi sunt fumi & incensa, ipsos haberent summopere delectare, & iõ ista uoluerunt ipsi specialiter dedicare. Et sic per incensum & thurificationẽ bene possum Dei cultũ & uerã latrariã designare. Sicut. n. dicit Plin. lib. 12. c. 15. Incensum & thus a sacris sacerdotib. colligebatur, qui tũc a mulierib. abstineretenebant, & postea pars Deo offerrebat, sacerdotib. cotcedebatur, & residuum mercatorib. uendebat, & sic ipsius efficacia melior credebatur. Sic reuera dicã, qd sacerdotes et deuoti et casti hoies dnt esse, qui incensum. i. cultũ fidei habet pncipiũ ministrare, et qd de isto incenso. i. fidei cultu debet Deo, sibi et populo cuiuslibet portione propriã & debitam dispensare. Figura ad hoc Leuit. 21. vbi dr qd sacerdotes sancti erunt Dño Deo suo, et nõ pol luẽt nomen eius, incensum. n. et panes offerunt Deo suo, et iõ sancti erunt. Et breuiter ista est ueritas, qd incensum. i. cultus latrariæ et honor diuinus soli Deo debet offerri, et nulli creaturæ quolibet dispensari, qd et in thimiamate figuratũ est, de quo dr Exo. 30. qd nulla creatura sed solus Deus ipso uti debebat, quinimo si quis usui, suo uel alterius tale thymiamã, seu tale incensum aromaticũ applicabat, mortis periculo subiacebat. Vnde Leu. 16. dr quod sacerdos assumpto thuribulo, quod de prunis altaris impleuerat, et hauriẽs manu copositũ thymiamã in incensum, ultra uelum intrabit i sancta. Ista tũ sunt contra multos qd incensum. i. honorẽ Deo soli debitũ solent creaturis, et maximè pessimis. i. dæmonib. coticare, et eis ad litterã incensare, et tanquã Deos honorare sicut patet de idololatriis atque magis & hariolis. Ipsi. n. mali spũs. aut qd honorẽ diuinũ uolunt in suũ superbẽ cotuertere, aut quia spũs sunt, et corpora spũalia. i. aerea assumunt, solent in fumosis et aeris vaporib. et maximè odoriferis delectationẽ aliquã inuenire, et propterea incensa et suffumigia desiderat ab hoib. accipere, qd certè qui tãquã dijs et p modum sacrificij faciunt, nõ se possunt ab idolatria excusare, sicut dr. 4. Reg. 17. qd fecerunt sibi statuas et lucos in omni colle sublimi, et adolebant ibi incensum sup aras in more Diction. Berchorij. Pars ij. S 3 geantium.

gentium. Nō sic charissimi nō sic, sed verū incensum. i. vera fides & larria uni Deo & nō dæmonib. impendant. 1. Paral. 6. Aaron & filij eius. adolebunt incensum sup altare. Et sic patet. qd est quoddā incensum, qd sincera requirit deitas. Scd̄ dico. qd est incensum, quo fraternā flammescit charitas, qd scilicet sicut videmus, qd incensum in igne positū liquefcit & inflāmat, & circūiacentes delectabiliter consolāt, sic charitas seu feruor amoris solet in amorosis cordib. liquefcere, & de vno in aliud se transferre, & more duorum metalorū q̄ si liquefacta fuerint vnū sunt, ipsa corda cōiungere & vnire. 2. Par. 3. In Hierusalem coram altari vno adorabit. & ibi cōburetis incensum. Tertio dico. qd est quoddam incensum qd ad Deum eleuat. s. puritas. Et istud est incensū orōnis, q̄. s. sursum ad Deum p modum incensū & de fumi in censo exeuntis dirigit ita qd p ipsam supra deitas pacificā, & humana fragilitas expiat. Et qd per incensum intelligitur orō, satis patet Apo. 8. vbi d̄r, qd data sunt Angelo incensa multa, q̄ sunt orōnes sanctorū. vt & sic quilibet deuotus hō dicat illud Pl. diriga Dñe orō mea, sicut incensum in cōspectu tuo, eleuatio manū mearū sacrificium vesperinū. Sed proculdubio charissimi, v̄, qd sunt pauci qui talia incensa. s. fidei deuotionē fraternam dilectionē, & deuorā orōne offerāt, & qd Deo spūaliter sacrificēt, & incendant iuxta illud, qd scribit Dan. 3. Non est in tpe hoc princeps, aut ppheta & dux, neq; holocaustum, neq; sacrificiū, neque oblatio, neq; incensum, neq; locus primitiū corā te. cū tū cōtrariū deberet esse, vt qlibet dicere posset illud Pl. Holocausta me dulla offerā tibi boues cū hircis. Hoc est igitur quoddā incensum qd ad Deum eleuat. s. puritas. Quarto dico. qd inuenit quoddā incensum, qd in mundo diffundit vanitas, & istud est incensum adulationis, quo. s. mali solent afflare & delectare nares diuitū malignorū, similes idololatriis qui idolis mutis & mutilib. solent incensum offerre. Similis ē magis & hariolis, qui incensum solent demonib. dare, & eos fumigijs odoriferis delectare, quia. s. adulatores, idola. i. simplices & ignoros diuites, nec non demones. i. crudeles & tyrānos Principes & potentes solent per incensum adulationis decipere, & eos fumo vanitatis seu vanę laudi & inanis glorię delectare. 4. Reg. 1. Adhuc populus sacrificabat & adolebat incensum in excelsis. Aduertē tñ qd tales incensatores seu incensū huius amatores. A Deo solent abominari. Pctis solent cōtaminari. In fine solent exterminari. Solēt (dico) a Deo abominari. Vnde Dñs dicit Eccl. 1. Nō offeratis mihi sacrificium frustra, incensum abominatio est mihi. Solent ēt vitij contaminari, qd. s. adulatores solent multis alijs vitij abundare, figurati in rege Iosaph. 2. Par. 26. qui cōtra statum proprium adolere voluit incensum, & statim factus est leprosus. Solent insup in fine exterminari. s. tormentis tā tpa lib. q̄ æternis. Vnde de rege Iuda Ezechia legit 4. Reg. 23. qd ipse deleuit aruspices, & eos, qd adolebāt incensum Baal, soli lunnæ & 12. signis, & oī militiæ cœli. Quia re vera illi, qd adulationē incēfant & thurificāt Baal, qui interpretat deuorās. i. mūdī Principib. & tyrānis, & soli & lunnæ & signis. i. plātis maiorib. medio crib. & infimis, & militiæ cœli. i. militib. of fiscalib. & balliuis, digni sunt, qd a regeluda Chfo exterminētur, & de libro viuentiū delectatur. Nu. 16. Ignis egressus a Dño interfecit ducentos quadraginta viros qd adolebāt incensū. Sic ergo patet, qd i scriptura reperit incensū multiplex, videlicet adulationis, orationis, dilectionis, & deuotionis.

Incensum. Vide vbi certitudo.

Incipere. Nota, qd tam incipere quā cepit quod, est verbum defectiuū, significant rei initium, & cuiuscūq; temporis, vel operis principium, & inceptionem. dicam igitur, quod inuenitur incipere, quod spectat ad Deum. Primum ergo dicamus de inceptione, qd spectat ad Deum. Deus. n. quātum ad essentiam nunquam incipit, imō semper est cū nō habeat principium neq; finem quātū verō ad operationes suas sp incipit, quia. s. quātū ad nos sp incipit noua opera facere, nouos effectus & mirabiles produere, & nouo mō erga nos se habere. Sol. n. nunquā incipit, & semper incipit, qd. s. in essentia sua nunquā definit aut incipit. In motu verō suo sp aliquid noui incipit, in quātū oī die oriatur, & occidit, & cōtinuē de signo ad signū, & de gradu ad

gradum transit. Et iō sol a poetis pingebatur in formam iuuenis sine barba, quāuis Esculapī, & multi alij solis filij pingentur barbati, in signum, qd iste quotidie renascit, & iuuenescit, & quotidie reincipit apparere. Sic verē Deus inuenit cōtinuē iuuenescens, & esse suū nunquā desinens aut deficiens. Iob 30. Gloria mea sp innouabitur, & arcus meus in manu mea sp instaurabitur. Vnde ipse est qui dicit. 1. Reg. 3. Ego incipiam, & complebo, quasi diceret. Ego semper incipiens, & semper completus, & maximē quātum ad effectus suos aliquid semper innouans, & reformans. Vnde nota, qd Deus aliquid incipit quantum

Ad Ignorantes, Negligentes, Pestilentes, Sapientes. Isti. n. ignorantes solet instruere, & hoc facit manens in studio, i. in carne. Actū 1. cepit Iesus facere, & docere & Lu. 24. d̄r, qd incipit Iesus a Moyse & Prophetis interpretatur scripturas discipulis. Itē negligēs solet repellere, & hoc facit regnans in solio. Vnde Apo. 3. Vinam calidus es, sed qd tepidus es, incipia te euomere ore meo. Qd ē contra Symoniacos pōt dici de quib. d̄r Io. 2. qd Iesus cepit eijcere vendentes de templo. Item pestilēs solet destruere, & hoc factio finali iudicio Vnde ipse est qui dicit Hier. 15. Ecce in ciuitate, in qua inuocatum est nomen meum, ego incipio affligere. Sequitur. Gladium. n. uoco super oēs habitatores terrę. Item sapientes seu etiam poenitēs solet dirigere, & hoc facit in cœli palatio, qd. s. vocauit operarios, & reddet illis mercedem incipiens a nouissimis vsque ad primos. Mat. 20. Ita qd beati possunt sibi dicere illud. 2. Reg. 7. Incipe, & benedic domui serui tui. Nūc ēt poenitēs & tribulati dicere possunt illud Ose. 6. Venite, & reuertamur ad Dñm, quia ipse cepit, & saluabit nos, percutiet, & curabit nos. Istud est ergo vnū incipere, quod spectat ad Deū.

Secd̄ dico, qd inuenitur vnū incipere, quod spectat ad iustum. Iustus. n. sp incipit bona opera agrediendo, de bono in melius proficiendo, & bonum exemplum posteris dādo. Et nota, quod ad iustum spectat vnū incipere quod est Vigoris, Vnum inquit incipere spectat ad iustos, Moeroris, quod spectat ad animi uigorem, & istud Honoris, pro certo spectat ad uirtutem fortitudinis, qd. s. semper vult incipere & inchoare opera virtuosa. Potissima. n. pars cuiuscūq; rei est initiū. Res. n. ardua postquā incipitur, quasi cōpleta media iudicatur. Et iō primi dei fundatores, qui inceperunt tyrannos resistere, primi scietiarum inuentores, qui inceperunt femina iacere, primi bonorum laborū bellorum & operum aggressores, qui incipiunt viā ostendere, valde sunt cōmendandi, & a Deo & hominib. collaudandi. Facile. n. est incipientem sequi, & bñ inchoantib. cōformari. Vbi verō nō est qui incipiat, qlibet sequens titubat & uacillat. Idē dicebant illi, & quærebant. 3. Reg. 20. Quis incipiet præliari? qd. n. necesse est, qd aliq; incipiat. Dato. n. qd ille, qd incipit negocium arduum, non plene perficiat, multum tñ proficit, qd alteri subsecuti dat occasionē, audaciā, vt aliquid inceptis addat, vel vt cōpleat, & pficiat. Vtile est tñ & honestū, qd hō cōpleat, si pōt qd incipit, & qd opus perficiat, quod assumpsit. 2. Cor. 8. Quēadmodum cepit, ita & perficiat. Et pōt dici, qd aliq; bene incipit, & bene finiunt, sicut iusti & sancti, qd bonum qd incipiunt vsq; ad finē & cōplementū deducunt. Exēplo Chri, Act. 1. Cepit Iesus facere & docere vsq; in diē qua assumpsit est. Itē quidā bene incipiūt, sed malē finiunt, sicut patet de multis, qd optimi sunt in iuuentute, pessimi in senectute. Optimi in inferiori gradu, pessimi qd prouehunt in superiori statu Similes illi monstro, seu illi puero monstruoso, qd in Babylone fuit natus in p̄sagiiū mortis Alexandri magni, sicut narrat Geruasius in lib. de ocijis Imperialib. qui ad hoīe incipiebat, & in feris in feras & beluas de finebat, quia. s. in capite & in brachijs forma humana inchoabat, circa coxas verō in capita multorum & diuersorum animalū terminabat, & quia meliori incipiebat, & in deterius finebat, mortem Alexandri, vt dixerunt aruspices, & mutationem reipublicę in deterius designabat. Re vera multi sunt hodie tales, qd. s. ab hoīe incipiūt & terminant in feras, qd. s. in virtutibus iniciant in feras tñ. i. in ferina uicia terminant, ita & nō solū vna fera. i. vnū vitium inuenit in ipsis, imō multa & diuersa vicia reperit in illis. Ibi est leo crudelitatis, vrsus gulo-

fitatis, canis insatiabilis cupiditatis, simia calliditatis, & porcus carnalitatis. Ista ergo qd in Principe, vel prelato reperiuntur, proculdubio mors & destructio reipublicę designat. Talibus igitur incipientib. & malē terminantib. dicit Gal. 3. Sic stulti estis in senfati Galathæ, vt cum spiritu cepti sis carne consumamini? Isti ergo bene incipiūt, sed male finiunt. Item aliqui sunt, qd bene incipiūt, sed nihil finiunt sicut ad litterā sunt mali, qui sen. per noua magna & ardua solent incipere, sed nihil ad perfectionem & cōplementū deducere. Nihil. n. ad perfectum adduxit lex. Heb. 7. Et de talib. pōt dici illud Luc. 14. Ille homo cepit edificare, & nō potuit cōsummare. Isti sunt sicut lanus, qui a poetis d̄r Deus in tiorū, & plures habebat facies, & iō ab illo lanq. d̄r Ianuarius, qui est ianua & initium totius anni. Initia. n. negociorū, & rerum, & nō fines edificabatur eidem. Tales ergo vident hodie esse inconstātes, insigniti multis facieb. i. multis principijs & inceptionib. insignes, qd. n. fines, sed initia rerū videntur ad eos pertinere, inquantū sp volunt incipere, sed nihil debet terminare. Quia s̄m Philolophū, acres in principio, frāguntur in fine, ita qd postquā ipsa primo inceperint postea cantant defecit. Iob 15. c. Dissipat Dñs cogitationes malignorum ne possint implere manus eorū, qd ceperāt. Isti ergo bene incipiunt, sed non finiunt. Itē alij sunt, qd malē incipiunt, sed bene finiunt. Non. n. sp respondent vltima primis. Debile. n. principium melior fortuna sequetur. Sæpe. n. fit dei miseria mediāte, qd qui malus vixerat, bonus efficitur, & qd inceperat a vitij, in virtutib. cōsummat. Exēplo. Thob. 11. Cepit offendens pedib. currere. Itē dico, qd alij sunt, qd malē finiūt sicut sunt peccatores & mali, sed de istis dicit in sequenti. Sic ergo patet, quō diuersi diuersimodē incipiunt bonum opus. Et possumus notare breuiter, qd iusti libenter incipiunt dolere per contritionem, incipiūt desistere per compunctionem, incipiunt clamare per orationē, incipiunt laudare per gratiarū actionem. Incipiunt laborare, p̄ bonā operationē. De dolore contritionis dici potest illud Tho. 10. Cepit autē (s. Thobias) cōtristari nimis. De flegē compunctionis d̄r Thob. 3. qd Thobias ingemuit, & cepit orare cū lachrymis. De clamore orationis d̄r Gen. 4. Ille cepit inuocare nomen Dñi. De canore laudis & gratiarū actionis d̄r 2. Par. 29. qd lauita tenentes organa, & sacerdotēs tubas, cū offerretur sacrificiū, ceperunt laudes canere Dñs. De labore autē bonę operationis d̄r Gen. 9. Cepit Noe vir agricola esse. Isti ergo incipere vnū iustum, qd spectat ad vigore, Item est vnū incipere iustum, qd spectat ad marorē. Et istud est incipere mundi tribulationū, quæ contine pullulant, & incipiunt erga bonos. 1. Pet. 4. Tempus est, vt incipiat iudiciū a domo Dei. Item est vnū incipere iustum, qd spectat ad honorē, quia. s. meliores primi incipiūt honorari. Ge. 44. Scrutatus est saccos eorū incipiens a maiore. Et certē sicut a maiori incipitur quantū ad honores, sic si malē se habuerint ab eis incipitur inferendo miseria, & dolores. Vnde Angelis percussorib. præcipitur Eze. 9. A sanctuario meo incipite. Sic ergo patet, qd est vnū incipere, qd spectat ad iustū. Tertio dico, qd est vnū incipere spectans ad ministerium. Et sic dico, qd mali habent quadruplex malū incipere, videlicet vnum, qd denotat imperfectam vitæ nouitatem, qd mali ergo habent Imperfectam vitæ nouitatem, qd vnum incipere, qd Indiscretam culpæ prauitatem, qd est imperfectum, & Parum lætam pœne grauitatem, qd illud nihil aliud est qd imperfectio vitæ & morum. quia. s. multi sunt imperfecti & incipientes, nunquā autē cōplentes aut cōsummantes. Vnde Seneca dicit qd fatuus incipit sp viuere. Eccl. 18. Cum cōsummauerit hō, tūc incipiet. qd. s. tūc incipiunt, quādo debuerāt cōsummare. Itē est vnū incipere, quod est incōpletū, Et istud est, qd qd incipit bene, sed nunquā deducit ad finē, sed de hoc dictū est supra. s. præcedenti. Itē est vnū incipere, qd est indiscretū sicut est qd mali libetē incipiūt licet, & alia mala, & qd gloriantur incipere mala opera, & mala exēpla alijs dare, ipsasq; continuare, & ad malum finē deducere. Figurati in edificantib. turrem Babylonis, de quib. d̄r Gen. 11. Ceperunt hoc facere nec desinēt a cogitationib. suis donec eas cōpleant. Babylon interpretatur confusio, & signat opus malum &c. Itē est vnū incipere, quod est parum lætum, & istud est incipere pœnæ æternę, quæ-

quā post mortem inceperit, damnati incipient dicere motibus cadite sup nos, & collib. operite non sicut d̄r Luca 23. Qd potissimē tunc fiet qd a regno Dei videbunt perpetuo se exclusos. Luc. 13. Tunc impietis foris stare. Et 14. Incipietis cum rubore nouissimum tenere locum. Sic ergo patet, quō incipere spectat ad Deum, ad iustum, & ad impium. **Incidere.** Nota, qd incidere sumitur pro in aliquid malum cadere. Et nota, qd in scriptura reperit. Incidere nequitie latentis. Incidere miserię præsentis. Incidere angustie sequētis. Incidit. n. iniq; in foueā latētis reatus incidunt miseri in cocleā p̄sentis anfractus. Incidit dānati in arē sequētis defectus. Primum ergo dico, qd est vnū incidere spectans ad temeros. i. ad peccatores, qd. s. isti de vno pctō incidunt in aliud, & et vbi ipsi nō aduertūt, ipsi incidūt in diaboli laqueum & ruinam. Quis. n. incidat in foueā malitię & nequitie, patet Eccl. 10. Qui fodit foueā, incidet in eam. Quidā incidunt in laqueum auaritię. 1. Ti. 6. Qui uolunt diuites fieri incidūt in rētaiones & in laqueū diaboli. Quidā incidūt in scopolos iracundię, & discordię. Act. 27. Timentes ne in aspera loca incideremus. Quidam incidunt in viscū carnalitatis & luxurię. Vnde de mala muliere dicit Pron. 22. Foueā profunda os alienę, cui iratus est Dñs, incidet in eā. Quidā incidunt in infirmitatē languoris, & negligentie, sicut de anthioco d̄r 1. Mac. 6. quod decedit in lectū, & incidit in languorē. Quidā incidunt in tenebras erroris & ignorantie. Pron. 17. Qui euitat discere, incidet in molū. quidam incidunt in voraginē desperationis atq; demētię. Eccl. 29. Transgrediens mandatum Dñi incidet in promissionem nequā. Istud est ergo vnum incidere spectans ad temeros. Scd̄ dico, quod est vnum incidere spectans ad miseros. & istud est illud, quod spectat ad illos, qui in mundi tribulationes incidunt, & qui casib. fortunę nunc in vnū, nūc in aliud malum ruunt. Fortuna. n. inefficis occultæ Dei pro uidentia, homines in hoc mundo uaria sorte pellit, ita qd s̄m occulta sua iudicia ipsos in diuersas tribulationes incidere facit. Et inde sepe fit quod homo per illam viā impericulum incidit, per qd periculum euadere credit, iuxta illud poetarū. Decidit in syllā, qui vult vitare Charybdin Seyllā. n. & charybdin sunt dāg maris pericula, & sepe fit, qd dum nauis vnum vitare se credunt, in aliud incidunt, & impingunt. Melius est igitur Deo ex toto se committere, & qd quid incidere fecerit, in patientia sustinere, iuxta illud qd dixit Dauid. 2. Re. 24. Melius est, vt incidam i manus Domini (multa. n. miserię Dñi sunt), quam in manus hominū. Istud est igitur vnum incidere spectans ad miseros. Tertio dico, qd est vnum incidere spectans ad inferos. i. ad damnatos qd sunt in inferis. Isti. n. figurantur in illo, qui descendit de Hierusalē in hierico, incidit in latrones, qd spoliantes eū, plagis impositis abierūt, semiuuio, relicto sicut d̄r Luc. 10. Peccator enim qd de Hierusalē in hierico, de statu gratię in peccatum descendit, finaliter moriens in latrones in feras incidit, & bonis oib. temporalib. & gratuitis spoliatus, plagis æternę damnationis impositis semiuuio pertransit, in quātum. s. non plene nec quiete uiuit, imō iuxta Pl. Laborabit in æternum, & uiuet adhuc in finem. De tali ergo futuro incidere d̄r Eccl. 29. Recupera proximum secundum virtutem tuam, & attende tibi, ne incidas. s. in manus diaboli. Proximum inquit tuū, i. ipsum, qui per poenitentiam recuperat, ne in æternam angustiam incidat, & ne manus suę durę iustitię inueniatur. Et merito, quia pro certo sicut dicitur Hebr. 10. Horrendum est incidere in manus Dei uiuentis. Et hæc de incidere sufficiant, vide supra de tractatibus cadere, & decidere.

quā post mortem inceperit, damnati incipient dicere motibus cadite sup nos, & collib. operite non sicut d̄r Luca 23. Qd potissimē tunc fiet qd a regno Dei videbunt perpetuo se exclusos. Luc. 13. Tunc impietis foris stare. Et 14. Incipietis cum rubore nouissimum tenere locum. Sic ergo patet, quō incipere spectat ad Deum, ad iustum, & ad impium.

Incidere. Nota, qd incidere sumitur pro in aliquid malum cadere. Et nota, qd in scriptura reperit. Incidere nequitie latentis. Incidere miserię præsentis. Incidere angustie sequētis. Incidit. n. iniq; in foueā latētis reatus incidunt miseri in cocleā p̄sentis anfractus. Incidit dānati in arē sequētis defectus. Primum ergo dico, qd est vnū incidere spectans ad temeros. i. ad peccatores, qd. s. isti de vno pctō incidunt in aliud, & et vbi ipsi nō aduertūt, ipsi incidūt in diaboli laqueum & ruinam. Quis. n. incidat in foueā malitię & nequitie, patet Eccl. 10. Qui fodit foueā, incidet in eam. Quidā incidunt in laqueum auaritię. 1. Ti. 6. Qui uolunt diuites fieri incidūt in rētaiones & in laqueū diaboli. Quidā incidūt in scopolos iracundię, & discordię. Act. 27. Timentes ne in aspera loca incideremus. Quidam incidunt in viscū carnalitatis & luxurię. Vnde de mala muliere dicit Pron. 22. Foueā profunda os alienę, cui iratus est Dñs, incidet in eā. Quidā incidunt in infirmitatē languoris, & negligentie, sicut de anthioco d̄r 1. Mac. 6. quod decedit in lectū, & incidit in languorē. Quidā incidunt in tenebras erroris & ignorantie. Pron. 17. Qui euitat discere, incidet in molū. quidam incidunt in voraginē desperationis atq; demētię. Eccl. 29. Transgrediens mandatum Dñi incidet in promissionem nequā. Istud est ergo vnum incidere spectans ad temeros. Scd̄ dico, quod est vnum incidere spectans ad miseros. & istud est illud, quod spectat ad illos, qui in mundi tribulationes incidunt, & qui casib. fortunę nunc in vnū, nūc in aliud malum ruunt. Fortuna. n. inefficis occultæ Dei pro uidentia, homines in hoc mundo uaria sorte pellit, ita qd s̄m occulta sua iudicia ipsos in diuersas tribulationes incidere facit. Et inde sepe fit quod homo per illam viā impericulum incidit, per qd periculum euadere credit, iuxta illud poetarū. Decidit in syllā, qui vult vitare Charybdin Seyllā. n. & charybdin sunt dāg maris pericula, & sepe fit, qd dum nauis vnum vitare se credunt, in aliud incidunt, & impingunt. Melius est igitur Deo ex toto se committere, & qd quid incidere fecerit, in patientia sustinere, iuxta illud qd dixit Dauid. 2. Re. 24. Melius est, vt incidam i manus Domini (multa. n. miserię Dñi sunt), quam in manus hominū. Istud est igitur vnum incidere spectans ad miseros. Tertio dico, qd est vnum incidere spectans ad inferos. i. ad damnatos qd sunt in inferis. Isti. n. figurantur in illo, qui descendit de Hierusalē in hierico, incidit in latrones, qd spoliantes eū, plagis impositis abierūt, semiuuio, relicto sicut d̄r Luc. 10. Peccator enim qd de Hierusalē in hierico, de statu gratię in peccatum descendit, finaliter moriens in latrones in feras incidit, & bonis oib. temporalib. & gratuitis spoliatus, plagis æternę damnationis impositis semiuuio pertransit, in quātum. s. non plene nec quiete uiuit, imō iuxta Pl. Laborabit in æternum, & uiuet adhuc in finem. De tali ergo futuro incidere d̄r Eccl. 29. Recupera proximum secundum virtutem tuam, & attende tibi, ne incidas. s. in manus diaboli. Proximum inquit tuū, i. ipsum, qui per poenitentiam recuperat, ne in æternam angustiam incidat, & ne manus suę durę iustitię inueniatur. Et merito, quia pro certo sicut dicitur Hebr. 10. Horrendum est incidere in manus Dei uiuentis. Et hæc de incidere sufficiant, vide supra de tractatibus cadere, & decidere.

Incircuncisus. Cum circuncisio nihil aliud sit, qd circūquāq; facta incisio, sicut in lege Moisaica fiebat, vbi caro præputij circuncidebat & abijcebat, & sic homo circuncisus dicebatur, a pctō originali mū dabatur, & ab incircuncisus. i. a gentilibus distinguebatur, restat, quod per incircuncisus intelligebantur gentiles atque pagani, diuinis legibus non subiecti, sed idolorū seruitijs occupati. Moraliter ergo loquendo, circuncisio nihil aliud est quam uisiorum & morum superfluoꝝ resectio & abdicatio, in circuncisio morū superfluoꝝ & uitioꝝ & occupatio, uēdictio, & possessio. Et sic pctōres in circuncisus vocatur, eo qd in eis uicia nō extirpantur, sed potius abundat, & dicitur. Berchorij. Pars ij. S. 4. inf-

inferuntur. Nota ergo, q incircuncifi inueniuntur quida in Mentibus vano cogitatu, Actibus superfluo tactu, Gentibus inhonesto tractu, Vestibus improbo ornatu, Moribus insolenti iactu, Operibus eminenti fastu, Dapibus excessiuo pastu, Renibus immundo pruritu, Auribus anido auditu, Vocibus fatuo tinnitu.

Quis est Philisteus iste incircuncifus? Item est in circuncifio inhonesti gestus, seu et motus ornatus seu apparatus. Reg. 1. Nolite annunciare in geth, ne forte exultent filia incircunciforum. Filia. n. diuitum sunt illa, quae plus abudant in motib. gestib. & ornatib. superfluis. Et 1. Re. 3. 1. Ne forte veniant incircunsi, & illudant mihi. Item est incircuncifio carnalis pruritus. i. actus luxuriosi, de quo dicit Hier. 9. Vistabo sup oes, qui incircuncifum habent praprium. & Hest. 14. Tu scis quia detestatur cubile incircunciforum. Item est incircuncifio vestium & ornatus, sicut est in illis viris, qui in turpi habitu & inhonesto incedentes, pudenda non potest conterege, & in illis mulierib. quae carnem ad lasciuam prouocant aptata veste nudat, & ostendunt. Sint licet indumeta vtriusq; quantum ad formam nimis circuncifia, tñ vt in praesentia sumitur incircuncifio. s. pro vitio rum uenudicatione, merito dicitur incircuncifus, quia libidinis, & superbiae irritatiua. His cum veniuntur in Hierusalem, in religione Christiana, vel Ecclesia militante, aut cum sint Hierusalem idest anima Christiana & fideles praecipitur. Esa. 52. Induere vestimentis gloriae tuae Hierusalem, quia non adijciet vltra, vt pertrahat te in circuncifus. Item est incircuncifio morum & status, sicut est in illis, qui insolenter & impudice conuersantur, quibus dicitur ad Deo Leu. 26. Ambulabo ego contra eos, donec erubeat incircuncifia menses eorum. Item est incircuncifio operum & fastus, sicut est in illis, quorum opera pompa propria & aliorum nihil penam praesumunt, sicut de Goliath expulsi est, qui verbo vultu & armis minax. Israel & David despectit. David uero in Domino confidens dixit. Quis est hic Philisteus incircuncifus, qui exprobravit faciem Dei uiuentis. 1. Re. 17. Sequitur. Ego venio ad te in nomine Domini exercituum, & percutia te, & auferam caput tuum a te. Quod & factum est. Et saepe, imò quasi semper fit, vt quae opera sua cum fastu aggrediuntur, humilitati deficiant, & contemnant, sicut iam patuit. Item est incircuncifio dapum, & pastus, sicut est in illis, quos nulla quae ventris cura occupat, & qui se ventri immolant per gula quibus est gula praecipit, vt immolent sibi carnes porcinas & immundas. i. maiorem in esu delectationem, quam debeat, vel temporibus prohibitis, ita vt non deceat. In quibus dum nimis oblectantur, & praeparant, aia eorum contaminant. Inde prouenit, quod relinquant filios, delectationes & appetitus, quos gula parit, incircuncifos. i. superfluos & vitiosos, sicut dicitur 1. Mac. 1. Iussit scilicet Antiochus. i. diabolus immolari carnes suillas, & pecora communia, & relinquere filios suos incircuncifos. Item est incircuncifio auris seu auditus, sicut est in illis, qui oia volunt audire. s. vana & lusoria, dira & detractoria, turpia & infectoria. Mala. n. libenter audiunt, bona vero audire negligunt, & contemunt. Hie. 6. Incircuncifus aures oium, & audire non potest. Et Act. 7. dicitur Duris cordibus, & incircuncifis auribus Spiritui sancto resistitis. Item est incircuncifio vocis, & tinnitus, sicut est in illis, qui superflue loquuntur & garrunt. Exo. 6. Incircuncifus sum labijs ab heri & nudius tertius. Breuiter ergo concludere possum, quod tales indomiti & incircuncifii a Paradiso finaliter excludunt, iuxta illud Eze. 44. Oia alienigena incircuncifus corde, & incircuncifus carne, non ingredietur sanctuarium meum. Et in inferno perenniter includuntur, vt sic cuilibet damnato dicat illud Eze. 31. Ecce deductus es cu lignis voluptatis ad terram vltimam in medio incircunciforum, dormies cum his qui interfecti sunt gladio. Sic ergo patet quomodo incircuncifio semper sonat in malo, sicut circuncifio sonat in bono. Vide supra de circuncifione.

Incitare. Nota, quod incitare idem est, quod commouere prouocare, irritare, exhortari, & admonere. Accipitur autem, vt communiter, in malo. Omittitur autem, quia paucae sunt auctoritates.

Inclinare. Nota, quod inclinare in scriptura sumitur multis modis. Sumitur. n. pro incuruatione, humilitatis, benignitatis, aduersitatis, fragilitatis, fallacitatis. iniquitatis. Quidam ergo inclinatur per humilitatem. Esa. 2. Inclinauit se homo, & humiliabitur vir. Item quidam inclinatur per benignitatem, sicut. s. sunt illi, qui facilliter inclinant ad misericordiam, & ad pacem. Tob. 22. Qui inclinauerit oculos, ipse saluabitur. Et talem inclinationem petebat Dauid in Ps. dicens. Inclina aurem tuam, & exaudi uerba mea. Item quidam inclinatur per aduersitatem. Vnde de malis & superbis qui modo in honoribus sunt erecti, dicitur in Ps. Inclinauit se, & cecidit cum dominatus fuerit pauperum. Item quidam inclinatur per fragilitatem, & est inclinatio generis, qua homines inclinant ad terram per infirmitatem, senectutem, & mortem, de qua potest dici illud Io. 20. Inclinauit se, & spexit in monumentum. homo. n. statim quod incipit senescere, incuruatur & inclinatur quasi prospiciens ad terram, & ad monumentum, & ad sepulchrum. Item quidam inclinatur per fallacitatem, & isti sunt falsi preditores & hypocritae. Vnde de falsa muliere dicit Pro. 2. Inclinata est ad mortem domus eius, & usque ad inferos egressus illius penetrat. Item est inclinatio iniquitatis, & ista est, quando homo facilliter inclinatur ad iniquitatem faciendam, quod vtiq; facit hominis mala consuetudo, vel impulsus tentationis. vnde de muliere curua dicitur Luc. 13. Quae erat inclinata ad terram, & non poterat respicere sursum. De inclinatione ergo humilitatis possumus aliquid dicere. Sicut. n. arbor quanto magis fructifera, oneratur, tanto arbor eius amplius inclinatur, sic uiri perfecti quanto atque fructibus bonorum operum & virtutum sunt onerati, tanto per humilitatem sunt amplius inclinati. Vnde de Sancto Dauid dicitur 1. Re. 24. Inclinauit se Dauid pronus in terram adorauit. In quibus uerbis ostenditur, quod sicut homo inclinatur corporaliter ad amplexandum, ad onus suscipiendum, ad aliquid audiendum, aut ad aliquid exercendum, aut ad aliquid inquirendum, aut aliquid perquirendum sic specialiter debet homo inclinari & incuruari ad amplexandum, quod diligitur, ad supportandum quod imponitur, ad audiendum, quod praecipitur, ad exercendum quod immititur, seu inuenitur, ad perquirendum quod amittitur, ad requirendum, quod appetitur. Ista igitur inclinationes morales probat per ordinem affectio cordialis (Inclinans se inquit) Perfectio virtualis (Dauid manu fortis) Subiectio corporalis (Pronus) Compaffio naturalis. (In) Mentis meditatio (Terra inquit) Verbalis postulatio (Adorauit inquit). Primum ergo inclinatur ad amplexandum Deum per deuotionem, vt simus sicut sole quicumque, & ad solem continuè se inclinatur, quia. sicut sole inuisibilem Christum spiritus nos debemus per affectionem & deuotionem inclinare, & ad ipsum oes actus, & opera ordinare. Esa. 17. Inclinauitur homo ad factorem suum, quod ostenditur, cum dicitur Inclinauit. Homo. n. se totum dedit ad Deum inclinare. s. cor meditatio, lingua, loquedo & gratias agendo. Manus ipsius benedictio operando. Io. 24. Inclinate corda uestra ad Dominum. & Ge. 24. Inclinauit se homo, & adorauit. Vnde petebat Dauid in Ps. Inclina cor meum in testimonium tuum, & in auaritia. Qui. n. bene considerat bonitatem diuinam, facilliter inclinatur ad ipsam Esa. 14. Qui te uiderint, ad te inclinabuntur. Secundo inclinatur ad supportandum oem tribulationem, & simus sicut camelus, qui cum sit aia valde forte, solet se super genua anteriora inclinare, quia a magistro se percipit onera adum, quia. s. quia a Deo vel a prelato videmus aliquod onus, vel aliquod difficile correctionis vel aduersitatis pondus nobis immitti, nos pro certo reuerentiam & humilitatem debemus collum, & cor humiliare, & inclinare, & ad uocem Dei vel prelati oia tristitia & graui patienter & fortiter tolerare, quia. s. nos debemus esse Dauid, qui interpretatur manu fortis. Vnde de Dauid dicitur Reg. 3. Quod Dauid erat proficiens, & semper seipso rubustior. Vnde de inclinatione talis fortitudinis potest dici illud Num. 21. Scopuli torrentium inclinati sunt. Scopuli. n. sunt rupes fortes & durae. Iuxta illud Baruc. 2. Inclinate humerum uestrum & ceruicem uestram, & facite opera regis babilonis. Sic faciebat ille, quod dicebat in Ps. Inclinauit cor meum ad iustificationes tuas in aeternum, pp retributionem. Inclinauit ergo ad supportandum oem tribulationem. Tertio inclinatur ad audiendum per ueram attentionem (Pronus inquit) Verus enim obediens debet esse pronus, & inclinatus ad audiendum, atten-

attendendum, & faciendum mandatum superioris, similis electi, & cani nobilis, qui aures habet naturaliter inclinat, quia sicut dicitur Eccl. 6. Si inclinaueris furem tuam, suscipies doctrinam, & si dilexeris audire, sapiens eris. Vnde de pronitate humilitatis potest dici illud 1. Reg. 5. Dagon pronus iacebat in terra. Inclinemur ergo ad audiendum per ueram attentionem. Quarto dico, quod inclinari debemus per intimam compaffionem, & hoc ostenditur, dum dicitur In. Quia. s. compaffio naturalis est nobis intima, & innata. Inquit. Vnde de Christo copaffienti mulieri in adulterio deprehensa dicitur Io. 8. Quod inclinatus se, digito scribebat in terra. Et de ipso et per peccatoribus. moriente dicitur Io. 19. Quod inclinatus capite misit spiritum. Dicamus ergo Domino illud Ps. Inclina cor meum in testimonium tuum. i. in opera pieratis, & non in auaritia. & Tu Domine inclina coelos tuos, & descende. s. ad miserandum nobis. Inclinemur ergo ad exercendum innata compaffione. Quinto inclinatur ad perquirendum amissam perfectionem. In terra inquit. Sicut. n. quod in terra aliquid amittit, solet se ad terram inclinare, & diligenter quaerere quousque illud valeat inuenire, sic quia in terra. i. in terrenis bonis virtutes, & gratias perdidimus, ideo pp ipsis quaerendis, & reuocandis, ad terram nos debemus inclinare, considerando futuram in illam reuersionem, & inferni sub terra afflictionem, vt sic de quolibet nostrum dicatur illud Io. 8. Inclinauit se digito scribebat in terra. Digitus. n. est intellectus, qui tunc in terra dicitur scribere, quod ad considerandum praedictas terre conditiones se uoluerit inclinare. Sexto inclinatur ad faciendum deuotam supplicationem. (Adorauit inquit.) Vnde de Bersabea dicitur 3. Reg. 3. Inclinauit se Bersabea, & adorauit. Cuilibet ergo atque sic diuersimode inclinatur dicitur in Ps. Audi filia, & uide & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, & concupiscet Rex decorum tuum, ubi ostendit, & inclinatio humilitatis facit nos attentius meditari. (Audi inquit.) Sagacius cogitanti. (Vide inquit.) Remotis elongari. (Obliuiscere. po. tu. & do. pat. tui.) Feruentius adamari, quia. s. facit, quod Rex Christus concupiscit decorum tuum. Vide supra de humilitate.

Inclutus. Nota, quod inclutus idem est quod nobilis, gratiosus, honorabilis, & solennis. Et signat in scriptura diuersimode loquendo homines spiritaliter, temporaliter, & aeternaliter nobiles & beatos. Et sic dico, quod inueniuntur

Viruales, Primi sunt incluti moribus internis, Incluti Temporales, Secundi sunt incluti uiribus externis, Supernales, Tertij sunt incluti uiribus aeternis. Primum ergo dico, quod quidam sunt incluti interne, & virtualiter. Isti sunt uiri sancti iusti, & docti, quos. s. diuina gratia boni mores, & sapientia faciunt inclutos, & solennes. Vnde de filiis Israel dicitur Deu. 4. Quae est. n. alia gens tam incluta, quam habeat cerimoniam iudicia, & uniuersam legem, & c. Vnde et de illo Sancto rege Ezechia dicitur spiritualiter exponendo. 2. Paral. 32. Fuit Ezechias diues, & inclutus valde, & thesauros plurimos congregauit auri, & argenti, & lapidis preciosi, & aromatati & c. Expone per aurum sapientiam, per argentum eloquentiam, per lapides preciosos uirtutum sanctimoniam, per aromata bonam famam. Ista. n. sunt, quae hominem faciunt inclutum apud Deum nobilem, & famosum. Gen. 34. Ipse erat inclutus in oculo domo patris sui. Istud potissimum potest referri ad clericos, quod pro certo ratione scientiae, sanctitatis & iustitiae, in domo patris nostri Dei. s. in ecclesia praeteritis solent esse incluti. Sed reuera hodie conquerendo potest dicitur Ecclesiae spiritus super de clericorum populo sibi dato illud quod scribitur Hier. 12. Vbi est grex, qui daturus est tibi, pecus inclutum tuum? Et pro certo potest etiam cum ipso dicere conquerendo, quod scribitur Thir. 4. Filij Syon incluti & amicti auro primo, quo reputati sunt in uasa testae. Expone, & compara modernos ecclesiasticos uasis testae, quod sunt uilia, & fragilia, parui aut nihil appreciabilia. Et breuiter Ecclesiae potest dici illud 2. Reg. 1. Incluti tui Israel super montes tuos interfecti sunt. Et reuera uerba de Ecclesia verificata sunt hodie uerbum illud Thir. 2. Obtextit caligine in furore suo Dominus filiam Syon, proiecit de caelo in terram inclutam Israel. Sic ergo patet, quod quidam sunt incluti interne, & virtualiter. Secundo dico, quod quidam sunt incluti externe, & temporaliter. Et isti sunt illi, quos fortuna nobilitatibus, & diuitijs facit beatos, de quibus potest dici illud, quod de rege Iosaphat diuite, & incluto, sicut dicitur Domi-

no accepto dicitur. 2. Par. 18. Fuit Iosaphat diues, & inclutus multum. Vnde et de multis, qui nati sunt in paupertate, & per fortunam sunt incluti, potest dici illud, quod dicebant filij Laban de Iacob Gen. 31. Tulit Iacob diuitias patris nostri, & facultate eius ditatus inclutus factus est. Sic uere possunt dicere multi filij nobilium de multis peregrinis & aduenis, qui de bonis patrum suorum sunt incluti, & per prosperitatem diuites, & elati. Sed aduertant tales fortunatiter incluti ad illud, quod scribitur Ezech. 26. Quomodo peristi, quae habitas in mari, uerba incluta, quae fuisti fortis in mari, quia. s. tales, qui in mari huius mundi sunt incluti, & opulenti, finaliter pereunt, & non solum aeternaliter, imò et nunc temporaliter periculum, & infortunium incurrit. Vnde de mundo, & mundi prosperitate cum suis inclutis, & beatis dicitur Esa. 13. Erunt Babilon illi ciuitas gloriosa in Regnis, incluta in superbia Chaldaeorum subuerfa sicut subuertit Dominus Sodomam, & Gomorrah, & potissimum fiet in iudicio, quod verificabitur illud Hester 11. Sol ortus est, & humiles exaltati sunt, & deuorauerunt inclutos. Isti sunt ergo incluti externe, & temporaliter. Tertio uero dico, quod quidam sunt incluti superne, & aeternaliter. Et isti proculdubio sunt beati, quia. s. illa superna ciuitas Hierusalem cum suis habitatoribus summè est incluta, & decora. Vnde Dominus de ea potuit dicere illud 2. Par. 2. Domus quam edificare cupio, magna est nimis, & incluta. Et merito, quia ibi est corona incluta gloriae sempiternae quae. s. filij Dei incluti coronantur, vt cuilibet dicitur illud Pro. 4. Dabit capiti tuo augmenta gratiarum, & corona incluta proteget te. Et sic patet de inclutis internis, externis, & aeternis.

Includere. Vide claudere, quia paucae sunt auctoritates.

Incredulus. Nota, quod incredulus est ille, qui ueritati, uel auctoritati fidei non assentit, & puenit incredulitas, vt cõiter ex obstinatione. Est autem uicium incredulitatis, quod alijs acquiescere, uel credere designat. Est uicium incredulitatis idem, quod inobedientia. Sicut. n. materia dura, & compacta non obedit artificis sic cor durum, obstinatum, incredibile & inobediens, ad uoluntatem artificis. s. Dei interius inspirantis, praedicatoris exterioris instruentis, prelati seuerius corrigentis nunquam uult obedire, nec in formam perfectionis, & uirtutis seipsum transformare, uel mutare. Et ideo de obstinatis, & incredulis dicitur Hie. 5. Populo huic factum est cor incredulum, & exasperans. Ideo Thomae dictum est Io. 10. Noli esse incredulus, sed fidelis. Et nota, quod uicium incredulitatis est periculosum multiplici ratione, quia per hanc Deus irritatur, Deus (dico) irritatur. Io. dicitur Mar. 16. Coelum denegatur, quod Iesus exprobauit incredulitatem procuratur, quod discipulorum, & duritiam cordis & cetera. Item dico, quod per istam celum denegatur. Aaron. n. incredulus fuerat ori Domini, damnatus fuit ne intraret terram promissionis, sicut dicitur Num. 20. Ad denotandum quod illi, qui Dei uoluntati non credunt nec obediunt terram promissionis Paradisi non intrabunt. Vnde Heb. 3. Quibus autem iurauit non intrare in requiem suam, nisi illis, qui increduli fuerunt quod nullis. Item per incredulitatem poena procuratur. vnde Rom. 11. dicitur, quod rami per incredulitatem fracti sunt. Item per incredulitatem fides enervatur. vnde Esa. 21. Qui incredulus est, in se deliter agit. & c. Vide supra de fide, de obedientia, & inobedientia.

Increpare. Increpare idem est, quod arguere reprehendere, & corrigere. Et est increpatio Dei & hominis. Item est increpatio realis & uerbalis, & uide supra de arguere in illa auctoritate. 2. Tim. 4. Argue, obsecra, increpare. Et supra de correctione. Et si uis dicere de increpatione diuina, potes notare, quod Deus increpat per Corporalem afflictionem, De corporali afflictione dicitur Iob 38. Temporalem vexationem, quod Deus increpat per dolor in infernali damnationem. Et de reali vexatione dicitur in Ps. Increpauit mare rubrum, et exsiccatum est. De aeternali damnatione potest dici illud Ps. Increpasti gètes, et perij impius, nomen eorum deleti in æternum, et seculum seculi, et illud. Increpasti superbos, maledicti, qui declinant a mandatis tuis. De increpatione uero humana, de qua. s. dicitur Luc. 17. Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum etc. potest breuiter exponi illud Ps. Corripiet me iustus in misericordia et increpabit me, oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.

meum. Vbi ostenditur, quod ille, qui increpat, vel corripit alios debet habere

In { Actu feueritatem, Ipse n. debet habere in actu feueritatem, quia debet esse iustus. In corde benignitate quia det esse in misericordia. In verbo veritate, quia ibi non debet esse oleum peccatorum. i. adulatione. Habeat igitur corector, vel increpator feueritatem, & equitatem sine denariatione. Ipse n. debet esse iustus. Corripiat me iustus, inquit quia. Iustus, sancte & pure, sine ira, vel odio, vel vindicta debet corripere delinquentem, nec plus iusto, nec minus debet. Exemplo leonis, qui percussit se non solet magis laedere, quam laesus sit, imo ipsum rotando, & trahendo solet me suram obseruare, & ordinem, sicut dicit Plinius, de detali dicat illud Eccl. 11. Antequam interroges, ne vituperes quenquam, & cu interrogaueris, corripere iustus. Iustus ergo sit corrector non peccator, quia non est dignus alios corrigere, qd se quod corrigi debeat meminit se habere. Peccator n. melius corripitur, qm a tali, qui nihil corrigibile gesserit, increpat. Sicut n. dicit Mat. 17. Iesus increpauit daemone, & exiit ab homine, qui tñ ad increpationem alicuius peccatoris non exiisset. Sic ergo iustus, vt ei dicatur illud Ps. Iustus es Dñe, & rectum iudicium tuum. Et illud Ps. Increpa feras arundinis, & congregatio taurorum in vacis populorum, vt excludat eos, qui probati sunt argento, ac si dicat, probati, & iusti debent increpare alios, & nō mali. Habeat ergo feueritatem, & sine deuotione. Itē habeat increpatione humana pietate cū dicitur in misericordia inquit. Ois n. correctio, & increpatione semper debet misericordiam comitari. Super exaltat n. misericordia iudicium, sicut Iac. 2. Sicut n. quāuis ossa sunt exterius dura, intus tñ sunt medulla cœpi, sic plati, qui sunt ossa ad corpus Ecclesie sustinendum, quāuis exterius in apparentia sint duri increpando, intus tñ cōscientia debent esse medulliosi, & misericordes in cōpatione, qd sicut dicit Iac. 2. Iudicium sine misericordia fiet, illi, qui nō fecerit misericordiam. Vnde de tali misericordie increpatione pōt dicit illud Gen. 37. Increpauit Ioseph pater suus. Pater n. nō mē est pietatis. Habeat ergo pietatem cum dulci compassione. Tertio habeat veritatem sine adulatione. Oleum inquit peccatoris. i. vitium adulationis, nō inpinguet caput meum. Dic de isto oleo sicut supra. Et sic ergo pater de increpatione correctionis. qualiter debet fieri. Ista. n. si debet mō fiat, valde est vitiosa. Sicut n. dicit Prou. 6. Mandatum lucerna est, & lex lux, & via vitæ. increpatione disciplina. & Prou. 15. dicit qd auris, quæ audit increpatione vitæ, in medio sapientium commorabitur. Et hæc de increpare sufficiunt.

A Incuruare. vide supra, et vbiq; igit de humilitate, et supra de inclinare. Et nota, quod curuitas, & incuruatio, vt cōter, sumitur in malo, sicut inclinatio in bono. Signat n. incuruatio deflexionem, quæ fit ad p̄ctm. Item de p̄ssionem, q̄ fit per tormentū. Itē subiectionē quæ fit per feruiturū iugū. De incuruatione peccati dicit in Ps. Dor sum eorum semper incurua. & Esa. 51. dicit aia peccatrici in persona dæmonum. Incurua te vt transeamus. De incuruatione verò tormentorum dicit. 2. Par. 36. Incuruatus sum multo vinculo aris, & ferri. De incuruatione verò feruiturū, & subiectionis dicit Gen. 27. Incuruentur ante filijs. matris tuæ.

Incuruare. Incumbere idem est, quod accumbere vel pertinere, vel imminere. Paucæ sunt auctoritates.

A Inde. Deinde. Cū inde significet terminū, à quo possumus notare, qd fm. qd sunt diuersa loca, bona, & mala, sic inde. i. recessus à talib. pōt dici vel bonus vel malus. Et sic nota, quod in scriptura inuenitur. Locus horrois & pestilentie. Locus doloris & poenitentie. Locus honoris, & excellentie. Locus laboris & violentie. Et sic dicitur, quod quadruplex recessus inuenitur, videlicet

Virtuosus, Primus est peccator vel mundus, Vnus virtuosus, secundus est Ecclesie vel prelacionis status, tertius est Paradisus, quartus verò infernus. Est n. vnus virtuosus, p̄ quē dimittit terminus horrois. i. mundus vel peccatum, de quo Esa. 51. Recedite recedite, exite inde, polluti nolite t̄gere, exite de medio eius. Vnus virtuosus, quē dimittit terminus valoris. i. status gratie, & poenitentie, de quo

3. Reg. 2. Aedifica tibi domum in Hierusalem, nō egredieris inde huc atq; illuc. Vnus doloris per quē amittitur terminus honoris. i. Paradisus, de quo pōt exponi illud Abdæ 1. vbi dñs loquens peccatori p̄sumptuoso, & sine cā de Dei misericordia confitendi, & cœlum obtinere sine meritis sperant dicit sic. Si inter sidera posueris nidum tuum, inde detrahā te. & Amos. 9. dicit. Si ascenderint in cœlum, inde detrahā eos. Vnus gaudiosus, per quē euadit terminus laboris. i. infernus, de quo dominus dicit loquens de poenitentibus, & cōuersis, Amos. 9. dicit. Si descenderint vsq; ad infernum inde manus mea educet eos. Si descenderint. i. in periculo descēdēt fuerint, qd. i. inde post descensum nō est reuersio. Mat. 5. Amen dico tibi, non exies inde donec reddas nouissimū quadrante. Dicamus ergo aliquid de inde malo, à quo est recedendum. i. de mūdo vel de peccato, & aliquid de inde bono, à quo est inchoandū. i. de statu poenitentie, vel ḡg. ¶ Primò igitur dico, qd est vnū inde qd bonū fugiunt si in eo morantur, vt si morantur loco infecto, & pernicioso, in loco suspecto, & periculo in loco deiecto, & opprobrioso, inde solent, q̄ citius possunt recedere, & ad loca cōtraria se trāsferre. Cū igit mundus sit locus infectus, & peccatus, deiectus, perniciosus, periculosus, & opprobrioso, restat, quod inde est totis viribus recedendum, & ad loca tua, sana, vtilia & sancta. i. ad statū poenitentie, & gratie accedendum. Figura Iudith. 5. vbi dicit, qd Hebræi habitates primò in terra Chaldæorum renuerunt sequi Deos patrū suorū, & vnū Deum cœli coluerunt, qui & p̄cepit eis, vt exirent inde & habitaret in Charram. Terra n. Chaldæorum est mundus, quia. i. Chaldæi interpretantur quasi feræ, seu quasi feroces, quasi dæmones, quasi mamillæ, quia p̄ certo mundani mundo dediti sunt recte quasi mamillæ, facilliter lactando, & accipiēdo, tādē sunt quasi feræ, voraciter rapiendo, & acquirēdo, sicut liter aut sunt quasi dæmones, obliuente viuēdo, & desperando, vt & de mundo exponat illud Esa. 34. Erit inquit cabile draconū, & Palsea struchionum, & occurrēt dæmonia, onocentaurus, & pilosus clamabit alter ad alterū. Ista est igitur terra Chaldæorū, vbi. i. colunt plures dij. i. multitudo vitiorum. Sed vera veri Hebræi, qui interpretantur transeūtes id est illi, qd volūt trāsire de hoc mūdo ad patrē dēnt ad terrā Chaldæorū. i. mūdū, vbi. i. plures dij. i. vitiorū pluralitas dominat (quia quod maxime, quis colit, eius Deus efficitur) dimittere, & vnū, & verū Deū colēdo inde recedere, & abire ad Charram, quæ interpretatur de caluans. i. ad statū poenitentie, quæ. i. de caluathoies dinitijs, & à vitijs facit transferre. 2. Mach. 4. Proprijs vtilitatibus cōsulēs Antiochus videns se alienum à negocijs regni profectus inde venit ioppē, & in Hierosolimā, ac si dicat, ille, qui à primò inde. i. à mundo p̄fici fecit, debet ad ioppē, quæ interpretatur pulchritudo. i. ad pulchritudinē gratie, & poenitentie accedere, vt inde possit ad supremam Hierosolimā peruenire. A tali ergo inde est voluntariē exēdum, qd pro certo, qd inde plato mō nō exiuerit, violēter, & cū dāna, & vituperio mox exibat. Nam inde exeunt superbi nō obstante sua p̄positate. Inde exeunt avari non obstante sua cupiditate. Inde exeunt tyranni nō obstante sua crudelitate. Inde exeunt conficti. i. hypocritæ non obstante sua fallacitate. Superbis dicit Hier. 49. Si exaltaueris quasi aquila nidū tuū, inde detrahā te, dicit Dñs. Cōpara superbos Aquilæ. De auaris dicit, vel dicit p̄ illud p̄dictum Amos 9. Si descenderint ad infernum, inde manus mea educet eos. Infernus n. p̄ infatigabilitatē, & p̄ profunditatem, auaritiā signat, quæ. i. insatiabilis est, iuxta illud Prou. 37. Infernus & perditio nunquam implentur, sic & oculi hominum insatiabiles. Et q̄ ē. p̄ fundis terræ solet acquista abscondere, & acquirēda. i. metalla, & lapides preciosos inuestigare effodere, & quarere, iuxta illud Plinij loquentis contra thesaurorū inuestigationem, qui dicit lib. 2. de naturali mūdi historia, qd si vili essent in ferri, iam illos auaritia effodisset. De tyrannis dicit persona illius crudelis Antiochi. 1. Mach. 6. qd iste fugit inde. i. ab elimaida ciuitate perfidus, quam volebat diripere, & abijt cū magna tristitia, & reuersus est babiloniā. De sicis verò & hypocritis dicitur Amos 9. si absconditi fuerint vertice carmeli, inde scrutās auferā eos. Est igit vnū inde, à quo recedendum est, quia pro certo boni inde recedūt voluntariē, iuxta illud Marc. 6. Si non receperint vos exēdēs inde excutite puluērem de pedibus vestris.

vestris. Mali verē inde expelluntur inuoluntariē, iuxta illud. 2. Mac. 13. Inde in cinerē deiq; iussit Rex sacrilegum. ¶ Scōdo dico, qd est vnū inde à quo inchoādū est. Et sic inde signat statum gratie, & poenitentia, qd inde oēs alie virtutes, & bona oia inchoantur. Primò n. oportet à gratia vel poenitentia incipere, & inde in virtutibus, & moribus proficisci, & p̄cedere. Exemplo Christi, de quo dicit Mar. 10. qd cum ipse esset Capharnaum, quod interpretatur ager pinguedinis, vel vtilis consolationis, inde surgens venit in fines Iudææ: vltra Iordanem. Iudæa autē interpretatur cōfessio seu glorificatione. Iordanis verò riuus iudicij, qd vera de agro pinguedinis, & vtilis cōsolationis. i. de statu gratie, & poenitentia peruenerunt ad Iudæam. i. ad Dei laudē, & cōfessionē, & hoc vltra Iordanē. i. euadendo, & p̄tergrediendo riuū iudicij. i. futurū iudiciū, & dānationem. Mar. 9. Inde profecti p̄tergrediebatur Galileā. Istud est igitur vnū inde, à quo. i. nō est recedendū, sed potius ibi manēdū, & insistēdū, iuxta illud Luc. 9. Ibi manete, & ne exeatis. Et à quo est oē bonū inchoādū, & de virtute in virtutē procedendū, & finalis ad cœli gloriā accedendū. 1. Mac. 15. Surrexerāt inde noctē, & ibāt vsq; ad munitiōē. Et nota, qd in isto inde. i. in statu poenitentia, & ḡg. Homo liberatur à culpæ carcere, liberat vnde. Deus speculatur sursum in cœther, Hier. 38. dicit qd Deitas placatur virtutum munere, & admelech iustus vocatur seu aggregatur sanctorum agmine gressus domū regis, vult inde pannos veteres, & extraxit Hieremiā de lacu. Deus etiam speculatur. vnde de Aquila in arduis ponēte nidum suum dicit Iob 39. quod inde contemplantur escā oculi eius de longē prospiciūt. Escam dico. i. felicitatē aternā. Deitas in super placatur, & propiciatur. Vnde Soph. 3. Vltra flumina Aethiopiæ inde supplices mei offerant munus. Aethiopia n. magna squalidæ, & combusta, est poenitentia. Flumina sunt lachrymæ poenitentium. Inde ergo munus Deo offerunt, qd virtutes, & bona opera pro placando indignatione suā eidē offerūt. Iustus nihilominus ab isto inde vocat & iustificatur, quia sicut dicit Mat. 4. & Mar. 1. Iesus progressus inde vidit duos fratres, Iacobum & Ioannē, & vocauit eos.

D Sic ergo patet quō inde inchoandū in bono, & in malo. ¶ Sed si vis, pone hic aliquid de deinde, qd est compositum de de, & inde, quamuis inde fit aduerbium loci, & deinde fit aduerbium temporis. ¶ Notandum igit, qd deinde signat vterius, & accensum, vberius, & pro cōfessio, posterius & successiuū. ¶ Et sic dicam b̄, qd deinde pōt referri ad Chrm, qd semper solet vterius beneficiare. Ad iustum, qui semper solet bona promereri. Ad diabolum, qui semper solet posterius mala necere. Dicamus ergo primò, qd deinde p̄tinet ad Chrm, quia vera Christus nunquam est contentus vnā grām, facere cuiusq; imò vnā, deinde aliam, & aliam solet impendere, & in bonis, & beneficijs vberime redidare, & semper ad bona p̄cedentia aliquid adde re vel augere, quamuis etiam ipse posterius per humilitatis gratiam voluerit semper esse. ¶ Iste enim deinde, scilicet Christus, est signum vtilitatis, semper fundens domum vterius. Est ergo in Fertilitatis, semper edens bonum vberius, Deo vtilitas, Humilitatis, semper tēdēs ad aliquid posterius. seu liberalitas, fundens vterius. Vnde iste est, de quo dicit. Cor. 12. Quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia, primum Apostolos, secundum Prophetas, tertio Doctores, deinde virtutes, exinde grās curationum opululationis, gubernationes, genera linguarum, interpretationes sermonum. Itē est in Deo fertilitas seu fecunditas edēs vberius, quia. i. nō solum est quantum ad alios diffusiuus, imò est quantum ad se abundas, & exuberatiuus. Vnde de ipso, qui est sapiencia inclya, dicit Iacob 3. Quæ autē desursum est sapientia, primum quidem pudica est, deinde autē pacifica, modesta, suadibilis, bonis cōsentis, plena misericordia, & fructibus bonis, indicās sine simulatione. Item est in ipso humilitas seu sedulitas tēdēs posterius. vñ de sua humilitate dicit Io. 14. Deinde misit aquā in peluim, & cepit lauare pedes Discipulorum suorū. Et si vis potes dicere de vteriori accrescentia, & b̄ficiencia istius quod deinde Matrem cogitat affectu filiali. Lazarū suscitauit virtute supernaturali. Cœcum nobilitat lumine vtili. Futuram dum hæsit firmat tactu carnali. Ceteros visitat conspectu corporali. Curam matris perficit charitas. Io. 19. Deinde di-

xit discipulo, quem diligebat. Ecce mater tua. Suscitatio nē Lazari fecit auctoritas. Io. 11. Deinde dixit Discipulis. Vadamus in Iudgā iterū. Sequitur Lazarus amicus noster dormit vado, vt a somno excitem illum. Cœci tandem illuminatiōe probauit charitas. Mar. 8. Deinde iterum posuit Iesus manus super oculos eius. i. cœci, & cepit videre. Thomæ autē hæsitatiōem repulit veritas. Io. 20. Deinde dixit Thomæ. Infer digitum tuum huc, & vide manus meas &c. Sui verò ipsius ostensionē monstrat pluralitas. 1. Cor. 15. Deinde visus est plus quam quingētis fratrib. & ibidem Deinde visus est Iacob, deinde Apostolis oib. Patet ergo, qd deinde referat Christum. ¶ Secundò verò dico, qd deinde refertur ad iustū. Iustus n. potest dici deinde, quia. i. semper studet in bono, & de virtute in virtutem proficere, bonis & virtutibus abundare & per humilitatem semper posterior apparere. vnde nota, quod isti dici possunt deinde, quia Sedant vterius charitatis dono, Sudant vberius sanctitatis bono, Sedent posterius paruitatis cono, Laudant exterius veritatis tono, Vident superius charitatis throno. primò Dño deinde nobis. De istorum sanctitate seu bonitate vberiori dicit Mar. 4. Vltro n. terra fructificat primum herbam, deinde spicam, deinde plenum fructum in spica. De istorum ēt paruitate, & humilitate posteriori, quia. i. boni semper se reputat posteriores, & alios se priores, & meliores, cum deinde se per aliquid ante p̄supponat, dicit 1. Tim. 3. Adā n. primò formatus est, deinde Eua. De istorū autē veritate, & affabilitate exteriori, qua. i. laudant, & p̄dicant nomē Dñi, dicit Apostolus loquens de seipso Gal. 2. Deinde veni Hierosolimā, ascendi autē fm reuelationem, & contuli cum illis Euangelium, quod p̄dicauit in gentibus. De istorum verò claritate, & felicitate finali, & superiori dicit 1. Thef. 4. Deinde nos, qui viuimus, qui relinquitur, simul rapiemur cum illis obuiam Christo in aera, & sic semper cū Dño erimus. Sic ergo patet, quod deinde refertur ad iustū. ¶ Tertio dico, qd deinde refertur ad iniustum. i. ad diabolum vel quēlibet impium quia cum deinde (vt dictum est) significet quandā cōtinuationē, ex crescentiam, & profectum, & ēt quandā posterioritatem, & finalē terminum vel successum, cōstat, qd in peccato, & peccatore, & etiam in diabolo inuenitur quidā p̄fectus in malo, & quædam continuatio in vitijs augmentum & finaliter quædam deceptio vel signum, & deinde ēt finalis dānatio vel tormētū. De peccato n. quod. i. ab vno sequatur aliud, & deinde aliud, patet Iac. 1. vbi dicit, qd vnusquisque tenatur à concupiscentia sua attractus & illeceus. Deinde cōcupiscentia cū conceperit, parit p̄ctm. P̄ctm verò cum consummatum fuerit, generat mortem. De peccatore verò, qd deinde, i. finaliter decidat idiuersa peccata, & deficiat à virtute, patet Mar. 4. vbi dicit. Non habent (inquit) radicem in se, sed temporales sunt, deinde orta tribulatione & persecutione p̄ verbū confestim scandalizantur. De diabolo verò, qd deinde. i. finaliter semp decipere, & fallere tētat patet Luc. 8. vbi dicit, qd deinde venit diabolus & tollit verbum Dei de cordib. audientū, ne credentes salui fiant. ¶ Patet ergo, quomodo deinde in bono sumitur, & in malo.

Indicare. Nota, qd indicare idem est, qd ostendere, demonstrare, declarare, & reuelare. Et possumus notare, quod triplex est indicatio. Est enim

Indicatio { Vtilitatis, Est (dico) indicatio vtilitatis. Et ista est, qd Deus p̄tendit, & reuelat. Pompositatis. Indicat quid est agendum, Sicut { Ductor, Ductor n. indicat quo est eundem, Doctōr, Doctōr indicat quid est agendum, Rector, Rector indicat à quo est cauendum.

¶ Deus n. indicat reuelando & innuendo, Doctōr indicat disputando, & arguendo. Rector indicat consulendo, & adueniendo. ¶ Deus n. indicat p̄ se reuelando, vt creaturas manu ducendo, & immittendo. Reuelando dico Dan. 2. Est mysterium, quod Rex interrogat sapientes. magi harioli, & aruspices nequeunt indicare Regi, sed est Deus in cœlis reuelas mytheria, qui indicat tibi Rex, qd ventura sunt. Per creaturas etiam

etiam manducendo, quia. s. verum est quod Deus per creaturas, & p. stellas, signa, p. digia, aues, & a. alia p. su. hoib. maiestare indicare, non q. ipsa creatura mut. habeat de se vim ac virtutē indicatiuā, sed occulta Dei prouidētia talib. reā quā instrumēto suo aliquoties solet vti, & sic possunt vera per talia demonstrari Job 12. Interroga iumenta, & doce b. ut te, & volatilia, & indicabunt tibi. Item doctor indicat vera dicendo, atq; legendo, & in scholis vel p. dicatione arguendo, & disputando. Sicut. n. in Pl. d. Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam. Tabus ergo in persona discipulorū d. Job 40. Accinge lumbos tuos sicut vir, interrogabo te, & indica mihi. Item p. latus vel pastor indicat bona ostendendo, & cōsulendo, & iustum, & honesta monendo, & suggerendo, & malū, & pericula p. monstra do. Sicut d. 1. Reg. 19. Indicauit Ionathas Dauid d. c. s. Querit Saul pater meus occidere te. Et illud Mich. 6. Indicabo tibi o homo, quid sit bonum & quid Dominus requirat a te, vtiq; facere iudicium, & diligere misericordiam, & sollicitē ambulare cum Deo suo. Istam auctoritatem vide supra diuisam, & profecurā ibi. Bonum siue bonitas. Ista est ergo indicatio vtilitatis. Secundo dico, q. est indicatio necessitatis. Et ista est indicatio, qua necessariū est hōi indicare, & reuelare Deo, & sacerdoti peccata sua. Sicut. n. infirmus liber indicat medico infirmitatem pro sanitate habenda, quāuis sit vituperabilis, & deformis, sic verē medico nostro spūali Deo vel sacerdoti debemus infirmitates peccatorum n. orum indicare per confessionē, vt sanitatem possimus recuperare per absolutionem. Vnde cuiuslibet nostrum pōt dirigi illud Iosue 7. Filij, da gloriam Deo, & indica nobis quid feceritis, ita q. cuiuslibet nostrum sacerdoti dicatur illud. 1. Re. 9. Oia, quę sunt in corde meo, indicabo tibi. Ista est ergo indicatio necessitatis. Tertio dico, q. est indicatio pomposita. Et ista est q. p. iactantiam vel hypocrisim bona vel mala n. a alijs declaramus, sicut de Santeone legitur Iudic. 16. qd ipse fatuq; indicauit Dalij, quibus ligari debebat, & in quo erat sua maxima fortitudo. Vñ illi dictū fuit a Dalila. Indica mihi quo ligari debeas. Vide ista de tra. cōfide & reuelare.

Indigere. Indigens. vide ista de paupertate.

A Indignatio. Nota, q. generaliter indignatio idem est, q. displicentia, iracundia, superbia, impatiētia, vindicta, & c. similia. Est. n. indignatio Dei, & hominis. Primō ergo dicamus de indignatione diuina, quę nihil aliud est, quam illa displicentia, & illud odium, quod habet contra peccatores, & illa p. na seu vindicta, quam Deus in peccatores effundit. Hier. 23. Ecce turbo diuinę indignationis egredietur, & tempestas erumpens super caput impiorū. Deus. n. est sicut Aquila, q. aliquñ diu se permittit a cornicib. insequi, & earum clamoribus molestari, & finaliter indigna ra solet eas occidere. Sic verē quamuis Deus mō patietur su. i. beneat peccatores, finaliter tñ contra eos indignabitur, & ipsos percutiet, & damnabit. vnde Abac. 3. Pro iniquitate v. di tentoria Aethiopia, turbabuntur pelles terrę Madiā. Nū quid tu fluminibus iratus es Dñe: aut in fluminib. furor tu? vel in mari indignatio tua? In quibus verbis quatuor g. a peccatorum, quibus Dñs indignatur ostenduntur. I. caliginosus, cum d. Aethiopia, quę interpretatur caligo significans obscuritatem ignorantie. Seditiofos, cū d. Madiā, quę interpretatur contradictio, significans malignitatem iracundie, & discordie. Luxuriosus, cum d. fluminibus, quę signat fluxibilitatem luxurie, & immunditię. Inuidiosus, cum d. mare, quod signat amaritudinem inuidie vel malitię. Contra tales ergo indignatur, & sua iustitia in talib. effrenatur. Rom. 9. Eis autē, qui non acquiescunt veritati, credunt autē iniquitati, ira & indignatio, tribulatio, & angustia. Secundo dico, quod est indignatio humana, & ista est multiplex. Est enim indignatio iustitię, & seueritatis, audacię & nobilitatis superbię & crudelitatis. Est (dico) indignatio seueritatis, & iustitię, & sic indignat quilibet iustus in malefactores. vnde Hest. 1. d. Iusta est Regis indignatio. Item est indignatio nobilitatis, & audacię. Et ista est q. aliq. vider se in aliquo defecisse, & tunc contra seipsum dedignatur, & reuertens maiori conatu excitatur, & fortius accenditur, ita vt qd prius facere nequiebat, perficit, & operat. Istud et videmus in moribus, quia sepe fit, q. cum iustus in peccatum labatur quo-

tidie, ex quadā indignatione, quā hēt de debilitate sua, fortior exinde resurgit vnde Esa. 63. Indignatio mea, & ipsa auxiliata est mihi. Istud et patet in penitentibus. Sicut. n. auis nobilis qñ deficit in accipiendo prædam, contra seipsum indignatur, & ad manū aucupis reuertit dedignatur, & sic verē sepe fit, q. cum peccator non pōt apprehendere prædā bonorum temporalium, vel exceptionem alicuius peccati, qd facere attentabat, tunc sepe fit, q. indignatur contra se, & contra mundum, & ad Deum conuertitur, & ad manum aucupis diaboli redire dedignat. Istud est. n. sapiēsimē verū, q. dum peccator in suis malis prosperitatem non inuenit, ad Deum necessariō se conuertit. vnde Eze. 3. Abijammarus in indignatione spiritus mei. Item est indignatio crudelitatis, & superbię. Sicut. n. buffo statim qñ tangitur, indignatur, & inflatur. V. sus ē, & leo statim qñ tanguntur, indignantur, & irascuntur, & ad vindictam, & seuitiam incitantur sic superbi, & iracundi modico impulsu, & modica occasione efficiuntur indignati, & inflati, & ad crudelitatem, & seuitiam inclinati. vnde de Nabuchodonosor d. Iudit. 1. q. indignatus ad omnem terram illam iurauit per thronum suum, q. defenderet se ab omnibus. Et hæc de indignatione sufficiant. Pauca sunt auctoritates vide vbi dignus &

Indignus. in multis locis vbi agitur de promotionibus indignorum.

Indisciplinatus. Idem est, quod malē mōrigeratus & indoctus. Isti. n. sunt reprehensibiles conuersando, quod facit morum prauitas. Eccl. 7. Ne te reputes in multitudine. Indisciplinatorum. Colloquendo, quod facit verbi vanitas. idē d. consilium. Eccl. 13. Indisciplinata loquelā nō assuescat os tuū. multi. n. casus in ea sunt. In dando, q. facit dantis leuitas Eccl. 18. Scelus autem acriter improperebit, & datus in disciplina tabescere facit oculos Concludendo, q. facit finis grauitas, quia sicut d. Sap. 17. Indisciplinata animæ perierunt.

Indoctus. Idem est, q. fatuus, & indisciplinatus, quod

Cupiditas & auaritia,	De auaritia indoctorum d. Imbecillitas & ignorantia,	Prouer. 10. Qui indocti sūt, Proteruitas, & arrogantia,	in cordis egestate morientur.
Mobilitas & inconstantia,	De ignorantia autē d. Eccl. 6. Aspera est nimis sapientia indoctis hominibus. De arrogātia autē eorū d. Prou. 21. Superbus & arrogans vocatur indoctus. De inconstantia verō ipso forum d. 2. Pet. 3. Indocti & instabiles deprauat scripturas, & ad suā perditionem. Propter ista bene consilium Eccl. 8. Non communices homini indocto. Vide de titulis docere, & doctrina.		

Inducere. Nota, q. inducere idem est, q. intus ducere, vel introducere. Et est inductio idem, q. p. sua fio, vel idem, q. ad aliquid incitatio, vel imitatio. Et potest esse talis.

Inductio	Bona & meritoria,	Dico primō, q. ē indu
	Mala & deceptoria,	ctio bōa, & meritoria,
	Tristis & afflictoria,	Et ista est inductio mi

Leta & saluatoria. sericordie, qñ. hō ex pietate mouetur ad inducēdū pauperes ad domum suā, vel peccatores, & infideles ad domum ecclesię. de quo Esa. 48. Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosq; induc in domum tuam, cum videris nudū operi eū. In quibus verbis ostenduntur tria opera misericordie. I. famelicorū factiatio. (Frange inquit esurienti panem tuum. Extraneorum hospitiatio. (Vagos inquit & egenos.) Vestimentorū ministratio. (Cum videris inquit nudum, operi eum.) Secundo est inductio mala, & deceptoria. Et ista est illa, qua a diabolo vel a mō do trahimur, & inducimur ad peccatū. Sicut. n. auis, q. p. sibilum aucupis, & per oblectationem in laqueum inducitur, sic homo per suggestionem diabolicā, & per mundi, vel carnis oblectamenta ad peccata, & vitia trahitur. vñ Eccl. 11. Sicut perdix inducit in caueam, & vt caprea in laqueū ita cor superborum. Et iō in oratione dominica petimus. Amen. Tertio est inductio tristis, & afflictoria. Et ista est illa, qua Deus inducit super peccatores penas, & tormenta, & maximē æternā dānationē, & mortē, de qua Hier. 1. Inducā super eos mala, de quibus exire nō poterūt. Quarto est inductio læta, & cōsolatoria. Et ista est, qua milites Christi.

fideles, post labores huius mundi ad Paradisi requiē, & conuiuium, & solatium inducuntur. De quo Baruch 4. Qui induxit super nos mala, ipse rursum inducet super nos iocunditatem. Breuiter transeo, quia materia sterilis est, & egēs auctoritates & thematibus. Sed vide ista de titulo introducere.

A Induere, Indumentum. Nota, q. indumentum, seu vestimentum multipliciter sumitur in scriptura. Notabo viginti, q. sunt, indumentum, spiritualia, temporalia, criminalia, & supernalia. Sunt (dico) indumentum spiritualia. Et sic indumentum significat regementum, munimentum, & ornamentum corporis. Indumentum. n. datur hōi in regementū turpitudinis, in munimentū fortitudinis, in ornamentū pulchritudinis. Induimur. n. vt tegatur nostra turpitudine: Induimur, vt muniamur nostra fortitudo: Induimur, vt ornet nostra pulchritudo. Et sic spūali ter loquendo, per indumenta accipiuntur virtutes, q. sunt, q. d. n. spūalia vestimenta, quib. tegitur natura turpitudine ne appareat, quib. armatur natura fortitudo ne deperat, quibus ornatur natura pulchritudo, vt reluceat; regementū datur ad necessitatem, munimentum datur ad vtilitatem, ornamentū datur ad formositatē. Dico igit, q. & gratia, & virtutes sunt hōis regementum. Sicut. n. corporis turpitudine infirmitas, & vlcerositas, & indumentū tegitur, sic verē q. c. quid in hōie naturalis defectus fuerit, totū tegit, totū abscondit, totū extollit, totū distimulat si indumentū virtutū habeatur. vnde dicit Apostolus. 1. Tim. 6. Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus. Vñ de sacerdote dicit Leu. 16. Tunica linea vestietur, feminalibus lineis verecunda celabit. Dico q. virtutes sunt hōis munimentum. Sunt. n. q. dam arma spiritualia, quib. cōtra spiritualia hostes defendimur, & munimur. vnde Eph. 6. Induite vos armaturā Dei, vt possitis resistere aduersus insidias diaboli. Dico in super, q. virtutes sunt hōis indumentum. vnde Job 40. Cincta tibi decore, & sublimē erigere, & esto gloriosus, & speciosis induere vestibus Talia ergo indumenta sunt habenda, & ne aia frigore pereat, indumentum. Videmus enim, quod nihil est in natura quin aliquibus vestibus induatur, Animalia induuntur pilis & pellibus, Ecce ergo quo habent oia sua exteriora, Pices induuntur squamis & ossibus, bent oia sua exteriora, Arbores induunt folijs & corticibus, riora indumenta, Terra induitur herbis & floribus, & tegumenta. Sic Mare induitur ventis & nubibus, & puldubio charif. Aere induitur solis splendoribus, fimi, nos indumenta spiritualia, s. virtutes, & gratias debemus hēre, & ipsa continē induere, & vestire. Habeamus ergo p. indumēto pelles. i. cōsiderationē nostre fragilis cōditionis, testes & squamas. i. duritiā cōstantię, & durationis, folia & corticē. i. molliē clementię, & cōpassionis, herbas & flores. i. decentiā honestę conuersationis, ventos & nubes. i. tribulationē timoris & cōsiderationis, lucem & splendorem sapientię, & discretionis. Nos ergo debemus spūaliter indui pellibus nostre fragilitatis per iugē ipsius meditationē. Et sic induebatur Iob, qui dicebat pelle, & carne vestisti me, ossibus & neruis compegisti me. Io. 1. Item debemus testa cōstantię, & stabilitatis indui sicut sunt tortuæ, & conchæ marinę, q. habent fortissimam testā. sicut et milites, qui se fortib. & duris armis solent induere, & amare. Prou. 31. Fortitudo, & decor indumentum eius. Esa. 52. Consurge, consurge, induere, fortitudine tua Syon. Item debemus indui folijs. i. e. neritudine benignitatis. Vnde de beato Ioanne d. Lucę 7. Quid existis in deserto, videre hōiem molliū vestimentis indutum? Ruth. 3. dicitur. Lauare, vngere, & induere. Item debemus indui cortice. i. ruditate, & asperitate penitentię, & vtilitatis. Vnde in Pl. d. Ego autē cum mihi molesti essent, induer bar cilicio. Item debemus herbis. i. virore decentię, & honestatis indui. Vñ in Pl. d. Astitit Regina a dextris tuis in vestito deaurato & c. Esa. 52. Induere vestimentis glorię tuę. Vestimētū. n. pōt dici honesta conuersatio: itē debemus indui florib. mūdicię, & puritatis. Vnde de sacerdotibus d. Eze. 43. Vestibus lineis induentur, & nō ascendet super eos quicquā laneū, & Prou. 31. Byssus, & purpura indumentum eius. Quinto dico, q. ipsa debet habere staturā permanentię et patientię, quia. s. ipsa debet esse calcia- ta hyacintho. Hyacinthus. n. est quidā lapis durissimus, qui nullo pōt instrumento ferri distipari. Est etiam hyacinthus quidam herba valde virtuosa, et est etiam hyacinthus quadam

pellis

tus Aquilo, qui frigidus & timorofus designat, sicut lorica induit se a quis. Item debemus indui lūcā sapientię & veritatis. vnde Rom. 13. Abijciamus opera tenebrarū, & induamur arma lucis. Et in Pl. d. Confessionem & decorem indui sti, amictus lumine sicut vestimēto. Ista sunt ergo vestimenta spūalia quibus spōsa dēt indui & ornari, vt innitatur super dilectum suū, vt sic ad eā referat illud Eze. 16. Sumpsi sti vestimēta tua multicoloria, & ornata es eis, & in eodem c. d. Laui (inquit) te a aqua & mundavi sanguinē tuū ex te, vnxi te oleo, & vestiui te discolorib. Cinxi te bysso, calceauit te iacinto, indui te subtilib. f. vestimentis. & aduerte, q. anima debet habere quedam spiritualia indumentā ad hoc qd ad conuiuium Christi sit debite pparata. Habeat ergo Puritatis locuram, Primū facit vera confessio. Laui (inquit) & mūdau. Sed fm dulcis compassio. (Vnxi inquit re oleo.) Sed tertium morū ostentatio. (Vestiui inquit te discolorib.) Item quartum probat puritatis candida. (Cinxi inquit te bysso.) Quintum autem firmi- tas solida, quę notatur in hyacintho. Sextum verō leuitas placida, quę notatur in subtilib. Primō ergo dico, q. istam auctoritatem profecundo, possumus notare, q. anima dēt habere loturam puritatis, sicut spona antiquitus ad hoc, qd ad Regis vel alicuius Principis conuiuium iungeretur, primō solebat lauari, deinde, vngi tandem vestiri. postea cingi, postmodū calciari, finaliter ornari. Sic p. certo charissimū, ad hoc, q. aia efficiatur summi Regis vxor, ipsa (sicut dictū est) debet habere loturam cōfessionis. (Laui inquit te aqua, & mūdau sanguinē tuū ex te.) Per loturam. n. confessionis debemus sanguinem p. cōi expellere, & mentē ad puritatem innocentię reuocare. Sanguinis. n. qui inficit & maculat, & super oia in ferro rubiginem gnat, signat p. cōi, qd de sui natura mala cōuersationis rubiginē gnat. Tale ergo sanguinem debemus abtergere, vt indumentum puritatis & innocentię possumus a Deo impetrare. Et sic figurabimur in illo Iesu summo sacerdote q. indutus erat vestib. fordibus quas auferētes ab eo, imposuerunt cydarim mundam in capite eius, & induerūt eū mutatorijs. Zac. 3. Vestes. n. fordide sunt p. cōi, quę dēt exui. Vestes autem mutatorię sunt virtutes, quę debent indui. Laui ergo te & mundau. vnde Esa. 1. Lauamini, mundi estote, auferete mala cogitationum vestrarum, quiescite agere peruerse, discite bñ facere. Habeat ergo loturā cōfessionis. Sed debet habere lituram cōpaf sionis, q. notatur in verbo oleo. (Vnxi te inquit oleo.) Oleū enim qd lenit dolorē, nutrit ardorē, satiat famelicū, sanat infirmū, signat cōpassionē & pietatē, q. puldubio lenit dolorē afflictionis, nutrit ardorem dilectionis, satiat famē indigentis afflictionis. Istud est fm vestimentum. f. indumentū cōpassionis. (Oleo inquit.) vnde Eccl. 9. Oīpe sint, vestimenta tua cādida, & oleū de capite tuo non deficiat. Tertio debet hēre picturā cōuersationis, q. ostenditur in verbo discoloribus. Sicut enim pulchritudo cātur ex diuersitate & varietate colorū, sic spūalis cōuersatio efficitur ex pluritate varietate & diuersitate morum & virtutum, & etiam bonorū exemplorū, vt sic simus sicut panthera, q. est animal multis & diuersis colorib. picturatum, ga. f. in pelle nostre exterioris cōuersationis dēt colorū. i. virtutum varietas lucere, vñ de Eze. 16. Sumpsi sti vestimenta tua multicoloria, & ornata es eis. Quarto dico, q. ipsa debet habere cincturā cōtinentię. f. ipsa debet esse cincta bysso. Byssus. n. est linū candidissimum et mundissimum, significans carnis munditiam et castitatem. Cinctura verō est illud cingulū, quo corpus stringit et arctatur ad denotandum, q. corpus nostrū cum bysso castitatis debemus stringere, et cingere, et a carnis illecebris coercere exēplo Helie, de quo d. 4. Reg. 1. Vir pilosus occurrit nobis, zona pellicea accinctus renib. Pellis. n. q. est de aialibus mortuis, significat carnis mortificationem, qua. f. renes n. os. i. carnis voluptatem debemus restringere et arctare. Vnde de tali bysso dicitur Prouer. 31. Byssus et purpura indumentum eius. Quinto dico, q. ipsa debet habere staturā permanentię et patientię, quia. s. ipsa debet esse calcia- ta hyacintho. Hyacinthus. n. est quidā lapis durissimus, qui nullo pōt instrumento ferri distipari. Est etiam hyacinthus quidam

pellis coloris hyacinthini seu celestis, de qua solebat fieri antiqum calciamento nobilitatis dominarum. Per que quida hyacinthum pot virtus patientia, & constantia denotari, quae in nobis debet esse tam fortis firma, q nullo debet tribulationis impetu dissipari. Calceamenta. n. pedes defendit quia. f. costata, & patientia solent pedes affectionu nostraru concinere, & a laesione impatientiae, & iracundiae defendere. In cuius figura Moyses hyacinthinis pellis, tabernaculu foederis induit, & operuit, quia. f. illi, qui volunt esse tabernaculum Dei per gratiam, debet indui hyacintho per patientiam. Vn Hie. 10. Hyacinthus, & purpura indumentu eoru. ¶ Sex tō dico, q ipsa debet habere vincitram moderantia. i. virtutē mōdestiē & benignitatis, quae notatur, cū dī. Induit te subtilib. Vestimenta. n. subtilia sunt magis mollia, suauiā & lenia, & significant virtutē benignitatis, quae oibus se ostēdit lenē, domesticā & suauem, vt sic possimus dicere illud Gen. 27. Nolli, q Esau frater meus hō pilosus sit, & ego lenis. vnde Ezech. 9. dī. q ipse vocauit virum, qui indutus erat lineis. Istit ergo indumentis dēmus inditroui, vt hītes vestem nuptiale, possimus ad Christi nuptias introduci, qā ē Deus in istis nuptijs noua distribuit gloriā vestimenta. Ipse. n. cōfessionē, & decorē induit ad amictus lumine sicut vestimēto. Facit oēs suos exuere stolam luctus, sicut dī Baruc. 5. Exue te Hierusalem stola luctus, & vexationis tuae, & indue te de core, & honore, quia a Deo tibi est sempiterna gloria. Ista ergo indumenta spiritalia. ¶ Sed adhuc dico, q sunt quaedā indumenta temporalia. Et ista sunt indumenta bonorū terrenorū. Indumentū. n. est illud in homine, qd extra corpus est. Quia s̄m Gre. ista tēporalia nō sunt nisi quaedā corporis indumenta. Ista ergo vestimenta sunt exuenda, & alia spiritalia induenda. Coluber. n. indumentū suae pellis solet deponere, vt nouam pellem possit acquirere. Qui ē lectū vult iterare, se nudum exuit, alias suauiter non quiescit. Quia vere nullus potest lectum, & requiem Paradisi intrare, nec noua vestimēta celestis gloriā acquirere, nisi primō studeat indumentis bonorū temporalium se nudare. Exemplo Iudith. Iudith. 10. quae exuit vestimenta viduitatis, lauit corpus suū, & vaxit se myrto optimo, & discriminauit crinē capitis sui, & induit se vestimentis iocunditatis suae & induit Sandalia pedibus suis, assumpsitq; dexteralia, & lilia in aures & anulos, & oib. ornamentis ornauit se. In qb. verbis notat, q nos debemus exuere, vestimēta viduitatis. i. bona temporalia, q a Christo nos viduāt, & disungūt p eleemosynarū largitio nē. ¶ Itē nos debemus lauare corpus nostrū p pēdōrū absterfionē. Item debemus nos vngere myrto, q est vngētū amarū, p penitentiae macerationē. Itē debemus nos discrimina- re, idēst crines delectuum, & criminum explicare, & dilatare per integrale confessionē. Item debemus induere vestimēta iocunditatis per laudē, & gratiarū actionē. Itē debemus induere Sandalia, quae significat actū tēporalē iustitiae. Et sic poterimus assumere dexteralia, q lar dextrū ornabāt idēst fortitudinē ad bñ operādū, Lilia castitatis ad caste vidēdū, in aures q erāt ornāmēta auriū, & significat humilitatē subiectionis ad obediendū. Itē anulos. i. arras spei, & affectionis ad aeterna desiderandū. Et sic fana r ornabimur ornamentis aeternae felicitatis ad sumā beatitudinē obtinēdū. vnde Baruc. 5. Exue te stola luctus, & vexationis tuae, & indue te decore, & honore. &c. vt supra patet ē rgo, q sunt qdā in G dūmēta tēporalia. ¶ Sed adhuc possimus dicere, q sūt qdā indūmēta criminalia. Et ista sūt vitia, & peccata, mali mōres, mala cōuersatio, q b. aia inuoluit, & operit. De qb. dī Pl. Induit maledictionē sicut vestimētū, & intrauit sicut aqua i interiora eius. De hypocritis verō exponit illud. 3. Reg. 1. q Rex Dauid fenerat, sed cū operiret vestib. nō calefiebat. Quia licet hypocritae exterius induant, & operiant vestib. bonae cōuersationis, ipsi tñ p hoc nō calefiūt interius feruore dilectionis, aut deuotionis. De luxuriosis verō possit exponi illud Iob 7. Induta est caro mea putredine, & sordib. pulueris & c. ¶ Sed adhuc dico, q sunt indumenta supernalia. Et ista sunt dotes aīe & corporis in patria. De quib. Esa. 52. Induere vestimētis gloriā tuā Hierusalē ciuitas sancta. De indumentis corporis vide infra vbi ornatus, & vbi vestes, vbi & dāte Deo intēdo exponere de indumentis sacerdotū talib. legis antiquae.

Induratio. Nota, q induratio idem est, qd de mollitie ad duritiā mutatio, & cōuersio. Et genera-

liter in scriptura induratio accipitur pro obtinationē mētis, vel p confirmatione voluntatis in malo. Sicut. n. res, quae est fortiter indurata, nō potē facilliter demoliri, sicut patet i lateribus igne cōctis, q quāuis primō fuerūt molles, ita facilliter tū indurant i igne, q nō pnt, nec in igne, nec in aqua liquefcere vel molliiri, sic verē illi, q p obtinationē in igne cōcupiscentiarū fuerunt obstinati, & in malis cōsuetudinibus cōfirmati, vix aut nunquā pnt in bonū remolliiri vel cōuertī sicut apparuit in Pharaone, q nec igne diuinā tribulationis, & correctionis, nec aqua pietatis & cōpassionis, vel ciuscūq; ducis & supplicationis potuit immutari, sed i malitia p seueras sumergi cū exercitū se pmisit. Induratiū. n. erat cor Pharaōis, & noluit dimittere populū, sicut dī Exo. 7. Et possim⁹ notare, qd mali multiplicr indurant. Sicut. n. Mauricius i suis distinctionib. ponit, res indurāt diuersimodē, f. Caloris desiccationem, Indurantur. n. res, qn per, Per { Algoris congelationem, calorē humor cōsumit Liquoris fortē expressionē, sicut patet i luto desiccato, qn per algore corpus cōstringit, sicut in loco congelato qn p pōdera humor exprimit, sicut patet in torculari, qn p verbera totum cōcutit, sicut patet in incude, & infemita trita, qn inter liquida sicca apponitur, sicut in molli pasta, & farina. Istit quinq; modis charissim, videtur q induratur mens humana. Ipsam enim indurat quandoque Ardor affectionis, Dico ergo primō, q hō indurat, qn p calorē humor cōsumit, sicut. n. luti efficit durū, qn calor folis tāt⁹ est Re sicca tēporalis possessionis, exteri⁹, q ipse cōsumit, & desiccāt humores, q sunt interi⁹, sic p certo tātus calor maiorū desideriorū, tātus feruor iracundiae, luxuria, cōcupiscentiae, & avaritiāe solent hōie aliquotiens abudare, q oīs humor deuotionis, & gratiā cōsumit, & q voluntas & opinio ad perseuerādū in malo diutius induratur. Ista patet de auaris, qui p maximū ardorē, & appetitū hūdi efficiuntur durissimi, & paricissimi. Patet ē de iracundis, qui p ardorē iracundiā antiquissimis odijs indurant, ita q citius per mortem frangit, q ad indulgendū alijs induantur. Vnde de Symeō, & leui dī Gen. pen. Symeō, & leui vasa iniquitatis belantia maledictus furor eorū, qā pertinax, & indignatio eorū quia dura. Istit. n. sunt sicut tauri indici, q s̄m Pli. lib. 8. c. 22. sunt aggresses, & atrocissimi, oculis ceruleis, pilo in cōtrariū verso lingua habet ita magnā, q eā vīq; ad aures pēdit, dorsum ē hnt ita durum, q nullo possunt iaculo vulnerari. Sic verē iracundi hnt aīos atrocissimos, oculos rubeos, pilos horripilos, linguā extēta ad minadum, & iniuriandum. Dorsum voluntatis hnt purum ad celum correctionis respiciendum, & non sentiendo. vñ Hier. 5. Indurauerunt facies suas super petram noluerunt reuertī indurat ergo hō, qn per calorem cōsumitur. ¶ Secundō dico, q indurat. qn per algorem corpus cōstringit. Sicut. n. videmus, q frigus solet aquā cōstringere, & in lapidis similitudinē indurare, vnde ē in frigidis regionib. per intentionem, & diuturnitatem frigoris solent niues in crystallum indurari, sicut dī Eccl. 43. Frigidus ventus Aquilo flabit, & gelabit crystallus ab aquis, sic verē qn frigus indeuotionis diu permanet in hōie ita q p magna tpa nō reuertit ad cor suum p cōrtionem, nec ad Deum per deuotionem, tunc qnq; fit, q p obtinationē voluntas ipsius indurat, & q ad nullū bonum amplius ordinat. vnde Iob 38. In similitudinē lapidis induratur aq, & superfcies abyssi cōstringit. Et aduerte, q multi religiosi, & clerici similes sunt tortuicis marinis, q quāuis cōtinuē in aq solēt habitare, testā tñ hnt ita durā, & ita siccatā, q null⁹ potē eā penetrare vel remollire. Sic verē quāuis religiosi, & clerici cōtinuē hnt in aquis sacrae scripturae versari, & doctorum, & p dicatorū doctrinis, & sermonib. cōtinuē irrigari ipsi tñ p ceteris solent per indeuotionem amplius esse durari. Sunt. n. similes arenā, q quanto magis compluitur tanto magis indurat. Qd bñ dī figuratiuē Ios. 4. vbi dī, q Iosue tulit de medio Iordanis alieuo duodecim lapides Iympidissimos durissimos. Induratur ergo res, qn per algorem intus cōstringitur. ¶ Tertio dico, q induratur quando per pon dera liquor exprimit. Sicut. n. torculari videmus, q per immensitatem ponderis de super positi effluit liquor, & racemorum massa siccat, & induratur, sic verē sapē accidit, quōd

quōd qn pondus timoris immensū homini superponitur, totus humor spei, & gratiae per desperationē educitur ab eo & sic obtinationis duritiā incurrit, & cor & voluptatē suā penitus a Deo retrouertit. Tales sūt odie multi peccatores q tot peccatorum ponderibus sint grauati, q non sperat se posse a peccatis resilire, & iō penitus desperati i suis vitijs indurantur. De talib. n. desperatis dī Iob. 15. Nō credit, q reuertī possit de tenebris ad lucem, circūspiciens vndiq; gladiū. De tali verō finali impenitentia, & mētis duritiā dicitur Eccles. 3. Cor durum male hēbit in nouissimo, & qui amat periculum, peribit in illo. Ista est ergo induratio, quando p pondera liquor exprimitur. ¶ Quarto induratur res, qn per verbera saepe sicut cōcutit, est i via semica, q ex frequētī cōculcatione fit durior. In cus etiam fabrorum ex frequenti maleatione fit durior. Sic saepe fit, q quanto quis per tribulationem vel correctionē frequētius, & amplius percussit, tāto per obtinationē amplius indurat. Vnde Iob 41. dī. Cor eius induratur quasi lapis, & stringetur velut melleatoris incus. ¶ Quinto verō dico, q res induratur q res sicca simul apponitur. Ex appositione. n. farinae lutum molle induratur similiter appositione arenae vel cuiuslibet rei siccae. Sic verē charissimi, cor hoīs, qn res sicca bonorum tēporalium sicut sūt pecunia vel diuitiae apponuntur, durius paritatem, & avaritiā efficiunt. Patet quia plus habent, tanto minus dant, & quanto plus sunt abundantiores, tanto sunt ad pauperes duriores, & etiam ad resistēdum p dicationib. obstinationes. Sūt. n. sicut lupus cuius (s̄m Pliniū) exteriora sunt valde dura, & idēd sine laesione sustinet multos ictus. Vnde de talibus dī Esa. 48. Scio. n. q durus es tu, & neruus ferreus ceruix tua, & frōs tua graea, sic ergo patet, quomodo quinq; modis induratur mens humana. Vide supra de ferro & de duritiā.

Inebriare. Vide vbi ebrietas.

Inexpugnabilis. Vide expugnare seu pugnare.

Inextinguibilis. Vbi extinguere.

Infamia. Nota, q infamia, seu diffamatio idem est, q bonae famae, & opinionis perditio, attenuatio, & denigratio, de qua sine dubio multa possunt dici, cū sit materia valde praegnantis, sed auctoritates vocales sunt in biblia quasi nullae. Notabis tamen, quōd inuenitur

Infamia	{ vera, falsa, ficta,	quae debet	{ cauere, timere, horreri,
Infamia	{ vera, falsa, ficta,	Habet ortum ex	{ demeritis, suppositis, compositis.

Prima } oritur { ratione
 Secunda } oritur { ex occasione,
 Tertia } oritur { falsa fictione.
 Et sic possimus dicere, q est quaedam infamia, quae habet ortum ex demeritis. ¶ Primō ergo dico, q est infamia, quae hēt ortū ex demeritis. Et ista est illa, quā homo incurrit pp sua demerita, qn. f. crimina sua ita sunt nota, & manifesta, q ipse infamis. i. sine fama efficitur, & q in aliorum extimatione mala opinio de eo generatur. Carnes. n. viue non sentent, mortue verō post quā corruptae ceperūt esse, fetent, & aliorū nares laedunt, & grauant, & qnq; ēt odorantes inficiunt, & inuenenat. cuius ē simile est in leprosis videmus. n. q sani ipsos pp fetorē & corruptionis periculū fugiūt, & euitant. Multum ergo debet hō cauere ne per leprā vel alias corrūpatum & hoc non solū pp se ne ipse inficiatur imō pp alios ne ab ipsis abhorreatur, & tanquam detestabilis fugiat. Sic verē dico, q qn aliquis lepram vel corruptionē vitiōrū incurrit, fetor infamiae exinde profilit, qui ipsum apud audientes, & videntes infamē, & abominabilē reddit. Et idēd etiā si amore praemij, vel virtutis hō non vult a vitijs praecauere, debet tñ ne reddatur abominabilis, & ne sequatur infamia, a criminib. abst. nere, sicut Leu. 18. dī. Cū masculo nō cōmiseris coitu femineo, quia abominabilis est. Et Eze. 16. dī. Abominabilē fecisti decorē tuū, ac dicat, & si non esset timor vel amor Dei, qā tñ pētū est abominabile, & infame, vitādum est. Et merito, qā p certo hō abominabilis, & infamius nō libet frequentare a bonis, sicut de solitudine A-

phraica versus meridiē dicit solin⁹, qā immanib. serpētib. est infamis, iō a nullo hōium inhabitat. De lepore ē marino dicit Plinius, q est monstrū ita venenosum, q solo tactu inficit oē viuū hō ē tactu eius morit, & vltierius ē pestifer vter alter ē alteri, sit venenum, vt dicit Pli. lib. 32. c. 1. Sic verē multi sunt ita infames, & venenosi, q tactus, & frequētatio talium alios inficit atq; ledit, & ipsos fetētes, & olētes redit. Et iō sapiēs est qui tales declinat, & fugit. Test. n. scriptura. Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea, & q cōcauerit superbo induet superbiā. Eccl. 13. Cuius etiā satis euidēs ponit. Soli exēplū, dicens, q fons amarus, & infamis exāpeus vbi adiungit suauissimo, & nobilissimo flumini indorū hypanti, q antea erat potabilis atq; sanus, ita ab illo loco efficitur abominabilis, & amarus, q ab hōie nō tangitur, nec potat. Quia re vera qā is hō sit sanus, potabilis, frequentabilis & honestus, si tñ fontū amarorū. i. psonarū infamiū confortia recipit, ex tunc infamis, & suspectus erit, sicut dī Nu. 29. Quicquid tetigerit immūdus, immūdū faciet. Ista ergo est infamia vera, q habet ortum ex demeritis. ¶ Scdō dico, q est infamia, q hēt ortū ex suppositis. Et ista est illa, cui hō dat quāq; occasione, & nō cām, vt potē qn quis in se bonus est, & qui nullo mō vellel facere aliqd inhonestū, ita indiscretē se habet, q dat occasionē alijs iudicandi malē de seipso, ita q sine malo factio suo ex sola psumptione infamia dicat contra ipsum. Multa. n. facit bona intētionē, q tñ carēt debito mō, & discretionē. Et iō saepe fit, q ex tali actu, & infamia mala opinio apud alios generat, quāuis hōi mala fama nulla nequitia fulcia. Ili ergo sunt, q quāuis in se nō sunt vitiosi vel ruinosi sūt tñ alijs occasio scādali vel ruing. Et istud debet cauere summopere prudēs hō, quia ēt saepe abstinentiū est a licitis, pp vitandā occasionē scandali aliorū. Exēplo Apostoli, qui dicebat. 1. Cor. 8. Si esca scandalizat fratrem meū, carnē nō māducabo in gterno, ac si dicat. Si alij reputant in me pētū vsum carniū, quis istud de se nō sit malū, abstinebo tñ ad euitādū scādali, & infamiā, q exinde in alijs cōtra me generat, sicut Rom. 14. ipse Apostolus dicit. Bonum est nō māducare carnē, & nō bibere vintū, neq; i quo frater tuus offenditur aut scandalizat, aut infirmatur. Ista ē ergo infamia, q hēt ortū ex suppositis. ¶ Tertio dico, q inuenit infamia, q hēt ortū ex cōpositis. Et ista ē, q maliuoli & inimici nō cere volētes, falso machinant iter seipos, qā cōtra, in nocētē cōficiunt mendaciū, & cōponūt, sicut fecerūt duo iudices cōtra Sufannā, sicut dī Dan. 13. Vñ ipsa ibidē legit dixisse. Ecce morior, cum nihil horū fecerim, q ipsi maliciose cōposuerūt, aduersum me. Diffamat. n. mali plati bonos subditos mali subditi bonos platos, mali socij bonos socios. ¶ Est igit vna infamia, quae diffamat, mali plati bonos subditos, qā reuera talis iniquitas, est mō multū cōis in orbe apud, nefandos iudices, & puerfos, qā p certo si quē habeat odio, statim solēt falsa, & mendosa crimina cōfingere, & sibi imponere, & vt occasione habeat nocendi, ipsum apud bonos, & graues facilliter diffamare, similes illis, q volunt mel, q apes cōposuerūt, sine suarū puncturarū periculo obtinere. Videntes. n. vas amplū pleniū melle, & cera sumū apponūt, & sic apes, q vas repleuerūt, inde recedere faciūt, & in aliud vas vacuū, abire cōpellūt. Ipsi verō vas pleniū cū melle suo expulsū apib. libere recipiūt, put volūt. Sic verē fit de multis platis. Videntes. n. in sua iurisdictione aliqua vas plena. i. aliqua bñficia pingua, cera & melle. i. oib. bonis plena, q. f. apes boni, & fructuosi subditi ibidē beneficiati laborib. impinguarūt, statim p suis nepotibus, vel familiarib. ipsa habere desiderat affectat. Sed qā haec sine puncturis. i. sine rebellionib. apū. i. possidentium nō pnt, fumum infamiarū, & falsarū impositionū solēt adhibere, & tales possesores, impositis falsis crim. diffamare, vt sic cogant vas pleniū. i. bñficiū pingue, q obtinēt, eis dimittere, & in aliud, vas vacuum. i. in aliqd sterile bñficiū se trāferre. Iuxta illud q vulgariter dī, q fumus, mulier, & stulticia expellūt hōiem a domo ppria. Et ista figurata sūt 3. Reg. 21. vbi dī, q Naboth Israelita, q interpretatē feminator Deo noluerat regi Achab dare vineā suā p libito voluntatis suae, pp. q ipse rex turbabat, & infirmabat, habuitq; cōsiliū cū vxore sua Iezabel nefandissima, q prius dixit sibi. Grādis auctoritatis es, & bñ regis regnū Israel, surge comede, & forti aīo esto dabo tibi vineā. Naboth. Ista ergo pestifera suppositis falsis testibus

estibus impofuit falfo dicto Naboth, q̄ Deo, & Regi maledixerat, & fic ipfum lapidari, & occidi fecit, & vinea, q̄ dare, noluerit Regi viro fuo tradidit poffidēdā. Chariffimi, fic est, q̄ Reges Achab, & mali reges prelati feu Princeps huius mudi sp̄ habent, aliquam pefimā vxorē. i. aliq̄ pefimū familiarē & cōfiliariū ſibi intimē cōfideratū, & cōingatū, p̄ quē ſe ſolēt regere, & ſe, & ſubditos gubernare, q̄ ſolent eos ad oē nefas impellere, & ad oīa crimina incitare. Reg. 21. Citauit eū vxor ſua, abominabilis effectus eſt. Quid ergo? Pro certo q̄n tales Reges talesq̄ ſupiores vineam Naboth. i. beneficium, vel poſſeſſionem alicuius ſubditi ſui pro ſe, vel ſuis h̄re deſiderat ſi renūte aſſentire, ſtatim, ad eū vxor eorū idēl̄t̄nq̄ familiares, & cōfiliarij, q̄ eos cōfortant, & cōuerſo inquit, forti aīo eſto ego dabo tibi vineā. Naboth. i. nō timeas, q̄a bene iueniā viā qua ſine labore voto tuo fue ris ſariatus. Via ergo iſta ē falſorū criminū ipofitio, falſorū reſtiū p̄ductio, iniqua machinatio, ſequēs mors vel diſſamatio, & ſic h̄reditatis v̄ b̄n̄ficij occupatio. De talib. ergo ſic ſuis in alienū p̄iudiciū p̄uidētib. d̄r Iob. 24. Vigilātes inqt̄ p̄dā p̄p̄arant panē liberis, agrū non ſuū demētūt, & vineā eius, quē v̄i oppreſſerāt videmāt, nudos dimitūt hoīes, veſtimēta tollētēs. Iſta eſt ergo iſamia qua diſſamāt mali p̄lati bonos ſubditos. Sed eſt alia iſamia, qua diſſamāt mali ſubditi bonos p̄latos. cōſtat. n. q̄ mali ſubditi bonū p̄latū, q̄ eos rectē gubernat, & corrigit, non diligit, quinimō ſapē ſit, q̄ cōtra eū inſurgūt, & eū falſis iſamijs impetūt, & impellūt, ſimiles illi piſci, quē Plinius ſapīa vocat, q̄ nigro humore ſicut ē encauſū vel atramētū, eſt interi⁹ plen⁹, quē q̄ a piſca tore impetūt ſolet eiſcere, & aquā turbare, & ēt inſicere, & ſic ne appareat, & ne capi valeat p̄curare. Sic verē mali ſubditi timētēs, p̄ bonum piſcatorem. i. per bonum p̄latū capi, cōprehendī, & reprehendī, ſolēt cōtra eū attramentum, & obſcuritatē iſamiarū p̄icere, vt ſic in pace dimiſſi poſſint in ſua nequitia euti eſſe figurati Apoc. vbi d̄r, q̄ de puteo abyſſi vbi erat multitudo p̄ maxima locuſtarū facies humanas, & caudas ſcorpionū habētium, exiuit fumus fornacis magnæ, ita q̄ obſcuratus eſt ſol, & aer de fumo, q̄ exiuit de ore putei Chariffimi, ſol illumināns, q̄ per oīa reſpicit, ſignat bonū, clarū, & diſcretum p̄latū. Puteus verō abyſſi ſignat p̄fundū, & malicioſum ſubditū. Locuſtæ verō, q̄ puteo exeūt alios leues, & vacuos ſubditos iſti puteo. i. iſti principaliori cōfideratos ſignificāt, q̄ faciē humanā. i. ſc̄tū rōnis, & iuſtitia vultū portant, & tñ caudas ſcorpionū. i. in venenum maliciae, & intēctiois puerfae ſinē tractant. Igit ſic ſape ſit, qd̄ q̄n pute⁹ abyſſi cū locuſtis ſuis. i. cū ſuis cōfideratis leui bus ſauellis vidēt ſe h̄re p̄ p̄lato, & paſtore ſolē, ſuperius radiātē. i. aliq̄ bonū, & diſcretū p̄latū ipſos, quātū in ſe eſt illuminantem, & b̄n̄ regentem, ſibi p̄ certo ſolent inuidere, & eius bonum regimen abhorrere, & vt iōq̄ ſumū iſamiarū cōtra eum ſolent emittere, & vt ipſius claritatē monubilēt, ſolent eum obſcuris, & magnis, criminibus accuſare, ita q̄ ſepe ſit, q̄ ſolī ſe clarus. i. p̄latus, in ſe bonus, & aer ſua opiniois ſumis talium, & putei, & locuſtarū inſicitur, & q̄ fama ipſius obſcuratur, ita q̄ ipſa locuſta. i. mali ſubditi libere diuagant. Iſti ſunt ergo illi mali ſubditi de quibus dicitur Luc. 19. q̄ contra regem ſuum mirant legationem dicentes. Nolumus hunc regnare ſuper nos. Iſti ſunt ſicut draco. Apoc. 12. qui flumen a quē iſamiarum de ore ſuo emittunt, vt ſanc̄tam impediāt mulierē. Iſti ſunt illi Angeli ſathanæ, qui phialā ſua effundunt ſuper ſedē beſtiæ, vt ipſius obnubilēt claritatē, & vt fiat regnum ipſius nobiloſum. Et breuiter, tales vidētur de ſuo. Sole. i. de ſuo p̄lato petere & appetere dicendo illud, quod ſcribitur Iob 3. Dies illa. i. ille bonus, q̄ clarus p̄latus vertatur in tenebras, nec illuſtrē, lumine, obſcuret eum tenebræ, & vmbra, & occupet eū caligo, & inuoluat amaritudinē. Iſta igitur eſt iſamia, qua diſſamāt mali ſubditi bonos p̄latos. Adhuc alia iſamia iueniē qua diſſamāt mali ſocij bonos ſocios. Sunt. n. multi, q̄ inuidia ſtimulante, loquacitate vrgente, & propria nequitia peragēte, nunquam ceſſant ſocios diſſamare, & de ſocijs malē loq̄, & cōtra eos iſamias diuulgare. Et certē iſtud eſt crimē inter cetera periculoſum quia. i. fama ſublata alicui vix aut, nunquā pōt, ſibi reddi de cetero. Cum ergo iniuſtē dicamus fumā reſtituere, iſtud verō ſit quaſi impoſſibile, b̄n̄ dico, q̄ periculoſum eſt in iuſtē aliū diſſamare. Sic eſt. n. de

verbis diſſamaris ſicut de illis vocibus, quē d̄r echo. i. de vocibus in montib. repercuffiſuis. Si. n. hō clamādo aliquid dixerit, ſtatim mons concuſus eādē vocem reciprocabit, q̄ nimō aliqua ſunt mudi loca, vt dicit Pl. vbi p̄ diuerſos mōtes inuicem ordinatos, & vocē emiſſam adiūctim recipiētēs, & in alterutrum tranſmittentes, vox ſemel emiſſa ſeptuplo replicatur, ſicut Plinius, & Solinus de quodā loco in Aſia exēplificāt in libris ſuis. vide ibi. Sic verē dico, q̄ vox iſamiarū, plara per hoīem eſt ſui ipſius multiplicatiua, & de vno ad aliū trāſtina, q̄. ſ. audientiū aures ita repercurit, q̄ vno ad aliū ipſam libenter trāſmittit. Iniuſtē ergo diſſamarus, quaſi irreuocabiliter læditur, q̄. n. per tot aualiētū aures pertranſit, vix amplius excuſatur. Vñ ergo dicit Bern. in quodā ſermone, q̄ leuis eſt, qd̄ ſermo, q̄ leuiter volat, ſd̄ grauitur vulnerat, leuiter trāſit ſed grauitur vrit, leuiter penetrat, ſeu leuiter p̄fertur, ſed nō leuiter reuocat, ideō p̄ eū charitas leuiter violat. Heu qd̄ ergo in nocēs faciet idēbitē diſſamatus, p̄ certo nullū hēt remediū niſi ad Deū recurrere, & in ſua innocentia cōfidere, & veritatis auxilium implorare, q̄. ſ. ſicut nebula in ſolis aduentu delet, & in aere prius ſublata cliratas reparatur, ſic verē ſit, q̄ ſoli. clara, & certa veritas ſolet finaliter p̄ualere, nubes, & nebulas falſarum iſamiarum tollere, & aerē obſcuratum. i. hoīem indebitē diſſamatum ad ſamam, & ad claritatem priſtinā reuocare. Vñ de tali iſamia pōt dici illud Sap. 2. q̄ trāſiet ſicut veſtigij nubes, & ſicut nebula diſſoluet, q̄ fugata eſt radijs ſolis, & a calore ipſius aggregata. Vñ ergo dicit Bern. in aqua illius fontis venenōſi, de qua fuit intoxicatus Alexander Magn⁹, de qua dicit Pl. q̄ licet i colore, & i odore nō difſerret ab alijs aq̄s tātē tñ penetrabilitatis erat, q̄ nullū vas ēt eſſe ferreum vel vitrū, eq̄. ſolea duntaxat excepta, ipſa cōtinere valebat, imō oīa vaſa cōtinuē penetrebat, & cū aqua illa potata vīcera penetraret, neceſſariō hoīem occidebat. Sic verē ē de vera iſamia. Iſta. n. nullo retraculo ſiſtū nullo ſigillo ſecretri claudū, nullo cautelarū opulo reti nēt. Solet. n. occultata virtute p̄ſlire ſtatim i publicū, & ſuum cūctis p̄dere ſecretū, ſexteri⁹ ad noticiā hoīs p̄cedere, & qualis eſt, oīb. declarare. Nihil. n. opertum, q̄ nō reuelēt, & occultū, q̄ nō ſciāt. Luc. 12. Sed re vera, de falſa iſamia, vt dicitū ē, cōtrariū, q̄. ſ. iſta ſicut faciliſter neſcit, ita faciliſter euaporare, & deſicere cōprobat. Sicut. n. ſolis radijs fugat vmbra, ſic veritas, & innocentia fugat iſtā iſamiam falſam Super oīa autē vincit veritas. 2. Eſd̄. 3. Sic igitur patet triplex mala iſamia, videlicet, q̄ iſamāt mali focij, bonos ſocios mali ſubditi bonos p̄latos, mali p̄lati bonos ſubditos. Et ſic patet, quo triplex in genere orit iſamia, videlicet, ex com poſitis, & cōſtitione, ex ſuppoſitis, & occasione, ex demeritis, & rōne. Et hæc de iſamia ſufficiat. Allega auctori tates vocales ſanc̄tis, vel auctoriſibus, quia nulle inueniuntur in biblia. Et vide de detractioe, lingua, labio, loqui & vbi, ſermo, foetor, venenum, & oīa alia ad iſamiam pertinentia.

Infans. Nota, q̄ infans eſt hō à tēpore natiuitatis vq̄, ad pueritiā ſtatim. Et eſt infans dictus, quaſi non fans. i. non loquens, à non, & for ſaris, poſſū notare, q̄ infans tripliciter ſamitur in ſcriptura. Inuenitur enim

- Infans, quē { Rorrigit ſtebilis natura,
- { Dirigit virtutum ſtructura,
- { Subigit criminum iactura.
- Infans { Naturalis debilitati ſubditur humanæ,
- { Virtualis fragilitati deditur vrbane,
- { Criminalis iniquitati traditur profane.
- Infans eſt { Debilis prout ſumitur naturaliter,
- { Humilis prout ſumitur virtualiter,
- { Fragilis ſeu inutilis, prout ſumitur criminaliter.

Eſt infans hō deſtitut⁹ naturæ virib. hō reſtitutus virtutum virib. hō p̄ſtitutus puerſis morib. Prim⁹ igitur dico, q̄ hoc nomē iſans ſignat naturæ virib. virū deſtitutū. Cōſtat. n. qd̄ infans naturaliter loquēdo, hēt æratem p̄ ceteris mirabilē atq̄ vilē. Hēt adiūctam impotentiam, ignorantiam, impotentiam, immoderatiā, immunditiā. Quia re vera infantes hnt impotentiam in agibili, Quia pro certo infantes Ignorantiam in rationabili, naturaliter, quantum ad Impatentiam in paſſibili, operationē imbecilles Immoderantiā in cōcupiſcibili, ſunt, & impotētes, quātum ad electionem. Irramunditiā in paſſibili, ſunt ad electionem. Irrationabiles

tionabiles, & ignorantēs, quantum ad turbationem iracundiæ, & facile ſentes, quātum ad affectionē immoderati, & cōcupiſcentes, quantum verō ad cōuerſationē immundi ſunt & ſe maculantes. Quid plura chariffimi, dicemus de iſantia naturali? q̄ re vera infans in reatu concipit, cū fletu natiſ, cum diſcultate nutritur. Vnde ad ſimilitudinē humanæ miſerie, & in fantia Iob 3. c. dicit Dñs ſic de mari. Quis (inquit) concluſit oſtis mare, quū erūpebat, quaſi de vulua p̄cedens, cum ponerem nubem veſtimētū eius, & caligine illud velut pannis iſantig obuoluerem? Et breuiter multa, poſſent dici de infantili miſeria, ſed multa dixerunt de hoc. Innocentius & Bernardus, & alij infiniti. Signat ergo naturæ viribus virū deſtitutum. Scd̄ principaliter dico, q̄ infans ſignat virtutum viribus virum reſtitutum, hoc eſt dictū, hoīem virtuoſum, humilē & perfectum. Multa. n. ſunt cōditiones naturales iſantis, quæ p̄nt ſpectare ad quemlibet virū iuſtum. Infante. n. nihil mobilis, nihil humilior, nihil ductilior, nihil docilior, nihil amabilior, nihil nudior. Et iō infans mobilis faſcibus ſtringitur. Infans plorans ſeu ſtebilis cantu demulcet. Et infans humilis cūctis adiungitur, quia. ſ. ſe permittit tractari a paupere ſicut a diuite. Infans ductilis regitur ſeu diſponitur, ne. ſ. membra prohibito effluentia malē forment: infans docilis bene inſtruitur, Infans amabilis bene amatur, infans nudus, & deſpicibilis pannis inuoluit. Et re vera talis infans v̄ eſſe vel fuiſſe Chriſtus, vel q̄libet homo ſanc̄tus. De Chriſto. n. dicitur Luc. 2. Inuenietis infantem poſitum in præſepio. De Ioanne verō dicitur Luc. 1. Exultauit infans gaudio in vtero meo, quia pro certo quilibet talis infans Mandatorum ſuis ligatur, Iſta. n. ſunt octo conditiones boni, & ſpiritalis iſantis, figuratæ in octo diebus, quibus antiquus circumcidebantur infantes. Geneſ. 17. Terrenorum opibus nudatur, Infans octo dierum circumcideſ. Quia re vera ille ſpiritalis infans à ſuperfluitate vitiorum cunctorum circumcideatur, q̄ p̄dictos octo dies impleuiſſe. i. octo præfatas cōditiones habuiſſe. p̄bat. Iſta oīa poſſent deduci, & apari ſed auctoritates vocales deſunt, & iō non p̄ſequet, ſed ſolū de viro iuſto dic illud, quod legit de Samuele 1. Reg. 1. Puer autem erat adhuc iſantulus. Vbi nota, q̄ ſpiritalis infans viuūt ſimpliciter ſine malicia. (Puer)

Agit voraciter ſine fallacia. (Autem ideſt certē) Durat tenaciter longa conſtantia. (Erat) Creſcit viuaciter iugi iuſtitia. (Adhuc)

Dico igitur, q̄ ſimplex infans ſine dolo viuūt ſimpliciter. Cōſtat. n. q̄ infantes carēt malitia, & dolo, cum ſint ſimpliciter innocentes. Sic verē iuſti. 1. Pet. 2. Quasi mō geniti infantes, rōnabiles, & ſine dolo lac cōcupiſcite. Et hoc oſtēditur, cū d̄r puer, qui d̄r à puritate mentis. Vide puer infra in litera. P. Deinde dico, q̄ ſpiritalis iſans ſine falſo, ſat veraciter. Neſcit. n. infans aliud dicere ſeu aliud fingere, q̄ quod vidit, ſic nec iuſtus. Luc. 2. Inuenietis infantem, ac ſi dicat. Cū iſant re pōt inueniri veritas. Et hoc oſtēditur, cum d̄r. (Aut.) quod idem eſt, quod certē, & eſt aduerbiū affirmatiuū, ſignificans veritatem. Sed de hoc vide ſupra in litera. A. Deniq̄ dico, q̄ ſpiritalis infans ſanc̄tatem ſeruat tenaciter. Infans. n. diutius viuūt, q̄ ſenex, vt cōiter, & ideō perſeuerantia in bono p̄ iſantē pōt bene notari, & hoc oſtēditur cum d̄r. (Erat) quod eſt verbum ſubſtantiuum, durationem deſignans. Vide ſupra in litera. E. in titulo de eſſe. Et ſi petitur de ſpiritalibus iſantibus, quid ſunt, & quid erant, pro certo dico, q̄ ſicut iſans naturaliter libenter fugit, faciliſter cadit, faciliſter ſtet, faciliſter ridet, faciliſter timet, ſic iuſti, q̄ ſpirituales ſunt infantes, faciliſter ſugunt per deuotionē. Eſa. 11. Delectabit infans ab vberē. Faciliſter cadunt per orationem. Iudith. 4. Humiliauerūt aīas ſuas orationib. & ieiunijs. Sequitur. Et infantes proſtrauerunt contra faciem templi. Faciliſter plorant per compaſſionem. Iob 31. Ab iſantia creuit mecum miſeratio, & ex vtero egreſſa eſt meū. Faciliſter rident p̄ ſpiritualem conſolationē. Luc. 1. Exultauit infans in gaudio & c. Et in Pſal. Ex ore iſantium, & lactantium perſeſtiſti laudē. Faciliſter timēt propter mortis, & in fermi meditationē. Vñ de Thobia 1. d̄r Thobias filium ſuū ab iſantia timere Deū

docuit, & abſtinere ab oī peccato. ſpiritalis ergo infans ſanc̄tatem ſeruat tenaciter. (Erat inquit.) Iudicium 13. Erit Nazareus Dei ab iſantia. In ſuper dico, q̄ ſpiritalis infans p̄ bonitatem creſcit viuaciter. De natura. n. iſantis eſt, q̄ creſcat, & q̄ in virib. p̄ficiat, & in ſenſu. Sic viri ſpirituales cōtinuē creſcunt in bono, & de virtute in virtutem proficiunt inceſſanter. Vnde illud p̄dictum Iob 31. Ab iſantia creuit mecum miſeratio & c. Et hoc oſtēditur, cum d̄r. (Adhuc.) qd̄ eſt vocabulum cōtinuationē, & additamentū deſignans, de quo vide ſupra in litera A. Breuiter ergo talis infans pōt figurari in Moyſe a quis expoſto, & per filiam Pharaonis p̄ ipſius elegantia adoptato, ſicut dicit Exod. 2. quia filia ſummi regis. Igra, illos infantes nutrit, recipit, & adoptat, quos mundus proicit, reſpuit atq̄ fugat. Vnde d̄r 1. Reg. 1. Abſtinetur infans. i. à mundi vberibus, & delectabilib. ſubtrahatur, & appareat in conſpectu domini, & maneat ibi iugiter. Patet ergo, quomodo infans ſignat virtutum viribus virum reſtitutum. & hoc eſt ſm̄ principale. Tertiū dico, q̄ infans ſignificat peruerſis moribus virum proſtitutum. i. hominem peccatorem, qui proprie infans dicitur, pro eo, q̄ per conuerſionem Dei laudem, & gratiarum actionem, prædicationem & orationem, Deo, ſacerdoti vel p̄ximo parum fatur, & ſic infans, ideſt non fans, & non loquens ſpiritaliter inuenitur. Et nota, quod ſicut infans faciliſter

- Cadit, & vix releuatur,
- Plorat, & vix pacificatur,
- Se maculat, & vix emundatur,
- Infirmatur, nec cito ſanatur,
- Decipitur, nec fraudem rimatur,
- Se denudat, nec verecundatur,
- Ridet, atque iocundatur,
- Perit, & morte grauatur.
- ¶ Sic verē dico, quod peccator
- { Cadit per inconſtantiam,
- { Plorat ſeu triſtatur per iracundiam,
- { Maculatur per immunditiam,
- { Infirmatur per negligentiam,
- { Decipitur per ignorantiam,
- { Deregūt p̄ iactantiā, & inuerecūdiā,
- { Ridet & gratulatur per inſolentiam, prudētēs odibunt ſcientiā?
- { Perit per tentationis moleſtiam.

Et breuiter, iſta eſt veritas, q̄ moderni peccatores more iſantiū nō curant, non cogitant niſi de præſentibus. Et iō vbi non aduertunt, ipſi capiuntur futuris, & p̄petuis malis. figurati in illo demonio, de quo dicitur Marci 9. q̄ ab iſantia demon eum inuadebat, ita q̄ eum ſtridere, ſpumare, & areſcere faciebat. quia. ſ. ſpumam luxuriæ, & ariditatē auaritiæ introducere comprobatur. Vnde de malis in ſantibus diabolo dicit, & notari pōt, q̄ iſti lætant vanis iocitijs. Iob 21. Infantes eorum exultant ſuſibus, tenēt tympanum & c. Sequitur. Ducunt in bonis dies ſuos & c. Item denotantur mundi diuitijs, quia. ſ. infantes, i. hoies ignorantes, & imperſecti, & ad literā pueri, ſunt illi, qui de bonis mundi, & Eccleſiæ aliquotiens magis habent figurati Dan. 14. vbi in tēplo apparuerūt veſtigia mulierū, & iſantium, qui. ſ. cibaria appoſita comedebant. Expone illud Zacha. 8. Plateæ ciuitatis implebuntur iſantibus. Item iſti ſeruantur orci ſuppliſijs. i. infernalibus tormentis, & penis. Eſa. 18. Infantis eorum allidentur in oculis eorum. Et Sap. 13. Flebilis audiebatur planctus ploratorū iſantium. Patet ergo, quod infans poſteſt ſignificare criminalem culpā prauitatem, virtualem vitæ ſanc̄tatem, naturale carnis vanitatem. Et hoc ſufficiat. Vide infra vbi puer.

Inferior. Nota, q̄ inferioritas ſignificat partē loci pro fundiorem, inſimiorem, & terræ centro ſeu medio proximiorē. Notabo ergo loquendo moraliter, q̄ in ſcriptura reperitur multiplex inferioritas. Inferioritas Virtuofa, Et ſic dico, q̄ eſt vñ inferior, qd̄ ſpectat ad humilitatē. Vñ inferior, qd̄ ſpectat ad cupiditatē. Et luxurioſa. tē vnum inferior, qd̄ ſpectat ad aduerſitatē. Primum inferior collocat in tuto, Dico ergo prim⁹ q̄ eſt ſecūdū inferior succumbit in luto, vñ inferior, qd̄ eſt tertium inferior caret omni bono tuoſi. Et iſtud eſt, quo quis per humilitatem alijs ſe reputat inferiorē, & in ſtatu, & in ſufficiētia baſiorē. Talis. n. inferioritas Deo ſoli placet, & eos, q̄ ſic ſūt inferiores, ſolet Dominus ad ſuperiora leuare. Diction. Berchorij. Pars ij. T Arbor

fed cū intus fuerint, socijs suis aperiant, qui ingrediētes oīa destruunt, & occupāt, & occidunt. Sic verē diabolus sub spē alicuius boni, vel alicuius virtutis solet ingredi nostras cogitationes, sed cum portā. i. cogitationem occupauerit, tū d. p. certo socios suos. i. delēctationē tentationē & cōsensum iterius introducit, & sic per vitia castrum aīa decipit, & subuertit. Prou. 23. Ingreditur blandē, nouissimē autem mordebit vt coluber. Et illud Osee 7. Fur ingressus est &c. sicut supra fufficit. Vide in verbis intrare, & introducere.

Inhabitare. Cum inhabitare idem sit, q̄ intus habitare, norabo, q̄ est inhabitatioj bonorum, & inhabitatio malorū. Primō igitur dico de inhabitatione bonorū, de quibus expone illā auctoritatē. Pl. Inhabitata terrā, & pascuis in delitijs. In quibus verbis aduerte, q̄ in fli habent triplicem bonam inhabitationem, videlicet Moralē, Habitant. n. moraliter in mansionib. de Realem, uotionis, & hoc interius. Inhabita. Reali ter in mansionib. religionis, & hoc exterius. Terram Finaliter in mansionib. saluationis & hoc superius. Pascuis inquit delitijs. Dicā ergo, q̄ iustus inhabitat in tps in pectore, extra in opere, sursum in aethere. Dico ergo, q̄ est inhabitatio iustorum moralis & interior, quod ostēditur, cum dī. Inhabita. i. intus habita. Eccl. 16. Ab vno sensato inhabitabitur ciuitas. i. cōscie nria, & à tribus stultis derelinquetur. Meditatio enim est quadam spiritalis & moralis inhabitatio. Spiritus enim noster illic inhabitare dicitur principaliter, ubi principaliter moratur. Non enim gressibus pedum, sed gressibus cogitationum & affectuum mouetur anima, & de vno negotio ad aliud sicut ad habitationes varias circumfertur. Et sic dic. quod inhabitat

Desertoō ccrionis per pnā gustum amarum, Quidā in Castro protectionis p cōfidentia scutu carum, Studio discretionis p sapientia vltim p̄clarū. Primi igitur inhabitant desertum poenitentia. Esa. 54. Semētum genus hereditabit, & ciuitates desertas inhabitabit. & sunt verba Christi ad Ecclesiam, quia. i. semen Ecclesie. i. sancti uiri, potentias aīa suę, que q̄q; fuerunt gentes. i. sine lege uiuentes, & desertā virtutib. & inculcā, diligenter desertū cōtritionis & pnā inhabitant, & frequerant. ¶ Sed inhabitat castrum cōfidentia. i. in spē & auxilio proiectionis & adiutorij diuini, de quo dī in Pl. Inhabitabo in tabernaculo tuo in secula, protegar in velamento alarū tuarū. ¶ Tertij verō inhabitant studium sapientia, quia. i. pro certo sicut dī Sap. 7. Neminem diligit Deus, nisi eum, qui cū sapientia inhabitat. Taliter ergo debet iustus spūaliter inhabitare, vt similitē a Deo possit spūaliter inhabitari & per gratiā visitari, dicēs cū Apollolo. 2. Cori. 2. Libenter gloriabor in infirmitatib. meis, vt inhabitet i me virtus Christi. Quia ipse est, q̄ dicit illud 2. Cor. 6. Inhabitabo in illis, & inambulabo, & ero illorū Deus & ipsi erunt mihi populus. Quā proculdubio inhabitatiōe procurat i nobis timor & amor, iuxta illud qd̄ in Pl. scribit. Prope timētes eum salutem ipsius, vt inhabitet gloria in terra nra. Ista est ergo inhabitatio iustorū moralis & interior.

B Deinde dico, q̄ est inhabitatio iustorū realis & exterior. Et ista est illa, qua iustus in Christiana fide viuūt, & qua in Ecclesia, vel religione versatur, quod ostenditur, cum dī (Terra) q̄ dī a tereando, eo q̄ realiter teritur & calcatur, per quā intelligit Christiana fides & religio, vel Ecclesia, extra q̄ nullus sanctus inhabitat aut moratur, quia sicut dī in Pl. Iusti autē hereditabunt terrā, & inhabitabūt in seculum seculi super eā. Religio. n. Christiana est sicut tēplum, quod habebat in principio quandā latā inhabitatiōem & mansionem, q̄ significabat Ecclesiam & statum hoīm seculariū & laicorum, & in illa erat cādelabrum luminis, & mensa propositionis. ad denotādum, q̄ seculares ad minus debent habere ista. i. lumen fidei ad se dirigendū, & mensam pietatis ad pauperes sustinendū dicendo illis illud. Edatis & bibatis super mensam meā. Luc. 20. Et ista prima pars vocabatur sancta, quia. i. seculares si volūt, p̄nt uiuere sanctē & iustē. Pars interior, & secretior, & alia in duplo minor & agustior vocabatur sancta sanctorū q̄. significabat statum spiritaliū & clericorum, apud quos i. debet esse arca fēderis, hoc est charitas & dilectio. Cherubin, q̄ interpretatur plenitudo scientia, hoc est veritas & discretio. Tabulā legis, hoc est scriptura & sacra lectio. Manna dulcoris, hoc est pietas & deuotio. Virga Moyfi, hoc est fe-

ueritas & correctio. Et sic ergo dico, q̄ fideles s̄m diuersitate m statuum inhabitant diuersas Ecclesie mansiones, quia. i. extra Ecclesiam statum nulla est inhabitatio tuta, nulla est mansio utilis, aut secura. (Terra inquit) vt sic Dominus dicat Ecclesie illud Esa. 62. Complacuit Domino in te, & terra tua inhabitabitur. Et aduerte, quod ibi est inhabitandum, quia est

Locus	{	Splendoris & cognitionis, De cognitione i plen-	doris dī in Pl. Vnā pe-
		Amoris & dilectionis,	
	{	Timoris & deuotionis,	ram, vt inhabitem in
		Rigoris & correctionis,	dōmo Dñi oibus die-
	{	Honoris & praxationis,	bus vitæ meæ, vt videam uoluntatem Dñi, & visitē tēplū eius
			De dilectione amoris dī in Pl. quia. i. Deus inhabitat facie vnus moris in domo. De deuotionis timore dī, uel dīci p̄t illud Iud. 2. Cecidit timor eius super oēs inhabitates terrā. i. timor Dei. De correctionis rigore dī Apoc. 11. q̄ duo sancti Propheta cruciauerunt eos qui inhabitabant super terram. De praxationis verō honore dī Eccl. 24. Creator oīm dixit mihi. in Iacob inhabitat, & in Israel hereditare, & i electis meis mitte radices. Patet ergo, q̄ est inhabitatio iustorum realis & exterior (Terra inquit) Deniq; dico, q̄ est inhabitatio iustorum finalis & superior. i. Paradisus, quā ostēditur cum dī. Et pascuis in delitijs eius. Ibi. n. aīa pascitur pabulo Christi humanitatis, & est in delitijs Christi diuinitatis. Eccl. 2. Vadam & affluam delictijs, & fruam bonis. Et re vera ista est habitatio delictiosa. i. habitatio Paradisi, ubi. finaliter inhabitant serui Christi. Pl. Et inhabitabit ibi, & hereditate acquirunt eam, & semen feruorum eius possidebit eam, & qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea. Sic igitur patet quo modo inuenitur triplex inhabitatio iustorum. ¶ Secundo principaliter dic. quod inuenitur triplex inhabitatio malorum. Et ista pro certo est

Interior, quā est prophana, Prima est uir
Quædam Exterior, quā est mundana, tutib. orbata
Posterior, quā est infana, hoc est cor
malorum & conscientia, q̄ s̄m Pl. Ista est terra, q̄ deberet esse fructifera, quā tū uerba est in falsis genit. a malitia criminū inhabitantium in ea. Secunda est laborib. turbata, & hæc est mundana vita & opulenta, de qua in Pl. Cōmouentur oēs inhabitantes orbem. Tertia est dolorib. ingrata, & hæc est in fernalis pena & pestilentia, quia. i. sicut dī Iob 10. Illa est terra miseræ & tenebrarum, ubi umbra mortis, & nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat. Et possum adhuc dicere, q̄ istæ tres inhabitatiōes p̄nt dici inhabitabiles, c̄nō simpli citē, sed s̄m quid, quia. i. sunt regiones q̄ sunt sub Zona torrida, q̄ sunt inhabitabiles rōne excessiue caliditatis, & rōne serpentum & monstrorum & feralis crudelitatis. Regiones s̄t, q̄ sunt sub duob. vltimis polis, q̄. i. appropinquāt ad duos polos. s̄arctiū septentrionalem, & antarctiū meridionalē sunt inhabitabiles rōne frigiditatis. Aliæ etiā sunt regiones inhabitabiles rōne obscuritatis, sicut est regio Apeforō, de qua dicit Solinus, q̄ æternā noctis mersa caligine, nihil aliud de celo recipit, q̄ hyemem sempiternam. Sic dico, q̄ præfatę regiones cordis iniqui, mundi, & inferni, inhabitabiles dīr, non quia habitatorib. careant, cum in malo corde habitent pctā & cogitatus mali, in mundo habitent pctores & tyrāni in inferno verō dēmones & dānati, sed quia non inhabitant ā bonis, nec dignæ sunt seuerit, vt inhabitari debeant ā p̄fectis, quia. i. in corde peruerso abūdāt frigus inderotionis. In mundo abundat ardor auaritia & ambitionis. In inferno uerō abundat hyēms & tenebræ cecitatis & tribulationis. Et iō cor prauum est inhabitabile quo ad Deū & uirtutes, quibus spoliatur. Hier. 46. Memphis in solitudine erit, & deseretur, & inhabitabilis erit. Mundus est inhabitabilis quo ad iustos & deuotos, quibus non frequentatur. Hier. 48. Florens egredietur, & ciuitates eius desertæ erūt & inhabitabiles, quo ad beatos, ā quibus nō uisitatū s̄r. Euigilauit cōtra Babylonē cogitatio Dñi, vt ponat terram eius desertam, & inhabitabilem. Sequitur. Et erit Babylon in tumulos, habitatio draconum, stupor & sibilus. Sic igitur patet de inhabitatiōib. bonis & malis. Hic non allego exempla, quia supra tractaui magis plane de habitare. Et uide in titulis alijs continentib. habitatiōem, & locum, sicut est manere, & stare.

Initium. Nota, q̄ initium idem est, quod alicuius rei inceptio seu principium. Vnde nota, quod est Initium

Temporis, Initium }
Corporis, }
Operis. }
Vel dic aliter, quod est
Rerum, }
Morum, }
Temporis, }
Corporis. }

Initium rerū est Deus, de quo Apo. 21. Ego sū alpha & ω, initium & finis. Initium morū est fides, timor, iustitia, seu recta intentio. vñ Sap. 1. Initium sapientia timor Dñi. & Prou. 16. Initium vitæ bonæ, facere iustitiā &c. Initium tps est iuuetus, de quo in Pl. Initio cognoui de testimonijs tuis. Initium corporis sunt humores & elemēta de quo Sap. 7. Nemo ex regib. aliquid habuit natiuitatis initium. Qualitercunq; aut accipiat initium, istud est certum, q̄ ab initio dependēt oīa iniata, & a Deo dependēt oīa creata. Ab intentione dependēt oīa operata. A inuentione oīa vi tæ ordinamēta. Et iō necesse est, q̄ habeamus bona initia, ut bona sequētia subnectatur. Igitur spūaliter loquendo, habeamus in oib. a. s̄tib. nostris bona initia uirtutū. Ex bonis n. p̄missis sequitur bona cōclusio. Et qui in initio vitæ suæ deficit, facilliter a rectitudine se diuertit, modicus. n. error i principio, magnus erit in fine. Et idē sicut bonū semen est initium boni fructus, q̄. i. sine bono semine p̄cedente, boni fructus nullatenus subsequatur, sic verē bona semina gratiarum, & uirtutum sunt initia bonorū fructuum & actuum, & ubi semina, sicut qdam initia non præmittuntur, ibi fructus nullatenus subsequētur. De bonis igitur initijs morum & uirtutum p̄t optime exponi illud Eccl. 9. Initium necessaria rei vitę hoīm, aqua, ignis & ferrū, Sal, Lac, panis, mel, botrus, uis, & oleum & uestimentum. Vbi nota, q̄ ad vitā morum necessaria sunt ista initia. i. aqua compunctionis, ignis dilectionis, ferrum correctionis, sal prudentia, lac clementia, panis Eu charistia, mel deuotionis, botrus seu uia patientia, oleum compassionis, uestimentum bonæ conuersationis. De his ini tijs potes aliquā tangere, vel si vis dimitte, & uide infra de principio, quia omitto causa breuitatis.

Inimicus. Inimicitia. Nota, q̄ inimicitia idem est, quod contrarietas, odium, discordia, maliuolentia, rancor. Et notandū, q̄ triplex generaliter inuenitur inimicitia. i. Dei, diaboli, & hoīs. ¶ Primum igitur dico, q̄ Deus inimicat pctōrib. q̄ sicut dicit Isid. Ceruus naturaliter inimicat spernetib. ipsoq; de cauernis extrahit, eo s̄dē deorat & cōsumit. Sic pro certo Deus inimicatur pctōrib. uenosis serpentib. qui sicut dī Eccl. 12. Alifsimus odio habet pctōres, ipsoq; de cauernis corporū suorum extrahit per mortē, & ipsoq; deorat per dānationē. Vñ Dñs dicit talib. Hier. 30. Plaga inimici percussit te castigatiōe crudeli. Et sic serpens naturaliter icedit vel tortuosus vel erectus, sic pctōres sunt tortuosi per malitia, erecti autē p̄ superbia. unde Thr. 1. Vide Dñe afflictionē meā, quoniam erectus est inimicus. Veruntamē sicut uidemus, q̄ locusta sursum subitō salit & erigitur, subitō cadit, & deprimi, sic inimici pctōres facilliter eriguntur cōtra Deum per superbiam & obstinationē, & super alios p̄tālē promotionē, sed finaliter cadūt in infernū per miserā & dānationē. Vnde in Pl. dī. Inimici verō Dñi mox vt honorificati fuerint & exaltati, deficient quēadmodum fumus deficiēt. Deus igitur inimicat pctōrib. Vñ Eccl. 3. Afflixerunt Spiritum sc̄i eius, & cōuersus est eis i inimicum. ¶ Sed dī dico, q̄ diabolus inimicat meliorib. Camelus. n. naturaliter inimicat equo, sicut dicit Isid. Lup⁹ est inimicus ouī. Sic p̄ certo diabolus inimicitia & p̄ uirib. cōtrariat hoī bono & simplici. Vnde Matt. 13. diabolus a Christo uocatur inimicus, quia. i. cum tritico zizaniam seminauit. (Inimicus inquit hoc fecit.) Iste. n. basiliscus, qui rex serpentum ab Isidoro uocatur, naturā dī inimicus. Iste. n. erectus mordens dī iterficere quicquid uidet, & signat diabolus, humani generis inimicus, qui dī rex serpentum, i. magister oīum malignorum, quia dī Iob 40. Ipse. n. est rex super oēs filios superbia. Iste. n. ueneno malitia, inuidia & inimicitia imbutus, si p̄t omnes hoīes per tentationes inuenenat, per delectationes intoxicat, per cōsensum & operationes occidit, & tandē ipso per malas consuetudines putridos & fetidos efficit, & incedit. vnde illud prædictum Thre. 1. Vide Dñe afflictionem meam, quoniam erectus est inimicus. ¶ Tertio dico, q̄ pctōres inimicatur sanctorib. sicut. n. aīalia siluestria & rapacia sunt. vt cōiter, simplicibus bestijs & aīalib. inimica, & eisdem cōtraria & nocua, quod bene patet in pluma aquilæ, quæ plu-

mam gallinæ corrodit, sic verē charissimi oēs similes & siluestres pctōres, bonis & simplicib. inimici sunt, & in omnibus contrarijs, & nociui. sicut. n. similitudo in rebus cā est amicitia, sic dissimilitudo causa est inimicitia, unde de peccatoribus dī Sap. 2. Dixerunt impij apud se cogitantes non rectē. Et sequitur circunueniamus ergo iustum, quoniam inuitilis est nobis, & contrarius operib. nostris. Et idē q̄a boni in hoc mundo inimicitias patiuntur, p̄t quidem quilibet cōtra eorum malitias Dei auxilium implorare, & dicere illud Pl. Inimici mei uiuunt, & multiplicati sunt, qui oderunt me iniquē. De multiplicatione ergo talium inimicorum, dī in Pl. Ecce inimici tui sonuerunt, & tandem nominat cęlos inimicos. Pl. Simul aduersum me disposuerunt tabernacula Idomeorum & Israhelitarū Moab & Agareni, Gebal & Adō & Amalec, alienigenæ cum habitantib. Tyrum. Etenim Assur uenit cum illis, facti sunt in adiutorium filijs Loth, fac illis sicut Madian & Sifare, & sicut Laban in Torrete Cifon. Iste est. n. exercitus diaboli contra ciuitatem Ecclesie, quia. i. diabolus una cū collegio reproborū nō cessat inimicari, & ei nocere, & contrariari. ¶ Aduerte ergo, & nota, q̄ Deo & sanctis contrariantur & inimicantur quindecim ḡna hoīm, & sunt isti. i. carnis inquinatores, quia ibi sunt idumei, qui interpretantur sanguinei, uani ostentatores, quia ibi sunt Israhelitarū, qui interpretat̄ auditi, mali imitatores, Moab, qui interpretat̄ ex parte, signant malorum parentum imitatores, gulę ministratores, qui ibi sunt Agareni, qui interpretantur festa fusciantes, auari prædicatores quia ibi est Gabal, qui interpretatur uorago exterminans, tristes oblocutores, quia ibi est Amon, qui interpretatur dolens uel murmurans, falsi adulatores, quia ibi est Amalech, qui interpretatur populus labēs fidei desertores, quia ibi sunt alienigenæ, qui de signat hæreticos, inuidi detractores, quia ibi sunt habitantes Tyrū, quæ interpretatur angustia suæ inuidia. Improbi mercatores, quia ibi est Assur, qui interpretatur negociator. Item dico, q̄ in isto exercitu sunt adhuc. cito deficientes, quia ibi est Loth, q̄ interpretatur declinans, discordia fremētes, quia ibi est Madian, qui interpretatur contradictio seu rüdens, tristitia torpentes, quia ibi est Sifare, qui interpretatur exclusio gaudij, mundani sapiētes, quia ibi est Iabin, qui interpretatur sapiēs seu intelligens, bona reijcietes, quia ibi est Torrens Cifon, qui interpretatur uomens. Oēs. n. isti diuersimodē sunt inimici simplicium bonorum. Quidam. n. inimicantur a parte, qui dam occultē. Aperte. n. inimicantur crudeles, cōtradictores, raptores, de quibus dī in Pl. Tribulauerunt eos inimici eorum &c. Occultē inimicantur inuidi, adulatores & detractores, & alij similes, de quibus dī Eccl. 12. In labijs suis indulcat inimicus, & in corde suo insidiatur, ut subuertat in foueam. in oculis suis lachrymatur inimicus, & si inuenit tempus, non satiabitur sanguine. Sed de hoc uide supra de Adulatione & de amicitia. Et idē charissimi, quia tales sunt Dei & sanctorum inimici, idē Deus est talibus inimicus. Sicut. n. dicit Plin. Stellio scorpionib. inimicatur, in tū, q̄ eo uiso terrorem eis incutiat & pauorem, qui scorpiones sunt pp̄ suā uenositatem hoīm inimici. Sic uerē Christus, qui pp̄ uirtutes stellio dī, uel stellarus, & qui seprē stellas. i. seprē uirtutes in dextera sua dī habere, inimicus est ḡaliter oīum scorpionum. i. oīm peccatorum, quia. i. inimici sunt hoīm. uiuorum simplicium & bonorum. Vnde pro certo in die iudicij q̄ ab eis uidebitur, terrorem eis incutiet & gorrorem. Sicut. n. dī Sapi. Videntes turbabuntur terrore horribili. Quia sicut dī in Pl. Inimicos eius induam cōfusione, super ipsum autē efflorescit sanctificatio mea, ita q̄ tunc uidebitur Dñs dicere cuilibet pauperi illud Exod. 24. Inimicus ero inimicis tuis, & odiētes te affligam. Et idē sicut uidemus, q̄ reges & principes q̄ in guerris inimicos suos capere possunt, solēt quandoq; eos suspendere, quandoque occidere, quandoq; submergere, sic uerē Deus inimicos suos peccatores in inferno finaliter occidet & suspendet. Vnde in Pl. dicitur. Inimicos eorum operuit mare. Et Esa. 65. Vox Domini reddētis retributionem inimicis suis. Et sic igitur patet, q̄ est inimicitia diuina, diabolica, & humana

Iniquitas. Nota, q̄ iniquitas dī quasi non æquitas. Peccatū enim iniquitas dī, pro eo, q̄ per ipsum cor & cōscientia inæqualis & inquietas redditur, in quātum. i. contra oēm æquitatem Deo rebellare nititur, & iniquatū per

per in iustitiam & intrinsecā discordiā iniquatur, & à trāq̄ la, & aqua, & syncera quiete, & pace turbatur. 1. Io. 3. Qui facit peccatū, iniquitatem facit, & peccatum est iniquitas. Per æquitate, n. designatur tranquillitas & pax, sicut Thob. 5. d. Aequo animo esto, in proximo est, ut à Deo cureris. Et idē per oppo sitū iniquitas, peccatum & animi turbationem designat, p eo q̄ pacē cōscientiæ facit in æqualē & turbat. Eccl. 2. 1. Rom pheabis acuta ois iniquitas. Est autē iniquitas propriē peccatum in proximum, sicut impietas peccatum est in parētes & Deum, inter amicos, n. & proximos sp̄ deber esset æquitas, paritas, similitudo, charitas, & æqualitas, & similitudo, cā uel glutinum sit amoris, sed q̄ per peccatū ista tolluntur, necesse est, q̄ ibi generetur odium, discordia, iniquitas dissimilitudo & inæqualitas. Aqua, n. fm̄ Isid. d. quasi æqua, quia, f. nisi aliunde turbetur, superficies ipsius sp̄ æqua, est æqualis, q̄ uel rō ignis, uel uetus ab extrinsecō apponitur, tunc bullit, atq; mouetur, & prima eius æquitas, æqualitas & tranquillitas disturbatur, & sic ibi inæqualitas generatur. Sic uerē dicā, licet mens q̄que per charitatē quantum ad se & quantum ad proximum æqua sit & æqualis trāquilla pariter & quiete, q̄ntamen ignis p̄cti, uel flatus diaboli cōtationis adhibetur, ibi statim incipit per mala desideria bullire, & cōtra se Deū & proximum feruere, & sic solet in æquitate, seu in æqualitate incurrere, & sic solet hō iniquus & impius apparere. Pl. Vidi iniquitatem & cōtradictionē die ac nocte, & circumdabit eā super muros eius iniquitas, & labor in medio eius & iniustitia, & non deficit de plateis eius uisura & dolus. Sequitur. Veniat mors super illos, & descendat ad infernum uiuentis, quonia nequitia in tabernaculis eorum. ¶ Et aduerte in auctoritate ista, q̄ talis iniquitas, i. peccatū & malignitas. Contrā Deum facit rebellare, Quia pro certo quando Cum proximis facit discordare, iniquitas abundat in homine, statim, ut cōter talis iniquus, seu p̄ctōr cōtra Deum rebellans militat. (Vidi inquit iniquitatem.) Cū proximis discordans cursitat. (Contradictionē inquit in ciuitate.) i. in ciuium unitate. Facta sua iactando recitat. (Die inquit) Cegitate vacillans dubitat (Nocte inquit) Subingatus torpet & hæstrat (Circumdabit inquit eā super muros eius.) Motus mentē turbat & agit. (Labor inquit in medio eius) Iuris ordo sub hoc periclitat (Iniustitia inquit) Turpe lucrum cupit & flagitat (Nō deficit uisura inquit) malicias tractat & recitat (Dolus inquit) Infamiam fetorē suscitatur. (Veniat mors super illos) In p̄ctā cadit & cespitat (Descendant inquit) In tormentis post mortem habitat (In infernum inquit.) Dico ergo, q̄ iniquitas q̄ abundat in corde, cōtra Deū facit superbire (Vidi inquit iniquitatem.) Sicut, n. i. corde iusto habet Deus suū p̄curatorē, s. Synderesim, q̄, s. sep̄ cōtradicit omni iniquo, sic in corde iniquo habet diabolus procuratorē, s. fomitē & sensualē affectum, qui cōtradicit uoluntati diuinæ & oī motui sancto & iusto. Pl. In memoriam redeat iniquitas patrū eius in cōspectu Dei. Sequitur. Hiat cōtra Dominum sp̄. Et tñ in Pl. Prohibetur talis rebellio & cōtradictio ubi d. (Nolite loqui aduersus Deū iniquitatem.) Item iniquitas à proximis facit dissentire. Quia uidi contradictionē in ciuitate. i. in ciuium unitate. Sicut, n. charitas ciues, fideles per cōcordia vnit & iungit, sic charitatis oppositum, i. iniquitas se parat per discordiam & se iungit. Pl. Dispergentur oues, q̄ operantur iniquitatem. Eze. 7. Fac cōclusionē, q̄m terra plena est iudicio sanguinū, & ciuitas plena est iniquitate. Item iniquitas facta nō uult operire. Die inquit, i. quo. oīa patēt. Pl. Iniquitatem meā annuncia bo. Et alibi d. de p̄ctōre. Peperit iniquitatem, iactū aperuit &c. Quia re uera dies eructat uerbum, & nox nocti indicat, nō scientiā sed nequitia. Item iniquitas solet mentē excæcare, quia, f. vbi cunq; nubes p̄ctōrum fuerit, ibi claritas ueræ cognitionis cessabit, & obscuritas erroris & ignorantia pullulabit. (Nocte inquit) Posuisti tenebras, & facta est nox. Pl. Et alibi. Comprehenderunt me iniquitates meæ, & nō potui ut uiderem. Itē iniquitas libertatē solet irretire (Circumdabit inquit eā) i. m̄tē, su p̄ muros eius. Iniquitates, n. si abundāt, mentē inuolunt penitus

& captiuant, quia sicut d. Prou. 5. Iniquitates sue captiuant in p̄ctū, & funib. p̄ctōrū suorū cōstringunt (Circumdabit inquit) Pl. Iniquitas calcanei mei circūdabit me. Item iniquitas cordis pacem solet impedire, q̄, s. temp̄ est labor in medio eius. i. in corde. Sp. n. est uir iniquus in labore cordis. s. apt̄ dolendo, aut cupiendo, aut timendo. Pl. Ut iniquē agerent, laborauerunt. Esa. 40. Præbisti mihi laborē in iniquitatib. & Sap. 5. Lassati sumus in uia iniquitatis &c. Item iniquitas iuris normā facit de perire & iustitia inquit. Vbi, n. regnat iniquitas, nūquā uiget ibi iustitia, & æquitas, sed potius subuersio iuris & malignitas Pl. In iustitā egit, ut inueniatur iniquitas eius ad odiū. Eccl. 30. Vidi in loco iustitiæ iniquitatem, & in loco iudicij impietatem. Itē iniquitas turpi lucro facit assentire. (Nō deficit inquit de plateis eius uisura) De uisurario, n. dicit p̄ctōr illud, quod d. de Iuda Act. 1. q̄ ipse possedit agrū de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius, cum tñ Deus si uellet ex uisuris & iniquitate redimeret animam eius, & nomē eius esset honorabile corā ipso. Item iniquitas malitias facit inire (Dolus inquit) Quia certē uir iniquus pro nihilo habet committere dolū & malitiā. Pl. Quid gloriaris in malitia, quipotēs es in iniquitate? cōtra die iniustitiā cogitauit lingua tua? sicut nouacula acuta fecisti doli. Itē iniquitas se & suos facit abominabiles & horredos, quod ostenditur, cum d. (Veniat mors super illos) Sicut, n. nihil est abominabilius mortuo, sic et nec homine iniquo uel impio. Pl. Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in iniquitatib. suis. & Eze. 18. d. q̄ cum auerterit se iustus ad iustitiam, & fecerit iniquitatem morietur. i. abominabilis efficietur, iuxta illud Eccl. 10. Excecrabilis ois iniquitas. Item iniquitas ad uitia facit proflire, quia, f. iniquitas ita est de sui natura p̄ctōrosa & grauis, hominem facit corrumpere, & de uno uicio ad aliud pertransire, quod ostenditur cū d. (Descendunt) Pl. Iniquitates sup̄gressæ sunt caput meū, & sicut onus graue grauatæ sunt sup̄ me Prou. 5. Pedes eius descendunt in mortem. Sequitur (Iniquitates sue captiuant in p̄ctū) Item iniquitas ad tormenta facit peruenire, q̄d ostenditur cum d. (In infernum uiuēte) Prou. 9. In profundissimū inferni cōuiuæ eius. q̄, s. iniqui in inferno laborant in erer nū, & uiuent adhuc in finem. vnde Sap. 5. Lassati sumus in uia iniquitatis. Sequitur in malignitate autē nostra cōsumpti sumus. Talia dixerunt in inferno, hi qui peccauerunt. Ipsis etiā p̄ctōr dicit illud Esa. 59. Iniquitates uestræ diuiserunt inter uos & Deum uestrum. Et ipsi possunt dicere illud He. 5. Iniquitates uestræ declinauerunt hæc, & p̄ctā uestra prohibuerunt bonum à nobis, quia pro certo sicut d. in Pl. Deus odit oēs, qui operantur iniquitatem, perdet omnes, qui loquuntur mendacium, & Esa. 26. d. de peccatore, q̄ in terra sanctorum iniqua gessit, & non uidebit gloriam Dei. Sic ergo patet per ista 12. membra auctoritatis istius, quomodo iniquitas, i. facit mala transeo sine exemplis gratia breuitatis. Vide in titulis de quibus fit mentio in quolibet membro, scilicet ubi labor, dies, nox, mors, & familia.

Inire. Nota, q̄ inire idē est quod inire, uel in aliud ire sicut coire idē est quod conuenire; uel in aliquo loco factio uel cōsortio simul esse. Et d. ab in, quod est inens, & con quod est simul, & ire. Igitur dico, q̄ inire signat quandam aggregationem, & quandam uel in bono uel in malo coadiuationem. Et sic generaliter possum notare (sicut in scriptura patet) quod homines in eunt

Coedus & coniugium, Inire, n. s. q̄dus, ut pax habeatur. Bellum atq; iugium, Ios. 6. Serui uī sumus, s. q̄dus inire. Testum & conuiuium, te nobiscum. Item inire bellū, Tractatum & consilium, ut ius decernatur. Prouer. 24. Cū dispositione inire bellum. Item inire festum seu cōuiuū, ut cibus sumatur. Gene. 24. Inito cōuiuio uescentes pariter, & bibentes manserunt ibi. Item inire tractatus seu consilium, ut quicquam agatur. Neam. 6. Veni, ut ineamus consilium pariter &c. Multa possent dici, sed quia supra tractatum est de foedere, bello, conuiuiō & consilio, omitto, uide in titulis prælibatis.

Iniuria. Nota, q̄ iniuria contrariatur iuri, quicquid, n. alicui contra ius inferatur, iniuria appellatur. Sumitur autem cōter pro iniusta offensa, in quantum, s. p̄ctōr offendit Deum, proximum, & semetipsum. Iniuriatur, n. peccat or Deo non obediendo, proximum, malum infligendo, si bisp̄ se prostituendo, seu seruituti peccati submittendo. Et aduerte

aduerte, q̄ iniuria offensa seu cōtumelia nō est alicui facienda, sed pax & iustitia frequentanda. membra, n. tāta amicitia in corpore colligantur, q̄ vnus alteri nō iniuriatur, sed potius ab altero pro uirib. cōfouetur. Sic cum oēs vnū corpus simus in Christo, singuli aut alter alterius membra, ut d. Ro. 12. nullus debet alteri iniuriā inferre, nec vnus alterum molestare, sed potius diligere & fouere ut sic dicant adiuuicē illud quod scribitur Matt. 20. A mice, nō facio tibi iniuria, tolle quod tuum est, & uade. Quod tñ est cōtra multos, qui, sicut sunt paci & tranquillitati cōtrarij, q̄ modica, imō forte nulla iniuriantes occasione innocentes uerbis signis & sanctis lædunt. Similes arietis, qui uermē habet i capite, motu cuius facile solet inuadere, & sine cā pcutere, uel ferire. Sic uerē multi sunt, qui uermem fauitatis & iracundiæ, uermem et p̄sumptionis & superbiæ ira habent radicatum in mente, q̄ sine cā rōnabili, uerbis & factis alios inuadunt, ipsoq; iniuriosē pcutiūt atq; lædunt. Isti sunt sicut stryx, quæ alias d. hystrix, porcus spinosus, qui, f. aliquid p̄uocatus sua spicula in esu tela solet vibrare, & vibrando facit ea quare uel stridat, atq; lædit, sicut sensu apparere, & Solinus recitat. Sic uerē tales facili ter prouocantur, & tandē strident quatiunt & loquuntur, & spicula, i. iniurias uerborum & factorum iacere & inferre noscuntur, quibus. Calios in corde, bonis, fama & corpore indebitē uulnerant. De talib. ergo iniurijs dici potest illud Eccl. 9. Non placeat tibi iniuria iniustorum, sciens quonia m vsque ad inferos non placebit impius. Et si vis, potes notare, quod iniuriæ

Ab iniustus solent inferri, Primò igitur dico, q̄ iniuria ab iniustus inferri, A perfectis solent tolerari, ni. iusti & prudentes nō Per prælatum solent euitari, libeter alijs iniuriantur, q̄ nimò magis uellent sustinere iniuriā, q̄ inferre, sicut bene dicit Seneca in Prouer. Viri boni est scire pati, nec inferre iniuriā. Istud potissimè patet in diuitib. & maximè in nobilib. qui, s. modica occasione se reputat iniuriatos & læsos. Membrū .n. quanto nobilius, tanto difficilius fert iniuriā, patet in oculo, quem plus lædit modicus pulsus, q̄ pedem uel manum læderet magnus lapis. Sic uerē est de nostris nobilib. quia pro certo modico p̄uere, i. modica occasione se iniuriatos asserunt, & si vindicare nequeat, statim more oculi lachrymādo uel alijs impatientiæ signū ostēdunt, cōtra illud Eccl. 10. Ois iniurijs, p̄xi mi ne memineris, & nihil lagas i operib. iniurijs. Et re uera tales, qui ita sunt prompti ad iniuriā sentiendum, & faciendum, sunt ut cōter ceteris pauperiores scire patet de raptorib. & publicis homicidis. Ideo bene d. Eccl. 21. q̄ obiriatio & iniurijs anulabunt substantiā, & substantia superbi eradicabitur. Iniuria ergo ab iniustus inferunt. Sed d. d. q̄ iniuria à p̄fectis suffertur. Quamuis, n. teste Seneca in Prou. difficile sit iniuriā cū patientia cōuenire, p̄fecti tñ uiri sciunt iniuriā dissimulare, & quandoq; obliuisci penitus & donare, & si necesse sit, in patientia sustinere, quia sicut dicit Chry. super Matt. In proprijs iniurijs patientem esse, laudabile est, iniuriā autē Dei dissimulare, impium est. Ista tñ sunt cōtra multos, qui, n. non possunt obliuisci iniurias sibi factas beneficia autē si quæ ab alijs receperint, à memoria protinus dilabuntur. vnde Seneca. 82. epistola dicit. Quid inquit eo miserius, cui beneficia excidunt, herent iniurijs? Et re uera contrarium deberet esse, quia, f. beneficia accepta nunquā dēnt à cordib. nostris recedere, nec ibidē iniurijs remanere. Quamuis, n. teste Seneca in Prouer. Memoria beneficiorum labilis est, iniuriarum tenax, prudēs tñ debet iniurias obliuisci quia, p certo sicut dicit ibidē, iniuriarū remediū est obliuio. Homo .n. debet iniuriā remittere multiplici rōne, q̄nq; ex cōsideratione propriæ iniustitiæ, q̄n. homo considerat, q̄ multa alia cōmiserit, quæ apud Deum meruerunt maiora, & q̄ quicquid patimur, p̄ctā uestra meruerunt, licet causam non habeat in curiatis nos lædendi. vnde Greg. 30. Moralium. ¶ Is patienter tolerat iniuriā, & erubescit p̄ctis nō parcere, qui apud Deū, & proximum multa p̄ quibus pati necesse est, se recollit cōmiserit. Item ex alia cōsideratione mere patientiæ. Hō, n. iniuriā sibi factā libenter remittit, si futurum præmium, q̄d exinde acquiritur, attendit, & q̄ ad exempla Christi & maiorū aduertit. Leui. 19. Non eris memor iniuriarū ciuium tuorum. Item ex cōsideratione p̄cedētis amicitia. Non enim debet

iuustus homo obliuisci, uel perdere amicitia p̄cedentē p̄ modicā iniuriā subsequente, imō de iniuriatore suo debet dicere cum Seneca. Si inimicus est, fecit quod debuit, si amicus, fecit quod uoluit. Tale ergo iniuriam debet homo dissimulare, & ac si facta non fuisset, ad pristinam amicitiam remeare. Exemplo columbarum, quæ licet intra se q̄q; pugnent, pristinam tñ amicitiam seu consortium non declinat imō oblitæ pristinæ iniuriæ, protinus ad pacem simul vadūt & volant. Exemplo Ioseph, qui immemor pristinæ iniuriæ fratres suos non exacerbat, sed fouit. Gen. 44. & deinceps. Itē q̄que ex cōsideratione diuinæ prouidentia. Debet, n. cogitare homo, q̄ Deus q̄q; permittit hōi iniuriari, ut inde possit amplius exaltari, & uirtus eius & patientia emēdari, sicut patuit in martyrib. sicut etiā patuit in multis Philo sophis, & doctorib. qui, s. acceptis iniurijs clariores fuerunt, & magis reipublica profuerunt, sicut patet, q̄ Paulus incarcerationum suas epistolas scripsit, quib. ecclesiā illustrauit. Ioseph et uenditus famē præuidit, & frumēta seruanit, & sic à morte populos liberauit, & sic ipse fratrib. suis timentib. p̄ iniuriā sibi factā dixit Ge. 50. Nolite inquit timere, nunquid Dei possimus resistere uoluntati? uos cogitauit de me malū, & Deus uertit illud in bonum, ut exaltare me, sicut cernitis, & saluos faceret multos populos. Et hoc est, quod dicit Seneca in epistola de his. Rutilij uirtus & innocētia lacuisset, nisi iniuriā accepisset. Non ne inquit Metrodorus postq̄ perij inuentus est, & fama eius emicuit? uirtus (inquit) non pot late re, & lacuisse nō ipse est dānum. Item quandoque ex cōsideratione propriæ impotentia. Homo, n. q̄ cōsiderat se impotentem ad sibi factā iniuriā uindicandā, debet dissimulare, & ex toto dimittere, quia sicut supra dictum est, iniuriarum remedium est obliuio, uel cēpus ad opporunitatem debitā expectare. Prou. 12. Qui dissimulat iniuriā, callidus est. Itē q̄q; ex cōsideratione alienæ ignorantia, sicut patuit in Stephano, qui remisit iniuriā lapidantib. pro eo q̄ quid agerēt, nesciebāt, dimitte (inquit) illis, quia nesciunt quid faciunt. Act. 7. Apum, n. iuuenem puncturā, nō ita lædit, nec affligit sicut fenem, sicut ait Plin. quia re uera punctura, i. inuidia facta nobis per iuuenes & ignaros nō ita debet lædere, uel affligere, sicut q̄ fit per senes hoīes uel per doctores. Vnde Tullius in Rhetorica dicit, q̄ multum in interest in oī iniuria, aut fiat subitō uel consultē. Nam leuiores sunt, quæ repentino motu accidunt, q̄ quæ præmeditata inferuntur. 2. Re. 19. Ne memineris iniuriarū serui tui. Patet ergo, q̄ iniuria si p̄fectis fiat, suffertur. Tertio dico, q̄ iniuria per prælatum differtur seu au fertur. Spectat, n. ad quemlibet uirum iustum, & maximè ad iudicem, uel prælatum, iniurias propulsare, & iniuriatos ab iniuriantib. liberare Eccl. 4. Libera eum, qui iniuriā patit de manu superbi. Quarto dico, q̄ iniuria per dominum referuntur. i. retribuitur, quia, f. ipse est qui fm̄ Pl. Facit iudicium iniuriā patientib. dat escam esurientib. vnde Colo. 3. d. Qui, n. iniuriā facit, recipiet illud quodcumque gessit. Et sic ergo patet quomodo iniuria per Dominum retribuitur, & referuntur. Per iudicem destituitur, & auferuntur. Per iustum obliuiscuntur, & suffertur. Per iniustum constituitur, & inferuntur. Vnde in alijs titulis similibus, sicut est loqui detractio, percutere, lædere, & sic de multis alijs.

Iniustitia. Nota, q̄ licet iniustitia sumi possit pro omni p̄ctō, propriē tñ sumitur pro cōtrario sitit. Quocūq; ergo modo accipiat, dicamus, q̄ iniustitia Linquitur, & consistit in viro p̄nitente, Primò ergo Sp̄nitur, & abhorretur à viro innocente, dicamus, q̄ Regitur, & exercetur à viro pestilente, iniustitia à Punitur, & aboleatur à summo p̄sidente. viro p̄nitente debet cōfiteri, quia, f. penitus oēm iniustitiam & peccatum debet per cōfessionem emittere, & se reijcere, & fugare. Mulier, n. habens in utero abortiuum seu foetum mortuū, & corruptum, necesse est, q̄ ipsum etiam partus tempore nō expectato, extra eijciat, & q̄ ipsum parturiam & emittat, ne forte periculū retinendo incurrat. Sic homo, qui in uentre conscientia habet s̄ctum mortuū, i. peccatū iniustitiā itroclusā, statim & sine dilatione debet ipsum emittere, & p̄ cōfessionem mortuum parturire, & tandem per satisfactiōnē debitam à cōspectu Dei & hominum operire. Et hoc est, q̄d consilium Eccl. 17. Renertere (inquit) ad Dominum, & auertere ab iniustitia. Et illud Psalm. Delictum meum cognicium tibi

Tibi feci, & iniustitiam meam non abscondi. Ita et docemur per Psalmistam dicere Dño. Peccauimus eum patribus nostris, iniuste egimus, iniquitatem fecimus. Pater ergo, q in iustitia a penitente debet confiteri. Sed d dico, q iniustitia ab innocente solet abhorri. Viri iniusti & innocentes iniquitatem & iniustitiam detestantur. & contra eam verbo, & opere preliantur. Res. n. recta nō bene conuenit cum Gibbosa, nec cum de via & tortuosa. Sic verē rectus & innocens nō bene pōt cū iniustitia conuenire, nec iniquitati aut malitiæ consentire, dicens illud Pl. Nō proponēbam ante oculos meos rē iniustā, facientes preuaricationes odium. Tertiō verō dico, q iniustitia a viro pestilēte solet exerceri, quia: f. viri impij & pestilētes iniustitiam diligunt, & eā exercent, faciunt atq; colunt. Pl. dixit iniustus, vt nō delinquat in semetipso, nō est timor Dei ante oculos eius. Iti. n. sectantur iniustitiam ipsam mentaliter machinando, ipsam verbaliter predicādo, ipsam reuoluer faciendo. Nā pro certo impij iniustitiam mentaliter machinantur. Pl. Tota die iniustitiam cogitauit lingua tua, sicut nouacula acuta fecisti dolium, & illud. Iniusta cogitatio eorum. Itē ipsam verbaliter protestant. Pl. Effabuntur, & loquentur iniquitatem, loquentur oēs, qui operantur iniustitiam. Item ipsam realiter operantur, vt sic dicat innocens illud Exod. 3. iniuste agitur cōtra me. vnde Soph. 3. dī Principes eius in medio eius, quasi leones rugientes, iudices eius lupi vel perrini, Propheta eius Vesanis, Sacerdotes eius polluerunt sanctum, iniuste egerūt cōtra legē. Et si vis cōpara iniustos Principes & iudices leonib. atq; lupis &c. Iniustitia ergo a viro pestilēte solet exerceri. Quartō verō dico, q iniustitia a summo pōtēte. s. a Deo solet submoueri. Deus. n. iniustitiam abhorret & odit Deut. 25. Abominatur. n. Dñs oēm, qui facit hoc, & aduersatur oēm iniustitiam. Et eā finaliter psequitur atq; punit, quia. nisi puniuntur tormento t. pali. Excluduntur a visu faciā. Includuntur in poena infernali. Puniantur dico t. paliter. vnde Sap. 16. Creatura. n. tibi factori deseruiens exardescit in tormentum aduersus iniustos. Quia re vera sicut. Sap. 1. dī Inuidia mortis est aequiuisio. Vnde in Psal. dī Iniustitia disperibunt simul & reliquiae eorum interibunt. Item excluduntur a faciliere a visione diuina. Vnde, & Deo dī illud Pl. Neq; habitabit iuxta te malignus, neque permānebunt iniusti ante oculos tuos. Item in clauduntur in infernali. In tormentis, quia. sicut dicitur in Psal. Virum iniustum mala capient in interitu. Transibit breuiter de iniustitia, quia satis faciam infra de Iniustitia.

Innitit. Nota, q innitit idem est, q incumbere, apodiare, in sitere vel firmare. Et dic moraliter, q est innitio, quæ homo innititur Deo per fidē, in ipsum credendo, p charitatē, ipsam diligēdo. Vnde de aia sancta dī Can. 8. Quæ est ista, q ascendit de deserto delitijs affluens, innixa super dilectum? Vineæ. n. & cucurbita debilis sunt natura, & iō ne cesse est q alicui rei solida innitant. sic &c. Et idē fatui sunt illi, q nō Deo, sed mundo, nō Dei sapientiæ sed propriæ prudētiæ, nō Dei sanctis, sed mundi amicis innitunt, de quib. dī. Prou. 3. Ne innitaris prudentiæ tuæ, & Esa. 36. dicitur, q si innixus fuerit super baculum arundineum Aegypti, cōfringetur &c. & Iob 8. dī Innietur super domum, suam & fulciet eam, & non stabit. Omitto, quia non sunt auctoritates.

Innocentia. Secundū Tullium lib. de officijs, Innocentia est puritas animi, omnem illationem iniuriæ abhorrens. August. etiā dicit, q illa est vera innocentia, q nec inimico nocet. Dī ergo innocentia, quasi nō nocētia, innocētis. n. est nemini nocere, sicut hoīs benefici est oēs adiuuare. Ista est igitur uirtus, q homini naturaliter est iusta, & sibi singulariter cōmēdata. De iurē. n. natura homō alteri facere nō debet quod sibi fieri nō uellet, sicut dī Tho. 4. Quod tibi odor fieri, uide ne alteri facias. Et iō quia nullus uellet sibi iniuriam inferri. bene sequitur, q ipsam nulli debet inferre. Habeamus igitur innocentiam, quia sicut dicit Plin. Leo pueris innocentibus solet parcere, & ipsos nō ledere, nec nocere. Sic verē Christus pueros & innocentes nō ledit, sed liberabit, & ipsos in Paradisum introducet, & saluabit. Fluius. n. & riuus purus, & lympidus, & fecib. impermixtus est gratiosior. Oīs ēr bestia quā diu est iuuenis & innocēs, est naturaliter amabilior. Sic verē homo, dū in innocētia perseuerat, est Deo & Angelis amabilior, & acceptior. Quā bene figuratum est in Dño Matt. 18. ubi ipse uidit paruulum,

& aduocans eum statuit eū in medio, dicens, q qui se nō humiliauerit sicut paruulus iste, nō intrabit in regnū glorum. Super quo dicit Hiero. q sicut paruulus nō perseuerat in iracundia, læsus nō meminit, uidens mulierem non delectatur non aliud cogitat, nō aliud loquitur, sic inquit, nisi talem habueritis innocentiam, non intrabit in Regnum Dei. Regnū. n. Dei non per uolentiam acquiritur, sed per innocentiam possidetur. Vnde in Psalms quærit Dauid. Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius? Et respondet Innocens manibus & mundo corde, qui non iurauit in dolo proximo suo. In quibus ostenditur, q triplex innocentia requiritur ad hoc, quod in cœlum per innocentiam ascendatur. Requiritur enim

Innocentia Realis, Mentalis, Verbalis. Pueri. n. & simplices innocenter solent operari. Ideo dī (in nocens manib.) Innocētē solent meditari. Ideo dī (Mundo corde) Innocētē solent proleteri, quia nō iurant in dolo proximo suo. Primō ergo dico, q nos debemus habere innocentem operationem (Manibus inquit) Per innocentiam. n. manuum intelligitur innocentia operum, quia. f. manib. operamur. Sicut. n. aialia innocentia & mitia habent pedes & vngues loco manuum, quib. uentur planas & rectas, nō acutas curuas & pungitinas, sicut patet de ouibus & de bobus, sic uerē hoīs simplices & innocentes habent opera planas, innocentia, iusta & recta, nō fallacia, seu curua, nec aliorum læsua vel pūgitiua. Innocēs inquit manib. Vnde de talib. dī Iob 12. Saluabitur inquit innocētis. Saluabitur autē in munditia manuum suarum. Sed heu proh dolor charissimi, vñ hodie, q talis innocentia nō sit in manib. plurimorum, quia uerē multi sunt hodie, qui nō possunt dici aialia innocentia, sed nocētia, nō mitia, sed crudelia non benigna, sed in sana, nō simplicita, sed infamia, & ista sūt inter ceteros vfurarij, & auari raptores & exatores, cōtades, & infideles. Tales. n. nō sunt innocēs, sed potius nocētētib. sūt nocentes, similes leonib. & lupis, qui aialib. innocētētib. sūt crudelēs, ip forumq; sanguine uiuunt, & in eorū occisionib. se delectant. Sic verē charissimi, multi sunt ita lupi, iūleonini, crudelēs & iniqui, q oibus simplicib. & innocētētib. sūt crudelēs, & per rapinam, vfuram, & exactionem oīs oibus sunt nocentes, & eorum sanguine. eorum temporali substantia sunt uiuentes. Vnde de istis pōt intelligi illud Pl. Effunderunt sanguinē innocentem in circuitu Hierusalem, & non erat qui sepeliret. & Esa. 1. dī Manus uestræ sanguine plenæ sunt. Iltud maximē apparet in iniquis iudicib. & balliuis, qui dī. Dan. 13. Innocentem & iustum nō interficiēs. Nō sic charissimi nō, non habeamus opera nocētia, sed innocentia, quia sicut dī Prou. 13. Iusticia custodit innocentis uiam. vnde Iob 4. dī Recordare obsecro, quis vnquam innocēs pēripte. q. d. nullus. Quia pro certo sp in innocentia prauaret, atq; uincit. Et quamuis aliquoties nauiter tribuletur, in fine tamen saluatur & liberatur. Exemplo Ioseph, qui innocēs vōditus & i lacum missus fuit, finaliter tñ liberatus, & princeps totius regni Aegypti factus. vnde Nu. 35. Liberabitur innocens de uitoris manu. Secundō dico, q nos debemus habere innocentē meditationem. (Mundo corde inquit) A fonte. n. puro non emanat nisi mundus & purus riuulus, quia etiā corpus solis ualde est purum & mundum, idē ab ipso nō solet nisi purus radius emanare. Sic uerē illi, qui habent cor innocens & mundum, & per pētā & uitia non corrumpunt, nec per malitiā deprauant, semper solēt mūdas & innocētēs cogitationes effluere, & tā de se, q de alijs innocētē & simplicitate cogitare (Mundo corde inquit) Sicut. n. dī. 2. Rhetoricæ. Pueri sua in innocentia alios mensurant, quia. f. pueri q adhuc pauca uiderūt, & malitias hoim adhuc nō sunt experti, nesciunt iudicare de alijs, nisi em, q ipsi iudicant de seipsis. Pueri ergo quia innocentes sunt, innocentes alios credunt, & uitia q in seipsis nō sentiunt esse, in alijs nō attendunt, qd totum facit munditia cordis. De quo dī in Psal. Perambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus meæ. Tales pro certo non sunt multi homines corrupti, qui. f. de alijs nequeūt bona cogitare, imō qui factis aliorum quāquam bona intentione sūt, nesciunt nisi pessima iudicare. Oculis. n. turbidus & infirmus uidet circum tūrbidū in candela, quod tamen

tamen nō accedit rōne candelæ, sed oculi infirmitatis, quia. f. ille circulus est vitium oculi, nō candelæ. Phreneticus ēt imagines in parietib. esse credunt, quāuis parietes nō sunt picti, fantasias. n. q in suis capiti. abundant interius, credūt esse in locis circumiacētib. exterius. Sic uerē charissimi iniqui imaginatores & exploratores solent de alijs æstimare nō em rei ueritatē, sed em suæ prauæ cōditionis cōformitatē. Esse. n. in alijs figuras & imaginationes. i. uitia & pētā æstimant, q esse in seipsis nō dubitant. Ilti ergo sunt sicut fatui iudices, q sine oī cogitatione de alijs iudicare psumunt, nō atredētes illud Matt. 7. Nolite iudicare, & nō iudicabimini. Super quo dicit Augu. in li. de uerbis Dñi, q de factis medijs, q bono & malo aio pnt agi, temerariū exitimo iudicare, & maximē cōdemnando. Non sic ergo, sed sis innocens, q uerē iudicet de oibus. **D**ebet innocentē meditationē (Mundo corde inquit.) Tertiō dico, q nos debemus habere innocentē prolocutionem. Innocēt. n. purē & simplicitē debemus loqui, nō fallaciter, uel dolo sē (Nō iurauit inquit in dolo proximo suo.) Roftra. n. autū innocētū, & maximē humilium, plana sunt atq; recta, sicut patet i anserib. & aueris, cuius tñ cōtrariū i auib. p dālib. inuenitur. Sic uerē rostra, & ora auium. i. personarum simplicium & innocentem sunt plana per innocentiam & simplicitatem, & recta p certitudinis ueritatē. Ilti. n. sunt, q nō iurant in dolo proximo suo, iuxta illud Psal. Prohibe linguā tuā a malo, & labia tua ne loquantur dōlū. Vnde de tali uerballi innocentia dī Iof. 2. Innoxierimis a iuramento. De multis tñ dī hodie illud Pl. Verba oris eius iniquitatis & dolo, nō iuit intelligere, ut bene ageret. Sed hoc uide infra de Iog Innocens. n. nescit loqui dolo sē, nunquā. n. dicit aliquid ore, nisi quod sentit in corde, & exinde cognoscitur sua innocentia, sicut munditia porci noscitur in lingua. Lingua. n. nūcia est cordis, quia. f. ex abundantia cordis os loquitur. Habeamus igitur innocentem prolocutionem. De laudib. igitur innocentē pulchrē loquit Chry. in quadā homelia dicit sic. Gau deō innocentia & exalta, gaude in quā, quia ubiq; illa f. a, vbiq; secura, si tentaris, proficis, si familiaris, erigeris, si pugnans uincis, si occideris, coronaris. Tu (inquā) in sermone libera es, in periculo tuta es, in custodia læta, tibi oīs reatus subijciunt, tibi oīs malitia subiugantur, te potentes honorāt, suscipiunt Principes, magnates exquirunt, et illi nonnūquā te desiderāt, qui expugnant. Tibi boni parent, mali inuidēt, zelāt emuli, inimici succubūt. Nec vnquā poteris uictrix nō esse, et si inter hoīs defuerit iustus iudex. Iltā auctoritatem posses p diuersas partes diuidere, & singulas partes mēbris applicare. Habeunda est igitur innocentia manualis in nocentia cordialis, innocentia uerballis. Si aut uis aliqd plenius de innocentia pertractare, dic q em Tullium, innocentia est uirtus animi oēm illationem iniuriæ adhorrens. Aug. etiam super Psal. dicit, q uera innocentia est quæ nec inimico nocet. Notare ergo possumus, quod in scriptura inuenit

Innocentia { **Victa,** Innocentia uita est illa, q habent illi, qui sunt innocentes ppea q non pnt nocere, sicut sunt mali pauperes & depressi, q libenter nocerēt si possent. Et ista innocentia est sine merito, quia. f. ista nō meretur gratia saluatoris, sed potius miserā atq; pgnā Hie. 46. castigabo te in iudicio, nec quasi innocenti parca tibi. Item innocentia ficta est innocentia hypocritarū, qui. f. fingunt se innocentes & simplices, cum tñ sint maliciosi & duplices. Et ista ēr nō est uera innocentia, nec meretur Dei misericordiā sed tormentum. vnde Hie. 49. Ecce quibus non erat iudiciū, ut biberēt calicem, bibentes bibent, & tu quasi innocens relinqueris, non eris innocens bibens, sed bibes. Item est innocentia picta i. gratijs & uirtutibus insignita. Et ista est innocentia simplicium & iustorū, quæ. f. habet puritatem & sanctitatem immixtā, quia. f. sicut stellæ creatæ sunt de materia purissima, & contrarietatem qualitatum seu controuersia nō habentes & idē in se perseuerāt & durant, quo ad alios uerō influunt, rutilant & coruscant, sic uerē innocentes, q. f. in cōparatione mentis suæ nihil habent duplicitatis aut cōtrouersie, falsitatis seu malitiæ cuiusquā, in bono perseuerāt & durant, & uirtutib. rutilāt & coruscant, & alios illumināt & illustrant. Perseuerant dico. s. sine pētā corruptione, dicentes illud Iob 17. Donec deficiā, non recedam ab innocentia mea, & iustificationem meam, q cepi tenere, nō defera. Spē

dent ēt & coruscant sanitate & perfectione. Pl. Non priuabit. f. Deus, bonis eos, qui ambulat in innocētia. Dñe Deus uirtutum, beatus homo, qui sperat in te. & Heb. 7. Talis dicebat, ut nobis esset Pontifex, sanctus innocens, impollutus, se gregatus a pētōribus, & ex celsior cælis factus. Illuminant ēt, & illustrāt. i. alios, doctrinali predicatione, & exemplari cōuersatione. Vnde de Dauid in nocētē dī in Psal. q ipse pauit eos. f. uerbo & exemplo, in innocentia cordis sui, & in intellectib. manū suarū deduxit illos. Et bene dicit in intellectuibus quia pro certo innocentes sunt illi, quibus Deus magis cōdicat donum intellectus, & sapientiæ, & eloquentiæ sacramentorū. unde Sen. in epistola ad Paulū ait q Augu. de ipso Paulo dixerat. Mirari eū posse qualiter hō q nō legitime imbutus sit, taliter sentiat. Cui ergo respondi dixit Seneca sole re Deos ore innocentū fari. Breuiter notabo. quod innocēs Summæ ueritati hæret stabilis, Dico ergo, q innocēs colloquenti credit humilior, nocēs summę ueritati hæret stabilis. Cōstat. n. q Tribulationes suffert facilius, similia stabilis iungitur & hærent. Et idē cum Christus sit innocens & purus, bene sequitur, q innocentes stabilis sibi hærent. f. per glutinum charitatis. Exemplo pueri innocētis, qui uidens in speculo faciē suā, & credēs esse alium puerum, ipsum osculatur, & diligit, & porrigit sibi panem. Sic uerē innocēs, qn uidet imaginē & similitudinem innocētis suę in speculo charitatis, qd est Deus, solet ipsum osculari, & sibi adhærere per charitatem, pāē suæ temporalis substantiæ in uisus ipsius expendere, & se eius seruitio dedicare, & sibi dulciter adhærere, vt sic dicat Dñs illud Psal. Innocentes & recti adhæserunt mihi. Et alibi. Ambulans in uia immaculata hic mihi ministrabat. Igitur innocens summæ ueritati hæret stabilis. Item innocens sibi colloquenti credit humilior. Ramus. n. quanto gracilior tato facilius extorquetur, & ad parrem, quā uolueris facilius inclinatur. Sic uerē ille, qui est gracilis, innocens atq; dulcis, solet suggestioni aliorum facilius credere, & se ad cōcedēdum, qd dī, & ad cōcedēdum, quod petitur, facilius inclinare. Vnde de facili crudelitate innocentium dī Prouer. 14. Innocens credit omni uerbo. Quia sicut dicit Hier. super Mat. 18. Quicunque humiliauerit se sicut paruulus iste & c. Sicut paruulus nō perseuerat in iracundia, læsus nō meminit, non aliud cogitat, & aliud loquitur, sic nisi talem habueritis innocētē puritatem, regnum Dei intrare nequibitis. De innocentium uerbo facili liberalitate dī Iob 27. Innocēs argētum diuidet. Sicut. n. q sicut dī Prou. 28. Qui festinat ditari, nō erit innocēs Et idē innocens magis sua studet erogare, q aliena lucrari. vnde Aug. super Pl. 38. Vera inquit innocentia est, ubi est integritas sine pētō, redditio sine debito, flagellum sine marito &c. Pater ergo, q innocēs sibi colloquenti credit humilior, seu q a se petenti dabit liberalius. Item innocens secū conuersantes in melius mutat. Sicut. n. res pura non maculat cōtingentē, sed eum purificat, & mundat, sicut patet i aqua munda uel panno, sic persona innocēs se contingentes & se cum conuersantes nō solum nō inficere, sed purgare, & sanctos & innocentes facere non cessat. Pl. Cum sancto sanctus eris, & cum uiro innocente innocēs eris. Idē quilibet ecclesiasticus, cui maximē est necessaria innocentia, dicere debet illud Pl. Lauabo inter innocentes manus meas, & circūdabo altare tuū Dñe, ut audiam uocem laudis. Vide infra de societate. Item innocens falsa machinantes uincit uiriliter. Innocentia. n. solet finaliter falsitatem & malitiam uincere, & machinationum nequitiam superare. Similis. n. vñ innocētia lapidi Saphiro, qui em lapidarium & Dioicoridem, uenenis resistit tremorem cordis tollit se portantem uictorem facit, & uinctum de carcere soluit, obducta sūq; fores & uincta ta cta dirumpit. Sic uerē innocētia ueneno malitiæ solet obuiare, tremorem cordis. i. dubitationem, & metum solet temperare, causas controuersias facit superare, & de carcerib. & angustijs solet eripere & saluare. Sicut. n. dī Prouer. 13. Iusticia custodit innocentis uiam. Innocentia. n. audaciā generat timorem tēperat, a morte liberat. Audaciā (Dico) generat, vnde cum a quodā sapiente semel peteret quidā rex, qd esset inimicissimū hoī rñdit, alter homo. Item petijt quid esset, ilud, quod non permitteret hoim fieri laulum, rñdit, lucrum

Item

Item petijt quid effet illud, qđ magis faceret hoiem audacē & legi: Rñdit innocētia. Quia re vera in quocunq; tormēto vel periculo & in cuiuscunq; falſe acculationis articulo qđ ſit poſitus, innocētia eſt illud, qđ audacias facit pugnare, lætius viuere, & fortius & virilius triūphare. Audaci⁹ (dico pugnare,) vnde Iob 17. innocēs cōtra hypocrita fulcibit, & re nebit iuſtus viā ſuā, & mūdīs manib. addit fortitudinē. Sen. ē in Prou. dicit, qđ in malis ſperare bonū niſi innocēs nemo pōt. Læti⁹ ē viuere, qđ. ſ. nihil ita lætificat cor ſyncerū ſicut innocētia. vnde Hier. ad Demetriādē dicit, qđ innocēs inter ipſa tormenta fruiſ ſecuritate, & cū pēnā metuat, de innocētia gloriā. Virili⁹ ē triūphare, qđ p certo innocēs adiuuat. Innocētia, & victoriā eis donat, & de manib. inimicorū liberat, atq; ſaluat. Iob 22. Saluabit innocēs, ſaluabit autē in mundicia manū ſuarū. Nu. 35. Liberabit innocēs de vltoris manu. Igitur innocēs falſa machinates vincit virili⁹. Itē innocēs tribulationes ſuffert facili⁹, qđ pculdubio hodie innocēs & iuſti ſunt illi, qđ magis ſunt obnoxij & expoſiti miſerij & erumnis. vñ Prou. 22. Innocēs pertrāhij, & afflicti⁹ eſt, & Eccl. 4. Vidi (inquit) calūnias, qđ ſub ſole gerunt, & iachrymas innocētū, & cōſolatorē neminē. Item innocēs cōſolationes habet fertili⁹, qđ. ſ. innocēs finaliter nō perit tormētis infernalib. iuxta illud p̄dictū Iob 4. Recordare obſecro quis vnquā innocens periit, aut qñ recti delicti ſunt. qđ. nunquā, imō ſaluatur, & gaudēt ſolatij ſupernalib. P̄. Quis aſcēdet in mōtē Dñi, aut quis ſtabit in loco ſancto eius? innocēs manib. & mundo corde &c. Sequit. Hic accipiet benedictionē à Dño, & miam à Deo ſalutari ſuo. Et ſic patet quot bona facit innocētia. Aduerte tñ, qđ pauciſſimi habent innocētia, quia eſt in illis, qđ obijciuntur, ſic hō innocēs, in alijs tñ hēt quo irā Dei meruit, & eſt nocens, ita qđ eſt in opē cā patit quantum ad hęc, quæ apparent, non tamen iniuſte patitur quantum ad alia, qđ forte cōmiſit, & quantum ad Dei iudicia qđ nos latent. Nemo. n. propriē ſe pōt dicere innocētē, cū ois humana natura plurib. obnoxia ſit p̄ctis. Iob 9. Si iuſtificare me uoluerō, os meum cōdemnabit me, ſi innocētis nō ſerē. Et re vera diuites nunquā deberent pauperū obliuiſci, ſed eis potius miſereri. Ad hoc. n. ſibi diuitiaz danſ, vt p eas in opib. ſuccurratur, & vice verſa occaſione pauperū ipſis cęleſtis gloria, & p̄ctōrū venia cōcedat. 2. Cor. 8. Veſtra abūdātia illorū in opia ſuppleat in p̄ſenti, vt & illorū abūdātia v̄rē in opie ſit ſupplementū, & fiat æqualitas. Et hoc eſt qđ admonet ſap̄ies Eccl. 3. vbi d̄r ſic. Aſiam eſuriētē ne deſpexeris, & ne exaſperes hominē in inopia ſua, cor in opis ne afflixeris, & ne protrahas datū anguſtiarū. ſicut faciebat illa, de qua d̄r Prou. 31. Manum ſuā aperuit in opij, & palmas ſuas extendit ad pauperes. Et meritō, quia inopes non debent exaſperari nec grauari, ſed potius adiuuari, quia pro certo Deus ipſis finaliter miſeretur, & eorū iniurias vindicat, & proſequitur, ipſos de fendit liberat & tuctur. Solet. n. inopes fouere, & recipere. P̄. Propter miſerias inopum, & gemitum pauperum nunc exurgā, dicit Dñs. ponā in ſalutari. Item ſolet Chriſtus inopes ſaluare, & eripere. P̄. Eripiēs inopem de manu fortiorum eius &c. Item ſolet Chriſtus inuafores damnare & diripere. P̄. Cognoui qđ faciet Dominus iudiciū in opis, et vindictam pauperum. Breuiter ergo dico, quod iſtos inopes ſolent mali nequiter grauare. Item viri inopes ſolent Deum dulciter laudare. Inopia. n. infortunium & tribulatio ſunt qđ dam repercuffiones, & quædam impedimenta, qđ homo in iſtis temporalibus non inueniat requiem aut quietem, & qđ compulſus ad Deum redeat, ipſumque laudet, magnificet, & requirat, iuxta illud. P̄. ſal. Imple facies eorum ignominia, et quærent nomen tuum Domine, quia ſicut pila contra durum murum proiecta repercutitur, ſic voluntas ad murum. i. ad groſſa & rudia temporalia per deſideria impulſa, quando p infortunium repercutitur, & reiſcitur necibi pendere permittitur, conſtat, qđ exinde reſilit, & ſupra ad Deum laudandum & magnificandum euolare compellitur. Figura. Gen. 8. de columba egrediente de arca, quæ non inueniens ubi requieſceret pes eius, quaſi compulſa redijt ad Noe in arcam. Sic uerē homo aliquādo à Deo exiens, & arcam diuinæ gratiæ dimittēs, & exterius ad mūdī gaudia et negotia ſe emittens, ſolet intentione ſua fraudari, et non inuenit requiem ubi ſperauerat inuenire, & tunc quaſi compellitur ad Noe. i. ad Deum reuenire, arcam, idēſt ſauēritatem ſtatū gratiæ contra

Nota, qđ inopia, paupertas, inedia egeſtas, videntur idem ſonare & ſignificare. Ops autē & opulentiā d̄r ab ope. Ops autē d̄r fuiſſe vxor ſaturū, qđ à ſaturādo ſingit̄ dicta à poeſis. ad denotandū, qđ ſaturitas terrenorū opē ferat mortalib. vniuerſis, iquātū opes & opulentiā eis p̄ſtat: d̄r ergo propriē inopia idem qđ opū deſectūs & carentia. Et inde eſt, qđ ſicut tria genera opū ſeu diuitiarum inueniuntur. Temporalia, ſpiritualia, & æternales, ſic e contrario tria genera inopie reperiuntur, videlicet Temporalis, quæ terrenis caret ſubſidijs, ſpiritualis, quæ virtutum caret diuitijs, infernalis, quæ ſuperbis caret ſolatijs. Et ſic dico, quod ſunt

Quidam, qui Priuantur opibus optimis, Foedantur moribus virulentis, Locantur domibus ſeculentis. Primi proſternuntur per fortunæ graue cauterium, Secundi grauantur per culpam uile collyrium, Tertij damnantur ad inferni trite ſuſpirium, Prima eſt inopia pauperum miſerorum, Secunda eſt inopia hominum peccatorum, Tertia eſt inopia vilium damnatorum. Dicā ergo primō, qđ eſt qđā inopia, qđ gazarū caret ſubſidijs. Et iſta eſt illa qđ in mundo ſuſtinēt pauperes & medici, qđ. ſ. in digēt neceſſarijs huius vitę, & ſic inopes quaſi ſine opib. apellant. Sicut. n. in terra ſunt aliqua partes pingues & fructibus opulētā, aliqua verō ſteriles infructuoſa & ſicca, qđ ſit p̄p̄ea, qđ nō i æquali gradu poſitæ ſunt, imō vt cōiter partes terræ pinguiorē ſunt ſteriores & à cęlo remotiores (patet i vallib.) partes verō ſteriliores ſunt cęlo propinq̄iores, mūdiores, & ſactiores, ſicut patet i mōtib. ſic uerē dico, qđ nō ſolū iſtatu fortunæ ē dare hoies pingues, diuites, fructiferos, imō et hoies tenues & ſiccos, ſteriles, inopes & mendicos. Et proculdubio iſti cęlo & Deo p̄ grām & affectionē p̄ ceteris ſunt p̄ pinqui & magis à p̄ctō mundi & puri, & ſurſum ad bona æterna amplius eleuati. P̄. Suſcitant à terra inopē, & d̄r ex core erigēs pauperē. Fructuoſi verō & diuites, vt cōi-

ter, magis à Deo & cęleſtib. ſunt remoti p̄ p̄ctū, & amplius luſoſi & immūdi. Aliquæ. n. ſunt terræ in quib. nunquā pluit, ſicut eſt Aegyptus, qđ eſt arenoſa & ſterilis quantum eſt de ſe, Deus tñ deſectū pluuiæ ſolet ſupplere, & fluuiū Nili & Phifon, qđ venit de Paradifo, facit annuatim ſuper illā terrā ardā redūdare, & ſic ſolet eam quaſi diuinitus irrigare, & multū fructib. foecundare. Quia re vera dato, qđ inopes careant pluuiā. i. opulentiā terrenorū, & qđ fortuna ipſius denegeret bona ſua, tñ ipſorum non obliuiſcitur, imō fluuiū Paradifi. b. gratia cęleſti ipſos irrigat & conſolat, ita qđ bonis cęleſtib. ſpiritualib. & æternis finaliter cumulatur. Sicut. n. in P̄. Dicitur Deus adiuuit pauperē de inopia & poſuit ſicut oues familias. Et nota ſi vis de inopibus, quod

Iſtos mali lædunt, & ſyncopant, Iſti Deum laudant, & nuncupant, Hi Deum & uirtutes quæruunt, & anticipant, Iſti cęlum tenent, & occupant. turpiter grauare, quia re vera tyranni magis ſolent exercere vires cōtra inopes & impotentes, & ſibi reſiſtere nō valentes, qđ alios, ſi miles lupis, qui. ſ. magis in feſtante oues & beſtias miſerabiles qđ no ciuas Eze. 22. Sicut leo rugiēs, rapienſq; prædā aiās deuorauerunt, opes, & precium acceperunt. Et in P̄. d̄r de tyranno, qđ perſecutus eſt hoiem innocētē & cōp̄ctū corde mortificare. Figura. 1. Reg. 15. vbi d̄r, qđ Saul & populus pep̄cit pinguiorib. Amalech, qđ qđ air uile & reprobiū fuit, demoliri ſunt, qđ pro certo mali & potiffimē iudices & p̄fecti ſolēt pinguiorib. & ditiorib. parcere, uiles uerō & reprobos. i. inopes, quos reprobaui fortuna, ſolent cōtra iuſtiā conculcare, quia re vera iſti perſequunt inopes, ipſos fraudādo, & decipiēdo. P̄. ſal. Gladium euaginauerunt p̄ctōres. intendunt arcū ſuū, ut decipiāt pauperem, & inopem. Item ipſos mordendo, & decipiēdo. Prou. 30. Generatio, qđ prudētibus gladios habet, vt comedat inopes de terra & pauperes ex hoibus. Item ipſos ſpernendo & non ſuccurrēdo, vt & ipſiſ impijs diuitib. dirigāt inopes uerbum P̄. ſal. Quare faciem tuā auertis, obliuiſceris inopie & tribulationis noxā? Et re vera diuites nunquā deberent pauperū obliuiſci, ſed eis potius miſereri. Ad hoc. n. ſibi diuitiaz danſ, vt p eas in opib. ſuccurratur, & vice verſa occaſione pauperū ipſis cęleſtis gloria, & p̄ctōrū venia cōcedat. 2. Cor. 8. Veſtra abūdātia illorū in opia ſuppleat in p̄ſenti, vt & illorū abūdātia v̄rē in opie ſit ſupplementū, & fiat æqualitas. Et hoc eſt qđ admonet ſap̄ies Eccl. 3. vbi d̄r ſic. Aſiam eſuriētē ne deſpexeris, & ne exaſperes hominē in inopia ſua, cor in opis ne afflixeris, & ne protrahas datū anguſtiarū. ſicut faciebat illa, de qua d̄r Prou. 31. Manum ſuā aperuit in opij, & palmas ſuas extendit ad pauperes. Et meritō, quia inopes non debent exaſperari nec grauari, ſed potius adiuuari, quia pro certo Deus ipſis finaliter miſeretur, & eorū iniurias vindicat, & proſequitur, ipſos de fendit liberat & tuctur. Solet. n. inopes fouere, & recipere. P̄. Propter miſerias inopum, & gemitum pauperum nunc exurgā, dicit Dñs. ponā in ſalutari. Item ſolet Chriſtus inopes ſaluare, & eripere. P̄. Eripiēs inopem de manu fortiorum eius &c. Item ſolet Chriſtus inuafores damnare & diripere. P̄. Cognoui qđ faciet Dominus iudiciū in opis, et vindictam pauperum. Breuiter ergo dico, quod iſtos inopes ſolent mali nequiter grauare. Item viri inopes ſolent Deum dulciter laudare. Inopia. n. infortunium & tribulatio ſunt qđ dam repercuffiones, & quædam impedimenta, qđ homo in iſtis temporalibus non inueniat requiem aut quietem, & qđ compulſus ad Deum redeat, ipſumque laudet, magnificet, & requirat, iuxta illud. P̄. ſal. Imple facies eorum ignominia, et quærent nomen tuum Domine, quia ſicut pila contra durum murum proiecta repercutitur, ſic voluntas ad murum. i. ad groſſa & rudia temporalia per deſideria impulſa, quando p infortunium repercutitur, & reiſcitur necibi pendere permittitur, conſtat, qđ exinde reſilit, & ſupra ad Deum laudandum & magnificandum euolare compellitur. Figura. Gen. 8. de columba egrediente de arca, quæ non inueniens ubi requieſceret pes eius, quaſi compulſa redijt ad Noe in arcam. Sic uerē homo aliquādo à Deo exiens, & arcam diuinæ gratiæ dimittēs, & exterius ad mūdī gaudia et negotia ſe emittens, ſolet intentione ſua fraudari, et non inuenit requiem ubi ſperauerat inuenire, & tunc quaſi compellitur ad Noe. i. ad Deum reuenire, arcam, idēſt ſauēritatem ſtatū gratiæ contra

Dico igit, qđ iſtos inopes ſolent mali turpiter grauare, quia re vera tyranni magis ſolent exercere vires cōtra inopes & impotentes, & ſibi reſiſtere nō valentes, qđ alios, ſi miles lupis, qui. ſ. magis in feſtante oues & beſtias miſerabiles qđ no ciuas Eze. 22. Sicut leo rugiēs, rapienſq; prædā aiās deuorauerunt, opes, & precium acceperunt. Et in P̄. d̄r de tyranno, qđ perſecutus eſt hoiem innocētē & cōp̄ctū corde mortificare. Figura. 1. Reg. 15. vbi d̄r, qđ Saul & populus pep̄cit pinguiorib. Amalech, qđ qđ air uile & reprobiū fuit, demoliri ſunt, qđ pro certo mali & potiffimē iudices & p̄fecti ſolēt pinguiorib. & ditiorib. parcere, uiles uerō & reprobos. i. inopes, quos reprobaui fortuna, ſolent cōtra iuſtiā conculcare, quia re vera iſti perſequunt inopes, ipſos fraudādo, & decipiēdo. P̄. ſal. Gladium euaginauerunt p̄ctōres. intendunt arcū ſuū, ut decipiāt pauperem, & inopem. Item ipſos mordendo, & decipiēdo. Prou. 30. Generatio, qđ prudētibus gladios habet, vt comedat inopes de terra & pauperes ex hoibus. Item ipſos ſpernendo & non ſuccurrēdo, vt & ipſiſ impijs diuitib. dirigāt inopes uerbum P̄. ſal. Quare faciem tuā auertis, obliuiſceris inopie & tribulationis noxā? Et re vera diuites nunquā deberent pauperū obliuiſci, ſed eis potius miſereri. Ad hoc. n. ſibi diuitiaz danſ, vt p eas in opib. ſuccurratur, & vice verſa occaſione pauperū ipſis cęleſtis gloria, & p̄ctōrū venia cōcedat. 2. Cor. 8. Veſtra abūdātia illorū in opia ſuppleat in p̄ſenti, vt & illorū abūdātia v̄rē in opie ſit ſupplementū, & fiat æqualitas. Et hoc eſt qđ admonet ſap̄ies Eccl. 3. vbi d̄r ſic. Aſiam eſuriētē ne deſpexeris, & ne exaſperes hominē in inopia ſua, cor in opis ne afflixeris, & ne protrahas datū anguſtiarū. ſicut faciebat illa, de qua d̄r Prou. 31. Manum ſuā aperuit in opij, & palmas ſuas extendit ad pauperes. Et meritō, quia inopes non debent exaſperari nec grauari, ſed potius adiuuari, quia pro certo Deus ipſis finaliter miſeretur, & eorū iniurias vindicat, & proſequitur, ipſos de fendit liberat & tuctur. Solet. n. inopes fouere, & recipere. P̄. Propter miſerias inopum, & gemitum pauperum nunc exurgā, dicit Dñs. ponā in ſalutari. Item ſolet Chriſtus inopes ſaluare, & eripere. P̄. Eripiēs inopem de manu fortiorum eius &c. Item ſolet Chriſtus inuafores damnare & diripere. P̄. Cognoui qđ faciet Dominus iudiciū in opis, et vindictam pauperum. Breuiter ergo dico, quod iſtos inopes ſolent mali nequiter grauare. Item viri inopes ſolent Deum dulciter laudare. Inopia. n. infortunium & tribulatio ſunt qđ dam repercuffiones, & quædam impedimenta, qđ homo in iſtis temporalibus non inueniat requiem aut quietem, & qđ compulſus ad Deum redeat, ipſumque laudet, magnificet, & requirat, iuxta illud. P̄. ſal. Imple facies eorum ignominia, et quærent nomen tuum Domine, quia ſicut pila contra durum murum proiecta repercutitur, ſic voluntas ad murum. i. ad groſſa & rudia temporalia per deſideria impulſa, quando p infortunium repercutitur, & reiſcitur necibi pendere permittitur, conſtat, qđ exinde reſilit, & ſupra ad Deum laudandum & magnificandum euolare compellitur. Figura. Gen. 8. de columba egrediente de arca, quæ non inueniens ubi requieſceret pes eius, quaſi compulſa redijt ad Noe in arcam. Sic uerē homo aliquādo à Deo exiens, & arcam diuinæ gratiæ dimittēs, & exterius ad mūdī gaudia et negotia ſe emittens, ſolet intentione ſua fraudari, et non inuenit requiem ubi ſperauerat inuenire, & tunc quaſi compellitur ad Noe. i. ad Deum reuenire, arcam, idēſt ſauēritatem ſtatū gratiæ contra

contra diluuium introire, & Deum amare, requirere, & laudare. Inopia enim idēſt exterior infortunitas, facit homini tria bona, videlicet

Vnum priuatiū, Aliud poſitiuū, Et aliud conſolatiuū. Priuatiū dico. Et iſtud eſt quia hō, qui in proſperitate peniſus peccaret, ſubiret. ſ. luxuriaret, & contenderet, adueniente inopia à tali bus impedit, & ſic talis inopia eſt ad meritum nō adiuuat, peccatū tñ euafionē procurat. Eccl. 20. Eſt qui vetatur p̄ctō p̄ inopia. Poſitiuū ē, quia. ſ. hō ex talib. cōp̄ellitur ad Deū recurrere, & ipſum laudare. timere & honorare. P̄. Pauper & inops laudabit nomen tuū. Cōſolatiuū in ſuper. quia. ſ. eo ipſo qđ aliquis eſt inops & pauper concluditur, qđ Deus tenet ipſum exaudire, & ipſum dirigere & fouere. P̄. In clina Dñe aurem tuā, & exaudi me, qm̄ inops & pauper ſum ego. Cuſtodi aiām meā, qm̄ ſanctus ſum, ſaluū fac Dñe ſeruū tuum ſperantem in te. Inopes igitur ſolent Deum dulciter laudare. Item dico, qđ inopes ſolent Deum uelle, & optare, dicentes. Illud P̄. Oculi mei languerunt p̄ inopia, clamauit ad te Dñe, expandi ad te manus meas. ſupple optando ſp̄alia nō terrena. Itē dico, qđ inopes ſolēt cęli in fine captare hoc eſt Deum poſſidere uel occupare. Vapor. n. quāto purior & leuior, quāto omni materia terreſtri impemixtio, tāto aſcēdit altius, & ſit ſuperior ſublimior. Sic de inopib. qui oi terre ſtri & groſſa terrenorū materia carent, cōſtat, qđ finaliter ſurſum ad cęlū aſcendunt, & in ſuperiora exeunt & dimittunt, & ad ſalutē æternā & gaudia Paradifi trāſcendunt. Vñ de Deo d̄r in P̄. Parcet pauperi & inopi, & aiās pauperum ſaluas faciet. Sequitur. Redimer (inquit) aiās eorū, & honorabile nō mē eorū corā ipſo. Patet ergo quō illi qui t̄p̄aliter ſunt in opes, cęlū occupāt, Deum & uirtutes anticipāt, Deum laudent, ſub malis claudicant. Et ſic patet primum principale, videlicet, qđ eſt quædā inopia, qđ Gazorū caret ſubſidijs. ¶ Secundo principaliſter dico, qđ eſt quædā inopia, quæ virtutum caret diuitijs. Et iſta nihil aliud eſt qđ p̄ctm̄, quod nihil aliud eſt qđ carentia grā & virtutis. Et ſic peccator d̄r inops, quia ſpiritualib. bonis caret. Et de hac d̄r Eccl. 40. In ore imprudētis cōculcabitur inopia. Et 27. Propter inopiam multi deliquerunt. Et illud Prou. 6. Qui autē adulter eſt, p̄ cordis inopiam perdet aiām ſuam. Inopia. n. i. gratiæ carentia, eſt illud à quo oritur peccati nequitia & malitia, quia re vera Deum timētes & in eius grā uiuentes, tali inopia nō grauātur, nec peccati iniuria moleſtant. P̄. Non eſt inopia timētibus eum. Iſta eſt ergo inopia quæ virtutum caret diuitijs. ¶ Tertio principaliſter dico qđ eſt inopia qđ cęlorum caret ſolatijs. Et iſta eſt inopia inferni, qđ. ſ. illa eſt tanta qđ ois rerū abūdātia nihil reputatur, quinimō quāto in mundo præceſſit maior reſtū abūdātia, tāto, niſi bene vtamur eadem, ſequitur maior inopia & penuria, figurata in inopia victualiu, qđ contingit p̄p̄e Ioseph, de qua d̄r Gen. 41. qđ ubertatis magnitudinē p̄ctū eſſet inopia magnitudo, &c. vide, diabolus figurari potuit in illo Iepte, de quo d̄r Iud. 11. Et congregati ſunt ad eū viri inopes & latrocinantēs, quia. ſ. viri inopes. i. oib. bonis carētēs, ad diabolū in infernō cōgregant, & cum eo perpetuō cōmorant. Iob 27. Apprehender eum. ſ. damnatum, quaſi aqua, inopia. Vnde differentia ponitur inter opes t̄p̄ales & ſp̄iales, qđ. ſ. opes ſp̄iales, quæ ſunt gratia & uirtutes, ducunt hominē ad opes & gloriā ſupernalem. Opes autē temporales ducunt hominē non ad opes, ſed ad inopias infernales. vnde Eccl. 4. d̄r, qđ interdum de carhenis & carcerē egreditur quis ad regnum, & alius natus in regno inopia conſumitur. Et ſic patet, qđ eſt inopia æternalis, ſpiritualis, & temporalis. vide vbi paupertas.

Innumerabilis. Vide vbi multitudo, & vbi omnes, & ſimilia.

Inquinare. Cum inquinare nihil aliud ſit qđ fædere, bene vi, qđ inquina mentē nihil ſit aliud moraliter loquendo qđ p̄ctm̄. Peccatū. n. eſt illud, qđ inquinat & qđ aiām maculat, atq; foedit, vt Deo ab ominabilē ipſam reddat. Dicat ergo aiā munda & ſancta illud Can. 5. Expoliaui me tunica mea, quō induar illa? Laui pedes meos, quō inquinabo illos? quia re vera aiā qđ per conuerſionē tunicam malæ conuerſationis exiit, & pedes affectionis per cōfeſſionem inuadit & lauit, nunquam per recidium debet amplius peccati tunicā reinduere, nec affectus cordis amplius

inquinare. Et nota, qđ aliqua ſunt, quæ maculant & inquinant quicquid tangunt, videlicet, ſumus, humus, Limus, ſimus. Sic verē in moribus inquinatur homo

Per } Fumum ſuperbiæ & pompoſitatis, Humum ſubſtantiæ & cupiditatis, Limum luxuriæ & carnalitatis, Fimum malæ amicitia & ſocietatis. Inquinat ergo ſumus ſuperbiæ & vanitatis. Eccl. 13. Qui re tegerit picē, inquinabitur ab ea, ſic qui cōicat ſuperbo induet ſuperbiā. Item inquinat humus ſubſtantiæ & cupiditatis. temporalium. n. immunda ſunt cibaria, quæ cōinquināt per auariciam cor humanū. 2. Ed. 8. Polluta eſt terra cōinquinatioib. & 2. Pet. 2. Reſugientes cōinquinatioes mūdī vñ de illis ſanctis d̄r. Mac. 1. & elegerunt magis mori qđ cibis cōinquinari immundus. Item inquinat limus luxuriæ, & carnalitatis. ſanguis. n. pinguedo, limus & viſcus, & oia talia vi ſcoſa faciliſter cōinquinant contingentem. Sic caro carnalitas, & luxuria. vnde 2. Cor. 7. Mundemus nos ab inquinamento carnis. ſad modum innocentiū, de quib. d̄r Apoc. 3. Hi ſunt qui cū mulierib. nō ſunt cōinquinati Virgines. n. ſunt, & ſequuntur agnum quocunq; ierit. Itē m inquinat ſimus malæ amicitia ſeu corrupte ſocietatis, ſicut antiquiſſis figurabatur in lege, ubi tactus mortui inquinabat hominē & im mundum conſtituebat. vnde Baruch. 3. Quid eſt Iſrael, qđ in terra inimicorum eſt inueteraſti in terra aliena, cōinquinatus eſt cum mortuis, deputatus eſt cum hijs, qui in inferno ſūt. Et breuiter iuxta ſententiā ſaluatoris Matth. 15. & Mar. 7. non illa, quæ in os intrant, cōinquinant hominē. ſ. cibaria corporalia, ſed verē illa, qđ de corde exeunt & emanant, ſ. furta, homicidia &c. hæc ſunt inquit, quæ cōinquinant hominē. Vnde de peccatorib. d̄r ad Titum. 1. Omnia (inquit) mūda mundis, inquinatis autē infidelib. nihil eſt mundū, ſed inquinata ſunt eorum, & mens, & conſcientia. Talia ergo inquinamenta. ſ. vitia & peccata, ſunt mundanda, ſicut dicitur Ezechia. 36. Mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris. Et merito, quia pro certo qui à calibus inquinamentis mundatus non fuerit, in palatium Paradifi nullatenus introbit, iuxta illud, quod de ſapientia dicitur. Sapientia. 7. Nihil inquinatum in illam incurrit, candor enim eſt lucis æternę. Hæc igitur de verbis inquinare, & contaminare ſufficiant. Vide de macula, immundicia, & contaminatione, & ſimilibus.

Inquirere. Vide vbi quærere.

Infania. Infanus. Nota, qđ infanus d̄r quaſi non ſanus, eo. ſ. qđ infania mentis auferat ſanctatem. Infanus ergo d̄r homo qđ non eſt ſanæ mentis, vt potē qđ verſus eſt in veſaniam vel furorem. Igitur loquendo moraliter, dico, qđ omne peccatum d̄r infania, eo qđ mentem humanam facit nō ſanam, nec ſana ſapere vel ſentire. Quia re vera, ſicut infania tollit diſcretionem, mutat aſfectionem, inſert afflictionem, aſfert perditionem, tollit (di co) diſcretionem, quia. ſ. infanus nō diſcernit inter verū & falſum, quinimō vnum pro alio ſepe recipit, ſe etiā egrotare non credit, cum grauiſter inſirmus ſit oculuſq; indifere tē vertit, & extendit, caput frequenter mouet, & dentib. ſæpe frendet, mutat etiam affectionem, quia. ſ. innum, & carnes, & alia nocua appetit, medicū ſuum mordet, & odit, re media, & templiſtra ſibi vitia projicit, & expellit, & in ſonitu vinculorum ſuorum gloriatur & p̄fallit, inſert et uexationem ſeu afflictionem, quia vigiliam & inquietationē facit, & licet inſirmus nō ſentiat corpus lædit, aſfert et p̄ditio nē. ſ. mortem, quia. ſ. in ſanus cito moritur niſi celeriter occurrat, re vera talis inſirmus & furibundus eſt peccator, qđ pro certo poſtquam infania peccati mētem inſecerit, oēm debitam diſcretionem bonorum tollit, & verum pro falſo ad ſuggeſtionem diaboli, uel hęretici qñq; ſumit. Oculos intellectus, & mentis per opinionēs fatuas circūducit, & alios contemnendo & etiam comminando caput agitāt, & piram in alios ſepe frendet, & in ſuos cuſtodes medicos, hoc eſt d̄ctū, in ſuos p̄dicatores & p̄latos aliquoties inſurgit ipſoſq; per detractiones mordet & ledit, & multos ſine cā in nocētēs p̄ſequit, & inuadit. Act. 26. Ipſos (inquit) cōp̄leba blaſphemare, & amplius infanſis perſequēbar. Iſta et nocua mundi bona appetit, vitia verō & ſalutifera remedia. Berchorij. Pars ij. V dia,

dia. Opera penitentiae & bona documenta refugit, & cōtē nit. Infirmiorem & turpitudinē peccati sui nō credit, aut sentit. vincula suarum malorum cōcupiscentiarū armat, & in eorum sonitu. infamia malorum actuum suorum qñq; gaudere & psallere cōsuevit. Vigil & inquietus ad mūdi ne gocia discit, & licet canter, & tripudiet. i. licet in epalibus gaudeant, tñ ad mortē aternā properat atq; tendit. Vñ de in fanis p̄tōrib. dici pōt illud Sap. 14. Infania inquit plenas vi gilias habentes, neq; vitā neq; mundas nuptias custodiunt, sed & alius alium per inuidiam occidit, aut adulterans con tritrat, & oīa commixta sunt, sanguis homicidum, & furtū, & fictio, corruptio, infidelitas, turbatio & periuriū. Sequit. Aut. n. dū latentur infaniunt aut certe vaticinātur falsa aut viuunt iniuste, aut periuriāt cito. Breuiter igitur notare pos sum, q̄ infanus solet vana videre, & somnia se, solet foeda palpare, & pertractare. quia. Infanus non abhorret tange re res immundas. Solet semper stare, & rētuare. Solet alta sentire atque iactare. Sic verē dico, q̄ peccator diuersimodē solet infaniri, vel conditiones infaniae habere. Nam

Infanit { Superbus, vana somniando, De infania. n. sup Mundus, foeda faciendo, De infania. n. sup Auarus, opes faciendo, De infania. n. sup Præsumptuosus, alta sentiēdo. Infanit in me, & superbia tua ascēdit in aures meas. De infania verō luxuria d̄r Eze. 23. sub figura malæ mulieris. Tradidit eam in manus amatorum suorum super quorum infaniuit libidinem, ipsi dico operiunt ignominia eius. De infania aut avaricia pōt dici illud Esa. 24. Maledictio vorabit terrā, iō infanient cultores eius. De infania verō p̄sumptionis stulticia, q̄. f. p̄sumptuosus vana & inepta opinant, & sentiūt, pōt dici illud Act. 26. Infanis Paule, multæ litteræ ad infania te cōuertūt. Et in Pl. Beatus uir cuius est Dñs spes eius, & nō respexit in vanitates & infanias falsas. Aduertē tñ, q̄ in scriptura fit mentio

De infania { Vera, Infania vera animus lædit. Amos 3. Ficta, Videre infanias multas i medio Sa Falsa, Infania falsa sapiens vitur, q̄. f. sapiēs qñq; netrabilib. eius. Infania ficta sapiens vitur, q̄. f. sapiēs qñq; simulat se esse stultū, sicut fecit Dauid corā Achis ne cogno sceret. 1. Reg. 21. Vidistis hoīem opponit quia pro certo mūdi pec catores & seculi sapientes sanctos viros reputant fauos & infanos, sicut d̄r de Chfo d̄r Io. 10. Dēmoniu inquit hēt, & in fanit. Et de illo filio prophetarū, qui missus ab Heliſeo vnxe rat Iehu in regē Israel, d̄r 4. Re. 9. Dixerunt alij, quid venit in fanus iste ad te. Sed verē finaliter post mortē infania ista re putabit sanitas, & iustorū vita apparuit fuisse sanctitas Sap. 5. Vidētes turbabuntur timore horribili, dicētes intra se. hi sunt, quos aliqñ habuimus in derisum & in similitudinē im properij, nos infensari vitam illorum æstimabamus infania. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter fan ctos fors illorū est. Vide supra multa alia in tract. de Furere.

Infanabilis. Vide in titulo Sanitas.
Infatiabilis. Lege tractatum vbi Satietas.
Infans. Vbi Scientia.
Inferscrutabilis. Lege verbum Scrutari.
Infensatus. Vide vbi Sensus.
Inferere. Lege vbi apponere, vel adiungere.
Insignis. Hic auctoritas est deficiunt.
Insilire. Lege tractatum de saltu, & Salire.

Infidiari. Infidiari nihil aliud est, q̄ occulta contra ali quem exploratio, & fraudulenta machina tio, & malitiosa inuestigatio & persecutio. Et pertinet infidiatio ad falsos & malitiosos deceptores & exploratores, qui. Infidiari dicuntur, quia insident ad aliorum facta in q̄ ridentur & inuestigandum. vt ipsi noceant & offendant. Et dicitur infidiari ab in, idest infra aliqua latibula machinari. Nota breuiter, quod triplex est infidiatio scilicet

Queda { Cupiditatis, Primò ergo dico, q̄ est infidiatio Fallacitatis, auarorū, qui sunt similes Draco Cruditatis, ni, qui elephanti infidiatur, vt eū in cauda inuoluat, & liget pedes eius, vt i p̄sum ad terrā pro fernaatur sanguinē eius bibat. Sic verē vsurarij & auari mo re Draconis, i. igne auaritia inflammati, solēt infidiari ele phantib. i. pauperib. uiris bonis & simplicib. vt ipsi in suis contractib. inuoluant, & vt ad terram per paupertatem ip sos deuoluant, & vt sanguinem suæ temporalis substantiæ rapiāt, atq; fugant De illis d̄r in Pl. Infidiatur ut rapiat pau perem, pauperem rapere dū attrahit eum. Itā sunt ergo in fidia auarorum. Secundo dico, q̄ sunt infidia deceptorum Falsi. n. & proditores sub specie amicitie & sub dissimulatio ne alicuius occasionis, factis & verbis homini infidiatur vt habeant quid de hominibus obloquatur, q̄ maximē faciūt detractores in claustris, Balliui in causis, & aduocati litigijs, aduatores in conuiuijs. Ideò d̄r Eccl. 11. Non oēm hominē inducas in domum tuam, multē. n. infidia sunt dolosi. Infidia tor enim solet tria principaliter, intendere scilicet

Vt { Lateat, Ite. n. intendit latere, quia. f. sub varijs fi Placeat, ctionib. cēlat & abscondit malā intentionē. Noceat, nē. Intendit et placere, q̄. f. vt melius decipiat, & vt fidelis amicus credatur, & ne eius malitia videat solet plura placētia p̄tendere, & diuersa eū diuersis diuersi modē simulare. Intendit et nocere, q̄ statim q̄ false & infidio se pōt scire secreta hoīs, ip̄sum accusat & diffamat. Vñ isti sunt similes aucupib. qui infidiant paruis auiculis. Isti. n. sub folijs sedēt vt lateāt, ore sibilāt, vt placeāt, tandē ea capiūt vt eis noceāt. De hoc d̄r Eccl. 12. In labijs suis indolcāt inimi cus, & in corde suo infidiat vt subuertat te in foueā. Itā sūr igitur infidia deceptorū. Tertio dico, q̄ sunt infidia dēmo niorū. Dēmones. n. infidiantur hoīb. sicut infidiantur

Multelæ p̄fferibus, Vnde de istis d̄r. 1. Mach. 11. Catti muribus, Caltra alienigenarū occur rebāt in campo & tenebāt infidias in montib. Talib. er go infidias caute, & prudenter est resistendum. vnde Ephe. 6. Induite vos armaturā Dei, vt possitis stare aduersus infidias diaboli. Si verō vltierius velis aliquid profequi, dic, q̄ infidias semper cum habeant fieri in latibulis & occultis, sicut patet de illis, qui infidiantur alijs in factis armorū, qui. abscondunt se in latibulis, & capta occasione uel opportunitate nocendi insiliunt in incautos, & sic qñq; ciuitates & castra uel milites, q̄ talia non cauebāt, destrunt, vel occidunt sicut Iosua 8. d̄r, q̄ cum res Hay cum exercitu suo perseque retur hostes suos, infidias, q̄ latebant, surrexerunt cōfestim, & hostes, qui fugam simulauerant redierunt, & sic regē cū exercitu deleuerunt, & ciuitatem etiam succenderūt, dicā quod simili modo loquendo moraliter, illi, qui simplicibus uolunt nocere, cum palam aut publicē apparere nolint, ac forte eorum machinamenta ab alijs uideantur, & uisa etiā caueantur, solent occultē sub varijs fictionib. & dissimulatio nibus malicias suas facere, & sub eis ne pateant, & ne alij percipiant laritate. Inuenta verō occasione nocendi, so lent subito insurgere, & uenenum, quod præparauerāt pro pinare, & incautos inuadere & grauare. 2. Paral. 13. Ieroboā retro mouebatur infidias. Et nota, q̄ quattuor sunt genera hominum, qui non cessant infidiari iustis, uidelicet fortuna, caro, demon, & homo

Ergo dico, q̄ Fortuna infidiatur, vt deiciat, sūt infidia for tunæ, quæ suos Malus uero homo infidiatur vt decipiat. extollunt, vt deiciant. Fortuna. n. est sicut rota, cui qui adhæret, quasi infidiosē & dulciter sursum leuatur, sed uera rota pp sui pōdus impetuose descēdit, & deijcitur. Quia p̄ certo fortuna fal lax est, & sub spē boni, & sua uelamine prosperitatis mūda nē infidiatur hoī, vt dum non aduertit deiciat in foueā, & in statum aduersitatis & damnationis subuertat. vnde Sen. epistola. 28. Cōparat munera fortunæ illis cibis seu oblecta mentis, quæ ponuntur super laqueum ab aucupe ad capiē dum aues, quia. subī circa illa pauca cibaria auiculę delectā tur de laqueo capiunt. Quia re uera sepe fit, q̄ dum mundus & fortuna maiora bona afferūt, tātō in fine maiora ma la & tribulami na inferūt. Et sic patet, q̄ fortunæ bona nihil aliud quā

quā infidia & deceptiones sunt. vnde Sen. lib. de sen. orato rū dicit, q̄ omne blandimentū fortunæ specioso cū pericu lo interest. Et in Epistola. 28. dicit sic. Ad omne fortunū bo nū suspitiosum pauidumq; subside, munera ista fortunæ, sūt infidia. Nam & fera & auis aliqua spe oblectata decipitur.

Sunt igitur infidia fortunæ, quæ suos leuant deiciant. Item sunt infidia carnis seu mala mulieris, quæ nos scalpunt vt diripiāt seu accipiant. De mala muliere patet, quia semp infidiat hoī vt. f. blandimentis suis ad malū alliciat, & vt finaliter ip̄sum ad paupertatem deducat. Vñ de mala muliere d̄r Prou. 9. ipsa infidiatur in uis suis quasi latro, & quos incau tos uiderit insicet. Mulieres. n. pulchræ & ornatae, & in uis & locis publicis repositæ, quid aliud sunt q̄dam infidia ad subuertēdum mores uidentium ordinatæ? Mar. 6. Herodias aut infidiatur Ioanni. &c. Vide de luxuria. Item sunt infidias dēmonis, quæ suos latent vt insicent. De dēmonē aut, q̄ infidietur, patet quia re uera sicut lupi & leones infidiantur pecudib. sic dēmones infidiantur hoīb. Leo. n. sub frondib. uidentib. se solet abscondere, vt sic capta occasione possit pecudes inuadere. Sic uerē diabolus sub virore alicuius boni, & sub specie alicuius uirtuosi operis solet hoī infidia ri, & malā suam intentionem abscondere, & cum opportunitate inueniret. solēt per tentationē prorūperē & p̄ctm hoīem strangulare. Pl. Infidiatur quasi leo in spelunca sua. Et aduersus dēmones qñq; infidiantur in montib. dignitacum vt nos occidat per superbiam. Iud. 9. Posuerūt infidias i mōtium summitate. Qñq; infidiantur in siluis seu nemorib. facultatum, vt nos occidat per auaritiam. Thren. 4. In dēser to infidiat sunt nobis. Qñq; infidiantur in torrentib. seu pa ludib. carnalitatū per luxuriam. 1. Reg. 15. Tetenderunt infidias in torrente, ita q̄ ipsi sunt, qui dicunt illud Prou. 1. Veni te, infidietur sanguini. Breuiter ergo & dēmones & p̄tā infidiantur semper. I. vt ip̄sos incautos in inēritū subuertant. Eccl. 2.7. Leo uenationi infidiatur semper, sic p̄tā operantib. iniquitates. Item sunt infidia mali hoīs, quæ fauos lactant vt decipiant. Vnde pro eo dē hoīe peccatore uel peruerso cōstat, q̄ nunquā cessat bonis & simplicib. infidiari, & malū cōtra eos machinari. Vnde de malis d̄r Hier. 5. Inuenti sunt in populo meo impij infidiantes uelut aucupes, laqueos p̄o p̄ntes ad capiendum viros. Mali. n. infidiantur bonis, sicut de illo Menelao d̄r 2. Mach. 4. q̄ ipse crescebat in malitia ad infidias ciuium. Et vt plurimum infidiantur alijs malis. Si cur. n. bubo & monedula sibi inuicem infidiantur, & alter al terius oua furatur, quia. f. monedula furatur de die oua bu bonis pro eo, quia tunc bubo obscure uidet, bubo uerō uide tur de nocte oua monedule, quia. f. de nocte Bubo uider silarius, & monedula obscurus, sicut ponit liber de natura rerū, sic re uera mali sibi qñq; inuicem infidiantur, & vnus contra alium malicias machinatur, vt oīa. i. bona & palia al ter alterius depradant. Illi. n. clarius uident. i. cauiores & malitia magis pleni sunt, aliorum. f. minus clare uideēt oua & bona furant diripiunt. E conuerso uerō sepe fit qd̄ fortuna inter eos sorte uertit, quodq; qui incautos fuerāt, cla rius uidentes malitiosiores efficiuntur. Alij uerō uel senectu te uel fortuna in sensu & malitia hæbetantur, & tunc illi, quib. primò infidiati fuerant, ipsi infidiantur, & bona ip̄ forum rapiunt & prædantur. Esa. 14. Erūt capientes eos, q̄ se ceperant, & subijciēt exactores suos. Itā sepius patet in aduocatis & vsurarijs, quia inter ip̄sos sepe fit, q̄ alter alterius præde intendit. 2. Paral. 20. Vertit Dñs infidias eorum in semetip̄os. Et re uera iustum est quod qui aliorum uitæ quieti & bonis indebitē infidiantur, qñq; alios sibi infidiantes reperiant, & q̄ in similem foueā q̄ alijs foderant, cadāt. Quod sepius fit de balliuis & officialib. Dominorum, q̄. f. primò infidiantur pauperib. sed finaliter prædæ sunt alijs infidiatorib. maiorib. Est. n. auis dicta platea, quæ pisces bene comedit, sed eos non piscatur infidiatur tñ auib. quæ piscatur pisces, & eas expectat ad exundum aquam, & sic auferret eis pisces, quos infidiando uenata fuerant, sicut ponit liber de natura rerum. Sic uerē sepe fit, q̄ illi, qui infidiosē & fallaciter pisces. i. diuitias acquiescunt in manib. aliorū infidiatorum, latronum. f. uel raptorum seu etiam malorum Do minorum suorū incidunt, qui quicquid malē acquisierant secum tollunt. Vq̄ qui prædatis, nonne & ip̄e prædaberis? Esa. 33. quasi diceret, sic dicit. Seneca Ab altero expecta q̄

alteri feceris. Istud autem potissime potest applicari ad offi ciales Regum & Principum. Isti. n. Domini sunt sicut ista auis, quia. f. alienos pisces. i. alienas diuitias piscari. i. rapere uolunt. Sed re uera isti infidiantur illis qui tales pisces piscantur. f. suis officialib. & balliuis, vsurarijs & peruersis, & in uenta occasione quicquid portant, eis auferunt, & sic p̄ ma nus istorū pisces alienos comedunt, & diuitias, quas ipsi a pauperib. rapere uoluissent, raptas tamē ab alijs secū tollūt. Bene ergo dicitur Prou. 11. In infidijs suis capientur iniqui. supple ab alijs infidiatorib. magis magnis. Patet ergo, q̄ mali infidiantur aliquotiens malis. Et si vis, nota, q̄ in hoc mū do inueniuntur multa genera hominum, qui infidijs & dece ptiōib. solent uti, uidelicet

Mordacis eloquentiæ detractores, Primi infi dianur cri minibus, vt Nugacis amicitia leclatores, ipsa mor dēant, scd Tenacis immunditiæ delectores, infidiantur pauperib. vt secum habeant, tertij infidiantur diuitibus vt secum gaudeant, quarti infidiantur simplicibus, vt ipsi no ceant, quinti infidiantur honorib. vt ipsi polleant. sexti. f. luxuriosi infidiantur stercorib. vt ipsi feteant. Dico ergo, q̄ sunt infidia hoīm detractorum. Isti. n. infidiantur operibus aliorum, vt. f. habeant aliquid quod de eis possint dicere, & in quo possint famam eorū lædere uel mordere, similes poly psis uel alio nomine multipedibus qui. f. conchylibus seu ostreis infidiari dicuntur, & cum eas apertas uiderint, lapil lū iniiciunt ne claudantur, & sic carnes eorum comedūt, & de eis fatiantur, sicut ponit Plinius. Sic uerē detractores infi diatur alijs, ut si aperiantur. i. si eis reuelauerint, & sua in tre riora ostēderint, possint lapillum eis iniicere, i. possint aliqd eis obijcere, & carnes. i. uicām & famam eorum diris detra ctionib. vorare. Eccl. 11. Homo peccator sanguini infidiatur Hier. 9. Sagitta vulnerans lingua eorum, pacem cum amico suo loquitur, & occultē ponit infidias. Item dico, q̄ sunt infidia hominum auarorum, qui. f. non cessant infidiari diui tijs & hæreditatibus, quomodo. f. possint ipsas subtrahere, & sibi acquirere & habere. Et ideò sub beneficentia fūco infidiantes quandoq; bona sua ipsi mutant, ipsaq; uisuris & fraudib. accumulatis taliter implicant, quod ipsos tandē de pauperant, exhæredant, & denudant. Vnde illud p̄di ctum. Pl. Infidiatur, vt rapiat pauperem, rapere pauperē d̄r attrahit eum. Item sunt infidia falforū amicorū seu ho minum adulatorum, qui. f. amicos se solent fingere, & sub uelamine charitatis infidiando diuitibus adhærere, vt. f. p̄of sint ab ipsi aliquid extorquere. Apoc. 1. Qui comedunt te zcum, ponent infidias contra te. Item sunt infidia prodito rum, qui. f. stientes sanguinem aliorum, eorū salutē infidiantur, & sub specie boni malorum contra eos machinantur. Prou. 12. Verba impiorum infidiantur sanguini. Item sunt infidia confictorum, f. hypocritarum, qui. f. sub uelamine sanctitatis infidiantur honoribus acquirendis, de quib. dicitur Luc. 20. quod Iudgi miserunt ad Christum infidiatores qui se iustos simulant. Item sunt infidia inmundorū seu luxuriosorum, qui. f. infidiantur personis pulchris & iuuenibus, vt eas deducant & eliciant in peccatum. Vnde de illa procaci muliere dicitur Prou. 7. quod in ipsa erat gar rula, & vaga, quietis impatiens, nunc foris nunc in plateis, nunc iuxta angulos infidians. Et breuiter, sicut nullum est da re animal quin utatur infidijs ad capiendum prædam suam, & quin sub aliquibus uelaminibus uel fictionibus se occul tet, sic re uera uix est dare aliquod crimē quin illi, qui illud uolunt committere, aliquibus utantur infidijs, & uelatis fi ctionibus, se occultent & cautelis, vt citius, perueniant ad intentum. Iob 38. Cubat in antris, & in specubus infidiat. Vide supra de Abscondere, & in locis infinitis, & ubiq; de tentatione fit mentio. Et si vis scire, quomodo sunt præ cauendē infidia malignorum, certē dico, quod quandoque ad Deum recurrendo. exemplo merguli, qui timens infidias aucupum, uolat ad aquam, & infra penitus se immergit. Sic si diabolus uel malus homo tibi infidiantur, ad aquam deuo tionis uolare debes, & per considerationem anterius occul tare. Quandoque nos ipsos recludendo. Exemplo heri cij, qui timens infidias, seipsum recludit intra spi

neam, Diction. Berchorij. Pars ij. V 2

neam pellem suam, quia. s. tutu est occasiones fugere, & a publico scedere, & seipsum recludere. Qñq; poenitentia faciendo, & carnem etiam mace rando, exemplo cochiliu, q timentia insidias piscatorum, in scopulis se abscondit. scopuli autē, qui asperi sunt poenitentia formam gerunt. Qñq; per prudentiam vigilando, & de insidijs metuendo & pugnando. Exemplo. f. gruum, quę constitunt vigilias qñ cubar ne per insidias pœueniantur, quandoq; de morte propria cogitando, exemplo columbæ, quę videns Aquilā insidiantem, refugit ad foramen, & sic de alijs. Vnde illud pœdictu, Eph. 6. Induite vos armaturam Dei, vt possitis stare aduersus insidias diaboli. Quia pro certo sicut mali insidiant bonis, vt ipsi noceant, sic econuerso boni debet insidiari, malis, vt scorum malicias pœcaueant, iuxta illud Prou. 1. Frustra iacitur recte ante oculos pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur

A Inspiens. Nota, q̄ insipientia cōtraria est sapientię. Cū igitur inspiens dicatur ille, q̄ sapientia caret sapientiã autē qñq; supponitur pro persona filij Dei. i diuinis, cum filius sit sapientia Dei, patris, sicut ipsa æterna sapientia dicit. Eccl. 24. Ab initio inquit, & ante secula creata sum. Sequitur. Ex ore altissimi prodij. Et sequitur. Ego sapientia effudi lumina. Quandoq; verò supponit pro, discretione & prudentia, qñq; pro cognitione, & scientia, & maximē pro cognitione, & noticia cœlestium & diuinorum, & sic dicit q̄ scientia est de intelligibilibus prudentia de agibilibus. sapientia verò de æternis, & cōtemplatione gustabilibus. Cū igitur sapientia dicta sit à sapore, bene possum concludere, q̄ inspiens ille dicit, qui pœdictis gradibus sapientię caret, & qui per peccatum, in creatę sapientię opponit, & creatę per ignorantiam & stultitiam contrariatur. Igitur cum inspiens possit dici q̄libet peccator inscius & ignarus, notabo, quod in scriptura reperitur. Cū insipientia Proteruitatis & idololatrię Primi sunt excæcati, Simplicitatis & ignorantia, qui desipiunt insupnalibus. Secundi sūt eleuati, qui desipiunt in temporalib. Tertij sunt habentia, qui desipiunt in virtutib. Prima est insipientia derelictibilis illa, q̄ q̄ Deo & bonis æternis cōtrariatur, & quę in bonis illis sapore nō inuenit, nō delectatur, & q̄ terrenis occupata, cęlestia nō curat nec meditatūr, de qua in Pl. Dixit inspiens in corde suo, nō est Deus. & Rom. 1. Cum Deum cognouissent, sicut Deum glorificauerunt, sed euauerūt in cogitationib. suis & obcuratum est inspiens cor eorum, dicentes, n. se esse sapientes, stulti facti sunt. Et ista insipientia mundi sapientium, quia. s. nihil gustāt aut sapiunt de supernis. Secūda est insipientia excusabilis, illa, q̄ habeant simplices & spūales vi ri circa regimen terrenorum, & qua à scientia & intelligentia elongantur, de qua 2. Cor. 11. Vtinā sustineretis modicū qd̄ insipientie meę, sed & supportate, quasi diceretis, talis insipientia q̄ simplicitas est supportata, & pie & benigniter excusanda. & 2. Cor. 11. Fratres libenter sustinetis insipientes, cū sitis ipsi sapientes. Tertia est insipientia vituperabilis, illa, q̄ prudentia & virtuali cognitioni & notitię inimicat, de qua in Pl. Vir inspiens nō cognoscet, & stultus nō intelliget hæc. Et isto modō inspiens dicit peccator, qui nō sapit, nec intelligit illa, q̄ pertinent ad salutē, & qui operatur agit illa, quę opponuntur & obuiant debito vsui, & cursui rōnis. De ista igitur prosequar aliquantulum magis late, & dicā, q̄ sicut bruta aīalia dñr insipientia & rōne carentia, p̄ eo quia nō recordantur de p̄teritis, nec ordinant de p̄sentib. nec prouident aut puidēt de futuris, sic p̄t̄r inspiens p̄t̄ dici, q̄a obliuioni, v̄ dedisse mala q̄ cōmisit, nec prudē ter agit p̄sentia vt incubunt, nec de futuris prouidet vt dēret. Pl. Hō cū i honore esset, nō intellexit, cōparat ē iumētis insipientib. & similis factus est illis. Nota ergo, q̄ inspiens Disciplinam fugit & detestatur, Dico igitur, Sine causa timet & conturbatur, qd̄ inspiens qd̄ inspiens Indebitē de bonis opinatur, qd̄ inspiens Indebitē viuūt & conuertatur, qd̄ inspiens Indebitē loquitur & aīatur, qd̄ inspiens Infinitē moritur & damnatur, qd̄ inspiens Turbati sunt oēs insipientes corde. Itē malē de alijs solet opinari. Eccl. 10. Inspiens oēs stultos existimat. Vnde Sap. 3.

de iustis dicit, q̄ visi sunt oculis insipientium mori, illi autē sunt in pace. Item inhonētē solēt cōuertari, & maximē quantum ad peccatum carnis. Vide Prou. 18. Qui tenet adulerā, stultus est & inspiens. & Ro. 1. Repletos oī iniquitate, & fornicatione, & auaritia. Sequitur insipientes, in cōposito, sine affectione, sine federe, sine misericordia. Itē solet insipientes indiscrētē loqui, vel effari, quia. s. insipientes loquuntur indignatiuē, iniuriatiuē, iactantiuē, seu p̄cipitatiuē. Indignatiuē dico Prou. 19. Diues torquens labia sua inspiens est. Torquens dico, s. indignatiuē. Insuper Eccl. 10. Labia insipientis p̄cipitabunt eum, initium verborum eius stulticia, & nouissimū illorū errorū pessimū. Scult' verba multiplicat &c. Item solet inspiens in æternum mori vel damnari. Iste. n. est finis malorum insipientium, & fatuorū. s. mors æternas. Pl. Simul inspiens & stultus peribunt. Ista ergo sufficiant gratia breuiatib. Vide de sapientia, stulticia, fatuitate, Ignorantia, & similibus.

Inspicere. Vide vbi aspicere.

Inspiratio. Idem est, quod facta per spiritum reuelatio.

Instare. Instans. Instanter. Nota, q̄ instantia quandoque sumitur pro propinquitate imminētē, sicut. Gen. 38. Instante partu apparuerunt gemini. Qñq; pro tempore momentaneo & transeuntis, sicut cum dicit. Natura non operatur in instanti, & q̄ anima Christi instanti suę creationis fuit beata vel vni ta verbo. Quandoque pro actione continua & non desinente. Eccl. 27. Si non in timore Domini tenueris te instanter. i. continue, cito subuertetur domus tua. Quandoq; pro operatione sollicita & diligenti, sicut dicit. Clamauit populus ad Dominum instantia magna. Quocunq; ergo modō sumatur instantia, notabo generaliter quod in scriptura reperitur instantia

Quam debes. Habere, Primō ergo dico, q̄ est quādā Videre, inflātia, quam vir prudens debet obseruare. Et ista est inflātia in bonis operibus faciēdis. Arbores. n. quę tēpore hyemis impeditę fuerunt, solēt adueniente verē, productio nilorum & foliorum diligenter instare, tarditatem p̄cedentem per instantem diligentiam cōpensare, & ad productionē naturalem diligenter intendere & vacare. Quanto, n. p̄cessit acrior & maior retardatio, tanta oportunitate habita sequit instantior & diligentior executio, sicut patet in vineis, q̄ quātō longiori frigore impeditę fuerunt, tāto in pedimento cessante instantius fructificant, & producūt. Sic verē homo est qñq; frigore indeuotionis seu corporis, aut tribulationis bona opera facere retardetur, inuenta tandē oportunitate debet instāter honis laborib. insudare & non nū facere, & morā pristina cōpensare. Exemplo tigridis, de qua dicit Solinus, q̄ qñ inuenit catulos suos raptos, ipsos tā instāti celeritate prosequitur, quod nihil tam longum est, qd̄ non bñ in breui perambulet, nihil adeo antecedit, vt nō illico assequatur, quinimō vt ait, si venator fugiens nauē intrauerit, antequā veniat ad litus, suam patenter pupit tarditatem. Sic verē homo, qui p̄rādā, & fetus glorię, quos amisit recuperare, & cōsequi, debet instantissimē & velociter bene operando ipsos inuestigare & prosequi, & si ipsos prout optat nequit attingere, debet tarditatē suā per poenitentia castigare. Et ideo cuilibet diligenti dicit illud 2. Ti. 4. P̄rdica verbum, instā impotuntē, & oportuntē argue, obsecra, increpa &c. Sequit. Tu verē vigila i oib. labora, op' fac Euāgelistę, ministerium tuum imple, sobrius esto. Exēplō. s. Apostoli, q̄ dicebat. 5. Cor. 11. Instantia mea, quotidiana sollicitudo. Nota ergo, quod prudens homo debet instanter Prædicare verbum veritatis, Instemus igitur veritatis verba p̄dicando. Inuocare opem diuinitatis, tatis verba p̄dicando. Castigare facta prauitatis, Act. 6. Nos autē ministrum verbi instantes Informare plebem humilitatis, sterio verbi instantes Fabricare opus vilitatis, erimus. Item instemus diuinitatis opem inuocando. Iud. 4. Clamauit populus ad Dominum instantia magna. & Col. 4. Orationi instare. Item instemus prauitatis facta puniendo, seu corrigendo. Exemplo Iudę, de quo dicit. 2. Mach. 12. Iudas autem vehementer instabat puniens prophanos. Item instemus humilitatis

militatis gentem informando, seu instruendo. s. deuotos & subditos nostros, quia sicut dicit Iudith 8. Instabat super alligates manipulos in agro. Item instemus vilitatis opus exercendo seu faciēdo, iuxta illud, quod p̄cipitur Eccl. 9. Quocunque facere pot manus tua instanter operare. Et sic patet, q̄ est quædam instantia, quā vir prudens debet obseruare. Secundo dico, q̄ est quædam instantia, quā vir prudens debet cogitare. Et ista pro certo est instantia & imminens, p̄pinquitas mortis nostrę seu etiam tērationis diabolicę, q̄ nobis imminet omni die. Nam

Instat. Diabolus, vt nos percutiat, Mundus, vt nos inficiat, Mors seu interitus, vt deiciat.

De instantia diaboli per tentationes percutientis p̄t̄ dici illud 2. Paral. 13. Respiciēs tudas uidit instare bellū ex aduerso, & clamauit ad Dñm. De instantia aut mundi nos p̄ delectationes inficiētis dicit Iud. 15. Cum dies triticę messis instaret, venit Sanson inuisere volens vxorem suam. De instantia verō mortis nos à vita deicientis p̄t̄ dici illud 2. Tim. 4. Ego aut iam delibor, & tempus resolutionis meę instat. Et sic patet, q̄ est quædam instantia q̄ vir prudens debet cogitare. Tertio dico, q̄ est quædam instantia, q̄ vir prudens debet formidare. Et ista pro certo est instantia iudicij & inferni & mortis etiam æternę, quę instat nisi p̄cauerimus. Teste. n. Apostolo 2. Timor. 3. In nouissimis diebus instabunt tpa periculosa qñ cōplebit illud Sap. 6. Portioris fortior instat cruciatio & potentes potenter tormēta patiētur. Et tñ, p̄culdubio licet ista instant, vani tamen & fatui nō aduertūt, sicut Iud. 20. dicit, q̄ ingratuāt est bellū contra filios Beniamin, & non intellexerūt, q̄ ex oī parte illis instaret interitus. Et sic ergo patet, quō in scriptura reperitur instantia formidanda, cogitanda, & obse ruanda. Vide de diligentia & sollicitudine

Instar. Lege vbi similitudo, imago, vt & sicut.

Instaurare. Vide de restituere, restaurare, reparare, & ædificare.

Instituere. Instituta non sunt hic auctoritates, sed vide vbi constituere & statuere.

Instruere. Nota, q̄ instruere qñq; sumitur pro cōstruere vel fabricare, & inde dicit instrumentū. Quandoq; aut sumitur pro ordinare, armare seu munire, & sic de Ioab dicit 2. Reg. 10. q̄ videns preparati sibi p̄lliū esse, ex aduerso instruxit faciem cōtra Syrum. Et Deut. 1. dicit. Cūque instruxit armis pergeretis &c. Quandoq; verō & cōiter instruere accipitur p̄ docere, erudire, & informare, sicut in Pl. dicit Dauid Dño. Viam iustificationū tuarum instrue me, & exercebor. Et Dominus respondens dicit. Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac, qua gradieris, firmabo super oculos meos. Distingue si vis quō hō instruitur & informatur tam à Deo, q̄ à parentib. aut à p̄ralato qñq; per lecturam & eruditionem, qñq; per reuelationem aut inspirationem, quandoq; per disciplinam & castigationem. Concorda, si vis. Transse, quia paucę sunt auctoritates. Vide vbi de docere, & erudire, & similibus.

Insula. Nota, q̄ insula est portio terrę aquis ex omni latere circumseptā. Et videtur, q̄ moraliter accipiēdo, insula potest referri ad personas & ad loca. Ad personas dico, q̄a per insulam possunt intelligi viri boni & viri mali. Ad loca etiam, quia per insulam possunt intelligi Ecclesia, religio, mundus, infernus, & Paradisi. Sic igitur notabis, q̄ in scriptura reperitur loquēdo moraliter, in bono significato insula Deserta ab hominum ritu, Secreta ab sine mugitu, Repleta opulento victu, Prima est iusti perfectio, Secunda est vera religio, Tertia est cęli possessio. bit in tpe suo, & solliū eius non defluet. Religio dicitur insula, q̄a aquis cōpunctionis cingitur, Vnde religio est illud firmamentum, de quo dicit Gen. 1. Fiat firmamentum in medio aquarum. Paradisus verō dicitur insula, quia cingitur aquis tribulationis, pro eo. q̄ nullus intrat in insulam nisi per ista aquas. Vnde Eze. 47. Traduxit me per aquā vsq; ad renes. Et illud Sap. 10. Transiit eos per mare rubrum, & transfuxit eos p̄ aquā

nimiā. Et quia est finaliter iste locus repletur aquis refectionis, refrigerij, & cōsolationis. Pl. Super aquas refectionis educauit me. Dico ergo primō, q̄ iustus dicitur insula deserta. i. insula separata. Nā sicut materialis insula ab alia terra distat, & distungitur, aquis circumdat & abluat, v̄tē in sufflatur & abtergitur, fluctib. verberat & percutitur, terrę motu sæpius turbatur & cōcutitur, piratis & profugis exponitur, herbis tñ & fructib. redundat, & cōponitur, & canibus auum iocundatur, & disponitur, sic re vera iustus hō (separatur ab alijs per singularis vitę p̄fectionē. Gē. 10. Diuisę sūt in sulę gentiū. Abluitur aquis irrigus p̄ gram & deuotionē. Efa. 24. Glorificat Dñm in insolis maris. i. in amaritudine poenitentia & deuotionis. Ventis Spiritus sancti afflantibus abstergitur & pungatur per inspirationē & specialem visitationē. Efa. 24. Legem eius insulę expectabunt. Fluctib. tribulationū percutitur p̄ talem afflictionem. Hester 10. Insulas fecit tributarias. Et Efa. Viderunt insulę, & timuerūt. Terrę motu diuini timoris cōcutitur p̄ profundam meditationem. Eze. 26. Turbabuntur insulę in mari. Piratis et. i. demonib. & tyrānis exponitur per iniuriam & afflictionē. Efa. 23. Vlutare qui habitatis insula. Et tñ herbis & florib. gratijs & virtutib. redundat per bonorum spiritaliū cumulationem. Pl. 71. Insulę munera offerent. Et canibus spūalibus iocundatur per Dei laudē & gratiarum actionem. Pl. Latentur insulę multę. Et nota, q̄ ego reperio

Insulam. Ardentem, Insulam dico ardentem. In mari. n. Narantem, sunt in sulę, q̄ perpetuō ardēt, sicut Trementem, de quadā insula meridiana narrat Tacentem, in vita sancti Brādini, & de lipareis Gaudentem, insulis Sicilię dicunt Plinius & Sona Nascentem. linus. Sic iust' sp̄ ardet p̄ dilectionis ardorē, & p̄ cōtritionis feruorē. Eze. 39. Imittam ignem in Magog, & in his, qui habitant in insulis. Item insulę natantem, q̄. s. f. Sen. lib. de naturalib. quæstionib. Insulę natantes, mobiles, & per mare more nauis vagātes inueniuntur in India, qd̄ sit q̄a sunt de spuma maris inuicē aggregatę & in pumicem induratę, & tandē arenę & puluere cooperę, & finaliter herbis & arborib. operatę. Sic iusti p̄ paupertatē voluntariā leues, & in hoc mundo manentē ciuitatē, aut possessionē stabilē nō querentes, nec terrā. i. terrenis per desiderij adherentes, ad flatum spūs sancti dñr, per diligentia & bona opera mouentur, & agitantē Arenę & puluere. i. mortis memoria cooperiuntur, & herbis & fructibus bonorum operū cumulatūr. De tali ergo obilitate, taliū p̄t̄ dici Apoc. 6. Insulę de locis suis motę sunt. Istud potissimē p̄t̄ d' illi, q̄ amore Dei terras p̄rias exiuerūt, & bona tpa lia dimiserūt, & sicut peregrini & hospites p̄ mare hui' mudi fluctuantes iuerunt, dicentes illud Heb. 13. Non habemus hic manentē ciuitatem, se futurā inquirimus. Inuenio ergo insulę natantē. Itē reperio insulę trementem. Terrę motus. n. vt dicit Philosophi, multo sæpius fit insulis q̄ alibi, sicut patet de Sicilia insula, q̄ sæpius passā est terrę motū. Sic verē iusti terrę motu diuini timoris facilius cōcutiuntur, & sic ab oib. superfluis excutiunt. Vnde Efa. 47. Viderūt insulę timuerūt, & extrema terrę oblituerunt. Item reperio insulę tacentē. Constat. n. q̄ maior taciturnitas est in insulis q̄ alibi, & maximē in aliquib. vbi nulli hōim est accessus. Sic iusti sunt insulę tacentes, nec per obinrgationem tumultuantes, nec sunt per detractionē murmurantes, nec p̄ iactantiā vocem suā extollentes. Iusti. n. à talib. vocib. tacent quia, q̄ in scriptura oportuntā silentia multa seruant, sicut potissimē faciunt boni religiosi, qui ad litterā ad euitandū vitia linguę, silentium seruare debent. Efa. 41. Taceat ad me insulę gentes mittent fortitudinem. Ostende quō tales tenētur mutare fortitudinem temporalem & corporalem i virtutalem & spiritualem. Et aduerte, q̄ iusti tacent tribus castibus, scilicet cum

Attendant grande mysterium, Tacent cum ardua mysteria Sustinent legis imperium, Tacent cum expectant Dei subdium, volunt cogitare. Efa. 49. Audite insulę, & attendite populi de longe Dominus ab vtero vocauit me. Tacent et cum diuina imperia oportet tolerare, quia. s. isti patienter tolerat quę imponuntur eisdem. Efa. 42. Legem eius insulę expectabunt. Tacent insuper cum diuina solatia oportet expectare, Diction. Berchorij. Pars ij. V 3 quia

tellectus. Ipsi vero, qui per humilitatem sunt paruuli, sunt vt cõiter spirituali intelligentia plus dotati. vnde Prou. 8. Intel ligite paruuli astutiam, & insipientes animaduertite. audite me, qm̄ de rebus magnis locuta sum. Simus ergo intelligentes, quia sicut dicitur Prou. 14. Accepit ex Regi minister intelliges, & populus non intelligens vapulabis. Et sic patet quomodo intelligenda sunt prædicta quatuor. Illa, q̄ sunt agenda, illa quæ sunt dicenda, illa, q̄ sunt scienda. Et illa, quæ sunt timenda. ¶ Et adhuc si volumus possumus notare, quod nos debemus intelligere, quinq; necessaria ad salutem. Intelligere enim debemus

Nostrorum proximorum necessitatem, Intelligamus Nostrorum peccatorum peruersitatem, ergo necessitatem Nostrorum futurorum felicitatem, tatem nostrorum Moris & tormentorum acerbitatem, rum proximorum Hominum damnatorum penalitatem. morum per nosmetipsos, vt ex nostris proprijs passiõib; possumus intelligere & miseriam proximorum. iuxta illud. Eccl. 31. Intelligite ex te ipso, quæ sunt proximi tui. Et idè de struchione dicit Iob 39. q̄ ipsa propria oua sua obliuiscit in sabulo ignoras vbi poluerit ea, eo, q̄ priuauit eã dñs sapietia, nec dedit ei dñs intelligentia, quia qui. f. propria oua. i. p̄ximos & parentes negligunt, & in necessitatib; obliuiscuntur. sine intelligentia esse dñr. Mat. 15. Adhuc & vos sine intellectu estis. Et pp hoc dicit P̄s beatus, qui intelligit sup egenũ & pauperẽ, in die mala liberabit eum dñs. ¶ Itè intelligamus peruersitatem peccatorũ nostrorũ. Et sic intelligere idè est, q̄ inº legere, q̄ a. f. intus in cõsciẽtia debemus legere facta nra, & ipsa intelligere, & videre. Vñ in P̄s. Intelligite insipientes in populo, & stulti aliqñ sapite. Item intelligamus felicitatem eternorum bonorum de quo Esa. 51. Ecce intelligit seruus meus & eleuabitur, & sublimis erit valde. Itè intelligamus propinquitatem mortis & futurorũ. Sicut. n. intellectus intètio nautarũ principaliter fertur in portum vbi debent applicare, sic verè totus intellectus noster debet ferri ad puidendum & cogitandũ statum, in quo post mortẽ habemus perseuerare. vnde Deu. 32. Vtinã saperem & intelligerẽ, ac nouissima p uiderẽ. ¶ Item intelligamus penalitatem hořum damnatorum. vnde Dauid loquens de talium dñatione prosperitate & cõsolatione dicit, q̄ sine causa iustificauerat. f. damnatus, cor suum donet intraret in sanctuariũ Dei, & intelligeret in nouissimis eorũ. Et sic si fuerimus taliter intelligetes, poterimus habere domum sapientiæ & intellectus, & requiescet super nos Spiritus sanctus, sicut dicit Esa. 11. Aduerte tamen quod tria sunt quæ verum impediunt intellectum, f. Mundi prosperitas & consolatio, Veram. n. nequeunt intelligere illi qui sunt impingnati mōdana prosperitate. Ipsi sunt similes porcis qui qñq; sunt cecĩ propter nimiam pinguedinem. vnde in P̄s. Homo cum in honore esset, nõ intellexit, cõparatus est iumentis insipientib; & similis factus est illis. Itè illi, qui sunt obfuscati mentis obscuritate. Homo. n. quãdoq; per diurnam obcuritatem perdit visum, sic homo per ignorantia intellectũ. vnde in P̄s. Nescierũt neq; intellexerũt, in tenebris ambulant. Item illi, qui sunt obstinati cordis fauitate. vnde in P̄s. Vir insipiens non cognoscit, & stultus nõ intelliget hæc. Ita ergo de intellectu sufficiat. Vide infra de sapientia, & in diuersis partibus huius libri, sicut infra in tabula poteris inuenire.

A) Intendere. Nota, q̄ intendere qñq; idem est, q̄ aliquid ad certum finem seu ad certum quid ordinare, & disponere, & exinde prouenit, & diriuatur nomen intentionis, quæ. f. dat operib; meritum seu culpam, & ista dicitur quãdoq; affectus, quandoq; voluntas, quandoq; animus. Et de ista loquitur Apostolus Heb. 4. Cogitationũ inquit & intentionum cordis. Et de hac dicit Greg. in moralibus, qd sicut fabrica columnis, columnę verò innituntur fundamento, ita virtutibus innititur vita, virtutes, autem in intentione solidantur. Ista ergo dicitur oculus, dicitur Angulus dicitur titulus

Oculus (dico) qui corporis est lux & specula, Angulus autem, qui parietis est lex, & regula, Titulus etiam, qui operis est laus & notula, ¶ Est igitur intentio

Oculus specularis, vt animus a fraude tucatur, Angulus regulans, vt quod agit in recto teneatur, Titulus gratulans, vt meritum debitum habeatur. ¶ Intentio enim est oculus opus illuminans, Est angulus opus conterminans, Est titulus opus denominans. Primò ergo dico, q̄ intentio est oculus opus illuminans. Sicut. n. oculus illuminat corpus, sic intètio opus. Et sicut oculus est pars corporis sciosior, sic intètio est pars excellentior. Et sicut oculo sanon totũ corp⁹ bene regit, infirmo verò vel obscuro malè gubernatur aut dirigit, sic si intètio sana fuerit, totius operis corpus & cõgeries sanũ erit. Si verò p malitiã infirma fuerit vel obscura, toti⁹ operis cõditio erit vituperabilis & castura. Nonne si porcus sanus fuerit vel infirmus cognoscit in oculo vel lingua? quia re vera nullius operis corpus sanũ dicitur, vbi intètionis oculus infirmatur. Vñ Mat. 7. dicit. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. Si autè oculus tuus nequam fuerit, totũ corpus tuum tenebrosus erit. Super quo dicit Bernardus, q̄ duo sunt necessaria ad hoc, q̄ ocul⁹ intètionis sit verè simplex. f. charitas i affectione, & veritas i locutione. Et si vis dilatare, vide infra de oculo. ¶ Scdò dico, q̄ intètio est angulus opus conterminans seu ordinans, quia. f. sicut per angulum totus paries regulatur, & ordinatur, scrotum opus fm̄ intentione format. Et iõ sicut angulus de quadratis lapidib; solet fieri, sic intentio solet quadratura quatuor virtutum cardinaliũ insigniri. Intètio. n. est lapis angularis, quo stante ædificium stat & deficienter ruit. Esa. 28. Ecce ego mittam in fundamentis. Syon lapidem præciosum, probatum angularem. ¶ Tertio verò dico, q̄ intentio est titulus opus denominans quantum ad qualitatem. i. an bonum sit an malum. Et id quidem aliter fit a Deo, aliter ab homine. Deus enim opus ab intètionem denominat, & fm̄ qd intètio bona vel mala fuerit opus qd exterius apparet, bonũ & malũ iudicabit. Homo verò ab opere intètionem denominat, quia fm̄ operũ qualitatẽ, iudicat animi voluntatem. vnde Bern. super Can. dicit. quod apud hoies cor ex Verbis, apud Deũ verò verba ex corde pensantur. Et breuiter notare possum, quod intentio

Debet esse

Sancta,	Sancta dico, quo ad
Recta,	Deũ, vt semper ad
Recta,	Deum dirigat exẽ

plo floris sollequij, qui semper dirigit faciem ad Solẽ. Recta etiam quo ad proximiũ, vt nõ quã a iustitia torqueatur, seu moueat. Exẽplo linguę in statera, quæ semper est recta si pōdera sint iusta & æqualia, alias sp̄ inclinat se ad partem vbi est maius pōdus. f. si intentio & voluntas ad illum cuius iustitia magis ponderat. Recta in super quo ad seipsam, ne interior sanctitas ab obturbis hominum videatur. Mat. 5. Attendite ne iustitia vestra faciatis coram hominib; vt videamini ab eis. Iustitiam & prudentes etiam in agibilibus intentionem suã solent tegere, & quod intendunt aut cogitant, paucis & fidelibus reuelare. Eccl. 8. Non oĩ homini cor tuũ manifestes. Quæ tñ oĩa sunt cõtra multos, q. f. hñc intètionẽ

Non

Sanctam,	Corruptam,	Corruptã hêt,
Rectam,	Distortam,	quo ad Deum hêt
Rectam,	Derectam,	reticus per hæ

resim & idolatriã. Distortam habet quo ad proximiũ malitiosus per malignitatem & fraudulentia. Derectam hêt quo ad seipsam vanigloriosus per ostentationẽ & iactantiam. Est autè mala intentio sicut venenum hæresis latans in aspide vel bufone; qd qñ exterius in aliquẽ euomitur, tota eius virtus & sanitas diturpat. Multa de intentione tã bona, q̄ mala vide vbi cor, mens, fraus, oculus, radix, & similia. ¶ Sed adhuc dico, q̄ intèdere sumit pro intelligere, & aspicere, intendere, vel vacare. Sed quia factum est satis de attendere, iõ breuiter pertrãssio. ¶ Nota ergo, q̄ i scriptura reperit vnũ intèdere, miseratiũ, speculariũ, eruditium, admiratiũ, maculatiũ. Intendere miseratiũ est illud, quo Deus & Dei misericordia intendunt in hominem. f.

Vt ipsum

Eruant succumbentem,	Intendit enim
Dirigant litigantem,	Deus in homi
Protegant propugnantem,	nes vt benigni
Audiant supplicentem,	ter eruat suc
Puniant delinquentem,	cumbentes. P̄s.
Vt ipsum p̄mittent promerẽtẽ	Intèdere anima

mez,

mez, & libera eam, propter inimicos meos eripe me. Vt iudicio, dirigar cõtendẽtes. P̄s. Exurge, & intède iudicio meo Deus meus & dñs meus in causam meã. Vt adiuuando protegat vim timentes. P̄s. Deus in adiutorium meũ intède, Domine ad adiuuandũ me festina. Et iustos audiat supplicantes. P̄s. Intède voci deprecationis mez, rex meus, & Deus meus Et alibi. Fiat aures tuæ intendentes in vocem deprecationis mez. Vt malos punias delinquentes. P̄s. Intende ad visitãdas oēs gentes, non miseraris oĩb; qui operantur iniquitatẽ. Vt beatos foueat seu munit triumphãtes. P̄s. Specie tua, & pulchritudine tua, intède prospere, procedere & regna Patet ergo, q̄ est vnũ intendere miseratiũ. Itè est vnũ intendere speculariũ. Et istud est, quo hõ intendit ad legis diuinæ mandata, & iudicia cognoscenda, iuxta illud 1. Mach. 2. Intendite in præceptum legis, & ad cõsuetudine videnda, & contemplanã. Exẽplo Stephani, de quo dicit Actũ. 7. q̄ intendens in cõelum, vidit gloriã Dei. Itè est vnũ intendere eruditium, & istud est illud, quo hõ intendit ad audiẽdum, & intelligendũ vtilia documẽta, sicut de illis dicit Actũ. 8. Intendebant autẽ turbæ his, quæ à Philippo dicebãtur, audientes eum vnanimiter. Itè est vnũ intendere admiratiũ, & istud est qñ homo intendit, & cogitat, in opera mirabilia creatoris, sicut Luc. 4. dicit, q̄ oĩum oculi in synagoga erãnt intendentes in Iesum. Sequitur, & mirabantur. ¶ Itè est vnũ intendere maculatiũ, & istud est, quo peccatores intendit in suas malitias, & peccata, quia sicut dicit Gen. 6. Cogitatio cordis humani intenta est ad malum oĩ tpe. Quidam enim intendunt in luxuriam, quæ maculat tactũ, contra illud Prou. 5. Ne intendis fallaciam mulieris. Quidam in errores, qui maculant intellectum. Tim. 4. In nouissimis temporibus discedent quidẽ a fide, intendentes spiritib; erroris. Quidam in vana verba, quæ maculant auditum, contra illud Titum. 1. Non iudaicis fabulis intendentes. Et sic patet quomodo intendere in bono sumitur, & in malo.

A) Inter. Nota, q̄ istud vocabulum inter est propositio seruens casui accusatiũ. Et est talis significatio, q̄ se per videtur inuener pluralitate, medietatẽ. Et idè istud vocabulum inter, potest significare in bono, & in malo. ¶ Primò ergo dico, q̄ inter bono significat oēs illos q̄ inter aliquas discordias cõtrarias interponũt partes suas. Et sic significat

Sanctos intercessores, Mediatores, Bonos { Freqventiores, Moderatores.

¶ Et sic dico, q̄ per inter possunt intelligi, Erga Deum mundi negotia procurantes, Discordium facta diuortia federantes. Perfectorum digna consortia frequentantes, In seipsis opera propria moderantes. Boni ergo intercessores sunt illi, qui suis intercessionib; & orationib; se ponunt inter medios inter Deũ, & populũ cuiusmodi debent esse prælati, qui propriè possunt dicere illud Ezech. 8. Eleuauit me spiritus inter cõelum, & terram, & adduxit in Hierusalẽ. Vbi aduertẽ, q̄ prælati debent habere canonicã promotionem, quia. f. ipse debet ipsum leuare. i. promouere. Dignificam erectionem, qui. f. ipse positus est inter cõlũ, & terrã. i. inter Deum, & populũ, clerũ & seculum, virum & proximum suum. Rectificam conclusionẽ, q̄ sic se debet regere, vt finaliter adducat in Hierusalẽ. Ipsi igitur, debent esse boni intercessores. Num. 17. Stans Aarõ inter mortuos, & viuentes in populo deprecatus est, & plaga cessauit. Ista è p̄t dicit de bonis principib; & prælatorib; familiarib; qui. f. inter ipsos, & populũ sunt intermedij, q̄. f. isti pro pauperib; subditis debent intercedere, & dominorum rapinam, & iracundia moderari. Ezech. 22. Quasiui de eis virũ, qui interponeret septe. ¶ Scdò dico, q̄ ista propositio inter signat bonos meditatores, illos. f. qui inter discordes interponunt benigniter partes suas, vt ipsos reconcilient, & concordent. Tales. n. sunt sicut solidatura, quæ coniũxit, & ligat diuersã mella, quando ponitur inter illa. Sunt èt sicut cementum, mediante quo diuersi parietes in restudine viuunt. Ipsi. n. sunt sicut liliũ inter spinas. Cant. 2. quia. f. spinæ, quæ sunt pungitiuæ, & sicca. i. viri inimici discordes, & inuicem pungitiui, & nociui (Prou. 13. Inter superbos sem

per iurgia sunt) nunquam possunt concorditer vniri, nisi aliquo lilio mediãre. i. aliqua p̄sona molli, dulci beneuola & benigna. Iõ dicitur pulvis, & Apostolis fuit dictũ Luc. 10. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporũ. estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. ¶ Vbi nota, quod talis mediator debet habere

Benignam locutionem, Talis. n. debet esse sicut agn⁹ Perfectam discretionem, benignissimus sicut serpens Sinceram intentionem, prudentissimus, sicut colũba simplicissimus. Quia debet esse, agnus benigniter allegãdo, serpens pericula præcauendo, colũba simpliciter intendendo. Applica si vis, & dilata de conditionib; agni, serpentis, columbæ. Inter ergo signat bonos meditatores. Istud est. n. qd partes dẽnt velle, & hinc inde quærere, dicẽtes. Iliud Gene. 13. Ne quæso sit iurgium inter me, & te, & fratres enim sumus. Vide eã superius vbi frater. Istud dẽt mediator procurare, & præcipere, dicens. f. illud Mar. 9. Habete in vobis sal, & pacẽ habete inter vos. Istud solet ipse Deus in scriptura ordinare, & iniungere, q̄. f. orta quæstione inter Apostolos, quis eorum esset maior, Christus legitur dixisse. Quicumq; uoluerit inter uos maior fieri, minister vester erit Matth. 20. signat ergo inter bonos meditatores. ¶ Tertio de Cõco, q̄ istud vocabulũ inter signat bonos sociatores, vel bonos locietatis sectatores, & frequentatores. ouis. n. non vult esse sola, imò inter alias viuere delectatur, & canis èt nequã quã viuere, nisi inter hoies habitaret. Sic verè bonus hõ, vt cõiter, nõ vult esse solitarius, nec a bonorũ societatib; alienus, q̄ fm̄ Seneca. oĩa mala docuit solitudo. imò certè inter bonos sp̄ vult, esse socius, medius & vicinus. Vñ de bonis dicit Sap. 7. Computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est. Mulcum. n. proficit esse inter bonos. Medium. n. participat naturam extremorũ. vnde ex societate bonorũ fortificatur debilitas infirmorũ. Ouis. n. quæ sola a tonitruo occidit, si fuerit inter alias a tonitruo nõ turbat. Bos èt q̄ inter alios boues est, a lupo nõ tangit, si solus inuentus fuerit, nequaquam liberatur. Quia breuiter, melius est esse inter alios bonos, q̄ solũ aut singularẽ. Sepe. n. hõ, cũ solus est, per diuersas tentationes a Diabolo inuaditur, qui si inter alios fuerit inuadi ab eo formidat. ¶ Nota ergo, q̄ nos debemus esse inter alios sicut elemosynari⁹ inter pauperes, vt p̄pria distribuam⁹, sicut doctor inter scolares, vt vtilia doceamus sicut lucerna inter cõiuuantes, vt per bona exẽpla luceamus sicut iudex inter hoies, vt eorum merita distinguamus, sicut aduocati in iudicio, vt p̄ alijs intercedamus, sicut prudentes in consilio, vt vtilia respiciamus, sicut monachi in cenobio vt maiorib; obediãmus, sicut amici in conuiuio, vt adiuuicẽ cõgaudeamus. Dico ergo, q̄ nos debemus esse inter alios vt nostrorum distributores. Vñ Prou. 17. Seruus sapiens dominabitur filiis stultis, & inter fratres hæreditatem diuidet. P̄s. inter medium motiũ pertransibunt a quæ, potabit oēs bestie agri. Item simus inter alios vt ipsorũ informatores. Vñ de sacerdotib; dicit Ezech. 44. Populum meum docebunt, quid sit inter sanctum, & pollutum, & inter mundum, & immundũ, ostendent eis. 1. Corin. 2. Sapientiam loquimur inter p̄fectos. Figurati Ezech. 10. in illis rotis, q̄ erant inter cherubim, quæ interpretantur plenitudo scientiæ, & in Dauid sapiētissimi mo inter tres. 2. Reg. 23. Itè simus inter alios vt ipsorũ illustratores, vt simus illi de quib; Apostolus Philip. 2. dicit. In medio inquit nationis p̄uax atq; pueri, inter quos lucetis tanquã luminaria. Itè simus inter alios, vt ipsorum præcognitores. vnde Malac. 3. Videbitis quid sit inter iustũ, & impiũ, & inter seruientem Deo, & non seruientẽ. Item simus inter alios, ut aduocari, vel intercessores, Iohelis 3. inter vestri bulli, & altare plorabat sacerdotes ministri Dei, dicentes, parce Dñe, parce populo tuo. Item simus inter alios, ut cõsilijs p̄curatores. Iob 24. Iudiciũ eligam⁹ nobis, & inter nos uideamus quid sit melius. Item simus inter alios, ut obediētes seruitores. 1. Mach. 8. Omnes obediunt uni, & zelus, & inuidia non est inter eos. Item simus inter alios, ut coniuuantes, & alter alterius dilectores. Istud autem potissime fiet in Paradiso, qñ inter sanctos, & angelos fruemur gloriã sempiterna. Et pro certo ibi est uerum inter. i. uera, & æterna societas, quia. sibi est chara dilectio, dulcis fructio, digna promotio. De dilectione dicit Cant. 1. ubi Christus loquens beato Pau-

to Paulo dicit. Botrus cypru dilectus meus mihi inter vbera mea commorabitur. De fructione pot dicitur quilibet beatus illud. 2. Re. 19. Posuisti me seruū tuū inter conuiuia mēsa tuā. De promotione vero pot dicit de ipsis beatis illud. Sa. 1. Ecce quō cōputati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorū est. Et sic ergo patet quō inter, signat malos sociatores. Quarto vero dico, q̄ in bono significato inter signat bonos moderatores, hoc est dictū, illos qui sciunt esse inter. i. qui sciūt tenere medium in factis, & negocijs suis & qui extrema relinquant, mediumq; virtutis sectant. Figurati in illo Angelo. 1. Paral. 2. vbi dicitur. Dauid vidit Angelū stantem inter cælum, & terram. De Ezechiele etiam dicitur. Ezech. 8. q̄ Spiritus eleuauit eum inter cælū, & terrā, & adduxit in Hierusalē in visione Dei. In quo notatur, q̄ viri Angelici, & Prophetici medijs, & non extrema desiderant, & neq; cōlū id est nimis altos, & neq; terram, i. nimis bassos, & de pressos querunt, & affligunt, sed inter cælū, & terram. i. mediocritatem itatū vendicant, & procurant. Et ad Hierusalē in cēlestem adduci merentur, vbi visione diuinā peregriniter p̄fruantur. Constat. n. q̄ illos, qui nimis alte volunt ascendere sepe contingit cadere, & errare. Exēplo Teri filij Dedāli, q̄ quia nimis alta volauit, cēra plumarū suarū liquefacta fuit, & cecidit, male n. tenuerat iussa patris, qui dixit. Inter vtrunque vola. Vnde superbis, & alta querētib. dicitur Abd. 1. Si inter lydera posueris nidum tuū, inde detrahā te, dicit Dns. Ideo verus magistralis dicitur sic. Cari nati memores estote, parati iussa paterna pati, medium tenere beati. Vide infra de Medio. Thre. 1. Facta est Hierusalē quasi polita mentris inter eos. Inter malos. n. non pot aliquis proficere, q̄ sicut dicitur Mat. 13. Semen quod cecidit inter spinas, nō potuit fructificare. Et tamen proculdubio multi sunt, q̄ magis volunt malorum, quam bonorū confortia frequentare. Et sic igitur patet quō nos debemus inter hoies conuersari. Ad intercedendum, Ad conciliandum, Ad afficiendum, Ad moderandum. Et nota, q̄ oia ista possunt dici de Chrō. Ipse. n. semp voluit esse inter medius, vt exorator paternae maiestatis, vt recordator ois diuersitatis, vt frequētor bonae societatis, vt defensor nostrae fragilitatis, vt erogator magnae benignitatis, vt informator magnae sagacitatis &c. sicut supra. Oia potes concordare de inter, sicut supra. Et sic patet, q̄ inter pot accipi in bono. Denique dico, q̄ inter pot accipi in malo. Et signat malos intercessionēs, malas meditationes, malas societationes, tristes habitationes. Ita enim quatuor sunt quaedam mala intermedia. Bassus. n. sunt mali intercessores. Ili. n. sunt intermedij inter populum, & Principes, sed itud non est ad intercedendum pro ipsis, sed contra ipsos. Ili. n. non cēlant sēditos cum suis aut, q̄ oculis ad solē. i. ad claritatē mundanae gloriae uertit, & ad ea totis affectib. cōuertit, sicut retinet, & custodit. Ili figurantur in illis principib. Nu. 25. qui suspēsi sūt cōtra solē in parib. Vnde de interfectione talium dicitur. 2. Reg. 4. Interfecerunt eos, p̄cidētēq; mānus, & pedes eorū suspendunt. Interficere ergo diabolus superbos, ipsos alte suspendendo. Scdō dico, q̄ iste interficit auaros, ipsos igne cōburendo. Auaritia. n. est ignis, qui nunquā dicit sufficit, sicut dicitur Prou. 30. Vn. Amos. 9. Auaritia in capite oium, & nouissimum eorum gladio interficiam. Tertio dico, q̄ ipse interficit inuidios; gladio pforando. Inuidia n. est gladius Goliath, qui propriū magistrū occidit, quia. inuidi antequam alios interficiant, scilicet antequam ipse primō gladio inuidiaē corquentur, & lacerantur. P̄. Gladius corū intrer in corda ipsorum. De isto gladio legitur 1. Reg. 21. q̄ inuoluebatur pallio, seruabaturq; speculiter in tabernaculo ecclesiae. Sic sepe in tabernaculo Ecclesiae, & religionis sub pallio habitus religionis vel obseruatia regularis latet hodie, quā plurimū gladius iste. inuidia. Quia. p̄culdubio plus est hodie de inuidia inter regulares, q̄ inter seculares. Vn. Gen. 4. in figura talii dicitur. Conturrexit Cain aduersus Abel fratrem suū, & interfecit eū. Inuidios igitur interficit diabolus gladio pforando. Quarto dico, q̄ diabolus luxuriosos spūaliter interficit, venenum propinans. Luxuria. n. est venenum asp̄idis, quod hoiem facit dormire, & ipsum interficit dormiendo, quia. luxuria primo facit hoiem dormire per delectationes, & tandem eū occidit per consensum, & operationes. Sicut enim dicitur, q̄ rhinocerōn percutit elephante in uentre, quem mirabiliter hē mollem,

Petri, qui inter duos quaterniones militū dormiebat vincē cathenis duab. vt patet Actū 12. Vel certe tristes habitatores p̄nt dici dānari, q̄ sunt inter dānōnes in inferno. P̄. Factus sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber. Et Thren. 1. Apprehenderunt eam inter angustias. Et sic patet quomodo ista p̄positio inter, in bono & in malo pot variā denotare. Vide supra vbi factus in illa auctoritate Fedus est inter me & te. in vltimo s.

Interficere. Interfectio. Interfectus.

Interfectio nihil aliud est quā separatio violenta aīe a corpore. Hinc est, q̄ per interfectionē potēti intelligi peccatū vel damnatio aīe, quia. s. per peccatū aīa separatur a Deo spiritualiter, & p̄ damnationē separatur, a Deo aīe. Inter. Dicimus ergo, q̄ sicut corpus diuersimodē interficitur sic anima p̄ diuersa peccata necatur. Habet enim hostis diabolus multos modos ipsam interficiendi, & spiritualiter enecandi. Vnde possumus dicere, quōd

- Suspendium, Dico ergo, q̄ diabolus interficit superbos, ipsos alte suspendendo, q̄ tales semp sunt suspēsi sursum p̄ relationem & ambitionem. Figurati in Abalon, qui cum in arbore citrendo suspenditur interficiuntur, sic verē charissimi, quia mali in hoc mundo semp nocent inuocentib. & bonis, ideo finaliter Deus ipsos capit per mortem temporalem, & finaliter interficit p̄ damnationem aīe. Vnde. 1. Reg. 18. Leonem & vltimum interfecit. Et. 1. Paral. 11. Interfecit leonem in medio ciuitatis. Et hoc de interfectione sufficit.
- Incendium, Dico ergo, q̄ diabolus interficit auaros, ipsos igne cōburendo. Auaritia. n. est ignis, qui nunquā dicit sufficit, sicut dicitur Prou. 30. Vn. Amos. 9. Auaritia in capite oium, & nouissimum eorum gladio interficiam.
- Venenum, Dico ergo, q̄ diabolus luxuriosos spūaliter interficit, venenum propinans. Luxuria. n. est venenum asp̄idis, quod hoiem facit dormire, & ipsum interficit dormiendo, quia. luxuria primo facit hoiem dormire per delectationes, & tandem eū occidit per consensum, & operationes. Sicut enim dicitur, q̄ rhinocerōn percutit elephante in uentre, quem mirabiliter hē mollem,
- Sagittationem, Dico ergo, q̄ diabolus interficit inuidios; gladio pforando. Inuidia n. est gladius Goliath, qui propriū magistrū occidit, quia. inuidi antequam alios interficiant, scilicet antequam ipse primō gladio inuidiaē corquentur, & lacerantur.
- Submerionem, Dico ergo, q̄ diabolus luxuriosos spūaliter interficit, venenum propinans. Luxuria. n. est venenum asp̄idis, quod hoiem facit dormire, & ipsum interficit dormiendo, quia. luxuria primo facit hoiem dormire per delectationes, & tandem eū occidit per consensum, & operationes. Sicut enim dicitur, q̄ rhinocerōn percutit elephante in uentre, quem mirabiliter hē mollem,
- Oppressionem, Dico ergo, q̄ diabolus luxuriosos spūaliter interficit, venenum propinans. Luxuria. n. est venenum asp̄idis, quod hoiem facit dormire, & ipsum interficit dormiendo, quia. luxuria primo facit hoiem dormire per delectationes, & tandem eū occidit per consensum, & operationes. Sicut enim dicitur, q̄ rhinocerōn percutit elephante in uentre, quem mirabiliter hē mollem,

terfecerunt eum, sicut dicitur. 2. Reg. 18. Superb. n. dicitur suspendi ad arbore, dignitatum, & bonorum p̄ vitiū ambitionis, q̄. l. sicut res, quae est suspēsa, est instabilis, & vana & ad flatū venti facilliter mouēt, sic verē superbi instabiles sunt, & vāni, & ad flatū venti diaboli cō suggestionis mobiles, & inēp̄. In corde ergo talium tres lanceae insunt, qm. i. peccatum superbiae tria aīa uicia. sira, leuitia, & rapina, vt cōter conitant diabolus. n. est sicut aquila, quae pullos suos folet vngue versus solē suspendere, & si facty mari eos cōtgerit, solet eos vt ualde degeneres abdicare. q̄. f. diabolus pullos suos peccatores per superbia suspendit, & solā mundanae prosperitatis eis ostendit. Illos uero, q̄ p penitentiā, & cōpunctionē laehrymant, a sēnecessario eicit, & dimittit, & ad promotionē talii nō intendit. Illos aut, q̄ oculos ad solē. i. ad claritatē mundanae gloriae uertit, & ad ea totis affectib. cōuertit, sicut retinet, & custodit. Ili figurantur in illis principib. Nu. 25. qui suspēsi sūt cōtra solē in parib. Vnde de interfectione talium dicitur. 2. Reg. 4. Interfecerunt eos, p̄cidētēq; mānus, & pedes eorū suspendunt. Interficere ergo diabolus superbos, ipsos alte suspendendo. Scdō dico, q̄ iste interficit auaros, ipsos igne cōburendo. Auaritia. n. est ignis, qui nunquā dicit sufficit, sicut dicitur Prou. 30. Vn. Amos. 9. Auaritia in capite oium, & nouissimum eorum gladio interficiam. Tertio dico, q̄ ipse interficit inuidios; gladio pforando. Inuidia n. est gladius Goliath, qui propriū magistrū occidit, quia. inuidi antequam alios interficiant, scilicet antequam ipse primō gladio inuidiaē corquentur, & lacerantur. P̄. Gladius corū intrer in corda ipsorum. De isto gladio legitur 1. Reg. 21. q̄ inuoluebatur pallio, seruabaturq; speculiter in tabernaculo ecclesiae. Sic sepe in tabernaculo Ecclesiae, & religionis sub pallio habitus religionis vel obseruatia regularis latet hodie, quā plurimū gladius iste. inuidia. Quia. p̄culdubio plus est hodie de inuidia inter regulares, q̄ inter seculares. Vn. Gen. 4. in figura talii dicitur. Conturrexit Cain aduersus Abel fratrem suū, & interfecit eū. Inuidios igitur interficit diabolus gladio pforando. Quarto dico, q̄ diabolus luxuriosos spūaliter interficit, venenum propinans. Luxuria. n. est venenum asp̄idis, quod hoiem facit dormire, & ipsum interficit dormiendo, quia. luxuria primo facit hoiem dormire per delectationes, & tandem eū occidit per consensum, & operationes. Sicut enim dicitur, q̄ rhinocerōn percutit elephante in uentre, quem mirabiliter hē mollem,

mo lem, sic diabolus luxuriosos in ventre per mala desideria percutit, & ipsos per malos cōsensūs interficit, & occidit. Tales figurantur in Holoferne, qui cum esset ita fortis, & potēs, q̄ a nullo vinceretur, sola mulier ipum interfecit. Indith. 13. Ideo de muliere dicit Prou. 6. Multos quoq; vulnera tos deiecit, & fortissimi quiq; ab ea interfecti sunt. Quinto dico, q̄ diabolus iracundos interficit, sagittis vulnerado. Sagitta. n. signat linguam maliloquam, iuxta illud Hier. 9. Sagitta vulnerans linguam eorum. Talib. ergo, sagittis, & aliorū verbis iniurijs vulneratur iracundus, & per iracundiā interficitur. Efa. 13. Sagittis interfecit paruulos. Sexto dico, q̄ ipse interficit gulosos in aquis submergendo. Aquar. n. significat delicias, in q̄. hō submergitur, & per gulam spiritualiter interficitur. Gen. 6. Adducam aquas diluuij super terram, & interficiam oīnem carnem. De Amōn dicitur. 2. Reg. 13. Dixit Abalon seruis suis. Cum temulentus fuerit Amōn, vino, percutit eū, & interfecit. Ili similes sunt mui, q̄ bibēdo aquā interficiuntur. Septimo dico, q̄ accidiosos interficit, ipsos p̄ derib. opprimendo. Ili. n. pondere pigritiaē in tm̄ pressi, & grauiti sunt, q̄ se ad ali quod bonum opus nequeunt excitare, de quo dicitur Ezech. 32. Dormierunt incircuncisi cum interfectis, gladio, portauerunt cōfusionem suam. Sic igitur patet, quō diabolus per peccatū diuersimodē occidit spiritualiter hoies, q̄ sicut dicitur. Eccl. 21. Dētes eius dentes leonis, interficiētes aīas hoīam. De interfectione uero in quantum dignat poenam temporalem vel aīe, potēti breuiter dicitur. q̄ sicut lupi, leones, & vrsi, & apri, q̄ dū sunt in morib. non faciunt nisi bestijs innocētib. nocere, q̄ autem capiuntur interficiuntur, sic verē charissimi, quia mali in hoc mundo semp nocent inuocentib. & bonis, ideo finaliter Deus ipsos capit per mortem temporalem, & finaliter interficit p̄ damnationem aīe. Vnde. 1. Reg. 18. Leonem & vltimum interfecit. Et. 1. Paral. 11. Interfecit leonem in medio ciuitatis. Et hoc de interfectione sufficit.

Interire. Interitus.

Nota, q̄ interire idem est, q̄ intus ire seu conterere. Accidit autem interire pro morte conteri vel perire. Et breuiter notare possum, q̄ in scriptura reperitur

- Naturalis, Primus interitus omnib. cōtingit, q̄. f. diabolus pullos suos peccatores per superbia suspendit, & solā mundanae prosperitatis eis ostendit. Illos uero, q̄ p penitentiā, & cōpunctionē laehrymant, a sēnecessario eicit, & dimittit, & ad promotionē talii nō intendit. Illos aut, q̄ oculos ad solē. i. ad claritatē mundanae gloriae uertit, & ad ea totis affectib. cōuertit, sicut retinet, & custodit. Ili figurantur in illis principib. Nu. 25. qui suspēsi sūt cōtra solē in parib. Vnde de interfectione talium dicitur. 2. Reg. 4. Interfecerunt eos, p̄cidētēq; mānus, & pedes eorū suspendunt. Interficere ergo diabolus superbos, ipsos alte suspendendo. Scdō dico, q̄ iste interficit auaros, ipsos igne cōburendo. Auaritia. n. est ignis, qui nunquā dicit sufficit, sicut dicitur Prou. 30. Vn. Amos. 9. Auaritia in capite oium, & nouissimum eorum gladio interficiam. Tertio dico, q̄ ipse interficit inuidios; gladio pforando. Inuidia n. est gladius Goliath, qui propriū magistrū occidit, quia. inuidi antequam alios interficiant, scilicet antequam ipse primō gladio inuidiaē corquentur, & lacerantur. P̄. Gladius corū intrer in corda ipsorum. De isto gladio legitur 1. Reg. 21. q̄ inuoluebatur pallio, seruabaturq; speculiter in tabernaculo ecclesiae. Sic sepe in tabernaculo Ecclesiae, & religionis sub pallio habitus religionis vel obseruatia regularis latet hodie, quā plurimū gladius iste. inuidia. Quia. p̄culdubio plus est hodie de inuidia inter regulares, q̄ inter seculares. Vn. Gen. 4. in figura talii dicitur. Conturrexit Cain aduersus Abel fratrem suū, & interfecit eū. Inuidios igitur interficit diabolus gladio pforando. Quarto dico, q̄ diabolus luxuriosos spūaliter interficit, venenum propinans. Luxuria. n. est venenum asp̄idis, quod hoiem facit dormire, & ipsum interficit dormiendo, quia. luxuria primo facit hoiem dormire per delectationes, & tandem eū occidit per consensum, & operationes. Sicut enim dicitur, q̄ rhinocerōn percutit elephante in uentre, quem mirabiliter hē mollem,
- Criminalis, Scdus interitus aīas p̄cōrū itingit, q̄. f. diabolus pullos suos peccatores per superbia suspendit, & solā mundanae prosperitatis eis ostendit. Illos uero, q̄ p penitentiā, & cōpunctionē laehrymant, a sēnecessario eicit, & dimittit, & ad promotionē talii nō intendit. Illos aut, q̄ oculos ad solē. i. ad claritatē mundanae gloriae uertit, & ad ea totis affectib. cōuertit, sicut retinet, & custodit. Ili figurantur in illis principib. Nu. 25. qui suspēsi sūt cōtra solē in parib. Vnde de interfectione talium dicitur. 2. Reg. 4. Interfecerunt eos, p̄cidētēq; mānus, & pedes eorū suspendunt. Interficere ergo diabolus superbos, ipsos alte suspendendo. Scdō dico, q̄ iste interficit auaros, ipsos igne cōburendo. Auaritia. n. est ignis, qui nunquā dicit sufficit, sicut dicitur Prou. 30. Vn. Amos. 9. Auaritia in capite oium, & nouissimum eorum gladio interficiam. Tertio dico, q̄ ipse interficit inuidios; gladio pforando. Inuidia n. est gladius Goliath, qui propriū magistrū occidit, quia. inuidi antequam alios interficiant, scilicet antequam ipse primō gladio inuidiaē corquentur, & lacerantur. P̄. Gladius corū intrer in corda ipsorum. De isto gladio legitur 1. Reg. 21. q̄ inuoluebatur pallio, seruabaturq; speculiter in tabernaculo ecclesiae. Sic sepe in tabernaculo Ecclesiae, & religionis sub pallio habitus religionis vel obseruatia regularis latet hodie, quā plurimū gladius iste. inuidia. Quia. p̄culdubio plus est hodie de inuidia inter regulares, q̄ inter seculares. Vn. Gen. 4. in figura talii dicitur. Conturrexit Cain aduersus Abel fratrem suū, & interfecit eū. Inuidios igitur interficit diabolus gladio pforando. Quarto dico, q̄ diabolus luxuriosos spūaliter interficit, venenum propinans. Luxuria. n. est venenum asp̄idis, quod hoiem facit dormire, & ipsum interficit dormiendo, quia. luxuria primo facit hoiem dormire per delectationes, & tandem eū occidit per consensum, & operationes. Sicut enim dicitur, q̄ rhinocerōn percutit elephante in uentre, quem mirabiliter hē mollem,
- Temporalis, Tertius interitus miseris affligit, q̄. f. diabolus pullos suos peccatores per superbia suspendit, & solā mundanae prosperitatis eis ostendit. Illos uero, q̄ p penitentiā, & cōpunctionē laehrymant, a sēnecessario eicit, & dimittit, & ad promotionē talii nō intendit. Illos aut, q̄ oculos ad solē. i. ad claritatē mundanae gloriae uertit, & ad ea totis affectib. cōuertit, sicut retinet, & custodit. Ili figurantur in illis principib. Nu. 25. qui suspēsi sūt cōtra solē in parib. Vnde de interfectione talium dicitur. 2. Reg. 4. Interfecerunt eos, p̄cidētēq; mānus, & pedes eorū suspendunt. Interficere ergo diabolus superbos, ipsos alte suspendendo. Scdō dico, q̄ iste interficit auaros, ipsos igne cōburendo. Auaritia. n. est ignis, qui nunquā dicit sufficit, sicut dicitur Prou. 30. Vn. Amos. 9. Auaritia in capite oium, & nouissimum eorum gladio interficiam. Tertio dico, q̄ ipse interficit inuidios; gladio pforando. Inuidia n. est gladius Goliath, qui propriū magistrū occidit, quia. inuidi antequam alios interficiant, scilicet antequam ipse primō gladio inuidiaē corquentur, & lacerantur. P̄. Gladius corū intrer in corda ipsorum. De isto gladio legitur 1. Reg. 21. q̄ inuoluebatur pallio, seruabaturq; speculiter in tabernaculo ecclesiae. Sic sepe in tabernaculo Ecclesiae, & religionis sub pallio habitus religionis vel obseruatia regularis latet hodie, quā plurimū gladius iste. inuidia. Quia. p̄culdubio plus est hodie de inuidia inter regulares, q̄ inter seculares. Vn. Gen. 4. in figura talii dicitur. Conturrexit Cain aduersus Abel fratrem suū, & interfecit eū. Inuidios igitur interficit diabolus gladio pforando. Quarto dico, q̄ diabolus luxuriosos spūaliter interficit, venenum propinans. Luxuria. n. est venenum asp̄idis, quod hoiem facit dormire, & ipsum interficit dormiendo, quia. luxuria primo facit hoiem dormire per delectationes, & tandem eū occidit per consensum, & operationes. Sicut enim dicitur, q̄ rhinocerōn percutit elephante in uentre, quem mirabiliter hē mollem,
- Aeternalis, Quartus uero interitus dānotis cōfigit, q̄. f. diabolus pullos suos peccatores per superbia suspendit, & solā mundanae prosperitatis eis ostendit. Illos uero, q̄ p penitentiā, & cōpunctionē laehrymant, a sēnecessario eicit, & dimittit, & ad promotionē talii nō intendit. Illos aut, q̄ oculos ad solē. i. ad claritatē mundanae gloriae uertit, & ad ea totis affectib. cōuertit, sicut retinet, & custodit. Ili figurantur in illis principib. Nu. 25. qui suspēsi sūt cōtra solē in parib. Vnde de interfectione talium dicitur. 2. Reg. 4. Interfecerunt eos, p̄cidētēq; mānus, & pedes eorū suspendunt. Interficere ergo diabolus superbos, ipsos alte suspendendo. Scdō dico, q̄ iste interficit auaros, ipsos igne cōburendo. Auaritia. n. est ignis, qui nunquā dicit sufficit, sicut dicitur Prou. 30. Vn. Amos. 9. Auaritia in capite oium, & nouissimum eorum gladio interficiam. Tertio dico, q̄ ipse interficit inuidios; gladio pforando. Inuidia n. est gladius Goliath, qui propriū magistrū occidit, quia. inuidi antequam alios interficiant, scilicet antequam ipse primō gladio inuidiaē corquentur, & lacerantur. P̄. Gladius corū intrer in corda ipsorum. De isto gladio legitur 1. Reg. 21. q̄ inuoluebatur pallio, seruabaturq; speculiter in tabernaculo ecclesiae. Sic sepe in tabernaculo Ecclesiae, & religionis sub pallio habitus religionis vel obseruatia regularis latet hodie, quā plurimū gladius iste. inuidia. Quia. p̄culdubio plus est hodie de inuidia inter regulares, q̄ inter seculares. Vn. Gen. 4. in figura talii dicitur. Conturrexit Cain aduersus Abel fratrem suū, & interfecit eū. Inuidios igitur interficit diabolus gladio pforando. Quarto dico, q̄ diabolus luxuriosos spūaliter interficit, venenum propinans. Luxuria. n. est venenum asp̄idis, quod hoiem facit dormire, & ipsum interficit dormiendo, quia. luxuria primo facit hoiem dormire per delectationes, & tandem eū occidit per consensum, & operationes. Sicut enim dicitur, q̄ rhinocerōn percutit elephante in uentre, quem mirabiliter hē mollem,

lati sicut suspēsi in alto intereunt, quia. s. de superbo dicitur. Paral. 26. Eleuatum est cor eius in interitum suum. Figuratus in illo Archiofel, de quo dicitur. 2. Reg. 17. q̄ disposita dōmo sua suspendio interijt. Item dico, q̄ quosdam interimit suffocatio gastrimargia. Gula. n. est, quae per delicias aīam suffocat, & extinguit. Thren. 4. Qui uescebantur uoluptate, interierunt in uijs. Itē quosdam interimit intoxicatio luxuria. Luxuria. n. sedat, & inficit ad modum toxici uel ueneni. Vnde illi luxuriosae mulieri dicitur Eze. 22. Sordida, nobilis, grandis interitu. Item quosdam interimit suffocatio auariciae. Auaricia. n. uiuos suffodit homines in terrenis. P̄. s. n. x. sunt gentes in interitu. Item quosdam interimit circuncisio, seu detruncatio iracundia. Ira. n. est gladius, qui concidit, & diuidit cor humanum. Osee 10. Diuisum est cor eorum, nunc interibunt. Et illud Rom. 9. Vasa irā apta ad interitum. Item quosdam interimit laqueus, seu contritio inuidia. P̄. Abscondit mihi interitum laquei sui, superuacue exprobrauerit animam meam. Item interimit quosdam antiquitus seu congelatio desidia, quia. s. pigritia, & desidia more congelationis, & antiquitatis impediunt motum. Hebr. 3. Quod autem antiquatur, & senescit, prop̄e interitum est. Et sic patet, quomodo interitus animae per diabolū procuratur.

Interea. Interdum. Interim. Omitto quia non sunt auctores nisi paucissimi.

Interior. Interius. Vide vbi Intus.

Intermittere. Intermissio. Cum intermissio, se. A habeat per modū negationis, restat q̄ intermissio boni est mala, & intermissio mali est bona. Malum est. n. intermittere bonum, & bonū est intermittere malū. Quod aut bonum sit, intermittere malū, pater Ezech. 45. vbi dicitur. Sufficiat vobis principes Israel, iniquitatem, & rapinam intermitte, & iudicium, & iustitiam facite. Item, q̄ malum sit intermittere bonum patet in scriptura vbi talis intermissio boni ut plurimum prohibetur vel tacite vel expressē, & istud fit quando praecipiantur tunc intermissione

Gratias agere, De gratiarum aīone dicitur. 1. Thes. 2. Gratias agim⁹ Deo Memoriam recolere. sine intermissione. De oratione seu precum effusione dicitur. 1. Thes. 5. Sine intermissione oratione. De fratrum uero, & amicorum recordatione seu memoracione dicitur. Ro. 1. Testis est mihi Deus, q̄ sine intermissione memoria uestri facio. omitto, vide vbi Cessare, Omittere, vt similia.

Interneccio. Dicitur ab inter & neces. Et est idē, q̄ rotalis, & finalis mors, & destructio. Sed vide de interitu, Morte, Destructio.

Interponere. Vide vbi agit de intercessione, & meditatione. Et vide in tractatu Medium.

Interpellare. Vide vbi rogare, precari, & inuocare.

Interpretari. Nota, q̄ interpretari idem est, quod ali cuius obsecuri sermonis explicatio, & declaratio. Et possumus notare, quod in scriptura reperitur. Interpretatio Verax & necessaria, Interpretatio uerax, & necessaria est illa, quā facit Christus, & quā Sagax & meritoria, etiam faciunt sancti doctores ex Mordax & nugatoria, ponendo scripturas. Multa sunt enim scripturae difficiles, & obscurae, quas pro certo necessarium est interpretari, & exponere, & nō s̄m sensum literalem, sed potius s̄m sensum spiritualē intelligere, & medullam sub cortice latentē extrahere, & videre. Ita faciebat Christus Lu. c. 24. vbi duobus discipulis euntibus in Emāus, ipse interpretabatur in oibus scripturas, quae de ipso erāt. Et Dan. 5. Audiuius de te, q̄ possis occulta interpretari, & ligata dissoluere. Item inuenitur interpretatio fallax, & deceptoria, & ista est illa, quā faciunt Iudgi, & haeretici de scripturis, qui. sillas interpretantur, exponunt, & intelligūt falso modo, & ipsas conuertunt, imō puerūt ad sensum aliū q̄ deberent. De quib. pot dicitur illud Eccl. 47. In cantilenis, & prouerbijs & cōparationibus, & interpretationibus mirae sunt terra. Item inuenitur interpretatio sagax, & meritoria,

amaram iuxta illud Psalm. Cor contritum & humiliatum Deus non despiciet. Iste est introitus procurandus. Dico ergo, quod nos debemus procurare introitum iustificatum. Denique dico, quod nos debemus procurare introitum iustificatum, & iste est introitus Paradisi, ubi quicumque introierit, letus erit. Matth. 25. Intra in gaudium Domini. Est enim in Aethiopia superioris quidam mons ubi quicumque introierit, nunquam exiit, quoniam ibi rededo intrat, & ascendet, & id in signum crucis introitu ponit quod rufus vulgariter appellatur. Sic verum in monte Paradisi est perpetuus rufus, & gaudium, sed in introitu crucis ponitur, pro eo quia per crucem, & tribulationem ibi intratur. Penitentia enim & tribulatio crucis sunt, per quam iusti in Paradisum introeunt. Nonne eam oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam suam, Lu. 24. Quia per multas tribulationes oportet nos introire in regnum celorum. Actuum. 14. Et nota, quod nos debemus velle intrare in Paradisum, quia habemus vocem comminantes, qui poenam inferit. Nam Christus peccatis aperiendo, quod sicut dicitur Hebr. 9. Iste est qui introiit semel in sancta aeterna redemptione inuenta. Et Hebr. 6. Praecursor pro nobis introiit. Scriptura succedit pigros experiens, quia. sicut dicitur Iosue 18. Viquequo (inquit) marceitis ignavia, & non intratis ad possidendum terram quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis. Praemium accedit, dignos experiens. Vnde de Sanctis Virginitatibus dicitur Mat. 23. cum sponsa intraverunt ad nuptias, factus est indignis exclusus. Et ibidem. Euge serue bone, & fidelis, intra in gaudium Domini tui. Minor procedit, portas aperiens, quia. Deus minatur nobis de clausione ianuam. Mat. 25. Nisi abundauerit iustitia vestra plus quam Phariseorum, non intrabitis in regnum celorum. Pone hic seruis de illis, qui indigne excluduntur, sicut ista patet ubi fit mentio de excludendo introitu. Procuramus ergo introitum iustificatum. Adhuc dico, quod procurare debemus introitum iustificatum. Et iste est introitus in religionem, & in statum penitentiae. Et iste est illa arcta de qua dicitur Matthaei 7. Intrate per angustam portam. Quia sicut dicitur ibidem. Arcta est via quae ducit ad vitam. Sed de isto introitu dicitur supra in §. Item debemus intrare locum infernalem. prope finem. & in §. sequenti. Patet ergo, quod inuenitur introitus procurandus. Tertio dico, quod inuenitur introitus tolerandus, & iste est introitus ad iustas, & licitas dignitates. sive possimus proficere, non praesse. De hoc igitur potest breuiter exponi illud. 2. Reg. 14. Vocatus est Absalon & intravit ad regem. In quibus verbis ostenditur, quod ad hoc, quod possimus vel digni simus Ecclesiam vel Paradisum intrare, tria breuiter requiruntur. Oportet enim quod

Careamus { Ambitione, Primus probat uocatio canonica
Diffensione, ca Vocatus inquit. Sed in cōditiōne
Infectione. ditio pacifica, quae dicitur esse Absalon. pater pacis. Sed tertium promotio dignifica, quae dicitur intrare ad regem. Requiritur ergo ad tale introitum, quod sit in ingressu iusta promotio. Sit ingressus pacis amatio. Sit in egressu moris perfectio. Dico ergo, quod nos debemus intrare in Ecclesiam vel Paradisum per ingressum iustae promotionis, quia dicitur esse vocatus, quia. non debet se quis ingerere per ambitionem, sed potius expectare. Sicut enim dicitur Hebr. 11. Nemo sunt sibi honoris, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron. Nullus enim intrat Paradisum, nisi vocatus a Deo per occultam praedestinationem. Nullus est dicitur intrare Ecclesiam, nisi a Deo vocatus iusta, & canonica promotione. Quod est contra illos, qui se ingerunt non vocati, sicut sunt symoniaci, & ambitionis, de quibus dicitur Hester. 4. qui non vocatus interiorum regis intrabat, absque ulla cunctatione interfici debebat. Atrium enim regis Christi est Ecclesia, in qua nullus pro certo dicitur intrare, nisi per regem Christum vel superiorem praesentem canonice fuerit euocatus, quoniam si alter fecerit in mortis aeternae periculo subiacet. Sicut enim dicitur Iosue 10. Qui non intrat per ostium in ostium ouium, ille fur est, & latro. Ostium enim est Dei vel praesentis digna uocatio, per quam qui non ingreditur, sicut fur, & latro finaliter punietur. Intrandum est ergo per canonicam promotionem. Vocatus inquit. Ionas 3. Cepit Ionas introire in ciuitate, in qua, sicut dicitur, fuerat praedicare. Ite intrandum est per pacificam cōditionem, quia ille, qui intrat, debet esse Absalon, qui interpretatur pater pacis, quiete, & pacifice debemus intrare, non violenter, nec coacte, vnde. 2. Reg. 13. Absalon ingressus est in Hierusalem, & 1. Reg. 13. Absalon mane conlur-

gens stabat ante introitum portae. Lux enim ingerat vitrum & domum sine vitri fractione, & sine clamore, & turbatione. Planeta enim quae intrat alterius planetae circulum, hoc tamen est sine ipsius nocimento, lesione vel impedimento. Sic verum boni intrant ad ecclesiasticas promotiones, & in aliorum collegia, & congregationes ita pacifice, & quiete, quod clamor vel turbatio non audiri, quod aliqua lesio non sentitur. Quod est contra Brigosos ambitiosos, & litigiosos, qui per violentiam, & dissensionem intrant ad ecclesiastica beneficia, & officia, sicut pater de quibusdam electis, & alijs qui per lites, & discordias, & brigas suas destrunt totam Ecclesiam in qua intrant. Figurati in Antiocho, de quo dicitur. 1. Mar. 1. qui ipse intravit sanctificationem in superbia. Et dicitur ibi, quod ipsam sanctificationem cum oī ciuitate Hierusalem destruxit, turbauit, & solauit. Nō sic charissimi, sed intremus per processum concordijs vniōnis, iuxta illud Luc. 9. In quacumque domū intraueritis, ibi primū dicitur, pax huic domui. De introitu et in ceteris, istud est certum, quod nullus intrabit nisi fuerit pacificus, & modestus. Absalon inquit. Vir sit ille Absalon de quo dicitur. 2. Reg. 12. quod Absalon erat pulcher, & decorus, & à plāta pedis vsq; ad verticem non erat in eo ulla macula. Sicut enim vlla macula peccati dicitur esse illi, qui volunt intrare Paradisum, quia sicut dicitur Apoc. 2. 1. Nō intrabit in illa. Noua Hierusalem, aliquid coinquinatum. Ad quod facit illud. Psalm. Dñe quis habitabit in tabernaculo tuo, &c. Sequitur. Qui ingreditur sine macula, & qui operatur iustitiam. Intrandum est ergo per pacificam communionem. Item ibi intrandum est per dignitatis perfectionem, quod notatur cum dicitur. Intravit ad regem. Sicut enim illi qui intrant ad reges, & imperatores, per aliquo seruitio faciendo, solent esse melius compositi, & ornati, sic verum illi, qui intrant ad regem caeli, spiritualiter in Ecclesia ministrando, vel qui in ciuitate intrare volunt, ad ipsam aeternam gloriam occupandam, debent per uirtutem, & perfectionem esse compositi, & ornati. vnde sicut dicitur Mat. 22. Ille, qui intravit ad nuptias regis nō habes hestem nuptialium, missus fuit in tenebras, &c. Nuptiae enim significant statum Ecclesiae militantis, ubi Dei filius cum aīa Christiana quocumque per gratiam dicitur, & vnitur. Ad istas ergo nuptias, ad statum ecclesiasticum qui ingreditur, in tenebras infernales mittitur nisi perfectio, & virtutibus adornetur. Intravit (inquit) ad regem. Vnde Hester. 4. dicitur, quod non erat licitum indutum sacco, aut lam regis intrare. Sicut enim signat vitam, & peccata, quia verum illi qui saccis talibus induunt, intrare non permittuntur. Nā diuitibus dicitur Mat. 16. Diues difficile intrabit in regnum caelorum. Et si vis, nota, quod illi, qui in Ecclesiam intrant ad Christum, ibi debent intrare

Contemplandum, Intrat ergo homo in Ecclesiam
Collaudandum, ad officium cōteplationis. Ps.
Celebrandum. Intrem in sanctorum Dei,
Ad deprecandum. intelligam in nouissimis, Intret
et ad locum laudis, & gratiarum actionis. Psalm. Introibo portas
ingressus in confessione, atria eius in hymnis, confitemini illi, laudate
nomen eius, quoniam suauis est Dominus. Intret in super ad celebra-
dum, & immolandum. Psalm. Introibo ad altare Dei &c. Intree
nihilominus ad deprecandum, & adorandum. Psalm. Introibimus
in tabernaculum eius, adorabimus in loco ubi steterunt
pedes eius. Patet igitur quod intrandum est in Ecclesiam tripli-
citer. Sanctificatio seu moraliter, pacifice seu cordialiter, cano-
nicē seu legaliter. Et sic patet, quod est introitus procurandus. Quartum
principale dico, quod est introitus excludendus. Et sic nota, quod est triplex introitus excludendus, videlicet
Vitiōrum de conscientia, Igitur impediamus in-
Impiorum ad beneficia, troitum vitiōrum ad men-
Perfectorum ad maleficia. tis atria, & iste est introi-
tus peccatorū. Taxus enim introitum cauernae suae cum cauda
sua villōsa, claudat ne ventus intrare possit, sicut Plinius. Apes et
cum suis succis amarissimas stricificanc introitu aluearis, ne sub
intrēt animalia venenosa. Sic verum charissimi, nos debemus
introitum cordis & sensum stricificare, & claudere, & hoc
cum cauda. sicut est finis corporis. cū cōsideratione ama-
ritudinis inferni, ne forte animalia venenosa. i. male dele-
gationes, diabolus vel peccata, vel et ne ventus inanis glo-
ria valeat aliquatē subintrare. vnde. 4. Reg. 6. dicitur de I-
lo, qui volebat occidere Helyseum. Claudite ostium, & nō
finatis eum introire. Diabolus enim & peccata sunt de natura
olei, quod est de natura valde penetratiuum, & subintra-
tuum

tiuum, & maxime oleum de Bacus, quod nullo vase nisi curbita, quia. sicut semper querit cor humanum intrare, & ipsum corrumpere, & delere. Psalm. Intravit sicut aqua in interiora eius, & sicut oleum in ossibus eius. De diabolo enim dicitur Luc. 22. Intravit sathanas in Iudam, qui cognominabatur Sca riotch. Talis ergo introitus est excludendus, & talis hospes, sine mora refutandus. Dominus ergo custodiat introitum, & exitum tuum. Psalm. 120. Excludat ergo introitus vitiōrum in cordis atria. Item excludi debet introitus iniquorum ac beneficia. Ad ecclesiastica beneficia solum debet intrare bonus, & nō mali, docti & non indocti, iusti, & non iniusti. Psalm. Hec porta Domini intrabit in eam. Quia nisi abundauerit iustitia vestra, nō intrabitis in Regnum caelorum. Est noua insula Creta, ut dicit Plinius, in qua per 12. millia in circui circuitu penitus, intrat musca, quoniam mella, quae ibi nascitur, si trāferatur alibi, à muscis non tanguntur. Mōs iste charissimus, est Ecclesia militans. Esa. 2. Venite ascendamus ad montem Domini &c. Mella istius montis sunt bona, & beneficia ecclesiastica, quia. sicut opes, & sancti patres fundauerunt, & acquisierunt. mōtem ergo Ecclesie nō debet aliqua musca, i. aliquis malus & a corruptione creatus intrare, nec mella beneficiorum ecclesiasticorum contingere, vel habere. Olee 9. Ag impiorum non intrabunt in domum Domini. Et isti figurati. Deu. 23. vbi. Certae personae arcebant ab introitu templi, videlicet Eunuchus, Mazer, & populus Amon, & Moab, quia semper fuerant filijs Israel inimici Eunuchus & Manzer. i. de meretricibus natus. Item quilibet immundus aut leprosus, sicut patet in infinitis locis. Item cecus claudus, sicut patet. 1. Reg. 5. Eunuchi qui virtute generatiua priuati sunt, significant illos, qui nunquam generant Deo prolem. i. qui praedicationis scientia sunt priuari. Amon & Moab significant laicos, & tyrannos, qui sunt filijs Israel. ecclesiasticis inimici Leprosi & immundi sunt, qui peccatorum maculis aperte reperiunt. Ceci aut significant, qui scripturarum notitia sunt orbati Claudi verum illos designant, qui motu bonorum operum carent, & qui pigritia sunt grauati. Manzeres verum de meretrice geniti illi sunt, qui per symoniam sunt creati. Symonia enim meretricis dicitur, quod bonam personam nō sequitur, sed magis offerentem, & dantem sequitur, & praediligere cōprobatur. Tales enim indigni sunt Dei Ecclesiam introire, & inter eius filias habitare. Prou. 23. Agrum pupillorum ne introieris. Sed heu proculdubio, quam multos fallit hodie ista regula, quae pro certo Manzeres. i. symoniaci, sunt illi, qui, ut cōter, magis intrant. De Symone enim legitur Io. 20. qui sequens illum discipulum, qui erat notus Pontifici, & qui ipsum alias in atrium vbi illud abatur Christus procurat introduci, intravit primus in monumentum, quia. proculdubio sepe fit, quod Symon. i. Symoniacus dicitur tñ habet aliquem notum Pontifici, vel praesentem ductorem vel introductorē, primus, & praesens in atrium Pontificis, & in monumentum introire meretur, & notatū beneficium intrare permittitur, & iubetur, ubi pro certo hodie Christus illud est, & pro dolor, plus irridet, quod timetur. Intrat enim & recipiuntur hodie pueriles, & effeminati, sicut dicitur Dan. 13. quod pueri, uxores intrabant in templum Belis per occultum introitum, & quae erant sub mensa cibaria apposta, consumebant. Intrant ignorantes, & claudicanti, sicut de claudendo dicitur Actuum 3. quod exiliens cum Petro & Ioanne introiuit in templum. Intrant in super offerentes, & donis ornati. i. symoniaci, sicut de Iudis dicitur 1. Mach. 8. quod abierat Romam, & intrauerunt curiam. De quibus etiam 1. Mach. 14. dicitur, quod clypeum aureum magni poderis presentauerunt Romanis. Quia reuera qui pondus auri fecum portauerit, facilius in oem curiam introibit. Christus enim solebat dicere illud Luc. 18. Quae difficile quae pecunias possident, Regnum caelorum introibunt, quoniam nō facilius reputabat intrare camelum foramen acus, quam diuitem in Regnum caelorum. Mart. 20. & Mar. 10. Sed reuera hodie mutata est regula, quae certe valde est difficile, quod Regnum caelorum. i. Ecclesiae Regnum, & Regimen introcat nisi diues, & pecuniosus exillat. Maligorum enim non boni, Symoniaci, & ambitiosi citius intrant, sed tñ finaliter mortē aeternam ex tali illicito introitu reportant. exemplo Amō, qui introierat interiorum atrium Regis, quod tñ fuit per regē suspēdico dōdēnatus. Quia verum sicut Neem. 12. dicitur Amonites, & Moab non debent introire Ecclesia Dei. Ite est ergo introitus excludendus. Iniquorum ad beneficia & ecclesiarum officia.

Itē excludamus introitum perfectorum ad maleficia, quia. sicut valde cauendum est ne boni introeant ad opera, & negotia mala. Caro enim & mundus vocat, & inuitat bonos, & mōdos ut. sicut per Apostasiam, luxuriam & auaritiam ad ipsos introeant, & gratiarum religionem, & iustitiam praetermittant. Figurati in illa Isahel, quae Principē Sifaram ad intrandum suum tabernaculum inuitauit, ubi tandem lac ad bibendum obtulit, & postea eum occidit, dicitur. 1. Iud. 4. Intra ad me Dñe ne timeas. In quo notat, quod qui à Isahel. i. a mōdo, diabolo vel muliere inuitatus, Dñi iustitiam dimiserit, & ad eos peccatum intrauerit, morte perpetua deperibit. Quod tñ est cōtra multos religiosos mendicantes, quia. sicut praeter ceteris negotia secularia introeunt. Et etiam cōtra praesentis, & clericos, qui Regnum curias, & officia quaerunt, Ecclesiam quae dimittunt contra illud Amos 5. In Galgala nolite intrare. Et Matth. 10. In ciuitates Samaritanorum ne intraueritis. Et sic ergo patet, quod triplex est introitus excludendus. i. Vitiōrum in cordis atria, iniquorum ad beneficia. Et iustorum ad maleficia. Et hoc est quartum principale. Quinto verum principale dico, quod est introitus formidandus vel metuendus. Et ille pro certo similiter est triplex, scilicet introitus

Exercitium corporeae mortis, Introitus ad mortē,
Iudicium impij fortis, erit viuorū. Eze. 47.
Exilium infernalis fortis. Aque istae intrabunt
mare. Aque enim populi sunt Apoc. 17. Quia. nō necesse est, quod oēs populi intrent amaritudinem mortis. Eccl. 1. Oīa flumina intrant mare. Introitus ad iudicium est mortuorū. Primū enim necesse est mori, postea iudicari. Psalm. Introibo in potentias Domini, memorabor iustitiae suae solius. Introitus ad exiliū, i. ad infernum, est damnatorum. Vnde dicitur dñe in Psalm. Introibo vit vsq; in pgenies patrum suorum, & vsq; in aeternū non videbit lumen. Carentia enim luminis cā est formidinis, & timoris. Et idē infernus, formidandus dicitur, quia lux ibi penitus non videtur. Et verum istū introitū dēmus formidare pariter, & cauere. Lupus enim timet intrare pedicam, auis laqueum, asinus, fluiū. Ita pro certo quilibet timere intrare infernum. Iste enim est locus inexibilis, ubi si quis introierit, exinde perpetuū nō exiit. In prouincia enim puinciae est quaedam villa, quae dicitur taurus, ubi in litore vnus aquae terra dicitur satis fixa, in qua si lignum, vel ferrum, vel aliquid aliud aliquantulum inutile immisum fuerit, vsq; ad profundā terrē facillimē subintrabit, si verum ipsum exinde extrahere volueris, nulla arte extrahere, valebis. Locus enim quod intrat, facillime recipit, sed exire amplius non dimittit. Iste locus proprie est similis inferno vel et morti iste enim locus oēs recipit ad ingressum, sed nullū licetiat ad regressum, quia sicut dicitur Sap. 2. Non est agonus, qui regressus fuerit ab inferis. Istum enim locū facillime subintramus, sed postquā intrauerimus, ibi inexibiliter remanebimus. Prou. 2. Qui ingrediuntur ad eam, nō reuertent, nec apprehendent semitas vitae. Fatui sunt ergo peccatores, qui nō cessant istum introitum procurare. Similes enim videtur esse leporibus, qui sicut Archelaum quanto plures hnt annos, tātō ad intrandum in cauernā suam plures introitus sibi parat. Sic verum multi sunt hoīes peccatores, qui quandiu viuūt in hoc mundo semper per noua peccata si parat nouos introitus ad infernum, ubi est ipsorum habitaculum, & cauerna. Vnde quanto magis vixerint hoc mundo, tanto acquirunt plures introitus, i. plures causas intrandi facillime. Ideo breuiter de talibus dicitur in Psalm. Introibunt in inferiora terrae tradentur in manus gladij, partes vulpium erunt. Patet ergo quod est quidam introitus formidandus. Sexto autem dico, quod est quidam introitus admirandus. Et iste est introitus diuinus, qui scilicet est multiplex, scilicet introitus

Carnem, qui fuit ad saluandum, De introitu ad
Infernum, qui fuit ad pugnandum, carnem dici po-
Coelum, qui fuit ad regnandum, test illud Luc.
Iudicium, qui erit ad examinandum, 10. Intravit Ie-
Mentem, qui est ad auxiliandum. sus in quodam
castellum, & mulier quaedam excepit illum in domum suam.
De introitu in infernum fuit dictum illud Psalm. Attolite portas
Principes vestras, & introibit Rex gloriae. De introitu in caelum
pōt dicitur illud Luc. 22. Intravit Rex vt videret diucumbētes.
De introitu ad iudicium dicitur in 12. Non intres in iudicij
cum seruo tuo Domine. De introitu ad mentem potest dici
illud Luc. 7. Intraui in domum tuam aquam pedibus meis
non

nō dedisti. Sed hæc vide satis supra. Patet ergo, q̄ sextuplex est introitus. Admirandus, formidandus, excludendus, tolerandus, procurandus, frequentandus. Et hoc de intrare sufficit. Vide supra de ingredi, claudere, exire, inferno, & generaliter ubique agit de aliquo loco.

A Introducere. Nota, q̄ introducere idem est quod intro vel intus ducere, & sic introducere pot accipi p̄ innutare. Et possumus breuiter notare, q̄ quidam a Deo introducuntur in scripturâ Gymnasiū, vt erudiatur, quidam in Ecclesiâ palatium vt promoveantur, quidam in Paradisi conuiuio, vt renūciatur. Est. n. scriptura locus subtilis instructionis: Ecclesia locus solennis promotionis, Paradisus locus immensa refectionis. Introducuntur igit̄ quidam in scripturam instructionem. Vnde Can. 1. Introduxit me Rex in cellaria sua. Item quidam introducuntur ad Ecclesiâ promotionem. Vnde Hic. 3. Introducā vos in Syō, & dabo vobis pastores iuxta cor vestrum. & quædam tñ, q̄ hodie in Ecclesiasticis promotionibus quosdam introducunt affectio carnis, sicut de Ioseph d̄ Gen. 47. q̄ ipse introduxit patrem, & fratres suos ad Pharaonem. Quosdam introducunt munerum acceptio. Vnde de Petro, qui vocabatur Symon, d̄ Io. 18. q̄ ancilla ostia sua ipsum int̄duxit, quia. f. hodie sy moniaci. sæpe in ecclesiam introducuntur. Item quidam introducuntur ad Paradisi refectionem. Vnde de patrefamilias qui cōuiuuium parauerat, dicitur Luc. 14. q̄ ipse dixit seruo suo. Pauperes & debiles, cæcos & claudos introduc huc donec impleatur domus mea. Vide si vis introducere, & intrare, & ingredi idem est significatum, idem omitto, quia satis dictum est in alijs titulis.

Intestina. Pauca sunt auctoritates, Vide in tabula.

A Intueri. Nota, q̄ intueri idem est, q̄ aspicere vel videre, de quo satis dictum est supra, & infra dicitur. Idem breuissimè transeo. Nota ergo, q̄ in scriptura reperitur intuitus diuinus, & intuitus humanus. Et primò ergo dicamus, q̄ est intuitus diuinus. Deus enim triplicè habet intuitum, videlicet

Quendam { Clarum & luminosum, Deus ergo quadoq; intuetur clare, & luminosè, & hoc cum oculo suæ scientiæ, quia. nihil latet intuitum scientiæ, & sapientiæ suæ. vnde 1. Reg. 16. Hōies vident, quæ parent in facie. Deus autem intuetur cor. Item Deus quōq; intuetur piè & dulcorosè, & hoc cum oculo suæ clementiæ. vnde de illo bono iuvene, q̄ à iuuentute sua mandata seruauerat, d̄ Mar. 10. Iesus intuitus eum dilexit illum. Vnde talem piū intuitum petebat Hier. Thren. 5. dicens. Recordare Dñe quid acciderit nobis, intuere, & respice opprobrium nostrum. Item Deus quōq; intuetur dure, & rigorosè, & hoc cū oculo suæ iustitiæ. Gen. 31. Intueat Deus & iudicet internos. Et Iudith 6. Dñe Deus Israel intuere superbiam eorum, & respice ad nostram humilitatem. Et Iob 35. Singulorum causas intuebitur, etiam cum dixeris, non considerat, iudicare coram eo, & expecta eum. Ille ergo intuitus diuinus. Secundo dico, quod est intuitus humanus. Et sic nota, quod est

Intuitus { Sagacitatis consideratiuæ, Intuentur ergo, quæ benignitatis exuberatiuæ, subtiliter, & consideratiuè, & isti sunt vi- Crudelitatis exterminatiuæ, & isti sunt vi- Intuentur, & considerat creatorem, iuxta illud Eccl. 33. Intuere omnia opera altissimi. Et Esa. 21. Contemplatus est diligenter multa intuitu. Intueantur ergo, & considerent Dei maiestatem, Intueantur ergo Deus, & sua magnitud. Iob 26. Quis poterit conitruum Matris puritatem, Magnitudinis eius intueri, ac si dicar. Cœli claritatem, Magnitudinis eius intueri, ac si dicar. Mundi puritatem, Impossibile est, q̄ magnitudo diuinæ Inferni asperitatem, maiestatis possit perfectè intueri vel videri pro tempore huius vitæ, sed tñ aliud erit qñ facie ad faciem videbitur post hanc vitam. Idem de Deo dicebat Baalam Num. 24. Videbo eum, sed non modò intuebor eū, sed non propè. Sed tñ de peccatorib. pot dicit, q̄ ipsi non sunt digni in istam increatā sapientiam intueri. patet Iob 28. Semitam ignorauit auis, nec intuitus est eam oculus vulturis. Vul tur. n. cadavera diligēs, est luxuriosus. Auis verò altè volitans, est superbus. Item intueatur beata Virgo, & sua pulchri-

tudo, s. vt quilibet deuotus dicat sibi illud. Cant. 6. Reuertere Sunamitis, vt intueamur te. Itē intueatur Paradisus, & suaplenitudo. Iob 37. Suscipe cælum, & intueere, & contēplare ætheriā. Itē intueatur mundus, & eius turpitud. s. defectus virtutum, & morum inordinatio, quæ est ibi. Hic. 3. Intuitus sum, & ecce non erat hō, & oē volatilis cæli recessit. Aspexi, & ecce carmelus de seruis, & oēs vrbes eius destructæ sunt. Expone. Item intueatur infernus, & eius mēstitudo. Esa. 8. Suspicier sursum, & ad terrā intuebitur, & ecce tribulatio, & tenebræ, dissolutio & angustia, & caligo persequēs. Et sic dico, q̄ quidam intuetur subtiliter, & consideratiuè. Deinde dico, q̄ quidam intuetur benigniter, & exuberatiuè. s. pij viri, qui intueatur, & considerant miserias aliorum. Vnde de claudio dicitur Act. 3. q̄ Petrus intuens in eū cum Ioanne dixit. Respice in nos, & sanauit eum. Deniq; dico, q̄ quidam intuentur feueriter, & reuerberatiuè. Et isti sunt boni iudices & prælati, qui. s. cum quodam torore, & quadā grauitate istititiæ debent alios intueri, quia sicut d̄ Prou. 10. Rex, qui sedet in folio iudicij sui, dissipat oē malum intuitu suo. Vnde de Paulo legitur Actuum 13. q̄ intuens in elimam magnum plenus Spū sancto dixit. O plene oī dolo, & fallacia, & fili, diaboli, inimice oīs iustitiæ, non desinis subuertere vias Domini rectas. Insuper dico, q̄ quidam intuentur crudeliter, & exterminatiuè. Et isti sunt impij, & tyranni, qui. s. cum superbo, & fero intuitu, & cum indignatione, & cōtempu alios intuentur. figurati in statu Nabuchodonosor, de qua d̄ Dan. 2. Statua sublimis stabat contra te, & intuitus eius horribilis. Expone, vt. s. paupere cōquerendo de tali intuitu dicat illud Iob 16. Infremuit contra me dentibus suis hostis meus, terribilibus oculis me intuitus est. Et sic patet, quod est intuitus crudelitatis, feueritatis, benignitatis, subtilitatis seu sagacitatis. Et iste est quadruplex intuitus humanis. Et sic patet quomodo scriptura ponit humanum intuitum, & diuinum. Vide de considerare, videre contemplari aspice re, & similibus.

Intimescere. Vide vbitimor.

Intus, interior, Intrinsecus, Intra.

Nota, q̄ interioritas significat loci, vel rei mediū, & profunditatem, sicut exterioritas significat eius superficiem, & extremitatē. Et loquendo moraliter, interioritas significat illa loca vel opera, quæ nobis sunt incognita, & ignota, limitata, inclusa, & circumseptā. Et sic generaliter intus significat quodcunq; secretum. Significat ergo cordiale intentionem, infernalem inclusionem, ecclesiæ habitationem, Paradisi possessionē. Oia enim ista significantur per intus, vel per significatum interioritatis. Notare ergo possumus, quod est quædam interioritas

Munde custodienda, Dico ergo primò, q̄ est interioritas munde custodienda, & ista significat interiora cordis nri. s. conscientiā, intentionem, affectionē. Oia. n. ista sunt interiora latetia, nec exterius, apparentia. Et iō sicut interiora castri sunt intelligētius custodienda, q̄. s. hostis illa, quæ sunt interiora ceperit, facilliter residuum obtinebit, sic pro certo interiora nostra. s. cor, voluntas, interiora debent sanctè, tūc, munde seruari, quia. s. hostis diabolus istorū, habuerit possessionē, facilliter obtinebit atrium exteriorum compositionum. Sicut. n. d̄ 1. Reg. 24. Dauid & viri eius interiori parte speluncæ latebāt. In quo notatur, q̄ interiora cordis nostri debēt esse nobiliora, & tutiora, & p̄ virtutes paratiora, vbi Dauid. i. Christus & viri eius. i. dona Spiritus sancti principaliter habitant atq; latēt. Balsamū. n. i. æstate scinditur, vt humor eius distilletur. Verū tñ summè cauendum est, ne lignum interioris lædatur, quia si læsum fuerit, totum perit, & iō cultellis oēs, & ligneis, non cum ferreis solet scindi. Quia breuiter charissimi, principaliter cauere debemus, ne nostra interiora p̄ peccatū lædantur quia nisi ista sana fuerint atq; munda, oīs morum congeries destruitur, & fructus bonorum operum impeditur. Iō consultur Matthæi 23. Munda prius quod intus est calicis, & paropsidis. Ista est ergo interioritas custodienda, & verè custodienda, & mundè, & honestè seruanda. Et hoc quia ista est.

Locus

Locus { Secreti & meditationis, Gratia & inspirationis, Dulcoris & dilectionis.

Virtutis & roborationis, Amoris & inflammationis, Honoris & exaltationis, Stuporis & admirationis, Doloris atq; compassionis, Laudis & exaltationis, Clementiæ & miserationis, Puritatis & mundationis, Sanitatis & renouationis, Veritatis & contemplationis, Paupertatis & humilitationis, Asperitatis & macerationis.

Item est locus gratiæ, & inspirationis, q̄. s. Spiritus sanctus inspirat interior, non exterius. Ezech. 10. Nubes impleuit atriū interioris. Itē est locus dulcoris & dilectionis. Vera. n. dilectio est interior, non extra in Spiritu sancto, non in carne in meditatione diuinæ legis, non degustatione teporalis dulcoris. Roma. 7. Cōdelector. n. legi s̄m interiorē hoīem. Item est locus virtutis, & roborationis. Robur. n. virtutis venit ab intus non ab extra. Det vobis virtutem corroborari per Spiritum eius in interior hoīe. Eph. 3. Item est locus amoris & inflammationis. Palm. Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescit ignis. Item est locus honoris, & exultationis, q̄. sibi est regimen, & habitatio summi Regis. Lucē 17. Ecce Regnum Dei intra vos est. Item est locus stuporis & admirationis, quia. f. interioris in corde sis habitatio mirabilium operum Dei viuū. Marci 6. Plus magis stupebant intra se. Item est locus doloris, & compassionis, & maximè compassionis mortis Christi. De quo Leui. 16. Inferat sanguinem hirci pro peccato occisi. f. Christi intra velum. Item est locus laudis, & exultationis. P. s. Benedic aīa mea Dño, & oīa quæ intra me sunt, nomini sancto eius. Itē est loc⁹ clemētiæ miserationis, & sic præcipitur mulieri 4. Reg. 4. Ingredere in quit, & claude ostium, cum intrinsecus fueris, mitte oleum in oīa vasa. i. in omnes pauperes effundes oleum pietatis. Itē est locus puritatis, & emundationis. Plaga. n. non curatur, nisi ab intra s̄ces emundentur. 2. Paral. 29. Extulerunt omnem immunditiam quam intus reppererunt. Itē est locus sanitatis & renouationis 2. Cori. 4. Licet is qui foris est homo noster corruptus sit tñ qui intus est renouatur de die in diē. Item est locus veritatis, & contemplationis. Vnde de sanctis aīaliis d̄ Apoc. 4. quod in circuitu, & intus plena erant oculis. Item est locus paupertatis, & humilitationis. Vnde de altari dicitur Exod. 27. quod intrinsecus erat concanū, & inane. Concauitas enim, & inanitas significant voluntariā paupertatem. Item est locus asperitatis, & macerationis, quia. f. oīa superflua ab intus intus per penitentiā sunt abradenda. Vñ de domo leprosa d̄ Le. 14. qd̄ intrinsecus dēbat abradī per circuitū. Et sic bñ patet qd̄ iste locus interior. s. cor humanū, dignè dēt seruari, & magnis virtutib. adornari. Et sic i istis suis nō est cōpletio vniuersi. Notare ergo possumus qd̄. Quidā boni sunt interior, nō exterius. Quidā exterius, nō interior. Quidā interior & exterius. Quidē non sunt boni nec exterius nec interior. Dico primò quod quidā boni sunt interior nō exterius, & isti sunt quidā, qui quamuis exterius propter aliquos mores leues mali, & insolentes videant, intus tñ boni, & iusti esse noscuntur. sicut hōis, qui exterius vñ esse macri, & sicci, tñ sunt quōq; interior pingues & liquidi, q̄. s. mul t̄ sunt, q̄ exterius in conuersatione p̄ plenitatem morū vñ macri, & vtrutib. vacui, qui tñ interior cunctis virtutib. sunt impinguati. Le. 3. Offerent inqt de hostia q̄ cōq̄ intrinsecus pinguedinis est. Isti figurantur in templo Salomonis, qd̄ interior erat auro mundissimo deauratū, exterius verò cēmētō, & lapidib. tantummodo erat reatum, q̄. s. sæpe fit quod illi, q̄ exterius reputatū in sensati, & lapidei, sunt intus i corde sancti, mundi & auri. quia breuiter multa sunt, quæ vident exterius vilia, quæ sunt intus preciosa. Terra enim exterius est turpis coloris, intus tamē est magni valoris, quia quamuis extra videatur turpissima, intus tamen quōq; continet preciosos lapides, & metalla. Ligna etiam, & ossa exterius videtur dura, & solida, sunt tñ intus plena humorib. & medulla. In hyeme etiam quāto arbores sunt sicciore, & pallidiores

exterius, tanto sunt in radice humidiores interioris. Quid dicam de lapidib. calculis, qui exterius duri sunt, & frigidi, & ignoti in caliditate, intus tamen inuisibiliter sunt ignei quod ammodo sunt enim in igneitate abundantiores, quā ceteri lapides, qui videntur molliores, & teneriores. Et breuiter iuxta sententiam saluatoris, Non est semper s̄m faciem iudicandum, quia etiam ipse Christus quamuis esset sanctissimus propter iudicium quod fiebat exterius secundum faciem, quæque reputatus fuit malus, vt Matth. 11. vbi videntes Christū comedere cum publicanis, dicebant. Ecce homo uorax uini amator, peccatorum & publicanorum amicus. Nō decet ergo precipitare iudiciū, quia sæpe fit quod illi qui minus boni apparent exterius, sunt perfectiores & meliores interioris. Et hoc vñ dicitur Apostolus 2. Cor. 4. Licet inquit is qui foris est homo noster corruptus, ille tamen qui intus est, renouat de die in diem. Isti ergo sunt boni interioris, & non exterius. Quidam uerò boni sunt exterius, non interioris, & isti sunt hypocritæ. Sicut. n. cornua & ossa interioris dura & solida, intus tamen sunt inania & vacua, salices etiam licet videantur virides & solida, intus tamen sunt quandoq; purida & cōcaua, ita quod ibi habitant animalia venenosa, terra etiam q̄ exterius sæpe videtur florida intus est lutea & aquosa, itelio etiam q̄ exterius uideatur guttis lucentib. coronatus, intus est penitus venenatus, sic uerè hypocritæ exterius apparent optimi, intus tamen sunt pessimi, quia quamuis appareat virtuosus, ipsi tamen sunt intus in conscientia præ alijs uitiosi, & cum malitia venenosi. Et quāuis videantur exterius per honestam conuersationem lucere, intus tamē per diuersa peccata dinoscuntur fetere, qui Dan. 14. figurantur in idolo Belis, de quo dicitur quod exterius erat aureus, interioris autem luteus. Quia verè tales quandoq; sunt exterius ærei, per eloquentiam, intus autem sunt lutei, per immunditiam, quibus dicitur Marci 23. Vg vobis scribæ & Phariſei hypocritæ, qui mundatis quod de foris est, intus tamen pleni estis rapina & iniquitate. De istis dicitur Eccl. 19. Est qui nequiter se humiliat, & interiora eius plena sunt dolo. Isti ergo sunt boni exterius, & non interioris. Et nota quod sicut corpus quandoq; interioris patitur calorem quandoq; dolorem, quandoque fa mem, quandoq; vermem, quandoq; putredinem, sic verè est quod in interioribus peccatoris quadoq; abundat calor iracundiæ, qui mentem cruciat. Iob 30. Interiora mea efferbuerunt. Dolor inuidiæ, qui mentem anxiat. Iob 30. Pœnis eius in vtero illius vertetur i fel aspidis intrinsecus. Fames auaritiæ quæ mentem fauciat Ezech. 7. Pestis & fames intrinsecus. Vermis remorsus conscientiæ, qui mentem fauciat Prou. 26. Verba susurronis quasi simplicia, & ipsa perueniunt ad interiora cordis. Susurro. n. est remorsus conscientiæ. Putredo luxuriæ, quæ mentem uitiat. Matt. 23. Intus autem pleni estis rapina & immunditia. Quidam etiam sunt boni interioris & exterius, & isti sunt uiri perfecti, qui intus habent bonam conscientiam & exterius habent honestam conuersationem siue apparentiam. Isti figurant in arca testamenti, quæ erat deaurata intus & foris. Figurantur etiam in libro illo de quo d̄ Ezech. 2. quod ipse uidit librum scriptum in uolutum intus & foris quæ scilicet uiri sancti & perfecti dicuntur Arca testamenti, propter uirtutum continentiam. Intus & extra deaurati, ppter splendorem euidentiā. Libri, propter contentam sapientiam. Scripti intus, propter perfectam conscientiam. Scripti foris, propter honestam apparentiam. Idem de tali complete perfectione potest dici illud Gen. 6. vbi dicitur de arca diluuij. Bitumine linies eam intrinsecus & extrinsecus. Isti ergo sunt boni interioris & exterius. Quidam autem non sunt boni nec exterius nec interioris. Et isti sunt illi qui sunt pessimi, qui non solum habent corruptam intentionem, immo etiam corruptam conuersationem. Corruptio enim pomi quæ est interior, paulatim serpit usquequo totum corruptatur exterius. Infirmitas etiam quæ interior latet in corde, paulatim manifestatur in pelle, quia scilicet multi sunt quorum cor & conscientia sunt interioris ita uitiosa & corrupta, q̄ tota eorum interioritas & tota ipforū conuersatio corrupta efficitur & infecta, quia sicut color & dispositio Chameleontis mutatur & disponitur s̄m dispositionem suæ interioris conceptionis & imaginationis secundum Plini. & est s̄m August. de ciuit. Dei, sic uerè color pellis. i. conditio conuersationis hominum disponitur secundū, q̄ intus in corde eodiction. Berchorij. Pars ij. X rum

rum conscientia variatur, Ideo de malis dicitur Deu. 32. Foris uisabit eos gladius, & intus pauor. &c. Patet igitur, quod istud uocabulum Intus, signat cordiam interioriorem. Sedo principaliter dico, quod intus signat infernalem inclusionem. Vnde Prou. 7. Domus inferi uia eius penetrates in interiora mortis. ita quod de damnatis potest dici illud Act. 16. Misit eos in interioriorem carcerem. Tertio principaliter dico, quod intus significat Ecclesie habitationem, de qua potest dicere quilibet ecclesiasticus illud Ezech. 43. Eleuauit me spiritus, & introduxit in atrium interius, & ecce repleta erat gloria domus Domini. Vnde Io. 20. dicitur, quod cum fores clausae essent, & discipuli eius intus congregati, uenit Iesus, quia. scilicet discipuli. fideles sunt intus in Ecclesia in uinitate charitatis, & fidei congregati, constituti, quod Deus ipse uisitat, atque uiuat. & tunc in acris interiori militantis Ecclesie manifestantur, quoniam ibi promoti a spiritu sancto eleuantur, & promouentur, & introducuntur. Sed nota, quod dicitur in Iona, quod cum descendisset ad interiora nauis, & grandi sopore obdormiret, tota nauis cepit periclitari, & periclitasset nisi de nauis eiecisset fuisset. Ion. 1. Quia uere multi sunt ecclesiastici, qui non curant nisi, quod possint ad interiora nauis. id ad interiora Ecclesie introduci, sed uere saepe fit, quod quia ibidem intus torpent, & dormiunt, nisi deponantur, & eiciantur, totam nauem ecclesie submergi, & periclitari faciunt. Quod utique uerum uidemus de multis malis praelatis &c. Isti sunt illi impudici senes, de quibus dicitur Dan. 13. quod intus in pomerio erant absconditi ad insidandum Sufanne. Quod tamen est contra scripturam dicentem Ezech. 44. quod illi, qui ingrediebantur portas atrij interioris, uelibus lineis debebant indui, uelibus lineis in caputibus ligari, femoralibus lineis circa femoralia circuncingi. Linum autem castitatem, & puritatem designat. Significat ergo intus Ecclesie habitationem. Si uis applica his, quae superius dicta sunt de interioritate cordis, & conscientiae, & si in contrarium inuehis, applica illa, quae de mala integritate sunt dicta. Quare uero dico, quod intus signat Paradisi possessionem. Ita enim est illa domus secretior, & interior, quam fecit Salomon ad recipiendum arcam & Cherubin. Sanctos, & Angelos, de qua 3. Re. 6. Oraculum autem in medio domus interioris est secretum habitaculum Paradisi, ubi. sacra testamenti. i. beata anima debet poni, & ubi etiam pro tempore uita huius quilibet iustus debet sperare se reponi iuxta illud Heb. 6. Confugimus ad tenendam propositam spem, quam sicut anchoram habemus animae tutam ac firmam, & incedentem usque ad interiora uelaminis. Et hoc igitur de tractatu Intus, interius, & intrinsecus sufficit. Vide de introducere supra de ingredi, & intrare & supra de exterius, & foris.

Inuenire. Nota, quod est inuentio actiua, & passiua. Inuentio actiua est quando ille, qui aliquid quaerit inuenit, & sic inuentio est terminus, & finis inquisitionis, & quaestionis. Inuentio uero passiua est quae res, quae quaeritur inuenitur. Cum igitur sit duplex inuentio. scilicet bona & mala, dico, quod in bono significato inuentio actiua significat meritum quietem, & utilitatem. Inuentio uero passiua significat firmitatem, & stabilitatem. Ille enim qui inuenit, & acquirit quod inquirerebat, labor & motus eius quietatur, & ab ipso acquiritur, quod prius non habebatur. Res etiam, quae inuenitur, supponitur esse permanentes, & stabiles in loco ubi inuenitur. Sic actiua significat diligentiam, passiuam permanentiam. Nota ergo, quod in scriptura reperitur triplex inuentio. scilicet qua
 Deus, Primò igitur dico, quod est inuentio qua
 Inuenit } Iustus, inuenitur Deus, gratia, seu uirtus. Vnde
 Iniustus, de bona bonorum inuentio potest breuiter exponi illud Matt. 27. Petite, & dabitur uobis, quaerite, & inuenietis, pulsate, & aperietur uobis. In quibus uerbis ostenditur, quod inuenire signat tria. scilicet quaerentis, sedulitatem, uilitatem, tranquillitatem. Sic uero dico, quod inuentio spiritalis, qua scilicet nos desideramus inuenire Deum, & uirtutes per gratiam in presenti, & per gloriam in futuro, tria principaliter facit. Ita enim ex citat torporem, unde dixit. Quaerite, & inuenietis, ac si dicat nihil inuenitur nisi quaeratur. Promittit ualorem, unde dicitur Petite, & dabitur. Excludit laborem, unde dicitur Pulsate, & aperietur. Aperiens enim domus, & camera signat ad quietem receptionem. Sancti enim primò fuerunt seduli inquisitores, tãd fuerunt beati cõprehensores, finaliter autem sunt cõtemplatores.
 B Dico igitur, quod pro Deo inueniẽdo debet excitari corporis

grauitas. (Quaerite.) Potest procurari datoris largitas. (Petite & accipietis.) Potest reperari laboris quantitas, ideò dicit. (Pulsate & aperietur.) Vel si uis, potest informari, & erroris ruditas, Vel diuide altere, & dic quod Deus inuenitur a peccatore tripliciter, sicut solet res, quae perdit fuerat inueniri. Inuenitur enim res perdit per inquisitionem, ideò dicit. (Quaerite.) Per acclamationem, ideò dicit. (Petite.) Per attritionem, ideò dicit. (Pulsate.) Sic uere dico, quod Deum spiritaliter inuenit Feruens cordis meditatio, Per meditationem enim Deum quaerimus. (Quaerite inquit.) Per orationem, (Petite inquit.) Per satisfactionem Deum fortius pulsamus seu tagimus. (Pulsate inquit.) Et id pro certo per contritionem Deum inuenitur. (Inuenietis inquit.) Sola enim contritio Deum perdit inuenit, in quantum inter Deum, & peccatorem pacem reformat, & reficit. Itẽ per uocis orationem Deus accipit, id dicit. (Accipietis.) Itẽ per satisfactionem Deus intratur, & aperitur, ideò dicit. (Aperietur uobis.) Dicamus ergo, quod Deus inuenitur per cordis contritionem. (Quaerite inquit, & inuenietis.) Cordis enim contritio, meditatio & consideratio Deum quaerit, & inuenit. Nam sicut canis ad hoc, quod praedam inueniat, necesse est, quod primitus ipsam quaerat, & per uiam diuerticulatam per qua transit, circueat & discurrat, sic uere ad hoc, quod possit Deum quem per peritiam perdidit, inuenire, necesse est, quod per meditationem, & contritionem diligentius ipsum quaerat. Quia ergo Christus cucurrit per diuersa diuerticula. id est per diuersas uias perfectionis. scilicet

Puritatis in conceptu, Hinc est, quod omnes per
 Humilitatis in partu, istas uias ipsi se
 Penitentiae in mortis egressu, quod quaerunt
 Renouationis in resurrectione, quod in uis uis
 Cõtemplationis in ascensione. postquam eum spua
 liter inuenire. (Quaerite ergo, & inuenietis.) Quaerite dico uias ipsius diligenter considerando, & inuenietis eum praedictas uias spiritaliter imitando. unde Matt. 7. Omnes enim qui quaerit, inuenit. Sicut enim dicitur Lu. 13. Mulier, quae amisit dragmam unam ac cecidit lucernam quaerit domum, & quaerit diligenter ut inueniat. Mulier enim ista signat animam, quae dragma dicitur. Mulier est quae si mollis aer, & designat fragilitatem, quae dragma unum. Christi uel gratia Dei perdidit per peccatum, & iniquitatem, id est, ut eam reinueniat, ipsa debet domum conscientiae euertere per bonam imitationem. Debet lucernam intellectus accendere per discretionem, & donec inueniat quaerere per sedulam meditationem, quia sicut dicitur 1. Para. 28. Si quaeris Dominum, inuenies, si autem dereliqueris eum, proieci te in aeternum. Quaerite ergo, & inuenietis. Et postquam nota re, quia sicut dictum est, Christus inueniri potuit

In loco } Nobili, Quae in loco nobili. In uero uir-
 Humili, ginali, ubi post conceptionem ponit in
 Flebili, inueniri, quae sicut unum lapis preciosus
 Vtili, quod inuenitur in alio lapide precio-
 Amicabili. sum, unde Baladius dicit, inuenitur in uenis Sapphiri in Dio. sic Christus preciosissimus in clausura uirginalis uteri preciosus est inuenitur. Vnde in Psal. dicit. Inuenimus eam in campis siluae. Et Cant. 3. Inueni, quem diligis anima mea, tenui eum, nec dimittam. Item quaeratur in loco humili, & sic inuenitur in praesepe. Luc. 2. Inuenietis in fantem pannis inuolutum, & positum in praesepe. Item quaeratur in loco flebili. Et sic inuenitur in spineto crucis, ubi. scilicet canes Iudaei ipsum inueniunt, ceperunt, lacerauerunt, & occiderunt. Can. 5. Inueniunt me custodes, qui custodiunt ciuitatem, percusserunt me, & uulnerauerunt me, tulerunt pallium meum custodes murorum. Custodes isti sunt Iudaei, qui ciuitatem Hierusalem custodiebant, qui Christum inueniunt, & affixerunt, & ei uelam eorum pallium abstulerunt. In tali ergo uia adest, siue adhuc potest inueniri spiritaliter, quae sicut auis pellicanus, qui pro pullis suis uiuificandis seipsum uulnerat, se per in desertis inuenitur, sic Christus semper per in desertis penitentiam inuenit, ab his. scilicet qui transeunt uiam illam, quae sicut dicitur Hie. 31. Inuenit gratiam in deserto populus, qui remanerat. Et in Psal. dicit. Inuenit eum in terra deserta, in loco horroris, & uastae solitudinis. Item quaeratur in loco utili. id est in renouationis ubi resurrexit. Et sic potest dici de Christo, qui est sapientia increata, illud Sap. 6. Inuenitur ab his, qui quaerunt illum. scilicet a iustis, quod credunt, & sperant illum sua resurrectione docuisse, ut per proprium corporis resurrectionem illum possint inuenire.

uenire. Potest etiam cum ab aliquo quaeritur, in loco utili allegari & ostendi. Luc. 2. Inueniunt Christum in templo, sedentem in medio doctorum. Item quaeratur in loco amabili per uiam cõtemplationis ubi ascendit. Vnde ipse dixit de seipso. Hie. 29. Quaeritis me, & inuenietis. Inuenietis (dico) in hac uita per cõtemplationem. Inuenietis uero me post hanc uiam ascendentes ad me in caelica regionem. Denique de cõtemplatione, & apprehensione uita potest exponi illud Matt. 2. Inueniunt puerum cum Maria matre eius. Quaerite ergo, & inuenietis. Sed pro certo de multis uerificatur illud Cant. 3. In lectulo meo per noctem quaesui quem diligit anima mea, quaesui, & non inueni. Itẽ enim male quaerebat, quia in loco minus debito. In lectulo suo, per quem designatur carnalitas. Item hora indebita. scilicet per noctem, per quam intelligitur mentis obscuritas. Et ideo si talis non inuenit, non est mirum, quod figuratur Genesis 9. ubi uisus Sodomae, qui erant carnales, percussus sunt caecitate, ita quod ostiũ, ubi erant Angeli, inuenire nequibant. Vnde talibus loquitur Deus Ioannis 7. Quaeritis me, & non inuenietis, & quo ego uado, uos non potestis uenire. Nõ sic ergo, sed quaerite, & inuenietis. Inuenitur ergo Deus per mentis diligentem meditationem. Denique dico, quod Deus inuenitur per uocis eloquentem proclamationem uel exorationem, quod notatur, cum dicit. Petite, & accipietis. Sicut enim uenator inuenit canes suos quoniam nescit ubi sunt, ipsos aduocando, sic uere Deus a nobis perditus inuenitur quaerit, per deuotam orationem, si fortiter, & perseveranter petitur, & acclamatur. Petite & accipietis. Vnde Matth. 7. Omnis enim qui petit, accipit. Oaeger enim uorem suam inuenit ofuscando, & fortiter rudiendo, & clamando. Sic uere homo inuenit Dominum, quoniam ipsum per deuotionem odorat, & sentit, & quoniam ipsum clamando per orationem deprecatur, & requirit, quae multis dicitur hodie illud Iac. 4. Petitis & non accipitis, eo quod male petatis. Male enim petit ille, qui contra uoluntatem Domini petit, qui ultra quam meruit petit, qui inuita & sibi non cupit petit. Et ideo tales non accipiunt quod petunt, nec inueniunt quod requirunt. Primi sunt illi, qui percutunt illa, quae sunt contraria fidei, & moribus, & saluti animae, sicut sunt illi, qui petit inimicorum uindictam, uoluptates seculi, & gloriam mundi, de quibus cõmendatur Salomon 3. Reg. 3. quae talia a Deo non petierat, sed uilia & bona. Secundi sunt illi, qui petunt a Deo Paradisum, & facere opera non sunt figurati in matre filiorum Zebedei quae petebat pro filiis suis uirtutem quam meruerunt. scilicet Christi dexteram, & sinistram, quibus uirtutum dicitur Mat. 20. Nescitis quid petatis, quia istud non est meum dare uobis, sed quibus paratum est a patre. scilicet illis qui meruerunt. Tertij sunt illi, qui petunt bona temporalia, similes infirmo, qui petit carnes & uinum, quae tamen bonus medicus Deus non dat eis, sciens, quae talia possint eis esse ad mortis aeternae. Sicut apparet de pueris, qui quod possunt tenere callentem cito ponit ad os suum, & ita si mater dimitteret, uulneraret se &c. Sic de istis uis Deus petita daret, esset ea, ut supra, sicut illi, de quibus dicitur in Psal. quod tentauerunt Deum in cordibus suis, ut peterent escas aiatibus suis. Et sequitur. Adhuc esse eorum erant in ore ipsorum, & ira Dei ascendit super eos. Tales igitur non deberent talia petere, imò deberent dicere illud Eisa. 7. Non petam, & non tentabo Dominum. Petamus ergo iustitiam, licitiam, & honestam, quia sicut dicitur 1. Ioan. 5. Si perierimus enim uoluntatem eius, audiet nos. Petite ergo, & accipietis. sicut fecerunt illi, qui petierunt, & uenit coturnix &c. Quia pro certo Deus a peccatoribus inuenitur per uocis eloquentem proclamationem, uel per uocis lacrymam supplicationem. Vnde Osee 12. Fleuit, & rogauit eum, in Bethel inuenit eum, Eisa. 55. Quaerite Dominum dum inueniri potest, inuocare eum dum prope est. Adhuc dico, quod inuenit Deus per manus exequente operationem, quod ostenditur in uerbo. Pulsate & aperietur, uobis. Pulsare enim denotat mihi aliquem manuale impulsione, quia pro certo bona operatio non est nisi quaedam manualis pulsatio, & uolentia inuestigatio ad inueniendum Deum, & bona aeterna, quod bene figuratur in illo qui recurrens ad amicum petebat tres panes, de quo dicitur Luc. 11. Amen dico uobis, quod si petuerit uos pulsans, surget, & dabit ei quotquot habet necessarios. Et sequitur ibidem. Petite & dabitur uobis, quaerite, & inuenietis, pulsate & aperietur uobis. Vnde Cant. 5. Pessulum ostij mei aperui dilecto meo. Sequitur. Inueniunt me uigiles, qui circueunt ciuitatem. Et Breuiter quodlibet bonum opus est unus bonus impulsus ad aperiendum domum Paradisi.

sicut ibidem possit Dominus inueniri. Vnde Cant. 5. Vox dilecti mei pulsantis. Et sic bene dico, quod Deus potest tripliciter spiritualiter meditando, uocaliter supplicando, & realiter operando. Ideò bene dictum est. Quaerite, & inuenietis, pulsate, & aperietur uobis, quaerite corde, petite uoce, pulsate opere. Se possumus notare, quod tria sunt specialiter loca, in quibus Deus nunquam inuenitur scilicet in uiris Immundis & luxuriosis, Deus enim non inuenitur in loco immundo, Auaris & ambiciosi, in loco profundo, Turbidis & litigiosis, in loco turbido. Et hoc figuratur dicitur Iob 28. ubi dicitur. Sapientia ubi inuenitur? Non inuenitur in terra suauiter inuenitur. Abyssus dicitur, non est in me, & mare loquetur, non est mecum. Terra enim suauiter inuenitur significat luxuriosos, Abyssus in satiabilis significat ambiciosos. Mare uero mobile & fluctuosum, significat discordes, & litigiosos, quae sicut dicitur Eisa. 57. Impij quasi mare feruens, quod quiescere non ualet. Et non est pax impijs, dicit Dominus Eisa. 48. In talibus ergo non inuenitur Deus, nec a talibus reperitur. Vnde Prou. 17. Qui peruersi cordis est, non inueniet bonum. Ita est igitur inuentio, qua inuenitur Deus. Secundo dico, quod est inuentio qua inuenitur homo iustus. Et ista potest significare uirtutem perseverantiam Res. n. quae alicubi inuenitur, sterilitate, & mansit in illo loco supponitur, quia. scilicet exinde recessisset ibidem nunquam inuenta fuisset. Dico ergo, quod inuentio de sui natura significat inuentoris iocunditatem, & utilitatem, inuentus rei stabilitatem, & fidelitatem. Sicut enim homo de nouo inueniens alicui rem solet gaudere, quamquam sit modici ualoris, & hoc pro eo, quod illam rem sine labore uidetur acquirere, sic uere Deus quoniam inuenit aliquem qui ad eum per penitentiam conuertitur, ex hoc quamplurimum gratulatur, quia sicut dicitur Luc. 15. Ille, qui inuenit ouem, quam perdidit, dicitur ualde gauisus fuisse, & ad congaudendum uicinis conuocasse, dicens. Congratulamini mihi, quia inueni ouem, quam perdidit. Sicut etiam dicitur Matth. 13. Ille, qui inuenit thesaurum absconditum in agro, praegaudio thesauri inuenit, uenditis omnibus uadit, & emit agrum illum. Nota igitur. Cum quibus, a quibus, in quibus, debet homo inueniri. Dico inueniri cum bonis, & promptus, & paratus haberi ad omnia bona opera faciendam, & ad mala omnia fugiendam. Diuites enim ualde diligunt seruitores suos, qui cum bonis conuersantur, a bonis frequentantur, & quando ad negotia sua ipsos inueniunt bonos, & paratos. Sic uere Deus illos diligit, quos cum bonis conuersari, a bonis frequentari, & ad bona opera sua exequi paratos inuenit atque promptos. Ad hoc ordinate prosequenda sumatur auctoritas Thob. quinto ubi dicitur. Inuenit iuuenem splendidum stantem praecinctum, & quasi paratum ad ambulandum. In quibus uerbis nota, quod homo, & maxime praelatus, debet inueniri gratus ad solatiandum, quia debet esse iuuenis, id est amabilis & gratus. Doctus ad erudiendum, quia debet esse splendidus, id est luminosus, & doctus. Fortis ad perseverandum, quia debet esse stans, id est perseverans, & stabilis. Promptus ad obediendum, quia debet esse praecinctus, & paratus, id est obediens & humilis. Dico ergo, quod nos debemus inueniri, & maxime si sumus praelati, affabiles & gratiosi, quia nos debemus esse iuuenes. (Iuuenem inquit.) Nihil enim gratiosius, nihil amabilius, seu diligibilis persona inuenire, & hoc quia tunc est in aetate iocundiori, pulchriori & puriori, non solum enim homines imò etiam animalia diligunt iuuenes, & infantes. Vnde inueni scriptum, quod cum quidam puer conuenisset natando se in mari sapius balneare, erat ibi quidam piscis Delphinus, qui ualde dictum puerum diligebat, cum ipsoque iudebat, ipsum etiam condecebat, sicut idem puer pluries retulerat matri suae. Accidit autem, quod cum dictus puer nimis quadam die in remota, & profunda maris enataisset, deficiens uiribus submersus est. Delphinus uero puerum ad littus traxit, & extra aquam iuxta eum praedolore, & amore pueri mortuus in crastino inuentus fuit, ita quod mater perpendit, & cognouit illum esse Delphinum, qui suum filium diligebat. Sub uoce ergo inuenturis potest amicitia, fauor & benignitas denotari, quae scilicet praelatus, & quilibet uir perfectus debet ab alijs inueniri, iuuenis, id est dulcis, amabilis & tractabilis, & benignus. Ad quod potest applicari illud Matt. 2. Ite interrogate diligenter Diction. Berchorij. Pars ij. X 2 de pue-

de puero, quē cum inneneritis, renūciare mihi, ut & ego veniens adorem eum. Sequitur. Et intrantes domū inuenerunt puerum cum Maria matre eius, & procidentes adorauerunt eum. Quia re vera ille puer. i. purus aer, gratioſus, & iuuenis inuenitur à Magis. i. ab alijs ſe minoribus diligitur, & honoratur. Dicat ergo quilibet talis iuuenis illud Sapi. 8. Iuuenis, & acutus inueniar in iudicio. & etiam alij pp eius gratioſa ſta- tem poſſunt eius obſequijs uocari ſubingari. Qd̄ eſt contra multos, qui inueniuntur ita duri, ita rigidi & auſteri, q̄ nullū impēdunt cuiusq; auxiliū, conſiliū, vel fauorem. figura- ti in illa vite ſilueſtri, quam inuenit famulus Heliſei, quæ ita erat amara, q̄ ipſum gultare nequinerunt filij prophetarum, imò clamauerunt. Mors in olla vir Dei. 4. Reg. 4. Quia verē multū inueniuntur ita ſilueſtres, & rudes, ita amari, & acerbi, q̄ recte ſunt mors, & deſolatio alienorum. Vnde de talibus pōt dici illud Eccl. 7. Inueni mulierem morte amariorē, quē laqueus venatorum eſt, & fagina cor eius, vincula ſunt manus eius. Tales. n. dicuntur mulieres, propter mollitiē imbecillitatis, dicuntur morte amariorē, pp læuitiam crudelitatē, dicuntur habere manus vt vincula, propter tenacitatem paritatis, ut ſic de quolibet tali dicat ille ſāctus. Credidi ue nire ad Iuſtinianum, & Diocletianum inueni. Nō ſic chariſſi G mi, ſed inueniamur affabiles, & gratioſi. (Inuenē inqt.) ¶ Itē- rum dico, q̄ nos debemus eſſe vel inueniri ſpectabiles, & lu- miniſi, quod notatur cum dī. (Splendidum.) Sicut. n. lumen ſemper debet inueniri in lampade ad illuminandum, aqua in fonte ad refrigerandū, panis in arca ad reſiciēdum, ſic ve- re in prælo vel hoīe perfectō ſemper debet inueniri lumē ſcientiæ, & doctrinæ ad alios paſcendū, rigandū, & erudiē- dū. (Splendidū inquit.) quia. ſi ipſe debet eſſe ſplendidus inte- rius per diſcretionē, & extra per honeſtam conuerſationē. Vnde Apoca. 22. Oſtendit mihi Angelus ſtuuium aquæ viuæ ſplendidum tanquā cryſtallū. Sicut. n. quiriſus lapis precio- ſus, qui facit hoīes futura diuinare, inuenitur in oculis hye- narum, Echites verò lapis, qui facit mulieres parere, inuenit in nidis aquilarū, ſic verē virtus ſapientiæ, & doctrinæ, q̄ mu- lieres. i. ſimplices facit parere per bonam operationem, q̄ et- ſi facit de futuris prænoſticare, & cogitare per diſcretam con- ſiderationem, iſta (dico) virtus ſemper debet inueniri apud Aqilas & Hyenas. i. apud Iudices & Pſalatos. Hyena. n. beltia, q̄ mortuos deuorat, ſignat iudicē ſecularem, ad cuius officiū pertinet extirpare mortuos, & celeratos, quia (ſm Senecā) genus miſericordiæ eſt, malos cito occidere. Per Aqilas ve- rō, quæ ſunt reges auium aliarū, intelligo prælatos eccleſiæ, q̄ ſunt reges & rectores auū. i. eccleſiasticarū, & ſpiritualiu pſonarū. Iſti ergo debent inueniri, & diſcreti, & tā pro ſe, q̄ p ſubditis in ſcretijs, & moribus erudiri. Splendidū inqt. Aba- cuc. 3. Splendor eius, vt lux, erit. Inueniamur ergo ſpectabi- les & luminioſi. i. clari ſapientes, & docti. ſicut dī Dan. 5. Spi- ritus amplior, prudentia, intelligentia, interpretatio ſomnio- rū, & oſtenſio ſecretorum, & ſolutio ligatorum inuēta ſunt in Daniele. Et meritō, quia p certo ſicut dī Sapi. 6. Sapientia facile inuenitur ab his, qui quærent eam. Quod tamen eſt cō- tra multos doctores, qui ita abſcondunt opera, & diſtamina ſua, q̄ non poſſunt ab aliquibus inueniri, nec bona ab ipſis facta per alios adipiſci. Sap. 5. Nullum inuenietur veſtigium itineris illius, ſimiles ceruo, de quo ſcribitur, q̄ quæ ſuū cornu dextrum eſt medicinale, ideò ceruus inuidens humanæ ſalu- ri, dextrū cornu ita abſcondit, q̄ vix pōt ab aliquo reperiri. Tales. n. ſunt illi, qui documenta & ſcientiam ſuam nolūt ex inuidia cōicere, ne forte alij ſint in ſcientia ſibi pares. Ecclē. 14. Non eſt apud inferos inuenire ſibi cibum. Et ſi vis, cōpa- ra tales inferis, vbi oīa deglutiuntur, ita & amplius nō inue- niuntur. Tales. n. rōne inuidiæ poſſunt inferi nuncupari. Non H ſic ergo, ſed ſimul ſpectabiles & luminioſi. ¶ In ſuper dico, q̄ debemus inueniri durabiles, & virtuoſi, quod notatur cum dicitur. (Stantem.) Stantes. n. debemus eſſe, quia. ſ. Deus nos debet inuenire in perfeuerando durabiles, & fideles. Perfeue- rantia. n. valde cōmendatur, quia ſine iſta nullus coronatur. Finis. n. non pugna coronat, quia qui perfeuerauerit vſq; in finem hic ſaluus erit. Lucā 21. Nam ſicut quidam fontes ſunt qui ſemper bullientes inueniuntur, quædam ſunt arbores, q̄ ſemper virides inueniuntur, & reperuntur, ſic verē nos de- bemus ſemper bullire, & feruere per veram amicitiam, & fi- delem affectionem, ſemper virere per gratiam, & perfectio-

nem. Inueniamur ergo ſemper feruentes per fidelem amicitiam, & hoc non ſolum in proſperitate, ſed etiam in aduerſi- tate, quia hic iam quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis q̄ inueniatur. 1. Corint. 4. quāuis ſcriptura hoc impoſſibile uel ſaltem videatur difficile reputare. Prouer. 20. Virum autē fide- lem, quis inueniet quia ſicut dī. Eccl. 6. Amicus fidelis prote- ctio fortis, qui inuenit illum, inuenit theſaurum bonum. Itē ſimus in ſtatu gratiæ ſemper uirentes, per continuam perfe- uerantiam, ne perdamus folia virtutum. iuxta illud 2. Corin. 5. Veſtiti, & non nudi inueniamur. Quæ rō ſunt cōtra multos qui non perfeuerant in fideſi amicitia, nec in virtuoſa exiſtē- tia, ſicut pater de hypocritis, qui mō ſunt, modo nō ſunt, mō apparent, modo diſparent. Similes nocturnis lucifugis, quē de nocte videntur, & inueniuntur, de die verò, vt cōiter, non vi- dentur, nec inueniuntur, pro eo, q̄ eorū claritas nō apparet. Figurati in illa ſicu Matt. 21. in qua Chriſtus non inuenit fru- ctum, ſed tm folia, quia. ſiſti nō habent opera, ſed verba. Lu- 13. Arborem ſci habebat quidā plantatam in vinea ſua, & ve- nit ad eam quærens fructum, & non inuenit. Iſta ē ſunt con- tra plures amicos ſimiles gliribus, quē ſunt mures in cſtate uigilantes, & in hyeme dormientes. quia. ſiſti in æſtate pſpe- ritatis circa hoīem uigilant, & obſequuntur, in Hyeme verò aduerſitatis dormiunt, nec circa eum inueniuntur, ſimiles il- li mulieri, de qua Eccl. 7. dicit. Virum ex mille reperi unum, mulierem ex oibus non inueni. Iſta etiam poſſunt eſſe cōtra mundi diuites, qui ad modum ſtellæ cometa in cſlo. i. in cel- ſitudine ſtatis imperant, & gloriantur, ſubito verò deſcendunt nec amplius reperiuntur, iuxta Pſ. Vidi impium ſuper exalta- tum, & eleuātū ſicut Cedros libani, tranſiui, & ecce nō erat, quæſiui, & non eſt inuentus locus eius. Nō ſic chariſſimi, ſed ſimus ſtates, & perfeuerantes. (Stantem inquit.) 1. Corin. 10. Qui ſtat, videat ne cedat. Et Matth. 20. Inuenit alios ſtantes & dixit illis. Ite & uos in vineam meam. Quia re uera illa in vineam Paradifi mittitur, qui ſtans & perfeuerans à Domino reperitur. Num. 23. Reuerſus inuenit Balac ſtans iuxta Ho- locauſtum ſuum. Inueniamur ergo perfeuerantes atq; virtuo- ſi. ¶ Etiam dico, q̄ nos debemus inueniri obediētes, & ob- ſequioſi. (Præcinctum inquit, & paratum ad ambulandum.) Parati. n. ad obediēdum debemus inueniri, quia beatus ille ſeruus quem uenerit Dominus; inueniet uigilantem. un- de Luc. 2. q̄ ſi Dominus in prima, ſecunda vel tertia uigilia ue- nerit beati ſunt ſerui illi. Et ſequitur. Sic eſtote, & uos parati, ut de quolibet obediēte, & parato poſſit dici illud Phil. 2. Exinanuit ſemper iſum, formam ſerui accipiens, & habitu in- uētus ut homo. Talem ſe obediēte gaudebat Dominus in- ueniſſe in Pſ. Inueni David ſeruum meum, oleo ſancto meo unxi eum. Vbi aduerte, q̄ ille, qui uult eſſe talis ſeruus, debet eſſe paratus ad tria. 1. Ad auxiliandū, quia debet eſſe Dani; manu fortis. Itē ad obediēdū, ſeruum meum inquit. Itē ad com patiendū, quia debet eſſe uētus oleo pietatis. Patet er- go, q̄ inueniri debemus obediētes, perfeuerantes, luminioſi & gratioſi. Sed heu proculdubio q̄ pauci inueniuntur hodie eccleſiasticis tales. Ideò certē iam vī Dominus cōqueri, & di- cere illud Hiere. 5. Circuite uias Hieruſalem, aſpice, & con- ſiderate, & quærite in plateis eius, an inueniatis uirum faciē- tem iudicium, & quærentē fidem, ac ſi dicat, nō. Luc. 18. Non eſt inuentus qui rediret, & daret gloriā Deo niſi hicalieni- gena, quia certē alienigena. i. ſeculares inueniunt hodie ec- cleſiasticis meliores. Lucā 7. Amē dico uobis, nō inueniātā fidē in Iſrael. Et hęc de bona inuēitione ſufficiāt. Patet ergo, q̄ inuenit Deus, & inuenitur iuſtus. ¶ Sed tertio dico, quod inuenitur iniuſtus. Vnde de mala inuentione poſſumus nota- re, q̄ mali uolunt inueniri in loco carnalitatis, in deſerto cu- piditatis, in mōte pōſitatis, finaliter uero inueniuntur in loco pēnalitatis. Inueniunt (dico) in loco carnalitatis, ſites argēto uiuo, qd̄ ſemp conſueuit inueniri in ſterquilino vel latrina. Vnde talib. dī Hiere. 2. Oēs qui q̄runt eam, deſcendunt in menſtris ſuis inuenient eam. Item inueniuntur in deſer- to cupiditatis. Pſal. Inuenit eum in terra deſerta, in loco hor- roris & ualtæ ſolitudoſis. Item in monte pompoſitatis. 2. Pa- rali. 20. Inuenietis eos in ſummitate torrentis. Item finaliter inueniuntur in inferno pēnalitatis. Pſalm. Pericula inferni inueniet me. ¶ Si uerò ulterius uelis aliquid proſequi & di- cere, nota, ad huc, q̄ eſt inuētio, qua inuenit impius uel iniu- ſtus, quæ re uera hodie plures inueniūt mali q̄ boni, plures in- iuſti quam

iuſti quam iuſti, impij quam benigni. Plures. n. mali fructus inueniuntur in malis & ſilueſtribus arboribus, q̄ boni in bo- nis, & domeſticis & uilibus. Mala etiam & rapacia anima- lia plures foetus producere ſolent quam benigna. Et ideò de malis, qui in ſeculo, & in clauſtro hodie abundat, poteſt di- ci illud Hier. 5. Inuenti ſunt in populo meo uiri impij, inſi- dantes uelut aucupes, laqueos ponentes ad capiendū vi- ros. Et ſi vis potes dicere, q̄ malus inuenitur

I A Deo, qui ipſum iudicat, Inuenitur (dico) im-
A diabolo, qui ipſum uendicat, pius à Deo ipſum ſi-
A peccato, cui ſe applicat, naliter iudicāte, quā
Ab inferno, qui ipſum dam- ſ. ſicut fera poſt quā
nificat & mortificat. diu lauit inuenitur,
inuenta verò perſequitur, perſecuta capta occiditur, ſic pec-
cator, qui nunc uidetur latere obruitus, & aſpectuos diui-
nos, in quantum. ſ. uenator Deus ipſum uidetur dimittere
pro libito impunitum diſcurrere per nemora mundi huius,
finaliter per caſus, & infirmitates ab ipſo perſequitur, & tan-
dem per mortē capitur, & inuenitur, & finaliter per mortē
comprehenditur, & necatur. vnde Ioā. 2. dī. q̄ Ieſus inuenit in
templo uendentes, & ementes, & expulit eos. Expulit dico
ſ. in tenebras exteriorēs. Pſal. Inuenit eum in terra deſerta,
in loco horroſis, & ualtæ ſolitudoſis. Itē inuenit impius à
diabolo ipſum atrociter impugnāte. 3. Regum 20. Inuenit eū
leo de ſilua, atq; percuffit. Itē inuenitur peccator à culpa ip-
ſum maculante, & confundēte. 1. Machab. 6. Inuenerunt
mala iſta, & ecce pereō triftitia magna i terra aliena. & Deu.
31. Quia non eſt Dñs mecum, inuenerunt me hac mala. Item
inuenitur peccator à pēna ipſum cōprehendēte, & deſtrūe-
te. Pſal. Pericula inferni inuenierūt me. Et alibi. Tribulatio, &
anguſtia inuenierunt me. Et breuiter dico, q̄ mali inueniunt
Dormientes per pigritiam, De pigris, & dormiē-
In lecto manentes per luxuriam, tibus dī Mar. 7. q̄
In terra iacentes per auaritiam, Chriſtus reuerſus ad
Per uiam errantes per ignorantiam, diſcipulos, inue-
Alios fallentes per fraudulentiam, nit eos dormientes,
erant enim oculi eorum grauati. & 1. Re. 26. Inuenit Saul
iacentē, & dormientem. De luxurioſis in lecto quieſcentib.
dicitur. 1. Reg. 19. Inuentum eſt ſimulacrum in lecto. De au-
aris uerò in terra iacentibus dicitur. 1. Reg. 5. Inuenerunt Da-
gon iacentem ſuper faciem ſuam in terra. De ignorantibus
autem dicitur Genef. 37. Inuenit eum vir errantem in agro.
De fallentibus uerò dicitur Matth. 23. Hunc inuenimus ſub-
uertentem gentem noſtram. Sic ergo patet, quomodo inue-
nitur impius iuſtus & Deus. ¶ Sed ſi vis, nota adhuc, quomo-
do quadruplex reperitur inuentio in ſcriptura, uidelicet

I nuentio } Gratia, Prima eſt uirtuoſa, quæ eſt peccatorū,
Culpæ, Secunda uicioſa, quæ eſt peccatorum,
Gloriæ, Tertia fructuoſa, quæ eſt beatorum,
Pœnæ. Quarta doſoſa, quæ eſt damnatorū.

M ¶ Igitur primò dico, q̄ eſt inuentio, qua inueniuntur uirtutes
& gratia. Boni. n. & iuſti non ceſſant uirtutes quærere, donec
eas perueniant inuenire. Teſte. n. ſaluatore, negociator bonas
margaritas quærit, quas tandem inueniens ipſas uendicat &
acquirat. Theſaurum et̄ inueniens, ſolet abſcōdere, ut ipſum
tutus poſſit acquirere, & ſeruare, ſic vt legitur Mat. 13. Quia
pro certo ſi boni negociatores eſſe uolumus, margaritas &
theſaurum uirtutum debemus quærere, & cum ipſum inue-
nerimus, occultare, iuxta illud Senecæ. Eſto occultator uir-
tutum ſicut alij uirtorum, quas quidem nos emimus, & ac-
quirimus, qñ eas mentaliter uendicamus, & qñ ipſarum habitus
in noſtris mentibus generamus. Gratia. n. Dei eſt ſons, à quo
uirtutes ſicut riui nafcuntur, & oriuntur, quem. ſ. inueniē-
tes cunctis bonis ſpiritualibus impinguntur. vnde Prouer.
3. Miſericordia & ueritas non te deſerant. Sequitur. Et inue-
nietis gratiam, & diſciplinam coram Deo & hoibus. & Gene.
6. Noe inuenit gratiam coram Domino. Et nota, q̄ ſicut Apo-
thecarij laborant vt inueniāt herbas medicinales, ſic & nos
debemus laborare, vt inueniamus uirtutes, & gratias ſpiri-
tuales. Aduerte tñ, q̄ quandoq; gratia inuenitur à non quæ-
rentibus, qñq; non inuenitur à quærentibus, qñq; inuenitur
à quærentibus. Inuenitur dico à non quærentibus, Deus. n. eſt
ſicut incantator, qui facit ſe inuiſibilem, qui non inuenitur
niſi uoluerit. & gratia Dei eſt, ſicut ſunt quedā inſulæ, q̄ ſunt
in mari, quæ ſi quæruat, non inueniuntur, inueniuntur tamē

à caſu ubi aliquotiens non quæruunt, ſicut dī de inſula bra-
ſilij, & de inſula puellarum, & ſicut etiam Pli. de quodam la-
pide precioſo dicit, q̄ non inuenitur niſi ſe exhibuerit inue-
niendum. Sic uerē Deus & Dei gratia à quibusdā inueniunt,
qui eos non quæruūt, quia. ſ. ſunt multi, qui et̄ in ipſo actū pec-
cati gratia Dei præueniuntur, & quaſi uolenter traçti à Deo
conuertuntur. Patuit in Paulo & Magdalena. Eſaiæ 64. Quæ-
ſerunt me, qui ante non interrogabant, inuenierunt, qui nō
quæſerunt me. Qñq; non inueniuntur à quærentibus, à mul-
tis. n. quæruunt qui eos non inueniunt. Nō. n. ualent ad hoc
humana merita, ſed ſola miſericordia Redemptoris, quæ tūc
tēporis inuenitur, qñ ſe exhibet peccatori. Patuit in Philoſo-
phis, qui Deum quæſerunt, & non inuenierunt. Non. n. por-
tabant candelā neceſſariam in quæredō, quia. ſ. ipſi habebāt
lucernam naturæ, non ſcripturæ, & candelam rōnis nō fidei.
vnde Ioan. 7. Quæretis me, & non inuenietis. Et Baruc. 3. Nō
hos elegit Dominus, neq; uiam diſciplinæ inuenierunt. Et iō
à Deo non à nobis debemus ſperare talem inuentionem, quæ
ſ. ab ipſo ſolo datur, & cōceditur, & ab eius miſericordia in-
ſpiratur. Ideò dicebat Baruc. 2. Exaudi Dñe p reces noſtras, &
da nobis inuenire gratiam. Qñq; et̄, ut cōiter, inuenitur ab
inquirētibus, quia. ſ. vt cōiter, oīs, qui quærit, inuenit, accipit
qui petit, & pulſanti aperitur. Matth. 6. Gratia. n. propriè dī
inueniri, quia dignè non pōt acquiri, uel per induſtriam uin-
dicari. Luc. 1. Ne timeas Maria, inueniſti gratiam apud Domi-
num. 1. Reg. 1. Vtinam inueniat Ancilla tua gratiam. Nota, q̄
nos debemus laborare ad inueniendum uidelicet

Fiduciam, quæ mentem erigat, Iſti. n. ſunt effectus
Prudentiam, quæ uitam dirigat, gratiæ, qui ſunt à
Iuſtitiam, quæ mores corrigat, nobis inueniendi.
Scientiam, quæ uera colligat, Inueniamus ergo
Amicitiam, quæ fratres diligit, fiduciam mentem
Sapientiam, quæ bonum eligit, erigēt. 1. Paral.
17. Tu enim Domine Deus meus releuaſti auriculā ſerui tui,
idcirco inuenit ſeruus tuus fiduciam, ut oret coram te. Item
inueniamus prudētiam uitam dirigentem, quia ſicut dicitur
Prouerb. 19. Cuſtos prudentiæ inueniet bona. Item inueniamus
iuſtitiam mores corrigentem Prouer. 21. Qui ſequitur
miſericordiam, inueniet uitam, & iuſtitiam. Item inueniamus
ſcientiam uera colligēt. Prouer. 2. Intelliges timorē
Domini, & ſcientiam Dei inuenies. Inueniamus amicitia cū-
ctos diligentem. Eccl. 6. Amicus fidelis proteſtio fortis, qui
inuenit illum, inuenit theſaurum bonum. Item inueniamus,
ſapientiam bonum eligentem. Prouer. 3. Beatus homo, qui
inuenit ſapientiam. Et 18. In labijs ſapientis inuenitur ſapi-
tia. Patet ergo, q̄ eſt inuentio, qua inueniuntur uirtutes, & gra-
tia. ¶ Præterea dico, quod eſt inuentio, qua inueniuntur cul-
pæ uel uitia. Mali enim non quæruunt inuenire gratias, & uir-
tutes, ſed potius uitia, & iniquitates. Sicut. n. imunda aialia
ſicut porci ſtercora, uultures cadauera, hyenæ mortua cor-
pora diligunt, ſic peccatores mundi gaudent obtinere, face-
re, & inuenire opera immunda & uilia, in quibus. Cetercāt
ſua deſideria inhoneſta. Et ſic nota, q̄ ſuperbi & iracūdi gau-
dent de inuentione crudelis operis. Eccl. 12. Cum uenerit tē-
pus, non ſatiabitur ſanguine. Luxurioſi gaudent de inuentione
ne ſceteris ſccleris. Job 3. Gaudent uehementer cū inue-
rint ſepulchrum. Auari uerò gaudent de inuentione lucri uel
muneris, dicentes ſcilicet illud Oſe 12. Verumtamen diues
effectus ſum, inueni idolum mihi. & Job 3. Effodientes the-
ſaurum gaudent uehementer. Eſt igitur inuentio qua inue-
niuntur culpæ, & uitia. ¶ Rurſum dico, quod eſt inuētio qua
inueniuntur ſalus, & gloria, & iſta eſt illa qua ſcilicet iuſti ſi-
naliter inueniunt gloriā Paradifi uel retributionem æter-
nam. Ecclē. 12. Benefac iuſto, & inuenies retributionem ma-
gnam. ſi non ab ipſo, ſaltem à Deo. Iuſtum eſt enim, q̄ iuſti q̄
in hoc mundo non faciunt niſi Deum, & Paradifum uenari
& quærere, ipſum quandoq; debeant inuenire. Agricola. n.
per totum annū laborat, ut in æſtate fructus inueniat, & ac-
quirat. 2. Paral. 15. Si quæſeritis eum, inuenietis. Vnde Beati
præ gaudio qñ inueniunt ad Paradifum, ubi inueniunt Deum,
uidetur dicere illud Threnor. 2. En hęc eſt dies, quam expe-
ctabamus, inuenimus & uidimus. Quia breuiter Deus quan-
tum ad uiſionem eſſentialē, per gratiam ſolet, & per gloriā
inueniri, ſicut de ſancta anima dicitur Prouer. u. Mulier gra-
tioſa inuenit gloriā. Qui. n. in gratia Dei perfeuerauerit,
Diction. Berchorij. Pars ij. X 3 perue-

perueniet ad gloriam, quam requirit. Et qui in agro gratia diuitias seminat centuplum inueniet in agro celestis glorię, qua appropinquat. Gen. 26. Seminauit autem Isaac in terra illa, & inuenit in anno illo centuplum. Et nota, qđ anima in Paradiso seu gloria inueniet

Quietem a laboribus, Salutem a languoribus, Tegumen a frigoribus, Solamen a mceroribus, Velamen ab ardoribus, Honorem cum maioribus, Dulcorem in saporibus, Splendorem in pectoribus, Vigorem in corporibus.

Inueniunt (dico) in Paradiso beati quiete a laboribus. Matt. 11. Venite ad me oēs, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam uos, & inueneritis requie a lab. uestris, vt dicat quilibet ip forum. illud Eccl. 5. 1. Modicu laboraui, & inueni mihi multam requie. Item inueniunt salutem a languoribus, quia. sicut est vita sine morte, salus & sanita sine morbo. Prouerb. 8. Qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet salutem a Domino. Item inueniunt regumen a frigore, quia. sibi est domicilium firmum, & tutu Plal. Etenim passer inuenit sibi domum, & turtur nidum vbi reponat pullos suos. Sequit. Beati, qui habitant in domo tua Dñe. Item inueniunt solamen a maioribus, Ose. 12. In Bethel inuenit eum. s. consolationis locu ab omni mcerore. Bethel. n. interpretatur domus Dei, vel habitaculum Dei, qđ proprie est cœlum, vbi vltra nō erit luctus, neq; clamor, neq; dolor. Apoc. 2. 1. Item inueniunt velamen ab ardoribus, quia. s. ibi est perfectu refrigeriu contra mundi tribulationes. Hie. 6. Interrogate quę sit via bona, & ambulate i ea, & inuenietis refrigerium a lab. uestris. Item inueniunt honore cum maioribus. s. cum Deo & cum sanctis. Vñ Deus vñ dicere de quo liber beato illud qđ Rex Israel legitur dixisse de David. 1. Regum 16. Stet inquit David corā me, inuenit. n. gratia in oculis meis. Item inueniunt dulcorem in saporibus, quia ibi sūt delicia sempiternę. Prouer. 25. Mel inuenisti, comede. 1. Par. 4. Inuenerunt Pasqua vberima. Item inueniunt splendorem in pectoribus, quia. sibi est vera uisio, & scientia oium. Vnde in Ps. Dies pleni inueniuntur in eis. dies. n. pleni clarā visionem designant. Item inueniunt vigorem, hoc est dictu, immortalitatem, & impassibilitatem in corporibus. Eccl. 27. Proteget te in sempiternu, i die agnitionis inuenies firmamentum. Ista est ergo inuentio, qua inuenitur salus, & gloria seu gaudia. Postremò dico, qđ est inuetio, qua inueniuntur dolor, & tedia. s. inferni. Quia re uera iustum est, qđ quis inueniat illud quod cum diligetia querit, & qđ finaliter inueniat terminu ad quem tendit. Cum igitur vita peccatorum nihil aliud sit, qđ via in infernum, iustum est, qđ finaliter inueniat ipsum. vnde Sap. 19. Ipsi autem nouam mortem inueniēt. & Eccl. 3. 6. In ira flammę deuoretur qui saluatur, & qui pessimā plebem tñam inueniat perditione. Sic ergo patet, quō inueniuntur tedia, gaudia, vitia, gratia. Sed adhuc possimus inferere, qđ aliqua sunt, quę nunquam inueniuntur. Et ideò ex opposito possumus notare, qđ est nō inuetio bona, & nō inuetio mala. Nō inuetio, i. absentia, carētia, & defectus maioru est bonus, & comendadus, & ecōtra bonoru est malus, & vituperandus. Nota ergo, qđ in uisus non inuenitur iniquitas ad inficiendum, Non fit ergo in nobis iniquitas seu nequitia. Pl. Et Fallacitas ad alliciendum, non est inuenta in me iniquitas. Itē non fit in nobis fallacitas seu malitia. 1. Re. 25. Malitia nō inueniatur in te. Itē non inueniatur in nobis mēdicitas seu iniustitia. Apoc. 14. Et in ore iporum nō est inuentu mendacium. Itē nota, qđ in uisus non inuenitur quicquam boni. In ipsis enim non inuenitur

Sapientia, Opulencia, Permanentia, Penitentia, Fons pietatis, Lux veritatis, Fons puritatis, Ros sanitatis, Fructus utilitatis, Fax charitatis, Lex æquitatis, Grex unitatis, Pax tranquillitatis.

Dicam ergo, qđ tam in impio quam in immundo non inuenitur sapientia. Prouerb. 14. Querit derisor sapientiam, & nō inuenit & Job 28. loquens scriptura de uera sapientia dicit, qđ non inuenitur in terra sauiter uiuentium. Vide eam supra. Item ibi non inuenitur opulencia. s. uirtutum. Pl. Nihil inueniunt diuitiarum in manibus suis & Prouer. 12. Non inueniet fraudulētus lucrum. Item ibi non inuenitur permanentia, constantia seu perse-

uerantia, quia. s. uirtutes non solent in talibus perseuerare Job 27. Aperiēt oculos suos, & nihil inueniet. Ipsi etiam in statu prosperitatis parum solent perseuere vel durare Job 20. Si ascendit usque ad cœlum gloria eius. Sequitur. Quasi somnium auolans nō inuenietur, transiet quasi visio nocturna. Et in Plal. dicitur. Vidi impium super exaltatum & c. Sequitur Transiit, & ecce non erat, & non est inuentus locus eius. Item ibi non inuenitur penitentia. Hebr. 12. Non inuenit Esau penitentia locum. Quod patet in multis, qui peccata sua etiam requisiti renunt conuiteri. Plal. Queretur peccatum illius & c. Item ibi non inuenitur fons pietatis. Hier. 14. Venerunt ad haariendum, & non inuenerunt aquam. Quia sicut dicitur Eccl. 14. Non est apud inferos, id est apud auaros, inuenire cibum. Aqua enim refrigerans, & cib. nutrens, designant opera pietatis. Item ibi non inuenit lux veritatis. Thre. 2. Prophetę eius non inuenerunt uisionē a Domino. Item ibi non inuenitur flos puritatis. Gen. 27. Reuerfus Ruben ad cisternam non inuenit puerum. & Nu. 22. Filiam uestram nō inueni uirginem. Itē ibi nō inuenitur ros sanitatis. Sapiē. 15. Non est inuenta sanitas aīę eorū. Item ibi non inuenitur fructus bonitatis seu utilitatis. Matth. 21. Non inuenit scus, sed folia. Item ibi nō inuenitur fax, aut incendium charitatis. Vnde de illis, qui q̄rebant ignem in puteo, dē. 2. Mach. 1. qđ non inuenerunt ignem, sed aquam crassam. Vnde etiam de charitatio subsidio quō hodie non inuenit, dē in Plal. Sustinui qui simul contristaretur, & nō fuit, & qui consolaretur, & non inueni. Item ibi nō inuenitur lex æquitatis. Baruc. 3. Via disciplina non inuenerunt, propterea perierunt. Item ibi non inuenitur grex unitatis, quia. sibi nō est pax aut concordia. Plal. Viam ciuitatis habitaculi non inueniunt. Ciuitas. n. est ciuium unitas. Et sic bene concludo, qđ ibi non inuenitur pax, quietis aut tranquillitatis. Thren. 2. Laborauit inter gentes, nec inuenit requiem. Ista ergo de bona & mala non inuentione sufficiant.

Inuestigare. Nota, qđ inuestigare idem est, quod per A scrutari, rimari, indagare, uenari, inquirere, examinare seu discutere. Et possum notare, qđ est inuestigatio specians ad presidentem, sapientem, & inuidentē. Est dico inuestigare officiu rectoris, doctoris, & exploratoris. Primò ergo dico, qđ inuenitur inuestigatio iudicis p̄fidei, qui. s. sicut videmus, qđ caput, a quo regitur totu corpus, est membru mobile, & a dextris, & a sinistris uertibile, quod necessarium fuit, vt corpori melius prouideret, & vt mēbra vndiq; ianues melius gubernaret, sic uerē p̄fidentis, & Capicanei. Principes & Iudices, & Prælati debent esse per inuestigationē mobiles, & vndiq; inquirēdo cauasarū merita seu, uirtutes, uertibiles. Nam sicut Prouerb. 25. dē. Gloria Dei est celare uerbu, & gloria Regum est inuestigare sermonē. Quod tñ est contra multos, qui sine inquisitione, & inuestigatione seu informatione debita p̄cedenti prorūpunt ad sententiā vel ad penam, qui facillimē credunt, & contra multos iudices, qui sine debita informatione p̄cedunt, contra illud Job 29. Oculus fui cęco, & pes claudu, pater eram pauperum, & causam quam nesciebam, diligētē inuestigabam, cōtere bā molas leonum, & de dentibus eius auferēbam p̄radā. Hęc est ergo inuestigatio iudicis p̄fidentis. Scđō dico, qđ inuenitur inuestigatio hoīs sapiētis. Quia pro certo sicut oculus qui est uas, & fons luminis, & subiectum, creatus fuit mobilis, vt vndiq; respiceret, & uideret, sic ratio hominis sapiētis debet esse mobilis, & inuestigatiua, & ueritatis omnīu scrutatiua. Eccl. 1. Proposui in animo meo inuestigare sapienter de omnib. Exemplo scilicet doctoris, qui multos libros solet inuestigare, ut ueritatem possit cognoscere uel uidere, sic nota, quod ad sapientem pertinet

Inuestigare { Dei legem, ut hanc meditetur, Prudentiam, ut hac gubernetur, Viri culpam, quando constitetur.

De inuestigatione legis dē. 2. Efdra 7. Efdras autē dedit corpus suum, vt inuestigaret legem, & doceret, & faceret. De inuestigatione sapientia quā. s. p̄ ceteris rebus debemus inuestigare, & inquirere, dē Sap. 6. Inuestiga illā, & manifesta bitibi. De inuestigatione uerō culpę, qđ. s. p̄ r̄clatus, & confessor debet facere qđ uider simpliciter t̄ribātem, uel culpam suas dē cere nescientē, dē Prouerb. 18. Iustus prior accusator est sui, uenitamicus eius, & inuestigabit eū. Talia ergo, quę sunt ad salutem

salutem necessaria, sunt inuestiganda, curiosa uerò, & impof sibi illa dimittenda, quod. s. est contra illos, qui de celestib deo, & de sua deitatis fecerit sibi debitò querunt, & inuestigant, propter qđ sępe fit, qđ in fide deuiant, & oberrant, & istos repræhendit sapiēs Sap. 9. vbi dicit. Difficile inquit estimamus, quę in terra sunt, & quę in p̄fectu sunt, inuenimus cum labore, & quę in cęlis sunt, quę inuestigabit? Sicut. n. oculus noster cum sic carneus, si solem respicit, lachrymatur, & obtunditur, & si perseuerauerit ex cęcatu, sic uerē mens nostra, & intellectus noster si solem. i. Deū & eius secreta inuestigare plus debitò uoluerit, statim p̄æ fulgore diuini luminis obrundet, & per errores si inquirendo perseuerauerit ex cęcabitur, & lædetur. Id admiratiuē dē Eccl. 1. Altitudinē cęli, latitudinem terrę, & profundum Abyssī quis mensus est? sapientiam Dei p̄cedentem oīa quis inuestigabit? ac si dicat nullus. Et ideò bonū est ueraciter credere, & simpliciter cōfiteri, & non circa inuestigationes immorari, quia pro certo sicut dē Prouer. 25. Qui scrutator est maiestatis, opprimetur a gloria. Dico ergo, qđ inuenitur inuestigatio hoīs sapiētis. Tertiò dico, qđ inuenit inuestigatio inuidi detrahētis. Detrahētis. n. & inuidi solent de aliorū defectibus explorādo inuestigare & inquirere, vt eos possint diffamādo cū opus fuerit vituperare. Abd. 1. Scrutati sunt Esau, inuestigauerūt oīa abscōdita eius. Et sic patet, quō inuestigare sumit tribus modis.

Inueterare. Vide infra ubi uetus, & ubi Senectus. Inuidia. Nota, qđ inuidia teste Hug. est de bono alterius tabescens animi cruciatus. Et s̄m Aug. Inuidia est dolor de aliena prosperitate. Cum igitur in multis locis sit mentio de inuidia, nec inueniantur in Biblia multę auctoritates, hinc est, qđ istam materiam non intendunt plurimum dilatare. Et ideò breuiter notandum, quod inuidia est pessimum uitium multiplici ratione, nam per istam Mens corroditur, Primò ergo dico, qđ inuidia est cordis corrosiua. Crocodilus. n. qui mā Corpus læditur, ximus est serpētium, dum circa litus Proximus grauat, ximus dormit, auicula trochilos, qđ habet pennas scindentes, per fauces illius ingreditur, & dū nō aduertit, oīa interiora ipsius per predictā auiculam corroditur, sicut dicit Plinius. Sic pro certo facit inuidia, quia dum interiora hoīs intrat, totum cor ipsius per dolorem, & sollicitudinē læcerat, & corrodit. Secundum Hug. n. inuidia inuistiū nihil est, qđ auctore añ oīa cruciat. Ista est. n. sicut tinea & sicut rubigo, quę substantia, in qua nascitur. s. ferru, lignu seu uelle, solet ante oīa lædere, qđ. i. inuidia solet suū possessore antequā lædat alios, cruciare. Ista est. n. partus vipereus, qui antequā de ventre exeat matrē propriam occidit, & læcerat. Et ideò Prouer. 14. dē Putredo ossium inuidia. Sed contra istam mentis corrosionē dat remediū Alanus li. de plant. 2. Si inquit liuoris rubiginem, inuidia tinea a mentis thesauro uelis profcribere, alienū dolorem, tuum facias condolendo & alienum gaudium congaudendo in alienis opibus tuas pensa diuitias, & alienam inopia m tua legas paupertate. Inuidia ergo est cordis corrosiua. Scđō dico, quod inuidia est corporis læsiua. sicut. n. uenenum Salamadrę inficit dō radices arboris ramos, & fructus inficit uiueros s̄m Plinū sic uerē uenenum inuidia radice cordis inficit, & exinde ad ramos. i. ad exteriora membra corporis se diffundit. Et hoc est, qđ dicit Greg. in home. In oī inuidu inquit color pallore afficit, mens accenditur, oculi deprimuntur, mēbra frige scunt. Est. n. in mēbris tremor, in dentibus stridor, in cogitatione rabies, in mēte liuor. Et dat remediū cōtra istud uitiū. Qui ergo ista peste carere desiderat, illā hereditatē diligat, quam coheredum numerus nō angustat. Ista est ergo corporis læsiua. Tertiò dico, qđ inuidia est pximi grauatia. Inuidus. n. & amicis & inimicis nocet. tñ uenenum est inuidia, qđ non solum inimicos inficit, imò et bonum amicorum ferre non sustinet, ipsos qđq; diffamat, & subuertit. Vnde etiā cū a quodam Philo sopho quæretur a quo summē esset cauendum, respondit ab inuidia amici, & iniuria inimici. Teste. n. Sene. Esti nullo inimicos facit iniuria, multos tñ facit inuidia, quod bene apparuit in fratribus Ioseph, qui solum inuidia moti, eo qđ a patre plus ceteris amabatur, ipsi solum occidere uoluerunt, & in Aegyptu deportandum finaliter uendiderunt, sicut dē Gen. 37. Tales sunt sicut buffo, qui lumen solis

odit, & odorem uinearum fugit. odor. n. uinearum, qui alijs est solatium, buffoni est tormentum. Quia uerē inuidi nō possunt lumen solis. i. prosperitatē alicuius bonę personę uiderenec odorē famę eius sustinere, quia breuiter sicut dicit Prosper li. de uitijs, & uirtutib. Tor habet inuidus pena iustitatoris, quor inuidiatas habuit laudatores. Sene. n. dicit. Quot sunt bona feliciū, tot sunt tormenta inuidorū. Aduerte tñ, qđ sępe accidit, qđ dum hō alteri inuidet, cā est, qđ ad maiorē prosperitatē peruenit, sicut fratres Ioseph sibi inuidētis fuerunt cā, quare fuit postea rector totius Aegypti. Vñ dicit Chryso. super Mat. 22. O inuidia quę semper sibi est inimica. Nā qui inuidet, sibi ignominia, & ei cui inuidet gloriā parat. Ista est ergo pximi grauatia. Quartò dico, qđ inuidia ē Dei impugnatia. Inuidia. n. opponit immediate charitati, qđ Deus est, quia sicut dicit Io. in canonica sua. 1. Io. 4. Deus charitas est. Ad charitatē. n. p̄tinet bona aliorū tanq̄ sua diligere, & aliorū mala tanq̄ sua deffere. Ad inuidiā uerò p̄tinet de aliorum bonis tanq̄ de suis malis dolere, & de aliorū malis tanq̄ de suis bonis gaudere. Hō. n. per inuidiam fuit tētatus, & de Paradiso eiectus, quia sicut dē Sapie. 2. Inuidia diaboli, intrauit mors in orbem terrarum. Chrs etiam per inuidiam fuit occisus, & a ludæis traditus grauatus, qđ sicut dē Mar. 15. Sciebat autē, qđ per inuidiam tradidissent eū. Vnde Aug. in quodā sermone. Inuidia procuratus est lapsus mudi, & mors Christi. Inuidia ergo Deum impugnat, & Deo contrariatur, quia sicut tanta est Dei bonitas, qđ bonis, & malis uult p̄ficere, ita tanta est inuidorum prauitas, qđ bonos & malos uult deprimere. Sunt. n. tales sicut signu icorpius, qđ dē domus mortis nullius exaltationis, & est signum siccum, frigidu & nocturnum, s̄m Astrologos. sic uerē charissimū, inuidi, qui, vt cōiter sunt sicci corpore, & macilēti, vel et spiritualiter sunt sicci per incompassionem, frigidu per inuentionē, nocturnu per suā malitiā occultationem, domus mortis. i. belli per litem, contentionem, nullius sui exaltationis, quia nulli procurat bonum vel promotionem. Et breuiter Alanus li. de plant. natura loquens de inuidis, dicit sic. Inuidis inquit aliena prosperitas est aduersa, & aliena aduersitas. Hi. n. alienis gaudijs tristantur, alienis tristitijs lætantur. Alienis inopijs ditantur, & alienis diuitijs pauperantur. Patet ergo, quod inuidia est fugienda, quia Dei est impugnatia, pximi nocua, corporis læsiua, cordis corrosiua. Simus ergo de illis, de quibus, 1. Mach. 8. dicitur. Omnes vni obediunt, zelus & inuidia, nōn est inter eos. Et hæc de inuidia sufficiant.

Inuitare. Vbi conuiuium, & ubi uocare. Inuius. Vide ubi uia. Inuocare. Nota, qđ inuocare idem est, qđ instanter uocare. Vnde inuocatio nihil aliud est, quā quędā instās, & diligēs uocatio, oratio, & supplicatio. Vel inuocatio est interior uocatio. s. i corde uel adiuuorij uocatio. Accipitur ergo p̄ feruētū oratione. Et habet fieri inuocatio erga illū a quo auxilium expectatur, sicut est Deus, qui semp est in necessitatibus inuocandus. Pl. In tribulatione mea inuocauī Dñm, & exaudiuit me in latitudine Dñs, & Dominus mihi adiutor. Sicut. n. cā superior de sui natura habet influere in inferiorē, Dñs etiam principalis tenetur uasallum suū defendere, & inuare, dum tñ uasallus ipsum uoluerit in adiutoriu inuocare, sic uerē Deus, qui est cā superior, & Dñs principalis, semper solet influere gratiā suā, & facere auxilium, & inuamen cuiuslibet postulanti, dū tñ instanter, & humiliter inuocet, quia sicut dē in Plal. Prope est Dñs oībus inuocantibus eum in ueritate. Voluntatē timētium se faciet, & deprecationē eorū exaudiet, & saluos faciet eos. Et iō Iona existēte in periculo submersionis, dictum est Ionę 1. Quid tu sopore deprimeris? surge inuoca Deum. Vbi ad inuocationē spiritualē faciendā ad hoc, qđ digna sit exaudiri, necesse est, qđ a nobis deest tētur inferiora. Quid tu sopore deprimeris? Afsectēti superiora. (Surge inquit.) Eleuent interiora. (Inuoca inquit.) s. intus uoca. Necessaria ē. n. inferiorū decessatio, superiorū cōtēplatio, interiorū dispositio. Primò igit fit nobis inferiorū decessatio. qđ. s. mundi diuitias, & delectatias, qđ ad modū soporis deprimūt, & inclinat hoīes ad p̄tām debemus detestari. Quid tu (inquit) sopore deprimeris? qđ. nō dēt eē, qđ. s. ille, qđ sopore deprimūt, nō p̄t aliu inuocare. In sopore. n. & dor-

Diction. Berchorij. Pars ij. X 4 mitione

Diction. Berchorij. Pars ij. X 4 mitione

Diction. Berchorij. Pars ij. X 4 mitione

Diction. Berchorij. Pars ij. X 4 mitione

mitione venit qñq; quædam humoris depressio, quæ ita grauat hoïem, q̄ quamuis sentiat se grauatum, nō pōt tñ alium inuocare, & dicit quidam, q̄ hoc est quædam phatassa aeris. alij dicunt, q̄ est quædam impressio constellationis, naturalis verò, & medici dicunt, q̄ est circa cor quædam cōgregatio grauis, & melancholici sanguinis vel humoris. Sic verè charissimè, dum homo mundi blanditijs & delicijs consopit q̄q; per aggregatiōnem humorū. i. bonorum temporalium cor eius taliter p̄auaritiā deprimitur, q̄ ab inuocatiōe Dñi impeditur. idē dī. Quid tu sopore deprimeris? quia sicut dī Sap. 9. Deprimit habitatio terrena sensum multa cogitantē. idē dī Tren. 3. dī. Inuocauit nomen tuū de lacu nouissimo. Igit̄ sit in nobis inferiorū detestatio. ¶ Scđō dico, q̄ sit in nobis, superiorem affectatio. (Surge iquit.) Surgere. n. debemus ad amorem bonorū superiorum, & quia ipsa proprijs meritis acquirere nō ualemus, hinc est, q̄ pro ipsijs habendis Dei misericordiam inuocare debemus, quia sicut dī Iohel. 2. Quicūq; inuocauerit nomen Domini, saluus erit. (Surge inquit.) Vnde in Psal. Nos aut̄ in noīe Dei nostri inuocabimus. Sequitur. Nos aut̄ surreximus, & erecti sumus. ¶ Terriō dico, q̄ necessaria est interiorū dispositio. (Inuoca inq̄t.) i. intus uoca, q̄. i. intus i corde debet fieri Dei inuocatio p̄ cordis orationē, & affectiōē, q̄. i. oratio mentalis magis p̄ficat, q̄ uerbali. Psal. Inuocabat Dñm, & ipse exaudiebat eos, & i colūna nubis loquebatur ad eos. Et nota, q̄ Dominus est inuocandus, quia Succurrit, Succurrit (dico) illis, qui grauantur Psal. In Occurrit, tribulatione mea inuocauit Dñm, & exaudiuit me in latitudine Dominus. Occurrit etiā Defendit, eis, qui persequuntur. Psal. Prope est Dñs iniustificat, uocantibus eum, oibus inuocantibus eum in ueritate. Exaudiuit in super illos, qui se precantur. Eia. 58. Tunc inuocabunt, & Dominus exaudiet, & dicet, ecce assum. Defendit nihilominus illos qui impugnantur. Psal. In tribulatione inuocasti me, & exaudiui te, & liberaui te in abscondito tempore. Item iustificat illos, qui condēnantur. i. dimittendo peccata Thob. 3. Peccata dimittis his, qui inuocant te. Item letificat illos, qui contristantur. Iudith 16. Exultate, & inuocate nomen eius. Sed proculdubio multi sunt, qui ipsum renuunt inuocare, & in suis necessitatibus adorare. Eia. 64. Non est qui inuocet nomē Domini. Aliq. n. non inuocat propter desperationem, aliqui p̄pter ad aliud conuersiōnem. Timor. n. & desperatio inuocandi tollunt audaciam. Psal. Dñm non inuocauerunt, illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor. Ad terram stulta conuersio, inuocandi tollit peritiam, sicut patet in illis, qui in necessitatibus recurrunt ad terrena auxilia, non diuina. Sap. 3. pro vita mortuum rogat, & in adiutoriū inutilem inuocat. Idē ironicè dicitur talibus, Iudicum 10. Inuocare Deos, quos elegistis, & 3. Regum 18. Inuocare nomina Deorum uestrorum.

Inuoluere. Nota, q̄ inuoluere sumitur pro tegere abscondere, uel celare, & similibus. Et possumus notare, q̄ quintuplex inuolutio reperitur, uidelicet gratiæ, culpæ, miseris, p̄næ & scientiæ. ¶ Prima est uirtuosa, secunda uitiosa, tertia tediōsa, quarta luctuosa, quinta laboriosa. Inuoluitur. n. iustus uirtutum floribus, impius peruersis moribus, mortalis multis erroribus, damnatis duris doloribus, scriptura seratis foribus. Et sic dico iterum, q̄ puer in uoluitur ne destituatur. Res sacra inuoluit ne aspiciat. Thefaurus inuoluitur, ut custodiatur. pannus inuoluitur, ne inficiat. Plaga inuoluitur dū remediatur. Mortuus inuoluitur, ut sepeliat. ¶ Primò dico, q̄ iustus debet inuolui sicut puer uelutibus nitoris, & innocentis. Lu. 2. Inuenieris infantē pannis inuoluitur. Sicut res sacra i uelo decoris, & apparretis, hoc est dictū, uelutibus honestatis. vnde Nu. 4. Inuoluit uelo arcā testimonijs. Sicut thesaurus pallio uigoris, & diligētis. Nu. me. 4. Mensam propositionis inuoluit Hyacinthino pallio. Sicut pannus in arca pudoris, & continentis. 4. Reg. 2. Tulit Helias pallium suū, & inuoluit illud. Sicut plaga emplastris doloris, & p̄nitentiæ. Vnde de Maria, i. de p̄nitentiæ amaritudine, dicitur Luc. 2. q̄ filium suum vnigenitum pannis inuoluit, & reclinauit illū in p̄scepto. Sicut mortuus sudario timoris, & patientis. Marc. 15. Inuoluit eum sudone & posuit in monumento. Patet ergo, q̄ uirtuosus inuoluitur uirtutum floribus. ¶ Secundò dico, quod uirtuosus inuoluitur peruersis moribus. Nam sicut uideamus, q̄ rex inuoluitur

ut respiciat, ut respiciat dico, sicut patet in altari panis ornato, uel in pariete deaurato. Ne fiteat, ut fiteat, sicut in cadauere uel funere panis fericis inuoluit, & aromatijs circumfusio. Ut lateat etiā sicut patet in hoīe, qui non uoluit cognosci capite uelato, uel in tenebris abscondito uel celato, sic uerè dico, q̄ diuersis inuolutionibus solent ut tria genera personarum, uidelicet cet curiosi, qui ut splendean, se inuolunt uanis ornatibus, de quibus dī Soph. 1. Disperierunt oēs, qui inuoluti sunt argento, hypocritæ ne fiteant se inuolunt fictis conatibus. i. ficta & honesta conuersione, de quibus dī Hic. 10. vbi de idolis loquens dicit. Doctrina uanitatis eorū lignū est argento inuolutum. Fallaces item, & p̄ditores, qui ne pateant, uel q̄ ut lateant, se inuolunt peruersis gestibus seu motibus, quia. scilicet p̄tendunt in gestibus, & in ore, q̄ sit in opere uel in corde, ita q̄ possint dicere illud Iob 6. Inuoluti sunt semitæ gressuum meorum. Tales inuoluntur in p̄senti peccatis, & alij s̄t per eos inuolunt deceptiōibus, & tormentis. Nu. 16. Recedite à tabernaculis hoīum impiorū, ne forte inuolamini cū eis. Vitiōsus ergo inuoluit peruersis morib. ¶ Ter. c. tidō dico, q̄ miser mortales inuoluntur multis erroribus, & languoribus, quia reuera hō dum est in uita ista, inuoluitur In Corde nubibus ignorantis, Et reuera ista sunt quatuor in q̄bus Opere, rebus fraudulētis, inuoluitur mortales dū Corpore, fluctibus uolētis. transgūt uita istā. Qui dam. n. inuoluntur ignorantis nubibus, quia tales insipientis, & ignorantis nubes qñq; nos taliter inuolunt, q̄ solē claritatis æternæ cernere nō ualemus. Iob 27. Nos q̄ppe inuoluitur tenebris. Itē quidā inuolunt insolētis uocib. Ille. i. q̄ illa, q̄ sentiunt, proferre nesciūt aut nō p̄t. Iob 38. Quis est iste inuoluentis nias sermōib. imperitijs? Itē quidā inuoluntur fraudulētis rebus. q̄. i. facilius decipit simplex hō per inuolutiōē horū malignorū. Vñ illud p̄satum Nu. 16. Recedite à tabernaculis hoīum impiorū, ne inuolamini. Tales. n. fraudulenti sic simplices inuolentes in contrarijs. & in uerbis figurantur Ezech. 1. ubi apparuit nubes magna, & ignis inuoluit & splēdor in circuitu. Tales. n. inuolutores, & deceptores dīr nubes à nubendo, q̄ a singunt charitatiuum amorem, sunt tñ ignis ab urēdo, q̄ a urunt p̄ auaritię ardorē. Inuolentes sunt et̄ per rapinam exteriorē, & per fraudem interiorē. Splendentes uerò sunt per prosperitatem, & gloriam ampliore. Item quidam inuoluntur uolentiæ fluctibus, hoc est dictū diuersis tribulationibus, & laboribus. Iob 3. Occupet eum caligo, & inuoluitur amaritudine, Patet ergo, q̄ miser inuoluitur erroribus, & languorib. ¶ Quartò uerò dico, q̄ damnatus inuoluitur diris doloribus, quia scilicet homo, qui est in inferno, inuoluitur Funibus, quibus ligatur, Ligatur. n. funibus, quibus Motibus, quibus turbatur, tenetur Prou. 29. P̄ccan Fluctibus, quibus grauatur, tem uirum iniquū inuoluit laqueus. Turbatur et̄ motibus quibus terretur Iob 18. Vnde que terrebūt eū formidines, & inuoluit pedes eius. Grauat in sup fluctibus, q̄bus urget. Exod. 14. Aegyptijs occurrerunt aquæ, & inuoluit eos Dñs in medijs fluctib. Danatus ergo in uoluitur diris doloribus. ¶ Quintò uerò dico, q̄ in scriptura inuoluit uelatis uirib. seu foribus. Et sic nota, q̄ ipsa est sicut Arca, quæ cum clauē firmatur, Quod scriptura sit inuoluit Liber, qui clausus signatur, lita sicut arca, patet figura Coelum, quod nube uelatur. ratiōē Nu. 4. ubi arca testamenti inuoluebatur uelo, quatuor colorum, & p̄cipiebāt alijs, q̄ illa, quæ erant in sanctuario, nulla curiositate uiderēt donec inquit inuoluaatur. Quatuor. n. colores sunt quatuor modi exponendi scripturam, tropologicis historicos, analogicos, & morales, sub quibus. i. arca test. i. sacra scriptura, inuoluit & uelata, ita q̄ simplicib. nunq̄ licet, q̄ ipsius secreta nuda respiciant aut scrutent. Itē q̄ sit inuoluta ad modū libri, patet Ezech. 2. ubi uidit manū in qua erat liber inuolutus scriptus intus & foris. Itē q̄ inuoluit ad modum celi, patet Apo. 6. vbi dī, q̄ celi recessit sicut liber inuolutus. Et sic ergo patet quomodo in scriptura sit mentio de inuolutiōe quia triplici. Vide exempla, & figuras in alijs inuolutiōem signifi cantibus, sicut est abscondere, tegere uel uelare, & similia.

Inuoluit. Vide ubi utilitas.

Ioathan. Ioachim. Ioachitas. Vide in-terpre-tationes & historias, quæ loquuntur de istis, & expone & applica sicut uolueris. Nota, q̄ Ioab interpretatur inimicus, seu inimicitia, qui fuit Princeps in exercitu Dauid, & hō mirabiliter bellicosus, & qui fovebat partem Adonis, & qui p̄ inuidia occidit inuictū duos hoies meliores se. i. Abner, & Amasā Principes Israelis. Et p̄t mihi signare malos Principes & tyrannos, uel malos Principi & p̄latorū officiales & familiares, seu quoslibet criminales, & maximè hoies rebus bellicis occupatos. Tales. n. inimici sunt, q̄ innocentibus nocent. Adoniam adiunat, quia causas malorum solent fouere. Inuidiosi sunt, quia alios timent sibi p̄ferri, p̄minere. Et idē s̄pe fit, q̄ illos occidunt, & depriment, quos timent sibi æquipollere. Tales tñ ex testamento Dauid. i. ex ordinatione Dei patris, per Salomonem Christum puniunt, & interficiuntur, quia. i. æterna damnatione finaliter solent lugere, & etiam multoties in hac uita in fine per infortunium solent stridere. Vel sic econuerso quod Ioab, qui fuit Dux exercitus Dauid, & interpretatur pater seu paternitas, potest designare bonos Principes & p̄latos, qui sup exercitum fidelium dominantur. Quia re uera isti debent omnibus partes esse, & omnes paterna affectiōe diligere. Vide concordantias & historias, & si vis, prosequere & allega. Nota, q̄ Iob, q̄ fuit sanctus homo, generaliter signat uirum iustum, & hoc triplici rōne, uidelicet propter Nominis interpretationem, Propter nominis Moralem conuersationem, (dico) interpreta-tionem. Nam pro certo cum Iob interpretetur dolor, dolens, uilans, magnus ociositas, potest dici, q̄ per Iob intelligitur uir perfectus, & maximè uir p̄nitens & tribulationibus fatigatus ad talem enim pertinet, quod Doleat, Dolorem facit cōtritiō mentis interioris, quia interpretatur dolens. Clamoret facit cōfessio uocis exterioris, quia interpretat uulās. Vigorem monstrat cumulatio uirtutis interioris, quia interpretat magnus. Torporem monstrat cōtemplatio status superioris, quia interpretatur ociositas. Ociositas. n. quietē cōtemplatiōis designat. Ista. n. quattuor sunt necessaria cuilibet Iob. i. cuilibet p̄nitenti, seu cuilibet uirō iusto, quia. i. iste debet dolere de culpis p̄nitēdo & cōuertendo. vnde Iob 6. dixit. Verba mea dolore plena sunt, quia lagitā Dñi in me sunt, & terrores militat contra me. uide supra de dolore. Item iste dēt lugere amare cōsistendo & uilando. Iob 23. Rūdens aut̄ Iob dixit. Nunc aut̄ in amaritudine est sermo meus. Et Iob 19. Iob dixit. Ecce clamabo uim patiens. Item iste dēt uigilare. i. uirtutibus crescēdo & abundando, quia debet esse magnus. Iob 1. Vir erat in terra Hus, nomine Iob. Sequit̄. Erat q; uir ille magnus inter oēs orientales. Itē iste dēt sedere. i. cōtemplādo, & ocio meditationis uocando, quia. i. Iob interpretat ociositas. Vnde Iob 29. Addidit quoq; Iob assumens parabolam suā, & dixit. Sedebā primus, cumq; sederē quasi Rex circumstante exercitu. Et Iob 3. dī. Aperuit Iob os suū. Sequit̄. Nonne dissimulaui? nonne silui. Sedere. n. quiescere & s̄lere, pertinet ad ocium cōtemplatiōis. Iob igit̄ signat uirū iustū, p̄ nominis interpretationē. ¶ Scđō dico, q̄ signat uirū iustum, p̄ uirtutum cumulationē. vnde de uirtutib. talis Iob potest Dñs dicere illud Iob 1. Nūquid cōsiderasti seruum meū Iob, q̄ nō sit similis ei in terra? hō simplex & rectus, & timēs Deū, & recedens à malo? Vbi aduerte quoddā obiectū spectabile. Nunquid cōsiderasti? Subiectum tractabile (Seruum meū inquit Iob.) Adiectum notabile, quod nō sit ei similis in terra, coniectum mirabile, quia homo simplex & rectus, & timens Deum, & recedens à malo. Prosequere si vis quō illi, q̄ uirtutib. pleni sunt, cōsiderabiles & spectabiles existunt. P̄t ipsi uerò cōsiderauerunt, & in sp̄xerūt me. Et ut de quolibet iusto considerate dicatur illud Iob 37. Super oēs cœlos ipse considerat (Cœlos inquit) i. sanctos & iustos, qui. i. digni sunt ab alijs considerari & imitari. Iac. 5. Sufferentiam Iob. audistis. Itē mō tales uiri humiles & tractabiles (Seruū inquit meū.) Psal. Seruus tuus sum ego. Item quomodo sunt excellentes & notabiles, q̄. i. nō est ei similis in terra Sap. 1.

Non est inuētus similis illi, qui cōseruaret legē excellē. Item quō isti sunt uirtuosi & mirabiles, q̄. i. homo simplex & rectus, & timens Deum, & recedens à malo Iob 1. Vir erat in terra Hus, nomine Iob. Et erat uir ille simplex & rectus. Fuit enim homo, humaniter condolendo. Vñ de Iob dī, q̄ stebat super eo, q̄ afflictus erat Iob 29. Simplex fallaciter nō agendo, seu innocenter conuersando. Vnde ipse de se dicit Iob 31. Si ambulauit in uanitate, & festinauit in dolo pes meus, appendat me in statera iusta, & sciat Deus simplicitatē meā. Rectus, iustitiam, diligendo. Vnde ipse de seipso dicebat. Si iudicatus fuero, scio, q̄ iustus inueniar. & Iob 29. ipse dicit. Pater eram pauperum &c. & Causam q̄ nesciebam, diligenter inuestigabam. Timens Deum Dei potentiam admirādo, & ipsius iustitiam formidando. Vnde ipse de seipso ait. Semper quasi timentes super me fluctus timui Deum, & pondus eius ferre non potui. Iob 31. Recedens à malo, omnem nequitiam abhorrendo, & uirtutibus insistenti, quia ipse est, qui dicit Iob 28. Ecce timor Dei ipse est sapientia, & recedere à malo intelligentia. & alibi. Donec deficiā, non recedā ab innocentia mea Iob 27. Patet ergo, quomodo Iob signat uirum iustum propter uirtutū cumulationem. ¶ Terriō dico, q̄ signat uirum iustum, propter uirtutum prolocutionem, quia. i. sicut ille primus Iob habuit uerba honesta solemnia & uilia, sic debet quilibet homo iustus. Vnde aduerte, q̄ ad Iob. i. ad quemlibet uirum spectat & pertinet s̄m diuersas cōditiones diuersa uerba dicere uel proferre. Et sic habere debet homo quandoq; uerbum desolatiuum, dum plangit miseriam temporalem, reprehensiuum, dum pungit stultitiam fraternalem, indignatiuum, dum spernit superbiam uocālē, supplicatiuum, dum petit iustitiam causalem, infortunium, dum promit scientiam moralem, Humiliatiuum, dum cognoscit potētiam regularem. ¶ Dico ergo, q̄ Iob. i. iustus uel p̄nitens, solet qñq; dicere uerba desolatiua. vñ Iob 23. Iob dixit. Nunc autem in amaritudine est sermo meus, & manus mea aggrauata est super gemitum meum. Item solet quandoq; dicere uerba reprehensiuua. Iob 12. Iob dixit. Ergo uos estis soli homines, & uobiscum morietur sapientia. Itē solet qñq; dicere uerba indignatiua. vnde Iob 16. Iob dixit. Audiui frequenter talia, consolatores onerosi omnes uos estis. Item solet quandoque dicere uerba supplicatiua. vnde Iob 6. Iob dixit. Vtinam appenderent peccata mea, quib. iram merui, & calamitas quam parior in statera. Item solet quandoque dicere uerba instructiua seu informatiua. Iob 21. Iob dixit. Audite quæ sermōnes meos, & ageris p̄nitentiam. Item solet in fine dicere uerba recognitiua & humiliatiua. Iob 9. Iob dixit. Verè scio, q̄ ita sit, & q̄ non iustificet homo comparatus Deo. Sic ergo patet, quod Iob interpretatione, conditione & locutione signat uirum sanctum. sufficit.

Iocunditas. Quia de iocunditate satis tractatum est supra de gaudere & exultare & in latere, & ita tractabitur de lætitia, idēo parum intendo dicere quo ad p̄sens. Notare tamen possumus, quod est quædam Iocunditas { Temporalis, Prima est uitiosa, scđa uictiosa, tertia gloriosa, Aeternalis. Prima est peccatorum, secūda perfectorum, Tertia beatorum. ¶ Primā cōfert mundi prosperitas, sed secundam cordis synceritas, sed tertiam celi felicitas. ¶ Prima est iocunditas trāsitoria, & de ista dī in persona mundi illud Baruc. 4. Nutriui eos cum iocunditate, & emisit eos cū fletu & luctu. Ista est. n. iocunditas humana. Sicut. n. ebrijs & illi, in quibus lunatica passio dominatur, sine causa s̄pissimè sunt iocūdi, cessante tñ nouilunio & ebrietate efficiuntur tristes, melancholici & infirmi, pro certo illi, qui uino mundanæ prosperitatis sunt ebrijs & imbuti, & qui lunæ. i. mudanæ mutabilitati sunt dediti & subiecti, dum durat talis ebrietas iocundatur, sed finaliter prosperitate cessante, æternis tristitijs desolantur. Figura de Holoferne, qui nimium uinum biberat, & idēo iocundissimus effectus obdormiuit, & in illa noctē interfectus fuit, sicut dicit Iudith. 12. & 13. & Prou. 14. Extrema gaudij luctus occupat. & Heb. 11. dī, q̄ Moyses magis elegit cum populo Dei affligi, quā temporalis peccati habere iocunditatem. Ista est. n. mala iocunditas, quia semper terminatur in luctum. Vnde Antiochus dixit 1. Machabeor. 6. Iocundas eram & dilectus in potestate mea. Sequitur. Et ecce pereō tristitia magna in terra aliena. Ista

minatur, & signat multipliciter in scriptura. Signat enim mundi prosperitatem, Dico primò, q. iordanis signat mundi aduersitatem, statum presentis prosperitatis. Nam sicut iordanis plus abundat in æstate quam in hyeme, & hoc pp. niuium resolutionem, sicut & postquam diutius fluxerit, finaliter aquæ dulces ipsius à mari mortuo absorbetur, ita q. iordanis ad mare mortuum terminatur sicut dicit Iud. sic verè mundana prosperitas tm abundat in æstate vitæ presentis, & nò in hyeme mortis vel vitæ futuræ vel sequentis. Dulcedo. n. aquarum suarum bonorum t. palium, à mari mortuo. i. à mortis amaritudine finaliter absorbet, ita q. fluxus ipsius in isto mari silitur, & ibidem finaliter terminatur, & arrestatur. Mors. n. est finis oium delectabilium huius mundi, & nihil est in presentia tam dulce, quin in morte finaliter fiat amarum. Et idè de isto iordane pòt dici illud Psal. Iordanis conuersus est retrorsum. Vt figuratù est Iosua 3. vbi dicitur, q. aquæ inferiores iordanis descenderunt in mare solitudinis, q. non vocat mortuū. A quæ. n. in inferiores sunt mundi deliciae, quæ in iordane mundana prosperitatis hic tantummodo inueniuntur, q. p. certo finaliter ad mare mortuū descendere dicitur, in quantum ad mortis amaritudinem conuertuntur. Iste est ergo iordanis, per què intelligitur mundi prosperitas. Et aduerte, q. terra promissionis non est citra, sed vltima iordanis. Nullus. n. terram promissionis intrabat, nisi qui iordanem præteribat, & transibat, iuxta illud Deu. 4. Iordanis vos transibitis, & possidebitis terram egregiam. Ad denotandū q. terra promissionis. i. Paradisus multum distat à iordane mundana prosperitate. Ipsum. n. necesse est, q. transeamus & dimittamus antequam ad terrā Paradisi egregiā veniamus. Iò præcipitur Nu. 32. Ois vir bellator armatus iordanem transiet. Istud tm præceptum nō fecerat Loth, de quo dicitur Ge. 13. q. ipse habitauit circa iordanem, pro eo q. vniuersa regio a quibus irrigabatur, sicut Paradisus, sed ibi fuit captus à rege babilonis & captiuatus. Loth. n. qui interpretatur declinans, signat pcciores, qui oculos suos statuerunt declinare in terrā q. quia habitatione iordanis. i. mundana prosperitatis eligunt, idè ad Regem Babilonem. i. diabolo per pccm captiuatur & pereunt. Iste videtur dicere illud Deu. 2. Cōcedas nobis fratribus, donec veniamus ad iordanem, quia. f. pcciores iordanem p. speritatis nolunt transire sed vsq. ad iordanem istum tm quærunt venire & attingere, ita q. finaliter p. speritas facit eos captiuos. Dico ergo, q. iordanis signat statum presentis prosperitatis. Cōdō dico, q. signat statum vrgentis aduersitatis. Iordanis. n. est fluuius, què filij Israel transierunt q. Aegypto ad terrā promissionis venerit, quia verè eum, qui de Aegypto huius mundi ad terrā promissionis Paradisi vult attingere, necesse est per aduersitatis fluuiū pertransire, quia sicut dicitur Act. 14. Per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnū cælorū. quia sicut dicitur Iud. 8. Quotquot. n. transierunt, per multas tribulationes transierunt. Per istum ergo fluuiū cupiebat Moyses transire. Deu. 3. Transibo igitur, & videbo terrā hanc optimā & libanum. Vbi aduerte, q. per iordanem tribulationis nos pueniemus ad statum stabilissimum. (Terrā) Ad statum fertilissimum (Optimum) ad statum amoenissimū (Libanum) qui. f. est mons Amoenus. Per iordanem ergo signatur status vrgentis aduersitatis. Tertio per iordanem significat status labētis fragilitatis. Mortalis. n. vita designatur p. iordanem, quia. f. semper fluit & labit quousq. venit ad mare mortis. Psa. Quid est tibi mare qd fugisti, & tu iordanis. Et aduerte, q. dicitur Iosua 3. q. aqua superioris iordanis steterit, aquæ verò inferiores in mare fluxerunt & descenderunt. Quia verè aquæ i iordane mundana mortalitatis. i. illi qui sunt superiores. i. boni & spūales, habēt stare. f. in statu græ & pfectionis, illi verò, q. sunt in morib. inferiores & imperfectiores, solēt descēdere & fluere ad mare pccati & pditionis. Simus ergo sicut Iacob, q. scies fluuiū istum esse periculum, nō fuit oblitus baculū suum. i. memoriā crucis vt securus pertransiret. vnde Gen. 32. dicitur. In baculo meo isto transiui per iordanem istum &c. Significat ergo statum moralis defluentia. Quarto dico, q. iordanis de signat statū virtualis penitentia iordanis. n. interpretatur, riuus iudicij. In iordane. n. fuit Christus baptizatus. Naaman à Lepra curatus. Circa iordanem fuit et Helias carnibus nutritus & educatus. In iordane et ferrum super natavit. Per iordanem populus Israel in terram pmissionis intravit, iorda-

nis tpe messis abundare plenius consuevit, sicut hæc oia in diuersis scripturæ partib. continentur. Iste fluuius charissimè designat statum penitentia. Iste est. n. riuus iudicij, quia ibi pccor in foro confessionis iudicatur. In isto. n. flumine baptizatur & purificatur, sicut Christus. Mundatur à Lepra peccati & sanctificatur, sicut Naaman. Carnibus Christi in sacramento paschimur, & educamur, sicut Helias. A fundo peccati enatamus, & releuamur, sicut ferrum. Et per istum in terrā promissionis, Paradisi intramus, & transportamur, sicut populus Israel. Et circa messem, i. tpe sacramenti altaris in isto flumine abundantius lauatur atq. balneatur. Idè pro omnibus consultit. 4. Reg. 5. Vade, laua te septies in iordane, & recipiet sanitatem caro tua. Vbi aduerte, q. per virtutem penitentia penitentes bonis laboribus exercitantur, idè dicitur. Vade Prauis sceleribus purificantur, idè dicitur. Lauare. Magnis muneribus remunerantur. idè dicitur. Recipiet sanitatem caro tua. Sic ergo patet, q. per iordanem intelligitur status sanctitatis & penitentia. Status fragilitatis & defluentia. Status aduersitatis & sustinentia. Status prosperitatis & opulentia. Et hoc de iordane sufficit quo ad presens. **Ioseph.** Nota, q. Ioseph interpretatur augmentū vel appositio, & pòt significare Christum, vel quemlibet virum iustū perfectū, & virtuosū, & maxime ecclesiasticū, vel prælatum, quæ semper dēt in gratijs & virtutibus augmentari, alios et doctrinis, & exēplis in fide, & moribus augmentare. Vnde de Ioseph, dicitur Gen. 49. Filius accrescens Ioseph, filius accrescens & decorus aspectu. Vbi aduerte quod si volumus spiritualiter esse Ioseph, nos debemus hinc Mentalem charitatem, Primū probat amor filialis (Filius inquit.) Sed Realem honestatem, sicut viror naturalis. (Accrescens.) Sed tertiu nitor corporalis. (Decorus inquit aspectu.) Nos. n. debemus finaliter diligere. (Vigilanter p. ficere.) Exemplariter splēdēscere. Primò ergo dico, q. dēt esse in nobis affectus charitatis. (Filius inquit.) Filius. n. est nomē amoris, quia. f. filius patrem suum tenetur diligere, & à patre suo diligi & amari. Sic verè nos debemus à Deo sicut à patre lumini diligere, & ipsum diligere sicut patrem. (Filius inquit.) Vnde de Ioseph dicitur Gen. 37. q. à patre plus ceteris fratribus amabat, & pp hoc pater tunicā polymitā sibi fecerat, & ipsum secum in domo ingiter retinebat. Sic verè iste fuit p dilectus & ab ipso tunica virtutū indutus & per ipsum in domo gratie & ecclesiæ præfectus, & retentus. Sicut. n. dicitur Ioan. 3. Pater. n. amat filium. Vnde etiam pp excessum charitatis & compassionis dicitur de Ioseph Gen. 45. q. videns fratres suos nō poterat se amplius continere præ fletu, quia. f. ad hominē charitatum & pium pertinet alijs in necessitatib. compati, & pro eorum miserijs flere misericorditer & turbare. Sit igit in nobis affectus charitatis. Secundò si volumus spiritualiter esse Ioseph, dico, q. in nobis debet esse profectus bonitatis. (Accrescens inquit.) quia. f. nos debemus proficere in bono, & ire & crescere de virtute in virtutē, donec videamus Deum deorum in Syon, quia sicut dicitur Psal. Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit vsque ad perfectum diem. Vide istam auctoritatem expositā supra. & vide supra de crescere. Vnde de Ioseph dicitur Gen. 30. Vocauit nomē eius Ioseph, dicens. Addat mihi Dominus &c. ac si dicat. Nomen Ioseph signat crementum & additamentum. Sit igit in nobis profectus bonitatis. Tertio sit in nobis aspectus honestatis, cum dicitur. (Decorus aspectu.) Vnde secundum magistrum hysto. dicitur quod ipse erat indutus tunica talari, quæ signat virtutem honestatis, quæ vsque ad talos. i. vsque ad finem vitæ debet nos tegere & vestire. (Decorus inquit.) ista enim virtus facit hominem pulchrum spiritualiter & decorum. Proverb. 31. Fortitudo & decor indumentum eius. Sed si volumus aliquantulum de Ioseph amplius dilatare, possumus dicere, quod in sacra scriptura fit mentio de quadruplici Ioseph, videlicet de Ioseph

Christum designant, Primus fuit Iacob infantulus. f. Ioseph filius Iacob. Sed secundum Pro Christum suū erogauit. dus Mariæ baiulus. f. Ioseph spūs Mariæ. Sed tertius Iudæus primulus. f. Ioseph ab Arimathia. Quartus verò Christi discipulus. f. Ioseph Barnabas, super quem fors missa est cum Mathia. Istis pro certo

certò quattuor modis dēt & pòt dici Ioseph quilibet iustus homo, quia re vera exemplo Ioseph filij Iacob debet Christum per imitationē figurare & designare. Exemplo Ioseph viri Mariæ, debet Christo per obedientiam subiectionē seruire, obsequi & ministrare. Exemplo Ioseph de Arimathia, dēt Christum mortuum per iugem memoriam & cōpassionē in corde suo sepelire, & tumulare. Exemplo verò Ioseph Barnabas, qui cognominatus est Iustus, sicut dicitur Act. 4. debet sua pauperib. distribuere & dispensare. De Ioseph Christi filio & imitatore dicitur Gen. 35. Filij Rachel, Ioseph, & Benjamin Rachel videns Deum est Christus, cōtinuē vidēs Deū patrē. De Ioseph famulatore obediēte vel seruiente dicitur in Pl. In seruum venundatus est Ioseph. De Ioseph Christi in memoria sua præ cōpassione tumulatore & absconditore dicitur Gen. 44. Ingressus est Ioseph in domum suā. sequitur. Festinauitq. in domū, quia cōmota sunt viscera eius sup fratre suo, & erumpēbant lachrymæ. Domus. n. significat mentē & cōscientiā. De Ioseph verò bonorum suorum pro Christo largitore & distributore dicitur Act. 4. q. Ioseph q. cognominatus est Barnabas ab Apostolis, quod est interpretatū filius consolationis, leuites, Cyprius genere, agrum suum vendidit, & attulit precium ante pedes Apostolorum. Sic ergo patet, q. quilibet, q. vult esse spūalis Ioseph, debet Christum designare & figurare exemplariter, Christo obedire & ministrare singulariter, Christum abscondere & tumulare cordialiter, pro Christo sua dare & dispensare liberaliter, vt sic de tali Ioseph dicitur illud Eccl. 49. Ioseph inquit q. natus est hō Princeps virtutū, firmamentum gentis, stabilimentum populi, oīa ipsius visitata sunt, & post mortē prophetauerunt. Istud. n. dicitur p. priè de quolibet sancto. f. dicitur p. Ioseph. i. appositio, pp virtutū cumulationē, homo pp rōnem, & discretiōnem, vel pp humanitatem & compassionem, Princeps fratrum, pp prudentiā & prælationem, firmamentū gentis, p exhortationē & consolationem, & stabilimentum populi, pp adiutorium & subuentiōem. Oīa verò eius visitata sunt p honorē & canonizationem & post mortē prædicauerunt. f. gloriā & potentia Dei per miraculorum coruscationem & ostēsiōem. Talis. n. spūalis Ioseph virtutū debet abundare, quia interpretatur appositio. debet. n. esse diues in virtutib. Mat. 27. Venit quidā hō diues ab Arimathia, cui nomē erat Ioseph &c. Item rōne debet ruraliare, quia hō. Gen. 41. dixit Pharaō ad Ioseph. Nunquid sapientior em & similem tui inuenire poterō? Tu eris sup domum meam. Item vniuersis debet imperare, quia. f. homo diues & sapiens dignus est alijs prædicare. (Princeps inquit fratru.) Gen. 41. Ite ad Ioseph, & quicquid dixerit vobis, facite. & ibidē. Dixit Ioseph Pharaō. Ecce constitui te super vniuersam terrā Aegypti. Item vacillātes debet cōfortare, quia debet esse firmamentum gentis. Gen. 50. Fleuit Ioseph, & fratrib. dicens. Serui tui sumus, respōdit, nolite timere. Item indigētes debet educare, quia. f. ipse debet esse stabilimentū populi. f. p. eis intercedendo, & necessaria ministrādo. Gen. 47. Ioseph. verò patri & fratrib. dedit possessionē in Aegypto in optimo terræ solo, & alebat eos, præbens cibaria singulis. Item ipse mundus dēt eū honorare, quia. f. tales merent post mortē adorari sicut sancti. (Oīa inquit eius visitata sunt.) vñ Gen. 37. legitur, q. Ioseph vidit in somnis solē & lunā & stellas. i. 7. adorare se. Item talis Ioseph miraculis solet coruscare, quia. f. mortuum pphetavit corpus eius. Vnde de Ioseph legitur Gen. 50. q. motus conditus est aromatis. quod. f. designat redolentiā famæ & miraculorum. Allega si vis vocaliter de hō, Princeps, firmamentum &c. sicut in titulis suis. Pater ergo quod per Ioseph denotatur iustus. Adhuc dico, q. per Ioseph designatur Christus. Ioseph. n. fuit figura Christi. Sicut. n. Ioseph a patre p dilectus, tunica polymita fuit vestitus ad fratres suos fuit missus, à quib. præ inuidia fuit venditus, in cisterna veteri positus, tādē Aegypti gubernator effectus, & ad maiorē gradū, q. ante fuerat exiit restitutus, sic dico qd Christū patrē dilexit, tunica humanitatis ipsū vestiuit & sic ad fratres suos Iudæos ipsū missit, à quib. venditus & occisus exiit, sed tādē per resurrectionē gradū excellētiōrē quo ad humanitatem obtinuit, & alimenta græ & gloriæ mortalib. dispensauit, ita qd fratres suos. i. Iudæos, p parte ad se venire p cōuersionē fecit, quos pmouit præ ceteris & dilexit, sicut patuit in patre. primæ ecclesiæ, q. de Iudæis venerūt, q. sanctitate præ

alijs coruscatur. 1. Mach. 2. Ioseph in tpe angustia suæ custodiuit mādātū, & factus est Dñs Aegypti. Iste. n. Ioseph in scriptura comparat, qui pro eo q. tanquā ovis ad occisionē ductus est. Vnde Deo patri dirigitur illud Pl. Qui regis Israel, intende, qui deducis velut ouē Ioseph. Iste. n. Ioseph. f. Christus, domum suā. i. ecclesiā constituit & fundauit, ipsamque tutauit ab hostibus & saluauit. Vnde de Ioseph legitur, quod Pharaō vocauit eum Saluatorem Aegypti. Vnde Deus pater vñ dicitur illud Zach. 10. Confortabo domum Iudæ, & domū Ioseph saluabo, & conuertam eos, & miserebor eorum. Sed procul dubio de ista domo Ioseph, q. est ecclesiā, iam vñ q. à Deo non defendatur aut saluetur, sed quod potius ab ipso vilipendatur aut calcetur. Vnde in Psal. dicitur q. Deus repulit tabernacula Ioseph, & tribū Effrem non eligit. Ista. n. domus procul dubio tantis hodie vitijs inflammatur, quod nō mirū si eius habitatio repellatur nec ametur. Amos 5. Quærite Dñm, & viuite, ne fortē cōburat velut ignis, domus Ioseph, & deuorabit, & non erit qui extinguat. Et re vera videtur allegoricè impetum illud, quod scribitur Exo. 1. Surrexit Rex nouus super Aegyptum, qui ignorabat Ioseph. Quia verè Rex nouus Christus, cuius. f. iuuentus cōtinuē renouatur vt aquila, iam vñ domum Ioseph & eius populum. f. ecclesiā & clerū, relinquere, & de ipso penitus nō curare, & meritò, quia pro certo iam verificatur illud quod scribitur Abdæ 1. Erit domus Iacob & domus Ioseph flamma ignis. f. crudelitatis & rapacitatis, & ignis cupiditatis & carnalitat. Nō sic &c. Patet ergo, quomodo p Ioseph designatur Christus. **Iosua.** Nota, q. Iosua, qui fuit Rex & Dux à Deo electus, ad introducendū filios Israel in terrā promissionis, & ad distribuendū eā ipsi singulariter instituit, & q. interpretatur salus, saluator aut saluatorus, pōt mihi significare quemlibet bonum Principem aut prælatum. quia. f. iste ad hoc à Deo specialiter eligitur, vt p ipsius dicta exempla & facta populus saluetur, & in terrā pmissionis. i. ecclesiæ vel religionis Christianæ introducat, & vt possessiones ecclesiæ cuiuslibet em merita dispensentur. Iste. n. nō solum debet esse Dux aut ductor p regimen prælationis, imò etiā debet esse saluator & introductor per opē bonæ doctrinæ & eruditionis, & p impulsū boni exempli & operationis. Deu. 31. Vocauit Moyses Iosua, & ait illi. Confortare, & esto robustus, tu. n. introducēs populū istum in terrā, q. daturum se parib. eorum intravit Dñs. De tali ergo Iosua vñ locutus fuisse Dñs, dicens. Num. 27. Tolle Iosua filiū Nun, virum in quo est Spiritus Dei. Vbi aduerte, q. in quolibet tali debet esse titulus dignæ p. omotionis, quia Deus ipsum vocauit, dicens. (Tolle) à culus tuæ defensionis, quia dicitur (Iosua). i. saluator Nodus charæ dilectionis, quia dicitur (filius, qui diligit) Angulus longæ durationis, quia dicitur (Nun), qui interpretatur sempiternus, Cumulus magnæ perfectionis, quia dicitur (virum). i. virtutib. ornatū, Loculus raræ possessionis, in quo est riuius sanctæ deuotionis, quia dicitur quod habet spūm (spiritus inquit). Oculus rectæ intentionis (Dei inqt.) Iste. n. debet dignæ vocationis habere titulum, quia. f. nō se debet ingerere vel inferre sicut faciunt ambitiosi, sed expectare, q. à Deo vocetur. (Tolle inquit Deus.) Gen. 22. Tolle filium tuum, què diligis Isaac. Vnde illud prædictum. Vocauit Moyses Iosua. Item debet tute defensionis habere baculum, quia debet dici Iosua. i. saluator, quia. f. iste debet saluare pauperes, ipsi subueniendo at que docendo, infirmos & debiles, pro eis pugnano, & eos defendendo. Deut. 1. Iosua intravit pro te. & Iosua 8. dicitur quò Iosua intravit pro populo. Item debet charæ dilectionis habere nodulum, quia debet esse filius. Vide supra de filio Ios. 9. Fecit Iosua pactum cum eis. f. cum Gabaonitis. Pactum. n. charitatē designat. Item debet longæ durationis habere angulū. Nun inquit. i. perpetuus. Num. 13. Vocauitq. f. Moyses, Ofex filium Nun Iosua. Item debet magnæ perfectionis habere cumulū. (Virum inqt.) Vide de viro infra. Iosua 13. Iosua senex & puectæ ætatis erat puectæ seu perfectæ ætas perfectionem virtutum signat. Item debet raræ possessionis hñe loculū (in quo est inqt.) quia. f. in ipso sicut in loco digno & mundo habitauit Deus, & possessionē habuit gratiæ diuinæ. Vnde iste est vir, cum quo est Deus, & qui Deo secū morante confortatus est. Deuter. 31. & Ios. 1. dicitur. Locutus est Dñs ad Iosua ministerium Moysi, dicens. Sequitur. Sicut fuit cum Moysē, ero tecum. Item debet sanctæ deuotionis habere

bere riulum (Spiritus inquit.) vnde Deu. 34. dicitur. Iosue repletus est spiritu sapientie. Itē debet recte intentionis habere oculum, quod ostenditur, cum dicitur Dei. Ios. 1. Fecit Iosue sicut praeceperat ei Dominus. Vide in titulis contentis in auctoritate, & proficere sicut vis

Hypocrisis. Nota, qd hypocrisis dicitur ab hypocrisis, qd est falsum, & crisis, qd est iudicium, quia si falsum iudicium, hypocrisis. n. falso facit de homine iudicare, inquit. s. facit eū reputari bonū, cū sit pessimus & iniquus. Est autē vitium hypocrisis tāquā vituperabile & deuitādū multiplici ratione, quia. s. hypocrisis habet latentem infectionem, Oia. n. ista vitia solēt in hypocrisis abundare, & ideō nullus debet seipsum p hypocrisis palliare. ¶ Primum ergo dico, qd hypocrisis habet infectionē in corde latentē, isti. n. sicut scyrale serpens stellatus & coloratus, de quod dicit Ios. qd quot habet colores, tot habet dolores, quia. s. quanto maior est inest ipso exterior pulchritudo, laet in ipso venenosior turpitudine. Quia. s. tales quāuis habeat exterior pulchritudē & patētē pietatē & honestā cōuersationē, habēt tñ cōtinuē interius in corde falsā latētē & venenatā intētionē. Isti sunt sicut cerastes, qui corpus habent serpentis, & cornua arietis, corpus abscōdit sub sabulo, arietina cornua tñ monstrat vt dū ā trāseuntib. aeterna simplicitas nō timentur, iuxta voluntatē suā serpentina calliditas nequitia operēt. Qd vitige exemplū ad luxuriosos hypocrisis dicitur pertinere, qui quia latent sub sabulo poenitentiae, & arietina simplicitatē ostendunt, ideō saepe fit, qd ā multis frequentātur, & serpentinis inductionib. ad pētām luxuriā inclinantur, vnde dicit Chry. nulla res ita exterminat bonū, sicut simulatio hypocrisis. Nā malū sub specie boni celatū dū non cognoscitur, nō cauetur. vnde ē Petrus Rauē. in sermone dicit, qd hypocrisis est subtile malū, secretum virus, venenū larē, virtutū fucus, tinea sanctitatis. Isti ergo habēt in corde infectionē latentē. Ideō dicit Dns Mat. 23. Vg uobis scribae & Pharisaei, hypocrisis tristes, qui similes estis sepulchris dealbatis, qui apparent quidē foris hoibus preciosi, intus autē pleni sunt spurcicia & iniquitate. ¶ Scdō dico, qd hypocrisis habet perfectionem foris apparentē. Sicut. n. sambucus habet totā virtutē suā in flore, quia fructū ipsius nihil valet, flos. n. redolet & fructus foetet, Thymus ē herba cuius tota virtus est in flore, sic verē tota virtus hypocritarum est in exteriori florida conuersatione, quia. s. flos suae cōuersationis redoleret famositatē, fructus verō suae operationis foetet iniquitatē. vnde dicit Petrus. Rauē. in sermone iniuria nulla capitalior qd malum agere, & bonū velle videri. vnde quidā. Nunquā res fallat. Lupi sub vulpe latentes. Impia sub dulci saepe venenata latent. Habent ergo pfectionē foris apparentē. vnde Chry. solt. O hypocrisis, si bonum est bonum esse, vt quid vis apparere, quod non vis esse, s. bonus. Vide eam in manipulo florūt tit. isto. ¶ Tertio dico, qd hypocrisis habet psumptionē superbe turgentē. Talis. n. vt cōiter sunt arrogantes & turgidi, superbi, psumptuosi & inflati, similes oleo, quod quāuis sit naturā infirmitiā, vult tñ oibus liquorib. supereminere, & oibus superesse. Sic verē isti licet sint infimi per immunditiā, sunt tñ semper eminentes & psumptuosi per superbiā. Nā vbi cūq; sunt cōmorātes, siue in collegio, siue in clauitro, sp vult alij praeeminere, & eis in praelationib. praefici, & super oēs apparere. Sicut. n. dicit Iob 34. Deus qnq; regnare facit. hoīem hypocrisiam per pētā populi. vnde Gregor. 8. Moral. Quid inquit in cunctis operib. suis sperat hypocrisis, nisi reuerentia honoris, gloriā laudis ab oib. metui, sanctus ab oibus appellari. Ecce quō adulteratur liquor balsami. Isti ergo habent psumptionē superbe turgētē. vnde de hypocrisis dicit saluator. Mat. 23. qd ipsi dilatant phylacteria, & magnificat simbras, & amāt primos recubitus in cānis, primas cathedras in synagogis, saluationes in foro, & vocari ab hoib. rabbi. ¶ Quarto dico, qd isti habent detractionem a sepe mordētem. Hypocrisis. n. vt cōiter sunt detractores, oēs. n. alios querunt diffamare, vt ipsi soli boni valeant apparere. Isti. n. sunt sicut mantica vel mammonetus, qui faciē hoīs vī habere, habet tres tñ ordines dentium in ore, quibus nō solū aīalia, imō etiam hoīes deuorat & cōsumit, s. m. Plin. Sic verē cha-

rissimi; hypocrisis, qui in facie. i. cōuersatione homines. i. boni esse videntur, ad deuorandum alios & mordendum trib. ordinibus dentium. i. triplicib. sermone. & verbis detractio. nis solēt vti, quibus. s. mordent tria gna personarum. s. superiores, mediores, & inferiores. vnde dicit Ber. qd sunt alij adulantes, & alij detrahentes, mordaces vt canes, dolosi vt vulpes, superbi, vt leones, rapaces, vt lupi, lasciuī, vt vesi. Hi volunt esse sine auctoritate iudices, sine visu teste, postremo falsi accusatores, & oī veritate carens. Habent ergo detractionē a sepe mordentē. ¶ Quinto dico, qd isti habent locutionē dulciter labentem. Isti. n. dulcissimē & facundissimē & adulantissimē loquuntur, vt ad amorē suū attrahāt auditores, similes syrenis qd dulcissimē cantādo decipiūt nauigātes. Similes ē sunt hyenis, qd vocem simulantes humanam pastorum tabernacula subintrant, & ipsos deuorant & occidunt sicut dicit Plin. Quia verē p dulcedinē cantus. i. dulcium sermonum suorum decipiunt auditores, in tñ quod ad ingressum tabernaculorū pastorum. i. domus & hospitij praelatorum, & Principum, & magnatū multotiens admittunt, vbi mala qd plurima aliquotiens operātur. Ista postunt videri de multis religiosis, qui qnq; ad ostia Principum recipiuntur p suam hypocrisis fictionem, vbi cum introducti fuerint, oia solent sibi officia vendicare, domus regimen vsurpare, alios laudare, & alios accusare, nemini subiacere, & oibus imperare, totamq; communicatē curiae vel hospitij solēt suis adinuentioib. perturbare, ipsum ēt pastorem praelatū & Principem solent de pauperare, & tēporaliter deuorare. Isti sūt ergo illi de quib. dicit Apostolus qd per dulces sermones decipiunt mentes innocentium. Ro. 16. vnde Petrus Rauē. in sermone dicit sic. Hypocrisis inquit mentitur affectū, oculis fallit, aspectu illud vident, decipit audientes, seducit turbas, trahit populos, famam vendit, emittit clamorem, praesentēque qrit premium non futurum. Isti ergo hinc locutionē dulciter labentem. ¶ Sexto dico, qd isti habēt durationem breuiter labentem. Status. n. talium parum durat, quia sicut Iob 20. dicit Gaudium hypocrisis ad instar puncti. Sicut. n. glacies, niues, vitrum & flores habent esse debile nō durabile, quia quāuis luceant & splendēant quandū sunt in statu, modico tñ vto diruuntur, modico calore solunt, & modico impulsu frangunt, sic verē hypocrisis quādiū sunt in statu suae fictae perfectionis, valde sunt pulchri & famosi, honesti & virtuosif, formosi, & gratiosi, sed verē ista nō cōtinuē possūt durare. imō occasione modica solent perire & cessare, ita quod eorum nequitia solet oibus apparere. Orichalcum. n. quāuis vī esse aurum pp splendorem, verumtamen cito rubignatur & sic nō esse aurū euidentissimē de claratur, quia. s. hypocrisis quāuis quandoque in conuersatione splendēat, splendor tamē eius nunquam diutius perseuerat. vnde Iob 20. Non scio ā principio latebat, & quae dubia sunt in origine, probātur ā fine. Sen. etiam dicit, quod ficta cito in naturam suam reuincit, quacūque autem ex solido nascuntur in maius meliusque procedunt. Sic ergo patet conditio hypocritarum in sex partes diuisa. Vide supra, & infra in multis titulis, sicut per tabulam, quae fiet super hoc opus, poteris edoceri.

Ipse. Nota, qd istud pronomen ipse, quod aliquando est relatiuum, aliquando demonstratiuum, potest dici de Christo, de iusto, impio, de diabolo. ¶ Primo ergo dico, qd Deus potest dici ipse, quia. s. ipse est pronomen demonstratiuum & relatiuum, pronomen dico, quia pro nomine, i. pro homine se posuit, mortem pro illo sustinendo, & se pro eo diabolo, & vitij opponēdo, & eum defendēdo. Quia sicut dicit Mat. 24. Ille est qui venit ministrare, & non ministrari, & dare animam suā in redemptionem pro multis. Ille. n. fuit sicut galina, quae se p pullis exponit periculo, quia sicut dicit Efa. 53. Verē languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Sequitur ipse aut vulneratus est propter iniquitates nostras, atritus est pp scelera nostra. Item ipse fuit relatiuus, se nobis conformando, & carnem nostram assumēdo & voluntatem patris coelestiaq; mysteria praedicando, & referendo, quia sicut dicit Eph. 2. Ipse est pax nostra, quae fecit vtraq; vnum, vt duos cōdat in semetipsum, in vnum nouum omnia. Item fuit demonstratiuus viam vitae exempliter & ver-

& verbaliter ostendendo, & seipsum visibiliter hominibus demonstrando, quia sicut dicitur in Psal. Ipse tāquam sponsus procedens de thalamo suo, exultauit vt gigas ad currendam viam. ¶ Et ideō breuiter de isto ipso, ideō de Christo, possumus notare, quod ipse est Imperator dignissimus, Propugnator fortissimus, Expiator mundissimus, Dispensator largissimus, Misericors piissimus, Liberator dulcissimus, Concordator gratissimus, Iudicator certissimus, Consolator latissimus.

¶ Dico ergo, quod ipse est creator & imperator. Est. n. Deus Imperator & Rex Apoc. 1. Ipse gloria & Imperij in secula seculorum. Amen. & Io. 1. Omnia p ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Pl. Tu es ipse Rex, & Deus meus, qui mandas salutem iacob. Item ipse est saluator & propugnator. Soph. 3. Dominus Deus tuus in medio tui fortis ipse saluabit. Itē ipse est purgator & expiator. Luc. 3. Ipse baptizabit vos in Spiritu sancto. Item est donator & dispensator, qd. s. charismata gratiarū dispensauit fidelib. abundanter. Eph. 4. Qui descendit, ipse est. Sequitur. Et ipse dedit quodā quidem esse apostolos, quodā verō Prophetas, alios autem euangelistas, alios autem pastores & doctores. Item ipse est indulcor & misericors. Pl. Inuocabant domiuū, & ipse exaudivit eos. Et alibi. Iacta super dominum curam tuam, & ipse te enutriet. Psal. Ipse. n. est misericors, & pius sicut peccatis eorum, & non disperdet eos. Item ipse est adiutor, & liberator. Dan. 6. Ipse. n. est Deus viuens & aeternus in secula. Sequitur. Ipse saluator, & liberator. Itē ipse est amator, & concordator. vnde illud praedicat Eph. 2. Ipse est pax nra &c. Itē ipse est diffusor & iudicator, qd sicut dicit Pl. Ipse Dns Deus noster, in oī terra iudicia eius. & Eze. 34. Ecce ego ipse iudico inter pecus & pecus. Itē ipse est promotor, & consolator, qd potissimē fit in patria. Pl. Ibi letabimur in ipso qui dominatur in virtute sua in aeternū. Patet ergo qd Christus est ipse, quia re vera sicut dicit Colof. 1. Omnia per ipsum, & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant, & ipse est caput corporis ecclesiae. Sequitur. Vt sit in oibus ipse primatum tenēs, quia in ipso complacuit oēm plenitudinem inhabitare, & per ipsum reconciliari, oia ipsum pacificans &c. ¶ Et pro certo dico, qd Christus est ipse, ¶ Potentia debet honorari, Ipse est dico, cuius Cuius Scientia debet auscultari, ¶ Potentia est honoranda. ¶ Clemenā debet amplexari, ¶ Potentia est honoranda. vnde in Pl. dicit. Qm̄ ipse est mare, & ipse fecit illud, & aridam fundauerunt manus eius, venite adoremus & prociadamus ante Deū ploremus corā Dno, qui fecit nos quia ipse est Dns Deus noster, nos autem populus eius. Ipse est etiam cuius scientia est auscultanda. Matth. 17. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi cōplacuit, ipsum audite. Item ipse est in super eum clemētia est amplexanda. vnde Mat. 26. Ipse est, tenece cuius. Sicut. n. dicit Ecclē. 5. Misericordia & ira ab ipso cito properant. Et breuiter de isto ipso. s. de Christo possumus cōcludere & dicere illud Rom. 11. Qm̄ ex ipso & per ipsum & in ipso sūt oia, ipsi honor & gloria in secula seculorum & Aug. de verbis Apostoli. c. 1. dicit, qd homo debet amare ipsum amatorem, ipsum spectatorem, ipsum coronatorem, ipsum premiū largitorē. Postremo ipsum premiū deputare, & non aliud ab ipso, qd ipsum expectare. Patet ergo, qd per ipse denotatur Christus. ¶ Scdō dico, qd per ipse denotatur iustus. vir. n. iustus, & dicitur pronome, & dicitur relatiuus, & dicitur demonstratiuus. Dico pronomen, quod pro nomine ponitur, quia ipse p alij se solet ponere. s. pro eis orando & intercedendo, p eis pugnando atq; dimicando, pro eis loquendo atq; allegādo. vnde de Aaron dicitur vnde Moyf Exo. 4. Ipse loquetur pro te ad populum. Relatiuus est. s. se Deo & melioribus conformando, comparando, & referēdo, qd in Deo sperando, & ei innitendo, & veritatem loquēdo & praedicando. Pl. Veritas mea, & misericordia mea cū ipso & in nomine meo exaltabitur cornu eius. Demonstratiuus in super. s. per sanctitatis exempla viam veritatis ostendendo, & se exemplū alij demonstrando. 1. Reg. 18. Ois. n. Israel diligebat Dauid ipse. n. ingrediebatur, & egrediebatur ante eos. s. bona exēpla monstrando, & ostendendo. Et ideō breuiter qd istud vocabulum ipse signat vniuersitatem & generalitatē, qd. s. dici potest ipse

iustus, ipse pius, ipse sanctus. Et sic de alijs. Et ideō quāms ipse dicitur, signum est quod omnibus virtutib. generaliter insignitur, quod tantae perfectionis existit, quod necesse est, quod ipse sanctitudo, quae per propriū vocabulum denotari nō potest, isto generali vocabulo designetur: ipse ergo. vnde Dominus in Psal. Super ipsum autem efflorebat sanctificatio. ¶ Et sic nota, quod iustus dicitur ipse, quia ipse est

¶ Dicam ergo, qd ille, qui vult spiritualiter dici ipse, debet habere charitatem fraternam. Nullus. n. potest esse pronome relatiuū & demonstratiuum, i. pro alijs intercessor, bonorum imitator, & verborum praedicator & demonstrator, nisi sit homo charitativus. figuratiuus in Iaac, qui interpretatur risus, de quo dicitur Gen. 22. quod ipse portabat in manib. suis ignē & gladiū. Ignis. n. signat charitatis feruorem. Gladius verō signat verbi Dei & veritatis rigorem. vt de mutua charitate dicitur illud Gen. 20. Ipse dixit mihi, soror mea est, & ipse dixit, frater meus est. Item ipse debet habere firmitatem aeternam. i. stabilitatem perseuerantijs. Figuratus Exo. 25. vbi praecipitur, qd ipsos vides faciant de lignis sethim, quae. s. secundum magistrum in historia scholastica, erat impubilia & incremabilia, quasi dicat, quod tales ipsi nunquam debent per peccatū patris aut corrumpi, sed perseueranter sistere, & manere. vnde de Abraham dicitur Gen. 17. quod ipse stabat iuxta Angelos sub arbore. Item ipse debet habere claritatem externam ideō honestatem & splendorem vitae & scientiae. Figuratus Exo. 25. vbi dicitur, quod in ipso candelabro erat scyphi, & spherulae, & lilia, quia re vera in candelabro luminis. i. in homine claro & honesto, debent esse scyphi doctrinae, & spherulae volubiles diligētia & obediētia, & lilia castitatis & continentiae, quae potissimē spectāt ad praedcatorem. Quia re vera ipse debet esse candelabrum ad illuminandū per vitā exemplarem, & hōe scyphum ad inebriandū per scientiā salutarē, & spherulam volubilē per diligentiam singularē, & lilia, hoc est continentiam & mundiciam corporalem, vt de honesta vita ipsius dicitur illud Io. 3. Ipse erat lucerna ardens & lucens. Item debet habere prauitatum internā. i. virtutē humilitatis. Gen. 32. Ipse seruus tuus Iacob iter nostrū in sequit. Seruus. n. humilitatem designat. vnde de Christo dicit Phil. 2. quod semetipsum exinanuit formam serui accipiēs. Item debet habere benignitatē maternam, quia. s. ipse debet esse misericors & benignus, sicut de Dauid dicit 2. Reg. 23. qd ipse est quasi tenerimus ligni vermiculus. vbi Dominus in Psal. dicit. Veritas mea, & misericordia mea cum ipso & in nomine meo exaltabitur cornu eius. Item debet habere feruorem paternam. Iad arguendum malos Gen. 18. Ipse debet pater moabitatum. & 2. Reg. 23. Ipse quoq; interfecit virum Aegyptium, virum dignū spectaculo. Vir. n. Aegyptius signat peccatorem, qui per iustos debet spiritualiter interfici, hoc est dicitur, corrigi & castigari, & sic finaliter sequitur quod talis ipse, ideō quilibet vir perfectus debet finaliter iocunditatem supernam. s. gloriam Paradisi. Quia pro certo sicut dicitur Marth. 5. Beati pauperes spiritu, qm̄ ipsum est Regnum Caelorum. Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Beati qui lugent, quoniam ipsi cōsolabuntur. Beati qui esuriunt, quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam cōsequuntur. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Beati qui persecutionem patiuntur pp iustitiam, quoniam ipsum est regnū caelorum. Sic ergo patet quomodo per ipse denotatur iustus. ¶ Tertio dico, quod quandoq; per ipse designatur iniustus seu etiam, impius. Peccator. n. relatiuus est, quia refert quicquid audit & quicquid nouit, se iactando & magnificando, & alios p dēdo & diffamando, & de eis detrahendo Pl. Dominus cōteret dentes eorum in ore ipsum. Et in Psal. dicitur de talibus quod moliti sunt sermones eius super oleum, & ipsi sunt iacula. Item demonstratiuus, mala exempla alij ostēdendo & suam malā intensionem per opera demonstrādo. Mal. n. solēt p exteriora signa suas interiores iniquitates ostēdere & quales sunt interius, exterius demonstrare. Eze. 33. Peccata nostra super nos, & in ipsis tabescimus. ¶ Notabis ergo breuiter

uiter quod istud pronomen ipse signat peccatorem, seu multorum criminum possessorem. Ipse. n. generalissimum habet signatum. ¶ Et sic nota quod peccator dicitur ipse, quia

- Superbiam sursum erigitur,
- Inuidiam intus configitur,
- Malitiam hincinde vertitur,
- Ignorantiam cæcus efficitur,
- Gastrimargiam cibis submergitur,
- Inconstantiam cito labitur,
- Dei sententiam morte percutitur.

Ipse verò & patres nostri superbe erigunt, & indurauerunt ceruices suas. Item per inuidiam intus configitur. P. Gladius eorum intrat in corda ipsorum. Item per malitiã hinc inde voluitur.

Gen. 41. Ipse verò claudicabat. Claudicans. n. non rectè incedit, sic nec malitiosus, quia semper habet intentionem claudã & peruersam. Item per ignorantiam Deum obliuiscuntur. P. Ipse verò non cognouerunt vias meas, quibus iuravi &c. Itè per gulam seu gastrimargiam cibis immerguntur. P. Ipse dispergetur ad manducandum, si verò non fuerint saturati, & murmurabunt. Item per inconstantiam cito dilabuntur. P. Ipsi infirmari sunt, & ceciderunt. Et illud. Ipsi videntes sic admirati, turbati, & commoti sunt tremor apprehendit eos. Itè finaliter per Dei sententiam & iustitiam proocare perpetua feruntur. Eze. 33. Ipse impius in iniquitate sua morietur. Et in Psal. Ipsi peribunt, tu autè permanses &c. Et illud, ipsi verò in vanum quaesierunt animam meã, introibunt in inferiora terrarum, tradentur manus gladij, partes vulpiũ erunt. Paret ergo, quò per ipse, pòt intelligi diabolus vel iniustus. ¶ Si verò contingit de aliqua sancta persona in genere foeminino sermone facere, vt puta, de aliqua sancta virgine, vidua vel foemina, dic, qd istud pronomen ipsa signat istam sanctam, quã. f. dicitur potest pronomen relatiuum, & demonstratiuum, & generaliter significatiuum, quia. ipsa pro nomine ponitur pro nobis orãdo, relatiua est, Vera pdicando, demonstratiua, ex epla demonstrando, & generaliter significatiua bona oia generaliter in se continedo. Vnde ipsa proprie pòt dici illud Gen. 24. Ipsa est mulier, quam praparauit Dominus filio Domini mei. Dominus. n. i. Deus pater praparauit ipsam filio suo Christo in matrem filium seu sponsam. ¶ Et nota, qd ipsa fuit Penitens & gemens, Prudens & clemens, Docens & non demens.

Nota, qd est ira toleranda, ira temperanda, ira formidanda. Prma est rigor diuinæ punitio- nis, de qua dicit Michè. 7. Iram Dñi portabo, qm peccauit ei. Secunda est feruor humanæ tribulationis. vnde Prou. 12. Fatuus statim indicat iram suam, qui autem dissimulat in posterum, calidus est. Tertia feruor æternæ damnationis. vnde Sap. 19. Impijs (inquit) sine misericordia ira super veniat. & Exo. 15. Misisti iram tuam, qui deuorauit eos sicut stipulam &c. Possumus ergo distinguere inter iram diuinam & iram humanã. Ira. n. Dei nihil aliud est, quã rigor suæ iustitiæ, quæ aliqui ledit peccatores temporaliter puniẽdo, aliqui gernaliter condemnando. Ira. n. in Deo nõ signat animi motũ & turbationem, sed tantummodo dicitur mihi suæ iustitiæ executio- nẽ. Sicut. n. aqua pura & lympida & foecib. impermixta licet quique moueatur, nunquam tñ propter hoc turbatur, sic es- sentia diuina quamuis videatur mota iracundia vel vindicta pp feruorem iustitiæ, quam exercet, nunquam tamen realiter irascitur vel turbatur, sed in tranquillitate perpetua im- mobiliter situatur, quia sicut dicitur Iudith. 8. Deus sicut homo non immutabitur, nec sicut filius homini ad iracundiam concitabitur. Distinguaus igitur breuiter, qd sit triplex ira generaliter loquendo, scilicet

- Metuenda cum reuerentia, Sustinenda cum patientia, Fugienda cum diligentia.
- ¶ Est (dico) quedam ira cũ reuerentia metuẽda, & ista est ira iustitiæ diuinæ, qd cõ

tra peccatores infligitur & fertur. Sicut. n. per motum fortis tonitru montes qnq; mouentur & concutiuntur. ad vocem etiam & rugitum leones irati, cetera animalia terrentur, & conturbantur, quia sicut dicit Amos 3. Leo rugit, quis nõ timebit? & p motu firmamenti orbis inferiores mouentur & agitantur, sic verè dico, qd qd celi & leonẽ de Tribu Iuda Christũ perpendimus contra nos indignatum & motum iram iustitiæ & rigoris, & qd rugitum & tonitruum cõminationum suarum audimus (qa sicut rugitus leonis est, ira & furor regis. Prou. 20.) nos pro certo debemus per timorem cõcuti, & moueri, & per tremulam reuerentiam agitari. P. Fundamenta montium conturbata sunt, & cõmota sunt, qm iratus est eis. Talem timorẽ cõceperat ille, qui dicebat in Psal. Conturbatus est ira oculus meus, aia mea & venter meus. Deo. n. est sicut elephas, qui quamuis sit aial benignissimum, qnque tñ irasci nimium proocatus. Quia verò Deus Iudex iustus, fortis, & patiens, qui nõ quã irascitur per singulos dies, quis ipse sit p̄ misericordiarũ, & Deus totius cõsolationis, iustẽ tñ hẽt aliquoties irasci, & ad punitiõẽ & vindictã, pcedere puocat n̄is iniquitatib. & p̄cis. Vnde de pctõrib. dicit Nax 9. Prouocauerunt te ad iracundiam, & recesserunt, & proiecerunt legem tuam post erga sua. ¶ Et aduerte, qd tria genera personarum solẽt ad iram Dominum proocare, videlicet Fatui sapientes, Deum. n. ad iracundiã proocãt fatui Superbi præsumpti, pientes infatuati. Magis. n. offendit Dyscoli discordantes. Deũ pctõr sapiens qd in doctus, qa. f. sapiens peccat ex malitia, insipiens autè ex ignorãtia. Vñ Luc. 12. dicit, qd ferus scies volũtate Dñi, & nõ facies, plagis vapulabit multis. Et iõ cõtra tales irascit Dñs & in præsentĩ & in futuro. Vñ de Salomone sapientissimo dicit 3. Reg. 11. Iratus est Dñs Salomoni, eo quod auerfa fuisset mens eius ad Dño Deo Israel. Leo. n. plus irascit hoib. qd pueris & mulierib. illos. n. qnq; occidit, istis autè cõter parit. qa. f. Deus plus irascitur hominibus. i. ronalib. personis qn delinquant, qa. l. vñr peccare ex indultia, qd mulierib. & paruulis. i. qd personis simpli- cib. & ignorantib. qui vñr peccare ex ignorantia. vñ Dan. 2. dicit, qd Rex in furorem & irã cõuersus, prapcepit vt derederent oēs sapientes Babylonis. Prouocant ergo ad iram Dominũ sapientes infatuati. Item Deũ ad iracundiã proocant præsumpti humiliati. s. isti qui ex natura sua debent esse humiles, & tñ sunt superbi, arrogantes, & præsumptiosi ab oib. inueniuntur. Contra tales ergo Deus irascitur, qa sicut videmus, qd fulgur plus percutit alta loca qd infima, ventus et citi⁹ plus lædit arbores altas & protensas, qd modicas & depressas. sic verè ira iustitiæ diuinæ magis debaccharur in altos superbos & elatos, qd humiles & depressos. Et de hoc dicit in Ps. Fundamẽta montium cõturbata sunt, qm iratus est eis. Montes. n. qui sunt alti & elati, & tñ sunt de terra, significant tales, qui sunt superbi, præsumptiosi & elati, cum tñ more terræ deberent esse humiles & depressi. Isti sunt ergo plumen- tes humiliati. Itè ad iracundiã Deũ proocant litigantes pacificati, & tales sunt illi, qd in pace Ecclesie fundati sunt, & tñ non possunt cũ aliquo pacificè cõuersari. Quia ergo filius delinquens in patrem magis offendit eum, qd aliquis extraneus. sic quia isti, qd pacẽ religionis & Ecclesie elegerunt, sunt pprie filij Dei (quia beati pacifici, qm filij Dei vocabuntur Mat. 5.) Magis Deũ offendunt qd contra naturam sui status rebelles & litigiosi sunt. De quib. dicit pòt illud Abac. 3. Nunquid in fluminib. iratus es, aut in mari indignatio tua? Flumi- na. n. & mare significat litigiosos, quia sicut dicit Esa. 57. Impij sicut mare feruens, qd quiescere nõ valet. Ista igitur tria genera personarum proocant irã Dei. Et iõ ira Dei in scriptura cõparatur trib. generib. rerũ. s. lapidi ferenti, igne cõburenti, & lanceæ occidenti. Ista est. n. lapis ad percutiẽdũ. vñ Eze. 13. Dabo lapides grandes in ira in consumptionem. Itè est ignis ad flammandum. Ezech. 22. In igne iræ meæ consumpsi eos. Item est lancea ad occidendum. vnde Sapientis 5. Accet diram iram in lanceam, & pugnat cum eo orbis terrarum contra insensatos. Ista est igitur ira Dei, quæ venit in filios dissidentia. Colo. 3. Ista est igitur ira cum reuerentia metuenda. ¶ Secundo principiãlter dico, qd est quedã ira cũ patientia sustinenda, & ista est ira iustitiæ diuinæ, quantum ad illationem tribulationis temporalis. Ista est. n. quedã ira pater- na, quæ ad vtilitatem nostram solet in nos feruire. Ista est enim ira misericors, quia scilicet Deus ad finẽ piũ & misericordem,

ricordem, ad finem saluationis nræ vobis aliquoties in- fert iram. iuxta illud Ps. Cum iratus fueris, misericordia recordaberis. Sicut. n. dicit Eccl. 6. Misericordia, & ira ab ipso cito proximit. Quia pro certo talis ira sp̄ est cum misericor- dia cõiugata. Deus. n. est sicut maligranatum, quod est exte- rius valde durum, interius esse autè est valde molle. Quia. f. Deus sæpe apparet exterius durus per iustitiã & correctio- nẽ, qui tñ est valde mollis & plus per cõpassionem, & beni- gnã intentionem. Et iõ talis ira est meritò sustinenda, cũ certi simus, qd propter bonum nostrum nobis est aliquoties infligenda. Quia sicut dicit in Ps. Non in perpetuum irascetur nec obliuiscetur misereri Deus, ne cõtinebitur ira miseri- cordias suas &c. Ista est ergo ira in patientia sustinenda. Sed de ista vide latius supra de correctione, & infra de tribula- tione. ¶ Tertio dico, qd est quedã ira cum diligentia p̄cauẽda. Ista est ira cordis, quæ nihil aliud est qd motus animi & turbu- lentus appetitus vindictæ propter aliquod oblatulrum va- luntatis. Et ista est fugienda propter plura scilicet quia Deo contrariatur, ¶ Dico ergo, qd ira est Deo Proximo inimicatur, contrariatiua. Deus. n. dicit Deo pacis, non Deusera. Sibij iniuriatur. Deus pacis, non Deusera. Quinimò sicut vnũquodq; fugit suũ contrariũ, sic Deus, qd est vera pax, semper fugit irã & cor turbidum & iracundũ. Ira. n. est sicut ignis, qui si in corde hois fuerit accensus, illic Deus non poterit remanere, quia sicut dicit Eccl. 28. Homo iracundus incendit litẽ. Sicut. n. motus aquæ destruit imaginẽ, quæ in aqua resultat, sic verè motus iræ cum cor nostrum mouerit & tergerit, imaginem gratiæ diuinæ ibidẽ resulu- tẽ solue turbat, & qnq; penitus dissipare. vnde Gregorius super Iob dicit. Manusuetudo in nobis imaginem Dei feruat. Semper. n. tranquillus est, sed ira dissipat, quæ multis virtuti- bus priuat. Ira ergo est incendiaria diaboli, quæ Deum de domo propria expellit. Ista. n. est illa mulier, de qua dicit Prou. 21. Melius est habitare in domo deserta, qd cum muliere rixo- sa & iracunda. Ira ergo Deo contrariatur. ¶ Deniq; dico, qd ira proximo inimicatur. Iracundus. n. plus qd quicũq; alius peccator magis solet lædere proximos & vicinos. Lædit. n. eos multoties nõ solum in rebus, imò etiam in corpore & in fama. Similes. n. sunt iracundi apri, qui tanto imperu iracundie debacchantur, qd in venatorum gladijs se inhingunt. similes in super sunt leonib. qui tanto iracundia impetu leo- pardos persequuntur, qd in foueam intrantes ibidem irremediabiliter includuntur, ita qd ab ipsis leopardis a parte oppo- sita exeuntib. occiduntur. Similes in super sunt apibus, qd tã- to ardore vindictæ figunt aculeum, qd cum aculeo dimittunt intestina, ita qd dum alium volunt lædere, seipsas solent læ- ter vulnerare. Sic verè charissimi, cum iracundi multoties taliter irascantur, qd absq; iudicio ronis ad lædendum alios animantur, sæpe fit qd quantum ad Deum & quantum ad mun- dum corpus & animam perdere discuntur. Sic. n. dicit Eccl. 3. zelus & iracundia minuunt dies, & ante tempus senectã ad- ducent. & Prou. 29. Vir iracundus suscitabit rixas &c. Ira ergo proximo inimicatur. ¶ Insuper dico, qd ira subiecto proprio iniuriatur. Ista. n. sentit & inuidia cor iracundi primo ferit, & deinde ad lesionem membrorum multipliciter se extendit. Nã ut dicit Greg. 5. moralũ. Ira suæ stimulis accensus cor palpitat, corpus tremit, lingua se impedit, facies ignescit, exasperantur oculi, & res noxæ non cognoscuntur. Ista est igitur ira, quæ est fugienda & præcauenda, quia charissimi, quauis motus iræ sint in hoie naturales, ipsos tñ dẽt rõ refrere- nare. Vnde de quodã philosopho legitur, qd dũ iratus inimi- cum suum inuenisset, noluit ipsum occidere nec lædere, di- cens. Occiderem inquit te; nisi iratus essem tibi. Timebat. n. dictus philosophus ne brutalis appetitus iracundiæ ipsum ad vindictam moueret magis qd ratio suaderet, iuxta illud. Vindictã differ donet transierit ira. Impedit ira animũ, nõ possit cernere verum. Et hoc est, qd dicit Ambrosius ad ver- cellẽsem. Iram homo præuenire nõ potest, mitigare pòt. Ergo & si irascamur, affectus nostri motum recipiant secun- dum naturam, non peccatum præter naturam. Paret igitur, qd triplex est ira. s. metuenda, sustinenda, & fugienda. ¶ Ire. Nota, qd ire nihil aliud est qd de termino ad termi- nũ se præsentialiter transferre. Et signat ire mo- tũ, perfectum, & transitum de loco ad locum. Quia ergo ter- minus est finis eundi, idẽo cum a sine res denominet, hinc

est qd secundum naturã termini ad quẽ itur, pòtẽ vndi qua- lias denotari. Cum igitur terminus ad quẽ itur sit in duplici differentia, quia aut est terminus bonus aut malus, iõ possu- mus dicere, qd ire sumit in bono & i malo. In bono. n. signat bonum motum, bonum profectum, bonum affectum, bonũ effectum. Homo. n. per bonos affectus & effectus de malo ad bonum mouetur, & de mundo ad patriam, de pctõ ad virtu- tem, & de gratia ad gloriam progreditur, & transfert. quæ- libet. n. bona affectio & cogitatio vel operatio est quidam passus ad eundem in Paradisum, vt in Ps. dicitur. Ibunt de virtute in virtute, videbit Deus deorum in Syon. In malo et signat malum actum, malum motum, malum affectum, malũ p̄fectum, quo. s. pctõr de mundo ad infernum, de virtute ad vi- tium, de bono ad malum proficiscit & mutatur. vnde 1. Ro. 2. Qui odit fratrem, suum, in tenebris est, & in tenebris am- bulat, & nescit quo eas, qm tenebræ excæcauerunt oculos eius. Dicamus igitur qd est ire virtuosum & laudabile, ire vi- tiosum & dånabile. ¶ Primò ergo dico, qd est ire virtuosum & iste est p̄fectus & cõtinuatio in bonis virtutib. & operib. p qd. ad Paradisi terminum deuenimus. Ire. n. sicut dicit mi- hi cõtinuatiõẽ motus corporalis, sic sp̄ualiter loquẽdo, dicit mihi cõtinuatiõẽ & profectum operis uirtualis. Si- cut. n. qdam sunt aialia magni motus & magnæ agilitatis & uirtutis, sicut pater de formicis, qd non cessant ire & redire, & pro quærendis uictualib. motum sui itineris quasi cõti- nuẽ exercere, sic uerè loquendo spiritualiter, nos debemus p virtutes & bona opera continuẽ nos mouere, & pro vi- tualib. Regni æterni qdẽdis profectum boni operis frequẽ- tare. vnde de Isaac dicit Gen. 25. Ibat Isaac proficiens atq; suc- crescens donec magnus vehementer effectus est. Et iõ præ- cipit Dñs vñ nobis præcipere talem motum Mat. 20. vbi di- cit. Ite & vos in vineam meam. ¶ Vbi aduerte, qd homo quã- doque corporaliter solet ire alicubi Vigore præceptorum, ¶ Sic verè ad virtuose eundem Amore lociorum, debet nos mouere Dei auctori- Dulcore premiorum. tas imperatiua, idẽo dicit Ite. Fra- trũ cõitas sociatiua, id dicit (Vos). Fructus utilitas excitatiua. (Vineã inquit meã) Hic igitur ostenditur, qd ad sp̄ualiter eundẽ, mdatorem iussu cõpellit qd ostenditur cum dicit (Ite) Sociorũ nexu animamur, qd ostenditur in vocabulo (Vos inqte). Præ- miorum fructu attrahimur, qui supponitur cum dicit. In vineã quia. s. vinea de sui natura fructum designat. Dico ergo, qd ad sp̄ualiter eundem debet nos mouere Iussus imperatiuus, Iussus (dico) imperatiuus, qd ostẽ Nexus copulatiuus, dicitur in verbo. Ite, qd vtiq; est im- Fructus saturatiuus. peratiui modi, quia. s. nobis a Deo & ab Ecclesia cõtinuẽ imperat, vt iter morũ. s. frequẽtemus (Ite inqte) Miche. 2. Surgite & ire, quia nõ habetis hic regẽ. Sicut. n. ad motũ firmameti mouent planetæ inferiores, sic verè ad motũ & monitiõẽ Dei dẽnt moueri Christiani fi- deliores. Nã sicut madata Regũ & Principũ a subditis celeri⁹ exequantur, sic et, qd rex & Imperator noster nobis p̄cipit, qd eamus. i. per virtutũ semitã celerius pcedamus, istud mã datũ tenemur exequi celeriter & debemus. Dicit ergo. Ite. i. p bona opera vos mouete, & ad cõlestẽ patriã virtutũ gres- sib. properate. vñ Luc. 19. Ite in castellum quod contra uos est. ¶ Et nota qd ex Dei præcepto nos debemus sp̄ualiter ire ad Deum per quedam itinera sp̄ualia, videlicet

- Per viã Penitentia, ¶ Igit eamus p viã pgnitentiæ, & Diligentia, hoc p̄cipit Exo. 5. Ite ad one- Compassionis, ra uestra. Item eamus p viã dili- Discretionis, gentiæ, & hoc p̄cipit Mat. 2. Ite Confessionis, interrogate diligenter de pue- Cõtriplationis. ro. Itẽ eamus p uia cõpassionis, & hoc p̄cipit Mat. 22. Ite ad exitus viarũ, & quocunq; in- ueneritis vocare ad nuptias. Item eamus p viã discretionis, hoc p̄cipitur Matt. 27. Ite custodite sicut scitis Itẽ eamus per uia cõfessionis, & hoc p̄cipitur Luc. 27. Ite, ostẽdite vos sacerdotib. Item eamus per uia cõtemplationis, & hoc p̄cipitur Micheã 2. per illud præallegatum, Surgite & ite uia non habetis hic requiem. q. d. surgite ad cõtemplandũ cõ- lestitia, quia non habetis hic requiem frequẽtando tẽpora- lia. Paret ergo, quomodo diuersimodè nos iubemur ire, & per virtutum exercitium nos mouere (Ite ergo) Nam sicut equi festinant ire & currere, qn ab auriga sepius excitantur

fic quia videmus, qd anriga noſter Deus per tot incitamenta nobis in ſcriptura dicit, ire, nos pro certo debemus ire ſpūaliter & pcedere, & ad currendum per bona opera feſtinare. Ire ergo, ego mitto &c. Mouet ergo ire ſpūaliter illius imperatius. (Ite inq̄) Q̄ſcō dō dico, qd nos dēt mouere nexus copulatiuus. Lamor & ſolatiū ſociorū, qd notat, cū dī (vos) Vos. n. dicit mihi quādā ſocietate, cōitate & aggregatā pluralitatem. Quia verē ſicut multū proficit ei, qui vult ire alicubi, qd plures ſocios habeat atq; bonos, quia. ſ. ipſe efficitur ſecurior, & ad eundū ſocior, ſic verē via morū procedenti vtile eſt in ſocietate bonorū p charitatē eſſe, & in aliorū cōſortio per charitatis vinculū habitare (Vos inquit). Per exēplū. n. bonorū ſociorū melius aſarum ad eundū ſpūaliter in ciuitate Paradifi, virtutū geſſib. properando. Sicut vnus annulus tactus ab adamante mouet & trahit poſt ſe & ſecū alios plures annulos, ſic hō tactus grā diuina, nō ſolum ad bonū trahit, progreditur & mouetur, imō alij per ipſum & eius exemplis ad ſimilia prouocantur & progrediunt, & ad bona opera excitant, qd figuratum eſt in illis ſanctis aialib. Eze. 1. de quib. dī qd cū euntib. ibant, & cū ſtautib. ſtabāt & cum eleuatis a terra pariter eleuabantur (Vos ergo). Vñ Zac. 8. Ibi mus vobiscum audiui mus. n. qm̄ Deus vobiscū eſt. Et nota, qd in via morum debemus eſſe vos. i. vniti, & p charitatis vinculum ſociari, multiplici ratione ſcilicet

- Fortius operandum, Nam chariſſimi per copulā
- Firmius reſiſtendum, Nam charitatis nos operamur
- Ad Verius diligendum, fortius Io. 15. Vos amici mei eſtis, ſi feceritis q̄ p̄cipio vobis. Item nos reſiſtimus firmius. vnde Io. 16. Vos eſtis, qui permāſiſtis mecum in tētationibus meis. Itē nos diligimus verius. Io. 15. Vos autē dixi amicos. Itē nos intuemur clariius. Thr. 1. O vos oēs, qui tranſiſtis p viam, attendite, & videre. Item nos cōtemplamur altiſ. Io. 7. Vos aſcendite, ad diē feſtum hunc. & Mar. 19. Sedebitis & vos ſuper ſedes duodecim iudicantes &c. Moueat ergo ad ſpūaliter eundū nexus copulatiuus. Vos inquit. Tertio dico, qd nos debemus monere fructus prēmiiatiuus (In vineā inquit meā) multū. n. mouet curſorē ad eundū, p̄miū quod ſperat reportare, & maximē qm̄ ſperat, qd p̄ hōi motum & curſum, in ſero ueniet ad terminū & hoſpitiū, ubi ſatiabitur, & quieſcet, & ubi pro itinere premiū reportabit. Sic chariſſimi, quia ſperamus & certi ſumus, qd ſi benē meruim⁹ in via morū, ad Paradifi terminū veniemus, vbi ſatiabimur & vinemus, & vbi recepto premiō a laborib. q̄ſcemus, nihil laboris debemus reſugere. qd oñdī cū dī (vineā meā) quia ſicut ille qui laborat in vineā, ſolet finaliter fructus p laborib. reportare, ſic ille qui in uiam morū eundo p bona opera laborat, fructum & premiū. Paradifi reportat. vnde Can. 7. Mane ſurgamus ad vineas, videamus ſi floruit vinea, ſi flores fructus paruriunt. Spes. n. lucri eſt illud, qd nō ſinit hōiem fatigari & iō videmus, qd mercatores cū magnis laborib. eunt & currunt & circueunt nundinas & mercata pro lucro aliquo reportando. Apes et non ceſſant ire exterius ad flores quarendos, vt exinde conſiciant mellā ſua. Quia verē chariſſimi, labores itineris tñ debent releuare ſpes aternā dulcedinis & mercedis. Et ideō nota, qd nos debemus ire ad Paradifi Societatem & quietem, quia ibi eſt

Inextinguibilis charitatis, Ibi. n. eſt charitas inextinguibilis vnitatis, extinguiibilis, qd. ſ. Indeſectibilis ubertatis, oēs ſunt fratres filij Inexpugnabilis firmitatis. Dei. Vñ illic poſſum⁹ videre patrē & fratres noſtros. Lu. 15. Surgā, & ibo ad patrē meū. Itē ibi eſt vnitas indiſſolubilis. Eſt. n. ibi p̄petuō pax. vñ Gen. 15. Ibis ad patres tuos in pace. Itē ibi eſt vbertas in deſectibilis. vñ Io. 15. Poſui vos, vt eatis, & fructum afferatis. Pſal. euntes ibant & flebant &c. venientes autem &c. Item eſt ibi firmitas inexpugnabilis. Mar. 11. Ite in caſtellum, quod contra uos eſt. Eamus igitur chariſſimi, ad locum iſtum

Rectam, Via. n. recta eſt ueritas, iuxta illud Tutam, Pſal. Deduxit eos per viā rectā vt Arctam, irent in ciuitatē habitatiōnis. Via autē uita eſt humilitas. 1. Machabe. 6. Per locā humilia ibant cautē & ordinatē. Via arcta eſt poenaltas, de quo Exo. 3. Viā triū dierū ibimus in ſolitudine. Solitudo. n. eſt penitētia, vbi per tres dietas debemus ire, q̄ ſunt Cordis contritio, oris

cōfeſſio, operis ſatisfactio. Per iſtas. n. uias ad Paradifum tendimus, & de uinea Dñi Sabaoth fructus beatitudinis reportamus (Ite inquit in uinea meā) qd ſicut dī Eſa. 5. Vineā Dñi Sabaoth, domus Iſrael eſt. Et ſic ergo ad bene cundum inducimur & mouemur

Per Iuſſum imperatiuum, Et ſic dico, qd eſt quoddā Nexum copulatiuum, ire uirtuoſum & laudabile. Fructum ſatiatiuum. le. Sed adhuc dico, qd eſt quoddā ire uitioſum & dānabile, & iſtud eſt ire de pctō ad uitū, de uitio ad tormenrū. Peccatores. n. dñr ire, in quātū. ſ. ſolēt de malo ad malū procedere, quouſq; poſſint ad inferni terminū deuenire. Iſti ſunt. n. cancer. qui neſcit ire niſi retrogradiendo. Iſti et ſunt ſicut talpa, q̄ neſcit ire niſi ſub terra fodiendo. Iſti ſunt ſicut bubo, qui neſcit ire niſi de nocte uolando & diſcurrendo. Quia uerē chariſſimi, totū iter aut p̄greſſus pctōrū aut eſt retrogradus p cōtradictionē & diſcordiā, aut eſt ſubterraneus per cupiditatē & auaritiā, aut eſt et nocturnus per obſcuritatē & ignorantiā. Et iō p certo illi nō p̄t ad bonū terminū peruenire. Nā iter retrogradū nō eſt rectū, iter ſubterraneū nō eſt mudū, iter uerē nocturnū nō eſt tutū, & iō tales ad terminū in ferni ueniūt, & labunt, & ibidē deſcēdere cōpelluntur. Vñ de iſtis dī Mar. 25. Ibut hi in ſuppliciiū aeternum. Vñ pctōres dñr figurari in illis rotis Eze. 1. de quib. dī qd per quatuor partes eūtes ibāt. Quatuor. n. partes orbis ſunt Oriēs, Aquilo, Auſter, Occidens. Oriens ſignat ſtatū ſuperbiā. Oriēs. n. eſt principiū mūdi, & ſicut dī Tho. 4. A ſuperbia ſumpſit in iūtiū oīs perditio. Vñ de ſuperbo Luciferō dī Eſa. 14. Quo cecidiſti de celo Lucifer, qui mane oriebaris: Aq̄ lo pars frigidiffima, ſignat ſtatū inuidiā qd ſicut dī Hier. 1. Ab aquilone panditur oē malū ſuper uerſam terrā. Ita Sapi. 2. dī. Per inuidiā diaboli intrauit mors in orbē terrarū. Auſter pars ſeruidiſſima, ſignat ſtatū auaritiā. De hoc. n. dī Iob. 37. Nōne ueſtimēta tua calida ſunt, cū plura fuerit in terra auſtro? Occidēs, quā eſt pars humidiffima, ſignat ſtatū luxuriā, q̄ ex humorib. & carnalitatib. ſcōrib. hēt ortū. Vñ Holoferni, q̄ interpretat infirmitas, dī Iud. 2. Egredere aduerſus oē Regnū occidētis. Infirmitas. n. eſt de bilitas carnis, q̄ ſolet ſp ad Regnū occidētis & ad Regnū luxuria egrēdi & exire. Rota ergo p quatuor partes eūtes ibāt, & nō reuertebant cū ambularent, & ad quā locū declinabat q̄ prima erat, ſequebant & coetera. Pctōres. n. dñr rotā, p uolubilē mutationē, ire p uagabilē cōditionē, per quatuor partes, p quād̄m̄pliē ad peccatum cōuerſionē, nō reuerti, p obſtinatā in pctō indurationē, ſequi, p malī exēplū ſequelā. Et breuiter, qd tales ſp eunt & uolunt ire de bono in malū, iō finaliter dīcet eis illud Mat. 25. Ite male dīcti ignē aeternū, q̄ uobis paratus eſt ab origine mūdi. Hoc igitur de ire ſufficit. Vide ſupra de ambulare, & infra de Via

Irridere. Nota, qd irridere idē eſt qd illudere, cōtemnere, uilipendere, & modicū reputare. Et ſunt idē irridere & deridere. Sed qd ſupra ſatis dīctū eſt de cōtēptu, iō breuiter diſtinguamus. Nota ergo, qd eſt irriſio ſeu deriſio diuina & humana. Deus. n. eſt irriſor ſeu deriſor pctōrum. Peccatores uerō ſunt irriſores bonorum & peſſetorum. Pctōres. n. irridentur a Deo per aeternā damnationē iuxta illud Pſ. Qui habitat in celis, irridebit eos, & Dñs ſubſannabit eos. Et tunc loquetur ad eos in ira ſua, & in furore ſuo cōturbabit eos. Boni uerō irridentur a pctōrib. p ſuā ſamē corroſionē, unde Iob 12. Deriderē iuſti ſimplicitas, lāpas cōtēpra apud cogitationes diuitum, parata ad tps ſtatutum. Vnde nota, qd mali derident, illudunt & uilipendunt bonos et iuſtos, eorumq; facta ſuis laniant, et contemnunt uerbis. Nā ſicut illa auis, quā dī ulula, nocte clamando, et in nemorib. ululando uocem hēt deriſoriam, et et catus ſuus illuſionem denotat, et deriſum, ſic nerē multi ſunt irriſores et deriſores, qui de factis et cōditionib. aliorum nō ceſſant cōtinuē ululare, loqui, ioculari, et deridere, ita qd propriē ne ululando ululē poſſent uici, de quib. dī Nec. 4. Peccatum eorum a facie tua non deleatur, quia irriderunt aſſiducitate. Et nota, qd tales derident Superiores et correctores, Antiquiores et ſeniores, Humiliores et meliores, Nobiliores et fortiores. Dico ergo, qd tales derident correctores et superiores. unde Iob 41. Quasi ſtipulam eſtimabit malleum, et deridebit uibrantē haſtam. Vnde de talibus

talibus loquitur Prou. 9. Qui erudit deriſorem ipſe (ſ. deriſor) ſibi iniuriam facit. Et ideō conſulit ibidem. Noli arguere deriſorem, ne oderit te, doce iuſtum, & feſtinabit accipere. Quia ſicut dī Prou. 15. Scultus irridet diſciplinam. Itē iſti derident ſeniores & antiquiores. vnde Iob 30. Nunc autē derident me iuniores tpe, quorum patres non dignabar ponere cum canib. gregis mei. Item derident meliores & humiliores, ſicut patuit in Chriſto crucifixō, qui humiliauerat ſe vſq; ad mortem, de quo dī Luc. 23. qd nō deriſerunt eū Principes &c. Item derident fortiores & nobiliores. vnde Iob 39. dī de Struthione, qd ipſa deridet equum & aſcendorem eius. Et nota, qd tales propriē comparantur Struthioni, q̄ eſt auis ponderē carnis, ita grauata, & plumis taliter denudata qd (vt cōiter) nunquā uolat, quia verē illi ſtruthiones & pōdere carnalitatib. grauiorē, & plumis uirtutum carētiore, ſunt maiores cōiter deriſores, & ad illudendum alijs promp̄tiores & ideō cōſulit Prou. 22. Ejce inquit deriſorē, & exibit cū eo iurgium, ceſſabuntq; rixē & contumeliā. Iſti ergo in die iudicij a Deo & a ſanctis deridebuntur, & in praeſentia illorum, quos deriderant damnabuntur. vnde Sap. 5. dī. Impij uidentes ſanctos & beatos, turbabunt timore horribili, dicentes. Hi ſunt, quos aliquando habuimus in deriſū & in ſimilitudinem improp̄ij, nos inſenſati uitam illorū aſtimabamus inſaniam &c. Et breuiter tunc uerificabitur illud Prou. 19. Parata ſunt deriſorib. iudicia, & mallei percipientes ſtulecorum corporib. Et hoc de deriſione & irriſione ſufficit. Vide ſupra de detractiōne.

Irrigare. Nota, qd irrigare in ſcriptura ſumit multis modis ſecundum qd ex diuerſis cauſis reſartificialiter uel naturaliter irrigantur. Vide enim quōd Hortus irrigatur, qd ridens uireſcat, Sic re uera dico (mo Campus irrigatur, ne nimis areſcat, raliſter loquendo) qd Morbus irrigatur, vt dolor teſſcat, in ſcriptura reperit Ignis irrigatur, vt ardor accreſcat, irriguum gratiā, qd Arbor irrigatur, vt fructus excreſcat, eſt deuotiorum, irriſum irrigatur, vt cito putreſcat, quōd lacrimā, quod eſt cōitorū, irriguum Eleemoſynā, quod eſt egenorum, irriguum doctriā, quod eſt indoctorum, irriguum gloriā, qd eſt beatorum, irriguum fortunā, quod eſt peccatorum.

Hortus, rigantur deuoti, vt gratē uireant, Campus, rigantur contriti, ne ſicci palliant, Vulnus, rigantur egeni, ne nimis doleant, Ignis, rigantur indocti, vt magis ardeant, Arbor, rigantur beati, vt fructus augeant, Fimus, rigantur impij, vt cito foeteant.

Primō ergo dico, qd ad modū horti rigatē deuotus, vt gratē uireat. Hortus. n. irrigatiōnib. indiget, ne efficiatur aridus, & vt uirens appareat & decorus. Sic uerē ſancti uiri & deuoti irriguo diuina gratiā continuē indigent, vt uirore honeſtatis & deuotionis quotidie plus ſplendeſcant. Gratia. n. diuina eſt ille fons, de quo dī Gen. 2. Fluius egrediebāt de loco uoluptatis ad irrigandum Paradifum, qui deinde diuidit in quatuor capita. Fluius. n. iſte eſt gratia Dei, a loco uoluptatis. i. ab ipſo Deo progrediēs & emanās & Paradifum. i. uirū deuotū irrigās & ſecundans, qd quidā fluius in capita quatuor diuiditur, dum uirtute diuina grā ſuperius & inferius, interius & exterius homo ſpiritualiter dilatat, ſuperius (dico) tendens in celū, & in Deum; inferius cogitans mortē iudicij, & in fernū, interius cōſiderās cor propriū & delictū, exterius ero attendens erga proximum & amicum. Superius rigat fluius amoris, Exterius uerō rigat Inferius rigat fluius timoris, fluius compaſſionis & dulcoris. Et ſic uerē dico, qd fluius gratiā diuinā Paradifum. i. conſcientiā deuotam irrigat, qm̄ in praeſentis quatuor parrib. ſe dilatat. Gen. 2. Fons aſcendebat de terra. i. gratia ueniebat a Deo irrigans vnuerſam ſuperficiem terrā. i. mētis deuotē. Vt de aia deuota dicatur illud Hier. 31. Erit anima eorum ſicut hortus irriguus, & vltra non eſurient. Igitur ad modū horti p gratiam irrigatur deuotus, vt gratē uireſcat. Secundo dico, qd ad modum campi per lachrymam irrigatur contritus, ne nimis areſcat. Quia dam. n. ſunt cāpi ita ſteriles & ſicci qd neceſſe eſt qd irrigent, alias. n. cōuerterentur in ſabulum ſic uerē peccator, aridus, neceſſe habet, qd per penitentiā

lachrymis irrigetur. ne per deſperationē & obſtinatio nem penitus deſiccetur. Lachrymā. n. mentē peccatoris irrigat & ipſam a ſiccitate in deuotionis immutat. Iohelis 3. Fons de domo Dñi egredietur, & irrigabit torrentem ſpinarū. i. peccatorem hiſpidū & ſpinoſum. Et ſic aia penitens figuratur in Axa filia Caleph, cui pater eius dedit irriguū ſuperius & irriguū inferius, ſicut dī Iol. 15. & Iud. 1. Quia re uera aia penitens tunc a patre ſuo Deo irriguum ſuperius recipit, qm̄ Paradifum & celum ſe perdiſſe perpendit. Sed tunc irriguum inferius ſibi dat, qm̄ lachrymas pro eo, qd in fernū acquiſiuit, & meruit, adminiſtrat. Dicat ergo penitens illud Pſ. Laboraui in gemitu meo, lauabo per ſingulos noctes lectū meum, lachrymis meis ſtratuum meum rigabo. Igitur ad modū campi per, lachrymam rigatur contritus, ne nimis areſcat. Tertio dico, qd ad modū membri uulnerati rigatur p eleemoſynam egenus ſeu tribulatus, vt dolor quieſcat. mēbra. n. vlcerata & igne & cholera inſlāmata, aquis refrigeratiuis rigantur, atq; lauantur. vt dolor leniatur, & infirmitas extingatur. Sic uerē tribulati & pauperes a quib. eleemoſynarum & beneficiorū a diuitib. debent rigari, vt ardor ſuę triftitiā & penuriā ualeat temperari. Figura de Magdalena quā lachrymis rigabat, & ore oſculabatur, & capillis tergebatur pedes Ieſu, ſicut dī Lu. 7. Pedes. n. corporis myſtici Ieſu Chriſti ſunt pauperes, qui gradum inferiorē tenent in corpore Eccleſiā militantis, quia re uera iſti lachrymis cōpaſſionis, & oſculo dilectionis, & capillis. i. diuitijs piæ ſubuentio nis ſunt rigadi, & amabiliſter. adiuuadi Vñ de diuite pio, & paupere p̄ſona pōt dici illud Eze. 17. qd palmites ſuos extēdit ad illam, vt irrigaret eā de areolis germinis ſui. Quarto, qd ad modū ignis per doctriā irrigatur indoctus, vt magis flammeſcat. Cōſtat. n. qd faber uidens ignem tepidum ipſum ſolet rigare, vt calorem poſſit de pote nria ad actū educere, & ipſum ignē potius inflammare. Sic uerē praelatus uel p̄dicator aqua bonā & irriguā doctriā tepidos irrigat vt ardor charitatis in eis amplius cōualeſcat. Iob 5. Dat pluuiam ſuper faciem terrę, & irrigat aquis vnuerſa. Sic rigabat alios Apoſtolus dicens 1. Cor. 5. Ego plantaui, apollo rigauit. Deus autem incrementum dedit, quia certē ſicut ibidē ſubdit, neq; qui plantat, neque qui rigat, eſt aliquid, ſed qd dat incrementum Deus. Ad litteram. n. tales, qui per ſacra doctriā irrigant, p̄ coeteris in uirtutib. & operib. bonis creſcere cōprobant, uel ſaltē plus tenentur, ita qd hoib. ſacra & theologica doctriā bene rigatis, vt dici illud Nu. 24. Quam pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Iſrael, vt ualles nemoroſa, vt horri iuxta fluuios irrigui, vt tabernacula, qd facit Dñs, quaſi cædri iuxta aquas. Aduerte tñ, qd bene dicit qd neq; qui rigat eſt aliquid, quia uerē multi ſunt rigatores & p̄dicatores, qd nō ſunt alijs meliores, imō ſunt inter ceteros, imō p̄ alijs peiores, ſimiles nubi, qd ſdū terrā rigat, ſeipſa aridā cōſtituit & annihilat. quia. ſ. iſti dum rigat alios per bonā doctriā, ſeipſos cōſumunt per malā uitā. Iſtud et pōt dici cōtra quōſdā p̄dicatores, qd nō libenter uadunt ad rigadū pauperes ſed diuites, ſcientes, qd ſi pauperib. p̄dicarent, ipſos lautē nō paſcerent aut nutrent ſimiles cuidā fontis, de quo narrat Geruſius, qd eſt in prouincia Narbonenſis cōditionis, qd dū herba eſt in pratis, ſufficit ad pratū cōtiguū irrigandū. Cū uerō herba reſecata fuerit, et fons tunc deficit & areſcit. Sic uerē moderni p̄dicatores bene perſeuerāt, vt irrigēt parata herboſa. i. vt praeſentent illis, qd herbis. i. diuitijs ſunt muniti, ſiccōs uerō & ſecatos. i. pauperes & tribulatos, & herbis diuitiarū nudatos ſolēt dimittere, et de eorū irrigatiōnib. nō curare. De iſtis vt poſſe dici illud ſupra dīctū Iohel. 3. Fons de domo Dñi egrediet, et irrigabit torrentē ſpinarū. qd. Iſti irrigat torrentes, qui habent ſpinas. i. illos qui habent diuitias, et alios nō. Nota adhuc et circa hoc, qd re uera illi qui doctriā theologica plus ceteris irrigantur, nō p̄ hoc plus alijs bonis operib. foecundant. Sunt. n. qdā terra ita ſicca, qd nullus humor ſup̄fluus ipſas ſecūdar, imō ſiccitas et ſterilitas ibi magis q̄ alibi perſeuerat. Harenā. n. Libyæ fluium. Nili ſm Solinū et Sene, abſorbent, et tñ fructū non faciunt neq; portant. Fluius etiā Euphrates in Meſopotamia a terra ſorbetur quā licet ſit propenſus irrigata, non magis in loco illo propter hoc foecundatur. Sic uerē dico de theologis aliquibus, quia licet irriguo ſcientiarum piæ ceteris ſunt humecti, non tamen propter hoc plus

alijs virtutibus, & bonis operibus sunt repleti, quinimò sepe accidit, q̄ per indevotionem sunt alijs magis nudi & uacui. terra. n. bibula dū aquā abundanter absorbet humorem tñ non retinet, nec fructum ēt ex hoc prabet. quia re vera terra suæ voluntatis dum aquas suarum scientiarum attrahit, non ex hoc humore deuotionis repletur, sed potius exa rescit. Esa. 19. Attenuabuntur, & exciccabuntur riuu aggerū, calamus & iuncus marcescent, nudabitur aluens riuu à fonte suo, & oīs sementis irrigua sicccabitur, arefcet, & nō erit. Expone contra tales. Sed non sic charissimi, quia re vera isti debent esse irrigui & fecundi, & charitate cōteritq; virtutibus magis pleni. Dicat igitur prædicator deuotus exemplo Chri illud Eccl. 24. Ego quasi fluius dorix, & sicut aquæ dū eius exiit de Paradiso, dixi, rigabo hortū plantationum, & inebriabo partus mei fructū. Dico igitur, q̄ ad modū ignis per doctrinam rigatur indoctus, ut magis flāmescat. ¶ Quinto dico, q̄ ad modum arboris per gloria rigatur Beatus, ut fructus ex crescat. Sicut. n. videmus, q̄ ficus rigatur aliquotiens ut fructus eius citius maturefcant, sic Deus animas in celo, pluuia & refrigerio aternæ voluptatis irrigat ut fructus. i. beata fructio in eis continuè maturetur, perficiantur, & crescat. Vnde cuilibet beato vī dici illud Esa. 58. Requie dabit tibi Dñs Deus semper, & implebit splendoribus aīam tuam, & ossa tua liberabit. Et erit quasi hortus irriguus, & sicut fontes aquarum, cuius non deficient aquæ. ¶ Sexto verò dico, q̄ ad modū fimi per fortunam rigatur impius ut cito putrefcat. Agricul. n. simum & paleas congregatas solent irrigare, ut citius possint putrefcere. Sic verè diabolus p̄cōres dinitijs erroneis, & hereticis doctrinis & scientijs, mūdij; honorib; & emineñijs irrigat, ut ipsos p peccata putrefcere cito cogat. vnde de diuitib; mūdi dī Iob 21. Ille morib; robustus & sanctus, diues & foelix, viscera eius plena sunt adipe, & medullis ossa ipsius irrigantur. Fortuna. n. seu ēt mundi scientia & sapiētia vī similis illi fluuio seu fonti, qui est in Italia qui cōtinuè feruet, & bullit, q̄ ponitur nihil valet pro agris irrigandis, quia terra, quæ a quis ipsius tangitur, & p q̄ riuus eius ducit, in lapidē muratur, sicut dicit Pli. Sic verè quicquid, fluuius fortunæ & mundanæ sapientie irrigat, in lapidē. i. in mentalis obstinationis duriciam illud mutat. Ge. 18. vbi dī, q̄ Loth diuifus ab Abrahā, uidit regionem Sodomorum, qui pessimi erant coram Domino, q̄ uniuersa irrigabatur aquis sicut Paradisus Dei, & sicut Aegyptus, elegitq; hābitationem circa Iordanem, & recessit ab oriente. Sicut tñ dī in c. sequenti, cito post ibi fuit p Chodorlaomor, & alios reges raptus & ab eis captiuatus. Ista. n. regio pessimorum signat mundum & prosperitatē mundanā quæ. saquis præfatis multipliciter irrigat. In ista ergo Loth, qui interpretatur declinans. i. peccator à Deo declinans, & fugiens, & ab Abraham. i. à sanctis hominibus se diuidēs & recedens, cupit habitare, & ab oriente gratia declinare, & recedere, ubi certè Chodorlaomor cum alijs regib; l. lucifer cum suis complicitib; ipsum solet per diuersa peccata capere, & in infernū finaliter captiuare. Talis ergo irrigatio non est bona, ex qua oritur captiuitas sempiterna. De tali ergo irrigatione dī Eze. 32. & vī Dñs loq; diabolo vel fortuna, dicens. Super faciem agri abijciam te, & habitare faciā super te oīa volatilia coeli, & saturabo de te uniuersas bestias terræ, & dabo carnes tuas super mōtes, & implebo colles tuos sanie tua, & irrigabo terram foetore sanguinis tui. Expone, & applica quomodo diabolus habet carnes, sanie & sanguinem, & quomodo exinde irrigantur, saturantur & implentur volatilia, bestie, montes, & colles. Patet ergo, quomodo irrigatio sumitur his sex modis. Vide vbi aqua, flumen, fons huius

Irritare. Nota, q̄ irritare qñq; accipit p offendere seu prouocare. Et sic accipitur cōiter in scriptura. Vñ 4. Reg. 17. Irritauerūt Deū verbis nō rectis. Et Deut. 3. Ipsi prouocauerūt me in eo q̄ nō erat Deus. & irritauerūt in vanitatib; suis, & ego prouocabo eos in eo q̄ nō est populus, & i gēte stulta irritabo illos. Itē qñq; accipit p calare, vel defraudare, sicut in Pl. Exacerbauerūt eloq; Dei, & cōsiliū altissimi irritauerūt. i. casum & vacuū esse cerūt. Sed de hoc vide infra vbi offendere, & de prouocare, & vbi irritat

Irritus. ta. tum. Nota, q̄ irritum idem est, q̄ desertum annihilatum, & dissipatum,

inane, vacuū seu casum. Et est proprie irritatio alicuius boni violatio vel destructio, & potissime alicuius conuersionis uel pacti irruptio. Et sic irritatio dicit mihi p̄ctm. Vñ de peccatorib; dī Hier. 11. Irritum fecerūt domum Israel & domus mea pactum meū. Sicut. n. va fallus promittēs Dño fidelitatē irritum facit pactum & promissionem, qñ venit contra iuram fidelitatē, sicut verè quia in baptismo nos facti sumus va falli Christi, & eidem pepigimus fidem & reuerentiā exhibere, & erga ipsum in morib; iustē & debitē nos habere, irritum facimus pactum istud quando per peccatum ipsum dimittimus, & diabolo ipsius aduersario obediunt. Vñ Esa. 33. Cessauit transiens per semitam, irritum factum est pactū Et in Pl. dicitur. Irritatur aduersarius nomen tuum in finem. Sicut ergo Papa solet irritare, infringere, & cassare illa, quæ facta fuerunt contra iura, sic verè charissimi, Deus solet cassare & irrita reputare mala opera nostra, vel etiam bona opera si in peccato fuerunt perpetua, vel si per sequens mortale fuerint mortificata. De hoc habemus figuram Num. 6. vbi dī, q̄ si Nazareus antequam sanctificationem compleuerit, mortuum tetigerit, sua sanctificatio irrita fiebat, ita q̄ oēs dies quos primitus compleuerat, nullatenus computabant, imò de nouo ceremonias reincipere tenebatur. Quia verè charissimi, cum sanctificatio nostra omni die debeat incipere, nec debet vsque ad mortis terminum terminari, hinc est q̄ si mortuū tetigerimus. i. si aliquod peccatum mortale commiserimus, omnes dies sanctificationis nostræ præcedētis. i. omnia opera bona nostra præcedentia vana & irrita reputantur, quia sicut dī Ezech. 18. Si iustus auerterit se à iustitia, omnes iustitiæ quas fecerat, non reputabuntur. quinimò nec esse est quod prædicta opera reincipiat, & quod ad beneficiendum quasi de nouo iterum se conuertat. Omitto materiam, quia sterilis est.

Irruere. Nota, q̄ irruere dicit mihi quendam subitū & repentinum & inexcogitatum motū. Et potest accipi in bono & in malo, in quantum. i. potest esse actus, & motus alicuius bonæ rei uel malæ. Et idēd q̄ irruere potest pertinere ad sancti Spiritus agilitatem, ad diabolicam malignitatem vel ad mali hominis crudelitatem, possumus notare, q̄ est quedam irruentio mirabilis, quæ est eligenda. Quedam damnabilis, quæ est præcauenda. Quedam

Miraculosa, q̄ primò ergo dico, q̄ est irruentio Periculosa, q̄ est sancti Spiritus inspiratio. Spiritus. n. sanctus dī irruere, iuxta illud Eze. 11. Irruit in me Spiritus Domini. quia. i. repente & subito conuenit hominib; inspirare. Teste. n. Ambr. Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia. Et iō Spiritus sanctus dī mobilis in coingnatus, cernus suauis, amans bonū &c. Sapient. 7. Vnde de beato Paulo dicitur act. 9. q̄ lux de celo circumfulsit eum subito. De discipulis etiā dī Act. 2. factus est repente de celo sonus aduenientis Spiritus vehementis. Spiritus. n. vbi vult spirat. Io. 3. qui tunc dicitur in hominem irruere, quando ipsum solet subito & insperatē ad bonum aliquod inspirare. Figura Iudicum 14. & 15. vbi dī, q̄ Spiritus Domini irruit in Sansonem, & rupit funes, quibus ligabatur, & dilacerauit leonem. Quia verè charissimi, quando Spiritus spiritualis & diuini inspirationis irruit in hominem ipsum conuertendo uel ad bonum mouēdo, sape fit, q̄ funes auaritia la cerato, & q̄ leonē superbie superat atq; domat. Nu. 24. Irruete Spiritu Domini in Balaā &c. Ista est ergo irruentio miraculosa. ¶ Secundo dico, q̄ est irruentio periculosa, & ista est irruentio seu tentatio diabolica. Sicut. n. catus cautē expectat murem exire de foramine, & dum non aduertit, subito irruit, & capit, & tādē postquā cū ipso luserit, ipsū finaliter lacerat & occidit, sic verè diabolus cautē expectat, q̄ mus. i. anima, foramē stricte cōscieñtiae exeat, & dimittat, se ad aliqua exteriora delectabilia relaxando, & subito dum non cauet, irruit in eam per subitas tētationes, capit eam p consentus & operationes ludicū ea p malas cōplacencias & delectationes, & finaliter occidit p mortis palls & aternæ vulnera & afflictiones. Iob 16. Concidit me vulnere super vulnus, irruit in me sicut gigas. Ista est ergo irruentio periculosa. ¶ Tertio dico, q̄ est irruentio perniciosa, & ista est irruentio rapinæ & exactionis, quia mūdi raptores & vsurarij solēt i pauperes irruere, & ad modū latronū nemorū, vestes p honorū spaliū surripere, & auferre.

Similes

Smiles leoni, qui sub folijs latitat, ut dum bestia nō aduertit, in ipsas irruat, & occidat, sicut dicit Pli. Quia verè charissimi illi, qui in alios volunt per rapinam & vsuram irruere, semper solent se aliquibus folijs. i. aliquibus occasionib; & fictis palliationib; operire, ut sic sub specie alicuius boni seu iustitiæ possint suam maliciam exercere, sicut patet de vsurarijs, qui sub specie mutui, de malis balliis & iudicib; qui sub specie alicuius commissi delicti inferunt alijs nocu menta. Figurati. 1. Reg. 22. in Doeh Idumeo Principe pastorum Saul, qui irruit in sacerdotes Domini, & occidit eos. q̄ scilicet tyranni & officiales ad litteram in sacerdotes & ecclesiasticos præ ceteris irruunt, & eos plus quam alios faciunt atque ledunt. Hier. 48. Super vindemiam meam prædo irruit. Vnde reprehensue talibus dicitur in Pl. Quousque irruitis in hominem, interficitis vnuerfos uos, tanquam parietem inclinato & macerie depulsæ. Sic ergo patet, q̄ irruentio dicitur tribus modis.

Israel. Nota, q̄ Israel qñq; supponit pro persona, qñque pro populo quandoque pro Regno. Pro populo supponit, ut Gen. 32. vbi dī. Nō vocaberis vltra Iacob, sed Israel appellabitur nomen tuum. Pro populo supponit. 2. Reg. 15. Vniuersus Israel secutus est Absalon, qui interpretatur pater pacis. Hier. 2. Nunquid seruus est Israel aut vernaculus? Quasi diceret. si debet esse. Quod maximè pertinet ad nos ecclesiasticos, q̄ pro seruiendo hæreditatē Ecclesiæ possidemus, quia sicut dī Esa. 59. Hæc est hæreditas seruorum Domini. Vnde de Israel dī in Pl. q̄ Dominus dedit terram eorum. i. secularium, hæreditatem Israel seruo suo. De multis tamen uerificatum est illud Prou. 29. Qui delicate nutrit seruum suum, ipsum in fine sentiet costumacem. Quia. n. bonis Ecclesiæ sumus dilatati, impinguati, incrassati, hinc est q̄ contra dominū calcitramus & ei seruire nolumus & tenemus, sed sicut mali serui & infideles eius imperio rebellamus. Non sic igit, sed simus nostrorum maiorum famulatores. Iosu. 24. Seruiuit Israel Domino cunctis dieb; Iosue. ¶ Tertio dico, q̄ nos debemus esse uiuorum bonorum imitatores, quod ostenditur cū dī (Semen Abrahæ) quasi dicat. Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Io. 8. Semen. n. quod seminarum est, conformat illi animali cuius est semen. Vnde de semine hominis nascitur homo, non porcus vel mulus & conuerso, ad denotandum, q̄ nos, qui sumus semē, i. successores sanctorum patrum qui fuerunt prædecessores nostri in ordine uel Ecclesia quam debemus illis in morib; conformari, & eos in virtutib; imitari. Ut sic dicamus. Semen Abrahæ sumus, & nemini seruiuius vnquam. Io. 8. A duerendum tamen, quod quamuis semen à bona herba vel arbore sumserit originē, quandoque tñ taliter corrumpitur, q̄ suam originē nullatenus imitat, ita q̄ exinde nullus fructus utilitatis reportatur. Sic uerè charissimi, multi sunt in Ecclesia & religione, qui quamuis à bona radice processerint, & à bonis fundatoribus fuerint instituti, ipsi tamen sunt semen pestiferū & corruptum, ita quod nullum proferunt bonum fructum, quibus dicitur Esa. 1. Vegenti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam filijs sceleratis. Non sic ergo, sed si volumus esse Israel, sumus prædecessorū imitatores. Semen inquit. Vnde Hier. 31. dicitur. Seminabo domum Israel & domum Iuda semine hominis. Et sic patet, q̄ si volumus Israel proprie nominari, necesse est

Moralis conuersatio, Clericorum congregatio, Cœlestis habitatio. Moralit dico) conuersatio, quia. i. per Israel potest intelligi vir perfectus & est status ecclesiasticus, vbi est congregatio perfectorum, quia Israel interpretatur videns Deum Israel dictus fuit Iacob, qui interpretatur supplantator. Israel fuit pastor ouium. Israel fuit simplex & sine pilis. Israel benedictionem fratris sui Esau reportauit, & eius primogenita dimittendo sibi lēticulam, acquiuit. Sic verè vir perfectus dī Israel, videns Deum per fidem & deuotionem, Iacob supplantans diabolum per poenitentiam & conuersionem. Pastor & nutritor ouium. i. pauperum, per elemosinarum largitionem. Simplex, & reclus & rimens Deum, per puram & innocentem intentionem. Fratris sui. i. luciferi, benedictionem & hæreditatem reportans, per baptisimi & fidei susceptionem. Lēticulam uerò bonorum temporalium relinquens per contemptum & uilipensionem. Et sic iste proprie dī Israel per omnimodam uirtutem & perfectionem; ut sic de ipso possit exponi illud Esa. 41. Et tu Israel serue meus, semen Abraham amici mei. Vbi ostenditur, q̄ ille, qui uult esse spiritus Iiter Israel, debet esse contemplator summæ maiestatis (Israel. i. vidēs Deū). Famulatores summe potestatis (Serue meus) Imitator summæ bonitatis (Semen Abraham). Dico ergo, q̄ nos debemus habere discretionem ad contemplandum, q̄a debemus esse Israel, subiectionem ad famulandum, quia debemus esse serui Dei. Affectionem ad imitandum, quia debemus nos reputare semen Abraham. Simus ergo secretorum contemplatores, dominorum famulatores, meliorum imitatores. ¶ Dico ergo, q̄ nos debemus esse secretorum cōtemplatores, quia debemus esse Israel, i. dum uidentes, q̄a scilicet Deum & secreta cœlestia debemus per cōsiderationem & cōtemplationem uidere, & ibidem cordis oculum semper habere. Aues. n. ut communiter, nunquam uidēt uel respiciūt aliquid cum duob; oculis simul habent. n. sicut serpens, oculos in temporib; non in fronte, & idēd quotiescun que uiderint aliquid cum uno oculo, ad terrena respiciunt, & semper alium oculum sursum eleuant. In quo possumus spiritualiter instrui quod oculum corporis, & oculum cordis debemus diuersificare, quia licet sensus corporis ad terrā: i. ad terrena ministranda respiciat, semp tñ necesse est quod cordis oculi sursum tendant, & quicquid inferius fecerim in mundanis, semper oculo cordis respiciamus superius in diuinis, Luc. 21. Respice & leuate capita uestra. Nunquam enim debent duo oculi nostri. i. duplex nostra attentio, & cōsideratio esse circa terrena, quia secundum Pl. Diuiciæ si affluant, nolite cor apponere. quasi diceret, quicquid sit de occupatione corporis, ibi tñ nunquam debet. attendere oculus cordis, quia nos debemus esse Israel uidentes Deum,

& ad Deum principaliter attendentes. Vñ Deut. 33. Oculus Iacob in terra frumenti & vini. Sequitur. Beatus tu Israel, quis similis tibi? Oculus. n. cordis nostri semp dēt esse sursum ad Deū & bona aterna per cōsiderationem & cōtemplationē, vbi est terra durabilis firmitatis, frumē tñ delectabilis sarietatis, & vinū amicabile iocunditatis. Simus ergo Dei secretorum cōtemplatores. ¶ Sed si sumus nostrorū maiorum famulatores (Serue meus inquit) Ad uerum. n. Israeliticum & perfectum pertinet seruire, famulari & obedire suis superiorib; & prælatib;, & maximè Deo. planetæ. n. qui sunt sub firmamento sibi continuè famulantur, motui & tractui eius obediendo, & ipsum sequendo & imitando. Apes ēt seruiūt Regi suo, & ei obsequijs se applicat toto posse. Et breuiter istud est verum, q̄ illud, quod est inferius, seruit & obedit naturaliter illi quod est suum superius atque maius. Quia igitur Deus & prælati sunt nostri superiores, dico, q̄ eis debemus seruire, eorum mandata complere, & nos eorum obsequijs applicare (Serue meus inquit). Vnde 2. Re. 15. dī q̄ oīs Israel secutus est Absalon, qui interpretatur pater pacis. Hier. 2. Nunquid seruus est Israel aut vernaculus? Quasi diceret. si debet esse. Quod maximè pertinet ad nos ecclesiasticos, q̄ pro seruiendo hæreditatē Ecclesiæ possidemus, quia sicut dī Esa. 59. Hæc est hæreditas seruorum Domini. Vnde de Israel dī in Pl. q̄ Dominus dedit terram eorum. i. secularium, hæreditatem Israel seruo suo. De multis tamen uerificatum est illud Prou. 29. Qui delicate nutrit seruum suum, ipsum in fine sentiet costumacem. Quia. n. bonis Ecclesiæ sumus dilatati, impinguati, incrassati, hinc est q̄ contra dominū calcitramus & ei seruire nolumus & tenemus, sed sicut mali serui & infideles eius imperio rebellamus. Non sic igit, sed simus nostrorum maiorum famulatores. Iosu. 24. Seruiuit Israel Domino cunctis dieb; Iosue. ¶ Tertio dico, q̄ nos debemus esse uiuorum bonorum imitatores, quod ostenditur cū dī (Semen Abrahæ) quasi dicat. Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Io. 8. Semen. n. quod seminarum est, conformat illi animali cuius est semen. Vnde de semine hominis nascitur homo, non porcus vel mulus & conuerso, ad denotandum, q̄ nos, qui sumus semē, i. successores sanctorum patrum qui fuerunt prædecessores nostri in ordine uel Ecclesia quam debemus illis in morib; conformari, & eos in virtutib; imitari. Ut sic dicamus. Semen Abrahæ sumus, & nemini seruiuius vnquam. Io. 8. A duerendum tamen, quod quamuis semen à bona herba vel arbore sumserit originē, quandoque tñ taliter corrumpitur, q̄ suam originē nullatenus imitat, ita q̄ exinde nullus fructus utilitatis reportatur. Sic uerè charissimi, multi sunt in Ecclesia & religione, qui quamuis à bona radice processerint, & à bonis fundatoribus fuerint instituti, ipsi tamen sunt semen pestiferū & corruptum, ita quod nullum proferunt bonum fructum, quibus dicitur Esa. 1. Vegenti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam filijs sceleratis. Non sic ergo, sed si volumus esse Israel, sumus prædecessorū imitatores. Semen inquit. Vnde Hier. 31. dicitur. Seminabo domum Israel & domum Iuda semine hominis. Et sic patet, q̄ si volumus Israel proprie nominari, necesse est

Quod Bonis prædecessoribus conformemur, Nostris superioribus famulemur, Rebus profundioribus contemplemur. ¶ Et sic erimus spiritualiter Israel, ita q̄ de nobis poterit Dominus dicere illud Osæ 14. Ero quasi ros, & Israel germinebit quasi filium. Et sic, q̄ sicut populus Israel fuit Deo præcipuè dedicatus, Dei ceremonijs & legibus subiugatus, A paganis & idololatriis separatus, Ab Aegypto mirabiliter liberatus, In deserto damnabiliter flagellatus. Et ad possidendam terram promissionis à Deo principaliter ordinatus, sic uerè sancti uiri & perfecti & maximè ecclesiastici solent Dei seruitio dedicari, Diuinis legibus subiugari, A malis gentibus segregari, Ab Aegypto peccati liberari. In deserto poenitentia cōuersari. Et sic finaliter poterimus i terra promissionis Paradisi foeliciter dominari. & sic uerificabitur illud Hierem. 33. In diebus illis saluabitur Iuda, & Diction. Berchorij. Pars ij. Y 3 Israel

Israel habitabit confidenter. Et Hier. 31. Inuenit gratia in deserto, vadet ad requiem suam Israel. Sed heu proculdubio q...

Gratitudinis, Deficit. n. hodie in Israel gratitudo. Ingrati sunt. n. Deo, qui tot beneficia dedit eis. Vnde Esa. 1. Cognouit bos possessorem suum...

Nota, qd istud pronomen iste cum sit pronomen demonstratiuum, in scriptura signat multis modis. Et nota qd istud pronomen iste dicitur qnq; de personis...

Ad Magnificandum Dei bonitatem, Iste ergo Deum laudant, & magnificandam mundi vanitatem, laudant, & magnificandam cordis voluntatem, gnificant. Esa. 43. Populu istu seruaui mihi, laudem meam narrabit. Item isti mundum spernunt, & uiuificant. Zach. 1. Iste

citatis istius dicit illud Lu. 2. Et ecce homo erat in Hierusalem, cui nomen Symeon, & homo iste iustus & timoratus, expectans consolationem Israel, & Spiritus Sanctus erat in eo...

Ad Magnificandum Dei bonitatem, Iste ergo Deum laudant, & magnificandam mundi vanitatem, laudant, & magnificandam cordis voluntatem, gnificant. Esa. 43. Populu istu seruaui mihi, laudem meam narrabit. Item isti mundum spernunt, & uiuificant. Zach. 1. Iste

Isti sunt quatuor venti coeli. nihil. n. celerius transit super terram q ventus. sic nihil velocius transit per terram q iustus. Vn in Ecclesia canitur. Istorum est. regnum celorum, qd ceterum...

Nota, qd dictio ista qnq; aduerbium affirmatiu dicitur, sicut dicit Gen. 1. Et factum est ita. Et illud Matt. 11. Ita pater, qm sic fuit placitum atri. Qnque...

Nota, qd dictio ista qnq; aduerbium affirmatiu dicitur, sicut dicit Gen. 1. Et factum est ita. Et illud Matt. 11. Ita pater, qm sic fuit placitum atri. Qnque...

Regula seu forma regens & moderans, Ista ergo fuit regula, quae sese moderauit Ezec. 43. Ista est lex domus in summitate montis. Ite ista fuit ferula, q corpus maceravit seu uerberauit. Quae est ista, quae ascendit de deserto...

Realis existentiae quantitatem, Res. n. demonstratiua dicitur, qn concludit realiter, qn praedicatur, seu dicitur uocaliter seu verbaliter. Et sic dico, qd locus Ecclesiae...

Est (dico) qda imitatio utilis & ista est illa, qua nos debemus imitari Chm & sanctos. bene operando, docendo & conuersando, ut quemadmodum ipsi se habuerunt nobis exemplum...

subditum esse Deo, & mortale non paria Deo sentire. Itē faciamus ita sicut sancti quantum ad nobile perfectione, quia si ita debemus esse perfecti pro modo possibilitatis nostre, sicut sancti prædecessores nostri. Nu. 6. Sicut mente deuoratur, ita faciet ad perfectionē sanctificationis suæ. Itē faciamus ita sicut sancti quantum ad fraternā cōpationē, quia. i. iuxta possibilitatem debemus indigentibus subuenire. Thob. 4. Quo poteris, ita esto misericors. Itē habeamus nos ita sicut sancti quantum ad internā dilectionē, dicentes alterutrum illud 2. Re. 1. Sicut mater unicum amat filiū, ita te diligebat. Item habeamus nos ita sicut sancti quantum ad iustitiā discussionē. Deut. 1. Siue cuius sit ipse, siue peregrinus, nulla erit distinctio personarum, ita parum audietis sicut magnum, nec accipietis personā cuiusquā. Itē habeamus nos ita sicut sancti quantum ad diuinā beniuolentiā affectionē, quia. i. ita debemus mentem nostrā cōformare voluntati diuinæ, quod in oīb. quæ per eū in ferunt, debemus gratias agere, & reputare, quod oīa sint iusta, dicentes illud prædictum Mat. 1. Ita patet, quod si fuit placitum ante te. Exemplo Iob, qui tribulatus dicebat. Iob 1. Dñs dedit, Dñs abstulit, sicut Dñs placuit, ita factū est, sit nomen Dñi benedictū. Et merito, quia pro certo sicut dicit Eccl. 8. Nullus potest Deo dicere, quare ita facis? Item faciamus sicut sancti quantum ad virtuales cōuersionē, vt. scilicet quod; mali fuimus ita cōuertamur ad Dñm, quod de cetero non peccemus, iuxta illud Pl. Deficiat peccōres à terra, & iniqui ita vt non sint, & illud Ro. 6. Sicut exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ & iniquitati, ita & nūc exhibeatis membra vestra seruire iustitiæ in sanctificatione. Itē simus ita sicut sancti quantum ad tolerandū afflictionē, quia. i. sicut dicit Lu. 24. Oportuit pati Chrm, & ita intrare in gloriā suā. Et sic finaliter ita erimus facti quantum ad acquirendū celestis gloriæ possessionē, quia sicut dicit 2. Cor. 2. Sicut abūdicat passiones Chrii in nobis, ita & p Chrm abundat cōsolatio nra. Ecce ergo quod per ita designatur virtutū regulæ vel exempla, quod si nos debemus facere & exequi, & quibus nos debemus p virib. conformari, & ita sicut sancti uiuere, & eos imitari. Bene ergo in persona Chrii uel cuiuslibet sancti potest alij dici illud Io. 13. Exēplū dedi uobis, vt quæ admodū ego feci uobis, ita & vos faciatis. Vbi aduerte, quod ad bonā similitudinē & imitationē requiritur præcedēs regula (Exēplū inquit) dedi uobis) Accedēs formula (Vt quæ admodū ego feci) Succedēs notula (Ita & vos faciatis) Nā regula solet erigere speculatiuā. (Exēplū dedi uobis) Sed formula solet corrigere operatiuā (Quæ admodū inquit ego feci) Sed notula solet dirigere executiuā (Ita & vos faciatis) Ita. n. tria sunt necessaria cuiuslibet operati, & maxime pingere vel facere imaginē attēctā. s. vt habeat regulā. Exēplū, quia exēplū dedi uobis, vt habeat magistrū peragentē (Quæ admodū ego feci) Vt audiat doctrinā dirigētē (Ita & vos faciatis) Et sic pro certo de quolibet sic p imitationē bene cōuerso poterit dici illud Mat. 12. q. Iesus curauit de moniacū coecū & mutū, ita vt & loqueret, vt audiret. & uideret. Patet ergo, quod ita designat imitationē uirtutū & uirtuosum. Scd uerō dico, quod ita quod; designat imitationē inutilē & pniciosam. & istud est quod si uult imitari malos & non bonos, & ita uiuere sicut impij, & non ut iusti. Mal. n. magis student deterioribus, quā melioribus cōformari, & magis stultos quā puidos imitari. Cōstat. n. quod operatēm malam regulā, aut sibi malū exēplū, necesse est, quod faciat malū opus, sicut de quadā muliere legit in Plinio quod in actu cōceptio nis non attendebat ad uirū suū, qui erat pulcher, sed ad quandā imaginē Aethiops, quæ erat in muro, quæ. s. non pulchrū fectū imō nigrū & Aethiopicū parauerat. Malū. n. exemplū secuta est natura non bonum, quia in figurā Aethiopsis ferebatur, non in uirū. Ita pro certo contingit, quod si quis in operando malū exemplar sequitur, filius, qui inde nascitur. i. opus quod inde prouenit, suo exemplari necessario similitur. Ezech 16. Sicut mater, ita & filia eius. Nota ergo, quod mali sequendo malam regulam & exemplum, habent hodie unum ita, quo Redundant mundi delicijs, Abundant rerum substantijs, Se foedat carnis spurcitijs, Roduntur cordis inuidijs, Priuantur ueris scientijs, Turbantur duris discordijs, Sedent in angustijs,

rij; abundat. Eccl. 2. Peccatori autem dedit Deus afflictionē & curam superfluum, ita vt addat & congreget. Itē habent unum ita, quo spurcitijs se foedant. vnde de luxuriosis dicitur Thob. 6. q. in his qui libidini ita vacant sicut equus & mulus, potestatem habet demonium. Item habent unum ita quo inuidijs strident. Vnde de Anthio co dicitur 2. Mach. 9. q. apprehendit eum dolor dirus uiscerum, & amara interiorum tormēta. Sequitur. Ita vt de corpore impij uermes sca turient. Amaritudo enim interiorum, & uermes, corrosio nem inuidiæ significant. Item habent unum ita, quo fallacijs student, quia scilicet tales à uia ueritatis facilliter solent errare. Mat. 24. Pseudo propheta dabunt signa, & prodigia, ita vt in errorem deducantur, si fieri potest, etiam electi. Item habent unum ita, quo discordes gaudent. Galath. 4. Quomodo tunc is, qui secundum carnem natus fuerat, per sequebatur qui secundum spiritum natus, ita & nunc. Item habent unum ita quo in angustijs sedent scilicet in inferno. Vnde de damnatis potest dici illud Iudic 20. Ita factum est vt ex ueraque parte ab hostibus cederent ueraque pars est corpus & anima. Sic ergo patet, quomodo ita signat imitationem seu comparationem inutilem & perniciosam. Tertiō dico, quod signat quādam comparationem mirabilem atque gloriosam, & hæc est illa quæ refertur ad Christum. Christum dico cum patre manentem. Vnde in symbolo Athanasij, Ita Deus pater, Deus filius, Deus spiritus Sanctus. Ita Dominus pater, Dominus filius &c. Christum et in carne latentem. Mat. 14. Ita erit aduentus filij hominis. Christum etiam in mundo docentem. Vnde Mat. 13. d. q. congregatae sunt ad Iesum turbæ multæ, ita vt nauiculam ascēdens sederet. Et locutus est eis multa. Christum etiam in morte iacentem, quia sicut dicitur Lu. 11. Sicut fuit Ionas in uentre piscis, ita erit filius hominis in corde terre. Christum insuper in throno sedentem scilicet in iudicio. Iob 5. Indica mihi cur me ita iudices. Et Act. 1. Quem admodum uidistis eum euntem in caelum, ita ueniet, quia sicut in Pl. dicitur. Nox si cur dies illuminabitur, sicut tenebræ eius, ita & lumen eius. Oportuit enim pati Christum, & ita intrare in gloriam suam. Luc. 24. Patet igitur quomodo ita diuersimodē potest sumi.

Itaque. Nota, quod ista coniunctio rōnalis uel causalis itaque, semper signat conclusiuē, determinatiuē, illatiuē & decisiuē, sicut ergo, idēd, quo circa, igitur, & idcirco, sed sicut de alijs dictum est, sic & itaque potest referri ad iustum, ad impium, & ad Christum seu ad unum Professo rem iustitiæ, Confessorem nequitia, Christum Redemptorem clementiæ. signat finem & conclusionem, determinationem & ordinationem, quæ pertinet ad iustū. Sicut enim in logi calibus ex ueris pmissis sequitur uera conclusio, in iudicialibus ex bono processu sequitur bona sententia seu decisio, in agilibus ex bonis & rectis itineribus sequitur bonus terminus, & ad bonum portum applicatio, sic dicam, quod in moralibus ex bona intentione & ex diuine gratiæ infusione sequitur bonum itaque id est bonus affectus, & bonus finis & conclusio. Videte itaque fratres quomodo caute ambuletis, non quasi insipientes, sed ut sapientes. Eze. 5. Ergo exhortando concludit scriptura Tho. 13. dicens. Conuertimini itaque peccatores, & facite iustitiam coram Domino. In quibus uerbis aduertē, quod scriptura nos hortatur ad triplicem bonam conclusionem, quæ. s. apud iustos per itaque subinfertur, uidelicet quantum ad ingressum, qui debet esse ueniē procuratiuus. (Conuertimini inquit itaque) Quantum ad progressum, quod debet esse gratiæ augmentatiuus. (Facite inquit iustitiam.) Quantum ad egressum qui debet esse gloriæ propinatiuus. (Coram Domino inquit)

Itaque progrediens, Dimitte scelera (Conuertimini) Bona fac opera (Facite iustitiam) Recipe munera (Coram Domino scilicet Paradiso)

¶ Dico ergo, quod in scriptura inuenit unum itaque, quo immutatur nostra conditio. Et istud nihil aliud est quod penitentia. Ista enim est post lapsum prima conclusio quod nobis infert scriptura, quia. sante oia necesse est de agro spinas & tribulos euellere, quod semē ibi ualeas seminare, & fructus postea reportare.

Quia

Quia re vera in agro cordis nec Dei gratia feritur nec felicitas uirtutis & finalis gloriæ colligit, nisi spinæ uirtuorum exinde per penitentiam euellantur, & nisi à suis malis moribus conuertatur. Cōuertimini itaque; peccatores. Vide supra de cōuertente. Vbi sub alia cōiunctione illatiua Dñs dicit Iohel. 2. Nunc ergo conuertimini ad me in toto corde uestro, in ieiunio, & fletu, & post lachrymas uenie promeretur. Iudith 6. Finito itaque; fletu, & per totum diem populorū oratione completa consolati sunt achior. Aduerte tñ, quod quintuplex itaque ad cōuersionem peccatoris est necessarium, scilicet

Vnum itaque	{	Remissionis,	¶ Itaque; remittamus, & indulgeamus in nos peccatorib. Scriptū est. Dimitte, & dimittet uobis, quæ
		Compunctionis,	¶ Itaque; remittamus, & indulgeamus in nos peccatorib. Scriptū est. Dimitte, & dimittet uobis, quæ
		Confessionis,	¶ Itaque; remittamus, & indulgeamus in nos peccatorib. Scriptū est. Dimitte, & dimittet uobis, quæ
		Satisfactionis seu carnis mortificationis.	¶ Itaque; remittamus, & indulgeamus in nos peccatorib. Scriptū est. Dimitte, & dimittet uobis, quæ

licatio sua auferbat ab illo, & postea in singulis debiti portione, de quo plurimū cōmendatur. vnde ibidem dicit, quod cōuocatis itaque; debitorib. Dñi sui, dixit primō. Quātū debes &c. Itē itaque; parea mus, & obediāmus nos exhortantibus. s. Deo, p. dicatorib. & prælatis 2. Reg. 5. Fecit itaque; David sicut præceperat ei Dñs. Itē itaque; doleamus seu desoleamus p præcedentibus. i. pro culpis commissis. Exēplo Chrii, qui fletit quod Lazarum quatuordecim uoluit suscitare. Io. 11. Sic hō quod spiritum suum in peccato mortuum, & sepultum, & iam quatuordecim annis in quatuor cordis affectionibus, seridum, & corruptū uult à morte peccati suscitare, & eripere, certē ante oia per cōpunctionis amaritudinem debet flere & tristari, & cōteri, dolere. Vnde Io. 11. dicit. Venit itaque; Iesus, & inuenit Lazarum quatuor dies iam in monumento habentem. Sequitur. Lachrymans est Iesus, & resedit, qui erat mortuus. Itē itaque; differamus, vel respōdeamus de nostris actibus. s. sacerdoti integraliter confitendo. Rom. 14. Itaque; unusquisque nostrum pro se rationem reddet. Itē itaque; satisfaciāmus, & penas addamus nostris corporib. s. carnem macerando, & labores sustinendo, & bona opera faciendo. Rom. 7. Itaque; factores mei & uos mortificati estis legi. Sequitur. Nunc autē soluti sumus à lege mortis, in qua detinebamur, ita vt seruāmus in nauitate spiritus, non in uenustate literæ. Patet ergo, quod in scriptura reperitur unum itaque per quod immutatur nostra conditio. Cōuertimini inquit. ¶ Deinde dico, quod ibi reperitur unū itaque; per quod augmentatur nostra perfectio. Facite inquit iustitiā. Sub noīe. n. iustitiæ oīs uirū atque; pfectio designatur. Vide infra de iustitia. Cū ergo sub ista cōiunctione itaque; executio iustitiæ subinfertur, bene dico, quod oīs uirtus & pfectio concluditur, & mandat 2. Mach. 12. Omnes itaque; benedixerunt iustus iudicium. Notabo ergo, quod scriptura nobis infert sub titulo cōmunis iustitiæ unum itaque; quo Fidenter nostris consulimus, Gaudenter nostros recipimus, Feruenter cunctos diligimus, Prudenter nos regimus, Potenter nos defendimus, Decenter pacem perquirimus, Firmiter in bono sistimus, Grauitur labi metuimus, Digniter liberi uiuimus, Communiter solamen sumimus, Subtiliter uerum cognoscimus, Salubriter nos Deo subdimus, Utiliter fauores spernimus, Sinceriter fraudes expellimus, Suppliciter Deum requirimus, Totaliter in Deum fidimus, Sagaciter tempus attendimus, Mentaliter legi insitimus, Humiliter magnis assitimus, Fertiliter in bono crescimus.

¶ Dico ergo, quod in scriptura inuenit unum itaque, quo immutatur nostra conditio. Et istud nihil aliud est quod penitentia. Ista enim est post lapsum prima conclusio quod nobis infert scriptura, quia. sante oia necesse est de agro spinas & tribulos euellere, quod semē ibi ualeas seminare, & fructus postea reportare.

uit oia, quæ audierat. Sequit. Ingredere benedictē Domini. Item admonet feruenter cunctos diligere, quia. s. nos debemus per amorē, & dilectionem esse unum cum oībus. Mat. 19. Itaque; iā non sunt duo, sed una caro. Item admonet prudētē nos ipsos regere. Eph. 5. Videte itaque; fratres quō caute ambuletis, non quasi insipientes, sed ut sapientes. Item admonet potētē nosmet defendere, quia. s. cōtra spirituales hostes nos p tentationes obsidentes nos debemus uiriliter dimicare. Iudith 5. Videtes itaque; filij Israel fugientes Assyrios secuti sunt illos, vno agmine psequentes debilitabant oēs, quos inuenire potuissent. Item admonet decenter pacē perquirere. Rom. 14. Itaque; quæ paucis sunt sectemur 2. Mach. 4. Fessināter itaque; Rex uenit sedare illos. Item admonet i bono firmiter sistere 1. Cor. 6. Itaque; fratres mei dilectissimi stabiles estote. Et 2. The. 2. Itaque; fratres estote, & tenete traditiones, quas didicistis. Itē admonet grauitur labi meruere, quia. s. hō semper debet timere, & prouidere ne cadat 1. Cor. 10. Itaque; qui se existimat stare, uideat ne cadat. Itē admonet digniter liberos uiuere, quia, s. ad hoc concludit, & infert scriptura, ut a seruitute culpæ liberi maneamus, ut dicamus illud ad Galat. 4. Itaque; fratres non sumus ancillæ filij, sed liberæ, ut de iusto dicatur illud ibide. Itaque; iam nō est seruus, sed filius. Item admonet cōiter solamen sumere 1. The. 4. Itaque; cōsolamini inuicem in uerbis istis. Item admonet subtiliter uera cognoscere. Iacobi 1. Nolite itaque; errare fratres mei dilectissimi. Itē admonet salubriter Deo nos dedere seu subdere Phil. 2. Itaque; charissimi, sicut semper obedistis. Sequitur. Cū metu, & timore uestram salutem operamini. Itē admonet utiliter fauores fugere, seu spernere 1. Cor. 3. Itaque; nemo gloriatur in honorib. Item admonet synceriter fraudes dimittere 1. Cor. 5. Itaque; epulemur nō in fermento ueteri, ne que in fermento malitiæ, & nequitia, sed in azimis synceritatis, & ueritatis. Item admonet Deū suppliciter requirere 1. Pet. 4. Estote itaque; prudentes, uigilate in ofonib. Itē admonet totaliter in Deum fidere. Heb. 10. Habentes itaque; fratres fiduciam in introitu sanctorū. Sequit. A cedamus cum uerō corde in plenitudine fidei. Itē admonet sagaciter tempus attendere 1. Cor. 4. Itaque; nolite ante tempus iudicare &c. Et 1. Cor. 7. Itaque; dico fratres, tēpus breue est. Itē admonet mētaliter legi insistere, quia. s. nos debemus obedire legi, sicut discipulus magistro. Gal. 3. Itaque; lex pedagogus noster fuit in Chro. Et merito, quia sicut dicit Rom. 7. Itaque; lex quæ dicit, & mandatū scām. Item admonet humiliter magnis assistere seu dignos eligere 1. Mach. 9. Nunc itaque; te eligimus hodie nobis in Principē. Itē admonet fertiliter in bono crescere, seu bonis effluere 1. Cor. 3. Itaque; neque quæ plārat, neque qui rigat, est aliquid, sed qui incrementum dat Deus. In crementū dico. i. gratiarum augmentū. Ista sunt ergo viginti itaque, in quibus cōsistit uera iustitia. uera perfectio. (Facite inquit iustitiā.) Luca. In sanctitate & iustitia corā ipso oīs diebus nostris. Bene ergo dicit Mat. 25. Uigilate itaque, quia nescitis diē neque horā. Et merito circa talia itaque. i. circa tales conclusiones & inductiones uigilandū est & insitēdum, quia sicut dicit 1. The. 4. Itaque; hæc qui spernit, non spernit hōiem, sed Deū. Et sic ergo patet, quod inuenitur unum itaque per quod augmentatur morum perfectio. Ro. 12. Obsecro itaque fratres ut exhibeatis membra uestra hostiā uiuentem, sanctā, Deo placētē, rationabile obsequiū uestrū &c. ¶ Denique dico, quod inuenitur unū itaque per quod uindicatur celi possessio, & hoc ostenditur, cum dicit. (Corā Dño.) hoc est dictū, in gloria Paradisi, ubi Deo p fentialiter assistit sancti. Ista est uera, sana, beata & grata conclusio. beatus finis ad quē oīs, quod in morib. bene scit arguere, & cōcludere, solet finātr puenire. Figura Hester 2. in illa puella Hester, de qua ibidem dicit. Ducta est itaque. s. Hester, ad cubiculū Regis Assueri mensē decimo, quod uocatur Thebeth, septimo anno regni eius, & adamauit eam Rex plus, quod oīs mulieres, & inuenit gratiam, & misericordiā corā eo, & posuit diadema Regni i capite eius. Hester. n. quæ interpretatur abscondita, signat aīam humilē, & deuotam, quod iuxta doctrinā Senecæ, est occultatrix uirtutū sicut alij uirtuorū. Per assuerū, quod interpretatur beatitudo intelligitur Chrs. Per Thebeth, quod interpretatur bonitas uitæ, gloriosus finis & itatus. Ista est ergo ueritas, quod puella Hester. i. anima deuota itaque cōclusiue, & necessariō ducit ad cubiculū Regis Assueri. i. ad gerē beatitudinis Regis Chrii, & hoc

& hoc mense decimo Thebet, hoc est dictu, vt recipiat denarii retributionis eternæ, qui sibi pp vitæ bonitate à Deo preparatur, & hoc anno septimo Regni Christi, hoc est dictu, septenali. vniuersali felicitate gloria Regni Dei. Et p certo ipse Rex Astuerus Christus istam puellam, s. aiam quæ corâ eo, solet mirabiliter adamare, & gratiam & misericordiam sibi dare, & eâ æterni Regni diademate coronare, vt & ipsa cû alijs sanctis de isto Regno dicat illud, qd dicit Heb. 12. Itaq; Regnû immobilè suscipietes, habemus gram per quâ seruamus placetes, Deo. (Corâ Deo inquit.) Vt sic dicat qlibet Beatus Deo, & Angelis illud 1. Reg. 12. Itaq; cõuersatus, corâ vobis, ecce præsens sum. Patet ergo, qd itaq; pöt inferre, & cõcludere. Ad occupâ dũ celi posse sionem. (Coram Deo inquit.) Ad augmētandũ morum perfectionē. Facitē inquit. Insufficiat. Ad imitandũ vitæ conditionē. Conuertimini inquit. Conuertimini itaq; pētōres, & facitē iustitiā corâ Dño. Et sic patet, qd est vnum itaq; qd spectat ad iustū. & hoc est primum Principale. Scdō p rindipaliter dico, qd inuenitur vnum itaq; spectās ad iniustum, & sic dico, qd scriptura determinans de impio p modum allegationis, & cõclusionis in sefer contra eum seu de eo multiplex itaque, videlicet vñ itaque crudelitatis, qd in fontes lædit & afficit: vñ itaq; carnalitatē, quod luxuriosos inquinat, & deicit: vñ itaq; voracitatis, qd gulosos cibari, & reficit, vñ itaq; fatuitatis, qd ad vana tendit, & respicit, vnum itaq; proteruitatis, qd res iustas spernit & deficit, vnum itaq; diuersitatis, quod brigos nos nocet & officit, vnum itaq; pompositatis, qd indoctos iactat, & obijcit vnum itaq; debilitatis, quod in inconstantiē cadit, & deficit, vnum itaque indignitatis, quod peccatōres dānat & inficit. Dico ergo, qd ad malos spectat vnum itaque crudelitatis & feuitiæ. Vnde impius Saul de Danid, quæ volebat occidere, dixit Ionathæ 1. Reg. 20. Itaque iā nunc mite, & adhuc eū ad me, quia filius mortis est. Itē ad malos spectat vnum itaque carnalitatē & luxuriæ. Vñ de filiabus Loth patrem suum inebriantibus, & cū eo concubentibus. dicit Gen. 19. Dederūt itaq; patri suo bibere vinū nocte illa, & concubuit. Itē spectat ad malos vnum itaque voracitatis, & inguliet. Vnde Eccl. 2. hoc est itaque mihi visum esse bonū, vt comedat quis, & bibat, & fruatur lætitiā. Item spectat malos vnum itaque fatuitatis, & stultitiæ, sicut apparuit in Nabuchodonosor, qui somniū qd oblitus fuerat, petebat à sapiētib; sibi dici, dicens illud Dan. 2. Somniū itaque meū dicite mihi, vt sciam, qd interpretatiōe quoque eius verā loquamini. Item spectat ad malos vnum itaque proteruitatis, & obliuatiōis, qd peccator Deo & maiorib; se opponit. Rom. 13. Itaq; qui resistit potestati ordinatiōi. Dei resistit. Itē spectat malos vñ itaq; pueritatis, & discordiæ. Io. 7. Dissensio itaq; facta est turba. Itē spectat ad malos vñ itaq; pōpositatis, & iactantiæ. Vnde de illis iactatorib; dicit Io. 8. qd ipi dicebant. Semē Abraham sumus, & nemini seruiuimus vnquā. Sequitur. Dixerūt itaque, nos ex fornicatione nati nō sumus. Item spectat ad malos vnum itaq; debilitatis & inconstantiæ, quia si facilliter cadunt in peccatū, & etiam in infortunium, & tormētū. 1. Reg. 14. Itaq; alij cadebāt ante faciē Ionathæ, & alios amiger eius interficiebat. Itē spectat ad malos vñ itaque indignitatis & iniustitiæ, qd. sandignus & iniustus accedit ad mensam altaris, de quo 1. Cor. 11. Itaque quicumque manducauerit, vel biberit calicē Dñi indignē, reus erit corporis, & sanguinis Dñi. Sic ergo patet, qd est itaq; spectans ad iniustum. Tertiō dico, qd inuenitur itaque, quod spectat ad Christum. vide ergo, igitur, idē, & idcirco.

Iter. Nota qd iter idem est quod via, & dicitur ab eo, is. Est. n. iter locus per quem itur ad terminū. Et potest significare moraliter vitam istam, quæ quidē non est nisi quedā via per quā ad finis terminum deuenitur. Cum ergo finis est duplex. scilicet bonus & malus, Paradisus & infernus, hinc est, qd iter p qd ad istos terminos deuenit, pöt similitur eē duplex. Est igitur quoddam iter, qd est frequentandū, quoddā iter, qd est detestandū. Iter frequentandū est bonorū, de quo dicit Prou. 14. Ambulans recto itinere, & timēs Deum despicietur ab eo, qui in fami graditur via. Iter detestandū est vita maleuolū, de quo dicit Ps. Iter impiorum peribit. Cum igitur p iter vitæ presentis habeamus ad alterius vitæ terminū puenire, hinc est, qd nos debemus eligere iter, virtuosum merito quum atq; scitū. Et iō possumus notare, qd iter est dicendum

bonū septuplici rōne, videlicet quādo est rectum, latum, cōtū, tum, artum, planum, mundum, placidum. Iter Rectum est veritas. Per aliud. n. istorum itinere debemus ire ad Paradisum. Vadam⁹ ergo primo p iter rectū veritatis, & iustitiæ iuxta illud Ecc. 51. Ambulauit pes me⁹ iter rectū à iuuetute mea. Istud tñ iter nō ambulat iniqui iudices, prece vel p̄cio à rectitudine declinat, similes cācro, qui nō rectē sed retrogradē dī incedere. Similes ēt serpēti, qui semper ambulat tortuosē, quia. sicut nūc ad vnā partem, nunc ad aliā se deferunt km, qd recipiunt plura dona. Vnde isti sunt illi, de quibus dicit Prouer. 2. Qui relinquunt iter rectū, & ambulat per vias tenebras. Et tñ bene sciunt, qd km quod dicit Prouer. 12. Iter deuium ducit ad mortem. Scdō ambulemus per iter latum charitatis, & amicitie. Magnam. n. latitudinē habet istud iter Amici. n. & inimici per istud pariter possunt ire, ita vt alter alteri possit dicere illud Exo. 33. Ego ero socius itineris tui. Istud est illud iter, quod Deus ad eundem in terram promissionis in columna ignis. in inflammatione cordis legitur ostēdisse. Per istud iter non ambulant odiosi, & inuidi, qui nūquā vellent in prosperitate focium inuenire, de quibus dicit Prouer. 15. Iter pigri quāsi sepes spinarum. Tales. n. dicuntur spines, quia oēs tagētes, & oēs vicinitate, & societate appropinquantes solēt pergere ledere, & nocere. Tertiō vadamus per iter curum spiritualis paupertatis. Istud est. n. iter breuius, & magis cōpendiosum alij. n. via sequuntur ordinem iudicialiū, istā verō per extraordinariū in Deum procedit. Per istā ē cōpendiosus Christus iuit, & nos itures docuit, & præcepit, iuxta illud Micheæ 2. Ascendit ante eos, pandens iter. Et Luc. 13. dicit, qd Iesus perambulabat ciuitates, & castella, docens, & iter faciens in Hierusalem. De ista via non curant diuites. illi. n. ambulant iter valde longum, & idē timendum est, qd Paradisi terminum non attingent. Vnde Iac. 1. Diues in itineribus suis marcescit. Quartō vadamus per iter actū asperitatis. Istud est. n. magis tutum. Figuratur. n. in itinere solitudinis, p quod filij Israel ad terram promissionis iuerunt. Vnde dicit Iudith. 4. qd filij Israel custodiebant vbi iter angustū esse poterat inter montes. Isto autē itinere iuit Christus, sicut dicit Io. 4. Iesus fatigatus ex itinere sedebat secus fontem, quia. sicut, qui in itinere poenitentia fatigantur, finaliter fontē diuinæ gratiæ potabuntur. Exer istud ducit nos dominus ad terrā promissionis Paradisi, iuxta illud Psal. Dux itineris fuit in conspectu eius. De isto autē itinere non curant carnales, & delitiosi, quia. sicut per iter arcum poenitentia nō incedunt, de quibus figuratiuē dicit Nu. 2. Tedere cepit populus itineris & laboris. Et loquitur de populo carnali, cui pdesiderio ciborū Aegypti, manna in Nasca vertebatur. Quintō vadamus per iter planum simplicitatis. Istud. n. nō habet offendicula peccatorum. innocentiā. n. nō solet peccati offendiculum inuenire. Et idē dicitur Esa. 62. Planū facit iter. Istud. n. est iter prosperū, quia prosperum nobis faciet Deus iter salutarū nrorum. De isto ergo itinere dicit Prouer. 28. Melior est pauper ambulās in simplicitate sua qd diues prauit itineribus. Per istud iter non vadunt malitiosi, qd pro certo illi de simplicitate & innocentiā nunquā curant, & isti sunt de illis de quibus dicit Hier. 18. qd ipi ambulauerunt per vias in itinere non trito. Sextō vadamus per iter mundum sinceritatis seu castitatis. Vnde de talibus pöt dici illud Esa. 47. Possidebit montem sanctum meū, & dicā, viam facite, præbete iter. Istud tñ iter non ambulat luxuriosus, quia verē iter istorū nō est mundum, sed magis fetidū. & immundū. Vnde istis vñ loqui illa mala mulier, de qua dicit Prouer. 9. qd ipi sa sedet in foribus domus suæ super sellam, in excelso vrbis loco, vt vocet trās seutes per viam, & pergentes itinere suo. Vnde isti possunt dicere illud Thren. 4. Lubricauerunt vestigia nra in itinere platearum nostrarum. Septimō vadamus per iter placidum benignitatis, & pietatis, & tali itinere ibat Samaritanus, qui iter faciens inuenit fontem, cui infudit oleum, & vinū, sicut dicit Luc. 10. Per istud autē iter non vadunt crudelēs, auari, & litigiosi, de quibus dicit Prouer. 12. Iter impiorum de cipiet eos. Vnde de impijs, & crudelib; pöt exponi illud, quod de Paulo impietate exercente dicit Act. 9. Cum iter ageret, contigit, vt appro-

vt appropinquare Damaſcū. Paulus. n. interpretat os tubæ. Damaſc⁹ interpretat sanguinis potus, qd verē impij, & crudeles, qd sunt nos tubæ alios teredo, s. ppe appropinquat Damaſcū. i. ad sanguineam crudelitatem. Et hoc de itinere sufficit. Trāteō cā benignitatis, quia infra de via, & de semita plixius ē tractādū. Vide supra de tractatu. Ire & Ambulare. **Iterum. Iterare.** Nota, qd iterum signat quendā reditum, quendā profectū, quoddā augmentum, quoddam cōtinuamentū. Et pöt significare in bono, & in malo. In bono. n. signat virtutum cōtinuationem. In malo autē signat peccati multiplicationē seu reduntationem. Dico, qd in bono signat aliquam bonam cōtinuationē. Sicut. n. videm⁹, qd desideria naturæ sūt in quæta, qd. s. naturæ non sufficit, qd vnus actus semel agatur, imō vult, qd iterum atq; iterū fiat, & exercetur, sicut patet de Arborib; quib; nō sufficit semel in vita sua fructificari, imō solent actum fructificandi oī anno iterū atq; iterum iterare, sic verē spiritualiter desideria affectiōis nostræ debent in bono esse in quæta, quia. s. nō dēt sufficere semel bñ facere, imō fructū bonorū actū. & operū debemus iterū exercere, sicut dicit Apostolus 1. Cor. 7. Iterū reuertimini in idipsum. Vñ nota, qd multiplicem bonum actum debemus iterare, scilicet

Actum	{	Vocalis confessionis,	Primo ergo charissimi, debem⁹ iterare sepe & sepius actum cōfessionis, quia. n. sepe delinquimus, necesse est, qd sepe remedium spiritualis predicatiois, apponamus. Nō. n. lat Penitentiā immutationis. sicut pannum immundum semel ablueri, imō necesse est iterū & iterū relauare. Aues et fluuiales non solent semel aquā intrare, imō si in de exiuerunt, statim solent ad aquā recurrere, & se sepe & iterum balneare, qd. s. florua cōfessionis nō semel est faciēda, sed iterum, & iterum frequentanda. & idē dicit Io. 11. Eamus in Iudæam iterum. Iudæa. n. interpretat cōfessio. Scdō demus iterare actum compassionis. Mater. n. nō solet paruulo suo mamillas suas tantummodō semel porrigere, imō solet iterum, & iterū km, qd indiget relaxare, quia. s. viro pio, & misericordi non sufficit vnum beneficium impendere, sed sepe, & iterum lac suum solet alijs ppinare. Vnde Thobie, qd non poterat cessare facere opera pietatis, dicitur est Th. 2. Ob hanc causam iulius es interfici, & tu iterum felipes mortuos. Tertiō debemus iterare verbum saluationis. Vñ de Christo dicitur, qd veniens ad discipulos dixit eis, Pax vobis. Io. 20. Quartō demus iterare actū exultationis, quia si curauit solent & lætari citare, & nō solū semel, & bis imō sepe, & iterum relouare, iuxta illud Mar. 14. Iterū galus cantauit. Sic nos nō solum debemus in Domino gaudere, Deum regratiando laudare, imō istud gaudium debemus frequentare. vnde Phil. 4. Gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete. In quibus verbis ostenditur, quod istud gaudium debet fieri cum <table border="0" style="width: 100%;"><tr><td style="padding-right: 10px;">Recta intentione,</td><td style="padding-right: 10px;">Primum probat dictio prerogatiua, quia. s. in Dño semper debet fieri Magna subiectione.</td></tr></table> <table border="0" style="width: 100%;"><tr><td style="padding-right: 10px;">Longa duratione,</td><td style="padding-right: 10px;">ri. Sed km dictio frequentatiua (Iterum inquit.) Sed tertiū dictio imperatiua, (dico gaudete inquit.) Istud autē gladium potissimē iterabitur in patria, vbi Christus, qui nos nunc videt, & visitat per gram, nos visitabit iterum per gloriam. Tunc. n. implebitur illud Io. 14. Iterum autē veniam, & accipiam vos ad me ipsum. Et Phil. 2. Viso eo iterum gaudeatis. Et maximē, quia tale gaudium erit durabile. iuxta illud Io. 16. Iterum autē videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrū nemo tollet à vobis. Quintō dico, qd nos debemus iterare actum visitationis. Vnde Io. 16. Iterum autē videbo vos, & gaudebit cor vestrum. Sextō dico, qd nos debemus iterare actum cōtemplationis, exemplo Aquilæ, quæ si descendit ad terrā, citius à terra reascendit. dicens cū Apostolo illud Ioan. 16. Iterum relinquo mundum, & vado ad patrem. Et illud Apostoli ad Galathas 2. Iterum ascendit Hierosolymam. Et Iudith 5. Iterum possident Hierusalem, vbi sūt sancta sanctorū. Septimō debemus iterare actum predicatiois, quia sicut in mari est vnum monstrum dictum quod quq; filios parit informes, quod vi-</td></tr></table>	Recta intentione,	Primum probat dictio prerogatiua, quia. s. in Dño semper debet fieri Magna subiectione.	Longa duratione,	ri. Sed km dictio frequentatiua (Iterum inquit.) Sed tertiū dictio imperatiua, (dico gaudete inquit.) Istud autē gladium potissimē iterabitur in patria, vbi Christus, qui nos nunc videt, & visitat per gram, nos visitabit iterum per gloriam. Tunc. n. implebitur illud Io. 14. Iterum autē veniam, & accipiam vos ad me ipsum. Et Phil. 2. Viso eo iterum gaudeatis. Et maximē, quia tale gaudium erit durabile. iuxta illud Io. 16. Iterum autē videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrū nemo tollet à vobis. Quintō dico, qd nos debemus iterare actum visitationis. Vnde Io. 16. Iterum autē videbo vos, & gaudebit cor vestrum. Sextō dico, qd nos debemus iterare actum cōtemplationis, exemplo Aquilæ, quæ si descendit ad terrā, citius à terra reascendit. dicens cū Apostolo illud Ioan. 16. Iterum relinquo mundum, & vado ad patrem. Et illud Apostoli ad Galathas 2. Iterum ascendit Hierosolymam. Et Iudith 5. Iterum possident Hierusalem, vbi sūt sancta sanctorū. Septimō debemus iterare actum predicatiois, quia sicut in mari est vnum monstrum dictum quod quq; filios parit informes, quod vi-
		Recta intentione,	Primum probat dictio prerogatiua, quia. s. in Dño semper debet fieri Magna subiectione.				
		Longa duratione,	ri. Sed km dictio frequentatiua (Iterum inquit.) Sed tertiū dictio imperatiua, (dico gaudete inquit.) Istud autē gladium potissimē iterabitur in patria, vbi Christus, qui nos nunc videt, & visitat per gram, nos visitabit iterum per gloriam. Tunc. n. implebitur illud Io. 14. Iterum autē veniam, & accipiam vos ad me ipsum. Et Phil. 2. Viso eo iterum gaudeatis. Et maximē, quia tale gaudium erit durabile. iuxta illud Io. 16. Iterum autē videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrū nemo tollet à vobis. Quintō dico, qd nos debemus iterare actum visitationis. Vnde Io. 16. Iterum autē videbo vos, & gaudebit cor vestrum. Sextō dico, qd nos debemus iterare actum cōtemplationis, exemplo Aquilæ, quæ si descendit ad terrā, citius à terra reascendit. dicens cū Apostolo illud Ioan. 16. Iterum relinquo mundum, & vado ad patrem. Et illud Apostoli ad Galathas 2. Iterum ascendit Hierosolymam. Et Iudith 5. Iterum possident Hierusalem, vbi sūt sancta sanctorū. Septimō debemus iterare actum predicatiois, quia sicut in mari est vnum monstrum dictum quod quq; filios parit informes, quod vi-				

dens solet ipsos in ventrem vt melius fermentur iterum reponere, & cum bene formati fuerint, solent eos parturire, iuxta illud Io. 3. Nunquid potest hō in ventrem matris suæ iterato introire, & renasci. sic. f. doctores & p̄dicatores, qui alios, fouent, & parturunt per doctrinā, non solū semel imō pluries debent actum predicatiois, & spiritualis parturitionis, iterū & iterū exercere, donec perfectā formā perfectionis, & virtutum in ipsis potuerint generare. Sic faciebat Apostolus, qui dicebat Gal. 4. Filioli mei quos iterum parturio, donec formetur in vobis Christus. Octauō dico, qd nos debemus iterare actum poenitentia, & conuersionis. Similes Aquilæ & serpenti, qui si antiquati fuerint, sicut veteres pelles, & plumas deponere, & se ad iuuentutem iterū renouare, quia. s. quando pellem peccati per poenitentiam exuimus, ad iuuentutem græ iterum reuermimur. Hō. n. potest habere ponere aiam suā, & iterū sumēdi eam. Io. 10. Vt sic cū cōuersus fuerit, dicat Dño illud Ps. De abyssis terræ sic iterū reduxisti me. Et sic patet, qd istud verbū iterū pöt i bono octupliciter esse dictū. Sed adhuc dico, qd iterū pöt significare i malo, & sic designat malā peccati frequentationē, vel malā peccati reciduationē, & iterationē. Nota ergo, qd est vñ

Iterum	{	Cupiditatis,	Est vnum iterum cupiditatis, quia. s. cupiditas semper iterat & continuē frequētur. Sicut enim ignis quamuis pp aquā a dispersionem aliquantulum suffocetur, exinde tñ statim iterum foris inflammatur, sic verē ignis cupiditatis quāuis per nouam appositionem diuitiarum aliquandū tēperetur, perinde tñ forius iterum augmentatur, quia. s. mundi p̄spicitas est fons tāali, de quo q plus bibebat, plus siciebat. Vnde de Io. 4. Ois, qui biberit ex aqua hac, iterū sitiet. Item ē vñ iterū carnalitatē. Carnales. n. facilliter recidiuāt, quos poerā in p̄na Titij voluerunt intelligere, quē in inferno possum fixerunt iecur suum. i. affectum, & desiderū à vulturbus continuē deuorari, semper tñ, & iterum crescere & renasci. Quia. s. luxuriosus, qui rectē in inferno esse dicit, pro eo qd multis p̄nis laboribus, & ardoribus, & foetorib; subigatur, iecur suum. i. affectum & desiderium, vulturb; i. immūdis luxuriæ actibus continuē tribuit, qd tñ iterū, & iterum renascitur & recrescit. Cōstat. n. qd desiderium luxuriæ cito redit. vnde Hier. 2. & loquitur de mala muliere. Quam vilis facta es nimis, iterans vias tuas. Item est vnum iterum instabilitatis. Nam sicut Canis postquam cibos euomerit, ipsos iterū reallumere cōsuevit, sic multi sunt qui postquā peccata sua per confessionem dimiserunt, ipsa reciduiando iterum reallsumunt, cōtra illud Eccl. 19. Filij peccasti, ne vterius addas facere, quia sicut dicit Eccl. 34. Qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit mortuum quid proficit lauatio illius? Item vnum iterum infidelitatis. Infideles enim non sunt contenti vna varietate, imō solent iterum variare, sicut dicitur de Petro Io. 13. Iterum autē negauit Petrus. Et hoc de iterum sufficit. vide infra, de rursus. Inuicem. Nota, qd inuicem quq; supponit pro mutuo, quandoque supponit pro simul, pro pariter, pro coniunctim. Et potest esse coniunctio copulatiua, vel aduerbium qualitatis, & signat societatem, cōgregationē & coniunctam, & adunatam pluralitatem. Et iō potest signare in bono, & in malo, km qd coniunctio vel societas pöt esse bona vel mala. Dicamus ergo primo de bono inuicē, quia nos debemus esse inuicem, i. simul per omnimodam charitatem, communitatem, & vnitatem. Aialia. n. mitia sagacia & vtilia solent inuicē viuere, comedere, laborare, inuicē dormire, sibi inuicem seruire, se inuicem diligere, & sibi inuicem subuenire, sicut ad sensum pater de ceruis, & colūbis, quæ sunt animalia mitia, de formicis & apibus, quæ sunt animalia sagacia, de bobus & ouibus, quæ sunt animalia vtilia. Sic verē charissimi, nos, qui debemus esse columbis, & ceruis benigniores, apibus, & formicis sagaciores, bobus, & ouibus meliores, & vtiliores, debemus inuicē in simul, & in vnitatis & concordia facere facta nra. Simus ergo, & vnamus inuicem per communem habitationem. Pascamur inuicem per communis studij eruditionē. Laboremus inuicem per communem operis occupationem. Dormiamus inuicem per communem cōtemplationem. Seruiamus inuicē p cōis obsequij exhibitionem. Diligamus nos inuicē p commu-
---------------	---	--------------	--

communem subuentionem. Iocundemus nos inuicem per communem consolationem. Et ad hanc nos monet Apostolus Eph. 4. Estote inuicem (inquit) benigni, misericordes, donantes inuicem. Quia breuiter non est dare aliquem actum charitatis, quin melius, possit fieri, quando ibi est inuicem, i. bona bonorum societas quam alio quoquo modo. Apes enim inuicem mella conficiunt, formicæ inuicem cibos recipiunt, castores inuicem domos reficiunt, bellatores inuicem hostes concutiunt, cantores melos inuicem perficiunt. Non est. n. dare actum sine fructu, si sine sit gaudiosus, quin melius fiat si inuicem à pluribus frequentetur, & alter sub altero adiuetur, & supportetur. Eph. 4. Supportates inuicem charitate. Per mutuum. n. supportationem mella deuotionis melius paramus. Patet in religiosis, qui sicut apes p. isto melle conficiendo in diuersis aluearibus, & conuentibus sunt distincti. Item cibos doctrinæ melius procuramus, sicut patet de scholaribus, qui sicut formicæ ad recipiendum grana scientiarum sunt inuicem in studijs adunati. Itē domos cōfociarū melius edificamus sicut pastores, qui ad edificandū domos sunt inuicem congregati. Vnde Rom. 14. Itaq; quæ pacis sunt sectemur, & quæ edificationis sunt, inuicem custodiamus. Item contra hostes spiritales inuicem in exercitu Ecclesie pliemur, & sicut aues gratulantes in Domino spūaliter iocundemur, iuxta illud Rom. 12. Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus, idipsum inuicem sentientes. In quibus verbis aduerte, q. triplex actus virtutis est cōiter inuicem exercendus, videlicet actus lætitiæ virtus clementiæ, sensus prudentiæ. Primus est actus spei, & consolationis. (Gaudet inquit cum gaudentibus.) Secundus est actus charitatis, & compassionis. (Flete inquit cum flentibus.) Tertius est actus fidei, & discretionis. (Idipsum inquit inuicem sentientes.) Igitur charissimi, gaudeamus inuicem sperando, defleamus inuicem amando, sentiamur inuicem credendo. Debemus dico inuicem gaudere per spem, & consolationem, & per gratiarum actionem, quia. I. auicula quæ sunt plures inuicem, dulcius cantat. Vna. n. solet alteram excitare, & ad melodiam inuitare. (Gaudete inquit cum gaudentibus.) Vnde et constat, q. per modulationem instrumentorum solet delphini in mari, & ad lætitiā incitari, & circa nauem ubi est modulum, multipliciter saltare, & iocundari, sicut dicit Plinius. Quia verè charissimi, alter debet alterum ad exultandum in Deo, & in spe bonorum æternorum mouere, & admonere. vñ 1. The. 4. Itaq; consolamini inuicem in verbis istis. Scdō debemus inuicem dolere per charitatum compassionem. (Flete inquit cum flentibus.) Fletus. n. & compassionem solent ex charitate procedere, sicut pluarum resolutio solet ex calore in nubis naturaliter puenire. Ignis. n. in nubem contentus facit eam in pluiam resolutui, quia. signis charitatis quæ in corde hois continetur, facit ibi lachrymarū pluiam generari. (Flete ergo cum flentibus.) Sicut in elephantibus. d. q. in casu vnus auditu barru ipsius, ipsum reuelat si pñt, si verò nequeunt, plorant, & barru eum eodem. De equis etiam Scythiæ dicitur, q. affectum cōpassionis habent, & in morte Dominorum suorum lachrymant, & dolent, q. a. quotiens videmus alios esse dolentes, nos p. certo debemus esse flentes, & inuicem cōdolentes. Nam si amicis nostris in suo infortunio nō possumus exhibere pietatis cōpassionis affectum, nos tamē ipsi exhibere debemus cōpassionis affectum, iuxta illud prædictum Eph. 4. Estote inuicem misericordes. (Flete inquit cum flentibus.) Iuxta illud, quod in morte Ionathæ dictum est. Perierunt arma Belli, in clypeis Israel flete. 2. Reg. 1. Exemplo amicorum Iob, qui videntes miseriam eius, venerunt cōsolari eū, & plorauerunt. sicut etiam faciebat ipse Iob, sicut dicit Iob 30. Flebam quondam super eo, qui afflicto erat. Vnde de isto mutuo amore dicitur 1. Reg. 25. De Dauid, & Ionathā, qd. fleuerunt pariter, Dauid autē amplius. Debemus ergo inuicem dolere per charitatum compassionem 1. Petr. 1. In fraternitatis amore simplici corde diligite inuicem. Tertio dico, q. nos debemus inuicem credere per fidei communionem. Idipsum inuicem sentientes, q. a. vna est fides, vnus Deus, vnū baptisma. (Eph. 4.) Hinc est, q. nos istam fidem vnica debemus vnioce, & singulariter sapere, & idipsum in fide iugiter sentire. Quāuis enim lux sit simplex & vnica, à multis tñ luminaribus. vna, & eadem recipitur, ita q. omnia specula ipsam eandem lucem participare noscuntur. Sic verè cum vna & eadem sit lux, ip-

sam eandem debemus inuicem, & cōiter suscipere, & idipsum de fide credere, & tenere. Idipsum inquit sapientes, vt sic dicitur quilibet illud Pl. In pace idipsum dormiā, & requiescā. Istud tñ est contra scismaticos, & hæreticos, qui nō inuicem sed diuisi, & q. ipsum de fide nō sentiunt, sed diuersè. Quia. l. quilibet secta hæreticorum solet à catholicis, & ab alijs hæreticis in aliquo discrepare, sicut patet de raris. Græcis, Georgianis, Nestorianis, Scipianis, Iacobinis, qui oēs in se cōs suis diuersificantur, sicut ponitur in libro de captione terræ sanctæ tempore soldani. Isti enim nō sunt inuicem, imò segregati & diuisi. Vnde de talibus dicitur. Osee 10. Diuisum est cor eorum, nunc interibunt. Non sic ergo, sed debemus, sicut dictum, esse inuicem credentes, dolentes, lætantes. Et si vis potes inuicem contra illos, qui nolunt esse inuicem per concordiam, & amorem, sicut sunt discordes, litigiosi, inuidi, & malitiosi, auari & ambitiosi, q. a. stales nolunt esse inuicem, quia. Nullus talium vellet hñ socium seu parem. Sed de hoc vide supra de videre, de discordia, de cōiunctione, & congregatio, & infra de societate pariter, & cæteris similibus. Sic ergo patet, quō inuicem accipitur in bono. ¶ In malo verò pot inuicem significare malam communicationem malam societatem, malam congregationem, & confederationem, & vnionem. Et idē vide in istis titulis, & similibus.

Iubere. Cum iubere de sui natura signet imperium, & dominationem, seu dominium, & pralationem, iustum vero recipere significet seruitutem, & subiectionem, possumus notare, q. in scriptura inuenitur Cœlestis, & catholica, Terrestris, & canonica, Funestis, & tyrannica. ¶ Primam facit diuina potestas. Sed secundā Deum reuereri, superna maiestas. Sed tertiā tyrannicā tempestas. ¶ Primū ergo dico, q. inuenitur quædam iussio summæ potestatis, & ista est illa quæ facit Christi Rex sacra scribit lex, cui obedi grex. Deus enim & lux & scriptura diuina sunt illa à quibus bona & sancta iussa procedunt, quibus. s. a. fidelibus esse obediendum, & totis affectibus insistendum. Et sic notabis, q. iussio diuina tempus est iustitiam, & idē faciendā meruendā, & reuerendā. Homo. n. qui vult operari sñ regulam, libenter sequitur regulam quæ scit eam esse rectam. Sic quia iste iussor Deus est rectissimus, & æquissimus, idē dico, q. iussio ipsius est sequenda, & totis viribus faciendā. Exemplo Abraham qui quamuis grauissimum qd iuberetur. f. occiso, & immolatio proprii, illud tñ imple re voluit incunctanter, sicut dicit Gen. 22. Sciebat. n. q. Deus iubere non poterat nisi bonum. Etiam de Petro dicitur Matt. 14. Domine iube me venire ad te super aquas. Et ibidem dicit, q. ad iussum ipsius se posuit supra mare, qd fati periculolum, & impossibile videbatur. Magis. n. credidit Deo quàm sibi, magis gratiæ quàm naturæ, magis diuinæ voluntati, q. propriæ potestati, quia scilicet omnia, quæ in mundo fiunt, solet, à Dei iussu ordinatione, & prouidentia prouenire. Vnde Seneca in tragedia dicit. Quicquid facimus mortale genus, qui quid agamus venit ex alio. Iustus. n. diuinæ ordinationis sit causam serui nō ostere, & sic factum instituerit, & componere, & applicādo actiua passiuus, & ordinatione sua libero arbitrio hominis solet quādam occultam immutabilitatem (seruo tamen arbitrio diuino) in mūdī causis & negocijs destinare. Vnde Hieremias Thren. 3. loquens quomodo captiuitas Hierusalē à Dei ordinatione pueniebat, quamuis ille captiuus Nabuchodonosor soli arbitrio suo inmitteretur, nec esse crederet baculum Dei vini, dicit sic: Quis est hic qui dixit sit feret Domino nō iubente? quasi diceret. Sine iussu suo sit, scilicet iussu diuino vel actiuo vel permissiuo. ¶ Et sic dicam, quod à Dei iussu, & ordinatione prouenit

Iustus patiatur, Malus puniatur, Pauper nutriatur, Festum excolatur, Mundas odiatur. ¶ Dico ergo, q. iubente Domino iustus affligitur. Deuter. 34. Mortuus est Moyses iubente Domino. Item iubēte & ordinante. Deo malus atteritur. Vnde de impio seruo, quo conferuum suum nō misericorditer affligebat, dicitur Matt. 18. quod Dominus eius iussit illum venundari. Sequitur. Et iratus tradidit eum tortoribus. Item iubente Domino egenus pascitur. Vnde turba fameliça dicitur Matth. 14. quod

quod cum iussisset Iesus turbam discumbere super fenum, accepit quinque panibus & duobus piscibus. dedit discipulis. Ius qui etiam dederit turbis. De demoniaco est curato dicit Mar. 9. Dñs iussit sibi dari manducare. Curā. n. gerit Chs quilibet pauperes nutriant. Et merito, q. a. paucos inuenit alios, qui curā habeat de eisdem. Pl. Tibi derelictus est pauper. Itē iubente Dño festum excolitur. Cultus. n. festorum, & potissimè diei Dominicæ, inter præcipua iussa Dei reperitur. Vnde 1. Mach. 15. Est potens in celo qui iussit agi diē sabbathorū. Item iussu Dei mundus contemnitur. & hoc figuratiuè. Iubetur Matt. 14. vbi dicitur, q. Iesus discipulos suos iussit ascendere in nauiculam, & præcedere transfretatum. Nauicula. n. est religio, vbi Dei iussu perfecti ascendunt, & fretum. i. mundum contemnent & trāseunt, & dimittunt. Ista est ergo quædam iussio cœlestis & Dominica. ¶ Secūdo dico, q. inuenitur quædam iussio terrestri & canonica, & ista est iussio bonorū Principum & prelatorū, quibus. s. datum est à Deo q. alijs possit præcipere, & iubere, & q. alij teneant esse obedire, obsequi & parere. Isti enim. s. prælati primū recipiūt à Deo iussum commissionis (iuxta illud quod de Moyse legitur Eccl. 45. Glorificauit illum in conspectu Regū, & iussit illi coram populo suo) vt postea illi exerceant iussum debite pñtationis, & vt ipsi fiat obedientia reuerentiæ, & subiectionis, dicens. s. illud Ruth. 1. Si iubes, vadam in agrum. Et sicut de Elau dicitur Gen. 27. q. ipse abierat in agrum, vt voluntatem patris adimpleret. Et nota, quod ad istos spectat

Iubere { Dignos promoueri, Malos submoueri, Lassis misereri, Deum reuereri, Iubeant igitur, q. digni promoueantur, sicut dicit de Ioseph Gen. 45. q. ipse iussit binas stolas, singulis fratibus suis dari. Vnde isti sunt qui perierunt dicentes Pharaoni Gen. 47. Petimus, vt nos esse iubeas seruos tuos in terra Iessen. Quia re vera quilibet Rex, & Princeps debet alios Israel & fratres Ioseph, bonos hoies Christi, qui. s. est primogenitus i multis fratrib. (Rom. 8.) promouere & exaltare, & iubere q. prælatis prosperari debeant & valere. & ex plo Assueri, de quo dicit Hester 1. q. septē diebus iussit conuiuium preparari, videlicet cunctis Principibus, & pueris suis fortissimis. Mach. 10. etiam dicitur, q. Rex Alexander iussit spoliari Ionathā vestibus suis, & indui eum purpura. Item iubeant, q. mali submoueantur iussu. n. & cura Principis, & prælati nō debet solū esse circa curam promotionis bonorum, imò etiam circa curam deiectionis malorū. Figura Leuit. 14. vbi dicit de sacerdote sic. Iubebit erui lapides, in quibus lepra est, & proiecit eos extra ciuitatem in locum immundum. Lapides enim. personæ in quibus est lepra, i. scelus vel culpa contagiosa, & infestissima, extra ciuitatem, & extra bonorum societatem debent projici, & in loco immundo, sicut in furca vel patibulo seu carceris ergastulo si casus requisierit relegari, sicut de scelerato Andronico purpurato qui p. peccunia iustum Oniam occiderat, dicit 2. Mach. 4. q. Rex pietate motus, & lachrymans, circumduci iubebat sacilegiū per ciuitatem, & in eodem loco vbi Oniam occiderat, vita priuari. Item iubeant, q. causæ pauperum expediantur, seu q. de solatis subueniantur. Sic faciebat Dauid, qui viduæ & pacem & vicam filio postulantī respondit 2. Reg. 14. Ego iubebo p. te. Et de Iadæis etiam eripiendis à morte quos Aman occidit mandauerat, dicit Hester 8. q. iussu sunt liberari, & hostes, q. ad occisionem eorum se parauerant, iugulari. Itē iubeant, q. Dei cultus exerceatur. De cultu enim Dei, & sanctorū debet esse cura præcipua maioribus, vt. s. omnis cultus erroneus deleatur, & pius & catholicus inducatur. Vnde de Philisteis dicitur 1. Paralip. 14. q. ipsi reliquerunt Deos suos ibi, quos Dauid iussit exuri. Ista est ergo, iussio fidelis, & canonica. ¶ Sed tertio dico, q. inuenitur iussio crudelis & tyrannica, & ista est illa, quæ faciunt iniqui iudices, & magnates. Vnde nota, q. apud eos inuenit iussio Scititiæ, Stultitiæ, Superbiæ, Scititiæ dico, quia. s. pro nihilo reputant iubere innocentes occidi, pauperes spoliari, & excoriari, sicut de Aman legit Hest. 5. q. sibi cōsuluit vxor sua, q. deberet parere trabē excelsum, vt ibi suspenderet Mardocheum, in qua tñ trabe idē Amā fuit suspensus, Mardocheo liberato. Vñ ibi dicit Placuit ei, & iussit excellam parari cruce. Scititiæ dicitur, sicut de Nabuchodonosor legitur Dan. 3. q. innocentes statuā adorare, & idololatrare nolentes, iussit in fornacem ardentē mitti.

Iam inquit iussio Regis vrgebat. Superbia, et sicut fuit i Dauid populum suum præ superbia & pōpa numerari iubere, de quo dicit 1. Par. 21. Displicuit autē Deo quod iussisset Dauid, & percussit Israel. Et sic patet, q. inuenitur iussio Tyrannica, Canonica & Dominica. Vide i tractatu p. cipere, & Madare. **Iubilus. Iubilare. Iubilatio.** Nota, q. iubilatio est gaudium mentis, quod tantum est, quod aliquo signo exteriori declarari non potest. Et iubileus idem est, quod gaudium, iocunditas, læticia, exultatio. Differunt tamen, quia iubilus semper accipitur in bono, quia propriè iubilatio est exultatio pro bono incommutabili & æterno. Aliq. verò species significat indifferentem læticiam, siue bonam siue malam. Et idē breuiter nota, quod est quidam

Iubilus { Virtualis, Spiritualis, Aeternalis. Primi iubilant de peccati euasione & sic iubilant filij Israel i exitu de Aegypto. Vn. Tertius est iubilus comprehendentiū de Pl. Iubilare in neomenia tuba, in insigni die solennitatis vestræ. Neomenia. n. est festum nouæ lunæ, quia verè illi debent facere magnum festum, qui de antiquitate peccati per gratiā inuouantur. ¶ Secūdi iubilant de meritore adeptione. Vnde isti sunt, qui videantes ad Regis amicitiam se esse receptos, & exinde magnum commodum sperantes, solent quàm plurimū exultare, & seruitium suum in læticia perficere, & cōple re. Pl. Iubilare Deo ois terra seruire Domino in læticia. De isto iubilo dicit Iob 38. Vbi eras cum me laudarent simul altra matutina, & iubilarent omnes filij Dei? Vbi aduerte, q. qui volunt spiritualiter Domino iubilare, debent habere Vinculum vnitatis, quia debent esse simul, Tertij iubilant de p. Riuum puritatis, quia debent esse matutina, miorum re Titulum charitatis, quia debent esse filij. ceptione, & isti sunt beati, q. nūc sūt in patria, vel qui erunt, qui sunt in magno iubilo, & gaudio, quia venerunt de operibus ad mercedem, de laboribus ad quietē, & de promissionibus ad honorem. Quibus dicitur illud Iob 33. Videbit faciē eius in iubilo, & reddet homini iustitiam suam. In tali iubilo dicitur Dominus ascendisse. Omnes. n. qui cū eo erant in sua ascensione, & angeli & captiui redempti erant beatificati & per consequens cantus & exultatio eorū poterat iubilus nūcipari. Vnde in Pl. dicitur. Ascendit Deus in iubilatione, & Dominus in voce tubæ. Et ab ista iubilatione dicitur fuisse annus iubileus, q. erat quinquagesimus, vbi oēs serui liberi efficiebant. Homicidæ & fugitiui immunes ad ciuitates proprias reuertebantur. Hæreditates et venditæ proprijs & primis ipsorū Dominis reddebantur, & p. hoc in anno isto populus iubilabat quiete & lætatur, & septem tubis ibidē à populo clamabat, sicut habemus Leu. 25. & 27. Ille annus charissimi signat iubilationem gloriæ Paradisi, quia p. certo quæ ista aduenit, de seruitute liberi efficiemur, quia sicut dicit Rom. 8. Creatura liberatur à seruitute corruptionis in libertate gloriæ filiorum Dei. Itē ad hæreditatem per p. am perditā & amissam restitue mur. Pl. Tu es qui restitues hæreditatem meam mihi. Item ibi septem tubis. s. septem corporis & aīæ dotibus, diuinas laudes celebrabimus & exequemur. Iosue 6. Sacerdos tollet septem buccinas, quarum vsus est iubilatio. In tali ergo iubilo & iubileo ascendit Christus, quæ sicut dicit 1. Paral. 15. Arca foederis Dei deducebatur in iubilo, & sonitu buccinarum. Si vis vide in Mauricio in isto titulo, vbi inuenies magnam præctam de ascensione.

Iudas. Iuda. Nota, q. Iuda est nomē Regni & nomē populi. Iudas verò est nomen personæ & nomē populi, & interpretatur Iuda vel Iudas cōstēs vel glorificans. Et pot significare moraliter accipiendo statum vel populum virtuosum, qui Dñm debent laudare & glorificare, et sua propria crimina cōfiteri & corrigere. Et pot maxime significare quemlibet ecclesiasticum vel prælatum. Sicut. n. tribus Iuda facit cæteris tribus nobilior, q. a. s. de illa tribu Reges linealiter p. cesserunt iuxta illud Pl. Iuda Rex meus, Moab olla spei meæ. In cuius signū trib. Iuda ad orientem figebat tentoria, sicut dicitur Num. 2. Sic verè & status & persona cuiuslibet ecclesiastici & prælati cæteris dignior potest

opera, q̄ ipsum possimus in patria inuenire. Vnde Io. 7. Iudæi quærebant eū in die festo. Vide infra de. Quærite, & vide supra de Inuenire, vbi est illa auctoritas. Quærite, & inuenietis. Patet ergo, q̄ nos debemus habere virtuosam perfectionem, lumen solum discretionem, curiosam seruationem, & sic erimus spūales Iudæi. Et sic dico, q̄ Iudæus q̄nq; accipit in bono, ita q̄ de talib. dī Io. 19. Iesus Nazarenus Rex Iudæorū. Isti sunt ergo Iudæi cōmendabiles. Scd̄ dico, q̄ sūt aliqui Iudæi detestabiles, & isti sunt illi qui modō Iudæi nūcupantur, & qui obstinati, & excæcati Deo credere dignantur. Isti. n. sunt illi, de quibus dī Apoc. 3. Blasphemas ab ijs, q̄ se dñt Iudæos esse, & non sunt, sed sunt synagoga sathang. Et nō d̄, q̄ Iudæi sunt effrenati per sicutiam, obstinati p̄ malitiam, aggrauati per miseriam. Fuerūt. n. effrenati. Ch̄m crucifigendo. Fuerunt obstinati fidē eius negando. Sunt verō cāptiuati vel aggrauati miserē diuagando. ¶ Dico ergo, q̄ isti habuerunt sicutiam effrenatā, q̄ bene apparuit, quia suum p̄p̄riū patrē Creatorē, & Redēptorū occiderūt. Similes q̄busdā aialib. seu vermibus, qui inter folia terebinthi nascuntur, quæ corticē dictæ arboris vñ nara sunt, solent taliter terebrare, corrodere, p̄forare, q̄ quidā p̄ciosus liquor q̄ terebinthina dī, exinde cōpellitur emanare. Sic verē charissimi, cū ista aialia seu vermes, i. Iudæi ab arbore terebintho scilicet à Ch̄so geniti fuerint, & p̄ducti, ipsi tñ eius corticē taliter clausi, & lācea p̄forauerūt, q̄ p̄ciosum liquorē sanguinis sui exinde eū violentia extraxerunt. Isti. n. sunt, q̄ dixerūt Io. 19. Crucifige crucifige eum. Et Io. 10. dī. Sustulerunt lapides Iudæi, vt lapidarent Iesum. Isti sūt sicut canes. Actio nis, qui sicut narratur in fabulis, propriū Dñm comederunt. Isti ergo habuerūt sicutiam effrenatā. ¶ Deinde dico, q̄ isti hnt malitiā obstinatā. Christo. n. p̄senti credere noluerūt, nec fidē eius gentib. credentib. receperūt sed eam adhuc negat, & haecenus negauerūt. Plinius. n. dicit, q̄ hyena cōcipit sine mare, sed Aristoteles hoc negat. sicut & iam dicit idem, carnis est primogenitus solent tardius videre, & in cæcitate diutius permanere. Quia verē charissimi, hyena. i. beata Virgo Ch̄m cōcepit, & peperit sine mare. Hoc tñ Aristoteles. i. populus Iudæorū denegauit. Hier. 5. Negauerunt Dñm, dixerunt, non est ipse. Nam pro certo charissimi, cū Deus à principio habuerit duo genera filiorū. s. populū Iudæicū, & Gentilē, istud tñ ad sensum patet, q̄ primogenitus. s. populus Iudæicus diuini manet cæcus à lumine fidei alienus. Alio. n. populo credente, iste credere noluit, sed in infidelitatis cæcitate pmanent & pmanit. Sap. 2. Exceperunt eos malitia eorū. Qd̄ hñ figuratū fuit Luc. 15. vbi dī, q̄ filius p̄digus fuit à patre in domū cū gaudio receptus, de quo indignatus primogenitus, q̄ laborat in agro, domū patrisfamilias ingredi nō valebat, quousq; in fine à patre extitit introductus. Quia. s. Iudæi, q̄ sunt primogeniti filij Dei (suxta illud primogenitus meus Israel. Exo. 4.) p̄digis & vagis gentilibus in domū Ecclesie per fidē reuerētib. ingredi noluerunt, sed in propria p̄fida pmanerunt. vsq; ad finē ipsum, sed cū intrauerit plenitudo gentiū, oīs Israel saluus fiet Rom. 11. Tunc. n. erunt Iudæi similes crocodilo, q̄ primo occidit hoīem, postmodum plorat eum, & finaliter deuorat illū, sicut dicit Plinius, quia pro certo Iudæi Ch̄m, quē primitus occiderūt, in fine plorabūt, ad ipsum p̄p̄riū reuertendo. Iuxta illud. Plangēt eū plāctū quasi super vnigenitū. Et plāget terra familiā, & familiā seorsum. Zac. 12. Et Apo. 1. Tunc plangēt se sup̄ eū oēs tribus terræ. Ipsum ēt p̄ fidem deuorabunt, & eū sibi incorporabunt, & manducabunt, iuxta illud Augustini. Crede, & māducaltū. Qd̄ vtiq; figuratur in serpēte & Moyse. Virgā. n. cōuerfam in colubrum horruit Moyses accipere, caudā tñ eius iubet à Dño tenere, & tunc in virgā conuertit sicut ante, sicut habet Exo. 4. Quia verē quamuis Moyses. i. populus Iudæorū horreat mō accipere, credere & tenere per fidem illam Virgam quā emisit Dñs ex Syon, s. Dei filiū Ch̄m, pro eo, q̄ in colubrū. i. in carnem audit eum transmutatum, in caudā tñ. i. in fine p̄ fidē apprehendet, & tñ ipse cōuertet in Virgā, q̄. s. illud quod solū crediderat carnē fuisse, credit simpliciter Deū esse, & Deū in hoīe latuisse. Patet ergo, quō Iudæi nō hnt malitiā obstinatam. Vñ Act. 14. Increduli fuerūt Iudæi. Deniq; dico, q̄ isti hnt miseriam aggrauatam. Nullus. n. fuit vnquam populus, qui tot miserias, & captiuitates à principio sustineret. Figurati. n. fuerunt in Cain primo.

genito Adam, qui quia occiderat Abel fratrem suū postposito facit eius factus est vagus, & profugus super terram. Quia verē Iudæi in facie cognoscuntur, & quia fratrem suū Christum occiderūt, sicut vagi, & profugi per mundū sine domicilio proprio diuagantur. Vnde Olex 9. Abijciet eos. Deus nō audierūt eum, & erunt vagi in nationib. Vnde Act. 18. Præcepit Claudius discedere oēs Iudæos à Rom. sufficit ergo de Iudæijs. Vide infra de Christi passione.

Iudicare. Nota, q̄ iudicare idem est qd̄ discernere. Vnde de de homine sapiente & discreto in aliqua arte dī, q̄ ipse est hō boni iudicij. Iudiciū. n. nihil aliud est quā discretio inter qualitates & conditiones rerū Prou. 31. Discerne quod iustum est, & iudica in opem & pauperem. Cum igitur in scriptura agat de duplici iudicio, diuino patet & humano, primū de humano iudicio aliquid est dicendum. Et nota, quod iudicium in scriptura significat Ordinatiam iurisdictionem, Primū ergo dico, q̄ Extimatiuam opinionem, per iudicium intelligit iurisdictionem, Executiua condemnationem. Igitur iurisdictione ordinatiua, & sic sumit in Ps. Ecce nūc reges intelligite, erudimini, q̄ iudicatis terrā. Iudicatis inquit. i. ordinatis, disponitis, & gubernatis. Itē per iudicium intelligit æstimatione opinionatiua, & sic sumit Io. 7. Nolite iudicare s̄m faciem sed verum iudicium iudicate. Item per iudicium intelligit cōdemnatio executiua, & sic sumit Sap. 6. Iudicium durissimū fiet his, qui p̄sunt. Quia nomen ergo iudicij importat statum iurisdictionem negotiorum cognitionem, & negotiorum distinctionem, bene patet, q̄ officium iudicandi debet committi viris autenticis & honestis, viris prudētibus, & discretis, viris et Deū timentibus, & perfectis. Iudex. n. in populo est sicut oculus in corpore, à quo dependet regimē corporis vniuersi. Nam sicut oculus hnt de colorib. iudicare, foueas, & pericula p̄cauere & p̄iudicare, & cunctis mēbris alijs de debito regimine p̄uidere, sic verē iudex debet de colorib. i. de personarum conditionib. discernere, reipublicæ pericula cognoscere, & oīa mēbra corporis, i. oēs personas suæ iurisdictionis debet gubernare. Et idē de talib. videtur dici illud Psal. Rectē iudicatē filij hoīum. In quib. verbis ostenditur, q̄ illi, qui volunt iudicare, debēt habere tres sp̄ales virtutes, s. Veritatē in intentione, quod ostenditur in verbo. Rectē. s. Charitatem in affectione, q̄ ostendit in verbo (Fili) Charitatem in cognationem, qd̄ ostenditur in verbo. (Hoīum). x. Debet. n. bonus iudex habere intentionis rectitudinem. (Rectē inquit iudicare) Dilectionis plenitudinē. (Fili inquit) qui. s. sunt qui habēt naturalem dilectionem ad patrem. Discretionis limpiditatem (Hoīum inquit) qui. s. sunt animalia rationalia. ¶ Dico igitur si volumus debet iudicare, nos debemus habere vtilitatem intentione. Rectē inquit iudicare. Istud. n. sumē p̄inet ad bonū iudicem, q̄. s. quicquid faciat, habeat intentionē rectā, verā iustā, & honestā. Sicut. n. scriptor nō pot rectē lineare nisi regula sua fuerit recta, sic pro certo iudex nō pot rectū iudiciū facere, nisi intērio sua (quæ. s. est regula seu forma actuum, & operū exteriorū) recta fuit atq; sacra. Rectē ergo iudicate. i. rectē inter merita personarū & causalū discernite. Quia sicut dī Prou. 20. Ex studijs suis intelligit puer, si mūda & recta sint opera eius. Rectū. n. dī, qd̄ nō pendet plus ad vnām partē q̄ ad aliam, quia verē in tentione iudicis debet esse recta & iusta, ita q̄ non debet magis inclinari ad vnā personā, q̄ ad alteram, nō plus ad amicū q̄ ad inimicū, nō plus ad vicinū q̄ ad peregrinū. Rectē ergo iudicate, vt sic cuilibet possit dici illud, qd̄ dictum est Symoni, qui interpretatur obediens. Luc. 7. Rectē iudicasti. Et Neemie 9. Dediti eis Dñe iudicia recta. Quod tñ proculdubio hodie est contra multos iudices & p̄latos, superiores pariter & potētes, qui p̄ certo nō videntur habere intentionem rectā, quia. s. non intendunt in suis iudicijs nisi propriā vtilitatē, non communem, propriū lucrum, nō alienum, fauorem specialem, nō iustitiam generalem. Quia sicut videmus, q̄ nimia propinquitas alicuius rei, vel nimia distantia, vel aliqua alicuius rei in terpositio, vel et oculi mala dispositio impedit in oculo rectū iudiciū, sic verē in oculo. i. in iudice rectū, & verū iudicium impeditur, q̄n persona nimis ei appropinquat p̄ specialem affectum, vel q̄n oculus iudicis est corruptus per auaritiā defectum, vel etiam quando aliquid interponitur, sicut quod

quod minus seu precium. Potissimē autem impedit hodie etiam iudicium p̄ propinquitatem affectionis, vt quia sibi attinet, vel quia prece vel precio ipsum amat. Res et, quæ est immediate sup̄ oculo, ad oculo non videtur, neq; sint alia videri. Qñ verō alijs hnt aliq̄ personam super oculo cordis p̄ nimiam affectionem, necipius demerita nec aliorum merita vñ nec de ipsis debet iudicari, quibus potest dici hodie illud Sap. 6. Cum effecis inq̄ ministri Regni illius non rectē iudicatis, neq; custoditis legem iustitiæ. Non sic charissimi, sed rectē iudicate, quia sicut dicit Petrus Rauennensis, teste Cicerone, Personam iudicis exiit qui quis amicum induit. Aequitas. n. cui iudex obsequitur, ignorat odiū & amorem. Habeamus igitur in intērio veritatem. ¶ Item debet iudex habere charitatem in affectione. (Fili inquit.) Filius enim nomen est amoris, quia. s. boni iudices quæ interius ostendant rigorem, intus tñ semper debent habere charitatem, compassionem, & amorem. Magis. n. debent procedere iudex ex amore, quam ex rigore, ex charitate q̄ ex severitate. Sicut. n. lapilli seu calculi videntur exteriori duri & frigidi, & tñ interiori potentialiter habent ignem, qui si collis fuerint, statim exit, sic verē charissimi, boni iudices sepe creduntur esse duri & frigidi. i. crudeles & inuocati p̄ rigorem iustitiæ, quem exteriori p̄tendunt, qui tamen in rei veritate sunt interiori ignei, charitatiui, & benigni. (Fili ergo.) Et sic tales erunt illi filij, de quibus dī in Psal. Filij tui sicut nouellæ oliuarum. Oliua. n. signat virtutem pietatis & charitatis, quæ sem p̄ dēt in visceribus iudicium abundare, vt. s. benigniter & mature possint subditos iudicare. Iuxta illud Sap. 12. Tu autem dominator virtutis cum tranquillitate oīa iudicas, & cum magna reuerētia disponis nos. Isti sunt ergo filij. i. charitatiui & pij, benigni pariter & modesti, quia. s. boni debent se ostendere benignos, ipsos debent p̄moderando, quibus malis se debeant ostendere valde duros, ipsos acriter puniendo. Exēplo leonis, cuius natura est hoībus valde benigna, erga verō bestias valde dura, sicut pot̄ exēplis varijs declarari, quia. s. iudex debet hominibus, id est bonis personis esse bonus & pius, bestijs autē. i. malis debet esse rigidus & austerus. (Fili ergo.) vt de iudicibus bonis dicatur illud Machabe. 4. Isti sunt filij olei splendoris. Cuius tamen contrariū faciunt multi, similes formicis, de quib. dicit Plinius quod hoībus nocent, vrsos tamen inuauat. quia. s. mali iudices solent bonis nocere, malos autē in sua malitia sustinere, & maximē si boni sint hoīes. i. pauperes & nudi. Mali verē vrsi. i. diuites & hirsuti ab illis impune oīa facere permittunt. Sufficit. n. talibus, quod in vrsis. i. magnis diuitibus inueniunt magnam vellus diuitiarum & munerum, contra illud. Vt qui iustitiam impium pro muneribus, & iustitiam iusti auferit ab eo. De quibus loquitur. Ihd. 3. de summo bono. Grauius (inquit) laceratur pauperes à prauis iudicibus, q̄ à crudelis hostibus. Nullus. n. prædo tam crudelis in alienis, quantum malus iudex in suis. Isti ergo non sunt boni filij, sed mali. s. similes filijs Samuel, de quibus dī. 1. Reg. 8. quod cum fenissent. Samuel posuit filios suos iudices Israel, qui declinauerunt post auaritiā, acceperunt munera, & peruerterūt iudicium. Quia pro certo istud est verum, quod quando ardor auaritiæ in corde iudicis incalcescit, statim ab eodem amor & pietas euanescit. Calor. n. exterior innaturalis moralificat calorem interiorē, & et naturalem humorem solent consumere, & penitus desiccare, sicut patet in aceto. Nā vinum calidum p̄ calorem aeris circumstantis efficitur frigidum & siccū. Si verē dico spiritualiter, q̄ calor exterior. i. auaritia, à bonis exterioribus introducta, calorem & humorem. i. charitatem & pietatem interioris conscientie habet destruere, & ipsum penitus enervare. Et idē præcipit. Exo. 18. Prouide inq̄ de omni plebe viros sapientes & timentes Deum, in quib. sit veritas, & qui oderint auaritiā, qui iudicent populum omni tpe. Nō sic ergo, sed habeat iudex charitatem & affectionem. (Fili inquit.) ¶ Item iudices debent habere claritatem in cognitione, quia. s. debent esse filij hominum. i. imitatores personarum rōnabilium Debet. n. esse sapientes, & prouidi & discreti, vt cognoscant quid sit agendum, vel et quid omitterendum. Si. n. equus cæcus in quadriga primus iret, totum in præcipitium laberetur. Quia sicut dī Matt. 15. Si coecus cæco ducatur p̄ræter, ambo in foueam cadunt. Sicut bene patuit in Lamech, quia cæcus existēs, lo-

co bestia hoīem interfecit, sicut dī in historia scholastica. Sicut etiam patuit in Sansone, qui cæcus factus, cum colum nas domus teneret, se & alios interfecit, sicut dī Iudic. 16. Quia verē iudex qui est cæcus per ignorantiam, nescit bene iudicare de meritis personarum. Sæpe enim fit quod credit esse bestiam illum qui est homo, i. quod credit esse malum illum, qui est bonus, & sic vnū loco alterius sepe punit. Et iō necesse est, quod sit homo. i. persona rationalis & discreta, sicut de Salomone dī 3. Reg. 3. Cognouerunt sapientiam Dei esse in eo ad faciendum iudicium. Et in Ps. dicitur. Et nūc Reges intelligite erudimini, qui iudicatis terram. Vnde de quolibet discreto iudice potest dici illud 1. Cor. 2. Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, spiritualis autem iudicat omnia. Patet ergo, quomodo iudex debet

Habere	{	Puram intentionem,	Rectē (inquit) iudicate
		Veram dilectionem,	filij hominum. Iudiciū
		Claram discretionem,	ergo signat iurisdictionem ordinatiuā.

¶ Secundo principaliter dicam, q̄ iudicium signat æstimationem opinionatiuā, & sic iudiciū in malo signat vitium detractionis, explorationis, opinionis. Sunt enim multi qui de factis & dictis omnium volunt opinari, iudicare & determinare & hoc cōter nō in bono, sed in malo, q̄ sapissimē accidit, q̄ illud, quod factū est ab aliquo bona intentione, mali iudicant illud esse factū mala intentione. Vitium. n. oculi facit ipsum malē de rebus iudicare, sicut patet de phrenetico, q̄ iudicat in parietibus esse imagines, quæ tamen sunt interiori in sua fantasia in cerebri concavitate. Turbidus etiam oculus in candela videt circulum, q̄ tamen circulus non est in candela, sed est defectus in oculo, qui nō finit eum bene iudicare. Sic verē charissimi, mali & defectuosi nō iudicat hodie de negocijs s̄m iporum conditionē & valorem, sed s̄m suam propriam malam opinionem & errorem. Vitium. n. illud, q̄ in se sentiunt, in alijs credunt esse, & iō de alijs & aliorum operibus iudicat semper malum, q̄ vtiq; non prouenit ex aliorū prauitate, sed ex sua propria malignitate. Tales reprehendit Apostolus Rom. 14. Tu quis es qui iudicas alienum seruū? Dño suo stat aut cadit. in quo. maliū iudicas, te ipsum condemnas. Christus ē dicit in Euangelio. Nolite iudicare, & non iudicabimini. In quo. n. iudicio iudicaueritis, iudicabimini. Matth. 7. Vnde nota, quod istud iudicium, opinionarium decipit tribus modis. ¶ Ipsum. n. decipit Familiaritas, Dico familiaritas. Nā sicut dicunt Amoris quantitas, astrologi, stella quando est in pun-dij prauitas. Et meridei, & vbi cōstat, q̄ nobis est vicinior videt tūc tps esse minor, quia verē nescio quomodo fit, q̄ illi, q̄ sunt nobis viciniores & familiariores, vñ nobis imperfectiores & minores, quāuis in rei veritate sint ceteris meliores. Vnde de quadam dña Frāncig narrat, q̄ cum militem virum suum sub iucognito habitu semel videret in quodam facto armorū strenuissimē se habere, ipsum de strenuitate vltra modum cōmendat, nesciens quis esset, tandē tamen cōperiens ipsum esse virum suum, strenuitatem suā quam prius commendabat, incepit contemere dicens in gallico. Fy au deable, celle nostre. hoc est dictū. Heu ex parte diaboli, iste est maritus noster. Ecce ergo quomodo iudiciū istius mulieris præcedens familiaritas perturbauit. Bene ergo dicit Innocentius libro de cōditione humanæ nature. Vnde talis potest dicere illud 1. Cor. 10. Libertas mea iudicatur ab aliena conscientia. Iudicium ergo impedit familiaritatem. ¶ Deinde dico, quod ipsum impedit amoris quantitas. te ste. n. Seneca, amor iudicium nescit. Illud. n. quod amat, semper melius quam sit, esse iudicatur. Sicut. n. res propinquior falso iudicat esse maior, sicut patet in luna, quæ quāuis sit minor omnibus stellis, quæ tamen est nobis proximior, videtur & creditur esse maior, sicut in super vna stella videt esse duæ, si visus attentissimē feratur in ipsam, vnū etiam granum rotundum videtur esse duo, si cum duobus digitis primus simul immediate tangat, sic verē fit, quod ille, qui nobis per cognitionem & amorem amplius proximat, à nobis maior & melior iudicatur. Nam si oculus cordis ad cōsiderationem bonorum alicuius personæ per affectionem, excessiue se dirigat, illud pro certo, quod nō est nisi vnū, credit esse duo, quia. s. ipsum iudicabit duplo meliorem quam veritas requirit. Quod vtiq; videtur in multis p̄latis, q̄ cognatos & nepotes suos iudicant meliores, & idē ipsos familiaritatem. Berchorij. Pars ij. Z cium

ciunt in dignitatibus potiores, qñ. n. parua, & munita littera videtur mediante aliquo grosso medio. s. cyffallo seu vitro grossior & apparentior ab illis, qui habent visum debilem iudicatur, quamuis in veritate littera semper eadem perseueret & permaneat. Sic verè qñ prælati vel iudex hēt visum discretionis debilem & ineptum, tunc ille quem videt mediante grosso medio i. mediante carnali affectione, ab ipso grossior, melior & pfectior iudicatur, q̄uis in se paruus, imperfectus & modicus dignoscatur. Ideo talib. ita carnaliter iudicantibus dicit Ioannis 8. Vos s̄m carnem iudicatis. Impedit ergo iudicium amoris quantitas. ¶ Dico denique, q̄ verū iudicium impedit odij grauitas. Sicut enim res quamquam sit in veritate magna, ratione remotionis iudicatur multotiens esse parua, illa ēr, qui est in mari in aliqua nauī, iudicat quod circumstantia lictora moueantur, q̄ in veritate nō mouentur, ipse verò existens in nauī, mouetur & agitatur, sic proculdubio charissimi, illi, qui ab aliquo sunt remoti per odij & rancorem, & q̄ in mari, i. in amaritudine inuidiæ & tristitiæ, ira cundia moribus contra aliquem agitantur, illos, qui in veritate sunt stabiles atque magni, i. viri notabiles & perfecti, & in moribus bonis virtuosī, iudicant esse mobiles atque paruos, i. imperfectos, inconstantes, & à quantitate virtutū omnino destitutos. Quia breuiter istud est verum, quod motus odij & rancoris facit de alijs indebitè iudicare. Quod patet in detractoribus & hypocriticis, qui de factis aliorum solent iudicare, & malè de omnibus opinari. Non. n. possunt iudicare de aliquo qđ sit bonus. Sicut. n. teste Isidoro, lapis, qui dicitur elitropia, ita illud oculos circumstantium quod solem facit videri rubeum & sanguineum, q̄uis sol in veritate semp sit lucidus & clarus, sic pro certo odium & inuidia raliter peruertit oculos, idest iudicia detractorum, quod illos qui sunt lucidi atq; clari, i. boni, discreti & perfecti, iudicat esse sanguineos & carnales. Vnde de istis potest dici illud Ecclēsiasticis 10. In via stultus ambulans, cum & ipse insipiens sit, oēs stultos aestimat. Talibus potest dicere diabolus de quolibet viro bono illud, quod dixit de Christo Pilatus. Accipite eum vos, & s̄m legē vestram iudicate. Ioan. 18. Isti debent audire verbum Hieron. in homel. Melius est inquit tacere, q̄ aliquid temere iudicare. Tales enim reprehenduntur in Psal. Vsq̄quo iudicatis iniquitatem? &c. Malum enim est s̄m apparentiam iudicare, quia s̄pe sit, quod ille, qui exterius appareret ex aliquibus accidentibus esse malus, est intus in conscientia valde bonus. Si enim ossa ex apparentia iudicarentur, intus sicut extra durissima crederentur, quæ tamen sunt interius medullosa. Quia verè s̄pe sit, q̄ aliquis exterius vī esse durus & induratus, qui tamen intus in corde in conscientia, est valde bonus, & medulla charitatis & gratiæ totus plenus. Bene ergo consulit saluator Ioan. 7. Nolite iudicare secundum faciem, sed iustū iudicium iudicate in corde ergo verum iudicium. i. veram opinionem & estimationem odij prauitatis, amoris quantitas, familiaritas. Et sic patet s̄m principale, s. quod iudicium signat opinionem & estimationem. Tertio principaliter dico, quod iudicium signat executionem condemnationem, & sic potest accipi pro extremo iudicio. Sed de hoc vide infra in titulo sequenti.

Iudicium diuinum. Nota, quod iudicium diuinum est in duplici differentia. Est enim vnum iudiciū particulare, aliud erit vniuersale. Primum est valde nobis occultum: Secundum erit omnibus manifestum. Primum quotidie celebratur: s̄m in fine tēporū expectatur. De oculo ergo primò Dei iudicio potest dici illud Psal. Iudicia tua abyssus multa. Nam sicut abyssus est lacus profundissimus cuius profunditas nō attingitur nec videtur, quia. s. splendor lucis creatæ ad tantam profunditatem attingere nunquam potest, sic verè occulta Dei iudicia ita sunt excellentia & profunda, quod lux humanæ & creatæ scientiæ ad eorum cognitionem, seu notitiam nō attingit. Quia quamuis effectus iudiciorum Domini quoridie videamus, causas tamen eorum ignoramus, quia scilicet effectus sunt visibiles, causæ tamen eorum imperscrutabiles. Quod admirans Apostolus Rom. 1. dicebat. O altitudo sapientiæ & scientiæ Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius & inuestigabiles viæ. Sicut. n. videmus quod in camera parlamēri eius redduntur secreta iudicia, quæ tandem exterius publicantur, & per manus bāulorum ad executionem debent

demandantur, sic verè in camera secreta diuinæ voluntatis ordinantur iudicia summi regis, ibique secretissimè primitus diffinitur quicquid in rebus humanis per manus bāulorum idest Angelorum diuina profunditas operatur. ¶ Nota ergo, quod ista iudicia sunt

Commendanda,	Debent. n. ab omnibus commendari, quia. s. constat, q̄ semp̄r habent iustitiam annexam. Vñ bene laudabat Deum illa Anna Thob. 3. Iustus es Dñe, & omnia iudicia tua iusta sunt, & oēs viæ tuæ misericordia, & veritas. Itē debent ab omnibus formidari. Sicut. n. hō qñ audit tonitrua & coruscationes, solet valde timere, & hoc ne fulgur de nubibus exeat, ipsumq; percutiat & occidat, sic verè quoridie audimus tonitrua diuinarū conuinationū & videmus coruscationes suarū terribilium ordinationū, meritò debemus timere, & ne forte p̄ fulmē sui oculi iudicij feriamur continē formidare. Sic timebāt Dauid, cū dicebat. Cōfite timore tuo carnes meas, à iudicij. n. cuius timui. Item debent ab omnibus meditari, iuxta illud Ps. Memor fui iudiciorum tuorum à seculo Dñe, & consolatus sum. Magna. n. est consolatio bono viro qñ cōsiderat iudicia Dei. s. qualiter subitò & vltra humanam opinionē cōsueuerūt malos deicere, bonos defendere, fortes probare, humiles exaltare, & iniquos in p̄senti remunerare. In isto. n. Dei admirando iudicio fuit Aman deiectus, fuit Daniel à leonib. p̄fectus, fuit Dauid electus fuit fortis Iob p̄batus, fuit humilis Ioseph sublimatus fuit etiam diues epulo in mūdo remuneratus. Fuit enim Dei ignoto, & iusto iudicio, vt mali hic rideant & in fine luceat vt iniqui nō remunerent, & in fine exterminentur. Isti igit sunt à bonis consideranda, & p̄ consolatione habenda continuè & meditanda, sicut faciebat Dauid cum dicebat. Cognoui Dōmine, qui æquitas iudicia tua, & in veritate tua humiliasti me. Et alibi dicit. Iudicia eius in conspectu meo semper. Consideranda sunt ergo. Vnde Gregorius in moralibus dicit iudicia Dei dum nesciuntur, non audaci sermone discutienda sunt, sed formidoloso silentio veneranda. De occultis. Dei iudicijs omitto, quia infra de prouidentia diuina plurima sunt dicenda & vbi inuenies figuras varias & exempla. Hoc solū ad præsens aduerte, quod Deus similis vī cuidam lapidi magnetis qui est Aethiopia. Dicit. n. Isido. quod magnes inuenitur in Aethiopia, q̄a habet plures angulos diuersarum contrarium virtutum, Nā in vno angulo ferrū attrahit, in alio verò angulo ferrū à se rejicit & repellit. Sic verè charissimī Deus vī habere plures angulos. i. plures prouidentie suæ differentias & modos. Ille. n. vnus & idem existens, aliqñ vti virtute attrahit ad ferrū. i. ferreos pctōres ad p̄niam cōuertēdo, sicut patuit in Paulo & Maria Magdalena. Aliqñ vti virtute expulsiua, ipfos sua grā repellendo. i. in peccatis ipfos dimittēdo & ad mortē eternā finaliter referuādo. Sicut. n. dicit Ro. 9. Cui vult miserē Deus, & quē vult indurat Mal. 1. Iac. dilexi. Esau autē odio habui. Iudicia ergo Dei sunt meditanda, timēda, & laudāda. ¶ De extremo autē iudicio quō sit materia terribilis & p̄funda, & nobis inexcogitabilis & ignota, possumus tñ s̄m facultatis modulū aliqd̄ balbutire. ¶ Notemus ergo, q̄ sicut Reges & Principes solent assisas suas certis t̄pibus statuere, vbi solēt causas & negocia diffinire, sic verè Rex Regū Deus vnā magnā assisā seu vñū magnū parlamentū & cōsistorium ordinauit, i. quo in fine tēporū oēs hoēs iudicabunt, & in quo salus vel dānationis negocia norma iustitiæ decidētur. Vñ Apostolus dixit Act. 17. Statuit Dñs diē, in quo iudicaturus sit orbē terræ i æquitate. De isto verò diē, & de isto parlamēto mirabilia dicit scriptura. Vocat. n. ipsū Soph. 1. diē iræ, diē calamitatis & miseriæ, diē tribulationis & angustie, diē tenebrarū, & caliginis, diē nubis & turbinis, diē tubæ & clāgoris. Quia p̄ certo charissimī, diē illa erit amarissima pctōribus; q̄ ibidē p̄petuò dānabunt. Sicut. n. mustella si ruta munita sit basilicū inuadit, & superat, sic verè Ch̄s ruta amara seueritatis armatus basilicos, i. diabolum & reprobos tunc temporis superabit, & etiam perpetuò condemnabit. Sopho. 1. Vox diēi Domini amara, tribulabit ibi fortis. Sicut. n. aries quandoque retrocedit, vt tandem reuertens durius percutiat resistentem, sic verè Deus, dum durat vita præsens, videtur retrocere, p̄nā peccatis debita dissimulando, & peccatores in hoc sæculo suo ad puniendū. In diē verò iudicij contra
--------------	--

peccatores,

Dies est præconizatus,	In his. n. decē particulis cōstituta materia iudicij finalis. Dico ergo primò de iudicio, quod dies ipsius est p̄conizatus. Sicut. n. dicit Plinius, exitus regis apum de alueari suo longe ante solet præcieri, & quibusdā signis publicatio maximæ claritatis, & strepitus, ante trium dierum spatio præconoscitur. Verè futurus exitus regis de Paradiso ad iudicium à magnis tēporalib. est præconizatus, & p̄phetarum vaticinio p̄clamatus, & tribus est diebus ante, i. tribus mundi temporibus. s. tempore legis naturæ, legis scriptæ, legis græ, à sanctis patrib. prædicatus. Prima. n. diē. s. tēpore, legis naturæ præconizauit ipsum Iob 19. Eugite inq̄t à facie gladij, qm̄ vltor iniquitatu gladius est, scitote esse iudicium. Secunda diē. s. tēpore legis scriptæ, ipsum præconizauit uerunt multi, & inter ceteros Elaias dicens. Esa. 3. Dñs ad iudicium veniet cum senib. populi sui & Iohel 3. Veniet dies Domini magnus & horribilis. Et in inuicuit alijs locis. Tertia autem diē. s. tempore legis gratiæ ipsum præconizauit personaliter ipse iudex Ioan. 5. Patet omne iudicium dedit filio. Apostolus etiam dicit Act. 17. Statuit Dñs diē, in qua iudicaturus est orbem terrarum. Sed finaliter in ista vltima diē. s. in fine tēpis gratiæ, fiet alia magis euidentis p̄conizatio, quæ fiet per signa, quia sicut beatus Hieronymus inuenit in assinalibus Iudeorum, quindecim signa iudicium illud præcedent, quæ sui terribilitate illius diei terrorē & asperitatem & iudicij rigorem & feruentem manifestē significabunt, & ostendent. Ista autem signa præcedentia, quia satis cōiter sunt vulgata, nolui huic operi inferere, & maximè cum nesciatur si sint vera. Hic est ergo (dico) præconizatus. Possumus autē præconizabitur per tubam Angelicā, & p̄ ignem conflagrationis, quia sicut dicit 1. Cor. 14. In mōmento in istu oculi in nouissima tuba fiet iudicium. In canonica etiam beati Petr. 1. Petr. 3. dicit, q̄ ignis cōflagrabit mundum, & purificabit omnia elementa. Sicut. n. dicit in Psal. Ignis enim ipsum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius. Et forte iste ignis poterit multa facere, quæ in iudicio vel ante iudiciū sunt futura, quia. s. per ignē montes & valles ad æqualitatis planitiem deducuntur. & Baruch 5. Cōstituit Dñs humiliare oēm montem excelsum, & cōuales repele in æqualitate terræ. Tunc erunt parua in directa & aspera in vias planas. Esa. 40. Per ignem turre & ædificia destruentur. Per ignem elementa purificabuntur, & à forde, quā à peccatis hoīum cōtraxerunt purgabuntur: per ignem fluctus fontium & fluminum terminabuntur: per ignem herbæ & arbores bestie, & volucres, pisces serpentes, & cuncta, quæ in mundo sunt sensibilia vel vegetabilia, sic abuntur. Ignis. n. s̄m sanctos. 40. cubitis ascendit super altiores montes mundi, sicut aqua in tempore diluuij legi ascendisse. Tunc. n. quia cessabit notus cœli, necesse erit cuncta gnabilia & corruptibili accessare. Ignis ergo ille erit vltimus & immediatus nuncijs & vltimus p̄co istius diei. vñ Esa. vltimo. Ecce Dñs i igne veniet, & quasi turbo quadriga eius. reddere in indignatione furorem suum & increpationem suam in flamma ignis, quia Dominus in igne diiudicabit, & in gladio suo ad oēm carnē, & multiplicabū
------------------------	---

tur interfecti à Dño. Dies ergo iudicij est p̄conizatus. ¶ Secundo dico, quod locus iudicij est determinatus, quia. s. in monte oliueti in valle Iosaphat, q̄ est in declini dicit montis, erit iudicium, sicut dicit Iohel. 3. Sicut. n. iudex habet ponere sedem in loco medio, & cōi, vt in vtroq; latere possit ad eū haberi accessus, sic verè Christus sedem iudicij sui constituet in loco cōi & medio. s. in Hierusalē in dicta valle, vbi dicit esse medium mundi, vt ab vtraq; parte mundi, possint motui æqualiter aduenire. In Psal. n. dicit Hierusalem, quæ ædificatur vt ciuitas, cuius participatio eius in idipsum. quia illi sederunt sedes in iudicio, sedes super domum Dauid. & Iohel. 3. dicif. Congregabo inquit omnes gentes, & deducam eas in vallē Iosaphat, & disceptabo cum eis ibi. Iustum est. n. qđ in patria in qua Dñs in forma extitit iudicatus, in eadē in forma Regis & Domini iudicet vniuersos. Dico ergo, quod locus iudicij est determinatus. ¶ Tertio dico, quod ad iudicium mūdus est citatus. Ibi. n. oportebit personaliter comparare omnes illos, qui sunt, fuerunt, & erunt, quia teste Apostolo, Omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, vt vnusquisq; recipiat prout in corpore gessit sue bonum siue malum fuerit. Cor. 5. Sicut. n. Plinius, catuli leonis mortui nascitur, sed post triduum leo fortissimè clamat & rugit, ita quod totū cubile tremere facit, ad cuius clamorem catuli à morte suscitantur, & vitam recipiunt & consequuntur. Sic verè charissimī, cum nos omnes nascamur mortui vel mortales, leo de Tribu Iuda pater noster post triduum, i. post q̄ tempus naturæ, tempus scriptæ legis, tēpus gratiæ completum fuerit & finitū, fortissimè per ministerium Angelorum clamabit, & nos omnes ad iudicium vocabit, & citabit. Totum etiam cubile huius mundi terrebit, & conturbabit, & nos alios catulos suscitabit, & viuificabit. Osee 6. Viuificabit nos post duos dies, diē tertia suscitabit nos. Et verè charissimī, ista vox erit terribilis & stupida, quia cum Leo rugier, quis non timebit? Amos 3. ipse. n. rugiet, & formidabunt filij maris Osee 11. Ista vox Dei nihil est quā tuba Angelica, de qua dicit 1. Cor. 15. Canet. n. tuba, & mortui resurgent in corrupti. De quo Chrys. Verè (inquit) magna vox illa, cui cuncta obediunt elementa, quæ petras scindit inferos aperit, monumenta frangit, vincula mortis dissoluit, tumulos reserat, mortis mortuos resurgere facit, ad iudicium venire cōpellit. De ista etiam vocali citatione dicit Hiero. super Mathæi Quotiens (inquit) diem illum confidero, toto corde contra misco. Nam siue comedam siue bibam, siue aliquid aliud faciam, semper vī sonare in auribus meis illa vox. Surgite mortui, venite ad iudiciū. Dico ergo, q̄ ad iudicium est mundus citatus. ¶ Quarto dico, q̄ ad iudiciū est iudex paratus. Iudicis. n. p̄ntia est vnus de essentialib. iudicij. Et iudex Dei filius ibidē p̄sona adueniet, q̄ singulis singula iuxta merita sua reddet. Et aduerte, q̄ iste iudex valde est metuendus, quia eius Præsentia est impræscibibilis, Dico igitur, q̄ huius iudicis præsentia non præuidebitur. Vnde dicitur. Vnde dicitur. Dñi sicut fur in nocte, ita veniet. 1. Theff. 5. i. subitò & occultè & ex improviso, quia dicit Matth. 24. Sicut. n. fulgur exit ab oriente & apparet vsq; in occidentem, sic erit & aduentus filij hoīs. Fulgur. n. subitò ab oriente in occidentem se diffundit, & quicquid durum inuenit, inflamat, penetrat atque scindit. Quia verè subitò Christus ad iudicium apparebit, duos impios seueritas suæ sententia inflamat. Iuxta illud Matth. 24. Veniet Dominus serui illius hora, quā ignorat, & diuider eū partemq̄ue eius ponet cum infidelibus. Item eius potentia non superbitur, quia sicut dicit Iob 9. Si fortitudo quæritur, robustissimus est. Item eius scia non fallitur, quia sicut dicit Iob 9. Szpiens corde est, & fortis robore. Item eius iustitia non flectetur, quia sicut dicit in Psal. Deus iudex iustus, & fortis & patiens. Item eius ira nunquam placabitur, quia tunc poterit dici illud Genes. 6. Tactus dolore cordis intrinsecus, delebo (inquit) hominem, quem creauī, à facie terræ. Contra igitur istius potentia nō valebit tyrānis sua crudelitas: Contra istius scientia non valebit aduocatis sua subtilitas: Contra eius iustitiā nō valebit diuitib. suorum munerū liberalitas: Contra eius iracūdiam non valebit orantib. suorū verborū simplicitas. De isto igitur iudice loquitur Aug. lib. 5. de sym. Diction. Berchorij. Pars ij. Z 2 bolos

mitas equitatis dicuntur. Istud est iugum suave de quo dicit Matth. 11. Iugum meum suave est, & onus meum leve. Quartum est iugum pccatorum. Isti. n. iugo erroris & peccati malæ confuetudinis operi subiunguntur, quo ad voluntatem diaboli ductoris sui de malo ad malum quotidie deducuntur. De quo iugo dicit in Psal. Dirumpamus vincula eorum, & proiciamus à nobis iugum ipsorum. Quinto verò iugum est damnatorum, & istud est illud iugum, cui damnati perpetuo subiunguntur, quod inuiti portare perpetuo compellunt. s. onus damnationis æternæ, de quo potest dici illud Eccl. 28. Iugum illius iugum ferreum, & vinculum illius vinculum æreum est. Dicamus igitur aliquid de iugo amoris diuini, vel de iugo mandatorum, & regularis disciplina. Sicut. n. taurus est in solens & lasciuus, ad nihil penitus proficiens, atque valens, quousque sit domitus, & sub iugo verò positus ibi solet lasciuam edomare, mature & modestè ambulare, & ad voluntatem ductoris non ad suam gressus ordinare, & etiã bene & vtiliter laborare, sic verè charissimi, homo quãdiu sub iugo obedientiæ, & disciplina, & Dei mandatorum non pramitur, tunc in lasciuam effrenatur, & sicut pullus onagri se liberum natum putans, ad nullum opus vile ordinatur, imò pro sua volucrias libito de vitio in vitium euagatur. De quibus potest dici illud Osee 7. Reuersi sunt, vt essent absq; iugo. Sed proculdubio postq; hõ iugo diuino perfectè subiicitur, maturus & domitus efficitur, ad voluntatē Dei & prælati laboribus occupatur voluntatemq; suã non sequitur, sed ad voluntatem bonorum & malorum ducit, & etiã ordinat. Et iõ bene dicit Threno. 3. quod bonum est viro cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Ratio redditur Eccl. 33. q. a sicut dicit ibidem. Iugum & lorum curuant collum durum. & pp hoc picipitur Matth. 11. Tollite iugum meum sup vos. Vbi aduertit, quod nos in vita ista debemus portare triplex bonum iugum. s. Timoris, Primum probat verbum imperatiuum (Tollite.) Sed em nomen coniugatiuum. (Iugum inquit.) quia. s. iugum est illud, quo Boves copulant. Tertium verò est onus aggrauatiuum. (Super vos inquit.) Verbum. n. imperatiuum inquit timorem, q. n. dicit (Tollite.) Nomen aggrauatiuum seu coniugatiuum includit amorē. (Iugum inquit.) Onus aggrauatiuum exprimit dolorem, quod offenditur, cū dicit (Super vos.) Primum ergo dico, q. nos debemus esse sub iugo timoris, quod denotat verbum imperatiuum, quãdo. s. Deus dicit. Tollite, autentiçè imperandõ, & toleratè, suauiter optando, & supplicando. Sicut. n. vox reboans autentica ipsius A quila dicit alijs aubus incutere timorē, sic vera vox Imperialis ipsius Christi debet cunctis auditoribus incutere timorem. (Tollite inquit.) vnde in persona regis & Imperatoris Christi de inferis triumphantes, dicit in Psal. Tollite portas Principes vestras, & eleuamini portæ æternales, & introibit Rex gloria. Et sic bene dico, q. per imperatiuum designat iugum timoris. Et verè charissimi, istud iugum debemus portare, q. a sicut iugum debet premere ceruicē, ligare cornua, & submittere colla, sic timor mandatorum Dei ceruicem humilitatem deprimat, cornua eleuationis ligat, & colla attenuat, deponit. Vnde dicit Hier. 27. Quicumque non curauerit collum suum sub iugo regis Babylonis, in gladio & fame morietur. Sed pro certo charissimi, modernis multis pot hodie dici illud Hier. 2. A seculo confregisti iugum, dirupisti vincula, q. a verè in seculo & claustro sunt hodie q. plurimi, q. nec Deum, nec hoïem reuerentur, & qui iugo timoris Dei & vinculis obedientiæ prælatorum aliqualiter non tenent, similes rhinoceronti & c. vide supra in tit. de Adolescentia in illa auctoritate. Bonum est homini cū portauerit iugum in tertio membro auctoritatis. Nõ sic ergo, sed simus sub iugo timoris. (Tollite inquit.) Matth. 20. Tolle quod tuum est, & vade. Secundo dico, q. nos debemus esse iugo amoris, quod notatur in verbo iugum. n. dicit à iurando, eo. s. q. per iugum diuersa animalia inuicem coniunguntur & ad laborandū pariter colligantur. Sic verè per amorem diuersi hoïes in vnum ligantur, & per spūale matrimonium inuicem coniunguntur. Istud est ergo iugum amoris. Et re vera amor propriè dicitur iugum, quia nõ sint hoïes sui iuris, imò facit eum alterius Imperio subiugari, q. a sicut elephas proprio motu dicitur subiugari illi, q. ipsum de fouea liberat, & iugo amoris ligatus eidē obedit & adhæret, sic verè bonus homo q. cõsiderat beneficia sibi à Deo collata &

maximè qualiter per ipsum de infernali fouea liberatus est, iugo perfecti amoris se solet subiicere, & ei p obedientiã & amorē perpetuò adherere. Istud est iugum Christi, de quo dicit ipse Matth. 11. Iugum. n. meum suauis est, & onus meum leue. De eo etiam dicit Bern. O (inquit) iugum sancti amoris, q. dulciter capis, q. gloriosè illaqueas, q. suauiter pramis, q. delectabiliter oneras, quãmodò foeliciter vris, q. fortiter restringis, q. sapienter erudis. Sed proculdubio multi sunt similes onagro. i. Asino siluestri, qui ita est peruersa & indomitæ natura, q. nulli iugo vult submittere collum suum, ita q. cum aliquo alio animali non iugatur, nec ad laborandū cū alijs copulatur. vnde Iob 39. dicit de onagro. Quis dimisit onagrum liberum, & vincula colli eius q. soluit? cui dedi in solitudine domum, & tabernaculum eius in terra saluginis, contēnti multitudinē ciuitatis, & clamorem exactoris non audit. Sic p certo charissimi, multi sunt hodie in seculo & in claustro qui à iugo sancti amoris soluti & liberi vult esse, q. a. s. cum nullo volunt charitate coniungi, nec ad subeundū aliquem bonum laborem cum alijs copulari, imò proculdubio ipsi vult esse in solitudine. i. soli p odium & partialitatē volunt habitare in terra saluginis. i. in amaritudine p tristitiæ malignitatē, & cõtrēnti multitudinē, quia. s. sicut dicitur est iiti abhorrent omnem charitatum cõgregationē & societatem. Isti ergo non subiunguntur iugo charitatis. vñ Osee 7. Reuersi sunt vt essent absq; iugo. Nõ sic ergo, sed debemus esse sub iugo amoris. Tertio dico, q. nos debemus esse sub iugo doloris. (Super vos inquit) quia. s. iugum doloris & poenitentia debemus sup nos gerere, & portare. Quod est contra illos, qui istud iugum non portat super se, sed sup alios, quales sunt illi qui volunt ieiunare, vel penitentiam facere, sed per alios hoc faciunt fieri, qui pro certo facti sunt, q. a quod non tangit, non angit. In plio. n. fatuus esset miles qui non sit per se sed super armigerum suum portaret arma sua. Sic facti sunt illi, qui in prælio tentationum huius mundi arma poenitentia & laboris non super se, sed super substitutos faciunt deportari, cum tamen Bern. dicat, q. circunuoletia spicula faciunt lorica non esse oneri, & galeam non sentiri. Sup vos ergo. vnde Esa. 47. Super femem aggrauasti iugum. Et in Psal. dicit Benedictio Dñi super vos & super filios vestros. Et sic patet, q. nos debemus subiici triplici bono iugo, i. iugo amoris, & doloris. Et hoc de bono iusto sufficit. Sed adhuc dico q. est multiplex iugum peccati, & maximè

Iugum { Carnalitatatis, Iugum cupiditatis, Iugum tepiditatis, Iugum luxuriosum, q. a. s. quãdo homo isto vitio subiungat, sicut bos est, qui quasi iugo ad voluntatē diaboli gubernat. Iugum. n. dicit vitium istud, quia pro certo non finit hoïem esse sui iuris. Osee 11. Imponetur eis iugum, q. non auferetur. Iugum cupiditatis subiunguntur auari, quia sicut patet, isti non sunt sui iuris, quia quicumq; iugo auaritiæ pmissi, seruis auaritiæ efficitur, & ad voluntatem diaboli iugo isto pressus & strictus perpetuò detinetur, & iõ auaritia dicitur idolorum seruitus. Col. 3. vñ ad Gal. 5. Nolite iterum iugo seruitutis contineri. De isto iugo loquitur Greg. in moral. vbi exponit illud Matt. 11. Iugum. n. meum suauis & c. Asperum quippe iugum, & seruitutis (sicut diximus) podus est sub effectem poralibus, ambire terrena, retinere labetia velle stare in nõ stantibus. Apperere quippe transeuntia, & cum transeuntibus nolle transire. Iugum tepiditatis subiunguntur desidiõsi, quia. s. ita sunt per pccm desidia iugo malæ cõsuetudinis oppressi q. nõ pnt à vitijis resiliere. Isti sunt illi, qui se excusantes ab ingressu cõiuij Paradisi dixerunt illud Luc. 14. Iuga boui emi q. n. q. & necesse habeo pbare ista. Isti. n. habent quinq; iuga, inquantū. s. ita subiugati sunt iugo q. n. q. sensu naturali, & aspectu, Quod necesse habent pp malè Audituum, contractam consuetudinē circum Odoratum, ca ipsa vacare, & d Paradisi cõ Tactuum, niuio nõ curare. Hier. 28. Iugum Et Gustuū. ferreū posui super collum cum

starū gētū. Et sic patet, q. triplex est malum iugum. Sed vide supra de consuetudine. & de alligare, & infra de Vinculo. **Iumentum.** Nota, q. iumentum dicitur animal ad adiutorium hominum ordinatum. Et dicitur iumentum, à iuuo iuuas, eo q. per iumenta homines in suis laboribus adiuantur. Et dicit iumentum omne animal domesticum

domesticum & laboriosum, sicut sunt oves, asini, camelus, & cetera similia. Et potest accipi iumentum in bono & in malo. In bono. n. signat bonos & perfectos viros, & maximè religiofos obediētes, qui more iumentorum submitunt alijs colla sua, de quibus in Psal. dicit hoies & iumenta saluabis Dñe. In malo verò signat hoies bestiales, imperfectos, in scios & carnales, qui more iumentorum sensualibus passionibus ducuntur, & iõ rone & sapientias priuantur, de quibus dicit in Psal. Hõ cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Dico ergo, q. inueniuntur iumenta virtuosa, & inueniuntur iumenta vitiosa. Iumenta virtuosa sunt hoies simplices, ignorantes subditi & obediētes, & ad labores pniã sustinendus ad voluntatem Dei, & flati spirituales numeros supponentes, & seipfos ad voluntatem maiorum sine rebellione regentes & gubernantes, vt sic quilibet talium possit dicere Dño illud Psal. Vt iumentum factus sum apud te. In quibus verbis aduertit, & sicut iumentum subiugatur, edomatur, stabulatur, sic verè bonus subditus simplex hõ debet per paciētiã subiugare, quia dicit esse vt iumentum: per pniã edomari, q. a debet esse factus. Per permanentiam stabulari, q. a debet esse apud te. Bonus religiosus debet seipsum humiliare, quia debet esse vt iumentum: seipsum domesticare, quia debet esse factus. i. domitus & perfectus. In claustro perseverare, quia debet esse apud te. s. p seuerando in ecclesia vel in claustro, vel saltem i gratia vel in fide. Igitur talis subditus debet humiliari cum paciētia, quia debet esse vt iumentum, quod solet ductori suo obedire, onus impostum sustinere, & nõ ad voluntatē p priã, sed ad voluntatē magistri sui vadiq; circuire. Sic verè bonus & paciēns subditus debet maioribus suis obediētiã exhibere. p priã voluntatē relinquere, onus regularis disciplina sine rebellione portare, & em voluntatē magistri sui continere regulari. (Vt iumentum inquit.) Nã sicut hõ iumentum cui infider ducit vbi vult, & maximè si bene fuerit loratum, sic verè platus boni subditus bene p obediētiã frenatum solet ad voluntatem suam ducere, & ipsum prout voluerit gubernare. Nã. g. Dominatur iumentis nostris em voluntatem suam. Aduertit tñ, q. multa sunt genera iumentorum, q. magistris suis nolunt in paciētia obedire, sicut patet in multis mulis q. ita sunt indomabiles & proterui, quod vincula diripiunt, onera sua proiciunt, & a portante Dñi fugiunt, & recedunt. Tales p certo sunt multi superbi & obstinati in Eccle. & in claustro, qui ita sunt proterui & inobediētes naturæ, q. ad voluntatē Dei, vel plati nolunt dirigere gressus suos. Onus. n. mandatorum, quod eis imponitur de dignitate portare, vincula statutorum regularium solent dirumpere, & cõtra voluntatē Dei & plati per mūdū euagari, sicut de demoniaco dicit Lu. 8. q. sæpe ligatus fuerat, sed rupit vinculis agebatur ad Dgmonij in deserto. Noli ergo fieri sicut equus, & mulus. Sicut equus dico per superbiam, & sicut mulus per rebellione & repugnantia. Simus igitur vt iumentum, quia. s. vnus est inter hoies & iumentorum, & aqua vtriusq; conditio. Eccle. 3. Igitur humillemur cum paciētia. (Vt iumentum inquit.) **C** Secundo domesticemur cum poenitentia. (Factus sum inquit.) Factio. n. denotat mihi motum, alterationem, mutationē, & rei cõpositionē & dispositionem Res. n. non pot dicit facta, quousq; à suis primis conditionibus sit mutata, & quousque mutis motibus & actionibus sit primitus subiugata. Sic verè charissimi, spūalis factio. i. moralis cõpletio & pfectio semper debet præsupponere alterationē & mutationē poenitentia. Per poenitentia. n. vna res in aliam cõuertitur, & hõ à suis malis conditionibus alteratur, & in virum alterum cõmutat, quousque factus. i. completus & perfectus efficiatur. Nam si cur iumentum non est perfectum nec completum quousq; fuerit edomatum per verbera, & siluestri conditione mutatum, sic nec homo quousque fuerit per pniã edomatus. Et ideo cū dicit factus sum. bene vñ poenitentia supponenda. Gen. 2. Factus est homo in animam viuentem. Et nota, q. per poenitentiam homo efficitur imitator alienæ perfectiõnis. Phil. 2. In similitudinem hominum factus est, & habitum inuentus vt homo. Tolerator intentatæ correctionis. Psal. Factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones. Executor imperatæ præceptionis. Phil. 2. Factus obediens vique ad mortem. Domesticemur ergo per poenitentiam. Tertio dico, quod nos debemus perseverare per per-

manentiã. Apud te inquit, quia sicut iumentum manet apud Dominum suum, & ibidem in stabulo perseverat quousque per ipsum vel ad labores vel ad Pascua emittat, sic verè bonus subditus debet in stabulo Domini sui. s. in claustro manere & perseverare, nec dēt quoquo modo sine causa exteriùs euagari, nisi prout & in quantum Dominus & prælatus suus duxerit ordinare. Apud te inquit. Psal. Apud te est fons vitæ. Bonus. n. prælatus vel subditus dicitur fons vitæ, quia sicut fons est humidus, lympidus, frigidus, sic iste debet esse humidus per pietatem. Lympidus per honestatem. Frigidus èt per castitatē. Talis ergo debet apud Dominum. s. in statu gloriae vel religionis perseverare, vita claustrali cõtentus esse, nec ad exteriora officia & beneficia debet aliqualiter anhelare, quia sicut dicit in Psal. Apud Dñm gressus hominis dirigitur. Quod est contra ambitiosos, qui apud Dñm dedignantur morari, quinimò vel per peccatum mortale de statu gratiæ exeunt, vel p apostasiam de domo religionis fugiunt, vel p ambitionem exteriora dona capiunt, vel per rebellione à prælatorum obediētia exteriùs se trãspõnunt. Isti ergo nõ manent apud Deum, sed extra Deum. Similes igni contento in nube, qui locum humidum abhorrens, nubem concutit, & eam rumpit & exit, & in ruptura tonitruum magnū facit. Sic verè tales ignei ardentes & ambitiosi, leues & mobiles & seditiosi, mansione religionis ventremq; claustrum, in cuius medio sunt nutriti, abhorrentes, sæpe totū corpus nubis. i. statū Ecclesiæ suæ, vel religionis taliter litib. & cõtrouersijs concutiunt, q. p paupertatē ipsam destruant & dirumpunt, exteriùsq; vagant & exeunt, & tonitruum magnæ infamiæ faciunt & inducunt. Isti ergo nõ sunt apud Deū, q. a sicut dicit Tac. 1. Apud ipsū nõ est trãsmutatio, nec vicissitudinis obuiatio. Nõ sic charissimi, sed apud te, quia sicut dicit Ioan. 1. In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum. De talibus ergo spiritualibus iumentis qui in stabulo claustrum sui debent orationibus vacare, dicit Ionæ 3. Operiantur faccis homines & iumenta, & clamēt ad Deū in fortitudine, & conuertat vir à via sua mala. Et sic patet qualiter nos debemus habere Permanentia, Poenitentia, Paciētiã. Et sic de talibus iumentis poterit Dñs dicere illud Ps. Mez sunt oēs feræ siluarū, iumenta in montibus & boues. Sed heu quã multi sunt hodie q. alio mō possunt dici iumenta, quia. s. in malo significato per iumenta possum intelligere tria genera peccatorum. s. Mundi laboribus occupatos. Primum genus iumentum Carnis fetoribus inquinatos, torum signat illos q. Sensus splendoribus excecatos, auaritia inflantur. Isti. n. sunt iumenta diabolica, qui non cessant p palpibus laborare, & pro mundanis acquirendis onera graui sustinere, de quibus dicit Esa. 30. Onus iumentorum austrum in terra tribulationis & angustia, Leana & Leo, ex eis viperæ, & regulus volans, portantes super humeros iumentorum diuitias suas, & super gibbum camelorum thesauros suos. Tales. n. auari dicuntur iumenta, quia sustinent pgnalitē Leo & Leana, quia exercent crudelitatem Regulus & viperæ, quia frequētāt fallacitatem. Cameli gibbosi, q. a in corde cõtinēt pompositatem. Secundum genus iumentorum signat illos q. per immunditiam inquinant, qui. s. more iumentorum sensualitati carnis obediunt, de quibus dicit Ioh. 1. Cõpulerunt iumenta in stercore suo. Super quo dicit Greg. iumenta in stercore suo putrescere & c. Tertium genus iumentorum significat illos q. p ignoratiam hebetantur, q. a. s. more iumentorum sensu & rone carentes, nihil cogitat de futuris vel de presentibus ad salutem, de quibus dicit Eccl. 4. Nihil habet hõ iumento amplius. & in Psal. dicit. Homo cum in honore esset, nõ intellexit, cõparatus iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Talis ergo iumenta. i. tales hoies pccatores sunt hodie in seculo & in claustro, q. peius est, in ecclesiasticis dignitatibus constituti: quia sicut dicit in Psal. Iumenta in montibus & boues. Et tamen Dñs id prohibet Leuit. 19. Iumenta tua non facies coire cum alterius generis animalibus. quia. s. talia iumenta nõ debent viris bonis & rationalibus, q. p certo sunt alterius generis, copulari, ergo nec multo fortius dñari, q. a. s. q. coierit cum iumento, morietur. Leuit. 20. Igitur q. malorum societatem frequenter imitatio penis perpetuus feriet. Sufficit de iumento. **Iungere. Iunctura.** Nota, quod iungere cum simul connectere, vel vnire, vel inuicem alterutrum collidit. Berchorij. Pars ij. Z 4 gure

gare, semper significat societate, siue bona fuerit siue mala. Homo. n. homini iungitur, quando sibi in bono, & in malo socialiter copulatur. Nota ergo, quod inuenitur iunctura desiderabilis, Prima est illa, qua iusti Deo copulantur, Remunerabilis, Secunda est illa, qua boni inuicem ligantur, Vituperabilis, Tertia est illa, qua impij in simul iunguntur. Et primo dicamus, quod est vna iunctura, qm homo perfectus Deo per claritatem coniungitur, vel qm sibi in ecclesia vel in claustro ipsius seruitio deputatur. Ista. n. iunctio valde est desideranda, & ab ipso summo opere promerenda. Ossa. n. hu mani corporis nisi in propria iunctura fuerint, dolorē sentiunt & puncturam, si vero ad iuncturam propriam venerint tunc quietem recuperant, & vincturā. Sic verē cum iunctura diuinę gratię, qua. f. Deo coniungimur, & vniūmur, fit pprię locus noster, cōstat, quod si inde per pētm disungimur, nunquam aliqualiter quietamur. Figura Ezec. 37. vbi dicit, qd accēserunt ossa ad ossa, vniūquodq; ad iuncturam suam. Vide eam alibi. Ipse. n. se iunxit nobis carnem assumendo. Deut. 7. Vobis iunctus est Deus, & elegit vos. Et verē nos sibi iunxit, in filios adoptanda, & suo seruitio deputando. Ad istā ergo iuncturam nostrā accedamus, & nos ei mentaliter cōiungamus, & sibi iuncti & vniū cōtinuē seruiamus. Num. 1. 6. Sciparauit vos De? Israel ab oī populo, & iunxit sibi vt seruiretis ei in cultu tabernaculi. Ista. n. est iunctura religiosōrū & deuotorū, cultui & seruitio diuino spālter vacantiū. De ista. n. iunctura, quę fit per gratiam, sequitur finalis, quę fit p gloriā, seu per finalem beatificam vniōē & p̄sentiā, de quā potest dici illud Thob. 8. His tribus noctibus Deo iungimur. Tres. n. noctes sunt tres aīe dotes, quę. f. in nocte, i. post diē vitę Deo nos iungunt. Et sic dico, qd est vna iunctura, qua perfecti Deo copulantur. Et secundo dico, quod est vna iunctura, qua deuoti simul colligantur, & ista est vna bona societas, pfecta charitas, & pfectus amor, & cōcōrs vnitas. Ista. n. sunt quę hoīes inuicē iungunt, & quę ipso p odium & inuidiam separari non permittunt. Figura Exod. 26. vbi dicit, quod quinque cortinę sibi iungent mutuo, & alię quinque simili nexu cohærebunt. quinaris. n. numerus teste Aug. in sermone de virginib. signat quoslibet Christianos sanctos & iustos verbum triplici sensu continentia p̄munitos, qui quinque & quinque dicuntur, & pro eo quod ipsorū aliqui ecclesiastici, & aliqui seculares esse noscuntur. Dicuntur etiā cortinę, q de quatuor componebantur preciosis coloribus, p eo q iustitiam seculares quę clericis quatuor cardinalibus virtutibus picturant. Tales ergo cortinę sibi p charitatem concordia, & vnitate taliter debent iungi, q nunq; debet abinuicem separari. Vt sic dicat vnus de altero illud, qd scribitur Exod. 32. Si quis est Dñi, iungatur mihi. Et bene dixit Dñi, ad denotandum, quod cum illis, qui sunt diaboli & non Christi. scilicet peccatoribus & peruersis, nunq; se debet iungere, nec etiā nos eos sibi adiungere Christianos. Exod. 34. Cane ne vnq; cum habitatoribus terrę illius iungas amicitias. Boni. n. debent iungi cum bonis, & dimittere malos cū malis. Iunctura. n. & amicitia bonorū firma est & solida, malorū verō fragilis & vana. Et inde est, q iunctura bonorū nō facili ter delocatur, eo quod cementō diuinę gratię & charitatis perfectę inuicē colligatur, vt aīe cuiuslibet talis possit dici illud Cant. 7. Iunctura foemōrū tuorum sicut mollia, quę fabricata sunt manu artificis. Iunctura autē. i. amicitia malorū cito dissoluitur, leui occasione rumpitur, eo. f. quia cemento & glutino, neruis & ligaturis diuinę gratię & charitatis perfectę carere noscuntur, vnde Iob 31. in persona malorū dicit sic. Humerus meus a iunctura sua cadat, & brachium meum cum suis ossib. confringat. Diuina. n. grā seu perfecta charitas similit est illi lapidi, qui dicitur catochites in Solinum, q in corsica insula reperitur, q quodam glutino sicut quodam vellere induitur, quem si quis inter duas manus tenuerit, ita iungetur adinuicem, q cum magna difficultate poterunt separari. Vnde sicut dicitur idē Solinus, Demetrius contra magos ad probandū occultā naturę penitentiā isto lapide utebatur. Re vera talis est charitas vel grā diuina, q. f. lista corda iustorum taliter cōglutinat, atq; iungit, quod ipsos abinuicem recedere per odium siue discordiam nō permittit. 2. Para. 12. Egressus est David obuiā eis, & ait, Si pacifice venistis ad me, vt auxiliemini mihi, cor meū iungatur vobis. Et idē isto lapide. f. glutino charitatis, cōtra magos. i. contra dāmones est vinctum, & eorum malicijs obuiā dum. Rom. 8. Quis nos separabit a charitate Christi? Ista ergo est iunctura, qua deuoti simul colligantur. Tertio dico, quod inuenitur iunctura, qua maligni inuicem stringunt. Mali. n. habent inter se suas iuncturas. i. suas societates sua fœdera, suas ligas. Vide infra de societate. Vnde nota, qd mali iungunt cum diabolo sibi obediendo, & qnq; pactum cū eo cōtrahēdo. 2. Paral. 19. Cū his qui oderunt Dominum, amicitia iungeris. Iunguntur etiam cum mundo, auaritiā sectādo, & diuitias appetendo, & pessimē mali iudices iustitiam muneribus subuertendo. Psal. Absorpti sunt iuncti petre iudices eorum. Iunguntur etiam cum carne, luxuriā exercendo, & luxuriosorum consortia frequentando, de quo Eccl. 19. Qui se iungit fornicarijs, erat nequam. Item iunguntur cum peccato, vitia vitijs cumulando, & per obstinationem criminibus adhærendo. Iud. 10. Filij Israel peccatis veteribus iungentes noua, fecerunt malum in conspectu Domini, & serui erunt idolis. Et sic patet, quod inuenitur triplex iunctura. f. mala, bona, & optima. Vide in verbo coniungere, & adiungere, & similibus.

Iurium. Vide supra de discordia, & supra de fratribus, vbi est illa auctoritas diuina. Ne quis sit iurium inter me & te, fratres enim sumus.

Iurare. Iuramentum. Nota, qd iurare nihil aliud est q aliqd sub iuratione alicuius sancti nominis affirmare. Sicut. n. dicit Apostolus Heb. 6. Hoies per maiorem sui iurant, & oīs conuenerūt eorum finis ad confirmationem est iurum. Quia. f. ille, q iurat, semper soler aliqd maius nomen in affirmationis suę testimonium nominare. Et pōt esse iurum vitiosum, & iuramentum virtuosum. Virtuosum. n. est, quod ex cā necessaria efficitur, quod veritate fulcitur, & qd pro tollendo quolibet dubio celebrat. Et sic plures sancti leguntur iurasse, & promissiones suas iurō firmasse, sicut patet. 1. Regum 20. vbi David & Ionathas sibi fidelitatem mutuo iurauerunt, & sicut patet 1. Reg. 24. vbi David iurauit Sauli, qd post ipsum semen eius nō delectet. Et quamuis iurum fit a principio voluntarium, postq; tñ factum est, fit necessarium. vnde Num. 30. Si quis virorum iurō se astrinxerit, non faciet irritum verbum suum, sed quicquid promiserit, adimplebit. Item vitiosum iurum est quod sine causa iuratur, & quod non pp necessitatem, sed pp leuitatem & malā assiduitatem efficitur, de quo Mat. 5. Dico autem vobis iurare oīno prohibet, ne. f. ad facilitatem iurandi. deueniatur, & de facilitate in consuetudinem, & de consuetudine in periurium incidatur. Et nota, qd iurum nostrum ad hoc quod sit licitū, debet habere tria. f. formam etiam iurandi, quę nobis traditur Hierē. 4. Iurabis viuit Dñs. in veritate, in iudicio, & in iustitia. Vbi nota, qd in quolibet iurō licito verbi mendacitas debet abesse. (In veritate inquit.) Modi congruitas debet inesse. (In iudicio inquit) id est, cum discretione. Causę necessitas debet adesse. (In iustitia id est pro iusta causa.) Primo ergo dico, qd mendacitas debet abesse, quia. f. iurandū est in veritate, qd aliās si hō mentitur cum intentionē fallendi iurādo, periurus efficitur, sicut de Domino. dicit in Psal. Iurauit Dominus David veritatem, & non frustrabitur eum. Quod est contra multos, quibus non sufficit simpliciter mentiri, nisi etiā mendacium suum nitantur iurō fulcire. Similes Petro, de quo dicit Mat. 26. Cepit detestari & iurare, quod non nouerat hoīem. Et tales similes sunt mannicorę, quę est bestia ferocissima, quę tribus ordinibus dentium est munita. Quia. f. tales iuratores tribus generibus dentium, i. verborum continuē sunt armati. Tales. n. vt (vt communiter) aut mentiuntur, aut blasphemāt, aut periurāt, quia pro certo tales, qui sunt affueti ad iurandū sepe solent incurere tria vitia supradicta, f. mendacium, blasphemiam, & periurium. Et idē cōsultur Eccle. 12. Iurationi nō assuecat os tuum. Et ratio reddit ibidem. Quia vir multum iurās replebit iniquitate. Bene ergo dico, qd a iuramento mēdācitas debet abesse. (In veritate inquit) vnde Eccl. 8. Veritatem meditabitur guttur meum. Secundo dico, quod in iuramento modi congruitas debet inesse, quia. f. iuramentum debet fieri in iudicio, id est in discretione iudicis. Iudicium idē est, quod discretio, quia. f. discrete debemus iudicare, ordinare discernere, & cōsiderare quid, qualiter, quomodo, quanto & quare sit iurandum, quod est cōtra illos, qui sine causa iurant, & qui sine ratione sunt ad iurandū affueti

affueti. Similes cani rabido, qui os sp dī habere apertū, & venenosam saliuam continuē distillare, quia. f. tales sp habent os apertum ad iurandū, & ad venenosas blasphemias emit tendum. contra illud Zach. 5. Omnis iurans similiter iudicabitur, quia. f. iurans sp debet hēre modum. i. per verum, iudicium & discretionem in suo iuramēto debet moderari. Sed fatui non sunt tales, qui. f. non credunt esse malum ita assidue iurare, iuxta illud Sap. 24. Male iurantes nocere se non sperant. Cum tñ dicat Gregorius in dialogo qd quidam puer septennis Romę pp affuetam iurationem a dēmonē fuit raptus in inferno damnatus. Sic igitur iuramento modi congruitas debet inesse. Tertio dico, qd in iuramento causę necessitas debet adesse, quod ostenditur cum dicitur in iustitia, f. iustitia. i. iusta causa debet in nostris iurationibus interesse, quod tñ non seruant illi, qui pro nihilo vel pro minima occasione iurant, contra illud diuinum præceptum. Non accipias nomen Dei tui vanum. i. sine causa. vnde Eccl. 23. dī si in vacuum iurauit, non iudicabitur. Iurandum est ergo in iustitia. vñ Esa. 45. Iurauit in memetipso egressit de ore meo iustitię verbum &c. Sufficiat ergo causa breuitatis. Vide infra in tractatu Loqui, & titulo verbum.

Iustus. Iustitia. Iustificatio. Nota, qd iustitia quandoque accipitur pro virtute speciali. Aliquando pro perfectione vniuersali & generali. Primo modo iustitia est virtus cardinalis vnus suum vniciq; tribuens. Vnde dicit Ambrosius libro primo de officijs. Iustitia est, quę dat cuiilibet quod suum est, nihil vendicans alienum. Scđo modo iustitia nihil aliud est q vniuersalis virtus & pfectio, nihil habens iniquitatis vel pēti. Vnde Hieronimus ad Demetriadem dicit, qd oēs virtutes, species vno iustitię nomine continentur. Accipiendo igitur iustitiam pro generali morum congerie, & pro morali perfectione, & bonitate, dicamus, qd nos debemus esse iusti & sancti multiplici ratione, videlicet quia

A Domino diliguntur, Dico, qd a Domino diliguntur In Domino protegentur, Omnis. n. res naturaliter diuina. n. delectatur, legit suū simile. Et quia iustitia. n. delectatur, flus Dominus, & iustitia dilexit, & iustitiam vidit vultus eius, sicut et in Psal. idē redē dico, qd iusti & sancti a Deo diliguntur. P. Dominus diligit iustos, & vias p̄iorum diligit. Item dico, qd a Dño protegentur. Naturaliter. n. omnia animalia diligunt speciem suam, & pugnant pro inuicem, & se inuicem liberant, & defendunt. Et quia iustus Dñs in omnibus vijs suis & sanctus in oībus operibus suis, idcirco iustos eiudem speciei & conditionis vnus ipso liberat, & defendit, & a tērationibus, & tribulationibus ipso p̄git et educit. Quia sicut dicit Prou. 11. Iustus de angustia liberatur, & Prouerb. 10. Iustitia liberabit a morte. Item dico, qd iusti in Domino delectantur. Naturaliter. n. potentia delectatur in apprehensione sui obiecti. Et iō iustitia humana in apprehensione Dei qui est summē iustus, debet summō opere delectari. Psal. Deus. n. iudex iustus fortis & p̄ciens. Et iō lætabitur iustus in Domino, & sperabunt in eo oēs recti corde. Item dico, qd iusti a Domino p̄miantur. Quia. n. Deus Rex iustus, & rectus, iuxta illud Zach. 6. Ecce Rex tuus venit tibi iustus, idē iustus successores vult sibi hæreditatem Paradisi habere, & solummodo viris iustis p̄miantur æternę beatitudinis impartiri, iuxta illud. Iusti epulentur & exultent in conspectu Dei. Sic igitur bene dico, qd iusti & sancti debemus esse, vt sic de quolibet nostrum possit dici illud Psal. Iustus vt palma florebit, sicut Cedrus libani multiplicabitur. In quibus verbis aduerte, sicut ad hoc, qd arbor in perfectam arborem conuertatur, necesse est

Conformiter alteretur, Sic verē ad hoc, qd Scabilliter radiceatur, quis efficitur vir, iustitiam & perfectus, ipse proculdubio debet alterari, se meliorib. cōformādo (vt inquit) denotat similitudinem: Radici se in virtutibus confirmādo, qd debet esse palma, quę profundas hēt radices, sp viret & diutissimē durat. Vegetari bonis affectibus abundando: (Florebit inquit) Eleuari bonis celestibus contempnando, quia debet esse sicut cedrus. Fecundari bonis operibus redundando, qd debet esse sicut cedrus. Quandoq; per clementiam & compassionem,

.f. primo dēt alterari a mala conditione. Radicari in bona intentione. Vegetari a bona affectione. Crescere seu eleuare cœlorum contemplatione. Fecundari seu delectari operum procreatione. Dico ergo primo, qd si volumus esse iusti, nos debemus a prauis moribus alterari, iuxta illud 1. Corin. 15. Euigilate iusti, & nolite peccare. Et hoc ostenditur, cum dicitur. Et qd. f. vt, sicut, tanq; quasi denotat similitudinem, imitationem, & ad aliquid aliud relationem, quia. f. illi, q iusti volunt fieri, debent antiquas suas condiciones relinquere, & bonorum se conditionibus conformare. (Vt inquit.) Nam sicut Heliotropium seu solsequium se conformat soli, se ei continuē inclinādo & aperiendo, & sē m motum ipsius solis se mouendo & ordinādo, sicut etiam mementus lapis preciosus sequitur motum lunę, ita qd imago lunę in ea dī appareat, quę imaginē lunę cœlestis se dī conformare, qd sē m uarietates ipsius continuē se variare, sic verē charissimi, si volumus iusti esse, necesse est, qd soli & lunę. i. Christo qd beatę Virginis & alijs cœlestibus bonis personis nos continuē cōformemus, & qd ipsos in cunctis bonis actibus imitemur, & qd motus conditionis & affectionis sē m illos motus & conditiones quos in eis viderimus, ordinemus, & etiam alterem⁹. Vt inquit. Circa qd nota, qd nos debemus eis conformari.

In Humilitate, Dico in humilitate, vt sic dicat, quilibet illud Ps. Vt iumentum factus sum apud te, & ego sp te Sagacitate. Item conformemur eis in stabilitate, vt sic quilibet dicat illud Esa. 60. Postui faciē meā vt petram durissimā. Item benignitate, vt de quolibet dicatur illud Phil. 2. In similitudinem hominū factus est. & habitus inuentus vt homo. Homo. n. aīal mansuetę naturę. Item conformemur in sagacitate, vt dicamus illud 1. Corin. Vt sapiens architectus posui fundamentum. Debemus igit si volumus esse iusti, a prauis moribus alterari. Vt inquit. Scđo dico, qd nos debemus in nobis virtutibus radicari, qd debet dici Palma. Sicut. n. arbor non pōt perfici nisi fuerit pfundē & firmiter radicata, qd. f. alias vel a vento facili ter euelleretur vel a calore facili ter siccaretur, sic verē hō nō est iustus nisi perfectus, nisi in bono fuerit radicans. Illi. n. q radice firmi propositi non habent, vel a vento tribulationis, vel ab ardore tentationis facili ter destruantur. Debet igitur firmiter radicans (Palma inquit) Palma. n. est arbor profundissimē radicata, vigore p̄petuō decorata, & duratiora longissima cōtinuata. Sic verē vir iustus debet radicem boni p̄positi summē fixam habere, vigore gratię nunq; perire, sed sp & continuē per gratiam viuere & durare, dicens illud Iob 29. Sicut palma multiplicabo dies. Et verē bene decet virū iustum habere constantiam & p̄seuerantiā, quia sicut dicit Sap. 5. Iusti autem in p̄petuum viuunt. & Prou. 10. Iustus in æternū non cōmouebitur. Debet ergo bonis virtutibus radicari. Tertio dico, qd ipse debet bonis affectibus vegetari. Florebit inquit i. flores bonarū affectionum habebit. Sicut. n. flores sunt materia fructuum sic bonę affectiones sunt materia bonorum operum. Vñ de viro iusto dicit in Psal. Iustus germinabit sicut lilium, & florebit in æternū ante Dñm. Iustus. n. debet germinare per bonam meditationem: esse sicut lilium p castam conuersationem: florere per bonā affectionem: esse ante Dominum per iugem contemplationem. Et hoc in æternum p cōtinuam p̄seuerantiā & durationem. Vide supra de florib. ubi multa inuenies. Debet igit vir iustus bonis affectibus vegetari. Quarto dico, qd ipse debet cœli sublimitatibus eleuari, quia sicut arbor non pōt perfici vel compleri nisi de terra superius eleuetur, sic hō non potest iustus fieri nisi per celestium cōtēplationē superius mentaliter exaltetur, quod ostenditur cum dicitur (Sicut cedrus exaltata sum in libano) sed hæc uide supra de cedro. Vnde de viro iusto dicitur in Psal. Iusti epulentur & exultent in conspectu Dei. Contemplationem enim Dei & bonorum æternorum nihil aliud est quam quædam spiritalis epulatio, & quædam in Dei p̄sentiā exultatio & refectio. Debet igitur in Dei sublimitatibus contemplari. Quinto dico, qd qui voluerit iustus fieri, ipse debet bonis operibus fecundari, quod ostendit in verbo (Multiplicabitur) sicut enim arbor multiplicatur p pullulationem & fructificationem, sit vir iustus per bonam operationem. Et nota, qd iusti multiplicantur, & ad alios per bona opera dilatantur, Quandoq; per clementiam & compassionem,

Quandoq; per iustitiam & correctionem,
 Quandoq; per scientiam & eruditionem.
 Multiplicatur (dico) p clementiam & pietatem, quia sicut
 dicit in Psal. Iustus autem miseretur, & retribuet. Quia sicut di-
 citur alibi dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius manet in
 seculum seculi. Item dilatantur per iustitiam & equitatem.
 Quia sicut dicit Sap. 10. Iustum deduxit Dominus per vias re-
 ctas. Item dilatantur per scientiam & sagacitatem, quia sicut
 dicit Sap. 3. Fulgebunt iusti, & tanquam scintilla in arundine-
 to discurrent. Finaliter dilatabitur quantum ad Deum per
 æternam gloriam & felicitatem. Vnde in Psal. dicitur. Iusti autem
 hæreditabunt terram, & inhabitabunt in seculum seculi super
 eam. Multiplicabitur ergo. Vnde in Psal. dicitur. Multiplica-
 bis in anima mea virtutem. Tales igitur sunt iusti. i. perfecti,
 boni, & honesti. Sed pro certo nunc est dolendum, quia pau-
 ci inveniuntur hodie tales, quia verè pauci sunt, qui velint
 Alterari per conversionem, Et ideò proculdu-
 bio pauci sūt hodie
 Vegetari per bonam affectionem, uiri iusti, quia si-
 Eleuari per contemplationem, cut dicitur Esa. 57.
 Secundari per bonam operationem. Iustus perijt, & ne-
 mo est, qui recogitet. Quia re uera pauci sunt hodie iusti,
 quamuis fortè multi sint qui se iustos simulent, atque fingat
 de quibus dicitur. Lu. 26. Miserunt inhiatatores, qui se iustos
 simulant. Iusti sunt hypocritæ, qui in apparentia videntur
 esse iusti, & tamen in exitentia sunt iniusti. Et tales debent
 timere comminationem scripturæ, dicentis in Psal. Iniusti
 autem disperibunt simul, & reliquæ impiorum interibūt.
 Virum enim iniustum mala capient in interitū. Et ideò bon-
 num est nos esse iustos, qui oculi Domini super iustos, & au-
 res eius in præces eorum. Et sic patet, quomodo iustitia acci-
 pitur pro perfectione generali & vniuersali. ¶ Sed adhuc di-
 co, q iustitia accipitur pro virtute speciali & cardinali. Et
 sic iustitia quâquam possit ad omnes pertinere, ex eo. q iustitia
 quilibet habet reddere vnicuique; quod suum est, videlicet
 Deo reuerentiam, Pertinet tamen principali-
 Sibi pœnitentiam, ter ad iudices & prælatos,
 Proximo beneficentiam, qui orbē habent iudicare
 & gubernare, & inter virum & proximum suum iustitiā per-
 petrare. Ideo de talibus dicit Sap. 1. Diligite iustitiam, qui i-
 udicatis terram. Dauid etiam, qui erat Rex, dicebat in Ps. Deus
 iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio regis. Iustitia
 ergo sumitur pro illa regula rectitudinis, qua quis Deo, sibi
 & pximo exhibet quicquid debuisset exhibere. vnde Bern-
 ardus dicit in sermone, q iustitia est reddere vnicuique
 quod suum est. s. superiori reuerentiam, æquali auxilium, adiu-
 uando, consilium instruendo; subitò aliqd operari, nisi possit
 deliquit, disciplina. Loquamur ergo de illa rectitudine ius-
 titiæ, quæ ad prælatos & iudices noscitur pertinere, & q̄t
 cordi humano naturaliter est insita. Sicut. n. videmus, q̄ re-
 gula per quam alia regulant, hæbet necessario esse recta, sic
 iudex vel prælati, qui est regula aliorum, habet necessario
 esse iustus. Iustitia enim est quedam mentis rectitudo, quæ de-
 bet ad vnam partem vel ad aliam declinare. vnde Ecclesi. 7.
 Hoc inueni, q̄ fecit Dominus hominem rectum. Rectitudi-
 nem enim iustitiæ quæ nobis debet inesse, probat
 Corporis figura, Dico corporis figura, quia. s. ha-
 Pectoris natura, beth homo corpus rectū in ere-
 Diuina scriptura, gum, in signum, q̄ semper de-
 bet iustitiæ rectitudinem obseruare, quia secundum Bernar.
 Nil indecentius quàm recto corpore curuum animum gere-
 re. Item pectoris natura, quia. s. in pectore hoīs in ipsa parte
 rationis quædam portio, quæ dicitur synderesis, quæ nihil
 aliud est quam illa summa, inflexibilis mentis rectitudo, quæ
 ad nullam iniustitiā pot̄ aliquatiter inclinari, in qua quidem
 humana mēs immobiliter est fundata. vnde Esa. 51. Iustitia
 mea non deficiet. & Esa. 54. In iustitia fundaberis, recede p-
 cul à calumina. Ad hæc etiam. facit diuina scriptura Eccl. 7.
 Solummò hoc inueni, q̄ fecerit Deus hominem rectum. Et
 ideò bene cōsultat Psal. Si verè vtiq; iustitiā loquimini rectè
 iudicare sili hominum. Exponere ergo possumus illā aucto-
 ritatem Psal. Misericordia, & veritas obuiaerūt sibi, iustitia
 & pax ofuscatae sunt. Quia proculdubio iudici & prælati de-
 bene misericordia, & veritas obuiare, & ipsum debent pax,
 & iustitia ofuscari. ¶ Aduerte ergo, q iustus iudex debet

Per { Per multitudinem temperari, Primum probat uir-
 Certitudinem informari, tus pietatis. (Miseri-
 Rectitudinem regulari, cordia). Sed scdm
 Quietudinem tranquillari, virtus veritatis. (Ve-
 ritas) Sed rectitū virtus equitatis (iustitia). Quartū verò uirtus
 vnitatis seu charitatis. (Pax). Debet. n. habere iudex uel præ-
 latus in affectione clementiam & pietatem (Misericordiā in-
 quit.) in cogitatione scientiā & claritatē. (Veritas inquit.) In
 correctione modestiā & equitatem (Iustitia inquit.) In inten-
 tione concordia & uanitate (Pax inquit.) Quia ad pacē &
 concordiam subditorū debet esse intentio iusti iudicis ordi-
 nata. Dico ergo, q iustus iudex uel prælati debet per mititu-
 dinem moderari, quod ostenditur cum dicitur, q ipse debet ha-
 bere miām. Iustitia. n. sp debet misericordia temperari, quia
 sicut dicit Chrysostomus super Mathæum, iustitia, sine mi-
 sericordia non est iustitia, sed crudelitas. Et misericordia si-
 ne iustitia non est miā, sed fatuitas. Sicut. n. videmus, q abies
 quæ inter ceteras arbores est rectissima, mollissima, & etiam
 gummi & liquore abundantissima, solet enim liquorem ten-
 nacem & odorosum emittere, qui. s. infirmatibus dicitur
 suffragari, sic verè hō quamuis sit per iustitiam & equitatem
 rectissimus, semper tñ cum hoc debet esse per pietatē mol-
 lissimus, quia semper dēt cū rectitudine equitatis habere gū-
 mositatem & molliem pietatis, quia secundum Grego. in
 moral. Pleurūq; accidit, q illi, qui inter tormenta remanent
 in correcti. blandimentis suauibus corrigunt. Est igit neces-
 saria miā iudicibus, quia. s. semper dēt miscere cū iustitia
 pietatē. Similes elephantū, qui q̄ sedet semp solēt pedes fle-
 tere, q. a. illi, q̄ sedent in throno iudicarij potestatis, sem-
 per pedes affectionū flectere dēt ad opera pietatis. Verū si
 sicut elephas nunq̄ taliter flectitur, quin sp rectus alicui ar-
 boni innitatur, sic iudex nunq̄ debet sic flecti ad miām, quin
 semper rectus maneat per iustitiā. vñ Angustinus super illud
 verbū Matt. 18. Si peccauerit in te frater tuus, corripe eū in
 ter te ipsum, & dicit sic. Et si fortis terribiliter correctio per
 sonet, intus tñ dilectio suauiter sonet. Qd̄ est contra multos
 in quos iudices & austeros, qui penitus sine misericordia
 alios iudicant & condēnat, cū tñ dicat scriptura. q̄ iudiciū
 sine misericordia fiet ei qui non fecit misericordiam. Iacob
 2. Habeant ergo misericordiam. vnde Prouerb. 21. Qui se-
 quitur misericordiam & iustitiam, inueniet vitam. Debet er-
 go iustus prælatus, & iudex per multitudinē moderari. ¶ De-
 inde dico, q ipse dēt per certitudinē informari. (Veritas in-
 quit.) q. a. Veritas, & claritas cognitionis, & scia debet in-
 teresse in iustitia faciendā. Sicut. n. sagittarius non pot̄ rectè
 iacere sagittam, nisi videat clare ad terminum ad quem iac-
 it, sic nec hō potest rectè uel iuste aliqd operari, nisi possit
 certitudinaliter informari. Veritas ergo. Psal. Misericordia
 & veritas præcedent faciem tuam. Vñ de nobis iudicibus dicitur
 Esa. 61. Dabo opus eorū in ueritate. & Esa. 32. Ecce in ius-
 titia regnabit Rex, & Principes in iudicio præerūt. Sed heū
 proculdubio videntur impletum illud uaticiniū Esa. 59. Con-
 uersum est (inquit) retro rsum iudicium, & iustitia longè ste-
 rit, q̄ corruit i plateis ægras, & ueritas nō potuit ingredi.
 Vbi quæro in iudicibus; & maioribus nostris est iustitia, ubi
 æquitas, ubi ueritas? Et uerè moderno tpe iudicium fugit,
 iustitia longè abiit, æquitas defecit & corruit in modernis
 curijs, & ueritas ingredi non potuit. Ita q̄ bñ de modernis
 pot̄ dici illud 1. Mach. 7. Non est in eis ueritas & iudicium.
 Veritas. n. nō est hodie in multis, sed potius fraus, deceptio
 & fallacitas, qui. s. sub specie iustitiæ imponunt hominibus
 multa falsa præcē, præcio odio uel fauore, ut exinde possint
 lucrum aliquod extorquere. Isti sunt sicut falsi medici, qui
 loco medicinæ offerunt hōi uenenum, quia isti loco uerū ius-
 titiæ offerunt hominibus iudicium falsum. Isti sunt similes
 Lupo, de quo narratur in fabulis, q̄ cū semel vidisset se dis-
 matū de nimio esu carniū, iurauit decetero nō comedere
 carnes, sed tandem arctatus fame. inuenit mutonem uerū
 in prato, ipse uerò pp̄ iuramentum eum comedere pinguē-
 dans, imposuit ei nomen, q̄ erat salmo, & non obstantibus
 multimodis allegationibus & negationibus factis ex parte
 mutonis, deuorauit eū loco salmonis. Sic uerè tales licet ex
 iniuncto sibi officio tenentur sub iuramento non comedere
 carnes. i. aliquid crudeliter non extorquere, ipsi tamen quā-
 do uident pinguem mutonem. i. rufficum diuitem, imponūt
 ei,

ei, quod sit salmo. s. q̄ sit latro uel homicida, sicut habemus
 exemplum. 2. Reg. 21. ubi Iezabel fecit imponi Naboth, q̄
 maledixerat Deo & regi & sic fecit eum occidi in uinea sua
 hñet. Quia pro certo non obstantibus quibusdam allegatio-
 nibus iustitiæ, tales loco salmonū comedunt mutones. i. sub
 specie malorum depradant, & deuorat innocentes. De his
 dicit C. cæro, & allegatur libro de floribus philosophorū, q̄
 nullæ deteriores insiliæ, quàm illæ q̄ sub dissimulatione offi-
 cij fiunt. Isti ergo non hñt ueritatem, similes diabolo, de quo
 dicit Io. 8. Illi homicida erat, & in ueritate nō stetit, q̄a ueritas
 in eo non est. Non sic ergo, quia p certo qui uult esse iustus,
 dēt per certitudinem informari. (Veritas inquit) ut sibi dica-
 tur illud Psal. Propter ueritatem & mansuetudinē & iustitiā
 H & dñet te mirabiliter dextra tua. ¶ Denique dico, q ipse
 debet per rectitudinē regulari. Iustitia inquit. Quia p certo
 prælati uel iudex debet p iustitiam regulari & rectificari,
 & quantum ad se, & quantum ad proximum, & quantum ad
 Deum. Quia. s. cum rectitudo iustitiæ reddat vnicuique quod
 suū est, ipse qui iustus uult esse debet sibi reddere pœnitentiam,
 proximo beneficentiam, & Deo reuerentiā exhibere.
 Notemus ergo, q̄ triplex est iustitia exhibenda uidelicet. p-
 motio, instructio, correctio. Superior. n. debet fm Deum &
 iustitiam exhibere pmerentibus p̄motionē, ignorantibus
 instructionem, delinquentibus correctionem. Ista. n. sunt tres
 partes iustitiæ, quas prælati tenentur ex debito sui officij ad-
 imple, iuxta illud. Matt. 3. Sine modo. sic. n. decet nos imple-
 re oēm iustitiam. Debet. n. bonos ad p̄motiones erigere, r-
 ude. p̄ instructionem dirigere, malos per punitiones corri-
 gere. Iusti ergo bonos ad p̄motiones erigunt. vnde Esa. 32.
 Ecce in iustitia regnabit Rex. & Prouerb. 16. In iustitia firma-
 bitur solium. Quia. s. illi, qui ad Regnum uel ad solium pro-
 mouentur, sp debent mediante iustitia p̄moueri, ut. s. digni
 dignè promoueantur, & indigni nullo fauore suffragate pe-
 nitent repellantur. Cuius tñ contrarium faciūt illi qui impro-
 motos dimittūt subditos meliores & promouent suos fami-
 liares & propinquiores quàm q̄ fuerint in sufficientijs debi-
 liores. Item stultos iusti per instructionem dirigunt. unde
 Dan. 12. Qui ad iustitiam erudierint multos, quasi stellæ
 in perpetuas æternitates fulgebunt. Item iusti malos per puni-
 tionem corrigunt, quia sicut fm Ambr. apes habent aculeū
 quo iē & domos defendunt, tantēq; sunt audacia, q̄ pro de-
 fensione domorum suorum morti læpissimè se exponūt, sic
 uerè iudex, uel prælatus debet portare secum aculeum ius-
 titiæ & rigoris. Roma. 13. Non. n. frustra gladium portat, quo
 s. malis per correctionis regulam se opponat, & quo à Prin-
 cipibus seu ty. anis domū ecclesiæ cui præest liberet, & de-
 fendat, ita q̄ si necesse est, & etiam morti corporis pro de-
 fensione ecclesiæ se exponat. Eccl. 4. Vsq; ad mortē certa p
 iustitia. Prælati. n. uel iudex nō solum debet habere miām
 & dulcorem, sed etiam iustitiam & rigore. Sicut. n. panthera
 etiam benignū & placidum, pictum & coloratum, & à cun-
 ctis animalibus p̄dilectum, Verumtñ habet quandam in uulcu
 toruorem quo alia animalia eius timore naturaliter deterren-
 tur, quàm q̄ ad ipsum diligendum principaliter attrahantur
 fit pro certo prælati uel iudex debet esse benignus & placi-
 dus per pietatē & affabilitatem: pictus & coloratus per de-
 centiā & honestatē: amicus & dilectus per beneficiorum li-
 beralitatē & largitatē. Verumtñ iste q̄ quid agat inter sub-
 ditos, sp debet torum uultum per rigorem & feruitatem
 gerere, ut alij eius aspectu terreantur, & reneantur eum ti-
 mere, & à malis operibus abstinere. Quia sicut dicit Prouerb.
 27. Rex qui sedet in sol. o iudicij, dissipat oē malum intuitu
 suo. Quia uerè iudex uel prælatus nunq̄ se debet tam fami-
 liarē exhibere, quin sp uultu & gestu possit rigorem & ius-
 titiam designare, & terrorem in aliorum cordib. gñare. Quia
 teste luno. lib. de conditione miseræ humanæ, Nimia fami-
 liaritas parit contemptum. Et ideò fm Psal. Iustitia debet an-
 te eum ambulare, & iustitia & iudicium dēt esse præparatio-
 fedis suæ. Quia sicut dicit in Psal. Beati qui faciunt iudicium &
 iustitiam in omni tpe. Debet ergo iudex uel prælatus per re-
 ctitudinē regulari. ¶ Insuper dico, q ipse debet per que-
 ritudinē ordinari. (Pax inquit). Tota enim intentio iudicis
 debet esse ad pacem inter homines faciendam, quia sicut di-
 cunt iura ciuilia. Nichil aliud querat iudex, præterquam pa-
 tes ad concordiam reuocare. Ad hoc. n. est iustitia ordina-

ta, ut. s. in hoīb. pax & concordia conferuet. Iaco. 3. Fructu
 iustitiæ in pace seminatur. Sicut. n. per uolentum raptū fir-
 mamenti omnes orbis & planetæ inferiores pacificè regun-
 tur trahuntur & mouentur, ita q̄ unus alium non turbat nec
 impedit quoquo modo, sic uerè per raptum rigoris & ius-
 titiæ boni iudicis uel prælati, inferiores taliter gubernantur,
 q̄ inter se pacificè cōuersantur, & q̄ ab oī discordia tranql-
 lantur. Vnde de pace & iustitia loquitur Esa. 32. Brit. (inquit)
 opus iustitiæ, pax & cultus iustitiæ, silentium securitas usque
 in sempiternum. Et sedebit populus meus in pulchritudine
 pacis, in tabernaculis fiducia, & in requie opulētia. Patet er-
 go, q iustus iudex debet amare quietudinē. (Pax. I.) Seruare
 rectitudinem. (Iustitia.) Tenere certitudinem. (Veritas.) Ha-
 bere multitudinem. (Miā) Et de iustitia sufficit in quantum
 accipitur p uirtute cardinali & speciali & c. ¶ De iustitia ue-
 rò diuina est aliquid admittendum. Et dicamus, q̄ sicut dicitur
 in Psal. Misericors Dñs & iustus. Ipse. n. habet miām in p-
 senti, & habebit iustitiam in futuro. Est. n. Deus sicut Aquila,
 de qua dicit Plinius, q̄ sp solet in nido suo duos præciosos
 lapides habere simul, nec vnum sine alio. Quia uerè coele-
 stis Aquila. i. Deus, sp habet duos lapides præciosos, i. duas
 speciales uirtutes, iustitiam. s. misericordiam, quæ ibi sem-
 per se solent communicare, & una sine alia nunquam esse.
 Considera. n. oia opera Dei, & semper inuenies iunctam ius-
 titiam pietati, & coniunctam misericordiam æquitati. Vn-
 de in Psal. Vniuersa uia Domini misericordia & ueritas. Vn-
 de de Christo dicit Zacha. 9. Ecce Rex tuus uenit tibi iustus &
 saluator. Iustus dico, peccatores condemnando. Et saluator
 bonos præmiando & remunerando. Iustitia ergo Dei est
 Malorum tristificatiua, ¶ Est (dico) tristificatiua de
 Bonorum lætificatiua, linquentium. Illi. n. qui de-
 Iustorum remuneratiua, linquant. s. peccatores, per
 diuinam iustitiā punientur, & æterna patria priuabūt. Si-
 cut. n. lapis qui dicitur Echites, suppositus cibo, non sinit illum
 qui reus est ueneni, de cibo gustare, si uerò reus ueneni non
 fuerit, sine difficultate manducabit, sic uerè diuina iustitia
 in die iudicij non permittet illos qui ppriam miām uenena-
 uerunt per pctm, de cibo coelestis gloriæ māducare. Illi uerò,
 qui ueneno peccati mortalis propriam miām minimè ne-
 cauerunt istum cibum tunc temporis manducabunt. Ideò
 talibus dicit Dominus impropere illud Esa. 65. Ecce inquit
 serui mei comedent, & uos esurietis, ecce serui mei bibent,
 & vos sitietis, ecce serui mei lætabuntur, & uos confundē-
 mini, ecce serui mei laudabunt præ exultatione, & uos cla-
 mabitis præ dolore. Ista ergo facit iustitia diuina, q̄ tunc bo-
 nos faciet recreari, malos uerò fame p̄petuè macerari. Quia
 sicut dicit Prouerb. 13. Iustus comedit, & replet aiām suam, uen-
 ter autē impiorum infatrabilis. Ista est ergo tristificatiua de
 linquentium. Item Dei iustitia est lætificatiua patientium. Ma-
 gna est. n. læticia illis, qui iniurias patiuntur, quando cogitat
 q̄ iudex iustus, qui multum abire nō potit iporum iniurias
 vindicabit. Sicut. n. dicit in Psal. Iustitiæ Domini rectè lætifican-
 tes corda. Item diuina iustitia est remuneratiua laborantiū.
 Ista enim non uult esse operarium sine mercede, quia sicut
 dicitur Deut. 24. Non negabis mercedem indigentis & pau-
 peris fratris tui. Et ideò dicebat Apostolus. 2. Tim. 4. Bonum
 certamen certauit, cursum consummaui, fidem seruaui, ideò
 reposita est mihi corona iustitiæ, q̄ reddet mihi Dominus in
 illum diem iustus iudex. Quod nobis concedat & c. Vide su-
 pra in titulo de correctione, & in alijs pluribus titulis.
 Iustificare. Nota, q̄ iustificare idem est, q̄ iustum ef-
 ficere, quod solum pertinet ad gratiam
 diuinam, iuxta illud Apostoli ad Titum 4. Iustificati gratia ip-
 sius hæredes sumus & c. Vide supra de gratia & de iustitia,
 quia omitto gratia breuitatis.
 Iuuenare. Vide supra ubi adiutorium.
 Iuuenis. Iuuentus. Nota, q̄ in scriptura iuuenis ac-
 cipit quq; literaliter, quq; mor-
 taliter & spūaliter. Moraliter aut significat quq; i bono, quq;
 in malo. In bono enim dicitur significat hominem uirtuosam, qui se
 per in uirtutibus iuuenescit. Psal. Renouabitur ut aquila iu-
 uentus tua. In malo uerò signat hominem uitiosum, qui per
 lasciuiam in solefcit. Psal. Iuuenes eorū comedit ignis. Mor-
 taliter ergo possumus dicere, q̄ per iuuenem potest intelli-
 gi uir

Incipit littera L.

Labium. Quia p labiū locutio designat. eo q ois vox & locutio qui labia exprimat, hinc est, q sicut de Locutionib. ita dēmus de labijs distinguere. Sicut igit nos hēmus duo labia, ita duplicem loquelā possumus hīc spūaliter. Labiū. n. superius pōt significare bonā, sādā, & honestā locutionē, q superior pōt dici, eo q sit de necessarijs, & pinentib. ad salutem. De quibus dī in Pl. Diffusa est grā in labijs tuis, p̄p̄rea bñdixit te Deus in eternū. Labiū verò inferius pōt significare locutionē de inferiorib. & terrenis. De qua dī Ioan. 3. Qui de terra est, de terra loq̄t. Vel ēt q̄cunq; malā & inutilē locutionē, de quib. dī in Pl. Disperdet Dñs vniuersa labia dolosa. Sicut ergo uideamus, q canes nobiles & fortiores habēt labia superiora maiora & eminentia, quā inferiora, sic verē dico, quōd locutio bona superior spiritalis & sancta debet in nobis, labijs inferioribus, i. sermonibus terrenis & inutilib. p̄eminere, & amplius abundare. Vñ de menta propositionis dī Exod. 27. Facies illi labium aureum p̄ circuitum, & ipsi labio coronam altam. Quod vtiq; est hodie locutione non habent uera habent labium inferius maius, quā superius, quia. f. plus abundant in eis uerba inferiora, quā superiora, uerba deteriora, q̄ meliora, uerba inutilia, quā iustificata, nec testificata, sed oib. vicijs cumulata. Sunt. n. (vt in plurib.) fallacia, mordacia, mendacia. Dico fallacia, & isti iusti illi, de quibus dī Marc. 7. Populus iste labijs me honorat, cor autem eorum longē est a me. De quibus ēt dī in Pl. Venenum asp̄idum sub labijs eorum. Venenum. n. asp̄idum primō facit dormire, tandem cū hō dormit occidit. Sic verē venenū perditionis hōiem blāditijs uerborū decipit, & dum non aduertit ip̄sum destruit, & consumit. vñ de Eccl. 12. In labijs suis inecat inimicus, & in corde insidiat, vt subuertat te in foueam. Et iō cōquerendo de falsis amicis Iob dicebat Iob 19. Delicta sunt t̄mmodo labia mea circa dentes meos. Dentes autem uocabat intimos & amicos, q non sunt hodie nisi labia promittendum, & quod peius est, ad suauiter adulandum. contra illud Prou. 24. Non lactes quemquam labijs tuis. Item mordacia, quia sicut dī in Pl. Et gladius in labijs eorum. Itē mendacia. Prou. 12. Abominatio Deo labia mendacia. Non sic ergo, sed recta & uera sint labia nostra, quia sicut dī Prou. 16. Voluntas regis labia iusta. Tertiō dico, q locutio dēt esse deliberata. (Meditabit inq̄ guttur meū.) Sicut. n. dicit uerificator. Qui bene uult fari, bñ dēt p̄meditari. Quia verē longa meditatio, & deliberatio dēt p̄cedere uerba n̄ra. Prou. 10. Labia iusti considerant placita. Vñ de narratur, q quidam Rex habens tres filios, & uolens probare eos, dixit, q qui prudētius responderet ei ad vnam petitionem, Regnum post ip̄m teneret. Petijt ergo a primo, quali aui magis ueller assimilari. & respondit. Aquila. causam allegauit, quia altius uolabat. Secundus uerō respondit se magis pauonem uelle esse. causam allegauit, quia pulcherrimas plumas habebat. Tertius uerō respondit se magis uelle esse gruem. & causam allegauit, quia inquit grus longissimum habet collum, & iō illud quod in corde concipit, difficiliter uenit ad os, & p̄ hoc bñ & diu pōt deliberare si illud quod dīcendū est, malū fuerit siue bonum, quod utiq; inq̄ p̄inet summē ad Regem. Patet ergo, q ille prudentius respondit, & iō regnum sibi concessit. Quia uerē sicut dīctum est. Omnia nostra locutio debet esse deliberata. Psal. Meditatus sum noctē cum corde meo. Quod tñ est contra multos, qui labia sua solēt sine deliberatione aperire, uel iurando uel iactādo, uel detrahendo, sine causa sepius fabulari, ita q tales possunt dicere illud Pl. Ecce labia mea non prohibebo, Dñe tu scisti. Debet igitur nostra locutio esse deliberata. Et sic ergo patet quō locutiones nostrae debent esse notificatae sine iustificatione, deliberatae. Debent esse deliberatae sine fatuitate iustificatione sine iniquitate. Notificatae sine duplicitate. Et sicut poterit nobis dici illud Cā. 4. Fauus distillas labia tua, mel & lac sub lingua tua. Et hoc sufficit de labijs. Vide infra de lingua, & de loqui.

Labi. Cum labi idem, sit quōd cadere uel ruere per motum & instabilitatem pedum, pōt distingui de labi sicut de cadere. Et sic nota, q secundum, q sunt quattuor status, sic possunt esse quattuor lapsus. Est enim

deklarata. (Aperient igit) Vñ Pl. Dñe labia mea aperies, & os meū annūciabit laudē tuā: Aialia. n. benigna & mitia hnt labia grossa, rudia & obtusa, sicut patet i bob. & ceruis. Aialia uerō rapacia & austerā hnt labia valde plicabilia, atq; iōga. Quia uerā charissimi, illi, qui sunt boni, mites, simplices & sancti, habent labia locutionis suae grossa, rudia atq; plana. Alij uerō, q sunt mali, hnt ipsa tenuia falsa, subtilia, plicabilia uerbibilia & dolosa. Pl. Labia dolosa, in corde, & corde locuti sunt. Aperientur ergo. Vñ de nota, q labia n̄ra dēt esse

Aperita ad Corripendum, Dico ad corrigendū. vñ Deum laudandum, de Prou. 8. Labia mea detestabuntur impium. Itē Erudiendum, ad Deum laudandum. Cā. Regratiandum.

5. Labia tua distillantia myrrham primam. Item ad erudiendum, quia sicut dī Prou. 10. Labia iusti erudiūt plurimos. Item ad regratiandum. Eccl. 2. 1. In labijs senati inuenit grā. Sint ergo labia nostrae locutionis manifesta. ¶ Secundo dñt esse iustificata, quia. f. bona uerba, sancta, uitalia, & honesta, debemus dicere. (Vt recta praedicent inquit.) Quia. f. debent recta sine duplicitate, & uera sine falsitate. 17. Quia qd̄ egressum est de labijs meis, rectum in conspectu tuo fuit. Qd̄ tamen est contra multos, qui uerē in locutione non habent ueritatem sed falsitatem, non rectitudinem, sed turpitudinem, non simplicitatem, sed duplicitatem, nō inlicitiam, sed iniquitatem. Verba. n. multorum non sunt iustificata, nec testificata, sed oib. vicijs cumulata. Sunt. n. (vt in plurib.) fallacia, mordacia, mendacia. Dico fallacia, & isti iusti illi, de quibus dī Marc. 7. Populus iste labijs me honorat, cor autem eorum longē est a me. De quibus ēt dī in Pl. Venenum asp̄idum sub labijs eorum. Venenum. n. asp̄idum primō facit dormire, tandem cū hō dormit occidit. Sic verē venenū perditionis hōiem blāditijs uerborū decipit, & dum non aduertit ip̄sum destruit, & consumit. vñ de Eccl. 12. In labijs suis inecat inimicus, & in corde insidiat, vt subuertat te in foueam. Et iō cōquerendo de falsis amicis Iob dicebat Iob 19. Delicta sunt t̄mmodo labia mea circa dentes meos. Dentes autem uocabat intimos & amicos, q non sunt hodie nisi labia promittendum, & quod peius est, ad suauiter adulandum. contra illud Prou. 24. Non lactes quemquam labijs tuis. Item mordacia, quia sicut dī in Pl. Et gladius in labijs eorum. Itē mendacia. Prou. 12. Abominatio Deo labia mendacia. Non sic ergo, sed recta & uera sint labia nostra, quia sicut dī Prou. 16. Voluntas regis labia iusta. Tertiō dico, q locutio dēt esse deliberata. (Meditabit inq̄ guttur meū.) Sicut. n. dicit uerificator. Qui bene uult fari, bñ dēt p̄meditari. Quia verē longa meditatio, & deliberatio dēt p̄cedere uerba n̄ra. Prou. 10. Labia iusti considerant placita. Vñ de narratur, q quidam Rex habens tres filios, & uolens probare eos, dixit, q qui prudētius responderet ei ad vnam petitionem, Regnum post ip̄m teneret. Petijt ergo a primo, quali aui magis ueller assimilari. & respondit. Aquila. causam allegauit, quia altius uolabat. Secundus uerō respondit se magis pauonem uelle esse. causam allegauit, quia pulcherrimas plumas habebat. Tertius uerō respondit se magis uelle esse gruem. & causam allegauit, quia inquit grus longissimum habet collum, & iō illud quod in corde concipit, difficiliter uenit ad os, & p̄ hoc bñ & diu pōt deliberare si illud quod dīcendū est, malū fuerit siue bonum, quod utiq; inq̄ p̄inet summē ad Regem. Patet ergo, q ille prudentius respondit, & iō regnum sibi concessit. Quia uerē sicut dīctum est. Omnia nostra locutio debet esse deliberata. Psal. Meditatus sum noctē cum corde meo. Quod tñ est contra multos, qui labia sua solēt sine deliberatione aperire, uel iurando uel iactādo, uel detrahendo, sine causa sepius fabulari, ita q tales possunt dicere illud Pl. Ecce labia mea non prohibebo, Dñe tu scisti. Debet igitur nostra locutio esse deliberata. Et sic ergo patet quō locutiones nostrae debent esse notificatae sine iustificatione, deliberatae. Debent esse deliberatae sine fatuitate iustificatione sine iniquitate. Notificatae sine duplicitate. Et sicut poterit nobis dici illud Cā. 4. Fauus distillas labia tua, mel & lac sub lingua tua. Et hoc sufficit de labijs. Vide infra de lingua, & de loqui.

Labi. Cum labi idem, sit quōd cadere uel ruere per motum & instabilitatem pedum, pōt distingui de labi sicut de cadere. Et sic nota, q secundum, q sunt quattuor status, sic possunt esse quattuor lapsus. Est enim

Status

Status Naturae, De statu naturae labimur in morte & ifirmitate. 2. Reg. 14. Omnes morimur Fortuna, & quasi aquae dilabimur super terram Gratiae, & Thren. 3. Lapsa est in lacum (id est in sepulchrum) uita mea, posuerunt lapidē super me. De statu fortuna labimur in luctu & aduersitate, de quo Prouerb. 24. Si desperaueris lapsus in die angustiae, fortitudo tua imminuet. De statu gratiae labimur per culpā & iniquitatē. Sap. 10. Sapientia p̄mittitētes, nō solum in hoc lapsi sunt ut ignorent bonum, sed insipientiae suae reliquerunt memoriā hōibus. Est autē alius lapsus p̄cti (vt cōter) per forte impulsione temptationis diabolicae, de quo dicit Petrus Rauē. sermone. 12. Diabolus (inquit) mali actor, nequitiae origo, rerum hostis, sol hōi sp̄ inimicus, laqueos tendit, lapsus parat, focos fodit, iurat ruinas, stimulat corpora, pugit aīas, cogitationes suggerit, immittit iras, dat virtutes odii, uicia addit amoris errores serit, discordias nutrit, pacem turbat, affectus dissipat, cōcidit ueritatē, uolat humana, diuina tentat. Ille ergo est lapsus de grā ad iniquitatē. De statu uerō culpae labimur ad luctum & p̄nalitatem. f. ad infernum. Deu. 22. Mea est uictoria, & ego retribuam eis in tpe, vt labat pes eorū. A quo tñ se ereptum sentiens Dauid regratiandum dicebat in Pl. Reddā inq̄ laudationes tibi, qm̄ eripuisti aīam meā de morte, pedes meos de lapsu. Et alibi. Quia eripuit aīam meam de morte, oculos meos a lachrymis, pedes meos a lapsu. Placebo Dño in regione uiuorum. His igitur praemissis si uolumus dilatare de lapsu culpae possumus dicere, q nō facilius labit In uia Lubricosa, In uia lubricosa labit luxuriosus, Scopusosa, cui dī Eccl. 9. Cum muliere aliena Puluerosa, nō sedas. Seq̄. Ne forte declinet Tenebrosa, cor tuum in illā, & sanguine tuo labaris in perditionem. In uia scopusosa seu mōtuosa labit ambitiosus. Quilibet. n. gradus honoris, quem appetit, est vnus scopus in quem ruit. 2. Reg. 22. Ascendit super Cherubin, & uolauit, & lapsus est super pennas uentorū. In uia puluerosa labit pecuniosus. Pecunia. n. sunt sicut arena, ubi hō pedes insignes facilius cadit. Eccl. 28. Attende, ne forte labaris. In uia tenebrosa labuntur malitiosi, quos malitia exegit. De quo illud p̄dictū. Sapienter praetermittentes, i hoc lapsi sunt, vt ignorēt bonū. Vñ sicut cecus in noctē cecitatis suae, & sicut ebrius in noctis obscuritate, & in uia aspera & non plana solet subito cadere, sic illi malitiosi quos exegit uis iniquitatis, & isti neq; quos potauit, & impleuit acerosa & ueniosa peruersitas, in uia huius mundi aspera & inaequali ambulare rectē non p̄t qn de uito in reliquū frequenter cadant. Qd̄ ēt pōt dici de illis, q per insipientia facilius labunt in stultiloquium, de quib. dī Eccl. 14. Beatus uir, qui nō est lapsus in lingua. Non plus. Vide ubi cadere & ruere.

Labor. Laborare. Nota, q labor tripliciter sumitur in scriptura. Est. n. labor spūalis, labor ep̄alis, labor aeternalis. Primus ē labor p̄fecto rū, de quo dī Sap. 3. Bonorū laborū gloriosus est fructus. Sed s est labor p̄ctōrū, de quo Hic. 9. De malo ad malū egressi sunt, vt iniquē agerent, laborauerūt. Tertius est labor dānatorum de quo dī in Pl. Laborabit in eternū, & uiuet adhuc in finē. De isto igitur triplici labore spūali dīcēdo, notēmus, q sicut dicit Apostolus, q nō laborat, nō māducat. Iō de bono bonorū spūaliū labore aliqd laboriosē dicamus. Cū diligentia. n. laborare dēmus, ut māducare panē iōrū, quē non licet dare canib. i. domo Dñi possimus. Dico ergo, q sicut uidem⁹, q oēs facturae sunt i quodā p̄petuō & cōtinuō labore, i quodā ēt cursu motu & fluxu, & ita p̄ Creatore suo non cessant continuē famulari, & i dīctis sibi laborib. occupari, sicut patet de celo & stellis, de mari & aq; de arborib. & herbis, de uolatilib. & bestijs, q oīa motui & mutationi subiaccunt, & laborib. cōtinuis sp̄ uacat, sic uerē charissimi, nos debemus bonos labores exercere bonis operib. uacare, bonos actus cōtinuare & nunq̄ ad bene operādo quietescere dū uinimus aut cessare. Quia sicut auis nascitur ad uolatum, sic hō nascitur ad laborem, sicut dī Iob 5. Et ideō faciamus illud, ad quod sumus nati, q sicut uidemus, oīa faciunt illud, ad qd̄ creata sunt a natura. Ignis. n. non cessat calefacere, aqua frigescere, sol illuminare, terra fructificare, & nos. per consequens nō debemus cessare bene & utiliter laborare, sicut bñ monet Apostolus 2. Timo. 2. Labora, sicut bonus miles Christi.

Faciamus ergo iuxta mandatum Apostoli. 1. Timoth. 4. Tu uerō uigila, in omnibus labora, opus fac euangelistae, miserium tuum imple, sobrius esto. In quibus uerbis ostenduntur quattuor labores, in quibus debemus continuē occupari. f.

Labor Contemplationis, Labor mentalis, Prædicationis, Qui est Verbalis, Operationis, Realis, Macerationis, Carnalis.

Labor. n. noster dēt esse in mentis meditatione. (Vigila inquit.) In uerbi p̄dicatione. (Opus fac euangelistae.) In operis executione. (Miserium tuum imple.) In corporis maceratione. (Sobrius inquit esto.) Primus sit subtiliter contemplatio. (Vigila inq̄.) Secundus utiliter p̄dicatio. (Opus fac euangelistae.) Tertius humiliter obediendo. (Miserium tuum imple.) Quartus salubriter abstinentēdo. (Sobrius inq̄ esto.) ¶ Dico ergo, q nos debemus exercere laborē cōtemplationis. (Tu uerō inq̄ uigila.) Cōtemplatio. n. est qdā spūalis uigilia quā hō in cōlestib. meditationib. occupatur, dum. Cā. dēt & meditatur circa cōlestia, q sunt affectāda, circa terrestria, quae sunt moderāda, circa spūalia, q sunt agenda, circa corporalia, quae sunt frenāda, circa ifernalia, q sunt cauēda, circa inferiora, q sunt regēda, circa superiora, q sunt reuerēda. In talib. n. debet uersari labor uigiliarum nostrarum, & meditatio considerationum iustarum. Et iste proprie est labor aīae uel mentalis, de quo Prou. 16. Aīa laboras laborat sibi. Sicut. n. in Plin. circa tria principaliter cōstitit totus labor apum. f. circa cellulas faciēdas, deinde circa sobolem faciēdā & p̄creandā, finaliter circa mella conficiēda, primus tñ & p̄cipuus labor suus est in cellulis, & mansionib. p̄parandis, sicut uerē charissimi cum nos habeamus circa labores plurimos occupari, primo tñ & principaliter debem⁹ laborare ad mationem Paradisi aedificandā & spūaliter. P̄parandā, q̄ quidem nobis parat cōtemplatio & diligens meditatio & consideratio. Deinde uerō tūc poterimus laborare ad p̄creandum sobolem spūalem per p̄dicationē, & ad acquirenda mella bonorum op̄alium per iustā & iōgā occupationem, iuxta illud Matt. 6. Primum quaerite Regnum Dei & iustitia eius, & haec oīa adiciētur uobis. Tu uerō uigila, supple ad cōlestia cōtemplanda. Apoc. 3. Ego uigilās, & cōfirma cetera q̄ moritura erāt. Vigilia. n. cōtemplatiua est quidam labor connexus dulcedini, & quieti. Sicut. n. p̄fices quasi cōtinuē uigilāt, q̄ nunq̄ claudunt oculos, & tamen oculis ap̄tis & quasi uigilado dormiūt, & quiescunt, sic uerē uiri contemplatiui cum labore & uigilia cōtemplationis habent requiem deuotionis & consolationis. Simul. n. dormiunt, & uigilant. Can. 5. Ego dormio, & cor meum uigilat. Simul etiā laborant, & quiescunt. unde Eccl. 5. 1. Modicum laboraui, & inueni mihi mulcam requiem. Exerceamus ergo laborem cōtemplationis seu meditationis, ut dicamus cum Dauid illud Pl. Exultabā, vt cognoscerē, hic labor est ante me. Et alibi, Anticipauerunt uigilias oculi mei turbatus sum, & nō sum locutus, cogitauit dies antiquos. & c. & Medicus sum noctē cum corde meo & c. Hic est ergo labor meditationis. (Tu uerō uigila inq̄.) ¶ Deinde exerceamus laborē p̄dicationis. (Opus inq̄ fac euangelistae.) Sicut. n. oīa aīalia laborat sollicitē in suorum nutritione pullorum, unde ēt uideamus, q̄ aues uadunt q̄rere cibum suum longē, ut inde pullos suos in nido suo possint reficere & nutrire, sic uerē debent plati habere magnā sollicitudinē & curā, quō cibum doctrinae & scia possint acquirere, vt inde possint pullos suos. i. subditos simplices per p̄dicationē reficere, & spūaliter impingua re. Quia sicut dī. Timo. 5. Qui bene praesunt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborāt in scia & doctrina. (Opus ergo fac euangelistae.) i. p̄dicatoris & boni nunciatoris, q̄ euāgliū idē est. q̄ bonū nunciū. Pl. Dñs dabit uerbu euangelizantib. uirtute multa. Vt sic possit dicere illud Esa. 61. Euangelizare pauperib. misit me, ut p̄dicarē. Aīa littera. Ad annūciandū māuetis misit me, ut p̄dicarē. ¶ Istū tñ laborē nō uult subire hodie multi ecclesiastici. Quia sicut apes (vt aiunt) q̄ nimis abundant in melle, laborare uel operari recusant, sic uerē illi, q̄ hodiē melle mūdānae prosperitatis sunt pleni, nō uult labori p̄dicationis dedicari, sicut patet de diuitib. ecclesiasticis, religiosi & plaris q̄ sunt rectē hodie sicut fistula terra plena, q̄ sonare non pōt. Fistula. n. uacua resonat, & nō plena, q̄ a pauperes. i. uacui do

cent,

cent, & p̄dicat & labori p̄dicationis & studio vacant, nō d̄vites, neq; pleni. Matt. 11. Sardi audiunt mortui resurgūt, pau- peres Evangelizantur. Et b̄f̄ audeo dicere, q̄ vile est p̄dica- torib; q̄ sint pauperes, quia verē s̄ diuites fierent, eorum laborem p̄dicationis dimitterent, dicentes cum Salomone illud. Eccle. 2. Renūciavit cor meū vltra laborare sub sole. Sunt. n. iuxta illud Esa. 56. sicut canes muti; nō valētes latra- re. Nō sic ergo, sed exerceamus laborē p̄dicationis. ¶ Deni- que exerceamus laborem operationis seu obedientis. (Mi- nisterium tuum inq̄t implē.) Illud potissimē p̄inet ad subdi- tos & religioſos, qui sunt ordinati ad ministrare, non admi- nistrari, q̄. f. tales sp̄ debent esse parati ad implendum mi- nisterium officij vel p̄cepti. Illi. n. d̄r̄ esse sicut aſinus, qui est aīa patiēns oneris, & laboris, q̄ ad voluntarē alterius ducit- tur nō ad suā. Similes et̄ sunt bobus parvis, & nigris, & par- va cornua habentib; qui ad laborādum potiores dicuntur, maxime si castrati fuerint. Quia p̄culdubio charissimi, boni religioſi, & subditi debent sicut aſini bonis laborib; dedica- ri parvis carnib; superbiā t̄ti, nigro colore mortificationis carnis fuscari, & per castitatem sp̄ualiter castrari, & sic ad laborem obedientis tolerādū poterunt fortificari, & melius adaptari. Pl. Humiliatum est in laborib; cor eorum. (Ministe- rium ergo tuū implē) vt sic dicat quilibet talis illud Gene. 44. Mānebo ego seruus in ministerio Dñi mei. Exēplo Matt. de qua d̄r̄ Lucā 10. q̄ satagebat circa frequens ministerium. Vnde Greg. in Homelia. Laborabat illa, vacabat ista &c. Exer- ceamus ergo laborem operationis, quia sicut d̄r̄ 1. Corint. 3. Vnusquisq; propriam mercedem accipiet s̄m suum laborē. Nā sicut inter apes illæ, quæ sunt iuvenes, vadunt exterius ad laborem, fenes verō interius remanent in quiete, sic ve- rē minores & iuniores. f. subditi & humiliores, debent sen- bus parcere, & p̄ ipsis supportādīs labores & angustias sus- tinere. Vnde in Pl. d̄r̄. Pauper sum ego, & in laborib; a iuven- tute mea. ¶ Insuper exerceamus laborem maceratiōnis, q̄. f. carnem nram debemus per p̄niam & abstinentiā macera- re. (Sobrius inquit esto.) 1. Petr. 5. Fratres, sobrii estote & ni- gillate. vt simus s̄m Ap̄tolum 2. Cor. 11. in laboribus plurimis, in carcerib; abundātiis, in plagis supra modū, in mor- tib; frequenter. Quod tamen est contra multos similes, eq̄s qui q̄n cessant laborare, in eū impinguntur & in soleſcunt, q̄ magistro suo obedire nō volunt, & laborare ulterius contra dicunt. Sic verē multi p̄ carnis delicatias taliter impingunt- ur, q̄ subire laborem p̄næ dedignantur. De quib; d̄r̄ in Psal. In labore hoīum nōa sunt, & cum hoīb; nō flagellabuntur. Idē tenent eos superbia, operi sunt iniquitate & impieta- te sua. Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum, transierunt in affectum cordis. Cogitauerunt & locuti sunt nequitiam, po- fuerunt in cœlum os suum. Ecce ergo quod mala proueniūt de nō laborādo, & de carne suā nō macerādo. Idē bene dicebat Ap̄tolum 1. Corin. 4. Laboramus operantes manibus nostris, maledicimur & benedicimur, persecutionem patimur & sustinemus. Nā sicut d̄r̄ Num. 11. Populus, qui pro la- bore cōtra Dñm murmurauerat, igne extitit inflāmatuſ. Si- cut etiā d̄r̄ Num. 21. pp̄ hoc, q̄ cepit redere populum itine- ris & laboris, ab ignitis serpentib; est percussus. In figurā q̄ illi qui sp̄iales labores nō patiuntur, sed ex hoc contra Do- minum obloquantur, in p̄senti tentationum ignib; inflam- mantur, & in futuro ab igneis serpentib; a crudelib; demo- nib; ferientur. Laboremus igitur, quia sicut dicit Seneca epi- stola. 31. Generosus aīos labor nutrit, laborē si non recuses; parū est posse. Nō est vitium merere sudorē. Laboremus ergo bo- nis laborib; supradictis. Quia pro certo sicut iuxta Ap̄m; q̄ nō laborat, māducare nō d̄t; sic iuxta suam sapiētis, Bono- rū laborū glorioſus est fructus. Sap. 3. Fructus (dico) eterne gloriæ, q̄. seq̄ ex labore. Quia (vt dicit Gregorius) ad ma- gna p̄mia veniri nō p̄t, nisi p̄ magnos labores. Vñ in Pl. La- bores manuū tuarū, q̄ māducabis, beatus es, & b̄n̄ r̄ibi erit. Saltineamus igitur labores nō solū voluntarios & vtilis, imō et̄ si sit necesse, inuoluntarios & p̄nales. Exemplo Ap̄to- li dicentis 2. Cor. 11. qd̄ ipse fuerat in laborib; plurimis, i car- cerib; abundātiis, in plagis supra modū, in morib; frequēter. Et pro certo ex bono labore laus acq̄ritur, ita q̄ bono labore merces redditur, post bonum laborem quies dabitur (Laus (dico) acq̄ritur.) Nonne laboribus & militiæ, & sc̄iæ hoīes efficiuntur famosi? Vnde de Hercule legitur, q̄ post duode-

cim labores suos mirabiles, inter quos legitur & narratur, q̄ cœlum sustinuit, infernum spoliavit, Proserpinā inde epi- puit, Hydra cum renascētib; caprib; interfecit, & Cerberū tricipitem captiua m̄, tanta laude, & fama, & gloria fuit p̄di- tus quod f̄ctus fuit esse deificatus, & in stellā lucidā commu- tatus. Digni ergo labores deficiant. dum ipsos fama & glo- ria magnificat, & honorat. Vnde cuiuslibet tali dicit Dñs Ap̄o- ca. 2. Scio opera tua & laborem tuum & patientiam tuam, & sustinisti pp̄ nomen meum, & nō defecisti. Sequitur Vincenti dabo edere de ligno vitæ. Ecce quō iste laudatur ra- tione laboris. Igitur ex labore laus acq̄ritur. Item pro la- bore merces reddit. f. merces gloriæ Paradisi. Sapi. 10. Red- det Deus mercedem laborum sanctorum, & deducet eos in via mirabili. Item post laborem quies dabitur, sicut de Iona dicitur Ionā 4. quod valde letatus est sub virenti hœdera. La- boauerat. n. quia. f. hō post labores h̄rius vitæ letat & quie- scit sub virore gloriæ Paradisi. Ap̄oca. 24. Amodo iam dicit spiritus, vt requiescat a laboribus suis. opera. n. illorū sequū- tur illos. Sic ergo patet, quod est quadruplex labor virtuo- sus & spiritualis. ¶ Secundū dico, quod est quidam labor vi- tiosus & temporalis, & iste est labor peccatorum, qui sepe plus laborant p̄ sua damnatione, quam boni pro salute sua. Vnde nota, q̄ est quadruplex malus & inutilis labor. f. labor auarorum, inuidorum, superbiorum, luxuriosorum.

Labor } Auarorū, est ardentissimus, Est igitur quidam Inuidorū, est p̄nalissimus, labor auarorum, Superborum, est inanissimus, & isti famulos Luxuriosorū, est inuidissimus, aranæ, quæ non cessat laborare in tela sua componenda, filum filo, & lineā lineæ magno ingenio aggregare. venit tamen finaliter modicus ventus, qui in momento diripit quicquid magnis labo- rib; fabricauit. Sic verē tales cum magna diligentia & labo- re etiam suā t̄p̄alis possessionis edificat & cōponunt, & ma- gna industria lineā lineæ. i. vineā vineæ, terrā terræ, domum domui accumulāt & apponunt, sicut d̄r̄ Esa. 5. Vt qui con- iungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis. Et b̄ pulchrum est videre talem. i. possessionem diuitis q̄i est bene facta. f. domus & possessiones, officia & dignitates. Sed p̄ certo venit ventus tribulationis vel mortis, q̄ oīa dissipat & dirumpit. Idē bene consulitur Prou. 23. Noli laborare, ut di- teris, & ne erigas oculos tuos ad opes. De talib; ergo labo- rib; d̄r̄ Esa. 49. in vānum laboraui, sine cā, & vanē fortitudinē meā cōsumpsi. & Esa. 59. Oua aspidum ruperunt, & telas ara- næ texerunt. Sequitur. Opera. n. eorū inutilia. Iste est ergo labor auarorum, alius est labor inuidorum, multū. n. laborāt inuidi in suis malitijs exequendis, & ut nocēat alijs sine cā, sicut stellis erraticis, q̄ toto conatu laborāt ad impediēdum cursum firmamētū, motus suos cōtra motū ipsius ordinādo, & cōtra ipsū cōtinuē discurrendo. In hoc t̄nō non p̄uenit quinimō necesse est, q̄ motus firmamētū p̄ualcat. & qd̄ stellas erraticas secū ducat. Sic verē charissimi, iūdi cōtinuē se op- ponūt firmamētō. I. bonis personis stabilib; atq; firmis, totif- que conatib; laborāt quō possunt motus, profectus & p̄sperit- atēs taliū impedire. Vñ de inuidis p̄t dicit illud Pl. Cuius ma- ledictione & amaritudine os plenum est, sub lingua eius la- bor & dolor. Sed et̄ in inuidijs eū diuitib; in oculis, vt inter- ficiat innocētē. Sed qd̄ verē talium labor (vt cōter) nō p̄ua- let, q̄. f. malis ḡr̄atib; eorum, firmamētū, i. bona p̄sona pro- fectū suū exequitur, ita q̄ sepe fit quod eius ditioni subijciū- tur, & ipsum sequi per obedientiā cogunt. Qd̄ b̄n̄ apparuit Ioseph, cuius p̄speritatis fratres obuiare volētes, ipsum se- q̄ & regere finaliter sunt cōpulsī, ita q̄ talib; p̄t dicit illud Ien. 16. Cōsumes incassum labor vester. Hic est igitur labor inuidorum. ¶ Est et̄ labor superbiorū & ambitiosorum. Sicut. n. in cacumina mōtū sine magno labore nō ascendit, sic nec ascēsus ad mūdi gloriā & honorē sine magnis laborib; occu- pat. Quātum. n. laborāt milites inter laicos, ambitiosi inter clericos, hypocritæ & p̄sumptuosi inter religioſos, p̄ mundi gloria acq̄rēda. nonit Deus, & t̄n̄ sepe fit, q̄ sicut vrs⁹ p̄ totū diē circueūdō laborāt, finaliter t̄n̄ lassus circa stipitē q̄scit, sic verē sepe fit, q̄ supbi & ambitiosi post multos cas⁹ circū- tus, & labores in glorijs subsistere cōpellunt, ita q̄ finalit̄ de ipsis p̄t dicit illud Sap. 3. Vacua ē spes illorū, & labores sine fructū, & inutilia opa eorū. ¶ Est p̄terea labor luxuriosorū. Ili. n. sepe p̄simē magnos labores sustinent pro suis carnali- tatibus

hab. adimplēdis. Vnde Eccl. 10. Labor stultorū affliget eos. & Esa. 40. d̄r̄. Deficient pueri, & laborabūt. Pueri immundi significat immūdos luxuriosos, qui more puerorū nō ces- sant currere, & laborare quo ad usq; ad domum redeāt ma- culati, pp̄ q̄ a matre egregie verberant. Sic verē tales mul- tos labores exercēt, vt b̄n̄ possint p̄ luxuriā maculari, ita q̄ in sero mortis cum ad domū sepulchri veniūt, q̄n̄ Deus in- uenit eos taliter inquinatos solet eos flagello p̄næ æternę verberare. Ite ē ergo quadruplex labor malorū, de quo d̄r̄ in ipsa. Et humiliatū est in laborib; cor eorū, & infirmati sūt nec fuit q̄ adiuuaret. vñ Hier. ad Neporianū dicit. O quātis sudorib; acq̄rit vna gloria mundi, & cū minori labore ac- q̄ri poterat Ch̄i preciosissima margarita. Ite est igitur la- bor vitiosus & t̄p̄alis. ¶ Tertio dico, q̄ est labor dolorosus, & æternalis, & iste est labor dātorū, q̄ perpetuū requiem nō habebūt. Sicut. n. labores boni p̄ntis vitæ deducunt ad perpetuam quietem q̄ p̄mittit Apoc. 14. Amō iam dicit sp̄s vt requiescat a laborib; suis. sic mali labores huius vitę ducunt ad perpetuam calamitatē, q̄ exprimit Hier. Th̄. 3. Circūdedit me (inq̄) felle labore, & in tenebrosis collo- cauit me quasi mortuos sempiternos. Pl. Laborabit vsq; in æternam, & viuet adhuc in finē. Patet ergo, q̄ est labor per- fectorū, q̄ est fructuosus, labor impiorū, q̄ est vitiosus, la- bor dātorū, q̄ est dolorosus. ¶ Sed si vis aduerte, q̄ labor quōq; sumit p̄ re. p̄ qua laboratū est, sicut cū d̄r̄ in Pl. Labo- res manuū tuarū, q̄ māducabis & Sap. 5. Qui abstulerūt la- bores illorum, & Io. Alij laborauerūt, & vos in labores eorū inarostis. &c. similia, sed de hoc nihil ad p̄sens.

Lac. Nota, q̄ lac nihil aliud est q̄ quidē liquor dulcis & cādūsus & multiplicet lumē i scriptura. Hoc t̄n̄ fal- uo, q̄ sp̄ vbiq; ponat significat aliquā dulcedinē. Et idē si- cur est dulcedo bona, & mala, sic est dare lac bonū, & malū. Lac. n. i. bōo significat & sp̄ualē dulcedinē, q̄ q̄nq; significat Mentalem compassionem, ¶ Per lac. n. intelligitur i. bo- verba locutionem, nō dulcis cōpassio, dulcis iō- Finalē fruitionem, cutio, dulcis fruicio. Lac. n. cō- passionis est nutritio miserorū, de quo d̄r̄ Eccl. 5. Inimici necessarii rei vitæ hoīs lac & sal & panis. Lac locutionis, est instructio paruulorū, de quo d̄r̄ 1. Cor. 3. Tanquā paruulis i Ch̄o lac dedi vobis. Lac fruitionis est nutritio beatorū, de qua d̄r̄ Nu. 13. Venimus ad terrā ad q̄ misisti nos, q̄ reuera fluit lacte & melle. Itē lac i malo significat triphicē malā dulcedinē, videlicet, dulcedinē, p̄speritatis, carnalitatē, & verbositatē. ¶ Lac p̄speritatis est repletiū, de quo in Pl. Bu- tyri de armēto, & lac de ouib; cū adipe agnorū & arietum filiorū basan. Lac carnalitatē ē lac isēctiū. Vñ carnalitatē p̄t dicit illud Tob 10. Nōne sicut lac multū me, & sicut caseū me coagulasti? Lac verbositatis ē lac deceptiuum, de quo Prou. 1. Fili, si te lactauerint peccatores, ne accipias eis.

B ¶ Primo igitur dicamus de bono lacte. Quia sicut oīa aīalia lac- te indigent, q̄ alius nō nutriunt, nec cresunt, nec p̄ficiūt nec p̄ficiuntur, sic verē oēs hoīes lacte sp̄uali indigent. f. Misericordiæ & cōpassiōis, Sine enim tali lacte Lac t̄n̄e gratiæ & deuotionis, nec in bonis virtutib; augmētatur. Idē h̄n̄ dicit Ap̄tolum Heb. 5. Facti estis, quib; lac- te opus sit, non solido cibo, vt sic nobis possit dici illud Can. 4. Fauus distillat labia tua, mel & lac sub lingua tua. In quib; verbis aduerte, q̄ quadruplici lactis dulcedine debe- mus spiritaliter esse pleni, videlicet

Lacte } Interiori, Primum lac significat mētālē cōpassio- Exteriori, nē. (Fauus). Secundum significat voca- Superiori, lē instructionē. (Labia inq̄t tua.) Tertiu Posteriori, significat diuinā miserationē. (Mel inq̄t. Quartū lac significat supernā cōsolationē. (Lac inquit sum linguā tua.) ¶ Primum lac nutrit indigētes. Secundū lac nu- trit i. scientes. Tertiu lac nutrit p̄ntes. Quartum lac nutrit r̄iū phantes. ¶ Dico ergo, q̄ est vñ lac indigētū nutritiuū, & istud lac est dulcedo pietatis & cōpassionis, q̄ odicit cū d̄r̄. (Fauus distillat.) Fauus. n. q̄ nihil aliud est q̄ cera cū mel- le, est hō eius & fauorabilis cōpassionis dulcedine, a quo nō cessat pie elemosynā distillare p̄ pauperib; nutriēdis. Lactuca. n. humorē h̄t lactē, quo in mulierib; lac augmen- tatur. Galactites et̄ lapis p̄ciosus est, q̄ sup̄ eū collo facit lac in vberib; abundare. Ficus et̄ est arbor lactifera pp̄ hu- morē vntuosum & lactē, quē h̄t interius, est verō multę

fertilitatis exterius, q̄a talis humor trāsit i fructū. Sic re vera charissimi, illi q̄ sūt sicut lactuca & ficus, q̄. f. interius i cor- de lacte cōpassionis sunt pleni & ad quorū colla lapis p̄cio- sus mixtū ē appētus tales (dico) fructū bonorū operū emittūt lac elemosynarū distillat & in lacte suo pauperes recreat, & cōfortat. (Fauus inq̄ distillat.) Vñ Ioh. 3. In illa die distilla- bunt mōtes dulcedinē, & colles fluēt lac & mel. Vt sic dicat q̄libet indigēs sic nutritus illud Can. 5. Comedi fauū cū mel- le meo, bibi vinū meū cū lacte meo. De multis t̄n̄ est hodie sicut de grossis ficuū cypri, q̄ d̄r̄ non matureſcere nisi scin- dant, & nisi lac ipsarū primit⁹ distillet. Quia verē charissimi hō sp̄ualiter nō fit nec bonus, nec maturus, nisi scindat, per cōtritiōnē, nisi lac suḡ miq̄ ad illos distillet p̄ elemosynarū largitiōnē, dicēs pauperib; illud Esa. 55. Oēs fr̄tētes venite ad aquas, & q̄ nō hētis argētū, p̄perate, & emitte absq; vl- la cōmuratione vinū & lac. Istud ergo est lac nutritiuū indigētū. ¶ Deinde dico, q̄ est lac instructiuū & nutritiuū igno- ratiū, & istud est lac doctrinæ, sc̄iæ & scripturę, q̄ ab vberib; & a labijs doctorū & p̄dicatorū d̄t ab alijs aliquid, q̄ ostē- dit cū d̄r̄. Labia tua, q̄a sicut d̄r̄ Prou. 10. Labia iusti erudiunt plurimos. Quātis diabolus forte videat dicere p̄dōri illud Prou. 24. Nec lactes quēquā labijs tuis. Vñ Ap̄tolum in p̄so- na p̄dicatoris dicit. 1. Cor. 3. Tanquā paruulis i Ch̄o lac dedi vobis potū. Quādro. n. alias quāndros est lapis p̄ciosus, q̄ in capite vulturis inuenit, q̄ vbera d̄r̄ lacte replere. h̄de- ra et̄ comesta a capris facit lac in earū vberib; sic verē lapis p̄ciosus sacra scripturā, q̄ a capite vulturis. i. ab ordinatio- ne Dei p̄s̄ p̄cessit, vbera labiorū doctorū & p̄dicatorū fa- cit lacte doctrinæ & sc̄iæ abundare. Ili. n. lactant ignoran- tes & paruulos per doctrinā. Idē d̄r̄ 1. Petr. 2. Quasi mō geni- tifantes & rōnabiles & sine dolo lac cōcupiscite. Sicut. n. cerua d̄r̄ salubres & medicinales herbas comedere, vt lac melius & salubrius possit suis paruulis distillare, sic verē p̄di- caror & doctor d̄t herbas sp̄uales. f. dicta p̄phetarū & do- ctōrū sc̄tōrum q̄rere, & studere, vt exinde lac salubrioris do- ctinæ possit suis subditis distillare. 1. Reg. 1. Lactauit puerū suū do nec amoueret eū a lacte. Vt sic cuiuslibet doctor alios sic lactat, & ipsos lactantes & simplices in lauda diuina & ad bona opera edocenti & erudiētī, dicitur illud Pl. Ex ore infantium & lactentiū p̄feciisti laudē pp̄ inimicos tuos. La- ctans. n. d̄r̄ lac dās & accipies, actiue & passiue. Alij dicūt lac- tantes esse matres, q̄ lac p̄bent paruulis. Paruulos verē esse lactantes, q̄ lac ab vberē matris sugūt. Vñ de bono doctore d̄r̄ Cant. 5. Oculi tui sicut colūbe sup̄ riuos aquarū q̄ lacte sunt lotæ, & residēt sup̄ fluentia plenissima. Istud est ergo lac nutritiuū & instructiuū ignoratiū. (Labia inq̄t tua.) ¶ Deniq; dico, q̄ est lac allectiuū p̄mū, & istud est lac dulcedinis diui- nę miq̄, q̄ notat p̄ dulcedinē mellis. Mel inq̄t. Aaīalia. n. sic- cæ. cōplexionis tanto sunt laudabiliora, q̄to fuerint lacti vi- ciniōra, sicut patet de h̄dis, q̄ p̄ualēt antiq̄ orib; capris & hircis, & hoc q̄a lactis humiditas suā tēperat siccitatem. Sic verē charissimi, iter illos, q̄ sūt sicce cōplexiōis. i. deuote cō- ditionis, illi q̄ lacti diuinæ mixtū sp̄ & cōfidentiū sūt p̄ping, d̄t ampl⁹ cōmēdari. Sicut. n. lucē iufficiētē diuinæ mix- tū p̄t, q̄n̄ sup̄ sp̄ & cōfidentiū ē? dulcedini sociat. Nā sicut la- ctis odor solet serpētes attrahere, ipsoiq; de vberē hoīs, vbi irauerat exteri⁹ educere, sic verē odor diuinę miq̄, serpē. i. p̄ctōres ad p̄nā attrahit, ipsoiq; de vberē diaboli. i. de fauci- bus desperationis liberat, & educit. Mā. n. Dei est illa mamilla Regia, de q̄ d̄r̄ Esa. 60. Sugēs (inq̄) lac gētiū & mamilla Re- gū lactaberis, & scies, q̄a ego Dñs tuus liberās te, & Redē- pror tu⁹ fortis lac. Reges. n. q̄ alios regunt, sūt doctores, q̄. f. mamilla verbi sui lactat, & nutrit igno- rates. Vñ de denti- bus. i. verbis taliū d̄r̄ Gen. 49. q̄ pulchriores sunt oculi eius vino, & dētes ei⁹ lacte cādūdiōres. Istud ergo ē lac allectiuū p̄nitentiū. (Mel inq̄t.) Vñ Prou. 24. Comediti fili mei, quia bonū ē, & fauū dulcissimū gutturi tuo. ¶ In sup̄ dico, q̄ ē lac refectiuū triūphatiū, & istud est lac dulcedinis æternæ q̄ est oñdit, cū d̄r̄. Lac sub lingua tua Lac. n. qd̄ est sub lingua ma- gis dignoscit saporosū, & idē illa beatitudo vbi est suauitas sūmi saporis lac sub lingua p̄t opportune designari. Vñ de Paradisus ē terra p̄missionis, q̄ lacte & melle abundare d̄r̄ Nu. 15. Tradet vobis Dñs humū lacte & melle est manārē. Et re vera ista ē terra lacte p̄fectē voluptatis manās, quo ab v- berib; miq̄ diuinæ beati perpetuū nutriunt. Sicut. n. canicu- la solet carulo formosiori vberiorē, & priorem mamillam

portigere, & maiorē lactis abūdāriā ppinare, sic verē Deo illos, q̄ sunt meliores in virtutibus pulchriores, solet lacte æternę glorię abūdantius recreare, & delectabilius enutrire. Et iō sicut agnus sicut catulus, sicut vitulus debemus lac sugere. Agnus. n. lac fugit genua flectēdo, catulus papillam mordēdo, vitulus fronte fortiter mamillā excutiēdo. Quia verē charissimi, à mamilla diuinę grę debemus lac æternę glorię querere, & acquirere flectēdo genua cum humilitate, pungendo mamillē cū ofone, frōtē cōcutiēdo, & mouēdo cum importuna sedulitate & obsecratione, quia sicut dī Prou. 30. Qui fortiter p̄mit vbera ad eliciendū lac, exprimit butyrum. Sic igit patet, q̄ quadruplex bonū lac inuenit in scriptura. Lac indigentū nutritiū, (Fauus inq̄ distilans.) Ignorantiū instructiū. (Labia tua.) P̄niū allectiū. (Mel.) Triūphantiū refectiū. (Lac sub lingua tua.) Primum lac à pauperib. est erogādū, s̄m est verbaliter distilādū, tertius est humiliter requirēdū, quartū verō est sagaciter acquirēdū.

¶ Scd̄ dico, q̄ lac accipit ī malo significatō, & sic p̄t signifiare triplicem malam dulcedinem, videlicet Dulcedinem Proferitatis, quę est attractiua, Dico ergo, q̄ ē quoddā Carnalitatē, quę est infectiua, lac dulciter allectiū, Verbalitatē, quę est deceptiua. & istud est lac p̄peritatis mūdang. Sicut. n. lac sua dulcedine attrahit ad bibēdū, verū tū solet inducere in flaturā, sic verē mūdi p̄peritas ad sui amorē hoies solet allicere, sed p̄ superbiā eos inflat. Est. n. similib. lacti ferulę, q̄ est herba medicinalis, de qua fluit p̄cio sum galbanū, verū tū si murena de lacte eius biberit, erugat sicut dicit Pl. Sic verē mūdi p̄peritas est valde utilis & medicinalis hoib. i. bonis & discretis p̄sonis, ipsa discretē vtētibus, verū tū murenis flectuosis, i. fragilib. mollib. mobilib. & defectuosis, q̄ in isto lacte vti nesciūt, est lac sua dulcedine venenosū atq; multis multorū criminum inductiū. 3. Reg. 3. Cumq; mane surrexisset vt dare lac filio meo, apparuit mortuus. Figura de lahel, q̄ dū Syzarę obtulit vtrē lactis, ista tim obdormiuit, & dū dormiret, egressa ē clā tabernaculū, tulit clauum pariter & malleū, eū quo eū interfecit, sicut dī Iud. 4. Quia verē diabolus lac mūdang prosperitatis suis sequacib. porrigit, & dum in p̄sīs obdormiūt, mortis iaculis eos ferrit. Et iō bñ p̄cipit Exo. 23. Nō coques hędum in lacte misis sug. Hędus significat p̄sonas infirmas & imperfectas, m̄r verō q̄ tales nutrit, & cōcipit, est mūdus, lac verō istius misis est dulcedo mundanę p̄peritatis. In lacte ergo misis sua nō est hędus coquēdus, q̄ in dulcedine mundanę p̄peritatis nō est infirmū & debilis impondēdū, sed exinde ne pereat potius retrahendus. Vñ de finali poena talium lactatiū dī Deu. 32. Foris vastabit eos gladius, & intus pavor, iuuenē simul & Virgine lactantē cū hoie. Et dixi. vbi nā sunt cessare faciā ex hoib. memoriā eorū. Vñ de monib. dī 1. Reg. 15. Interficiatē a viro vsq; ad mulierē, & paruulū, atq; lactē rē. Istud ē ergo quoddā lac dulciter allectiū. ¶ Est et quoddā lac grauitate infectiū, & istud ē lac carnalis voluptatis, & deliciarū corporalū. Sicut. n. lac ficus solet s̄m Pliniū, mēbra exinde hūita ad libidinē incitare, sic dulcedo deliciarū solet luxuriā gñare. Sicut lac malę nutriticis paruulos inficit, sic lac mundi dulcedinis iuuenes corrūpit. Quęrunt. n. doctores naturalū, cū vna spēs cū alia facilliter nō miscatur, qualiter in gñatione mulorum. Asinus cū equa miscet. Et rñ dī, q̄ pastores asinos, dū sūt iuuenes, yberib. equarum lactantium supponunt in tenebris, quo qdē lacte equarum cum dicti asinis fuerint à iuuentute nutriti, quasi ā adulatē effecti, dum postea creuerint, ad equarē libidinē inardescunt. Sic verē charissimi ad lřam dico, q̄ illi, q̄ à iuuentute lacte equarū. i. dulcedine mulierū & earū affabilitate & societate nutriunt, ad earū carnalē copulā inardescere dignoscunt. Mulieres. n. sunt sicut illę vaccę, q̄ lactabāt vitulos, sicut dī 1. Re. 6. Quia. sicut nō cessāt lactare & allicere fatuos ita q̄ p̄prie de talib. dī Thr. 4. Sed à lamig nudauerunt mamillas, lactauerūt carulos suos. Dicunt. n. lamig, q̄ sunt s̄m quoddā mōstra spēm feminarū p̄cedentia, q̄ primo carulos suos lactāt, & tandem ipsos occidunt, & necāt. Sic verē mulieres carulos suos. i. fatuos luxuriosos lactāt, decipiūt, & oblectāt sed finalit er ipsos destruant, & eneruāt inq̄rū. i. famā & substatā eis auferūt, & inq̄rū vitā ḡrę per eas perdūt, ita q̄ illę dicere possunt illud Oseę 2. Ego lactabo eū, & ducā in solitudinē. Quia verē tales, q̄ à mulierib. lactant, & solitudinē paupertatis deducunt, & finaliter à demonib. in inferni

solitudinib. deducunt. Vñ Esa. Ecce ego suscitabo sup eos medos, q̄ sagittis paruulos interficiēt, & lactantib. nō miserabunt. Istud ergo est lac turpiter infectiū. ¶ Præterea ē lac leuiter deceptiū, & istud est lac falla ciū verborū, q̄ b. svrtur adulatores, histriōes, falsi amici & hypocritę. Sicut. n. canicula ante partū hēt lac p̄ aliquot dies, sic tales hēt lac dulciū verborū anteq̄ habeāt partū, seu fructū operū, cōtra illud Prou. 24. Nō lactes quęquā labijs tuis. Quia sicut dī Prou. 16. Vir iniquū lactat amicu suum, & ducit eū p̄ viā nō bonā. Si. n. mulier hēt lac, signū est, q̄ sit corrupta. Sic verē lac adulationis & p̄ditionis seu hēricę & corruptę doctrinę, & eruditionis possessores denotat corruptos & pessimos. Corrupti. n. sunt, & alios inuenenāt & corrūpūt. Herbę. n. q̄ hēt lac, sunt q̄rū i se est venenosū. Ita. n. laxat, & naturā ita euacuāt, q̄ si indilcretē fumant, virtutē eneruāt, & mortē p̄pināt, sicut patet de scamonea & similib. Sic verē tales lactē verbalis deceptiōnis abūdātes piculosi sunt, q̄. i. isti nō q̄runt nisi decipere, & audiētes bonis spūalib. & tpalib. vacuare & mortē tpalē, corporalē & æternalē in se, Patet de adulatōre, q̄ de diuitijs studet vacuare, & ad mortē. i. ad paupertatē hoies deducere. Patet de p̄ditōrib. q̄ lacteis decipiunt, & habito q̄ intēdūt interficiūt. Patet de hēricis & demonib. q̄ mala docēdo & retādō, virtutē & fidē euacuāt, & postea mortē ḡrēmā p̄pināt. Ad hoc ergo ordinat lac taliū vt noceat, & vt post cōplacētā interficiat. Bñ ergo docet sapiēs Prou. 1. Filii, sicut lactauerint p̄tōres, ne accēscas eis. Sequit. Filii mī, ne ambules cū eis. Pēdes eorū ad malū currunt & fessināt vt effundāt sanguinē. Patet ergo quō triplex lac malū inuenit ī mūdo, quo. i. boni nullo mō p̄t nutriri, nec aliqualiter recreari. Vñ Iob 3. Cur inq̄ exceptē genib. cur lactatus vberib. quasi diceret. Malū est taliter lactari, & talis lactis dulcedine oblectari. Hoc igit de lacte tam in bono, q̄ in malo sufficit. Vide supra de tractatu bibere & dulcedine.

Laceratio. Nota, q̄ lacerare accipitur pro vastare, dī frumpere, frangere, discerpere, vel cassare. Potest enim significare scilicet Dolorem contritionis, Est ergo laceratio cōtritionis. Vñ Mērorem detractionis, demus. n. q̄ p̄ dolore q̄q; mulier Furorē vexationis, lacerat crines suos, semetipsam Terrorem damnationis, punit & castigans, sic hō vidēs Pēnitēs lacerat seipsum, se crimina cōmississe Deum offendit. Detraitor lacerat p̄ximū, disse, cōclum amississe, seipsum sō Tyrānus lacerat subditū, let reprehendere, & mortucon. Infernus lacerat p̄ditum. tritionis dolentis mentē. & animū lacerare. Iob 13. Quare lacerō carnes meas dētib. meis? & animam meam porto in manib. meis? Et si me occiderit, sperabo in eum. Item est laceratio detractionis. Detraitor. n. dentib. suis. i. suis dentatis verbis solet aliorum famam, & vitam dirumpere, & eā mortu lacerō dissepare. Vñ Pharaonē dī Eze. 29. Fuisse baculus a ruidineus domui Israel, q̄ apprehēderunt te manus, & cōfractū es, & lacerasti oēm humerū eorū, dissoluisisti oēs renes eorum salus. n. & inuidus amicus est baculus a ruidineus, qui sibi innitētes, & in se cōfidentes fractus lacerat, dū ipsorum vitā & statum diffamat detrahēdo. Ferrā. n. lacerās carnē nihil dimittit integrum. Sic detractor nihil in fama aliena dimittit honestum. Qd̄ tñ figuratē phibēt. Deut. 25. vbi phibēt ne plagē vltra quadraginta infligant hoib. verberādō, & reddid cām edicti. (Ne inq̄t sēde lacerat? frater tuus habeat ante oculos tuos.) ¶ Itē est laceratio tyrānicę vexationis, q̄ sicut leo solet p̄dā, q̄ deuorat, lacerare, & pellē carnib. dissipare, sic tyrāni carnes & pelles. s̄ s̄m pauperū & innocentiā lacerāt, & eos ī bonis tpalib. & ī corpe dissipāt atq; grauāt. 4. Reg. 2. in illis vr̄sis, q̄ egressi de saltu lacerauerunt. 42. Pueros. Et tñ boni Principes & plati debent hmōi coercere. exēplo Resphā de quo dī 2. Reg. 21. q̄ non dimisit aues lacerare carnes filiorū suorū. Vt sic dicat bonus index illud Eze. 4. Laceratum à bestia nō comedi. Qd̄ tñ est cōtra multos, q̄ flegem & iustitiā, iustos & impios lacerāt, & oia iudicia dissipāt, & cōturbāt. Propter hoc (inq̄t) lacerata est lex, & nō peruenit ad finem iudicium, q̄ impius p̄ualat aduersus iustum propterea egreditur iudicium peruerium ab eo. Abac. 1. Itē est laceratio damnationis, quia. s̄ canes. i. demones animas lacerant & cruciant in inferno sicut testatur Hie. 15. vbi dī, q̄ Deus immittit dānatīs gladium ad occidēdū, & canes ad lacerandum, & volatilia, & bestias ad deuorādū. Figura Gen. 49. vbi

vbi dictum fuit p̄stiri quod suspenderetur in cruce, & iacerarent volucres carnes eius &c. Sufficit.

Lachryma. Nota q̄ lachryma multipliciter sumitur in scriptura. Et l. n. lachryma bona, & lachryma mala. Lachryma bona est quadruplex, scilicet

Lachryma	{	Mæroris	Lachryma ergo mæroris est cō
		Dulcoris,	punctio, de qua dī Pl. Labora
		Amoris,	ui in gemitu meo lauabo p̄ sin
		Doloris.	gulas noctes lectum meum, la

¶ Homo enim lachrymatur chrymis meis stratum meum ti Mærore cōpūctiōnis, gabo. Lachryma dulcoris est Dulcore cōpassionis, cōpassio. Eccl. 38. Fili sup mor Ex } Feruore dilectionis, tua p̄duc lachrymas, & quasi Dolore afflictionis, dira passus incipe lachrymari. Exēplo Ioseph, q̄ visis fratrib. lachrymatus est. Gen. 43. Erūpebat lachrymā, & nō poterat se cōtinere Ioseph. Exēplo et Christi, q̄ sup Lazarum mortuū lachrymatus est. Io. 11. Lachryma amoris est dilectio. Et istę sunt lachrymę Magdale. n. Lu. 7. vbi dī, q̄ lachrymis cepit rigare pedes Dñi. Et seq. tur. Dimissa sunt ei pctā multa, qm̄ dilexit multū. Lachryma doloris est afflictio, q̄. i. p̄ p̄prios miseris aut p̄ futuris ploramus. Vñ 1. Re. 30. Plaxerunt donec in eis desicēret lachrymā. Ista sunt ergo quatuor gñā lachrymarum, q̄. dēt aia in hac valle miserię balneari, & spiritua r̄ irrigari. Sicut. n. elephas diligit in fluuio balneari, vitulus marinus de terra ad mare flet seipsum trāfrē, & ī mari p̄prios carulos ad natādū docere, serpens ē, vt pellē mutet, flet se ī aqua primi. ¶ humectare, sic verē charissimi, hō dum viuūt, dēt ī fluuio & ī mari lachrymarū amarū balneari, & ibidē igitur humectari, & natādo sepi ī nouuati, & ad ibi natādum p̄prios filios. i. subditos dēt inuitare, & sic pellē suę malę cōsuetudinis & peccati more serpens poterit imutare. Vt sic de quolibet viro sic lachrymoso, & balneo fo dicat illud Pl. Affcēsiōnes ī corde suo disponit in valle lachrymarum, ī loco quē posuit. Affcēsiōnes. n. dār motus cōsiderationis, q̄ inducunt hoīem ad lachrymādū, q̄. i. hō primo dēt ascēdere ad cōsiderationē p̄prios defectū, & sic exibit lachrymā cōpūctiōnis. Itē dēt ascēdere ad cōsiderationem miserię aliorū, & sic ibit lachrymę cōpassionis. Deinde dēt ascēdere ad cōsiderationē amoris, quo sic Deus dilexit mundū, vt vnigeniū suū filiū nobis daret, & sic exibit lachrymā dilectiōnis. Tādē dēt cōsiderare dilationē patrię, & incolatum huius miserię cū suis infortunijs, & sic exibit lachrymā doloris & afflictionis. Et sic dicit hō illud Thr. 1. Plorās plorauit in noctē, & lachrymę eius in maxillis eius. Et sic p̄culdubio si terra cordis talis fuerit pluuijs irrigata bonis erit fructib. Spiritu līter fecundata, quod sicut dī in Pl. Qui semināt in lachrymis, in exultatione metent. Et idē breuiter notemus, quod sicut aqua oritur, & generatur tripliciter, scilicet Superius ī nubib. Qd̄ patet ī loeis frigidis ī tpe pluuioso, Interius in fontib. vbi lapides q̄q; vñ plorare, sic p̄culdubio Exterior ī lapidib. bio dico, q̄ aqua lachrymarum dēt ī nobis gñari aliq̄ ex causis supiorib. q̄q; ex causis interioribus q̄q; ex causis exteriorib. ¶ Primo ergo dico, q̄ ē lachrymādū ex causis supiorib. Et istę sunt lachrymę, q̄ emittunt ex cōsideratione offēse diuinę, vel ex cōsideratione pcti & defectū. Vñ oleaster siue sterilis oliua emittit duo gñā lachrymarū, quarū vtraq; significat pietatē. Sic sterilis p̄ spūalē paupertatē dēt duo gñā lachrymarū fundere, vñ. i. inferiorē, aliā superiorē. Vna p̄ dilatione patrię, aliā p̄ incolatu miserię. Qd̄ figuratū est in Axa filia Caleph. i. in aia filia Dei, q̄ sedēs in asino suspirauit & petijt a patri suo irriguū superias, & irriguū inferi, sicut dī Iud. 1. Quia verē charissimi, dū aia sedet ī asino corporis sui ī p̄tī vita ipsa p̄ certo dēt hęc duplex irriguū lachrymarū. i. duplici lachrymarū irrigari. i. irriguū superius p̄ dilatione patrię. De quo in Pl. Sup flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus, dum recordaremur tui Syon. Irriguū inferius p̄ incolatu miserię, dices in Pl. Hec mihi, q̄ incolatus meus, plongatus est. Vñ de ista duplici lachryma p̄t exponi illa auctoritas. Affcēsiōnes in corde suo disposuit in valle lachrymarū. vbi ondē, q̄ lachrymādū est p̄ superiorū dilatiōem (Affcēsiō inq̄) Pro interiorū turbatione (In corde suo inq̄) Pro exteriorū seu inferiorū afflictione (In valle inq̄ lachrymarū) Lachrymādū est ergo ex causis supiorib. ¶ Scd̄ lachrymādū est ex cau

sis interiorib. Et ista est lachryma, q̄ orit ex cōtritione cordis, q̄. i. hō interi cōsiderat p̄pria crimina & delicta. Sicut. n. crocodillus, q̄ occidit hoīem, dī lachrymari, sic hō, q̄ p̄ pctū occidit aīam, dēt p̄ cōpūctiōne lachrymis irrigari. Nā sicut ceru, q̄ videt se capto à canib. solet lachrymas emittere & mugire, sic verē hō q̄ p̄ pctū videt se à canibus inferni captū fuisse dēt gemēdo mugire & ab interiori corde flebiliter lachrymari. Pl. Laboraui in gemitu meo, lauabo p̄ singulas noctes lectū meū, lachrymis meis strātū meū rigabo. Vñ Iudit. 8. Peniteamus, & indulgentiā cum lachrymis postulem. ¶ Tertio dico, q̄ lachrymādū ē ex causis exteriorib. Et istę sunt lachrymę q̄ oriunt de infortunijs huius mūdi, de miserijs p̄ximorū, de timore p̄prie æternę. Sicut. n. oculus ab exteriori lēsiōne punctus, aut p̄cussus, lachrymas emittit, sic verē q̄ oculus cordis nri p̄cussus ab exteriorib. causis, videlicet, vel à tribulatione p̄sentū tormentorū vel à miserijs p̄ximorū, vel timore igniū æternorum, ipse p̄culdubio dēt lachrymas emittere, & doloris amaritudinē declarare, iuxta illud. Eccles. 22. Pungens oculū educit lachrymas. Tria. n. faciunt oculū flere. s̄ fumus, s̄na pium, & p̄ctura. Sic verē fumus. i. memoria ignis inferni. Sinapium. i. memoria diuinę iustitię. Punctura. i. afflictio exteriorū causarū dī inducere lachrymas cordi nro. Iō bñ bene p̄t dici cui liber illud Thr. 2. Deduc quasi torrentem lachrymas per diē & noctē, non des requiem tibi, neq; r̄aceat pupilla oculi. Et sic patet triplex causa inductiua lachrymarum. ¶ Sed adhuc possumus notare, quod lachrymę sunt virtuosę, quia Tollunt maculam internā, Dico, q̄ lachrymę tollūt maculam offēsam æternam, lā internā. i. pctū aīę. Sicut. n. līpræstant quietē supernā. xiuū calidum maculas tollit à p̄nis, sic feruens lachryma maculā pcti tollit à corde. Vnde Cassi. super Pl. Fecerunt mihi lachrymę mę &c. dicit sic Fleus (inq̄) cōsolatio est aīarum corroboratio sensuum ablutio pctōrum, refectio mētū, lauachrum culpārū Deinde dico, q̄ lachrymę placāt offēnsā æternā. Scd̄ m. n. Plī. Lachryma cerui valet cor habētib. tremulosū, seu cordiacam passioē. Sic verē lachryma pctōris valet, illi, q̄ timore diuinę offēse hāt tremorē, & desperationē. Alia. n. opera bona Deū ad impetrādū grām leniūt inclināt, lachrymę verō ipsū tā gāt, & violētāt. Vñ dicit Hiero. sup Esa. qd̄ oīo Deū lenit, fed lachryma cogit, hęc vngit, sed illa pungit. Tho. 7. Nō dubito qn̄ Deus p̄ces meas & lachrymas admiserit, deniq; dico, q̄ lachrymę reddunt quietē supernā. Sicut. n. aer ex pluuijs serenat, q̄. i. p̄cedēs pluuiarum inundatio est aeris tranquillitas & q̄etatio, si verē ī morib. qm̄ hō est p̄ lachrymarū aquā pluuiosus, ipse p̄culdubio in aere cōscie serenat, & et serenitas cęlestis glorię ex eo finalit p̄creatur. Lachrymę. n. nō p̄t sp̄ durare, & sic cū materia deficit tota lachrymarū alluuię euanescit. Et iō qm̄ in Paradiso materia cessabit lachrymarum. s̄ labor, afflictio, timor cōpassio, dolor contritio, necesse erit, qd̄ ipse lachrymę cessent & à nobis desiciāt, & quiescāt. Vñ Apo. 7. Absorbet Deus oēm lachrymā ab oculis eorum. i. fctōrū. Et Hier. 31. Quiescat vox tua à ploratu, & oculi tui à lachrymis. Et hæc de bona lachryma sufficiāt.

¶ De lachryma verō in malo potes, dicere quod lachryma Fallentis deceptiōnis, Est (dico) lachryma deceptorū, q̄ Præsentis afflictionis, fingunt, se flere p̄ hoib. & eorum Sequentis damnationis, miserijs condolere. De quo Eccl. 12. Oculis suis lachrymabit inimicus, & si inuenit tps, nō satiabit sāguine. Itē est lachryma pctōrū. i. p̄na tpalis, q̄ pctōrib. infligit p̄ delictis. De qua Esa. 16. Inebriabo te lachryma mea efebō, & ceale. Itē est lachryma dānatorum, de qua Dauid gloriat euasisse dicens Pl. Benedictus Dñs, qm̄ eripuit aīam meā de morte, oculos meos à lachrymis, pedes meos à lapsu. Aduerte tñ, q̄ lachrymę n̄ dāt cūlibet p̄ libito volū ratis, sicut nec deuotio, sed q̄ ex quodā spūali dono p̄cedūt sunt deuotis orationibus & profundis cōsiderationib. impetrandę, sicut bene innuitur. Hier. 9. vbi dicitur. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum? & plorabo die ac noctē. Pl. Potum dabis nobis cum lachrymis in mensura. Ite sunt ergo bonę lachrymę. Et sufficit.

Lacus. Nota, q̄ lacus fouea, seu stagnū, aqua, luto, herbis, & piscib. plenum. Et est p̄prie lacus, vbi possunt aquę recolligi, & exinde nequeunt vacuare. Et significat in scriptura q̄q; in bono q̄q; in malo. In bono. n. signi

ficat profunditatem humilitatis. In malo vero designat profunditatem iniquitatis. De lacu humilitatis potest dici illud 2. Reg. 23. Desideravit David aquam de lacu. De lacu vero iniquitatis dicitur in Ps. q. p. dicitur lacu aperuit & effudit eum &c. Notem igitur quod triplex est malus lacus. Lacus mundi, lacus peccati lacus inferni. Lacus mundi, est nimis immundus, Lacus mundi debet vitari, Peccati, est nimis profundus, Lacus peccati debet detestari, Inferni, est nimis horridus, Lacus inferni debet formidari, Dico ergo primo, quod est lacus voraginis mundialis, Sicut enim lacus est limosus locus, quo visus, locus ranis & sanguisugis copiosus, sic verum mundus est lacus, in quo est limus carnalitate, lacu trepiditatis, aqua voluptatis, rana, loquacitatis, sanguisuga voracitatis cupiditatis. De quo Pl. Aeghmar. sicut cum dicitur dicitur lacu, factus sicut homo sine adiutorio iter mortuos liber. Vbi adverte, quod in isto lacu homines sunt valde diffamati. (Aestimari vult) Sunt culpas aggrauari (Cum de se dicitur.) Sunt valde sociati, quia sunt inter mortuos. Iste ergo est lacus mundi. Vnde iste est sicut lacus aqua hauri, vbi invenit bitumem tate tenacitatis, in sidiorum, quod nec aqua, nec igne dissolvit. Quia verum lacu huius mundi est bitumens, male re natiuitatis coluendo, vel peccati carnalitate, quod suos se quaces ita fortiter stringit & ligat, quod non potest peccato resistere. Vnde Th. 3. Lapsa est in lacu vita mea, potuerunt lapide super me &c. Quia veteri illi, qui lacu mundi ponunt statim lapide, in onere male consuetudinis opprimunt. Quod bene figuratum est Dan. vbi dicitur, quod Daniel postus est in lacu leonum, & postus est lapis magnus super os lacu. Et verum mundus dicitur lacus leonum, quia ibi hodie multi sunt leones. Ibi considerari in peccati & crudelis. Notatur igitur quod lacu intelligitur clausura, quod p. s. tribulationum, & miseriarum mundi, in qua pro certo boni includuntur, & a tyrannis & impijs immerguntur. Hier. 37. Ingressus est Hieremias in domum lacu. Et nota, quod lacus mundi est Umbrosus, Umbrosus dicitur quia, obscuritas ignoratque eruditus, & desideria viger ibi. Pl. Potuerunt me in lacu Periculosus, inferiori, tenet brosis & vmbra mortis. Lutuosus, quia sibi sunt seces, & lacu mularum immunditiam, tribulationum, & miseriarum. Hier. 38. Proiecerunt Hieremiam cum funibus in locum, in quo non erat aqua, sed lacus, & de se dicit Hieremias in cenam. Periculosus est, quia sicut lacu abundantia aialia crudelitas. Hippocami & crocodili, sicut quod dicit Seneca in libro naturalium quod non periculosum est in lacu huius balneare, quia homo a beluis vorat. Sic verum lacu mundi habitant typhani & homines crudeliter, quod molestant & deuorant circustantes. Figura Hier. 41. vbi dicitur, quod Ismael interfecit per medium lacu illos, quod dicebat habere thesaurum absconditum frumenti, vini, & olei. Apo. 14. Exiuit sanguis de lacu v. s. q. ad frenos equorum. Hic est ergo lacus voraginis mundialis. Secundum dico, quod est lacus voraginis cordialis. Cor. n. peccatoris vel est ipsum peccatum lacus. Ilocus vilis & immundus limo. & lacu peccatorum plenus, & herbis malarum cogitationum refertus. Sicut n. dicitur Isid. In hibernia est lacus vbi si palus fixus fuerit, illud quod in terra fuerit ferrum erit, illud vero, quod extra in aqua remanserit, lapis totus fiet, illud vero, quod aqua tactum non fuerit, in ligni specie remanebit, & sic erit in eodem baculo tres diuersae substantiae & naturae. Sic verum charissimi, in lacu peccati, illi, qui profundum figuntur in terra, in bonis terrenis per auaritia, statim sunt ferrei per crudelitatem & duritiam. Illi vero qui in aquis deliciarum merguntur, lapides, viri in deuotio, & frigidus efficiuntur. Qui vero sursum in aere per superbiam in mundi dignitatibus remanent, tales dicitur in specie ligni leuis & natatilis per superbiam pseuerant. De tali ergo lacu, de peccati statu dicitur Exo. 7. Extende manum tuam super aquas Aegypti, & super riuos fluminis, paludis, & lacus, & fiet sanguis. Sequitur. Et conuertitur fluminis, & fuit sanguis in tota terra Aegypti. Saggi. (dico) peccat, de quo dicitur Hier. 41. Interficiet eos Ismael in medio lacu. Tertio dico, quod est lacus voraginis infernalis. Ist. n. est lacus ira Dei, in quo mittit vinea reproborum, cum in die iudicij fuerit recollecta, sicut dicitur Apo. 14. Sicut n. in Noruegia, quod est Regio a sole distansissima, & in victualibus pauperima, est quod lacus inferni. Vbi dicitur corium postum efficitur lapis, sic verum lacu inferni, a quo sol veri luminis Christus ita est remotus, quod ibi radius suae gratiae non attingit, & vbi est fames perpetua. In pauperas, quod dicitur postum fuerit de corio, fiet lapis. Idcirco sicut lapis, & stabilis sicut lapis, qui non mouetur, quia, qui in mundo fuerit corium per carnalitate, ipse finit in lacu inferni fiet lapis per immobilitate, & per aeternam damnationis stabilitate. Vnde Exo. 15. Fiant immobiles quasi lapis. De il

lo lacu dicitur Esa. 24. Congregabunt congregatione fascis vniuersi lacu, & claudentur ibi in carcere. Vbi adverte, quod in isto lacu erit. Praeflura multitudinis, quia congregabunt in quatuordecim annis multitudinis (Congregatione inquit vniuersi fascis) factura turpitudinis (In lacum inquit inquit est. Lacum. Clausura multitudinis (Claudentur inquit ibi in carcere) De isto igitur lacu dicitur lucifero illud Esa. 14. Verunramen inquit ad infernum detraheris, in profundum lacu. Est igitur dictum aliquid de triplici malo lacu scilicet infernali cordiali, & mundiali.

Lamentum. Nota, quod luctus planctus lamentum, per eodem supponunt, quia tamen satis dictum est in alijs titulis. solummodo notabis, quod in scriptura reperitur luctus. Primo ergo dico, quod est luctus iustorum. **Lametu** { Fictorum, Iusti. n. magis solent in hoc mundo lametur Miserorum, tati, qui laetari, & magis tristari, qui con- Danatorum, solari. Miseriam. n. rati anteriores, qui exterioriores, tati anteriores, qui posterioriores inducunt prudentem hominem ad lametu, & ad mudanem & inepet legitiuam caritatem & ceterum Hic. 9. Vocare (inquit) lametrices, ut veniat, ad eas qui sapientes, mirtite, & ppeti et ut assumat super vos lamentum. Deducit oculi lacrimas, & palpebrae defluat aqua, quia vox lametationis audita est in Syon, quod vocatati sumus, & confusi vehemeter. Et nota, quod iustus emittit, & facit, & ppet lametum contritionis, dum seipsum videt interius. Lametu copiosum, dum proximum videt exterius. Lamentum deuotionis dum ad Deum spectat superius. Lametu desolationis, dum ad mundum spectat inferius. De lameto contritionis quod, scilicet huius qui considerat mala praeterita, quod commisit, & turpitudinem, quod per peccatum incurrerat interior homo dicitur Eze. 2. quod ipse vidit librum inuolutum, in quo erat scriptae lametationes, & carmine, & v. l. Liber. n. inuolutus & turbulens, est cetera penitentis, in qua per certo homo legit mala, quod fecit, & sic inuenit materia lamentationum. Penas, quas meruit, & sic inuenit vix timoribus & desolationibus. Veniat, qui sperat vel obtinuit, & sic inuenit carmen gaudij & consolationum. Vnde Isid. 1. soliloquio dicit. Nihil sunt lameta, si repliant peccata. Nihil valet a malis venia potest, & mala, quod tu de fles literare. Et li. 2. dicit. Grauius peccata gradia lameta desiderat. Nulla te res de peccato securum facit, nulla ibi securitatis deceptio blandiat, valere te aio magis opera, quam corpore, magis mente, quam carne. Aduersa luctu corporis remedia, aia egritudo mentem vulnerat, mentem curat. Istud est ergo lamentum contritionis. De lamento compassionis, quod, si conuenit pro miseris & infortunis proximorum, dicitur Hier. 9. Super motes assumam flerum & lamentum, & super preciosa deserti planctum, quoniam incensa sunt. Et Eze. 26. Attoniti sunt in repentino casu tuo, & mirabuntur affluentes super te lamentum, & dicent tibi, quomodo perijt quae habitas in mari. Constat n. quod infortunium & tribulatio aliorum, & maxime proximorum, nec non casus excellentium & agnorum inducunt hominem ad lametu. De lamento deuotionis, quod tunc contingit quod quod conuertens per familiaritatem deuotionem ad Deum indignum se reputat Dei laudem, & illa quod in oratione postulat obtinere, & inde ad lamentandum inducitur, & plangendum, & ad diuinam elementiam implorandum, dicitur Iudic. 6. Adorates, Dominum, & cetera lamentatione & fleru vnamimes, preces suas Domino effuderunt. De lameto vero desolationis, quod, huius facit sentiens & videns tribulationem mundi huius dicitur Hier. 9. Dolete filias vestras lamentum, & vnaquodque proxima vestra planctum, quia ascendit mors per fenestras vestras, ingressa est domos vestras. Et sic patet, quod est quoddam lametu quod est iustorum. Secundo dico, quod est quoddam lametu, quod est fictorum vel stultorum. Fictorum, quod, fingunt se lametates & penitentes, copiantes atque lugentes. Vel est istud est lametu stultorum & fatuorum, quod, trunc facit lamentant, quod bona mundi non habent pro libito & aduersum aliquid patiuntur. I. Mac. 1. Infirmati sunt, & speciositas mulierum immutata est, & ois maritum sumptis lamentum. Et Hic. 48. Glamabo ad viros muri fictilis lametates de plactu lazari. Tertio dico, quod est lamentum, quod est miserorum seu egenorum, qui, si per oppressiones tyrannorum & per impetus fortunae varios quos perferunt, emittunt gemitus & lamenta. Tho. 2. Comedit panem cum te more & luctu. Sequitur. Dies festi vestri conuertentur in lamentum. Quarto vero dico, quod est lamentum, quod est damnatorum, qui, si per peccata lamentant, & dolent, & quorum Praesens gaudium verititer finaliter in negorem. De quo. 1. Mac. 9. dicitur

quod dicitur, quod couter sunt nuptiae in luctum, & vox musicorum in forum in lamentum. Sic igitur patet quomodo lamentari conuenit multis causis. Vide vbi flere, Lugere, lacryma, Plactus, vel ploratus.

Lamina. Quia lamina nihil aliud sit, quam metalli particula, fusione vel malleatione in latitudine tenuata possumus notare, quod lamina metallorum sunt sculpendum & ad scribendum, ad ornandum, vestiendum, ad iuuandum & defendendum. Igitur per lamina intelligamus sacram scripturam, & ipsius documenta, sicut et exempla praecedentium sanctorum, & ipsorum notabilia monumenta. Ista enim nobis dilatant, & explicantur, & sicut quaedam laminae ad utilitatem videntur vel audientium fabricatae non strantur. Scripta enim quaeque de lamina aurea, quaeque argentea, quaeque plumbea quaeque ferrea Aurea (dico) per preciositatem promissorum, Et sic dico, quod Argentea per pulchritudinem consiliorum, per laminae hu Ferrae per asperitatem iudiciorum, per laminae hu Plumbea per molliem indulgentiam, per laminae hu Prae veritate, quae scriptura diuina est illa lamina, vbi erat scriptum nomen diei tetragrammaton, quae decorabat fratres sacerdotis, quoniam in tabernaculo ministrabat. Ad denotandum, quod nullus sacerdos est dignus Domino ministrare, nisi qui ista sacra lamina fronte conuersationis suae non cernerit decorare. Ista enim de lamina sacrae venerationis. Exo. 28. Erit lamina semper in fronte eius, ut placatus sit Dominus. Item per tales laminae nos vestimur clara venustate. Exempla enim sanctorum, sicut laminae aureae, quibus nos debemus esse vestiti & ornati. Oia enim quae erant in tabernaculo federis, erant vestimenta laminae aureae. Farca, tabulae, vestes &c. Ad denotandum, quod ois, qui sumus in tabernaculo Ecclesiae laminae exemplorum aurore debemus esse vestiti, & laminae aureorum documentorum muniti. Exo. 38. Vestes operuit lamina aurea. Laminae et aureae possunt significare bonas personas, quibus laminae Ecclesiae debet esse ornatum. Aduerte tamen, quod Nu. 16. dicitur, quod s. thuribula, de quibus exiuerat ignis, quod solum sperat ambitiosos sacerdotes, Deus pcepit in laminae venuari, & in altari affigi, ut scilicet videret illas, seueritate diuini iudicij cogitarent, ne forte talia aggredi praesumeret vel auderent. In quo notatur, quod per laminae sacrae scripturae non solum nobis ostenduntur exempla bonorum, imo et exempla, mores & iudicia malignorum, ut si caueamus a commisione similium delictorum. Itaque tales laminae nos defendemus mira probitate. De laminae et ferreae sunt plura & armaturae pro corporibus muniendis. Sic verum scripturae, documenta, & exempla sunt nobis contra hostis inferni iacula, tormenta Iob 44. Cartilago eius velut laminae ferreae. Aduerte tamen, quod hypocritae portant laminae argenteas pulchrae eloquentiae, & doctrinae, sed tamen inutiles, atque vanae sunt iuxta illud Esa. 30. Contaminabis laminae sculpsilium argenti, & vestimentum cōflacilis auri tui, quia scilicet sunt ppeti sicut sculpsilia, facta tamen & sine aia, hoc est dictum, sine sanctitate & iustitia, quamuis laminae aureae & argenteae. In honestate conuersationis & claritate doctrinae eloquentiae sint Esa. 40. Nūquid sculpsit cōflauit faber, aut artifex auro illud aut laminae argenteae argentarius? Sed non sic boni. Patet ergo, quod per laminae intelligitur sacra scriptura bonorum exemplorum cooperitorium & figura &c.

Lampas. Nota, quod lampas aliud est quam quoddam vitreum instrumentum igne, & oleo ad illuminandum ordinatum. Sumit igitur multipliciter in scriptura, in bono, & in malo. In bono n. significat virum perfectum virtute perfectionis per tria connotatua, scilicet in lampade lampade, in triplici, in splendor, ardor, liquor, quia, sicut virtute perfectionis vel in viro perfecto debet esse splendor honestatis, ut sic talis figuret in illo filio hominis Ardor charitatis, de quo dicitur Dan. 10. quod oculi eius velut liquor pietatis, pas ardens. In quibus verbis ostenditur, quod tria praedicta debent in lampade spirituali. In homine perfecto reperitur humor, splendor, feruor. Humor pietatis ad mitigandum, quod ostendit in verbo (Oculi) vbi. Est multus humor. Splendor honestatis ad illustrandum, quod ostendit, cum dicitur. (Lampas) ibi. n. debet esse arbor charitatis ad inflammandum, quod ostenditur (Ardens) Oleum dulcoris & clementiae, Primo igitur dico, quod in lumen decoris & apparentiae, lampade debet esse liquor Ignis amoris & amicitiae, pietatis, qui est nutritiuus. Et iste notatur in occulto, quia sicut ipse oculus inter cetera membra habet amplius de humore, sicut nos debemus hunc mul-

tum de pietatis dulcore. Similes prudentibus virginibus, qui cum lampadibus acceperunt oleum in vasis suis, & veniente sponso cum ipsis ad nuptias intrauerunt, sicut dicitur Matth. 25. Sic verum charissimi mihi, qui in lampade virtutis honestatis deferunt oleum pietatis digni sunt in nuptijs Paradisi recipi, & ibi cum sponso Christo ingredi & admitti (Oculi inquit). Vnde Thren. 2. defecerunt splendor oculi mei. Lacrymae enim denotant abundantiam humoris, & abundantiam pietatis. Si igitur in spirituali lampade liquor pietatis, quod est nutritiuus. Sed debet esse ibi splendor honestatis illuminatiuus, quod ostendit in vocabulo lampas principia ordinata ad illuminandum domum, sic virtus honestatis est ordinata ad lumen bonorum explorum alij ostendit. Vnde Exo. 20. Cunctus populus audiebat voces, & lampades videbat. Sicut enim Gedeo Tubis sonantibus, fractis legibus & lampadibus, splendet Madiarum, & deicit, sic verum si lagenas carnis nostrae per penitentiam frangimus si tuba orationis ad Deum fortiter preces fundimus, & paces bonorum explorum proximis nostris ostendimus, tunc proculdubio Madiarum diaboli deterremus, & de eorum tribus famus. Simus ergo tales, quod de nobis possit dici illud Nau. 2. A peccatis eorum quasi lampades & quasi fulgura discurrerunt. Hic est ergo splendor honestatis illuminatiuus. Tertio dico, quod in ista lampade debet esse feruor charitatis, quod est accensiuus. (Ardens inquit.) Sicut enim ignis in lampade esse necessarius, quia sine igne non potest ibi luminis claritas apparere, sic verum virtus charitatis nobis est necessaria, quia sine illa non pferat virtus, vel claritas honestatis. Fatuae enim Virgines fuerunt repulsa, quod oleum in lampadibus non habeat, sicut dicitur Matth. 25. Quia verum illi a Deo finaliter repellentur, qui cum lampadibus honestatis non habent oleum charitatis. (Ardens inquit.) Vnde de charitate Dei dicitur Can. 8. Lampades eius lampadae ignis atque flammatum. Vide supra de Ardore. Et sic ergo patet, quod lampas accipit in bono. In malo vero per lampade potest intelligi mundi prosperitas, vitru fragilis prosperitatis, Et ideo sicut papilliones solent Oleum carnalitate, delectari in lumine lampadis, & dum Ignis cupiditatis, non aduertunt, vel in oleo submergunt, vel a se eorum ignis incendio destrunt, sic verum fatui mundani dum delectantur in lumine mundanae prosperitatis, sepe fit, quod iam igne cupiditatis cremant, iam carnalitate oleo submergunt. Pl. In igne dei iudicis eos, in miseris non subsistet.

Lana. Nota, quod lana, quae passionem non sentit, nascitur ex carne, iterumque carnem vestit, & oia interiora operit atque tegit, iterumque calor nutrit corpus ab aeris intemperie defendit, iterumque exterius adheret, & tamen sine corporis periculo, imo cum utilitate & lucro tollitur & recedit, iterumque ab animalibus coicatur & exterius ad infinita artificia se expandit, potest multa & varia significare & tam in bono, quam in malo multipliciter designare. Significat enim, Corporis castitatem, primo ergo dico, quod inuenit lana Morum honestatem, castitatis inuolacra. Lana enim, ut dicitur Cordis charitatem, cum est quauis nascatur ex carne, verum Rerum facultatem, sicut tamen carneas passiones, sic Virginitas seu castitas, ois seu castitas. Et inde est quod velut Gedeonis cuius lana remansit, sicca, cum esset tota area mada facta, sicut dicitur Iudic. 6. signavit Virginem benedictam, quod sola fuit in intacta tota Matru aurea remanente corrupta. Sicut enim dicitur Pl. Deo dat niuem sicut lanam, nebulam sicut cinerem spargit. quod dicitur quod lana comparari potest niui, quod designat puram albedinam honestatis immaculatae. Lana enim exterius apparet, & cooperit quod dicitur interior laret. Lana est diuersis coloribus tingitur, ita quod vestimenta inde fiunt, quibus humana natura induitur, & ornatur. Ista est virtus honestatis, quod, quod dicitur in mente later solet tegere, & conuersatione humana morum & virtutum coloribus adornare. Iste sunt lanae coloris optimi, de quibus fit metio Eze. 27. Nulla enim res ita potest colores recipere sicut, lana est conuersatio. Vnde de quolibet honesta dicitur illud Dan. 7. Capilli eius quasi lana mada. Aduerte tamen, quod lana quae contingit supra & quandoque tinea, quia, in lana exterioris conuersationis, quod, si per hypocritam corrumpitur, quod, quod naturae luxuriae. Leu. 13. Haec est lex lepra vestimenti lanae. Lex dico, quia, si tale vestimentum nisi cessaret talis lepra, debebat comburi: quod dicitur, verum generatur ibidem tinea inuidia. Esa. 51. Sicut lanam de Dictione Berchorij. Pars ij. A 2 3 nota-

noravit eos tinea. Talem ergo lanam cum lino prohibetur portare filij Israel. Deut. 22. Non indues vestem, quae ex lana linoque contexta est, quia verè non decet hominem, quod interius habeat linum exterius lanam. Interius occultum, subtilem, & malitiosam intentionem, exterius verò rudam & fictam conversationem. Talibus ergo hypocritis videtur dictum illud Eia. 1. Si fuerint peccata vestra sicut coccinea quasi nix dealbabitur. Et si fuerint rubra quasi vermiculicis, sicut lana alba erunt, quasi diceret. Licet peccata coccinea, i. rubra & carnalia habeatis, vos tamen ipsa per hypocritism in exteriori conversione superficialiter dealbatis, ut de vobis dicit illud Ezech. 34. Lac comedebatis, & lana cooperiebamini, quia, sicut vult pasci lacte, i. delicias in secreto, licet velint vestiri, & operiri lana, i. honestate apparentia in aperto. Non sic, sed fit in vobis lana honestatis immaculata. Tertio inuenitur lana charitatis accumulata. Sicut, n. lana calefacit corpus, & resistit frigori, sic charitas mentem accendit, & resistit indevotionis torpori. Ista est lana coccinea, quae cum Hydropo erat utilis ad aperiendum populi, sicut dicitur Heb. 9. quia, lana coccinea, i. ignea seu flamma charitas purificat corda nostram. Quarto dico, quod inuenitur lana facultatis multiplicata. Substantia, n. palis dicitur lana, quia sine periculo non a nobis tollitur, imò certe cum commodo nostro, quia, si nisi tali lana tondeamur & spoliemur, calor avaritiae in nobis gignitur, & mens nostra pressa sub onere suffocatur. Verumtamen avari non curant tali lana tonderi, nec spolia, i. imò videntur dicere illud Osee 2. Vadam post amatores meos, qui dant panes mihi, & aquas meas, lanam meam & linum meum oleum meum, & potum meum. Ista tamen sunt fatui, quia, si finaliter ab eis tollere, & ipsos vacuos & nudos relinquerent. Vnde ibidem dicit Dominus. Sumam frumentum meum, & vinum meum, & liberabo lanam meam, & linum meum, quod operiebant ignominiam eius, & nunc revelabo stultitiam eius in conspectu amicorum eius, & vir non eruet eam de manu mea. Expone, quomodo Deus tollit terram de manibus avarorum, & ipsam finaliter nudam dimittit cum suis amatoribus. In omnibus, quos plus quam Deum diligere videbatur. Lancea ergo, i. epalia indumenta bonis Ecclesiasticis inhi debent. Linea verò, i. bona spiritualia ipsis solum modo conceduntur. Vnde dicit Ezech. 44. de sacerdotibus in templo ministri fratribus, quod vestibus lineis induebantur, & non ascenderat super eos quicquam laneum. Ista est ergo lana facultatis multiplicata. Quinto dico, quod inuenitur lana veritatis sanctificata, i. sacra scriptura, quam, s. oves spirituales, i. Christus propheta, & apostoli nobis attulerunt, & post se nobis reliquerunt, & exinde filios Dei induerunt & vestierunt. Vellus, n. cum lana aurea fuit antiquitus in Regno Cholorum, quod strenuissimus miles Isoton superatis draconibus & tauris flammuomis, in Graeciam deportavit, & exinde Regnum Colchorum spoliavit, sicut Quidius tamen historicus, quod dicit lib. 7. fabula 1. Sic re vera cum vellus, & lana sacra scripturae antiquitus solum esset in Chelchis, i. in populo Iudaeorum, constitit, quod Isoton, i. Jesus strenuissimus miles, istam nobis cum magno suo periculo, quia, s. a dracone & Tauris, i. a Pilato & Iudaeis passus est, nobis detulit, & exinde Graeciam, i. Ecclesiam insigniuit, & iudaicum populum expoliavit. Vnde de Ecclesia potest dici illud, quod de muliere forti dicitur Prou. 31. quod quae sicut lanam & linum, & operata est consilio manuum suarum. Lana enim cum lino queritur, quando sensus historicus cum mystico declaratur. Patet ergo, quomodo per lanam intelligitur. Veritas sanctificata: Facultas multiplicata: Charitas communicata & accumulata: Honestas immaculata: Castitas inniolata, & hac sufficiant.

Lancea. Dum lancea sic instrumentum longum, & acutum, ex ligno & ferro compositum, ad perforandum & ad defendendum, sive pro defensionis remedio fabricatum possum dicere moraliter, quod per lanceam potest intelligi omne illud quod mediante alicui inferri afflictio vel pictura. Signat igitur in bono quod malo. Et sic dicam in bono significato, quod nos inuenimus

Lanceam {
 Saluationis, Primò igitur dico, quod
 Correctionis, inuenit lancea salua
 Locutionis vel orationis, tionis, quae portat
 Compassionis, uit secus Christus dimi
 cas. Haec est lancea crucis, quae mediante Christi pugnavit, & pu

git contra diabolum pro peccatoribus triumphauit. Vnde de spinis, i. de peccatoribus ista lancea deuictis potest dici illud 3. Reg. 23. Quasi spinae (inquit) euellentur vniuersi, qui non tanguntur manibus, sed si quis eas tangere voluerit amittit ferro & ligno lancea. Ferrum enim fuerit clauis, quos habuit Christus in manibus, lignum fuit crux & spinae, ferrum autem lanceatum fuit ad lateram lancea qua in cruce fuit percussus de qua dicit Io. 19. quod vnus militum lancea lateram eius aperuit. Ista est igitur lancea saluationis, quia, s. Christus per istam saluauit genus humanum. Qui libet etiam si ista lancea per deuotionem se armauerit, de hostibus facilius pualet. Sicut, n. si gita Hercules quando occidit hydrum serpentem mirabiliter pluribus capitibus. Abscisus renascitur virtutem maximam in eius sanguine receperunt, ita quod tandem Graeci non potuerunt Troianorum vincere sine ipsis, sicut ponit historici, & Quidius hoc recitat, sic non mirum si lancea crucis & clauis in sanguine Christi fuerit tincta (Hydrum pro certo similis eo, s. quod ex diuersis capitibus, i. diuersis naturis constat, s. deitate, aia, & corpore, eius tamen duo capita sublata de medio pro morte, corpus, s. aia, renata post mortem per resurrectionem fuerunt & ad statum primum reuenerunt) in praefato sanguine virtute maxima fuerit praedita, & ibi mirabiliter conseruata, & ad iuuandum homines contra demones apta facta, si tamen per deuotionem habita fuerint & portata. Diabolus, n. istam lanceam, quae, s. tanto praestio arantio milite victus, cognita formidat. Et ideo non libenter tationem impedit hominem, qui hanc portat. Narra, si vis de lancea Christi corporali, quae tunc per Godefridum de Bullone, quoniam Christiani Antiochia obsidebat, mirabiliter & preclaratione fuit inuenta, & ibi per eam multa miracula diuinitus perpetrata. Bn ergo dico, quod est ista lancea saluationis quam portauit Christus dimicans. Secundo dico, quod inuenitur lancea correctionis, quae debet hinc rector iudicis. Quia re vera ad praestatum iudicium vel potestatem spectat, quod lancea, i. punitura correctionis contra impios sit armatus. Lancea, n. habet ferrum durum, & lignum tenerum, ferrum acutum & lignum planum: ferrum stridit, lignum longum, vtriusque tunc rectum. In quo notatur, quod lancea, i. iustitia Principis vel praetati simul habere debet. s. ferrum & lignum, i. duram seueritatem, & mollem benignitatem. Quia licet si in ipso inueniatur seueritas pungenis, ibi tamen inuenitur debet suauitas seu planities mulcens & vngens, & hoc certe tali modo, quia etiam ferrum debet esse ligno breuius, quia in iudice debet seueritas esse breuis, dulcor verò durabilis atque longus, quia, s. breuius, & solius cui res exigit, debet seueritas durare. Lignum verò, i. suauitas vel mollities benignitas, & planities modelitiae & deliberatiue tarditatis debet in negocijs longa esse. Vtraque tamen, s. ferrum, & lignum, & dulcor & tarditas & celeritas, debent habere certitudinem, & sequitatis & iustitiae veritatem. Quia, s. siue punit, siue parcat, siue subdat, siue tarde & plane procedat, nunquam tamen debet a rectitudine iustitiae recedere, sed iustus & rectus vbi libet semper esse. Vnde leo in sermone de pentecoste dicit. Melior est lentior gradus per iter rectum, quam velocitas festina per deuium. De tali ergo lancea correctionis potest dici illud. 3. Par. 23. Dedit Ioiada sacerdos centurionibus lanceas. Ista est ergo lancea correctionis, quae debet habere rector iudicans. Tertio dico, quod inuenitur lancea locutionis, quae debet habere doctor praedicans. Verbum enim Dei lancea dicitur, pro eo, quod inde adiutor cordicibus vulnerat. Et si vis, dic quomodo lancea verbi debet esse acuta per reprehensionem: plana per moderationem: suavis per monitionem & consolationem: longa per deliberationem, recta per veritatis & iustitiae annunciationem: polita per honestam & pulchram locutionem. Vnde de talibus lanceis dicitur Hier. 46. Praeparate scutum & clypeum, & procedite ad bellum. Io. vos praedicatores. Sequistate i galeis, ponite lanceas, induite vos loricas. Ita pro certo faciebat antiquitus sancti viri, quod terrena negotia dimittent & verbi lanceam assument, & praedicatores fiebant. Sicut apparuit Petro & Heliseo, qui de piscatore & bubulco facti sunt praedicatores, apostoli & prophetae. Vnde isti vident fecisse iuxta illud Iohel. 3. Occidit arara vestra i gladios, & ligones vestros in lanceas. Cuius tamen proculdubio est hodie contrarium, quia, s. rustici non conuertunt ligones suos i lanceas, imò pro certo viri sapientes & docti conuertunt suas lanceas in ligones, in quantum officium praedicationis de ferunt,

ferunt ad terrena negotia se conuertunt, sicut patet in platis nostris hodie, qui de praedicationis officio nihil curant, mundi verò negocijs prorsus vacant. Iuxta illud Eia. 2. Cōstabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces. Vnde iam videtur verificatum illud 1. Reg. 13. Non est inuentus gladius aut lancea in manu totius populi proter Saul & Ionathā. Quia re vera tales lanceae hodie de nostris manibus, exceptis paucissimis, defecerunt. Ista est ergo lancea locutionis seu orationis quam debet hinc doctor praedicans. Quarto dico, quod inuenitur lancea compassionis, quam debet habere diues claudicans, hinc est Eleemosyna. Ista est, n. lancea cui quae diuites & et alij peccatores praestant contra diabolum seueri. Et ista similiter debet esse plana, recta & longa. Plana dico & benigna, & beneuola, & cui vultu placido, & iocundo, iuxta illud Eccl. 3. In omni dato tuo hilarare fac vultum tuum. Recta est, quia de suo non de alieno debet fieri Eleemosyna Tho. 4. Ex tua suba fac Eleemosynam, & ne auertas faciem tuam ab illo paupere. Longa in super, quia, s. diu debet perseuerare, & nunquam quae diu poteris deficere, nec cessare. Vel longa debet esse, quia, s. et vsque ad illos qui longe sunt se extendere debet & tamen propinquos quos extraneos adiuuare. Ut sic dicat talis illud Eia. 57. Reddidi consolationes ipsi pacem ei, qui longum est, & qui prope est. Et breuiter ista est lancea contra diabolum, pugnatrice de qua dicit Eccl. 3. Conclude Eleemosynam in super pauperis, & hinc pro te exorabit ab omni malo. Sequitur scutum potestatis, & super lanceam aduersus inimicum tuum pugnabit. Et sic patet, quod lancea quadruplex sumit in bono modo, seu est in bono significato. Sed re vera adhuc dico, quod lancea potest sumi in malo significato, & sic notabo, quod in scriptura reperitur. s.

Lancea {
 Detractionis, Detraitor lancearum virum inno
 Proditionis, citem. Vnde de Chaldeis con
 Direptionis, tra filios Israel venientibus dicitur
 Tentationis, dicitur, quod isti sagittis suis, & in la
 Damnationis, ceis gloriantur. Quia, sicut dicit
 Hierem. 9. Sagitta vulnerans lingua eorum. Proditor laceat
 virum confidentem, s. proprium amicum. Vnde Prou. 26. Sicut
 noxius est, qui mittit sagittas & lanceas in mortem, sic qui
 fraudulenter noceat amico suo. Tyrannus seu direptor laceat
 virum indigentem & virum innocentem. s. pauperem se de
 fendere non valentem. Vnde de impio Saul dicit 1. Reg. 19. quod
 viuis est Saul lancea percutere David, i. pauperem. Tentator
 lanceat iustum non cauentem sibi. Vnde diabolus figuratur
 i Ioab 2. Reg. 18. qui infixit tres lanceas in corde Absalon.
 Quia re vera Ioab, i. diabolus, tres lanceas, i. tres spes princi
 pales tentationum, s. superbia avaritiam & luxuriam, infixit
 i corde hominis qui potest ipsum, s. spiritualiter destruit, &
 occidit. Vnde inquis expertus lanceas tationum istius ho
 stis dicit Iob 16. Hostis meus terribilibus oculis me intui
 tus est. Sequitur. Circumdidit me lanceis suis, conuulnera
 uit lumbos meos, non pepercit, & effudit in terra viscera
 mea. Damnatore lanceat paruum delinquentem, vel diabolus, quod
 Christus, qui est iudicando ordinarius damnator, vel diabolus, quod
 est sententiae executor, lancea seu punitura damnationis &
 mortis vulnerat delinquentem. Vnde de Christo futuro iu
 dice dicitur Sap. 5. Auert diram iram in lanceam, & pugna
 bit pro eo orbis terrarum contra infensatos. Sic ergo patet,
 quomodo tam in bono, quam in malo significato lancea sumit
 multas modis videlicet sagitta & Gladio

Languor. Languere. Languidus. Nota, quod languor, videtur esse quid medium inter actuale infirmitatem & realem sanitatem. Languor enim signat lenitatem seu tarditatem vigoris, cum desiderio attingendi perfectionem finis. Igitur sicut etiam bene dicit Mauricius, dico, quod in scriptura inuenitur

Languor {
 Naturalis, quod est singulorum, Primò ergo di
 Virtualis, & est perfectiorum, co, quod languet fin
 Criminalis, & est iniquorum, guli naturaliter.
 Temporalis & est miserorum, Natura, n. huma
 Aeternalis, & est damnatorum. na, p. tpe huius vi
 ta: valde est languida, & in suis operibus, imperfecta. A plara
 enim pedis vsque ad verticem non est in ea sanitas. Praemittitur.
 Oe. n. caput languidum, & omne cor marces. Eia. 1. Cōstat, n.
 quod hic viuimus, multis laboribus subiaccemus. Et ideo multi
 fuerunt antiquitus, qui vita languidam abhorrentes, mor-

tem vita beatiorum dicebant, & ideo in puerperijs plorabant, & in funeribus amicorum gaudebant sicut de Thracibus aliquibus populis exemplificat Solinus, & Valerius Maximus. lib. 2. c. 1. Ad quod facit etiam scriptura Eccl. 30. Melior est mors, quam vita, & requies aeterna, quam languor perseverans. Natura enim humana subiecta est

Languori {
 Doloris & infirmitatis,
 Laboris & poenitentiae,
 Timoris & stupiditatis,
 Torporis & debilitatis,
 Terroris & fatuitatis,
 Meroris & flexibilitatis.

Dico ergo, quod languet natura per dolorem & infirmitatem. 3. Reg. 17. Factus est, ut egrotaret filius matris familias, & erat languor fortissimus. Vnde Par. 2. Tu autem egrotabis languore pessimo. Item languet natura per laborem & poenitentiam. Vnde Ps. Oculi mei languerunt in inopia. Osee 3. Vidit Effraim languorem suum, & Iudas vinculum suum. Item languet natura per timorem & stupiditatem. Vnde Sap. 17. Hi cum derisu pleni dolore, alius timore languebant. Item languet natura per torporis & debilitatem. Mala. 1. Si offeratis claudum, cecum, i. languidum, nonne malum est? Item languet natura per errorem & fatuitatem, ita, n. languent ingenia sicut corpora. Ille, n. in animo languere dicitur, qui nulli certo inhæret, sed vndique per dubitationes & quaestiones vagatur. Vnde 1. Tim. 6. dicitur, quod non acquiescit sanis sermonibus superbus est & nihil sciens. Languet circa quaestiones & pugnas verborum. Item languet natura per errorem, & flexibilitatem, hoc est dictum, per tristitiam. Vnde 1. Mac. 6. Et audiuit Rex sermones istos expauit, & commotus est valde, & decidit in lectum, & incidit in languorem per tristitiam. Isti sunt ergo languores humani, videlicet

Moror, Istos tamen languores, ut in nobis curaret, Christus assumpsit, & pro nobis languidus factus fuit. Eia. 53. Verè languores nostros ipse pulit, & dolores nostros ipse portauit. Sic ergo patet, quomodo languet singuli naturaliter

Secundò dico, quod languent deuoti virtualiter. Et sic dico, quod iusti languens praedilatione celestis patriae, praedilectione vniuersionis diuinae, praedilcurfione mundi & miseriae. Et sic dico, quod apud istos est

Languor {
 Desiderans, De languore deuotionis per quem
 Considerans, celestia desiderant dicitur Nea. 2. quod
 Reuerberans, Negmas desiderans reparatio
 nē Hierusalem, & populi Israelitici reditum in eandem
 uauit vinum, i. feruore deuotionis, & dedit Regi, i. Christo. Et
 sequitur verbum ipsum Nea. 2. Et eram (inquit) languidus
 ante faciem Regis, s. praedilcurfione celestis Hierusalem. De
 languore dilectionis, quo Deus & homo confederatur, dicit
 Cant. 2. Fulcite me floribus, stipate malis, quia amore lan
 guet. Et sunt herba sponfae, i. anime sponsum suum, i. Christum
 feruentissimè diligentes. Amor enim propriè languor dicitur
 pro eo quod desiderata sanitas nec attingitur, nec penitus de
 speratur, sed sub certo, & pendulo, & in voluntate alteri
 expectatur. Sacta enim anima quae hic corporis carcere &
 exilio sunt detentae, dum Christum quem amant tenere nequeunt
 sicut optant, dicuntur languere, eo quod sub spe adhuc incerta
 noscuntur sponfi gloria expectare. Cantorum 5. Adiuu
 vos filiae Hierusalem, si inueneritis dilectum meum, ut annu
 cietis, quia amore languet. Et sunt verba anime sanctae, quae
 est in via, ad animas sanctas quae sunt in patria. Itè de lan
 guore mundani incolatus, seu mundanae habitacionis, per quem
 terrestria reijciuntur, seu vilipenduntur. Nota, quod homo videns se
 esse corporis cistulis inclusum, infortunij tabulis declusum
 errorum nebulis obtusum, mundanis iaculis contusum, a ce
 li ferulis exclusum, languet & mentaliter sursum tendit, in
 ma, seu terrestria vilipendit. Per traditum sum, & non egrediebar,
 oculi mei languerunt praedilcurfione inopia. Non egrediebar
 (inquit) scilicet auctoritatem mundi vel corporis, & ideo
 oculi mei scilicet mentis, languerunt praedilcurfione inopia, scilicet
 celestium premiorum, vel praedilcurfione terrestriū defectuum
 vel malorum. Igitur patet, quomodo languent deuoti virtualiter.
 Tertio verò dico, quod languent iniqui criminaliter. Cōstat, n. quod peccatores sunt in periculoso languore.
 Nullus enim languor deterior quod peccatum. Languidus, n. Diuision. Berchorij. Pars ij. A a 4 Non

non habent gustū, non exercent actū, non lucratur passū, nō emittit iactū. Sic nec p̄ctōr gūtat cęlestia, exercent virtualia, ac q̄ri premia, nec curat rēgia. Et re vera particulariter p̄ctōr dicit, q̄ p̄ctōres languēt, luxuria renes dissoluēt, Galtrimargia vires enervante. Pertinacia mentē innoluēt. Ita. n. tria faciunt hōiem spūaliter languidū. s. luxuria. 2. Reg. 13. Cuba sup lectū & languorē stimula. s. vt possis corrūpere Thamar filiā Regis. Itē gula seu Galtrimargia 2. Par. 21. Agrotabis languore pessimo vteri, donec egrediant vitalia tua. Item obstinatio, seu p̄tinacia, de quo Eccl. 10. Lāguor plixior grauat medicū breuē languorē p̄cidit medicus. Iusti ergo talē languorē p̄occupant, & sentientes tentationes, humilitatis & confessionis adhibent remediū nē succumbant. Eccl. 18. Ante languorem adhibe medicinā. Tales tñ languidi. i. p̄ctōres, à Christo q̄i curantur, & eius gr̄e medicina ad sanitatē gr̄e reducuntur, sicut d̄r Mar. 1. q̄ iesus curabat multos, qui vexabantur varijs languorib. Aduerte tñ, q̄ sicut languidus indiget adiutorio, sic p̄ctōr. Indiget. n. adiutorio. p̄dicatoris, correctoris, vel gubernatoris. Vnde Io. 5. d̄r, q̄ languidus ille qui sine sanitate per longa tpa fuit iuxta piscinā probaticā, excusauit, se dicens. Hōiem nō habeo q̄ mora aqua per Angelū ponat in me piscinā. Quā tñ oīa possunt cedere in vituperiū p̄latorum & p̄dicatorum pp̄ quorum negligētia adhuc restat multitudo hōium languidorū. Io. 5. Erat in Hierl̄m probatica piscina, habens quinq; porticus, in his iacebat multitudo languentium, cœcorum, claudorum & aridorum expectantium aquā motum. Et sic breuiter dico, q̄ inuenitur languor culpę, gratię, & naturę. De lāguore quo modō languent miseri temporaliter, satis dictū est sicut in primo. De languore verō pœnę perpetuę, quo damnati sci licet languent æternaliter nihil ad p̄sens, sed illud solum, quod dicitur populo peccatori Deut. 28. Augebit Dominus plagas tuas, plagas magnas & perseverantes infirmitates pessimas, & perpetuas, in super & vnuerſas languores. Sic igitur dixi aliquid de quadruplici languore.

Lapis. Nota, q̄ lapis multipliciter sumitur in scriptura. Sumit. n. in bono & in malo. In bono. n. signat virum stabilem & constantem. In malo autē designat virum insensibilem & inconstantem, sive ignorantem. Dicitur ergo primo de bono significato, q̄ per lapides intelliguntur virtutes interiores, vel viri perfectiores. Et dico virtutes interiores. Vñ Eze. 38. Oīs lapidē preciosus operimentum tuum. Sicut. n. lapides sunt viles pro plateis sternendis, pro ædificijs construendis, pro pontibus faciendis, pro hostib. expugnandis, pro lupis & bestijs effugandis, p̄ thesauris Regis ampliandis, pro infirmitatib. curandis, pro castris & ciuitatib. muniendis, sic p̄culdubio charissimi, spūales gr̄e & virtutes sunt necessarię & viles primo, vt exinde platea aq̄i. constantia ãternatur & adornetur. Vnde Esa. 54. Ecce sternā per ordinē lapides tuos. Item vt edificium spūualis perfectionis exinde in interiori homine construat. Iudith 1. Nabuchodonosor edificauit ciuitatem potentissimam ex lapidib. quadratis. Item vt p̄ons & introitus ad ingrediendū Paradisum ædificetur. Esa. 54. Ecce dabo portas tuas in lapides sculptos. Itē vt hostes nri. Immundus, caro, dēmonia, expugnent. & vt ēr bettię & lupi. i. dēmones & tentationes expellantur & superentur. Vnde 1. Reg. 17. d̄r, q̄ David elegit quinq; lapides lympidissimos de torrente ad interficiendum Goliā. Item viles sunt, vt inde thesaurus Regis cordis humani dicit. Vnde dicitur Hester 1. q̄ lectuli aurei erant in cōuiuio Assueri, in quibus lapides dispositi erant, quos mira varietate pictura decorabat. Lectuli. n. aurei sunt cōsciētia pura. Itē viles sunt, vt infirmitates p̄ctōrum medeant atq; sanentur. Vnde 1. Reg. 7. d̄r, q̄ vocatum est nomen loci illius, lapis adiutorij. Item viles sunt vt ciuitas & caltrum cordis nostri contra insultus tentationum muniat & defendatur. Vnde 1. Mach. 10. d̄r, quod Iudai exstruxerunt muros in circuitu per montem Syon lapidibus quadratis. Et ideō breuiter charissimi, debemus lapidib. virtutum ornari, supdari, muniari, & fabricari, vt bene cōpositi & ædificati possimus ante Dominum inueniri. Figurati illis Angelis, de quibus dicitur Apo. 1. 4. quod exierunt septem Angeli de templo, vestiti lapide mundo & candido, & p̄cincti circa mammillas zonis aureis. Quia verē charissimi nos debemus esse Angeli per puritatem vestiti lapide mudo per sanctē & vir

tuosē cōuersationis honestatem. Et circa mammillas. i. cū cor debemus esse p̄cincti zonis aureis per charitatē. Omnis. n. lapis preciosus. i. oē genus virtutum debet esse operimentum nostrum, sicut d̄r Eze. 28. Vt simus sicut vas aurū solidum, ornatum omni lapide precioso. Eccl. 50. Vbi aduerte, quod per lapides possunt intelligi spūaliter tres virtutes secundum tres lapides proprietates. Lapis enim naturaliter est grauis ad descendendum. Ideō dicitur (vas aurū), quia aurum summe dicitur ponderare. Et fortis ad sustinendū. Ideō dicitur (solidum) Est durus ad faciendum. Ideō dicitur (Lapide) quia lapis dicitur quasi lædens pedem. Sic verē charissimi, dico quod per lapides intelligitur Humilitas enim, Humilitas, per quam aggramur, veniē inclinamur, Stabilitas, per quam roboramur, veniē inclinamur, Seueritas, per quam castigamur. Ideō d̄r vas aurū, q̄ scilicet est valde ponderosum. Stabilitate constantiæ roboramur. Ideō d̄r solidum. Seueritate culpę castigamur. Ideō dicitur lapis, quasi lædens pedem. Simus igitur ponderosus per humilitatem (Vas inquit aurū) Quia sicut aurū est magis ponderosum ceteris metallis, sic verē nos debemus esse graues & humiles, ad inferiora per humilitatem tendentes, & inferiorem statū & gradum diligentes, & tenentes. Tob 41. Sternet sibi aurum quasi lutū. Lapidē enim naturaliter sunt graues, & ad inferiora tendentes, & locū inferiorem tenentes quia verē locum inferiorem & statum inferiorem debemus appetere, & semper per humilitatem nos sub alijs inclinare. Exo. 15. Descenderunt in profundum quasi lapis. Lapis. n. humilitatis semper petit inferiorem. Et iō sicut res, que est infimo, nō p̄t cadere quā propter locus inferior est locus tutior, q̄. i. de locus facilius homo cadit, sic verē status, & gradus infimus & humilis est tutus, quia itum non sequitur supbia lapsus seu casus. Humilitas. n. est sicut lapis achites qui portatus & habitus prohibet, ne hō casum epilepię pariat. Quia verē si epilepticus lucifer lapidem humilitatis habuisset, nunquam de celi solio cecidisset. Vñ de isto lapide, qui sic in ferius vult iacere dicit Exo. 24. Viderūt Dñm Deum Israel, & sub pedib. eius quasi opus lapidis Sapphiri. Simus ergo ponderosus per humilitatem. Item nos debemus esse vigorosi per stabilitatem (Solidum inquit) Sicut. n. lapides naturaliter sunt solidi, & non cōcui, fortes & non debiles, & ideō sub onere non flectuntur, nec facilius confringunt, sic verē viri perfecti debent esse solidi & vigorosi, nō flexibiles, nec defensionē (Solidum inquit) Et lapides ponunt in fundamentis ædificiorum, eo q̄ totum p̄odus edi ficij possint melius sustinere. Vnde 2. Reg. 5. P̄cepit Rex, vt tollerent lapis grandes p̄ciosos fundamentū tēpli. Virtus enim constantiæ similis est lapidi adamantini, qui tantum habet soliditatem, q̄ nō p̄t ferro vel calibe penetrari. Quia verē nihil est, q̄ possit destruere vel cassare constantiam stabilis firmitatis (Solidū inquit) Vnde de talibus bene dicitur Iob 37. quod solidissimē quasi gre fundati sunt. Simus ergo vigorosi per stabilitatē Itē debemus esse rigorosi p̄ seueritatē (Lapide inquit) Sicut. n. lapis est naturaliter durus, intantum, q̄ mēbra nuda solēt facilius lædere, & iō lapides dicuntur quasi lædentes pedes, sic verē nos debemus q̄nq; esse duri & rigorosi, & pedū. i. affectionū Iesuī & correctiui. Iob 38. In similitudinem lapidis duratur aque. Duritia. n. lapidis signat seueritatem correctionis, quia quidam peccatores sunt per seueritatem ferendi, & per cōrectionē sepius lapidandi. Lapis enim preciosus, qui dicitur pyrites, solēt adurere digitos eum tagētes. Sic bonus & rigorosus iudex debet corrigere proteruiam sibi nocentis, & suis iustis iustionibus obuiantis. Vnde nota, q̄ lapidibus seueritatis & iustitię debet lapidari, & percussimā à Deo, quam à prelato plura genera personarum scilicet Superbi & elati, Igitur digni sunt lapidari superbi & elati. Vnde Exo. 10. Omnis, qui tetigerit montem, lapidibus opprimetur. Mons. n. superbiā designat. Item proterui & obtinati. Vnde Deut. 21. dicitur, quod si quis genuerit filium

filium contumacē, & proteruum parentis. inobediētē comestitionib. & luxurię vicantē, lapidib. obruet eū populus ciuitatis. Itē crudelis & effrenatus. Vñ d̄r Exo. 21. q̄ si bos conueta hōiem occidebat erat lapidib. obruendus. Itē carnales & inquinati, quia sicut d̄r Io. 8. Vbi aduerte deprehēsa à in dūalcerio iussit Moyſes lapidari. Itē blasphemus & detractor, quia sicut d̄r Leu. 24. Vir, sine mulier, in quib. erat phitonichus vel diuinationis spiritus, erat lapidib. obruendus. De detractor autē non est aliud q̄ quedā aliorū actiū mala æstimator & diuinatio. De blasphemis ēr iuratorib. d̄r Leu. 24. Educ foras blasphemum, ut lapidetur eum oīs populus. Itē auari ac que raptores, sicut de Achor d̄r, qui furatus fuerat regulam auream, & corineum pallium, qui sicut d̄r Ioſue 8. fuit ex iussu Dñi lapidatus. Item ambitiosi appetitores, de quib. d̄r Heb. 12. Bestia, quę tetigit mōrem, lapidetur. Bestia. n. est bestialis hō qui montem dignitatis ecclesiasticę per ambitio nē ascendit. Tales igitur peccatores debent puniri, & lapidib. seueritatis & iustitię, & hic & in futuro iudicio castigari. Et iō talib. cōminat Dominus Eze. 38. in persona Gog? vbi d̄r. Iudicabo eum peste, & sanguine, & imbre uehementi & lapidib. inmensis, ignem & sulphur pluuem super eum. Sic igitur, pater, quomodo per lapides intelliguntur virtutes, q̄ ad ædificandū animam spūaliter requiruntur. Quā bene figuratur ex Exo. 28. vbi p̄cipitur, q̄ in vestimento Aaron sacerdotis ponent in quatuor ordinib. duodecim lapides preciosos in quib. nomina 12. filiorum Israel sculperentur. Quorū lapidū primus fuit sardius, secundus thopasius, tertius smaragdus, quartus carbunculus, quintus sapphirus, sextus lapis, septimus ligurius, octauus achates, nonus methyllus, decimus chrysolitus vnde cimus onychinus, duo decimus beryllus. His. n. 12. lapidib. vestis sacerdotalis ornabatur, & sine istis sanctuarium Dñi nō ingrediebatur. Sic verē charissimi, nos ecclesiastici cū sumus sacerdotes, sive in alijs dignitatibus, vel gradib. constituti, debemus in vestimēto nostrę cōuersionis duodecim lapides. i. virtutes duodecim habere, & ipsos nobiscum continēde deponere. Itē verē sunt spei certitudo, ista est Sardius, qui facit audacem, & timores dicitur effugare: obediētia promptitudo, ista est thopasius, qui em influentiā lunę se dicitur regulare: honestatis pulchritudo, ista est smaragdus, qui visum dicitur delectare: perseverantia longitudo, ista est carbunculus, q̄ die ac nocte dicitur ritulare: charitatis plenitudo, ista est sapphirus, qui discordes d̄r reconciliare: fidei lymitudo, ista est lapis, qui oculos d̄r clarificare: abstinentię arcitudo ista est ligurius, qui fluxum ventris d̄r temperare: pietatis mesticudo, ista est achates, qui tempestates dicitur quietare: diligentia sollicitudo, ista est amethystus, q̄ dicitur vigiliam procurare. Humilitatis fortitudo, ista est chrysolitus, qui dæmones d̄r deterrere, timoris Dei sanctitudo, ista est onychinus, qui tremorem oculorum d̄r generare, modestiā micitudo ista est beryllus, qui dicitur lites moderari. Ita sunt ergo. 12. spūalia ornamenta quibus nos Christiani, & maxime ecclesiastici debemus spūaliter ornari. Ita est. n. corona stellarum. 12. i. p̄dictis virtutib. 12. adornari, & spūaliter coronari, de quolibet dicitur illud Pf. Domine p̄uenisti eum in benedictionib. dulcedinis, posuisti in capite eius coronam de lapide precioso. Nos. n. per Sardium spei, timorem seruillem superamus, per thopasium obedientię, lunnem id. maiorum nostrorum nos in fluentię cōfusione maris: per smaragdum honestatis, visus aliorum recreamus, per carbunculum perseverantia, nocte & die. i. continēde corā Domino rurilamus: per sapphirum charitatis, nos cum discōrdib. reconciliamus: per iaspidē fidei, oculos intellectus clarificamus & subtiliamus p̄ ligurium abstinentię, fluxum vētris. i. ventis ingluuiem temperamus: per achatem penitentia, tēpeltates peccatorum diuertimus & immutamus: per amethystum diligentia, in bonis operib. sollicitē uigilamus, per chrysolium humilitatis dæmones terremus & conturbamus, p̄ onychinum. i. Dei timorem, oculum cordis ad tremē

dum Dei iusticiam inuitamus p̄ beryllū benignitatis, liti. & discordijs obuiamus. Et sic breuiter nos erimus (sicut dictū est Eccl. 50.) sicut uas aurū solidū, ornatum oī lapide precioso, ita quod nobis bene poterit dici illud quod dictum est primo Angelo Eze. 28. Omnis lapis preciosus operimentū tuū (Sardius) ropazius, smaragdus, carbunculus sapphirus, iaspis, ligurius, achates, amethystus, chrysolitus, beryllus, veruntamen aduerte, quod in uestimento Aaron iā p̄dictis. 12. lapidibus erant sculpta. 12. nomina filiorum Israel. Ad notandum, quod uiri ecclesiastici non solum debent habere p̄dictam virtutum aggregationem, quinimo cū hoc debent habere nomina Patriarcharum in se sculpta & celata per suę sanctę uitę imitationem. Vñ Sap. 18. de Aarō d̄r, q̄ in veste p̄deris, q̄ habebat totus orbis terrarū, & patētū magnalia in quatuor lapidū ordinib. erāt sculpta. Apo. 21. Et d̄r q̄ noua ciuitas Hierusalē, 12. habebat portas q̄ 12. lapidib. p̄ciosis fundabantur, & qb. noīa 12. Apostolorū super scribebant. Quia uerē charissimi, noua ciuitas Hierusalē. s. Paradisus, h̄t. 12. portas. i. 12. modos, quib. ibidem. possumus introires qui quidem introitus & ingressus. 12. Preciosus lapis b. i. de 12. p̄dictis virtutib. fabricantur. Quia uerē quilibet virtus de p̄dictis nihil aliud est q̄ quidā passus, q̄dam porta, quidā introitus & ingressus per quē p̄t ingredi uel intrari, & maxime si. 12. Apostolorum noīa super scribatur. i. s̄i. 2. Apostolorū fama & uita imitetur, doctrina uerō & scientia teneatur. Iō Ioſue 4. d̄r, q̄ 12. lapides Dei iordanis fluuii sūt assumpti, & signū trāitus filiorū Israel extra fluuiū sunt erecti. Quis. s̄ per istos. 12. lapides preciosos iordanem huius mundi se cure transimus, & terram promissionis Paradisi securiter introimus, pater igitur, quo per lapides intelliguntur gratię & virtutes. Vnde de Assuerō d̄r Hester 1. 5. q̄ ipse sedebat i Regno solij sui, indutus uestib. Regijs, auro fulgens & lapidib. preciosis. Sed adhuc dico, quod per lapidē potest intelligi vir perfectus. Sicut. n. lapis est naturaliter grauis, durus, frigidus, sterilis, & insensibilis, sic verē homo virtuosus debet esse grauis, & descendere per humilitatem durus & fortis esse per stabilitatem frigidus per castitatem, sterilis p̄ paupertatem, insensibilis per patientiā firmitate. Et iō sicut de lapidib. sunt edificia turriū & domorū, sic de talib. uiris p̄fectis debet edificari, & construi domus Ecclesię militantis. De ipsi ēr cōstruet finaliter domus Ecclesię triūphantis. Vñ. 1. Pet. 2. Tanquā lapides uiui super edificamini in domos spūales. Veruntamen sicut ad sensum uideamus, qd̄ domus non bene edificatur nisi lapides forti cemento inuicem cōiungantur, sic uerē domus religionis uel Ecclesię nunquā d̄r bene edificata, nisi multitudine lapidū. i. personarum fuerit per cementum charitatis vnica & colligata: Cuius tñ contrarium plangit Hieremias Thren. 4. Dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum. Et nota, quod inuenio in scriptura

- Quadratos, Sic verē charissimi, in Ecclesia
 - Ignitos, debent esse lapides quadrati p̄
 - Celatos, quatuor virtutum Cardinaliū
 - Erectos, quadraturas, de quibus dicitur
 - Oculatos, Iudith 1. q̄ ciuitas Egbathanis
 - Inuictos, erat edificata lapidib. quadratis.
- Egbathanis. n. interpretatur domus responsionis. Itē debent esse lapides igniti per charitatis inflammationem. Eze. 28. Posui te in monte sancto Dei, in medio lapidū ignitorū. Itē debent esse celati per penitentia sculpturam. Vñ Exo. 28. Celabuntur singuli lapides nominib. singulorum. Itē dēnt esse erecti per cōtemplationis eleuatūrā, & uniti p̄ cōpassionis ligaturam. Vnde de Iacob d̄r Gen. 28. quod ipse erexit lapidē in titulum, fundens oleum de super. Itē debent esse oculati per discretionis literaturam. Vnde Zac. 3. Super lapidē vnū septem oculi sunt. Item debent esse inuicti per cōpassionis tincturam. Gen. 3. Vnixisti lapidē &c. Et sic dico, quod per lapidē potest intelligi vir perfectus. Adhuc dico, quod per lapidē in malo significat potest intel ligi vir infidelis. s̄ p̄ctōr. Sicut. n. lapis deorsum mouetur. diffi culte portatur immobilis est, sterilis & insensibilis, durus, frigidus & obscurus, sic verē peccator deorsum tēdit p̄ avaritiā, diffi culte portatur per inobediētiam, immobilis est per pigritiā, sterilis est per omnium uirtutum carentiam, insensibilis est per in cōpassionis duritiam, durus per obstinātionis

nationis malitia, frigidus per inuentionis tepiditate. Obsecus per ignorantie caliginositate. Dico ergo, q lapis peccator est deorsum tendens per terrenorum amore. vñ Exo. 15. Descenderunt in profundu quasi lapis: Importabilis pino bedientia terrorē. Pl. Lapidē reprobaerunt edificantes. f. quasi ad nullius operis, aut iustionis executionē aptatū, & paratum: Immobiles p pigris torporē. Vnde ibidē Exod. 15. Fiat immobiles quasi lapis. Itē steriles p virtutū carentiā & feruorē. vnde Lu. 8. dī Semen, q cecidit super lapidē, aruit, quia nō habebat humorem. Item insensibilis per incō passionis duritiā & horrorē. vnde 1. Reg. 25. dī de Nabal, qd emortuū est intrinsecus cor suū, & factus est quasi lapis. Itē durus per obstinationis horrorē & frigidus per inuentionis aliorē. vnde Job 38. In similitudinē lapidis durant aquę & superficies abyssi confringitur. Itē obscuro per ignorantiā tenebrositate. vñ Job 38. Lapidē caliginis, & vmbra mortis diuidet torrentis. &c. Sufficit ad pñs. Nolui allegare multa exēpla, qd alibi ea iuenies i diuersis materijs allegata

A Laqueus. Nota, qd laqueus idem est, quod vinculu vel ligatura ad capiendum, vel detinendum ordinatum. Et accipitur laqueus vt communiter in malo, quia propter per laqueum potest intelligi spiritualiter quicquid potest hominem capere vel detinere. Est igitur triplex laqueus, videlicet

Laqueus { Tentationis, Primus laqueus est interior, & cordialis: Scđs laqueus est exterior & mundialis. Tertius laqueus est posterior & infernalis. Primus est laqueus peccatorū, & iste est laqueus tentationis, quo hoies a diabolo capiuntur. Vel laqueus malę cōsuetudinis, quo in criminib. detinetur, de quo in Pl. dī. In via hac, qua ambulabā, absconderūt superbi laqueū mihī. Hęc 4. Inuenti sunt in populo meo impij. (scđm ones vsurarij vel heretici) insidiantes velut aucupes, laqueos ponentes ad capiendum viros. Scđs est laqueus miserorum, & iste est laqueus tribulationum huius mundi, quib. infortunari & miseri detinentur, de quo dicitur in Pl. Deduxisti nos in laqueum, p̄suisti tribulationes in dorso nostro: Tertius est laqueus damnatorum, & iste est laqueus sententię & ordinationis diuinę, quę inferni tormentis damnatos laqueat & confringit. vnde Thren. 3. Formido, & laqueus factus est nobis, vastitas, & contritio. De laqueo ergo primo, scđm tentationis vel malę cōsuetudinis, potest dici quod iste laqueus.

Capit { Pecuniam diligentes, Primō ergo laqueantur homines p pecuniam. Sicur. n. Luxuriam exercentes, mines p pecuniam. Superbiam facientes, Lupus qñq; capit laqueo vel pedica dū famelicus existens prędam fatagit deorare (vnde quamuis lupus non intendat nisi satiare & recedere, qñ tñ pedem ponit in laqueum, necesse est ipsam ibi remanere) sic verē homo, dum ad prędam diuitiarum famelicus & desiderans inhjat satiare, & repleri, & diues fieri credit & curat, subito pes suę affectiois laqueo suę auaritię capit in quo ineq̄abiliter detinetur. vnde 1. Timo. 6. Qui voluit diuites fieri, in cidunt in laqueū & in tentationem diaboli. Et Prou. 21. Qui congregat thesauros, impinguetur ad laqueos mortis. Secundo laqueantur homines per luxuriam. Mulier. n. est sicut aranea, quę non cessat filare laqueos suos ad capiendum muscas. Quia, scđm mala mulier non cessat parare, & ornare se, & laqueos capillorum suorum tendere, vt possit muscas, quę diligunt sanguinem. i. luxuriosos, qui diligunt carnalitatem, attrahere per luxuriam & ligare, vñ Eccl. 7. dī. Inueni mulierem morte amariorem, quę laqueus venatorum est ad capiendas animas, sagenę est cor eius, vincula sunt manus eius. Tertio laqueantur homines per superbiam, & isti sunt sicut aues, quę cum diligunt volatum, sepe cum non aduertunt, laqueo capiuntur. Quia superbi dū ludus & volatus mundanę glorię eis placet, sepe fit quod a diabolo per superbiam laqueantur. vnde Eccl. 9. Sicut aues apprehenduntur, laqueo sic capiuntur hoies &c. sufficit. Vide infra de vinculis, & ligare, & supra, de alligare.

A Largus. Largitas. Nota, qd largitas idem est, qd liberalitas. Est. n. virtus quę dat danda, & retinet retinenda. Dī autem res larga, quando lata est & expansa, non cōtracta, inuoluta vel clausa. Et iō quia manus expansa, & elargata facilius dimittit cadere, & exi

re ire vel recedere, quę tenebat, bene per largitatem intelligitur liberalitas, q. s. sua dare & dimittere consuevit. 1. Mac. 3. Timuit Anthiocus ne non haberet donaria quę ante dederat larga manu. & de Aluero ē dī Hester. 2. quod iuxta regalem magnificentiam dona largius est. Multa ergo possunt dici de magnificentia largitatis, sed auctoritates vocales de ficiunt in scriptura. Vide infra ubi liberalitas, vbi beneficiū munus, dare, tribuere, & offerre.

Lasciua. Nota, qd lasciua signat insolentiam mentis & corporis, & leuitatem animi honestis morib. indicentem, quod peccatum specialiter pertinet ad luxuriosos, quia. scđm solēt in factis & sermonib. ceterisque insolentis lasciuire. vnde Amos. 6. dī, quod isti dormiūt in lectis obruentis, & lasciuunt in fratrib. suis. Et Prou. 7. dī de fatuo adolescente, & muliere pro caci, q. statim ea in seq̄tur quasi bos ductus ad victimā, & quasi agnus lasciuus & ignorans, & nescit, qd ad vincula stultus trahatur. Talis ergo lasciua, & talis morum incōpositio, uestiumq; gestuū, & actuum insolens leuitas, est in punctis reprehendat in religiosis tñ, clericis & pręlatis, nec non in sapientib. senib. grauiusq; personis principaliter condemnatur. Ex tali. n. lasciua labitur quis facilius in peccatum, & de peccato ad tormentum. vnde Osee 4. Si cur uacca lasciuens declinauit Israel nō pascet eos Dñs, fornicatione fornicata sit. Nā vt dicit Hiero. in sermone, Semper fatuitati lasciua est vicina. Sunt sibi vicina venter & genitalia, & per ordinem mēbrorum, ordo est vitiorum. Omittō vnde vbi cūq; agitur de insolentia, de Inconstantia, de Instabilitate, & similib. & vbi Inuentus, Adolescentia & c. quia auctoritates vocales non sunt nisi in originalib. Et si vis, nota, quod sapiens debet lasciuiam abijcere & repellere, scđm

A corde, A corde fugiat insolens affectus, Ab ore, Ab ore recedat lasciuus affectus, A corpore, A corpore desit impudicus gestus, Ab opere, Ab opere abicit inhonestus actus. Fugiat ergo lasciua a corde & cōsciētia, qd sic dicit Isid. in Inijs lib. 3. c. 20. Sp̄ conscientia viri Dei debet esse humiliter tristis. sicut per humilitatem nō superbiat, & per utilē moerorem cor ad lasciuiam nō dissoluat. Item fugiat ab ore eloquentia, quia. scđm de debet sapiēs abstinerē a verbis superuacuis & lasciuis, quod potissimē pertinet ad religiofos, qd castitatem vouerunt. vnde Ambr. super Lucam. 1. Dīce virgo verborū vitare lasciuiam. Maria. n. ē saluationem Ange li verebatur. vnde Hiero. super Eze. Pro signo sunt interioris hominis verba erumpentia. Sequitur. Luxuriosa & lasciua mēs lucet in facie, & secreta cordis motu corporis & gestib. indicat. Ad quod facit illud Eccl. 20. Hō sapiens tacēbit vsq; in tempus, lasciuus & imprudens non seruabit tēps; Itē fugiam a corpore gestus impudicus. Quia re vera inhonestus & lasciuus motus, gestus, & incēstus, valde sunt indecētia in hoie sepiente. vnde Isid. soliloquiorum lib. 3. Sic inq; Ingressu tuo sit simplicitas, i motu puritas, in gestu grauitas in incessu honestas nihil de decoris, nihil lasciuis, nihil pecculantię, nihil insolentię, nihil leuitatis in incēsu tuo appareat. Animus. n. in corporis habitu apparet, gestus signū est mētis. Itē fugiat ab opere lasciuus actus, & potissimē actus luxurię, de quo Hier. super illud. Vbi est thesaurus tuus ibi est & cor tuum, dicit sic. Gulosi Deus venter est, ibi ergo habet thesaurū. Thesauri. ergo gulosi epulę sunt. Lasciuus amatoris thesaurus lubrica libido. Huic seruit vnusquisq; a quo vincitur. Ita ergo sufficiant. Vide supra de Conuersatione.

Lascitudo. Lassus. fatigatio. Cum lascitudo nihil aliud sit quā virium hebetudo pronenies ex labore seu ex toedio, dispi centia uel languore, notabo, qd moraliter loquendo in scriptura reperitur lascitudo, quę est Laudabilis, Primō igitur dico, qd inuenit lascitudo laudabilis, qd est perfectorum, & ista proculdū Misericordis, bio est eius cui terrena negocia displicēt, & quę oīa, qd hic videt, fatigat atq; lassat. Exēplo Chri; de quo dī Io. 4. qd fatigat ex itinere sedebat secus viā. Vñ de bona virtuali & cōmēdabili lascitudine dicit Ambrosius super Beati immaculati. Ille est inq; r̄ hac terra aduena, qd potest dicere nostra cōuersatio in cęlis est, qd suam in Dño habet portionem, & qui potest dolere qd diutius viuat in terris, qui

mora

mora huius longuitatis lassatur, & cui habitacionis huius prolixitas fastidio est. Scđm dico, qd inuenitur lascitudo culpabilis, qd est iniuriorum seu peccatorum. Et ista est duplex, vna scđm potestatis, alia voluntatis. Lascitudo potestatis est illa, quę in mali se lassant, & fatigant cū malis operib. exercēdis, vt potē, qui male facere ultra non possunt, ita qd non in voluntate deficiunt, dicentes. s. illud Sap. 3. Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles & viā Dñi ignorauimus. Vt & talis possit dicere illud Aug. in lib. cōfess. li. 2. Obscurueram (inquit) stridore cathenę mortificatis meę, p̄na superbiz aię meę, & ibam longius a te effulu plurima & sterilia femina dolorum, superbia deiectionē, & in quiete lassitudine. Talis lascitudo erit illa, de qua dī. Iudicū 16. quod defecit aīa Dalila. s. p̄ desiderio sciendi, in quo erat fornicatio mariti sui, & ad mortem (inq; vt quis lassata est. Alia etiam est mala lascitudo, qd est voluntatis, & hęc est, qua quis facilius sponte & uoluntariē se reddit fatigatum, & lassatum in via virtutum. Quia. s. multi sunt, qd in via mundi & in laborib. negotiorum terrenorū nunquam lassantur, iuxta illud Eccl. 2. Homini fornicario oīs panis dulcis, nō fatigabitur transgrediē vsq; in finē. Sed re uera in uia uirtutū & morū, in uia p̄nā qd iustitię in uia mādatorum & diuinarum legum si quod. s. bonum opus, vel quem bonum laborem aggressi fuerint, statim fatigantur, & statim retrocedere approbantur. Liber. n. de natura rerū dicit de illo monstro marino, quod dī fera, quod uidet nauem uelificantem alas erigit, & cum naue uelificare contendit ita qd qñq; p quadraginta stadia simul vadit, sed finaliter ita lassat, qd quasi mortua, fatigata subsistit, & ad fluctus æquoris retrocedit: Sic verē multi sunt, qui cum nauibus. i. cū sanctis hominib. per mare mundi nauigantibus, & ad portum salutis eunt. nituntur iter facere, aliaq; aię affectuū & intellectuū sursum ad cęlestia incipiunt erigere, & p bona opera cū sanctis & iustis ad patriā properare, sed finaliter pp defectum virtutis & cōstantiē isti lassantur, & dū laborem donorum operum fastidiunt, lassati subsistere comprobantur. vnde Gal. 4. Currebatis bene, qd vos impediuit ita qd finaliter ad fluctus. i. ad peccata redeunt, & iterum mūdū negocijs se cōmittūt. Quia breuiter multi sunt, qui ad bona opera sunt in ertes, in malis cū quāquā magis difficultib. sunt valde fortes. De tali ergo inconstantia & lassitudine. dī 1. Reg. 30. Venerunt ad torrentem befor, & lassati subsisterūt. vnde de talib. qui sic lassantur in bonis operib. dicit Greg. moral. lib. 3. c. 13. Omnes terreno iudici tota ē die assisterē fortes sunt, in oratione autē coram Deo uel uisus horę momento lassantur. Sape nuditate, deiectionem, famem, pro acquirendis diuitijs tolerant, superua autem laboriosē querere tanto magis dissimulant, quanto eis retribui tardius putant. Iusti autē non sic fatigantur, quia. s. isti tribulationib. non fatigant, imō semper sunt recentes ad bona opera faciēda. vnde Heb. 12. Non fatigemini, animis uestris deficientes. Sequit. Filij nolite negligere disciplinam Dñi, nec fatigeris cū a Deo argueris. Quē. n. Deus diligit, corripit. Ita ergo lassitudo culpabilis quę est infirmorum seu peccatorum. Et pone si vis & expone, quō tria genera personarum facilius lassantur, videlicet mulieres, pueri, infirmi & Cocci. Tertio uero dico, qd inuenitur lassitudo miserabilis, quę est miserorū. Et ista pro certo est illa, quā in corporib. & in reb. sustinet pauperes & egeni, qui. s. paupertate & tribulationib. fatigant, & diuersis miserijs desolantur. Thren. 3. Cernicib. nostris minabamur, lassus non dabatur requies. Aegroti dedimus manus & Assyrjs, vt saturarem panib. Ista est ergo lassitudo, quam audimus Deū cōmendare, qd uideamus Deum subleuare, qd debemus pie supportare. Quod lassitudinem mūdū tribulationum Deus commendat, ipsamq; iuuandā pręcipiat atq; mandat, patet Esa. 28. vbi dī. Hęc requies mea, reficite lassum, & hoc est meū refrigerium. Itē qd ista lassitudinem Deus per seipsum compatiendo, subleuet, patet. Esa. 40. ubi dī. qd Deus est ille qui dat lassū uirtutem, & his qui nō sunt, fortunę diē multiplicat. vnde ipsemet dicit Hic. 3. Inebriaui aīam lassam, & oēm aīam elurientem saturauit. Itē qd ista lassitudinem pauperum miserorum iustus & pius homo libenter supportet, patet Job 4. vbi dī. Manus lassas roboras, uacillantes confirmauerunt manus tuas, & Genua tremētia confortasti. Contra autem malis, & incompatientib. dī

Job 22. Aquam lassō non dedisti, & esuriēti subtraxisti panem &c. Sic ergo patet, qd in scriptura reperitur triplex lassitudo. s. miserorum, peccatorum, & perfectorum. De lassitudine uero damnatorum, de qua dī Iudic. 9. Tenebrę fatigauerunt eos, nihil ad præsens.

Lateres. Later. Cum lateres conficiantur ex luto & igne fortissimo, & cocti durētur in lapides, ita qd apti sint pro edificijs construendis, pro domibus cooperiendis, & pro pauimentis sternendis potē dici, qd lateres significant viros sanctos, qui quamuis naturaliter sint lutei, uirtute tñ ignis Spiritus sancti, uel p deoctionem ignis tribulationis uel dilectionis, fortes sicut & lapidei ad edificationem Ecclesię habiles & parati, & ad mortem patiendum intrepidi. vnde Gen. 11. dī, qd in edificatione turis gigantes habuerunt lateres pro faxis, & bitumen pro cemento. Gigantes. n. fuerunt Christus & Angeli, qui. s. in edificatione ecclesię uñ sunt sanctis martyrib. confessoribus & doctorib. primitiuis, q. s. igne tribulationū & feruore sancti spūs fuerunt excocti, & cemento seu bitumine charitatis ligati, qui. s. lateres fuerunt in edificio Ecclesię pro inferiori fundamento & pauimento, pro uteriori edificio & incremento, & pro finali, & superiori cooperimento, & tegumento. Gen. 11. Faciamus lateres, & coquamus eos igni. Sequitur. Et faciamus nobis ciuitatem & turrim cuius cacumen pertingat ad cęlū. Nonne later excoctus igni fuit sanctus laurentius, sic dicitur quasi lateritius? Ipse. n. & alij similes, fuerunt tales lateres sicut ille, in quo Ezechiel descripsit obidionē ciuitatis Hierusalē peccatricis, de quo dī Ezech. 4. Alio autē mō per lateres terros, & coctos possunt intelligi diuitię, qd ad iteram consistunt in pecunijs & metallis, q. s. nihil aliud sunt, qd terra cocta. In terra. n. primo coquunt per naturalem calorē finaliter coquuntur desuper per artificialē laborē. Isti sunt lateres, quos Pharo diabolus iubet fieri, & in qb. filios Israel seruituri deditos. i. Christianos sibi subiectos p̄cipit occupari. Exo. 1. Aegyptij. i. dēmones affligēbat filios Israel illadentes & inuidentes eis, atq; ad amaritudinem pducebāt aīas eorum operib. duris luti & lateris

Latro. Latrones. Latro est ille, qui laterem furat, & surripit alienum. vnde latro dī a lateo lateres, quia sp̄ & continuē later uel latere pot. Pot ergo latro accipi dupliciter. s. literaliter & spiritualiter. Latro. n. p̄p̄alis est dignus suspensio pali. Nam sicut illi, qui a leonib. insistantur, solent in uis publicis vnū leonem suspēdere, vt alij leones territi ipsos possint in pace dimittere, sic uerē latrones, qñ capiuntur, in uis publicis suspenduntur, ut alij saltem uidentes metu p̄nē a similib. retārdent. Mat. 27. Crucifixi sunt duo latrones. Et bene tales comparantur. leonib. qui latenter aialib. insidiantur, & cum neminem uiderint, quicquid possunt crudeliter depredantur. Prou. 23. Insidiantur in uis quasi latro, & quos incautos uiderit, interficiet. Latro sp̄ualis est dignus suspensio infernali. quia. s. sicut latro temporalis finaliter suspenditur in patibulo, sic sp̄ualis suspenditur in inferno. Aduerte tñ, qd quinq; genera sunt latronū sp̄ualium. s. Heretici, qui latenter furantur scientię ueritatem, vsurarię, qui latenter furantur substantię facultatem. Simoniaci, qui latenter furantur, siue ingrediuntur Ecclesię cōmunitatem. Dēmones, qui latenter furantur uirtutū aię sanctitatē; Peccatores, qui latenter furantur aię proprię bonitatem. Omnes. n. isti sunt sp̄uales latrones, hoies uel in bonis uel ēt in uirtutib. prędātes. Primō ergo latrones sunt heretici. Ibi. n. sunt fures ueritatē. Vñ de latronib. istis potest dicere Ecclesiā illud Job 19. Simul uenerunt latrones eius, & fecerunt sibi uiam per me. Scđm latrones sunt usurarij. Isti. n. latenter absq; hoc qd hō pręcipiat. alienum acquirunt. vnde Exo. 21. Sicut leo confurgit contra fratrem suū. Tertij sunt Simoniaci. Isti. n. more latronum intrant in Ecclesiā occultē, non manifestē latenter, non apparenter, fraudulenter, non iuste. De istis ergo dī Ioan. 10. Qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascēdit aliunde, ille fur est, & latro. Quartij sunt dēmones, q. s. furantur hoib. uirtutes & gratias, et Deo animas christianas de quib. dī Luc. 10. Hō quidam descendebat a Hierusalē in hierico, et incidit in latrones qui spoliauerunt eum, et plagis impositis abierunt semiuiuo relicto. Itē. n. homo est peccator, qui a Hierusalē. i. a gratia in peccatum descendit

& in

& in manum latronum idest demonum incidit, qui spoliant eum. Virg. Virg. gratias, vulnerant eum in naturalibus. & sic semivivum eum relinquunt. P. dicitur n. d. femivivus, quia in Chro non vivit nisi medietas ipsius, quia. l. corpus vivit, aia vero mortua est Apoc. 3. Nomen habes qd viuas, & mortuus es. Quinti sunt peccatores. Isti more latronu aie, ppria bonitate & virtute, qd Deo sedē & domiciliū ibi parant, furantur. De istis dicit Matr. 21. Vos fecistis domū meā spelūcā latronū, qd virtutib. ea spoliastes, vitijs & latrocinijs fecistis ea abundare. Et sic patet, qdō spiritualiter accipiunt latrones.

Latitudo. Latus. Nota, quod latitudo sumitur in bono & in malo. Est autem latitudo dimensio rei, quae ad capiendum & continendum aliquid ampliatur. Et sic per latitudinē in bono potest intelligi amplitudo charitatis, quae ita ampla & lata, qd infra ambitū eius possunt oia contineri. s. boni & mali, amici & inimici. de quo dicitur in Ps. Latum mandatum tuum nimis, mandatum dico charitatis, quia s. m Greg. Via Dni non nisi arcto itinere in choatur, sed amoris dulcedine dilatat. Sicut. n. fumus in principio circa terram est valde strictus, verū tamen quāto plus ascendit sursum, tanto plus dilatat, sic verē ille fumus, illa psona, quae est inferius. i. quae circa terram versat, valde per odium strictificatur, & in seipsa propter defectū amoris circumcluditur & arctatur. Illi verō, qui sursum ad celestia per desiderium ascendunt, quanto amplius eleuantur, tanto ad amorem Dei & proximi potius & amplius dilataur. Vñ Eze. 41. Latus erat templum in superioribus. Aduertit qd tria debent esse in nobis valde lata & ampla, videlicet Cor manus, & Os. debet enim in nobis esse

Cordis ad affectandum, Latitudo (dico) cordis ad affectandum
Manus ad erogandum, cordis ad affectandum
Oris ad deprecandum, cordis ad affectandum
Cor nostrum debet esse latū, & extensum ad dilectionē maiorum & bonorum, amicorum & inimicorum, Dei etiā & proximi, inferiorum & superiorum. Sicut. n. Dromedarius magis & citius ambulat, quā quodcunq; aliud aial, qd facit longitudo tibiaram & pedum, & latitudo passus, sic verē charissimi, hōi charitati cito currunt ad Paradisum. Quia. n. pedes suorum affectuum sunt longi, ita. s. qd nō solū attingunt illa, quae sunt propēnos, famicos & bona mudi, imō et illa, qd sunt a nobis distātia. s. inimicos & bona celestia, idē passus sui amoris lati sunt, & ad magna & maiora extēsi & ampliati, quā pp melius, & citius, & facilius possunt ad celestia ambulare. Ps. Et ambulabā in latitudine. Sicut. n. arbores, quae interiorius habent humore lacteum, valde solēt crescere in latum, sicut patet in ficu, sic verē illi, qui iugis in corde habent lac gratiae Dei, valde crescunt in latū per desiderium & amorem. Vnde de ista latitudine cordis dicit Reg. 4. Dedit Dns Salomoni sapientiam, & prudentiā & latitudinē cordis. Item debet in nobis esse latitudo manus ad erogandum. Nu. 33. Plurib. dabitur latorem partem. Item latitudo oris ad supplicandum. Vñ Ps. Exaudiuit me in latitudine Dns &c. De talib. ergo latitudinib. hōis iusti pōt dici illud Eccl. 1. Altitudinē cōeli latitudinē terrae, & profundum abyssi quis dimensus est? Vbi nota, qd triplex est bona latitudo, videlicet quaedā superior. Est. n. superius latitudo amplissima habitationis; Quaedā inferior. Est. n. inferius latitudo largissima erogationis; Quaedā interior. Est. n. interior latitudo plenissima contentionis; Latitudo superior est oium allectiua, & ista est latitudo cōeli; Latitudo inferior est oium nutritiua, & ista est latitudo terrae; Latitudo interior est oium contentiua, & ista est profunditas abyssi. Est igitur latitudo superior. s. latitudo summā ciuitatis, & ista notatur in altitudine cōeli; Sphera. n. quanto magis est alta & magis a centrō elongata, tanto magis naturaliter est lata. Istud videmus sensibiliter in radijs, rotā, qui circa centrū seu circū mediū rotā sunt valde stricti & conculcati, sursum verō circa superficiem seu sphorā ualde spatiose sunt lati & dilatati. Sic verē charissimi, illi qui hic habitant circa centrū terrae, sunt necessariō valde stricti, quia. s. locus huius mudi ita est modicus, & arctus; qd vni cordi humano non potest ad plenum sufficere sicut dē Alexandro legitur, qd cum magister suus sibi diceret, Adhuc plures alios mundos esse, ille dixit. Hen. me inquit miserum, quia adhuc non nisi vnicū acquisiui. Sed verē sursum in sphora Paradisi & cōeli est locus la-

tus, & spatiofus, vbi sine pressura viuunt, & ubi in latitudine spariatur, vbi est tanta latitudo & amplitudo, qd oibus pōt sufficere quantumcūq; multa habebunt. Sicut. n. fumus inferius est strictus, sursum autē efficitur ualde latus, sicut et fila in tela araneae circa medium stricta sunt, & tñ sunt superius lata, sic verē hic inferius in mundo semper fumus stricti, pressi & conculcati, sursum autē in patria erimus dilatati. Quia sicut dicit Io. 16. In mundo pressuram habebitis, in me autē pacem. Vnde. 1. Paraly. 4. Inuenerunt pascuas uberes, & valde bonas, terramq; latissimā, & quietā, & fertilem. Vbi aduertit, quod in ista patria

Amplitudo capacissima quia ibi est terra latissima, Est quietudo securissima (Quietam inquit) Plenitudo fecundissima (Fertilem inquit, pascuas uberes) Ista autem latitudo ostenditur cum dicitur (Altitudinē cōeli) quia est sicut spheera, quae quanto altior, tanto latior. Vñ Eph. 3. Ut possitis intelligere cum oib. sanctis, quae est latitudo, longitudo, sublimitas & profundum. Et in Ps. dicitur qd em altitudinem cōeli a terra corroborauit misericordia sua super timentes se. Et Apoc. 1. dicitur qd altitudo & latitudo ciuitatis erant aequales. Ista est igitur latitudo superior. s. latitudo summā ciuitatis. Altitudinē inquit cōeli. Secundo dico, qd latitudo inferior est latitudo summā pietatis, qd. s. nos debemus esse lati, potestē, & extēsi ad proximos per pietatem & largitatem, qd ostendit, cum dicitur (Latitudinē terrae) Per terram. n. quae cuncta videntia nutriuntur, intelligunt viri pfecti & misericordes, qd per pietatē alios nutriunt, & per clementiā se ad eos dilatant. De qua Iob 38. Nunquid considerasti latitudinē terrae? Tercio dico, qd est latitudo interior summā charitatis, & ista est p. funditas abyssi, qd. s. sicut abyssus est locus inaccessibilis p. funditatis, paratūq; est recipere quicquid pōt sibi imponi, sic verē charitas uel cor charitatum tantē est capacitatis, qd intra suū ambitū cōtinet vniuersa. bonos. s. malos, propinquos & extraneos, contiguos & remotos. Vñ de ista lata capacitate, & profunditate charitatis uel hōis charitati pōt dici illud, quod de Deo dicit Iob 11. Excelsior cōelo est, qd facies profundior inferno, & vñ cognosces longior terra māsura eius, & latior mari. Vir. n. charitatus dē esse excelsior cōelo per cōtēplationē profundior inferno per meditationē, longior terra p. feueratiz durationem, latior mari per amicitiam & dilectionem. Sic ergo patet qualiter esse latitudo superior, inferior & interior. Et sic patet, qd est latitudo bona & virtuosa. Sed ad hoc dico, qd est latitudo mala et vitiosa, et ista est latitudo mundana p. speritatis, latitudo humana uolūtatis & latitudo terrena cupiditatis. Prosperitas. n. est uia illa, de qua dicit Matr. 7. Lata est porta & spatiofa est uia, quae ducit ad perditionem. De latitudine uolūtatis, quae. s. tanta est, qd nihil potest sibi sufficere, pōt dici illud Hie. 17. Peccatum Iuda exaratum super latitudinē cordis. Item de altitudine cupiditatis, qd. s. tanta est in quibusdam, qd nihil terrenum pōt eā implere, dicit illud Gen. 26. Vocauit nomen p. latitudo. Et hęc de latitudine sufficiant. Vide supra de dilatate.

Latus. Latera. Nota, qd latus licet cōi significatio ne dicat de oīre, vtpote qd nos dicimus latera domus, turris fluminis, &c. & si latus accipit p. parte circūiacētī, uel et latera dñr cuiuscunq; rei partes magis latae & magis extēsi. (Vñ historia dicit, qd latera dicitur quasi lata) p. priē tñ latera dñr aialū partes in quib. s. coeera mēbra latēt, qui. n. latera aialium est costis ossis constituantur, quae. s. curuatae sunt & uō rectae ut in cōcauitate laterū mēbra interiora contineant, & ad nocumentis exterioribus p. fortitudinē laterū custodiant. Et inde ex est, qd costae dicūt a custodiendo, & latera a latēdo, eo. s. quia interiora mēbra latēt & custodiunt tam in lateribus, quā in costis, sicut dicit Isido. Nota igitur, qd in scriptura inueniuntur. s. Latera iusti quae sunt custodienda, Primō igitur dico, B Tompi, quae sunt int. habitanda, qd inuenimus latera custodienda, & ista p. certo sunt latera animae uel viri iusti. Sicut. n. Inferni, quae sunt re. fugienda, Corpus humanum aegēti, quae sunt op. erienda, dextrū. s. & sinistrū, quae. s. costat ex. quatuordecim costis septem

septē videlicet hinc, & septē inde, sic verē aia iusti viri duo habet principalia latera, videlicet fidē in dextera, qd sedē habet in intellectu, & charitatē in sinistra, qd habet sedē in uoluntatis affectu. Fides. n. septē habet costas. i. septem donas spūs sancti qd ei subseruiūt. Charitas autē septem habet mortales virtutes, quae ei famulantur & assistunt. Fides autē est necessaria in dextera p. p. ratiōis. Charitas autē est necessaria in sinistra aduerfitatis. Igitur talia latera, aia interioris latēnt defendunt & exteriorib. mundi carnis & hostis tentationib. obuiāt, & resistunt, & ne forte latera perforantes, mala cogitationis, delectationis, & consensūs sagittas ibi figant det. ndunt, iuxta illud Ps. Cadent a latere tuo mille, & decē milia, a dextris ad te autē nō appropinquabūt. Et no. rabis, qd in lateribus aig, videlicet in intellectu & uolūtate, seu in fide & charitate, uel et in spe & timore debent esse spūalia ornamenta ad modū tabernaculi sēderis, qd in vtroq; latere habebat varia manimēra. Habeat igitur p. ornamento Sapientia certitudinem, Sic igitur ibi sapientia Permanētia firmitudinem, in lymptudo, qd. s. figura t Continentia pulchritudinem, in Cherubin, qui inter. Dignitē prop. ritudinē, pretantur plenitudo scientiā, de quib. dicit Exo. 25. Cherub uas sit in uo latero oraculi, & alter in altero, vtrunq; latus p. p. ratiōis tegat. Et Deu. 31 dicitur Tollite libri, & ponite in latere arcae. Leber enim scia. n. fidem signat. Itē sic ibi permanētia seu perseverantia firmitudo, quae. s. figurat, in uerbis, qui erant de lignis sethim impuribilib. & incremabilib. & non incinerabilib. quib. s. portabatur altare. Exo. 25. & 37. Facies uectes de lignis sethim erunt, qd vtroq; latere altaris, ad portandum. Nihil. n. melius aiam ad Paradisum portat, qd perseverantia in bono, vñ Exo. 25. dicitur sic. Facies quatuor circulos aureos. quos pones quatuor arcae angulos. Duo circuli sint i latere uo, & duo in altero. Faciesq; uectes de lignis sethim, & operies eos auro, induce s. qd per circulos, qui sunt in arca laterib. ut in eis portetur. Circuli. n. qui habent figuram sphericam, quae non habet principium neque finem, aeternitatē significant, seu spem aeternae felicitatis, quae. s. uectes perseverantia continet, & arca aie sustinet atque fouet. Qui et quatuor esse dicit, pro eo qd figura quadriangula stabilior & perseverantior cō. p. ratur. Vnde sicut aper habet in latere re quandam portionem duram & impenetrabilem, quam iaculis opponere consuevit, sic homo debet habere virtutem constantia & perseverantia quae a nemine debet vinci. Item sic ibi continentia pulchritudo, & ista figuratur in vitis & annulis hyacinthinis, quae ornamenta sacerdotalia & et cortina tabernaculi restringebant, signantes temperantia & castitatis virtutes, quae. s. motus, & leuitates restringit &c. Exo. 26. Anulus hyacinthinus in laterib. & summitatib. facie. cortinarum. Et Exo. 28. stringatur rōnale annulis suis cū annulus superhumeralis uitra hyacinthina. Itē sic ibi dignitē p. ratiōis figurata. s. in annulis tabernaculi. Nihil enim uicocius moueri pōt qd figura rotunda & anularis, significans uirtutē dilectionis, quae. s. est ualde mobilis & attēta ad omnia bona opera peragenda. Vnde de sacerdotilib. ornamentis dicit Exo 39. Anulus aureos posuerunt in uroq; laterē rōnalis. Aduertē tñ adhuc, quod in latere Aquilonari seu in latere sinistro tabernaculi ponebatur. menta cum panib. ad denotandum, qd latus sinistrum qd est charitas, s. p. debet mentam pietatis sēcum habere, & pauperes & indigentes re creare. Exo. 26. Mensa stabit, in latere Aquilonari. Latus. n. Aquilonare, qd est frigidum, signat frigus aduerfitatis, paupertatis, & sterilitatis, indigentiae & penalitatis. In quo. s. est necessaria charitas & pietas p. pauperib. nutriendis. Et aduertē, qd saga, quae operiebat tabernaculam, ita lata erant, qd vtrunq; latus uelabant & operiebant, sicut ponitur. Exo. 26. Per saga autē aut uilia indumenta, intelligitur humilitas, qd. s. vtrunq; latus. i. uerūq; partē aie dēt operire & tam intellectu, fidem, & spē, quae uoluntatē charitatem & Dei timorem debet circumcludere & uelare. Item aduertē, qd tentoria erāt ad latus dextrū tabernaculi & ad sinistrū & et tabula erat recta in latere dextro, & in latere sinistro. Quib. s. pōt notari, qd i vtraq; parte aie dēt inueniri tabulae quae sunt ad claudendum. i. uirtus custodiē & sedulitatis & tentoria, quae sunt ad recipiendum. i. uirtus hospitalitatis. uel. sciam de menta pietatis quam de tentorijs hospitalitatis dicatur cuilibet iusto illud Ps. Vox tua. i. charitas, sicut uitis abundans in lateribus domus tuae. Abundans (dico) simplicitate & hospitalitate. Constat. n. quod latus iusti, qd est fides, uel charitas, debet circumstare

Indigentes, ut ipsos refrigeret, Charitatis nostra pau Diuites, ut ipsos honoret seu, peres, ut refrigeretur Seruientes, ut ipsos renoueret, sicut ut refrigeretur Pœnitentes, ut ipsos recuperet, scilicet p elemosynas & fomenta, sicut Ignorantes, ut ipsos exuberet, supra visum est de Mē. Cotrigentes, ut eis obtemperet, sa & de tentorijs. Vnde de Regen. gētes. s. Deus, ut ipsum commoueret. illa pau. Defendentes, ne hostis exuperet, illa pau. de de Regen. gētes. s. Deus, ut ipsum commoueret. illa pau. percula Ruth, quae colligebat spicas post terga meretrū, dicit Ruth 2. qd ipsa sedebat ad latus meretricum. Sedit inquit ad messorum latus, & congregit polentam sibi. Item sint circa latus nostrum diuites, ut honoretur, seu seruitores & benefactores ut remunerentur. vnde 1. Reg. 20. Sedit Abner ex latere. Saul. Abner. n. erat diues, & erat amicus, & seruus. Saul, quia. s. quandoque propter honorem, & statum nostrum uocesse, est, ut diuites honoremus, & etiam iustum est, qd suos benefactores, & amicos circa nos habeamus. Item sint circa latus nostrum pœnitentes, ut recuperentur. s. ad statū gratia. vnde 2. Para. 4. dicitur qd Salomō posuit mare in latere dextro domus. Mare. n. amaros pœnitentes designat. Itē sint circa latus nostrum ignorantes, ut edoceantur. A latere. n. nostro. i. a fide & charitate debent aquae sapientia & doctrina manere quae. s. ignorant debent bonis instructionib. irrigare. Eze. 48. a quae redundant a latere dextro. Item sint circa latus nostrum dirigentes seu presidentes, ut eis obtemperemus, quia boni & iusti semper nō sicut habere circa se tales, qui eos corrigant, & informant, & ad deuotionē premunt. Vnde in scriptura vñ talib. praelatis doctorib. praedicatorib. & breuiter omnib. correctorib. & diuinum Zelum zelantib. sapiens dicitur illud Eccl. 30. Curua ceruicē eius in iuuentute, tūde latera eius dum infans est. Item sint circa latus nostrum defendentes, s. pro nobis orātes, & nos instruetes ut hostis superentur. 2. Reg. 16. Bellatores a dextro & sinistro latere regis Dauid cedebant. Itē suprēmo, & finaliter, sit iuxta latus nostrum regens gentes. s. Chrs, ut per nos commoremur, & ut nos custodiat & consoletur. Prouerbio rum 3. Dominus erit in latere tuo, ut custodiat pedem tuum ne capiaris. Patet ergo, quomodo latera animae sunt uirtutes, & potissimē illae, qd sunt superius nominatae. Et si uis potes addere illud, quod dicitur in libro pranosticorum, qd. s. ibi dicitur quod in febric. acutus bonum signum est infirmū iacere super latera signum enim est quod latera non sunt apostemata tacta, quia alias ita doleret, quod lateribus non incumberet vllō modo. Sic verē dico moraliter, quod in similitate uitae praesentis ubi omnes febricitamus, & tentationibus aetnamus, bonum est quod cubemus super latera ista id est super dextrum, quod est spes fides, & celestium consideratio, & super sinistrum, quod est charitas, & timor, mortis, & inferni praemeditatio. Signum est enim si talibus lateribus incumbimus, & si nunc coelestia, nunc infernalibus cogitamus, quod interius in cordibus nostris apostemata seu corruptionem peccati mortalis non habemus. Ille. n. qui peccati, & criminum apostemata sunt pleni & infecti, & morbo febrili sunt repleti, nesciunt iacere in latere, nec ad Deum tribulatione, aut tentatione recurrere nec de celestibus gaudijs inenarrabilibus, et infernalibus infinijs penis, et tormentationibus cogitare, sed solum in uentre aut dorso deliciarū, et erminum, immūditiarum toto tempore se inuoluere. Bene ergo praecipitur figura liter Eze. 4. ubi dicitur. Et tu dormies super latus tuum sinistrum. Sequitur. Et cum compleueris, dormies super dextrum. Patet igitur, quod sunt quaedā latera quae sunt custodienda, quia. s. ualde debemus custodire uirtutes, quae etiam custodiunt uitam et salutem animae sicut quaedam arma, sicut uideamus de misilibus qui senta solent circa latus portare, ut possint aduerfiorum istib. obuiare, et interiora sua tutius defendere. Secundo dico, qd sunt latera quae sunt inhabitanda, et ista sunt latera, quae ista tūc ecclesie et fidei, et status perfectiōnis et gratiae obtinet. Altare enim et arca facta fuerunt quadrata et lata, quia scilicet qualibet res quadrata quatuor lateribus est distincta, habet enim latus, orientale, meridionale, occidentale, et Aquilo.

Aquilonare. Sic se vera cum Ecclesia sit quadrata, hoc est dictu, in quatuor partibus orbis sita, vel quatuor Euangelio rum fide dotata, seu etiam quatuor virtutibus cardinalibus insignita, dico, quod in quatuor latera idest in quatuor sta- tus salutaris est distincta, scilicet

- Magistralis, qui est orientalis,
- Clericalis, qui est meridionalis,
- Regularem, qui est Aquilonaris.

Popularis seu laicalem, qui est infimus & occidentalis. Nam orientis est pars excellior. Nam meridies est pars clarior: nam aquilo, seu septentrio est pars frigidior. Nam occidentis est pars infimior & vltimior. Ita sunt quatuor latera Ecclesie, in quibus & in quoru quolibet tunc possumus habitare, in statu gratie viuere, aias saluare, & Dno deseruere. Quodlibet. n. istoru lateru diuini gratijs irrigatur, iuxta illud Eze. 47. A qua et de scendebant in latus tēpli dextru. Et quicunq; et ipsoru turē & iustē si hō vult inhabitatur. Iudi. 19. Fuit quidam vir Leuites habitans in laterib. mōtis. Effraim. Ita sunt ergo latera inhabitanda. Tertio dico, q sunt latera abominada, & ista sunt p certo status & habitacula hoium pctoru. Mali. n. vir dicere cu lucifero illud Eza. 14. Dicebas (inquit) in corde tuo. Sedebō in mōte in laterib. aquilonis, ascendē super altitudinē nubiu similis ero altissimo. Pars. n. Aquilonaris, q frigidā est & sterilis, signat mūdū, p in deuotionē frigidū, & cūctis bonis operib. sterile, atq; nudū. in cuius. laterib. i. in cuius statib. & dignitatib. mali nitunt a secedere, & honores superfluos occupare. Vn mudi Principes possunt figurari i so cijs Goch, de quib. dicit Eze. 38. qd veniet cōtra terrā sanctam oēs feruati, & galeati, & vniuersa agmina eius, domus togorina, latera aquilonis & vniuersum robur. Vide interpretatio nes noium & applica vis si. Ista sunt igitur latera abominanda. Quarto dico, qd inueniunt latera considerada, s. latera Chri, q pp nos pforata fuerunt, qm vnus militū lancea latus eius aperuit continuū exiuit sanguis & aqua. In q. b. l. sacra Ecclesie uirtutē suā ad loturā & purificationē pctorū sum pseruē vt dnt sancti. Vn lo. 20. dicit, q Iesus ostendit eis manus & latus. Sequit. Affer manū tuā, & mitte in latus meū, & noli esse incredulus, sed fidelis. Quinto dico, qd inueniuntur latera uituperanda, & ista sunt pro certo latera corporalia impioru, & iniquoru, in quoru. l. fortitudine ipsi confidunt, & ipsa uertutē cōtra simplices & innocētes vā ipsi dicit Eze. 34. Laterib. & humeris impingebatis, & cornib. vestris uentilabatis oia infirma. pecora, donec dispergerent. Talia sūt latera maloru finaliter p tribulationes a Deo ceduntur, sicut de Balaā dicit Nu. 22. qd ipse fuisse cedebat latera Afina. Et per mortem aeternā et la cerabunt. Ecl. 42. Seruo pessimo sanguinare latus. Sexto dico, qd inueniunt latera desideranda, & ista sunt latera palatii supernalis. s. Paradisi, de qb. dicit in Pl. Fundatur in exultatione uniuersa terrā mons Syon, latera Aquilonis, ciuitas regis magni. Septimo dico, qd inueniuntur latera refugienda, & ista sunt latera damnatoru, q scilicet in isto mundo fuerūt pingua atque lata, iuxta illud Iob. 15. Oportuit facie eius crassitudo & a laterib. eius aruina depēdet. In inferno nerō sunt desolata, misera atque stricita. Eze. 4. Ecce data sunt super te vincula, & ligabūt te in eis, & nō conuertes te de latere tuo in latus aliud. Octaudo dico, qd inueniuntur latera operienda, uel, uelutenda seu nō tegēda & ista sunt latera pauperu egenoru, q debem? uelire, & per pietatem & elemosynam operire, sicut faciebat Iob 31. dicens Si inquit despexit praeceptum meo, qd non habuerit uelimentū, & absque operimēto pauperē, si non benedixerint mihi. latera eius, & de uellerib. ouium mearu calefactus est, humerus meus a iunctura sua cadat, & brachium meū cum suis ossib. cōfringatur. Patet ergo, quō latus in bono, & in malo uide ubi. dexter, & sinister.

Nota, q lauare est aqua siue liquore aliquo aliquid mundare. Vnde per loturam intelligit qcuq; purificatio uel mūdificatio. Cū igit quatuor modis aia spiritaliter mūdificet. s. p baptismum per cōfessionē, p lachrymationē, & p cōpassionē, hinc est quod quadriplicem loturam possumus notare: uidelicet loturam baptismalis purgationis, Dico ergo, q Verbalis confessionis, anima lauatur Lachrymalis compunctionis, per baptismum Cordialis compassionis, lē regeneratio

Lotura Nota, q lauare est aqua siue liquore aliquo aliquid mundare. Vnde per loturam intelligit qcuq; purificatio uel mūdificatio. Cū igit quatuor modis aia spiritaliter mūdificet. s. p baptismum per cōfessionē, p lachrymationē, & p cōpassionē, hinc est quod quadriplicem loturam possumus notare: uidelicet loturam baptismalis purgationis, Dico ergo, q Verbalis confessionis, anima lauatur Lachrymalis compunctionis, per baptismum Cordialis compassionis, lē regeneratio

nem, sicut aquila, quae descendens ad fontem, plumas ueteres mutat, & sic iuuenus ipsius renouetur. Sic. l. in fonte baptismi plumae ueteres peccatorum dimittuntur, & homo spiritaliter renascitur, & quasi nouiter generatur. Vnde de ista lotura dicitur 4. Reg. 5. Lauit se septies in Iordane iuxta sermonem uiri Dei, & restituta est caro eius sicut caro uuius pueri. Aduerte tamen secundum Plinius, quod quauis plumbum possit dealbari, & lauari per alchimiam, nunquam tamen potest sua impuritas totaliter amoueri, quod facit suae materiae grossities, & impuritas, quae, scilicet est argentum uiuum impurum & sulphur immundum fetidum atque grossum. Sic uerē charissimi, cum nos simus creati, & formati ex impura materia scilicet ex impuro sulphure & argento uiuo. i. ex immunda carne & sanguine, hinc est, quod licet per baptismum possimus abluī & lauari, impuritas tamen carnis nostrae, scilicet concupiscentia & uilitas nō potest a nobis penitus amoueri, quamuis per baptismum habeat temperari. vnde Hieremias. 2. Si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi herbam borith, maculata es in iniquitate tua. Item lauatur anima per uerbalem confessionem. Sicut enim riuus, qui exit a fonte, est sordium mundificatiuus, sic uocalis confessio, quae exit a corde per os, est criminum mundificatiua. vnde Psal. Asperges me Domine hyssopo, & mundabor, lauabis me, & super niuem dealabor. Item lauatur anima per lachrymabilem compunctionem. Vnde Psal. Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum lachrymis meis stratum meum rigabo. Item lauatur anima per fraternalem compassionem. vnde Iudith 10. Lauit corpus suum, & unxit se. Lotura enim signat purificationem, uictura signat compassionem. Talibus ergo loturis debemus lauari, & spiritaliter emundari, vt sic possimus facere quod dicitur Eza. 1. Lauamini, mundi estote, auferte mala cogitationum uestrarum. Quiescite agere peruersē, discite bene facere. Idē breuiter culibet potest dici illud 4. Reg. 5. Vade, & lauare septies in Iordane. Vbi aduerte, quod sicut uas, quod est multum immundum, nō potest bene fieri mūdum & lotum, nisi uas cōcutiatur, nisi fex expellatur, nisi lotio continuetur, nisi postea mundē ferueretur, sic uerē loquendo spiritaliter, homo peccator, & immundus nō potest bene per pōnitentiam lauari, nisi ista sint in ipso, uidelicet

- Concusio laboris (Vade inquit)
- Expulsio horrois (Lanare inquit)
- Duratio uigoris (Septies inquit)
- Punitio doloris. (In Iordane inquit.)
- Si ergo bene uolumus esse loti, debemus, Mutare status conditionem, idē dicitur (Vade)
- Expiare culpae corruptionem, idē dicitur (Lauare.)
- Frequentare uobis concessio Iam, idē dicitur septies, nō semel. Castigare uos uel deflectionem, idē dicitur in Iordane, qui interpretatur riuus iudicij. Quia. In iudicio cōfessionis & penitentiae solet reus castigari & puniri. Primo igitur si uolumus spiritaliter lauari, necesse est, qd immutetur & concutatur status nostrae iniquae conditionis, quod ostenditur cū dicitur. Vade. Sicut enim uas, quod bene debet lauari, debet bene concuti, & de uno latere in aliud mutari & conuerti, sic homo qui bene per pōnitentiam uult lauari, debet in terius seipsum concutere per timoris incussionem, & sui status discussionem, & de uno latere in aliud se mutare per sui status conuersionem & mutationem, qd ostenditur cum dicitur. Vade. q. d. in eodem statu non subsistas, sed per conuersionem de uitio ad uirtutem, de peccato ad gratiam, de mundo ad patrem properes atque uadas. unde dicitur Mar. 1. Vade, & ostende te Principi sacerdotum. Sicut enim alia quae sunt medicinae corporales, quae non bene purgant corpus, nisi homo corporaliter se moueat seu vadat sicut de helleboro dicit Hippocrates. Si uis inquit alium helleboro ducere, moue corpus, sic uere per medicinam penitentiae homo non bene lauatur aut purificatur, nisi intus & extrinsecus se moueat. Vade inquit. Ipse. n. debet interius in cōscientia se mouere per contritionem, exterius uerō in apparen tia debet se mouere per morum mutationem, & per ad bonum cōuersionem. Vt ei dicitur illud Io. 8. Vade, & amplius noli peccare. Vade inquit & transferat se pctorē de mēdacio ad ueritatē, de iniusticia ad aequitatē, de luxuria ad castita-

castitatem, de superbia ad humilitatem &c. Et sic pro certo poterit bene mundari, & spiritaliter deputari. Iō bene pēcipit Io. 9. Vade lauare in natatona Siloae. Narratoria Siloae erat probatica piscina in Hierusalem, ubi infirmi mundabant. & curabantur, sicut et Io. 5. Et signat lauacrum penitentiae, quo quisquis peccator & infirmus se lauerit, sanus & incolumis mox redibit, sicut patet ex relatione illius coeci nati. Io. 9. Abij, & laui, & uidi. Abij inquit, peccatum dimittēdo & ab horrendo per contritionem: Laui, peccatū expellendo & emittendo per confessionē: Uidi, cor meū in fando & illuminado p discretionē (Vade ergo) vt sic dicat qlibet pēnitēs illud Mic. 1. Sup hoc (inquit) plāgā & uolabo, uadā pōliatus nudus. Quia. cōfessio dēt plangere per interiorē cōtritionē, uolabere p exteriorē cōfessionē, ire p sui mali status mutationē, pōliatus & nudus esse per sui cordis manifestā reuelationem. Sic ergo patet, qd qui bene per pōnitentiam uult lauari, debet propriam conditionem immutare (Vade inquit). Quod dico, qd uolēs lauari dēt corruptionē impiā expurgare & expiare (Lauare inquit) Sicut. n. p locuram Iordae & macula purgant, uelles mundantur, & totū corpus refrigeratur, sic uerē p loturā poenitentia, macula pctorū abtergitur, & innocētia munditia procuratur (Lauare ergo (vnde Hie. 4. Laua a malitia cor tuum, vt mundus fias. Ad uerte tamen, quōd ad loturam poenitentiae faciendam Instruimur a natura. Dico, qd a natura instruitur, Ele. Inducimur a figura, phas. animalia est fluuiale, q Impellimur a scriptura. in fluminibus sumus diligite se la uare & balneare. vñ dicit Plinius, q elephas si cū vxore sua coeat antequā ad locū suū redeat, in flumine se abluet, & lauabit. In quo pculdubio instruimur a natura, q quicquid immunditiae contrahimus, statim p penitentiam lauare & purgare debemus. De Leona etiam legitur, qd fornicata cū Pardo, nunquam audeat apparere corā leone nisi primitiuis abluatur, alia leō immunditiae sentiens adulterij, ipsam Leā nā lace rare & occidere comprobat. Geuasiū. etiā in libro de ocijis imperialib. & et Iacob de Iouanna i summa sua ad duxerunt exemplū de ciconia, quae probata est & experta cum alio mafculo, quā cū suo carnaliter copulari, & post ac fluium currere, & lauari, & tandem ad mafculū suum si cut prius reuertit. Veruntū quādā die post copulam factā cū altero, lota aqua aliquo interueniente impedimēto nō fuit & iō illota ad mafculū, p priū redijt, qd ali quacuq; dissimulās aliarū ciconiarū multitudinē se cū adduxit, & adulterā, q lo ta nō fuerat interfecta. Lotura ergo pnia est necessaria. Quia uerē aia, q cū altero uiro. cū diabolo adultera fuit p peccatū, qd tandē ueniet ad pntiā uiri sui, Chri. sin sacro altaris, uel ē post mortē in iudicio, nisi prius lota p pniā fuerit, ipsam crudeliter cōdenabit. Si uerō lotura pnia pntā primō abluerit, tunc praedicta sua crimina non uidebit. Ecce ergo quō ad loturam poenitentiae instruit nos natura Iō bene dicit in figura Deu. 23. Qui nocturno pollutus fuerit somnio, nō reuertetur donec ad uesperam lauatur Et Leu. 1. dicit, q sacrificium seu hostia antequam Domina offerretur, non solum caput, immo intestina & pedes in aqua primitiuis lauabant. Sic uerē charissimi si polluti fuerimus per peccatum, antequā Dno in cēlis offeramus post mortē, uel antequā ad ipsum reuertamur ad missam seu Eucharistiā, necesse est, qd p pniā lauamur. Et q caput intentionis, intestina cogitationis, & pedes affectionis per istud lauacrum depurent. Et hoc est, ad q impellit scriptura Ruth 3. Lauare igit & vnguere, inducere cultiorib. uelimentis. Et sic ergo patet, quō si uolumus bene lauari, necesse est corruptionem impiā expiare. Tertio dico, qd nos debemus purgationē uariā frequentare, q ostenditur cum dicitur. Septies quia. f. non sufficit semel, sed pluries lauari, non vno modo, sed multimodē. Et potissimē per istud septies possum intelligere septemplicem loturam de qua fit mentio in scriptura, per quas septem modi purgationis, uel septem uirtutes quib. potest anima a peccatis lauare, intelliguntur, & sunt istae scilicet

- Lactea, Lauat. n. aia cū lacte melliflua eru ditionis, de quo dicit Cant. 5. Mel & lac sub lingua tua. Vñ aia dicit Cant. 5. Oculi tui sicut columbae super riuos aquarum, quae lacte sunt lotae
- Vinea, lac sub lingua tua. Vñ aia dicit Cant. 5. Oculi tui sicut columbae super riuos aquarum, quae lacte sunt lotae
- Aquea, lac sub lingua tua. Vñ aia dicit Cant. 5. Oculi tui sicut columbae super riuos aquarum, quae lacte sunt lotae
- Oleacea, 5. Oculi tui sicut columbae super riuos aquarum, quae lacte sunt lotae
- Sanguinea, Dū uino dulcificat cōsolationē. Vñ de Iuda dicit Gen. 49. Lauabit in uino
- Butyrea, de Iuda dicit Gen. 49. Lauabit in uino
- Nitrea, de Iuda dicit Gen. 49. Lauabit in uino

solā suā Cū aqua irrigua lachrymationis. Vñ Exo. 40. Loros aqua indues sanctis uelut. Cū oleo dulcis cōpassionis, Eze. 16. Laui te aqua, & unxi te oleo, mundauit sanguinem tuum ex te. Cū sanguine memoriae Dni cōpassionis. Apo. 22. Beati, q lauāt stolas suas in sanguine agni. Cum butyro pinguis & tenerē dulcedinis & dilectionis. Vñ Iob 29. Lauabam pedes meos butyro, & petra fundebat mihi riuos olei. Cum nitro acris correctionis. Vñ Hie. 2. Si laueris te nitro &c. Nitru. n. est uena terrea acris, & aspera, de sicut de qua creta fit lixiuū ad lauadum. Ecce ergo quō sp septies. i. septēpliciter potest aia lauari. vnde. 4. Reg. 5. Lauit septies in Iordane iuxta pmonē uiri. Dei. De lotura et cōfessionis in speciali possumus dicere, q ista dēt fieri septies. i. uniuersaliter, qd fm Greg. p septenarium uniuersitas designatur. Vel septies, quia ibi debet lauari septē peccata mortalia. uel septies, quia septem dieb. Hebdomada, hoc est quotidie, uel septem horis diei, de qb. dicit in Pl. Septies in die laudem dixit tibi. Vnde de tali septēplici purificatione. & lotura potest dici illud Leuit. 14. Asperget eum, q mundandus est, septies, vt expurgetur. Vel per septies possumus intelligere vnam aliam, septēplicē loturam, de qua fit mentio in scriptura, uidelicet

- Cordis, Oia. n. ista sunt laudada. i. oia crimina, q in istis uel occasione istorum cōmittunt, sunt purificanda, & per cōfessionē & pniā expedienda.
- Corporis, na, q in istis uel occasione istorum cōmittunt, sunt purificanda, & per cōfessionē & pniā expedienda.
- Capitis, na, q in istis uel occasione istorum cōmittunt, sunt purificanda, & per cōfessionē & pniā expedienda.
- Ventris, na, q in istis uel occasione istorum cōmittunt, sunt purificanda, & per cōfessionē & pniā expedienda.
- Vellis, na, q in istis uel occasione istorum cōmittunt, sunt purificanda, & per cōfessionē & pniā expedienda.
- Manuū, na, q in istis uel occasione istorum cōmittunt, sunt purificanda, & per cōfessionē & pniā expedienda.
- Pedum, na, q in istis uel occasione istorum cōmittunt, sunt purificanda, & per cōfessionē & pniā expedienda.

Lotura auferet mala cogitationū. Lauet corpus a carnali iniquatione. Vñ Iud. 10. Lauit corpus suū, & unxit se. Lauet caput. i. intellectus a peruersa cogitatione & intentione, & uenter ab immūda delectatione. Vñ de utroq; dicit Leu. 1. Caput & cū cū qd adhuc ē in te, in testinis & pedib. lotis aqua. Itē lauēt uentris conuersatio ab hypocritica simulatione. Vñ Exod. 16. Lauēt uentris sua, & sint parati. Itē lauēt manus ab iniūsta operatione. Pl. Lauabo inter innocētes manus meas. Itē lauēt pedes affectuum, mundanorū. s. a uaga desideriorum discussione. Vñ Gen. 18. Lauēt pedes uestri, & requiescite sub arbore. Ista est ergo septuplex lotura (Septies inquit). Quia sicut dicit Luc. 17. Si Septies in die peccauerit hō, & septies cōuersus fuerit ad te, demitte ei. Sic ergo patet, q nos si lauari uolumus, debemus purgationē uariā frequentare. (Septies inquit &c.). Quarto dico, qd si bene uolumus lauari nos debemus correctionē anxīa tolerare. Quod ostenditur cū dicit in Iordane. Iordanis. n. interpretatur riuus iudicij. Riuus enim significat purificationē, iudicij uerō signat correctionē & punitiōē. Pnia. n. iordanis dicit, qd sicut in riuo hō lauatur & purificatur, & sicut in iudicio ibi puniunt castigat, & in crepā. In Iordane ergo. Vñ Matt. 3. dicit q multi uenientes baptizabantur in Iordane cōfiteres peccata sua. Et dicit ibi, q Iōānes reprehendebat phariseos, dicens. Genimina uiperaru, quis demonstrabit uobis fugere a uentura ira? Isti igitur in Iordane lauabatur, & in Iordane corrigebantur & arguebatur, in signum qd in Iordane poenitentiae non solum est purificatio uel lotura, sed etiam correctio & punitura. Est. n. ibi iudicium, ubi peccator est reus, sacerdos est iudex, cōscientia est accusator. Ibi ergo hō debet accusari & iudicari, ut. f. sciat, cogitet, iudicet & distinguat, quid & quantum, ubi & qd deliquit, qd ē, sicut reus qd; post iudiciū suspendit. qd; q. in foditur, quandoque submergitur, quandoq; cōburitur, sic uerō in iudicio pnia homo debet suspendi & in alto lauari per aeternum desiderium & affectionē. Iob 19. Elegit suspendium aia mea. In fodi in terra p mortis & inferni considerationem. Vñ Matt. 25. Abij, & fodit in terrā. Submergi p lachrymarum inundationem. Vnde in Psal. In ualle lachrymarum in loco, quem posuit. Comburi per amorem & dilectionem. Vnde. 2. Corin. 22. Quis scandalizatur, & ego nō vror? Et sic igitur si hō totaliter fuerit iudicatus, correctus & castigatus, bene erit lotus & depuratus. Vñ quolibet sic lotus & purificatus poterit dici illud. i. Reg. 13. Surrexit Dauid de terra, & lotus unctusq; est. Patet ergo, quomodo homo quadrupliciter lauatur scilicet

Tolerando correctionem, Bene ergo dictum est. Vade lauare septies in Iordane. Et haec de bona lotione sufficiat. Sed adhuc si uolu-

Voluntatem possunt dicere, q' totura signat in malo q'q'. Et sic significat immunditiam suam munditiam simulatam, quia. l. hy-pocritarum uolunt credi esse mundi & loti, similes Pharisaeis, de quibus dicit Mar. 7. q' Pharisaei nisi crebro lauent manus, non manducant panem. Cum tamen Dominus dicat ibidem, & manducare non lotis manibus non inquinat hominem. Et isti sunt sicut cygnus qui est fluuialis, qui in aqua sapissimè se balneat seu lauat. Illa tamen lotura ad carnem interius non penetrat quia. f. perpetuam nigredinem semper seruat in carne sua. Quia uerè tales quibus exterius in apparentia uideantur loti, & puri, intus tamen in conscientia sunt impuri & immundi. Similes et Pilato, qui Dominus morti adiudicatus, lauans manus credidit, q' talis exterior lotio sibi proficeret, dicens. Innocens ego sum & c. Mat. 27. Sic ergo patet diuersimodè de lotura. Vide supra de Aqua de flumine, de fonte, de baptismo, de confessione.

Laus. Laudare. Nota, q' laus idem est, q' comendatio, magnificatio, & exaltatio. Et est duplex laus, scilicet laus diuina, & laus humana. Laus diuina est, quae magnificat, laus humana qua homo glorificat. Dicamus ergo, quod nos debemus laudare Deum & ipsum, magnificare multiplici ratione. Primum quia ad hoc omnes Christianos inducit exemplum naturae, enigma figurae, doctrinae scripturae. Exemplum dico naturae, quia sicut uidemus, & etiam Augustinus dicit, Omnia quaecumque fecit Deus laudant Dominum. Unde uidemus de istis animalibus mundis & parulis, quod non cessant cantare & garrere, Creatoris ergo suum pro suo modulo collaudare. Unde et inter auiculas est alauda, quae dicitur ad laudem, quod si laudando, garrulando non cessat cantare, laudare, & exultare. Est et inter eas philomenas quae dicitur ad philosophum, quod est amor, & mense, quod est defectus, quasi, deficiens pro amore ad cantandum, quae ad cantandum ita dedita, quod die ac nocte, & etiam quae est hyeme non cessat alitum modulari. In creaturis et superioribus, istud patet quia. f. planetarum dicitur in suis orbibus uocem mirabilem emittere, & dulci quadam melodia & concordia diuinam gloriam exaltare. Dei uero concordare scriptura. Iob 38. Vbi inquit eras cum me laudarent, simul astram matutina, & iubilarent omnes filij Dei? Et breuiter non est dare aliquam creaturam quin ibi reluceat laus & gloria Saluatoris. Exemplum ergo istarum creaturarum debemus laudare Dominum de caelis, & laudare eum in excelsis, & nocte & die. i. continuè aliquid facere, uel dicere, quod in laudem eius ualeat redundare. Benedicimus ergo Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo.

¶ Et ad hoc facit quidè exemplum, enigma, & figurarum. Quid enim signat quod seniores, qui in circuitu sedis sedebant, & citaras, & psalteria habebant, nisi quod illi, qui in sedibus, in dignitatibus, & officiis, ecclesiarum, sedent circa solium summi regis, citharas diuinam laudis debent habere, ut quilibet possit suam magnificenciam continuè resonare? Et hoc est, quod scriptura uerè dicitur & mandare quasi infinitis locis: Laudate. (inquit) Dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi. Lauda Hierusalem Dominum, lauda Deum tuum Syon. Laudate pueri Dominum, laudate nomen Domini. Lauda anima mea Dominum, laudabo Dominum in uita mea, psallam Deo meo quoadiu fuero. Et breuiter ad laudem diuinam excitantur omnia, quae sunt, quando dicitur in Psalmo. laudent illum caeli & terra, mare & omnia, quae in eis sunt. ¶ Vbi aduerte, quod debent laudare illi, qui

Exolluntur sublimitate, & isti sunt caeli, Deprimuntur aduersitate, & isti sunt terra, Conuertuntur ab iniquitate, & isti sunt mare. Laudat ergo prosperitate ditatus (Caeli inquit) Aduersitate grauatus. (Terra) iniquitate purgatus. (Mare) Laudare ergo debent Dominum uiri promoti & sublimati. (Caeli inquit.) Viri depressi & tribulati. (Terra inquit.) Viri conuersi & immutati. (Mare inquit.) Primi sunt uiri praesidentes. Secundi uiri subiacentes. Tertij uiri penitentes. ¶ Primum ergo dico, quod laudare debent Dominum uiri praesidentes in dignitatibus, & isti designantur per caelos. (Caeli inquit laudent eum) Per caelos. n. qui sunt eleuati a terra, & qui transmutationi uel corruptioni non subiacent, sed superius semper manent, intelliguntur uiri sublimes, & in prosperitate uel dignitate coluntur, qui sursum in dignitatibus eleuantur, qui tribulationum impressionibus nullatenus subiugantur. Isti ergo de bonis a Deo sibi concessis debent Deum laudare, & eius misericordiam commendare. (Caeli inquit Esa. 44. Laudate caeli, quia misericordiam fecit Dominus. Gallus. n. inuenio grano solet cantare,

& se etiam cum alijs proprijs uerberare. Sic uerè uir praesidens a quibus grano alicuius beneficijs sibi a Deo concessis, debet statim ad cantum diuinam laudis atari, & ad sui uerberationem & correctionem fortius excitari. Boni. n. ex acquisitione bonorum, & consideratione beneficiorum melius corriguntur, & ad exercendum caritatis diuinam laudis audius animantur. Vnde in Psalmo. laudabo nomen Dei cum castro, & magnificabo eum in laude. 2. Paral. 20. Statuit catros Dominus, ut laudaret Dominum. Istud autem genus laudis summa inueniunt in patria, quae scilicet dicitur Esa. 51. Gaudium & letitia inuenitur in ea, gratiarum actio & uox laudis. Isti. n. laudant Dominum de adepta felicitate, de tam grata societate, de euitata penitentia, de sui status securitate. Vnde in Psalmo. Apud te laus mea in Ecclesia magna. Et alibi. In populo graui laudabo te. Tales tamen non sunt multi diuites & potentes, qui quauis a Deo receperunt multa bona, ipsi tamen ei seruire dedignantur, nec eius laudibus occupantur. Patet in ecclesiasticis, qui ad laudandum Deum sunt instituti, & ad hoc bonis Ecclesiae dicitur, iuxta illud 2. Esdrarum 3. Steterunt sacerdotes in ornatu suo, ut laudarent Dominum per manus. Dauid. Ipse tamen bene recipiunt salaria, sed non seruitia. Bene accipiunt. Ecclesiae pensiones exequuntur Dei laudationes. De istis dicitur in Psalmo. Non mortui laudabunt te Domine, neque omnes, qui descendunt in infernum. Et si uis compara tales mortuis, qui non mouentur loquuntur, & ferunt. Sic isti non mouentur, quod aliquam bonam occupationem, non loquuntur Dei laudem confessionem, foent per infamiam conuersionem. Quod summè patet in illis, qui habent tot beneficia qui bene ueniunt ad Ecclesiam non ut Deum laudent, sed in distributiones habeant. Similes bubonibus, qui Ecclesiam frequentant non tamen pro Deo laudando, sed pro oleo de lapadibus comedendo. De istis igitur dicitur Esa. 38. Non infernus confitebitur tibi, neque laudabit te. Non sic ergo, sed laudent Dominum praesidentes in dignitate. (Caeli inquit.)

¶ Secundò dico, quod Deum debent laudare subiacentes aduersitatibus. (Terra inquit.) Terra. n. dicitur a terro teris eo, quod ab orbiteratur & conculcetur, & quod sub tritura, & conculcatione omnium animalium immobiliter radicetur. Ita ergo significat illos, qui tribulationibus teruntur, & qui per aduersitates a Deo, & a mundo conculcantur, qui pro certo debent in stabilitate constantiam manere, & Deum laudare & glorificare, & eius iustitiam commendare. Terra inquit. Psal. Laudate Dominum de terra dracones & omnes abyssi. Tympanum. n. quanto magis percutitur, tanto magis sonat. Sic uerè uiri iustus quanto a Deo magis tribulatur, tanto amplius exultat & laudat. Psal. Laudate eum in tympano, & choro, laudate eum in chordis & organo. Vbi aduerte, quod Deus in tribulatione laudandus est, quia per tribulationem

Caro mortificatur, Nos ergo per tribulationem carnem mortificamus, quod notatur in Tympano, quod sic de pellibus animalium mortuorum, & in ligno extenditur & siccat, ut talem percussum altius moueatur. Quia uerè quanto caro amplius siccat, & extenditur tribulationibus miseris huius mundi, tanto a malis desiderijs amplius mortificatur, & tanto ad sonum diuinam laudis habilior inuenitur. Psal. sumite psalmum, & date tympanum, psalterium iucundum cum citara. Item per tribulationem vitam rectificamus, quod notatur in choro, quia in choro ordinatissimè proceditur, & ibi dulciter decantatur. Quia uerè in choro fidelium debemus vitam nostram rectificare, & ordinare, & Dei laudem pariter resonare. Psal. Laudet nomen eius in tympano & choro & psalterio psallat ei. Itè tribulationem uerba mitificamus, quod ostenditur tunc dicitur in chordis, quod quanto plus trahuntur, tanto dulcius sonare noscuntur. Quia uerè quanto homo per tribulationes amplius trahitur, tanto ad loquendum, orandum & respondendum dulcius aiat, quia sicut dicitur Prou. 18. Cum obsecrationibus loquitur pauper. Psal. In decachordo psalterio psallat tibi. Itè per tribulationem Deus glorificatur. Constat. n. quod iustus quando uidet se tribulatum conuertit se ad Deum laudandum, & ad suam iustitiam magnificandum, quod ostendit in organo. Organum. n. quod tangit, & pulsatur in feris, sonum reddit a patre superiori. Quia iustus cum hic inferius tribulationibus tangit, ad glorificationem superni Dei iustitiam superius excitat. Vnde 2. Paral. 29. Steterunt leuitae tenentes organa. Dauid. Per terram autem intelliguntur illi, qui in tribulationibus Deum laudant.

Terra

(Terra inquit) unde Esa. 26. Qui habitatis in puluere, expergiscimini, & laudate. Et in Psalmo. Pauper & inops laudabunt nomen tuum. ¶ Tertio dico, quod debent ipsum laudare poenitentes conuersi a sceleribus. (Mare inquit) De poenitentibus. n. quod significatur per mare dicitur in Psalmo. Laudent illum caeli, & terra, mare, & omnia reptilia in eis. Per mare. n. quod est amarum, & in continuo motu, quod est etiam fuisissimum purgatiuum, intellige poenitentem, qui est amarus per dolorem & contritionem, in motu per timoris hesitationem, sui purgatiuus per uerbalem locutionem, & confessionem. Iste ergo Deum debet laudare sicut israhel, qui euasit infirmitatem, sicut caprius qui euasit captiuitatem, sicut opsessus, qui euasit hostium ferocitatem. Isti ergo possunt dicere illud Psalmo. Fortitudo mea, & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem (Mare ergo) uir de mari. i. de uiro poenitente dicitur Esa. 24. Glorificate Dominum in insulis maris, a finibus terrae laudes audimus. Pater igitur, quomodo Deum debent laudare tria genera personarum, uidelicet De suis prauiuitatibus poenitentes, Mundi aduersitatibus subiacentes, Mundi magnis prosperitatibus gloriantes, De laude diuina sufficienti quo ad praesens.

¶ Sed adhuc dico, quod inuenitur laus humana, & ista ut conuenerit est duplex. scilicet quaedam uera quaedam falsa. Laus uera est illa, qua laudantur uiri uirtuosi, laus falsa est illa, qua laudantur uiri uigiosi. De laude ergo bonorum notandum est, quod merito debent laudari illi, qui habent

Conscientiam sinceritatem, Laudabiles ergo sunt apud Deum illi, qui habent sinceritatem & sublimitatem, Sapientiam subtilitatem, Opulentiam fugacitatem. Opulentia fugacitatem. Laudabiles ergo sunt apud Deum illi, qui habent sinceritatem & sublimitatem. Vnde in Psalmo dicitur. Laudabunt uos recti corde. Item illi, qui habent amicitiam stabilitatem. Prou. 28. Fidelis uir multum laudabit. Itè illi, qui habent sublimitatem & sapientiam. Vnde Eccl. 37. Uir sapiens implebit benedictionibus, & uidentes illum laudabunt. Itè illi, qui habent cōreptum, seu fugacitatem opulentiae. Vnde Eccl. 31. Beatus uir, qui inuadit esse sine macula, & quod post aurum non abiit, nec sperauit in pecunia thesauris, quod est hic, & laudabimus eum. Ista quatuor membra, non prosequor, sed omitto gratia breuitatis. De laude uerò malorum, quod non de bonis, sed potius de malis consueuerunt alios laudare, dicitur Eccl. 15. Non est speciosa laus in ore peccatoris. De quibus in libro de Prouerbijs Philosophorum. Sit tibi turpe laudari a turpibus, ac si lauderis ob turpia. Pofsumus notare ergo, quod mali adulatores solent (ut communiter) laudare tria genera hominum peccatorum, uidelicet Exercentes crudelitatem, De crudelitatem exercenti. Obinientes famositatem, bis pater, quia sicut auis nocipientes prosperitatem. bilis magis est commendabilis quae magis rapit, & grauat aues innocentes, sic in mundo ille magis reputatur commendabilis & nobilis, qui per rapinas magis infestat pauperes, & simplices indigentes. De hoc Prou. 28. Qui derelinquunt legem laudant impium. De speciositate continentibus dicitur Eccl. 11. Non laudes uirum in specie sua. De prosperitate cupientibus dicitur in Psalmo. Laudatur peccator in desiderijs animae suae, & iniquus benedicitur. Sufficit de titulo laudare.

Lazarus. Cum Lazarus fuerit ille

Mors prostrauit, Sicut haec omnia patent Io. 11. possumus dicere, quod Lazarus, & quod interpretatur aduersus a quem Christus amauit, Dominus uocauit, Dño potest uir penitens, defunctus suscitauit, gnari, quod prius moris delinquentis recreauit. quod, quod foror. i. Ecclesia sequi coplorando seu copatiendo, quod Christus amat & uisitat gratiam infundendo, quem Christus uocat ad penitentiam inuitando, quod Christus suscitatur culpa remittendo, & ad uitam gratiae reducendo & quod tandem ipse nascitur, & recreat caeli conuiuium concedendo. Et dicitur aduersus a Dño, non ex se nec per se, sed ex sola diuina gratia a uitijs reformato. Io. 11. Lazarus amicus noster dormit etiam & a somno excitemus eum, & Io. 12. dicitur, quod in cena Lazarus erat unus ex discipulis beneficijs.

Lectulus. Lectus. Cum lectus sit illud, in quo homines dormiunt, & quiescunt, hinc est, quod lectulus potest intelligi quaecumque requies, siue bona fuerit, siue mala. Nota ergo, quod

lectulum potest intelligi multiplex quietatio seu mora. Est enim generaliter loquendo, lectus bonus & lectus malus, Lectus bonus est bona habitatio seu mora, & ista est triplex scilicet

Lectus Interior, qui est conscientia, Incipientium, Exterior, qui est poenitentia, Proficientium, Superior, qui est caeli patria. Perficientium.

Lectus conscientiae est lectus maroris, de quo Iudith. 13. Stetit Iudith ante lectum suum, orans cum lachrymis in silentio. Lectus poenitentiae est lectus doloris, de quo dicitur in Psalmo. Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius. Lectus caeli est lectus gloriae & dulcoris. Vnde 2. Paral. 16. In ciuitate Dauid posuerunt eum super lectum suum plenum aromatibus, & uinguentis. De isto ergo triplici lectulo potest dici quilibet uiro perfecto illud Eze. 23. Sedisti in lecto pulcherrimo, & mensa est ornata ante te. Vbi aduerte, quod ibi fit mentio de isto triplici lecto, uidelicet

Delecto Conscientiae cordialis, Primus lectus est in uerbo (Sedisti.) Sedes est lectus amenitatis, quod ostenditur in uerbo pulcherrimo. Tertius est lectus fertilitatis, quod ostenditur in uerbo (& mensa ornata est ante te) Lectum conscientiae dat mentis festo quietudine (Sedisti inquit) Lectum poenitentiae dat stertus lotio pulchritudine (In lecto inquit pulcherrimo) Lectum caeli gloriae dat dulcis potio plenitudine (Mensa inquit.) Primum ergo dico, quod est lectus conscientiae, & iste ostenditur, cum dicitur (Sedisti) Sedere enim signat quietem, quia uerè quando homo redit ad conscientiam suam, & dimittit tumultum curae & sollicitudinis temporalis, tunc potest in requie & quiete esse. Lectus. n. debet esse locus quietus & secretus, & a tumultu hominum & animalium separatus. Sic uerè lectus conscientiae debet esse secretus & quietus, & a tumultu sollicitudinis alienus, & a turba malarum cogitationum totaliter segregatus (Sedisti inquit) Apes. n. sedent super aluearia sua, ut sugant superfluitatem mellis, quod si non facerent exinde aranea generarentur, & apes et morerentur. Sic uerè nos debemus sedere, & morari in alueari, & in lecto conscientiae nostrae per iugè conditionem & examinationem, & sicut ibi aliqua superfluitas alicuius malae affectionis uel cogitationis, illa debemus expellere, sugere, & extrahere per confessionem, & contritionem, alia gratia ibidem corrumperet, aranea potest mortaliter faciliter conciperet, & nos spiritualiter moreretur (Sedisti inquit) Esa. 47. Sede, tace, & intra in tenebras. Sedere. n. debemus per mundi laboris abdicationem. Tacere debemus per mundanorum tumultuum denegationem. Intrare debemus in tenebras cordis nostri per conscientiae examinationem. Bene ergo dicitur Prou. 21. Melius est sedere in angulo domatis, quam cum muliere litigiosa. Iste est ergo lectus conscientiae, ubi debet esse mentis quietudo (Sede inquit) Marc. 7. Inuenit puellam sedentem super lectum. Sed nota, quod iste lectus conscientiae debet habere res proprietates secundum tres lectuli particulares conditiones, quae in lecto debent esse. Lectus. n. debet esse mundus, secretus, fulgidus. Sic uerè conscientia debet esse lectus mundus, floridus siue fulgidus per innocentiam & puritatem. vnde Cant. 1. Lectus noster floridus. Lectus secretus per humilitatem. Iob 17. In tenebris stratum lectulum meum. Lectus fulgidus per sapientiae claritatem. vnde Hebr. 1. Lectuli quoque aurei & argentei super pauimentum erant. Quia uerè charissimi iuxta lectulum conscientiae debet esse lectulus puritatis, lectulus humilitatis, lectulus sublimitatis. Et sic bene dico, quod est lectus conscientiae, & iste ostenditur, cum dicitur (In lecto pulcherrimo) Lectus enim tunc dicitur pulcher, quando est bene lotus interius, & bene pictus exterius, quando est bene quadratus & factus superius. Sic uerè lectus poenitentiae pulcher dicitur, quia interius est locus lachrymarum lotura, de qua in Psalmo. Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo. Quia exterius scilicet in rubedine faciei, uerecundiae est pictura. Vnde talis potest dicere illud Prouerb. 7. Intexui funibus lectum meum strani pictis tapetibus Aegypto. Item quia ibi debet esse quatuor uirtutum quadratura. Vnde iste est lectus, quem fecit Sannaemis Heli (Esa. 4. Regum 4. Faciamus inquit uiro Dei cenaculum, & ponamus in eo sellam, candelabrum, mensam, & lectulum

Diction. Berchorij. Pars ij. B b In coe-

ibi impressimus, & posuimus, ipsa p certo bene & discretè legere, & per confessionem manifestare debemus. Hier. 36. Lege de volumine, in quo scripsisti. Ille est n. liber (Ezec. 2.) in quo scriptæ erant lamentationes, carmè & va, & expãdit il lud corã me iquit. In cõfciã. n. debent legi lamentationes pp crimina, q̄ cõmissimus: Vg pp tormenta q̄ metuimus carmen pp veniam, q̄ speramus. Et sic debet iste liber, quò expo sumus, & per legimus, expãdit, & dilatari p cõfessionè, quia re uera primo debet fieri, & procedere lectura cõsiderationis, contritionis, & cõpunctionis, deliberationis & meditationis & postea debet sequi lectura confessionis, iuxta illud, q̄ scribit Colof. 4. Cũ lecta fuerit apud vos hæc epistola, facite vt in Loadicensium legat Ecclã, quasi diceret. Cũ primo legeritis mentã r meditãdo, legatis rãdè aperte et corã pres bitero cõfessio. Vñ de hac vide infra vbi liber in fine seu vltimo. Patet ergo, q̄ legere debemus librum cõfciã uel iãternã clausurã, librum sapienciã uel diuinã scripturã, librum euidentie uel mundi creaturã, librum excellentie uel superie nararã. Vide vbi liber, litera, & scriptura, & similia.

A Legitimus. Legitima. Legitimus dicitur quasi lex optima seu intima. Illa. n. scri ptura legitima appellatur, quã à Deo, sicut lex optima statuãt, & quã à populo per modum legis certã, fixã, per tectã & optimã recipiebatur. Leu. 18. Custodite legitima mea. Vnde quasi in infinitis locis vbi de aliquo sacrificio à Deo ordinato ponitur, statim subiungitur. Legitimum assimi piternum erit vobis. Nunc et dicitur illud legitimum, quod omni vitio carere in suo genere cõprobatur. Et sic legitime fieri dicitur illud, quod defectus aut macula non comitatur, si cut illud. 1. Tim. 2. Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. 1. Tim. 1. bona est lex, si quis ea legitime utatur. Igitur illa dicebantur vnicuiq; legitima, quã ad cultum Dei fuerant tradita uel statuta. Sic etiam de paganis dicitur, q̄ Antiochus voluit, quod omnes sibi subacti elinquerent legitima sua, & sequerentur legem suam fatuam, quam ipse tene bat. 1. Mach. 1. & 3. vt planè poterit patere ibidem legitur. Cum ergo legitima dicantur, quẽ pro lege diuina seruantur, omittit. Vide vbi lex.

A Lenitas. Cum lenitas idem sit, quod suauitas, & lenire idem sit quod suauiter mulcere, quã re vera valde est necessaria, & velis ad mitigandum iracundiam & rancorem; nota, quod inuenitur

Lenitas { Mala, Lenes maligni & mali sunt sicut. f. pa-
Benigna, tet de proditorib. & hypocritis, qui. f.
Cõdigna, fingunt se lenes & málueros, & tñ cau-
telosi sunt & fallaces, similes. f. serpentibus & anguillis, qua-
rum si pellis est lenis & suavis, manurententia tñ ipsarũ non est, neq; facilis, neq; lenis. Vnde ille, qui volebat decipere pa-
trum suum, legitur dixisse Genes. 27. Nostrũ, quod Esau frater meus homo pilosus sit, & ego lenis. Itẽ lenes sunt benigni, atq; virtuosũ. Pelles, n. quã sunt suaves & lenes, sunt apud ho mines amplius reputarã, & nobilium visũ. magis aptã, sicut patet de pellib. variouũ, qui sunt bestiolã Paulo ampliores muscella, habentes nomen à colorũ varietate, sunt. n. n. ventre candidi, in dorso cinerei, de quarum pellibus gloriãntur homines in vestitu, quia. f. ista non pungunt neque lædunt, imò mulcent suauiter quicquid tangunt. Sic est de multis, q̄ naturaliter sunt mansueti & lenes Nullum. n. volunt lædere vel offendere, sed sciunt erga omnes dulciter & suauiter se habere, & ideò nobiles & magnates. f. Deus & Angeli. solent tales diligere, & habere. Vnde de Moyse dicitur Eccl. 45. In fide & lenitate ipsius sanctũ fecit illum, & elegit eum ex omni carne. Item sunt condigni seu gloriosi, scilicet boni, & Principes, & prælati. Isti. n. debent loco & tempore lenes esse, & se suaves, & modestos, & dulces, si res exigit exhibere. Quia reuera lenitas principis valet ad regendum, docendũ temperandum, consolandum: Regendum dico. Hest. 13. Nequaquam volui potentia vti magnitudine, sed cum clemencia & lenitate gubernare subditos. Ad docendum etiã, quã. h. h. melius docetur, & instruitur si cum lenitate & mansuetudine docatur Gal. 6. Huiusmodi instruite in Spiritu lenitatis Ad temperandum, seu etiã moderandum, f. superbiã & pteruam aliorum. Vnde Roboam filius Salomonis fuit per sapientes consultus. 3. Regum 12. Si locutus fueris eis verba lenia, erunt tibi serui cunctis dieb. & 2. Paral. 10. dicitur

Si placueris populo huic, & lenieris eo: verbis clementibus lenient tibi omni tpe. Quod q̄ Roboam non fecit, sed re hẽto senum consilio, iuuenibus creditur, nec serotina boni tate demulsi, sed feritate potius irritauit, ideò regnum ami si, sicut dicitur ibidem. Prouer. 25. Patientia lenit Princeps. Vnde Helix dicitur Eccl. 48. In scriptis lenis in iudicijs tempo rum lenire iracundiam Domini. Item valet lenitas ad con solandum. vnde Gen. 37. dicitur, quod filij Iacob congregati sunt, vt lenirent dolorem patris. Vide ubi modelia, suauitas, misericordia, benignitas.

Leo. Nora, quòd leo multipliciter sumitur in scriptura. A Iauentur enim in scriptura leo summa

Auctoritatis, Leo auctoritatis est Deus, quia iste est il
Stabilitatis, Je, de quo dicit Apo. 5. Vicit leo de tribu
Iniquitatis, da radix David. Leo stabilitatis est iustus
Crudelitatis, de quo Prou. 28. Iustus quasi leo cõfides
absq; ullo timore erit. Leo crudelitatis est diabolus, de quo
1. Pet. 5. Aduersarius vester diabolus tanquã leo rugiens cir-
curt q̄rẽs, quẽ deuoret. Leo iniquitatis est p̄cõr. Eccl. 4. No-
li esse quãli leo in domo tua, euerrens domesticos tuos. De
istis ergo leombus aliquid per ordinem differamus. Primò
igitur dicamus de Christo, qui est leo auctoritatis. Sicut. n.
leo Rex est aialũ, & ideò dicitur, q̄ leo Gracẽ, idẽ est, quod
Rex latinẽ, sic Christus est Rex oium. Ille. n. dicitur Rex Regum, &
Dominus dominantũ Apo. 1. Et idẽ de auctoritate istius regis
possumus exponere illud Eze. 32. Leoni gentium assimi-
latus es, & draconi, qui est in mari. Et aduerte hic, quod se-
cundum quatuor proprietates leonis. Christus habet prop-
rietate quatuor status. Leo enim est animal
Liberalissimum, Sic verè Christus fuit liberalis car-
Virtuosissimum, nem assumendo, ideò dicitur (Assi-
Mirabilissimum, milatus es) Virtuosus mortẽ susti-
Præcellentissimum, nendo, quẽ notatur cum dicitur (In ma-
11) Mirabilis vitam resumendo (Leo inquit gentiũ) Glorio-
sus cælum ascendendo (Draconi inquit) quod est aial volã
& sursum ascendens. Dicamus ergo, q̄d Christus dicitur
propter liberalitatem, quam habuit carnem assumendo. Leo
. n. est animal ita liberale, quod prædã suã non comedit solus
sed animalia baplã conuidere consuevit. Sic verè tanta
fuit Christi bonitas, & liberalitas, q̄ se & sua per carnem assu-
ptionem nobis dedit, sicut dicit Esai. 9. Puer natus est nobis &
filius datus est nobis. Beatitudinem. n. gloriã suã solus non
voluit participare, sed ipsam per incarnationem beatam, vt
homines Deos faceret factus hõ, voluit omnibus cõdicare.
Ista verò incarnatio ostenditur, cum dicitur. A similitudines.
Ite. n. in similitudinem carnis peccati venit, in similitudinẽ
hoium factus, & habitus inuenit vt homo. Rom. 8 & Philip.
2. Ita quod proprie potest dici de ipso illud 1. Mach. 3. Simi-
lis factus est leoni in operib. suis. Dicitur ergo leo propter
liberalitatem &c. Deinde dico, qd dicitur leo propter virtu-
ositatem, quã vixit mortem sustinendo. Et hoc ostendit cum
dicitur mare. Mare. n. amarum passionis amaritudinem signat. Si-
cut. n. leo est animalium fortissimum & audacissimum, ita q̄
venatoribus ipsum impetentib. intrepide se opponit, sic ve-
rè Christus ita fuit audax & fortis, quod mortis amaritudi-
nem vilipendens, firmavit faciem suã, vt iret in Hieru. alẽ,
quãuis ibi se sciret corporaliter moriturum, dicens. Mat-
th. 20. & Luc. 18. Ecce ascendimus Hierosolymam, & filius
hominis tradetur ad crucifigendum. Ille enim fuit leo, de
quò dicitur Prouer. 30. Leo fortissimus bestiarum ad nul-
lum pauebit occursum. Ille. n. fuit talis leo, sicut videtur di-
cere Solinus lib. de mirabilibus mundi. Dicit enim, quòd in
partib. vbi hoies à leonibus infestantur, solent incolæ leo-
nẽ mortuũ in alto loco scilicet in cruce uel in patibulo suspẽ-
dere, vt alij leones territi ab ipso in infestatione desista ut.
Sic verè, quia leones inferni ciuitatem huius mundi infesta-
bant, & ipsam varijs tentationibus morti perpetuã sub-
mittebant, ideò leo de tribu Iuda in cruce fuit mortuus,
& suspensus, ut prædicti leones, idest demones terre ren-
tur, & à nocuentis hominum desistere cogentur. Fig-
urati Numer. 21. vbi serpens aeneus suspensus est in ligno,
vt percussis ab alijs serpentibus aspectu illius, sanarentur.
Quia verè si Christus in patibulo crucis, suspensus (qui
scilicet erat serpens per prudentiam, aeneus per eloquen-
tiam) deuotè cõsideretur morsus serpentium infernalũ,
idest

idest tentationes demõum sanabuntur, & mitigabunt. Et
ista Christi passio, & tribulatio potest accipi, vt dictũ est cũ dicitur
ma-
te. Vnde Christus potest comparari illi bestia, q̄ ascendebat de
mari, & os eius sicut leonis, de qua dicit Apocalip. 13. Magna
. n. velut mare cõtricio ruã, sicut dicit Th. 2. Ille igitur habuit vir-
tuositatẽ, quã vixit mortẽ sustinendo. Quod dicitur fuit leo pp
mirabilitatẽ, q̄ habuit vitam resumendo, q̄ ostendit cũ dicitur (Leo
gentium) Leo. n. hoc hẽt singulariter pprium, q̄ ad vocẽ pris-
tui postq̄ triduum mortuus fuerit, suscitãt. Sic verè Chrs
Dei pris dispositione post triduanã mortẽ à mortuis reuixit,
& mirabiliter resurrexit (Leo inquit gentiũ) vnde Gen. 49.
Requiescens accubuit vt leo, & quasi Leona, q̄ suscitabit
eum, quasi diceret. Nullus nisi Deus. Insuper dico, q̄ ipse
fuit leo pp generositatẽ, quã splẽdit, cælum ascendendo. Et
hoc ostendit, qd dicitur Draconi. Dracon. n. q̄ maximus est serpẽtum
& p̄ caliditate nimia ignẽ spirat, & præ lenitate maxima sur-
sum volat, signat Christum, qui maior est inter alias creatu-
ras, & qui tanto charitatis ardore plenus fuit, & ignẽ verẽ
dilectionis in discipulos insufflauit, dicens Luc. 12. Ignẽ ve-
ni mittere i terrã, & qd volo, nisi vt ardeat? Ipse ergo sursum
ad Paradisum per ascensionem volauit, quia. f. iste ascendit
sup Cherubin, & uolauit sup pennas vectorum. Draconi igit.
Dan. 14. Erat draco magnus in illo loco, quẽ colebant Baby-
lonij. Sicut. n. leo in altis rupib. se occultat, vt exinde rugiens
aialia audientia terrear & sic Rex in circulo ipsa includat, &
capiat, sic Chrs in ascensione sursum in montẽ Paradisũ ascẽ-
dit, & ibi se à mundi visib. occultauit. Exinde tñ per prædica-
tores suos quotidie clamat, & rugit. 1. Reg. 3. Leo rugiet, q̄
non timebit: Et in circulo mandatorum suorum oẽs genera-
liter circumcingit, quos vult ad partem suã accipit, quos ve-
rò noluerit respicit & dimittit. Quia sicut dicit Lucã 17. Duo
erunt i lecto vno, vnus assumetur, & alter relinquetur. Idẽ de
ascensu istius leonis dicitur He. 4. Ascendit leo de cubili suo, p̄-
do gentium se leuauit. Et sic ergo patet, quomodo p̄ leonẽ
intelligit Christus, & quatuor statũ suos, q̄ bene figurat. Eze.
1. i illo aiali mirabilis, q̄ quatuor habebat facies. f. facie hois
à parte anteriori & prima, facie bouis à parte sinistra & se-
cunda, faciem leonis in dextera & tertia, faciem aquilẽ i par-
te superiori, & quarta. Sic verè Christus primo fuit hõ in
incarnatione per humanã carnis assumptionẽ. Sed fuit bos in
passione per suã carnis immolationẽ. Tertio fuit leo in
resurrectione per suã ipsam resurrectionem. Quarto fuit aquila
in ascensione per sui corporis in cælum subleuationem.
De isto ergo leone dicitur Gen. 49. Ad prædam ascendisti fili mi,
cubuit vt leo. Et sic ergo patet quod per leonem potest in-
telligi Christus. Secundo dicamus de uiro iusto seu perfe-
cto, qui est leo stabilitatis. Est enim leo

Animal { Hominiibus gratiofum, Leo. n. erga nram
Bestijs rigorosum, hoium est benignus:
Inuadendo animosum, erga naturã aialium
Sustinendo virtuosum, & austerus: ad iuadẽ
Discernendo industriosum, dum aialia est valde
Diuidendo & miserijs par- strenuus: ad sustinen-
cendo officiosum etiam aliquo- dum labores est bel-
ticiens & timorosum. licosus: ad discernẽ-
dũ. Inter illos qui ipsum peutiunt, est industriosus: ad diui-
dẽdum alijs aialib. prædã suã, & ad parcẽdum miserabilib. p̄so-
nis. f. p̄stratis, mulierib. & parulis, est curialis & officiosus.
Ad visum tñ ignis & galli albi, & ad uocem, & auditum stre-
pitus rotarum est mirabiliter timorosus. Sic p̄culdubio uir
iustus, & maximè religiosus siue ecclesiasticus vel prælatus,
dẽt esse erga hoies. i. erga p̄sonas bonas, rónabiles, & discre-
tas, benignus, amicitabilis & modestus. Tales. n. non debet læ-
dere, uel deprimerẽ, sed potius iuuare, & promouere. Figu-
ra Dan. 9. & 14. vbi Daniel sanctus sedens in medio leonum
ab eis non est læsus. Bestias verò. i. peccatores, debet p̄ cor-
rectionem lædere, & eos acriter castigare. Cuius tñ contra-
rium faciunt hodie multi iudices & prælati, qui magis sunt
benigni bestijs, quam hominibus & impijs, quam meliorib.
quoniam (quod peius est) bestijs & peccatoribus illatis, solẽt
innocẽtes, lædere peccatoribus parcere, homines verò. i. sa-
ctos & simplices, rapinis & exactionibus deuorare. Ezech. 19.
Leo factus est, & didicit capere prædam, hominesq; deuora-
re. Figurati in Lamech, de quo dicitur in historia scholastica, qd
sum cæcus esset, & debet sagittare vnam bestiam, pro bestia

hoiem sagittauit. Item dico, q̄ iste ad modum leonis debet
esse animosus & bellicosus, quia. f. vir iustus debet esse au-
dax & animosus ad bonum aggrediendum, ad malos inua-
dendum, & corrigendum, & ad bellum tribulationum forti-
ter & virtuosè tolerandum. Quia sicut dicit Prouer. 30. Leo for-
tissimus bestiarum ad nullius pauebit occursum. Itẽ iste mo-
re leonis debet esse discretus & industriosus, quia. f. dicere de-
bet cogitare & discernere inter illos, qui forẽ faciunt & de-
linquunt, sicut leo, qui inter centum homines bene cognos-
cit illum, qui eum percussit, & vnũ quemq; secundum qd
deliquerit, corrigere, & punire debet. Leo. n. dormit oculis
aperitis, quia. f. vir iustus quãuis qnq; ipsum dormire non con-
tingat p̄ prosperitatis consolationem, debet tamen semper
oculis cordis apertos habere p̄ discretionẽ & cogitationẽ.
Vnde Apo. 3. Esto vigilans &c. & Can. 5. Ego dormio, & cor-
meum vigilat. & Num. 24. dixit Auditor sermonum Dei, qui
visionem oipotentis intuitus est, qui cadit, & sic aperitur
oculi eius. Et sequitur. Accubans dormit vt leo. Item iste
more leonis debet esse liberalis, & officiosus, & quãtum ad
miseros curialis compatiens & industriosus. Debet. n. erga
miseros esse compatiens, & benignus, & distribuẽdã prædã
bonorum suorum debet esse oibus gratiofus. Sed de hoc
vide supra de Iuda in illa auctoritate. Vicit leo de tribu Iu-
da. Item more leonis debet esse aliquando pavidus & timo-
rosus, quia. f. signet inferni, & strepitum & comminationẽ
rotarum sacrã scripturã, & præsentiam galli albi, idest Dei,
debet summo opere formidare. Quia uerè nullus debet esse
tam virtuosus aut fortis, tam audax, strenuus aut securus,
quin ista tria debeat formidare, scilicet
Ignis inferni combustionem, Vnde. 2. Reg. 17. For-
Dei præsentis cognitionem, tissimus quisq; cuius
Sacra scripturã comminationem, cor est quasi leonis
paure soluetur. Sic igitur patet, quò uir iustus comparatur
leoni. Et ideò de uiro iusto potest satis competenter exponi
illud Esai. 11. Vitulus, ouis, & leo, simul morabunt. Vbi ad-
uerte, q̄ tribulationib. vir iustus potest leoni meritò compa-
rari, quia. f. sicut leo coram catulo verberato castigatur, in-
firmatati continuè subiugatur. f. quartana, coustanti fortitu-
dine roboratur, sic uerè iustus in hoc mundo domat poẽtia
molestudo (Vitulus) Grauat carnis ægritudo (Ouis) Robo-
rat mentis fortitudo (Leo) Isti. n. conuertuntur & domantur
per mstitudinẽ temporalem, quia sunt (Vitulus) Affiguntur
& grauantur per ægritudinem naturalem quia sunt (Ouis)
Statuuntur & firmantur per fortitudinem virtuales, quia sunt
(Leo) Dicamus ergo, q̄ iustus multis tribulationib. edoma-
tur (Vitulus inquit) Sicut. n. leo tunc timet & castigatur, qn̄ vi-
det in p̄ntia sua catulum verberari, sic pro certo iustus time-
re debet & uitam suã corrigere, & edomare, qn̄ uidet Deũ
catulos. i. peccatores in hoc seculo tribulationib. & suis exi-
gentib. demeritis, varijs afflictionib. uerberare (Vitulus in-
quit) Per vitulum. n. qui facilliter edomatur, & à lenitate sua
primaria immutatur, & poẽtis & laborib. subiugatur, intel-
ligitur uir iustus, qui lenitatem & insolentiam naturalem de-
bet relinquere, & per virtutem obedientiã se aliorum viri-
bus subiugare. vnde Esai. 11. Leo sicut bos comedit paleas.
Tribulationes. n. & afflictiones malorum sunt castigationes
& correctiones sapientiũ & iustorum. Quia sicut dicit Prouer.
19. Pestilente flagellato sapiẽter erit paruulus. Et versus di-
cit. Felix, quẽ faciunt aliena pericula cautum. Quod tamen
est contra multos, qui quãuis malos coram se videant ver-
berari, tribulari, & affligi, ipsi tñ pp hoc non castigant, nec
à suis iniquitatibus conuertuntur. Sed non sic boni, quia ip-
si debent esse leones & vituli. Vnde 3. Reg. 7. dicitur, quod
in fabrica tẽplũ erant simul celari, & picti leones, & boues
& Cherubin. Vbi ostenditur, quod in templo Ecclesiã de-
bent esse iustitiã viribus firmati, quia debent esse leones; mo-
destiã legib. ligati, quia debent esse boues: scientiã lucibus
dotati, quia debent esse Cherubin, qui itã rpretatur plenu-
do scia. Ideò de tali vitulo sic domiro & correcto potest di-
ci illud 1. Reg. 6. Recludit vitulos domi: iustus igitur dicitur
leo, quia tribulationibus edomatur. Item iustus, dicitur
esse leo, quia infirmitatibus aggrauatur, quod ostenditur,
cum dicitur (Ouis.) Sicut enim dicit Solinus, leo febre
quarta nam habet continuã, & sibi quasi vltro naturaliter
adhærentem. Hoc enim prouidit illa rerum ordinatrix
Diction. Berchorij. Pars ij. B b 4 natura,

natura, q. scata est leonis caliditas & ferocitas, q. oia deuo-
raret, nisi ipsum coquina carnis infirmitas flagellaret. Sic ve-
re charissimi, boni & iusti sp. patiuntur aliquos carnis defe-
ctus, aliquas carnis infirmitates & fragilitates, vt exinde sua
austeritas temperetur. Constat. n. q. multi sunt ita calidi & fer-
uentes, & in iustitia rigorosi, q. oes delinquentes vellent cor-
rodere, & per iustitia consumere, nisi infirmitatib. carnis &
mentis grauaarent. Et io sapē fit, q. Deus viros iustos permit-
tit febre quartana. i. carnis passionib. infestari, vt ex confide-
ratione sup. propriae conditionis humiliores q. tum ad se, mi-
sericordiores quantum ad pximum reuerēiores & celestis
auxilij imploratores q. tum ad Deū. Itud apparuit in Petro
m. Greg. q. permittus est a Deo timore, & decere, & nega-
re, vt q. futur' erat pastor Ecclesiae, sciret ex sua fragilitate
cōditionē delinquentiū cogitare, & ad indulgendū, & cōpa-
tēdū mentē suā benignē inclinare. Sicut. n. de Chfo d. Heb.
2. in eo. n. in quo ipse passus & tentatus est, didicit & his q. tē-
tant auxiliari & Heb. 5. d. q. Christus didicit ex his, q. passus
est, obedientiā. & Eccl. 3. r. infirmitas grauis sobriā facit ani-
mā. Et ibidem sequitur intellige quae sunt proximi tui ex
reipso. & Gal. 6. d. q. si quis p. occupatus fuerit i aliquo pctō
illi, q. sunt spūales, debet eū instruere in spū lenitatis. Et cam
lenitatis assignat ibidem dicens. Considerans. Inquit. temet-
ipsum, ne & tu tenteris, quasi diceret. Ex cōsideratione. pro-
priae infirmitatis, qua possumus tentari, debemus ad parcen-
dum leniter, & misericorditer aitari. Et ista carnis infirmitas
cōditur, cum d. ois. Quia ois est aīal ualde debile, & infir-
mum. vnde Esa. 53. Nos oēs sicut oues errauimus. Vt de tali-
bus leonib. intelligat illud 47. Cū leonib. iustit quasi cū agnis
quasi diceret. Tales qui sunt leones pp. scitātē & ferocitatē,
sunt agni propter annexā carnis infirmitatē. Patet ergo, q. vir
iustus d. esse leo, q. infirmitatib. aggrauat. Itē dico, q. iustus
d. esse leo, quia virtutum pirib. roboratur, quia d. leo. Leo,
n. habet naturam constantissimam & audacissimam. Habet
autem virtutem suā in quatuor. s. in capite, in collo, in pectō-
re, & in ore. Sic verē virtuosus debet habere virtutē i capite
i. in intellectu per fidem & discretionem. In collo per immo-
bilem constantiam & perfectionem. In pectōre id est in cor-
de per dilectionem & charitatem. In ore. i. in verbis per do-
ctrinam & praedicationem. Virtus ergo nostra dicitur esse

Capite fidei, firmiter credendo,
In } Collo constantia, immobiliter perseverando,
Pectore cordis, ueraciter amando,
Ore uerborum, utiliter loquendo & praedicando.
Et sic dicitur de eo illud Apoc. 2. Aīal primum leoni simile.
Et bene simile leoni, quia sicut rugitus leonis est terror om-
nium animalū audiētiū, sic uerē rugitus uerborū & clam-
or cōminationum uiri iusti debet esse terror oīum pctō-
rum. Q. s. 1. Leo rugiet, & formidabūt filij maris. Multi ta-
men non sunt similes leoni, quia non habent uirtutem in ca-
pite, sed magis similes sunt urso, qui ualde habet caput debi-
le, & asino, cuius uirtus est in renib. non in pectōre. Quia ve-
rē multi sunt, qui in capite fidei, & in pectōre uerē dilectio-
nis sunt ualde debiles, in renibus uerō quantum ad execu-
tionem operum carnalium sunt ualde fortes. Non sic ergo
iusti, sed sic uir iustus similis leoni, uidelicet

Morum nobilitate seu benignitate, Et sic dicitur de
leo illud 1. Mach. 3. quod dicitur est
Animi austeritate, 3. quod dicitur est
Propugnandi strenuitate, de Iuda Mac. Si-
In } Constante stabilitate, milis factus leo
Discretionis sagacitate, Paret ergo cha-
Diuisionis & ppitiationis liberalitate, ni in operib. suis
Timoris poenitentia. Paret ergo cha-
rissimi, q. uir iustus dicitur leo propter uirtualem stabilita-
tem, propter naturalem infirmitatem, propter obedientia
Dñabilitatem, Per leonem ergo intelligitur homo iustus.
¶ Tertio dico, quod per leonem potest intelligi uir peccator
qui est summā iniquitatis. Leo n. habet. 7. condiciones per
quas possunt. 7. crimina denotari. Est enim leo animal
Infirmum & quarannarium, Sic verē charissimū,
Feruentissimum & calidissimum, pctōr est infirmus
Elatum & suuissimum, per luxuriam. Est
Insidians & fraudulentum, calidus p. auaritia.
Rapiens & uolentum, Est elatissimus per
Rugiens & iracundum, superbia; est nisi

Fetidū & habens anhelitū immundum. d. ians per malitiam
est rapiens per scuitiā & gallinargiam: est rugiens per ira-
cundiam: est etiam anhelitū scitens per detractionis infami-
am. Et idēd secundum diuersas suas proprietates pecca-
tor in scriptura quantum ad luxuriam dicitur
Leo } Quiescens, iste (dico) d. leo quiescens, quia sicut
Deuorans, leo est aīal cōtinuē febricitās, ita pec-
Ascendens, cator est febrem & ardorem carnalis
Insidians, concupiscentiā cōtinuē sustinens; &
Rugiens, in quiete deliciarum habitans, & ge-
Venans, icens. Gen. 49. Requiescēs accubuit
Interficiens. vt leo. Item quantum ad auaritia d.
leo deuorans, & rapiēs, quia. i. pctōr auarus, more leonis nō
cessat bestias innocentes & pauperes infestare & alienū ca-
pere & auferre. vnde Num. 23. Non accubabit leo donec ra-
puerit pradam suam. Item iste per superbiam d. leo ascen-
dens, seu repens, quia. i. superbus more leonis solet montes
altissimos. i. status excellentissimos per appetitum ascendere,
& per superbiam uenatoribus. i. inimicis suis fe publice
opponere, & exinde mortem spissimē incurere. vnde Hie.
49. Quasi leo ascendet de superbia Jordanis. Item iste q. tum
ad malitiam d. leo insidians, quia sicut leo insidiatur aīali-
bus, vt ea decipiat, & rapiat, sub foliorū uelamine se absco-
dens, & post subitū dum non aduertunt, in ipsa insiliat, & ea
rapit, & occidit, sic verē malitiosus & inuidus, dū uolunt alios
ludere, & grauari, sub uelamine alicuius palliationis, uel dis-
simulationis, se abscondunt, vt dum non aduertunt, cū locū
nocendi inuenerint, in ipsos insiliant, & suā malitiā uenitū
eis inferant, & inducant. Vnde in Psal. Insidiatur quasi leo in
spelunca sua, vt rapiat pauperem. Item iste quantum ad ira-
cundiā d. leo rugiens, quia sicut leo cum est iratus solet fre-
mere, & rugire, sic iracundi fremunt, & rugiunt, & alios tur-
bant, & offendunt. 1. Pet. 5. Aduersarius uester diabolus tan-
quam leo rugiens circuit querens quem deuoret. & Prouer.
19. Sicut fremitus leonis, ita est ira regis. Item iste q. tum
ad gastrimargiam d. leo uenans, quia sicut leo uendiq; circuit,
& uenatur, ut inueniat, quē deuoret, & manducet, sic gulosi
circueunt mare, & aridā, vt inueniāt cibaria grata. vñ Ecclē.
27. Leo uenationi insidiatur. Item iste quantum ad infamiā
d. leo inficiens. Sicut. n. leo habet os & anhelitum foetidum
& immundum, sic detractores habent ora fetentia & infesta
per aliorum detractionē contagiosam & mirabiliter corro-
sua. vnde Ecclē. 21. Dentis eius dentes leonis, interficientes
aīas hominum. Et sic igitur patet, q. per leonē intelliguntur
diuersa genera pctōrū. Vnde mundus iste est sicut facus leo-
num, i. hoīum, in quorum medio positus est Daniel, vt ab eis
deuoraretur. Quia. i. in medio leonum. i. hoīum in quorum,
positi sunt iusti in hoc mundo in piculo deuorationis & ra-
pinā, nisi a Dño pteganē. Sed de hoc. l. q. uo leo significat pec-
catorem, uide supra in diuersis titulis, exemplis, & figuris.
¶ Quarto dico, q. per leonē intelligitur diabolus, qui est sum-
mā crudelitatis, quia. i. iste insidiatur per delectationem, ru-
git per suggestiōē inuadit per tentationem, rapit per con-
sensum, & occidit p. malam operationem, deuorat uerē &
consumit per aeternam damnationem. 1. Pet. 5. Aduersarius
uester diabolus tanquam leo rugiens circuit querens quem
deuoret. Sed de hoc inuenies supra in diuersis titulis.

Lepra. Nota, q. lepra est quēdā uilis & enormis infirmi-
tas, quae nunquā aut difficiliter curatur, & per
quam cohabitantes corrumpuntur, & inficiuntur, propter
q. leprosi a societate sanorum hominum expelluntur. Lepra
igitur significat pctm, quod pro certo est infirmitas confu-
bilis & infamis. Facit. n. possessores suos societate fidelium
finaliter priuari, & per eorū mala opera & ex ēpla alios cō-
suetos, & uicinos destrui, & corrūpi. Teste. n. A. post. 1. Corin.
15. Corruptunt bonos mores colloquia praua, quia sicut d.
Num. 19. Quicquid tetigerit immundus, immundum faciet.
¶ Notemus igitur, quod sicut lepra corporalis ex diuersis
causis oritur, sic lepra spiritualis scilicet peccatum rationi-
bus uarijs generatur. Oritur enim lepra quandoque
Ex corruptione } Sanguinis, Et secundum
Phlegmatis, istas quatuor
Choleræ, causas possu-
Melancholiz. mus intelli-
re quatuor genera. scilicet, symoniam, superbiam, auaritia,
Immunditiam,

Immunditiam. Lepra. n. inducit horrore, tumore, ardorem,
foetorem. Quia. i. per lepram potest intelligi horror symo-
nia, tumor superbia, ardor auaritia, fator immunditia. ¶ Pri-
mō igitur dico, q. hō pōt fieri spiritualiter pctōr & leprosus
per symoniam prauitatem. Sicut. n. lepra habet corrumpere nō
solum proprium subiectum, immo et illos, qui habitant, &
participant cum leprosis, sic uerē symonia nō solum inficit
uoum, imō plures, non solum illum qui beneficiat, sed etiam
illum qui beneficium confert, nō solum semel, imō plures,
quia. i. symonia, q. in ingressu beneficij cōprehenditur, ad totius
uitæ tpa dilatatur. Et io ista est quoddā genus lepræ, q. d. ty-
ria seu serpentina, quæ. i. solet generari ex sanguine interius
corrupto. Quia. i. q. sanguis interioris affectionis in homi-
ne per auaritia corrumpitur, tūc lepra symonia generatur.
Et sicut serpens tortuosus, & suauiter graditur, mordet tñ, &
est uenenosus, sic uerē symoniacus tortuosus. i. fraudulenter
& fallaciter Ecclesiā ingredit, ubi alios inueniat, corrōdit
& persequitur. Ista lepra significatur in lepra giezii, qui gra-
tiā Dei factam per Heliseum in curatione Naamā, pecuniā
accipiens, & requirens, sic lepram ipsius secum traxit, sicut
d. 4. Reg. 4. Quia uerē si alijs pro aliqua gratia spūali pecu-
niā acceperit lepra symoniae percussus erit. Io Ecclesia pōt
hodie dici domus Symonis leprosi, iuxta illud 2. Reg. 3. Non
deficit in domo tua leprosus. Ista est lepra in domo, seu le-
pra in lapide. de qua fit mentio Leu. 13. ubi d. q. si aliquo la-
pide domus apparuerit lepra. i. aliqua corrosio uel macula
tio, ille lapis amouendus erat & alius loco ipsius statuendus.
Sic uerē si in domo Ecclesiae, in qua sumus nos tanquā lapidi-
ficata, fuerit aliquis lapis, i. aliqua psona q. lepra symoniae fit
infesta, ipsa p. certo d. eijci, & expelli, & ab aliorū colle-
gio relegari. Num. 5. Præcipe filijs Israel vt eijciant de castris
oem leprosum. Sic igitur patet, quō hō fit leprosus per symo-
niae prauitatem. ¶ Scdō dico, q. hō fit leprosus p. superbia uar-
nitatem. Sicut. n. leprosus hēt carnē tumidā & lucidam, sic su-
perbus interius tumet & inflatur p. praesumptionē, exterior
uero lucet, & ornatur per curiosam conuersationē. Lepra
talium figurat in lepra Iosue regis Iudæ, qui psumens uita-
quā decet, uoluit sacerdotis officij exercere, & io lepra im-
mediate fuit percussus, q. primō apparuit in fronte eius. Et
ista est illa lepra, q. d. leonina, q. ex cholera ignea, q. est hu-
mor leuissimus, generatur, quæ leonina d. r. eo q. more leonis
corrōdit, & deuorat totā carnē. Sic uerē superbia, q. ex le-
uissimō humore. i. ex leuitate cordis nascit, merito leoni cō-
parat, quia. i. tota caro. i. tota patria per eā rapitur & pradā
& deuorat. Num. 12. Caro eius deuorata est a lepra. Fit igitur
homo leprosus p. superbiae uanitatē. ¶ Tertio dico, q. hō spi-
ritualiter fit leprosus per auaritia grauitatem. Sicut. n. lepro-
sus est grauis & ponderosus, & in carne sentit pruritus &
ardor, sic auarus est grauis, & ad terrena & tpalia inclina-
tus, & ardore auaritia cōtinuē inflamat. Vñ pprie auaritia
est lepra, q. d. elephācia, q. ex humore grosso terreo & me-
lancholico generatur, & idēd Elephāti aīali graui pondero-
so & melancholico, qui. i. postquā ceciderit nō pōt surgere,
comparatur. Sic uerē lepra auaritia ex terreo humore. i. ex
bonis terrenis orit, quæ q. ita ponderosus efficit, q. ex quo
inferius ad morē terrenorum p. auaritia ceciderit, uix aut
nunq. amplius reuelatur. Psal. Qui dormit, nō adiciet, vt re-
surgat. Et ista lepra figurat in lepra Naaman, qui interpreta-
tur commotio eorum, de quo d. 4. Reg. 5. Erat Naaman di-
ues & fortis. sed leprosus. Quia uerē, illi q. in hoc mūdo sunt
cæteris ditiores, & contra pauperes fortiores, & qui paupe-
res commouent, & offendunt, vt cōiter lepra auaritia sunt
infesti. Leprosi ergo sūt aliqui pauaritia grauitatē. ¶ Quarto
dico, q. sunt aliqui spūaliter leprosi per immunditiae foedi-
tatem, & isti sunt luxuriosi. Quia sicut lepra facit carnē cor-
rumpi, sanie exire, & anhelitū oris fetere, sic ad literā lu-
xuria facit carnē macilentā, facit pellē saniosam, facit uer-
borū spiracula fordida & corrupta. De ore. n. talis luxurio-
soru nō exit nisi anhelitus corruptus. i. uerba inhonestā, im-
pudica & corrupta. Et ista est lepra, q. d. alopecia, seu vulpi-
na, q. oritur ex corrupto phlegmate, & facit totum corpus
depilari, & pilis spoliari. Sic uerē luxuria, & ex phlegma-
te corrupto. i. ex humorū foeditatib. generat uulpina pprie
d. Quia. i. uulpes ē animal foetidum, & corruptum
anhelitum habet. foetidum & immundum, loaq; in quibus

inhabitat, reddit sterilia & corrupta. Sic luxuriosus, qui per
infamiā ualde fetet, & qui malis uerbis & ex ēplis loca q. in-
habitat, & totā patriā & uicinā inficit, & corrumpit, anhelitū
uerberorum habet per malas suggestiones foetidū, & in-
fectum. Ista ē lepra facit pilos uirtutum cadere, & nuditatē
morum, & uirtutum solita est generare. Et idēd figurat ista
lepra in ueste, de qua d. Leu. 13. Quia. i. lepra luxuria uestē
sanctæ conuersationis corrodit, capillorum. i. uirtutum ca-
rentiam introducit. Luxuriosus ergo leprosus d. quia nō so-
lum est corruptus in se, imō etiam alios inficit, & corrūpit.
De talib. d. Leu. 13. Contaminatum & sordidum se clamabit
omni tempore, quo leprosus erit. Et sic ergo patet, quō pro-
pter diuersas lepræ condiciones per leprosum possunt intel-
ligi diuersi peccatores. Ita q. propriē peccator potest intelli-
gi per illum leprosum de quo d. 1. eu. 13. q. ille, q. lepra mac-
culatus erat, a societate aliorū debebat esse diuisus & sepa-
ratus, & habere uestimēta diffusa caput nudum, os ueste cō-
tectum, & solus extra castra habitare. Talis proculdubio est
peccator, quia iste est per pctm mortale a societate fidelium
separatus, uestes suæ exterioris conuersationis per insolentiam
dissoluit, caput suæ intētionis per iactantia denudat
os suæ locutionis per simulationem, & fallaciam aperitur,
solus etiam extra castra. i. societate charitatis per partiali-
tatem, & inuidiam commoratur. Ista igitur quatuor genera
hoīum peccatorum seu spūalium leprosum figuratur in
illis quatuor leprosis, qui ad exercitum Syriæ procedentes
ibi lautissimē comederunt. Quia. i. infesti, & pctōres in exer-
citu malorum præ cæteris satiant & bonis tēporalib. adim-
plentur. Idēd de talibus potest dici illud Luc. 4. Multi leprosi
erant in Israel tēporib. Helisei Prophetae, & nemo ex eis cu-
ratus est. Tales. n. per se sunt incurabiles. Solus. n. De' potest
peccatorem curare, sicut ipse quotidie per gratiam suā fa-
cit. vnde Matt. 11. Cæci uident, claudi ambulāt, leprosi mun-
dantur. Idēd prædicatores præcipitur Matth. 10. Leprosos
mundate, d. mōnes eijcite. Si uis pone hic, quomodo. lepro-
sus solebat reconciliari, sicut ponitur Leu. 13. Sed pone eā
infra demundare. Sufficit ergo de lepra.

Latitia. Latus. Nota, q. latitia idem est qd gaudium A
iucunditas, exultatio & iubilatio.
Cum ergo de istis oib. supra ad sufficientiā si tractatum, hinc
est, q. de latitia quo ad præsens modicum est dicendum max-
imē cum in sermone. Latere Hierusalem. & in sermone.
Latere sterilis. satis sufficienter de ea fit tractatum. Breuiter
ergo notemus, quod est triplex latitia, scilicet

Latitia } Interior, } Conscientiæ cordialis,
} Exterior, } Opulentia mundialis,
} Et superior. } Quæ est } Afluētia eternalis,
¶ Latitia cordialis est latitia perfectorum, de qua d. Ecclē.
30. Latitia (alias iocunditas cordis) hæc est uita hoīs. Latitia
mundialis est latitia pctōrum de qua d. Ecclē. 7. Cor stultoru
ubi latitia. Latitia supernalis est latitia beatorum, de quib.
d. Esa. 35. Latitia sempiterna erit super capita eorum. Gau-
dium, & exultationē obtinebunt. ¶ Primō ergo de latitia in-
teriori. qua. i. boni in hoc mundo latentur, possumus b. diui-
dere illā auctoritatem Psal. Latibit iustus in Dño, & sperabit
in eo. Vbi aduerte, q. sicut in hoc mundo latentur tria gene-
ra personarum. scilicet q. sciunt se habere innocētiā pu-
ritatem: obfessi uel impugnati q. sciunt se habere adiutoris
probitatē: Operarij quando sciunt se habere futuri præmij
largitatem, sic uerē charissimi, boni & perfecti uiri debēt la-
tari de trib. f. de puritate mētalī, perfectionis. (Iustus inqt.)
De firmitate diuinæ protectionis (In Dño inquit.) De bonita-
te futuræ saluationis (Sperabit inquit in eo) quia. i. spes est
de futuris. Latificat. n. hoīem propria cōscie rectitudo. f. q. n.
est iustus. Diuinæ sustentia fortitudo (In Dño inquit) Aeter-
næ opulentia plenitudo. (Sperabit inquit in eo) Dico ergo
q. nos debemus latari propter propria conscientia rectitu-
dinem (Iustus inquit.) Sicut. n. nulla res est q. ita possit latifica-
re hoīem q. hēt facere corā aspero iudice, & cum fortib. ad-
uersarijs, sicut q. scit se habere iustitiā & innocētiā p. se,
& q. nō inuenit in se pp. qd debeat cōdemnari, sic uerē sū-
mē debet latificare quēlibet uirum iustum, q. f. corā fe uero
iudice Chfo habet iudicari, & a demonib. accusari, suę puri-
tatis, & innocētię, securæ quoq; cōscie rectitudo (Iustus inqt.)
Psal. Latimini in Dño, & iusti, & gloriamini oēs recti corde.
¶ Et nota

¶ Et nota, quod mala sunt; quæ faciunt hominem esse iustum, quæ tamen sunt spiritualis lætitiæ inductiua videlicet Paupertas spiritualis, Puritas cordialis, Charitas supernalis, Humilitas virtualis, Iræ puritas cordialis. vnde Hic. 3. 1. Lætabitur viro in thoro. Iræ charitas supernalis. vnde Esa. 66. Lætami cum Hier. 17. & exultate oēs, qui diligitis eam. Iræ humilitas virtualis. Psa. Lætati fumus pro dieb. q. b. nos humiliasti. & Esa. 65. Serui mei lætabunt &c. Lætetur igitur pp. ppria cōscia re-ctitudinē. Iræ lætetur pp. diuinæ sustinentiæ fortitudinē (In Dño inquit) Sicut magna est læticia alicui debili & infirmo in plio cōstituto, qñ scit se habere iuxta se aliquē fortissimū protectōrē, qui nūquam ei deficiet, sed in cunctis periculis eū proteget & defendet, sic nos in plio huius mundi cōstituti valde possumus lætari & iocundari, quia certi sumus, qd sp. est nobiscū Dñs Deus, noster paratus nos, ptegere, & iu-are. Vnde in Psa. dicit ipse Dñs. Cum ipso sum in tribulatio-ne, eripiā eū, & glorificabo eum (In Dño in qd) In Dño. n. est lætificandū, non in mundo, quia sicut dicitur. Illa est vera læticia, qd de Creatore non de creatura concipiatur. Vnde in Psa. dicitur. Dñe in virtute tua lætabitur Rex, & super salutare tuū exul-tabit vehementer. Et iterū in Psa. Lætē Israel in eo, qui fecit eum. Talem ergo lætitiā non hnt in seculo peccatores, q. a. f. ipsi non lætant in Dño, sed in mundo, non spūalib. sed tem-poralib. nō in æternis, sed in terrenis. Vnde nota, qd auari læ-tantur in pecunijs, luxuriosi in mundi delicijs, inuidi in alio-rum dolorib. & tristitijs, superbi in mūdi vanitatib. & vanis glorijs. De auaris patet, qd isti sunt sicut auis, qd f. monedula, q natura diligit pecuniā. Plus. n. lætatur hñe vnum dena-rium, q vnu caltrum, qd auari plus gaudent de vno tantillo bonorum mundanorū, qd de immensitate bonorū æternorū. vnde de Amos 6. Væ q. opulenti estis in Syon. Et sequitur. Qui lætami in nihilo, dicentes. Nonne in fortitudine nostra af-sumpsimus nobis cornua? De inuidijs patet, qd sicut pōrcus plus lætat in luto, quā i stuoio puro, sic luxuriosi plus læ-tantur in luto deliciarū, q in aqua spūalium gratiarum. Vnde de immundi dicunt illud Sap. 2. Nemo sit expers luxuriæ no-stræ, vbiq; relinquamus signa lætitiæ, qñ hæc est pars nostræ & hæc est fors nostræ: de inuidijs et patet, qd pro certo sicut, Delphini plus lætatur tpe aduersitatis & tempestatis, q tpe serenitatis, sic inuidi magis læti qñ vident tempestates & mi-serias aliorum, q qñ vident eorū pspiritates & serenitates. Isti. n. sunt de qb. dicit Baruc. 4. Sicut gauisa est in ruina tua, & lætata est in tuo casu. (f. Babylon) sic cōtristabit in tua con-solatione. Iræ de superbis patet, qd verè sicut papiuo lætat & delectat volare, currere, & circuire ad claritatē candele, vbi algeius cōburuntur ipse verò qñq; periclitat & morit, sic superbi lætantur in suo discursu & volatu ad claritatem glorię mundanę, vbi alas virtutum perdunt p iniquitatem, alas verò bonorum temporalium amittūt p paupertatem, ipsi verò periculum mortis eterne incurrunt per criminum multipliciter. De læticia talium dicit Eccl. 1. 1. Lætare iuuenis in adolefcentia tua, ambula in vijs cordis tui &c. Non sic er-go, sed lætami in Dño. Vñ in Psa. Lætē cor querentiū Dñm. &c. Lætetur ergo de diuinæ sustinentiæ fortitudine. ¶ Item dico, qd lætari debemus de æternæ opulentię plenitudine, q ostēdit, cū dicitur. (Sperabit in eo.) Spes. n. de futuris, qd sicut operarius qui in agro laborat, & pugil qui acriter in bello dimicat lætantur & gaudēt in eo, quia ex talib. labo. ib. spe-rant venire finaliter ad quietem & ad mercedē, sic verè bo-ni qui sunt in mundi laborib. lætantur, qd certissimē sperāt exinde venire ad quietem & pñmū Paradisi (Sperabit inquit in eo) Ideo bene docet Psa. Speratē in eo omnis cōgre-gatio populi, effundite corā illo corda vestra, Deus adiutor vester in æternum. Vnde de tali læticia qd de spe futurorū ge-neratur, pōt dici illud Prou. 10. Expectatio iustorum læticia. Ista est ergo læticia interior & virtuosa. ¶ Secundo dico, qd est læticia exterior & vitiosa, & ista est læticia qua pctōres i-hic mundo lætantur, qd proculdubio sequitur tristitia sempiterna. Extrema. n. gaudij luctus occupat Prou. 14. Sicut. n. Syrenæ tpe sereno solent lætari, & cantare, talis tamē læti-tia propinquā denotat tēpestatē, sic verè pctōres dū arident eis serenitas pspiritatis mundanę, ipsi sunt in magno gau-

dio & honore, ex isto tamen sequitur sempiterna tristitia, & ex isto gaudio sequitur æterna desolatio. Esa. 16. Ablata est læticia de Carmelo. ¶ Tertio dico, qd est læticia superior, quæ est beatiorum. Et ista est illa, quæ in Paradiso sancti, & Angeli cōsolantur, & gloriantur, quia sicut dicit Esa. 51. vbi loquitur de ciuitate Paradisi. Gaudium & læticia inuenietur in ea, gra-tiarum actio, & vox laudis. Sufficit &c. Sed accipe distinctio-nes, quæ sunt in sermone. Lætare Hierusalem, & pone eas hic. Et vide supra de gaudio exultationis, & iocunditate. **Leuare.** Nota, quod leuare idem est quod sursum eri- gere vel portare, sed quia supra dictum est de eleuare, de sublimis, de excelsus, ideò breuiter de eleua-re, aliquid dicendum est. Nota ergo, quod triplex est leuatio vel erectio, videlicet quedam virtuosa, quedā vitiosa, quæ-dam gloriosa. Prima est peccatorum, Leuantur. n. & sursum erigun-tur peccati p celsitum affe-ctiōnem: Leuatur infecti per dignitatem ambitionem: Leuatur beati per supernorum adeptiōnem. Est igitur quedam leuatio virtuosa, & ista est, quando homo ab inferioribus se leuat ad superiora, & à tpalibus ad æterna. Sicut. n. ignis à propria natura sursum leuatur, & hoc quia sursum est sphaera & regio ignis, & suū originale principium, sic verè quia Deus est nostrum prin-ci-pale principiu & origo, ideò nos ipsos debemus sursum ad ipsum leuare, & mētem, & affectum ad eum ordinare. Vñ de viro perfecto, & iusto pōt dici illud Th. 3. Sedebit solitarius & rabebit qñ leuauit se supra se. Nos. n. ipsos, & supra appe-titum conditionis nostræ debemus leuare, & vsque ad celsi-tia nos transferre. Ibi. n. cessant laborū anxietates. Cessant malorum societates (Solitarius inquit) Cessant verborū ni-mietates (Tacitebit inquit.) Igitur leuemus nos supra nos, exea-mus de cauerna nostræ carnis: ascendamus ad Deū mente, vt ibi finaliter leuemur in corpore. Et ideò notandum, quod nos debemus leuare nos (Se inquit.) Quia scilicet quicquid est in noie, debet esse sursum ad Dominum leuatum, scilicet Caput intentionis, Caput. n. nostrū, i. intentio, semp debet esse ad Deum leuatum, & Cor cogitationis, debet esse ad Deum leuatum, & Faciēs affectiōnis, ad ipsum principaliter ordina-tū. Vñ Luc. 21. Respicite, & leua-te capita vestra. Itē leuemus ad eū cor totius cogitationis, vt. f. ibi fixa sint corda nostra, vbi vera sunt gaudia, vnde Thren. 3. Leuemus corda nostra cum manib. ad Dñm. Item leuemus ad Deum faciēs affectiōnis. Voluntas. n. est faciēs aīe, qd semp ad Deum est eleuanda, conuertenda, & erigenda. Vnde ipse dicit Cant. 2. Ostende mihi faciem tuam &c. Tob. 11. Leuare poteris faciem tuam absque macula. Quod est contra aua-ros, qui faciem cordis & affectiōnis semper habent ad ter-ram inferius per auaritiā depressam. Similes illi animali venenosissimo Aegyptiaco, quod moratur in fonte nigri, quod semper inclinat faciem versus terram, quia alias venenositate sua interficeret quicquid videret. 2. Regum 2. Le-uare non potero faciem meam. Item leuemus sursum oculo cogitationis. Oculos enim cordis debemus leuare & erigere videlicet **Ad**

- 1. Implorandum diuinam pietatem,
- 2. Deprecandum sanctorum charitatem,
- 3. Contemplandum Cælorum dignitatem,
- 4. Cogitandum inferni vilitem,
- 5. Meditandum cordium prauitatem.

 ¶ Igitur leuemus oculos cordis nostri ad diuinum præsidium **Ad** implorandum. Vnde Psa. Ad te leuauit oculos meos, qui ha-bitas in cælis. Item ad sanctorum auxilium deprecandum. Vnde Psa. Leuauit oculos meos in montes, vnde veniet au-xilium mihi. Item ad cælorum fastigium contemplandum. vnde Esa. 66. Surge, illumina Hierusalem, quia venit lumē tuum, & gloria Domini super te orta est. Sequitur. Leua oculos tuos, & vide. Item ad inferni supplicium cogitandum. vnde Esa. 41. Leuate in cœlum oculos vestros, & videte su-per terram deorsum. Item ad cordium flagitium cogitan-dum. vnde Hierem. 3. Leua oculos tuos in directum, & vide vbi nunc prostrata sis. Leuemus igitur oculos nostræ consi-derationis. Item leuemus manus nostræ operationis. Ma-nus enim sursum leuantur ad aliquod

Supplicandum, Indicandum, Inducendum, Inhibendum, Porrigendum, Accipiendum, Percipiendum, Defendendum. Et re vera charissimi istis octo de causis debemus leuare & in principio ponere manū operationis nostrę. i. opera nostrę, videlicet vt aliquid a Dño supplicemus, videlicet vt aliquid a Dño supplicemus, vnde Pl. Leuauit manus tuas ad te, anima mea sicut terra sine aqua, tibi. Itē vt alijs exēpla vitia indicemus. Iosue. n. leuauit clypeū, q erat in manu sua, cōtra Hay, ad cuius cōspectū fortificatus exercitus ciuitatē deicit Iosue 8. Quia verè qñ plati clypeū bonorū exēplorū alijs ostendunt, ad præliandū cōtra vitia fortius intendunt. Vñ Pl. In noie tuo leuabo manus meas. Item leuemus manus, vt alijs mada & cōsilia iniungamus. Pl. Altitudo manus suas leuabit. Item vt pctā & vitia alijs inhibeamus. Pl. Leua manus tuas in super-bias eorū. Itē vt bona tpalia alijs exhibeamus. vnde Exo. 14. Leua virgā tuā, & extēde manū tuā. & Eze. 20. Cū intro-du-xero vos in terrā, pro qua leuauit manū meā, vt darem eam patrib vestris &c. Itē vt a Deo gratias & bñficia accipiamus, sicut de Moysē dicit Exo. 17. Cum leuaret Moyses manus, vin-cerat Israel. Itē vt discolors percuciamus & corrigamus. Vñ Zach. 2. Leuo manū meā super eos, & erunt præda eis qui deruerant sibi. Item leuemus manus vt miseris leuemus & defendamus. vnde Eze. 20. Leuauit animam meam pro stirpe Jacob, vt educerem eos de terra Aegypti. Leuemus igitur manus nostræ operationis. Item dico, quod nos debemus le-uare vocem nostræ locutionis. Vox enim leuatur ad aliquid Proclamandum, Sic verè nos debemus leuare vocem lo-cutionis nostræ ad vocandum alios per Implorandum, prædicationem. vnde Esa. 52. Vox specu-larum tuorum leuauerunt vocem, si-milq; laudabant. Item leuemus vocē ad deplorandū vitia p lachrymationē. vñ Iud. 21. Leuauerūt vocē & magno vlulatu ceperunt flere. Itē leuemus vocē ad imploandū Dñm per orationem. vnde Luc. 17. d. de decem leprosis, q steterunt à longe, & leuauerunt vocem, dicentes. Iesu. præceptor mise-rere nobis. Et sic patet quomodo homo totus dēt spiritali-ter se leuare quantum ad omnes sui partes, s. quantum ad Caput intentionis, Quia breuiter quicquid est in ho-mine, totum debet sursum ad Deū leuari & offerri, & ab inferioribus segregari & auferri, vt de homine Manu operationis, sic totaliter leuato & erecō dicat Vocem locutionis. illud Hier. 4. Ascēdit leo de cubili suo, prædo gentium se leuauit. Trañseo breuiter, & omitto, & exēpla & figuras & diuisiones auctoritatisq; prætermi-to, propter hoc, qd pauca sunt themata applicabilia, & qd supra de eleuare & erigere ad sufficientiam est dictum. De le-uatione verò vitiosa, quæ nihil aliud est quam superbia, di-citur Hier. 51. Cor suum leuauit contra me. Vide supra in tit. supradictis. ¶ De leuatione etiam gloriosa, de qua dicitur Eze. 43. Leuauit me spiritus & introduxit me in atrium in-terius, & ecce repleta erat gloria domus Domini. vide su-pra in tit. antedictis, quia omitto gratia breuitatis. Sed si for-san velis istam materiam aliquantulum dilatare, notabis, quod in scriptura reperitur

Leuatio pertinet ad

- 1. Iustum, leuatio, quæ spectat ad Iustum, Christum. Constat. n. qd Deus quandoque leuat manū vt percuciat, quandoq; le-uat brachium, vt eripiat, quandoq; leuat superbum vt deij-ciat, quandoq; leuat depressum vt præficiat. Leuat dico ma-nū vt percuciat viros pestilentes, quia pro certo catus quan-doq; ludit cū mure, ip sumq; dimittit ex pposito hinc inde discurrere, finaliter tñ pedē suum leuat, & ipsum retinet & percucit ne euadat, & adhibet dentes, ipsum mordet, deuorat & trucidat. Sic Deus cum peccatoribus quandoq; vt ludere, in fine tamē contra ipsos manus suas leuat, & ipsos tpaliter tribulat, & æternaliter dānat. Pl. Leua manus tuas in super-bias eorum in finem, quanta malignatus est inimicus in san-cto & Deut. 32. dicit Dñs. Leuabo (inquit) in cœlum manū meam, & dicā, viuo ego in æternum. Si arripuerō, vt fulgur gladium meū, & arripuerit iudicium manus mea, reddā vlti-onē hostibus meis &c. Item leuat brachium, vt eripiat in-nocentes, quia re vera ipse leuat brachiū fortitudinis suæ ad innocentes ab impijs defendēdum. Brachium misericordiæ suæ ad indulgentes de miserijs, & tribulationib. eripiendū. Brachium et suæ clementiæ ad delinquentes de vitijs, & in-ferni periculis liberandū. vnde Esa. 40. Sicut pastor gregem suū pascet, & in brachio congregabit agnos, & in sinu leua-bit, foetos ipse portabit. Itē leuat superbos, vt deiciat præsu-mentes. Cōstat. n. qd sicut athleta aduersariū suū leuat à terra vt ipsum tandem deiciat, sic Deus quosdā, quos p occulta iustitiā suā videt finaliter esse dānandos, qñque in magnos status extollit, & leuat dum ibi gloriantur, p mortem & tri-bulationem in infernum, & in infortunij præcipit, atque iactat, Rota. n. fortunæ sic pingit, qd dū vnus leuatur alius de-primatur, imò ad hoc quilibet sursum erigitur, vt cadens po-stea cōfundat. Sic verè facit de malis occulta Dei prouiden-tia, quā in isto casu voco fortunam. Ista est autē mala & pe-riculosa leuatio, quia. s. quāto qd in tpalib. plus leuatur, tan-to (vt cōter) magis in spiritualib. inclinat. Res. n. perpendi-cularis nunquam ab vna parte leuatur, quin ab altera de-primatur, sicut patet in lance, seu in slatera. Cum igitur hō ha-beat duas partes, s. animā & corpus, spiritualia & terrena, nunq potest ex parte vnus leuari, quin ipsum contingat vt cōter ex opposito aggruari. Quia si leuatur in temporalibus, deprimat necessario in spiritualibus. Et e cōter si aia leuatur, & erigitur in spiritualib. caro necessario deprimatur & calcatur in mundialib. Bene ergo dicit Iob 10. Si iustus fue-ro, non leuabo caput. vnde Eze. 22. Nonne hic est qui humi-lem subleuat, & sublimem humiliat? De quodam. n. tyranno in suis actib. prosperante & de sua potentia gloriantē audiui, q in palatio suo fecerat depingi rotam fortunæ, & in su-periori gradu pingi & poni se fecerat eleuatū. Cū ergo die quadā præsentibus suis rotæ pulchritudinem cōmēdaret, & à quodam prudētiore pereret an hmōi pictura pulchra foret, rñdit, sic, sed quod ibi vnum deficiebat, videlicet vnus clauus q teneret rotam ne volūteretur. Aug. erat. n. ille, quia teste Greg. Sapius in alium quis tollitur, vt cadens inde for-tius confringatur. Figura Exo. 10. vbi dicitur, q ventus vrens le-uauit locustas, operueruntq; vnuerfam superficiē terræ, va-stantes oīa. Sed sequit, qd Dñs flare fecit ventū contrarium, qui arreptas locustas proiecit in mare: Ventus. n. vrēs est p-speritas, qua mediane mali leuantur: Ventus cōtrarius est, quo finaliter sufflate locustæ. i. superbi pctōres in mare mor-tis & inferni præcipitant. Deus ergo leuat superbos, vt deij-ciat præsumētēs. Itē dico, qd ille leuat depressos, vt præficiat super gētes. Deus. n. qñq; suscitāt de puluere egenum, & de stercore erigit pauperem, vt sedeat cum principibus, & so-lium glorię teneat. Quia. s. ipse est, qui pauperem facit & di-tat, humiliat, & subleuat 1. Reg. 2. Vnde de Iehu Rege Israel legit, q ipse Ionadab leuauit ad se in currū suū. 4. Reg. 10. Et Helia dicitur 4. Reg. 2. qd Dñs in currū igneo ipsum leuauit in cælum. Quia re vera sæpe fit per occultam Dei prouiden-tiam, qd boni de infimo gradu leuātur ad summum per præ-latiōē. 43. Leuauit me spiritus & terrens leuatur ad cælum, de contem-plateione, de mundo leuāt ad Paradisum per finaliē beauti-ficationē. Vnde de leuatione tpalis dignitatis, & prælatiōis pōt dici illud Eze. 3. Spiritus quoq; leuauit me, & abij amā-rus in indignatione spiritus mei. Dico. n. qd licet Spiritus san-ctus iustum quandoq; velit ad dignitates leuare & extolle-re, ipse tamen tristis & dolens debet suscipere, & si forsitan dignus sit timere, & metuere. De leuamento verò contēpla-tiōnis potest dici illud Eze. 11. Spiritus quidem leuauit me, & adduxit me ad transmigratiōnem in visione Spiritus Dei. De leuatione ad apicē æternæ felicitatis & cōsolatiōnis po-est dici illud Eze. 23. Leuauit me, & introduxit me in atrijū interius, & ecce repleta erat gloria domus Domini. Vnde de beatis dicitur Esa. 63. quod indulgentia Domini redemit eos, & portauit eos, & leuauit eos in diebus seculi. Sic ergo patet, quod est leuare pertinens ad Christum. ¶ Secundo di-co, quod est leuare pertinens ad iustum. Iustus enim leuare debet, & ab infimis erigere Animum languentem, vt contempletur, Dico ergo, qd iu-Optimum iacentem, vt honoretur, stus debet leuare languentē aium ad viri cognitionē. Quia re vera aium nostrū languentē & tepidū nos debemus leuare ad videndū redēptiōnis fructū Lu. 21. Respicite & leuate capita vestra, qm appropinquabis redēptio vestra. Cōtritiōnis luctū. 1. Re. 24. Leuauit Rex Saul vocem,

teri & in uouo testamento continetur, aliquid dicamus, ga de legibus particularibus antiqui temporis longum esset dicere, igitur sub breuitate transcurro qualiter Sacrificia & libamenta offerebantur, Hostia in vijs immolabantur, Leuita & sacerdotes consecrabantur, Leprosi reconciliabantur, Homicida consecrabantur & occidebantur, Semina fratrum sulcabantur, Nazarei dedicabantur, Mulieres suspecta probabantur, Immundi expellebantur.

De oibus istis sunt in lege spales tractatus, oia ista aliquid morale significant, oes ista particulares leges plene sunt ritualibus intellectibus. Veruntamēn cā breuitatis ista ad pās omitto quia sicut dicit Apostolus. Verbi breuitati fecit Dñs sup terrā. Ro. 9. Et iō qa gaudent breuitate moderni, illā solā auctoritate Prou. 6. Mandatū lucerna est, & lex lux & via vitæ, increpatio disciplinæ exponere dignum duxi. Quia. n. Prou. 3. precipitur. Custodi legē atq; consilium, & sicut dī Prou. 2. 8. Qui custodit legem, filius sapiens est. hinc est, quod in prādicta auctoritate quatuor ostenduntur, propter quæ lux diuina merito debet custodiri, videlicet quia habet

Virtutem { Compulsuam, Per legem. n. diuinā compellunt & mouet hoies, qa est mandatu. Instruunt & docentur, qa est lux & lucerna. Dirigunt, & tuent, quia est via vitæ. Corriganē & arcent, qa est increpatio disciplinæ. Primò ergo dico, q lex habet virtutē cōpulsuā, qa. i. in multis passib. legis nobis picipaliquid sub pcepto, cuius transgressio est mortalis, q ostendit cū dī. Mādatū. Lex. n. mādat pcepta suggerit cōsilia, dicit iudicia. Iia, ordinat ceremonialia. De mādaris obligatorijs & cōpulsujs dī Matt. 2. 2. In istis duob. mandatis vniuersa lex pendet & Propheta. Iō petebat Dauid i Pf. Legē pone mihi Dñe viā iustificatiōnū tuarū, da mihi intellectū vt discā mandata tua. Sicut. n. tanta est virtus clamoris leonis, q ad eius edictū aialia figunt gradū, sic verē tāta dēt esse in cordib. nostris virtus legis Christi, q ad eius mandatum & clamorem debemus fingere gressus nostros, & a cunctis malis actibus desistere & cessare. Vñ illud pōt figurari Prou. 8. vbi dī, q Deus præparabat coelos, & terram, & gyro vallabat abyssos, & circumdabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis ne transirent fines suos. Vbi ostendit, q sub lege, sub gyro, & in circuitu & in vallo mādarū diuinorū tria malarum psonarum genera continentur, & ibidem recluduntur, qa. i. sicut dī 1. Tim. 1. Iusto lex nō est posita, sed iusto. Et isti sunt illi, qui dñr abyssi per in fatiabilitatē auaritiæ, qui dñr mare per amaritudinē inuidiæ & malitiæ, qui in super dñr aquæ per fluxibilitatem carnalis immunditiæ. Habet igit lex virtutem compulsiuam (Mandatū inquit) vnde Barc. 4. Hic est liber mandatorum Dei, & lex q est in æternum. Secūdo dico, q lex diuina tenenda & seruanda est, quia habet virtutem instructiuā, q ostendit cū dī lux & lucerna. Sicut. n. per lucem nobis ostenduntur incognita & obscura, sic per lucē legis diuinæ ois erroris obscuritas effugatur, & oium necessariorum ad salutem vtilitas declaratur. Per hanc lucem scit homo, quid debet facere, quid fugere, quid credere, qd amare, quid petere, quid appetere. Vnde de ista luce dicitur Sap. 1. 8. Iam (inquit) incipiebat incorruptum legis lumē seculo dari. Quia sicut dī Eccl. 1. 9. In omni sapientia dispositio. Et nota, quo lumen legis diuinæ nobis illuminat ad sciendum principaliter tria, videlicet

Facundia veritatem, A lege. n. diuina pcedit veritas, & Concordiæ vnitatem, facundia. vnde Mala. 2. Lex veritas iustitiæ æquitatem. tis fuit in ore eius. Itē exinde prodit concordia unitas. Vnde in Pf. Pax multa diligentib. legē tuā. Itē inde pcedit iustitiæ æquitas. vñ Sap. 1. 8. Iustitiæ legem in concordiam disposuerunt. Lex ergo diuina habet virtutem instructiuā. Tertiò dico, q diuina lex habet virtutem directiuā, q ostendit cum dī. Via vitæ, quia. i. ista est uia recta dirigens ad uitā æternā. Sicut. n. via recta rectē perducit ad terminū, sic uerē lex diuina rectē perducit ad Paradisum. Vnde in Pf. dī. Legem pone mihi Dñe uiam iustificatiōnū tuarum & exquirā eam semper. Quartò dico, q diuina lex

hēt virtutē correctiuā, q ostendit cum dī. Increpatio disciplinæ. Per legem. n. puniuntur & corriguntur malefactores. vnde Io. 8. dī. dī de muliere in adulterio deprehensa, q in lege mandatur hmōi lapidari. & Ro. 2. Quicumq; in legem peccauerit, per legem iudicabitur. Vnde ēt Job 5. docemur. Increpationem (inquit) Domini ne reprobes, quoniam ipse vulnerat & medetur, percutit, & manus eius sanabunt (Increpatio inquit disciplinæ) Sic ergo patet, quomodo per legem Corrigimur, Et iō bene dico, q est lex tenenda, & cogi Dirigimur, Qd tñ est contra multos, qui de le- Instruimur, ge diuina nō curant, sed delinquendo ip- Et impellimur. sam prætereunt & impugnat. vnde Esa. 24. Insecta est terra ab habitatorib. suis, q trāgressi sunt leges, mutauerunt ius, dissipauerunt sedus sempiternū. Et isti sunt potissimè illi, q legē magis debent facere seruare. Illi qui ex pessione & officio ad hoc sunt necessarij obligati, sicut sunt ecclesiastici & religiosi, q (vt cōter) minus timēt transgredi legem Dei, quam simplices & alij ignari. Quib. loquit Aug. Præuaricatores (inquit) legis attendite legem, & Hier. 2. dī. Sacerdotes non dixerunt. vbi est Dominus? & tenentes legem, nescierunt me. & Eze. 7. Peribit lex a sacerdote, & cōsiliū a senioribus. Et breuiter hodie vñ impleta propheta Mich. 7. In die illa longē fiet lex. Quia pro certo iuxta verbū Apostoli, hodie illi, qui in lege gloriantur, per præuaricationem legis Deum inhonorant. Quod maximè patet in nobis theologis, qui verba legis habemus, & nō facta, qui decimamus mentem & animum, & dimittimus, quæ grauiora sunt legis. Matt. 23. Cum tñ teste scriptura Rom. 2. Non audtores legis iustificabunt, sed legis factores iusti erunt apud Deum. Non sic ergo, sed audiamus, teneamus, & faciamus legem diuinam, sicut faciebat Dauid, q dicebat. Quomodo dilexi legem tuam Dñe, tota die meditatio mea est. Si vis de mala lege dicere, potes dicere, quod per leges malorum potest intelligi mala consuetudo, vel mala inclinatio eorum. Vnde nota, quod est triplex lex malorum, videlicet

Lex Carnalitatatis, Lex carnalitatatis est illa carnis inclinatio Iniquitatis, tio, seu cōcupiscentia, cui nō p̄r sibi iustitiam fatuitatis. tur caro nostra, q dī fomes seu tyrannus carnis, q ēt per ba p̄simum non delectur. Huic. i. subiecta est ois caro, sicut dicit Apostolus Rom. 7. Vidit inquit aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuitatem me in lege peccati. Et ibidem dicitur de ista lege. Mentre seruo legi Dei, carne autem seruo legi peccati. Mens. n. i. synderesis conficiē sp̄ seruit legi Dei, rectē ē sentiendo, & malo contradicendo. Caro autē, i. carnis inclinatio sp̄ quantum in se est, seruit legi peccati. i. carnis luxuria, seu ēt fēditati. Ista est ergo lex carnalitatatis. Deinde dico, q est lex iniquitatis, & ista est lex malorum cōsiliariorum & exactorum, qui ex certa scia faciunt leges & statuta nō ad subditorum vilitatem, sed vt inde impinguntur, & ipsi exinde reportent emendas & rapacitatem. Esa. 10. Vñ qui cōdunt leges iniquas, & scribentes iniustitiā scripserunt vt opprimerent in iudicio pauperes, & vim facerēt causæ humiliū populi mei. Denique dico, q est lex fatuitatis. Multi. n. sunt ita fatui, q quicquid faciunt, siue bonum siue malum, volunt q pro lege teneat, dicētes Sap. 2. Sit fortitudo nostra lex iustitiæ. & Sap. 14. Hic error tanquam lex custoditus est. Et sic igitur patet, quod triplex lex mala sufficit ergo de lege.

Nota. Lya. vxor Iacob, lippata oculis, sed fēcūda; A interpretat laborās, vel laboriosa, sed omit to. Applicā si vis ad vitam actiuā, q quis sit turpior Rachele, i. contemplatiua, & exemplis & laboribus accommodatior, est tamen fēcundior, & bonis operibus opulentior, & republica vtilior. Vide in tabula.

Liba. Libamen. Libamentum. Libare.

Nota, q libamen dicebatur sacrificium, quod fiebat in liquoribus reb. vtpotē de oleo, vel de vino. Qñ. n. in lege antiqua aliq qd sacrificiū alicuius rei firmæ vel solidæ offerebant, vtpotē de carnis. sp̄ aliq liquidum in proportione debita, vtpotē vinum vel oleum immiscebant, & istud proprie libamentū vocabant, cum quib. ēt Thus & similia adiungebat. Ad denotandū, qd in oī sacrificio bonorum operum, qd facimus semper vinum. i. feruorem deuotionis, oleum. i. dulcedinem cōpassionis, Thus. i. odorem orationis, & similia. i. puritatem inten-

tionis adhibere debemus. Ista possunt perpendi Num. 28. vbi agit de iugi sacrificio cum libamentis suis & in pluribus alijs locis. Moraliter ergo loquendo dico, q libamen fumit in bono & in malo. Et primò dico, q sunt in bono. Et sic dico, q libamen & libamina, q erant quā ad minicula sacrificiorū, significans proprie bonas circumstantias, quas sacrificijs. i. operib. nostris debemus adiungere, & deuotionē, & cōpassionē, aliaq; spūalia bona, q debemus in bonis nostris actib. adhibere. Vñ de Symeone summo sacerdote dī Eccl. 50. q amplificauit oblationē excelsi regis, porrexit manum suā in libationē, & libauit sanguinē vñ. Effudit i fundamētā altaris odorē diuinū excelsi Principi. Porrexit manū suā (ecce compassio) Libauit sanguinē vñ. i. vinum (ecce deuotio) Odorē inq; diuinū (ecce oratio vel cōtēplatio) q. Iodo rat celestia de longinquo. Ista sunt spūalia libamina, q Deo debemus offerre seu libare, & q b. d. d. m. Deū placare, & nobis reconciliare. Le. 6. Hæc est lex libamentorū, q offerunt filij Aaron corā Dño & corā altari. Sed. pculdubio hodie nō sic. Non est. n. qui talia munera offerat, nec q Deo deuotionē, cōpassionē, & orationē, aut cōtēplationē fundat. Vñ lamentando dī Iohel. 1. Ingredeimini, cubate in sacco ministri Dei mei, qm̄ interijt de domo Dei vestri sacrificiū & libatio. Licet. n. hodie videant esse multi offerentes libamētā & fundentes, pauci tñ sunt qui istud digne faciūt, & q fructum debitu inde reportant. vnde Hier. 18. Oblitus est mei populus meus, frustra libātes, & impingētes in vijs suis in semitis seculi, vt ambularent in eis itinere non trico. Illud. n. pōt dici de ecclesiasticis libationē deuotionis & diuini cultus negligenter facientib. & viciū seculi, negociacijs, & morēs mūdatorum diligenter. Quia. i. tales frustra libare dñr, & eorū opera ad Deo minimè accepta sūt. Nā ecclesiastici, qui secularia p̄tā faciunt, & mundanorū negocijs & ritib. se exponunt, digne Deo nō libant aut offerūt, nec acceptabiles ipsi sunt. Ofese q. Reuersus est Effraim in Aegyptū, & in Assirijs polluit comedire. Non libauit Dño vinum, & nō placebit ei. Sacrificium eorum quasi panis lugentium, oēs, qui comedunt eū, cōtaminabuntur. Expone bene cōtra ecclesiasticos, religiosos & p̄glatos, mundi negotia amplectentes, & curias Principum frequentantes, & sic ad Aegyptum. i. ad Assiros redeunt. Quia. i. isti vinum deuotionis non libant, quiniō Deo placere nō possunt, dū in mundo se pollutunt delinquentes, & illos, qui sacrificia comedunt. i. q sua opera imitatur, suis exemplis foetidus inquinant. Patet. n. o. qm̄ libatio fumit in bono. Sed adhuc dico, q libamen quomodo in malo. Et sic dico, q libamina intelligunt mala opera peruerforū, quæ. i. non Deo, sed dæmonib. libant & offerunt, in quantum ipsorum mandatis & tentationib. obediunt, & sic abominabiliter eos colunt. Vnde Dominus conquerendo dicit Hier. 1. Dereliquerunt me, & liberauerunt dijs alienis. Et nota, q quidam libant & sacrificant immolant & seruiunt fornicæ seu mundi bonis, & hoc faciunt per auaritiā. Quidā libant Baalim, qui interpretatur deuorator, hoc est dictū, p̄prio ventri suo, & hoc faciunt per gulam & gastrimargiā. Quidā militiæ celi. i. mundi potentib. & hoc faciunt per adulationē & superbiam. Quidā dijs alienis. i. dæmonib. seu vitijs, & hoc faciunt per malam obedientiam. Auari ergo, fortunæ libant. Esaiz 65. Obliti estis montem sanctum meum, qui ponitis fortunæ mensam, & libatis super eam. Gulo libat Baalim, i. proprio ventri, qui omnia deuorat. Hier. 7. Ecce vos cōfiditis in sermonib. mendacijs, qui non proderunt vobis, furari, occidere, adulterari, iurare, mendaciter, libare Baalim, & ire post Deos alienos. Et Deut. 32. dī de dijs alienis, quod de eorū victimis comedebant adipēs, & bibebant vinum libaminum. Superbi autem, militiæ celi. i. mundi potentibus seruiunt & immolāt per applausum & per fallaciā Hier. 19. Sacrificauerunt militiæ celi, & liberauerunt libamina dijs alienis. Idololatæ verò & peccatores dijs alienis. i. dæmonib. & peccatis offerunt, & ministrant per malum cōfensum & obedientiam. Hier. 32. Libant dijs alienis libamina ad irritandum me. sufficit. Vide vbi immolare sacrificare.

Nota, q libanus est mons Syriæ, & multipliciter signat. Per libanum enim intelligitur Primus libanus est in Ecclesia militate, secundus libanus est

in Ecclesia triumphate. Tertius libanus est in Ecclesia triumphate. Primus libanus est locus perfectorum, secundus verò libanus est locus peccatorum, tertius libanus est locus beatorum. Primò igitur dico, q per libanum intelligit morū sublimitas. Libanus. n. est mons altissimus, amenissimus, fragrantissimus, fertilissimus, iucundissimus, humidissimus. Mons dico altissimus est, qa supra oēs alios eminet, & apparet. Mons est amenissimus, qa. i. decor arborū ibi estate & hyeme semp viret. Mons est fragrantissimus, quia pp arbores aromaticas semp redolet. Mons est fertilissimus, qa. i. herbis & arborib. fertilib. & vtilib. summè pollet. Abundat. n. generat in quatuor arborum speciebus. videlicet cedris, cypressis, palmis, & oliuis. Mons in sup iucundissimus, quia. i. garritus autū ibi cōtinuè audit & feruet. Mons nihilominus humidissimus, qa. i. ibi fontiu & fluminū amenitas semp manet. Iste ergo libanus (charissimus) potest proprie denotare statū perfectionis. Et primò quia iste alijs statib. supereminet per vitæ singularitatem. vnde Can. 7. sponsa Christi ecclesia dicitur sicut turris libani, quæ respicit contra Damascum. Secundò qa decor arborum. i. personarū, ibi semp viret p morū oium honestatē. vnde Can. 5. Species eius vt libani, electus vt cedri. Tertio qa odor virtutū ibi redolet p bonā famā sanctitatē, & per sanctitatis famositatem. vñ Eccl. 24. Quasi libanus nō in cibus odor eius. Quarto qa fecunditas arborū, i. statū personarū ibi abundat p bonorum operū vbertatē, qa. i. ibi sunt cedri. i. viri p misericordiā pijsimi; palmæ. i. viri per peniam asperrimi; pin. i. viri p modestiā mollissimi; cypressi. i. viri per patientiā stabilissimi. Et idē sicut de ligno libani fuit edificatum templum Salomonis, sicut dī 5. Reg. 5. sic de bonis personis Ecclesiæ militantis fabricatur quotidie templum Ecclesiæ triumphantis. Vnde Dominus & illa celestis curia pōt dicere nostræ Ecclesiæ militanti illud. 2. Par. 2. Ligna cedrina mitte mihi, & ligna pinea de libano. Talia et ligna sunt viri sancti, in quib. Deus sedet & quiescit. vnde Cā. 3. Ferulum fecit sibi Rex Salomon de lignis libani. Quinto dī libanus status perfectorum, quia ibi aues. i. viri spūales cantant & resonant per Dei laudem & prædicationis sonoriter. vnde Esa. 29. Erit libanus in Chermel. Sexto quia fontes lachrymarū & fluius deuotionis & cōpassionis ibi abundant per mentis irrigationem. Cant. 4. puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de libano. Iste ergo libanus est mons perfectionis, in quo debemus per vitæ sanctitatē manere, & ibi continuè habere, qa sicut dī Esa. 29. Erit libanus in Chermel, & Chermel in saltum cōputabit. Vbi aduerte, quod sicut libanus mons hēt decoris pulchritudinem, idē dicitur libanus, quod interpretatur candidus. Habet humoris plenitudinē, iō dī Chermel, qd interpretat tener. Habet et tumoris altitudinem, quia dicit saltus, quia est locus altus, sic procul dubio in monte perfectionis debet esse decor & pulchritudo castæ conditionis (Libanus inquit) Humor & plenitudo piæ cōpassionis. (Chermel) Tumor & altitudo mentis affectionis (saltus) Nos. n. debemus candidari per castitatis depurationem, lamentari & humectari per pietatis irrigationem, sublimari per voluntatis cōtemplationem vel exaltationem. Dico ergo, quod carnis vilitas debet depurari, quia locus dicitur libanus, qui interpretatur candor, per quod castitatis puritas significatur, sicut visum est supra de candore vel albedine. vt sic cuilibet dicatur illud Esaiz 35. Gloria libani data est ei, decor Carmeli, & Sarō. Item dico, quod cordis siccitas debet humectari, supple per pietatē, quod ostēditur, cum dicitur (Chermel,) qui interpretatur agnus tener, quia. i. nos debemus esse teneri per pietatē, agni per humilitatem, & benignitatem, qa. i. virtus pietatis est puteus aquarum viuentium q fluūt impetu de libano. Cant. 4. Item dico, qd mentis grauitas debet exaltari, quod ostenditur cum dī (Saltus Chermel inquit in saltum reputabitur) quia. i. saltus est locus superius & altus in montibus vbi ferē solent p refugio ascēdere ne a venatorib. capiantur; & signat altitudinem Paradisi, vbi per cōtemplationē debemus ascendere, ne venatores inferni nos valeant inuenire. Vt dicamus illud Eccl. 23. Quasi cedrus exaltata sum in libano, & quasi cypressus in monte Syon &c. Cedri enim, quæ sunt arbores altissimæ, & cypressi, quæ sunt arbores solidissimæ & firmissimæ, i. viri sancti, qui per cōtemplationem sunt alti, per durationē sunt firmi, in libano Ecclesiæ

Nota, q libanus est mons Syriæ, & multipliciter signat. Per libanum enim intelligitur Primus libanus est in Ecclesia militate, secundus libanus est

in Ecclesia triumphate. Tertius libanus est in Ecclesia triumphate. Primus libanus est locus perfectorum, secundus verò libanus est locus peccatorum, tertius libanus est locus beatorum. Primò igitur dico, q per libanum intelligit morū sublimitas. Libanus. n. est mons altissimus, amenissimus, fragrantissimus, fertilissimus, iucundissimus, humidissimus. Mons dico altissimus est, qa supra oēs alios eminet, & apparet. Mons est amenissimus, qa. i. decor arborū ibi estate & hyeme semp viret. Mons est fragrantissimus, quia pp arbores aromaticas semp redolet. Mons est fertilissimus, qa. i. herbis & arborib. fertilib. & vtilib. summè pollet. Abundat. n. generat in quatuor arborum speciebus. videlicet cedris, cypressis, palmis, & oliuis. Mons in sup iucundissimus, quia. i. garritus autū ibi cōtinuè audit & feruet. Mons nihilominus humidissimus, qa. i. ibi fontiu & fluminū amenitas semp manet. Iste ergo libanus (charissimus) potest proprie denotare statū perfectionis. Et primò quia iste alijs statib. supereminet per vitæ singularitatem. vnde Can. 7. sponsa Christi ecclesia dicitur sicut turris libani, quæ respicit contra Damascum. Secundò qa decor arborum. i. personarū, ibi semp viret p morū oium honestatē. vnde Can. 5. Species eius vt libani, electus vt cedri. Tertio qa odor virtutū ibi redolet p bonā famā sanctitatē, & per sanctitatis famositatem. vñ Eccl. 24. Quasi libanus nō in cibus odor eius. Quarto qa fecunditas arborū, i. statū personarū ibi abundat p bonorum operū vbertatē, qa. i. ibi sunt cedri. i. viri p misericordiā pijsimi; palmæ. i. viri per peniam asperrimi; pin. i. viri p modestiā mollissimi; cypressi. i. viri per patientiā stabilissimi. Et idē sicut de ligno libani fuit edificatum templum Salomonis, sicut dī 5. Reg. 5. sic de bonis personis Ecclesiæ militantis fabricatur quotidie templum Ecclesiæ triumphantis. Vnde Dominus & illa celestis curia pōt dicere nostræ Ecclesiæ militanti illud. 2. Par. 2. Ligna cedrina mitte mihi, & ligna pinea de libano. Talia et ligna sunt viri sancti, in quib. Deus sedet & quiescit. vnde Cā. 3. Ferulum fecit sibi Rex Salomon de lignis libani. Quinto dī libanus status perfectorum, quia ibi aues. i. viri spūales cantant & resonant per Dei laudem & prædicationis sonoriter. vnde Esa. 29. Erit libanus in Chermel. Sexto quia fontes lachrymarū & fluius deuotionis & cōpassionis ibi abundant per mentis irrigationem. Cant. 4. puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de libano. Iste ergo libanus est mons perfectionis, in quo debemus per vitæ sanctitatē manere, & ibi continuè habere, qa sicut dī Esa. 29. Erit libanus in Chermel, & Chermel in saltum cōputabit. Vbi aduerte, quod sicut libanus mons hēt decoris pulchritudinem, idē dicitur libanus, quod interpretatur candidus. Habet humoris plenitudinē, iō dī Chermel, qd interpretat tener. Habet et tumoris altitudinem, quia dicit saltus, quia est locus altus, sic procul dubio in monte perfectionis debet esse decor & pulchritudo castæ conditionis (Libanus inquit) Humor & plenitudo piæ cōpassionis. (Chermel) Tumor & altitudo mentis affectionis (saltus) Nos. n. debemus candidari per castitatis depurationem, lamentari & humectari per pietatis irrigationem, sublimari per voluntatis cōtemplationem vel exaltationem. Dico ergo, quod carnis vilitas debet depurari, quia locus dicitur libanus, qui interpretatur candor, per quod castitatis puritas significatur, sicut visum est supra de candore vel albedine. vt sic cuilibet dicatur illud Esaiz 35. Gloria libani data est ei, decor Carmeli, & Sarō. Item dico, quod cordis siccitas debet humectari, supple per pietatē, quod ostēditur, cum dicitur (Chermel,) qui interpretatur agnus tener, quia. i. nos debemus esse teneri per pietatē, agni per humilitatem, & benignitatem, qa. i. virtus pietatis est puteus aquarum viuentium q fluūt impetu de libano. Cant. 4. Item dico, qd mentis grauitas debet exaltari, quod ostenditur cum dī (Saltus Chermel inquit in saltum reputabitur) quia. i. saltus est locus superius & altus in montibus vbi ferē solent p refugio ascēdere ne a venatorib. capiantur; & signat altitudinem Paradisi, vbi per cōtemplationē debemus ascendere, ne venatores inferni nos valeant inuenire. Vt dicamus illud Eccl. 23. Quasi cedrus exaltata sum in libano, & quasi cypressus in monte Syon &c. Cedri enim, quæ sunt arbores altissimæ, & cypressi, quæ sunt arbores solidissimæ & firmissimæ, i. viri sancti, qui per cōtemplationem sunt alti, per durationē sunt firmi, in libano Ecclesiæ

intentionis adhibere debemus. Ista possunt perpendi Num. 28. vbi agit de iugi sacrificio cum libamentis suis & in pluribus alijs locis. Moraliter ergo loquendo dico, q libamen fumit in bono & in malo. Et primò dico, q sunt in bono. Et sic dico, q libamen & libamina, q erant quā ad minicula sacrificiorū, significans proprie bonas circumstantias, quas sacrificijs. i. operib. nostris debemus adiungere, & deuotionē, & cōpassionē, aliaq; spūalia bona, q debemus in bonis nostris actib. adhibere. Vñ de Symeone summo sacerdote dī Eccl. 50. q amplificauit oblationē excelsi regis, porrexit manum suā in libationē, & libauit sanguinē vñ. Effudit i fundamētā altaris odorē diuinū excelsi Principi. Porrexit manū suā (ecce compassio) Libauit sanguinē vñ. i. vinum (ecce deuotio) Odorē inq; diuinū (ecce oratio vel cōtēplatio) q. Iodo rat celestia de longinquo. Ista sunt spūalia libamina, q Deo debemus offerre seu libare, & q b. d. d. m. Deū placare, & nobis reconciliare. Le. 6. Hæc est lex libamentorū, q offerunt filij Aaron corā Dño & corā altari. Sed. pculdubio hodie nō sic. Non est. n. qui talia munera offerat, nec q Deo deuotionē, cōpassionē, & orationē, aut cōtēplationē fundat. Vñ lamentando dī Iohel. 1. Ingredeimini, cubate in sacco ministri Dei mei, qm̄ interijt de domo Dei vestri sacrificiū & libatio. Licet. n. hodie videant esse multi offerentes libamētā & fundentes, pauci tñ sunt qui istud digne faciūt, & q fructum debitu inde reportant. vnde Hier. 18. Oblitus est mei populus meus, frustra libātes, & impingētes in vijs suis in semitis seculi, vt ambularent in eis itinere non trico. Illud. n. pōt dici de ecclesiasticis libationē deuotionis & diuini cultus negligenter facientib. & viciū seculi, negociacijs, & morēs mūdatorum diligenter. Quia. i. tales frustra libare dñr, & eorū opera ad Deo minimè accepta sūt. Nā ecclesiastici, qui secularia p̄tā faciunt, & mundanorū negocijs & ritib. se exponunt, digne Deo nō libant aut offerūt, nec acceptabiles ipsi sunt. Ofese q. Reuersus est Effraim in Aegyptū, & in Assirijs polluit comedire. Non libauit Dño vinum, & nō placebit ei. Sacrificium eorum quasi panis lugentium, oēs, qui comedunt eū, cōtaminabuntur. Expone bene cōtra ecclesiasticos, religiosos & p̄glatos, mundi negotia amplectentes, & curias Principum frequentantes, & sic ad Aegyptum. i. ad Assiros redeunt. Quia. i. isti vinum deuotionis non libant, quiniō Deo placere nō possunt, dū in mundo se pollutunt delinquentes, & illos, qui sacrificia comedunt. i. q sua opera imitatur, suis exemplis foetidus inquinant. Patet. n. o. qm̄ libatio fumit in bono. Sed adhuc dico, q libamen quomodo in malo. Et sic dico, q libamina intelligunt mala opera peruerforū, quæ. i. non Deo, sed dæmonib. libant & offerunt, in quantum ipsorum mandatis & tentationib. obediunt, & sic abominabiliter eos colunt. Vnde Dominus conquerendo dicit Hier. 1. Dereliquerunt me, & liberauerunt dijs alienis. Et nota, q quidam libant & sacrificant immolant & seruiunt fornicæ seu mundi bonis, & hoc faciunt per auaritiā. Quidā libant Baalim, qui interpretatur deuorator, hoc est dictū, p̄prio ventri suo, & hoc faciunt per gulam & gastrimargiā. Quidā militiæ celi. i. mundi potentib. & hoc faciunt per adulationē & superbiam. Quidā dijs alienis. i. dæmonib. seu vitijs, & hoc faciunt per malam obedientiam. Auari ergo, fortunæ libant. Esaiz 65. Obliti estis montem sanctum meum, qui ponitis fortunæ mensam, & libatis super eam. Gulo libat Baalim, i. proprio ventri, qui omnia deuorat. Hier. 7. Ecce vos cōfiditis in sermonib. mendacijs, qui non proderunt vobis, furari, occidere, adulterari, iurare, mendaciter, libare Baalim, & ire post Deos alienos. Et Deut. 32. dī de dijs alienis, quod de eorū victimis comedebant adipēs, & bibebant vinum libaminum. Superbi autem, militiæ celi. i. mundi potentibus seruiunt & immolāt per applausum & per fallaciā Hier. 19. Sacrificauerunt militiæ celi, & liberauerunt libamina dijs alienis. Idololatæ verò & peccatores dijs alienis. i. dæmonib. & peccatis offerunt, & ministrant per malum cōfensum & obedientiam. Hier. 32. Libant dijs alienis libamina ad irritandum me. sufficit. Vide vbi immolare sacrificare.

Nota, q libanus est mons Syriæ, & multipliciter signat. Per libanum enim intelligitur Primus libanus est in Ecclesia militate, secundus libanus est

in Ecclesia triumphate. Tertius libanus est in Ecclesia triumphate. Primus libanus est locus perfectorum, secundus verò libanus est locus peccatorum, tertius libanus est locus beatorum. Primò igitur dico, q per libanum intelligit morū sublimitas. Libanus. n. est mons altissimus, amenissimus, fragrantissimus, fertilissimus, iucundissimus, humidissimus. Mons dico altissimus est, qa supra oēs alios eminet, & apparet. Mons est amenissimus, qa. i. decor arborū ibi estate & hyeme semp viret. Mons est fragrantissimus, quia pp arbores aromaticas semp redolet. Mons est fertilissimus, qa. i. herbis & arborib. fertilib. & vtilib. summè pollet. Abundat. n. generat in quatuor arborum speciebus. videlicet cedris, cypressis, palmis, & oliuis. Mons in sup iucundissimus, quia. i. garritus autū ibi cōtinuè audit & feruet. Mons nihilominus humidissimus, qa. i. ibi fontiu & fluminū amenitas semp manet. Iste ergo libanus (charissimus) potest proprie denotare statū perfectionis. Et primò quia iste alijs statib. supereminet per vitæ singularitatem. vnde Can. 7. sponsa Christi ecclesia dicitur sicut turris libani, quæ respicit contra Damascum. Secundò qa decor arborum. i. personarū, ibi semp viret p morū oium honestatē. vnde Can. 5. Species eius vt libani, electus vt cedri. Tertio qa odor virtutū ibi redolet p bonā famā sanctitatē, & per sanctitatis famositatem. vñ Eccl. 24. Quasi libanus nō in cibus odor eius. Quarto qa fecunditas arborū, i. statū personarū ibi abundat p bonorum operū vbertatē, qa. i. ibi sunt cedri. i. viri p misericordiā pijsimi; palmæ. i. viri per peniam asperrimi; pin. i. viri p modestiā mollissimi; cypressi. i. viri per patientiā stabilissimi. Et idē sicut de ligno libani fuit edificatum templum Salomonis, sicut dī 5. Reg. 5. sic de bonis personis Ecclesiæ militantis fabricatur quotidie templum Ecclesiæ triumphantis. Vnde Dominus & illa celestis curia pōt dicere nostræ Ecclesiæ militanti illud. 2. Par. 2. Ligna cedrina mitte mihi, & ligna pinea de libano. Talia et ligna sunt viri sancti, in quib. Deus sedet & quiescit. vnde Cā. 3. Ferulum fecit sibi Rex Salomon de lignis libani. Quinto dī libanus status perfectorum, quia ibi aues. i. viri spūales cantant & resonant per Dei laudem & prædicationis sonoriter. vnde Esa. 29. Erit libanus in Chermel. Sexto quia fontes lachrymarū & fluius deuotionis & cōpassionis ibi abundant per mentis irrigationem. Cant. 4. puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de libano. Iste ergo libanus est mons perfectionis, in quo debemus per vitæ sanctitatē manere, & ibi continuè habere, qa sicut dī Esa. 29. Erit libanus in Chermel, & Chermel in saltum cōputabit. Vbi aduerte, quod sicut libanus mons hēt decoris pulchritudinem, idē dicitur libanus, quod interpretatur candidus. Habet humoris plenitudinē, iō dī Chermel, qd interpretat tener. Habet et tumoris altitudinem, quia dicit saltus, quia est locus altus, sic procul dubio in monte perfectionis debet esse decor & pulchritudo castæ conditionis (Libanus inquit) Humor & plenitudo piæ cōpassionis. (Chermel) Tumor & altitudo mentis affectionis (saltus) Nos. n. debemus candidari per castitatis depurationem, lamentari & humectari per pietatis irrigationem, sublimari per voluntatis cōtemplationem vel exaltationem. Dico ergo, quod carnis vilitas debet depurari, quia locus dicitur libanus, qui interpretatur candor, per quod castitatis puritas significatur, sicut visum est supra de candore vel albedine. vt sic cuilibet dicatur illud Esaiz 35. Gloria libani data est ei, decor Carmeli, & Sarō. Item dico, quod cordis siccitas debet humectari, supple per pietatē, quod ostēditur, cum dicitur (Chermel,) qui interpretatur agnus tener, quia. i. nos debemus esse teneri per pietatē, agni per humilitatem, & benignitatem, qa. i. virtus pietatis est puteus aquarum viuentium q fluūt impetu de libano. Cant. 4. Item dico, qd mentis grauitas debet exaltari, quod ostenditur cum dī (Saltus Chermel inquit in saltum reputabitur) quia. i. saltus est locus superius & altus in montibus vbi ferē solent p refugio ascēdere ne a venatorib. capiantur; & signat altitudinem Paradisi, vbi per cōtemplationē debemus ascendere, ne venatores inferni nos valeant inuenire. Vt dicamus illud Eccl. 23. Quasi cedrus exaltata sum in libano, & quasi cypressus in monte Syon &c. Cedri enim, quæ sunt arbores altissimæ, & cypressi, quæ sunt arbores solidissimæ & firmissimæ, i. viri sancti, qui per cōtemplationem sunt alti, per durationē sunt firmi, in libano Ecclesiæ

Nota, q libanus est mons Syriæ, & multipliciter signat. Per libanum enim intelligitur Primus libanus est in Ecclesia militate, secundus libanus est

in Ecclesia triumphate. Tertius libanus est in Ecclesia triumphate. Primus libanus est locus perfectorum, secundus verò libanus est locus peccatorum, tertius libanus est locus beatorum. Primò igitur dico, q per libanum intelligit morū sublimitas. Libanus. n. est mons altissimus, amenissimus, fragrantissimus, fertilissimus, iucundissimus, humidissimus. Mons dico altissimus est, qa supra oēs alios eminet, & apparet. Mons est amenissimus, qa. i. decor arborū ibi estate & hyeme semp viret. Mons est fragrantissimus, quia pp arbores aromaticas semp redolet. Mons est fertilissimus, qa. i. herbis & arborib. fertilib. & vtilib. summè pollet. Abundat. n. generat in quatuor arborum speciebus. videlicet cedris, cypressis, palmis, & oliuis. Mons in sup iucundissimus, quia. i. garritus autū ibi cōtinuè audit & feruet. Mons nihilominus humidissimus, qa. i. ibi fontiu & fluminū amenitas semp manet. Iste ergo libanus (charissimus) potest proprie denotare statū perfectionis. Et primò quia iste alijs statib. supereminet per vitæ singularitatem. vnde Can. 7. sponsa Christi ecclesia dicitur sicut turris libani, quæ respicit contra Damascum. Secundò qa decor arborum. i. personarū, ibi semp viret p morū oium honestatē. vnde Can. 5. Species eius vt libani, electus vt cedri. Tertio qa odor virtutū ibi redolet p bonā famā sanctitatē, & per sanctitatis famositatem. vñ Eccl. 24. Quasi libanus nō in cibus odor eius. Quarto qa fecunditas arborū, i. statū personarū ibi abundat p bonorum operū vbertatē, qa. i. ibi sunt cedri. i. viri p misericordiā pijsimi; palmæ. i. viri per peniam asperrimi; pin. i. viri p modestiā mollissimi; cypressi. i. viri per patientiā stabilissimi. Et idē sicut de ligno libani fuit edificatum templum Salomonis, sicut dī 5. Reg. 5. sic de bonis personis Ecclesiæ militantis fabricatur quotidie templum Ecclesiæ triumphantis. Vnde Dominus & illa celestis curia pōt dicere nostræ Ecclesiæ militanti illud. 2. Par. 2. Ligna cedrina mitte mihi, & ligna pinea de libano. Talia et ligna

Ecclesia debent exaltari, & tpaliter promoueri, & spūaliter per mentis affectionem, & executionem ad saltum Paradisi totis conatibus eleuari. vt sic dicat quilibet illud Esa. 38. In troibo altitudinē summītatī eius. Aduerte tamen figuram. 4. Reg. 24. & 2. Paral. 25. vbi dicitur, qd carduus libani misit ad cedrum, quā est in libano dicens. Da mihi filiam tuam vxorem. & indignata bestia saltus conculcauerunt carduum. Vera charissimi ista videtur hodie esse in saltu & in libano. In dignitatib. Ecclesie militatis. Ibi. n. inter cedros, cardui, i. in Ecclesia inter bonos & pfectos inueniunt. In sufficientes & imperfecti. Sed quid pro certo tales cardui, i. tales insufficientes sunt præ ceteris ambitiosi, semper. n. nituntur habere filiam cedri in vxorem, quia. f. Ecclesia filiam Christi ambiunt & desiderant vxorem habere, & ad eius connubium per promotionem transire. Et ideo sequitur. Indignata bestia saltus conculcauerunt carduum. Quia verè bestia saltus, i. bona personæ, quæ sunt in Ecclesia, debent tales ambitiosos, & præsumptos deprimere, & ipsos p depressionem, & correctionē ne vltius superbiant conculcare. Ps. Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem. Tales. n. dicuntur aspides per malitiam, basilisci per inuidiam, leones per superbiam. dracones per auaritiā. Carduus igitur non debet regnare in libano, sed cedrus, quæ sicut dicitur in Psal. sicut vt pal. flo. sicut cedrus li. mul. vt sic applicetur illud, quod dicitur Ezech. 17. Aquila grandis venit ad libanum, quæ tulit medullam cedri &c. Aquila. n. est contēplatiuus, qui ad libanum Ecclesie debet venire per promotionem, vt ibi de cedro contēplationis sumat medullā. i. gratiam & deuotionem. Pater igitur, quomodo in isto libano Ecclesie, vel religionis, vel statu virtutis & perfectionis

Mentis grauitas eleuari, Per libanum igitur
 Debet Cordis siccatas humectari, morum sublimitas denotatur.
 Carnis fœditas expiari. Secun
 do principaliter dico, quod per libanum mundi prosperitas denotatur. Libanus. n. interpretatur candidus, quia propter abundantiam niuium mons iste omni tempore candidatur. Sic verè, quia in mundo abundat nix, & candor mundana prosperitatis, quæ. f. more niuis facilliter dissoluitur, & destruitur, & more candoris per eius aspectus oculus cordis debilitatur & obtunditur, benedico, quod potest libano comparari. Vnde de isto libano potest dici illud Naum 1. Infirmata est Basan, & carmelus, & flos libani elanguit. Vbi aduerte, qd mundi prosperitas est infectiua propter carnalitatē, quia dicitur Basan, qui interpretatur pinguedo: defectiua propter debilitatē, quia dicitur carmelus, qui interpretatur renelus allectiua propter amenitatē, quia ibi est flos. Ista enim est flos alliciens: Carmelus deficiens: Basan interficiens: Tertio principaliter dico, quod per libanum celi felicitas figuratur. Sicut enim in libano sunt

Aues modulantes, Sic in cœlesti curia sunt aues. (i.)
 Arborea virentes, Angeli, q. Deum laudando dulcissimè modulant: Sunt arborea,
 Aque decurrentes. cissimè modulant: Sunt arborea, id est sancti, qui virore cœlestis gloriæ perpetuè decorantur: Sunt etiam fontes & flumina voluptatis, quib. sine intermissione beati in patria recreantur. Ideo cuiuslibet sancto viro potest dici illud Esa. 60. Gloria libani ad te veniet. Et Esaia 35. Gloria libani data est ei, decor carmeli & Saron. Vbi aduerte, quod in isto libano Paradisi est plenitudo summæ voluptatis, quia est ibi gloria: Est celsitudo summæ dignitatis, quia ibi est libanus, mons scilicet altissimus: Est gratitudo summæ largitatis, quia ibi est datio. data est inquit ei. Vide supra de gloria in titulo suo, & supra de altitudine vel de dignitate. Vide etiam supra de dare. Sic ergo patet, quomodo libanus tripliciter sumitur in scriptura

Libenter. Nota, quod ille libens seu libenter aliquid facere dicitur, qui illud voluntariè, & sponte, & cum cōplacencia facere comprobatur. Dicitur autem libenter à verbo libet, quod nō habet nisi tertias psonas indicariui modi, libet, libebat, libuit, libuerat, libebit. Et signat idem, quod placeo places. Igitur dicamus, quod libenter potest accipi in bono & in malo. In bono enim signat bonā, & promptam voluntatē, & complacenciam, quæ habet quis ad bonum faciendum. Dicamus igitur, quod est vnus libenter, qd est bonum & commendabile, & hoc est illud, quo quilibet hō iustus voluntariè, & cum complacencia

bonum exequitur, & in bonis opetib. occupat. Quatuor. n. modis, vt dicitur Philoſophi, fit motus naturaliter, sicut lapis naturaliter tendit deorsum à tota proprietate, sicut adamas mouet, & attrahit ferrum violenter, sicut sagitta ascendit sursum voluntariè seu libenter, sicut cum sponte quis facit aliquem actum, vel sicut animus dat corpori motum. Re vera talia quatuor genera actuum seu motuum sunt in hoibus quantum ad bona opera faciēda: Quidam enim faciunt bonum quasi naturaliter, sicut sunt quidam qui à complexione seu constellatione mouentur ad bonum: Quidam secretè & mirabiliter, sicut illi, qui occultè tracti diuinitus per gratiā in inspirationem, vel infusionē mouentur ad admanentem, i. ad Deum tanquam ad obiectum perfectissimum: Quidam coactè, & violētè, sicut cum quis per tribulationum immisionem, vel aliquam fortem impulsione mouetur sursum. f. ad cœlestia desiderantia, & remouetur & elongatur à vitij temporalibus quæ sunt deorsum: Quidam mouentur voluntariè seu libenter, sicut sunt illi, qui ex deliberatione voluntatis etiam contra naturam appetunt per virtutem nō per naturam voluntariè ad bonum mouentur. Et sic dicam, quod quidam bonum agunt naturali inclinatione, quidam ex diuino tractatu vel inspiratione, quidam ex violentia, tacti tribulatione vel correctione, quidam libenti affectu & voluntaria deliberatione. Et pro certo quartus & vltimus est commendabilior, quia. f. iste importat virtutem, alij verò quodammodo important necessitatē. Istud fit voluntariè & electiue, alia quodammodo extraordinariè, & coactiue. Nam Moysen mansuetum coegit natura benefacere: Moyses. n. erat vir nitissimus super omnes homines, qui erant in terra. Num. 12. Nam Petrum Apostolū coegit gratia post Christum currere, seu rere dimittere, quādo scilicet interiori inspiratione interius attrahente, & cogente ad solā Christi vocationem ipse & Andreas relictiis retribus secuti sunt Dominū. Matt. 4. Nam Paulum persecutorem coegit tribulatio Deum cognoscere, qn. f. cecidit, & tribus diebus factus fuit cœcus, ita quod ex his, quæ passus est didicit obedientiam. Hebr. 5. Sed re vera David Regem & Prophetam instruxit. ppria voluntas mala fugere, & Deo obedire, & sanctè viuere, cum. f. dicebat in Psal. Voluntariè sacrificabo tibi, & cōfitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est. Libētèr igitur & voluntariè non coactè est bonum agēdum, & cito & promptè. Vnde Sen. in Epist. 83. dicit, quod nihil facit virtus quia necesse est. Et libro de beneficijs dicit, quod propriū est libenter facientes, cito facere. Nam qui tarde facit, ex animo nō facit. Item libenter & voluntariè est Deo, & prelato parentum, in bonis operibus, & virtutibus insistendum. Nō enim placet Deo coacta seruitus, quia qui bona opera nō libenter, imò coactus exequitur, æternam inde gloriam non meretur. Nota ergo, quod nos debemus

Tolerare, Igitur libenter tolerare debemus mundi aduersitates, sicut faciebat ille Eleazarus vt scribitur 2 Macha. 6. qui mortem pro lege sustinens dicebat Deo. Propter amorem tuum libenter hoc patior. Item libenter debemus supportare aliorū temeritates. Ideo Apostolus dicebat 2. Cor. 11. Libenter sufferetis insipientes, cum sitis ipsi sapientes. Item libenter erogemus proprias facultates, sicut Thobia iuniori dixit pater Tho. 4. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue, si exiguum, libenter exiguum impartiri stude. Item libenter laboremus propter vtilitatem. saliorum, exemplo Pauli dicentis 2. Corin. 12. Libenter impendam, vt superimpendar ipse. animabus vestris. Itē libenter honoremus supremas maiestates. f. libētèr obediendo, & obtemperando maioribus. 2. Reg. 15. Omnia, quæ præcepit Dñs noster Rex, libenter exequemur. Istud est igitur vnus libenter, quod est bonum & commendabile. Item dico, quod est vnus libenter deestabile, & istud est illud, quo mali libenter feruntur in malum, ex quo voluntariè inquit bonum. Lapis. n. violenter fertur sursum, sed libētèr descendit deorsum. Fulgur quando cadit, non videtur libenter descendere, & hoc quia habet materiam casui repugnantē, f. ignem, & inde est, quod tortuose solet cadere vel venire. Lapis verò cū nil hēat casus sui repressiuum, toto impetu solet ruere, & sic rectè cito, & libenter cadere, & deorsum se deferre.

deferre. Sic verè est de peccatoribus. Quidam. n. sunt sicut fulgur, qui. f. non ex toto mali sunt, quia ignem. i. remorsum conscientie & bonum motum animi secum ferunt, & ideo quando cadunt in aliquod peccatum, nō impetuose ruunt, sed cum quadam displicencia, & circumsolutione consentiunt, & descendunt, sicut faciebat Apostolus, qui in isto duplici motu positus dicebat, Rom. 7. Non. n. quod volo bonū hoc facio, sed quod nolo malum, hoc Aug. Alij sunt sicut lapis, qui sine obstaculo conscientie voluntariè, & libētèr descendunt ad malū, & cū cōplacencia impetuose currunt in peccatū, sicut erat Augustinus ante conversionē, sic dicens li. 2. confessionum. Præcepit ibam, tātā cœcitate, vt inter cœtaneos meos puderet me esse minoris dedecoris, & qn. audiebat eos iactantes flagitia sua, & tanto gloriantes magis, quāto magis turpes essent, libebat facere non solum libidine factū, sed & cupidine laudis. Quid est vituperatione dignum nisi vitij? Ego ne vituperarer, vitiosus fiebam. Istud est ergo libere, seu libenter deestabile, de quo etiam dicitur Iob 15. quod ignis deorabit tabernacula eorū, qui libētèr munera accipiunt. Et Prou. 29. dicitur. Princeps, qui libenter audit verba mendacij, omnes ministros habebit impios. Et hæc de libenter sufficiunt. Vide de sponte, & voluntariè, & similibus.

Liber. Nota, qd liber est illud, in quo litteræ, & scientie describuntur. Quia enim memoria nostra valde est labilis, ideo necesse fuit libros scribere, vt quod in memoria non retinemus, librorum aspectibus memoremur. Quia etiam humana conditio est mortalis, ideo necessarij fuerint libri, vt quod ab aliquo per scientiæ studium inuenitur, mediantibus libris post mortem suam ad posteritatem transmittatur. Notemus ergo, quod liber multipliciter sumitur in scriptura. est enim

Naturæ, Primò ergo dicitur, quod liber Naturæ, qd est liber inductiuus, & Humanus.

Et iste nihil aliud est quam vniuersitas creaturarum, quæ nihil aliud sunt quam quadam scripturæ, vel lecturæ, vbi, & in quibus homo potest legere Dei Potestatem in creatione, Sagacitatem in gubernatione, Bonitatem in communicatione. Et ideo in isto possumus induci ad Deum timendum ratione potentij: ad Deum credendum ratione sapientie: ad amandum ratione bonitatis & influentia. Peccatores tamen sunt sicut pueri & facti, vel laici, q. videntes in libro literas pulchras & pictas, ibi taliter delectant, qd de se non curant. Sic verè mundi peccatores in literarū pictura. i. exteriori pulchritudine delectati, ibi taliter signent obtutum & amorem, qd de sensu spūali, q. ibi relucet, intelligere vel discere nihil volunt. Quod figuratur Esa. 29. Erit vobis visio otium quasi verba libri signati. De quo tñ libro dicitur ibidem, qd signatur erat, ipsum legere nesciebat tam sciens literas, quā ignorans. Visio. n. otium creaturarum est sicut liber vnus clausus & signatus, quia. f. sub exteriori apparentia signata sunt, & latent in creaturis diuina mysteria, quæ sicut dicitur Rom. 1. Inuisibilia Dei per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Et Sap. 13. Operibus attendentes cognouerunt quis esset artifex. Istud tñ verum est, quia sciens literas, & nesciens, librum hunc legere nō possunt, quia. f. tot sunt secreta creaturarū & influentia, q. nullus est ita sciens, qui p tempore vitæ huius possit omnia penetrare. In isto. n. libro studerunt philosophi, sed quia signatur erat in pluribus, errauerunt. vnde de coelo dicitur Apoc. 6. Cœlum recessit sicut liber inuolutus. Hic est igitur liber nature. Secundus liber est liber scripturæ, & iste est liber, quem Deus & Angeli dictauerunt: Prophetæ & Apostoli scripserunt: Doctores & magistri exposuerunt: Prædicatores legerunt & docuerunt. Fideles didicerunt & retinuerunt. Iste liber habet literas. f. aureas, rubreas, nigras, & albas

Aureæ sunt cœlestium promotiones, Rubræ sunt Passionis Christi mysteria & lectioes, Nigræ sunt penarū inferni supplicia & cōminationes, Albæ sunt poenitentium remedia & consolationes. Et ideo iste liber bene figuratur Ezech. 2. vbi dicitur Propheta. Ecce manus missa ad me, i. quæ erat liber inuolutus, scriptus intus & foris, & scripta erāt in eo lamentationes, & carmen

& vñ. Manus ista charissimi, signat vniuersitatē illorū, qui librum sacre scripturæ fecerunt. Ista. n. manus 5. habet digitos. i. 5. genera personarū. f. Patriarchas, Iudices, Prophetas, Apostolos & Euāgelistas. Inter istos. n. digitos est liber scripturæ inuolutus, & multis mysterijs implicatus. Scriptus est intus & foris, quia. f. scriptura hēt intus scripturā mysteriorū & foris in apparentia scripturam hystoriarū. Sed quid pro certo istud est planum, qd in isto libro scripta sunt lamentationes carmen & vñ, quæ. f. sibi fit mentio de lamentationib. poenitentium peccatorum, de carmine triumphantiu beatorum, de vñ desperantium damnatorum. De isto ergo libro dicit Baruch 4. Hic est liber mandatorum Dei, & lex, quæ est in æternum. Iste liber nullus potest ad plenum legere, intelligere vel aperire, propterea qd tot mysterijs est signatus, sed solus agnus qui occisus est, dignus est aperire, librum, & soluere signacula eius. Apoc. 4. Hic est igitur liber scripturæ. Tertio dico, C quod est liber diuinus. Deus. n. dicitur liber scriptus intus & foris, quia. f. intus est diuinitas, foris verò est humanitas. In libro interiori. f. in corde & in scientia deitatis scripta sunt facta hominum vniuersa. Quia sicut dicitur in Psal. In libro tuo omnes scribentur sed potissimè iste est liber vitæ, qui nihil aliud est quā illa æterna notitia, Deus habet à principio de salutandis. Vnde dicit Glo. Phil. 4. In libro prædestinationis diuine omnes saluandi scripti sunt. Et Dan. 11. Saluabitur populus omnis, qui inuentus fuerit in libro vitæ scriptus Glo. etiam super illud Luc. 10. Gaudere, & exultare, quia nomina vestra scripta sunt in cœlis, dicit. Si quis cœlestia egerit vel terrestria, memoriæ Dei quasi quibusdam literis annotatis æternaliter est affixus. In isto. n. scribuntur quidā secundum præsentem iustitiam, & isti possunt deleri, sicut dicitur Exod. 32. Qui peccauerit in me, delebo eum de libro meo. Alij verò ibi scribuntur em finalem perseverantiam, & isti nunquam delentur, sed omnes saluantur. Alij verò scribuntur secundum exemplarem apparentiā in libro exteriori, s. in humanitate Christi, Christi exempla quæ sunt necessaria ad salutem scētates. Christus enim est, quidā liber scriptus in pelle virginica, & in camera Virginis gloriose digitis Spiritus sancti. Iste. n. liber fuit dictatus in Patris dispositione, scriptus in Matris conceptione, expositus in Natiuitatis manifestatione, correctus in Passione, rarus in flagellatione, punctatus in vulnerum infixione, super perpolitū politus, in crucifixione illuminatus in sanguinis effusione, & illigatus i resurrectione, & dispersatus in ascensione, quæ. f. Angeli dicebant. Quis est iste Rex gloriæ? & quis est iste, qui venit de Edom? Aperitur verò erit, & explicatus in iudicij promulgatione. Iste igitur est liber de quo dicitur 2. Paral. 33. Reperit Helchias sacerdos librum legis in arca. Est etiam ille liber quo dicitur Hier. 32. Sume librum emptionis hunc signatum, & librum hunc, q. apertus est, & pone in vase fictili. Liber enim signatus est diuinitas, liber apertus est humanitas, quæ in vase fictili, carnis scilicet humane, & in latere arce, id est in vtero Virginis Mariæ fuit positus, & repertus. Et nota si vis, quod in isto libro in pulpito crucis posito & explicato possunt legi variæ lectioes. Ibi enim potest legere scilicet Superbus humilitatem in capitis inclinatione, Auarus libertatem in manuum extensione & perforatione, Inuidus charitatem in lateris seu cordis apertione, Dives spūalem paupertatē in totius corporis denudatione, Gulosus abstinentiæ parcitatem in amara aceti potatione, Deliciosus poenitentia asperitatem in coronæ spineæ impositione, Iracundus benignitatem in crucifixorum iudultione, Instabilis stabilitatem in pedum conclauatione, Luxuriosus castitatem in Matris Virginis Discipulo, & in discipuli Virginis Matris Virgini commendatione. De istis igitur lectioibus, & documentis dicitur Ecclesiastici 24. Hæc omnia, liber vitæ, & testamenta altissimi, & cognitio veritatis. Hic igitur liber est diuinus. Quarto dico, quod est liber humanus, & iste similiter est duplex, & enim liber conscientie cordialis, & liber apparentie corporalis. Liber conscientie cōtinet bona & mala, quæ fecimus. Veruntamen modo est liber signatus, occultus, & inuolutus, sed verè in iudicio omnibus erit apertus & expositus, quando complebit illud Dan. 7. Libri aperti sunt, & iudicij sedit. Sunt. n. libri conscientie nostræ, quæ in iudicio singularum. Berchorij. Pars ij. C c Iorum

lorum singulis aperientur, & fm illa, quæ ibi apparebunt, homines iudicabunt. vnde Apoc. 20. Libri aperti sunt, & alius liber apertus est, q est vitæ, & iudicati sunt mortui ex his, q scripta erant in libris, fm opera eorū. Ille liber est in multis valde male correctus, imò quasi totaliter corruptus, sicut est illorum, qui librum cōscientiæ suæ ad malū exemplar malæ vitæ aliorum correxerunt & cōformauerunt, & idēd multi sunt qui in isto libro nesciunt legere p̄tā suā, vt ipsa confiteantur. Quia quidā sunt, qui ibi legunt valde falsè, sicut sunt illi, qui vnum dicunt, & aliud omittunt in cōfessione quidā basse nimis, sicut illi qui peccata sua nolunt cōfiteri: quidā nimis alte, sicut illi, qui de proprijs peccatis se iactant, & q in eis gloriantur. Liber igit talis sic corruptus dignus est de strui, & comburi, sicut dicit Hier. 51. de libro vt scriptæ erāt maledictiones Babylonis, de quo p̄cipitur, q ligetur cum quodam lapide, & projiciat in mediū euphratē, q. s. tales libri, itales malè cōscientiæ, adinno sibi pōdere lapidis. f. sententiæ diuinæ. infernali flumine submerguntur. Actuum 16. Contulerunt libros, & cōbuserunt eos. ¶ Liber verò ex terioris apparentiæ signat congeriem morū & virtutū, q quot sunt in nobis bona exempla & bona opera, tot sūt in libro cōuersationis n̄ræ bona aliorum documenta. sufficit.

A Liberalis. Liberalitas.

Nota, q virtus liberalitatis est mediū inter duo vitia q tenent extrema, quæ. f. sunt auaritia & prodigalitas. Liberalitas est. n. dare danda, & retinere retinēda, quia. f. hō debet dare sup̄flua, & retinere pro se & suis necessaria, Ad quod etiā fati nos informat natura, q. cōfundendo germē, vel producendo fructus, nunq̄ tantum exuberat, quin sp̄ humidum radicale retineat, quin semper illud, q est necessariū ad sui & ramorum substantiam, secum conseruet, & habeat. Sic verè debet facere quilibet prudens, quia. f. nunq̄ tantum debet in interioribus liberatibus affluere, quin sp̄ pro se & radicibus, id est pro parentibus & amicis filijs, & nepotibus, cōsanguineis, & familiaribus necessaria debeat reseruare. Alias sicut arbor, quæ multum in vno anno furcificare solet (vt communiter) anno sequenti sterilis inuenitur, sic illi, qui dando nimis effluūt, infra breue tempus per paupertatem & miseriam sterilefcunt. Medium ergo teneat liberalis, & sic agat ne per prodigalitatem pauper fiat, nec p auaritiam nimis vilis. Vnde Seneca in Prou. Age sic negociū alienū, tuum non obliuiscaris, amico ita prodesto, vt tibi non noceas. Et nota, q liberalitas debet esse

B Tempore coaptata, Propere festinata, Omnibus presentata, Prudenter moderata, De nostro proprio ordinata, Affectu intimo pensata.

¶ Dico ergo, q liberalitas tempori, vel loco debet coaptari. Quia re vera sicut videmus, q natura in producendo fructus seruat tempora, q. f. in estate producit, in hyeme verò se retrahit atq; claudit, sic hō non in oī loco, nec in oī tēpore debet liberalitatem facere, sed locum & tempus debitum obseruare. Quandoque. n. se debet claudere, & obstruere, vt tādē occasione reperta, & necessaria oportunitate inuenta possit fertilitas erogare. Teste. n. Ambr. de offi. lib. 1. Deus non vult opes effundi, sed dispensari. Quia re vera, q simul totum effunderet, necessitatis tpe nihil haberet. Omni enim negotio tempus est, & oportunitas. Vt & sic liberalis dicat illi, quem tpe competentē inuauit, illud Esa. 49. & 2. Corin. 6. Tempore accepto exaudiui te, & in die salutis adiuui te. Ad quod facit verbum Senecæ. Epistola 83. & lib. 1. beneficijs, vbi de munere seu de beneficio loquens dicit sic. (Tēpore inquit beneficia magna sunt.) beneficium est. n. vnus in fame panis, si eo animo quo debet dari, nec quantum sit, sed qua sit datum voluntate perpenditur. Maius enim sit munus licet idem sit tempore, loco, & causa. Igitur liberalitas tempori vel loco debet coaptari.

C ¶ Secundo dico, quod liberalitas propere vel cito dēt festinari. Cito. n. debet homo dare, & non differendo petentem assignare vel grauarē. Sicut enim dicitur Prouer. 13. Spes quæ differtur, affligit animam lignum vitæ desiderium veniens. Deus enim & natura sua beneficia cito dant, nunc enim p̄castrinant, immo in memento beneficia sua præstant, nisi sint obstacula quæ resistant. De Deo constat, quod subito solet gratiam infundere, nisi obstaculū peccati faciat hoc dif

ferri. Si. n. cor dispositum fuerit, nunquam Deus gratiam retardabit. Nescit. n. tarda molimina Spiritus sancti gratia, dicit Grego. De natura etiam constat, quia disposita materia, in momenta solet natura formā intrudere. Et turbulentis nubib. aere depurato, solet solis p̄sentia radios suos subito diffundere, & mundum in momento suis splendore illustrare. Sic re vera dicam de hōie liberali, quia pro certo post q videt quod medium est dispositum, & quod simul concurrunt tempus persona, locus, causa, nō debet procrastinare, sed quod dare voluerit, cito dare. vnde Seneca, de beneficijs lib. 1. dicit. Acerba (inquit) crudelitas est differre poenam. genus misericordiæ est cito occidere &c. maior est gratia, quæ minus diu pendit. Et ibidē dicit, quod propriū est liberter facientis cito facere. Nam qui tarde facit, ex animo non facit. Ita tñ sunt contra multos, qui. f. munus, quod ipsi dant tanta dilatione distrahunt, quod gratiam suam nō dant propriè, immo carissimè vendūt. Illi ergo liberales dici nō possunt, quia non liberè, imò coactè faciunt q concedunt. Contra quos dicit Cassin. epistola, qd honesti est rem negare, q longos terminos assignare. Minus. n. decipit cui celeriter denegatur. Res. n. ad multam instāciam habita, cara videtur. Gratius est donum, quod venit ante preces. Seneca etiam de beneficijs dicit. Beneficium debet esse

Nulla dilatione suspensum, Liberalitas igitur p̄pere vel Nullis precibus redemptum, cito debet festinare, seu sine Nullis meritis comparatum. diffugio dari, & pro perari. ¶ Tertio dico, quod liberalitas cunctis hoib. debet elargiri. D Liberalis. n. aius debet oibus ḡnalter esse liberalis, & hoib. benefacere, qñ p̄t. eximpli coeli & solis, qui omnibus creaturis in fluit, & a suorum radiorū influenza nil excludunt. vnde Seneca de beneficijs lib. 1. dicit, quod officium liberalis est omni petenti dare, & Deos imitari. Si Deo (inquit) imitaris, da et ingratias. Nam & piratis Maria parent, & sol oritur sceleratis. Aduerte tñ, quod istud intelligit ceteris paribus. Nam sol prius illuminat partes magis p̄pinquas quam remotas, & mare multo plus arenas & terras sabulosas irrigat, q fecundas cū sibi amplius sint p̄pinquæ. Sic verè cum liberalis homo oibus debeat bonum facere, tñ propinquo ribus hoc est consanguineis, familiaribus, & amicis, & arenosis, hoc est sterilib. pauperibus & egenis, debet ceteris paribus primò dare, & eis, qd necesse est, præ alijs ministrare. vnde Ambr. de offic. dicit sic. Liberalitas perfecta est q probat os pauperis, & nō tuum liberalitas. n. fide, causa, loco & tempore commendatur, vt. f. primò extrèdatur circa domesticos fides. Et ibidem dī, q in pari necessitate melius est subuenire suis q alijs. Quod tñ est contra multos, qui. f. liberales sunt non pauperibus, sed diuitibus, non propinquis, sed forensib. nō egenis, sed potentibus. Heu quot sunt hodie q magnatibus liberales existunt, & erga eos abundantè expendant, vt ampliora habeat, vel vt largiatas nomen acq̄rant, sua copiosè distribuunt, pauperes verò Christi, & etiam pauperes de genere suo deserunt, & dimittunt, nec eisdem impendere quicquam volunt. De quo dicit Petrus Rau. in quodam sermone. Heliseus vasa terra vacua implebat, & deficientibus oleum dabat. Hodie verò vasa vacua contemnunt, & plena semp̄ implent. Ligna ad siluam, & aquæ in mare deferuntur, arenti autem terræ subtrahitur, & flumina, quæ nō indigent, irrigantur. Igitur liberalitas cunctis hoibus debet dispensari seu etiā elargiri. ¶ Quarto dico, q liberalitas lance prudentiæ debet moderari. Et ad hoc applica illud, quod dictum est supra paragrapho 1. Ad q facit illud Greg. qui dicit, q in liberalitate modus adhibendus est, & rerum, & personarū: Rerum, vt non vni oīa sed singulis erogat. Personarū, vt primò tribuamus bonis, deinde alijs. Igitur liberalitas lance prudentiæ debet moderari. ¶ Quinto dico, q liberalitas de nostro proprio dēt ordinari, q re vera hō dēt esse liberalis de suo, non de alieno, quod est contra modernos diuites & potentes, qui. f. aliunde vndiq; rapiunt: & pompas, festa & conuiuia liberaliter faciunt, ita q alij homines tales liberales & magnificos esse dicunt, & sic nomē liberalitatis, alienis ex penis, acquirunt. Similes, aquilis & leonibus, qui scilicet sunt liberales non de suis, sed de alienis, quia. f. illud quod alijs auibus & bestijs sequentibus tribuunt, aliarum auium & bestiarum carnes sunt quas raperunt. Sic illi, quod suis fautoribus conferunt, ab innocentū & subditorū sub-

stantijs

stantijs & corporib. turpiter exactiorantur. de quo Ambr. de officiis dicit sic, q illa liberalitas non p̄bat ubi ab altero extorquet, vt alteri largiatur. Igitur liberalitas de nostro p̄prio debet ordinari, seu dispensari, ¶ Sexto verò dico, q affectu intimo debet pertractari. Ille. n. q liberalitatem facit, affectu sè & ex aio ipsam debet facere. Ille verò, q illā recipit magis dēt ad aiū, q ad factū attendere, & magis Dantis voluntatē & possibilitatē q muneris quātitatē pensare. Ad q facit exēplū pauperculæ mulieris, q duo æra minuta offerrebat in templi, cum multi diuites multa & magna offerrent, & tñ Chrs oblationē eius modicā, oblationib. diuitū q magna offerrebat prætulit. Lu. 21. Ita q non matronæ voluntatē & affectum multo amplius q diuitum immensa munera reputauit. In liberalitate ergo magis pensandus est affectus, q effectus magis voluntas, q quantitas, & potius dantis tenuitas, q liberalitas. Ad quod facit dictū Valerij in sermone. Parua inquit ex voto offerentis magna sūt munera. Et Seneca de bene. li. 1. dicit sic. Magis me obligat, qui dedit parua magna libertate & qui suam paupertatem oblitus ad meā respexit. Et Ambr. super epistolā ad Corin. dicit, quod non solum quæritur quantum, sed & de quanto aio tribuatur. Idē et libro de viduis dicit, quod vberior, est munus ex paruo, q thesaurus ex maximo, qui non tñ q datur, sed quātū refidēat perpenditur. Nemo. n. plus tribuit, q qui sibi nihil relinquit. Igitur dicit, quod liberalitas debet habere istas fcs cōditiones iā dictas, videlicet quod ex affectib. debet cōp̄sari, de proprio dēt dispensari, sapienter debet moderari, vulgariter cunctis debet dari, festinanter debet proparari, temporib. debet coaptari. Et ista sufficiat ad præsens. Et parcat lector, si vocabula in omnib. nō allegant, quia in biblia quasi nulla sunt auctoritates vocales de liberalitate, & iō quæ dixi, necesse habui à libris originalium, aggregare. vide supra in titulis liberalitatem signantib. videlicet vbi beneficia, elemosyna, misericordia, dare, erogare, tribuere, concedere, vel offerre, & similibus.

Liber. Libertas. Liberare.

Nota, q libertas, opponitur seruituti. Et idēd sicut triplex seruitus inuenitur sic possumus tripliciter distinguere libertatem. Est enim

- Infermitatis, Prima est seruitus naturalis: scilicet Iniquitatis, da est seruitus criminalis. tertia Aduersitatis. est seruitus infernalis: Sic p̄cerato dico, quod est libertas nature, & gratiæ, gloriæ, ¶ Libertas. n. nature nos liberat à carnis infirmitate, & ista fiet i die iudicij, quia. f. quādiu viuimus, sp̄ miserijs & passionib. subiecti, sumus, & seruiamus. Ro. 8. Vanitati subiecta est oīs creatura. Sed in resurrectione creatura liberabit à seruitute corruptionis, sicut dī ibidē. Libertas gloriæ nos liberat à cordis iniquitate. de qua Rom. 6. Cum. n. serui essetis peccati, liberi fuistis iustitiæ. Libertas gloriæ nos liberat à penarum aduersitate de qua dī Gal. 4. Illa, quæ sursum est Hierusalem, liberata est, quæ est mater nostra. Dicamus ergo generaliter de libertate, quod ille propriè dicitur liber, qui nulli subijcit seruituti. Dico ergo, quod libertas est

Aliquotiens { Vitiosa, Vitiosa libertas est libertas fatuorū, qui nulli iugo digni. ¶ Virtuosa, scilicet volunt subijcere colla sua, & idēd ad modum onagrorum & baborū semp̄ indomiti incorrecti & indocti perseverant, de quib. dicitur Job 11. Vir magnus in superbiam erigitur, & quasi pullum onagri se liberum natum putat. Libertas virtuosa est libertas perfectiorum. Tacob. 1. qui autem permanferit in lege perfectæ libertatis, hic perfectus est vir. Libertas gloriōsa est libertas beatorum, qui. f. a cunctis miserijs & tribulationibus huius mundi sunt liberi. vnde Prou. 11. Iustus de angustia libertatus est. Dicamus igitur de libertate gratiæ, quæ est virtuosa. Sicut. n. captus ab hostib. efficitur seruus hostiū, reuerfus verò post & redditus iterum efficitur liber, & restituitur in toto pristinæ libertati, sic verè charissimi, qui à diabolo capitur per peccatum efficitur seruus suus, qui sicut dicit Io. 8. Qui facit peccatum seruus est peccati. Sic verè quādo per penitentiam ad statum gratiæ reuertitur tunc à seruitute diaboli liberatur, & libertati filiorum Dei restituitur & donatur. Rom. 6. Liberati à peccato serui autē Deo facti. Peccator enim est sicut elephas, qui cadens in foueam præ gra

uitate corporis non potest per se liberari, sed uenit cautus venator liberans eum de fouea, & sic elephas gratificatus domesticus efficitur, & liberanti de cetero subiugatur. Sic verè charissimi, cum homo cadens in foueam peccati non possit per se fugere, nisi exinde per gratiam à Christo liberetur, idēd eius seruus dēt fieri, & ei perpetuò subiugari. Liberati inquit à peccato, serui autem facti Deo. Vbi aduerte q qui vult à malo fieri liber, debet principaliter tria facere videlicet extirpare causam inficientem. f. peccatum. Ministrare causam perficientem. f. m̄tem: procurare causam p̄ficientem. f. Dñi seruitutem. Debet. n. homo si vult liberari, extirpare culpæ naufragium (Peccato inquit) Præparare cordis officium (Serui inquit) Procurare Dei subsidium (Deo inquit) liberatur enim

Sublationem iniquitatis. Io dī (Liberati peccato.) Per Subiectionem humilitatis. Io dī (Serui autem facti.) Subuentionem diuinitatis. Idēd dicitur (Deo)

¶ Dico ergo, q ad liberationem nostram tam à p̄na quam à culpa necesse est

Quod { Auferatur mentis iniquitatis (A peccato) Inferatur cordis humilitas (Serui) Afferatur iuuans diuinitas (Deo)

Primò ergo dico, q si volumus liberari, nos debemus expiare nocumentum iniquitatis, q ostenditur cum dī. Liberati à peccato. Peccatū. n. ante oīa dēt eijci, alias à manu diaboli non possumus liberari. P̄tā. n. est sicut laqueus aucupis, sicut rete venatoris, sicut sagena piscatoris, in quo dū alijs sterit, à seruitute diaboli nunquam liber erit. Sicut. n. infirmus nunquam fit liber ab infirmitate, nisi primo expellat, malos humores, qui sunt cā infirmitatis (vnde etiam de cane dī, quod sentiens periculum comedit gramem, & vomēs ab infirmitate liberat) sic verè cum peccatum sit causa spiritalis seruitutis & infirmitatis, ante omnia necesse est qd ipsum eijciamus & euomamus, vt libertatem & sanitatē spiritus resumamus. Liberati inquit à peccato. Ecclesia. 47. Ab omnibus peccatis liberabit eos. ¶ Et not, a quod multa sunt, C per quæ liberamur à peccato, videlicet

Per { Eleemosynæ largitatem, Dico ergo, quod liberamur a peccato per eleemo

synarum largitionem. Sic liberatur leo, qui sentiens p̄pter nimiam repletionem se non posse fugere, nec venatorem euadere, solet proprijs vnguibus cibos eijcere, & sic per corporis alleuacionem se à uenatorib. liberare. Quia. f. quā cibos bonorum temporalium alijs elemosynas dispergimus nos à uenatore diabolo liberamus, & à mortis æternæ periculo nos saluamus. vnde Tho. 4. dī Eleemosyna ab oī peccato & à morte liberat. Item liberamur per penitentiam tolerationem. Sicut. n. Hericius per spinas quibus est indutus, solet canes euadere, & se ab eorum moribus liberare, sic hō qui spinis. i. p̄næ punitionib. induitur, à canum moribus. i. à demonum tentationibus liberatur. vnde Sap. 14. Transfretes mare per rarem liberati sunt. Mare enim amaritudinē penitentiam designat. Quia sicut venator insecutus à tigride, fugiendo, & mare, & nauem intrando, & aliquem de raptis catulis dimittendo, p̄t saluari, & liberari (qa. f. dū vnus de raptis catulis in uia dimittitur, tigris ipsum ad cubile reportans dat venatori spatium fugiendi) sic verè si de cubili tigridis, i. de mundo catulos suos. i. bona tēporalia peccata, & vitia reportamus necesse est, q ista dimittamus per contritionem, & fugiamus per occasionis euitationem, & quod est mare penitentiam intremus per amaritudinis poenarū tolerationem. Tribulatio. n. correctio, cōtritio, cōfessio, ieiunium & peregrinatio, sicut illa sex, q liberant hoīem à p̄tō, iuxta illud Job 5. In sex tribulationibus tribulabit te, in septima nō tæget te malū. Sex. n. tribulationes sunt sex p̄dictæ p̄næ portiones. Potissimè autē confessio liberat, quia. f. sicut crocodilus sentiens se à vermibus grauatū solet os suum quibusdam auibus paruis aperire ventrem subintrantes solent beluam à dictis uermib. liberare, sic uerè nos quorum ueteri. i. conscientia peccatorum uermib. est grauata, si exinde uolumus liberari, debemus os nostrum auibus idēd uiris spiritualibus. f. sacerdotibus per confessionem aperire, & uentrem conscientiam eis patefacere, & sic per eorum ministeriū nos ipsos poterimus à uermib. conscientiam corrodentibus

lo, sicut dicitur 3. Reg. 6. quia. Illi magni debent fieri cherubini. id est plati & magistri oraculo Ecclesie, qui de lignis oliuarum sunt facti. i. qui pietatis oleo sunt imbuti. Et hæc igitur sufficiant de lignis in bono significato. Significat igitur ligna perfectione hois uicioris. Tertio principaliter dico, quod per ligna significatur infectio, seu conditio hois peccatoris. Sicut enim lignum inferius in terra figitur, superius totum erigitur, exterius totum pingit, interius cito corrumpitur, sic peccatores in terra figuntur per auaritiam & cupiditatem; sursum eriguntur per superbiam & popositatem; extra depinguntur per hypocritiam & curiositatem; intra corrumpuntur per luxuriam & carnalitate. Dico ergo, quod peccatores per auaritiam in terra figuntur. Radices enim liquorum fixæ sunt in terra, & exinde suum capitulum nutrimur. Sic uerè corda auarorum in terrenis figuntur, a quibus nutriuntur & delectantur. unde de malis dicitur Hier. 17. Plantasti eos, & radicem miserunt, proficiunt & faciunt fructum. Itè peccatores per superbiam sursum eriguntur. Lignum enim a terra uersus cæli erigitur, & et si sit in aqua, sursum subnatat, & eleuatur. Sic spiritus superbi sursum quaerunt ad dignitates erigi, & oibus aliis superari & præferri. unde Esa. 10. dicitur de superbo ita. Quomodo si eleuetur uirga contra lenantem se, & exaltet baculus, quod uirga ligni est. Tales autem nutriunt in superbia adulatorum, de quibus dicitur Hier. 2. Dices ligno pater meus es, & ladii, tu me genuisti. Hodie enim multi uidentur esse sicut idololatæ, qui idola lignea ignorantes, insensibiles & insensatos colunt & collocant loco Dei. sicut in mundi dignitatibus & prælaturis, de quibus dicitur Abac. 2. Vix qui dicit ligno, expurgare, surge, lapidi tacenti. & Esa. 44. Dicitur adulatorum, ante truncum ligni, prociat. Caueant tamen quod dicitur Ezech. 17. Humiliaui lignum sublimè, quia sicut dicitur Sè. lib. de declinationibus. Perpetua in reb. omnib. lex est, ut ad summum perducat, rursum ad infimum uelocius, quam ascenderunt relabatur. Iti ergo per superbiam sursum eriguntur. Item mali per hypocritiam extra depinguntur. Lignum enim a parte exterius pulchrum & erectum, & tamen interius est concuum & corruptum. Sic hypocritæ, de quibus dicitur Hier. 10. Lignum est argenteo inuolutum. Itè mali per luxuriam corrumpuntur quia, si luxuriosi more lignorum facili ter corrumpuntur per aquas. unde Iob. 41. Acestimabat quasi lignum putridum. Et sic patet, quod peccatores quatuor rationibus comparantur ligno. Hæc igitur de ligno sufficiunt quo ad præsens.

A Lilium. Nota, quod lilium cum sit herba medicinalis, & pulchra, generaliter significare potest uel Christum, uel Mariam uel quemlibet uirum iustum. De Christo enim in persona ipsius Christi dicitur Can. 2. Ego flos campi, & lilium dicalium. De Maria uerò seu de qualibet Virgine dicitur ibidè. Can. 2. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. De iusto uerò sepe de iustis dicitur Eccl. 50. quod ipsi sunt quasi lilia, quæ sunt in transitu aquæ, & quasi thas redolens in diebus ætatis. Igitur siue agamus de Christo, siue de beata Virgine, siue de quolibet sancto, uel iusto uel iusta, & maxime de illis, qui sunt de genere Regum Francie, Sicilie, Ungarie & Nauaræ, qui portant lilia, & potissimè, de beato Ludouico, possumus in honorem illius de quo agitur, allegare, quod scribitur Olee 24. Ero quasi ros, & Israel germinabit quasi lilium. In qua auctoritate denotantur octo proprietates lilijs, quæ possunt applicari octo conditionibus uiri iusti. Nam

- In terra figitur, Sic igitur dico, quod iustus in terra. i. in Deo figitur, & facile frangitur, & hic angitur, seu cogitur, & hic inde spargitur, & sursum erigitur, & extra porrigitur, & in armis pingitur, & candore tegitur.
- Sic igitur dico, quod iustus in terra. i. in Deo figitur, & hoc facit firma constantia, quæ dicit ero. i. durabo. Facile frangitur, & hoc facit dulcis clemetia, quia dicitur (Quasi) hic agitur seu cogitur.

& hoc facit virtus & gratia (Ros igitur) Hinc inde spargitur, & hoc facit charitas propria, cum dicitur (Et) Sursum erigitur, & hoc facit Dei notitia (Israel inquit) Extra porrigitur, & hoc facit uirtutum copia (Germinabit inquit) In armis pingitur, & hoc facit honesta mortis decencia (Quasi inquit) Candore regitur, & hoc facit constans mundicia (Lilium inquit) Et sic dico, quod in lilio seu in uero iusto debet inesse constantia firma fortitudo, quod ostendit uigoris statura, cum dicitur (ero) Clementia pia mititudo, quod ostendit fauoris mixtura (Quasi inquit) Temperantia gaudis aptitudo, quod ostendit dulcoris au-

stura (Ros inquit) Amicitia sparsa latitudo, quod ostendit amoris iunctura, cum dicitur (&) Sapientia alta certitudo, quæ ostendit splendoris lectura (Israel inquit). i. uidentur Deum opulentiæ morum multitudinem, quæ ostendit ualoris natura (Germinabit inquit) Apparentia clara pulchritudo, quam ostendit decoris pictura, quasi inquit. Continentia munda certitudo, quæ ostendit cadoris figura (Lilium inquit). Primum ergo dicamus, quod iustus dicitur lilium propter uigorem firmæ constantiæ (Ero inquit) Lilium enim radices habet in terra, uirtute quarum immobilis pfeuerat. Sic iustus radices cordis figit in Deo per fidem & spem, uel in terra. i. in morte per considerationem & humilitatem, & sic manet immobilis in bono per constantiam, & firmitatem. Et hoc ostenditur, cum dicitur. Ero. quod. d. Non desiciam, sed perseuerabo, quia. sicut dicitur in Psal. Iustus erit tanquam lignum, quod plantatum est. & c. & folium eius non defluet. Quia reuera ipsi sunt sicut dicitur Eccl. 50. Quasi lilia, quæ sunt in transitu aquæ. Sequitur. Quasi uas auri solidum, ornatum uero lapide precioso. dicitur ergo iustus lilium propter uigorem infirmæ constantiæ. Secundum dicitur lilium propter fauorem mitis modestiæ (Quasi inquit) lilium enim ualde pingue, tenerum & suauis, non enim lædit, imò dicitur lenit quælibet contingens. Sic uerè uir pius tener est & suauis & aliorum dicitur & facit lenitius, nullius exasperatius, sed per clementiam pinguedinem allecitur, se. n. contingentes. i. secum cõuersantes non lædit, sed ipsos mulcet potius, atque lenit, & hoc ostendit, cum dicitur (Quasi) Quasi enim non signat rem solidam, sed superficialè & alteri cõsimilè & cõformè, qualis. sicut uir pius, quia. s. soliditatem rigoris, & iustitiæ nunquam hæt, sed admodum superficialè, & uiribilibè ad uota præcanti se exhibet, imò per mititatem & clementiam cuiuslibet cito fauet (Quasi inquit) Vnde de multitudinè hois clementis & pij potest dici illud 2. Para. 4. Labium eius quasi labium calicis, uel repandi lilijs. dicitur ergo lilium propter fauorem mitis clementiæ.

Tertio dico, quod iustus dicitur lilium, propter dulcorem temperantiæ. Lilium enim frigidum est natura, & ideo dolores, & ardores potest mitigare, & infirmitates uarias temperare. Sic uerè uir iustus per uirtutè temperantiæ, & prudentiæ ardores, & dolores tristitiæ mitigat, & tamen in se, quod in alijs infirmitates uiciorum temperat, & sedat. Et hoc ostendit, cum dicitur ros, quod refrigerat, & medetur, de quo Eccl. 18. Ardore refrigerat ros. unde potest exponi illud Can. 7. Umbilicus tuus quasi crater tornatilis, ueter tuus quasi aceruus tritici uallatus lilium. Crater enim temperat frum; aceruus uerò tritici temperat famem. Quarto dico, quod iustus dicitur lilium propter tenore amicitia (Et inquit) Lilium enim in folijs & in flore dilaturatur & spargitur undique; ita, quod folia eius sparsa non solum dilaturatur ad latera, imò et inferius inclinatur ad ima. Sic uerè dico, quod flores affectionum, & folia locutionum uiri iusti debent per amicitiam, & charitatem circumquaque dilatare in spargi, & non solum ad latera. i. ad laterales cõsanguineos, & amicos debent extendi, sed et inferius ad pauperes inclinari. Et illa dilatio charitatis ostenditur, cum dicitur (&) q. l. est dictio ad dens, cõiungens, & copulans, & materia, de qua agit multiplicas, & dilatas, uel de Iudith dicitur Iudith 10. quod ipsa occisura Holoferne induit se uestimentis iocundatis, assumptisq; dextra lilia, & lilia, & in aureis, & annulos, & oib. ornamentis suis ornauit se. Dextralia enim significant considerationem, lilia, dilationem, in aureis præcõ exauditionem. Annulli fidei & amoris subarrationem. Et sic bene dico, quod lilia significant charitatem & dilectionem. Dicitur ergo lilium propter tenore amicitia. Quinto dico, quod dicitur lilium propter splendorem sapientiæ Israel (inquit) Flos enim lilijs sursum erigitur, & a parte cœli dilaturatur aperitur, a parte uerò terræ clauditur, stringitur arctatur. Sic uerè dicitur de iusto, quia reuera flos affectionis suæ sursum ad Deum erigitur, ipsum contemplando. Psal. Ad te leuauit oculos meos, qui habitas in cœlis. Sursum. s. a parte cœli, et bonorum cœlestium aperitur, et dilaturatur, ipsa considerando et affectando. Col. 3. Quæ sursum sunt quaerite, ubi Christus est. A parte uerò terræ et terrenorum clauditur, ipsa detestando, nec de eis cogitando. Quæ enim sursum sunt sapientie, non quæ super terram. Ibidem Col. 3. A parte enim ipsorum stringitur, ipsa arcta uilia reputando. unde Greg. in lib. dial. Animæ Deum uidentem, angusta est omnis creatura, et quatumcūque parum de luce Creatoris aspexerit, paruifacit quicquid creatum est. Dilaturatur enim lux ista in animæ interiori sinu, ut fiat superior omni mundo. Ista est lux ueræ sapientiæ

uicij, quæ ascendit ad Videndum, & infima contemendum. Et hoc ostendit, cum dicitur Israel, qui interpretatur uidens Deum. unde Baruc. 3. reprehendit talis Israel. i. hõ cõtemplatiuus, quoniam terrenis plus debet immorari. dicitur enim sic Audi Israel, madata uita auribus, percipe, ut dicas prudentia. Quid est Israel, quod in terra in micoribus es. Inueterasti in terra aliena, coinquatus es cum mortuis, deputatus es cum his qui in inferno sunt, Dereliquisti fontem sapientiæ. Et reuera illud est ualde plangendum. hõ Israeliticus. i. hõ subtilis & ingeniosus, & ad uidentium & cõtemplandum. Deum & cœlestia aptus, se ex toto corde occupat in terrenis, cum tamen sursum ut dicitur est more lilijs ascendere, & se superius dilatare debet. Iuxta illud Matt. 6. & Lu. 22. Considerate lilia agri, quomodo crescunt. s. uisq; ad cœlum. Israel ergo. Vnde in Ps. Qui Regis Israel, intède, qui deducit uelut ouem Ioseph. Iustus ergo dicitur lilium propter splendorem sapientiæ. Sexto dico, quod iustus dicitur lilium propter ualorem opulentiæ (Germinabit inquit) quia iustus debet in bonis moribus opulentus esse, & fructus uirtutum, & bonorum operum germinare. Lilium ergo germinat flores & femina, & folia, & odores, & cõtra morbos uaria inuamina. Sic uerè dico, quod iustus debet germinare & producere flores sanctæ affectionis, seminæ aureæ doctrinæ & prædicationis, fructus bonæ operationis folia ueritatis & honestæ locutionis, odore bonæ famæ & opinionis, & inuamen piæ & clementis subuentionis. Iuxta illud Eccl. 29. Florete flores, quasi lilijs date odore (Germinabit inquit) Lilium enim germinabit sicut lilium, & florebit in æternum ante Dñm. Ista autem opulentiæ uirtutum & operum satis uideri denotare numerus foliorum, florum & seminum. In floribus enim lilio sunt sex folia, & in medio cuiuslibet septem sunt grana aurea seu femina. Quid enim signat numerus se narius, nisi sex opera pietatis: quæ in hoc uersu breuiter continentur. Visito, potio, cibo, recolligo, uestio, cõdo. Visito. s. infirmum uel in carceratum: potio fructibus: cibo famelicum: recolligo, seu hospitem, uel recipio peregrinum: uel sicut nudum: cõdo & sepelio mortuum. Vel si uis, dic de sex operibus. spualibus quæ sunt. Instrue, castiga, remitte, solare, fer ora. Unde de senario istius germinis dicit Esa. 6. quod sex alæ uiri, & sex alteri, quia. s. uisq; pars misericordiæ sex habet alas, ut dicitur est. Item septem signat septem grana lilijs, nisi septem morales uirtutes septem uitijs capitalibus oppositas: quæ sunt humilitas, largitas, castitas, charitas, abstinencia, patientia, diligentia, quæ. s. opponuntur superbiæ, auaritiæ, luxuriæ, gula, inuidiæ, iræ, & accidiæ. Ista enim sunt, 7. femina aurea. figura ta in sepe sigillis, sine quibus non aperitur homini liber uisus. Vnde de Apo. 1. dicitur Vidi septem candelabra aurea in medio. Talius ergo germinibus debet iustus homo more lilijs germinare. Eccl. 39. Quasi lilijs frondere in gratiam. Iustus igitur dicitur lilium propter ualorem opulentiæ. Germinabit inquit. Expone, & uis, quomodo lilium, seu hasta lilijs si curuata sepeliatur sub terra, de quolibet nodo suo producit plantam, & germinat. Sic uerè si quis per humilitatem uel etiam per aduersitatem curuatus fuerit & depressus, solet multo plus quasi hasta lilijs germinare, & bonorum operum plantas, & germina producere. F. Zac. 8. Terra dabit germine suum. Septimo dico, quod iustus dicitur lilium propter decorem apparentiæ, quæ. s. ostendit cum dicitur (quasi) quod denotat mihi similitudinem rerum, sicut ià dixi. Et sic picturæ & imagines, quæ sunt in superficie parietum, quæ non sunt res, immo, quasi res, possunt denotari per quasi. In quo etiam loquendo moraliter nota, quod istud auerbiu quasi potest mihi denotare uirtutè exterioris honestatis, quæ. s. non est proprietas, sed quasi res, quia. s. magis denotat picturam quam naturam, similitudinem quam certitudinem, apparentiam quam existentiam, quam tamen iustus debet habere, quæ uidelicet picturam & imaginem scõrum in sua superficie & in sui exteriori apparitione dicitur per honestatè gerere uel portare, ut sit quasi Christus, quasi Angelus, quasi Sanctus ipsorum. s. uita tam representando, & eorum mores & opera imitando. Quod etiam potest per lilium denotari, quod. s. uisq; & cãdore induitur, & per honestatem & decenciam in armis Regum & Principum picturatur (sicut. s. patet in armis Regum Francie, Ungarie, & Nauaræ, & Sicilie, & multorum aliorum Principum & magnatum) & imaginibus decorat. Ad denotandum moraliter, quod uir candor, seu splendore honestatis debet a nobis depingi, & quod imaginibus & imitationibus sanctorum debet notitia exterior conuersatio insigniri, & quod inde arma

malitiæ nostræ, quæ non debent esse carnalia, sed uirtutes, debent moraliter decorari. Quasi inquit. Vnde 3. Reg. 7. dicitur, quod in templo Salomonis facta sunt candelabra aurea, quinque ad dexteram, & quinque ad sinistram, quasi flores ex auro purissimo, habentes lucernas desuper aureas. Candelabra autem aurea significant honestatis splendorem, quæ. s. dextera prosperitatis, & sinistra aduersitatis debet esse quinque; & quinque, propter quinque sensuum continentiarum uitorum, & debet esse desuper. i. in patienti. lucernæ. bonorum exemplorum & documentorum resplendentiam & decorem debent habere. Et sic Deus, & sancti in talibus lilijs cõsolabuntur & delectabuntur, simplices uerò ibidè nutriuntur & erudietur. Cõstat enim. quod Deus delectatur in lilia honestæ cõuersationis uidentem. Iuxta illud Can. 6. Dilectus meus (inquit) Ecclesia. i. Christus descendit in hortum suum ad areolam aromatis, ut pacificam in hortis, & lilia colligat. Quilibet uerò simplex delectatur in uasis eorum exempla & doctrinam recipiendo & accipiendo. Iuxta illud quod dicitur Can. 4. s. hinni caprea pascunt in lilijs donec aspiraret dies, & inclinent umbræ. Patet ergo, quod iustus potest dici lilium propter decorem apparentiæ (quasi inquit) Nota uero dico, quod potest appellari lilium propter candore cõtinentiæ, quod quidè candor denotatur in nomine lilijs (Lilium inquit) Lilium enim quadiu fuerit integrum castitate, cõtinentiæ & puritate significat tamen propter candore quod propter odore, si uerò fractum fuerit, odorem perdit, & candore dimittit. Sic uerè castitas, dum est integra, habet puritatis candore, & famositatis odore. Si uerò fracta fuerit per luxuriam, tunc & puritate & famam perdit, foetoreque & malam opinionem incurrit (Lilium ergo) Unde uir iustus potest figurari in candelabro tabernaculi, de quo dicitur Exo. 37. quod illud fuit candelabrum ductile de auro mundissimo de cuius uerte calami, scyphi, pherulæ & lilia procedebat. Quia reuera iustus debet esse candelabrum. alios exëpliter illuminando, ductilibus, facit obediendo, de auro mundissimo, puritate innocentiæ obseruando, & custodiendo, & debet habere calamos desertæ linguæ docendo & predicando, scyphos. s. deuotionis, se & alios spiritualiter inebriando, spherulas. i. paruas spheras seu anulos. s. per nobilitatè diligentia uelociter operando, & obtemperando, & lilia castitatis, mentis & carnis sanctimoniam & cõtinentiam frequentando. Et certè si bene attendimus, hic continentur sex uirtutes, quæ debet cõcomitari lilia castitatis, quæ etiam possunt per sex folia lilijs designari, uidelicet candelabrum sapientiæ seu honestæ apparentiæ: ductilitas obedientiæ: aurea puritas innocentiæ: calamus linguæ orationis doctrinæ & eloquentiæ: scyphus deuotionis & inebriatæ cõciliatæ. spherula operationis & diligentia, & sic ueniunt lilia munda cõuersationis & purissimæ conscientiæ. Unde Exo. 35. Faciant (inquit) candelabrum ductile de auro mundissimo, hastile eius & calamos scyphos & spherulas, & lilia ex ipso procedentia. Sic igitur patet, quod lilium. i. uir iustus, debet habere istas octo speciales proprietates, ut sic possit dicere illud Can. 2. Ego flos campi, & lilium conuallium. Si de lilio uias aliter dicere secundum H. Mauricium dico, quod nos inuenimus

- Valle, plantat affectus humilis,
- Ventre, collocat castitas nobilis,
- Flumine, Situat gemitus flebilis,
- Agro, in quo Ipsum quæ cõtemplatio,
- Horto, Ipsum inuenit miseratio,
- Prato, Ipsu aspicit cõuersatio,
- Spineto, Ipsu reperit maceratio.

De ualle humilitatis dicitur illud. Ego flos cãpi lilijs conuallium. Can. 2. De ventre castitatis & puritatis dicitur illud Can. 7. Venter tuus sicut aceruus tritici, uellatus lilijs. De flumine deuotæ flebilis dicitur illud Eccl. 50. Quasi lilia, quæ sunt in transitu aquæ. De agro cõtèplationis dicitur illud Matt. 6 Considerate lilia agri quomodo crescunt, & non seminant neque metunt. De horto compassionis seu miseratõis dicitur. Can. 6. Pascatur in hortis, et lilia colligat. De prato floridæ et odorosæ conuersationis dicitur illud Eccl. 30. Florete flores, quasi lilium date odorem. De spineto uerò poenitentia et asperæ macerationis dicitur illud Can. 4. Sicut lilia inter spicas, sic amica mea inter filias.

Limes. Nota, quod limes seu limitare idem est, quod terminus seu finis, sed nihil penitus est in cõcordantijs, et forte nec in blibia. Vide ergo ubi terminus, et ubi finis, Limen,

A *Limen*. Cum *limē* sit pars inferior ostij, seu portæ, sēpe sit, q̄ per limen intelligitur ingressus vel introitus in ipsam domum, vel et ipsa domus quātum ad interiorē partē sui, sicut dicitur, quod nos debemus Apostolorū limina visitare, limina dico idē est ecclesijs. Dicam ergo breuiter, quod in scriptura inuenitur

Limen } Interius, quod debes intrare, Primò dico, q̄ limen } Superius, quod debes optare, mē interi⁹ est cō } Exterius, quod debes ornare, scientia, quę cō } Inferius, quod debes vitare, siderando debet visitari. Quia re vera cōscientia nostra est, vel esse debet, sicut, q̄dā sc̄ta, cuius limina sēpissimē fręquentanda & visitanda, vt. hō videat quid ibi deficit, quid ibi p̄ficit, & quid illic officit, vt. f. suppleat deficientia, compleat proficientia amoueat officientia. Et de tali lumine interiori. i. de tali conscientia domo seu habitaculo, seu intrinseco introitu, vel ingressu p̄t dici illud Eze. 40. vbi d̄r, q̄ Angelus mensus est tēplū interius & vestibula atrij, limē & fenestras obliquas. Et in eodem capitulo sequitur, q̄ limē erat quadrangulū, & facies sanctorū cōtra alpectū altaris: ad denotandū, q̄ limē q̄d est tēplū interius. i. nōstra interior cōscientia, debet esse mensurata & limitata per regulas & moderamina disciplinæ, & æq̄tatis. Et debet h̄re vestibulū atrij, hoc est dictū, vestes & ornatus morū & honestatis. Fenestras debet habere obliquas. i. notitiam scripturæ circūspectā. Debet et esse quadrangulū p̄ obtentū stabilitatis & firmitatis. Et det facies sanctorū. i. mētis, ad altare cōcupiscere p̄ deuotionē & cultū beneficę deitatis. Limē. n. cōsc̄ia ista dēt h̄re, videlicet

B Discipulinam regulatā menfurā, Est (dico) limen regulārū disciplinæ moderamine, & hoc sit p̄ tēperamē tū oīs operationis Eze. 40. Mensus est

L men } Regularū disciplinæ moderamine, limen, itē dicitur } Signaturū diuino sanguine, co, q̄ cōsc̄ia est limē signaturū diuino sanguine & hoc sit per memoriā passionis, de quo d̄r Exod. 12. Fasciculū hyssopi tingite sanguine, qui est in limine, & aspergite ex superliminare & vtrunq; postem. In domo. n. cōsc̄ia limē, q̄ iacet inferius, est humilitas, sup̄liminare est spes & mētis sublimitas, vtriq; postes sūt fides & charitas. Ita ergo sunt sanguine aspergēda & in passionis memoria sp̄dali ter intingenda. Itē dico, q̄ cōscientia est limen rigatū gratiæ flumine, & hoc sit per fluuiū deuotionis, cōpūctionis & cōpassionis. vñ Eze. 47. Aque egrediebantur subter limē domus. Item est limen scripturę, seu exaraturū scripturę lumine, & hoc facit notitia legis, & lux rōnis Deut. 6. vñ mandatis legis præcipitur sic. Scribes ea in lumine & i postib. domus tuę, & ligabis ea quasi signū in manu tua. Item est limen habitaturū cęlesti numine, & hoc facit virtus intrinsece incarnationis. De quo Eze. 46. Intrabit Princeps, & stabit in limine portæ. patet ergo q̄ limen interius est conscientia, quę considerando debet visitari. ¶ Sc̄dō dico, q̄ limen superius est cœli gloria seu curia, quę desiderādo debet cōtēplari. De quo Eze. 9. Gloria Domini Israel erat super Cherub, & limen domus. ¶ Tertio dico, q̄ limen exterius est hic ecclesia, q̄ Deū colēdo debet cōtēplari, q̄. l. boni viri & iusti in liminib. Ecclesię cōmorantur, ibiq; Deū colūt fideliter & humiliter venerant. Cuius tñ contrariū faciunt superbi ecclesiastici, qui. s. in liminib. ecclesię ingrediuntur nō humiliter, sed arroganter, non ad seruiendum, sed ad seuidū, non ad Dei laudem, sed sui fraudem. Contra quos Soph. 1. Visitabo (inquit) Dñs super oēm, qui arroganter ingreditur super limen in die illa, qui cōpleuit domum Dñi Dei sui iniquitate & dolo. Vt p̄prie dicatur illud Eze. 9. Egredia est gloria Dñi ad limen templi. Quarto verò dico, q̄ limen inferius est mundi patria, quę refugiendo debet detestari. Sic verē debemus a mundo, cum sit plenus malis hoib. & peccatis, fugere, iuxta illud Soph. 2. Vbi de speciosa. f. de Alexandria dicit, q̄ occubant in medio eius greges, oēs bestię gentiū, & Onocrotalus, & hæriscus in liminib. eius morantur. Vox cantantis in fenestra, coruus in superliminari.

Expone, & applica ad diuersas spēs hoīum p̄ctōrū. Sic igitur patet quō limē. i. domus, introitus, vel ingressus, sumitur multis modis. Aduerte tñ, q̄ quō limē sit inferior pars ostij, super luminare superior, vterque postis vtraque columna hinc, & inde, sēpe tñ per limen intelligitur tota domus.

Lingua. Nota, q̄ lingua generaliter in scriptura signat locutionem. Et quia locutio est quandoque bona, quandoque mala, ideò duplicem linguam possumus inuenire, bona scilicet atque malam. Ideò bene dixit sapiens. Prou. 19. Qui custodit os suum, & linguam suam custodit ab angustijs animam suā. Notemus ergo, q̄d est lingua seu locutio vitiosa & virtuosa. De lingua ergo virtuosa dicamus, quod locutio nostra debet quatuor habere condiciones q̄ in linguæ proprietatibus denotantur. Lingua. n. est mollis & delicata: rubea & colorata: acuta & more gladij figurata: plicabilis & ad mouendum quam plurimum applicata: in clusa & dentium circuitu vellata. Sic proculdubio charissimi mi, locutio iustorum debet esse mollis per benignitatem: colorata per honestatem: acuta per seueritatem, plicabilis per sagacitatem: in clusa per custodiendā sedulitatem. Sit igitur lingua locutionis nostrę

Mollis per compassionem, Primò ergo dico, q̄ in Rubra per dilectionem, lingua nostra debet Acuta per correptionem, apparere mollities cō Placabilis per discretionem, passionis q̄. l. verba nostra, quę per linguam denotantur, dēt esse tenera & cōpassiua, dulcia mitia, sua- uia & benigna in serpendo, & malos et interdū corrigēdo. Quia sicut d̄r Prou. 29. Lingua mollis duritiā cōfringit. Quia p̄ certo mollis & benigna locutio frangit duritiā iracundię furoris, & etiam in p̄ctōre, qui corrigitur, duritiā malitię & obstinationis, quia multi sunt, qui melius cū verbis dulcibus corrigitur, duris aut & asperis i deterior obstinant. Similes memori, quod non duro ferro, sed molli plūbo leatur. Similes etiam adamati, q̄ ferri duritiā superat, mollities tñ sāguinis ipsūm secat. Quia breuiter duri & obstinati, qui correctionis duricia non franguntur, aliquando lingua molli. i. verborum dulcedine corriguntur. Sicut. n. d̄r Prou. 15. Responso mollis frangit iram, sermo durus excitat furorē. Et sequitur. Lingua sapientium ornat scientiam, lingua placabilis lignum vitę. Et Eccl. 6. dicitur, q̄ verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos. Lingua eucharis in bono homine abūdā. Sic ergo patet, q̄d in lingua nra debet esse mollities compassionis. ¶ Secundo dico, q̄ in lingua locutionis debet apparere rubor honestatis, & dilectionis. Sicut. n. lingua est naturaliter colorata & rubea sic locutio nostra debet esse per honestatem colorata, & p̄ charitatem rubicunda. Quia videlicet quicquid loquimur, aut dicimus, dēt amorē proximi sapere, & honestatis seriē custodire. Sicut. n. in sanitate linguę cognoscitur sanitas porcorum, sic sanitas animi apparet in sanitate verborū. Medici etiam linguas infirmorum respiciūt, & ad sanitatem linguę sanitatem corporis cognoscūt. Ex abūdantia. n. cordis os loquitur, & locutionis sanitatem & honestatem animi puritas declarat. vñ de Prou. 12. Lingua sapientium sanitas. ¶ Tertio dico, q̄ in lingua locutionis dēt apparere acuties correctionis, q̄. l. lingua nostra loco & tpe debet gladio similari, quia. l. debet acuta esse alios corrigendo, pungēdo, & caltigando. Vñ de Apostolis d̄r Act. 2. quod apparuerunt illis dispartitę linguę tanquam ignis. Ignis. n. ardorem correctionis designat. ¶ Quarto dico, q̄ in lingua nostrę locutionis debet apparere plicabilitas discretionis, q̄. l. sicut lingua facilliter vertitur & mouetur, & ad voluntatē hominis nunc ad vnā partem nunc ad aliā agitatur, sic verē locutio nostra debet esse ita sapiens & discreta: q̄ s̄m psonas quibus loquimur, ipsam debemus vertere, & mutare & variare, quia. l. per nos sunt nunc tristes cōsolādi, nūc igno rantes instruendi, nunc delinquentes arguēdi, nunc iusti colaudandi. Sicut. n. canis habet linguā medicinalē, valde tamen flexibilē, tenuem, & subtilem, sic verba nostra debēt esse medicinalia, vtilia, & p̄ficua, & per discretionem ad diuersa officia vertibilia, & mutabilia, sicut de Apostolis dicitur Act. 2. Loquebātur varijs linguis Apostoli magnalia Dei Istud potissimē pertinet ad p̄dicatores, q̄. l. sicut vñ caelum suum, qui nascitur in formis, & sine figura, solet diuersimodē

modē lambere, & i ipso per linguę officij formā, & figurā debet generare, sic verē charissimi p̄dicator carulos idē est peccatores, q̄ de sui natura sunt turpes & informes forma & figura honestę cōuersationis carētes, dēt per officij linguę locutionis & p̄dicacionis, tādū diuersimodē labere q̄ ipsos possit p̄ virtutes & gratias figurare seu generare. Vñ. n. & diuersimodē debet loqui p̄dicator videlicet

Alte de Paradiso, Ipse. n. debet loqui aliquādo linguis hominū, & quādoq; linguis Angelorum, dicens illud. 1. Cor. 14. Gratias ago De meo, qm̄ oīum vestrū lingua loquor. Patet ergo, q̄ i lingua nostra debet esse plicabilitas discretionis. ¶ Quinto dico, q̄ lingua locutionis nostrę debet esse clausura seu cōclusio coercionis. Mēbrum. n. linguę est cōclusum quasi in duobus carcerib. & clausuris, i. intra ambitum dentium & laborū: ad denotandum. q̄ ipsum natura clausa esse voluerit & ligatam, vt in actū locutionis facilliter nō exiret, sed vt raritate sermonis faceret, quicquid dictura esset, diutius cogitaret. Iuxta illud 1. Petr. 3. quis est, qui vult vitā, diligit dies videre bonos: Coer ceat linguā suā a malo, & labia sua ne loquantur dolum. Crocodilus. n. maximum est aia, tñ minimam habet linguam, quia. s. ipsam nunquam potest extra os ponere, & iō nullam penitus profert vocem, sicut dicit Plinius & Solinus. Sic verē charissimi illi, qui sunt maiores in efficacia & virtute. s. viri prudentiores & meliores habēt, vt cōiter, linguam minorem quantum ad exercitium locutionis, quia. s. raro & modicum emittit verba sua ab ore, scientes, q̄ s̄m dicūt sapienter Prou. 10. In multiloquio non deerit p̄ctm. vñ Iacob 3. Lingua quidē modicum est mēbra, & magna exaltat & c. Quinimō multi fuerūt Philosophi, qui ad literā vocē carere voluerunt, qui se temporali, vel perpetuō silentio dāauerunt. Iuxta illud Eze. 3. Ad hærere faciam linguā tuā palato tuo, & eris mutus, & quasi non loquens. Sic ergo patet, qualiter lingua nostra dēt h̄re clausurā coercionis, quia verē lingua est clausa inuoluta, & occulta sicut ignis ne extra noceat, sicut latrone extra exeat, sicut canis ne extra mordeat. Et sicut patet, quomodo lingua dēt esse mollis, rubea, acuta, mobilis, clausa. Et hæc de bonā lingua sufficiant.

P ¶ Sed heu prohodior lingua nō semper signat i bono, imò cetero multoties designat in male, q̄a verē hodie multa inueniuntur genera malarum linguarum, videlicet

Mollis per adulationem, Est enim lingua adulatorum, dif Acuta per detractionem, famatorum, iam Rubra p̄ incautam locutionē, stantium, duplici Mobilis p̄ verborū variationē, ciantium, duplici Clausa p̄ inuidiā & indignationē, cium, inuidētū.

Lingua } Est. n. lingua adulatorum sicut lingua catti, quę valde est plicabilis & subtilis, quę Regem pingue libenter lambit, verū tamen ipsā pinguedinē paulatim attrahit, & cōsumit. Quia verē adultores diuersimodē plicat & variant linguas suas. Amore enim pinguedinis. i. alicuius lucri temporalis, diuites libenter lambunt, & sic paulatim pinguedinem suarum diuitiarum sibi attrahunt, & acquirūt. Vñ Eccl. 20. Qui edūt panē illius falsa linguę sunt. ¶ Lingua detractorū seu diffamatorum est sicut lingua serpentis, quę valde est venenosa. vñ de p̄ malitiam veneni nigra apparet, & ita cito mouetur, q̄ bifurcata esse videt, quia. l. locutio & ligua detractorū, quę valde nigra est & infamis, est illis, quos mordet venenosa & mortifera, & ad diffamationē aliorū diligēs, mobilis & acuta. Vñ de in Ps. A cuerūt linguas suas sicut serpentes, venenum a spidum sub alijs eorū. Lingua iactantiū & duplicium & indiscretę loquentium est sicut lingua quorundam taurorū, qui sunt in India, qui secundū Pliniū ita habēt linguas protensas & longas, q̄ vsq; ad aures protendunt eas. Quia verē multi sunt, qui per multiloquiū, stultiloquiū, iactantiam & c. vitiā a verborum linguas longissimas habere noscuntur, quia. s. vsq; ad aures suas videntur protendere, in quantum omnia, quę audierint, volunt statim p̄ multiloquiū recitare. In talibus. n. linguę, & aures, & auditus & locutio simul stant. Quia multi quicquid audierint, statim dicunt, sicut apparet de facilliter diffamantib. & iniuriatibus Contra quos dicitur Eccl. 16. Audisti verbum, aduersus pro

ximum? cōm oriatur in te. Sicut et apparet de libeter rumores narratib. & de factis suis facilliter loquentib. & iactatib. De quib. d̄r in Ps. Pōuerūt in cœlum os suū. & lingua eorū trāsuit in terra. q̄. d. Isti volunt ad cœlum & ad terrā, ad alta & ad infima, ad ardua, & ad parua extendere linguam suam. De quo bene p̄t dici illud Esa. 32. Lingua balborum velociter loquetur. Lingua duplicium est sicut lingua canum nobilium, q̄ ita est subtilis, & longa, q̄ ipsam possunt facilliter complicare, q̄. s. duplices continuē plicant, & variant verba sua, nunc vnum i p̄sentia, nunc aliud in absentia dicentes. Iuxta illud. Ps. Lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Vñ de Prou. 17. Qui vertit linguā suam incidit in malum. Quia sicut d̄r Eccl. 3. Peccator cognoscit in duplici lingua. Lingua verò inuidientium est illorum, qui. s. ex inuidiā nolūt docere, & erudire, & ista est sicut lingua elephātis, quę semper in ore dicitur latitare, & nunquam exterius apparere, quia. s. tales ex indignatione, & inuidiā nolūt alijs ostendere linguā suā, nec aliquid verbum doctrinę, vel solatijs eis dare. De quib. d̄r in Ps. Ad hærere faciam linguā meā faucibus meis & c. Et sic patet, quō tā lingua mala, q̄ lingua bona accipiuntur quinque modis. Vide infra de Loqui.

Limpidus. Idem est, quod purus & mundus, sed pauca sunt auctoritates. Vide infra de munditia & puritate.

Lingere. seu Lambere. Cum lingere seu lambere nihil aliud sit q̄ lingua aliquid suauiter t̄gere, vel palpare, sicut consueuerūt facere canes circa carnes, in quo. factū, cōsueuit lambens inuenire delectationem, illa etiam, qui lambit cōsuevit inuenire cōplacentiā & quādam neruorum titillationē & sic cōstat, q̄ lingere & labere pertinet ad officij linguę, possum ergo notare, q̄ in scriptura inuenit vnum

Lingere } Veracis p̄dicacionis, Lingit p̄dicator Tenacis meditationis, verbis suauibus vt curet vlcera. Vñ de Fallacis adulationis, Crude lis delectationis, Luc. 16. d̄r de Lazaro q̄ veniebant canes. i. p̄dicatores, & lingebant vlceribus eius. Lingua. n. canis, & ipseus linctio est medicinalis. Aduertēdū tñ est, q̄ solum illi, qui lingua & manu lambuerunt aquas, electi fuerūt a Dño, alij verò, qui solum linguā apposerūt, reprobi fuerunt, sicut d̄r Iudicum 6. Ad denotandū, q̄ p̄dicator si vult, q̄ suum lingere, vel labere, hoc est d̄ctū, suum loqui, vel p̄dicare proficiat, necesse est, q̄ cum lingua manū, cum verbo opus, & exemplū apponat. Quia teste Gregorio, loquētis auctoritas perdit, cum vox opere non iuuatur. Itē lingit contemplator cordis affectib. recolens. s. vlnera Christi quia. s. deuotus hō debet per deuotionē lingere sanguinem Christi. Exemplo eorum canum, qui linxerūt sanguinē Naboth nequiter interfecit. 3. Reg. 32. Vñ de deuotis & contemplatiuis d̄r Iob 39. q̄ pulli aquilę lambunt sanguinem. Item lingit adulator verbis fallacib. excusans scelera. Vñ de Mich. 7. d̄r de adulatorib. q̄ ipsi lingēt puluerem quasi serpentes. Serpens. n. ligendo inueniat. Sic isti adulado pulueres. i. inconstantes diuites, intoxicant dum ipsos nutriunt in peccatis. ¶ Item lingit p̄dator vocibus crudelibus, cum infert verba minacia, q̄. s. crudeles & ini qui. videntur lingere sanguinem innocentium, dum eorū tribulationib. delectantur. 3. Reg. 21. Lambent canes sanguinem tuum, Crudeles. n. sunt sicut canes famelici. videntur enim innocentes & pauperes lingere, dum ipsorum substantiam rapinis & spolijs satagunt deuorare. Psal. Inimici eius terram lingent. Et hæc de lingere, seu lambere sufficiant.

Linire. Cum linire nihil aliud sit, quam aliud cum aliqua re pingui vel vntuosa leniter vngerē vel trahere, vel cepo, cera, bitumine seu cemento aliquid operire, rimas, fissuras & foramina contegere, vel implere, notare possumus, quod

Morbus vt possit sanari, Primò ergo dico, q̄ licura vel linitura p̄dicacionis. Quia reuera p̄dicator ad modum medici consueuit peccatorum infirmitates

rates linire, & vnguetā salubria, hoc est verba salutaria pro-
durandis vitijs adhibere. Iste. n. quandoq; linit luto, de mor-
tis meditatione loquens quandoque linit felle, loquens de
culpe detestatione. Quādoq; linit bitumine, loquēs de amo-
re & dilectione. De luto mortis & ipsius meditationis dī Io.
9. q. Iesus fecit lutum ex spūto, & linituit oculos cæci nati,
& statim vidit. Quia re vera luti, & terrefreitas nostrā me-
morā facit nos videre, & intelligere cuncta vitia. Ioan. 9. Il-
le homo, qui dī Iesus, lutum fecit ex spūto, quod linituit ocu-
los meos. De felle peccati & eius detestatione dī Thob. 11.
q. oculi Thobiaz liniti fuerūt de felle piscis, & illuminati sūt.
Fel. n. amaritudinem peccati signat seu contritionem, quam
debet habere amarissimam de peccato, de bitumine chari-
tatis & dilectionis dī Gen. 9. de Arca Noe, q. intrinsecus bi-
tumine fuerat linita. In aqua diluuij subintraret, ad denoran-
dum, q. arca animā bitumine tenacis dilectionis & gratiā
debet inungi, ne aqua diluuij. i. mundi p̄sp̄ritate vel aqua
peccati possit submergi, sicut de matre Moysi dī, q. fīscellam
linituit bitumine, vt Moyses proiectus in flumine non merge-
retur. Ista est igitur litura vel linitura prædicationis. Secun-
do dico, quod inuenitur linitura consecrationis, & ista est,
quando sacerdos vel episcopus consecrandus in spiritalē
domum Dei crismate vel oleo vngitur & linitur, denotans
lituram & vnturā gratiā diuinā, quia. f. quando Deus ip-
sum hoīem sibi dedicat, & quando ipsum sanctificat, & con-
secrat, oleo suae gratiā ipsum linit. Leui. 8. Tulit Moyses vn-
ctionis oleum, quo linituit tabernacula cum omni vspelle
li sua. Res. n. quæ linitur, magis, vt cōiter, est dulcis, suavis, &
plana. Sic verē illi, qui grā Dei linituntur & cōsecratur, sunt
magis dulces, suaves & mites, plani ē & veraciores ceteris
esse noscuntur. Sic ergo patet, q. est litura qua Deo spiritali-
s domus cōsecratur. In qua q. interdū lepra apparet, p̄cipi-
tur domus vel locus lepræ radi, & luto alio tota liniti, si-
cut apparet. Leui. 14. Ad denotandum, q. domus animę quā
lepra p̄tī f̄radauit per p̄niam est tradenda, & luto alio, hoc
est dictu, luto diuinā gratiā linitenda. Hæc est igitur litura
consecrationis. Tertio dico, q. inuenitur litura adalatio-
nis. Cementarius. n. murum solet linire, & calce, & colori-
bus picturare, vt ipsius possit turpitudinē operire. Sic adu-
lator verbis fallacibus malos diuites linit, & sic vitia ipso-
rum decipiendū & falsē excusando contegit, & abscondit.
Ezec. 3. 2. Prophetæ eorum linitur eos absq; temperamen-
to. Temperamentum appellat paleas, quæ ponuntur in luto
quā linitur murus, vt stabilis, & firmius hæreat in muro,
& vt sit ædificium magis firmum. Ezec. 14. Liniebant parietem
luto absq; paleis. Sed verē paleæ debent poni in luto,
quia. f. si quis aliquem linire voluerit blandiendo, semp̄ de-
bet adhibere paleas defectuum suorum, ipsum arguendo,
& corrigendo, quod quia adulator non facit. iō sine tempe-
ramento linire dī in loquendo. Ezec. 13. Destruam parietē,
quem linitis absq; temperamento. Quia re vera illi, qui sine
temperamento tali ab adulatoribus linituntur & blandiuntur,
ita decipiuntur, vt finaliter in corpore rebus & aīa de-
struantur. Vnde Ezech. 13. Dic eis qui linitunt absq; tempera-
mento, q. casurus sit. Et sequitur ibidem. Et erumpere faciā
spiritum tēpestatum in indignatione mea, & erit imber im-
mundans in furore meo, & dabo lapides grandes in ira in
cōsumptionem, & destrua parietem quem linitis absq; tem-
peramento. Ista bene allega cōtra adultores & cōtra illos,
q. per adultores se fraudari permittunt. Sic ergo patet de
litura adulationis. Et hæc sufficiat dī linire. Vide vbi vngere.

A Linum. Lineum. Cū linum sit genus herbæ, de quo
lineū textitur, vestimentū, subtile,
candidum & suauē, quod. f. primo herba viridis nascitur,
& semē in capitellis ipsius colligit, herba verō collecta, in
aqua ponit vt stipula putrefiat, mergi certo tpe dimittit, &
sic cortex ab interiori ligno vel stipula separāt, qui cortex
malleorū tūtionib; p̄parat, tandē fitatur, rexitur, & orditur,
& per diuersas bullitiones, & loturas in candorem eximiu
commutatur, & faciendis diuersorum generum vestimētis
coaptatur, notare possumus, q. linum in bono sumitur & in
malo. In malo enim significato, per linum intelligitur.
Cogitatio subtilis, & malitiosa, Linum enim est
Conuersatio vilis, & ambitiosa, quid subtile, ita
Delectatio perilis & deliciosa, quod si miscetur

cum alio filo in panno, non cito percipitur, & signat mal-
tiosam cogitationem, quā Dominus reprobat atq; dam-
nat eo q. dum nō percipitur, simplices decipit atq; fraudat.
Et idē vestimentum de lino & lana contextum in lege pro-
hibetur. Deut. 22. Non habebis inquit vestimentum quod ex
lana, & lino contextum est. Ad denotandum, q. lana. i. exte-
rior præsentia simplicitas, dum lino. i. interiorē malitiam
cooperit, simplices fallit & decipit dum ab eis non cauetur.
Esa. 19. Confundentur qui operantur, linum idest malitiam.
Item linum, quod est candidum, & pulchrum, & a tinea quā
doque roditur, & facilius maculatur, signat exteriorē cō-
uersationem, q. f. qnq; tinea interioris hypocriſis vitiat,
macula luxuriā defēdat. Et ista est lepra in veste lineā, de
qua fit mentio Leui. 13. vbi dī, qd vestis lineā, quæ leprā ha-
buerit, infecta reputabitur. Et p̄cipiē, ibi, quod si hmo le-
pra nō cessauerit, cōbarat. Quia re vera si vestis cōuersatio-
nis alicuius lepra hypocriſis maculat, si se nō castigauerit
inferni ignibus finaliter comburetur. Ad quod facit illud
quod dī Leui. 1. o. de filijs Aaron alienum ignem offerentibus
in altari, qui induti lineis tunicis, igne diuino sunt occisi, si-
cut bene ibidem dī. Tulerunt eos, sicut iacebant, vestibus li-
neis tunicis. Item linum, quod est tactui delectabile & suauē,
quāti est in herba facile rumpitur, vel cassatur, signat carna-
lem & delicioſam viuendi conditionem, quæ licet sit carna-
libus suavis, & delectabilis, quā tñ nimis est viridis, atq; mol-
lis, tribulatione facili potest frangi. Et sic Exo. 9. dicitur. Per-
tonitrua, grandinem, & pluiā, linum & hordeū lasum est,
eo q. hordeum esset virens, & linum iam folliculo germina-
ret. Linum igitur quq; sumitur in malo. Sed dico adhuc, q.
quandoque linum sumitur in bono. Et sic dico, q. significat
Conscientiā nitorem & sanctitudinem,
Continentiā candorem & pulchritudine,
Apparentiā decorem & gratitudinem,
Temperantiā decorem & mititudinem.
Linum enim, quod est purum, & mūdū, seu vestis lineā, quæ
facilius emundatur si cōtaminata fuerit quā quæcunq; alia
vestis, signat puritatem conscientię, seu innocentię, q. f. sicut
cito per peccatum potest infici, vel alienam malitiam deci-
pi, sic cito potest rectificari, vel lauari, & ad statum pristinu
per poenitentiam restaurari. De qua. f. puritate dicitur 1. Reg.
1. q. Samuel puer erat adhuc infansulus. Et sequit in sequenti
capitulo. Samuel autem ministrabat coram Domino, accin-
ctus Ephor lineo. Item linum, quod est nitens, & candidum,
signat continentiam, quæ per colorem album communiter
designatur, in cuius figura p̄cipitur in lege diuina Exod. 28.
q. sacerdotēs foeminalibus lineis vti debebant, quando in
tabernaculo ministrabant. Per foeminalia, quæ renes & mē-
bra pudibunda cooperiebant, virtutē continentię designa-
bant, quæ. f. lineā. i. mūdā & pura maximē in viris ecclesiasti-
cis debet esse, vt genitalia. i. actus venereos valeat cohibere
ut sic valeat Domino dignē ministrare. Leui. 9. Vestiet sacer-
dos tunica & foeminalibus lineis. Ad quod facit illud Hiere.
13. vade posside lumbare lineum, & pone illud sup lumbos
tuos. Lumbare enim quod stringit lūbos, castitatē designat.
Teste enim Grego. Lumbos tunc restringimus, cū carnis lu-
xuriam per cōtinentiam coarctamus. Itē linum, quod est
vestimentum decorum placidū, signat honestam apparen-
tiam, q. f. munda debet esse, & grata, & cunctis placita, & ve-
nusta. Exod. 29. cap. Cumq; laueris parē cum filijs, induces
Aaron vestimentis suis. f. lineā tunicā, sup humerali & ratio-
nali, quod cōstringes Baltheo. Vestimenta enim significant
exteriorē honestatem, quā. f. debent concomitari lineā
tunica. i. puritas & mūditiā, sup humerale. i. fortitudo & pa-
tietia, rōnale. i. prudentia, & baltheum cōstringens. i. mode-
stia & temperantia. Leui. 7. Vestiuit Pōtificē subucula lineā.
Item linum, quod est vestimentū molle, & suauē, signat be-
nignitatem, & modestiam, quæ. f. alijs suavis est & mitis. Ma-
gna enim benignitas, & suavis humilitas fuit in David, quā-
do saltabat accinctus Ephor Lineo ante arcam, sicut dī. 2. Re-
gum 6. David percutebat in organo, & saltabat totis viri-
bus ante Dominū. Porro David erat accinctus Ephor lineo,
hoc est dictu, manufacturæ, & dulcore. Pf. Memēo Domi-
ni David, & omnis mansuetudinis eius. Igitur per linū seu
vestimētum lineum intelligitur puritas, & suauitas siue i cō-
tinentia, siue in conuersatione & apparentia, siue etiā i ver-
bo, modo

homō, & moderantia. Et re vera qui vult talia vestimēta. i.
talē morum puritatē, habere, debet primō ea per humilita-
tem in terra, i. inferius seminare in aqua. f. deuotionis & la-
chrymationis humectare, & per p̄niam a superfluis sepa-
ret tandem tūtionib; i. tribulationib; & correctiōib; submit-
tere, & per contritionem bulire, per confessionem lauare,
per satisfactiōē texere, & ordiri, & p̄ morū cōpassionem
suere, & formare. Et sic vestimētū lineū poterit induere, &
habere, & ministrare in tabernaculo dignus esse. Habeat igitur
tunicā lineā charitatis, cydarim lineā dignitatis, vitrā li-
neā timorōstratis, mensuram lineā æquitatis, scripturā veri-
tatis, zonā stringentis tēperantię & parcitatis, feminalia ca-
statis, & oīa sint lineā per munditiā innocentię, & purita-
tis. De tunica charitatis dī Leui. 8. Vestiuit Pontificē subucula
lineā. De cydari dignitatis, & zona tēperatię cōstringen-
tis & mauritatis coercentis videlicet malos mores, q. f. de-
bent esse lineā purę & syncerę, dī Leui. 11. q. sacerdos accin-
get zona lineā, & cydarim lineā imponēt capiti eius. De vit-
ra lineā q. f. stringebat caput, hoc est dictu, de timore Dei, q.
cohibet mentē, p̄t dici illud Ezec. 44. Qū ministrant i por-
tibus attrij in feriois, & intrinsecus, vitrę lineę erunt in capi-
tibus eorū. De mensura verō iustitię & æquitatis, q. f. debet esse
linea. i. pura & sine aliqua fractione & corruptione, p̄t di-
ci illud Ezec. 40. Ecce (inquit) vir cuius erat facies quasi spēs
eris, & funiculus lineus, & calamus mēsurę in manu eius.
Vir. n. iste est virens, seu vigorosus platus, vel iudex, q. f.
debet habere virentiū & calamus iustitię in manu p̄ me-
ritis cuiuslibet mēsurādus. Ista tamē lineā, & pura debet esse
se, vt. f. nulla corruptio affectiōis, vel symonię, vel subuer-
sionis, vel fauoris, aut odij intercedat. De scriptura et. f. ve-
ritatis, quæ. f. lineā pura, & sc̄ta, & sine quacunq; vana glo-
ria hæret, vel fallacia dēt esse dī Eze. 9. q. vir vnus vestitus li-
neis stabat i medio, & attramētariū scriptoris ad renes ei.
De feminalib; verō castitatis fatius vsum est supra, & Eze. 44.
Feminalia lineā erunt in lumbis eorū. Ecce ergo quō q. q. d.
est, & maximē in ecclesiastico, qui habet in sacramento alta-
ris, & in dominicis officijs ministrare, totū dēt esse lineū, to-
tum purū, totum sanctum, nihilq; maculātū, corruptū, aut
fictum. Iuxta illud Eze. 44. Cum ingredientur portas attrij in-
terioris, vestib; lineis induentur, & non ascendet super eos
q. cquā lanē. Lana. n. q. nascit ex carne p̄t in hoc loco car-
nalicatem, nec non carnalem parentum affectiōem signa-
re quam. f. quilibet ingrediens portas Ecclesię deponet de-
ponere, & lino puritatis & innocentię se vestire. Et sic figu-
rabit i illo viro vestito lineis, de cui⁹ mirabili dīcreptione
fit mētio Dan. 10. Vide ibi. Aduerte tñ, q. sicut supra dixi de li-
no q. multis tūtionib; carpiniatōib; & bullitionib; suppo-
nit, sic dicam, q. illi, qui lineā puritate & munditiā vestiunt
multis mundi tribulationibus supponuntur, sicut de impio
Saul, & Doech Idumeo Principe pastorum eius (per quos in-
telligo mundū & eius tyrannos) dicitur 1. Reg. 12. quod ip-
se occidit octuaginta quinq; viros indutos Ephor Lineo.
Patet ergo q. per linum, seu per lineum vestimētum potest
omnis munditiā & puritas designari, & quomodo in bono
sumitur, & in malo. vide supra de Byſſo & Lino & in tabula.

Liqueſcere. Liqueſcere. Nota, q. liquefactio nihil
aliud est quam alicuius du-
ri aut solidi occasione caloris, vel adiunctiōis humoris dif-
folutio. Et sic dicam tam in bono, quam in malo accipien-
do, quod triplex inuenitur liquefactio, scilicet
Liquefactio { Iustorum, Primō ergo dico, q. liqueſcūt
Malorum, iusti qñ calor diuinæ charitatis
Cunctorū, ipsos percurrit, & quādo radius
solaris sic diuinæ inspirationis ipsos penetrat & pfundit.
Et sic dicam, q. sicut ex scripturis p̄t intelligi, qd liqueſcit
Penitētis, Prima est liquefactio contritionis, q.
Cor { Diligentis, scilicet sicut nubes liquefacta emittit
Miserentis, lachrymā. Pf. Factum est cor meum tan-
quam cera liqueſcens in medio ventris mei, & alibi in Pf.
Emittet verbum suum, & liquefaciet ea. f. corda poeniten-
tiā & cōtrita. Pf. Flauit spiritus eius, & fluent aquæ. Secūda
liquefactio est deuotionis. Meta alim. n. durum qñ; virtute
ignis liqueſcit, ita q. fm voluntate suā artifex in varias for-
mas & imagines inuenit ipsum verit. Sic verē quandoq; fit q. iustus
p̄ deuotiōē taliter liqueſcit, quod oēm duritiā indeuotio-

nis & obstinatiōnis dimittit, & in diuersas virtutū imagines
spiritus artifex ipsum flectit. Et de tali liquefactiōe inde-
uotionis, & obstinatiōnis dī Can. 5. aīa mea liquefacta est vt
dilectus locutus est. Et Exo. 18. Cum incaluisseſſet sol, liqueſce-
bat manna. Tertia est liquefactio cōpassionis. Nam sicut
rosa posita in alembico liqueſcit & resoluitur in fumum q.
tandem in aquam medicinalem hominibus distillatur, sic
pius homo ardore miseriarum alienorum compūctus, per
cōpassionem resoluitur, & in aquam refrigeratiuam, & le-
nitiam beneficiorum mutatur, in quantum alijs benefacit,
& subuenit, vel saltem pię cōpassionis lachrimis irrigaf.
Nonne de Ioue legitur, quod mutatus & liquefactus est in
pluiam auream, vt Danaem impregnaret? Quia verē viri
pij per cōpassionem resoluntur, & liqueſcunt in aureas
pluias. i. in beneficia & elemosinas, vel etiā in piās lacry-
mas, vt. f. pauperes impregnēt, & a sterilitate paupertatis re-
leuent, dum eorum supplem̄t miserias. Nonne in aurū & in
auream pluiam liquefactus est beatus Nicolaus, quādo au-
rum pro puellis, quę prostituentæ fuerant distribuit, & suis
ipſas beneficijs impregnauit? Bene ergo dicitur de homini-
bus pijs spiritualiter illud Esa. 2. Celi sicut fumus liqueſcēt.
Ista est igitur liquefactio iustorum. Secundo dico, q. inueni-
tur liquefactio malorum, vel iniquorum. Iſti enim liquescūt,
& resoluntur, & penitus vni & instabiles efficiuntur, &
omnem soliditatem, & constantiam perdere comprobantur,
quando calore, & feruore malorum desideriorum tan-
guntur. Et sic dico, quod est

Liquefactio { Mali feruoris, De malo feruore dī Ezec.
Vanitioris, 24. de illa olla, p̄ q. intel-
Diri Doloris, ligitur volūtas & affectio
peccatoris. Pone inquit eā sup prunas vacuā, & in caleſcat
æ eius, & liqueſcat. De vano timore, quo. f. liqueſcunt corda,
ita q. qñ; perdunt omnem soliditatem virtutis dicitur Ios.
7. Pertimuit cor populi, & ad instar aquę liquefactum est.
De dolore duro, seu de terrore duro, quo. f. in iudicio dam-
nati liqueſcent, dī Iud. 1. Montes a fundamentis mouebunt
cū aquis, & petreæ sunt cera liqueſcent. Ista est ergo liqueſ-
ctio malorum. Sed tertio dico, qd inuenit liquefactio cun-
ctorum. Elementorum. Et illud ostendetur in iudicio, quā
scilicet tota rerum machina dissoluetur, & tandem in me-
lius reparabitur, & reuertetur. Pf. Liquefacta est terra, & om-
nes, qui habitant in ea, ego cōfirmavi columnas eius. Suffi-
cit. vide vbi dissoluere, & vbi soluere

Lis. Litigare. Cum lis, cōtentio, disſenſio, contrarie-
tas, & discordia, p̄ eodem supponant,
possum notare, q. litigiū sp̄signat i malo, & idē pro virib;
fugiendum est. Si. n. lapides domus inter se litigaret, dissili-
rent, & disceptarent, nunquam vnā domum cōstituerēt,
sed ipsam potius dissiparent. Sic verē si inter. nos lites & cō-
tentiores, bellaq; & seditiones facimus, & cordib; & acti-
bus ab inuicem disſentimus, nunquam domum Dei (quæ est
Ecclesia) stabilimus, sed eam potius dissipamus. Et q. con-
cordia res crescunt, discordia verō pereūt, & decreſcunt,
idē bene dī 2. Tim. 3. Seruum Domini nō oportet ligare. Et
bene dixit seruum Domini, quia re vera illi, qui peculiari-
ter seruiunt Deo, sicut sunt religiosi, & clerici, dēt esse mo-
desti non litigiosi, quia cum ipse Deus sit Deus pacis, nō de-
cet, q. habeat seruos lites. ad Tit. 3. Mone illos non litigiosos
esse, sed modestos, ostēdentes omnem mansuetudinē ad oēs
homines. Qd tñ est contra multos, qui. f. in rixis, & litibus
dissensionibus et controuersijs delectantur. Similes illis locis
qui dñr syrtes, quæ sunt loca arenosa in Africa, ita bulliē-
tia, et ad modum aquæ fluctuantia, et modico flatu vēti ab
interiori prorumpente, de loco ad locum se mouent, et in-
ter se cōfligunt, ita q. nullus per eos tute trāsit. Sic multi fla-
tu diabolicę inspirationis et tentationis taliter agitant, et
litib; et discordijs cōcitantur, q. oēs alij per eos cōturbant,
ipſos. n. mouent vt litigent. Quidam ergo ad litem et dif-
cordiam mouentur ex peruersitate mentali. Prou. 16. Homo
peruersus suscitāt litem. Item alij ex cupiditate reali vel
tpali. Iac. 4. Vnde (inquit) lites, et bella inter vos. Nonne ex
concupiscentijs vestris? Sequitur. Ligatis, et belligeratis, et
non accipitis. et tamen 1. Tim. 3. dicitur, quod Episcopus
oportet esse nō litigiosum, non cupidum. Item alij ex fatui-
tate verbalī. Et istud est, quando homines faciūt fatuas que-
stiones

hiones, quæ tñ terminantur in lites, & disensiones Io. 6. Liti gabant ergo Iudæi adinuicem, dicentes. Quid pot hic carnè suâ nobis dare ad manducandum. Et idè bene præcipitur. 3. Tim. 2. Stultas & sine disciplina quæstiones deuita, sciens quoniam generat lites. Item ex carnalitate locali. De quo Prou. 2. r. Melius est federe in angulo domaris, quâ cum muliere litigiosa. Quia sicut dicitur Prou. 17. Testa iugiter perstillantia in die trigroris & litigiosa mulier comparantur. Non prosequor ulterius, quia de discordia dictū est in multis locis. Vide ubi contra, & contradicere.

Littus. Littoris. Nota, qd littus est terminus aquæ, & maxime fluminis seu maris, illa, qd rera, quæ in immediate aquæ iungitur, & per quâ mare, vel fluuius terminat. Est igitur littus terra sicca, per longum maris vel fluminis porrecta, arenis, vt cõiter plena, aq fluctib. verberata & ipsius humorib. irrigata, portubus & securitatis bus magis apta, & pro illis, qui de maris fluctibus euadunt, magis idonea & secuta. Est igitur littus

- Pulchrior ad spatium, Tuior ad habitandum, Vtilior ad piscandum, Et ad maris impetus terminandum.

¶ Sic igitur dicam, quod per littus potest intelligi in bono significatio, & in malo scilicet

Littus

Puræ perfectionis,	Primò igitur dico, qd lit
Sequentis turbationis,	tus signat virtutū pfe-
Ingentis saluationis,	ctionē. Virtus n. & pfe-
Mundane corruptionis,	ctio morū, vel et stas

virtuosus, & pfectus, sicut. s. debet esse Ecclesiæ & religionis stas, seu locus, fluctus maris. i. amarus tērationes, & fluctuosas tribulationes, aquas et dulces, i. mudi delectationes sicut, & terminat, & ne terrâ aîæ obruant vitij, & submergant, acriter restringit & refrenat. Haber. in se istud littus arenas pniæ & asperitatis, sterilitatem indigentia, & abstinentia, seu voluntaria paupertatis, amantiam, seu puritatem cõzinentia & castitatis & securitatem confidentia & diuina græ & veritatis, fertilitatē, seu opulentiam ois spūalis vtilitatis. Ibi. n. piscatur, & acquirit hō quicquid est necessarium ad salutem Ibi datur moribus & virtutib. Ibi est in portu, & gaudet à mudi fluctib. euasisse. Ibi est in spatio, & gaudet ad solatium exiuisse. Cep. 49. Zabulon in littore maris habitabit, & in statione nauium. Et Iud. 5. Affer habitabit in littore maris, & in portubus morabitur. Signat ergo littus virtutum perfectionem. ¶ Secundò dico, qd signat sequentem turbationem mortis & iudicij. Ista. n. sunt, quæ terminat maris fluctus. i. huius vitæ & huius mundi fluctuosos impetus, & processus. Ista sunt, ad quæ oportet oēs naues. i. oēs mortales applicari, quosdā verò ad inferni scopulos se cassare. In isto. n. littore. i. in iudicio vel in morte, expectant Angeli boni, vt naues mercibus plenas. i. animas opulentas virtutib. tanquam mercatores recipiant. Etiam expectat Angeli mali velut in scopulo, vt fractas, & damnatas naues, seu aias diripiant. Nonne de Angelis scribitur. Mat. 13. quod saganā plenā piscibus educetes, & secus littus sedentes, elegerūt bonos i vasa sua, malos aut foras miserūt. Quia re vera boni pisces. i. sancti hoies cū ad litt⁹ mortis, vel iudicij veniūt, ab Angelis eliguntur, mali verò ab eis reprobandur. Signat ergo littus sequentē turbationem. ¶ Tertio dico, qd signat ingentē saluationem. s. statum gloria Paradisi, vbi. s. post fluctus mortalitatis hō stat in littore, & securo loco. Exemplo Christi, qui post resurrectionē legitur sessisse i littore. Io. 21. Stetit Iesus in littore maris. ¶ Quarto signat seculi correctiōnē. Littora. n. sunt partes illæ terræ, quæ maris fluctib. verberantur, & quæ piratis amplius exponuntur, & quæ facilius aquarum alluionibus submerguntur, & quæ etiā lacis, & paludibus aquarum plus foedantur, & quæ insuper herbis inuicibus vt cõiter fecundantur. Sic verò mundi status tribulationib. subiacet, morib. fluctuosus, & piratarum. i. demonū rapinis & tentationibus, lutuosus, & lacuosus aquis, & paludibus. i. delectationib. vitiosis, & malis herbis. i. hominib. inuirtuosus abundat. Bene ergo dicit Mar. 13. quod Iesus a scēdit in nauiculam, & turba stabat in littore. & Ezech. 47. dicit, qd aquæ, quæ sunt in littorib. seu in paludibus torrentis nō sanabuntur, quia in salinas dabantur. Ad denotandū, quod littora huius mundi non sunt loca sana ad habitadum, imò

certè falsa sunt, & amara sanctis hominib. ad gustandum (In salinas inquit dabant) Et iō boni in nauiculâ ecclesiæ vel religionis cū Chro solēt a scēdere. Tuba verò, hoc est dictu, mali in isto mudo & negotiorū mūdatorū littore solēt p̄sistere. Et breuiter de malis dicit Ios. 9. qd illi, qui versantur in montanis & capeltrib. & in littore maris congregati sunt pariter, vt pugnaret contra Ios. cõtra Chm. Sicut. n. dicit Ios. 17. Egressus est populus multus nimis sicut arena, q̄ est i littore maris & c. Vide supra de arena i littera. H. Paret igit, qd per littus pot̄ intelligi mūdus & ipsius grauis iniquitas, Paradisus & ipsius tuta securitas, mors, iudicium, vel interitus & ipsius dura penalitas, p̄fectionis status & ipsius sancta foelicitas, Vide infra in tractatu de mare

Littera. Littera. Cum litteræ sint quædam figuratū elementa ad voluntatem instituentis facta, ad notificandum vota hominum absentium vel ta centium inlicita possumus notare, qd maxima fuit necessitas litteras inuenire. Et iō Creta insula p̄ alijs debet in hac parte à mortalib. honorari, q̄ em Isidorum & Solinū primò litteras aureas dedit, quamquam Plinius videatur velle, qd vsus litterarum fuit æternus. A principio enim variaz nationes ad exprimendum conceptus suos absentibus & futuris, litteras inuenerunt, quibus scribentes historias, & sciencias p̄ eos adiuuentas ipsas ad posterorū tranfiserūt. Quis. n. mō aliquis de factis antiquorum sciret, nisi illa sagax antiquitas litteris demandasset? Igitur in quantum audiuisse potui certæ sunt hodie provincie q̄ vtuntur specialib. litteris i scribendo. Europa quasi per totum vtitur litteris latinis: A phrica Arabicis: Asia verò minor, & Illyricum, & Macedonia, & Thracia litteris vtitur Græcis. Asia autē magna & Asia profunda litteris diuersis em varias Provincias vtit Chaldeis, Persicis, Armenicis, Vrguris, & Cumanis. Tamē omisis istis ad moralia redeamus, & de inuentionib. litterarum tacetes de litteris in quantum instructionem faciunt ad virtutes, ali quid differamus. Dicam ergo, quod nos inuenimus Litteras Admirandas, Admirandæ sunt in rerū natura, Meditandas, Meditandæ sunt in vita futura, Penetrandas, Litteræ Penetrandæ sunt fere in lecturâ, Perscrutandas, Perscrutandæ sūt i sacra scriptura, Refutandas, Refutandæ sunt vana textura.

¶ Primò ergo dico, qd sunt quædam litteræ veritatem ostēdes naturaliter, & istæ sunt, De⁹ & creaturæ. Deus. n. in mēte sua habet scriptas oēs veritates, & quicquid est præteritum & futurum. Sed quia istæ litteræ sunt ita. subtiles, qd soli beati et Angeli legere possunt illas, idè nobis tanquā pueris fecit vnum alphabetum cum litteris valde grossis, videlicet Creaturas, quæ. s. nobis ostēdit, et prædicant magnificentiã creatoris, et et veritates rerū multipliciter futurarū. Teste. n. Apostolo Rom. 1. Inuisibilia Dei per ea, q̄ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Astronomi. n. & Mathematici, q̄ easdē litteras vident in cõlo, signis & stellis, per eas cognoscūt q̄ que aliqua tam præterita quâ futura. Etiam per tres inferiores. s. ignem, terram, aquam aerem volucres, animantia, em voluntatem instituentis Dei & per istas creaturas tanquam per instrumentum operantis, multa possunt rerum occultata monstrare, & hominibus varia declarare. Teste. n. scriptura sacra Iob 35. Deus docet nos super nos super iumēta terræ, & in auib. coeli erudit nos. Et inde est qd antiqui ad inuestigandū aliquas veritates per creaturas, in quatuor. s. ipse creaturæ possunt esse ipsius Dei quantum ad hoc instrumentū, aliquas sciencias coniderunt, quibus mediantibus p̄ creaturas in Creatoris mirabilia perueniūt, & cognitiōe eorum obtinerunt. Et sic fecerunt astronomiam quantum ad cõelum: pyromantiam quantum ad ignem: arimantiã quantum ad aerem: hydromantiam quantum ad aqua: geomantiam quantum ad terram auguriam quantum ad aues Speculantiam & extimantiam quantum ad pecudes. Quæ. s. quamquam per male vrentes, vel intelligentes sunt modernis tēporib. deprauata, in principio tamen ad inquirendū veritatē per creaturas tanquam in quibusdam naturalib. litteris fuerūt inuētæ Deo annuente la p̄cipib. reuelatæ, vel à sapientib. inuentæ. De istis tamen oib. ta ceo, & hoc solum dico qd creaturæ sunt, vel dici possunt quædam litteræ veritatē naturaliter ostēdentes. Et iō admiratiuè dicitur Esa. 29. Dabitur liber sciētī litteras, & dicit, nescio legere, signatus est

est. n. Et sic pauci sunt, qui istas litteras sciēt legere, qd. s. non sunt scriptæ, nec græcæ, nec hebraicæ, nec latinæ. Tutius est ergo lecturâ istarum soli Deo relinquere, vel tps post mortem quo nobis patebunt omnia, expectare, q̄ in p̄tri circa talia diuagari. Hest er 3. Litteræ signatæ sunt anulo regis. Sunt ergo istæ litteræ veritatem naturaliter ostēdentes, iō admirandæ. ¶ Secundò dico, qd sunt quædam litteræ futura coniecturaliter p̄sumentes, & iō meditandæ. Ista aut sunt partim vindicatoria, partim remuneratoria. Vindicatoria sunt quæ nunciant imò mandant patranti supplicij austeritatē, sicut fuerunt litteræ illæ, quarum sit mentio. 4. Reg. 10. vbi dicit. Rescriptit Iehu litteras Syriæ optimatibus, vt tolleret capita filiorum Achab. Cuius mandati terribilis auctoritas quem nō facit pauidum? quem nō facit cogitandum? At tormētum. i. mortem & damnationem perpetuam sit accepturus, contiauit litteras istas quasi oculis obiectas contueatur, legat, & meditetur, & damno monitus alieno, p̄pria studeat saluti. Remuneratoria verò sunt, q̄ liberalitatem, & munificentiam erga vnum habitā præferentes, oium eorum aios, quib. leguntur, vel referantur, alliciunt, vt & ipsi mittentis cupientes, a se qui fauorem, & munerum vtilitatem & honorem, diligenter, sollicitè, & p̄ter inter capedinem meditent, & operentur q̄ illi placita suspicantur & grata. Est. n. verisimile, vt qui in vnum fuerit seuitia, vel gratia modus, & rō, par sit et in alios, p̄terim cum à iusto aio, à iusto iudicio & à iusta cā procedat sicut Saluatoris nri in bonos & in malos recta est mercedis distributio, qui reddidit vnicuiq; iuxta opera sua. A poc. 22. Igitur sicut iste litteris vindicatorijs quosdā dānabit, sic quosdam litteris remuneratorijs saluabit. De quib. dicit 4. Reg. 20. Misit Marodath litteras, & munera Ezech. Sic dictum est de litteris, quæ sunt coniecturaliter, imò certitudinaliter futura p̄sumentes. ¶ Tertio dico, qd sunt quædam litteræ veritatem sensibilibus abscondentes, & idè penetrandæ. Ista autem sunt litteræ legis antiquæ, & etiam litteræ historicæ, sub quarum. s. corticē sensus diuinae intelligentia continentur, ita qd aliud signat interius, licet exterius aliud dicere videntur. Nam sicut in cera continetur mel, qd inde tandem eliquatur, & exprimitur, sic in littera continetur sensus, qui per rectum intellectum per expositionē cõgruā exinde educitur & habetur. Ista. n. littera est occidens, & littera vetusta, qd. s. q̄ ipsam grem ad exteriorem apparentiã sequitur, per infidelitatem occidit, & in vitijs antiquatur. Spiritus igitur. i. spiritalis sensus, querendus est, litteralis verò penitus dimittendus. 2. Corin. 3. Deus inqt qui nos ministros fecit idoneos. noui testi, non littera, sed spiritu. Littera. n. occidit, spiritus autem viuificat. vnde Aug. lib. contra aduersarios legis Prophetarum, dicit, qd lex & phibitio cre scit, & desiderium augmentat peccatū, quod nō extinguit nisi ex contrario desiderio rectè faciendi per delectationē fides operetur. Hoc autem non p̄stat littera iubens, sed spiritus viuens. Igitur charissimi, iuxta doctrinā Apostoli Rom. 9. Nunc soluti sumus à legē mortis, in qua detinebamur, ita vt seruamus nō in vetustate litteræ sicut faciunt Iudæi, sed in nouitate spiritus sicut faciunt viri sancti. Ista sunt ergo litteræ veritatē internaliter abscondentes, & iō penetrandæ.

¶ Quarto dico, qd inueniuntur litteræ veritatem lucidissime declarantes, & iō perscrutandæ. Et istæ pro certo sunt litteræ legis nouæ & scripturæ sacræ, quæ. s. ostendunt fidei veritatem. Deus. n. istas litteras in suo secreto studio. i. in mente propria & in Paradiso, scripsit, & eas per nuncios suos. s. p̄ Prophetas hominib. misit, & notitiā sui voluntatēq; suam p̄ istas litteras hōi intimauit. Verum qd non hñ intelligebatur, misit finaliter filium suum benedictum tanq̄ doctorem iustitiæ, qui istas litteras & earum veritatem per nouum testamentum monstrauit. Item iste attulit nouas epistolas, qui bus veteres & antiquæ litteræ. s. litteræ legis Moysæ sunt correctæ sicut dicit Hest er 8. Sicut. n. in Cypro & in Aegypto litteræ mittuntur p̄ colūbas, quæ. s. ad locum natiuitatis sue volant, & litteras secum tollunt, sic verè Deus Chm & Prophetas & Doctores, qui fuerunt prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ, litteras istas nobis misit, & nos p̄ ipsa in fide moribus & sciencijs erudiuit. Non ne Augustin. Hieronymus, Ambrosius, Gregorius, Origenes, & alij fuerunt columbæ plene litteris diuinis? ita qd cullibet tali pot̄ dici illud 2. Ti. 3. Ab infantia sacras litteras nosti, q̄ tria pot̄

sunt instruere ad salutem per fidem, quæ est in Christo Iesu Sed quid re vera sicut columbæ tales pp̄ hois litteras q̄nque sagittantur ab hostibus sic verè p̄pter litteras scripturæ diuinæ & sciæ theologicæ q̄nq; sagittantur, & impetunt theologo ab hereticis & seductoribus, & etiam hodie à scientiarum mundanarum professoribus. Multi. n. sunt hodie legistæ & canonistæ, qui tales litteratos vilipendunt, & eos sagittis detractionum & punitionum inuadunt. In quorum persona loquitur Aug. lib. 9. confessionum & lib. 14. confessio num, dicens. Fuerā (inquit) pessimus larrator, amarus & cæcus aduersus litteras de melle coeli mellitas, de lumine tuo luminosas. Et certe bene amarus & cæcus, quia certe tales bene sunt cæci, qui litteras. s. humanas & per hoies adiuuentas diuini præponunt, & qui ipsarum professores contemunt, se verò alijs anteponunt. Cum tñ dicat Hieronymus, qd nescit litteras, qui sacras ignorat, & Seneca dicit, qd ocium sine litteris mors est, & vni hois sepultura. Iō Prosper de vita contemplatiua. li. 7. dicit sic. Vita contemplatiuæ sectator, ad cor illuminandum, conditorem accedat cõtēplado & c. Sequitur. Litterarum diuinarum sacris meditationibus vacet, in eis diuinitus illuminatus se oblectet, ibi, se totum velut in speculo quodā refulgente consideret, quod in se deuium deprehendit corrigat, quod deforme deponat, quod pulchrum excolat, quod sanum, seruet, quod inarmum, assidua correctione corroboret. Dñi sui præcepta in fatigabili ter legat, efficaciter impleat, & quid sibi cauendum, qd ve eligendum sit, ex eis sufficienter instructus agnoscat. hac Prosper ubi supra. Ista tñ pro dolor sunt contra multos theologiz & litterarum, diuinarum sectatores, q. s. optimè sciūt dicere & legere, optimè disputare & eligere, nihil tñ volūt operari, seu facere, sed quod horrendum est, magis, q̄ alij se solent cunctis vitioum illecebris dedere, & etiam contra illa, quæ quotidie dicunt & legunt, in vitijs se inuoluere, & se criminibus irretire. Nonne ergo isti sunt, qui litteras damnationis, & snæ suę se cum ferunt? In curia. n. Romana falsarij in scala, & in patibulo coram oibus ob confusionē maiorem exponuntur, litteræ verò quas falsificauerunt, ad collū eorum suspenduntur, in testimonium. s. contra ipsos, quia. s. istæ sunt litteræ falsæ, propter quas ad supplicium condemnantur. Et re vera tales sunt isti, qui. s. secū portat litteras mortis suæ, quæ. s. testimonium perhibent contra ipsos iquantū. s. in litteris scripturæ diuinæ quas deformant pœnæ suis criminibus debite sunt statutz, & in quantum litteræ sacræ scripturæ, quas sciunt, & defecerunt, illos cõdēnados & puniēdos decernūt. Figurati videlicet in vno milite Dauid, qd littera. n. occidit, sic secum tulit, & ignorans quid portabat, pp̄ litteras mortē incurrit, sicut dicit 2. Re. 17. Quia p̄ certo tales litteras mortis suæ defecerunt, in quatum sacra scripturam sciunt, & tñ quæ scriptura docet non faciunt. sicut. n. dicit Lucæ 12. Seruus sciens voluntatem Dñi sui, & non faciens, plangit vapulanti multis. Ista est ergo littera, quæ occidit, spiritus autem viuificat & c. 2. Corint. 3. Vñ illud Aug. dicens. Simples & idiotæ rapiunt cõlos, & nos cū nostris litteris mergimur in profundum Non sic ergo, sed habeamus veras litteras & non falsas, & faciamus illa, quæ nobiscum scripta de ferimus per bona opera, & non contrarium faciamus. Ecclesia. n. catholica est illa, quæ sola litteris veris vtitur, & in quibus vera fides & vera sciētia reperitur. Figurata Iud. 1. in illa ciuitate, quæ dicit Cariahsepher, quæ interpretat ciuitas litterarum. Verum & p̄lati & uiri ecclesiastici figurantur in Apolline. i. in sole, qui em Astronomos vocatur Dñs litterarū, eo. s. qd ad litteras & sciās habilitat disponit. Et inde est em Fulgentium in Mythologia sua, qd effigies Apollinis pingebatur litteras exarata, ad denotandū, qd quinq; ecclesiasticus & maxime p̄latus, qui. s. veri Apollinis, seu solis iustitię Christi debet esse effigies et imago, debet litteris exarari, & scribi, in quantum. s. scientia litterarum diuinarum debet p̄trahi, et sacra Theologia erudiri 1. Para. 27. Ionathā patrus Dauid prudens erat et litteras. Sicut Apostolus erat dicens Galat. 6. Dum tēpus habemus operemur bonum ad omnes, maxime ad domesticos fidei. Videte, quibus litteris scriptis vobis, Quæ tamen sunt hodie cõtra multos ecclesiasticos & p̄latos, qui. s. sunt hodie non litterati, sed ignari. vnde Eccle. 3. Vbi est literatus? vbi legis verba ponderans? ubi doctōr paruulorum? q. d. nullus est, vel pauci, quia. s. murū esse si sciēnt

si scirent litteras sacras, cum non didicerint. Io. 7. Quomodo litteras scire, cum non didicerit? Quia re vera de multis potest dici illud, quod scribitur A. Et. 4. q. l. ipsi sunt hoies sine litteris & idiota. Patet igitur, quod inueniuntur litteræ veritatem lucidissime declarantes. Quinto dico, quod inueniunt litteræ obscurissime suffocantes, & id refutandæ. Et ita pro certo significare possunt scientias mundiales, quæ. s. nihil habent certum, quin possit obiecti onib. obumbrari, vel et scientias magicas aut superuacuas & ineptas, quæ nihil habent clarum aut certum, sed totum superuacuum & ineptum. sed de talibus litteris nihil ad præsens. Vide alia multa vbi liber scriptura, docere, scientia, studium, legere. &c. similia.

A. Lmuor. Nota, quod color flauus, liuidus, vel subniger significat quasi idem. Liuor et proprie dicitur, quod cutis & caro percutitur, & in subnigrum colorem & squalorem vertitur, ita quod ipsa cutis nullatenus perforatur, & in hoc casu licet cutis sit integra, intus tamen remanet caro læsa, de quo Eccl. 2. 8. Flagelli plaga liuorem facit &c. Igitur dico, quod generaliter per liuorem intelligitur tribulatio, sicut de Chro dicitur Esa. 53. Cuius liuore sanati sumus. Quod simplex correctio vel flagellatio, sicut de seruo maliuolo qui non corrigitur plagis, dicitur Eccl. 23. quod seruus interrogatus assidue a liuore non minuitur. Quandoque vero inuidia facit hominem liuidum atque tristem. De quo dicebat ille Lamech, qui occiderat adolescentem in liuore suo. Gen. 4. Occidi virum in vulnere meo adolescentem in liuore meo. Quandoque sicca hypocrisis conuersario, quod scilicet exteriori apparetiam habet sanam interiori vero conscientiam saniosam. De quo Esa. 1. Vultus, & liuor, & plaga tumens, a plaga pedis vsque ad verticem non est in eo sanitas. De istis autem nihil amplius, quia paucissime sunt auctoritates. Vide vbi Inuidia, & Hypocrisis, & c. similia.

U. Locuples. Nota, quod locupletare idem est, quod dicitur. Et potest dici, quod in scriptura reperitur

Temporalis, quæ cito deficit, De tpali ci
Locupletatio { Virtualis, quæ metem perficit, De deficien
Aeternalis, quæ totum reficit. re dicitur Eccl.
21. Domus, quæ nimis locuples est, annullabit. De virtuali & p-
ficiente dicitur Sap. 8. Si inquit diuitiæ quæruntur, quid sapientia
locupletius? Et 2. Cor. 6. Sicut egentes, multos autem locu-
pletantes. De supernali seu æternali quod reficiente dicitur Apoc.
3. Suadeo tibi emere aurum probatum, ignitum, vt locuples
fias. Igitur de locupletatione temporalis solum dicam, quod ista
Filia paucitatis, Quia locupletatio seu diui-
Aemula vanitatis, tiam acquisitio sit filia par-
Nebula veritatis, citatis, patet Eccl. 1. vbi
Aduersaria voluptatis, dicitur qui locupletatur par-
Temeraria charitatis, ce agendo. Item quod sit emu-
la vanitatis, hoc est dicitur, quod diligat iactantiam & vanitatem, pa-
tet Apoc. 3. vbi dicitur. Dices inquit Diues sum & locupletatus sum,
& nullus ego, cum sis miser, & miserabilis, & pauper, & cæ-
cus, & nudus. Itaque sit nebula veritatis, & quod sit illud per ne-
bula ignorantiam generatur in animo, patet Eccl. 27. Qui quirit locu-
pletari, auerit oculos. Itaque sit inimica voluptatis, & quod sit vo-
luptas & superfluitas sit illud, quod fieri diuitem non permit-
tit, patet Eccl. 19. vbi dicitur, quod operarius ebriosus non locuple-
tabitur. Item quod sit temeraria charitatis inquitum. s. odia & ini-
micitias gignit, patet Th. 1. vbi dicitur quod inimici in Hierusalem
locupletati sunt &c. Vide de diuitijs in locis quasi infinitis.

A. Locus. Nota, quod locus est illud, in quo vnaquæque res dicitur collocari. Et est locus proprius & improprius, quia improprio nulla res consolidat aut requiescit. Nota ergo, quod duo sunt genera locorum materialium, per quæ intelliguntur duo genera locorum spiritualium. Sunt enim loca bona, & loca mala. Loca bona sunt loca propria, illa. s. in quibus mens humana debet habitare, potest esse suum spirituale feruare. i. appetitus & motus proprios quietare. Et per talia loca possum intelligere omnia, quæ homo debet spiritualiter frequenter, sicut est conscientia interior, bona societas exterior, paradisi superior, infernus vero inferior. In istis enim quattuor locis debent homines spiritualiter manere, & se ibi cor-

dialiter collocare. Quia scilicet locus noster debet esse
In { Conscientia interiori ad ipsius meditationem,
Societate bona exteriori ad ipsius frequentationem,
Paradiso superiori ad ipsius contemplationem,
Inferno inferiori ad ipsius considerationem.

Ista enim sunt quattuor loca spiritualia, quæ sunt animæ cõseruatiua & locatiua & fundatiua. Et primo quidem est locus interior, qui est depurandus, & iste est locus conscientie, quod pro certo debet esse locus valde mundus, & id lacrymis cõpunctionis debet sæpius esse rigatus, & lotus. Apes. n. valde diligunt locum mundum, & de suis aluearibus projiciunt feces suas, nec manent libenter in loco mali odoris. Sic verè nos debemus habere locum mundum pure conscientie, & exinde feces peccatorum debemus abluere, vt ibi tam nobis, quàm Deo mundum habitaculum præparemus. Deus. n. in loco immundo & foedo non diligit habitare. Psal. Deus in loco sancto suo. In tali. n. loco debet homo locari, in quantum semper debet in propria conscientia meditari. Psal. Ortus est sol, & cõgregati sunt, & in cubilibus suis collocabunt. Item, dico, quod est locus exterior, qui est frequentandus. Et iste est locus bonæ societatis, locus Eccle. vel religionis, vel bonæ societatis & similia. Locus (dico) proprie religionis vel Ecclesie. Vnde de Ionatha dicitur Machab. 10. quod ipse in arce Syon collocatur viros, qui legem facerent. Apes. n. seruant loca sua propria, & nunquam innadunt, aut impetunt aliena. Quia. s. loca, in quibus locati sumus, & vocati, & gradus, & status quibus sumus instituti, debemus diligere, & tenere, & aliorum loca status aut beneficia non ambire. 4. Reg. 14. Contentus esto gloria tua, & sede in loco tuo. Locus et societas bonæ & congrue, quia. s. hoc est, quod summe proficit ad scientiam, & ad mores. Vide alibi de societate. Ideo quolibet potest dici illud 4. Regum 4. Collocauit eum super lectulum hoies Dei. Item est locus superior, qui est affectandus, & iste est Paradisus. Ibi. n. est Deus, proprie locus & sedes mentis nostræ, quia sicut ignis superius habet locum suum. (In sphaera propria quod sursum est, & idè ignis, qui est hic inferus sicut in loco extraneo, non quiescit, sed sursum ad locum suum proprium semper nititur eleuari, sic verè charissimi, mens humana, quod sursum in Deo habet locum suum ratione originalis creationis & sursum in Paradiso ratione requitionis, quæ tamen de inferius mole corporis detinetur semper debet istum locum appetere, & se superius eleuare. Eccl. 1. Ad locum vnde exiit flumina reuertetur. In tali ergo loco collocat Deus per cõsiderationem, & affectionem hoies sibi deuotos, ipsosque facit cõtemplatiuos, & altos. Job 36. Reges in solio collocat. &c. 1. Esdræ 3. Collocauerunt altare super basim suam. Basis enim nostra est Deus, & gloria eterna, vbi solum mens humana quiescit nunc fide, tandem spe, quando. s. secundum Psal. Deus de stercore eriget pauperem, vt collocet eum cum principibus. Item est locus inferior, qui est meditandus. Et iste est locus inferni. Sicut. n. locus talparum est sub terra, locus verò piscium est in mari, locus reptilium est inferius in cauernis, sic verè charissimi, locus noster debet esse per considerationem inferius in terra mortalitatis, in cauerna sepulchri, & in mari amaritudinis infernalis. Sicut. n. in locis inferioribus & profundis melius seruantur bona tempore gestatis ne corruptantur, & maxime vina debilia, quia talia in estate a corruptione non seruantur, nisi in locis profundis & infimis tenerentur sic verè in estate prosperitatis hoies imperfecti & debiles, a corruptione peccati non præseruantur, nisi inferius in profundo loco mortis & inferni per considerationem cõtinuè collocentur, vt de talibus possit exponi illud Iudic. 2. Ascendit Angelus Domini de Galgalis ad locum fluitium. De David dicitur 1. Reg. 23. quod ipse habitabat in deserto in locis tutissimis. Vnde David dicebat in Psal. Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi. Et de sepulchris et potest dici illud Osee. 11. Collocabo eos in domibus suis. Ista sunt ergo loca propria, salubria, & vtilia, ubi boni debent manere & a locis contrarijs resiliere. Sed loca mala & impropria sunt illa, quod non dant aliquem requiem vel quietem, sicut est mundus, peccatum & infernus. In istis. n. est homo sicut in loco improprio, & id non inuenit delectationem, sicut patet membro extracto de loco proprio, & ad locum alium transportato, quod non quiescit nisi iterum in locum proprium reuertatur. Sic verè locus huius mundi & peccati sunt loca talia, in quibus pro certo homo non potest quiescere vel gaudere

gaudere, se magis solet pati tristitiam & dolorè. Idè bene consulit Ecclesi. 11. Cõsede in Deo, & mane in loco tuto quasi diceret. loca vitioria & vitiosa debes deserere, & in loco tuto (sicut supra dictum est) mitaliter, vel corporaliter manere. Sicut. n. piscis extractus ab aqua (vbi est proprius locus noster. Sicut. n. piscis extractus fuerit, valde gaudet, delectatur, & visibiliter coniolatur, sic verè boni si aliquo casu alicuius tentationis extra loca sua propria eiciantur, & ad loca sicca peccati vel mundi trahantur, merito tristant, & de solant, si verò inde euaserint, tunc summe solent lætari, & in Deo qui plurimum gloriantur. Hic videbat gaudere David dicens in Psal. Non conclusisti me in manu inimici, statuiti in loco spatiofo, pedes meos. q. d. gaudeo, quia loca periculosa exiui, & ad loca tuto, & optima me traxisti. Aduerte ergo quod in quatuor sunt principi aliter loca quorum duob. se gaudet et afficit, & quorum quo sequebatur intra se, videlicet

- Strictus & sterilis,
Durus & sterilis,
Tutus & vtilis,
Latus & fertilis.

Mundus est locus arctæ sterilitatis, quod ostenditur, cum dicitur. (Cõclusisti) Infernus est locus duræ pœnalitatis, quod ostenditur, cum dicitur. (In manu inimici.) Ecclesia est locus tutæ securitatis, quod ostenditur in verbo. (Statuisti) Paradisus est locus latus & fertilis, quod ostenditur, cum dicitur. (In loco spatiofo pedes meos.) Primus est locus peccatorum mundalium, Secundus est locus damnatorum in fernalium, Tertius est locus perfectorum spiritualium, Quartus est locus barorum supernalium.

Primò ergo dico, quod hic ostenditur locus arctæ sterilitatis. Et iste est mundus, qui est locus strictissimus & infatigatus, in tantum, quod non potest sufficere ad satietatem unius cordis, quod ostenditur, cum dicitur. (Cõclusisti) Mundus est. n. ficut carcer, vbi peccatores inuicem concluduntur. similes auiibus, quæ conclusæ in cauea pristina libertatem obliuiscuntur, & ac si non essent cõclusæ, ibi cantant, & modulant. Piscis et qui intravit sportula piscatoris, non precipit se cõclusum nec libertate priuatum quam diu durat pabulum cuius dulcedine est attractus, quod verò de aqua extrahitur tunc se fuisse deceptum cognoscit, in quantum post recalcitrat, & recedit. Sic verè peccatores in arctissimo carcere in strictissima cauea, in angustiis sportula huius mundi sunt conclusi. Verum hinc inueniuntur pabula duitiarum & deliciarum, & hinc est, quod arctitudinem suæ habitationis non cognoscunt, sed se in loco latissimo esse credunt, & per hoc exultant, & modulantur, libertatem patriæ non meditantur, & nullam aliã esse meliorem gloriam arbitrantur. vnde Exodi. 14. Coarctati sunt in terra, cõclusi eos desertum. In morte tamen quæ extra aqua mundanæ prosperitatis ponentur, tunc pro certo clausos & captos se fuisse fatebuntur. (Concludit ergo eos desertum) Mundus. n. desertum per bonorum sterilitatem, dicitur conclusio propter spatij modicitatè quia. s. minor stella maior est toto mundo. i. tota terra. Et bene dicit conclusio quia. s. nos sumus in hoc mundo conclusi in ambitu spheræ aeris, spheræ ignis, spheræ ætheris, & spheræ celi. Nos. n. sumus hic sicut in centro, & id in loco valde arcto, & stricto, id nos debemus alium locum condonari, quod in vètro nubis abhorre, dicentes illud Es. 48. & 49. Angustus est mihi hic locus, da mihi locum, vt inhabitet. Simus igitur sicut ignis, quod iter oia elementa est maxime liberæ condonari, quod in vètro nubis cõclusus, locum abhorrens frangit, & exit quod idè sit vètro in cluso corde terræ, quod locum abhorrens terram frangit, & exiens terræ motum facit. Quia verè nos, quod in isto loco arcto videmur nos in cluso & detentis, demus locum istum abhorre, & exinde melius taliter fugere, & exire vnde Es. 54. Dilata locum rectorij, & cõsolida. Et si vis nota, quod locus huius mundi fugiendus est, quia est

- Superbia & elationis,
Auaritiæ & ambitionis,
Iniustitiæ & inuasiõnis,
Fraudentiæ & deceptionis,
Immunditiæ & infectionis,

Est (dico) locus superborum, vnde Job. 24. Dedit ei Dñs locum. Est etiam locus auarorum, vnde iste est sicut mons Aethna vbi cõtinuè flammat ignis, quia. s. in loco huius mundi ignis auaritiæ semper feruet. vnde Job 28. Terra, de qua oriebatur panis, in loco suo igni subuerfa est. Et in super locum iniuoluntari, quia. s. ficut in mari maior piscis comedit, & deuorat mi-

norem, sic & in mundo maior minorem opprimat. Abac. 1. Facies hominis sicut pisces maris. Quod figuratur in somno Pharaonis, qui videt septem pingues boues, quæ pascebant in locis palustribus. Itè vidit alias septem valde macras, quæ pascebantur in ripa fluminis in locis virentibus. Macræ verò boues pingues & pulchras deuorauerunt & earum pulchritudinem consumpserunt. Quia verè istud est regulare quod in locis palustribus & virentibus. i. in mundi prosperitatibus macri deuorant pingues balliui pauperes deuorat, rusticus diuites, mali comedunt bonos, impij deuorat innocetes. Vnde de isto loco dicitur Job 18. Hæc sunt ergo tabernacula iniqui, & iste locus eius, qui ignorat Deum. Est etiam mundus iste locus deceptorum. vnde Iosua 8. Perreuerunt ad locum in diarium. Et est nihilominus locus immundorum. Vnde in Psal. Inuenit eum in terra deserta, in loco horroris & vastæ solitudinis. Vbi aduerte, quod mundus est locus asperæ pœnalitatis quia terra deserta: immundæ foeditatis, quia locus horroris immensæ vacuitatis. (Vastè inquit solitudinis.) Iste autem est locus tribulatiuus, quia terra deserta. i. aspera & inculta. Mar. 6. Desertus est locus hic: hoim maculatiuus, quia locus horroris. Dan. 11. Stabit in loco eius vilissimus. Nullius satiatius, quia locus vastæ solitudinis. Apoc. 12. In solitudine habeat locum paratum. Patet igitur, quod hic ostenditur aliquid de loco arctissime sterilitatis. Idè inquit. (Cõclusisti) quod est locus, vbi homines strictè concluduntur. Secundo dico, quod est quidam locus durissimæ pœnalitatis, & hoc ostenditur, cum dicitur. (In manus inimici.) In inferno. n. sunt damnati in manus inimicorum. s. dæmonum, quod est eis maximum tormentum atque pœna, iuxta illud Hier. 5. Seruieris dijs alienis, qui non dabunt vobis requiem die ac nocte. & Hier. 17. dicitur. Seruire te faciam inimicis tuis. De isto autem loco vide supra in tractatu. i. Adducere, in illa auctoritate. diuisa Adduxisti nos in locum istum pessimum &c. Et nota, quod infernus dicitur locus, quia. s. ibi damnati locantur & stabiliiter fixantur. Vnde possumus notare, quod iste est, scilicet

- Timoris inextinguibilis,
Erroris inextinguibilis,
Tenoris inextinguibilis,
Doloris inextinguibilis,
Laboris inextinguibilis,
Ardoris inextinguibilis.

Ibi est locus timoris, vbi dñati possunt dicere illud Job 37. Super hoc expauit cor meum, & motum est de loco suo. Item ibi est locus erroris. Job 38. Tenebrarum quis locus est? Item ibi est locus tenoris, quia. s. illi, qui sunt ibi, in euasibiliter tenentur. vnde Ecclesi. 11. Lignum in quocunque loco ceciderit, ibi erit. & Job 41. Ad locum alium feruntur. Iste est locus doloris. Et idè sicut pisces non libenter vadunt ad locum, vbi vident alios fuisse occisos, & vbi sentiunt sanguinem occisorum, sic nec nos debemus trahere versus infernum, vbi oia malos fuisse videmus occisos & damnatos. Idè mandabat diues epulo fratribus suis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum, sicut dicitur Luc. 16. Item est locus laboris. vnde de Dæmonio dicitur Matth. 12. quod ambulabat per loca arida & inaquosa, quærens requiem, & non inuenit. Item est locus ardoris, quia sicut dicitur Ezech. 43. Combures eos in loco separato domus. Patet ergo, quod est quidam locus durissimæ pœnalitatis (In manus inquit inimicorum.) Tertio dico, quod est quidam locus tutissimæ securitatis, & istud ostendit, cum dicitur. (Statuisti) i. tute stabilitati. Statuitio. n. signat stabilitatem & securitatem. Et iste pro certo. Locus nihil aliud est, quod locus Ecclesie vel religionis, locus fidei & gratiæ, bonæ societatis & cõgregatiõnis. Locus. n. ad hoc, quod sit tutus, &

- Basse fundatus,
Alte leuatus,
Aquis vallatus,
Vicium ditatus,
Armis dotatus,
Muris venustatus,
Viris frequentatus.

Talis verò locus est ecclesia, vel religio, quia basse fundatur per humilem subiectionem: alte leuatur per celorum affectionem: aquis vallatur per flebilem compunctionem: vicium ditatur per eucharistiæ refectionem: Armis dotatur per poenitentiam macerationem: muris venustatur per Angelorum visitationem: viris frequentatur per bonarum personarum aggregationem. Et idè breuiter iste est locus tutus, locus firmus, locus securus. vnde 1. Reg. 23. Ecce David latitat in locis tutissimis in colle achilæ. Tutus est dico, quia fundatur super humilitatem. vnde 1. Machab. 6. Per loca humilia ibant caute. Item tutus

est, quia leuatur per cōtemplationis sublimitatem. vñ Gen. 28. Quam terribilis est locus iste, verè non est hic aliud nisi Domus Dei, & porta cœli. Itè est tutus, quia a quis vallat per lachrymationis sēbilitatem. vñ Esa. 33. dñf. quod Hierusalem est locus saniorum riuu latissimi, & patens. Item est tutus, quia cibus ditatur per Eucharistiæ sātietatem. vñ Deuter. 14. Comedes in conspectu Dñi Dei tui in loco quem elegit. Item est tutus, quia armis munitur p pœnitentiæ āsperitatem. A speritas. n. pœnitentiæ sunt arma spiritalia, quibus homo militet contra carnem. Et idè de Iesu dñf. Luc. 4. q. ipse se celsit in desertum locū, qñ voluit de diabolo triumphare. Apoc. 12. etiam dicit, quod mulier cui draco insidiabatur, fugit in solitudinē, vbi habebat paratum locum ā Deo, sic ā dracōne non fuit læsa. Sic verè mulier. i. anima cui draco. i. diabolus non cessat insidiari, statim debet fugere ad solitudinem religionis & pœnitentiæ, & ibi accipere locū & habitaculū suū, vt sic possit euadere draconis istius nocuentū. Item est tutus, quia muris venustatur per Angelorum visitationē. Iudic. 2. Ascendit Angelus Dñi ad locum. Item est tutus, quia ā viris frequētatur per bonarum personarum aggregationem. Iudic. 19. Pergamus ad locum nostrum. f. Ecclesiæ, religionis, vel bonæ societatis. Itè est tutus, quia tutus securitatis, quod ostenditur, cum dñf. (Statuti.) Stare. n. statuerē, & cōstituerē significat quandam firmitatem, & loci, & status securitatem. Vñ Exo. 21. Constitui tibi locū, in quo fugere debeas. Idè bene consulit. Iosua 5. Tolle calcamenta de pedibus tuis, locus. n. in quo stas, terra sancta est. Vbi aduerte, q. religio, vel Ecclesia est locus paupertatis. Idè dñf. Tolle calcamenta. q. d. necesse est, q. sis nudus. Locus charitatis, quia ibi sunt pedes, per quos designatur affectioes. Locus firmitatis, quia iste est locus, in quo stas. Locus puritatis, quia terra sancta est. Patet ergo, q. est locus tutus securitatis. ¶ Quod dō dico, q. est locus, qui est locus grandis foelicitatis. Et iste est locus Paradisi, qui est locus beatorum, quod ostenditur cum dñf. (Spatioso.) vñ Gen. 24. Palearum & feni plurimum est apud nos, & locus spatiosus ad manēdum. Et aduerte, q. iste locus est summè appetendus, quia ibi est Bonorum plenitudo, Est (dico) ibi plenitudo omnium bonorū. Iudic. 18. Dabit nobis Dñs locum, in quo nullius rei erit penuria. Item est ibi quietudo oīum bonorū laborum. Vñ de in Psal. dñf. In pace factus est locus eius, & habitatio eius in Syon. Item ibi est celsitudo omnium honorum, quia sicut dñf. Esa. 60. Locum pedum meorum glorificabo. Et idè breuiter sicut illi, qui sunt in loco sterili libenter se transferunt ad locū fertile, illi, qui sunt in loco litigioso, libenter se transferunt ad locum pacificum & amabilem illi, qui sunt in loco vili & infami, libenter se trāsferunt ad locum nobilem, sic verè charissimi nos qui in hoc mūdo sumus in loco sterili, litigioso & infami, debemus nos transferre mētaliter ad Paradisum, vbi est locus fructificus pacificus, & excelsus. Ad quod nos vtrique debet inducere exemplū Christi & pœdecessorum nostrorum, qui istum locū desiderauerunt, dilexerunt, & obtinuerunt. Quia sicut cerui & elephantes sequunt illū, qui primò pœcedit natādo, sic nos debemus Christū & sanctos sequi, q. ante nos ad locū istum. mente & aīo anhelaerunt, & tandem corpore, pœcesserunt. Quod figuratum est in filijs Israel Exo. 40. & Sap. 19. qui nubem superstantem sequebantur, & siue staret siue moueret, ad quencunq. locum declinabat, mouebant. Quia. f. nos debemus per imitationem sequi sanctos, q. vt nubes per mundi aerem cucurrerunt, & ad locum Paradisi cū imperu volauerunt. Quia sicut dñf. Ezech. 1. Ad quem locum declinabat, quę prima erat, sequebant, & cætera. De isto ergo loco Christus exiit carnē assumendo. Quia sicut dñf. Esa. 26. Egrediet Dñs de loco sancto suo. Ad istum locum etiam Christus redijt cœlum ascendendo, quia sicut dicitur Eccl. 1. Oritur sol & occidit, & ad locum suum reuertitur. Et sic ergo patet charissimi, quod quattuor sunt principalia loca, videlicet

Locus { Peccatorum, Sufficit, vide supra
 Damnatorum, de domo, & ciuitate habitare, & isra in verbo manere.
 Perfeetorum,
 Beatorum.

Locusta. Cum locusta sit vermis seu animal sextupes, seu alarum, q. scilicet a parte anteriori seu

ad latus hēt quattuor pedes paruos, a parte verò posteriori quos habet longos & magnos, quib. f. se maculat, & eleuat, qñ salit, est. n. aīal quod ambulare vel currere nunq. nouit, imò semp. vel volando, vel saltando transferre corpus propriū consuevit, est etiam animal ore quadrangulum, dentib. armatum, florum & herbarum corrosioibus aptum, vnicū habens intestinum, & in cauda portans acaleum, est etiam aīal f. m. Pli. ordinatissimi disciplinæ, consuevit. n. p. turmas incedere. excubias & exploratores ad pœuidendum loca, vbi incedere deant pœmittere, & post illos locis certis pœuis solet locustarum exercitus totus ire, ita qd. f. m. Plinium, expeditionū & ordinationū industria in factis bellicis ā locustis ad homines venit, & castrorū situs, exercituumq. ordines humanum genus per locustas primitus aduenit, scriptū est enim Iob 35. q. Deus docet nos super iumenta terra, & in auiibus cœli erudit nos, & pro certo pro herbis vidualibus inueniendis aliquotiens volant, sicut exemplificat historia, quod semel locusta & aspica volauerunt, & p. modum maximi exercitus vndiq. descenderent, oīa blada prout erāt in herbis consumpserunt, & tandem ad mare flandriæ venientes p. status ventorū in mare perierunt, & putruerunt, tādem verò ad maris litus reiectæ, aerē in se cerēt, & mortalitatē p. totum Regnum vndiq. genuerunt, & epydimiam vna cum siccitate, & fame vbiq. induxerunt, sunt. n. locusta sale dicitur in aliquibus regionibus cibus pauperum, & miserorū indigetium nutrimentum, sicut dicit Isid. Igitur per locustam possum intelligere virum iustum, impium, & diabolum. Nam vir iustus viuunt ordinate, ¶ Primò ergo dicitur Diabolus mordet obstinate, co breuiter, q. locusta signat virū iniustus saltat effrenate. iustum, & hoc pro certo quia ordinate debet viuere per discretione. Pedes posteriores. i. affectioes bonorum futurorū, quę. f. post nos veniunt, debet hēre cæteris longiores, durabiliores & maiores per æternorum desiderij & dilectionem. Debet alte saltare, & volare per cōtemplationē. Tandē pauperum cibus & alimonia debet esse p. elemosinā & cōpensationē. Et tandē de floribus sacre scripture & bonorū exemplorum impingui per gratiam & deuotionem, seu et per studium & lectioem, vt sic exponat de virtute discretioem illud Prou. 30. Regem locusta non habet, & per turmas suas egreditur de virtute verū deuotionis, cōtēplationis, & eruditionis exponatur, q. dñf. Eccl. 12. Florebit amygdalus. impinguabit locusta, dissipabitur caparis. De virtute verò elemosinæ & cōpationis exponat illud Matt. 3. q. esca B. Ioannis Baptista erant locusta. P. dñf. ergo significare virum iustū. ¶ Scdō dico, q. qñq. potest significare diaboli. Demones. C. inter se habent turmas & ordines, & ad necandum hoībus ordinatas exercituum legiones. Solent et tentando cuncta cōsumere, & in illis quos depascunt, lēt oē viride & pulchrum visui. omne, q. p. gratiam est n. dñf., & honestate floridum & amenū, cōsumere, & p. tribulationes acriter rodere, & mordere, cū ore quadripartito, hoc est dictū, per quattuor mūdī partes oīa deuorare. Figurati in illis locustis, q. in Aegypto quicquid fuit viride corroserunt, sicut dñf. Exo. 10. De quo in Psal. dñf. Venit locusta & brucus, cuius nō erat numerus, & comedit oē fenum in terra eorum & c. Et alibi. Dedit erugini fructus eorū & labores eorū locusta. Et si vis applica figurā, quę ponit Apoc. 9. de locustis, quę exierunt de fluuio & puteo abyssi. Vide eam alibi. Locusta ergo qñque signat diabolū. ¶ Tertiò dico, quod quandoq. signat hominem impium & iniquum. Impij enim in ore locustarum ventre sunt voraces, Habent (dico) ventrem valde voracē, q. facit ingluuias & gulofitas. Locusta. n. respectu corporis maximum habet ventrem. Sic tales videntur habere ventrē omnipotentem, quia. f. nō possunt sufficere ad eos satiandū velle res. Deut. 28. Locusta deuorabit omnia. Item habent dentem valde mordacē, q. facit detractio vel rapacitas. Quia re vera mali habent os quadrangulum, in quantum. f. ob loquendo de inferioribus & superioribus, de amicis & inimicis ipsi quadrangulant verba sua. Herbas et, & gramina rodunt, in quantum. f. quoties & vbi possunt, ipsi cōsumunt, & diripiūt aliena. vñ Iudic. 6. dñf. Madiā a malech, & cæteri orientalium nationum

num apud filios Israel gigantes tentoria, prout erant in herbis cuncta vastabant. Sequit. Et instar locustarū vniuersa cōplebant. & Ihoel. 1. dicit, q. residuū cruce comedat locusta. Item habent pennā valde volacē, q. facit ambitio, vel pōpofitas, quia. f. isti sunt, qui per ambitionē volūt volare, & per pōpofitatē, superbiā, & iētantiā sp. fursum ad status magnificentiā anhelaer. Exo. 10. Ventus vrens leauit locustas, q. ascenderunt super terrā Aegypti, Veruntatem sicut locusta diu nō volat, sed citissime cadit ad ima, sic volatus, & status superhorū breuis est, quia cito pereūt, & descendunt. vñ Exo. 10. dñf. q. ventus occidentalis vehementissimus arreptā locustā projecit in mare. Ventus. n. iste occidētalis signat in fortunium seu mortem, quib. f. tales in mari: in amaritudinem in fortuniorū deiciūt, & in infernalē voraginē deuoluuntur. vñ Eccl. 44. Tēpestas aquilonis, & congregatio spiritus, & sicut auis deponens ad sedendū aspergit niuē, & sicut locusta demergens descensus eius. Itè habent tibiam, valde saltantē q. facit in cōstanti mutabilitate, q. f. isti sunt, q. nunq. in eodē statu permanēt, sed per constantiam de desiderio ad desiderū, de beneficio ad beneficium sp. saltāt. Iō scriptura cōparat tales vmbra, q. valde instabilis est natura. Psa. Sicut vmbra, cū declinat ablatu sum, & excussus sum sicut locusta. Itè isti hāt aculeum valde minacem, q. facit p. ditio vel fallacitas, q. a. tales in cauda. i. in fine sp. solent aculeū hēre, hoc est dictū pungerē, vellēdere, & p. ditioem, & fallaciā exercere. Apoc. 9. Stitudo locustarum, stites aquis paratis ad plū. Sequit. Et aculei erāt in caudis. Itè hāt numerum valde pacem, qd. facit iporū multiplicitas, q. pro certo sicut locustarū infinita est multitudo, sic, sicut dñf. Eccl. 1. stulto rūssinitus est numerus. P. dñf. & venit locusta & brucus, quorū non erat numerus. Cōe. n. est in natura, quod illa, quę minus valent, magis multiplicantur, quod certe tam in fructibus arborum, quam in foetibus animalium euenit. Vñ de malis dicitur Hier. 49. Multiplicati sunt sup locustas, & non est in eis numerus. Itā sunt ergo sicut illæ locuste de q. bus supra dictum est, q. f. pro suis pascuisi. pro temporibus acquirendis mare transolant, aliena deuant, & dissiptant, tandem mare inferni subintrāt, ita q. putredo suā in famā, & suorum malorum exemplorum sanies, alios interficiunt atq. grauāt. Sic igitur patet, quomodo per locustam potest intelligi impius, diabolus, & iustus. Transiui facilliter, quia in multis locis ponuntur exempla varia de locustis, ¶ **Longanimitas.** Nota, quod longanimitas idem est, quod animi stabilitas. Accipitur. n. p. patientia, pro perseueratiā, pro benignitate, seu modestia. De Deo enim dicitur in Psal. quod ipse est longanimitus, & multum misericors. Viro et iusto p. cipit Apoc. 2. Corin. 6. dicitur. Exhibeamus nos sicut Dei ministros in multa patientia. Sequit. In longanimitate, in suauitate, in sp. scō. Multa p. f. dicit, sed pauca sunt auctoritates vocales, & de perseuerantia & patientia dictum est in infinitis locis. Vide ergo ibi. ¶ **Longuus.** Nota, quod longuus dicitur quasi longè viuens, & longi æui. Et pōt dici, q. in scriptura reperitur longuitas seu stabilitas, sagacitas, auctoritas, æternitas, fatuitas seu debilitas. De perseuerantia & stabilitate dñf. Iosua 13. Senuisti. & longuus es. De sapientia & sagacitate dñf. Eccl. 1. Rami sapientia longui. De excellentia & auctoritate dñf. Esa. 9. q. longuus ipse & honorabilis & caput. De æterna opulentiā & felicitate dñf. Exod. 20. Honorā patrem & matrem, vt sis longuus super terram. ¶ In malo verò significatio de longuorum debilitate, & fatuitate, q. f. hoīes nimis efficiuntur longæui, debiles & ignari, dicitur Iob 32. Non sunt longæui sapientes & c. Vide de antiquitate & senectute, quia. f. pauca sunt hic auctoritates. ¶ **Longè. Longinquus.** Nota, quod longè, ā longè, distanter & remote, idem significat. Dicitur enim longè illud, quod est ab aliquo distans, & ad remotum & separatum. Et idè longè opponitur propinquitati & identitati. Longè ergo potest accipi in bono & in malo. vñ breuiter longè signat distantiam

cietates, & malę peccatorum occasiones. Et sic longè signat statum gratiæ, in qua homo existens, longè est a peccato. In qua etiam reuerentiam, humilitatem & timorem longè se existimat esse ā Deo. Exemplo publicani (Luc. 18.) qui ā longē stans, non audebat oculos ad cœlum leuare. Quandiu. n. auis longè distat laqueo venatoris vel ē visco, musca ab araneæ reti seu filo, papilio ā lampade vel incendio, rādiu sunt in securo. Si autem nimis appropinquant, facilliter periclitantur, & aut laqueo capiuntur, aut visco conglutinantur, aut incendio comburantur. Idè vtile est talibus longè stare, & locorum talium vicinitatē fugere, & horrere. Sic verè charissimi, laqueum malarum operationum, viscum malarū occasioem, rete malarum delectationum, & ignem malarum affectioem debemus fugere, & ab eis quanto poterimus longè stare, alias possemus peccatum & periculum incurere, & sentire. vñ Prou. 22. Arma & gladius in via superbi, custos animæ suæ longe recedet ab eis. Quod bene figuratur Apoc. 18. vbi loquens de incendio Babylonis dicit, quod quī diuites facti sunt, ab ea longè stabant propter timorem tormentorū. De tali distantia & de tali longè loquebatur David in Psal. Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. Et alibi. Longè fecit ā nobis iniquitates nostras. Caprea enim clarissimū habet visum, & idè de longè cognoscit venatorem. Aquila etiam de longè videt piciculos in mari. Quia. f. de longè (id est) ā longinqua consideratione, reuerentiā & timore debemus venatorem inferni videre & cognoscere, & mare, id est amaritudinem inferni debemus de longè. i. de statu gratię pœuidere. Vñ de aquila dicitur Iob 39. Inde contemplantur escam, & oculi eius de longè prospiciunt. & Esa. 33. Oculi eius cernēt terram de longè. Ista enim duo de longè sunt cōsideranda, f. terra, & esca: esca Paradisi, & terra mortis & inferni. Ista est ergo longinquitas commendabilis. ¶ Secundò dico, quod est quædam longinquitas detestabilis, & ista nihil aliud est, quam cōditio peccatoris. Deus. n. longè est ab istis, & cōuerso, quia sicut dicitur Proverbiorum 15. Longè Deus est ab impijs. Et de æterna sapientia dicitur Eccl. 15. quod longè abest ā superbia, & dolo. Peccatores enim sunt sicut Saturnus, qui magis longè distat ā centro, & idè tardius perficit cursum suum. Sunt etiā sicut virga quæ quanto plus distat, ā radice, tanto magis est debilis & gracilis, & tāto minus habet de fortitudine & virtute. Sunt etiam sicut membra, quæ quanto sunt ā corde longius, tāto sensum & motum participant imperfectius sicut patet de pede respectu oculi, seu manus. Sunt etiam sicut radij in rota, qui quāto sunt ā centro & medio remotiores, tāto etiam sunt inter se longius distantes, & etiā debiliores. Quia pro certo charissimi, peccatores, qui ā Deo sunt diuisi & elongati, sunt sicut filius prodigus qui dimisso patre peregre profectus est in regionem longinquam, vbi substantiam suam malè viuendo consumpsit. sicut dicitur Luc. 15. Quia scilicet peccatores Deum patrem dimittunt, & in regionem longinquam peccati (quæ multum distat ā Deo) se transferunt, vbi substantiam suam scilicet gratiā & aīam, malè viuendo consumunt. Tales (dico) longinqui peccatores more Saturni longè ā centro distantis tardè currūt per bonam operationem, more virgæ ā radice se elongantis, debiles sunt per debilem & fragilem cōditionem, more membri ā corde longè manantis parum sentiunt per piam compassionem, more radij ā centro, seu ā medio longè recedentis & stantis socios non tanguat per charitatem & dilectionem. Peccatores enim longè stant, & longè manent ā Domino. Matth. 15. & Esa. 29. Populus iste labijs me honorat, cor autem eorum longè est ā me. Et tamen ipse est Centrum firmitatis, Peccatores autem sunt Radix pietatis, lōgè ā firmitate, & idè Cor viuacitatis, isti cadunt de peccato Medium æquitatis, in peccatum, & finaliter cadent de miseria in tormentum. Vñ de Psal. Longè ā peccatoribus, salus. Item longè sunt ā pietate. Vñ de in persona pauperum dicit David in Psal. Longè fecisti notos meos ā me, posuerūt me abominationem sibi. Itè longè sunt ā vita, seu gratiæ viuacitate, & idè ipsi dicitur spiritualiter mortui. vñ Ezech. 6. Qui longè est peste morietur. Item longè sunt ā iustitiæ æquitate. vñ Esa. 46. Audire me duro corde, qui longè estis ā iustitia. & Esaia 59. Iustitia longè stetit, quia

corruit in plateis varietas, & æquitas nõ potuit ingredi. Pec-
catorum.n. est sicut terra. Noruegiæ, q̄ ga nimis longè est à
Sole, nõ p̄t portare fructu. Vñ et in illis partib. sm. Id. cha-
rissima est annona. Sic verè status p̄t nullũ bonũ fructum. i.
nullã grãm & virtutem p̄t portare, q̄ vtiq; accidit eo q̄ de
terra ista sol iustitiæ valde distat. Et iõ David seruiës recessũ
& distantiã huius solis dicebat in Psal. Dñe ne longè facias
auxiliũ tuũ à me, ad defensionẽ meã cõspice. Et alibi. Vt qd
Dñe recessisti longè &c. Et breuiter, Deus est sicut imago in
speculo, q̄ appropinquãti appropinquat, & ab elongãte se
elungat. Ista est ergo elongat seu lõginquitas detestabilis.

Tertio dico, quod est quedã longinquitas, conturbabilis,
seu contristabilis, & ista est longinquitas damnatorum, qui
sunt in inferno, q̄ longè sunt à Deo, à Paradiso, à gaudio, &
ab õi bono. Et iõ infernũ dñ terra nouissima vel vitima. Eze.
31. Iõ de aĩa dãnatorum dñ Esa. 23. Ducent eũ pedes sui lon-
gè ad peregrinandũ. Quarto dico, q̄ est qdã longinquitas
desolabilis, & ista est, q̄ patimur in hoc mũdo. Nos. n. sumus
hic sicut peregrini longè à patria nostra Paradisi, & iõ debe-
mus hic esse in desolatione & tristitia, & patriã totis deside-
rijs affectare. Et quis hic longè absumus à patria quantum ad
corporis præsentia, prope tñ debemus esse quantum ad amo-
ris efficaciam. Eph. 2. Qui eratis longè, facti estis p̄pe. Mũdus. n.
multum distat à Paradiso & loco & conditione. Et ideò lo-
cũ istum tanquã extraneum & longinquum debemus mental-
iter relinquere, & ad Deũ & ad Paradisum cordiax nos
transferre dicentes Deo & Angelis & beatis illud Iosue 9.
De terra longinqua valde venerũt serui tui. Vt sic Deo & eccle-
siaz dicat illud Esa. 60. Filij tui de lõgè venient &c. Quinto
dico, q̄ est longinquitas delectabilis, & ista est longinqua-
tas Paradisi, vbi. h.õ longè est à metu, à luctu, à fletu à dolo-
re, à timore, ab angustia, à miseria, à tristitia, à mortalitate, à
paupertate, à vititate &c. ita q̄ p̄prie de quolibet illic exi-
stente p̄t dici illud Luc. 19. Hõ qdã abiit in regionẽ longin-
quã accipere sibi Regnum. Vbi aduerte, q̄ iste locus bene dñ
longè esse ab alijs, quia. h.õ cellit in amplitudine, quia est Re-
gio in solitudine, q̄ est lõginqua: i. celsitudine, q̄ est Regnũ
&c. Patet ergo breuiter, quod intuplex est longinquitas, f.

- Delectabilis, Vna est virtualis vel virtuosa,
Desolabilis, Alia criminalis & vitiosa:
Contristabilis, Alia mũdialis & rãdiofa: Alia
Desolabilis, infernalis & dolorosa: Alia
Commendabilis. supnalis & gaudiofa, ad quã

D nos p̄ducat &c. Si aut vis adhuc aliquid addere, notabis, q̄
in scriptura inuenitur longinquitas spectans ad Deum, ad ius-
tum, & ad impium. In Deo. n. inuenitur vnũ longè, quod est
Immenx nobilitatis, Primum longè est consideran-
dum & admirandum: sm long-
Inenx seueritatis, gè est desiderandum & prome-
rendum: tertium longè est comparandum & deferendum.
Igitur dico, quod est vnũ longè spectans ad diuinã nobi-
litem, quam homo debet cõsiderare. Longè. n. distat essen-
tia Creatoris ab essentia creaturæ, longè distat infinitũ à fi-
nito, summum ab imò, primum ab imò, primum ab vltimò
Ipse est. n. qui dixit Hie. 23. Putas ne Deus de vicino ego sum,
& non Deus de longè: Et tamen ista tam distans & tam infi-
nita longinquitas appropinquat homini per gratiẽ infusionem,
per beatam incarnationem, per beatificam futuram in
patria visionem. De gratiã. n. infusione dñ Esa. 46. Propè feci
iustitiam meam, non elongabitur, & salus vestra non mora-
bitur. Radius. n. solaris quãquam de longinquo veniat, se tñ
nobis subito repræsentat. sic Deus per gratiam &c. Hier. 31.
Longè Dominus apparuit mihi. De verbi verò incarnatione
dñ Esa. 13. Propè est, vt veniat tempus eius, & dies eius non
elongabuntur. De beatifica autem visione, & fruitione dicitur
Hierem. 46. Ne timeas Israel, quia ecce ego te saluum fac-
iam de longinquo. Ista est igitur longinquitas diuinæ nobi-
litem, quam debet homo considerare. Item inuenitur lon-
ginquitas diuinæ benignitatis, quam homo debet desidera-
re. Et ista nihil aliud est, quam ipsa misericordia Dei, quia. f.
ipse longè facit à nobis rigore iustitiæ suæ, de quo dicebat
Iob 13. dicens Deo. Manum tuam longè fac à me, & fortitudo
tua non me terreat. Et ipse Dominus etiam dicit ad idẽ.
Esa. 48. Furorem meum longè faciã à te, & laude meã infren-
nabo te ne intercas. Ista est igitur longinquitas diuinæ beni-

gnitatis, quam debet homo desiderare. Item inuenitur lon-
ginquitas diuinæ seueritatis, quam debet homo cõtẽpera-
re. Et ista pro certo, est qñ Deus propter iniquitates nostras
longè recedit à nobis. constat enim quod contraria nõ sũt
simul, imò nõ necesse est, quod vnũ ab altero longè distet. Cũ
igitur Deus & p̄tõr sint contrarij (iuxta illud Leu. 26. Si am-
bulaueritis cõtra me, & ego incedam aduersus vos in furo-
re contrario) constat, quod ab inuicẽ longè distant. Sicut. n.
supra dictũ est longè est Dominus ab impijs, & longè à pec-
catoribus salus. Sed re vera ista longinquitas debet per bo-
na opera contemperi, & deuotis precibus moderari. Ip-
seque Dñs ne longè recedat à nobis, humiliter vult exorari.
Sic faciebat David cum dicebat in Psal. Vt quid Domine
recessisti longè, despicis in opportunitatibus, in tribulatione,
Et alibi. Domine ne elongaueris auxilium tuum à me, ad de-
fensionem meã cõspice &c. sicut supra §. 2. Deus enim est
sicut hirundines & ciconix, q̄ sentientes intemperiem aeris
ita longè recedunt. q̄ non inueniuntur, sed tẽpore aeris re-
deunt etiã ista appropinquant, & recedunt, & humanis vi-
sibus præsentantur. Sic verè Deus sentiens in corde humano
intemperie vitiõrũ, & in deuotionis frigu, longè ab eo sic re-
cedit, quod ipsum in suis necessitatibus non inuenit, neque
sentit, sed pro certo si tempus gratiæ redierit, statim redit.
Ideò plorando dicit anima peccatrix illud Thren. 1. Circũdã
ego plorans & oculi aduocentes auxilium, quia longè factus est
à me consolator, conuertens animam meã. Ista est ergo lon-
ginquitas diuinæ seueritatis, quam debet homo contempe-
rari. Et sic patet, quod est vnũ longè, quod spectat ad Deũ.
Deinde dico, quod est vnũ longè, quod spectat ad iustum.
Nimia enim propinquitas aliquoties reprobat. Bonum est
enim interdum ab aliquibus longè stare. Et sic nota, quod
iustus longè est à

Deo reputatiuè, & hoc facit cordis humilitas,
Cælo collocatiuè, & hoc facit præsens mortalitas,
Mundo detestatiuè, & hoc facit cordis sublimitas,
Seipso moderatiuè, & hoc facit vitæ asperitas,
Prosperis exulatiuè, & hoc facit status aduersitas,
Rebus veris simulatiuè, & hoc facit prudens fagacitas,
Peccato separatiuè, & hoc facit vitæ sinceritas,
Diabolo superatiuè, & hoc facit virtus & probitas,
Ab inferno superlatiue, & hoc facit æternitas.
Dico igitur, q̄ iustus longè est à Deo reputatiuè, p̄ virtutem
humilitatis, quia re vera iustus nunquam se reputat: propin-
quum, aut amicum Dei, sed potius ab eo longinquũ, nec sibi
appropinquat dignum. Figura de publicano qui in domũ
suam iustificans descendit. De quo dicitur Luc. 18. quod pub-
licanus à longè stans, nolebat oculos ad cælum leuare, sed
percutiebat pectus suum, dicens. Deus propitiuè est mihi
peccatori. De beato verò Petro, q̄ dicebat Luc. 10. Exi à me
Domine, quia hõ peccator sum, dicitur Luc. 22. quod Petrus
sequebatur Iesum à longè. Item dico, quod iustus longè est
à cælo collocatiuè per necessitatem moralitatis, quia scilicet
cũ viuimus in hac vita, longè distamus à Paradiso. Vnde de
iusto, vel anima iusta dicitur Prouerbiorum vltim. quod facta
est quasi nauis inlitoris, de longè portans panem suum.
De isto tamen longè, i. de ista captiuitate p̄sentis vitæ ad Pa-
radisum itur, & ad cœli beatitudinem per gratiã & merita
puenit. Esa. 49. Ecce isti de longè veniẽt, & ecce illi ab A qui-
lone & mari, & isti de terra australi. In isto. n. lõgè iusti p̄ di-
scretionem bonam meditantur: per considerationẽ seu cõ-
uersionem Dei recordantur: per affectionem cælum contem-
plant. De prudenti meditatione dicitur Esa. 49. Audite insu-
lã, & attendite populi de longè. De diuina recordatione di-
cit Zach. 10. De longè recordabuntur mei, & venient & rene-
rentur, & reducam eos de terra Aegypti. De cœlesti verò
contemplatione dñ Iob 39. In Petris manet, & in præruptis
silicib. cõmoratur, inde cõtẽplatur escam, oculi eius de lon-
gè prospiciunt. Longè est ergo à cælo collocatiuè p̄ presen-
tem mortalitatem. Ita longè est à mundo detestatiuè per
mentale sublimitatem. Habitatio. n. iustorum mentalis est in
cælo, & iõ longè per abominatiõem & contemptũ sunt à
mundanis diuitijs, vel à mundo. Vñ 1. Reg. 26. dñ. q̄ ipse #tabat
in vertice montis de longè, & erat grande interuallũ inter
eos. Itẽ iustus longè est à seipso moderatiuè p̄ viuendũ auste-
ritatẽ. Longè. n. videtur iustus à se recedere, qñ de seipso di-

hoscitur non curare, & qñ seipsum solet per poenitentiam
moderari, & p̄prij affectibus repugnare. Vnde illud Psal.
Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. & Eccle. 9.
dr. Longè esto ab hoie. Itẽ iustus longè est a prosperis exu-
lantiẽ per t̄palem aduersitatem. Iustus. n. longè sunt hodie, &
exultant à mundi prosperis, fugantur etiam, & excluduntur
ab omnibus mũdi bonis. Istud. n. patet tam in seculo, quã in
claustro. Constat. n. quod indigni ad mũdi & ecclesiæ digni-
tates aliquoties assumuntur, boni verò de longè ponuntur,
& ab eis excluduntur. Illa. n. quæ versus spheram & superfi-
ciem appropinquare noscitur, à centro hoc est dictũ, à terra
& ab inferioribus necessario longè distat. Sic verè dico, q̄
fit hodie, quia. filli q̄ spheræ celestis. i. bonis æternis, & Deo
quæ sursum sunt, magis per iustitiam appropinquant, à cẽ-
tro. i. à mundo & inferiori loco (vbi. f. oĩa grauiã. oĩa mũdi
bona, quæ & grauiã sunt & aiam aggrauant & inclinant se
accumulant & abundant) sicut videmus, vt cõtẽr, amplius
distat. Quia verè illi, qui hodie Deo & cœlestibus sunt virtu-
tibus auxiliõ plus propinqui, sunt à mundi & à mũdanis be-
neficijs & officijs plus longinqui Patet, q̄ viri sciẽtifici, &
virtuosi hodie à bonis ecclesiasticis & alijs mundi officijs lõ-
gius excludunt, qui tñ spheræ. i. Deo & superiorib. cœli thro-
nis per contemplationem, perfectionem, & affectionem ap-
propinquare noscuntur. Figura in beato Petro, de quo dr̄
Mat. 14. q̄ licet esset discipulus Chri spãlis, tñ à longè seque-
batur eum (Petrus inquit à longè secutus est.) Et hoc est, q̄
dr̄ Luc. 23. de Chro & discipulis eius. Stabant noti eius à lon-
gè. Aduertãt tñ illi, qui modo sunt longè ab Ecclesiã & mũ-
di dignitatib. quia pro certo illi in fine erunt propè Deum
in cœli & Paradisi mansuõnem. Et est consuetum apud homi-
nes generosos, & magis honorant lõginquos & extraneos
quam propinquos. Sic Deus in futurum in Paradiso magis
acceptabit, & honorabit illos, q̄ ab eo quo ad ecclesiastica
beneficia sunt longinqui, q̄ illos, qui sibi hodie in Ecclesiã
dignitatib. sunt p̄pinqui. Figura Mar. 8. vbi Christus dixit.
Misereor super turbam & præcipiebat eis dare māducare,
& allegerat, q̄ non habebant quod māducarent, & q̄ quidã
ip̄sorum de longè venerant, dicens sic. Misereor super tur-
bã, q̄ iam triduo sustinent me, ne c̄ habẽt quod manducet.
Sequit. Quidam autẽ ex eis de longè venerunt. Quia re uara
Deus talib. quib. modo sunt longè ab altari beneficiõrũ Ec-
clesiasticorum, & à statu prosperitatis, & bonorum terreno-
rum, finaliter miseretur. Et quia non habent quod mandu-
cent, ip̄sos finaliter in cælo pascet, nutriet, & cõsolabitur.
Vnde Act. 2. dñ. q̄ re promissio. (f. bonorum æternõrũ) fit om-
nib. qui longè sunt, quos aduocauit Dñs Deus noster. Et bñ
de longè. i. de statu p̄sentis tribulationis & miseriæ ascen-
ditur ad cœli solium, hoc est dictũ, ad Paradisum. Esa. 60.
Surge, illuminare. Hierusalem. Sequitur. Filij tui de longè
venient &c. Requiritur pacis consiliũ. Iosue 9. De terra lon-
ginqua venimus serui tui, pacem vobiscum facere cupientes.
Acquiri. Dei connubium. Eph. 2. Qui eratis longè, facti
estis p̄pe. Vt sic de quolibet tali longinquo ad Paradisum su-
perius veniente dicat illud Hie. 4. Ecce auditum est in Hie-
rusalem custodes venisse de terra lõginqua. Igit iustus lõgè
est à prosperis exulatiuè per t̄palem aduersitatẽ. Itẽ iustus
longè est à rebus veris simulatiuè per prudentiam & sãga-
citatẽ. Constat. n. q̄ ad iustum & ad sapientẽ pertinet, q̄ ab
illis, quæ apparenter dicunt aut sicut aliquoties per diffi-
mulationẽ lõgius se trãsportet. Lõgè. n. à veritatẽ qñq; sunt
verba fingenda, & ad verum & ad propostũ finaliter addu-
cenda. Figura de Chro, qui sub ignota spẽ peregrini disci-
pulis loquebatur, & ad finẽ, vt veritatẽ resurrectionis pate-
faceret, ire longius prima facie videbat. Luc. 14. Ipse se fin-
xit longius ire. Vnde de tali p̄t exponi illud Luc. 14. cum
adhuc longè esset, misit legationem. Item iustus longè est à
p̄tõ separatiuè. Et hoc per vitæ sinceritatem, quia. Iustus
lõgè est, & vult esse à culpa & iniquitate. Proue. 10. Longè fac
ab ea via tuã, & ne appropinques forib. domus eius. Vult et̄
q̄ longè sit iniquitas ab ip̄so. vnde Iob. 22. Si reuerfus fueris
ad oipotetẽ, ædificaberis, & longè facier iniquitatẽ à taber-
naculo tuo. Sed de hoc satis dictum, & visum est supra eodẽ
tit. §. 1. Item iustus longè est à diabolo superatiuè per victo-

riæ strenuitatem. Quia. siustus qñ diabolum superat, ipsum
odit, refugit, atq; vitat, & ab ip̄so proculdubio spiritualiter
se elongat. Vnde Eccle. 9. Longè abesto ab hoie p̄tẽm ha-
bente occidendi, & non suscitãdi. Itẽ iustus longè est ab in-
ferno p̄ cœlestẽ felicitatẽ. Quia. siustus finaliter longè recedit
ad inferis, & à perpetuis miserijs atq; poenis in quantũ. f.
ipse vadit ad Paradisum, & appropinquat gaudijs sempiter-
nis. Hie. 46. Saluum te faciã de longinquo, & semen tuum de
terra captiuitatis. Sic igitur patet, quomodo istud aduersiũ
longè aliquando refertur ad iustum. Insuper dico, q̄ quan-
doque spectat ad iniustum. Impij enim & iniusti longè sunt
A Deo per iniquitatem, Breuiter ista est veri-
tas, q̄ mali semper
A seipso per vagabilitatem, sunt longè, raro aut̄
A cælo per cupiditatem, propè. Quia re vera
Ab egeno per parcatem, status & regiones,
Ab õi bono per desiderij tarditatem, in quib. commorant̄
A Paradiso per inferni pœnalitatem. mali constituti sunt
longè à virtutib. & à Deo, p̄cul à salute, lætitiã & à cælo. Isti
igit longè sũt à cælo, & hoc facit culpa malignitas. Mali. n.
per obstinatiõem & iniquitatem & et̄ qñque per infideli-
tatem à Deo longè sunt. Sicut. n. videmus, q̄ quandoque ho-
mines ita longè recedunt à terra propria, & ita radicantur
in patria aliena, q̄ pp̄ difficultatem itineris & laboris in illa
longinqua patria commorantur, & redire ad propria dedi-
gnantur, sicut apparuit de filijs Israel, qui in Babylonia cap-
tiuati fuerunt, q̄ postea in Hierusalem redire paucis excep-
tis recusauerunt, sicut patet 1. E. dr. 1. 9. & 10. sic verè quan-
doque fit, q̄ hõ ita longè recedit à Deo per iniquitatem, ob-
stinationem & infidelitatẽ, q̄ ad ipsum venire & redire non
curat, immo peregrinationẽ & captiuitatẽ pro patria eligit
& ad Deũ non reuertitur, neq; recit, sed in profundo vicio-
rum perseverat, & sistit. Eze. 11. Dixerunt habitatores Hie-
rusalem, longè recedite à Dño. Sicut. n. dicitur Prou. 18. Im-
pius cum in profundum peccatorum venerit, contemnet.
Et ideò Dñs conqueritur de filijs stultorum, & ignobilium. i.
de peccatoribus, dicens Iob 30. In eorum inquit canticum
versus sum, & factus sum illis, in prouerbium ab omni tantur
me, & longè fugiunt à me. Et ideò conquerendo dicit Do-
minus. Hier. 2. Quid inuenerunt patres vestri in me iniquita-
tis, quia elongauerunt se à me? Et tñ isti deberent aduere-
re illud Psal. Ecce qui elongat se à te, peribunt, perdisti omnes
q̄ fornicant abs te. Isti ergo figurant in filio prodigo Luc. 15.
qui accepta portione, profectus est in regionem longin-
quam, & ibi dissipauit substantiam suam viuendo luxuriosẽ.
Terra longinqua est status peccati. Substantia verò nostra est
diuina gratia. Igit si à Deo ad terram peccati (q̄ à Deo distat)
recessimus, & ibi substantiam nostram. f. gratiam & virtutes
consumpsimus, saltem more filij prodigi ad Deum per poe-
nitentiam redeamus. Tho. 13. Nationes lõginquo ad te
venient. Vt & ipse Dominus possit dicere illud 4. Reg. 20. &
Esa. 39. De terra longinqua de Babylone, venerit ad me. Mali
ergo longè sunt à Deo, & hoc facit culpa malignitas. Sed
de hoc vide supra cap. 2. Iniqui etiam longè sunt à proximo,
& hoc facit cordis diuersitas seu contrarietas. Mali. n.
per odium, & contrarietates longè recedunt à proximis
& per charitatem nunquam approximant fratribus, socijs
& amicis, vt & illi dicant de odio conquerendo illud Psal.
Elongasti à me amicum, & proximi, & notos meos. Iniqui
adhuc longè sunt à seipsis, & hoc facit cordium vanitas seu
vagabilitas, Parum enim curant, aut cogitant de statu suo
interiori, imò longè à seipsis recedunt vagabilitate extero-
ri. De talib. n. dicit Seneca, q̄ vbiq; sunt, præterquam secum.
Cõtra illud Exo. 8. Sed longius ne habeatis. Adhuc dico, q̄
iniquus longè est à cælo, & hoc facit opũ, & operũ cupidi-
tas, quia. f. cupiditas tenet eũ occupatũ in terra, & mũdi nego-
cijs & terrenis, & iõ necesse est, q̄ peregrinetur à cœlestibus,
& à Deo Esa. 29. Cor autem eorum longè est à me. Præterea
K dico, q̄ impius longè est ab egenis, & hoc facit auaritia &
parcitas, quia. f. mali diuites à pauperib. se elongant, & per-
pietatem, & eleemosynam nunq̄ eis appropinquant. Vnde
pauper p̄t cõquerendo de taliũ parcatem dicere illud Iob
19. Fratres meos longè fecit à me, & noti mei quasi alieni
recesserunt à me. Rursum dico, q̄ mali longè sunt à bono, &
hoc facit languor & tarditas. Cõstat. n. q̄ canes pigri & desi-
Diction. Berchorij. Pars ij. Dd 3 des

des ita sunt longi à præda, q̄ vix aut nunq̄ cōsequunt ipsam. Sic verè quidam sunt ita tardi & desides ad faciendū bonū, & ita longè se tenent à virtutibus & à Deo, q̄ vix aut nunq̄ possunt consequi ad ipsum. Vñ de Petro qui Christū sequebatur à longè, dicit Matt. 26. q̄ ter Dominum negavit. Vltimò verò, dico, q̄ impius finaliter longè erit à Paradiso. Et hoc faciet inferni ciuitas, in qua. ipse cū dæmonibus includetur, & longè à cœli gloria recludetur. Vnde de desolatione animæ damnatæ in inferno lugentis potest Dñs dicere illud Hier. 8. Vox clamoris filiarū mearū de terra longinqua. Tales n. sunt in terra longinqua. In inferno, vbi longè sunt ab omni bono. Psal. Longè à peccatoribus salus. Et ibi est omne bonum longè est ab eis. Vnde de damnato dicit in Psal. Noli benedictionem, & elongabitur ab eo. Vnde etiam ipsi damnati videntur dicere illud Esa. 59. Expectamus iudicium, & ecce non est salus, & elongata est à nobis. Patet igit, quomodo longè potest referri ad impium, ad iustum, ad Deum. Vide de titulis procul, recedere, & similibus.

A Longus. Longitudo. Nota, q̄ longitudo quandoque signat remissionē, quandoque durationem. Est enim longitudo quædam dimensio rerum, significans spatium seu distantiam de termino ad terminum extensiuam. Et potest accipi in bono, & in malo. In bono. n. signat bonam durationem, videlicet perseverantiā longanimitatem, & æternitatem, & æternitatis continuitatem. De longitudine enim perseverantiæ dicitur Deuter. 32. Præcepta facientes longo perseveret tempore super terram. De longitudine verò æternitatis dicit Prou. 3. Longitudinem in dextera eius, & in sinistra illius diuitiæ & gloria. Item signat longum in malo, & sic signat perseverantiā & prolixam in moribus conditionem & desidiam. De longa perseverantiā in malo dicit Sap. 3. q̄ mali si longè vitæ erunt, in nihilum computantur. De longitudine verò prolixitatis & desidiam potest dici illud 1. Paral. 20. vbi dicitur, q̄ in bello David fuit vir longissimus, qui senos habebat digitos. Breuiter ergo notemus, quod est multiplex longitudo, videlicet

- B Longitudo { Virtuose perfectionis, Dico ergo, q̄ est virtuosæ conditionis, Vitiôsæ conditionis, Dolorosæ afflictionis, Gaudiosæ durationis. Et sic dico, quod est Longitudo { Vitæ perfectionis, Culpæ deterioris, Poenæ posterioris, Boni superioris.

no. Arbores. n. quæ sunt longiores, sunt, vt cõter, pulchriores. Quia. s. quæto homo in bono p̄seuerado est longior, tanto apud Deū est pulchrior & gratiosior. Et iō viri p̄fecti p̄seuerates & longè ui figurant in illa aquila, de qua dicit Ezec. 17. Aquila grandis, onusta plumis, longo membrorum ductu, ad libanum venit. Quia. s. p̄fecti viri dicuntur aquilæ p̄ contēplationis eminentiā. Dicuntur onusti plumis. i. virtutibus p̄ perfectionis abundantiam. Dicuntur et h̄c longum membrorum ductum. i. longā durationis perseverantiā, & sic potuerunt venire ad libanum. i. ad Paradisi opulentiam & affluentiam. Et ideò nota, quod vir p̄fectus debet habere longas aures, ad omne, quod præcipitur audiendum, Longas manus, ad omne, quod præcipitur operandum, Longos pedes, ad cuncta vitia affectandam, Longam linguam, ad cuncta necessaria proferendum. Habeamus igit longas aures, vt simus sicut illa monstra Syriæ, quæ dicuntur Panthios, quæ ita longas aures habent, q̄ totum corpus cooperiunt. Aurium. n. longitudo est audiendi promptitudo, & in audiendo perseverantiā & fortitudo, iuxta illud Iacob 1. Sit omnis homo velox ad audiendum, tardus aut ad loquendum. Item habeamus longas manus. i. longam operationis perseverantiā, vt simus sicut ille vir longissimus, qui habebat senos digitos in manib. de quo 1. Paralip. 20. Item habeamus longos, i. peruersantes affectiones, vt simus sicut apes, quæ pedes posteriores h̄nt prioribus longiores. q̄ necesse est, vt à terra possint citius eleuari. Pedes enim posteriores signant affectus spirituales, q̄ prius animalis, deinde quod spirituales. 1. Cor. 15. Tales igit affectus debent longiores & durabiles esse, vt à terra ideò à terrenorū amore nos possimus p̄fectius eleuare. Quia etiā

sicut dicit Deut. 14. & Leuit. 11. Omne animal quadrupes erit immundum, nisi pedes posteriores longiores essent quam anteriores. Item habeamus longam linguam. i. longā in oratione & gratiarum affectionē p̄seuerantiā, vt simus sicut ille aues quæ dicitur pici, quæ inter cæteras aues longissimā h̄nt linguā, vt simus veri adoratores, & non fidi & hypocritæ, qui comedunt domos viduarum, simulantes longā orationē. Luc. 20. Est igit longitudo virtuosa, quæ nihil aliud est, quam longanimitas perseverantiæ in bono. De quo Gala. 5. Fructus autem Spiritus sancti est gladium, pax, patientia, longanimitas. Secundo dico, quod est longitudo vitiosa. Et ista est longa perseverantiā in malo, & est spes longæ vitæ. Sicut enim videmus, quod animalia longiora sunt deteriora, & naturæ humane inimiciora, sicut patet de serpentibus, crocodilibus, cameleonte & dracone, & cæteris reptilibus, q̄ respectu suæ latitudinis sunt longissima, & iō debilia & flexibilia, & ex toto corpore terræ hæretica, sic verè illi, q̄ sūt longiores, & i malo perseverantes, vel i sua æstimatione durabiles, sunt, vt cõter, deteriores, quia. scales qui longo tpe sperat viuere, sunt flexibiliores ad omne malum & ex toto corpore id est ex toto effectu terram, id est bona terrena per auaritiā diligunt atque tangunt. Zacha. 5. Video (inquit) volumem volas, cuius longitudo viginti cubitorum. Isti. n. dicuntur volumem, à volubilitate cogitationis, dicuntur volantes, à vanitate elationis, dicuntur longi ab æstimatione futuræ durationis. Tertio dico, quod est longitudo æternæ damnationis. Vnde de damnatis potest intelligi quod Iosue 5. Mortui sunt in deserto p̄ longissimos viæ circuitos. Quarto dico, quod est longitudo gloriofa, & ista est longitudo vitæ æternæ. De qua in Psal. Longitudine dierum replebo eum, & ostendam illi salutem meam. Istam autem longitudinem procurat parentum honoratio. Exo. 20. Honora patrem tuum & matrem tuam, vt sis longæuus sup terrā. Diuina imitatio Eccl. 23. Gloria magna sequi Dominum, longitudo. n. dierū assumetur ab eo (Mandati executio) Prouer. 3. Præcepta mea cor tuum custodiat, longitudinem enim dierum, & annos vitæ, & pacem apponet tibi. Bene ergo desiderat Apostolus Eph. 4. quod nos possimus comprehendere cum omnibus sanctis q̄ sit longitudo, latitudo, subtilitas, & profundum. Si verò vis de longitudine aliter dicere, dic quod longitudo moralis nihil aliud est, quam quædam spiritualis extensio

- Ad { Potenter perseverandum, Dico ergo, q̄ inuenitur longitudo perseverantiæ, quia. s. sicut inter materias ligneas, vel lapideas quibus edificia construuntur illa dicitur melior, quæ longiori tempore durat, sic & in moribus ille melior dicitur, qui longiori tempore in virtutibus solidior & fixior perseverat. Esa. 54. Longos fac funiculos tuos, & claus tuos consolida. Vnde de perfectione virtutis iusti potest dici illud Iob 11. Excelsior cœlis est, & quid facies? profundior abyfso, & vnde cognosces? longior terra mensura eius, & latior mari quasi dicat quod vir iustus longus est à parte superiori, quia attingit vsque ad cœlum per contemplationem: à parte inferiori, quia attingit vsque ad abyfsum per timorem & considerationem: à parte exteriori, quis longior est terra per fructuosam operationem: à parte interiori, quia latior est mari per animi amaritudinē, & cõtritionē, vt cõiuxta Apostolum ad Eph. 3. Homo apprehendat in seipso, quæ sit latitudo, longitudo, subtilitas, & profundum. Hæc est igitur longitudo perseverantiæ. Sed de ista plenius dixi supra. Item inuenitur longitudo deliberatiua. Et ista est longitudo prudentiæ, qua. s. quis non statim prorumpit ad sua negocia faciendā, nec ad iudicia aut consilia danda, immo longus, tardus & deliberatius vult omnia & cum moderamine complere. Fructus enim & arbores, quæ breui tempore quasi subito fiunt, facilius corrumpuntur, & vt communiter parum durant, sicut patet in cucumeribus & cucurbitis, quæ valde breui tempore suum recipiunt complementum. Illa verò, quæ tarde crescunt, longo tempore viuere comprobantur. Sic verè inter actus humanos illo magis sunt commendabiles, qui longa deliberatione fiunt, quæ illi

illi, q̄ breui & subita præcipitatione crescunt. Cor. n. de sui natura mēbrum est oblongū non rotundum. Ad denotandum, qd̄ cor. i. cogitatio & rōcinationis nostra debet esse diligens, atq; longa, nō p̄ceps, volubilis & rotunda. Vnde de arca Noë dicit Gen. 6. q̄ trecentorum cubitorum fuit longitudo arce. Arca. n. per quā saluatur genus humanum, est vir sapiens, qui trecentos cubitos longitudinis habere dicitur, p̄ eo quia trecentis. i. multis modis consideratiōib. facta sua p̄uenire tenet. Deu. 2. Circuimus montē Seyr lōgo tpe. Ista est ergo longitudo deliberatiua. Itē inuenitur longitudo confederatiua. Longitudo, & durabilitas boni amoris, & charitatis. Ille. n. qui lōga habet brachia, multo plura potest amplecti, q̄ ille, qui curta. Sic verè dico, q̄ ille, qui habet longa brachia charitatis, multos & multa vno amplexu cõprehendit, & suos charitatis amplexus ad longinquos, & non solum ad proquinos extendit. Intra. n. istos longos artus iustus continet oēs. Vñ de altari vbi ignis sp̄cipit ardere, dicitur Deu. 6. & Exo. 27. quinq; cubitos debet habere in longitudine. Quinq; n. cubiti possunt significare quinq; distinctiones personarum, ad quas se dicit charitas extendere. s. amicos & inimicos diuites & egenos, familiares & peregrinos, bonos & malos, superiores & subditos. vt sic iustus figuretur in illa noua Hierlm, de qua. f. Ape. 21. dicitur, quod longitudo ciuitatis tanta erat quanta & latitudo. Itē inuenitur longitudo exuberantiua. Et ista est illa, qua nos perseveramus bonos fructus, & bona opera produciendo, & oēs p̄ beneficia procedendo, & egenos per elemosynas, & ignaros per documenta irrogando. Et sic tales figurantur in mensa propositionis, q̄ longitudo duorum cubitorum phibetur habere, quia. s. alios nutriendo, vel docendo, mensæ spirituales. i. viri misericordes & pij debent longo tempore perseverare. Exo. 57. Facies mentem habentem duos cubitos longitudinis. Omittit alia membra quia breuiter, homo debet esse lōgus & diuturnus diu sperando, & Dei misericordiam expectando, & bona æterna desiderando, & affectando, vt sic de ipso dici possit illud Psal. Vitam petijt à te, & tribuisti ei Domine longitudinem dierum in seculum & in seculum seculi.

A Loqui. Locutio. Nota, q̄ loqui accipit i bono & i malo. Est. n. locutio bona & virtuosa, & mala & vitiosa. Fuit. n. locutio inuenta ad exprimendū conceptus mentis. Quia. n. mens, quæ spiritualis existit, non potest alijs propriè declarari hinc est quod natura locutionis instituit, vt per illam cogitatio nostra possit alijs apparere. De locutione ergo bona possumus breuiter notare qd̄ est locutio diuina & humana. Et primò quidem de locutione humana dicamus, quod sicut animalia diuersimodè voci ferantur, scilicet

- Quandoq; { Alte, Quandoq; alte per prædicationem & eruditionem: q̄que basse per orationem & compūtionem: q̄que asper per correctionem & monitionem: q̄que clare per peccatorum confessionem: q̄que late per laudem & gratiarū actionem: q̄que graue seu meste per compassionem & spiritualē desolationem. Omnib. istis modis debent variari verba nostra, quia sicut dicit Act. 2. Loquebatur Apostoli varijs linguis magnalia Dei. Quia breuiter omnis nostra locutio debet esse vel ad commodum nostri vel ad laudem Dei, vel ad vtilitatem proximi ordinata. Vnde de Apostolo dicit Act. 18. Feruens spiritu loquebatur, & docebat diligenter ea, quæ sunt Iesu. Vbi aduerte, quod nos debemus quinq; genera verborum diuersimodè habere. i. quinq; bonis & virtuosis generib. locutiōnū disponere verba nostra. Loqui ergo debemus attentius per orationem, quia debemus esse feruentes sp̄s: Parentius p̄ confessionem, quia simpliciter (dicitur) loquebatur: Vtilius per instructionem, quia dicitur (Docebat) Modestius per discretionem, quia dicitur (Diligenter) In his. n. quinq; modis continetur quicquid homo bene & vtiliter potest loqui. Ista. n. sunt quinq; dentes, quos in ore tantum habet hericus, quia. s. sicut Plinium hericus quinq; habet ventres, & quinq; etiam tantum habet dentes, ista et sunt illa quinq; verba, q̄ se dicit velle loqui. Apost. 1.

Cor. 14. Volo inq̄ sensu meo quinq; verba in Ecclesia loqui. Primò ergo dico, q̄ loqui debemus attentius per orationem. Et hoc ostendit cū dicitur (Feruens spiritu) Inter oēs. n. locutiones nostras oratio dicitur fieri cum feruore sp̄s, quinimmo et sine vocis emissionē. Anna loquebat in corde suo, t̄m̄q; labia ipsius mouebant, vox penit̄ nō audiebatur. 1. Re. 1. Sicut. n. feruor, & ardor in ventre nubis causat tonitruum magnū & altū ex quo sequit̄ abundantia pluuiarū, sic verè, q̄ in ventre nubis. i. i corde hoīs est feruor deuotionis & dilectionis, tūc solet altius tonitruū. i. altior apud Deum oratio resonare, & pluuiarū. i. bñficiorum copia redundatior abundare (Feruens ergo spiritu) vnde Ro. 12. Spiritu feruentes, Dño seruientes, & 2. Pet. 1. Spiritu sancto in spiritu locuti sunt sancti Dei homines. De isto igitur genere locutionis feruentis orationis, possumus notare, q̄ habenda est triplici ratione, videlicet

- Feruor { Doloris, Qd̄ t̄m̄ est cõtra multos, q̄ in oratione Honoris, nō sunt feruentes tepētes, q̄ a ore Dño Amoris, loquuntur, corde aut alibi meditantur. Cum { Dolore, & poenitentia, Debemus. n. loqui Deo cum Honore & reuerentia, cū p̄nā & cõpunctione, dicentes Iob 10. Loquar in amaritudine animæ meæ, dicam Deo, noli me condemnare. Item loquamur Deo cum reuerentia, & subiectione. vnde Prou. 18. Cū obsecrationibus loquitur pauper. Item loquamur Deo cū amicitia, & dilectione, vt ipse dicat illud Can. 2. En dilectus meus loquitur mihi, & ego illi. Et sic nos erimus feruentes spiritu, quia scilicet in nobis erit

1. Cor. 14. Britis. n. quasi in aera loquētes. Ps. In corde & corde locuti sunt. Nō sic, quia nos debemus loqui attentius per orationem (Feruentes inquit spiritu). Secundo dico, q̄ nos debemus loqui patientius per confessionē. Et hoc dat̄ intelligi, q̄ dicit loquebat simpliciter. i. sine aliqua conditione vel adiectione, qua. s. in confessione debet esse locutio nuda, simplex, aperta, nō cõditionata, nec aliquib. additionib. inuoluta. Ita q̄ consistit possit dici illud Io. 16. Ecce nunc palam loqueris, & prouerbum nullum dicis. Talis. n. locutio solet Dæmonia fugare, Dico dæmonia fugare, quia sicut vitia dissipare, sicut Plinium lupus timer, q̄ duo Dominum placare, lapides inuicē collidunt, sic verè diabolus solet timere & fugere, quando videt duos lapides. i. duas personas. s. peccatorem, & confessorem inuicem fabulari. Osee 13. Loquēte Effraim horror inuastit Israel. Effraim. n. i. p̄ d̄re in confessione loquente, solet Israel. i. diabolus, qui rōne subtilis intelligit dicitur Israel. i. Deū vidēs (qua. s. ipse oē sublimē videt) horrere, fugere, & timere. Item ista locutio solet vitia dissipare, quia sicut spiritum hominis ieiuni occidit serpentem, sic per locutionem confessionis, quæ ab ore nostro procedit, serpentem. i. peccatum in corde nostro serpit occidimus, destruis, & necamus. Ezec. 24. Locutus sum ad populum mane, & mortua est vxor mea vespere. Vxor enim nostra est culpa, quæ vespere. i. in occulto moritur, quando mane id est clare & lucide homo per confessionem loquitur. Item ista locutio Deum solet placare. Prouer. 16. Voluntas Regis labia iusta. qui recta loquitur, dirigitur. Et nota, quod talis locutio debet esse scilicet

Vera sine falsitate, Quia verè locutio cõfessionis debet carere falsitate. Eph. 4. Loqui. Nuda sine obscuritate, mini veritatem vnusquisque cum Discreta sine fatuitate, proximo suo. i. cū sacerdote. Item Recta sine veritate, dēt carere tarditate. Esa. 22. Lingua balborum velociter loquetur. Item debet carere obscuritate, vt dicat quilibet illud Io. 18. Ego palam locutus sum mundo. Quamuis de multis possit dici illud Mar. 4. Sine parabolis nihil loquebatur. Item debet carere fatuitate, qua. s. hō dēt ibi loqui prudenter, & maturè. Eccl. 5. ne temere quid loquaris. Et est multum debet cauere. i. præuidere, & cantus esse, q̄ h̄at discretum, & prouidum cōfessore, iuxta illud Prou. 23. In auribus insipientium ne loquaris. Item debet carere veritate, & duplicitate, vt de eo possit dici illud Mar. 7. Solutum est vinculum linguæ eius, & loquebatur rectè. Quamuis de multis possit dici hodie illud Nez. 13. Filij eorum pro media parte loquebantur azotice, & nesciebāt loqui Iudaice. Iuda interpretat̄ cõfessio. Quia verè multi sūt, q̄ nesciunt loqui Iudaice. i. qui nesciunt loqui vel dicere illa, q̄ ad confessionem dñi pertinere. Nō sic ergo charissimi, sed Diction. Berchorij. Paris ij. Dd 4. loqua-

D loquamur patenti per confessionē. Tertio dico q loquē dū est vilis in instructionē, q onditur cū dī. Docebat. Inter oīa. n. q̄ exēit ab ore nostro, illud, q̄ pximo est magis vile, est instructio & doctrina, q̄ ista docet, dat dulcē monitionem, arcem correctionē, benignā cōsolationem auferā cōminationem. Et de hoc dicit Apost. ad Titu. 2. Loquere, quæ decet sanā doctrinā. Locutio. n. doctoris ver p̄dicatoris dēt esse sicut locutio tonitruū seu tubæ, q̄ nunc altē, nunc basse, nunc collateraliter, nūc vī anfractuōsē loqui. Quia. s. p̄dicator debet loqui altē de Paradiso, basse de inferno, lateraliter de mundo, anfractuōsē, iā. s. terribiliter corrigendo, iā delectabilr consolādo. Apo. 4. Vox prima, q̄ audiui, tanquā tubæ loquētis mecū. Vt sic possint dicere auditores illud Lu. 24. Nōne cor nostrū ardens erat in nobis cū loqueret̄ & aperiret nobis scripturas? Aduerte tñ, q̄ multi sunt hodie doctores & p̄dicatores similes auctibus, q̄ qñ sunt ī nemorib. sicut aues loquuntur, qñ verō capiuntur, & inter hoīes in caueis ponuntur, tunc propriā loquelam dimitunt, & sicut homines verba fingūt. Sic verē multi sunt religiosi. i. suis filius, & nemorib. i. in suis claustris, & conuentib. cum alijs auib. i. cū alijs viris spiritualib. existentes. Loquunt̄ propriē sicut aues. i. sp̄ualiter & deuote. Mira. n. loquuntur in suis sermonib. & p̄dicatorib. contra mundum & mundanos, ita q̄ de eis p̄rdici illud Io. 7. Nunquā sic locutus est hō. Sed verē si accidat q̄ de silua. i. de claustrō assumantur, & q̄ in cauea alicuius i. in hospitiō alicuius p̄lati. vel Principis constituantur, famul incipiūt loqui, vt hoīes, q̄. fillis, quos oī die audiunt. f. adulatorib. & detractorib. conformant facilius verba sua. Mar. 16. Linguis loquuntur nouis. Non sic ergo, sed loquamur vilis per instructionē (Docebat inquit) Exemplo Thobias, qui sicut Tho. r. dī, filium suum timere Deum docuit, & abstinere ab oī p̄tō. Quarto dico, q̄ nos debemus loq̄ modestius per discretionem (Diligenter inquit.) Quia. s. cū diligenter studio & deliberatione debem⁹ loq̄, vt. f. sciamus qd, qd, qd, cui, quare, corā quo nos loquimur, vt sic nos possimus dicere illud 1. Cor. 2. Sapientiam loquimur inter perfectos. & Ecclē. 5. Ne temere quid loquaris, neque sis velox ad proferendum sermonem Diligenter inquit. 2. Para. 29. Cum diligenter cuncta facito. Quinto dico, quod nos debemus loqui diuini, seu c̄lestis per deuotionem. Ea inquit, quæ sunt Iesu, quia. In nos debemus loqui ea, quæ pertinet ad Dei verba. s. sancta, honesta, pudica, & ea, quæ ad Dei laudem & gratiarum actionem ordinantur, sicut de Apostolis dī Act. 2. quod loquebantur varijs linguis magna laude Dei. & Theffa. 2. Ita loquimur, non quasi hominib. placentes, sed Deo q. p. b. b. corda nostra. Ea ergo, q̄ sunt Iesu loquamur, vt sic reddamus ea, quæ sunt Cæsaris Cæsari, quæ sunt Dei Deo. Et sic ergo patet, q̄ quinq; modis possumus bene loqui. Sed p̄ certo multi sunt hodie contrariæ conditionis, qui in malis locutionibus & nō in bonis occupantur. Vnde sicut videmus q̄ folia arborum variantur, quia quædam sunt plana, quædam aspera, quædam fetentia, quædam aliorum tendentia, & sic de alijs. Sic verē verba malorū, q̄ folijs æq̄ parant̄, sunt qñq; Adulationis plana, Sicut. n. dī Io. 3. Qui de terra detractionem aspera, ra est, de terra loquit̄. Et Blasphemiam horrida, iō q̄ mali de mūdo sunt Duplicitem diuisa, iō de mūdo loquit̄. Vñ nota, q̄ mali male loquuntur. Iactantiam elate. ta, q̄ mali male loquuntur.

F Blandimentum adulationis, q̄ dico ergo, qd̄ ma Rodimentum diffamationis, līsolent loqui adulationem ostentationis, toriē. vnde Hier. 9. Sa Inramentum diffamationis. gitta vulnerās & lingua eorum, dolum locuta est. In ore suo pacem cum amico suo loquitur, & occulte ponit ei insidias. Prou. 28. dī, qd̄ hō qui blandis fctisq; sermonib. loquitur amico suo, rete expādit pedib. eius. Item loquitur diffamatoriē. Vnde in Psa. Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus filios matris tuæ ponebas scandalum. Item loquitur ostentatoriē. Vnde de illo cornu modico orto inter alia cornua (per quod intelligitur Antichristus) dicitur Dā. 7. qd̄ habebat os loquens grandia. Grandia. n. loquuntur se iactando, alijs cōminādo, opera sua magnificando, mendacia sustinendo Hier. 9. Docuerunt linguam suam loqui mendacium, vñ iniquē agerent, laborauerunt. Disperdat ergo Dñs labia doctōra, & linguam magniloquam. Item blasphematoriē loquitur. Da-

niel 11. Aduersus Deum deorum loquetur magnifica. Oēs. n. itti, q̄ solent habere malas locutiones, vel q̄ male in ore for mant verba, prouenit propter superfluitatem humoris, ne uos, q̄ vadunt ad linguā, vel nimis extendentis, vel nimis retrahentis. Et inde est, qd̄ quidam loquuntur nimis cito, quidā nimis tarde, quidam nimis rauce, quidam nimis aspere, quidā nimis alte, quidam nimis basse. Sic verē loquendo spiritualiter, humor in corde interius abundās, i. mala affectio vel intentio est cā, quare moraliter contingit hominem exterius male loqui. Sicut. n. dī Mat. 12. Ex abundantia cordis os loquitur. Et inde est, qd̄ qm̄ interiora sunt male disposita hōc mali qñq; loquuntur nimis cito per stultiloquium. Ioan. 16. Quæcūq; audierit, loquetur. Qñq; nimis tarde, sicut illi, qui verecundantur vitia cōfiteri. Hier. 1. Nescio loq̄, quia puer ego sum. Qñque nimis aspere, & isti sunt, qui nesciunt alicui vnum amabilem verbum dicere, sicut sunt inuidi, de quibus dī Gen. 37. Non poterant ei quicquam pacificē loqui. Qñq; loquunt̄ nimis alte, sicut illi, qui nō cessant iactare, & dilatare facta sua, & illi, q̄ nesciūt loqui nisi de pompis & honorib. huius mundi Esa. 28. In loquela labij, & lingua alta loquet̄ ad populū. Item aliq̄ loquunt̄ nimis basse, & isti sunt illi, qui non possunt aliquid loqui, vel dicere nisi de reb. inferiorib. & terrenis, sicut sunt auari, quia sicut dī Io. 3. Qui de terra est, de terra loquit̄. Et 1. Ioan. 4. Ipsi de mundo sunt, iō de mundo loquuntur. Vnde de talib. dī Esa. 29. Humiliaberis, & de terra loqueris, & de humo audiet eloquiū tuū, & erit quasi Phitonis de terra vox tua, & de humo eloquiū tuum mustabit. Et sic igit̄ patet, quō mali diuersimodē male loquunt̄. Ista est igit̄ locutio humana tanquā mala. ¶ Sed ad huc dico, quod est quedam locutio diuina. Et ista est illa, quæ Deus loquitur, & quæ nobis notificat voluntatem suam. Et nota, quod Deus solet quadrupliciter nobis loqui, videlicet Occulte per inspirationem, Ista. n. sunt quatuor genera Aperte per tribulationem, nera verborum, quibus Litteraliter per legislationem, nobis Deus solet vora Personaliter per prædicationem. sua notificare, videlicet per nutum inducendo, per virgā ostendendo, per literā scribendo, per verbum prædicando. Loquitur ergo nobis Deus per nutum occultæ inspirationis. Osæ 2. Ducā eā in solitudinem, & loquar ad cor eius. Sicut. n. dī Heb. 1. In prophetiā, multisq; modis olim Deus loquens patribus in Prophetis, nouissimē verō nobis locutus est in filio suo. Item loquitur cum virgā asperg tribulationis. Esa. 42. Tacui semper & silui, patiens fui, tanquam parturiens loquar, & abforbebo simul. Item loquitur Deus per literam scripturæ & lectionis. Psa. Deus deorum Dominus locutus est, & vocauit terram. & Luca 1. Sicut locutus est, per os sanctorum. In litera autem sacra scripturæ Deus tot nobis loquitur verba, quot ibi bona sunt documenta. Item loquitur Deus per verbum suæ personalis prædicationis. Et sic locutus est nobis Christus personaliter incarnatus, dicens. Numer. 12. Ore ad os loquor ei. Quia sicut dicitur Exod. 33. Dominus loquebatur Moysi facie ad faciem, sicut solet homo loqui cum proximo suo. Hæc igitur de locutione tam diuina, quam humana sufficiant gratia breuitatis vide supra de Lingua, & de dicere.

Lorica. Cum lorica sit vestis seu armatura ferrea, anulis cōcatenatis facta, & ad defensionem hoīs ordinata, videtur moraliter loquendo, quod cum omnis virtus ordinata sit ad animę tutamentum contra pugnas & impetus vitiōrum, quod vnaquæque virtus potest lorica nomine designari. Nam sicut armatus lorica, est Audacior ad inuadendum, Sic verē illi, qui armati sunt lorica virtutū, Stabiliior ad resistendum, ti sunt lorici virtutū, Securior ad perseverandum. & potissimē lorica fidei & iustitiæ. Ista. n. sunt duæ virtutes, quæ lorici potissimē cōparantur. Quia re vera illi, qui feruore fidei & Zelo iustitiæ sunt armati, non timent hominem quin quando necesse est, malos inuadant & puniant, & quin aduersarijs & iniquis obuiant fortiter & repugnent. Vñ de isto Indice Principe & Prælato dī Esa. 59. Iustitia eius confirmauit eum inductus est iustitia vt lorica, & galea salutis in capite eius. Inductus est vestimentis vltionis, & operatus est quasi pallio zeli ad vindictā, & retributionem hostibus suis. De hoīe est imbutus fide dī Theff. 5. Nos inquit, qui diei sumus, sobrijs sumus, induiti

induti lorica fidei & charitatis, & Galea spem salutis. Et bene tā fides, q̄ iustitia dī lorica, quia re vera istæ multīs anulis i. multis alijs virtutib. sunt concatenatæ & multis adimniculis cōpilatæ. Fides. n. cōponitur ex multis articulis. Iustitia verō ex multis constat cōsiderationib. p̄bationib. & adminiculis. Talib. ergo lorici debent fideles, & maximē Principes esse armati, & contra infidelitatē & iniustitiā cōmuniti. Iuxta illud Hie. 46. Præparate scūtū & clypeum, & p̄cedite ad bellū, state in galeis, polite lanceas, induite uos lorici. ¶ Et nota si vis, quod in scriptura seu reperitur

Lorice } Igneæ, Lorica igneas habent viri charitati-
} Ferreæ, ui, quia. f. feruent spū, & charitate &
} Aureæ, zelo fidei, & iustitiæ. Apo. 9. Qui sede-
} Aereæ, bant super equos, habebant loricas

Igneas & hyacinthinas Lorica ferreas habent viri vindicatorij, seu criminōs puniunt, & executiui, quia. f. more ferri duri sunt, & criminōs vulnerant, atq; scindunt. Apo. 9. Habebant loricas sicut lorica ferreas. Lorica aureas habent viri eruditij, q̄. f. iustitiā vt aurū fulgent, & alios illuminant, inter aliosq; resplendent. vñ r. Mac. 6. de nobili ciuitate Elimaida dī, q̄ illic erant velamina aurea, & lorica, & scuta, q̄ reliquerat. Alexander. Lorica verō aereas, seu æthereas hēnt cōtrēplatiū, quia. f. sursum in æthere cum Deo cōuersantur mentaliter, & lorici c̄lestib. i. virtutib. se armant, & muniūt spiritualiter. Mac. 5. Contigit (inquit) videri per aera equites discurrentes aureas, solas habentes. Sequitur. Et aureorum armorum splendor omnifq; generis loricarum. Igitur charissimij, talib. lorici nos inuadunt, & lorica. Saul & Goliath dimittamus. Lorica. n. Goliath erat ordinata ad filios Israel inuadendum. Lorica verō Saul non fuit sufficiens ad eos defendendum. Prima. n. lorica fuit superbiæ & crudelitatis qui bus. f. sp̄ impugnantur hoīes innocentes. Secunda verō lorica fuit auaritiæ, & cupiditatis, seu tp̄alis substantiæ atq; facultatis, quibus. f. armati nō bene se iuuant cōtra eos oppugnātes, sicut. f. apparuit de Dauid 1. Reg. 17. qui armatus lorica Saul nō potuit sic incedere, nec vincere Goliā quousq; Saul lorica & arma dimisit. Quia re vera, qui lorica bonorū terrenorum armantur, nunquam contra Goliath bene pugnat, imō si ipsa non dimiserit, ab ipso facilius superantur. Lorica ergo virtutum induamur, & lorica terrenorum, & criminum dimittamus. Iuxta illud Eph. 6. State succincti liberos vestros in veritate, & induiti lorica iustitiæ. Et si vis, compa ra peccatores illis, qui equitabant locustas. Apo. 9. qui habebant lorica igneas, sulphureas, & hyacinthinas. i. peccatū auaritiæ, quod est igneam luxuriæ, quod est sulphureum, superbiæ, quod est hyacinthinum seu aerium. Talib. n. lorici peccatores armantur, vt contra hostes ferocius prælientur. 1. Mach. 6. Vidit Eleazar vnam de bestijs loricatam. Sic igitur patet, quomodo lorica sumitur in scriptura.

Lorum. Nota, q̄ lorum nihil aliud est quam illa freni corrigia, quæ manu tenetur, & per quā equus ducitur, & regitur, & arcetur, & ne vbi vult incedat, sed ubi in seffor voluerit, retinetur. Et sic dico, quod lorum significat Vigorem correctionis, Ista enim frenata Rigorem iurisdictionis, tur hō ne currat in vitia his Decorem moderantiæ seu rationis. rat in vitia his retinetur subditus ne defluat ad inania, his inuitus etiam cohibetur quis ne sua compleat fatua placita, & his constringitur, & arcetur vt Dei & prælati faciat opera vel mandata. Ecclesiast. 33. Iugum & lorum curant collum durum, & feruunt inclinant operationes assidua. Vide de freno, iugo, & Vinculo.

Loth. Nota, q̄ Loth, qui interpretatur declinans, seu vacans seu vincitū aut conclusus, & qui fuit nepos Abraham, & inter Sodomitæ pessimos fuit bonus, & tandem ab Angelis quos hospitiō receperat credens esse hoīes, à periculo eductus, & in monte saluatus, pōt significare quoslibet viros iustos, & maximē bonos & simplices laicos, hospita les q̄ declinat à vitijs & scelerib. vacat bonis actib. & operib. vincunt amoris vinculis & fcederib. & concluduntur diuini mandatis, atq; legib. & boni sunt etiam si sint cum iniquis & infidelib. Et ideo isti ab Angelis, quos hospitiō per deuotionem recipiunt, liberātur, à tormentis & verberibus, & à malignorum incendijs, & cineribus, & in Paradiso mote saluantur, & in gternijs p̄mij, & honorib. collocantur. Ge-

ne. 19. Ascendit Loth de Segor, & māsit in mote &c. Et si vis in malo significato dic, q̄ Loth est p̄tōr q̄ Abraham. i. Deum & eius societate deserit, & abnegat, inter Sodomitæ. i. inter p̄tōres manet, & habitat, à Dei mandatis fugit, & declinat malis operib. intendit, & vacat, malis morib. & consuetudinib. vincitur, & in ipsis se alligat, & finaliter concluditur in inferno, vbi perpetuō gemit, & suspirat, & vxorem suam. f. animam perdit dum voluntati diuinæ non obtemperat. Vñ Lu. 17. dicitur, quod in diebus Loth edebant, & bibebant, & emebant, & vendebant, plantabant, & edificabant, & pluit Deus ignem, & sulphur de celo, & omnes perdidit. Omitto. Vide historiam Gen. 19. & applica.

Lucerna. Nota, q̄ lucerna nihil aliud est propriē loquēdo. quàm artificialis quædam vel materialis lampas, luminarium vel candelā ad illuminandum domum in solis, & lucis absentia. Vnde lux est sicut genus, lucerna uerō sicut species. Et potest significare in scriptura in bono & in malo. In bono enim signat Claritatem bonorum exemplorum, Bonitatem virorum perfectorum, Sanctitatem diuinorum mandatorum. Ista. n. principaliter significantur per lucernam, videlicet fulgor exemplorum splendor mandatorum, vigor perfectorū. Fulgor dico bonorum exemplorum. i. bonorum operum & mandatorum. 2. Mach. 1. Accendimus lucernas, & proposuimus panes Quot. n. alijs bona exēpla damus, & quot eis bona opera ostendimus, tot lucernis spiritualibus ipsos illuminamus. Ideo dicitur Luc. 12. Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris. Super quo dicit Greg. in Homel. Lucernas quippe ardentes in manib. tenemus, dū per bona opera proximis lucis exempla monstramus. Et sic poterimus figurari in illo candelabro tabernaculi, quod seprem lapades, seu lucernas habebat, quas oliuarū oleū, quotidie nutrebat, vt scribit Exo. 27. & 37. & Len. 24. Quia verē septem lucernæ. i. septem Spiritus sancti dona debent in nobis lucere, q̄ in nobis debent oleum pietatis & gratiæ enutrire. Sed de hoc vide bene supra de candelabro. §. 2. vñ Exo. 25. dī. Facies lucernas septem, & pones eas sup candelabrum. ¶ Item per lucernam intelligitur splendor diuinæ scripturæ & mandatorum. Sicut. n. per lucernam apparent, & notificantur latebræ & occulta, ita q̄ de nocte necesse sunt lucernæ vt hō videat quid faciat, vel quo vadat, sic verē charissimij, per lucernam diuinæ legis ostenduntur, & notificantur occulta & secreta diuinæ voluntatis, ita q̄ per istā iāstruimur, & docemur quo ire, vel quid agere teneamur Psa. Lucerna pedib. meis verbū tuum, & lumen semitis meis. Quia sicut dī Prou. 6. Mādatum lucerna est, & lex, & lux, & via vitæ, increpatio disciplinæ. Vide auctoritatem istam expositam & diuifam supra de lege. Hoc solum nota, qd̄ sicut ille, qui habet lucernam, si ponit ea retro se per eam non illuminatur, sic verē multi sunt hodie, qui habent & tenent lucernam legis Dei & scripturæ, verum quia ipsam non habent præ oculis, sed ipsam potius retroponūt, hinc est q̄ per eam non illuminent, & ad bona opera nō diriguntur, sicut de multis malis theologis apparet, qui habent sciam non opera. Mat. 6. Lucerna cordis tui est oculus tuus. i. intellectus. Et sequitur. Si oculus tuus nequā fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit. Lucerna ergo significat splendorem scripturæ & mādatōrum. Item lucerna signat decorem iustorum & perfectorum. In domo. n. Ecclesiæ nulla pulchrior lucerna, quam vir iustus. Vnde de beato Ioanne dicitur Io. 5. Ille erat lucerna ardens, & lucens. Vbi ostenditur, q̄ qui vult esse lucerna aliorū, debet esse loquendo mora fr. firmitatis vigore fundatus, (ille inquit erat) Veritatis splendore ditatus (Lucerna inq; Charitatis feruore trematus (Ardēs inq; Honestatis fulgore dotatus (Lucens inquit) Hō. n. perfectus debet diu manere per firmitatem, sp̄ splendore, per honestatem, semp̄ ardere p̄ charitatē, semp̄ lucere per veritatem. ¶ Dico primō, q̄ uir perfectus debet esse fundatus firmitatis vigore, q̄ ostenditur cum dī. Illa. n. verba. sum, es, est, erat & erit significant realem existentiam firmitatem & perseverantiā in bono constantiam & stabilitatem. Vt sic sit homo etiam sicut illa lucerna inextinguibilis facta de lapide asbesto, de qua loquitur August. sicut supra ponitur de candelabro, vel sicut illa alia

alia lucerna, de qua dicit Geruasius in libro de mirabilibus mundi. Dicitur enim ibidem, quod contra civitatem Gracianopolim in Prioratu Sancti Michaelis de camilla, est refectorium, in quo est fenestra, & ibi lucerna exposita, quae nulla vi veterum extinguitur, sed ibi contra omnem vim ventorum usque ad consumptionem inextinguibilis perseverat. Si vero foris domum vel intra aliquantulum trahit, statim vento modico extinguitur, & finit. Talis proculdubio lucerna est vir iustus, quia re vera in refectorio Ecclesiae militantis debet inextinguibilis permanere. Tanta enim in ipso debet esse virtus perseverantiae & constantiae, quae nulla vi ventorum, i. nullo impetu tentationum vel tribulationum debet lucem gratiae amittere, sed ibi inextinguibiliter habitare. Vnde Prou. 1. Non extinguetur in nocte lucerna eius. Nox enim tribulationem signat. Vnde Io. Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem. Quia de multis hodie potest dici illud Io. 1. Non erat ille lux. Sed de ista desistentia, vel essentia vide supra de Essentia. Iustus igitur debet esse fundatus firmitatis vigore (Ille inquit erat) Sed dicitur, quod iustus debet esse ditatus veritatis splendore, quod ostendit in vocabulo lucerna. Lucerna enim & se & alia quae in domo sunt, manifestat. Sic homo verax, & se & omnia, quae sunt alijs necessaria ostendit & indicat. Verus enim homo est simplicissimus ostentus. Nescit enim fingere quod non est, imò ostendit quod est. Vnde de civitate noua Hieronymus. de Ecclesia dicit Apoc. 21. Lucerna eius est agnus. Vir enim verax significat, in agno, quod est animal simplex & innocens, quod nescit aliquam malitiam palliare. Item verus homo est aliorum illuminarius, & ad bona corporalia directus. Vnde Luc. 8. dicitur. Nemo accendit lucernam, & operit eam, sed supra candelabrum ponit, ut intrantes lumen videant. Vir ergo perfectus debet esse ditatus veritatis splendore. (Lucerna inquit) Tertio dico, quod vir iustus debet esse crematus charitatis fervore, quod ostendit in verbo ardens. Ardor enim signat inflammationem charitatis, sicut supra ostendit de ardere. Quia. I. viri iusti spiritus sunt ardentes, & inflammati per charitatem. Exo. 28. Ardeat lucerna semper in tabernaculo. Quarto dico, quod vir iustus debet esse ditatus honestatis fulgore. (Lucerna inquit) Honestas enim inter virtutes ceteras magis lucet. Ita enim ad modum rei lucens exterior plus apparet. Mat. 5. luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona. Vir enim iustus debet in se lucere per virtutem, & alijs per honestatem lucere. Quia sicut dicitur Mat. 5. Lucerna non debet poni sub modijs, sed super candelabrum, & luceat omnibus, qui in domo sunt. Quod tamen est contra hypocritas, qui similes sunt noctilucis, quae de nocte videtur lucere propter defectum luminis clarioris. Sic & sicut supra de fulgore. Si miles etiam limacibus, quarum vestigia quamvis sunt immunda, aliquantulum tamen relucunt. Quia vestigium. i. opera hypocritarum quamvis in veritate sunt foetida & immunda ratione tamen facta honestatis virtutis, & lucida hominibus apparere. unde Iob 41. Post eum lucebit femita. Isti ergo falsi, & non vere lucet, similes lignis putridis vel galeis quorundam piscium, quae de nocte videtur lucere & splendere, de die autem non. Quia. i. tales in nocte praesentis vitae videntur per honestatem fulgere, quando. i. obscuritas ignorantiae dominatur, in die tamen. i. in claritate verae notitiae, quae post mortem fulgebit tunc lux talium non apparebit, imò splendor suae hypocritae totaliter disparebit. Quia isti sunt sicut illa lucerna, de qua dicitur 1. Reg. 3. quam non poterat videre Heli, donec extingueretur, quia nos qui ad modum Heli sumus cecutientes per errorum obscuritatem non videmus quales sunt tales lucernae quousque sunt extincti per mortis aduersitatem. Quia sicut dicitur Prouer. 24. Lucerna impiorum extinguetur. & Apoc. 18. Lux lucernae non lucebit. De talibus ergo lignis putridis dicit Iob 41. Aestimabit lignum putridum. Et bene tales dicuntur, quia. i. quamvis res quandoque splendeat, rubiginem tamen facilliter contrahit. Non sic ergo, sed simus lucentes veraciter, & non ficti, ut simus de illis luminaribus, de quibus dicitur Gen. 1. Fiant luminaria in firmamento caeli, ut luceant super terram. Et sic ergo poterimus esse per Veritatem fulgentes, Firmitatem manentes, Honestatem lucentes, Claritatem ardentes. Et ita erimus spirituales lucernae, ad illuminationem hominum ordinatae. Et ita patet, quod lucerna accipitur in bono. Sed adhuc dico, quod lucerna potest accipi in malo. Et sic signat mundi prosperitatem, & hypocritis

falstatem. Dico mundi prosperitatem, quia sicut lucerna non est durabilis, sed defectibilis, sic nec prosperitas. Vnde illud dicitur Prou. 14. Lucerna impiorum extinguitur. Item designat hypocritis falstatem. Sicut enim lucerna alios illuminando seipsam consumit, & sic dum alijs proficit, sibi nocet, sic hypocrita alios illuminat per doctrinam, & seipsum consumit per malam vitam. Et dum alijs per doctrinam & bona opera proficit, in seipso per malam vitam deficit. Hic. 25. Perdam ex eis lucem lucernae. & Prou. 21. Lucerna impiorum peccatum sufficit. Vide infra de luce & de lumine & similibus.

LUCRUM. Nota, quod lucrum signat omnes acquisitiones emolumentorum. Et sumitur in bono & in malo, quia scilicet in scriptura reperitur

Lucrum { Laudabile, quod debes querere,
Dannabile, quod debes fugere,
Horribile, quod debes timere,
Mirabile, pro quo debes currere.

Primum lucrum est perfectorum, qui lucrantur spiritualia, secundum lucrum est peccatorum, qui lucrantur temporalia, Tertium lucrum est damnatorum, qui lucrantur in infernalibus, Quartum verò lucrum est beatorum, qui lucrantur aeternalia.

Primo dico, quod est lucrum laudabile per quod acquiruntur spiritualia, seu virtualia. Iusti enim quorum cura tendit ad hoc lucrum, sunt sicut prudens mercator, qui dat res grossas pro preciosis & caris, ut potest pannos pro auro, animalia pro argento. Si isti dant temporalia & etiam vitam & corporalia ut lucrantur preciosis spiritualibus. Figurati in bono seruo, cui commissa sunt quinque talenta, & alia quinque, super lucrum est Mat. 25. Et idem supra multa exiit constituitur. Quia re vera qui cum quinque sensibus sibi commissis lucratur alia quam quinque talenta. i. virtutes quinque sensibus respondentes. i. Discretionem quantum ad usum, Deuotionem quantum ad auditum, Contemplationem quantum ad odoratum, Compassionem quantum ad tactum, Subiectionem quantum ad incessum.

Merebitur commendari, & donis, & lucris amplioribus in gloria cumulari. Vnde de spirituali lucro dici potest illud Sap. 15. Aestimauerunt lucrum esse vitam nostram, & conuersationem vitam compositam ad lucrum. Et re vera nos sumus in vita hac sicut in nundinis, ubi sine cesse habemus lucrari si in caelo non lumus ditari. Lucrum ergo auras, ipsas convertendo. i. Corin. 9. Omnium me seruum feci, ut plures lucrifacerem. & Mat. 18. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Virtutes ipsas acquirendo. Iac. 4. Mercabimur, & lucrificiemus Dominum, ipse sum diligendo, & ei credendo. Phi. 3. Omnia arbitror ut stercorea, si Christum lucrifaciam. Igitur dico, quod est unum lucrum quod est laudabile, per quod acquiruntur spiritualia. Secundo dico, quod est unum lucrum, quod est dannabile, per quod acquiruntur temporalia. Et hoc per certo est lucrum auarorum quod quanto plura lucratur tanto magis lucrari uolunt. Et sic dico, quod est lucrum symoniacum, uendit iustitiam, rapinam & uolentiam, falsam mercaturam & fraudulentiam. Ista enim sunt lucra mala, quae scilicet a perfectis repudiantur. unde Paulus dicit Philip. 3. Quae enim mihi fuerunt lucra praeter Christum, arbitratus sum detrimenta. Et simplicibus interdicitur, & maxime ecclesiasticis. unde 1. Tim. 3. dicitur, quod diaconos oportet esse pudicos, non bilingues, non multo uino deditos, non turpe lucrum sectantes. Et propter illa peccata perpetua introducuntur. unde Mat. 16. Quid prodest homini si uniuersum mundum lucratur, animam uero suam detrimentum patiat? Et nota, quod talia lucra sunt contemnenda

Propter { Fraudulentiam ministerium, quod committitur,
Auaritiam desiderium, quod multiplicatur,
Pestilentiam uituperium, quod sine paratur.

Concomitatur enim talia lucra fraudulentiae ministerium, quod si uix sit magnum lucrum sine fraude & deceptione alterius. unde Aug. super illud Psalm. Ne tradas me Domine a desiderio meo peccatori, dicit sic. Desiderio inquit tuo locum facis diabolo. Ecce diabolus propositus merces. Lucrum habere non poteris, quia lucrum non habebis, nisi fraudem feceris, si uero fraudem feceris, capieris. Item multiplicatur per tale lucrum avaritiae desiderium. unde dicit Aug. in quodam sermone. Quomodo inquit diuitiae sunt, quibus crescentibus crescit inopia amatoribus suis, & si sunt ampliores, non tamen afferunt satietatem,

ratem, sed inflammant cupiditate? Diuitem tu putas, quod minus egerit, minus egerit si minus haberet. Nam uides quod cum habere parum potest, paruis lucris fuisse letatos. Sequitur. Credeis eos fuisse satios? falsum est. Nam maior pecunia fauces auaritia non claudit, sed extendit, non irrigat sed accendit, non poculum respiciunt, quia fluitum sitit. hanc Aug. Item multiplicatur per tale lucrum pestilentiae uituperium. i. dannum poenae aeternae, quod uenit in fine occasione turpis lucri. De quo Aug. super illud Psalm. Rapina nolite concupiscere. dicit sic. O lucra damnosa. Inuenis pecuniam perdis iustitiam, quid rapias uides, a quo rapiaris non uides, & Aug. in sermone dicit, quod nemo habet iniuictum lucrum sine iusto damno. Patet ergo, quod est unum lucrum, quod est dannabile. Tertio dico, quod est unum lucrum, quod est terribile per quod acquiruntur infernalibus. De quo Mat. 8. Quid prodest homini si lucratur uniuersum mundum, animam uero suam detrimentum faciat? detrimentum. i. poenae aeternae. Applica illud, quod immediate praecedit. O lucra dannosa &c. Quarto dico, quod est unum lucrum, quod est mirabile, per quod acquiruntur aeternalia. gloria Paradisi. De quo Phil. 1. dicit Apostolus. Mihi uiuere Christus est, & mori lucrum. Vnde de lucro vitae aeternae dicit Aug. super illud Psalm. 33. Inquiretes Dominum non minuentur ois bono. Cum diligimus Dominum, omnia in ipso reperimus. Vnus est, qui inquitur, sed in quo omnia continentur. O lucrum mirabile, quod comparandum singulare. Cur nos per diuersa fatigamus? ad Christum, ut ueniamus festinemus, post quem cuncta bona ultra non queres, sed tenemus. Aduerte tamen, quod lucrum seu commodum gloriae Paradisi nunquam malis conceditur, nec fraudulentis, nec infidelibus erogatur. Prouer. 22. Non inueniet fraudulentus lucrum. Patet igitur quomodo quadruplex inuenitur lucrum. Vide ubi diuitiae & ubi habere, abundare, & acquirere, & ubi auaritia.

LUCUS. Lucus idem est, quod nemus paruum, & altum, qualia circa nobilium praedia solent esse, dicitur. i. per antiphrasim & per contrarium ad lucendo, eo. i. quod non sit ut ceter locus clarus, sed potius umbriferus & tenebrosus. Aduerte autem, quod Deus ualde repudiatur tales lucos per uisum gentium quod tunc erat, quod in locis amenis tales lucos plantabant, & in ipsis sua delubra idolis sacrificabant & ipsos lucos suis demonijs consecrabant. Deus ergo uolens cultum idolorum de Iere, & ritum gentilium abolere, iuxta altare suum lucum plantari prohibuit, & lucos consecratos demonijs (qui & umbraculo ipsorum erant) & sacrificijs, atque tepidibus, succidi uoluit, & subuertit, sicut patet Deuter. 16. ubi dicitur. Non plantabis lucum, aut oem arborem iuxta altare Domini Dei tui. Et de idolatris praecipitur populo Israelitico. Exod. 24. Aras (ingit) eorum destrue, & confringe statuas lucosque, eorum succide, & Deute. 6. Aras eorum subuertite, statuas confringite, lucos eorum succidite, & sculptilia coburnite. Et inde est quod Gedeon commendatur, qui lucum Baal succidit. Iudic. 6. Achab uero reprehenditur, qui lucum Baal edificauit. Igitur dico, quod plures potest intelligi ois umbra, vel obscuritas ois error vel fallacitas: omnis excusatio, vel colendi alius uoluntas, & oportunitas. Per altare autem Dei intelligitur Christi fides, vel cultus patriae, status clericorum, vel Ecclesiae, secretum cordis vel conscientiae. Per tepla seu altaria demoniorum potest intelligi ipsorum cultus & idolatria, malorum status & continentia, cor peccatoris & conscientia. Deus igitur praecipit circa altare suum lucum non plantari, quia reuera ab altari fidei Deus uult omnem umbram & omnem haereseum & errorem amoueri, & ibi oem ueritatem & claritatem perpetuo reperiri. Vnde de Iosia dicitur 2. Paral. 34. quod ipse mandauit Iudam & Hierusalem ab excelsis & lucis, simulacrisque, & sculptilibus. In fide enim Christi nihil est umbriferum, aut tenebrosum, nihil fictum seu sculptile, sed totum solidum, atque firmum, demones uero circa altare suum lucum diligunt, quia circa cultus suos fisiones, & errores plurimos esse uolunt, & iniquitates suas ab oculis, inuentum, ne forsitan refugiat, obtenebrant & abscondunt. unde 3. Regum 16. & 4. Reg. 13. dicitur. In templo Baal, quod edificauerat Achab in Samaria plantauit lucum. Deus etiam de templo & altari suo (quod est Ecclesia, seu ecclesiasticorum status) uult quod omnis lucus. i. omnis umbra, obscuritas, & tenebrositas hypocritis, & palliationis, ignorantiae & excusationis, inhonestae appetitae, & male conuersationis amoueat, & quod splendor uirtutis & iustitiae, fulgor sapientiae

& ueritatis, de cor apparentis & honestatis custodiat. Vnde de Afa Rege Iuda. i. de Christo dicit illud 2. Paral. 14. quod ipse subuertit altaria peregrini cultus. Altaria peregrini cultus significant hypocritam, statuae significant ignorantiam, excelsa uero & luci significant latam, & obscuram conuersationem. Sed quid pro certo diabolus conuerso uult habere circa altare suum. i. circa statum malorum ecclesiasticorum lucos suos. i. hypocritis uelam falstatem, ignorantiae peccatum obscuritatem, apparentis elatam inhonestatem. Vnde de feromonibus potest dici illud 4. Reg. 17. quod ipsi fecerunt sibi statuas & lucos in ois colle sublimi. Et certe pro dolor in ois colle sublimi. i. in ois statu ecclesiastico quatuor quae sublimi, & alto inueniuntur hodie luci, & statuae. Vnde est dicitur propter de eis. Ipsi, fecerunt statuas &c. Deus in sup. de altari suo (quod est conscientia) uult amoueri lucos. i. obscuritatem & umbram. Quia re uera ipse non uult, quod ibi sit lucus seu umbra tristitiae & desperationis, ira cordis, & turbationis, uerecundiae & excusationis, immo uult, quod omnia sint ibi clara & nuda, uidelicet, quod loco tristitiae sit ibi spes, & consolatio, loco iracundiae sit ibi pax & quietatio, loco uerecundiae sit ibi uera & nuda confessio, & ois criminum denudatio. Vt sic intelligat de amotione talium lucorum. illud Esa. 17. In die illa inclinabit homo ad factorem suum, & oculi eius ad sanctum Israel, & non respiciet lucos & delubra. Sed re uera diabolus uult contra riuum, quia re uera ipse conuerso circa teplum, & altare conscientiae plantat lucos, uidelicet, tristitiam, quae inerat tenebras, iracundiam, quae claudit palpebras, uerecundiam. i. confitendi, quae uertit latebras. Vnde de Manasse, qui interpretatur obliuio. i. de diabolo, qui dicitur obliuio, dicitur 4. Reg. 21. quod Manasse fecit malum coram Domino, & fecit lucos sicut fecerat Achab. Sic igitur patet quomodo moraliter Christi eradicat malos, & quomodo diabolus plantat eos. Et haec de lucis sufficiant. Vide de umbram, tenebra, obscuritate, & similibus.

LUDERE. Cum ludere sit actus laetitiae per gestus & motus membrorum exteriorum declaratus & ad completam tam uidentium quam facientium ordinatus, possumus dicere, quod sicut bene distinguit Mauricius, in scriptura reperitur quintuplex ludus, uidelicet

Ludus { Charitatis,
Vanitatis,
Fallacitatis,
Iniquitatis,
Felicitatis.

Ludit enim Charitas & innocentia, Vanitas & pueritia, Fallacitas atque malitia, Iniquitas & insolentia, Felicitas & opulencia.

sicut patet, quod libenter ludit homo cum puero vel cum iuenculo catulo. Ipsa enim animalia iuencula libentius solent ceteris ludere, & propter puritatem sanguinis, qui uiget in eis sapientius atque legitius exultare. Sic uero dico de iustis, quia reuera propter puritatem sanguinis & propter sinceritatem dulcoris. i. simplicioris innocentiae lenitate, isti spiritualiter exultant, & ludunt, & laetitiam spiritualem etiam quandoque corporaliter ostendunt. Exemplo David & filiorum Israel, qui coram arca Domini laudabant, & Deum laudando, etiam corporaliter exultabant. 2. Reg. 9. David & omnis Israel laudabant coram Domino. Et aduerte, quod iustus,

Ludis { Humiliter & sese deijcit,
Viriliter, magna despicit,
Sublimiter, & alta respicit,
Sagaciter, nec mores inficit.

Dico ergo, quod ludus uiri iusti debet esse cum cordis humilitate, quia. i. iustus, quando exultat in Domino, semper debet ad humilitatem suam, & ad propriam ad utilitatem attendere, & se Deo humiliare & subijcere, exemplo David dicitur 2. Reg. 6. Viuit Dominus, quia ludam ante Dominum, quod elegit me. Sequitur. Ludam, & uisiorum suam, & humilis ero in oculis meis. Item debet fieri cum autentica uiriliter. Vir enim iustus scientificus & perfectus solet quandoque cum magnis hominibus & potentibus ludere, & solatio se habere, & per uirtutem cum maioribus se exercere. Exemplo David, de quo dicit Ecclesiasti. 47. Cum leonibus ludit quasi cum agnis, & cum uiris similiter fecit. Itē debet fieri cum mentis sublimitate, quia. i. magis debet mentaliter

taliter ludere, & confabulari cū Deo & Sanctis, q̄ sunt superius, quam cum alijs, qui sunt inferius, vt sic de illis, de q̄bus d̄ Baruch 3. Qui in auius celi ludunt &c. Item debet fieri cum sagacitate, seu maturitate, quia. f. vir iustus omnia solatia sua debet facere sagaciter, & mature, ne morum fuorum maieftatē offendat. Vnde Ecclē. 3. Pro reuerentia (inquit) acceder tibi bona gratia. Sequitur. Præcurre prior in domum tuā, & illic aduocare & illic lude, & age cōceptus tuos non in delictis & verbo superbo. Iste est igit ludus charitatis & innocentia. Scd̄ dico, q̄ inuenitur ludus vanitatis & infipientia. Et iste est ludus mundanorum, qui. f. non s̄runt nisi solatiari, & ludere, & in terrenis ludibrijs, & mūdī cōsolationibus læticias exercere: similes pueris iuicem ludētibz, & superuacuos, & inutiles ludos exercentibus, & de futuris nihil cogitantibus, & in ludis suis se maculantibus, quos rādem mater eorum verberat, & in luctū, & in tristitia ludos mutat. Quia reuera tales non nisi de præsentibus cogitāt, & in superuacuis ludis suis diuersis vitijs se maculant, pp̄ quod mater ipsorū Deus finaliter ipsos punit, & ipsorū ludos præfentes in futuris inferni tristitias conuertit Matth. 11. Cui inquit) assimilabo generationem istā? similis est pueris ludentibus in foro. & Tob 2. Paruuli eorum exultāt iustibus. Tenent (inquit) tympanum & citharā, & gaudent ad sonitū organi. Ducunt in bonis dies suos, & in pūcto ad inferna descendunt. Istis contingit sicut monstris marinis, quæ tunc libētius saltant & ludunt, q̄ futura est tempestas. Ludus enim talium i mari est præfagiū tēpestatis. Sic verē tales ludis, & solatijs suis sibi prænotant tempestatem inferni, & etiam aduersitatem aliquotiens huius mundi. Fortuna. n. similis est carto, qui ludit aliquotiens cum mure quem cępit, ita q̄ ipsum videt diligere, & seipsum in eius moribus delectare, finaliter tñ murem comedit, & sibi ludum, quem ante fecerat, care vendit. Sic verē fortuna cū illis, quos cępit in laqueis suis, videtur ludere, in quantum ipsi pro libito. permittit bona p̄mia succedere, venire, subito tñ q̄q; dum non aduertunt, ipsos per tribulationes deuorat, & se noueram terrā non matrem demonstrat. vnde Seneca 2. rethoricæ suæ dicit sic. Ludit (inquit) fortuna de suis muneribus, & quod dedit auferit, quod abtulit iterum dat, nec vnq̄ tutius experit, q̄ cum iniuriæ non habet materiam, quæ. f. est bonorū t̄paliū vberitas. Hæc d̄ materia fortune, ex qualibus & p̄prietates suas operat & format. Idem etiam de tranquillitate at, dicit, q̄ in momento mare euerit, & eadem die qua luserunt nauigia sorbentur. Aduerte autē, q̄ ludos suos multos & varios esse constat. Quosdam quos prouocat. ventris saturnitas. Exo. 3. Sedit populus manducare, & bibere, & surrexerunt ludere. Quosdam quos excitat turpis fatuitas, sicut. f. sunt ludi derisorium, qui. f. ad hoc solent ludere, vt alios possint deridere, & deludere, sicut patet Iud. 16. in Sanone, quem Philistei vocauerunt, & ad ipsius derisionem coram se ludere cōegerunt. Sicut et patet de multis, q̄ derisorie alios deridēt & oris & linguæ nutibus eos vituperēt, atq; mordēt. Cōtra quos d̄ Esa. 57. Sup̄ quem (inquit) iustitias & sup̄ quem aperuisti os, & eiecisti linguam? Reclēt loquit cōtra cachinatores. Et tunc tales debēt aduertere ad illud, qd̄ scribit, & legitur Prou. 3. Illudores Deus deludet, mansuetis autem dabit gratiam. Sed de illusione vide superius in littera I. Tales igit ludos cōstat (vt dictū est) vanos esse, quos. f. excitat turpis fatuitas. Itē constat esse vanos quosdā, quos generat stulta strenuitas, sicut sunt ludi armorū, hastiludiorum, & torneamentorum sicut 2. Re. 2. d̄. q̄ Abner Princeps ex parte Isbosech, & Princeps Dauid stantes hinc inde adinucē. Surgant pueri, & ludant coram nobis. Ludus autem ille fuit talis (sicut dicitur ibidem) q̄ 12. à parte qualibet surrexerunt, & alter alterum per capillos apprehenderunt, & alter alterum gladijs transfuerauerunt, & se mutuo occiderunt. Tertio dico, quod inuenitur ludus fallacitatis, & iniquitatis. Et isti sunt quando aliqui sub specie ludi & exterioris amicitia faciūt actus malitiæ & nequitia, sicut facit diabolus, qui delectationes offerēdo, videtur amicabiliter cum hominibus ludere, & tamen constat, q̄ ipsos querit mortificare, & occidere. Sicut etiam patet de proditoribus, qui. f. amicitiam præterdendo cum hominibus ludunt, & tamen in fine proditorie ipsos destruant, & confundunt, vt de peccatoribus dicitur illud Tob 40. Omnes bestię agri ludunt ibi. Similes lupis, qui

captis pueris cum eis ludunt ipsos tamen finaliter comedēt & occidunt, sicut dicit Plinius. De quibus. f. dicitur Proverbiorum 26. Sicut noxius est, qui mittit sagittas in mortem, ita qui fraudulenter nocet amico suo, & cum deprehensus fuerit, dicit, ludens feci. Patet de aleatoribus, qui. f. in ludis suis non querunt nisi alienam pecuniam acquirere, socium fraudare, & decipere, iurare, blasphemare, & maledicere, & quandoque ad verba iniuriosa, plagas, & verbera prorumpere, & cum rotum perdunt, quandoque desperationem incurrere, & finaliter ad rapinas, furta & homicidia se conuertere. Iste est enim ludus diabolicus, & certē (vt credo) per diabolum adinuentus. Constat. n. (sicut apparet in multis locis) q̄ ludi Romani in honorem demoniorum fiebant, & ipsos ludos ipsi dii. idemones sibi fieri præcipiebāt, & per tales ludos in honorem demonum factos sibi prospere succedurū in sua re. fatū ē æstimabāt, sicut patet in Tito Liuii lib. 2. ab vrbe condita, ubi mandato Iouis, etiam i somnis pluries apparet, ludi Romani instaurati sunt, ad quorum spectaculū venerit Volsci, qui quia exclusi inde fuerāt, guerram fortissimā suscitauerunt. Libro etiā primō ponit, quomodo dicitur post nimis magnos ludos inuenit. Et breuiter ludi, & lectissima in honore deorū, hoc est dictū, demoniorum fiebant, & pistos placere deos se credebāt. Patet ergo, q̄ isti sunt ludi fallacitatis & iniquitatis, q̄. f. cause sunt periculi & impietatis. Et iō tales ludi sunt fugiendi, & prudentibus euitandi. Exemplo. f. Anag. Tho. 2. dicitis sic. Nunq̄ cum ludentibus me miscui, neq; cum his qui in leuitate ambulant. & Hierē. 15. Non sedi in concilio ludentium, solus sedebam, qm̄ amaritudine repleti me. Igitur dico, q̄ inuenitur ludus iniquitatis & fallacia. Quartō verō dico, q̄ d̄ inuenit ludus felicitatis & cōplacientia. Et istud est ludus, hoc est dictū, solatiū & læticia beatorum, qui corā Domino dicuntur ludere, hoc est dictū, cōsolari perpetuō & gaudere. Vnde quilibet beatus pōt dicere illud Prou. 8. Qm̄ Deus appēdebat fundamenta terræ, cum eo eram, & delectabar p̄ singulos dies, ludens corā eo, oit̄pe, ludēs in orbe terrarū. Vt & de beatis gñaliter dicit illud, q̄ scribit Hier. 30. Aedificabitur ciuitas in excelso, & tēplū iuxta suum ordinē fundabit, & egredietur de eis laus, vox quæ ludentū, & multiplicabo, & glorificabo eos, & non minuentur, neq; attenuabuntur. Ista ergo sufficiunt de ludis beatorū, fatuorum seu iniquorū, aut mundanorū, & perfectorum. Vide vbi læticia, & gaudium.

Lugere. Luctus. Nota, quod luctus est quadam mentis desolatio. Pletus & ploratus cum lachrymarum effusione

Nota ergo, quod est

Luctus	<ul style="list-style-type: none"> Virtuosus, Colorosus, Vitiosus. 	Luctus virtuosus est luctus perfectorum, qui scilicet in isto mundo semper sunt in miseria & in luctu. De quibus d̄ Matth. 5. & Lucē 5. Beati, qui nunc lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Luctus vitiosus est luctus deceptorū, qui. f. fingunt se esse compatiētes & lugentes de infortunijs aliorum. & etiā de proprijs delictis, sicut patet de hypocritis et falsis amicis, figuratis i illa muliere cui dixit Ioab 2. Re. 13. Lugere te simula, & iduere veste lugubri, ut sis quasi mulier iam longo tēpore lugens mortuū. Luctus dolorosus, est luctus damnatorum, qui dum sunt in isto mūdo, videtur dicere illud Apocalip. 18. quod d̄ in persona Babylonis, idest in p̄sona cōgregationis reproborum. Non sedebō; viderē & luctū nō videbō, quia scilicet semper sperant viuere in gaudio & in risu. Verumtū dicitur eis Lucē 6. Vx vobis qui nunc ridetis, quia lugebitis et flebitis vos. Primus ergo istorum luctuum est frequentandus: Secundus est deestandus: tertius est formidandus. De primō ergo luctu, scilicet desolatione virorum perfectorum, quam patiuntur in hoc mundo, quamuis sit supra satis dictum in titulis de dolore, de gemitu et de lachrymis, hoc tamen est, notandum, quod in hoc mundo nos debemus plorare, plangere, et lugere, vt scilicet habeamus in corde luctum dolorosum, in voce planctum clamorosum, in oculis sletum lachrymosum: Vnde aduerte, q̄ plura sunt quæ pluribus rationibus & causis faciunt bonos luctuosos, scilicet
--------	---	---

Compositio mororis interni,
Compassio doloris fraterni,
Afflictio laboris externi,
Dilatio splendoris superni,
Suspicio terroris inferni,
Promissio valoris æterni.

Igitur charissimi luceamus p̄ cōpūctiōē & interni mororis. Boni. n. qm̄ cōfiderant conficiērias suas vitiorū. denudatas crimini. macularas, & Dei offensionib. deturparas, summē lugēt, dolēt, & cōtristantur, & p̄ cōpūctiōē gemunt, & lachrymantur, & per conuictiōnem plorant, plangunt, & lamentantur. vnde Hier. 6. d̄ animæ peccatrici. Luctum vnigeniti fac tibi, planctum amarum. Et vide istam auctoritatē expositam bene & secundē supra de amaritudine. & Nōc. 1. d̄. Luxi diebus multis, & iunau. Item lugeamus per compassiōem fraterni doloris, quia. f. ad virum perfectum pertinet per compassiōem lugere de peccatis, & tormentis, & de infortunijs aliorum. De p̄ctis dico sicut 1. Bdræ 10. d̄. quod ipse lugebat transgressionem eorum, qui venerāt de captiuitate. De tormentis et & infortunijs, sicut Dan. 14. dicitur, q̄ Rex venit die vna, vt lugeret Daniele, qui. f. seraditus erat leonib. ad deuorandū. Iste tñ luctus debet esse moderatus per consideratiōem diuinæ iustitiæ, quia. f. penas aliorum nunquam ita lugere debemus, quin semper occitiam Dei iustitiam & prouidentia, à quib. procedunt omnia talia, principaliter approbemus. Et ideo reprehenditur, Samuel qui lugebat Saul, eo qd̄ Dñs proiecisset eum de gratia sua. 1. Reg. 16. Vsq̄quo tu luges Saul, cum ego proiecerim eum? Ideo prohibetur Ezechiel lugere mortem vxoris, sicut d̄ Eze. 14. Mortuorum luctum non facies. Et sequitur. Et cibos lugentium non comedes. Item lugeamus propter afflictionem externi laboris, quia. f. p̄p̄e & miserie quas parimur à causis exterioribus in hoc mundo, nos debent facere luctuosos. Vnde Hier. 14. dicitur Luxit ludæa, quia portæ eius corruerunt. & Thr. 1. v̄q̄ Syon lugent eo, q̄ non sit qui veniat ad solemnitate. Item lugeamus propter dilatiōē superni splendoris. Dilatio. n. patriæ & gloriæ nos debet reddere gemebundos. Vnde de celesti Hierusalem dicitur Esa. 66. Gaudeat in ea vnuerſi, qui lugebatis super eam. Item lugeamus propter suspitionem inferni timoris. Timor enim pœnarum infernalium & mortis debet mouere hoies ad lugendum. vnde Ecclē. 7. Melius est ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuij. In ipsa. n. suis memoratur omnium. Item lugeamus propter promissionem æterni valoris. Aeternum. n. præmium lugentibus est. p̄missum. Lu. 6. Beati, qui lugent, qm̄ ipsi consolabunt. Et Apo. 2. d̄. quod neque luctus neq; clamor erit vltra, qm̄ prima abierunt. Et sic patet, quomodo sex modis est lugendum. Vide supra de lachrymis, dolore, & gemere, & de sletu, quia ibi poteris inuenire figuras & exempla. Si autem aliquid aliud dicere vis, dic, quod in scriptura generaliter inuenitur

Luctus	<ul style="list-style-type: none"> Dolentium pro culpis commissis, Merentium pro penis immissis, Gementium pro bonis dimissis, Plangentium pro malis submissis.
--------	---

Primus est luctus poenitentium, & est optimus, Secundus est luctus indigentū seu patientiū, & est infimus, Tertius est luctus morientium, & est vltimus, Quartus est luctus desperatiū & iste est grauis & pessimus, Primum faciunt cordis suspiria, Secundum mundi cauteria, Tertium mortis imperia, Quartum vero orci martyria.

Primō ergo dico, q̄ est quidā luctus poenitentium, & iste est felix & optimus. Iste est qm̄ quis lugeat, & doler de peccatis suis. Filius. n. propter culpam suam exheredatus, bene d̄ lugere, vt iram patris possit placare, & hereditatem recuperare. Sic facit poenitens, qui patrem Deum offendit & hereditatem gratiæ & gloriæ pdidit, q̄. f. iste lugeat per cōtritionis dolorem, vt patris Dei possit placare iustitiam & rigorē, & recuperare gratiæ & gloriæ Dñium, & honorem. Exemplo Hester, quæ, pro placanda ira Dei contra populum Iudæorum Assuerus occidi mandauerat, vestes Regiæ deposuit, & fleuit, & luctuū apra indumenta suscepit, & pro vnguentis varijs cinere & stercore impleuit caput sicut, dicitur Hester 13. Qm̄ & factum est, q̄. f. ipsius luctu & sletu mediātib. fuit Deus placatus Rex Assuerus placatus, Amā suspensus, & po

pulus Habreus liberatus. Quia re vera qm̄ quis per poenam lugeat, & plorat, Deum placat, hostes partim superat, partim reconciliat, & populum suum. f. corpus & animam cordisq; afflictiones liberat atq; saluat. Dicit ergo poenitens illud Hest. 13. Exaudiat Deus deprecationem meā. Sequitur. Conuerte luctum nostrum in gaudium, vt viuentes laudemus nomen tuum. Igitur lugendū est p̄ culpas quas cōmissimus. Hier. 23. Adulteris repleta est terra, q̄ a facie maledictiōis luxit terra, are facta sunt arua deserti. P̄. Quasi lugens & conuictus sic incedebā. Iste est ergo quidā luctus p̄nium, & iste est felix & optimus. Scd̄ dico, q̄ inuenitur quidā luctus patientiū seu tribulationes sustinentiū, & iste est breuis & infimus. Luctus. n. mundi tribulationi breuis est, quia. f. non durat nisi p̄ tēp̄e huius vitæ, q̄ est valde transitoriū atq; breue Ecclē. 2. Luctus mortui septē dies. Et Ecclē. 38. Fer luctū illius vna die. Et tñ vt cōiter iste est, qui generat consolationē æternā. Quia re vera luctus & tristitia vitæ p̄nitiū gñat & inducit gaudium & lætitiā vitæ sequentis. De vno. n. contrario sit motus in aliud contrariū, & sic de tristitia necesse est, q̄ fiat motus in gaudium, & de mundi luctu in æternum solatiū. Beati. n. qui nunc lugent, qm̄ ipsi consolabuntur, sicut supra dixi. Vñ Christus loquitur de lugentibus in præfenti Esa. 61. & dicit sic. Spiritus Domini ad annunciandum manseris misit me, vt consolaret (inquit) oēs lugentes, & ponerem fortitudinē lugentibus. Syon, & dare meis coronam pro cinere, & oleum gaudij pro luctu, palliū laudis pro spiritu m̄roris. Iste est ergo quidam luctus sustinentium, & iste est breuis & p̄ximus. Tertio dico, q̄ inuenitur quidā luctus morientium, & iste est stultus & infimus. Luctus enim mortuorum idest luctus qui fit super mortuum, stultus est, si. f. contra debitum continetur. Scriptum est. n. Ecclē. 2. Modicum plora super mortuum, quoniam requiescit. Sequit. Luctus mortui septem diebus. Hō. n. debet dolere de voluntate diuina, quæ perficitur de amico suo, quando de carcere eripitur, de debitore, quando soluit debitum, & ab obligatione absoluitur. Cum igitur mortes amicorum fiant per diuinam dispositionem, cum et per hōi mortis exeat carcerem, miseriam, depressionem, cum in super moriendo soluant naturæ p̄fionē, & hōi debiti obligationem, bene dico, q̄ tales mortes etiam nō sunt excessiue lugeadæ, sed potius cum spiritali læticia prosequēdæ. Exemplo populi Thracum, de quo dicit Solinus, q̄ apud ipsos læta sunt funera, luctuosa verō puerperia. Gaudent. n. Thracæ, quando amici moriuntur, lugent verō quando nascuntur. Bene ergo d̄ Hier. 22. Nolite flere mortuum, neque lugeatis super sletu. Neq; lugeatis (inquit) supple excessiue, sicut faciebāt illi qui propter acerbum dolorem mortuorū faciebāt eis imagines & idola, ipsosq; per famulos suos colli, & adorari faciebant, & cogebant, qui. f. cultus trāsuiit ad posteros, & idololatriam generauit, sicut dicitur Sap. 14. vbi d̄, qd̄ acerbo luctu dolēs pater cito sibi rapti filij fecit imaginem, & illum qui tunc quasi homo mortuus fuerat nunc quasi Deum colere cępit. Luctum tamen moderatum nō prohibet, Deus, imō certe placet sibi, q̄ homo p̄ cōpassiōem moderate lugeat. Igitur lugeamus nostros de seculo decedentes: stultos cum seculo delinquentes, iustos in seculo patientes. Lugeamus ergo moderate dñtaxat nostros à seculo decedētes. Ecclē. 38. Faciendum p̄ meritum eius vno die vel duobus. Item lugeamus stultos cum seculo pereuntes, seu delinquentes. Iohel. 1. Luxerunt sacerdotes ministri Dñi, qm̄ depopulata est regio, supple per vitia & peccata. Itē lugeamus bonos in seculo patientes. Dan. 14. Venit Rex de vno, vt lugeret Daniele, quem. f. credebatur a leonibus deuoratum. Et Dan. 10. Ego Daniel lugebam triū hebdomadarum diebus. Patet ergo, quod inuenitur quidam luctus morientium, & iste est stultus, & maximē reprehendendus. Quarto verō dico, quod inuenitur quidam luctus desperantium & iste est grauis & pessimus. Quidam. n. lugent p̄ desperatione saluationis, sicut sunt illi, qui desperat de misericordia Dei. Mich. 1. Faciam planctum quasi draconum, & luctum quasi struthionum, quia desperata est plaga eius. Alij verō lugent p̄ desperatione liberationis, cum dolore perpetuæ vexationis & afflictionis, sicut damnati in inferno. Vnde de anima damnata dicitur Apo. 17. Quantum glorificauit se, & in delicijs, fuit, tantum date ei tormentum & luctum. Et bene dicit quātum glorificauit se, q̄ re vera gloria, & gaudia mūdi hu-

di huius, causæ sunt infernalis miseræ atq; luctus. Lætitia. n. (vt cõiter) huius mundi conuertuntur in luctus barathri vel inferni: Figura de nuptijs illis de qb. dñ. 1. Mac. 6. q. filij Zambri faciebant nuptias magnas cum ambitione magna & ducebant spõsam filia vnus de Principib. Chanaa, sed vbi fuerunt in sua maiori læticia, irruerunt super eos inimici, & occiderunt eos & conuerse sunt nuptia in luctu, & vox musicorũ in lamentum, Zambri. n. qui interpretatã amaricans significat diabolu, Chanaa verò, qui interpretatã per mutatus, significat mundu, qui. Nunquã apparet in eodẽ. Igitur filij Zambri. i. p̃ctores filij diaboli qñ faciunt nuptias. i. festa & solẽnitates, gaudiũ & læticia in hac vita de hoc. f. q. filia Principis Chanaa ei. i. p̃peritatẽ filia huius mundi acceperunt in coniugẽ vel vxorẽ, sepe fit, q. subitò vbi non aduertunt inimici eorũ mors & Dẽmon irruunt sup ipsos, & eos destruit & occidunt, & ad lamentu inferni deducunt, & eorũ læticias & nuptias in luctu perpetuu vertunt. Extrema. n. gaudiũ luctus occupat, vt dñ. Prou. 14. vt sic dñatus p̃ desperatione dicat illud Iob 30. Versa est in luctu cithara mea, & canticum meũ in vocẽ fletuũ. Diuites ergo, q. nunc in hoc mundo ducent, & accipiunt sponfam istã. f. p̃peritatẽ mundanã, & q. nunc consolantur, & gaudent debent bene timere maledictionem, quam talibus promittit Saluator. Matth. 5. & Lucã 6. Vã qui ridetis, quoniam lugebitis. Pater ergo quomodo quadruplex est luctus principalis, videlicet desperantium, condolentium, patientium, & poenitentium.

Lumbi Nota, q. per lumbos intelligitur spũaliter caro nostra, & maximẽ caro prout & in quantum ad luxuriã est naturaliter inclinata. Et iõ cõiter in scriptura lumbi præcipiuntur accingi, quia. f. carnis luxuria semper p̃cipiuntur coarctari. Lu. 12. Sint lumbi vestri præcincti, & lucernar dẽtes in manibus vestris. Super quo dicit Greg in Homel. qd lumbos præcingimus, cum carnis luxuriam per continentia coarctamus. Nota ergo, q. ad hoc, qd lumbi nostri sint bene præcincti. i. q. caro nostra sit bene per continentiam coarctata, tria sunt necessaria, videlicet depuratio mētis, maceratio carnis, meditatio mortis. Et sic tres sunt Zonæ quib. lumbi nostri debent esse accincti, videlicet Zona lineæ, Zona sacceæ, Zona pelliceæ: Zona lineæ signat depurationẽ, quia. f. linum, qd inter pannos est purissimũ. signat puritatem mētis, à qua puritas carnis procedit. Vnde Eze. 44. Foeminalia lineæ ostid in lumbis sacerdotũ: Zona sacceæ signat carnis macerationẽ Saccus. n. est vestis vilis & aspera, q. f. tunc caro melius à superfluitatib. restringit, qñ per asperam poenitentiam maceratur. Vnde 3. Reg. 20. Ponamus saccos in lumbis nostris. De Iudith etiam dicitur Iudith 8. q. ipsa habebat supra lumbos cilitium: Zona pellicea signat mortis meditationem, quia. f. pellis est illud, quod aufertur, & reportatur ab animalibus mortuis. Et ideò de beato Ioanne dicitur Matt. 3. & Marc. 1. quod Zona pellicea circa lumbos eius erat. Ista igitur triplici Zona debemus cingere lumbos nostros, quia sicut videmus lumbi cinguntur ad tria, videlicet

Ad **Currendum**, Et verè charissimi, si lumbi carnis nostræ sint bene per cõtinentiam cincti
Bellandum, tunc melius per diligentia currimus. Per fortitudinẽ bellamus. Per obedientia ministramus. Dico igitur, q. accinctio lumborum facit hominem per diligentia melius currere. Vnde de Helia dñ. 3. Re. 18. qd accinctis lumbis currabat ante Achab. Item facit per fortitudinem, vincere. vnde Prou. 17. Accinxit fortitudine lumbos suos sicut vir. Item facit per obedientiam seruire. Vnde Iob 38. Accinge lumbos tuos sicut vir. Et sic igitur patet qualiter debemus accingere lumbos nostros, quamuis de multis hodie videmus, q. ipsos habent pluxuriã valde laxos. dicentes illud Psal. Lumbi mei impleti sunt illusionib. Et Iob 16. Conuulserunt lumbos meos &c. Et hæc igitur de lumbis sufficiant. Vide supra de accingere, & intra de renibus.

Luna Luna ãm ãdor. dicitur quasi lumine vna. i. prima, Est enim luna prima stellarum, luminũ & planetarum à parte nostra. Et ideò inter omnes stellas & planeta luna omnibus videtur esse, maior, quamuis in veritate dicatur à Philosophis esse minor Spũaliter ergo loquendo per lunam possumus plura & diuersa intelligere secundum quod habet multas & varias qualitates. Vnde nota, quod per lunam intelligitur

Virginitas matris Saluatoris, Sinceritas boni viatoris, Fragilitas vani peccatoris, Liberalitas mundi deceptoris. Ista ergo per ordinẽ profsequamur. Primò ergo dicamus de Chri matris p̃prietate. Per lunã. n. intelligitur beata Virgo, quia. f. sicut luna corporalis & materialis per solem innouatur, per solem augmentatur, à sole illustratur, cum sole copulatur, & sic inuenitur

Luna Nascens, Crescens, Plena, Coniuncta. Sic verè spũtialiter loquendo, Luna. i. beata Virgo, per solem iustitiæ Christum facta est luna noua vel nascens in sua conceptione: fuit luna crescens in suã natuitatis declaratione: fuit luna plena in filij incarnatione: fuit luna soli coniuncta in personali assumptione. Ista et alio modo dicitur luna noua per conscientia puritatẽ & sanctitatem. Res. n. noua (vt cõiter) magis sunt pura & pura. Luna crescens p̃ virtutu augmẽtũ & amplitudinẽ. Luna plena per gratiarum completũ & plenitudinẽ. Luna coniuncta, per bonorum temporalium paupertatem, & paucitatem vel paucitudinẽ. Luna soli cõiuncta per æternam felicitatem & beatitudinẽ. Vel possumus dicere, q. Virgo beata i sua natuitate fuit innouata, quia tunc noua lux oriri visa est. Hæc igitur in filij incarnatione fuit plene illuminata. Vnde dicitur sibi Luc. 1. Aue gratia plena, Dñs tecum. Tunc. n. fuit impletum illud Prouerb. 8. Non est vir in domo sua abijẽ via longissima, in die plena lux reuerfus est. Quia. f. vir Dei filius qui à longẽ per pctm Adã recesserat in die plena lux. i. in beata Virgine reuerfus fuit ad domum Ecclesiæ militantis carnem videlicet assumẽdo. In filij passione fuit eclipsata, quia. f. tunc defecit sibi soli iustitiæ Christi, quare non fuit mirũ si ipsam tunc temporis per merorem & tristitiam obscurauit. Tunc. n. fuit sol conuersus i tenebras, & luna in sanguinẽ, sicut dñ. Iohel. 2. Quia. f. sole Christo per mortem i passione obtenebrato, luna ista per dolorem & compassionem suã mortis in sanguinem est mutata. Apoc. 6. Luna tota facta est vt sanguis. ideò dicitur sibi Lucã 2. Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Item in assumptione in cœlum fuit soli Christo copulata, quia tunc sol & luna steterunt in habitaculo suo, sicut dicitur Abac. 3. Et sic ergo patet, quomodo ista virgo dicitur luna. Vnde proprie loquendo de ipsa dicitur in Psal. Thronus eius sicut sol in conspectu meo, & sicut luna in æternum. Vbi ostiditur, qd beata Virgo potest specialiter dici luna, p̃pter tres conditiones ipsius lunæ, videlicet quia receptiua superni luminis, quia thronus. Quia diffusa interni luminis, quia sol. Quia repressiua æterni fulminis, quia in conspectu Dei. Luna. n. sua diaphaneitate recipit splendorem suã luminofitate emittit fulgorem, sua humoresitate temperat ardorẽ. Sic verè beata Virgo recipit diuinitatem, quia ipsa est thronus diuinitatis receptiuus. Efficit vtilitatem suã claritate, quia ipsa est sicut sol, qui. f. est maximã vtilitatis. Minuit seueritatẽ suã pietate, quia semp ipsa est in cõspectu Dei ad orandum pro peccatorib. Dicamus ergo, quod ipsa est receptiua luminis (Thronus inquit) sicut enim luna recipit lumen à sole, & etiam cum sole coniungitur omni mensẽ, sic verè beata Virgo à Deo patre lumen suũ. i. proprium filium (qui est lumẽ de lumine, Deus verus de Deo verò) recepit, & inuitauit, & cooperante Paranympo Gabriele, & eius consiliario Spiritu sancto, cum ipso Deo Patre exiit matrimonialiter copulata, & dicto suo lumine, & bñdictio filio impragnata, quod ostenditur, cum dicitur thronus, quia. f. thronus habet suscipere, & recipere sedentem. Quia videlicet beata Virgo fuit thronus, sedes, & receptaculum huius lucis. f. filij incarnati. figurata in throno Salomonis de quo agit 3. Reg. 10. vbi dicitur, q. Rex Salomon fecit thronum grandem de ebore, & vestiuit eum auro, & in isto throno erant duæ manus, q. sedile tenebant & iuxta manus erant duo leones, & ad ascendentũ ad thronum erant sex gradus, & circa sex gradus 12. leunculi hinc & inde. Iste thronus charissimũ, est beata Virgo, in qua Salomon. i. Chrs per incarnationem sedit, & quẽ incõceptione & natuitate ipsius Virginis fabricauit. Quia. p̃cul dubio charissimũ, ista fuit thronus intus eburneus & cãdidus per castitatẽ, exterius aureus & fulgidus p̃ honestatẽ. Duas habebat manus. i. duplicem pietatem, quia. f. ista est liberalis ad dandum temporalia, & æterna, vel ad subueniendum bonis & malis. Et ideò iuxta istas manus erant leones duo, q. scilicet

scilicet significant peccatores, quia. f. iuxta manus misericordia: Mariae Virginis habebat peccatores, vt exinde recipiat veniã & medelam. Quia sicut dñ in Ps. Oculi Ancilla in manibus Dñe sup. Per sex autem gradus ascenditur ad thronum istum, quia. f. per sex opera misericordia: peruenitur ad acquiritur, & promerendũ gratiam istius benedicta: Virginis. Et iõ leunculi circa istos gradus designant, istis sex gradib. i. peccatores q. p̃ istos leunculos designant, istis sex gradib. i. sex operib. misericordia: insunt, vt sub istius p̃tectione tueã tur, & vt eius grã mereant, dicentes illud Heb. 4. Adeamus cum fiducia ad thronũ grã eius &c. Et iõ de isto throno Dei filij receptiuo pot dicit illud Apo. 12. Raptus est filius eius ad Deũ, & ad thronũ eius. Et Apoc. 20. Vidi thronũ magnũ cãdidũ, & sedentem sup eũ. Ita & ipse Dei filius potuit dicere illud Eccl. 24. Ego in altissimis habito, & thronus meus i cœlina nubis. Ista est ergo luna receptiua numinis supni, quia thronus. Vñ de ista luna pot dicit illud Apoc. 12. Luna sub pedib. eius. Ite ista luna. f. beata Virgo, est influxiua luminis in cœni. Et hoc ostidit, cũ dñ Sol, quia sicut sol continuẽ fundit nobis lumen, ita beata Virgo fundit nobis grã. Et iõ ista est luna q. inter oia sydera magis assimilãt soli, quia et continuẽ in fluit in rebus, in tantũ, q. p̃ ipsam humor in corporibus generatur, mare p̃ ipsam mouet & regulat, ros in herbis, & florib. deriuat, lumẽ et per ipsam tepibus nocturnis viatoribus ministratur. Et ideò secundum Amb. in hexameron dicitur. Ductrix noctis, Talis est proculdubio beata Mater rois, Virgo, quia reuera ista inter Humoris ministra, omnes alias sponas fuit foli Dominatrix maris, iustitia Christi similis & cõ Temporũ mensura, formis. & ideò dñ Cant. 6. q. Aemulatrix solis, ista progreditur quasi auro Immulatrix æterni, ra cõsurgens, pulchra vt luna electa vt sol. More. n. solis lumẽ suã misericordia: & grã continuẽ nobis fundit. Ista. n. noctis. i. conscientia est illuminatrix vel ductrix: roris gratia: generatrix: humoris deuotionis est ministratrix: maris huius fluctuosi seculi est dominatrix: temporũ. i. meritorum nostrorum est mensuratrix: solis iustitiæ Christi est emulatrix: Aeris. i. vanã conditionis nostræ est in melius immulatrix. Et breuiter ab ista luna nobis influitur oẽ bonum, ois gratia, omnis virtus. Et iõ ista est Maria misis stella. Vnde Bern. super missus est dicit sic. Ipsa est (inquit) nobilis illa stella & Iacob orra, cuius radius uniuersum orbem illuminat, cuius splendor præfulget in supnis & in feris penetrat, terras etiam perlustrans, & calefaciens magis mētes, quã corpora fouet, virtus coquit vitia expellit. Ista igitur diffusa luminis inferni. Ite ista est repressiua fulminis æterni. Ista. n. fulmen. i. ardorem diuini rigoris tẽperat suis intercessionibus, sicut luna temperat ardorem solis & aeris suis humidis & frigidis qualitatib. & passionibus, quod ostenditur cum dñ. (in cõspectu meo.) Ipsa enim sp̃ est in cõspectu Dei, vt pro pctõribus intercedat. Sicut. n. dñ Gen. 1. Deus fecit duo magna luminaria, solem, vt præesset diei, lunam, vt præesset nocti. Sol enim. i. Christus, præest diei, i. viris iustis per iustitiam & æquitatem & ideò dicitur sol iustitiæ. Malach. 4. Luna verò. i. beata Virgo præest nocti. i. turbulentiis, & peccatoribus per clemẽtiam & pietatẽ, & ideò ipsa dicitur Regina misericordia: quia. f. ista nõ cessat pctõribus misericorditer subuenire, & pro ipsis filij sui misericordiam implorare, quia. f. sicut dicitur est, ipsa in cõspectu Dei est semper dicens illud Hier. 18. Recordare, q. steterim in conspectu tuo, vt loquetur pro eis bonũ, & vt auerterem indignationem tuam ab eis. Quid ergo? p̃ certo charissimũ, ex quo ista talis & tanta pro nobis fiat in cõspectu filij sui pro nobis orãdo, iustum est, q. nos stemus in cõspectu iulius ei obsecrando, famulando, & seruando. Elephanter. a. dicitur luna adorare, & oĩ nouilunio cum balneati fuerint, solent oēs nonã lunã in signum reuerentia: capita inclinare. Et ad hoc faciendum solent paruulos suos instruere & docere. Topasius etiam lapis est præciosissimus, qui tamẽ solent in fluentia lune sequi, & in suis virtutib. lunari influentia conformari. Selenites etiam lapis nobilis lunã videt seruire, pro eo, q. in medio eius semper solet imago lunã candida rutilare, in qua cremenentũ & decremenũ lunã solet lucente apparere. In quib. p̃culdubio instrumitur, & docemur, q. lunam. i. beatã Virgine debemus totis affectibus honorare,

& ei caput & animum inclinare, & imaginẽ eius per deuotionẽ in medio cordis nostri habere, & cremenentũ & decremenentum ipsius (cremenentũ dico bonorum spũalium, decremenentum bonorum tpũalium) p̃ imitationem ipsius debemus representare, & nos influentia: gratia: suã supponere, & virtutibus coaptare, vt de quolibet nostro dicatur illud Ps. Permanebit cum sole & ante lunam in gnatione & gnationem. Nos. n. debemus permanere cum sole. i. cum Chro eidem per charitatem adhærendo & ei famulando. Debemus etiã pmanere ante lunã. i. ante beatã Virgine, ipsã adorando, & famulando. Vnde Bern. in quodã sermone de Pentec. Ad te (inquit) Maria sicut ad medium, sicut ad arcanum Dei, sicut ad negocium seculorum, sicut ad rerum cãm respiciunt uniuersi, teq; beatam dicunt omnes generationes, genitrix Dei Dñã mundi, cœlorum Regina. Quã in oib. generationibus vitam & gloriã genuisti. In te. n. Angeli læticiam, iustifi gloriã, peccatores veniam inueniunt in gremium. Merito in te respiciunt oculi totius creaturæ, quia in te, & per te, & de te manus omnipotentis Dei quicquid creauerat recreauit, Patet igitur, quò beata Virgo dñ Luna, quia. f. fuit æterni fulminis repressiua, interni luminis diffusa, supni numinis receptiua, Et hæc de beata Virgine sufficiat. Luna igitur significat Virginitatem matris Saluatoris. Secundò principaliter significat proprietatem iustiuatoris. Sicut enim

Luna Ministrat humorem, Sic vir iustus indiget tibus pauperibus solet humorem bonũ Acquirit splendorem, let humorem bonũ temporalium per elemosynas ministrare. Apoc. 6. Luna tota facta est vt sanguis. Sanguis. n. humor dulcis & amicus naturæ, significat viros compatientes & benignos. Item solet suis doctrinis, & in se, & in alijs ardorem uitiorum temperare. Psal. Per diem sol non vret te, neq; luna per noctem. Item solet splendorem gratia: sapientia: & honesta: apparatus acquirere & habere, & per hæc, & se, & alios illuminare. Vnde vir perfectus dñ (sicut dñ Eccl. 50.) quasi stella matutina in medio nebulæ, & quasi luna plena in diebus suis lucet. Et ideò de claritate morum & virtutum viri perfecti dicit. 1. Cor. 16. Alia est claritas solis, alia lunæ, alia stellarum. Et vide eã diuisam & p̃secutã supra de alio vbi inuenies de pietate, & supra de claritate, vbi inuenies de viri iusti luminofitate, Multi tamen videntur esse luna obscurata uel eclipsata, quia. f. non habent lumen gratia: honestatis & scia: ita q. de eis potest dici illud Marci 13. Luna non dabit splendorem suum. Multi. n. sunt ita obscuri per ignorantia: q. lumen scia: & doctrina: nesciunt alijs ministrare. Multi etiã sunt ita eclipsati per pctm, q. lumen gratia: nesciunt in seipsis continere. Multi etiam ita per malam conuersationem tenebrofi sunt, q. lumẽ honestatis bonorum exemplorum nesciunt vel nequeunt alicui demonstrare. De illis ergo dñ Matth. 24. Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum. Sed nõ sic charissimũ. Significat ergo luna proprietatem iusti viatoris.

Tertiò dico, q. luna significat varietatem uani peccatoris. Sicut. n. sensu patet q. luna nunquã stat in eodem statu, quotidie enim mutatur & variatur, quia videlicet

Nunc est Clara, Et istud est gñale, q. quanto plus Nigra, habet de lumine à parte terræ, Cornuta, tanto minus habet à parte celi, Plana, sic verè charissimi, peccatores Soli opposita, sp̃ sunt in varietate, & motu. nũ Coniuncta, quam. n. manent in eodem statu

feu proposito. Mutat enim peccator & in natura, & in moribus. (In natura) f. nunc clarus per sanitatẽ. nunc rubeus p̃ iuuenturem, nunc pallidus per senectutem, nunc obscurus per infirmitatem, nunc totaliter niger & eclipsatus p̃ mortis tenebrositatem. Homo enim breui viuens tempore repletur multis miserijs, qui quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut umbra, & nunquam in eodem statu pmanet. Iob 13. In moribus etiam mutat, quia sicut videmus, homo, qñq. est clarus per prosperitatem, quandoque obscurus per aduersitatem, quandoq. soli iustitiæ Deo est coniunctus per gratiam & charitatem, quandoq. rubeus per carnalitatẽ, quandoque est niger per conuersationem vilitatem, quã doq. cornutus per superbiam & vanitatem. Et breuiter verum dixit sapiens Eccl. 27. Homo sanctus in sapientia manet sicut sol, stultus autẽ mutabitur vt luna. Quia sicut dicitur Iohel.

conditio, quæ quævis super feces transeat incessanter, nullam tamen exinde contrahit corruptelam, significans propriam diuinam essentiam, quæ nec tempore variatur, nec in virtute diminuitur, nec illapione qua rebus corruptibilibus illabitur, aliquantulum maculat, sed in propria essentia & natura consistit, & incommutabiliter stabilit. Sicut inquit Deus, n. lux est, & lucem habitat inaccessibilem, sicut dicitur, Tim. 6. Et ipse dicitur Io. 9. Ego lux mundi. Et Io. 1. Ipse erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem. Est igitur Deus lux ratione stabilis duratio nis. Denique dico, quod ipse est lux ratione mobilis seu agilis diffusio nis, quod ostenditur cum dicitur, Lux mundi. Sicut, n. lux est suppositus maxime conditio, & ab oriente in occidentem sui subitò diffusa, & occultorum terræ penetratiua lapidum preciosorum, & metallorum in terrâ inuisibiliter generatiua, & elementorum contrariorum in vno mixto conciliatiua, & concordatiua, aeris in super illuminatiua, & tenebrarum & caliginis fugatiua, & etiam vitæ animalium causatiua, & conseruatiua, sicut dicitur in lib. de fonte vitæ, sic per certo Deus se per beatam incarnationem hominibus condidit, & ab oriente in occidentem, id est de celo ad terram se diffudit, & subito transportauit, occulta terræ, secreta veteri Virginis inuisibiliter penetravit, & ibidem preciosum lapidem vel metallum, videlicet corpus suum admirabiliter fabricauit, & sic diuersa elementa, diuersas hominum nationes in vno mixto, in vna Ecclesia concordauit, & adunabit. Aerem, mundum prædicando, & docendo sua benedicta præsentia illuminauit, & informauit, & sic tenebras errorum, & hære sum effugauit, & sic vitam gratiæ, & gloriæ animalibus, hominibus procurauit. Sicut, n. dicitur Io. 1. Vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet. Iste est ergo lux mundi, id est lux mundo communicatiua, dicens illud Io. 1. Ego lux in mundum veni, Et Io. 9. Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi.

Et bene Christus se dicit lucem, quia sicut Lux Orietur, Et sic potest inueniri. Lux veniens seu oriens, Progreditur, Lux transiens, & progrediens, Lux moriens Obnebratur, & deficiens, Lux rediens, & resurgens, sic Resurgens, & charissimi dico, quod Christus fuit lux oriens. Et sic potest inueniri in incarnatione, quia sicut dicitur in Ps. Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia. Fuit lux progrediens in conuersatione. Semper, n. procedebat de virtute in virtute. Prou. 4. Lux procedens splendens procedit, & crescit. Lux fuit deficiens in morte, & passione. Esa. 5. Lux obtenebrata est in caligine. Fuit lux rediens in resurrectione, & ascensione. Io. 17. Rursum post tenebras spero lucem Deus ergo est lux ratione conditionis, durationis, diffusionis. Vnum tamen est aduertendum, quod quamuis lux quantum in se est semper sit parata se diffundere, & se ostendere, se diuidere, & influere, istud tamen verum est, quod oportet, & necesse est quod habeat materiam præparatam, & inde est, quod lapis durus per lucem non viuificatur, quod oculus cæcus per lucem non illuminatur, quod ignum aridum per lucem non fecundatur. Secundum, n. philosophum, actus actiuorum sunt in patiente dispositi. & ideo nihil est, quod possit alicuius rei influentiam recipere, nisi ad hoc antea disponat. Sic verè charissimi, lux æterna Deus quantum est in se, semper paratus est alijs influere, & alios dirigere, & iuuare. Veruntamen necesse est, quod ad hoc per gratiam, & obedientiam disponamur. Illi, n. qui sunt duri sicut lapis per metis indurationem, qui sunt cæci, per rationis obfuscationem, & qui sunt aridi per humoris gratie priuationem, istius lucis influentiæ nec percipiunt, nec eius beneficia recipiunt, quia ad hoc minime se disponunt. Sap. 17. Ignis quippe nulla vis poterat eis lumen præbere. Istud optime patet in Iudæis induratis, obstinatis & execratis, qui lumen Christum habuerunt præsentem, & tamen eum non receperunt nec viderunt. Lux, n. in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehendunt. Io. 1. Sicut, n. dicitur Ioan. 3. Lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis in tenebras, quæ lucem. Isti enim sunt sicut britones expectantes arcturum, quia isti expectant, quod perpetuo non videbunt. Vnde de isto Iudæorum populo dicitur Iob 3. Expectet lucem, & non videat nec ortum surgentis auroræ. Vnde de istis derisorie dicit Esa. 28. Expecta, reexpecta, modicum ibi, modicum ibi. Sic ergo patet, quod per lucem intelligitur Deus, & quomodo est quædam lux, quæ debet venerari. Secundum dico, quod est quædam lux, quæ debet imitari, & ista lux signat Christum, vel beatam Virgi-

nam vel quælibet virum iustum. Sicut, n. lux est in conditione purissima in operatione est nobilissima. & in apparentia pulcherrissima, sic verè vir perfectus est purus per sanctitatem innocentiam. Nobilis per agilitatē obedientiam Pulcher & delectabilis per honestatē apparentiam. Et ideo dicitur de tali luce, f. de viro perfecto, & sancto potest dici illud Sap. 7. Candor, enim est lucis æternæ, & speculus sine macula, & imago bonitatis. Dei in quibus verbis ostenduntur sex conditiones lucis quæ viro iusto possunt optimè coaptari. Lux enim hæc Candorem summè notabilem. Solet, n. lux candida se monstrare. Cædor inquit lucis. Sed per perseverare. Id est dicitur Aeternæ. Cuncta manifestare. Id est dicitur Speculum. Face non fordidare. Id est dicitur sine macula. Formas representare. Id est dicitur Imago. Sese communicare. Id est dicitur bonitas Dei. Ad literam, n. sicut videmus sensibilibus, lux habet colorem splendidi, & candidi, & Id est dicitur Cædor. Lux habet naturam, indeficientem, & Id est dicitur Aeternæ. Lux habet splendorem illustrantem, Id est dicitur speculū. Lux habet virtutem immaculatam, Id est dicitur sine macula. Lux habet formam representatiuam, Id est dicitur imago. Lux habet virtutem comunicatiuam, id est dicitur. Bonitatis Dei, quia scilicet bonum est suppositum comunicatiuum, & diffusiuum. Ista sex conditiones lucis charissimi, quæ in ista auctoritate notantur, applicantur sex virtutibus, viri iusti, quæ pro certo in viro iusto, & perfecto debet esse Castitatis & continentie pulchritudo. Id est dicitur Cædor lucis. Firmitatis & permanentie longitudo. Id est dicitur Aeternæ. Veritatis & sapientie certitudo. Id est dicitur Speculū. Puritatis & innocentie sanctitudo. Id est dicitur sine macula. Honestatis & apparentie gratitudo. Id est dicitur Imago. Pietatis & amicitie plenitudo. Id est dicitur Bonitatis Dei.

Dico igitur, quod vir perfectus debet habere pulchritudinem continentie, quod ostenditur cum dicitur, Candor lucis. Candor enim in coloribus, signat castitatem in virtutibus. Quia sicut, candor est color inter ceteros purissimus, facilliter tamen maculatur, & isto colore plus, quæ alijs macula plus ideo corat, virtus castitatis plus ceteris indicatur. Plus, n. apparet macula luxurie, & magis notatur, & citius cognoscitur, quæ macula superbiæ vel alterius peccati. Et ideo sicut lux est naturaliter candida, & fulgidi coloris, sic vir perfectus per castitatem debet esse candidus, & per honestatem fulgidus apparere, vt de eo dicitur illud Cant. 5. Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex milibus. Et bene dicit electus ex milibus, quia vix inter mille inuenitur hodie homo castus, Id est quæ inuenitur, bene potest mirabile reputari, iuxta illud Eccl. 43. Pulchritudinem candoris eius admittabitur oculus. Vnde breuiter de luce spiritualis Hierusalem dicitur Thobig 13. Luce splendida fulgebis. Sequitur. Ois circuitus murorum eius, ex lapide candido, & nitro mundo. Cædor ergo lucis. Vt sic vir perfectus figuretur in illo filio hominis quæ vidit Ioannes. Apoc. 1, qui habebat caput, & capillos candidos sicut lana alba, & cuius facies sicut sol in virtute sua lucebat. Quia, f. vir perfectus debet candorem castitatis habere, & per castitatem lucere, & in capite intentionis, & in capillis affectio nis, & in facie conuersationis. Quia, f. castitas est interior, & exteriori obseruanda, quod est contra hypocritas, similes cygno, qui est auis exterius in plumis candida, interior tamen in carne valde nigra. Quia videlicet hypocritæ hinc plumam, id est exteriorem conuersationem per simulatam castitatem candidam, carnem tamen interioris in oculo hinc per luxuriam denigratam. Non sic igitur, sed habeat uir perfectus castitatis, & continentie pulchritudinem. Candor inquit lucis. Item vir perfectus debet habere firmitatis, & perseverantie longitudo, quod ostenditur cum dicitur Aeternæ. Lux enim in sua conditione, & natura sine corruptione perpetuo perseverat, sic vir iustus se debet in bono perseverare, & durare, & ab esse gratia nunquam corrumpi, deficere vel cessare. Aeternæ inquit quæ, ad virtutem perfectam pertinet æternæ, & durabiliter, non temporarie aut defectibiliter permanere. Vnde Sap. 10. Dedit illi claritatē æternam. Et sequitur. Et fuit ei velamento diei, & luce stellarum nocte istud.

Istud tamen est contra multos qui sunt temporales non permanentes. Corruptibiles non durabiles. Defectiuus non permanentes. Et tales sunt vt cõter tria genera perfectiorum, videlicet hypocritæ, falsi amici, & leues seu incõstantes. Sed de istis vi potius lux defectibilis & infirma. Sicut, n. sicut lux cometarum, quæ subito apparet, & vt stella, subito autem disparet, & vt nulla. Vnde de quolibet talium potest dici illud Iob 18. Expellet eum de duce ad tenebras. Non sic ergo, sed habeamus firmitatis, & permanentie longitudo. Item vir perfectus debet habere veritatis & eloquentie certitudinem. Speculū inquit. Sicut, n. videmus quod natura lucis est occulta & abscondita rerum ostendere, & se & quicquid est absconditum declarare, sic verè conditio & proprietates viri iusti est, & se & alia alijs manifestare. Sic dico, quod vir iustus per virtutem veritatis vult se oibus ostendere qualis est, sine alia quæ alicuius simulationis vel hypocritæ falsitatis oib. abscondita & secreta fidei & morum ostendit, & quicquid est periculosum, & vitale & docet pro viris, & erudit. Iste, n. (sicut dicitur Io. 1.) Est lux vera, quæ illuminat omnem hominem. Et hoc ostendit cum dicitur, Speculum. Speculum, n. talis est natura quæ imaginem quæ recipit, statim ostendit, nec in aliquid celare. Quia, f. vir perfectus nihil se de suis interioribus, alijs per duplici tatem, hypocritam & falsitatem abscondere, sed per simplicitatem, & veritatem quicquid interioris in corde latet, solet omnibus declarare. Vnde 1. Cor. 13. Videmus nunc per speculū. Ista tamen sunt contra falsos & deceptores, qui non habent naturam speculi, quia, f. quod intus in corde cogitant & concipiunt, non ostendunt exterius neque dicunt similes topasio, quod for mæ hinc specularem, imaginemque representat transtuleram. Quia verè tales falsi & ficti, proditores falsi amici, & adulatores, hypocritæ totum transtulerunt. i. totum oppositum, & contrarium illarum imaginationum, & rerum quæ intus habent in concorde seu recipiunt & concipiunt, solet exterius declarare, quia, f. vnum habent in corde, aliud in ore. Vnum in conscientia, aliud in apparentia. Isti igitur non sunt lux veritatis, sed umbra & tenebræ totius falsitatis. Esa. 49. Expectaui lucem, & ecce tenebræ. Non sic ergo, sed habeamus veritatis, & eloquentie certitudinem. Speculum inquit. Item vir perfectus si vult esse lux, debet habere puritatis, & innocentie sanctitudinem, quod ostenditur cum dicitur. Sine macula. Sicut, n. lux naturam habet purissimam quod nullo contactu fordium potest maculari vel fordidari, sic vir perfectus debet esse ita sanctus, innocens, & purus, quod per contactum, i. societatem, & viciniam fordium, i. peccatorum non possit aliquantulum infici vel corrumpi. Sine macula inquit. Exo. 12. Erit enim agnus sine macula, masculus anniculus. Isti, n. dicuntur puri & innocentes propter mentis simplicitatem, quia sunt agnus, Carnis sinceritatem, quia sunt sine macula, Cordis virilitatem, quia sunt masculi, Aetatis habilitatem, quia anniculi.

Ista summè pertinent ad ecclesiasticos, quia isti præcipue sine macula luxurie debent esse. Quia sicut dicitur 1. Mac. 4. Elegit Iudas sacerdotes sine macula. Et nota quod tales digni sunt vt in Christi Ecclesia collocentur. Debent, n. tales in ecclesia collocari. Vnde Ps. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? Sequitur. Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam. Item possunt digne Domino famulari. Vnde Dan. 1. dicitur quod pueri de femine Regio in quibus nulla esset macula, sed qui pulchri, & eruditi erant sapientiæ, debebat introduci in palatio coram Rege. Quod est figuratū Leu. 22. vbi hostiæ sine macula præcipiuntur offerri, quia, f. aliquid quod immolabatur, non debebat esse cæcū, sine auribus, sine cauda, alias refutabatur, quia, f. non sunt digni Deo offerri in statu ecclesiæ qui carerent oculis per ignorantiam, qui carent auribus, per inobedientiam, qui carent cauda, i. qui non habent memoriam. Sicut, n. dicitur de Abisalon 2. Reg. 14. A planta pedis vsque ad verticem non fuit in eo aliqua macula. Hoc tamen aduertendum, quod per maculam velleis exterius, nisi esset caro maculata interioris, animal non repellatur, quia, f. quæuis homo habeat aliquas maculas vel aliquos defectus solum exterius in vellere conuersationis, dum tamen nulla macula sint interioris in membris intentionis, non est contra multos qui sunt temporales non permanentes. Multi, n. sunt qui videntur exterius mali, qui tamen interioris sunt valde boni. De quibus dicitur Leu. 13. Sciat non esse lepram, sed maculam caloris candidi. Tales ergo qui sunt sine macula, digni sui Deo famulari. Item dico, quod digni sunt in celo sublimari vel gloriarī. Ideo de innocentibus dicitur Apoc. 14. quod sine macula sunt ante thronum Dei. Boni, n. similes sunt puro, & immaculato balsamo, qui nunquam maculat vestem quæ tangit. Sed mali similes sunt plumbo seu pici, quæ solet tangentes maculare, quia, f. boni qui sunt sine macula peccatorum, nunquam alios maculant per malum exemplum. Mali verò qui in se sunt pleni macula peccatorum, & delictorum, solent contingentes, i. vicinos & socios malis verbis & exemplis corrumpere, & foedare. Num. 19. Quicquid tetigerit immundus, immundum faciet. Sed non sic boni, quia ipsi sunt macula. Tales igitur possunt dici lux propter puritatis, & innocentie sanctitudinem, vt de tali puritate dicatur illud Hester. 8. Noua lux oriri visa est. Item vir perfectus debet habere honestatis, & apparentie gratitudinem, quod ostenditur cum dicitur Imago. Sicut, n. lux coloratur, & imaginatur secundum conditiones rerum per quas habet transire, istud patet in luce transeunte per vitrum, quæ ad colorem vitri solet colorari, patet etiam in iride, vbi radij solares per elementa & per terram transeunt induunt colorem rerum per quas transeunt, & ipsum iride representant, & inde est, quod ibi apparet rubeus color ratione ignis, color cælestis ratione aeris, color ceruleus ratione aquæ seu maris, color viridis ratione terræ, vbi, f. arbores, & herbe virefcunt, talis lux proculdubio debet esse vir perfectus, quia verè quicquid potest inuenire coloris, perfectionis, & virtutis in rebus per quas transit, totum debet induere, & totum in imagine conuersationis suæ prætereundere & habere. Alios, n. in bono debet imitari, & ad eorum dispositionem debet quæto plus poterit colorari, quod ostenditur cum dicitur Imago. Imago, n. est representatiua figura, & conditionis illius cuius est imago. Quia, f. homo per honestatem conuersationis debet in se habere, & præferre mores, & conditiones illius qui dicitur Gen. 1. Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, vt sic de tali honestate dicatur eis illud Mat. 5. Luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona. Quod tamen est contra multos similes speculis cogitatis, quæ quamuis imaginem pulcherrimam hominis in se recipiant, horribile tamen representant. Quia, f. mali quæuis bona bonorum exempla & documenta videant, & quædiant, horribile tamen in malam conuersationem, & vitam in se alijs ostendunt, & demonstrant. Sed de hoc vide supra de Imagine. Et nota quod aliqui representant in se imagines diuersarum bestiarum. Quidam Leonis per superbiam, Lupi per auariciam, Porci per luxuriam, Asini per pigritiam, Canis per inuidiam, Vulpis per malitiam, Apri per iracundiam, Vrsi per gulam, & gallinam, phuris. Non sic ergo, sed habeamus honestatis, & apparentie gratitudinem. Iuxta illud 4. Thef. Omnes, n. vos filij lucis estis, & filij diei. Item vir perfectus si vult esse lux, debet habere pietatis, & amicitie plenitudinem, quod ostenditur cum dicitur. Bonitatis. Bonum est, n. sui diffusiuum & comunicatiuum. Lux etiam est summè diffusibilis, & comunicabilis, in tantum quod in oriente apparet, subito in omnes partes aeris se diffundit, & omnibus se communicat, & ostendit. Vnde etiam dicit Arist. quod tarta est virtus, & actualitas lucis, quod vnus punctus lucis sufficeret ad totum aerem illuminandum. Sic verè charissimi vir iustus per virtutem charitatis, & pietatis solet se ipsum, & bona sua alijs committere, & diffundere, & omnes tam spiritualiter, quam temporaliter adiuuare. Vnde de luce dicitur Gen. 1. Vidit Deus lucem quod esset bona, & diuisit lucem a tenebris. Talis, n. lux bona, id est talis vir clemens, & pius, a tenebris, id est peccatoribus vel a tenebris mundanæ miserie diuiditur, & sursum in cælesti curia, i. gloria cum Deo collocatur. Vnde Dan. 2. dicitur de Deo. Nouit in tenebris constituta, et lux cum Deo est. Patet ergo quod vir iustus diversimodè potest dici lux, ratione, Dictione, Berchorij. Pars ij. Et 2. Pietate.

Pietatis & amicitia, Honestatis & apparentia, Puritatis & innocentia, Veritatis & sapientia, Firmitatis & permanentia, Castitatis & continentia.

Et sic igitur bene ostenditur qd vir perfectus est cadior lucis eterne, speculu sine macula, & imago bonitatis. Dei. Ista est igitur lux imitanda. Tertio dico, qd est lux continenda quia sicut videmus qd stelle & luminaria sut cotretiva forme lucis. & ipsius ad alia transmissiva, sic verè nos debemus lucem spiritualem habere, & eam alijs infirmioribus tras fundere seu dare. Lux autè ista triplex est videlicet. Lux gratia. Talis n. triplex lux in bonis personis a sole iustitia Deo influit, Lux honeste apparentia, iuxta illud Esa. 30. Erit lux luna sicut lux solis, & lux solis septemplex. Et per ipsos in alios transfunditur & mittitur. Vnde petebat. David. Emitte lucem tuam, & veritatem tuam, ipsa me deduxerunt & adduxerunt in montem sanctum tuum. Vbi aduerte qd talis lux est habenda, quia. Per istam interius instrumur, & corrigimur, quia ista est veritas. Exterius ordinamur & dirigimur, quia ista deduxerunt. Superius sublimamur & erigimur, quia ista adduxerunt. Lux n. gratia & scientia

Lux scientia, Exterius nos dirigit, Superius nos erigit.

Interiorius nos corrigit, quia ista est veritas. Emitte inquit lucem tuam & veritatem. Veritas n. comparatur luci quæ tenebras erroris, & falsitatis corrigit & expellit, & totum habitaculum mentis illuminat, & illustrat, & ad illuminandū et alios per doctrinam se exterius diffundit & dilatat. Sine tali n. lumine mens non illuminator, nec in presentia ad salutem spūaliter informat. Abac. 3. Splendor eius ut lux erit sicut n. d. Cor. 4. Deus facit de tenebris lucem splendescere. Item ista lux exterius nos dirigit. Sine luce n. gratia homo nō potest, nec se nec alios dirigere, nec pericula præcauere. Et ideò illi q per peccatum spiritualem sunt cæci, nesciunt se in agilibus dirigere, sed potius solēt deficere & errare. Aves. n. lucifuga die die nō bene se diligunt, sed in tenebris se abscondunt, q. a. q. lucem diuine gratia fugere voluerit, in abscondito tenebrarum latitabit, nec ad bona opera se ordinabit. Tales igitur digni sunt carere luce, & pati carcerem, sicut d. Sap. 18. Habeamus igitur istam lucem, quia ista exterius nos dirigit. Deduxerunt inquit, quia sicut d. Sap. 10. Iustus deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnū Dei, & fuit illis in velamento diei, & in luce stellarum nocte. Item ista lux superius nos erigit. Adduxerunt inquit in montem sanctum tuum. Lux n. gratia & sapientia in quantum nobis ostendit bona æterna per fidem & discretionē, videtur nos illuc adducere & erigere per spem & affectionem. Ezec. 8. Eleuauit me spiritus, & adduxit in Hierusalem. Vnde sursum euntibus desiderantibus. d. Abac. In luce sagittarū tuarum ibunt, in splendore fulguratis hastarū. Gratia n. & scientia & doctrina dñr sagitta, fulgur, splendor, & hasta, quia. f. istis sicut Sagittis pungitur per correctionem, Splendore illustratur per discretionem, Fulgure utimur per dilectionem, Hasta sursum lauamur per spem & actionem.

Et aduerte qd sicut lux habet oculos recreare occulta declarare, vitam in animalibus generare, sicut d. in lib. fontis vitæ. sic verè lux honeste apparentia oculos aliorum delectat. vnde Prou. 17. Lux oculorum iustificat animam. Lux sapientie occulta nobis declarat. Io. 1. Lux in tenebris lucet. Lux verò gratia vitam spiritualem aia tribuit & ministrat, quia sicut d. Io. 1. Vita erat lux hominum. Illa est ergo lux continenda. Veruntamen multi sunt hodie qui carent ista luce, de quibus d. Hier. 4. Vidi terram, & ecce mouebatur, & cælos, & nō erat lux in eis. Expone sicut supra de celo. Quarto dico, qd lux est appetenda, & ista est lux æternæ claritatis & felicitatis, quæ sursum in gloria beatorum est, quæ tanta luce coruscatur, qd nihil est occultū quin ibi reueletur. Nihil triste quin ibi iocundetur. Nihil debile quin ibi roboretur. Ciuitas n. Paradisi non eget sole & luna ad lucēdum, sed lucerna eius est agnus, sicut d. Apoc. 21. Vnde nota quod in Paradiso est lux triplici ratione, videlicet.

Ratione causæ lucem influentis, Ratione rei lucem affumentis, Ratione loci lucem cōseruantis.

¶ Dico qd interius nos corrigit, quia ista est veritas. Emitte inquit lucem tuam & veritatem. Veritas n. comparatur luci quæ tenebras erroris, & falsitatis corrigit & expellit, & totum habitaculum mentis illuminat, & illustrat, & ad illuminandū et alios per doctrinam se exterius diffundit & dilatat. Sine tali n. lumine mens non illuminator, nec in presentia ad salutem spūaliter informat. Abac. 3. Splendor eius ut lux erit sicut n. d. Cor. 4. Deus facit de tenebris lucem splendescere. Item ista lux exterius nos dirigit. Sine luce n. gratia homo nō potest, nec se nec alios dirigere, nec pericula præcauere. Et ideò illi q per peccatum spiritualem sunt cæci, nesciunt se in agilibus dirigere, sed potius solēt deficere & errare. Aves. n. lucifuga die die nō bene se diligunt, sed in tenebris se abscondunt, q. a. q. lucem diuine gratia fugere voluerit, in abscondito tenebrarum latitabit, nec ad bona opera se ordinabit. Tales igitur digni sunt carere luce, & pati carcerem, sicut d. Sap. 18. Habeamus igitur istam lucem, quia ista exterius nos dirigit. Deduxerunt inquit, quia sicut d. Sap. 10. Iustus deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnū Dei, & fuit illis in velamento diei, & in luce stellarum nocte. Item ista lux superius nos erigit. Adduxerunt inquit in montem sanctum tuum. Lux n. gratia & sapientia in quantum nobis ostendit bona æterna per fidem & discretionē, videtur nos illuc adducere & erigere per spem & affectionem. Ezec. 8. Eleuauit me spiritus, & adduxit in Hierusalem. Vnde sursum euntibus desiderantibus. d. Abac. In luce sagittarū tuarum ibunt, in splendore fulguratis hastarū. Gratia n. & scientia & doctrina dñr sagitta, fulgur, splendor, & hasta, quia. f. istis sicut Sagittis pungitur per correctionem, Splendore illustratur per discretionem, Fulgure utimur per dilectionem, Hasta sursum lauamur per spem & actionem.

¶ Dico qd interius nos corrigit, quia ista est veritas. Emitte inquit lucem tuam & veritatem. Veritas n. comparatur luci quæ tenebras erroris, & falsitatis corrigit & expellit, & totum habitaculum mentis illuminat, & illustrat, & ad illuminandū et alios per doctrinam se exterius diffundit & dilatat. Sine tali n. lumine mens non illuminator, nec in presentia ad salutem spūaliter informat. Abac. 3. Splendor eius ut lux erit sicut n. d. Cor. 4. Deus facit de tenebris lucem splendescere. Item ista lux exterius nos dirigit. Sine luce n. gratia homo nō potest, nec se nec alios dirigere, nec pericula præcauere. Et ideò illi q per peccatum spiritualem sunt cæci, nesciunt se in agilibus dirigere, sed potius solēt deficere & errare. Aves. n. lucifuga die die nō bene se diligunt, sed in tenebris se abscondunt, q. a. q. lucem diuine gratia fugere voluerit, in abscondito tenebrarum latitabit, nec ad bona opera se ordinabit. Tales igitur digni sunt carere luce, & pati carcerem, sicut d. Sap. 18. Habeamus igitur istam lucem, quia ista exterius nos dirigit. Deduxerunt inquit, quia sicut d. Sap. 10. Iustus deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnū Dei, & fuit illis in velamento diei, & in luce stellarum nocte. Item ista lux superius nos erigit. Adduxerunt inquit in montem sanctum tuum. Lux n. gratia & sapientia in quantum nobis ostendit bona æterna per fidem & discretionē, videtur nos illuc adducere & erigere per spem & affectionem. Ezec. 8. Eleuauit me spiritus, & adduxit in Hierusalem. Vnde sursum euntibus desiderantibus. d. Abac. In luce sagittarū tuarum ibunt, in splendore fulguratis hastarū. Gratia n. & scientia & doctrina dñr sagitta, fulgur, splendor, & hasta, quia. f. istis sicut Sagittis pungitur per correctionem, Splendore illustratur per discretionem, Fulgure utimur per dilectionem, Hasta sursum lauamur per spem & actionem.

¶ Dico qd interius nos corrigit, quia ista est veritas. Emitte inquit lucem tuam & veritatem. Veritas n. comparatur luci quæ tenebras erroris, & falsitatis corrigit & expellit, & totum habitaculum mentis illuminat, & illustrat, & ad illuminandū et alios per doctrinam se exterius diffundit & dilatat. Sine tali n. lumine mens non illuminator, nec in presentia ad salutem spūaliter informat. Abac. 3. Splendor eius ut lux erit sicut n. d. Cor. 4. Deus facit de tenebris lucem splendescere. Item ista lux exterius nos dirigit. Sine luce n. gratia homo nō potest, nec se nec alios dirigere, nec pericula præcauere. Et ideò illi q per peccatum spiritualem sunt cæci, nesciunt se in agilibus dirigere, sed potius solēt deficere & errare. Aves. n. lucifuga die die nō bene se diligunt, sed in tenebris se abscondunt, q. a. q. lucem diuine gratia fugere voluerit, in abscondito tenebrarum latitabit, nec ad bona opera se ordinabit. Tales igitur digni sunt carere luce, & pati carcerem, sicut d. Sap. 18. Habeamus igitur istam lucem, quia ista exterius nos dirigit. Deduxerunt inquit, quia sicut d. Sap. 10. Iustus deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnū Dei, & fuit illis in velamento diei, & in luce stellarum nocte. Item ista lux superius nos erigit. Adduxerunt inquit in montem sanctum tuum. Lux n. gratia & sapientia in quantum nobis ostendit bona æterna per fidem & discretionē, videtur nos illuc adducere & erigere per spem & affectionem. Ezec. 8. Eleuauit me spiritus, & adduxit in Hierusalem. Vnde sursum euntibus desiderantibus. d. Abac. In luce sagittarū tuarum ibunt, in splendore fulguratis hastarū. Gratia n. & scientia & doctrina dñr sagitta, fulgur, splendor, & hasta, quia. f. istis sicut Sagittis pungitur per correctionem, Splendore illustratur per discretionem, Fulgure utimur per dilectionem, Hasta sursum lauamur per spem & actionem.

¶ Dico qd interius nos corrigit, quia ista est veritas. Emitte inquit lucem tuam & veritatem. Veritas n. comparatur luci quæ tenebras erroris, & falsitatis corrigit & expellit, & totum habitaculum mentis illuminat, & illustrat, & ad illuminandū et alios per doctrinam se exterius diffundit & dilatat. Sine tali n. lumine mens non illuminator, nec in presentia ad salutem spūaliter informat. Abac. 3. Splendor eius ut lux erit sicut n. d. Cor. 4. Deus facit de tenebris lucem splendescere. Item ista lux exterius nos dirigit. Sine luce n. gratia homo nō potest, nec se nec alios dirigere, nec pericula præcauere. Et ideò illi q per peccatum spiritualem sunt cæci, nesciunt se in agilibus dirigere, sed potius solēt deficere & errare. Aves. n. lucifuga die die nō bene se diligunt, sed in tenebris se abscondunt, q. a. q. lucem diuine gratia fugere voluerit, in abscondito tenebrarum latitabit, nec ad bona opera se ordinabit. Tales igitur digni sunt carere luce, & pati carcerem, sicut d. Sap. 18. Habeamus igitur istam lucem, quia ista exterius nos dirigit. Deduxerunt inquit, quia sicut d. Sap. 10. Iustus deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnū Dei, & fuit illis in velamento diei, & in luce stellarum nocte. Item ista lux superius nos erigit. Adduxerunt inquit in montem sanctum tuum. Lux n. gratia & sapientia in quantum nobis ostendit bona æterna per fidem & discretionē, videtur nos illuc adducere & erigere per spem & affectionem. Ezec. 8. Eleuauit me spiritus, & adduxit in Hierusalem. Vnde sursum euntibus desiderantibus. d. Abac. In luce sagittarū tuarum ibunt, in splendore fulguratis hastarū. Gratia n. & scientia & doctrina dñr sagitta, fulgur, splendor, & hasta, quia. f. istis sicut Sagittis pungitur per correctionem, Splendore illustratur per discretionem, Fulgure utimur per dilectionem, Hasta sursum lauamur per spem & actionem.

¶ Dico qd interius nos corrigit, quia ista est veritas. Emitte inquit lucem tuam & veritatem. Veritas n. comparatur luci quæ tenebras erroris, & falsitatis corrigit & expellit, & totum habitaculum mentis illuminat, & illustrat, & ad illuminandū et alios per doctrinam se exterius diffundit & dilatat. Sine tali n. lumine mens non illuminator, nec in presentia ad salutem spūaliter informat. Abac. 3. Splendor eius ut lux erit sicut n. d. Cor. 4. Deus facit de tenebris lucem splendescere. Item ista lux exterius nos dirigit. Sine luce n. gratia homo nō potest, nec se nec alios dirigere, nec pericula præcauere. Et ideò illi q per peccatum spiritualem sunt cæci, nesciunt se in agilibus dirigere, sed potius solēt deficere & errare. Aves. n. lucifuga die die nō bene se diligunt, sed in tenebris se abscondunt, q. a. q. lucem diuine gratia fugere voluerit, in abscondito tenebrarum latitabit, nec ad bona opera se ordinabit. Tales igitur digni sunt carere luce, & pati carcerem, sicut d. Sap. 18. Habeamus igitur istam lucem, quia ista exterius nos dirigit. Deduxerunt inquit, quia sicut d. Sap. 10. Iustus deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnū Dei, & fuit illis in velamento diei, & in luce stellarum nocte. Item ista lux superius nos erigit. Adduxerunt inquit in montem sanctum tuum. Lux n. gratia & sapientia in quantum nobis ostendit bona æterna per fidem & discretionē, videtur nos illuc adducere & erigere per spem & affectionem. Ezec. 8. Eleuauit me spiritus, & adduxit in Hierusalem. Vnde sursum euntibus desiderantibus. d. Abac. In luce sagittarū tuarum ibunt, in splendore fulguratis hastarū. Gratia n. & scientia & doctrina dñr sagitta, fulgur, splendor, & hasta, quia. f. istis sicut Sagittis pungitur per correctionem, Splendore illustratur per discretionem, Fulgure utimur per dilectionem, Hasta sursum lauamur per spem & actionem.

¶ Dico qd interius nos corrigit, quia ista est veritas. Emitte inquit lucem tuam & veritatem. Veritas n. comparatur luci quæ tenebras erroris, & falsitatis corrigit & expellit, & totum habitaculum mentis illuminat, & illustrat, & ad illuminandū et alios per doctrinam se exterius diffundit & dilatat. Sine tali n. lumine mens non illuminator, nec in presentia ad salutem spūaliter informat. Abac. 3. Splendor eius ut lux erit sicut n. d. Cor. 4. Deus facit de tenebris lucem splendescere. Item ista lux exterius nos dirigit. Sine luce n. gratia homo nō potest, nec se nec alios dirigere, nec pericula præcauere. Et ideò illi q per peccatum spiritualem sunt cæci, nesciunt se in agilibus dirigere, sed potius solēt deficere & errare. Aves. n. lucifuga die die nō bene se diligunt, sed in tenebris se abscondunt, q. a. q. lucem diuine gratia fugere voluerit, in abscondito tenebrarum latitabit, nec ad bona opera se ordinabit. Tales igitur digni sunt carere luce, & pati carcerem, sicut d. Sap. 18. Habeamus igitur istam lucem, quia ista exterius nos dirigit. Deduxerunt inquit, quia sicut d. Sap. 10. Iustus deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnū Dei, & fuit illis in velamento diei, & in luce stellarum nocte. Item ista lux superius nos erigit. Adduxerunt inquit in montem sanctum tuum. Lux n. gratia & sapientia in quantum nobis ostendit bona æterna per fidem & discretionē, videtur nos illuc adducere & erigere per spem & affectionem. Ezec. 8. Eleuauit me spiritus, & adduxit in Hierusalem. Vnde sursum euntibus desiderantibus. d. Abac. In luce sagittarū tuarum ibunt, in splendore fulguratis hastarū. Gratia n. & scientia & doctrina dñr sagitta, fulgur, splendor, & hasta, quia. f. istis sicut Sagittis pungitur per correctionem, Splendore illustratur per discretionem, Fulgure utimur per dilectionem, Hasta sursum lauamur per spem & actionem.

df Esa. 60. & sunt verba directa ad Hierusalem supernā. ad Paradisum coelestem. Non erit inquit tibi sol ad lucēdū p diem, nec splendor lunæ illuminabit te, sed erit tibi Dñs in lucē sempiternā, & Deus tuus in gloriam tuam. Res autē lucē beatitudinis affumētes sunt ipsi sancti, qui sunt specula mūdiissima, & ad illuminationem istam aptissima. Io d. Sap. 18. Sanctus aut tuis maxima erit lux. Et illud. Lux perpetua lucebit sanctis tuis Dñe. Locus aut perficiens est ipsum celū empireū, qd totū est luminosum, dictū a pyr quod est ignis, nō rōne ardoris sed rōne splendoris. Vñ d. isto loco pōt dici illud Exo. 10. Vbi dicitur qd habitabant filij Israel, lux erat. Et sic breuiter dico qd ista est lux appetēda. Quinto dico, qd est quedam lux abhorrenda, & ista est lux humanæ sagacitatis, & lux mundana prosperitatis. Lux n. sapientia mundana est tenebrositas apud Deū. Sicut n. d. 1. Cor. 3. Sapientia huius mūdi stulticia est apud Deum. Legi. n. subiecta est nō iustitia. Sicut n. Bubo hēt oculos lucentes claros lymphidos & acutos, & tñ lucem solis odit & fugit, sic mundani sapientes habent oculos. i. intellectus lucētes, claros, lymphidos & acutos, & tñ lumen solis. i. sapientiam Dei fugiunt, odiunt, & cōtēnunt. Sapientes n. sunt vt faciant mala, bene autem facere nesciūt sicut d. Hier. 4. Vitile aut eis esset qd lucem meridianē sapientie non haberent. Ista n. est occasio multorū peccatorum. Vnde plangendo dicit Iob 3. Vt quid data est mihi lux? &c. Talis aut lux in morte talib. eclipsatur, quia sicut videmus, in morte lux mundana sapientia deficit sapientibus mundi quia sicut Iob 18. Lux impij exstinguet. Itē lux opulentiæ terrenæ est abhorrenda, quia lux corripit oculos paruulorum pp suam nimiam claritatem, sic claritas mundana prosperitatis paruulis. i. viris imperfectis est valde damnabilis & nociua & multorū criminū inductiua. Ista tñ lux est rectē sicut lux coruscationis, quæ subitō deficit. Est et sicut lux lampadis, circa quæ papilliones volitant, & comburuntur. Est etiam sicut lux lunæ, in qua aues imundæ volitant & delectantur, quia re vera in ista luce soli peccatores, & immundi se delectant, vbi tñ p multa pcta se destruant atq; cremant. Ista tñ lux cito perit, & destruitur, sicut d. Iob 18. Expellet eū de luce ad tenebras, & de orbe transferet eū. Sic ergo patet quomodo lux accipitur multipliciter, quia. f. Lux est honorāda, imitanda, continēda. Appetēda. Abhorrenda. Et hęc de luce sufficiūt. vide infra de lumine, & de videre, & supra de Lucerna & illuminare &c.

Lumen. Luminare. Nota, qd lumen est fluxus corporis luminosi. Lux n. est ipsa forma lucis simplex, & vnica & actualis, prout accipit sub suo nomine generali, & prout omnibus rebus diuersimodē communicatur. Luminare autē est illud corpus mundum & politum quod est aptū natum ad receptionem istius lucis, sicut solis, coelum, & stellæ. Lumen verò nihil aliud est quàm ille radius seu fluxus emanans & exiens ab ipso corpore luminoso. Verum quia generaliter & communiter lumen dñr quicquid potest illuminare, ideò generaliter distinguatur secundum quod lumen sumitur in scriptura. Et sic dico quod est lumen

Superius, Lumen stelleum venit a superiori. Interius, Et sic per lumen intelligitur Spiritus sanctus vel Christus, qd sunt sicut radij emanantes a patre, & ab ipso inferius venientes & mundum illuminantes & irradiantes. Inferius, sicut d. Esa. 60. Venit lumen tuum Hierusalē, & gloria Dñi super te orta est, & ambulabūt gētes in lumine tuo. Lumen nubeū lateri in interiori, sicut ventre nubis. Et istud est lumen græ & sapientia, qd in interiori cordis debet lateri, & sicut lumen qd est in medio lateris, qd dēt exterius p opa lucere. Iob 37. Nubes spargunt lumen sū. Lumen igneū lateri inferiori, sicut patet de lumine candelabri, qd est consumptibile, & de factum. E per hoc intelligit claritas prosperitatis mundanæ, quæ ad modum ignis licet videatur splendēre, proprium tñ destruit & consumit subiectū, aliosq; per mala desideria calefacit. Et istud est lumen ad quod

quod sedens Petrus negauit Christum, sicut d. Luc. 22. Vidit ancilla quædam oltiaria Petrum ad lumē sedentē. Lumē aerem lucet in exteriori. Et per istud pōt intelligi vir perfectus. Vnde de Viro pfecto d. Lucæ 11. qd lucerna nō ponitur sub medio, sed sup candelabrū, vt ingredientēs videant lumen. Primo ergo dicamus aliqd de lumine superiori. f. de Christo vel Spiritu sancto, & exponam illud Esa. 60. Surge, illumina Hierusalem, quia venit lumē tuū. Et aduerte hic, qd sicut lumē destruit seu impedit dormitionē (io d. Surge) sicut lumē cognitionem (io d. Illuminare Hierusalē) lumē minuit infirmitatem (io d. Venit lumē) lumen tribuit utilitatē (io d. Tuum) sic pro certo charissimi, istud caeleste lumen ista sua apparitione, incarnatione vel missione excitat torporē negligentium seu dormientium. io d. Surge increpare errorem ignorantium, io d. (Illuminare Hierusalē.) Mitiga dolorem agrotantium, io d. (Venit lumen.) Inuitat amorē possidentium. ideò d. (Tuum). Est. n. istud lumen dormientium excitatiuum, ignorantium informatiū, agrotantium conformatiū, indigentium fecundatiū. Lumē n. dormientes ad vigilandum excitat: viatores ad ambulandū illuminat agrotantes suo aduentu confortat: Omnibus etiā se diffundit & cōicat. Quid ergo, qd per istud lumen torpor negligentium excitatur, quod ostēditur, cū d. Surge sicut enim charitas luminis impedit dormitionem, quia. f. loco obscuro melius dormitur quàm in luminoso, & inde est, qd dormituri solē fenestras luminis claudere ne subintret, sicut et in aduentu luminis solēt hoies de lectis surgere, & ad opera sua prætere de vacare, sic verē p sentia huius luminis non sinit homines in peccatis dormire p negligentiam & torporem. Mali n. & peccatores, qui in peccatis suis dormire & gescere volunt, istud lumē videre nolūt. Boni verò, q bona opera volunt facere, in aduentu huius luminis solent de lecto torporis & negligentia, surgere, & se in bonis actibus exercere. (Surge inquit) q. d. nō dormiat, Eph. 5. Surge, qd dormis, & exurge a mortuis, & illuminabit te Chūs. Sicut n. orix p dimidium annū dormiēs in ortu caniculæ. i. illius stellæ surgit & diligenter euigilans ad eius lumen respicit & atēdit, sic boni in aduentu huius luminis debēt surgere, & ad istud lumē per deuotionē aspiciere, & se in splendore ipsi delectare. Sicut n. aues nobiles & mūdæ viso solis lumine solēt surgere, & volare, viatores solēt ambulare, operatores solent laborare, sic verē charissimi in præsentia istius luminis nos debemus volare p cōtēplationē, debem⁹ ambulare per bonā affectionē, debemus laborare p bonā operationem. vñ in Pl. Domine in lumine tuo ambulabunt, & in iustitia tua meditabitur. Ista tñ sunt cōtra pētōres, qui de isto lumine nihil curant, similes immundis aibus, q in lumine non ambulabūt: latronibus, qui in tenebris necant infirmantibus, qui luminis tpe non laborant. Aues n. immūde. i. luxuriosi, latrones. i. auari & ambiciosi, infirmi. i. negligētes & desidiosi in isto lumine nō delectant, sed ei p pētū nubiant & cōtrariant, & ab ipso fugiunt & abscondunt. Vnde de Iob 24. Ipsi fuerunt rebelles luminis, nescierunt viam eius, nec reuerſi fecerunt illius. Non sic ergo, qd verē nisi in nobis deficiat, per istud lumen torpor negligentū excitatur. (Surge ergo inq.) Deinde dico, qd p illud lumē error ignorantium increpat, cū d. Illuminare, quasi dicat, nisi sit defectus tuus non est tps. Dñs. n. illuminatio mea, & salus mea. Spiritus sanctus n. nos illuminat interiori in spirado. Chūs verò nos illuminat, exterius docēdo & pdicando. Lucerna n. pedibus meis verbū tuū, & lumen semitis meis. Sed de ista illuminatione spiritali vide supra de illuminare. Deniq; dico, qd per istud lumē dolor agrotantium mitiga, qd ostēdit cum d. (Lumen.) Sicut n. aduentus & p sentia medici confortat infirmū, in mare et p aduentū & p sentia luminis infirmi cōsolant, & mitigant, qui etiā in nocturno tpe grauantur, sic verē charissimi, pētōres & debiles debent p istius luminis ortū & aduentum cōsolari, & pētōrum infirmitatib. mitigari, & eius p sentia delectari. Eccl. 11. Dulce lumen, & delectabile est oculis videre solē. Christus n. d. vñctus Spiritus sanctus d. vñctio & paraclētus. i. consolator, Maria etiā dicitur maris stella, quia verē nos per istos vngimur, & curamur, visitamur, & consolamur, regimur, & illuminamur. Venit ergo lumen. Io. 12. Ego lux veni in mundum. Vide eā supra expositā de aduentu, vbi inuenies satis, & vide de veni

re. Dolor igit agrotantium mitigatur. ¶ In super dico, qd p istud lumen amor possidentium prouocatur, quod ostēditur cum d. Tuum. Nullo. n. meliori modō poterat amorē tuum prouocare, quàm qd seipsum faceret tuum, se. f. tibi communicando & utilitatem & commodū procurando. Lumen n. solet se omnibus communicare, & se alijs multis luminari-bus tribuere & partiri, significans illud caeleste lumen qd omnibus se cōmunicauit & dedit, & se ad utilitatē oīum applicauit. (Tuū inq.) Ita qd ipse potuit dicere illud 1. Cor. 9. Cum essem liber ab oibus, seruum omnū me feci. Io docet scriptura Esa. 50. Ambulare in lumine ignis vestri. Et nota si vis, qd istud est lumen tuum ad tria necessaria faciēda, videlicet, vt per ipsum habeas iustitiæ æquitatem, cōcordiæ bonitatem prudentiæ claritatē. Per istud n. lumē habemus iustitiæ rectitudinem. Sicut, n. videmus, qd si lumen est in domo, æquissimē se habet ad oēs, ita n. lucet paupi sicut diuiti, ignobili sicut nobili, sic iste gñaliter & æqualiter oibus pētōrib. se diffundit, & quātū in se est, sine personarum acceptio-ne se oibus distribuit & effundit. Non n. est personarum acceptio apud Deum sicut d. Rom. 2. & Actuum. 10. Exemplū dans iudicibus & plaris, qd lumē iustitiæ debent oib. æqualiter impartiri Esa. 48. Tunc erumpet quasi mane tuum, & ante ibit faciem tuam iustitia tua. P. Educet quasi lumen iustitiæ tuam, & iudicium tuū tanq; meridiem. Quamuis multi sint hodie, qui possint dicere cum damnatis illud Sa. 5. Lumen iustitiæ nō luxit nobis, & spiritus intelligētiæ nō est ortus nobis. Itē per istud lumen habemus concordia vicissitudinem. Lumē n. caeleste cōciliari elemēta cōtraria in mixto, quia. f. istud lumen concordauit, & viuūt quicquid antea fuit discordatū. Nā per Spiritus sancti inspirationem, per Chri operationem, p Virginis intercessionem, diuersitas Iudæorū & gentiū fuit in vanitate fidei adunata. Discordia, q inter patrē & pētōrē, fuit pacificata. Rācor et inuidia, q quotidie orit inter homines, est quotidie recōciliata. Istud enim lumen habet omnia pacificare, & etiam concordare. Baruch 3. disce vbi sit lumen oculorum & pax. Item per istud lumen habemus prudentiæ certitudinem. Quia. f. per istud scimus quod faciendum & omittendum sit. vnde Sap. 6. Diligite lumen sapientie omnes, qui præestis populis. Et sic igitur bene dico, qd per istud lumen nos debemus iustitiam, concordiam, & prudentiam. Amor n. noster debet ad eum inclinari, & ad ipsum sicut ad illum, propriè nostrum est, prouocari. (Tuum inquit.) Quod est contra illos, qui toti volunt esse sui & non aliorum, & qui. f. alijs nolunt communicare in aliquo bona sua, sicut sunt auari &c. De quibus potest dici illud Ezech. 32. Luna nō dabit lumen suum. Sed non sic iste vel ista, quia. f. sicut visum fuit, iste est

Lumen { Amoris prouocatiuum, quia tuum, Doloris mitigatiuum, quia venit, Erroris effugatiuum, quia illuminauit, Torporis excitatiuum, quia fecit surgere.

¶ Et hoc sufficit de lumine superiori. Secundo dicendū est de lumine inferiori. Et istud est lumen virtutum, quod in-tus in conscientia debet esse radicatum. Et istud nihil aliud est quàm gratia, sapientia, & honesta apparentia. Gratia n. est lumen habēdum. Sapientia est lumen fundendum. Honestata apparentia est lumen videndum. Dico ergo, qd lumen habendum est, & istud est lumen gratia, sine quo anima nō viuūt, neq; vider. Vnde gratia est propriè lumen vitæ, de quo habetur. Io. 8. Qui sequitur me, nō ambulat in tenebris, sed habebit lumen vite. Quamuis hodie multi videantur carere isto lumine, dicētes illud Pl. Lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum. Item est lumen fundēdū, & istud est lumen sapientie, & doctrinæ, quod nos ecclesiastici debemus alijs fundere, & sicut luminaria ministrare. De quo Gen. 1. Fiant luminaria in firmamento cœli vt luceant, & illuminent super terrā Et fecit Deus duo magna luminaria. Luminaria n. firmamentum sunt bonæ personæ Ecclesiasticæ, quæ lumine honestatis in Ecclesia debent lucere, & lumine doctrinæ habent alios erudire. Baruc. 3. Stellæ dederunt lumen in custodijs suis. Tales enim debent habere lumen in natæ rationis Pl. Signatum est super nos lumen vultus tui Domine, dedisti latitiam in corde meo: Lumen acquisitē discretionis. Sap. 6. Diligite lumen sapientia: Lumen diffri-ctæ locutionis. Psal. Lucerna pedibus meis verbum tuum, Diction. Berchorij. Pars ij. E e 3 & lu.

cer, & dū carne delectat, actūq; corde dolo. Quidā. n. sunt lapides magnetis, q. quosdam hnt angulos ferrū attrahētes & quosdā ēt retrahētes. Quia re vera inter angulos illos inueniunt qnq; alii, q. ferrum hnt fugare & repellere, licet alij soleāt (vt cōiter) ipsū asserre & attrahere. Sic verē licet multi anguli. i. multa cōdōnes & vanā voluptates sint in luxuria, q. meotē attrahunt, & alii, q. si tū diligenter reuoluas, multos angulos, i. multas conditiones in luxuria reperies, q. pro certo mētē sanā retrahunt, & auerunt. Quia p certo in luxuria, si bñ cōsiderat, multa sunt attractiua, & retractiua, & plura pñā & displicentię inductiua, q. voluptatis, & complacentiæ causatiua. Bñ ergo dicit Innoc. de cōd. vii. h. u. q. luxuria mentē effminat, corpus eneruat, maculat aīam fœdat personā. Et sequit̄ hāc (inquit) p̄cedit ardor, & perulaciā, hanc fociat fētor & immunditiā, hanc sequitur dolor & pñā. Est igitur penitens, & singuluoſa. ¶ Duodecimō dico, q. ista ē discordiā & tumultuoſa. O quot lites, quot bella, quot dissensionē per luxuriā factę sunt. Nonne pp luxuriā cōmissā cum Paride & Helena Troia destructa fuit? Nonne pp Sabinā a Romanis raptas ortum fuit bellū durif simū vnde Iou. vbi supra dicit de luxuria, q. ista est, q. Pēta-polim euertit, Sichem cum populo suo peremit, filios Iudę percussit, tribū Beniamin deleuit, filios Hely in bello p̄stravit. Hęc vriam occidit, Amā suspēdit, plurimos lapidauit, Ruben maledixit, Sanfonē deduxit, Salomonē a Deo reduxit. Verum est ergo, q. pp speciē mulieris multi perierūt. ¶ Tertio decimō dico, q. luxuria ē dīcors & tumultuoſa. ¶ Quarto decimō dico, q. luxuria est imprudens & portentuoſa, & istud potissimē p̄cedat ad p̄ctm Sodomiti cum, qd quia cōtra naturam est, merito pōt dici monstruoſum & portentuoſum. vñ Sen. lib. de naturalib. qōnib. loquēs de illo vilissimo hostio, qui cū seruo suo actus illos turpissimos exercebat, dicit, q. ille faciebat portentuosos concubitus, q. b. nulla nox facis alta est & tñ vt ar, gloriabat in illis. Et bene certe portentuoſa, q. a nullū mōstrū magis est p̄ter intētiōē naturę q. fir istud Et tñ proculdubio multi sunt, in q. b. tñ degenerauit natura q. talib. maculat sui effigiem Saluatoris. Isti sunt de quib. dicit Apostolus Rom. 1. Quia non probauerūt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobū sensum, & i. passiones contumeliā, vt faciant qd eis non expedit masculi i. masculos turpitudinē operantes. Et aduerte q. ad hmōi criminis detestatiōem mouet Natura, Figura, scriptura. Natura dico, quia. svt cōiter nullū animal est q. hmōi actus exerceat, quinimō ponit liber de natura rerū, q. canis piscis talis est nature, quōd masculus a parte dorsi ascendit super femellā qñ vult coire cum ipsa. Illa verō (vt ait) abhorrens talē concubitum, more consueto & debito se applicat, vt sic debitum masculo suo p̄stet, iuxta illud 1. Corint. 8. Vir vxori debitum reddat similiter & vxor viro. Cuius tamen contrarium faciunt alij, similes columbis, de quib. legitur, q. qñ sunt fenes, sexum obliuiscuntur ita q. masculus saltat super masculum. De Hericij dicit Pl. q. in loco p. que exeunt & eijciunt sterora, se cōtingunt generatiōis officia exercendo, sic tales vilissimi &c. Et sic bene cōstat, quod tales vel bestię, vel peiores bestijs. sunt. Sicut. ponit Ouid. de transformatis lib. 10. fab. 6. Amathūntē in quāndā, pacū populū q. hospites suos Deo Ioui immolabant, in Cypro fuerunt indignata Venus, murauit eos in tauros, q. a Salaminij obcorum magnitudinē dicit cerastes, & hoc fīctū est, ad denotādū, q. illi, q. hospites suos, i. familiares suos, Ioui. vi. luxurioſo per Sodomiam immolant, tauros. i. bestias, aut penitus bestiales se esse monstrāt. Et rectē per Iouē luxurioſus intelligit̄, nā is ob explendē libidinis desideriu in varias mutat⁹ formas fabulā. Et p̄culdubio hoc brutale vitū dat in multis partib. orbis, & maximē in illa secta vilissima Machometi, quia sicut dī, in Aphrica ita publicē inueniuntur in prostibulis masculi sicut femellę i oriente sunt et, vt dī, multa regna in quibus passim apud infideles talia perpetrāt. Cuius simile faciebat pessimus Imperator Nero, de quo legitur, q. vtrunq; sexum fuit expertus, cum tamen Romana leges feruentissimē prohibeant actum illum. Isti sunt, de quib. dicit Apostol. Rom. 1. q. naturalem vsum macauerūt in eum vsum qui est contra naturam. Istud ergo vitium abhorret natura. Itē istud reprobat figura. Nonne illi populi, qui hmōi vitium exercebant. i. Sodomig, muti interpretant, &

nonne ab Angelo cecitate percussit, tandē igne & sulphure perierunt sicut dī Gen. 19. In quo pro certo figuratiter notatur, q. tales cęci, & excęcati, & lumine rōnis priuari sūt, & q. in die iudicij non habentes excusatiōē p̄ ceteris erūt muti, & q. finaliter perire. i. p̄ce, igne, & sulphure, & ardore & fetore nisi pœniteant digni sunt. Et propterea tertio dico, istud vitium damnauit scriptura, quia. i. lohel. 3. dī redargutiū, q. p̄posuerūt in prostibulo puerum, & puellā vendiderunt pro vino, vt biberent. Et Thre. 5. dī, q. adoleſcentibus impudice abusi sunt &c. Greges, quos i cubili alienā impudicitij expectant. Infinita possent dici ad detestatiōem huius materię, sed horribile est loq. de ea, ideō trāseo. Hoc solum allego, q. Deus iustus de tali ignominia erit, & eos de manib. talium inimico rum liberat, & custodit, exemplo Loch, de quo dī 3. Pet. 2. qd Deus iustum Loth, q. i. habitabat in Sodomis, oppressum a nephandorum iniuria & luxuriosa conuersatione eripuit. Patet ergo q. luxuria est impudēs & portentuoſa. ¶ Quarto decimō dico, q. luxuria est inquietā atq; queruloſa. In fatiabilis. n. est, q. a. l. quāto amplius sibi fatissit, tāto amplius ad nouos modos libidinis inardescit. Ignis. n. nūquā dicit sufficit. Prou. 3. quinimō si illud vitū in aliquo supprimatur facilliter reaccēditur renascitur, sicut figuratum est Iou. Titio, de quo dicit fabulā, q. pœna eius erat in inferno q. iecur suum omni die ad comedendū vulturib. dabat, sed in crastinū idem iecur in statū pristinum reuultuſcebat. Ad denotādū, qd luxurioſi suo iecore. i. suis delectatiōib. immundis se fatiāt, qui tñ in idem renasci & recreſcere comprobantur, inquantū cōtinuē recidūnt. vñ Hiero. in epistola dicit, qd libido seu luxuria extinguita recenditur, vsuq; crescit & deficit, & nunquā satiatur, nec rōni paret sed impetu circumferur. Est ergo in quiete seu infatiabilis atque queruloſa. ¶ Quinto decimō dico, qd ista est damnabilis atq; queruloſa, q. a. Inon solū generat periculū tpale, sed et̄ æternale. Ito. n. mō sunt in igne culpę, & pōt in igne pœnę, quia. i. sicut dī Eze. 15. De igne egredientē, & ignis consumet eos. Et ideō de luxuria dicit Hugo, qd ista est illecebroſa voluptas, adulterina iocūditas, q. mel hēt in ore, fel in corde, aculeum in fine. Sic ergo patet quō multis ex causis luxurias est fugienda, & a fidelib. detestanda. Sufficit ergo gratia breuitatis. Vide supra vbi Fornicatio & Adulterium, & titulus ad luxuriam facientibus &c. ¶ Pores tñ notare, si placet, qd luxuria ex multis alijs causis est fugienda, & a fidelib. detestanda, cum quia, ipsa est ignis consumēs vires corporis, tum quia ipsa est vorago absorbēs fluuium vitalis temporis, tum quia ipsa est caligo excecans nitore luminis, tum quia ipsa est obundens aciem mentis acuminis, & tandem nos trahens in locum stercoſis & æterni factoris & inſolabilis tristitiaminis. Experimenti testimoniū in episcopo qui dicebatur Vdo, de quo dī, q. dum fuisset iuuenis infudans literis & castē celebrans nomen Virginis, quadā vicē pro quoddā episcopatu rogasset, & ipsi Virgini p̄ illo deuotiōis castitatē promississet, & impetrato ac ēt impleto qd petierat se p̄biter ac cōtinēter sp̄gessisset, vltimō tñ nodū quē nodauerat, factū q. pepigerat, ipsi libidinis flamma vrgente rupit, & (antimoniale) quāndā, pacū cum Virgine inuitum affectus pede transiens, indecēter cognouit, & Christo dedicatā, & deditā violans defœdauit. Ipsum tñ gloriosissima Virgo fidelis & pia mater ipsius miserata admonuit, & ad memoriā fœderis admonendo reduxit qui tñ cum continuē prohibicum luxurię fetorē repeteret audiuit sibi dici hunc uersum. Cessa de ludo, quia iustis factis Vdo. Qui non aduertens, nec ab insolenti ardore se cohibens, dæmoniali extrahitur, per aerem a dæmonib. vehit & in locū ardoris foetidissimi colloatur. A quo nos cōseruare dignē Iesus Christus Marię filius, qui cū patre & Spiritu sancto æternat̄ viuūt & regnat Amē. Explicite litera L.

Incipit litera M.

Machabeus. Cū Machabæ⁹ fuerit strenuissimus miles, & pro fide, & lege sua bellicosissimus, & pro fide & lege iustitiam summe zelauerit, bonos sustinuerit, & impios punierit, & tēplū reparauerit, & mūdauerit, & idola eiecerit, & deleuerit, & tandē p̄ fide et iustitia gloriosē occubuerit, sicut oīa patēt primō & secundo

& secundo Machabeorum libris, interpretatq; Machabeus p̄gens vel protector, seu percussus aut ingeniosus, merito pōt significare viros in virtutib. strenuos, fidei, legis, i. iusti & q. in die iudicij non habentes excusatiōē p̄ ceteris erūt p̄atos, qui. i. tēplū Ecclesię in cultu & virtutū ornatu mūdant, & reparant, & qui vitia perfequantur, & impios puniunt atq; fugant, q. i. sunt ingenio & discretione pollētes, bonos protegentes & defendentes, malos verō percutientes & punientes, & sic necesse fuerit, pro fide, & iustitia subire mortē nullatenus recusantes. Vñ de quolibet tali Principe, vel p̄lato pōt dici illud. 1. Mac. 3. Surrexit inqt Iudas, q. vocabat Machabeus, & dilatauit gloriā populo suo, & induit se lorica, sicut gigas, & protegebat gladio suo castra, & similis factus est leui in operib. suis, & p̄lectus est iniquos persecutus eos. Applica prout volueris ad quemlibet virū iustum militem, Principem vel p̄latum.

Macedonia. Macedo. Nota, qd macedonia Gręcia est puincia, in qua. i. Alexander Macedo regnauit, quę p̄dicatur Paulo & alijs discipulis fidem Christi credidit & suscepit. Interpretat aut Macedonia combusta vel combustio, sive antecessorū orē talis &c. Pōt. n. Macedonia significare Ecclesiā, quę. i. combusta est aduerſitate orientalis est puritate & sanctitate, antecessorē oēs alias sectas aduortite & dignitate. Et sic dico, quod Macedonia signat virum iustū, qui. i. zelo charitatis cōburit sp̄m in virtutib. proficiendo in melius nascitur seu oritur, & sic dignitate & bonitate alijs antefertur. A ctu. 1. 6. Vir Macedo quidam erat stans &c. Vbi nota, quod talis est vir igneus & vigorosus: macedo. i. combustus: seu ardens & rigorosus: macedo. i. combustio, simplex non variose: quidam. Firmus non ruinosus, quia erat flans &c. Proferre si vis.

Maceria. Nota, qd maceria proprie dī paries ad claufuram institutus & factus, luto & lapidibus compositus, & ad tuitionem domuum & agrorum in circuitu ordinatus. Igitur nota, quod in scriptura reperitur

Maceria { Naturalis, Est (dico) maceria naturalis, q. de Temporalis, signat corporis structurā, quia res spiritalis. vera corpus humanum maceria dī, pro eo, qd in fra illud a continētatq; clauditur, & pro eo, q. luto lapidib. i. carne & ossib. fabricatur, quodq; fragilitēmate composita facilliter destruitur & facilliter reformatur & de hoc dī in Pf. quod. l. homo similis est parieti inclinato, & macerię depulſę. Depulſa fuit ista maceria in Chro, quā mortuus est in cruce, & perforata & fracta fuit ista maceria, q. corpus eius fuit clauis & lancea perforatū. Iō sicut in foraminib. maceriarum solent columbę edificare, sic uerē in Chri vulnerib. solent deuotę animę per ingē memoriam latitare Can. 2. Veni columba mea in foraminib. petreę, i. cauerna macerię. Magna fuit illa cauerna lateris, quādo fuit lancea transfossium &c. Item dico, quod est maceria temporalis quę designat rerum armaturam, videlicet protectionem & iuuamen, quod potest quis habere a mūdānis amicitijs, a terrenis diuitijs, a proprijs industrijs & malitijs. Ista. n. sunt quadā macerię & claufurę, quędam subsidia & protegmata. Sunt (dico) macerię, quę facile destruntur, & quę occasione modica diruntur. Pf. Vt quid destruxisti maceriam eius, & vindemiant eam omnes transeuntes viā, exterminauit eam aper de siluę. Et loquitur de qualibet persona ad similitudinē vineę. Veruntamen de malis, qui hic abundant prosperitate, dī in Pf. Non est ruina macerię, neque transirus neq; clamor in plateis eorum, beatū dixerunt populum cui, hæc sunt. ¶ Item dico, quod est maceria spiritalis, quę designat virtutum claufuram. Virtutes. n. & mādāta Dei sunt macerię, quib. claudit, & custoditur aīa uiri iusti. Et iā boni viri & boni plati sunt macerię, quib. defenduntur uentur, & proteguntur Ecclesię Iesu Christi. Vnde Chrs loquens de vinea sui. i. de aīa, vel Ecclesia dicere potest illud Oſę 2. Sepiam viam tuam spinis, & septiam eam maceria. Veruntamen aduerte, quod maceria mādatorum, quę claudit defendit animam ab ingressu aīalium. i. vitorū & dēmonum, hodie in multis, ut plurimum est destructa. Et iō vineę Dñi Sabaoth, s. aīa, est p̄gri, multipliciter dissipata. vñ Prou. 24. Per agrū hominis p̄gri transiuit, & p vineam viri stulti, & ecce totum repleuerat vrticę, & operuerat superficiē

eius spinę, sed & maceria lapidū destructa erat. Expone sicut alibi. In maceria bonarum personarum, quę ēt claudit, & defendit Ecclesiā, hodie proculdubio est conſtracta. Vñ Dñs in similitudinē ingratię vineę, loquitur de Ecclesia, Esa. 5. dicens. Quid ego (inquit) faciam vineę meę, auferā sp̄e, eius, & erit in direptione. Diruam maceriam eius, & erit in conculcationem, & ascendent super eam vepres & sping, & mandabo nubib. desuper ne pluant super eā. Ista expone de vinea Ecclesia a Domino propter peccata sua, & pp destructionem spiritalis macerię derelicta, sicut ad vitā videmus hodie. Nam vepes & maceria bonarum personarum & p̄latorum deficiunt, & sping, & vepres. i. malę steriles, & inutiles personę totum dissipant & confundunt. Et iō tyrāni vineam istam conculcant, & diripiunt, nubelq; cœlestis influentię & gratię ipsam hodie parum imbuunt, irrigāt ac perfundunt. Sic igitur patet, quomodo maceria sumitur tribus modis. Vide vbi Paries.

Machina. Nota, qd machinę dīr instrumenta bellica a ad deiiciendū muros & turres, & adiacentiū lapides ordinata. Et sic dico, qd machinę significāt in bono oīa illa cū quib. turres & ædificia vitorū munitionelq; diabolicę possunt destrui vel cassari, sicut sunt virtutes mandata, p̄dicatorum verba, & sacre pagine documenta. Talib. n. machinis vtuntur sancti uiri ad ædificia diabolica proſternenda, & ad iporum molimina subuertenda Exemplo illius regis Iudę, qui dicebatur Ozias, de quo dī 2. Para. 26. q. ipse fecit in Hierusalē diuersi generis machinas, quas in turrib. collocauit & in angulis portarum, ut mitterēt sagittas & laxa grandia. Expone. In malo uerō dignant diabolicas tentationes, hæreticorum machinationes, fraudulētiorum & proditorum aduentiones, ryanonorum potentia, & iporum crudeles inuasiōnes, quib. i. ædificium anime, fidei uel Ecclesię quatitur, & quib. uirtutum firmitas dissipat. Vnde de Aman dī Hester 16. quod quibusdam nouis, & inauditis machinis Mardocheum & Hester petiuit in mortem. Vnde 2. Machab. 1. 2. dicitur, quod in ciuitate Effron machinę multę & telorum erat apparatus. Cetera omitto, quia pauce sunt auctoritates.

Maſtare. Maſtare idē est, qd tam malleo, quā gladio aīal morti dare, sicut est qñ bos malleo percussus perimitur, & potissimē qñ animal ad immolādum seu sacrificandum primo malleo percussus, & post ad extrahendum sanguinem gladio perforatur. Breuiter ergo uide per longum scripturę: quia maſtare ut cōiter non accipitur nisi pro morte animalium Deo offerēdorū, seu hostiarum, seu holocaustorum. Et ideō distingue, quod quidā Deo offerēdi & presentandi maſtantur per penitentiam: quidā per martyrium: quidam per humilitatem tranſeo, uide de morte, & in alijs titulis synonymis.

Macula. Nota, qd macula accipit̄ pro immunditia, & sic uisum est sufficenter supra in illa auctoritate de luce. Speculū sine macula, & imago bonitatis Dei. Vide ibi in quarto mēbro auctoritatis. Itē accipit̄ p̄ signo uelleris uel coloris, sicut de Pardo & de Pathera dī, qd hēt pelles maculis plenas. i. diuersis colorib. orbiculis & picturis. Et talis maculofitas nihil aliud est, quā coloris uarietas, q. ut cōiter signat̄ bono, quāuis aliqñ significet in malo. Signat. n. uirtutū ortū, & uarietatē, & conuersationis picurā & formositatē. & sic loquit̄ Gen. 30. ubi factus, qui erat uarij & maculofus, cesserūt in partē lacol. q. a. tales, q. sunt in uestitu deaurato, circumdati uarietate, cedunt finaliter in partē Dei possēt ēt significare in malo, & sic signat curioſitatem conuersationis, sicut de quodam uerme coloratissimo dicit Isidorus, qd quot hēt colores, tot habet dolores. Sed uide supra de colore &c. Omitto gratia breuitatis. Et si potes ulterius aliqd dicere de illis, q. spūaliter puicia maculatur, similes porcis, q. tunc potissimē delectant, qñ in luto & facib. amplius maculantur. Et iō sicut uidemus, qd porci taliter maculati in aulis & cameris non admittunt, ne forte oīa alia p eos polluantur, sic peccatores in palatium & camerā summi Regis. i. ad Ecclesiā tā militantem quā triūphātē non debent intrare p̄mitti, ne alios forte p̄ ipsos contagiat uitijs maculari, uel oculos summę Maiestatis offendi. Oīa. n. q. habet aut faciūt peccatores, sunt (vt cōiter) maculata, & oculis summę maiestatis indignata. Nullus. n. mundus

duo homo vellet libenter sibi ministrari in camera vel in mēsa per hoīem maculatum vel luto seu stercore inquinatum. Figura Leu. 2. vbi dī de manu alienigenę non offeretis panes Deo vestro, aliud quicquid aliud dare volueritis, quia corrupta & maculata sunt omnia. Et nota si vis, quod in

- Scriptura reperitur
- Carne, Primò dico, qđ macula in carne
- Veste, est luxuria. Ista. n. macula macu-
- Ore, lauit Rubē cubile patris sui, qđ
- Fauce, cōcubuit cū concubinis ipsius
- Facie, Gē. 35. Vñ sibi dī Gen. 49. In ma-
- Luce, ledictione patris. Rubē (inquit)
- Pariete, nō crescas, qđ ascēdisti cubile
- Visione, patris tui, & maculasti stratum
- Manu, eius. & bñ dicit. Nō crescas, qđ
- Sinu, re vera macula luxurię facit

hoīem descendere tā in virtutib. qđ in bonis operib. exēplo Salomonis, qđ postquā se dedit luxurię, decreuit in virtutib. & in fama. Vñ sibi dī Eccl. 47. Inclinaisti femora tua mulierib. p̄tate habuisti in corpore tuo dedisti maculā in gloria tua. Nō sic charissimi, sed simus abiq; macula carnis, iuxta illud Iudā. Odiētes eā, qđ carnis est, maculata tunicā. Scđō dico, qđ macula vestis est auaritia. Vestis. n. exteriorē subam signat, in qua p̄ certo macula ponit, qđ in debita parcitas & auaritia cōcomitat. Ista. n. est macula leprę, qđ veste in qua erat, cōburi faciebat, sicut dī Leu. 13. Talē maculā nō habebat ille, de quo dī Eccl. 31. Beatus dīnes, qđ inuētus est sine macula, & qđ post aurū non abiit, nec sperauit in thesauris pecunie. Quis est hic, & laudabimus eū quasi diceret. Pauci sunt tales diuites. Terriò dico, qđ macula seu maculę oris sunt vaniloquia, videlicet iactantia detrahitio, garrulitas, & similia. Macula. n. immundicia porci maximē apparet in ore. Vñ de vitio linguę dī Iaco. 3. Lingua inquit ignis est, & vniuersitas iniquitatis cōstruit in mēbris nostris, qđ maculat totum corpus, & inflamat rotā natiuitatis nostrę. Quartò dico, qđ macula faucis est gastrimargia, hoc est dictū, vitii gulę. Magna. n. est macula in morib. qđ quis gulę delicijs est infectus De quib. dī in canonica. Iudā. Hi sunt in epulis suis maculę coniuuantes, sine timore semetip̄os pascentes, nubes sine aqua, arbores autumnales. (Semetip̄os pascentes in qđ) qua si diceret. Ipsi non curāt de pauperib. pascentis, sed de se solum Nubes sine aqua dñr, & arbores sine fructu, quia. salios non irrigant neq; pascūt. 2. Pe. 2. Maculę delicijs affluentes in conuiujs suis. Quintò dico, qđ macula faciei est insolētia seu ēr inhonesta apparentia. In facie. n. non bene sedet macula, quia ēt si oīa alia membra sunt pulchra, totum nihil est si facies fuerit maculata. Sic verē si totum corpus morale virtutib. sit decorū, in facie tū quę p̄ ceteris membris enitet sem p̄ nuda, hoc est dictū, in exteriori conuersatione si sit macula alicuius conditionis inhonesta, & insolētis, totū inficit, & tota virtutū aliarū congeries deturpatur. Et inde est, qđ summe cauēt pulchrę personę ne facies appareat maculata. Quāuis. n. Luna sit pulcherrima, qđ tñ considerat illa macula, qđ apparet in ipsa, totam suam pulchritudinem reddit in famem. Iō bene dī viro perfecto Iob 11. Si inquit iniquitatem, quę est in manu tua abstuleris a te non māserit in tabernaculo tuo iniustitia, tunc leuare poteris faciē tuā abiq; macula, & eris stabilis, & non timebis. Sextò dico, qđ macula in luce est infamia. Sicut. n. Speculum nouū ad aspectum mulieris menstruatę maculam cōtrahit, quę p̄ quamcunq; fricaturam postea nō recedit, luna ēt licet clara quādam innatam maculam secum portat, quę ipsius pulchritudineq; maculat & deturpat, sic infamia impressa alicui etiā iniustē, solet fricatione, seu purgatione qualibet nō obstat se ipsius offib. inhærere, & claritatem sui nominis aliqualiter obscurare. Hie. 2. Si laueris te nitro, maculata es. Cauendū est igitur a tali macula, quę sic difficiliter mundatur. Vñ Eccl. 33. In omnib. operib. tuis p̄cellens esto, ne dederis maculam in gloriam tuam. Septimò dico, qđ macula parietis est in superbia. Alti. n. parietes secundum legem dicebant qđq; contrahere maculam leprę, sicut dī Leu. 13. Quę macula erat qđq; cā quare totus paries destruebatur, vel tanquā maculatus & immūds abominabatur, & horrebatur. Re vera talis est macula superbię, quia. Iusta est, quę alios habietes plus inuadit. i. alias & solennes personas, & ēt qđq; cā est,

qđ tp̄aliter & sp̄litter destrunt, & qđ in aliorū abominatiōnē vertunt. vñ Deu. 17. Non immolabis Dño Deo tuo ouem, aut bouē, in quo est macula, qđ abominatio est. sequit. Nul-lus deinceps inuenescat superbia. Bos. n. cū cornib. supbos & ouis cū uellere diuites signat. Talib. p̄cipit Eccl. 33. Ne dederis maculā in gloria tuā. Octauò dico, qđ macula i oculo, seu in visu est malitia, seu ēt inuidia. Quidā. n. sunt, qđ in visu & in oculo cōsiderationis suę sp̄ hñt aliquā maculā alicuius sinistrę int̄tionis, inuidię vel p̄ditionis. Ipsi sunt i qb. vñ dñari constellatio lunaris, quia ēm astrologos, qui in luna oppositione siue plenilunio nascunt, macula uel alio vi-tio i oculo raro carēt, & sp̄ habēt sinistrū oculū dextro gros-siorē, sicut ponit liber de p̄prietatib. rerū. Luna. n. mutabilis est in cōstantia fei rerū abundantia, qđ pro certo illi, qđ istis sunt subditi vel amici, sunt in oculo cōsiderationis, p̄ maculas inuidię & malitię multociens deprauati. vñ Leuit. 21. Homo, qui habuerit maculam, nō offert panes Deo suo, nec accedet ad ministerium eius, si cæcus fuerit, si claudus, si paruo vel grandi vel torto naso, si fracto pede. Sequitur. Albu-ginē habēs in oculo suo. Oēs. n. isti per maculā possunt referri ad peccata malitię, & inuidię, seu ēt fraudis proditiōnis & fallacię, qđ sibi apparet claudicatio tortuositas, fractio, cæcitas, & non recta in cesso vel operatio. Expone & dilata melius. Non dō dico, qđ macula in manu est iniustitia. Et re uera, qui habet manus maculatas non est dignus venire ad mēsam hoīum honestorū. Et iō hō soler manus suas lauare, & tergere, vt immaculatus valeat apparere. Sic verē dico, quod sit in manib. i. operationib. nostris apparet macula iniustitię, nunquā digni erimus accedere ad mēsam celestis glorię, seu ēt ad mēsam p̄laturę ue eminentię. Illic. n. nō dēt admitti nisi ille, qđ ingredit sine macula, & operat iustitiā, & qđ loquit veritatē. Qđ tñ est cōtra multos iudices & p̄latos, & ēt contra symoniacos, qđ manus habent munerib. maculatas. Contra ēt impios & crudeles, qui sanguine innocentium maculat manus suas, contra quos dicit Iob 31. Si declinauit pes meus de via, & securus est oculus meus cor meum & manib. meis adhæsit macula, feram, & alius comedat, & progenies mea eradicetur. Et re uera ista sepe contingunt, quia. Iilorū, qui per iniusticiam & symoniam maculati dicunt & maculant, & in a curum altitudinis exaltantur, p̄genies & familia nō p̄seuerat, sed eradicatur. Decimò dico, qđ macula in abscondito, seu in sinu est hypo-crisis seu blāditiā. Ista. n. interius latet. Vñ de Hier. 2. Si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi herbam Borith, macula ta es iniquitate tua. O quot sunt hodie tales, qui. s. exterius sunt loti & mūdi interius uerō diuersis vitijs maculati. Non sic hō, sed sit spe culū sine macula, & imago bonitatis Dei. Sap. 7. Igitur dico, qđ talib. maculis, est infectus, Deo seu Dei seruitio nullatenus est acceptus. Beati ergo immaculati, qđ ambulant in lege Dñi. Sufficit. Vide supra vbi immaculatus.

Madian. Nota, qđ Madiā fuit filius Abrahę & Cæure, sicut dī Gen. 25. a quo p̄ populus. Madianitarum, qui quamuis circuncisionem recipere, idola tñ colebant & p̄ populis Israel inimici erant, & ipsi inuidebant pro-virib. & nocebant, & in eorū tribulationib. gaudebāt. Interpretatur autē Madian, respondens, aut dimicans, siue iniquitas aut contradictio. Igitur per Madian p̄t intelligi diabolu vel peccator, vel etiam populus, uel communitas reproborum. Dilata & expone prout volueris.

Magdalena. Quę primo fuit peccatrix, postea fuit sancta interpretatur magna, p̄munita, p̄nuncia, turrensis aut defensionis. Applica prout volueris ad beatam. Magdalē, uel quēlibet poenitentem.

Magis. Aduerbiū signat augmentum & superabundantiam quantitatiuam. Et potest accipi in bono & in malo. Primò ergo dico, qđ magis in bono designat bonā superabundantiā & crementum, Bonum ēt ad dīctum mentum, sicut de charitate dī Phil. 1. Caritas uestra magis abundet. Nota ergo, quod boni abundant in Humilitate & subiectione, Subtilitate & discretionē, Seneritate & correctione, Societate & affectione, Pœnalitate & afflictione, Constantia & stabilitate.

Abundant (dico) iusti in humilitate. vñ David in P̄sal. Elegi abiectus esse in domo Dei, magis, quam habietes in tabernaculis peccatorum.

torum. Item abundant in sagacitate. vñ Prou. 18. Doctrinam magis quā aurum eligit. Itē abundant in seueritate. Pro-uert. 16. Initium vitę bonę facere iustitiam, accepta autem est apud Deum magis, quā immolare hostias. Quia sicut dī Prou. 28. Qui corripit hoīem, magis gratiam inueniet. Itē abū-dant in societate, quia sicut dī Prou. 18. Vir amabilis ad so-cietatem, magis amicus erit qđ frater. Item abundā in p̄gnali-tate, quia sicut dī Ephe. 4. Qui frabatur, iam non furest, ma-gis autem laboret manib. suis. Item abundant constantię sta-bilitate, sicut apparuit in Moyse, qui magis eligebat affligi-cū populo Dei. qđ t̄poralis peccati habere iucunditatem si-cut dī Heb. 11. Sed de ista pluralitate, qua quē oportet ma-gis in vna virtute abundare, vide infra de melius uel de me-liori. Magis ergo p̄t signare sup abūdantiā in bono. Scđō signat superabundantiā in malo. Circa quod nota, qđ qđā sunt, quorum malitia semper augetur, & sp̄ magis ac magis fiunt mali. Figurati in muliere Hemorrhoiſſa, cui nullus me-dicorum poterat profuisse, sed magis ac magis dererius ha-bebat, dī Marc. 5. Similes aialib. crudelib. & iniquis, quę ma-gis abundant in filijs qđ domestica & vitia, sicut pater de-cane respectu ouis, quā verē mali fructificat magis in malo, qđ boni faciant in bono. Vñ nota, qđ mali hodie abundant

- Inani gloriatione, Dico igitur, qđ abundant
- Superba obstinatione, in inani gloriatione, quā
- Brigosa alteratione, sicut dī Ioan. 12. mali di-
- Filiorū affectiōe dilectione, lexiunt hoīum gloriam
- Carnali delectatione, magis, qđ Dei. Dico in su-
- Mandatorū p̄teritione, perba obstinatione. vñ de

Prou. 29. Vidisti hominem velocem ad loquendum? stultitia magis speranda est, quā illius correctio. Dico in brigosa liti-gatione. vñ de 1. ad Tim. 1. mouet Apostolus ne intendatur fa-bulis, quę inquit magis generant lites. Item in filiorū affe-ctiōe. Vñ de Heli fuit dictum 1. Reg. 2. Honorasti filios tuos magis, quam mecum in carnali delectatione. 2. Tim. 3. Volu-eratis amatores magis, quā Dei. Item in mandatorū p̄teri-tione. vñ de Hier. 5. Ibo (inquit) ad optimates & loquar eis, & ecce ipsi magis confringerunt iugum. Istud. n. breuiter est verum, qđ mali in hoc mundo ceteris hominibus magis

Inaniter gloriantur, Et hæc igitur sufficient de magis. Vide supra de Abū dare, & infra de maiorita-te. Si verō vis de magis, magis dicere, dic, qđ magis quādoque sumitur cumu-latiuē, sicut cum dī Matt. 20. At illi multo magis clamabant. Qñq; sumitur cōmpara-tiue sicut cū dī. Istud mihi placet magis qđ illud, sicut Prou. 7. Doctrinam magis quā aurum eligit. Quia reuera ex li-bertate animi magis placet vnum quā aliat. De magis igitur in quantum signat profectum, augmentum & continua-tionem in bono uel in malo, dicamus illud. 1. The. 4. Accepi stis (inquit) a nobis quę madmodum oporteat vos ambula-re & placere Deo vt abūdetis magis. Nam cum desiderium natura sit in quietum, & inde est, qđ omnis res quanto ma-gis accedit naturaliter ad terminum, tanto magis accelerat vt possit peruenire ad finem cupitum & intentum, sicut pa-ter de leuib. dicitur ascendentibus, & de grauib. deorsū descendentib. quę quanto magis accedunt ad terminū, tan-to magis ac magis accelerant ad motum suum (desiderium enim & natura cuiuslibet rei est magis ac magis versus finē velle procedere, & magis ac magis ad terminum se mouere) sic verē dicam in moralibus, quia re vera motus animi naturalis, quando ad aliquem finem se decernauerit, & inclinauerit, siue ad bonum siue ad malum, quanto magis profecerit, & continuauerit, tanto pro certo feruentius, & violentius se mouebit, & tanto magis se mouere ad ipsum terminum delectabit, & tanto magis in fine quā in princi-pio abundauit. Exemplo fluminis, & quāto magis appropin-quat ad mare, tanto magis violenter tendit, & tanto magis abundanter cadit. Sic etiam anima deuota quanto magis ac-cedit, & appropriat per cōtemplationem ad maiestatis di-uinę cogitationem, quę est finis & terminus ad quem tēdit, & aspirat, tāto magis i charitatis ardore ardet, atq; flagrat sicut pater in illo verbo iam dicto Phi. 1. Caritas uestra ma-gis ac magis abundet. Et illud Iob 42. Benedixit Dñs nouif-

simis Iob magis, quā in principio. In malo verò de Iudæis dī Io. 5. qđ p̄ opera, quę Christus faciebat in sabbato, Iudæi magis querebant eū interficere. De malis etiam dī Mar. 15. qđ principes concitauerunt turbam, vt magis Barrabam pe-rent. Siue ergo magis accipitur profectiue siue accipitur comparatiue, dico, qđ boni habent suum magis quod debēt eligere, mali verò suum magis quod solent diligere. Boni er-go volunt vnum magis constantiā, dum contemunt mor-tis imperium: Vnum magis turę fiducia, dum eligunt clau-stri suspirium: Vnum magis doctę prudentiā, dum p̄pō-nunt sensus mysterium: Vnum magis uerę iustitię, quo insi-gunt pœnæ cauterium: Vnum magis purę mūditię, quo de-clinant carnis contagium: Vnum magis dulcis clementię, quo supportant fratrum naufragium: Vnum magis dignę fragantię, quo procurant famę fumigium: Vnum magis p̄-seuerantię, quo tolerant mundi litigium. Dico ergo, qđ bo-ni & iusti volunt, & desiderant vnum magis fortis cōstatiā. Et istud est illud magis, quo ipsi magis eligunt mortem quā vitam, & magis mundi tribulationem, quā pacem. Exem-plo bonorum militum, qui magis volunt esse in forti bel-lo quā debelli, & magis in periculo quā tucō. Vñ de Tho-bias dicebat. Tho. 3. P̄cipie in pace recipi spiritum, meum expedit. n. mihi mori magis quā viuere, sicut de illis 1. Mac. 1. dī, qđ ipsi elegerunt. magis mori quam cibis coinquari gentium. Et Apostolus de seipso dicebat 1. Corin. 9. Bonū inquit est mihi magis mori quam ut gloriam meam quis eua-cuet, Quia re uera vir perfectus multo magis eligit mori & pari mortem, qđ alicui facinori consentire. In isto. n. casu ve-rificat illud quod dī Eccl. 4. ubi dī Laudauit magis mortuos qđ viuētes. Item dico, qđ iusti p̄zeligunt vnum magis turę fiducia, & istud est, quā pro certo magis eligunt in religione uel in statu poenitentię tutē & secure viuere & humiliter manere, qđ in mundi delicijs habitare. P̄sal. Elegi abiectus es se in domo Dei, magis quā habitare in tabernaculis pec-catorum. Item eligunt unum magis doctę prudentiā. Prou. 8. Accipite disciplinam & non pecuniam, doctrinam magis qui aurum eligit. Melior est. n. sapientia cunctis opib. Item eligunt unum magis, quod est uerę iustitię. Prou. 16. Initium vitę bonę facere iustitiam, accepta. n. est apud Deum ma-gis, quā immolare hostias. Igitur faciamus iustitiam nos & alios puniendo & corrigendo, quia pro certo sicut dī Prou. 28. Qui corripit hoīem, magis postea gratiā inueniet apud eum, qđ qui per linguę blandimenta decipit. Item eligunt vnum magis purę munditię, quia. s. magis diligunt castitatē qđ carnalitatē & magis carnis mundiciam qđ luxuriā. Sap. 8. cum essem magis bonus, ueni ad corpus coinquatum. Et merito, quia pro certo sicut dī Eccl. 25. Commorari leoni, & draconi placet magis, qđ habitare cum muliere nequam. Itē eligunt vnum magis quod est clementię. Eccl. 29. Ponet the-saurum tuum in p̄ceptis altissimi, & ecce magis proderit tibi qđ aurum, cōclude eleemosynam in corde pauperis. Itē eligunt vnum magis dignę fragantię, hoc est dictū, bonę & honestę famę. Eccl. 41. Cura habe de bono nomine, hoc enim magis permanebit in te qđ mille. Item eligunt unū ma-gis p̄seuerantię seu patientię. Vñ de 1. Cor. 9. Quare nō ma-gis iniuriam accipitis? quare nō magis fraudem patimini? & breuiter viri boni magis eligunt virtutes, quam uitia q̄ter nalia, qđ temporalia, bona quā mala. Et hæc sufficient. Vide infra ubi plus, & supra ubi amplius.

Magister. Nota, qđ magister est ille qui alios regit & docet, & qui alijs imperat & dominatur. Et ideò magister signat doctores, p̄dicatores, ductoras, tuto-res, quoscunq; hominum p̄latos, iudices, & gubernato-res. Possunt igitur Principes & p̄lati, & iudices & p̄dica-tores & eruditores, magistrorum nomine appellari. Et dico qđ possunt accipi in bono & in malo. Et ideò notandum, qđ nomen magistris est

- Honoris, Ista. n. sunt officia boni magistris qđ
- Timoris, possit alios instruere & docere
- Amoris, qualiter debeant taliter viuere, ut
- P̄lacionis, possint uitam p̄petuā obtinere.
- Discretionis, Ita qđ cōgruē possit & dici illud
- Perfectionis, Mac. 19. & Matt. 10. Magister bone
- Dilectionis, quid faciendo uitā q̄ter nam possit
- Correctionis, debo De illis igitur, qui in Eccl.

vel

Magister enim debet Honorari, Timeri, Amari, Præferri, Esse discretus, Esse perfectus, Diligere, Corrigere. Primū facit sagax discussio. (Si quos inquit nouisti). Sed fm fortis perfectio, quia debent esse viri. Sed tertiu prudens discretio, q a debet esse industriosi. Quartū verò iusta p motio, q a. f. debent cōstitui magistrū. ¶ Primū ergo dico, q tales debent diligenter examinari, qd ostendit cū dicit (Si quos nouisti). Et loquitur prælato superiori, q a. Lille, q alios magistrōs instituit & pfectos. debet eos primo cognoscere, discutere & examinare, & de eorum conditionib. sufficiētis & morib. se diligentius informare. fm. n. Apostolum. 1. Tim. 5. Nemini sunt cito manus imponendæ. Antiquus. n. nullus miles constituebatur, nisi ante oia probaretur. Pl. Dñe probasti me, & cognouisti me. Medici et̄ necesse est, q species suas cognoscant, & videant antequā in electuario ipsas ponant. Pugiles et̄ primo solent equos suos diligenter videre & probare, antequam onus prælij eidem audeant cōmittere. Quia breuiter nulli est onus prælationis, vel publici officij concedendum, nisi primo diligenter probet, & nisi mores ipsius cognoscantur. (Si quos inquit nouisti). Iō præcipitur Prou. 27. Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosq; greges considera. Vñ superiori debet dici illud Nu. 11. Nolite q senes populi sunt, & magistrū. Quia. f. ad illū pertinet nocere promouendos & magistrandos, & eorū sufficiētias puidere. Sacerdotes. n. & leuitæ antequā cōsecrarent, ad ostiū tabernaculi sacerdotib. & maiorib. offerbant, vt diligenter viso, q in eis nō esset aliqua macula, ad suū officiū admitteret, sicut dicit Exo. 28. Applica ad te Varon & filios eius & Nu. 8. Applica leuitas ad ostiū tabernaculi &c. Ad denotandū, q illi q debent fieri leuitæ uel sacerdotes. i. qui debent aliqd officium seu gradum uel misterium præ alijs obrinere, primū debent ad superiores applicari, & viso & cognito, q nullā habeat in sufficientiā maculam, tunc debent ad dictū misterium ordinari. Vñ de tali dicitur illud Mat. 12. Magister volumus a te signū videre, (Si quos ergo nouisti). q. d. necesse est, quod primo noscas, q a. l. ipi debent diligenter examinari. ¶ Scdō dico, q ipi debent patienter fortificari, Viros inqt, q a. l. isti debent esse fortes, constantes, pfecti & virtuosū Viri. n. virtuosū debent esse pp tria, uidelicet ad subditorum Correcionem, Magistri. n. debent subditos uiliter defendere. Vñ Marci. 4. Magister nō ne ad te pertinet, quia primus? q. d. Ad te p̄tinet saluare. Itē debent eos benigniter reficere. uñ. Marc. 14. Magister dicit. vbi est refectio mea, ut cū discipulis meis māduce? Vñ sic de talib. magistris dicit illud Eccl. 44. Hi sunt uiri misericordie (Viros ergo inqt). Vide de viro, & supra in multis titulis, q a plures sunt auctoritates diuise. Vñ Exo. 18. Provide de oī plebe uiros potētes, & timētes. Deū, in qb. sit ueritas, & q oderint auaritiā, & cōstitue ex eis tribunos, & cēturiones, & de canos. Vide eā supra de Excelso. Isti igit debent uiriliter fortificari. (Viros inqt). ¶ Tertio dico, q isti debent doctificē. & sagaciter illuminari, q a. l. isti debent esse illuminati p scientiā & doctrinā, qd ostendit in verbo. Industrios. Industria. n. idē est qd certa scientia vel prudētia, q. f. summē requirit in magistro spiritali. Vñ 3. Reg. 11. dñ videns Salomō adolescentē bonæ in dolis & industriū, constituit eum præfectū. Corpora. n. superiora sunt lumine planiora, q a. l. illi qui sunt aliorū magistrū & superiores, debent esse lumine sapientiæ & prudētiæ pleniores. Vñ nota, q tales magistrū debent esse prudētes & docti, vt per ipsos subditi Exemplariter doceantur, Debent. n. boni magistrū alios p bonū exēplū singulariter consolantur. Itē debent eos in bonis morib. instruere. vñ Matt. 23. Magister scimus quia uerax es, & uiam in Dei ueritate doces. Item debent eis in agibilibus

conuulere. Iō perebat, qui dicebat Luc. 18. Magister bone, qd faciēdo vitā æternā possidebo? q. d. ad te p̄tinet consulere quid sit agendū. Patet ergo, q ipi debent sagaciter illuminari. ¶ Quarto dico, q ipi debent sublimiter auctorizari & inthronizari, q a. l. ipi debent esse magistrū peccorū. i. subditorū, dicētes illud Io. 13. Vocatis me magistrū & Dñe, & benedictissū etenim. Sed Nota, q illi, q magistrū. i. Principes, iudices uel plati cōstituant, quatuor cōditiones debent habere Vide bene supra de excelso, vbi ponit illa auctoritas. Constituit eū sup excelsā terrā. Patet ergo quō magister sumit i bono. ¶ Sed adhuc dico, q magister potest sumi in malo. Et nota, q multa sunt genera malorum magistrorum. Sunt enim Crudelissimi, De magistris crudelib. dicitur Exo. 1. q Pharaō cōstituit viros impios & iniquos Valde gloriantes, magistrōs operū, vt affigerēt filios Israel onerib. De magistris mēdaciōib. dicitur 2. Pet. 2. In uobis erūt magistrū mendaciōrū. De magistris ignoratib. dicitur Io. 3. Tu magister in Israele, & hæc ignoras? & Heb. 5. Cū deberetis magistrū fieri pp tps rursum indigetis vt doceamini. De magistris gloriantib. dicitur 2. Tim. 4. Coaceruabūt sibi magistrōs, erurientes aurib. i. audium vanæ gloriæ appetentes. Et hæc de malis magistris sufficiant.

Magistratus. Nota, q magistratus quandoq; accipitur pro ipso officio, seu magistratio publico, in quo constituitur, illi, qui habent rem publicā gubernare. Quandoque uero sumitur magistratus pro illis personis quæ in talib. officijs præferuntur. Et de istis si uis nota, quod debent esse ceteris Liberiores pro tenendis magnis honorib. Igitur dico, q Sagaciores pro fouendis causis in iuribus, & psonæ p̄ Sincerores pro agendis sanctis operibus, & publicæ debent Scueriores pro plebedis prauis scelerib. esse ceteris liberiores & in honorib. ampliores. Dñt. n. alios in gradu & statu præcellere, honorib. priuilegijs præcedere, vt. f. ipsos alij debeat reuereri, & eis efficaciter obedire. De libeitate. n. t alium satis apparebat apud Romanos, vbi illi, qui erant in aliquo publico magistratu, durante ipso non poterant sup quocunq; crimine conueniri, imò necesse erat, q finiretur suū officium, & expectaretur, antequā qd possit sibi dñe dicere, aut eū sup crimine molestare. Liber. n. debebat esse durate officio, & honoris & libertatis gaudere priuilegio. Iudic. 2. Holofernes uocauit Duces & magistratus uirtutes Asyriorū. Vñ de dignitate & potestate talis magistratus dicit Mach. 8. q Romani cōmittunt vni homini magistratum suū p singulos annos dominari uniuersæ terræ suæ, & oēs obediunt uni, & inuidia & zelus non est inter eos. Sunt igit ceteris liberiores. ¶ Itē dico, q illi debent esse ceteris clemētiōres. f. ad causas pauperū confouendas contra malitiam tyrannorū. Vñ dicit de illis magistratib. qui uidentes iustitiam Pauli & Syle, præceperūt, q de carcere liberarent. Act. 16. Miserūt magistratus vt dimittamini. Itē debent esse ceteris discretiores seu sagaciores, ad quod potest applicari licet extortē, illud Nec. 7. Cōgregauit opimates & magistratus, & iuueni librū census eorū. Et et̄ de discretione & temperantia taliū pot dicit illud Actū. 5. q abijt magistratus cū ministris, & adduxit Apostolos. f. in consiliū sine ulla vi. Itē dēnt esse ceteris synceriores. f. in conscientia, q a oia, q aguntur debent facere iuste, purē, sanctē, synceriter atq; munde, & cū munda & sancta intentione. Nec. 12. Steterūt duo chori laudantiū in domo Dei, & ego & dimidia pars magistratum mecū. Item debent esse ceteris seueriores. f. ad malos puniēdū & exterminandū qn non possunt alias castigari. vñ 2. Esdræ 1. dñ, q magistratus alligauit Ioachim, & duxit in Aegyptū. Ista ergo possunt dici de magistratu in bono. ¶ Sed reuera quia, vt plurimū, moderni magistratus & officiales opimates & potentes magis excedunt quā procedunt, magis deficiunt quā proficiunt, magis offendunt, q defendunt, idē de talibus est notandum, q isti sunt In delicijs laxiores, Dico ergo, q tales sunt ceteris laxio In luxurijs potiores, res in cōuiujs, seu in gulæ & gastris In cōsilijs nequiores, margia delicijs. vnde. 2. Esdræ 3. Rex In infernalibus sup Darius fecit conam magnam omniplicij: tristiōres. bus magistratibus &c. sequitur. Et cū mandu-

māducaffent, & bibissent, & satiari essent, reuertebat. Itē dico, q tales sunt ceteris promprios in luxurijs. Et 1. Esdræ 9. dñ, q in assumptione vxorū alienigenarum contra legem, manus magistratum fuerat prima in transgressione hac. & 2. Esdræ 8. dñ q participes erant præpositi, & magistratus iniquitatis huius. Item dico, q tales sunt ceteris nequiores in consilijs. patet Daniel 6. vbi dñ, q consiliū inierunt cū ceteris Principes Regni, magistratus & Sarraap. Iquo Daniel innocens poneretur in lacum leonum. Item dico, q tales sunt seu finaliter erunt ceteris uiliores seu tristiōres in suppliis. f. in inferno. Vnde de talib. dicitur comminatuē illud Hier. 31. Collidam in te. f. d. inferne, duces & magistratus, & redam Babyloñi, & cunctis habitatorib. Chaldææ omne malum suum quod fecerunt in Syon. Sic ergo patet, quomodo magistratus in bono sumitur, & in malo.

Magnates. Nota q ad hoc q homo possit ad Principibus, & magistratibus utilitatem aliquam reportare, vel erga ipsos digne, & laudabiliter se habere, plura sunt necessaria sicut innotuit in scriptura, uidelicet quod in ipso sit Humilitas & reuerentia, Est dico necessariū, q hō habeat reuerentiā cū humilitate Eccl. 4. Presbytero humilia aīam tuā, & magnato humilia caput tuum. Item paciētiā cū maturitate. f. patienter & sine murmure, & grante, & sine quærela debet beneficia eorū recipere, & correctiones, & iniurias sustinere. Eccl. 8. Fruere magnatis sine reqla. Itē sapiētiam cū subtilitate seu sagacitate, quia sicut dicit Eccl. 20. Hō prudens placebit magnatis. Item permanentiam, & stabilitatē. Sicut. n. dicit Eccl. 11. Sapiētia humilitati exaltabit caput, & in medio magnatorum confedere illū faciet. Con federe. n. permanentiam & stabilitatem signat. Eccl. 23. In medio magnatorum consistis. Item diligentiā cum sedulitate. Vnde de sapiētia dicit Eccl. 39. q occulta prouerbiorum exquirat, & in absconditis parabolarum conuerfabitur, in medio magnatorum ministrabit, & in cōspectu præsidis apparebit. Ministrare. n. diligentem sedulitatem designat. Item diligentiam cum taciurnitate. Eccl. 3. 2. Loqui in medio magnatorum non præsumas, & vbi sunt senes, nō multum loquaris. Ista. n. si uis applica ad ueros Principes, & magnatos scilicet ad Deū, & ad sanctos, vel ad bonos prælatos, & viros perfectos, & doctos, quia. f. isti ad nobis sunt istis sex conditionib. honorandi, & præstatis modis colendi, & frequenter tandi &c. Vide ubi Princeps. Prælatos Dominus &c.

Magnanimitas. Cum magnanimitas sit uirtus motus, & in magnitudine aī sit uocata, magna cognoſcere, quia reuera magnanimitas, magna & ardua opera Dei, & naturæ inquirat, & percuntatur, de reb. vñ rō paruis, & cōib. inquirere dedignatur, dicens. Illud Sen. pallegati. Magno aīo de reb. magnis iudicādū est. ¶ Sexto dico, q ad magnanimitatem magna disponere, q a p certo nihil est tā magnū in reb. mundanis, qd magnanimo possit æquiparari. Quicquid magnum est siue in prosperis siue in aduersis, vir magnanimus uilipendit, & tāquā se minora oīa despicit, & contēnit. Exēplo leonis, q præ magnitudine aī alia aīalia quāuis se maiora soluet toto uultu despiceret, eorū uirtutes, & magnitudinē cōtēnere, & contra ipsa uiriliter pualere. Teste. n. Seneca epistola. 23. Facilius est totā gētē vincere, q magnanimitatē. Et breuiter. sicut idē dicit lib. de morib. Nihil magnū in reb. nisi aīus magna despiciens. Iste sunt ergo sex uirtutes hominis magnanimitatis, vt uidelicet Magna despiciat, Aduerte tamen, q magnanimitas dēt Magna cognoscat, cōtineri intra limites rationis. Nā p Magnis ignoscat, ut dicit idem Seneca lib. de quatuor Magnis resitat, uirtutib. magnanimitas si excedit, uirum facit superbum, tumidum & mi Magnis insitat, nam, inflatum, turbidum & morium. Mensura ergo magnanimitatis est nec timidū esse hominem, nec audacem. Eris inquit magnanimitas si pericula non appetas ut temerarius, nec formides ut timidus. Magnitudo. n. animi si a communitate hominum sit remota, feritas, & inmanitas dicitur, non magnanimitas. Hæc igitur de magnanimitate sufficiant &c.

decipere seu fraudem committere dedignatur, vnde Tullius. 1. lib. de officijs, vbi agitur de his circa, quæ fortis, & magnus animus ueratur, dicit in principio. Cum sis ita animo affectus (supplē fortis, & magno) vt supra dixi. Res geras magnas & c. Spectat igitur ad magnanimum magnis insistere. ¶ Tertio dico, q ad ipsum spectat magnis resistere. Vir. n. pfectus, & magnanimus fortunæ duris casib. non succumbit, quinimò quanto magis graua, & difficilia sibi incumbunt, & imminet, tanto fortius, & uiriliter in seipso resistet, & resistit. Teste. n. Tullio ubi supra magnanimitas est rō difficilium aggressiua. Vnde ait, q ad magnanimum pertinet nec perturbationi huiusmodi succumbere, nec fortunæ. unde Seneca in persona magnanimitatis dicebat in epistola. Pauper siā inter plures ero. Exul siā? ibi me natum putabo. Quo mitrar nō curo. Vni angulo non sum natus, patria mea totus hic est mundus. Idē et̄ Sen. epistola. 28. comparat uirum magnanimum istis aīalib. maximis, & stupendis sicut sunt Elephantres & cetæ grandia, quia. f. ista non facillē sentiunt iacula venatorum. vnde ait, q proprium est magnæ feræ non sentire iaculo se percussam. Immanis. n. fera ad latratus canum lente respicit. Sic reuera uult Seneca supponere de uero magnanimo, q. f. latratus & morsus, impetus & conat⁹ (sic magnanimitas despiciere, cuncta calcare, & contemneret, & quanto plures sustinet, tanto fortior, & lætior apparere. Exemplo aeris, qui tunc apparet sereniōr, qn præcesserit aura maior. Exemplo et̄ syderum, quæ tunc lætius rutilant atq; rident, qn frigora plus abundant. Ad quod facit illud quod dicit Seneca epistola. 65. Magnanimo inquit de reb. magnis iudicandum est. Fortunatior est, qui a speris non mouetur, q qui p speris promouetur. Non est mirum in tranquillitate nō cōcuti, sed illud mirare, ibi aliqd stare, vbi oēs iacent, & ibi aliquem extolli, vbi alij deficiunt. Igitur ad magnanimitatē pertinet magnis resistere. ¶ Quarto dico, q ad ipsum pertinet magnis ignoscere. Ad magnanimitatē. n. p̄tinet magnis iniurijs indulgere, uictis hostib. placere, & contra folium qd uerō rapit, suam fortunam non monstrare. Exēplo illius Imperatoris Romani qui cū Herodē Regē uicisset, ita q flexis genibus Herodes coronā suā ante pedes ipsius posuisset, Imperator ipse coronā in caput Herodis reposuit, iniurias remisit, & vitā & Regnum concessit, dicens ad eadē potētiā magnanimitatē pertinere, Reges deponere, & facere, & rogans q decetero Romanorū amicitias experiri mallet q arma. Et ad facit Seneca in lib. de quatuor uirtutib. ubi dicit. Si magnanimitas inquit fueris, non tibi fieri iniuriam iudicabis, & de inimico dices. nō nocuit, sed nocere uoluit, vindictā putabis vindicare potuisse. Scito. n. magnū & honestum vindictæ genus esse, ignoscere. Igitur ad magnanimum pertinet magnis ignoscere. ¶ Quinto dico, q ad ipsum pertinet ralis aīa magnitudine aī sit uocata, magna cognoſcere, quia reuera magnanimitas, magna & ardua opera Dei, & naturæ inquirat, & percuntatur, de reb. vñ rō paruis, & cōib. inquirere dedignatur, dicens. Illud Sen. pallegati. Magno aīo de reb. magnis iudicādū est. ¶ Sexto dico, q ad magnanimitatem magna disponere, q a p certo nihil est tā magnū in reb. mundanis, qd magnanimo possit æquiparari. Quicquid magnum est siue in prosperis siue in aduersis, vir magnanimus uilipendit, & tāquā se minora oīa despicit, & contēnit. Exēplo leonis, q præ magnitudine aī alia aīalia quāuis se maiora soluet toto uultu despiceret, eorū uirtutes, & magnitudinē cōtēnere, & contra ipsa uiriliter pualere. Teste. n. Seneca epistola. 23. Facilius est totā gētē vincere, q magnanimitatē. Et breuiter. sicut idē dicit lib. de morib. Nihil magnū in reb. nisi aīus magna despiciens. Iste sunt ergo sex uirtutes hominis magnanimitatis, vt uidelicet Magna despiciat, Aduerte tamen, q magnanimitas dēt Magna cognoscat, cōtineri intra limites rationis. Nā p Magnis ignoscat, ut dicit idem Seneca lib. de quatuor Magnis resitat, uirtutib. magnanimitas si excedit, uirum facit superbum, tumidum & mi Magnis insitat, nam, inflatum, turbidum & morium. Mensura ergo magnanimitatis est nec timidū esse hominem, nec audacem. Eris inquit magnanimitas si pericula non appetas ut temerarius, nec formides ut timidus. Magnitudo. n. animi si a communitate hominum sit remota, feritas, & inmanitas dicitur, non magnanimitas. Hæc igitur de magnanimitate sufficiant &c.

Magnalia Dei. Vide infra vbi Mirabilia.

Magnificare. Nota, qd magnificetia idem est, qd honorificetia, & status excellētia. Et magnificare idem est quod honorificare, laudare & glorificare. Et nota quod magnificetia, honor & excellentia. Quaedam est gloriosa, Magnificetia gloriosa est excel- Quaedam est virtuosa, lencia deitatis, quia Deus est su- Quaedam est viciosa, per omnia glorificandus laudā- dus, & magnificandus. vnde in Pf. Laudabo nomen Dei cum cantico, & magnificabo eum in laude. Magnificetia virtuo- sa est glorificatio viri iusti, de qua dicitur. 2. Para. 9. Magnificatus est Rex Salomon super oēs Reges terræ. Magnificetia vicio- sa est magnificatio, laus & honorificatio peccatorum, & illa nihil aliud est q̄ prosperitas malorū, q̄. l. mali s̄pe magnifi- cant, famantur & glorificant plus, q̄ alij. vñ Hie. 5. Magnifica- ti sunt, & ditati, impinguati sunt, & dilatati, & pretererūt ter- mones meos. Sed quia longum esset materiā istā prosequi, vide supra de laude, de gloria, de honore, de flamma, & de adulatione, & sic facies qd est magnificetia siue in bono siue in malo. Veruntā ne ita transeā pede sicco, dicā aliquid de ista triplici magnificetia. Est igitur dico Magnificetia Summi creatoris. ¶ Primò igitur dico, qd est magni- Iusti viatoris, ficetia Summi Creatoris. Creator Vani peccatoris, enim in se magnus, & magnificus dī respectu verò nostri magnificat, & plenus excellētia, lau- de, gloria & magnificetia reperitur. Magnificetia, n. dēt sup- oia creatura Creatorem, captiuos Redemptorē, debellatō- liberatorem. Cū igitur Deus sit noster creator qui nos creauit cum non essemus, noster Redemptor, qui nos redemit cū errassemus, noster liberator qui nos liberauit cum perijssē- mus, meritò dico, qd debemus ipsum magnificare. i. ipsum ex- altando & laudando magnum facere, & glorificare, dicen- do. Illud Pf. Laudabo nomen Dei cum cantico, & magnifi- cabo eum in laude. Et placebit ei super virtutū nouellā cor- nua producentem, & vngulas. Et reuera illud est quod sum- mē Deo placet. i. ipsum laudare & magnificare. Istud est. n. vnū solū qd sibi offerre possumus, vt. s. i. plius virtutes & ma- gnificetias exaltemus, & vt eius magnalia collaudemus, si- cut faciebat ille Nabuchodonosor Dan. 4. dicens. Laudo in- quid magnifico, & glorifico regē coeli, quia oia opera eius vera, & viz eius iudicia, & exultauit in superbia, pōt hu- miliare. Vbi nota, qd Deus est magnificandus, & laudandus. s. Propter eius essentiam, quæ nunquā defuit. Vera inq̄. Propter eius clemētiam, quæ semper influit. Coeli. Propter eius prudentiam, quæ cuncta statuit. Regem, a regendo. Propter eius potentiam, quæ mira construit. Opera eius. Propter iu- stitiam, quæ mala destruit, quia viz eius iudicia, & gradien- tes &c. Quia re vera huius essentia nunquam deficit. Clemē- tia semper proficit. Prudentia cuncta conspicit. Potentia mira perficit. Iustitia malos sua mala deijcit. Est. n. iste. Exultando verissimus. Vera. Influyendo largissimus. Coeli. Prouidēdo dō- tissimus. Regē. Operando fortissimus. Opera. Castigando iu- stissimus. Iudicia. Ista. n. quinque faciūt Deū laudabilē, & quēli- bet magnificum. s. qm̄ Magnus est quo ad essentiam, & nobi- litatem. Magna dat quo ad clemētiam, & liberalitatē. Ma- gna scit quo ad prudētia, & sagacitatē. Magna facit quo ad potentiam, & strenuitatē. Magnis resistit quo ad iustitiam, & seueritatem. ¶ Igitur dico, qd magnificare debemus Deū pp- eius essentia inuariabilem Vera inquit. quia quicquid est in eo, totum est certum, & verum, nihil est in eo fictū, varia- bile seu vanū, sed totum essentialē, perpetuū & æternū. Ma- gnificetur ergo fortitudo Dñi. Nu. 14. Et in Pf. dī. Magnificate Dñm mecum, & exaltemus nomen eius in idipsum. q. d. Idē ipse ex seipso est magnificabilis, vt sic dicat homo illud Pf. Benedic aia mea Dño, Domine Deus meus magnificatus es vehementer. Confessionem & decorē induisti, amictus lu- mine sicut vestimento. Vera inquit. Vnde de veritate diuine essentia potest dici illud. 2. Esdræ. 4. Veritas manet, & inua- lescit in æternum, & viuūt & obtinet in secula seculorū. Seg- tur. Magna est veritas, & inualescit. Magnificemus ergo Deū pp- eius essentia inuariabilem. Vera inquit. Item Deū ma- gnificare debemus propter eius clemētiam inexhaustibi- lē, quæ, s. oñditur cum dī. Coeli. Coelum. n. semper radios mit- tit, omnia continet, & omnia nutrit. Sic Deus per suam lar-

gissimā, & largifluam largitatē, quia iste dat magnificē bona & dona terrena, spiritalia, & æterna. Figuratus in Rege Af- suero, de quo dicitur Hest. 2. qd ipse fecit conuiuū per magni- cum cunctis Principib. & seruis suis, & dedit requiem vni- uersis Prouincijs, ac dona largitus est iuxta magnificetiam tua principalē. Coeli inquit. Pf. Eleuata est magnificetia tua super celos. q. d. Dei magnificetia amplius largit, & influit q̄ faciant ipsi coeli. Magnificetia. n. eius & virtus eius in nu- bib. q̄. s. pluuia largiuntur, & rorē. Magnificet ergo Deus pp- eius clemētiam inæstimabilem. Celi inquit. ¶ Itē Deus D magnificetur pp- eius prudentiam seu prouidentiam inde- ceptibilem. Regem inquit. qui. s. dī a regēdo, q. a. s. in ipso est prudentia, & sapientia infinita, quæ cuncta reguntur, & di- sponuntur. Dan. 4. Arborem inquit quā vidisti sublimem, cu- ius aspectus in oēm terram, & rami eius pulcherrimi, fru- ctus eius nimius, & efca vniuersorum in ea, & subter eā ha- bitantes bestię agri, & in ramis eius aues celi, tu es Rex, qui magnificatus es, inualuisti, & magnitudo tua creuit vsq; ad cœlum, & potestas tua in vniuersa terra. Ista. n. expone de Deo, & de eius sapientia & prouidentia regitua, quæ. s. dat escā oī carni, & de oib. prouidet vniuersis. Vt de tali Rege cuncta magnificē gubernante dicatur illud. 2. Para. 9. Magni- ficatus est Rex Salomon super oēs Reges vniuersæ terræ. Ma- gnificemus igitur Deum pp- eius prudentiā indeceptibile. Regē inq̄. Pf. Quam magnificata sunt opera tua Dñe oia in sapientia fecisti, impleta est terra possessione tua. Item ma- gnificetur Deus propter suam potentia in superabilē. Ope- ra inquit. Quia re vera portetia ipsius summē apparet, & ap- paruit in magnificis operib. quæ oī die perficit, & q̄ fecit, de qua satis proprie loquitur David dicens. Potentiam tuā & iustitiam Deus vsque in altissima quæ fecisti magnalia, Deus, quis similis tibi, vnde sibi dī Exo. 15. Quis similis tui magnificus in sanctitate, terribilis atq; laudabilis, & facies mirabilis! Et re vera magnificata sunt & magnalia. Opera creationis, Et hoc in auctoritate offendi- Opera redemptionis, tur cum dī. Omnia opera eius vnde Ecclē. 17. dī qd Deus vo- Opera gubernationis, luit ostendere sanctis suis ma- Opera iudicij finalis deci- gnificetia & ordinatio. gnalia operum suorū, & glori- am in mirabilibus ipsius, ut enarrat magnalia operū eius Vñ de operib. beate incarnationis dicit Luc. 1. beata Virgo. Magnificat aia mea Dñm Ex exultauit spiritus meus, in Deo salutari meo. Quia fecit mihi magna, qui potens est, & San- ctum nomen eius. Igitur magnificemus Deum pp- suam po- tentiam in superabilem. Item Deus est non magnificandus pp- suam iustitiam irrefragabilem. Et hoc ostenditur cum dī Et omnes viz eius iudicia, & qd gradientes in superbia pōt humiliare. Constat. n. qd boni, et seueri iudices confueuerūt à populo magnificari, et apud Deum, et homines commen- dari. Vt de rigore seueritatis illius dicatur ei illud Pf. Confi- tebor tibi domine, quia terribiliter magnificatus es, mira-abilia opera tua, et aia mea cognoscer nimis. Vnde alibi de magnificetia diuinæ iustitiæ, dī in Pf. qd sanctimonia, et ma- gnificetia in conspectu eius. Sequitur. Iudicabit orbē ter- ræ æquitate, et populus in veritate sua. Igitur dicam, quod magnificandus est Deus, quia Iustior in iudicando, ¶ Patet ergo, qd est ma- Fortior in operando, gnificetia quæ debet summo Creatori. Et Doctior in ordinando, hoc est primum priā Dulcior in miserando, cipale. ¶ Scdō princi- Longior, i. æternior in pmanendo. paliter dico qd est magnificetia, quæ debetur iusto viatori. Et ista pro certo nihil aliud est q̄ honor temporalis, spūalis et æternalis, quo. i. iustus homo glorificatur, et exaltat, et quo honorabilis, et magnificus reputatur. Dñ. n. magnificus seu magnificatus idem quod magnus factus, seu magna fa- ciens, q. a. iusti magna faciunt virtuosē operando, iō finali- ter magni erunt, temporalē, spūalē et æternalem gloriam acquirēdo, ut. s. de quolibet viro iusto dicat illud Esa. 4. Erit germen Dñi in magnificetia, et in gloria. Vbi aduertē, qd iu- stus à triplici magnificetia commendatur, videlicet A virtuali perfectione, Iusti. n. uirtualiter clare- A temporalis promotione, sciunt, quia sunt germē. Ab æternali prælatione. Tēporaliter splendescit, quia in magnificetia. Æternaliter nitescunt, q̄ in gloria. ¶ Igitur

¶ Igitur dico, qd iusti sunt magnifici, quia clarescunt virtuali- ter. Et hoc ostenditur cū dī. Germen Dñi. Vide supra vbi Ger- men, quō vir iustus Germini comparatur, iuxta illud Pf. Ius- tus germinabit sicut liliū, & florebit in æternū ante Dñm. Et re vera iustus in virtutib. & scientijs aliquotiens magnifi- catur, & magnus apud Deum, & hoies in fama, & opinione, honore, & perfectione puratur. Vnde de illo Rege Iuda Io- saphat qui interpretatur ipse iudicat, dī. 2. Para. 17. Creuit ergo Iosaphat, & magnificatus est usque in sublime ubi. s. quadruplex virtus ostenditur, quæ magnificat meritò posses- sorem. s. Charitatis iugis profectus. Veritatis certus pro spe- ctas. Aequitatis reclus effectus. Voluntatis altus affectus. Pro- bar castitatem ingens incrementū. Creuit inquit. Veritate certū argumentum. Ergo inq̄. Aequitate iustū fundamentū. Iosaphat &c. Voluntatem altum firmamentum. In subli- me inq̄. Crescere. n. signat virtutem augmentatiuā, hæc est charitas, & diligentia. Ergo signat virtutem ordinatiuā, hæc est veritas & sapientia. Iosaphat iudicans signat virtutē de- terminatiuā, hæc est æquitas, & iustitia. In sublime verò si- gnat virtutē eleuatiuā. s. mentis, hæc est voluntas celestium complacētia. Vide vbi Crescere. Ergo. Iudicare. & Sublimis in titulis, & materijs suis. Et breuiter de viris virtuosjs quō magnificatur, p̄ dī illud. 1. Mach. 5. Viri Iuda magnifica- ti sunt valde in conspectu oium, vñ Ro. 8. Quos iustificauit, il- los & magnificauit. Patet ergo qd viri iusti sunt magnificati, quia clarescunt virtualiter. Germen inquit. ¶ Deinde dico qd sunt magnifici, quia splendescunt tēporaliter. Et hoc ostē- ditur in isto uerbo. Magnificetia. Cōstat. n. qd iusti, & sancti qñq; à Deo vocantur, & promouentur et ad temporales ma- gnificetias regna, prælatos & dignitates, sicut de David, & alijs plurib. legitur, quos Deus temporaliter magnificauit & ad dignitatē, & fastigium exaltauit. 1. Reg. 2. Magnificatus est puer Samuel apud Deum, vnde Esa. 42. dī sic. Dñs voluit vt sanctificaret eum, & magnificaret eū. q. d. Primitus debet homo sanctificari aut magnificari antequam debeat ad præ- lationis apicem exaltari. Et pro certo dato qd hō diuina grā fauente vel permittente ad dignitatis apicem, exaltet, nun- quam tñ pp- hoc homo se debet magnificare, nec præ alijs glorificare, cum ignoret si sanctus aut iustus debeat, dici vel possit. Vnde de Romanis dī 1. Mach. 8. qd exaltati sunt valde, sed in oibus his nemo portabat diademā, nec induebat pur- pura, vt magnificaretur in ea. Igitur dico qd iusti magnifican- tur, quia splendescunt temporaliter. Magnificetia inquit. ¶ Denique dico qd iusti magnificantur in quantum nitescunt supernaturaliter. s. in gloria Paradisi, quod ostenditur cū dī Gloria. Hæc est. n. summa, & vltima magnificetia, q. s. homo post vitæ decursum, & post agonē vitæ præsentis affumatur ad triumphū gloriæ Paradisi, & ad magnificetiam imperij Paradisi. Gloria inquit. Vnde de viro iusto in coelis glorifica- to, & magnificato dī Ecclē. 45. qd Deus similē illū facit in glori- a sanctorū, & magnificauit eum in timore inimicorum. Se- quitur. Glorificauit eum in conspectu Regū. Igitur patet qd ius- ti à Deo magnificantur finaliter, & æternaliter. Gloria in- quit. Mundialiter, & temporaliter. Magnificetia inquit. Mo- raliter, & virtualiter. Germen inquit Dñi. Sic igitur conclu- do quod est quædam magnificetia Christi cōfessoris, hoc est dictū, cuiuslibet iusti viatoris. ¶ Tertiò verò dico qd est q̄- dam magnificetia vni peccatoris. Constat. n. qd mali quā- doque in mundo magnificantur, & in altis statib. & dignita- tibus subleuantur, quia scilicet quidam magnificantur Ratione diuitiarum, De magnificen- Ratione mundalium scientiarum, tia diuitiarū. dī Ratione magnarum amicitiarum, Hie. 5. Magnifica- Ratione potentiarum, & eminentiarum. ti sunt inquit, & dicati impinguati sunt, & incrassati, & præterierunt sermo- nes meos. De magnificetia ratione mundalium scientiarum (quod potissimē apparet in aduocatis) dī in Pf. qd isti sunt il- li qui dixerunt. Linguam nostram magnificabimus, labia no- stra à nobis sunt, quis noster Dñs est? Et tñ alibi dī qd disper- dat Dñs vniuersa labia dolosa, & lingua magniloquiā. De magnificetia ratione notitiarum seu potentum familiarita- tum, & amicitiarum, quæ patet de malis Principum fami- liarib. qui à magistris suis plus debito magnificantur, & ab ipsis fouentur contra iustitiam, & honorantur contra illud Ecclē. 10. Noli despiciere hominem iustum pauperē, nec ma-

gnifices virū peccatorē diuitē de talib. iniquā dī. Esa. 9. Multi- plicasti gentem, non magnificasti latitiam. Quia re vera quā- to tales amplius multiplicantur, & magnificantur, tāto in- feriores subditi plus granantur. De magnificetia verò iōne dignitarum sed eminentiarum, quæ. s. spectat ad malos Prin- cipes, & prælatos, qui. s. seipos præ alijs indebitē magnifi- cant, & extollunt, dī figuratiuē Dan. 8. qd ipse vidit arietem ventilantem cornib. ad oēm partem, & oēs bestię nō pote- rant resistere ei, fecitq; s̄m voluntatem suam, & magnifica- tus est. Expone de ariete cornuto cōtra prælatos mitratos, & indebitē magnificatos, quib. tñ Dñs cōminatur. Esa. 10. dī- cens. Visitabo super fructum magnifici cordis Regis, & sup- gloriam altitudinis oculorum eius. Sequitur. Et erit terrorē vagus &c. Igitur de quolibet indebitē magnificato, & exal- tato dī Dan. 8. qd cornu modicum factum est grande, & ma- gnificatū est vsq; ad fortitudinē coeli, & deiecit de Fortitu- dine, & de stellis, & conculcauit eas, & vsq; ad principale fortitudinis magnificatum est, & ab eo tulit iuge sacrificiū, & deiecit locum sanctificationis eius. Quia re vera qui dīr cornu pp- duritiam, & superbiam, qui de parujs sunt mag- ni pp- promotionis excellentiam contra Deum magnifi- cantur per iniquitatem, & malitiam, sacrificiaq; ipsius & lo- cū suæ sanctificationis destrunt, in quantum grauant reli- gionem, & Ecclesiam, & stellas de cœlo eijciunt, & concul- cant, in quantum nobiles derrahunt ad paupertatem, misere- riam. Sufficit igit de magnificetia impij, & iusti, & Dei &c. **Magnus. Magnitudo.** Nota qd magnitudo nil aliud est, q̄ quantitas rei ex naturalib. dimensionib. constituta. Constituitur. n. magni- tudo ex longitudine, latitudine, sublimitate, & profundita- te, quæ quandoque spiritualiter quandoque temporaliter denotantur. Veruntamen quia aliqua sunt magna quantita- te molis, aliqua quæritate uirtutis est, notādum qd multiplex magnitudo scilicet quædam **Prima est magnitudo diuinitatis.** De qua dī in Pf. Magnus est, & facies mirabilia, tu es Deus solus. Secunda est felicitatis æternæ, de qua Baruc. 3. O Israel q̄ magna est domus Dei, & ingēs locus possessionis eius, Ter- tia est magnitudo moralitatis inter- na. Et ista est illa qua vir iustus dī spūaliter esse magnus, de quo dī Matt. 5. Qui aut fecerit, & docuerit sic hoies, hic mag- nus vocabitur. Quarta magnitudo est prosperitatis mūda- næ, de qua Matt. 8. Facta est tñ tranquillitas magna in mari. Quin- ta est magnitudo iniquitatis humanæ. Vnde cuilibet diuiti peccatori dī illud Eze. 29. Ecce ego ad te draco magne q- cubas in medio fluminum. Sexta est magnitudo pgnalitatjs subternæ. s. doloris infernalis, de qua dī Lu. 2. 1. Erit pressura magna sup- terrā. & Thre. 2. Magna uelut mare cōtrictio tua. Septima est magnitudo capacitatis externæ, & ista est ma- gnitudo Ecclesie militantis. De qua dī in Pf. Apud te laus mea in ecclesia magna. Singula ista p ordinē pleq̄ logū esset, & radiōsū, ideoq; dico qd est triplex magnitudo. s. magnitudo Dei Creatoris, ¶ Dicamus ergo primò de magnitu- Boni uiatoris, dine Dei, & dicamus, qd est quædā Magnitudo valde gloriosa, s. magni- tudo Dei, quia sicut dī in Pf. Magnus Dñs, & laudabilis nimis & magnitudinis eius non est finis. Iste est. n. magnus. Ratio- ne capacitatis cuncta continentis. Ratione sublimitatis cū cū præminentis. Ratione profunditatis nulli competētis. Ratione æternitatis semper permanentis. ¶ Ista. n. sunt qua- tuor dimensiones quæ faciunt Deum magnum, uidelicet la- titudo capacissima. Iste est. n. sicut cœlum, cuius ambitus la- titudo continet vniuersa. Et ideo de ista latitudine conten- tiua dicit qdam Philosophus qd Deus est spera incircūscri- ptibilis, cuius centrū ubiq; est, circūferentia autē nunquā, & 2. Esdr. 4. Magna est terra, & excelsum cœlū. Et in Psal. Hoc mare magnum, speciosum. Item altitudo sublimissima Ipse. n. magnus est altitudiine, quia. s. præminet cūctis crea- turis, sicut cedrus ratione altitudinis lignis præminet vni- uersis, quare etiam Regina arborum nuncupatur. Vñ in Pf. Dñs in Syon magnus, & excelsum super omnes populos. Et alibi. Terribilis, & Rex magnus super omnem terram. Et in ipso est profunditas occultissima. Deus. n. est sicut abyssus **ratione**

ratione incomprehensibilitatis, quia. sicut dicitur Iob 36. Deus magnus, & vincens scientiam nostram. Item in ipso est longitudo eternitatis. Thob. 13. Magnus es Dñe in æternum. Et sic ergo dico, qd Deus est maximus, licet magnitudo eius sit occulta. In sole. n. sunt duo qui nobis sunt incognita & occulta. i. magnitudo, & motus. Maior. n. est oðies tota terra, quod tñ non vñ. Citissime etiam currit, & tñ vñ qd in aliquo non mouetur. Sic verè nobis penitus duo de Deo sunt ignota. s. sua excellentissima magnitudo, de qua dicitur Iob 36. Magnus Deus & vincens scientiam nostram. Stupebat autè omnes de magnitudine Dei. Luc. 9. Et sui motus. i. lux occultæ providentiæ, ordinationis, & sapientiæ certitudo. Ita. n. à nobis non cognoscuntur, sed ab oculis omnium mortalium absconduntur. Quia sicut dicitur in Ps. Magnus Dominus, & magna virtus eius, & sapientiæ eius non est numerus. Vbi Deus ostenditur esse magnus principaliter quo ad tria, videlicet quantum ad

Præfidentia certitudinem, Efficacia fortitudinem, Providentiæ certitudinem, vigor operatorius, quia magna virtus eius. Sed tertium splendore operatorius, quia sapientiæ eius non est numerus. Dico ergo qd iste est magnus pp suam imperatiuam certitudinem, qd ostenditur cum dicitur Magnus Dñs. Iste est Dñs generalis, non particularis, summus, non infimus, gloriosus, non vitiosus. sicut. n. dicitur in Ps. Deus magnus Dñs, & Rex magnus super omnes Deos. Item magnus propter operatiuam fortitudinem. Magna inquit virtus eius. sicut. n. dicitur Iob 37. Iste est magnus fortitudine iudicio, & iustitia. Vnde de ipso potest dici illud Act. 8. Hæc est virtus Dei, quæ dicitur magna. Et bene dicitur virtus in generali, vt denotaret qd ipse est omnem habens virtutem omnia prospiciens. Omnem. n. habet virtutem, & in omni virtute, & perfectione magnus est, quia. s. ipse est magnus Pietate. Magnus dico in pietate, quia. s. ipse est misericors grām infundendo. Ps. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Dñe. De misericordia tua libera me. Ps. Misericordia tua magna est super me, & eruiti animam meam ex inferno inferiori. In cœlis præmiando. Ps. Magna super cœlos misericordia tua. Item magnus in potestate. Hier. 10. Magnus es tu, & magnum nomen tuum in fortitudine. Item magnus in operatione. Vñ in Ps. Magna opera Dñi, exquisita in omnes voluntates eius. Et postquam notare de magnitudine operum. s. de creatione mundi & de suis occultis iudicijs, & de assumptione carnis &c. Iste. n. fecit magna in Aegypto, mirabilia in terra Chæ, terribilia in mari rubro. Item magnus in iurisdictione quia sicut dicitur in Ps. Ipse est terribilis Rex, magnus super omnem terram. Habet ergo operatiuam fortitudinem. Itè Deus habet prouidam certitudinem, quod ostenditur cum dicitur Sapientiæ eius non est numerus. Ipse. n. virtute magnitudinis sapientiæ suæ certissima prouidet de oibus creaturis, quia sicut dicitur Hier. 26. Ipse est magnus, & incomprehensibilis cogitatu, quia sicut dicitur Iob. 9. Sapiens in corde est, & fortis robore. Et in Ps. dicitur. Omnia in sapientia fecisti, & impleta est terra possessione tua. Et sequitur. Hoc mare magnum. Et sic igitur patet quò Deus pluribus operationibus esse magnus. Secundò dicimus qd est magnitudo viri pfecti. Vir. n. iustus dicitur esse magnus quia sicut, res dicitur esse magna, quæ habet suas naturales dimensiones. s. longitudinem, & altitudinem, quæ idem sunt latitudinè, & profundum, sic verè ille dicitur spiritualiter esse magnus qui habet profundum fidei, altitudinem spei, latitudinem charitatis, longitudinem longanimitatis, Et breuiter stella efficitur magna ex magna aggregatione lucis, quia. s. stella nihil aliud est quam aggregatio lucis in suo orbe, quæ quanto plus abundauerit, tanto plus stellæ substantia maior erit. Sic verè charissimi, homo dicitur esse spiritualiter magnus, quia magna lucis abundantia. i. magna virtutū redundantia in ipso fuerit aggregata. Magna. n. lucis. i. virtutis aggregatio, causat magnitudinem stellæ. i. magnitudinè viri iusti. Et sic homo dicitur illa stella magna ardens sicut facula, de qua dicitur Apo. 8. Homo. n. est sicut arbor, quæ quamuis in principio sit herba modica, tñ crescendo continuè efficitur arbor magna. Est è sic fluius, qui quauis sit in principio riuus paruus, quia tñ continuè crescit per aggregationem aquarum, finaliter efficitur magnus ualde. Est etiã sicut dies,

quæ quamuis in principio sit obscura, continuè tñ crescendò magnam recipit in meridie claritatem. Quia verè charissimi, quamuis homo in principio sit obscurus per ignorantiam, vtq; modicus per virtutum carentiam, quia tñ aqua gratiarum, & virtutum in ipso continuè aggregantur, ita qd semper de virtute in uirtute crescit, & augmentatur, ipse finaliter efficitur valde magnus, & in perfectionis, & virtutis magnitudine gloriosus, sicut de Isaac dicitur Gen. 26. qd ibat proficiens atque succrescens donec magnus vehementer effectus est. Et verè magnus efficit homo iustus intus in corde p gratiarū accumulationem, exterius in conuersione per bonorum operum executionem, longè inter alios per bonæ famæ diuulgationem, sursum in Paradiso coram Deo & Angelis per gloriæ acquisitionem. Ita qd breuiter de magnitudine viri iusti potest exponi illud Luc. 1. Hic erit magnus & filius altissimi vocabitur. In quibus uerbis ostenditur qd viri iusti tripliciter sunt magni, videlicet per Virtuales perfectionem, Primū probat nobilis naturalis Temporalis promotionem, ra. Filius inquit altissimi. Secundum Aeternalem prælationem. cundum sequenti prætura. Vocabitur inquit. Sed tertium gloria futura. Hic inquit magnus erit. Triplex est igitur magnitudo uiri iusti, scilicet Virtualis, Magni ergo est vir iustus virtuales Temporalis, liter per perfectionem, quod ostenditur cum dicitur filius. i. imitator altissimi. Res. n. dicitur esse magna, quæ magna rei assimilatur & conformatur. Sic verè iustus potest dici magnus, qui altissimo Deo & maioribus & maximo per imitationem in virtutibus. & conditionibus in quantum est possibile copatur. Filius inquit altissimi. Vt sic possit dicere illud Tho. 5. Ego sū Azarias Anania magni filius. Vt & sic respondeatur illud qd sequitur Ex magno genere es tu. Tales sunt virtualiter magni, quia. s. sicut teste Iud. Regiones frigida nutriunt homines magnos, sicut patet de Europa respectu aliarum terrarum. Circa mare rubrum è dñr crescere maximæ arbores fm eundè, licet circa alia arbores nascuntur generaliter parua valde. In India è dñr esse genus hominum maximorum, qui nullis doloribus affligunt, qui nec frigus, nec calorè, nec aliquam infirmitatè patiunt, & quorū corpora, ad quinq; cubitos protendunt. Gigantes è in mundo fuerunt, qd maximæ corporis magnitudinè habuerunt. Quæ dè ita sunt aialia ualde magna, & ab aliorū quætitatibus distantia, sicut est Elephas inter gressibilia, inter natatilia cetæ & balena, dracon, & crocodilus inter reptilia. Iste igitur creaturæ charissimi, significat viros perfectos qui gratis, & virtutibus, augmentati sunt, insuper & sup alios in scientijs, & moribus, & uita, & fama valde magni, sicut de Iob dicitur Iob 1. qd erat vir ille magnus inter oēs orientales. Iste enim dñr esse in frigida regione diuini timoris, plarati sunt circa mare rubrum diuini amoris, quinq; cubitos habent, i. quinq; sensuum custodiam per discretionem, nulli dolori subiacent per patientiæ perfectionem, gigantes sunt per fortitudinem, Elephantes per mititudinem. Et breuiter de illis potest dici illud Baruc. 3. Ibi inquit fuerunt gigantes nominati, illi qui ab initio fuerunt statura magni. Scientes bellum. Et sic igitur patet quomodo isti sunt magni uirtualiter per perfectionem. Vnde nota, qd isti sunt magni

maior nisi qui melior. Isti ergo sunt magni temporaliter per promotionem. Denique dico, qd boni sunt magni æternaliter per prælationem vel perfructuionem. Rex. n. superiores p cæteris sunt maiores. Patet, qd minor stella maior dicitur esse tota terra, & idè tunc boni & iusti erunt maximi, quia sursum in Paradiso erunt perpetuò collocati. Et hoc ostenditur, cum dicitur. (Hic erit magnus.) Istud. n. uocabulum erit, signat inuariabilem statum, quia. s. uerbum erit substantiuum signat tempus non præsens, nec præteritum, sed futurum, & signat magnitudinem gloriæ æternæ, quam habent in patria beati, qd in uariabilis & æterna perseverat, & quæ non est in præsentis tempore, sed expectatur in futuro. Vñ Aggei. 2. Magna erit gloria domus huius. Patet igitur charissimi, quomodo uirtutes uirtus potest triplicem bonam magnitudinem obtinere, videlicet uirtuales, temporales, & æternales. Et sic iam uisum est de magnitudine summi Creatoris, & de magnitudine iusti uiatoris. Tertio uidentur est de magnitudine uani pccatoris. Pccatores. n. sunt magni in hoc seculo per prosperitatem. Inter multos. n. femina masculis sunt maiores, quod facit. s. caritè concipionis. Mater. n. humorū in mulabus non conuertit in conceptum. s. nunq; concipiunt, & idè conuertitur in corporis augmentum. Sic quia mundi peccatores nunq; concipiunt, nec faciunt aliquem foetum bonorū operū, hinc est, qd materia suorū bonorū tpalium per alimenta non emittitur, sed in eis retinetur, & sic exinde magnitudo diuitiarum generatur, & status ipsorum super alios augmentatur. Isti sunt sicut serpentes qd sunt in India, de quibus dicit Plinius, qd in India sunt serpentes ita magni, qd ceruos & tauros transglutiunt totos uiuos. Vñ narrat qd regulus Imperator quendam serpentem, iuxta fluuium Bagradam cū machinis, & balistis occidit, qui centū viginti cubitos in magnitudine cõtinebat sicut pellis & maxilla, quæ per magna tpa ante quoddam templum Romæ fuerunt suspensæ, dilucide declarabatur. Tales serpentes charissimi, sunt hodie multi mali, qd in hoc seculo sunt ita magni & i potètia & sciètia, & in substantia & fama qd non est qui possit eorū malitijs obuiare, sicut patet de magno, diuitibus, uisurarijs, aduocatis, officialibus, balliuis, qui ceruos. i. pauperes nobiles, tauros. i. pauperes agricolas per rapinas, & vexationes transglutiunt, & consumunt. Istos ergo finaliter Imperator Deus per mortem vulnerabit, & occidet, & pellè suæ tpalis substantiæ ab eis auferet atq; tollet. Et idè de talibus sic magnus serpentibus. dicit Apo. 12. Ecce inquit draco magnus rufus trahabat ad terræ cauda sua terciã partem stellarū cœli. Et dicit de isto dracone, qd habebat multa capita, multa cornua, multa diademata. Draco iste charissimi, signat tales magnos & potentes & pccatores, qd prosperitatem sunt magni, p malitiã sunt rufi, p falsitatem sunt caudati, p supbia cornuti, p dignitates sūt diademati, p diuersa officia pluribus capitibus. i. magistris & fautoribus, & capitaneis sūt adunati. Isti ergo stellæ de cœlo cauda ad terræ trahunt, qd malitijs uel rapinis uiros bonos ad paupertatè deducunt, & qd claritatè sui status eis auferunt, & eos ad statum infimum detrahunt, & impellunt. Talibus ergo comminatur Dominus. Eze. 26. Ecce ego ad te draco magne, qui cubas in medio fluminum Et sic igitur patet de magnitudine bona & mala. Sufficit.

Maiestas. Cum maiestas dicatur à maiori statu seu stare, ita qd maiestas nihil aliud sit quàm maior & stabilior status, inde est, qd maiestas idem est, qd status maioris, excellentia, magnificentia, uel potestas. Possimus ergo distinguere, quod est dare

Maiestatem	} Numinis, gloriosi, Hominis uirtuosi, Culminis preciosi, Agminis uitiosi.	Prima est metuenda,
		Secunda est diligenda,
		Tertia est honoranda,
		Quarta est euitanda.

Dico ergo primò, qd inuenit maiestas numinis gloriosi. Et ista est maiestatis diuina, qd est sublimis & gloriosa, & oibus cõsiderantibus timorosa. Quia pro certo qui maiestatem & gloriam diuinam considerat, ipsam miratur, metuit, & formidat. vnde Esa. 2. Introibunt inquit in speluncas petrarū in uo ragines terræ à facie formidinis Domini, & à gloria maiestatis eius. Et nota hic si uis, quòd potestas gloriæ diuinæ

Est	} Inscrutabilis & mirabilis, Honorabilis & spectabilis, Formidabilis & terribilis, Est Delectabilis, & amabilis.	Est (dico) inscrutabilis, ppter profunditatem, quia
		Primò est metuenda,
		Secunda est diligenda,
		Quarta est euitanda.

scilicet nullus intellectus sufficit inuestigare quanta sint diuinæ essentiæ prouidentia & scientia longitudine, latitudo, sublimitas & profundum. Quod bene figuratum fuit Exodi 40. ubi dicitur, quòd Moyses non poterat ingredi tectum fœderis, nube operiente omnia & maiestate Domini corruascente. Quia re uera tanta est nubes humanæ ignorantia, & tanta obscuratio, & claritas diuinæ magnificentia, quòd nullus est, qui tectum fœderis possit intrare, hoc est dictu, peruenire ad certitudinem ipsius notitiæ & scientiæ. Et hoc est quòd dicitur Prouer. 25. qd qui perscrutator est maiestatis, opprimetur à gloria. Aduerte tñ, qd sicut licet in sole sit motus imprecipitabilis, & claritas inueniri impossibilis, splendor tñ & maiestas ipsius mediante nube, uel speculo nobis cõtempantur, & ostenduntur, sic re uera mediante nube carnis humanæ quæ Chr̄s assumpsit, & speculo uteri Virginalis, in quo refulsit, maiestas & gloria istius solis. s. Dei, nobis fuit contempantur, & in hoc mundo mirabiliter declarata. Vñ de beata incarnatione potest dici illud, quod scribitur 1. Para. 7. Maiestas Domini impleuit domum Dñi. & 3. Mach. 2. Apparebit maiestas Domini. Vnde è de beata Virgine dicitur Sap. 7. qd ipsa fuit candor lucis æternæ, & speculum sine macula maiestatis Dei. Et nos regratiando dicamus illud Deutero. 3. Ecce ostendit nobis Dñs Deus noster maiestatem & magnitudinè suã uocem eius audimus, de medio ignis, & pbauimus hodie, qd loquenti Deo cum hoie, uixerit ho. Verunt p̄roculdubio est aduertendum, qd sicut dicitur Numeri 14. Multi fuerunt de filijs Israel, qui uiderant maiestatem Dñi in deserto, & tñ hoc non obstante ipsi obedientes fuerunt, & ipsum multotiens per transgressionem decalogi tentauerunt, & propter hoc in deserto perierunt, nec terram promissionis intrauerunt. Oes inquit hoies, qui uiderant maiestatem meã & signa, quæ feci in Aegypto in solitudine, & tentauerunt me iam per decem uices, nec obediunt uoci meæ, non uidebunt terram propinqua iuravi patribus eorū. Sic re uera dico de nobis miseris Christianis, qui maiestatem Dei in carne latètem, & in Aegypto hoc est in mundo signis & miraculis coruscantè fide uideamus & videmus, quã tñ per diuersa uitia & p decem uices. i. per transgressionem decem mandatorū ipsum contemimus nec uoci ipsius obediunt, seclusionem ab iteru gloriæ Paradisi meritiò formidare debemus. vnde Thob. 13. dicit qd Deus ostendit maiestatem suã ingentè peccatricem. Patet ergo, qd maiestas diuina est inscrutabilis pp profunditatem. Itè dico, qd ipsa est honorabilis pp auctoritatè. Nōne antiquus Reges & Principes induebatur purpura, coronabantur diademate, de corabant, scepro, sublimabant in throno, associabantur licitoribus, armabantur securibus, magnificabantur fascibus sicut de Imperatoribus & consulibus Romanis dicitur per Titum Liuium. & hoc fiebat ut ipsorum clarior appareret maiestas & ut ab alijs, honorarentur. & in reuerentiã haberentur. Deceat. n. maiestatem maiorum præ alijs calefcere, ut. s. letiam ex ipsa magnificentia status sui dicant subditi superiores honorare, & eisdem humiliter obedire. Quod è in Rege apum factis ostenditur, qui quadã naturæ maiestate refulgens, maior & augustior ceteris reperitur. Igitur multo fortius maiestas diuina debet ceteris maior esse, & cunctis honorabilior apparere. Dilata si uis. Luc. 22. Videbunt filium hois uenientè in nubibus cœli cū potestate magna & maiestate. Igitur ista est honorabilis pp auctoritatè. Item diuina maiestas est formidabilis pp seueritatè. Et re uera ad iudicè quando exercet actum iudicium, maximè aliquos impios puniendo, spectat, qd seueritatè ostendat, ad finè, qd qlibet ipsum timeat, & quod p timore maiestatis illius à malo quilibet respiciat. Istud autem faciet Dñs in iudicio, quia sicut dicitur Matthei 25. Cum uenerit filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo, tunc dicit his, qui à sinistris sunt Ite maledicti in ignem æternum. De terrore etiam ipsius maiestate dicitur in Psal. Vox Domini super aquas, Deus maiestatis intonuit. Et Hest. 13. Nemo est, qd resistat maiestati tuæ. Igitur ista est formidabilis propter seueritatè. Item diuina maiestas est delectabilis propter benignitatè, seu ppter futurã foelicitatem. Maiestas enim Regia, uel Papali; delectabilis, & amabilis est seruitoribus, & familiaribus suis, hec est formidabilis inimicis. Sic verè maiestas gloriæ diuinæ factis erit delectabilis, licet damnatis sit terribilis. Vnde Apostolis dicitur Matthei 19. Cum sederit filius hois in throno dicitur Berchorij. Pars ij. ff. sedè

illi, qui ita sunt venenosi, serpenti & pueri, q lingua eoru sp mouet, & agitur ad maledicendū, contradicendū, de trahendū, & iniuriandū, a Deo sunt maledicti, & ab ipso praepteris reprobari. Gen. 12. Maledicta maledictib. tibi. Et pro certo tales maledicti sunt valde reprehendi, q sicut inuenit scriptura Maledicta maloru, maledicta bonoru, maledicta, maloru possunt aliquotiens opari. De maiorib. n. patet, q antiquitus multu timebat maledictio parentu, & multu appetebat benedictio eoru. Cham. n. maledictus a Noe, populus genuit ignobiles, & maledictos. Sem verò & Iaphet, q ab eo bndicti fuerunt nobiles & benedictos populos genuerunt dñ Gen 9. & in historia scolastica sup idē. Quotidie etiā videmus, qd maledictio parentu nocet. T. pe. n. meo accidit in pñcia, de qua natus sum, circa ciuitatē Malleatensē. p. p. Parochia de fontanis, qd qdā mulier irata cōtra filium suū dixisset. Quicquid habeo ite, do diabolo, quite submergere possit, statim puer ad prata ducens pecora, dū transiret quendā riuum, diabolus cum magno impetu ipsum puerū ad fundū trahebat, & eum submersisset, nisi populus circumstantis & ad clamorē pueri occurrens, ipsum cū deuotis pñciabus liberauisset. Sicut. n. dñ Eccle. 3. Maledictio matris eradicat fundamentū filiorum. Vice ergo reciproca parentes dñt a filiorum maledictionib. abstinerent, sicut ipsi filij debent parentib. non maledicere, nec nocere, quia sicut dñ Lenti. 20. Qui maledixerit patri aut matri, morte moriatur. Idem de maledictione ē bonorum videmus, quia sicut legit Mar. 11. Christus maledicens sicut fecit ipsa arefcere. David maledicens mōtib. Gelboe ipsos fecit sterilesfcere, sicut dñ in historia scolastica super 2. Reg. 1. Iosue maledicens ciuitati Hierico, ipsam fecit corruiere, sicut dñ Iosue 6. Et ē p Iosue maledictionē duo filij reādicatores hierico perierunt, sicut dñ 3. Reg. 16. Sic ē aqua amarissima per maledicta sacerdotum virtutem pñdi mulierem adulteram acceperunt, sicut dñ Nu. 5. Et sic patet, q maledictio bonorum pōt nocere, sicut & benedictio ipōrum pōt iuuare, quia sicut dñ Eccl. 14. Maledictio vorabit terram. De maledictione etiā malorum timendum est, quia nocetur si in hora maledictionis operat occultē super corpus aliqua superior constellatio, vel si maledicentis maledictio vel maledicti exigentib. demeritis aliqd operatur occulta Dei dispositione. Sicut. n. legitur Nam. 22. Balazam erat malus propheta, & tñ Rex Balach in eius maledictionib. & benedictionib. confidebat, & p eius maledictione superare Dei populū credebat dicens. Noui inquit, quod maledictus sit, in quem congeseris maledicta. & ad hoc facit verbum sapientis Prou. 26. Maledictum frustra prolatum in quempiam superueniet. Talis igitur maledictio est tribulationib. istis fugienda, & maxime, quia Deo est perpetuū puniendum. Sicut. n. dñ 2. Mac. 10. Iudas blasphemus & maledicos viuos concremauit. Et sicut dñ 1. Cor. 5. Maledictus ab alio mor societatis reprobarur. Et sic igitur patet, q quidam maledicuntur per poenālem imprecationem. Tertio dico, qd quidam maledicuntur per aternam maledictionem. Maledictio. n. Dei nihil aliud est, quam ad aternam miserā obligationē, sicut Mat. 25. dicitur. Itē maledicti in ignem aternum &c. similia. Vide supra de loqui de lingua, de detractioe.

A Malignari. Malignus. Malignitas. Nota, q malignitas dicitur a malus & ignis, quasi malus totus, per malitiam & peruersitatem ignitus, & ad malignādum. i. malitiosē igniendum alios inclinatus. Malignus ergo est ille, q est excessiue malus, & qui est ad inferendum mala alijs valde promptus. Teste. n. scriptura 1. Io. 5. Mundus totus in maligno positus est, quia pro certo sicut dicitur Rom. 1. In mūdo inueniuntur hodie multi mali. f. repleti omni iniquitate, malitia, fornicatione, nequitia, pleni inuidia, auaritia, homicidio cōtentione & dolo & malignitate. Et re uera talis malignitas. i. mala igneitas pteruia & crudelitas est euitanda, iuxta illud. Pl. noli emulari, vt maligneris, qm qui malignans, exterminabuntur. Igitur dicam, quod in scriptura reperitur Malignitas. A. Animi proprii. Primū debes a te dimittere, Fratrīs vel socij. Sed secūda semp refugere, Dēmonis & ipij. Sed tertiam pertimescere.

B Primò ergo dico, q est qdā malignitas penitus dimittenda. f. malignitas animi, q. a. f. ad virum Christiānū non pñcet, q sit puerus, inuidus aut malignus, vt sic sit de illis, de qb.

dñ Baru. 2. Laudabunt (inquit) me in terra captiuitatis suę, & memores erunt noīs mei, & auertent se a dorso, suo duo, & a malignitatib. suis. Iustus. n. hō non debet esse malignus, sed potius malignis obuius & obuersus, dicens illud Psal. Quis confurget me cū aduersus malignantes? aut q stabit mecum aduersus operantes iniquitatem? Inuenitur ergo malignitas aī, quę est dimittenda. Secundò verò dico, quod inuenitur malignitas p. ximi, q est fugienda. Quia re uera vir simplex, & rectus, & timēs Deum debet malignos socios seu proximos euitare, & eoru cōsortia declinare, dicēs. Illud Pl. Declinantē a me malignū nō cognoscebā. Et iuxta illud. Noli emulari in malignantib. neq; zelaueris facies iniquitatē. Di cēs. Illud Pl. Odiui Eccēq; malignōtiū, & cū impijs non te debo. Et merito, quia pro certo tales maligni & malignates Concutiunt consilia fraudulenta, Dico igit, q maligni Obijciunt colloquia virulenta, fraudulēta cōsilia solent conficere. Et iō Da. Recipiunt supplicia truculenta, uid dicebat in Pl. Cōs Abijciunt palatia opulenta. liū malignariū obedit me. Deus, tñ solet qñq; talia malignorū cōsilia subuertere, & ea i caput ipōrū p. p. riu retorqre. Iob 5. Disi pat cogitationes malignorū, ne possint implere manus eoru, q cperant. Itē. sūt de qb. dñ Deo i Pl. Super populū tuū malignauerūt cōsilia, & cogitauerūt aduersus scōs tuos. Quę potissimē sunt contra cōsiliarios Principiū & Prælatorū, q quozidie machinant cōtra subditos. Itē virulēta solent colloquia proijcere, seu dicere, & obijcere. f. detrahēdo, & inuidiā, ostēdēdo. Vñ Psal. Erubescant, & reuertant simul, q granulant malis meis. Induant cōfusionē & reuerētia, q maligna loquunt super me. Itē isti temulēta solatia solēt conficere, q. a. isti uana & inania gaudia solēt ducere, & habere. Vñ Tac. 4. Nūc aut exultatis in supbijs vestris. Oīs exultatio talis maligna est. Item isti truculēta supplicia solēt recipere, q. a. tales finax meretur & recipiunt infernalīa supplicia. vñ in psona pauperis a malignatib. tribulari dñ in Pl. Ab insurgentib. in me malignatib. bus audiet auris mea. Audiet dico. f. dānationē ipōrū, qñ. cōplebit illud Sap. 5. Malignitas euertet sedes potētū. Et ibi dem. In malignitate nra consumpti sumus. Item ista luculenta seu opulenta palatia solent amittere, seu abijcere. f. gaudia Paradisi. Vñ ipsi Deo, dñ in Pl. Nō habitabit iuxta te malignus, neq; permanebūt iniusti ante oculos tuos. f. in Paradiso. Sequitur. Odisti oēs, q operant iniquitatem, perdes oēs, q loquunt mendaciū. Ista est igit malignitas, p. ximi, quę est fugienda, vt. f. congandēdo Deo dicat hō illud Psal. Protexisti me a cōuentu malignariū, a multitudine operantium iniquitatem. Tertio dico, q inuenit malignitas pessimorum. f. Cōdemōnū, q est p. ximū. Diabolus. n. malignus est, quia. f. malignē & malitiosē facit, & perpetrat quicqd querit, seu agit. Psal. Quanta malignatus est inimicus in sancto? Iste ergo per virtutem fidei & constantiā debet a nobis vinci, & superari. Iuxta illud 1. Io. 2. Fortes estis, qñ uicistis malignū. Et ipsius malitia p. ximū, & potentia debet eneriari, ut de quolibet dicat illud Psal. Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus. Sic igitur patet, q malignus dicitur de non pessimus, malus proximus, nequam animus. sufficit.

Malleus. Nota, q malleus est instrumentum ferreum siue ligneum ad aliquid percutiendum, signatum, consolidandum, frangendum, conterendum, ordinatum. Igitur dicam, quod malleus quancunq; moralem percussioem signat. Et sic dicā, q in scriptura reperit malleus Tentatoris. Primò dico, q inuenit malleus tentatoris. Et Inuaforis, isto p. certo uis diabolus, qui. f. in hoc mūdo Correctoris. malleo tētationis pcutit, finaliter malleo dānationis suos occidit figuratus in Tubalacim, q fuit malleator, sicut dñ Gen. 4. q interpretatē deserēs vel deserrus, q. a. fil le q Deū deserit, a Deo desertus, & ad malleatores, hoc ē tē tatoris officii cōuersus Figuratus ē Iud. 4. in labele muliere, q. f. Sifara dormitē malleo interemit, quē i cerebrū eius inxit. Sic diabolus dormientes in pñtis solet occidere, & malleo dānationis necare. vñ Iud. 5. Sinistrā manū misit ad clauū, & dexterā ad fabricorū malleos. De malleis ergo tentationis, & dānationis dñ Prou. 19. q parata sunt derisorib. supplicia, & mallei percussioem stultorum corporib. Secundò dico, q inuenit malleus inuaforis vel inuaforis, hoc est dicitur, malleus tyrānicę turbationis, vel afflictiois, q. a. p. certo ipsi

ipō tyranū mallei dicuntur, pro eo quia eorū ictibus & tribulationibus boni concutiuntur, tunduntur, & molestantur. Vnde de tyranno illo Nabuchodonosor, & eius morte dñ Hier. 50. Quo (inquit) confracta est virga fortis, contritus est malleus vniuersę terrę? Tales mallei non sunt auditi in edificacione templi, sicut dñ 2. Reg. 6. Quia. f. in edificacione Ecclesię & ecclesiasticorum promotione nunquam debet prouenire sonus mallei. i. impressio vel supplicatio alicuius tyranni. Vox inquit mallei non est audita in domo Dei cum edificaretur. Tertio verò dico, q inuenit malleus correctiois, q. a. re uera Iudex, & Prælatus se hnt qñq; per modū malleatoris. f. fortiter percutiēdo, & hoīem quasi violēter formando, & in virtutib. figurando. Vnde de vtroq; potēt dñ Hie. 10. Clauis & malleis cōpēgit illud, vt non dissoluatur. Artifex. n. cum malleo format vasa, licet (si materia non sit obediens) sēpē sit, q cum eodē malleo frangit ea. Sic Deus malleo correctiois & tribulationum hominem percutit, & sic frangit formam & virtuosum facere intendit. Esa. 44. Faber ferrarius lima operatus est, & in prunis & in malleis formauit illud. Veruntē sēpē fit, quod dum hō obedire dignatur, malleo mortis & dānationis vt ipsum frangitur & cassatur. Hir. 23. Nunquid nō verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, & quasi malleus conterens Petra? Ideo de hoīe qui Dei vel prælati malleatione formatur, potēt dñi illud Eccl. 38. Vox mallei innouat aurē eius. Et de ipso correctore dñ Esa. 41. Confortabit faber ararius percutiens malleo eum qui cudebat. Aduerte tamen, quod multi sunt ita duri, & ita obstinati, q Dei vel prælati malleationes non sentiunt, nec per mundi tribulationes inflctas se se corrigunt aut conuertunt. Figurati in illo Behemoth de quo dñ Iob 41. q quasi stipulā reputabit malleū, & deridebit vibrantem hastam, nō fugabit eum vir sagittarius, in stipulā versū sunt ei lapides fundę. Quinimmo duriores, crudeliores & magis impij sunt exēplo incudis, q sp durior efficitur, qto magis sup eā malleatur. Iob 41. Cor eius indurabitur quasi lapis, & stringetur quasi malleatoris incus. Patet igitur, q per malleū intelligitur ictus correctoris, pondus inuictus, motus tentatoris. Vide ubi de percutere & similib.

Malus. Malum. Nota, quod quandoq; malus sumitur pro arbore nauis ubi portat velum, sicut dñ Eze. 27. Cedrum de libano eulerunt, ut facerent tibi malum & loquitur ciuitati tyri lux metaphora nauis. Quandoq; etiam sumitur pro arbore quę dñ pomus, sicut dñ Cant. 8. Sub arbore malo suscitauit te. & loquit spōsus sponsę. Quandoq; malum sumit pro fructu ipsius arboris. f. pro pomo, sicut dñ Can. 1. Fulcite me florib. fipateme malis. & Can. 7. Olor oris tui sicut malorum. His tamen omnibus p. ximū, de malis in quantum signat virum peccatorem, vitiosum & defectuosum, & de malum in neutro genere in quantum signat vitium vel pñtū, Deo annuente aliquid differant. Et primò de malo adiectiuo, secundo de malo substantiuo. Malus igitur idē est, q pñtō, ille. f. q a bonitate morali est penitus alienus. Sicut. n. i naturalib. illa res dñ mala q est vitiosa & defectuosa, & sicut de oib. rebus quę sunt inueniuntur aliqua mala, sicut est domus ruinosa, via paludosa, vestis lacerata, elca venenata, fructus corruptus, murus destructus, sic verò moraliter loquēdo, illi spūaliter dicunt, mali q. sunt in morib. defectiui, siue sint ruinosi p. supbiā, siue paludosi per luxuriam, siue lacerati per inuidiam siue venenati per malitiam, siue corrupti p. malā consuetudinē siue destructi p. virtutum carentiā & paucitatē. Et bñ em doctrinam Saluatoris, sicut arbor mala cognoscit ex malis fructib. sic hō malus ex malis operationib. quia sicut dicitur Matth. 12. Malus homo de malo thesauro suo profert mala. In quib. verbis aduerte, q principaliter triplex est malum, f. Naturale, Primū puenit ex nostra dispositione Malū Cordiale, (Malus inq; hō.) Secūdu puenit ex no-Manuale. f. tra cogitatioe. (De malo inq; thesauro) Sed tertiu puenit ex nostra operatione, q ostenditur, qd dñ (Profert mala) Et sic patet, quod est triplex malum scilicet

Malū Naturale, Primū puenit ex nostra dispositione Cordiale, (Malus inq; hō.) Secūdu puenit ex no-Manuale. f. tra cogitatioe. (De malo inq; thesauro) Sed tertiu puenit ex nostra operatione, q ostenditur, qd dñ (Profert mala) Et sic patet, quod est triplex malum scilicet Naturale inclinatiois, Primò ergo dico, q Cordialis cogitationis, est malū naturalis inclinationis. Et hoc ostenditur, cū dicit. (Malus homo.) Homo. n. signat naturam humanā, quę pro tanto dicit esse mala, quia. f. ad malum cū

pæ est naturaliter inclinata, magis defectuum naturaliu est originaliter subiugata, ad malum etiā poenarū & miseriarū multipliciter est obligata, & cōdēnata. De tali ergo naturali malicia videtur loqui. Gen. 8. Sensus & cogitatio hoīs pro ni sunt ad malum ab adolescence sua. Sic et videt loqui Saluator Matth. 7. ubi loquens Apostolis, quos cōstabat moraliter esse bonos, dicit sic. Vos ergo cū sitis malis, nostris bona data dare filijs vestris. Est ergo hō malus naturaliter, quia. f. res variabilis, defectibilis, corruptibilis, & ianis. Arbor. n. nō diceret bona, q de se p. duceret fructus malos, & inutiles. Et aduerte, quod mala nobis humana natura propinat. f.

Quot Lendes, Omnia enim ista sunt quędam mala & quędā peccata naturalia. i. quidam defectus nobis naturaliter adherentes. De quo Baruch 1. Adhæserunt nobis multa mala. Et in Psal. Circumderunt me mala quorum non est numerus. Sed de malis istis naturalibus vide Inno. de miseria conditionis humanę, ubi inuenies multa notabilia dicta. Patet igitur, q est malum naturalis dispositionis. Secundò dico, q est malum cordialis cogitationis. Multa. n. sunt mala in nobis quę nunq; progrediuntur ad actum, sicut sunt mala quę sunt in cogitatione, in affectione & in intentione. Sicut enim vipera interius in vterō concipit filios serpentes venenosos, a quibus tamen in vterō existentibus ipsa vipera mater sua corroditur & occiditur, sic uerē in ipera spiritualis. i. mala conscientia, multos foetus. i. multas malas cogitationes & affectiones & intentiones interius in vterō cordis, concipit, quę tamen antequam ad actum exterius exeant, matrem suam. f. animam per peccatum mortale necant. Constat. n. q malum in conscientia conceptum, ita bene est mortale, ac si exterius ad actum uarios nasceretur, dum tamen peos non stet. Psal. Mala autem in cordibus eorum. Et istud ostendit, eum dñ (De malo thesauro suo.) Malus. n. thesaurus hoīs est malum cor, iuxta illud Matth. 6. Vbi est thesaurus tuus, ibi est cor tuum, in quo quidem malo thesauro mala q plurima recondunt, quādo in occulto cogitationis, affectionis & intentionis, mala primitus disponunt. Sicut. n. dñ Mar. 8. & Matth. 15. De corde exeunt cogitationes malę, furta, homicidia, &c. Et sic patet, q est malum cordialis cogitationis: Tertio dico, q est malū manualis operationis. Et ostenditur dñ (Profert mala.) Proferte. n. idem est, quod producere, & est p. ductio idē q actio, factio uel in actum ductio, uel actus executio uel operatio. Sicut. n. aliquę sunt arbores, q quicquid exterius profertur, totum est malū, sicut de arbore taxo dñ, q quicquid ex se producit, totū est malū & venenosum, & fructus & folia, & cortex & vmbra, sicut dicit Plinius, sic uerē multi sunt hoīs a quibus quicqd fiet uel opus, producit, totū est alijs malū & uenenosum. Producent enim malos fructus operationū, iuxta illud. Ioan. 3. Erant. n. opera eorū mala. Itē mala folia locutionū. Psal. Malē locuti sūt de Deo. Itē malū corticē cōuersationis, de quib. Hierem. 17. Si mutare pōt Aethiops pellē suā & pardus varietates suas, sic vos poteritis bonū facere, cum didiceritis malū. Itē malam vmbra malū nominis & diffamationis. Vnde Hie. 9. Cōfortati in terra de malo ad malū egressi sunt. Profert ergo mala, si cut dñ Prou. 29. Totū spiritū suū p. fert stultus. & Hierem. 32. Erāt. n. filij Iuda, & filij Israel iugiter facientes malū in conspectu meo. Istud est ergo malū manualis operationis, quod tamen summē interdicitur in scriptura. Vnde in Psal. Diuertere a malo, & fac bonum, inqre pacē, & psequere eam. Quod tamen est contra multos, qui nec a malo diuertunt, nec bonum etiam faciunt, nec pacem etiā aliorū acquirunt sed malis & peccatis oibus se exponunt, ita q de pñtōre pōt dici illud Mat. 8. Dñe, puer meus iacet i domo Paralyticus, & malletorquet. Vbi ostendit, q pñtōres sunt mali ratione immunę carnalitati, quia sunt pueri: rōne terrenę cupiditatis quia sunt iacentes, & per consequens terrā ex toto iagētes rōne sopitę tepiditatis, quia sunt Paralytici, & p consequēs nihil possunt operari. i. ratione inuidię malignitatis, q. a. f. malletorquet. Et sic in ista auctoritate ostendunt quatuor mala culpę, quibus subiacent peccatores, uidelicet malum

Diçtion. Berchorij. Pars ij. Ff 3 Immun-

Immunditiæ, Auaritiæ, Pigritiæ, Inuidiæ.

Ista dilata, & allega sicut vis. Istud fo lum aduerte, q cum generaliter duo sint mala, videlicet malū culpæ, de quo iā dictū ē, & malū pñæ, de quo dī Amos. Nō est malū in ciuitate, quod nō faciat Dñs, de malo tñ culpæ peruenitur ad malū pñæ, sicut de malis dī Mat. 21. Malos malè perdet, & vineam suā locabit alijs agricolis vel operarijs. Ista igit de malo sufficiant qrum ad præsens. Vide de quieris malis personis in materijs particularibus.

Sed si quid velis vltra dicere de malo tā adiectiuo q substantiuo, notabis adhuc, q in scriptura reperitur generaliter triplex malum, videlicet malum culpæ in corde latens, Misericordie mundi præsentis, pñæ post mortem sequentis. ¶ Et sic dico, q inuenitur in scriptura malum latens, q est euitandum, patens, quod est tolerandum, scate ns, quod est dubitandum. Nam tu debes euitare malum' criminalis infectionis. Tolerare multum t'palis afflictionis: dubitare malum æternalis damnationis. Inuenitur ergo malum culpæ, quod est euitandum. Infrmitas. n. illa est picipue euitada, q vires naturæ destruit, & in q cum quis ceciderit vix resurgit, immo non solum se, sed alios cōtingētes corrūpit, qualis est (vt cōiter) morbus Lepre. Tale est malū culpæ, q re vera natura spūalis hoc est dīctū, diuina gfa per hoc destruitur, & exinde vix euadit aut exitur, & ipsum ē cōtingētes, & frequētes laudantur, & corrumpunt. Iō bñ cōsultur Prou. 3. Time Deum & recede à malo. & Eccl. 4. Serua tempus, & deuita à malo & Deut. 21. Auferatis verbera de medio vestri dico

Cogitationis, Delectationis, Dispōis. i. cōsēs, Operationis, Conuersationis, Afuefactionis, Olfentationis, Obsinationis, Oblocutionis, Machinationis, Exaltationis, Separationis.

Ista. n. sunt 12. gña malorū, q à nobis sunt fugiēda, & vitāda, & de fidelium, cōtib. auferenda. Quia re vera talia mala diligunt, ipsaq; diuersimodè faciunt & committunt. Hic. 32. Erantq; filij Israel & filij Iuda ingiter faciētes malū. Malum dico cogitationis. Mat. 9. Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris? Contra illud Ef. 1. Auferte mala cogitationum vestrarum, quiescite agere peruersè, discite bñfacere. Item malum delectationis. Prou. 21. Aia impij desiderat malū. De quo et Ro. 7. dicit Apostolus. Quod odio malū, illud facio. Itē malum dispōitionis, hoc est dīctū, malū voluntatis & cōsensūs. Pl. mala aut in cordib. eorū. Itē malum operationis. Io. 3. Erant. n. opera eorū mala. & Io. 7. Testimoniū perhibeo de illo, quia opera illius mala sunt. Hic. 22. Tui verò oculi & cor ad auaritiā sunt inclinati, ad sanguinem innocentem fundendum, & ad calumniā, & ad cursum mali operis. Et tñ Eccl. 7. cōsultur. Noli facere mala, & nō te apprehendēt. Item malū cōuersationis. De quo Dan. 3. Confundantur oēs, qui ondit feruis tuis mala. Itē malū afuefactionis. i. consuetudinis. De quo Hier. 9. De malo ad malūgressi sunt, & me non cognouerūt dicit Dñs. Item malum oflfentationis, de quo Michæ 7. Malum manuum suarum dicunt bonum. Item malum obsinationis. De quo Hier. 13. Non poteritis bonū facere, cū didicistis malū. Itē malū oblocutionis, de quo Esa. 5. Vg q dñt bonū malū, & malū bonū ponētes tenebras in lucē, & lucē in tenebras, ponētes amarū in dulce & dulce in amarū. Et merito, quia p certo oīs qui malè agit, odit lucem. Tales. n. (vt cōiter) cōmēdat vituperandos, & obloquēdo vituperat cōmēdandos. Itē malū machinationis seu pditionis, de quo Prou. 12. Dolus ī corde cogitatum mala. Cōtra illud Zac. 7. Malū vir fratri suo nō cogiter, q sicut dī Prou. 18. Qui decipit iustos in via mala, in interitu suo corruct. Item malū elationis seu superbiæ & elationis. De quo Eccl. 8. Interdum dominatur hō hoi in malum suū. Item malum separationis seu Dei obliuionis, quia sicut dī Hier. 2. Duo mala fecit populus meus, me dereliquerunt fontem aquæ viæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas, q non valent continere aquas. Et tñ p dōri hō dī Hier. 2. Quā malū & amarum est tibi reliquisse te Dñm Deum tuum, & nō esse timorē eius apud te? Ecce ergo quot malis, & quot defectib. abundant hodie peccatores. Non est igitur mirum, si isti sint mali, qui tot malis & vitijs sunt imbuti. De quib. dicit. 2. Tim. 3. Mali autem homines proficiunt in peius errantes. Veruntamen isti merentur. f.

A iustis vitari, A Regno fugari, In inferno damnari, Tormentis grauari.

A iustis (dico) sunt mali vitandi, Prou. 24. Ne emuleris viros malos, nec desideres esse cum eis. A Regno etiam. f. Paradisi sunt mali fugandi. Mat. 13. Elegerūt bonos in uala sua, malos autem foras miserunt. Bene foras, quia. f. in Paradiso non potest esse, viuere vel intrare aliquis malus hō. vnde Esaie 35. Mala bestia non ascendunt per eā, nec erit tibi. In inferno in super sunt mali ligandi, seu damnandi, quia sicut dī in Psal. Virum iniustū mala capient in interitu. Tormentis in super sunt mali grauandi, quia sicut dī Ecclesi. 6. Improprium, & contumeliā malus hæreditabit. Et illud Mat. 21. Malos malè perdet Non sic charissimi, sed vitemus mala, fugiamus à malis, caueamus, ne simus mali. Quia re vera sicut bona bonis creata sunt in principio, sic nequissimi sunt bona & mala sicut dī Eccl. 39. Ideo reuertimini vnusquisque à via sua mala, & à pessimis cogitationibus vestris, & habitis in terra. Hierem. 2. Time Deum, & recede à malo. Prouerbiorum 3. Quia per timorem Domini declinat omnis à malo. Eccl. 1. Patet ergo, q in scriptura reperitur malū culpæ, q est euitandum. ¶ Deinde dico, quod ibi inuenitur malum miserie quod est tolerandum. Mala. n. humanæ miserie siue sint mala naturalia, sicut sunt furditas, cœcitas, debilitas, infirmitas, siue sint mala cælia, sicut sunt subitū raptus, & subitū ignes subite mortis, subitæ tēpestates, siue sint mala t'palia, sicut sunt aduersitates, paupertates, inimicitie, depressiones, accusationes, diffamationes, verbera, carceres, & similia, sunt ī paciētia toleranda, & humili meditatione p'sanda. Deus. n. fecit nos & non ipsi nos. Psal. 99. Et sicut lutum in manu figuli, sic nos etiam sumus in manu, & uoluntate Creatoris, & Dñi Dei nostri. Hier. 18. De nobis ergo potest prolubere voluntatis facere, & nos in hoc mundo malis istis subdere & grauare & de nobis iuxta voluntatis suæ libitum ordinare. Talia. n. mala temporalia, naturalia, causalia, à Deo originaliter proueniunt, & ab ipso agente vel patiente accidunt, & occurrunt. Sicut. n. dī Ecclesi. 1. Bona & mala, vita & mors paupertas, & honestas à Deo sunt. Igitur si bona suscepimus de manu Dñi, mala autem quare non sustineamus? Iob 2. Et re vera sustinēda sunt talia mala multiplici rōne, videlicet quia

Imprimuntur à diuina providentia, Reprimuntur à superna presidentia, Infiguntur pro nostra iniustitia, Firmantur virtuali patientia, Causatur lucuosa poenitentia, Apatur æternalis opulencia, Necatur infernalis violentia.

¶ Dico igit, q mala mudi sustinēda, quia imprimunt Deo pudentie. Cōstat. n. q oia mudi mala pœnalis, quāda occulta & iusta Dei ordinatione, prouidētia & dispōitione sunt & omnia ipso pmittēte succrescūt. vñ Amos 3. dī. Si est malum in ciuitate, q nō faciat Dominus? q. d. nō. vñ Hier. 45. Ecce ego adducā malū sup oēm carnē, dicit Dñs. Item sustinēda sunt, quia reprimuntur Deo p'sidente. Cōstat. n. q mala pœnalis huius seculi, p libito vagari nō possunt, immo certe Deus ip sa sub ceris limitib. retinet, reprimat, & recludit, & ne ultra debitum seruiant, ipsa manu tenet & sistit. Figura de mari cui Deus dedit certos terminos, quos fluctus ipsius nunq prætētere pmitit. Sic est de mundi tribulationib. & malis. Et delis. n. Deus est, & nos non permitit tenari vltra q possumus 1. Corin. 10. Igitur ista reprimunt Deo p'sidente. Pl. Nō timebo male, qm tu mecū es. Veruntamen multi possunt qrendo dicere illud Iudi. 6. Si Dñs nobiscū est, quare apprehēderunt nos tot mala? Et certe posset responderi, quod Dñs qnq; differt hoīs à malo liberationē, vt. f. videat ipsius paciētia, & pfectionē, & ut etiā puniat ipsius culpā, & defectiōnē & vt in eo operet castigatiōnē & correctiōnē, dicens. Illud Hic. 46. Castigabo te in iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi. Si igitur bona suscepimus de manu Domini, mala autē quare non sustineamus? Iob 2. Cōstat tamen, q Deus finaliter de mudi malis suos eripit, & ipsos malos p libito seruire nō sinit. Sapient. 16. Tu es, qui liberās ab omni malo. Psal. Dominus custodit te ab oī malo, custodiat animam tuam Dñs Reprimuntur ergo Deo p'sidēte. Item dico, q sustinēda sunt qā infigunt ī viro delinquēte, seu hoīe peccatore. Cōstat. n. q qd malū patimur, p'ctā nra meruerūt, sicut dicit Aug. vñ Gene. 42.

Gen. 42. Meritò hæc patimur, quia peccauimus. vñ Baruc. 1. Peccauimus ante Dñm Deum nostrum. Sequitur Et adhæserunt nobis mala. Itē sustinēda sunt quia in his dōtamur corde pñæ. Cōstat. n. q hō malis, & tribulationib. mudi fractus solet cōpelli ad Deū recurrere, & eius auxiliū requirere, & de cōmissis criminib. pēnitere. vnde Greg. in homelia. Mala q hic nos premunt, pro dieb. quib. nos humiliasti annis pellunt. Pl. Lgati sumus pro dieb. quib. nos humiliasti annis q. b. vidimus mala. Item sustinēda sunt, quia his duratur vita paciētia. Cōstat. n. q hō per mala & tribulamina, q sustinet durior & modestior, & ab oī leuitate & insolētia durior & cōstantior, & ab oī mollicie liberior inuenitur. Vñ 2. Paral. 20. Si irruerint super nos mala, gladius, pestilētia fames, stabimus in sempiternum in cōspectu tuo, q. d. Per talia mala fit hō stabilis atq; constans. Itē sustinēda sunt, quia his apramur (supernali opulencia, gloria Paradisi. Cōstat. n. q mala q hic sustinent, felicitatē æternā generant, & gloria Paradisi procurant. Vnde de Lazaro fuit dīctum diuiti epuloni Luca 16. Filii recordare, qā recepisti bona in vita tua, Lazarus, autē similitur mala, nunc aut ipse cōsolat, tu verò cruciaris. Item sustinēda sunt, quia his saluamur ab orō fæte, q. l. per mala t'palia q hic sustinent, mala perpetua & infernalit euitantur. vñ Soph. 3. Abstulit Dñs iudicium tuum, auertit inimici cōstus Rex Israel Dñs in medio tui, non timebimus mala naturalia, sicut sunt furditas, cœcitas, debilitas, infirmitas, siue sint mala cælia, sicut sunt subitū raptus, & subitū ignes subite mortis, subitæ tēpestates, siue sint mala t'palia, sicut sunt aduersitates, paupertates, inimicitie, depressiones, accusationes, diffamationes, verbera, carceres, & similia, sunt ī paciētia toleranda, & humili meditatione p'sanda. Deus. n. fecit nos & non ipsi nos. Psal. 99. Et sicut lutum in manu figuli, sic nos etiam sumus in manu, & uoluntate Creatoris, & Dñi Dei nostri. Hier. 18. De nobis ergo potest prolubere voluntatis facere, & nos in hoc mundo malis istis subdere & grauare & de nobis iuxta voluntatis suæ libitum ordinare. Talia. n. mala temporalia, naturalia, causalia, à Deo originaliter proueniunt, & ab ipso agente vel patiente accidunt, & occurrunt. Sicut. n. dī Ecclesi. 1. Bona & mala, vita & mors paupertas, & honestas à Deo sunt. Igitur si bona suscepimus de manu Dñi, mala autem quare non sustineamus? Iob 2. Et re vera sustinēda sunt talia mala multiplici rōne, videlicet quia

Imprimuntur à diuina providentia, Reprimuntur à superna presidentia, Infiguntur pro nostra iniustitia, Firmantur virtuali patientia, Causatur lucuosa poenitentia, Apatur æternalis opulencia, Necatur infernalis violentia.

¶ Dico igit, q mala mudi sustinēda, quia imprimunt Deo pudentie. Cōstat. n. q oia mudi mala pœnalis, quāda occulta & iusta Dei ordinatione, prouidētia & dispōitione sunt & omnia ipso pmittēte succrescūt. vñ Amos 3. dī. Si est malum in ciuitate, q nō faciat Dominus? q. d. nō. vñ Hier. 45. Ecce ego adducā malū sup oēm carnē, dicit Dñs. Item sustinēda sunt, quia reprimuntur Deo p'sidente. Cōstat. n. q mala pœnalis huius seculi, p libito vagari nō possunt, immo certe Deus ip sa sub ceris limitib. retinet, reprimat, & recludit, & ne ultra debitum seruiant, ipsa manu tenet & sistit. Figura de mari cui Deus dedit certos terminos, quos fluctus ipsius nunq prætētere pmitit. Sic est de mundi tribulationib. & malis. Et delis. n. Deus est, & nos non permitit tenari vltra q possumus 1. Corin. 10. Igitur ista reprimunt Deo p'sidente. Pl. Nō timebo male, qm tu mecū es. Veruntamen multi possunt qrendo dicere illud Iudi. 6. Si Dñs nobiscū est, quare apprehēderunt nos tot mala? Et certe posset responderi, quod Dñs qnq; differt hoīs à malo liberationē, vt. f. videat ipsius paciētia, & pfectionē, & ut etiā puniat ipsius culpā, & defectiōnē & vt in eo operet castigatiōnē & correctiōnē, dicens. Illud Hic. 46. Castigabo te in iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi. Si igitur bona suscepimus de manu Domini, mala autē quare non sustineamus? Iob 2. Cōstat tamen, q Deus finaliter de mudi malis suos eripit, & ipsos malos p libito seruire nō sinit. Sapient. 16. Tu es, qui liberās ab omni malo. Psal. Dominus custodit te ab oī malo, custodiat animam tuam Dñs Reprimuntur ergo Deo p'sidēte. Item dico, q sustinēda sunt qā infigunt ī viro delinquēte, seu hoīe peccatore. Cōstat. n. q qd malū patimur, p'ctā nra meruerūt, sicut dicit Aug. vñ Gene. 42.

¶ Dico igit, q mala mudi sustinēda, quia imprimunt Deo pudentie. Cōstat. n. q oia mudi mala pœnalis, quāda occulta & iusta Dei ordinatione, prouidētia & dispōitione sunt & omnia ipso pmittēte succrescūt. vñ Amos 3. dī. Si est malum in ciuitate, q nō faciat Dominus? q. d. nō. vñ Hier. 45. Ecce ego adducā malū sup oēm carnē, dicit Dñs. Item sustinēda sunt, quia reprimuntur Deo p'sidente. Cōstat. n. q mala pœnalis huius seculi, p libito vagari nō possunt, immo certe Deus ip sa sub ceris limitib. retinet, reprimat, & recludit, & ne ultra debitum seruiant, ipsa manu tenet & sistit. Figura de mari cui Deus dedit certos terminos, quos fluctus ipsius nunq prætētere pmitit. Sic est de mundi tribulationib. & malis. Et delis. n. Deus est, & nos non permitit tenari vltra q possumus 1. Corin. 10. Igitur ista reprimunt Deo p'sidente. Pl. Nō timebo male, qm tu mecū es. Veruntamen multi possunt qrendo dicere illud Iudi. 6. Si Dñs nobiscū est, quare apprehēderunt nos tot mala? Et certe posset responderi, quod Dñs qnq; differt hoīs à malo liberationē, vt. f. videat ipsius paciētia, & pfectionē, & ut etiā puniat ipsius culpā, & defectiōnē & vt in eo operet castigatiōnē & correctiōnē, dicens. Illud Hic. 46. Castigabo te in iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi. Si igitur bona suscepimus de manu Domini, mala autē quare non sustineamus? Iob 2. Cōstat tamen, q Deus finaliter de mudi malis suos eripit, & ipsos malos p libito seruire nō sinit. Sapient. 16. Tu es, qui liberās ab omni malo. Psal. Dominus custodit te ab oī malo, custodiat animam tuam Dñs Reprimuntur ergo Deo p'sidēte. Item dico, q sustinēda sunt qā infigunt ī viro delinquēte, seu hoīe peccatore. Cōstat. n. q qd malū patimur, p'ctā nra meruerūt, sicut dicit Aug. vñ Gene. 42.

¶ Dico igit, q mala mudi sustinēda, quia imprimunt Deo pudentie. Cōstat. n. q oia mudi mala pœnalis, quāda occulta & iusta Dei ordinatione, prouidētia & dispōitione sunt & omnia ipso pmittēte succrescūt. vñ Amos 3. dī. Si est malum in ciuitate, q nō faciat Dominus? q. d. nō. vñ Hier. 45. Ecce ego adducā malū sup oēm carnē, dicit Dñs. Item sustinēda sunt, quia reprimuntur Deo p'sidente. Cōstat. n. q mala pœnalis huius seculi, p libito vagari nō possunt, immo certe Deus ip sa sub ceris limitib. retinet, reprimat, & recludit, & ne ultra debitum seruiant, ipsa manu tenet & sistit. Figura de mari cui Deus dedit certos terminos, quos fluctus ipsius nunq prætētere pmitit. Sic est de mundi tribulationib. & malis. Et delis. n. Deus est, & nos non permitit tenari vltra q possumus 1. Corin. 10. Igitur ista reprimunt Deo p'sidente. Pl. Nō timebo male, qm tu mecū es. Veruntamen multi possunt qrendo dicere illud Iudi. 6. Si Dñs nobiscū est, quare apprehēderunt nos tot mala? Et certe posset responderi, quod Dñs qnq; differt hoīs à malo liberationē, vt. f. videat ipsius paciētia, & pfectionē, & ut etiā puniat ipsius culpā, & defectiōnē & vt in eo operet castigatiōnē & correctiōnē, dicens. Illud Hic. 46. Castigabo te in iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi. Si igitur bona suscepimus de manu Domini, mala autē quare non sustineamus? Iob 2. Cōstat tamen, q Deus finaliter de mudi malis suos eripit, & ipsos malos p libito seruire nō sinit. Sapient. 16. Tu es, qui liberās ab omni malo. Psal. Dominus custodit te ab oī malo, custodiat animam tuam Dñs Reprimuntur ergo Deo p'sidēte. Item dico, q sustinēda sunt qā infigunt ī viro delinquēte, seu hoīe peccatore. Cōstat. n. q qd malū patimur, p'ctā nra meruerūt, sicut dicit Aug. vñ Gene. 42.

¶ Dico igit, q mala mudi sustinēda, quia imprimunt Deo pudentie. Cōstat. n. q oia mudi mala pœnalis, quāda occulta & iusta Dei ordinatione, prouidētia & dispōitione sunt & omnia ipso pmittēte succrescūt. vñ Amos 3. dī. Si est malum in ciuitate, q nō faciat Dominus? q. d. nō. vñ Hier. 45. Ecce ego adducā malū sup oēm carnē, dicit Dñs. Item sustinēda sunt, quia reprimuntur Deo p'sidente. Cōstat. n. q mala pœnalis huius seculi, p libito vagari nō possunt, immo certe Deus ip sa sub ceris limitib. retinet, reprimat, & recludit, & ne ultra debitum seruiant, ipsa manu tenet & sistit. Figura de mari cui Deus dedit certos terminos, quos fluctus ipsius nunq prætētere pmitit. Sic est de mundi tribulationib. & malis. Et delis. n. Deus est, & nos non permitit tenari vltra q possumus 1. Corin. 10. Igitur ista reprimunt Deo p'sidente. Pl. Nō timebo male, qm tu mecū es. Veruntamen multi possunt qrendo dicere illud Iudi. 6. Si Dñs nobiscū est, quare apprehēderunt nos tot mala? Et certe posset responderi, quod Dñs qnq; differt hoīs à malo liberationē, vt. f. videat ipsius paciētia, & pfectionē, & ut etiā puniat ipsius culpā, & defectiōnē & vt in eo operet castigatiōnē & correctiōnē, dicens. Illud Hic. 46. Castigabo te in iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi. Si igitur bona suscepimus de manu Domini, mala autē quare non sustineamus? Iob 2. Cōstat tamen, q Deus finaliter de mudi malis suos eripit, & ipsos malos p libito seruire nō sinit. Sapient. 16. Tu es, qui liberās ab omni malo. Psal. Dominus custodit te ab oī malo, custodiat animam tuam Dñs Reprimuntur ergo Deo p'sidēte. Item dico, q sustinēda sunt qā infigunt ī viro delinquēte, seu hoīe peccatore. Cōstat. n. q qd malū patimur, p'ctā nra meruerūt, sicut dicit Aug. vñ Gene. 42.

¶ Dico igit, q mala mudi sustinēda, quia imprimunt Deo pudentie. Cōstat. n. q oia mudi mala pœnalis, quāda occulta & iusta Dei ordinatione, prouidētia & dispōitione sunt & omnia ipso pmittēte succrescūt. vñ Amos 3. dī. Si est malum in ciuitate, q nō faciat Dominus? q. d. nō. vñ Hier. 45. Ecce ego adducā malū sup oēm carnē, dicit Dñs. Item sustinēda sunt, quia reprimuntur Deo p'sidente. Cōstat. n. q mala pœnalis huius seculi, p libito vagari nō possunt, immo certe Deus ip sa sub ceris limitib. retinet, reprimat, & recludit, & ne ultra debitum seruiant, ipsa manu tenet & sistit. Figura de mari cui Deus dedit certos terminos, quos fluctus ipsius nunq prætētere pmitit. Sic est de mundi tribulationib. & malis. Et delis. n. Deus est, & nos non permitit tenari vltra q possumus 1. Corin. 10. Igitur ista reprimunt Deo p'sidente. Pl. Nō timebo male, qm tu mecū es. Veruntamen multi possunt qrendo dicere illud Iudi. 6. Si Dñs nobiscū est, quare apprehēderunt nos tot mala? Et certe posset responderi, quod Dñs qnq; differt hoīs à malo liberationē, vt. f. videat ipsius paciētia, & pfectionē, & ut etiā puniat ipsius culpā, & defectiōnē & vt in eo operet castigatiōnē & correctiōnē, dicens. Illud Hic. 46. Castigabo te in iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi. Si igitur bona suscepimus de manu Domini, mala autē quare non sustineamus? Iob 2. Cōstat tamen, q Deus finaliter de mudi malis suos eripit, & ipsos malos p libito seruire nō sinit. Sapient. 16. Tu es, qui liberās ab omni malo. Psal. Dominus custodit te ab oī malo, custodiat animam tuam Dñs Reprimuntur ergo Deo p'sidēte. Item dico, q sustinēda sunt qā infigunt ī viro delinquēte, seu hoīe peccatore. Cōstat. n. q qd malū patimur, p'ctā nra meruerūt, sicut dicit Aug. vñ Gene. 42.

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma, vel mamilla idē sunt, q vbera mēbra. In qb. lac cōficiūt, & vñ attrahit, atq; fugiūt, & ad utilitatem hoīm eliciūt, & mulgetur. Et potest significare mamilla Pium miseratorem, Inuenio igit mamillas pij miseratoris, q. f. lactat & Bonum prædicatorem, nutrit pauperes p opa pietatis. Vnde cūlibet tali personæ potest dici illud Can. 4. istud est verum, quod Quā pulchre sūt māmę tuę Piorum multos enutriunt, foror mea, spon-

Nota, q mamma

theologi cū quā morale, idēd superfedeo quo ad pns. Ita. n. inter se diuiduntur, quia. f. qdā ordinant hoīem ad Deū. f. illa tria, q̄ erant scripta in prima tabula. Quādā verō ordināt hoīem ad pximū, sicut ille de scdā tabula. Et ēc ista de cē in multa indiuidua. i. in multa cōsilia particularia subdiuiduntur. Breuiter ergo nozemus, q̄ decē mādāta legis p̄cipuē sūt seruanda. Ita. n. sunt qdā spūalia vincula, intra quorū amburum affectus humani tēnentur, ne vagari per vicia dimittantur. Sicut. n. dicit Plinius, In Aegypto inueniunt papyri decē cubitorū, quarū radix ē triangularis, & exinde put, dicit sūt naues ad nauigandū funes ad ligandū, vestes ad induēdum. Ita papyri charissimi, significant mādāta diuina, q̄. s. a radi ce triangulari. i. ab ipso Deo trino, & uno originaliter p̄cef ferunt, & in Aegypto huius mundi à Deo data fuerunt, & in 10. cubit. os. i. in decē p̄cepta decalogi distincta & diuisa extirunt, sicut d̄ Deū. 10. Moyses scripsit in tabulis verba decē, q̄ locutus est D̄s. Ita aut̄ p̄cipuē ad tria sunt necessaria, q̄. s. exinde sunt vestes honeste conuersationis, funes debite cohabitationis, & naues tutae peregrinationis. Sine. n. istis decē mādatis bonae cōuersationis vestib. nō velamur. Iu sta cohabitationis funib. nō ligamur. Turae peregrinationis nauib. nō portamur. Dei. n. mādāta possunt dici naues, q̄ p istud mare magnū & spatiofium nullus ad portum Paradisi trāsuēns, nisi qui mandatorū Ch̄ri nauicula cōtinet. Et iō d̄ quod Christus iussit discipulos ascendere in nauiculam, & p̄cedere eum trans fretum In Psal. n. dicitur, quod maledicti qui declinant à mādatis eius, quia fidelia omnia mādāta Dei confirmata in seculum seculi. Et nota, quod mādāta Dei seruanda sunt multiplicatione. Ita enim

Mortuos viuificare, Primò dico, q̄ mādāta Dei habent virtutem viuificatiuā. Nullus. n. viuit vita gratiā nisi q̄ mādāta Dei custodit: Capr. n. Obseruantes s̄cundare. d̄n̄ viuere decē annis.

Leporarij ēt p̄ decē annos possunt in bonitate sua viuere, si verò amplius vixerint, erit inutilis vita sua. Quia pro certo charissimi, numerus denarius q̄ decē legis p̄cepta designat vitā gratiā continuat, & vitā gloriā procurat. Infra. n. istum numerum spūaliter viuimus, & vltra istum si transfuerimus, spūaliter expiramus. Vnde Deū. 8. Mandatum, q̄ p̄cepto tibi hodie caue, vt facias, vt possis viuere. Quia sicut d̄ Mart. 19. Si vis ad vitā ingredi, serua mādāta & Prouerb. 7. Serua mādāta, & viues. Habent ergo mādāta, & viuificatiuam virtutē. Scd̄ dico, q̄ mādāta habent virtutē reificatiuam, seu etiam illuminatiuam. Mādāta. n. sunt qdā regula q̄b. ambulantes non deuiamus, & sunt quaedam lucernae, quas aspicientes non eramus, quia sicut d̄ Prou. 6. Mandatum lucerna est, & lex lux, & via vitā increpatio disciplinae.

Et in Psal. Omnia mādāta tua aequitas. Tertio dico, quod mādāta habent virtutē purificatiuā. Mādāta. n. sunt sicut quidam fontes spūales, in quib. crimina purificātur, & ab ini quitatib. emundantur. Sicut. n. d̄ Rom. 7. Lex quidem sancta & mandatum sanctum. Et idēd decem mādāta sunt decem cortinae tabernaculi, quae sicut d̄ Exo. 36. de bysso retorta fiebant. Byssus verō signat puritatem. Quarto dico, quod mādāta habent virtutem defensionem. Sunt. n. mādāta sicut sepes aīe ad bestiarum cohibitionem, & possessionis cōseruationem ordinata. Eccl. 15. Si volueris conferuare mādāta, conferuabunt te. Teste. n. Plin. in Aegypto sunt plāta de cē cubitorum, quarum fructus est amarus, quarum folia sūt spinosa, pp̄ q̄ a crocodilis refugitur, & vitat. Quia verē viri sancti, qui decem cubitos. i. decem mādāta legis in se conti nent, ex quib. sua. f. spūalis magnitudo constat, & qui fructus amarus p̄nāe cū spinis diuini timoris continuē secum portant, à crocodilis. i. a demonib. refugiuntur, & ab eis vitantur & metuunt. Idēd possunt dicere viri iusti illud Psal. Fiat manus tua vt saluet me, q̄ mādāta tua elegi. Quinto dico, q̄ mādāta habent virtutē conciliatiuā siue concordatiuā. Mādāta. n. scdā tabula omnino ordinant hominem ad proximum. Et sic per consequens talia mādāta solēt inter proximos pacem & amicitiam generare. Iō. 13. Mandatum nouum de uobis, vt diligatis inuicem. & Esa. 48. Vtinā attendisset mādāta mea, facta fuisset quasi fluius pax tua. Sexto dico, q̄ mādāta habent virtutē opulentiā, seu s̄cū

datiua. Per exercitium. n. diuinitum mandatorum hō in bonis virtutib. melius s̄cundatur. Sicut. n. dicit Plinius, inter equas est regula generalis, q̄ citra quadrienniū & vltra decennium non possunt concipere. Requiritur. n. ad hoc quod equa vitā cōcipiat, q̄ quatuor annos habeat, & q̄ decimum nō excedat. Sic verē charissimi nullus pōt bona opera cōcipere, vel p̄ducere, nisi quatuor annos spūales. i. quatuor virtutes cardinales habuerit, & nisi infra decennium. i. decē mādatorum spatium permanserit. Illi. n. qui ad istud quadrienniū non attingunt, & qui istud decennium transgrediunt & p̄tereunt, conceptum bonorum operū non producunt. Vacca ēt teste Plinio vltra decennium non concipit, & vltra quindecim annos non viuūt. Quia. s. boni viri in decennario decē mādatorum. & in quinario ter ducto. i. in obseruatiā quinque sensuum in fide Trinitatis, concipiūt fetus suos. i. faciūt opera bona sua, & ibi ēt vitā gratiā & gloriā acquirit, tam in p̄senti, quā in futuro tempore. Quia sicut dicitur Io. 12. Mandatum tuum vita aeterna est. De quo Sap. 7. Figuratus sum caro decem mensium tempore. Breuiter istis & alijs multis rationibus dico, quod mādāta Domini

Seruanda, Vnde in Psal. dicitur Seruauit mādāta tua & testimonia tua, q̄ oēs uiaē meae in conspectu tuo. Itē sunt credenda. Vnde in Psal. Quia mādāta tuis credidi. Itē sunt implenda. vnde Ioan. 14. Sicut mādātum dedit mihi pater, sic facio. vnde Matt. 19. d̄, qd̄ cum iuuenis ille perijisset à Christo, quid faciendū uitam aeternam possideret, & D̄s respondit. si uis ad uitā ingredi serua mādāta, respōdit, ipse. Hęc omnia custodiui à iuuentute mea. Item sunt dicēda, vnde in Psal. Da mihi intellectum ut discam mādāta tua. Item sunt docēda, ut sic quilibet sapiens possit alijs dicere illud Baruch 3. Audi Israel mādāta uirae. Item sunt meditanda. Vnde in Psal. Meditabar in mādatis tuis, quae dilexi. Item sunt frequentanda. Vnde in Psal. Ego autem exercebor in mādatis tuis. Item sunt diligēda. Psal. Ideo dilexi mādāta tua super aurum & Topazion. Item sunt metuenda. E. celest. 12. Time Deum, & mādāta eius obserua. Item sunt exquirenda. Ps. Quia mādāta tua exquisiui. Pater ergo quod custodire debemus Dei mādāta iuxta dicitur Ioā. 14. Si diligitis me mādāta mea seruate. Quia sicut dicitur 1. Ioan. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mādāta eius non custodit, mendax est & ueritas in eo non est. Hęc igitur de mādatis sufficiant. Sed uide de ligare, de decem, de amare, & de charitate, & infra de obedientia.

Manducare. Nota, quod manducare potest accipi in bono & in malo. In bono enim significat quatuor, scilicet Temporalium sustentationem, Eucharistiae refectioem, Sacrae scripturae audicionem, Coelestis gloriae recreationem. In malo autem significat quatuor, uidelicet Rapinae uoracitatem, Verborum mordacitatem, Ciborum edacitatem, Temporalium rapacitatem. Et sic possuimus notare, q̄ est quaedā manducatio naturalis, & ista est manducatio quae dicitur 2. The. 3. Si q̄s nō uult operari, nō mādudcet. Item est quaedam manducatio spūalis, & ista est illa, qua nos spūaliter sumimus Eucharistiae sacramentum. de quo Io. 6. Qui manducat carnem meam, uiuet in aeternū. Itē est quaedam manducatio cordialis, & ista est illa, qua nos comedimus & nobis incorporamus pro spūali nutrimento, doctrinam, & uerba sacrae scripturae. De quo Io. 6. Patres uestri manducauerunt manna in deserto & c. Et in Psal. Panem Angelorum manducauit hō. Item est quaedam manducatio aeternalis, & ista est recreatio beatorū. De qua Lu. 14. Beatus qui mādudcabit panem in Regno Dei. Et istis quatuor modis accipit manducatio in bono. In malo uerō sumitur manducatio pro rapina uoracitate, & sic raptores uidentur dicere illud Psal. Nunquid manducabo carnes taurorum, aut sanguinem hircorum potabo? Item sumitur pro uerborū mordacitate.

daicitate. vnde de detractorib. pōt dici illud Psal. Ipsi dispergentur ad manducandum, si uerō non fuerint saturati, murmurabunt. Item sumit pro ciborum edacitate. Et sic sumit Eccl. 36. Omnem escam manducabit uenter. Item sumitur p̄ temporalium cupiditatem vel rapacitatem. Vnde de auaris & diuilib. videtur dictum illud Ps. Manducauerunt & saturati sunt nimis, & desiderium eorū attulit eis, non sunt fraudati à desiderio suo. Et sic pater, q̄ mādudcare pōt sumi in bono & in malo. Sed si vis dilatare, uide supra de cibo, & de comedere.

Mane. Nota, q̄ mane cū sit prima pars diei multipliciter sumit in scriptura. Mane. n. hēt esse velle debile, & parum durabile. Mane semper crescit & proficit in claritate, quousque efficitur clara dies. Mane etiam est temperate & purior hora diei. Et idēd breuiter dico, quod mane significat in bono & in malo. Signat enim secundum diuersos suos respectus, scilicet Inuentus labilitatem, Prosperitatis debilitatem, Vitae praesentis fragilitatem, Profectus morum sedulitatem, v̄sq; ad meridiem. De quo Puritatis vitae sinceritatem. d̄ i. Ps. Mane floreat & trāseat, vel pere decedat, induret & arefcat. Item est vnum mane debilitissimum. Et istud est mane mundanae prosperitatis, quae. n. nō est nisi vnu mane transitoriuū, & facilliter perituuū. De quo pōt exponi illud 3. Reg. 17. Corui deferebant Heliae carnes & panem mane & Eccl. 10. Vae terrae cuius Rex puer est, & cuius Principes mane comedunt. Item est vnum mane fragilissimum. Et istud est mane vitae praesentis, quae. f. respectu futurae vitae non est nisi vnum mane transitorium, & mane respectu futurae diei. Osee 11. Sicut mane transit, pertransit Rex Israel. Item est vnum mane nobilissimū, vel sedulissimū. Et sic mane signat profectum & diligentiam in bono, sicut Gen. 19. Mane p̄fiscimini uiam uestram. Illi. n. qui uolunt diligenter aliquid facere, solent ad illud faciēdū mane fugere. Et idēd istud uocabulum mane potest diligentiam denotare, sicut Osee 6. In tribulatione sua mane confurgit ad me. & Prouer. 8. Qui mane uigilauerit ad me, inueniet me. Itē est vnum mane syncretissimū. Et sic per mane intelligitur status gratiae & puritatis innocētia & scitatis, quia sicut in mane ros descendit, nos descendit, dormitio recedit ad opus suum quilibet incedit, lux accedit, sic uere in statu perfectionis uenit & descendit ros diuine gr̄e, sicut de manna d̄ Exo. 16. Mane quoq; ros iacuit per circuitum castrorum. Itē in isto mane cessat & discedit nox ignorantiae. Vnde de Maria Magdalena d̄ Io. 20. q̄ ualde mane cū adhuc essent tenebrae, uenit ad monumentum. Item in isto mane fugit & accedit dormitio negligentiae. vnde Ruth 3. d̄, qd̄ ipsa dormiuit vsq; mane. q̄. d. In mane cessauit dormire. Item in isto mane adest & succedit opus diligentiae, q̄. a. f. in mane perfectionis & uirtutis exeunt homines ad opera uirtuosa, sicut d̄ 1. Mach. 16. Surrexerunt mane, & abierunt in campum. & Mart. 20. d̄ quod paterfamilias primum mane exijt conducere operarios in uineam suam. Itē in isto mane lucet & accedit lux sapientiae, sicut d̄ Esa. 58. Tūc erūpet quae si mane lumen tuum, & anteibit facie tua iustitia tua. Sed his omnib. p̄termis dicamus aliquid de mane prout accipitur pro nostra iuuentute, & dicamus, qd̄ sicut operarius qui in mane non incipit operari, dietam suam non perficit, neq; cōplet, sic & nos nisi opera bono à mane iuētutis inceperimus, complementum salarij Paradisi non merebimur nec habebimus. Teste. n. Dioscoride, Margaritae, quae in mane generatur, meliores sunt. Chrysoliti sūt pulchriores, qui in mane apparent oculis. Ros ēt qui in mane descendit flores facit recentiores, & herbas etiam meliores. Sic proculdubio margaritae bonorū operū quae sunt in iuuentute reputant apud Deū meliores, q̄. a. f. illi. q̄. in isto mane sunt boni ratione roris diuinae gratiae, q̄ eos plus pfundit, apud Deum & hos sunt grossiores & in fama & morib. clariore. Vnde de tali mane potest dici illud 2. Reg. 23. Sicut lux auro re radiante sole mane abiq; nubib. rutilat, & sicut pluuijs germinat herba de terra. Et propter hoc tota scriptura docet à manē. i. à tempore iuuentutis bona opera incipere, & vsq; ad mortis terminum frequētare. Idēd dicebat Dauid in Ps. Vespere, & mane, & meridie narabo, & annuciabo laudem tuā & Eccl. 11. Mane semina semen tuum, & uespere ne cef-

set manus tua. In quibus uerbis aduerte, quod bona opera illa, quae in mane iuuentutis sunt, Solent Vtiliter praemiarī, Facilliter frequentari, Poscilitur terminari. Ita. n. opera matutina, q̄ in mane iuuentutis sunt, vtilius praemiantur, quia sunt semen, à quo fructum gloriā reportamus: facilius frequentatur. (Ne cesset inquit manus tua.) Poscilitur terminantur, quia. s. ducunt vsq; ad uesperā. Primò ergo dicamus, q̄ bona opera à mane iuuentutis sunt agenda, vt reportemus fructum s̄cundiorē, qd̄ ostenditur, cum d̄ (Semen) Mane inquit semina semē tuū. Bona. n. opera sunt quaedā spūalia semina, quae si in terra bona cordis deuoti & maximē si tempus sit aptum (sicut est mane iuētutis) seminata fuerint, fructum celestis gloriā producent, quia sicut dicitur 2. Cor. 8. Qui seminant in benedictionibus, de benedictionibus & merent. (Mane inquit semina.) vnde Esa. 17. Mane semen tuū florebit. Et nota, quod mane diligēter vel ab ip̄sa iuuentute nos debemus surgere ad bona semina seminanda ideo ad bona opera faciēda, uidelicet Ad contemplandum Dei maiestatem, Ad exorandum Dei bonitatem, Ad inquirendum Dei ueritatem, Ad praedicandum Dei pietatem. Debet ergo ab ip̄so mane iuuentutis Dei maiestas contēplari. Vnde in Ps. Mane astabo tibi, & uideo qm̄ nō Deus uolens iniquitatem tuam. Item d̄t diuina bonitas exorari. Vñ in Psal. Mane oratio mea pueniet te. Itē d̄t diuina ueritas p̄scrutari. Prou. 8. Qui mane uigilauerit ad me, inueniet me. Item debet diuina pietas p̄dicari. Vñ in Ps. Ad annuciandū mane misericordiam tuā, & ueritatem tuā p̄ noscē. Ita. n. opera vna cum alijs similib. sunt quaedā spūalia semina, q̄ in mane iuētutis dēnt à nobis fieri & seminari vt fructus celestis gloriā possint inde finaliter reputari, quia sicut d̄ in Psal. Eunt ibant & stebant, mittentes semina sua. Venientes aut̄ uenient cum exultatione, portantes manipulos suos, mane igitur incipiamus vt reportemus fructum uberiorē. Secundo dico, q̄ debemus mane bene facere vt inueniamus actū faciliorem. (Nō cesset manus tua inquit.) Quia. s. illi, qui à mane iuuentutis ad bene operandū inchoant, actum bonae operationis facilius exequentur. Assuefactio. n. operis facilitatem generat actionis. Quod. n. homo à iuuentute didicit, illud facilius cōtinuat atq; facit. Nō cesset ergo manus tua, iuxta illud Eccl. 24. Quodcumq; potest manus tua inflāter operare & c. Sicut enim dicitur Leuit. 6. Ignis altari semper debebat ardere, cui in mane sacerdotes ligna debebant subicere, vt ipsum possent per totum diem facilliter enutrire. In quo docemur, qd̄ bona & charitatiua opera debemus in mane iuuentutis incipere, vt ipsa sine cessatione possumus facilliter exercere, sicut de Ruth d̄ Ruth 2. qd̄ de mane vsq; ad uesperā stabat in agro, nec ad momentum ad domū reuertebatur. Ita uerò sunt cōtra multos, q̄ sunt similes quibusdam dieb. mendacib. qui in mane incipiunt. clarissimi & pulcherrimi, tandem uerò sunt turbulētissimi & obscurissimi, quia. s. multi sunt q̄ in mane iuētutis bene incipiunt, in uespere uerò se neccitatis malē finiunt. Quibus d̄ Esa. 14. Quomodo cecidisti lucifer, q̄ mane oriebaris? Non sic ergo, sed mane opera bona incipiamus, & bona facere nō cessemus. Eccl. 4. Laborare non cessant, nec fatiant oculi eius. Igitur mane incipiendum est, vt continuemus actum faciliorem. Tertio mane operandum est, vt perficiamus finem uiliorē, quod notatur in uerbo (uespere) Quia. s. sicut dies à mane incipitur & in uespere terminatur, sic bonū opus, quod à mane iuuentutis inchoatur, ad uesperam, i. boni finis terminum terminatur. Ita qd̄ de homine bene incipiente & bene etiam cōtinuante potest dici illud Gen. 1. Factum est uespere, & mane dies vnus. Sic ergo patet, quomodo bona opera in mane iuuentutis sunt faciēda, vt uberiorē remunerationē, vt facilius continuentur, vt perfectius adimpleantur. Ita tamen sunt contra multos, qui in mane iuuentutis non vacant ad bona opera, sed ad mala, similes scorpionū, quae plus laedit in mane quam in sero. Quia uerē multi sunt qui in ip̄so mane iuuentutis omnia mala faciunt & committunt. Vacant enim Ebrietati, Pompofitati, Crudelitati, Edacitati. Dico, q̄ uacant ebrietati, contra illud, qd̄ dicitur Esa. 5. Vae qui mane confurgitis ad ebrietatem festandam, & ad potandum vsq; ad uesperam.

vesperā. Item vacant pōpositati, sicut apparet in superbis, quib. dicitur Esa. 14. Quō cecidisti lucifer, q mane oriebaris. Itē vacent crudelitati. Tob. 24. Mane cōsurgit homicida &c. Itē vacent edacitati. Vnde illud, pallegerū Eccl. 10. Cuius Principes mane comedūt. Nō sic ergo, sed bona opera & nō mala faciamus in mane. i. tpe iuuetutis. Sed de hoc vide supra plenius in titulo de iuuetute. ¶ De mane verō in quātū signat vitā p̄tē p̄ssum notare, q̄ sicut mane habet, in ingressu obscuritātē in p̄cessu labilitatē, in egressu breuitatē & tenuitatē, sic vita nostra habet utilitatem, & obscuritātē in ingressu. Labilitatē & instabilitatem in progressu. Breuitatē & defectibilitatē in egressu. Mane. n. nostrā vitā ab obscuritate vilis cōceptionis orit. Labilitate fluetis cōdōnis fluctū. Breuitate pauca durationis concluditur. Et iō de tali mane dicitur i ps. De mane vsq; ad vesperā finies me. & Eccl. 17. A mane vsq; ad vesperā imutabit tps. & Tob. 4. De mane vsq; ad vesperā succident. & Tob. 7. Si mane me q̄seris, nō subsistā. Et in Ps. Mane floreat, & transeat &c. Ista igit de mane sufficiat.

Matutinus. Quia per matutinum seu per mane, qd est principium diei, incipit dies crescere & illuminari, tenebra fugere, vel effugari, hō dietam sua facere vel operari, aer calefcere, & inflammari, tempus clare scere & illustrari, notare possumus, q̄ matutinū signat in bono & in malo. In bono matutinum signat quodam

Initium virtuosum, Primum mane vacat ad opera, Iudicium timorofum, Sed secundum vindicat scelera, Solutium gaudiosum. Sed tertium dispensat munera. ¶ Mane igit significat virtutis profectum quē debes habere. Iudicis aspectum, quem debes timere. Cēleste obiectū, quo debes gaudere. Primō dico, q̄ p matutinum intelligo virtutis profectum, quia. sicut mane diei sp̄ proficit in clarius & in melius, sic initium vitæ, & boni operis nostri sp̄ debet in melius proficere, & in luce veritatis & feruore charitatis se sp̄ amplius augmentare. Sic re vera iusti dñr matutini, eo q̄ ab ipso mane iuuetutis, vel ab ipso principio cuiuslibet boni operis sp̄ sunt in proficiendo continui, & in melius progressui. Ideō iustus potest dicere de seipso illud. Apoc. 22. Ego sum genus & radix David, stella splendida & matutina. Vide eam profectam vbi stella. ¶ Et aduerte, q̄ in isto matutino, hoc est dictū in statu gratiæ & virtutis, vel in statu corporeæ iuuetutis, plura debemus facere, videlicet

Christo nos dicare, Corpus castigare, Deum collaudare, In Deo sperare, Deum cogitare, Cæcos illustrare, Siccōs irrigare, Mala vendicare, Hostes subiugare. ¶ Dico igitur, qd nos debemus in tali tēpore matutino Chr̄s nos dicare. Et istud est sacri ficiū matutinum, de quo fit mentio Exo. 29. circa finē qd. s. debebat esse agnus anniculus integre crematus, & super altare oblatum, vino & oleo humectatus. Quia. s. quilibet seipsum sicut agnū mansuetū in matutino iuuetuti, vel virtutis debet Deo offerre, & se suis vrb. deputare, & vino discretionis, oleoq; cōpunctionis & compassionis vt magis placeat, se linire. Num. 27. Offeretis agnū ad vesperā iuxta oēm ritū sacrificij matutini. Debemus igitur in isto tempore matutino Christo nos dicare. Item dico, quod nos debemus corpus castigare Psal. Castigatio in matutinis. Item debemus Deum laudare. Tob. 32. Vbi eras cum me laudarent simul astra matutina, & iubilaret oēs filij Dei. Item debemus in Deo sperare. Psal. A custodia matutina vsq; ad noctem speret Israel in Domino. Item debemus Deum cogitare, hoc est dictū contemplationi & meditationi vacare. Psal. In matutinis meditabor in te. Item debemus cœcos illustrare, hoc est dictū ignaros erudire, & illuminare. Eccl. 50. Quasi stella matutina in medio nebula. Item debemus siccōs humectare, hoc est dictū egenos & pauperes enutrire, & faciare. Iohel. 2. Descendere faciat Dominus ad nos imbrem matutinum. Item debemus mala vindicare, hoc est dictū, in malos & impios iustitiā exercere. Psal. In matutino interficiebam oēs peccatores terræ, vt disperderem de ciuitate Domini oēs operantes iniquitatem. Itē debemus hostes subiugare. s. hostes animæ, qui sunt demones & vitia. Exemplo. s. Saul, de quo dicitur 1. Reg. 21. q̄ ingressus castra in vigilia matutina percussit Amōn, donec in

calefceret dies. Sic ergo dico, q̄ hora matutina signat laudabilem virtutis p̄fectū. ¶ Secundō verō dico, q̄ per matutinum intelligo terribilē iudicis aspectū, hoc est die iudicij, q̄ fiet de mane, sicut dicitur figuratim Exo. 14. dicitur, q̄ cum aduenisset vigilia matutina, subuertit Dñs Pharaonem & exercitum eius in profundum. Quia re vera in ista vigilia matutina. i. in die iudicij, Dñs Pharaonem. i. diabolū destruet, & ipsius exercitū. i. reprobos cōgeriet in inferna subuertit dicens. s. illud p̄satum. Psal. In matutino interficiebam omnes peccatores terræ. ¶ Tertio dico, q̄ per matutinum intelligo notabilem statum bonis referentem. s. gloriā Paradisi. A matutino. n. incipit dies, & in Paradiso requies, in matutino cessat obscuritas, & in gloria cessat aduersitas, in matutino videmus claritatē, & in gloria felicitatē. Et breuiter gloria aeterna matutina dicitur, eo q̄ semp̄ iuuenescit, & renouat, nunq̄ verō veterat & antiquatur. Apo. 2. Qui vicerit & custodierit vsq; in finem opera mea, dabo illi stellam matutinam. Stellā inquit matutinam. i. gloriā aeternam, in qua. s. est delectatio sine fastigio. Psal. Exitus matutini & vesperae delectabis. Est dominatio sine diffidio. Psal. Dominabuntur iusti in matutino. Et etiam est exultatio sine suspirio. Psal. Ad matutinū letitia. Est insuper refrigeratio carens contagio, quia. s. sancti, q̄ sunt ibi sicut nubes matutina, & sicut ros matutinus, Olee 13. Igitur patet, quod per mane siue per horam matutinam intelligo celi solatium, Christi iudicium, morum initium. Et sic patet, quod sumitur in bono. ¶ In malo verō signi ficato dico, quod matutinum significat mihi Diligentiam ad male faciendum, Ignorantiam ad parum sentiendum, Inconstantiam ad cito transeundum. Hora. n. matutina ad operandū valde curiosa est. Iō dicit Mich. 2. Vx q̄ cogitatis inuile, & q̄ operamini malū in cubilib. vestris. In luce matutina faciūt illud. Itē hora matutina ad aspiciendū est nebulosa. vñ Esa. 8. Nō erit eis matutina lux. Itē ista hora ad trāseundū seu ad deficiendū est rui nōsa, seu fluxuosa. Ista. n. hora modicū durat, sic verē felicitas, & et si qua sit bonitas reprobōrū cito trāsit, & modicū p̄seuerat. Olee 6. Mīa vestra quasi nubes matutina, & quasi ros cito p̄rāsiens & Esa. 17. Ecce turbo in matutino, & non subsistet. Hæc igit de matutino sufficiat. Vide supra vbi diluculum & similia.

Man. Manna. Nota, q̄ manna q̄q; sumit p̄ quodā liquore melleo & dulci, de rore cęlesti in superficie arborum generato qualis (vt dicitur) in Regno Hyneriæ multum abundat, & qualis et in Auinione in vna ætate nō scitur tempore Pape Ioannis cecidisse. Communitur. n. per manna intelligitur ille cibus, qui datus fuit cœlestis filijs Israel in deserto, quod erat paruum & rotundū admodum seminis coriandri, sicut dicitur Exo. 16. Et quod et oēm sapore habebat, sicut dicitur Sap. 16. Et quod insuper iuxta sufficientiam cuiuslibet dabatur, & si plus debito accipiebatur, in vermiculos putrefcebat, sicut dicitur Exo. 16. Vocabatur autem man seu manhu, quod est interiectio admirantis in lingua Hebraica, & signat idem quod, quid est hoc, p̄ eo. s. quia filij Israel quando primō cibum istum in deserto Syn inuenerunt manhu. i. quid est hoc, admiratiuē dixerunt, & sic istū cibum dulcissimum manhu ab illa prima admiratione vocauerunt, sicut. s. ibidem Exo. 16. continetur. Vocauerunt cibum istū panem cęlicum, quia de sursum descen debat & pluebat. Item panem angelicum, quia per Angelos ministrabatur. Item panem Israeliticum, quia filijs Israel dabatur & mittebat, sicut hæc oia bene dicit, vbi de filijs Israel dicitur in Psal. q̄ Deus pluit illis manna ad manducandum, & panē cęli dedit eis, panē Angelorū manducauit hō. ¶ Igitur dico, quod iste cibus dulcissimus potest significare Christi mirificum sacramentum, scilicet Eucharistiā: Christi magnificum indumentum. s. humilitatem: Christi viuificum cōdimentum. s. gratiam: Christi sanctificum documentum. s. bonam doctrinam: Christi saluificum nutrimentum. s. gloriæ felicitatē: Mundi damnificum lenimentum. s. mundanā prosperitatem. ¶ Significat (dico) manna sacm̄ Christi mirificū quia pro certo istud dicitur bene manhu. i. quid est hoc, quare vera quando bene consideratur, & attenditur stupor, & admiratio generatur. Itē. n. panis de sursum mittit, & à Deo immediate conficitur, & sacrat. Applica ad corpus Christi conditiones manna. Bene ergo dicitur Deutero. 8. Dedit tibi

dit tibi cibus manna, quem ignorabas tu & oēs patres tui. Item signat manna indumentum Christi magnificum. s. humanitatem Christi. de manna. n. legitur, q̄ Deus præcipit illud in vasa aurea reponi, & in arca fœderis referuari, sicut patet Exo. 16. Quia. s. panis cœlestis Dei filius in vna aurea humanitatis fuit clausus, & in arca vteri virginalis absconditus & seruatus. vnde Heb. 9. dicitur, q̄ in arca erat vana aurea habens manā. i. in vtero Virginis lauit humanitas Christi, quæ manna. i. Dei filium cōrinebat. Exo. 16. Sumē vas vnū, & pone ibi man. Item significat manna condimentū Christi viuificum, hoc est dictū, gratiam Dei, quæ. s. oēs sapores. i. omnes virtutes continet, & mentem humanam dulcedine summa replet. Manna. n. in deserto fuit cibus filiorū Israel vsq; dum attingerent ad terram promissionis, quia tunc loco manna fructus patriæ comederent, sicut dicitur Iosue 5. Sic verē gratia cibus noster est, quo. s. sustentamur pro tempore huius vitæ, & in deserto vitæ præsentis, dum. s. ad terram promissionis tendimus incessanter. Finaliter verō q̄ terminum attingerimus, tunc gratiam in gloriā, manna in fructus solidos, & cibum vitæ in cibum patriæ comutabimus, & vertemus Exo. 16. Filij autem Israel comederūt manna quadraginta annis. Item significat manna documentū legis sanctificum. s. scientiam scripturæ & legis diuinæ, quæ de cœlo p̄ reuelationem venit, & quæ in hoc deserto per fidem, sp̄ & charitatē nos nutrit, quæ tñ si plus debito tenet, hoc est si plus debito tractetur aut dispuretur, vermes errorum & hæresim introducit, & à sua perfectione deficit & putrefcit: Finaliter verō in Paradiso deficit, q̄ scientia fidei in veritatis specie se conuertit. Siue inquit Apostolus. Cor. 13. scientia destruet, siue linguæ cessabunt (ex parte enim cognoscimus & ex parte prophetamus) cum venerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est. Vnde de scientia fidei potest dici illud Iosue 5. Defecit manna postq̄ comederunt de frugibus terræ. Vñ de ista diuina scientia p̄ tpe huius vitæ dicitur Ne 6. Manna tuum Dñe non prohibuisti ab ore ipsorum. Item significat manna nutrimentum cœli saluificum. i. voluptatem gloriæ Paradisi, quod. s. est dulcissimum, & quod filios Israel. i. Deū vidētes in alia vita nutrit, & alit. Deus. n. pluit illis manna ad manducandū, cibaria misit eis in abundantia, Psal. 77. vñ Apoc. 2. Vincenni dabo edere manna absconditum, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomē meum scriptū, quod nemo scit, nisi qui accipit. Item in alio significato potest significare manna lenimentum mundi damnificum, i. dulcedinem mundanæ prosperitatis, quæ. s. facilliter putrefcit & perit. De quo Io. 6. Patres vestri in deserto manducauerunt manna, & mortui sunt. Sufficit. Vide vbi cib. & vbi dulcedo.

Manasses. Cum Manasses interpretatur necessitas, vel oblitescens; obliuiosus, vel qui oblitus est, notare possum, q̄ Manasses quandoque sumitur in bono quandoq; in malo. In bono. n. significat quemlibet virum iustum, prælatum vel Patriarcham, quia. s. Manasses fuit vnus de duodecim Patriarchis, & fuit filius Ioseph, cui Iacob bñ dicens, stultitiam suam posuit super caput, sicut dicitur Gen. 48. Et tamē fuit ab ipso Iacob in filij adoptatus, & Patriarcharum numero aggregatus, & inter duodecim cōputatus. Ad denotandum, q̄ licet vnus pro tpe vitæ stultus ponat hominem ad sinistram, & in statu aduersitatis & miseris, non tamen propter hoc omittit ipsum promouere, & tēporaliter aut æternā exaltare, & sanctorū numero aggregare. Itē. n. obliuiosus interpretatur, pro eo q̄ domum patris sui & patrium suum factum obliuiscitur, & in solo Deo meditatur. Istum ergo Deus recipit, & adoptat, & hæreditatē suam sibi distribuit, & dispensat, dicens illud Psal. Meus est Benjamin, & meus est Manasses, Effraim susceptio capitis mei. Ideō pe tebatur in Ps. Qui sedet super Cherubin, manifestare coram Effraim, Benjamin, & Manasse. Et de tali Manasse dicit illud 4. Reg. 21. Dormiuit Manasses cū patrib. suis, & sepultus est in horto. i. in Paradiso, vt. s. inter illos significatos & p̄destinatos valeat computari, de quibus dicit Apocal. 7. Ex tribu Manasse duodecim milia signati. ¶ In malo verō significato potest significare hominem peccatorem, qui. s. sine causa pro imbecillitate stultescit, & q̄ obliuiscitur, & spiritalia bona nescit. De Manasse enim Rege Iuda legitur, q̄ fuit pessimus & sanguinolentus, & tandē à Caldæos captus, & in Babylo niā ductus, & mortis Eliaze Prophete reus, sicut dicitur 4. Re. 21.

De quodam etiam alio Manasse merito Iudith legitur Iudith 4. quod cum instaret super ligantes manipulos, cecidit æstus super caput suum, & mortuus est. Peccator. n. & maxime vir sanguinum & iniquus. i. qui bonos & iustos persequitur. calore avaritiæ moritur, & idē à Chaldaeis. i. à dæmonibus captiuatus, & in inferno finaliter cathenatur. Sinistraq; manus Iacob. i. diuina iustitia ipsius capiti apponitur, in quantum ad sinistram inferni, & non ad Paradisi dextram collocatur. De Manasse ergo, idē de peccatore dicitur Esa. 9. Vnusquisque carnem brachij sui vorabit, Manasses Effraim, & Effraim Manassen. & hæc satis sint.

Manere. Nota, q̄ manere idem est, quod stare & p̄seuerare. Et potest accipi in bono & in malo. Manentia. n. & perseuerantia aliquādo est virtuosa, aliquādo est vitiosa, aliquādo est gloriosa seu gaudiosa, aliquādo est dolorosa. Est. n. manere valde virtuosum. Vnde Ioan. 15. Manete in me, & ego in vobis. Item est vnum manere valde vitiosum: Et istud significat mansionem peccati in homine, vel mansionem hominis in peccato. Ioan. 9. Nunc autē peccatum vestrum manet. Item est vnum manere valde gloriosum. Et istud significat illam æternam permanentiam & perseuerantiam, quam habent beati in gloria Paradisi. De qua Hebr. 13. Non habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Et Ioan. 8. dicitur, q̄ seruus non manet in domo in æternum, gloriæ autem manet in æternum. Item est vnum manere valde dolorosum. Et istud est illud, quod dānari durabiliter permanent in inferno. De quo Num. 19. Qui tetigerit humanæ aīæ morticinium, manebit spurcitiā eius super eum. ¶ Sed quia scriptura (vt communiter) facit mentionē de manere in quantum significat virtutem perseuerantiā, iō de isto aliqd̄ latius differamus. Manere ergo idē est, quod in bono p̄seuerare. Sicut. n. flos nō facit fructū nisi miserit in arbore sic nec hō ad fructū gloriæ peruenit, nisi in arbore Deo per gratiam miserit. Et hoc est, quod Christus dicit Ioan. 14. Sicut palme non potest fructum facere nisi miserit in vite, sic nec vos nisi in me miseritis. Ideō bene docet idem saluator ibidem. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum. ¶ In quibus verbis aduerte, quod in statu gratiæ debemus manere multiplici ratione scilicet quia p̄ hoc in Domino solidamur, Talis. n. mansio acquirit fundamentum. s. fundamentum magni vigoris. (In me inqt.) Ligamentū grādis amoris (Et ego inquit in illo.) Cōdimentū dulcis saporis. (Hic fert fructum multum.) ¶ Primō ergo dico, q̄ manendū est in Deo sicut in fundatore nri sustentatiō. (Qui manet inqt in me.) Sicut i amore nostri sociatiō. (Et ego inqt in eo.) Sicut largitore nostri præmiatiō. (Hic inquit fert fructū multum.) Dico ergo, q̄ manere debemus in Deo sicut in fundamento nostri sustentatiō. Manete inquit in me. Sicut. n. exēplariter quotidie videmus, quod homines q̄ timent sibi periculum imminere libenter solēt in fortibus, & firmis castris, & locis habitare & manere, sicut de David à Saul impugnato dicit 1. Reg. 23. q̄ ipse morabatur in deserto in locis firmissimis & mansit in monte solitudinis. De capreis etiam legimus, q̄ vidētes venatores solēt ad montes altissimos fugere, & ibi sicut i tuto refugio habitare, & manere. Ad denotādū, q̄ nos alij qui in hoc mūdo à multis venatoribus & inimicis spiritalibus impugnamur, nullum habemus tutū refugium, nisi Deum. Itē. n. est sicut castrum fortissimum, sicut mons altissimus, sicut locus tutissimus, & excelsum. Et idē ad istum debemus fugere, & in ipso per gratiam perseuerare, & cū ipso iugiter morari, & manere. Sicut. n. dicit Prou. 18. Turris fortissima nomen Domini, ad eam fugiet iustus, & saluabitur. (Qui manet inqt in me) quasi diceret. In me est tuta & firma mansio. In me. s. q̄ miserit & perseuerauerit, saluus erit. Gratia. n. & charitas nos faciunt membra corporis Christi mystici, & per consequens nos faciunt in Deo manere, & eius corpori ad hære, quia sicut dicit 1. Io. 4. Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Res. n. que sunt calidiores, sunt permanentiores & durabiliores dū tamen calor sit naturalis, & non accidentalis. Calor. n. naturalis est rei conseruatiuus, & suæ permanentiæ cōtinuatiuus, sicut patet in omni re cōposita, quia si calor naturalis deficit, totius rei natura corrumpitur, & perit. Salamandra etiā in igne

in igne de viuere, & in incendio diu perseuerare, & manere. Sic verè loquendo spiritualiter, cum Deus charitas sit vt dictum est, & Deus ignis, iuxta illud Deut. 4. Deus vester ignis consumens est. bene dico, qd ipse potest esse nostrum spuale consumens incendium, & nostrum spuale conseruatiuum. & per cosequens in ipso possumus viuere, & manere. Si. n. ab isto calore feruido, ab isto fundameto solido, ab isto fonte viuido per peccatum discefferimus, corruptione mortis finaliter sentiemus. Quia sicut dicitur Io. 15. Si quis in me non maderit, mittetur foras sicut palmes, & arefcet, & in ignem mittetur, & ardet. Maneamus igitur in Deo sicut in fundamento suffertatiuo. Scd dco dico, qd in Deo debemus manere sicut in ligamento copulatiuo. Deus. n. in quantum se offert in nobis mansurum, nexu charitatis suffringit, & alligatur corda nostra, vt in ipso manere necessario compellamur. Io. 15. Manete in dilectione mea. Res. n. quæ fortiter est ligata, stabilis manet, & perseuerat. Nos verò fortiter ab ipso ligamur quæ charitas ipsius se offert apud nos mansuram. (Ego inquit in vobis) Quis ergo talem hospitem non refucabit? Ipse. n. in se manentibus manet, & se à recedentibus recedit. Duræ. n. lucernæ in eadem domo talis sunt conditionis, qd lumen vnus manet in lumine alterius. Vnum. n. lumen alteri est peruium, ita qd substantia vnus substantiam alterius penetrat si sit præfens, & ab ea se separat cum sit absens. Sic. p. culdubio Deus in quo lux est, & in quo sunt tenebræ vllæ, quæ inuenit aliud lumen. i. animam per gratiam illuminatam, & sibi præfentem, & in eo per desiderium manentem & perseuerantem, solet & ipse apud eam manere, & eius essentiam, & substantiam radijs suæ gratiæ penetrare. Sicut. n. imago in speculo radii manet nobiscum quandiu nos manserimus cum ipsa, si verò dicte imaginis defecimus similiter deficit ipsa, atq; cessat sic verè Deus tandiu manet in speculo mentis nostræ, ibi. s. p. fentialiter existendo, & misericorditer influendo, qd dia nos cum ipso manserimus in gratia perseuerando, & p. charitate adherendo, & madata ipsius seruando. Io. 15. Nanete in me & ego in vobis. Si vero ista mansio demiserimus p. pctm, & nos ab ipso etiã dimittimur. 3. Reg. 12. Quia dimisisti me, dimisi vos. Maneamus ergo in ipso, vt & ipse nobiscum maneat in æternu, dicens nobis illud. Lu. 17. Zachæus festinàs descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Et dicamus sibi illud Luc. 14. Mane nobiscum Dñe, quoniam adueperascit, & inclinata est iã dies. Vbi nota, qd Deus manet in nobis

Vt { Illuminator nostræ cœcitatatis,
Affociator nostræ charitatis,
Fortificator nostræ fragilitatis.

Est enim necessarium, qd in bonis maneat, vt p. ipsum nostra charitas associetur. (Mane inquit nobiscum.) Vt ab ipso nra cœcitas illuminetur. (Quia adueperascit.) Vt ab ipso nostra fragilitas fortificetur. Ideo dicitur. Inclinata est iã dies. Et sic bene dico, qd manendum est in Deo sicut in ligamento copulatiuo. Tertio dico, qd manendum est in Deo sicut in ramento scœdutiuo. Hic inquit fert fructum multu. Sicut. n. arbor manens in bona, & in fertili terra meliorè & vtiliorè fert fructu, & maximè si plantata fuerit iuxta aquas si verè homo manens & perseuerans in Deo, qd p. culdubio est terra fertilis & fecunda, fructu nobiliori & meliori ditat. s. fructu gloriæ Paradisi. (Hic inquit fert fructu multu.) Vnde Christus dicit Io. 15. Posui vos, vt eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat. Vnde beatis in patria videtur fuisse dictum illud Ioan. 15. Si maderitis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcumque voueritis petetis, & fiet vobis. Et sic breuiter dico, quod tria sunt, quæ faciunt nos manere, & perseuerare in bono. videlicet

Præmiatio vel acquisitio foelicitatis,
Combinatio vel coniugatio scœcietatis,
Collocatio vel habitatio stabilitatis.

Et sic bene dictu est, qd qd manet in me, & ego in eo, hic fert fructu multu. Sed scitis quid dicitur 1. Ioã. 1. Qui dicit se in Christo manere, & mandata eius non custodit, mendax & veritas in eo non est. Et ideò quia peccatores mandata Dei non custodiunt, hinc est, qd in bono non manent nec p. seuerant nec subsistunt. Arbore enim & herbas imagæ crudum habent humorem, cito crescunt, veruntamen nõ diu manens, sed cito deficiunt & decrefcunt. Istud patet in melonib. & cucurbitis, qui omni anno crescunt vsq; ad suum vltimū com-

pletum, omni et anno decrefcunt & perueniunt ad suu vltimum decrefcntu. Vnde narratur trussa de palma (q̄ tardiffimè crescit, & tamè diutiffimè manet & durat) quæ cum hñer quadraginta annos, & adhuc esset minor cucurbita insultabat ei, dicēs, qd nõ habebat nisi tres menses & tamè erat maior ipsa, cui respondit palma. Chariffima (inquit) nõ respicis quæ breuiffimè durabis sed quæ citiffimè creuisti. Sin. breuitatem tuæ durationis attenderes, nunquã incremento tuo subitò tibi gloriam vendicares. Talis proculdubio intercatio videt esse inter bonos & malos. Beati enim sunt sicut palma, qd. s. in hoc mudo raro & tarde crescunt & augmentat, cremento. s. dignitatis prosperitatis, & honoris. Veruntamen quamvis in præfenti tarde crescunt, finaliter tamen diutiffimè (in æternu. s.) durabunt & manebunt. in gloria Paradisi. Eccl. 42. Oia hæc viuunt, & manent in secula. Mali verò sunt sicut cucurbita, qui quia in humoribus crudis bonorum & palium abundant, hinc est, qd cito & subitò (i. in tpe vitæ præfentis) ad magnæ prosperitatis augmentum attingunt. In isto tamen augmento non manent, quia cito & subitò deficiunt, pereunt, & recedunt. Sicut. n. dicitur Ioan. 8. Seruus non manet in domo in æternu. Isti ergo nunquam in sua subita magnitudine debent gloriari, quinimmo si bene cogitarent in suo futuro decrefcmento, deberent meritò contristari. Boni etiam si tarde crescunt & si raro perueniunt ad prosperitatis augmentum, non debet cõtristari quinimmo si bene cõsiderationem suam futurã, & perpetuã mansionē, & durationem, debet summopere gloriari. Isti. n. teste Apostolo Hebr. 13. non habent hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirunt. Et ideò sicut dicitur 2. Cor. 3. Si. n. quod euacuatur per gloriam est, multò magis quod manet in gloria est, hoc est dictu. Si pctores gloriantur in sua gloria euacuabili & transeunte, multò magis possunt gloriari iusti in sua futura gloria durabili & manente. Nõ sic ergo chariffimi, sed in Dño maneamus nec à bonis virtutibus deficiamus, quia sicut ipsa veritas dicit Io. 9. Qui manducat meã carnẽ, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Et hæc igitur sufficiant de manere. Vide de perseueratiã, de morari, supra de esse, & de habitare. & vide inuectiões contra illos, qui nõ sunt manentes, sed deficientes, sicut sũt hypocritæ, falsi amici, & ceteri sifites, sicut in multis titulis, & materijs iuuenies annotati.

Manifestus. Nota, qd cum manifestatio nihil aliud sit quam alicuius rei declaratio, ostẽfio apparitio, reuelatio, demonstratio, possumus dicere, quod manifestatio est multiplex in scriptura, scilicet

Dei, Primò quidem dicamus de manifestatio iusti, statione Dei. Deus. n. manifestat & Impij, manifestat. Sicut. n. videmus qd sol quod nõ nõ apparet, & qd in hyeme à nostro hemisphero longè manet, multis & varijs modis se solet mundo manifestare. s. corporatè redeundo, virtualiter influendo, actualiter illuminando, virtuatè calefaciendo, sicut patet ad sensu, qd solis manifestatione percipimus in splendore, in vigore & in calore in motu pariter & in situ, sicut oia possent deduci. sic dicam de Deo, qd multos & varios modos hñt notificandi, & manifestandi se nobis, videlicet ad nos redeundo, & imbuendo, appropinquando per beatam incarnationem: in nos influendo p. operum demonstrationem: nos viuificando & nos vegetando p. gratiæ distillationem: nos illuminando & illustrando per fidei reuelationem: nos examinando & nos visitando per iudicij disceptionem: nos lætificando & delectando per gloriæ retributionem: nos terminando & comburendo per inferni desolationem. Isti enim sunt septem modi quibus se Deus etiam homini manifestat, videlicet

{ Carne hominem induens,
Mundo opera statuens,
Affectu gratiam influens,
Intellectu fide nos instruens,
Iudicio iustè nos inueniens,
Paradiso præmia tribuens,
Inferno impios destruens.

Dico ergo, qd Deus manifestatur nobis per assistentiam incarnationis. Qui re vera sicut imago, qd antea non videbat, tunc temporis manifestatur intuentibus, quando radij illius, cuius est imago, in speculo reflectuntur, sic illius imago patris (qui de sui natura est inuisibilis) tunc in nostræ carnis substantia manifestus apparuit, qd in speculo vteri virginalis reflexus, fractus, & reduplicatus (hoc est dictu) humanatus fuit. Et

istã manifestatione petebat. David in Psal. dicens. Qui sedes super Cherubin, manifestare corã effraim, Beniamin, & Manasse. Et Io. 7. Si hæc facis manifesta teipsum mundo: manifestat igitur nobis Deus p. assistentiã incarnationis & c. Item Deus manifestat per efficaciam operationis. Effectus. n. manifestat causæ cognitione, fructus arboris rone, opera artificis perfectione. Deus in suis igitur operibus, mirabilib. manifestatur, & sua potentia, sapientia, & bonitas per ea declarat. Vnde de manifestatione potentia suæ per opera potè dici illud Apost. ad Rom. 1. Quod notum est Dei, manifestu est in illis. Deus. n. illis manifestauit. Inuisibilia. n. Dei. p. ea, qd facta sunt à creatura mundi intelã cõspiciunt, sempiterna quoq; virtus eius & diuinitas. De manifestatione suæ sapientiæ p. opera, patet in Ps. vi. dicitur. Incerta & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi. De manifestatione verò suæ bonitatis & suæ clemenciæ per opera potè dici illud, qd dicitur Io. 8. vbi post mutationem aquæ in vinu dicit, qd hoc fuit in initiu signorum Iesu in Chana Galileæ, manifestauit gloriã suam. Igitur manifestatur Dominus per efficaciam operationis. Item Deus manifestatur per assumentiam largæ dationis. s. per gratiam & deuotionem, & virtutum & meritorum largitionem. Quãdiu. n. hõ hic est in peccato, Dominus absconditus est ab eo. Deur. 31. Et dixit. Abscondi faciem meam ab eis. Quæ verò mentem virtutibus reparat, gratiam & deuotionem dat. Quæ et Jona Spiritus sancti ministrat, tunc se & spiritualiter manifestat, & sicut hospes de longè veniens eidem virtualiter se præfentat. Vnde Io. 14. Qui diligit me diligam, & manifestabo meipsum sibi manifestatur ergo Deus per assumentiam largæ dationis. Item Deus manifestatur per influentiam reuelationis. Deus. n. per fidem & reuelationem se manifestat, & ipsem seipsum homini declarat, dicens. s. illud Io. 17. Pater manifestauit nomen tuu hominib. quos dedisti mihi. Et re vera nisi fuisset istud genus manifestationis. s. reuelatio parũ aut nihil sciuissimus de Deo. Io doctores vocatione Deum speculu voluntarium, qd. s. prout quantum, & quoniam vult se & sua mysteria declarare, & manifestare pot. Sicut. n. in cõfessio secreto Regũ & Principum negotia secreta tractantur, qd à paucis & secretarijs primò sciunt, & sub sigillo fidelitatis clauduntur, tanquam verò secreto, & statuto tpe publicantur, & in publico manifestant, sic verè mysteria fidei nra ab æterno fuerunt apud Regẽ Regum tractata paucis. (s. Angelis & Prophetis) notificata, sed tandem certo, & statuto tempore fuerunt hominibus manifestata. Vnde ad Titum 1. Spẽ vitæ æternæ, quæ promissit, qui non mentitur Deus ante tempore secularia, manifestauit autem temporibus suis filium suum. Igitur manifestatur Deus per influentiam reuelationis. Item Deus manifestatur per euidentiam iurisdictionis. Et illud sit per iudicia sua tam occulta, quam publicata, & tam præfentia quam futura. Deus enim suam omnipotentiam, mirabilem prouidentiam manifestat per iudicia mirabilia, quæ exercet, malos particulariter puniendo, & ipsorum mala opera quamquam occulta reuelando. Sicut enim dicitur Mar. 4. & Luc. 7. Non enim est aliquid absconditum, quod non manifestetur. Veruntamen ista occulta iudicia pauci percipiunt, & soli sapientes ad hæc respiciunt, & attendunt. Sicut enim dicitur in Psal. Deus non fecit taliter omni nationi, & iudicia sua non manifestauit eis suam verò omnipotentiam, & sapientiam, & bonitatem fortius exercebit in futuro iudicio, se cunctis manifestando, & omnia etiam opera cuiuslibet in publicu educendo. Deus enim noster manifestè veniet, Deus noster, & non silebit. Ignis in conspectu eius exardescet & c. Ipse enim cunctis manifestabitur, cuncti verò, & cuncta ei manifestabuntur. Sicut enim dicitur 2. Cor. 2. Omnes enim nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, vt recipiat vnusquisq; prout in corpore gessit, siue bonum fuerit, siue malum. Et 1. Cor. 4. dicitur. Veniet Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium. Manifestatur ergo Deus per euidentiam iurisdictionis. Rom. 3. Iustitia Dei manifestata est. Item Deus manifestatur per abundantiam retributionis. s. in Paradiso. Sicut enim Deus in iudicio manifestabit omnẽ æquitatem, sic in Paradiso manifestabit suam pietatẽ, & suæ magnificentiæ largitatem. Vnde in collecta dicitur. Deus, qui omnipotentiam tuam parcendo, & maximè miserando manifestas. Ibi enim manifestabitur eius,

Essentiæ beata visio,
Clementiæ beata fruitio,
Scientiæ profunda ratio,
Potentiæ summa perfectio.

Et hoc quoniam manifestabit æternæ gloriæ felix possessio. Vbi beati poterit dicere illud 1. Io. 1. Quod fuit ab initio, quod audiuius, quod oculis nostris perspeximus, & manus nra contrectauerunt de verbo vitæ, & vita manifestata est. Vltimò Deus manifestabit per violentiã cõdem nationis seu infernalis punitionis. Deus. n. qui modo nõ cognoscit à reprobis, tunc si eis manifestatur, quoniam eos in inferno cremabit, & rigore suæ iustitiæ demonstrabit, vt de eo dicitur illud 1. Mach. 1. Manifestæ factæ sunt inimicitie eius. Tunc. n. manifesta erunt quæ primitus lauerant opera reprobõrum, quæ sicut dicitur 1. Cor. 3. Vniuscuiusq; opus manifestu erit, dies. n. Dñi declarabit, quia in igne declarabit. Istis ergo modis manifestat Deus. Scd dco dico, qd est manifestatio qua manifestatur iustus. Res. n. luminoso (vt cõiter) celari non possunt, sed sunt oib. manifesta, vt patet in stellis. Sic verè homines luminoso & virtuosè manifesti sunt, quia. s. in cõscientia sua vel intentione intrinseca per fidem palliationem celare aliquid nesciunt, sed quales sunt interius, tales exterius se ostendunt. virtutes. n. ipsorum et si eas per humilitatem vouerint occultare, seipsas alijs manifestant, & et ipsi inuitis se declarant. Exemplo Christi, de quo dicitur Matt. 12. quod ipse præcipiebat illis, quos curauerat, ne manifestarent eum, & tamen Mar. 6. dicitur, qd manifestum factum est nomẽ eius. Corpus enim & conuerlatio iusti est sicut lucerna, seu lampas, vbi scilicet lux non potest latere, quin appareat. Eph. 5. Omne, quod manifestatur, lumen est. Et re vera iustus manifestat seipsum Deo scilicet per puram intentionem, Et manifestat Dei Sacerdoti per integram confessionem, potentia per laudem, & prædicationem, Sibi ergo dicitur 2. Tim. 4. Profectus manifestus sit. Vnde Prou. 13. dicitur. Vbi segetes sunt plurimæ. i. virtutes, ibi manifesta est fortitudo bonis. Hæc est igitur manifestatio qua manifestatur iustus. Tertio verò principiã dico, quod est manifestatio, qua manifestatur impius vel iniustus. Sicut. n. aliqua animalia ita sunt venenosa, qd venenũ suum non possunt continere intra se, imò visu tactu & afflatu solent ipsum exterius manifestare, sicut patet in basilisco, sic dico, qd multi sunt ita pleni veneno malitiæ & nequitie, qd ipsum interius in corde celare vel abscondere nõ valent immo ipsum exterius per mala opera manifestant. Accidentia. n. manifestant substantiã. Sic verè exteriora opera manifestant personã. Sicut. n. lepra aliqui potest palliari, non tñ diu, imò solet finaliter manifestari, sic corruptio mentis, etsi quandoq; per hypocritism pallietur, finaliter tamen necesse est, qd alijs publicetur. Gal. 5. Manifesta sunt opera carnis. 2. Tim. 5. Hominum peccata manifesta sunt. Et etiam quandoq; fit per iactantiam, quia. s. multi sunt, qui peccata sua iactant, & ea voluntariè manifestant. 2. Tim. 2. Insuperbia. n. ipsorum manifesta est omnibus. Contra illud Eccl. 8. Non homini cortum manifestes. Et breuiter de impio dicitur (quod & verum est) Prouer. 10. qd qui deprauat vias suas, manifestus erit. Ita tamen manifestatio fiet specialiter in iudicio & in inferno, sicut supra visum est, quando scilicet iuxta illud, quod dicitur Eph. 5. Omnia, quæ arguuntur, à lumine manifestabuntur. Patet ergo, quod est manifestatio quæ manifestatur impius. Et hæc sufficiant. Vide vbi ostendere, reuelare, & apparere, & similia.

Manipulus. Nota, qd manipulus nihil aliud est, quam fasciculus quantum potest manus capere inuicem conglomeratus. Significat ergo quamcumque congregationem, & simul maneant rerum vel personarum coniunctionem & vnionem. Et sic dico, quod est dare manipulum meritorum, præmiorum, perfectiorum, iniquorum, vitorum, & tormentorum. Sed de istis omnibus supersedeo, quia pauca sunt auctoritates. vide vbi fasciculus, cumulus, seu globus.

Mansuetudo. Nota secundum Tullium lib. 1. de officijs dicitur, qd mansuetudo est virtus animi vtumque mundi statum æqua lance pensans. Quia scilicet ad mansuetudinem pertinet vtumque mundi statum, prosperitatis. s. & aduersitatis æqualiter tolerare. vnde mansuetus in aduersis nõ irascit, sed in beniuolentia solita perseuerat. vñ Hieronymus in glo. super Matth. 5. dicit, qd mansuetus seu mitis

malis tentationib. obruant. Id gloriabatur tyrus in psona...

- Mare { Fumofum, Spumofum, Clamofum, Fluctuofum, Fluxuofum, Sabulofum.

Sic vere Fumofus p superbiam, Spumofus p luxuriam, Clamofus per discordiam, Fluctuofus per aduersitatem, Fluxuofus p prosperitatem, Sabulofus per cupiditatem.

les maris huius mundi superficem conuegentes. Deum. n. loquens de mari dixit Iob 38. qd ipse posuit nubem...

re no valet. Quia. n. vñ uel aqua & fluxus istius maris. i. psona mudana per litigia & controuersias inuicē collidunt...

magno equatū flumine, & super catulos suos euom to, ipso retrahat ab arena sicut dicit Iorath in libro de natura...

cabit fauum, aia uerò efuriens amarū pro dulci sumet. Totum aut istud facit cōtinua præsencia solis. i. cōsideratio cōtinuæ p̄sentia Dei. Quia. n. boni semp habent p̄ oculis solē iustitiæ...

ergo, q̄ beata Virgo habuit Virginitatem immaculabilem. **H** Deinde dico q̄ ista habuit benignitatem inestimabilem. Tanta. n. pietas & benignitas est Virginis, q̄ ipsa Regina misericordiae nuncupat. Ista. n. est sicut adamas lapis, qui ferri est attractivus, & est lapis hominum reconciliativus. Ista. n. est lapis guttarum, aq̄ continuè emissivus, & distillativus. Ista. n. est sicut sapphirus, q̄ est lapis carcerum apertivus, & vinculorum et cōfractivus, q̄a pro certo beata Virgo p̄ suā sumā clemētiā est ferri. i. p̄ctōrū ad veniā attractivā, & Deo recōciliatiua. est aquarum, i. gratiarum, & beneficiorū cōtinuè diffusiua: est et carceris inferni sēpissimè apertiva, & vinculorum diaboli. i. p̄ctōrū suis intercessionib. cōfractiva. Ista. n. ligatos p̄ctōres de potestate diaboli eripit, & oib. in tribulationib. postis subuenit & succurrit. De hoc Berna. in quodam sermone. Tuā inq̄ mīa beata virgo longitudo durabit vsq; ad iudiciū, latitudo replet orbem terrarū, sublimitas restatutur Paradisum, profunditate euacuat infernū. Habet igit̄ beata virgo bonitatē inestimabilem. ¶ Deniq; dico, q̄ ista hēt auctoritatē in superabilē. Ista. n. hēt potestatem in cōelo & in terra, in mari & in oib. abyssis. Ista. n. est sicut lapis, q̄ d̄ alectoria, cuius p̄sentia terret leonē. Ista est sicut arbor, q̄ d̄ cedr⁹, q̄ rōne altitudinis Regina arborū d̄, cuius fragrātia fugat serpentes. Ista est sicut ebur, quod pannū lineū positū super prunas cōburī prohibet, & prunā extinguit. Ista est sicut arbor fraxinus, sub cuius umbra serpentes demones venire nesciunt neq; possunt. Ista est sicut sapphirus, in cuius medio generat carbūculus Ch̄s semp̄ splēdēs, & noctē illuminās. Ista est sicut aīal pulcherimū & amicabile, q̄ d̄ p̄thera, cuius vox & eloq̄eria conturbat dracones. Et procul dubio charissimi, per istā fugant & terrent & superant inimici nostri demones, quāuis ipsi sint leones p̄ sentitiā, & crudelitātē, serpentes p̄ malitiā & fallacitatē, dracones p̄ inuidiā & malignitatē. Et breuiter charissimi, nullus hostis infernalis p̄t̄rēdere, quē beata Virgo voluerit iuare. Et iō sub tuum p̄sidiū, cōfugimus sancta Dei genetrix, n̄as ergo deprecationes ne despicias sed a cunctis periculis libera nos Virgo beata. Ber. n. dicit. Ille (inquit) solus raceat mīam tuā beata Virgo, qui te fideliter inuocāt sibi asserit defuisse. Et qd̄ mirū si aduocata adest, q̄ et p̄lo est non vocata? Sic igit̄ pater, q̄ beata Virgo habet potestātē in superabilem, hēt benignitatē inestimabilem & inexhaustibilem, habet puritatē immaculabilem. Et hęc quantum ad indignitatē mea pauperimae facultatis, & quantū ad pollutionē labiorum meorū (quā nō sunt digna aperiri, vt recta p̄dicent, qm̄ vir pollutus labijs ego sum, ita quod d̄ ferrē nescio loqui, q̄a puer ego sum, sed nō purus aer) de Maria sufficiāt. Hoc solū hic sup̄ addere dignū duxi, cuius formā semel in quodā libro scriptā inueni de salutatione Virginis Marię i principio sermonū, quā d̄ (Aue maria). In terra charissimi, ergo ad hoc, q̄ aliquis hēt grām nobiliū puellarū, q̄ n̄q; sūm opere suffragat, videlicet

Curialis saluatio, Sicut proculdubio charissimi sui amici nominatio, Sui famę recitatio, Sui generis magnificatio, acquirere i p̄sentia, hinc est, q̄ debemus ipsam salutare, dicētes. (Aue maria). Cōmendare, dicentes (gratia plena) Amicum suum, i. Dei filium nominare, dicentes. (Dñs tecū). Famā ipsius recitare, dicentes. (Benedicta tu in mulierib.) Genus ipsius magnificare, dicētes. (Et benedictus fructus &c.) Dicamus p̄ grā impetrāda saluando Virginem gloriosā. Aue maria gratia plena Dñs tecum &c. Vel alio modo dico, q̄ inter cōetera quę sunt puellis virginib. magis grata esse flores, & potissimē flores rosarum & etiam liliorum, q̄ virginib. propriē adoptantur. Et iō pro impetrāda grā beatę Virginis acquiramus florem illū, quē sibi attulit Gabriel Angelus de yiridario Paradisi. Aue maria &c. In isto flore liliū sunt sex folia s̄m sex folia liliū materialis, & secundū sex proprietates eiusdem. Flores enim liliū

Pollet candore, Caret sapore, Abundant humore, Claret regio honore, Fragat odore, Præcellit valore.

re Regis. Sic pro certo beata Virgo pollet cādore p̄ puram cōtinētiā. Iō d̄ (Aue). i. sine v̄. Caret sapore per p̄nitentiā. Iō d̄. (Maria). i. amara. Abundat humore per clementiā. Iō d̄. (gratia plena). Claret regio honore per excellentiā, iō d̄. (Dñs tecum.) Fragat odore p̄ famę redolentiā, iō d̄. (Bene d̄ sta tu &c.) Præcellit ualore per eminentiam, iō d̄ dicitur. (Benedictus fru. &c.) Offeramus igit̄ Virgini gloriosę

Castitatis,	Et dicamus p̄ grā impetrāda
Amare p̄nalitatis,	Aue maria &c. Vel alio modo
Dignitatis,	potes notare, quod inter
Famositatis,	illa, quę magis placet Regi
Vtilitatis,	bus & Reginis, sunt lapides

preciosos. Et idē pro gratia Regiņ Virgini impetranda, offeramus coronam illam auream ornata omni lapide precioso, quam Angelus Gabriel de lapido attulit Paradisi. Aue maria. In ista. n. corona sunt sex lapides preciosi. i. sex speciales uirtutes, quę beatę Virginī applicantur &c. Ap̄lica & dic. q̄ ista habuit carnis puritatem (Aue). i. sine v̄. Mētis claritatē (Maria). i. illuminata. Morū ubertatem (Grā plena.) Firmā charitatē. (Dñs tecum.) Famę celebritatē. (Benedicta tu in mulierib.) Operum bonitatem (Et benedictus fructus ventris tui) Ap̄lica sex prædictas uirtutes sex lapidib. preciosis scit volueris, quia o mīto causā breuitatis.

Maritus. Cum maritus sit nomen reuerentię diligentię, amicitię, quia scilicet

Ab vxore reuereri,	Possunt dicere q̄
Statiū domus intreri,	triplex inuenitur
Spōsā suā fidelis haberi,	maritus, videlicet

anīmā, Ecclesię, sponsa maritus aīa est Ch̄s saluator maritus. Ecclesię est p̄sul & pastor; maritus sponsa est cōiunx tutor, Quilibet. n. uitorum maritorum vxorem sibi commissam debet diligere, debet corrigere, & dirigere. ¶ Primū ergo de Ch̄o dico, q̄ est maritus aīa spiritalis, & ipsam p̄ fidem in baptismo deponat, iuxta illud Oīe 2. Sponso te mihi in fide. Constat. n. q̄ ipse istam coniugem suā diligit dirigit, & corrigit. Constat et̄ q̄ sicut maritus tanto zelo diligit vxorē, q̄ nullū aliū præter se uult ei copulari, quinimō si alienorū colloqa obsecura, & cōsoria videt eā admittere statim Zelotypus efficit, & in ipsā seuire & aīa aduere cōprobatur, sic Deus tanto zelo diligit aīam Christianam, q̄ sibi soli uult eam copulari, & se ipsi solummodo copulare p̄ gratiā & p̄ fidem. Gen. 29. Nunc quoque copulabitur mihi maritus meus. Et idē si uideret, q̄ cum leonib. s̄cum mūdo, carne & demōnib. per uitiā & errores habeat familiaritatē & colloquia, ip̄orum. i. suggestiones admittendo, & audiēdo, solet trillis & desolatus esse. Iuxta illud. 1. Macha. 2. Ois maritus sum p̄sit lamentum. Et in ipsam atrociter vindicare. Exemplo Sansonis, de quo d̄ Iudicum. 14. & 15. Vxor eius sum p̄serat alium maritum, & idē ipsam repudiavit, & in Philisteos vindicauit. Deus. n. animam, quā ipsam dimittit, & maritum sibi alium quærūt, virumq; suum legitimum Christum respuit, contemnit, & mundo, carnī, uel demōni se coniungit, solet repudiare, & de ipsa de cōetero non curare, sed ipsam cū suis amatorib. destruerē, & delere, sicut de vasthi deponita pro eo q̄ Regem virum & maritum suū contempserat d̄ Hester. 1. q̄ hoc exemplo omnes coniuges parui pendere n̄t imperia maritorum. Idē deponit eū Asuerus, sicut d̄ ibidem & Hester substituit loco eius. Aduerte tamen, q̄ uxo ista. i. anima, probatur, & examināt, vtrum scilicet maritum suum contempserit, sibi que fuerit infidelis, sicut probatur coniunx suspecta per aquas maledictionis, sicut ponitur Num. 6. Sed de hoc uide alibi, vbi posita est figura. Ch̄s ergo est maritus aīa spiritalis, qui. i. pro ipsa tuenda & saluanda se opposuit, & morti etiam & cruci exposuit, iuxta illud Ruth. 1. Mortuus est Helimelech maritus Noemi. Et idē iste non est ab ea contemendus, sed fideliter diligendus. unde de Thobia, & Sara dicitur Thobia. 10. quod ipsi monuerunt filiam suam honorare socrum diligere maritū, regere familiam, gubernare domum, & seipsam reprehensibilem exhibere. ¶ Scđō dico, q̄ prælati sunt maritus Eccl. sp̄ualis. Prælati. n. est Ecclesię sibi cōmissę spiritalis maritus est sp̄s eius. s̄tutioni & regimini sp̄aliter deputatus. Hęc. n. zelo magno dēt diligere, sapiētē dēt dirigere, atq; regere, & seueriter corrigere, & reducere. Qd̄. i. cōtra multos maritos malos, q̄ Eccēas, & uxores suas nō diligunt

Figur nec earū regiminib. & operationib. intēdūt, sed alias uxores appetunt alienas Ecclesias & prælaturas ambiūt & deposcūt. Similes tauris & equis, qui vxore vna nō cōtenti sunt, sed cū multis & plurib. cōcumbere, quærūt, & mugitudo de vna ad aliā se diffundunt, ita q̄ scđa ecclesia p̄t dice re primū illud, qd̄ dixit Lya Racheli Ge. 30. q̄. serat pulchra, & iō maritus dimissa Lya vxore antiquore & lippa, ipsi quasi totaliter adhærebat. Nunquid parū, tibi v̄, si maritū meū præriperis mihi? &c. Quia re vera tales mariti primā vxorē nō diligunt, sed iuniores & pinguiores cōtinuè q̄runt, & nunquā in aliqua pedē figūt, cū tñ dicat Apostolus, q̄ Episcopum oportet esse unius vxoris, virum, & circa vnam Ecclesiam occupari, vt sic dicat illud Gen. 30. Mecum erit maritus meus. Et igit̄ prælati maritus Ecclesię sp̄ualis. ¶ Tertio dico, q̄ vir hūe sponsus est maritus sponsa suę corporalis, & sic de marito materiali & corporali dicam, qd̄ iste debet vxorē, diligere, dirigere & corrigere, & ab ipsa diligere metui & reuereri. Sed de istis nihil ad p̄sens. Vide ubi cōiugium, quia pauca sunt hic auctoritates. Et vide in alijs titulis pertinentib. ad istam materiam, sicut est adulterium, fornicatio, vxor, foemina, coniunx, vir, sponsus, & similia.

Marmor. Nota, q̄ marmor est lapis durissimus q̄nq; albus, q̄nq; niger, q̄nq; varius. Et p̄t significare illos, qui Per patientiam sunt durati, & in bono p̄ cōstantiam stabiliter roborati, & ad edificium Ecclesię tā militantis quā triumphantis finaliter deputati, sicut de Salomone. d̄ 2. Para. 2. q̄ ipse strauit paum etū templi preciosissimo marmore decore multo. Vnde de illis, qui sustinent Ecclesiam, d̄ Can. 5. quod crura eius columnę marmorę. Vel etiam in malo potest significare illos, qui per crudelitatem sunt duri, & per oblationis malitiam ad omne vitium in durati sicut in fabulis dicitur, quod Niobe fuit conuersa in marmor durissimum & nigerrimum. Transeo, quia paucissimi sunt auctoritates.

Martha. Quę interpretatur prouocans seu irritas seu dominas, fuit Dñi hospita, quę. i. Christum suscipiendo fuit largitatrix: fratri in cōpatiēdo fuit æmula, fide obediendo fuit credula, Domino feruendo fuit sedula, sororem arguendo, fuit querula sicut hæc omnia patēt. Io. 11. Quia. i. lista ad resuscitationem Lazari fratris sui Dominum prouocauit. Sororem suam aqualiter irritauit & in coelis dominum impetrauit. Vide Euangelium vbi supra, & diuide & distingue, & comenda beatam Martham de largitate, charitate, credulitate, sedulitate, & seueritate. Transeo, quia pauca sunt auctoritates.

Martyrium. Quamuis exempla & figurę possent in natura & in scriptura plurima inueniri, quia tamen nomen martyris rarum est in scriptura, ita q̄ de martyrib. nec themata, nec auctoritates vocales inueniuntur hinc est, q̄ de martyrib. pauca dico. Nota ergo, q̄ sancti martyres sunt honorandi, & exorandi, quia fuerit pro Christo lapidati, pro ipso perterriti, quia fidē suāauerunt, poenas sustulerunt, mundum contempserunt, cœlum elegerunt, Christum dilexerunt, tyrannos vicerunt, gloriam meruerunt. Prosequere, si vis, & vide in moralitatib. in tabula de martyre, vbi satis inuenies in manipulo florū in titulo suo. Et vide infra de tribulatione, & infra de sanctis, vbi Deo propicio multa ponam.

Massa. Cū massa nihil aliud sit, quā aliquarum rerū cōgeries inuicem collecta, seu cōiuncta inuicem uel compacta, & ad inde aliquid faciendum per modū materię ordinata, multa possent dici, sed transeo. Massa. n. cari carū David plantauit. 1. Reg. 25. Regē in deserto ponit. 2. Reg. 16. Ezech. curauit. 4. Reg. 20. & Esa. 38. Massa etiam picis & stupra draconem occidit, & strangulauit, sicut d̄ Dan. 14. Et sic per massam intelligitur congeries virtutum, meritōrū uel et bonorum hominum vel iustorum. Massa in super impietate in amphora conclusit. Zac. 5. Et modicum fermentum totā massam corrumpit. 1. Cor. 5. Et ex eadē massa figulus uas in honorem & uas in contumeliam facit. Ro. 9. Et sic per massam intelligit malē cōsuetudinis p̄dus, q̄ in corde claudic impietate ne exeat. uel malorū, hominum cōgeries, seu cumul⁹ quē modicū fermentū malitię, sed malę doctrinę facilliter corrūpit, ut f̄teat, uel aīarū a Deo creatarū origo seu titulus quē ordinat, Dei prædestinatio, n̄ ad uitam uel ad mor-

tē ueniat, seu trāseat. sufficit, q̄a modicū de auctoritatib. &c.

Masculus. Nota, q̄ masculus cū sit nomē sexus p̄fectio ris. i. sexus uirilis, (ut cōiter) signat i bono. Et iō sicut masculus (ut cōiter) resp̄t sexus feminei est cōditionis nobilioris, cōplexionis calidioris, & p̄fectionis potērioris, sic uerē cū i mūdo iueniā quasi duplicationē sexū bonorū. i. masculos & foeminas hoc est dictū bonos & malos, clericos et laicos, platos subditos, sic et̄ istud certū est, q̄ masculi. i. boni et p̄fecti uiri, & maxime boni Ecclesiastici uel plati, sūt nobiliores i dignitate, sūt calidiores i charitate sunt potēiores in cōstantia, et firmitate. Istud. n. cōstat, q̄ masculi. i. uiri p̄fecti Ecclesiastici et plati sunt digniores ad imperādū, sunt fortiores ad opandū, sunt feruētiores ad diligēdū. Et iō antiquus in lege nullū, aīal Deo offerebat nisi masculū. Masculina. n. & maximē primogenita Deo offerebant, et sibi et̄ dedicabant, sicut d̄ Exo. 13. Oē masculini sexus cōsecrabis Dño. Ad denorādū, q̄ soli uiri masculi, et uirtuosi, & p̄fecti Deo sūt cōgrui, & accepti, & digni Deo offerri, & ei⁹ usq; deputari. De agno. n. pascali dicebat, qd̄ debebat esse agnus sine macula, masculus annicuus. Quia. i. p̄fecti uiri, & maximē Ecclesiastici uel plati debēt esse agni p̄ benignitatē, masculi p̄ strenuitatē, sine macula p̄ innocētiā puritatē. Notemus ergo, qd̄ isti masculi, uidelicet plati, resp̄t subditorū, clericos resp̄t laicorū, p̄fecti resp̄t iniquorū dēt esse uel sunt sup̄ istos digniores ad imperādū, fortiores ad operandū, ap̄iores ad generādū. ¶ Primū ergo dico, qd̄ tales habent uirtutem sagaciter imperandi, q̄a sicut masculi naturaliter dominantur foemelis, sicut et̄ Deus maledicēs Euz dixit sibi. Sub uiri potestate eris. Gen. 3. sic uerē tales p̄fecti uiri debēt & in platione & in iurisdictione alijs p̄eminere, & præte super alios obtinere. Teste. n. Bernar. An cillā dominari, dominā ancillari, magna abusus est; Seneca et̄ dixit, q̄ graue est a deteriore cingi siue anxari. Et iō dicit Vegetius, q̄ tunc bene res publica, gubernatur, q̄ non erat maior, nisi qui melior. Et idē masculi. i. uiri p̄fecti debent dñari, & debent in honorib. p̄ferri sicut d̄ Apoc. 12. q̄ mulier peperit uirum masculum, qui reclusus erant gētes. Quod est contra multos, quia sicut uideamus, foemina. i. uiri imperfecti, magis quandoq; præficiuntur quam masculi. i. uiri boni, & magis uolunt dominari, quam uiri boni, & p̄fecti. In Amazonia foemina reinentur, & masculi expelluntur ita qd̄ nullus masculus, sed solum foemina, ad regimē admittunt. Quia uerē hodie in hoc mundo repelluntur sēpissimē ab officijs et̄ diuinis illi, qui sunt meliores, & admittuntur illi, qui sunt deteriores. Quod figuratum est in Pharaone qui præcipit masculus ene cari, & foemina reseruari. Et iō hodie uideē impletū illud Esa. 3. Populū meū exactores sui spolauerūt, mulieres dominatę sunt eis. Cuius equidē figuram, & exemplum habemus in illa muliere Athalia, quę omne semen regiū fecit occidi, vt sola posset in Hierusalē principari, vbi tamen nequissime regnauit, & populū Dñi a cultura Dei reuocauit, & in templo adorari idola fecit, sicut d̄ 4. Reg. 11. & 3. Paral. 22. & 23. Ipsa tamē finaliter fuit gladio interfecta. Ista ergo foemina charissimi, typū & figuram gerit malorum effeminatorū, & inconstantium prælatorum, qui ad finem, quod possunt regnare in Ecclesia, sepe nitunt extinguerē, deprimere, & impugnare semē regiū, i. viros bonos, ad quos debebat aliorum regimen pertinere sicut sēpissimē patet ad sensum. Quia sicut dicitur Eccl. 25. Si mulier sumperit Principatum cōtraria est uiro suo. Quo facto si in regimine præualeat, statim propter eorum malam uitam templum Ecclesię destruitur, Deus non colitur, nec adoratur, imō idola diabolica. i. uita & peccata in Ecclesia coluntur, & ipsi a diabolo finaliter in inferno perimuntur, quia sicut d̄ Prou. 28. Regnantib. impijs ruina hominū. Masculi ergo debēt esse. i. p̄fecti, qui alijs principantur, quia isti uirtutē habent sagaciter imperandi. Scđō dico, qd̄ tales spirituales masculi habent uirtutē uiriliter operandi. Naturaliter. n. masculi sunt fortiores ad operandū, quam foemina. Sic tales fortius & uiriliter debent bona opera exequi, q̄ alij. In cōelo. n. dicuntur esse quaedam signa masculina & quaedam planetę masculini, qui ualde sunt fortioris operationis, quam alij. Quia. i. in cōelo Ecclesię illi qui sunt masculi. i. prælati, clerici uel p̄fecti, dēt in bene operado esse fortiores, & in bono opere præp̄iores. Qd̄ tñ est hodie cōdition. Berchorij. Pars ij. Gg 4 trarium

erariū. Inter vrfos. n. teste Plinio fallit regula, q. f. inter vrfos feminae sunt masculis fortiores. Sic verē in Ecclesia foeminae. i. simplices & subditi sunt fortiores ad bene operadū q̄ clericis, vel p̄lati. Tertiū dico, qd̄ tales sp̄uales masculi habeant virtutē fortiter generandi. In generatione. n. masculus se habet p̄ modū formae & agentis, foemina verō per modū materiae & patientis. Vñ propriē ad masculū pertinet generare. Sic verē tales p̄ ceteris debēt habere virtutē sp̄ualiter generandi quia. i. ipsi debēt generare in seipsis bona opera & et alios debent per pr̄dicationem & conuersationē Domino generare, sicut faciebat Apostolus, qui dicebat 1. Cor. 5. In Christo. n. Iesu per Euangeliū ego vos genui &c. Omittō gratia breuitatis. Vide in tabula, quae finaliter fiet.

A Masphat. Nota, q̄ masphat erat locus vbi filij Israel contra Tribū Benjamin, & scelus Gabanon cōiurauerunt, sicut d̄ Iud. 20. & 21. Vbi et filij Israel ad Samuel conuenerunt, & vbi ipso orante victoriā de Philisteis habuerunt, sicut d̄ 1. Reg. 7. & 1. Reg. 10. Vbi Samuel populū iudicauit, sicut d̄ ibi d̄. Et vbi Iudas oēm masculū interfecit. 1. Mac. 5. & vbi Godolias filios Israel post destructā Hierusalem congregauit, sicut d̄ Hie. 40. & 4. Reg. 25. Interpretatur autem masphat contemplanus tempus, vel speculator peccati. Applicat, si vis ad bonum uel ad malum, quia trāseo. Fuit pater Machabōrū, & inter pretatur collatus a Domino, vel domū Domini aliquando. Vide hystoriam. 1. Mach. 1. & 2. c. & Applicat, prout occurrerit.

Materia. Nota, q̄ cum materia sit cuiuslibet rei originale principium passiuum duntaxat, quae de sui natura est impotentia ad oēs formas, habens imperfectionē, potens tñ acquirere p̄fectionē p̄ p̄ticiā formam sibi vnica, multa possent de materia dici, & ad multa posset multipliciter applicari, verū q̄ paucissimae sunt auctoritates, omittō. vide si vis i introductorio meo, vbi primū capitulū est de materia & ipsius cōditiōib. ad diuersa moraliter applicatis.

A Mater. Nota, q̄ cū mater sit persona, in qua, & de qua factus materialiter procreatur, a qua fetus nutritur, & educatur, per quam fetus regit & gubernat, spiritaliter loquendo, mater pot accipi in bono & in malo. Vñ p̄ matrem in bono pot intelligi p̄latas, & gubernatoris instructor & pr̄dicator nutritor & miserator. Dico, q̄ mater pot significare p̄latos & gubernatores. Et sic Deus pot dici mater, quia. i. sic sicut mater portat, nutrit, fouet, & diligit vni uerfos, dicens illud 2. Reg. 1. Sicut mater vnicum amat filiū, ita te diligebā. Sic et p̄lati possunt dici mater, q. f. p̄lati debent filios. i. subditos uerbo, & exemplo, & tēporali subsidio nutrire, ut sic quaelibet mater sp̄ualis, siue sit p̄latas siue p̄dicator, siue et quilibet benefactor, possit dicere illud Eccl. 24. Ego mater pulchrae dilectionis, & timoris, & agnitionis, & sanctae spei. Vbi aduerte, q̄ p̄lati debent esse Diligentes, Timoris, Dilectionis, Corrigentes, Dirigentes, Erigentes, quia mater Agnitionis, & Sanctae spei.

B Primō ergo dico, q̄ p̄latas debet esse mater filiorū. i. subditorū, ipsos fouendo & diligendo, quia. f. mater solet filios diligere, & ipsos nutrire, & defendere. Quod est contra malos p̄latos, q̄ sunt sicut quaedā porcae q̄ s̄m Pliniū, solēt oēs filios suos deuorare prater primos. Quia. f. multi sunt mali p̄lati, qui filios. i. subditos suos deuorant exactionib. & rapinis, p̄ illos qui apud eos sunt potiores & primi. f. familiares consanguineos & amicos, ita q̄ tales nō possunt, p̄prie dici matres, quia. i. isti contra naturā maternitatis, p̄prios & filios magis, quam alios eruciant, & flagellant, ita q̄ talibus pot dici illud Ezec. 19. Quare mater tua leona cubauit inter leones? Isti. n. Dñr mater p̄p̄lationis maternitatem. Dñr leona p̄ inuasionis crudelitātē. Dñr cubare p̄p̄ deliciarū carnalitatē. Dñr esse inter leones p̄ voracē familiarum societātē. Timeant igit tales ip̄e matres ne eis enueniat sicut scorpioni. Dicit. n. Plinius, q̄ est quaedam species scorpionum, q̄ q̄q̄ concipit, 1. filios, quos tñ cū peperit, oēs incipit deuorare. Qd̄ videns vltimus salit super clunes matris, & eā pungit, & occidit, & mortē fratru suoru vindicat, atq; punit. Sic verē charissimi, accidit talibus matrib. filios suos. i. pauperes subditos deuorantib. Quia proculdubio vltimus fra

ter aliorum. f. Chfs, qui dixit Mar. 3. Qui facit voluntatē patris mei, ille frater meus, & mater & soror est, ipsos finaliter p̄ mortē t̄palē & p̄petuā vulnerabit & fratru suoru iniurias vindicabit. Can. 1. Filij matris meae pugnauerunt cōtra me. Et Mic. 7. Filia confurget aduerfus matrē suā. Non sic ergo sed sint p̄lati bonae matres, subditos fouendo & diligēdo Ego inquit mater pulchrae dilectionis. ut dicat q̄libet illud. 2. Reg. 1. Sicut mater vnicum amat, filium ita te diligebā. Scundo dico, q̄ debent esse matres subditos admonendo & corrigēdo, q. f. p̄latas debet esse mater filioris. Sicut. n. mater solet filio timorē incutere, & qñ inuenit eū luto maculatum, solet eū acriter verberare, sic verē p̄latas debet timorē suū in subditos imprimere eos si delinquant, iustē & regidē castigare. Vnde Eccl. 15. Qui timet Deum faciet bona, & qui continens iustitiā, apprehendit eā, & obuabit illi quasi mater honorificata. P̄latas. n. sicut mater honorificata habet malis subditorum de siderijs obuare vt timorē Dei possit in eis generare. Tertiū dico, q̄ isti dñt esse matres subditos regendo & dirigendo (Agnitionis inquit) Sicut. n. mater tñ habet de agnitione & industria, & filios suos regit, & dirigit quousq; sciat regere fœmetipfos, sic verē p̄latas debet esse prudens. f. sapiens, & agnoscentis, vt subditos debet dirigat atq; regat. Vñ bonus pastor dicit illud Io. 20. Cognosco oues meas, & cognoscūt me meae. Vt sic de tali matre possit dicere quilibet subditus illud Prou. 4. Tenellus ut unigenitus fui coram matre mea, & docebat me. Verē ad tales pertinet docere subditos, & eos in morib. erudire, quia sicut ad matrem pertinet lactare filios cum mamillis, & eisdē lacis dulcedinem ministrare, sic ad bonum p̄latum pertinet lac doctrinae subditis distillare, & in bonis sp̄ualib. eos nutrire. Vñ tñ aduerte, q̄ sicut paruuli lactē matris suae propriē laudabilius nutriuntur, sic subiecti lactē doctrinae propriē etoris uel p̄lati melius, & laudabilius informantur. Quod est contra illos, qui per uicariis faciunt subditis, pr̄dicari & ipsos p̄ Vicarios gubernari. Nullus. n. pot (vt cōiter) ita bñ doceri & informari, regi, & gubernari per uicarios sicut p̄ rectores & p̄latos. Magis. n. fertur affectus, maternus super filiū quā alienus, sicut exemplum habemus. 3. Reg. 3. de duabus mulierib. meretricib. quarū mater proprium filium noluit interficere, alia verō mulier quae se matrem fingebat & nō erat, de morte pueri non curabit dicens. Nec mihi nec tibi sed diuidatur, sicut de mercenario d̄ Ioan. 10. q̄ mercenarius cuius non sunt oues propriae, uidet Lupum venientem & fugit, quia non pertinet ad eum de ouibus. iō iudicauit Salomō dicens de uera matre. Date huic infantem viuū, hęc est. n. mater eius. Isti ergo debent esse matres subditos regēdo & cognoscendo (Agnitionis inquit) Cor. 1. Impleamini agnitione Dei. Quartū dico, q̄ isti debēt esse matres, subditos tenendo & erigendo (Sanctae spei inquit) Sicut. n. mater puerū cū cadit in lutum, solet erigere, & ne iterū cadat, ipsum manutenerē corporaliter sustinere, sic p̄latas debet subditos in lutū eadētes. i. ad amorē bonorū t̄paliū anhelantes sursum erigere ad spem, & desiderium æternorū, & eos ibi manutenerē, & p̄ posse continuē conseruare. Sancte inquit spei. Nulla. n. alia spes est sancta nisi spes bonorū Paradisi. Et iō ibi superiores sperare, & ad sperandū subditos adiuuare debent P̄. Sperare in eo omnis congregatio populi, effundite corā illo corda uestra. Et in P̄. Spera in Dño & fac bonitatem &c. Quod est contra illos, q̄ magis inducunt filios ad temporalia diligēda, quam ad æterna sperāda. De quib. d̄ 2. Paral. 22. Mater eius impulit eū impiē agere. Non sic ergo, sed sit p̄latas mater. diligens, corrigens, dirigens, erigens. Vt sic ad p̄latos videatur referri verbū Bernardi dicentis super cātica. Dicitē uos subditorum matres esse, non Dominos, diligite magis amari, quā metui. Sit in vobis materna pietas, & paterna seueritas. Exhibite vobis matres fouendo patres corripiendo. Suspendite uerba, p̄ducite vbera. Sic igit patet, q̄ mater accipit i bono &c. Sed potissimē accipio in bono possim accipere Virginē gloriosam. Mater. n. est nomē honoris, nomē amoris, nomē dulcoris. Dico nomē honoris, quia. i. ista debet ab oib. sicut mater omnū honorari, quā etiam sicut matrem creator oium honorauit. Ista est. n. sicut saphirus, q̄ dicitur mater carbunculi, pro eo, q̄ in eius uentre & uenis carbunculus generat, quia. i. ista est mater Dei, q̄ in uenis uteri sui ipse carnem accipit,

accipit, ita, q̄ nos possumus sibi dicere illud Io. 19. Fili, ecce mater tua. Et maximē a nobis debet honorari, q. f. ipsa est mater oium. Est. n. sicut artemista, q̄ d̄ mater herbarum, quia ista est mater oium & peccatorū, & perfectorū. Sap. 7. Oium bonorum mater est. Et idē dēt a nobis honorari sicut mater, figurata in imagine terrae, quae uocata fuit alma mater, Teste. n. Irido. antiqui uidentēs, q̄ terra mater esset & nutrix omnium uiuentium uoluerunt vt deam eam colere, & fecerunt sibi vnā imaginem, quam almā matrem uocauerunt, quam sedentem in medio curru collocauerunt, clauem & tympanum in eius manibus tradiderunt, & in capite coronā de turrib. imposuerunt, galli & aues ipsam sequebantur, & in eius p̄sentia leones prosternebantur. Ista est enim propriē imago Virginis gloriose. Ista. n. est in uirtutib. s̄cūdistima. Et idē influētia suae gratiae est oium spiritaliter uiuentium nutritiua. quapropter alma mater est meritō nuncupata. Vnde etiam de ea canitur. Alma Redemptoris mater. Ista d̄ sedere in curru, q. f. in sancto sabbato dū discipuli (inter quos erat) uidentes Christum mortuum de fide dubitarent, & more curru currerent, & cogitationib. fluctuarent, ipsa sola immobilis ne caderet sustentabat, propter qd̄ dies sabbati specialiter ei applicatur. 3. Reg. 2. Postus est tronus matris Regis, sedebat ad dexterā eius, ista ergo tenet clauem in manu, per quam intelligo misericordiam, per quam solā Paradisi peccatoribus aperitur. Tenent etiā tympanum, per quod intelligo iustitiā penitentiā, per quam solam exercitus dæmonum deterritur. Et idē d̄ Cant. 6. Terribile ut castrorum acies ordinata. In capite et̄ portat coronā, q. f. sicut Regina Angelorum a Christo mirabiliter coronatur, quia sicut d̄ in P̄. Corona aurea super caput eius. Quid plura? p̄culdubio Galli. i. Angeli, & uiri contemplatiui ei deuoti istā sequunt ei seruendo per deuotionem, leones uerō. i. peccatores corā ea prosternuntur per orationem, & per suā misericordiam explorationem. Galli. n. & leones. i. Angeli & homines perfecti & peccatores indigent Maria, sequuntur Mariā, seruunt Mariā, respiciunt ad Mariam. Ipsa. n. secundum Bern. inuenit Angelus lætiam, iustus gratiam peccator ueniam, tota trinitas gloriam. Ista est ergo mater honoris. Eccl. 15. Obuiabit illi quasi mater honorificata. Deinde dico q̄ ista est mater amoris dulcissimi & honesti. Ista est. n. sicut mater, quae pro defendendo filio uerberato patris uerberibus se opponit, & ipsum filiu regit & protegit & defendit Quia uerē charissimi, beata uirgo p̄ filijs suis. i. p̄ sibi deuotis, patris nostro Deo pijs orationib. se opponit, & ad reprimēdū uerba dānationis æternæ misericorditer se interponit. Iō d̄ Esa. 49. Nunq̄d pot mater obliuisci infantē suum? &c. Deniq; dico, q̄ ista est mater dulcoris. P̄ dulcedine. n. compassionis ista sp̄ condolet miserijs aliorum, sicut apparuit Io. 2. vbi uinum non habentib. compassa, pro ipsis filium exorauit. Quia pro certo si uinum spiritalis consolationis nobis deficit, ipsum nobis a filio si ad ipsam recurrimus impetrabit. In figura cuius dicitur Ioan. 13. stabat iuxta crucem Iesu mater eius. Quia. i. ista semper adest hominib. cruciatiss. Sicut igitur patet, quomodo ista potest dici mater ita, q̄ propriē de ea pot dici illud Apostoli ad Gala. 3. Quae sursum est Hierusalem, libera est, & hęc mater nostra est. Et Sap. 7. Oium bonorum mater est. Et sic patet, quod p̄ matre potest intelligi mater nostra beata uirgo. Sed adhuc dico, quod mater potest accipi in malo. Et sic mater potest dici Mundi prosperitas & habitatio, Ista enim sunt uerba Carnis carnalitas & delectatio, dam matres impro Hostis fallacitas & de fraudatio. bā & pestiferā, q̄ nos pcutiunt peccatores. Mundus ergo est mater omnium auarorum. Vnde de tali matre d̄ Eze. 16. Radix tua de terra Chananae, pater tuus Amorreus, & mater tua Cethea. Expone si vis. Caro est mater omnium immundorum. Et idē tales possunt dicere illud P̄. Ecce. n. in iniquitatib. conceptus sum, & in p̄cis concepit me mater mea. Hostis est mater oium supborū. Ita q̄ de ipso, & de quolibet filio suo pot dici illud. 2. Par. 22. Mater eius impulit eum, vt ageret impie. Et hęc de matre sufficientiam in bono, quam in malo.

Matrimonium. De matrimonio, cōnubio, conuugio, celibatu multa possent dici, sed paucissimae sunt auctoritates. Est enim

Matrimonium { Spirituale, } Christī & animae, { Sociale, } Pralati & Ecclesiae, { Cordiale, } Inter duos mutui amoris, { Corpale, } Viri & uxoris. } q̄ est

Ista possent multipliciter deduci, sed auctoritates uocales desunt. Vide ego ubi coniugium & coniunctio, & ubi sponsus, & similia.

Maturitas. Maturare. Nota, quod matura are qñq; accipitur p̄ accelerare, sicut cum d̄ quis maturasse opus, iter, uel negocium. Et sic ut cōiter accipitur apud Titū Liuū, & alios antiquos historiographos. Sic etiam sumitur Gene. 32. vbi Iacob d̄, q̄ cū mature surrexisset, tulit duas uxores suas &c. Et 2. Mach. 7. Inuocans inquit Deum genti nostrae maturius propitium fieri. Et Act. 15. Pro misit se festus ad Caesareā maturius p̄fectorem. Quandoque autem & communiter sumitur pro conditione seu dispositione fructum, ut potē qñ d̄, quod uua uel segetes sunt matura, hoc est dictū. Plenae, dispositae, & perfectae, & ad ultimum suum complementū deductae, & sic sumitur Gen. 41. vbi ille uidit uitem vbi erāt tres propagines, & crescere paulatim gemmas, & paulatim uuas maturefcere. Igitur moraliter loquendo, dico, qd̄ maturitas in bono sumitur & in malo. In bono. n. significat dispositionem, perfectionem & complementum cuiuslibet rei bonae. Et similiter in malo complementum & consummationem mali. Nam sicut fructus maturus d̄ qñ ad illū statum peruenit in quo congruum est, quod colligatur, & ad usum hominum deducatur, sic verē quodcunq; negociū maturum esse, d̄, quando ad complementum suum ad quod ordinatum fuerat est deductum. Vide de bona maturitate, & perfectione. Et de imperfectis, qui ad eam nō attingunt, dicitur Esa. 37. q̄ facti sunt sicut fenem agri & gramē pascuae & herba rectorum, quae exaruit antequā maturefceret. De mala uerō maturitate. i. de complemento uitiorum & consummatione in malo d̄ Apoc. 14. Mitte falcem tuam & metite, qm̄ uenit hora, ut metat, quia maturauit messis terrae. Loquit. n. similitudinariē quasi dicit. Sicut messis quando matura est, colligitur, sic congeries reproborum quando matura in uitijs & consummata fuerit, & completa, necesse est, qd̄ damnetur. Igitur patet, quod loquendo moraliter nos inuenimus, quod est

Maturitas in { Vultu, } In oib. n. hō esse debet maturus, & in uirtutib. cōpletus, & in honestis moribus & honestus, & in operib. circū { Actu, } spectus. Maturitas. n. puidā grauitatē & deliberatiuā tarditatē signat, q̄ p̄ prudens hō in suis operib. & uerbis factis, & gestib. sp̄ seruat. Leuitas. n. & inconstantia, celeritas, & festinantia scurritas & insolentia, maturitati opponuntur. Et idē uiri prudentes & honesti talia detestantur, & in maturitate debita delectant. Dicitur igitur quilibet talis illud P̄. Præueni in maturitate, & clamaui, quia i uerbo tuo super speraui. De maturitate igitur grauitate & honestate morū multa possent dici, sed deficiunt auctoritates. Vide ubi honestas, prudentia, deliberatio, tarditas, & similia.

Maxilla. Cū maxillae sint partes corporis animalis, q̄. f. dentib. armantur fletib. irrigatur, ictibus adaptantur, funib. arctantur seu frenantur, dicam, quod p̄ maxillas ecclesiae intelligo uiros iustos, qui re uera armantur dentibus discretionis, ut ualeant cuncta ruminare: rignantur fletib. deuotionis, ut ualeant digna germinare: grauant ictibus tribulationis, ut ualeant mala tolerare: ligantur seu frenant funib. correctionis, seu disciplinē & coercionis, ne ualeant nimis euagari. Veli vis, dic, q̄ maxilla significat duplicē aīe potentiam. f. superiorem, hęc est uirtus intellectiua, & inferiorem, hęc est uirtus affectiua & uolitiua. Quia re uera tales maxillae spirituales debent esse fletib. rigatē p̄pniam. Thr. 1. Plorans plorauit in nocte, & lachrymae eius in mamillis eius. Item debent esse ictib. aptae per patientiam, Thr. 3. Dabit percutienti se maxillam, saturabitur opprobrijs. Item debent esse funibus frenatē per disciplinā, prudentiam & tēperantiam. P̄. In chama & freno maxillas eorum confringe, qui non approximant ad te. Veli vis in malo significato dic, q̄ maxilla. i. in qb. sunt dentes, q̄ mordent, & lēdunt, signat crudelitātē malorum, quam Deus finaliter ictibus

icrib. tribulationū ferit, & freno debito coercionis cōstrin- git, & fleib. desperationē cingit. Vnde Dñs loquēs tyrāno sub figura draconis, Ezech. 29. dicit sic. Ponā (inquit) frenū in maxillis tuis & extraham te de medio fluminum tuorum

Maximus. Nota, q̄ maximus d̄r vel simpliciter, vel cōparatiuè, vel saltem examinatiuè. Simpliciter dico, sicut Deus d̄r maximus, q̄ nihil est Deo maius. Comparatiuè, sicut illam dicuntur maxima, quę respe- ctu aliorum sunt ardua atq; magna. Examinatiuè verò sicut nos illa extimamus esse maxima, quorū magnitudo nostrę imbecillitati & impotentię est ignota. Notabo igitur, qđ in scriptura reperitur

Immortalis essentię, Primò igitur dico, q̄ inue- nit vñū maximū, q̄ est im- mortalis excellentię, mortale. Et istud est Deus, & maximalis virtutib. est repletus Eccl. 4.6. Fortis in bello Iesus naue successor Moyfi i Prophetis, q̄ fuit magnus & maxi- mus in salute electorum Dei. Tales. n. d̄r maximi, quia continent maxima, agunt maxima, attingunt vsq; ad maxi- ma, & promerentur maxima. Et sic dico, quòd isti sunt maxi- mi per lymptudinem scientię. Eccl. 9. Hanc autem vidi sub sole sapientiam, & probaui maximam. & Hier. 3. 1. Oēs enim cognoscunt à me minimo vsq; ad maximū. Isti sunt maximi p̄ rectitudinē iustitię. Sicut. n. d̄r Prou. 1. 5. In abūditiā iustitiā virtus maxima ē. Hoc. n. maximū & primū est māda- tū. Mat. 2. 2. Itē isti sunt maximi p̄ fortitudinē potētē, seu cō- stantię. Iud. 16. Dic mihi obsecro, in quō sit tua maxima, for- titudo. Vñ de morte cuiuslibet talis viri p̄t dici illud 2. Re. 3. Princeps & maximus cecidit hodie in Israel. Hoc est igit vñū maximum, qđ est virtuales. Tertio dico, q̄ est vñū maximum quod est temporale. Et sic dico, q̄ in estimatiōe mundanorum, quidam d̄r maximi rōne scientię secu- laris; quidam ratione potētē magistrālis: quidam ratione opulentię temporalis. Et re vera tales, qui ita maximi repu- tantur, sunt dediti cibis, atq; concupijs. Sunt dediti lueris & auaritijs. Et datur p̄nis atq; supplicijs. Sūr (dico) dediti ci- bis & gastrimargijs. Vñ de Afluero d̄r Hest. 1. qđ ipse inuita uit omnem populum, qui erat in iustis à minimo vsq; ad ma- ximū. Sunt et dediti lucris & auaritijs, quia re vera sicut di- citur Hier. 8. A minimo vsq; maximum omnes auaritię stu- dent. Finaliter verò oēs erūt dediti p̄nis atq; supplicijs. I. in inferno, quia potētes potēter tormenra patient. Sapient. 5. Vnde 2. Mac. 13. d̄r, quod Iudas interfecit viros milia. 14. & maximum elephatorum. Est igitur vñū maximum, qđ est temporale. Quarto dico, q̄ est vñū maximum, quod est criminale. Et ista est maximus culpę. Peccata. n. d̄r ma- xima, vel quia multa, vel quia pessima, vel etiā Dei, qui est maximus offensua, vel glorię æternę, quia maxima est, pdi- tiua, vel p̄næ æternę, quæ maxima est, causatiua, sicut vene- num d̄r maximum, vel quantitate, vel virtute. Et sic dico, qđ maxima peccata dicuntur idololatria, superbia, luxuria. De idololatria d̄r Exo. 32. quod Noyles reprehendit Aaron p̄- pter adorationem vituli, dicēs. Quid fecit tibi populus iste vt induceres super eum peccatum maximum? Et Lob 31. d̄r de adoratione solis & lunę, qđ hęc est iniquitas maxima, & negociatio contra Deum altissimum. De superbia verò d̄r in Pl. qđ si mei nō fuerint dominati, tunc immaculatus ero & emundamur à delicto maximo. De adulterio verò seu lu- xuria d̄r Lob 31. Si deceptum est cor meum super mulierē, & ad ostium amici mei insidiatus sum. Sequitur. Hoc. n. ne- fas est iniquitas maxima. Istud est igitur vñū maximum qđ est criminale. Quinto dico, q̄ inuenitur vñū maximum quod est supernale, & hoc est gloria Paradisi. Vnde de ista maxima gloria dici p̄t dici illud Sap. 18. Sanctis autem tuis maxima erat lux. & 2. Pet. 1. vbi d̄r, qđ Deus pater per Chri- stum maxima, & preciosa nobis promissa donauit, vt diu- nę efficiamur consortes naturę. Ecclesia. n. triumphans ma- xima dicitur, quia etiam ipsa Ecclesia militans quādoq; ma- xima vocat, sicut 2. Mac. 14. qđ Nicaor venit maximum &

scitissimū tēplū. Et ibidē i principio d̄r, qđ Alchimus, q̄ erat pessimus, p̄ pecuniā factus est summus sacerdos maximi tē- pli Dei. Inuenit ergo vñū maximū qđ est supernale. Sexto dico, qđ inuenit vñū maximū qđ est infernale, & illud est flagellauit Pharaonem plagis maximis. Sufficit. vide supra vbi magnus & maior, quia multa posui de magnitudine.

Maximè. Nota, quod istud aduerbium maximè est ad- uerbiū significans præcedentium adiu- ctionem, augmentationem, & maiorem affirmationem & distinctionis specialem denominationem, & idem signat q̄ potissimè, vel quod præferim. Omitto, quia paucissimę sūt auctoritates vocales.

Mēchari. Nota, q̄ mēchari idē est q̄ cū aliena vxore cōcūbere vel luxuriari. Et sic A- dico, q̄ mēchari accipit p̄ fornicatiōe spūali cor- porali, & cordiali. Spūalis ē q̄n aīa p̄ fidē Deo spō- fata, adheret adultero peccato. f. vel diabolo. Vñ de tali aīa sic mēchari dicitur Hier. 3. Vidi præuaricatrix Iuda quia p̄ eo, q̄ mēchara est aduerfatrix Israel, dimisit eā, & de- disse sibi libellum repudij, & non timuit, sed mēchara est cū ligno & lapide. i. cū idolis ligneis & lapideis, ipa. fado- rado. Corporalis est q̄n vnus coniungit alteri fidem fran- git, de quo Exo. 20. Non mēchareris. Cordialis verò est, q̄n- qs licet nō corpore saltem mente, & completa voluntate consentiat actualiter in peccatum, de quo Matt. 5. Qui ve- rit mulierem & concupuerit eam, iam mēcharatus est eam in corde suo. Vide vbi luxuria, fornicatio, adulterium.

Mecum. Nota, quòd istud aduerbium mecum semper signat societatem, sive bona fuerit sive mala. Nota ergo quod scriptura inuenitur

Gloriosum, Mecum gloriosum signat
Virtuosum, societate Dei & beatorū
Dulcorosum, qui. f. secum sunt in Para-
Dolorosum, diso, ita q̄ quilibet p̄t di-
cere illud Luc. 23. Hodie
mecum eris in Paradiso. & Lu. 15. Fili tu semper mecū es, & oīa mea tua sunt. Vbi aduerte, qđ istud mecum Habet chari- tate estimabilem (Fili inquit) Habet firmitatem semp- durabilem. Tu inquit mecum es. Habet bonitatem communi- cabilem, quia omnia mea tua sunt. Item mecum virtuosum signat societatem Dei, & virorum perfectiorū, de quibus ip- se dixit. Luc. 11. Pueri mei mecum sunt in cubili. Ista. n. socie- tas intelligitur per gratiam & charitatem. Et ista est

Societas { Debilium consolatiua, Dico ergo, qđ p̄-
Debilium roboratiua, talem societate
Dolentium mitigatiua. debiles consolā-
tur. vnde Ezech. 3. Manus autem Domini erat mecum, cōfor- tans me. Debiles roborantur. Psal. Si ambulauero in medio vmbre mortis, non timebo malum, quoniam tu mecum es Domine. Dolentes mitigantur. Pl. Et tu Domine fac mecum propter nomē tuum, quoniam suavis est misericordia tua. Et ideò breuiter societatem talem debemus sectari, & ip- sam per gratiam frequentare, sicut etiam ipse hortat Mat. 26. Sustinete hic, & vigilate mecum. Vbi aduerte, qđ talis so- cietas debet in patientia tolerari. (Sustinete) Debet cū dili- gentia frequentari (Vigilate) Debet cum amicitia copulari (Mecum) Prosequere vis, quia illi, qui tali societate recedūt reprehenduntur, sicut ibidem dicitur (Nō potuistis vna ho- ra vigilare mecum) Istud est igitur mecum virtuosū. Item est mecum dulcorosum, quod signat societatem mutuum bo- narum personarū, quia nihil dulcius inuenitur. De qua. 2. Reg. 16. Veni mecū vt requiescas. Item est mecum virtuosum & istud signat societatem hoīum peruersorū, & etiam pro- ditorum, de qua Lu. 22. Ecce manus tradentis me mecū est in mensa. Item est mecum dolorosum, & istud signat socie- tatem mortuorum & damnatorum, de qua Samuel mortu- & in inferno positus dixit Sauli iu Craffino mortuoro. 1. Re. 18. Tu & filij tui cras mecum eritis. Si vis, adhibe exempla si- cut de societate inuenies, vel forte intendo facere vñū tractatum de mecum, tecum, secum, nobiscum, vobiscum. Vide supra satis plene vbi tractatur ritulus Cum.

Medicus. Medicina. Cum medicina sit reme- dium, cōtra morbum, vidē- tur, quod omnia illa, quę contra morbos vitiōrum adiuuāt, debeant,

debeant dici medicina. Sicut. n. videmus, q̄ animalia quan- do se sentiūt infirmari, certas sibi præparant medicinas, si- cut patet de cane, qui comedit gramen vt faciant vomitū, de ceruo qui vitur dictamo, de elephante, qui vitur oleo qñ se percipit venenatum, sic verè homo quando sentit, q̄ per vitia est infirmus, debet prouidere & recipere spiritua- lia remedia medicinar, iuxta illud Eccl. 14. Ante languorem adhibe medicinam. Et bene dicit. Ante languorem. I. in uete- ratum, quia pro certo quando languor infirmitatis peccati per malam consuetudinem indurauit, tunc ipsum spūalis medicus relinquit. Istę autem spirituales medicinar sunt Ecclesię sacramenta, Sacrę paginę documenta, Correcctionum aspera argumenta, Et consolatorum dulcia monumenta, Alchimus. n. de terra creauit medicinā, & vir prudens non abhorrebit eā. Eccl. 38. Sunt. n. hæc necessaria ad medicamē- tum. Thob. 6. Et aduerte, q̄ sicut in medicinis corporalibus

Quædam { Sunt incissurę & mordicitię,
Attractiurę & aggregatiurę,
Solutiurę & liquefactiurę,
Expulsiurę & maculatiurę,
Consumptiurę & maceratiurę,
Resumptiurę & impinguiatiurę,
Lenitiurę & demulsiurę,
Abstergiurę & corrosiurę,

Sic verè dico, q̄ medicinę spūales. I. gratia & virtutes sunt diuersimodē & multipliciter in anima operātes, quia. f. qđ- dam operantur incidendo & mordicando, hæ sunt timor & contritio; quædam atrahendo, & aggregando hæ sunt cōsi- deratio, & discussio; quædam resoluedo & i lachrymis effluē- do, hæ sunt compunctio & compassio; quædam euomendo & vacuando, hæ sunt confessio & vitiōri reuelatio seu emis- sio, qđ cōsumēdo & macerando, hæc sunt p̄nia & afflictio quædam resumendo & impinguando, hæ sunt clementia & deuotio, quædam leniendo & demulcendo, hæ sunt benigni- ras & consolatio, quædam verò abstergendo & corrodedo, hæ sunt aduersitas & correctio. Hęc. n. oīa in viridario grę collecta medicinalia sunt, & peccatrici animę curatiua. Fi gurata. Apoc. 22. in illo ligno vitę, quod erat ex vtraq; par- te fluminis, quod fructus afferbat. 1. 2. & folia eius erant ad medicinā & sanitatem gētium. Fluuus. n. iste est diuina gra- tia. Da o littora huius fluminis sunt facere bona, & fugere mala. 1. 2. Fructus sunt 12. mīe opera. Folia verò medicinalia sunt omnium virtutum & c. Expono sicut alibi in pluribus locis. Bene ergo dicit Hieronymus sup Ezech. q̄ oīs medici- na habet ad tepus amaritudinē, sed postea fructus doloris suauitate pensatur. Istud potissimè p̄t dici, de mūdo & mū- ditributionibus & correctioib. quia re vera s̄m Hiero- ibidē. Prouidentia Dei oīa gubernantur, & q̄ poena credi- tur, medicina est, vñū tñ aduerte, q̄. f. sicut aliqui sunt mor- bi corporales, quia nulla medicina possunt curari, sicut est lepra Phthiſis antiquata, hæmorrhoidis fistulata & colica, sic verè moraliter loquēdo, aliqua sunt vitia, & medicinis spūalibus non curantur, sicut est de speratio, p̄sumptio, obstinatio, recidiuatio, & similia. De hoc d̄r Hier. 46. Frustra multiplicabis medicamina, sanitas non erit tibi, & Esa. 1. d̄r de plaga tumore: Vulus & plaga tumens nō est circūliga- ta p̄nis, nec curata medicamine, nec forte oleo. Bene igitur dicit Hieronymus in epistola ad paulinū, q̄ putridę car- nes ferro indigēt & cauterio, nec est medicina culpa, sed vulneris, cū crudę carni seuit medicus, & vt medeatur nō parcat, ne pereat. His igitur de medicina p̄actis, possumus dicere, q̄ nos habemus triplices medicos, diuersarū ægritu- dinem curatiuos. I. Christum Redemptorē, qui vitam repa- rat & vulnera peccatorum; Legū scrutatorem, qui verba comparat, prædicans onera mandatorū; dignū præcepto- rē, qui mores temperat, & regit opera subditorū: fallum deceptorem, q̄ mētes alterat, excusans scelera factorū. do- ctum adiutorem, qui morbos superat, & sanat corpora in- firmorum. ¶ Deo ergo primò, q̄ est dare medicū, qui animo rum est reformator, & iste pro certo est Chis, qui. f. medi- cus est supernus, quia de studio Paradisi veniēs in hūc mun- dum genus humanum languidū medicauit, & medicina p̄- prii sanguinis reparauit, & à mortis æternę piculo libera-

uit. De Esculapio. n. legitur q̄ post Apollinē patrem ipsius reparator fuerit medicina. Et ideò quia homines videbat de morte reducere, creditus fuit Deus. Vnde etiam s̄m fabu- las quia per medicinam mortuos suscitabat, diuinitē edentes ei fulminauerunt, & occiderunt ipsum, & talis fuit medicus noster Christus, quia morte culpę & p̄næ eripit p̄cōres, Diu. n. illi. de quib. d̄r. Oēs diuigentium dēmonia, hoc dictū, de mones vel Iudgi videntes ad litteram Lazarum per eum suscitatum, inuiderunt ei, & fulmine passionis & crucis eū occiderunt. Vnde de Christo. i. de isto medico loquitur Ber- dicens, Qui venit Redemptor ad perditos, medicus ad in- firmos & egrotos & c. Vide eā supra & c. Et meritò, q̄ pro certo sicut dicit, necesse fuit, vt magnus ad nos veniret me- dicus, q̄ magnus vbiq; iacebat infirmus. Vñ Aug. contra. 5. hereses dicit, q̄ fufus est sanguis medici, & factus est medi- camentum phrenetici. Aug. etiam in lib. cōfess. 10. dicit. Heu mihi ego, vulnera mea non abscondo, medicus es, eger sū; misericors es, miser sum. Nunquid nō tentatio est vita hoīs super terram? Pater igitur, q̄ est dare medicum q̄ animorū est reformator. ¶ Secundò dico, q̄ est dare medicum qui au- ditorū est informator. Et sic dico, q̄ per medicū prædica- tor intelligitur, q̄. f. ducēdo & informādo alios medicatur & morum infirmitatibus tā verbis quā exēplis sue operib. opitulatur. De isto. n. videtur dictū illud Eccl. 38. Honora medicum p̄ necessitatem etenim creauit illum altissimus, Aduerte tñ, q̄ multi sunt sicut phrenetici, qui. f. suos medi- cos solent odire, & ipsos dētibus ledere vel mordere. Sic multi sunt, qui detrahendo & diffamando mordēt & lace- rant suos medicos spūales. I. prædicatores. Istud potissi- mē faciunt quidam qui ita infirmi sunt, q̄ suū morbum aut sua vitia non sentiunt. Dicunt. n. illud Mat. 9. Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus. ¶ Notandū etiā est, q̄ quandoq; illi, qui p̄ ceteris sunt infirmi, & medici. A- lios. n. docent, se ipsos non docent. Prædicant. n. non furan- dum, sed furantur, non mœchandū prædicant, & mœchan- tur. Talibus. n. dici potest illud Luc. 3. Medice cura te ipsum; Isti. n. possunt dicere illud, q̄ dicit Seneca in epistola, Aeger hic, non medicus habitat. & Hier. 8. d̄r. Refina non est in Ga- laad, & medicus non est ibi. Non sic bonus & spūalis medi- cus, quia. f. talis est honorādus, & remunerandus, & non mordendus, nec diffamādus. Eccl. 37. Impingua oblationē, & da locum medico. Patet ergo, q̄ est dare medicum, qui au- ditorum est informator. ¶ Tertio dico, q̄ est dare medicum, qui subditorū est reparator seu gubernator. Et sic dico, q̄ medicus est prelatus, qui. f. more medici debet infirmos si- bi commissos. I. subditos in sanitate morum & virtutū debi- te gubernare, sanos & virtuosos fouere, infirmos & defecti- uos corrigere & sanare. Nō. n. egent, qui sani sūt medico, sed qui male habēt. Luc. 5. Sed pro certo pauci sunt hodie boni medici in officijs prælaturę. Quia re vera multi sunt, q̄ rectē more quorundā medicorum magis volūt infirmos, q̄ sanos, & plus gaudent habere subditos defectuosos, q̄ vir- tuosos. Et hoc quia sicut medicus de infirmis nō sanis reci- pit salaria, sic prælatus de malis & nō de bonis reportat mu- nera. Nota etiam, q̄ aliqui sunt ita ignari medici vel plati, q̄ pro certo nullum sciunt in morbis & defectibus subditorū remedium adhibere, imò magis cōsueuerūt occidere, quā curare & magis ledere, quā iuuare. Isti igitur debēt dice- re illud Esa. 3. Non sum medicus, & in domo mea non est pa- nis neque vestimentum. Nolite me constituere Principem populi ac si dicat. Omnem Principem vel prælatum decet esse medicū, nō tyrānū. Patet ergo, q̄ est dare medicū, q̄ sub- ditorum est reparator. ¶ Quarto verò dico, q̄ est dare medi- cū, qui plurimorum est defraudator. Et iste pro certo est a- dulator vel hypocrita, qui. f. verbis suis fallacibus & molli- bus scit plagas vitiōrum excusando lenire, & dolorem & displicentiam de auditorum cordib. amouere. De talib. me- dicis d̄r in Pl. Nunquid mortuis facies mirabilia, aut medi- ci suscitabunt? q̄. d. non Fatuum est ergo talib. medici. f. adu- jatorib. credere, & eorum verbis fallacib. consentire. Figu- ra Luc. 8. vbi d̄r, q̄ mulier fluens sanguine erogauerat totā substantiam suam medicis, nec tñ quicquā profecerat, sed semper deterius habebat. Quia re vera multi sunt, q̄ in tali- bus medicis. f. adulatoribus eroganr quicquid habent, sed tamen propter hoc à vitijs non curantur, sed deterius semp- valent

valent. Mat 5. Multa fuerat ppeffa a pluribus medicis. Est ergo dare medicum, qui plurimorum est defraudator. Quin to vero dico, qd est dare medicum qui in infirmo est consolator. Et sic accipio literaliter nostros medicos temporales, seu modernales, quia scilicet debent esse

In Arte completi, Debet enim medicus esse completus in scientia discretus in prudentia: secretus cum modestia facetus cum blandicia. Hic est, qui per scientiam considerat morborum vitia: per prudentiam administrat iusta remedia: per modestiam, se per honestam, & secretam continentiam reuelantur sibi consilia: per facundiam seu blandam eloquentiam consolando praebet auxilia. Sed re vera multi non sic, quia vere mali medici non sunt scientes & ignorantes & obliuiofi. Non sunt prudentes, sed praecipites & impetuosi. Non sunt secreti, sed in solertes, & nimis verbosi. Non sunt faceti, sed arrogantes & iniuriosi. Et quod ceteris est deterius, non sunt contenti sunt ambientes, & semper pecunia qua rulosi. Ita dilata, cōcorda & applica sicut vis. Ita igitur sufficiant quo ad praesens.

Meditatio. Meditari. Nota, qd meditatio nihil aliud est quam circa aliquid contenta & profunda cogitatio. Igitur distinguendo de meditatione & bona & mala, primò dicamus, qd mēs humana videtur habere similitudinem corporaliū oculorū. Oculi. n. sunt membra mobilia, & nunquam in eodem statu perseverantia. Volunt. n. natura qd superius detorsum & inferiorum se voluere, vt sic possent pericula praecavere & corpori proficua providere. Sic verè dico de oculi mētis nostrae. vertibilis. n. & mobilis debet esse, quia. s. p. meditationem providam & discretam qnq; debet sursum ad Deū & ad bona aeterna respicere, qnq; inferius ad mortem & ad infernum intendere, qnq; exterius ad dexteram. i. ad illa quae faciendū sunt, se convertere, & qnq; ad sinistram, hoc est dictū, ad illa, quae cauēda & vitanda sunt, se trāferre: Columba. n. quae est auis gemebunda, & meditata, solet caput suum nunc huc nunc illuc sepe voluere ante qd ipsam contingat alibi se mouere. Meditatio ergo, cogitatio, & deliberatio est necessaria vtro iusto, cuiq; pūdo vel discreto vt dicit illud Esa. 38. De mane vsq; ad vesperā finies me, sicut pullus hirundinis se clamabo, & meditaror, vt columba. Attenuati sunt oculi mei suscipientes in excelsum. Sequitur. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudine animae. Ecce ergo quō ille meditaror vitā stabilitatem. (De mane inquit) vsq; ad vesperā finies me. Carnis fragilitatē. (Sicut pullus hirundinis inquit.) Mundi aduerfitatem. (Clamabo inquit.) Mōris necessitatē. (Meditabor vt columba inquit.) Irrespicies gemit. Rerum debilitatem. (Attenuati sunt inquit oculi mei.) Coeli felicitatē. (Suscipientes inquit in excelsum.) Mētis iniquitatē. (Recogitabo inquit oēs annos meos.) Dei auctoritatē. (Tibi inquit.) qui. les Deus oipotēs. Inferni poenitentiam. (In amaritudine inquit aīe meae.) Ista. n. sunt nouam diuerticulā quae debet vir prudens scrutari, & in quib. debet solerti aīo meditari. Figuratus. Gen. 24. vbi dicit qd cum Isaac exiisset ad meditandum in agro, obuiauit sibi Rebecca pulcherrimā & prudētissimā puellā, qd facta est eius vxor. Quia re vera cū quis ad agrū extrinsecus meditationis egressus, & i p̄fatis & alijs necessarijs solitari meditat. Rebecca, qd interpretat patiētia, & qd multū accēpit. id est virtus modestiae & prudētiae, qd sūm veritatē multa merita recolligit, eidem coniungat, & sic talis possit dicere illud. Ps. Meditatus sum nocte cū corde meo, exercitabar & scopebā spūm meū. vt dictū est prosequere p̄ut volueris. Sed si vis alio mō distinguere dic, qd iustus debet meditari Superius, Interius, Exterius, Posterius, Dexterius, Meditē ergo Superius Dei maiestatem, Interius nostram qualitatem, Exterius rerū vanitatem, Posterius mortis breuitatem, Dexterius coeli ciuitatem.

Primò ergo meditari debemus Dei maiestatem, qui sursum p̄fidet. Quia re vera super & ante oīa meditatio nra dēt ferri in Deum, sicut inquit p̄cipuum atq; summum. Nonne Aquila respicit solem, Orix animal oculos tendit ad stellā. Elephas ad lunam nouam sicut ponit Plin. Sic verè dico, qd hō debet ad solem lunā & fraudes labia loquuntur. Hec igitur de meditatio-

ad Deum, sanctos & Angelos cor leuare, & in ipsis meditari iugiter, & manere, dicendo. Ipsi Deo illud Ps. Meditatio cordis mei in conspectu tuo sen per. Et hic notabis, qd ponit Solinus de quibusdam Philosophis Indorum, qd. Isolem irruerit, beratis oculis intuetur, in fora ipsius quaedam secreta rimantes, sic & nos Dei essentiam debemus meditatio rimari, & secreta suae mirabilis magnificentiae p̄scrutari. Meditari igitur debemus in Deo, qd potens sit in operibus, quā iustus in vindicandis sceleribus, quā largus in tribuēdis muneribus, qd certus in prolatis sermonib. Igitur meditare, qd sit potens faciens opera. Ps. Memor fuit operū Dñi, quia memor ero ab initio mirabilium operū Dñi, & meditabor in oīs operib. tuis, & in adinuentiōibus tuis exercebor. Et illud Ps. Et in factis manuum tuarum meditabor. Itē meditare, qd sit iustus vindicās scelera. Ps. Sed & lingua mea meditabitur iustitiā tuā, rota die laudē tuā. Itē meditare, qd sit clemens reuelās onera feo di p̄pensans munera. Ps. In matutinis Dñe meditabor in te, quia fuisisti adiutor meus, & in vmbra alarū tuarū sperabo. Itē meditare, qd sit prudens gubernās seu ordinās cetera. Iste est. n. q. ordinauit, & fecit legē, mandata, scripturā & iudicia ad regimē, qd p̄ certo sunt oīa meditanda, & solerti aīo faciendā. De lege. n. diuina dñi in Ps. qd in lege Dñi voluntas iusti, & in lege eius meditabitur die ac nocte. Super quo dicit Hier. qd meditatio legis est non lū in legendis scripturis, sed in his, qd scripta sunt, faciendis. De mādatis verò dicebat Dauid in Ps. Meditabor in mandatis, qd dilexi. De scriptura verò sacra dñi Deut. 6. Erunt inquit verba mea, quae ego tibi p̄cipio, in corde tuo, & narrales ea filiis tuis, & meditaberis in eis die ac nocte, sedens in domo tuā, & ambulans in itinere, & dormiens atq; conuersgens. & loquens. Nō recedat volumē legis huius de ore tuo, sed meditaberis in eo diebus atq; noctib. vt facias ea & custodias qd scripta sunt in eo. Patet igit, quō meditari dñm Dei maiestatem, qd sursum p̄fidet. Sed dō dico, qd meditari debemus morum qualitatem, qd nobis infidet. i. vitia & virtutes. Vitia. s. qd nobis in sunt, vt ea fugiamus, & vt pro eis gemamus & doleamus Esa. 59. Rugiemus, quasi vrsi, & quasi columbae meditates gemitus. Virtutes verò, vt eas acquiramus, & vt ipsas in nris in orib. inseramus. Meditē ergo iustus in temperatiā, quā vera loquatur, in sapientiā, quā recte regatur, in reuerentiā, quā Deo subdat. Meditetur ergo iustus in rectitudine locutionis, dicens Prou. 8. Veritatē meditabitur gurur meū, aperient labia mea, vt recta p̄dicent. De lymptitudine discretiois dñi in Ps. Oīs iusti meditantur sapientiā, & lingua eius loquetur iudiciū lex Dei eius in corde ipsius. De bastitudine subiectionis dñi Prou. 15. Mens iusti meditabitur obediētiā. Patet igit, qd meditari debemus morum qualitatem quae nobis infidet. Tertio dico, qd meditari debemus rerū vanitatē, quā mundus possidet. Quia vir prudens multū dēt meditari & attendere de rebz mundanis, qd sint difficilis acq̄sitiōis, qd breuis duratiōis, & refectionis, qd dōlorose p̄ditionis, qd vana & inutili possessionis. Ps. Populi meditari sunt inania. Quarto dico, qd meditari debemus mortis breuitatem, quae vitam obsidet. Sapient. n. diliger, & sepe meditatē de morte. Esa. 33. Oculi tui cernent terram de longē, cor tuum meditabitur timorē. vnde Hier. ad Eliodorū dicit, qd Platonis snia est oīum sapientum vitā meditationem esse mortis. Quinto verò dico, qd meditari debemus coeli ciuitatē, in qua Chrs̄s residet. Vnde Prosp de vita cōtemp̄tatiua. lib. 4. dicit sic. Vitā cōtemp̄tatiuā sectator ad conditorem suum corde illuminādus accedat, ipsi cōtemp̄tatiua litterarum meditationibus vacet, & in eis se diuinitus illuminatē oblectet. Sic ergo patet, qd meditatio qnq; fumitur in bono. Sed verè adhuc dico, qd qnq; fumitur in malo. Et sic meditatio nihil aliud est qd in aliqua malitia profunda cogitatio, & lōga mali deliberatio & intentio. Mali enim meditant mala, videlicet dōlō atq; nequitia. Ps. Iniquitatem meditatus est in cubiculo suo, afficit oī viā nō bonā, malitia autem non odit. Brigā atq; discordiā. Prou. 27. Qui meditatē discordias, diligit rixas, & qui exaltat cor suum, quærēt ruinam. Rapinā, & auaritiā. Prou. 24. Rapinas meditantur mens eorū, & fraudes labia loquuntur. Hec igitur de meditatio-

meditatione sufficiant. Vide vbi cogitatio, cōsideratio, de liberatio, attentio, cōtemplatio, & in alijs titulis similibus.

Medius. Medium. Nota, qd medius seu mediator est ille qui inter diuersas personas tenet officium mediandi. Medium ē est pars illa, quae distat, equaliter ab extremis. Medium etiam est illud quod a circumferentia circuitur. Et sic per medium, multa possunt moraliter denotari. Signat enim medium Prælatorum aequalitatem, Sociorum communiatem, Bonorum congruitatem, Cordium profunditatem, Dei auctoritatem, Celi felicitatem, Cleri conformitatem, Mundi prosperitatem, Peccatorum peruerfitatem, Inferni calamitatem. Prælati. n. & iudices habent esse in medio aequaliter ad subditos seu habendo. Viri iusti hnt esse in medio concorditer cum socijs cōuersando. boni in super solēt tenere medium, ab extremis vitiorum fugiēdo & recedendo. Corda verò solēt esse in medio profunditer se occultādo. Deus autem habet esse in medio, sublimiter regnando, & implorando. Paradisus est in medio, quia latitudinem & aequitatem tenet omnibus impendendo. Clerus est in medio, inter Deum & homines intercedendo. Mūdos est in medio, malos in suis vitijs implicando. Peccator est in medio, peruersas societates sectādo. Infernus est in medio ceterum tenendo, & inenafibiler impios includendo. Sic igitur dicam, quod in scriptura reperitur

De medio iuris & aequitatis pot dici illud Psal. Perabulabā in innocētia cordis mei in medio Cleri & ecclesiasticę cōformitatis, domus meae de Mundi & terrenę prosperitatis, medio concordiæ & vnitatis Inferni & aeternę calamitatis, pot dici illud

Deus. Ego sequester & medius fui inter Dñm & vos. De medio virtutis & bonitatis pot dici illud Eze. 27. Sanctificatiōnem ponam in medio, quasi dicat. Sanctificatiō. i. virtus tenet locum & statum medium. De medio cordis & voluntatis pot dici illud Hier. 23. Contritū de cor meum in medio mei. De medio Dei & suae auctoritatis, quo. i. Deus dñi tenere medium, & hoc quia altior, quā potētior, quia in infinitū ab omni parte diffusio, cum ipse sit sphaera cuius centrū vbiq; est, circumferentia autē nūquā terminat, de ipso in quā pot dici illud Apoc. 5. Ecce in medio throni, & apud aīalium & 24. seniorum agnum statem & c. Et illud Apoc. 14. Vidi Angelum volante per medium celi, habentem Euangelium aeternū. Ps. Deus stetit in synagoga deorū, in medio autem Deus diiudicat. De medio Paradisi & summę felicitatis, qd. i. medium potest dici, eo qd ista sit iusta meditatio & distributio premiorum, & eo etiā, quā est in celo, qd est rotundum & per consequens medium rōnis est in qualibet eius parte, pot dici illud Eze. 11. Ascēdit gloria Dñi de medio ciuitatis, ita qd beati p̄t dicere illud Ps. Suscepimus Deus misericordiam tuā in medio templi tui. De medio cleri in medio Ecclesię aperiet os eius. De medio mūdi seu terrenę dignitatis vel prosperitatis pot dici illud Hier. 40. Recedite de medio Babylonis. i. mundi. De medio peccati & malę societatis potest dici illud, qd de peccatorib. dñi in Ps. Nequitie in tabernaculis eorū in medio eorum. De medio autē inferni & aeternę calamitatis pot dici illud, qd de p̄tō rib. dñi Eze. 21. Sāguis tuus in medio terrę & 30. Dissipabuntur in medio terrarū. Mediū. n. est locus obscurior, profundior, & ad euadendum difficilior, sic infernus. Idēd in Ps. dñi mediū vmbra mortis. Vñ dñatis pot dici illud Eze. 22. Sicut conflatur argētum in medio fornacis, sic eritis in medio eius. De oib. istis medijs lōgū esset dicere. Dicam tñ aliqua de quibusdā.

Primò ergo dicā, qd ē quoddā mediū iustitię & aequitatis. Et istud est illud mediū tpantiz, iustitię & veritatis, in quo debet consistere Principes iudices & plati. De quo Prou. 8. In vitijs iustitię habito in medio semitarū iudicij. Sol qui est Rex planetarū, situs est in medio eorundē. Ad denotandū, qd illi qd sūt Reges & iudices aliorum, debent in medio aliorū dñi

oēs aequaliter ceteris parib. se habere, nec magis ad vnum, quā ad aliū appropinquare per acceptionem personarum, sed in promotionibus & punitiōib. inter omnes equaliter mediare sūm exigentiam meritorū. Exemplo Christi, qui semper legi in medio stetit, & aequitatis medium tenuisse. Medium. n. reuere beati. Vnde Io. 20. Stetit Iesus in medio discipulorum suorum. & Lu. 22. Ego autē in medio vestri sum. Debent ergo tales esse in medio per iustitiam & aequitatem. Et debent esse medijs inter Deū & populū, per excellentiam & dignitatē. Deu. 5. Ego sequester & medius sum inter vos & Dñm. Cornua. n. vnguis, & charitilagine, & capilli tenēt naturā mediā inter ossa & carnem. Stripes ē in arbore medius est inter radicem & ramos. Schomachus est medius inter os & membra. Stripes. n. a radice haurit, & ad ramos mittit. A radice. n. arbor sustinetur, & rami per eā supportantur. Schomach⁹ ē cibos, quos ab ore recipit, sibi ipsi nō retinet, sed sicut bonus mediator ad membra nutriēda trāsmittit. Sic p̄culdubio bonus prælati, & medius, & mediator debet esse inter Deum & populum, quia. s. a Deo sicut a radice dēt p̄ deuotionem haurire cibum & deuotionē gr̄g & sapiētia, vnde possit ramos & subditos spiritualiter enutrire. Naturam etiā debet hñe mediā inter carnē, & ossa. i. inter homines & Angelos, quia. s. nec de toto debet esse caro id est carnalis, nec ex toto pot esse os. i. spiritualis, quia vide licet non pot hñe offeām vel Angelicā firmitatem, nec ex toto debet continere carneam vel pestificam vilitatē. Mediā igitur vitam debet tenere, & medius inter Deum & homines dēt apparere, & sicut mediator Dei & hominū, causam subditorum apud Deum debet cū diligentia procurare, ita quod de eo possit dici illud Io. 1. Medius autem vestri stetit, quē vos nescitis. De tali ergo medio, qd pertinet ad iudices & prælatos, possumus exponere illud prælegatum. Ego autem in medio vestri sum. Luc. 22. Vbi aduerte, qd locus medius habet ex sui conditione

Nobilitatem, Nobilitatem dico, quia locus D. Communiatem, medius habet circumiacentibus præminere: Communiatē ē, quia locus medius solet ad circumferentiā equaliter se habere: Stabilitatem in super, quia locus medius solet (vt cōiter) tutior immobilior permanere. Sic proculdubio locus, gradus & status talium, videlicet prælatorum, iudicum & magnatum, debet esse nobilior in dignitate, idēd dicitur (Ego) quod est primæ personæ. Cōior in charitate, idēd dñi (In medio vestri) Stabiliior in firmitate, idēd dñi (Sum) Ista. n. tria prinē ad bonū iudicē vel prælatū, videlicet, qd habeat honoris sublimitatē (Ego inquit) Amoris cōitatem (In medio inquit vestri.) Vigoris stabilitatē (Sum inquit) Dico, qd tale mediū dat honorē & plariōē (Ego inquit) In figura. n. rotūda locus medius p̄minet alijs. In celo etiam stella, qd est in medio poli arctici, est altior oib. alijs stellis. Quia pro certo in celo Ecclesię militantis, illi, qui habent in medio iustitię p̄fidere. s. iudices & prælati, debent esse superiores alijs in honorib. & in dignitatib. altiores. Eccl. 10. In medio fratrum rector illorum in honore. Decet enim iudicem vel prælatum maiestatem ampliorem hñe, & se in oib. oñdere suis subditis altiorē. (Quod ostenditur, cum dñi) Ego, qd est primitiuæ speciei, numeri, singularis, oīs generis, & primæ p̄sonæ, quia pro certo tales debent esse primę personæ in excellentia & honore. Oīs generis, prae amicitia & amore, quia scilicet non debet hñe genus proprium. Oēs. n. debet aequaliter attingere quantum ad remedium tenendum. Exemplo Christi qui dicit Mat. 12. Quæ est mater mea, & fratres mei? qd. nullus in speciali. Et sequitur. Omnis, qui fecerit voluntatem patris mei qui in caelis est, ille frater meus & mater, & soror est, quia. s. quantum ad iustitiam prælati nō debet cognoscere personam, sed esse omnis generis, vt equaliter sit ei cura de oib. sicut dñi Sap. 7. Singularis numeri etiā debet esse, quia pro certo ad iudicē vel prælatū bene pertinet, qd se exhibeat in plurib. solitariū & singularem, & non nimis communem familiarem, quia. s. nimia familiaritas parit contemptum, sicut dicit Innocentius, vt sic ipse talis dicat illud Ps. Singulariter sum ego, donec transeam. Et sic fit iudex, vel prælati habeat ista tria, videlicet, qd ipse sit primæ personæ, honorē suū & suam dignitatē primariam auctenticē regendo, si sit etiam oīs generis, ad omnes se aequaliter

per habendo. si fit in super singularis numeri, nullam familiaritatem indebitam cum subditis contrahendo, dico, quod ipse poterit medium iustitiae tenere, & nunquam ab ipso medio deviare. Ego inquit. Ut possit dicere illud Zac. 2. Ego ero in gloria in medio eius. Patet ergo, quod medium requirit iustitiae honoris & praelationis. Deinde dico, quod tale medium exigit amoris & cōtionis (In medio inquit vestri) Sicuc. n. res, quod est in medio, equa liter distat ab extremis, nec magis appropinquat ad unum extremum, quam ad aliud, sic verè bonus p̄latus vel iudex, qui in medio iustitiae vult manere, nunquam debet per affectionem vel personarum acceptionem ad unum magis, quam ad alium appropinquare, sed oib. equaliter bonum regimen impendere, & oēs generaliter adiuvare (In medio inquit vestri) Agge. 2. Spūs meus in medio vestri. Firmamentum. n. fuit factum in medio aquarum. Lignum vitæ fuit positum in medio Paradisi. Filij Israel transferunt per medium sicci maris. Et sacerdotes, qui portabāt arcam in medio Iordanis persisterunt, sicut dicitur Gen. 1. & 2. Exo. 14. & Iosue 7. Ad denotandum, quod iudices, & p̄lati, qui debent esse firmamentum per constantiam, lignum vitæ per clementiam, filij Israel. Deū vidētes per conscientiam, sacerdotes. i. sacra docentes per eloquentiam, rales (dico) debent esse mediū iustitiæ, sine acceptione personarum per mediū trāsire. Lu. 4. Iesus autē trāsire per mediū illorū ibat, ut sic dicat quilibet talis illud Ps. Per ambulabā in innocētia cordis mei in medio domus meæ. In medio ergo vestri. Leu. 26. Ponā tabernaculum meum in medio vestri. Compara si vis p̄latum tabernaculo, in quo arca, tabulæ, Cherubin, Virga, manna, altare mēsa, candelabrum, & propitiatorium, sicut dicitur Exo. 27. & deinceps. Quia. s. p̄latus debet habere arcam secretæ habitacionis, tabulas legis diuinæ & ordinationis, Cherubin altræ cōtēplationis, Virgā correctionis, manā cōpassionis, altare orationis, mensam refectōnis candelabrum discretionis, propitiatorium veniæ & piæ miserationis. Et proculdubio ipse p̄prie erit in medio vestri. 1. The. 2. facti sumus sicut paruuli in medio vestri. Medium ergo iustitiæ exigit amoris & cōtionem. Deniq; dico, quod medium iustitiæ requirit vigorē & durationem quod ostenditur, cum dicitur Sum. Res. n. in medio magis est tuta & firma, magis durabilis & longeva quā illa, quod habitat in extremis. Et iō plus, qui est situs in medio celi, est itella immobilis. Terra ē, quæ est in medio elementorū, est naturaliter stabilis & immota. Ad denotandum, quod illi, qui in medio æquitatis & iustitiæ sunt locati, debent esse immobiliter & durabiliter in virtute & cōstantia radicati. Decet enim iudicem vel p̄latum esse virum solidum & cōstantem, nō mobilem, variabilem atq; leuem. Sum inquit, ut sic possit dicere illud Mat. 8. Ibi sum in medio eorum. De Christo. n. dicitur, quod ipse stetit in medio discipulorum, & Io. 20. & Luc. 6. dicitur est infirmo. Surge & sta in medio. Ad denotandum, quod illi, qui medium locum iustitiæ in Ecclesia tenent, stantes & stabiles esse debent. Et sic igitur patet quomodo tales iudices & p̄lati, qui medium potestatis iudiciariæ tenent in mundo, debent habere Perfectam stabilitatem, Et ipsi ita poterunt figurari in Communem æqualitatem, illa arbore Dan. 3. Ecce inquit Excellam auctoritatem. arbor in medio terræ, altitudo eius nimia, & magna arbor & fortis, & proceritas eius cōtingens ad cœlum, folia eius pulcherrima, fructus eius nimius, & esca vniuersorum in ea. Longum esset exponere eā, vide eam in sermone præcedentis ramos de arborib. Vel si vis, pone figuram Apoc. 2. qualis describitur esse ille, qui ambulabat in medio candelabrorum aureorum. Iudex, vel p̄latus, qui inter candelabra. inter viros lucidos sedet in medio p̄laturæ. Proculdubio dicitur ibi, quod ipse habebat capillos candidos, oculos lucentes, pedes ardentes, gladiū in ore, & sepe stellas in manu tenebat. Quia pro certo tales debent hēre capillos candidos p̄ innocentiam, oculos lucētes p̄ sapientiam, pedes. i. affectus ardentes per amicitiam, gladiū in ore p̄ correctionē & duritiā: Septē stellas. i. vniuersorū bonorū in manu tenere p̄ efficaciam. Tales ergo debent esse illi, qui tenent mediū aliorum. Quod tū hodie est cōtra multos, quia proculdubio in medio iudiciariæ p̄tatis nō sedet hodie tales viri p̄fecti, sed viri penitus imperfecti. Quod figuratū est Apoc. 5. vbi ipse vidit in medio throni & in medio seniorū agnū stāte. Quia p̄ certo multi hodie sunt in medio throni, qui nō sunt p̄prie nisi agni &c. Patet ergo, quod est quoddā mediū iustitiæ

æquitatis. Sed dō principaliter dico, quod est quoddā mediū cōcordissimæ vnitatis. Et illud est mediū, quod tenet viri charitativi, qui sp̄ volunt esse per concordiam & amorē in medio aliorum. Medium. n. participat cum extremis, & mediante medio extrema inuicem copulantur. Sic proculdubio viri charitativi, viros extremos contrarios & diuersos solent suis mediacionib. p̄ charitatis vinculum copulare, & in medio aliorū per amorem, & concordiam habitare. Et sic dico, quod quilibet debet esse in medio cordis alterius p̄ mutuā charitatē & dilectionem. vnde Eze. 1. Erat rota in medio rotæ. Et in medio etiam aliorum per communem concordiam & vniōnem, sicut de Hierusalem quæ interpretatur pacifica, Eze. 5. dicitur. Ista est Hierusalem, in medio gentium posui eam. & Luc. 22. Circumfeditur illis erat Petrus in medio. Et nota, quod debent esse in medio aliorum, ut dent Merentibus consolationem, Dico ergo, quod boni sunt in medio aliorū ad cōsolationē merentium, & sic loquitur Eze. 3. Ipsi erant in medio capitiuorum iuxta flumē Chobar. Eze. 1. Itē ad reconciliacionem discordium. vnde de Christo dicitur Io. 20. quod ipse stetit in medio discipulorum, & dixit. Pax vobis. Item ad eruditionem errantium. Vnde ad viros sapientes & lucidos qui alios possunt erudire, potest ferri illud Eze. 1. In medio aialium splendor ignis. Item ad recreationem egenitium. Eze. 19. In medio leuiculorū enutritiui carulos suos. Itē ad roboracionem timentium. Ps. Si ambulauero in medio vmbra mortis, nō timebo mala, quoniam tu mecū es. Item ad excitationem laudantium. Ps. In medio Ecclesie laudabo te. Et alibi. Super ea volucres cœli habitabunt, in medio petrarum dabunt voces. Istud est ergo medium concordissimæ vnitatis, Sed contra nota, quod mali habitabant in medio aliorum, Ad Exequendum crudelitatem, De medio super crudelitatis dicit Mat. 10. Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporū. De medio verò carnalitatē dicitur in Ps. In medio iuuenularum tympanistrarum. De medio verò iniquitatis dicitur in Ps. Nequitia in habitaculis eorū. Et alibi. Labor in medio eius & iniustitia. Est igitur quoddam medium concordissimæ vnitatis. Tertio principaliter dico, quod est medium intrinsecum voluntatis. Et sic per medium potest intelligi cor humanum, quod latet interius in medio carnis nostræ. Istud. n. est medium in quo consistit virtus. Sicut ergo aranea primo facit, & reparat medium telæ suæ, postea verò laborat extrema reparare, reficere, & reformare, sic verè hō debet vacare ad reparacionē & cōpositionem mediij sui. i. conscientie seu cordis, & compositio per gratias & virtutes spirituales reformationem. 3. Re. 8. Sanctificauit rex medium atrij. Et deinde poterit vacare ad exteriora edificanda. i. ad corporalia & tpalia gubernanda, iuxta illud. Primum querite Regnum Dei. Mat. 6. Qui. n. vult facere circulum seu spherā, necesse est primo & ante oia, quod in medio figat circinum, & quod a medio incipiat opus suū, & quod deinde circumquaq; protrahat lineā sive spheram. Sic verè, qui circulum & spheram perfectionis vult in seipso cōponere, debet ante oia circa mediū cordis sui intēdere & vacare, & sic alia melius poterit ordinare. Vñ nota, quod istud medium est mundē seruandū, & vitij diligētissimè custodiendum. Sicut. n. si hostes intrant vsq; ad medium ciuitatis, facilius capiunt rotum residuum, sic si vitia intrant ad cor per consensum, facilius destrunt residuum p̄ effectū. Bene ergo consultur Deut. 13. Auferas malū de medio tui. & Gen. 53. Abijcite deos alienos de medio vestri. Nota ergo quoddam istud medium est custodiendum, Firmitatis propugnaculum, Est (dico) propugnaculum firmi tatis. Istud est. n. castrium, quod nunquam per violentiam potest capi. Vnde Gen. 1. Fecit firmamentum in medio. Item est tabernaculum sanctitatis, quia. s. omnis virtutis & sanctitudinis habet in corde principaliter sedem suā. Eze. 3. 7. Dabo sanctificationē meā in medio ipsorum. Ibi. n. feruet dilectio. Ps. Factum est cor meum tanquam cera liquefescens in medio ventris mei. Item

Item ibi dolet cōtrictio. Hier. 23. Contritū est cor meum in medio mei. Ibi in super supplicat oratio. Esa. 18. Erat altare Dñi in medio terræ. Ibi nihilominus humiliat se subiectio, Micheg 6. Humiliari tua in medio tui. Itē dico, quod istud medium est habitaculū deitatis, quia. s. Deus habitat sp̄ualiter in anima & in corde. Vnde Deu. 7. & Soph. 3. Dominus Deus in anima & in corde. Vnde Magni i medio tui sanctus Israel. Et sic igitur patet, quod est medium intimissimæ voluntatis est medium virtutis, quia viri religiosi semper solent tenere medium, hoc est, non diminutionem aut superfluitatem. Non. n. sunt diminuti nec superflui, sed tantū viciū ne, qui nō peribat diuitias, nec paupertate, sed tantū viciū necessaria. Prou. 30. virtus. n. consistit in medio, sicut patet deliberalitate, quod media ē. Prodigalitas verò & auaritia extrema vicia sunt, quorum. s. vnum superfluum cōtinet, & aliud diminutum. Sancti ergo mediū tenuerūt, quia mediū tenuere beati. Ab extremis autem recesserūt. i. a vitijs, quia sicut dicit Prou. 14. Extrema gaudij luctus occupat. Et idē dicit Mat. 18. Quod aduocans Iesus paruulum, statuit eum in medio &c. Vbi nota, quod ad hoc, quod homo sit in medio virtutis, necesse est, quod Dei bonitas auxilietur. (Aduocans inquit Iesus) Quod mentis vanitas humilietur. (Paruulū inquit) Quod cordis firmitas radiceetur. (Statuit inquit eum. &c.) Ad istū propositū potest adducere oēs auctoritates, quæ sunt supra de medio iustitiæ, & de medio societatis. Et si vis, potes notare hic, quod Christus inuenitur semper fuisse in medio, videlicet iacens in medio animalium. Abac. 2. Pendens in medio latronum Io. 19. Sedens in medio iudicum, & doctorum. Lu. 2. Stans in medio discipulorum. Io. 20. In quibus verbis proculdubio medium quatuor virtutum cardinalium denotatur. Quia verè iste iacuit in medio animalium p̄ prudentiam, Extrema. n. prudentiæ, quæ sunt calliditas & fatuitas per bouem & asinum designantur. Bos. n. qui semper ruminat, & habet cornua, signat illos, qui in caliditate suæ prudentiæ gloriantur. Item iste pependit in medio latronum, & temperantiā, quæ carnem cum vitijs crucifigit. Duo. n. latrones sunt duo extrema. s. cura carnis in desiderijs, qui est snister & blasphemus: Carnis nimia mortificatio, dexter, cui facilius indulgetur. De isto medio dicit Bern. Oportet carnem restringere, non extinguere: deprimere, nō opprimere seruiat, ne se uiat: acillerit, ne denominetur. Iste sedit in medio doctorū per iustitiā, ad quam. s. p̄tinet i medio sedere, & cuius extrema sunt remissio & crudelitas. Itē stetit in medio discipulorū fortitudinem & cōstantiam, cuius. s. extrema sunt pusillanimitas, quam habuit Ioannes, qui mundum fugit. Et meritas, quā habuit Petrus, qui gladio fuerit, & radē habuit In omnibus igitur debemus exemplo Christi mediū tenere & ad extra vitiolorum nullatenus applicare, cuiuslibet nostrū dicatur illud Luc. 6. Surge, & sta in medio. Quarto & vltimō dico, quod inuenitur medium mundanæ ciuitatis vel prosperitatis, quia. s. quod per medium potest intelligi mundus vel prosperitas ipsa mundana. Ut communiter. n. locus medius ciuitatis est locus magis populosus, magis clamorosus magis lutosus etiam communis, & amplius operosus. Sic verè status mundanus, & potissimè status malorum, est populosior & opulentior, frequentior communior. Sicut. n. omnia graua naturaliter petunt medium. (s. centrum, quod est in medio terræ) sic omnes peccatores petunt, & desiderant istum mundum. Et notemus, quod istud medium est

dicere, quod in bono significato medulla denotat Pinguedinem gratiæ & deuotionis, Dulcedinem gloriæ & fructuionis, Mulcedinem modestiæ & benignæ conditionis, Teneritudinem clementiæ, & pietatis & compassionis. De medulla. n. gratiæ & deuotionis dicit Gen. 45. Dabo vobis oīs bona, ut comedatis medullam terræ. De medulla gloriæ & fructuionis dicit Deut. 32. Quod Deus constituit filios Israel super exceliam terram, ut comederent fructus agrorum, & sugerent mel de petra. Sequitur. Et hircos cum medulla tritici, & sanguinem vultu biberent meracissimū. De medulla autem benignitatis & piæ cōditionis dicit Nu. 18. Oīm medullā olei & vini, & frumenti, & quicquid offerunt Dño, dedi tibi, De medulla autem clementiæ, & pietatis, & compassionis dicit lud Ps. Holocausta medullata offeram tibi cū incenso arietū, offeram tibi boues cum hircis. In malo verò significato Denotat } Pinguedinem carnalitatatis, Dulcedinem prosperitatis, medulla } Mulcedinem verbositatis, Teneritudinem debilitatis & imbecillitatis. De pinguedine carnalitatatis dicit Iob 21. Quod viscera ipsius. s. carnalis hominis, plena sunt adipe, & medullis ossa illius irrigantur. De pinguedine prosperitatis dicit Ezech. 17. Quod Aquila grādis venit ad libanum, tollit medulla cedri &c. Expone sicut alibi. De medulla adulatoriæ verbositatis, seu loquacitatis, seu etiam delicatæ fragilitatis potest dici illud Esa. 35. Faciet inquit conuiuū pinguiū medullatorum vindemię de fœcæ. Tales enim semper volunt esse in conuiujs & in delicijs pinguiū & vinorum. Vide alia vbi pinguedo, vel adeps. Nota, quod cum de melle supra in pluribus locis & capitulis plurima iam sint dicta, modicum intēdo dicere quo ad præsens. Quāuis. n. multa possint inueniri exempla de melle, pauca tamen auctoritates inueniuntur. Et iō hoc solum nota, quod cum mel sit res dulcissima, hinc est, quod significare videtur illa, quæ ad dulcedinem pertinere noscitur, quia propter vide supra de dulcedine. Nota igitur, quod mel accipitur in bono & in malo. In bono enim designat Gratię suauitatem, Signat (dico) gratiæ suauitatem. Vnde de mella gratiæ dicit Mat. 3. Quod beati Ioannis esca erat locusta & mel siluestre. Item signat gloriæ felicitatem. Vnde Paradisus est illa terra fluēs lacte & melle, de qua tūta fit mentio in scriptura, de qua Deut. 8. 2. Constituit eū super exceliam terrā. vt sugeret mel de petra &c. Vide supra de excelso. Item signat sapientiæ subtilitatem. vñ istud est mel, de quo Hausto illuminari sunt oculi Ionathæ. 1. Reg. 12. Vñ Can. 5. Comedi fauam cum melle meo &c. vide eā supra de comedere. Et vide vbi & supra de bibere. Item signat clementiæ benignitatem, de quo Eze. 27. Balsamum & mel & oleum propofuerunt in mercatu suo. Item signat eloquentiæ gratiositatem. vnde Cant. 3. Fauus distillans labia tua, mel lac sub lingua tua. vide eam supra de lacte, & in Ps. Quam dulcia faucibus meis eloquie tua super mel ori meo. longum esset ista prosequi, sed omitto gratia breuitatis, quia in tabula inuenies exempla infinita de apibus & de melle. Sed adhuc dico, quod mel quandoque accipitur in malo, & sic mel significat Iniquitatem carnalitatatis, Significat (dico) carnalitatatis iniquitatem. vnde de Prou. 25. Qui mel comedit multum, nō est ei bonū. Item significat fallacitatis adulationem. vt Iudic. 15. vbi dicitur, quod Sāfon inuenit in ore leonis fauū mellis, quia. s. multi sunt qui quamuis sint crudelis & leoninæ conditionis, portant tū in ore mel fallacis blandiæ & adulationis. Similes apibus, quæ vna cum aculeo portat mel. Et istud est illud mel, quod Domine prohibet poni in sacrificio. Leu. 2. Nec quicquam inquit mellis aut fermenti adolebis i sacrificio Dñi. Quia De in sacrificio nec acceptat mel adulationis, nec fermentum malitiæ aut detractionis. Itē significat prosperitatis delectationem. Et istud est mel in statu maculatiū, & inquinatum de quo. 1. Reg. 14. dicitur quod vulgus venit ad saltum vbi erat mel super faciem agri, & dicit ibi, quod quia Ionathas de illo melle comedit. in dulcedine prosperitatis mundanę, i periculo

Locus } Horroris, Laboris, Ardoris, Cruoris, Fœtoris, Locus (dico) horroris. Eze. 8. Abominations rugi medio tui erit. Locus ē laboris Ps. Labor in medio eius & iniustitia. Itē locus ardoris. Laua

Medulla. Cum medulla sit tenera & mollis substantia in medio ossium sita, & ad temperamentum suū siccitatis ordinata, dulcis sapida & delicata, possumus

culo mortis fuit. Quia verè illi, qui de melle. i. de dulcedine mundanæ prosperitatis comedunt morti æternæ periculo sè exponunt. Et hæc de melle sufficiunt. vide in tabula.

A Melius. Melior. Nota, q. res quæto sunt meliores, tanto sunt acceptiores & eligibiles. Et id quæto hō se fecerit in moribus meliorem tanto se reddit ad Deum acceptiorem. Sicut. n. videmus q. in oī genere aut specie semper est dare q. aliqua sunt alijs meliora, sicut apparet inter stellas, qui sūt in Apollonio. 1. Cor. 16. Stella differt à stella in claritate, sicut etiam patet in aialib. in arboribus, herbis & lapidibus, vbi semper inveniuntur aliqua alijs in suo genere meliora, quia sicut dicit Eccl. 3.6. Bono melius inuenitur, sic proculdubio dico, q. in moralibus est dare homines alijs meliores, & in sufficientijs clariore. Et idè breuiter notare possumus, q. tria genera hominum debent esse ceteris meliora, videlicet Prælati respectu subditorum, Clerici respectu laicorum, Antiqui respectu iuniorum. Primò ergo dico, q. meliores debent esse illi, qui sunt superiores in platione. In natura. n. videmus, q. illa, q. sunt superiora, sed inferioribus meliora. Stellæ. n. corpora cælestia multò sunt perfectiora & melioris conditionis, q. ita inferiora, q. sunt corruptibilia, atq; vana. Secundò Isaac in dietis, herbæ etiam & fructus, quæ crescunt in montibus multo sunt meliores, quàm illæ, quæ crescunt in valibus & paludibus. Cinamomum etiã, quod crescit in superiori parte arboris, valde est laudabilis & melius, sicut dicit Plinius, q. illud qd crescit in parte inferiori. In quibus quidem instrumur, q. illi, q. sunt in monte, & in cælo, & in superiori parte Ecclesiæ, videlicet in officio prælatuæ constituti & locati, debent esse meliores in sciētijs, & moribus, q. illi, q. in statu subiectionis inferiori sunt detenti. Teste. n. Hugone & Vegetio tunc bene re publica regitur q. non pot esse maior, nisi q. melior. Quod bene ponit. 1. Reg. 9. vbi de Saul promouendo ad Regnum. dicit, q. de cunctis filijs Israel non erat melior illo. Et idè dicit. 4. Reg. 10. Eligite meliorem de filijs Dñi vestri, & ponite eum super solium patris sui. Istud tamen proculdubio hodie in pluribus in contrarium est mutatum, quia. sicut superiores hodie non sunt meliores, imò multoties sunt peiores. Quia sicut dicit Osæ 8. Multi mali regnauerunt, sed non ex me Principes extiterunt, sed non per spiritum meli. Non sic ergo, sed sint meliores viri in platione superiores.

B Scdò dico, q. meliores debent esse viri perfectiores ex pfectione, & isti sunt clerici, & religiosi, q. videlicet ex pfectione status sui hnt esse laici secularibus meliores. Res. n. tãto est melior, quanto summo bono est pximior. Res est tanto sunt in genere suo meliores, quanto sunt suo principio proprios. Et q. viri Ecclesiastici & religiosi sunt summo bono. f. Deo, qui est oium rerum principium & origo ppinqui, & ad sibi appropinquandũ & assistendum spūaliter deputati, dico, q. debent esse ceteris meliores, & bonitate & efficacia pleniores, ita q. de quolibet tali pot dici illud Hebr. 8. Nūc aut melius fortius est ministeriũ, quãto melioris testamenti est mediator. Circa q. nota, q. viri perfecti & ecclesiastici vel est q. cūq; virtuosus sunt meliores, quod. f. facit Pondus timoris, Dico ergo, q. boni sunt meliores ratione diuini timoris. Eccl. 16. Melior est vnus timēs Deũ q. decē filij impij. & Prover. 16. Melius est parũ eum timore Dei. Itē ratione fraterni amoris, Prover. 27. Melior est vicinus iuxta q. frater longè. & Eccl. 4. Melius est ergo duos esse simul. Item ratione interni mōris, quia sicut dicit Eccl. 7. Melius est ire ad domum luctus quam ad domum conuiuij. Garti ofillum enim quod pressum lachrymæ, valet melius. Vide supra de lachryma vel de fletu. Itē sunt meliores. rōne humilitatis Balsamus. n. descendens ad fundum melius valet, quia sicut dicit Prou. 16. Melius est humiliari cum mitibus, q. diuidere spolia cum superbis. Itē ad ratione aduersitatis, quia herbæ cōculcata melius proficit. Vtō. n. tempestate, & pluuia solēt herbæ gaudere. vnde Prou. 16. Melior est patiens viro forti. Item rōne tenuitatis seu paupertatis. Cinamomũ. n. melius est, q. habet tenuem corticem, sic qui habet tenuē sine pau-

perem substantiam. vnde Prou. 16. Melior est pauper iustus, quàm vir mendax. Itē ratione iocunditatis. Eccl. 3. Cognoui nihil melius esse homini q. letari. Sic ergo patet, q. meliores sunt & debent esse, illi, qui sunt perfectiores ex pfectione. Tertiò dico, q. meliores debent esse viri perfectiores seu prudentiores ex conditione, sicut sunt senes respectu iuniorum. Secundum. n. Plinius quamuis arbor thuris q. est iuuenis thura pferat cãdidiore, arbor tñ antiqua thurã pferat efficaciora, & meliora. Vinũ et, & potissimè balardicũ vinũ, q. dicitur vipelēle, quãto antiquus, tãto melius purius, & efficacius. Vinũ et illud, q. p. triennũ vel quadriennũ custo ditur, ita purificatur, q. sparsum in ignem solet ad modum olei flammare. Sic proculdubio charissimi, illi, qui sunt antiquiores in etate, hnt esse meliores in efficacia & virtute. Quanto. n. plus viuunt, tanto maiorem puritatem contrahit ita q. more olei per charitatis incendium inardescit. vñ Lucæ 5. dicit, q. mem. bibes vinũ vetus statim vult nouũ. dicit. n. vetus melius est. Itã tñ regula fallit hodie i multis, q. multos videmus iuniores, qui sunt senioribus meliores, q. imò multos videmus q. sunt boni in iuuentute, tñ efficiunt mali in senectute. Myrtus. n. habet fructus medicinales, sed tãto sunt meliores, quãto recetiores. Sic verè sepe accidit, q. homines sūt meliores, q. sunt iuuenes, & recetes, q. q. efficiuntur i etate & tpe magis senes. Iō plãgēdo dicebat Ber. i meditationibus. Cur inquit tanto desiderio appetimus vitam istam, in qua quanto plus viuimus, tanto magis peccamus? Non sic ergo, sed sint meliores & pfectiores plati respectu subditorũ, clerici respectu laicorũ, antiq. respectu iuniorũ.

Melchisedech. Nota, q. Melchisedech, qui ad litterã fuit Rex Salem, quæ postea fuit dida Hierusalem, inter prælatuæ Rex iustus, aut Rex pacificus, seu Rex pacis, aut Rex iustitiæ. Fuit aut Rex & sacerdos sicut ponit Gen. 14. Et sicut dicit ibidem, iste panem & vinum Deo obtulit, & Abraham decimas dedit. Itē ergo sicut Apollũ Hebr. 7. Chrm, qui figurauit, qui iustus & pacificus, semper fuit, & qui Rex, & sacerdos et dicitur fuit, qui mundũ regendo, & de Regali progenie descendendo, & panẽ & vinũ in sacro altaris offerendo, sed; pro nobis immolando, Regis & sacerdotis officio fuit functus. P. T. U. sacerdos in æternũ sicut ordinẽ Melchisedech. Vel si vis, per istum intelligitur quilibet vir pfectus, q. f. se & alios dignescit regere, & pro se & alijs pces & sacrificia bonorum operum immolare, & pacis & iustitiæ cultor esse, decimas offerre, & se et ad cunctis superfluitatibus decimare. Heb. 7. Erat autem hic Melchisedech Rex Salem, sacerdos Dei summi. 2. Petr. 2. Vos estis genus electum, regale sacerdotium, & gentes sancta

Melodia. Vide ubi cantare, & vbi sonus, & vox

Membra. Nota, q. cum mēbra sint partes corporis constituti, hinc est, q. p. membra possunt intelligi partes quæ constitunt aliquod vniuersum. Cum igitur plura sint corpora spiritalia, videlicet

Corpus { Beatorum, hinc est, q. plura possumus inuenire Perfectorũ, mēbra, videlicet superiora, & ista sunt Reproborũ, Angeli & beati, q. sunt mēbra Eccl. Meritorum, triũ phãtis. 1. Cor. 12. Posuit Chrs mēbra vnũ quodq; eorũ in suo corpore sicut voluit. Item inferiora, & isti sunt hoies pfecti, q. sunt mēbra. Eccl. militantis de qb. 1. Cor. 12. Corpus nõ est vnũ mēbrũ. Itē exteriora & ista sunt reprobi & dñati, q. sunt mēbra diaboli, de qb. 2. Cor. 6. Tollēs ergo mēbra Chri, faciam mēbra meretricis. Item membra interiora, & ista sunt aĩe potentia, gratiæ & virtutes. Homo enim interior habet membra sua, videlicet Caput intentionis, Vnde de talibus mēbris potest dici illud. 1. Cor. 6. Membra nostra templum sunt Spiritus sancti. Cum igitur (sicut patet ex præmissis) per membra possint intelligi Christi fideles, notandum, q. sicut mēbra corpori vniunt, pariter cōnectunt, mutuo cōsequunt, officijs distinguunt, sic verè Christi fideles Christo cōiungunt p fidei & gratiæ

gratiæ vnitatē. Simul cōnectunt per veræ amicitia charitatem, sibi obsequuntur per mutua clementia bonitatem. à se distinguunt per fortunæ trãsuariæ qualitatē. Dico igit, q. ista membra Christi mystico corpori vniunt. Et ista vniõne facit fides & gratia. vnde 1. Cor. 12. Oĩa membra corporis cum sint multa, vnũ corpus sunt. Quod tñ est cõtra piores, qui membra sunt paralytica. Et contra hæreticos, & schismaticos, qui sunt membra abscissa. Item isti dicuntur membra, quia per charitatem inuicem cōnectuntur. vñ Rom. 12. Vnũ corpus multi sumus in Christo singuli aut alter alteri membra. Quod est contra discordes, inuidios & superbos, q. annulam habent inter se connexionē per charitatē, sed magis odium, inuidiã & contradictionē. Vnde Christus pot dicitur illud Rom. 7. Video aliam legē in membris meis repugnantem legi mentis meæ. Item per pietatem inuicē obsequuntur, quia sicut dicit 1. Cor. 12. Pro se inuicē sollicita sunt membra. Si quid est cū aliquid patit vnũ membrũ, cõpatiuntur oĩa membra. Et si gloriatur vnũ membrum, gloriatur oĩa membrum. Nullum. n. membrum est tã nobile, q. libere, inuēt quantumq; vile membrum. Sic nullus debet esse tam diues, nobilis, vt et sanctus, q. cõpatiatur, & cõdolet quin obsequatur, & subueniat quibuscunq; malis & pueris veltiam quantumcunq; miseris & egenis. Item per qualitatem inuicē distinguuntur, quia. sicut quolibet membrum distinctum habet officium, & quodlibet contentũ est officio sibi dato à natura ita q. nullũ ambit ad officiu alterius acquirẽdum, sicut patet, quia manus nunq. appetit videre nec ambulare, nec pes audire, & sic de alijs, sic verè viri perfecti distinguunt à Deo in diuersis officijs & gratiæ, & fortunæ, q. sicut dicit 1. Cor. 12. Vni datur sermo scientiæ, & alijs & c. Sequitur diuisionis gratiarum sunt, vnus aut spiritus, diuidēs sin gulis prout vult. Quorum et ad fortunã distincti sunt, quia vnus miles, alius clericus, alius diues, alius pauper. Quia sicut dicit Ro. 12. Oĩa membra nostri corporis eundẽ actum nõ habent. Et id nõ debet officium alterius obedire, sed gradus & ita proprio dẽt cõtentus esse, nec ad bonũ alterius anhela, nec eidẽ in aliquo inuidere. Quod est cõtra illos, q. cū sint vna sola psona, volunt tñ in Ecclesiã constitui plura membra, vel membra plurimorum occupare officia. Quia si sint decani, non sufficit eis nisi eriam sint Archidiaconi vel cantores. Si habent pbenã, in vna, non sufficit nisi habeant in alia, ita q. isti volit fieri plura mēbra, vel membroru plurimorum occupare officia. Ista debent aduertere ad verba Apollũ. 1. Cor. 12. Corpus nõ est vnũ membrum, sed multa. Et sequit Si totum corpus oculus, vbi auditus? Si totus auditus vbi odoratus? Nunc autem posuit Deus membra vnũ quodq; in corpore suo sicut voluit. Et ista de membris sufficiant. De membris verò corporalibus quomodo debent seruari, occupari & mortificari, vide alibi.

A Memoria. Memini. Memento. Memoria

ri. Nota, q. memoria est potentia aĩe per quã transacta & præterita recordamur. Accipitur. n. sãpissimè p consideratione & cogitatione rerum absentium, & occultarum & futurarum, sicut Eccl. 14. Memor esto, qm mors non tardabit. Accipit et memoria p fama, sicut Eccl. 45. Hi sunt viri mĩæ, quorum memoria in bñdictione est. Quocunq; modo accipiat, notare possumus, q. est memoria diuina & humana. Diuina memoria nunq. recipit obliuionem. Memoria erit in seculum testamētũ sui. Pl. 110. Humana autē memoria patit fãpe corruptionē. Sap. 4. Erunt gementes, & memoria eorum peribit. Notemus ergo, q. in scriptura inuenitur quædam Memoria { Petenda, Memoria petenda est memoria diuina Timēda, nã mĩæ, de qua i. Pl. Memeto nri Dñe Tenenda, in beneplacito populi tui, visita nos Viranda, salutarituo. Memoria timenda est memoria iustitiæ, de qua in Psa. Ne memineris iniquitatum nostrarum. Memoria tenenda est memoria humanã sapiētiæ, de qua in Psa. Memor fui Dei, & delectatus sum. Memoria vitanda & dimittenda est memoria fraternæ iniuriæ, de qua Le. 19 Non memoreris iniuriæ ciuium tuorum. De bona ergo memoria humana dicamus, q. viri iusti debēt habere memoria m præteritorum & etiam futurorum. Sicut. n. videmus, & Auicenna dicit, aliqua sunt aialia que sunt tenacis valde memoriæ, sicut est canis, equus, camelus (optimè. n.

recordantur vias per quas ierant, hoies qui eis benefecerat hospitia, in quibus morari consueuerant, quia et canes de longinquis partibus solent ad hospitia redire, & viam per quam transferunt memorari (sic verè charissimi, viri boni & perfecti debent hnt fortem, & tenacem memoriã, quia. f. recordari dẽnt de hospitiõ Paradisi qualiter inde per pẽtrã Adg ceciderunt, & exierunt. A poc. 2. Memor esto vnde exideris. Item memorari debent viam totius vitæ suæ qualiter eam transferunt, & in quibus errauerunt, & in quib. proiecerunt. Pl. Memor fui dierũ antiquorũ. & Hier. 2. Vide vias tuas i cõualle, scito qd feceris. Itē memorari dẽt illos à qb. bñficiã receperũt, & habuerũt. vñ dicit Sene. Hęc inter duos bñficij lex est. vt alter statim obliuiscat dati alter verò semper fit memor accepti. Et aduertamus, q. si volumus esse viri perfecti, tria sunt præcipuè memoranda de Deo tria de seipso, tria de alio. Primò quidem de Deo debemus memorari Potentiam Creatoris, Dico potentiam Clementiam Redemptoris, Creatoris, q. a. f. m. iustitiã correctoris. rabilia, quæ facit Deus in mundi continua gubernatione, quæ faciet etiam in futuro iudicio in mundi reuelatione, nunquam debent excidere à memoria cordis nostri. Pl. Memor ero ab initio mirabilium tuorum. & Eccle. 12. Memento Creatoris, tui & c. Item clementiam Redemptoris. Tormenta. n. quę pro nobis in cruce sustinuit, gratia & gloria quam in cruce obtinuit magnum precium, quod pro nobis exhibuit, semper debet à fidelibus memorari, & per cõpassionem & gratiarũ actionem iugi memoriæ commendari. Hebr. 2. Recogitate eum, qui talem in corpore suo sustinuit contradictionem. Filij. n. Pellicani videntes matrem suam pp sui viuificationē vulneratam & sanguine diminuatam, solent sibi dolere ipsius memorari, & ipsam nutrire, & cõsolari, & cõcomitari. Quia. f. nunquam debet homo obliuisci sanguinem, & vulnera matris suæ. f. Christi, quę pro nobis viuificandis in cruce noscitur sustulisse. Tho. 4. Honorẽ exhibebis matri tuæ. Memor. n. esse debes, quæ & quanta pericula propter te perpessa sit. Solus. n. aspectus sanguinis ad prælium animat Elephantes, Quia sola memoria sanguinis Christi ad præliandum cõtra dzmones, & vitia deuotos excitat, & fideles. Et idè Christus ad hoc inuitat Thre. 4. Recordare paupertatis meæ. & c. & homo debet sibi dicere illud Pl. Memor fui tui super statum meum, in matutinũ meditabor in te, q. a. f. iustitiã meam, & illud Properea memor ero tui de terra Iordanis, & Hermonij à monte modico. Item memoremur iustitiã correctoris, quia. f. semper debemus habere in memoria quanta est diuinã iustitiæ seueritas, quanta est suorum iudiciorum obscuritas, quanta erit etiam tuæ futuræ sententiæ auctoritas. Pl. Memorabor iustitiæ tuæ solus. De aquila enim legimus, quod aues aliã die, qua viderint vel audierint aquilam roboantem ipsius p coram diem taliter recordantur, q. p. timore eius ad prædã volare non audere dicuntur. Quia verè charissimi, si memoriã aquilæ q. est auis seuerissima. i. memoriã iustitiæ & seueritatis diuinæ in corde habuerimus nõ quam ad mala opera volabimus. Idè consulitur Nea 4. Domini Dei magni & terribilis memento te. Et sic patet, quod quantum ad Deum tria sunt memoranda, videlicet eius Potentia creatiua, Clementia redemptiua, tũ ad nos, q. sunt tria Iustitiã correctiua. alia memoranda videlicet principiu, medium, & finis, hoc est dictũ, carnis vilitas & conditio, quod. f. principium vitæ: vitæ prauitas & infectio, quod. f. est medium: mortis grauitas & afflictio, quod est finis. Memoremur igitur nostram vilitatem & conditionem, quia scilicet homo debet habere in memoria. Quam viliter generatus, quam difficiliter nutritus, quam fragiliter constitutus. Pl. Memorare quæ mea substantia, nunquid. n. vanè constituisti omnes filios hominũ? & Ge. 3. Puluis es, & in puluerem reuerteris. Item memoremur nostrã prauitatem, quia. f. debemus habere in memoria peccata q. commissimus qualiter ex his Deum offendimus, & qualiter paradisum amissimus, & infernũ acquisiuimus. Serpēs enim habiturus copulã cum multera, solet venenũ euomere, ipsum tamen postmodũ resumere, & sibi incrimare, & incorporare Sic verè serpentes. i. viri iusti, qui sunt prudentes sicut serpētes, & simplices sicut columbæ, ad hoc, q. cum Christo per

Diçtion. Berchorij. Pars ij. H h gratiam

gratiam copulenti, necesse est, qd venenum peccatoris fuerit per confessionem euomant, & dimittant, ipsa tñ per recordationem debent resumere, & venri iugis memoria commendare. Sapiens. n. Eccl. 5. dicit de propitiariu pctõrũ. Noli esse sine metu. & Eccl. 11. In die bonorũ nõ immemoris malorum. Item memoremur mortis grauitatem. Semper. n. debemus habere in memoria mortem, s. quam cita, quã a peccata, quam occulta. Mortis. n. memoria cõparatur cineri, qd est residuũ corporis resoluti. In lege. n. præcipiũt, qd cineres aialium combustorum, & in sacrificio consumptorum in sanctuario in loco mundo reponerentur, sicut præcipiũt Leui. 5. Ad denotandũ, qd in mundo loco conscientia nrã semp debemus cineres nostræ resolutionis, & mortis per memoriã reponere & habere. Gen. 3. Puluis es, & in puluere reuertetis. & Eccl. 14. Memor esto, qm mors non tardabit. & 28. Memeto nouissimorũ, & de sine inimicari. Festina tẽpus, & memeto finis. Eccl. 3. 6. Et sic dico, quod memorare debemus, s. Carnis conditionem & vilitatem, Dico, qd memoria culpa in sefectionem & prauitatem, rãda est perfectio Mortis afflictionem & grauitatem, prædecessorũ, qd Tertio dico, quod quantum ad alios, proculdubio bo- tria sunt etiam memoranda, videlicet nitas & perfectio Perfectione prædecessorum, antiquorũ digna Damnatio malefactorum, est ab oibus memorari, & ad eorum Affectio beneficiorum, morari, & ad eorum laudatione, & ad eorum imitatione, & ad nostrũ exemplum & infirmationem. Macha. 2. Memento operum patrum vestrorũ, quæ fecerunt in generationib. suis. Et 4. Memento, quomodo salui facti sunt patres vestri. Quia sicut dicit in Psal. In memoria æterna erit iustus. Vt sic breuiter de memoria, & fama cuiuslibet viri iusti dicatur illud Sap. 4. Immortalis est. n. memoria illius, qd apud Deũ nota est, & apud hoies. Cuius tamen contrarium est de malis, quorum memoria moritur cum eis, de quibus Eccl. 10. Disperdidit eos, & cessare fecit memoriã eorum à terra. Et in Ps. Memoria eorum vetera ceter in inferno à gloria eorum. Item memoretur danatio malefactorum, vt. s. exinde terreamur, ita quod à similibus compescamur. vñ de Luc. 17. Memores estote vxoris Loth. quã s. propter inobedientiam cõuersa fuit in statuam salis, sicut dicitur Gen. 19. Aliorum etiam quorumcunque afflictorum & tribulatorum debemus recordari, & eis compati, & eos cõsolari, & maxime illorum, qd sunt in purgatorio, vel in quocunq; infortunio vel tormẽto, more Elephatum, qd casui sui socij compatiuntur, & eius infortuniu memorantur. De quo Heb. 13. Memento vincitorum, tanquam ipsi paritar vincisti. Item memoretur affectio beneficiorum, sicut pontum est supra exẽplũ de Cane, & sicut supra inuenies multa exempla de gratiarũ actione. De quo Cant. 1. In odore vnguentorũ tuorũ curremus, memores verborũ tuorum super viam. Et sic igitur pater, quæ sunt illa, quæ debemus in memoria gerere, & tenere, vt sic quilibet dicat illud Thre. 3. Memoria memor ero, & tabesceat in me anima mea. Ista tamen sunt contra multos, qui recte videntur memoriã amisisse, quia. s. non videntur recordari illorum qd pertinent ad salutem. Sed de hoc vide supra & infra de obliuione. Vide etiam supra de aqua vel fonte, vbi ponitur de duob. fontibus Aethiopiæ, quorum aqua vnus potata inducit obliuionem, altera verò memoriã facit. Sed adhuc possumus breuiter adiungere, quod in Deo triplex est memoria scilicet memoria, qua memoratur Iniquorum, ad eorum damnationem, Recordatur in- Perfectorum, ad eorum saluationem, quorũ (dico) ad Infirmorum, ad eorum cõsolationem, sorũ damnatione de qua Apoc. 26. Babylon magna venit in memoriã ante Deũ, & in Pl. d. In memoriã redeat iniquitas patrũ eius in conspectu Dei, & peccatum matris eius non doleatur. Item memorat bonorũ, ad eorũ cõsolatione & promotione. Et sic dicit in Psal. Memento Dñe Dauid &c. Et alibi. Memor esto verbi tui seruo tuo, in quo mihi spem dedisti, Itẽ memorat infirmorum ad eorũ compassionem. Et sic petebat Dauid adiuuari allegadõ fragilitate conditionis humanæ dicẽs in Ps. Memorare qd mea substantia, nunquid. n. yane cõstituiisti filios hoium, & Job 7. Memento mei Deus, qd ventus est vita mea. Et hæc de memoria sufficiunt. Vide supra de cõsideratione, cogitatione & i verbo intellectu & infra verbo recordari,

Mens. Nota, qd mens quæ accipitur pro aia, quæq; pro corde, quæq; pro cogitatione, pro cõstantia, pro intentione. Et quia de omnibus istis est tractatum, idcirco intendo breuiter pertransire. Nota ergo hoc solummodo, quod scilicet in scriptura inuenitur mens bona, & mens mala, vitiosa & virtuosa. De voluntate & cõscientia bonorum possumus notare quod boni & perfecti habent

Mẽtem	Timorofam,	Dico ergo, qd viri perfecti habent mentẽ timorofam. vñ de Deut. 5.
	Luminosam,	Quis det talem eos hęc mentem, vt timeant me? Item mentem luminosam. vñ de Act. 20. Cecidit super Petrum mentis excessus, & vidit cælum apertum. Item mentem aorofam. vñ de 2. Paral. 29.
	Amorofam,	
	Renouatam,	
	Eleuatam,	
	Humiliatam,	

Obtulit vniuerso multitudine mentem deuorã. Item dico, qd perfecti habent mentem renouatã. Eph. 4. Renouamini spiritu mentis vestræ. Item mentẽ eleuatã, vñ in Ps. Beniamin adolescẽtus in mentis excessu. Item mentẽ humiliatã. 1. Cor. 14. Orabo spiritu, orabo & mente. Item mentẽ virtutibus adornatã, vñ Mar. 5. & Luc. 8. d. quod ipsi viderunt illũ, qui à dæmonio vexabatur, vestitum sedentem, & sanæ mentis. Vñ nota, qd ad hoc, quod hõ habeat bonam mentem. bonam animã, & voluntatẽ, necessaria sunt tria, videlicet Virtutum floribus exterius ornatur, iõ d. (vestiti) Mundanis fluctibus exterius priuatur, iõ d. (Sedẽte) A culparũ fordib. iteri? mudeĩ, iõ d. (Sanæ mẽtis.) Ista enim tria ad bonam mentem sunt necessaria, videlicet Virtutibus florere, Telle. n. Seneca. Nemo ad bonã Criminibus non fordere. mentem peruenit occupatus. Tumultibus carere, idest in Et ista de bona mente sufficiat. mudi negotijs vltra quã Sed adhuc dico, quod in scriptura fit mentio de mente malorum. Et sic nota, quod est inuenire

Mẽtem	Cupidam & inflammatam,	Dico, qd mali habent mẽtẽ inflammatã
	Solidam & immutatam,	per cupiditatem. Et
	Timidã & eneruatã,	tales erãt illiqui concupierunt concupiscẽtiã in deserto, dicentes. Num. 11. Recordamur piscium
	Rapidã & effrenatã,	quos comedebamus
	Solidã & induratã,	in Aegypto, in mẽtẽ nobis veniit cucumeres & pepones, porri cẽpæ, & alia. Itẽ mentem immutatã ad iniquitatẽ. De Salomone. n. d. 3. Reg. 11. Iratus est Dñs Salomoni, eo qd auersũ esset mēs ei⁹ à Dño, Deo Israel. Item mentem eneruatã per timiditatem, sicut de exercitu Holofernis d. Iudit. 15. qd audita de colatione magistri sui fugit mens & cõsiliũ ab eis. Item mentem effrenatã ad rapacitatẽ. Prou. 34. Ne ampleris viros malos qd rapinas meditat mens eorum. & 2. Mach. 11. Mente effrenatus in multitudine pedum confidebat. Item mentem induratã per immutabilitẽ. Prou. 18. Qui mentis est durã, corrumpit in malum. Item mẽtem agitatã per curiositatẽ. Eccl. 2. Hęc est vanitas, & casta sollicitudo mentis. Item mentem inquinatã per carnalitatẽ. ad Titum 1. Polluta est eorũ mens, & cõsciẽtia. Item mentem hebetatã per fatuitatẽ. Dan. 2. Mente confusus ignoro quid viderim. Item mentẽ excœcatã per obscuritatẽ. 2. Cor. 5. Deus huius seculi excœcavit mentes infidelium. Item mensẽm palliatã per fallacitatẽ. vñ de Prouer. 23. Comede, & biba, dicit tibi, & mens ip- sius non est tecum. Ista igitur de bonã & mala mente sufficiant gratia breuitatis. Si vis exempla, vide supra de corde, conscientia, cogitatione, & infra de voluntate.

Mensa. Cum mensa sit illud in quo homines reficiuntur hinc est, qd moraliter per mensam possumus significare quicquid solet refectio denotare. Notemus ergo, quod mensa accipitur multipliciter. Est enim

Mensa	Perfectorum,	Prima est mensa virtuosa,
	Beatorum,	Secunda est mensa gloriosa,
	Malignorum,	Tertia est mensa vitiosa,
	Damnarorum.	Quarta est mensa dolorosa,

Primò igitur dico, quod est mensa virorum perfectorũ, & ista proculdubio quadrupliciter signat, s. Sacræ scripturæ conui-

coniuacionem, Eucharistiæ refectio, gratiæ nutritio, Ecclesiastica substantiæ sustentatione. ¶ In mensa sacre scripturæ ponunt fercula scripturæ, & ibi ministratur fides, sapientia, studiu, meditatio, & discretio. Et de ista dicit Prou. 9. Sapientia ædificauit sibi domũ, misit vinũ, & posuit mensam. Scriptura. n. dicit mensa sapientia, qd p certo est domus ad habitatione: est vinũ ad dulcẽ cõsolatione. Est mensa ad mẽtis recreatione. Et de ista mensa dicit 3. Reg. 13. Cũ federet ad mensam, factus est sermo Dñi ad ppheta. ¶ In mense Eucharistiæ ponunt fercula miraculorũ, & in ista mensa ministrat, fides, deuotio, timor, & reuerentia. Ista est illa mensa, de qua dicit Nu. 4. Mensa propositionis inuoluta pallio multorum accidentium, qd sine subiecto in sacramento subsistunt, ita qd ad istã mensã difficile est accedere, nisi nos ministra ipius mense. s. fides salubriter introducat. Ista est mensa, de qua dicit Nu. 8. qd mēsa cũ panib. propositionis sp ad aquilonem in tabernaculo ponebatur, candelabrum verò luminis ad austrũ erigebatur. Quia proculdubio mensa Eucharistiæ in tabernaculo Ecclesiæ necessaria est in parte aquilonari. in statu aduersitatis, iuxta illud Psal. Parasti in conspectu meo mēsam, aduersus eos qui tribulant me. Candelabrum verò discretionis necessarium est in parte australi. in statu prosperitatis. Aduerte tñ, qd bona istius hodie deuorantur à tribus generibus hominum iniquorum, videlicet à viris Pigris & desidiosis, Pigris igitur & desidiosi figurantur Immundi & luxuriosi, Tur. iud. 1. vbi dicit, quod sub mensa Adonibezeth, qui interpretatur Dñs fulgurans. 70. Reges amputatis summitatib. pedum & manuum reliquias colligebant. Quia pro certo charissimi, hodie illi, qui in mensa Domini fulgurantis Christi colligunt reliquias ecclesiasticorum beneficiorum & bonorũ, videntur amisisse summitatẽ pedum & manuum. i. excellẽtiã bonarum affectionum & bonarum operationum. Immundi & luxuriosi figurantur Dan. 14. vbi dicit, quod sacerdotes per oculos carnis veniebant, & cum pueris & vxorib. cibos, qd apponebatur in mensa Belis, quotidie cõsumebat. Quia, hodie mali ecclesiastici, & luxuriosi bona mensæ Ecclesiæ consumunt, & exinde vxores. i. concubinas occulte nutriunt, & reficiunt. Simoniaci verò, & perniciosi figurantur in Iudã, qui quãuis Dominum vendidisset, cum ipso tñ in mensa sua comedebat, sicut ipse Dominus dicit Lu. 22. Ecce manus tradentis me tecum est in mensa. Tales ergo procul dubio bona mensæ Christi hodie comedunt, & recipiunt, iuxta illud Mat. 15. Cærelli edunt de micis, qd cadunt de mensa Domini sui. Cõpara istos cærellis, si vis. Sed p certo boni, & pauperes vix inde aliquid hodie accipiunt, quia sicut dicit Luc. 16. Lazarus cupiebat latuari de micis, p cadebant de mensa diuitis, & nemo illi dabat. ¶ In mensa gratiæ proponuntur fercula virtutum, atq; bonorum, & in ista ministrant pietas, qd panifera: læticia, quæ est pincerna: deuotio, quæ ministrat carnes corporis Christi, & sic de alijs. Et de hac potẽ dicere Dño quilibet iustus illud 2. Reg. 19. Posuisti me seruum tuum inter conuiuas mensæ tuæ. Item & de ista potẽ dici illud 4. Reg. 4. quod de cænaculo Helisei dixit illa bona pauper cula. Pona mus in eo luctulum, & mensam, & sellam, & candelabrum. Quia pro certo in cænaculo Christi quod est Ecclesia, inuenitur mensa. i. refectio gratiarum, in qua quidem est lectus munditiæ & puritatis, sella iustitiæ & æquitatis, candelabrum prudentiæ, & veritatis. ¶ In mensa temporalis sustentationis seu ecclesiasticæ substantiæ proponuntur hodie fercula multorum temporalium bonorum. Et idcirco ibi dicit ministrare largitas, & cõpassio ad proximum, humilitas & gratiarum, actio quantum ad Deum, parcitas, abstinentia & carnis maceratio quantum ad seipsum. Et iõ cuiuslibet ecclesiastico potest dici illud Eze. 23. Sedisti in lecto pulcherrimo, & mensa ornata est ante te. De ista pceptum Eccl. 31. Super mensam magnã sedisti, nõ aperias super illam faucẽ tuam prior, s. ad bona Ecclesiæ deusta nõdũ, ambiendum & acquirendũ. Recreemur ergo & faciemur in ista quadruplici mensa. s. in mensa Ecclesiasticæ sustentationis: gratiæ & deuotionis: Eucharistiæ & sacramentalis communionis: Sacræ scripturæ & diuinæ lectiois. Ista est ergo quadruplex mensa virorũ pfectorum. ¶ Secundo dico, qd est mensa hoium beatorũ, & ista est mensa æternæ felicitatis, vbi proponuntur tria pncipaliter fer-

cula, s. dilectio, cõgnitio, fructio. Et nota, qd ista mensa est ordinis conuiuantiu recitudo, hoium ministrantium multitudi ciborũ affluentiu plenitudo. Est dico ibi inter conuiuas ordinis recitudo, quia. s. in ista mensa illi qui sunt moribus meliores sunt in honorib. potiores. Qd bene figurat in mensa Ioseph, vbi fecit federe fratres suos fm ordinẽ gratis suę, vnum quẽq; fm primogenita sua. Item est ibi ministrantium multitudo. Oēs. n. ministrant sibi mutuo ferculum charitatis. Est. n. ibi Deus sicut Imperator. Beata Virgo sicut imperatrix. Angeli sicut seruienis: Patriarchæ sicut Principes: Prophetæ sicut consiliarij, & officiales: Apostoli & martyres sicut milites. Confessores & doctores sicut clerici & aduocati: Virgines sunt domicellæ. Item ibi est læticia, quæ tripudiat & lætatur, gaudium, quod consolatur gratiarum actio quæ modulãt, & laus & tripudium quo tota societas recreat. Ecce ergo quot milia miliũ ministrabãt ei. Bene ergo dicit 3. Reg. 10. qd Regina Saba veniens ad Salomonẽ, cũ vidisset ordines ministrantium, & vestes, & cibos mensæ suæ, nõ habebat vltra spũm præ stupore. Iterũ dico, qd ibi est affluentiu plenitudo & et lógitudo. Luc. 22. Vt edatis & bibatis sup mēsam meã. & 2. Re. 9. Tu comedes panẽ in mēsa mea sp. Ista est igit mēsa hoium beatorũ. ¶ Tertio dico, qd est mēsa mūdãnã p peritatis. Figurata p mēsam Nabuchodonosor Regis, à cuius cibis sancti pueri. s. Daniel & socij eius abstinerunt, & sapientiore inuenti fuerunt & pulchriores, sicut dicit Dan. 2. Ista est et mēsa Regina lezabel, de qua Propheã Baal fuerunt nutriti, qd tñ postea p Heliã interfecti sunt. sicut dicit 3. Reg. 18. Quia p certo charissimi, mēsa pperitatis mūdãnã, in qua. s. præ sunt hodie Nabuchodonosor, qd interpretat sedes in angustia, & lezabel, qd interpretat fluens sanguine, hoc est dictũ, auari qd cõtinuẽ p sollicitudines angustiant, & delictiosi, qd sp fluxui & sanguini carnalitatũ subijciunt, suos cõuiuas faciunt per Heliam. i. à Deo per mortem æternam finat. occidi. Illi verò qui de eius delicijs nõ curant, sunt spiritali pulchritudine & sapientia decorari. Et de tali mensa loquitur Ps. Fiat mensa eorum corã ipsi in laqueũ, & in retributione, & in scandalũ. Tali. n. mensa est laqueus, quo mali perimantur, scandalum, quo mali in infernũ corruere compelluntur. Ista est ergo mensa hoium peccatorum. ¶ Quarto dico, qd est mensa hominum damnatorum. Et istud nihil aliud est quam illud triste conuiuium infernale vbi dñati pane doloris, & aqua angustia satiantur, & vbi dæmones aia. hoium delectantur. de quo Ezech. 39. Dic omni volucris cœli & vniuersis auibus, cunctisq; bestijs terræ, conuenire, præparare, concurrere ad victimam meam, quam ego immolo vobis. Carnes fortium terræ comedetis, & sanguinẽ Principum terræ bibetis, arietum, & agnorum, & hircorum, taurorumq; & altilium, ac bouum pinguium, & saturabimini super mensam meam de equo & equite forti, & de vniuersis viris bellatorib. ait Dominus Deus. Et auerte, quod in ista mensa comedentur, & deuorantur multa genera peccatorum, videlicet homines Cornui per superbiam (Arietes) Ignari per ignorantiam (Agnorum) Fetidi per luxuriam (Hircorum) Elati per stultitiam (Taurorum) Sublimes per præsumptiones (Altilium) Molles pro delectationem (Pinguium) Potentes per iurisdictionem (Fortium) Crudeles per furorẽ & turbationem (Bellatores inquit.) ¶ Oēs. n. tales mali in mēsa inferni dæmonib. exponunt, & ab eis crudeliter corrodunt. Et sic patet, qd i sacra scriptura inuenit mēsa dæmoniorũ, mensa vitiõrũ, mensa glorioforũ & mēsa virtuosorũ. Et hæc de mensa sufficiant gra breuitatis.

Mensis. Cũ mensis sit quædã certa & distincta pars tẽporis. s. duodecima pars anni, quæ mēsis à mēne quod est defectus dicitur, pro eo, quod in omni mēse luna deficere comprobatur, & post defectum iterum renouatur possumus notare, quod moraliter loquendo, mensis sumitur multis modis. Et sic dico, quod inuenitur mensis

Luctuosus & transitorius,	Primus est mensis mortalis durationis: Secundus est mensis mortalis perfectionis: Tertius est mensis vitalis saluationis: Quart⁹ ē mēsis mūdialis
Virtuosus & meritorius,	
Gaudiosus & saluatorius,	
Fluctuosus & nugatorius,	
Vitiosus & damnatorius,	
Dolorosus & afflictorius.	

Diction. Berchorij. Pars ij. H h 2

quidam merentur premiari temporaliter, quidam trucidari aternaliter, quidam coronari spiritualiter, hinc est, quod triplicem mercedem possumus in scriptura inuenire. Ibi enim fit mentio de mercede

Mundana prosperitas, Mundi. n. prosperitas est merces hominum peccatorum. Diuinitatis. n. bonitas rata q. n. patitur vtroq. seculo priuari. Et quia contingit malos quique bona facere, solet eis Deus mundi bona pro tali mercede & salario distribuere, sicut habemus exemplum de Nabuchodonosor, q. quia Dei seruiebat voluntati, ciuitatem & Regnum Tyri spoliando & destruendo, dedit ei Dns terram & Regnum Egypti pro mercede, sicut dicitur Ezec. 29. vbi dicitur. Elij hois. Nabuchodonosor Rex Babylonis seruire fecit exercitum suum seruente magna aduersus Tyrum. Oe caput decalatum, & ois humerus depilatus est, & merces non est reddita ei, nec exercitui eius, pp hoc inquit. dabo ei terram Aegypti. Et erit merces exercitui eius. Istud idem et videmus de hypocritis qui quia aliqua bona faciunt quamuis non bona intentione idcirco hic recipiunt mercedem suam, videlicet famam & gloriam temporalem, sicut dicitur Matth. 6. De tali ergo malorum mercede possumus notare, quod ista datur videlicet Mundana gloria dilectoribus, Mercedem igitur istam recipiunt mundana gloria dilectores. Vn mundo pot dicitur illud Ezec. 16. Tu aut dediti mercedem amatoribus tuis. Item ipsam recipiunt carnis spurcitia dilectores. Vn de Ezec. 16. dicitur. Meretricibus dentur mercedes. Item recipiunt culpam simoniae dilectores. Mich. 3. Principes eius in muneribus iudicabant, sacerdotes eius in mercede dicebant & Prophetas eius in pecunia quiniabant. & Iudic. 18. Mercede condixit me vt sim ei sacerdos. Et sic patet, q. mundi prosperitas est merces hominum peccatorum. ¶ Sed dicitur, q. in inferni poenaltas est merces hominum damnatorum. Pro malis. n. meritis, quae in seculo habuerunt, redditur eis finaliter talis merces. De quibus 2. Paral. 2. In corruptione sua peribunt, iniustitias mercedem percipientes. & Hebr. 2. dicitur. Omnis prauariatio & inobediencia accepit iustam mercedis retributionem. ¶ Tertio dico, q. Paradisi foelicitas est merces hominum beatorum. Sicut. n. dicitur Matth. 10. & 1. Tim. 5. Dignus est mercenarius mercede sua & ideo quia iusti in hoc mundo non cessant operari, & in virtutibus laborare, digni est & iustum, q. in Paradiso premient, & q. merces aeterna gloria eis datur. & ideo dicitur Sap. 10. Reddet Deus mercedem laborum sanctorum suorum, & deducet eos in via mirabili, & fiet illis in velamento diei, & in luce stellarum nocte. Ista. n. merces dicitur via mirabilis, quia ibi cessat deum erroris. Dicitur velamentum diei, quia ista tollit radium ardoris. Dicitur etiam lux stellarum, quia ista confert gaudium splendoris: Sed nota, q. dicitur. Reddet Deus mercedem, & loquitur in tpe futuro, ad denotandum, q. sancti recipiunt mercedem laborum non hic, sed alibi, non nunc, sed postea, non in tempore presenti, sed in tempore futuro vel sequenti. A hum. n. hoc hnt proprium, q. anno quo plantatur, nunquam producit semine, sed anno scdo vel sequenti. Sic proculdubio viri iusti du durat annus vitae praesentis nunquam acquirunt illud semine mercedis aeternae, qd colligitur in viridario Paradisi sed p certo anno sequenti. i. tpe vitae futurae ipsi semen aeternae gloriae producent, & ipsum recipient. Tunc. n. dabit Deus semen querenti, & panem comedenti, sicut dicitur Esa. 55. & Job 5. Multiplex erit semen tuum, & ingredieris in abundantia sepulchrum. De tali ergo mercede, quam boni in futuro percipient dicitur Matt. 20. Voca operarios, & redde illis mercedem. Merces. n. non redditur operariis in mane, sed in sero. Sic gloria aeterna non conceditur in praesenti tpe, sed in futuro. Et ideo sicut ad finem, vt operarij melius operentur, merces eis a procuratore promittitur in fine dari, vt ad bene operandu & laborandum ipsos valeat confortare & animare, (teste. n. Greg. Consideratio praemij minuit vim flagelli) sic etiam ad alliciendu discipulos suos dicebat Dns. Merces vestra copiosa est in caelis. Matth. 5. ¶ Vbi aduerte q. ista merces contra defectus mundanae prosperitatis tres habet proprietates. Habet. n. indefectibilem firmitatem, quia vestra, & p conseruatis vobis debet remanere. in exhaustibilem bonitatem, quia copiosa. in comparabilem dignitatem, quia in caelis. Ista. n. tria non possunt di

ci de mercede mundanae prosperitatis, q. pro certo ista cito deficit, ideo non pot dici vestra nulli sufficit, io non pot dici copiosa: malos reficit, io non pot dici esse in caelis. Dico, q. ista merces habet firmitatem indefectibilem, & hoc ostendit, cum dicitur. (vestra). ista. n. pronomen meum, tuum, suum, noster & vester, sunt pronomina possessiua, signant. n. possessionem & proprietatem. Et io proprie illud, dicitur esse alicuius, quod ad ipsum, & non ad alium pertinet, & quod ad nullum aliu noscitur pertinere, sed cu ipso solet iugiter remanere, alias si repetitio ad alteru pertineret, & si ad voluntatem alterius auferetur, non esse suum sed alterius censeretur. Sic est aut de mercede aeterna gloriae. Ista. n. femel habita, amplius auferri non pot, iuxta illud Eccl. 2. Qui timetis, Deum credite illi, & non euacuabitur merces vestra. Et ista vestra proprie pot dici, quam. n. nullus potest repetere, vel auferre. Gaudium. n. vestrum nemo tollit. a vobis. Io. 16. contrarium vero est de mercede bonorum temporalium. Illa. n. non sunt nostra, sed aliena. Aliunde. n. veniunt, & ab alijs auferuntur. Fortuna. n. ipsa nobis concedit, & ipsa a nobis tollit. Si. n. nra essent, nunquam aliqui nobis deessent. Et ideo narrat Seneca epistola. 9. de Stibone philosopho, qui incendio perdidit oia bona qui requisitus quare no doleret. Rndit. nihil inquit perdidit, quia illa, quae perditae sunt, non erant mea. Fortuna. n. mutuo mihi dederat. & nunc ea recepit. Quicquid vero meum erat, mecum habeo. In natura, sciam, & virtutes. Et io de imperfecta istius mercedis dicitur figuratim Gen. 3. Mutasti mercedem meam. 10. vicibus sic moratur, Laban autem, qui inter pretatur candidus signat mundu, cuius candor & pulchritudo disgregat, & destruit visum mentis. Iste ergo seruitoribus suis mutat mercedem, nunc. n. dat nigra, nunc alba, nunc prospera, & nunc aduersa, quia proculdubio nulla est firmitas aut stabilitas in mercede Laba. i. in salario bonorum terrenorum. Sed contra fit de mercede bonorum, quae redditur in gloria, quia ista est perpetua & aeterna. vnde Eccl. 18. Non verearis iustificari vsque ad mortem, quoniam merces Dei viuet in aeternum. Vestra inquit. Eccl. 31. Operamini opus vestrum, & dabit mercedem suam in tempore suo. Ista ergo habet firmitatem indefectibilem. (Vestra inquit.) ¶ Deinde dico, q. ista habet bonitatem inexhaustibilem. (Copiosa inquit.) Magnus. n. Dns debet dare magnam mercedem. Res. n. quanto maior, tanto abundantius se diffundit. Et ideo quia Deus est infinitus, mercedem tribuit infinitam, videlicet semetipsum. vnde Gen. 15. Noli timere Abraham, q. ego protector tuus sum, & merces tua magna nimis. Talis autem non est merces mundanae prosperitatis. Ista. n. non est copiosa, sed defectuosa. Ista. n. Alexandro no potuit sufficere, sed postquam totum mundu subegit, q. fuit vtrum esse aliquis alius mundus, q. iste, quem adhuc posset acquirere. De quo dixit quidam Philosophus, qui respondeat Regi su p ista questione, Huic (inquit) huius mundi habitatio angusta fuit, quae oibus dijs sufficit. Non sic aut merces Paradisi, quia illa est copiosa oibus & sufficiens, nulli deficient. De quo in Epistola 2. Io. Videte Vosmetipsos, vt mercedem plenam accipiat. (Copiosa ergo) lo quilibet beatus pot dicitur illud Act. 22. Circumfulsit me lux copiosa. Habet igitur ista merces bonitatem inexhaustibilem. ¶ Denique dico, q. habet dignitatem incomparabilem. (In caelis inquit.) Merces. n. reputat dignior, & nobilior q. dat in loco nobiliori, a Dno potentiori, psona melius merita & meliori. Quia ergo merces Paradisi confuevit dari melioribus & non peioribus, in loco supremo & no in infimo, a Rege potente & no indigente, bene dico quod ista merces digna & nobilis pot dici. In caelis ergo, no. n. in terris vbi. f. est totum contrarium, q. videlicet no nobilis Rex, sed vnus rusticus dat istam mercedem. f. mundus, q. vilis pot dicitur & rusticus, & io nullus Rex nobilis debet istam aliquid repertare. Iam et dat non melioribus, sed potius vilioribus personis & deterioribus. & hoc non superius in loco gaudio & nobili, sed in feris in loco luctuoso & miserabili. Haec est. n. merces iniquitatis, de qua dicit Act. 1. Iudas possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius. Sed non sic illa, quia illa datur bonis, & a bono, & in loco bono. (In caelis inquit.) Luc. 6. Ecce enim (inquit) merces vestra multa est

est in caelis. Sic igitur patet, q. ista merces est nobilis, quia in caelis, est fertilis, q. copiosa, est stabilis, q. vera. Et haec de mercede seu premio sufficiant. Vide supra de gloria, de beatitudine, & in alijs multis tit. vbi fit mentio de gloria Paradisi, & per exempla, figuras & auctoritates quae sunt ibi, poteris tria praedicta membra fortificare & probare. f. aeternae mercedis, seu gloriae stabilitatem, fertilitatem, & nobilitatem.

Meretrix. Nota, q. meretrix in scriptura morat loquendo, signat omne illud, quod blandiendo decipit atq. nocet. Et ideo proprie meretrix signat. f. Hostis caillationem, Solent more meretricio primo of Carnis delectationem, ferre plurima blandimenta in fine Mundi defraudationem. vero grauius nocentia inferunt.

¶ Illa enim tria. f. Ista. n. sunt illae tres meretrices forores, de quibus loquitur Iud. quorum vnus, altera tibia, altera voce carabona, & cantu suo hoies alliciebant & tandem ad paupertatem deducebant. Et io in eundem sic fuerunt volucres & Virgines mixtae, syrenae dicitur, quae cantu suo nauigantes sopiebant, & ad periculum praehabebat. Iste ergo meretrices significant tres praedictos hostes. f. mundu carnem, & damonia. Quilibet. i. istoru catat nobis miferam cantilenam q. cantauit ille Lucifer, qui primus dixit. Ascendit super altitudinem nubiu. Esa. 14. ¶ Prima ergo signat mundu, q. cu cithara bonoru t. palii, q. f. more citharae vana sunt, atq. sicca, nobis facit vna cantilenam auaritia, amoris. f. t. palium suggerendo. Et ideo ista figuratur in ciuitate Tyri, quae interpretatur angustia, signans mundu, qui ipse est in angustia & labore, de qua dicit Esa. 23. Erit Tyro quasi canticum meretricis. Sume citharam, circui ciuitatem meretrix obliuioni tradita, bene cane, frequeta canticum, vt memoria fit tui.

¶ Secunda meretrix signat diabolu. Ista. n. portat tibi, quod est instrumentu alicuius sonans, & signat altitudinem dignitatum huius mundi. Mediane. n. isto inistro diabolus cantat nobis vnam cantilenam superbiae, sicut de primo Angelo Luciferi dictum est, vel. f. mundi dignitates & eminentias suggerendo, & offerendo. Et ista figuratur in meretrice Apo. 17. q. super bestiam coccineam sedebat, quae auro, & argento ornata erat, & erat ebria sanguine martyru Iesu & c. omitto, q. loquens exponere. Vide eam alibi.

¶ Tertia meretrix signat carnem. Ista. n. no vtit alio inistro, quam voce propria. Suae. n. p. p. riae suggestiones & delectationes sufficiunt pro instrumentis. Ista. n. mediantibus ipsa cantant cantilenam luxuriae, carnis delicias proferendo: figurata in meretrice Dalila, q. ita sciuit cantare & suggerere, q. Sansonem fortissimum super genua sua fecit dormire, & tandem eu torondit, & ipsum in carcerandit, & excecandum tradidit Philisteis. Quia. f. caro hominem primo facit idelicet obdormire, ipsumq. Cesarie virtutu priuat, & Philisteis. i. demonibus. eu tradit, a qb. per malam consuetudinem incarceratur, & per obstinationem excecatur. Sicut. n. dicit Prou. 5. Fauus distillans labia meretricis, & nitidus oleo guttur eius, nouissima vero illius amara velut absinthium, & acuta quasi gladius biceps. Iste igitur tres forores in mari huius mundi diuersimode solent catere, & nauigantes praedictos, & viatores ad mortis aeternae periculum inuitare litis autem meretricibus prohibetur, viri Ecclesiae fici nubere, sicut dicit Luc. 21. vbi de Sacerdote loquens dixit sic. Sordidam atq. meretricem non accipiet vxorem, sed puellam Virginem de populo suo, quia. f. meretricem fastidiosam & ornatum. i. peccatum superbiae, meretricem etiam q. non q. rit nisi proprium lucrum. i. p. ctu auaritia, meretricem insuper, quae non querit nisi propriam delectationem. i. peccatum luxuriae, non debet sibi sacerdos. i. vir ecclesiasticus mfi monialiter coniungere, sed puellam de populo suo. i. puram & sanctam conscientiam, seu pnam & continentiam sibi det iugaliter copulare. Quod est contra multos filios prodigos. i. malos ecclesiasticos, figuratos in illo filio prodigo. Luc. 15. qui deuorauit substantiam suam cu meretricibus viuendo luxuriose. Quia pro certo multi sunt in Ecclesia, qui relicto Deo patre, substantiam gratiae, quam in baptismo receperunt, viuendo cu praedictis trib. meretricibus dilapidant, & consumunt. Quia iam proculdubio videtur verficatum illud. 2. Mac. 6. vbi dicitur, quod templum luxuria & comestationibus erat plenum, & scortantium cum meretricibus. Sic ergo patet, quomodo meretrix signat triplex peccatum. f.

Peccatu Superbiae, Et sic etiam si vis falsos amicos potes meretricibus comparare. Applaudit. n. & non querit nisi proprium lucru, & durat amor ipsum non longius nisi quadiu lucrum durauerit. Sed de hoc vide supra, vbi ponitur figura de Dalila & c. Item de meretricibus in quantum sumitur pro mala muliere, vide infra de muliere in illis inuentionibus, & in titulis vbi in tabula inuenies de luxuria mentionem.

Meridies. Nota, q. meridies est illa hora, in qua sol est in medio firmamenti. Et io dicitur meridies sicut media dies, vel clara dies. Aequaliter. n. distat a principio diei, & a fine. Est. n. meridies hora diei ceteris clarior, ceteris xquior. Et io moraliter loquendo, p. meridiem pot intelligi prosperitas temporalis, Et sic dico, q. primus meridies est detestabilis. Secundus meridies est commedabilis. Tertius meridies est delectabilis. a Primo ergo dico, q. est meridies mundanae prosperitatis. Et iste proculdubio habet feruorem auaritia, habet splendorem cautela & malitia, seu etiam aularis scienciae, habet etiam labilitatem inconstantiae & impermanentiae. Meridies. n. non durat nisi p punctu. statim. n. deficit & labit, & quod est defectus suus semper tendit ad decrementu, alia aut horae non sic, quia. f. defectus ipsarum tendit & progreditur ad augmentum. De meridie etiam dicit Plinius, q. scorpiones acerrime pungunt in meridie, tuc. n. magis calescunt, & magis sitiunt, & acerbis pungit. Talis ergo est meridies mundanae prosperitatis. Ista. n. non durat, nec pferuat, cito. n. & statim & subito deficit & recedit. Scorpiones et. i. mali viri q. veniunt ad meridiem prosperitatis, tunc sunt feruiores, & ad nocendu alijs acriores. Tuc. n. p auaritia magis feruent, & magis sitiunt mundi bona, iuxta illud Iob 24. Inter acruos illorum meridiati sunt, q. calcatis torcularibus sitiunt sicut patet de mundi diuitibus, qui ne quiores sunt ad pauperes rapiendu & exhaeredandu, q. alij q. nil habent. Vn Hier. 15. Induxi super matrem adulescentis vastatorem in meridie. Et aduerte de isto meridie, q. ibi est. Habitatio malignantiu. Excaecatio contemplatiu. Impugnatio quietis. ¶ Dico ergo, q. iste meridies est quaedam hora maligne habitationis, q. a. in plaga meridionali habitant Aethiopes, & Throgloditae. ad denotandu, q. in meridie prosperitatis habitant, q. hnt nigredinem peccati, & iniquitatis. Et hoc est q. dicit Num. 13. Amalech (qui interpretatur linges sanguine) habitabat in meridie. & Num. 33. dicitur, q. Chananeus qui interpretatur possidens vel possessor, in meridie habitabat. Ad denotandu, q. illi, qui sanguinem deliciarum carnalium per luxuriam lambunt, & illi, qui bona temporalia per auaritia possident, & acquirunt, sunt huius meridiei, i. status prosperitatis habitatores, & totius mundanae gloriae possessores. ¶ Deinde dico, quod hic meridies est quaedam hora obscurae excaecationis. Aues. n. immunditia & lucifuga, sicut est bubo, in claritate meridiei minus vident, immo penitus tunc tps sunt quasi caecae. Sic illi, qui perueniunt ad istam meridiem. i. ad statum mundanae prosperitatis, videntur totaliter excaecati. Non vident. n. nec considerant mundi vanitatem, mortis propinquitatem, & caetera quae pertinent ad salutem. Itaque quod proprie sol verus intelligentiae videtur talibus eclypsat, iuxta illud Amos 8. Occidit sol in meridie. Et de hoc Deut. 28. Palpabis in meridie sicut palpares solet cecus in tenebris. & Iob 5. Sicut in nocte sic palpabunt in meridie. Iste enim meridies. f. status mundanae prosperitatis bene videbatur excaecasse Dauid 2. Regum. 11. vbi dicitur, quod cum ambularet in solario domus Regiae post meridiem, vidit Bethababae lauante se cum qua scilicet adulteriu fecit, post vero propter adulterium per prodicionem homicidium commisit. Et ideo tales possunt dicere illud Esa. 59. Impeginus in meridie quasi in tenebris. ¶ Denique dico, quod hic meridies est quaedam hora quietis impugnationis. Legimus. n. quod Isoboth, qui in meridie dormiebat a latronibus, fuit occisus, sicut dicitur 2. Regum 4. in quo proprie figuratur quod illi, qui in meridie mundanae prosperitatis per delectationes dormiunt, & quietes, mortis aeternae periculum

bonorū tpalium occupantur, æstu & feruore auaritiæ perimunt. De auaris est dñs Iob 5. Messēm inquit famelicus comedit, & ipsum rapier armatus, & bibens fictiētes diuitias eius. Famelicus est auarus, qui sp̄ famescit acquirere & comedere messēm terrenā facultatis, & iō armati. i. demones ipsum finaliter per mortē rapiunt. Et sic diuitias suas sitientes. i. alij auari hauriētes, atq; bibent. Quia. i. tales in monte relinquēt alienis diuitias suas, & sepulchra illorū domus illorū in æternum. Item mundi colligunt messēm mundanā voluptatis. Et isti figurant in Sanfone, de quo Iud. 15. Cū tps triticiq; mēsis inlatret, venit Santon uifere uolens uxore suam. Vñ de luxuriosis dñs 2. Cor. 6. Qui seminat in carne, de carne metet & corruptionē. Item colligunt su perbi messēm mundanā uanitatis seu pōpositatis. Et ista proculdubio hēt annexam rapinā & crudelitātē, impietatē & iniquitatē. Iō talib. dñs Osee 10. Araftis impietatem, & iniquitatem messuisti. & Iob 4. Vidi eos, qui seminant dolores, & metūt eos flante Deo perijf se. Et sic patet quō est mēsis bonorum terrenorum. ¶ Quatordico, q̄ est mēsis bonorum interiorum. Et ista est mēsis, vbi tritici corpus Christi colligit ad deuotōis, & ubi grana uirtutum & meritorū ad sanctis metūt. de quo dñs Iosue 3. Iordanis tpe mēsis ripas aluei sui ipluerat, quia, cū mēsis corpus Christi a fidelib. recolligitur, & assumitur, Iordanis. i. fluuius deuotionis & lachrymarū debet amplius inū dare. Et de mēse est uirtutum & meritorum, q̄ colligunt boni in agro conscientiæ propriē pōt exponi illud Can. 5. Mēs sui myrrha meam cum aromatis, meis, comedī fauam meū cū melle meo, bibi uinum meum cum lacte meo. Vbi aduertere, quod in ista messe colligūt multa grana uirtutum, uidelicet grauum amarum contritionis, istud est myrrha; redolens deuotionis, istud est aroma; dulce compassionis, istud est fauam cum melle; suauē consolationis, istud est uinum cū lacte. Ista est ergo mēsis bonorum interiorū. ¶ Quinto dico, q̄ inuenitur mēsis malorum exteriorum. Et ista est, quam seminant mali peccando, & colligunt in inferno, supplicia æterna sustinendo. Pctā. n. sunt semina, tormenta uero sunt illa, quæ à malis colliguntur, & metuntur grana. vnde Prou. 22. Qui seminat iniquitatem, metet mala. Et Hier. 12. Tritici seminauerunt & messuerunt spinas. Triticum. n. qd̄ d̄ a tereris, signat peccatum, q̄ per remorsum conuenit cōsciam terere, & uastare. Ab isto. n. sermone tribulus æternæ damnationis metitur, & spina uermis immortalis, & perpetui reportatur. ¶ Sexto dico, q̄ est mēsis bonorum supernorum. Et ista est mēsis, q̄ à uiris sanctis est in hoc mundo per labores feminata, & nunc ab eis per præmia æternæ gloriæ reportata, & de isto dicitur in Pl. Qui seminat in lachrymis, in exultatione metet. Et 1. Corin. 9. Qui seminat in benedictionib. de benedictionib. & metet. Et sic patet, q̄ est mēsis hominū saluandorum, hominum damnatorum, bonorum terrenorum, bonorum interiorum, malorum exteriorum, bonorum supernorum. Et hæc de mēse sufficiant.

A Metiri. Mensura. Nota, q̄ cum mensura sit illud intra cuius ambitum aliquid continetur, & per quod rerum qualitates & quantitates sciuntur, & cognoscuntur, & per quod una res alteri comparatur, & proportionatur, hinc est, quod s̄m diuersitatem rerum possunt mensuræ variæ reperiri. Veruntamen non est intentionis meæ de mensura tractare physicē, sed tantum ad animarum salutem aliquid morari. Idcirco de mensura mobilium, quæ d̄ tempus, æternorum, quæ dicitur eternitas, uisibilium, quæ mensurat uisus, sonorum, q̄ mensurat auditus &c. similiter non intendo aliquid dicere, cū ad p̄s opus non uideatur pertinere. Cuncta n. quæ sunt, certis mensuris limitantur, & adæquantur, quia sicut d̄ Sap. 11. Deus cuncta disposuit in pondere & numero & mensura. Moraliter ergo dicamus breuiter, q̄ in scriptura fit mentio de duplici mēsurā, de bona. s. & mala. Bona. n. signat prudentiam & maturitatem, iustitiam, & æquitatē, æternam gloriam & felicitatē. Mala uero signat iudicij peruersitatem, mentis iniquitatem, p̄nā æternā asperitatē distinguamus igitur & dicamus, qd̄ inuenit in bono mensura uirtuosa, mensura gloriosa. In malo uero est mēsurā uitiōsa, mensura dolorosa. Prima est mensura meritorum quātū ad perfectos: scd̄ a est mensura p̄miorum quantum ad beatos: tertia est mensura uitiōrum seu peccatorum quantum ad infelices: quarta est mensura tormentorum, quantum ad dam-

natos. ¶ Primò igitur dico, q̄ est quā mensura, q̄ est uirtuosa, & ista est mensura prudentiæ & t̄pantiæ, quā. l. boni debent esse moderati & mensurati, & cunctis bonis morib. adæquantur. Sicut. n. uideamus, q̄ omne corpus subiacet certis mēsuris. .i. longitudini latitudini, altitudini & profundo, intra quarū terminos omnium corporum quantitas cōtinetur, sic p̄cū dubio quilibet uir perfectus debet esse mensuratus & moderatus quantum ad ista quatuor. .i. quantum ad longitudinem durationis corporaliū, altitudinem successioneis temporalium, altitudinem perfectionis spiritualium, profunditatē cognitionis scialū. Sit igitur hō mensuratus quantum ad lōgitudinē corporaliū durationis. Nō. n. debet sperare sp̄ uiuere, sed potius, q̄ necesse est sūc durationis lōgitudinē terminari, ita q̄ possit dicere illud Plalm. Ecce mensurabiles posuisti dies meos, & sūba mea tanq̄ nihilū ante te. Eze. 41. Mensus est lōgitudinē edificij. Sed de hoc uide supra de longis & de longē. Itē sit mensuratus quantum ad latitudinē sp̄aliū successioneis, q̄. a. n. non debet appetere nec habere dilatationē bonorū huius mundi, sed in ip̄s certa mensura & t̄pantiā mensurari, sicut Salomon, qui dicebat. Nec diuitias nec paupertates dederis mihi Dñe, sed t̄m uictū meo tribue necessaria. Prouer. 30. Sufficiētia. n. & necessitas debet esse t̄paliū mensura. Quod est contra illos, qui non ponunt in temporalib. limitem uel mensuram: Similes crocodillo, qui non habet mensuram determinatam in quantitate, sed quādiu uiuit, sp̄ crescit. Sic dico, q̄ & auari non habent mensuram limitatā in latitudine, seu in dilatatione t̄poraliū acquirēda: quādiu. n. uiuunt, semper uolunt crescere, & statim & diuitias ampliare. Boni aut̄ non sic, quia ip̄s sciunt seip̄s in temporalib. mensurari. vnde Eze. 40. Mensus est latitudinē ædificij calamo uino. Calamus. n. q̄ est siccus, leuis & uacuus, signat uirtutem sufficiētiæ, quæ. l. leuis, uacua & sicca d̄r, eo quod bonis temporalib. ultra quam necesse est, non oneratur, nō impingatur, nec impletur. Mensurari debent quantum ad altitudinē spiritualis perfectionis, quia in altitudine perfectionis bonorum operum & uirtutum ip̄s debent apponere mensuram rectā intentionis, & etiā mensuram prudentis discretioneis, ut. l. perfectionē non incipiant, quā. l. continuare non possent, quia sicut d̄ Prou. 17. Qui altam ædificat domū suam, sentiet ruinam. Ideo dicitur Rom. 11. Noli altum sapere, sed time. Item mensurari debet quantum ad profunditatem scialū cognitionis. Non. n. debet ultra quādam decet per curiositatem se profundare, quia semp̄ debet sciam suā mensura ueritatē & fidei limitare, ut sic de homine sic mensuratio & se & alios taliter mensurare possit. admiratiuē q̄ri illud Eccl. 1. Altitudinem celi, latitudinem terræ, & profundum Abyssij quis dimensus est? q. d. solus nō perfectus. Qd̄ bene figuratur Apo. 21. vbi dicitur quod ille, qui loquebatur mecum habebat mensuram arundineam, ut metiretur ciuitatem, & portas eius, & murum, & mensus est ciuitatem in arundine aurea. Longitudo, & latitudo, & altitudo eius eque lia sunt. Mensura ista charissimi, signat uirtutem temperatiū quæ dicitur aurea per claritatem prudentiæ & sapientiæ & arundinea per rectitudinem iustitiæ. Ista. n. tria nos limitant & mensurant. s. temperantia, sapientia, & iustitia. Cū ista igit mensura ille, qui loquebatur. i. ille, qui dignē uult alijs loqui debet mensurare, & ordinare ciuitatem uirtutum cordialū portas sensuum naturalium, murum membrorum corporaliū. Ista. n. tria sunt principaliter mensuranda, & ad mensuram temperantiæ reducenda. Virtutes. n. anime debent mensurari, sicut intellectus, ne plus quam necesse est sapiat; affectus, ne plus cupiat, quā oporteat: memoria, ne plus retineat quā Deus iubeat. Sensus et̄ debent subiicere mensuræ, ut. l. tēperate & mēsurate uideamus, audiamus, gustemus, & odoramus. Mēbra in super mensuræ & temperantiæ d̄t subijci, ut uidelicet ipsa non uoluptuosē nutriamus, sed ut ipsa sub disciplinæ regula teneamus. Et sequitur residuum figure nostræ, uidelicet, ut dictum est, q̄ longitudo, latitudo, & altitudo, ciuitatis erant equalia, quia. s. sic fecerimus, equalitatē & moderantiam in oib. habebimus. Et sic de nobis uerificabitur illud Lea. 7. Cunctis filijs Aaron mensura eque per singulos dies diuidentur. Metiamur igit nosmetip̄s, ut secundū merita nostræ mensuræ nobisq; remetietur in Paradiso ab illo, q̄ dixit Mat. 7. Eadem mensura qua mensi fueritis remetietur uobis. Istud tamen aduerte, q̄ hō non potest habere

tales uirtuosas mensuras, nisi sibi à Domino concedantur Deus enim concedit homini.

Mensuram { Compūctiois, Dat(dico) mensurā cōpūctiois. Vñ in Pl. Citabis uos panem lachrymarū, & potū dabis i lachrymis in mēsurā. Item dat mēsurā deuotionis Ezech. 4. Aq̄ tuā i mēsurabibēs. Et Iob 42. Item dat mensuram refectionis, & ista est mensura consolationis spiritualiū bonorum, de qua Lu. 12. Ut det illis in tpe tritici mensuram. Item dat mensuram perfectionis. Vnde Ephe. 4. Vnicuiq; uelut dicitur mensuram dationis Christi. Item dat mensuram cognitionis. Roman. 12. Vnicuiq; Deus diuisit mensuram fidei. Item dat mensuram discretionis. Vnde Esa. 28. Ponam iudicium in pondere, & iustitiam in mensura. Et sic patet, quōd est quædam mensura uirtuosa. Scd̄ dico, quōd est quædam mensura, quæ est gloriosa, & ista est illa mēsurā, q̄ dicitur Deus beatis in patria s̄m mensuram meritorum quam habuerunt in uia. Pater familias. n. s̄m mensurā laboris solet suis seruitorib. in æstate dare certā mensurā bladi, pecunia, uel mercedis. Sic proculdubio Deus in patria dat beatis certam mensuram p̄miorum s̄m mensuram meritorum p̄cedentium, & laborum. Marci. n. 4. d̄r, quod qua mensura mensi fueritis, remetietur uobis. Et iō bonis d̄r illud Luca 6. Mensuram bonā, cōfertā coagitatam & superfluentem dabunt super caput uestrum. Illa. n. mensura d̄r bona propter malorū abdicacionem. D̄r conferta & coagitata propter bonorum cumulationem. Et d̄r superfluenta propter p̄miorum redundantiā & meritorum trāscensionem. Ibi. n. mensura seu quantitas p̄miorū trāscendit mensuram meritorum. Vnde Hier. 21. Aedificabitur ciuitas, & exibit ultra normā mensuræ. Ista est igit mensura gloriosa. ¶ Tertio dico, quōd est quædam mēsurā, quæ est uitiōsa. Et ista est illa, qua mali mensurant se & alia. Ip̄s. n. mali immoderate seip̄s regulant, & mēsurant. Vñ Osee. 1. Numerus filiorū Israel quasi sine arena est. Inter filios. n. Israel idē iter uires ecclesiasticas uel fideles sunt hodie multi qui sunt sicut arena per uirtutum sterilitatem, sicut mare per uitiorum fluctuositatem, sine mēsurā per omniū actū & operum superfluitatem. ¶ Quarto dico, quōd est quædam mensura quæ est dolorosa. Et ista est mensura & quantitas p̄næ æternæ & tormentorum, quæ responderet culpæ & dilecto p̄cedentium uitiōrum, iuxta Deute. 15. Secundum mensuram culpæ erit & plagarum modus. Ista sunt igit quatuor genera mensuram, quibus hoies mēsurantur. Sed de istis uide si uis magis & distinctiōnis Mauricij, vbi inuenies quatuor mensuras bonorum, quatuor malorum, quatuor beatorum, & quatuor damnatorum, quæ omnes sibi inuicem correspondent, & multo melius ponitur ibi quā hic. Hoc enim fuit ualde meum ingenium obocœatum.

A Metus. Metuere. Cum infra satis proponam dicere de timore, hinc est, q̄ hic de metu breuiter pertransibo. Est enim metus idem, q̄ timor. Et quamuis grammaticaliter loquendo differant, unum tamen pro alio sumitur in scriptura. Notabo igitur quōd in scriptura reperio

Metum { Senilem, Primus est iustorum & prudentium, { Seruilem, Secundus est stultorum & peccantiū, { Ouilem, Tertius est uanorum & simplicium.

Primò ergo dicam, quōd est dare metum senitem, q̄ est prudentium, quia re uera ad uirum prudentem & uirtuosum p̄cinet, quōd in pluribus metuatur, atq; hæret. Eccl. 18. Sapiēs in omnibus metuit. Et bene dicit in omnibus, quia uerē siterramotus sæpius accidit in montibus quā in uallibus, sic bonus metus facilius contingit altioribus & melioribus quā inferioribus & imperfectioribus. Phil. 2. Cum metu & tremore uestram salutem operemini. Sic ergo nota, quōd uir prudens metuit illa, { Superius nitent, Metuit(dico) iustus negocia superiora, s. Deum, Angelos & sanctos, quos re uera iustus debet metuere ne forte ip̄s offenderit, uel ne forte ip̄s rite non coluerit aut honorauit, aut ne forte p̄nā ab eis meruerit. Opera. n. superiora Dei nu

tu producta puta tonitrua, fulgura, corrufcaciones, in cuius metu aialib. uirtuosis, multo fortius ergo aspectus diuina potētia & sapientiæ, & iustitiæ, debet nobis merū icutere, & timorē ip̄s in n̄ris cordib. generare. Iste. n. est metuēdus, quæ respicit in se sperantes, Metuamus ergo, cū quia respicit ad se clamantes, in se sperātes respicit, ut Abijcit in se peccantes, eos eruat. P̄sal. Oculi Domini super metuētes est, ut eruat à morte animas eorū, & altat eos in fame. Item ad se clamantes respicit, ut bonis imbuat. Hier. 9. Metuamus Deum nostrum, qui dat nobis pluuiā in tpe suo, plenitudinem annuæ messis custodientem nobis. Item in se peccantes abijcit & bonis uideat. Vnde Heb. 12. Habeamus gratiam per quam seruiamus placentes Deo cum metu, & reuerentia, etenim Deus ignis consumens est. Item se requirētes p̄ficat, atq; peruenat. Eccl. 6. Amicus fidelis medicamentum uitæ & immortalitatis, & qui metuūt Dñm, inuenient illum. Igitur metuētes Dominū sustinere misericordiā eius. Ecc. 2. Quia pro certo vnus est altissimus Creator oium omnipotentes Rex, potēs & metuēdus nimis. Eccl. 1. Metuit igitur iustus iudicia superiora. ¶ Deniq; dico, quōd ip̄s metuē flagitia interiora, quæ. s. commisit, uel etiam ne ipsa cōmitat & in eis inuoluatur & cadat. Ille. n. qui castrum obsessum habet in custodia, est (si est prudens) in continuo metu, ne. l. hostes ibidem subintrēt. Sic igitur cum infiniti hostes obsideat castrum cordis, multū debemus esse meticulosi & scrupulosi ne ipsam per tentationum insidias perdamus, aut p̄ præsumptionem & inanem gloriam amittamus. Vnde Eccl. 5. de propitiati peccatorū d̄r. Noli esse sine metu, & non adicias peccatum super peccatū. Deniq; timeat negocia exteriora, uidelicet mundi tribulationes, quæ potissimē per quatuor puncta solent fieri, s. p̄ fallas machinationes, discordias & seditiones, fallas impositiones, inuidias domesticorum & suspiciones. Et ista sunt illa quatuor, quæ dicit Salomon à prudentibus metuenda. Eccl. 12. 26. vbi ait. A tribus iquit timuit cor meum, & à Quarto facies mea metuit: Delaturā ciuitatis, ecce proditio: Collectiōē populi, ecce seditio: Calumniam mēdagem, ecce accusatio: Mulier Zelotypa, ecce suspitio. Metuat ergo iustus negocia exteriora. In sup̄ dico, q̄ timere debet supplicia posteriora, non. s. mortē, quia illa uenit de necessitate, & iō non est metuenda, (iuxta illud Eccl. 41. Noli metuere iudicium mortis sequitur. Hoc est. n. datum à Dño omni carni) sed illa, quæ uenit post mortem. s. futurum iudicium, & infernum, & t̄r. Paradisum, quia re uera iustus debet timere de iudicio, ne iniustus inueniatur. De inferno, ne ibidem condemnatur aut proijciat. De Paradiso ne indignus reperiat. Vnde p̄ dicit illud Hebreæ 11. Fide Noe responso accepto de his, quæ adhuc non uidebant, metuēs, in diluuiū futuro, adaptauit arcā i salutē. Ista uero ergo, q̄ debet metuere uir fidelis. Et sic dico, quōd est dare metū senilē seu uirilē, qui est prudentiū. ¶ Secundo dico, q̄ est dare metum seruilem, qui est peccatū, & iste est metus illorum qui metu & non amore abstinent à malo. Iste est. n. ille metus, quo quidam timentes mundi tribulamina & tyrānorum vexationes, cessant Dñi uoluntatem facere, & se inclinat, & consentiunt ad peccatū & iniquitatē. Et pro certo tales non fuerunt martyres. Isti. n. uidebantur audiuisse illud Deut. 1. Nolite metuere, Dñs Deus ductor uester est. & Num. 24. Dñs uobiscum est, nolite timere. Secundum iura enim est illa, quæ sunt vi aut metu, non obligant. hoc tamen intelligitur metu, qui p̄t cadere in constantem uirum. Secundū iura uero diuina nullus metus excusat à peccato mortali, quia etiā mors potius sustinenda, quā culpa mortalis committēda. Sancti. n. omnem metū deposuerunt, & soli Deo seruiunt. Isti. n. non timuerunt derisiones & ludibria, defectiōnes & opprobria, afflictiones & supplicia. Nō metuit ergo uir iustus ludibria derisorij. Eze. 2. Domus in q̄t exasperans est. Tu ergo filij hois ne timeas eos, & sermones eorum non metuas. Item non metuit opprobria detractorū. Esa. 51. Nolite timere opprobria hoium, & blasphemias eorū ne metuatis. Itē non metuit supplicia tyrannorū. Eccles. 4. 1. Noli metuere iudicium mortis, & Hester 15. Noli metuere, non morieris. super. in aia, sed morieris corpore. Et breuiter nullus metus seruilis decet uirum perfectum, magnanimum aut cōstantē. Et meritò, quia pro certo tales habet quēdam fortissimum

fortissimum defensorem. s. ipsum Deum, & iō metuere nihil debent. Sardius. n. teste. Diofcoride lapis est rubeus, cuius virtus est timore pellere, & audaciam generare & incantationibus obuiare. Sic verē Deus qñ per fidem, charitatem aut gratiam possidet. audaciam & constantiā gignit, & imbellitatem pellit, & incantationibus. i. demonū, & hæreticorum deceptionibus resistit. Igitur cuiuslibet Deū secum habenti, & istum preciosum lapidē possidenti videtur dictum illud Ios. 1. Noli metuere, & noli timere, quia tecum est Dñs. Est igitur dare metum seruilem, qui est peccantium. Terriō principaliter dico, quōd est dare metū ouilem seu puerilem. Quidā. n. sunt ita imbecillī & pauidā volūtatis & cordis, quod more ouis vel leporis stupent & metub sine causa, & vana occasione metuunt quicquid vident. Vnde de illis qui timent eclipses & tonitrua, fortunæ vel naturæ euentus & prodiga, dñ Hie. 10. Afignis (inquit) celi nolite metuere q̄ metuunt gentes. Sic ergo dico, quōd est metus ouilis & puerilis seruilis & uilis, senilis & uilis, Vide infra de timore tre more, & in alijs similibus.

Met. Memet. Nota, quōd ista dictio met nihil signat per se, sed cum sit compositio pronominis facit pronomen cui, additur, certius significare, & aliquod uerius & psonalius designare. Denotat ergo quandam identitatem, & intimam personæ proprietatem. Met enim videtur significare illud, quod idem. Notabo ergo, quōd in scriptura reperitur vnum met, quod

Diuinam, naturā, Primō ergo dico, q̄ ē vnū virtutis structurā, met inuariabile, & istud est Animi iacturam. Dei idētitas, q̄ a. s. ipse De⁹ est. idē apud semetipsum, & in semetipso. Vñ ipse est, q̄ dicit Gen. 2. Per me metipsum iurauit dñs. quasi diceret, p̄ iūmitatē essentia me iurauit, q̄ a. s. nihil pōt esse maius. Et Efa. 45. In memetipso iurauit, egrediet de ore meo iustitiæ verbum. Et aduertit, q̄ Deus ipsemet uiuit & durat æternaliter, & tranfit epaliter, confert & iuuat supernaliter, offert, & sedat corporaliter. Nā ipse met durat sp̄ viuēdo, vt patet Io. 5. Vbi dñs, q̄ pater habet vitā i semetipso, & dedit illi habere vitā i semetipso. Nā ipsemet venit carnem sumēdo, q̄ a. s. sicut dñ Phil. 2. Ipse semetipsum exinaniuit, formā serui accipiēs, & habitū inuentus vt hō. Nā ipsemet nos iuuat, p̄sem placādo q̄ a. s. sicut Hebr. 7. dñ. Potens est nos saluare, accedēs p̄ semetipsum ad Deū, sp̄ viuens ad interpellandum pro nobis. Nam ipsemet se obtulit, mortem ferendo, quia. s. sicut dñ Phil. 2. Ipse humiliavit semetipsum, factus obediens vsq; ad mortem Et 2. ad Tim. 2. dñ. quōd ipse dedit semetipsum pro nobis, vt redimeret nos. Patet ergo, quōd est vnū met inuariabile.

B istud est Dei identitas. Secundo dico, quōd est vnū met valde laudabile. Et istud est morum integritas. Et sic dico, quōd homo dñ ipsemet, & esse in semetipso, qñ ipse in uirtute constantiæ & per cognitionem virtutum est idem, integer, & in zimus sibi ipsi. Prouer. 2. Fili mi, sapiens fueris tibi metipseris. Et qñ semetipsum in sanctitate custodit, & ab oī peccato se saluare satagit & proponit. Matth. 27. Si filius Dei es, salua temetipsum. Et re uera quilibet debet esse multo magis diligens de saluando semetipsum, quā de alio quocunq; Lucæ 23. Si filius Dei est, semetipsum saluū faciat. Quod est cōtra multos, q. s. plus curat alios emendare, q̄ semetipsum, sicut sunt mali Iudices, & Prælati, & p̄dicatores, cōtra illud Ap̄li ad Gal. 6. Opus suū p̄bet vnusquisq; & sic i semetipso tantum habebit gloriam, & nō in altero. Igitur temetipsum Vide & considera, Igitur dico, quōd temetipsum Sperne & vitupera, debes videre & considerare. Ama & desidera, Ioann. epistola 2. Videte vosmetipfos. Quod est contra illos q̄ semetipsum nō vidēt, & c. de quibus Grego. 2. dialo. dicit. Quoties per cogitationis motum extra nos ducimur, & nos sumus & nobiscū, non sumus, quia nosmetipsum minimē videntes, per alia vagamur. Item temetipsum debes spernere & vituperare. Matth. 16. Qui uult venire post me abneget semetipsum, & se quāf me. Item temetipsum debes amare & desiderare 1. Petr. 4. Ante oīa mutā in uobismetipis charitatem continuam habentes, quia charitas operit multitudinem peccatorum. Item temetipsum debes saluare, & recupere-

rare, quia. s. qñ quis per peccatum periit, multum debet intendere ut per poenitentiā saluet, & liberet semetipsum. Matth. 27. Salua temetipsum. Act. 26. Permittitur tibi loqui pro temetipso. Item temetipsum debes iuuare & contemperare quia. s. tpe tentationum & tribulationum tu debes querere tibi remedia opportuna. Exemplo Ionæ, de quo dñ Ionæ 4. quōd contra æstum sibi metipsum fecit obumbraculum. Item temetipsum debes turbare, & reuerberare. s. per poenitentiā & timorem. Exemplo Christi, de quo dñ Ioan. 11. quod ipse turbauit semetipsum qñ uoluit Lazarum suscitare. Ad denotandum, quōd qui Lazarum mortuum. i. aīam propriam desiderat a morte peccati suscitare, ipse debet per contritionem se turbare, & in semetipso fremere, & turbare. Ioan. 11. Fremens in semetipso uenit ad monumentum. Et Iob 7. Posuisti me contrarium tibi, & factus sum mihi metipsum grauis Et Ezech. 6. Displacit tibi semetipsum super uicinis malis, quæ fecerant. Item temetipsum debes leuare, & ex onerare. s. terrena contemnendo, & cœlestia appetendo, & cōtemplando. De quo Grego. lib. 2. dialo. Duo bus (inquit) modis extra nos ducimur, quia p̄ cogitationis lapsum sub nobismetipsum recedimus, aut per contemplationis gratiā supra nos metipsum leuamur. Item temetipsum debes saluare, atque liberare. Deu. 4. Custodi temetipsum, & aīam tuā sollicitē. In uenit ergo vnū met ualde laudabile. Et istud est morum integritas. Terriō dico, q̄ inuenit vnū met ualde damnable. Et istud est malorū, q̄ dicitur. Mali. n. i. p̄prios p̄sonis delinquit, dñ semetipsum uitijs, & peccatis exponit. Ip̄. n. semetipsum Fraudant & decipiunt, Dico ergo, q̄ isti semetipsum solēt decipere. Iacob 1. Efferte factores uerbi, & non auditores tantū, fallētes uosmetipsum. Item semetipsum solent inuadere. Ephe. 4. Desperantes semetipsum tradiderunt impudicitia. Item semetipsum solent concutere, s. per timorem & turbationem indebitam. Threno. 2. subuersum est cor meum in memetipso. Item semetipsum solent erigere, s. superbiendo, similes Pharaoni, qui dicebat Ezech. 29. Meus est finis & ego feci memetipsum. Itē semetipsum solent excoecare. Iudas in canonica sua. Segregant semetipsum, aīales spiritū non habentes. Item semetipsum solēt impinguare. Iudas ubi supra. Hi sunt in epulis suis macula conuiuantes, sine timore semetipsum pascētes, Et breuiter, multi sunt, qui nō curant nisi de semetipso. Act. 26. Permittitur tibi loqui p̄ temetipso. Et sic igitur pater, quomodo ista compositio met potest referri ad Deum, ad iustum, & ad impium. Vide ubi ipse.

Me. Mei. Nota, quōd cum istud pronomen sit pronomē demonstratiuum primæ personæ & numeri singularis, possum dicere, quōd cōgruē pōt referri ad omnia genera personarum. ad personas. n. non ad res, aut loca pōt referri. Quilibet. n. persona siue sit Deus Angelus, sanctus, iustus, poenitens aut conuersus, siue sit diues, sicut pauper, infirmus, tribulatus, mortalis, siue sit demon, peccator & impius, siue sit Princeps, platus vel subditus, siue sit religio sus, clericus aut laicus, siue sit senex, inuenis vel infans, siue sit femella vel masculus, omnes possunt sibi istud pronomen appropriare, & ipsum de seipsis dicere & p̄dicare, quia. s. quilibet pōt dicere me, de me, in me pro me, per me, apud me, & similia. Nota igitur, q̄ istud pronomē refertur ad Deum cunctā regentem, Ista. n. omnia possunt p̄sequi, & cōcordari, sed i p̄secutione satis dicitur. Solū modo dicam⁹ quōd istud pronomē refertur ad Christū, iustum, impium. Dicamus ergo primo, quōd illud pronomē me refertur ad Deum cuncti potētē seu cunctā regentem. Deus enim seipsum & p̄sonā suā omnibus offert, & profert tanquam obiectum uidendum, & intuentū, attendēdum, & meditandum, seipsum demōstrat indicat, atq; refert dicens me, quasi diceret. In me, & per me, & de me, & a me, & apud

& apud me est oē bonum. Me etenim signat personam loquentis, & iō signat ipsius loquentis bonitatem, quidditatem, & auctoritatem. & c. Me inquit. q. d. Vos potestis me uidere, & inuenire tanquam obiectum fortitudinis & virtutis. Vnde nota, quod Deus est vnum Me, cuius Potentia omnia reguntur, Scientia omnia diriguntur, Clementia pauperes aluntur, Potentia impij franguntur, Virtutia deuoti sequuntur, Auxilia a cunctis queruntur, Per quem magnalia beatis dabūtur. Dico ergo, q̄ iste dicit me, quia oīa cōcluduntur eius potentia. Ipse. n. sua potentia condidit vniuersa. Deut. 32. Videte, qd' ego sim fortis, & nō fit alius Deus p̄ter me, ego occidā, & ego uiuere faciā & c. Et Deut. 5. Timeant me, & custodiant mandata mea & c. Item iste dñ me, q. d. oīa dirigunt eius prudentia, seu scia. Vñ iste ē, q̄ dicit Pro. 2. Meū est consiliū & æquitas, mea est prudentia, mea est fortitudo, & per me reges regnant, & legum conditores iustitiam iustitiam. Ego diligentes me diligo, & qui mane uigilauerunt ad me, inuenient me. Itē dñ me, quia oīa fouentur, aluntur eius clementia. Vnde ipse est, qui dicit Mart. 11. Venite ad me oēs qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam uos. Et Efa. 33. Glorificabit me bestia agri, quia dedi in deserto aquas. Item dicit me, quia imperia franguntur eius iustitia. Vnde p̄dōri dñ Hie. 5. Adducā super uos gentem de longinquo, & comedes fegetes tuas, & panem tuum deuorabis, filios tuos, & filias tuas comedet & c. Sequitur. Me ergo non timebitis, dicit Dominus, & a facie mea non dolebitis. Iste enim super omnia est timendus, cum sit potentissimus, & iustissimus. Du. 4. Congrega ad me populum, vt audiat sermo nes, & discat timere me. Vnde ipse dicit Efa. 46. Redite prauaricatorum ad cor, recordamini, quia ego sum Deus, & nō est ultra me Deus, nec est similis mei. Item dicitur me, quia omnia sequuntur, seu sequi tenentur eius uestigia. Iste enim est, qui dixit Petro & Andree. Mat. 5. Venite post me, faciam uos fieri piscatores hoīum. Sequitur. At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. Et merito, quia ipse est, qui se sequentibus dicit. Bene ergo dicit. Mat. 19. Sinite paruulos venire ad me. & Act. 12. Circundā tibi uestimentum tuum, & sequere me. Et adhuc ipse inuitat dicens. Efa. 44. Formauit te, seruus meus es tu Israel, non obliuiscaris mei. Cōtra uerō facientes arguit, & reprehēdit Efa. 1. dicens. Cognouit uos possentem suum & c. sequitur. Israel autē me non cognouit. Et Hie. 2. Populus autē meus oblitus est mei diebus innumeris. Item dicitur me, quia a cunctis queruntur eius auxilia seu suffragia. Iste enim est, qui dicit aīe destitutæ. Tantummodo est ex me auxilium tuum. Osee 13. idēd Amos 5. Querite me, & uiuetis. Et merito, quia sicut ipse dicit de seipso Ecclesiast. 2. in me omnis gratia uig & ueritatis in me omnis spes uitæ & uirtutis. Transite ad me omnes, q̄ concupiscitis me, & a generationibus meis implemini. Qui edunt me, adhuc esuriunt, & qui bibunt me, adhuc sitiunt. Item dicitur me, quia beatis dabuntur eius magnalia. s. in Paradiso. Vnde ipse est, qui se offert omnibus beatis & sanctis ad uidendum, gustandum, tenendum, & amplexandum, dicens. Prou. 8. Beatus hō, qui audit me, & qui uigilat ad fores meas quotidie, qui inuenierit, inueniet uitam, & hauriet salutem a Dño, qui autem in me peccauerit, lædet aīam suam, & oēs, qui oderunt, diligunt mortem. Et illud prædictum Ecclēsi. 24. Qui edunt me, adhuc esuriēt & c. Ecce ergo quomodo Deus dicendo me, offert se nobis, vt obiectum perfectissimum, in quo (scilicet) quilibet reperit omne bonum. Sicut ergo ferum quadam occulta uirtute adamantis trahitur ad ipsum, cui cum coniunctum fuerit, ipsum nisi uolenter amplius non dimittit, sic & nos, cum ipse sit infinitus & occultus uirtutis, ad eum debemus accedere, & nunquā ipsum p̄p̄tū dimittere, nec ab eo perpetuō resiliere. Iste. n. sp̄ paratus est nos recipere, & secum si nos uoluerimus, retinere. Hier. 3. Reuertere ad me, & ego suscipiā te. Modum autē ueniēti ad eum ipse docet. Iohelis. 2. ubi ipse dicit. Conuertimini ad me in toto corde uestro, in ieiunio, & fletu, & plāctu. Sed proculdubio multi sunt, qui ad illum me. s. ad Deum

nō accedunt, de quo ipse vñ plāgere Hier. 2. ubi dicit. Me dereliquerunt, fontē aquæ uiuæ, & foderunt sibi cisternas diffiparas. Et idē ibidē. Verterunt ad me tergū, & nō faciē. Et isti deberent attendere ad illud, q̄ dñ Osee 7. Vñ eis cū recesserint a me. Et tales maximē sunt hypocritæ, de quibus dñ Efa. 29. Populus iste labijs me honorat corde autem longē a me est. Non sic, sed coniungamur, & conuertamur ad istum me, quia iste est, qui aīam ad hoc innitat. Hier. 3. Ergo saltē a modo uoca me pater meus, dux uirginitatis meæ tu es. Sequitur. Patrem uocabis me, & post me ingredi non cessabis. Patet igitur, q̄ istud pronomen me, refertur ad Deum cuncti potentem. Secundo dico, quōd istud pronomen me refertur ad iustum sanctē uiuentem. Quilibet enim iustus potest dicere me, & offerre, opponere, & exponere se tanquā obiectum uirtuosum. Et sic per illud pronomen me dico, q̄ ipse potest se describere & monstrare, ostendere, & declarare

Vt	{	Deploreatorem criminis interni,	Dicamus ergo, q̄ iustus p̄ illud pronomen me, se p̄dicat poenitētē & luctuosum, q̄ re uera poenitens debet dolere, lugere, timere. Dolere dico. Vñ illud. Dolor meus super dolorem, in me cor meū mērens. Et illud Thro. 1. Multi. n. gemitus mei, & cor meū mērens. Timere ēt Psalm. Timor, & tremor uenerunt super me, & contemperunt me tenebræ. Lugere in super. Efa. 22. Recedite a me, amare flebo, nolite incumbere vt consolemini me super uastitate filij populi mei. Quia re uera qñ hō considerat filiam populi sui, s. Dei & sanctorum, aīam propriam per p̄p̄m fuisse uastatam & bonis oib. spiritualib. denudatam, ipse debet flere, & culpas lachrymis abolere, ut & sic dicat aīa poenitens ipsi Deo illud Pl. Asperges me Dñe hisopo, & mundabor, lauabis me & super niuem dealbabor. Et ibidē Amplius laua me ab iniquitate mea, & a peccato meo munda me, quoniam iniquitatem meam ego cognosco. Igitur per istud pronomen me iustus se p̄dicat poenitētē & luctuosū. Item p̄ istud pronomē me iustus se p̄dicat meditantem & scrupulosum, seu curiosum. Constat enim quod ad uirum sapientem & iustum perinet, quod omnia, quæ sunt, fuerunt, & erunt, prudenter debeat meditari, & in quantum ad salutem pertinent, solerti animo perscrutari. Meditetur ergo scilicet
		Toleratorem turbinis externi,	De carnis luxu
		Vindicatorem muneris paterni.	er uilitate dicat
		Iustus ergo considerari potest	Deo illud, quod
		Poenitens & luctuosus,	scribit. Iob 19.
Meditans & curiosus,	Memento quæ-		
Militans & uirtuosus,	so, qd' sicut lutū feceris me, & in puluerem reduces me. Nōne sicut lac multisti me, & sicut caseū me coagulasti? Pelle & carnis uestisti me, ossibus, & neruis compegisti me. De uiræ fluxu, & breuitate dicat Deo illud Efa. 38. Præcisā est uelut rexente uita mea, dum adhuc ordiret, succidit me. de mane vsq; ad uesperam finies me. Sicut pullus hirundinis sic clama bo, & meditabor ut columba. De mundi cursu, & uanitate dicat illud Apoc. 17. Veni (inquit) Angelus, & ostendam tibi damnationem meretricis magnæ (id est mundi) Sequitur. Et abstulit me in spiritum in desertum, & uidi uirum sedentē super bestiam coccineam, plenam nominibus blasphemiarum & c. Mulier. n. mollis & uariabilis est mundus, qui super bestiam dñ sedere, in quantum moribus & motibus brutalibus & bestialibus dicitur abundare, & in quantum Deum & sanctos factō, vel dictō noscitur blasphemare. De inferni mortu & aduersitate dicat similiter homo iustus illud. Psalm. Circumderunt me dolores mortis, pericula inferni inuenierunt me. De Paradisi uero passu & amoenitate dicere potest illud Ezech. 40. Facta est super me manus Domini, & adduxit me in uisionibus Dei in terram Israel, & dimisit me super montem excelsum nimis, super quem erat quasi ædificium cimitatis. Et Ezech. 8. dicitur. Eleuauit me spiritus inter cœlum, & terram, & adduxit in Hierusalem in uisione Dei. Ista sunt ergo, quæ iustus se p̄dicat meditantem, et solerti indagine contemplantem. Et sic dico, quōd per istud pronomen me, iustus se offert, atq; demōstrat meditatē & scrupulosū.		

Iustus per istud pronomen me se offert militantem & vigorosum. Iustus debet circa vitia, dubitare, & contra fortuna difformes euentus. f. contra prospera, & aduersa constanti aio fortis esse, & tentationib. diaboli, nec nō mundi tribulationib. pualere. P. Præcinxisti me virtute ad bellum, & sup platasti oēs insurgētes i me, subtrus me. Qm inimicos meos dedisti oēs dorsum &c. Et si vis nota, q homo debet esse Virtuosus fortis in exequendo iusta maiorum, Prosequendo iura minorum, Sustinendo casus fatorum, Arguendo facta prauorum, Abdicando pompas fastorum, Vendicando culmen bonorum, Deprecando opem sanctorum. Illud Esa. 6. Ecce ergo mitto me. q. d. Paratus sum in oibus obedire. Et illud. P. Corripiet me iustus in misericordia & increpabit, oleū aut pctoribus non impinguet caput meū. Itē offerat se, vt profectentē iura minorū, q. a. l. iste debet pauperib. & simplicib. subuenire, & maximē si sit iudex p̄sident vel p̄latus. Vñ iste est, q dicit Esa. 61. Spiritus Dñi sup me, eo, quod vnixerit me ad annuncianum mansuetis misit me, vt mederer cōtritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiam, & clausis apertionem, vt cōsolare oēs lugentes, & ponere fortitudinem lugentib. Syon. Item offerat se, vt sustinentem casus fatorum, quia. f. quicquid iustus acciderit, debet in patientia sustinere, & sp debet cogitare, q sibi a Deo talia immittitur, uel immitti permittuntur uel ordinant ad ipsum castigandum, probandum & honorandū. Dicit ergo, regratiando illud. P. Dñe probasti me, & cognouisti me. Et illud. Proba me Dñe, & tēta me. v. renes meos, & cor meū. q. d. Paratus sum in patientia sustinere, sicut faciebat ille, q dicebat Deo illud P. Super me confirmatus est furor tuus, & oēs fluctus tuos iduxisti sup me. Lōgē fecisti notos meos a me. In me transferunt irā tuā & terrores tui conturbauerunt me. Elongasti a me amicū & proximum &c. Talia ergo sunt fortiter sustinenda. Et merito, q a p certo diuinū auxilium nunquam illi solet deficere, qui mudi infortunia solet in patientia sustinere. P. In die tribulationis meæ clamaui ad te, & exaudisti me. Et ibidem. Qm tu Dñe adiuuisti me, & consolatus es me. Offerat ergo se iustus, vt sustinetem casus fatorum. Item offerat se dicendo me, vt arguentē. facta maiorum, quia. l. iste debet esse constans & firmus ad arguendū impios & tyrannos, & ad prædicandum fortiter contra ipsos vt sit scitus ille, qui dicebat Esa. 49. Dominus ab vtero vocauit me, de ventre matris meę recordatus est nominis mei. Et posuit os meū quasi gladium acutum, & in vmbra manus suę protexit me. Et posuit me sicut sagittā electam, in pharetra sua abscondit me, & dixit mihi Sertus meus es tu Israel, quia in te gloriabor. Expone bene de perfecto & constanti viro, qui debet esse contra malos acutus gladius, & sagitta. Item offerat se, vt abdicantem vana fastorum. i. pompositatem & superbiam contemnentē P. Neq; ambulauit in magnis, neq; in mirabilibus super me. Et merito, quia pro certo, qui voluntariē non humiliatur, contra voluntatem propriam multotiens conculcatur. P. Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me. Sit igitur humilis non superbi, regratians Deo, dicendo illud P. In veritate tua humiliasti me. Item offerat se, vt uendicantem culmen honorum, hoc est dictu, vt talē q dignus sit ad digaitatū apicē eleuari. P. In opera exaltasti caput meū. Et nota, quod p̄latus debet Misereri, Misereri (dico) per clementiam, quia. f. Reuereri, ipse debet esse pius, & alijs facilius in Honorari, dulgere. Exemplo Ioseph, de quo dicit Coronari. Gen. 45. quod clementer resalutatis fratrib. qui scilicet in ipsum multum peccauerunt dixit. Accedite ad me, ego sum Ioseph frater vester, quem vendidistis in Aegyptum. Nolite pauere, pro salute vestra misit me Deus ante uos in Aegyptum, & præsistit me, vt referuimini super terram. Debet reuereri, quia. f. ipse debet se ostendere seuerum, ne contemnatur. Io. 13. Vos uocatis me magister & Domine, & bene dicitis sum; etenim. Debet honorari. vnde Saul Rex dicebat Samueli. 1. Regum 15. Honora me coram seniorib. Debet coronari, f. corona gloriae, si bene agat, solationibus illud Esa. 61. Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimento iustitię, & indumento lætitię circumdedit me quasi sponsum decoratū corona. Multi tamen imperfecti possunt dicere illud Esa. 3. Non sum medicus, & in domo mea non est panis neq; vestimentum, nolite me constituere Principem populi. Item offerat se, vt deprecantem opem sanctorum, quia. f. virtuosus homo debet præualere non solum contra demones, & peccatores, & tyrannos vincendo, & superando, imō etiam cōtra Deos & sanctos, ipsos importunis & cogentib. præcib. exorando, & ad misericordiā inclinando, dicens. f. illud P. Deus Deus respice in me. & illud. Dñe ne in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corpias me. Oret ergo contra carnem, dicens. Eccl. 23. Aufer a me carnis concupiscentias, & concubitus concupiscentiæ ne apprehendam me. Oret cōtra diabolum. P. Eripe me Domine ab homine malo, a uiro iniquo eripe me. Contra mundum. P. Non me demergat tēpestas aquarū, neq; vrgat puteus super me os suum. Oret cōtra allegando propriam infirmitatem. P. Miserere mei Deus quā infirmus sum. Diuina benignitatē. P. Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam; Diuinam sublimitatem. Lu. 23. Memento mei Domine dum ueneris in Regnū tuum; Sanctorum bonitatem & pietatem. Genes. 40. Memento mei, dum bene tibi fuerit, vt suggeras Pharaoni, vt educat me de isto carcere &c. Oret insuper regratiando de Dei erga se amicitia. Da. 14. Recordatus es mei Domine. De Dei erga se diligentia. P. Dominus sollicitus est mei. Dominus factus est adiutor meus. De Dei erga se misericordia & clementia. P. Dominus miseratus est mei. Et breuiter, tam per orationem, quam aliorum bonorum operum adimplerionem homo efficitur virtuosus & rigorosus, & in bonis actibus bellicosus. Quadriplex enim armatura debet ipsum armare, videlicet Charitas, quæ ipsum foueat, Puritas, propter quam placeat, Veritas, quæ ipsum doceat, Charitas, qua uerē gaudeat, ordinauit in me charitatem. Sequitur. Leu. eius sub capite meo, & dextera eius amplexabitur me. Puritas, & innocentia. Ibidem Fulcite me. floribus, stipite me malis. P. Iudica me Deus, quoniam ego in innocentia mea ingressus sum & car. Veritas etiam & sapientia. P. Misericordia tua & veritas tua semper suscepunt me. Et alibi. Dirige me in veritate tua, & doce me, quia tu es Deus Saluator meus. Claritas etiam atque lætitia, quia scilicet ad iustum pertinet, quod sit letus in Spiritu sancto, dicens scilicet illud. P. Docebis me in lætitia cum vultu tuo, delectationes in dextera tua vique in finem. Et illud. Delectasti me Domine in factura tua. Sic ergo patet, quod iustus per pronomen me se solet offerre ut militantem & uigorosum. Item iustus solet se offerre per illud pronomen me, ut triumphantem & gloriosum. Quia scilicet ipse iustus beatus & gloriosus existens, nunc per pronomen me suam beatitudinem solet demonstrare dicens scilicet ipsi Deo illud. P. Fuit flagellatus tota die, & castigatio mea in maculis. Sequitur. Tenuisti manum dexteram in meam, & in voluntate tua deduxisti me, & cum gloria suscepisti me. Et alibi. Conserua me Domine, quā speraui in te. Sequitur. Notas mihi fecisti vias vitæ adimplebis me læticia cum vultu tuo, delectationes in dextera tua vsq; in finem. Sic igitur patet, quomodo istud pronomen me, quantum ad diuersas conditiones refertur ad iustum sanctū viuētē. Tertio principaliter dico, q me potest referri ad impium de se loquentem, qui. f. semper se uult offerre, & præferre, & de se mentionem facere, & se præ alijs reputare, dicēdo me. Exemplo scilicet Absalon, qui dicebat 2. Reg. 15. Quis me constituat iudicem super terram, vt ad me veniant omnes, qui habent negotium? Et Iudicum 9. Quod me videritis facere, hoc facite. Et si vis, nota, quod per istud pronomen me malus potest prædicare, & describere Miseriam temporalem, qua languet in præsentia, Nequitiam criminalem, qua fatet in latenti, Molestiam infernalem, quam timer in sequenti. Dico ergo, quod p̄tōr se describit dicendo me quātū ad miseriam vitæ præsentis. Quia re uera constat, q p̄tōr multis in præsentia miserijs circumfunditur, & multis solationibus agitatur. Iste, est qui dicit Iob 6. Sagittæ domini in me sunt, quarum

quarum indignatio ebibit spiritum meum, & poenæ militat in me. Et re uera sagittæ istæ sunt scilicet Indignatio de vili natiuitate, Desolatio vitæ tenuitate, Meditatio in rerum mobilitate Agitatio in poenarum aduersitate, Vexatio ab amicorum infidelitate, Conculcatio ab inimicorū crudelitate, Confusio ex errorum cœcitate, Conturbatio de mortis necessitate, & sicut casum me coagulasti? Item se dicit miserum propter vitæ labilitatem. Vnde Iob 10. Teder animā meam vitæ meæ, dimittā aduersum me eloquium meū, loquar in amaritudine aīæ meæ, sicut repente præcipitas me. Itē propter poenarum aduersitatem. Ois. n. homo, & maximē peccator subiicitur in hoc seculo multis poenis. P. Timor & tremor uenerunt super me, & cōtererunt me tenebræ. Itē propter amicorum infidelitatē. In mundo. n. isto nō est vera amicitia, quia. f. ubi quis ad istarum p̄portatis deducit, statim a suis dimittitur, cōtemnitur, & horretur, vt dicit illud Thre. 2. Vocauit amicos meos, & ipsi deceperunt me. Et Io. 30. Nunc aut derident me iniurijs tempore. Et Iob 19. Fratres meos lōgē fecit a me. f. paupertas, & noti mei quasi alieni recesserunt, a me. Dereliquerunt me proximi mei, & qui me nouerunt, obliui sunt mei. Et in P. Elongasti a me amicū & proximum. Et alibi. Lōgē fecisti notos meos a me, posuerunt me abominationem sibi. Item propter inimicorū peruersitatē seu crudelitatem. Iob 16. Hostis meus terribilibus oculis me inuitatus est. P. Inimici mei aduersum me appropinquaerunt, & steterunt &c. Itē propter errorum obscuritatē seu cœcitatē. Hō. n. in hac vita nihil scit cerum, facillē. n. decipitur & errorū tenebris loquebatur. Vñ Eccl. 7. Dixi, sapiens efficitur, & ipse longa longius recessit a me. P. collocauit me in obscuris, sicut mortuos seculi. Itē pp mortis necessitatē, quia. f. post oēs alias miseria maior & grauior sequitur mors. P. Circūdederunt me dolores mortis torretes iniquitatis cōturbauerunt me. Ecce ergo quot sunt miseria p̄tōris pro tempore vitæ huius. Bene ergo dico, q ipse se describit dicēdo me, quo ad miseriam vitæ præsentis. Deinde dico, quod peccator se describit dicēdo me, quo ad nequitia culpæ nocentis, seu latentis. Et dico, quod ipse dicendo me, se p̄dicat Rudei & obliuiosum, Est igit peccator rudis & obliuiosus, quia. f. ipse nō recordat illorum, quæ p̄tinēt ad salutem. Exemplo Nabuchodonosor, q dicebat. Dan. 2. Vidi omnium, & mente confusus ignoro quid viderim. Sequitur. Sermo recessit a me. P. Cōprehenderunt me iniquitates meæ, & nō potui, vt viderē Multiplicata sunt super capillos capitis mei, & cor meū dereliquit me. Itē grauis est & desidio sus. Piger est, n. ad oē bonū. Vñ ipse dicit in P. Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus graue grauata super me. P. Pondus. n. vitiarum facit eum grauem & inhabilem ad bene faciendū. Item tristis est, & inuidiosus. Threnon. 3. Repluit me amaritudinibus, inebriauit me absynthio. Et ibidē. Aedificauit in gyro meo, circumdedit me felle & labore. Amaritudo. n. fellis & absynthij signat peccatum inuidiæ, quod tristitiam gnat & dolorem, item turpis est, & verecundus. P. Tota die verecundia mea contra me est & confusio faciei meæ cooperuit me. Itē abiectus est & fastidiosus, quia Deus odit & vilipendit hominē peccatorem. P. Deus, Deus meus, vt quid me dereliquisti? Vnde peccator potest dicere 1. Reg. 28. Philistij pugnat aduersum me, & Deus recessit a me. Gen. 53. Dixit Cain Deo

postquam peccasset. Ecce eijs me hodie a facie tua. Itē seductus est, & nō sciens iustus, quia. f. peccator facilius decipitur a diabolo. Vnde dicit Genes. 3. Mulier decipit me. Et Threnonum 2. Venatione coeperunt me quasi auē. Sic ergo patet, q dicendo me, peccator se describit quo ad nequitia culpæ nocentis. Deinde dico, q peccator se describit dicēdo me quo ad molestiam poenę sequentis. quia. f. peccator poenis infernalibus affligitur, & ad mortem æterna finaliter condemnatur, dicens. f. illud P. Pericula inferni inueniunt me. Et si vis, dic, q ista pericula sunt Cacer in euasibilis, Dicit igitur damnatus. Mœror in insolabilis, Videte me in carcere ligatum. Thren. 3. Circū Iudex implicabilis, Tenebra illustrabilis, qdificauit aduersum me Vermis infatiabilis, vt non egrediar, aggrauauit cōpedem meum. Paupertas inestimabilis, Cruditelitas intolerabilis. Item videte me mœrore grauium seu a nemine solatum. Thren. 1. Lōgē factus est a me consolator. Item videte me Deo discordatum. Iob 13. Arbitraris me inimicū tuū, posuisti me contrarium tibi, & factus sum mihi meripfi grauis. Videte me tenebris cœcatū Thr. 2. Me inauit, & adduxit in tenebras & non in lucem. Item videte me vermib. voratū. Iob 30. Ecce q comedūt, nō dormiunt. Itē videte me opib. nudatū. Thre. 5. Vindemiauit me, vt locutus est Dñs i die furoris sua. Et Hier. 51. Reddidit me quasi uas inane. Itē videte me hostib. damnatū, seu a demonijs deuoratū. Hie. 51. Comedit me, deuorauit me. Nabuchodonosor Rex Babylonis, aborbuit me quasi draco impleuit ventrē suū teneritudine mea. Sic ergo patet, qd per istud pronomen me, p̄tōr diuersimodē se describit, & quātū ad molestia infernalē, & quātū ad nequitia criminalē, & quātū ad miseriam tpalē. Sic igitur patet, q istud pronomen me potest referri ad virum impium de se loquentem, ab virum iustum sanctū viuētē, ad Deum summē cuncta regentē. **Meus. Mea. Meum.** Nota, quod meus, tuus, suus, sunt pronomina possessiua, signant. n. rem iam requisitā & in bonis alieuius iam cōuersam, & ab aliquo nedicatā, habitā, & possessam, & alicui appropriatā, & sibi specialiter deputatā. Igitur cum istud pronomen significet rei appropriationē, vt dictū est, videretur, q proprie possit applicari ad res aiatas. Et sic dicam, q loquendo moraliter, istud pronomen meus potest referri ad illas personas, de quibus fit mentio in scriptura, f. ad Deum ad iustum, ad impium ad vtrumq; id est tā ad iustum quam ad iniustū: Quilibet. n. istorū potest dicere sua. Igitur referatur primo ad Deum. Deus. n. secundum varios accipiendi modos, potest sua dicere varia & diuersa. Ipse. n. omnium est ditor, & potentior, & idē omnia sua sunt, & ibi omnia subiiciuntur, & in possessione sua omnia continent. Ipse. n. est qui dicit. Meæ sunt omnes fere siluarū, iumenta in montibus, & boues, & pulchritudo agri mecum est. Meus est orbis terrę, & plenitudo eius. Ipse etiā est, q dicit alibi. Meus est Galaad, & meus est Manasses, & Efraim susceptio capitis mei, Iuda Rex meus, Moab olla spei meæ. In quib. uerbis inueniuntur quinque genera hoium, quos reputat Deus esse suos, videlicet nera prædicātes. (Meus est inquit Galaad.) q interpretat testis: Mundum abdicantes. (Meus est Manasses.) q interpretat obliuiosus. Iustē iudicantes. (Meus est Efraim.) qui interpretat consilium meum. Deo se subdentes, quia sūt (susceptio) fidem sustinetes, quia. (capitis mei) i. fidei meæ. Igitur dico, q Dñs potest dicere. Meus est prædicans purā veritatem, quia. f. meus est Galaad, qui interpretatur acerratio testium, quia pro certo illos, qui testificantur, & prædicant ueritatem, Deus reputat esse suos. Ios. 22. Galaad terra possessionis suæ. Vnde ipse dicit Apoc. 11. Dabo duobus testibus meis, & pphetabunt diebus mille. Et hi sunt duæ oliuæ, & duo candelabra lucētia ante Dominū. Et re uera cui libet tali testificatori suo Deus finaliter cœlum tribuet, & veritatem, q nunc prædicat, reuelata facie sibi ostendet, dicens. f. illud Iob 19. Ecce in cœlo est testis meus, & conscius meus i excelsis. Et aduerte, q Deus vult, q isti serui sui sūt liberi, ut libere possint dicere, & facere, prædicare, & docere madata sua, sicut videmus etiam, q nūcij & legati Regis quā mittuntur ad aliquid exequendum, tāq sunt auctoritatis, q nullus ipso audeat tangere, uel grauare. Antiquitas. n. fuerit populi

populi Hiperboreorum, qui moralem & valde sobria ducunt vitam, qui a ceteris nationibus sacri reputabant, & io vt dicunt Pl. & Soli. ipfos laedere vel aliquo modo tagere ne pharium putabatur. Aurum. n. & argentum abdicabant, carnes, vinu & delicias no habebant, fructibus arboru viuebant & in cauernis pro domibus habitabant, neminem lgebat & io laedi ab alijs no debebat. Tales debet esse Christi pdicatores. Sobria. n. debent viuere, diuitias non diligere nemine ledere, sed sacri & sancti esse. Et io no debet ab alijs tangi, sed potius pdicare dimitti, & ab oib. venerari. & hoc est, quod Dns pcpit i Pl. dices. Nolite tagere Chrs meos, & i. pphetis meis nolite malignari. Et merito, qa isti p certo in corpore Christi mystico tenet officia diuersorum mbroru, scilicet

Officiu Gutturis, qa gustat veritatem interius meditatio, Labioru, quia dicit veritatem exterius pdicatio, Oculi, quia studet veritate sagaciter spe culado, Lingua, quia legit veritatem vtiliter edocendo, Manus, quia facit veritatem viuaciter operado, Et io de tali gutture, & labijs dicit ipse Dns. Prou. 8. Aperiatur (inquit) labia mea, vt recta pdicent, veritatem meditabitur guttur meum, & labia mea detestabunt impiu. De talibus vero oculis df in Pl. Oculi mei suspicietes in excelso. Et illud. Oculi me semper ad Dnm. Et illud Leuani oculos meos in monte. q. d. ipse Dns. Tales oculi mei debent alta meditari, Deum contempleri suprema scrutari. Et tn proculdubio de talibus potest Dns hodie dicere illud Pl. Lum e oculorum meorum, & ipsum non est mecum, quia. f. multi sunt hodie pdicatores, qui no respiciunt ad Deum, sed ad mundu. Pl. Oculi mei laquerut pra inopia. i. p auaritia. De tali etiam lingua df in Pl. Lingua mea calamus scribae. Et de talibus manibus df Cantic. 5. Manus meae distillauerunt myrrha optima &c. Patet igitur, q Deus potest dicere. Meus est pdicatio pura veritatem (Galaad iquit.) Deinde dico, q ipse potest dicere. Meus est abdicans mundi vanitatem. Et hoc ostenditur cum df (Meus est Manasses), qui. f. interpretat obliuiosus, quia pro certo Deus illu reputet suum, ipsumq; sibi appropriat, qui rpalia obliuiscit, & abdicat. Vnde de sanctis & perfectis viris, qui seculum dimiserunt, dicere videt illud Hie. 50. Grex dispersus factus est populus meus, transferunt de monte in monte, oblitit sunt cubilis sui. i. mundi. (Manasses inq.) De quo potest dici illud 4. Reg. 21. Dormiuit Manasses & sepultus est i hortu. Dormiuit (dico) mundu obliuiscendo, & a mundi occupationibus secededo. Ad quod videt Dns in uitare dices. Hierem. 51. Egredimini de medio eius populus meus, vt saluet vnusquisque animam suam. Igitur Deus dicit. Meus est abdicans mundi vanitatem. Deniq; dico, q ipse dicere potest. Meus est vindicans sensus aequitate. Et hoc ostenditur cum df (Efraim) qui interpretatur consiliu meu. Quia re uera Deus illum suum dicit, & reputat, qui consule oia facit, & cogitat. Hie. 31. Efraim primogenitus meus, & merito quia re uera Deus sibi appropriat o e consiliu prudens & sanum, dicens Prouer. 8. Meum est consiliu & aequitas, mea est prudentia & fortitudo. Insuper dico, q Deus potest dicere Meus est applicans mentis voluntatem. Ille. f. qui p obedientia & humilitatem se applicat ad suscipiendu mandata Dei. Et hoc ostenditur, cum df (Susceptio.) vt sic de quolibet susceptore dicat ipse Dns illud Pl. Factus est susceptor meus. Vnde Dns de quolibet tali susceptore, q. f. humiliter obedit & susceper, quae ei mandantur, dicit. Io. 15. Vos amici mei estis, si feceritis, quae pcpio uobis. Et illud Ioan. 8. Si manseritis in sermone meo, veri discipuli mei eritis. Adhuc dico q Deus potest dicere. Meus est practicas fidei claritate seu puritate, quod ostenditur, cum df. (Capitis mei.) Caput. n. virtutum est fides, quam pro certo qui firmiter suscipit & tenet Deus illum suum reputat, sibiq; subuenit atq; fauet. Ille. n. qui super aliquem consuevit caput suum reclinare, vel proprii capitis alij custodiam committere vel mandare, videtur eum amicum suum & intimu reputare, sicut. Achis videtur de Dauid sensisse quando dixit sibi. 1. Reg. 28. Custodem capitis mei ponam te cunctis diebus. Sic vered Deus illu amicum suum reputat, cui caput suum. i. fidei suae notitia & custodia comittit & commendat. Vnde ipse est, qui dicit aia fidelu illud Cant. 5. Vox dilecti mei pulsantis. a. pi mihi soror mea, amica mea, coluba mea, immaculata mea, quia caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis noctiu. Vnde

ipse potest dicere uiro iusto illud Pl. Susceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meum. Aduerte tn, q multi sunt, quibus Dns commisit istius capitis custodiam, qui ipsum no custodiunt, sed potius destruunt, & abscondunt. Isti sunt heretici Christiani, qui. f. in baptismo istud caput Chri. i. ipius fidei custodiendam suscipiunt, ipsum tn per haereses lacerant & confundunt, similes. f. illi Virgini cuius gremio uicorais caput reclinat, quae tn proditiose ipsum occidit, & vulnerat quia. f. tales, qui fide Chri suscipiunt, ipsum proditiose vulnerant, dum in cornibus suis & simplicium p feminatas haereses ipsum necant. Figurati in Dalila, quae caput Sasonis in suo gremio reclinat tototidit, & fortitudine spoliavit. Quia re uera dum haereticus a capite Sasonis. i. a fide Chri capillos. i. veritates articuloru euellit, constat, q fidei fortitudinē destruit & confundit. Bene ergo dicit in Pl. Dns conqueredo. Multiplicati sunt super capillos capitis mei. Ita quod de quolibet me gratis. q. d. inimici mei. i. haeretici super capillos capitis mei. i. super articulos fidei meae congregant, vt. f. ipsos euellant per haereses, & per malitiam deprehendant. Job 19. Semitam meam circumsessit, & trasire non possum, & in calle meo tenebras posuit. Ex poliauit me gloria mea, & abtulit coronam de capite meo. Expone. Non sic ergo, sed simus sui, fide integrē seruado, mere mandatis subdendo, facta consule regendo, mundu prudenter spernendo, uerū iugiter loquendo. Et sic ipse bene poterit dicere, quod nos sumus sui dicendo. Illud pdictum. Meus est Galaad, & meus est Manasses, & Efraim susceptio capitis mei. Ita quod de quolibet tali suo poterit dicere illud Mat. 3. & 17. Lu. 3. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene coplaui. Et illud Can. 1. c. 5. Botrus Cypr dilectus meus fasciculus myrrhae dilectus meus. Dilectus meus candidus & rubicundus, electus est milibus. Et si uis, nora, quod Deus uocat quemlibet iustum suum, f. Charior (Dilectus meus) Mundior (Candidus) Pulchrior (Rubicundus) Dignior seu melior (Electus) Rarior (Ex milibus)

Prosequere si uis secundu titulos, ut sic de quolibet tali dicat ipse Dominus illud Ge. 27. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus &c. Et breuiter vbicique inuenies in psona Dei meus, seu mea, seu meū, potes recurrere ad alios titulos, sicut est amicus meus seruus meus, anima mea, & sic de alijs, quia ista materia i infinitu potest multiplicari, sed hoc exempli gratia posui hic. Meus ergo referatur ad Deum, & hoc est primum. De alijs uero, quae Deus dicit sua. f. quando dicit Regnum meum, uirtus mea, iustitia mea, ueritas mea, inimici mei, hostes mei, & cetera similia, omitto, quia non sufficeret uita mea si uellem omnia pertinetare. Sed si uis adhuc nota de Deo, quod sicut alij uocant dicunt & reputat aliquos esse suos rone subiectionis, sicut meos dico illos, qui subiectione mea constituuntur ratione coniunctionis, sicut meos dico illos, q i seruitio meo morantur & mihi famulant, ratione cognitionis, sicut meos dico illos qui mihi ex genere ligant, ratione dilectionis, sicut meos dico illos qui mihi ex speciali federe & amicitia copulantur, sic uerē dico, quod Deus uocat suos oēs iustos, tanquam subditos generales. Ecclesiasticos, tanquam famulos speciales. Pra fidentes seu prelatos, tanquam consanguineos naturales. Perfectos & sanctos, tanquam fideles & socios principales. Ad ista allega, si uis. & uide in titulis in quibus df serui mei, amici mei, filij mei. Et pone, q sicut homo solet res suas melius cognoscere, firmitus diligere, tutius conseruare, amplius honorare, sic uerē dico, q Deus uiros iustos tanquam suos melius cognoscit. Ioan. 10. Cognosco inquit oues meas & cognosce me meae. Forti diligit, dices cuilibet tali illud Esa. 41. Seruus meus Iacob, quem elegi, semen Abraham amici mei. Tutius custodit, dicens illud Pl. Inueni Dauid seruum meū, oleo sancto meo vnxi eum &c. amplius extollit dicens illud Esa. 49. Seruus meus est Israel, quia in te glorificabor quod scilicet fiet in patria, quādo Deus dicit illud, quod canitur. Sancti mei in carne positi certamē habuistis, mercedē laborum ego reddam uobis. Et illud, quod dicit Matth. 25. Venite benedicti patris mei, pcpire Regnum &c. Et re uera illud Regnu & istam mercedem vñ Dominus declarare dices de Paradiso. Ec. 65. Electi mei, & serui mei habitabunt ibi

Sequitur

Sequitur. Serui mei comedant, serui mei bibent, serui mei lactabunt, serui mei laudabunt. Sed heu, proculdubio quam multi hodie, & serui, & amici, & filij Dei statu Ecclesiastico, q pro certo tali filiatione, famulati sunt, ipsi non obediunt, in quanto. f. Deo ingrati sunt, ipsi non obediunt, nec inuolunt. De talibus dicit ipse Deus conqueredo in illud. Notos meos logē fecit a me. Et illud. Can. 1. Filij matris meae pugnaverunt contra me. Et Thren. 1. Vocauit amicos meos, ipsi aut spreuerunt me: alia litera deceperunt me. Igitur dico, q istud pronomen meus aliqñ refertur ad Deū. Secundū principaler dico, q qñq; fertur ad iustum. Quilibet. n. iustus potest dicere sua bona spiritualia, no terrena. Illud. n. non est nostrum, quod a nobis potest uolenter auferri. Sic uerē dico de mundi bonis, q non sunt mea, quia. f. saluum de solēt accedere, & modicu solēt procedere. Sed re uera bona spiritualia, & aeterna, f. Dei gratia, uirtutum copia, facta scientia, coelestis gloria, proprie nostra sunt, quia ista ab intrinseco non de foris ueniunt, & si uolunt, tenaciter nobis insunt, & nunquam per cuiuscunq; uolentiam auferuntur, aut fugiūt. Vnde vñ, q mundus & fortuna, pnt dicere homini illud, quod Benadab Rex Syria mandauit Regi Israel. 3. Reg. 20. dicens. Argentū tuū, & aurum tuū meū est vxores tuae & filij tui optimi mei sunt. Vt & ipse respondeat, quod sequit. Iuxta uerbu tuū Dne mirex, tuus sum ego, & oia mea. Quia re uera oia bona t. p. alia, fortuna, fertur, sicut. n. ista potuit nobis dare, sic & ista pot, qñ ei placuerit, submouere. Sed re uera bona spūalia supradicta. f. gra, mores, & scientia proprie nostra sunt, quia ista nobis inuinit, nec pereunt, nec recedunt. Vnde de stilbonte Philosopho legitur in epistola 9. Seneca, q cum capta, & succensa ciuitate sua, bonis suis omnibus direptis, & perditis, laetus & gaudens exiret, & peteretur ab eo cur gauderet, cū oia perdidisset, responderit. Nil perdidit, omnia. n. bona mea meū habeo, f. scientiam & uirtutes, alia uerō, quae habebam, mea no erāt. Adhuc dico, q inueniuntur quaedam bona propria bonoru siue iustorum. Et sic in persona uiri perfecti dico, quod Meus est Deus, per quem iustificor, Igitur dico, q Mea est anima, per quam uiuifico, meus est Deus Meae sunt uirtutes, per quas rectifico, per que iustificor. Deus. n. p Mei sunt proximi, per quos lactifico, prie pot dicit Mea est uita aeterna, per quam glorifico, meus, qui. f. creauit me cum non essem, recreauit me, cū esse desissem, redemit me cū perissem, erexit me cū cecidissem, se me fecit, cū suus essem, se mihi dedit cum pauper essem. Pl. Ecce cognoui, q Deus meus es tu, tu es. n. ipse Rex meus, & Deus meus, qui madas salutes Iacob, vt quilibet ex p. lo Thomae dicat. Io. 20. Dominus meus, & Deus meus. Pl. Deus, Deus meus ad te de luce vigilo. Deus, Deus respice in me.

Item dico, q mea est anima, per quam uiuifico, vt sic dicamus Deo illud Gen. 12. Bene sit mihi propter te, & uiuar aia mea ob gratiam tuam. Pl. Vinct anima mea, & laudabit te, & iudicia tua adiuuabunt me. Et illud Gen. 32. Vidi Dominum facie ad faciem, & salua est aia mea. Item dico, q mea sunt uirtutes, per quas rectifico. Virtutes. n. tam naturales, q morales, tam etiam theologicae q cardinales, quādo ipsas habemus, proprie nostre sunt, quia vbicunq; fuerimus, nobis insunt, & nos nisi uoluerimus, no dimittunt. Igitur q mea sit uirtus fidei, pater Rom. 1. dicitur. Confortari (inquit) in uobis per eam, quae inuicem est fidem meam, & meam. Et Iacob 2. Ostendam tibi ex operibus fidem meam. Item uirtus spei. Job 19. Reposta est haec spes mea in sinu meo. Item uirtus orationis. Pl. Oratio mea in sinu meo conuertetur. Item uirtus humilitatis, seu subiectionis. Pl. Vide humilitatē meā & labore meum, & dimitte omnia delicta mea. Itē uirtus patientiae. Job 17. Patientiam meam quis considerat? Itē uirtus prudentiae. Prouer. 8. Mea est prudentia, mea est fortitudo, & sic de alijs uirtutibus. Quia re uera uirtutes sunt nostrae, p. prie qñ ipas habemus. Et sic bene dixi, q mea sunt uirtutes, quibus rectifico. Item dico, q mei sunt proximi, per quos lactifico, & proprietate alter alterius se suscipiunt, sicut ille pater hie. n. hie Luc. 15. Fili omnia mea tua sunt, & oia tua mea. vt sic dicat quilibet proximo uel amico illud 2. Efd. 4.

Proxim⁹ mihi sedebis, & cognat⁹ meus uocaberis. Itē mea est uita aeterna, per quam glorifico, quia re uera nihil aliud est tam proprium beatoru, seu iustoru, sicut gloria aeterna. Illa. n. nunquam perditur, sed apud quemlibet cōtinuē renouatur. vt quilibet beatus dicat illud Job 30. Gloria mea semper in nouabitur, & arcus meus in manu mea semper inflatur. Et illud Esa. 42. Gloria mea alteri non dabo. Et breuiter, ista sunt quaedā bona, quae bonis sunt propria, & quae cuilibet iusto tam in uita ista quā futura in haereditate possessionem, & proprietatem spūaliter sunt concessa. Pl. Haereditas mea p. gelata est mihi. Tu es qui restitues haereditatē meam mihi. Tertio dico, q qñq; refertur ad impium. Quilibet. n. impius potest proprie dicere meum est peccatum, mea est iniquitas, iuxta illud Genes. 41. Confiteor peccatum meū. Et in Pl. Quā iniquitatem meam ego cognosco, & peccatū meū cōtra me est semper. Et illud. Iniquitates meae supergressae sunt caput meum. Propter qd torquebit eum intolerabilis pena crudelitas. Quia re uera illi, qui dānabunt nihil hnt magis proprium, q penam aeternā. Itā. n. proprie sua est, quia nunquam possunt ipsam amplius perdere uel delere. Dicat ergo damnatus illud Job 23. Nunc aut in amaritudine est sermo meus, & dolor plagae meae aggrauat⁹ est super gemitū meū. & Thr. 1. O uos oēs, qui trāstis per uiam aeternae, & uidete si est dolor similis sicut dolor meus. Itā sunt quāda mala p. pria maloru. Quarto dico, q sunt plura tā bonis, q malis coia, quae ita m bonus, q malus potest dicere sua, & sibi tanquā p. pria abscribere, & suae ditionis, & dñij reputare. Et sic dico, q homo in malo significato dicit suam Carnis fragilitatem, Dicam igitur in malo significato, Mentis uarietatem, q mea est carnis fragilitas corruptibilis. Job 5. Nec. n. fortitudo Vitae calamitatem, q mea est uirtus mundi aduersitatem, q mea, vt fortitudo lapidis, nec carnis Mortis necessitatem, q mea aeterna est. Itā est. n. corruptioni subiecta, & morti finaliter deputata. Job 7. Inducta est caro mea putredine, & sordib. pulueris. Item mea est metus mobilitas variabilis. Vñ Io. 17. Cogitationes meae dissipatae sunt torquetes cor meū. & idē. c. 20. Cogitationes meae uarię succedūt sibi, & mens in diuersa sapit. Itē mea est uirtus calamitas non durabilis. Job 7. Memento quā uetus est uita mea, & sequit ibidem. Parce mihi Dne, nihil. n. sunt, dies mei. Itē mea est iugis aduersitas incessabilis. Proprium est. n. hois, q sit cōtinuē in miseria & labore. Vnde Job 16. Nunc aut oppressit me, & in nihilum redacti sunt oēs artus mei. Saccum cō sui super cutē meā, & operui cinere corpus meū. Facies intumuit a fletu, & palpebrae meae caligauerunt. Itē mea est mortis necessitas immutabilis. Itud est. n. nostrū propriū. f. mori debere. Esa. 38. Praecisa est uelut a textente uita mea, dū adhuc ordier, succidit me. 2. Tim. 4. Ego. n. iā delibor, & tempus meae resolutionis inflat. Et sic patet, quō istud pronomen possessiuū meū, mea, meū, denotat possessionē, q cōtinet & indifferēter possidet iusti, & iniusti, possessionē iusti, possessionē iusti, possessionē Dei. sufficit, q i infinitu possit p. tēdi. Vide infra in alijs p. nominib. s. tuus, suus, nostri, uestri, & sui.

Michael. Nota, q Michael interpretat q s vt De⁹ uel q s ē vt deitas. Micha uerō interpretat q s, vel q s ē iste. Micheas aut interpretat, q s est iste, vel q s est i hoc loco. De beato aut Michaelē Archāgeolo uel d quolibet hoie Michael appellato dic, q iste ē vñ fuit Confirmatē deificus, Talis. n. Deo pro uirib. se cōformabit. Benignitate munificus, uit. Iō Michael interpretat, quis ut Seueritate terrificus, Deus, seu q s vt deitas, q. f. iste per Subtilitate uerificus, cōformitatē creaturæ possibilē se Deo cōformauit, & ei assimilauit. Vñ iste est ille Micheas de quo dr 2. Par. 18. Voca cito Micheam filiū Iemla. Iemla. n. interpretat parcēs, significās Deū cuius. f. iste fuit filius, in quā tum fuit sibi similis iuxta posse. Itē ipse fuit miseru iuuit, & iustitiam. Vñ de beato Michaelē legit, q ipse stat p filijs populi Dei. Dan. 12. Item iste malos terruit, & dissipauit Apoc. 12. Michael Archāgelus p. liabatur cū dracone, & Draco pugnat, & Angeli eius, & nō pualuerūt, neq; locus inuētus est eorū amplius i celo. Applica bñ de iustitia ipsius. Itē iste ueritate dixit, & pdicauit, similit illi Micheas, de quo 3. Re. 22. Micheas ait. Viuit Dns, qa qd cūq; dixerit mihi Dns, loquar. Vñ ē de scia, & ueritate istius potest dici illud Iud. Michael Archāgelus disputauit cū diabolo &c. Expone, & applica. Diction. Berchorij. Pars. 2. Ii Mihi.

A *Mihi.* Nota, q̄ ista dictio Mihi signat quandam ad seipsum applicationem, quādam appropinquationē & quandam acquisitionem, rei q̄ vendicationē. Igitur dicimus, q̄ mihi p̄t dici i persona Dei, iusti, impij. Quilibet. n. istarum trium aliqua vult sibi appropriare, aliqua tribuere aliqua acquirere, aliqua vendicare. Vel e contra negatiuē, aliqua sibi deesse aliqua refugere, aliqua refutare. Dico igitur, quod ista dictio mihi potest dici de Deo, qui solet omnia vendere, Primò igitur referamus istud p̄dō Impio, qui sibi vitia solet applicare. non mihi ad Deū, qui oīa sibi vendicat. Constat. n. q̄ Deus propriē p̄t dicere mihi, quia. s. oīa attribuenda sunt ip̄i tanquam esse primario, & finali. Mihi. n. est datus casus, & per cōsequens, signat liberalem, & munificam erogationem, & est pronome primæ personæ in grammaticis, & numeri singularis. Et re vera ista possunt dici de Deo, quia. s. iste est casus datus, q̄ est liberale munificentiā. Oīa. n. bona ab ip̄o datur, quia ip̄e est, qui dat oīb. affluenter, & non improperat, & oīa à patre data sunt illi, & oīa etiam vult ab alijs sibi dare, & sibi attribui, & adscribi, dicens Io. 6. Omne, quod dat mihi pater, ad me veniet, & oē quod dedit mihi, nō perdam ex eo. Et illud Mat. 28. Data est oīs potestas in cōlo, & in terra. Itē acquisitionē signat, quia est virtualis industria, & prouidentia. Vult enim semper acquirere, & potissimē aīas, cupit recipere, & hñe, dicens. Gen. 1. 5. Da mihi aīas, cætera tolle tibi. Itē pronome est, quia pro noīe. i. pro nobis ponitur, & hoc fuit, q̄ datus fuit p̄næ, & morti, & violentiæ, dicens. s. illud, Calicē, quem dedit mihi pater, non vis, vt bibam illum? Io. 18. Itē primæ p̄sonæ est, propter superioritatem dignitatis, & p̄minentiam. Primus. n. est, & ante eum nō est alius. Vnde ip̄e p̄t dicere illud 2. Reg. 18. Fac primò mihi subcinericios panes. Itē singularis est numeri, pp̄ vnitatem deitatis, & essentia. Vnus. n. & singularis est Deus. Vñ ip̄e p̄t nobis dicere illud Mat. 25. Q̄ vni fecistis, mihi fecistis. Ecce ergo quō istud vocabulū mihi p̄t applicari ip̄i Deo cūcta vendicāti. Et re vera ip̄e vult, & petit q̄ sibi attribui, & ad scribamus Essentiam quæ non moritur, Iusticiam quæ non flectitur, Prudentiam, quæ non fallitur, Mundiciam quæ non mergitur, Clementiam quæ non sistitur, Amicitiam quæ non rumpitur, Laudem & gloriam quæ non fingitur, Cultum & latriam quæ non læditur, Obedientiam quæ non frangitur, Magnificentiam quæ non exilitatur. Adscribit sibi iusticiam inflexibilem. Vnde, ip̄e est, qui dicit Deut. 32. Mihi vindictam, & ego retribuam eis in tempore. Vnde ip̄e est, q̄ dixit Pharaoni. Exod. 3. Vsq̄uequo non vis subijci mihi? Dimitte populū meū, vt sacrificet mihi, alioquin inducā locustam in fines tuos. Et Esa. 47. vltionē capiam, & non resistet mihi homo. Itē adscribit sibi prudentiam, seu sapientiam infallibilem. Vnde ip̄e Christus videtur dicere illud Sap. 7. Optauit, & datus est mihi sensus. Et sequitur. Venerūt mihi oīa bona pariter cum illa, s. cum sapientia. Item vult sibi attribui mundiciam, & sanctimoniam infēdabilem, quia. s. cū ip̄e sit sanctus, & mūdus ip̄e vult, q̄ omnes illi, qui seruiūt sibi, sint sanctificati, & mūdi. Leu. 10. Sāctificabor, qui appropinquat mihi. Item sibi adscribit clementiam seu misericordiam inflexibilem. Vnde ip̄e dicit. Exod. 23. Miserebor cui voluero, & clemens erō in quem mihi placuerit. Ideo ip̄e dixit. Exo. 30. Oleum vnctionis nomen erit mihi. Oleū. n. misericordiam signat. Item sibi adscribit amicitiam ineffabilem. Vnde ip̄e est, qui dicit anīmē, sp̄s sūx. Ose. 2. Sp̄o fabo te mihi in fide. Et Cant. 5. Aperi mihi foror mea, amica mea, columba mea. Item adscribit sibi ad laudem, & gloriam honorabilem. Iste. n. vult gloriam, & laudē sibi impendi, & à deuotis cordibus exaltari, secundum illud Esa. 43. Populum iustum formauit mihi, laudem meam narrabat. Item vult sibi impendi cultum & latriam indefectibilem. Cultum enim diuinum nō vult alicui impendi nisi sibi. Vnde ip̄e est, qui dicit Exod. 20. Altare de terra facietis mihi. Et 1. Regum 2. dicit. Elegi (inquit) eum (scilicet Aaron) in sacerdotem, vt accēderet ad altare meum, & adoleret mihi incēsum. Itē

vult sibi attribui obedientiam, seu reuerentiam amicabilem, quia. s. ip̄e vult sibi à suis feruiri, & humiliter obediri. Vnde ip̄e dicit illud Eze. 20. Sciet mihi oīs domus Israel. Et Esa. 45. Mihi curuabit omne genu. Item sibi vult adscribi munificentiam in æstimationem, s. p̄ximum & munus glorię Paradisi, ad quod. s. feruos & ministros suos finaliter deducit, dicens illud Zach. 9. Circundabo (inquit) domum meam ex his, qui militant mihi. Et illud Io. 12. Qui ministrat mihi, me sequatur, & vbi sum ego, & illic & minister meus erit. Si q̄s mihi ministraverit, honorificabit eū pater meus qui est in cœlis. Ecce ergo quō istud vocabulū mihi Deo adscribitur, & attribuitur, & quomodo per istud pronomen mihi oē, quod ad Deum pertinet, eidem dedicatur, & applicatur. Aduerte tamen, q̄ istud pronomen p̄t referri ad Deū iratum, & ad ipsum de peccatoribus & contra impios indignatū. Vñ ip̄e est, qui de peccatoribus conqueritur dicens. Malach. 1. Non est mihi voluntas in vobis. Vnde etiam ip̄e dicit est, qui dicit peccatori illud Nu. 22. Peruersa est (inquit) via tua, & mihi que contraria. Et aduerte, q̄ ip̄e sibi reputat contrarios & aduersos multi generis peccatores. Et isti sūt Adulatores pleni blanditijs, Oblocutores prompti conuiuijs, Simulatores p̄cti fallacijs, Deprædatores puncti seuitijs, Ministratores dati nequitijs. De vanis adulatores dicere videtur Dñs illud Esa. 1. Quid mihi multitudinem visitaram vestram? Incensum abominatio est mihi. Et Hier. 6. dicit. Vt quid mihi Thus de Saba afferis, & calamus suauis olentem de terra longinqua. Hoc locusta vestra non sunt accepta, vltimæ vestre non placet mihi. Thus. n. incensum & calamus, quæ in fumum odoriferū euanescent, sunt verba adulatoria, vana, dulcia & placetia, quæ pro certo Deum non lætificant, sed contristat. Item de prauis oblocutoribus dicit ip̄e Dominus. Nu. 14. Vsq̄uequo detrahet mihi populus iste? De fictis simulatoribus. s. de hypocritis dicit Dominus Hie. 12. Nunquid auis discolor facta est hæreditas mea mihi? Auis discolor dicit hypocrita, pallore ficto discoloratus. Isti sunt. n. de quibus Dominus dicit Mat. 7. Igitur à fructibus eorum cognoscetis eos. Sequitur Non omnis, qui dicit mihi Dñe Domine, intrabit in Regnū cœlorum. De duris deprecatoribus dicit Dñs Hier. 12. Hæreditas mea facta, est quasi leo in silua. De iniquis ministratoribus, i. de malis & ignorantibus ecclesiasticis dicit ip̄e Dominus Ose 4. Quia scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi. Omnes. n. isti Deo sunt displicentes, & suis beneplacitis obfistentes. Vñ ip̄e dicit culliberta li illud Mat. 16. Vade retro sathana, scādālū mihi es. Timeat ergo isti illud, quod ip̄e dicit Exo. 32. Qui peccauerit mihi delebo eū de libro meo, quem scripsi. Potissimē autē timeat malus Ecclesiasticus sententiam illam, quā ip̄e profert Zac. 13. vbi dī Framæa suscitabo super pastorem meum, & super virum cohærentem mihi. Pater igitur, quomodo mihi ferretur ad Deum cuncta vendicantem. Scd̄o dico, q̄ mihi pertinet ad iustum malum abdicantem. Iustus enim quilibet virtutes & bona acquirat, & vdicat, & ea sibi adscribit, & applicat, omne verò malum refugit, & à se abdicat, dicens. Mihi affit bonum, mihi abfit malum. Et nota, q̄ istud pronome mihi, i. sacra scriptura, sibi dare, & ad scribit petit. s. aliqua, q̄ spectant ad statum penitentia, & eoduerfionis, aliqua, quæ spectant ad statum eminentia, & perfectionis, aliqua, q̄ spectant ad statū excellētię & placionis, aliqua, q̄ spectant ad statum opulentia & saluationis. Dicam igitur, q̄ est vnū mihi virorem poenitentiam, quia proculdubio vir poenitēs cogitās crimina quæ commisit, debet signat contritionis facere & ostendere, & se vilem & miserū proclamare, dicens. s. illud Hier. 10. Vx mihi super contritione mea, possessina plāgam ea. Vt sic per mihi videatur petere, & requirere omnia sibi necessaria. Et sic ergo dico, quod ip̄e debet dicere Deus { Parce mihi, nam malum edidi, Redde mihi bonum quod perdidit, Faue mihi in via, nam cecidi, Prebe mihi cor vltus madidi, Da mihi cor viri prouidi, Adde mihi spem loci splendidi. Deus (inquit) parce mihi, nam culpam admisi. Iob 7. Parce mihi

mihi Domine, nihil. n. svt dies mei. Sequit, vsquequo nō parcis mihi, nec dimitti me vt glu. sal. meā peccauit. Et in Pl. Remitte mihi vt refrigerer &c. Et illud 1. Reg. 13. Propitius sit mihi Dominus. Et Lu. 18. Deus propitius esto mihi peccatori. Item Deus redde mihi bonum quod amisi. s. gratiā quā perdidit. Pl. Redde mihi læti. salutariū, & spiritum &c. In dicit. 16. Redde mihi pristinam fortitudinem. Itē Deus fer opē dicit. 16. Nam bellum commisi. Pl. Esto mihi in Deum protectorem, & in domum refu. vt saluū me facias. Item Deus prebe mihi factum quem dimisi. hoc est dictū. Lachrymationem & dolorem pro peccatis. Iud. 1. Terram arrantem dedisti mihi iunge, & irriguum. Et merito, quia pro certo tales lachrymæ sunt nutrimentum. & consolatio aīarum. Pl. Fuerunt mihi lachrymæ mēx panes die ac noctē. Item Deus da mihi sēsum quem amisi, hoc est dictū. sapientiā & discretiōem i his quæ pertinent ad salutem. Pl. da mihi intellectum vt discā, mandata tua. Et Sap. 9. Da mihi sedium tuarum assistentiam scientiam &c. Item Deus adde mihi spem boni non vñ. s. fiduciam de gloria Paradisi. Et merito, quia mihi adharere Deo bonum est, & ponere in Domino Deo spem meam. Pl. 72. Et Hester 14. Da mihi fiduciam Rex Deorum. Vt sic sperando dicā illud. Pl. Tu es qui restitues hæreditatem meā mihi. Et regnando dicam illud Iob 10. Vixam & miseriam cordiam tribuisti mihi, & visitatio tua custodiuit spiritū meum. Sic igitur pater, q̄ est vnū mihi virorem poenitentiam. Deinde dico, q̄ est vnū mihi virorem eminentiū, hoc est dictū. virorem perfectiorū. Vir. n. perfectus oīa bona spiritualia sibi applicat, & per illud pronomen mihi, oīa petit, vendicat & applicat. Igitur dicat vir iustus atq; perfectus de seipso. Mihi volo Titulum vere humilitatis. Igitur dico, q̄ vir perfectus sibi vult verā humilitatē & iō ip̄e dicit i Titulum bonę societatis, Pl. bonum mihi quia humiliasti me. Et Eccl. 23. Nodulum firmę stabilitatis, Extollētiā oculorū ne dederis mihi. Et sibi vult vir iustus bonam societatem. Vult enim societatem Dei dicēs illud Pl. Mihi autē adharere Deo bonū est. Et societate cuiuslibet alterius viri iusti, dicēs. s. illud Exo. 22. Si quis est Domini, iungatur mihi. Et in Pl. Redi adharere mihi. Item sibi vult vir iustus firmam stabilitatem. Vnde ip̄e dicit illud Pl. A dextris est mihi Dominus, ne commoueat. Et alibi. Non veniat mihi pes superbiæ, & manus peccatoris nō moueat me. Itē sibi vult vir iustus æquā societatem, i. moderatam diuitiarum, & bonorum temporarium facultatem. Et sic petit illud Prou. 30. Duo rogauit te ne deneges mihi, diuitias nec paupertates dederis mihi sed tribue tñ victui meo necessaria. Itē sibi vult vir iustus summā lympiditatem. hoc est dictū. summam altitudinem, & sublimitatem mentis ad cōtēplandum Deum, & sp̄a supra. Et sic dicit illud Sap. 7. Optauit, & datus est mihi sensus, inuocauit, & venit in me spiritus sapientiæ. Vt sic da cōtēplationem dicat Deo illud Dan. 2. Ostende mihi faciem tuam. sonet vox tua in auribus meis &c. Et illud. Dilectus meus mihi & ego illi. Itē sibi vult vir iustus piam benignitatem, quia. s. p̄uideat indigenti, dicens. s. illud Eccl. 24. Factus est mihi tra mes abundas & flumini meus appropinquauit ad mare. Itē sibi vult vir iustus promptam sedulitatē, quia, s. ip̄e in oī di disciplina, & opere virtuoso libenter appetit laborare, dicēs. Eccl. 24. Vide qm̄ non solum mihi laborauit, sed cunctis exq̄rentibus disciplinam. Itē sibi vult vir iustus sanam loquacitatem, s. prædicando, dicens. s. illud Esa. 59. Dominus dedit mihi lignum eruditum, vt sciam sustentare eum qui lapsus est verbo. vt. s. dicat illud Dan. 3. Placuit mihi p̄dicare signa eius, quia magna sunt, & mirabilia eius, quia fortia. Itē vult vir iustus læti iocunditatem. s. gaudium in spiritu sancto dicens. s. illud Baruch. 4. Venit mihi gaudium à sancto. Et Luc. 2. Magnificat aīa mea Dominum, quia fecit mihi ma. qui potentes est, & san. nomen eius. Item vult iustus tutam securitatem. Habet. n. firmam fiduciā in Domino, in quo fiducialiter requiescit, dicēs. s. illud Pl. Dñs adiutor, nō timebo quid

faciat mihi hō. Dñs mihi adiutor, & ego despiciā oēs inimicos meos. Non moriar, sed viuam &c. Item vult vir iustus mundum sinceritatem, hoc est dictū conscientia & innocētia puritatem. Pl. Non adhæsit mihi cor p̄rauum. Item vult vir iustus gratā tranquillitatem, videlicet quietē à nīmi, q̄ facit charitas & deuotio, dicens. Eccl. 51. Modicum laborauit, & inueni mihi multā requiem. Patet igitur, q̄ est vnū mihi virorem eminentiū. Denique dico, q̄ est vnū mihi virorem p̄sidentū. Et sic dico, q̄ plarus seu p̄sidentens habet officium Doctoris, Doctoris dico, cui credatur. Deu. 4. Mihi mārectoris, dicit Dñs vt docerē vos. Rectoris est, p̄ quē Imperatoris. regatur. 1. Esdr. 1. Oīa regna terræ dedit mihi Dñs. Imperatoris est, cui obediāt. Pl. Mihi alienigenę subditi sunt. & alibi. In auditu auris obediuit mihi. Hoc est igit vnū mihi virorem p̄sidentium. Insuper dico, q̄ est vnū mihi virorem triumphantium. Beati. n. qui regnant, possunt dici mihi, quia omnia boni illis p̄stato sunt, videlicet Aeternitas quæ nunquam terminatur, De aeternitate Iocunditas quæ non contristatur, interminabili, p̄t beatus Domino dicere il Securitatis quæ non conturbatur, mino dicere il Saturitatis quæ non minoratur, lud Pl. Notas Stabilitatis quæ non obfuscat. mihi fecisti vias vitæ, adimplebis me læticia cū vultu tuo, delectationes in dextera tua vsq; in finē. De iocunditate inæstimabili dē Baruc. 4. Venit mihi gaudiū à sancto super miseriam cordia. Contra autē in mūdo isto nullum est gaudiū. Thob. 5. Quale mihi gaudium est qui in tenebris sedeo, & lumen cœli non video? De auctoritate in superabili dicat beat' illud Dan. 4. Magnificentiā amplior data est mihi. De securitate seu tranquillitate imperturbabili dicat beatus illud 4. Reg. 5. Requie dedit mihi Dñs. Et Apo. 14. Audiui vocem de cœlo dicentem mihi. scribe, beati mortui qui in Dño moriūtur. A mō iā dicit spiritus vt requiescant à laboribus suis. De fatuitate indefectibili dicat beatus illud Pl. Dñs regit me, & nihil mihi deerit, i loco Pasceū ibi me collocauit. De subtilitate seu claritate inobfuscabili. i. beatifica visione, qua. s. Deū in se, oīa in Deo vident, dicat beatus illud Apocal. 22. Ostendit mihi Dñs flumini aquæ vitę splendidum tanquam crysallum &c. Vnde de visione beata dici p̄t illud Pl. Hæreditas mea p̄clara est mihi &c. Benedictus Dñs qui tribuit mihi intellectum. Sic ergo patet, qd̄ istud pronomen mihi, pertinet ad iustum mala refutatem. Tertio principaliter dico, q̄ istud pronomen mihi pertinet ad impiū mala machināre. Igitur no tabo, q̄ impi' sibi applicat mihi, & app̄iat, dicēdo. Mihi Miseras humanas, Igitur de miserijs humanis dicit peccator illud Hie. 15. Vx mihi mater mea, quia genuisti me virum rixę & discordiæ, oēs maledicunt mihi. Iterum de diuitijs mundanis, quas. s. peccator sibi appropinquat, & appetit, in quib. gloriat, & aīo se extollit, vt dicere illud Eccl. 2. Coaceruauit mihi argentum & aurum, substantias Regum, & prouinciarum. Feci mihi cantores, & cantatrices, delicias filios hominum. De delicijs. i. de carnalib. blanditijs dicit peccator illud qd̄ dixit Amon incestuosus 2. Reg. 2. Veniat pro Thamar foror mea vt det mihi cibum, & faciat pulmentum sequitur, q̄ oppressit, & deflorauit eam. De sciētijs prophanis dicat peccator sicue Saul Phitonissæ 1. Reg. 28. Diuina mihi in phitone, & suscitata mihi quem dixero suscitata mihi Samuelē. De molestijs seu de violentijs infernalibus seu orcanis, idest de poenis orci idest inferni quas peccator sibi finaliter applicabit, dicat similiter illud Esa. 21. De terra horribili, visio dura nunciata est mihi. Sic igitur patet quomodo istud pronomen mihi dicitur in persona Dei, in persona iusti, & in persona impij.

Michol. Nota, q̄ michol à Saul fuit nata, David coniugata, à viro sublata, alteri ligata, tandē David data, & Regina vocata, sicut hæc omnia patet. 1. & 2. Re. Talis est aīa, quæ. s. à Saule qui interpretatur abutēs. i. à mūdo vel à corpore originaliter procreat, tandē David. i. Christo in baptismo coniungitur, sed dū peccat, alteri, diabolo copulat, finaliter tñ p̄ penitentia David. i. Chro restituit, & sic Regina se bene regendo nuncupat & c. applica prout vis. Diction. Berchorij. Pars ij. Li 2. Miphi-

Miphibofeb. Interpretatur os confusum, vel verecundum, qui fuit alius Regis Saul de manu nutriticis ad terram deiectus...

Migrare. Nota, qd migrare idem est, qd transire, vel de vno loco ad alium transferre...

Militia. Miles. Militare. Nota, qd cum militare nihil aliud si qua pugnam seu militiam exercere, vel contra aduersarios bellare...

Imponitur naturaliter, Primò ergo, dicà, qd est quædam exercetur virtualiter, militia naturalis, & ista p certo ministratur temporaliter...

tant, qd victorem suum diabolū superat, & qd per factū strenua verecundia prima purgant, & sic vrbe Paradisi, & patriâ propriâ recuperant...

Iuda. Militia ergo pro iustis fuit cõstituta. Deniq; dico, qd militia per malos fuit destituta, quia pro certo mali milites, militia vale vñ sunt, nomen militia deprauarunt...

Millenarius. Conuiuantium, Ministrantium, Iubilantium. Sunt ergo ibi mille conuiuantes. Vnde Daniel. 5. Balthasar Rex fecit grande conuiuium optimatibus suis mille...

Multitudo. Dæmoniorum, Peccatorum, Etiam tormentorum. Dæmones. n. per mille narium denotant. Vñ de locustis exuritib. de puteo abyssi dicitur Apoc. 9. Erat numerus exercitus vigesies milies dena milia...

Ministrare. Minister. Nota, qd in scriptura minister accipitur in bono, & in malo. Vnde possumus notare, quòd in scriptura inueniuntur videlicet Splendoris, Vigoris, Erroris, Terroris. Primi sunt ministri valde mirabiles. Secundi sunt ministri valde laudabiles. Tertij sunt ministri valde damnabiles. Quartij sunt ministri valde terribiles.

verò ministrant pœnam, & supplicia, alijs aut ministrat, ma
 le exempla, & flagitia. Figurati in illis ministris, qui alapis,
 cedebant Iesum, sicut dicitur Marci. 14. & Ioan. 18. Vnus assistens
 ministro: dedit alapam se su. Quodlibet. n. mortale pctm
 est vna alapa, qua dñs ab impijs verberatur. Isti. n. sunt mini
 stri diaboli, qui per hypocrisim transfigurati se in ministros
 iustitiae, sicut dicitur 2. Cor. 11. Et ideò periculosum est societa
 tem talium ministrorũ intrare. sicut. n. dicitur Matt. 14. Petrus, qñ
 sedebat cum ministris, & calefaciebat se, ter Dominũ nega
 uit. Quia pro certo illi, qui cum ministris diaboli ad ignem
 auriq; se calefaciunt, Deũ saepe peccando denegant, & cõ
 temnũt. Quartus verò ministri sunt infernales dæmones, &
 tortores, qui sunt ministri Dei in vindictam malorũ. Sunt
 enim ministri Dei, sicut bourellus, qui suspedit latrones, est
 minister Regis. Ministri et sunt damnatorum, in quantum. Leis
 ministrant miseriam, & dolorem, De istis. n. videtur dictũ il
 lud Mat. 22. Dixit Rex ministris. Ligatis pedibus, & manib.
 mittite eum in tene exte. Vnde Neæ 5. Ministri eorũ depref
 ferunt populum. Et sic patet, quò sumitur ministrare multis
 modis. Sed vt de ministris Dei, videlicet de viris iustis, & p
 fectis, & maximè de Ecclesiasticis, & prælatis aliquid vlc
 rius dicat, aduertendũ, q; sicut Reges hñt multa genera mini
 strorum. i. quosdã superiores, quosdã medios, quosdã infi
 mos, (Vnde videmus quod in magnis domib. quidam mini
 strat panem quidam vinum, quidam carnes, quidã vestes &
 sic de alijs) sic proculdubio in domo magni Regis (quæ est
 ecclesia) sunt multa genera ministrorum, i. hoium perfectõ
 rum, qui ministrant panem temporalis subuentionis, q; mi
 nistrant vinum dulcis, & blandæ cõsolationis, qui ministrat
 carnes molles, & dulcis cõpassionis, q; ministrant vestes pul
 chras, & honestæ cõuersionis. Oēs. n. ministrant, & Christi
 ministri spirituales sunt. Ideò dicitur 1. Cor. 4. Sic nos existimet
 hõ, vt ministros Christi, & dispensatores ministeriorũ Dei.
 Et breuiter de quolibet bono ministro Christi põt exponi
 verbũ illud 1. Reg. 2. Puer aut Samuel erat minister in cõspe
 ctu Domini. Vbi aduerte, q; sicut bonus minister i domo ma
 gni Domini debet hñe quatuor condiciones, videlicet hu
 militatẽ, stabilitatẽ, sedulitatẽ, fidelitatẽ, sic p certo in mi
 nistris Christi debet esse humilitas, & paciẽtia, qd ostendit,
 cum dicitur. (Puer.) Stabilitas & permanentia, qd ostendit, cum
 dicitur. (Erat.) Sedulitas & diligentia, qd ostendit in verbo. (Mini
 str.) Fidelitas & amicitia, qd ostendit cum dicitur. (In conspectu
 Dñi.) Primò ergo dico, q; minister Dei debet habere hu
 militatẽ, & paciẽtiam, quod ostenditur, cum dicitur. (Puer.) Puer
 enim naturaliter est humilis, non. n. magis abhorret paupe
 rem, q; diuitem, nõ magis gloriatur poni i alto q; in infimo.
 Manibus et, & pedibus tãgit terram. Paciens etiam est, q; a. l.
 si verberatur, timet, & si illi quis iniuriatur, non dolet, si vi
 tuperatur, nõ indignatur, nec ad vindictam ad odium con
 citatur, sed magis ad fletum sicut ad vnicum remedium pro
 uocatur. Talis proculdubio debet esse minister Domini. De
 bet enim habere humilitatẽ in affectione, paciẽtiã in af
 flictione. Item ex toto debet tangere terram scilicet
 Per { Mortis considerationem, iuxta illud Ioh. 1. Vlu
 Humilitatis representationẽ, late ministri altaris cu
 Penitentia macerationem. bate in sacco ministri
 Dei mei. Si. n. sublimetur ad dignitatẽ, non debet gloriari,
 iuxta illud Eccl. 3. Rectorem te posuerunt, non extolli. Si af
 ficietur pauperibus, si in infimo gradu ponitur, non debet
 indignari. Si tribulationib. feriat, non debet contristari,
 sed potius ad fletũ cõpunctionis excitari. Vñ Io. 2. Plorabunt
 facerotes ministri Dñi. Sed p firmitatẽ, & fortitudinẽ pa
 rietis in melius roborari, sicut dicitur Apostolus 2. Cor. 6. In oi
 bus exhibeam⁹ nosmetipsos sicut Dei ministros, i multa pa
 tiẽtia, iniectionib. multis p arma iustitiae. Et sicut videmus, q;
 puer est sine malicia, & sine culpa, innocẽs et, & sine dolo,
 sic p certo minister Christi dẽt esse pur⁹, innocẽs atq; mĩdus,
 & sine macula peccatorũ. Vñ dicitur in Pl. Ambulans in via im
 maculata hic mihi ministrabat, Samuel ministrabat aũ facie
 Dñi, puer accinctus Ephoth lineo, & tunica parua faciebat
 ei mater sua. Illa auctoritas dicitur 1. Reg. 2. vbi ostendit, q; q; vult
 esse bonus minister, debet hñe. s. puritatis nitorẽ, quia puer
 quasi purus aer, castitatis candorẽ, quia debet indui Ephoth
 lineo, paupertatis algorem, quia debet esse contentus tuni
 ca parua (id est) paupertate, & tenuitate, quã ministrat, sibi

Ecclesia mater sua. Patet ergo, q; Chri minister debet habe
 re humilitatẽ & paciẽtiam. Scdò dico, q; ipse debet ha
 bere stabilitatẽ & permanentiam, quia. i. Christi ministri
 dẽnt esse stabiles & puerantes i seruitio & ministerio Chri
 quod ostenditur, cum dicitur. (Erat.) Verbum. n. sum, es, signat sub
 stantiã, & existentiã permanentẽ. Vñ et de Deo cuius perma
 nentia & existentiã nunqua deficit, dicitur Apoc. 1. Qui est, &
 erat, & qui venturus est. Quia proculdubio sicut planeta, q;
 in firmamento motibus, & in fluentijs suis ministrant conti
 nuè famulantur, & ministerium, suum sibi à Deo traditum
 exequentur, hñt essentiam incorruptibilem, motum & in
 fluentiam indefectibilem, sed perpetuò perseverantem &
 durabilem, sic illi, qui in firmamento Ecclesie ministri postri
 sunt debent esse sine defectu in bono perseverantes, & nõ
 quã per imperuerantiã desistentes. (Erat inquit.) Vñ de
 bonis perseverantibus Christi ministris dicitur 2. Cor. 11. Mini
 stri Christi sunt, & ego. Et sic patet, q; debent et habere sta
 bilitatẽ & perseverantiam seu permanentiam. Tertio di
 co, q; illi, qui volunt esse Dei ministri debent habere sedula
 ritatẽ & diligentiam, quod ostenditur in verbo. (minister.) Pro
 prium. n. & propriissimum est ministro, q; debeat esse dili
 gens & circumspectus. Et hoc principaliter ad tria, videlicet
 Ad { Intelligendum, quod precipitur, Quia procul
 Exequendum, quod iniungitur, dubio mini
 Custodiendum, quod committitur, stri Dei nri, i.
 fideles, & Ecclesiastici, debent esse diligẽtes, & sedulij Dei
 mandata intelligendum, quia sicut dicitur Prou. 14. Acceptus est
 Regi minister intelligens. Ad Dei voluntatẽ exequendũ,
 iuxta illud Psal. Ministri eius, qui factis voluntatẽ eius. Ad
 animas commissas tam nostras, quam alienas seruandũ &
 custodiendũ. vnde Num. 8. Erunt ministri fratrum suorum
 in tabernaculo foederis, vt custodiant, quã sibi fuerint cõ
 mendata. Et proculdubio talis sedulitas requiritur i Dei mi
 nistris, quia sicut videmus omnia corpora superiora minis
 trarium motus & influentiã suã tanta diligentia exequent, q;
 ad iã creationis suã vsque ad diem iudicij nunquam cessare
 aut quiescere dinoscuntur. Non decet ergo Dei ministros ef
 se in bonis operibus negligentes, qui vident creaturas ira
 tionabiles esse in suis ministerijs diligẽtes. Et iõ Martha sol
 licita satagebat circa frequens ministerium, sicut dicitur Luc.
 10. Leuitis etiam precipitur. Num. 18. q; p̄stio fiat ad mini
 strandum. Quia proculdubio sicut dictum est, ipse debet ha
 bere sedulitatẽ & diligentiam. Quarto dico, q; ipsi dẽnt
 hñe fidelitatẽ & amicitia, quod ostenditur cum dicitur in
 conspectu Dei. Esse. n. libetẽr in conspectu magistri, & Dñi
 sui, signum est fidelitatis & amoris. Et ideò fidelis seruus, &
 prudens debet in conspectu Dei per gratiam ministrare, vt
 fidelitatẽ & amicitiam possit prætendere, & mōstrare. Vñ
 de Eccl. 24. In habitatione sancta corã ipso ministravi. Vñ sic
 ipse possit dicere illud 3. Reg. 17. Viuit Dñs, in cuius conspe
 ctu. esto. Et sic erit scitille, de quo dicitur ad Eph. 6. Nota faciet
 vobis, frater meus & fidelis minister, Ty chus, charissimus.
 Apostolus etiam 2. Ad Cor. 4. Hic iam queritur inter disp
 satores, vt fidelis quis inueniatur. Fideles enim debent esse
 viri Ecclesiastici & prælati. s. Deo, fidem ipsius custodiẽdo,
 Sibi vtilitatẽ, aũ suę propriã pro posse procurando; Pro
 ximo, bona commissã ei distribuẽdo, & iustẽ & fidelitẽ ad
 eum se habendo. Quod est cõtrarium in multis ecclesie mē
 nistris, quia scilicet bona Ecclesie, quã à Deo susceper
 runt vt ipsa fidelitẽ pauperibus ministrarent, sibi & suis reti
 nẽt & alijs infidelitẽ subtrahunt, atq; tenent. Contra quos
 dicitur Sap. 7. Audite ergo Reges & intelligite, dicitur iudices
 finium terræ &c. Sequitur. Quñ cum effectis ministri Regni il
 lius, non iuste egestis, neq; custodistis legem iustitiae nec suã
 voluntatẽ eius ambulastis, horrende & cito apparebit vo
 bis, quoniam iudicium durissimum fiet his, qui prætulerunt &c.
 Non sic ergo charissimi, sed ministremus fidelitẽ in gradi
 bus nobis commissis, s. boni ministri
 Solent singularitẽr dedicari,
 Debent temporalitẽr honorari,
 Sperant aternalitẽr premiari.
 Tales (dico) singularitẽr dedicantur. Vnde primo Paralypo
 menon 23. Separatus est Aaron, vt ministraret in Sancta san
 ctorum. Item temporalitẽr honorantur. Ecclesiast. 7. In om
 ni virtute tua dilige Deũ, & ministros eius non derelinquas.
 Item

Item aternalitẽr premiatur. Vnde Io. 12. Qui mihi mini
 strat me sequatur, & vbi ergo sum, illic & minister me⁹ erit.
 Et sic igitur patet, quomodo ministri Dei & Ecclesie debẽt
 habere fidelitatẽ, stabilitatẽ, humilitatẽ. Et sic sufficit. Vi
 de infra de seruo & seruire.

A Minor. Minorare. Minimus. Minoritas.

Nota, q; minoritas in scriptura sumitur in bono, & in malo.
 Vnde breuiter notandum, q; per minus intelligitur siue in
 telliguntur hoies humiles & virtuos. Hoies fragiles & vi
 tiosi. Hoies pauperes & luctuosi. Signat ergo minoritas sta
 tum moralis humilitatis. Humilis. n. semper in sui confide
 ratione est minor, sicut Apostolus Paulus dicebat 1. Cor. 15.
 Ego autem sum minimus Apostolorum, qui nõ sum dignus
 vocari Apostolus. Circa quod aduerte, q; illa, quã sunt mini
 ma quãtitate, maxima sunt potestate s. Philosophos, sicut
 patet de principijs corporum, & de qualitibus elementa
 rib. que cu n sunt minima, tũ tantũ sunt virtutes, quod ab eis
 dependere omnia noscitur. Inter aialia etiã videmus, q; il
 la, q; sunt minima, sunt vt cõter sagaciora, sicut patet de
 ap. bus, araneis & formicis. Humana. u. sapiẽtia nõ attingit
 ad sapientiam animalium prædictõrum, quam habent vide
 licet in grana congregando, in telam cõponendo, in cellas
 ordinando, & mella cõficiendo. Inter hoies et videmus, q;
 ceteris paribus plus abundat virtus sensus in personis mi
 norib. quã in magnis. Ad qd et cõcordat auctoritas sapiẽtis
 Prou. 30 vbi dicit, q; quatuor sunt minima terræ, & ipsa sũt
 sapiẽtia. Sic proculdubio loquẽdo moralitẽr, illi, qui p hu
 militatẽ in sui consideratiõne alijs sunt minores, illi et, q;
 consideratiõne diuinitatis sunt alijs viliore. s. viri sancti & iu
 sti apud Deum reputantur maiores, & in virtutib. & sapien
 tia potiores. Vnde de hoc pot exponi illud Luc. 7. Qui mi
 nor est in Regno cõlorum, maior est illo. Et aduerte, q; il
 li, q; sũt minimi vel minores, habebũt finalitẽr iter alios
 Sapientiam clariorem, Dico sapientiam clariorem.
 Eminentiam digniorem, Scyphus. n. Ioseph, per quem
 Affluentiam pleniorẽ, designatur sapientia, in sacco
 Permanentiam longiorem, fratris minoris fuit inuentus
 Amicitiam grandiorẽ, sicut dicitur Gen. 44. Ad deno
 tandum, q; illi, qui per humilitatẽ sunt minores, erũt alijs
 in potũ sciẽtiã pleniores, quod maximè fiat in patria, vbi
 verificabitur illud Heb. 8. Oēs. n. scient me dicit Dñs &c. Et
 illud præallegatur Prou. 30 Minima terræ ipsa sunt sapien
 tia. Item eminentiam digniorẽ, de Daud. n. qui vnctus fue
 rat in Regem, dicitur 1. Reg. 17. q; ipse erat minimus fratum su
 orum. Et 2. Paral. 22. dicitur, q; habitatores Hierusalem octauum
 sulum minimum patris sui constituerunt Regem. Ad denotã
 dũ, q; illi, q; per humilitatẽ sunt minimi, in patria erunt in
 dignitate maximi, & supremi. Itẽ affluentiam pleniorẽ. Vñ
 de Esa. 60. Minimus erit in mille. Itẽ permanentiam longiorẽ
 quia. tales cũ Christo perpetuò permanebunt, sicut de Be
 niamina minore filiorũ Iacob dicitur Gen. 42. Minimus frater no
 ster cum patre nostro est. Item amicitiam grandiorẽ, quia. i.
 sicut ois res diligit simile sibi, sic Christus cum per humilita
 tem fuit minimus, alios, qui per humilitatẽ sunt minimi val
 de amat, sicut ipse dicit Matt. 23. Quod vni ex minimis meis
 fecistis, mihi fecistis. Et sic patet, q; minoritas signat statum,
 moralis humilitatis. Et de hoc potest potissimè exponi illud
 Eph. 3. Mihi autem omnium sanctorum minimò data est gra
 tia. &c. Scundò dico, q; signat statũ lethalis iniquitatis. Vi
 ri enim iniqui dicuntur minores, quia. i. dimensiones virtu
 tum deficiunt eisdem, videlicet
 Alcum spei, Et ideò talibus põt dici illud
 Longum fidei, Dan. 2. Appetum est Regnum
 Latum charitatis, tuum in statera, & inuentum
 Profundum humilitatis, est minus habens. Tertio di
 co, q; minoritas signat statum labentis prosperitatis, quia vi
 delicet bona spiritualia dicuntur minora. Vnde Gen. 1. dicitur,
 Deus creauit duo magna luminaria, luminare maius, quod
 præfessit diei, & luminare minus, vt præfesset nocti. Luminare
 enim minus est mūdana p̄spicitas, quã facilius, & finalitẽr
 minuitur, & decrefcit, iuxta illud Eccl. 53. A luna signũ diei
 festi, luminare minus, quod minuitur in cõsumatione. Lu
 na. n. quã fluit, & refluit, illuminat, & eclypfatur, signat p̄
 speritatẽ temporale sicut visum est de luna. Vel et põt i.

gnificare minoritas statum pauperis tenuitatis, quia. i. pau
 peres in hoc mundo alijs sunt minores. Et isti figurant i gra
 no sinapis, de quo dicitur Mar. 4. quod minus est oibus seminib.
 & tamen maius efficit oib. olerib. Quia. i. illi, qui per pauper
 tatem in hoc seculo sunt minores sicut oleribus. i. mudi di
 uitibus in alio grandiores. Vnde Luc. 9. Qui minor est inter
 vos, hic maior est &c. Patet igitur, quod minoritas signat tẽ
 poralium labilitatẽ, delinquentium iniquitatẽ, prome
 rentium humilitatẽ.

Mirari. Mirabile.

Nota, q; cum miraculũ, seu A mirabile sit illud, in quo to
 ta rõ facti, est potentia facientis, hinc est, q; attenda poten
 tia Creatoris, nihil est mirabile est stupẽdum. Dico tñ breui
 ter, quod res dicuntur mirabiles, vel quia insolita, vel quã ar
 dug, vel quia incognitẽ. Idcirco multa videmus, quã a nobis
 miratur, & quã mirabilia meritò iudicantur. Vnde breuiter
 nota, q; mirabilis dicitur Deus ratione summæ potestatis. Vir iu
 stus, ratione grandis bonitatis. Peccator rõne magnẽ prauit
 atis. Diabolus ratione magnæ fallacitatis. Sicut. n. videm⁹,
 q; aliqua miramur, quia valde magna, sicut cõtum inter pi
 sces, griphes inter volucres, elephantem inter bestias qua
 drupedes, gigantem inter hoies, aliqua etiam miramur, quã
 valde bona, sicut aurum in genere metallorum. Balsamũ in
 genere liquorum, sapphirum in genere lapidum preciofo
 rũ, aliqua et miramur, quia valde mala, & sic miramur scũ
 tiam leonis, infaturam bufonis, imperum vnicornis, aliqua
 etiam miramur, quia valde astuta, & sic miramur vulpis ma
 litiam, draconis fallaciam, serpentis prudentiã, arane astu
 tiã, sic pro certo charissimũ, loquendo moralitẽr, mirari pōt
 sumus res, quã ceteris grandiores, & sic (sicut dictum
 est) mirabilis est Deus in sanctis suis, quia. i. ipse est infinitus i
 potentia, in sapientia, in eminentia. Vnde Ps. Magnus es tu,
 & facians mirabilia, tu es Deus solus. Item miramur res, q;
 sunt ceteris meliores, & sic miramur hominũ bonorum bo
 nitatẽ, consciãtiã, perfectiõne, virtutẽ, & humilitatẽ.
 Item. n. rõne suã decentiã gratiosã, ratione suã sciẽtiã lu
 minosã, rõne suã sanctimonie virtuosã mirabiles alijs vidẽ
 tur, & spectabiles meritò iudicantur, sicut sapiens de seipso
 dicebat Sap. 8. In conspectu sapiẽtiã amabilis ero, & facies
 Principum mirabũtur me. De Helia etiam dicitur Eccl. 48. Ampli
 ficatus est Helias in mirabilibus suis. Item miramur res, quã
 sunt ceteris nequiores, & sic põt admirari prauitas homi
 num iniquorum. Mirabile. n. est illud, quod fit contra, supra,
 & præter naturam. Et ideò cum Deus fecerit hominem re
 ctum (sicut dicitur Eccl. 7.) excessus criminum in hoie põt mira
 bilis reputari. Vnde Esa. 21. Babylon dilecta mea facta est mi
 hi in miraculum. Et Apo. 17. dicitur. Vidi (inquit) mulierẽ ebrĩã
 sanguine martyrum Iesu, & miratus sum cum vidissem. Da
 nielis etiam. 7. dicitur, quod bestia quarta erat terribilis, & admi
 rabilis, & fortis nimis, dentes habebat ferreos, comedens,
 atq; comminans, & pedibus reliqua conculcans. Tales p
 culdubio sunt mundi peccatores, & maximè diuites & po
 tentes. Quia. n. isti inebriantur, & replentur sanguine mar
 tyrum, Iesu. i. substantijs pauperum, & egenorum, quia et dẽ
 tibus crudelitatis suã ipsi deuorat, & conculcant hinc
 alienas alioq; per iniurias concutiunt, & conculcant hinc
 est, q; a cunctis mirabiles atq; terribiles possunt dici. Figura
 ti in illis septem vaccis pinguib. quarum mira species & ha
 bitudo erat, quẽ (sicut dicitur Gen. 41) Circa ripam fluminis vire
 ta carpebant. Et proculdubio tam sunt hodie enormia, &
 grandia scelera aliquorum, quod bene possunt, & debẽt mi
 rabilia iudicari. Vnde Hier. 5. Stupor & mirabilia facta sunt
 in terra, Prophetę Prophetabant mendacium, & sacerdo
 tes plaudebant manibus, & populus meus dilexit talia. Itẽ
 miramur res, quã sunt ceteris falsiores, & prauiores, & sic
 possunt admirari videlicet
 Munda maligna defraudatio,
 Carnis deceptrix delectatio,
 Hostis maligna caullatio.
 De quibus Hier. 23. dicitur. Seduxerunt populum meum menda
 cio suo, & in miraculis suis. Et sic igitur patet, quomodo qua
 tuor sunt principalitẽr admiranda. Sed vt amplius aliqd
 annectamus, dicamus adhuc de admiranda Dei potestate, &
 de mirabili sanctorum bonitate. Sicut. n. videmus, quod
 creaturę Dei sunt mirabiles, & admirandę. Quẽdam ppter
 Diction. Berchorij. Pars ij. 11 4 Iug

mea. Ut sic ipse coronet nos in misericordia & misericordiam, & replet in bonis desiderium nostrum. Ista est igitur misericordia diuina, quam quilibet debet appetere. Secundo vero dico, quod inuenitur misericordia humana, quam quilibet debet impendere. Et re vera pietas & misericordia nobis debet Naturaliter inesse, Inesse (dico) debet naturaliter adeste, rali ter. vnde illud Iob 31. Virtualiter prodesse. Ab infancia creuit mecum misericordia, & ab utero egressa est mecum. Adeste etiam fraternaliter, quia. f. sicut dicitur Ecclesiastes 18. Misericordia hominis erga proximum suum, misericordia autem Dei super omnem carnem. prodesse autem virtualiter. Pl. Iustus autem miseretur, & retribuet. Et re vera virtus clementiae & misericordiae valde proficit professori suo, quia. Ista est, quae Letificat, } Interiores, } Ista. n. solet me Dificat, } Exteriora, } te interius latit Beatificat, } Poitiora. } ficare. Pl. locutus homo qui miseretur & commodat &c. Ista est exterius solet ditificare, seu diuitias multiplicare, quia sicut dicitur Prou. 19. Foenatur Dominus, qui miseretur pauperi. Quia re vera talis tora dicit miseretur, & commodat, & semen illius in benedictione erit. Ista in super solet beatificare. Prou. 14. Qui despicit proximum suum, peccat, qui autem miseretur pauperi, Beatus est. Dicitur igitur pauper diuiti miserabilis. Deinde dicitur Mat. 9. Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent. Et merito, quia homo debet alteri misereri sicut ipse vult, quod Deus misereatur sibi Iudicium. n. sine misericordia fiet illi, qui non fecerit misericordiam sicut dicitur Iac. 2. Vnde et Dominus reprehendit seruum illum, qui conseruo suo noluerat misereri, et in illo casu, ubi a Domino obtinuerat misericordiam, impendit. Mat. 18. Serue nequam, nonne & te oportuit misereri conserui tui, sicut & tui miseris sum? q. d. sic. Sed re vera proculdubio multi sunt, qui alijs non miserentur, nec alienam misericordiam patiuntur, & ideo misericordiam diuinam nullatenus promerentur, sicut sunt auari, vsurarij, tyranni impij, & crudeles, q. alijs non miserentur, nec ipsorum misericordiam intuentur, sed oes quanto plus potest immisericorditer persequuntur. Pl. Non sit qui misereatur pupillis eius, & Hier. 6. Sagittam & scutum arripit crudelis, & non miserebit. Ista est ergo misericordia humana, quam quilibet debet impendere

D Tertio principio dico, quod in scriptura reperitur misericordia infana, quam quilibet debet suspendere. Et ista est illa, quae quae sine causa alteri miseretur, ut potest quod illum, qui malefecit, in perniciosum exemplum & damnum reipublicae impunitum dimittit, sibiq; miseretur & parci. Et ista proprie vocatur misericordia iniqua de qua dicitur Mach. 9. q. h. qui astabant, iniqua misericordiae commoti, pp. viri amicitiam, cōsulebat Eleazar, q. simularet se comedisse carnes porcinas contra legem, ut obediret Regi Antiocho. Taliter non miserebat illa foris mulier filijs suis Machabaeis, quos ante se volebat mortem subire, ne contaminarentur cibis gentilijs. Talis autem misericordia prohibetur potissime iudicibus, quibus prohibet, ne malefactoribus miserentur, et si paupertate & miseria deprimantur. Exo. 24. Pauperis non misereberis in iudicio. Vnde et de idololatriis extirpandis dicitur & praecipitur Deut. 7. Non inibis cum eis foedus, & non misereberis eorum. Et re vera talis effeminata misericordia non habet Deus, qui. f. sicut cui est miserandum, & cui non quia sicut dicitur Ro. 9. Cui vult miseretur Deus, & quae vult indurat. Quia dato, quod (sicut Ecclesia canit) sibi sit proprium misereri semper & parcere, ita quod sicut supra dictum est, ipse ad modum leonis consueuerit parcere humilibus, & prostratis, nisi quae tamen rebellibus, & iniquis (sicut et nec leo) parci, & in sua malitia perseverantibus, & proteruis. Vnde ipse est qui finaliter dicit talibus illud Eze. 7. Iudicabo te iuxta vias tuas, & ponam contra te oes abominationes tuas, & non parceret oculus meus, neque miserebor, sed vias tuas ponam super te, & abominationes tuas in medio tui erunt. Patet igitur, quod in scriptura reperitur misericordia effeminata, quae est fugienda, sancta est iuxta, quae est habenda. Alta & summa, quae est perenda. Vide infra de misericordia.

Miscere. Mixtio. Commixtio. Cum mixtio signi-

ficer mihi quandam aggregationem, adiunctionem, & quaedam diuersarum rerum combinationem, notare possum, quod spiritualiter accipiendo, mixtio in bono significat, & in malo. Primo dico, quod in bono significat Verbi mirabilem incarnationem, Virtutum nobilem compositionem, Iustorum vtilem aggregationem, mixtio superna & ineffabilis, & ista est illa, quae beatam incarnationem. Deus homini fuit mixtus, & in unitate suppositi idem factus. Quamuis, n. ista non fuerit mixtio, quia. n. in comixtione diuinitatis in carne, sed assumptione humanitatis in Deum, ista incarnatio fuit facta, potest dici comixtio, i. diuersarum naturarum vino suo modo. Figura Gen 18. Vbi dicitur Abraham dixit Sara. Accelera inquit tria fata farinae, & comisce, & fac subcinericios panes. Et hoc praecipit, ut inde Angeli, quos inuitauerat, uescerent. Ista. n. tria fata sunt tres Christo naturae. scilicet aia, caro, & diuinitas, quae simul mixta & vnita, illum panem Angelorum Christum confecerunt, & eum subcinere nostrae mortalitatis igne charitatis coxerunt, & comedendum. Angelis. i. uiris Angelicis in Ecclesia reliquerunt. De quo potest dici illud. 1. Ed. 9. Comiscuerunt semen sanctum cum filijs alienigenis. Vel ut habet alia littera cum populis terrarum. Ut & iste fit calix in manu Domini uni meri plenus mixto. Ista est ergo mixtio superna & ineffabilis. Deinde dico, quod in scriptura reperitur mixtio interna pollens & utilis, & ista est proprie mixtio & compositio diuersarum virtutum in mente, quae pro certo sic videmus, quod pigmentaria consistunt & componunt antidota, & pigmenta diuersas species simul miscendo & componendo, sicut et videmus, quod oia corpora uiuentia mixta sunt & composita de quattuor elementis quia scilicet corpora simplicia & mixtione carentia vita carent, sic reuera pigmentaria. i. uiri iusti in apotheca cordium suorum confectiones & pigmenta diuersarum virtutum conficiunt, & sic uita spiritualis obtinet, seipos aromatis reddunt, dum in bonis moribus se componunt. Et ista pro certo est mixtura myrrhae & aloes, quae Christus dulciter inungitur. Io. 19. quod sibi a Ioseph. i. a quolibet viro iusto uirtutum compositio praesentatur. Figurata certe in illa compositioe thymiamatis. Exo. 30. quod de diuersis rebus aromaticis simul mixtis consistebat, quod ad usus diuinos, & non ad alios applicari tantummodo iubebatur. Quia reuera res aromatis. i. uirtutum fragrantia sibi Christi iubet appropriari, & nulli alteri applicari, sed sibi soli confici, & miseri, quas. n. in odore suauitatis solet recipere, & se in ipsarum fragrantia delectare. Ista est ergo illa mixtura uirtutum, & illa aqua aspersiois, quae quis aspergebatur, & tactu morticini mundabatur. De qua dicitur Nu. 19. quod quicunq; hac comixtione aspersus non fuerit, poluet tabernaculum Domini. Et aduertit quod pigmentarius solet facere mixtionem de rebus a maris, & de rebus dulcibus, & unam cum altera temperare. Sic uera homo debet miscere res acres & dulces. i. uirtutes spectantes ad credendum timoris, sicut est contritio & mortis memoria, & poenitentia, dicentis. Illud Pl. Cineres tanquam panem manducabam & potum meum cum fletu miscebam. Et uirtutes pertinentes ad dulcedinem spei, & amoris, sicut. scilicet pietas & compassio, clementia, mititas & coelestium contemplatio ad quam. n. inuitat Dominus, dicitur Prou. 9. Comedite amici mei & bibite unum, quod miscui uobis. Vnde de sapientia dicitur Prou. 9. quod ipsa edificauit sibi domum, & miscuit unum, & posuit mensam. Ista est igitur mixtio interna pollens & utilis.

D Denique dico, quod in scriptura reperitur mixtio fraterna iugis & nobiles, & ista nihil aliud est, quam bona & sancta societas, quae associatae & charitativae inuicem se solet miscere. Vnde. 2. Paral. 35. dicitur, quod in celebratione Pasche fuerunt pecora commixta duo milia. Sic igitur patet quod inuenitur mixtio fraterna & socialis, interna & uirtualis, paterna & supernalis. Et sic mixtio (ut dictum est) sumitur in bono. Secundo principia liter dico, quod mixtio quandoque (ut communitur) sumitur in malo. Et sic nota, quod in scriptura reperitur

Mixtio { Carnalitate impura, } Est igitur quaedam mixtio { Societatis obscura, } tio scilicet carnalitate { Iniquitatis periura. } et ista est illa, quae per luxuriam, alias quam sub lege matrimonij, diuersae personae inuicem copulantur, et commiscentur. De qua impudici senes dicebat Sufanna. Dan. 13. Comiscere non biscui, alioquin seremus contra te testimonium. Et ibidem. Vidimus eos pariter commi-

commisceri. Cuius contrarium faciebat illa sancta mulier Zaira (Tho. 3.) dicens mundam seruari aiam meam ab oia comixtione, nunquam cum ludentibus miscui me. Ista est ergo mixtura scilicet carnalitate. Inuenitur etiam mixtura praue societatis, & ista pro certo multum est periculosa. Sicut. n. corruptus liquor facit corruptum liquorem purum, quod sibi miscetur, sic malus homo bonum. Et ideo in lege fuit prohibitum filijs Israel, ne cum gentibus & finitimis populis miscerent se conubio, ne forte per uxores alienigenas ad idololatriam traherent, sicut dicitur Ios. 23. vnde Nu. 19. Alienigena non commiscetur uobis. Vnde de mala comixtione mala societatis dicitur in Pl. filij Israel comixti sunt inter gentes, & dixerunt opera eorum, & seruierunt sculptilibus eorum, & factum est illis in scandalum. Et ideo scriptura bene docet tales comixtiones vitandas, & potissime comixtionem cum illis qui linguas acunt alios mordendo, cum illis, qui carne deficiunt immunde uiuendo, cum illis, qui uerbis affluunt dulciloquendo. Igitur non commiscemur cum detractoribus, qui mordent acriter. Prou. 24. Cum detractoribus non commiscearis, quoniam repente ueniet perditio eorum. Item non commisceamur cum insectoribus, qui uiuunt turpiter. i. cum luxuriosis personis. 1. Cor. 5. Scripsi uobis non commisceri fornicarijs. Item non commisceamus cum deceptoribus, qui fallunt dulciter. Prou. 29. Qui dilatat labia sua, non commiscearis. Ista est ergo mixtura praue societatis. Inuenitur denique mixtura male iniquitatis. Quidam. n. sunt, qui non sunt simplices, sed in seipsum diuersis uitijs compositi. Figurati in mari vitreo, quod erat mixtum igne, quod Ioannes uidit. Apoc. 17. Quia certe multi sunt, qui quamuis sint mare per amaritudinem poenitentiae & macerationis, & vitrei per splendorem conuersationis, mixti tamen sunt igne per ardorem auariciae & ambitionis. Exo. 9. Grandae & ignis mixta pariter ferebantur. Et tamen isti debent aduertere, quod res mixtae nunquam sunt tanti precij sicut simplices, sicut patet de vino mixto, & de metallo, & etiam de liquoribus. Vnde uir perfectus simplex & rectus uideatur posse dicere illud Ecclesiastes. 24. Ego quasi libanus non incensus, vaporauit habitacionem meam & quasi balsamum non mixtum odor meus. Sed re uera mali non sic, quia scilicet isti in se apud se habent mixturam multiplicium uitijs, uidelicet mixturam

Facilitatis, Fallacitatis, Carnalitatis, Crudelitatis, Malignitatis, Curiositatis, Ebrositatis, Luctuositatis.

De fatuitate dicitur Prou. 20. Quod stulti miscentur conuulsijs, & Esa. 29. dicitur Dominus miscuit in medio eorum spiritum uertiginis. De fallacitate dicitur Esa. 1. Argenti tui uerum est in scoria, uinum tuum mixtum est aqua. Aqua in uino, scoria in argento, est fallacitas in auro. De carnalitate dicitur illi fornicariae mulieri. Eze. 16. Ecce cogitabo oes amatores tuos quod comixta es. De crudelitate dicitur Esa. 9. uellicet mixtu languine erit in comixtione, & cibus ignis. Sanguinis. n. crudelitate signat. De malitia seu de malignitate dicitur Mat. 27. Iudaei dederunt Christo uinum bibere cum felle mixtum. felle. n. malitiam signat. De curiositate dicitur Eccl. 7. Deus fecit hominem rectum, & ipse infinitis se miscuit questionibus. De ebro sitate uero dicit Esa. 57. Qui potentes estis ad bibendum uinum, & fortes ad comiscendam ebrietatem. De finali uero poenitentia, seu luctuositate dicitur Prou. 14. Ritus dolore miscetur, & extrema gaudij luctus occupat. Et breuiter multi sunt, in quibus est mixtura oium uitijs, quae sicut dicitur Sap. 14. Oia commixta sunt, sanguis, homicidium, furum & fictio corruptio, infidelitas, turbatio & periurium. Sic ergo patet, quod inuenitur mixtura uulcorum uitijs, mixtura malorum sociorum, mixtura foedorum negotiorum. Et sic patet, quod mixtura in bono sumitur & in malo.

Miseria. Nota, quod tres sunt species miseriae, uidelicet quaedam naturalis, quaedam temporalis, quaedam infernalis. Prima cum homine nascitur naturaliter, Secunda homini accidit temporaliter, Tertia homini inferitur aeternaliter. Naturaliter est illa, quae de necessitate consequitur naturam sicut est fames, sitis, labor, somnus, infirmitas, dolor & mors. De ista dicit Iob 13. Homo natus de muliere, breui uiuens tpe,

repletur multis miserijs. Temporalis est illa, quae sequitur fortunam, sicut est paupertas, aduersitas, contemptus calamitatis, & sic de alijs. De qua dicit Iud. 10. Seruierunt Deo, quod doluit super miserijs eorum. Aeternalis seu infernalis est illa, quae sequitur culpam. Ista est miseria poenitentiae, de qua dicitur Sop. 1. Dies illa dies irae, dies calamitatis & miseriae. Sed de oibus istis pulchre & laudabiliter tractat Innocentius in libro de miseria humana, ideo omitto. Vnde infra de tribulatione, & alijs titulis, & in tabula. Auctoritates uero in biblia inuenies paucas in manipulo florum multas.

Misericordia. Nota, quod secundum Augustinum in libro de diuinitatibus. misericordia est aius dolentis affectus ad compatiendum proximo, & largitudo ei de proprio. Et est differentia inter misericordiam, & miserationem, quia sicut Hug. Misericordia est quasi fons in affectu, miseria uero est quasi riuius in effectu. Accipiendo ergo misericordiam pro affectu compassiuo ad indulgendum, miserandum, benefaciendum proximo, possumus notare, quod est duplex misericordia. humana & diuina. Diuina est superior & immortalis, humana est inferior & fraternalis. Prima est iugiter recommendanda, secunda est iugiter impendenda. Dicamus ergo breuiter, quod est misericordia superior & diuina. De. n. est misericors a natura. Sicut. n. mare est fons humeris, sic Deus est fons misericordiae & dulcoris. Sed sicut mare cum humore habet amarum saporis, sic Deus cum misericordia admixta a sepe iustitiae & rigoris. Et ideo Deus dicitur misericors respectu bonorum, iustus uero respectu malorum. Vnde in Pl. dicitur. Misericors Dominus & iustus, & Deus noster miseretur. De enim est sicut aquila, quae semper, habet in nido suo duos lapides preciosos, qui dicuntur esites, quorum unus est mafculus, & alius femella, quibus pulli sui a morsibus reptilium defenduntur, & mulieres praegnantae a partu suo uelocius liberantur. Vitulus et marinus duas habet pinnulas, sicut Plinius quarum dextera supposita capiti dormientis, ipsum facit profundissime obdormire. Sic pro certo charissimi, Deus, qui in scriptura titulo & aquilae comparatur (quia. sicut in passioe fuit sicut vitulus immolatus, in resurrectione uero fuit sicut aquila renouatus, in ascensione uero sicut regalis aquila sublimatus) iste dico sepe dinoscitur habere duas pinnulas & duos lapides preciosos, hoc est dictum, duas speciales uirtutes, uidelicet misericordiam, quae est dextera, & iustitiam, quae est sinistra. Ista. n. duae sunt filiae Regis summi. Ista. n. sunt duae uicellae, quae custodiunt corpus Regis, quia sicut dicitur Prou. 20. Misericordia, & ueritas custodiunt Regem. Per istas, pulli. i. fideles Christi ab hominibus malis defenduntur. Per dexteram est istarum, hoc est dictum pro uirtute miseriae boni in patria dormiunt, & quietant. Per sinistram uero. i. per eius iustitiam mali in inferno uigilare prope uelociter cōpellunt. Sicut. n. dicit Prou. 21. Facere misericordiam, & iudicium placet Deo. Et ideo in Pl. dicit Deus misericordiam & ueritatem diligit, gratiam & gloriam dabit Dominus. Ista. n. semper concomitantur Deum. I. misericordia & ueritas. Ista. n. sunt duae partes Regis Christi. Sed ut de iustitia taceamus, de qua. f. superius iam est dictum, dicamus de misericordia, quae. f. Christi summè diligit, & et summè diligenda fidelibus indicauit. Ipse. n. misericordiam summè diligit, quia. f. ipse dicit Ozeas 6. Misericordiam uolo, & non sacrificium. Fidelibus. n. suis ipsam quasi testamentariè reliquit. unde Luc. 6. Estote misericordes, sicut & pater uester misericors est. Vt igitur de misericordia tam diuina, quam humana aliqd breuiter dicamus, nota, quod est triplex ratio quare uirtus misericordiae est habenda, uidelicet propter scripturam (Estote misericordes) propter exemplum figuram (Sicut inquit) propter instinctum naturam (Pater uester misericors est) Ad habendam. n. misericordiam nos mouet uirtus preceptorum imperatorum (Estote inquit misericordes) Mouet actus exemplorum (Sicut inquit) Mouet status progenitorum (Pater uester misericors est inquit) Primum probat dictio imperatiua (Estote misericordes inquit) Secundum dictio exemplatiua (Sicut inquit) Tertium dictio gratiua (Pater uester inquit) Dico igitur, quod uirtus misericordiae nobis precipit spiritualiter, & hoc fit, cum dicitur (Estote misericordes.) Sicut enim filij seruant, quae pater eis in testamento praecipit, alias hereditate priuant, sic uere quia Deus pater noster nobis in testamento sacrae scripturae misericordiam praecipit & iniungit, necesse est, quod ea faciamus, alias hereditate Paradisi nos ipsos spoliamus, districimus, & priuamus. Sicut. n. dicitur

malorum punitionem. vnde Pl. Miste sagittas suas, & dissipavit eos, fulgura multiplicavit, & conturbavit eos. Itē mittuntur beneficia ad bonorum consolationem. Et sic dicit in Pl. Miste Deus misericordiam suam & veritatem suam &c. si vis alio modo, dicit, qd mittere accipitur quadrupliciter. Accipit enim pro ponere, & sic accipitur. Io. 22. Mittite in dextram nauigij rete, & inuenietis. Itē accipit pro dare seu distribuere, & sic sumitur Iohel. 2. Mittam vobis frumentum, vinū, & oleum. Item sumitur pro affligere, & sic accipitur in Pl. qd dicit. Mittit crystallum suam sicut bucellas, ante faciem frigoris eius quis sustinebit? Item sumitur pro destinare seu promulgare, & pro legare, & sic accipitur cōiter, qm aliquis superior mittit alicui aliquā personā inferiorē, sicut de Christo dicit Luc. 10. qd ipse designauit alios. 72. & misit illos binos ante faciem suam in omnem locum, in quem erat ipse venturus. Et sic istos quattuor modos accipiendos possumus notare, quod est quædam

Missio { Personalis admurationis, Primum probat, sue significat mutationem, Liberales collationis, Primus probat, Corporalis afflictionis, tabilitatem, & m Supernalis prælationis. liberalitatem, tertium tribulationem, Quartum iurisdictionem. Primum ergo dico, qd est vnum mittere mutabilitatis. Et hoc est qd hō mittitur, & ponitur de uno statu in alium, & quando conuertit se de vicio in virtutem, de peccato in gratiam, de gloria in gloriam. Vel quando mittit manum suam ad aliquid operandum. Et secundum hoc dico, qd quidam Mittuntur in mare per poenitentiam, In ignem per amicitiam, Exterius per depressionem, Inferius per subiectionem. Mittuntur (di co) quidam in mare poenitentia, Et sic Io. nas dixit. Io. 1. Mittite me in mare, & cessabit mare, & seq. tur, qd miserunt eum in mare, & cessauit mare a furore suo. Quia pro certo charissimi, si homo in mare poenitentia mittitur, mare, i. amaritudo inferni ab eo mitigatur. Item mittitur quidam in ignem charitatis, & amicitia, & sic legitur. Lu. 12. Ignem veni mittere in terram, & quid uolo nisi ardeat? Item mittuntur quidam exterius per depressionem, sicut dicitur. Matth. 5. Ad nihilum ualeat vltra, nisi ut mittatur foras, & conculcetur ab hoib. Item quidam mittuntur inferius per humilem subiectionem, sicut dicitur. Mat. 4. Si filius Dei es, mitte te deorsum. Sed proculdubio multi sunt, qui non ponuntur, nec mittuntur isto modo, sed magis modo contrario, & diuerso, quia pro certo

Quidam mittuntur in { Ignem auaritia, Tenebras ignorantia, Carcerem pigritia seu accidia, Porcos luxuria seu immunditia, Caminum infernalis pestilentia.

Dico in ignem auaritia, sicut dicitur Mar. 9. qd lunaticum hominem sepe in aquam, & in ignem misit. & Amos. 1. mittit ignem in domum Azael. De tenebris ignorantia potest exponi illud Mat. 22. quod præcipitur de hoie non induto veste nuptiali, qd. Ligatis pedibus & manibus mittatur in tenebras exteriores. De carcere pigritia potest exponi illud Mat. 18. de illo qui fuit missus in carcerem quousq; redderet uniuersum debitū. De porcis uero de immunditijs luxurie potest exponi illud, quod demones a Christo petierunt Mar. 5. Si eijs nos hinc, mitte nos in porcos. De camino uero infernalis miserie dicitur Mat. 13. qd Angeli separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus, & stridentium. Et sic ergo patet, quomodo mittere significat localem mutabilitatem. Secundum dico, qd mittere significat legalem liberalitatem, & sic sumitur pro liberalitate diuina quæ multa beneficia quotidie mittit nobis. Missi. n. nobis de Paradiso filium suum tanquam Sapientiam, ut instrueremur, Medicinam, ut sanaremur, Precium, ut redimeremur, Panem, ut faceremur, Ducem, ut conduceremur, Tutorem, ut protegeremur, Visitatorem, ut consolaremur, Gubernatorem, ut prouideremur, gen. humanū petebat Sap. 9. Da mihi (inquit) sedium tuarū afflictricem sapi-

tiā, mitte illam de celis sanctis tuis. Itē sicut medicinam ad nos sanandum. vñ Pl. misit verbum suum, & sanauit eos. & Tho. 12. Nunc misit me Dñs, ut curarem te. Item sicut precium ad redimendum. Pl. Redemptio enim misit Dñs populo suo. Item sicut panem ad satiandum. Pl. Panē de celo dedit eis in abundantia. Item sicut ducem ad cōducendum. Misit ante eos virū &c. Item sicut tutorem ad protegendum. Exo. 4. Obsecro Domine mitte quem misurus es. Item sicut uisitatorem ad cōsolandum. Vñ 2. Re. 10. dicit, qd Dauid misit viros ad cōsolandum Regem Amō super morte patris sui. Item sicut gubernatorem ad prouidendum. vnde Ge. 45. Pro salute uestra misit me Deus ante vos. Sic ergo patet quomodo mittere significat legalem liberalitatem. Tertio dico, qd mittere significat immixtam poenitentiam. Et sic accipitur quando Deus mittit nobis pestilentias & tribulationes propter delicta nostra, quod utriusque quandoque facit ad nostram Correctionem, Probationem, Condemnationem. Et sic dicit Th. 1. De excelso misit ignē in ossibus meis, & erudiuit me. Itē ad probationē. sicut in Iob & Thobia appareret. vnde Thre. 3. Misit in renibus meis filias pharetrae suæ. Mat. 23. Et ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum. Itē ad cōdemnationem, & sic immittit Deus pctōrib. mortē æternam. De quo Amos 4. Misit in vos mortē in via Aegypti. Et sic igitur patet, quomodo mittere significat immixtam poenitentiam. Quarto dico, qd mittere significat siue designat superiorē auctoritatē. Sicut. n. dicitur. Est, mittere p̄inet ad superiorē, mitti uero ad inferiorē. Et sic cōiter accipitur mittere & mitti. Quia proprie illi dñs misit, qd a Deo mittunt, destinant, & ordinantur ad populū gubernandū. Et sic oēs personæ superiores siue Ecclesiasticæ, siue seculares p̄nt dici misit. Quia sicut Reges gubernant Regnū suū per officiales quos ad diuersas Regni sui dirigunt, atq; mittunt, sic Deus p̄ officiales suos. p̄ prælatos & prædicatores p̄ Principes & alios iudices, quos p̄ suā occultā p̄uidentiā in mundo destinat atq; mittit. Regit, & dirigit totū mundū. Et sic sicut ille qd mittit, dēt facere uoluntatē eius, a quo mittit, sic boni prælati debent facere uoluntatē Dei, ipsos in diuersis officijs destinantis, sicut Chrs inuair de seipso, dicens Io. 6. Descendi de celo, nō ut facia uoluntatē meā, sed uoluntatē eius qd misit me. Et sic igitur de talibus oib. missi p̄t exponi illud Iob 38. Nunquid mittes fulgura, & ibit & reuertētia dicēt tibi assumus? q. d. Illi, quos tu Deo mittit, debent esse fulgura, & reuertētia, & dicētia, al sumus? in qb. uerbis aduerte, qd missi debent moraliter loquendo, synceriter ingredi, qd ostenditur, cum dicit (Nunquid mittes) quasi diceret, a te, & nō ab alio debet mitti celeriter p̄gredi, quod ostenditur, cū dicit (Ibunt, & dicent assumus) Virtutem cōgredi, quod ostenditur, cum dicit (Fulgura) q. d. sicut maxima potestatis. Facilitate regredi, qd ostendit, cū dicit (Reuertētia) Dico ergo, qd tales missi debent esse synceriter ingrediētes, qd ostenditur in uerbo (Nunquid mittes) quasi diceret, ad te Deus & nō ad aliud pertinet missio insinuatō & p̄motio. Solus. n. Rex p̄t instituire & mittere per Regnum suum officiales suos & legatos, alias si ab alio nō habet potestatem mitteretur, ueri legati seu missi nullatenus crederentur. Sic uerē in Regno huius mundi, & maxime in Ecclesia, nō dēt aliquis introduci in officium legationis seu p̄lationis nisi a Rege, Deo, qd nullus assumit sibi honorē, sed qui uocat a Deo sicut Aaron. Heb. 5. Alijs si carnalis affectio seu simonia corruptio ipsū introduxerit, uerus legatus uel missus nunquā erit. (Mittes ergo) ut sic quilibet talis possit dicere illud Hie. 26. In ueritate. n. misit me Dñs, ut & de eo exponi possit illud Io. 2. Fuit hō missus a Deo, cui nomē erat Ioānes. Vbi aduerte, qd tales a Deo missi, sunt (ut cōiter) ceteris discretiores, qd hō, famosiores, quia habent nomē ceteris perfectiores, quia dñr in quo est grā, quia Ioānes. Pro certo hodie nō sic, quia uerē pauci sunt, qui a Deo mittuntur, & instruantur, quia aut per ambitionē se ingerunt, aut per affectiōē seu simoniā sine iussu Dei se introducunt. Vnde dicit Dñs Hie. 22. Nō mittebā Prophetas, & ipsi currebant, nō loquebar illis, & ipsi prophetabant. Isti. n. debent expectare Domini præceptum, imō etiam illud debent cum timore, & reuerentia suscipere, & se etiā excusare sicut habemus exemplum in Moyse, quem cū Dominus ad p̄lationē mittet p̄ populo liberandō, uix & cū difficultate uoluit acceptare sicut

sicut habetur Exo. 5. Sed nō sic isti, imo pro certo ipsi se ingerunt non uocati, dicentes illud Esa. Ecce ego, mitte me. Nō sic ergo tales, nisi synceriter ingrediētes (Mittes inquit) Nota hic de Bethsaida, qui interpretatur missus. Io. 5. Deinde dico, qd ipsi debent esse celeriter progredientes (Ibunt in dico, qd ipsi debent esse celeriter progredientes, quod ostēditur, cum dicit, qd ipsi debent esse fulgura, quia sicut fulgura maxime sunt potestatis & uirtutis, ita qd fortitudine sua scindunt & penetrant, vrunt & dissipant quicquid tangunt, sic uerē tales missi seu legati debent habere tantam audaciam, constantiam & uirtutē, qd cōtra impios & proteruos debent uiriliter dimicare, & ipsos per uisitationem eneruare. vnde Pl. Miste sagittas suas, & dissipauit eos, fulgura multiplicauit, & conturbauit eos. Vide supra de fulgure, si vis applicare. In super dico, qd tales missi debent esse faciliiter regredientes, quod notatur in uerbo (Reuertētia) legatus. n. missus a Papa facta legatione reuertitur ad eundem. Sic uerē bonus platur factō officio sibi commissio in hoc mundo, taliter se habere dēt qd in egressu uirgē possit ad Deum qui ipsum miserat ad patriā reuēire. Reuertentia inquit, ut sic ipse possit dicere illud Thobiz 12. Reuertar ad eum, qui misit me, vos autē benedicite Deū. Et sic patet quomodo missi & legati a Deo debent egredi, progredi, congregari, regredi. Et hæc sufficiant.

Mitis. Mitigare. Cū mitas & benignitas, mæuetudo & modestia quasi p̄ eodem supponant, notabis qd mitas est quædam animi modestia exteriorib. uerbis & actib. declarata. Igitur dico, qd in scriptura uirtus mitatis est habenda, quia Inducitur naturaliter, Iniungitur magistraliter, Ostenditur exemplariter, Afficitur socialiter, Erigitur supernaturaliter. Dico ergo, qd uirtus mitatis naturaliter inducitur. Homo. n. est aial mansuetū naturaliter, quinimodō si quid crudelitatis exequitur, cōtra naturam propriam operatur. Exemplo ouis uel bouis, quæ sunt aialia mitia, quæ si morderent, innaturaliter agere uiderent. vnde de Moyse dicit Nu. 13. qd ipse erat mitissimus super oēs hoies, qui morabantur in terra. Et hoc etiam satis ostendit ipsa factura hois, qd non habet aculeos ad pungendum, cornua ad percutiendū, dentes acutos ad mordendum, unguis recuruos ad lacerandum, sed pro certo ipse habet manus molles ad leniendum uultum gratum ad complacendum, oculos pios ad mititatem & mansuetudinem ostendendum, & ad iras aliorum pro uirib. mitigandum. Itaque dicitur. n. pronocat rixas, qui autem patiens est mitigat suscitatas. Prou. 15. Mititas ergo naturaliter inducitur. Item dico, qd mitas magistraliter iniungit. s. ex mandato diuino. Pl. Dirige mā uestros in iudicio, docebit mites uias suas. Item exemplariter proponitur seu ostenditur. s. in persona Christi & sanctorū. Ipse. n. est, qui dicit Mat. 11. Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde. Vnde sibi dicit in Pl. Qm tu Dñe suauis & mitis, & multæ misericordia oib. inuocantib. te. Item socialiter afficitur, quia. s. societas mitum ualde diligitur, & libenter ab alijs frequenter. Quia sicut scriptum est, Melius est humiliari cum mitib. quam diuidere spolia cum superbis. Prou. 16. Item mitas superna-liter promouetur, seu erigitur, & hoc pro certo temporaliter & æternaliter. Quia uerē paliter mites libenter promouentur, & eriguntur ad seculi dignitatem, iuxta illud Eccl. 10. Sedes dum superborum destruxit Dñs, & regnare fecit mites pro eis. Finaliter uerē extolluntur ad æternam felicitatem Mat. 5. Beati mites, qm ipsi possidebunt terrā. Et breuiter dico, qd ad quēlibet uirum iustum pertinet mitem esse & suas & aliorum impatitias pro uirib. mitigare, qd. s. uerbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos p̄ ccl. 6. Exemplo Christi, qui propria iram mitigare dicit, se nō uindictam

cando. Pl. mitigasti oēm iram tuā, auertisti ab ira indignationis tuæ. Alios et mitigat, ipsorum impetus refrenando. Pl. Tu Dñaris potestati maris, motum aut fluctum eius tu mitigas. Talis aut mitigatio Chri & proprie iræ suæ seu iusticia, seu et alienæ misericordie, finaliter, fiet in iudicio, quia. I Chro de mitigatione iusticia suæ erga iustos dicit Pl. Ut mitiges ei a dieb. malis, donec fodiat peccatori fouea. Vnum tñ aduerte, qd licet boni mites diligant, mali tñ ipsos hodie uilipendunt, & grauant, & ipsos decipiunt, & defraudant. Esa. 23. fraudulenti uasa pessima sunt. Ipse. n. cogitationes concinnauit ad perdendos mites. Sufficit. uide ubi mansuetudo.

Moab. Nota, qd Moab (ut cōiter) intelligit i scriptura peccator siue peccatores. Moab. n. interpretatur ex patre, quia peccatorib. dicit Io. 8. Vos ex patre diabolo estis. moab. n. fuit populus gentium, qui semper fuit populo Dei contrarius & nocuus. ad denotandum, qd mali semper contrariatur bonis, & eis quanto plus possunt aduersantur. Vñ 2. Paral. 20. dicit. Congregati sunt filij Moab, & filij Amō ad Iosaphat, ut pugnant contra eum. De moab ergo, i. de peccatorib. est notandum, qd isti sunt, dum uiuunt in hoc mundo, uidelicet Transgressores diuinæ uoluntatis, Sectatores superba uanitatis, Possessores mundanæ facultatis, Prædatores terrenæ ciuitatis. Dico ergo, qd isti sunt diuinæ uoluntatis transgressores. Vnde 4. Re. 1. dicit, Præuaricatus est Moab. Item isti superba uanitatis sunt sectatores. vnde Esa. 16. Audiuius superbiam Moab, superbum est ualde, Superbia eius & arrogantia eius & indignatio eius plusquam fortitudo eius. Item mundanæ facultatis sūt possessores. Vñ Hie. 48. Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, in captiuitatē non abiit, nec est transfusus de uase in uas, idcirco permansit gustus eius in eo, & sapor eius non est immutatus. Item isti terrenæ ciuitatis sunt prædatores. vnde 4. Re. 2. Nunc perge ad prædam Moab. Ille est populus peccatorum propter ista, quia Priuatur interna securitate, Delebitur superna auctoritate, Nudabitur externa prosperitate, Damnabitur æterna aduersitate. Dico igitur, qd peccatores securitate priuatur, in quantum. s. æternis tremorib. triftabuntur. vnde Exo. 15. Robustus Moab obrinuit tremor, obriguerunt oēs habitatores Chanaan. Item Dei auctoritate delebuntur. unde Nu. 21. Vx tibi Moab, peristi popule Thamos. Item mundi prosperitate nudabunt. Esa. 15. Onus Moab, quia noctē uastata est Ar, Moab conticuit. Item inferni aduersitate grauabuntur. vnde Hier. 48. per totum capitulum. Vastata est Moab, & ciuitates eius succense. Et iterū ibidem. Abscisum est cornu Moab, & brachium eius contritum. Est iterum ibidem. Ablata est læticia de carmelo, & de terra Moab. Item ibidem. Super omnia tecta Moab omnib. planctus, quoniam contriuit Moab sicut uas inutile. Quomodo deiecit crucicem Moab, & confusus est? Eritq; Moab in derisum, & hæc satis sunt

Modestia. Modeste. Modestus. Modestia. n. est, qd modus honestus, differit aut mitas, & modestia quia mitas est interior in aīo, modestia uerō est exterior in operatione & i factō. Mitas est erga proximum, modestia spectat ad seipsū. Igitur dico, qd oīa faciendū sunt a prudentib. modestē, & moderatē, nō impetuosē, temere uel funestē. Modestia. n. ualde decet quēlibet uirum iustum, & maxime ecclesiasticum uel platum. unde 1. Ti. 3. Episcopus oportet esse prudētē, sobriū &c. sequitur. Non percussorem, sed modestum. unde 1. Petr. 3. Vanimes in oratione, misericordes, modesti, humiles estote. Et si uis dicit, qd modestia est habenda, quia Mouet ad compassionem, Inflammat ad dilectionem, Ornata ad conuersationem, Commendat operationem, Communiter, & concomitatur miserationē, tuis. n. comparatur quis in necessitate hōi modesto, qd proteruo. exemplo modesti uiri pro cuius iniusta morte Antiochus Rex. q. quam iniustus legitur fleuisse, recordatus defuncti modesti & sobrietatem, ita qd occisorem in eodem loco ubi occiderat, fecit occidi, sicut dicit 2. Machab. 4. Item inflam-

Dico ergo, qd modestia exterior comparationem libere. Dico ergo, qd modestia exterior comparationem libere. Dico ergo, qd modestia exterior comparationem libere.

Verborum fallacitatem, Animorum fragilitatem, Imundorum carnalitatem, Prosperorum labilitatem. De mollitie verò fragilium animorum dicitur Hier. 51. Egre dimini de medio Babylonis, ne forte mollescat cor vestrum. De mollitie etiam carnaliu immundoru dicitur Esa. 47. No vocaberis vltra mollis & tenera. De mollitie verò labilium prosperorum dicitur Mat. 13. Ecce qui mollibus vestiunt in domibus Regu sunt &c. Omitto gratia breuitatis, q quam nis infinita sint exempla, paucissima tamen sunt auctoritates.

Momentum. Nota, quod momentum quandoque sumitur pro fama, nomine vel ualore, vt quando dicitur illa erat res magni momenti. i. magna fama, nominis uel ualoris, sed (vt communiter) sic non accipitur in scriptura. Quandoque verò & communiter sumitur momentum pro modicissima parte temporis seu horæ. Et sic sumitur pro nunc, pro statim, pro subito, pro istanti. Quia, sicut punctus est minima pars lineæ quæ ex cogitari possit, sic momentum temporis. Nota ergo, quod in scriptura comparatur momentum oë illud, quod est transitorium, quia, respectu æternitatis omne temporale est momentaneum, & omne tempus dicitur momentum. Sic igitur dicitur, quod inuenitur videlicet

Momentu. Labentis naturæ, Presentis figuræ, Nocetis iacturæ, Sequetis puncturæ, Latentis scripturæ, poru humanorum. Vnde Esa. 40. Ecce gētes quasi stilla stulæ & quasi momentum stateræ reputatæ sunt ei scilicet respectu æternitatis. Item in momento trāit præsens rerum figura, q scilicet omnis natura rerum creatarum non est nisi vnum momentum respectu immēsitatis. vnde Sap. 21. Quonia tanquam momentum stateræ, sic est ante te orbis terrarū, & eam quam gutta roris antelucani. Item momento comparatur innocens pēgē iactura, hoc est dictu, omnis mūdi tribulatio, seu pēna Elaiæ 26. Abscondere modicum ad momentum donec transeat furor meus. & 2. Cor. 4. Illud enim, quod in præfenti est momentaneu & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æterni gloriæ pōdus operat in nobis. Vnde etiam de morte quæ est vltimum terribiliu, constat, q ipsa transit, & deficit in momento. 1. Reg. 4. In seipso aut momento mortis eius. Item momento comparatur sequēs mundi punctura. s. dies iudicij De quo. 1. Cor. 15. In momento in istu oculi in nouissima tuba loquitur enim de resurrectione & iudicio. Item momento comparatur latēs Dei scriptura, seu norma rerū futura, id est voluntas & ordinatio Dei circa futura rerum negocia. Vnde Act. 1. Non est vestrum scire tempora uel momenta, quæ pater posuit in sua potestate. & 1. The. 5. De temporibus autem & momentis non indigetis fratres. Sic ergo patet, quomodo omnia minutis atomis instantibus subiacent & momentis. Vide de hora.

Monere. Cum monere idem sit, q hortari, sollicitare inducere, insigare, seu verbis, exemplis aut factis ad aliquid inclinare, videtur, quod monumentu & monite ortum sumpserunt a monere. Monumentu enim dicitur, eo quod hominē admonet de morte, vel de mortuo in cluso. Monite autē quod in pectore ponitur, quod rotundū est figuræ, potestatem de rebus æternis admonet cogitare quæ figura solet dici spherica, eo q sine & principio careat. Monitiones ergo & monita nihil aliud sunt, quam documēta, & ad bonam faciendū sollicita monumēta sicut de Thobia dicitur Tho. 1. quod monita salutis dabat eis: & Thobia etiam 10. dicitur, q parentes Saræ monuerunt eam honorare. Socru diligere maritum, regere familiā, gubernare domū. Et nota, q homo monetur ad bonum faciendū, videlicet

Stimulum tribulationis, Sarcolum exortationis, Speculum informationis, Rotulum eruditionis, Iaculum prædicationis, Sibilum inspirationis, Per. Dico ergo, q homo monetur benefacere p tribulationis stimulum, sicut de filijs Israel dicit Sap. 11. q hos Deus tanquam pater probans monuit &c. & Eccle. 7. dicit, q meus est ire ad domum iustus, quam ad domum cōiuuij. In illa. n. hinc cunctorum admonetur hominum. Itē admonemur

benefacere per exhortationis modulū. Sap. 12. Hos, q exert, rāt partibus corripis, & de quibus peccat, admones & alloqueris. & Rom. 15. Certus sum (inquit) fratres mei, quoniam & ipsi pleni estis dilectione, repleri omni sciētia, ita vt possitis alterutrum monere. Item monemur benefacere p informationis speculum, hoc est per exempla. vnde de lapidibus qui fuerunt extracti de fluuio Iordanis, dicit Iosue 5. quod positi sunt lapides isti in munimētum generum filijs Israel. Et etiam Num. 16. dicit, q Dominus precipit in altari affligi thuribula hominum cōbustorū, vt essent filijs Israel pro signo & monumento, & vt cōmoneant, ne alienigena accedat ad altare. Item monemur benefacere p eruditionis rotulam hoc est dictu, p verba sacre scriptura. Colo. 3. Verbum Christi abundet in uobis abundanter in omni sciētia, docētēs & cōmonētēs vos metipfos i psalmis, & hymnis, & canticis sp̄ ritualibus. Item monemur benefacere p prædicationis iaculū. 1. Cor. 4. Nō vt cōfundā vos, sed vt filios charissimos monēo. & 2. Tim. 2. Cōmoneo te testificās corā Deo. &c. Itē monemur benefacere per inspirationis sibilum, sicut de Ioseph legitur Mat. 2. quod admonitus i somnis fecisset in partem Galilee &c. Vide ubi docere, & in alijs consimilibus titulis.

Monumentum. Nota, q monumentum idem est q sepulchrum ubi mortui reconduntur, quod etiam alio modo mauoleū seu sarcophagum nuncupatur. Et potest moraliter loquendo significare plurimū i scriptura. Vnde nota, q monumenta designat videlicet Conscientiam puram secretam, Conscientiam puram & insecutam, Successionem uitæ temporalis, Afflictionem mortis corporalis. Dico ergo, q per monumentū intelligitur Conscientiæ sanctitudo, Conscientiæ turpitude, Temporalium plenitudo, Corporalium cōstitudo, tum, in quo nondum quisquā postus fuerat, ibi posuerit eū. Istud monumentum signat conscientiam viri iusti, quid dicit hortus propter virtutum fecunditatem. Dicit nouum propter virtutū amplitudinem. Ibi etiā nullus fuerat sepulchus. i. ibi nulla erat peccatum propter specialē sinceritatē, & propterea ibi munde sepelitur Christus p continuā suę mortis memoriam & dolorositatē. Quia semper boni viri debent in monumento purę cōsciētie Dñi spiritualiter sepelire, & ipsum ibi per cōpāssionem & memoriā reuere. vñ Mar. 15. Tulerunt corpus eius, & posuerunt illud i monumentū. Item monumentū signat conscientie turpitudinem. Sicut monumentum exterius est clausum, & qnq; pulchru & pictū, interius verò corruptione & immūditia totū plenu, sic verē conscientia peccatoris, quæ est exterius clausa p cōfessionis de negationē, interius verò est infecta per multorū peccatorū corruptionē, exterius videt pulchra per hypocritism & palliationē, interius verò est qualida p scelerū contaminatiōnem. vnde Luc. 11. Vg vobis, qui estis, ut monumenta, quæ nō apparent. Et breuiter, per monumenta possunt intelligi oēs immunditię peccatorū. vnde Marci 5. dicit, q ille, qui habebat domicilium in monumentis. i. in infectionibus & pētis. Item monumentum signat sp̄alium prosperitatē seu plenitudinē. Quia sicut illi, qui in monumentis sunt, nunquā possunt amplius exire, immo necesse est, q habeat ibi pperuō manere, sic illi qui prosperitate mundana semper fuerūt inuoluti, nūquam se possunt amplius expedire; imò necesse habet sicut i monumento putrescere & foetere. Soli. n. mortui. peccatores tali monumento tenentur, figurati in Lazaro, qui quadriuanus in monumento foetebat, sicut dicit Ioan. 11. vnde dicitur Proverb. 12. Desiderium impij monumentum est pessimū. Item monumentum signat acerbitatē, seu afflictionē mortis corporalis. Et sic per monumentū intelligit mors, quæ dicitur monumentū, a moneo mones, eo q per monumentū corporale quod exterius videmus, semper istru debemus & moneari ad mortem præ oculis habendam, sicut faciebat Magdarena, de qua dicitur Io. 11. q ipsa vadit ad monumentū ut ploret. Ioan. 20. etiā dicit, q Symon Petrus inruinit in monumentum, quia videlicet nos per mortis considerationē debemus monumenta introire, & nostram mortalem miseriam deplorare. Et hoc sufficit. Vide infra de verbo Sepelire.

Mons.

Mons. Montes. Nota, q in scriptura inuenitur mons virtuosus, fructuosus, & gloriosus. Mons virtuosus signat statū hoium perfectiorum. vnde de hoc pot dicitur Esa. 40. Omnis mons & collis humilabitur. Mons fructuosus signat statū ecclesiasticū prælatorū, vel et dignitatē hoium clericorū. Et sic mōs nihil aliud est q Ecclesia. Et de hoc dicit Esa. 2. Erit in nouissimis dieb. præparatus mons domus Dñi super verticē montiū, & fluent ad eū oēs gentes. Itē mons gloriosus significat statū hoium beatorū, videlicet statū gloriæ Paradisi. Et sic dicitur in Psalm. Quis ascendet in montē Dñi, aut quis stabit in loco sc̄to eius? Innocens manib. & mundo corde. Et idē breuiter de isto triplici monte possumus s̄m modicitatem nostri ingenii aliterque ceteris velociore, arbores ceteris utiliores solent in bestię ceteris mansionē. De autē patet sc̄m Greg. quia aqua montib. facere mansionē. De autē patet sc̄m Greg. quia aqua ceteris auib. nobilior, sp̄ vult in altis montib. rupib. nidificare. De animab. et patet, quia capræ, quæ uelocissimi sunt cursum semper quanto plus possunt, volunt in altis montib. habitare. De arborib. et patet, quia pinus, q ceteris arborib. utilior est, solet melius in altis ficiis & fabulosis locis vltimū crecere & fructificare. Sic proculdubio charissimi, viri sancti, iusti & perfecti qui possunt dici aquilæ propter volatum altissimi contēplationis, dicit et possunt capræ propter cursum bonæ & diligentis operationis, dicit et possunt pini propter rectitudinem sanctæ & synceræ intentionis, semper debent prædictos montes iugiter habitare. Habitare. n. dēnt in monte perfectionis, propter meritorum cumulationem. In monte Ecclesiæ vel religionis per fidem & deuotionem. In monte etiam celestis mansionis & regionis, per perfectionem & contemplationem. Vt sic cuiuslibet tali dicat illud Cā. 2. Fuge dilectē mi, similis esto capræ, hinuloq; ceruorū super montes Bethel. Nos et dicamus inuicem illud Esa. 2. Venite ad eandem ad montem Dñi, & ad Domum Dei Iacob. In quibus verbis aduertē, quod tres sunt montes spirituales, in quib. & sancti & iusti diuersimodē conuersantur. Est enim ibi

Mons. Perfectionis seu infectionis, Prælationis, Saluationis.

Primus est mōs magnæ securitatis: secundus est mons magnæ nobilitatis: tertius est mōs magnæ fertilitatis. Primò dico, q est mōs magnæ securitatis, q ostēdit i verbo (Venite ad eandem) sc̄dō est mons magnæ nobilitatis, q ostēditur in verbo (montē Dñi). Tertio est mōs magnæ fertilitatis, q ostēditur in verbo (Domum Dei). Primus est habitaculū perfectiorum. Sc̄dō est tabernaculū platonum. Tertius est receptaculū beatorum. Primus mons montem facit cumulus sc̄tatis. Sed sc̄m facit titulus dignitatis. Et tertiu facit riuius bonitatis. Dico primò, q iusti habitant in monte securitatis & perfectionis. Et iste mons pro certo nihil aliud est, q eminentia vitæ & cumulus meritorum, q ostēditur, cū dicitur (Ascendamus ad montē). Ascendens. n. signat locū eminentiorē, quia sicut ille, q ascendit in superiora, superat, & dimittit inferiora, & ad alta se erigit, & emittit, sic pro certo boni viri iusti ascendendo gradum eminentis perfectionis, & sanctitatis, solent inferiora se ab eis separare, & se ab eis separare, & ad alta virtutum & meritorum se transuehere, & conquare. Et sicut auis ascendendo superius solet esse securior, quia. s. tunc nō timet laqueum & sagittam, si hō, qui altitudinem sanctitatis ascendit & perfectionis, est securus, q. s. omne periculū transcendit, & euadit. Ascendamus ergo &c. 14. Ascendit Iesus in montē solus orare. Quærit. n. à naturalib. quare in mōte inuenitur aquæ dulciores & lapidiores, quam in ualle. Et rñdēt, q aquæ dulces sunt puriores & leuiore, quæ verò inferiores & grossæ sunt impuriore & grauiore. Et idē dicitur inquit (ant) aquæ dulces & quæ sursum ad mōtes ascendunt, & attrahuntur, vbi. s. per fontes & flumina emittuntur, grossæ verò impuræ, quia sursum ascendere nequeunt, inferius in uallib. retinentur. Sic pro certo illi, qui sunt dulces puri. i. boni & iusti, sursum ad apicē & eminentiā perfectæ vitæ ascendunt, & euehuntur. Impuri verò. i. peccatores inferius in statu imperfectionis remanent, & aggrauantur. Et hoc est, quod ait Propheta in Psalm. Quis (inquit) ascendet in montē Domini? &c. sequitur. Innocens manib. Et sic igitur dico, q iusti habitant in monte securitatis & perfectionis. Sed de isto monte nota,

quod ad istum montē est curru ascendere, & ibidē et habitare p tres ipsius cōditiones, in q. b. et montib. corporalib. assimilatur. Sicut. n. montes, vel illi, qui in montibus sunt. Celo propinquiores, Sic pro certo viri perfecti sunt celo propinquo res per afflictionem; sunt luce splendidiore, sunt rore pfluore, p deuotionem. Dico, q iusti debent esse sicut mōtes, qui sursum versus cglum eleuantur, à terra uerò elongantur. unde et s̄m Isidorum, mons est cumulus terræ solo pede tangēs. terram. Et idē s̄m eum, montes dicuntur quasi eminentes. Et inde fuit, quod Athlas mons Aphricæ pro eo, quod sua altitudine vltimū cglum tangere, sicut fuit à poetis fuisse gigas, qui vsque ad cglum attingebat, & totum cglum humeris sustinebat, vt dicit idē. Sic pro certo viri perfecti debēt sursum ad cglum per affectum per desiderium eleuari, & à terra. i. a bonis corporalibus per contempum, & subterfugium sustolli. Sicut. n. dicitur in Psalm. Ascendunt montes & descendunt cāpi. Et sic tales dicuntur alti & eminentes, & capite. i. affectione cglum & celestia contingentes, & solo corpore terræ inferius adhærentes, iuxta illud Sap. 18. vsq; ad celos attingebat stans in terra. Vnde proprie de tali monte dicit Deu. 4. Accessit ad radices mōtis, qui ardebat vsq; ad cglum. Ardor. n. affectionē signat. Item dico, quod isti debent esse luce splendidiore, quia, sicut sol solet montes citius plenus & diutius illuminare, sic lux diuinæ gratiæ & scientiæ solet viros perfectos, vel etiam statum monachorum perfectiorū citius & abundantius illustrare & in ipsis permanere diutius. Vnde 1. Mach. 6. Refulsi sol in clypeos aureos, & resplenduerunt montes ab eis. Itē isti debent esse rore pfluore. Quia sicut ros solet montes à superioribus perfundere, fontes verò & flumina solent eos interius humectare, quia. s. propter sui concauitatem montes aquam attrahunt, quæ per fontes & flumina mox emittit, sic p certo & viri perfecti. & status perfectiorū, solet à superiori, s. à Deo haurire rorem gratiæ & deuotionis, quia sicut dicitur in Psalm. Ros heremō descendit in montē Syon. Ab interiori verò, scilicet à corde debēt attrahere aquas lachrymarum & cōpunctionis. Psalm. Inter medium montiū pertransibunt aquæ. Et alibi. Rigas montes de superioribus suis &c. Ista tamen tria proculdubio habēt hodie esse contrariū, quia scilicet in viris & in statibus, qui deberent esse perfecti, videlicet in clericis, vel etiam in religiosis, non sunt hodie ista tria. videlicet cœli altitudo, lucis claritudo, roris plenitudo. Ibi enim hodie deficit altitudo, sublimis affectionis, quia scilicet oēs ad terram per auaritiā inclinantur, iuxta illud Esa. 40. Omnis mons & collis humiliabitur Iob 14. Mons cadens defluit alluione terra confusum. Item ibi deficit claritudo lucis discretionis, quia omnes per ignorantiam obscurantur. vnde Exo. 19. Totus mōs Synai fumigabat, & consequens totus obscurus erat. Item ibi deficit plenitudo roris deuotionis, quia scilicet omnes per iracundiam seu per virtutum carentiam deficcantur. Vnde 2. Regum 1. Montes Gelboe, nec ros, nec pluuia descendat super uos, ubi ceciderunt fortes Israel. Non sic charissimi, sed sit in uiris, & in statibus uirtuosis. Deuotio rorificans, Discretio clarificans, Affectio altificans. Et sic pro certo dico, quod iste erit status securitatis & perfectionis, & iste erit primus mons. Secundò dico, quod isti morantur in monte nobilitatis & prælationis. Et hoc ostēditur, cum dicitur (Montem Domini) Status. n. Ecclesiæ, & maximè prælationis, dicitur mons Dñi. quia scilicet illi, qui ibi habitant, sunt vicarij Christi, & sibi in Ecclesia substituti. In isto enim monte ipse primus sedit, quia sicut habemus, Christus in monte fuit transfiguratus. Mattheus 17. In monte fuit manifestatus, sicut dicitur Mat. 28. In monte fuit à demonibus tentatus, sicut dicitur Marc. 4. In monte fuit ad orandum secretis separatus, sicut dicitur Marc. 6. & Mat. 14. In monte fuit ad gratias agendum Deo eleuatus, & sublimatus, sicut dicitur Mattheus 14. In quibus proculdubio potest notari, quod illi, qui in montem prælationis, vel Ecclesię uehant, debent transfigurari, & immutari per moralem cōuersationem: debent manifestari discipulis, id est subditis per doctrinam & prædicationem. debent preparari ad

Dictio. Berchorij. Pars ij. KK 2 susti-

faciamus, viros iustos, vt hos eligamus, gratiam suam, vt hac diligamus, ceterisq; gloriam vt hanc adaeamus, & appetamus. De via bona dicit Prou. 4. Via sapientiae monstrabo tibi, q; cum ingressus fueris, non arctabunt gressus tui &c. De bonis exemplis & operibus dicit Exod. 25. Respice, & fac sicut exemplar, quod tibi in monte monstratum est. De viris iustis ad regimen eligendis dicit 1. Reg. 16. quod Dominus volens, quod Dauid eligeretur in Regem, dixit Samueli. Vnges quemcunque monstrabo tibi. De gratia vero & benignitate diuina, quam Deus in suis beneficijs quotidie demonstrat, potest dici illud Hester 8. quod Assuerus extendit virgam ad Hester quo signum clementiae monstrabatur. De caelesti autem gloria potest dici illud Genes. 12. Egredere de terra tua &c. & veni in terram, quam monstrauero tibi faciamque te in gentem magnam. Vide de ostendere.

Monstrum. Nota, q; monstra dicuntur aialia praeter, vltra, vel contra naturam genita, sicut nascitur homo cum capite bouis, vel cum capite bino, vel pedibus leonis, & similibus. Talia ergo dicuntur monstra, a monstrando, vel quia aliquod futurum significant, & monstrant, vel quia libeter tanquam rara, & mirabilia monstrantur, aliosq; ad sui considerationem inuicant. Simili ergo modo monstra dicuntur ostensa, ab ostendendo dicta, vel quia aliquod futurum solent ostendere, vel ostendi libenter & alijs monstrari. Quotiens, n. apud Romanos talia monstra propriebant, signum alicuius mali futuri, vel aliquod prodigium reputabant. Et ideo pro placandis dijs ad sacrificia recurrebant, vel etiam libros sibyllinos adhibant, sicut ponit Titus Livius in multis locis, & sicut etiam bene supponitur 2. Mach. 5. vbi dicit, quod rogabant in bonum monstra conuerti. Item per monstra a figura communj exorbitantia possunt intelligi mali homines in moribus dissimiles bonis & difformes, vel etiam ipsa mala malorum opera, quae quandoq; ita a coi regula bonitatis deuiant, & recedunt, quod monstra merito dici possunt. Vnde de illis excessiuis hominibus filijs Enach dicitur Num. 13. Vidimus monstra quaedam filiorum Enach, quibus comparati, locuste videbamur. Sed de monstris vide in diuersis titulis, & exemplis varijs allegatis, quia trans seo gratia breuitatis.

Morari. Mora. Cum morari idem sit, quod habitare, seu in aliquo loco perseverare, & supra satis sit dictum de habitare, hinc est, q; de morari non incedo facere magna vim. Vnde breuiter notemus, q; est inuenire morari, virtuosum, vitiosum, dolorosum, & gaudiosum. Primo dicitur, q; est mora hominum perfectorum, quae est virtuosa. Morantur, n. hi in celo per desiderium & amorem, morantur in inferno per meditationem & timorem, morantur in corde proprio per contritionem & dolorum, morantur et in penitentiae deserto per afflictionem & laborem. De mora ergo in Paradiso, q; faciunt contemplantes, dicitur, q; amore aquilae, libenter morantur in locis arduis ad speculandum. Iuxta illud, q; dicitur de aquila dicitur Iob 39. In petris manet & in praeiis rupibus comoratur, & in inaccessibleibus sicut templum escit. Etiam q; morantur in deuotionis agro sicut dicitur Can. 1. Dilectus meus inter vbera mea morabitur. Etiam dicitur Eccl. 24. In oibus requiem quaesiu, & in hereditate Dñi morabor, & in Hierusalem potestas mea. De mora inferni, qua faciunt meditantibus, dicitur, q; isti habent considerare amaritudinem infernalis similes calpe uel anguilla pisci, quarum illa audita voce humana, fugit remotius, illa in tpe tepellatis comoratur in profundo maris. vnde dicitur Eccl. 25. Comorati leoni, & draconi placebit. Dicitur etiam Num. 13. Chanaan habitabat iuxta mare. De mora in corde proprio, q; faciunt insipientes, qui se per amaram contritionem semper exinanunt corda sua, dicitur Iob 17. In amaritudinibus moratur oculus meus. De mora vero in penitentiae deserto, quam faciunt proficientes, dicitur 1. Reg. 23. Daud morabatur in deserto in locis firmis. Ista est ergo mora hominum perfectorum, quae est virtuosa. Secundo dicitur, q; inuenitur hora hominum peccatorum, quae est vitiosa. Et isti proculdubio morantur

In diuinijs temporalibus, Prima est mora auarorum, q; Delictijs corporalibus, Inimiu volunt circa mundi Eminentijs secularibus, diuitias immorari. Et de hoc dicitur Iob 39. Nunquid rhinoceros volset seruire tibi, aut morari ad praesepum? Rhinoceros vero signat auaros, qui ad

laborandū pro terrenis sunt fortissimi, & iō ad p̄sepe diuitiarū mundialium commorantur. Secūda est mora luxuriosorū, qui. s. semper quærunt in delicijs conuertiari. vñ Iob 37. Ingre ditur bestia latibulum suum, & in antro suo commorabitur. Tertia vero mora est superbiorum, qui. s. p̄ quærunt in mū di officijs & dignitatib. collocari. vnde Prou. 36. Stellio manibus in nititur, & moratur in aedibus Regum. Ista ergo est mora hominum peccatorum, quae est vitiosa. Tertia est mora hominum damnatorum, q; est dolorosa. Et isti figurantur Soph. 2. vbi de Ninive destructa loquitur, & dicit, q; bestia gentium & onocrotalus & hircus in liminibus eius morabunt, quia. s. in inferno, quae destructa ciuitas potest dici, morabuntur finaliter bestia. carnalis immunditiae sectatores. Onocrotalus, q; horrende stridet. in famis eloquentiae detractores. Hircus indutus spinis. auari opulentijs possidentes. De quibus dicitur Prou. 21. Vir, qui errauerit a via doctrinae, in coeagatione commorabitur. Ista est ergo mora hominum damnatorū quae est dolorosa. Quarta autē est mora hominum beatorū, qui. s. sursum cū Christo in caeli palatio commorantur, quae est gaudiosa. Io. 11. Venit Iesus in ciuitatem q; dicitur Efrē, & ibi morabatur cum discipulis suis. De mora etiam, in quantum sumitur pro perseverantia, dicit per omnia sicut supra dictū est de mora virtuosa. De mora in quantum denotat tarditatem, sicut Genes. 45. dicitur. Descende ad me, ne moreris. & Leuitic. 19. Non morabitur opus mercenarij apud te vsque mane. vide de negligentia & tarditate uel in tabula si non sit titulus specialis.

Mordere. Morsus. Cum mordere sit aliquid dentibus pungere, vel vorare, notabis, quod in scriptura reperitur multiplex morsus, videlicet

Morsus Detractionis, Detractor morsu vipereo; Tentationis, Tentator morsu venereo; Vexationis, Vexator morsu funereo; Damnationis, Dānator morsu tartareo.

Primo ergo dicitur, q; est dare morsum vipereae detractionis. Constat, n. q; sicut viperea occulte mordet, & pungit, & tū manifeste nocet, & inficit, sic detractor occulte, hoc est dicitu, in absentia partis mordet, & detrahit, & totum corpus. i. totā famā inuenenat, inficit, & corrumpit, vñ Eccl. 10. Si mordeat serpens in occulto, nihil eo minus habet, qui occulte detrahit. O quot sunt hodie tales occultae uiperæ, & serpentes aliorū famæ & nomini detrahentes. Vñ. n. q; totus mundus in Libya est postus, q; est regio, quae in multitudine serpentū ceteris orbis partibus plus abundat, & maximē in iohidinis, & desertis, quia uix tranfit aliqd aial quin ab eis mordeatur. Sic re uera in mundo abundat tanta copia detractorū & maximē in desertis religionum claustrorū, q; uix potest aliquis tranfire per istos, qui morfore iueniat, aut punctore. Hic. 8. Mitte uobis serpentes & regulos, quib. non sit incantatio, & mordebunt uos. Et scitis certe, sicut lupi qñ sunt antiqui & in rabie conuersi, libentius mordet, & deuorat homines, quam pecudes, fictales libentius per detractionem lacerant bonos, quam malos, & virtuosos homines, quam infames. Sap. 16. Superuenit illis. i. iustis, seu bestiarum iras, & moribus peruersorum colubrorum exterminabantur. vnde Mich. 3. Dominus reprehendit malos Prophetas, qui (inquit) seducunt populum meum, & mordent dentibus suis, & praedicant pacem, & si quis non dederit in ore ipsorum quippiā, sanctificand super eum preliū. Patet ergo, quod est dare morsum uipereae detractionis. Secundo dicitur, q; est dare morsum uenereae tentationis. Constat, n. quod caro, mundus, & demonia diuersis modis, tentationibus mordent aīam. Sed precipue caro humana uenenatis morsibus mordet, ita quod de delicijs carnalibus, vel de carne potest dici illud Prou. 23. Fonea profunda meretrix, & puteus angustus aliena. Sequitur. Ingre ditur blande, sed in nouissimo mordebit vt coluber, & sic regulus uenena diffundet. Est igitur dare morsum uenereae tentationis. Tertio dicitur, q; est dare morsum funeae vexationis. Tertio dicitur, q; est dare morsum funeae vexationis. O q; est ille, q; tali morsu non mordeatur, & mundi tribulationibus, & vexationibus quotidie non subatur. Nam sicut uidemus, quod animalia imbellia fugitiua & debilia, sicut sunt lepores & capre, morsibus subiacent plurimorum ut potē canum, luporum et leonum, ita quod si

ynum

ynum euaserint, in dentes incidunt aliorum, sic uerē hō diuersis morsibus tribulationū subiacer, & si vnū euaserit, succedens alius eū morder. Non speret ergo hō, qd in hoc mundo sine tribulationibus uiuat, quia teste beato Isido. Impossibile est, quod hō sit. & quod tribulationes non sentiat. vñ Amos 9. Nō erit fuga eis (supple quin tribulationes sentiant & sustineat) & nō saluabit, qui fugerit, & si celauerint se ab oculis meis in profundo maris, ibi mādabo serpeti, & mordebit eos. q. d. quod hō nunquam taliter abscondit se, aut celat, quod oīno tribulationes euadat, imō certe sapē sit, qd vbi securior credit esse alique ex inspirato reperit q; ipsū mordeat, & inuadat, sic ad literam uideamus de beatis & foelicibus huius mūdi, quib. vbi se magis securos esse credunt, ibi citius tribulationes & miseriae ueniūt, inimici & acculatores in surgunt, ita quod status eorum ad nihilū deueniunt, & decurrunt iuxta illud Abac. 2. Repente consurgunt qui mordeat, & suscitabuntur lacerantes te, & eris in rapinam eis. Et quia spoliati gentes multas spoliabunt te qui reliqu fuerint ex populis. Patet ergo, q; est dare morsum corporeae seu fulgurē vel funereae vexationis. Quarto dicitur, q; est dare morsum tartareae damnationis. Quia re uera damnati sententiae superius contra eos fulminatae, conscientiae interius contra eos effrenatae, Diabolicae malitiae exterius contra eos ordinatae. Vñ Deu. 32. Cōsumēt fame, & deuorabūt eos aues mortu amarissimo. Dētes bestiā imitā i eos, cū furore retrahentiū sup terra atq; serpetiū. Sic ergo patet, qd i scriptura reperit quadruplex mal⁹ mors⁹. De uero morsu p̄ dicit, q; iuenit

Mors. Mori. Mortuus. Nota, quod in scriptura fit mentio de quadruj alicj morte, videlicet

Dei morte Naturali, quae est prauidenda, De morte Virtuali, quae est appetenda, De morte Criminali, quae est prauidenda, De morte Aeternali, quae est metuenda.

Dei morte Naturali, quae est prauidenda, De morte Virtuali, quae est appetenda, De morte Criminali, quae est prauidenda, De morte Aeternali, quae est metuenda. De morte etiam virtuali. Et ista est mors spiritualis, quae boni moriuntur, & mortificatur mundo, vt uiuant Deo. De qua Philip. 1. Mihi uiuere Chrs est, & mori lucrum. & Col. 3. Mortificare membra uestra, q; sunt super terrā. De morte etiam criminali, & ista mors nihil aliud est, quam mortale peccatum, quod animā mortificat, & occidit. De qua Apoc. 3. Nō habes quod uiuas, & mortuus es. De morte itū p̄ aeternali, & ista est mors, & poena inferni, quae etiam in scriptura dicitur mors secūda. De qua dicitur in Plal. vbi de damnatis peccatoribus loquitur. Sicut ois inquit i inferno positi sunt, mors de pascet eos. De ista ergo quadruplici morte aliquid breuiter per ordinē est dicendum. Dicamus ergo primō de morte naturali. Sed quia de mortuis recordamur plus q; 20. fecisse sermones, quorū etiā auctoritates diuinae & p̄fectae potuerūt hic annecti idcirco breuiter trāseamus, & dicamus, quod secūda Seneca, mors nihil aliud est, quam finis & defectus uitae. Mors, n. nō est aliqd quia, ut dicit, non est aliqd postiuum, sed priuatiuū. Et in de est, quod dicit Sapien. 1. Deus mortem non fecit, nec letat in perditione uiuorum. Et postiuum notare de morte, quod oia quae sunt hic inferius, sunt naturaliter corruptioni subiecta, sicut patet in aialibus, arboribus & fructibus, q; vti que facit contrarietas quattuor elementorum, quorū vnū continē agit i aliud, & ide neceffe est, quod corruptio sequat, & quod res deficiat & frustret. Ad quod accedit uerba scripturae Eccl. 14. dicentis, quod opus corruptibile i sine def-

ciat. Et propter hoc charissimi, cū nos simus q̄rū ad corpus de elementis contrarijs compositi, & uarietati, & mutabilitati subiecti, secundum quod dicit Roma. 8. Vanitati subiecta est omnis creatura, inde est, quod p̄ mortē neceffe habemus deficere, & corruptioni & miseriae subiacere. Sicut, n. uideamus, quod oēs stellae, q; ab oriēte ueniūt; quāuis magne sint claritatis & uirtutis, ad occidentem tñ tendunt, & ibi secūdu diuersos iaculos alix tardius, alix citius à nostris uisibus se abscondunt, sic uerē hoies uniuersi qui ab oriēte. p̄ natiuitatem utuntur mūdo, quāuis ibi aliquādiu rutilēt, & clarescant, tñ neceffe est, quod alij tardius, alij citius, secundum quod cursum durationis suae à Deo acceperunt, finaliter ad occidentē mortis ueniant, & descēdāt, & quod ibi à mundi uisibus deficiant & recedat. Sicut, n. dicit 1. Cor. 15. In Adā oēs moriuntur. Et iō breuiter exponamus illam flebilem auctoritatem, quae scribitur. 2. Reg. 14. Oēs morimur, & quāsi aq; dilabimur in terram, quae non reuertuntur. In q; uerbis aduerte, q; mors habet. s. potentiam in superabilem, quia. s. ista concludit oēs poenitentiam in euitabilem, quod. s. notat in uerbo p̄sentis t̄pis, morimur. duritiam immitigabilem, quia. s. ipsa facit quāsi aq; nos labi in terram, & ostendit cū dicit Et quāsi aq; dilabimur in terram. Sententiā irreuocabilem quod ostendit, cum dicit. Quae non reuertuntur. Dico, quod ista habet in superabilem potentiam, quod ostendit, cum dicit. (Omnes) quia. s. ista non superat vnū solū, imō, p̄culdubio oēs. s. fortes & debiles, letos & tristes, diuites & pauperes, egenos, & aduenas, & uicinos & uicinas. Sicut, n. fm̄ sapiētē Eccl. 1. Oia flumina in trant mare, sic, p̄culdubio oēs hoies i hac fluctuosa uia fluēt, mare. i. mortis a maritudine neceffario subintrat, Amos 9. Morientē oēs p̄ctōres. Mors, n. est

Omnia Nec Potentia fortiores, Scientia doctiores, Substantia ditiores, Eminencia digniores, De fortioribus. n. patet, quia sicut dicitur Iob 21. Iste moritur robustus & sanus. De doctioribus dicitur Eccl. 2. Moritur doctus simul & indoctus. De ditioribus dicitur Luc. 16. Mortuus est autem diues, & sepultus est in inferno. Item de dignioribus etiam dicitur Eccl. 10. Hodie est Rex, cras morietur. Et breuiter nulla aetas, nullus sexus, nulla conditio euadit mortē. Ista est

omnium Nec Potentia fortiores, Scientia doctiores, Substantia ditiores, Eminencia digniores, De fortioribus. n. patet, quia sicut dicitur Iob 21. Iste moritur robustus & sanus. De doctioribus dicitur Eccl. 2. Moritur doctus simul & indoctus. De ditioribus dicitur Luc. 16. Mortuus est autem diues, & sepultus est in inferno. Item de dignioribus etiam dicitur Eccl. 10. Hodie est Rex, cras morietur. Et breuiter nulla aetas, nullus sexus, nulla conditio euadit mortē. Ista est .n. sicut hyena bestia immundissima, quae in mortuorum carnibus delectatur, quae secundum Pliniū, talis est naturae q; si hojem uiderit mortuum, neceffario figit gradum, & tres circulos facit ne ab eo abstrahat. Sic p̄ certo charissimi, mors uideatur in mortuorum carnibus delectari, quae. s. tot & tātos nō cessat quotidie deuorare, & suis legibus subigare. Homines. n. tribus circulis, i. tribus precipuis nocentis circuit & concludit, videlicet ablatione rerum, amicorū, & corporū, sicque neceffario facit homines sistere, & suis duris legibus subiacere. Ideo fortitudinem istius bestiae expauescēs dicebat Dauid in Plal. Quis est homo, qui uiuet, & nō uidebit mortem? q. d. nullus. Quia sicut dicit Eccl. 15. A muliere initium peccati factum fuit, & per ipsam omnes morimur. Et sic patet, quod mors habet potentiam in superabilem. Oēs inquit, Item mors habet praesentiam in euasibilem. Vbi cum que. n. est homo uertit, semper habet mortem praesentem. Vñ etiam dicit Ber. Scito inq; quod ubique mors te expectat, tu uerō si sapiens fueris, ubique eam expectabis. Ista uerō mortis praesentia ostenditur, cum dicitur. (Morimur.) non moriemur. .s. quia nostrum uiuere est unum mori. Et hoc probat Seneca. Dicit. n. quod in prima die natiuitatis nostrae, uita nostra longior est, quam vnquam postea futura sit. Et ideo omni die & omni hora, demit aliquid de uia & longitudine cursus nostri. Et inde est, quod quanto plus uiuimus tāto magis minuitur uita nostra. Quia propter (dictum est) mors ut sp̄ nos

Dictio. Berchorij. Pars ij. K K 4 comi-

¶ Ista. n. sunt conditiones mortui, quæ possunt bonis moribus applicari. Dicam ergo, q mortuus. i. vir perfectus, (qui .f. est de numero illorum, de quibus dicitur Romano. 6. Exhitebe vos Deo tanquam ex mortuis viuentes. Et Apoc. 14. Beati mortui, qui in Domino moriuntur) non inquietatur mundi tumultibus. mundi negocij, quia. sicut abnuunt, & repudiant negocia huius mundi, ad modum. f. mortui, qui carer penitus oimotu, quia. f. isti prorsus à mundi motibus, requiescunt. Eccl. 2. Modicum plura super mortuum, quonia requieuit. Et Apoc. 14. dicitur de mortuis, qui in Domino moriuntur, q amodo iam dicit spiritus, q requiescant à laboribus suis. Item talis mortuus non plus infestatur hostis infulsibus. i. diabolitentionibus. Sicut. n. hostis persequitur inimicum suum vsq; ad mortem, sed si inuenit eum mortuum, dum tamen si vir nobilis cordis, non solet eum amplius lædere, nec contra eum plus lenire sic diabolus moris qui solet hominem quandiu sentit eum proficiendo viuum & spirantem; quando verò inuenit eum ex toto mortuum .i. virtutum plenitudine consopitum, & à motu viciortu penitus alienum, tunc cessat eum tentare, & sibi amplius infulrare. Sicut. n. dicitur sancti. diabolus non libenter tentat hominem à quo fuit superatus. Exemplo leonis. 3. Reg. 17. de quo dicitur. Non tetigit prophetam mortuum, nec læsit asinum. Ad denotandum, q leo diabolus spirituales mortuos, seu mundo mortificatos, non potest lædere, nec asinos. i. deiectos & humiles in festare. Leui. 22. Morticinam aut caprum à bestia non comedit. Vnde Ioan. 19. Ut autem videret eum iam mortuum nō fregerunt eius crura. Item talis mortuus virtualis non plus meditatut bonis terrestribus. Quia. sicut mortuus totaliter est semotus ab omni cura, & appetitu honorum terrenorum, cum amplius non indigeat talibus, sic vir perfectus omnia mandia bona abdicat, & ab eis quo ad affectum penitus se elongat. Eccl. 9. Mortui autem nihil nouerunt amplius. q. d. Non amplius cogitant in terrenis. Item talis mortuus spiritualis applicatur magis cœlestibus, & etiã sociatur magis notis spiritibus. Constat. n. q mortui mole mortalis corporis liberati, melius solēt cœlestia cognoscere, & etiã spiritualem naturam perfectius intelligere, & sibi familiares & notī, quàm antea magis esse. Sic verè viri perfecti cœlestibus per cōtemplationem se applicant, & beatis etiã spiritibus famulantur, seruiunt & ministrant. Vnde Luc. 10. dicitur, q in resurrectione à mortuis neq; nubent, neque nubentur, sed sunt sicut Angeli Dei. Tales. n. sūt viuentes cum mortuis, de quibus dicitur Luc. 24. Quem quæritis viuentem cum mortuis? non est hic, surrexit. Ad cœlestia contemplanda. Item talis mortuus non tristatur punitus cum dentibus. Quia. sicut mortuus perdidit omnem sensum, ita q si percutitur aut pungitur, nūquam solēt sentire, sic vir perfectus tanta patientiã solet esse firmatus quod oī sensu, videtur esse priuatus, in quantum. f. nō murmurat nec recalcitrat, neq; turbatur, sed se habet tāquā non sentiens aut sicut mortuus. Vnde 3. Mach. 6. Gloriosam mortem magis, quàm odibilem vitam complectens voluntariè ibat ad supplicium 1. Pet. 3. Mortificatos in carne viuificatos autem spiritu. Item talis mortuus non ligatur, seu copulatur viuīs hominibus. Sicut. n. mortui segregantur à societate hominum vinorum & iunguntur ceteris mortuorum, sic viri perfecti solent se ab hominibus segregare, & à mundanis confortijs segregare, & cum alijs mortuis. i. viris sanctis & mortificatis personaliter habitare. Psal. Factus sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber & Job 3. Ipse ad sepulchrum ducetur & in congerie mortuorum vigilabit. q. d. Habitat cum mortuis, nō cum viuīs. Item talis mortuus non lætatur verbis inanibus, quia. f. sicut mortui nec loquuntur nec audiunt etiam loquentes, sic viri perfecti non loquuntur. f. inaniter verba multiplicando imò certè silent, & tacent à vanis locutionibus abstinendo, quiniud, & loquentes & obloquentes, & iniuriantes, & blasphemantes non libeter audiunt, suis vanis sermonibus applaudendo. Vñ Amos 8. Multi morientur in oī loco pijciet filietū Itē talis mortuus cōpneat seu contēnitur à cūctis gentibus, seu etiã à nunc viuētibus Sicut. n. videmus, q (vt communiter) viuī abominantur mortuum sic verè peccatores & mundo viuentes contempnūt, & abominant virum iustum, sic de Lazaro mortuo legitur Io. 9. q etiam proprijs sororibus fcebat. Domine (inquirit

iam fater, & tū Christus ipsum amicum appellabat. Lazarus inquit) amicus noster dormit. Vnde de tali contempnū pō dici illud 4. Reg. 7. Cōculcauit eum populus, & mortuus est. Pf. Oblitiōni datus sum, tanquam mortuus à corde. Item talis mortuus receptatur à datis manibus. ab alijs iustis & mortificatis hoibus. Sicut. n. manes & mortui præcedentes secū recipiunt alios nouiter morietes, sic viri iusti & sancti libenter recipiunt, & associant illos, quos mudani fugiunt, & euerant, qñ ipsos sibi similes & spiritualiter mortuos esse vidēt. Mat. 8. Sinite mortuos sepelire mortuos suos. Item talis mortuus adornatur pulchris tegminibus, qui. f. sicut mortui ponuntur in feretro pannis aureis ornato, sic verè illi, qui per virtutes spiritualiter est mortuus, pānis aureis. i. honesta exteriori conuersatione velatur, & bonis actibus moribus & gestibus adornatur. Vnde de tali cooperitur honestè cōuerfationis potest dici illud Pf. Cooperuit nos vmbra mortis. Item talis mortuus illustrat claris luminibus. Quia re vera sicut plura luminaria acceduntur erga mortuum, sic plura bona exempla & documenta circumstant, & circumuecturum iustum. Lucæ 1. Illuminare his, qui in tenebris & vmbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Item talis mortuus circumnsatur multis cantantibus. Quia. f. sicut mortuum solēt cantantes clerici circumstare, & ppter eum campā streperē & sonare, sic veri multi sunt q finaliter de vitā & pfectione viri iusti cantant, & exultāt, ipsūq; magnificant, atque laudant. Eccl. 4. Laudauī magis mortuos, quàm viuentes. Item talis mortuus frequenter à viris egenitibus. Quia re vera sicut pauperes & indigentes solent conuenire erga funera mortuorum vt elemosinas recipiant pro eisde, sic verè ad literam tales spirituales mortui solent indigentes, nutrire, & eisdem elemosinas diuiderē, & donare. Eccl. 4. O mors, bonum est iudicium tuum homini indigenti. Item finaliter talis mortuus tumulatur templis parentibus, qā sicut mortuus finaliter in loco sacro, ecclesia. f. vel cimiterio tumulatur & ab humanis visibus occultat, sic verè vir perfectus finaliter, loco sacro Paradisi recōditur & sepelitur. 4. Reg. 13. Mortuus est igit Heli sicut, sepeliterunt eū. Sic igit patet, q vir iustus mortuo comparatur. Et idē beneficium q in scriptura inuenitur mors virtualis, quæ est appetenda. Tertio principaliter dico, q est mors peccati, quæ est præcauēda, quæ. f. animam occidit, & hominem peccatorem facit mortuum & in seclum. Sicut. n. videmus, q mortuus se non mouet, non loquitur, nō videt, non odorat, nec gustat, færet, est viuus terribilis, grauis, & ad portadum difficilis, sic verè peccator nō mouetur per bonam operationē. Vnde Dan. 13. Ecce morior, cum nihil horum fecerim. Non loquitur per Dei laudē & confessionem. Pf. Non mortui laudabunt te Dñe. Et Eccl. 27. A mortuo quasi nihil perit confessio. Item non videt per discretionē. Pf. Collocauit me in obscuris sicut mortuos. Item non odoratur, nec gustat per deuotionem. Eccl. 9. Mortui nihil nouerunt amplius. Itē isti fetent per malam infamiam, & cōuersationem. Et idē peccatores comparantur sepulchris dealbatis, quæ plena sunt ossibus mortuorum & imūditia. Mat. 23. Et Exo. 8. Mortuæ sunt ranæ, & computruit terra. Item sunt viuīs. i. sanctis viris horribiles per cōtempnū, & abominationem, & p sua foecieratis fugam & vitiationem. Et idē Leu. 21. dicit, & præcipitur, q quilibet sacerdos, qui significat quemlibet virum iustum, ad mortuum non ingrediatut. Item isti sunt graues & onerosi. salijs per suam importabilem tentationem. Esa. 14. In anno, quo mortuus est Rex Acha, factū est onus istud. Et sicut videmus, qñ aliquis moritur, sudario inuoluitur luminaribus circumcingitur, anno aureo cooperitur, ab amicis desletur, & de plāgitur, & sacerdotibus verò circa ipsum psallitur atque canitur, & tandem à quattuor ad foueā deportatur, vbi in terra absconditur, & sepelitur, sic proculdubio peccatores sudario malæ consuetudinis inuoluntur, luminaribus aliquorum beneficiorum & bonorum operum circumcinguntur. Et sic figurantur in Alexandro, qui secundum vaticinia Philosphorum mori debebat super pauimentū ferreum & sub velo aureo, & sic accidit, vt in bello, vbi vulneratus lateraliter fuit, ipse Alexander super loriceam cuiusdam militis iacuit, quod fuit pauimentum ferreum, sup se verò habuit velum aureum, ita quod tunc cognouit Alexander se necessario moriturū, sicut narratur de dictis Philospho-

Iosophorum. Spiritualiter per Alexandrum possunt mortui peccatores reputari, qui vulnerati vitijs & peccatis iacent in pauimento ferreo durissimæ oblationis, & iacent sub velo aureo diuitiarum & temporalis possessionis. Quia sicut dicitur Eccl. 8. Multos perdidit aurū & argentū. Et iō Eccl. 3. 1. dicitur Beatus diues, qui post aurum non abiit, beatus dicitur, & fecisse mirabilia proclamatur. Item tales mortui. i. peccatores ab amicis. f. à bonis personis per cōpationem desletur. Eccl. 38. In mortuū producit lachrymas. Circa istos verò quotidie canitur præ adulationem. Eccl. 4. Laudauī magis mortuos, q viuentes. Finaliter ad foueam inferni portantur atq; feruntur per spem finalis veniæ & per malam consuetudinem & oblationem. Luc. 13. Mortuus est diues, & sepultus est in inferno. A malis regitur, & sepelitur per malam suorum criminum excusationem. 4. Reg. 13. Cum mortuus sepelies me. Et sic bene patet, quomodo varijs similitudinibus & figuris peccator mortuo comparatur. De diuersis enim generibus mortis applicando ad diuersa vitia & pericula, possunt multa dici, & omnia exempla naturæ & per figuras & auctoritates scripturæ possent probari, sed vide in diuersis locis particularibus vbi de criminibus mortui sunt dicta. Vide ergo supra de interficere, & infra de occidere, & vide supra de dormire, vbi inuenies qualiter peccatores & dormiendo diuersimodè moriuntur. Patet igitur, quod inuenitur mors peccatorum, quæ est fugienda. De qua etiam dicitur Ezech. 18.

¶ Antiqua, quæ peccauerit, ipsa morietur. ¶ Si tamē vis breuiter tangere conditiones hominis mortui & peccatorū huiusmodi applicare, dic, quod sicut mortuus videlicet

Alligatur panni ligamine, Obumbratur coeca caligine, Tumulatur stricta voragine, Vitiatut foeda purredine, Denoratur uermis credine, Acclamatur canus dulcedine, Decoratur charorum agmine, Circumfatur plurimo lumine, Occulatur à mundi lumine. Sic verè pctor malis affectionibus inuenitur, Cœcis dubitationibus obregitur, Strictis oblationibus includitur, Foedis diffamationibus inficitur, Diris cordis remorsibus impingitur, Falis horum laudibus præcingitur, Diris charorum lucibus deplangitur, Claris rerum luminibus extollitur, Nostris tandem obrutibus abducitur, Dubitationibus plurimis obregitur, Quæ sitiens in latere, est odium in corde. Et breuiter morte æterna morientur omnes peccatores, quia sicut dicitur in Psal. Veniat mors super illos, & descendat in infernum viuentes. Et hoc de morte sufficit.

circa viuos, & magis pulsantur classica pro eisdem. Vnde de puella mortua legitur. Matth. 9. quod circa illam erat turba tumultuās & tibi cines. Quia. f. erga mortuos peccatores, maximè si sint Principes vel magnates, nunquam desiciunt tibi cines. i. suorum maiorum actuum laudatores. Quia sicut dicitur Prou. 28. Qui derelinquit legem, laudant in pium. Vnde illud prædictum. Laudauī magis mortuos, quam viuentes. Item talis mortuus illustratur, seu illuminatur fastigio claræ reputationis. mudanæ gloriæ, & temporalis possessionis. Esa. 9. Habitantibus in regione vmbra mortis, lux orta est eis. Item finaliter talis mortuus, peccator occultatur, & segregatur à consortio humanæ habitationis. Quia. f. sicut mortui sepeliuntur, & absconduntur, ita q amplius non videntur, sic peccatores ita finaliter pereunt, quod de ipsis memoria non habetur. Psal. Perijt memoria eorum cum sonitu. Vnde Eccl. 10. Cū morietur homo, hæreditabit serpentes bestias & vermes. Sequitur. Vtque ad suadamentum arefecit ex ipsis, & disperdidit eos, & cessare fecit memoriam eorum à terra. Sic igitur patet, q multis rationib. peccator mortuo comparatur. Et sic dico, q ista est mors criminalis, q est fugienda. Et hoc est membrum tertiu principalis. ¶ Quarto principaliter dico, q est mors tormentorū q est metueda. Et ista est mors pœnæ æternæ, quæ peccatoribus perpetuè infligitur. Mors. n. peccatorum pessima, quia sicut dicitur ad Rom. 6. Stipendia peccati mors. Cum. n. mors sit omniū pœnarum maxima congruè per mortem fuit illa æterna pœna, sicut omnium maxima designata. ¶ Et idē breuiter notandum est, quod morte æterna moriuntur illi scilicet

Qui sunt } Diuitijs onerati, } Dico diuitijs onerati. Lu. 16. Mortuus est diues, & sepultus est in inferno. Itē delictijs impingua- } ti. Apo. 18. Quantū } Inuidijs macerati, } delictijs impingua- } Inurijs refrenati, } ti. Apo. 18. Quantū } Honoribus eleuati, } glorificauit se i } Rancoribus infligati. } delictijs suis tantum date illi tormētum & luctum. Et sequitur. In vna die venerit plagg eius, mors & luctus famas, & ignis. Mortui. n. habent luctum in consolabilem, famem in satiabilem, ignem in extinguibilem, mortem in terminabilem. Item ibi moriuntur fetiitjs inflammatis, s. homines crudeles. Quia sicut dicitur Hier. 28. Quicumq; in ciuitate hac manserit, morietur gladio. Item moriuntur ibi inuidijs macerati. Job 21. Alius morietur in amaritudine animæ. Item iniurijs, effrenati 1. Reg. 24. Canem mortuum persequere. Item honoribus eleuati 4. Reg. 18. Filius Regis mortuus est. Item rancoribus infligati. 2. Regum 20. Percussit eum in latere, & mortuus est. Plaga enim in latere, est odium in corde. Et breuiter morte æterna morientur omnes peccatores, quia sicut dicitur in Psal. Veniat mors super illos, & descendat in infernum viuentes. Et hoc de morte sufficit.

Mos. Moris. Mores. Notabo, q est dare morē

bonorum, & morem malorum. Boni enim bonis moribus instruantur, & bono more aguntur & deducuntur. Sicut enim bonæ arbores vfitato more faciunt bonos fructus, & bona animalia bonos factus; sic verè boni & iusti ex more docti, & hætenus assueti faciunt bonos actus. Vnde notabis, quod ex more

Boni } Indigentibus compatiuntur, } Dico ergo, q boni } Innocentibus compatiuntur, } & iusti iuxta morem suum compatiuntur } Supplicatibus afficiuntur, } rem suam } Præfidentibus subiiciuntur, } bus, scilicet ele } Habitantibus consociantur, } mosynas erogan } Mendicantibus affimulantur, } do. vnde Gene. 39 } Morientibus consfamulantur. } dicitur, quod à moto lapide de ore putei non erat cunctis gregibus conuenire, & ibidem adaquari. Quia re vera putei idest diuites boni & humiles ex more instræ pietatis, lapidem duritiæ & paritatis à se tollunt, & se per pauperitatem aperiunt, & ouibus, idest pauperibus ex more confluentibus sua conditiunt atque donant. Deut. 11. In hortorum morem aquæ ducuntur irriguæ. supple ad madefaciendum aridos indigentes. Item dico, quod boni iuxta morem pie compatiuntur innocentibus. Vnde Iudicum 11. de filia Iepthe, quam pater, vt impleret votum, Deo sacrificauit, & eam fatue occidit, & immolauit, dicitur, quod mos introibit

inprobit in Israel & consuetudo seruata est, vt cōueniāt in vñ filij Israel, & plangant sicut lephā. Item dico, qd boni iuxta morem afficiuntur supplicanti. seu condescendunt iuxta perentib. & orantib. sicut de Assuero legitur Hest. 8. qd vbi vidit Hester Regiā ad terrā prostratā, & suā gratiā implorantem, ipse ex more sceptrū aureū, qd tenebat in signū clementiā p̄tendit ei. Itē dico, qd boni iuxta morē subijciuntur p̄sidentib. sicut obediendo, vñ Hest. 1. dī, qd Rex interrogauit sapientes, qui ex more Regio assitebant ei. Itē dico, qd boni iuxta morē confociant se coniuuentib. sicut cū eis pacificē conuersando. Psa. Deus, qui inhabitare facis vnani mes in domo. Item dico, qd boni iuxta morē assimilant, seu conformantur mendicanti. sicut. s. de Ruth. 2. qd ipsa collegit reliquias & surrexit vt spicas ex more colligeret. Itē dico, qd boni confamulantur morientib. s. sepeliendo & pietatis debitum impendendo. iuxta illud Io. 16. vbi dī, qd acceperunt corpus Iesu, & ligauerunt inter se aromatis. sicut mos erat Iudais sepelire. Ex Eplo. s. Ioseph, qd p̄cepit seruis suis medicis, vt aromatis condirent corpus patris sui Iacob, qd iuxta complentib. transferunt. 40. dies. Ille quippe mos erat cadauerum condiendorum, sicut patet Gen. 50. Sic ergo patet, quomodo boni iusti sunt morib. affueti, & bono & cognito more instructi pariter, & edocti. ¶ Sed adhuc dico, quod mali homines habent (vt communiter) malos mores. Et sic dico, quod in eis viget mos

Crudelitatē & violentiā, Mobilitatē & inconstantia, Inhonestatē & insolentia, Fatuitatē & pertinaciā, Simplicitatē & ignorantia, Mendacitatē & verecundiā, Carnalitatē & immundiciā, gentem, Gierosolymis quidem Philippum quondam moribus crudeliorem ipso, a quo constitutus est. Item habent mores inconstantia & mobilitatis. Iud. 20. Putauerunt eos more solito cedere. Item mores insolentia & inhonestatis. Exod. 33. Nullus ex more indutus est cultu suo. Item mores pertinaciā, & fatuitatis. s. ad perseuerandum in malo. Vnde de Samaritanis, qui de Babylonia venerunt, dicitur 4. Reg. 17. quod vsque in p̄sentem diem morem sequuntur antiquum. Item mores ignorantia & simplicitatis Sap. 12. Infantium insensatorū more viuentes, pro hoc tanquam pueris insensatis iudicium in derisum dedisti. Item mores verecundiā & mendacitatis. Eccle. 20. Mores hominum mendacium sine honore, & confusio illorum cum ipsis sine intermissione. Item mores immunditiā, seu luxuriā, & carnalitatē. Vnde eis potest dici illud 2. Mach. 10. quod diem solennem more bestiarum egerunt. Isti sunt ergo mores corrupti, quos Deus grauius tolerat, iuxta illud Act. 16. Annunciant nobis morem, quem non licet nobis suscipere. Non sic charissimi, sed habeamus bonos mores & sanctos, malos vero & inhonestos dimittamus, & in melius conuertamus iuxta illud Heb. 13. Sint mores sine auaritia contenti p̄sentiū. Quia sicut ibidē dī, fornicatores & adulteros iudicabit Deus. Item de bonis moribus dī 1. Cor. 13. Corruptum bonos mores colloquia praua. de illis vide infra de virtutibus. De mali dicitur Leu. 18. Iuxta morem regionis Chanaan non agitis. Et isti mores nihil aliud sunt quam maledictiones & vitia & peccata de quibus infra dicitur. Item mos accipitur per similitudinem. Vnde 2. Mach. 11. dicitur de filiis Israel, qd leonum more irruerunt in hostes. Etiam accipitur pro cōsuetudine, vt Hest. 1. vbi dicitur, quod Assuero Rex interrogabat sapientes, qui ex more Regio adhaerebant sibi. Et idē breuiter vide de consuetudine vel similitudine. Sufficit. Vide in diuersis titulis, vbi de conditionibus consuetudinibus, moribus, & operibus sit mentio.

Mouere. Motus. Cum mouere, seu moueri sit de loco ad locum, vel de forma ad formam mutari & transferri. & inde est, quod secundum Philosophos duo sunt genera motuum, videlicet motus localis & motus formalis, possumus per motum intelligere quamlibet mutationem moralem. Et quamuis materia moralis possit esse valde longa, quia tamen pauca sunt auctoritates, necesse est breuiter pertransire. Notemus ergo, quod inuenitur motus

Tractus, Motus tractus est ille, quo quis ad bonum trahitur, & mouetur per Dei, vel p̄lati violentiam, Raptus, & correctionem. Et iste assimilatur terrę motu, Rectus, & correptionem. Et iste assimilatur terrę motu, Reflexus, quia terra stabilis & grauis, signans obstinatos in malo, qd cū magna violentia possunt ad bonū moueri. Et de hoc dī Esa. 13. Terra mouebit de loco suo. Item motus raptus est ille, quo quis rapit, & ducit p voluntariā obedientiā & subiectionē. Et iste assimilatur motui raptus firmamenti, qd sine quacūq; difficultate ad solā voluntatē & Imperiū Dei velocissimē rapitur, & mouet, signans bonos & religiosos, honestos & perfectos viros, qui voluntariē & promptē ad instinctū Dei, ad bona opera circueunt & mouent. Et de hoc dī Luc. 21. Virtutes celorum mouebunt. Itē motus rectus est ille, quo quis directē mouet in Deū per amorē & dilectionē. Et iste assimilatur motui lapidis, qui directē mouet ad cētrum, nec quiescit quousq; attigerit ipsum. Si hō deuotus directē mouet ad Deū tanq; ad cētrum, nec quiescit quousq; p gratiā attigerit ipsum. vñ Act. 17. In ipso. n. viuimus, mouemur, & sumus. Item motus reflexus est ille, quo quis mouet ad suū examen examinationem, & considerationem. Et iste assimilatur motui maris & fluiuiorum, qui circa terram mouentur, quia videlicet bonus homo debet circa cor suum per bonam cōsiderationem circuire, & ad eius rimationem, vel minationem circulariter se mouere. Sicut. n. mare mouetur cōtinuē, & hoc diuersimodē, qd videlicet nūc sursum, nūc deorsum, nunc ad dexterā, nunc ad sinistram, sic verē cor sapiētis, qd est sicut mare p̄ amplitudinem capacitatis, semper dēt esse in motu circumspectionis, & sagacitatis. Vnde p certo nunc dēt ascendere, & moueri sursum ad Paradisum per æternorū affectionem, nunc dēt moueri deorsum ad infernum p tormentorū p̄uisionem. Nunc dēt moueri deorsum ad mundi prosperitates ad ipsarum abominationem. Nūc verō dēt moueri sinistrorsum ad mundi aduersitates per ipsarum p̄teritū & strenuam tolerationem. Et sic de isto mari sic diuersimodē se mouente p̄t intelligi illud verbum Mala c. 8. Motus magnus factus est in mari. ¶ De motibus ergo virorum perfectorū & de ipsorū bonis actib. & operibus possumus exponere illud Iohelis 2. Contremuit terra, moti sunt celi, sol & luna obscurati sunt. In quibus verbis aduertit quatuor genera bonorum motuum, quib. boni debent moueri. Est enim

Interior, Motus interior est motus conuersorū Superior, (Contremuit inquit terra) Motus superior est motus p̄latorum (Moti sunt celi) Motus exterior est motus p̄dicatorum (Sol inquit) Motus inferior est motus actiuorum seu passiuorum (Luna inquit) Et sic patet, quod primus est motus contritionis: secundus est motus di(Creacionis): tertius est motus di(Cussionis): quartus est motus cōpassionis. ¶ Dico primū, quod est motus contritionis, qui fit interior. Et iste notatur in tremore terrę (Contremuit inquit terra) Sicut. n. terra quamuis sit stabilis & naturaliter immobilis, vt dicitur est, iuxta illud Pf. Fundauit terram super stabilitatem suam, quando tamen interiori in ventre terrę congregatur, & generatur fortis spiritus, seu ventus, necesse est quandoq; terram concuti & moueri, & ciuitates & terras destrui, tonitruum audiri, & terram ēt aperiri, & quandoque etiam fontes & flumina a terrę interiorib. exhalari, sicut dicitur Aristoteles in libro Meteororum, & Seneca in libro de naturalib. quæstionibus, sic venē charissimi, quamuis peccator sit quandoq; ad modum terrę per malam consuetudinem, & obstinationem induratus & immobilis, & a malo proposito suo inflexibilis, fit tñ quandoq; quod in ventre conscientie sue diuinus spiritus generat, virtute cuius interior in spirantibus ipse terrenus peccator per contritionē & per sui status examinationem concutitur, & mouetur, & in bonum conuertitur & mutatur. Tunc. n. auditur subterraneum tonitruū humilis & verę cōfessionis, tunc emanant fontes lachrymarū & compunctionis, & flumina compassionis & deuotionis, & sic ciuitas diaboli. i. congeries peccatorum seu interioris habitationis destruit (Contremuit ergo terra) Et de hoc dicitur in Pf. Commota est, & contremuit terra. Et de hoc alibi in Pf. Fundamenta montium conturbata sunt, & cōmota sunt. Seneca dicit (vbi supra) qd in Aegypto nō accidit terrę motus, cām aut assignat, quia Aegypto est terrā fluminalis, piaggis, & limosa, a flumine qd dicitur Nilus, anno quolibet irrigata,

irrigata, & arenis & limofatib. cumulata, & idē pp limofam cōpactionē interior spūs non generatur, cū nō sint ibi eaueris, & p̄tea terrę motus ibi non efficit, nec cātur. Charissimi, Aegyptus, q̄ interpretat tenebra vel obscuritas, significat aliquos luce diuina gr̄a penitus priuatos, qui videlicet limo deliciarū impingunt, & q fluiuo p̄sp̄ritatis irrigant & arenis diuitiarū cumulantur. In istis. n. pp cōpactionē obstinata & mala voluntatis nunquā cōsuevit spūs timoris & cōtritionis facere terra motum alicuius bonæ cōuersationis, quinimō tales sunt immobiles quasi lapis, dicentes cum Pf. Ego dixi in abundantia mea, non mouebo in æternum. Quia. s. tales in talib. abundantis non curant a malo statu p̄t dici illud Esa. 40. Quærit quomodo statuat simulacrum, qd non moueatur. Et nota, si vis, quō tales dñr simulacra, sicut supra de idolo. Nō sic ergo, sed sit in nobis motus cōtritionis, qui fit interior (Contremuit inquit terra) Psa. Terra mota est, etenim celi distillauerūt. ¶ Sed dī dico, qd habendus est motus discretiois, qd fit superior. Et iste est motus p̄latorum, quod notat, cum dī (Celi) Quia celi qui sunt istis inferiorib. superiores, signant p̄latos, qd moui prouidētia & discretiois regunt, & dirigunt & ad bonum etiam ducit, & trahit inferioris populos & subiectos. Et de hoc dicitur Iohelis 3. Mouebuntur celi & terra, & Dominus spes populi sui. Celi. n. i. superiores p̄lati mouentur debite, regendo, & diligenter gubernando. Terra aut. i. subditi mouentur obediendo & bene operando. Exemplo celi, cuius motus facit moueri planetas inferiores. Exemplo etiam magnetis, qui extra vas facit moueri acum fereā contentam vase. Quia. s. motus bonorum operum & exemplorum in p̄latis, est cām motus bonorum operum in subditis, quāuis de multis subditis possit dici illud Exo. 10. Tribus diebus nemo vidit fratrem suum, nec mouit se de loco suo. Quia. s. nullus hodie vult videre fratrem suum per cōpassionem, nec moueri de loco p obedientiā seu per bonā operationem. Nō sic, sed moueamur ad motū orbis. i. p̄lati, qui superior est, nō moueatur propriū supra dictum est de curere. Quia. s. certo in p̄latis est motus discretiois, qui fit superior. ¶ Tertio dico, qd inuenitur motus p̄dicationis, qd fit exterior. Et iste notat cum dī (Sol) Sicut. n. sol per mundum mouetur vt ceteras illuminet creaturas, sic p̄dicator debet per mundum currere & moueri, vt per doctrinam suam illuminet peccatores. Eccle. 43. Sol illuminans per oia respexit. Vnde ēt p̄t dici illud Apo. 2. Mouebo candelabrum tuum. Quia nūc hodie diabolus videtur dicere malis peccatorib. illud Iosue 10. Sol contra Gabaon ne mouearis. ¶ Quarto dico, qd inuenitur motus cōpassionis, qui fit inferior. Et hoc notat cum dicitur (Luna) Luna. n. cuius motus & influentia rorem mundum misit, signat viros pios & misericordes, qd p cōpassionem mouentur, & rorem beneficiorum alijs distribuunt & infundit, sicut supra de Luna visum fuit. Allega sicut ibi. Figurati in Samaritano, de quo legit Luc. 19. qd misericordia motus, faucio contulit medicinā. De patre dī Luc. 15. quod misericordia motus est sup filio prodigo reuertenti, & contulit sibi vestimenta & c. De Ioseph etiā legitur Gen. 43. qd commota sunt viscera super fratrem suo, & incepit flere. In quibus verbis notatur, qd trib. generib. psonarum debemus cōpati, & erga ipsas misericordia commoueri, videlicet indigentibus, qui figurantur in faucio vel spoliato. Item poenitentibus, qui figurantur in filio prodigo reuertente. Item innocentibus, qui figurantur in Benjamin fratre Ioseph iuniore. Et sic ergo patet, quomodo in scriptura inuenitur quadruplex bonus motus, videlicet

Miserationis, ¶ Sed adhuc dico, qd motus potest in malo designare. Et sic designat motus p̄dicationis, Contractionis, Discretionis. Mentis mobilitatem & incōstantiam, & vanitatem. Vnde in Psa. dicitur. Mouebuntur omnia fundamenta terrę. Vnde nota, quod motus signat Imperfectionis, Indignationis, Sublannationis, Variationis. Dicamus, qd signat vitium perfectionis, qd. s. illi, q inter malos habitant, sunt infirmi & imperfecti, & facilliter mouentur de bono in malū, nec perseuerant in eodē. Et de hoc dī

Hier. 14. Dilexit mouere pedes suos & Dño non placuit. Isti vñ nasci in sagittario, quia delectantur in motu. Isti igit cū teneant, debent recurrere cū Dauid ad Deum, dicentes in Psa. Si dicebam, motus est pes meus misericordia tua Domine adiuuabat me. Iuxta consiliū Apost. 2. Thef. 2. Nō cito moueamini a vestro sensu. Itē signat vitium indignationis, qd. s. iracundi facilliter sine cām mouent ad iracundiā & vindictā. Et de hoc dī in Psa. Turbati sunt, & moti sunt sicut ebrius. & 1. Mach. 13. Factus est motus magnus in ciuitate. Itē signat subfannationis vitium & derisionē, quia caput solet moueri in signū derisionis. vnde in Pf. dī. Locuti sunt labijs, & mouentur caput. Vnde etiam de Iudais dī Marth. 27. qd ipsi blasphemauerunt Dominum mouentes capita sua. Item signat vitium inconstantia variationis, qd sunt plures, qui ad vnus cuiusq; sermonis statum & persuasionem mouentur, nec aliqua firmitate consistunt. Quibus rectē dicitur illud Hier. 46. Velut flumina mouebuntur. Et de motu sic sufficit tam in bono, quā in malo, gratia breuitatis. Vide supra de exercitio, & infra de mutatione. Sufficit quo ad p̄sentes.

Mulier. Nota, qd mulier in scriptura accipit in bono, & in malo. P̄tea significare habitualiter & morat. Et in vtroq; sensu p̄t signare in bono & in malo. Omnia ergo distinctione gr̄a breuitatis dicamus de muliere bona sicut morat sumit. Secundum. n. dī. Mulier dī a mollitie. Et sic dī mulier quasi mollis aer, vel dī a mulceo, ces, p eo, qd mulier est naturaliter apta nata hoies attrahere & mulcere, ad denotandū, qd moraliter loquendo, aīa rationalis vel qualibet persona quæ per mulierem potest significari, debet esse mollis per pietatem. Aer per puritatem. Mulcens & liniens per benignitatem. Et sic de anima vel de qualibet bona muliere potest exponi illud Eccl. 29. Datum Dei est mulier tacita & sensata. In quibus verbis aduertit, quod quilibet bona mulier, vel qualibet aīa, vel sancta persona debet principaliter tribus virtutib. p̄pollere, ad hoc, quod possit mulier nuncupari videlicet Pietate cōpassionis (Mulier) Raritate locutionis (Tacita) Claritate discretionis (Sensata)

Dico, qd talis mulier debet habere magnam cōpassionem. (Mulier inquit) Etenim naturalis mulier est valde flexibilis atq; mollis, ad denotandū, qd tā bonæ mulieres quam quæcūq; beatæ personæ debent h̄re teneritatem & mollitiem pietatis, quia videlicet delinquentibus & poenitentibus debet indulgere, & per elemosinas & per beneficia indigentibus subuenire & prouidere. Vnde de bona muliere dicit Prou. 31. Mulierem fortem quis inueniet? Et sequitur. Manus suas apernit in opī, & palmas suas extendit ad pauperem. Et merito, quia pro certo sicut dī Prou. 11. Mulier gratiosa inueniet gloriam. qd illa persona est gloriosa, quæ est gratiosa. i. grata ad benefaciendum & prompta, & illa dico inueniet gloriam sempiternam. Et nota, quod pietas seu cōpassio istius mulieris in trib. potuit apparere, videlicet quia Prouidebat Christi pauperibus, Ista ergo erat mulier Condolebat Christi vulneribus, compatiens indigentibus supplicabat pro peccatoribus, tix miserorū. Et idē talis potest figurari in muliere vidua de Sarepta, quæ Heliam Prophetam nutrebat, & tamen nec farina, nec oleum cōsumebat, sicut dicitur 3. Reg. 17. De qua dicitur ibidem. Vade in Sareptam sydoniorum, p̄cepit enim tibi mulieri viduæ, vt pascat te. Quia proculdubio hoc habet proprium pietas pauperum, quod quanto plus pie de bonis temporalibus elaritur, tātō plus per Dei clementiam affluere dinoscitur, iuxta illud Luc. 6. Date, & dabitur vobis. Et iuxta illud Prou. 11. Alij diuidunt propria, & ditiores sunt, alij autem rapiunt non sua, & semper in egestate sunt. Allega, si vis exemplum de lapide enydoro. Item ista erat compatiens pestilentie Christi tormentorum. Sicut enim bona mulier compatiatur vulneribus viri sui, & maximē quando videt, qd ppter acquirendum ius hereditatis suæ fuit vir suus vulneratus, sic pro certo quia Christus hereditate Paradisi animę acquirenda fuit mortuus & occisus, debet sibi anima merito condolere figurata in illa muliere, de qua dicitur 3. Reg. 17. Apparuit mulier vidua colligans ligna. Quia videlicet ligna crucis Christi sunt colligenda, & per cōpassionem in sermone memorię reponēda. Vnde 2. Reg. 14. Lugere te simula, & induere

de Salomone sapientissimo, qui oēs a mulieribus sunt de-
 structi. Iō docet Hyernim? scribēs ad Nepotianum. Hospi-
 tiū Iq̄ tuū mulieres nūq̄ teneat. Oēs Chrii virgines, aut æqua-
 liter diligas, aut æqualiter ignores, nec de p̄terita castitate
 cō fidas, q̄a nō es Adā dignor, David sanctior, fortior Sālo-
 ne nec sapientior Salomone, qui tamē oēs mulierū fallacijs
 perierunt. Item solet peruertere. Ego enim dico, q̄ sicut
 cum Achate, qui est lapis niger incantores fluminā a cursu
 suo proprio retrouertunt, tigris etiam aspiciēdo specula ab
 itinere suo diuertitur, & a recuperandis caturis impedit, sic
 pro certo charissimi mala nigra & ifamis mulier sepe ē cau-
 sa, q̄ flumina. i. viri purissimi & sanctissimi, tigrides. i. viri iu-
 stissimi, & serenissimi a via & cursu virtutū retrouertūt & a
 bonis operib. retardātur. Patet in p̄dictis exēplis. Vñ 3. Re.
 11. dicit, q̄ mulieres alienigenæ quas Salomō adamauit, auer-
 terunt cōr quis a Dño Deo suo. Patet ergo, quomodo mala
 mulier est piculosa, curiosa, litigiosa, curricularia, malitiosa
 libidinosa glutinosa, garrulosa, p̄ditiosa. Et iō mala mulier
 cōparat multis malis rebus, quia. i. ipsa cōparat animalib.
 lutuosis. Et sic nota, q̄ in scriptura mala mulier cōparat
 Sui, p̄pter fornicationem luxuriæ,
 Stercori, p̄pter vilitatem infamiæ,
 Vro, p̄pter infatigabilitatem auaritiæ,
 Vento, p̄pter instabilitatem lasciuie,
 Scorpion, p̄pter fallacitatem, malitiæ,
 Leoni, p̄pter pompositatem superbie,
 Draconi, p̄pter crudelitatem nequitie,
 Laqueo, p̄pter tenacitatem adhaerentiæ,
 Stillecidiō, p̄pter rixositatem discordiæ
 Ita ergo comparatur sui p̄pter luxuriæ foeditatem, q̄a. f.
 sus est animal immundum & luxuriosum. Vnde Prouer. 11.
 Circulus aureus i naribus suis mulier pulchra & fatua. Itē
 ster cori p̄pter infamiæ vilitatem. Stercus. n. summe foeret
 sic tales per infamiā sunt foetentes. Ecclesi. 9. Mulier forni-
 caria quasi sterus in via, ab oibus cōculcabitur. i. ab oibus
 distamabitur. Item vrsō p̄ auaritiæ infatigabilitatē Vrsus
 n. vix est ita satius, quia sem p̄ velit amplius cōmedere.
 Sic mulier, quamquam multa recipit, semper vult amplius
 recipere. Ecclesi. 15. Nequitia. i. auaritia mulieris immutat fa-
 ciem eius, & obcecabit vultum suum tanquam vrsus, & tan-
 quam faccum ostendit in medio proximorum. Item cōpa-
 ratur v̄to, p̄pter lasciuie & incōstantiæ instabilitatē. vñ
 sapiens Prou. 27. loquens de mala muliere dicit. Qui tenet
 eā, quasi qui ventum tenet. Item cōparat scorpion, p̄ ma-
 litie venenositatem. Ita enim more scorpionis in facie. i. in
 principio blanditur, in cauda verō. i. in fine pungit, & vene-
 nat, & nequitiam operatur. Vnde Ecclesi. 26. Mulierē nequam
 q̄ tenet, quasi qui apprehendit scorpionē. Itē cōparat leo-
 ni p̄ superbiam p̄positatē. Sicut. n. Leo habet collum im-
 mobile, sic mulier mala collo erecto incedit p̄ superbiam &
 pompositatem. vnde de locustis, quæ habebat capillos sicut
 mulieres dicitur Apoc. 9. q̄ ipse habebat dētes sicut leones.
 Item comparat draconi p̄ eloquentiæ flāmeitatem. Quia
 sicut draco naturaliter vxore suo spirat ignē, sic mala mul-
 ier de ore suo emittit verba flamma, & ad ardorē libidinis
 incedentia, quia sic dicitur. Hie. 6. Eloquium eius quasi ignis ex-
 ardescit. vñ Ecclesi. 25. dicitur Commorari Leoni & Draconi plus
 placebit, q̄ habitare cum muliere neq̄. Itē cōparatur laqueo
 p̄pter inhaerentiæ inuasibilitatem, qui. n. laqueo mulie-
 rum tenetur vix aut nunquam amplius deligatur. Vnde Ec-
 cl. 7. Inueni mulierem morte amariorem, quæ laqueus vena-
 torum est. Itē comparatur stillecidiō, p̄pter discordiæ rixo-
 sitatem Vnde Prou. 27. Testa ingit per stillantia in die fri-
 goris & mulier litigiosa cōparatur &c. Sufficit de muliere

Multum. Multitudo. Nota, q̄ multitudo sum-
 mitur in bono & in ma-
 lo. Vnde nota in bono, q̄ est
 Virtuosa & commendabilis, Dico primō, q̄ est
 Fructuosa & delectabilis, multitudo cōmē-
 Gloriosa & honorabilis, dabilis & virtuo-
 Gaudiosa & consolabilis, sa, & ista est multi-
 tudo hominū perfectorum, q̄ sunt in Ecclesia sc̄ta Dei. Sicut
 n. videmus, q̄ in mari sunt multi pisces, narrantes, in terra
 sunt multæ herbæ virētes i celo verō sunt multæ stellæ ful-
 gētes & relucētes, sic p̄ certo in Ecclesia multi sunt homi-

nes, qui in mari & in statu religionis natant more piscium, p̄
 deuotionē, qui in terra. i. in statu secularium laicorū florent
 & vident per honestam conuersationem. multi et, qui in ce-
 lo. i. in statu pralatorum splendent, & rutilant, p̄ doctrinā &
 exemplarem operationem. Et breuiter hodie v̄ impletum
 illud, quod dicitur Matth. 8. Multi venient ab oriente & occiden-
 te, & recumbēt cū Abraham, & Isaac, & Iacob. Vnde Marc. 13.
 de Christo dicit, q̄ multæ turbæ congregatæ sunt ad eum. Istud
 et pertinet ad Ecclesiam, ad quam confluit multitudo gen-
 tium & sc̄tarum, quia sicut diues repler thesaurū suum mul-
 tis pecunijs, sic Deus Ecclesiam suam multis personis. Et sic
 ad Ecclesiā refertur illud Esa. 60. Tūc videbis, & afflues &c.
 quando cōuerfa fuerit ad te multitudo maris &c. Ista est ergo
 multitudo commendabilis & virtuosa. a Sc̄dō dico, q̄ est mul-
 titudo delectabilis & fructuosa, & ista est multi-
 tudo gratiarum & virtutum, quæ. f. quāto amplior, tanto est
 melior. Arboreus. n. quæ ramorum pulchritudine spoliatur
 fructuum multitudinē fecundatur. Sic proculdubio illis,
 quibus Deus ramos bonorum op̄alium subtrahit, maiorem
 virtutum multitudinē concedit. Mat. 9. Messis quidem multa.
 Et tales sic fructuosi figurantur in Regina Saba, de qua dicitur
 3. Reg. 10. q̄ ipsa dedit Regi Salomoni aurum & argētum
 & aromata multa nimis. Quia sc̄licet boni offerunt Regi
 Deo aurum sapientiæ, argenti eloquentiæ, & aromata virtu-
 tum & famosæ redolentiæ. Ista est ergo multitudo valde vti-
 lis & fructuosa. Tertiō dico, q̄ est multitudo valde nobilis
 & gratiosa. Et est multitudo sanctorum & Angelorum, qua
 multitudine, Deus est continuē circumspēctus. Idē dicitur Dan.
 7. quōd milia milium ministrabant ei. Vnde etiam. Num. 16.
 dicitur. Sufficiat vobis, quoniam omnis multitudo sanctorū
 est. Quartō dico, q̄ est multitudo delectabilis & gaudiosa.
 Et ista est multitudo bonorum Paradisi. Ibi enim est sc̄licet
 Delectationum, Dico delectationū, quia. f.
 Habitationum, sicut dicitur Ecclesi. 5. Modicum
 Præmiationum. laboraui, & inueni mihi
 muleam requiem. Dico etiam habitationum, quia sicut dicitur
 Io. 14. In domo patris mei mansiones multæ sunt. Dico insu-
 per præmiationum, seu retributionum. P̄al. In custodiendis
 illis retributio multa. Et Luc. 6. Merces vestra multa est in ce-
 lis. Et hæc de multo in bono dicta sufficiant. Sed vide infra
 de plus & pluries. Sed adhuc dico, quōd muleam potest ac-
 cipi in malo. Et sic est notandum, quōd inuenitur

Multitudo { Peccatorum, Er(dico) multitudo peccato-
 Vitiōrum, rum, quia sicut mulea sunt ar-
 Tormentorum, bores steriles magis, quā fru-
 Damnatōrum. ctifera, sic multi sunt hoies
 vitiōsi magis, quā virtuosī: multa sunt enim genera serpētū
 genere & specie differentiū, sed quot colores, tot sūt dolo-
 res, quot venena, tot tormenta. Sic verē in mundo, multorū
 genera sunt malorum, quorum quanta est differentia, tanta
 est malitia, pestilentia & nequitia, sicut dicitur Matth. 7. Lata est
 via, quæ ducit ad mortem, & multi ingrediuntur per eā. Ser-
 pens enim multos generat filios, quia. f. q̄q; 26. Secundum
 Plinium & Solinum. Ouis verō, q̄ est animal vtile, valde pau-
 cos, quia. f. vñ solū, vel ad plus duos. Sic verē serpens diabolus
 in hoc mundo multos filios & subditos. i. multos pecca-
 tores, p̄ducit, cū ipse sit Rex super oēs filios superbia. Ouis
 verō. i. Christus h̄t in hoc seculo valde paucos: Vnde Esa.
 54. Multi filij deserte magis quā in eia quæ habet virum. Et
 idēd pro certo hodie accidit in mundo sicut secundum Plin-
 ium dicit, q̄ inter apes quando exercitus apum, qui est cun-
 vno Rege, inueniet aliū Regem, q̄ plures in exercitu suo ha-
 bet, quam suus Rex, dimittunt Regem suum & sequuntur alio
 num, qui maiorem apum multitudinē videtur obtinere. Sic
 verē charissimi, hodie accidit, q̄ cum in hoc mūdo sint duo
 Reges. i. Christus & diabolus, Christus verō paucos h̄t, dia-
 bolus aut multos, sepe fit hodie, q̄ homines sequunt, qui plu-
 res habet discipulos, non qui paucos. Quod etiam in scho-
 lis & generalibus studijs accidit, quia illi doctōri vel baccalaureo,
 qui multos habet scholares, alij facilius adherēt, &
 ipsum credūt meliorem. Vnde narratur de quodā Rege pa-
 gano consentienti baptizari, qui cum videret aquā paratā
 petijt a sancto, qui baptizare eū debebat, q̄s(inquit) est Do-
 minus plurū personarū, Deus in Paradiso, vel diabolus in
 inferno: Respondit sanctus, q̄ multō plures sequebatur dia-
 bolum

bolum q̄ Christum, & q̄ multo plures hoies erant in infer-
 no dānati, quā in Paradiso saluati. Rex autem audiens illa
 dixit. Et ego (inquit) volo esse cum illo, qui plures habet, &
 retraxit pede ab aqua baptisimi, & Christo contempro in
 infidelitate permansit. Et sic breuiter v̄ uerificatum illud
 Io. 6. Discipuli multi abierunt reerō, & iā cum illo non am-
 bulabant. Inuenitur ergo multitudo peccatorum hominū.
 D einde dico, q̄ inuenitur multitudo granū vitiōrū. Sicut
 enim arbor multa plura folia, q̄ fructus, sic (vt cōiter) hō
 plura h̄t vitia, q̄ virtutes. Sicut. n. arbores fluefres plus a-
 būdāt in fructib. suis malis, q̄ domesticæ in fructib. suis bo-
 nis, sic mali plus abundāt in suis malis operib. q̄ boni in suis
 virtutib. Vnde Hie. 51. A c̄dit super Babylonē mare, & mul-
 titudine fluctum eius operata est. Deniq; dico, q̄ inuenit mul-
 titudo grauium tormentorum. Multis. n. criminib. correspo-
 dent multa tormenta. Vnde Gen. 3. Multiplicabo erumnas
 tuas. Insuper dico, quod inuenitur multitudo hominū dam-
 natorum, quia quod dicitur dubio in inferno sunt
 Possesores diuitiarum, Dico, q̄ ibi sūt diuitiarū posses-
 Sectatores seuitiarum, fores, quia sicut dicitur Eccl. 8. Mul-
 Voratores deliciarum. tos p̄didit aurū & argētū. Itē
 ibi sunt seuitiarū improbi sectatores. vñ Eccl. 11. Multi po-
 tentes oppressi sunt ualde. Item ibi sunt deliciarū gulosi uo-
 ratores. Vnde Eccl. 41. Amaritudo animæ unum multum.

Multiplicare. Cum multiplicare accipitur p̄ cre-
 scere seu pro augmenta, de quib.
 superius satis dictum est, tamen dico, quod est multiplica-
 tio multiplex, videlicet
 Meritorum, Dico multiplicatio me-
 Gaudiorum, ritorum, quia. f. modicum
 Perfectorum, semē in terra bona posi-
 Vitiōrum, tū sic multiplicat, q̄ effi-
 Tormentorum, cit seges multa. sic i cor-
 Prosperorum, de viri iusti semen gr̄e
 Asperorum, multiplicat. Vñ Deus di-
 Peccatorum, cit Hie. 33. Multiplicabo

semen David serui mei P̄. Multiplicabis in aia mea virtutē
 Item est multiplicatio gaudiorū, & ista est in Paradiso, vbi
 quātū ad præmia accidentia continuē multiplicant gaudia
 sanctorum. P̄. Multiplicasti misericordiam tuam Deus. Item
 est multiplicatio perfectorum. Apes. n. multiplicant in tem-
 pore pluuioso, graminē uerō multiplicantur tūc, q̄n primo
 foriter conculantur. Sic uerē boni & sancti fuerunt tunc in
 Ecclesia multiplicati, q̄n pluuia diuinæ gr̄e fuerunt irrigati
 & q̄n per tribulationes fuerunt tyrannas crudelib. concul-
 cati. Vñ de filijs Israel Exo. 1. quod quanto magis opprime-
 bant eos Aegypti, tanto magis multiplicabantur. Circa q̄d
 nota, quod in Ecclesia debent multiplicari tria genera per-
 sonarum, uidelicet illi, qui habent
 Rectitudinem intentionis, Primi sunt iustē meditatēs
 Altitudinem Affectionis, quia. f. sunt recti. De quib. in
 Longitudinem durationis, P̄. dicitur Iustus, ut palma flore-
 bit, sicut cedrus libani multiplicabit. Secūdi alte cōtēplā-
 tes. De qb. Deut. 10. dicitur. Multiplicauit te Deus sicut astra cœli
 & Neq̄ 9. dicitur. q̄ filij Israel multiplicati sunt sicut astra cœli. Ter-
 tij sunt diu perseuerantes. Et de hoc dicitur Iob 29. Sicut palma
 multiplicabo dies. Talib. autē dicitur Gen. 1. Crescite, & multipli-
 camini, & replete terrā. Cā verō multitudinis fidelū fuit oc-
 cisio & mors martyrū. Sicut. n. propago, q̄n sub terra pōnit,
 sicuum multitudinem inducit, sicut et amphibia serpēns
 q̄n auferebat eū unū caput, duo loco ipsius nascebant, sicut
 dicit Isidor. sic uerē antiquitus quanto plures occidebāt sā-
 ctos, tātō plures currebant. Exo. 1. Quasi gemitantes multi-
 plicati sunt filij Israel. Ista est ergo multiplicatio perfectō-
 rum. Item est multiplicatio uitiōrū. Hie. 5. Multiplicatē sunt
 iniquitates (alias præuaricationes) eorum. Itē est multipli-
 catio tormentōrū. P̄. Multiplicata est in eis ruina. Itē est mul-
 tiplicatio prosperorum. Vñ Eze. 36. Vocabo frumentum, &
 multiplicabo illud. Itē est multiplicatio aduersorū, seu aspe-
 rorū, de quib. dicitur Gen. 3. Multiplicabo erumnas tuas. Et in P̄.
 Multiplicatae sunt infirmitates eorum &c. Item est multipli-
 catio hominum iniquorum P̄. Multiplicati sunt super ca-
 pillos capitis mei, qui oderunt me gratis

Mundare. Mundus. Munditia. Cum mun-

ditia denotet mihi quatuor species virtutum, videlicet
 Innocentiam mortalem,
 Continentiam carnalem,
 Poenitentiam virtutalem,
 Apparentiam seu conuersationem moralem.
 Et quoniam multa supra dicta sunt, & inferius etiam dicen-
 tur, hinc est, q̄ breuiter aliquid est dicendum videlicet de
 Virtuosa, Norādū est ergo, q̄ est mūditiā vir-
 Mūditiā { Preciosa, tuosa, & ista est mūditiā cōscien-
 Fructuosa, tiā, seu innocētia, q̄. f. iustus in cor-
 Gratiōsa, de principaliter reperit, de qua
 Esa. 1. Lauamini, mūdi estote, auferte malū cogitationū ve-
 strarū. Secunda est mūditiā cōtinētia, de qua Thob. 3. Mundā
 seruaui animam meā ab omni concupiscentia. Tercia est mū-
 ditiā penitentia, quia. f. penitentia cum aqua cōpunctionis,
 & cum fricatione satisfactionis purificat, atq; mundat aiam.
 De ista mūditiā dicitur i. Mac. 13. Mundauit ædes in quib. fuerant
 simulachra, Quarta uerō munditiā est honestæ apparentiæ,
 & de hac. Exo. 25. dicitur, sicut præcipitur, q̄ fieret arca de lignis
 sethim, & quod deauraretur auro mundissimo intus & for-
 ris. Quocūq; ergo modo accipitur munditiā dico breui-
 ter, quod nos debemus spūaliter esse mundi, & ab omni im-
 munditiā peccati liberi, atq; puri. Sicut. n. ministri domino-
 rum suorum, & maxime illi, qui in conspectu eorum assistūt
 solent summē curare, ut mundi appareant corā ipsīs, vasa
 sūt, in quib. preciosi liquores reponuntur, ab omni prius sor-
 de diligenter mundantur, sic uerē charissimi, cū nos chri-
 stiani, & maxime ecclesiastici sumus ministri Regis Christi, &
 in cōspectu eius continuē assistamus, sumus et uasa, in quib.
 preciosus liquor diuinæ gr̄e est reponendus, dico, q̄ nos spe-
 cialiter, & spūaliter debemus esse mūdi, & ab oī sorde p̄c̄i
 diligenter & efficaciter expiari, ut & de nobis exponat sue
 intelligat illud Neq̄ 12. Mundati sunt sacerdotes & leuitæ,
 & mundauerunt populū, & portas & murum. In quib. ver-
 bis ostendit, q̄ tria genera sunt principaliter mandanda ad
 hoc, q̄ nos, qui sumus sacerdotes & leuitæ possumus spūi-
 tualiter esse mundi. Mundari ergo debent
 Cordium uoluntates, Primō igitur dico, q̄ munde
 Sensuum uanitates, mus, & purgemus cordiales
 Carnium voluptates, affectiones, & istæ notantur
 p̄ populū: Sensuales affectiones, & istæ designantur per por-
 tas: Corporales infectiones, & istæ signantur per murū. Dico
 ergo mundanæ sunt cordiū affectiones (Mundanæ uerū sunt
 populū) Populus. n. signat turbā affectionū, desideriorum
 & cogitationū cordis, quæ pro certo ab omni sorde pecca-
 ti debent mundari, & a cunctis uitijs expiari. Mundus. n. Rex
 mundum uult habere populū. Mundus Dñs uult habere mū-
 dam domum. Mundus homo uult habere mundū lectum. Sic
 uerē cum Christus mundus Rex, mundus Dñs mundus hō in
 cordib. humanis & in eorum cogitationib. & affectionib. si-
 bi elegerit. f. lectū ad quiescendū, domū ad habitandum, po-
 pulum ad imperandum, summē necesse est, q̄ ista omnia spū-
 ritualiter sint ualde munda, & ab omni sorde peccati peni-
 tus aliena. Vnde Iac. 4. Mundate manus a peccato purifica-
 te corda, duplices animo. Populus ergo mundauerit. Vñ de
 de Christo dicitur ad Titum 2. quod ipse passus fuit, ut nos redi-
 meret, & ut mundaret sibi populum acceptabile & placētē
 Deo. Et uerē charissimi, populus cordis est bene mundatus,
 quia. f. mundanda est uoluntas a uicio carnis & concupiscenti-
 æ: intellectus a uicio erroris & ignorantia: memoria uerō
 a uicio ingratiitudinis, & insipientiæ. Et sic ubi cordis popu-
 lus, domus, & lectus fuerint bene mundi, ibi Dñs libet ha-
 bitabit, ibi frequenter Dñs accubabit, ibi et Dñs imperabit.
 Mundantur ergo cordium affectiones & desideria, quia si-
 cut dicitur Mat. 5. Beati mundo corde, q̄n ipsi Deum uidebunt.
 Apes. n. mirabiliter diligunt munda uasa, ibiq; libenter mel-
 lificant, & domum sextilem. i. conscientiam, quæ habeat sex
 virtuales angulos sibi parant. Anguli. n. istius domus mun-
 dæ debent esse sex virtutes, uidelicet
 Rectitudo, Domus. n. cordis dēt esse rectē p̄ mē-
 Sanctitudo, tis equitatē. sancta p̄ mentis puritatē
 Fortitudo, fortis p̄ mētis firmitatē. Clara p̄ mē-
 Claritudo, ris sagacitatē. alta p̄ mentis sublimita-
 Altitudo, tatē. lata p̄ mentis charitatē. Cor. n. re-
 Latitudo, ctū dēt esse mūda domus. Quia sicut di-

cit Pli. Apes sunt aialia valde munda, & io in domib. suis. nullo modo immundicia dimitunt, sed ea eijcunt, & expellunt. Sic verè de cordib. debemus pctõrũ expellere in mundicia, vt ibi possimus spũalẽ mundicia custodire. Iuxta illud. 2. Par. 29. Mundare domũ Dñi Dei patrũ vestrorũ. Mundana ergo sunt cordiũ affectioes. ¶ Sed dõ dico, qd mundũ esse debet sensum conditiones, quia. scivus debet esse mundus ab infectione visibilibus, tactus a delectatione tangibilibus, gustus a suavitate gustabilibus, auditus deturpatione scurrilibus, olfactus a delectatione odorabilibus & c. q. breuiter debemus sensus nostros ita mundos a pollutione seruare, qd nihil sensibile possit ipsos p peccatum corrũpere uel fẽdare. Et hoc, ostenditur, cũ dõ, qd ipsi mundaue runt portas. Portæ. n. aia sunt ipsi corporis sensus, quia cum ois cogitatio nostra & cognitio incipiat a sensu, nihil intrat aiam nisi per portas, sensu corporaliũ. Sicut ergo præsumitur domus esse immunda, cuius & portæ & introitus sunt immundi sic aia immunda merito præsumitur, cuius portæ. i. sensus per pctõrum immundicia maculant. Sicut et valens hõ non libenter intrat domum cuius portæ varijs sordib. sunt fẽdate, sic nec Deus cõscientia cuius sensus exteriores viciõs sic sordibus sunt corrupti. Mundũ ergo sunt portæ nostræ, iuxta illud. Apo. 2. Si quis portæ erit ex singulis margaritis, plateæ. ciuitatis aurum mundum. Tunc. n. hõ efficit spiritaliter aurum mundũ quõ sensus ipsius sunt margaritæ. i. honesti, modesti, puri, candidi, atq; mundi. Mundari ergo debent sensuum cõditiones. ¶ Tertio dico, qd mundare, & purgare debemus carnum infectiones, & ista de notaatur p murum (Murus inquit mundauerunt) Murus. n. qui fit de luto & lapidib. & intra cuius ambitum ciuitas est contenta, signat corpus, qd ex luto. i. ex carne, & ex lapidib. i. ex ossib. est confectum, intra cuius ambitu ciuitas. i. aia est inclusa. Itte ergo murus carnis nostræ debet mundè seruari per castitatem & ab omni inquinamẽto debet custodiri. vnde Tho. 13. Circuitus murorum eius ex lapide candido & mundo. Et bene dicit murum in plurali, quia. scilicet aia habet murũ corporis, habet murum manuum, habet murum uestimentorum tanquã magis propriũ & propinquũ, habet et murum bonorum tpalium tanquã magis extraneum & remotum. In oib. ergo muris istis debet esse mundicia, q. s. in muro corporis debet esse mundicia castitatis. De qua Heb. 10. Abluti corpus aqua munda. Et 2. Cor. 6. Mundemus nos ab omni inquinamẽto carnis. Itẽ in muro manuum debet esse mundicia bonitatis, seu sanctitatis, quia. manus nostræ debent habere opera mundana & sancta. Vnde. Job 17. Tenebit iustus viam suam, & mundis manibus addet fortitudinem. In muro uestimentorum debet esse mundicia honestatis. Vnde Apo. 1. 5. dõ, qd ipsi Angeli erant uestiti lapide mundo & candido, in muro uerò bonorũ tpalium debet esse mundicia elemosynæ & largitatis. Iuxta illud Lu. 11. Date elemosynam, & ecce oia munda sunt uobis. Et sic ergo. patet, quõ in nobis debent esse omnia munda, & interiora, & exteriora, ut sic de nobis, uel de quolibet uiro pfecto possit exponi illud Apoc. 21. Ipsa uerò ciuitas erat aurũ mundũ simile vitro mundo. Vbi aduerte, qd tria faciunt spiritaliter hominem mundum, uidelicet quando Vallatur per sedulitatem, Ista. n. tria mundificant hominẽ a pctõ. s. sedulitas, qua Purgatur per aduersitatem, minẽ a pctõ. s. sedulitas, qua Rigatur per flebilitatem, vallat, qd ostendit, cũ dõ (Ciuitas) quia sicut ciuitas claudi debet, ne ab hostib. capiatur, si hõ dõ claudat, ne a spiritib. hostib. possit per immunditiã maculari. Item hominem mundat a peritis, seu aduersitas qua purgatur, quod ostenditur, cum dõ (Aurum) quia sicut aurum a igne probatur & purificatur, sic homo per ignem tribulationis a uitijs abstrahitur, & præseruatur. Item homines mundat flebilitas, qua rigatur, quod ostenditur, cum dõ (Vitru) quia. s. sicut vitrum efficitur mundum per loturam aquarum, sic homo per lacrum la chrymarum, iuxta illud Pl. A sperges me Domine Hissopo, & mundabor, lauabis me & super niuem dealbabor. Patet ergo, qd est mundicia cordialis, sensualis, & corporalis. ¶ Sed adhuc dico, q. s. possimus notare qd homo spiritaliter mundatur. s. sicut arca per spiraculum diuinẽ inspirationis. Sicut uestis per loturam la chrymarum & confessionis. Sicut uas æneum per fricaturã penitentis & afflictionis. Sicut a demone obsessus per uirtutem sanctã & meritõrã orationis. Sicut leprosus per my-

sterium spũalis curationis. Dico ergo, quod peccatorẽ mundat diuinã gratia in inspiratione. Vnde Pl. Cor mundum crea in me Deus & i. re. inno. in uisceri meis. Solã. n. inspiratio diuinã gratia facit hominem purum, & mundum sicut ille dicebat. Luc. 5. Domine si vis, potes me mundare. Item peccatorem mundat baptismi, uel lachrymose confessionis irrogatio. Vnde Esa. 1. Lauamini, mundi estote. Figura de Naama leproso, qui lauit se septies in Iordane, & restituta est caro eius sicut caro pueri, & mandatus est. Idẽ dõ dictum fuit ei. Va de lauare septies & c. (sicut. 4. Re. 5. dõ) & recipiet sanitatem caro tua, atque mundaberis. Et sequitur quod post loturam huiusmodi restituta est caro eius sicut caro pueri, & mandatus est. Item peccatorem mundat pnia & afflictionis castigatio. Et de hoc dõ Mat. 2. ubi dõ, qd diabolus inuenit domum suam scopis mundatam & ornata, quia. s. peccator, qd fuerat domus diaboli, per scopam afflictionis & penitentis mundificatur, stringitur, & purgatur. Item peccatorem mundat meritõrã orationis supplicatio, sicut Leu. 12. dõ de muliere sanguine fluente, quod facerdes rogabit pro ipsa, & mundabitur. Item peccatorem immundat remediorũ Ecclesiã operatio. Et sic pro certo potest mundari peccator sicut leprosus. Leprosus. n. sicut dõ Leu. 12. qd ex toto debuit mundari multa requirebantur, uidelicet sanguis, aqua uina uas fictile, cædrus, Hissopus, cocculus, lotura corporis, raso capillorum. Sic uerò ad hoc, quod homo peccator purificet & mundetur, necesse est, quod habeat sanguinem. i. memoriã sanguinis Christi & passionis, quia sicut dõ Heb. 9. Oia ferẽ in sanguine mundantur. Item aquam riualem. i. reddiditiam lachrymarum & compunctionis. Eze. 16. Laui te aqua, & mundauit sanguinem tuum ex te. Item uas fictile. i. memoriã sup fictilis & fragilis conditionis. Vnde Heb. 9. dõ, qd cõnis uicula a perferus inquinatos sanctificat ad emundationẽ carnis. Item cædrum altæ & eleuatæ contemplationis. Vnde Eze. 3. loquens montibus dicit. Effundam super uos aquã mundam, & mundabimini. Item Hissopum humilis & bassæ affectionis. Vnde in Pl. dicitur. A perges me Domine Hissopo, & mundabor. Item cõcicum, qui est pannus ardens & rubens. i. ardorem charitatis & dilectionis. Vnde Eph. 5. Christus dilexit Ecclesiam, mundans eam. Item loturam corporis. i. mundationem pnia, & confessionis. Vnde Leu. 14. Lauauit ea, qd pura sunt secundo, & mundauerunt. Secundo dicit, quia primo debet homo lauari per compunctionem, secundo per confessionem. Item finaliter debet habere suram capillorum idest absterfionem omnis superflue, & inutilis affectionis & exterioris ueteris conuersationis. Vñ Leu. 13. dõ De cuius capite capilli flunt, caluus & mundus est. Erubidum. A cuius fronte ceciderint capilli, recaluafter & mundus efficit. Sic ergo patet, quomodo peccator diuerfimodè potest effici mundus. Si autem vis, notare potes, qd apud Deum sunt munda quatuor genera personarum scilicet illi, qui sunt Secretorum obseruatores, Primi figurantur Egenorum benefactores, in arca, quia sicut Delinquentium miseratores, dicitur. Exod. 25. Ignorantium instructores, Erat deaurata intus & foris auro mundissimo. Secundi figurantur in mensa propositionis. Exo. 37. Erat circumdata auro mundissimo. Tertij figurantur in propitiatorio, quia sicut dõ Exod. 25. Ex auro mundissimo erat factum. Quartij uerò figurantur in candelabro, quia sicut dõ ibidem Exo. 25. Ex auro mundissimo factum erat, quia. s. illi, qui sunt arca, secreta custodiendo, mensa, pauperes nutriendo, propitiatorium, miseris subueniendo & indulgendo, candelabrum ignorantes docendo, illuminati sunt apud Deum, atq; mundi & c. Vide de lauare, atq; purgare, de castitate, de corde, de conscientia & innocẽtia & sicut in alijs pluribus locis precedentibus.

Mundus Cum de mundo & immunditia multa in suis titulis iam sint dicta, iudicio iam fore transeundum.

Mundus substantiue. Nota breuiter quod mundus accipitur pro ueritate creaturarum, sicut dicitur. Ecclesiasticus. 44. Species cœli gloriã stellarum, mundum illuminans in excelsis Dominus. Item accipitur pro statu præsentium miseriarum, & de hoc. i. ad Timor. 1. Nihil intulimus in

in hunc mundum, haud dubium quia nec auferre quid possumus. Item accipitur pro cõitate omnium malarum profonarum. Et sic accipitur, ut in plurib. locis in scriptura uidelicet. 1. Ioan. 2. Nolite diligere mundum, neq; ea, quæ in mundo sunt notantur, quia uita mundus non debet diligere, sed magis fugere, & contemni, multiplici rone, uidelicet quia est

Locus { Nocuus & periculosus, Primò dico mundum esse nociuũ. { Obscurus & nebulosus, & periculosum { Infectus & perniciosus, Est enim sicut nemus, ubi animalia domestica spunt in periculo, uel vt a venatoribus capiuntur, uel a bestijs crudelibus deuorantur. Et etiã sicut mare, ubi minores pisces sunt & cetera maiora, & ubi uix euadunt retia seu sportulas piscatorum. Nam sicut in mari cancri sentientes lac & canes affas, libenter retia piscatorum ingrediuntur, & capiunt, vt finaliter comedantur, sic uerè mundus est periculosus, quia non solum ibi sunt bestie crudeles. i. pueri homines & raptores quinimò etiam ibi sunt occulti venatores, & piscatores. s. i. p. dæmones, qui non cessant cancri. i. peccatoribus, retrogradis, lac & carnes. i. mudi delicias porrigere, & ostendere vt in retib. suorum tentationum, ipsos possint p mare cõferre & desideria irretire, & in inferno finaliter deuorare. Ipsum ergo debemus contemnere tanquam nociuum & periculosum. Nam (vt dicit Aug. ad Dioscorum) periculosior est mundus blandus, quã molestus, & plus cauendus est cum allicit, vt diligatur, quã cum cogit, ut contemnat. ¶ Secundo ipsum debemus contemnere tanquam obscurum & nebulosum. Sicut. n. in mari & in locis paludinosi solent abũdare nebulæ & vapores, & per consequens maior obscuritas ibi esse, sicut in mari huius mundi abundant uicia & errores, & id ibi rãta est obscuritas ignorantis, & tanta ingratitude caliginositas, qd Deus quasi a peccatoribus oblitus nõ cognoscit, omnis ueritas ignoratur, & Dei beneficia quasi a nemine cogitantur. Sicut. n. dõ Io. 1. Deus in mundo erat, & mundus ipsum factus est, & mundus eũ nõ cognouit. Quia sicut dõ Io. 14. Spiritum ueritatis, quem mundus nõ potest accipere & c. ¶ Tertio dico, qd ipsum debemus contemnere tanquam infectum & perniciosum. Sicut. n. aliqua loca sunt pniciosa & humanæ complexionis cõtraria propter mala accidentia, quæ sunt ibi, uidelicet aliqua propter terræ motũ sicut Sicilia, aliqua propter ignem continuè spirantem, sicut colia, aliqua propter uentum flantem, sicut Prouincia, aliqua propter calorem uentem, sicut Aethiopia, aliqua propter algorem stringentem sicut Liuania, aliqua propter copiam animalium uenenosorum inhabitantem, sicut est Aegyptus, & superior Libya, & Iordanis, sic uerè mundus est spiritualiter perniciosus, & illorum, quæ ibi sunt, mentaliter infectus, quia ibi sunt

Terræ motus inconstantis & labilitatis, Ignis spirans auaritiã & cupiditatis, Ventus perflans superbiam & pompositatis, Calor urens luxuriã & carnalitates, Frigus stringens indeuotionis & tepiditatis, Copia bestiarum seruientis. i. multitudo hominũ totius malitiæ inquitatis. Nam sicut Pliniũ in Aegypto superiori est terra inhabitabilis, pro eo, qd ibi sunt basilisci uisu interficientes. Dracones ignem spirantes & exhalantes. reguli alte uolantes & discurrentes. tigrides dure mordentes & occidentes. Sic uerè terra huius mundi est perniciosissima, quia p certo ibi sunt basilisci. i. luxuriosi, qui secundum beatum Petrum. 2. Pe. 2. Oculos habentes plenos adulterio, visu interficiunt, in quantum alliciunt ad peccatũ. Ibi et sunt dracones. i. auari & ambitiosi, qui. s. igne auaritiæ inflammant. Ibi et sunt reguli. i. superbi, qui alis superbis sursum pro elatione vndiq; deferuntur. Et breuiter uerum est quod dicitur 1. Ioan. 2. qd omne, quod est in mundo, aut est concupiscentia oculorũ, aut concupiscentia carnis, aut superbia uitæ. Vbi ostenditur, quod in mundo sunt Cupiditas temporalis, Hæc est concupiscentia oculorũ, Carnalitas corporalis, Hæc est concupiscentia carnis, Pompositas uitæ. Hæc est superbia uitæ. Vnde Ambrosius super Pl. O quam rarus est in terris cui nihil cum seculo cõmune sit, quẽ non inflammet libidus, itimulet auaritia, laici

uia effeminet, luxuria decoloret, sternat ambitio cruciet inuidia, ira sollicitet. Contemnamus ergo mundã tanquã infectum & perniciosum. ¶ Quarto dico, qd ipsum debemus contemnere, tanquam turbidum & laboriosum. In mudo. n. nõ est nisi labor, angustia, miseria, calamitas, aduersitas: & tñ mûdus amatores suos ita allicit, qd hõmõ miseria nihil sentiunt. Mandragora. n. facit poma totaliter inspidã, talis tñ sunt uirtutes, qd odoratẽ ipsa poma totaliter faciunt obdormire, ita & si fero uulneret, nunquã sentit, vt dicit Plinius. Sicut uerè mundus habet poma sua. i. temporalia bona, qd pro certo inspidã sunt, quinimò aspera & amara, quia proculdubio nihil est in temporalib. quin plus habeat amaritudinis, qd dulcoris, quia sicut dõ Io. 15. In mundo pressuram habebitis. Veruntamen odor, & delectatio eius ita sapit, delectat, & attrahit peccatores mundanos, qd pro temporalibus acquirẽdis quicquid mali sustinerit, libenti animo patiunt ita qd penas sentire aliquid non vñ. Cõtra quos loquitur Greg. in Gome. Ecce mundus in se arefcẽs in vestris cordib. reuirefcit, ubique luctus, ubique mors, ubique desolatio, ubique periculum, ubique amaritudine replemur, tñ cõcõcamente eius amaritudinẽ amamus, fugientem sequimur, labenti inhæremus, & quia labentẽ retinere nõ possumus, necesse est, qd cõ labentẽ labamur. Cõtemnamus ergo mundum tanquam turbidum & laboriosum. ¶ Quintò dico, qd ipsum debemus contemnere tanquam fallacem & deceptiuum. Itẽ. n. uidetur multa promittere, sed finaliter nihil red dit Vñ Petrus ble. dicit, qd mundus fallax est, & finis eius est dubius, exitus horribilis, iudex terribilis. ¶ Sextò dico, qd ipsum debemus cõtenere tanquã labentẽ & defectiuum. Ipse. n. nihil habet firmitatis, quia. s. continuè variat in suis cõditionib. & mutat, similis mari, qd cõtinuè fluitat & mouet, similis et firmamento, quod continuè mouetur, ita qd quantum ab una parte eleuatur, tantum ab alia depimitur. Vnde 1. Ioan. 2. Mûdus transiit, & cõcupiscentia eius. Et breuiter malas cõditiones mudi bene rãgit magister in libro de proprietatib. rerũ, dicens sic. Licet mûdus uideat esse nutritor corporum, est tñ carcer spirituum & aiarum. Mundus est locus

Incolatus & peregrinationis, Et sequit. Mûdus Reatus & transgressionis, notos allicit, nos abijcit, multos obest, paucis prodest, multa promittit, pauca reddit. Et quos hic diuitijs & honorib. extollit, in fine nudos dimittit. Sicut igitur pater charissim. quomodo mundus est fugiendus, & cõtenendus, & summo opere deuitandus, quia sicut dõ 1. Io. 2. Si quis diligit mundum, non est charitas patris in eo. Sicut. n. in scriptura colligitur, mordacem sapientia mûdus habet fallace amicitiam, mendacem inimicitiam. ¶ Dico sapientiam mordacem, quia sicut dõ 1. Cor. 3. Sapientia huius mundi stulticia est apud Deum. Item amicitiam fallacem quia sicut dõ Io. 15. Si de mundo essetis, mundus utique quod suum est, diligeret. Item inimicitiam mendacem. Ibidem. Quia de mundo non estis, ideo odit uos mundus.

Munire. Munitus. Munditio. Cum munitio nihil aliud est sit, qd rerum ad defensionẽ alicuius loci utilitũ aggregatio & prouisio, hinc est, qd secundũ conditiones & uarietates locorum, ponam uarietatem munitiois. Nota ergo qd qnq; munitio sumitur pro ipso loco munito. qnq; pro gẽtib. armis defendentib. & munitentib. locũ. qnq; uerò pro reb. & armis, ad munitioẽ loci, uel et psonæ ordinatis, qnq; que et p machinis & instrumentis, & circũdatib. ad captioẽ alicuius castris, uel ciuitatis. Sumẽdo igitur primo in bono significato, dicam, qd in scriptura reperitur munitio psonarum, & munitio locorum: Et sic dicã, qd inuenitur munitio virtualis, quæ est pfectorum, spiritalis, quæ est clericorũ & tpalis, qd est mundanorũ, cũ prima munitur conscientia, cum scã religio, seu Ecclesia, cũ tertia uerò munitur iniquorũ collegiũ seu militia. Dico ergo primo, qd est munitio pfectorũ qui muniunt interiori uirtutũ titulis. Nã sicut uidemus, qd cõ

uitates, & fortalicia muniunt armis uisualib. & militibus ne facilliter ab hostib. capiantur, sic reuera iusti interius in conscientijs, armis, uirtutū uisualib. scientiarum, & militib. i. p̄fidijs & adiutorijs sanctorum & Angelorū muniuntur, ne. s. a. demonib. opprimant. Vñ talis ciuitas munita erat ille, cui Dñs dicebat Hier. 1. Ego quippe dedi te hodie in ciuitatem munitam, & in columnam ferream, & in murū ereum sup oēm terram, & debellandū aduersum te & nō p̄ualebūt. Figura ad hęc Eccl. 48. vbi d̄r, qđ Ezechias muniuit ciuitatē suā, & induxit in medio ipsius aquā, & fodit ferro rupem, & edificauit puteū. Et d̄r ibidem, & Sēna cherib Rex potentissimus cōtra illam ciuitatem sic munitam nō potuit p̄ualere. Quia re uera qđ Ezechias auxiliatus à Deo. i. iustus munit, & p̄parat ciuitatē cōscia suā armis & uirtutibus copiosis, & inducit in medio eius aquā. i. profuuiū lachrymōse deuotionis, & effodit, & eradicat ab ea rupem. i. duritiē obstinationis, & edificat sibi puteū. i. profunditatem humilitatis & deiectionis, certē Sennacherib Rex superbissimus infernalis contra eam nō poterit p̄ualere. Simus ergo Iudas Machabeus, qui sicut d̄r 1. Machab. 4. edificauit montē Syon, & per circuitū muros altos & tures firmas & muniuit eū, ut haberet populus munitionē contra faciē idumeā. Sed scitis qui est, quid pro certo sicut uidemus, qđ illi, qđ habitant in aliqua fortissima ciuitate munita, minus solent esse solliciti & uigiles sup custodia ciuitatis, vñ s̄pe sic, qđ ipsi dormiēdo in suis munitionib. ab hostib. capiuntur, sic certe multi sunt in suis munitionib. i. in suis uirtutib. nimis confidunt, & ideō contra insultus t̄tationū & cautelas diabolarum proditiōnū minus uigilant, & attendūt, qua p̄ s̄pe sic, qđ a demonib. capiunt, & t̄tationib. & p̄ctis succumbunt, Hie. 48. Pro eo, qđ habuisti fiduciā in munitionibus tuis, & in thesauris tuis, tu quoq; capieris. Sequitur ibidem. Vastator Moab ascēdit ad te, & dissipabit munitiones tuas Et bñ dicit dissipabit, qđ certe sicut inimici capra ciuitate dissipant munitiones, subuertūt tures, muros destrūt, portas aperiuūt rapiunt thesauros, & postiniecō igne, & occisus hoib. oia deducunt ad ultimas desolationes, sic pro certo hostes infernales postquam ceperunt aiam christianam, statim tures contemplationis subuertunt, muros. i. claufuram obseruatiōis destrunt, portas sensuū naturaliu ad cuncta delectabilia aperiuūt, & thesauros uirtutum rapiunt, & hoies. i. vsum rōnis perimunt, ignem auaritię immittunt, & sic oēs munitiones destrunt, iuxta illud Thre. 2. Oia speciosa Iacob destruit in furore suo munitiones uirginis Iuda deiecit in terrā. Polluit Regnum, & Principes eius. Non sic charissimi, sed super nostris custodijs uigilemus, ne fortitā munitiones uirtutum per negligentiam amittamus. Zach. 9. Conuertimini ad munitionem uincti spei. Patet igitur, qđ iustus munitur interius uirtutum titulis. ¶ Secundo dico, qđ Ecclesia munitur exterius iustorum cumulib. Ecclesia. n. & religio tunc est fortis & bene munita, quando iustus habitatorib. est repleta. Iusti. n. sunt lapides quattuor uirtutib. cardinalib. quadrati, quib. Ecclesia cingitur, & munitur, & quib. defenditur, & ruetur. De quo d̄r 1. Machab. 10. qđ Ionatas iussit extrui muros in circuitu, montem Syon lapidib. quadris ad munitionem. Ch̄s. n. fecit sibi & suis fidelib. Ecclesiā pro habitatione & iō ipsam personis bonis & uirtutib. muniri uoluit & decreuit. Figuratus in Symone Machab. 1. Machab. 20. 14. qui muniuit montem templi, & habitauit ibi, & hic cum eo erāt in firmi. n. libenter habitant in castrib. & locis munitis, & inde est, qđ caprę & ibices, qđ sunt animalia imbelia & fugitiua, libenter morantur in locis altis & montuosis & in rupib. sua natura munitis, vbi ferarū difficilis est accessus. Sic uerē quia nos infirmi sumus in hac parte, debiles ad resistendum & debiliores ad inuadendū, necesse est, qđ loca munita. i. religionem uel Ecclesiā habitemus, ut ibi ferarū infernaliū impetus euitemus. Et hoc est, qđ desiderabat ille, qui dicebat in Ps. Quis deducet me in ciuitatem munitā? quis deducet me vsq; in idumeam? bene ergo consulit Hie. 8. vbi d̄r, Conuenire, & ingrediamur ciuitatē munitā, & filea mos. ibi. Aduertē tamen, qđ diabolus munitiones suas. i. machinas t̄tationes, & uicia contra ciuitates munitas religionū, & Ecclesiarum erexit, iuxta illud. 4. Reg. 24. Venerunt serui Regis Babylonis in Hierusalem, & circumdada est urbs munitionib. ipsamq; uastauit multipliciter, & destruxit. Patet,

qđ certe pauca inueniunt hodie Ecclesie talib. munimētis. i. bonis scientificis p̄sonis munita, multā uerō talib. uicū & defertā. Vñ Zacha. 1. Vlula abies, quia cecidit cœdus, quia magnifici vastati sunt. Vlulate quercus Basan qm succifus est falcus munitus. Non sic, sed habemus ciuitates munitas, iuxta illud Osę 8. Iudas multiplicauit ciuitates munitas. Patet ergo, qđ Ecclesia munit iustorum cumulib. ¶ Tertio uerō dico, qđ iniquus munit terrenis loculis. i. terrenis diuitijs, potētij & que mundanis. Constat. n. qđ diuites huius mundi taliter hodie sunt muniti, & tot & tantis diuitijs, auxilijs & fauoribus circumfulti, qđ nullus p̄t eos uel ius suū ab eis reportare. Deu. 3. Cūctā urbes Regni Basā erāt munitę muris altissimis Sed quid pro certo tales ciuitates munitas. i. diuites impios & tyrānos Deus finaliter destruet ipsoꝝ, & eorum prosperitatem euertet. Eia. 2. Dies inquit Dñi exercituum super omnem superbum, & excelsū, super oēm arrogantē, & humiliabitur. Sequitur. Et super omnes colles eleuatos, & super oēm turrim excelsam, & super oēm murum munitū. Mors. n. & diabolus talium munitiones Deo permittente finaliter subuertūt, & eos postquā diu regnauerint, imperio sē cōfundunt, dicētes. I. cuilibet tali illud Mich. 5. Perdam ciuitates terrę tuę, & destruaū oēs munitiones tuas, Ex ipso scilicet Alexandri. de quo d̄r 1. Mac. 1. qđ ipse percussit Dariū Regē persarum, & constituit p̄lā multa, & omnium obtinuit munitiones. Patet ergo, qđ triplex munitio in scriptura reperitur, uidelicet nequitia mundo dominantis, Ecclesie dignę militantis, iustitiae in corde latitantis.

Munus. Nota, qđ munus p̄t accipi in bono & in malo. In bono. n. signat, quicquid utile ad salutē aīę tribuit, & offertur. Et sic p̄t significare eleemosynam, qua pauper datur. uirtutū meritum & opus meritorium, quo Deus placatur, Gloriam Paradisi, qua beatus in patria p̄mariatur. de munerib. ergo eleemosynarū p̄t intelligi illud 2. Esdr. 9. ubi p̄cipitur filijs Israel dare munera his, qui non habebant. Et ratio est, qđ a certo sicut d̄r Pron. 19. Donum hoīs dilatat uia eius, & ante Principes spatium ei facit. Donū. n. eleemosynarum dilatat uiam hoīs, ita qđ sine difficultate intrare poterit Paradisum, & ante Principes. i. ante sanctos spatium ei facit, atq; locū, quia sicut d̄r Prou. 22. Viatoriam & honore acquirēt qđ dat munera. De munerib. uerō bonorum operum & meritorū, quā. f. Deo offerimus cū ipsum placare uolumus, qđ sui ipsius grām uolumus impetrare, d̄r in Ps. Filij Tyri in munerib. uultum tuum deprecabuntur oēs diuites plebis nullum. n. p̄t offerri Deo gratiosius munus, qđ bona opera meritoria & uirtuosa, sicut de magis d̄r. A pertis thesauris suis obtulerunt Ch̄s munera, aurum, thus, & myrrhā, sicut d̄r Matt. 2. Nos. n. aperire debemus thesauros cordium nostrorū per deuotionem, & Christo debemus offerre bonorum operum munera per gratiarū actionem. Offeramus ergo sibi munus

Discretionis, Discretio significatur in auro, qđ splendet. Ps. Viuet, & dabitur ei de auro arabit. Afflictionis. Oratio significatur thure cuius fumus sursum ad cœlum tendit. vnde Hier. 41. d̄r de uiris Sichen, qđ uolebant sacrificare, qđ munera & thus habebant in manu, ut offerrent in domo Dñi. Afflictio se. carnis mortificatio significatur in myrrha, quā mirabiliter est amara, & quā mortua corpora conadiuntur. vnde Prou. 6. Aspersi cubile meum myrra & aloē. Talia ergo munera debemus Deo offerre, ut possimus ipsius grām impetrare, quia sicut d̄r Prouer. 21. Munus absconditum extinguit iram. De Salomone etiam dicitur 3. Regum 10. quod singuli offerebant ei munera. De Saul uerō dictum est, quod cum factus fuisset Rex, filij Be-lial non obtulerunt ei munera. Quia pro certo illi qui boni sunt, talia munera Regi suo offerunt. Illi uerō qui sunt Be-lial, ei offerre spiritualia munera contradicunt. Simus ergo sicut illi, de quibus dicitur in Psal. Reges Tharsis & insule munera offerent, Reges Arabum & Saba dona adducent. Vbi aduerte, qđ tria genera personarum offerunt munera grata Deo, uidelicet Discreti gubernatores, Bene dicit discreti gubernatores, Astuti contemplatores, Astuti gubernatores, Compuncti lachrymatore. Compuncti lachrymatore, sicut gubernatores, qđ no-tat cum dicit (Reges) qui scilicet se & alios bene regūt. Astuti contemplatores, cum dicitur. (Tharsis), qđ interpretatur explorans

explorās gaudiū. Compuncti lachrymatore, cū d̄r (Insula), qđ. f. vnusq; circumdat aqua. De munerib. uerō diuinis. f. de affluētia donorū celestiu & gaudiorū, qđ. f. Deus solet dare beatis, ut exponit illud Heb. 8. Pontifex ad offerendū munera & hostias cōstituit. Pontifex. n. Christus fuit à Deo patre constitutus ad offerendum munera celestia glorię fidelib. Sic ergo patet, qđ munera accipiunt tripliciter in bono. ¶ Sed adhuc dico, qđ munus accipit in malo. Et sic accipitur pro illis donis spiritualib. i. pro illis operib. qđ Deo ab hypocritis & cœteris malis hoib. offerunt, sicut legimus de Cain, qui offerebat Dño de fructib. terrę munera, & tñ Deus ad munera Abel respexit ad munera uerō Cain non respexit, sicut d̄r Gen. 4. Cuius ratio addit, quia Abel offerebat sua munera bona intentione, Cain uerō offerebat cum odio fraterno, & cū inuidia, & mala intentione. Talia. n. munera non sunt Deo accepta. Quia sicut sapiens dicit Eccl. 34. Dona iniquorū nō probat altissimus. Vñ talib. d̄r A. mos. 5. Holocausta uestra, & munera uestra non suscipiam. P̄t et d̄r, quod manus accipitur pro lucro uel p̄mio, quod mali solent dare, offerre malis iudicib. & superiorib. ut ab eis sustineant, & ut ab eis non impugnentur, & ut ab eis ius & iudiciū corrumpatur. Mali. n. de sua malicia dissidentes, nullum habent pompiosum remediū, qđ munerib. corrumpere iudices & potētes. De vulpe. n. legimus, qđ infestata à canib. qđ nimis proximat ad eā, solet caudam suam uicio sam in ora ipsorum immittere, quādū tenuerint, & pilos in abundantia inuenerint, fortiter ualpes teahie caudam suam, & eis remanent pili ipsa uerō uulpes effugit & recedit, canib. cum pilis qui in dentib. suis remanent occupatis. Sic uerō cum aliqua uulpes. i. alijs fraudulētis aduersarijs, uel quicunq; iniquus uidet se propter sua foresta à canib. à p̄latis, uel iudicib. persequi, pilos caudę suę. i. munera diuitiarum suarum solet eis presentare, qđ. f. per caudam, quā sequitur bestiam, & quæ ei inhæret, intelligitur, possessio tēporalis. Per pilos, qui sunt super flui & quasi exteri se cipi ipsi corpori, intelliguntur diuitię tēporales. Et sic igitur talis uulpes. i. malefactor, dum ipsis canib. malis auaris & infatibilib. iudicib. tales pilos. i. talia munera dimittit, ipse se taliter effugit, & euadit. Bestia. n. quæ bonas d̄r, uidens se à canib. perseq. solet sterco suū igneū & ardentissimum contra canes projicere, & sic à canib. fugientib. & retrocedentib. fugiendi spatium obtinere. De bestia. n. quæ d̄r Loth, quæ est in Bohemia, reperitur scriptum qđ d̄r a uenatore. i. inlequitur, solet a quem in quodā paleari quad habet sub gutture, taliter calefacere qđ tandem illam aquam feruentissimam solet contra canes & uenatores, pij cere, & ipso necessario facere retroire. De bubalo. n. legimus, quod dum sterco suum odoriferum eiecit, canibus circa odorem stercois remanentib. ipse bubalus effugit, & recedit. Quia proculdubio charissimi, dum canes infatibiles. i. auari iudices & balliui, uenatores. i. crudeles raptores, Principes & p̄lati aliquam bestiam. i. aliquem peccatorem uel malefactorem uolunt ex iniuncto sibi iustitię officio capere corripere, & punire, non restat nisi qđ ipsi malefactores projiciat eis sterco. i. munera t̄palia, qđ ab Apostolo sterco ra nuncupantur ad Phi. 3. quib. dum ipsi canes, & uenatores fuerint inflammati & auaritię ferore recreati, dilectionis ardore statim ipsos dimittunt tunc fugere, & retētis homini stercoib. & munerib. ipso silicet & impunitos finit recedere, & abire. Quib. Dominus maledicit. Eia. 5. Vx qui iustificatis impium pro munerib. quia breuiter de omnib. uerificatur illud uerbum Eia. 1. Principes tui infideles socij furū omnes diligunt munera sequuntur retributiones. ¶ Et nota breuiter, quod munera non sunt accipienda, nec diligenda tripliciter ratione, uidelicet

Quia Tollunt reſtitutionem iudiciorum, Causant multitudinem flagitiorum, Procurant multitudinem suppliciorum. Primo ergo dico, qđ munera tollunt iudiciorū reſtitutionem Vix. n. aut nunquā p̄t esse iustus iudex, qui libenter accipit munera, necesse est. n. uel quod vnus iniuste sustineat, uel qđ alium deprimat. Et ideō p̄cipitur Deut. 16. Nō accipies p̄nā, aut munera, excœcat. n. munera oculos sapientum Quia sicut oculus uisū exœcat per aspectum peluis candē, & per ardorem ipsius, humorem oculi consumentis, sic oculus iudicij, & rationis mali iudicij. Principis uel p̄-

lati turbatur, & ex cœcat, qđ peluis ardens. i. aliquod munus ardorē auaritię continens eidē p̄sentatur, sicut de filijs Samuelis d̄r, qđ acceperūt munera, & peruerterunt iudiciū. Et istud est hodie pessimū, qđ uix inuenit hodie ita bonus p̄latius aut iudex, quin in munerib. glorię, & quin per consequens ad faciendum ultra cōsciam aliquantulū oblige. Vñ d̄r Mic. 3. Principes eius in munerib. iudicabāt, sacerdores eius in mercede docebant, & propheta eius pecunia diuina bant. Hi. n. tales comparant cæcis, qđ d̄r accipiēdo. Cōparantur accipitib. qđ d̄r ab accipiēdo: cōparant sanguifugis, quæ d̄r à sanguine sugendo & hauriendo. Quia p̄ certo tales non cessant munera capere, & accipere, & ipsa paulatim sugere, & haurire, contra illud Exo. 23. Non accipias munera, qđ excœcant et prudentes & peruertūt uerba iustorum. Munera ergo tollunt iudiciorum reſtitutionem. ¶ Secundo dico, qđ munera cānt flagitiorum multitudinem. Constat. n. qđ mali aiantur ad malefaciendū, qđ sperant, qđ per munera de correctorū manib. eruent. Sicut. n. rana qđ perlequit, statim refugit in aquam, sic mali quando perlequant à p̄latis, statim uadunt ad arcā. f. p̄ munerib. offerendis. Sicut. n. vmbra Hyenę facit canes mutescere, sic umbra, & memoria munerum facit iudices à larratu reprehensionis cessare. Vñ tales vñ dicere illud Gen. 3. 2. qđ dixit Iacob de Esau. Placabo eū munerib. qđ p̄cedunt, & sic uidebo faciē eius. Et qđ peius est, inferiores balliui cessant pauperes ex coriare & rapere, ut habeant. vñ ualeant superiores. & magnatib. munera ministrare. Figurati in Sansone, qui cum perdidisset problema, descendit ad occidentum Philisteos, ut de iporum uestib. solueret stipendia seu munera, quæ debebat, sicut dicit Iud. 13. Quia. f. tales non faciunt cōsciam de pauperū, uel et cuiuscunq; spolijs auferendis, ut habeant vñ munera offerant suis fautorib. & magistris. Tamen de Achā d̄r 2. Para. 28. Spoliata domo Dñi, & domo Regis, & Principum, misit munera Regi assyriorū. Istud non debet esse charissimi, quia pro certo superiores nunquam debent accipere munera, p̄ iniustitia faciēda, quinimō omni homini eadē munera deferenti debent dicere illud Dan. 5. Munera tua tibi sint, & dona domus tuę alteri da. Et illud Amos. 5. Holocausta uestra, & munera uestra nō suscipiam. Et Mal. 1. Munus non suscipiā de manu uestra. Quod proculdubio non faciunt hodie multi, de quib. dicitur in Ps. Dextera eorum repleta est muneribus. Non sic ergo, sed contemnamus munera, quia ista causant flagitiorum multitudinem. ¶ Tertio dico, quod contemnantur, quia inducunt suppliciorū magnitudinē. Quia proculdubio tormenta infernalis promittuntur munera accipientib. uita uerō aeterna contemnentib. & fugientib. De tormentis. n. infernalib. p̄t exponi illud Iob 15. Ignis deuorabit tabernacula eorum, qui libenter munera accipiūt. De uita uera beata, quæ promittitur munera refutantib. dicitur Prou. 10. Conturbat domum suam, qui sectatur auaritiā, qui aut odit munera uiuet. Etiam in Ps. d̄r in monte sancto Domini habitare, qui super innocentem munera non accipit. Et sic patet, quomodo munera si iniuste accipiuntur, tormentorum multitudine solent generare, uitiorum multitudinem solent procurare, animorum lymperidinem solent excœcare. Et hęc de muneribus sufficiunt. Vide supra de acceptione.

Murmur. Nota, qđ murmur idē est, qđ susurratio, de tractio, oblocutio uel impatientię demonstratio, & displicentię manifestatio. Est autem cōditio murmuratoris si milis porco, qđ siue dormiat, siue uigilet, siue vadat, siue quid escat, semper solet grunire, & aliquem grunitum displicentię emittere. Sic uerē susurro, uel murmurator ubi cunq; sit, quod cunq; faciat, siue sit in labore, siue in quiete, semper solet grunitum murmuratiōis effundere, & aliquod signum mordentis displicentię propalare. Illi. n. solent murmurare de tribus, uidelicet

Sanctorum perfectione, Murmurant enim de sanctorum p̄fectione, Laborum afflictione, Murmurant enim de sanctorum p̄fectione, Bonorum deficiente. Murmurant enim de sanctorum p̄fectione, quia. f. tales solent magis murmurare de bonis, quā de malis, sicut d̄r Exo. 15. qđ omnis populus murmurauit contra Moyse. De Christo etiam d̄r Luc. 5. qđ de ipso murmurabant scribę & Pharisęi, dicentes, qđ cū publicanis & peccatoribus manducat, & bibit. Tales. n. solent qđ quid ab alijs est benefactum

Diction. Berchorij. Pars. ij. Ll 3 uili-

moriuntur, & continuè demit aliqua pars vitæ nostræ, & tunc quoque cū crescimus, vita nostra decrefcit. Sapiens èt Sap. 5. dicit, qd nos, vt nati sumus continuè defuimus esse & Eccl. 4. dicit, qd malis, qd perierunt quasi qui non fuerunt, & nati sunt quasi non nati (breui ergo viuens tpe) quia sicut dicit. Ois potentatus breuis vita. Nascit ergo hō ad vitæ labilitatē & tenuitatē. Deniq; nascit hō ad mūdi pgnalitātē & flebilitatē (Repletur inquit multis miseris) Et re vera hō nascit ad miseriam & ad penā, quia ex quo hō natus fuerit, nūquā pōt dies aliqua pertransire, quin ipsum contingat multis laborib; & miserijs desolari. Teste. n. Seneca. Qui optat hōi, qd tribulationib; careat, optat ipsum nō esse hōiem. Quia (sicut Isidorus de summo bono) im possibile est, quod hō, sic, & tribulationes non pariat (Multis ergo repletur miseris) Super quo dicit beatus Bern. in quodam sermone. In sorib; inquit generamur, in tenebris confouemur, in dolorib; parturimur. Nam ante exitum matres oneramus, in exitu matres vt viperæ la ceramus, post exitū statim nostrā miseriam deploram. Quid plura? Bene legitur (Multis repletur miseris) Nascitur ergo ad mundi pgnalitātē, & asperitatē seu flebilitatē. Quarto nascitur ad mortis necessitatē & asperitatē. Sicut. n. in Syllogismo maior & minor ordinantur ad cōclusionem, ita qd maior vel minor non pponitur nisi, vt conclusio subsequat sic p certo natiuitas sicut ppositio maior, vita verò sicut ppositio minor, ad mortē sicut ad cōclusionē ordinant, ita qd ex istis duab; pmissis. scilicet ex natiuitate & ex vitæ mors necessitate cōcludit, & p modū cōclusionis finalis ex duab; pmissis pdictis necessario subiungit. Et istud est, qd dicit Seneca, in quadam epistola. Quibus inquit nasci contigit, & mori restat. Et hoc ostendit cū dicit. Quasi flos egreditur, conteritur, & fugit velut umbra. Flos. n. in suo principio valde pulcher in fine. n. sicus efficitur, & contritus. sic hō & c. quia sicut dicit Elia. 40. Exiccatus est fenum, & cecidit flos. De tali ergo natiuitate dicit Eccl. 14. Generatio carnis & sanguinis alia finit & alia nascitur. Ad hoc. n. fluuius nascitur, vt post multos discursus in mari terminetur, sic homo non alia causa nascitur vt post multos labores ad mare. n. ad mortis amaritudinē reuertatur. vnde Eze. 21. v. dicitur homini. Reuertere ad vaginam tuā, in locum, in quo creatus es, in terra natiuitatis tuę iudicabo te. Mors. n. dicitur vagina nostra. Mors èt terra natiuitatis nostræ dicit, eo quod natiuitas nostra ad mortem finaliter ordinatur. Sicut igitur patet, quomodo natiuitas nostra includit mortis necessitatem, mundi pgnalitatem, vitæ labilitatem carnis debilitatē. Patet ergo, qd est natiuitas naturalis, qd est miserabilis & tediosa. ¶ Secundò principaliter dico, qd est natiuitas supernalis, quæ est amicabile & amoroſa. Et ista est natiuitas Christi vel Virginis glorioſe. Plāta. n. aliquid sine femine solet nasci, ex virtute. scilicet in supnis influente, & ex terra humorē, & materiā ministrante. sic verò Christus sine humano semine fuit natus. Nam Spiritus sanctus a supnis influxit. Terra verò. i. beata Virgo materiam ministravit, quia sicut dicit Mar. 1. Qd in ea narum est, de Spū sancto est. Sicut. n. murena de serpente, concipiens nō parit serpētem, sed murenam, sic beata Virgo Maria ex Spū sancto concepit, Spiritum tamen sanctum non peperit sed murenam. i. corporalem hominem Christi Virgini in humanitate similem parit. Nā sicut Io. 2. Quod nati est ex carne, caro est, quod natum est ex spiritu, spiritus est. Et id breuiter de Christo sic nato, & sic mundo mirabiliter presentato possumus cum gaudio dicere illud Esa. 9. Puer natus est nobis, & filius datus est nobis &c. Vbi aduerte, quod ista natiuitas nobis describitur

Tanquam { Humiliter inchoata, quia puer, vtiliter procurata, quia Natus est nobis. Nobiliter consummata, quia Filius.

Vide profecutionē infra in fine vbi agitur de Christi natiuitate. Hic autē solū aduerte, qd ille fuit primus qd a Virgine fuit natus. vñ Io. 5. Nunquid primus homo tu natus es? Num. 3. Sanctificauit mihi qd primum nascitur &c. Ista est ergo natiuitas supernalis, qd est amicabile, & amoroſa. ¶ Tertio inuenitur natiuitas spiritualis, quæ est cōmēdabilis & virtuosa, & sic hō dicit nasci, qd de nouo acquirit aliquem bonum statum, siue statum gratiæ & perfectionis, siue statum pniæ & religionis, siue statum celestis gloriæ & saluationis: arborē. n. & herbę diuersimodē nascuntur: quædā ex solis aquę

infusione: quædam ex boni seminis appositione: quædam ex diligenti plantatione & loci primi mutatione: quædam vero ex alterius rami adiunctione & infertione. Sic verè charissimi, homines nascuntur in gratia & in virtute multis modis. Quia m. f. per aquæ infusionem, & isti sunt illi, qui i baptismo in gratia generantur. Et idēo baptismus dicitur renouatio & regeneratio, quia homo, qui erat natus & genitus naturaliter ibi regeneratur & nascitur spiritualiter. vñ Io. 3. dicitur, quod nisi homo renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum cælorum. Item alij in gratia nascuntur per boni seminis seminacionē, & isti sunt illi, qui semen verbi Dei ad statum gratiæ conuertunt. vnde in Pl. dicitur. Annunciabitur Domino generatio ventura, & annūciabunt cœli iustitiam eius, populo qui nascetur, quem fecit Dominus. Item homo in gratia nascitur p diligenter transplantationem. Et ista est, quando quis per pœnitentiam de mundo, vel de peccato tollitur, & in religione, vel in statu gratiæ collocatur. Vnde de Enoch, qd fuit translatus, vel transplantatus in Paradisum terrestrem, dicitur Eccl. 49. Nemo natus est in terra, qualis est Enoch, ipse enim recepit esse à terra. Item alij nascuntur in gratia per boni rami infertionē, & isti sunt illi, qui per societatem, & adiunctionem bonorum boni efficiuntur. De quibus in Pl. Pro patribus tuis, nati sunt tibi filij, q. d. bona societates bonorum patrum est causa generacionis bonorum filiorum. Et breuiter de illis, qui i spiritualiter nascuntur, intelligit illud Io. 1. Qui nō ex sanguine, neq; ex voluntate carnis, neq; ex voluntate viri, sed ex Deo nati sūt. Et bene dicit non ex sanguinibus, quia. l. puer quādiu est in ventre, & in sanguinibus matris, non potest dici natus. Cum verò à ventre matris egreditur, frigidū aeri exponitur pelle secundina exuitur, lacte nutritur, tunc proprie dicitur natus. Sic verè illi, qd in sanguinibus carnalis affectiois nutriuntur, & qui in ventre matris suæ. i. in amore matris suæ mundi vel carnis detinentur, nati spiritualiter non dicuntur. Ideo de talibus videtur dictum illud Ioan. 3. Quomodo potest homo denuo nasci, cum sit sepe ex se pro certo cum ab vtero mudāni amoris extrahitur per eius abominacionem, quando secundina carnalis infertiois exiuit per callitatis mundificationē, quando frigidū aeri tribulationum pœnitentiæ exponitur per omnis miserię toleracionem, quando in super lacte doctrinæ nutritur per sapientiæ degulacionem, tunc dico, qd spiritus atri nascitur, & apud Deum penitus innouatur. Vt de eo dicitur illud Osee 2. Exponit amem nudam, & statim secundum diem natiuitatis suæ. Et possumus notare, quod illi dicuntur ex Deo spiritualiter esse nati, qui sunt. Iustitiæ sectatores, Tales. n. qd in prosperitate carere { Constanti firmitate, nascunt, sunt vt ceteri cœci & ignorant. Mūdus. n. Lætitie amēnitate, ci & ignorant. Mūdus. n. Manditi puritate, est sicut canis, qui suos ficitur. Iustitię equitate. Hos parit cœcus. Quia pro certo tales, qui in mundi dignitatib; & eminentijs nascuntur, & promouentur, & ignorantēs & cœci sepius diuoluntur. vnde Io. 9. dicitur, qd pœnitens Iesus vidit hominē cœcum à natiuitate. vnde ibidem dicitur, Hic est filius vester,

vester, de quo dicitis qd cœcus natus est. Itē tales sunt (vt cōiter) debiles, & non durātes non. n. perfeuerant gloria mudanorū. Vnde de hœdera Ionæ dicit Ionæ 4. qd sub vna noctē nata est hœdera, & sub vna noctē perit. & Luc. 8. dicitur de femine, quod statim natum aruit, quia nō habebat humorē. Item tales sunt (vt communiter) miseri, & laborātes. Quia pro certo mundi prosperitas multis miserijs, est annexa vnde de Tob dicitur Tob 3. Pereat dies, qui natus sum, & nox in qua dictum est cōceptus est hō. Prosperitas. n. dicitur dies, propter eius amēnitate. Dicitur etiam nox, propter annexā asperitatē. Item tales sunt (vt communiter) immundi & peccantes. vnde Ezech. 16. In die nata es, non est præcisus umbilicus tuus. Item tales sunt iniusti & male viuētes qd summe patet in illis, qui in Ecclesia à simonia, vel à carnali affectione nascuntur, qui. i. iniustē & rapaciter (vt communiter) viuere discuntur. Est. n. differentia inter radios, qui nascunt à sole, & flumina, quæ nascunt à fonte. Quia. l. radij procelsi sunt rectissimi. fluuij verò sunt flexuosissimi. Sic verè illi, qui à sole iustitiæ Christo in Ecclesia nascunt, & ibidē diuinitus introduuntur, rectē & iustē viuere cōprobant, & ijdem filij solis iustitiæ Christi appellari merentur. Ioan. 1. Dedit eis potestatem filios Dei fieri, qui non ex sanguinibus, neq; ex voluntate carnis, neq; ex voluntate viri, sed ex Deo nati sūt. Sanguis. n. signat cō sanguinitatis affectioem. Voluntas carnis signat luxuriā in fectioem, seu quālibet immūdam dilectioem: voluntas viri signat simoniacā infertioem. Illi ergo, qui in talibus fontibus in Ecclesia nascuntur, tortuosē & iniustē incedere & viuere discuntur. Isti autē figurātur ludic. 1. vbi dicit qd Iepre Princeps Israel propriam filiam interfecit, qui. l. de meretrice natus erat. Ad denotandū qd illi, qd à meretrice simonia vel à carnali amicitia in Ecclesia nascunt, & introducunt, filia suā. i. peccatē sibi commissā grauat, occidunt, & p dant. Id bene dicit Deu. 23. Nō ingrediet de foris natus Ecclesia Dei. Et merito, qd pro certo tales sic nascunt, & intrantēs (vt communiter) male viuunt, s. iniustē & crudeliter, Iniuste dico & crudeliter Immundē & carnaliter, Iob 15. Quid est hō, vt im maculatus sit, & vt iustus Superbē & inaniter, appareat natus de muliere, q. d. Impossibile est, qd scilicet ille, qui s. n. carnem natus erat, perfequebatur eū, qd secundum spiritum. n. ad Gal. 4. Item immundē & carnaliter Iob 25. Nunquid iustificari pōt homo, aut apparere mundus natus de muliere. q. d. nō. Itē superbē & inaniter. Iob 40. Vir vanus in superbiā erigitur, & tanquam pullum onagri se liberum natum putat. Itē ignominiosē & infamiter Prou. 17. Natus est stultus in ignominiam suam. Item imp seueranter & nō stabiliter. Iob 13. Hō natus de muliere, breui viuens tempore. Quid ergo certē tales debent dicere illud Iob 3. Pereat dies, in qua natus sum, quia sicut dicit Matt. 25. Bonū erat ei si natus non fuisset homo ille. Ideo bene dicitur Eccl. 4. Laudari magis mortuos, quam viuētes, & foeliciorē iudicari illum, qui necdum natus est. Sed nō sic iusti, qui. l. nascuntur de Deo, nō à carne, iuxta illud 1. Ioan. 2. Omnis, qui facit iustitiam, ex Deo natus est. Et idē dicitur sicut supra dixi, isti à culpis abstinent, quia qui natus ex Deo, non peccat. 1. Io. 3. Impijs eminent, quia omne, quod natū est ex Deo vincit mundum. 1. Io. 5. Pro Christo sustinetur. Io. 16. Nō meminit pressuræ, propter gaudium, quia natus est homo i mundum. Et vera continent. Io. 18. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni, vt testimoniū perhibeam veritati. Hæc est ergo natiuitas palis & delicioſa. ¶ Sexto dico, qd inuenitur natiuitas criminalis atq; vitiosa, & ista est, qd quis nascit peccato, & moritur gratiæ & virtuti. vnde Io. 9. In peccatis natus est totus. Id de peccatoribus dicitur 1. Reg. 5. Nati sunt mures, & facta est cōfusio. i. horro. Sed vide supra. s. præcedenti, vbi multa de tali natiuitate dicuntur. ¶ Septimo dico qd est natiuitas infernalis, & ista est illa, qua damnati in inferno nascuntur, & quæ ibi de nouo veniunt, & inducunt. De quo in Pl. Fiant nati eius in interitū, & Eccl. 41. De vobis viri impij, qd si nati fueritis, in maledictione nascuntur &c. Sic igitur patet, quomodo diuersimodē tam naturaliter qd spiritualiter quis potest nasci. Vide supra de generare

Natio. Nota, qd natio accipitur p populū cōgregatio. A ne vel pro regione, seu pro patria, vel cōitate. Et sumit communiter in scriptura pro illis gētib; vel populis qui Dei populo erant inimici, sicut erat Philistim, Amō Amalech. Vnde breuiter per nationes vniuersa gna populorum denotantur gentiliū. Et idēo denotandū, qd spūa liter loquendo, nationes signat inimicos nostros spūales. Communiter hominum peccatorum, Malignitatem hominum vitioſorum, Peruerſitatem dēmonum malignorum. Omnes. n. iste nationes hominibus inimicant, & eis i via salutis plurimum aduersant. vnde 2. Mach. 3. Ecce nationes cō uenerunt aduersum nos, vt desperdāt nos. Natio. n. peccatorum est peruerſissima. vnde Phil. 2. Sicis simplices sine que rela in medio nationis prauæ atq; puerſe, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. ¶ Natio vitioſorum est potentissima. vix. n. pōt ab aliquo superari. Sicut. n. dicitur Iudic. 1. filij Israel non potuerunt delere nationes de terra sua, sed tñ ipsas superauerūt, & dimiserūt viuere sub tributo. Sic verò homo nūquā potest ex toto extirpare, vel delere nationes vitioſas de terra carnis suę, & maximē vitia carnalia, ipsa tñ debet subigere rationi, & ipsa dimittere viuere sub tributō vt sic ei dicat illud Deu. 15. Dominaberis nationibus plurimis, & tui nullus dominabitur. Et idē p populo suo orat. Eccl. 10. 2. Parce Domino, parce populo tuo, & ne des hereditatem tuam opprobrium, vt non dominantur ei nationes. ¶ Natio verò dēmonum est crudelissima. vnde Eze. 31. de Assuet. de superbo in figura atq; cedri dicitur, qd succident illum alieni, & crudelissimi nationum. ¶ Et si vis in bono dic, qd est natio sanctorum atq; iustorum, quę. l. Dico ergo, qd natio sanctorum Deo seruatur que. l. Deum laudat & regratiatur, subigatur. Sap 8. Natio a Deo iuuatur atq; uisitur, nem mihi erunt subiecti. A Deo spiratur & uiuificatur, Item Deum laudat, & re A Deo vocatur & beatificatur. gratia. Pl. Psallam tibi i nationibus. Item cum Deo copulatur. Deut. 4. Non est alie natio tam grandis quæ habeat Deos appropinquantes sibi sicut Deus noster adest nobis. Item à Deo uisitur, quia sicut dicitur Sap. 7. Per nationes in animas sanctas se trāfert. Item à Deo uiuificatur, quia sicut dicitur Act. 10. Per nationes gratia Spiritus sancti effusa est. Item à Deo beatificatur scilicet in cælo. Tho. 13. Nationes de lōginoquo ad te ueniet. Vide infra de populo.

Nathan. Fuit Propheta Domini, qui. l. interpretat donum, donans, vel donatus gratiæ. Fuit autem Nathan Propheta Domini, quia scilicet Deum conſulebat, De omnibus istis vide historiam 2. Reg. 7. & 12. quia nimis est lōgum ponere. Et Vera respondebat, Plebem instruebat, Regem arguebat, & ad bonū Regis cōsiliariū, Bonos promouebat, qui ad Deum debet recurrere, qui vera debet respōdere, qui populū debet instruere, q. Rege debet arguere. sicut Nathā fecit Dauid de morte Viri. Qui impios debet refugere. sicut Nathā Adoniā. Qui bonos solet extollere, sicut. l. Nathā, qd inūxit Salomonē i Regē. Qui grā debet influere, sicut. l. iste qd interpretat donans donū, & donatus gratiæ. Qui gloriā debet pcellere, sicut. l. iste, qui erat summus in curia Dauid. Vnde igit de tali Nathan dicit Eccl. 47. Surrexit Nathan Propheta in dieb; Dauid quasi adeps separatus à carne. Dilata si vis & concordat.

Nathanael. Interpretatur donum Dei, vel donauit eum Dominus & fuit ille, de quo dixit Christus. Ecce verè Israelita, in quo dolus nō est. qd vidit eū uenientem ad se. Io. 1. Iste ergo signat bonos simplices, qui à Christo vocantur, à Christo donant, à Christo laudant, à Christo uisitantur. Expone prout uolueris de bonis placis.

Nathime. Fuerunt quidē templi seruitores, qui interpretatur donantes, vel donati, seu hypodiaconi, vel sub ministri. Et possunt signare bonos ecclesiasticos, qui à Deo donantur in spiritali, qui Deo sub ministrant famulatiuē, qui se se sunt donantes Deo destinatiē Concordat si vis, quia tranſeo gratia breuitatis

Natura. Cum paucissime sint, auctoritates de natura quamquam multa sint exempla, parum necesse est de ea dicamus. Ne tñ omnino sub silencio transeamus notandum est, quod in scriptura fit mentio de quadam

Natura { Immutabilis, Primò igit dico, qd est natura im- mutabilis, qd est ille instinctus na- Detestabilis, turalis rectitudinis. Et sic accipit Comendabilis, ius naturale illud qd vñ quod- que animal natura docuit, sicut est educatio filioru, dilectio sociorum, conseruatio, corporum propriorum. Et secundū hæc loquitur Aug. qd nullum est adeo magnum vitium, quod possit delere extrema naturę vestigia. Et hoc bñ apparuit in exēplo, qd ponit Valerius in libro suo de factis memorali- bus Romanorum, vbi dicit, qd cum Rex Pyrrus in quodam p- lio esset captus, & inimici nescientes eum esse Pyrrum cū se nominare non vellet, voluerunt eū occidere, filius, qui à natiuitate mutus fuerat, videns periculum patris, qua com- pulsus à natura loqui pro patre suo militibus illis, qd patrē occidere intendebant, dixit. Nolite occidere Pyrrhū Regē. Et sic alij audientes ipsum captū seruauerūt, nec occiderūt. Ista est ergo natura immutabilis, cuius quidem exēpla habe- mus plurima in natura. Quis. n. docet pellicanū se pro filiis occidere? Quis docet ceruum pro sagitta extrahēda dicta- mum querere? Quis docet canē pro vomitu procurādo gra- men comedere? Quis docet castorē testiculos suos dimitte- re? Quis docet elephantem dentes suos frangere? Omnia. n. ista natura docuit, cuius iura immutabilia Deus fecit. Quia breuiter, quædam vis & natura omnibus animalibus est in- dita, per quam ad faciendum, qd dēt sunt naturaliter incli- nata. Vnde præcipue naturā humana debet insitā quandam regulam naturalem, per quam cognoscit quid est faciendū & quid eriam omittendum. Vnde Rom. 2. dī gentes non ha- bent, es legē naturaliter ea, quæ legis sunt faciūt. Hæc est igitur natura immutabilis. Scdō dico, qd est natura corrupti- bilis, & ista est natura humana quārum ad corpus, quæ. l. est valde corruptibilis, atq; fæda. Caro. n. habet naturā vilē, & infectam, & corruptam. Quia sicut limax vilis est & immun- da naturę, ita qd insicit & maculat quicquid tangit, sic caro nostra ita est vilis, qd aiām sibi coniunctam corrūpit, insicit & fædat, & ad peccata pertrahit inclināt. Ephes. 2. Eram. n. natura filij ite. Ut breuiter p- ista naturę lapsa vicia sunt na- turalia nobis, virtutes verò innaturales. Quia sicut vide- mus, qd vulpes solent naturaliter claudicare, porcus solet se in luto naturaliter lauare, leo solet bestias innocētes natu- raliter deuorare, aranea solet ad muscas capiendās natura- liter intēdere & necare, sic verè nos a natura corrupta ha- bemus vulpinā stolositatē, porcinā impuritātē, leoninā voracitatē, araneā cupiditatē, vt sic verificet illud, qd dī Sap. 12. Erat eorū malitia naturalis. Ista est ergo natura corrupti- bilis. Tertio dico, qd est natura detestabilis, & ista est qd ali- quis ita assuescit in vitijs & peccatis, qd illa vita per obstina- tionem in naturā conuertunt. Nam quamuis piper sit albu- originarij, p- decoctionē tñ efficit nigrū imutabiliter. Quia verè multi sūt, qd ita radicalit- immurant in malū qd nunq- am- plius reuertunt in bonū. Rom. 1. Fegmine eorū immutauerūt naturalē visū. & Sen. dicit, qd illud virū est detestabile, qd in naturā consuetudo p- duxit. Quarto dico, qd est cōtra cōmē- dabilis & ista nih- aliud est quā bona cōsuetudo, qd em Sene- cā est altera natura. Natura. n. cineris qd est vilis mutat i natu- rā vteri, qd est pulchra. A dūcto ēt surculo domestico aliquo al- teri arbori siluestri natu- siluestri i nam domestica trāsmu- tā. Sic verè p- fertionē grę Dei hō p- bonas cōsuetudines trā- smurat, qd quasi i nam bonā & cōtra rā trāsfert. Vñ Ro. 1. Tu ex nāli excis oleastro, cōtra naturā insere? es i oliuā bonā.

Navis. Nota, qd navis est instrumentū lignēū ad trāsfendū mare vel flu- mina ordinatum. Et potest multimodē signare in scriptura, in bono. l. & in malo. In bono enim signat Ecclesie communionem, Viri perfecti conditionem, Beatę Virginis perfectionem, Poenitentię vel religionis habitationem, Prima est navis capacitatis, Secunda est navis agilitatis, Tertia est navis fertilitatis,

Nota, qd navis est instrumentū lignēū ad trāsfendū mare vel flu- mina ordinatum. Et potest multimodē signare in scriptura, in bono. l. & in malo. In bono enim signat Ecclesie communionem, Viri perfecti conditionem, Beatę Virginis perfectionem, Poenitentię vel religionis habitationem, Prima est navis capacitatis, Secunda est navis agilitatis, Tertia est navis fertilitatis,

Quarta est navis securitatis. Dñi Petrus & focij sui tñ de piscibus prendiderunt, qd duas nauiculas im- pleuerunt. Duæ. n. nauiculae sunt Ecclesia religio, quæ sicut videmus, piscibus. i. hoibus tam bonis, quā malis hodie sunt repletae. Vir perfectus est navis agilissima, quia, si iustus ad modum navis velociter transt per mare huius mudi, nō sistens ibi per desiderium, & amorem. Vnde de perfectis vi- ris pōt dici illud Iob 9. Transtierunt sicut naues poma portā- tes. Beata Virgo est navis repletissima & perfectissima. Ista enim merces Paradisi cōtinuit, & portauit, & portum huius mundi ditavit multipliciter, & repleuit. De quo Prou. 31. Facta est quasi navis insectoris, de longē portans panem suum. Religio verò seu status poenitentię est navis securissi- ma. Vñ Act. 27. Salui fieri nō poteritis, nisi in naui manseritis. Si verò de malo agitur, dico, qd navis seu nauicula po- test in malo significare Peccatorum instabilitatem, Mundanorum Mutabilitatem, Humanorum vertibilitatem, Nauis. n. (vt dictum est) signat, Labilitatem vani peccatoris, Prosperitatem mundi deceptoris, Mortalitem vitę viatoris.

Dico ergo, qd signat mobilitatem homi- num peccatorū. Ta- les enim sunt in ma- ri huius mundi sicut naues ad portū trā- ferētes merces dia- boli, & vitia & peccata secum continē deferētes, & p- ista- tum diabolicę suggestio- nis ad p- nū se facilliter mouentes diabolus est. sicut Antiochus, de quo dī 1. Mach. 1. qd ipse intravit in Aegyptum cum magna multitudine nauium, qd scilicet diabolus intrat infernum cum multitudine hoium peccatorum, quia sicut dī in Pl. Deus in spiritu vehementi conteret nauis Tharsis. Item nauis signat prosperitatem hominum mundanorum. In istam. n. nauem cupiūt intrare omnes qui transtierunt per hoc mare. i. iustum mundum, & tñ vident continuē, qd ista nauis fluctuat semper multoties perit & submergitur, nunquam verò quiescit. Quia propter ista videtur illa nauicula de qua dicitur Matr. 8. Motus mag- nus factus est in mari, ita vt nauicula operietur fluctibus ista enim est nauis Ionas fugiens à facie Domini intravit v- bi tamen tempestas ipsum arripuit, ita qd in mare fuit pie- ctus & certē ēt deuoratus. Quia verè peccator qd peccāto à Deo recedit & fugit, & qui naui mūdane prosperitatis se recolligit & reponit, multis in p- septi tēpestatibus & tribu- lationib. impellitur, in fine etiam dē nauis prosperitatis eij- cit, & i mari inferni demergitur & ibi acetē. i. diabolo deno- ratur. Ideo de talibus dī Eccl. 43. Qui nauigant mare, enar- rant pericula eius. Signat ergo nauis prosperitatem bono- rum mundanorum. Item signat fragilitatem hominum via- torum Mortales. n. hō naui comparatur, qd. l. de fragili ma- teria componitur. In mari. n. huius mudi semper fluctib. agi- tatur, & ad portum mortis continuē currit & mouetur. Vnde Sap. 5. dī. Transtierunt omnia velut vmbra, & tanquā nū- cius vnius diei, & tanquam nauis, qui pertranst fluctuantē aquam, cuius cum præterierit, non est vestigium inuenire. Si tñ adhuc de naui in malo significato, vt porē de pecca- tore, de diuite seu de mudi prosperitate velis aliquid dicere, notabis, qd talis nauis solet multis periculis subiacere, iux- ta illud prædictum. Qui nauigant mare, enarrant pericula eius. Eccl. 43. Ista enim

De tempestatibus pa- tet quō naues submer- gunt, & frangūt. De bel- uis etiā patet p- docto- res, quō naues perforāt atq; lædunt, sicut exē- plificat Plinius de sera maris, qd dorso suo ferra- to scindit nauem. Et de monoceronte & gladio, quorū pri- mus cum cornu, alius cū ense proforant naues & scindūt. De adamantib. ēt, qui ferrum attrahunt, patet qd naues ab ipsis trahuntur, & demeruntur. De echeneide pisce sempe- dati dicit Plinius, qd sola adhæsione nauē arrestat, nec p- cedit vterius nisi lignum cum pisce scindatur. De syrtibus ēt quomodo. cumulis arenarum bullientium rūpūt naues, & charybdi verò quomodo in profundissimas voragines na- ues sorbet, & de piratis, quō ipsi insidiantes nauib. spoliant oia satis patet. Quid ergo? Pro certo ista pericula significāt pericula

Spirituālia, quib. l. subijcit quilibet mūdano rō status, seu ēt p- speritas & palis. Quia certē iste nauis tentationum fluctib. pullant. belluā. tyranorū icēt. cessant. ad amantū. i. mu- lierū tractib. hganō. echeneidū. i. malorū lociorū tractibus & ritib. detinent. arenarū. i. diuitiarū syrtib. rūpūt. voragi- nū. l. mortis & inferni haustib. ab sorbet. piratarū. i. dgmōnū seu officialiū raprib. spoliant. Vide cōcordantias oium isto- rum de nauis, nauicula, nauigare, & naua, quia trāseo gratia breuitatis. Expone, quō naues, qd ibant in Tharsis ad repor- tandū aurum, sine confractę 2. Paral. 20. & c. Sed, vt aliquid amplius dilatemus, possumus dicere de nauis spirituāli, vide- licet de aīa vel de beata Virgine, seu de quolibet viro p- fectō qd sicut videmus, qd nauis ex leui materia fabricatur, aqua maris superferet, ad portū cōtinuē p- pinquat & appli- cat, præciosis mercib. oneratur, à parte maris est clausa, sed sursum à parte celi aperitur in p- nicipio & i fine est stri- cta sed in medio dilaturat, fluctib. cōtinuē mouet, flatu ven- ti facilliter ducitur, cito agit, sic verè spirituāliter loquen- do, anima, seu vir perfectus debet esse leuis per temporalū grauium abdicationem. Debet mari. i. mundo superferri per ipsius cōtinentiū & abominationem. Debet versus portū Paradisi moueri per cōtinuam affectionē, debet merci- bus virtutū onerari per omnimodā perfectionē. Mari. i. mū- do claudi per bonorum suorum operū occultationē, coelo verò. i. Deo vel Paradiso aperiri p- p- iafectus exhibitionē. Debet etiam strictus esse per corporis lasciniā austeritatē: latus verò in medio per caritatem: fluctib. verò cōtinuē mo- ueri per patientiā laborem & aduersitatem: vento cōtinuē agitari per obedientiā & sedulitatem. Et sic igitur ista est na- uis insistoris. i. mercatoris Christi, in qua. l. merces virtutū reponit: figurata in nauib. Salomonis de quibus dī 2. Par. 9. quō nauis Regis ibant in Tharsis semel in annis tribus, & de- ferēbant inde aurum, & argentum, & ebur, & simias, & p- uos. Tharsis. n. interpretatur explorans gaudium, quia. l. Iz- les nauis Christi Regis semper vadunt explorare per cō- templationem gaudium Paradisi. Et ideo inde acquirunt. Aurum sapientię, Sed adhuc de Argenti eloquentiā, nauis, in quan- Ebur purę continentię, tum etiam si- Simias spirituāli legitur, gnat Ecclesiā per paucos honestę conuersationis & apparentię religionē vel poenitentiam, aliquid est dicendum. Sicut. n. homo in ma- rino potest incedere, nec ēt nauigari nisi naui mediare, seu nauicula, sic nec homo potest mare huius mundi cūte transt- re nisi in nauis Ecclesie, religionis vel poenitentię studeat nauigare. Et iō de Christo legit Mar. 8. quod ipse ascēdit na- uem cum discipulis suis, videlicet

Laboris & diligentię, Et nota, qd Ecclesia vel re- gioris & sustinentię, ligio est nauis, vel ēt hō in Splendoris & sapientię, stus, vel aīa sancta est na- Timoris & reuerentię, uis diligētis & laboris. Vñ Tenoris & pmanentię, Petrus, qd erat in naui dī- Amoris & beniuolentię, xir Chro. Lu. 5. Dñe p- totā Vigoris & obedientię, noctē laborauimus, & ni- Trāquillitatis & paciētę, hil prædidimus. Pl. De scē- Humilitatis & subiacētę, dunt mare in nauib. faciē Fertilitatis & opulentię, tes operationes i aq; mul- Securitatis & cōfidētię, tis. Itē est nauis sustinentię & meroris, quia. l. ipse Christus Dei filius in ista naui nauigā- uit per mundum. Vñ Mar. 6. Ascendentes in nauē abierūt in desertum & c. Locus. n. signat planctum contritionis, desertum & c. Locus. n. signat planctum contritionis, desertū ve- rō siccitatem abstinentię & asperitatem victus & conuersa- tionis. Item est nauis sapientię & splendoris. vnde Luc. 5. dī, quod Iesus sedens de nauicula docebat turbas. Item est nauis reuerentię, & timoris. Ionę 1. Timuerūt nauē, & cla- mauerunt ad Deum. Item est nauis persistentię, & tenoris Luc. 5. Vidit duas naues stantes secus stagnum. Item est nauis beniuolentię & amoris. Act. 21. Cum valescissimus in- uicem, a seēdidimus nauem. & Act. 18. Paulus fratrib. valesci- ens nauigauit. Item est nauis obedientię & vigoris. vnde Luc. 3. dī, quod Iesus ascendit in vñam nauem, quæ erat Si- monis, qui interpretatur obediens. Item est nauis tranquil- litatis & paciētę. vnde Luc. 8. dī, quod cum Iesus dormi- ret in naui, cessauit tēpestas, & facta est trāquillitas magna.

Item est nauis humilitatis & subiacentię. vnde Mar. 14. dī, qd cum Iesus ascendisset nauiculam cessauit ventus. i. super- bia. Item est nauis fertilitatis & opulentię. l. cumulus virtu- rū. Apoc. 18. Diuites facti sunt oēs, qd habebant naues. Item est nauis securitatis & confidentię. Act. 28. Nisi in mari mā- seritis, non potestis salui fieri. Pulchrum esset ponere, & expōnere illa, quæ dñr Ezech. 27. vbi Dominus loquitur de magnificētia ciuitatis Tyri sub metaphora vnus nauis, sed valde esset longum. Hoc solum ergo adiungo, quod in na- ui Ecclesie, vel religionis, vel poenitentię debet esse Gubernaculum sapientię & discretionis, Remi bonę affectionis & dilectionis, Malus sublimis & altę contemplationis, Velum mūdæ & caste conditionis, Corda concordię vnitatis & communionis, Anchora spei, fiducię, charitatis & consolationis. Haustorium verò munditię & purificatę confessionis, Operimentum verò honestę apparentię & cōuersationis. De gubernatorib. dicitur Ezech. 27. Sapientes tui Tyre facti sunt gubernatores tui & c. De remis dī Ezech. 27. Quercus de Basan dolauerunt in remos tuos. De malo verò dicitur ibi- dem. Cedrum de libano tulerunt, vt facerent sibi malū. De velo dī ibidē. Byssus varia de Aegypto tecta est tibi i velū. De Anchora dī Ac. 27. Mittētes Anchoras, quatuor. De chor- da dī in Psal. 72. In Psalterio decem chordarum psallite illi. Expone & c. De haustorio dic illud Esa. 22. Haurietis. l. cum haustorio, aquas in gaudio. Aquas dico cōfessionis, qd puri- ficabimini. De operimēto verò dī Eze. 27. Hyacinth. & pur- pura sunt facta operimentū tuū & c. supra inuenies, vbi ta- bula monstrabit, quō nauis vbi est ferrū, attrahit à rupib. a- damantis, & penitus dissipatur. Quia Dominus in spiritu ve- hementi conteret naues Tharsis. Patet ergo & c.

Nazareth. Nazareus. Nazareus. Cum Na- zareth interpretatur flos, virgultum sanctitas aut cōsecratio, vñctio, munditia, custodiens aut separatio, Nazareus & Nazareus virgultū, floridus, custodiens, separans mundus, vñctus, sanctus & cō- secratus possumus dicere, qd per Nazareth potest intelligi religio, vel Ecclesia, beata Virgo vel anima sancta, vel quilibet vir perfectus. Sicut. n. legitur. Nu. 6. Nazareus Domino cōsecrandus, caput nō tondebat, vitem fugiebat, vinum nō bibebat, mortuum non tangebāt, sese deuorabat, plura offe- rebat, sic verè dicā, qd hō perfectus, qui in religione. vel ali- bi seipsum offeret & consecrat, vitę puritatem tenet & vē- dicat, morum sanctitatem seruat, & prædicat, cibi voluptatē odit, & abdicat, rerum facultatem damnat & iudicat, cor- dis pietatē monstrat indicat, apud deitatem seipsum deduc- cat, iste dico, qd tenet, & vēdicat vitę puritatem, & iō dī flo- ridus, mūdus, & mūdicia, flos virgultum. Et sic est de illis, de- qb. dī Can. 4. Nazarei Hierkem erāt cādidiores niue, niri- diores lacte, rubicundiores ebore antiquo, sapphiro pul- chriores. In signum autē istius puritatis bene dī Luc. 1. qd missus est Gabriel Angelus ad Mariā Virginē i ciuitatē Galilæe, cui nomen Nazareth. Angeli. n. cū puri sint. sp- diligunt puritatē. Iste etiam seruat, & prædicat morum sanctitatem. Et ideo iste interpretat sanctus, seu sanctitas, vt de eo dicitur illud Mart. 21. Hic est Iesus Propheta à Nazarethi. Propheta enim dēt p- dicare, & ēt sanctus esse. Item iste odit, & abdi- cat cibi voluptatem. Ideo iste interpretatur custodiens, & abstinentes, quia etiam sicut dī Num. 6. Nazareus vinum aut quicquid inebriare potest, non bibebat, vnam & quicquid de vinea nascebatur, nullatenus comedeat. Vnde de poeni- tente & abstinate potest dici illud Mar. 16. Iesum quaritis Nazarenum crucifixum. Item iste damnat, & iudicat rerum facultatem, seu etiam mundi vanitatem. Et iō iste interpre- tatur separatus, aut separatio, eo quod ab amore seculi se- paratur. Et hoc figuratur in hoc, quod Nazareus cōpleto tpe cōsecrationis & voti, capillos suos tōdebat, & in igne sacrificij cōburebat, & Deo offerebat, sicut dī Nu. 6. Ad de- notandū, qd capillos. i. diuitias suas debet vir perfectus abij- cere, & igne charitatis cremare, & per elemofynas consu- mere, & Deo offerre, & præsentare. vnde Num. 6. dī. Radet Nazareus ante ostium tabernaculi. Item iste monstrat, & indicat cordis dietatem. Et ideo interpretatur vñctus, & vn- ctio. vnde Luc. 4. dicitur, qd Iesus venit Nazareth. vbi erat nutritus

nutritus. q. d. Pauperes in Nazareth. i. loco & a persona pietatis nutriti. Itē seipsum de dicat apud deitatem. Et iō interpretat cōsecratus. vñ iud. 13. Erat. n. Nazareus Dei ab infantia. & iud. 16. dñ Nazareus. i. cōsecratus Dño sum. Talis ergo Nazareus. i. talis cōsecratus & sc̄tus dēt frequētari debet honorari. debet et exorari: frequētari (dico) per amicitiam, sicut de beato Petro dñ Mar. 14. Et tu cū Iesu Nazareno eras. Honorari ē per excellentiā, vñ. dicitur de ipso illud Ioa. 19. Iesus Nazarenus Rex Iudęorū. Adorari in super reuerentiā, sicut de illo cæco dñ Io. 9. & Lu. 18. Qui audiēs, q̄ Iesus Nazarenus transfret, clamauit dicens. Fili Dauid miserere mei. Hęc igitur sufficiant de Nazareno, Nazareo, Nazareth.

Nebula. Nota, quod nebula est impressio aeris ex exhalationib. aquę & terrę, in terrę superficie generata. Et potest significare multipliciter in scriptura. Significat enim Turbulentiam vitę presentis; Signat ergo nebula vitę Afflictionem mundi habitantis; presentis turbationē. Si Ignorantiam mentis et ratiōis; cur. n. nebula turbulētā Poenitentiam cordis dolentis; & debilis est natura; ita q̄ ad calorem solis mōdicū euanescit, sic vitę presentis ignorantia & aduersitate turbine obscuratur, & facilliter destruit, & penitus dissipatur. Sicut. n. nihil est debilius, q̄ nebula, sicut nihil est debilius & fragilius, q̄ misera vitę nostra. vñ Sap. 2. Transiet vitę nostra tanquam vmbra, & sicut nebula dissoluatur; quę fugata est a radijs solis, & calore illius aggrauata. Itē nebula signat munditiā habitantis affluētiam. Sicut. n. nebula est claritas aeris obnubilatiua, radiorū solarium est interceptio viarum; & tūm est occultatiua; viarum & nauigantiū est impeditiua; latronū est amica & insidiatiū conceptiua (T. p. n. nebula so solent latrones facillius furari, lupi verō oēs diripere, & p̄dari) sic nebula affluētis, seu prosperitatis mundanę aere cōscientiā, solet obnubilare, & obsecrare per ignorantia lumē gratię solēt interficere; viatores & nauas. i. mortales huius mūdi a recto Paradisi itinere solet facere deuiare. Latronib. i. mundi peccatorib. & lupis. i. demonib. solet esse amica, & eorum insidijs suffragari. Constat. n. de nebula mundanę prosperitatis, q̄ si obnubilat cor humanum, minus pōt malicia diaboli p̄cepta usuri. Et iō ista nebula bene dñ suis lupinis fraudib. amicari. Ista. n. est nebula corrupta, quę. f. & fegetes & vineas & aīlia destruit; corrūpit. Quia videlicet destrūctio prosperitatis mūdāne facit ipsa vitę multa mala. Et iō Soph. 1. dies mūdāne prosperitatis dñs dies nebulę & turbini, dies tenebrarū & caliginis, dies tūbe & clāgoris. Et idē breuiter de mūdi p̄dioribus diuitib. parū duratib. & cito pereūtib. pōt dici illud 2. Pet. 2. Hi sūt fontes sine aqua, nebulę turbini. exagitate, quib. caligo tenebrarū referuat. Item nebula signat metis errantis ignorantiā. Ista. n. nebula. i. obfcuritate & ignorantia est totus mundus circumdatus, & obfctus. vnde Eccl. 24. Sicut nebula texti omnē carnem. Item signat cor doctis p̄ntiam, quia videlicet sicut nebula facit aerem turbidum & obfctum, est tñ quandoque plurię generatiua subijp̄sus exhalatiua, & serenitatis in aere pōt suum transitū indūctiua, sic verē contritio & compunctio quando obnubilat aerem cordis nostri, solet ibi generare pluriam lachrymarū; solet facere sursum ad Deum exhalare fumum deuotę orationis, solet etiā suum transitum causare serenitatem cōscientię & cordialis affectionis. Et idē, nota, q̄ talis spiritualis nebula. i. talis cōscientię obnubilatio est a fidelibus habenda multiplici ratione, quia scilicet ista est Hospitatrix diuinę maiestatis, Dico ergo, q̄ in tali Receptatrix superne charitatis, nebula ęterna dei. Meditatrix internę prauitatis, & vitas hospitatur. Vn- Expiatrix omnis iniquitatis, & de Dñs videtur esse Reuelatrix omnis peruerfitatis, & conditionis illius Exoratrix æternę diuinitatis, & nobilissimi & candidissimi piscis qui dñ glaucus, qui secundum Quidam numeratur inter numina maris. De quo dicit Plinius, quod nūquam apparet nisi in hyeme, vel saltem in tempore nebulofo. Sic verē Deus nunquam inuenitur nisi in corde humili & contrito. vnde sicut dicitur Exo. 24. Lex in nebula fuit data a Deo. Iō dñ Reg. 8. qd nebula impleuit domū Dñi. Et sequitur. Dominus dixit, quod habitaret in nebula. Item in tali nebula superna claritas reuelatur, quia. f. Spiritus sanctus

illuminat cor contritum & nebulosum, & est (sicut dñ Eccl. 50.) quasi stella matutina in medio nebula. Item per talem nebulam peccati infirmitas medicatur, quia sicut dicitur Eccl. 43. Medicina oīum dolorum in festinatione nebula. Itē per talem nebulam mentis iniquitas expiatur. Esa. 44. Quasi nebula peccata tua soluetur. Item per talem nebulam culpę peruerfitas explicatur. f. per confessionem. vnde Tob 38. Eleuabis in nebula vocem tuam. Item interius per talem nebulam æterna deitas exoratur. vnde Leu. 16. Positis super ignem aromatibus nebula eorum, vt vapor operuerat oraculum. In altari. n. cordis aromata bonarum affectionū igni feruida charitatis superponuntur, & sic nebula contritionis in oraculum orationis eleuatur. Quia sicut dicitur Eccl. 43. Aperti sunt thesauri, & auolauerunt nebula sicut aues. Vide infra de nube.

Necefsitas. Necefsaria. Nota, quod necefsariū dñ generaliter tribus modis. Signat enim necefsitas

Vtilitatem, Prima necefsitas est procuranda, scilicet. Aq̄uositatem, cūda est renelanda vel adiuuanda, Ineuitabilitatem, tertia est toleranda. Necefsitas ergo procuranda est illa necefsitas, quam habemus de rebus pertinentibus ad salutē. illa. n. summē nobis sunt necefsaria & vtilia. vnde 2. Mac. 9. Necefsarium duxi pro cōi vtilitate curam habere. Et idē sunt summopere procuranda. Et istam petebat Salomon Prou. 3. 6. Tribue tantū vitiū meo necefsaria. f. grās & virtutes. Gen. 42. Descendite, & emite nobis necefsaria. Necefsitas verō subleuanda est illa, quam sustinent miserum hoc mundo, q̄ nihil aliud est, quam aduersitas, infirmitas, infortunium vel paupertas. De qua Eccl. 29. Generare p̄xima tuo in tempore necefsitatis. Ista est ergo necefsitas miserum, in qua. f. nullus debet alteri deficere, cum etiam in ipsa omnia sint communia, quamuis mali & falsi amici alios opinione inuenit in prosperitate, ab ipsis tamen fugiant in necefsitate, sicut dicitur Eccl. 5. Est amicus socius mensa, sed nō permanebit in die necefsitatis. Sed de hoc vide supra de amicitia, & de adiuuare, & de adueritate. Necefsitas autē toleranda est illa ad quam sustinendam necefsariū compelli mur quia secundum logicos, necefsarium est, quod impossibile est aliter se habere. Et talia, quę sic nobis necefsaria vel a Deo, vel a natura vel a p̄lato, vel a caso imponitur, sūt in patientia sustinenda. Debemus. n. facere de necefsitate virtutem, iuxta doctrinam Senecę, qui dicit. Libet ferar, quod neceffe est. Ista. n. extrema necefsitas, cui alias nō potest occurrī. Circa istam tamen nota, q̄ patientia, quę habetur in necefsitate, est meritoria atq; grata. Ipla verō necefsitas quāuis possit Deo aliquāter esse grata, nō tñ valde meritoria est & accepta. Bonum. n. qd facit hō, nō debet fieri ex necefsitate, sed ex voluntate, iuxta illud Apost. 2. Cor. 9. Non ex tristitia aut ex necefsitate, hilarēm. n. datorem diligit Deus necefsitas. n. non habet rationem meriti, sicut supponit post. 1. Cor. 9. Si Euangelizauero, nō habeo gloriā, necefsitas. n. in cūbit. Mali. n. in necefsitate. sua hominem sepe diligunt. & requirunt, qui tamē ipsum prosperitatis suę tempore vilipendunt. Et talib. non sunt nec. grates nec grę referendę, sicut sepe bene dicitur fratrib. suis, qui ipsum in necefsitate sua volebant facere ducem suum, & tamen in sua prosperitate ipsum eiecerant, a seip̄s. Idē ipse dixit eis. Iudicum 11. Nonne vos estis, qui odistis me, eiecistis de domo patris mei, & nunq̄ venistis ad me. necefsitate compulsi ac si diceret. vobis non sunt ex hoc aliqua gratię referendę. Sed adhuc possemus notare, quod illa, quę sunt vtilia & necefsaria, sunt cum diligentia procuranda. Formica. n. & asina & apes. sibi necefsaria prouident & procurant, superflua verō nō diligunt, neq; curant. Ad denotandū; q̄ illa, quę nobis sunt necefsaria & vtilia ad salutē, a nobis sunt procuranda, f. virtutes & gratia in p̄senti, & gloria in futuro iuxta illud Gen. 4. Emitte nobis necefsaria, vt possimus viuere: superflua verō. f. mundi bona non sunt curanda, nec vltra q̄ neceffe est procuranda. Et iō breuiter nota, quod salutem perpetuam obtinendā, multa sunt nobis necefsaria. q̄. sponunt Eccl. 30. vitę necefsarię. rei vitę hois, aqua, ignis, ferrum, & sal. Jac. 3. panis, mel, botrus, vng. oleū, & vestimētum, quę. f. necefsaria sunt ad salutē. i. ad vitę spiritualis, quia ad ipsam requiruntur

Humor

Humor compunctiois (Aqua) **Feror dilectionis** (Ignis) **Rigor correctiois** (Ferrum) **Splendor discretiois** (Sal) **Dulcor compassiois** (Lac) **Item necefsarium est habere** **Sacramentalem refectionem** (Panis) **Spiritualē deuotionem** (Mel) **Mortis Domini recordationem** (Vux) **Pauperum Christi nutritionem** (Oleum) **Bonorum morum adiunctionem** (Vestimentum) **Omnia. n. ista sunt necefsaria ad salutē, quia sicut illi, qui ad longinquam terram volūt itinerare vel nauigare, solēt sibi non solum de vna, imō de multis necefsitatib. prouidere, sic nos qui ad longinquum portum, & terminum nauigare, & itinerare debemus, habemus nobis ad p̄dictis necefsarijs prouidere, & ipsa diligentiā studio procurare, sicut Act. 28. dñ q̄ nauigantib. imposuerunt quę necefsaria erant. & Tho. s. p̄parauerunt oīa, quę in cibis erāt inter agētib. necefsaria. Nam sicut videmus q̄ apothecarij herbas medicinę necefsarias recolligunt, & reponunt, sic & nos debemus querere, & seruare, q̄ sunt necefsaria ad salutē. Et iō filio Thobix consuluit Angelus, q̄ quendā maximum piscem, qui eū de fluuiio deuorare volebat, acciperet, quodque fel cor & iecur q̄ essent valde vtilia, & medicinę necefsaria, referuaret. Et dñ ibidē, q̄ sum? illius cordis dēmonū affugauit, fel verō Thobix antiquioris cęcitātē sanauit & illuminauit. vñ Tho. 6. dixit Angelus Thobix Cor fel & iecur reponē. hęc. n. necefsaria sunt ad medicamenta. Piscis. n. ista charissimi, pōt significare mihi Deum, q̄ illos, qui in flumine mundialium liciarū se balneant, finaliter deuorabit. Iste igit hęc tres partes, videlicet, cor profundissimę meditationis, fel feruissimę iurisdictionis, iecur, qd amare cogit. i. virtutē amāssimę dilectionis. Quę quidem valde sunt necefsaria ad salutē, q̄. f. valde necefsariū est videre quō cor suū cōscia, & discretiois per p̄destinationē alios saluat, & alios danat. Quō est fel suū asperę correctionis in iudicio reprobos dānabit. Quō in super iecur suę dilectionis in Paradiso beatos saluabit. Si igitur a nobis volumus dēmonium expellere, & cordis nři cęcitātē illuminare, neceffe est ista tria. f. cor diuine sapientię, fel diuinę iustitię, iecur diuinę amicitię & misericordię tanq̄ sp̄iali medicinę necefsaria, in nris cordib. reponere, & seruare. vnde Tho. Tolle tecum de felle piscis, erit. n. necefsarium. Et nota, q̄ necefsariū est homini habere Patientię firmamentum, Neceffe est ergo, vt patiē Subire pestilentię nocumentum, tria habeam. Hebr. 10. Pa Tenere temperantię libramētū, tientiā nobis necefsaria Seruare sufficientię tēperamentū. est. Itē vt tribulationem, seu molestiā subeamus. vnde Tho. 2. Quia acceptus eras Deo neceffe fuit vt tentatio probaret te. Itē vt temperatiā teneamus. vñ Eccl. 8. Nō pl' sapias q̄ neceffe est. Itē vt sufficientiā diligamus. Prou. 27. Sufficiat tibi lac caprarū i cibos tuos & in necefsaria dom' tuę. Sed si vis vltēr' aliqd dicere dē necefsitate tribulatiōis & paupertatis, notabis, q̄ ē necefsaria, cui est Compatiendum, Prima est necefsitas culpę seu iniquitatis, in quam. f. miseri & peccatores sapius trahi se pmitunt, & a qua sine Dei auxilio non resurgunt. Deus tamen de tali necefsitate eripit, quando humilitas & supplicatio digna p̄cedit. Psal. Respexisti humilitatē meā saluasti de necefsitatib. aiām meām. **Secunda miserorum,** Secunda est necefsitas miserię & calamitatis, de qua dictum est supra, cui. f. iustus libenter subuenit, Deus etiam innocens succurrit, sicut de iusto scribitur ad Rom. 12. Necefsitatib. sanctorum comunicātes. De Deo verō dñ, q̄ clamauerunt ad Dñm cum tribularentur, & de necefsitatib. eorum eduxit eos. Tercia est necefsitas casus & occultæ Dei voluntatis. Ista. n. est necefsitas faci quantum ad causam secretā, quę dñ esse casus & fortunę quantum ad causam apertam, quia tali necefsitati debet homo consentire, & ipsam in pœnitentiā sustinere, sicut dicit Sen. in epistola, q̄ sapiens nunquā indignabitur, Deū sequetur, fatum feret. vt sic dicat homo**

illud Gen. 43. Si sic neceffe, facite quod vultis. Quarta est necefsitas damnari. seu inaduertentię, quę est fatuitatis. Et ista est illa necefsitas, in quam fatui cadunt ex inaduertentiā sua. De qua Eccl. Quid neceffe est homini maiora se querere? vñ de Dan. 14. dicitur de Rege Nabuchodonosor, quod necefsitate cōpulsus tradidit eis Danielem. Quinta est necefsitas naturę & immutabilitatis, sicut. f. est infirmitas & mors, cui. f. libenter obediendum, sicut de illis dicitur Sap. 17. quod ineffigabilem sustinebant necefsitatē, anathemate tenebrarum ligati. Sexta est necefsitas pœnę & æternę aduersitatis, de qua Sap. 19. Ducebat enim illos ad hunc finem digna necefsitas.

Necis. Necare. Nota, q̄ necare idem est, q̄ occidere, vel interficere. Necis autē idem est, quod mors, & idē quia de morte, interficere, & etiam occidere satis dixi, transeo, nec in isto, maxime quia pauca sunt auctoritates vocales.

Neemias fuit ille qui filios Israel de captiuitate Babylonis redeuntes in terram Iuda reduxit, & qui Hierusalē reedificauit, & templum Dñi reformauit. Interpretatur autē Neemias consolatus a Domino, seu consolatio Dñi. Per istum ergo potest quilibet bonus pastor intelligi, qui ad salutē solet peccatores reducere, Ecclesiā reformare, & restituere, & consolationem omnibus ministrare.

Negare. Nota, q̄ est negare infidelitatis, mendacitatis, p̄positatis, & parcatatis. Infidelitatis est, qñ homo negat Deum & fidem ipsius & opera, sicut sunt infideles, de quibus dñ 2. ad Tim. 2. Si negauerimus illū, & ipse negabit nos. Sicut de Petro dñ Luc. 22. q̄ ipse negauit Christum, dicens. Non noui hominem istum. Tales et sunt hypocritę, de quibus dicit Apostolus ad Tit. 1. q̄ confitentur quidem se nosse Deum, factis autem negant. Et istud non debet esse, quia nulla pœna, nullo timore deberemus moueri ad Dominum denegandum, quia sicut ipse dicit Matt. 10. Quicumq; negauerit me coram hominib. negabo illum coram patre meo. Item negare mendacitatis est, illorū qui semper solent veritatē negare, & mendacium cōtra veritatem asserere, sicut Sara negauit Dño se rissile. Gen. 18. & 1. Ioan. 2. Quis. n. mendax nisi q̄ negat? Item negare p̄positatis est illud, qd hnt superbi, qui. f. nō dignantur recognoscere pauperes cō sanguineos & vicinos, imō ipsos denegāt se nouisse. similes Struthioni, qui ouum suū, dñ est in fabulo, nō cognoscit, quia. f. tales oēs illos denegant esse suos, quos vidēt in fabulo pauperatis. Exemplo Petri, qui tunc Christū magistrum suum negauit, qñ ipsum in tribulatione esse vidit, sicut dñ Mar. 14. Vnde de talib. pōt exponi illud Iob 8. Si absorberit eum de loco suo, negabit eum, & dicit. Non nouite. Quia. f. qñ aliquis a fortuna sua ab infortunio, de loco. i. de statu proprio absorbetur, tūc pro certo a suis notis, & familiaribus nō cognoscitur, sed negatur. Nam sicut Archas em fabulam Ouidij lib. 2. fab. 5. videns matrem suam Calisto cōuersam in vrsam, ipsam horrebat, & fugiebat, & sagittis et impetebat, sic verē tales illos de genere suo quos vidēt in vrsam. in viles & pauperes per infortunia mutatos & conuersos, solēt fugere & negare, & eos verbis & improperijs sagittare. Et tales non bene faciunt, quia. f. negando conseruantes & propinquos negant fidem & fidelitatem, & naturę etiam bonitatem. Nam vt dicit Apostolus 1. ad Ti. 5. Qui suorum, & maximē domesticorum curam nō hēt, fidem negauit, & est infideli deterior. Item negare parcatatis vel cupiditatis est illud, quod habent aliqui semper in ore, quia quicquid ab alijs misericorditer & humiliter petat, ab ipsis frontosē & proteruiter denegatur, quod vtiq; fatetur Iob se nō fecisse. Iob 31. vbi dicit. Si negaui pauperib. quod volebant, & si oculos viduę expectare feci. qd. Non sic ergo negatio accipitur, vt communiter in malo. In Bono verō negare, & abnegare debemus tria, videlicet Proprias voluntates, Proprias (dico) voluntates, Anxias facultates, vnde Luc. 9. Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Itē anxias facultates. vnde ad Titum 2. Abnegātes oēm impietatē, & secularia desideria, sobriē & iustā & piē viuamus in hoc seculo. Itē noxias voluptates. Vnde de Moyse legitur Heb. 11. q̄ Moyse grandis factus negauit se esse filium filię Pharaonis, Diction. Berchorij. Pars ij. M m magis

magis eligens affligi cum populo Dei, quam temporalis peccati habere incunctatē. Filia.n. Pharaonis. i. diaboli est carnalitas vel voluptas, cuius pro certo debemus filios nos negare, & omnem incunctatē criminum temporalium abhorere, & afflictionem penitentiae eligere & amare. Patet ergo quomodo negare in bono & in malo sumitur.

A Negligentia. Quamuis multa possent de negligentia inueniri exempla, quia tñ pauca sunt autoritates, idē vide supra de diligentia, & de exercitio, vbi fortē inuenies multas inuēctōnes de negligentia. Vide etiam supra de accidia, de dormire. Et si vis pores breuiter notare, quod in scriptura inuenitur negligentia

Quam iustus diligit, Primā seruat fraterna charitas, Quæ iustos corrigit, Sed secundam superna deitas, Quam iustus negligit. Sed tertiam externa prauitas.

¶ Dico ergo, qd est quædam negligentia, quā custodit fraterna charitas. Et ista est illa, qua quis contemnit, & negligit pro amico suo penam tribulationem & damnum, de qua dicit Prou. 12. Qui negligit damnum pro amico, iustus est. Item est negligentia, quā ostendit superna veritas. Et ista est illa, qua Deus negligit peccatores, ipsoq; indurari, & prosperari in peccatis suis permittit. Heb. 8. Non permanferūt in testamento, non custodierunt mandata mea, & ego neglexi eos, dicit Dñs. Exemplo aquilæ, quia. f. pullos suos degeneres solet de nido suo eijcere, & tāquā alienos negligere, illos autē, quos secum retinet, solet cum vnguibus ad aspiciendum solem cōpellere, & arcere. Item est negligentia, q̄ impendit externa prauitas, & ista est illa, q̄ habent generaliter oēs mali, qui. f. ab bona faciēdi sunt negligētēs & pigri, similes escō, alias felcho nostro marino, quod super oia aialia graui somno opprimitur. Si quis ēt pinnulam eius dexterā capiti supponerit, statim fortiter dormiet, & iacebit. significans. filios, q̄ prae alijs sunt negligentes & dormientes, quia re vera eorū pinnulis. i. eorum documentis & exemplis alij somnolēti & negligentes sunt. Isti ēt sunt sicut lethargici, qui moriuntur dormiendo, vel etiā sicut veneno aspidis vel opio potati, de quibus dicit Prou. 19. quod pigredo immitit soporem, & anima dissoluta esuriet. Qui custodit mandatum, custodit animam suam, & qui negligit vias suas mortificabitur. Et aduertē, quod quidam per superbiam sunt negligentes in bono, sicut illi q̄ dedignantur facere bonum, figurati in Rege Ozia 2. Par. 26. vbi dicitur, quod cum roboratus esset, eleuatum est cor eius in interitum suum, & neglexit Dominum. Vnde nota, quod mali negligunt, & contemnant

Medicinam veræ scientiæ, Illi igitur negligunt, & contemnant veræ scientiæ disciplinam veræ iustitiæ, medicinā. f. sacramentum, fructuram, & verba & mandata diuina de quib. Genes. 42. Quare negligitis? audiui quod triticum venundetur in Aegypto. triticum dico scripturę. vnde Deu. 8. Obserua & cauē nequādo obliuiscaris Domini Dei tui, & negligas mandata eius. Item isti negligunt sacræ iustitiæ disciplinam Sap. 3. Neglexerunt iustum, & à Domino recesserunt. Sapientiam & disciplinam qui abijcit, infelix. & Prou. 1. Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis, contra illud Hebr. 12. Noli negligere disciplinam Domini. Item isti negligunt cælestis patriæ officinam, figurati. f. Matth. 22. vbi illi neglexerunt prandium paratum, & abierunt alius in villam suam, alius in negociationem suam. De libitina etiā mortis, & etiam de Proserpina, quæ fuit dea & Regina secundum fabulas. i. de reuerentia maiorum, quam. f. fatui negligunt, dic. qd si Deum, mortem, & Dominos superiores negligunt aut horrent, ipsos non debent timere. Si. n. eos debent timere, nunquam ipsos negligerent, vel horrerent, quia sicut dicitur Eccl. 7. Qui timet Dominum, nihil negligit. Ista ergo de negligentia sufficiant. Vide de accidia.

A Negocium. Negociari. Cum negocium accipi re vel tractatu, possumus notare, quod sicut operatio in bono sumitur, & in malo, ita est

Negociū { Virtuosum, Primum est negocium moralis bonitatis. Et sic negociatio nihil Dolorosum, aliud est, q̄ in bono occupatio, Gloriosum, virtutū & gratiarum acquisitio,

labor, diligentia, & bona operatio. vnde Prou. 31. de forti muliere dicit, qd ipsa gustauit & vidit quia bona est negociatio eius. idē sequitur qd manum suam misit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt funem. ¶ Secundum negocium idē quod est peccatum, & negociatio nihil aliud est, quā mala malorum in malo occupatio. de quo Io. 2. Nolite facere domum patris mei, domum negociationis. Tunc. n. in domo Ecclesiæ mala negociatio efficitur, quando homo diabolo animam suam vendit, & peccata & vitia acquirat, & mercatur. Vitiolum ē negocium potest dici negocium vel negociatio mundialis, quia. lista distrahit à Dei seruitio cor humanum, & est causa multorum criminum & culparum. Sicut enim lepus directē currēs versus vallem statim cadit, sic homo directē currēs & anhelans ad huius vallis negociationem ministrandam, cadit facilliter in peccatum. Et idē sicut lepus nō libenter currit versus vallem, sic nec homo ad huius mundi negociationem anhelare, debet ne fortē in peccatum labatur, quinimō debet dicere illud Deut. 1. Non possum solus vestra negociatio sustinere. Quia sicut dicit Apostolus. 2. ad Ti. 2. Nemo militans Deo implicat se negocijs secularibus. ¶ Tertium est negocium infernalis penitentiæ. Et de hoc supponitur illud Neq. 13. Miserunt negociatores vniuersa venalia foras Hierusalem. Negociatores. n. sunt dæmones, qui. f. foras Hierusalem cælestem mittunt animas damnatas, quæ apud diabolum sunt venales. Et istud est negocium, de quo Dauid dixit in Psal. Non timebis à timore nocturno, à sagitta volante in die à negociio perambulante in tenebris. ¶ Quartum verò negocium est æternalis felicitatis, & istud est negociū gloriæ beatorum, de quo Prou. 3. Melior est acquisitio eius negociatione argenti & auri, & omnia quæ desiderant, huic non valent comparari. ¶ De negociio ergo bonorum operū & virtutum, quod nihil aliud est q̄ bonum exercitium seu labor, possumus dicere, qd sicut fidelis procurator solet negociatio sibi commissā diligētē & fideliter exercere, sic cum negocium salutis nostræ si à Deo nobis commissum (iuxta illud Luc. 19. Negociamini dum venio) inde dico, qd ipsum debemus pro posse nostro diligētē & vtiliter procurare, vt ad nos videatur dirigi illud Gen. 34. Negocientur in terra, quæ spatiosa, & lata colorib. indiget. Vbi nota, qd nos debemus speciatim negociari pro tria. f. propter fructus plenitudinem, quia. f. sibi est terra, quæ est fructifera, pro sitis amplitudine, quia. f. ipsa est spatiosa & lata, propter actus sanctitudinem, quia. f. nos debemus esse cultores. ¶ Primum igitur negociemur, quia ad hoc debet nos mouere fructus, & præmij plenitudo. (In terra inquit) Nam sicut mundi negociatores sunt ceteris hominibus ditiores, & diuitiarum fructibus pleniore, sic verē illi qui in virtutibus & bonis operibus negociantur, fructibus æternæ gloriæ finaliter replebuntur, quod ostenditur cum dicit, qd ista negociatio fit in terra (Negocientur inquit in terra) Terra verò solum est elementum fructiferum, in quo notatur, qd tales negociatores fructum æternæ gloriæ consequentur. Sic. n. dicitur in Ps. Terra dedit fructum suum. Idē dicitur Matt. 13. Simile est Regnum Cælorum homini negociatori quærenti bonas margaritas, q. d. homo, qui in virtutibus negociatur, margaritis æternæ gloriæ se replendo lætatur. ¶ Negociari ergo nos ad monet fructus & præmij plenitudo. ¶ Secundum dico, qd negociari nos ad monet sitis & spatij aptitudo (Spatiosa inquit & lata) Sicut. n. homo libētius negociatur & operatur quando loci aptitudo suffragatur, sic quæ nos habemus locum aptum, spatiosum & latum. Istud est Ecclesiæ militantis, cōgruum est vt negociemur, & qd nobis operibus occupemur. Post mortem. n. non habemus locum spatiosum, sed locum ita periculosum & arctum, qd negociandi non dabitur vobis locus. Sicut. n. dicitur Eccl. 8. Omni negotio tempus est, & opportunitas. Quia. f. tempus negociandi à Deo est nobis cōcessum dum durat latitudo status militantis Ecclesiæ, & spatium huius vitæ. Luc. 19. Negociamini dum venio. vt gratias referens Deo, de tam lata spatiositate, dicat illud Ps. Scruisti in loco spatioso pedes meos. ¶ Tertio dico, qd negociari nos ad monet actus & officij sanctitudo (Cultoribus inquit) Colerē. n. nosmet ipsos per penitentiam & laborem, est actus sanctitudinis & virtutis, iuxta illud Apostoli. 1. ad Corint. 3. Dei enim sumus adiutores, Dei agricultura estis, Dei ædificatio estis. Et idē in tali negociio oportet laborare, & circa hæc negociari debemus

Celsit.

Celsitudinem. f. contemplationis, Pulchritudinem conuersionis, Magnitudinem operationis, Multitudinem miserationis. De negociio conuersionis sua Cedrus. n. alta significat contemplationis potest exponi illud Eze. 27. Cedros quoq; habuerunt in negociatione sua. Cedrus. n. alta significat contemplationis potest exponi illud Iud. ibidem. Negociator tuus in multitudine operum, & in Ianis coloris optimi. De negociio verò operationis dicitur ibidem. Negociator tuus propter multitudinem operū. De negociio autem benignitatis & miserationis potest dici ibidem. Negociatoris manus tuæ cum agnis, arietibus & hedis. Ista enim animalia, quæ valde sunt mitia & benigna, virtutē benignitatis possunt designare, in qua nos debemus multipliciter exercere. Sed heu, quam pauci sunt hodie qui in peccatis virtutibus negociantur, quinimō procul dubio quasi totus mundus negociatur in vitijs & peccatis. ¶ Idē possumus dicere, qd diabolus habet hodie negociatores & mercatores, qui in nundinis huius mundi exercent negociationem. Et isti sunt scilicet

Cumulati prosperitate, Primi sunt v furis & diuitijs ampliari. Ipsi figurantur in Carthagenensibus, qui in mercato Tyri mercabatur. De quib. dicitur Eze. 27. Carthagenenses negociatores tui in multitudine multorum diuitiarum, argenti, ferro, stanno, & plumbo repleuerunt nundinas tuas. Carthagenenses. n. interpretantur ciues solennes, & isti sunt v furarij, qui ad literam in nundinis huius mundi proponunt diuitias & metalla. ¶ Secundo sunt v perbijs & feuitijs inflammati. Figurati in Damasco, de quo dicitur ibidem. Damascenus negociator tuus, quia. f. Damascenus interpretatur sanguinem bibens, quia. f. talis per crudelitatem, & rapinam bibit, & haurit sanguinem. i. substantiam aliorum. ¶ Tertij sunt luxurij, atq; delicijs inquitari. Figurati in Syris, de quibus dicitur ibidem. Syrus negociator tuus. Syrus. n. interpretatur humectans, significans deliciosos & carnales, qd semper volunt in humorum & immunditiarum negocijs occupari. Sed quid pro certo ciuitati Tyri, qd interpretatur angustia, i. ciuitati huius mundi, quæ in summis est angustijs cōstituta, loquitur Propheta Ezechiel, dicens ibidem. In negociatione tua repleta es, & glorificata nimis in corde maris. Et sequitur. Venus auster contriuit te. Et in si. cap. dicit. Ad nihilum reducta es, & non eris imperpetuum. Quia pro certo charissimi ciuitas huius mundi, quæ per totas malas negociationes delicijs, diuitijs & eminentijs glorificatur, & repletur, finaliter auro mundanis prosperitatibus conteretur, & ad nihilum reducetur. Et breuiter de mundi negociatoribus & mercatoribus potest notari, qd ipsi

Iniquitatis fatentur horribus, Obscuritatis pallent erroribus, Caralitaris scaten fecerunt, Prosperitatis nitent honoribus, Sed in fine poenitentis squalent terroribus.

Dicam ergo, qd negociatores, seu mercatores huius mundi iniquitatem sedant horrore vnde Ezech. 38. In multitudine negociationis tuæ repleta sunt interiora tua iniquitate. Itē isti obscuritatem egantur errore. Esa. 47. Negociatores tui ab adolescentia sua vnusquisq; in via sua errauerunt. Itē isti carnalitarum maculantur fæore. Eze. 28. In multitudine iniquitatum tuarum polluisti sanctificationem tuā. Item isti prosperitatum, seu pompositatum cumulantur honore. Eze. 28. In negociatione tua multiplicasti tibi fortitudinem, & eleuatum est cor tuum in robore tuo. Finaliter tñ isti poenitentia grauabitur terrore. sicut in inferno, de quo Apo. 18. dicitur Babyloni. i. mundo. Vna hora venit iudicium tuum, negociatores tui stebunt, atque lugebunt. In bono ergo & non in malo debemus negociari, vt possumus non temporalibus, sed æternis diuitijs ampliari. Hæc ergo de negociio sufficiant.

Nemo. Nota, qd nemo est nomen negatiuum, sicut nullus. Nam quicquid homo signat, & ponit, nemo tollit, & deponit. Vnde nemo idem est, quod non hō. Et idē nemo signat peccatorem, qui dicit cū Pl. Ego sum vermis, & non homo opprobrium hominū, & abiectio plebis. & breuiter istud nomen nemo potest mihi significare defectus hominis tam naturales quā morales. Notandū ergo qd in homine, & maxime in peccatore, est & inuenitur

Duritia impietatis, Malicia proteruitatis, Carentia nobilitatis, Stulticia verbositatis, Spurcicia carnalitaris, Fluentia mortalitatis, Ignorantia obscuritatis, Indigentia credulitatis. Habet igitur homo impietatis incompassionē quia. f. hodie homines ita parci, & duri sunt, qd nemo est, qui velit alij misereri. vnde verificatur illud Exo. 10. Tribus dieb. nemo vidit fratrem suum. Sicut enim fabulator Quidius, primi homines, qui fuerunt post diluuium creati, facti fuerunt de lapidibus ad preces Deucalionis. Et propter hoc (sicut dicit) nos sumus naturaliter duri, incomparientes, quasi de materia dura creati. Et inde est, qd nemo vult hodie alteri compati, vel alteri misereri. Nam sicut Luc. 15. dicitur. Pauper ille filius cupiebat saturari de siliquis, quas porci manducabāt, & nemo illi dabat. Ita qd quilibet pauper potest modo lamentabiliter dicere illud Dan. 10. Nemo est adiutor meus. Quia pro certo sicut Eccl. 4. dicitur. Vidi calumnias, quæ sub sole geruntur, lachrymas innocentium, & cōsolatorē neminem. Sic ergo dico, qd homo habet impietatis incompassionē. ¶ Item dico, qd homo habet proteruitatis obstinationem. Multi enim sūt hodie ita proterui, & obstinati, quod nec Deus tribulationibus, nec prælati correctionibus, nec prædicatores monitionibus, nec natura infirmitatibus, nec fortuna calamitatis possunt eos corrigere, vel domare, vel ad bonū aliquid inclinare. Quia sicut dicitur Eccl. 7. Nemo potest corrigere, quem Deus despexerit. Tales enim habent naturā adamantinam, quem nullus lapis, seu ferrum potest frangere vel domare. Figurati in illo demoniaco. Mar. 5. qui nec ligari poterat, nec domari, ita qd de talibus proprie potest dici illud, quod de Nabal dicitur 1. Reg. 25. Nam ipse est filius Belial, ita vt nemo potest ei loqui. Habet ergo homo peccator proteruitatis obstinationem. Itē habet homo nobilitatis abdicationem. Homo. n. à natura est vilis conditionis, quia videlicet ex vili materia factus, in vili loco portatus, in vili loco genitus, in vili loco nutritus, in vili loco sepultus. ad vilem materiam redactus. Et de hoc dicit Sap. 8. vbi post multas vilitates conditionis humanæ, quas ibi enumerat, dicit. Nemo ex regibus aliud habuit initium, & multo fortius nemo ex populis. Itē habet homo peccator verbositatis indiscretionem. vnde Hie. 8. Attendi, & auiscultavi, nemo quod bonum est loquitur. Item habet carnalitaris iniquitatem, quia sicut Eph. 5. dicitur. Nemo vnquā carnem suam odio habuit. Item habet mortalitatis indurationem, quia sicut dicitur Eccl. 9. Nemo est, qui semper viuat, & qui huius rei habeat fiduciam. Item habet obscuritatis excaecationem. vnde Mar. 13. De die autem illa, & hora nemo scit. & Io. 1. Deum nemo vidit vnquam. & Mar. 6. Nemo nouit filium & c. Item habet credulitatis hebetationem, quia sicut dicitur Abac 1. Opus ego facio quod nemo credit cum narrabitur. Ecce ego quomodo per nemo signatur omnes malę cōditiones humanæ. ¶ In bono C

verò potest accipi, & signat negationem alicuius mali. Vnde nota, quod homo potest habere

Fraternam charitatem, Et tamen omnia ista possunt probari p nemo. De fraternam. n. charitate dicitur 1. Cor. 10. Nemo quod suū est querat, sed quod alterius. De verbali veritate dicitur 1. Cor. 12. Nemo in spiritu Dei loquens dicit anathema Iesu. De firma credulitate dicitur ad Eph. 5. Nemo vos seducat inanibus verbis. De longa verò durabilitate, seu stabilitate dicitur Io. 16. Gaudium vestrum nemo toller à vobis. De nulla verò cura, seu curiositate dicitur ad Tim. 2. Nemo militans Deo implicat se negocijs secularibus. De perseverantia verò longanimitate dicitur Luc. 9. Nemo mittens manū ad aratrum, & aspiciens retro, aptus est Regno Dei. Ista ergo sufficiant de nemine, quia inter centrum homines non inuenitur vnus bonus homo. Vide infra de Nullus. ¶ Quia tamen quandam triffam semel de nemine recordo Io me vidisse, vbi scilicet nemo fuisse, quidam valens homo supponebatur, & vbi de ipso sicut de quodam solenni martyre legenda notabilis trahebatur, hinc est, quod triffatorie de nemine possumus multa loqui. Notemus igitur, quod Dominus nemo fuit quidam

Distictio. Berchorij. Pars ij. Mm 1 Nobi-

Fraternam charitatem, Mortis propinquitatem, Dei benignitatem, Mentis saturitatem. Negat. vnde Deu. 33. Dixerunt patri & matri nescio vos, & fratrib. suis ignoro illos. Quia ad litteram auari non recognoscunt, nec propinquos, nec consanguineos. Item mortis propinquitatem, quia isti vident se nescire morituros. Et ideo conuincit eis Dominus Mat. 25. Nescitis qua hora Dominus uenit. Et 27. Nescitis diem, neque horam. Item Dei benignitatem quia isti videntur nescire, quod Deus dederit eis bona, quae habent, in quantum ipsi recognoscere non dignantur, de quo Osee 11. Ego nutrum fratri, & nesciebant, quod curarem eos. Item saturitatem. Iohannes de ipsis propriis dicit illud Esa. 56. Canes impudentissimi nescierunt saturitatem. Et compara ipsos canibus, sicut supra.

Quarta autem sunt professores mundanae sapientiae, similes ebrijs, quod vino sapientiae temporalis ita sunt repleti, quod nesciunt aliquid de pertinentibus ad salutem. De hoc vide supra de Ebrijs. vnde Esa. 28. Sacerdos, & propheta nescierunt praebriari, ab forpiti sunt a vino. Et Hier. 2. dicitur. Sacerdotes non dixerunt, ubi est Dominus? & tenentes legem nescierunt me. Et illud praedictum Hier. 4. Sapientes sunt & cetera. Et hoc de nescire sufficit. Vide supra de ignorantia.

Nicanor. Nota, quod Nicanor, quod interpretatur stans iucerna, vel statua lucida, quod fuit Princeps iniquissimus, quod Antiochus contra filios Israel destinavit, & quod eos crudeliter flagellauit, in fine tamen perijt turpiter & decessit, sicut ponitur. 1. Mach. 7. & deinceps & cetera. potest signare malos consiliarios Principum & magnatum, quod isti credunt esse lucerna & gubernacula Regni & patrie, cum tamen sint filiorum Israel. Et sic dicitur & simpliciter Dominus sic & flagellu. Notabis ergo, quod exemplo istius tales solent esse fallaces & proditores, Tyranni & exactores, Malorum fautores, vel Paruorum sustentatores, Bonorum molestatores, Poenarum toleratores, Superbi & iactatores, Cauti simulatores, Mali terminatores, de istis legitur 1. Mach. 8. quod ipse constituit Regi, quod tributum dandum Romanis de captiuitate Iudaeorum suppleret. Item est (ut ceteri) malorum & pessimorum fautor, sicut de isto legitur 1. Mach. 14. quod gentes, quae de Iudaea fugerant, se Nicanori miscebant. Item est (ut ceteri) iustorum grauator, sicut de isto legitur 2. Mac. 9. quod volens manifestare odium, quod habebat in Iudaeis, Nicanor misit milites, ut eum comprehenderent. Item est (ut ceteri) mali toleratores, quia tales (ut ceteri) in tormentis finiunt dies suos, sicut de isto legitur 1. Mac. 7. quod cetera sunt castra Nicanoris, & cecidit ipse. Et sicut de ibidem, caput & dexteram amputauerunt ei, & in arca altissima suspendunt. Et merito, quia certe talis (ut ceteri) est superbia iactator, sicut 2. Mac. 15. legitur, quod summa superbia erectus Nicanor dixerat. Si est potens in caelo, qui praecipit seruari diem sabbathi, & ego potens sum super terram, qui impero sum arma. Item est (ut ceteri) cautus simulator, sicut de isto legitur 2. Mac. 14. quod morabatur Nicanor Hierosolymis, nihilque iniquum agebat & cetera. Sed finaliter dico, quod iste est malus terminator, quia sicut legitur, 2. Mac. 8. Facinorosissimus Nicanor deposita veste glorie solus fugiens venit Antiochia. hoc est dictum, applicauit infernum.

Nihil. Nota, quod nihilitas nihil aliud signat, quod non entitas. Vnde nihil esse, idem est, quod non esse. Inde est, quod secundum quod esse distinguitur, potest per oppositum nihil distingui. Et quia inuenitur esse naturae, esse vitae, esse fortunae, esse culpae, esse finis, esse virtuale, esse poenae, sic & de nihil possumus dicere, quod sit mentio in scriptura de nihilo quantum ad omnia supradicta. Vnde nota, quod nihil multa signat. scilicet Naturalem conditionem, Personalem durationem, Temporalem successiōem, Criminalem infectionem, Infernalem afflictionem, Corporalem diffinitionem, Virtualement perfectionem.

Fraternam (dico) charitatem, quia non videntur scire, quod reneantur benefacere fratribus & vicinis. Et ideo beneficia eis negat. vnde Deu. 33. Dixerunt patri & matri nescio vos, & fratrib. suis ignoro illos. Quia ad litteram auari non recognoscunt, nec propinquos, nec consanguineos. Item mortis propinquitatem, quia isti vident se nescire morituros. Et ideo conuincit eis Dominus Mat. 25. Nescitis qua hora Dominus uenit. Et 27. Nescitis diem, neque horam. Item Dei benignitatem quia isti videntur nescire, quod Deus dederit eis bona, quae habent, in quantum ipsi recognoscere non dignantur, de quo Osee 11. Ego nutrum fratri, & nesciebant, quod curarem eos. Item saturitatem. Iohannes de ipsis propriis dicit illud Esa. 56. Canes impudentissimi nescierunt saturitatem. Et compara ipsos canibus, sicut supra.

sunt, sic sunt coram eo, & quasi nihilum & inane reputantur. Et ideo de nihilitate humanae naturae bene potest dici illud 1. ad Tim. 6. Nihil inuicimus in hunc mundum. Item dico, quod est vnum nihil, quod est personale. Vnde praefens, de qua Iob 7. Parce mihi Domine nihil. sunt dies meis. Item est vnum nihil temporale. Et istud signat bona mundi, quae pro certo & quantum ad conditionem, & quantum ad valorem, & quantum ad dulcorem penitus nihil sunt. vnde Hier. 4. Resperi terram, & ecce vacua erat, & nihil. Et Sap. 7. Diuitias nihil esse dixi. & in Ps. Nil inueniunt oes viri diuitiarum in manibus suis. Item est vnum nihil, quod est criminale, & istud est nihil peccati. Teite. n. Aug. Peccatum nihil est, & nihil sunt homines cum peccant. Ps. Ad nihilum deueniunt tanquam aqua decurrens. Item est vnum nihil, quod est infernalis. Et illud est poena seu status damnatorum, quae homines annihilat, & deualtat, & quae a pristina sua prosperitate ipsos facit penitus nihil esse. Vnde de anima damnata potest dici illud Esa. 34. Extendit super eam mensuram, ut redigatur in nihilum. Quia scilicet quando mensura diuini iudicii super istos extenditur, tunc ad nihilum perpetuum reducuntur. Ezech. 28. Nihil factus es, & non eris in perpetuum. Item est vnum nihil, quod est finis, seu corporale, & istud signat mortem, quae annihilat omne viuum. vnde Iob 17. Membra mea ad nihilum redacta sunt. Item est vnum nihil, quod est virtuale, & istud est nihil humilitatis, quod est, quando homo pre humilitate se & bona sua & merita reputat esse nihil. Vnde de isto nihilo, scilicet paupertatis & humilitatis, dicitur 2. ad Cor. 6. Tanquam nihil habentes, & omnia possidentes & in Ps. Pro nihilo saluos facies illos, & a iubi. Pro nihilo habuerunt terram desiderabilem, quia scilicet per paupertatis & humilitatis nihil homines salui efficiuntur, & terra desiderabilis Paradisi eis a Domino conceditur, & dicitur. Sed praedictis expositionibus praemissis & omissis, dicemus adhuc de nihilo in quantum signat carentiam omnium boni, & notemus, quod istud vocabulum nihil signat carentiam omnium gratiarum, meritorum operum & virtutum. Nota ergo, quod mali nihil sunt, & hoc quod ipsi habent

- Discretione, Dico igitur, quod mali nihil debent dici, quia pro certo ipsi habent nihil, scilicet carentia discretionis. Vnde ipsi potest dicere illud Num. 11. Nihil vident oculi nostri nisi manna. n. quod erat cibus dulcis, qui facilliter corrumpitur, & quod per deserti fuit tamen filijs Israel coelestis, signat talem bona, quae solum pro deserto huius mundi sunt hominibus concessa. Quia verum multi sunt hodie, & ferre oes, qui nihil vident, nisi manna, qui non habent aliquam discretione, nisi in temporalibus. Vnde etiam de Ecclesiasticis & mundi sapientibus dicit Ezech. 13. Vnde prophetis inspiciebant, qui sequuntur spiritum suum & nihil vident. Item habent carentiam compassionis, quia scilicet sunt auari & iniqui. Vnde Eccl. 18. dicitur de auro, quod auaritia nihil est scelestius, nihilque iniquius, quam amare pecuniam. Item ipsi habent nihil seu carentiam durationis. Tales enim non durant, nec perseverant in bono. Ps. Ad nihilum redactus sum, & nesciui. Naturaliter enim isti non durant, nec perseverant, quia viri sanguinem non dimidiabant dies suos. Iob 7. nihil enim sunt dies mei. Item isti nihil habent possessionis, quia etiam ad literam saepe fit, quod possessio & affluentia temporalis impijs denegatur, quod si eis quandoque conceditur, nullatenus perseverat. Vnde in Psal. Dormierunt somnum suum, & nihil inueniunt oes viri diuitiarum in manibus suis. Mors enim a talibus totum aufert, quia sicut dicitur Iob 26. Diues cum dormierit, nihil secum affert, aperiet oculos suos, & nihil inueniet. Item isti nihil habent dilectionis, vnde 1. Cor. 13. Charitatem autem non habeam, nihil sum. Item isti nihil habent perfectionis ad Hebraeos 7. Nihil autem ad perfectum adduxit lex. Item isti nihil habent prosperitatis, quia scilicet prosperitas temporalis non est proprie prosperitas, cum magis habeat de aduersitate, quam de prosperitate. Vnde Hier. 2. Contrinit Deus confidentiam tuam, & nihil habebis prosperum. Item isti nihil habent sagacitatis.

Luc. 18. Et ipsi horum nihil intellexerunt. Item nihil habet utilitatis, quia videlicet nihil, quod faciunt est eis bonum, & utile ad salutem. Vnde ipsi possunt dicere illud Luc. 5. Domine per totam noctem laborauimus, & cepimus. Item nihil habent virilitatis, quia scilicet nihil habent constantiam vel virtutem. Vnde Dan. 10. Nihil in me remansit virium. Item dico, quod isti nihil habent consolationes. Ita enim sunt tristes, & inuidi, quod in nullo consolantur, sicut Aman inuidens Mardocheo, qui dicebat. Heu. Nihil habere me puto quando videam Mardocheum. Item nihil habent bonae conuersationis, quia sicut dicitur Exod. 16. Nihil virens in Aegypto relictum est. Item nihil habent bonae operationis. 2. Theil. 3. Audiuimus quosdam ambulare inter uos nihil operantes. Et sic igitur patet, quomodo nihil quantum ad malos diuersimodum sumitur in scriptura.

Nihil. Sed adhuc potest dici, quod nihil potest applicari ad viros spirituales & bonos. Et hoc in quantum nihil potest dicere carentiam omnium mali. Vnde nota, quod non habent Cupiditatis, Inonestatis, Calamitatis, Carnalitatis, Fauitatis, Praesumptionis, Elationis, Successionis, Isti ergo nihil habent de cupiditate, quia scilicet illud modicum, quod habent, sufficit eis, sic non cupiunt ampliora. Et sic loquitur Apostolus 1. Cor. 1. In omnibus diuites facti estis, ita ut nihil vobis desit. Item nihil habent de inhonestate. Vnde 3. Reg. 6. dicitur, quod nihil erat in templo, quod non auro reteretur. Aurum enim claritatem honestatis designat. Item nihil habent de calamitate quamuis. n. multa sustineant in hoc mundo, quia tamen amore Dei placet eis, non est eis calamitas neque poena. habent enim virtutem sufficientiam, quae omnibus diuitijs aequipollent. Vnde Neq. 9. Nihil eis defuit in deserto. Ad literam enim diuina prouidentia (ut ceteri) non patitur, ut iustus in necessitate aliquid denegat. de Luc. 22. Quia mihi vos sine faculo, & pera. nunquid aliquid defuit vobis? Dicunt ei, nihil. Item nihil habent de carnalitate. Isti enim sunt sicut illa sapientia, de qua dicitur Sap. 7. Nihil in quantum in eam incurrit. Item nihil habent de fatuitate. Quia sicut dicitur Sap. 8. Prudentiam, & sapientiam docet, quibus nihil est in vita utilius hominibus. Item dico, quod isti nihil habent de praesumptione, quia scilicet non confidunt de suo sensu, imo innitentur consilijs aliorum, iuxta illud Eccl. 3. 2. Fili, sine consilio nihil facias. Item nihil habent de elatione, quia videlicet se pro habent timorem Domini secum, audientes illud Eccl. 23. Nihil melius, quam timor Dei, & nihil dulcius, quam attendere mandatis Domini. Item nihil habent de terrena successione, quia scilicet isti non possident diuitias in hoc mundo, iuxta illud Luc. 9. Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque duas tunicas habeatis. Sed nota adhuc si uis, quod apud Deum nihil reputantur, hi qui

Nidus. Cum nidus sit locus, qui ab auibus edificatur, & inhabitatur, & ibidem ab ipsis pullificatur, nota bo, quod in scriptura reperitur Perfectorum, Nidus iustorum, & perfectorum, Peccatorum, uel rufus inferior religio, & ecclesiarum, Mundanorum, cetera, interior intentio, & conscientia, Superioris Paradisi, & coeli curia. Vbi enim cor hominis figuratur, ibi nidus habere dicitur, & ibi pullos affectum, & operum facere comprobatur. Et nota, quod iustorum triplex est nidus. scilicet inferioris Ecclesiae, interioris conscientiae, & superioris

regni patriae. De inferiori religione vel Ecclesia dicitur in Ps. Etenim passer inuenit sibi domum, & turtur nidum, ubi reponat pullos suos. (Alcitra tua Domine uirtutum.) De interiori uero intentione, & conscientia, ubi scilicet homo nidificat meditando, & de coelo, & inferno cogitando, dicitur Luc. 9. & uulpes foueas habent, & uolucres coeli nidus. Iustus enim dicitur uolucris, quando coelestia contempletur, & uulpes, quando infernales foueas meditat. De superiori habitatione, & mansione, & coelesti patria dicitur Iob 39. Eleuabitur aquila, & in arduis ponet nidum suum. Isti ergo sunt nidi iustorum. Secundo dico, quod inueniuntur nidi malorum. Et isti certe significant mundum, peccatum, & infernum. Mali enim nidificant in mundo, temporalia diligendo. Item enim est nidus hirundinum, quarum stercore calida dormientem Thobiam excocauerunt. Thob. 2. Et reuera tam mundus, quam status peccati dicitur

Nidus. Poetus per luxuriam, Nidus ergo foedus dicitur Plenus per auaritiam, tur per luxuriam, iste est Nidus per superbiam, nidus uolucris quae nidificat in stercore. sic luxuriosus nidificat in immunditijs. Vnde de malis mulieribus potest dici illud Esa. 16. Sicut uis fugiens, & pulli de nido auolantes, sic erunt filiae Moab. Nidus est plenus de per auaritiam, quia scilicet auari congregant in nidis diuitias suas, sicut aues praedales cadauera. de quo Abacuc. 2. Vg qui congregat auaritiam domui suae, ut sit in excelso nidus suus. Nidus etiam alius dicitur per superbiam unde Abd. Si inter sydera posueris nidum tuum, inde detrahatur, dicit Dominus. Et breuiter, in istis tribus ramis prosperitatis mundanae nidificant hodie peccatores scilicet in Delicijs per luxuriam, Diuitijs per auaritiam, Honoribus & eminentijs per superbiam.

Nigredo. Nota, quod nigredo signat in scriptura tam in bono, quam in malo. In bono enim significat nigredo, quae (ut communiter) a calore procedit, est color ceteris obscurior & vilior, & signat uirtutem humilitatis, quia scilicet calor charitatis generat, & obscuritas mortificationis, & penitentiae commedat. Sicut enim videmus, quod multi sunt fructus, qui nullatenus, maturi efficiuntur, nisi quando nigredine vestiuntur, sic pro certo nullus efficitur maturus aut sanctus nisi humilitatis nigredine sit uestitus. Et sic figurantur tales Gen. 30. ubi laban praelegit oues nigras, & diuersi coloris, & varias, & albas dimisit. Ad notandum, quod illi, qui per innocentiam sunt albi, & per nigredinem humiles, & obiecti, a Deo eliguntur, uarij uero, & fraudulentij repudiantur. Et hinc est, quod sponsa Christi dicit. Cant. 1. Coma tuae sicut elatae palmarum, nigras sicut cornus. In malo uero significat nigredo, quod nigredo, quae ceteris est utilior color, & in alium colorem immutabilior, signat scilicet

Mortis horrorem, Culpae errorem, Inferni timorem, omnia bona naturae, quae oculi & facies & omnia bona naturae, quae in morte sunt obscura, sicut dicitur Ezech. 30. In taphnis nigrescet dies, dum ceteris sceptris Aegypti, & defecerit potentia eius. Culpae autem signat errorem, quam sardor auaritia, & fumus superbia, & squalor etiam luxuriae introducit. Vnde de peccatoribus dicit Naum. 2. Facies omnium sicut nigredo calpae, ut sic peccator figuretur in equo Apoc. 6. ubi dicitur. Ecce inquit equus niger, & qui sedebat super eum, nomen illi mors & infernus sequebatur eum. Inferni etiam terrorem & timorem designat, ubi scilicet omnia obscura. Vnde Zac. 6. dicitur, quod quadriga, in qua erant equi nigri, egrediebatur in terram aquilonis, quae scilicet est frigidissima pars, quam significatur infernus quia scilicet ibi est frigus, & ardor, & fumus, sicut de damnatis dicitur Baruc. 6. quod nigrae sunt facies eorum de fumo, qui in domo sit. Ista autem de nigredine sufficiant. Vide ubi obscuritas

Nimietas. Nimis. Cum nimis, seu nimius aliquid quod abundantiā in bono, aliquando designat excessum & superabundantiā in malo, hinc est, quod nimietatem bonam & nimietatem

Inter concordem discordiam seminare,
In maiorem potentiam intentare,
Fidelium amicitiam eneruare,
Simplicium substantiam occupare,
Mendacem eloquentiam ventilare,
Hypocritis fallaciam frequentare,
Egenorum iustitiam dissipare,
Sanctam matrem Ecclesiam subingere,
potest dici illud Iudic. 9. Appropinquans ostio igne supportare nitentur. Ignem dico discordiam, seu rixam. Item nituntur in maiore annullare potentiam, sicut. f. Hester 16. dixit. Assuerus de Amon, q. ipsum de Regno pellere nitentur. Item nituntur in amicis non seruare fiduciam. Et sic dicitur Iob 6. Super pupillum irruis, & subvertere nitimini amicum vestrum. Item nituntur simplicium occupare substantiam. vnde 2. Paral. 20. Filij Amon, & Moab, & Mons Seyr nituntur eijcere nos de possessione, qua tradidisti nobis. Item nituntur mendacem multiplicare faciendiam. Prouer 10. Qui nititur mendacis, hic pascit ventos. Item nituntur hypocritis palliare fallaciam. Vnde de stellione, qui est vermis pulchris maculis & coloribus picturatus, & tñ est venosus, dicitur Prouer. 20. Stellio manibus nititur, & in domibus Regum commoratur. Manibus enim. i. operibus exterius apparentibus nituntur tales picti, & ficti domos Regu ascendere, & per hypocrisim, & fallaciam cum Regibus officia procurare. De quo certe reprehenditur hypocrita Hier. 2. vbi dicitur sic. Quid niteris bonam offendere viam tuam ad querendam dilectionem, que in super, & malitias docuisti vias tuas? Et sic ad hypocritam referatur illud He. 49. Qui habitas in cauernis Petre, apprehendere niteris altitudinem collis. Item nituntur seu conantur egenoru dissipare, seu suffocare iustitiam, sicut de illis pessimis dicitur Hester 10. q. conati sunt delere nomen Iudoru Item conantur catholicam violare Ecclesiam, sicut. f. Actiu 24. Paulo improperebant (licet falso) quod auctor erat secte Nazarenorum, & quod templum violare conatus sit. Et hoc igitur de niti, & conari sufficit. Vide supra de Iuniti.

Nix. Nota, q. nix habet naturaliter candidissimam perfectionem, debilissimam durationem, frigidissimam conditionem. Et sic spiritualiter loquendo, secundum istas tres nixi proprietates possumus dicere, quod nix in bono tria potest generaliter designare, videlicet
Perfectionem virtutem, Primò dico, q. nix signat perfectionem temporalem, perfectionem virtutem
Afflictionem corporalem. Nix. n. habet colorem purissimum, & mundissimum, & oī macula impermixtissimum per quod potest mentis, & corporis puritas, & honestas designari. Quia, videlicet tantus debet esse nitor puritatis interioris in intentione, q. nulla prorsus nigra macula cuiuscūq; vitij debet ibi quomodo libet admisceri, ut sic dicat qlibet sic dealbarus illud Ps. A sperges me Domine hisopo, & mundabor lauabis me, & super niuem dealabor. Tantus et debet esse candor honestatis exterioris in conuersatione, q. nulla macula inhonestatis debet apparere, vt ipse et sit similis. Angelo de quo dicitur Marth. 28. q. aspectus eius erat sicut fulgur. vestimentum autē eius candidum sicut nix. & vt de quolibet viro perfecto exponatur illud Dan. 7. Antiquus dierū se dit, vestimentum eius vt nix candidum. Tales. n. debent esse anti qui per maturitatem. Debent sedere per mentis tranquillitatem. Debent etiam habere vestimentū conuersationis candidum sicut nix per puram, & honestam, & nitidam, conuersationem. Et sic figurabuntur in illo filio hoīs Apoc. 1. qui habebat caput, & capillos candidos tāquam lana, & albos tāquam nix. Quia videlicet nos non debemus solū habere niuem seu album caput intentionis vel capillos affectionis, sed etiam lanam conuersationis exterioris. Et sic, pcul dubio per istam niueitatem virtutem dealbabitur, taliter, q. finaliter habebimus niueitatem glorię sempiternę. Et sic de nobis dicitur illud Ps. Niue dealbabitur in Sclmon. Sic igitur nix signat perfectionem virtutem. Sed dico, q. nix signat possessionem temporalem. Sicut. n. videmus, q. nix modico calore dissoluitur, ita q. nihil de ea amplius reperit, sic mundi bona facilliter pereunt, & valde modicum durat aut subsistunt. Ista uerò solet esse quandoq; bona, quandoq; mala bona, quia solet terras impinguare Mala aut, quia solet visum debilitare, & oculos congrorū in mari penitus excęca-

Dicam ergo, q. mali conatur, seu nituntur inter concordem seminare discordiam, quolibet tali potest dici illud Iudic. 9. Appropinquans ostio igne supportare nitentur. Ignem dico discordiam, seu rixam. Item nituntur in maiore annullare potentiam, sicut. f. Hester 16. dixit. Assuerus de Amon, q. ipsum de Regno pellere nitentur. Item nituntur in amicis non seruare fiduciam. Et sic dicitur Iob 6. Super pupillum irruis, & subvertere nitimini amicum vestrum. Item nituntur simplicium occupare substantiam. vnde 2. Paral. 20. Filij Amon, & Moab, & Mons Seyr nituntur eijcere nos de possessione, qua tradidisti nobis. Item nituntur mendacem multiplicare faciendiam. Prouer 10. Qui nititur mendacis, hic pascit ventos. Item nituntur hypocritis palliare fallaciam. Vnde de stellione, qui est vermis pulchris maculis & coloribus picturatus, & tñ est venosus, dicitur Prouer. 20. Stellio manibus nititur, & in domibus Regum commoratur. Manibus enim. i. operibus exterius apparentibus nituntur tales picti, & ficti domos Regu ascendere, & per hypocrisim, & fallaciam cum Regibus officia procurare. De quo certe reprehenditur hypocrita Hier. 2. vbi dicitur sic. Quid niteris bonam offendere viam tuam ad querendam dilectionem, que in super, & malitias docuisti vias tuas? Et sic ad hypocritam referatur illud He. 49. Qui habitas in cauernis Petre, apprehendere niteris altitudinem collis. Item nituntur seu conantur egenoru dissipare, seu suffocare iustitiam, sicut de illis pessimis dicitur Hester 10. q. conati sunt delere nomen Iudoru Item conantur catholicam violare Ecclesiam, sicut. f. Actiu 24. Paulo improperebant (licet falso) quod auctor erat secte Nazarenorum, & quod templum violare conatus sit. Et hoc igitur de niti, & conari sufficit. Vide supra de Iuniti.

Nobilis. Nobilitas. Nota, q. nobilitas a teste Seneca, generositas est, & nobilitas hoīs est eius generositas. Et iō fm Senecam, illa nō est, pproe nobilitas que ex carne venit, sed que ex mente procedit. Possumus igitur distinguere, quod nobilitas dicitur multis modis. Est. n. Nobilitas Naturalis, Prima nobilitas debet commendari. Virtualis, Secunda honorari. Tertia reprobari. Temporalis, Quarta verò affectari. Dico ergo primò, q. nix nobilitas naturalis, & ista nihil aliud est, quā quādam naturalis inclinatio, & dissipatio, quā quandoq; habet homo à natura naturante, uel à natura constellationum influente, sibi naturaliter, & originaliter concreatam, per quam ad nobiles, & uirtuosos actus disponitur, & naturaliter inclinatur. Sicut enim in naturalibus est una materia nobilior alia, ita quod materia fm quod est nobilior, tanto est nobilioris formę capacior, & ad ipsā inclinatio (& inde est, quod in natura sunt aliquę res alijs nobiliores, & in suis naturalibus cōditionib. meliores, sicut patet de celestibus respectu elementorum, & de animalibus respectu arborum, & metallorum, & de hominibus respectu quorūlibet animalium, & iumentorum) sic uerē ipse Deus in ipsa natura intellectuali. (in Angelis, & hominib. alijs solet dare nobiliora, alijs uiliora. Et inde est, q. inter homines aliq. sunt naturaliter inclinati, & dispositi ad nobiliores sciētias, & speculationes, ad nobiliores artes, & operationes ad nobiliores operas, & negociationes. Et idē de ista nobilitate naturę potest dici illud 1. ad Corin. 1. Non multi nobiles fm carnem. Et quare? quia uerē illi, qui sunt hodie in naturalibus nobiliores. f. Philosophi naturales. Astrologi, & scientijs nobilibus deditati, reputantur hodie uiliores, quinimō et tales hodie oportet, q. dimittant scientias huiusmodi, q. exinde

exinde nō possunt acquirere victum suum. Vnde hodie uerificatur illud Esa. 5. Nobiles eius interiuunt fame, multitudo eius sicut exaruit. Inuenit ergo nobilitas naturalis. Sed dico, q. inuenitur nobilitas virtualis. Sicut. n. f. p. r. u. i. c. u. s. p. r. o. p. t. e. r. s. t. r. e. n. u. i. t. a. t. e. m. u. e. l. d. i. u. i. t. i. a. r. u. m. m. u. l. t. i. p. l. i. c. a. t. e. r. e. u. e. l. g. r. a. t. i. a. R. e. g. i. s. f. a. u. o. r. a. b. i. l. i. t. a. t. e. m. n. o. b. i. l. i. t. a. t. e. m. & a. p. r. i. m. i. s. s. u. i. s. r. u. s. t. i. c. i. a. n. i. b. u. s. & f. r. u. i. l. i. b. u. s. c. o. n. d. i. t. i. o. n. i. b. u. s. l. i. b. e. r. a. t. u. r. f. i. c. h. o. m. o. q. n. a. t. u. r. a. l. i. t. e. r. e. s. t. i. u. s. t. i. c. u. s. & p. e. c. c. a. t. o. r. q. u. i. a. f. e. l. l. e. A. p. o. s. t. o. l. o. N. o. s. s. u. m. u. s. n. a. t. u. r. a. l. i. t. e. r. f. i. l. i. j. i. r. a. & D. e. o. s. p. i. r. i. t. u. a. l. i. t. e. r. n. o. b. i. l. i. t. a. t. u. r. q. u. i. a. p. r. o. c. e. r. t. o. D. e. u. s. R. e. x. n. o. s. t. e. r. a. n. t. e. s. e. c. u. l. a. q. u. a. n. d. o. u. i. d. e. t. n. o. s. d. i. u. i. t. i. j. u. i. r. t. u. t. u. m. & s. t. r. e. n. u. i. t. a. t. e. m. b. o. n. o. r. u. m. o. p. e. r. a. m. a. b. u. n. d. a. r. e. s. o. l. e. t. n. o. s. n. o. b. i. l. i. t. a. t. e. & s. u. m. m. e. n. o. b. i. l. e. s. r. e. p. u. t. a. r. e. N. o. b. i. l. i. s. e. n. i. m. d. i. c. i. t. u. r. q. u. i. l. i. b. e. r. a. t. i. b. u. s. u. i. r. t. u. t. u. r. u. e. l. s. e. r. u. i. t. a. r. i. u. s. n. o. n. s. u. b. j. u. g. i. t. u. r. S. e. n. t. e. n. t. i. a. m. n. o. n. s. u. b. j. u. g. i. t. u. r. I. n. e. q. u. i. s. c. a. n. i. b. u. s. & a. u. i. b. u. s. d. e. l. e. c. t. a. t. u. r. I. n. b. e. l. l. i. s. & h. a. s. t. i. l. u. d. i. j. s. u. i. r. i. l. i. t. e. r. o. p. e. r. a. t. u. r. f. e. r. u. i. t. u. r. & m. a. l. i. s. c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. i. b. s. u. b. j. u. g. a. t. i. s. f. e. d. m. a. g. i. s. g. r. a. t. i. a. l. i. b. e. r. a. t. i. s. s. u. n. t. d. o. c. a. t. i. d. i. c. e. n. t. e. s. i. l. l. u. d. G. a. l. 4. I. t. a. q. u. i. a. m. n. o. n. s. u. m. f. u. m. u. s. a. n. c. i. l. l. e. f. i. l. i. j. f. e. d. l. i. b. e. r. a. t. u. s. I. s. t. i. e. t. i. a. m. s. u. a. l. a. r. g. i. u. n. t. e. m. p. e. r. e. l. e. e. m. o. s. y. n. a. m. & l. i. b. e. r. a. l. i. t. a. t. e. m. I. s. t. i. d. i. l. i. g. u. n. t. e. q. u. o. s. i. o. b. e. d. i. e. n. t. i. a. m. & h. u. m. i. l. i. t. a. t. e. m. q. u. i. a. f. e. q. u. u. s. q. u. o. d. e. s. t. a. n. i. m. a. l. d. o. m. e. s. t. i. c. u. s. & o. b. e. d. i. e. n. s. & f. r. e. n. a. t. u. m. s. i. g. n. a. t. u. r. u. i. r. t. u. t. e. m. h. u. m. i. l. i. t. a. t. e. m. & o. b. e. d. i. e. n. t. i. a. m. I. t. e. i. l. l. i. d. i. l. i. g. u. n. t. c. a. n. e. s. q. u. i. D. o. m. i. n. o. s. u. o. f. i. d. e. l. e. s. s. u. n. t. & s. i. g. n. a. t. u. r. u. e. r. a. m. a. m. i. c. i. t. i. a. m. & f. i. d. e. l. i. t. a. t. e. m. I. t. e. m. i. l. l. i. e. t. i. a. m. d. i. l. i. g. u. n. t. a. u. e. s. a. l. t. e. u. i. l. e. s. i. a. l. t. a. m. c. o. n. c. e. p. t. a. t. i. o. n. e. m. & s. u. b. l. i. m. i. t. a. t. e. m. I. s. t. i. e. t. i. a. m. d. i. l. i. g. u. n. t. b. e. l. l. a. p. u. g. n. a. m. c. o. n. t. r. a. h. o. s. t. i. u. m. s. p. i. r. i. t. u. a. l. i. u. m. n. e. q. u. i. t. a. m. & m. a. l. i. g. n. i. t. a. t. e. m. I. s. t. i. e. r. g. o. s. u. n. t. n. o. b. i. l. e. s. q. u. i. s. i. c. u. t. d. i. c. i. t. H. i. e. r. o. n. y. m. u. s. S. o. l. a. a. p. u. d. D. e. u. m. e. s. t. l. i. b. e. r. t. a. t. e. n. o. n. f. e. r. u. i. r. e. p. e. c. c. a. t. i. s. & s. o. l. a. a. p. u. d. D. e. u. m. e. s. t. n. o. b. i. l. i. t. a. t. e. u. i. r. t. u. t. u. s. e. s. s. e. c. l. a. r. u. m. P. o. e. t. a. n. d. i. c. i. t. q. N. o. b. i. l. i. t. a. s. s. o. l. a. e. s. t. a. n. i. m. u. s. q. u. i. m. o. r. i. b. u. s. o. r. n. a. t. V. n. d. e. d. e. i. l. l. o. M. a. c. h. a. b. e. o. d. i. c. i. t. u. r. 2. M. a. c. h. 1. 4. q. i. p. s. e. e. l. e. g. i. t. n. o. b. i. l. i. t. e. r. m. o. r. i. p. o. t. i. u. s. q. u. a. m. s. u. b. d. i. t. u. s. e. s. s. e. p. e. c. c. a. t. o. r. i. b. u. s. E. t. i. d. e. d. e. n. o. b. i. l. i. t. a. t. e. m. o. r. a. l. i. p. o. t. e. x. p. o. n. i. t. i. l. l. u. d. L. u. c. a. 19. H. o. m. o. q. u. i. d. a. m. n. o. b. i. l. i. s. a. b. i. j. t. i. n. r. e. g. i. o. n. e. m. l. o. a. n. g. u. i. n. q. u. a. m. a. c. c. i. p. e. r. e. s. i. b. i. R. e. g. n. u. m. V. b. i. a. d. u. e. r. t. e. q. u. a. d. s. p. i. r. i. t. u. a. l. e. m. n. o. b. i. l. i. t. a. t. e. m. r. e. q. u. i. r. i. t. u. r. b. e. n. i. g. n. i. t. a. t. e. m. i. n. t. e. r. i. u. s. i. n. c. o. n. s. c. i. e. n. t. i. a. H. o. m. o. C. e. l. e. r. i. t. a. t. e. e. x. t. e. r. i. u. s. i. n. a. p. p. a. r. e. n. t. i. a. A. b. i. j. t. A. u. t. o. r. i. t. a. s. s. u. p. e. r. i. u. s. & p. r. a. s. i. d. e. n. t. i. a. (R. e. g. n. u. m. i. n. q. u. i. t. u. r. N. o. s. n. d. e. b. e. m. u. s. h. a. b. e. r. e. i. n. t. e. r. i. u. s. i. n. a. f. f. e. c. t. u. b. e. n. i. g. n. i. t. a. t. e. m. E. x. t. e. r. i. u. s. i. n. e. f. f. e. c. t. u. u. e. l. o. c. i. t. a. t. e. m. S. u. p. e. r. i. u. s. i. n. p. r. a. s. i. d. e. n. t. i. a. m. A. b. i. j. t. D. i. c. o. e. r. g. o. q. u. a. d. s. p. i. r. i. t. u. a. l. e. m. n. o. b. i. l. i. t. a. t. e. m. r. e. q. u. i. r. i. t. u. r. b. e. n. i. g. n. i. t. a. t. e. m. i. n. a. f. f. e. c. t. i. o. n. e. (H. o. i. n. q. u. i. t. u. r. q. u. i. f. e. s. t. a. s. a. l. m. a. n. u. e. t. u. m. n. a. t. u. r. a. q. u. i. a. u. i. d. e. l. i. c. e. t. c. r. e. a. t. u. r. a. & q. u. a. s. n. o. b. i. l. i. o. r. e. s. s. u. n. t. (u. t. c. o. n. t. r. a. r. e. b. e. n. i. g. n. i. o. r. e. s. V. n. d. e. e. t. i. a. m. d. e. c. a. n. e. n. o. b. i. l. i. u. i. d. e. m. u. s. q. u. o. d. q. u. a. i. u. s. n. a. t. u. r. a. e. i. u. s. c. o. n. t. r. a. f. e. r. a. s. i. t. u. d. e. f. e. r. o. x. e. s. t. t. a. m. e. n. q. u. a. h. o. m. i. n. e. s. u. a. l. d. e. g. r. a. t. a. u. a. l. d. e. f. a. u. o. r. a. b. i. l. i. s. & b. e. n. i. g. n. a. N. a. m. s. i. c. c. o. n. t. r. a. h. o. m. i. n. e. m. q. u. a. n. d. o. q. c. u. r. r. a. t. q. u. a. s. i. n. s. e. i. p. s. u. m. r. e. u. e. r. t. e. n. t. s. u. b. i. t. o. d. e. f. i. n. i. t. S. i. c. n. e. r. e. u. i. r. i. u. l. u. s. c. o. n. t. r. a. f. e. r. a. s. i. c. o. n. t. r. a. p. e. c. c. a. t. o. r. e. s. d. e. b. e. t. e. s. s. e. f. e. r. o. x. i. p. s. o. s. f. m. o. r. d. e. n. d. o. & c. o. r. r. i. g. e. d. o. & c. o. n. t. r. a. e. o. s. l. a. t. r. a. n. d. o. & p. r. a. d. i. c. a. d. o. e. r. g. a. t. n. h. o. i. a. s. i. e. r. g. a. u. i. r. o. s. r. o. n. a. b. i. l. e. s. & p. e. r. f. e. c. t. o. s. d. e. b. e. t. e. s. s. e. b. e. n. i. g. n. u. s. & p. i. u. s. & a. b. o. i. n. o. c. u. m. e. n. t. o. e. o. r. u. m. d. e. b. e. t. e. s. s. e. t. o. t. a. l. i. t. e. r. a. l. i. e. n. u. s. i. m. d. e. p. o. t. i. u. s. d. e. b. e. t. i. p. s. i. s. a. p. p. l. a. u. d. e. r. e. f. a. u. o. r. a. b. i. l. i. s. a. r. q. u. i. g. r. a. t. i. o. s. u. s. e. s. t. s. i. c. u. t. d. e. c. a. n. e. d. i. c. i. t. u. r. T. h. o. b. 11. T. u. c. p. r. a. e. c. u. r. r. i. t. c. a. n. i. s. & q. u. a. s. i. n. u. n. c. i. u. s. b. l. a. n. d. i. m. e. n. t. o. s. u. a. e. c. a. u. d. e. g. a. u. d. e. b. a. t. N. a. m. s. i. c. u. t. c. a. n. i. s. n. o. b. i. l. i. s. s. o. l. e. t. p. r. a. d. a. m. s. u. a. m. n. o. n. c. o. m. e. d. e. r. e. s. e. d. m. a. g. i. s. t. r. o. s. u. o. s. e. r. u. a. r. e. s. i. c. u. i. r. p. e. r. f. e. c. t. u. s. p. r. a. d. a. m. s. u. o. r. u. m. b. o. n. o. r. u. m. t. e. m. p. o. r. a. l. i. u. m. n. o. n. d. e. b. e. t. s. o. l. u. s. e. x. p. e. d. e. r. e. f. e. d. m. a. g. i. s. t. r. o. s. u. o. D. e. o. i. n. p. e. r. s. o. n. a. p. a. u. p. e. r. u. m. r. e. s. e. r. u. a. r. e. C. a. n. t. i. c. o. r. 7. O. i. a. p. o. m. a. m. e. a. n. o. u. a. & u. e. t. e. r. a. s. e. r. u. a. n. i. t. i. b. i. N. o. b. i. l. i. s. e. r. g. o. e. s. t. q. u. i. a. p. r. o. c. e. r. t. o. l. u. x. q. u. a. s. t. e. n. o. b. i. l. i. s. s. i. m. a. r. e. s. e. s. t. s. u. i. j. p. s. u. s. m. i. r. a. b. i. l. i. t. e. r. d. i. f. f. u. s. u. s. e. s. t. e. t. s. u. i. j. p. s. u. s. c. u. m. c. o. r. p. o. r. i. b. u. s. m. i. n. u. s. n. o. b. i. l. i. u. s. i. c. u. m. a. e. r. e. & a. q. u. a. i. m. m. e. d. i. a. t. i. u. s. a. d. i. u. n. c. t. i. u. a. A. d. n. o. t. a. n. d. u. m. q. u. i. l. l. i. p. r. o. p. r. i. e. s. u. n. t. n. o. b. i. l. e. s. q. u. i. p. e. r. u. i. r. t. u. t. e. m. p. i. e. t. a. r. i. s. d. i. f. f. u. n. d. u. n. t. & c. o. i. c. a. n. t. s. e. & s. u. a. & q. u. i. c. o. r. p. o. r. i. b. u. s. i. g. n. o. b. i. l. i. b. u. s. i. p. e. c. c. a. t. o. r. i. b. & p. a. u. p. e. r. i. b. n. o. n. d. e. d. i. g. n. a. n. t. u. r. a. s. s. o. c. i. a. r. e. & c. o. i. u. n. g. e. r. e. s. e. i. p. s. o. s. E. x. e. m. p. l. o. C. h. r. i. s. t. i. q. u. i. p. e. c. c. a. t. o. r. e. s. n. o. n. d. e. d. i. g. n. a. b. a. t. u. r. & q. u. i. c. u. m. i. p. s. i. s. s. e. d. e. b. a. t. & a. l. i. q. u. o. r. i. e. s. c. i. b. o. u. e. f. e. c. e. b. a. r. u. r. I. s. t. a. e. s. t. i. g. i. t. n. o. b. i. l. i. t. a. s. u. i. r. t. u. a. l. i. s. q. u. i. h. o. h. a. b. e. t. b. e. n. i. g. n. i. t. a. t. e. m. i. n. a. f. f. e. c. t. i. o. n. e. (H. o. m. o. i. n. q. u. i. t. u. r. q. u. i. d. a. m. q. u. a. s. i. d. i. c. e. t. P. a. u. c. i. s. u. n. t. t. a. l. e. s. q. u. i. a. s. i. l. l. e. s. i. n. g. u. l. a. r. i. t. e. r. d. f. q. u. i. d. a. m. V. n. d. e. t. a. l. i. s. p. o. t. e. s. t. d. i. c. i. i. l. l. u. d. d. e. q. u. o. L. u. c. a. 6. d. i. c. i. t. u. r. B. o. n. u. s. h. o. m. o. d. e. b. o. n. o. T. h. e. s. a. u. r. o. s. u. o. p. r. o. f. e. r. t. b. o. n. a. E. t. L. u. c. a. 13. H. o. m. o. q. u. i. d. a. m. f. e. c. i. t. c. e. n. a. m. m. a. g. n. a. & D. e. i. n. d. e. d. i. c. o. q. u. i. u. a. l. t. e. s. s. e. s. p. i. r. i. t. u. a. l. i. t. e. r. n. o. b. i. l. i. s. d. e. b. e. t. h. a. b. e. r. e. c. e. l. e. r. i. t. a. t. e. i. n. o. p. a. t. i. o. n. e. (A. b. i. j. t. i. q. u. i. t. u. r. C. o. r. p. o. r. a. n. o. b. i. l. i. o. r. a. s. u. n. t. (u. t. c. o. i. t. e. r. e. l. o. q. u. i. t. u. r. c. e. l. o. & e. t. i. a. m. p. l. a. n. e. t. i. s. q. u. i. s. u. n. t. n. o. b. i. l. i. s. s. i. m. a. c. o. r. p. o. r. a. & c. i. t. i. s. s. i. m. e. u. o. l. u. n. t. u. r. P. a. r. e. t. e. t. i. a. m. i. n. f. l. u. m. i. n. i. b. u. s. q. u. i. r. e. s. p. e. c. t. u. l. a. c. u. m. s. u. n. t. n. o. b. i. l. i. a. q. u. a. c. o. n. t. i. n. u. e. f. l. u. u. n. t. a. g. i. t. a. n. t. u. r. & c. u. r. r. u. t. P. a. t. e. t. i. n. s. u. p. e. r. i. n. a. u. i. b. u. s. p. r. a. d. i. a. l. i. b. u. s. & n. o. b. i. l. i. b. u. s. q. u. a. c. e. l. e. r. i. m. e. u. o. l. a. n. t. & s. u. p. e. r. i. u. s. i. n. a. e. r. a. e. l. e. u. a. n. t. u. r. P. a. r. e. t. n. i. h. i. l. o. m. i. n. u. s. i. n. n. o. b. i. l. i. b. u. s. c. a. n. i. b. u. s. q. u. i. u. a. l. d. e. c. i. t. u. s. c. e. t. e. r. i. s. c. u. r. r. u. t. f. a. l. t. a. n. t. c. i. r. c. u. e. u. n. t. & m. o. u. e. n. t. S. i. c. u. e. r. e. c. h. a. r. i. s. s. i. m. i. i. l. l. i. q. u. i. n. m. o. r. i. b. u. s. s. u. n. t. n. o. b. i. l. i. o. r. e. s. s. u. n. t. b. e. n. e. o. p. e. r. a. d. o. c. e. l. e. r. i. o. r. e. s. & a. d. s. e. r. u. i. e. n. d. u. m. & o. b. e. d. i. e. n. d. u. m. & d. i. s. c. u. r. r. e. n. d. u. u. u. e. l. o. c. i. o. r. e. s. & p. r. o. p. r. i. o. r. e. s. (A. b. i. j. t. i. n. q. u. i. t. u. r. R. e. s. n. q. u. a. t. o. e. s. t. n. o. b. i. l. i. o. r. t. a. t. o. i. n. o. p. e. r. a. n. d. o. u. e. l. i. n. p. r. o. d. u. c. e. n. d. o. a. c. t. u. m. s. u. u. m. e. s. t. c. e. l. e. r. i. o. r. s. i. c. u. t. p. a. t. e. t. i. n. l. u. c. e. q. u. a. e. a. b. o. r. i. e. n. t. e. i. n. o. c. c. i. d. e. n. t. e. m. s. u. b. i. t. o. s. e. d. i. f. f. u. n. d. i. t. S. i. c. u. t. e. t. i. a. m. p. a. r. e. t. d. e. A. n. g. e. l. i. s. a. c. d. e. D. e. o. q. u. i. s. i. n. e. s. u. c. c. e. s. s. i. o. n. e. t. e. m. p. o. r. i. s. o. p. e. r. a. t. u. r. S. i. c. u. e. r. e. i. l. l. i. q. u. i. s. p. i. r. i. t. u. a. l. i. t. e. r. n. o. b. i. l. e. s. u. e. l. p. e. r. f. e. c. t. i. p. o. s. s. u. n. t. d. i. c. i. o. p. e. r. a. n. d. o. b. o. n. u. m. n. o. q. u. a. r. u. n. t. d. i. l. a. t. i. o. n. e. m. u. e. l. s. u. c. c. e. s. s. i. o. n. e. m. i. m. d. e. s. t. a. t. i. m. & s. u. b. i. t. o. a. d. n. u. t. u. m. D. e. i. & p. r. e. l. a. t. i. e. x. e. q. u. i. t. u. r. s. u. a. m. b. o. n. a. m. o. p. e. r. a. t. i. o. n. e. m. A. b. i. j. t. e. r. g. o. q. u. o. d. q. u. i. l. i. b. e. t. t. a. l. i. s. d. i. c. a. t. i. l. l. u. d. I. o. 9. A. b. i. j. & l. a. u. i. & u. i. d. i. V. n. d. e. 1. M. a. c. h. 10. A. f. c. e. n. d. i. t. A. l. e. x. a. n. d. e. r. q. u. i. c. o. g. n. o. m. i. n. a. t. u. r. n. o. b. i. l. i. s. & o. c. c. u. p. a. u. i. t. P. r. o. l. o. m. a. i. d. a. m. & r. e. g. n. a. u. i. t. i. b. i. H. a. b. e. a. t. e. r. g. o. c. e. l. e. r. i. t. a. t. e. i. n. o. p. e. r. a. t. i. o. n. e. & D. e. n. i. q. d. i. c. o. q. u. o. d. q. u. i. u. u. l. t. s. p. i. r. i. t. u. a. l. i. t. e. r. e. e. n. n. o. b. i. l. i. s. d. e. b. e. t. h. a. b. e. r. e. a. u. t. o. r. i. t. a. t. e. i. n. d. o. m. i. n. a. t. i. o. n. e. q. u. i. a. i. p. s. e. d. e. b. e. t. s. i. b. i. a. c. c. i. p. e. r. e. R. e. g. n. u. m. q. u. i. a. s. i. p. s. e. n. o. d. e. e. t. f. e. r. u. i. r. e. u. i. r. i. j. s. s. e. d. p. o. t. i. u. s. e. i. s. i. m. p. e. r. a. r. e. Q. u. i. a. f. m. C. h. r. y. s. t. o. f. t. u. p. M. a. t. t. I. l. l. e. f. e. p. o. t. e. t. c. l. a. r. u. m. & n. o. b. i. l. e. m. r. e. p. u. t. a. r. e. q. u. i. s. e. r. u. i. r. e. u. i. r. i. j. s. d. e. d. i. g. n. a. t. u. r. S. i. c. u. t. n. e. s. q. s. u. n.

ratz, & per genus ad posteros deriuata. Formica. n. oēs sunt eiusdem conditionis, & oēs sunt paruuli vermes circa terrā continuē grana colligentes. Fit tñ quandoq; q formica qñ senescit, acquirat alas, & sursum in aere volitat sicut auis, ita q iam videtur naturam aliarum formicarū excedere, & ad naturam auium aliquatiter se transferre. Sic verē antiquitus natura omnes formicas. i. oēs hoīes similes creauit, & oēs aliqualiter circa grana colligenda. i. circa agriculturæ officii occupauit, verum quia quidam alas diuinitatum acceperunt, idcirco se super alios per superbiam erexerunt. Et se in aues. i. in nobiles trāsformatos crediderunt, & se ex tunc nobiles appellari voluerunt. Ili ergo facti sunt nobiles à fortuna non à natura. Istud etiam videmus quotidie accidere, quia. f. viles rustici se fieri nobiles, & milites faciūt, ut apparet i ornatu istorum. (Quia non cognoscitur miles à rustico, & clericus à mechanic. o. i. à sutore, & ab oi practico vix cognoscitur.) & ex tunc vna cum sua postentate nobiles se esse credūt, sicut patet supra in exemplo de eruca, & alijs exemplis pro ut tabula indicabit. Ista ergo nobilitas habet vilē ingressum.

Item ista habet malum progessum. Ista. n. habet annexam Vnitatem, Sicut enim videmus, aues nobiles di Crudelitatem, cunctur illā, quā rapaces, & uiolent Et pompofitatem. tē esse noscuntur, sicut patet in aquila vel falcone. Leo etiā, qui ceteris animalibus dicitur nobilior est crudelior, & superior. Phinis etiam dicit, q nobilitas tauorum est totum aspectum habere, frontem cornutam gestare, aures acutas, & erectas tenere, bellum alijs p̄offerre, & arenam dispergere, & iactare. Sic verē hodie illi reputantur nobiliores, q sunt superiores, & seiores, & q sunt animalibus simplicibus. i. pauperibus nequiores, qui sciunt etiā aures ad libenter audiendum adulationem, habere frōtem cornutam per gestum superbum, & elationem, & rapinam, & exactionem, arenam diuitiarum spargere per prodigam, & expensam largitionem, quā oia sunt hodie signa nobilitatis, quā hodie nullus nobilis reputatur, nisi in elatione, & crudelitate alijs p̄feratur. Talib. loquitur scriptura Ezechielis 22. Sordida, nobilis, grandis interitum. tolle cydarim, de pone coronā, Ideo de nobilibus, & specialiter de miltibus loquitur Petrus Ble. in epistola. Ordo inquit militum est ordinem nō tenere. Nam cuius os inhonestus loquitur, qui minus Deum timet, qui detestabilis iurat, qui ministros Dei uilificat, qui Ecclesiā non ueretur ille hodie in cētū militū fortior, & nobilior reputatur. Et breuiter sicut ferrum, quē est clarū, & politum, solet facilius rubiginē contrahere, & rubigo solet exinde difficilius abstergeri, sic hodie sēpē fit, q homo quāto genere est nobilior, & clarior, tanto facilius rubigine uitiorū confumitur, & tanto huiusmodi rubigo exinde difficilius extirpatur. unde dicit Hieronymus in epistola, q plerunq; nobilitas carnis, ignobilitatem pari meritis. Item ista habet tristitem egressum, quia. f. talis nobilitas in morte non cognoscitur. Quia. f. ita nobiles sicut ignobiles corrumpuntur. Et qd peius est, isti propter peccata commissa occasione nobilitatis, in inferno grauius cruciantur, quia sicut in P̄sa. dicitur. Ligantur Reges mundi in compediibus, & nobiles eorum in manibus ferreis. Ista est igitur nobilitas, & libertas temporaria. Quārō verō dico principaliter, quōd est nobilitas æternalis. Et ista est nobilitas illa, & libertas, q habent aīę in Paradiso. De qua 1. Regum 9. Ecce est vir Dei in ciuitate hac vir nobilis, quicquid loquitur absq; ambiguitate uenit. Sēti ergo, qui sunt in Paradiso, propriē nobiles p̄t dici, quā ad eos spectat Regnum nobilissimum Paradisi. Figurati. 1. Mac. 1. ubi dicitur quōd Alexander, i. Deus uocauit pueros suos nobiles, qui secum erant nutriti à iuuentute, & diuisti illis Regnū suum, & impouerit sibi oēs diademata &c. Vide supra de libertate.

Nobiscum. Vobiscum. Nota, q nobiscum semper signat societatem, siue bona fuerit siue mala. Et sic nota, q in scriptura nos reperimus nobiscum designans foedus perpetuum diuinitatis, nobiscum consignans nodum proficuum humanitatis, nobiscum continens iugum assiduum iniquitatis, nobiscum sustinens morbum continuum p̄nalitatis. Et sic dico, quōd per nobiscum nos inuenimus societatem Deorum, Iustorum, Malorum, Primò igitur dicamus aliquid de societate Deorum, seu etiam Dei & sanctorum, quā permanet indiuisibilis. Deus. n.

quo ad diuinitatem habet suum beatissimum nobiscum, in quāto. f. ad societatem suā, Patris. f. & Filij & Spiritus sancti, & ad beatā fruitionem, & cognitionem, & partem participationem ipse admittit beatos. Deuter. 5. Non cum patribus nōis inię pactum, sed nobiscum. Et idē ille propriē à beatis potest uocari Emanuel, quōd interpretatur nobiscum Deus. Et sic notabimus, quōd ipse nobiscum est dum Carnem induit in modo personali, Nobiscum enim Deus, seu Christ⁹ est uidelicet i carnis Lilio. q nunc inhabitat. Sub panis folio, quo totus latitat, in mentis dolio, quo suos uisitat, in celi solio quo regnās equitat, i orci exilio, quo malos agit. Igitur dicamus. q Dominus nobiscum est in carne personaliter. Sicut. n. uidemus, q qñ puer propter noctis fantasias non audeat iacere solus, mater sua dat sibi aliquam maiorem personam, & tutiorē ad iacendū cū eo, sic beata Trinitas mater nostra uidens, q homo fantasias infernales meritō metuebat, dedit filium Dei, qui in lecto humanitatis eiusdem se cū personaliter iaceret, ipsumq; defenderet, & iuuaret. Et idē de tali societate bene potest dici illud Esai. 7. Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & uocabitur nomen eius Emanuel, quōd interpretatur nobiscum Deus. Nam sicut fortitudo uisus militis quandoque totum affecurat exercitum quando uult esse cum eis, & induit armis similibus sicut ipse, sic fortitudo filij Dei nos affecurauit, qñ arma humanitatis affluens pro nobis contra dēmones dimicauit, iuxta illud 1. Paralip. 22. Cernitis inquit, q Dominus Deus uester uobiscū sit & dederit uobis requiem per circuitum, & tradiderit omnes inimicos, in manu uestra. Ideo bene possumus modo dicere illud Nu. 14. Dominus nobiscum, nolite timere. Vterus enim uirginalis fuit camera uel capella ubi Deus cum humano genere fecit pactum, & ubi se sibi perpetuē fēderauit. Figura Genes. 9. ubi Dominus dicit hominib. Statuam inquit pactum meum uobiscum. Sequitur. Cumq; obduxero nubibus celum, apparebit arcus meus in nubibus. In nubibus dico fragilis humanitatis tūc apparuit Christus Deus, & hō, sicut arcus maximē potestatis. Sicque Deus nobiscum fecit pactum perpetuē charitatis. Deuter. 5. Dominus Deus noster pepigit nobiscum fēdus. Et nota, q iste nobiscum fuit in carne ueniens, In carne dico ueniens. 2. Paralip. 20. Cras egrediemini, & Dominus erit uobiscum. Et in cruce moriens, 3. Reg. 18. Egrediar & ego uobiscum. Item per mundum gradiens. De quo Ioan. 13. Tanto tempore uobiscum sum, & non cognouistis me. &c. Itē doctrinam iaciens Luc. 22. Quotidie uobiscum erā in tēplo docens. Item in cruce moriens. Gen. 48. Ego morior, & Dominus erit uobiscum. Item à morte rediens, seu reueniens. P̄. Resur. exi, & adhuc sum tecum. Unde sancti post Christi resurrectionem uictō lucifero poterūt dicere Angelis illud, quod Iudith dicebat filijs Israel uictō Holoferne tyranno. Iudith 13. Aperiite portas, quā nobiscum est Deus, qui fecit uirtutem in Israel. Patet ergo, quōd Deus nobiscū est in carne personaliter. Deinde dico, q nobiscum est Deus sub pane figuratiter seu sacramentaliter. Sicut enim aīa latet sub figura corporis, & sub vmbra, nec apparet uisibiliter ibi esse, & tamen ibi esse, & latere creditur peritidualiter, atq; scit, sic verē Christus quamuis non apparet oculo corporali, sub figura tñ panis dinoscit, & creditur esse uerē, iuxta illud Esa. 45. Verētus es. Deus absconditus. vnde 2. Para. 32. Nobiscum Dominus Deus noster. Et hoc est illud, quod ipsemet promisit Matt. 18. dicens. Ego autem uobiscum sum cunctis diebus vsq; ad consummationem seculi. Est igitur nobiscum Deus sub pane figuratiter. Denique dico, quōd nobiscum est in mente spiritualiter. Sicut. n. radij & uirtutes solis, & celi inuisibiliter manent cum rebus inferioribus, & terrestribus, ita quod sua inuisibili uirtute ipsas solent uegetare, & unificare, & à sic citate ad uirorem, à sterilitate ad ubertatem mirabiliter transformare, sic certe Deus per gratiam meos hominum iustorum inhabitat, & ipsas spiritualiter uegetat, & fructibus bonorum operū ipsas ornat. vnde 2. Para. 15. Dominus uobiscum est, quia uisibilis cum eo, si quis fuerit cum, inuenietis, si uerō dereliquerit

liqueritis eū, derelinq̄t uos. Et aduerte, q De⁹ nobiscū ē, ut Socius, nobiscum manendo, Dico, q nobiscum est, ut Amicus, se nobis iungendo, socius nobiscum habitans Hie. 7. Bonas facite vias uestras, & studia uestra, & habitabo uobiscum in loco isto. Quod etiam illi petebant, qui dicebant. Luc. 23. Mane nobiscum Domine, quā ad uespera scit. Item nobiscum est, ut amicus federa recitās. Vnde iste est, qui dicit Esa. 45. Feriam uobiscū fēdus, sempiternum, misericordias Dauid fidelis. Item nobiscum est, ut adiutor à malis defendens, seu pro nobis militans. Vnde Hie. 42. Nolite timere à facie Regis Babylonis, dicit Dñs quia ego uobiscum sum, ut saluos faciam uos, & ut uos eruande manu eius. Et Numer. 14. Dñs uobiscum est nolite timere. Et reuera nisi iste sit nobiscum, nunquam possumus aduersarios superare. vnde Deu. 1. Nolite alicedere, neq; pugnetis, non enim uobiscum, ne cadatis. Item nobiscum est, ut retributor nos pie uisitās. f. beneficia concedendo. 2. Paral. 19. Confortamini, & agite diligenter, & erit Dñs Deus uester uobiscum in bonis. Et Thob. 4. Fecisti. n. nobiscum misericordiam tuā. Est ergo Deus nobiscum in mente spiritualiter. Insuper dico, q est nobiscum in celo triumphaliter. Sicut. n. Imperator Romanus subacta prouincia, & victoria habita, vrbe cum triumpho intrabat, & secum milites suos, q participes fuerant laboris, & uictorię, ut participes fierēt triūphi seu glorię, secum ducebat, & vna cum eis triumphabat sic Deus in societate iustorum, qui ipso ductore uicerunt acies hostium malignorum, nūc triumphat in celis, ipsoq; p̄missis beatissimā in excelsis, ita q ipsi possunt dicere illud P̄. Dominus uirtutum nobiscum, susceptor noster Deus Iacob. Et Thob. 12. Benedicite Deum celi, quia fecit nobiscum misericordiā suam. Est ergo Deus nobiscum in celo triumphaliter. De quo potest dici illud Iosue 22. Nunc scimus, q nobiscum sit Dñs. Demum dico, q Deus est nobiscum in iudicio facialiter, quia. f. Christus p̄sonaliter erit in iudicio, ubi. f. cū impijs facialiter disceptabit, & eos condemnabit, bonos uerō amicaliter aduocabit, & eos exaltabit, & honorificabit. vñ Eze. 20. Dominus loquitur peccatoribus, dicens. Adducam inquit uos in desertum populorū, & iudicaberis uobiscum facie ad faciem, sicut iudicio contendit aduersus patres uestrorum. In furore effuso, & brachiō extento regnabo super uos, dicit Dominus. Patet igitur, quomodo De⁹ habitat nobiscū.

Iudicio facialiter, Et sic patet, quō per nobiscum intelligitur societas deorum. i. Dei & sanctorum seu Angelorum. Secundo principaliter dico, q per nobiscum intelligitur societas iustorum. Iusti. n. solent inter se cōiter, & socialiter uiuere, & alter alteri per charitatis copulam iunctus esse. (Nobiscum inquit & uobiscum.) Vnde ipsi possunt dicere illud Gene. 34. Iungam uos inuicem connubia, & habitabo uobiscum. Vbi aduerte, q societas nostra debet. f. mentaliter uniri. (Iungamus cōnubia.) Pariliter iniri. (Inuicem inquit.) Stabilitur firmari. (Habitare inquit.) Ciuilitur tractari. (Nobiscum inquit.) Bona. n. societas debet esse mentalis, & uniuoca, cōis seu parilis, & nō aquiuoca, stabilis & certiloca, ciuillis & politica. Sit igitur societas nostra mentaliter vnita, quod ostenditur cum dī. (Iungamus.) Societas. n. quæ per charitatem non iungitur, sed per discordias, & odia diuiditur, nunquam perseverare p̄t, sed facilius dirumpi comprobatur. Quā. n. cemento deficiente lapides diuiduntur, nec esse est, q paries corruat. Et qñ cōsumptio humidio radicali, corpus & aīa ab inuicem separatur, nec esse est, q corpus uel cadauer in puluerem totum cedat. Sit igitur bona societas, per charitatem bñ iuncta, alias cito corruet, & erit labilis, & disuncta. (Iungamus inquit cōnubia.) Figura Eze. 1. ubi de sanctis animalibus dī, q duæ p̄næ singulorum iungebantur & Eze. 37. ubi dī, q accesserunt ossa ad ossa, vñ quodq; ad iuncturam suam. v. de tali nobiscum dicitur illud 1. Ioan. 4. Perfecta est charitas Dei nobiscum. Vt & de tali fraternā charitate dicitur illud Gen. 43. Si descenderit frater noster minimus nobiscum, proficietur. Frater. n. signat charitatem, minimus humilitatem, nobiscum so cietatē. Sit igitur societas nostra mentaliter vnita. (Iungamus inquit cōnubia.) Itē societas nostra debet esse pariliter, seu

æqualiter inita, qd ostenditur cum dī. (Inuicē.) Societas. n. non debet claudicare, sed in oibus personis equaliter se habere. In mixto. n. si vna qualitas aliā excedit, totū mixtum corrumpitur atq; perit. Vnde 1. To. 1. Societatem habemus uobiscū. Sequitur. Societatem habemus adinuicē &c. Sit igitur æqualiter inita. (Inuicem inquit.) Item debet esse stabiliter unita, quod ostenditur, cum dī. (Habitare.) q. d. non debet esse transitoria uel transcurrēs, sed diutius habitans atq; manēs, ut sic dicat alter alteri illud prædictum Hie. 7. Habitabo uobiscum in loco isto. Et Genes. 24. Habitamus uobiscum, erimusq; vnus populus. Item societas debet esse ciuilitur ordinata. Et hoc ostenditur cum dī. (Nobiscum.) Quia. f. simul ciuilitur, & politicē debemus inuicem conuersari. Neemig. 6. Trahemus uobiscum in domo Dei. Et si uis nota, q ista ciuilitas, & iste communis conuictus debet habere communem Laborem & diligentiam, Nitorem & continentiam, Vigorem & efficaciam, Feruorem & amicitiam, Honorem & reuerentiam, Tranquillitatē & pacis gratiam, Simplicitatem & innocentiam, Fidelitatem & beneficentiam, Humilitatem seu paupertatem & indigentiam. Et Thob. 5. Angelus eius comiteretur uobiscum. Item sit nobiscū potentia cōis uigor seu tenoris, quā. f. deo oatur per ossa, q. f. sunt fortia, & solida, cū dī Exod. 13. Efferte ossa mea hinc uobiscū. Itē sit nobiscum amicitia cōis amoris, quā. f. signatur per fratrem, cum dī Gene. 43. Adducite uobiscum fratrem uestrum. Nomen. n. fratris semper signat charitatem. Marci 6. Sorores eius nobiscum sunt. Vt de feruore charitatis dicatur illud Apostoli ad Col. 2. Si corpore absens sum, spiritu tñ præsens sum. Item sit nobiscum reuerentia cōis honoris, ut. f. dicamus dignioribus illud Iudic. 1. Ad te uenimus, ut p̄ficiscaris nobiscum, & pugnes pro nobis, sūq; dux oium, qui sunt in Galaad. Et iudicium 18. Veni nobiscum, & habeamus te patrem. Item sit nobiscum pax, & gratia cōis tranquillitatis, dicentes alijs illud 1. Machab. 13. Parati sumus uobiscum facere pacem. Item sit nobiscum innocentia cōis tranquillitatis quā. f. signatur per greges, & paruulos. De quibus dicit Exod. 10. Paruuli uestri erant uobiscum. Et ibidē. Cuncti greges pergāt uobiscum. Item sit nobiscum beneficentia cōis fidelitatis & humanitatis, ut alter alteri dicat illud 1. Mac. 10. Quæ nostra sunt, sentias nobiscum, & 1. Mach. 10. Retribuemus uobis bona pro his, quæ fecistis nobiscum. Ibidem. Itē sit nobiscum indigentia cōis calamitatis, seu paupertatis iuxta illud Matt. 26. Pauperes semper habebitis uobiscū. Et sic patet, quō per nobiscum, & uobiscum intelligitur societas iustorum. Aduerte tñ, q multi sunt qui non curant de nobiscum, uel uobiscum, sed solum de se, & tecum. Volunt. n. uiuere solitarij, & in singularitate, non in cōis, & societate sicut uidemus de multis, qui non proficiunt nisi sibi. Similes crudelibus animalibus, & auiibus, sicut sunt aquilæ, uel leones, q. f. socialiter non uiuunt, sed solum pro se, & filijs rapiunt, & acquirunt, dicentes cum Balaam, qui interpretatur deuatoras populum, illud Nume. 22. Prohibuit me Dñs uenire uobiscū. Figurati in Naas Rege Amō, q noluit facere pacū cum filijs, Israel nisi auferret eis oculos dextros 1. Reg. 11. In hoc feriā uobiscum fēdus, & erū uobis oculos dextros. Sed non sic boni, & iusti &c. Ostenditur ergo per nobiscum societas hominum iustorum. Tertio principaliter dico, quōd p nobiscum intelligitur societas hominum malorum. Et sic nota,

Diā ergo, q sub isto pronomine nobiscū, seu uobiscū inuenit societas, crudelū impiorum. Ili. n. socialiter conueniunt cōtra bonos. Patet in latronibus, qui. f. dicit ad inuicem illud Prou. 1. Veni nobiscum, insidiamur sanguini, abscondamus tendiculas contra infontem, deglutiamus eum tanquam infernus uiuentem. Item societas rapacium auarorum. Vsurarij enim, & auari confederati, sunt adinuicem contra pauperes, dicentes. f. alter alteri illud Prou. 6. 1. Sortem

Sortem mitte nobiscum, marsupium sit vni oium nostru. Omnem preciosam substantiam inuenimus, implebimus do-

Nocere

Nota, q cum de nocentis, tam spiritualibus, quam temporalibus, & aeternis quasi inueniantur infinita exempla...

Prosperitas terrenorum, Nocet (dico) aliquando. Aduersitas tormentorum, terrenorum prosperitas...

Nota, quod nox in scriptura sumitur in bono, & in malo, secundum quod nox habet aliquas bonas conditiones...

co, qd hoi nocet peruerforum malignitas, & impugatio. Si cut. n. aialia fluestria (vt coiter) hoibus sunt nociua, quia vi delictet quaedam legunt cornibus percutiendo, sicut rhinoceros...

Nocturnus. Nox. Noctes.

Nota, quod nox in scriptura sumitur in bono, & in malo, secundum quod nox habet aliquas bonas conditiones...

Mortalitatis, Simpliciter, Prosperitatis, Iniquitatis. Obscura, celat. n. & abscondit omnes colores rerum. Sic vere humilitas est humida per deuotionem...

Deum collaudandum, Dico ergo, q in tali nocte Desi at Deum recordandum, tentius collaudamus. Th. 2. Con Hostem superandum, surge, lauda in nocte. & in Pl. In Bonum impetrandum, die mandauit Dns misericordiam...

Nota, quod nox in scriptura sumitur in bono, & in malo, secundum quod nox habet aliquas bonas conditiones...

bio talis nox habet multas spuales illuminationes. Nam Dominus legit nocte apparuisse Salomoni, & eidem sapientia influxisse, sicut dr 3. Reg. 3. Nocte legit Dns Danieli miseriu reuelasse...

latrones insidiantur, & qui de die apparere non audebant, de nocte malū intrepide operantur. Sic verē charissimi. Status aduerſitatis solet oīa ista continere. Iste. n. oib. p. aliter est noctiuus, & infirmitatum, & dolorum multipliciter causatiuus. vnde Iob 30. Noctē os meum perforatur doloribus. Item iste status est dormicionis hoīum inductiuus. i. falsitatis amicorum offensiuus, quia. silli, qui in die prosperitatis circueunt, & operantur circa hoīes amicitia pretendēdo, in noctē aduerſitatis vadunt ad dormiendum ab ipso recedendo, & de ipso penitus non curādo. 1. ad Theſ. 5. Qui dormiūt in noctē dormiūt. Et sequitur. Itaq; nō simus filij noctis, sed filij diei. Item iste status est animalium crudelium, & latronum ad p. r. as, & rapinas excitatiuus. Quia. f. raptores, baluii & careri maligni, qñ vident hoīem in noctē aduerſitatis, solent totis viribus contra eum debacchari, & ipsum sicut latrones bonis suis temporalib. denudare, sicut exēplū habemus in Pharaone. Exo. 11. qui de noctē confurgēs, cōpellebat filios Israhel, vt de terra sua exirent. Vnde. Iob 27. d. f. de paupere, q noctē opprimer eum tēpestas. Nā sicut latrones noctē vnt loco dici, q. a. f. nox est vis pro die, & dies p noctē, quia. f. in die non audent apparere, sic verē talib. malignis nox aduerſitatis aliorū est eis pro die. p. speritatis, q. a. f. m. Iob sententiam Iob 17. Ipsi noctē verterunt in diē, & rursum post tenebras sperāt lucē. Et aduerte, q. ista nox aduerſitatis pōt esse vilis patientibus tribulationem, & hoc quia monstrat morum perfectionem, Purgat nostrum culpę defectionem, Leuat mentis affectionem. Monstrat (dico) morum perfectionem, q. a. sicut nox ostēdit claritatem stellarū, quam dies occultauerat, sic nox aduerſitatis virtutes hoīum demonstrat, quas rñ dies prosperitatis penitus abscondebatur. De stellis. n. id est vis iustis quam diu sunt in prosperitate, nescitur quantę sunt claritatis, aut virtutis, ita q. p. proprie nox aduerſitatis est quædam p. batio qua iporum virtus, & claritas declaratur. Vnde in Ps. d. f. q. Deus fecit lunam & stellas in potestatem noctis. Crysoſtomas. n. & carbunculus talis sunt virtutis, q. noctē splendor eorum est perfectior, & clarior quā in die. Quia verē viri iusti clarius splendent in noctē tribulationis, quam in die t. palis successione. Vnde Prou. 31. Non exstinguetur in noctē lucerna eius. Item dico, q. nox aduerſitatis purgat culpę defectionem. Ps. Probasti cor meum, & visitasti noctē, igne me examinasti, & non est igne in me iniquitas. Itē dico, q. ista nox leuat cordis affectionem, quia. f. nō in noctē aduerſitatis compellitur recurrere ad Deum, & ipsum requirere & orare. Apes. n. si nox eas foris apprehēderit, excubāt super eas. Quia. f. si nox aduerſitatis nos apprehēderit, nescit esse, q. nos spūa liter supinemus, & q. faciem cordis ad Deum cōuertētes ipsum deuote exoremus. 1. Reg. 15. Cōtristatus Samuel clamauit ad Dominum tota noctē. Patet ergo, q. nox significat statū aduerſitatis. Et de isto mō significandi vide infra vbi Pergefeuerare, vbi satis d. f. de noctē aduerſitatis. ¶ Quartō principaliter dico, q. per noctem designatur status mortalitatis. Quia sicut dies significat vitā, ita nox significat mortē. Nox enim nihil aliud est quam absentia diei, quæ. f. causatur p. vmbra terrę, vel propter terrę interpositionem inter nos & solē. Sic verē mors nihil aliud est quā carentia vitę, quā. f. interpositio terrę. i. terrenę & fragilis cōditionis habet sibi interpositio. Ps. Posuisti tenebras, & facta est nox. Et si vis dicere de morte bonorum, adiunge illa, quæ superius dicta sunt de felicitate. Si verē vis dicere de morte malorū dic illa, q. supra dicta sunt in malo de aduerſitate. Vnde de morte corporis potest dici illud Esa. 24. Confractioe confringetur terra sicut tabernaculum vnius noctis. ¶ Quintō dico, q. nox signat statum simplicitatis, videlicet statum, & cōditionem hoīum simplicitatis, & ignorantię, q. obscuritate ignorantie taliter detenti, quod in viam salutis nesciūt dirigere gressus suos. Et idē talibus est necessariū lumē, & claritas stellarum, i. doctrina & eruditio p. latorum. De istis. n. d. f. Iob. 11. q. qui ambulat in noctē, offendit, quia lux in eo nō est. Talem habuerunt noctem sancti patres antiquitus ante aduentum Christi, quia quamuis haberent cantum gallorū id est vaticinia Prophetarum, qui aduentum diei gratiē p. dicabant, & quamuis etiam haberent lumen, & doctrinā stellarum. i. Prophetarum & Patriarcharum, lucem tamen so-

lis Christi vel eius presentiam non habebant, & idē i multis erabant, & deficiebant, ita q. ad Paradisum venire nesciebant, imō omnes ad infernū miserabiliter descendebant. Et idē de tali noctē gaudebat Apostolus euasisse, dicens ad Rom. 13. Nox p. cecidit, dicit autem appropinquauit, abijciamus ergo opera tenebrarū, & induamur arma lucis. Signat ergo nox statum simplicitatis, seu ignorantiam obcuritatis. ¶ Sextō dico, q. nox signat statum prosperitatis seu mundanæ labilitatis. Sicut enim apparet, in noctē solent Oculi somno grauari, Sic verē charissimi, i noctē Omnia luce priuari, p. speritatis homines grauā somno voluntatis, & negligentie. Io. 9. Venit nox, quando nemo potest operari. Item priuantur luce veritatis, & sapientie. Ps. Posuisti tenebras, & facta est nox. Item ibi latrones. i. auari ditantur præda temporalis opulentie. Vnde de raptore d. f. Iob 24. De noctē verē erit quasi fur. Item fer. i. d. amones ibi hominibus insidiantur per suggestiones & malitias. Mach. 4. Venit gorgias in castra. Iudæ noctē. Item ibi nocti lucē, id est hypocritæ, videntur lucere per fulgorem honeste apparetur. Psalmista. Ignem vt luceret eis per noctem. Signat ergo nox statum prosperitatis. ¶ Septimō dico, quod nox signat statum iniquitatis. Et hoc multiplici ratione, quia scilicet sicut

<p>In noctē</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Oculi non solent clare videre, ○ Homines in lectis solent iacere, ○ Homines ad verbis solent tacere, ○ Homines operibus solent carere, ○ Aues immundæ solent gaudere, ○ Feræ & latrone solent nocere, ○ Infirmi magis solent dolere, 	<p>Sic pro cer</p> <ul style="list-style-type: none"> to charissi mi, ista om nia accidit i statu pec cati. Ibi. n. nō videtur
--	--

clare per discretionem, quia. f. hō, qui est in peccato, non videt, nec cōsiderat illa, quæ pertinent ad salutem. Lux. n. diuina gratiē ipsos non illuminat, & idē multis errorū obcuritibus sunt detenti. Vnde Sap. 17. Nec syderum lympidæ flammæ illuminare poterāt illam noctem horrendam. Item ibi iacent peccatores in lectis per carnalem consolationē. Luc. 17. Erunt in illa noctē duo in lecto vno. Vnde etiam de illo carnali iuvene Prou. 7. d. f. q. in noctis tenebris, & caligine suam turpitudinem faciebat. Item ibi tacent hoīes ad verbis quantum ad peccatorum confessionem, & quantum ad Dei laudem, & gratiarum actionem. Quia. f. homo quādo est in noctē peccati, nō curat Deum laudare, nec ei gratias agere, nec propria vitia confiteri, seu dicere. Olee 3. Noctē feci tacere matrem tuam. Itē ibi quiescunt homines ab operibus negligentie torporem, & obliuionem. Io. 9. Venit nox, qñ nemo pōt operari. Item aues immundę. peccatores in noctē peccati gaudent, & cantant per inanem lætitiā, & p. malæ complacentie delectationem. Vnde Mar. 13. & Matth. 26. Media noctē gallus cantauit. Item fer. q. & latrones, id est dæmones in noctē peccati summe nocent per tentationem, & tribulationem, & finaliter per æternam damnationē. Vñ 1. Reg. 19. Misit Saul satellites suos noctē in domū Dauid, vt custodirēt eum, & occiderent mane. Item infirmi (id est) peccatores, in ista noctē peccati grauiter solent dolere per multiplicem laborem, & vexationem. Constat enim, q. plus laborant mali faciendo opera dānationis, quā boni faciendo opera salutis. Vnde Luc. 5. Domine, per totam noctem laborantes nihil cepimus. Et sic ergo patet, quomodo nox secundum diuersos respectus signat ista septem, videlicet iniquitatem, prosperitatem, simplicitatem, mortalitatem, aduerſitatem, foelicitatem, humilitatem, & hæc sufficiant de noctē dixisse.

Noe. Nota, q. Noe q. fuit Patriarcha, & qui diluuiū futurum præiudicā, arcam edificauit, & in ea genus humanū saluauit, interpretat parris requies, & pōt significare, quēlibet virū sanctū, & maxime Patriarchā, Episcopū vel plati, q. diluuiū tribulationū, & tēstatiōū solet p. uidere discretē meditādo, arcā Ecclesię, & aiæ solet cōstruere exēplis & prædicationib. edificando, genus humanum solet saluare culpis, & tentationum periculum erundo, & sic est pater requies, eo q. Deus pater in ipso solet requiescere, sibi i eo cōplacendo, vt sic scilicet de eo dicatur illud Genes. 6. Noe vir iustus

ius, atq; perfectus in generationibus suis fuit. Vide eā infra vbi perfectus, vel si vis, q. hic describitur talis Noe vt

<p>Mente quietus. (Noe inquit.)</p> <p>Robore fretus. (Vir.)</p> <p>Zelo repletus. (Iustus.)</p> <p>Perfectus latus. (Atque.)</p> <p>Bonus completus. (Perfectus.)</p> <p>Corde secretus. (In.)</p> <p>Opere fetus. (Generationibus suis.)</p> <p>Tempore vetus. (fuit.)</p>	<p>Primō dicam, q. spiritualis Noe. Id est vir perfectus seu bonus Ecclesiasticus vel prælatus debet esse mente quietus, qui Noe, qui interpretatur requiescēs quia. f. ab oī motu exteriorū negociorū, & maxime victorū debet cessare. Vnde de Noe legitur Gen. 7. q. a facie fluctuū & diluuij Noe ingressus est in arcam, vt. sibi quiesceret, & a periculis saluus esset. Arca secretum meditationis, contemplationis, & religionis signat. Sed verē de multis Ecclesiasticis est hodie verū contrarium, quia. silli talē arcā non ingrediunt, sed ea dimissa, ad exteriora mūdi negocia, & ludibria egrediuntur. Quia verē sicut Noe a p. t. fenestra emisit columbam, quæ tādē reuerſa reportauit sibi ramū oliuæ virentis, ita q. tunc fuit animatus ad exeundum de arca, & ad habitandum terras, sic multi sunt Ecclesiastici vel prælati, qui qñ vident, q. columbæ emissæ. i. procuratores sui reportant sibi ramos virentis. i. lucra & commoda de iurisdictione sua, ipsi certē aiantur arcam cōtemplationis dimittere, & ad mundi negocia se trāsferre. Gen. 8. Egressus est Noe & filij eius de arca. Nō sic, sed sit talis Noe quietus. (Noe inquit.) ¶ Secūdo dico, q. debet esse robore fretus, quia debet esse vir. i. viribus pollens. Vide infra vbi vir. vnde Gen. 9. Cepit Noe esse vir agricola, & exercere terram. ¶ Tertio dico, q. debet esse zelo repletus. f. zelo iustitię. Vide infra de iusto & iustitia. Vnde Eze. 14. Noe, Daniel & Iob, ipsi iustitia sua liberabūt aīas suas, dicit Dñs. Quartō dico, q. talis spiritus Noe debet esse profectus latus, quia. f. semper debet crescere in melius, quod ostenditur, cum d. f. Atq; quod signat crementum, & additamentū. Vide supra in titulo suo, vbi inuenies ad pleni, & vbi inuenies istam eandem auctoritātē aliter diniam, vt de tali cremētō, & de tali atq; dicat illud 1. Reg. 2. Puer autem Samuel proficiebat, atq; creſcebat. Vnde Gē. 9. Benedixit Dominus Noe, & filij suis, & dilexit Crescite, & multiplicamini, & replete terram &c. ¶ Quintō dico, q. talis Noe debet esse bonus cōpletus, quia ipse debet esse perfectus, quia nihil debet habere notabiliter in moribus diminutum. Vide infra vbi perfectio. Eccl. 4. Noe innētus est pfectus & iustus. ¶ Sextō dico, q. talis Noe dēt esse corde secretus, quod ostēditur, cum dicitur. (In.) Vide supra de in valde late. Vnde de isto inrimo secreto, quod debet habere iustus, pōt dici illud Mar. 24. Intrauit Noe in arcā, & Gen. 7. In articulo diei illius ingressus est Noe in arcam. Sequitur. Et in clauſt eū Dominus de foris. ¶ Septimō dico, q. talis Noe debet esse opere fetus. i. bonis operibus plenus, qd ostendit cum d. f. (In generationibus suis) quia. f. semper debet bonos fetus bonorum operum generare. Vide supra de generare. 5. Noe cum quingentorum esset annorum, genuit Chā, Sem & Iaphet. Gen. 10. Hæ sunt generationes Noe. ¶ Octauō verō dico, q. talis spiritualis Noe debet esse tempore vetus, id est spiritualiter antiquus scilicet per perseverantiā in bono, quod ostenditur, cum dicitur. (Fuit) quod signat tēpus præteritum, & tranſactum. Vnde de veritate perseverantię. suæ pōt dici illud Gen. 9. Vixit autem Noe post diluuium Sequit. Et facti sunt dies eius nongentorū quinquaginta annorū. (Fuit inquit.) Io. 1. Fuit homo missus a Deo &c. Et Iob fuit vir vnus in terra bus, noīe Iob. Et sic patet, quō Noe potest accipi in bono. In malo verō potes dicere, q. Noe quantum ad opera fuit ociosus, q. interpretatur requiescens. In potādo fuit ebrius, q. plantauit vineam, bibit vinum, & inebriatus est. Se nudando fuit vitiosus, q. ostendit verecūda sua filij suis. Se vēdicado fuit odiosus. f. puniendo. Chā.</p>
--	--

Nolle. Nota, q. nolle est verbum negatiuum, contradi-ctiuum, & prohibitiuum, & pōt accipi in bono & i malo, s. m. q. de mala vel bona materia prædicatur. Et iō breuiter dicamus, q. istud verbum tunc signat in bono, qñ per istud nobis a Deo vel prælato prohibetur aliquod vitiosum. Sicut. n. medicus per istud verbum, noli, dicit infirmo dietam, sibi q. proibet cuncta, quæ sibi videntur contraria, & nociua, sic Deus medicus animarum nobis peccatorib.

& infirmis scripsit vnam nobilissimam receptam. f. sacram scripturā, in qua proculdubio dicitur spūalem, & p. hibet nobis omnia, quæ sunt periculosa ad salutem. f. vitia & p. t. a, dicit. s. illud Io. 8. Vade, & amplius noli peccare. Et iō dico, q. Deus i scriptura p. istud verbū noli nobis p. hibet Duram auaritiā & cupiditatem, Malam amicitiam & societatem, Tristem iracundiam & crudelitatem, Altam eminentiam & auctoritatem, Prauam sapientiam & subtilitatem, Gulā Gastrimargiam & carnalitatem, Mentis desistentiam & debilitatem, Morum negligentiam & tepiditatem. Dico ergo, q. Deus nobis inhihet duram auaritiā, & cupiditātē. Et hoc facit Tho. 4. Quō poteris, esto misericors, & noli auertere faciem tuam ab vilo paupere. Et Prouer. 23. Noli laborare & diteris. Item prohibet malam societātē, & amicitiam. Vnde ibidē. Noli māducare cum peccatoribus. Item prohibet duram crudelitatem, & iracundiam. Prou. 22. Noli esse amicus hoī iracūdo. Item prohibet altam auctoritātē, & eminentiam. Eccl. 6. Noli velle fieri iudex. Item prohibet brauam subtilitatem & sapientiam. vnde ad Ro. 11. Noli altum sapere, sed time. Et Eccl. 3. In superua cuius reb. noli scrutari. Et Io. 20. Maria, noli me tēgere. i. noli me ultra quam liceat disputare. Et Eccl. 7. Noli esse iustus multum nec plus sapias, quam necesse est. Item prohibet gulā carnalitatē, & Gastrimargiam. Eccl. 37. Noli esse audis i oī epulatione & Prouer. 23. Noli esse in cōiuijs potatorum. Item prohibet mentis debilitatem, & desistentiam. vnde ad Rom. 12. Noli vincit a malo, sed vince in bono malum. Et Gen. 29. Noli respicere post tergum tuum. Item prohibet morum tepiditatem & negligentiam. vnde Mat. 1. Noli timere accipere Mariam coniugem tuam. Maria. n. signat amaritudinem pœnitentię, & laboris. Ista igitur inhihet nobis Deus i scriptura, sicut diligens medicus, & patronus de salute nrā sollicitam curam gerens. Et idē breuiter Dñs i scriptura facit discipulis vnam generalem inhihitiōē, vbi multa particularia cōtinetur. Et hoc facit Mat. 10. vbi dicit. Nolite possidere aurum &c. neq; calciamenta, neq; virgam. In quibus verbis aduerte, quod ipse nobis prohibet scilicet

<p>Diligere mundi successione,</p> <p>Eligere carnis infectionem,</p> <p>Appetere status erectionem.</p>	<p>Ite. n. nobis pro-</p> <p>hibet ne tempo-</p> <p>ralia diligamus</p>
--	---

(Nolite inquis possidere aurum &c.) Ne carnalia eligamus, quæ notantur in calciamentis. Ne superna appetamus, q. f. notatur in virga. ¶ Dico ergo primo, q. nos prohibemur diligere diuitias temporales, q. facit cum dicit. Nolite possidere aurum. Sicut. n. viator, qui habet cito currere ad aliquē locū, non debet se grauibus sarcinis onerare, sicut bene docet natura leonis, q. si necesse fuerit currere, & fugere, solet cibos de vtre euomere, & expellere, & proprijs vnguibus se reijcere, & auferre, sic verē nos, qui necesse habemus ad Paradisū recurrere, & a facie venatoris diaboli fugere, debemus deponere pondus graue diuitiarū, & ipsas in bursa desiderij non habere, sed potius pauperibus erogare. Nolite inquit possidere aurum atq; argentum neq; pecuniam. Quod breuiter inhihet Prou. 23. vbi dicit. Noli laborare vt diteris. Vt sic quilibet possit dicere illud Actuum 3. Argentum, & aurum nō est mihi, quod autem habeo, hoc tibi do. Circa istam prohibitionem possumus notare, q. diuitiæ simpliciter non prohibētur, sed solum nimia affectio diuitiarū & nimia sollicitudo acquisitionis earum. vnde in Psal. Non dicitur. Nolite acquirere diuitias, sed ibi dicitur. Diuitię si affluant, nolite cor apponere. Teste enim scriptura. Eccl. 13. Bona est substantia, cui non est peccatum in consciētia. Et teste Hieronymo, Vitium non est in opibus, sed in vsu. Requiritur enim secundum doctrinam sapiētis & Apostoli, q. homo sit quasi diues, cum nihil habeat, & quasi pauper, cū i multis diuitijs sit. Prohibemur ergo diligere diuitias temporales. Nolite inquit &c. vnde illud 2. Ioan. 7. Nolite diligere mundum, neq; ea quæ in mundo sunt. ¶ Secūdo dico, q. nos prohibemur diligere diuitias corporales, quod ostenditur, cum dicitur. (Neq; calciamenta. Vnde cū calciamenta sūt de pellibus animalium mortuorū, quæ a carne originem traxerunt, rectē significant delicias carnales, quæ

Diction. Berchorij. Pars ij. Na 2 scilicet

scilicet in carne hnt originaliter sedem sua, quarum amor no bis i verbis predicta auctoritatis prohibetur. Et hoc etiam prohibetur. Luc. 10. Nolite portare facillum, neq; peram, neque calciamenta. Sed de hoc vide supra ubi agit de calciamenro. Et ideò de istis carnalibus delicijs nota, q; nobis p- hibeatur quantum ad triplicem sui partem. scilicet quantum

Nimiam comestione, Comestio. n. prohibetur Ad Superfluum potatione, Thob. 4. Noli manducare cum peccatorib. Potatio Nepharia coniunctione. etiam prohibetur Prou. 23. Noli esse in conuiuijs potatoru. Coniunctio in super prohibet Eph. 5. Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. Et sic perat, q; nos prohibemur diligere delicias corporales. Tertio dico, q; nos prohibemur appetere eminensia secularis, quod nota cum prohibemur habere virgam. Quia. s. virga, cum qua reguntur oues, signat officium regumini pastorum, quod. s. non debemus per ambitionem appetere, sed potius refugere, & non velle, iuxta illud Eccl. 7. Noli velle fieri iudex, & noli q; rere a Principe Ducatum. Figuratus in Moyse, qui coram Pharaone p- cecit Virgam, postmodu versam in colubrum timuit apprehendere. Quia verè virga iurisdictionis mundana est malis, & ambitiosis coluber periculosus, per quem. s. ipsi deuorant, & per peccata plurima inueniant. Istam ergo debet Moyses. i. vir perfectus, p- posse suo refutare, & rejicere, & ipsam recipere trepidare. Sed vide de virga infra in titulo suo. Et sic igitur patet, quomodo in scriptura tria nobis generat prohibetur per istud vocabulum (Nolite). Sed si adhuc volumus notare, possumus dicere, quòd per istud verbu nolite nobis prohibetur, ne habeamus

- Desperationis, Prohibetur ergo nobis tristitia desperationis. Ge. 45. Ego sum Ioseph, nolite tristere. Item Desolationis, phibeatur nobis ignoratia exccationis. Ps. Nolite fieri sicut equus & mulus, q; bus non est intellectus. Item malitia obstinatio. Ps. Nolite obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione. Item fallacia estimationis. Luc. 6. Nolite, & non iudicabimini. Et Io. 7. Nolite iudicare s; faciem. Item violentia impugnationis, quia. s. nos non debemus ledere nec impugare nec bonos, nec malos. De bonis prohibemur in Ps. Nolite tangere Christos meos, & in Prophetis meis nolite malignari. De malis et prohibemur Mach. 5. Nolite committere bellum aduersus gentes. Item prohibetur nobis conformitas malè imitationis ad Ro. 12. Nolite conformari huic seculo nequam. Item feruilitas malè subugationis. ad Gal. 5. Nolite iugo feruitur detineri. Item sollicitudo acquisitionis. Vnde Luc. 12. Nolite solliciti esse. Item sublimitas dominationis Luc. 12. Nolite in sublimè tolli &c. Sed adhuc dico q; nolite accipere in malo. Et hoc fit quando mali nolunt facere illa que pertinent ad salutem. Vnde nota, q; mali nolunt Audire Deum, sibi obediendo, Dico ergo, q; mali Ad Deum ire, ad ipsum reuertendo, li nolunt obedire Legem tenere, mandata faciendo, 1. Reg. 8. Noluit Clare, videre, discretè se regendo, popul' audire vo Bonum habere, gratiam amplectendo, cè Samuelis. Item nolunt reuere. Hier. 5. Indurauerunt faciem suam supra petram, noluerunt reuerti. Item nolunt legem tenere. Ps. In lege eius noluerunt ambulare. Item nolunt clare videre. Vnde in Ps. Noluit intelligere, vt bene ageret. Item nolunt bonum agere siue habere. Ps. Nolunt benedictionem, & elongabitur ab eo. Et hoc de Nolite sufficit.

ne. Item fallacia estimationis. Luc. 6. Nolite, & non iudicabimini. Et Io. 7. Nolite iudicare s; faciem. Item violentia impugnationis, quia. s. nos non debemus ledere nec impugare nec bonos, nec malos. De bonis prohibemur in Ps. Nolite tangere Christos meos, & in Prophetis meis nolite malignari. De malis et prohibemur Mach. 5. Nolite committere bellum aduersus gentes. Item prohibetur nobis conformitas malè imitationis ad Ro. 12. Nolite conformari huic seculo nequam. Item feruilitas malè subugationis. ad Gal. 5. Nolite iugo feruitur detineri. Item sollicitudo acquisitionis. Vnde Luc. 12. Nolite solliciti esse. Item sublimitas dominationis Luc. 12. Nolite in sublimè tolli &c. Sed adhuc dico q; nolite accipere in malo. Et hoc fit quando mali nolunt facere illa que pertinent ad salutem. Vnde nota, q; mali nolunt Audire Deum, sibi obediendo, Dico ergo, q; mali Ad Deum ire, ad ipsum reuertendo, li nolunt obedire Legem tenere, mandata faciendo, 1. Reg. 8. Noluit Clare, videre, discretè se regendo, popul' audire vo Bonum habere, gratiam amplectendo, cè Samuelis. Item nolunt reuere. Hier. 5. Indurauerunt faciem suam supra petram, noluerunt reuerti. Item nolunt legem tenere. Ps. In lege eius noluerunt ambulare. Item nolunt clare videre. Vnde in Ps. Noluit intelligere, vt bene ageret. Item nolunt bonum agere siue habere. Ps. Nolunt benedictionem, & elongabitur ab eo. Et hoc de Nolite sufficit.

Nomen. Nomen multipliciter sumitur in scriptura. Inuenitur enim in scriptura

- Nomen } Sanctum & honorabile, Nomen honorabile. Nomen detestabile, le est nomen detestabile. Nomen & delectabile, & de hoc Exo. 3. Nomen execrabile. Ego sum q; sum, & hoc est nomen meum in æternum. Nomen detestabile est nomen hypocriticè falsitatis, q; a. s. isti habent nomen, & non rem. Eccl. 37. Est amicus solo noie. Nomen delectabile est nomen verè, & laudabilis famositatis, & istud est nomè bonum, & perfectorum, de quo Eccl. 7. Melius est nomè bonum, q; vnguenta preciosa. Nomen execrabile est nomè in-

famis vitæ, & prauitatis. Et de hoc Prou. 10. Nomè impiorū putrescet. Dicamus igitur de istis aliquid per ordinem. Pri mo igitur dico de noie sancto & honorabili. scilicet de nomine Dei. Quia sicut videmus, q; noia Regū, & Principū solēt tineri, & honorari, q; a. s. solo timore vel honore nois ipsorū multa sūt, sic nomè Dei honorādū est, & timēdū, & timore, & honore ipsius oē bonum est faciendū, & oē vitium declinandū

- Nomen } Illud enim est, Et ideò breuiter de isto noie pōt } Glorioso, exponi illud Prou. 18. Turris fortissimum, tiffima nomen Dñi, ad ipsam cō- } Virtuosum, tiffima nomen Dñi, ad ipsam cō- } Gratiofum, fugit iustus, & saluabitur. Vbi ad- } Dulcorosum. uerte, q; istud nomen habet fasti-

gium. quia nomè Dñi, præbet refugium, q; turris fortissima quærit suffragiū, quia ad ipsum, tollit naufragiū quia saluabitur. Dico ergo, q; istud nomè habet fastigium summe auctoritatis, q; a. s. est nomè Dñi, nō nomè ferri, vel cuiuslibet alterius. Istud. n. nomè tanq; est dignitatis, q; humanū genus vix fuit dignum, q; & nominaret, sicut ipse Dñs de Abraham Isaac & Iacob dicit. Exo. 6. Nomè meum Adonai nō indica ui eis. Et ideò Angelus in persona Domini loquens Iacob & Manue nomen suum inquirentibus legi dixisse. Gen. 32. & Iud. 15. Cur quæris nomen meum, quod est mirabile? ac si dicat. Ad te nō pertinet, nec reuelare, nec scire. Istud. n. est Dignitatis incogitabilis, Istud. n. nomen habet Potestatis insuperabilis, dignitatē, & ideò dicitur Charitatis inextimabilis. Adonai, q; interpreta tur Dñs. s. ipse est Rex Regū, & Dñs dominantū. vnde Hier. 23. Et hoc est nomè, quod vocabunt eū, Dominus iustus non ster. Item. n. d. Dominus, ratione auctoritatis. Dñs iustus ratione veritatis. Dicitur noster, ratione charitatis, & benignitatis. Item istud nomen habet potestatem, & ideò iste dicitur Deus Sabaoth, quod interpretatur exercitū, & virtutum. Quia. s. nomen eius habet potestatem super exercitus Angelicos, & virtutes. Vnde etiā de virtute, & potestate huius nominis dicitur Mar. 16. In nomine meo demonia eiiciēt, Iinguis nouis loquentur, serpentes tollent, super ægros manus imponent, & bene habebunt, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Quia pro certo scit exemplis infinitis patet,

- Nomè Dei va } Dæmonum expulsionem, } let ad } Linguarum intellectionem, } } Bestiarum & reptilium superationem, } } Inferorum curationem, } } Venenorum & periculorum euasionem.

Spiritualiter. n. loquendo, istud nomen eiicit demonia p cō tritionē. Linguis loquitur nouis per confessionē. Serpentes. i. simulos cōscientiæ tollit p satisfactiōē. Super ægros. i. peccatores manus imponit p gratiæ collationem. Mortifera et lædere nō sūt p aduersitatū tolerationem. Istud ergo nomè habet potestatem. Itē dico, q; istud nomen habet charitatē. Et iō dñ Emanuel. nobiscū Deus. Esa. 7. Vocabitur nomè eius Emanuel. Itē. n. p charitatē nobiscū est, sicut ipse dicit Mar. 18. Vbi duo, vel tres congregati sunt in noie meo, ibi sum in medio ipsorū. Et iō breuiter de isto noie rā admirabili, tam laudabili, tā glorioso, tam virtuoso, tam delectabili, tā amicable dñ in Ps. Sit nomen eius benedictū in secula. ante solē permanet nomen eius. Patet ergo, q; nomen Dei hēt fastigium summe auctoritatis. (Nomè inq; dñi.) Deinde dico, q; istud nomen præbet refugium magnæ securitatis, quia istud dñ turris fortissima. Sicut. n. turris est tuta mē, & refugiu obfessorū sic nomè Domini nobis in ista valle miserie refugij loc' est & tentationibus, & tribulationibus obfessus est uoicum refugiu, & tutamen. Sicut. n. illi, qui ab inferioribus iudicibus grauantur, solent, appellare, & refugere ad Regē vel Papam sicut ad refugium, seu præsidium singulare, sic nos, q; ab ini quis iudicibus. s. mundo, carne & demonijs quotidie affligimur, & grauamur, debemus ad auxiliū diuini nois recurrere, & ad tutelā ipsius refugere, & nos ipsius protectioni, & tutamini penitus, & totaliter cōmendare. Vñ in Ps. Deduxisti me Dñe, q; factū es spes mea, turris fortitudinis a facie inimici. De isto noie, & ipsius fortitudine protectiua potest dici illud Hier. 10. Magus est, & magnum nomen tuum in fortitudine. Istud ergo nomen præbet refugium magnæ securitatis. Deniq; dico, q; istud nomen quærit suffragium magnæ humilitatis, quod ostēditur cum dicitur. (Ad ipsum fugit

fugit iustus.) Istud. n. nomen humiliter debet inuocari, & a quolibet iusto per humile suffragium implorari. Sicut. n. pul lus videns milium, confugit ad alas gallinæ, quasi inuocās protectionem ipsius contra milium, sic hō contra impetū milui. i. diaboli debet ad alas gallinæ. i. ad protectionē diuini nois per orationem confugere, & ipsum in auxiliū inuocare, iuxta illud Hester 4. Hester quoq; Regina confugit ad Dominū, pauens periculum. Nihil. n. tutius in periculis quā diuini nois inuocatio, sicut de Enoch dñ Gen. 4. q; iste cepit inuocare nomen Dñi Ps. Nos aut in nomine Dei nostri inuocabimus. Et nota, q; istud nomen inuocandum est, quia Dulcorosum odorantibus, Et (dico) istud nomen odorantibus exorantibus, rantibus dulcorosum. Vñ Luminosum contemplantibus. de Cant. 1. Oleum effusum nomen tuum. Item est exorantibus fructuosum. vnde Io. 16. Quodcumq; petieritis patrem in noie meo, fiet vobis. Item est cōtemplantibus. Luminosum. Ps. In lumine tuo videbimus lumen, & in noie tuo confitebimur tibi in seculum. Istud ergo nomen quærit suffragium magnæ humilitatis, quia videlicet istud nomen requirit, q; debeat humiliter inuocari, q; scilicet sicut dñ ad Philip. 2. Istud est nomè, quod est super oē nomen, vt in noie Iesu oē genu flectatur, cęlestiū, ter restriū & infernorum. In super dico, q; istud nomen tollit naufragiū ois iniquitatis. (Saluabitur inquit.) Quia sicut dñ Act. 4. Nec enim est datum aliud nomen hoib. in quo oportet nos saluos fieri. Et certè bene dico, q; ad istud nomen est fugiendū, & in eo totaliter confidendum. Si. n. malorum spirituum inuocatores, cōtra ipsorum seuitiam per uirtutem diuinorū nominum protegentur, ita q; ab ipsis lædi nequeunt dñ in circulis circumscriptis diuinis nominibus includunt, imò (sicut dñ) ipsi respondere per uirtutem diuinorum nominū compelluntur sicut de noie Dei ineffabili semphoras, & alijs Dei nominibus in libris magicis continetur, certè multo fortius credendū est, q; si bonæ, & deuotę psonæ nomen diuinū in suis necessitatibus inuocēt, ipsius auxiliū sentiat, & reportet. Quia si peccatores a demōnib. & a periculis liberat, multo fortius iustus saluatur. vñ Iohelis 2. Et erit. Ois q; cūberint, non eis nocebit. Quia pro certo scit exemplis infinitis patet,

- Quod } Saluat periclitantes, } Recipit ad se confugientes, } Erit ad se clamantes, } Protegit in se confidentes.

Et propterea de uirtutibus iustius nois admiratiuè loquitur David, dicens in Ps. Dñe Dñs noster quā admirabile est nomen tuum in vniuersa terra. Et Esa. 9. dñ, q; vocabitur nomè eius admirabilis, Deus fortis, pater futuri seculi Princeps pacis. Ista ergo sunt dicta de nomine sancto & mirabili. Sed dñ principaliter dico de noie bono, & delectabili, seu commendabili. Et istud est bonum nomè, bona fama, bonus rumor cuiuslibet viri iusti. Istud. n. summe est appetendum, quia sicut nomè est illud, per qd vnaquq; res cognoscitur, sic fama est illud, per qd de bonis notitia diuulgatur. Arbori. n. virtus quadoq; cognoscitur per odore. vnde nulla res dñ (vt cōiter) cōuenienter virtuosa, cuius non est substantia odorosa. Sic verè per odorem boni nominis, bonitas interior cognoscit. Quia (vt cōiter) vbi latet interius mala substantia malæ vitæ, nunquam fragrat exterius redolētia bona fama. Et ideò breuiter bonum nomen debet super omnia diligi, & haberi, multiplici ratione, q; videlicet istud est Diuitijs præponendum, Bonum. n. nomè est melius, q; diuitijs, quia sicut dñ Prouer. 22. Melius est nomen bonum, q; diuitia multæ. Item melius est, quam delicia, quia sicut dñ Eccl. 4. Melius est nomen bonū, q; vnguenta præciosā. Item melius, quā honores, seu eminentiæ, quia sicut dñ Gen. 11. Gigantes turrem altam vsq; ad caelum uoluerunt ædificare, vt nomen suum possent celebrare. Et sic quia propter nomen suum celebrandum turris eminentiæ ædificauerunt, exinde patet, q; nomè eminentiæ præulerit. Et istud pro certo apparuit in antiquis patribus, qui pro nomine bono habendo non solum sustinuerunt infinita mala, imò etiam pro nomine bono conservando passi sunt infinita damna. Legi. n. quod dum in quadam ciuitate Cypri es set quidam Burgēsis magnæ famę, magniq; nois & virtutis, apud quem oēs trāeuntes mare, bona sua deponerant, ac

cidit, q; quidā malus hō quadam die publicè clamauit apud eū, q; redderet sibi quingētas libras quas deposuerat apud eū, q; tñ in veritate fallum erat. Burgenfis tñ videns, q; dictus pessimus a clamore desillere non volebat, vocauit illū secre to, & tradidit illi pecuniam, q; perebat, magis eligēs dictam pecuniam perdere, q; boninois sui aliquā denigrationē incurrere. Veruntū Dei iudicio factum fuit, q; dictus pestifer de dicta pecunia valde diues effectus est ad mortem aut veniēs cōpunctus corde, totū quod habuerat, & quicquid acq; sserat dicto Burgenfi reliquit, & sic ipsius factus fuit vtilis Procurator, q; fuerat neq; ssumus de fraudator. Iste ergo de bono nomine curabat, & ipsum suis diuitijs præponebat, iuxta illud Eccl. 41. Curam habe de bono nomine. hoc. n. magis permanebit tibi, quā mille thesauri magni, & p̄ciosi. Per nomè ergo significat bona fama, quā. s. viri iusti vndiq; circuniaciunt, & diffundunt. Et iō cuiuslibet sic nominato, & famoso pōt dici illud Hier. 40. Oliuā vberè pulchrā, fructuosā, speciosā, vocauit Dñs nomè tuum. Vbi aduerte, q; hō potest esse nominatus pp quatuor, videlicet quando. habet Constantię firmamentum, Probat cōstantiam ligni solemnitatis. (Pulchrā.) Probat sciētā vernas amenitas. (Speciosā.) Dico ergo, q; ad bonum nomen habendum requiritur soliditas firmæ cōstantiæ, q; nota in noie. (Oliuā.) quæ. s. habet lignū valde solidū, & quasi penitus imputribilis natura. vnde & factū est, q; in tabernaculo federis quicquid est factū, de lignis imputribilib. factū fuit. Duo et Cherubin facti sunt de lignis oliuarū. Sic verè spūaliter loquendū est, si nomè, & gloria requirere velimus, cōstantes & solidi in dictis, moribus, factis, tērationibus, & tribulationibus indefectibiles, & imputridi esse debemus. vnde Osee 14. Erit quasi oliua gloria eius. Exēplo David, qui interpretat manu fortis de quo dñ 1. Reg. 18. Celebre factū est nomè eius nimis. vnde et de Iosua forti, & strenuo debellatore dñ Ios. 6. q; fuit Dñs cū Iosua, & nomè eius diuulgatū est in oī terra. Sicut. n. videmus, q; milites fortes, & strenui, & victoriosi per p̄nas, & tribulationes corporis nomè & gloria acq; rūt, ita, q; corā Regibus, & magnatibus laudes, & magnificētias accipiunt, sicut et videmus, q; sp̄s qñ teruntur, melius fragrant, lapis et, qui dñ gagates extra ignē rodolere nō vñ, in igne tñ positus suauissimū fragrat odorē, sic verè sancti iusti, qñ tribulationibus huius mundi terunt, qñ igne aduersitatis cremant, qñ in bellis cōtra vitia, & peccata victorias fortiter assequuntur, odorē bonę famę solēt effundere, & gloria p̄clari nois corā regib. Deo & Angelis acquirere, & habere, sicut de Rege Ozia dñ 2. Par. 26. Diuulgatū est nomè eius vsq; ad introitū Aegypti pp crebras victorias. Requiritur ergo ad bonū nomè habendū, soliditas firmæ cōstantiæ. Itē ad bonū nomè requiritur in hoie fertilitas pig clementię. (Vberè inquit & fructifera.) Sicut. n. videmus, quod hoies liberales, suas diuitias alijs largiētes præ ceteris noiat, arbores et fructifere fructus suos vberiter emittentes præ ceteris cōmendant, sic viri p̄ij, qui fructū diuitiarū suarū libeter, & liberaliter pauperibus distibunt, & emittūt, corā Deo, & hoibus nomè laudē, & gloria cōsequuntur, ita q; ppriè pauperes possunt dicere de talibus illud. Iudic. 17. Videmus terrā valde opulētā uberē, ita qd ad quēlibet talē misericordē possunt dirigere verbū illū Can. 1. In odore vnguentorū tuorū curremus, oleū effusum nomè tuū. Requirit ergo fertilitas piæ clementiæ. Itē ad bonū nomè requiritur formositas miræ decētę. (Pulchrē inq;.) Sicut. n. res pulchrę ceteris noiantur, ita q; et tā viri, q; mulieres qñq; pp sui pulchritudinē corporis nomen non modicū assequuntur, sic verè apud Deum pulchritudo honestæ apparētis, & decētis solet magnū nomè, & gloria generare. Illiq; apud Deum sunt nominatores, q; sūt per honestam apparentiam pulchriores, sicut Eze. 19. dicitur cuidam ciuitati in figura cuiusdam Virginis gloriosæ, Egredium est, inquit nomen tuum in gentes propter speciem tuam, quia perfecta eras in decore tuo, fiduciam habēs in pulchritudine. Requiritur ergo formositas miræ vel puræ decētis. Item ad bonum nomen requiritur sagacitas magnæ prudentiæ. (Speciosam inquit.) Sicut enim sensibilibiter videmus, illi, qui sunt sapientiores, sunt in fama, & gloria

ria nominatiores. Vnde de Salomone sapientissimo, de Aristotele subtilissimo, de Seneca moralissimo, & prudentissimo proprie viget nomen. Vnde et ipsi Salomoni dicitur Eccl. 47. Ad infulas longas diuulgatum est nomen tuum, & dilectus es in pace tua. Et ideo proculdubio si nomen bonum habere volumus, necesse est, quod in virtute prudentie, & spiritualis scientie vigeamus, quod ostenditur, cum dicitur. (Speciosam.) Viror. n. & speciositas arboris viuacitate denorat ingenij seu metris, vt sic cuilibet in scientia, & eloquentia nominatio dicitur illud Ps. Speciosus forma patris filijs hominum, diffusa est gratia in labijs tuis. Sic igitur pater charissimi, quod propter Prudentiam subtiliorem, Viri iusti habuerunt bonum Decentiam honestiorem, nomen, ita quod cuilibet poterat dici illud Esa. 72. Clementiam vberiore, Vocabimini tibi nomen nouum. Constantiam robustiorem. Vocabimini tibi nomen nouum. Quod os Domini nominauit. Ipsi. n. figurantur in templo, quod sicut dicitur 1. Mac. 3. Nominatum erat vsque ad extremum terrarum. De quo et dicitur 1. Paral. 22. Domus, quam edificare cupio, talis debet esse, vt in cunctis regionibus nominetur. Figuratur et in gigantibus, de quibus dicitur Baruc. 3. Ibi fuerunt gigantes noxi, statura magna, scientes bellum. Figurantur etiam in Iudaeis, de quibus dicitur 1. Mac. 11. Glorificati sunt Iudaei, & nominati sunt in Regno. Ista ergo dicta sunt de nomine bono & commendabili. Tertio principaliter dico, de nomine malo, & execrabili, quod videlicet nihil aliud est, quam mala fama, vel mala opinio, vel rumor. Ipsi. n. est nomen summe cauedu. Quia sicut homo valde cauet, ne ferat corporaliter, & ne aliquid immunditiam habeat per quam vilis, & horribilis ab alijs indicetur, sic spiritualiter a foetore mali, & infamis nominis debemus cauere, quia pro certo Deus, & mundus taliter ferentes non diligunt, sed ipsos fugiunt, & contemnunt. Hircus, n. aial, & fetidus, & immundus, & ideo ad conferuandum inter homines non est gratum. Porcus et immundus dicitur, eo quod in stercore, & foetoribus delectatur. Vppa et sacrificari Deo indigna fuit, eo quod de stercore, & rebus fetentibus, nidum facit, sicut dicitur Leu. 11. & Deu. 14. Quia pro certo tales, qui per infamiam sunt fetidi, & qui in rebus fetentibus, & infamis sunt nutriti, Deo sunt & hominibus odiosi, nec digni sunt cum bonis hominibus conuersari, nec etiam Deo & Angelis dedicari. Ipsi. n. sunt sicut bestia, quae ascendit de abyso, quae nominibus blasphemiae erat plena, sicut dicitur Apoc. 13. & 17. Et possumus notare, quod istud malum nomen acquiritur

Per Sulcitiam, & praesumptionem, Est igitur malum nomen fatuositatis. Et de Luxuria & infestione, hoc dicitur Eccl. 22. vbi de onerosa conditione hominis loquens dicitur sic. Super plumbum quid est grauabitur, & quod illi aliud nomen, quam fatuus? Tale nomen habebat praesumptuosus Nabal, qui per suam praesumptionem totam domum suam, & seipsum exposuit periculo, & ruinae. Dauid male respondendo, & eidem, vidualia denegando, sicut dicitur 1. Reg. 25. Vnde de ipso dicitur ibidem. Ipse. n. nomen suum sulcus est. Item est malum nomen carnalitatatis. Vnde multi sunt sicut illa mulier meretrix de qua Apoc. 17. dicitur, quod in fronte sua habebat nomen scriptum Babylon, mater fornicationum. Item est malum nomen crudelitatis. Vnde de multis potest dici illud Esa. 8. Vocatum est nomen eius, accelera, spolia detrahe, festina praedare. Ipsi figurantur in illa stella cadente de caelo, de qua Apoc. 8. quod nomen stelle absynthii quia. raptores sunt alijs absynthii praeparati. ne. Et sic patet de nomine malo, & execrabili. Quarto dico de nomine ficto, & derestabili, & istud est nomen hypocritarum, quod nomen habet sine re. Figurati in equo pallido Apoc. 6. quia quod sedebat super eum, nomen illi mors, & infernus sequebatur eum. Tales. n. sunt pallidi per fictam apparatus honestatis. In ipsis etiam semper veritatem sedet mors, i. abundantia totius iniquitatis, quam. f. sequitur infernus finalis pestilentia, & poenitentia, isti. n. sunt similes fauis nobilibus, qui hereditatem suam vendiderunt, quia de hereditate, & de genere, & nobilitate non retinent nisi nomen. Sic isti hereditatem virtutum non habent, sed solum nomen, & famam retinent. vnde Apoc. 5. loquitur vni tali dicens. Nomen habes, quod viuas, & mortuus es. Et tale nomen in veritate non potest diu durare. Accidit enim, non possunt manere sine subiecto, & quia isti non habent subiectum, necesse est, quod deficiat in eis accidens honestatis Teste. n. Sen. Nihil, quod simulatum & fictum est potest esse diuturnum.

num. Odor. n. aromatum post recessum, & in absentia ipsorum potest in aliquo loco aliquamdiu durare. (Patet. n. de pomodoro quod homo tenuit in manu, quod manet odor in manu aliquantulum) verumtamen non potest talis odor diu perseuerare, cum non habeat, quod ipsum possit continuare. Sic odor boni nominis, & famae in talibus aliquamdiu potest stare, sed pro certo diu non potest sistere vel durare. Vnde et Eccl. 41. Nomen impiorum delebitur & Esa. 14. Perdam Babylonis nomen. Haec igitur de quadruplici nomine sufficiunt, videlicet de nomine ficto, de nomine malo, de nomine bono, & de nomine sancto. Sed adhuc potest dici, quod nomen seu nominatio nihil aliud est, quam ad aliquam dignitatem promotio vel electio. Vnde cuilibet nouiter electo potest dici illud Esa. 62. Vocabitur tibi nomen nouum quod os Domini nominauit. Et si uis potes dicere, quod ad hoc, quod aliquis sit dignus nominari ad dignitatem, requiritur, quod habeat illas quatuor conditiones in illa auctoritate supra positas. Oliuam vberem & c. Vel si vis, pone illam auctoritatem supra titulo de Appellare. Appellauit Adam non minibus suis cuncta animalia, & cuncta volatilia caeli, & cunctas bestias terrae. Et de ista nominatione dicitur. Ezech. 33. Suscitabo eis germen iustum, & nominatum.

Nondum. Nota, quod nondum semper signat dilationem, seu futuri temporis successionem. Et sic igitur dico, quod tam in bono, quam in malo per nondum potest intelligi Mentis prudentia diu deliberans, Coeli clementia beatos remunerans, Mortis potentia tandem accelerans, Cordis pigritia nunquam propeans.

Primo igitur dico, quod per nondum intelligitur mentis prudentia deliberatiua. Ista. n. nunquam subito prorumpit ad negocia, sed semper deliberat, & expectat per consilia. Dicit. n. nondum est, tempus, nondum fiat & c. Deus. n. tale nondum diligit, & in talibus prudentibus deliberationibus requiescit. Figura ad hoc, quia corpus Domini sicut dicitur Luc. 33. fuit positum, & sepulchrum in sepulchro, in quo nondum quisquam positus fuerat. & A. 8. dicitur, quod quia Spiritus sanctus nondum in quemquam illorum venerat, sed baptizati tamen erant in nomine Domini Iesu, ideo venit subito super illos. Primo videtur Ipsi diu deliberasse, & postea se subito infudisse. Exemplo Christi, qui dicebat. Io. 7. Tempus meum nondum impletum est. Sicut etiam ipse dicebat beatae Virgini dum miracula facere ad tempus differret. Io. 2. quia ipsa dixit. Vinum non habent. Quid inquit mihi, & tibi mulier? nondum venit hora mea, ac si dicat. Nondum. i. tempus & hora est in omni negotio expectanda sicut de missione Spiritus sancti dicitur Io. 8. quod nondum erat Spiritus datus, quia nondum erat Iesus glorificatus. Patet ergo, quod per nondum intelligitur mentis prudentia deliberatiua. Secundo dico, quod per nondum intelligitur coeli clementia beatificatiua. Constat. n. gloria Paradisi nondum appareret nobis, sed expectatur in fine. De quo Hebr. 9. dicitur. Haec signa te Spiritu sancto nondum esse propalata sanctorum via, adhuc priore tabernaculo habente statum. Vnde et de ista futura gloria successione dicitur Io. 20. Noli inquit me tangere nondum. n. ascendi ad patrem meum. & c. Tertio dico, quod per nondum intelligitur mortis potentia acceleratiua. Mors. n. & iudicium habent suum nondum, de quo Matt. 24. Oportet primum haec fieri, sed nondum statim finis. Vnde de isto nondum. de finali fato & hora mortis dicitur Io. 7. quod nemo misit in Iesum manus, quia nondum uenerat hora eius. A pud Deum. n. semper quodam Philosophos omnia negotia habent suum nondum id est suum futurum non essendi punctum, sicut Christus de se ipso dicebat Io. 7. Tempus meum nondum aduenit. Igitur patet, quod per nondum intelligitur mortis potentia acceleratiua. Quarto dico, quod per nondum intelligitur lenta pigritia semper dilatiua. Pigritia. n. & imbecillitas semper querunt dilationem negotiorum. Dicitur. n. quod nondum est tempus operandi, sicut bene reprehenduntur illi pigri, qui dicebant Aggei. Nondum venit tempus domus edificandae. Ipsi. n. differunt, & bene operari, & bene intelligere. Bene dico operari, sicut dicitur est de illis, qui domum Dei nondum edificandam dicebant. Bene etiam intelligere, sicut Mar. 8. vbi dicitur. Nondum cognoscitis, aut intelligitis, adhuc cor caecatum habetis. Igitur patet, quomodo nondum tam bono, quam in malo potest dilationes quatuor designare.

Non

Non. Cum non sit syllaba, seu dictio negatiua, & priuatiua, potest dici, quod secundum quod non negat, & tollit, & est negatio bona, vel mala in bono potest accipi, & in malo. Sic ergo notabo, quod in scriptura reperitur in bono, non quod dicitur

Ad Summum eminentem, Primum ergo dicamus, quod est vnum non, quod pertinet ad summam regentem hoc est dictum, ad Deum. Constat enim, quod cum Deus sit summus perfectus, ad ipsum pertinet esse non, quod priuat, & esse aliqd imperfectum. Et sic de eo potest dici, quod ipse est non impius, non iniustus, non variabilis, non corruptus. Et sic dico, quod ad ipsum spectat vnum non tollens Prauitatem, De prauiate constat, quod ipse est non peccabilis, quia. f. peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. De falsitate constat, quia ipse est inmentibilis, quia. f. non est Deus, vt homo, vt mentia rur, nec vt filius hominis, vt mutetur. Num. 23. De vanitate, seu variabilitate constat, quia est immutabilis, quia. f. ipse est apud quem non est transmutatio, nec vicissitudo obumbratio. Iacob. 1. Ideo dicitur in Psal. Tu autem idem ipse es, & annui non deficient. & Malac. 3. Ego Dominus, qui non mutor. De mortalitate constat, quod ipse est immortalis, qui nunquam corruptibilis quia. f. Christus resurgens ex mortuis iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur. Rom. 6. De iniquitate vero constat, quod ipse est peccato incohsentibilis. Deus. n. non solum non peccat: imo et peccato nunquam consentit, sed peccare prohibet, atque vetat. Negat. n. & phibet, & vetat quod illud aduerbum non est peccatum, & potissimum peccatum venis, quod carnem maculat, hoc est, luxuria, peccatum aeris, quod sursum eleuat, hoc est superbia, peccatum funeris, quod pigritiam vinculat, hoc est, accidit peccatum sceleris, quod iram iaculat, hoc est, seuitiam: peccatum foenoris, quod opes cumulat, hoc est auaritia: peccatum iecoris, quod in ventre pullulat, hoc est, gastrimargiam: peccatum peccatoris, quod bonos iugulat, hoc est inuidiam. Dico ergo, quod Deus habet vnum non, quod phibet peccatum venis, & luxuria, & sic dicitur Exo. 20. Non Mecheberis, & non concupisces uxorem proximi tui, & Eccl. 9. Non aspicias mulierem. & Eccl. 25. & 41. Item habet vnum non, quod prohibet peccatum aeris, & superbia. Eccl. 7. Non te ventiles in oem ventum. & Tho. 4 Superbia nunquam in tuo sensu dominari permittat. ab ipsa. n. sumptus initium omnis perditionis. Item habet vnum non, quod prohibet peccatum funeris, & accidit: i. pigritia, quia. f. similis est funeri, seu morti. Eccl. 7. Non te pigeat visitare infernum, ex hoc. n. in charitate firmaberis. Item habet vnum non, quod prohibet peccatum sceleris, & seuitiam, seu iracundiam. Exo. 20. Non occides. & illud Leui. 19. Non facias calumniam proximo tuo, quia sicut dicitur Iac. 1. Ira. n. viri iustitiam non operatur. Itē hēt vnum non, quod prohibet peccatum foenoris & auaritia. Exo. 20. Non furtū facies. Et illud. Non feneraberis fratri tuo. Itē hēt vnum non, quod phibet peccatum gastrimargiam: peccatum peccatoris, quod bonos iugulat, hoc est inuidiam. Dico ergo, quod Deus habet vnum non, quod phibet peccatum iecoris, & Gastrimargiam. Eccl. 7. Non te effundas super oem esca. Itē hēt vnum non, quod phibet peccatum peccatoris & inuidiam. Leuit. 19. Non oderis fratrem tuum in corde tuo, sed publice argue eum. Et breuiter dico, quod oem non mali phibitum prinet ad Deū sicut est. Non periurabis. Non furtū facies. Non in mentiris. Non falsum testimonium dices. Non maledices furdo, & coram caeco non pones offendiculum. Non eris criminator in populis. Non falsum testimonium dices. Leui. 19. & cetera similia, quae longum, & impossibile esset ponere. Est ergo vnum non quod pertinet ad summam regentem. Secundo principaliter dico, quod est vnum non, quod pertinet ad culpas lugentem. i. ad hominem penitentem. Penitens enim habet vnum non. i. ipse negat Corpori complacentiam, Corpori dico complacentiam, quia. f. sibi debet negare delicias carnales. Vnde de penitentibus, abstin-

tibus, & tristibus potest dici illud Esa. 24. Cessauit gaudium tympanorum, quieuit sonitus lraantiū, cōticit dulcedo citharā, cum cantico non bibent vinū, amara erit potio bibentibus illam. Et illud Luc. 1. Vinū & siccā non bibet & c. Item penitens debet denegare virtuti desistentiam, quia. f. penitens multū debet cauere, ne recidiat. Vnde illud 1. Cor. 10. Qui se existimat stare videat ne cadat. Item debet negare criminis seu peccati perseuerantiam seu conalescentiam, iuxta illud Psal. In corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Et merito, quia sicut dicitur Sap. 15. Si non peccauerimus scimus quā apud te sumus computati. Item debet penitens denegare demoni obedientiam, iuxta illud 2. Mach. 7. Non obedio praeccepto Regis, sed praeccepto legis. Patet ergo, quod est vnum non, quod pertinet ad culpas lugentem. i. ad penitentem. Tertio principaliter dico, quod est vnum non, quod pertinet ad iuste viuente hoc est dictum, ad virum perfectum, & iustum. Iste. n. dicit non, omnibus, qui ipsum ad malum trahere volunt. Nam iste Deo flagellanti non tristabor, Summo imperatori dicit, subrogabor, seu deprecabor, & Morti comminanti, non turbabor. humiliabor. Dicit ergo iustus Deo, quod cum flagellatur, non contristabit, sed potius, quod patientiam habebit iuxta illud Prou. 12. Non contristabit iustum quicquid ei acciderit. Item dicit mundo, quod cum variatur, non mutabitur, sed potius quod semper erit stabilis, & perseuerans. Psal. Iustus in aeternum non commouebitur. Item dicit carni quod tentat, quod non sedabit Rom. 8. Spiritu ambulare, & carnis desideria non perficietis. Et merito, quia sicut ibidem dicitur. Illi, qui in carne sunt, Deo placere non possunt. Item dicit hosti, quod ipsum ad malum incitat, quod non phicabitur, seu superabitur, sperans. f. in exilio diuino. De quo dicitur in Psal. Non dimisit hominem nocere eis, & corripuit pro eis Reges. Et illud Iunior sui, etenim senui, & non vidi iustum derelictum nec semen eius. Item dicit morti quod. f. appropinquat, quod non turbabitur, iuxta illud Io. 14. Non turbetur cor vestrum, neque formidet, vade, & venia ad vos. Et illud. Ois, qui credit in me, non morietur in aeternum. Io. 11. Itē dicit summo Regi. f. Deo, quod contra ipsum non eleuabitur, seu etiam, quod ipsi humiliabit, & ipsum orare non dedignabit, sed ne sibi noceret, orabit & deprecabitur, dicens illud Psal. Ne auertas faciem tuā a me, & ne declines in ira a seruo tuo. Et illud. Ne proijcias in tempore senectutis, & cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me. Ne veniat mihi pes superbia, & manus peccatoris non moueat me. & cetera similia. Patet ergo, quod ista negatio non, quandoque pertinet ad iustum, seu etiam est vnum non, quod pertinet ad iuste viuente. Quarto vero dico, quod est vnum non, quod pertinet ad beatam regentem, hoc est dictum, ad quemlibet virum beatum, quia. f. beati habent suum non, & suam negatiuam, in qua. f. ab ipsis deficit, & denegatur omne malum, iuxta illud Apoc. 7. Absterget Deus omnem lachrymam ab oculis sanctorum, & iam non erit amplius neque luctus, neque clamor, sed nec vllus dolor, quoniam priora transferunt, de nota, quod isti non Metuunt hostis iniuriam, Quod. n. beati non metuant Amittunt cordis laticiam, hostis iniuriam, patet, quia Sentiant poenae martirium, sicut dicitur Esa. 35. de ciuicognosecunt vmbrem tristitiam, tate Paradisi. Ibi non erit leco, Admittunt culpae nequitiam, & mala bestia non ascendet Incurrunt mortis angustiam, per eā, nec inuenietur ibi. & Esa. 66. Non nocebunt neque occident in omni sancto morte. Item quod beati non amittant veram laticiam, patet Iob 11. vbi dicitur cuilibet beato. Requiesces, & non erit qui te extereat, & habebis fiduciam posita tibi spe, & defossus securus dormies. & Io. 16. Gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Item quod beati non sentiant poenae molestiam, patet vbi supra Apoc. 7. Non erit amplius, neque luctus, neque clamor, sed nec vllus dolor. Item, quod beati non cognoscant vmbra tristitiam, quodque semper maneant in lumine claritatis aeternae, patet Esa. 60. vbi cuilibet beato dicitur. Non occidet ultra sol tuus, & luna tua non minuetur. Item quod beati non admittant seu committant culpae nequitiam, patet 1. Ioan. 3. vbi dicitur, quod omnis qui in Deo manet, nec peccat. Item beati non incurant mortis angustiam, temporalis scilicet vel aeternae, patet in Psal. vbi dicitur. Non moriar, sed viuum, & nar-

Dictio. Berchorij. Pars ij. Nn 4 rabe

rabo opera Domini. Sic ergo pater, qd est vnum nō, quod p-
tinet ad beatē regnātem. Et sic patet, qd hęc dictio negatiua
non pōt accipi in bono significato. ¶ Sed adhuc dico, qd non
pōt accipi in malo. Et hoc fit, quando negat, & priuat illud,
quod affirmaret esse bonum. Et sic notabo, quod in scriptura
reperitur non quod spectat ad
Tristem miserum. i. pauperem, ¶ Dico ergo, qd
Hostem asperum. i. dāmonem, est vnum nō. i.
Virum scelerum. i. peccatorem, vna negatiua,
Statum infernū. i. ad voratorē, hoc est dictū quā ptinet ad
ad infernū malorum hominum receptorem. miseris egen-
tes. Pauperes enim, & miseri habēt suum non idest suam pri-
uati onem, & carentiam bonorum mundanorum, videlicet
Carētia m { Deliciarum, & saturitatis, ¶ Habēt (dico) mi-
Diuitiarum, & prosperitatis, serii in hoc mūdo
Eminētiarū, & auctoritatis, carentiā saturita-
Amicitiarū, & fraternitatis. tis, & deliciarū,
qa. f. isti in mūdo nō hnt victū sufficientē. vñ Thre. 4. Paruuli
petierūt panē, & nō erat q. frangeret eis. Et illud Pl. Non sit
illi adiutor, nec sit qui miseretur pupillis eius. Item hnt ca-
rentiam prosperitatis, & diuitiarum. Vnde ipsi possunt dice-
re illud Act. 3. Argentū & aurum non est mihi. Et illud Esa. 3.
Non sum, medicus & in domo mea non est panis, neq. vesti-
mentum. Item habent carentiam sublimitatis, & eminentia-
rum, quia. f. isti possunt dicere illud Io. 18. Regnum meū non
est de hoc mundo. Isti. n. non habent auctoritatē superiorē
vel dominicā, subtiliorem vel propheticā, potentiorē
autenticā. De superiorē. n. & dominicā patet Io. 1. vbi dicit
Helias es tu? Respondit, non sum. Helias. n. interpretat ascē-
dens Dñs, vel robustus. De subtiliori autē, & ppheticā patet
ibidem Io. 1. Propheta es tu? Respondit, non Plal. Signa no-
stra non videmus, iam non est Propheeta. De potentiori verō
& autentica patet Thre. 1. vbi dicit misera Hierusalem. Infir-
mata est virtus mea, dedit me Dominus in manu, de qua non
potero surgere. Item habent carentiā fraternitatis, & ami-
citiarum, quia. f. fratres si sunt pauperes, derelinquunt etiā
ā fratribus & amicis. Vnde illud Thren. 7. Non est qui conso-
letur eam ex omnibus charis eius, oēs amici eius, spreuerūt
eam, & facti sunt ei inimici. Et loquitur de ciuitate Hierusa-
lem misera & destructa. Patet ergo, qd est vnum non, seu vna
negatio, quā pertinet ad miseros egenos. ¶ Deinde etiam dico, qd
est vnum non, quod pertinet ad dāmones vrgentes, seu ten-
tantes etiam, & tribulantes. Isti enim habent Negatiuam
¶ Certā veritatis, ¶ Isti. n. carent veritatis certitudi-
Dulcis pietatis, ne, dicentes. Illud 1. Io. 1. Intene-
Alta dignitatis, bris ambulamus, & mentimur &
Iuste æquitatis. non facimus veritatem. Item ipsi
carent pietatis plenitudine. Crudeles. n. sunt, & nō pij, sicut
de Medis dicit Esa. 13. Ecce ego suscitabo super eos Medos,
qui argentum non querant, nec aurum velint, sed sagittis
paruulos interficient, & lactantibus vteri non miserebun-
tur, & super filios non pariet oculus eorum. Vt de diabolo
dicatur illud Hie. 6. Sagittam, & scutum arripiet crudelis, &
non miserebitur. Item isti carent dignitatis celsitudine. Vt
de diabolo exponatur illud Ezech. 26. Collocabo te in terra
nouissima, sicut solitudines veteres, & cum his, qui deducun-
tur in lacū, ad nihilum redigā te, & nō eris, quæreris, & non
inuenieris. Item isti carent æquitatis rectitudine. Vt. f. de ipsis
possit dici illud Sap. 2. Dixerunt impij apud se non rectē
cogitantes exiguum, & cū rēdō est tempus nostrum, & nō est
in sine refrigeriū, nec est agnitio, qui reuersus fuerit ab in-
feris. Venite ergo opprimamus pauperē iustum, & non par-
camus viduæ, nec veterani multi temporis reueremur ca-
nos. Sic ergo patet, qd est vnum non, quod pertinet ad dēmo-
nes vrgentes. ¶ Deniq. dico, qd est vnum non, quod pertinet
ad homines peccatores seu delinquentes. Isti enim habent
negatiuam omnis boni. Ideo possimus dicere, quod isti sunt
¶ Veritatis eloquio, ¶ Dicā igit. qd peccator
Pietatis eliquio, non hēt (vt cōiter) elo-
Charitatis sollequio, quium veritatis. 1. Io. 2.
Humilitatis obsequio, Qui dicit se nosse Deū,
Sedulitatis officio, & mandata eius nō cu-
Fraternitatis hospitio, stodit, mēdax est, & ve-
Trāquillitatis refugio, ritas in eo nō est. Item
Aeternitatis fastigio, non habet eliquū pie-

tatis Esa. 9. Vir fratri suo nō pareet, & declinabit ad dexterā,
& esuriet, & comedet ad sinistrā, & nō saturabit, vnusquisq;
carnē brachij sui vorabit. Itē nō hēt sollequium charitatis,
qa. f. peccator nunquā verē diligit. vnde Hie. 9. vnusquisq;
p. ximo suo se custodiat, & in oi fratre suo non hēt fiduciā,
qa ois frater supplantans supplantabit, & ois amicus fraudu-
lēter incedet, & veritatē nō loquetur. Et tñ scriptū est. 1. Io.
Iustum est, qd nō diligit, manet in morte. Item dico, qd pec-
cator non habet humilitatis obsequium. vnde Hier. 2. pecca-
tori dicitur. A seculo cōfregisti iugum, rupisti vincula, dixi-
sti, non seruiam. Vt sit de illis, qui dicunt Ioan. 8. Filij Abrahæ
sumus, & nemini seruiuimus vnquam. Item nō hēt hospitiū
fraternitatis. nemini. n. humanitatem hospitalitatis impend-
unt, nisi fortē his, qui rependunt. pauperes verō, quō nō ha-
bent rependere, cum indignatione repellunt. Vnde commi-
natiū dicitur eis illud Eph. 2. Non estis hospites. f. pauperes
recipiendo, nec erit vester hospes Christus in celū vos intro-
ducendo. Quia qua mensura mensi fueritis, eadem remetie-
tur vobis. Matth. 7. Item non hēt refugium pacis, & tranquil-
litatis. Sicut. n. dicitur Esa. 57. Impij sicut mare feruens, quōd
quiescere non valet, & non est pax impijs dicit Dñs Hier. 6.
Dicentes pax pax, & non erit pax. Item non habent officiū
benignitatis, quia nunquam respondent benigniter, vel gra-
tanter, sed potius arroganter. Constat enim, quōd mali nun-
quā benigniter acquiescunt alicui iustæ petitioni, imō sem-
per conuenerunt dicere non, & nunquam homini consen-
tire. Vnde postum dicere, quōd isti dicunt
Maioribus non obediemus, Isti ergo dicūt maiorib.
Pauperibus non subuenimus, qd non obediunt, & tñ de
Supplicibus nihil faciemus, vel filio proteruo, qui patri,
Clamantibus non subuenimus. & matri obedire contē-
pserit, præcipitur Deut. 21. q. lapidibus obruatur. Vnde illud
prædictum Hiere. 2. Rupisti vincula, dixisti, non seruiam. Isti
dicunt pauperibus, qd non subuenient, iuxta illud Thren. 4.
Paruuli petierunt panē, & nō erat q. porrigeret eis. Et in Pl.
dicitur. Pauperem cui non erat adiutor. Contra illud Ecclē.
10. Nō despicias hominem iustum pauperem, & noli magnifica-
re hominem peccatorem diuitem. ¶ Isti dicūt supplicibus, &
tibus, qd nihil facient, seu qd non exaudient, quia. f. sem p ha-
bent negatiuā in ore, quāquā duplicatio sit honesta. Nota,
q. Papa benedictus. 12. homo fuit durus, & negare etiam as-
suetus, ex quo Dux Borbonensis dixit sibi, qd ipse nō videbat
esse de lingua hoc, sed de lingua nō, quia rarissime assen-
tendo dicebat hoc, sapissimē autē dicebat non. Vt sic tales
figentur in illo lento amico, qui p alio ab eo postulante
tres panes, surgere volebat, imō se grauius excusabat, di-
cens. Luc. 11. Noli mihi molestus esse, iā ostiū meum clausum
est, & pueri mei mecum sunt in cubili nō possum surgere, &
dare tibi. Et breuiter bene potest dici talibus illud Matt. 25.
Nudus eram, & nō operuisti me, esuriui, & non dedisti mi-
hi manducare. Item propterea peccator non habebit, nec
obtinebit æternitatis fastigium. Vnde cum post mortē pec-
catoris quæritur vbi sit, verē responderetur, quod scribitur 1.
Paral. 27. Non est relatus in fastos Regis Dauid, quia sicut illi
filij Israel, qui numerati fuerunt ā Ioab filio saruie, annalib.
Dauid non sunt in scripti, qa Domini irā prouocauit, sic nec
peccatores Deum sceleribus irritates, in libro vitæ sunt scri-
pti nec ad celi curiam recepti &c. Et sic bene apparet, qd est
vnum non, quod pertinet ad peccatores vel delinquentes.
¶ Insuper dico, qd est vnum nō quod pertinet ad damnatos, H
& desperantes. Et sic nota, quod ad istos spectat vnum non,
Claudit Dei benignitatem, ¶ De Dei pietate,
¶ Negat omnem incunditatem, & benignitatem, qd
¶ Infert omnem crudelitatem, eis claudat, patet
¶ Aufert omnem stabilitatem. in Plal. Clamaue-
rūt nec erat, q. saluos faceret, ad Dñm, nec exaudiuit eos. vñ
Prou. 1. Tūc inuocabūt me, & nō exaudiā mane cōfurgēt, &
nō inuenient me, eo qd exofam habuerint meā disciplinā, &
timorē Dñi nō susceperunt, nec acquerūt consilio meo. De
cordis incunditate, qd eis denegatur, patet Esa. 9. vbi dicit. Mul-
tiplicasti gentē, nō magnificasti latitiā. vt accedat, qd de dam-
natis dicit Esa. 24. Cessauit gaudium tympanorum, quieuit
sonitus lantantiū, conticuit dulcedo citharæ, cū cantico non
bibent vinum amara erit potio bibētibz illam. De dura ve-
rō crudelitate, quod eis inferatur, patet Hier. 50. vbi dicitur.
Præpara-

Præparamini contra Babylonem oēs, qui intenditis arcum,
non parcatis iaculis, quia Dño peccauit. De omni verō stabi-
litate, qd eis auferatur, patet Eze. 26. vbi diuiri damnato dicitur
sic. Cum dederis terrorem tuum in terra viuencium, ad
nihilum redigam te, & non eris, & quæstus non inuenieris
in perpetuum. Sic igitur patet, quomodo ista negatiua di-
ctio non potest accipi in bono, & in malo.
¶ Nonne. Quamuis nonne sit aduerbium dubitandi,
& interrogandi, est tñ (vt cōiter) suppositiuū
aduerbij affirmandi, semper. n. supponit sic vel ita, sicut cū
dicit. Nonne ex denario conuenisti mecum? quasi diceret sic.
Et sumitur (vt cōiter) in omni significato. Sæpe. n. solet fieri
quæstio & dubitatio, vt exinde sequatur affirmatiua respon-
sio, & veritatis declaratio. Et ideo nonne est sicut quedā iro-
nica negatio, quia. f. per oppositum signat affirmationem, &
veritatis assertionem, & omnis dubij amotionem. Sic ergo
nota, quod veritas ista nonne refertur
Deum, ¶ Deum nonne est veritas affirmatiua,
Seipsū, ¶ Seipsum, nōne est veritas lametatiua,
Iustum, ¶ Iustum nonne est veritas ordinatiua,
Impiū, ¶ Impium nonne est veritas execratiua,
Mundū, ¶ Mūdū nonne est veritas impugnatiua.
Homo. n. verus & iustus & ab oi falsitate & mendacio alienus,
per istam dictionem nonne, affirmat in Deo laudabilia,
plangit in seipso culpabilia, commendat in iusto notabilia,
arguit in impio damnabilia, prædicat de mundo terribilia.
¶ Dico ergo primo, qd est vñ nonne, quod homo debet af-
firmare de Deo omnium Creatore, & hoc pro certo est, qd ip-
se debet per nonne affirmare & laudare. f. qualiter Dominus
Deuocis imminet, ipsos defendendo,
Immundis eminet, ipsos abluendo,
Vider & retinet cuncta gubernando,
Portat & sustinet mala tolerando,
Pauperes continet, ipsos miserendo,
Auros respuit, ipsos flagellando,
Inuidos arguit, propria spargendo,
Superbos instruit, parua præferendo.
Igitur dicam, qd per istud aduerbiū nonne ipsum referendo
elicitur una veritas de iustorū defensione. Verū est. n. & cer-
tū, qd Deus bonos defendit, & protegit. Vnde Sathā dicebat
Dño de beato Iob 1. Nonne tu vallasti eum & domū eius, to-
tamq; substantiā eius per circuitum, quasi diceret, sic. Itē eli-
citur alia veritas de pctōrum ablutione. vnde Iob 13. Quis
pōt facere mundū de immūdo cōceptum semine, nōne tu
qui solus es? quasi diceret, ita. Item elicitur alia veritas de hu-
manorū gubernatione. vnde Iob 31. Nonne ipse considerat
vias meas, & oēs gressus meos enumerat? Itē elicitur alia ve-
ritas de tormentorū toleratione. Deus. n. quo ad humanita-
tē tormenta grauiā tolerauit. vnde Lu. 24. Nonne oportuit
pati Christum, & ita intrare in gloriā suā? Itē elicitur vna ve-
ritas de miserorū cōsolatione. Cōstat. n. qd De⁹ cōsuevit pau-
perib. & miseris subuenire. Iob 2. Nonne pauperes elegit
Deus, diuites in fide? & Eccles. 35. Nonne la chrymæ viduæ ad
maxillā descendunt, & ā maxillā ascendunt in celū, & Dñs
exauditor nō delectabitur in illis? Itē per nonne quo ad Deū
elicitur alia veritas de auarorū reprehensione. Vnde de nu-
mularijs quorū Christus cathedras euerit, & de tēplo emē-
tes, & vendentes eiecit, dicit Marc. 11. Nonne scriptum est. Do-
mus mea domus orōnis vocabitur? vos autē fecistis eā spelū
cam latronum. Itē per nonne elicitur alia veritas de inuidio-
rum redargutione. vnde Mat. 20. illis, qui alijs similē pecuniā
recipientib. inuidebant, & cōtra patrem familias murmura-
bant, dicit. Nonne ex denario conuenisti mecum? non facio tibi
iniuriā, tolle quod tuum, & vade. Itē elicitur alia veritas
ex superbiorum detestatione. Vnde discipulis de maiortate
querentib. dicit Lu. 22. Qui maior est in vobis, fiat sicut minor.
Nam quis maior est, qui recumbit, an q. ministrat? Nonne q.
recumbit? q. d. vos no recumbitis, sed ministratis, & iō mino-
res vos reputare debetis. Patet ergo, qd est vñ nōne, qd hō
dēt affirmando qd rere de Deo oīum Creatore. ¶ Scdō dico, qd
est vnum nonne per quod quæritur homo de seipso mūda-
no viatore. Et sic dico, qd homo per nonne conqueritur de
Debilitate propria naturæ, ¶ Conqueritur (dico) de
Aduersitate mundana iacturæ, propria fragilitate vñ-
Ebrietate gulose pasturæ, de 2. Eld. 4. homo dicit.

Scire inquit d uiri uos oportet, qm mulieres dominatur ve-
stri. Sequitur. Nonne fortes sunt mulieres? quasi diceret. Ita,
plus q. nos. Item conqueritur de mundana aduersitate. Vnde
ipse dicit Iob 3. Nonne dissimulaui? nonne filius? nonne quie-
ui? & venit super me tribulatio. Item conqueritur de ratio-
nis obscuritate seu de ebrietate. vnde Prou. 23. Cui ueracius
patri ueracius? cui rixæ? cui foueæ? cui suffocatio oculorū? cuius sine
causa vulnera? Nonne his, qui morantur in uino, & vacāt ca-
licibus epotandis? Sic ergo inuenitur nonne, quo quis con-
queritur de seipso mortali viatore. ¶ Terriō dico, quod est
unum nonne, quo homo interrogat de iusto professore. Et
sic dico, quod per nonne sunt multæ quæstiones de viro ius-
to ad eliciendum aliquas veritates. Et sic dico, qd per non-
ne quæritur de iusti
Sensibus & discretionē, ¶ Igitur dico, quod per
Fletibus & compassione, nonne quæritur de iusti
Fructibus & successione, sensibus. Et sic quæritur
Laudibus & commendatione, Luc. 14. de hoīe uolente
Sermonibus & locutione, ædificare turrim. Non-
Affectibus & intentione, ne inquit sedens prius
Parentibus & generatione, cogitat si habeat sum-
pus ad perficiendum, ne postquam cæperit ædificare, & nō
potuerit consummare, omnes, qui uiderint incipiant illude-
re eis? Bene ergo quæritur de discretionē uiri iusti. Vnde dicit
Iob 12. Nōne auris uerba diiudicat, & fauces comedentis, sa-
porem? Itē per nonne quæritur de iusti tactib. f. interioris cō-
passionis, qua. f. tenetur proximo misereri. De quo Matt. 18.
Nonne ergo oportuit te misereri fratri tuo, sicut & ego tui
miserus sum? Ad quod facit illud Ecclē. 44. Nonne ardorem
refrigerabit ros? q. d. sic. & tu elemosyna foue pauperem, si
vis facere iuste. Itē per nonne quæritur de iusti fructib. seu
opibus Matth. 13. Nonne bonum semen seminasti in agro
tuō? Item quæritur per nonne de iusti laudib. vnde 1. Reg. 18.
Nonne iste est Dauid cui cantabant in choro, dicentes. Saul
percussit mille, & Dauid decem millia? Item per nonne quæ-
ritur de iusti affectibus 3. Reg. 1. Nonne tu Dñe mi Rex iurasti
mihi, Salomon filius meus regnabit post me? Item quæritur
de iusti affectib. Lu. 24. Nonne cor nostrum ardens erat in no-
bis? Item quæritur de iusti parentibus vnde Matt. 13. Nonne
hic est fabri filius? nonne mater eius dicitur Maria? & Mar. 6.
Nonne hic est fabri filius &c. & nonne sorores eius nobis-
cum sunt? Sic ergo patet, quod per nonne fit quæstio de ius-
to professore. ¶ Quartō verō dico, quod per nonne fit quæ-
stio de uano peccatore. Et sic certe dico, qd per nonne fit quæ-
stio de malorum
Cibus & potibus, ¶ De cibus dico, & potibus quæ-
Pactis & cœtibz, runt ipsimet Ecclē. 2. Nonne (in-
Verbis & actibus, quunt) melius est concedere &
bibere, & videre bona de labore suo? De pactis uerō & amo-
ribz malorum dicit Matth. 5. Quod si inquit uos diligetis eos,
qui uos diligunt, quam mercedem habebitis? Nonne & pub-
licani hoc faciunt? De malorum autem uerbis & actibus dicit
Iaco. 2. Nonne ipsi blasphemant bonum nomen? Et ibidem.
Nonne diuites per potentiam opprimunt uos? Istud est nō-
ne, quod quæritur de uano peccatore. ¶ Quintō dico, qd per
nonne quæritur de mundo. Et fit quæstio de mundi potentia,
nequitia, & stultitia, de quibus Dan. 4. Nonne hæc est Baby-
lon ciuitas magna? Ezech. 21. Nonne hæc est, quæ sublimem
humiliauit? Et 1ad Cor. 1. Nonne stultam fecit Deus sapien-
tiam huius mundi?
¶ Noscere. Nota, qd noscere idem est, qd scire, cognos-
cere vel sapere. Notitia uerō idem est, qd
scientia, cognitio vel sapientia. Et quia in locis pluribus de
discretionē, scientia uel prudentia fuit actum, breuiter ali-
quid est dicendum. Note mus ergo, qd nos debemus noscere
Anteriora, ¶ Tota. n. summa nostræ iustitiæ & co-
Posteriora, gnitionis debet uergere circa aliqd
Interiora, prædictorum. nos. n. debemus noscere
Exteriora, re (ut dictum est immediate) anterio-
Superiora, rem naturæ utilitatem, posteriorem
Inferiora, mortis necessitatem, anteriorem cor-
dis iniquitatem, posteriorem proximi pauperatē, superio-
rē celi felicitatē, inferiorem inferni grauitatē. ¶ Habeamus
ergo notitiam rerum anteriorum, quia uide licet sicut unū-
quodq; aial semper habet faciem inclinātam ad terrā, de
qua

fulsiner. De illis aut qui libenter audiunt rumores, & noua vide supra titulo audire vel auris. Tales tñ nouitates sunt sicut vinum nouum, quod quamuis sit magis delectabile, est tñ minus vtile, quia. f. feces habet plurimas inter mixtas. Et id dicit Christus Lu. 5. Nemo bibens vinū vetus, statim vult nouum. dicit. n. vetus melius est. Sic verē tales nouitates nō sūt ita sanæ sicut antiquitates. semper. n. habent aliquid foeculentum. i. aliquid mali admixtum, videlicet aliquid hæreticæ falsitatis, vel aliquid superbæ & vanitatis. Et pp hoc dicit Apostolus. 1. ad Ti. 6. Prophanas vocū nouitates de uita. Quinimō et de talib. nouis opina torib. pōdici illud Actu. 17. Nouorum dæmoniorum videtur annunciator esse.

Illis ergo omittis aliquid per ordinem est dicendum. ¶ Primò ergo dicam⁹ aliquid de nouitate Dominiæ, incarnationis Ista. n. fuit nouitas valde admirabilis. Sicut. n. apud nos est nouum & mirabile qñ videmus solem eclipsari, terram moueri, stellas cadere, seu de loco ad locum mutari, sic verē in ista incarnatione mirabilia & noua fuerunt. Ibi. n. soli. Dei filius benedictus fuit umbra terræ humanitatis nostræ, & interpositione lunæ. i. fluxibilis mortalitatis humanæ obscuratus & eclipsatus. Ibi et terra. i. terrestris humanitas nostra fuit spūaliter mota, & de indignitate aut ignobilitate mutata, ad nobilitatē iquarū. f. fuit i Chōo deificata. Ibi et stella q̄ ab eterno fuit in firmamento cœli. i. ipsa Dei æternitas, aliquo modo cecidit, in quantum. f. per carnis assumptionem fuit aliquid quantū ad apparētiā immutata. Vnde de istis nouitatib. canit Ecclesia. Mirabile mysterium declaratur hodie, in nouantur naturæ. Deus homo factus est, ad quod fuit, permansit, & quod non erat, assumpsit, non commixtionē passus, neq; diuisionem. Et de hoc. Et de hoc potest dici Apo. 2. 1. Vidi cœlum nouum, & terram nouam. Vbi nota, quod in verbi incarnatione in nouata fuit

Sublimitas diuinitatis superioris, ¶ In Christi ergo incarnatione in nouata fuit

Infirmis humanitatis inferioris, nouata fuit Dei

Sublimitas sagacitatis interioris. nouata fuit

Sublimitas per nouæ carnis assumptionem (Cœlum inq̄ nouum) Nostra humanitas per nouam uerbi coniunctionem (Terram nouam) Nostra sublimitas per nouæ fidei susceptionē (Vidi inquit) Innouata ergo fuit Dei sublimitas carnem assumendo. Quia. f. cœlum fuit factum nouum. Cœlum enim est naturaliter incorruptibile & immutabile, ita q̄ ppriè nō pōt m trari, uel innouari. Veruntamen sape fit, q̄ cœlum, quod sub velamine nubium latuerat, uisibiliter & clare cum stellis suis apparet nobis, ita q̄ tunc vñ quāuis nō naturaliter, sed accidentaliter innouatum. Sic uerē Deus, q̄ naturaliter est incom mutabilis & æternus, quāuis impossibilis sit, q̄ propriè possit innouari, uel immutari (quia. f. sicut dicit 1. Reg. 15. Non est Deus quasi hō, ut mentis, nec ut filius hois, ut murætur. & Mala. 3. Ego Dñs qui nō mucor) accidentaliter tñ quantū ad apparentiā fuit in ista incarnatione innouatus & mutatus, in quantum. f. ipse, qui diuinitatē latuerat, fuit hoib. uisibiliter declaratus. Baruch. 3. Postea i terris uisus est, & cum hoib. conuersatus est. Cœlum ergo nouum. Vnde de nouitate cœli dicit 2. Pet. 3. Cœlos nouos, & terram nouam expectamus. Deus. n. fuit renouatus sicut aquila. Aquila. n. qñ se sentit antiquā, solet ad fontē descendere & ibi ueteres plumas deponere, & nouas acquirere, & sic superficialiter de antiquā iuuenem innouare. Sic Deus ad fontem misericordiæ, i. ad Mariam descendit, antiquas penas. i. antiquum rigorem & iustitiā deponit, nouas et pēnas humilitatis & benignitatis assumpsit, & sic naturam suam quodammodo quantum ad superficialiē innouauit. De hoc in Pl. dicit. Renouabitur, ut aquilæ iuuentus tua. Nouum ergo cœlum. Elitropia. n. est lapis, qui solem facit actualiter eclipsari. Vnde de isto dicit in lapidario. Sanguinem reddit mutato lamine solem, Eclipsimq; nouā terris effundere cogit. Sic pro certo lapis sciolus immensæ charitatis ipse solis iustitiæ filij Dei, fecit eum per incarnationem nouiter eclipsari, & sub nube carnis virginæ in sanguinem humanæ conditionis nouo conuersionis gñe obscurari & innouari. Ibi. n. fuit eclipsata æternitas, qñ fuit facta tp alis ibi. n. fuit eclipsata immensitas, qñ facta fuit localis. Ibi fuit eclipsata æterna claritas, qñ fuit facta obscura pariter & carnalis. Ecce ergo q̄ noua & mirabilia facta sunt hæc. Et id pulchre loquit Bernardus in quodam sermone de Penecoste. In cōceptu

(inquit) partuq; uirginali noua & mira inspicit q̄ inquit. Porro ibi agno scitur lōgido breuis, latitudo angustia &c. Vide eā supra in titulo de mirabili. Pater ergo quō innouata fuit Dei sublimitas, carnem recipiendo. Cœlum inquit nouum. ¶ Item dico, q̄ ibi innouata fuit nostra mortalitas uerbum concipiendo (Terram inquit nouam) Sicut. n. per appropinquationem solis ad terrā, & per sui caloris incorporationē cū terra, & per boni seminis seminationē, ipsa terra, que in hyeme erat sterilis, atq; sicca, i. uerē solet quasi penitus innouari, quia. f. tunc nobis herbas & florib. decorat, tunc nouis aialū sctib. fecundatur, & nouis et auium modulis iocundatur, sic qñ tot iustitiæ ad mudū appropinquas seipsum terræ nostræ mortalitatis uniuir, & incorporauit, & in eam per supius incarnationem de Paradisi semine aliud semen seminauit, ipsam pro certo quæ prius erat inanis & uacua (Gen. 1.) fecit spiritualiter esse nouā, quia. f. noui flores nouæ uirginitatis apparuerunt. Cant. 2. Flores apparuerunt in terra nostra. Tunc exinde et noui sctus. f. Deus & hō, & hō Deus nati sunt, & exterius prodierunt, quia tūc terra dedit fructū suū, qñ. f. ueritas de terra orta est, & iustitia de cœlo proiicit. Tunc et nouus cantus nouæ aues. i. noui cœlestes nūcū cecinerunt, dicētes. Gloria in excelsis Deo. Quia. sicut luna qñ cū sole coniungit, in suo lumine renouatur, ita q̄ tunc dicitur luna noua. & nouo modo lucendi mundo cōdicat lumē suū. Sic et qñ soli iustitiæ Chōo fuit in ista incarnatione principaliter copulata, ab ipso nouum lumen sctiē recepit, & mundum nouo fidei lumine illustrauit. Quia tunc uerificati fuit illud Hester. 8. Noua lux oriri uisa est in gaudium & tripudium. Nam ut dicit Gregorius, Quia redemptor noster nouus hō uenit in mundum, ideō noua præcepta dedit mundo, & uita nostræ ueteri in uitijs enutritæ, contrarietatem opposuit nouitatis suæ. Tūc enim apparuerunt multa noua, uidelicet

Nouus Rex, ¶ Nouus Rex dico, quia sicut dicit Exo. 1. Surrexit Rex nouus super Aegyptū. Noua lex. ¶ Noua Dux, ¶ Noua lux, ¶ Noua ciuitas, ¶ Noua communitas.

Nouus Rex dico, quia sicut dicit Exo. 1. Surrexit Rex nouus super Aegyptū. Noua lex. Vnde Hester. 3. Est populus in Regno tuo nouus utens legibus &c. Nouus Dux. f. Christus, q̄ fuit Dux nouus noui exercitus Christiani, cui dicit Deus pater E. 4. 1. Ego posui te quasi plaustrum trituran, nouū, habēs rostra ferrata, Noua lux. f. noua fidei & noua sapiētia & doctrinæ, quæ tunc, ut dictū est, noua lux oriri uisa est. Sicut enim Helisus ponēs sal in uase nouo sanauit aquas Hierico (4. Re. 2.) sic Helisus Deus pater, qñ in uase nouo ueteri uirginalis ipse posuit sal sapiētia increata, tūc dico, a q̄ Hierico. i. sciētia mūdi & doctrinæ Philosophorū, q̄ p multos errores, faciebāt sterile scere terram intellectus humani, p uerā fidē fuerunt sanata, & ab oī errorū gñe de purate. vnde Hest. 8. dicit, q̄ nouis Regis epistolis ueteres Aman epistolę fuerunt correctæ. Iō de ista nouitate fidei & sciētia dicit Colo. 3. Induentes nouū hoīem, q̄ renouat in agnitionem Dei. Item noua ciuitas, quia. f. ciuitas Ecclesiæ Dei fuit tunc. tps renouata & in psonis, & in doctrinis, & in hoib. & in ritib. qd̄ uidēs Ioannes dicebat Apo. 2. 1. Vidi ciuitatē sanctā Hierusalem nouā, descendētē de cœlo. i. ab institutione cœlesti ordinatā, a Deo paratā, tanquam sponsam ornata m spōso suo. Noua et cōitas, quia. f. in ista incarnatione communitas fidelium fuit gratijs & uirtutib. decorata & renouata. 1. Mach. 15. Misit Ionathas exercitum nouum in Iopen. Et sic patet, quō in nouata fuit fidei claritas, nostra mortalitas, Dei æternitas. Illud ergo dictum sufficit de nouitate diuinæ incarnationis.

¶ Scd̄o principaliter dicendum est de nouitate moralis conuersationis. Sicut. n. uidemus, q̄ hoies, qñ sunt inuitati ad aliquod magnum festum, summē nituntur habere uestimen-

ta noua, milites etiā noui oīa, q̄ circa se sunt, debēt habere noua, uestes uidelicet, calcaria, cingula, ensem & alia necessaria, sic uerē nos, qui sumus noui milites noui Regis Chri, & qui ipsius nouo nomine nominamur, ita q̄ a Christo dicimur Christiani, & qui et ad nuptias Dei & Ecclesiæ inuitamur, debemus spūaliter totaliter innouari, & nouis uestib. honeste conuersationis, nouisq; calcarib. diuini timoris & cōtritionis, nouo cingulo charitatis & dilectionis, nouo ense uerbi Dei & orationis moraliter & virtualiter adornari. Et hoc est, qd̄ p̄cipit Ephe. 4. Induite nouū hoīem, q̄ s̄m Deū creatus est, in iustitiā & sanctitate, deponentes mendacium, loquimini ueritatē. In quib. uerbis ostenditur qd̄ hoc, q̄ homo spūaliter possit fieri nouus, necesse est extirpare culpā p̄sentiē (Deponentes inquit mendaciū) Procurare causam efficiētē (Iustitiā inquit & sanctitatē) Immutare mentem deficientē (Creatus est) Aggregare modū proficiētē (Induite inquit nouum hoīem) frequētare actum perficiētē (Loquimini ueritatē) Dico igitur, q̄ si uolumus spūaliter innouari, primo & principaliter debet expiari culpa inficiētis (Deponentes inquit mendacium). i. peccatum, quia sicut dicit Sap. 1. 1. Os, qd̄ mētur, occidit aiām. Sicut. n. ad hoc, q̄ noua forma in aliquā materiā introducarur, necesse est, q̄ ante oīa forma primaria expellatur (Vnde et serpens qñ se renouat, necesse est, q̄ pellā ueterē in quadā stricta rimatura lapidis exuat & deponat) sic loquendo spūaliter, si spūaliter uolumus renouari, necesse habemus pellē nostræ male conuersationis dimittere, & culpas oīum uitorū ante oīa deponere, & horrere (Deponentes inquit mendacium) Et hoc est, quod bene dicit Col. 3. Nolite mentiri inuicē, expoliātes uos ueterem hoīem cum actib. suis, & induentes nouum, eum qui renouatur in agnitionem Dei. ¶ Itē si uolumus esse noui, debet procurari causa efficiētis, & ista cā, ista uirtus, ista res, quæ nos pōt facere nouos, nihil aliud, q̄ est iustitiā & sanctitas. In iustitiā inquit & sanctitate. Rectitudo. n. iustitiæ & sanctitudinis continentia, innoctia & puritas, esse nos, ut seruiamus illi in sanctitate & iustitiā corā ipso oīb. dieb. nostris. Sanctitas. n. i. puritas & castitas sunt cā spūaliter uirtutis. Nā sicut uidemus, q̄ qñ uestis bene abluat, & mandatur, tunc a suis antiquis maculis, innouatur, sic cōscientia, q̄ munditia castitatis & puritatis abluat nouitate gratiæ & perfectionis acquirat, & uendicat. vnde 1. Mach. 4. Ascendimus nunc emundare sancta & renouare. Et procul dubio talis nouitas. i. continentia, innoctia & puritas, requiritur in nobis ecclesiasticis, quia. f. apes libentius mellificant in uase nouo & mundo. Pifces et libentius intrant rete de nouo cōfectum. Sic uerē Deus, qui est pifcis magnæ delictositate, qui est apis magnæ uilitatis, libenter intrat in uas & in rete nouum. i. in cor per gratiā & sanctimoniam innouatū. vnde Io. 10. dicit, q̄ in horto erat monumētum nouum, ubi Dominum sepelierunt. Et 2. Reg. 6. dicit, q̄ super plaustrum nouū arcam foederis Dñi posuerunt. Quia uerē ipse Deus tūc quiescit, & delectatur qñ super plaustrum nouū puræ & sanctæ uoluntatis per dilectionē deseruit, & qñ in monumētum nouo puræ & mundæ conscientia per deuotionem & memoriā sepelitur. Mat. 27. Accepit corpore Iesu posuit illud in monumētum nouo. Item ad spūalē renouationē debet immutari status deficientis (Creatus inquit est) Creare. n. est aliquid de nihilo nouiter facere. Illud. n. quod creat, dicitur propriè nouum, quia fit sine quacūq; forma, seu materia præcedente. Et istud fit spūaliter, quia hō peccator (q̄ quātū ad esse uirtutum penitus nihil est) in bonū & sanctū hoīem conuertitur & mutatur, ita qd̄ de antiquo & uitio lo in nouū hoīem spūalē innouatur. Pl. Cor mundū crea in me Deus, & spūm rectū innoua in uiscerib. meis. Sicut. n. imago i igne posita, & tandem in bonum modulum infusa renouatur, & sicut Phœnix igne mediante renouatur, & in aenem nouā & pristinam formam reformat, sic spūaliter hō peccator antiquus, & uitiuosus qñ in igne feruentis cōtritionis dissoluitur, & ibi per humilitatem incineratur, & tandem modulo. i. exemplo sanctorum hominum conformatur, tūc p̄cul dubio acti de nouo crearetur, per uirtutē Spiritus sancti in nouum hoīem immutatur. Pl. Emitte spiritum tuū, & creabuntur, & renouabis faciem terræ. Item ad spūalē innoctationem debet aggregari gestus proficiētis. Et hoc ostēdit, qd̄ dicit. Induite nouū hominem, quia. f. spūaliter innoctari

debet fieri non solum interius in cogitatione, imò etiam exterius in gestu, habitu & conuersatione, q̄ notantur per indumentū (induite inquit) Quia sicut indumentum nouum ualde bene decet hoī, & multo melius q̄ antiquum, sic noua exterior conuersatio ualde est hoī gratiosa, q̄ illa, q̄ est in fama, turpis & antiqua, & in malis cōsuetudinib. enutrita. Iō consulit Apostolus Col. 3. Expoliantes uerem hoīem cum actib. suis, induite nouum. Et sic figurabitur in Abia Sylonite Propheta, qui obuiauit Hieroboam indutus pallio nouo. 3. Re. 11. Abias. n. interpretatur pater, Sylonites interpretatur translatus. Quia uerē si nos uolumus esse patres per honestatem, translati. f. de peccato ad sanctitatem, Propheta p̄ prudentiam & sagacitatem, dico, q̄ necesse est, q̄ habeam⁹ pallium nouū. i. exterioris cōuersationis speciem & formam sitam. ¶ Itē ad spūalē innoctationem debet frequētari uerbum perficiens, uidelicet uerbum ueritatis (Loquimini inquit ueritatem) sine tali. n. uerbo nō pōt homo spūaliter esse nouus. Sicut. n. uicula siluestres ab hoib. capræ & in cauea posita quasi totaliter innouant linguam suā, quia uidelicet prius cantabant sicut aues siluestres, tunc uerē incipiūt loqui sicut hoies, sic hō, qui de silua p̄dōrum inducit ad caueam uirtutū, uel ad domum Ecclesiæ, religionis, uel spūalium mansōnū, debet cantū, linguā, & genus loquēdi totaliter immutare. Quia. f. si prius nos loquebantur sicut aues. i. p̄ sonæ uanæ, mendaces, garrulæ & superbæ, modo nos debemus loqui sicut hoies. i. sicut per sonæ uera, rōnales & discretæ, ut de nobis dicatur, quod de Discipulis dicit Mar. 16. In nomine meo demonia eijcent, linguis loquentur nouis, serpentes tollent. Et potissimē istæ nouæ linguæ nostræ debent cantare noua cantica coram Deo, sicut dicit Apo. 14. q̄ citharedi cantabant canticum nouum coram Deo & agno. Iuxta illud Pl. Cantate Dño cāricum nouum, laus eius in ecclesia sanctorū. Sic ergo patet charissimi, quō hō debet spūaliter innouari. Ad quod prout dictū est, qui q̄; necesse est requiratur, i. nouitas locutionis, conuersationis, cōditionis, intentionis, eiectionis. Qd̄ utiq; est contra multos, de quib. dicit Eccl. 1. Nihil sub sole nouū, neq; pōt dicere homo, ecce hoc recens est. Quia uidelicet multi sunt, qui in antiquitate uitorum sunt taliter radicati, q̄ nunquā possunt per nouitatē uirtutū aliquid innouari. Nō sic, sed habemus noua oīa, iuxta illud Apo. 2. 1. Ecce noua facio oīa. ¶ Et nota adhuc q̄ si bene uolumus esse noui oīa, debemus habere spūaliter noua, iuxta illud. 2. Cor. 5. Si qua erant in Christo noua creata est uetera transferunt, & ecce sunt noua omnia. Et notandum, quod nos debemus

Nouiter

- Cogitare,
- Ambulare,
- Nos ornare,
- Debellare,
- Fructificare.

Iterum debemus,

- Viuere,
- Sapere,
- Edere,
- Bibere,
- Operari,
- Modulari,
- Nominari,
- Famulari,
- Concordari,

Nouiter

¶ Debemus (dico) nouiter cogitare, quia uidelicet cor nostrū quantum ad oēs suos parres dēt innouari. Ezech. 18. Facite uobis cor nouū, & spūm nouum. Itē nouiter ambulare, quia. f. nos debemus incedere in noua uia uirtutū, & semp in bono innouare uias nostras. Exēplo leporis, q̄ oī anno solet facere unā uia nouā ad intrandum cauernā suā sicut tradit Archela. Quia uerē quanto plus uiuimus tanto plus nouas uias & nouos modos intrandi in domum nostrā Paradisi inuenire, & prouidere debemus. Heb. 10. Hæbētes fiduciā in introitu sanctorū in sanguine Chri, qui inuitauit nobis uia nouā. Itē debemus nouiter nos ornare, exēplo arborū, q̄ oī anno acquirunt noua uestimenta foliorū & horū. vñ 3. Reg. 11. dicit, q̄ Hieroboā occurrit Abias Propheta amictus pallio nouo. Itē nouiter debellare, quia. f. nos debemus gerere noua bella & uirtuosa, scilicet contra carnē, hostē & mūdum, ut dicit 2. Re. 2. Erat accinctus ense nouo. Quia sicut dicit Iud. 5. Noua bella elegit Deus. Itē nouiter fructificare, exēplo arengearū & limonū, q̄ oī mense faciūt nos fructus. Deu. 16. Obserua mensē nouarū frugū. Vt sic simus sicut cuniculus seu lepus, qui in aliquo regionib. ita sunt fecundū, q̄ qñ fetus suos pariat exteriori, nouum foetuum conceptum semper habent interius. Sic & nos quādo

vnum bonum fructum alicuius boni operis externis pducimus, semper nouum bonum opus in mente habere debemus, dicentes Dño illud Can. 7. Oia poma mea noua, & uetera feruauit tibi. Item nos debemus nouiter uiuere. Ro. 6. In nouitate uita ambulemus. Item nouiter sapere. Ro. 12. Renouamini in nouitate sensus uestri. Item nouiter edere, in nouitate corporis Christi. vnde Exo. 25. Comedes azima mensa nouum, quia egressus es de Aegypto. Item nouiter habere potum, si nouam spiritualem doctrinam, uel nouum Christi sanguinem. i. ad Cor. 11. Hic calix nouum testamentum est. Luc. 5. Vinum nouum in utero nouos mittendum est. Item nos debemus nouiter operari. Apo. 21. Ecce noua facio oia. Item nouiter modulari Iudith 16. Modulamini illi Psalms nouum. Item nouiter nominari. Esa. 62. Vocabitur tibi nomen nouum, quod os Dñi nominauit. Item nouiter famulari. Ro. 6. Seruiamus in nouitate spiritus, non in uetustate. Item nouiter concordari. vnde Hier. 31. Periam domui Israel, & domui Iuda foedus nouum. Ita ergo dicta sufficiant de nouitate virtualis perfectionis quod erat in principio. Tertio principaliter dico, quod est nouitas eternalis refectionis, quia. sicut renouabitur tota humana conditio. Quia sicut Phoenix post incinerationem reficitur, & de nouo renouatur, & reformatur, siue in nouatur, sicut etiam de palma, singulari dicit Plinius, quod postquam diutissime durauerit, post seipsam consumpta prima arbore iterum renouatur, & crescit, sic homo post mortem incineratus, iterum per resurrectionem reueniet & sursum in patria nouus fiet. Tunc enim dabitur animus nouum genus cognitionis, nouum genus fructuosis, nouum genus dilectionis. Cognitionis dico, quia. sicut cognosceret in uerbo, quia tunc (sicut dicit Eze. 36.) dabitur sibi cor nouum, & spiritus nouus. Fructuosis etiam, quia, sicut in uerbo inueniet sempiternas delicias. Sap. 16. Delectamini sui concupiscentiam dedisti eis nouum saporem. Vnde de ista nouitate dicit Matt. 26. Non bibam amodo de genimine uitis huius, donec bibam illud in Regno Dei. Dilectionis in super, quia. sicut nouo genere dilectionis anima diligit Deum & proximum, sicut dicit Io. 13. Mandatum nouum do vobis, ut diligatis inuicem. Ita est ergo nouitas aeterna refectionis. Quarto principaliter dico, quod inuenitur nouitas inanis conditionis. Et sic nouitas accipitur pro iuuentute ignorantia, uel simplicitate. Et sic nouus idem est, quod nouitius, i. simplex & imperfectus. Sicut enim liber nouus non est melior quam sit pulchrior, & equus est, qui habet pedes nouos, est illaudabilior & debitor, sic tales noui ignari & imperfecti sunt ceteris illaudabiliores, & vitiosius & imperfectioribus pleniores. Deu. 32. Noui recentiores uenerunt. Et potissime vituperabiles sunt illi mali, qui quotidie in nouant mala sua, & qui in malo quotidie in nouantur de quibus Iud. 10. Filii autem Israel peccatis ueteribus iungentes noua, fecerunt mala in conspectu Dñi. Potissime autem de nouitijs possent poni multa exempla, sed rara sunt auctoritates. Et ideo uide in tabula. Quia breuiter nullus nouus in bono est, ita laudabilis ut antiquus. Eccl. 9. Vinum nouum amicum nouus, uetera fecerunt. n. & bibes illud cum suauitate. Adhuc possumus dicere, quod est nouitas garrulosa locutionis. Et ista est illorum qui vacat in rumoribus & in nouis sermonibus. Sed de ista uide supra in principio illius tituli. & supra de audire. Haec igitur de nouitate sufficiant. Etiam in tabula multa poterunt inueniri.

A Nouissimus. Nouissima. Nota, quod nouissimum idem est quod ultimum, posterius, aut finale. Et potest significare in bono & in malo. In bono. n. potestatum humilitatis interioris significare, statum felicitatis posterioris, statum aduersitatis exterioris. Nouissimum ergo in bono signat humilitatis perfectionem, felicitatis possessionem, aduersitatis depressionem. Prima est nouissimitas continenda, scilicet est nouissimitas appetenda, Tertia est nouissimitas sustinenda. Primo ergo dico, quod est nouissimum continentium, & illud est nouissimum humilitatis, quia uidelicet homo non det se alijs praepone per superbiam & praesumptionem, sed magis det nouissimum & ultimum uelle apparere per humilitatem & subiectionem. Talem uero humilitatem uidebatur Saul habere, quia primo nunciatus fuit ei, quod ipse erat Rex futurus, dicitur. 1. Reg. 9. Nonne filius gemini ego sum, de minimis Israel, & cognatio mea nouissima? Et tunc de isto, qui se nouissimum appellabat dicitur. 1. Reg. 10. quod in Israel

non erat melior illo. Inter bestias animalium primi non sunt ita bouificati nouissimi. Vix enim ueniunt ad bonum primi, sicut catulorum foetantur. Etiam dicit Plinius, quod canicula quae parit in eodem lecto, catulorum ille semper est melior, qui nascitur uelut in eodem, & ille etiam a matre ad cubile reportat primus, qui nascendo fuit nouissimus. Sic uere loquendo spiritualiter, illi qui nascendo. i. promotione uel prosperitatem acquirendo uolunt esse priores, apud Deum (ut coeter) sunt peiores. Illi uero apud Deum meliores inueniunt, quod nouissimi per humilitatem esse noscunt, & quod tardius ad mundi dignitates nascunt, & egrediuntur. Et sic uerificabitur illud Mat. 19. & 20. Erunt nouissimi primi. Quod aduerte in ista auctoritate (Bertrud nouissimi primi) quod uirtus humilitatis per locum nouissimum denotatur, est habenda multiplici ratione, uidelicet

Quia Confert constantia durationem, Aufert mentis praesumptionem, Aufert celi praerogationem. Primum probat uerbum substantiuum (Erunt) Sed secundum nomen deictiuum (Nouissimi) Sed tertium nomen erectiuum (Primi) Dico ergo, quod bonum esse nouissimum per humilitatem quia per hoc confertur constantia firmatae durationis. quod ostendit in uerbo. Erunt, quod est uerbum substantiuum, signans rei existentiam & permanentiam uirtualem. Sicut enim lapis, qui locum nouissimum uelut in firmum tenet in fundamento, est stabilior & firmiter, quia. italis non exponitur superius in puluere ruinae, sic uere illi, qui locum habent nouissimum quantum ad gradum paupertatis, uel infimum, quantum ad statum humilitatis magis habent de durabilitate totius firmitatis. Humiles enim & pauperes sursum in statu excellentiam non ponuntur, & ideo tentationibus non mouentur, & per consequens stabilius & permanentius in bono proposito radicantur. Erunt inquit. quod dicitur. Tales non desinunt esse boni, nec a bono desinunt, aut desinunt. Et ideo de David, qui interpretatur manu fortis & de uiris eius qui dicuntur a uirtute, dicitur. 1. Reg. 29. quod David & uiri eius erant in nouissimo agmine. Ac si uellet dicere, quod illi, qui sunt nouissimi per humilitatem, possunt dici David. i. manu fortis, & uiri. i. uirtuosos per constantiam firmitatem, & per seueritatem firmitatem & diuturnitatem. Et nota, quod isti possunt dici uiri, pro eo, quod uirtus scilicet est Patientior ad malo sustinendum, Sapienior ad cuncta prouidendum, Virtuosior ad bona faciendum. Sic pro certo dicimus, quod humiles sunt ad sustinendum patientiores. Et ideo de Christo dicitur Esa. 53. Desiderauimus eum, despectum & nouissimum uirorum, & uirum dolorem, & scientem infirmitatem. Et ideo isti sunt ad meditandum sapientiores, quia uiri nouissimi, i. humiles, melius uident, & meditantur illa, quae pertinent ad salutem. Vnde Hier. 23. In nouissimis diebus, intelligetis consilium. Et ideo Apostolus dicit. 1. ad Cor. 15. Nouissimum autem oium tanquam abortiuo uirus est & mihi. I. Christus & Eze. 33. dicit. Tulit populus terram uinum de nouissimis suis, & conuoluit eum speculatore. Eccl. 33. Ego nouissimus uigilauit. Ite homiles sunt ad operandum efficaciores seu uirtuosiores. ideo de illis nouissimis, qui primo fuerunt remunerati, dicitur Mat. 20. Nouissimi hi una hora fecerunt, & pares illos nobis fecisti, qui portauimus podus diei, & aestus. (Ite ergo sunt uiri uirtuosi, & ad operandum, & ad meditandum, & ad tolerandum. Per humilitatem ergo confertur longitudo firmatae durationis (Erunt inquit) Deinde dico, quod per tale nouissimitate aufertur turpitudine uanae praesumptionis (Nouissimi inquit) Quia sicut inter planetas luna quae est nouissima, est ceteris centro terra propinquissima, & a circumferentia sphaera remotissima sic proculdubio illi, qui per humilitatem sunt nouissimi, centro ideo sunt propinquissimi & uicinissimi, & ab altitudine praesumptionis, & a sphaera uanitatis & elationis sunt remotissimi. Et ideo uicere praesumptionem docet Dñs Lu. 14. dicens. Cum uos fueris ad nuptias, uade, & recube in nouissimo loco, ut cum ueneris, qui te inuitauit, dicat tibi. A mice ascende superius. Denique dico, quod per nouissimitate humilitatis inferit, seu affertur plenitudo aeternae praerogationis (Primi inquit) Quia uidelicet si homo per humilitatem in hoc mundo fit nouissimus, imple finaliter in Paradiso & in hoc saeculo efficiet primus. Sicut enim Saturnus est stella respectu terrae nouissima, & remotissima, a parte tunc caeli est prima & propinquissima, sic illi, qui in terra sunt per humilitatem & paupertatem nouissimi, & a digui-

dignitatibus tergenis elongatissimi, a parte caeli. quantum ad Deum, & quorum ad obitum bonorum aeternorum ipsi sunt primi & dignissimi, propinquissimi & specialissimi, ita quod quilibet talis poterit tunc dicere illud Esa. 41. & 44. Primus & nouissimus ego sum. Quia. humiles, qui apud mundum sunt nouissimi, & minimi, sunt, & erunt apud Deum primi & maximi. Quia pro certo ibi fiet conuersio, quae fit in rota, & in caeli curricula. Quia. caelum uoluitur, stella quae erat prima, & erat in oriente, fit nouissima, & uenit in occidentem, & econuerso stella quae erat nouissima in occidente, efficitur prima, & uenit in orientem. Sic uere quod caelum, & circulus huius mundi uoluitur (quod fit in morte, uel fit in iudicio) tunc pro certo mirabuntur conditiones rerum, quia quod nunc est prius, fiet posterius. Quia quod modo sunt in oriente & claritate totius felicitatis & dignitatis. Et sic uerificabitur illud Luc. 13. Ecce sunt nouissimi, qui erant primi, & primi, qui erant nouissimi. Et ideo de ipsis nouissimis tunc primis effectus dicitur illud Aggei. 2. Magna erit gloria domus istius nouissimae magis quam primae. Ad quod facit illud, quod ponit Mat. 20 ubi dicitur, quod illi, qui nouissima hora uenerunt, plenum denarium reportauerunt. Ad denotandum, quod illi pleni humilitatis, nouissimae in uirtutum uinea laborare noscuntur. Et sic patet charissimae, quo nouissimae humilitatis confert stabilem durationem, aufert stabilem praesumptionem, aufert nobilem promissionem. Et re uera in isto nouissimo humilitatis paupertatis & aduersitatis, Christus uoluit apparere, & saluare in humano generi procurare. Figura Mat. 21. ubi dicitur, quod nouissimae misit ad cultores uinea filium, quem tunc impij occiderunt. vnde Heb. 11. dicitur. Nouissimae diebus, istis locutus est nobis in filio suo, quae constituit heredem uniuersorum, quae fecit, & saecula, dicens. Apo. 1. Ego sum primus & nouissimus. Istud est ergo nouissimum humilitatis, quod est continentium. Secundo principaliter dico, quod est nouissimum felicitatis, quod est appetendum. Bona enim Paradisi dicuntur nouissima, quia. non ueniunt in hac uita, sed in altera, non in presenti, sed in futura, non in principio, sed in nouissimo. Palma enim non potest proferre fructus suos in principio, imò in nouissimo & in fine. sicut postquam coeperit centum annos. Sic Deus fructus aeternae gloriae non proferit nec tribuit in presenti, sed ipsa distribuit, & proferit in nouissimo. sicut mortem in alio saeculo & in fine. Sicut enim dicit Esa. 2. & Michea. 4. Et erit in nouissimis diebus praeparatus mons domus Domini. Et postquam notare, quod in isto nouissimo erit Iucunditas sine dolore, Sanauitas sine labore, Immortalitas sine timore. De iucunditate dicitur Prouer. 31. quod fortis mulier (de qua ibi agit) fortitudo, & decor indumentum eius, & ridebit die nouissimo. De sanauitate uero seu de tranquillitate dicitur Eccl. 6. In nouissimo inuenies requiem. De immortalitate uero dicitur 1. ad Cor. 15. Nouissimae autem inimica destruetur mors. Et si uis, nora adhuc de nouissimo felicitatis aeternae, quod maior domus nouissimae procedit, Reges enim & auctores plenior merces nouissimae succedit, tunc uolent uel uolent. Dulcior fructus nouissimae accedit, timo solent praecedere. Merces autem & stipendia ultimo post laborem solent succedere. Fructus uero & species in mensa ultimi solent accedere. Sic uere dico, quod in nouissimo gloriae Paradisi apparet Rex Regum praeditus honore, dicens. illud Esa. 44. Ego primus, & ego nouissimus. Merces et recipitur cum pleno ualore. Prou. 23. Habebis in nouissimo spes, & spes tua non peribit. Fructus degustatur cum summo dulcore. Eccl. 3. Benedictio illius in nouissimo manet. Istud est ergo nouissimum felicitatis, quod est appetendum. Tertio principaliter dico, quod est nouissimum aduersitatis, quod est sustinendum. Et sic per nouissimum intelligit status pauperum, qui. s. modo ponunt nouissimi, sicut illis, de quibus non curat. Quia sicut dicit Esa. 9. Nouissimo aggrauata est uita maris trans Iordanem Galilee gentium. Potissime autem per nouissimum potest intelligi mors & senectus, quae nouissimo & finaliter nobis intant uel est dies iudicij, de quo Iob. 19. In nouissimo die de terra surrecturus sum. Mirabiles enim sunt fructus oliuae. Primum sunt dulces, & nouissimae autem amari fructus. Quia uere nulla est in uita tanta prosperitas dulcedo, quin ipsam absorbeat, & destruat futura, & nouissimae mortis amaritudo, asperitas, & salbedo. Et ideo ista est uita maris. i. conditio fluctuosa praesentis uita, quae nouissimae per mortem aggrauat, quae trans Iordanem Galilee. i. ueltra & extra praesens mortale saeculum transportatur. vnde Amos 8. Ponam nouissima eius quasi diem amarum. Et aduerte, quod istud nouissimum est cum reuerentia metuendum, & est cum diligentia prauidendum. Metuendum dico. Osee 3. Pauebunt ad Dñm, & ad bonum eius in nouissimo dierum. & Prou. 23. In timore Dñi esto tota die, & habebis spem in nouissimo. Prauidendum est, quia. s. semper est nouissimitas mortis, iudicij, & inferni, praecogitanda, & diligenti animo, meditanda. Deut. 32. Utinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent. Eccl. 7. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in aeternum non peccabis. & Eccl. 2. Memento nouissimorum & desine inimicari. Et ideo ciuitas Babylonica reprehenditur Esa. 47. eo quod sua nouissima non recordabatur. Non posuisti (inquit) haec super cor tuum, nec recordata es nouissimae tuae. Sed adhuc dico, quod nouissimum tribus modis accipitur in malo. Signat enim Negligentiam prolixitatem, Temporalium prosperitatem, Desperantiam peruersitatem, Infernalium penalitatem. Dico ergo, quod signat morum prolixitatem seu tarditatem. i. negligentium, quae stales semper sunt nouissimi ad faciendum bonum, sicut sunt illi qui procrastinant bona facere usque ad nouissimum senectutis, quod deberet aduertere, quod sicut nouissimi fructus quod ueniunt in saeculis, nihil ualent, quae ab hyeme cogelantur, de uino etiam & de oleo illud, quod de torculari extrahitur nouissimum, in coeniens reputatur, sic spiritualiter loquendo, illa opera, quae ita tarde & ita nouissimae sunt, a Deo inutilia iudicant. Quod bene figuratum est Mat. 25. ubi dicitur, quod uirgines nouissimae ueniētes & lampades sine oleo deferretes, a nuptijs sunt exclusae. vnde Hic. 17. Perdix fouit, quod non peperit. Et sequitur. In nouissimo suo erit insipiens. & Sap. 3. dicitur. Sine honore erit nouissima senectus eorum. Ite nouissimum signat mundi uanitate uel prosperitate. Bona enim spiritualia tanquam principalia debent dici prima, bona uero mundi tanquam illa, de quibus debemus parum curare, debent dici nouissima. Et ideo de mundo & eius statu dicit Prou. 14. Est uia, quae uis homini recta, nouissima autem eius ducunt ad mortem. Et ideo de prosperitate potest exponi illud Prou. 5. Fauus distilla labia meretricis, & nitidus oleo guttur eius, nouissima autem illius amara uelut ab sithium. Ite signat hominis obstinati prauitatem & peruersitatem. Tales sunt illi, qui in fine sunt peiores, quam in principio, de quibus dicit Luc. 11. Facta sunt nouissima hominis illius peiora prioribus. & Mat. 27. Erit nouissimus error peior priore. Isti sunt potissime illi, qui in fine reuidentur in peccatum, & quorum iuuentus est melior quam senectus, similes Grippibus, quorum pars anterior similis est Aquilae, posterior uero seu nouissima similis est leoni, quae stales in principio iuuentutis sunt boni, & aquilini, in nouissimo uero senectutis sunt pessimi & leonini Prou. 20. In nouissimo benedictione carebit. & Eccl. 10. Nouissimum oris illius error pessimus. Ite nouissimum signat inferni penalitatem. Vnde est in scriptura infernus dicitur terra nouissima. Eze. 26. ubi loquitur ciuitati Tyri. Collocauerote in terra nouissima, sicut solitudines ueteres. Et nota, quod infernus dicitur locus nouissimus, quia ibi Abundat terror & gemitus, Perturbat ardor & strepitus, Confundit rubor adhibitus, Affligit dolor implicitus, Afflicti stridor & fremitus, Deficit dulcor paracliticus, Decipit error incognitus, Occidit furor internus, & ardoris. Ezech. 23. Nouissimum tuum deuorabitur igni. Item est locus confusionis & ruboris. Luc. 14. Ne in principio cum rubore nouissimum locum tenere. & Eccl. 13. In nouissimo deridebit te. s. diaboli in inferno, sicut. 2. Pet. 3. dicitur, quod ueniet in diebus nouissimis illufiores. s. demones & cetera. Ite est locus afflictionis, & doloris. Infernus enim habet morsum & gladium (Morsum) Prou. 23. In nouissimo autem mordebit, ut coluber (Gladium uero) Amos. 9. Nouissimum eorum gladio interficiantur. Item est locus inquietudinis & stuporis. Eccl. 30. In nouissimo obstupescunt dentes tui. Item est locus amaritudinis non dulcoris.

coris. Amos 8. Ponam nouissima eius quasi diem amarum. Item est locus incertitudinis, & erroris. Eccle. 10. Nouissimū oris illius error pessimus. Item est locus interioris & mōeris, quia sicut dicitur Prover. 14. Nouissima illius ducunt ad mortem. Igitur de isto nouissimo potest dici illud Eccle. 3. Cor durum male habebit in nouissimo Et 2. ad Tim. 4. In nouissimis diebus instabunt tempora periculosa. Vide infra de ultimo, & similibus.

Vide supra ubi nocturnus, ubi satis ample profecitur de nocte.

Nox. Nota q nubes multipliciter sumit in scriptura tam in bono, quam in malo

Nubes signat Vanitatem humanæ naturæ, Primò igitur de Puritatem diuinæ scripturæ, nube humanæ dignitatem humanæ præturæ, nube vanitatis Bonitatem sanctæ creaturæ, potest dici illud Sanctitatem virginæ clausuræ, Iud Tob 30. Ve Prauitatem superbæ iacturæ. Iuxta nubes p-

transit salus mea. Sicut enim nubes de valde rara & debili materia cōponitur, & inde est, q valde debile habet substantiā, quia videlicet modo est, & modo non est, sic humana vitā ex natura debili carne, & sanguine constituta, nunquam pot in eodem statu permanere. Stat im. n. per mortē deficit & consumitur, & qui prius tori vni regno magnus apparuerat, & per mundanā potentiā fulgurauerat, & tonauerat, nunquā vlterius reperit. Sap. 2. Transiet vita nra quasi vestigiū nubis. Signat ergo nubes uanitatem humanæ naturæ. Sedò signat puritatem diuinæ scripturæ. Nā sicut nubes habet quandā obscuritatem exterius, continet tñ ignē & claritatem interioris, & inde, q est ipsa qñq; pluit qñq; tonat, qñque coruscet, qñq; fulgurat inferius, sic sancta scriptura exteri⁹ in apparentia nudis & obscura vñ. f. quātū ad litterā & historica nuditatē, & tñ cōstat, q ipsa continet interioris claritatem summæ scientiæ & doctrinæ quātū ad mysticā ueritatem. Et inde est q ista nunc pluit per dulces consolaciones & pmissiōes, nunc tonat per fortes cōminaciones & prohibitiōes, nunc fulgurat per bonorū exemplorū declaratiōes, & per diuinā uoluntatis reuelatiōes, nunc fulminat p diuinorum iudiciorum manifestatiōes, & per maledictiōnū imprecationes. Et iō de ista nube tenebrosa & eius doctrina caliginosa dñ in Pl. Tenebrosa aqua in nubib. aeris. Exo. 14. Erat nubes tenebrosa illuminans noctē. Tertiò nubes signat dignitatem humanæ p̄turæ. Nubes. n. semper nubē esse in alto, & signat statum & eminentiam dignitatum, ubi qñq; boni qñq; mali ascendunt diuersimode. De bonis. n. dñ Apoc. 14. Vidi, & ecce nubem candidam & super nubē sedentem similem filio hois. De malis etiam & ambiciōsis in psona luciferi dicitur Esa. 14. Ascendam super altitudinē nubium & c. Vide eam supra de ambitione. Et nota quōd boni qui in ista nube dignitatem uolunt ascendere debent habere tria, uidelicet

In affectu tranquillitatem (Sedentem inquit)
In conspectu conformitatem (Similem inquit)
In intellectu subtilitatem (Hominis inquit)
Quartò dico, q nubes signat bonitatem sanctæ creaturæ. i. perfectionem cuiuslibet iusti. vnde Esa 45. Rorate cœli desup, & nubes pluant iustum. Sed de hoc inferius latius dicetur.

Quintò dico, q nubes signat puritatem seu sanctitatem virginæ clausuræ. Ista est. n. illa nubes, de qua dñ Num. 17. & Exo. 40. Operuit nubes tabernaculum. sed de hoc dice infra. Sextò dico, q nubes signat prauitatem superbæ iacturæ, q. a. sicut nubes uento mouentur, alte leuantur, magnæ uidentur, tonare, fulminare, & coruscare noscuntur, cito tñ deficere, & in pluuiam resolui, & ad terram descendere pp̄tendunt, sic verè dico, q diuites & mundani mouentur & agitant uento uanitatis, leuantur & sublimant in alto dignitatis, creduntur, & æstimantur magnæ auctoritatis, emicāt & illustrant luce prosperitatis, fulminant & operant ignē rapacitatis, cito tñ deficiūt & annihilant iure mortalitatis. De talib. ergo nubib. dñ in canonica ludæ. Hi sunt in epulis suis maculæ conuiuantes, sine timore pascētes femeripfos, nubes sine aqua, quæ a uentis circumferuntur arbores autumnales, in fructuosa. bis mortuæ & c. In fine verò & defectiōne talium dñ Iob 7. Sicut consumit nubes & pransit, sic qui descendunt ad inferos, nō reuertunt. Sed de hoc uide supra

de altitudine, & supra de ambitione. Et in illa auctoritatem (Ascendam super altitudinē nubium) quæ utrobique ponit. Sed ne ita sub nube & de nube transeamus dicamus aliquid de nube in quantum signat personam uirtuosam & in quantum signat Virginē gloriosam. Primò quidē dicamus q nubes in quantum intelligitur perfectus, & maximè uir ecclesiasticus, religiosus, prædicator uel prælatus, uel ipsoꝝ perfectio siue uirtus, sicut. n. nubes habet in substantia puritatem, in existentia concuuitatem, in natura et maximā leuitatē seu capacitatem, sic uerè uiri perfecti debent habere puritatem mūdæ castitatis, capacitatem summæ charitatis, leuitatē, seu agilitatem uoluntariæ paupertatis. Quia proculdubio isti debent habere scilicet

Puritatem castæ conuersationis, Charitatem cunctos diligendo, Paupertatem mundum contemnendo.

Et sic ipsi erunt illud tabernaculum fœderis de quo dñ Num. 17. & Exo. 40. Operuit nubes tabernaculum. Quod pro certo tales debent habere conditionem nubis in morib. & ubi assimilari in uirtutib. Tales erant illi, de quib. admirando dicebat Esa. 60. Qui sunt isti, qui ut nubes uolant: Vbi aduertē, quod sicut nubes materiales habent scilicet

Naturam admirabilem, Sic pro certo uiri perfecti Figuram conformabilem, & prælati debent habere Situm altum & notabilem, admirabilem perfectionē Motum citum & uolubilem, (Qui sunt isti inquit) Conformabile conditionē (Vt inquit) Eleuabilem affectionem (Nubes inquit) Inardabilem professionem (Volat inquit) Dico ergo, q illi, qui uolunt esse nubes spirituales, debent habere mirabilem perfectionem, quod ostendit supor quæstionis, cū dñ (Qui sunt isti) In nubib. n. multa sunt mirabilia Nubes. n. sunt inter cœlū & terrā mediatiuæ, sunt ardoris solaris tēperatiuæ, sunt terræ subiacentis irrigatiuæ, ignis & luminis interioris contentiuæ, tonitruū exterioris sunt transmissiua, grandinis & fulguris sunt inferius emissiua. Et re uera charissimi, tales mirabiles cōditiones debent habere uiri perfecti prædicatoris ecclesiastici uel prælati. isti. n. debent esse inter cœlum & terrā. i. inter Deū & inferiorē populū mediatiui, p ipsos. forando & intercedēdo, & p salutē ipsoꝝ apud Deū deuotus sc̄ib. meditādo. Figurati in arcu cœlesti, de quo dicit Dñs Gen. 6. Arcum meum ponam in nubib. & erit signū fœderis inter me & inter terram. Arcus. n. fœderis signat uirtutem placatiuam, reconciliatiuam, & pacificatiuā ipsius Dei ad peccatores, qui pro certo in nubib. i. in uiris perfectis & maiorib. debent principaliter inueniri. Itē isti debent esse ardoris tentationis refrigeratiui, quia pro certo istę nubes per uibrā bonorum exemplorum, & pluuia bonorū suorū documentorum debent oēs malos ardores. i. malos affectus, & appetitus in alijs tēperare. Quod figurari potuit in filijs Israel, q b. Dñs dedit nubem ductricē de die cōtra ardorē, & columnam ignis de noctē contra obscuritatem, sicut dñ Exo. 13. Quia pro certo filijs Israel. i. fidelib. in deserto huius mundi dati sunt nubi ductores. i. uiri perfecti, qui ipsos. s. ab arborib. tentationum protegant, & ad terram pmissionis Paradisi ipsos illuminando perducant. Pl. Deduxit illos in nube diei, tota noctē in illuminatione ignis. Item isti debent esse terræ subiacentis irrigatiui, quia uerè uiri iusti, prælati, uel p̄dicatores debent pluuia scientiæ & doctrinæ alios irrigare, & ariditatem suę in deuotionis spūaliter humectare, quia sicut dñ in Pl. Deus operit cœlū nubib. & parat terrā pluuia. Iud. 5. Cœli, & nubes stillauerūt aquis. Quāuis diabolus uideatur hodie dicere illud Esa. 5. Nubibus mandabo desuper ne pluant super eam. Quia p certo charissimi, hodie in Ecclesia sunt multæ nubes sine aqua. i. multi prælati sine sc̄ia. Isti ergo non sunt irrigatiui nec p̄ eorū doctrinam subditorum sterilitatem fecundant. Itē isti sunt ignis & luminis contentiuui, q. a. isti debent ignem charitatis cōtinere interioris, & lumē honestatis habere exterioris Lumē. n. bonorū explorū debet alijs exterius ostendere Mār 5. Luceat lux uestra corā hoib. ut uideat opa uestra bona. Et omnia ex charitate interioris disponere, iuxta illud. Oia opa uestra ex charitate fiāt. vñ Iob 37. dñ Nubes spargūt lumē suū. De igne uerò charitatis quō a talib. nubib. debeat contineri dñ Exo. 1. Nubes magna & ignis inuoluens, & splendor in circuitu. Item isti sunt tonitruū terribilis causatiui, quia scilicet tales debent

debet tonitruum atq; prædicationis alijs procreare, in quā tum. tenentur de terrore diuinorum iudiciorū, & de horrore in fernalium tormentorum alijs terribiliter cōminari. Pl. Vocē dederunt nubes. Itē isti debent esse grandinis & fulguris productiuui, quia pro certo isti debent fulgur & grandinem seueræ correctionis habere, q b. si necesse sit, possint subditos dyſcolos castigare. Nubes & caligo in circuitu ei⁹, iustitia & iudicium correctio sedis eius. Ecce ergo q mirabiles sunt istarum nubium conditiones. Bene ergo admiratiue quæritur. Qui sunt isti? Et talem quæstionē vñ facere Apoc. 6. Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt & vnde uenerunt? Valde habet igitur mirabilem perfectionem, & hoc est primū. Itē si uolumus spūaliter esse nubes, nos debemus cōformabilem conditionem habere, quod notatur cū dñ. Vt, qd idē est, q sicut dicit Beda, Nubes a parte cœli se cōformat in figura firmamento, & iō rotundā figuram in laterib. uerò non est deteminatæ figuræ, sed em figuram aliarum circumstantium nubium figuratur. Sic uerè charissimi, uir perfectus a parte superiori. i. a parte superioris iudicij rōnis se debet firmamento. i. Deo conformare. s. per imitationem uirtualiu & sapientiam æternorum. In laterib. uerò. i. in istis exterioribus debet se cōformare nubib. laterib. i. proximis, uicinis, & pauperib. per compassionē & per cōiōne cordiū. Quia proculdubio ad uirum perfectum, maximè ad prælatū pertinet, q non solum conformet se Deo perfectiōnes sectando, imò et se conformet proximis eorum infirmitatibus condescendēdo, & mores suos eorum morib. socialiter applicando, sicut faciebat A postulos vt 1. ad Cor. 9. Patet ubi dicebat. Factus sum Iudæis Iudæus, gentilib. gentilis & c. Et sequit. Oib. oia factus sum, ut oēs lucrifacerē. Sic legitur se cisse beatus Ber. qui inueniens iuuenes carnes occulte comedentes, cōformauit se eis, & comedit, & hoc ne timerēt. & præ timore apostatarent. In crastino, uerò respondit Abbatī suo ipsum reprehendens, q ipse non comederat carnes, sed charitas. Conformare ergo se debet prælatus non solum Deo, sed etiam subditis, quod ostenditur cum dñ (Vt) ut ipse dicat illud Pl. Vt inuentum factus sum apud te. Vide istā auctoritatē supra ubi inuentū. Debemus ergo habere conformabilem cōditionem. Vide de Vt, infra in suo loco. Itē debemus habere si uolumus dici spūaliter nubes, eleuabilem affectionem, quod notatur in uerbo (Nubes) Nubes enim de terra, & de mari, & de magis leuib. & puris vaporib. eleuatur sursum, in aere suspendit, & quāuis de mari amaro ortum habeat, eius aqua non amara, sed dulcissima reperitur. Sic uerè uir perfectus debet de mari. i. de mūdo sursum ad amorem æternorum se erigere per affectionē, superius se suspendere per contemplatiōne, & quāquā de mari huius mundi sumpserit ortum, amaritudinem tñ uitorū nō retinet, nec p̄cti infectiōne fit amarus, quinimō dulcis inuenit, & sapiens per benignitatē & deuotionē. Vñ de tali nube dñ 3. Re. 18. Ecce nubecula parua ascēdebat de mari. Et sequitur, q ab illa nubecula parua secuta est pluuia largissima. Vbi nota, q uir perfectus debet esse

Honestus & luminosus (Ecce inquit)
Humilis & graciosus (parua)
Nobilis & gloriosus (Ascendebat)
Flebilis & dolorosus (De mari)

Debemus ergo habere eleuabilem affectionem. Item si uolumus spūaliter esse nubes, nos debemus habere incessabilem professionem seu cōmōtionem, quod ostendit, cum dñ (Volant) Volare. n. signat motum, q. a. uis quādiu est i uolando, semper est in motu, quia. sicut nubes nunquam quiescit a motu, imò quādiu durat, semper solet de loco ad locum uolūq; circuire, sic uerè uir p̄fectus semper debet se mouere per bonā operationem, discurrere per obedientiæ executionem, uolare per alta contemplatiōne, nunquā cessare ab isto motu per aliquā pigritiæ retardatiōne (Volant inq) Esa. 40. Sancti, q separant in Dño, habebunt fortitudinem assumente. penas, ut aquilæ, current, & nō laborabunt uelabunt & non deficient. Et possumus notare, q sunt lex, q faciunt, q nubes moueatur, s. rei, de qua est cōpositio, q. a. l. nubes generantur de uaporib. puris loci, in quo est dispositio, quia. s. nubes generantur in aere, ubi nullū est fundamētum ignis rei cōtētræ discrepatio, quia. s. ignis qrens exitū

mouet eam. Veni tangētis circumpulso: quia uetus circumstantis nubem impellit. Centri terrestris elongatio, quia. s. centrum immobile non tenet illam. Figuræ suæ circumscriptione, quia. s. figuram habet sphericam, q habilior est ad motum. Sic pro certo charissimi, sex debent esse rōnes, pp quas ad modum nubium nos debemus mobiles esse, & ad proficiendum in bono habiles. Prima est rei de qua sumus compositio, quia. s. nos debemus esse compositi de puris uaporibus. i. de sanctis affectionibus. ita q nulla iniquitas debet nos grauare, quin ad bona opera possumus nos facilliter mouere. vnde Apo. 10. dñ. q ipse uidit Angelū descendētē de cœlo amictū nube. Angelus. n. puritatē cōditionis designat. Itē loci, in quo sumus dispositio, quia. s. nos sumus in aere Ecclesiæ uel fidei, ubi. s. nō est aliquid q nos possit (si uolumus) a motu bonorū operū retrahendo impedire. Iob 37. Subitō aer cogetur in nubes, & uentus transiens fugabit eas. s. spūs sanctus mouebit eas. Item ignis contenti excitatio, q. a. pro certo in corde nostro debet ignis diuini amoris contineri, per quē debemus ad motū bonorū operū excitari. Teste. n. Gregorio, Nunquā est amor Dei ociosus, operatur. n. magna si est, si aut operari renuerit, amor non est. Iō de tali nubis motu dñ in Pl. In cōspectu eius nubes trāserunt, gradō & carbonēs ignis. Itē uenti uirgentis circumpulso, quia uerè tunc ad bonū fortius mouemur, qñ per uētū exteriorū tribulationū impellimur, & qñ p flatū interiorū inspirationū a spū Sancto excitamur. vñ 3. Reg. 18. Cœli cōtēbrati sunt & uentus, & nubes, & facta est pluuia grandis. Item centri terrestris elongatio, quia pro certo homo ad bonum mobilior efficitur, qñ ad modum nubis, de centro. i. de terra, hoc est dictū, de amore terrenorum amplius elongat. Et ideò dñ Nu. 12. Nubes recessit, quæ erat super tabernaculum. Itē p̄priē figuræ circūscriptio, quia. s. nos debemus esse sphericū & rotundū, & ad motum per obedientiā dispositi. Quia ille, qui per uirtutem obedientiæ amplius disponitur facilius in motu bonorū excitatur. Vnde de bonis obediētib. Iob 37. Nubes spargunt lumen suum, quæ lustrant cuncta p circuitū, quocunq; eas uoluntas gubernantis duxerit. Et sic igitur patet, quō lex rōnib. nos debemus habere incessabilem professionē. Et sic quilibet talis uir perfectus potissimè poterit figurari in illa nube data filijs Israel in deserto, quæ ipsos ad terram promissionis dicebat, ipsos de nocte illuminabat, & de die obumbrabat, & refrigerabat, sicut dñ. Exo. 13. Et sicut ponitur Num. 10. quando se mouebat, proficiebantur, qñ si flebat, arrestabantur. Quia pro certo prælati, & uiri perfecti, qui subditos ad terrā Paradisi debent ducere, debent eos per doctrinam illuminare, & per consolaciones refrigerare, & per bonum exemplum prædicare. Nam perfectus & motus talium, debet esse motus & profectio subditorum, & econuerso ipsarum uirtutum cessatio est subditorum occasionalis a bono arrestatio. Sic igitur patet, q prælatus, religiosus, ecclesiasticus uel perfectus debet habere ista quatuor, quia. s. ipse (ut dictum est) debet

Incessanter proficere, Et hæc sufficiant de uiro perfecto. De nube uerò

Inardabiliter ascendere, in quantum signat Virgi

Conformabiliter figurari, ne gloriosam, possumus

Admirabiliter conuersari, dicere, q sicut nubes est naturaliter cōcaua & pura, & ideò magis cœlestium influentiā receptiua, & inde est, q p impressionē radiorū solarū iris in uentre nubis mirabiliter de

corat, sic uerè beata Virgo fuit per humilitatē cōcaua, q. a. s. se semp cōcaua, & uacua reputabat, figurata in altari holocausti, q erat nō solidū sed concuū & quadratū, sicut dicit. Exo. 26. Et pp hoc ipsa fuit habilis ad recipiendū influentiā cœli, plenitudinē oīum gratiarū. Iuxta illud 4. Re. 4. Sumē uasa uacua non pauca, & cum plena fuerint, tolles. Et iō ipsū radiū Dei patris. s. filium benedictū in seipsa continuit, & concepit, ipsumq; ibi conuersum in iridē. i. in hoīem hoīb. denunciauit, & ipsum qui de se est inuisibilis, oib. uisibiliter declarauit. Bar. 3. Postea in terris uisus est, & cum hominibus cōuersatus est. Alias. n. radius dei patris. i. Dei filius, non poterat se mundo facere uisibilem, nisi primo per nubem istā descenderet, ibiq; in iridē. i. in hoīem se mutaret, & sic mundo uisibilis appareret. Ge. 9. Apparebit arcus meus in nubibus, Et ideò dicebat Esa. 19. Ascendet Dominus super nubē leuē, & ingredietur Aegyptum. Vbi nota, q ista fuit

Diction. Berchorij. Pars ij. O O Lumino.

Nubes { Luminosa, Primum probat aeterna claritas in ea obumbrata (Ascendet inq̄t Dñs) Sed in interna puritas in ip̄a congregata (Quia nubes leuis) Sed tertium externa prauitas per ipsam reparata, quia. f. Dñs per eam ingressus fuit aegyptum) Dico igitur, q̄ ista fuit nubes luminosa per filij cōceptiōnem. (Ascendet inq̄t Dñs) Totum. n. lumen paradisi. f. filius Dei, qui est lux vera illuminans oēm hoīem veniet̄ in hunc mundum, fuit positum in ista nube, sicut in quadam laterna, vt exinde totus mundus reciperet lumen suum. Vnde ipsa fuit illa, he qua d̄ Exo. 13. Erat nubes tenebrosa, illuminans noctem. Tenebrosa fuit. n. ista per humilitatē, q̄a sic nubes quanto plus habet de pluuia & humiditate, tanto magis habet de tenebrositate, sic ista quanto pluuia gratiarū fuit plenior, tanto fuit tenebrosior & humilior. Ista ergo nubes tenebrosa noctem praeſētis vitae illuminauit, pro eo, q̄ lucem totius Paradisi in se continuit, & portauit. Ascēdet inquit Dñs. Et hoc d̄ Exo. 16. Gloria Domini apparuit in nube. Et nota, q̄ Dominus apparuit in ista nube vt
 Declararet suam maiestatem, Per Christum ergo in Virgine apparentem fuit maiestas ipsius declarata, quia
 Occultaret suam claritatem, in Virgine apparentem fuit maiestas ipsius declarata, quia
 Visitaret mundi paupertatem, in Virgine apparentem fuit maiestas ipsius declarata, quia
 Concordaret mundi diuersitatem, in Virgine apparentem fuit maiestas ipsius declarata, quia
 Irrigaret mundi sterilitatem, in Virgine apparentem fuit maiestas ipsius declarata, quia
 Cui in sede sae Imperatoriae maiestatis. Eccl. 24. Ego in altissimis habito, & thronus meus in columna nubis. Figuratus Apo. 14. vbi d̄. Vidi, & ecce nube candida, & super nube sedentem similem filio hoīs. Item ibi fuit claritas ipsius obscurata. Claritas. n. solis iustitiae tanta erat, q̄ debilitas humani visus ipsam videre nō poterat, nisi nube carnis humane mediantē. Ideo d̄. Ezech. 3. Solem nube tegam, & luna non dabit lumē suum. & Exo. 40. Operuit nubes tabernaculū. Item ibi fuit humana paupertas visitata. Exo. 19. Veniam ad te in caligine nubis, Item ibi fuit mundi & Dei diuersitas concordata. Ge. 9. Arcum meum ponam in nubibus, & erit signum fœderis inter me & terram. Item ibi fuit mundi sterilitas irrigata. Ps. Operit coelum nubibus, & parat terrā pluuia. Ascēdit ergo Dñs super nubem. Ps. Pōnis nubem ascensum tuū, qui ambulat super pēnas ventorum. Ista fuit ergo nubes luminosa vnde Matt. 17. Ecce nubes lucida obubravit eū. De inde dico, q̄ ista nubes fuit virtuosā. Et hoc ostenditur, cum d̄ Nubem leuem (Nubes. n. quanto est lenior & purior; tāto) ad sursum ascendendum est virtuosior, & tanto ad moū est habilior. Et ideō q̄ ista d̄ nubes leuis, bene supponitur, q̄ ipsa fuit virtuosā ad se mouendum per bonam operationē, & ad sursum ascendendum per altam contemplationem. 3. Reg. 16. Ecce nubecula parua ascendebat de mari. Deniq̄ dico, q̄ ipsa fuit nubes fructuosā, q̄a. f. per ipsam Dñs ingressus est in Aegyptū. i. in mundum, videlicet ad ipsum saluandū. Quia sicut in nubib. generatur cœrauius lapis preciosus, q̄ tandē cadēs in terram est vitilis & fructuosus, quia videlicet valet cōtra tēpstatem, vt dicit Dioscorides, sic in ista nube fuit genitus cœrauius Dei filius, qui in Aegyptum huius mundi ingrediens & descēdens, fructum salutis hoīb. dedit, ip̄o f. q̄ tempēstate dānationis liberauit (Ingressus est inquit Aegyptum) Exo. 1. r. Media nocte ingrediā in Aegyptum. Vnde de fructuositate istius nubis d̄ in Psal. Mandauit nubibus desuper, & ianuas celi aperuit, & pluit illis manna ad manducandum. Sic igitur patet, q̄ ista est nubes luminosa virtuosā, fructuosā. Et sic hic applica oīa, quae dicta sunt sup eodē vit. de viro perfecto. Vide etiā supra de Arcu, vbi multa inuenies de nube & iride. Sed si volumus, per nubem pōt intellegi p̄m, suē ē mundi prosperitas quae ad modū nubis facilliter perit. Quia ista est, quae aerē cōscientiae obnubilat, & q̄ lucē celestis gr̄e impedit, & retardat. Thr. 3. Opposui tibi nubem tibi, ne transiret oratio. Hęc igitur de nube sufficiant.

Nudus. Nuditas. Cum nuditas nihil aliud sit, quam carentia vestimentorum, & vestimenta multipliciter significant in scriptura, hinc est, q̄ distinguere possamus multiplicem nuditatem. Notemus igitur, quod est
 Naturalis, Prima est inductiua humilitatis. secūda
 Temporalis, expulsiua cupiditatis. tertia p̄fectiua
 Virtualis,
 Criminalis.

confessionis, quia est exclusiua perfectionis. Dico ergo primo, quod est quedam nuditas naturalis, & ista est generalis oībus, quia. f. naturaliter nascimur nudi, & morimur nudi. Nudi dico scientijs, nudi virtutibus & vitiis. Et istud p̄culdubio est causa magnae humilitatis, quia in hoc est homo vilior & inferior ceteris rebus. Arbor. n. nascitur cū cortice, animalia nascuntur cum vellere, pisces cum squamis, volucres cum plumis, homo autem nudus & debilis nascit̄, vt ad Deum recurrere compellatur. Et ideō istam naturalem paupertatē lamentabatur Iob. 1. dicens. Nudus egressus sum de vtero matris meae, nudus reuertar illud Sic ut nudus intrat lectum, aut balneū, & exinde nudus exit, sic verē homo mundum nudus ingreditur, & exinde nudus exit, & egreditur. Iob. 14. Homo, cum mortuus fuerit, nudus, atq; consumptus, vbi quāto est? Secundō dico, q̄ est quedam nuditas temporalis. Et ista nihil aliud est, q̄ paupertas, & bonorū temporalium defectus, quae aliquando est voluntaria, aliquā necessaria. Voluntaria dico, sicut fuit in Apostolis & in Christo, qui se bonis temporalibus nudauerunt. De quo 1. Cor. 4. Vsq; adhuc esurimus, & sitimus, & nudi sumus. Serpens. n. timet hominē nudum, & audacter inſilit in vestitum, sicut dicit Pli. Sic diabolus illos timere d̄, qui per sp̄ialem paupertatem nudi temporalibus inueniuntur, uel qui saltē quātum ad amorem, istis temporalibus denudat̄. Et ideō quātum ad effectum nudari debemus, & maxime nos ecclesiastici & religiosi, vt magistrum nostrum Christum (qui nudus in cruce pendit) nudi famulando sequamur. Exemplo Petri, de quo d̄ Io. 2. 1. q̄ ipse nudus erat, & q̄ ipse tunica circumcinxit se, & misit se in mare, vt ad Dominum veniret. Quia verē si dignē ad Christum accendere cupimus, necesse est, q̄ nudi sumus per temporalium contemptum, & quod tunicā temporalium succincta & diminuta, in mari p̄nitentiē nos mitamus sicut de Esaiā dicitur Esaiā 20. Ambulauit seruus meus Esaias nudus & discalciatus. Vbi ostenditur, quod tales nudi melius Operantur, Nudus. n. solet melius currere, Famulantur, Et ideō dicitur. (Ambulauit.) Liberantur. Nudus solet melius seruire. Vnde etiam seruitores solent se nudare vsque ad tunicas. Et iō dicitur (Seruus meus) Nudi etiam solent inter latrones melius transire. Ideo dicitur (Esaias) qui interpretatur salutare. Ista est ergo nuditas voluntaria. Sed adhuc dico, q̄ ista nuditas paupertatis aliquando est necessaria, & hoc quā hodie raptores auferunt eis temporalium vestimenta, sicut dicit Iob 24. Nudos dimittunt homines, uestimenta tollentes. Et talis nuditas, siue sit corporalis, semper est a nobis subleuanda, & si possumus misericorditer cōtēgenda. Ista est. n. vnū de operibus pietatis, de quo dicitur Esaiā 58. Cum videris nudum operi eum, & carnem tuam ne despexeris. Ista est ergo nuditas tēporalis. Tertiō dico, quod est nuditas virtualis. Et ista est, quando homo nudat conscientiam suam sacerdoti per puram & nudam & integram confessionē, quia sicut medicus non posset aliquod vulnus curare, nisi membrum nude tangeret & videret, sic nec sacerdos potest salubre remedium peccatori, dare nisi culpam suam uelit nude, & integre reuelare. Exemplo Dauid 2. Reg. 15. qui ascendit cliuum oliuarum nudis pedib. in cedēs, filēs & plorans opero capite. Nudus etiam inter latrones potest tutus ire. Nudae puellae (teste Philosopho) solent elephanta cū cūcando occidere, & superare. Nudus homo solet in lectū intrare. Sic verē ille per mundam confessionem fit nudus, non solet infernales latrones timere, elephanta diabolum superare, & lectum eterne quietis finaliter intrat. Exemplo huius Adam & Eua nudi creati fuerunt, & quamdiu innocentiam habuerunt, nudi & sine uestib. permanserunt. Statim verō q̄ in innocentiam perdidit, nuditatem suam prae verecundia tegere voluerunt. Sic p̄culdubio hodie illi, qui innocenter uolunt viuere, debēt nuditatem confessionis habere, & ex hoc non verecundari nec timere. Sed pro certo illi, qui innocentiam respuunt, nuditatē istā erubescunt, & fugiunt, ipsamque excusationibus, & palliationibus, quantum possunt cōtēgunt & abscondunt. Ista viderit diabolus dicere illud Leuitico. 10. Capita uestra nolite nudare &c. Non sic, sed simus nudi per integram confessionem, ut dicamus illud Michae 1. Super hęc plangam & ululabo, vadam spoliatus & nudus. Penitent-

nitens. n. debet plangere interius p̄ cōtitionē, ululare exterius per lachrymationē, vadere vterius per sui ipsius mutationem, spoliari & palibus per elemosynarum largitionem, nudari criminalibus per integrā & nudā confessionem. Ista est igitur nuditas virtualis, quia debemus nudari &c. Quartō dico, q̄ est quedam nuditas criminalis. Et ista p̄culdubio pōt esse duplex. f. vna, quae pertinet ad instantiā & detractionem, alia, quae pertinet ad bonorum carentiam & defectiōnem. Prima ergo mala nuditas est instantiā, quae quātum ad se vel quantum ad proximum nuditas dicit̄ p̄c. Instantiā. n. denudat in hoīe quicquid habet in bono. Exemplo Barbitōrorum, qui nudant suos pulchros bacinos. Et exemplo mercatorum, qui nudant meliores merces suas. Sic isti per instantiā nudant, & reuelant oīa bona sua. Thr. 4. Inebriaberis, & nudaberis. &c. n. Reg. 6. Quam gloriosus apparuit hodie Rex Israel, nudatus corā ancillis suis, acsi nudetur vnus de scurris. Denudat et̄ instantiā quicquid habet de malo, quia etiā multi sunt, qui in suis proprijs criminibus se instant, similes istis pauperibus mendicis, qui viliores partes sui solent nudare, & hoībus ostendere. Ideo Eze. 16. d̄. Nuda eras, & confusione plena. Item detraçtio denudat proximū. Detraçtio. n. semper querit nudare & reuelare mala vitia aliorū. Iob 22. Nudos spoliasti vestib. & Eze. 16. d̄ detraçtoribus. Nudate vestimenta eius, & auferent vasa decoris tui. Ista est igitur nuditas criminalis, quae pertinet ad instantiā & detractionē. Sed adhuc dico, q̄ est alia nuditas criminalis, quae signat virtutum carentiam. Vestis. n. in scriptura significat virtutes. Et ideō ille spiritaliter nudus d̄, qui a diabolo virtutibus spoliatur. Et tales hodie sunt multi similes quibusdam hoīb. Aethiopijs, qui continē vadunt nudi, ita q̄ sicut alij in vestib. isti in nuditate gloriantur. Sic uerē multi inueniuntur hodie in Aethiopia huius mundi, qui sp̄ volunt more bestiarū virtutibus se nudare. De vestib. n. virtutum non curant, sed de nuditate iporum damnabiliter se delectant. Talib. d̄ illud Apoc. 3. Dicitis, quia diuisi sumus, & nullius indigeo cum sis miser & miserabilis, & pauper, & cecus, & nudus. Tales figurantur in leproso Leui. 13. qui nudum caput semper iubeatur habere. Et ideō bene dicitur Apo. 11. Beatus, qui custodit vestimentum suum, ne nudus ambulet. Ista est igitur nuditas criminalis. Sed p̄culdubio istam conomitatā nuditas aeternalis, quia. f. peccator nudatur bonis temporalibus, & aeternis. Vnde ait peccatrici d̄ Apoc. 17. Odient fornicariam. i. animam peccatricem (f. Deus & Angeli) & desolatam eam facient & nudam. Et si vis nota, quod anima damnata dicitur nuda, quia
 Non velatur virtutibus amēnis, In anima. n. damnata cessat virtutum aggregatio, quae. f. Non collocatur terrenorum habentis, debet ipsam ornare & operire ne nuda videretur. Vnde Eze. 16. Eras nuda, & confusione plena. Item in ipsa cessat cautelarū excusatio. Modo. n. cautelarū & excusationes multum faciunt ne homo hic videatur nudus, sed ibi. i. in loco damnatorum) nō Mic. 1. Propter hoc plangam, & ululabo, vada spoliatus & nudus. Item ibi adest confociorum accusatio. f. d̄mōnum, qui in suo malo agēdo fuerunt socij & Dei & Angelorum, qui suorum malorum fuerunt coſcijs. D̄mōnes enim qui socij fuerunt, aīam denudant, & manifestant, quia. f. sicut dicit̄ Iob 24. Nudos dimittunt hoīes, vestimenta. i. excusationem tollentes. Deus verō & Angeli, qui sciuerunt opera mala ipsius, & viderunt ipsi non permittunt celari, sed ea volunt oībus reuelari. vñ in Ps. d̄. De nudati fundamentum eius. & ad Hebreos 4. Oīa nuda & aperta sunt oculi eius. Et breuiter tali aīa sic nudata potest Dominus dicere illud Hier. 13. Nudati femora tua ante faciem tuam, & apparuit ignominia tua. Vnde etiam si bi dicit Nau. 3. Ostendam gentibus nuditatem tuam. Et sic igitur patet quomodo est quadruplex nuditas. f. criminalis, virtualis, temporalis, & naturalis.

Nudiustertius. Nota, q̄ illud aduerbium temporis nudiustertius, semper signat tempus praeiteritum & semper (vt communiter) coniungitur cū aliquo aduerbio temporis, quod est heri. Vnde etiam nudiustertius idem est, quod ante heri. Igitur noremus, q̄ est dare vnum nudiustertius, quod est

Corrigendum, Refumendum, Frequentandum, Conſtendum, Attendendum, Metuendum, vel Cognoscendum. Dicam igitur, quod est dare vnū nudiustertius, quod quilibet debet corrigere. Et illud pro certo signat malas & improbas cōditiones & iclinationes, quas à tēpore retro acto in nobis abundare sentimus, quia. f. istas tenemur restringere, & non ad libitum permittere diuagari. Figura Exo. 21. vbi d̄, q̄ si quis sciebat se habere bouē cornupetam ab heri, & nudiustertius, debebat eum recludere ne laederet seu percuteret cōvicinos, quod si non faceret, lapidib. obrueretur, & homo etiam occidi propter hęc iubebatur. Quia re vera si bouem nostrum. i. corpus sentimus esse cornupetam, & ad occidendum animam per tentationes & desideria satis aptum, ipsum debemus per poenitentiam coercere, & ne laedat, includere, vel tenere. Quod si non fecerimus, sciamus nobis aeternae damnationis supplicium imminere. Itē est vnum nudiustertius, quod quilibet debet resumere. Et istud certe signat bona, quae nudiustertius. i. heri, & ante heri. i. tēpore retro acto cognoscimus nos fecisse, quia. f. illa resumere debemus, & iterum sicut solebat fieri, replicare. vnde 2. Re. 3. Tam heri, q̄ nudiustertius querebatis Dauid vt regnaret sup vos, nūc ergo facite, &c. Si. n. nudiustertius Christum quaeſiimus, etiam nunc necesse est & vtile, q̄ eum iterum requiramus. Item est vnum nudiustertius, quod quilibet debet repetere, quia. f. si nudiustertius bona fecimus, ipse modo plus repetere debemus, sicut. f. Dauid de se & socijs suis dicebat 1. Re. 21. Si autē de mulierib. agitur, continuimus nos ab heri & nudiustertius. Item est vnum nudiustertius, quod quilibet debet dimittere. Et hoc certe est p̄cedens peccatū, quia. f. si nos heri, & ante heri peccauisse sentimus, resiliare, & abstinere debemus, sicut. f. legit̄. 1. Reg. 4. de Hebrejs, qui fuerant cum Philistis, & nudiustertius reuersi sunt vt essent cum Israel. Item est vnum nudiustertius, quod quilibet debet attendere. Et istud certe signat imperfectionē & insufficiētiā, quas ante heri & etiam adhuc nos habere sentimus, quia. f. ipsas debemus in mēte habere, & recognoscere, vt sic inde possimus humilitatē cōcipere, & tenere, sicut. f. Moyses de se ipso dicebat Exo. 4. Non sum inquit eloquens ab heri, & nudiustertius. Item est vnum nudiustertius, quod quilibet debet metuere, quod de Deo, si ipsum in praesenti nobis non esse paratum sicut nudiustertius fuerat, videmus, debet esse, quia. f. ipsum formidare, & metuere debemus. Exemplo. f. Iacob, qui dicebat vxorib. suis. Ge. 31. Video (inquit) faciem patris ueſtri, quod non sit erga me sicut heri, & nudiustertius. De heri verō in quantum signat immediate praeteritum, potest notare, quod est scilicet
 Breuiter transiens, Heri breuiter transiens signat mundi prosperitatem, seu
 Iniqua faciens, prosperitatem, seu
 Iuuamen pariens, etiam uitā nostrae
 Torpens & dormiens, bilitatem, & fugacitatem. Ista. n. quodammodo magis videntur esse hesternā q̄ hodie, quia. f. magis videntur recedere, q̄ manere, sicut de vita nostra d̄ i. Ps. q̄ multi anni respectu eternitatis sunt sicut dies hesternae, quae praeterij. Vt sic cuiuslibet possit dici illud 2. Reg. 15. Heri venisti, & hodie cōpelleris exire. Itē est unum heri, in qua facies, quae. f. multi heri. i. in tēpore retro acto multa grauiā cōmiserunt, de quibus hodie puniri, & argui meruerunt. Exod. 2. Nunquid occidere me vis sicut occidisti Heri Aegyptium? Item est vnum heri iuuamen pariens, & istud est dies veneris sancta, quae. f. Pascha vigilia est hesternae, ita q̄ in vigilia Paschae de humano genere possit dici illud Io. 4. Heri hora sexta reliquit eum febris, quia. f. Christus, qui à febre p̄cti humani genus sanauit, hora sexta mortuus fuit. Item est vnum heri torpens & dormiens. Et istud est, quo impij, nec heri, nec hodie bonum faciunt, sed cōtinuē in vitijs pinguescere volunt, quibus potest dici illud Exod. 9. Quare non impletis mensuram laterum, nec hodie, nec heri? Item est unum heri mundo subueniens. Et istud est dies Natiuitatis Domini, quae respectu sequentis diei Beati Stephani potuit dici Heri, ita quod Christus Protomartyri suo loquens potest dicere illud Ecclesiast. 38. Mihi heri, & tibi hodie. Et potest esse thema in die Beati Stephani satis pulchrum, Berchorij. Pars ij. Oo 2 chrum,

chrum, sicut illud. Heri venisti, & hodie cōpelleris exire, potest esse thema in die veneris sancta, in casu ubi annunciatio dominica fuisset in die Iouis sancta, quod aliquoties inuenitur. Et illud etiam prædictum. Heri hora sexta reliquit cum febris potest esse thema pro vigilia paschæ. Sufficit. Vide supra de titulo hodie.

A Nullus. Nota, q̄ nullitas quæ priuat & tollit omnē entitatem, potest in bono & in malo significare, secundum, q̄ entitas quam priuat, bona fuerit siue mala. Sic igitur nota, quod in scriptura reperitur

- Perfectorum, Et primo dicit, q̄ viri perfecti habent suam nullitatem. Et hac pro
- Miserorum, certo est illa, quæ negat in eis & Infectorum, tollit ab eis omne malum. Isti. n. Supbia turgido humore, Igitur dicit, q̄ viri per-
- Luxuria fecido luore, feci nulla tumēt vana
- Carēt Scientiæ audio furore, superbia. Deu. 17. Nulla Auaritiæ cupido furore, lus deinceps intume-
- Negligentiæ tepido luore. scatur. supbia. Item nulla

ferēt nili luxuria, vnde Leu. 18. Vxorē fratris sui nullus accipiat. Figurati in vacca ruffa, q̄ immolabatur pro aqua expiationis faciendâ, de qua dicit Nu. 19. q̄ nulla macula dēbar esse in ipâ. Itē isti nulla abundant vana sciētia, quia. Ipsi nō plus sapiūt q̄ oportet sapere, sed sapiunt ad sobrietatem. vnde de talib. dicit Nu. 4. q̄ nulla curiositate uideant quæ in sanctuario sunt. vnde et Exo. 34. præcipitur Moysi, q̄ nullus ascendar secum in mōtem. Montem dico sacre scripturæ ad secreta diuina inuestiganda, quia nullus alius debet ad hæc inquirēda, præsumendo accedere. Leui. 16. Nullus sit in tabernaculo, videlicet dum sanguis spargitur in sanctuario, sed & sacerdos ingrediat solus in sancta &c. Item isti nulla feruent rerum angustia, hoc est dictum, cupiditate uel avaritia vnde Apostolus Act. 20. Vestem nullus concupiui. Itē isti nulla torpent mentis pigritia. Exemplo Apostoli qui. dicit. 2. ad Corin. 11. Nā cum egerem, nulli onerosus fui. sed, sicut ait, manus suæ laborando vidualia ministraverunt. Patet igitur, q̄ quod est quædam nullitas hoim perfectorum, & secundò verò dicit, q̄ est quædam nullitas hoim perfectorum. i. beatorum. Isti. n. nullā habent poenā molestiam, nullam timorē mortis angustia, & nullam vident famis miseriam, nullā horrent rerum penuriam, nullam stupent hostis malitia. Quod isti careant poenā velle labore, patet Iud. 7. ubi. Ipsi dicunt. Nullus erit labor, intrabimus ad securus. Itē q̄ isti careant morte vel dolore, patet Io. 19. ubi de quolibet beato potest dñs dicere. Ego nullam causam mortis inuenio in eo. Itē quod isti careant fame vel languore, patet 3. Reg. 17. ubi dicit. Quia. n. re apud me indigeste respodit nulla. Item quod isti careant fortuna furore. s. paupertate, patet Deu. 15. ubi dicit. Feneraberis natiouibus pluribus. & ipse à nulla accipies mutuum. Item quod isti careant hostis furore, patet Exo. 34. ubi dicit. Nullus insidiabitur terræ tuæ. Et sic patet, quod inuenitur nullitas electorum. ¶ Tertio dico, quod inuenitur nullitas miserorum. Miseri. n. nullum habent longæ vitæ tractum, Miseri. n. dicit, quia nulli No sunt scientiæ pactum, la est eis vitæ lōgitudō. Sentiunt clementiæ tactum, Vnde isti dicunt illud Inueniunt amicitia factum. 1. Paralip. 29. Dies nostri quasi umbra, & nulla est mora. Itē q̄ nulla est eis veri certitudo, patet Eccl. 8. Inueni, quod nullam possit homo inuenire rōnē operū Dñi. Et Hier. 12. Nullus est, qui recogitet corde. Item quia nulla est apud eos clementiæ plenitudo seu multitudo, quia. s. pauci volunt eis benefacere. Vnde Iud. 19. Nullus nos sub tectū suū vult recipere. Item quia nulla est ad ipsos veræ reputatiōnis & amicitia rectitudo. Nullus. n. reputat aut amat eos quantum valent. vnde Eccl. 9. de paupere, qui liberavit sua prudentia ciuitatē, dicit, q̄ nullus deinceps recedat est nominis illius pauperis. Et sic patet, q̄ inuenit nullitas hoim miserorum. ¶ Quarto dico, quod inuenitur nullitas hominum iniquorum. Isti. n. nulli dicuntur, quia nullam intelligunt veritatem, Veritatem (dico) nullam Diligunt bonitatem, intelligunt Iob 4. Quia Concipiunt firmitatem, nullus intelligit, in eternum peribunt. Bonitatem Percipiunt sanitatem, etiam nullam diligunt. Vnde de illo pessimo Antiocho dicit Mach. 9. q̄ nullo modo à malitia sua cessauit. Firmitatē in super nullam concipiunt, quia dicit Ios. 24. Nullus nobis resiste-

re poterit. Et idē finaliter sanitatem nullam percipiunt. Mach. 14. Considerans nullo modo sibi esse salutem. Sufficit de nullis. vide supra ubi nihil.

Numerus. Numerare. Nota, q̄ numerus si a significare potest in bono & in malo. In bono. n. per numerum intelligitur certitudo cōitatis bonorum. Nam sicut videmus, quod illa, quæ numeratur, in quadam certitudine constituitur, & ab alijs non numeratis distinguitur, & per numerū à generali cōfusione ad quandam certitudinem reducuntur, sic boni numeri dicuntur, quia. s. isti in æstimatione diuina & in sua oculata prædestinatione sub quadam sunt certitudine cōstituti, & idē apud Deum ipsi sunt peccatorib. distincti. Et sic res quæ diligitur, numeratur, quod bene figuratum est Nu. 1. ubi præcipit Dominus, quod filij Israel numerentur, vt. s. sciretur quot, & quanti erant, qui ad bella progrederebantur. Breuiter ergo dicamus, quod numerus in bono signat limites regularis disciplinæ. Nihil. n. est creatū, quin cōsistat in aliquo certo numero. Et sic numerus est, quod includit, & cōtinet oīa, quæ creantur. Et sic potest significare clausuram & continentiam Dei mandatorum, virtutum & consiliorum, infra quorum numeros debemus contineri, & infra quorum limites debent actus & opera nostra numerari, sicut dicit Sapi. 11. Deus fecit omnia in numero pondere, & mensura. Et sic numerare idem est, quod discernere, diuidere, & probare. Notemus ergo tam in bono, quam in malo, quod in scriptura multiplex numerus reperitur, videlicet

- Perfectorum, ¶ Sicut. n. videmus, quod isti nummularij numerant pecunias suas, & secundum quod sunt diuersi valoris solent eas in locis diuersis assignare, sic Deus oēs creaturas suas numerauit, & distinctiōis, & vnicuiq; certum gradum & ordinem assignauit.
- Peccatorum, ¶ Dicam (ergo) primo, quod est quædam numerus perfectorum. i. illi. n. à Deo numerantur sicut pauperes ad conuiuium mittendi, & sicut milites ad exercitum destinandi. Quia. s. Deus iā ordinauit & numerauit viros sanctos, vt primo in mundo debeant per bona opera militare, deinde ad cœlestē conuiuium transfretare. 1. Para. 21. Numerate Israel à Bērsabee vsq; Dan. Ita autē numeratio nihil aliud est, q̄ bonorū à malis distinctio. Sicut. n. hō rem, q̄ diligit numerat, sic Deus illos, quos diligit, sub numero suæ congregatiōnis reponit. Actū. 6. Multiplicabatur numerus discipulorū. Et sicut natura numeri est, qd de modico potest credere in infinitum, sicut patet de vnitatē, q̄ est minimus numerorum, quæ crescit ad quantā volueris quantitatē, sic veritate numerus bonorum quāuis sit valde modicus in p̄senti (iuxta illud Deu. 33. Vivat Ruben, & nō moriatur, & sit paruus in numero) erit tñ maximus in futuro, qm de Angelis & hoib. fiet vnū ouile & vnus pastor. Et idē dicit de bonis illud Ps. Cum essent numero breui, & paucissimi incolæ eius, trāsierunt de gente in gentē, & de Regno ad populū alterū. Ille ergo est numerus perfectorum. Vñ de numero & de p̄destinatione bonorum dicit Sapi. 5. Scimus, qm apud te sumus cōputati. ¶ Secūdo dico, quod est numerus peccatorum. Et iste pro certo est numerus sine numero, quia. s. tantus est hodie numerus, & cōgregatio talium quod ipsi sine numero possunt dici, quia sicut dicit Ecc. 1. Sultorū infinitus est numerus & c. Ioannes. n. Apo. 9. voluit numerare numerum locustarum, quæ ascenderant de puteo abyssus, dicens, Numerus equestris exercitus vicefies milies dena milia. Et tñ iste numerus hodie non sufficeret ad numerandum malos. Vnde de malis dicit in persona Christi in Psal. Multiplicati sunt super numerum, qui oderunt me gratis. De tali. n. numero dicit Sapi. 3. Si nati fuerint, in nihilum computabūtur. ¶ Tertio dico, quod est numerus beatorum. Beati. n. in certo numero à Deo sunt constituti, quia secundum Gregor. certus est numerus saluandorum. Vnde in Psal. dicitur. Constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israel. Super quod dicit Gregor. Illa (inquit) superna ciuitas ex Angelis, & hominibus constat, ad quam tanti conscendunt hominum,

num quanti ibi boni Angeli remanserunt. Iste autē numerus nondum est completus, sed per aggregationē quotidie perficitur, & cōpletur. Idē dicitur Iud. Apo. 7. animabus interfectorum. Expectate modicū donec impleatur numerus fratrum vestrorum. De isto etiam numero dicit Sap. 5. Ecce quō computati sunt inter filios Dei & inter sanctos fors illorum est. ¶ Quarto dico, q̄ est numerus damnatorum. Quia sicut falsa moneta numeratur, vt in fornace iterū refundatur, sic Deus in sua præsciētia dānandos appendit, & numerat, vt eos in fornace inferni fundat finaliter & cōfundat. vñ Dan. 5. Numerauit Deus Regnum tuum, appensus es in statera, & inuentus es minus habens. Ita q̄ quilibet, qui taliter erit numeratus, iudicatus & damnatus, potest dicitur Ps. Circumderunt me mala quorum non est numerus, cōprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui vt viderem. ¶ Quinto verò dico, q̄ est numerus terrenorum. Et iste numerus signat pecuniam, q̄ in numero consistit, iuxta illud Eccl. 42. Quod tradis, numerat & appēde. Ille est numerus de quo dicit Iud. 20. q̄ filij Israel in numero confidentes, in prælio contra Beniamin corruerunt. Quia illi, qui in numero pecuniarū cōsistunt, ad infernum cadunt finaliter & descendit. Quod figuratur in numero bestia, sine qua nullus poterat vendere, vel emere sicut dicit Apo. 13. Et tñ illi qui numerum bestia habuerunt in flagnum ignis & sulphuris missi fuerunt, sicut dicit Apo. 19. Quia verē ad litteram sine pecunia numerata nihil acquiritur vel habetur, quod etiam quandoq; ad ecclesiastica beneficia se extendit. Veruntamen istud est verum, q̄ illi, qui habent numerū bestia. i. illi, qui in numerado & habendo pecuniam (quæ propriè dicitur numerus bestia, quia ad hoies infensatos & bestiales pertinet tales numeros habere) plus debito delectatur, in igne infernali finaliter cremabuntur, & tunc non valebit eis iste numerus, quia sicut dicit Eccl. 12. ociosi erunt molentes, in minuto numero. Molentes. n. sunt vsurarij, qui per vsuras pauperes conterunt, atque molunt, qui tamen quantum ad numerationem pecuniarum erunt tunc temporis ociosi, quia. scilicet erit numerus imminutus. Patet ergo, quod est numerus multiplex in scriptura. ¶ Sed de numero perfectorum & beatorū possumus adhuc aliquid notare. Dicamus igitur, quod ad tales numeros recipiuntur multa genera personarum, quia. s. de isto numero sunt vel erunt illi, qui habent

- Virtuosam fortitudinem, ¶ Sunt (dico) de isto numero illi, qui virtuosam fortitudinem roborant.
- Luminosam lymptitudinem, ¶ Virtuosam fortitudinem roborant.
- Gratiosam pulchritudinem, ¶ Para. 11. Ille est numerus robustiorum David. Et isti sunt illi, qui sunt fortes cōtentionationes & tribulationē, qui. cōtinuē militat cōtra vitia & peccā. Iob 25. Nunquid est numerus militū eius? Itē illi, qui splendoris lymptudine illustrantur. s. viri cōtemplatiui.
- Pudorosam sanctitudinem, ¶ Para. 11. Ille est numerus robustiorum David. Et isti sunt illi, qui sunt fortes cōtentionationes & tribulationē, qui. cōtinuē militat cōtra vitia & peccā. Iob 25. Nunquid est numerus militū eius? Itē illi, qui splendoris lymptudine illustrantur. s. viri cōtemplatiui.
- Luminosam lymptitudinem, ¶ Para. 11. Ille est numerus robustiorum David. Et isti sunt illi, qui sunt fortes cōtentionationes & tribulationē, qui. cōtinuē militat cōtra vitia & peccā. Iob 25. Nunquid est numerus militū eius? Itē illi, qui splendoris lymptudine illustrantur. s. viri cōtemplatiui.
- Gratiosam pulchritudinem, ¶ Para. 11. Ille est numerus robustiorum David. Et isti sunt illi, qui sunt fortes cōtentionationes & tribulationē, qui. cōtinuē militat cōtra vitia & peccā. Iob 25. Nunquid est numerus militū eius? Itē illi, qui splendoris lymptudine illustrantur. s. viri cōtemplatiui.
- Pudorosam sanctitudinem, ¶ Para. 11. Ille est numerus robustiorum David. Et isti sunt illi, qui sunt fortes cōtentionationes & tribulationē, qui. cōtinuē militat cōtra vitia & peccā. Iob 25. Nunquid est numerus militū eius? Itē illi, qui splendoris lymptudine illustrantur. s. viri cōtemplatiui.

virtuosam fortitudinem, quod in scriptura & apud Deum reperitur. Mensum determinantur, Est (dico) numerus mensū. Fortium prædestinationum, Fortium rerum & factorum, Est iste est numerus mercium virtutum & donorum, merus mensū. Pessimus culpatorum & malorum, humanæ vitæ apud Deū determinatus & certus, de quo Iob 14. Breues dies hoīs sunt, numerus mensū eius apud te est. cōstituiti termino. eius, q̄ præteriri nō poterūt. Itē est apud ipsum numerus fortium, i. numerus sanctorum & prædestinationum, quia apud Deum certum & numeratum est, qui & quori sunt beatorum numero sociandi. De quo illud 1. Esd. 2. Numerus virorum populi Israel. Et Apo. 7. Audiui numerum signatorum. Item est apud Deum numerus sortium, hoc est dictum numerus fortium & bonorum, seu malorum fortium, quæ sunt apud Deum in certo numero, siue bonis, siue malis hominibus. In-

gantur. Vnde de bonis fortunæ dicit Dan. 5. q̄ numerauit Dñs Regnum tuum. In scriptura. Mane Thethel Phares. De malis verò fortunæ dicit Esa. 65. Numerabo uos in gladio. Item est apud Deum numerus mercium, hoc est dictum. spiritualium operum & virtutum. Hic est. n. numerus optimus, in quo Deus numerat & appēdit illos, quos in Paradisi fauro reponit. De quo virtutum numero dicit Mar. 10. & Lu. 12. Capilli capitis vestri oēs numerati sunt, vt de bonis & sanctis dicatur Iud. Pal. 5. Oēs hi numerati sunt in dieb. Ioathā. Aduerte tñ, q̄ cum populus Israel numeraretur à Moysi, sicut dicit Num. 1. soli leuitæ numerati non sunt ad denotandum, q̄ leuitæ. i. ecclēsiastici sunt hodie illi, qui minus consistunt in numero & mensura, & qui minus sunt in virtutū numero cōstituti. Nu. 2. Leuitæ. verò numerati non sunt. Olex. 1. Sine mensura, est, & non numeratur. Ille est ergo numerus mercium. s. spiritualium. Item apud Deum est numerus pestium, hoc est dictum, numerus penarum infernaliū & tormentorum. Quāuis. n. dicitur 1. Para. 17. q̄ vincitur numerus magnitudinē. constat tñ, quod omnia apud Deum sunt numerata quia. s. certus est apud eum numerus in inferno & persona rum & tormentorum, iuxta illud Hest. 9. Numerus illorum, qui occisi erant in Susis, ad Regem relatus est. Et sic patet, quomodo apud Deū omnia consistunt in numero, pondere & mensura

Nunciare. Nuncius. Nota, q̄ nuncius est ille, qui ex parte alicuius aliquid alicui dicit, & narrat. Vnde spiritualiter loquendo, nuncius est nomen

- Humilitatis, Cum igitur, vt breuiter transeam, prædicatores, prælati iudices & doctores sint illi nuncij Dei patris qui populis inferiorib. habent denunciare & dicere illa, quæ pertinet ad salutem, dico, q̄ ipsi tales spirituales nuncij debent præditas sex conditiones habere ad hoc, q̄ cōueniētes nūcij possint dici. ¶ Primò ergo debent habere humilitatē, quia. s. illi, cuius sunt nuncij. s. Deo obediētes, & subiecti, & humiles debent esse. Illis est quibus nunciant, debet modesti & humiles apparere. ¶ Patentes erunt, vt annunciet. Non. n. debet esse nuncius superbus, qui nimio humilis tenetur esse, qui nomen nuncij profiteretur. Quod vtiq; est contra multos prædicatores, & platos, quāuis ex natura officij esse deant humiles & benigni, ipsi tñ inueniuntur arrogantes & superbi. Isti autē sunt illi nuncij, de quib. dicit Prou. 16. Indignati o Regis nūcij mortis. Nō sic ergo, sed habeat humilitatē. ¶ Secūdo dico, q̄ tales nuncij debent habere auctoritatē. Nō debent. n. tale officij à seipsis assumere, sed auctoritatē à superiorib. obtinere. Nullus. n. debet hoc facere, nisi à superiore mittat. (Iuxta illud Iud. 7. Misit Gedeō nuncios in oēm montē Effraim.) ne forte illi sint de illis, de quib. dicit Hie. 23. Nō mittebā Prophetas, & ipsi currebāt, nō loq̄bar illis, & ipsi p̄phetabant. Quod est cōtra illos, qui fingunt se habere auctoritatē, & priuilegia à Papa, vt possint pecunias extorq̄re, & vt cōtenter male accidit talib. quā q̄ cōficiunt bullas falsas, vt ostēdant se auctoritatē habere, ex quo finaliter puniuntur, quia sicut dicit Prou. 13. Nuncij impij, cadent in malū. Nō sic, sed habeant auctoritatē. ¶ Tertio dico, quod tales nuncij debent habere vtilitatem, quia. s. bonus nuncius semper debet intendere vtilitatem Dñi ex parte cuius nūciat, vel illorū, quib. ipse annunciat. Nō. n. debet intendere lucrū propriū, sed potius auditorū. Quod tñ hodie est cōtra multos, qui. s. magis annunciant verbū Dei pro lucro suo epali, q̄ pro alieno vel sp̄iali. Hoc est cōtra illos, qui plus delectantur esse nuncijs malo rum q̄ bonorū sicut sunt relatores verborū, qui Dñis suis mensijs gaudent dicere mala de alijs, q̄ bona, similes cornicib. q̄ fm Ouid. sunt nuncij rerum malarū 3. Reg. 14. Ego autē missus sum ad te durus nuncius. Nō sic ergo, sed habeant vtilitatē. ¶ Quarto dico, quod tales nuncij debent habere sedulitatē. Ad nuncium. n. pertinet, quod diligenter nunciet alijs illa, q̄ debet. Vnde dicit 2. Reg. 18. Ecce homo currens solus, & dixit Rex, & iste bonus est nūcius. Et Esa. 58. Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annūcia populo meo scelera eorum, & domui Iacob peccata eorum. Illam auctoritatem vide diuisam & persecutam supra de verbo annunciare. Sed adiunge ibi auctoritates vocales in quolibet membro. ¶ Quinto dico, q̄ tales nuncij debent habere veracitatem, Diction. Berchorij. Pars ij. O o 3 quia

quia. f. veriffimè debent annunciare voluntatem Dñi sui. Pl. Annunciabo veritatē tuam in ore meo. Quod est contra hereticos, qui non annunciant veritatē, & Dñi voluntatē, sed poti⁹ falsitatē. Et idē de quolibet tali pōt dici illud Act. 17. Nouorum demoniorum vñ annunciator esse. Habet ergo veritatē. Sexto dico, q̄ tales nuncij debent habere sagacitatē. Nunciū. n. debet esse sapiens, & discretus, vt. f. sciat voluntatem Dñi sui sagaciter exponere, & narrare, quia sicut dī Prou. 26. Claudus pedib. & iniquitatem bibens, q̄ mittit verbum suum per nuncium stultum. Et idē Eccl. 10. dī, q̄ qui habent pennas annunciabit sententiam. Pennas inqt ad modum volucris hoc est dīctū, intellectum subtilem & alium. Vnde nota, q̄ tales nuncij debent esse claritate sapientia dotati atq; p̄diti, quia scriptura uocat eos cœlos, P̄sal. Annunciabunt cœli iustitiam eius. Et aduerte, q̄ tales spirituales nuncij dicuntur in scriptura

Coeli, Coeli dico per puritatē innocentia Alibi in P̄sal. Annunciabunt cœli iustitia eius, Sol per claritatem sapientia. Eccl. 43. Sol in Firmamentum, a spectu annuncians in exitu. Patres per Tubam, charitatem amicitia. P̄sal. Patres nostri annunciauerunt nobis. Firmamentum p̄ firmitatem constantia. Opera manuum eius annunciant firmamentum. Tuba per clamorositatem eloquentia. Esaia 38. quasi tuba &c. annuncia &c. sicut supra. Volucres per sublimitatem eminentia. Eccl. 10. Qui habet pennas, annunciat sententia. Et sic igitur patet, q̄ illi, qui volunt esse boni & spirituales nuncij, debent diuersimodē esse conditionati. Sed adhuc possumus notare, q̄ multa sunt annuncianda ab istis nuncijs spiritualibus, & puro corde narranda & dicenda. Vnde nota, q̄ isti debent

- Summam veritatem, Isti ergo debēt esse sicut galli, qui sunt nuncijs dei subseq̄ntis, & diuersis horis & p̄ctis annunciant istam diē. Isti ergo aliqñ annunciant diē scientia veritatem. P̄sal. Annunciabo veritatē tuā in ore meo. Itē qñq; diuina gloria maiestare. Esa. 66. Annunciabit gloria mea gentib. Itē celestis patriæ felicitatem. Gen. 45. Nunciate patri meo vniuersam gloria mea. Itē qñq; inferni pœnalitatem. Lu. 24. Egressa de monumento nunciauerunt hæc oia. Item qñque propria iniquitatem. P̄sal. Deus vitā meam annunciauit tibi, p̄posuisti lachrymas meas in cōspectu tuo. Itē qñq; diuina laudis iocunditatē. P̄sal. Domine labia mea aperies, & os meum annunciat laudē tuam. Et sic si oia ista nunciauerimus nos erimus boni nuncij. Sed vide supra de annunciare, clamare, narrare, dicere, manifestare, & in quolibet loco, vbi fit mentio de p̄dicatore. Et breuiter de nuncijs bonis ambasiatorib. & legatis p̄t dici illud 1. Reg. 16. Misit Saul nuncios ad Isai, dicens. Mitte ad me Danij filium tuum. Et 2. Paralip. 30. Deceuerunt, ut mitterent nuncios. Vbi nota, q̄ in oia nunciorum missione & legatione. Consilium deliberatiū debet p̄cedere, officij acceleratiū debet procedere obsequium obtemperatiū debet succedere. Nam a parte mittentis nuncios debet esse deliberatio, Idē dī (Deceuerunt) A parte missorū debet esse acceleratio. Idē dī (Vt mitterent nuncios) A parte verō illius ad quē nuncij mittuntur, debet esse obtemperatio (Ad David inquit) qui. f. fuit misericors & benignus, iuxta illud. Nunciāns David fideli. Dico igitur, q̄ in oia legatione debet esse discretio deliberatiua. f. a parte illius a quo nuncij mittuntur. Deceuerunt inquit. f. Papa, & Cardinales, vel Rex, & cōsiliū suū. Nota, q̄ Romani nunq̄ mittebāt legatos nisi primo per Senatū esset decretū. Et nota, q̄ ad Papam pertinet discernere, & discernere super oibus publicis negocijs. Istud est decretum vigila, de quo Dan. 4. Vigiles. n. sunt illi, qui uigilat super negocijs vtilitatis & pacis, sicut sunt Papa & Cardinales & c. Concorda. Igitur dico, q̄ in legatione debet esse discretio deliberatiua. Deinde dico, q̄ ibi debet esse discretio acceleratiua, quod ostenditur cum dī (Nuncios) Nomen. n. nuncij est, q̄ debeat esse discursus & diligēs sicut de illo q̄ apparuit solus & currens, dī 2. Reg. 18. q̄ iste bonus erat nuncius. Solus. n. debet esse, secum secretē de commissis cogitans, currens, celeriter mandata commissa exequedo: bonus,

fideliter & vtiliter viam faciendo, vt de tali solo nuncio dicit illud Iob 1. Euaſi ego solus, ut nunciarē tibi. Sic igitur in tali nuncio discursio acceleratiua. Deniq; dico, q̄ in tali nuncio dēt esse auditio obtemperatiua. f. a parte illorum, ad quos mittuntur, q̄. f. isti debent esse David, q̄ licet interpretē manu fortis, erat tñ obediēs, mā suetus & mitis. P̄sal. Memēto Dñe David, & ois mā suetudinis eius. Ad innuēdū, qd̄ isti, ad quos mittuntur nuncij, nunq̄ dēt esse ita potētes quin obediēdo & rīdendo debeāt esse mites, vt sic de quolibet tali nuncio possit dici illud 1. Reg. 20. Venit igitur nuncius ad David. Et vnam nō verificē illud, qd̄ scribit 1. Re. 19. vbi dī, qd̄ nuncij venientes in lecto David nō inuenērūt ipsū David, sed vñ simulachrū. Quia p̄ certo si nuncij Papæ loco David inueniāt modo simulachrū. i. loco obediētis & pacifici virū p̄tiferū, atq; durū, qui. f. audire, & intelligere nō uelit, male erit. Sic igitur q̄libet talis David, ut sic ille, qui ad eū mittit, ad David & nō ad Saul gaudeat se misisse. Iuxta illud 2. Re. 3. Misit ergo Abner nuncios ad David. Et reuera nuncij tales mittuntur triplici cā. f. ad visitandū, ad mitigandū, ad cōsolandū. Visitandū dico p̄ dulcē amorem, sicut 1. Reg. 19. dī. Misit Rex nuncios, ut videret David. Ad mitigandū ēr litiū horrore. f. ad cōponēdū pacē sup controuersijs litiū & guerrarū 3. Reg. 2. Venit nuncius ad Salomonē. qui. f. interpretat pacificus. Ad cōsolandū in super merentium terrore, sicut de David legitur 1. Para. 19. q̄ David misit nuncios ad cōsolandū Regem Amō super morte. f. patris sui. Et sic certe tales nuncij amicorum visitatiui, inimicorum concordatiui, & infirmorū tristiū cōsolatiui, possunt dicere illud 2. Reg. 18. Bonum apporto nuncium Domine mi Rex. Vt etiam de quolibet tali possit dici illud ibidem. Vir bonus est, & nūcium portans bonū. Vbi nūcius describitur, vt animi viribus p̄dicius, quia vir. Vt virtutum moribus inclytus, bonus. f. bonus. Vt vili opere deditus, quia nuncium portans bonum. Et hæc de nuncijs sufficiant.

Nunc.

Nota, q̄ istud aduerbium t̄pis nunc significat cuiuslibet durationis p̄tē mōmentaneā & indiuisibilem portionē. Illud. n. nō respicit p̄teritū aut futurū, sed solum illud, quod est p̄ns momentaneum atq; certum. Aliæ. n. partes t̄pis sunt incertæ. f. p̄teritū quod iā trāsijt, & futurum et quod nondum est. Nunc autem, quod est p̄sēns, solum modo potest dici certum. Igitur notare possum, q̄ nūcius diuersimodē sumitur in scriptura. Inuenitur. n. f. vnum nunc ingentis diuinitatis, Et sic pro certo dico, q̄ Deus habet sum nunc, quod mensurat eius essentiam. Hō hēt p̄sēntis prosperitatis, suum nunc, quod mensurat vitæ p̄sēntiam. Iustus habet suū nunc, quod mensurat morum iustitiam. Peccator autem habet suum nunc, quod mensurat eius nequitiam. Primò igitur dicamus, quod in scriptura reperitur unum nunc, quod pertinet ad summam diuinitatem. Et sic dico, quod Deus habet nūc aternitatis. Apud Deū. n. totū est nunc, nihil. n. ibi est nisi p̄sēns. Infra ambitum. n. suæ infinitatis & aternitatis cōtinetur, & comprehenditur in isto nūc, & in isto p̄sēnti oē, quod est p̄ale, & quicquid successiue durauit à mundi principio & ab euo. Mille. n. anni ante oculos ei⁹ tāquam dies hesterni, quæ p̄terijt. Vnde de tali nūc dicitur Esa. 43. Et nunc hæc dicit Dominus creans cœlos. Et si vis nota, quod Deus habet vnum nunc

- Magnitudinis, Igitur dico, q̄ Deus habet in isto nunc certū ḡneri tatis immutabilem magnitudinem. Exod. 18. Nunc cognoui, quia magnus Dominus &c. Item habet interminabilem longitudinem, quia scilicet iste uiuit & durat in æternū 1. Reg. 35. Nunc ergo Dñe mi uiuit Dominus. Item habet insuperabilem fortitudinē. Apoc. 12. Nūc est salus & virtus, potestas & imperium, & fortitudo Dei nostri &c. Item habet in irritabilem mititudinē, quia. f. ipse habet clementiam infinitam, qua incessanter adiuvat & cōfortat. P̄sal. Propter misericordiam in opum & gemitum pauperū nunc exurgam, dicit Dominus. Et Thobie 3. Nunc Domine memento mei, ne vindictam sumas de peccatis meis. Vnde de beatis, quos nunc Deus beatificat in patria, dicit Oleg 8. Nunc

Nunc congregabo eos, & quiescent. Itē habet nō inclinabilem celsitudinē. Ite. n. nunquā deprimitur a sublimitate maiestatis aternæ, dicens illud Esa. 33. Nūc exurgam dicit Dñs, nunc exaltabor, nunc sublimabor. Quod bene recognoscit beati dicentes in P̄sal. Nomen Dñi benedictum ex hoc nūc & vsq; in seculum, & solis ortu vsque ad occasum &c. Itē habet irrefringibilem amplitudinē, quia. f. iste est super oia liberalis & amplus, dicens. f. Ioa. 17. Nunc cognouerunt, quia oia, quæ dedisti mihi, dedi eis. Item habet irrefragabilem reuerentiam, hoc est dictū, iustitiam infinitam ad puniendum malos, dicens Michæ 5. animæ peccatrici. Nunquid vastaberis filia latronis. Vnde Dñs dixit Pharaoni. Exod. 9. Nunc. n. extendens manum percutiam te. Et ibidem. Peccauimus etiam nunc. Dñs iustus &c. & Tho. 3. Nunc Dñe magna iudicia tua. Et Oleg 8. Nunc recordabitur Dñs iniquitatis illorū. Sic ergo patet, q̄ est vnum nunc, quod pertinet ad summam diuinitatem. Secundo dico, q̄ est vnum nūc quod pertinet ad nostram humanitatem, seu mortalitatem. Et istud pro certo nihil aliud est, quā vita p̄sēns, de qua non habemus nisi nunc. Et pro certo ista est vnum nunc, quod

Cito labitur, dum parum manemus, Dicam igitur, q̄ hu Nube tegitur, dum pauca vedemus, mana vita est vnum Morte frangitur, qua cito cademus, nunc, qd̄ cito labitur. P̄gnis angitur, dum pace cauemus, nunc. n. vitæ p̄sēntis valde modicum perseverat. Io. 12. Nunc Princeps huius mundi eijcietur foras. Itē est vñ nūc, q̄ nube tegitur. dico ignorantiæ 1. Cor. 13. Nunc cognosco ex parte. Et ibidē. Videmus nunc in enigmate, nunc autē facie ad faciem. Itē est vnum nunc, quod morte clauditur seu frangitur. Iob 7. Ecce nunc in puluere dormio. Item est vnum nunc q̄ p̄gnis angit seu subijciatur. Constat. n. q̄ nunc vitæ p̄sēntis est plenum miserijs atq; p̄gnis. vnde Iob 5. Nunc venistis, & modo vidētes plagā meā timetis. Et sic patet, q̄ est vnum nunc qd̄ pertinet ad nostrā humanitatem. Tertio dico, q̄ est vnum nunc, q̄ pertinet ad morum sinceritatem. Boni. n. & iusti habent suum nunc, videlicet tempus & statum perfectionis & virtutis, q̄ peragunt in p̄sēnti, & in quo Deo nūc. i. promp̄te & principaliter obediunt sine mora. vnde de tali nunc. i. de statu perfectionis virtutis & gratia potest dici illud 1. Reg. 15. Nunc ergo, inueniant pueri tui gratiam in cōspectu tuo. No tabo ergo, q̄ in tali nunc

Mala videt clara discretio, Igitur dico, q̄ in isto nūc. i. in statu gratia, p̄fectio nis & virtutis, magna videt clare discretio. Io. 9. hic est filius noster, q̄ cecus natus est, quō autem nūc videt, nos nescim⁹. & ibidem. Quomodo ergo nunc videt, q̄ respōdit. Cū cecus esset, modo video. Itē in isto nūc Deum gustat beata fructio, Deum cernit certa cognitio.

Deum gustat beata fructio, Deum cernit certa cognitio. Igitur dico, q̄ in isto nūc. i. in statu gratia, p̄fectio nis & virtutis, magna videt clare discretio. Io. 9. hic est filius noster, q̄ cecus natus est, quō autem nūc videt, nos nescim⁹. & ibidem. Quomodo ergo nunc videt, q̄ respōdit. Cū cecus esset, modo video. Itē in isto nūc Deum gustat beata fructio, Deum cernit certa cognitio. Igitur dico, q̄ in isto nūc. i. in statu gratia, p̄fectio nis & virtutis, magna videt clare discretio. Io. 9. hic est filius noster, q̄ cecus natus est, quō autem nūc videt, nos nescim⁹. & ibidem. Quomodo ergo nunc videt, q̄ respōdit. Cū cecus esset, modo video. Itē in isto nūc Deum gustat beata fructio, Deum cernit certa cognitio.

ad Cor. 13. Nunc autē manet fides, spes, charitas, hæc tria maior autem horum est charitas. Item in isto sanctos uocat patris adoptio. 1. Io. 13. Charissimi, nunc filij Dei sumus. Item in isto nunc Deum gustat beata fructio. Vnde de quolibet beato dī cuiuslibet damnato illud Lu. 16. Fili recordare, q̄ recepisti bona in vita tua. Lazarus autē similiter mala, nunc autē hic consolatur, tu verō cruciaris. Vnde Mar. 10. dī, q̄ boni recipiunt nūc in hoc tpe domos & temporalia bona, & in futuro seculo vitam æternam. Item in isto nunc Deum cernit certa cognitio. Luc. 1. Nunc dimittis seruum tuum Domine secundum uerbum tuum in pace, quia uiderunt oculi mei saluare tuum. Et breuiter istud est nunc diuina acceptio. Quia ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. 2. ad Cor. 6. P̄sēntis turbationis. Nunc si oportet contristari in varijs tentationib. Et æternæ consolationis, quia ecce nunc dies salutis. Et sic patet, q̄ est unum nunc quod pertinet ad morum sanctitatem. Quarto uerō dico, q̄ est unum nunc quod pertinet ad mentis iniquitatem, hoc est dictū, ad statum & conditionem malorum. Mali. n. non respiciunt nisi nunc. i. vitam & prosperitatem p̄sēntem. Nunquam. n. respiciunt tempus p̄teritum, quod perdidērūt, bona opera, quæ amiserunt magna scelera quæ commiserunt. Item nunq̄ respiciunt tempus futurum ad quod uenerunt, bonum p̄tere, q̄ amiserunt, pœnam æternam, quā meruerunt. Sed quid respiciunt? Certe illud nunc, hoc est dictū p̄sēns gaudiū, q̄ receperunt, mundi gloriā, quā cōceperunt, bona terrena quæ possederunt. Et breuiter isti uidentur similes lynxi, quæ nihil uident nisi p̄sēns, quia. f. statim obliuiscunt quicquid uidet ante vel retro. Itē de leone legitur, q̄ collū habet inflexibile, ita q̄ solum ante se pōt respicere, nisi forte uertat utrum corpus. Sic uerē multi sunt, qui non considerant de tēpore nunc & de mundi negocijs nisi p̄sēns, quia. f. nunquā uertunt anim suum ad p̄terita uel futura, imō obliuioni p̄nitus solent dare. quicquid ante se fuit, aut post erit. Et tñ isti debent aduertere, q̄ sancta aialia oculos habebant ante & retro, sicut dī Apoc. 4. & Eze. 1. De isto ergo nunc. i. de p̄sēnti statu, gloria & prosperitate potest dici illud Luc. 6. Vg uobis, qui nunc cridetis, quia plorabit, & flebitis uos. Vnde nota, q̄ istud est vnum nunc

Ignorantiæ & obliuionis, Dico ergo, q̄ istud est unū nunc obliuionis & ignorantiæ, q̄. f. mali nunc uidentur esse cœci inquantū. f. nunc nō uidentur pendere mala, q̄ imminēt ipsis. Lu. 19. Nunc autē abscondita sunt hæc ab oculis tuis. Itē istud est vñ nunc rebellionis & resistentiæ. 1. Io. 2. Nunc Antichristi facti sunt multi. Item istud est unum nunc inuasiōnis & uiolentiæ, quia. f. alter rapit ab altero si sic potēs. 1. Re. 2. Nunc dabis mihi alioquin tollā. v. Itē istud est unum nunc deceptionis & fraudulentiæ. Vnde Dalila legitur deceptorie dixisse Sansoni. Iud. 16. Nunc indica mihi quo ligari debeas. Itē istud est vñ nunc deiectionis & inconstantiæ, quia. f. gloria malorum non perseverat. Vnde de Adā peccante dī Ge. 3. Nūc. ergo ne forte sumat de ligno uitæ, & uiuat i æternū, eijcite eū de Paradiso. Et Io. 12. Nunc Princeps huius mundi eijciēt foras. f. per mortē & dānationem æternā. Et sic ergo patet, quod istud aduerbiū nūc diuersimodē sumitur in scriptura. Inquantum spectat ad malorum iniquitatē, ad iustorū, seu ad virtutū sinceritatem, ad hoium mortalitatem, ad p̄ternam diuinitatē. Sufficit. Sed si de isto nunc uis amplius dilatare, nota, q̄ istud aduerbium nūc (quod est breuissima pars t̄pis) signat breuissimā vitā nostrā, quæ de tpe non habet nisi nunc. f. illud instans, quo p̄sentialiter uiuimus. Secundū. n. Senecam, quicquid de tempore transijt mors iam tenet, quod autem futurum est. vitam nondum habet. Quia nihil breuius, nihil incertius, nihil indurabilius vita nostra. Vnde dicit idē Seneca. Homo vitæ accommodatus est, non datus, & bene dicit accommodatus, quia non manet apud commodatarium, nisi quamdiu placuerit commodanti. Res autem data, perpetuō potest commodatario remanere. Sic uerē homo vitæ dicitur accommodatus, & non datus quia ad uoluntatem commodantis, scilicet Dei, non ad suam apud uitam commodatur, & idē ad benēplacitū reuocatur. Idē bene dicitur Iacob 4. Quæ autem est uita nostra Diction. Berchorij. Pars ij. O 4 Vapor

Item per nunquid præfert suam inestimabilem clementiam, dicens. Efa. 49. Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio ueteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Item per nunquid ipse præfert suam irrefragabilem iustitiam, dicens. s. illud Michæ 6. Nunquid iustificabo stateram impiam? dicit Dominus. q. d. non. Item per nunquid ipse commendat, & extollit suam indeceperibilem scientiam. Et sic dicit illa prædicta Tob 37. Nunquid nosti semitas nobium, magnas & perfectas scientiam? Nunquid scis quoniam præcepit Deus pluuijs? Et 38. Nunquid ingressus & thesauros niuis, & grandinis? Nunquid aperta sunt tibi portæ mortis? Nunquid considerasti latitudinem terre? indica mihi, si nosti in qua via habitat lux. Nunquid nosti ordinem cæli, & potes rationem eius in terram? q. d. Hec omnia sunt mihi nota. Itē dico, q. ipse per nunquid perfert, & extollit suam immaculabilem munditiam. Et inde est, q. ipse dicit in Psal. Nunquid manducabo carnes tuorum, aut sanguinem hircorum potabo? Et sic ergo patet, quomodo per nunquid solet Deus se magnum dicere. Item dico, q. per nunquid solet Deus seua detestari, vel uana reprimese. Et sic certe uidetur, q. per nunquid ipse arguit, & reprimit præsumptionem omnium fatuorum, qui, s. plus se iactant posse, & super quam oporteat. Vnde Tob 49. ipse dicit. Nunquid per sapientiam tuam plumescit accipiter? Et Tob 39. Nunquid nosti tempus partus tibi, cum nunquid produces luciferum in tempore suo? quia ista non spectant ad hominem. Et Tob 15. Nunquid primus homo tu natus es? Nunquid consilium Dei audisti? Et idem. 16. Nunquid habebunt finem uentosa? Sic igitur patet, quomodo ista interrogatio nunquid, aliquando spectat ad Deum loquentem. Scdō principaliter dico, q. aliquando spectat ad iustum querentem. Istus n. per nunquid facit querimonias suas scilicet de Proximo, Et sic dico, q. iustus per nunquid querit, & interrogat de Dei pietate cur Deo, bonis non succurrit, de Dei potestate cur malis non occurrat, de Dei ægitate cur iuste non perecurrit, de Dei claritate cur palam non discurret. Querit dico de Dei pietate quare bonis tardat succurrere. Et sic dicit in Psal. Nunquid in æternū irasceris nobis, aut extendes iram tuam à generatione in generationem? Et alibi. Nunquid in æternū proiecit Deus; aut continebit in ira sua misericordiam suam? Et alibi. Nunquid in fluminibus iratus es Dñe, aut in mari indignatio tua? Itē querit de Dei potestate quare tardat malis occurrere. Efa. 51. Nunquid non percussisti superbū, vulnerasti draconem? Itē querit de Dei iustitia, & ægritate, quare causas tardat discutere, seu discernere. Et sic dicit in Psal. Nunquid adhæret tibi sedes iniquitatis, qui singis laborem in præcepto? Et Tob 10. Nunquid tibi bonum uidetur si calumnieris & opprimas me, & cõsiliū impiorū adiuues? Item querit de Dei claritate quare tardat uera ostendere dicens illud Psal. Nunquid cognoscitur in tenebris mirabilia tua, & iustitia tua in terra obliuionis? Sic ergo dicit q. iustus per nunquid querit de Deo. Deinde dico, q. iustus per nunquid querit de proximo. Et sic dico, q. ipse querit de proximo, ipsum excusando de turbulentia seu impatiencia, de constantia, de impatiencia, & ignorantia. Deinde ergo, q. iustus per nunquid querit de Deo. Deinde dico, q. iustus per nunquid querit de proximo excusat. Et hoc primo de turbulentia seu impatiencia, dicens. s. Tob 6. Nunquid rugiet onager cum habuerit herbam, uel mugiet bos cum ante præsepem plenum steterit? q. d. non. Item de constantia, dicens. s. illud Iaco. 3. Nunquid fons emanat dulcem, & amarā aquā? q. d. nō, imō semper pfeuerat in uia emanatione. Itē de impotentia omnes dicent. s. illud. 1. ad Cor. 12. Nunquid omnes sunt uirtutes? Nunquid omnes habent gratiam sanitarum? q. d. non omnes possunt habere uel esse. Item de ignorantia, dicens. s. illud ibidem. Nunquid omnes Apolloni? Nunquid oēs pphetæ? Nunquid oēs doctores? Nunquid oēs linguas loquuntur? Nunquid oēs interpretantur? q. d. non est possibile. Patet ergo, q. iustus per nunquid querit de proximo ipsum. s. excusando. Deniq; dico, q. iustus per nunquid querit de seipso. Et sic certe querit, imō cõquerit, dicendo nunquid de breuitate uitæ, de mentis cecitate, de mundi calamitate, de fratrum fallacitate. De uitæ breuitate dicit illud Tob 10. Nunquid non paucitas dierum meorū finitur breui? & c. Item de mentis cecitate, dicens. s. illud 1. Regū. 19. Nunquid uigent sensus mei ad discernendū? q. d. non. Itē de mundi ca-

lamitate, seu aduersitate, dicens. s. illud Tob 7. Nunquid mare sum ego, aut ceruus, quia circumdedisti me carcere? Itē de fratrum fallacitate, dicens de fraterna charitate, uel fida societate illud Amos 3. Nunquid ambulabunt duo pariter, sin uera fraternitate & societate, quasi dicat nō. Et sic dico, quod iustus per nunquid querit de seipso. Insuper querit iustus per nunquid de impio. Et sic dico, quod pro certo ipse querit qualiter solet Vana sapere, Falsa dicere, Fæde uiuere, Vestes tingere, Deum spernere, Lites facere, Pœnas luere. Dico ergo, q. iustus querendo de ipso ostendit per nunquid qualiter solet uana sapere, dicens. Eze. 13. Nunquid non uisionem cœli uisidisti? Item qualiter solet uana seu falsa dicere Ezech. 21. Nunquid non parabolas loquitur iste? Item qualiter solet fæde uiuere. s. luxuriosè & immunde. Hier. 3. Nunquid nō polluta, & contaminata erit mulier illa? Item qualiter solet uana seipsum uanè & superbiuè se uisitare. Hier. 12. Nunquid auis discolor hæreditas mea mihi? Nunquid auis tincta per totū? Item qualiter solet Deum spernere. Efa. 7. Nunquid parū uobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis, & Deo meo? Item qualiter solet lites facere Prou. 6. Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo? Nunquid potest impius iram suā celare, ita ut non prodeant inde lites & guerra? ac si diceret non. Item quærit solet pœnas luere. s. finaliter in inferno Hier. 13. Nunquid non dolores apprehenderunt te quasi mulieris parturientem? Sic igitur patet, quomodo per nunquid iustus interrogat de impio, de seipso, de proximo, & de Deo. Et sic dico, quod nunquid quando querit ad iustum querentem. Tertiō dico, quod quando querit ad impium uana dicentem. Vnde nota, quod mali derisorie per nunquid faciunt interrogaciones suas, scilicet Inustus deridendo, Solent (dico) impij per nunquid Bonos arguendo, bonis insultare, sicut illi, q. Chri Vera denegando, sto dicebant Ioan. 8. Nunquid tu Mala allegando, maior es patre nostro Abraham? Superba iactando, quasi dicerent, non. Et illud Io. 9. Nunquid, & uos uultis discipuli eius fieri? Item solet per nunquid doctos infestare, dicendo. s. uere creditibus illud Ioan. 7. Nunquid & uos seducti estis? Item solet uera conculcare, seu uerè repugnare, dicendo scilicet illud Ioan. 4. Nunquid à Galilea uenit Christus? quasi dicat, non cuius tamen contrarium erat uerum. Item solet per nunquid malos allegare, dicendo scilicet illud Ioan. 7. Nunquid aliquis ex Principibus credidit in eum? Item solet per nunquid superbe se iactare, dicendo scilicet Amos 6. Nunquid in fortitudine nostra assumptimus nobis cornua? quasi dicerent, sic. Et sic patet, quomodo per nunquid querit impius, querit iustus, & querit Deus.

Nuptiæ. Nota, quod nuptiæ nihil aliud sunt, quam solennitates, seu conuiuia, q. solent fieri in coniunctione uiri, & mulieris. Et possunt breuiter designare omne illud, in quo societas, seu coniugium solennitatis reperitur. Notemus igitur, quod in scriptura inueniuntur quinque genera nuptiarum, uidelicet

Corporales, Primæ nuptiæ significant coniu-
Temporales, gum societatem, de quibus dicitur
Nuptiæ Criminales, tur 1. ad Cor. 7. Si non continerit,
Virtuales, nubant; melius enim est nubere
Supernales, quam uiri. Istæ nuptiæ sunt hominibus concessæ ad peccatum uitandum, ad simul habitandum, ad mundum propagandum. Dico ad peccatum uitandum. Ideo consulit Apollolus propter periculum fornicationis, q. iuuenes mulieres nubant. 1. ad Tim. 5. Volo autem iuniores nubere. Dico etiam ad simul habitandum, quia. s. per nuptias duarum personarum, multæ alia personæ simul ligantur, sociantur, & per amorem uiuunt. Vnde Gen. 29. Vocatis multis amicorum turbis ad conuiuium, fecit nuptias. Dico in super ad mundum propagandum. Et idē Apollolus reprehendit illos, qui prohibent nubere, & abstinere à cibis 1. ad Tim. 4. Secundæ nuptiæ significant mundanam prosperitatem. In istis n. nuptijs scilicet in mundi prosperitate homo rectè sibi desponsat mundum, & mundi negocia iuxta illud 1. ad Cor. 7. Quæ autem nuptia est, cogitat quæ sunt mundi. Et istas nuptias pro certo concommitatur

Contagium

Contagium carnalitatatis, De carnalitate. n. d. Sap. 14. Neq; nuptias mundas iam cui sodiunt. De cupiditate, seu rapacitate potest dici illud Iudic. 14. Vocatis ad nuptias, ut spoliaretis nos. De pgnalitate uerè dicit 1. Mac. 9. q. filij lambri faciebant nuptias, sed dum essent in suo solatio, & gaudio, occisi sunt, & depopulati, ita q. sicut dicitur ibidem, conuersæ sunt nuptiæ in luctū. Tertiæ nuptiæ signant mentalem iniquitatem. Istæ sunt. n. quedam in proba nuptiæ, q. s. laia relicto Deo, p peccati cõsensum diabolo copulata, & cū ipso cõiungitur, & ligat. Et de hoc dicit Mar. 10. Si uxor dimiserit uirum suū, & alij nupserit, mçhat. Et si uis dilata cõiungat supra §. præcedenti. Quartæ nuptiæ signant moralem cõiuitatem. Et sic nuptiæ signant illam cõiunctionem, qua coniungitur aia cum Deo per gratiam, & charitatem, uel per fidem & ueritatē, uel illam, qua cõiungitur quis cum Ecclesia per promotionem & dignitatem. In istis nuptijs aia est sponfa, Christus est sponsus, uel homo est sponfa, & Ecclesia sponsa. Inuitati ad istas nuptias sunt oēs ad fidem uocati, uel oēs in ecclesia promoueri. Sicut n. dicitur Math. 22. Simile est Regnū Cælorū homini Regi, qui fecit nuptias filio suo. Et de istis possumus dicere, q. inuitatus ad istas nuptias habere debet quatuor uidelicet Cibum parcellissimum, Dico cibum parcellissimum, Locum bassissimum, quia uerè in nuptijs spiritualibus. i. in coniugio aia, Habium mundissimum, & Ecclesiæ pgnitentia de- Affectum promptissimum, & Ecclesiæ pgnitentia de- ber esse cibus nos, qd figuratum est Io. 2. ubi in nuptijs ubi erat Iesus ipse præcepit sex hydrias aqua compleri, & cõiugas exinde repleri, & fariari. Aqua n. est poenitentia, quæ crimina lauat. Sex hydriæ sunt sex partes hominis, & quæ in istis nuptijs aqua poenitentia sunt implenda, uidelicet cor, quod implendum est aqua contritionis, os, quod est implendum dum aqua confessionis, manus, quæ sunt implenda aqua bonæ operationis, uenter, qui est implendus aqua partialis refectionis, corpus, quod est implendum aqua aspera restrictionis. Sic ista aqua in uinū mutabitur, in quantum. s. amara poenitentia in consolationem æternam finaliter cõuertet. Ideo bene dicit Io. 2. Nuptiæ factæ sunt in Chana Galilee, & erat mater Iesu ibi. Mater. n. Iesu Maria signat amaritudinem poenitentia. Habeamus ergo in istis nuptijs cibum parcellissimum. Item dico, q. in istis nuptijs tenere debemus locum bassissimum. s. gradum & statum humilitatis. Luc. 14. Cum inuitatus fueris ad nuptias, non discumbes in primo loco. Sequitur. Sed cum uocatus fueris, uade, & recube in nouissimo loco, ut uenias, qui inuitauit te, dicat tibi. Amice, ascende superius, & erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Vbi nota, q. tales humiles consequuntur diuinum amorem. (Amice inquit.) Assistentur supernū honorē. (Ascende inquit.) Amplectuntur externum fauorem. (Erit tibi gloria coram simul discumbentibus.) Item dico, q. in istis nuptijs nos debemus habere habitum honestissimum seu mundissimum, quia pculdubio sicut dicit Mar. 22. ille de nuptijs regalibus meruit eijci quia uerè illi qui non habent habitum honestæ conuersionis, non merentur esse in nuptijs diuinæ gratiæ seu ecclesiasticæ cõuersionis. Et idē multis potest hodie dici, sicut illi dicit Mar. 22. Amice, quomodo huc intrasti? Item dico, q. in istis nuptijs nos debemus habere affectū paratissimum seu promptissimum. s. ad Deo seruendum, ministrandum, & obediendum, quia sicut dicitur Matt. 25. solum illæ Virgines, quæ paratæ erant, intrauerunt cum sponso ad nuptias. Sed heu charissimi hodie conuiuæ in nuptijs Ecclesiæ non uidentur istas quatuor condiciones habere. Ecce enim hodie impletæ sūt nuptiæ discumbentibus, sed ubi est hodie, qui hæt poenitentia asperitatem, subiacetia ueritatē, apparenti sanctitudinem, obedientiæ promptitudinē? Quis est ille, qui hodie uelit recumbere in nouissimo loco, qui uelit poenitentiam facere, qui uellem uelit honestæ cõuersionis habere, q. uelit ad obediendum, & ministrandum se promptum Dño exhibere? Proculdubio pauci, & idē timendum, est quod illi, qui aliter faciunt, de istis nuptijs finaliter eijciuntur, & in tenebras exteriores, ubi est fletus, & stridor dentium, reponet. Et sic uerificabitur in eis illud 1. Mach. 9. Conuersæ sunt nuptiæ in luctū. Signant ergo nuptiæ moralem cõiuitatem. Quintæ nuptiæ signant æternā felicitatem. Istæ n. sunt nuptiæ Paradisi, ubi Deus est sponsus, & anima est sponsa. uel ubi Chri-

stus est sponsus, & beata Virgo sponsa. Iuxta illud 1. Cor. 7. Si nupserit Virgo non peccat. Et Apo. 19. Vxor agni parauit se. s. ad ueniendū ad nuptias. Et nota, quod istæ nuptiæ sunt Gloriosa propter ferullorum plenitudinem, Gratiosa propter personarum sanctitudinem, Copiosa propter conuiuiarum multitudinem. Sunt (dico) Istæ nuptiæ gloriosæ. vnde 1. Mac. 10. dicit q. Demetrius fecit nuptias filia suæ sicut Rex in gloria magna. Et Hester 2. dicit q. Assuerus iussit parari conuiuium magnificū p cõiunctione & nuptijs Hester. Itē sunt gratiosæ, quia solæ Virgines. i. solæ puræ psonæ & sanctæ ibi admittunt, sicut de prudentib. uirginib. oleū & lapides. i. bonā intentionē & bonā operationē habentib. dicit Mat. 25. Quæ paratæ erant intrauerunt ad nuptias. Itē istæ sunt copiosæ. q. ibi est multitudo hominū & Angelorū. Vñ Mat. 22. Impletæ sunt nuptiæ discumbentib. De talib. ergo nuptijs gaudent dicit beati illud Apo. 19. Gaudeamus & exultemus, & demus gloriā Deo, quia uenerunt nuptiæ. Et sequitur. Beati, qui ad cœnā nuptiarum agni uocati sunt. Et sic igitur patet, quod in scriptura inueniuntur quinque genera nuptiarum. Sufficit. Vide infra de vxore.

Nutrire. Nutrix. Nota, q. sicut sunt plura aialia, sic multa sūt genera nutrimentorum. Vnde s. Arist. lib. 1. animalium quædam sunt aialia, quæ nutriuntur carnib. uel leo & lupus; quædam graminibus, uel bos & ceruus; quædam proprijs gustabilib. uel apes melle, muscæ, araneæ humore. Sic spiritualiter loquedo multa possunt inuenire in genere spūaliū nutrimentorū, q. b. affectus hominum nutriuntur in bono, q. i malo. In bono. n. nutriunt quædam carnib. Christi & martyru, per passionum suarū considerationem, sicut sunt leones. i. uiri alti & concuplatiui Tob 31. Quis det de carnib. eius, ut sauremur? Et Io. 6. Caro mea uerè est cib. quidam graminib. scientiarum per studium & lectionem, sicut sunt boues. i. laboriosi predicatorum & doctorum, & boni actiui; quidam gustabilib. gratiarum per meditationem & deuotionem, sicut sunt apes. i. boni religiosi, æternæ dulcedinis gustatiui. Omnes enim boni quocunq; nomine censentur, habent sua spiritalia nutrimenta, quibus uitam gratiæ nutriunt, atque fouent, & quibus à Deo spiritaliter nutriuntur, & in statu gratiæ vegetantur. Vnde Efa. 49. Erunt Reges nutritij tui, & Regiæ nutrices tuæ. Arbor enim in terra, uel in aqua plantata, sursum surgit & recipit nutrimentum, ita quod plantula paulatim magna efficitur, & uersus cœlum superius inalatur. Sic homo à Deo uel ab Ecclesia in qua p fidem debet esse plantatus, spiritalia nutrimenta recipit, ita quod per cumulum perfectionis in altitudinem magnam crescit. Ut sic de quolibet uiro iusto possit dici illud Ezech. 31. Aqua nutrierunt illum, abyssus exaltauit eum. In quibus uerbis aduerte, quod boni nutrimento triplici nutriuntur, uidelicet spirituali tēporali, supernali. Primum pertinet ad moralem utilitatem (Aqua) Secundum pertinet ad carnalem necessitatem (Nutrierunt inquit) Tertium pertinet ad finalem felicitatem. (Abyssus inquit exaltauit eū.) Primō ergo dico, quod boni nutriuntur spiritaliter interioriter. Et hoc ostenditur, cum dicitur (Aqua) Per aquas. n. intelliguntur omnia spiritalia nutrimenta, sicut est nutrimentum scientiæ & lectionis, gratiæ & deuotionis, amoris, & dilectionis, splendoris & contemplationis. Istæ sunt enim quædam aquæ spirituales, quibus anima vegetatur, quibus uita spiritaliter continuatur, & quibus animæ moralis quantitas augmentatur. Vnde Efa. 44. Plantauit pinum, quam pluuia nutriuit, & facta est hominibus in focum. Vbi aduerte, quod ad hoc, quod anima possit uel gratia uel scientia spiritaliter nutriri, tria sunt necessaria scilicet Vigor radicatus, Sic uerè ad hoc, quod Humor vegetatiuus, homo possit spiritaliter nutriri, necessaria sunt, tenor firmitatis (Plantauit inquit) Humor pietatis (Pluuia inquit) Calor charitatis (Focum inquit) Necessariæ sunt dico firmitas & permanetia, quia sicut arbor q. quotidie mutaretur de loco ad locum, nunquā bene nutrietur ne cproficeret, & idē necesse est, qd arbor sit plantata, & in terra firmiter radicata, sic uerè homo spūaliter non nutritur, nisi p uirtutem permanentiæ in bono firmiter radicitur. Homo enim, qui omni die uult mutari & transferri de beneficio ad beneficium, de studio ad studium, nunquam potest perfectè nutriri

nutriti, nec scientia vel gratia vegetari, quia sicut dicit Seneca. Non conualescit planta, quae saepe transfertur. Debet igitur esse plantatus. (Plantavit inquit pinum.) ut sic fit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Item necessaria est pietas, & clementia. (Quam pluvia inquit nutrit.) Pietas enim non solum nutrit pauperes temporaliter, imò etiam nutrit suum proprium possessorem spiritualiter. Pietas enim est sicut stomachus animae, qui totum corpus nutrit. Et est etiam sicut humor terrae, qui in omnibus viventibus nutrimentum tribuit. Est etiam sicut sanguis in corpore, qui omnia de perdita membris continuè restituit. Ista est ergo pietatis pluvia. Quod bene figuratum est Exo. 2. ubi dicitur de Moyse, quod erat in aqua, quod filia Regis Pharaonis accepit eum, & fecit eum nutriti. Quia verè pietas filia Regis pij illum facit in moribus vegetari, quem aqua pietatis viderit humectari. Item necessaria est charitas, & amicitia, quod ostenditur, cum dicitur. (Focum) quia, sicut nihil nutritur sine calore, & humore digerente, & ad patres varias deferente, sic spiritualiter homo non nutritur sine charitate, & sine diuini amoris influente superius bonitate. Leui. 6. Ignis in altari meo semper ardebit, quod nutrit sacerdos subiciens ligna per singulos dies. Istud ergo est nutrimentum, quo boni nutriuntur spiritualiter interius. (Aqua inquit.) Vnde de nutrimento gratiae dicitur illud Sap. 16. Omni nutrici gratiae tuae deseruiebant. Quod dicitur, quod est nutrimentum, quo homines nutriuntur temporaliter exteriori. Et istud est nutrimentum bonorum temporalium. Nutriuntur inquit. Quia scilicet illud verbum nutriunt, quod est praeeritum temporis, competenter designat temporalia, quae facilliter praeterunt, & desunt. Diuites enim & maxime praelati tenentur istud nutrimentum pauperibus erogare, & porrigere, & secundum virum facultates eis in temporalibus subuenire. Vnde Macha. 3. dicitur, quod Rex reliquit Lysiam super negocia Regni, & ut nutrire Antiochum filium suum. Quia pro certo Rex coelestis ad hoc reliquit Lysiam id est, praelatos super negocia Regni sui scilicet Ecclesiae, ut ipsi nutriant, & foueant filium suum, id est statum pauperum, & egenorum. Quamuis proculdubio multi hodie sint similes quibusdam porcis seu suis, quae quadoque concipiunt maximam multitudinem porcellorum scilicet quandoque viginti, sed vigentes, quod non sufficiunt ad nutriendum, deorant omnes praeter primum, quem tandem pinguissem nutriunt, & impingunt. Sic multi sunt, qui omnes filios suos, id est subditos solent per rapinas, & extorsiones deorare, nullum nutrire, nec promouere, ut sic primū filiorum id est illos, qui apud eos, sunt primi scilicet constantinos, & affines, possint pinguis beneficiare. Similes etiam aquilis, quae proprijs filijs sunt crudeles. Vltra duos enim in nido suo non dimittunt, sed abnegato penitus nutrimento eijciunt, & expellunt. Corui etiam proprijs pullis dicuntur nutrimentum negare, quousque deposita albedine ipsos sibi recognouerunt similari. Quia pro certo tales nutrimenta bonorum temporalium illis denegant, quos non amant. Illos verò, quos diligunt solum nutriunt, & impingunt, & maxime quod vident eos sibi similes in natura, vepore eiusdem patriae vel parentelae, alijs omnibus praetermissis. Dicunt enim, quia iuxta dictum Apostoli ad Ephes. 7. Nemo carnem suam odio habuit, sed nutriunt & fouet eam. Et breuiter, bene verificatur in talibus dictum Philosophi, qui dicit, quod aues curuorum vnguiū sunt difficilis cubationis super pullos suos. Pisces etiam pullos, & foetus suos non nutriunt, praeter ranas, quae scilicet caudis carent. Dicit enim, quod masculi sunt magis negligentes quam foeminae ad pullos nutriendos. Foemina enim quamquam sic corpore imbecillior, est tamē fouendo pullos feruentior, & diligentior. Sic proculdubio hodie illi sunt ad nutriendum pullos, id est subditos, & pauperes minus sufficientes, & minus diligentes, quae manus habent vocas, & curas per rapacitatem, & tenacitatem, qui et morte ranae cauda. i. mortis memoria carent per mentis obtinacitatem fatuatae, qui insuper masculi sunt, id est superiores, & diuites per temporalē prelationem, & prosperitatem. Quia proculdubio istud hodie planum est, quod illi, qui sunt inter ceteros masculi, i. potentiores, qui sunt euri vnguis. i. auari, & generosiores, qui sunt etiam sicut Ranę sine cauda. i. mortis memoria carentiores, tales dico nutrire per elemosynas pau-

peres negligunt, nec eisdem in necessitatibus suffragantur. Vnde illi sunt illi pastores, quos Dominus maledixit Eze. 34. Pascebant pastores semetipsum, & greges meos non pascebant. Sic ergo patet, quomodo nutriuntur homines temporaliter exteriori. (Nutriuntur inquit.) Ut de tali pauperū nutrimento dicitur illud 4. Reg. 3. Rex Moab nutrierat pecora multa. Ut de pauperibus filijs Regis Christi dicitur illud 4. Reg. 10. Filij Regis apud optimates ciuitatis nutriebantur. Tertio dico, quod boni nutriuntur aternaliter superius, quod ostenditur, cum dicitur. (Abyssus exaltauit illud.) Quia scilicet beatae animae in illa aeterna celsitudine, in qua sunt à Deo exaltatae beatificè nutriuntur. Apes enim nutriuntur melle. In Aethiopia sunt homines, qui nutriuntur arborum odore. In historia etiam Alexandri legitur, quod ipse inuenit puellas infinitas in quodam nemore, quae sola arborum vmbra viuebant, & nutriebantur, ita quod si vmbra arborū transissent, illico moriebantur. Tale est proculdubio mirabile aeternę glorię nutrimentum. Ibi enim mel. i. dulcedo fructuonis, odor. i. suauitas dilectionis, vmbra. i. securitas diuinę protectionis aias nutriunt, & impingunt, ita quod ibi perpetuè, & durant, & in illa aeterna altitudine perseuerant. (Abyssus inquit exaltauit eum.) Aeterna gloria dicitur Abyssus, ratione inexhaustibilis felicitatis, & de aias exaltare, ratione perpetuę dignitatis. Vnde de tali Abyssus dicitur in Psal. Ad exaltauit eos velut in abisso multa. Et de illa etiam nutritione dicitur Sap. 16. Angelorum esca nutriti sunt populum tuum, & panem de caelo praestitisti eis. Et sic ergo patet, quomodo multiplex nutrimentum reperitur. I. spirituale, & pale, & supernale. Sed adhuc notandum, quod in scriptura inueniuntur septem genera nutrimentorum. I. Christus, Ecclesia, Praelatus, perfectus, praedicator, daemon, caro, & mundus, qui sunt alumnos diuersimodè nutriunt, dissimiliter quoque, paucunt, quia nutrit interius Christus influendo. Ecclesia nutrit exteriori promouendo. Praelatus nutrit liberaliter erogando. Perfectus nutrit exemplariter informando. Praedicator nutrit verbaliter praedicando. Diabolus nutrit falsissimè decipiendo. Caro nutrit dulcissimè insciendo. Mūdus nutrit blandissimè alliciendo. De Christo enim spiritualiter nutritur dicitur Osee 11. Ego quasi nutritus Effraim, in brachio meo portabam eos. Et tñ de multis dicitur Baruc. 4. Obliti estis (alia littera exacerbastis) eum, qui nutrit vult vos, & contritastis Hierusalē nutriticē vestram. De Ecclesia promouente dicit Ruth 4. quod suscepit Noemi pueri, posuit in sinu suo, & nutritis fugebat officio. Et tñ multis pot hodie dicere Ecclesia. Filios enutriti, & exulcaui, ipsi autem sperauerunt me. De praelato liberaliter erogante potest dici illud 1. Mach. 3. quod Rex reliquit Lysiam super negocia Regni, ut nutrire Antiochum filium suū. De perfecto exemplariter informante dicit Leui. 6. Ignis in altari meo semper ardebit, quem nutrit sacerdos subiciens ligna per singulos dies. Ligna enim sunt bona exempla maiorum, qui ignem charitatis nutriunt in cordibus simplicium, & minorum. Esa. 30. Nutrimenta eius, & ligna multa. De praedicatorē vtiliter edocente dicit Exo. 2. Accipe puerum, & nutri eum mihi, & ego dabo tibi mercedem. Quamuis pauci sint hodie tales spirituales nutrices, quia sicut dicit Gen. 3. Mortua est Delbora nutrix Rebecca, de diabolo verò fallaciter decipiente, qui fouet, & nutrit fatuos peccatores in suis vitijs, & peccatis, dicit 2. Paral. 10. quod Roboam cum iuuenibus tractare cepit, qui cum eo nutriti fuerunt ab adolescentia sua. De carne verò dulciter insciēte dicit Pro. 29. Qui delicate nutrit seruū suum, i. corpus à pueritia sua, ipsum in fine sentiet contumacem. Ista enim est nutrix Miphibosech, quae dimittens eum cadere, fecit eum esse claudum, sicut dicit 2. Reg. 4. quia verè omnes illi, quos caro deliciosè tractat, & nutrit, claudos in moribus esse facit. Iacob. 5. In luxurijs vestris enutristi corda vestra. De mundo verò amicablem alliciente, qui sine prosperitate sua nutrit filios suos, dicitur Sap. 7. In inuolumentis nutritus sum, & curis multis, de quo Thre. 4. Qui verescebatur oluptuosè, amplexati sunt stercorea. i. diuitias. Ut et mundus de talibus dicat illud Baruc. 4. Nutriui eos cum iucunditate, & dimisi eos cum luctu. quia sicut dicit de mundo 4. Reg. 3. Rex Moab nutriebat pecora multa. Et hoc de nutrimentis sufficiunt. Vide supra de gratia, infra de vita, & in multis alijs locis, ubi de nutrimento infinita ponunt exempla, quae hic non volui allegare. Finis litterae N.

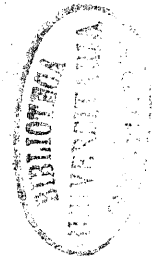
Incipit

Incipit littera O.

Nota, quod ista dicitio, seu littera O. ponitur diuer-
simodè in scriptura, ponitur enim pro signo vocatiui casus semper. n. O est signū allocutionis, seu loquit aduocando & est (vt cōter) signum admirationis & execrationis. Et qualitercumque homo ponat, O semper est signū vel admiratiuum vel execratiuum. Notare ergo possumus, quod ista dicitio O, est in scriptura signum Stuporis & admirationis, Dulcoris & consolationis, Doloris & lamentationis, Rigoris & castigationis, Horroris & execrationis, Squaloris & deceptionis, Timoris & conturbationis, Amoris atque dilectionis, Ardoris & desiderationis, Honoris & commendationis, Saporis & delectationis, Clamoris & aduocationis, Feruoris & deprecationis. Est igitur O signum seu significatiuum admirationis & stuporis. Vnde admiratiuè & stupide loquebatur ille, quod dicebat Ro. 11. O altitudo diuitiarū sapientiae & scientiarū Dei, quam incōprehensibilia sūt iudicia eius, & inuestigabiles viae eius. Itē est significatiuum consolationis & dulcoris. Et sic sumit 2. Paral. 20. O suda & Hierem noli timere, nec paucatis, cras egrediemini, & Dñs erit vobiscum. Item est significatiuum lamentationis & doloris. Et sic sumit Thren. 1. O vos oēs, qui transitis per viā, attendite & videte si est dolor sicut dolor meus. Item est significatiuum castigationis seu redargutionis & rigoris. Et sic sumitur Ro. 9. O hō tu quis es, qui respondes Deo? Et Ro. 2. Inexcusabilis es dō homo omnis quod iudicās, in quo n. alterū iudicās, te ipsum condemnās. Item est significatiuum execrationis & horroris. Et sic sumit Mat. 17. & Mar. 9. vbi Dñs dixit tentantibus eum. O generatio incredula & peruersa. vsq; quo ergo apud vos? Et Zach. 11. O pastor, & idolum derelinquens gregem. Item est significatiuum deceptionis & squaloris. Et sic sumitur Act. 13. O plene oīs dolo & oī fallacia, vsque quod non desinas peruertere vias Dñi rectas. Itē est significatiuum conturbationis & timoris. Et sic sumit Hier. 10. Quis nō timebit te dō Rex gentium? Item est significatiuum dilectionis, atque amoris. Et sic sumit 1. Paral. 12. vbi fortes Dauid dixerunt ei. Tui sumus dō Dauid, & tecū fili Isā. Item est significatiuum desiderationis & ardoris. Et sic sumit 1. Paral. 40. vbi Dauid desiderans aquā dicebat. O si quis mihi daret aquā de cisterna Bethleem, item significatiuum collaudationis & honoris. Et sic dicit Can. 1. O pulcherrima inter mulieres. Et Sap. 4. O quam pulchra est casta generatio cui claritate. Et Mat. 15. O mulier magna est fides tua. Item est significatiuum delectationis & saporis. Et sic sumit Sap. 12. O quā bonus & suauis est Dñs spiritus tuus, in quibus. Itē est significatiuum aduocationis & clamoris, quae vera p̄ istud aduerbiū O, nos vocamus Deū, proximum, impiū & iustum, Mortē & Peccatū. Deum dico, videlicet
Ipsū { Exorando, Ps. O Domine saluum me fac, dō Dñe bene sperare benedictus q̄ venit in nomine Domini. Et iterū. O Domine libera aiam meā à labijs iniquis & à lingua dolosa. Ipsū et formidādo. Hie. 10. Quis non timebit te, dō Rex gentium? Ipsū in super admirando. Vnde illud Rom. 11. O altitudo diuitiarū sapientiae & scientię Dei. Ipsū nihilominus seruendo & famulando. Ps. O Dñe, quae ego seruus tuus sum, & filius ancillae tuae. Per dō igit nos vocamus Deū, item p̄ dō nos vocamus proximum, & hoc pro certo ipsi de monstrando Dei maiestatem, vt obediat. Ipsi declarando culpā vilitatem, vt refugiat ipsi praedicando legis veritatem vt perficiat. De Dei maiestate veneranda dicit Baruc. 3. O Israel quam magna est domus Dei. De culpā vilitate fugienda dicit Zac. 2. O, O, fugite de terra Aquilonis. Et 1. ad Tim. 6. O homo Dei hęc fuge. De legis veritate tenenda & obseruanda dicit 1. Mac. 2. O filij emulatores estote legis. Per o igitur nos vocamus proximum seu iustum. Item per o nos vocamus impiū, seu iniustum, & hoc certè ipsum erudiendo, & ipsum redarguendo. Erudiēdo dico. Mich. 6. Indicabo tibi o homo quid sit bonum, & quid Dñs requirat à te, vt quod facere iudicium & Zacha. 2. O Syon fuge, quae habitas apud filiam Babylonis. Itē redarguēdo. s. de incredulitate. Mat. 17.

O generatio incredula & peruersa. Et Zach. 11. O pastor & idolum. Et Mala. 1. O sacerdotes qui despicitis nomen meū. De morte verò dicitur peccatori redargutiue. Fortè es immortalis, veles mors mortis, & à peccato nō desistis? Putas ergo, quod verè possis dicere illud Osee. 14. Ero mors tua o mors? quod non. De peccato verò dicitur Eccl. 37. O presumptio nequissima, vnde creata es?
B dormire. Vide vbi Dormire.
Obducere. Lege vbi claudere.
Obdurare. Vide vbi Durus & Indurare.
Obedientia. Nota, quod obedientia est virtus, quae alicui amore caelestis patriae spōte subijcitur. Accipitur autem obedientia pro quocunq; cōsensu, seu quocunq; executione mandati, siue bona fuerint siue mala. Notare ergo possumus, quod in scriptura inuenitur multiplex obedientia, videlicet
Obedientia { Voluntaria, Est (dico) obediētia voluntaria, & ista est, quae quod Deo necessaria, vel prelati voluntariē obediunt. De qua infra latius est dicendum. Et de ista dicitur 1. Reg. 15. Melior est obedientia, quam victimā. Item est obedientia necessaria, & ista est illa, quae de necessitate consuetudinis vel naturae alicui obediunt tenentur, sicut serui Dñi, vxores maritis, filijs patribus vasalli Principibus. Vnde de seruis dicit Col. 3. Serui obedite per omnia Dominis vestris. De vxoribus dicit Eph. 6. Mulieres subditę sint viris suis. De filijs ibidem. Filij obedite parentibus vestris. De vasallis dicit Rom. 13. Omnis anima potestati sublimioribus subdita sit. Item est obedientia deceptoria. Et ista est illa, quae mens inclinatur ad obediendum peccato seu carni, mundo, vel diabolo. Et ista est illa, de qua dicitur Rom. 6. Non regnet peccatum in mortali corpore vestro, vt obediat concupiscentijs eius. Item est obedientia damnatoria vel afflictoria. Et ista est illa, quae impij & proterui, qui nunc obedire nolunt Deo, tunc obedire compelluntur in inferno diabolo, & cui in hoc mūdo se voluntariē subiecerunt, in inferno inuoluntariē ipsius Imperio violenter & necessario subiacebunt. Rom. 6. Cui exhibitis vos seruis ad obediendum, serui estis eius, cui obedistis. ¶ His igitur praemissis dicamus aliquid de obedientia meritoria & virtuosa, & tandem de obedientia deceptoria, & vitiosa. Dico ergo, quod sicut omnia quae sunt creata sunt in quadā obedientia naturali, sicut pater, quia planetae naturaliter obediunt motui firmamenti, mare naturaliter obediunt influentiae lunari, omnia generabilia, & corruptibilia obediunt motui, & influentiae solari, quae breuiter in oī genere rerū Deus constituit, aliquas res superiores, & excellentiores, quibus obedire voluit res inferiores. sic proculdubio inter hoīes natura naturans Deus aliquos superiores, vt praelatos, praesides Principes, & praefectos voluit ordinare, (quia teste Apostolo. Non est potestas nisi à Deo. Ro. 13.) quibus proculdubio voluit, quod oēs obediāmus, & quod per ipsorum motus, ordinationes, & influentias, nos regamus. Et idē cuiuslibet superiori dicitur illud, quod dixit Pharaō Ioseph. Gen. 41. Ad tui oris imperiū cunctus populus obediēt. Et sic de virtute obediētie exponam illud Luc. 17. Dicetis arbori moro, eradicare, & transplantare, & obediet vobis. In quibus verbis ostēditur, quod ad veram obedientiā requiritur obediētis dispositio, quia hō debet esse arbor motus, impediētis dispositio, quia hō debet esse transplantatus, perficiētis executio, quia hō debet esse obediēs, & occupatus. ¶ Primò igitur dico, quod si volumus esse viri obediētes, nos debemus hāre causam dispositiuā, & hoc ostēditur cum dicitur. (Arbori moro.) Arbor enim habet interius medullam, & humorem, quae est materia fructuum florum, & foliorum. Et si talis humor sit bene digestibilis, & calori naturali obediēs, tunc fructificat & facit fructus dulces, si verò humor sit crudus & cōpactus, & calori nō obediēs, sed resistēs, tunc efficit naturaliter fructus acres. Sic verè in hōie est humor affectionis interioris, quod pro certo, loquēdo spiritualiter est materia oīum, & exterior agunt in fructibus operis, & in folijs verborū, & in floribus exemplorū, siue bona fuerint

rinc sue mala, sed procul dubio diuersitate car dispositio mentis, quia si humor interioris perfectionis sit per humilitatem bene dispositus & formatus, & calori celesti. i. superiori suo Deo, vel prelate prompte obediens, tunc exterius boni & dulces fructus bonorum operum producuntur. Si vero humor interioris affectionis sit male dispositus ut potest in presumptione & superbia compactus, & obstinatus, tunc Deo vel prelate inobediens est, & sic productio bonorum operum vel fructuum impeditur. Arbori. n. inquit. Et sic teste Dño Mat. 7. Arbor bona bonos fructus facit. & Luc. 6. Nō est arbor bona, quæ facit fructus malos. Debet hō igitur habere interius cām dispositiua. Et ista causa pro certo est humilitas q̄ mater est obedientiæ. Quia sicut res gracilis & tenuis magis est obediens, q̄ sit grossa, sicut parca de parua virga, quæ p̄ libito potest torqueri & plicari qd̄ tñ non possit fieri de arbore magis dura, sic verè mens q̄ est p̄ humilitatē gracilior, est ad plicaturam obedientiæ magis habilior. Nam illi, qui per superbiam ingrossantur per obedientiam facilius non plicantur. Debemus ergo esse bene dispositi, vt possim dicere illud Exo. 23. Oīz, quæ locutus est Dñs, faciemus, & erimus obediētes. Fructus, n. si sit maturus, cedit digito, si verò sit crudus & immaturus, nō. Aloe etiā, quæ est arbor valde medicinalis & aromatica, quāvis de natura sit arbor solida & dura, masticanti tñ non solet resistere, sed magis dētibis obedire. Sic verè si per humilitatem bene dispositi, & in moribus honesti, & in mente maturi, & in fama fragantes, & aromatici fuerimus, nūquā impulsui monitionis nec masticationi correctionis aliquāter resistemus, sed potius sine rebellione obediēmus, & voluntatem Dei & prelati humiliter faciemus. Et idē dicit Bern. super Cantica. Optimū mortis dico, si in nullo prorsus resistat posterior prioribus, aut par inuideat paribus, aut superior noceat minoribus, sed sit vnusquisq; prelatis obediens, socijs congruens, subditis condescendens, Deo deuotus, magistro subditus, senib. obtemperans, Angelis placēs, verbo vtilis, corde humilis, oib. mansuetus. Parete ergo, q̄ nos debemus interius habere cām dispositiua. (Arbori inquit.) Scd̄ dico, q̄ si nos volumus esse boni obediētes, nos dēmus exterius cauere cām impenitentiam, qd̄ ostendit cum dñ. E radicāre. Res. n. quamuis de se sit natura mobilis, & mutabilis, tñ si rei immobili firmiter adhaereat, nō poterit moueri, & idē arbor ad voluntatē artificis non ducitur, nisi de terra cui adhaeret, primitus euellat. Sic verè quis hō de sua naturali dispōne sit habilis ad hoc, q̄ possit per obedientiam gubernari, accidit tñ q̄nq; q̄ rebus immobilib. Iustis temporalibus aliqui per affectionē adhaerent, & tunc ex toto ad votum spiritualis artificis non se mouent, necesse est ergo, vt ab amore mundi eradicerentur & euellantur, antequam per virtutem obedientiæ moueantur. (Eradicare inquit.) Prouer. 15. Cogitationes impiorum eradicabuntur. Sicut. n. aurum, & alia metalla, qñ sunt mixta. f. cum terra, nunquam sunt ductilia, nec ad voluntatem artificis tractabilia, imò oportet, q̄ primo ad hoi compulseta materia separentur, sicut et pellis licet sit mobilis, & plicabilis si tñ cum ligno rigido sit cōsuta, implicabilis efficitur quousque ab eo distuatur, sic pro certo ad hoc, q̄ hō possit ductilis, obediēs & plicabilis fieri, ipse debet ab oī terreftri corpulentia ab oīq; temporali affluentia quantum ad affectum, & desiderium segregari. Exemplo Petri & Andree, q̄ oībus impedimentis dimissis, Dño vocanti obediunt. vñ Mat. 4. dñ. q̄ Iesus videns duos fratres mittentes retia in mare, vocauit eos. at illi relictis retibus secuti sunt eum. Sciebant. n. q̄ melior est obediētia quam victima, sicut dñ. 1. Reg. 15. sup quo dicit Gre. 3. Moralium, q̄ obedientia victimis prapōnitur, quia in illis aliena caro, in istis volūtas propria mactatur. Debemus ergo sapienter cauere cām impediētē. Ter tiō dico, q̄ nos debemus diligenter tenere modum proficiētē. Modus autē iste est, q̄ propriam voluntatē dimittamus quandoq; ad voluntatem prelati quicquid nobis mādātū fuerit faciamus. Et hoc ostendit, cum dñ. (Transplantare.) Transplantatio. n. nihil aliud est, q̄ de aliquo loco, vbi arbor plantata est, ad aliū locū mutatio. Quia. f. tunc hō verus obediēs efficitur, qñ ad plantationem propriæ voluntatis euellitur, & ad voluntatem superioris alibi, & aliter transportatur. Sicut. n. caulis, & porri, & cōiter omnia genera arborū per trāsp̄lationem proficiunt, quia communiter arbor in loco pro-

prio non bene crescit, si ipsam a sua prima radicatione agricola non transponit, sic verè spiritualiter homo solet proficere in bonitate, si transplantatur, & euellitur a sua propria voluntate. Ille. n. in moribus non proficit, qui voluntatē propriam non disponit, vnde de tali dñ Hier. 17. Et erit tanquam lignum, quod plantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas, & non timebit cum venerit aestus, & erit folium eius viride, nec aliquādo definet facere fructum. Quia proculdubio charissimi, si hō trāsp̄lantetur, & moueatur ad voluntatem sui superioris, si sit super aquas lachrymarum & deuotionis interioris, tunc ad humorem gratiæ mittet radices boni, p̄positi profundioris, & habebit folium viri de bona & honesta cōuersationis interioris, & faciet fructum virtuosæ operationis & vberioris. Et idē de tali transplantatiua obedientia potest dici illud Heb. 11. Fide, qui vocatur Abraham, obediuit in locū exire. Debemus igitur diligenter tenere modum proficiētē. Quarto dico, q̄ debemus permanenter implere actum proficiētē, quod ostendit, cum dicitur. (Obediēt vobis.) Obedientia. n. est quidam actus valde proficiens apud Deum. Et idē istum actum commendat Exempla naturarum, Dico igitur, q̄ obedientia exemplat Enigmata figurarum, in rerum naturis. Oēs. n. res naturales creaturarum, rales suis superioribus causis obediunt scripturarum. diunt. Vnde etiam apes Regē habere dicunt cui suo modo facere obedientiam dinoscunt. Elephas etiam de fouea liberatus efficitur domesticus, & ex tunc suo liberatori efficitur obediēs & subiectus. Vitulus et marinus s̄m Pliniū est animal valde disciplinabile, ita q̄ magistro suo solet libenter, & facilius obedire. In quibus oībus virtus obedientiæ cōmendat. Quia si ista rōne carentia, obedientiam amplectuntur multo magis hō rōne vtens & propter obedientiam, cōlestem gloria expectans, debet obediēs esse Deo, & prelate obedientiam exhibere. Ista ergo exemplatur in rerum naturis. Sed adhuc dico, q̄ obedientia commendatur in patrum figuris. Figuratur. n. obedientia in Adam, qui statim cum creatus est, fuit p̄ceptis obediētis alitricus & ligatus, & non obediendo de Paradiso depositus & fugatus sicut dñ Gen. 3. Nōc etiam obediendo & arcā faciēdo & intrando a diluuiō fuit saluatus. Gen. 7. Abraham in super Deo obediendo, & filium occidere volendo & sacrificare, fuit pater multarum gentium nominatus. Gen. 22. Loth in super Angelis obediendo & ciuitatem dimittendo fuit ab incendio Sodoma liberatus, vxor verò sua dum non obediuit, in statum salis mutata fuit. Duo etiā generi Loth sibi non obediunt, idē cum alijs in damnationis lacu corruunt, sicut dñ Gen. 11. Quid autem dicam de Saul, qui propter inobedientiam fuit lapidatus Iosue 7. De propheta bono & sancto, qui cum indiscretē inobediens fuit Deo, fuit a leone trucidatus? 3. Reg. 13. Deus. n. in tantum obedientiam diligit: quod contrariū facientes dure & atrociter sæpe punit. Vnde etiam 3. Reg. 20. legitur, q̄ illum, qui vnū filium prophetarū in verbo Dñi percutere voluit, leo cōtinuo deuorauit. Ista ergo commendatur in sanctis figuris. Etia dico, q̄ ista approbatur in mētis creaturis. Ipsa. n. mutæ creature virtus obediētibus obediunt. Vnde etiam in dialogo Greg. legitur, q̄ cum puer Placidus in flumine mergeretur, beatus Maurus ad p̄ceptum beati Benedicti ad ipsum liberandū super aqua occurrit, aqua verò se sibi palpabilem efficit, ita q̄ dictum puerum a submersio liberauit. In vitis etiā patrū legitur, quod cū de mandato senioris puer ad hauriendum aquam obliuio fuit ad puteum cucurrit, ad verbū ipsius obediētis aqua de profundo vsq; ad os putei se inaltauit, ita q̄ aquam in suo vase seniori portauit. De quodam etiam inuenit religioſo in vitis patrum meminisse legitisse quod quidā senior volens probare obedientiam ipsius, p̄cepit sibi qd̄ ad leonem siluestrem, quem vidit trāsire, iret, quodq; ipsum sibi adduceret, qui mandatum statim compleuit, leonemq; obediētē nec repugnātē ad fenestram adduxit. Ecce ergo quō obedientia approbatur a multis creaturis. Vltimū dico quod ista virtus imperatur, seu p̄dicatur in multis scripturis. Ista. n. p̄dicatur 1. Mach. 8. vbi de Senatu Romano dñ, quod omnes obediunt vni & zelus & inuidia non est inter eos. Ista p̄cipitur Ephes. 6. vbi dñ. Filij obedite parentibus vestris, ista etiam Imperator Coloff. 3. vbi dicitur. Seruū obedite Dominis vestris. Sic ergo patet, quod quia obediētia

ria est a scripturis imperata, a creaturis approbata, in signis cōmendata, in rerum naturis exēplata, bene dico. q̄ ipsa est actus valde vtilis, & proficiens. Et istud est quartum auctoritatis. Bene ergo patet, q̄ obediēs debet implere actum proficiētē, tenere, modū proficiētē, cauere cām impediētē. Habere formam seu causam expedientem. Ista ergo dicta sint de obedientia bona. De obedire verè nolentibus dic, q̄ illi sunt similes vitro, qd̄ nullo mō pot obediē mallo. citius. n. frangitur quam plicetur, quinimō si quis ipsum in aliquā formā figurare voluerit necesse est, q̄ per ignis fortitudinem liqueſcat. Sic verè multi sunt ita obstinati rebelles & inobediētes, & more vitri oī humore gratiæ, & deuotionis ita carentes, q̄ mallo diuini monitionis vel prelati correctionis nunquam voluntariē obediunt, imò certē citius per impatientiam franguntur, quā se obediendo plicare noscunt, qui etiā nunquam figurantur in bono nisi per fortis ignis & tribulationis violentiā dissoluantur, & reprimantur a malo. Contra tales ergo sic obediēs dñ Num. 14. Tentauerunt me, nec obediunt voci meæ. Figura de filio proteruo, de quo p̄cipitur Deut. 21. q̄ si parentibus obedire noluerit, sed superbiebit, lapidibus obrui iubebatur. Vnde ergo reprehenditur tales Gal. 3. O in senfati Galathæ, quis vos fascinavit veritati nō obedire? Isti et vñ similes leoni cuius collū dñ inflexibile vide supra de collo. Sic & tales nec Deo nec p̄lo possit nisi coacti flectere colla sua. Hier. 37. Populus iste nō obediuit mihi. Vnde 2. ad Tim. 3. Erunt in nouissimis diebus parentibus non obediētes &c. Non sic, sed simus obediētes, vt de nobis dicitur illud Rom. 16. vestra. n. obediētia in oī loco diuulgata est. & Eccl. 4. Eris tu velut filius altissimi obediēs dñ. Dic de obstinatioe sicut in tabula inuenies in diuersis locis signatum. De mala verò obediētia, quæ nihil aliud est, q̄ inclinatio vel consensus ad malum, possit notari. q̄ quidam obediūt cupiditati, quidā carnalitati, quidam verbositate. Auaris. n. obediunt cupiditatibus, quia sicut dñ Eccl. 10. Pecunia obediūt oīa &c. Luxuriosi obediunt carnalitatibus, contra quos dñ Rom. 6. Nō regnet peccatum in mortali corpore vestro, vt obediatis concupiscentijs eius. Romposi obediunt verbositatibus, sicut sunt illi, qui libetere credunt verbis adulatorum, & detractorum, de quibus dñ Prou. 17. Malus obedit linguæ iniquæ. Tales ergo mali obediētes deberēt dicere diabolo illud, qd̄ iunior Machabeus dixit de Antiocho. 2. Mach. 7. Non obediō p̄cepto Regis, sed p̄cepto legis &c. Vide de tali mala obediētia vbi quicquid de malo cōsensu, seu de tentatione. Generat ergo de obediētia vide infra de, & de cursu, de motu & alijs titulis istius. **Obligare.** Idem est, quod obponere, imponere, contradicere, vel obstruere. Vide vbi contra, & contradicere, quia deficiunt auctoritates. **Obire. Obitus.** Vide vbi mori seu etiam mors. **Oberrare.** Lege vbi errare, vbi delectare, &c. **Obligare.** Nota, q̄ obligari idem est, quod ad aliquid agendum, vel sustinendum aliqua necessitate teneri, vel ad illud affici necessario vel astringi. Nota ergo, quod in scriptura reperitur obligatio **Naturalis & necessaria,** Prima est fragilis, quæ Virtualis & meritoria, est singularum. Et ista Criminalis & damnatoria, est illa, qua oēs mortales obligantur ad miseriam, & ad mortem, & etiam ad originalem concupiscentiam, & reatum, vt sic obligatis possit dici illud Pl. Ipsi obligati sunt, & ceciderunt. supplem in morte. **Secunda est vtilis, & est perfectiorum seu iustorum.** Et ista est illa, qua iusti vero vel alias voluntariē se obligant ad opera meritoria, vt potē ad illa, ad quæ quis alias non teneret. de quo Num. 21. dicitur, q̄ Israel vovo se Domino obligatus ait &c. Ista est etiam illa, qua oīs homo eo ipso quod fidem recipit & baptismum, obligat se ad diuinorū obseruantia mandatorum. **Tertia est hebilis, & est peccatorum.** Et ista est illa, qua quis peccando se obligat ad damnationem æternā. de qua in Psal. Declinantes autem in obligatione, adducet Dominus cum operantibus iniquitatem. In infernum. Et Act. 8. In felle amaritudinis, & obligatione iniquitatis videote &c. Lata poterat esse materia, sed auctoritates non suppetunt idcirco omitto. Vide vbi debere, teneri, & astringi.

Obliquitas. Obliquus. Nota, quod obliquum dñ illud, quod tortuosum est & nō rectum. Dicam ergo, quod in scriptura reperitur obliquitas bona & pessima. vnde nota quod est **Discretionis & prudentiæ, Obliquitas tristitię Deceptionis & fallaciæ, est illa, qua q̄ in Damnationis & tristitiæ. negocijs suis pcedit sagaciter deliberatē & cautē non proteruē, ferociter & abruptē. Ire. n. recto itinere, nō semper est iustū. vix. n. obli quæ sunt aliquotiens tutiores. Cū. n. altus mons ascenditur, non directo gressu proceditur, sed per obliquum nunc huc, nunc illuc ascenditur ne grauetur. Etia lepus descendendo montem arduum, non directē descendit, ne fortē corruat in descensu, cum anteriores tibias hēat valde breues, sed obliquæ & tortuosē incedit. qd̄ et ille, qui nauigat fortē flumiū ex trauerſo, solet facere, q̄. f. obliquæ, q̄ nō rectē solet fluminis imperiū superare. sic verè ille, q̄ fortē & imperuosum, altū & arduū negociū habet facere, vel aliquid periculum pertransire, nō directē nec ex ab rupto dēt procedere, sed obliquæ & per laterales vias cautē & deliberate transitum, quarere, vel tentare. alias. n. possit esse, q̄ impetus fortuna ipſum obrueret, & nauē status sui frāgeret & cassaret. Figura ad hoc 3. Reg. 6. vbi dñ, qd̄ de mandato Dñi Salomon fecit in tēplo fenestras obliquas. Quia. f. in Templo Dei quod factum est, & quod estis vos, debet esse obliqua fenestra discretionis & prudentis & circumspectiōis, iuxta illud Eze. 49. vbi dñ, q̄ ipse vidit in templo limina & fenestras obliquas. Ista est ergo obliquitas prudentię. De obliquitate verò fallaciæ vel malitiæ, qua. f. mali & fraudulēti in factis suis obliqua & tortuosa intentione procedunt, de obliquitate etiam finalis tristitiæ, qua scilicet damnati relinquunt iter rectum, & ambulans per vias tenebrosas, & per iter deuium, quod ducit ad mortem, multa possent dici, sed nullæ sunt auctoritates vocales, vide ergo in tabula & infra de rectitudine. **Obliuio.** Nota, q̄ obliuisci accipitur pro nescire vel nō curare. Et potest referri ad Deum, & ab hominem: & potest significare in bono, & in malo. Notemus ergo, quod in scriptura inuenitur **Virtuosa,** Primū igitur dico, q̄ est obliuio Luctuosa, virtuosa, q̄ pertinet ad bonitatem. Ista est. n. illa, qua hō obliuio Vitiōsa, dolorosa, vel uiſcitur propter Deū, delicias temporales, eminentias secularis Gaudiosa, lares iniurias fraternales. Sic pro certo debent facere boni religiosi, qui pro certo statim quando veniunt ad religionem, ipsi debent obliuisci mundum & mundana, & de solo Deo & spiritualibus recordari similes asino, qui est animal obliuiosum, patiens oneris & laboris. Et dñ asinus a sedendo, eo quod desuper sedatur, vel ab a quod est sine, & sinus, quod est sensus, eo quod est animal sine sensu, vt dicit Isidorus. Sic verè bonus religiosus & etiam quilibet vir perfectus debet dici asinus, ratione Patientiæ, Dico patientiæ, quia. f. iste debet esse patientis in omni tribu Spiritualiter insipientiæ. latione, onere vel labore Genes. 49. Ista char asinus fortis. Obedientiæ dico, quia. f. iste dēt fessorib. i. prelatis & superiorib. esse obediēs & subiectus. Mart. 21. Sedens super asinum filium subiugalis. Insipientiæ in super, quia. f. talis debet esse sine sensu mundanæ sapiētiæ, iuxta illud 1. Cor. 3. Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, vt sit sapiens. Nā talis debet esse animal obliuiosum, quia. f. vt dictum est ipse debet obliuisci & dimittere quicquid ipsum impedit salute. vnde de hoc dicit in Psal. Obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, & concupiscet Rex decorem tuū. Et Gen. 50. Obsecro vt obliuiscaris sceleris fratrum tuorum. Ista est ergo obliuio virtuosa. **Secundū dico, q̄ est obliuio luctuosa & ista est illa, qua Deus obliuiscit nec curare dicit de peccatorib. obliuiscit. n. idem est quod non curare, quia id facilius obliuioniter dicitur, de cuius memoria non curatur. Et idē quia peccatores obliuiscuntur Deum, q̄ saluauit eos, quæ etiam pro eis redimendis fecit magna in Aegypto, mirabilia in terra Chæ, terribilia in mari rubro, hinc est, qd̄ ipse Deus ipsos obliuiscitur, & de eorū salute non curare, nec cogitare vt Pellicanus etiam propter filios resuscitandos sanguine perditō debilitatus****

bilitatis, optime videt, qui pullorum tunc temporis eius nutritione laborat, & quia ibi sunt aliqui qui matri legitime læsa compatiens ipsam in obliuione non ponunt sed ea nutrienda laborant hinc est, qd mater tadem sanata ipsos non obliuiscit, sed de ipsorum diligentia recordata, secū sicut veros filios in nido suo retinet & recipit. Quia verò ibi sunt aliqui alij pulli qui de matre læsa nutrienda non curantes, ipsam obliuiscit videtur, hinc est, qd mater sanata illorum obliuiscit, & de ipsis amplius non curans, ipsos a se & a nido suo rejicit, & expellit sicut dicit Magister Iacobus i libro de mirabilib. orientaliū regionū. Sic verè charissimi, facit Deus. Ipse. n. pro nobis viuificandis in cruce fuit vulneratus, & sicut quine diminutus. Sed verè multi sunt, qui illud beneficium obliuiscunt, nec p bona opera sibi, nec mēbris suis pauperibus regrariari videntur, iuxta illud Ps. Cito fecerit, obliuiscit sunt operum eius &c. Et propter hoc iste tales ponit in obliuionem, bonos verò & gratiabūdos ponit, & ponit in perpetuā recordationem. Et ideò ciuitati, & congregationi taliū ingratorum loquitur Deus Olex 4. Quia obliuiscit es legem Dei tui, obliuiscit filiorum tuorum, & ego. Sicut. n. Aquila degeneres filios solet de nido suo tanquam extraneos eijcere, & ipsos obliuiscit, & de ipsis amplius non curare, sic Deus degeneres peccatores de nido suo, interioris amoris eijcit, & de ipsis corrigendis, & emanandis non curans, ipsorum obliuiscit, nec de ipsis magis curat, cogitat, aut aduertit sic patet de multis, quos Deus sine correctione in mundis prosperitatibus peccare dimittit ad libitum, ita qd de ipsis non vñ Dñs recordari. Et idē notare possumus, qd Deus obliuioni tradidit, & tradit tria genera peccatorum, videlicet luxuriosos, præsumpuosos, iniuriuosos, & vanagloriosos. De luxuriosis dicit Efa. 23. Sumē citharā circui ciuitatē me retriū obliuioni tradita. De præsumpuosos dicit Eze. 33. Si iustus confusus in iustitia sua iniquitatē fecerit oēs iustitias suas obliuioni tradentur. De iniuriuosos verò crudelibus superbis & vanagloriosis, qui. f. ad nihil aliud vacant nisi ad nocum mentum aliorū, dicit Eze. 21. de Nabuchodonosor crudelissimo Principe. Igni eris cibus, sanguis tuus erit in medio terræ, & obliuioni traderis, quia ego Dominus locutus sum. Ista est ergo obliuio luctuosa. Iam timebat ille, qd dicebat in Ps. Vique quo Dñe obliuisceris me, in finē vsque quo auertis faciē tuā a me? Verū tū de hoc sumus affecurati, qd nūquā Deus obliuiscit bonorū. Vñ nota, qd Deus recordatur & non obliuiscitur. f.

Patientium & tribulatoꝝ,	Dico, qd Deus nunquā obliuiscit patientiū,
Compatientium & benignoꝝ,	& tribulatoꝝ. Vñ ciuitati Hierusalem tribulata consolando illam loquitur, Dominus Efa. 49. dicens sic. Nunquid obliuiscit potest mulier infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui? & si illa obliuiscit fuerit, ego tñ tu non obliuiscar. Quāuis. n. superficialiter videatur Dominus obliuiscit illorum, quos in tribulatione dimittit, ipsorum tñ finaliter recordatur, & ipsos in suis tribulationibus consolatur. Ps. Qm nō in finē obliuio erit pauperis patientia pauperum non peribit in finem. Itē nō obliuiscitur compatiētium & benignoꝝ. Sumē. n. placet Deo virtus misericordiæ & clementiæ. Eccl. 3. Eleemosyna patris nō erat in obliuione. Item non obliuiscitur indigentium, & miseroꝝ, quia in Ps. dicit Non est oblitus clamorē pauperum. Et alibi. Animas pauperum tuorum ne obliuiscaris in finē. Ista est ergo obliuio luctuosa seu periculosa, qua Deus obliuiscit peccatoꝝ. Tertio dico, quod est quedam obliuio vitiosa, & ista est illa qua hō obliuiscit illa q tenet recordari. Nā sicut obliuio naturalis generat ex tribus, videlicet

ditur, & omnium, quæ prius sciebantur, obliuio generatur. vnde etiam de quodam monacho, q corde tenus sciebat totum officium suum, recolo me auduisse, qd quondā graui infirmitate detentus, taliter perdidit memoriam, qd etiam literas & officium ex toto penitus est oblitus, per talē modū ita quod postquam fuit sanatus, oportuit, qd de nouo literas disceret sicut puer. Re vera charissimi spiritualiter loquendo, talis infirmitas est luxuria. Nā qñ humor carnalitatē aīam in qua debet vigere memoria salutis suæ, per luxuriam inficit, tunc memoria propria salutis tollit, & obliuionem dā nabilem introducit. Et de hoc potest dici illud Sap. 19. Ignis supra suam virtutem in aqua valebat, & aqua extinguentis naturæ obliuiscitur. Quia. n. tales sunt sicut aqua per fluxibilem fragilitatem, hinc est, qd ignis concupiscentiæ in ipsis præualer per luxuriā carnalitatē. ipsi verò talem ignem obliuiscuntur extinguere, pp suā malā cōsuetudinē, pteruitatem, talem ergo obliuionem damnabilem generat interior carnalitas. Deinde dico, qd ipsam generat exterior pspertitas. Mādana. n. pspertitas est sicut ille fons Boetii, de quo narrat Isid. qd potatus inducit obliuionem. Est. n. sicut ille annulus Moysi, de quo loquitur Iosephus, de quo Regina Aethiopia fuit lubarrata, per cuius virtutem obliuiscit quicqd Moyses fecerat circa ipsam: Quia verè charissimi, in Aethiopia huius mundi, qñ aqua mundana pspertitas bibitur, illa, quæ ad salutem pertinent, obliuioni tradunt. Quia verè ita qm Moyses, i. Deus dat peccatori istum annulum prosperitatē, peccator ipsum Deum obliuioni tradit, nec de ipsius mandatis amplius reminiscitur. Et hoc est, qd de illo pincernā dicitur. Gen. 40. cui Ioseph prosperitatem suam interpretatam ex foinio suo prædixerat, & tñ dicitur ibidē, qd succedentibus pspertis oblitus est interpretis sui. & Ose. 13. Saturati sunt, & leauerunt cor suum, & obliuiscit me: Obliuionem igitur inducit exterior pspertitas. Deniq; dico, qd ipsam inducit profundior iniquitas. Sicut. n. videmus, quod res, quæ a nobis a longo tempore abstantur, & abscondunt, obliuioni de facili tradunt, sic peccator, qñ a Deo & a rebus pertinentibus ad salutem per peccatum longissimè se absentat (quia sicut dicitur in Ps. Longè a peccatoribus salus) tunc ipse peccator Deum a se per peccatum elōgatū obliuiscit, & de rebus ad salutem pertinentibus, nullaten⁹ recordatur. Vnde q liber talis peccator pot dicitur illud Thr. 3. Repulsa est a pace aīa mea, oblitus sum bonorū. Et p certo ista videmus quotidie ad oculum, qd multi sunt, qui ad tantam profunditatem vitiōrum deuenerunt, & se per tāta mentis obliuionem a Deo, & bonis spiritualibus absentauerunt, qd rectè, & Deum, & salutem animæ obliuioni penitus tradiderunt. Hier. 2. Populus meus oblitus est mei diebus innumeris. Ecce ergo quomodo tria sunt, quæ faciūt hominem obliuiosum. & si hō querit quæ sunt illa, quæ tales dicunt esse obliuiscit, possumus notare, qd ipsi pro certo obliuiscit Dei potentia sublimitatem, Dico ergo, quod Dei clementiæ benignitatem, isti obliuiscuntur Cælestis gloriæ tranquillitatem, Dei auctoritatē, Diuinæ gratiæ vtilitatem, & potentiam. Ps. Diuinæ amicitia societatem, Obliti sunt Deū, q Diuinæ patientiæ longanimitatem, saluauit eos, q fecit Diuinæ iustitiæ seueritatem. cit magna &c. sicut supra bene. ergo tales reprehenduntur in Ps. Intelligite hæc, qui obliuiscimini Deum, ne quando rapiat, & nō sit qui eripiat. Item isti obliuiscuntur Dei benignitatem, & clementiā. f. beneficētia Dei. Vnde Eze. 9. Oblitus est Israel factio ris sui. Et in Ps. Obliti sunt benefactorum eius, & mirabiliū eius, quæ ostendit eis. Item obliuiscuntur tranquillitatem cœli, & lēgitiam. vnde Hier. 50. Rex perditus factus est populus meus obliuiscit cubilis sui. Et tñ isti deberent dicere illud Psalm. Si oblitus fuero tui Hierusalem, obliuioni dextera mea. Item isti obliuiscuntur propriam vtilitatē, & Dei gratiam vnde isti sunt illi, de quibus dicitur Marc. 6. quod discipuli obliuiscunt panem accipere. Itē isti obliuiscuntur Dei societatem & amicitiam, & maximè illam, quā cum eis pepigit i baptismo. Vnde de mala muliere. f. de aīa peccatrici dicitur Prouer. 2. quod pacti Dei sui obliuiscit. Itē obliuiscuntur Dei longanimitatem, & patientiā. Vnde Efa. 57. Nō cogitasti, quia ego tacens, & quasi nō videns, & mei obliuiscit. Item isti obliuiscuntur diuinā veritatem & iustitiā, Vnde

Vnde Efa. 59. Iustitia longè stetit, & corruit in plateis veritas & æquitas nō potuit ingredi, & facta est veritas in obliuione. Ista est igitur obliuio vitiosa. Et ista est potissimè, q nobis prohibetur in scriptura. Et ideò adhuc possumus notare, qd in scriptura nobis prohibetur

Obluio	{	Ostenfa fidelitatis,	Dico ergo, qd nos nō debemus obliuiscit
		Impendēda vtilitatis,	fidelitatis amicorum
		Impedēda benignitatis,	

Vnde. Eccl. 7. Ne obliuiscaris amici tui. Itē vilitatis beneficiorum. Vnde Eccl. 29. Gratiā fideiussoris ne obliuiscaris. Item bonitatis seu feueritatis meritoꝝ. Vñ Hebr. 13. Hospitalitatem nolite obliuiscit. Ista est ergo obliuio vitiosa. Quartò dico, qd est quedā obliuio dolorosa seu tadiofa. Et ista est illa obliuio quia, qua fama, virtus, & prosperitas peccatorum per mortē & damnationem facili⁹ obliuiscit, & a memoria hominum remouetur. De qua dicit Sap. 2. Nomē vetrum obliuionem accipiet. Tales. n. obliuioni dati sunt a Deo & a mōdo, iuxta illud Eccl. 9. Obliuioni data in memoria eorum. Et Efa. 23. Obliuioni traderis o Tyre. Quintò vero dico, qd est obliuio gaudiosa, & ista est illa, qua beata i patriā absorpti ab immensitate gloriæ, obliuiscunt omnīu malorum, quæ in isto seculo sustinuerunt. Vnde poetæ fluuiū Letheum apud inferos pferūt, qui interpretatur obliuio pro eo, qd animæ purgatæ per istum fluuium transeunt, oīa præterita obliuiscunt, & sic de inferno ad cœlum transeunt, vbi vsque ad resurrectionem corporem in gloria morabuntur. Vnde Efa. 54. Confusionis adolefcentiæ. tū obliuisceris. Et de hoc dicitur Efa. 65. Obliuioni tradita sunt angustia potioris, quia absconditæ sunt ab oculis nostris. Aeterna enim gloria est sicut vinum, quod mentē itā inebriat atq; replet, quod omnium miseriarum præcedentium facit hominem obliuiscit. Vnde Prouerbiū. 3. 1. Da merentibus bibere vinum &c. Sequitur. Bibant, & obliuiscant ægestatis suæ paupertatis non recordantur amplius. Ideò talibus dicitur Iud. 1. 1. Miseriæ quoque obliuisceris, & habebis fiduciam proposita tibi spe & desolus securus dormies. Et hæc de obliuione sufficiant. Vide de memoria, & infra de recordari.

Obtumescere. vide vbi mutus.

Obnoxius. Idem est, quod obligatus, sicut innoxius conuerso. posses ergo distinguere sicut de obligare, sed transeo. quia pauca sunt auctoritates.

Obrigescere. Vide vbi frigus, & vbi rigor, & rigidus.

Obruiere. Obrutus. Idem est, qd super aliquem cum impetu rueret, & eum qui lapidibus iubeantur lapidari, vel obrui, vide supra vbi lapis & vbi lapidare.

Obscuritas. Nota, qd obscuritas & tenebrositas quedam acris passiones, quæ in ipso propter defectū luminis generantur, quæ solent a visu oculis impedire. Et quamuis moraliter loquendo per obscuritatē possit intelligi obtenebratio cōditionis & humilitatis (Nau. 3. Non est obscura. contritio tua) quia tñ iste modus significandi rarus est in scriptura, notare possumus, qd obscuritas (vt cōiter) signat in malo & nihil aliud est obscuritas, qd contra rium claritas. Cum igitur sit dare claritatem interiore in intellectu, exteriorē in conuersatione aspectu, posteriorē superius in Dei conspectu, notare possumus a contrario quod multiplex obscuritas potest reperiri, videlicet

Obscuritas	{	Interioris meditationis,	Prima est obscuritas men
		Exterioris conuersationis,	terioris habitacionis.
		Posterioris habitacionis,	talī ignoran

tia secunda est obscuritas moralis apparentiæ. tertia est obscuritas infernalis seu letalis pestilentia. dico ergo primo, qd est obscuritas ignorantia interioris, Sicut. n. videmus, qd loca, qd carent lumine, sunt obscura, ita qd ibi aliquid non vñ sic verè qñ cor humanum priuatur lumine diuinæ græ propter vitia & peccata, tunc per ignorantia taliter obscuratur, quod non videt aliquid, quod pertinet ad salutē. Ps. Obscuratur oculi eorum non videant & dorsum eorum semp in curua. Obscuritas. n. causatur vel propter nubium densitatem, vel propter loci profunditatem, vel pp luminis debilitatem & paucitatem. Sic verè ignorantia causatur in hoīe quando nubes mūdāna prosperitatē & carnalis voluptatis circa eum indensatur. Apo. 9. Obscurus est sol & aer de fumo putei. Quando etiam locus interior cordis humani p desperationē & obstinationē in vitijs profundatur. Ps. Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi. Qñ etiā lumen spūalis gratiæ, & doctrinæ & sanæ, & verè scientiæ a talibus elōgatur, sicut patet in hæreticis, in quib. propter defectum veræ scientiæ est ratio penitus obscurata. Zach. 1. 1. Brachii eius dextrum siccabit, & oculus eius dexter tenebescēs obscurabitur. Et idē de tali obscuritate dicit Rom. 1. Euanuerunt in cogitationib. suis & obscuratum est insipientis cor meum Ista est ergo obscuritas ignorantia interioris. Secundò dico, qd est obscuritas apparentiæ exterioris. Sicut. n. vasa aurea & argentea aliquotiens obscurantur, & a sua exteriori claritate rubiginantur, & obscurantur, qd aliquotiens accidit propter contactum alicuius pinguedinis pulueris seu lutu, sol ē t & luna propter terræ interpositionē solent obscurari & eclipsari. & a claritate luminis obscurari, sic verè sepe fit, qd sol & luna, aurum & argentū. i. vir ecclesiasticus, vel religiosus, vel alius vir honestus, quæ. f. d. sol rōne calor, charitatis lunā rōne humoris pietatis, aurum ratione fulgoris honestatis, argentum rōne clamoris eloquentiæ veritatis aliquando perdit honestatē conuersationis claritatem. & per rubiginem peccati vel carnalitatē pinguedinem incurrit exterioris apparentiæ obscuritatem, & totius infamiæ vilitatem, & de hoc dicit Thre. 4. Quomodo obscuratū est aurum, mutatus est color optimus, & c. Quod bene figuratum est Luc. 23. vbi dicit, qd sol obscuratus est, & velū tēpli scissum est. Quia pro certo hodie in templo Ecclesiæ velum, qd velat omnia interiora. i. exterior honestas scissa est & lanata, ita quod claritas solis. i. fama & reputatio, status ecclesiastici est totaliter obscurata. Ista est igitur obscuritas exterioris apparentiæ. Tertio dico, quod est obscuritas posterioris pestilentia, & ista est obscuritas infernalis, q. f. est locus foetidus & obscurus. Ibi. n. est locus profundior, & fumosior, crudelior & turbulentior cœteris uniuersis. Ibi ergo est obscuritas, & nō solum temporalis vel corporalis, imò ē spiritalis. Mētes. n. illorum, qui ibi sunt, obscuræ sunt perturbulentiā doloris, nubilationis & tribulationis. Corpora ē t, quæ sunt ibi, sunt obscura propter defectum prosperitatē & cōsolationis. Et idē breuiter de obscuritate tali potest dici illud Ioan. 3. Obscurent enim tenebræ & umbra mortis. Adhuc dico, qd est obscuritas subtilioris sapientiæ seu intelligentiæ, & ista obscuritas scripturæ, de qua Dan. 7. Audiuimus de te, qd obscura possis dissoluere. Est etiā obscuritas humilioris lubiacentiæ, hoc est dicit, p sentis gloriæ vel fortunæ, qd scilicet obscura dicit, quando a claritatem mundanæ famæ, & excellentiæ per paupertatem vel infortunium denigratur, sicut de stellis cadentibus. dicit A poc. 8. quod obscurata est tertia pars earum. Ps. Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi &c. Hic. 14. Porta eius obscurata sunt in terra. Et sic patet, quod obscuritas potest significare. Si verò per obscuritatem intelligitur absentia, seu locus absconditus, aut secretus, possumus notare, qd quinq; sunt genera peccatorum, qd in occulto, i. obscuro volunt facere facta sua scilicet

Carnales & luxuriosi,	De luxuriosis & carnalibus dicit Prou. 7. vbi de luxurioso iuvene loquitur sapiens dicens, qd gradū in obscuro ad vesperascente die in noctis, tenebris & caligine. De malignis detractoribus. dicit in Ps. Ecce peccatores intenderunt arcū suum, parauerunt sagittas suas in pharetra, vt sagittent in obscuro rectos corde. De malitiosis verò & p ditoribus, qui. f. semper volunt, qd opera sua lateant, potest dici illud Sapient. 18. Putant se latere in obscuris &c. De auaris etiam & malis diuitibus, qui. f. contractus suos faciunt in obscuris, dicitur in Ps. Repleti sunt, qd obscurati sunt domib. terræ iniquitatu Dei idolarris verò & superstitiosis, qui. f. in obscuris faciunt sacrificia sua, dicit Sap. 14. Aut obscura sacrificia facientes. suscitavit. Vide infra de tenebris & umbra, & supra de abscondito & de cœcitare.
-----------------------	---

Obscurare. Nota, quod obscurare idē est, quod ora re, deprepari, postulare, & aliquid humiliter

Vnde

Diction. Berchorij. Pars ij. Pp militer

militer implorare. Et est proprie obsecratio cum quadam allegatione requisitione sicut si diceret. Amore Dei rogo te, aut in nomine Dei fac illud, & cetera similia. Est igitur obsecrare Humilitatis, Officium dico humilitatis, quia Vilitatis, scilicet obsecrare. i. aliquid humiliter deprecari pertinet ad humiles & ad pauperes. Vnde Prou. 18. Cum obsecrationibus loquitur pauper, diues autem effabitur rigidus. Item est officium vtilitatis, quia videlicet saepe fit, quod homo obsecrando & humiliter implorando, plura bona impetrat, quam cum arrogantia requirendo. Cum enim obsecratio nihil aliud sit, quam humilis & benigna deprecatio & oratio, & de oratione dicitur Eccl. 3. oratio humiliantis se penetrabit nubes bene sequitur, quod obsecrare est exercitum vtilitatis Deus enim libet illi audire quod solet humiliter obsecrare. Et ideo docebat Apostolus Phil. 4. In omni oratione, obsecratione, & gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud Deum. In istis inferioribus obsecratio est humilis & benigna obsecratio, & motio, quod quacuq; grauis & aspera obiurgatio. Et ideo bene docet Apostolus 2. ad Timotheum. 4. Argue, obsecra, increpa, in omni patientia & doctrina. De hoc vide supra de arguere. Et acquirendo etiam vtilitatem ab homine, homo magis humiliter obsecrando proficit, quam importune circa hoc insistendo. Sanguisuga enim late sugendo, magis de sanguine elicit, quam culiculus tumultuose pungendo. Quia verum illi sibi quandoque plus de vilitate sugunt, & attrahunt, qui obsecrando lente & benigne & quasi non curando illa petunt, & querunt quam illi, qui ad modum culiculus allegationibus & importunis precibus quasi uolenter insistant. Ista est ergo obsecratio utilis. Et ideo magis fit insistendum obsecrationibus, quam increpationibus, patet. 1. ad Timotheum. 5. ubi dicitur. Seniores ne increpaueris, sed obscura ut patet. Est ergo officium vilitatis. Item dico, quod obsecrare est officium sedulitatis. Oportet enim hic fit sedulus & diligens Deum obsecrando, qui uult impetrare aliquid. Et ideo dicit Apostolus Eph. 6. Per orationem obsecrationem orantes omni tempore. Notemus ergo, quod obsecratio potest fieri homini. Et ideo de Deo possumus notare, quod ipsum obsecrare debemus ut

Auferat mentis iniquitatem, Obsecremus ergo, ut velis Inferat gratiam sanitatem, mētis iniquitatem auferre, sic obsecrabat Dauid, qui dicebat 1. Paral. 21. Obsecro aufer iniquitatem ferui tui. Item ut velit gratiam sanitatem conferre, sic videbatur obsecrare, qui dicebat 3. Reg. 17. Reuertatur obsecro anima pueri huius in viscera sua. Et Num. 11. Obsecro Domine faciam. Item ut velit gratiam claritatem conferre. Et sic videbatur obsecrare ille, qui dicebat Gen. 27. Mihi quoque obsecro ut benedicat. Et 2. Reg. 14. Obsecro, ut videam faciem Regis. Item ut velit aeternam calamitatem differre, sic obsecrabat ille Dan. 9. Auertat obsecro ira tua a populo tuo. Et Luc. 8. Obsecro te ne me torqueas. Item ut velit clementiam & pietatem adferre. Et sic obsecrabat ille, qui dicebat Amos 7. Domine Deus spiritus est obsecro. Sed adhuc dico, quod est obsecratio homini ab homine facienda, & ista proprie pertinet ad correctores & predicatorum, quod predatores debent humiliter obsecrare, ut eos possint ad bonum convertere, & mouere. Et de hoc nota, quod obsecrandi sunt homines predicatoribus & praedicatoribus, ut

Caueant carnalem infectionem, Obsecrandi sunt eroga, ut caueant ab inTeneant moralem conuersationem, fectione carnali, & Arceant letalem delectationem. maximè ab illa horreda infectione, de qua dicitur Iud. 19. Obsecro ne scelus hoc operemini contra naturam in virum. Et generaliter ab omni carnis infectione cauendum est, iuxta illud. 1. Petr. 2. Obsecro vos tamquam aduenas & peregrinos, abstinetes vos a carnalibus desiderijs, quae militat aduersus animam. Vbi ostenditur, quod homo obsecratur abstinere a tribus. &c. vide eam profecturam supra de abstinentia. Item ut maneant in mentis dilectione 2. Corin. 2. Obsecro, ut confirmetis in illo charitatem. Item ut polleant digna & honesta conuersatione. vnde Eph. 4. Obsecro vos ego vincit in Domino, ut digne ambularis. Item ut abstinere a mala delectatione. vnde Ro. 12. Obsecro vos fratres per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam sancta &c. vide infra de oratione & de petere. & supra de adorare

Obsequium. Vide ubi seruitium, & ubi officium

Obseruare. Nota, quod obseruare quicquid sumitur pro ca uere, quicquid pro implere, quandoque pro vitare quandoque pro expectare. Pro cauere sumitur in Pl. ubi dicitur. Obseruabo me ab iniquitate mea. Et Deu. 8. Obserua caue nequando obliuiscaris Deum. Pro implere sumitur Deu. 12. Obserua & audi omnia, quae ego praecipio tibi hodie. Et 3. Reg. 1. Obserua, ut custodias mandata Dei tui. Pro vitare sumitur. Ro. 16. ubi dicitur. Obseruate eos, qui dissensiones & offensa cula faciunt. Pro expectare uero sumit Prou. 8. Beatus, quod audit me, & obseruat ad postea ostij mei. Qualicumque ergo modo sumatur, possumus notare, quod obseruare in scriptura signa promptitudinem voluntatis, siue ad bonum siue ad malum. Dico ergo primo in bono, quod obseruare debemus Verba legis & mandatorum, Obserua ergo mandatum Votum Regis & praedicatorum. diuinam legis. Eccl. 12. Tistatim gregis & subditorum me Deum, & mandata eius Obserua. Item obseruare praecipua Regis Dei & praedicatorum. vnde Exod. 23. Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, obuersa eum, & audi uocem eius. Item obuersa id est attende ad statum plebs & gregis, quod maximè pertinet, ad praedicatorum. 2. Paral. 35. Ianitores per portas singulas obseruabant. Secundo dico, quod obseruare signat in malo. Et sic dico quod

Fallacitatis, Dico ergo, quod est unum obseruare fallacitatis, quod Fatuitatis, pertinet ad exploratores, Carnalitatis, quia pro certo multi sunt, Crudelitatis, qui ualde student obseruare facta & dicta aliorum, ut habeant cui possint obloqui. Et sic faciebant scribae & Pharisei Domino. Lu. 14. ubi dicitur. Iesus intrauit in domum cuiusdam Principis Pharisei fabbaro manducare panem. Sequitur quod ipsi obseruabant eum. Insuper dicitur sibi. Sicut enim leporarij obseruauerunt passus & uias leporum, ut ipsos, capiant sic falsi homines insidando obseruant facta & dicta hominum, ut ipsos decipiant atque prodant. Istud maximè patet in aduocatis, & iudicibus, & balliuis, qui dicta aliorum obseruant, & attendunt, ut eos capiant in sermone. ut 1. Reg. 1. dicitur, quod cum Anna amara orabat ad Dominum. Heli obseruabat os eius. Pl. Obseruat peccator iustum, & querit mortificare eum. sicut de serpente, qui enydris dicitur, quod obseruat os crocodili dormientis, ut in viscera eius subintrat, & ea corrodit & perforat. Sic detractor, & proditor ora innocentium obseruat, ut occasione inuenta noceat, atque laedat, dicitur. Illud Eccl. 8. Ego os Regis obseruo. Ut alius dicit illud Pl. Ipsi calcaneum meum obseruant. Item obseruare fatuitatis, quod pertinet ad mathematicos speculatores. Isti enim obseruant dies, & menses, & annos, sicut dicit Gal. 4. Quamuis enim tales obseruantia aliquando contineant ueritatem, quia secundum diuersos motus & influentias corporum superiorum, multa etiam mirabilia accidunt in hoc mundo, mala tamen sunt aliquoties in quantum propter suam curiositatem retrahunt hominem a salute. Magis enim se debent committere fideles occultae Dei prouidentiae, quam corporum coelestium influentiae. unde Eccl. 11. dicitur, quod qui obseruat uentum, non seminat &c. Et ideo ille Rex Manasses. 2. Paral. 33. reprehenditur eo, quod obseruabat somnia, & auguria sectabatur. Item est unum obseruare carnalitatis, & illud pertinet ad immundos luxuria sectatores. Isti enim sunt sicut catus, qui optime obseruat, per quam cautela capiat murum. Sunt etiam sicut noctuae, quae obseruant per optime tempus noctis, quia. Itales obseruant, & attendunt ad nocturnam obscuritatem. Iob 24. Oculi adulteri obseruat caliginem. Et ad cautelam & insidiatorem fallacitatem, sicut de malis iudicibus dicit Danielis. Obseruabant fenestras sollicitate quotidie uidere Susannam. Item est obseruare crudelitatis. Sicut enim leo & lupus obseruant, & attendunt quomodo possint animalia innocentia deuorare, sic impij & crudeles ad nihil aliud uacant, nisi quod possint alijs prauidicium generare. Iob 10. Posuisti in neruo pedem meum, & obseruasti omnes semitas meas, & uestigia pedum meorum consideraisti. Omitto totum gratia breuitatis. Vide supra de custodire & infra de seruire.

Obsidere. Nota, quod obsessio idem est, quod continua impugnatione. Et potest significare quod-

re obsessio illa impugnationem spiritualem tentationum, uel tribulationum, quae a nostris hostibus spiritualibus. scilicet a diabolo, & carne & mundo in isto seculo sustinemus. Isti enim hostes continuè nos obsident, & impugnant, & ad nos per peccatum capiendum, & mortem aeternam destruendum cum omni diligentia se uacant. 4. Reg. 24. Chaldaei obsidebant in circuitu ciuitatem. Sicut enim illi, quae aliquam ciuitatem obsident, solent contra eam parietes & machinas erigere, aqua, & panem subtrahere, muros & turrestruere, & foueas, seu fossata cumulare & implere, sic isti hostes spirituales qui uelut latronum nos obsident multitudine, nobis pro posse suo subtrahunt omnia illa, quae pertinet ad salutem. Subtrahunt enim & destrunt in nobis panem Eucharistiae, seu doctrinam & refectio nis: a quam gratiae chrysmatum & deuotionis muros custodiae & disciplinabilis obseruationis: turres eminentiae & altitudinis contemplationis fossata humilis aut spiritualis deiectionis. Vnde de diabolo & exercituum eius taliter aiunt obsident dicit Hier. 39. Venit Nabuchodonosor Hierusalē, & obsedit eam. Et ideo sicut uideamus quod obsessi solent cum omni diligentia cogitare, quomodo caueant, ne capiantur, & quo a suis obsessores liberentur, sic nos omnia spiritualia remedia debemus adhibere quo obsessores isti aduersus nos non ualeant praerulare. Et hoc est, quod consilium Naum 3. Aquam propter obsidionem hauri tibi. Et ibidem. 2. Ascendit inquit, qui custodiat obsidionem contemplantur uiam, confortat lumbos, roborat uirtutem. ualde ubi ostenditur, quod tales obsessores debent habere tria, uide licet, quae isti debent cogitare quod est uirtus: reparare, quod est debilitas, excitare, quod est uirtus. Primum facit prudentia, quae est uirtutum cogitatrix (Contemplantur inquit uia) Secundum continentia, quae est debilitas reparatrix (Confortat inquit lumbos) Tertium constantia, quae est uirtutum amatrix. Ideo dicitur. Robora uirtutem ualde. In ista enim spirituali obsidione debet meditari rerum uilitas, roborari mentis debilitas animarum cordis uiriliter. Et sic igitur si ista tria habuerimus, hostium spiritualium obsidionem non timebimus. Ut sic inimici nostri possint dicere illud 1. Mach. 6. Locus, quem obsidemus est munitus.

Obstinatio. (Vt coiter) sumitur in malo, & est idem quod in malo proposito confirmatio & radicalio. Lata & magna potest esse materia sed auctoritates uocales desunt. Vide ergo in titulis infinitis, ubi inuenies de obstinatione, & in alijs titulis similibus.

Obstruere. Idem est, quod claudere & obducere, & os alicuius concuuitatis uel foraminis aliqua materia cumulare, ne intrare, quid ualeat uel exire. Et sic notabis, quod diabolus obstruit, & claudit. scilicet terra mundani amoris, seu humore carnalis horroris, seu est lapidibus obstruit timoris cor peccatoris ne digne cogitet, os ipsius ne Chism uociter, & est manus eius ne pauperes uisitet. vnde Gen. 26. dicitur quod Philistaei omnes puteos obstruxerunt implentes humo. Et 1. Mac. 5. dicitur, quod portae ciuitatis obstruxerunt sunt lapidibus. In bono autem significato dicitur, quod timor Dei corda iustorum taliter obstruit, quod nullum peccatum intrare sinit vnde 2. Mac. 2. dicitur, quod Hieremias, qui arca abscondit, ostium ne inueniretur & remoueretur, obstruxit. Vnde Ro. 3. Omne os obstruatur, & subditus fiat omnis mundus Deo &c. vide supra ubi claudere.

Obstupescere. Nota, quod obstupescere nihil aliud est, quam subito mirari de aliqua incredibili nouitate. Est enim stupor passio mentis, quam solet consideratio rerum excedentium & incredibilium generare. Possimus ergo notare, quod obstupescere in bono pertinet

Penitentes, Obstupescere. n. est opus penitentium & Contemplantium, & cogitatorum, est opus contemplantium & Triumphantium, & discretorum, est opus militantium & Militantium, & uirtuorum, est opus triumphantium & beatorum. Obstupescunt ergo penitentes pro sua praecedenti iniquitate. vnde de conuersis & penitentibus. gentilibus. dicitur. 1. Pet. 4. Ambulauerunt in luxurijs & desiderijs commellationibus, potationibus, & idolorum cultibus in quibus obstupescunt, & in quibus admittuntur. Item contemplantes de Dei iudiciorum profunditate. Abac. 1. Videte, admiramini, & obstupescite, quia opus factum est in diebus nostris, quod nemo crederet cum narrabit ei. Item militantes, seu in isto seculo laborantes, de mundanae miseriae calamitate & aduer-

sitate. Hic. 3. 1. Ois, qui comederit uiam acerbam, obstupescet dentes eius. & Esa. 29. Obstupescite, & admiramini. fluctuate, & vacillate &c. Item triumphantes de caelestis gloriae immensitate. uñ potest dici illud. 1. Mac. 15. Venit Achenobius amicus Regis in Hierusalē, & uisit gloriae Simonis, & claritate in auro & argento, & apparatus copiosum, obstupuit. Item dico, quod obstupescere potest pertinere ad malos. vnde nota, quod mali obstupescunt, & obstupescunt, & maximè in iudicio. f. Mundanae prosperitatis amissione, Dico ergo, quod Internae iniquitatis apparitione, isti obstupescunt de amissione Supernae felicitatis priuatione. sione prosperitatis aeternae. vñ Esa. 32. Collectio ultra non ueniet obstupescite opulente conturbamini confidentes. ut sic gloriae mundanae tunc perditur dicitur illud Eze. 28. Omnes, qui uiderint te in gentibus, obstupescunt & Hic. 18. Omnis, qui praeterit per eam obstupescet. Item de reuelatione iniquitatis internae. vñ de Hester. 7. dicitur de Aman, quod ipse obstupuit vultum Regis ac Reginae. Item de incurfione poenitentiae aeternae. Eze. 21. Hic est gladius occisionis magna, qui obstupescere eos faciet. Item de priuatione felicitatis supernae. Hic. 2. Populus meus mutauit gloriam suam in idolum obstupescite caeli super hoc Talibus ergo de sua tam incredibili tamque inopinabili miseria, obstupescunt. dicitur Esa. 29. Obstupescite, & admiramini fluctuate & vacillate, inebriamini, & non a uino, monemini & non ab ebrietate, quoniam miscuit uobis Dominus spiritum soporis. & Hier. 26. Obstupescet unusquisque ad proximum suum. Sufficit. vide supra de mirari, & infra de stupore & de timore & tremore.

Obtemperare. Lege ubi obedire.

Obtenebrare. Vide infra ubi tenebrae.

Obtinere. Nota, quod obtinere idem est, quod occupare tenere, acquirere & possidere. Et sic patet quod est obtentus uirtuosus, & meritorius, & uirtuosus, & deceptorius, dolorosus, & danatorius. Primum dico, quod est obtentus uirtuosus. Et iste est ille quo iusti ex dono diuinæ gratiae, uirtutis obtinent, contra diabolum & peccata in praesentationum & certaminum huius mundi, & quo etiam ipsi lucrantur, acquirunt & obtinent possessionem uirtutum & meritorum, & Regnum etiam caelestium praemiorum Iudic. 2. Abierunt filij Israel in possessionem suam. Et sic nota, quod iusti obtinent,

Ab hostibus claram uictoriam, Insi ergo obtinent clarā uictoriam in campo certaminis. A seipsis uirtutum copiam, cōtra simplices innocentes. A Domino caelestem gloriam. Populus autem sciens Deum suum obtinebit. Item obtinent uirtutum copiam in cordis terminis. Vnde 2. Esdr. 7. dicitur. Esdras autem magnam disciplinam obtinebat. Ista est terra promissionis, de qua dicitur Num. 23. Ascendamus, quoniam poterimus obtinere eam. Item obtinent supernam gloriam in Regno luminis. in Paradiso finaliter. vnde Dan. 7. Regum obtinuerunt sancti. & Esa. 35. Lætitia sempiterna super capita eorum, gloriam, & gaudium & lætitiā obtinebunt. Iste est ergo obtentus uirtuosus. Secundo uero dico, quod inuenitur obtentus uirtuosus. Et iste est ille, quo scilicet mali obtinent

Diuitias & facultates, Obtinent (dico) diuitiarum opulentiam. Psalm. Potentias & dignitates, Ecce ipsi peccatores abudantes in seculo obtinuerunt diuitias. Item obtinent potentiarum uolentiam. scilicet contra simplices innocentes. 1. Marc. 1. Omnia obtinuit munitiones. Et ibidem. Obtinuit munitiones & Regiones gentium. & Iob 22. In brachio tuo possidebas terram, & potentissimus obtinebas eam. Item obtinent nequitiarum pestilentiam. vnde 1. Mach. 15. Pestilentes obtinuerunt Regnum Dan. 6. Obtinebit Regnum in fraudulentiā. Iste igitur obtentus uirtuosus. Tertio uero dico, quod inuenitur obtentus dolorosus. Et iste certe est ille non quo peccatores obtentur & occupantur a malis. Et sic nota, quod istos obtinent Dolor & gestus, De dolore dicitur Exod. 15. Stupor & strepitus, Dolores obtinuerunt omnes habitatores Philistinum, Languor exhibitus, De stupore dicitur Hiere. 8. Pallor adhibitus.

Diction. Berchorij. Pars ij. Pp 2 Stupor

Stupor obtinuit me. De fame etiam & languore dicitur Hiere. 52. Fames obtinuit ciuitatem. De pallore uero dicitur Iud. 6. Pallor faciem tuam obtinuit. Sufficit. Vide ubi tenere, occu pare, & possidere.

Obuiare. Vide supra de claudere, & ubi obstruere & implere. Cum obuiare nihil aliud sit, quam sibi inuicem occurrere, possumus notare, quod sicut homo corporaliter solet alteri obuiare multiplici ratione, videlicet

Ad

Salutandum,	Sic spiritualiter loquendo possumus dicere, quod obuiatio potest designare quatuor videlicet actum charitatis & dilectionis quantum ad primum: actum pietatis & compassionis, quantum ad secundum: actum humilitatis & deuotionis, quantum ad tertium: actum diuersitatis & rebellionis, quantum ad quartum. Primum ergo dico, quod obuiatio charitatis. Et ista est illa, qua quilibet tenetur alteri obuiare, & in necessitate occurrere & prouenire, & se sibi per veri amoris connubiium copulare. Obuiare. n. signat charitatem. vnde Gen. 29. dicitur de Laban quod cum audisset uenisse Iacob, occurrit ei obuiam. Exire. n. obuiam aliquid signum est honoris; signum est timoris. Signum est (dico) amoris. Ideo debemus nobis obuiare alter alterum diligendo, quia. sicut plures boni planetae in aliquo signo sibi obuiantes solent bonum significare, & alter alterius influentia adiuuare, sic plures bono amore & societate obuiantes & alter alteri se iungentes, solent alterum in suis bonis operibus confortare. Et id de Thobia dicitur Thobia 11. quod data manu puero occurrit obuiam filio suo. Signum etiam est honoris. Et ista obuiatio erit potissimum in patria, ubi. s. Deus & Angeli & beati obuiabunt sibi inuicem. Quia tunc misericordia & veritas obuiabunt sibi, iustitia & pax osculabuntur. Quia. s. tunc Virgines exhibunt obuiam sponso & sponsa, & qua paratae fuerunt ad nuptias introibunt. Matt. 25. Quia sicut in Apoc. 1. ad Thel. 4. Nos simul rapiemur in nubibus, obuiam Christo in aera, & sic semper cum Domino erimus, Christus etiam & Angelus uenientis istis obuiam in signum honoris aeterni. Vnde de Christo dicitur Eccl. 15. quod obuiabit illis quasi mater honorificata. De Angelis etiam sanctis obuiantibus & sanctos honorantibus potest dici illud Gen. 32. Egressi sunt Iacob obuiam Angeli Dei. Est etiam signum timoris. Et id si Deum timuerimus vel prelatum sibi tenemur cum humilitate & reuerentia obuiare, sicut Iudith 3. dicitur. Vniuersarum urbium habitatores exhibent obuiam Holoferni. Et ista est ergo obuiatio claritatis. Secundo dico, quod obuiatio pietatis & ista est, quod homo pius misericors & hospitalis desiderat pauperibus, vel peregrinis hominibus obuiare, ut eis possit aliquid beneficij erogare. Exemplo Loth, de quo dicitur Gen. 19. quod cum sederet in foribus domus suae, & uideret Angelos sub peregrina specie transientes uenit obuiam eis, dicens. Obsecro Domini declinate in domum uestram, & manete ibi. Ista est ergo obuiatio pietatis. Tertio dico, quod obuiatio humilitatis. Sicut. n. pauperes nituntur obuiare diuitibus ab ipsis petant elemosinas & acquirant, sic nos debemus Deo humiliter obuiare ut gratiam suam possimus acquirere, & habere. Act. 10. Cum introisset Petrus, obuius uenit illi Cornelius. Quarto uero dico, quod obuiatio asperitatis. Et ista quandoque est controuersia, quod sicut, quandoque iustitia. Obuiant. n. sibi per controuersiam & discordiam superbi discordes & iniuriosi, qui. s. nunquam sunt unanimiter concordantes, sed sibi inuicem in omnibus obuiantes, & ad modum leonis & leopardi sibi obuiant, alter in alterum irruentes. Et semper istud est uerum, quod mali homines melioribus subditi proterui bonis superioribus solent se opponere, & eis cum controuersis & litigijs obuiare. Similes illi serpenti, qui dicitur Iacobus, qui uolans ad modum iaculi, quodeunque animal habet obuiam, ipsum uulnerat, & occidit. Sic multi sunt & in seculo & in claustris qui ita sunt proterui & discordantes naturae, & quoscuque bonos sibi uel in conditionibus, uel in iurisdictionibus, uel in affectionibus, uel etiam uerbilibus correctionibus, uel redargutionibus obuios & rebelles habuerint ipsos uerbis & controuersijs corrodunt, laceant & impugnant. Mali. n. semper obuiant bonis, eo quod uident bonos sibi obuios, & in moribus contrarios & aduersos. vnde de malis possunt dicere boni illud
-------------	--

Deut. 1. Amorrgus obuiam ueniens persecutus est nos. Ista ergo est obuiatio controuersiae. Item est obuiatio fauitiae. Et ista est illa, qua tyranni obuiant, & se opponunt pauperibus damones uero, mundum & caro, bonis & perfectis hominibus aduersantur. Et de hoc Num. 21. dicitur, quod Syon Rex amorem congregato exercitu egressus est obuiam filiis Israel in deserto. Item est obuiatio prudentiae, & iustitiae. Et ista est illa, qua Deus uel prelati obuiant malis, ipsos per iustitiam percutiendo, per prudentiam ipsorum malitiam contrariando, iuxta illud Eccl. 43. Ros obuians ab ardore euenienti humile efficit eum, Sicut. n. aries obuians alij arietis sibi obuios, solet eum dure percutere, sic prelati & Deus, quando inuenit aliquem sibi obuium, & rebellem, solet ei per iustitiam obuiare, & ipsum humiliare, & eum dure, & seueriter castigare. 1. Re. 4. Egressus est Israel obuiam philistinim in praelium. Ecce ergo quomodo obuiatio signat, ut dictum est scilicet

Occasus. Occidens. Cum occasus, seu occidens nihil aliud denotet, quam recessum solis ab Hemisphero nostro, seu locum illum, in quo sol a nobis & Hemisphero nostro deficit, & recedit, & cum solis claritas habeat significare quatuor scilicet

Mundi prosperitatem, Hinc est, quod quadruplex seu quadruplicem occasum spiritualem possumus assignare. s. mundi tribulationem, culpae oblationem uel obsecrationem, metis excoecationem, & mortis denigrationem. Primum ergo occasus seu occidens signat statum paupertatis, & humilitatis. Quia. s. sol mundanae gloriae & prosperitatis deficit, tunc homo ad occasum aduersitatis, & paupertatis peruenit. Sic spiritualiter quando homo orientem delectabilem dimittit, tunc ad occasum humilitatis per poenitentiam se conuertit. Et sic non solum signat aduersitatem, & paupertatem, imo poenitentiam & humilitatem. Sicut. n. uidemus, quod plaga occidens est tenebrosa, pluuiosa, frigida, atque uetosa, sic occasus iste spiritualis. s. humilitas & paupertas, est tenebrosus, poenitentia, & mundanae gloriae deiectione, & per propriae mortis considerationem. Vnde Ps. cognouit occasum suum. Et est pluuiosus per lachrymosam copiositatem. vnde Luc. 12. Quod uideritis nubem uenientem ab occasu solis, statim dicitis imber uenit, & ita fit. Est etiam frigidus, & uentosus per multiplicem tribulationem. vnde Exo. 10. Flare fecit uentum ab occidente uehementissimum. Quod bene figuratur Dan. 8. ubi ipse uidit orientem uentilantem cornibus, contra occidentem. Sed sicut uidemus, quod pars occidentalis quamquam sit sterilior, quam orientalis, solet tamen habere

Populos meliores, Sic spiritualiter loquedo, status humilitatis, & aduersitatis, Corpore maiores, & aduersitatis, Animo audaciores, quousque sit sterilior in bonitate, Et in scientijs clariiores, paralib. est tunc laudabilior in spiritualibus. Et id dicitur Zac. 8. Saluabo populum meum de terra occasus solis. Sic ergo dico, quod occidens signat statum paupertatis & aduersitatis. Secundo dico, quod signat statum prauitatis & iniuriantis, quia. s. sol nobis occidit, & deficit in occasu, & a nobis abscondit, & recedit. sic Deus & claritas gratiae suae nobis deficiunt in peccato. Sicut. n. flos solsequij in solis ortu, & in eius principio aperitur, in eius uero occasu claudit, sic homo spiritualiter in plenitudine gratiae ad bona aeterna per affectionem se aperit, occidit uero sole diuinae gratiae statim per peccatum se stringit, & claudit uel. Par. 28. de Acab uulnerato dicitur, quod mortuus est occidit sole. Quod autem occasus significet statum peccati, patet in Ps. Quatuor distat ortus ab occidit loge fecit a nobis iniquitates nostras. Et id sicut Holofernes fuit destinatus ad tuadadum Regnum Occidens, sicut dicitur Iud. 3. sic diabolus est spiritualiter a Deo destinatus ad puniendum finaliter illos qui sunt in occidit iniquitatis, & prauitatis. Sol. n. peccatori occidit, quando lumen gratiae ab eo deficit, quod in die mundanae prosperitatis saepe contingit. Hier. 15. Occidit eis sol adhuc

adhuc est dies & Amos 8. Occidit sol in meridie. Tertio dico, quod occasus intelligitur status rudicitatis & obscuritatis. hoc est dictum, status ignorantiae. De hoc potest dici illud Iob 23. Si ad orientem iero, non uideo eum, si ad occidentem non intelligam. Quarto dico, quod signat statum grauitatis & mortalitatis, quia sicut solis claritas nobis deficit in occasu, sic uita iucunditatis nobis deficit in obitu. Et de hoc Eccl. 2. Vnus & stultus & meus occasus erit. occasus. n. est finis, et terminus diei. vnum Iosua. 1. Contra solis occasum erit terminus uester. Et certe mors est ille occasus,

Ad quem iustus semper considerat, Iustus ergo occasus. n. uisus, quod ad quem in bono prosperat, & usquequo laudes accelerat, & usquequo laudes accelerat, In quo Deus suos remunerat, & usquequo laudes accelerat, Et quo deum malos vituperat. deditur considerare. Ps. Sol cognouit occasum suum. Item uisus ad istum occasum solet iustus in uirtute perseverare. Ps. A solis ortu usque ad occasum ex Syo species decoris eius. Exo. 18. Factum est ut manus Iosua non lassarent usque ad occasum solis. Item usque ad istum occasum solet Deum magnificare Malac. 1. A solis ortu usque ad occasum magnum est nomen meum. Et in Psalmis A solis ortu usque ad occasum laudabile nomen Domini. Item in occasu solet Deus remunerare. s. beatos in patria, quia. s. tunc recepit eos in sedibus sempiternis iuxta illud Deut. 23. Post solis occasum ingredietur in castra. Et tunc etiam facit eis phase decem gloriarum Paradisi. Deut. 16. Immo labitis phase uespere ad occasum solis. Item in isto occasu solet Deus malos danare, & exasperare. In inferno Exo. 10. Flare fecit uentum ab occidente. Vide supra in pluribus exemplis, & maxime in quantum occidens potest significare mundi prosperitatem, uide supra de luna, & de mari.

Occisio. Nota, quod occasus accipitur pro leui, & facili, & casuali, seu et sicca, & in certa causa, sicut bene uir Apostolus supponere, dicens Philip. 1. quod omni modo curabat, ut siue per ueritatem, siue per occasionem Christus annunciareretur. Accipitur ergo in bono & in malo. In bono dico accipitur, quod quis facilius ex aliquo leui casu accipit occasionem faciendi bonum. Quia uere nunquam debet esse ita modica occasio, quin debeat huiusmodi sufficere ad hoc, quod bonum aliquod facere debeat, uel tractare. Etiam semper debet dari huiusmodi occasio beneficii, & tolli occasio male agendi. Ideo dicitur Prou. 9. Da sapienti occasionem, & adde ei sapientiam. Ioh. Apostolus de seipso dicebat. Corinthijs 2. ad Corin. 5. Occasione damus uobis gloriam pro nobis. Ad prudentem, n. spe stat accipere, dare, & inuenire occasiones beneficiendi locum & tunc oportuno, sicut de dare & accipere uisum est. De inuenire uero patet Iudic. 14. ubi dicitur, quod Sanson quarebat occasionem contra Philistinim. Quia certe ad prudentem spectat, quod occasio fumitur in bono. In malo uero dico, quod fumitur & accipitur occasio. Sicut. n. boni sunt uel habitatio & dispositio ad bonum, quod occasione modica exequuntur illud. sic uere modica occasio sufficit eis pro faciendo malo. Pro causa. n. accipiunt occasionem, & per ueritatem recipiunt fictionem. Sicut. n. equus, qui habet tibias rigidas, seu curtas, facili offendiculo & occasione cadit et in itinere ualde pulchro, sic multi sunt ita habituati ad uitia, quod facilius precipitant, quod occasione modica. Res. n. quod est pedulo, facili occasione mouet, & nauis quod est fluuio, facilius inferi trahit & res, quod est in aere occasione flatu modici ab uno loco ad alium inclinat. sic mali ad peccatum facilius in ducunt. Vnde nota, quod facilius querit occasio inuidus & maliciosus, De inuidis & maliosis constat. Ipsi. n. semper querunt occasiones, quod alijs possint nocere, sicut Dan. 6. dicitur, quod satrape querebant occasionem ut inuiderent Danieli, quia. s. ipsum perderet. pro eo, quod bonitati & gloriae ipsius inuidebant. Et aduertit, quod isti inueniunt sibi occasionem nocendi, in hoc, quod dicitur ad orabat. Procura uerunt. n. feri edictum sub pena mortis quod nullus usque ad certam diem aliquod ab aliquo Deo uel homine peteret nisi a Rege solum. Et quia Daniel in illo inuenit domino ad orauit, ideo per pessimorum machinamenta occasio sibi extitit, quod ut de ueritate, leonibus datus fuit. Constat. n. quod etiam

bona sunt quandoque occasio mali, sicut etiam Apostolus supponit de mandato & de lege ad Rom. 7. Quia. s. bona erant sed tamen occasio transgressionis fuerunt. Vnde ait. Peccatum (inquit) occasione accepta per mandatum seduxit me & operatum est in me omnem concupiscentiam. Homo. n. naturaliter nititur in ueritate. & ad Gala. 3. Igitur lex propter transgressionem posita & c. Sicut. n. uidemus, quod ignis tunc solet ardentior esse, quam modica stilla aquae desuper irrigatur, illud enim stillicidium, quod ignis sibi sentit contrarium, solet eum irritare, & ardentius feruentius, occasionem aliquam sibi dare, sic malitiosi & inuidi siue in bonis siue in malis rebus occasiones querunt, ut. s. illis necant, quos oderunt 4. Reg. 5. Videte quot occasiones querit aduersum me. Rex Syriae, mandans Naaman a lepra mundari. Ista ergo patet de inuidis & malitiosis. De inuidis autem proditorijs patet quas occasiones querant, sicut dicitur Prou. 18. Occasiones querit, qui uult recedere ab amico. Inuidus. n. & proditor semper supponit, & inuenit occasionem & aliquam causam, quod ab alterius fidelitate recedat, sicut dicitur Deu. 22. dicitur de illo, qui occasiones querit quomodo uxorem odiosam dimittat. De immundis uero luxuriosis certum est, quod occasione modica labuntur in luxuriam. vnde de Eccl. 21. praecipit scriptura filiam custodiri, ne inuenta inquit occasione aburat se. De nephadis etiam & perniciosis est uerum, quod sicut occasio mali ipsi solent facilius accipere ita etiam occasionem male agendi solent libenter alij dare, contra illud Apostoli. 1. ad The. 2. Neque; aliquando fuimus occasio malitiae & c. Et 1. ad Tim. 5. Volo autem nullam occasionem dare aduersario. Et haec de occasione sufficiant.

Occidere. Occisio. Nota, quod in scriptura inuenitur multiplex occisio scilicet

Occisio

Corporalis,	Occiduntur enim multi corporaliter, & talis, ut communiter & Deo & naturae est mirabiliter odiosa, in tantum
Virtualis,	quod sicut uir Plinius dicitur, Gladius, quo quis occisus fuerit nunquam amplius erit reclusus. Occisio. n. est natura destructiua & ideo inter caetera crimina ista est Deo amplius odiosa. Cum. n. Deus cum magna diligentia formeret hominem ita quod animam rationalem suam imaginem praetendit sibi tribuere, & inspiraret, ipsumque nouem mensibus per multas alterationes constituit, & componat, & tandem per uaria nutrimenta ipsum ad debitum augmentum & crementum perducat, ualde potest ei displicere, quando per occisionem subitum & in momento perimitur. Et id poenitentia rationis etiam in ipso iure naturae ipse Deus constituit, & occidendum occisorem in naturae principio ordinauit. Gen. 9. Quicunque fuderit humanum sanguinem, fundat sanguis ipse. Et istud (ut communiter) est uerum, quod omnis, quod deliberate & sine iustitia hominem gladio occidit, iuxta Saluatoris sententiam gladio finaliter perit, iuxta illud Leu. 24. Qui occiderit hominem, morte moriatur. Item quidam occiduntur virtualiter & ista occisio nihil aliud est, quam propriae carnis mortificatio, quae fit per poenitentiam, in qua homo occidit spiritualiter carnem suam. i. carnalitate & uoluptatem. Et tales occisores figurant in Moysse qui Aegyptium fratrem suum Hebraeum indebitum iniuriantem occidit, ipsum sub fabulo sepeliuit, sicut dicitur Exo. 2. Quia pro certo si nos uideamus, quod Aegyptius. i. caro seu carnalitas, uel peccatum noceat fratri nostro scilicet animae uel spiritui nostro, statim debemus ipsum per contritionem & mortificationem occidere, & ipsum sub fabulo asperere poenitentiae ne a Deo uideatur amplius, tepelire. De quo Actu. 10. Surge Petre, occide, macra, & manduca. Istud autem fuit dictum beato Petro uidentem lintheum de caelo dimissum, quod oia genera bestiarum & reptilium continebat. Ad denotandum, quod quicumque beatum Petrum uoluerit imitari, ipse debet in lintheo corporis sui omnes bestias & reptilia carnalium uitiorum occidere, & ipsa penitus annihilare. Isti ergo occiduntur uirtualiter. Item dico, quod quidam occiduntur criminaliter. Et isti sunt illi, quos diabolus occidit spiritualiter per uicia & peccata. Sicut. n. astutus miles habet multos modos occidendi aduersarios suos, sic diabolus multos habet modos nocendi, hominem spiritualiter occidendi. Nam sicut uidemus multa sunt genera rerum spiritualium, quibus homo potest per peccatum spiritualiter enecari. Nota ergo, quod hominem occidunt

Diuitiæ temporales, Deliciæ corporales, Scientiæ mundiales, Inuidiæ cordiales, Eminentiæ seculares, A micitiæ populares, Eloquentiæ fabulares, discretè sumpta præbent corporib. medicinam, sed indiscretè sumpta afferunt mortem. Sic verè semina diuiciarū, quānis discretè & moderatè sumpta hominibus possint proficere ad salutem, occidunt tñ illos per auaritiā, qui ipsas indiscretè accipiunt, & qui malè ipsas administrātes cor & fiduciam ibi ponunt. Argētum. n. viuum exterius corpori ap postum pōt multis medicinis esse multum vile, si verò indiscretè interius bibat, occidit hoīem, eiusq; viscera siforā, & corrodit. Sic verè argentū viuum ardens gentem viuēte. i. diuitiarum affluentia si exterius & superficialiter habeat, vitiosus est, si verò intus in corde p amorē recipiat, tunc folet hoīem p auaritiā occidere, & per curas & sollicitudines intimæ cordis sui multipliciter lacerare. Et hoc est, quod dicitur Ge. 4. in Cain, qui interpretat possessio, qui in agro occidit Abel fratrem suū, eo q indiscretè cum eo iuisset, & in eo confidisset. Quia verè mundi possessiones & diuitiæ in agro huius mundi fratres suos. i. illos, q ipsas amant p auaritiā, & eos qui se eis indiscretè associant per affectum, & qui salute in eis confidunt, solēt per multa crimina p occidere & trucidare. Ioan. 1. Io. 3. dicit Cain occidit fratrem suum Occidunt ergo hoīem diuitiæ p auaritiā & cupiditatē. Scdō dico, q hoīem occidunt deliciæ per immunditiā & carnalitatē. Sicut. n. venenū serpentis, q dī aspīs solet hoīem statim facere dormire, & ipsum dormiendo occidere, sic venenū deliciarum facit hoīem dormire per delectationē, & dū non aduertit, ipsum per luxuriam interficit, & occidit. Qd bene figurat in Iahel Iud. 4. quæ dato lacte Sizaræ calefacto, ipsum indormiuit & statim eum, dum dormiret, occidit, & vulnerauit. Zac. 11. Paſce pecora occisionis, q qui possederat occidebat. Sicut. n. Rhinoceros a puella decipitur, & tandem per eam occidit, sic homo a mulierib. deceptus, & oblectatus per luxuriā, solet ab eis interfici & occidi. Figura in Dalila, per quam Sanſon, & Iudith, p quam Holofernus potentissimi sunt occisi, sicut dicitur Iudic. 16. & Iudith. 13. Quia verè & in seculo & in clauſtro quandoq; fit, q temporaliter & ſpiritualiter fortissimi & potentissimi a mulierib. oblectati decipiunt, & per ipsas per luxuriam occidunt Vñ. 1. Re. 28. dicit q mulier quæ habebat vitulum pascuale, festinauit & occidit eū. Tertiō dico, q hoīem occidunt ſcientiæ mūdiales p ſuperbiam & præſumptionē. Sicut. n. colūba portans literas quq; pp literas occidit, & ab inimicis literas videntib. agitata, ita q litteræ sunt causa mortis suæ, sic ſpūaliter ſpū fit, q ſcientia hominē occidit, dū hō de literis ſcientiā rā quas portat, ſuperbit & p ſumit. Hoſtis. n. i. diabolus vidēs columbam istam portantē literas ſolent ipsam sagitta p ſumptionis percutere, & sic ſunt ſibi iſtæ litteræ & ſcientiæ mortis cauſæ. Et hoc eſt, q dicit Apoſtolus. 2. ad Cor. 3. Littera occidit, ſpiritus autem viuificat. Quarto dico, q hoīem ſpiritualiter occidunt inuidiæ per odium & turbationē. Sicut. n. ille vermis qui dī bupreſtis, qui generatur in uētre bovis, ipſum occidit, hebar & iecur eius calefaciendo corrodit, sic vermis iracundiæ & inuidiæ in corde hominis genitur, ipſum ſolet interius corrodere, & per fratrum odium occidere. vnde Iob 5. Virum ſtultum occidit ira, & paruulū occidit inuidia. Et ſi ſuis dicit, q iſte eſt gladius Goliath ſicut ſupra de interficere. Quinto dico, q hoīem occidunt ſpiritualiter eminentiæ ſeculares per ſultitiam & elationē. Sicut. n. aliqua nobilis prædā ſuā capit, & occidit ſurſum in aere, ſic diabolus qui eſt naturæ nobiliſſimæ, ſolet illos p uanitatē & elationem occidere, quos videt ſurſum in aere. i. mūdi dignitatib. auolare. Et iſtud genus ſpiritualis occisionis bene pōt ſuſpendio comparari, quia. ſcrales elati nō videntur terram tangere immo rectè ſurſum per ſpei elationē pendere. Figurati in Saul occiſo, quem Philisti in muro ſuſpenderunt. Sexto dico, q hoīem occidunt amicitia popularis per fraudulentā & deceptionem. Conſtat enim q multi per falſas amicitias aliquoties occidunt. Diabolus enim & mundus ſub ſpecie boni multa mala quq; homini

suggerunt, pp. q ipſum ſpūaliter occidunt. Sicut. n. cattus primo cum mure, acſi eū diligeret diu ludit, & tñ poſtea ipſum occidit, ſic diabolus ſæpe cū homine vſi ludere, ſibi ſub boni ſpecie aliquid ſuggerendo, ſed quamuis tunc eſſe videatur amicus, ipſum tñ per peccatum occidit ſicut publicus inimicus. Figuratus in Iob, qui ſub ſpecie amoris boni tenens mentū amatæ acſi eū oſculari veilet, occidit eum, ſicut dicitur 2. Reg. 20. vnde 1. Mac. 13. dicitur triphon cum iter faceret cum Antiocho adoleſcente, dolo occidit eū. Ad quod facit illud Exo. 32. Occidit vnusquisq; fratrem ſuū & amicum. Septimō dico, q hoīem occidunt eloquentiæ per fallaciam & detractionem. Hō. n. occiditur ſpiritualiter p mendaciū propriæ linguæ, q a ſicut dicitur Sap. 1. O. quod mentitur, occidit animā. Item per detractionē linguæ alienæ. Iob 20. Caput aſpidum ſugit, & occidit eū lingua viperæ. Sic ergo patet, quomodo ſeptē modis hō occidit ſpūaliter. Vltimō principaliter dico, q quidam occidunt æternaliter. Et iſti ſunt damnati & miſeri in inferno. A mos 9. Ibi mādabo gladiū, & occidit eos. Sicut. n. aſpis miro zelo proſequitur, & ſi pōt occidit eos, qui eius comparem occiderit, ſicut dicit Plinius, ſic Deus q comparem ſui. i. animam rationabilem quā ſibi per fidē deſponſauit, mortuum inuenit per peccatum, ſolet qui eam occidit. ſ. peccatorem finaliter inuadere & per mortem æternam occidere & punire. Apoc. 13. Qui gladio occiderit, oportet eū gladio occidi. Et iō q gladio peccatiā noſtrā occidimus, neceſſe eſt, q gladio tormētorū æternaliter occidamur. Et poſſumus notare, q Deus in inferno occidit multa genera peccatorum, videlicet Impinguatos ab opulentiā temporalī, De temporali ter impinguatis dicitur Excoecatos a ſapientiā virtuali, Occupatos in immunditiā corporali, Effrenatos in violentiā criminali, Eleuatos in eminentiā mundiali, & electos Iſrael impediuit. Lu. 15. Adducite vitulū ſaginatū & occidite. De cordialiter excoecatis dicitur 4. Reg. 25. Rex Baſyloni excoecauit Sedechiā, & filios eius occidit. De carnaliter ſeu corporaliter occupatis dicitur 1. Reg. 25. Carnes occidit tonſorib. meis. De uiolenter ſeu criminaliter effrenatis, dicitur 1. Macha. 2. Virum qui cogebat immolare occidit in tempore illo. De mundaliter uerò eleuatis dicitur Oſe 7. Oēs Reges eorum occiderunt. & 4. Reg. 11. Athalia occidit omne ſemen Regium. vt & de ſuperbis dicitur illud Mat. 22. Tauri mei, & Altilia mea occiſa ſunt. & Eze. 35. Implebo montes ſanguine occiſorum. Et ſic patet, q aliqui occidunt æternaliter, aliqui criminaliter, aliqui virtualiter, aliqui corporaliter. Vide ſupra de interficere, & de mori.

Ocium. Ocioſitas. Cum ocium idem ſit, q pigritia, accidia, ſeu deſidia, aut et iners & imbecillis a bono exercitio occupatione & operatione ceſſatio, notare poſſumus, q ocium, ſeu pigritiā afferit quatuor, videlicet pſidio diuini timoris. i. interior in ſpiratione. pulſio fraterni clamoris. i. exterior perditio motio. interiori vigoris. i. animi virtus & perfectio. trahio ſuperi dulcoris. i. Paradisi munus & retributio. Iſtis enim quattuor modis pigritiam & ocium perdit equus fortis,

Quando

Realiter ſtimulatur,	}	Vocaliter exhortatur,
		Virtualiter roboratur,
		Externaliter inuitatur. ſ. qñ aliquod alleſtiuum ipſum ab exteriori trahit & inuitat ad curſum, ſicut eſt prædā pabulū uel iumentū. Iſta poterant dilatarī, ſed auctoritates uocales deſiciunt. Hoc ſolum dicit qd ocioſitas ſit gax eſt operum & laborum, nutrit eſt ſcelerum & malorū, genitrix eſt paupertatis, uerboſitatis & mortalitatis. Iſta. n. mater eſt tepiditatis ſeu imbecillitatis & fragilitatis, quia. ſ. nunquam uult operari. Mat. 20. vidit alios ſtantes in foro ocioſos. Cuius contrarium faciebat illa fortis mulier, de qua Proverbiorum. 31. dicitur, quod panem ocioſa non comedit. Item mater eſt iniquitatis. Conſtat enim quod in terra non culta naſcitur multitudine malorum herbarum. Sic in perſona ocioſa multitudine naſcitur vitiōrū. Eccl. 33. Mitte ſeruum in operationem, nec vacet. multa enim malitia docuit ocioſitas. & Eze. 16. dicitur. Hæc fuit iniquitas. Sodomæ abundantia panis & ocii. Item mater eſt ſterilitatis, ſeu etiam paupertatis, temporalis. ſ. & ſpiritualiter. Prouer. 28. Qui

Qui ſectatur ocium, replebit egeſtate. Itē mater eſt uerboſitatis. 1. ad Tim. 5. Ocioſa (inquit) diſcunt circuire domos, non ſolū ocioſa, ſed uerboſa. Itē mater eſt mortalitatis ſeu pteritæ calamitatis, quia ſicut conſtat, & pp defectum exercitij multi moriuntur, ſic in morib. vnde ſen. dicit, qd ocium ſine literis mors eſt, & uiui hoīs ſepultura. Iſta igitur ſufficiant propter defectum auctoritatum. Vide ubique agitur de pigritia, & accidia, & ſimilibus.

Octo. Octonarius. Nota, quod ſecundum morales vel allegoricas ſignificationes ſcripſit, nos poſſumus inuenire ſcilicet

Octonarium

{	Circumſonſis,
	Reparationis,
	Reſurrectionis,

Primus auferit culpam ſpeculantiam, Secundus inſert virtutum excellentiam, Tertius aſſert gloriæ opulentiam. Primō ergo dicā, q in ſcriptura reperit octonarius circumſonſis, q crimina ſolet abſtergere Et iſte numerus nihil aliud eſt, q pnia, ſeu et carnis maceratio & abſtinentia. Sicut enim in antiqua lege puer octaua die circumcidebat, ſibiq; caro ſuſcipua, ſeu pputium auferat, ſic verè dico, q p octo natiū pnia, vitiōrū ſuſcipua tollit, & carnis delectatio & præputij cōcupiſcentia macerā Gen. 17. Infans octo die circumciderit. Ex plo ſc Chriſti, q volēs inſtruire, q per circumſonſionē pnia nos a vitijs circumcideri debeamus, octaua die voluit circumcidi. Lu. 1. vñ Gen. 2. Circumcidit eſi octaua die. Et notabis quod per iſtum octonarium poenitentia

Crimina purgamus, Defectus ploramus, Veniam oramus, Numina placamus, Animos fundamus, Vel, Animas ſaluamus, Innocentiam reparamus. Dico igitur, q per octonariū pnia crimina noſtra ſolemus purgare. Et ſic dicitur 2. Par. 29. q ipſi expiauerunt tēplū dieb. octo. Ex pauerit dico. i. purgauerunt, & purificauerunt; Innocentiam reparamus. Itē per iſtum numerū defectus noſtros ſolemus plorare & hoc eſt, q dicitur Leu. 15. q die octauo ſacerdos p ſe debebat duos turtures offerre, quæ. ſ. ſunt aues gemebundæ. Ad denotandum, q octonarius pnia requirit gemitum, atq; plāctum. Num. 8. Offeres. ſ. octaua die, duos turtures. Item per iſtum numerum pro venia habenda ſolemus orare. Iud. 3. Seruierunt octo annis, & clamauerunt ad Dñm. Item per iſtum numerum Deū & ſanctos ſolemus placare. Vnde figurat dicitur Io. 20. q poſt dies octo vbi diſcipuli erant congregati in vnum, venit Ieſus ianuis clauſis. Ad denotandum, q qñ octonarium pnia facimus Chriſm & eius gratiam attrahimus, & placamus. Item per iſtum numerum animos noſtros ſolemus fundare. Conſtat. n. qd poſt lapſum pnia eſt virtutum omnium fundamentum. vnde, 3. Reg. 7. dicitur, quod in domo ſaltus libani erant fundamenta de lapidib. preciosis, lapidib. magnis octo cubitorum. Item per iſtum numerum innocentiā noſtrā reparamus, & hoc ſignificatur in duob. agnis, qui præcipiebantur offerri die octaua. Leu. 14. Ad denotandum, quod duplex innocentia mentis. ſ. & corporis acquirunt, qñ. ſ. pnia octonarius iterat. Et ſi ſuis ponit, qd octo neceſſaria ſunt ad pnia uidelicet, horrore culpa, ſpes veniæ, timor poenæ, contritio, conſeſſio, ſatiſfactio. Dei amor & dilectio, proximi zelus & compaſſio. Et ſic ergo patet, qd inuenit octonarius circūſonſionis, quo crimina ſolemus purgare. Scdō principaliter dico, q inuenitur octonarius reparationis, quo virtutes ſolemus iugere, & in tunc aggregare, & p certo dico, q numerus iſte ſignat. ſ. Culpam tranſiitionem, Per hūc. n. vitia tranſilimus Virtutum aggregationem, & tranſcendimus virtutes Mentium roborationem, cōmunimus & cōiungimus peccata ſtabilitionem, & conſtringimus. Dico, q vitia tranſilimus, q a. ſ. ſicut videmus, q numerus octo tranſcendit ſeptenarium, ſic verè octonarius perfectionis tranſcendit, tranſiit, & dimittit ſeptenarium criminalium vitiōrū. vñ Eze. 40. Octo gradus erant, quibus aſcenſus erat. A ſcenſus dico. i. vitiōrū tranſcenſus, vel aſcenſus. i. vltra vitia tranſiitio atque motus. Et ibidem. In octo gradib. aſcenſus eius. Deinde dico, q per octonarium perfectionis virtutes cōiungimus ſeu et cōiungimus. Conſtat. n. q iſte numerus ſignat aggregationē virtutum. Nam prima vitia ſignat cultum vnus deitatis dualitatis nexū duplicis charitatis; Ternarius ſidē Trinitatis;

quaternarius quadraturā quadruplicis cardinalis virtutis, quaternarius quinq; ſenſū diſcretam cuſtodiam: ſenarius ſex operū miſericordiæ completam clementiam: ſeptenarius ſeptem virtutum moralium completam iuſticiam: octonarius octo beatitudinum perfectam excellentiā, de quib. dicitur (Beati pauperes: Beati mundo corde &c.) Iſte eſt ergo octonarius perfectionis virtutum, qui ſcilicet eſt

Inſtorum Regnum & prætura, Cordium limes & menſura, Pauperum cibus & paſtura. Qd octonarius virtutum ſit inſtorum honor,

Pauperum cibus & paſtura. 2. Par. 3. 4. vbi dicitur, q octo annorū erat Iofias cum regnare cepiſſet. Item q octonarius virtutū ſit cordium limes & menſura, patet Eze. 40. vbi dicitur, qd Angelus mēſus eſt veſtibus portæ octo cubitorum. Item quod iſte numerus ſit pauperum cibus & paſtura, patet Eze. 40. vbi dicitur, qd octo mēſe erant, ſuper quas immolabatur. ſ. pauperib. & Michæ 5. dicitur (Suſcitabimus ei ſeptem paſtores, & octo primates homines) Paſtores. n. a paſcendo dicuntur. Patet igitur quod per octonarium perfectionis virtutes cōiungimus, quod deniq; dico quod per octonarium perfectionis peccata ſtabilimus. Numerus. n. quaternarius, qui quadrus eſt, perfectam ſtabilitatem designat, quia. ſ. res quadrata ſtat in quolibet ſui latere. Cum igitur octonarius duplicem quaternarium contineat, ſatis patet, quod duplicem ſtabilitatem & firmitatem designat, moralem. ſ. & naturalem. Figura Nu. 7. vbi dicitur, quod in tabernaculo federis habebat neceſſaria, & erant ibi quatuor plauſtra & octo boues. vnde Apoc. 2. dicitur, quod celeſtis Hieruſalem fundamentum octauum fuit berillus. Iſte eſt igitur octonarius reparationis, quo virtutes ſolemus iugere. Tertiō principaliter dico, quod in ſcriptura reperitur octonarius reſurrectionis, quo ſalutem poſſumus optare. Et ſic pro certo per octonarium designatur futura reſurrectio quæ. ſ. in octaua ætate continget, ubi beata anima æterna gloria perfruēt. Et nota, quod iſte numerus, ſeu ſtatū eſt

Numerus

{	Dedicationis,	In iſto. n. octonario, i. in ſtatū reſurrectionis ſeu futuræ uitæ aīæ beatæ Deo dicant, & deſponſantur. 2. Mac. 4. Feceerunt dedicationem altaris dieb. octo. Itē
	Receptionis,	tu reſurrectionis ſeu futuræ uitæ aīæ beatæ Deo dicant, & deſponſantur. 2. Mac. 4. Feceerunt dedicationem altaris dieb. octo. Itē
	Requieſtionis,	re uitaē aīæ beatæ Deo dicant, & deſponſantur. 2. Mac. 4. Feceerunt dedicationem altaris dieb. octo. Itē
	Festinationis,	re uitaē aīæ beatæ Deo dicant, & deſponſantur. 2. Mac. 4. Feceerunt dedicationem altaris dieb. octo. Itē
	Retributionis,	re uitaē aīæ beatæ Deo dicant, & deſponſantur. 2. Mac. 4. Feceerunt dedicationem altaris dieb. octo. Itē

ſit & receptantur, & hoſpitantur. Io. 20. Poſt octo dies erant diſcipuli eius intus. vt de quolibet beato dicatur illud. 4. Re. 24. Suſcepit eum Rex anno octauo. Itē latè quietatur, & conſolatur. Leu. 23. Die octauo erit ſabbatum id eſt requies. Nu. 29. Die octauo qui eſt celeberrimus oē opus ſerulle non facietis in eo. Item lauta feſtinatur & honoratur Leuitic. 23. Dies octauus noſter celeberrimus. Item remuneratur & ſtipendiantur. 2. Para. 7. Fecit die octauo collectam, eo quod dedicaſſet altare. Item ſalutantur. Quia ſicut dicitur Ioa. 26. Poſt dies octo venit Ieſus ianuis clauſis, dicens. Pax vobis. Et ſic patet, quod generaliter triplex inuenitur octonarius in bono. In malo verò ſignificatio dicitur, quod iſte numerus D pot eſt ſignificare ſtatū peccati, vel etiam peccatorem. Nā ſicut videmus, quod octaua die circumcidebatur infans, numerus octo ſeptenarium tranſcendit, & in octaua ætate homio, qui dormierat, a ſomno & a quietē reſurgit, ſic uerè dicitur, quod in ſtatū peccati infans, id eſt innocentia circumcitur, & reſecatur. Septenarius id eſt virtutum vniuerſitatis tranſgreditur, & diſſipatur. Quis animę impeditur, & exciſatur, & corpus cum damnata anima punitur, atq; damnat. Et idē breuiter de peccatore innocentiam circumcidente, virtutes tranſgrediente, quietem mentis ſuſcitante, & comouente dicitur Apoc. 17. Beſtia, quæ erat non eſt, & ipſa octaua eſt. Et ſic igitur patet, quomodo octonarius numerus ſignat in bono & in malo.

Octoginta. Nota, quod numerus octoginta, qui dicitur ab octo, & gintos, quod eſt decem, quaſi decies octo, uel octies decem, pot eſt ſignificare in bono & in malo. Et ſic nota, quod ſignat ſcilicet

Statum

{	Virtutis & perfectionis,	Signat di
	Peccati & infectionis,	co ſtatū
	Mortalis durationis,	perfectio
	Salutis & ſaluationis,	nis, qui

iſte ſignat denarium id eſt decem mandatorum obſeruationem. Berchorij. Pars ij. Pp 4 uantiam

nantiā, & octonariū. i. octo beatitudinū abundantia, vt sic de perfectione Moysi dicitur illud Exodi. 7. Erat autē Moyses octoginta annorū & Iosue 14. Hodie octoginta annorū sū, & Luc. 16. Accipe ergo literas tuas, & scribe octoginta. Anna filia Phanuel octoginta annorum erat, qñ Dñm in vltis recepit Lu. 2. Itē signat statum infectionis. i. statū pcti, & sic dī a denario & octonario, quia. sibi est numerus decē. i. decē mandatorum transgressio, q. s. sunt decem cornū bellic. Apoc. 16. & ibi et est numerus octo multiplicatus. i. octo beatitudinū incōpletio & omīssio, vt sic Pctōr figurē in capite asini, de quo dī 4. Reg. 6. q. venudabat octoginta argenteis & in illis octoginta viris qui venerunt rasi barba &c. vt scribit Hie. 4. 1. Ratio. n. barbæ, perditionē virtutum signat, q. s. pctōr incurrat, qñ octogenaū transgressiōnū attingit. Item iste numerus signat statū mortalis durationis. s. pñtis vitæ laborioſæ & miseræ, vbi. s. denarius per octonariū multiplicatur, qñ post octauam resurrectionis, & per cursum presentis circūcisionis, æternæ gloriæ denarius in labore & miseria expectat. Vñ in Ps. Si autē in potētatib. octoginta anni, & am. plus eorū labor & dolor. Item iste numerus significat statū gloriæ & statū saluationis, q. s. in celesti gloria inuenit denarius in octonarium multiplicatus, inquantū, sibi acquirit obseruantia decē mandatorū digna retributio, & octo beatitudinum perfecta cōpletio & acquisitio, De isto ergo numero dī Iud. 2. Humiliatus est Moab, & quie terra octoginta annis. Vt & sic de beatis ab. dicit illud Ca. 6. q. septuaginta sunt Regiæ, & octoginta sunt concubina. Itē iste numerus signat statum miseræ & damnationis. s. miserā infernalem, vbi. s. in octaua ætate futuræ resurrectionis puniet octonarius, mala circūcisionis, & denarius. decalogicæ transgressionis, ita q. tunc verificabitur illud 2. Mac. 2. Octoginta milia interfecit sunt. Et sic igitur patet quō octoginta signat in bono & in malo. s. virtutū copiam culpæ spurcitiā, mundi miseriam, celestem gloriam, poenā multitiā.

Octingenti. Nota q. octingenti idē est q. octies centum, n. græce centum latine. Vide ergo quid signant numerus octo, & numerus centum, & expone prout volueris. Potest enim significare statum perfectiorum sicut cum dī Gen. 7. Vixit Jared octingentis annis. Item statum iniquorum, qui. s. spiritaliter & æternaliter interficiuntur. 2. Reg. 23. Octingentos interfecit imperu vno. Item signat statum beatorum. 2. Reg. 24. Inuenit sunt de Israel octoginta milia.

Occumbere. Nota q. occubere siue accipitur pro hōie moriente, siue pro sole occidente, q. s. signat luminis defectum & virtutis, s. sic nota, quod inuenitur occubitus vitæ quo ad morientes, occubitus gratiæ quo ad delinquentes, occubitus gloriæ quo ad pereuntes, Occumbit. n. soli. claritas vitæ morientib. Et sic dī Gen. 15. q. cum occubisset sol, facta est caligo. vnde de occubitu mortis dī Nu. 20. qd. multitudo videns occubuisse Aaron, fleuit. Item, occumbit claritas gratiæ delinquentib. Vñ de occubitu peccati dicit Iud. 19. Occubuit sol iuxta Gabaa, & Mic. 3. Occubuit sol super prophetas. Itē occumbit claritas fortunæ indigentibus seu et pœnitentib. Constat. n. q. p. obitū claritatis fortunæ pœnitens efficitur mundior. Leu. 22. Cū occubuerit sol tūc mūdatus vescetur. Pius et & clemens efficitur dulcior, sicut de Thobia misericordē legit, quod cum sol occubisset, abijt & sepeliuit mortuum. Thob. 2. Prudens uerō, seu sapiens efficitur cautior, sicut de eodem. Thobia ibidē legit, q. ipse expectauit, vt cum sol occubisset, caute sepeliret eū. Item sol gloriæ occumbit pereuntes. Vnde de occubitu mortis eternæ dī Iohel. 3. Ibi occumbere faciet Dominus robustos tuos & 2. Reg. 1. Persequentib. aut Iob, & Abysai. Abner fugiens, sol occubuit. De beatis uerō quib. sol gloriæ semper nūquam occumbit. dī Iosue 10. Stetit itaq. sol, & non festinauit occumbere. Ita ergo de occubitu sufficiant. Vide supra de occasu, & infra de sole.

Occultum. Nota q. occultum vel occultare, accipit in bono, uel in malo. In bono. n. occultare vel occultū signat diuinæ sapientiæ sublimitatem, humanæ conscientie profunditatem, moralis excellentiæ humilitatem. Primum occultum est inquirendum, s. occultam sapientiam, quia sicut dī Eccl. 39. Prouerborū exquiret sapiēs,

quia secundum, q. dī Iob 38. Trahitur sapientia de occultis. Et istam traxisse se gloriabatur David dicens in Ps. In cœta & ocella sapientiarum manifestasti mihi. Secundum occultum est reuelandum. s. occultum conscientie, maxime pccōfessionem sacerdoti. Matt. 10. Nihil operum, quod nō reuelatur, & nihil occultum, quod nō sciat. Psal. Ab occultis meis mūdā me Dñe, & ab alienis parce seruo tuo. Tertium occultum est abscondendum, & istud est occultum humilitatis quia. s. boni tenentur occultare bona facta sua iuxta illud Sen. Esto occultator, virtutum tuarum, sicut & alij uitorum. Istam autem occultationem facit humilitatis, quæ nō reputat opera sua digna uideri, sicut de Thobia dicitur Thob. 2. quod occisus occulte de se stē sepeliebatur, vt de quolibet tali dicitur illud Ioann. 19. vbi dī, quod Ioseph ab Arimathia nobilis decurio erat, discipulus Iesu ocellus tamen. Hebr. 11. Fide Moyses occultatus est. Et sic signat in bono. Si vis exempla, & figuras, vide supra de abscondere, vbi multa inuenies. Sed adhuc dico, quod occultum signat in malo. Et sic signat

Hypocritarum palliationem, Hypocritæ enim occultant sua mala & sua vitia, & Detraкторum locutionem, q. s. dī Hier. 16. Non inuidorum contentiōnem, fuit occulta iniquitas eorum ab oculis meis. Proditores occultant sua cōsilia. Ps. Seder in insidijs, cū diuitib. in occultis, vt interficiat innocentem, & Hie. 9. Paucum cum amico suo, loquitur, & occulte ponit ei insidias. Luxuriosi occultant sua flagitia. Ephe. 5. Quæ autem in occulto ab eis sunt, turpe est dicere. Detraкторes uerō occultant seu colloquia, quia. tales de alijs detrahunt non publice, sed occulte. vñ Ps. Accuerunt ut gladiū linguas suas, vt sagittent in occultis immaculatum. subitō sagittabunt, & non timebunt firmauerunt sibi sermonē nequā inuidi uerō occultant sua bona opera & uilia, sicut sūt illi, qui ex inuidia nolunt alios docere, de quo Eccl. 20. Sapiētia abscondita & thesaurus occultus, quæ uilitas in ueritate. Qes. n. isti occultant facta sua, quia. sicut scriptum est Ois, q. male agit, odit lucem, uerū tamē q. n. q. n. quod oia occultata eorum finaliter reuelabuntur, & in iudicio, nude corā hominib. ostendentur. vnde Rom. 2. Iudicabit Deus occultata hominum, quia sicut dī Eccl. 40. Ipse est, reuelas uestigia occultorum, quia sicut dī Luc. 8. Non est occultorum, quod non manifestetur. Et hoc certe, non solum Deo, immo etiam hominib. Ps. Non sunt occultata a filijs hominum &c. Et omnia possent per Exempla probari, sed pauca sunt auctoritates. Et supra de abscondere posita est copia exemplorum. vnde ergo ibi, si quis aliquid dilatare.

Oculus. Nota, q. cum oculus sit illud membrum, quod datum est corpori ad ipsius regimentum, possumus dicere, qd per oculos intelliguntur iudices & superiores, a quib. corpus Ecclesiæ gubernatur, considerationes interiores a quib. corpus animæ regulatur. Et quia est dare & bonos superiores & malos, & bona corda & mala, hinc est qd. oculi possunt accipi in bono & in malo. Dicamus igitur primo, quod oculi accipiuntur in bono. Et sic in scriptura possunt significare tria scilicet

Diuinæ sapientiæ claritatem, In istis igitur Superne eminentiæ dignitatem, tribus membris oia genera bonorum oculorum inseramus, & dicamus q. sunt oculi diuinæ sapientiæ, de quib. Eccl. 23. Oculi Domini lucidiores super solem. Et ista, sapientia, seu isti oculi quando q. dicuntur oculi misericordie & pietatis, quando que oculi iustitiæ & seueritatis, quando q. oculi clementiæ & largitatis. Oculi. n. diuinæ misericordie hōis respiciunt ad eos misericorditer liberandū; & sic desiderabat respici Daniel, cū dicebat. Dā. 9. Inclina Deus meus aurē tuā, & audi, aperi oculos tuos, & uide desolationē nostram. Istis oculis aspicit Deus humiles pauperes & timorosos. Ps. Oculi Dñi super metuentes, eum ut æquat a morte animas eorum. Veruntamen istos oculos auertit a peccatorib. quia ipse est qui dicit Esaia 1. Auertat oculos meos a uobis. Oculi diuine iustitiæ malos respiciunt ad ipsos seueriter puniendum, bonos uerō ad ipsos saluandū, & defendendū. Prou. 15. In omni loco oculi Domini contemplantur bonos & malos. Illi enim sunt oculi lyncei, qui

qui uident ultra parietem, quia. s. ultra parietem corporis uis que ad intima cordis uidet oculi Dñi facta nostra. Vnde qd Deus respiciat iniquos ad eos puniendum, dī Amos 9. Ecce oculi Dñi super Regem peccans, & destruet illud. Iste n. est Argus, qui centum oculis caput habebat ornatū, ita q. nūquam dormiebat nisi nisi duo, & idē ante & retro uidebat, sicut dī in Ouidio. quia. s. Dei circūspectio & consideratio tanta est, q. nūquam potest deficere, uel p aliquē defraudari, quin semp uideat oia, quæ sunt ante retro. i. præterita & futura. Eze. 1. Totum corpus in circuitu plenum erat oculis ante & retro. De istis uerō oculis diuine iustitiæ narrat de quodā baritonfore, q. amore Dei pauperes quantumcun que deforme libeter radebat, & eis succurrebat, qui cum semel pauper effectus quendam porcū fuisset furatus Dominus Christus uolens eum reducere ad penam, apparuit sibi in specie cuiusdam de formis scabiōsi, radi a amore Dei perentis, quod cum baritonfor libenter uellet facere, inuenit totum caput eius plenum oculis, quod cum admiras peteret quid hoc esset, pauper respōdens, dixit. Ego (ing) sum ille, qui uideo ubiq. Et bene uidi heri, qñ porcū furatus fuisti. Baritonfor autem paupere euasescēte timuit, pœnitentiq. restituit porcū illum. Ecce ergo, quō oculi diuinæ iustitiæ non poterat pati, q. iste perderet. Eccl. 34. Oculi Dñi super timentes eum. Oculi uerō diuinæ largitatis respiciunt iustos, ad ipsos in Paradiso liberaliter præmiandū. vnde in Ps. Oculi Dñi super iustos, & aures eius in preces eorū. Ecce ergo quomodo oculi diuinæ sapientiæ diuersimodē respiciunt homines in hoc mundo. Iste est. n. sicut Aquila, quæ oculos habet lymphidissimos, ita q. pisciculos in mari natates dī a celis uisitate aeris uidere, & super ipsos subito descendere, & venire. Quia uerē sicut dicitur est, oculi scientiæ diuinæ, qui sole sunt clariores, in mari huius mundi uident q. c. quid hōies faciunt, & qualiter uel in bono, uel in malo se gerūt. Eccl. 17. Vig hominum nō sunt abscōsa ab oculis ipsius. Isti sunt ergo oculi diuinæ sapientiæ. Secundo dico, principiter, q. in scriptura inueniunt oculi supernæ presidentiæ. Et sic p oculos intelliguntur prælati & superiores, qui. s. hnt regere cætera membra Ecclesiæ militatis. Et idē dī de bono Ecclesiastico, prælati uel viro perfecto potest exponi illud, qd Iob de seipso dicebat Iob 29. Oculus fui cœco, & pes claudus. pater erā pauperū, & cām qua nesciebā, diligēssimē inuestigabā. Vbi aduerte, qd sicut oculus habet. s.

Luciditatem, Sic pro certo uir perfectus & maxime placitus debet hñe luciditatem discretionis. (Oculus inquit sui cœco.)

Utilitatem dilectionis. (Pes inquit claudus.) Humilitatem cōpationis. (Pater inquit) eram pauperum. (Sublimitatem iurisdictionis.) Cām inquit inuestigabā. Mobilitatem circūspationem. (Diligentissimē inquit) Sicut. n. uideamus, inter cætera corporis mēbra oculi sunt ceteris mobiliores, & ad uertendum sunt vndiq. promptiores, iuxta illud 1. Cor. 15. In momento in ictu oculi in nouissima tuba. Sic prælati debent esse diligentiores, & ad motum bonorum operum proprio res iuxta illud 2. Par. 19. Cum diligentiā cuncta facite. Vnde de tali circūspatione dī Esa. 21. Contemplatus est diligenter multo intuitu, vt de talib. oculis dicitur illud Esa. 32. Nō caligabunt oculi uidentium, & aures surdorum diligenter auscultabunt. Et sic patet quomodo oculi idēst prælati iudices, & doctores debent esse diligentes, eminentes, cōpatientes, affectuosi, & luminosi. Et sic religioni, uel Ecclesiæ poterit dici illud Cant. 1. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui sicut oculi colūbarū. Et sicut oculi naturaliter in sui cōpositione septē hnt tunicas seu pelles, uel dicitur Constantinus, sic prælati debent hñe septem uirtutes ad implēdū spūale iudiciū, tres. s. theologicas, & quatuor cardinales. vñ Eccl. 10. Oculi eius septē plures sunt. Isti ergo sunt oculi supra p̄dicitis, q. est s. m. principale. Tertio principiter dico, q. in scriptura inueniunt oculi internæ cōsciæ. Et isti p certo nihil aliud sunt, q. intellectus, & effectus. Duo. n. fuerit necessarii, vt si vnus impediret, eius defectus per alterū suppleretur. Quia oportet, quod illi simplices in quibus oculi intellectus deficit quantum ad perfectam cognitionē, oculum intellectus habeant clariorem quantum ad ueram simplicitatem

li qui per superbiam sunt inflati, seu et elati, quos tamen non habebat ille, qui dicebat. Domine non est exaltatum cor meum neque elati sunt oculi mei. Proprium enim est oculi, quod sedeat in alto loco. Accidit etiam oculo, quod semper in infirmitate inflat. Quia verum oculus mentis humanus solet per superbiam & ambitionem alta loca summè appetere, & infirmitate superbiam percussus solet contra alios indebitè se inflare. Isti sunt oculi sublimes, quos Deus derelictur, sicut dicitur Prou. 6. Tales oculos habent illi, qui non dignantur respicere inferius ad videndum pauperes & vicinos, sed superius ad videndum nobiles & magniferos, sicut potissimè sunt illi, qui non respiciunt inferius ad vilem statum vnde originaliter processerunt, sed semper superius ad magni gradum, quem accidentaliter ascenderunt. Iob 41. Oculi sublimè videt oculus eius. Ipse est rex super omnes filios superbiam. Talibus comminatur Deus in Ps. vbi dicitur, Oculos superbiorum humiliabis. & Esa. 2. Oculi sublimis hominis humiliati sunt. Isti ergo sunt oculi, qui per superbiam sunt elati. Tertio dico, quod inueniuntur oculi, qui per accidiam sunt grauati. Oculi enim grauantur à somno, quod homo comedit illud antidotum medicinarum, quod dicitur Hierapigra. Quiverè pigritia vitiosa facit oculum mentis spiritualiter somno lentum. Duo autem sunt, quae istam somnolentiam inducunt, sicut pulcherrimè ille ponit in libro de oculo morali. c. 24. videlicet inconsideratio diuinæ gloriæ, & inconsideratio æternæ miseriam. Nam sicut duo sunt inter cetera, quod oculi impediunt à somno corporali. scilicet puritas nimirum claritatis, & auditus nimirum sonitus vel tumultus, sic duo sunt, quod somnum pigritiam ab oculis mentis possunt excutere. scilicet Consideratio claritatis gloriæ Paradisi, quia sicut dicitur Eccl. 40. Gram & speciem desiderabit oculus. Et consideratio tumultus miseriam inferni, sicut habebat David, quod dicebat in Ps. Turbatus est à furore oculus meus. Ista duo considerare non videntur illi, quorum oculi mentales somno pigritiam grauatur. In vitas patrum. n. legi. quod cum frater quidam ab Abbate Achille peteret, quomodo ipse frater tantam accidiam haberet respondit Abbas. Quia (inquit) nedum vidisti, quod sunt prima, quae speramus, & supplicia, quod timeamus. Primam considerationem non videbantur habere à apostoli Matt. 26. vbi dicitur, Iesus inuenit eos dormientes. erant enim oculi eorum grauati. Secundam verò considerationem non habebant illi, de quibus dicitur in Ps. Contritio & infirmitas in visceribus, non est timor Dei ante oculos eorum. Isti ergo sunt oculi qui per accidiam sunt grauati. Quarto verò dico, quod inueniuntur oculi per auaritiā excœcati. Sicut enim oculus, quamuis videatur pulcher & laeuidus, est tamen aliquid corporaliter cæcus, sicut patet in vris; quorum oculi per sui ardenti cœcantur, & tamen exterius pulchri & lucentes videntur, sic verè auari per pelum ardentem. i. per ardorem auaritiæ sunt cœcati, & lumine verè discretionis priuati, quod uis exterius in mundanis videantur claros habere oculos, & sint luce tpalis scilicet præ cæteris illustrati. Hier. 22. Tui verò & oculi & cor ad auaritiā. Et bene isti habent oculos cæcos, & hoc est maximè in cognitione terrenorum, quia. i. tamen vni apperere. Non enim vident quanta est ibi vanitas, inconstabilitas, laboriositas, & periculositas. Oculi enim non vident sibi nimis appropinquantem. Interpositio etiam terræ impedit oculum, quod sicut clarum, à visione solis, sicut patet de nocte Luna quod sic clara, eclipsim solet pati quod inter ipsam, & solem contingit terram aliquantulum interponi. Quia verè charissimi, quamuis oculus intellectus sit in homine quantum ad naturalem ingenium luminoso, & obscurus tamen, obscuratus & cœcus in spiritualibus negocijs efficitur, quando terra. i. bona temporalia sibi per nimium amorem vltra debitum approximantur, & quando per vitium auaritiæ amor terrenorum inter ipsum & Deum interponitur, & locatur. Isti sunt illi, quod oculos statuerunt declinare in terram. Ps. 116. Isti sunt illi stulti, quorum oculi sunt fines terræ, sicut dicitur Prou. 17. Isti sunt etiam illi, quorum oculi insatiabiles sunt, sicut dicitur Eccl. 2. Non satiat inquit oculus visum, nec auris auditum. Et verè oculus cordis auarorum non satiatur diuitijs visibilibus, quia: scilicet quicquid desiderabile videt, eorum habere desiderat & affectat. vnde Eccl. 14. dicitur, quod in satiabilis est oculus enpidi. Isti sunt ergo oculi per auaritiā excœcati. vide supra de cœcitate. Quinto dico, quod inueniuntur oculi per immunditiam inquinati. Et isti sunt oculi luporum, qui præ cæteris sunt immundissimi. Quia, si luxuriosi habent in oculo cordis lippam immunditiam

simè feditatis. Isti enim luxuriosi non solum habent immunditiam luxuriæ in oculo interiori, imò et in exteriori, quia multi & multæ sunt, quorum aspectus corporales sunt totius luxuriæ interioris pronocatiui, & aliorum ad luxuriam inducitiui. Isti sunt oculi basilisci, qui interficiunt quicquid vident. Isti sunt oculi bufonis, qui quamuis sint pulcherrimi, sunt tamen non modicum venenosi, & quamuis videantur magnam habere luminositatem fugiunt tamen diem & claritatem, & diligunt noctem & obscuritatem. Quia verè oculi luxuriosorum dicitur. i. hominum puritiam non diligunt, sed obscuritatem & solitudinem semper querunt. Ion. 24. Oculus adulteri obseruat caliginem dicens, non me videbit oculus. Isti ergo sunt illi oculi, quos dicitur Ioseph in eum dicitur iniecit, quod ipsum ad libidinem voluit prouocare, sicut dicitur Gen. 39. De istis etiam dicitur Pet. 2. Oculos habentes plenos adulterij. Et idè breuiter isti sunt quasi fenestras, per quas latrunculi. i. tentationes intrant ad animos vel ad animas. Sunt etiam foraminibus, per quae fures. i. demones intrant ad depradandum cuniculos. Vt sic dicat quilibet illud Th. 3. Oculus meus depradatur est anima mea. Et verè oculus animam depradatur, quia cœcat, quod per oculum indifferenter respicientem, venenum tentationis bibitur, per quod mors & cœcus sensus operis sequuntur, per quæ animam à virtutibus spoliatur. Oculus enim plus laeditur rem albam inspiciendo, quod nigram. Leonis est natura est, quod si homo ipsum aspiciat, ab ipso inuaditur, si verò non aspiciat, à leone non curatur. A spectu ergo mulieris est periculosus, & magnis alba & formosa, quod deformis ignobilis, seu nigra. De hoc vbi applicabile illud Iudit. 10. vbi dicitur, quod captus est in suis oculis Holofernes, vide licet quando Iudit vidit pulchritudinem & aspexit. vnde etiam Iudit. 9. dicitur, Capiebatur laqueo oculorum suorum. Oculi ergo isti sunt causa spiritualis captiouis, & hoc non solum virorum, sed etiam mulierum. Teste enim Solino lib. de mirabilibus mundi, Simeg sic à venatoribus capiuntur. Venatores enim oculos suos fingunt se inungere & dimittentes visum in presentia fimarum recedunt. Simia verò venientes, & quicquid videt fieri, facere tætanens, illo visco oculos suos inungit, & sic claudentes palpebras cæcat, quare à venatoribus citius capitur, & per vntionem oculorum alterius Domino supponunt. Istud exemplum adducit magister, qui fecit librum de oculo morali contra mulieres se fucatas & fardatas, & sibi oculos suos, vt pulchra appareat, depingentes quod per certo causa sunt & occasio, quod à luxuriosis venatoribus capiuntur quoque per luxuriam Domino eorum submituntur. Figurata in Iezabel 4. Reg. 9. quæ volens placere illi Iehu, qui occiderat virum suum, oculos suos sibi pinxit, & tamen ipsam ipse Iehu interfecit. Quia verè illa, quæ taliter oculos suos depingunt, mortè culpæ, & poenæ incurrit. Vnde de luxuria persona potest exponi illud Eccl. 17. Linguam & oculos & cor dedit illis. Luxuriosi. Isti sunt ergo oculi per immunditiam inquinati. Sexto dico, quod inueniuntur oculi per amicitiam defraudati seu hebetati. Et isti oculi sunt vt communiter prælatorum. Oculi enim deluduntur per nimiam attentionem de candelam. Tunc enim digito, vel virga inter oculos posito videre creditur duo. Oculus etiam impressus fortiter à digito solet vnam candelam videre duas esse. Oculus insuper illud, quo videt in speculo cœcum, solet videre totum inuersum, quia. scilicet videntur ibi sibi infima, dextra sinistra & e conuerso. Sic verè charissimi quia hodie multi sunt qui filios & nepotes attendunt, & considerant mediante lumine carnalis affectionis, ad quos etiam totaliter attendunt mediante etiam speculo specialis dilectionis & personarum acceptiouis mouente etiam & impellente digito. i. vrgente consilio alicuius consiliatoris, vel mediatoris, necesse est, quod vnum videatur esse duo. i. quod illa persona sic respicitur, vel dilecta creditur ab eis plus duplo valere, quod valeat. Quisimò, quod peius est multi sunt qui oculo cordis habent per carnalis affectionem & per personarum acceptiorem sic delusum, quod alta vident sibi infima. i. viri boni vident sibi esse mali, & mali boni, & totaliter e conuerso. Quia breuiter oculus cordis nunquam de rebus bene iudicat, quem personarum acceptio vel carnis affectio multum turbat. Isti figurant in Sansone, quam Dalila. i. carnis affectio fecit à Philistis excœcari. Iud. 16. Isti figurantur in Heli sacerdote cuius oculi caligauerunt, & non poterat viuere lucerna Domini donec extingueretur, sicut dicitur 1. Reg. 3. Quia verè tales non possunt videre lucernam Domini

mini persona lucidas & discretas. Videt tamen optime lucernas extinctas. i. personas ignorantes & indiscretas, & ad quas per carnalis affectionem non respicitur. Et quod per certo talis, accidit sicut Isaac. i. quod Gen. 27. quod oculi eius caligauerunt, & videri non poterat. Et tamen Iacob, quæ mediante pelle hædorum renegerat, quamuis esset scd'o genitus bndictione tamen Esau primogeniti reportauit. Quia verè charissimi sæpe fit inter tales, quod oculus intellectus habet sic cœcitates & delusos, quod dum dicitur pelle carnalis affectionis à liquo considerant atque tægunt quamuis, cœter ipsum esse scd'o genitum, i. minus idoneum & pfe ctum, bndictione tamen primogeniti reportet. i. bndictio, quod psonis dignis & sufficientibus, debellantur, eidem cõferuntur, & conceduntur. Isti sunt ergo illi, quorum lumen oculorum non est secum, quia. i. magis est in istis suis nepotibus, quam cum ipsis. Vt de eis proprie exponatur illud Zac. 3. Super lapidè vnum septem oculi sunt hoc est dictum, quod tales figurè oculos suos septies plus, quam deberent super tales lapideos & ignaros. Ecce ergo charissimi, quomodo inueniuntur in scriptura multa genera malorum oculorum, vel quomodo oculus cordis in suis operationibus impeditur. Sed vide si vis, supra de cœcitate, de iudicare, & infra de videre. Et sic tibi non sufficit, vide Ibellu de oculo morali, vbi quicquid potest dici de oculo dicitur tibi. Quia status totius mundi ad oculum pulcherrimè applicatur. De quo etiam fateor me multa accepisse, & isti meo opusculo adiecit. Hæc igitur de oculo sufficiant, quæ sunt dicta de pupilla vide infra.

Occupare. Nota, quod occupare sumitur per rei vacatione, pro laboris, & exercitij executione, & pro alterius domini subiuigatione. Dicitur igitur, quod in scriptura reperitur

- Commendabilis & virtuosa, Primò dico, quod
- Dereftabilis & vitiosa, est quædam occupatio virtuosa
- Affectabilis & fructuosa, est quædam occupatio virtuosa
- Contentabilis & luctuosa, est quædam occupatio virtuosa

Occupatio virtuosæ est illa, qua boni se solent in bonis & operibus, & exercitijs occupare, similes corporibus celestibus, quod semper sunt in suis motibus, occupata: & in officiorum suorum executione, ad orbis regimen ordinata. Sic iusti nunquam debent à bono motu, & operatione cessare, sed semper aliquo virtuoso exercitio se occupare. 2. Par. 35. Vique ad noctem fuerunt occupati sacerdotes (Ad noctem inquit) id est vique ad mortem iuxta illud verbum Hieronymi, semper aliquid boni facito vt de diabolo inueniat occupatum. Iusti ergo

Occupantur virtutum fructibus, Dico, quod iusti occupantur iuxta illud Leu. 26. Occupabit mestum trituram vindemiam: & vindemia occupabit sementem. quod vna virtus occupabit aliam. Item occupantur iusti aquarum fructibus, seu lachrymarum fontibus: quia. i. iusti occupantur in lachrimis: & fontes et lachrymarum & cõpunctionis & fluentia deuotionis & cõpassionis occupare non cessant: more, s. fontis, qui se occupare non cessat in amissione riuorum. vñ Iud. 7. Descendite in occursum Madian, & occupate aquas, & Iudic. 3. Occupauerunt viri Galaaditæ vada Iordanis. Item occupantur iusti pauperum partibus. Sicut enim radix cõtinuè occupatur in nutritione ramorum, sic iusti in partu pauperum & egenorum. Vnde de filijs Iacob dicitur Gen. 33. quod ipsi erant absentes, & in partu pecorum occupati. Ista est ergo occupatio virtuosa. Secundo dico, quod inuenitur occupatio vitiosa. Et ista pro certo est illa, qua mali occupant mala, & qua etiam occupantur à malis. Et sic dico, quod inuenitur

- Nequitia, cui mali subingant, De occupatio
- Seuitia, cui mali effrenantur, ne peccati &
- Sulcitia, qua mali possidetur, nequitia cõstat
- Miseria, qua multi detinentur, quod sicut terra inculta facilliter occupatur à vepribus, & infructuosus herbis: sic verè homo, qui per laborem & poenitentiam non colitur facillite à vitijs occupatur. Iob 3. Occupet eum caligo & tenebræ, nec sit in recordatione &c. Vide vbi. Vnde proprie mali sunt sicut illi, qui se neciunt defendere, qui ab hostibus. i. à vitijs & demonijs occupantur. Iud. 7. Illoribus, quos occupauerat captiuitas. Talem autem occupationem timebat David cum dicebat 2. Reg. 15. Festinate egredi, ne veniens Absalon occupet vos. De occupatione rapinæ & seuitiæ qua. i. mali non cessant aliena capere, & occupare, dicitur 1. Mac. 10. Ascendit Alexander, & occupauit Ptolomaidam. & 1. Mac. 9. Occupauerunt eam, & peremerunt animas hominum. De occupatione verò stultitiæ, qua. i. homines imprudentes se occupant in rebus superuacuis, & ineptis dicitur Eccl. 1. Occupatio nē pessimā dedit Deus filijs hominum, vt occupant in ea. De occupatione autem miseriam, qua. i. occupant pauperes, & qua etiam miseri occupantur, dicitur Eccl. 40. Occupatio magna creata est omnibus hominibus &c. Graue iugum super filios Adam &c. Ista est igitur occupatio vitiosa. Tertio dico, quod inuenitur occupatio fructuosa. Et ista pro certo est illa beatitudo, qua sanctos post mortem occupat in excelsis. Esa. 40. Occupabit salus muros tuos. Et qua etiam ipsi beati vendicant, & occupant Paradisum. 1. Mac. 16. Misit occupare Hierusalē & mortem templi &c. Quarto verò dico, quod inuenitur occupatio luctuosa. Et ista pro certo est illa, qua damnati occupantur à miserijs infernalibus & tormentis. De quo dicitur Prou. 14. Extrema gaudij luctus occupat. Vt de diabolo ipsos occupante dicatur illud 1. Mac. 5. quod occupauit ciuitatem, & occidit omnem masculum. Et hæc de occupatione sufficiant. Vide supra de obtinere.

Occurrere. Occursus. Nota, quod occurrere, id est, quod obuiam currere. Et quia homo occurrit alteri homini aliquando pro bono, aliquando pro malo possumus breuiter notare, quod in scriptura inuenitur, quod homo quandoque occurrit alteri

- Ipsum veraciter honorandum,
- Sibi benigniter succurrendum,
- Ipsum seueriter corrigendum,
- Ipsum sinceriter diligendum,
- Sibi humiliter supplicandum,
- Sibi viriliter repugnandum,
- Ipsum concorditer saluandum,
- Ipsum communiter visitandum, vel consolandum,
- Ipsum efficaciter adiuuandum,
- Sibi hilariter gaudendum.

Omnijs istis modis accipitur occurrere in bono. Sed adhuc occurrit alter alteri in malo, scilicet

- Sibi pertinaciter obuiandum,
- Ipsum fallibiliter defraudandum,
- Ipsum fabulariter deridendum,
- Ipsum horribiliter deuorandum.

Dico ergo, quod est occursus ad honorandum veraciter. Et sic videmus quod diuinitatibus, occurritur in signum reuerentiæ & honoris. Quod etiam in nobis debet esse ad literam, quia et nos debemus alter alteri occurrere, & alter alterum honorare. sicut de Abraham dicitur Gen. 18. quod cum vidisset tres viros, occurrit in occursum eorum. Christus etiam in patria dicitur sanctis occurrere, & singulariter honorare. Figura 2. Reg. 2. vbi dicitur quod surrexit Rex Salomon in occursum. Bersabeæ &c. Item est occursus ad succurrendum benigniter. Et sic viri liberales occurrunt, i. obuiam currunt pauperibus, quando vident eos indigere. Quia. i. homo pius non debet solum succurrere, imò etiam succurendo præuenire & occurrere, quia vt dicit Seneca de beneficijs lib. 4. Cratissima sunt beneficia parata, occurrētia, & facilia, vbi nulla fuit mora, nisi in accipientis verecundia. Quia sicut dicit idem in prouerbij, inopi beneficium bis dat celeriter. Sic iubet occurrere Esa. 21. vbi dicitur cum panibus occurrere fugienti. 4. Reg. 7. Tolle tecum munera, & vade in occursum viri Dei. Item est occursus ad corrigendum seueriter. Et sic dicitur occurrere prælati malis, & eorum malitijs & nequitijs. Esa. 31. Quomodo si rugiat leo cum occurrat ei multitudo pastorū, Et sic præcepit Dominus Propheta, quod descenderet in occursum Achab ad ipsum reprehendendum de morte Naboth, dicens 3. Reg. 21. Descende in occursum Regis Achab. & 4. Reg. 1. dicitur. Vir occurrit nobis, & dixit, reuegitimini. Item est occursus ad diligendum sinceriter. Occurrere enim, & ire obuiam alicui, signum est amoris, sicut dicitur Thob. 11. quod Thobias data manu puero, obuiam occurrit filio suo. Sic etiam spiritualiter Deus occurrit poenitentibus, præuenientem gratiam infundendo: sicut de patre dicitur Lucæ 15. quod videns filium prodigum reuertentem occurrens, cecidit super collum eius, & osculatus est eum. Item est occursus

fus ad supplicandū humiliter. Et sic occurrūt pauperes diu-
tib. ad petendū elemosynā, sic & nos debemus occurrere
Deo, & elemosynam suā gratiā humiliter implorare. Sic
fecerūt illi leprosi, de quib. dicitur Lu. 17. Occurrerunt Iesu decē
viri leprosi, & steterunt à longē, & leuauerunt vocē, dicen-
tes. Iesu p̄ceptor miserere n̄ri. Itē est occursus ad repugnā-
dū viriliter. Et sic debemus occurrere diabolo & p̄stō, exē-
plo foris militis, qui fortiter occurrit aduersario suo. Et sic
de David 1. Re. 17. Festinauit & occurrit ad pugnā ex aduer-
so Philisti. Itē est occursus ad saluandū concorditer. Et sic
debemus alter alteri occurrere, & alter alterū pacificē salu-
tare, sicut de Ch̄ro legitur Matt. 23. Iesus autē occurrit eis di-
cens. Auerte. Itē est occursus ad cōiter visitandū, & si neces-
se fuerit, ad consolandū suauiter. Sic dicitur 4. Re. 4. Ecce sumami-
tis illa, vade in occursum eius, & dic ei. Rectē ne agitur er-
ga te & virū tuū? Itē est occursus ad iuuandū m̄ viliter. Et sic
dicitur occurrisse Symon fratri suo 1. Mac. 10. vbi de Ionata dicitur, q̄
occurrit ei frater suus. Symon in adiutoriū. Itē est occursus
ad conuadendū hilariter. Et sic dicitur 1. Reg. 18. quod egressus
sunt mulieres in occursum, cantantes, choroq; ducētes, &
dicentes. Saul peruenit mille, & David decem milia. Et istis
omnib. modis accipitur occurrere in bono. ¶ In malo acci-
piendo occurrere dico adhuc, quod est quidam occursus ad
obuiandū ferociter, & pertinaciter. Et sic occurrere idē
est, quod contra currere. Et sic occurrunt p̄latis & supe-
riorib. obstitinati discipuli & rebelles, sicut patet in seculo &
in claustrō, vnde Lu. 8. Occurrit ei quidam vir, qui habebat
demonium. Sic etiam occurrit diabolus, & vir iniquus ten-
tando, & tribulando, & contradicendo, & nocendo. Hiere.
41. Egressus est Ismael in occursum eorū. De isto cō dicitur Prou.
30. Leo fortissimus bestiarum ad nullius pauebit occursum,
& Iob 39. dicitur, q̄ in occursum vadit armatis. Itē est occursus
ad defraudandū fallaciter & fallibiter, sic dicitur falsi hoies sub
specie boni alijs occurrere, & falsum honorem & amorem
fingerē, vt eos possint deficere & defraudare. Sic fecit Iahel
Iudic. 4. vbi dicitur, qd egressa est Iahel in occursum Sizare, di-
cens. Intra ad me Domine mi, ne timeas. Et tñ dicitur ibidem, qd
dum dormiret occidit eum. Item est occursus ad deridendū
nugaciter, & fabulariter. Et sic multi qui fabulando & deri-
dendo alijs occurrunt sub specie honoris, vnde 2. Reg. 6. di-
citur, quod egressa Michol filia Saul in occursum Dauid, de-
ridebat eum, pro eo, quod videbat eum nimis lætum. Iustum
autem falsum occursum & falsum honorem dicitur demo-
nes facere damnatis peccatoribus in inferno, quia sicut di-
citur Esa. 34. Occurrunt tibi demonia, onocentaurus & pilo-
sus clamabunt alter ad alterū. & Esa. 14. Infernus subitus te
conturbabit, in occursum aduentus tui sulcabit tibi gigan-
tes. Item est occursus ad deuorandū crudeliter & dā-
nabiliter. Et iste est ille occursus quo animabus damnatis
occurrunt demones in inferno, de quo Amos 5. dicitur Quomo-
do si fugiat vir à facie leonis, & occurrat ei vsus. Iste est ille
ille occursus, quo Deus occurreret peccatoribus in iudicio.

C De quo Ose. 13. Occurram eis quasi vrsa raptis catulis. ¶ Igi-
tur charissimi, occurramus Deo sicut ex p̄dictis colligi
potest scilicet

- Honorando, Et hoc est quod ipse nobis innuit
- Salutando, in scriptura, dicitur in Ps. Exurge in
- Diligendo, occursum meū, & vide. Itē occur
- Requiritendo, ramus proximo. Ipsi adiuuan-
- Supplicando, do, cōsolādo, corrigendo, succur-

rendo. Et diabolo et occurramus, ipsum debellando, & rep-
pellēdo. Et sic p̄ certo ipse nō occurreret nobis nosmetipsos
deuorando seu puniendo. Nos et vltierius non malo modō
occurramus proximo, ipsi obuiādo, seu repugnādo, ipsum
deridendo, nec eū defraudando, ipsum deuorando, seu ipsi
nocēdo. Et sic finat nos occurreremus oīs in vnitāte fidei, in
virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.
Eph. 4. de Deo verō nota, q̄ ipse solet occurrere p̄bitus per
gratiā p̄uenientem laborantib. per clementiam subue-
nientem triumphantibus per gloriā expedientem, delin-
quentib. per tristitiam impediētem. Occurrit (dico) inci-
pientib. ipsos oderimus, sequitur q̄ amici Dei erimus. Dile-
xisti inquit. Ps. Qui diligitis Dominum, odite malum custo-
dit Dominus animas sanctorum suorum, & de manu pecca-
toris liberabit eos. Per tale ergo odium reparatur pristina
fēdera charitatis. Item dico, q̄ per tale odium reformatur
pristina opera æquitatis. (Iustitiam inquit.) Sicut n. per amo-
rem & complacētiam peccati, illa mētis rectitudo, & ppor-
tio

ret illis. f. Dominus Occurrit in super perficientibus, seu et
triumphantibus, ipsos in celis recipiendo seu remunerādo.
Vnde Deo dicitur Esa. 46. Occurrit illi lætanti & facienti iusti-
tiam. Occurrit nihilominus deficientibus, ipsos impediendo,
seu etiam malē agentibus, eorum malitij obuiando, & in in-
ferno finaliter puniendo qd p̄cipue fiet in iudicio, quan-
do verificabitur illud Ps. A summo celo egressio eius, & oc-
curfus eius vsque ad summum eius, nec est qui se abscondat
à calore eius. Cum igitur nobis Deus multis modis occur-
rat, nos sibi etiam bene parati, & ornati virtutibus occurra-
mus, ipsiq; humilibus obsequijs nos dedamus. Amos 4. P̄-
parate in occursum Dei tui Israel. Et hæc de occurrere suffi-
ciant. Vide supra de obuiare, & de currere,

Dire. Odium. Nota, q̄ in scriptura inuenit
triplex odium, scilicet odium formi-
dandū, euitandū, & frequentandū. Primum est odium
diuinū volūtatis, illud. f. quo Deus odit malos, de
quo Eccl. 12. Altissimus odio habet peccatores. Secundum
est odium mētis prauitatis, & istud est illud, quo mali odit
oē bonum de quo dicitur 1. Io. 2. Qui odit fratrem suū, in tenebris
est. Tertium est odium moralis bonitatis, & istud est illud, quo
nos debemus odire, & fugere oē malū, de quo 1. Ps. Iniquos
odio habui, & legem tuam dilexi. De isto ergo triplici odio
aliquid est dicendum. ¶ Primum quidem dicamus aliquid de
odio virtuoso. Et dicamus, q̄ sicut ceruus s̄m Pliniū natura-
liter odit serpētes, ipsosq; de cauernis extrahit, & tandē ip-
sos deuorat, & sic venenū, & infirmitatem eijcit, & expellit
sic verē charissimi nos, qui sicut cerui super montes Bethel
debemus esse, & quēdam modū ceruus ad fontes gratiæ desi-
derare, debemus. P̄culdubio odire serpētes interius in ter-
ra n̄rē cōscieñtiā lætantes. i. vitia & peccata, ipsosq; per cō-
fessionē de cauerna cordis debemus expellere, ipsosq; p̄ iu-
gem recordationē comedere, & etiam incorporare, & sic
sanitatē aīe poterim rehabere. Amos 5. Odite malū, & dili-
gite bonum. Serpentes et exterius gradientes, f. peccatores
odire debemus, in quantum. In nobis obuiant in via morum.
Quia. f. nos tenemur odire malos, in quantum mali, & odire
malū, qd in eis est, sicut faciebat Dauid, dicens in Ps. Odiui
Ecclesiā malignātiū. Et alibi. Perfecto odio oderā illos,
inimici facti sūt mihi. Super quo dicit Chryl. Perfectū odium
est odire vitia, non naturā. Nos ergo debemus odire, & fugere
malū, & sic cuiilibet nostrū possit Dñs dicere illud Ps. Dile-
xisti iustitiā, & odisti iniquitatē, propterea vnxit te De⁹. Vbi
ostenditur, q̄ mala sunt odiēda, f. vt charitatis possimus fā-
dera reparare. (Dilexisti inquit.) Vt æquitatis possimus op̄e-
ra frequentare. (Iustitiā.) Vt prauitatis possimus onera decli-
nare. (Odisti iniquitatē.) Vt pietatis possimus viscera p̄-
curare. (Propterea vnxit te Deus &c.) ¶ Per tale enim odium
Charitatis efficitur sanctitudo,
Æquitatis perficitur rectitudo,
Præuitatis deponitur turpitudine,
Pietatis acquiritur plenitudo.

Dico ergo, q̄ odium vitiorum solet reparare pristina fœde-
ra charitatis. (Dilexisti.) Vnum n. cōtrariū (vt cōiter) nō
oditur, nisi ad aliud contrariū diligatur. Vnde aues quæ
regiones frigidās solent fugere, & odire, experiuntur regio-
nes calidās diligere, & amare, sicut patet de gruibus, & tur-
turibus, quæ in hyemē lōca frigida dimittit, & ad calidā se
conuertit. Quia igitur malum, & bonū sunt cōtraria neces-
se est, q̄ si peccatum, & malum odimus, q̄ Deum & bona spi-
ritualia diligamus. Odium autē peccati, charitatē inter Deū
& hominem reparat, complacētiam peccati destruxerat, & tur-
baret. Et hoc bene innuit Apostolus Rom. 12. dicens. Odien-
tes malum, & adherentes bono. Et q̄ tale odium dilectionē
Dei generat, patet exēplo & auctoritate exēplo, ille, n. gra-
tiam, & amorem hoīs solet acquirere, qui inimicum suū so-
let amore eius fugere, & odire, & quia diabolus, peccatum,
mundus, & viri iniqui, Dei & sanctorū sunt inimici, p̄ conse-
quens si ipsos oderimus, sequitur q̄ amici Dei erimus. Dile-
xisti inquit. Ps. Qui diligitis Dominum, odite malum custo-
dit Dominus animas sanctorum suorum, & de manu pecca-
toris liberabit eos. Per tale ergo odium reparatur pristina
fēdera charitatis. Item dico, q̄ per tale odium reformatur
pristina opera æquitatis. (Iustitiam inquit.) Sicut n. per amo-
rem & complacētiam peccati, illa mētis rectitudo, & ppor-
tio

tio vel iustitia, qua aīa Deo debet subijci & sibi humiliter
famulari, destruitur, & damnatur (De qua dicitur Michea 3.
Nunquid vestrum est scire iudicium, qui odio habetis bo-
nū, & diligitis malum?) ita peccati odium iustitia repa-
ratur. Iustitiam inquit. Vnde 1. ad Tim. 6. O homo Dei hæc fu-
ge. f. peccata, sc̄tare verō iustitiā, pietatem, fidē & charitatē
Psal. Qui oderunt iustum delinquent. Item dico, q̄ per tale
odium repelluntur pristina pondera prauitatis. (Odisti ini-
quitatem inquit.) Sicut n. natura abhorrens prauos humo-
res, qñ videt eos dissolutos solet eos expellere, sic aīa, quæ
peccata odit, ipsa libenter eijcit, & expellit. Non esset n. fa-
piens, qui in domo sua morari dimitteret illum, quem toto
corde fureret, & odiret, & iō si iniquitatē odim⁹ ipsam de
domo cordis expellere debemus. Quare certē quia qui dili-
git iniquitatem, odit aīam suā. Nota, q̄ nos dēmus odire. f.
Cupiditatis, Vitium } Loquacitatis, Cupiditatis, dicitur Pro-
u. 28. q̄ qui odit auaritiā,
Pompofitatis, longi sicut dies eius. De Jo-
Gaudij p̄speritatis, quacitate dicitur Eccl. 19.

Qui odit loquacitatem, extinguit malitiam. De p̄positate
dicit Amos 6. Detestor ego superbiā Iacob, & domos ei⁹ odi.
De prosperitate etiam dicit Amos 5. Odi, & proieci festiuita-
tes vestras. Item dico, q̄ per tale odium acquiruntur in ter-
ra viscera pietatis. Vnxit te Deus inquit oleo. Ps. 44. & Matt.
5. Diliges amicum tuum, & odio habebis inimicum tuum. &
Mala. 1. Iacob dilexi, Esau autē odio habui. q. d. p̄ odium dili-
git bonum, qd. f. est memoria pietatis. (Vnxit te inquit.) &
Ezec. 16. Ibi. Vnxit te oleo, cinxi te bysso. Istud ergo sufficit
de odio virtuoso. ¶ Scd̄ dico de odio pernicioso, idē odio
fraterno. Istud n. odium magis inter p̄tā spiritualia reputat
& q̄ hoc immediebat opponitur charitati, quæ est maior &
principalis inter virtutes. Et idē etiam scriptura cōparat
ipsum homicidij 1. Io. 3. Ois, qui odit fratrem suū, homici-
da est. Sed quid? omnia, quæ sunt mala, odiūt (vt cōiter) bo-
na. Quia vnū quodq; solet naturaliter odire illud, quod est
sibi cōtrariū in natura, quia sicut similitudo est causa amo-
ris, ita contrarietas est causa odij & rancoris. Et inde est sc̄d̄
dum astrologos, q̄ septimū signū cœli, quod est directē op-
positū primo, est domus inimicitij & odij. Quia breuiter est
perinuenies, q̄ illa q̄ sibi sunt in conditionibus contraria,
sunt sibi inuicem inimica. Mali igitur odiunt bonos tanquā
sibi contrariū, & diuersos. Et nota, q̄ isti odiunt generaliter
quatuor, videlicet

Bonorum operum executores,	Dico ergo, quod	mali odiant bo-
Suorum scelorum reprehenses,		norum operum
Suorum peccatorum informatores,		executionē, seu
Suorum locorum reformatores,		executionē, seu
omnis iustitiæ persecutorum.		omnis iustitiæ persecutorum.

In seculo. n. & in claustrō illi
ad malis amplius odiuntur, & contemuntur, qui in bonis ope-
ribus diligentius occupantur. Vnde etiā dicit Plinius, q̄ in
labio sunt quidē falsæ apes quæ nihil operant, imō odiunt
operantes, & comedunt earum mella, odiunt autē alias apes
qñ vident eas diligētes & bonæ custodias. Quia verē multi
sunt hodie, qui ad nullū bonum opus solent vacare, vacan-
tes verō & diligentes solent cōtere & odire, & p̄ detrac-
tionem mella suorum bonorum operū deuorare. vñ Prou.
29. Viri iniqui oderunt simplicē. Mali etiam odiūt suo-
rum scelorum reprehensionem, seu suæ nequitiz redargu-
tionem. Sicut n. serpens naturaliter odit rutā, quæ est amara
ipsumq; fugit & dimittit. (Vnde dicitur, q̄ in horto seu loco vbi
est rutā, non solent habitare serpētes.) sic mali odiūt amari-
tadinem correctionis. Nunquam n. vellēt corrigi, nec à suis
malis operibus reprehendi, sicut exemplū habemus de in-
quo Rege Achasi, qui de quodam sancto Propheta dicebat
3. Reg. 22. Odi inquit eum, quia non Propheta mihi bonum
sed malum omnī tēpore. Sicut enim phreneticus odit medi-
cum, & in suis vultibus gloriatur, sic tales mali in vinculis pec-
catorum suorū gloriātes, solēt odire medicos correctores,
& infirmitatem suarū punitorē & curatores, iuxta illud Ps.
Tu verē odisti disciplinā & piecisti sermones meos retror-
sum. Si videbas furem, currebas cū eo &c. Quia tales magis
diligunt consortium malorum, quā bonorum. Et tñ dicitur
Eccl. 21. q̄ qui odit correctionem, vestigiū est peccato-
ris. Et iō sicut videmus, q̄ phreneticus odiens medicum, &
scissuras eius non sustinet mortē incurrit, sic tales, qui cor-

rectiores odiūt, & fugiūt, mortē aternā finaliter, incurrit,
quia sicut dicit Prou. 1. 5. Qui increpationes odit moriet. Isti
in super odiunt sanę cōscieñtię in formationē. Illi enim nō
solum odiunt reprehendi, imō etiā doceri, & informari. Et
sicut aues immundæ odiūt sciam, sic tales odiūt sapiētā &
doctrinam. Io. 3. Omnis, qui malē agit, odit lucem. & Prou.
1. Imprudentes odiunt scientiam. ¶ Odiunt p̄trea dulcis cō-
cordiæ reformationem. Nunquam n. vellēt esse in cōcor-
dia, vel i pace. Dicit n. Plinius quod bufon habet vnum os,
quod i aqua feruenti positum facit eā quiescere à feruore,
& tandiu non feruebit quamdiu ibi erit, & isto vtuntur ma-
gi (prouit dicit) ad odium suscitandū. Tales proculdubio sunt
mali, q̄ rectē sunt ossa & membra bufonis diaboli. Feruorē
enim charitatis impediunt, & odium suscitant, & inducūt.
Istud potissimē patet i detractorib. & falsis verborū relato-
ribus, quia. f. sicut mediātib. magi. i. demones solēt odia susci-
tare, & inter homines discordiam generare. Eccl. 5. Sufurro-
ni autem odiū & cōtumelia & inimicitia. Istud est autē qua-
druplex odium perniciosum. Isti sunt ergo, qui rectā fugiūt
pauperum odiunt, alte superbiūt, in iustos seuiunt, in Deū
rugiunt, in Ecclesiā seuiunt, in prosperis ludūt, in mortē
veniūt. Dico, quod tales odibiles & odiōi oē bonū solent
fugere. Mich. 3. Odio habetis bonū, & diligitis malum. Item
oem pauperem solent spernere. Prou. 19. Fratres hominis
pauperis oderunt eum. & Prou. 14. Etiam proximo suo pau-
per odiosus erit. Item alta superbi solēt sapere. Ps. Superbia
eorum, qui te oderunt, ascēdit semper, & alibi. Qui oderūt,
te, exulerunt caput. Item iustorum bona solent rapere. Ps.
Qui oderunt nos, diripiēbant sibi. Itē mala Deo solent dice-
re. Hiere. 12. Facta est mihi hæreditas mea quasi Leo in silua,
idedē odiui eam. Item in Ecclesiā solent furere. Ps. Odiui Ec-
clesiā malignātiū. Item in mundi bonis solent ludere. Ps.
Gloriati sunt, qui oderūt te, in medio solennitatis tuæ. Item
hi finaliter solent cadere. s̄m infernum. Ps. Confundantur
omnes qui oderunt Syon. Ecce ergo qualiter succedit illis,
sibi Deum odiunt, & qui et à Deo odiuntur. Istud est igitur
vnum odium perniciosum. ¶ Tertio dico, q̄ inueniuntur odiū
periculosum. Et istud est illud, quo Deus odit peccatores. Et
quamuis ille motus animi, quem nos vocamus odiū, nō pos-
sit cadere in Deum, quia in ipso nō pōt esse aliqua mutatio
(Vnde etiam Sap. 11. Nihil odisti eorum, quæ fecisti) dī tam-
mē Deus odire. i. ad modum odiētis se habere in quantum. f.
mala prohibet fieri, & in quantum malis subtrahit grām, &
negat gloriā. Et idē notare possumus, quod Deus odit
Superbos & vani gloriosos, De superbis dicitur
Amos 6. Detestor
ego superbiā Iac-
ob, & domos eius
odi. & Eccl. 10. Odi-
bilis coram Deo &
hominibus super-
bia, & in Psal. Odisti
seruantes vanitates
superuacū. De auari dicit Malac. 1. Iacob dilexi, Esau au-
tem odio habui. Esau. n. q̄ erat pilosus diuites, & auaros de-
signat, de luxuriosis dicitur Apoc. 18. quod Babylon facta
est habitatio omnis volucris immundæ & odibilis. De ini-
urijs & iniquis dicitur Iudi. 5. Deus illorum odit ini-
quitatem. De raptoribus verō dicitur Sapien. 14. quod
odio sunt Deo impius & impietas eius. & Esa. 62. dicitur
quod Deus est odio habens rapinam in holocaustum. De
discordibus dicitur Prou. 6. Sex sunt, quæ odit Deus &c. &
sequitur, & illum qui seminat inter fratres discordias.
De loquacibus dicitur Prou. 10. 4. Vir verbosus erit &c.
& Ecclesiast. 9. Temerarius verō in verbo odiosus erit. De
mordacibus, seu detractoribus dicitur Rom. 1. Detractores
Deo odibiles. De procacibus ad loquendum dicitur Ec-
clesiast. 10. Est odibilis, qui procax est ad loquendum. Et 37.
Qui sophisticē loquitur, odibilis est. Vide de discordia &
de ira.

Odor. Cum odor aliquando sumatur p̄ cœlestis glo-
ria suauitate & fragrantia, aliquando pro bona
fama & nominis redolentia, aliquando pro virtutum sancti-
tate & gratia, possumus ergo notare, q̄ triplex bonus odor
ponitur in scriptura, videlicet

Odor appetendus, Odor diffundendus, Odor retinendus. Quis modico dicitur, quod est odor appetendus, qui signat celestis gloriae suavitatem, quae odoratum deuotionis attrahit & delectat. Mons enim libani ratione multitudinis attractum aromaticarum dicitur esse totus odoriferus. Ad quod concordat scriptura dicens Eccl. 39. Quasi libanus odorem suauitatis habere. Sic quia in monte Paradisi sunt Deus, Angeli & Sancti, qui velut arbores aromaticae odore virtutum fragrant, necesse est, quod odore suauitatis in deuotis cordibus redoleat, quodque corda deuota attrahant, & reficiant, atque pacifcant. Deuoti enim sunt sicut apes, quae libenter vadunt ad loca ubi flores odoriferos esse sciunt. Sic deuoti loca Paradisi appetunt, ubi tot sancti odoriferi praesentant. Et ideo sponsa. anima dicit sponso suo. Christo. Cant. 1. In odore vnguentorum tuorum curremus &c. Et merito, quia sicut dicitur Prou. 27. Vnguentis, & variis odoribus delectatur cor. Odor iste est ergo appetendus. Secundo dicitur, quod est odor diffundendus. Et iste signat bonae famae iocunditatem. Et sic dicitur Eccl. 39. Florete flores, quasi liliam date odorem. Sed de isto odore vide supra de fama, & supra de lilio & de flore. Tertio dicitur, quod est odor retinendus. Et iste signat virtutum sanctitatem & puritatem. Sicut enim boni odores solent Spiritus in corpore confortare, Animam & cerebrum delectare, Bufones & dracones effugare. Sic verè odor sanctitatis, si sit in homine, solet confortare, & multiplicare spiritum bene affectionis. Delectare cerebrum diuinae dilectionis effugare venenum diabolicae suggestionis. Sicut enim draco fugit odorem pantherae redoleatis, & bufo odorem vineae florentis, sic diabolus fugit odorem sanctitatis in homine abundantis. Vnde 2. ad Corin. 1. Christi bonus odor sumus, alij odor mortis, alij odor vitae in vita. Et ideo de quolibet viro iusto sic per virtutes odorifero potest dici Gen. 27. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. Vbi aduerte, quod homo debet esse odoriferus quantum ad se per sanctitatem & perfectionem (Ecce inquit odor). Quantum ad Deum per charitatem, & dilectionem, quae debet esse filij Dei. (Filij mei inquit.) Quantum ad proximum per pietatem & compassionem, quia debet esse ager plenus. Dico ergo, quod nos debemus esse delectabiles & odorosi, quantum ad nos. i. in nobis ipsi per sanctitatem & perfectionem. (Ecce inquit odor) quod d. Ite in se & de se est odoriferus, & virtutum redolentia gratiosus. Sicut n. Constantinus dicit, a pura substantia resoluitur bonus odor. & ideo illi, qui sunt in virtutibus boni & puri, non possunt nisi bene redolere. Et ideo possumus notare, quod in viro iusto redolent aromata spiritualia virtutum, videlicet Nardus humilitatis & subiectionis, Vnguentum benignitatis & deuotionis, Vineae iocunditatis & consolationis, Mandragora sublimitatis & contemplationis, Thus patientiae & deuotae orationis, Myrrha poenitentiae & amarae compunctionis, Libanus continentiae & castae conuersationis, Balsamus diuinae gratiae & totius sanctificationis. Redolet ergo vir iustus ad modum vniuersalis apothecae. Et quidem propter humilem subiectionem, et ista est nardus, quae est herba modica, tamen summè odorifera, de qua dicit anima Cant. 1. Deum esset Rex in recubitu suo, nardus mea dedit odorem. Item propter benignam deuotionem. Et istud est vnguentum odoriferum, quo deuote mentes vnguntur. Vnde cuiuslibet deuoto dicit Deus Cant. 4. Odor vnguentorum tuorum super omnia aromata. Item propter iocundam consolationem. Latitia. n. spiritualis valde redolet apud Deum. Et iste est odor vineae, quae vinum latificat cor hominis. Et de hoc Cant. 2. Vineae florentes dederunt odorem suum. Item propter sublimem contemplationem. Ista est odor mandragorae, quae facit hominem dormire, quia contemplatio est quaedam spiritualis somnus, de quo Can. 7. Mandragorae dederunt odorem suum. Item propter patientiam et orationem. Iste est odor thuris, quia thus tritam, et igne positum melius redolet, et sursum etiam eleuatur in fumum. Sic patientia in tribulatione, et oratio in feruore & dilectione. Et de hoc Cant. 4. Odor vestimentorum tuorum quasi odor thuris. Ite propter poenitentiam et compunctionem. Et iste est odor mirrhae, quae est species amarissima de qua Eccl. 24. Quasi in gratia electa dedi suauitatem odoris.

Itè propter continentiam, et castam conuersationem. Et iste est odor libani, quia libanus interpretat candor. Vnde Eccl. 24. Quasi libanus non incisus odor meus. Item propter diuinam gratiam sanctificationem. Et iste est odor balsami gratiam enim signat balsamus Eccl. 23. Quasi balsamus non mixtus odor meus. Bene ergo dicitur de viro iusto. Ecce odor, quia pro certo quando aliquis sic odoriferus est in aliqua domo ecclesiae vel religionis tunc in tota patria redolet fama sua, sicut dicit Io. 12. quod domus impleta est ex odore vnguenti. Et sic bene dico, quod vir iustus redolet in se per sanctitatem & perfectionem (Ecce inquit odor). Ite vir iustus redolet quo ad Deum per charitatem & dilectionem. (Filij mei inquit) Filij enim nomen est amoris. Io. 3. Pater enim diligit filium. Quia. nihil magis redolet apud Deum, quam quod nos efficiamur filij sui per charitatem. Sicut enim antiquitus. Holocaustum dicebatur quod totum animal incendebatur & illud sic incensum odor suauissimus dicebatur, sic et hodie, quod homo per charitatem totus incedit, totus odor gratiae & complacentiae Domino exhibetur. Exo. 19. Offeres arietem totum incensum odor suauissimus est victimam Domini (Filij mei inquit). Vide supra de filio. Ite iustus redolet quo ad proximum per pietatem & compassionem, quia. si ipse debet esse ager plenus. Sed pauperes nutriendum, quod vtiq; valde est apud Deum & homines odoriferum, sicut de elemosyna suscepra a philippis, dicit Apostolus Phi. 3. Repletus sum receptis ab epafro, quae missis in odore suauitatis. sic ergo patet, quomodo vir iustus de odoriferus & apud Deum & homines gratiosus. Vnde propter de tali potest dicere. Deus & Ecclesia illud Can. 5. Dilectus meus cadentis & rubicundus electus a milibus odor eius ut libani, electus & cedri. Et sic patet, quod triplex odor bonus. s. appetendus, diffundendus, & retinendus. Sed adhuc dico, quod in scriptura inuenitur odor malus. Et sic odor significat Famam vilitatem, & Carnis voluptatem, Rerum facultatem. Sic sumitur Exod. 5. Ecce iterum cum Pharaone. Item carnis voluptatem & iste est odor fetidus, in quo porci & luxuriosi delectant. Vnde 2. Mach. 9. dicit de Antiocho foetido. Odore inquit & fetore illius exercitus grauibatur. Item rerum facultatem. Ite. n. est odor albae spinae, cuius fragrantia canis deceptus perdit praedam suam. Quia. si dicitur homo in odore mundi albedinis & prosperitatis delectat, odorum praedae suae Christi. i. deceptione, quam habebat ad ipsum perdit. Ite talis deberet dicere illud Amos 5. Non capiam odorem ceruicem vestrorum. Et hoc de odore sufficit.

Offendere. Nota, quod offendere id est, quod ad iracundiam prouocare. Vel offendere. i. nocere seu laedere. Vel offendere id est, quod abijcere vel ad scandalum impingere, cadere vel ruere, seu scandalum pati vel facere. Et sic coeter ponit in scriptura. Vnde offendere aliquid nihil aliud est, quam aliquid ostaculum, seu offendiculum, seu voluntati opponere, sicut dicitur 1. Reg. 29. Vade in pace, & non offendas oculo satraparum. Summè etiam offendere pro incidere, vel pro irruere, sicut communiter ponit Titus Livius dicens, quod talis offendit in hostem &c. possumus ergo notare, quod in scriptura inueniuntur. f. Maieftatis supernae, Dico ergo prius Offendicula Charitatis fraternae, mo, quod est offendiculum supernae Voluntatis internae, diculum supernae maieftatis. Et sic offendere nihil aliud est, quam pro obiecto peccati ipsum ad iracundiam prouocare, sicut de duabus vxoribus Esau dicit Gen. 26. quod ambae offenderunt animam Isaac et Rebeccae. et Num. 27. dicit Dominus Moysi. Offendistis me in deserto in contradictione multitudinis. Secundo dicitur, quod est offendiculum fraternae charitatis. Et sic offendiculum nihil aliud est, quam scandalum, vel malum exemplum, quod est alijs causa peccati et ruinae. Et ab isto offendiculo debemus summè cauere. De quo Rom. 14. Bonum est non comedere carnes, vel bibere vinum, in quo frater tuus offendit. Tertio dicitur, quod est offendiculum voluntatis internae. Et sic offendiculum dicitur esse illud, quod est homini causa ruinae in peccatum, & ruendi finaliter in tormentum. Et sic dico, quod offendicula dici possunt Eminentiae supernales, Immunditiae corporales, Affluentiae temporales, Ad eminentias dignitatum offendit homo pro peccato superbiae. Et de hoc

hoc dicitur Hier. 13. Date gloriam Deo antequam offendat pedes vestri ad montes caliginosos. i. ad excellentias dignitatum, quae animum caliginant, & obscurant. Ad immunditias voluptatum offendit homo per peccatum carnis concupiscentiae. Et de hoc dicit Eze. 20. Vnusquisque offensiones oculorum suorum abijciat. Pulchre. n. mulieres sunt offendiculum oculorum. vnde Eze. 44. Ministraverunt in conspectu idolorum suorum, & facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis. Ad opulentias facultatum offendit homo per peccatum auaritia. Et de hoc Eze. 28. Non erit ultra offendiculum amaritudinis domui Israel, & spina doloris inferens. Quia saluator noster in parabola de semine diuitias comparat spinis. Luc. 8. Ista ergo sunt homines ad peccandum offendicula. Peccata vero sunt offendiculum ad tormenta. vnde Eze. 3. Si iustus conuersus ad iustitiam sua fecerit iniquitatem, ponam offendiculum coram eo. Et sicut videmus, quod multa sunt, quae faciunt hominem offendere. s. cursus celeritatis, vis obsecritas, solis inaequalitas, quae. s. sit vel per foueam profunditatem, vel lapidum immensam multipliciter, sic verè dico, quod homines facit spirituales iter offendere, & ruere celeritas improvidae operationis. Prou. 19. Qui festinus est pedibus offendet. Ite obsecritas deficiat discretionis. Io. 11. Qui ambulat in nocte, offendit. Ite inaequalitas iustitiae, & interioris intentionis, quam facit fouea carnis delectationis, & multitudo lapidum. i. exterioris possessionis. Iosue 23. Quae inquit vobis erunt in fouea, & in laqueum, & in offendiculum. Ista. n. tria. s. excessus affectionis, & defectus discretionis, & inaequalitas intentionis, quae. s. facit multitudinem peccati, & foueam obsecritationis vel carnis infectionis, faciunt nos offendere, & cadere in peccatum, & finaliter in tormentum, quia sicut dicit Iacob. 3. In multis offendimus oes. Ite bene consulitur Eccl. 17. vbi dicit. Praecare ante faciem Domini, & minue offendicula. Vel si vis, distingue aliter, & dic, quod hominem faciunt offendere, ruere seu cadere. s. Motus obsecritatis, Sic verè dico, quod in via morum homo offendit propter celeritatem inconstantiam, propter obsecritatem ignorantiam, propter foueam immunditiam, propter foueam concupiscentiam, propter foueam fraudulentiam, propter foueam opulentiam. De motu inconstantiam, dicitur illud praedictum Prou. 19. Qui festinus est, pedibus offendit. De nube ignorantiam dicitur Iosue. 11. quod qui ambulat in nocte offendit. De visio luxuriae seu luto immunditiae dicitur Rom. 14. Bonum est non manducare carnem, & non bibere vinum, in quo frater tuus offendit. Carnem inquit. i. carnaliter & luxuriam. De vento vanae gloriae dicitur Eccl. 3. In via ruinae non eas, vt non offendas. De concupiscentia malitiae, & fraudulentia dicitur illud praedictum Iosue 23. Vobis erunt in foueam, & laqueum, & offendiculum. De saxosa vero multipliciter mandant opulentiam dicitur Hier. 7. Pofuerunt offendicula sua in domum, in qua inuocatum est nomen meum. Diuitiae. n. sunt lapides, & ligna, & materiam offensionis, & peccati, de quibus dicitur Eze. 20. Vnusquisque offensiones oculorum suorum abijciat. Et bene dixit abijciat, quia certè offendicula diuitiarum sunt a corde abijcienda, ne. s. pro auaritia, aut superbia offendamus, iuxta illud Esaia. Auferte offendicula de via populi mei. Quia certè sicut dicitur Prou. 25. Via iustorum sine offendiculo, vt cuiuslibet dicatur illud Prou. 4. Ducam te per semitas aequitatis, quas cum ingressus fueris, non ardebuntur gressus tui, & currus non habebis offendiculum, vt sic dicat quilibet illud Actum 24. Studeo sine offendiculo conscientiam habere. Nos igitur sumus sine offendiculo peccati, & caueamus ne alijs demus offendicula mali exempli, & verbi, iuxta illud 2. ad Corin. 6. Nemini dantes ullam offensionem. &c. & 1. ad Cor. 9. Omnia sustinemus, ne offendiculum demus. Exemplum Christo. Quia sicut dicitur Iaco. 3. Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir. Et sic patet, quod est offensio voluntatis internae charitatis fraternae, maieftatis supernae.

Offerre. Oblatio. Nota, quod offerre nihil aliud est, quam aliquod alicui per modum muneris voluntarie praesentare. Et est oblatio (vt coeter loquendo idem, quod sacrificium vel hostia, seu etiam holocaustum). Et inuenitur in scriptura multiplex oblatio tam in bono, quam in malo. In bono enim inuenitur oblatio summè videlicet

Oblatio } Gratiofa, Oblatio. n. gratiofa est illa, qua quis offert Domino seipsum, sicut faciunt illi, qui se Dei seruitio deputant, & astringunt, de quibus dicitur Iudic. 5. Qui propria voluntate obtulistis vos discrimini, benedicite Domino. Oblatio preciosa est illa, quam Deo offerimus in altari, s. Dei filius benedictus, qui pro nobis seipsum in arca crucis obtulit Deo patri, sicut dicitur Hebr. 9. Semetipsum obtulit immaculatum Deo. & Malac. 1. In omni loco offertur nomini oblatio munda. Oblatio virtuosa est illa, qua quis offert Domino opera sua bona tanquam quaedam sacrificia matutina. 1. Para. 29. In simplicitate cordis mei laetus obtulit munera haec. Oblatio verè fructuosa est illa, qua nos offerimus pauperibus elemosynam, & qua nos offerimus proximis adiutorium, & medelam. De hac dicitur Act. 24. Elemosynas faciamus in gentem, & oblationes & vota. Aduerte ergo circa bonam, & spiritualem oblationem. i. circa bonorum operum executionem, quia sicut antiquitus Deo offerebantur sacrificia corporalia, sic nos offerre debemus spiritualia, quia sicut dicitur in Psal. Sacrificium Deo spiritus contribulatus &c. Notandum ergo, quod sicut in illis antiquis oblationibus requirebatur Rei munditia, Salis praesentia, Mellis absentia, Fermenti carentia, Voluntatis prompta obedientia. De rei munditia dicitur Gen. 8. quod Noe obtulit de animalibus & volucris mundis holocaustum Domino. De salis praesentia dicitur Leuit. 2. In omni oblatione tua offeres sal. De mellis, & fermenti absentia dicitur Leuit. 2. Omnis oblatio, quae offertur Domino, absque fermento fiet, nec quicquam fermenti, aut mellis ponetis in sacrificio. De mente verè voluntaria dicitur Exo. 35. Ois multitudo filiorum Israel obtulit mente promptissima atque deuota primitias Domino. sic pro certo dico, quod in oblatione spirituali. in bonorum operum executione conscientia munditia debet inesse: salis sapientiae, & prudentiae praesentia debet adesse, mellis falsitatis, & acceptio debet abesse, fermenti malitia & infectio debet deesse promptae voluntatis affectio debet praesentia. Et sic pro certo Deus acceptabit sacrificium iustitiae, oblationes & holocausta, tunc imponemus super altare suum vitulos. Et sic videbatur offerre David cum dicebat. Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arietum, offeram tibi boues cum hircis. Vbi aduerte quod nos debemus offerre Deo sex spirituales oblationes, videlicet Dilectionis ardorem. (Holocausta) Deuotionis liquorem. (Medulla) Orationis feruorem. (Cum incenso) Correctionis rigorem. (Arietum) Operationis laborem. (Boues) Conuersationis squalorem. (Hircis.) Igitur offeramus Deo ardorem dilectionis. Antiquitus. n. in oblatione necessarius erat ignis, quia quicquid Deo offeratur, igne necessario cremabatur. Et ideo praecipit Leuit. 6. Ignis in altari meo semper ardebit. In quo nota, quod in omnibus, quae Deo offerimus, necessarius est ignis feruētis charitatis, iuxta doctrinam Apostoli, Oia opera vera in charitate fiunt. Et hoc ostenditur, cum dicitur (holocausta) quia holocausta erant illa sacrificia, quae tota Deo offerebantur, & quorum nulla pars nec sacerdoti nec offerenti retinebatur. Et ideo dicitur ab Holon, quod est rotum, & Causton, quod est incendium, quasi rotum in censum: Quia. s. quicquid boni facimus, totum Deo debet per charitatem attribui, & offerri nobis verè, vel nostrae industriae nihil debet penitus retineri. & hoc est, quod praecipitur Gen. 22. Tolle filium tuum, quem diligis Isaac, & offeres mihi eum in holocaustum super vnum montium &c. Filius enim noster, quem generamus, signat bona opera, quae facimus. Offeramus ergo ardorem dilectionis. 1. Machab. 4. Obtulerunt holocausta cum lacticia. Deinde offeramus liquorem deuotionis. Medullata inquit. Antiquitus enim in omni sacrificio offerebantur certa libamina, quae fiebant de liquoribus, scilicet de oleo, & de vino, addita medulla tritici, scilicet simila oblatio tam in bono, sicut dicitur Exo. 29. & Leuit. 2. Sic verè spiritualiter nos debemus

offerre liquorem deuotionis, & gratia, quae. f. cōtineat simi- lam purissimè intentionis, vinum spiritualis lætitiæ, spei, & gratiarum actionis, & oleum totius pietatis, & compassio- nis. Quid est offit, cum dicitur (Medullata) quia. f. medulla, quæ est mollis, & tenera, pinguis & suavis, deuotione designat. De quo dicitur Num. 18. Omnem medullam olei, & vini, & frumen- ti, & quicquid offerunt primitiarum Domino, dedi tibi. Of- feramus ergo Dño liquorem deuotionis. Deinceps offera- mus Deo feruorem orationis. Et hoc ostenditur, cum dicitur (cū incenso). Incensum. n. antiquitas, & etiam adhuc thus, & in- censum Deo solent offerri, quod sursum in fumum, odoriferum solet ad Deum eleuari. In quo quidē solet virtus ora- tionis notari, quæ sursum ad Dñm solet ascendere, & sicut bona procuratrix quousq; bonum impetraverit, non cessa- re. Vnde in Ps. Dirigatur Dñe oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. & Num. 27. Incensum odoris suauissimi offer- re Dño per tempora sua. In signum huius magi obtulerunt Dño autem thus, & myrram. Per thus. n. oratio designatur. vnde Leuit. 2. Offeres primitias tuas Dño fundens super eas oleum, & thus impones, quia oblatio Domini est. & Tho. 12. Cum orares cum lacrymis, ego obtuli orationem tuā Do- mino. Denique offeramus, Deo rigorem correctionis, Et hoc notatur, cum dicitur (Arietem). Per arietem. n. qui solet per- cutere, quæ vermis, quem in capite gestat, se solet aequaliter commouere, intelligitur virtus correctionis, quæ excitata à spirituali vermine. i. à iustitiæ rectitudine, & cōscientiæ mor- fu, solet corpus proprium percutere, & corrigere, & et p- teruosis subditos castigat. Itam ergo Deo offerimus, quæ nos & subditos mediante iustitiæ percussimus, corrigimus, & do- damus. (Arietem inquit.) Gen. 22. Vidit post tergum arietem, quem obtulit in holocaustum. Iterum offeramus Domino laborem bonæ operationis, quod ostenditur cum dicitur (Boves.) Bos. n. aial est summè laboriosus, & ad oia laboris opera vir- tuosum, significans laborem bonorum operum, quæ pro cer- to debemus Deo offerre, & pro ipso labore, & poenitiã sustinere. Et de hoc Leuit. 3. Si de bobus voluerit offerre ma- rem suæ foecunditatis, immaculatum offeret Domino. Bos. n. labor immaculatus dicitur, qui solum pro Deo, & non pro tēpo- rali cōmodo, aut aliquali ipani gloria sustinetur vnde Ezech. 43. Offeres vitulum de armento immaculatum. Offer ergo la- borem bonæ operationis. Insuper offeramus squalorē car- nis macerationis, seu conuersationis, quia. f. conuersatio no- stra debet esse humilis, aspera, squalida atq; macra, quæ nota- tur in hircō. (Cum hircus inquit.) Per hircum. n. qui habet vel- lus valde hirsutum, & qui est exterius valde macer, interius vero pinguis, intelligitur humilis conuersatio, quæ dēt esse exterius per humilitatem habitus hispida, & hirsuta, & p- penitentiam squalida atq; macra. Iudith 4. Holocausta offere- bant Domino præcincti cilicij. Vnde de mortificatione car- nis dicitur Petri. 3. Ut nos offerret Deo, mortificatos quid- dem carna, viuificatos autem spiritu. Intus tñ in conscientia debet esse gratijs impinguita. Et de tali hircō dicitur Leuit. 16. Postquam emundauerit sanctuarium, tunc offeret hircum viuentem. Sic ergo patet, quomodo offerre seu oblatio acci- pitur in bono. Sed adhuc dico, quod potest accipi in ma- lo. Et sic dico, quod peccatores offerunt, præstant & pro- ponunt coram Deo multa sacrificia, quæ non sunt ipsius pla- cina, sed potius ad iracundiam prouocatiua. Nota ergo, quod mali offerunt

Crudelitatē, De oblatione crudelitatis dicitur Eccle. 34. Qui offert sacrificiū de substantia pauperis quasi qui victimat filium in conspe- ctu patris. De oblatione iniquitatis dicitur Prouer. 21. Dona in- quorum probat altissimus, quæ offerunt. De oblatione cupi- ditatis patet Act. 8. vbi Symō obtulit pecuniam Apostolis, dicens. Date mihi gratiam istā. De oblatione tepiditatis di- citur Matth. 9. quæ offerebant paralyticum iacentem in lecto. De oblatione carnalitatē dicitur Leuit. 3. Si capra fuerit eius oblatio, ponet manum super caput eius. De oblatione proteruitatis dicitur Matth. 8. Obtulerunt ei multos dæ- monia habentes. Quæ autem volumus istam materiam ampli- us dilatare, possumus dicere, quod generaliter in scriptu- ra inuenitur triplex oblatio, videlicet

Oblatio bonorum operum, Oblatio malorum scelerum, Oblatio rerum & munerum, sicut antiquitus Deo offerrebat sacrificia corporalia, sic & nos offerre debemus spiri- tualia, iuxta illud 1. Pet. 2. Offerre spūales hostias acceptabiles Deo. Et sic notabis, quæ sicut antiquitus offerrebat Deo multa sacrificia, videlicet agni, arietes, boues, vituli, hirci, colū- bæ, turtures, sal, vinū, oleū, & incensum, sicut possumus inue- nire per diuersa loca veteris testi, sic verè dico, quæ spiritualia loquendo, & intelligēdo nos debemus offerre Dño Deo nro Agnos bonæ simplicitatis, Arietes iustæ seueritatis, Boues fortis stabilitatis, Vitulos lætæ iocunditatis, Hircos duræ austeritatis, Columbas lætæ foecunditatis, Turtures duplicis charitatis, Sal discretæ charitatis, Vinum deuotæ sanctitatis, Oleum benignæ pietatis, Incensum feruidæ voluntatis, Sanguinem summæ nobilitatis, Hominem perfectæ seu puræ munditatis. Et munditiæ Deo debemus offerre. 1. Reg. 7. Obtulit Samuel agnū lactentem. Figura Num. 28. vbi dicitur, quæ in iugi sacrifi- cio debebat offerri Domino duo agni, vnus. f. mane, & alius vespere. Ad denotandum, quæ duplex innocentia. f. voluntatis, & operis, seu cordis, & manus Deo debet offerri, & hoc in mane iuuentis, & vespere senectutis. Vñ ibidē dicitur. Die la- bati offeretis duos agnos. Offerat ergo agnus simplicitatis, & innocentie. Secundū dico, quæ offerre debemus arietes seueritatis seu iustitiæ. Arietis. n. qui percutit seueritatem iustitiæ designat. Sed de hoc vide supra §. Deniq; offeramus. Tertio offeramus boues penitentiæ, & poenitiæ, seu et boues sta- bilitatis, & permanentiæ. Bos. n. quæ est aial laboriosum, & for- tē, laborē poenitiæ, & fortitudinē stabilitatis pferuentiæ desi- gnat, quam in altari cordis Deo debemus offerre. Vide supra §. Iterū offeramus. Quarto offeramus vitulos iocunditatis seu lætitiæ. Vitulus. n. qui saltat, & iudit præ lætitiā, spiritua- lem iocunditatem designat, quæ. f. in oī bono opere debet in- reruenire, iuxta illud Mach. 4. Obrulerūt holocaustum cum lætitiā. Vnde de filijs Israel dicitur, quæ ipsi in dedicatione domus Dei obtulerunt vitulos centum. i. perfectam lætitiā. Cente- narius. n. numerus perfectionem designat. Ezech. 43. Offeres vitulum de armento immaculatum. Et bene dicit vitulum im- maculatum, quia. f. lætitiā nostrā non debet habere maculā nec culpa, nec debet esse friuola vel inanis. Quinto offera- mus hircos austeritatis, & abstinentiæ. Sed de hoc vide §. In- super offeramus. Macredo. n. hirci squalorem, & maceratio- nem carnis signat. Num. 28. Hircus quoq; offerretur Domino pro peccatis. Sexto offeramus columbas foecunditatis, & opulentiæ. Columba. n. quæ est auis fecundissima, quia. f. quasi oī mense pullificat, foecunditatem bonorum operum, & vir- tutum designat, quem. f. debemus offerre, in quantum bonis operibus debemus abundare. Vnde de Christo legitur, quæ pa- rentes obtulerunt pro eo par turturum, aut duos pullos co- lumbarum. Et Leuit. 24. Pulsum columbæ offeret. Septimo offeramus turtures charitatis & amicitia. Turtures. n. quæ sem- per bonæ incedunt, & cōpares suos tñ diligunt, quæ eis mor- tuis alijs nunquam nubunt, charitatem & amicitia designat & præstunt, quæ scilicet vnus alterum debet diligere, & pro vno amico nequaquam alteri adherere. Ista ergo Domi- no offeramus, & Deum & proximum intime diligamus, & more turturis pro dilatione patriæ doleamus cōtinuē, & ge- mamus. Leuitic. 15. Octaua die offeret pro se duos turtures. Octauo offeramus sal discretionis, & sapientiæ. Sal enim sine quo nihil est sapidum vel conditum, sapientiam, pru- dentiam, & discretionem designat, sine qua nullum sacrifi- cium boni operis aliquid valet. Leuiticorum 2. Quicquid obtuleris sacrificij, sale condies, & in omni oblatione tua of- feres sal. Non offeramus vinum deuotionis, & sanctimo- niæ. Vinum enim, quod inebriat, & quod etiam ebrios quan- doque facit cantare, & quandoq; etiam plangere seu flere, feruorem deuotionis signat, quæ scilicet in homine ad mo- dum ebrijs sensum rapit, laudes & cantica promere facit, & etiam

etiam spirituales lacrymas introducit. Exo. 35. Mēte de- uora obrulerunt donaria. Vnde Num. 15. Vinum offerret in odorem suauitatis. Decimo offeramus oleū compassionis, atq; clemētiæ. Oleum. n. quod lenit vulnera leuitatem piera- tū signat. De qua Leu. 7. Offerent panes abiq; fermento con- sperfos oleo. Et Exo. 30. Hoc oleum vnctiois sanctum erit. Vnde decimo offeramus thus seu incensum orationis, & elo- quētiæ. Sed de hoc vide supra §. Deinceps offeramus. Thus. n. quæ in igne feruet, & sursum ascendit, orationem signat, de qua canitur in Ecclesia. Sacerdotes incensum & panes offer- rent Deo suo, & idē sancti erunt &c. Et Num. 28. Offeretis incensum holocaustum Dño. Istud tñ est cōtra multos, qui. f. potius offerunt sulphur, quæ thus in incensum, quia. f. p- e- corum malam vitam magis ferunt, quæ redoleant apud Deum. Vnde de talibus dicitur illud Hiere. 6. Ut quid offeritis mihi thus de Saba, calamū suauē olentem holocaustum vestra non sunt accepta, victimæ vestre nō plauerunt mihi. Incen- sum abominatio est mihi. Vide ibi. Duodecimo autem offe- ramus Deo sanguinem electiois, & eminentiæ. f. sanguinē Christi in sacramento altaris, quem. f. sape & deuotē nos de- bemus offerre. Deut. 12. Offeres oblationē tuā carnē, & san- guinem. Tertio decimo offeramus hominem perfectionis, & excellentiæ. Quia re vera sicut antiquitus ministri altaris of- ferebantur Domino ad ministrandum sibi, sic & nos nostrū interiore hominē. f. mentē & rōnem Deo debemus offer- re ad sibi humiliter seruicium. Exemplo Christi, de quo dicit Heb. 9. quæ semetipsum obtulit immaculatum Deo. Vel ad lite- ram etiam nos debemus offerre ad seruitium, & officium ec- clesiæ viros idoneos, rōnabiles & perfectos. Exemplo Abra- ham, qui vnicum filium voluit offerre, sicut dicit Gen. 22. vnde Hebr. 11. Fide obtulit Abraham Isaac. In quo instruuntur prælati, & viri ecclesiastici, quæ perfectiores & meliores in be- neficijs ecclesiasticis Deo offerant, & quod ipsos omnis de- terioribus anteponat. vnde Num. 28. præcipitur, quæ oia quæ of- ferebātur, in maculata offerrentur. Immaculata inquit offer- retis omnia. Quod tamen est contra multos, qui religiosos, & clericos faciunt de filijs debilibus, & turpioribus. Con- tra etiam multos prælatos qui in officijs, & in dignitatibus ecclesiæ præficiunt deteriores. Figurati Matt. 4. vbi dicitur, quod illi obtulerunt Christo omnes male habentes, sicut be- ne exemplificatur Matth. 9. & 17. de paralytico, & monico Christo oblati. Et tñ ista sunt prohibita, in scriptura vbi. f. phibetur ne cecus, & claudus, maculatus aut testiculus mu- rilatus Domino offeratur. Ad denotandum, quod illi, qui per ignorantiam sunt cæci, per malitiam sunt claudi, per luxu- riam, & in famiam sunt maculati, & per ignauitiam sunt testi- culi. i. generatione bonorum operum mutilati, ad offeren- dum Deo in Ecclesia sunt indigni. Eccl. 35. Noli offerre mu- nera praua. Nō sic ergo, sed offeramus digna Deo sacrificia, & non mala, iuxta illud Leu. 7. Mandauit filijs Israel, vt offer- rent oblationes. Sic ergo patet, quomodo digna sacrificia, & spiritualia sunt Deo offerenda. Multa alia genera oblatio- num auelli poterant à scriptura, sed transeo gratia breuita- tis. Hic tamen potes si vis adiungere, quæ ad spirituale sacrifi- cium digne Deo offerendum aliqua requiruntur, videlicet

Locus, Locus est in intima mente. Tempus, est in vita præsentē. Modus est in actu decetē. Igitur habeat oblatio boni operis, & virtutis scilicet

Locus secretum, Locum dico secretum. f. Tempus contritum. i. continuum, mentem, quia et ad lité- ram bona opera sunt Deo offerenda nō publicè, sed discretè, iuxta illud Deut. 12. Caue ne offeras holocaustum tuum in omni loco. Cuius tamen hy- pocritæ contrariū faciunt, qui. f. quæruunt loca publica, non occulta. Et tamen Aggei 2. dicitur, quæ omnia, quæ obtulerunt ibi contaminata erunt. Tempus et contritum. i. cōtinuum, & completum, quia. f. homo nunquā debet cessare ab obla- tione boni operis. Quod bene figuratur in iugi sacrificio, de quo dicitur Num. 28. Holocaustum iuge est, quod obrulit in monte Synai. vnde 1. Para. 24. dicitur. Offerat holocaustum in domo Domini iugiter. Modum in super discretum, quia. f. in omni opere debet interuenire prudens discretio, quæ. f. conditiones, & circumstantias adhibeat opportunas. Et sic in omni oblatione boni operis debet interesse

Mens spontanea, Mens (dico) spontanea, quia. f. offerri debet voluntariē, non coactē. Vnde Res idonea, 1. E. f. d. 2. Sponte obrulerunt in domo Domini ad extruendam eā. Et 1. Para. 29. Lætus obtulit vnuerfa hæc. Res et idonea, q. a. f. res & opus, quæ Dño offertur dēt esse idonea, & honesta sicut supra visum est in fine paragraphi præcedentis. Ne. 28. Immaculata offeretis oia quæ bene figuratū est in filijs Aaron, quæ hoc perierunt, quæ rem indignā. f. signē alienum Dño obtulerunt. Num. 3. Manus et dēt esse cōgrua, q. a. f. lile, quæ offert sacrificiū reale vel spūale, dēt hñe manus mundas. Vñ Leu. 21. Qui habuerit maculas, nō offerat panes. Et ibidē. Qui habuerit maculā nō accedat offerre hostiā &c. sicut de Saul factis apparuit, quæ cum nō esset sacerdos, holocaustum obtulit, & Deū & Samuelē cōtra se irritauit. Ideo Leu. 22. d. De manu alienigenæ nō offeretis panes. Vis in super cōtinua, q. a. f. iugiter dēt offerri Dño actu vel habitu bonū opus, sicut supra statim visum est. Vox nihilominus melliflua. f. vox iubilationis, & laudis, q. a. f. Deū laudando oia bona opera fa- cere debemus, vt & sibi laudis sacrificiū offeramus. 2. Paral. 29. Accedite, & offerite victimas & laudes. Et ibidē. Obtulit vnuerfa multitudo hostias, & laudes. Munus. n. quæ lætē offer- tur, magis Deo placet. vñ 1. Para. 29. Lætatus est populus. Se- quit. Quia toto corde offerebant ea. Et ibidē. Populum tuū vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria. Ista sunt ergo oblationes iustorū, quæ impingunt altare, & quæ et Deo sunt acceptabiles, & deuotæ iuxta illud Ps. Tunc acceptabis sacri- ficiū iustitiæ, oblationes, & holocausta, tunc imponeat su- per altare tuum vitulos. Sic igitur, patet quō in scriptura re- peritur oblatio bonorum operum. Reperitur et in scriptu- ra oblatio malorum scelerum. Et ista pro certo est oblatio seu operatio hominis peccatoris, quia. f. nihil offert Deo. vel proximo nisi malo opera, & horribilia scelera & peccata. Quid. n. offert arbor, mala Dño suo nisi malos fructus? Et quæ potest fons venenatus offerre nisi rivos pestiferos atq; fru- ctus malos? Notabis igitur, quæ mali solent offerre multitudi- nem malorū, & inutilium ferculorum Deo, diabolo, & mun- do. Deo enim offerunt in Ecclesia, & in beneficijs videlicet Parulos & ignorantes, De parulis ignoran- tibus dicitur Mar. 5. & Tremulos & vacillantes, Luc. 18. quod ipsi offe- rebāt Christo paru- los, vt eos tangeret. De tremulis & vacillatibus, seu ad bene operandum impotentibus exponi potest illud Matt. 9. Et ecce offerebant ei paralyticum iacentē in lecto. O quorū spiritua- les, & iacentes paralytici offerunt hodie Christo in Ecclesia. De fremulis verò malignatibus. i. de fatuis & vanitati va- can- tibus potest exponi illud Matt. 8. Obtulerunt ei multos dæmo- nia habentes. De loculis verò pecunias aggregantibus. f. de diuitibus & simoniacis, qui certē hodie præceteris in eccle- sia offeruntur, potest dici illud prædictum Matt. 4. Obtulerunt ei omnes male habentes, i. omnes malos diuites. Isti igitur sunt, qui à malis offeruntur Deo. Sunt etiam, quæ à malis offeruntur diabolo. Et sic nota, quod mali offerunt diabolo

De vitio tumentis eminentiæ, hoc est dictū, præsumptio- nis, & superbiæ, potest exponi illud, quod dicitur 3. Reg. 3. quæ adhuc populus immolabat, & sacrificabat in excelsis. De quo Hier. 48. Auferebā de Moab ait Dominus offerentē in excelsis. De vitio ardentis avaritiæ potest exponi illud Leu. 10. vbi dicitur, quæ offeretes ignem alienum interfecti sunt, Ignis. n. ardo- rem avaritiæ signat. Nā avari ita ardent avaritia, quæ proprios filios offerunt diabolo comburendo, in quantum. f. ipsos dedicāt officijs, & scientijs lucratiuis. Figurati in Rege Amon qui proprium filium obtulit sacrificiū diabolo. 4. Reg. 3. Vnde Eze. 24. Filios suos obrulerunt ei ad deuorandum. Et Deu. 12. Offeretes filios, & filias, & cōburnetes igni. De vitio verò latentis idololatriæ, quæ. f. mali experimētatores adhuc offe- rūt sacrificia dæmonij, potest dici illud Aggei 2. Oia, quæ obtule- rūt, cōtaminata erant. Ista igitur à malis offeruntur diabolo. Et sunt mala, quæ à malis offeruntur mundo. Et ista pro certo sūt Grata colloquia, Offerunt enim mali grata collo- quia, quia alijs adulando, sicut de illa Iahela dicitur Iudic. 5. quod ia- Diction. Berchorij. Pars ij. Q. 9. 2. Phiala

Phiala Principū obtulit butyrū. f. signat adulationis vnguentum. Offerunt etiam praua donaria. f. ad corruptendum iudicium. exemplo. f. Simonis magi, q̄ pecuniā obtulit p̄ simonia committenda. Actuum 8. Offerunt etiam lauta cōiuiua. Multū. n. sunt, qui ad nihil aliud vacant, quā commessationibus. Reg. 9. Hęc est summa expensarum, quam obtulit Salomō. Pater igitur, quod in scriptura reperitur oblatio malorum scelerum. ¶ De oblatione rerum, & munerū vide supra vbi munus. Et hęc de oblatione sufficiant. Vide vbi dare, tribuere vel præbere, & similia.

Officium. Cum officium nihil aliud sit, quā opus seu exercitium ad quod vnum quodq; specialiter deputatur, de diuersis igitur officijs ecclesia multa possent dici, nisi de quolibet in suo titulo particulariter diceret. p̄sertim autē de officio prælatorum, iudicum, & prædicatorū nihil ad præsens. Hoc solum nota, q̄ sicut i maiori mūdo varix sunt creaturæ diuersis officijs deputate, sicut Sol ad illuminandum, Sic in minori etiam mundo diuersa sunt membra ad calefaciendum, ad diuersa officia ordinata, sicut oculus ad videndum, lingua ad loquendum, auris ad audiendum, pedes ad ambulandum, manus ad operandum. Sic proculdubio in corpore Christi mystico diuersæ sunt personæ in diuersis officijs constitutæ, quia quidam exercēt officium solis, alios illuminando per doctrinam, & prædicationem. Quidam officium ignis, alios calefaciendū per Dei amorem, & dilectionem, alij officium aquæ, alios humectando per gratiam, & deotionem, alij officium terræ, alios sustinendo per patientiā & supportationem, & nutriendo per elemosynam, & cōpassionem, alij officium oculorum, alios regendo per prædicationem, & iurisdictionem, & pro alijs videndo per iudiciorum examinationē, alij officium linguæ, loquēdo p̄ Dei laudem, & gratiarum actionem, alij officium auris, diligētē audiendo per obedientiam, & subiectionem, alij officium pedis, vndiq; currendo per proprij officij executionem, alij vero officium manus, per omnium bonorum actuum operationem. Et breuiter verum est, quod dicit Apost. Rom. 12. q̄ corpus non est vnum membrum, sed multa. Omnia. n. membra corporis non eundem actum habent. Et hoc est quod dicitur 1. Para. 31. q̄ Ezechias constituit sacerdotes & leuitas p̄ diuisiones suas vnumquemq; in officio proprio. ¶ Breuiter ergo notare possumus, q̄ nos debemus vti in Ecclesia Dei multiplici officio scilicet officio

Sacerdotis per sanctitatem, Ministri per humilitatem, Pincernæ per iocunditatem, Paniferi per pietatem, Portatoris per patientiā firmitatem. Vnde. 2. Para. 8. Constituit officia sacerdotum in ministerijs. Quamuis de multis hodie dicatur illud 1. Reg. 2. Filij Heli, filij Belial, nescientes Dominum, nec officium sacerdotum. Itē habeamus officij ministrorum, seruendo Deo per subiectionem 1. Para. 25. Segregauit filios A saph in ministerijs, dedicato sibi officio seruientes. Item habeamus officium pincernæ per iocunditatem spei, & spiritalem consolationem, vt sic simus sicut pincerna Pharaonis, q̄ fuit in pristino officio restitutus Gen. 41. Itē habeamus officium paniferi, alios nutriendo per pietatem, & elemosynarum largitionem, sicut de Ruth. d̄ Ruth. 4. q̄ ipsa gerula ac nutricia officio fugebatur. Itē habeamus officij portitoris onerum, per tribulationum, & pœnitentię tolerationē Num. 4. Hoc est officium familie gersonitarum, vt portet cortinas tabernaculi &c. Si vis applica de illis, qui exercent mala officia. i. officia & peccata, applicando quodlibet peccatum ad quolibet vile officium. Item si vis potes dicere quomodo quodlibet membrum est contentum officio proprio, nec ambit officium alterius, sicut habetur supra. ¶ Si autem vis potes dicere, quod illi, qui in officijs publicis, & priuatis constituuntur, debent esse ceteris Sapientiores in subtilitate, Igitur sicut sapientes agunt oia subtiliter, sicut Diligentiores in sedulitate, Eminentiores in auctoritate, Abstinētiore ab iniquitate, videmus de corporibus constitutis in officijs celestibus, quæ præ ceteris abundant lumine, sic verē tales abūgere debēt sciētia, & discretione. Vnde de Regina Saba d̄,

quod non habebat vltra spiritum præ stupore q̄ videbat sapientiam Salomonis & officia ministrorum. 2. Para. 9. Itē vt diligentes agant oia, seduliter seu et vtiliter. Hæc 1. 6. Credita sibi officia diligenter obseruāt. Itē sicut cōmunes agant oia regulariter, autenticē, & solemniter. f. s̄m quo J requirit auctoritas officij. 2. Para. 35. Sacerdotes autē stabāt in officijs suis. Stare. n. eminentiā, & auctoritatem signat. Item sicut abstinētes. s. ab inuitia, & agant oia legaliter. i. subditos nō grauando, & alte officium alterius nō inuadendo, sicut. f. fecit Rex Ozias, qui offerendo incēsum vsurpauit sibi officij sacerdotis, & idē lepra continuē percussus est. 2. Para. 26. Non est tui officij Ozia, vt adoleas incēsum Dño. Idē 1. Para. 25. d̄. Dedicato inquit sibi officio seruientes. Corpora. n. celestia ita sua exercent officia, q̄ vnum aliud nunquam turbat, sicut dicitur Eccl. 26. Vnusquisq; proximum suum nō molestabit. In officio sibi dedito perpetuē p̄neat, & ad aliud aliqualiter non anhelat. Quod est cōtra ambitiosos. Dicit. n. Seneca in epistola. Verē officio, q̄ semel sumpsisti, turpe est oneri cedere. Sufficit, quia pauca sunt auctoritates vocales.

Lemm. Nota, q̄ oleum in scriptura p̄t significare in bono & in malo. Prīmō qdē dico, q̄ sumit in bono: & sic dico, q̄ per oleū intelligit ois virtus, q̄ hēt aīam spirituā reserere & hinc. Et sic dico, q̄ oleū p̄t intelligi gratia, deuotio, & cōpassio. Sicut. n. oleū est liquor dulcis, & saporosus, vtilis & virtuosus, sanus ē & fructuosus, sic diuina grā est quidā liquor spūalis, qui est ipsi aīæ dulcis vtilis atq; sanus. Sed in ergo, q̄ oleum habet plures naturales conditiones, sic gratia habet plures spirituales effectus, & operationes. Et idē sicut oleū in domo summē est necessarium, & inde est, qdē cū anno oleū de oliuis, & nucibus colligitur, & in domo reponitur, & seruat, sic in domo conscientię gratia est valde necessaria. Et idē a nobis dēt cū diligentia procurari, & ibi sine deficientia reseruari, iuxta illud Eccl. 9. Oleum de capite tuo nō deficiat. Et idē bene præcipitur Hier. 40. Colligite vindemiam, & messet, & oleum, & cōdite in vasis vestrīs. Et aduerte hic quod secundum triplicem proprietatem olei materialis, triplex spūale oleum a nobis est habēdum. Est. n. oleum liquoris, Gaudij causatiuus, Pabuli conditiuus, Luminis nutritiuis.

Per primum triste viuētes lætificantur, Per secundum efficientes nutritantur, Per tertium cœcutescentes illuminantur. Prīmū signat spiritalis lætitiæ blandimenta, qdē notatur per vindemiam, s̄m denotat fraternalis clemētiæ nutrimenta, qdē notatur per messet: tertium designat supernalis sciētie documenta, qdē notatur p̄ oleū in vasis. Igit̄ charissimi, colligamus, & habeamus oleū lætitiæ spiritalis, qdē. n. notatur p̄ vindemiam, quia vinum lætificat cor hoīs. Antiquitus. n. oleū solebat esse signū lætitię. Vnde ille faciem suā solebat vngere, qui lætus hoibus volebat apparere. Et hoc est, quod in Psal. supponitur cū d̄. Vt exhilaret faciem in oleo, & panis cor hoīs confirmet. Et idē per oleum p̄t spes, & spiritalis cōsolatio designari, per quam solet aīa spiritaliter iocūdari. Quo quidem oleo debemus faciem cordis nostri inungere, vt possumus desperationem, & tristitiā effugare. Mat. 6. Vnge caput tuum oleo. Istud autem potest comparari oleo papa-neris, quod somnum solet inducere. Oleo etiam mandragoriarum, quod membrum inūctum facit sectiones, & verbera non sentire. Quia pro certo spes æternorum, & spiritalis lætitiā in Deum, somnū contemplationis inducit, & sectiones tribulationum mundi sentire a fidelibus nō permittit. Quia pro certo qui spiritali lætitiā perfectē inungitur nunquā a mundi tribulationibus grauatur. Ps. Caro mea immutata est propter oleū. Et sic erat vnctus ille, cui d̄ in Psal. Dilixisti iusticiam, & odisti iniquitatem propterea vnxit te Deus tuus oleo lætitiæ præ confortibus tuis. Istud habent boni in via per spem, in patria vero per sp̄m, q̄ iuxta verbum Esa. 61. Dominus dabit eis coronam p̄ cinere oleum gaudij, p̄ luctu, pallium laudis pro spiritu maroris. Igitur colligamus oleum lætitiæ spiritalis. Istud tamen oleum non videtur habere, qui semper viuunt in tristitia, & in mœrore, in odio & inuidia, & dolore, in motu iracundię, & feruore, quia scilicet tales de spiritali lætitiā nihil habēt. Et idē de Saul pro-

prio

prio gladio interfecto, per quem. f. intelliguntur inuidi, iracundi, & desperati, qui proprijs iaculis semetipsos occidūt d̄ 2. Reg. 1. q̄ ibi abiectus est clypeus Saul, quasi nō esset vnctus oleo. Non sic ergo, sed habeamus oleū lætitiæ spiritalis. (Vindemiam inquit.) Per vindemiam. n. & per vinum (vt dictum est) lætitiā designatur. Vt sic dicamus illud Neemias 10. Primitias ciborū nostrorū & libaminū, vindemiam quoq; & olei offeramus sacerdotibus. ¶ Deinde colligamus, & habeamus oleum clemētiæ fraternalis. Et hoc ostenditur, cū d̄ (Messet.) Messis. n. ad nutrimentum hoīum principaliter ordinatur significans virtutem clemētiæ, & misericordiæ, cuius est officium indigentes nutrire. Et idē pauper, & indigens comparat formicæ, quæ cōgregat in messe, qdē comedat, & parat in æstate cibum sibi, sicut d̄ Prou. 6. Idē dicit Iob 5. Cuius messet famelicus comedit. Et ista etiam virtus p̄t per oleū designari. Oleum. n. esurientes nutrit, & dolorem vulnerum mitigat atq; lenit. In quō. n. notatur, q̄ virtus clemētiæ habet per elemosynas pauperes nutrire, & per indulgentiam, & benignam cōsolationem vulnera suorum miseriam mitigare, & lenire. Quod bene figuratū fuit in fauciato, cuius Samaritanus approprias alligauit vulnera eius, infundens oleum, & vinum, sicut d̄ Luc. 10. Aduerte tamē de oleo misericordiæ, quia sicut oleum materiale habet Cibos condire, Ignem nutrire, Fessā membra recreare, Apostemata maturare. Sic oleum pietatis cibos bonorum nostrorum operum cōdit, & Deo lapidos & acceptabiles facit. Et idē ipse a nobis tale oleum petit. Leuit. 24. Præcipe filijs Israel, vt offerant mihi oleum de oliuis purissimis. Item ignem charitatis in nobis nutrit. Vnde dicitur Exod. 35. q̄ filij Israel obtulerunt oleum ad nutrimentum ignium. Item fessā membra. i. pauperes miserijs fatigatos recreat, lenit. Mar. 6. Vngebant oleo multos ægros. Item apostemata peccatorum maturat, eijcit, atque tollit. Vnde Iacobus 5. præcipit infirmis inungi oleo, vt sanitatem recuperarent. Vnde Ezech. 16. Laui te aqua, & emundavi sanguinem tuum ex te, vni te oleo. q. d. Vni te olei misericordiæ sanguinem peccatorum tollit, & more aquæ conscientiam abluit, & absterget. Sed scitis quid est de oleo isto? Tria. n. requiruntur ad olei bonitatem, videlicet, q̄ sit nouum, & recens, quia. f. oleum per antiquitatem corrumpit. Item quod cito exeat de torculari, quia quanto exit cum minori difficultate, tanto plus habet de bonitate. Vnde oleum, q̄ per magnam violentiam extorqueatur, non est ita laudabile sicut illud, qdē sine violentia distillatur. Item quod nihil habeat de terræ feculentia intermixtum, quia oleum tanto est laudabilius quāto terræ, & amurcæ est impermixtius. ¶ Sic verē dico, q̄ oleum pietatis, & misericordiæ tunc temporis est melius qdē nouum. i. quando habet fragrantem gratiā nouitatem, quia alias nō valeret si fieret in vetustate peccati. Item qdē cito exit per promptam, & celerem voluntatē, q̄ s̄m Sen. in prouerbijs. Beneficium qui cito dat indigenti, bis dat. Item qdē non est admixtum terræ. i. quādo non sit propter terrenam gloriam, aut propter aliquam vanitatem. Et sic istud erit oleum bonū vtile, & virtuosum, de quo dicit Dominus illud Iob 29. Lauabam pedes meos butyro, & petra fundebat mihi riuos olei. Pedes. n. Domini sunt pauperes, qui in corpore Ecclesiæ sunt inferiores, & ad terram inferis depressiores. Isti ergo butyro consolationis lauantur, quando a petra. i. a viro perfectio olei misericordię riuuli effunduntur. ¶ De vtilitate verō, & bonitate olei misericordiæ possumus adhuc notare, quod istud oleum Tollit crimum horrorem, Cōferat gratiā decorem, Procurat gloriæ decorem, Elongat infirmis dolorem, Exoluit debiti languorem, Consecrat animi valorem, Tribuit virium vigorem, Infert gloriā & honorem, Affert gratiarum nitorem. Qdē. n. istud oleū tollat peccatorum horrorem, patet Dan. 13. vbi dicitur. Afferte mihi oleum, & smigmata, & ostia pomerij claudite vt lauar. Item conferat gratiā decorem, patet Ezech. 16. vbi dicitur animæ. Tu similar & mel & oleum comedisti, & decora facta es vehementer. Item qdē procuret gloriæ dulcorem, patet Matth. 25. vbi Virgines, quæ oleum habebāt, cum sponso ad nuptias intrauerunt. Illæ verō, quæ oleo carebant, exterius remāserunt. Quia proculdubio, qui oleum pietatis habuerit, cum sponso Christo ad Paradisi nu-

prias introibit, qui verō isto oleo caruerit in inferno exterius remanebit. Itē q̄ elonget infirmis dolorem, patet Hier. 41. vbi d̄, q̄ illi, qui thesaurus in agro frumenti, hordei, olei, & mellis habuerunt, ab Ismaele occisi non fuerunt. Quia verē illos Ismael diabolus in inferno nō interfecit, quos thesaurum misericordiæ in agro cordis habere sentit. Iō bene d̄ Prou. 21. Thesaurus desiderabilis & oleum in habitaculo iusti. Itē q̄ istud oleum exoluit debiti languorem, patet. 4. Reg. 4. vbi d̄, q̄ mulier quæ erat multis debitis obligata, superabundante oleo in vasis suis ad præceptum Helisæ, vendidit, & satisfecit creditorib. Quia verē quamuis mulier. f. anima sit debitis peccatorum ad pœnā inferni vel purgatorij obligata, si tamen vasa conscientię suæ oleo redundauerūt pietatis, facile satisfaciet de peccatis, iuxta illud Dā. 4. Peccata tua elemosynis redime &c. Item q̄ istud oleū cōsecret aī valorem, patet Exo. 29. & 40. vbi sacerdotes altaris & vasa oleo sunt inuncta, ad hoc vt Dño essent debite cōsecrata. In quo notatur, q̄ nullus est Deo debite consecratus nec suis vñb. propriē deputatus, nisi oleo pietatis, & misericordiæ sit inunctus. Null. n. sebat Deo antiquitus acceptū sacrificium, nisi esset oleū libaminis intermixtū. Quia verē nullum sacrificium boni operis a Deo acceptatur, nisi illud quod per oleū misericordiæ impinguatur. Item quod istud oleum tribuat virium vigorem, patet. 1. Reg. 16. & 17. vbi d̄, quod Dauid oleo inunctus fuit, & postea gigantē interfecit. Item quod in ferat gloriā, & honorem, patet. 1. Reg. 10. vbi d̄, quod Saul inunctus est in Regē cum lenticula olei a Samuele propheta. In quo notatur, quod illi soli digni sunt Regnū & regimen obtinere, qui oleo pietatis inuncti, sciūt clemētia p̄pollere. Vñ d̄ 1. Mach. 3. quod Dauid in sua misericordia cōsecutus est Regnū. Itē qdē istud oleum afferat gratiarū nitorem, patet, quia baptizati, cōfirmati, & ad ordines consecrati, oleo inunguntur, & in qualibet vnctiōne grā variē conferuntur. Ad denotandum, quod illi, qui a culpis voluit esse loti, & baptizati, qui in bono uolunt esse roborati, & confirmati, & qui in moribus uolunt esse bene compositi, & ordinari, & Deo specialiter dedicati, debent esse proculdubio oleo misericordiæ, delibuti, & impinguati, sicut de Dauid in Ps. Inueni Dauid seruum meum oleo sancto meo vñxi eū. Inueni (inquit) in baptismo p̄ culpā abluō. Dauid manu fortis in confirmatione per hostiū superationem seruū meū, in sacro ordinū p̄ spiritalē dedicationē. (Oleo sancto &c.) Et sic ergo patet multis rōnib. quod habere debemus oleū clemētiæ fraternalis. Et hoc est s̄m. ¶ Deniq; di co, qdē colligere, vel habere debemus oleū sciētie supernaturalis, q̄ et notat in verbo oleū. Oleū. n. hēt quandā relucētiā specularē, ita q̄ in ipso possunt facies sicut in speculo intueri. Oleū est nutrimentum luminis lampadarum. Oleum ē s̄m papiā si in ore teneat, & in profundo maris exterius emittat, solet respirādi, & anhelandi spatium dare, & lumē & fulgorem vndiq; generare. Vñ ē Geruasius in libello suo de mirabilib. mundi dicit, q̄ circa ciuitatē Puteolū est lacus q̄ d̄ lacus Ioannis, cuius aqua est terribilissima, oleo tamē in suo efficit limpidiſſima. Vnde ē narrat idem, quod cum Sanctus Ioannes Episcopus d̄cti loci quadā die circa dictum lacum deambulare, volens percrutari quid sub aqua esset, pro eo quod voces lamentabiles ibidem sæpius audiebant, cadū olei purissimi in aquam infudit, statimq; quasi accēsa lucerna, vidit sub aqua portas gneas, & vctēs ferreos maximæ quātitatis prostratos. Cepitq; vir Dei cogitare has esse portas æreas, quas Ch̄s in infernum spoliaturus d̄ confregisse. Per oleū igitur, quod dictum est virtutē habere illuminatiuam, p̄t intelligi virtus discretionis, & prudētiæ, notitia ē factæ, & diuinæ sciētie, per hanc. n. illuminamur, p̄ hanc in mari huius mundi dirigimur & regulamur. Et ad videndum, & cogitandū portas, & pœnas inferni clariū & lucidiū informamur. Tale igitur oleum debemus habere, & Deo spūaliter offerre, iuxta illud, qdē. præcipitur Leuitico. 24. Præcipe filijs Israel, ut offerāt oleū de oliuis purissimis, & lucidas ad continuandas lucernas. Et sic igit̄ patet, qdē triplex oleū a nobis spiritaliter est habendum, videlicet oleū Scientiæ limpidiſſimæ, Ethęc de bono oleo sufficiant. ¶ Secundo dico, E

quod oleum accipitur in malo. Et sic oleū potest significare Dictio. Berchorij. Pars ij. Q 3 Super-

Superbig leuitatem, Luxuria foeditatem, Blanditiae falsitatem, Opulentiae voluptatem. Dico ergo, q per oleum designantur superbia leuitates. Sicut. n. oleum habet esse leuis, & aereae naturae, & hinc est, q in aqua positum statim vult superesse, & sursum in fummitate praeminere, sic vitium superbiae tantam habet leuitatem, & aeream vanitatem, q nunquam vult esse in imo, sed semper in summo. Nunquam vult subesse, sed semper praesse. Nunquam diligit gradum inferiorem, sed semper querit statum superiorem. Ideo ad superbum potest referri illud Leu. 2. Simila erit eius oblatio, fundetq; oleum de sup. Quia. s. simila signat leuem affectionem, quae a vento vanitatis dispergit. At procul dubio oleum de sup funditur, qm peccatum superbiae, quod semper superesse querit, ibidem aggregatur. Figura Gen. 3. vbi Iacob erexit lapidem in titulum, fundens desuper oleum. Quia verè saepe fit, quòd lapis. i. ali quis lapideus, & insufficientis in aliq; magnum gradum erigit, statim à Iacob. i. à diabolo luctatore oleo superbig inungitur. Et sic patet, q per oleum designantur superbig leuitates. Item per oleum designatur luxuria seditatis. Oleum. n. est naturae valde contagiosa, & infectiuae. Inficit. n. & maculat quidquid tangit, eiusq; macula facilliter etiam non recedit. est etiã naturae valde penetratiuae, omnia. n. vasa penetrat, nisi sint vitrea vel lapidea. Est insuper naturae valde suavis & lenitiua. Nihil est. n. suauius quã illud, q oleo est inunctum. Sic verè peccatum luxuriae est aë maculatiuum, & infectiuum, quia sicut dicitur Esa. 19. Computrescet iugum à facie olei. Reddit. n. maculatum & putridum quicquid tangit. Item est aë penetratiuum. Non est. n. aliquis ira fortis, & virtuosus, quin per malas delectationes penetraret, nisi foret lapideus per constantiam, aut vitreus per clarum prudentiam efficiatur. Psal. Intrahit sicut aqua interiora eius, & sicut oleum in ossibus eius. Item est voluptatis lenitiuum. Nihil. n. ita lenit, aut blanditur sicut luxuria voluptas. Vñ Prover. 3. Fauus distillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius. Signat ergo oleum luxuriae seditates. Item per oleum significatur blanditiae falsitates. Et sic signat peccatum adulationis vel falsae, & deceptoriae locutionis. Oleum. n. quod lenit, & vngit, molle & lenne, & suauis est, significans verba deceptoriae, adulatoaria, & fallacia, quae mulcendo, & leniendo hominem decipiunt, & defraudant, sicut in Psal. Multi sunt sermones eius super oleum, & ipsi sunt iacula. Et ideò de adulatore dicitur Osee. 12. Egedus cum asyrijs inijs, & oleum in Aegypto aerebat. Vide eam supra de adulatione. Signat ergo oleum blanditię falsitates. Item oleum in malo potest significare opulentiae facultates. Oleum. n. quamuis sit de se bonum, adiunctione tñ efficit aliquotiens valde malum. Vnde in compendio Solini dicitur. Si caro leonis in oleo decoquitur, illud oleum ita efficit calidum, quod si volæ manu, & venæ pulsatiles ex eo inungantur, febrem inducere dinoscitur. Sic verè oleum mundanae prosperitatis, & opulentiae de se bonum est: veruntq; propter carnem leonum, i. propter malum exemplum malorum hominum, qui in isto oleo quotidie decoquuntur, ad tñ calorè perueniunt, q si quis isto oleo per mala complacentiã inungatur, necesse est, q febrem, i. ardorem malarum tērationum, & cogitationum patiatur. Et sic potest figurari Leuit. 6. vbi praecipitur, quod in sartagine cũ farina oleum frigarur. Ad denotandum, q illi, qui sunt oleo mundanae prosperitatis inuncti, solent esse in sartagine caloris vitiorum, & tērationis frixi, & multipliciter calefacti. Sic ergo patet quomodo oleum in bono & in malo accipitur.

A Oliua. Nota breuiter, quòd per oliuam potest intelligi vir perfectus, seu bona persona quacunque. Oliua enim habet

In	{	Radice amaritudinem,	Et procul dubio per istas septem cōditiones potest vir iustus oliuæ cōparari. Pri- mō quidē pp amaritudinem pēnitentię quia verè radix cordis sui semper debet esse in amaritudine pēnitentię, & dolore. Vnde dicit Hieronymus, q surgit oleum oliuæ ex amaritudine radices in pabulum luminis, in refectionem esurientis, & in medicinam vulneris. Et ideò de Dauid dicitur 2. Reg. 17.
		Ligno fortitudinem,	
		Folijs pulchritudinem,	
		Ramis latitudinem,	
		Duratiōe longitudinem, vel Erectione celsitudinem, Fructificatione plenitudinem.	

q David ascendebat oliuam oliuarū scandens, & fens, opero capite, & nudis pedibus. Scdò comparatur oliuæ ppter fortitudinem permanentiã. Oliua. n. lignum habet valde solidum, & quasi impetrabile. Et ideò de lignis oliuarum fuerunt facta duo Cherubin in templo Salomonis, sicut dicitur 3. Reg. 6. Sic verè lignum cōscientiã interioris debet esse solidissimum, & fortissimū, scd mala sustinēda, & ad bona faciēda, vt de quolibet possit dici illud Zach. 14. Scabunt pedes eius super mētes oliuarū. Sed de hoc vide supra de Cherubin. Tertiò comparatur oliuæ propter pulchritudinem apparentiã. Sicut. n. oliua habet pulchritudinē magnā, pro eo, q folia sua nunquã deponit, imò semper & quotidie feruat virorem sic vir perfectus debet esse pulcherrimus in sua exteriori conuersatione, quia. s. virorem honeste conuersationis debet in se perpetuo conseruare. Et sic figurabitur in columba, quae venit ad Noe in arcam, portans ramum oliuę virentibus folijs, per quod cessasse diluuium nunciavit, sicut dicit Gen. 8. Quia verè illi, qui sunt sicut columba per simplicitatem, & qui habent ramum oliuę virentis, i. virentem honestatem, tales dico ad arcam Paradisi ad Noe. i. ad Christiū veniunt, & inferni diluuium non incurunt. Isti sunt sicut oliua speciosa in campis, ita q de illis proprie potest dici illud Hie. 11. Oliuam vberem, pulchram, fructiferam, speciosam, vocauit Dominus nomen tuum. Vide eam supra de nomine, iusti. n. vocantur, vberes, ratione deuotionis: pulchri rōne cōuersationis: fructiferi, ratione operationis, speciosi, rōne castitatis & mundae conditionis. Habent nomen ratione suae famosae diuulgationis. Sunt ergo oliuę propter pulchritudinē apparentiã. Quarto dico, q iusti dicuntur oliuę ppter latitudinem amicitiae. Oliua. n. folet multum in latum extendere ramos suos, & ipso circa se multum dilatate, significans virum iustum, qui ramos affectionum suarum debet ad alios per charitatem extendere, & se per veram amicitiam oibus alijs approximare. vnde Osee 14. dicit. Ero quasi ros, & Israel germinabit quasi lilium, & erumpet radix eius vt libani. ibunt rami eius, & erit quasi oliua gloria eius. Vbi aduerte, q vir iustus describitur hic à gratiã plenitudine. (Ero dicit quasi ros) A scientiã lymphitudine. (Israel germinabit) A munditię sanctitudine. (Quasi lilium.) A constantiã fortitudine, quia erumpet radix eius vt libani. A charitati amplitudine, quia ibunt rami eius, A pietatis gratitudine, quia debet esse quasi oliua. Iusti ergo sunt oliuę, vt dictum est, propter latitudinē amicitiae. Quinto sunt oliuę propter celsitudinem eminentiã. Sicut. n. oliua sursum versus coelum erigitur, ita quod tota figura sursum quasi per modum pyramidis eleuatur, sic vir iustus debet sursum per contemplationem, & affectionē ad Deum erigi, & per aeternorū desiderium eleuari. Vnde Eccl. 24. & Eccl. 50. iustus dicitur quasi oliua pullulans, & quasi cypressus in altitudine se tollens. Sexto dico, q dicitur iusti oliuę pp plenitudinē influentię seu clemētię. Sicut. n. oliua est arbor valde fructuosa, fructus. n. multiplices pducit, & oleum pro nutrimento, & pro lumine hoibus, effundit, sic vir iustus dicit fructus bonorū operū pducere. Ps. Ego autē sicut oliua fructū ficauit. Debet insuper oleo pietatis esurientes reficere. Leuit. 24. Praecepte filijs Israel, vt offerant mihi oleum de oliuis purissimis. Debet insuper oleum luminis. i. illuminationē eruditionis, & doctrinæ alijs distillare. Vt sit ipse de illis, de quibus dicit Apoc. 11. Hi sunt duae oliuę, & duo candelabra lucentia. Vide eã supra de duo. Si verò de oliueto vis aliquid dicere, nota, q oliuētū est locus, vbi oliuæ plurimae sunt implantatae. In speciali verò mons erat, ppe Hierusalē, & ppe tēplū, vbi. s. abundabant oliuę virentes, & vñ et oleū plurimum distillabat. vbi. s. lumina tēpli videbantur, & vbi Christus sedit, & docuit, ibiq; orauit & genuit, & ibi captiōnem & latronū turbam sustinuit, & exinde finaliter celos ascendit, sicut oia patent in Euangelio in diuersis locis. Dic igit, q oliuētū signat locū fidelitatis ecclesiae vel religionis, qui. s. potest dici locus securae habitationis, Honestae conuersationis, Benignae consolationis, Quietae contemplationis, Discretæ eruditionis, Deuotae praedicationis, Beatæ retributionis, Amaræ tribulationis.

semper virent. Item est ibi benigna consolatio seu compassio, & hoc est, quia ibi reperitur oleum. Item ibi est quietas contemplatio. Et hoc quia ibi Dominus sedit & quieuit. Item est ibi discretus praedicator seu eruditio, & hoc quia ibi Dominus docuit. Item est ibi deuota deprecatio, seu oratio, & hoc quia Dominus ibi orauit. Et finaliter est ibi beata retributio, quia. s. exinde Christus ad celos ascendit. Quandoque verò est ibi aspera tribulatio, seu etiam malorum aggregatio, quod patet, quia ibi Dominus captus fuit. Si vis cōcorda omnia, & proficere, quia transeo gratia breuitatis. Vide si vis in libro de proprietatibus rerum, qui pulchre deducit de monte oliueti, vt introductorio meo morali vbi expono. Sufficit de oliuæ, & de oliueto.

A Oliua. Nota, q oliua est vas aeneum seu terrenum ad coquendum cibos vel alia deputatum. Vas est et concauū & profundum ignibus, & incēdijs asuetum. Dicam igitur, qd in scriptura oliua signat in bono, & in malo. In bono. n. signat cor feruens & charitatum, vbi. s. cibi bonorum cogitatum decoquunt, quibus Dei sancti & Angeli consolantur. Figura 4. Reg. 4. vbi praecipit Helisaeus. Cape (inquit) ollā grandem & coque pulmentum. s. quo nutrentur filij Prophetarum, quia. s. quando aqua cōpassionis in olla piæ affectionis seu etiã in corde hominis compatiēti igne charitatis bullitur, tunc certum pulmentum elemosinarū conficitur, & coquitur, quo multitudo pauperū enutritur. Ita q qlibet pauper de tali olla potest dicere illud Ps. Moab olla spei meae. in idumeam extendam calciamentum meū. Signat igit oliua in bono. Vnde ibidem 4. Reg. 4. Non fuit amplius quicquam amaritudinis in olla. Quamquã hodie pro dolor potest dici illud 4. Reg. 25. s. Nabuchodonosor tulit de tēplo Domini olla aereas & trullas. Item dico, q oliua quandoque signat in malo. Et sic certè dico, q (vt cōmunitur) oliua signat Pectoralē capacitatem, Prima est infatiabilis cōscientiã, Temporalē aduersitatē, Secūda est intolerabilis iustitiã, Infernalē crudelitātē. Tertia est immitigabilis violentiã. Signat igit oliua pectoralem capacitatem infatiabilē. i. cōscientiam peccatoris, quae. s. igne tentationis accēsa, oia recipit & absorbet. Vñ de infatiabili peccatore potest dici illud Iob 41. q. Behemoth, seu Leuiathan. i. diabolus feruere facit quasi ollam profundū maris. Et re vera peccator seu peccatrix feruet ad modū ollae per mala desideria, quando igne concupiscentiæ incenditur, & vento diabolicae tentationis affatur. Vnde nota, quòd talis dicitur in scriptura olla Rubiginosa, Rubiginem dat auaritia, quia. s. sicut olla Caliginosa, efficitur rubiginosa per pulueris multipli Pruriginosa, cationem, sic conscientia peccatoris per diuitiarum aggregationem. Vnde Ezech. 24. Vñ ciuitati sanguinum, ollae cuius rubigo in ea est. Ista est autē olla, de qua ibidem dicitur. Pone ollam aeream &c. Sequitur. Pone eam super prunas vacuam, vt incalescat res eius, & liquefiat, caliginē causat superbia, caligo. n. & obscuritas in olla causat a fumo. Sic verè in peccatore caligo inhonestae cōuersationis causatur à fumo superbiae. Vñ Naum 2. Facies oium sicut nigredo ollae. Vt de superbo dicatur Iob 41. De naribus eius procedit fumus sicut ollae succensa. Pruriginem causat luxuria. Et ista certè est olla pro carnibus decoquēdis figurata in ollis Aegypti, de quibus amissis, & dimissis in Aegypto dolebāt filij Israel in deserto, dicētes. s. Exo. 16. Recordamur in quintu piscium, quos comedebamus in Aegypto &c. quando sedebamus super ollas carnum. Et Mich. 3. Quasi carnem in medio ollae. Sic igit patet, quomodo oliua signat capacitatem infatiabilem. Scundò dico, q signat temporalem aduersitatem seu iniquitatem intolerabilem. Et sic dico, q per ollam intelliguntur crudeles, & tyrāni, igni furoris succēsi, & ad eruciandum simplices in hoc mundo per diabolū ordinati. Similes ollae Vulcani, quae est puteus in Sicilia, qui semper spirat ignem, & fumum, in quo etiam saepe audiūt voces, & plāctus lamentantium. Vnde ibidem creditur esse respiraculum infernale. Quia re vera tales ollae vulcani. i. mundi potentes, & impij ignem crudelitatis spirantes, & fumum superbiae affantes ad hoc vñ esse creati, vt alios torqueant, & vt ollae, & instrumēta diaboli ad grauamina pauperum semper viuant. Figurati Hier. 17. vbi dicitur. Ollam succensam, & facies eius à facie aquilonis &c. Signat igit oliua aduersitatem intolerabilem. Tertiò verò dico, q signat

infernalē crudelitatem immitigabilem, seu inextinguibilem Infernus. n. olla dicitur, pro eo, q ibi animae cruciantur, ac si in olla ignea bullirent. Vnde de Antiocho, qui fuit figura diaboli, dicitur 2. Mach. 7. q. Rex iussit farragines & ollas succendi. Et nota, q infernus dicitur olla, pro eo, q sicut in olla strepitus ignis, & aquae bullentis auditur, fetor et ardor sentitur, et ibi carnes mortuae decoquuntur, sic in inferno est vox et strepitus lamentantium Eccl. 7. sicut sonitus spinarum ardentium sub olla. Est ignis, & ardor sustinentium. Amos 4. Leuabunt vos in contis, & reliquias vestras in ollis feruentibus. Est mors & rabies desperatiū 1. Reg. 53. Mors in olla vir Dei. Et sic patet, quò in malo per ollam in scriptura potest accipi. s. crudelitas infernalis, aduersitas temporalis, & capacitas criminalis, seu iniquitas pectoralis.

Olim. Cum olim sit aduerbium temporis significans illa, quae facta sunt in tēpore retroacto, sive bona fuerint siue mala, possumus dicere, quòd in scriptura reperitur multiplex olim, videlicet

Olim	{	Videndum,	Olim videndum signat bona
		Timendum,	bonorum exempla olim fa-
		Lugendum,	cta, quae debemus videre, &
		Legendum.	in mēte iugiter retinere, iux-

ta illud 1. Reg. 9. Qui. n. propheta dicitur hodie, vocabatur olim videns. Exempla. n. iustorū & Dei beneficia nobis olim exhibita nos ad bene operandū prouocant, & à male agendo retardant. Vñ Luc. 10. Si in Sodomis ista facta essent olim & in cilicio, & in cinere pēnitissent. Olim timendum signat Dei iudicia olim inflata, quibus. s. mali olim fuerunt puniti, quae à nobis sunt consideranda, & metuenda. Esa. 37. Non audistis, quae olim fecerim. Vnde 2. Petr. 1. Quibus iudicium iam olim non cessat. Et dicitur de malis iudicijs, q olim scripti sunt in hoc iudicio. Olim lugendum signat antiqua scelera, quae. s. olim cōmissimus, quae nos modo lugere, & de ipsis penitere debemus. Multi enim sunt, qui olim multa mala fecerunt Esa. 2. Repleti sunt vt olim, & augures habuerunt vt Philistim. Propter olim ergo commissa nos debemus lugere, & de huiusmodi penitere Matth. 11. Olim in cinere, & cilicio egissent pēnitentiam. Olim lugendum signat antiqua scripturae documenta, & scripta, quae sunt. s. memoranda & legenda, quia sicut ad Hebr. 1. dicitur, Olim Deus loquens patribus in Prophetis &c. sicut ipsemet dicit Hierem. 20. Iam olim loquor vociferans iniquitatem &c. Vide de Dudum & antiquitus, & similibus

Olofernes. Nota, q Holofernes, q fuit Dux exercitus, A & Princeps Nabuchodonosor Regis Babilonis, & qui interpretatur infirmitas vel infirmas vitulum saginatum, potest significare tyrannos, & potentes huius seculi, qui scilicet videntur Regis inferni, & exercitus iniquorum esse Principes atque Duces, & qui etiam in se infirmi sunt, in quantum faciunt in peccatum cadunt, & vitulos etiam saginatos, hoc est dictū, diuites agricolas infirmos reddunt, in quantum ipsos spoliant, & depauperant, & comprimunt. Igitur cum tales sint praeteris nequiores, nota, quòd ipsi Indignantur iustorum verbis, Effertantur irarum stimulis, Euagantur incautis oculis, Inflammantur carnis faculis, Alligantur accidiis vinculis, Ebriantur cibis & poculis, Hilarantur ineptis ioculis, Eleuantur superbiticulis, Ingulantur inferni iaculis, qui vna cũ Principibus suis indignatus est contra Achior de hoc, quod de filijs Israel veritatem dicebat, quia scilicet isti nunquam volunt inuenire qui dicat coram eis veritatem. Vnde Iudith 9. dicitur, quòd indignatus est Holofernes vehementer. Item isti irarum stimulis agitantur. Vnde Iudith 5. dicitur, quòd irati sunt omnes magnates Holofernis. Et Iudith 5. dicitur, quòd Holofernes praecipit, vt comprehenderent Achior. Item isti cauti oculis euagantur. Vnde Iudith 10. dicitur, quòd duxerūt Iudith ad tabernaculum Holofernis & statim captus est in suis oculis Holofernes. Item isti carnis faculis inflammantur scilicet per luxuriae appetitum, sicut de ipso dicitur Iudith 12. q cor Holofernis concessum est, & dixit

Iudith. Bibe nunc, & accumbe in iocunditate. Item isti acci- dia vinculis alligant. f. per pigritiam. Vnde de isto legitur Iu- dith 10. q. Iudith. vidit Holofernem sedentem in canopeo. Itē isti cibis, & poculis ebriantur. Vnde de isto dicitur Iudith 12. q. Holofernes iacebat in lecto nimia ebrietate sopitus. Itē isti in epulis ioculis hilarantur, quia. Iusti in læticijs plurimū delectantur, vt de Iudith patet, quæ vt honestum negocium, qd factura erat dissimularet, gesticulationem ita pratendit, vt dicerent ei serui Holofernis. Scias quā cum steteris in cōspe- ctu Holofernis, benetibi faciet, & eris gratissima in corde ei. Item isti superbis titulis eleuantur. Vñ Iudith 14. dicitur, q. caput Holofernis suspensum est super muros. Caput. n. idest intentio talium semper in altum per superbiam est suspēsum. Item isti inferni iaculis trucidantur. Vnde Iudith 24. Ecce Holofernes iacerit terra, & caput eius non est in eo. Et Iudith 15. Cumq; audisset exercitus decollatum Holofernem, fugit. Sic ergo patet, quō pp multas conditiones Holofernes signat impios Principes & malignos. Expone ergo, & dilata

Omne **Mne Omnis.** Nota, q. istud nomen omne semper denotat vniuersitatem, & generalitatem. Hinc est, q. cum multæ inueniantur vniuersitates. f. bonæ & malæ, necesse est dicere, q. de sui natura inuenitur in bono vnum miserabile, Commendabile, Detestabile, Delectabile, Contristabile. Primum pertinet ad naturam, secundum pertinet ad gratiam, tertium pertinet ad culpam, quartum pertinet ad gloriam, quintum pertinet ad pnam. Primum igitur dico, q. omne in bono signat vniuersitatem omnium viatorum. Ista est quedam vniuersitas valde miserabilis atq; vilis. Sicut. n. vniuersitas creaturarum, & elementorum motui, & corruptioni est subiecta, & inde est, q. omnia, que sunt hic inferius, nunquam in eodem subsistunt, quinimō de forma ad formā transeunt, & de vna conditione in aliam se conuertunt, iuxta illud Rom. 8. Vanitati subiecta est ois creatura nō volens, sic verē omnes homines quam diu in ista via morali morantur, multis & varijs miserijs supponuntur. Necesse. n. habent multa discrimina sustinere, & de conditione ad cōditionē, de fortuna ad fortunam, de miseria ad miseriam cōtinuō se mutare, quia sicut dicitur in Ps. Veruntā vniuersa vanitas omnis homo viuēs. Et nota hic, q. ista vniuersitas generaliter subijcitur Carnis fragilitati, Mundi aduersitati, Hostis malignitati, Vitæ labilitati, Mortis necessitati. Dico ergo, q. omnis homo subijcitur carnis fragilitati, q. sicut dicitur Esa. 40. Omnis caro foenum, & omnis gloria eius sicut flos agri &c. Item subijcitur mundi aduersitatibus, q. sicut dicitur Eccl. 1. Oia flumina intrant mare. Quia verē quotquot in seculo sumus, necesse est, q. mare. i. tribulationum amaritudinem subintremus. Vnde Iud. dicit, q. impossibile est, quod homo sit, & tribulationem non patiat. Item subijcitur hostis malignitatibus seu tentationibus. Impossibile est enim q. homo hic viuat, & q. hostis tentationes non subeat, quia sicut dicitur Gene. 16. Manus eius contra omnes, & manus omnium contra eum. Item subijcitur vitæ labilitatibus, quia sicut dicitur Eccl. 1. Vanitas vanitatum & omnia vanitas. Item subijcitur mortis necessitatibus, quia sicut dicitur 2. Reg. 14. Oēs morimur, & quasi aquæ dilabimur super terram. Nam sicut stellæ quæ ab oriente surgunt, necessario ad occidentem vadunt, & currunt, sic nullo excepto oēs homines quotquot surgūt ad vitam, necesse est, q. occidant ad mortem, quia sicut dicitur 1. Corint. 15. In Adam omnes moriuntur. Ista est ergo vniuersitas miserabilis. Item dico, quod est quedam vniuersitas cōmendabilis. Et ista est vniuersitas bonorum, quæ sunt in hoc mundo. Et sic istud nomen omne non solum signat vniuersitatem, imō signat etiam congregationem, & societatem, dilectionem & vnitatem & charitatem. Sicut enim omnia mēbra vniuntur in vno corpore, omnia volatilia perseuerat in vno aere, omnes pisces communiter viuunt in vno equore, sic omnes boni debent vniri, & aggregari per charitatē in vno pectore, quia proculdubio omnes debemus per charitatis vinculum vnum esse, & omnitatem in vnitare, & vnitatē in omnitare ppetuō cōseruare, vt sit omnib. vnus introitus ad vitam, & similis exitus, vt etiam de nobis oibus pos-

sit dici illud Act. 4. quōd de Apostolis dicitur, quod. f. repleti sunt omnes Spiritu sancto, & quod multitudinis credentium erat cor vnum & anima vna, & erant eis omnia communia. Et possumus hic notare, quōd nos debemus omnes Inuicem nos conformare, Prælaris nos subiugare, In vnum cohabitare, In bono perseuerare. Dico, q. omnes debemus inuicē nos cōformare, vt sic qlibet possit dicere illud 1. Cor. 9. Omnibus omnia factus sum, vt omnes lucrifacerem. Item prælaris subiugari. 1. Mach. 8. Omnes obediunt vni, & zelus & inuidia non est inter eos. Item in vnum associari Act. 2. Erāt omnes Discipuli pariter in eodē loco. Item in bono confirmari, vel perseuerare. Vnde Act. 1. Erant omnes Discipuli perseuerantes in oratione cum Maria marre Iesu, & mulieribus. Ista est vniuersitas detestabilis. Et ista est vniuersitas peccatorum, & malignorum, qui. f. faciunt vnum corpus diaboli vnam vniuersitatem & communitatem peccati. Sed de ista vide plenē vide infra eo. ti. De- niq; dico, quōd est vniuersitas delectabilis. Et est vniuersitas beatorum, quia. f. sicut omnes stellæ vniuersaliter sunt in firmamento, sic omnes, beati sunt in Paradiso. Ibi. n. est vniuersitas omnium bonorum, & vniuersitas omnium beatorum, sicut bene dicitur 1. Cor. 15. Vt sic Deus omnia in omnibus. Beati enim omnes dicuntur, q. omni bono fruuntur ab omni malo & periculo absoluuntur & liberantur, & ab illo, qui omnia potest, gubernantur, & premiantur. Et nota, quōd isti dicuntur omnes pro eo, quia sunt omnes in vna societate, Magna iocunditate, Summa foelicitate, Aequali sublimitate, Mentali suauitate. Ibi. n. omnes sine discordia viuunt cōiter. Vñ Deo pōt dici illud Esa. 60. Omnes isti cōgregari sunt venerit tibi. Et illud 1. Mac. 8. Omnes obediunt vni, & zelus & inuidia non est inter eos. Et Act. 4. Omnes qui credebāt habebant omnia communia. Item isti omnes magnam lætiam viuunt hilariter iuxta illud Pl. Lætami in Domino & exultate iusti, & gloriamini omnes recti corde. Item isti omnes in summa gloria viuunt foelicitate. Pl. Gloria hæc est omnibus sanctis eius. Item omnes æterna præmia habent æqualiter, quia. f. omnes percipiunt eundem denarium diurnum & visionem beatam sicut enim dicitur Sap. 6. Aequaliter est Deo cura de omnibus, idest beatis. Vnde illud 1. Cor. 10. Omnes eandem escam spiritualem manducauerunt. Item isti omnia æterna gaudia gustant suauiter, & idē isti dicuntur dormire idest perpetuō quietescere gaudere. Esa. 13. Omnes Reges gentium vniuersi dormierunt in gloria. Ista est igitur vniuersitas contristabilis. Et ista est vniuersitas damnatorum, quia scilicet simul & omnes vniuersaliter in inferno tristantur. Psal. Turbati sunt omnes insipientes corde. Sicut oēs in inferno positi sunt, mors depascet eos. Et nota, quōd isti omnes, qui. f. omnibus tormentis subditi sunt videlicet damnati, Conscientiæ verme roduntur, Violentiæ scinduntur, Pestilentiæ metu sternuntur, Impatienciæ luctu terruntur. De verme rodente dicitur, q. vermes & rorsiones conscientie comparantur bestijs deuorantibus, de quibus dicitur Hier. 12. Omnes bestia proferate ad deuorandum. De ense scindente dicitur Hier. 42. Omnes quoque viri moriuntur gladio de metu sternente dicitur Ezech. 27. Omnes tempestates percussi mutauerunt vultus scilicet præ timore. De luctu verō terrente, seu etiam desolante dicitur Hierem. 47. Vlulabunt omnes habitatores terræ a strepitu &c. Et sic patet de quinquuplici vniuersitate, quæ denotatur per omnes scilicet miserabili, commendabili, detestabili, delectabili, contristabili. Secundo dico, quod omne potest significare in malo. Et sic signat

Vniuersitatem Malorum temporalium, Vitiōrum cordialium, Virorum criminalium, Dolorum infernalium. De malis tpalibus potest dici illud 1. Ioan. 22. Omnia, quæ in mundo sunt, aut sunt concupiscentia oculorum, aut concupiscentia carnis, aut superbia vitæ. De vniuersitate vitiōrum cordialium potest dici illud Hier. 6. A Propheta vsq; ad sacerdotē omnes studeant auaritiæ. A matore vsq; ad minorē om-

nes faciunt dolum. De vniuersitate hominum criminalium dicitur in Psal. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, nō est qui faciat bonum, non est vtique ad vnum de vniuersitate verō tormentorum seu etiam dolorum infernalium dicitur Mat. 7. Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur &c. Item cui illud nomen omnis sit adiectiuum generalissimum, impossibile est, q. de ipso possit fieri aliquis competens tractatus in generali, pro eo, q. semper de ipso sit tractandum secundum naturam sui substantiæ. Nota ergo, q. materia morales distinguuntur, & exercentur circa tria generaliter videlicet

Loca, Personarum, Res. Circa loca dico, quæ. f. sunt, Exterior, Superior, Inferior. Exterior est mundus Ecclesia vel religio. Superior est Paradisus & celestis habitatio. Inferius est infernus & damnatorij adunatio. Circa personas etiam, quæ. f. sunt, Iustorum, Malorum, Beatorum, Damnatorum. Circa res quoque, quæ. f. sunt quedam Spiritus. f. virtutes, Criminales. f. vitia, Temporales. f. terrena, Supernales. f. præmia, Infernales. f. tormenta. Cum igitur illud nomen omnis sit generalissimum, videtur q. q. de ipso uellet bene tractare, deberet ipsum ad ista omnia dilatare, & ad oia loca psonas & res diuersimodē applicare, & de quolibet in particulari speciale materiam ordinare. Sed quia illud esset prolixum, cum istud vocabulum sit cōmunißimum in scriptura, hinc est, q. solum superaddam aliquid de personis, quæ cum propter rerū opera bona, vel mala dicantur, sit vt cum de personis agam principaliter ēt actum sit aliquid de rebus incidentaliter. Et sic dices de personis, quod ois potest accipi in bono & in malo. Primum, q. dem in bono significato dico, q. qlibet homo iustus pōt dici omnis eo, q. secundū Greg. super illud Euangelij. Ite prædicare euangelium omni creaturæ. participat omnib. creaturis. Habet. n. esse cum lapidibus. Viuere cum arborib. Sentire cū animalib. Intelligere cum beatis spiritib. Gaudere cū sanctis. Et timere & tritari cum demonijs & damnatis. Et sic merito iustus ois dicitur, quia oibus rebus existens in natura aequaliter cōformatur. Et breuiter de isto ois. de viro iusto & virtuoso potest dici illud 10. 6. Omnis, qui videt filiū, & credit in eū, hēt vitam æternam. Et Ro. 10. Ois quicumque nomē Dñi inuocauerit, saluus erit. Et illud. Time Deum, hoc est omnis homo. Nota igitur, q. iustus dicitur omnia, quia supponitur omni superiori, Igitur dico, q. iustus omnis dicitur, quia opponitur omni deteriori, omni superiori supponitur omni vtiliori, Componitur omni vtiliori, Iper humilem subiectionem & cōditionem. iuxta illud Ro. 13. Omnis anima potestari. f. sublimiorib. subdita sit. Et 1. Petr. 2. Subiecti estote omni humane creaturæ propter Deum. Et merito, quia certē sicut dicitur Lu. 14. & 18. Omnis qui se exaltat, humiliabitur, & ois, qui se humiliat exaltabitur. Item quia omni deteriori opponitur, hoc est dicitur, omnivitiō & peccato. Vnde Eph. 4. Ois sermo malus de ore vestro non procedat. Et ibidem. Ois amaritudo, & ira tollatur a vobis. Et iterū. Ois imunditia &c. non nominetur in vobis. Vt sic dicatur mūdo de peccato & impio illud Nāum 3. Ois, qui viderit te, respiciat te. Item quia omni pñaliori. i. omni pñaliori & labori exponitur. 1. Cor. 9. Ois, qui in agone contenti, ab omnibus, lagone impediētib. se abstinēt. Exponit. n. se oī Dolori contritionis, De omni dolore contritionis dicitur 1. Macha. 1. Factus est planctus in omni loco. Et ibidem. Omnis maritus sumpsit lamentum. Et Thre. 1. Omnis populus eius gemens De omni clamore orationis dicitur Eph. 6. Orantes omni tempore in omni instantia. Et merito, quia omnis, qui inuocauerit nomen Domini, saluus erit. Rom. 10. Et om-

nis qui petit, accipit & pulsanti aperietur. Matt. 7. De omni labore bonæ operationis dicitur Col. 1. In omni opere bono fructificantes. Sequitur. In omni virtute confirmati. Et Eccl. 6. Omnis labor hominis in ore eius. Et Io. 14. dicitur de fructu bonæ operationis, quod pater omnem palmitem non ferentē fructum, tollit eum, & omnem qui fert fructū purgabit eū vt fructum plus afferat. De omni verō fluere deuotionis miseracionis compassionis & consolationis dicitur Luc. 6. Omni petenti te tribue. Et Lu. 11. Omnis. n. qui petit accipit. f. a pio & misericorde, qui. f. libenter subuenit fratri suo sciens quod sicut dicitur 1. Io. 3. Omnis, qui odit fratrem suum, homicida est. Et eiußdem 4. Omnis, qui diligit fratrem suum, ex Deo natus est. Pater ergo, quod iustus ois dicitur, q. oī pñaliori exponit. Item quia oī vtiliori & nobiliori cōponit. Iustus. n. cōponit & format ex oī grā & virtute. Conuersatio. n. viri iusti oib. virtutibus debet esse composita & ornata, iuxta illud Ezech. 28. Omnis lapis preciosus operimentum tuum. Vide eam alibi expositam. Quia re vera ibi debet fulgere scilicet Vigor patientiæ, De omni vigore patientiæ dicitur illud 2. Cor. 6. In omnib. exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros sequitur. In multa patientia, in ieiunijs multis &c. Ista. n. est illa omnis armatura fortium, de qua fit mentio Can. 4. De omni rigore abstinentiæ dicitur Eccl. 37. Noli audis esse in omni epulatione, & non te effundas super escam. De omni virore cōscientiæ dicitur illud Act. 24. In omni conscientia bona conuersantes ante Deum. De oī splendore sapientiæ dicitur illud Sap. 16. quod oīs orbis terrarū lympido illuminabitur lumine. Et Eccl. 18. Ois astutus cognoscit sapientiā. Vt sic de talib. exponat illud Ezech. 10. Oē corpus rotarū plenum oculis ante & retro. De omni ardore amicitie dicitur illud Prou. 17. Oī tpe diligit, qui amicus est. De omni verō odore pudicitie dicitur illud Eccl. 8. Oī tpe sint vestimenta tua candida, & oleum de capite tuo non deficiat. Sic igitur patet quomodo iustus potest dici omnis. i. omni virtute perfectus & plenus, & hoc pro cetero

Tempore, Loco, Corde, Opere, Verbo, Desiderio, Vita. Omni dico tempore, dicens illud Psal. Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Et illud Tho. 4. Omni tempore benedic Deū & peceab eo, vt vias tuas dirigat. Et Eccl. 9. tempore sunt vestimenta tua candida. Item omni loco. Psal. In omni loco dominationis eius benedic anima mea Dominum. Item omni corde. Eccl. 47. De omni corde suo, laudauit Dominum. Item omni opere. Ibidem in omni opere dedit confessionem Deo. Item omni verbo, attendes. Illud Mat. 12. q. de omni verbo ociofo oportebit in iudicio reddere rationem. Item omni desiderio, iuxta illud Psal. Apud te omne desiderium meum. Item omni vita. Eccl. 13. In omni vita tua dilige Deum, ut dicat illud Eccl. 24. In me gratia omnis vitæ & veritatis, in me omnis spes vitæ & virtutis. Iustus ergo dicitur omnis multiplici ratione, & hoc singulariter. Secundo in malo significato & in singulari de omnis, & de omne dicitur, q. peccator potest dici omnis, & hoc certē, quia Vitiō subijcitur, Et breuiter in peccatore omni Virtuti opponitur, ne caput languidum, & omni Supplicio deputat. ne cor mærens, non est in eo sanitas. Esa. 1. Iste. n. dicitur omnis arbor quæ non fecit fructum bonum quæ. f. excidetur & in ignem mittetur. Matth. 7. Et idē nota, q. iste subijcitur omni Pigritiæ & repiditati, Inuidiæ, & malignitati, Luxuriæ, & carnalitati, Superbiæ, & pompositati, Stultitiæ, & fatuitati, Melititiæ, & obscuritati, Blanditiæ, & verbositati, Seuitiæ, & crudelitati, Fallaciæ & dolositati, Inconstantie & fragilitati, Pestilentie & poenaltati. Dicam ergo, q. peccator dicitur omnis, quia habet & possidet omnem pigritiam & repiditatem, & sic iste est omnis piger, q. quo dicitur Prou. 21. Omnis piger semper iragescit

nes faciunt dolum. De vniuersitate hominum criminalium dicitur in Psal. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, nō est qui faciat bonum, non est vtique ad vnum de vniuersitate verō tormentorum seu etiam dolorum infernalium dicitur Mat. 7. Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur &c. Item cui illud nomen omnis sit adiectiuum generalissimum, impossibile est, q. de ipso possit fieri aliquis competens tractatus in generali, pro eo, q. semper de ipso sit tractandum secundum naturam sui substantiæ. Nota ergo, q. materia morales distinguuntur, & exercentur circa tria generaliter videlicet

Loca, Personarum, Res. Circa loca dico, quæ. f. sunt, Exterior, Superior, Inferior. Exterior est mundus Ecclesia vel religio. Superior est Paradisus & celestis habitatio. Inferius est infernus & damnatorij adunatio. Circa personas etiam, quæ. f. sunt, Iustorum, Malorum, Beatorum, Damnatorum. Circa res quoque, quæ. f. sunt quedam Spiritus. f. virtutes, Criminales. f. vitia, Temporales. f. terrena, Supernales. f. præmia, Infernales. f. tormenta. Cum igitur illud nomen omnis sit generalissimum, videtur q. q. de ipso uellet bene tractare, deberet ipsum ad ista omnia dilatare, & ad oia loca psonas & res diuersimodē applicare, & de quolibet in particulari speciale materiam ordinare. Sed quia illud esset prolixum, cum istud vocabulum sit cōmunißimum in scriptura, hinc est, q. solum superaddam aliquid de personis, quæ cum propter rerū opera bona, vel mala dicantur, sit vt cum de personis agam principaliter ēt actum sit aliquid de rebus incidentaliter. Et sic dices de personis, quod ois potest accipi in bono & in malo. Primum, q. dem in bono significato dico, q. qlibet homo iustus pōt dici omnis eo, q. secundū Greg. super illud Euangelij. Ite prædicare euangelium omni creaturæ. participat omnib. creaturis. Habet. n. esse cum lapidibus. Viuere cum arborib. Sentire cū animalib. Intelligere cum beatis spiritib. Gaudere cū sanctis. Et timere & tritari cum demonijs & damnatis. Et sic merito iustus ois dicitur, quia oibus rebus existens in natura aequaliter cōformatur. Et breuiter de isto ois. de viro iusto & virtuoso potest dici illud 10. 6. Omnis, qui videt filiū, & credit in eū, hēt vitam æternam. Et Ro. 10. Ois quicumque nomē Dñi inuocauerit, saluus erit. Et illud. Time Deum, hoc est omnis homo. Nota igitur, q. iustus dicitur omnia, quia supponitur omni superiori, Igitur dico, q. iustus omnis dicitur, quia opponitur omni deteriori, omni superiori supponitur omni vtiliori, Componitur omni vtiliori, Iper humilem subiectionem & cōditionem. iuxta illud Ro. 13. Omnis anima potestari. f. sublimiorib. subdita sit. Et 1. Petr. 2. Subiecti estote omni humane creaturæ propter Deum. Et merito, quia certē sicut dicitur Lu. 14. & 18. Omnis qui se exaltat, humiliabitur, & ois, qui se humiliat exaltabitur. Item quia omni deteriori opponitur, hoc est dicitur, omnivitiō & peccato. Vnde Eph. 4. Ois sermo malus de ore vestro non procedat. Et ibidem. Ois amaritudo, & ira tollatur a vobis. Et iterū. Ois imunditia &c. non nominetur in vobis. Vt sic dicatur mūdo de peccato & impio illud Nāum 3. Ois, qui viderit te, respiciat te. Item quia omni pñaliori. i. omni pñaliori & labori exponitur. 1. Cor. 9. Ois, qui in agone contenti, ab omnibus, lagone impediētib. se abstinēt. Exponit. n. se oī Dolori contritionis, De omni dolore contritionis dicitur 1. Macha. 1. Factus est planctus in omni loco. Et ibidem. Omnis maritus sumpsit lamentum. Et Thre. 1. Omnis populus eius gemens De omni clamore orationis dicitur Eph. 6. Orantes omni tempore in omni instantia. Et merito, quia omnis, qui inuocauerit nomen Domini, saluus erit. Rom. 10. Et om-

nis qui petit, accipit & pulsanti aperietur. Matt. 7. De omni labore bonæ operationis dicitur Col. 1. In omni opere bono fructificantes. Sequitur. In omni virtute confirmati. Et Eccl. 6. Omnis labor hominis in ore eius. Et Io. 14. dicitur de fructu bonæ operationis, quod pater omnem palmitem non ferentē fructum, tollit eum, & omnem qui fert fructū purgabit eū vt fructum plus afferat. De omni verō fluere deuotionis miseracionis compassionis & consolationis dicitur Luc. 6. Omni petenti te tribue. Et Lu. 11. Omnis. n. qui petit accipit. f. a pio & misericorde, qui. f. libenter subuenit fratri suo sciens quod sicut dicitur 1. Io. 3. Omnis, qui odit fratrem suum, homicida est. Et eiußdem 4. Omnis, qui diligit fratrem suum, ex Deo natus est. Pater ergo, quod iustus ois dicitur, q. oī pñaliori exponit. Item quia oī vtiliori & nobiliori cōponit. Iustus. n. cōponit & format ex oī grā & virtute. Conuersatio. n. viri iusti oib. virtutibus debet esse composita & ornata, iuxta illud Ezech. 28. Omnis lapis preciosus operimentum tuum. Vide eam alibi expositam. Quia re vera ibi debet fulgere scilicet Vigor patientiæ, De omni vigore patientiæ dicitur illud 2. Cor. 6. In omnib. exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros sequitur. In multa patientia, in ieiunijs multis &c. Ista. n. est illa omnis armatura fortium, de qua fit mentio Can. 4. De omni rigore abstinentiæ dicitur Eccl. 37. Noli audis esse in omni epulatione, & non te effundas super escam. De omni virore cōscientiæ dicitur illud Act. 24. In omni conscientia bona conuersantes ante Deum. De oī splendore sapientiæ dicitur illud Sap. 16. quod oīs orbis terrarū lympido illuminabitur lumine. Et Eccl. 18. Ois astutus cognoscit sapientiā. Vt sic de talib. exponat illud Ezech. 10. Oē corpus rotarū plenum oculis ante & retro. De omni ardore amicitie dicitur illud Prou. 17. Oī tpe diligit, qui amicus est. De omni verō odore pudicitie dicitur illud Eccl. 8. Oī tpe sint vestimenta tua candida, & oleum de capite tuo non deficiat. Sic igitur patet quomodo iustus potest dici omnis. i. omni virtute perfectus & plenus, & hoc pro cetero

Tempore, Loco, Corde, Opere, Verbo, Desiderio, Vita. Omni dico tempore, dicens illud Psal. Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Et illud Tho. 4. Omni tempore benedic Deū & peceab eo, vt vias tuas dirigat. Et Eccl. 9. tempore sunt vestimenta tua candida. Item omni loco. Psal. In omni loco dominationis eius benedic anima mea Dominum. Item omni corde. Eccl. 47. De omni corde suo, laudauit Dominum. Item omni opere. Ibidem in omni opere dedit confessionem Deo. Item omni verbo, attendes. Illud Mat. 12. q. de omni verbo ociofo oportebit in iudicio reddere rationem. Item omni desiderio, iuxta illud Psal. Apud te omne desiderium meum. Item omni vita. Eccl. 13. In omni vita tua dilige Deum, ut dicat illud Eccl. 24. In me gratia omnis vitæ & veritatis, in me omnis spes vitæ & virtutis. Iustus ergo dicitur omnis multiplici ratione, & hoc singulariter. Secundo in malo significato & in singulari de omnis, & de omne dicitur, q. peccator potest dici omnis, & hoc certē, quia Vitiō subijcitur, Et breuiter in peccatore omni Virtuti opponitur, ne caput languidum, & omni Supplicio deputat. ne cor mærens, non est in eo sanitas. Esa. 1. Iste. n. dicitur omnis arbor quæ non fecit fructum bonum quæ. f. excidetur & in ignem mittetur. Matth. 7. Et idē nota, q. iste subijcitur omni Pigritiæ & repiditati, Inuidiæ, & malignitati, Luxuriæ, & carnalitati, Superbiæ, & pompositati, Stultitiæ, & fatuitati, Melititiæ, & obscuritati, Blanditiæ, & verbositati, Seuitiæ, & crudelitati, Fallaciæ & dolositati, Inconstantie & fragilitati, Pestilentie & poenaltati. Dicam ergo, q. peccator dicitur omnis, quia habet & possidet omnem pigritiam & repiditatem, & sic iste est omnis piger, q. quo dicitur Prou. 21. Omnis piger semper iragescit

Tempore, Loco, Corde, Opere, Verbo, Desiderio, Vita. Omni dico tempore, dicens illud Psal. Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Et illud Tho. 4. Omni tempore benedic Deū & peceab eo, vt vias tuas dirigat. Et Eccl. 9. tempore sunt vestimenta tua candida. Item omni loco. Psal. In omni loco dominationis eius benedic anima mea Dominum. Item omni corde. Eccl. 47. De omni corde suo, laudauit Dominum. Item omni opere. Ibidem in omni opere dedit confessionem Deo. Item omni verbo, attendes. Illud Mat. 12. q. de omni verbo ociofo oportebit in iudicio reddere rationem. Item omni desiderio, iuxta illud Psal. Apud te omne desiderium meum. Item omni vita. Eccl. 13. In omni vita tua dilige Deum, ut dicat illud Eccl. 24. In me gratia omnis vitæ & veritatis, in me omnis spes vitæ & virtutis. Iustus ergo dicitur omnis multiplici ratione, & hoc singulariter. Secundo in malo significato & in singulari de omnis, & de omne dicitur, q. peccator potest dici omnis, & hoc certē, quia Vitiō subijcitur, Et breuiter in peccatore omni Virtuti opponitur, ne caput languidum, & omni Supplicio deputat. ne cor mærens, non est in eo sanitas. Esa. 1. Iste. n. dicitur omnis arbor quæ non fecit fructum bonum quæ. f. excidetur & in ignem mittetur. Matth. 7. Et idē nota, q. iste subijcitur omni Pigritiæ & repiditati, Inuidiæ, & malignitati, Luxuriæ, & carnalitati, Superbiæ, & pompositati, Stultitiæ, & fatuitati, Melititiæ, & obscuritati, Blanditiæ, & verbositati, Seuitiæ, & crudelitati, Fallaciæ & dolositati, Inconstantie & fragilitati, Pestilentie & poenaltati. Dicam ergo, q. peccator dicitur omnis, quia habet & possidet omnem pigritiam & repiditatem, & sic iste est omnis piger, q. quo dicitur Prou. 21. Omnis piger semper iragescit

Tempore, Loco, Corde, Opere, Verbo, Desiderio, Vita. Omni dico tempore, dicens illud Psal. Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Et illud Tho. 4. Omni tempore benedic Deū & peceab eo, vt vias tuas dirigat. Et Eccl. 9. tempore sunt vestimenta tua candida. Item omni loco. Psal. In omni loco dominationis eius benedic anima mea Dominum. Item omni corde. Eccl. 47. De omni corde suo, laudauit Dominum. Item omni opere. Ibidem in omni opere dedit confessionem Deo. Item omni verbo, attendes. Illud Mat. 12. q. de omni verbo ociofo oportebit in iudicio reddere rationem. Item omni desiderio, iuxta illud Psal. Apud te omne desiderium meum. Item omni vita. Eccl. 13. In omni vita tua dilige Deum, ut dicat illud Eccl. 24. In me gratia omnis vitæ & veritatis, in me omnis spes vitæ & virtutis. Iustus ergo dicitur omnis multiplici ratione, & hoc singulariter. Secundo in malo significato & in singulari de omnis, & de omne dicitur, q. peccator potest dici omnis, & hoc certē, quia Vitiō subijcitur, Et breuiter in peccatore omni Virtuti opponitur, ne caput languidum, & omni Supplicio deputat. ne cor mærens, non est in eo sanitas. Esa. 1. Iste. n. dicitur omnis arbor quæ non fecit fructum bonum quæ. f. excidetur & in ignem mittetur. Matth. 7. Et idē nota, q. iste subijcitur omni Pigritiæ & repiditati, Inuidiæ, & malignitati, Luxuriæ, & carnalitati, Superbiæ, & pompositati, Stultitiæ, & fatuitati, Melititiæ, & obscuritati, Blanditiæ, & verbositati, Seuitiæ, & crudelitati, Fallaciæ & dolositati, Inconstantie & fragilitati, Pestilentie & poenaltati. Dicam ergo, q. peccator dicitur omnis, quia habet & possidet omnem pigritiam & repiditatem, & sic iste est omnis piger, q. quo dicitur Prou. 21. Omnis piger semper iragescit

Tempore, Loco, Corde, Opere, Verbo, Desiderio, Vita. Omni dico tempore, dicens illud Psal. Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Et illud Tho. 4. Omni tempore benedic Deū & peceab eo, vt vias tuas dirigat. Et Eccl. 9. tempore sunt vestimenta tua candida. Item omni loco. Psal. In omni loco dominationis eius benedic anima mea Dominum. Item omni corde. Eccl. 47. De omni corde suo, laudauit Dominum. Item omni opere. Ibidem in omni opere dedit confessionem Deo. Item omni verbo, attendes. Illud Mat. 12. q. de omni verbo ociofo oportebit in iudicio reddere rationem. Item omni desiderio, iuxta illud Psal. Apud te omne desiderium meum. Item omni vita. Eccl. 13. In omni vita tua dilige Deum, ut dicat illud Eccl. 24. In me gratia omnis vitæ & veritatis, in me omnis spes vitæ & virtutis. Iustus ergo dicitur omnis multiplici ratione, & hoc singulariter. Secundo in malo significato & in singulari de omnis, & de omne dicitur, q. peccator potest dici omnis, & hoc certē, quia Vitiō subijcitur, Et breuiter in peccatore omni Virtuti opponitur, ne caput languidum, & omni Supplicio deputat. ne cor mærens, non est in eo sanitas. Esa. 1. Iste. n. dicitur omnis arbor quæ non fecit fructum bonum quæ. f. excidetur & in ignem mittetur. Matth. 7. Et idē nota, q. iste subijcitur omni Pigritiæ & repiditati, Inuidiæ, & malignitati, Luxuriæ, & carnalitati, Superbiæ, & pompositati, Stultitiæ, & fatuitati, Melititiæ, & obscuritati, Blanditiæ, & verbositati, Seuitiæ, & crudelitati, Fallaciæ & dolositati, Inconstantie & fragilitati, Pestilentie & poenaltati. Dicam ergo, q. peccator dicitur omnis, quia habet & possidet omnem pigritiam & repiditatem, & sic iste est omnis piger, q. quo dicitur Prou. 21. Omnis piger semper iragescit

Tempore, Loco, Corde, Opere, Verbo, Desiderio, Vita. Omni dico tempore, dicens illud Psal. Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Et illud Tho. 4. Omni tempore benedic Deū & peceab eo, vt vias tuas dirigat. Et Eccl. 9. tempore sunt vestimenta tua candida. Item omni loco. Psal. In omni loco dominationis eius benedic anima mea Dominum. Item omni corde. Eccl. 47. De omni corde suo, laudauit Dominum. Item omni opere. Ibidem in omni opere dedit confessionem Deo. Item omni verbo, attendes. Illud Mat. 12. q. de omni verbo ociofo oportebit in iudicio reddere rationem. Item omni desiderio, iuxta illud Psal. Apud te omne desiderium meum. Item omni vita. Eccl. 13. In omni vita tua dilige Deum, ut dicat illud Eccl. 24. In me gratia omnis vitæ & veritatis, in me omnis spes vitæ & virtutis. Iustus ergo dicitur omnis multiplici ratione, & hoc singulariter. Secundo in malo significato & in singulari de omnis, & de omne dicitur, q. peccator potest dici omnis, & hoc certē, quia Vitiō subijcitur, Et breuiter in peccatore omni Virtuti opponitur, ne caput languidum, & omni Supplicio deputat. ne cor mærens, non est in eo sanitas. Esa. 1. Iste. n. dicitur omnis arbor quæ non fecit fructum bonum quæ. f. excidetur & in ignem mittetur. Matth. 7. Et idē nota, q. iste subijcitur omni Pigritiæ & repiditati, Inuidiæ, & malignitati, Luxuriæ, & carnalitati, Superbiæ, & pompositati, Stultitiæ, & fatuitati, Melititiæ, & obscuritati, Blanditiæ, & verbositati, Seuitiæ, & crudelitati, Fallaciæ & dolositati, Inconstantie & fragilitati, Pestilentie & poenaltati. Dicam ergo, q. peccator dicitur omnis, quia habet & possidet omnem pigritiam & repiditatem, & sic iste est omnis piger, q. quo dicitur Prou. 21. Omnis piger semper iragescit

Tempore, Loco, Corde, Opere, Verbo, Desiderio, Vita. Omni dico tempore, dicens illud Psal. Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Et illud Tho. 4. Omni tempore benedic Deū & peceab eo, vt vias tuas dirigat. Et Eccl. 9. tempore sunt vestimenta tua candida. Item omni loco. Psal. In omni loco dominationis eius benedic anima mea Dominum. Item omni corde. Eccl. 47. De omni corde suo, laudauit Dominum. Item omni opere. Ibidem in omni opere dedit confessionem Deo. Item omni verbo, attendes. Illud Mat. 12. q. de omni verbo ociofo oportebit in iudicio reddere rationem. Item omni desiderio, iuxta illud Psal. Apud te omne desiderium meum. Item omni vita. Eccl. 13. In omni vita tua dilige Deum, ut dicat illud Eccl. 24. In me gratia omnis vitæ & veritatis, in me omnis spes vitæ & virtutis. Iustus ergo dicitur omnis multiplici ratione, & hoc singulariter. Secundo in malo significato & in singulari de omnis, & de omne dicitur, q. peccator potest dici omnis, & hoc certē, quia Vitiō subijcitur, Et breuiter in peccatore omni Virtuti opponitur, ne caput languidum, & omni Supplicio deputat. ne cor mærens, non est in eo sanitas. Esa. 1. Iste. n. dicitur omnis arbor quæ non fecit fructum bonum quæ. f. excidetur & in ignem mittetur. Matth. 7. Et idē nota, q. iste subijcitur omni Pigritiæ & repiditati, Inuidiæ, & malignitati, Luxuriæ, & carnalitati, Superbiæ, & pompositati, Stultitiæ, & fatuitati, Melititiæ, & obscuritati, Blanditiæ, & verbositati, Seuitiæ, & crudelitati, Fall

egestare est. Item omnem inuidiam & malignitatem, & sic iste est omnis inuidus, de quo dicitur Eccl. 6. Omnis peccator inuidus & bilinguis. Item omnis spurcitas & carnaliter, & sic iste est omnis fornicarius, de quo Eccl. 23. Homini fornicario ois panis dulcis non fatigabitur transgrediens vsq; ad finem, vt & de mala muliere dicatur illud Eccl. 36. Omnis masculinum excipiet mulier, & super omnia concupiscentiam hois super ducet desiderium. & Iud. 8. Fornicatus est ois Israel. & Eze. 17. Exposuisti fornicationem tuam omni transeunti via. Item superbia & pompositatem. Vt de elatione superbi exponatur illud Esa. 22. Ascendisti & tu omnis in recta. Sequitur suspensam super eam omnem gloriam eius. Suspendium .n. elationem superbi signat. Vnde de superbo Amad dicitur Hebr. 16. Omnis cognatio eius pendet in patibulis. Item habet stultitiam & fatuitatem. Eccl. 21. Cor fatui quasi vas confractum omnem sapientiam non renebit. Item habet omnem iniquitatem & obsecrationem. Peccator .n. nunquam est verus letus, imo certe semper est in maestitia & obsecratione cordis. Esa. 15. In plateis eius omnis vlulatus, quia sicut dicit Hier. 48. Super omne caput peccatoris caluitium, & ois barba rasa erit, & in plateis eius ois planctus. Ratio .n. barba & caluitium de factis prudentia significat, planctus vero maestitia & desperationem designat. Item habet omnem blanditiam & verbositatem. Et dicitur Eccl. 7. Qui sophisticate loquitur, odibilis est, in omni re defraudabitur. Item habet omnem sententiam & crudelitatem. f. pauperes grauando & deuorando. Vnde ei potest dici, qd de volatili dicitur Eze. 39. Feris auibus, omniq; volatili, & bestiis terrae dedi re ad deuorandum. Hic. 6. Ois caluina in medio eius. Item habet omnem fallaciam & dolositatem. Non .n. tenet fidem alicui etiam proximo, seu fratri. Vnde ipse est ille ois frater, de quo dicitur Hier. 9. Vnusquisque a proximo, suo se custodiat, & in omni fratre suo non habeat fiduciam, quia ois frater supplantans supplantabit, & ois amicus fraudulenter incedet, & veritatem non loquetur, & inimici hominis domestici eius. Item habet inconstantiam & fragilitatem, quia re vera tales sunt fragiles & inconstantes, & faciles, vt corruant in peccatum, & vt etiam deficiat quo ad fortunam gloriae temporalis. Sicut .n. dicitur Esa. 40. Omnis caro fennum, & omnis gloria eius quasi flos agri &c. Finaliter vero dico, qd talis omnis. f. peccator habebit in inferno omnem tristitiam & poenitentiam. Tunc .n. sicut dicitur Esa. 13. Omne cur hominis tabescet, & conteretur. Sequitur. Et omnis, qui inuenus fuerit, occidetur. Quia etiam sicut dicitur Hic. 12. Ois herba regionis siccat, & defolatione desolat ois terra. Et sic igitur patet, quomodo peccator dicitur omnis. Vnde 1. Io. 3. Omnis qui facit peccatum, iniquitatem facit. Omnis qui peccat, non videt Deum. Omnis qui non est iustus, non est ex Deo. Omnis, qui odit fratrem suum, homicida est. Omnis homicida non habet vitam aeternam. Hec igitur de omni sufficiant in singulari tam in bono, qm in malo significato. ¶ In plurali vero dicam, qd omnes & omnia applicari possunt ad multam in bono, quam in malo. ¶ Primo dicamus de omni in bono, qd .i. ista vniuersalis & pluralis dictio oes potest significare in bono omnem bonam bonorum locietatem, & oem laudabilem vniuersitatem, vnitatem & coitatem, sicut supra in principio visum est, iuxta illud Ios. 18. Congregati sunt oes filij Israel in sylo. & Iudi. 20. Omnes filij Israel pariter congregati sunt. In speciali vero dicamus, qd iusti dicuntur oes, pro eo, qd ex omnib; virtutib; componuntur, omnib; vitijs opponuntur, omnib; hominib; amantur, omnibus sanctis ferunt & famulantur, vt sic de ipsis proprie possit dici illud Gal. 3. Oes .n. vos vnum estis in Christo. In quib; verbis ostenditur, qd iusti dicitur oes propter summam perfectionem (ois) propter veram assertionem (Enim) propter iuncturam cōsolationem (vos) propter simplicem affectionem (vnum) propter stabilem durationem (estis) propter secretam intentionem (in) propter feruam deuotionem (Christo) Est .n. in ipsis .i. perfectio, quae non minuitur (omnes, inquit) qd .i. est nomen, qd integritatem et perfectionem designat (assertio) quae non decipitur (enim inquit) qd est aduerbium affirmandi Communio, quae pace fruatur (vos inquit) Affectio, quae non disinguitur (vnum) Duratio, quae nunquam soluitur (estis inquit) Intentio, qua bonum conditur (in) Deuotionis, qua fides alitur (Christo)

Ista sunt .n. septem solennia argumenta, quibus .i. probari potest, qd iusti possunt dici omnes. Secundum veritatem .n. isti magis sunt omnes qd soli, magis publici, quam priuati, & magis unum, qd singuli, in quantum bonis omnib; sunt repleti, & a malis omnibus sunt segregati, & rei omni .i. vtilitati publicae affuerit. ¶ Dicam igitur, qd isti habent summam perfectionem. Omnes inquit. Iusti .n. videtur figurati in pane Deo vniuersali, qui omnium rerum representabat figuram. Et ideo dicebatur a pan, quod est rotum. Vnde & illud Romae templum, quod pantheo dictum fuit, sibi fuit dedicatum, in quo loco ecclesia sanctorum omnium postmodum est fundata. Iusti .n. vniuersales & oes dicuntur, in quantum bonis omnibus comparantur, & virtutis omnium imaginem representare noscuntur. Omnes inquit. Deu. 23. Omnes sancti in manu Dei sunt, Et re vera in ipsis representatur

- Contemplatiua summorum siderum,
- Propagatiua bonorum operum,
- Consolatiua dolorum pauperum,
- Stupefactiua cordis & viscerum,
- Charitatiua pacis & foederum.

Dico ergo, qd in iustis viget virtus contemplatiua. Ista .n. est quae oes iusti Deum & coelestia considerant, & cognoscunt. Vnde dicit Hier. 31. Omnes .n. cognoscunt me. Et 2. Cor. 4. Oes inquit reuelata facie gloriae Domini speculantes in eandem imaginem transformantur. Item viget in istis virtus propagatiua .i. bonorum operum generatiua. Car. 4. Oes gemellis fecibus, & sterilib; non est in eis. Item viget in eis virtus consolatiua, seu etiam compositiua. Vnde ipsis dicitur Thre. 1. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte si est dolor sicut dolor meus. Itē viget in eis virtus stupefactiua .i. timor Dei. Par. 26. Oes pauent & tremunt a uultu virtutis eius. Item viget in eis virtus variatiua, de qua .i. Prou. 31. Omnes domestici eius vestiti sunt duplicib; .i. duplici charitatem designant. Patet ergo, qd ista habent summam perfectionem, qui n. omnes. Item iusti habent veram assertionem. Et hoc ostenditur, cum dicitur (Enim) quod idem est, qd certe seu verē, & est aduerbium affirmandi, significans, qd omnes illi, qui omni virtute volunt polere, omnem veritatem debent habere, & verbi certitudinem continere. Exemplo corporū celestium, quae omnia sunt peruia, atque clara, & omnia, quae se sunt veraciter ostēdētia, luna dicitur excepta. sic isti &c. Enim inquit. Luc. 20. Omnes .n. viuunt, Et merito, quia sicut dicitur 2. Esd. 4. Omnes populi clamabant, magna est veritas. Vt & sibi dicatur illud Iud. 8. Omnia, quae locuta es, vera sunt. Quia super omnia vincit veritas, sicut dicitur 2. Esd. 3. Nam tales omnes .i. perfecti & veri

- In bono perseverantes,
- In omnibus se referentes,
- Nobiles & se foederantes,
- Humiles & obsequentes,
- Vtiles & providentes,
- Habiles & se cognoscentes.

Sunt (dico) stabiles & perseverantes, dicentes. Illud Gal. 3. Omnes enim filij Dei estis. & Ro. 14. Omnes .n. stabimus ante Tribunal Christi. Stare .n. & esse, perseverantiam signant. Sunt etiam scibiles, & se referentes. 2. Cor. 5. Omnes enim nos manifestari oportet. Sunt ultra haec nobiles, & se foederantes. Iud. 21. Omnes .n. in commune iurauimus. Item sunt humiles & obsequentes. Esa. 60. Omnes de Saba venient, aurum & thus deferentes. Venire .n. & offerre munera, signum est humilitatis & obsequij. Sunt denique utiles & providentes. Philip. 2. Omnes, quae sua sunt, quærunt. Sunt etiam habiles & considerantes. Vnde Dominus dicit Hier. 31. Omnes .n. cognoscunt me. Et Marc. 7. Omnes .n. eum viderunt. Vide supra de Enim. Habent ergo veram assertionem. ¶ Item iusti habent firmam coniunctionem, hoc est dicta, firmam societatem & communionem. Et hoc ostenditur cum dicitur (vos) quod est pronomen significans pluralitatem hominum aggregatam. Esa. 21. Omnes, qui inuenti sunt, vincenti sunt pariter. Vnde illud praedictum Thre. 1. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite &c. Vt etiam talibus simul foederatis & iunctis dicitur illud Esa. 1. Ascendentes signem oes vos accincti flammis. Vt de tali communi societate dicatur illud 1. Corint. 10. Omnes eandem escam spiritualem manducauerunt, & oes eundem potum spiritualem biberunt. Habent igitur isti firmam

coniunctionem, seu communionem. Vos inquit. Vide infra de titulo. Vos. Item iusti viri & perfecti dicuntur oes, quia habent strictam affectionem. Quia .i. ipsi in mente & affectione sunt simplices & non multi. (Vnum inquit) & non multi ad mundi bona & negocia diuisi. Porro vnum est necessarium. Luc. 10. Iusti .n. vnum proprie sunt, quia vna .i. Deo cum Maria seruient, & obediunt in una & singulari voluntate. Mach. 3. Omnes obediunt vni. Et occupati circa multa cum Martha fuerunt & contemnunt, dicentes. Illud 1. Cor. 10. Omnes de vno pane & de uno calice participamus. Et ibi dem 12. Omnes uno spiritu potati sumus. Habet igitur ista strictam seu simplicem affectionem. Item iusti dicuntur oes, quia habent fortem durationem, quod ostenditur cum dicitur (estis) esse .n. stabilitatem & perseverantiam signat. Vide supra de tractatu. Esse, & infra de sum. Vnde illud Gala. 3. Oes .n. vos filij Dei estis. & Ro. 14. Oes .n. stabimus ante Tribunal Christi. Vnde 1. Thess. 5. Oes .n. vos filij lucis estis. Et Iud. 20. Omnes robustissimi pugnatores. & 2. Esd. 9. Omnes recti steterunt. & 2. Paral. 14. Omnes isti viri fortissimi. Item iusti dicuntur omnes, quia habent clausam intentionem, quod ostenditur, cum dicitur (in) .i. signat interiori in timicatem secretae conscientiae, sicut supra in suo titulo bene visum est, quia iusti habent in quantum bona opera sua non publice sed in secreto facere studium, & in quantum intentionem suam sanctam secretam & clausam tenent. Vnde illud Ios. 18. Congregati sunt omnes filij Israel i Sylo. Et Mich. 4. Oes populi ambulabant in nomine Dei sui. Quia sicut dicitur Baru. 2. Iustus est Dominus in oibus operib; suis. Habent igitur clausam intentionem (in inquit) item iusti dicitur omnes, qui habent piam deuotionem seu religionem (Christo inquit) quia .i. oes sancti in Christo credunt, & ei consentiunt, & obediunt, & ipsum laudant, glorificant, & benedicunt. 2. Mac. 12. Omnes itaq; benedixerunt iustum iudicium Dei. Et ibidem 14. Omnes igitur Deum egi benedixerunt (Christo inquit) Ro. 14. Omnes stabimus ante Tribunal Christi. f. ipsum adorando, & ei deuote & humiliter seruendo, iuxta illud praedictum Esa. 60. Omnes de Saba venient aurum & thus deferentes, & laudem Dño annunciantes. Et sic igitur patet quo perfecti & iusti dici possunt omnes septem ratione. Vt sic Christo dicatur illud Esaia

¶ Populus autem tuus omnes iusti. ¶ Sed verò si in malo significato vis oes accipere, notabis, qd mali & ipij omnes dicuntur, pro eo, qd ab vnitae fidei & charitatis recedunt, & oibus vitijs se committunt, in omne ventum se ventilant, & oibus mundi negocijs se exponunt. Sicut .n. dicitur in Ps. Oes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, non est Dei timor ante oculos eorum. Esa. 56. Omnes in viam suam declinauerunt. Nota ergo, qd mali in generali & vniuerso dicuntur omnes multiplici ratione, videlicet quia sunt

- Amatores fallacissimi,
- Bellatores debilissimi,
- Prædatores iniquissimi,
- Peccatores immundissimi,
- Derisores nugacissimi,
- Seruitores ignauissimi,
- Postulatores despectissimi,
- Speculatores ignarissimi,
- Gliatores crudelissimi,
- Gloriatores inanissimi,
- Epulatores voracissimi,
- Acquisitores auarissimi,
- Imperatores iniustissimi.

¶ Dicamus igitur, qd mali dicuntur oes .i. omnib; vitijs dediti, quia sunt amatores fallacissimi. Nullum .n. veraciter diligunt sed potius prodicio se & fallaciter alios diligere se cōsingunt. Thre. 1. Omnes amici eius spreuerunt eam, & facti sunt ei inimici. Quod maxime apparet in falsis amicis & adulatoribus, qui tempore prosperitatis diligunt, & tempore aduersitatis fugiunt & odiunt. Thre. 1. Oes, qui glorificabant eam, spreuerunt eam &c. Et illud Hier. 30. Omnes amatores tui oblitii sunt tui, contempserunt te &c. Sunt igitur isti amatores fallacissimi. Itē quia sunt bellatores debilissimi .i. in bello tentationum & tribulationum. Vnde Hier. 52. Oes viri bellatores fugerunt. Item quia sunt prædatores iniquissimi. Ps. Diriperunt eam omnes transiteres viae. Et Abac. 1. Omnes ad prædam venient. Et tñ isti debent timere illud, quod dicitur Hier. 30. Oes prædatores tuos dabo in prædam &c. Item quia sunt peccatores immundissimi, seu carnalissimi. Hier. 23. Facti sunt mihi omnes Sodoma & Gomora & Eze. 23. Omnes hi incircuncisi, quibus .i. caro præputij nõ aufertur. Item quia sunt derisores nugacissimi

¶ Omnes videntes me deriserunt me, locuti sunt labijs, & mouerunt caput. Item quia sunt seruitores ignauissimi. Eze. 7. Omnes manus dissoluentur, & omnia genua fluent aquis. Item quia sunt possessores despectissimi. Deus .n. despicit, & contemnit omnes mundi possessores licet in mundo appareant ceteris, potiores. Esa. 40. Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo. & Dan. 4. Omnes habitatores coram eo in nihilum reputati sunt. Item quia sunt speculatores ignarissimi seu obscurissimi. Esa. 53. Oes nos quasi oves errauimus. Item quia sunt gladiatores crudelissimi. Miche. 7. Omnes in sanguine insidiantur. Et tñ ipsi deberent timere illud Matth. 26. Omnes .n. qui acceperint gladium, gladio peribunt. Item quia sunt gloriatores inanissimi. in vanis .n. adulationibus & lætitijs gloriantur. Hier. 22. Omnes pastores tuos pascer ventus, & illud Iob 40. Omnes bestiae agri ludunt ibi. Item quia sunt epulatores voracissimi. Esa. 27. Omnes mensae repletae sunt uomitu. Itē quia sunt acquisitores auarissimi. Vnde Hic. 6. A maiore vsq; ad minorem omnes auaritia student, a propheta vsque ad sacerdotem omnes faciunt dolium. Item quia sunt Imperatores iniustissimi. Vnde Esa. 1. Principes tui inheleles focij furum, omnes diligunt munera, sequuntur retributiones pupillo non iudicant, & causa viduae non ingreditur ad eos. Et breuiter isti proprie omnes dicuntur, quia in omni peccato Domino contrariantur. Vt sic talib; Dominus conquerendo dicat illud Hiere. 2. Omnes dereliquistis me, dicit Dominus. ¶ De omnia vero in neutro genere notabis, quod omnia neutraliter potest referri ad multa videlicet ad quaedam

- Intuenda. f. Dei mirabilia,
- Metuenda. f. Dei iudicia,
- Construenda. f. bona opera,
- Destruenda. f. mala opera seu scelera,
- Induenda. f. virtutes & bona exempla,
- Cupienda. f. bona aeterna & coelestia,
- Respuenda. f. bona temporalia & mundana,
- Sustinenda. f. mundi tribulamina & flagella,
- Fugienda. f. tormenta & infernalina.

¶ Igitur dico, qd sunt quaedam, quae sunt intuenda, & ista certo sunt omnia opera & mirabilia altissimi, quae .i. debent considerari & solerti oculo intueri. In quocunq; .n. genere artificij, opera bonorum artificum libenter considerantur. Ideo cuiuslibet dicitur illud Eccl. 42. Respice in omnia opera altissimi, omnia duplicia, unum contra unum &c. & merito consideranda sunt, quia

- Facta sunt sapienter,
- Bona sunt eminenter,
- Durabunt permanenter,
- Pia sunt excellenter,
- Sua sunt euidenter,
- Recta sunt prouidenter.

¶ Facta sunt (dico) sapientissimè. Psal. omnia in sapientia fecisti, impleta est terra possessione tua & Sap. 11. Oia in mensura pondere & numero disposuisti. & iterum. Oium artifex docuit me sapientia. Item quia bona sunt eminentissimè. Eccl. 39. Omnia opera Dei vniuersa bona valde. Itē quae durabunt permanentissimè .i. in aeternum. Eccl. 3. Didici, qd omnia opera, quae fecit Deus, perseverant in aeternum. & Eccl. 24. Omnia opera Domini viuunt, & manent in seculum. Item quia pia sunt excellentissimè. In operibus .n. Dei apparuit pietas infinita. Ideo bene dicitur illud Sap. 11. Misereris omnium, quonia omnia potes, parcis omnibus quonia tua sunt. Item quia sua sunt euidentissimè. Vnde ipse dicit Iob 51. Oia, quae sub celo sunt, mea sunt, & in Psal. dicit. Meae sunt omnes ferae siluarum, mea sunt omnia volatilia caeli &c. Item quia recta sunt prouidentissimè, qui .n. bene considerat, manifeste videt, qd prouidentia Dei gubernat omnia, Vnde Sap. 6. dicit, qd aequaliter est ei cura de omnib;. & Eccl. 22. Omnia videt oculus eius. & 1. Corin. 2. Spiritus .n. omnia scrutatur. Sunt igitur quaedam omnia, quae sunt metuenda. ¶ Secundo dico, qd sunt quaedam omnia, quae sunt metuenda, & ista pro certo sunt iudicia diuina & etiam tormenta infernalina. Ista sunt .n. iudicia certa, secreta, & durabilia & aeterna. Psal. In aeternum omnia iudicia iustitiae tuae. & ideo sibi dicebat David in Ps. Omnes vitae tuae veritas, omnes viae meae in conspectu tuo. Omnia, quae intra me sunt, nomini sancto eius. Vnde in Psal. Omnia iudicia eius in conspectu meo, & iustitias eius non repuli a me. Ista sunt igitur omnia metuenda. ¶ Tertio dico, qd sunt quaedam

quædam omnia, quæ sunt construenda. Et ista proculdubio sunt bona opera, & mandata diuina, quæ sunt scienda & construenda. Psal. Ad omnia mandata tua dirigebar. Vnde de bonis operibus, faciendis dicit Apostolus 1. Cor. 10. Omnia autem facimus propter Euangelium. Et Phil. 1. Omnia facite sine murmurationibus. Et omnia honestè & secundum ordinem fiant in vobis. Et 1. Cor. 10. Omnia in gloriam Dei facite. Et 1. Corin. 14. Omnia secundum edificationem fiant &c. Ista sunt igitur quædam omnia, quæ sunt construenda seu facienda. Quarto dico, quod sunt quedam omnia, quæ sunt destruenda. Et ista pro certo sunt omnia vitia & peccata, sicut de illis dicitur Iud. 10. quod omnia idola proiecerunt. Ut & hodie dicat quilibet illud Psal. Tu remisisti omnia peccata mea. Quia sicut dicitur Zac. 8. Omnia hæc sunt, quæ ego odi, dicit Dominus. Sunt igitur quædam omnia, quæ sunt destruenda. Reg. 23. Omnia plana excelsum absculit Iosias. Quinto dico, quod sunt quedam omnia, quæ sunt induenda. Et ista pro certo sunt virtutes & bona exempla, de quibus. f. potest exponi illud 2. Para. 4. Omnia de auro mundissimo facta sunt. Et c. 9. Omnia vasa conuitij Salomonis erant aurea. i. virtutibus adornata. Ista sunt igitur omnia induenda, seu recipienda. Sexto dico, quod sunt quedam omnia, quæ sunt cupienda. Et ista pro certo sunt bona Paradisi, & etiam ipse Deus, de quibus. f. dicitur 1. Cor. 17. Erit Deus omnia in omnibus. Et ipse potest dicere illud 1. Cor. 9. Omnibus omnia factus sum. & Apoc. 22. Ecce noua facio omnia. Et de istis dicamus Deo illud Thob. 10. Omnia simul in te vno habentes non te debuimus dimittere. Ista sunt igitur quedam omnia, quæ sunt cupienda. Septimo dico, quod sunt quedam omnia, quæ sunt respuenda, & ista pro certo sunt omnia temporalia & mundana. Exemplo. f. Apostolorum, qui dicebant Mat. 13. Ecce nos dimisimus omnia, quid ergo erit nobis? Amen dico vobis, quod vos, qui reliquistis omnia, cum sederit filius hominis &c. Sequitur. Cernitum accipietis, & vitam æternam possidebitis. Bene ergo consulitur ibidem. Omnia quæcumque habes vende & da pauperibus. Ista sunt ergo quedam omnia, quæ sunt respuenda. Octauo verò dico, quod sunt quedam omnia, quæ sunt sustinenda. Et ista pro certo sunt tribulamina huius vite, quæ. f. nos debemus in patientia sustinere, sicut de charitate dicitur 1. Cor. 13. quod ipsa omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Non verò dico, quod sunt quedam omnia, quæ sunt fugienda seu etiam abhorrenda. Et ista pro certo sunt tormenta infernalis. omnia. n. quæ ibi sunt, mors & ignis dicuntur. Vnde Exod. 9. dicitur de Aegypto, quod mortua sunt omnia animalia. Et Apoc. 21. dicitur, quod omnibus mendacibus pars illorum erit in stagno ignis. Sic igitur patet, quod omnia sumitur multis modis. Vide supra de omnis in prima distinctione.

Omnino. Cum omnino, idem significet, quod totaliter vel ex toto, idem quoque, quod integre vel perfecte notandum est, quod siue accipitur affirmatiue, vel negatiue, seu etiam prohibitiue vel preceptiue, semper significat quid certum, præfixum, integrum & completum. Nota ergo, quod omnino significat fixam & completam prohibitionem, certam & perfectam comminationem, totam & intactam imperfectionem, tutam & suppletam consolationem. Dicam igitur, quod quedam sunt, quæ per omnino nobis totaliter prohibentur. Et sic certe dico, quod in scriptura nobis præcipitur omnino malum consortiū frequentemus, ut omnino carnis cõtagiū euitemus, ut omnino oris periurium declinamus. Igitur omnino fugias mala consortia. Et sic certa prohibet consilium sacerdoti Leu. 21. quod ad omnem mortuum nõ ingrediatur omnino. Mortuus. n. vilem in fœdam & infamè personam signat. Item omnino fugias carnis cõtagia. Et sic consilium dicitur Eccl. 9. Cum aliena muliere non sedeat omnino. Item omnino fugias falsa periuria. Matth. 5. Ego autem dico vobis non iurate omnino. Dicam ergo, quod quedam per omnino nobis totaliter prohibentur. Item dico, quod quedam per omnino nobis totaliter comminantur. & sic Deus comminatur, omnino mortem sua mandata non seruantiibus. Deut. 8. Prædico tibi, quod omnino dispereas. Item dico, quod quedam per omnino mala totaliter ostenduntur, seu nobis totaliter condemnantur. Et sic dicitur 1. Corin. 5. Omnia audite inter vos fornicationem, & adulterium. Vide ibi. Vnde etiã de totali bonorum carentia dicitur Exo. 10. quod nihil omnino viris relictum est in Aegypto. & Deut.

8. dicitur de deserto, quod ibi nõ erant ficus nec malogranata & nulla omnino aqua. Et Prou. 9. dicitur, quod nihil omnino sciens sedet in foribus. &c. Item dico, quod quedam per omnino totaliter promittuntur. & sic dicitur Deut. 4. Deus inquit non dimittet te, nec omni nõ delebit & Deut. 5. Omnino indigens & mendicus nõ erit inter vos.

Omnipotens. Cum nomen omnipotentis ad solum Deum pertineat, possumus notare, quod Dei omnipotentia apparet principaliter in tribus, videlicet quia potest Presumptuosos humiliare, Deliciosos amaricare, Defectuosos fortificare. Potest (dico) humiliare presumptuosos, sicut apparuit de Holoferne superbissimo, qui tñ ad magnam humilitatem Dei omnipotentia est deductus, Vnde Iudith 16. dicitur Dñs autem omnipotens necauit eum, & tradidit eum in manu sceminis. Item potest amaricare delictuosos, quia. f. illi, qui in delicijs & mudi prosperitatibus nutriuntur, per Dei omnipotentiam ad inferni amaritudinẽ sepe sumè deducuntur. Rut. 1. Vocate me mara. i. amararam, quia amaritudine repleuit me omnipotens. Item potest fortificare defectuosos. Ad Dei. n. omnipotentiam pertinet defectuosos & debiles i virtutibus roborare. Vnde Eccl. 42. Confirmat Dominus omnipotens, stabilis in gloria. Aduerte tñ, quod quamuis Dei omnipotentia sit summa, intantum, quod animam & corpus potest perdere in gehennam, ab impijs tñ non formidatur nec timet, nec timore ipsius a peccatis quiescitur aut cessatur. Vnde ipsi videntur dicere illud Iob 21. Quis est omnipotens, ut seruamus ei? aut quid nobis prodest si adorauerimus illum? & Iob 22. Quasi nihil posset facere omnipotens, gloriabantur illum. Ista autem proprie possunt dici de superbis & presumpptuosis, quibus videtur quod nihil possit eis nocere, ita quod de quolibet tali dicatur. Iob 15. Tetendit aduersus Deum manum suam, & contra omnipotentem roboratus est. Et si uis adhuc dicere, quod Deus est omnipotens. f.

Bonos ampliando, Malis obuiando, Iras leniendo, Cuncta gubernando, Poenas mitigando, Iustos conseruando, Preces audiendo, Malos affligendo, Alta cognoscendo, Sanctis in spirando, Cunctis imperando, Iustè iudicando, Pressos liberando, Beatos premiando. Dicam igitur, quod omnipotentia Dei apparet in bonorum ampliatione. Genes. 35. Ego Dñs omnipotens crescete, & multiplicare te faciam. Item in malorum repercussione. Ps. Dñs quasi pugillator, omnipotens nomen eius. Item in irarum mitigatione. Ge. 43. Dñs autem omnipotens faciat vobis eum placabilem. f. Ioseph fratrib. Itè in cunctorum gubernatione. Hester 13. Rex inquit omnipotens, in ditione tua cuncta sunt posita, & nõ est, qui possit resistere uoluntati tuæ. Item in penarum cõsolatione. Hester 16. Hanc autem diem meroris & luctus omnipotens Deus vertit in gaudium. Item in iustorum conseruatione, seu protectione. Iob 22. Erit omnipotens contra hostes tuos. f. defendendo. & Iob 8. Nunquid oipotens subuertit quod iustum est? quasi diceret. Non. Itè in uotorum exauditione Iob 8. Si oipotens fueris de precatus &c. Item in malorum afflictione. Vñ de impio & peccatore potest dici illud Ruth. 1. quod eum Dñs humiliavit, & afflixit oipotens. Itè in cunctorum præcognitione. Iob 21. Ab oipotente non sunt abscondita tpa. Itè in sanctorum inspiratione Iob 23. Inspiratio omnipotentis dat intelligentiã. Et 39. Spiraculum oipotentis uiuificauit me. Item iurisdictione. Eccl. 1. Vnus est altissimus Creator omnium, oipotens, Rex, potens, & metuendus nimis. Itè in solenni iudicatione, quod. f. fiet in iudicio generali. Iob 33. Nec oipotens subuertet iudicium. Et 35. Omnipotens inquit singulorum causas intuebitur. Item in oppressorum liberatione 2. Mac. 2. Omnipotens & æternus, qui liberat Israel. Itè beatorum pmiatione. Vnde consilium beato tunc poterit dici illud Iob 22. Super oipotentem delicijs affluens.

Onager. Cum Onager sit animal asino simile in figura, quod natura ita creauit liberum, quod nullo artificio ad portanda onera edomari potest, & ideo communiter uiuit & vagatur solitaria.

rium in deserto quamuis in domibus quorundam prælatorum aliquos uiderim domesticos, nulli tñ operi vel oneri assuetos, possumus dicere, quod in bono signat & in malo. Primo dico in bono. Et sic pro certo dico, quod per onagram intelligitur uir perfectus, qui asino per humilitatem & patientiam comparatur, libertate spiritali dotatus, & nulli seruituri alicuius uitijs subiugatus sed deserto penitentis assuetus. Sic igitur nota, quod onager. i. uir perfectus Patientis firmatur uiribus, Penitentis arctatur uiribus, Innocentis fundatur iuribus, Excellentis leuatur uiribus, Violentis grauat legibus. Igitur dico, quod uir perfectus dicitur onager, propter patientiam, in qua confirmatur. Et inde est, quod onager dicitur similis asino, quod est animal patientissimum. Onager etiam tanquam patientis dicitur, quod licet stiat supra modum, dato, quod a quam turbidam inueniat, nunquam bibit, imò expectat quousque sit clara. In quo. f. uirtus patientis & abstinentis designatur, quia. f. debitum tẽpus & opportunitas expectatur. P. Expectabunt onagri in siti sua. Item dicitur onager propter penitentiam, in qua cõmoratur. onager. n. habitat in desertis, quæ sunt loca aspera sterilia atque sicca, & asperitatis penitentis signatiua. Iob 24. Alij quasi onagri in deserto egredientur. Et Hiere. 2. Onager affluet in solitudine. Item dicitur onager propter innocentiam, qua liberatus datur, quia. f. sicut istud est animal liberum, sic iustus liber dicitur, quia seruitute alicuius uitijs non grauat. Vnde Iob 39. Quis dimisit onagram liberum? Item dicitur onager propter excellentiam, qua sursum leuatur. Quia. f. sicut onager libenter habitat in rupibus desertorum, sic uerè iusti sursum ad altitudinem contemplationis ascendunt, ubi mentaliter requiescunt. Hiere. 14. Onagri steterunt in rupibus, attraxerunt uentus quasi dracones. Item dicitur onager propter uolentiam, qua in mundo grauat. Quia sicut dracones sepe deuorant onagros in deserto, sic tyranni grauant, & molestãt iustos & bonos homines in hoc mundo. Eccl. 13. Venatio leonis onager in eremo, sic & Pasca diuitum sunt pauperes. Breuiter ergo de tali onagro. i. de uiro perfecto potest dici illud Hiere. 2. Cursor leuis explicans uias suas. Onager affluet in solitudine. Quere in tabula, ubi eam exposui. Et bene dicitur in solitudine, quia. f. sancti uiri loca publica & frequentia. f. mundum & munda non fugiunt, & in solitudine religionis uel penitentis habitant atque sistant. Osè. 8. Onager solitarius Effraim. Sic igitur patet quomodo per onagram intelligitur uir perfectus. Secundo in malo significato dico, quod per onagram potest intelligi uir imperfectus. f. peccator, & hoc certe quia est Sitiundus per cupiditatem, Vagabundus per fatuitatem, Furibundus per pompositatem, Quaribundus per rixositatem. De siti cupiditatis allega illud prædictum. Expectabit onagri in siti sua. De vagabunditate fatuitatis allega illud Iob 21. Vir uanus in superbiã erigitur, & quasi pullum Onagri se liberum natum putat. De rixositate pompositatis seu uolentis & austeritatis allega illud prædictum. Onagri steterunt in tubibus, arrexerunt uentum quasi dracones. Dracones dico, superbe omnia attrahentes, & ignem crudelitatis spirantes. De quarulitate impatientis & rixositate allega illud Iob 6. Nunquid rugiet onager cum non habuerit herbam? quasi diceret, sic rugiet dico. f. iram & impatientiam ostendendo. Et hæc de onagro sufficiant in bono & in malo.

Onus. Nota, quod in scriptura inuenitur multiplex onus tam in bono, quam in malo. Inuenitur. n. Onus sustinendum, quod dicitur in Exo. 1. quod Pharaon proposit filijs Israel magistros operum, ut affligerent eos oneribus. Istud. n. onus licet non sit procurandum, est tñ in patientia si superuenit sustinendum. Sicut. n. tauri grauibus oneribus solent subiugari quousque possit eorum ferocitas edomari, simia etiam truncato oneroso alligantur, ut a suis moribus leuibus compescant, sic Deus onus tribulationum quousque nobis solet imponere, ut nos possit a malis nostris desiderijs compescere, & disciplinis spiritalibus edomare. No. 4. Sciant singuli cui debeant oneri macipari. Tales. n. sic tribulati & onerati solent a Dño

consolari, & refecione celestis gloriæ satiari. Babelus. n. quamuis boues & asinos de die fortiter oneret, eosque compellat onera grauiã portare, solet tñ in sero de ipsis optime curare, & eos cibis, & straminibus satiare. Sic uerè Deus in sero mortis illos in Paradiso satiat, quos in die presentis uigore oneribus tribulationum grauat, sicut ipse permittit dicens Mat. 1. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam uos. Figura ad hæc Hiere. 17. Vbi Dñs prohibet, ne in die sabbati onus per portas Hierusalem inferatur. Sabbatum. n. requiem Paradisi signat, ubi onera tribulationum nullus portat. Vnde ibidem non inferatis onus per portas ciuitatis huius diei sabbati. Hoc est igitur onus sustinendum, quod designat mundi tribulationem. Onus appetendum signat Christi subiugationem. f. onus legis diuinæ & mandatorum, seu onus regularis discipline, & regularium statutorum. Sicut. n. piscis, qui dicitur Rex locustarum, potest diu uiuere extra aquam, dum tñ aliquod graue onus, seu aliquod graue saxum supra dorsum ipsius imponatur, & hoc prout dicitur homines maritimi, propterea quia tñ se semper esse credit in mari in rupe & in cauerna sua quoniam super se sentit lapidem, & sic ex imaginatione decipiuntur, & uiuere diutius cõtali onere comprobatur, sic uerè dico spiritualiter, quod onus spirituale prædictum nobis solet communicare uitam gratiã, & mortem peccatorum & nobis penitus elongare. Isti figurantur 3. Re. 5. in illis septuaginta milibus equorum, qui onera portabant pro Templi Dñi edificatione. Quia uerè ad edificationem Templi Ecclesiæ militantis ualde necessarij sunt illi, qui Christi oneribus statutis mandatis & iussionibus seipso de dicant, & submitunt. Istud est illud onus, de quo Christus dixit Mat. 11. Iugum. n. meum suauis est, & onus meum leue, & ad Gala. 6. Alter alterius onera portate. Quamuis pro certo multi sint hodie iudices & prælati, qui onera grauiã & importabilia imponunt humeris subditorum, digito autem suo nolunt ea mouere. Et isti sunt stulti, quia sepe fit, quod sine causa faciunt subditos desperare. Exemplo cameli, qui si plus debito oneratur, solet onus in totum reijcere, si uerò iuxta vires suas onus sibi impositum fuerit, solet ipsum in patientia sustinere. Ad quod facit figura Exo. 1. in filijs Israel, qui moderate afflictis oneribus & operibus Aegyptiorum, in patientia operabantur. Tandem ultra debitum grauari, clamare & murmurare compellebantur. Fu. 11. Oneratis homines oneribus, quæ portari non possunt. Non sic charissimi, sed imponatur subditis iugum suauis, & onus leue, ut in charitate uiuentes possit alter alterius onera supportare. Exemplo. f. Apostoli, qui dicebat 2. Cor. 11. Nulli onerosus fui. f. ultra debitum. Vnde ibidem. Sine onere me uobis seruari. Quod est contra importunos & onerosos, qui. f. sunt alijs omnibus onerosi, iuxta illud 2. Reg. 15. Si ueneris mecum, eris mihi oneri. Est igitur onus appetendum, quod signat Christi subiugationem seu et disciplinam & correctionem. Onus deponendum signat pñi aggrauationem siue aggragationem. Sicut. n. ceruus omni anno eijcit cornua, quod bene prouisum est a natura pro eo, quod cornua ipsius nimis crescunt, & sic sibi nimium fierent onerosa, sic uerè nos debemus peccata nostra eijcere, & deponere, pro eo, quod sunt quedam cornua superbiæ cõtra Deum, quæ in nobis facilliter crescunt, & ideo nisi deponerentur, possent nos usque ad inferos aggrauare. Quia sicut dicitur in Psal. Iniquitates meæ suppressæ sunt caput meum, & sicut onus graue grauat sunt super me. Onus uerò metuendum signat inferni mortem, & damnationem, & onus penę æternæ, quod ita est graue, quod nec excuti, nec sustineri potest, & tñ sustineri necesse est, quia sicut dicitur Gal. 6. Vnusquisque onus suum portabit. Istud onus figuratur in illis oneribus, de quibus fit mentio in scriptura ubi dicitur Onus Babylonis. Esa. 13. Onus Damasci. Esa. 17. Onus Aegypti. Esa. 10. Onus deserti maris. Esa. 21. Onus tyri. Esa. 23. &c. Per ista. n. onera, per quæ significata fuerunt penę temporales istarum regionum & ciuitatum, possunt intelligi onera penarum inferni, per quas affliguntur & puniuntur regiones, & legiones hominum in quorum. Onus. n. Babylonis, quæ interpretatur cõfusio, signat penam & damnationem superborum, qui præ ceteris confundi merentur. Onus damasci, quæ interpretatur sanguineus facies, signat penam & damnationem carnalium & luxuriosorum. Onus Aegypti, quæ interpretatur obscuritas, signat penam & damnationem hominum inuidiosorum. Onus deserti, quæ est terra arida & sicca, signat penam & damnationem

damnationem hominum detractorum & exploratorum, qui...

Onias. Nota, qd Onias fuit summus sacerdos populi...

Operari. Opus. Opera.

Cum opus inquit habet rationem meriti vel demeriti, nihil aliud sit qd actus...

Operari. Opus. Opera. Nota, qd Onias fuit summus sacerdos...

cuoque potest &c. Sicut. n. terra non est contenta proferre...

Opera. In iustitijs & equitatis, Clementijs & pietatis, Scientijs & veritatis, Amicitijs & charitatis, Patientijs & firmitatis, Apparentijs & totius honestatis. De operib. iustitijs...

Istud non faciunt homines pigri, & imbecilles, qui si aliquod...

Opus. Cruditatis & feritatis, Carnalitates & luxurie, Tepiditatis & accidie, Pompofitatis & superbie, Cupiditatis & avaritie, Fragilitatis & inconstantie, Obscuritatis & insipientie.

De operib. crudelitatis & inuiditatis, In iustitijs & equitatis, In iustitijs & equitatis, In iustitijs & equitatis...

ratur, videlicet opera potentie, que debent meditari. Prudentia...

esse summam. Qui etiam consideraret in celestibus. & arduis quanta sit motuum concors diuersitas, quanta sit orbium ve-

Humanae reparationis, Dico ergo, qd ipse fecit opus huma- Interne reuelationis, nae reparationis Externa castigationis, seu et diuinae incar- Aeternae retributionis, nationis, qd re ve- ra fuit summum & arduum & pium. De isto dicit Abac. 1. Opus factum est in dieb. vestris, quod nemo crederet qd narrabitur ei. Istud tu diuinitus fuit fabricatum, in scriptura valde com- mendatum, a prophetis multum asatum, in publico cunctis demonstratum. Dico ergo, qd istud opus fuit diuinitus fabri- catum. Sola. n. diuina potentia & non humana, tm opus po- tuit facere. vnde sibi potest dici illud Esa. 45. Opus tuum abiq; manib. est. Manib. dico. i. operationib. humanis. Figura Dan. 2. de lapide paruo qui abscissus fuit de monte sine manib. &c. Vnde etiam de eo dicitur Ps. qd illud est opus, qd Deus operatus est in dieb. eorum & in temporib. antiquis. Hoc opus igitur fuit diuinitus fabricatum. Item fuit in scripturis valde com- mendatum. vnde de isto opere dicitur Eccl. 24. qd gloria Dni ple- num est opus. Vnde ipse etiam Dei filius incarnatus opus Dei dicitur Eccl. 43. Sol in aspectu annuncians, in exitu vas admirabi- le, opus excelsum. Item fuit a prophetis valde asatum. vnde ip- si dicebant Abac. 3. Domine opus tuum in medio annorum tuorum viuifica illud. Item fuit in publico cunctis reuelatu, quia. l. visibiliter apparuit homo factus, iuxta illud Psal. Qui nauigant mare in nauib. facientes operationes in aquis mul- tis, ipsi viderunt opera Dni, & mirabilia in profundo. Istud est igitur opus humanae reparationis. Itē dico, qd ad Dei cle- mentiam pertinet opus fraternae consolationis. Et ista pro- certo sunt illa opera, quibus Deus Nutrit indigentes, Regit ignorantes, Iuuat impotentes, Sanat egrotantes. ¶ Est igitur istud opus di- uinum, quo dat nutriti- um indigentibus, quo se- metipsum cibauit Chri- stus dicens Ioan. 4. Meus cibus est, vt percipiam opus eius &c. Itē quod dat regimentum ignorantibus. Ps. Respice Dne in seruos tuos & in opera tua, & diri. s. eorum. Itē quo dat iuuamentum impotentibus. Tob. 14. Operi manuum tuarum porriges dexteram. & in Ps. Ope. mā. tua. ne despi. Itē quo dat sanamentum egrotantibus. quia sicut dicit Gal. 3. Iste est, qui tribuit nobis spm, & operatur virtu- tes. Item quod dat leuamentum, seu saluamentum penitentibus. Ps. Operatus est salutē in medio terrae. i. in corde terrei pec- catoris, ipsum. f. ad penitentiam reuocādo. Sic igitur patet, qd ad diuinā clementiā pertinet opus supernae cōsolationis. Item dico, qd ad Dei clementiā pertinet opus internae reuelationis, quo. f. abscondita sapientiae & fidei sunt hoib. re- uelata, de quo in Ps. dicitur, qd oia opera eius in fide. & Eccl. 17. dicitur, qd Deus ostendit illis magna opera suorum. Itē dico, qd ad Dei clementiā pertinet opus externae tribulationis. Quia re- uerē Deus misericorditer tribulationes solet inferre, vt sic possit suos ad viam veritatis reducere, & a malis operib. re- tro ferre. Ps. Terribilia sunt opera tua Dne. Miserationes. n. eius super oia opera eius. Et idē quos per benignitatē non corrigit, per tribulationē sanat & dirigit. Quod et ipse do- cēt Eccl. 30. vbi dicit. Docet filium tuum, & operat in illo,

Istud est igitur opus externae tribulationis. Item dico, quod ad Dei clementiā pertinet opus aeternae retributionis. f. con- cesso gloriae Paradisi, quod certe est opus secretum & inuisi- bile, completum & admirabile, perfectum & commendabile, opus dico inuisibile & valde secretum. Eccl. 11. Gloriosa & inuisa opera eius. & Eccl. 17. Eius opera sunt in absconditis. Opus et admirabile, & plene cōpletū. Eccl. 11. Mirabilia ope- ra altissimi folius. Opus in super cōmendabile & verē perfe- ctum 1. Reg. 29. Opera eius bona sunt valde. Sic igitur patet, qd inueniuntur opera diuinae iustitiae, quae sunt formidan- da, & ista pro certo sunt illa opera, quae Deus exercet cōtra impios & damnatos, ipsos. f. in mundo sine correctione di- mittendo, & in inferno iuxta demerita puniendo. Sicut. n. dicitur in Ps. Opera manu eius ueritas & iudiciū. & Baruc. 2. Iustus est Dns in oib. operib. suis. Et pro certo rōnabile est, qd illi, qui modo cōtemnunt suā clementiā in sine sentiant suā iusti- tiam. Eccl. 16. Opera iustitiae eius quis enunciat? Sic igitur patet, qd inueniuntur opera deitatis supernae. Et hoc est pri- mum principale. ¶ Secundō principaliter dico, quod inue- niuntur opera bonitatis internae, & ista sunt bona opera, me- ritoria. f. & perfecta, quae. f. sunt semina, quib. Paradisi fructus recolliguntur. Sicut. n. boni rami a bono stipite procedēs faciunt (vt cōiter) bonos fructus, quia. f. ramus (vt cōiter) na- turam stipitis imitatur, sic verē nos, qui sumus rami optimi stipitis, & filij optimi parisi. f. Christi, debemus fructus bo- norum operum producere, & exemplo eius bonis & virtu- tis operib. abudare, iuxta illud Ioa. 8. Si filij Abraham estis, ope- ra Abraham facite. Exemplo. f. illius pie mulieris Tabithae, de qua dicit Act. 9. quod ipsa erat plena operibus bonis. Si vis aliq- tum dilatare nobis, quod bona opera debent fieri cum Instanti celeritate, Sit igitur in bonis operib. no- Constanti maturitate, stris instans celeritas & diligē- Praestanti copiositate, tia. Quanto. n. causa est perfe- Distanti diurnitate, ctior, tanto ad introducendū operationē & effectum est actuosior. Patet de sole, qui in in- stanti diffundit radios ab oriente in occidentem virtutē, cla- ritate, & calore ipsius subito deferēs. Sic uerē dico, qd viri perfecti operationes virtuosas instanter & diligēter ope- rantur, & sine negligentia statim ad emittendum ramos bo- norum operum animantur. Audierunt. n. illud Hir. 48. quod maledictus qui facit opus Dni fraudulenter. Alia littera, ne- gligenter. Idē benedictum est Eccl. 9. Quodcunq; potest opus tuum tu facere, instanter operare. & illud Eccl. 3. In oib. ope- ribus tuis esto uelox & ois infirmitas non occurret tibi. & il- lud Prou. 22. Vidisti virum uelocem in opere suo coram re- gibus stabit. q. d. illi, qui sunt in bonis operib. ueloces & dili- gentes, pro certo digni sunt quod corā regib. f. Deo & An- gelis esse in caelis debeant seruietes, & ipsi beatificē mini- strantes 2. Esd. 1. Directa sunt opera Iosue in conspectu Dni. Vt & tales sic diligenter operantes sint de illis de quib. dicit 2. Esdr. 7. Insuperant operib. sacrosanctis diligentissimē. Et me- ritō, quia sicut dicit Prouerb. 18. Qui mollis & dissolutus est in opere suo, frater est sua opera dissipantis. Sic igitur in execu- tione bonorum operum instans celeritas & diligentia, sit et- iam ibi cōstās maturitas & sapientia. Quamuis. n. in bono ope- re debeat esse instans celeritas, non tñ impetuosa aut p̄ceps fatuitas seu agilitas. Natura. n. non operatur impetuose, sed potius maturē, deliberatē & seriosē, sicut patet de arborib. quae per debitas successiones, flores & fructus emittunt. Sic uerē homo debet mature & seriosē fructum bonorum ope- rum producere, & ab omni furioso impetu abstinere, iuxta illud Eccl. 3. Filij in mansuetudine opera tua perfice. Et meri- tō, quia pro certo sicut dicit Sap. 8. Nihil est sapientia locuplet- ius, quae omnia operatur. Et aduertet, quod opus prudenter elicetum plura concomitantur, videlicet Satietas & abundantia, Igitur dico, qd bona opera cō- Anxietas & tremulencia, munitur abun- Sobrietas & continentia, dantia & facie- Stabilitas & patientia, tas, quia sicut di- Nobilitas & excellentia, citur Prouer. 18. Qui operatur corā auaritia, & ad sanguinem in- nocentem fundendum. Sequitur. Et ad- cursum operis mali. Item operantur nimis loquaciter, scilicet alij detrahendo. Psal. Hoc opus illorum, qui detrahunt mi- hi ad Dominum. Item operatur nimis procaciter, si ipsa ma- la opera iactando, & publicē faicendo, de quib. dicitur Mac. 23. Omnia opera sua faciūt, vt videantur ab hominib. Item operantur nimis atrociter, seu crudeliter 1. Ioan. 3. Opera eius maligna erant. Contra illud Eccl. 10. Nihil agas in ope- ribus iniuriar. Item operantur nimis inaniter seu steriliter Sapientia 3. Inutilia opera eorum sine fructu. Contra illud

Item tremulencia & anxietas. f. contritionis, & diuini timo- ris Phi. 2. Cum metu extremore salute uestrā operamini. Itē cōtinentia, & sobrietas. Prou. 2. Qui aut mundus est, rectū est opus eius. & in Ps. Qui ingreditur sine macula, & opera- tur iustitiam. Item patientia & stabilitas. Iaco. 1. probatio fi- dei uestra patientiam operatur. Item excellentia & nobili- tas, quia sicut dicit Eccl. 14. Oē opus electum iustificabitur, & qui operatur illud honorabitur. Item iustitia atq; seueritas, quia sicut dicitur Prouer. 10. Opus iusti ad vitam. Ps. Opera- tur iustitiam, & loquitur ueritatem in ore suo. Item constan- tia, seu auctoritatis. vnde 1. Mac. 3. Similis factus est leoni in operibus suis. Item patientia & asperitas. Act. 26. Digna pe- nitentiae opera facientes. Itē amicitia & fidelitas. Apo. 2. No- ui opera tua & fidem. Et breuiter ista sunt opera quibus Iustificatur, Iustificatur dico. Iaco. 2. Videtis, Homo { Glorificatur, quo ex operib. iustificat hō. Glo- Beatificatur, rificat et seu cōmendatur & lau- dat. Prou. 3. 1. Laudent eam in portis opera eius. Beatificat in- super, quia. f. em opera & ualor operum, hō in sine recipit praemium & mercedem. Apoc. 14. Opera. n. illorum sequunt illos. Et 20. c. dicit, qd iudicatum est de singulis fm opera eorū. Igitur bene dico, qd in executione bonorum operum det esse constans maturitas & sapientia. ¶ Ibi quoq; debet esse pra- stans fertilitas & opulencia. Arbor. n. fertilis & copiosa di- cit, quando non solum vnum fructum, sed plurimos p̄fert. Sic igitur homo debet fructus plurimos bonorum operum producere, & nō in vno, sed in plurib. abundare. vnde Prou. 14. In operibus omnium bonorum erit abundantia. & Eccl. 30. Melior est, qui operatur, & abundat. & 2. Cor. 9. Abunde- tis in oē opus bonum. ¶ Debet in super in executione bono- rum operum interesse diuitas aeternitas & permanētia, hoc est dictū longa & permanens seueritancia. Non valet. n. qd arbor floreat, nisi flos usq; ad fructus perfectam productio- nem floreat, & persistat. Sic uerē nō sufficit florem boni p̄- positi producere, nisi etiam usq; ad finem & consumationē boni operis homo studeat laborare, sicut de illo dicitur in Ps. Exhibet homo ad opus suum, & ad operationem suā usq; ad uesperam, i. usque ad mortem uel ad finem. & Eccl. 3. 8. Vi- gilia sua perfecit opus suū. & Phi. 1. Qui cepit in uobis opus bonum, perficiet. Exemplo. f. illius, de quo dicit Eccl. 38. Cor- suū dabit in consummationem operum. Quae tñ sunt cōtra multos, qui. f. optime incipiūt bona opera, sed nunquā per- feuerando finiunt, iuxta illud Eccl. 13. Omne opus corrupti- bile in fine deficiet. Quod potissimē pertinet ad hypocritas qui non quaerunt nisi gloriam inanem & mundanā in suis operibus. Contra illud Eccl. 10. Noli te extollere in faciedo opere tuo, sicut de seruo dicitur Eccl. 33. Virga, & onus, & cibus asino, panis, & disciplina, & opus seruo. Sequit. In opere constitue eum. Erubide. n. Seruum inclinā operati- ones assidue. Sequitur. Mirte eum in operationem, ne uacet. omnia enim mala docuit ociositas. Patet igitur, quomodo bonum opus debet concomitari, permanentia, opulētia, sa- pientia, diligentia. Patet ergo, qd inueniunt opera bonitatis internae. ¶ Tertio principaliter dico, qd inueniunt opera pra- uitatis externae. f. opera mala & peruersa, quae. f. mali homi- nes proferunt incessanter. Sicut. n. fons uenenosus fundit, & emittit riuulos uenenosos, & arbor mala similiter fructus malos, sic uerē mali homines mala solēt opera facere, & in ipsis multipliciter abundare. Esa. 59. Opus iniquitatis in ma- nibus eorum. Et nota, qd mali faciunt opera sua mala nimis uelociter, Dico, qd mali operantur nimis uelociter, Loquaciter, f. sine prudentia & deliberatione. Hie. 18. Er ecce figulus faciebat opus super rotam & Hierem. 22. Tui uerō oculi, & cor ad auaritia, & ad sanguinem in- nocentem fundendum. Sequitur. Et ad- cursum operis mali. Item operantur nimis loquaciter, scilicet alij detrahendo. Psal. Hoc opus illorum, qui detrahunt mi- hi ad Dominum. Item operatur nimis procaciter, si ipsa ma- la opera iactando, & publicē faicendo, de quib. dicitur Mac. 23. Omnia opera sua faciūt, vt videantur ab hominib. Item operantur nimis atrociter, seu crudeliter 1. Ioan. 3. Opera eius maligna erant. Contra illud Eccl. 10. Nihil agas in ope- ribus iniuriar. Item operantur nimis inaniter seu steriliter Sapientia 3. Inutilia opera eorum sine fructu. Contra illud

Ephes. 5. Nolite cōicare operibus infructuosis. Item operan- tur nimis, nubiliter, hoc est dictū nimis obscure, & laenter, sicut patet de luxuriosis & uisurarijs, quorum sunt in tene- bris opera, sicut dicit Esa. 29. Contra illud praedictum Rom. 13. Abijciamus opera tenebrarum, & in duamur arma lucis &c. Et meritō, quia pro certo mala opera, quae hic in tene- bris & obscuritate celantur finaliter reuelabuntur, & po- tissimē in iudicio & in morte, iuxta illud Ecclesiastici. 11. In sine hominis denudatio operum eius. Et meritō, quia scilli- cet ex talibus operibus sequitur mors aeterna. Psal. In ope- ribus manuum suarum comprehensus est peccator. Et alibi. Da illis secundum opera eorum, & secundum nequitiam ad- inuentorum ipsorum tribue ipsis. Et propter hoc prudenter loquebatur Iob dicens Domino. Iob 9. Verebar omnia ope- ra mea, sciens, quod non parceres delinquenti. Et sic bene patet generaliter, quod inueniuntur scilicet Opera { Impij, Impij cito, quae sunt fugienda, Iusti, Iusti etiam, quae sunt facienda, Dei, Dei in super, quae sunt intēda. Sufficit. Vide ubi facere, ubi fructus, & in diuersis alijs parti- bus huius operis. Operire. Opertus. Cum operire idē sit, quod Ab- A sorbere, abscondere, tegere vel celare possumus, notare, quod operire multis modis scribitur in scriptura, in bono, scilicet, & malo, & primō dico, quod in bono inuenitur Operimentū { Decoris, Primum operimentum facit Laboris, bona operatio & honesta cō- Honoris, uersatio. ista. n. operit omnes mentis & carnis defectus. Et isto operimēto potissimē debe- mus esse operti nos ecclesiastici, iuxta illud Exod. 28. Facies feminalia linea Aaron & filijs eius, vt operiant carnem tur- pitudinis suae. &c. Secundum operimentum facit poenitētia & confessio. Ista. n. feditatem & horrorem uictorum nostrorum solet a Dei uisibus abscondere, & ne amplius coram Deo appareat operire. Ps. Operui in ieiunio aīam meam, & oratio mea in sinu meo cōuerterē. Tertium operimentum fa- cit uirtutum aggregatio. Istud est. n. operimentum, quo nos debemus preparare, & ornare, vt cuiuslibet nostrum possit di- ci illud Ezech. 28. Omnis lapis preciosus operimentum tuū. Vbi aduertet, quod illud operimentum debet esse uirtutum multitudinis contentium (Omnis lapis) Mirandae sanctitudinis ostensium (Preciosus) Horrendae turpitudinis contentium (Operimentum.) ¶ Est dico uirtutum multitudinis cōtēntium (Omnis lapis) B Sicut enim uidemus, quod multa sunt genera operimēto- rum, quia scilicet Oues operiuntur lana ad caloris conseruationem, Coelum operitur nubibus ad humoris expressionem, Miles operitur armis ad corporis defensionem, Terra operitur herbis ad decoris ostensionem, Pauperes operiuntur faccis ad carnis honoris contentiōē. Sic uerē dico charissimi, quod homo debet spūaliter operi- ri omnib. istis operarijs spūaliter intellectis. Operiatur ergo hō operimēto laqueo per charitatem. Ista. n. est, quae ca- lore feruoris & deuotionis inducit, & quae frigus torporis & peccatorum excludit, quia sicut dicitur 1. Pet. 4. & Prou. 10. Charitas operit multitudinem peccatorum. Istud ope- ritorium habent aliqui nimis simplex, quia scilicet cum debe- rent diligere Deum, proximos & reip̄os, ipsi pro certo non nisi se diligunt, de Deo & proximo non curātes. Et isti sunt illi, de quibus dicitur Aggei 1. Operuistis uos, & non estis calefacti. Figurati in David, de quo dicitur 3. Reg. 1. Cumque operiretur uesib. non calefiebat. Item operiatur homo ope- rimēto nubo per pietatem. Sicut enim ex nubib. uenit plu- uia, quae solet terrē frigiditatem humectari, sic ex operimēto id- est ex uirtute pietatis solet pluuia elemosynarum defluere, quae solet ariditatem terrae idest miseriam pauperum reue- lare. Psalms. Operit coelum nubibus, & parat terrae pluuiā. Figurati Gen. 7. ubi dicitur, quod aquis operi sunt omnes montes excelsi. Item operiatur homo operimēto ferreo per firmitatem, quia. f. sicut milites solēt se ferro operire & tegere, vt ab hostium se possint iaculis defendere, sic & nos uirtute ferreae solidae constantiae debemus esse operti, vt cō- tra tentationū iacula simus muniti, & expediti. Eze. 27. Hy- a Dictio. Berchorij. Pars ij. R r cinthus

cinthus & purpura facta sunt operimentum tuum. Figurati in illo equo de quo dicitur 2. Mac. 3. Apparuit illis quidam equus operimentis ornatus, & qui sedebat super eum, videbat arma habere. Item operiatur homo operimento orbeo herbeo, seu flore per honestatem, quia, sicut terra operit herbas & floribus, ut exterius possit pulchritudinem & decorem habere, & tandem bonos fructus producere, sic & nos debemus herbis & floribus honestate conversationis esse operiti, ut Deo & hominibus, simul exterius magis grati. unde Exod. 36. dicitur, quod Moyses fecit operimentum tabernaculi de pellibus arietum. Item operiatur homo sacce operimento per penitentiam & asperitatem sicut Iud. 4. dicitur, quod operuerunt altare cilicio, & Ionas 3. Operiatur facis homines & iumenta. Patet ergo, quod operimentum gratiae debet esse virtutum multitudinis contentium.

Deinde dico, quod istud operimentum debet esse moralis sanctitudinis expressum (Preciosus inquit) sicut enim non solum decet Regnam, ut in lecto suo habeat, vel possit habere multa & varia operimenta, imò etiam, quod illa operimenta esse deant preciosa, scilicet a non solum deesse opera multis virtutibus, imò et nobilibus preciosis & excellentibus, sicut dicitur Apoc. 19. quod vixit agni, i. aia, paruit se, & datus est illi ut se cooperiat bysso splendens & candido. Preciosus inquit Lu. 7. Ecce quae vestes preciosae sunt, & delicias, in domibus regum sunt. Denique dico, quod operimentum gratiae debet esse turpitudinis contentium seu celatium (Operimentum inquit) sicut enim operimentum celat & abscondit quicquid est subius positum, sic verè quibus homo operit multos naturales defectus, si tamen operimentum gratiae & sanctitatis habeat totum absconditur & operitur, totum etiam apud Deum & homines excusatur. Ezech. 26. Expandi amicum meum super te & operui ignorantiam tuam. Et nota, quod principaliter tres turpitudines sunt a nobis operiendae scilicet

Turpido Internae prauitatis, Operiatur ergo turpido
Fraternae nuditatis, turdo prauitatis inter-
Paternae vilicitatis, na, quia, scilicet vitia nostra
secreta nulli sunt dicenda vel reuelanda, nisi solummodo confessori, qui scit remedium adhibere, vel debet scire, quia, scilicet sunt magis operiendae & abscondenda, & ne scandalum generent contemenda, exemplo catti, qui stercora statim operit post secessum. Figura Deu. 23. vbi filij Israel praecipitur pax illi secum deferre, & egesta humo continud operire. Item operiatur turpido nuditatis fraternae. unde Efa. 58. Cui videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despexeris. Item operiatur turpido vilicitatis paternae, quia, scilicet quicquid in nostris spiritualibus patribus, praelatis superioribus, & maiori videmus reprehensibile & pudendum, statim nos demus operire, excusare, & celare. & ne alijs appareat, per virib. impeditur. Exemplo filiorum bonorum Noe, Sem. i. & Iaphet, qui patre suo Noe per ebrietatem nudato, operuerunt verè da eius, sicut dicitur Gen. 9. Patet ergo qualiter debemus nos operire, sicut operimento turpitudinis contentio, operimento sanctitudinis expressum, operimento virtutum multitudinis contentio. Et haec de operiri in bono sufficit. Sed adhuc dico, quod operimentum solet significare in malo. Et sic in scriptura inuenit

Operimentum Prosperitatis exterioris, Dico ergo, quod aliqui
Iniquitatis interioris, operiuntur prosperi-
Poenitentiae asperioris, tate exteriori. Iob
Fallacitatis callidioris, 17. Operiuit faciem
Aduersitatis inferioris, eius crassitudo, & la-
terib. eius aruina dependent. & Efa. 60. Inundatio camelorum operiet te, dromedarij Madiam & Efa. Item aliqui operiuntur iniquitate interiori, vel deteriori. Et isti sunt peccatores, de quibus dicitur in Ps. Operiti sunt iniquitate & impietate sua. & Abac. 2. Iniquitas libani operiet te. Item aliqui operiuntur fallacitate callidioris, sicut sunt hypocritae & peccatores, qui sub quibusdam operimentis palliationis celant, & operiunt prauitatem suam in terrioris intentionis, de quo in Ps. Labor laborum ipsorum operiet eos. contra illud Zach. 3. Non operiet vltra Propheeta pallio faccino ut mentiat. Item aliqui operiuntur penitentia asperioris, i. tribulatione & miseria huius mundi, de quibus dicitur Matt. 8. Motus magnus factus est in mari ita ut nauicula operiret fluctibus. Item aliqui operiuntur aduersitate exteriori & inferiori, & isti sunt damnati, qui proculdubio habent in inferno

Operitorij Confusionis, Confusionis dico, vbi in Ps.
Remorsionis, Operiatur sicut diploide
Afflictionis, confusio ne sua Remorsio.

nis etiam. vbi Efa. 14. Operimentum tuum erunt vermes, afflictionis in super. vnde in Psal. dicitur. Inimicos eorum operiet mare. Et non mirum si isti habeant talia operimenta, quia ipsi sunt in terra tenebrosa & opera mortis caligine ubi umbra mortis, & nullus ordo &c. Sic igitur patet, quomodo in scriptura inueniuntur varia operimenta tam in bono, quam in malo. Sed si adhuc vis aliquid tangere, notabis, quod in scriptura reperitur quadruplex operimentum, secundum, quod sunt quatuor genera personarum videlicet

Operimentum hominum Perfectorum, Primò ergo dico,
Beatorum, quòd in scriptura
Impiorum, ra reperitur ope-
Damnatorum, rimentum homi-
nium perfectorum. Et istud pro certo est velamen & ornamentum virtutum, quo. sicut operiuntur, & quo spiritualiter ornantur & contemuntur iuxta illud Efa. 4. Apprehendent septem mulieres virum vnum, dicitur. Panem nostrum comedemus, & vestimentis nostris operiemur, tantummodo inuocet nomen tuum super nos. Septem enim mulieres significant vniuersa tem animarum sanctorum, quae sunt virum vnum. scilicet Christum per fidem & charitatem solent apprehendere, & panem Eucharistiae deuote sumere, & comedere, & vestimentis virtutum se operire multipliciter & ornare, & nos & virtuti Christi se specialiter commendare. Sicut enim videmus, quod terra operitur herbis & floribus, arbores operiuntur ramis & fructibus, homines operiuntur honestis vestibus, sic reuera spiritualiter iusti operiuntur perfectis moribus, & multis bonis operibus, & virtutibus. Figurati in illo celesti vindice, qui apparuit operimentis optimis adornatus 2. Mac. 3. & in illo Propheta Ahia, filionie, qui obuabit Hieroboam operis pallio nouo. 3. Reg. 11. Et possumus notare, quod in scriptura reperuntur diuersa operimenta corporalia, per quae certe denotari possunt operimenta iustorum spiritualia videlicet operimenta virtutum & morum. Igitur dicam, quod in scripturis reperitur. scilicet

Operimentum Nubeum, Nubes est misericordia & compassio,
Saccuum, Saccus est penitentia & afflictio,
Laneum, Lana est amicitia & dilectio,
Pelleum, Pellis est honesta vita conuersatio,
Vmbreum, Umbra est timor Domini & turbatio,
Aqueum, Aqua est lachrymarum inundatio,
Terreum, Terra est futurae mortis meditatio,
Aureum, Aurum est splendens & clara contemplatio,
Lineum, Linum est continentiae deputatio,
Ligneum, Lignum est diuinae crucis cogitatio,
Purpureum, Purpura est Christi sanguinis rubricatio,
Puluerum, Puluis & cinis est humilitatis examinatio,
Lapideum, Lapis est stabilitatis confirmatio.
Illa enim sunt 13. nobilior ornamenta, quibus iusti in hac vita operiuntur, ut dignè ornati finaliter Domino presententur. Igitur operiamur operimento nubeae compassionis, similes scilicet caelo, quod antequam pluuia terris fundat, solet nubibus operiri, quia re vera tunc pluuia elemosynarum pariter fundimus, quoniam nubes roridae compassionis nos primit operimus. Ps. Operiet caelum nubibus, & parat terrae pluuiam. Figura Exod. 19. & 40. c. vbi dicitur, quod cum Moyses legem assumpturus ascendisset in montem operuit nubes montem. Ad denotandum, quod nullus terrenus dignus est legem diuinam recipere, nisi is qui nubes compassionis, & pietatis consenserit operire. Num. 9. Operiuit nubes tabernaculum federis, Operiamur ergo operimento nubeae compassionis. Item operimento sacceae afflictionis. Saccus enim & cilicium, quae sunt purgencia & aspera vestimenta, punctorum poenitentiae signant, quia, scilicet in mundo operiunt viri sancti. Ionas 3. Operiatur facis homines & iumenta. & 1. Mac. 2. Operuerunt se cilicijs, & planxerunt. 4. Regum 19. Rex Ezechias operitus est sacco. Item operimento laneae dilectionis. Lana enim & laneum operimentum calorem fouent, sic charitas feruorem deuotionis & dilectionis custodit, & accendit. Ezech. 34. Lac comedebatis, & lanis operiebimini. Item operimento pelleae conuersationis. Pellis enim carnis & sanguinis vilitatem & horrorem operit, sic conuersatio bona. Figura Exodi 26. vbi praecipitur, quod tabernaculum federis Hyacinthinis pellibus operiatur. Nume etiam 4. praecipitur quod in arca testamenti operimentum Hyacinthinarum pellium superius & exterius apponatur. Hyacinthus autem colorem

lorem caelestem praetendit Ad denotandum, quod tabernaculum & arca federis, i. viri sancti debent pellibus hyacinthinis, i. celesti & honesta conuersatione vestiri, & exteriori honesta pulchritudine operiri, sicut Num. 4. dicitur, & rursus operient velamine hyacinthinarum pellium. Item operiamur operimento vmbrae turbationis, i. vmbra & caligine diuini timoris & virtuosae contritionis. Caligo enim vmbra & tenebrae mentis timorosa tristitia & turbationem designat, pro eo, quod tenebrae operiet terram & caligo populos super te aut orientur Dominus. & in Psal. Operiuit montes vmbra eius & arbuta eius cedros Dei. Item operiamur operimento aqueae purificationis, similes scilicet piscibus, qui operiunt aquis & in ipsis nutriunt, & viuunt. Sic & nos debemus operiri lachrymis hebilibus, & deuotis. Iob 38. Impetus aquarum operiet te. & Ezech. 26. Operuerunt te aquae multae. & Mala. 2. Operiebatur lachrymis altare, & Exo. 14. Reuertere aqua operuerunt currus. Item operiamur operimento conclusionis, i. consideratione nostrae terrestretatis & mortis, & nostrae terrae conclusionis & finis. Deut. 23. Egesta humo operies, & Ios. 7. Argenti quodque humo operui. Item operiamur operimento aureae discretionis, quia sicut oia, quae erant in tabernaculo & in templo, auro cooperta fulgebant, sicut dicitur Exo. 25. & 26. & 3. Reg. 6. sic verè oes quodquot sumus in domo ecclesiae debemus esse operiti & tecti auro. I. splendore fidei & sapientiae & claritate discretionis, & prudentiae. vnde 3. Reg. 6. dicitur, Cherubin, qui interpretatur plenitudo scientiae operiti erant auro. Iob ibidem dicitur, quod salomò operiuit oia laminis aureis. Item operiamur operimento lineae purgationis, idest puritate castae & mundae conditionis, quae denotatur per linum. vnde Ios. 2. dicitur, quod Raab operiuit exploratores Israel sublini stipula, & saluati sunt ne occiderentur. Item operiamur operimento lignae deuotionis, hoc est dicitur, deuotione & memoria ligni crucis, sicut 3. Reg. 6. dicitur, quod salomò operiuit templum lignis cedrinis intrinsecus. Item operiamur operimento purpureae affectionis, hoc est dicitur, memoria sanguinis Christi. vbi 1. Mac. 14. Operiuit purpura & auro. Item operiamur operimento pulueris, seu cineris deiectionis, quia, scilicet puluis & cinis humilitatis debet nos principaliter operire. Iob 16. Operui cinerem carnem meam. Item operiamur operimento lapideae stabilitatis & durationis iuxta illud praedictum Ezech. 28. Omnis lapis preciosus operimentum tuum, sapphirus, topaphus, & smaragdus &c. Vide in fra. Sic ergo patet, quod in scriptura reperitur multiplex operimentum hominum perfectorum. Secundò verò dico, quod reperitur operimentum hominum beatorum, quia pro certo beati in patria operiunt gloria infinita. Efa. 60. Gloria Domini super te orta est. Sequitur inundatio camelorum operiet te. & Matt. 6. dicitur, quod salomò in gloria sua cooperitus est & Abacuc. 3. Operiuit caelos gloria eius, & laudis eius plena est terra. Tertio dico, quod inueniuntur operimenta hominum impii, quia, scilicet in hoc mundo multiplici operimento teguntur, sicut superius bene dictum est. Isti enim nunc operiuntur, scilicet substantia temporali, fallacia cordiali nequitia criminali laetitia mundiali, operiuntur dico diuitijs temporalibus. Ista sunt enim spine, quae lacerant cor humanum. vnde Prou. 24. dicitur, Per agrum hominis pigri transiui, & ecce operuerunt faciem eius spinae. Item enim cooperantur vmbrae, quae interceptae claritate, vnde in Ps. Operiuit motes vmbra eius, ut de auro dicat illud Ezech. 12. Facies eius operietur, ut non videat. Istud tamen est operimentum valde frigidum nunquam generat charitatis calorem, vnde 3. Reg. 1. Cumque operiretur vestibus, non calefiebat. & Aggei 1. Operiuitis vos, & non estis calefacti. Item operiuntur fallacijs peccatoribus. Constat enim multis fallacijs operiunt fraudes suas & alia mala sua 3. Reg. 19. Operiuit vultum suum pallio & Prou. 26. Qui oderit odium fraudulenter cogit. Et tamè isti debent attendere ad illud, quod dicitur Luc. 12. quod scilicet nihil operum, quod non reuelat. Corpus enim humanum quodammodo est de natura crystallo, quae sita est perua, quae illa, quae operata sunt crystallo, exterius apparent, sicut patet in reliquis. Sic verè mala, quae exterius operiunt in corde, apparent (ut ceteris) exterius in exemplo & in odore. Iob 26. Nullum est operimentum perditionis. Item mali operiuntur nequitijs in criminalibus. Hier. 3. Operiet nos ignominia nra. Item operiunt laetitijs mundialis. vnde cecitatur peccatrici. I. Tyro dicitur

Ezech. 27. Hyacinthus, & purpura facta sunt operimentum tuum. Hyacinthus enim & purpura lato colore radientes, laetitia eius iudicant, qui his operit. Istud est igitur operimentum hominum peccatorum. Quarto verò dico, quod inuenitur operimentum hominum damnatorum. Isti enim operiuntur, & inuoluuntur omni miseria, & dolore. vnde nota, quod ipsi

Operiuntur Timore, Timore dico. Ezech. 7. Operiet eos formido, pudore etià Ab-
Dolore, dias: operiet te confusio, & pe-
Merore, ribis: Dolore in super. vbi de anima damnata dici potest illud Hier. 51. Multitudine fructuum opera est. Et merore etiam. vnde 2. Reg. 15. dicitur de Dauid, quod fletus & plorans operito capite & nudis pedibus incedens &c. Et hoc de operimento sufficit.

Opes. Nota, quod opes in plurali idem sunt, quod diuitiae. In singulari, verò idem sunt quod auxilium, sicut dicitur Opes vel opem. Dicuntur autem ab ops, quae secundum poetas fuit vxor saturni. Sic dico, quod opes sunt, quae opem ferunt mortalibus. Igitur breuiter dico, quod nos inuenimus

Opes Virtuales, Primò dico, quod sunt opes
Litterales, virtualis excellenti, quae sunt
Temporales, appetendae. vnde de Booz dicit Ruth. 2. quod ipse erat
Aeternales. vir praedius, & magnarum opum vir. n. dicitur ad virtutem. & Iud. 18. Viderunt populum quiescentem magnarum opum. Scdò sunt opes literales sapientiae, quae sunt acquirendae. Scientiae enim sunt opes animi, quibus mens dirata pro illis & praevalet vniuersis, dicens illud Prou. 8. Mecum sunt diuitiae & gloria, opes superbae & substantia. vnde de sapientia dicit Prou. 3. quod praeciosior est cunctis opibus, & cuncta, quae desiderantur, huic non valent comparari. Tertio dico, quod sunt opes temporales opulentiae, quae sunt contemnendae, de quibus dicit Eccl. 9. Non zelus gloriam & opes peccatoris, nescis enim, quae ventura sit ipsius subuersio, & Prou. 23. Ne erigas oculos tuos ad opes, & merito, quia pro certo ista sunt, quae

Institiam subuertunt, Solent igitur mundi opes
Plurimos in se vertunt, iudicia iusta subuertere.
Possessores euertunt, vnde illi peruerse ciuita-
Deum a se diuertunt, ti dicit Ezech. 13. Opes & precium acceperunt in te supple mali iudices, per institia subuertenda. Item solent viros malos se conuertere. Quia scilicet raptores & impij facilius vertunt contra illos, quos vident opibus esse plenos. Ideò bene dicit Eccl. 5. quod vbi multe sunt, opes multi sunt, qui comedunt eas. Item solent possessores cito euertere, sicut Iob de seipso dicebat Iob. 16. Ego ille quondam opulentus, repente contritus sum. Item solent Deum a se prorsus diuertere. vnde Dominus est, quod dicit Amos 6. Vix qui opulenti estis in syon &c. Et Zac. 1. Ira magna ego irascar super gètes opulètas. Ista sunt ergo opes temporales opulentiae, quae sunt contemnendae. Quarto verò dico, quod sunt opes aeternales affluèntiae, quae sunt eligendae, de quibus dicit Paral. 9. quod Regina Saba, in qua figuratur anima beata, intravit Hierusalem cum apparatu magno & magnis opibus. Vt sic de beatis, qui sunt in patria, dicat Dominus illud Efa. 32. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis, in tabernaculis fiduciae, in requie oppulèta. & Iud. 24. Vidimus terram valde opulentam, scilicet Paradisum. Et hoc sufficit gratia breuitatis, quia supra ad plenum dixi de diuitijs

Oppidum. Cum oppidum sit locus ordinatus ad manendum & habitandum, sicut est ciuitas seu castrum, & potissimè sicut est villa parua non murata vel clausa, notari potest, quod nos inuenimus oppidum
Exeundum, Primò oppidum est mundus, a quo
Subeundum, debemus exire. Et merito, quia, per
Affectandum, certo hostes nostri posuerunt ignem
Formidandum, auaritia, ira & seuitia, in isto oppido, & id fugiendum est, ne forte in eo comburamur. Num. 21. Ignis egressus de oppido seon. Et tñ pro dolor multi sunt, qui hoc non obstante, oppidum mundi frequentant, & in his ignibus se habitare delectant. 1. Reg. 9. Descenderunt in excelso in oppidum. Secundò oppidum est religio, quae debemus subire. Gen. 13. Loth verò moratus est in oppidis circa iordanem Aduerte tñ, quod ille Ieuita, de quo fit metio Iudic. 16. noluit hospitari in oppido gètis alienae, sed venit ad oppidum, vbi habitabat filij Beniamin, & tñ vxor eius ibi stupratur. Diction. Berchorij. Pars ij. Rr 2 do fuit

638 Oppidum. Oportet. Opportunitas. Oppressio.

do fuit extincta. Quia reuera saepe contingit, qd i oppido reli...

Oportet. Nota, qd illud dicitur oportere, qd necesse est fuisse...

Oportet crescere, me autem minui. Itē dico adhuc, quod oportet nos...

- Credere fideliter, Sistere stabiliter, Agere viriliter, Surgere sublimiter, Sapere modaliter, Viuere moraliter, Dicere veraciter, Parcere benigniter, Eligere communiter, Arguere seueriter, Instruere verbaliter, Precari humiliter, Sedari mentaliter, Tristari flebiliter, Conuersari nobiliter, Gloriarī simpliciter, Familiarī seruīliter, Fatigari pœnaliter, Negociari pœnaliter, Peregrinari agiliter.

vet viriliter agere. Io. 9. Oportet me operari opera eius, qui...

ter verbaliter instruere. Col. 4. Oportet vos vniciq; respō...

De incōcōtinentia seu luxuria videtur dici illud 2. Esd. 4. Scire...

Opportunitas. Nota, qd oportunitas idem est, quod a...

Verbalis dico, quia sicut dicitur Prou. 17. Ser...

Oppressio. Opprimere. Cum opprimere idem sit, qd...

Oppressio. Opprobrium. Optimates. Optimus. 639

plūci tēratione. scarnali, mundiali, & hostili. Carnali dico, & sic opprimunt...

Opprobrium. Nota, qd opprobrium idem est, qd vitu...

Optimates. Nota, quod optimates in scriptura dicitur illi, qui sunt i fama & potentia maio...

ce hi magis cofregerunt iugum, ruperunt vincula. Itē isti...

Optimus. Nota, qd ille dicitur optimus, qui est in suo ge...

Optimatus. Nota, quod optimatus in scriptura dicitur illi, qui sunt i fama & potentia maio...

radisi. vnde Deu. 28. promittitur custodientibus mandata Dei, qd Deus aperiet eis thesaurum suum optimu. Vn bn dico, qd ista meliora & optima possunt dici. Et ideo virtutes & bona spualia sunt illa munera optima, quibus pot Deus pclari de quibus dicit Gen. 43. Sumite de optimis terrae fructibus. & portare viro munera. Optimi. n. fructus quos possit portare terra nostra sunt gratia & virtutes, quia. ista sola sunt quae hoies faciunt optimos. Et notemus, quod ille dicitur spiritualiter

Intentionem, Et proculdubio tales sunt viri iusti. Isti. n. hnt optimam intentionem. Can. 5. Caput eius aurum optimum. Caput. n. intentionem signat. Itē optimam subiectionem. Dicitur. n. p-lato, & superiori suo illud lud. 12. Quicquid illi placet erit mihi optimum. Item optimam compassionem. vnde Can. 1. Meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis. Item optimam affectionem. Luc. 10. Maria optimam partem elegit. f. affectionem ad Dominici verbi auditionem. Item optimam conditionem, sicut habebat ille de quo dicebatur Thob. 9. Filius es viri optimi & iusti. Item optimam locutionem. Can. 5. Guttur tuū sicut vinum optimum. & Prouer. 15. Sermo opportunus optimus. Item optimam conuersationem. Vnde 2. Mac. 3. Apparuerunt duo iuuenes decori virtute optimi gloria. Vbi aduerte, qd illi dñr spiritualiter optimi. f. qui per honestatem sunt picturati. (Apparuerit inqt. Charitatem sunt combinati. Duo sunt. Castitatem sunt deputati. Iuuenes decori. Firmitatem sunt roborati. Virtute. Sanctitatem sunt nominati. Gloria optimi.) De optimitate ergo honestatis dicit Eze. 28. qd in nudinis Tyri erant lanæ coloris optimi. Et 1. Esd. 8. dicit qd ad tēplum Hierusalem reedificandum missa sunt vasa aëris fulgentis optimi. Quamuis hodie plangat Ecclesia Th. 4. Quo obscuratū est aurum mutatas est color optimus. Apparuerunt inquit, vide supra de Apparere 2. Mac. 3. Apparuit equus optimus, optimē adoratus. De optimitate charitatis dicit Iob 22. Habete pacā, & p hoc habebitis fructus optimos. Et hoc ostenditur ibi. Duo. Vide supra de duo. De optimitate castitatis, quae notatur in verbo Iuuenes decori, vide supra de Iuene allega qd castitas est illa optima pars, quam post conuersionem elegit sibi Maria Magdalena. Luc. 10. Optimam partem elegit sibi Maria. De optimitate firmitatis quae notat eū dicit (Virtute) vide supra de firmitate, & infra de virtute, & allega. 1. Par. 12. Cōfugerunt ad David pugnatōres optimi. De optimitate verō famae, seu notitiae, scilicet, quae ostenditur cum dicit Gloria vide supra de gloria, & allega illud Iud. 10. vbi dicit quod Iudith vixit se myrtho optimo. Myrthum. n. est vnguentū summe odoriferum, significās odorē bonae famae &c. Ita est ergo optimitas virtualis qd est interior. Tertio dico, qd optimitas aeternalis, quae est superior, & ista nihil aliud est, quā gloria Paradisi, qd optima super oia iudicatur. Pharaon. dixit Ioseph Genes. 47. qd in optimo terrae loco patrem & fratres suos facere habitare. In figura quod Deus pater commissit Ioseph. i. Christo optimo terrae loco. i. in optimitate gloriae Paradisi, fratres suos, i. fideles faceret habitare. Et illud considerabat Meyses cum dicebat. Deu. 3. Trānsibo igitur, & videbo terram hanc optimam trans Iordanem. Vbi nota, qd ista terra dicitur optima, quia luminosa (Transibo inquit) Spatiofa (Terram.) Copiosa (Optimam inquit trans Iordanem) Et si vis, dilata sicut in titulis suis &c. Vide vbi melius.

Optimus qd hēt optimā { Intentionem, Et proculdubio tales sunt viri iusti. Isti. n. hnt optimam intentionem. Can. 5. Caput eius aurum optimum. Caput. n. intentionem signat. Itē optimam subiectionem. Dicitur. n. p-lato, & superiori suo illud lud. 12. Quicquid illi placet erit mihi optimum. Item optimam compassionem. vnde Can. 1. Meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis. Item optimam affectionem. Luc. 10. Maria optimam partem elegit. f. affectionem ad Dominici verbi auditionem. Item optimam conditionem, sicut habebat ille de quo dicebatur Thob. 9. Filius es viri optimi & iusti. Item optimam locutionem. Can. 5. Guttur tuū sicut vinum optimum. & Prouer. 15. Sermo opportunus optimus. Item optimam conuersationem. Vnde 2. Mac. 3. Apparuerunt duo iuuenes decori virtute optimi gloria. Vbi aduerte, qd illi dñr spiritualiter optimi. f. qui per honestatem sunt picturati. (Apparuerit inqt. Charitatem sunt combinati. Duo sunt. Castitatem sunt deputati. Iuuenes decori. Firmitatem sunt roborati. Virtute. Sanctitatem sunt nominati. Gloria optimi.) De optimitate ergo honestatis dicit Eze. 28. qd in nudinis Tyri erant lanæ coloris optimi. Et 1. Esd. 8. dicit qd ad tēplum Hierusalem reedificandum missa sunt vasa aëris fulgentis optimi. Quamuis hodie plangat Ecclesia Th. 4. Quo obscuratū est aurum mutatas est color optimus. Apparuerunt inquit, vide supra de Apparere 2. Mac. 3. Apparuit equus optimus, optimē adoratus. De optimitate charitatis dicit Iob 22. Habete pacā, & p hoc habebitis fructus optimos. Et hoc ostenditur ibi. Duo. Vide supra de duo. De optimitate castitatis, quae notatur in verbo Iuuenes decori, vide supra de Iuene allega qd castitas est illa optima pars, quam post conuersionem elegit sibi Maria Magdalena. Luc. 10. Optimam partem elegit sibi Maria. De optimitate firmitatis quae notat eū dicit (Virtute) vide supra de firmitate, & infra de virtute, & allega. 1. Par. 12. Cōfugerunt ad David pugnatōres optimi. De optimitate verō famae, seu notitiae, scilicet, quae ostenditur cum dicit Gloria vide supra de gloria, & allega illud Iud. 10. vbi dicit quod Iudith vixit se myrtho optimo. Myrthum. n. est vnguentū summe odoriferum, significās odorē bonae famae &c. Ita est ergo optimitas virtualis qd est interior. Tertio dico, qd optimitas aeternalis, quae est superior, & ista nihil aliud est, quā gloria Paradisi, qd optima super oia iudicatur. Pharaon. dixit Ioseph Genes. 47. qd in optimo terrae loco patrem & fratres suos facere habitare. In figura quod Deus pater commissit Ioseph. i. Christo optimo terrae loco. i. in optimitate gloriae Paradisi, fratres suos, i. fideles faceret habitare. Et illud considerabat Meyses cum dicebat. Deu. 3. Trānsibo igitur, & videbo terram hanc optimam trans Iordanem. Vbi nota, qd ista terra dicitur optima, quia luminosa (Transibo inquit) Spatiofa (Terram.) Copiosa (Optimam inquit trans Iordanem) Et si vis, dilata sicut in titulis suis &c. Vide vbi melius.

Oppugnare. Vide vbi pugnare, & expugnare.

Ra. Ora est limb. seu terminus vestimenti, seu pāni sicut cōfuevit fieri de alio filio, quā sit pānus, & dicitur gallice eur seu vrle. Dicitur qd ora terminus seu ripa fluminis seu maris, sicut 1. Mac. 9. dicitur venit dje sabbathi vsq; corā Iordanis. & Heb. 11. dicitur arena, qd est in ora maris. Transeo, quia paucē sunt auctoritates.

Oratio. Orare. Cum sē Augustinum libro de spiritu & anima, oratio nihil aliud sit quā quaedam conuersio mentis in Deum per pium & humilem affectum, possumus dicere, quod omnia, quae sunt solent libentes se vertere, & conuerrere ad aliud, a quo possunt perfectionem aliquam adipisci sicut patet de solsequio quod

se conuertit ad solem, & de ferro, quod se conuertendo sequitur adamantem. Sic proculdubio cum a Deo solo possumus perfectionem gratiae & gloriae obtinere & acquirere, hinc est, quod ad ipsum nos debemus conuerrere per mēris affectionem, & eius auxilium requirere per humilem & deuotam orationem. Figura Esa. 28. vbi dicit, qd conuertit Ezechias faciem suam ad parietē, & orauit ad Dominum. Sicut enim debitor qui multa debet, nec habet vnde satisfaciat, & prodebitis est in carcere, nullum habet remedium nisi qd creditoris misericordiam humilibus precibus interpellat, sic cū nos (qui in multis offendimus omnes) multa peccato a debita contraxerimus, nosq; carceri infernali obligauerimus, nec habemus aliqua merita & virtutes de quibus cōdignofatisfacere valeamus, nihil habemus remedij, nisi quod ad Deum & ad sanctos per humilis orationis suffragium recurramus. Ita fecit illa Anna de qua 1. Reg. 1. Cum esset anna amaro animo orauit ad Dñm flens largiter. In quibus verbis ostenduntur multa, qd sunt ad orationem necessaria, videlicet Subiectum, Debet enim ibi esse Iniectum, Iniectum, Obiectum, Abiectum, goria, quia scilicet oras debet esse Anna: Iniectum magni seruatoris, quia debet esse amaro animo. Obiectum magni valoris, scilicet Deus (Oratit inqt ad Dominum) Adiectum magni doloris, quia debet flere largiter. Si. n. quærentur de oratione, Quis? Quare? Cui? & Quomodo? posset responderi per prædictam auctoritatem. Si ergo quæritur, Quis vel qualis debet esse qd orat? Respondetur, quod dicitur esse Anna. Si quæritur, Quare? Respondetur, qd pp amaritudinē animi. Si quæritur, Cui? Respondetur, qd debet orare ad Dominum. Si quæritur, Quomodo? Respondetur, quod debet orare flendo largiter. Dico ergo, quod in oratione requiruntur quatuor, videlicet in orante virtus perficiens (Anna inquit). In orando causa sufficiens (Amaro animo) In orato valor perficiens. (Ad Dñm) In orādo modus conueniens (Flens largiter). Primum ergo dico, qd in orāte requiritur virtus & perfectio, quae proficiat, quia. scilicet, qd orat, debet esse. Anna. n. fuit sancta & deuota mulier, mater scilicet Samuelis, quae a Domino filium suum deuotis precibus impetravit. Interpretatur. n. anna gratia vel donatio seu donans vel respondens. Ad denotandum, quod ille, qui vult a Deo aliquam orationem impetrare, debet esse sanctus & deuotus, gratia & Eleemosynarum donatione repletus, & Samuelis mater, id est pauper nutritiuus & alumnus. (Cum esset inquam anna.) Et sic figuretur in illa anna filia Phanaelis, quae non discedebat de templo, ieiunijs & obsecrationibus intendens. Luc. 2. Sicut enim videmus, quod aduocatus debet esse persona sapiens & discretus, quia alijs si esset persona vilis, fatua, & infamis, non bene faderet in officio aduocati. Intercessor etiam debet esse amicus Principis, quia teste Greg. eum is qd displicet, ac intercedendū mittitur, irati animus ad dexterius prouocatur sic etiam, quia ille, qui Deū orat, aduocari allegantis suā necessitatem, & intercessoris implorantis Dei benignitatem personam assumit, ideo necesse est, qd sit hō sanctus, bonus & iustus & per virtutes & gratias De amicus, quia sicut dicit Io. 9. Deus pēdres non exaudit, quia. scilicet, illum andire Dñs indignatur, qui sibi per mala opera in via salutis aduersatur. Iuxta illud Esa. 1. Cum extenderitis manus vestras, auertam oculos meos a vobis. Et cum multiplicaueritis orationes, non exaudia, manus enim vestrae sanguine plenae sunt. Sicut. n. vnicornis nō capitur, nō sopitur cantu mulieris corruptae, sed a cantu puellae incorruptae Virginis, pisces etiam non facilliter se capi & cōcludi pmittūt in vase immūdo sanguine aliorū mortuorū pisciū humectate, sic verē Deus illorū cantibus, seu orationibus non capitur, nec eorū desiderijs inclinatur, qui sanguine pauperū per rapinam, & seuitiam imbuuntur, & qui peccato luxurie per immunditiam inquinantur. Vnde dicit Isid. Non potest habere certā fiduciā qui adhuc in pceptis Dei pigritatur, & quē pēti recordari delectat. Qui enim a pceptis Dei auertitur, in oratione quod postulat non meretur, nec imperat ab illo quod poscit, cuius legi & iustionibus non obedit. Sic ergo patet, quō in orāte requiritur virtus & perfectio, qd proficiebat. Scd dīco, qd in oratione requiritur causa vel occasio, quae sufficiat. (Amaro inquit animo)

Tunc

Tunc. n. est causa sufficiens, vel qn nos impellit amaritudo interioris tērationis, vel amaritudo exterioris tribulationis vel amaritudo posterioris damnationis. Ista. n. tria sunt sufficientes cā faciēdi orationes, vel cum aliquis per pēti tērationem impellitur, aut per tribulationem vergetur, aut timore damnationis turbatur. Eccl. 28. Fili, in infirmitate tua ne despicia. te ipsum, sed ora Dñm, & ipse curabit te. & Iob 10. dicit Loquar in amaritudine animae meae dicam Deo, noli me condēnare. A per. n. timens iacula venatorū, solet dentes suos ad arborem ficare, & acuire, solet latus suum in luto mergere, & in voluere, solet tādē seipsum ad solem ficcare, & exponere, & sic latere quasi offēda duritiā contrahit, ita qd nunquam in illo loco venatoris iaculum ipsum laedit, ita & qd il la pars corporis indurata vocatā venatoribus scutu apri, vbi vix pot gladius intrare. Sic verē charissimi si spicula tērationis timemus, mollietē nostrae fragilitatis pauemus, non rectat, nisi qd dētes nostrorū verborū acuumus & fricemus ad arbore crucis ipsius Christi per deuotā memoratiōem, & inuoluamus nos luto mortalitatis nostrae p ipsius iugē reoratiōem, & exponamus nos soli iustitiae Deo per deuotiōem & orationem, & p nri suae dispositioni cōmissionē & dimissionē. Si. n. sic fecerimus, indurabimus p constantia, ita, qd a iaculis tērationis nec penetrabimur, nec laedemur. 1. Mac. 11. Oratit, & reuersus est in praelium. Quia sicut dicit Greg. in hom. Taro magis ofoni insidit tēnemur quanto a carne graui impugnamur. (Amaro inqt aio) Quia. f. amaritudo timoris, pp causas vrgentes dēt nobis in esse, amaritudo cōsiderationis mortis debet nobis adesse. Iac. 5. Tristatur quis in vobis; orat æquo aio. Sic orauit Ionas, qui cū in mari proiectus, & in ventre piscis eēt absorptus, orauit ad Dñm liberatus est, sicut dicit Iona 1. & 3. Quia verē qd hō mare, i. tribulationū amaritudinē sentit, qd in vētre piscis diaboli per tērationē se transglutiri percipit, tūc debet ad Dñm recurrere, & orare, vt ipsum dignetur misericorditer liberare. 1. Mac. 3. Congregatus est conuentus, vt oraret, & petere misericordiam a Deo. Requiritur ergo in oratione eam vel occasio, qd sufficiat. Tertio dico, qd in orōne requiritur valor & praelatio, qd perficiat. (Ad Dñm inquit.) Quia. f. frustratorū esset aliqd ab aliquo orare & petere nisi esset potens illi facere, & concedere. Et iō a Deo solū debemus p orōnē aliquid quere, cū ipse solus sit potēs totū concedere & plicere. Dan. 6. Inuenerūt Danielē orātē & obsecrātē Deū suū. Qd est cōtra illos, qui nō curāt ad Deū p orōnē recurrere, sed vndiq; in creaturis remediū quærere, & i hoie spē & fiduciā ponere, pp qd saepe cōtingit ipsos fraudari a proposito & deficere. Similes illi Regi Ochozia, qd mittebat ad Beelzebub Deū Acharō orādū, & supplicādū & Dñm Deum Israel cōtēnebat, pp qd votum suū nō meruit obtinere, sicut dicit 4. Re. 1. Oratit i qd ad Dñm. Pl. Subditus esto Dño, & ora eū. Vbi aduerte, qd ad Dñm orādū necessaria est humilitas & subiectia (Subditus) Stabilitas & pmanētia (Esto) Sedulitas & diligētia (Ora inqt eū) De humilitate. n. dicit Eccl. 25. Ofo humilitatis se nubes penetrabit De stabilitate seu de puenētia dicit Eccl. 16. Nō impediatis orare semp. De sedulitate verō dicit 1. ad The. 5. Sine intermissione orate. Quia pro certo charissimi, Deus est orandus, supplicandus & requirendus. Cum humilitate & subiectione, Quia p certo in ipso Cū stabilitate & puenētia duratione, so Deo ē valor & p Cū sedulitate & diligētia executione. latio, qd perficiat qd erat tertiū requisitū. Quarto dico, qd in orōne requiritur modus & cōditio qd cōueniat (Flens inquit largiter) Fletus. n. humiliorū Deus non despiciet. Sicut. n. exhalationes vaporum solēt sursum de terra ad nubes ascendere, ita qd pluuia solet vapores huiusmodi cōcomitari, sic verē quotiens vapor ofonis a nobis sursum mittit, necesse est qd lachrymarū pluuia subsequat (Flens inqt largiter) Iac. 5. Oratit, & coelū dedit pluuia & sohel. 2. Cōuertimini ad me in ieiunio & fletu & planctatu. Oratio. n. qd est lachrymosa solet esse mirabiliter fructuosa. Exēplū de Ezechia Rege qd cōuertēs se ad parietē fleuit, & orauit Dñm & sic vitā. 15. annorū. nā Dño impetravit, sicut dicit, 4. Re. 10. & Esa. 38. Et sic bñ dicit, qd ofo dēt hō modū debitiū quē comitetur, sicut in clypeum, ad quem terminet, cām vrgentem, per quam inchoet, virtutē eminetē, in qua radicit. Aduerte autē adhuc, qd oratio est frequētanda & sursum ad Deum eleuanda, & hoc quia ista ca

Dei & Angelorum laticatua. dico ergo, qd oratio Poenae & tormentorum laticatua. Igitur caritua Dei Augusti & vitiorum exterminatiua. golorū. Sicut. n. patet ad sensum, fumus aromaticus summē ē suavis & delectatiu. Vnde et dicit Pli. qd de arbore cinnamomi rami fracti solēt fumū aromaticū spirare, vñ solet odor suavis & aromatic exhalare, sic p certo qd sācti p tribulationes fuerūt laniati & fracti, tūc fumū sanctae ofonis emisērūt, p quē Deū & Angelos suauiter recreauerūt. De incēsis. n. legit fumus aromatic de thuribulo aureo exiuisse, & vsq; ad altare Dei superi aduiffe. Quia verē fumus ofonis, qd de thuribulo feruentis cordis emanat vsq; ad cōspectū Dei, p impetratiōe ascendit, & prosperat. Vñ et Angelus Raphael dicebat Th. 12. Cū orabas cū lachrymis, ego obtuli ofonē tuā Dño. Deinde dico, qd oratio est refrigeratiua seu impeditiua penē & tormētorū Sicut. n. fumus & vapor, qui exit a castanea est cā, qd ipsa castanea nō rūpit nec crepat, qd patet, quia si castanea nō scinditur, & si via vapore exituro non aperit, statim factō contrario tota castanea substantia laceret, sic verē vapor & fumus orationis impedit rupturā & destructionē aeternae dānationis. Illi verō, qd fumū ofonis nō emittūt rupturā aeternae dānationis. Icurrit. Tho. 12. Bona est ofo cū ieiunio & Eleemosyna magis qd thesauros auri cōdere, qm Eleemosyna a morte liberat, & ipsa est, qd purgat pētiā, & facit iuuenire vitā aeternā. Deniq; dico, qd oro est exterminatiua culpae & vitiorū. Dulcis. n. melodia qd dāmones fugare, sputū dēt de ore hois ieiuniū, p grediēs solet serpētē occidere fumū ēt ab olla bulliētī exiens solet muscas lōgius fugare, nec ipsas patiat p pinguare. Sic verē fumū & sputū ofonis ab olla cordis feruētis, & ab ore hois deuoti procedēs & i auribus Dei suauiter citharizās, muscas & serpētes tērationū effugat, & dāmones supat & cōturbat sicut bñ figurat Th. 6. i fumo iecoris piscis, qd potestatem habebat dēmonia effugādi, vñ dicit quod dicto iecore super carbones posito, allegatū est a Raphaelē dēmonio a modo. Chfs. etiā quodā dēmonio dixit Ma. 17. Hoc genus nō eiicit nisi per ofonem & ieiuniū. Quia p certo qd iecore, quod amare cogit. i. virtus feruētis affectionis ponit sup carbones feruētis dilectionis, ita qd exinde fumū feruētis ofonis exit, tūc p cūldubio a nobis diabolū effugat. Sed aduertēdū est, qd ad ofonē multa dnt concurrere, videlicet Temporis aptitudo, De temporis aptitudine dicit in Peccatoris moestitudo, Pl. Pro hac orabit ad te omnis Localis sanctitudo, sanctus i tēpore oportuno. Da Hominum solitudo, uid verē de seipso dicebat Ipf Et ego ad te Domine cla manu, & mane oratio mea pueniet te. De peccatoris moestitudine dicit Th. 3. Tunc ingemuit, & cepit orare cum lachrymis. De locali sanctitudine dicit Esa. 52. & Io. Domus mea domus ofonis vocabitur. Et in Pl. Adorabo ad tēplū sanctū tuū. De hoium verō solitudine dicitur Matt. 14. & Iesus Ascendit in montē solus orare. Sic igitur patet de oratione quomodo est virtuosa. Si verō quærat, quare H re dicat Dñs Matt. 21. Quaecūq; in oratione petieritis credentes, accipietis, cum de multis tamen videatur, qd multi orant, & tamen nihil impetrant. Posset responderi, qd oratio ni non exaudiri contingit multiplici ratione, videlicet propter orantis iniquitatem Pro quo orat indignitatem, Impedit ergo ofonē Illius Qui orat dubietatem, illius, qd orat iniquitatem. Illius Quod oratur inutilitatem, tas. Esa. 1. Cū multiplicaueritis ofonem vestra, nō exaudia. Et Continuitate. vestrā, nō exaudia. Et loquitur populo grādi iniquitate, filijs sceleratis. Itē illi, p quo petit indignitas. Hic. 14. Noli orare p populo isto, neq; affumas p eis laudē. Itē illius qd orat dubietas. Ille. n. qd orat, dēt certissimē considerare de obtentu. Iac. 1. Postules autē in fide nihil hesitās. Item rei pro qua oratur inutilitas, quia. f. Deus nūquam homini cōcedit illud, qd ad suā damnationē cedere cōspicit. Iō multis oratib. p tpalibus, & p huiusmodi dicit Iac. 3. Propterea non accipietis, eo qd male petatis. Quia sicut dicit Iud. 13. de sum. bono saepe multos nō exaudit De ad volūtatē, vt eos exaudiat ad salutē & vilitatē. Itē impedit oratio, vt extorqueat orationis cōtinuitas. Quia sicut diues nō statim satisfacit i oculatori, imō solet diuulsiariū differre vt melodiā, i qua delectat valeat diutius extorquere, sic Deus i melodiā oratione bonorū delectat, qd; differt qd petit Diction. Berchorij. Pars ij. R r 4 ve

malo. Si autem per orientem velis intelligere virum iustum qui. sicut quod de virtute in virtute oritur, solus Christi presentia decoratur, & lumine gratie scia & glorie decoratur, dic, quod sibi potest dici illud Job 11. Oriens ut lucifer, & habebis fiduciam proposita tibi spe. Vbi nota, quod iustus hic a quatuor commendatur, videlicet
 Ab ingressu satis amorofo, Primum probat novitas oriens (Oriens inquit)
 A progressu satis luminoso, Sed secundum claritas
 Agressu satis fructuoso, gradus (Lucifer) Sed
 Agressu satis virtuoso, gradus (Lucifer) Sed
 Ab egressu satis glorioso, tertium ubertatis veniens (Habebis) Quartum vero iuvenem patiens (Fiducia) Quintum autem solamen subiacens (proposita tibi spe). Igitur dico, oriens noster. homo iustus, habet seriosum & amorofo ingressum. Et hoc ostenditur cum dicitur (Oriens), s. de no esse in esse, de nihilo ad aliquid, de peccato ad gratiam, de antiquitate ad novitatem. Orii. n. de sua natura signat novitatem. Hec 8. Noua lux ori i vifa est. Sicut. n. ab oriente sol ingreditur in virtutis & perfectionis statum Eze. 42. Introitus ab oriente. Et nota, quod ortus istius orientis, videlicet iusti portat secum triplicem lucem, videlicet, lucem fidei, & scia, & lucem etiam finalis glorie. Ista. n. lucis hic oriens secum trahit, & se clarum & rutilum ad domum Dni Christus finaliter secum ducit. Vnde ipse dicit Eze. 1. Introductus me ad portam domus Domini orientalem. Ad istum igitur orientem. s. ad claritatem gratie & glorie debet homo mentaliter aspicere, & ibi cordibus anhela. Eze. 16. Aperiit porta, quae respicit ad orientem. Pater igitur, quod vir iustus habet seriosum ingressum. (Oriens inquit) Nu. 24. Oriens stella ex la cob. Secundo dico, quod ipse habet luminosum progressum, quod ostenditur cum dicitur (Lucifer) qui. s. est stella valde clara, qui. s. solem igitur concomitatur, & cum sole continuè graditur, & movetur. Sic verè iustus solem iusticie Christum per gratiam solet concomitari, & cum ipso deo virtute i virtutem progredi & moveri. Lucifer inquit 2. Petr. 1. Orietur lucifer in cordibus vestris. (Lucifer inquit) hoc est dictu, bonus & luminosus progressus. Aduerte tamen, quod multi sunt, qui quandoque deficiunt in progressu, figurati in primo Angelo lucifero, qui superbiens cecidit de caelo empyreo. Esa. 14. Quomodo cecidisti lucifer, qui mane oriebaris? &c. vide ibi iustus igitur habet luminosum progressum. Tertio dico, quod debet hie copiosum sgressum seu fructuosum (Habebis inquit) Habere. n. possessio nē diuitiarum signat, quia sicut orientales partes plus abundant in auro & speciebus, quā ceterae mundi partes, sic verè illi, qui dñr pgram orientes sunt ceteris in auro. i. in virtutibus, magis abundantes. Gen. 28. Dilataberis ad orientē. vnde Num. 32. Habemus possessionē nram in orientali plaga. Hic igitur hō iustus copiosum seu fructuosum sgressum. (Habebis inquit) Quarto verò dico, quod iustus dñr oriens q. hēt virtuosum cōgressum, s. contra vitia & tormenta quod ostendit cū dñr (fiduciam) Vir enim audax & fidens fortior est, ceteris paribus, quam infidens. Hic igitur oriēstalis dñr, quia. s. sicut signa orientalia sunt ceteris fortiora s. m Arist. & hoc, quia sunt ignea atq; prima sic verè illi, qui in oriente gratia, & fidei statuuntur, fortes, & audaces cōtra hostes & vitia esse noscuntur. Zac. 6. Ecce vir oriens nomē eius. Vir. n. dñr à virtute (Fiduciam inquit) Vide supra de fiducia & cōfidere, qui beati oēs, qui cōfidit i Dño &c. Habet igitur hō iustus virtuosum cōgressum. Quinto verò dico, quod ipse habet gloriosum egressum, quia. s. ipse hēt in fine certā spē de vita futura (Proposita inquit tibi spe) Coelum. n. a parte oriēstali venit versus nos, & nobis etiā secum defert solem, & lunam & stellas. Ad denotandu, quod ad illos, qui sunt in oriente gratia, & qui ēt quotidie per gratiam oriuntur, coelum. i. celestis patria finaliter deuoluitur, & sol, & luna, & stellas. i. Christus beata Virgo & Angeli & sancti ad ipsum ascendunt & applicant, vt sic cuilibet in tali spe constituto dicatur illud Esa. 60. Ecce inquit tenebrę operient terram, & caligo populos, super te autem oriatur Dñs, & gloria eius in te videbitur proposita inquit tibi spe. Psalm. Caro mea requiescet in spe. Vt sic de futura vita sic promissa & sperata dicatur omnibus iustis illud Mal. 4. Orietur vobis timor. nomē meū sol iusticie. Quia Deus pater (sicut dñr Mat. 5.) solem suū facit oriiri sup bonos. Pater igitur generaliter, quod iustus dñr oriens, vel ēt dñr esse in oriēs

vel ēt esse in oriente, quia consequitur gloriosum egressum quia assequitur fructuosum cōgressum, quia assequitur fructuosum successum, quia psequitur vigorosum, pgressum, & subsequitur seriosum ingressum. Sufficit. Vide de mari & de luna. Orii. Ortus. Cum in scriptura inueniat multiplex ortus seu processus, hoc solum possumus notare, quod in scriptura inuenitur
 Oriens { Ignobilis, Primus est ortus humanæ natiuitatis. Iste. n. est valde ignobilis atq; vilis, & hoc rōne vilitatis, de qua cōponitur rōne vilitatis modi, p quē cōcipimur: rōne vilitatis loci, in quo cōcludimur: rōne vilitatis status, in quo pgre dimur, & rōne vilitatis cibi, ex quo reficimur. Et de tali in oriē te & ortu dñr Ezech. 16. & loquitur aīa peccatrici vel carnī humanæ. In die ortus tui nō est scisus vmbilicus tuus, & aqua. nō es lota in salūtē, nec sale saluta, nec inuoluta pānis. q. d. Ortus iste est naturaliter vilis & immundus miser ēt & calamitosus. vñ Job 30. Ad dexteram oriētis calamitatis meæ. Sed est ortus humanæ iniquitatis. Sicut. n. in terra oc culta naturaliter oriuntur spine, sic in nostra natura corrupta naturaliter oriuntur culpe. Job 31. Pro frumētō oriāt mihi tribulus. Figura Gen. 41. vbi dñs, quod spica tenues percussit vrede in oriente ex filipula. Tertius est ortus mundanæ aduersitatis: quam diu. n. sumus in vita ista puz & miseriam non cessant nobis oriiri. Nu. 11. Ortus est murmur populi quasi dolentium p̄ labore. Vnde de spinis miseriarum & tribulationum, quę oriuntur in nobis dicitur Esa. 34. Orientur in domibus eius spine verticæ & paliurus. Quartus est ortus terrenæ prosperitatis. Mundi enim prosperitas oriens dicit eo quod claritas mundanæ & inanis glorie ibidem reperitur. Et nota, quod in isto oriēte. i. in statu prosperitatis mundanæ viget Asperitas & amaritudo, Et breuiter sicut videmus, quod stelle, que in sterilitas atq; solitudo, mane veniunt, & pgre diuntur ab oriente, in Calamitas & ineptitudo, sero terminantur & veniunt ad occidentem, sic verè illi, qui in mane presentis vitæ orientem prosperitatis habitant, in sero mortis ad occidentem tribulationis pperant. Quia verè iste oriens. s. mundi prosperitas, videtur est, multas prosperitates habet. vñ Job 15. Ab oriente (inquit) erit inuictus ad mare falsissimum. Item habet multas sterilitates. s. bonorū spūalium & virtutū. Job 16. Ab oriēte solitudo, q. ascendit hierico. Item hēt multas obscuritates, q. a. sibi nō plene cognoscit Deū vñ Job 23. Si ad orientē iero, nō apparet. Itē ille hēt multas aduersitates seu calamitates, s. in fine, q. claritas istius oriētes ad occidentē declinat. Tunc. n. vermes corpus, & demones aīam depredant. Esa. 11. Prædabunt filios oriētis. Tūc diuites in valle inferi p̄sternunt vñ Iud. 7. Orientales populi fusi iacebant in valle. Tūc potētes, vagi & p̄fugi dissipant, similes. s. ipsi Cain, de quo Gen. 4. Habitauit profugus in terra ad orientale plagā. Iste est igitur ortus terrenę prosperitatis. Quinto verò dico, quod est ortus eternę diuinitatis. Et iste est ille ortus, quo Dei filius p carnis natiuitatē de matre Virgine noscitur pcessisse. Et de hoc dñr in Pf. Exortum est in tenebris lumen &c. Et circa hęc possumus aduertere, quod sicut sol in mane oritur, & tandē in die super hemispheriū nostrū discurrit & veris finaliter r̄ occidit, et a nobis abscondit, sic pro certo Dei filius fuit a nobis ortus et natus t̄p̄aliter in nostro hemispherio conuersatus corporaliter fuit insuper in occasu mortis a nostris visib. absconditus visibiliter. Et hoc Eccl. 1. Orietur sol et occidit, et ad locum suum reuertitur. Et iō de ipso potē dici illud Zac. 6. Ecce vir oriens nomen eius, et subter eum oriatur lux. Vbi aduertē, quod in ortu solis. s. Cuncta notificantur (Ecce) Sic dico spiritualiter loquendo, quod Christi ortus Vires fortificantur (Vir) fuit. s. Coelestium notificans (Ecce inquit) Fuit Aues latificatur (Oriens) debiliū fortificatiuus (Vir) Fuit stibulum latificatiuus (Oriens) Fuit hostium, seu hostilium effugatiuus seu eliminatiuus. (Nomen inquit) mentium illuminatiuus Sub ipso inquit oriatur lux. Dicamus ego primo, quod ille ortus fuit coelestium notificatiuus (Ecce inquit) Ecce est aduertitur demōstrandi, quia. s. in ortu multa

tu multa secreta coelestia, multaq; mirabilia fuerunt demōstrata, de quib. bene poterat dici (Ecce) Ortus. n. solis est de claratiuus omnium colorum Ortus verò Christi est demōstratiuus omnium bonorum. vnde Esa. 60. Quia ecce tenebrę operient terrā, & caligo populos. super te autē oriēt Dñs & gloria eius in te videbitur. Secundo dico, quod ille ortus fuit debiliū fortificatiuus (Vir inquit) Sicut. n. vires naturales solent in ortu solis roborari, in firmi etiam solēt alleuari, herbarē & flores solent aperiri, & virtute & efficacia plus repleri, homines in super solēt in suis operib. occupari, sic verè ortus Christi vel beatę Virginitis fuit oīum virtutū in bene operantib. augmentatiuus, & oīum dolorū in mala sustinentibus mitigatiuus, quod nota ē, cū dñr (Vir) qui dñr à virtute, quia iste est vir, quod dedit nobis virtutē benefaciēdi, & malo resistēdi. Job 1. Erat vir ille magnus inter oēs orientales. Vt & ipse sit ille Angelus, qui ascendebat ab ortu solis, & habebat signū Dei vñ Apo. 7. Tertio dico, quod ille ortus fuit flebilium latificatiuus, quod ostendit cum dñr (Oriens) quia. s. sicut in ortu solis aues modulantur, herbarē ridēt, & oīa iocundantur, sic in ortu Christi pastores Angelorū gaudium audierunt, & Angeli mundo gaudiū annunciauerunt, & fideles, qui redimi meruerunt, eternum gaudium finaliter receperunt. Pf. Lux orta est iusto, & rectis corde læticia. Quarto dico, quod iste ortus fuit demōnum seu hostium eliminatiuus & effugatiuus. Sicut. n. in ortu solis animalia fluestria & aues immundæ, q. de noctē gaudebant, fugiunt, & absconduntur, iuxta illud Pf. Ortus est sol & congregati sunt, & in cubilib. suis collocabunt. (Et loquitur ibi de bestijs flux & leonib.) sic in ortu Christi demones & hæretici, qui prius nocebant, deficiunt & superant. Et hoc ostendit cum dñr (Nomen eius) quia. s. nomen Christi est illud, in quo omne genu flectitur, coelestium, terrestriū & infernorū. Iō de noie istius ortus & orientis dñr Esa. 41. Ab ortu solis vocabit nomen meum, & adducet magistratus. i. demones quabi lutum, & Num. 24. dñr. Orietur stella ex iacob, & confringet Duces Moab. i. demones. Quinto dico, quod ille ortus fuit mentium vel cordium illustratiuus, quod ostendit cum dñr (Subter eum oriatur lux) Quia. s. sicut in ortu solis lux orit & diffunditur, p quā hoies illuminantur in suis actib. debite dirigantur, sic in ortu Christi lux verę fidei & verę scientiæ fuit orta, quia tunc noua lux oriiri vifa est gaudium & tripudium, sicut hī Hest. 8. Ita q. tunc sciuerunt homines in via salutis se regere, & peccatorum latebras, & tē tationum pericula p̄cauere. Esa. 60. Surge illuminare Hierusalem, quia venit lumen tuum, & gloria Dñi super te orta est. Eccl. 24. Ego feci in celis vt oriatur lumen indeficiēs. Et nota si vis, quod in ortu Christi orta sunt nobis omnia bona. Fuit enim tunc Iusticia rectitudo, Fiduia fortitudo, Scientia lympitudo, Decentia pulchritudo, Potentia magnitudo, Clementia plenitudo, Lætitia gratitudo, Eminentia celsitudo. simul ego Dñs creauit eū. Item orta est fortitudo spei seu fiducia. Et de hoc dñr Job 11. Cum te consumptum putaueris, oriens ut lucifer, & habebis fiduciam proposita tibi spe. Itē orta est lympitudo fidei seu scig. 2. Petr. 1. Donec illucescat dies, & lucifer oriatur in cordibus vestris. Et in Pf. Veritas de terra orta est, & iustitia de caelo prospexit. Item orta est pulchritudo conuersationis & decentia. Esa. 35. In cubilib. in quib. habitabant prius dracones oriatur viror iunci & calami. Et in Pf. A solis ortu vsque ad occasum, ex Syon species decoris eius. Itē orta est magnitudo virtutis & potentia, quia sicut dñr Num. 24. Orietur stella ex iacob &c. Et sequitur. Percutiet Duces Moab. i. demones, & vastabit omnes filios Seth. Item orta est plenitudo pietatis & clementiæ, quia sicut dicitur Luc. 2. Per viscera misericordie Dei nostri, in quib. visitauit nos oriens ex alto. Item orta est gratitudo iocunditatis & læticia. Pf. Lux orta est iusto, & rectis corde læticia. Item orta est celsitudo dignitatis eminentiæ, quia sicut dicitur Hest. 11. Ortus est sol, & humiles exaltati sunt. Pater ergo charissimī quomodo in ortu Christi orta sunt pariter cuncta bona, & quomodo ortus iste fuit scilicet

Mentium illuminatiuus. Hostium eliminatiuus, Flebilium latificatiuus, Debiliū fortificatiuus, Coelestium notificatiuus. Et hęc de ortu & oriiri sufficiat. Si autē adhuc de ortu Christi, Virginitis, vel Baptistę, vel ēt de ortu iusti, q. fit per gratiam, seu etiam de promotione cuiuslibet boni prælari vis aliquid dicere, notabis, quod talis spiritualis ortus est similis
 Et breuiter dico, quod in tali ortu inuenit lumē clarificans. Lux. n. fidei sapiētia & doctrinā orta fuit in mūdo, qñ factus est ortus iste. Vnde ortus istius cōparatū ortui solis propter lumen scientiæ & glorię tunc nascētis & cum eo oriētis, Pf. A solis ortu vsq; ad occasum ex Syō species decoris eius, vñ Esa. 60. Ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui. Vt sic omni populo dicat illud ibidem. Surge illuminare Hierusalem, quia venit lumen tuū, & gloria Dñi super te orta est. Itē dico, quod in isto ortu inuenitur nomen iustificans. Vnde ēt iste est ille Angelus, de quo dñr Apo. 7. Vidi alterum Angelum ab ortu solis &c. Tunc. n. sicut in Pf. dñr, Veritas de terra orta est, & iustitia de celo prospexit. Item in ortu isto inuenitur semen fructificans, quia. s. iste est semen illud, quod orum fecit fructum centuplum. Lu. 8. Item in isto ortu inuenitur carmen latificans, quia. s. talis ortus est homini gaudiosus. Vnde in Pf. A solis ortu vsq; ad occasum laudabile nomen Dñi. Quia lux orta est iusto, & rectis corde læticia. Item in tali ortu inuenitur agmen pacificans, q. a. s. in tali ortu cōsuevit fieri cōcordia & pax. Pf. Ortus est sol, & congregati &c. & alibi. Oriēt in dieb. eius iustitia, & abundantia pacis. Sed heu pro certo multorum ortus promotioes, & aduentus sunt contrarię cōiitionis, vt rectē dicamus illud Sap. 5. Ambulauimus vias difficiēs, & sol intelligentiæ non est ortus nobis. Et Esa. 13. Obreneratus est sol in ortu suo. Non sic &c. sufficit.
 Ornatus. Cum in scriptura fiat mentio de ornamento corporis, & de ornamentis animæ notare possumus, quod inuenitur in scriptura tria genera ornamentorum scilicet Ornamentum necessitatis, Primum est ornamentū virtutis & perfectionis. Et de hoc. 1. Mach. 4. Congruitatis. Ornauerūt faciē tēpli coronis aureis. Sedm est ornamentū sup̄b. cōpositionis. Pf. Filia cōposita, circūornata, vt similitudo templi. Tertio est ornamentū honestæ cōuersationis, de quo. 1. ad Tim. 2. Mulieres i habitu ornato cū verecundia & sobrietate ornantes se. Dicamus igit de ornamentis aīæ, q. sunt ornamenta valde virtuosa. Sicut. n. videmus, quod Regine & noue sponiæ diuersa defuerūt in suis mēbris exteriorib. ornamenta, vt cunctis intuentibus appareat magis gratia, sic aīæ, q. Regis Paradisi sunt sponiæ, ornamentis virtutū debet ornari, vt Deo & hoib. possint magis grę videri. & ad maiore cōplacētia p̄ moueri. Esa. 61. Ipsum ēto iustitię circūdedit me, tāquā sponsum decoratū coronā, & tanquā sponam ornata munitib. Sicut. n. corpus humanū tot hēt turpitudines naturales, quod se nō est pulchrū videri, nisi ēt habeat aliqua exterius ornamenta, sic ēt hō interior in aīa & in cōscientia tot vitijs naturaliter subiacer, quod nisi habeat ornamenta virtutū, nec Deo nec hominib. placet. Et sicut videmus, quod tria genera sponarū solēt ornari. s. Sacerdotes, Milites, Sponi seu cōiuges, sic verè tria genera spiritaliū sponarū spiritalib. indiget ornamentis, videlicet Sacerdotes. i. illi, q. Deo spūaliter volūt ministrare. Milites illi, q. volūt cōtra diabolu spūaliter triūphare. Virgines seu coniuges. i. illi, q. se volūt Deo p charitatis coniugium spūaliter copulare. Omnes. n. isti ornamentis virtutū debent pollere, & vt cunctis appareant gratiosi, gratijs & virtutib. resplendere. vt sic qliber sit tanquā vas auri solidū, ornatu oī lapide sciofo. Eccl. 50. Natura. n. ita bene curauit de rerū ornamentis, sicut de rerū naturis. Nullā. n. creaturā dimisit sine ornamento. Celū. n. ornauit stellis: terrā ornauit plantis: mare ornauit piscib. aerē ornauit auib. arbores ornauit folijs: pecudes ornauit capillis. Sic proculdubio charissimī, natura naturās. i. Deus vult nihil carere virtualib. ornamentis. Vult enim quod in ornatu spūali nos habeamus stellas. i. splendorē discretiois, plantas seu herbas. i. virorem cōuersationis, pisces aqueos. i. humorem deuotionis, Aues aeris. i. volatū cōtempla-

dicitur Eccl. 19. Postq accipiant, osculantur manus dantis, & in promissionib. humiliat vocē suā. Quia. s. tales nō osculantur, nec applaudunt, Propter verā amoris charitatē sed solū pp propriū lucri utilitatē, sicut de Absalō dī 2. Re. 15. q. ipse oēs illos, qui veniebāt ad curiā patris sui David, osculabatur, vt ab eis in Regē promoueret. Proditor verō osculatur amorē fingendo & simulando, sicut de Iuda dī, qd ipse dicit Iud. 16. Quēcunq. osculatus fuero ipse est, tenete eū. Quia p certo proditores sub specie amicitie nō cessant osculari & applaudere, vt hoīem possint decipere, & secreta sua inuestigare. & ipsa alijs reuelare, sicut dixit Chīs, Iuda, osculo filiiū hoīs tradis. Istud est osculū falsitatis. Tertio dico, q. inuenit osculū voluptatis, & istud est osculū luxuriosorum, q. more canū nō cessant osculari, & exinde ad carnis voluptatē & immunditiā inclinari, & excitari. Vñ de mala muliere & de fatuo iuvene dī Prou. 7. Apprehēsum de osculatur iuuenem, & procati vultu blanditur dicēs &c. Et sequitur, q. iuuenis statim eā sequit. quasi bos ductus ad viciuam, & nescit, q. ad vincula stultus trahatur. Sic ergo patet, quomodo triplex est osculū. s. charitatis & amicitie falsitatis & fraudulentię, voluptatis & immunditię.

A Os. Oris. Nota, q. os secundum diuersa officia habet plures virtutes in anima designare. Oris. n. officia sunt quatuor. s. cibos recipere, & masticare ad corporis nutritionē. Aerē seu spiritū attrahere ad cordialis caloris refrigerationē. Verba formare ad animi manifestationem. Superfluitates corporis vomēdo eijcere ad corporis liberationem. Secundum ergo istas proprietates possumus notare q. os secundum bonum significationem signat multipliciter in scriptura. Signat. n. virtutem

Discretionis, Signat (dico) virtutem discretionis, q. affectiois, scilicet os oēs cibos recipit, ipsolq. masticat, atq. terit, & inter ciborū sapore discernit, bonum est ad ventrem transmittit, quod malum est rejicit, & expellit, sic verē virtus discretionis & cogitationis cibos exteriorū rerum dēt masticare discutere & discernere & antequā ad ventrem affectionis transeat, virum bona vel mala sint, debet cautē discernere, & videre. Bona aut dēt intus in corde & affectione recipere & p nutrimento spūali aīe retinere, mala verō dēt rejicere, & ne aīe nocumētū inferat, refurare, q. sicut dī Prou. 21. Qui custodit os suū, custodit ab angustijs aīam suā. Itē os signat virtutem affectionis. Sicut. n. os attrahit spūm & aerem, ex quo cordis calor cōperat, & cū ore ēt vermes se solent trahere, & i anteriorē se mouere, sic cor & affectio spūm Sanctū per deuotionē attrahit q. calores tētationū refrigerat atq. tollit. Cū ore ēt affectionis hō p bona desideria trahit, & ad partē anteriorē bonorū aternorū continuē mouetur. P. Os meū aperui, & attraxi spūm, q. a mādara tua desiderabā. Itē dico, quod os signat virtutē locutionis. Et sic dico, qd istud os debet esse apertū, & debet esse clausum apertū dico, videlicet

B Deum collaudandum, Dico, q. istud os dēt esse Populo predicandum, apertum ad collaudandū Ad Peccata confitendum, Dei maiestatem. P. Ex ore Dyscolos arguendum, infantium & lactentiū per Dominum exorandum, fecisti laudem. Et alibi. Immisit in os meum canticum nouū, carmen Deo nostro, Item ad predicandum oēm veritatem. Hier. 1. Ecce dedi verba mea in ore tuo. Et in P. Os meū loquetur sapientiā, & meditatio cordis mei prudentiam. Item ad confitendū culpā grauitatem. Iob 7. Non parca (inquit) ori meo, loquar in tribulatione spūs mei, confabulabor cum amaritudine animę meę. ad Ro. 10. Ore autem confessio fit ad salutē. Item ad arguendum morum prauitatem. Iob 23. Pona corā eo iudiciū & os meum replebo increpationib. Figura in asina Baalam Nu. 22. cuius Dñs os operuit, & Balaam magistrum suum reprehendit. vt sic dicat quilibet nostrum illud Eia. 49. Posuit os meum Dominus quasi gladium acutum. Vt & sic figurē in illo filio hoīs, qui in ore suo habebat gladium bifacutū. Apo. 19. Aduerte tamen, q. multi sunt similes lampredę, quę solo ore est ossa & dura, toto autem corpore mollis & carnea. P. stratus etiam in solo ore habet potentiam & virtutē. Quia vera isti solum potentes sunt in verbis, & nihil in opere Apo. 9. Potestas equorum in ore ipsorum. Item ad precandum Dei pietatem. Vnde in P. Ad ipsum ore meo

clamaui, & exultauī sub lingua mea. Sed ph dolor multū sūe hodie, qui tali ore videtur: carere, q. a. nesciunt loq. nec pdicādo, nec cōfētēdo, nec Deum laudando, nec proximum arguēdo. Similes q. buldā monstris Aethiopię, q. ore dñr carere, & solo odore viuere, & quauis alias formā humanam habeāt, vocē tñ dñr penitus nō habere. Sic isti quātum ad vsum rectę locutionis & discretionis ore carēt, & a pronūciatione humanę vocis silēt perpetuō, atq. tacent. P. Os habēt, & nō loquent &c. Nō sic ergo, sed habemus modo pdictō os apertū. De ore autē in quantum per ipsum superfluitates vitiorum euomunt dic sicut proximē supra dixi, tibi. Itē ad confitendū culpā grauitatē &c. Sic ergo patet, quō os quadrupliciter sumit in bono. Item illud os dēt esse clausum, q. a. l. vir iustus dēt loco & tpe claudere os suum. s. p silentij taciturnitatē, & p prudētis consilij maturitatem. Ita claudere illud ille, q. dicebat in P. Posui ori meo custodiā cū confiterer peccator aduersum me. Homo. n. inter omnia aialia respectu corporis sui valde habet os modicū. Ad denotandum, quod illi, q. sunt hoīes. i. personę rationabiles debent habere os strictum & clausum, quantum ad rarā & modestum vsum verborū, iuxta illud Eccl. 28. Verbis tuis facito stateram, & ori tuo facito ostiā, Quod apparet in ore, qd duos habet circuitus, seu muros, labia. s. atque dentes. Ad de notandum, q. cum difficultate & deliberatā maturitate loq. debemus, quando verba nostra per tot portas transiunt, ut se videmur. Et idē dicitur Eccl. 21. In ore fatuorum cor illorum, & in corde sapiētum os illorum. Sic ergo patet quomodo os claudat in bono. Sed adhuc dico, quod os signat quandoque in malo, & sic potest per os intelligi omne genus malę locutionis Animalia. n. mordacia & rapacia solēt habere multo maiora ora & latiora, q. aialia mitiora, sicut patet de leonib. vrsis, canib. atq. catis, respectū hominum ouū atq. boum. Quia pro certo illi, qui sunt in mūdo isto bestię rapaces & mordaces. i. pētōres nocentes & siluestres solent proculdubio habere prę ceteris ora maiora, & ad inaniter loquendū promptiora & ampliora. P. Dilatauerit super me os suū, sicut leo rapiēs & rugiens. Quia sicut dicit Prou. 15. Os impiorum redundat malis. Et nota, q. mali habent os magnum principaliter ad multa videlicet

- Fallendum per deceptionem,
- Mordendum per detractionem,
- Lambendum per adulationem,
- Ad Iurandum per blasphemationem,
- Clamandum per iniuriam,
- Iactandum per inanem gloriationem,
- Mentiendum per falsam locutionem.

¶ Primō ergo dico, q. mali habent os ad fallendum per deceptionē, & isti sunt pditores & hypocritę, qui vnum hēnt in ore, & aliud in corde dē, quib. dī in P. q. ore suo benedicēbat, & in corde suo maledicebant. Isti potissimē sunt multi in curia Principū & magnatū, qui sub spē boni sp solent falsa cōsilia machinari. Similes canī rabido, q. semper gestat os apertū, & semper saliuā effundit venenosam. Quia. s. mali cōsiliarij, & hoīes falsi semper habēt os apertū & promptum ad verba venenosa in piudiciū subditorū emittenda, & ad praua, & venenosa cōsilia suggerēda, de qb. dī in P. Os tuū abundabit malitiā, & lingua tua cōcinnabit dolos, & Prou. 11. Simulator ore decipit amicū suū, & ducit eū per viā nō bonā. Scdō dico, q. mali habēt os ad mordēdū p detractionē, similes tortuę marinę, q. ēm Pli. pl. hēt os magnū & durū, quā qd cunq. aliud aīal. Duros. n. lapides solet frangere, & oris fortitudine lacerare. Similes ēt māticore, cui os horribile tres ordines dentū dī in ore gestat, quib. dī hoīes deuorare. Similes in sup serpētī, q. dī piter, q. ēm Iisd. & Lucanū parulo ore sp incedit venenūq. continuē diffundens, mēbrum qd mordet inficit, & corrūpit. Quia proculdubio os detractorū valde est horribile, atque durum, & ad inueniendū & diffamandū semper est parulum, & apertum. P. Os peccatoris & dolosi super me apertū est, & sermonib. odij cū cūderit me, & expugnauerunt me gratis. Isti. n. os habēt ita durū, q. nullus est ita virtuosus & fortis, quin ad dentes seu detractores veniēs cōfringāt, & qn p morsus suę detractionis per infectionē infamiz corruptatur. Horum. n. os (teste p. sal) maledictione & amaritudine plēnū est, sub lingua eorum labor & dolor. Tres. n. ordines dentium in ore eorum

rum homines isti dñr habere, in quantum. s. suis verbis detractorijs solent tria genera personarum. s. superiores, pares & inferiores, detractoriē deuorare. Figurati in illa bestia Dan. 7. q. habebat tres ordines dentium in ore, q. dicebant ei. Surge comedet carnes plurimas. Istud est os gladij, de quo fit totiens mentio in scriptura. Io. 6. Interfecerunt in ore gladij oīa. Lingua. n. detractorū gladius est acutus, quia videlicet sicut gladius scindit, & lacerat q. quid tāgit, sic os detractorū bonos mordet, & deuorat, & corrūdit. Vñ de Doeche Idumeo dī 1. Reg. 22. q. nobe ciuitatē sacerdotum percussit in ore gladij. Tertio dico, q. mali habent os ad lambendū p adulationem. Os. n. de sui natura suaue est & lenē, & labijs mollib. & teneris circumspēctū. Sic isti habent os lenē, & suaue per adulationem, & molliem verborū, & circumspēctū p fraudē & deceptionē. Similes sanguisugę, quę in ore portat fistulam, quę sanguinem attrahit insugendo. Quia. s. tales cum fistula verborum dulcium attrahunt, & acquirunt sibi sanguinem. i. temporālē substantiā aliorum. De quib. possent dicere ipsorū auditores illud Eia. 29. Populus iste in ore suo appropinquauit. Et in P. dī. Postea in ore suo cōplacebunt &c. Tale os ēt habitū malę mulieris, quę. s. sunt similes illi serpenti, q. dī seps, qui solet hominis carnē & ossa liquefacere, & in nihilum redigere, & cōsumere. Similes ēt sunt pisces, q. dī saltē, in cuius ore aqua maris dulcescit, ita q. alios pisces ad sui oris dulcedinē attrahit, & occidit, sicut dicit Iorath. Sic verē mala mulier uerbis suis solet hoīes liquefacere, & eneuare, & sua attrahente dulcedine per mala desideria occidere, q. per luxurię opera deuorare. Prou. 22. Fouea profunda os alienę. Vñ Iob 41. dī. In mediū oris ipsius quis intrabit? Sequitur. De ore ipsius lāpades procedunt. Isti habent os ad lambēdū p adulationē. Quarto dico, q. mali habent os ad iurandū per blasphemationē contra illud Eccl. 23. Iuratiois nō affuecatis tuum. Et isti sunt illi, qui nō cessant anathematizare blasphemare, & iurare, & contra Deum verba nefaria propalare, de quib. dī P. Posuerunt in coelū os suum, & lingua eorum transiuit in terra. Et isti figurantur in illa terribili bestia Apo. 13. de qua dī. q. datū est ei os loquēs magna, & auit os suū i blasphemātia contra Deū. Quintō dico, q. mali habent os ad clamandū & iniuriandū, & isti sunt potissimē iracundi, qui ex ore suo non cessant verba iniuriosa emittere, & totā circūmcentē perantiant conturbare. Figurati Apo. 12. in bestia illa, quę ascendebat de abyssu, quę habebat os sicut os leonis &c. Quia videlicet tales iniuriosi & iracundi solent ore suo alios conturbare, sicut leo solet ore suo bestias deuorare Iob 41. Flamma de ore eius egreditur. Vñ de Prou. 18. Os eius iurgia prouocat os istius contritio eius. Sextō dico, q. mali habent os apertū ad iactandū p inanē gloriationem. P. Os eorum locutum est superbiā. Figurati. l. Dan. 7. in quoda cornu modico, de quo dī. qd habebat os loquēs grandia. Quia pro certo illi, qui sunt inter ceteros magis modici per virtutū tenuitatē, cōsueuerunt magis loqui grandia per iactantia, & superbiā vanitatē. Prou. 17. Qui exaltat os suum, querit ruinam. Et Mat. 12. Ex abundantia cordis os loquitur. Septimō verō dico, q. quidā habent os ad mentiendum per vanā locutionē, de quib. dī Sap. 1. Os qd mentit, occidit aīam. Tales aut sunt illi, q. multis verbis solent vti, difficile est. n. quin cadāt in stultiloquio vel mēdacio. Vñ de talib. dī Eccl. 28. Ex ore fatui reprobatur parabola, eo q. non dicit eā in tpe suo. Et Eccl. 21. In ore fatui verba inenarrabilia. Iō bene docetur Eccl. 23. In disciplina loquelę nō affuecatis os tuū multi. n. casus in ea sunt, qd tñ est cōtra multos, q. ita affuerit sunt ad iurandum & mentiendum, q. vix possunt aliquantū abstinere. Et sic ergo patet, quomodo peccatorum os se ptepliciter variatur in malo. Hęc igitur de ore sufficiāt. Vide supra de loqui, de labijs, de lingua &c.

A Os. Offis. Cum ossa sit in corpore partes solidiores, & ad sustentationē fluxibilitium carniū aptiores, idē est q. p ossa possunt intelligi illi, q. rōne status & gradus in corpore ecclesie habēt subditos & fragiles sustinere, sicut sūt iudices, Principes, magnates, plati, religiosi, clerici, & alij, qui inter alios dēt esse virtuosos & pfecti, sive boni fuerint sive mali. Dicamus ergo, q. ossa possunt significare in bono & in malo. In bono significat viros virtuosos & pfectos. In malo verō significat viros vitiosos & infectos. Di

co ergo, & p ossa significant hoīes pfecti & virtuosī, & maximē ecclesiastici & plati, q. a. s. isti in corpore ecclesie gerūt officiū ossū, alios. s. fovendo, & sustinēdo, & in bono, ne deficiāt adiuuado. ad Ro. 15. Debemus aut nos firmiores imbecillitatem infirmorū sustinere. Vt sic possimus Christo dicere illud. 1. Paral. 11. Os tuum sumus & caro tua. Vbi aduerte, q. viri pfecti possunt dici ossa. Sicut enim ossa dura substantia componuntur, Neruis adiuuicem coniunguntur, Carne exterius vestiuntur, Medulla interius imbuntur, Sic pro certo viri pfecti debent firmissimē fundari p constantiā fortitudinē (Os) Fortissimē ligari per cōcordiā firmitudinē (Sumus) Exterius velari per modestiā mititudinē (Caro) Interius rigari per clemētiā plenitudinē (Tua) Quia pro certo charissimi, ad viros ecclesiasticos pertinet, quod habeant principaliter ista quatuor, videlicet Constantiā stabilitatem (Os tuum inquit) Concordiā charitatem (Sumus) Modestiā carnitatem (Caro) Clemētiā medullitatem (Tua)

¶ Dico igit primō, qd in ossib. Ecclesię dēt esse cōstatię fortitudo. Et hoc ēt dāt intelligi cū dī (Os) quia. s. sicut ossa de sua natura sunt alba, arida, insensibilia, dura (& inde est, qd facilliter nō corrūpunt, nec aqua molliunt, nec igne etiā flectuntur aut dissoluntur, imō quauis in medio carniū sanguinū & humorum habeant locum suum, nūquā tñ pp hoc destrunt) Sic viri iusti in corpore Ecclesię, & maximē religiosi, ecclesiastici & plati debent esse albi p continentiā, aridi p abstinentiā, insensibiles p patientiā, fortes & duri p cōstantiā. Infirmos. n. debēt sustinere, bona debēt fortiter facere, & mala fortiter tolerare, & nūquā corrūpi, uel desicere, nec igne aduersitatis, nec aqua p perieritis a bono immutari vel desistere, sed in bono pfeueranter & iugiter pmanere (Os inquit) Et si sic fecerimus, Chīs de quolibet nostrū dicere poterit illud Gen. 2. Hoc nunc os de ossib. meis, & caro de carne mea Vñ ēt de ista durabili ossū spūaliū constantiā pōt dici illud Exo. 12. Os illius nō cōfringetis. Qd. tñ cōtra multos, q. p auaritiā cōburunt, p inuidiā corrūpunt, per tristitiā conterunt. Cōburunt (dico) p auaritiā. 3. Re. 43. Talit ossa de sepulchris, & cōbussit ea super altare. Quia hodie ossa sepulchrorum, i. religiosi, & ossa alteriū. i. sacerdotēs & clerici a diabolo cōburunt p auaritiā. Iob 30. Ossa mea aruerūt p caumate. Itē corrūpunt p inuidiā, q. sicut dī Prou. 14. Putredo ossium inuidiā. Itē conterunt per tristitiā & iracundiā. P. Quasi leo sic contriuit oīa ossa mea. Non sic charissimi, sed sit in nobis cōstatię fortitudo. Os inquit tuū. Scundō dico, q. in nobis dēt esse cōcordiā vicissitudo, q. onditur, cū dī (sumus) Sumus. n. denotat multitudinē aggregatā. Quia sicut multa ossa i corpore aggregant, ita ēt q. ossa quę si in oī mēbro plura simul & duplicata inueniunt, ista insup ossa neruis & tenaculis inuicē coniungunt, sic viri pfecti in ecclesia debent simul esse p concordiā & vnitatē, & debent inuicem cōiūgi & ligari p verā amicitia & charitatē, vt sic dicat Ecclesia illud Iob 10. Pelle & carnib. vestisti me, ossib. & neruis cōpegisti me. Vt sic de charitate & concordia taliū ossū dicat illud Eze. 37. Accesserunt ossa ad ossa, vnum quodq. ad iuncturā suā. Vñ ēt 3. Reg. 13. dī. Ponite ossa mea iuxta ossa viri Dei. Qd est cōtra multos, q. proculdubio non sunt ossa cōiuncta p cōcordiā & charitatē, sed magis ossa difuncta p odij diuisionē & cōtrarietatē, de qb. dī Eze. 6. Dispergā ossa vestra circa aras vestras. Nō sic, sed sit in nobis concordia vicissitudo (Sumus inquit) Vt sic nobis dicat Dñs illud 2. Re. 19. Os meū & caro mea uos. Et nos dicamus illud 2. Reg. 5. Ecce os tuum et caro tua sumus nos. Tertio dico, q. in nobis debet esse modestiā mititudo, quod notatur cū dī (caro) quia sicut videmus, q. ossium diuisia in omni parte corporis semper est carnis molliē cōopera, sic vir pfectus quamuis in se sit qnq. durus, solidus, rigidus et seuerus exterius, tñ in cōopertura. i. in apparentia. i. in verbis & in modis semper debet habere carnem, quę naturaliter est mollis. i. modestiā et benignitatis tencritudinē et dulcorem, ut sic possit dicere Ecclesia. Adhæsit os meum carni meę. Quamuis hodie proculdubio de multis possit dici illud Iob 19. Pellī meę consumptis carnib. adhæsit os meum, Quia

consideratione debemus videre, ut ipsa finaliter possimus se-
 gurius introire. Et de isto dicit Gen. 18. Apparuit Dominus Abraham
 sedenti in ostio tabernaculi. Ostia inferiora sunt ex paucis
 da, & ista sunt ostia inferni, qui ita stricta sunt, quod nulli post-
 quam intraverit, possunt amplius aperiri. Vnde de avaris damna-
 tis dicit Iob. 38. Circumdedi mare terminis, & posui vectem &
 ostia. Ostia superiora sunt concupiscenda, & ista sunt ostia
 quod proculdubio summè debemus concupiscere introire. de
 quo Ezech. 41. Duo ostia erant in templo. Templum. n. Ecclesie
 duo hēt ostia, vñ. sicut Ecclesia militante, & istud est ostium
 fidei Dei, de quo Act. 14. dicitur, quod Deus aperuit gētib. ostiū fidei.
 Vel est istud ostiū potest dici Christus vel platus, per quod omnes debent Ec-
 clesiam ingredi per iustitiam & debitam promotionem & vocationem
 quod sicut dicit Ios. 10. Qui non intrat per ostiū in ouile, ille sur-
 est & latro. Quod est contra illos, qui prece vel pretio intran-
 nerunt, Christus. n. est ostium Ecclesie. vnde Ios. 10. Ego sum ostiū
 per me si quis introierit, saluabitur. Aliud ostiū est in Ecclē-
 sia triūphante, de quo Can. 5. Pessulū ostij mei aperui dilecto
 meo. Dicamus ergo breuiter ceteris generib. ostiorū di-
 missis, quod duo sunt genera spiritualiū ostiorū, videlicet cor,
 quod est interior & sensus, quod sunt exterior. Istis ergo portis de-
 bemus ostia facere, ne aliquod peccatum, vel aliqua mala concupis-
 centia possit vsque ad aiam transire. Istud autem ostiū dicitur esse vir-
 tus discretionis, quod sensus & corda debent taliter claudere, quod
 ibi non possint aliqua nocua subintrare. Apes. n. ostia aluear-
 is sui strictificat & liniunt ea succis amaris qui vident ea
 nimis larga, & hoc ne subintrēt aialia venenosa. Taxus est ostiū
 cauernæ suæ, per quod videt ventum flare, cum cauda villosa
 solet obstruere, ne ventus possit ingredi vel nocere. Diuites
 sicut cum vasa argentea possident currunt per domū, & solent
 ostia sua optime claudere, ne forte fures possint subripere,
 vel auferre. Sic proculdubio cum ad intradū aiam nostrā plu-
 res sint ianue seu portæ. cor & sensus corporis ostiū prudē-
 tiæ debemus ibi ponere, & clausurā circumscriptionis ap-
 ponere, quod nullū nociuū dimittat intrare, & nullū bonū di-
 mittat perdere, vel exire. Vnde bene consilium. Esa. 36. Vade po-
 pulus meus intra in cubacula tua, claude ostia tua super te. Vbi
 aduertit quod ista ostia debent quandoque
 Apertius aperiri, quia dicitur (Vade intra)
 Apertius preparari, quia dicitur. (Cubacula)
 Attentius custodiri, quia dicitur (Claude &c.)
 Primò ergo dico, quod ista sunt ostia, quod debemus interdū re-
 ferare, quod ostendit ibi. (Vade & intra.) Vide supra de sanare
 & ingredi. Ostium. n. quod semper est clausum, nihil valet ne-
 cesse est. n. quod aliquoties aperiat, sicut de ostrea marina
 patet, quæ quamuis in mari existēs clausissimā se teneat, ne-
 aqua amara ipsam subintret, interdum tamen ad rorem celestē
 se aperit, & ipsum in se recipiat, atque haurit. Sic & nos licet
 per maiori parte ostia cordis & sensuum debeamus clausa te-
 nere per discretā custodiā, ne forte aqua amara bonorū tē-
 poralium per aliquam malam concupiscentiā vsque ad volū-
 tatem subintret, ipsa tamen quandoque debemus aperire, & ad
 bona opera dilatare (Vade inquit & intra) Aperiat ergo
 cor per dilectionem, ut intret Dominus gratiā infundēdo. Apoc. 3.
 Ecce sto &c. ut supra. Aperiat, oculus per compassionē, ut
 intret miseria pauperum animū afficiendo Apoc. 3. Ecce
 dedi tibi ostium apertum, sciens quoniam modicam habes
 virtutem. Ita debent diuites dicere pauperib. qui ostium oc-
 cultorū debent aperire ad miseria pauperum intueudas, ut
 duo oculi talium sint illa duo ostia, de quib. dicit 3. Reg. 6. quod
 Salomon fecit in templo duo ostia de lignis oliuariū. Istos
 tamen quod claudit avaritia, quod nihil potest videre exemplo illius,
 qui dicebat amico volēti accommodare tres panes. Luc. 11.
 Nolimihi molestus esse ostia mea clausa sunt & pueri mei
 mecū sunt in cubili. Itē aperiat os per bonā locutionem
 orationē, confessionē, & gratiarum actionem. ad Collo. 3. A-
 periat mihi sermonis ostiū Itē aperiant aures per cūm bono-
 rū auditionē, & per obedientiæ executionē. Act. 14. Apert
 gētib. ostiū fidei. Istud autem ostiū est auditus, quod sicut dicit Ro.
 10. Ergo, fides per auditum. Istud tamen ostiū claudit obstinata. s.
 illis, qui aures cordis nolunt ad audiendum vitia aperire.
 Mar. 23. Quod voluit lapidē ostium monumenti. Lapis. n. duritiā
 obstinationis designat. Item aperiamus nares per deuotionē.
 Mart. 6. Intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora patrē
 tuū. Et sic poterit nobis dici illud Act. 15. Aperta sunt omnia

ostia. (Vade igitur & intra.) Patet ergo, quod ista sunt ostia, quæ
 debemus interdū referare. Secundò dico, quod ista sunt ostia,
 quod debemus interdū preparare. Et hoc ostendit cum dicitur (In cu-
 bicula.) Cubicula. n. diuinitus honeste parantur, munde ser-
 uantur secrete tenentur. Si cor & sensus nostri qui sunt ostia
 spiritualia debent virtutib. preparari, mundissime seruari,
 & secrete, & humiliter teneri. Iudith. 13. Clausit uaga ostia
 cubiculi. Tertiò dico, quod ista sunt ostia, quæ debemus inter-
 dū obserare. Sicut enim ostia camera Regis & Papæ diligē-
 ter clauduntur, seris & vectib. obserantur, sic quæ Rex no-
 ster Christus in camera cōsēta dormit, necesse est, ut ostia sen-
 suum claudamus, & quod ipsa per discretam custodiā obser-
 uemus (Claude inquit ostia super te.) Vide supra de claude-
 re. 4. Regum. 4. Clausit ostium super se & super puerum. Quod
 bene figuratur in arca Noe. Ge. 6. vbi dicitur. Ne aqua diluuij sub-
 intrarent, clausit de foris ostium Domini. Et nota, quod per
 clausurā istorū ostiorū, i. sensuum exteriorū, & affectuū inter-
 riorū, secretius Dominus exoramus, securius demonē proster-
 nus, viriliter vitia fugamus. de oratio. n. dicitur dicitur Matth. 6. Tu
 autem, cum oraueris, intra cubiculū tuū, & clauso ostio &c. De
 plerūdo diaboli dicit Iud. 3. quod Aioth clausis diligentissi-
 mē ostijs occidit Egion Regē Moab. De excludēdo verò pec-
 catū dicit 2. Reg. 13. Eijce eam, & claude ostium post eā. Ista tamen
 sunt contra multos, quorū ostia sensuum oib. vitijs sunt aper-
 ta, ita quod nullū malū desiderij repellunt, sed sicut domus sine
 ostio oib. malis concupiscentijs aperitur. Et iō sic castrum ca-
 rens ostijs statim ab hostib. potest capi, & destrui, & occupari,
 sic cor & sensus nostri ostijs & valis discretionis carētes, a
 demonib. capiuntur, & per diuersa vitia dissipant. Hier. 49.
 Non ostia, non vides sunt eis, soli habitant, & erunt came-
 li eorum in direptionem, & multitudo iumentorum in pda.
 Et Act. 16. dicitur. Aperta sunt oia ostia. Non sic ergo, sed habea-
 mus ostia prudentiæ, quæ custodiant bona interiora, & clau-
 dat vitia exteriora. Et in quolibet ostio sint timor Dei ostia-
 rius, quod aliquando peccatum non dimittat intrare, quia sicut
 dicit Eccl. 1. Timor Domini expellit peccatum. Et 2. Esdræ. 7. Ostia-
 rij erant per singulas ianuas. Patet ergo, quod ostia cordis &
 sensuum sint interdum obseruanda & hæc de ostio sufficiat.
 Vide supra, de ianua, intrare, ingredi, exire, claudere, aperi-
 re & intra de porta.

Nota. quod oues cum sint animalia debilia, & a-
 ostia naturalia carentia, ut breuiter me-
 expediā per oues possum significare bonos & ma-
 los. Boni. n. oues sunt Domini gregis, mali verò
 sunt oues diaboli societatis. Breuiter ergo dicamus, quod per
 oues intelliguntur boni subditi perfecti. Ouis. n. animal val-
 de subditum, & viris bonis applicatum. Nunquam. n. inue-
 niuntur oues siluestres, sicut inueniuntur de alijs generibus
 animalium aliqua siluestria. Semper enim sunt

Ouis { Homini subjugata,
 In gregibus adunata,
 Domestice generata.

Sic verè boni subditi alijs subiugant per obedientiā. Ios. 20.
 Oues meæ vocē meam audiunt. In gregib. adunantur per con-
 cordiā. Esa. 11. Leo & ouis simul morabuntur. Domestice cō-
 uersantur per patientiam. Esa. 53. Sicut ouis coram tonde-
 se obmutescet. Et possumus notare breuiter, quod oues Do-
 mini gregis, i. boni simplices & subditi sunt aialia timoro-
 sa, & aialia fructuosa: sunt dico timorosa. Ouis. n. vitra mo-
 dū timet lupum, timet etiam suorum pedum strepitum, quia
 sem aliquos multum curreret, nisi audiens strepitum pedum
 suorum timeret. Sic verè boni subditi debent esse timorosi,
 quia proculdubio lupum infernalem valde debent timere
 exterioris, & strepitum pedum suorum, i. inordinatum appeti-
 tum affectionum suarum debent timere interioris. Non mi-
 nus. n. timēt viri iusti strepitum cogitationū interiorum, quæ
 rations in saltum exteriorum. Bellum. n. domesticum &
 ciuile, citius destruit urbem, quam extrinsecum vel hostile,
 & idē vtrunque timendum, & ab vtroque quantum pote-
 rimus præcauendum. Quod bene figuratur Gene. 30. vbi di-
 citur, quod ad aspectum virgarum oues tales fetus concipi-
 ebant quales pastor earum volebat. Quia verè dum virga
 furoris Dei scilicet diabolus, per timorē respicitur fructus
 bonorū operum concipitur. Est etiam ouis, ut dictū est, ani-
 mal fructuosum, quia. in oue nihil est, quin sit fructuosum

& vile. Ita. n. (ut communiter) omni anno fetum & quan-
 doque duplicem solet portare. Et breuiter fetus eius est vit-
 lis ad comedendum, lana est vitilis ad vestiendum, pellis est
 vitilis ad scribendum, simus est vitilis ad terram impinguan-
 dum. Sic verè fetus & fructus operum ipsorum simplicium
 subditorum sunt vitiles, ut ab alijs comedatur per imitatio-
 nem. Lana suæ conuersationis est vitilis, ut ab alijs induatur
 per exemplarem conformationem. Pellis verò suæ cōscien-
 tiæ vitilis, ut a prelati scribatur per informationem. Stercus
 verò bonorum suorum temporalium vitile est ad terrarū, i.
 pauperum impinguationem & nutritionem. Et idē breuiter
 de talibus ouibus dicitur in Ps. Oues eorum fetosæ, abun-
 dantes in egressibus suis boues eorum crasse. Et sic Dominus
 poterit de nobis dicere illud, quod dixit Iacob Esau fratri
 suo Gen. 33. Nesci quod paruulos teneros, oues & boues fe-
 tas habeam mecum. Vbi ostenditur, quod sicut oues sunt na-
 turaliter carceris animantibus

Corpore minores,
 Carne molliores,
 Meute miciores,
 Fructu plentiores,
 Gregis amantiore.

Sic dico, quod spiritualiter debemus esse, s. per humilitatē mo-
 diciores (Paruulos) Per pietatem humiliores (Teneros) Per
 patientiam benigniores (Boues) Per redundantiam fertilio-
 res (Fetas) Per amicitiam sodaliores (Mecum.) Dico ergo
 primò, quod nos debemus esse per humilitatem modicissi-
 mi, quod ostendit cum dicitur (Paruulos). Sicut. n. oues respectu
 aliorum animalium, quæ in adiutorium humano generi da-
 ta sunt, animalia corpore valde modica sunt tamen ceteris
 magis vitilia sūt, sic verè humiles in sui estimatione sunt val-
 de modici, sunt tamen in virtute virtutū præ ceteris valde ma-
 gni (Paruulos inquit) luxta illud. Nolite pueri effici sentibus,
 sed malitia paruuli estote. 1. ad Cor. 14. Nam sicut oues præ
 ceteris animantibus homini sunt subiectæ, ita quod ad volun-
 tatem pastoris ducuntur, & vbi voluerit reponuntur, sic &
 nos ita debemus esse humiles & subiecti, quod ad voluntatē
 pastoris vel prelati nostri debemus duci, & sine rebellione
 sibi obedire & subijci. Psal. Qui deducit velut ouem Ioseph.
 vnde Ios. 10. dicitur de pastore, quod cum proprias oues emise-
 rit, ante eas vadit, & oues illum sequuntur, quia sciunt vocem
 eius. Quia proculdubio quādo pastor vel prelati gregem
 subditorum per bona opera præcedit gregem ipsum per bona
 opera sequitur & succedit. Teste. n. Greg. Cum pastor per abru-
 pra vitiorum graditur, necesse est, ut in præcipitium gregem
 batur. Simus igitur per humilitatem modicissimi (Paruulos
 inquit.) Secundò dico, quod nos debemus esse per pietatē
 humilissimi & compassibiles (Oues inquit) Nullus est. n. ani-
 malia tenerum & passibile sicut ouis, significans quod si oues
 gregis Domini esse volumus, humidi & teneri per pietatē &
 compassionem esse debemus. Facilitate. n. debemus pati mi-
 serias aliorum eis compatiendo. Vnde de ista teneritudine
 pietatis dicit 2. Reg. 17. Obtulerunt ei boues, oues, & pingues
 vitulos. Quia breuiter tales oues debent habere pinguedi-

nem pietatis pro pauperibus nutriendis. Vnde in Psal. Dedi-
 sti nos tanquam oues escarum, & in gentibus dispersisti nos
 quod. nos ad dispergendum alijs bona nostra temporalia di-
 spergimus. Oues. n. quæ niuem super se cadentem excutunt
 hyemem transire possunt, illæ verò, quæ niuem desuper se
 nolunt excutere, solent hyemis frigora non transire, sed ibi
 mortis periculo subiacere. Sic verè illi, qui niuem bonorum
 temporalium à se reijciunt pauperib. erogādo, hyeme mor-
 tis æternæ non timebunt. Illi autem istam niuem non excu-
 tiunt, sed per avaritiam ipsam reseruant & custodiunt, hye-
 mem mortis æternæ sine periculo non transibunt. Oues. n.
 istæ debent pauperib. ministrare carnes ad comedendum, la-
 nam ad vestiendum, lac compassionis & dulcedinis ad ipsos
 benigne consolandum. Et sic eis dicitur illud Deu. 32. quod
 pauperes sument mel de petra, oleumq; de saxo durissimo,
 butyrum de armento, & lac de ouib. Simus igitur per pietatē
 humilissimi. Tertiò dico, quod si volumus esse oues Chri-
 sti, nos debemus esse per patientiam solidissimi seu benigni-
 simi (Boues inquit) Bos. n. est animal patientissimum quam-
 uis enim sibi iniurietur, nunquam tamen consuevit ledere,
 vel mordere. Sic & nos debemus esse patientes, nec contra
 mundi iniurias reclamantes. Exemplo Christi de quo dicitur
 Esa. 53. Sicut ouis ad occisionē ductus est, & quasi agnus
 coram tondeute se obmutescet. Ut sic nos competemur in-
 ter illos, de quibus dicitur in Pl. Propter te mortificamur to-
 ta die æstimati sumus sicut oues occisionis. Et hoc notatur,
 cum dicitur boues, quia bos est animal patiens oneris. Et la-
 boris. Ps. Oia subieisti sub pedib. eius oues & boues vniuer-
 sas. & Iob 1. Boues arabant & asinæ pascebantur. Vide su-
 pra de Boue. Quartò dico, quod nos debemus esse per abun-
 dantiam fructuosissimi, quia. in fetibus & fructibus bono-
 rum operum debemus esse abundantes, quod notatur, cum
 dicitur (Fetas) quia oues fetes dicitur ille, quæ sunt prægnantes,
 & ad fructificandū paratæ. Psal. Oues eorum fetosæ. Quintò
 verò dico, quod nos debemus esse per amicitiam cōcordissimi,
 quia. sicut oues gregatim cedunt, & sociatē diligunt, sic nos
 debemus gregatim per caritatē viuere, & societate concor-
 diam & amicitia diligere. Psal. Nos autem populus eius, &
 oues pasceat eius. Et hoc ostenditur cum dicitur (Mecum)
 quod est vocabulum signans societatem. Psal. Quoniam in-
 ter multos erat mecum. Et sic patet quod rationib. quomo-
 do in bono possunt dici oues. Sed adhuc dico, quod oues
 significare possunt in malo. Et sic dico, quod inueniuntur in
 scriptura Cilicet

Oues { Segregatæ,
 Dissipatæ,
 Deuicatæ,
 Ingulatæ.

Oues separat di-
 scordia Zach. 23.
 Percutiam pasto-
 rem, & dispergen-
 tur oues gregis. Oues dissipat avaritia. Ezech. 34. Factæ sunt
 oues meæ in deuoratiōem. Oues deuicat ignorantia Esa. 54.
 Omnes nos quasi oues errauimus, vnusquisq; in viam suam
 declinauit. Oues verò ingulat inuidia. Psal. Facti sumus sicut
 oues occisionis. Et multa inuenies exempla de ouibus supra
 in titulis diuersis. Vide infra in tractatu de Pastore.

Finis Secundæ Partis Dictionarij Petri Berchorij.

Series Chartarum.

*** ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ,
 Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr.

Omnes sunt Quaterniones, præter R r, Quinternionem.

